GIOVANNI DA S. GEMIGNANO

SUMMA

DE EXEMPLIS

VEN.

1497

ine 15

Cognizione de' Metalli ed altri
Stampati in Canto fermo
nel presente Volume
1955

Vicia vdi

GIOVANNI DI S.GEMINIANO

Liber de exemplis et similitudinibus rerum impressum Venetiis per Joannem et Gregorium De Gregoriis fratres,1497.

Trasferito dalla biblioteca dei Cappuccini di S.Giovanni Gemini dal Provinciale il 25 Maggio 1955.

¶ Incipit sūma insignis ⁊ perutil' predicatoribus de quacunq; materia dicturꝰ fratris Johānis de sancto geminiano ordinis predicatorum. sacre theologie doctoris clarissimi: que intitulatur de exemplis ⁊ similitudinibus rerum.

¶ Prologus primus.



Omnia facito ſm exēplar q̄ tibi mōstratum est. Hebreo. 8. In omnibus operibus artium videmus q̄ eoruz opifices diriguntur ⁊ regulantur duplici exemplari. Nam qui sunt in arte periti interius habent exemplar. s. formam artis ſm quam operantur. Qui vero artem addiscūt nondum eruditi in ipsa aspiciunt ad exemplar exterius per aliquem artificem factū sicut pueri qui scribere discunt tenent pre oculis exemplar magistri. Sed quemadmodum in operibus artium: sic etiam in moribus ⁊ actibus virtutum duplex habemus exemplum. Nam primo quidem per fidem habemus intus christum ſm illud Apli Eph. 3. Habitare christum per fidez in cordibus vestris. Et hoc est exemplar precipuuz perfecte vite. Unde ⁊ ipse ait Joannis. 13. Exemplum dedi vobis vt quemadmodum ego feci ita ⁊ vos faciatis. Et de hoc exemplari principaliter intelligi debet verbum preallegatum. Omnia facito ſm exemplar scilicet christi qd̄ tibi monstratum est scilicet per fidē. Hoc est igitur exemplar intrinsecum existens in corde per fidez: scilicet christi vita: quod exemplar apl's sequens ⁊ ei conformatus totaliter dicebat ad Gal. 2. Viuo ego iā ñ ego. viuit vero in me christus. Sed est aliud exemplar extrinsecum scilicet natura creata rerum que sunt extra animam quo dirigitur humana industria non tm̄ in operibus artiuz: in quibus vt dicit Aristo. Ars imitatur naturam inquantum potest: sed etiam in moribus ⁊ actibus virtutum. ita vt etiā de hoc exemplari possit dici verbum propositum. Omnia facito ſm exemplar quod tibi monstratum est scilicet in rerum natura. Naz ex ipsis nature operibus sumuntur similitudines ⁊ plurima exempla vtilia nostris competētia moribus Et hic est q̄ venerabilis doctor. Gregorius Nazanzenus cuius testāte Hieronymo tanta auctoritas fuit vt nullus vnq̄z eius dictis calūniam inferre presumpserit. Imo insuper vt testat' Rufinus tanta fuit eius auctoritas apud ecclesias christi vt esse putaretur hereticus qui illi fuisset ausus in aliquo contraire. Hic itaq; tam precipuus doctor hanc sibi consuetudinez fecerat vt quicquid eius occurreret oculis de rebus exterioribus interioribus anime moribus adaptaret. Sic. n. refert ipse de se in suo apologetico dicens. Mos mihi est ad meipsum singula queq; reuocare. precipue si quies mihi sit ⁊ silentium si vacet animi moribus adaptare quod videtur in oculis. Unde ⁊ oculoruz uisio fit mihi mentis eruditio. Huius igitur exemplum laudabile sequi oportet si abundare uolunt copia exemplorum. Que copia illis si affuerit precipue de rebus extrinsecis que nobis sunt in aperto: ⁊ etiam de mirandis operibus que continue natura producit uel adinuenit humana industria. non eos tantum apud curiosos auditores faciet gratiosos quos mira nature opera vel humane inuentionis studia narrata ⁊ patefacta delectant: sed etiam apud vulgus ⁊ simplices fructuosos ⁊ acceptos constituet duz per exempla ad sensum spiritualia ⁊ subtilia declarabunt. ¶ Predicantium igitur commō curioso desiderio simpliciū auditoꝝ ꝓfectui desiderās inſuire. Ego inter

fratres ordinis predicatorz minimus ;no
mine Helvicus natione theutonic⁹ de
multaz rez exemplis que diuersis homi
num moribus t actibus adaptant ꝓsens
opusculum edidi t librū de exēplis t simi
litudinib⁹ rez ipsum intitulaui: exēpluz se
qui desiderāo patris nostri beati domini
a. de quo inter alia legit: q vbicunqz cō
uersabat edificatorius affluebat sermonib⁹
t dubitabat exēplis gb⁹ ad amorem rpi
seculi ve cōtemptuz audientiuz animi flc
ctercnt. Non ät vsuz est mihi de exēplis
historialibus aliqd in hoc ope ponere :cr
eo q tā de historia biblie q̄ et de vitis san
ctorum. Et insup de factis gentiliuz diuer
sa p diuersos opera facta sunt satis suffi
cienter. Intendo ät in opere isto sequi p̄
cipue rez ordinē de quib⁹ adducent exem
pla:nihilominus tamē materias quibus
aptabunt exempla reducam vt melius po
tero in singulis rez generibus in ordine
alphabeti. Quod qdē qualiter fiat recto lo
co subsequens capitulum declarabit.

¶ Prologus secundus in quo au
ctoris intentio declaratur.

Via vero curiosis lc
ctoribus varietas tol
lit fastidiuz:in ponēdis
vel exponēdis exēplis
nō semp eundē ordinē
seruabo vt modū. Nā
q̄nqz generalr tm̄ ma
terie de q̄ aget exemplū adaptabit: q̄nqz
vero distincte,pprietates plures adducte
similitudinis exponent. Vnius etiā eiusdē
qz rei exemplū aliqn̄ vni tm̄ materie
q̄nqz vero pluribus,put eiusdez rei exege
rit diuersaz,pprietatū cōgruitas adapta
bo. Sicut saturno tm̄ assistat hō voluptuo
sus. Lune vero assistabit nō tm̄ beata ma
ria sed etiā vita actiua t similez modum
inueniet i aliis exēplis. Adhuc etiaz in ad
aptatiōib⁹ ipsis plerūqz ex sacra scriptura
t nōnūq̄ ex dictis scōz assumitatū ,pbatio
nes apponā:q̄nqz etiaz cā ,plitatis vitā
de adaptatiōes ipas tāgūmō: ꝓtermissis
auctoritatib⁹ scribā. Intēdo etiā plera q̄
exempla p singulas suas ꝓles exponere t
q̄dā soluz ex pte materie applicare :quia
multa ad declaratiōez exēpla q̄nqz sūt ne
cessaria que tm̄ ad adaptatiōez nil referūt
Et q: plura eidez mātie exēpla inuenīūt in
tur:oportebit vt de eisdez materijs sz nō
sub eisdē exemplis in diuersis tractet lo
cis. Sicut de gra agek in ꝓmo libro sub si
militudine ꝓmi mobilis. In scdo vero sb
similitudine sapbiri. In tertio sub similitudine
frumenti t sic de alijs: Porro si q̄ in exē
plis ponent ꝓcipue de virtutib⁹ lapidū vt
herbaz siue etiā de interpretatiōibus alio
rum nōmiuz vel alijs qbuscūqz q̄ forsitan
ea legentib⁹ minus credibilia videant sci
ant me ex meo ingenio ea nō cōfinxisse sz
ex magnoz scriptis exscripta nō vt fidē o
talib⁹ facerē:sz vt verā instructiōez t vtilem
elicerez ex eisdez.q̄b⁹ qdē mō doctores sa
cri t etiā magni philosophi in suis doctri
nis moralib⁹ incredibilibus vsi sūt exēplis
fabularū:q̄ lz in se vere nō essent ad verā tm̄
disciplinā moralez vtiliter inserere. Nā
etiā diuina scriptura de lignis experentī
bus regez recitādo in libro Judicū fabu
lā introducit q̄ a nōnullis expositorib⁹ mo
ribus adaptat. Nō ergo reprobenda sūt ex
empla nātia q̄si nō sp vel ex toto sūt vera
ex pte tm̄ vt in plib⁹ vera reperiunt. Nec dz
respuere sapiēs ea q̄ scripta reperit ex eo q
ipemet talia nō ꝓbauit:lz posset estimare d
talibus q: mixta q̄ ipe nō vidit alij sūt exepti.
Si q̄ vero de celestiū corpoz effectib⁹ indu
cent q̄ se ad hūanos act⁹ extendere vide
antur ea prudēs lector aduertat potis rese
rēdo esse q̄s asserēdo dēnec ea sic intelli
gat tanq̄ ex celestiū situ corpoz vlla hūa
nis actib⁹ ,put ex libero ,pcedunt arbitrio
necessitas ponat. Nō.n. celestia corpa in
libez arbitriuz hominis aut volūtatē vel
intellectuz q̄ vires incorporee sunt directe
pōt imprimere. Sed qm̄ cōplexio corporis
qui alia in pluribus sequit t organa cor
porea sensuum q̄ intellectuali cognitioni

deserviunt:exteraqz corpis mixta p q̄ in
terior aia act⁹ exteriores exercet ipoz dispō
ni celestiū corpoz directe supponit. Dic
est q: act⁹ hūani ,scipue q̄ p corp⁹ explent
et varios ꝓsequiōibus fidez varie dispo
nuntur:ac etiā ex cōstellationū virtutibus
q̄ hominum corpali cōceptui vel ortui do
minātur ipsi homines ad diuersa officia
t mores inclinātur. Et q: boies nō coacte
sed spōte hmōi frequentius inclinatiōes
sequunt. Inde est q: de voluntarijs acti
bus t moribus eorūdem nōnunq̄ a pitl
astrologis t mira t veridica iudicia,plerū
tur:quāq̄ si sit laudabile neqz tutum tali
bus initi iudicijs vel ea i suis tpib⁹ oībus
obseruare. Vñ i sacra scriptura dr. Die
re.r.a signis celi nolite metuere. Multa
ergo de,ppriet atib⁹ rez quas in ꝟ libro ꝓ
exemplo ponemus ex libris sacri canonis
sunt assūpta. Et nōnulla collecta sūt ex re
rum experientia sed t ex magnoz sapientū
scriptis plurima sunt excerpta. ¶ Nō ät
aliqs mirek de stili deformitate q̄ licet cō
cedi solcat in ope tā,pliro.ex hoc tm̄ spāli
accidet:q: plura ex scriptis quorundāz in
ꝟ ope ponent exempla in qb⁹ nisi forte trū
cādo vt breuiora sint nec sensum:nec ver
ba mutabo ne.s.ex mutatiōe verboz mi
bi ascribere videar : q̄ iā bñ sunt ꝓ alios
cōscripta vel inuenta. Nō solū etiā in ꝟ
ope de ꝓncipalibus mundi corpib⁹ intro
ducent exempla. Sed ēt de his q̄ sz aliq̄
ordinē in ea reducunt puta de motu
spe t lumine t aliis ,sibus q̄ reducunt
in celū. Silr de impssiōibus aeris vt grā
dine pruina niue t alijs qbuscunqz sibi⁹
q̄ spāliter ptingere vident ad aliqd̄ clemē
tum. Et cōsilio modus seruabit etiā in il
lis q̄ ptinent ad aliqua corpa mixta q: si
mul vbi ponent plātaz similitudines de
frondibus floribus t fructibus t seminī
bus introducentur exempla. Et sic etiam
fiet de aliis corporibus quibuscunqz.

¶ Prologus tertiꝰ in quo hētur de or
dine dicendorum.

Nōticia rerum in homi
ne triplici virtute perficit
vt dicit ꝓbus.i.sensu ima
ginatiōe t rōne. Haz ab
ipsis exterioribus rebus
primo fit motus in sensu
,pter quod ꝓbus dicit q
omnis nostra scientia oriur a sensu ꝓmo
posteriorū. Ab ipso aūt sensu in actu scō
fit motus in fantasia siue imaginatione.
Vnde idem ꝓbus dicit tertio de anima
q̄ fantasia est motus factus a sensu fm
actum. Et licet Auicēna distinguat inter
imaginationem t fantasiam dicens eas
diuersas potentias realiter distinctas q:
fantasia fm cuz habet vtra imagiatōez
q̄ componit t diuidit formas imagina
tas vt patet cum ex forma imaginata au
ri t forma imaginata montis componi
mus formaz montis aurei quā nunq̄ vi
dimus. Tamen q: ista cōpositio nō appa
ret in alijs ab homine in quo ad ꝟ sufficit
virtus imaginativa:cui etiā hanc actio
nem attribuit Auerroys in quodā libello
quem fecit de sensu t sensibilib⁹. ¶ Jō vt
alij dicūt eadē potētia realis est imagina
tio t fantasia. Ab ipsa autez fantasia siue
fantasmatibus ꝓ virtutem intellect⁹ agen
tis ꝓficit intellect⁹ possibilis ad actuz intel
ligendi. Vñ ꝓbus dicit tertio de anima
q̄ nō est intelligere sine fantasmate. Ipse
autem intellectus ab vno in aliqd dicur
rens siue ex ꝓncipijs cōclusiones elicit⁹
siue cōclusiones in ꝓncipia resolucns rō
vocat ad quā scia ptinet sicut ꝓbus dicit
in fine libri posteriorum q̄ omnis scien
tia in ratione est. ¶ Vt igitur in exem
plis ponendis fm ꝓfatum humane co
gnitionis ordinem procedamus. Primo
ponenda sunt exempla de sensibilibus.
Secundo de imaginabilibus. Tertio de
rationabilib⁹. Sed de exemplis sensibi
lium corporum : adhuc est distinguen
dum quia quedam sensibilia corpora sūt
simplicia q̄.s.nō ꝓponunt ex alijs corpib⁹
sic ela t corpa celestia q̄uis i se habeāt alt

cōpositionem vt materie t forme accidētio t substantie t humanōi:quedam vero sen sibilium corpoꝝ sunt cōpōsita et ipsis de mentio. Et illa adhuc distinguuntur qz quedam sunt inanimata vt mineralia vt ferrū t es t alia hmōi t lapidee: quedam vero sunt animata que adhuc distinguun turꝝ quedā sunt animata tm̄ anima vege tabili vt plante :quedam viterius aia sen sibili vt animalia bruta que distinguunt in natatilia que sūt in aqua t gressibilia si ue reptilia que sunt in terra: t volatilia q̄ in aere volāt. Quedā viteri⁹ animata sunt anima rationali vt homines. Circa ima ginabilia quoq; est attēdendum qz qua rundam rerū imagines seu fantasmata intuemur dormiētes seu somniātes:que dā vero mira percipim⁹ vigilantes quem admodum ꝓpbere etiā vigilando habue runt imaginarias visiones. Rationabilia aūt vocari possūt siue illa que ex ratione statuuntur sicut sunt leges t iura:siue ea q̄ a ratiōe ꝓducuntur sicut sunt artificialia. Est enim ars recta ratio factibiliū vt pbus dicit in Ethi.siue etiā illa que a ratiōe re gulantur vt mores t hūana opera. Quia igitur de oībus predictis exēpla sunt indu cēda totū hoc presens opus in decē di stinguitur libellos. In quoꝝ primo ponē tur exempla de corporibus simplicibus scilicet de elemētis t corporibus celestī bus t etiaꝫ de aliquibus alijs que aliquo speciali ordine in ea reducuntur. In secun do ponētur exempla de corporibus mine ralibus scilicet de metallis t et de lapidi b⁹. In tertio ponētur exēpla de vegetabi lib⁹.i.de arboribus t plātis. In quarto po nētur exempla de natatilibus t volatilib⁹ .i.de piscibus t auibus . In quto ponē tur exempla de animalibus terrestrib⁹.i. que gradiuntur vel reptant super terram. In sexto libro ponētur exempla de homi nibus. In septimo de imaginib⁹ somnio rum t visionū. In octauo vero libro ponē tur exempla de legib⁹. In nono ponētur exempla de artificialibus. In decimo siue vltimo libro ponentur exempla t introdu centur de humanis actibus t moribus In singulis aūt predictis decē libellis nō intēdo particulariter sequi ordinem exē plorum:sed totū illud materiale quibus ad aptantur exempla locare seu ponere sub ordine alphabeti verba grata. In primo li bro vbi ponūtur exempla de corporibus simplicibus nō sequar in eis ordinē ipoꝝ simplicium corporum :vt sic primo po nātur exempla de celestibus postea de ele mentis; t inter elementa primo de vno postea de alio:sed mittam ponentur om nia nunc de vno nunc de alio fm̄ q⁹ tib⁹ diuersis quasi ponā sub alphabeti ordine varie adaptārur. Et idem etiā ordo seruā bil i ceteris libris. Si ḡ igit i hoc opc et mea imperitia indebite essent posita vel inepte reliquo atq; sumito benuolentie fratrū ac studio corrigēda. De hoc aūt que bene dicta t adaptata cōgrue videbūtur regi immortali inuisibili soli deo honor relin quet t gloria in secula seculorum.

* Capitulum primum.



Celi nitas dicit ta ci- borū ḡnuꝫ sit bo mib⁹ valde in sin gulis simplicū corpo rū ꝑt ordi naturie. Simplicia nāq; corpa duaꝫ sūt nāꝫ.i.nature celestis.t elementaris. Pri mū exēplū notabile de fructu ipi⁹ abstinē tie q̄ ad nām celestē ordat i corpore hmc. Est enī nā celestis:tāto magis lumi puia q̄ to min⁹ sua subā hꝫ.de grossā t corpalē ta māchinc igit ē q⁹ apparet i lūa ḡdā nigre dīs macula q: lūa put tradit Ptholo sic ē in situ locali magis vicia terrestria ē vt ita dicā magis terrestris nāe.i. cuius subā grosse t corpulente: ppi quā lumē solis ñ recapit,pfūde sic alie stelle sꝫ tm̄ in superficie Et idcirco in ipa tātūmō resultat macula vmbre. Est igit nā boīs luminari corpi si milis:cui⁹ lumēn interior ad lumē sapiētie tāto est min⁹ dispositā quāto vēter corpu lētior fit ciboꝝ affluētia. Nā multa reple tio vētris obtusitatem generat mēti. Vñ Psal.dic. Repleti sūt q obscurati sūt. Et b ē obscuritas lūe.i.vite deliciose q.i.nō re plet splēdore sapiētie. Sapiētie.xiij. Luna nō splēdebit i lumie suo. Dꝫ ergo ad b vt aia fiat lumi sapiētie puia q⁹ nō vtat sup fluc ciboꝝ ammonia.p q nō Apostolus di cit ad Romā.xiij. Induamur arma lu cis hic vt in die honeste ābulem⁹ nō in co mestationib⁹ t ebrietatib⁹. Est.n.armatura luci sapia celestis:q mētem de veritate illu strat t ab erroribus desēdit:b honeste ve

lut in die nos ābulare facit. q⁹ lumē nō potingit vomitū lapidis. Dꝫ q a clamo libi⁹ vt ab clamare i abstinet hic arma tura luci vbi ā ꝑe. Vñ Hero.xxxi.ꝫ Jo uinianū. Dic q⁹ clamat se abstinētia ciboꝝ potionūq; plura t posse vacare lapidi: b in delicijs verlari t delinqz nesciā ñ mur ri scripsim⁹ sed.n. Et in eode libro. Sapiēte opam dare ñ posse⁹ñ nisi abstinētia q̄ laborē nimio indigꝫ t cura ingerimus. Secūdū exēplū abstinētie q ad domi tare nāz cōdat cꝫ terre. Terra.n.primo no bis cōdit q⁹ abstinētia t attenuato carnis ipetratiua ē gle celestis. Nā q⁹ terra de sui nā totalis ē sicca t arida ꝓdit de se ctes nāe q⁹ ad b vt fruct⁹ ꝓducā posse illa dat celestis pluuia:ita ad fruct⁹ virtutū ꝑ ducēdos efficā sentida. Sic mīs cordis ira si ab hūore luxurie nostro ꝑ abstinētiā si bi t pot⁹ efficat arida fuerit:dat tibi celes tis gle pluuia q⁹ ad ꝓducēdos fruct⁹ spi tualia opez erit lenta t secunda. Vñ de Deut.xj. Terra.n.in qpeneritis hereditā bīs umbre t generis herbā opportunā illa a q⁹ colet accipit benedictionē a deo. Ter ra.n.nra dī terra q̄ sit ꝑ abstinētiā ab hūo re cōcupiscētie vacua. Scriptū ē.n. Di ci. i.q⁹ vocauit de⁹ aridā terrā.ꝫ.b ibi celestē bibit q⁹ celestē gle plantatōē pingescit. Psal.xvij. Deiecisti iber t nix de celo t inebriauit terrā. Sꝫ tāc herbā opportunā ꝓduxit cū in meridiano ope spūs subleuat xt q̄ a deo benedictōez accipit q⁹ fructuōez eter nū ꝓmij fiunt cū ipo spū finalis bībit. Er go nīs cordis ira tūc ē placata dispositā: cū arescit et abstinētia:hoc sit celestis gratia ctes⁹ ꝑ bona opa. Et ꝑmo vocat arida co.i.q⁹ ab aq̄ siccatur.ppria sit dulcia qō ē q̄n caro ipsa ab aqa deliciaꝝ irrigat t ab stinentie tenuitate siccat. Sꝫ et secōvocat bum⁹ a mari būido cui terra ꝓiūgit : qō ē siue q̄n corp⁹ nīꝫ celesti gle percepo efficat siue cū lacbeimus irrigat. Et tertio vocat tellus q: tollum⁹ fructū ei⁹. Et b q̄n corp⁹ la borat i bonis operib⁹. Ite ꝑ exēplo terre q⁹ abstinētia a cibo tollit tēptatōes car-

nio q; q̃ ꝓficcitate nimia terra efficit si cut pulue ttic tpio vẽr⁹nõ surgit eo q; va por tũc nõ bẽat ꝛtinuãs hũidũ t fine ꝛtinuatiõe cleuari nõ põt. Sz q̃ ꝑabstinẽtia valida terra siccat corpꝰ: hũore deficiente ꝛcupiscẽtie carnal fit pulueꝛ. i. mortificato hũilitat⁹ t cessat vẽr⁹. i. ipulsus libidinose tẽptatiõis. ¶ Tertiũ exẽplũ abstinẽtie appet in elemẽto aq̃. Mã legit q; coco drillus q in aq̃ oculos beberes hz cẽ aquã acute videt. Et quo exẽplo accipit q; aq̃ ẽ licitaꝛ hebetãt oculos mẽtiũ. Sz extracto ab aqa. i. abstinẽtia a delicijs ad ꝛcẽplãdũ spũalia acutꝛ visũ mẽt⁹. Vñ dr̃ Eccli. xj. Longitanꝛ a vino abstrahẽ carnẽ meã vt aiaz meã trãsferrẽ ad sapientiã. ¶ Itẽ aq̃ rãto magꝛ est limpida quãto magꝛ est subtilis ⁊ vacua. Si vero sit aqua grossa ⁊ pturbus terrestrib⁹ plena nõ est speculabil vel limpida sz est inũda vel turbida. Sic carto nr̃a q̃ fluxibil est vt aq̃: ⁊ sp ad mare tẽdit. i. amaritudinez mort⁹: Fm illud. j. Reg. xxiij. O cẽ morimur ⁊ q̃si aq̃ dilabimur tẽ. Hec inquã aq̃ nr̃a. i. caro si a cibis per abstinẽtiã teneaꝛ subtilis ⁊ vacua: vt non repleaꝛ sup̃fluo eoꝝ abũdãtia mãcbũ p cõtinẽtiã clarissima ⁊ mũda. Sz si venti cibis terrestrib⁹ frequenti repleaꝛ efficit sicut aq̃ turbida ⁊ inũda vz p incõtinẽtie vicium qõ comitaꝛ gulã. Jẽ. ij. Quid tibi vio in via egypti vt bibas aquam turbidam. ¶ Quartũ exẽplũ abstinẽtie oñdit in aere q quãto magꝛ est vapoꝛib⁹ ⁊ nubib⁹ plen⁹ ⁊ãto magꝛ est obscur⁹: quãtoqz est magis vacu⁹ tãto est magis seren⁹. Et iõ in mõte olimpo est aer serenissim⁹ q trã in altũ leuaꝛ vt ipsos vaporeos nubiũ excedere dicatur sin illud. Virgilij. Nubes excessit olymp⁹. Et q; ibi sp est aer serenissimus ascẽdebãt illuc pbi vt viderẽt stellaꝛ cursus. Sz ibi viuere nõ potuissent nisi spũgiaos aq̃ plenaos secũ portassent: vt sic p aq̃ attractionẽ acrẽ grossioꝛẽ haurissent. Sic aũt obscuraꝛ serenitas ⁊ claritas aeris ex repletiõe vaporis sic obscuraꝛ ẽt sensus hominis ex nimia repletiõe ciboꝝ. Vñ gre

corum fuit, puerbiũ sicut Hiero. refert q vẽter pinguis nõ gignit sensũ tenuẽ. Et iõ abstinentia cibi facit serenitatẽ animi. ¶ Quintũ exemplũ abstinẽtie accipit ab igne. Nã abstinẽtia a cibis i multo ẽ igni filis. Quod declarari põt ex septẽ ꝓprietatibus ignis. ¶ Prima accipit ex ignis officio. Secũda ex ipsi⁹ auxilio. Tertia ex misterio. Quarta ex ei⁹ suffragio. Quinta ex dñio. Sexta ex ꝓdigio. Septima ex ei⁹ studio. ¶ Primo igit manifestat dictã similitudinẽ ignis ⁊ abstinẽtie ipsi⁹ ignis officiuz qõ est triplex. Nã vtimur igne ad illuminãdũ absc̃dita siue tenebrosa sic̃ pz in lucernis accẽsis siue cãdelis: quoꝝ igneo ⁊ flãmeo lumine vtimur in nocte siue p. vi am ambulãdo. Ysa. i. Ambulate in lumie ignis vr̃i ⁊c. siue ẽt in domo stãdo. Ysa. x. Ardebit q̃si ignis cõbustio ⁊ erit lumẽ israel in igne. Hec aũt illuminatio ignis virtuti abstinentie ꝛgruit inquãtũ p eã assequimur ꝛ tenebras ignorãtie lumẽ diuine sapiẽtie. Qõ euidẽti appet triũ puerorũ exẽplo ỏ qb⁹ dr̃ Daniel. j. q; Balasar tollebat cibaria ⁊ vinũ poꝰ: coꝝ: dabatqz eis legumina ⁊ seq̃: de⁹ dedit pueris hiis sciaz ⁊ disciplinã in oi libro ⁊ sapiẽtia. Et ita merito abstinẽtie accepert lumen scie. merito etiã abstinentie ifudit lumẽ revelatiõis ꝓphetice sic̃ legit Daniel. x. vbi dicit ex ꝑsona Daniel. Ego daniel lugebã triũ hebdomadaꝝ dieb⁹: panez ỏsiderabilez nõ comedi. caro ⁊ vinũ nõ itroierũt i os meũ sed nec vnguento vsus triũ hebdomadaꝝ dieb⁹. ¶ Postea subdit q; appuit ei ãgel⁹ ⁊ dixit ei. Et ꝓmo q̃ posuisti vt affligẽs te i ꝛspcu dei tui exaudita si verba tua ⁊ ego veni, ppr̃ sm̃ones tuos ⁊c. Veni aũt vt docerez te q̃ ventura sũt ꝓplo tuo in nouissimo dieb⁹. Adhuc etiã p abstinentiã carnis ꝛfuaf refrigeriũ ⁊ lumen castitat⁹. vñ i. Po. Erpãdit nubez i, ꝓtectõez coꝝ ⁊ ignẽ vt lucẽt eis p noctez. Abstinentia ereni est nubes, ptectõez ⁊ refrigeriũ ꝑsãs ỏ estuz ꝛcupiscentie carnal ⁊ ignis etiã est lumen in nob accẽdens virtutem castitat⁹. Et iõ

Aug. in quoãm sermone dicit q; abstinentia ieiunij libidinis ardoꝛẽ extinguit ⁊ castitat⁹ lumẽ accẽdit. Secũdo vtimur igne ad coquẽdũ. Genc. xij. Loqmur eos igni. abstinẽtia aũt seruit nõ modicũ interiori decocti cibozꝝ ẽt corpali: q; cib⁹ tẽpate assumptus a calore naturali q est in stomacho faciliter coquit ⁊ optime digerit. Ecõtra aũt ex nimio cibo vel potu calor ipse nãlis debilitatur vel extinguit: sic̃ vire⁹ vini ex nimia appõne aq̃. Debilitato aũt calore nõ fit decoctio vel digestio cibi sz putrefacit cib⁹ ⁊ generãtur hũores corrupti ⁊ febres putride vel podagre ⁊ hydropi. Et ꝓpter h ꝛcperãtia cõseruat bonã valitudinẽ ⁊ abstinẽtia ꝓducit ad ipam. Vñ Eccli. xvij. dr̃ q; q abstinẽs ẽ adijciet vitã. ¶ Tertio vtimur igne ad fabricãdam. Jsa. liij. Ego creaui fabrũ sufflantẽ in igne pruinas ⁊ ꝓferẽtẽ vas i op⁹ suũ. Sic ẽt p abstinẽtiã a voluptatibus carnis nõ solũ gula sed etiã luxurie fabricat ⁊ ꝓparat vas dei q; p hanc hõ efficit vt vas sanctificatũ ⁊ diuine gr̃e receptiuũ. vñ ꝑme Thessal. iiij. Abstinetis vos a fornicatione vt sciat vnusqsq; vestrũ vas suũ possidẽ i sanctificatiõe ⁊ honore. ¶ Secũdo dicta similitudinem declarat ignis aurifabrũ. Aurifabricatur magnis hõib⁹ interdũ ad defensiõem ab hostib⁹: sic̃ legit de Alexãdro q; dũ cẽt in deserto in diciuꝝ stagnũ vbi bestie cõuenichãt ad potũ: ⁊ timerẽt ipe ⁊ sui nocere de insultu leonũ ⁊ aliaz bestiaz ferociũ fecit in circuitu exercitus copiosos ignes accẽdi: vt cẽt eis ignis quasi ꝑ murũ i circuitu ipsoꝝ. Vñ ẽt Zacha. ij. dr̃. Ego ero eis murus ignis in circuitu. ¶ Per tpm etiam ignẽ arma erea ⁊ ferrea fabricanꝰ quibus cõiter homines ad coꝝ defensionem vel offensionẽ vtunf. Vnde Apoc. ix. bolcos sedẽtes in eis habẽtes loricas ignis ac iobãneo se vidisse refatur. Et sic tela ignea nominat Apo. Et Naũ. ij. dr̃ Clypeus fortiuz ereuo ignis⁹. Et hec oia abstinentie cõperũt que tanq̃ murus vel clypeus ab asperitatũ hostiũ nos defendit i sumbuoꝝ: hec est armatura sanctoꝝ contra tentatiões illoꝝ ꝓpter q̃s inter arma iusticie. Apli ieunia nominat. ij. Corinth. vj. Et tpe ad pugnã iturus hãc armaturam induit. ¶ Abstinẽtiam. Vnde Mat. quarto ductus est ihesus in desertũ a spũ vt tentaret a diabolo. Et cũ ieiunasset. xl. diebus ⁊ xl. noctibus postea esurijt ⁊ accessit tẽptator ⁊c. Est enim ieiunũ quasi ignea quedam telũ quo pcussus inimicus repellit. vñ Mat. xij. Hoc genus demoniozꝝ nõ ejicitur nisi in oratione ⁊ ieiunio. ¶ Tertio declarat hãc similitudinẽ ignis misterium q̃s est ad purgationẽ. Nã igne purgant metalla: in quo etiã peccata. Sin purgatorij igne vñ Numeri. xxj. Quod põt trãsire per ignem igne purgabit. Sz sicut ignis purgat metalla sic̃ abstinẽtia peccata: vñ Aug. in ꝑdicto sermone dicit q; ieiunium purgat mẽtẽ subleuat aiam carnẽ subiugat. ⁊ cor ꝛtritũ ⁊ hũiliatũ facit. Que oia manifesta sũt satis exẽplo niniuitaꝝ. Jonc. iij. Est ẽt misteriũ ad vidictã malefactoꝝ. nõ solũ i mũdo isto sz ẽt i inferno. Eccli. vij. Humilia valde spũ tuũ q̃m vidicta cãnis ignis. Qõ ẽt abstinẽtie ꝛperit per quã ⁊ spũs hũiliat⁹ sz illõ psal. hũiliabã i ieiunio aiaz meã ⁊ carnal dilectatõ ipi vidicat q; pẽa abstinẽtie vidicat dilectatõez gule ⁊ luxurie. Vñ ⁊ ieiunũ ponit po satisfactõis q; hõ p abstinẽtiã libidinẽ pcti preterit p ibi tractionẽ dilectatõis recõpẽsat afflictõez ẽt addẽs ⁊ futura pcta ipedit ꝛcupiscẽtiã ỏbilitãs. Et h ad rõnẽ pẽnẽ satisfactõis q; sic̃ dic̃ Aug. Satisfactõ ẽ pẽaz cãs excidẽ ⁊ coꝝ suggõnib⁹ ꝛsensũ ñ ꝓbẽ. Quarto manifestat dictã similitudinẽ ignis suffragiũ. Suffragabat. n. ignis ũnq; ⁊ aũ legẽ ⁊ in lege molayca ad ipetrandũ q̃s peccbat a deo siue ex eo q; sacrificia deum depcãtia igne ꝛsũcbant sz illis Leui. vj. Oẽ sacrificiũ sacerdotũ igne ꝛsũct siue ex eo q; in ignũ exaudit̃is diuine ignis sup sacrificia deũ rogãtiũ ỏ celo mittebat sz illis ꝓio. ¶ Paralipom. xxi. Edificauit altare dño ⁊ obtulit holocausta ⁊ pacifica ⁊ inuocauit ỏ ium ⁊ exaudiuit eum in igne de celo super altare holocausti. Et simile habẽt ternio.

Regum . xviij. Vbi Helias dixit ad pphetas Baal. Inuocate noia deoꝝ vrꝝ Et ego inuocabo nomen dei mei ⁊ de⁹ q exaudierit p ignē ipe sit de⁹. Silr ergo ab iunctia carnis multū suffragat oratiōib⁹ uris vt a deo exaudiant: ppt qđ dixit angelus. Thobie duodecimo q bona ē oratio cū iciunio. Et pmi Esdre. viij. dr Iciunauim⁹ ⁊ rogauimus deū nr̄m: ⁊ exaudit nobis pspere. ¶ Quintū qđ adhuc mālse stat hāc cādē filitudinē est ipi⁹ ignis dūtum. Interdū. n. diuina virtute. sic ignis pdominat aq̄ q cū immediate attingat: nec tñ attingat ab ea: ſz poti⁹ illā extinguat qđ est cōtra nām ⁊ supra virtutē ignis: cū dicat. Eccli. iij. q ignē ardētē extinguit aq̄: qđ tñ diuio miraclo legit accidisse ſz illđ Sapiētie. xvj. Q đ ingt mirabile erat aq̄ q oia extinguit plus ignis valebat. ⁊ infra eodē capi. dr quodā tpe in aq̄ supra virtutē ignis ardebat. Sic ꝙ ignis diuina virtute ꝓsumebat hūorē aq̄ticū ⁊ nūc abstinētia diuina facēte gr̄a ꝓsumit ⁊ frēstringit fluxum concupiscētie. Eccli. xxxix. Vapor ignis vrit carneo. i. carnalem ꝓcupiscētias annihilat ⁊ ꝓsumit. Septio mālsctat filr dictā filitudinē ipsi⁹ ignis ꝓdigiū. Sic. n. erāt ꝓdigiū q frigida aq̄ cruciarent: sic ēt miraculū est q ignis ardēs refrigeret: qđ certe factū legim⁹ i illo trib⁹ pueris: q missi fūt in fornacē ignis a rege babylonis qꝝ dicit Dan. iij. q angelus dñi descēdit cū azaria ⁊ socijs ei⁹ i fornacē ⁊ excussit flāmā ignis de fornace ⁊ fecit mediū fornaci q̄si vētum roris flāre: ⁊ nō tetigit eos oīno ignis neq; ꝓtristauit neq; gaꝫ molestie intulit. Vbi nota q pōtes si aliqū iciunare coguntur vt ex iflāmatiōe cōlē efficiunt impatientes ⁊ sic iccūdunt ira: vel spiritu accidie efficiunt tristes ⁊ sic ꝓsumunt melācolia: vel ex prādij dilatiōe efficiunt esurientes ⁊ sic famis afflīgunt molestia. Sz sancti viri q ex charitate iciunāt. In sua abstinētia ad modū ilioꝝ pueroꝝ recipiūt rorē diuinū. i. refrigerū gr̄e ⁊ nec igne impatiētie tāguntur nec accidie spū ꝓtrillātur nec ēt famis esurie molestant. ¶ Septimū q̄ vltimo declarat ꝑducta filitudo est ignis ipi⁹ studiū. i. qđ circa ignē p boies adhibet. Nā ignis ab hominib⁹ oleo iterdū succēdit ligno nutrit ⁊ sub cinere reseruat. Oleū itaq; cū sit iflāmabile ignē succēdit ⁊ nutrit: vñ dr Exo. xxxv. Quisqs vestrū est sapiēs veniat ⁊ faciat qđ dñs imperauit. Candelabrū ad luminaria sustētanda: vasa. illi⁹ ⁊ lucernas ⁊ oleū ad nutrimēta ignīū. Sic āt ipe ignis olei liquore fouet ita quoq; ⁊ abstinentia oleo pietatis ipinguat. Matthei. vj Tu cū iciunas vnge caput tuū. i. oleo pietatis elemosinas faciēdo. Grego. Illud iciuniuꝝ de⁹ approbat qđ añ ei⁹ oculos man⁹ elemosinaꝝ leuat. Itē sūt ligna ignis ꝓpriū nutrimētū. vñ Leui. vj. Ignis in altari meo semp ardebit quē nutriet sacerdos subijcies ligna: ligna sūt bona opa sine qbus nō est iciuniū oīno ipfectū. Joel. j. Sāctificate iciuniū. Vbi Grego. Jeiuniū sanctificare est adiūctis bonis opib⁹ dignā deo carnis abstinētiā exhibere. Itē videm⁹ q ignis ēt modic⁹ sub cinere cōseruat Job. xlij. Agā penitētiā in faulla ⁊ cinere. Et facit mētiōez ō faulla qꝝ ēt faulla ign⁹ in cinē ꝓfuat: ⁊ sic ꝓfuat meritū iciunij i abscōsiōe ⁊ detētiōe hūilitatis: vñ Matthei. vj. Ne videar⁹ hoib⁹ iciunās ſz pr̄i tuo q ē in abscōdito. Vñ ⁊ in ꝓncipio q̄dragesimalis iciunij cinis sup capita ponit vt. s. cum abstinētia carnis tenere studeamus intus humilitatem mentis.

¶ Capitulum secundum.

ACcidia affligat saturnū. Nā saturnus q est iter septē planetas supm⁹ est inferiox infrigidatiu⁹ tarde incessiu⁹ ⁊ se tuū mortificatiu⁹. Est ergo ꝑmo saturnus frigidissimus planeta: qđ quidem Auerrois sup de cē. ⁊ mū. per accidens dicit esse. i. qꝝ tarde mouetur ⁊ ideo calorē nō excitat. Sz Auicēna ⁊ alij cōiter dicūt q saturn⁹ et nā sua hz infrigidare sicut ⁊ maro calefacere. Silr ergo maxime accidia infrigidat corda. Nam reddit

boiez tardū ad motū boni operis p quem. s. excitat ⁊ ꝓseruat calor amoꝝ: qꝝ si operi defuerit tā amor nō est fīc Grego. dicit. Habz ēt h accidia. s. qꝫ infrigidat cor ex ea. Habz ēt h accidia. s. qꝫ infrigidat cor ex ipa natura sua ex eo q sm rōnez ꝓpriam opponit charitati q̄ est calor aīc vitalis. Et hec oppositio manifesta est ipsi⁹ charitatis effectu. Nā ꝓprius effect⁹ charitatis ē gaudiū de deo. Accidia aūt est tristitia de bono spūali iquātū est bonū diuinū. Vnde pz q accidia ex ꝓpria rōne charitati ꝓpriatur. Sic ergo ipa charitas aiam de deo inflāmat sic ecōtrario accidia aiaz de deo infrigidat. Vñ accidia ab accedine dr qꝝ ea q̄ accidia sūt etiā frigida sūt. Itē saturnus est tardissime icessiu⁹ ita q nullus planeta est ita tardi mot⁹. s. ꝓpter magnitudinē circuli sui cui⁹ rotatus sine reuolutio ꝑpter magnitudinē tardi⁹ ꝑficit: qđ pz specificādo in singulis. Nā luna que est infima mouet i quolibet signo duob⁹ diēb⁹ ⁊ ser horis ⁊ bisse ⁊ ꝓplet cursū suū a pūcto vsq; ad pūctū. i. xxvij. diebus ⁊ octo horis Alij tñ dicūt q ipa luna cursū suū in toto Zodiaco quousqz solē attingat perficit in xxviij. diēb⁹ cū dimidio. In quolibet. n. signo morat p duos dies ⁊ dimidiū min⁹ viginti minut. Mercurius vero morat i quolibet signo p. xxviij. dies. ⁊. vj. horas ⁊ cōplet circulū Zodiaci in. ccc. xxxix. diēb⁹ Venus āt morat i signo p. xxix. dies. In Zodiaco vero p. ccc. xlviij. dies. Sol morat̄ in signo. xxx. diebus. ⁊. x. hor̄. ⁊ semisse horę. In Zodiaco vero. ccc. lxv. diēb⁹ ⁊ q̄drāte ideſt ser horis. Mars morat in signo p. lx. dies. ⁊. xij. horis. In Zodiaco vero p duos annos. Jupiter in signo p annū. In Zodiaco p. xij. annos. Alfraganus aūt dicta decima secta dicit q lūa i circulo signoꝝ ꝑficit cursū in. xxix. diēb⁹ ⁊. xj. horis ⁊ dimidia ⁊ q̄rtali vni⁹ horę fere. Mercurius vero ⁊ ven⁹ ⁊ sol. ccc. lxv. diēb⁹ ⁊ q̄rtali vni⁹ diei fere. Mars aūt in anno ꝑfecto ⁊ decē mēsibus ⁊. xvj. diebus ⁊ dimidia fere. Jupiter aūt in vndecim annis ⁊ quot mensibus ⁊. xiij. diebus. Saturnus aūt in viginti nouez annis ⁊ quīq; mensibus ⁊ ser diebus. Et pz ex ꝓductu q̄ mensis lunar⁹ duobus mōis accipit: vno mō ꝓ spacio tpis q̄ lūa circuit Zodiacū alio mō ꝓ spacio tpis q̄ lūa circuit Zodiacū alio mō pūcto cricō ⁊ rdiēt ad eundez qđ fit dcm est fit p. xxvij. dies ⁊ octo horas. Alio mō cōiori accipit mensis lunar⁹ ꝓ spacio quo luna semel accensa fuerit ⁊ redit ad cūdez locū suc accensiōis: ſz cū cū sole nō inueniat qꝫ sol iā, pcessit p vnū signū ipsa luna attigit qꝫ sol iā, pcessit p vnū signū ipsa luna attigit solez spacio duoꝝ dieꝝ ⁊ quatuor horaꝝ ⁊ sm h mensis lunar⁹ ꝓtinet. xxix. dies ⁊ duodecim horas exceptis fractiōibus supdictis. Ex dict⁹ mālsctis pz q saturn⁹ iter omnes planetas tardius circulus vel cursus ꝓplet. Sic accidia inī oia vicia mētem reddit pigrā in ope. diuino ⁊ spūali fine nō inchoādo qđ cognoscit: sīc a gbusdā dr q accidia est torpor mentis bona negligentis: ꝓponit. n. diabolus añ mentem accidiosi difficultatez opis vt desperans de labore nullo mō audeat illđ inchoare: sīc pz ꝑcipue de opibus penitentie. Vnde ꝓ h. Ecclesiastici. vj. sacra scriptura exhortat dicens. Subijce humez tuū ⁊ porta illā ⁊ nō accidieris in vinculis illius: si ue etiā bona ichoata nō ꝓsequendo. Vñ qñqs diabolus facit hoiem aliq̄ sup posse assumē vt postea ex nimietate pōder⁹ accidiosus effectus ea totalr cogat relinq̄re. vñ Apls. ij. Corinth. ij. Nō vult q̄ penitens maiori absorbeat tristicia de pcō ne sic euz aggrauet nimietas tristitie ut cum retrahat a pnic ope. Hinc est etiā q diabolus illo ꝑcipue tpe abstinentez ō accidia tentat q̄ euz fames iciunij magis gravat. s. circa meridiez qñ iaz icipiunt sentire iciunātes defectuz cibi ⁊ urgē ab esibus solit. Vñ dic Cassianus i decimo libro ō institut⁹ monachoꝝ. Maxime circa horā sextā monachum ingerat ut ōdā febris insructus tpe ꝓstituto ardentissimos estus accensionū suaꝝ sollicit⁹: ac statut⁹ horis animę inferens egrotāri. Hoc igit facit diabolus ut uel famis grauedine iciuniuꝝ dimittāt uel ut ex accidia ⁊ impatientia me

ritum ieiunij perdant. Item saturnus est mortificatiuꝰ fetuꝰ qui sub eius nascũtur dominio. Hinc est enī vt dicũt astrologi q̄ pueri nati octauo mense nō viuũt ſz citius moriũtur: ꝓpterea q̄ octauo mense dominat eis saturnus g vtraq; qualitate sua frigida ⁊ ficca fetũ mortificat ⁊ extinguit. In p̄cedẽtibus enī sex mẽsibus glibet planeta per ordinẽ dominat fetui suo mẽse. ſ. primo mẽse saturnus secũdo iupiter tertio mars quarto sol quinto venus sexto mercurius septimo luna: octauo autez mẽse saturni dominiũ redit a capite: ⁊ no dominiũ iouis ⁊ sic deinceps. ¶ Unde nascẽs nono mẽse viuit, ꝓpter dominium iouis q̄ fetũ suũ tẽperato calore refouet ⁊ custodit. Similiter si nascat in principio decimi mẽsis potest esse natiuitas salubris ⁊ vitalis, ꝓpter dominiũ martis cuius calore ⁊ siccitate mẽbra roborant nascẽtis. vñ fetus caloris ⁊ siccitatis bñficio egreditur iã robustus. Sicut ergo saturnꝰ extinguit ⁊ mortificat fetũ sic accidia mortificat ſpiritũ ⁊ tollit boni operis meritũ. Unde Aplus dicit. ij. ad Corinth̃. vij. q̄ si tristicia ſeculi mortẽ operat quę ñ ẽ ;nisi accidia Cuius motus si ad rõnẽ ptingat: ita vt in fugã ⁊ horrorẽ ⁊ detestatiõem boni q̄ est ſm deũ cõsentiat carne cõtra ſpiritũ ꝓualẽte oino ipsũ ſpiritũ suffocat ⁊ est peccatũ mortale. Sed q̄n est motus accidie ,ꝓpter repugnãtiã carnis ad ſpiritũ in sola sensualitate nõ bñs rõnis cõsensũ tũc nõ extinguit ſpiritũ sed est veniale peccatũ. Uñ etiã in virio pfectis huius accidie reatũ aliq̄n inuenit. ¶ Secũdo accidia assimilat igni. Nã videmꝰ q̄ adustio ignis rẽ dulcẽ in amarã ꝛuertit: sicut cibi dulces ⁊ sapidi igne adusti nimiũ efficiuntur amari. Unde etiam in corpore animalis colera est amara: q̄ est quedam superfluitas cibalis adusta ⁊ ideo deriuat ad fel ⁊ recipit in eius cistula. Aqua etiam colata p̄ cineres efficit amara ex eo q̄ cinis immixtus alicuius rei scilicet ligni reliquia ẽ adusta. Patet igitur q̄ vstio ignis dulce in amarum cõuertit. Hoc igitur accidie cõpetit que dũ quadã tristicie febre palatũ aie inficit ſpiritualiũ deliciaꝝ dulcedinem in amaritudinẽ cõuertit. vñ ſm Ysidorum i li. de ſumo bono. Ex ipa tristicia accidie nascit rancor ⁊ amaritudo aie. vnde Ysa. v. Ve qui dicitis bonũ malum ⁊c. ¶ Tertio accidia assimilat aeri. Aer enī ẽ tã mobilis q̄ omni ipellenti ⁊ subint rãti statim apitur ⁊ cedit. Unde aer a vapori bus terreis. i. a ventis impellit: vaporibus aqueis. i. nubibus replet ⁊ flãmeis ignitis nõnunq̄ in ſumo succendit. Que satis etiã accidie cõgruũt. Nã accidia sicut dicit Ysidorus: ociositatẽ ⁊ somnolẽti am generat: dũ aũt aia somnolẽta ⁊ ociosa pigrescit oi prorsus tẽptationũ. impalles: facilime aperitur ⁊ cedit. Mala omniũ cogitationũ malaꝝ ⁊ tẽptationũ inutiliũ sentina receptiua est ociũ. Et hinc est q̄ accidiosus ⁊ piger velut qdam mobile aer impellit a vento superbie repletur aquis luxurie succẽditur igne auaricie. ¶ Quarto accidia assimilat pruine ,ꝓpter quatuor primo rõne congelabilitatis: q̄ pruina est vapor congelatus in medio interstitio aeris p̄frigiditate loci ⁊ tẽporis in gb̃ nõ est aliqua po caloris: vt Aristo. dicit. Sic etiã per accidie vitium dũ calor charitatis extinguit. quodãmodo ipa anima frigescit ⁊ cõgelatur. Unde sup illud psal. p cussit mores eorum in pruina: dicit glo. q̄ pruina est viciũ quo charitas ,primi fulticie tenebris quasi nocturno tempore frigore cõgelascit. Secũdo rõne rigiditatis. Est enim pruina dura ⁊ propter magnaꝝ frigiditatem etiam rigiditatem inducit. Nam frigus aggregat partes vaporis ⁊ cõtrahit ⁊ pruine substãtiã duram reddit. Et nimia autem frigiditate canescit vt albescit ⁊ rigiditatem in ea re que ab ea tangitur inducit. Sic accidiosus per frigus accidie efficitur durus ⁊ rigidus vt nõ moueatur neq; flectatur ad bene operandum. Exodi. xv. Obriguerunt omnes habitatores Chanaã. ⁊ sequit. Fiant immobiles quasi lapis. Psal. Factus ſz sicut vter in pruina q̄: sicut dicit glosa nulli liquori aptꝰ ẽ ⁊ sic

accidiosus nulli opi. Tertio rõne, marcidi tano: q̄ herbas ⁊ flores sup quos pruina cadit marcidos reddit ⁊ aduritꝝ. Sic etiaꝝ accidia oẽs virtutes aie ⁊ membra corporis p̄ ocũ ⁊ pigriciã quodãmõ marcescere facit. Et q̄ et tristitiã ſpũs accidia iducit bũores ⁊ de venis in aia exurit fiẽ exiccatur ⁊ ꝛsumit bũor aduste rei. Nã ſpũs tristis exiccat ossa. vt dr̃ Prouer. xvij. Et sic p̄z q̄ accidiosus ⁊ piger dũ pũs laborez uel icõmodũ refugit maximã dãnuꝝ incurrit ſm illud Job. vj. Qui timent pruinã urruet sup eos nix. Quarto rõne roridicat: q̄ pruina radijs solis tacta subito euanescit ⁊ in rorez reddit: pruina. n. nihil aliud est q̄ ros ꝛgelatꝰ ut dicit beda. Nã pruina est ex vapore rorido q̄ ꝛgelat aũ ex ipo resoluat aq̄. Sic interdũ aia rorida .i. gra ſpũali pfusa accidie gelu innadit ⁊ torpescit. ſz rursũ calore solis. i. feruore ſpiritus sancti tacta in rorez gr̃e reddit ⁊ in bũores deuotiõis liquescit. Nã dũ aia se in accidiã cecidisse ꝛsiderat semetip̄am p humilitatez minuit. ⁊ vilificat ⁊ q̄si dolore tundens ⁊ pectens sollicitat: ita ut fiẽ nũc fuit frigus pruine. i. accidie ita crescat ⁊ abũdet in ipa feruor gr̃e. vñ Exodi. xvj. dicit de rore q̄ mane ros iacuit p̄ circuitũ castroꝝ ⁊ subdit q̄ appuit minutũ quasi pilo tunsuꝝ in similitudinem pruine.

¶ Capitulum tertium.



Actiua vita assimilat lune ꝓpter quatuor. Primo propter officiũ. Nam lune officiũ est inferiora disponere. ſ. terrestria. Et hoc cõpetit ei ex tribus. ¶ Primo ex vicinitate q̄: ea q̄ nõ multum distant efficacius mouet: luna aũt ,ꝓpinquior est istis inferioribꝰ q̄ aliquod aliud celeste corpus ⁊ iõ efficacius agit in ea. ¶ Secũdo ex virtuositate q̄: cũ sit infima ꝛgregate sunt in ea omnes virtutes mouentiũ sup̃oꝝ. Unde ex sua virtute mouet oia humida: ⁊ ex lumine a sole mutuato quasi qdam secundus sol breuiter agit ⁊ explicat in istis inferioribus operationes solis. Et dico breuiter q̄: qñ sol facit in anno ſz variationez humoris ⁊ calidi luna facit in mense. ¶ Tertia cã est ex materialitate: q̄: vt tactũ est supra capi. 4. Luna vt dicit Aristo. est quasi terrestris nature. i. corpulẽte ⁊ mãle. Unde ꝓpter cõformitatẽ terrestria magis variat q̄ aliq̄d celestium corporũ. Sic etiã vita actiua est circa terrena ⁊ tpalia ordinãda ⁊ disponẽda. Et sicut ex dictis colligitur luna respectu terrestriũ bz vicinitatem virtuositatẽ celeritatẽ ⁊ materialitatem que omnia cõpetunt actiuis q̄: ſ. primo dñt esse indigentibus vicini siue ,primi per cõpassionẽ. Luce. x. Quis tibi videtur ,primus fuisse illi q̄ incidit in latrones. At ille ait. q̄ fecit misericordiã in illũ. ¶ Secundo debent esse superiorũ virtutibus pleni per imitationẽ: q̄: sequi debent vestigia sanctoꝝ: ꝓcipue in laborãdo ⁊ patienter tolerando. Jacob. v. Exemplũ accipite fratres exitus mali ⁊ lõganimitatis, laboris ⁊ paciẽtie p̄. ꝓphetas ⁊c. Tertio debent esse festini p̄ sublcuationis celeritatẽ Prouerb. iij. Ne dicas amico tuo vade ⁊ reuertere cras dabo tibi cũ statim possis dare. Et Eccli. iij. Ne ptrahas datũ angustianti ⁊c. ¶ Quarto illi debent actiue vite p̄cipuis ministerijs deputari q̄ sũt magis materiales ⁊ grossi ⁊ ad contemplationem minus idonei. Ephes. vj. Secularia iudicia si habueritis: cõtẽptibiles qui sunt in ecclesia illos cõstituite ad iudicandũ. Secundo actiua vita assimilat lune, ꝓpter dominiũ. Nã luna specialiter macula habita hũidis dominat ⁊ significat sup ea vt super pluuiã ⁊ aquaꝝ inundatiõnes. Dicit enī Beda. q̄ quãdo luna apparens in ſumo cornículo suo maculis qui busdã nigrescit pluuiosũ mẽsis ptendit ordiũ. Ptẽ dicit Mesallat q̄ si eclipsis lune fuerit in signis aq̄ticis: q̄ sũt tria. ſ. scorpio cãcer ⁊ pisces nimiã significat abundantiam pluuiaꝝ. Item ,ꝓpter hũiditatis dominium significat specialiter luna sup cerebrũ sicut sol super cor. Ita actiuus ho-

nus ꝫ passiõe plen⁹ affluit abũdãtia bõo-
rũ t pluuiaꝝ idest abũdãtia lachrymaruꝫ
ipſẽ illõ Eccli.viij. Ne deſit plorãtib⁹ in
ꝫsolatõe t cũ lugẽtib⁹ ãbula. Sic.n. facie-
bat Job q̃ dicebat flebã quõdã ſup eo q̃
afflict⁹ erat t ꝫpaciebaſ aia mea pauperi.
Job.trigeſimo. ¶Tertio actiua vita aſſila
tur lune ꝓpt aſpectũ.qꝛ .l. lũa creſcẽs vel
decreſcẽs i lũine q̃ꝫ aſpiciẽtib⁹ apper ar
cual: quãdoq̃ circular⁹.ſic bon⁹ actiu⁹ ad
verũq̃ ſtatũ debꝫ ſe bñe. Phil.iiij. Scio
abũdare. ecce lũa creſcẽs. t penuriã pati ꝛc
ꝛ lũa decreſcẽs Tobie.iiij. Si mlt̃ũ tibi
fuerit abũdãi tribue: ecce augmẽtũ: ſi exiguũ
tibi fuerit libẽi illõ exiguũ iptiri ſtude: ecce
lũc ꝺcreſcũt. Sꝫ tẽ actiu⁹ ẽ arcual q̃ſi ſe ꝓ
tio ꝓmiſericordiã flectit ſiue pcendo ſiue
ꝫpaciẽdo. Tũc aũt eſt circular⁹ q̃ poſtq̃ꝫ
ad exteriora exiuit ſe ad ſemetipꝫ iterũo
ſollicite r̃ducit. Tal.n.ẽ circulatio ab eodẽ
in idẽꝫ. Ezechiel ꝓmo. Animalia ibãt t reuer
tebanť. ¶Quarto aſſilaſ actiua vita lune
ꝓpt mltiplicitatẽ nominũ: bꝫ .n. luna tria
noia ſꝫ poetas. Mã vocabaſ ꝓſerpina eo
q̃ ſeminib⁹ q̃ iaciunť i ira dñi cẽ dea. Vñ
dñ q̃ q̃ũ luna ꝓmo incẽdit optimũ ẽ ſemi
na iacẽ: qꝛ tũc virtutes planetaꝝ colligit
q̃ꝫ inferioꝛib⁹ influit. In b aũt exẽplo colligit
q̃ actuꝰ vite ꝫgruit clemoſinaꝝ ſemina
iacẽ et gb⁹ ſi abũdãter ſpargant copioſus
fruct⁹ colligit celeſtiũ ꝓmioꝝ: t ecõtrario ſi
iaciant auare ſm illud.ij.Coꝛ.ix. Qui par
ce ſeminat ꝑce t metet. Vel b q̃ lũa ſemi
na fouet ondit q̃ illi q̃ actiue vite deſeruiũt
ꝑcipue debẽt aſſiſtere ſeminãtib⁹ ver-
bũ dei. Mã a gb⁹ recipiunť ſpũalia debẽt
repẽdi tpalia. Vñ Apo.i.Corinth.ix. Si
ſpũalia vob ſemiauim⁹ ñ ẽ magnũ ſi car
nalia vꝛa metam⁹. Itẽ lũa vocabaſ dia-
na.i.dea ſiluaꝝ t nemoꝛ: qꝛ ſeꝛſ de nocte
paſcua q̃rẽtib⁹ i nemoꝛib⁹ lumiſ bũficiũ ad
miniſtrat. Et iõ gẽtiles vocauerũt lunam
dcã venatoꝛ: qꝛ venatio fit i ſiluis: ꝓpter
qõ dianã cũ arcu ꝺepingebãt eo q̃ꝫ vena
toꝛes arcubus vtebantur. Et ex hoc accꝛ
pitur q̃ qui vite actiue deſeruiunt ꝓ-
cipue ſubuenire debent ſolliciaꝝ vitam
ducentibus: vt nõ opoꝛteat eos ꝓpter ui
ctum querendũ vagari t a ſua ſolitudine
exire. In cuius rei exemplũ xp̃o populuꝫ
in ſolitudine pauit. Mat.ix. ¶Item luna
vocabaſ lucina vñ per ſincopã dr̃ lũa. de
qua Virg. Caſta lucina tẽ. Mã antiqui
colebaſ a virginibus t ſeruãtibus caſtita
tẽ. Ex quo ẽt colligiť q̃ ꝑcipue meritoꝛiũ
eſt per actiuã vitã ſeruare t ſubuenire ſa-
cris virgibus t monialibus caſte viuẽtib⁹
ne ꝓpter victũ cogãtur exire t a ſuis clau
ſtris diſcurrere. Itẽ actiua vita aſſilaſ col
li.ꝓmo ꝓpt oꝛdiez ꝑpoſitaſ. Eſt .n. coll⁹ pes
mõtis. Mã per collẽ aſcẽdim⁹ ad mõtem
qꝛ.ſ. per vitã actiuã ad ꝫtẽplatiuã venim⁹
Jacob.n. poſt lꝛe ꝫnubiũ per quã actiua
vita ſignaſ ad Rachel puenit amplexũ ꝑ
quã ꝫtemplatiue vite formoſitas figuraſ
Scõo ꝓpt fructuũ ſuauitatẽ: abũdãt.n. in
colliḃ⁹ ſani t ſapidi fruct⁹: ꝓpt ḃ q̃ colles
plus q̃ꝫ valles ſolarib⁹ radijs patẽt: etiã ce
leſti ibꝛe t roꝛe abũdãti⁹ madent. Sic abũ
dãt actiui hoiel fructib⁹ meritoꝝ. Magna
eni ſic Brego. dicit ſũt actiue vite merita
q̃ ſũt vt fruct⁹ ſani ꝓpt itentõio ſinceri-
tatẽ. Nõ ſũt.n. fruct⁹ coꝛrupti vt opa hypo
critaꝝ. Itẽ ſi fruct⁹ ſapidi ꝑ charitatẽ ſua-
uitatẽ. Xp̃i.n. ſi q̃ radijs ſol. i. doctrinis t
exẽplis xp̃i illuſtrant t q̃ roꝛe celeſti gr̃e
abũdãti⁹ pfũdunť. ¶Tertio ꝓpt graminũ
ſalubꝛitatẽ. Sũt.n. ſic Cõſtãtin⁹ dic̃ i col-
lib⁹ ſalubꝛia gramina ſiue herbe ꝓpt aeꝛ
ſubtilitatẽ t puritatẽ. Nec ḡmina virẽtia
ſi virtutũ mltaꝝ exẽpla q̃ ſi actiuis vir⁹ cõ
ſpicim⁹ valde ad imitãdũ ſalubꝛia: hñt .n.
puritatẽ aeꝛ⁹.i. mundiciã coꝛdis et ẽt ſbri
litatẽ.ſ. diſcretõio. ¶Itẽ actiua vita q̃ mi
ſericoꝛdie itẽdit opib⁹ aſſiſtari ꝑt mõti gari
zim. Mã garizim vt dic̃ Hiero. mõs eſt
iuxt̃ hiericho cui ex aduerſo ẽ mõs Ebal.
In his duob⁹ mõtib⁹ maledictõeꝫ t bñdi
cõeꝫ ꝑplo itrãti terrã, pmiſſiõio ꝓmiſ ga
te ſunt: vt per bñdictões promouerent ad
bonum: t per maledictiones retraberẽtur
a malo. Vnde ſeꝛ tribus in garizim pro

mulgabant bñdictiõeꝫ t ſeꝛ alie in Ebal
maledictõeſ. Modus ergo garizis ex quo
benedictiones ꝓmulgantur meritũ ẽ ope
rum miſericordie q̃ ad vitã actiuã perti-
nent. Vnde in die iudicij benedicti pro-
nũciabuntur a chriſto: ſꝫ illud Mat.xxv.
Venite bñdicti tẽ. Et cõgrue ſeꝛ tribus
erant q̃ bñdictiones ꝓnũciabãt: qꝛ miſeri
cordie opera ſeꝛ ibidem a chriſto cõputã-
tur ꝓpter q̃ electi dei paternã bñdictiõem
merenť. Eſuriui ingt t dediſtis mihi mã
ducare: ſitiui t dediſtis mihi bibẽ: hoſpes
eraꝫ t collegiſtis me: nudus t cooꝛuiſtis
me infirmus t viſitaſtis me: in carcere eraꝫ
t veniſtis ad me. Ecõtra aũt modos ebal
ex quo ꝓnũciate ſũt maledictiões ſignat
auariciã t crudelitatẽ impioꝝ q̃ opa miſe
ricoꝛdie ſubtraxerũt quibus .ſ. iudex dicit
Itẽ maledicti tẽ.

¶Capitulum quarum



Dor eſt multiplex. ſ. ſpũa-
lis carnalis tpalis t cõmu-
nis. Amoꝛ aũt ſpũalis .ſ. cha
ritas aſſilatur vencri q̃ eſt
planeta celeſtis. Vñ t a pa-
gano dea dicebaſ amoꝛis ex eo q̃ excitat
ad amãdũ. Dicit aũt Ptolomeus q̃ ſb
venere ꝓtinet vis amoꝛ amicitia t pegri
nus: t ſignificat lucrũ t gaudiũ: q̃ oia ꝺue
niũt amoꝛi charitati. Nam ipa charitas
via eſt q̃ ad celeſtia gradimur: amoꝛ quo
deo ꝫnectimur: amicitia q̃ ſimꝰ ꝫiũgimur
Itẽ ipſa eſt baculus pegrinãtiũ: lucrũ ne
gociãtiũ t gaudiũ deo fruẽtiũ. Itẽ amoꝛ
ſpũalis aſſimilaſ caliditati terre. Abũdat
enim ſic amoꝛ diuinus in aia ſicut caloꝛ
in terra. ſ. ex trib⁹ ſm q̃ ex trib⁹ ꝛtingit q̃
vna terra ſit calidioꝛ altera. Prio qdẽ ex
radioꝝ ſolis multiplicatõe. Sol.n. plus oi
b⁹ coꝛpoꝛib⁹ celeſtib⁹ emittit fortes radios pp
ſuã magnitudinẽ coꝛporis t ſpiſſitudinem
magis fortem materiã hũtes t lumẽ ma-
gis calidũ. Et q̃ ipe nãtr mouet ſpheraꝫ
ignis ſicut ſphera ſtellarum mouet terrã
t ſphera lune mouet aquaꝫ: t ſphera alio
rum quinq̃ planetarum mouet aerem
Et iõ radij ſolis marie calefaciũt vbi mul
tiplicãtur vel reflectunť. Quaſi aũt radij
ſolis ſũt exẽpla ſaluatoris q̃. ſ. nos illũinãt
ꝓ inſtructionẽ: qꝛ eis xp̃i actio nra eſt in
ſtructio vt dicit Apo.i. inflamãt ꝓ imita-
tionẽ. Vñ apo. Eph.i. Ambulate in di-
lectione ſicut t xp̃s dilexit nos. Sicut er
go abũdat caloꝛ in terra ex radioꝝ ſolis
multiplicatõe. ita t feruoꝛ amoꝛis in aia ex
exẽploꝝ xp̃i inſpectiõe t imitatiõe. Scõo
vna regio ſiue terra calidioꝛ ẽ altera ex vẽ
ti inflatiõe. Mã q̃ vẽt⁹ auſtral⁹ caliduꝫ ẽ
aquilonaris vero frigiduꝫ: ꝺiõ loc⁹ auſtrali
vẽto expoſit⁹ calidioꝛ ẽ q̃ꝫ aglonari apt⁹.
Quaſi aũt auſter calefaciẽs t pturbãs aerẽ
ẽ ſpũſancť⁹. de quo dr̃. Abacuc.iij. De⁹
ab auſtro veniet q̃ aiaꝝ ſomi cõmouẽs t
calefactꝰ ꝓ dilectiõeꝫ t pturbat ad cõpun-
ctioneꝫ. Job.xxxviij. Nõne veſtimẽta tua
calida ſũt cum pflata fuerit terra auſtro.
Tertio quoq̃ꝫ vna terra vel loc⁹ calidioꝛ ẽ
q̃ꝫ alt⁹ ex loci ſituatiõe. Mã terra q̃ ẽ vici
nioꝛ mari meridionali ẽ calidioꝛ q̃ꝫ terra
q̃ ẽ vicina aglonari. Similiter ille q̃ ſami-
liarioꝛ t ꝓpinquioꝛ ẽ bõi ſcõ feruẽtioꝛ ſit t
melioꝛ q̃ꝫ ille q̃ cũ petꝛe ꝫuerſaſ. Mã vita
ſcõꝝ eſt vt mare meridianũ. Mare qdẽ ẽ
cũ amaricanť meroꝛe. Ezechiel.xij. Abij
amarꝰ in indignatiõe ſpũs mei. Sꝫ meri
dianũ eſt cum aduruntť amoꝛe. Eccli.xliij.
In meridiano exurũt terrã. Peccatoꝛ aũt
eſt vt mare aquilonare. Mare qdẽ ꝓpt
ingẽtudinẽ coꝛdis. Yſa.lvij. Impij quaſi
mare ſeruẽs q̃ qeſcẽ nõ põt: ſꝫ aglonare
ẽ pp ſubiectiõeꝫ demonis. Eſt.n. peccatoꝛ
ſubiect⁹ diabolo t obedit ei q̃ dixit Yſa.
xiiij. Sedebo in mõte teſtamẽti in latẽri-
bus aglonis: aſcẽdã ſup altitudinẽ nubiũ
t ero ſilis altiſſimo. ſp̃o. Ab aglone t mari
tẽ. ¶Sed eſt notãdum q̃ aſtrologi po-
nũt treꝫ alias cãs quare quaſdã regiões
t terras dicũt caliditſſimas eſſe. Vna eſt
ex ſol approꝑinquatione q̃ eſt ex bcuitate
diametri. Vñ pp immẽſitatẽ caloꝛis ter
ra illa ẽ inhabitabil⁹ vltra egnotialẽ: qõ di-
cũt pp ecentricitatẽ ſphere ſolis. Et hoc ꝓ

tinet ad xpi incarnatōez quādo. sipse sol iustitie nobis maxime approximauerat diametro nostre nature se inducēs. Vñ ibi erat breuiata materia distātia q̄ erat inter nos & deū & ibi apparuit breuitas diametri q: fuit verbū abbreuiatū in carne. Et hec approximatio solis idest xpi multū dz nos ad ei⁹ amorē inflāmare Apo. Ro. xiij. Nunc propior ē nra sal⁹ q̄ cū credimus tē. ¶ Secūa cā ē ex solis mōsiōe vt in principio capricorni & i principio cācri vbi pp rectuariōez Zodiaci sol vr stare in eodem loco. Tūc.n. Zodiac⁹ girās minimā ptem variat ō circulo eqnoctiali q: sol q̄si vr stat pp q̄ calor profundat in locis suppositis ultimis gradib⁹. Et h cā refert ad xpi passiōem: tūc.n. ver⁹ sol stetit immobil cruci. s. affix⁹. Et h xpi mōsio fuit in duob⁹ solsticijs q:s. ei⁹ affixio duplicat scā fuit. s. ex parte superiori in manib⁹: & ex parte inferioris in pedib⁹. Vñ h affixio & mōsio xpi in cruce sup oia dz i nob⁹ calorez amoris accendere: ita vt aia nra liq̄scat i lachrimis. Eccl. xxij. Cū incaluisset sol liquiebat. s. māna. i. mēs dulcedine deuotōis plena. Tertia cā ex sol oppōne. s. q̄n est oppō sol ad dyenit capitū: vt ib cācro vbi sol n declinat a capitib⁹. Et h refert ad xpi resurrectōez vl ascensionē vbi sol xp̄s suppositus apparuit omnib⁹ capitib⁹ p prātez & auctoritatez. Vñ dixit data est mihi oīs pt̄as i celo & i tra. Xpē fuit suppositus omniū capitib⁹ etiā loco in ascensionem cū ascendit sup omnes choros celox vbi etiā nūc̄ ap̄li⁹ declinare pt p mortē & iō ap̄li⁹ a capitib⁹. i. aplis q fuerūt capita fideliū. i. principes n declinabit viteri⁹ sic ipe dixit Mar. xxviij. Ecce ego vobiscū sū omnib⁹ diēb⁹ vsq; ad ꝯsumatōez seculi q̄ omnia dixit nos in amore xpi accendē. s. & incarnatōis, passionis & assistentiis acerbitas & exaltatōis dignitas. ¶ Item amatores assimilāt ire: q̄nto sit frigida fm nām suam tñ intra se ignem tenet inclusū. Sic amatores dei q̄nto sint frigidi circa spalia. i. negligentes & remissos circa deū & spūalia sūt igniti & feruentes. p ignem. 3 burētem in terra ipsox. Hic est ignis spūalis 3 burēs & 3sumens peccata de quo Luc. xij. Ignē veni mittere in terrā &c. Xpē amor spūalis filios est ignitioni vaporis q̄ sepi⁹ appet in aere. Sūt.n. decē modi talis ignitiōis reputātes decē effect⁹ diuini & spūal amoris. Prima.n. impressio nū taliū vocat colūna siue ignis ppēdicularis. Nec.n. est qdā ignis q̄ iterdū apparet in superiori regiōe aeris ad modū colūne piramidalis hūs latitudinē inferi⁹ & superi⁹ tēdēs in acumē. Et rō est q: generatur ex vapore multū ficco & calido: Vnde trāsitq; duas regiōes aeris. s. ifimā & medianā: q: frig⁹ eaz nō pt 3ucrē ipz & iō trā sit ad regiōez supmam: & q: talis vapor est inēqlis hūs inferi⁹ multas ptes terrestres dilatabiles: iō inferi⁹ in basi de necessitate dilatat. Et q: terrestre abūdās repugnat elevatiōi & cōtrahi aliaz ptiū: & calidū iterū dirigēs dilatat in reficiēdo plus calidū: 3tinue plus & plus tēdit in acutū. Vñ efficit sicut deū est vt colūna piramidalis & ppi longitudinē vr de superiori demissū sicut ppēdiculū q̄ inferi⁹ dz massam & 3tinuc vsq; in sublime conū. In h igit q: talis colūna superi⁹ est acuta cū acuti sit penetrare pz q: repsentat, ppriū effectū amoris: q̄ est penetrare ad intima. Penetrat eni amās vsq; ad interiora amati. & iō de spūsancto q est diuin⁹ amor dicit Apo. i. Corinth. ij. q: scrutat, pfūda dei. ¶ Itez in h q: talis vapor pima & scōa: regione aeris trāscēdit & i terrā se figit reputat sublimitatē amoris spūal. Sūt.n. q̄si tres regiōes mūd⁹: infern⁹ & celū. Quidā igit homines sūt q: vident deū diligē solū ppi tpalia bona & isti sūt i regiōe ifima. Quidam vero diligūt deū vt euadāt eterna supplicia: & isti sūt in regiōe media. Quidā diligūt deū, ppi celestia pmia siue, ppi seipz q: ipse erit merces nra & isti sūt in regiōe suprema. Vñ isti būt ignē sublimē. i. amorē excellētē. ¶ Xpē in eo q: talis pyramis superi⁹ se restringit reputat amorē pfect⁹. Mā lz amor sanctox inferi⁹ erga primos dilectū superi⁹ nō s deū se totū restringat & vnit q: quod b inferi⁹ amāt solū ppi deū amāt & 3tinuitatē. Mā oi tpe diligit q amic⁹ & 3tinuitatē. Mā oi tpe diligit q amic⁹ & 3tinuitatē. Mā oi tpe diligit q amic⁹

virtutes humiliant ⁊ deprimūt seipsos. Nihilominus tñ semper ꝓficiūt q̄ bene inceperūt. Aliqñ tamen ꝑpter cōtinuos impulsus tribulationū vel tentationū. ipsis quasi vt timendo ⁊ dubitādo q̄ quasi a deo ceciderūt: qđ totū pertinet ad cor bumiliatem ad quā amor dei eos inclinat. ¶Septima ignitio vocat lumen ꝓcedēs Hec est ex vapore cōtinuo calido ⁊ sicco ⁊ bū ꝓfundo in quo est multa materia cōglobata ⁊ sorti. cui nihil in aere obuiat: ſz accendit ex cōficatiōe sui ⁊ stat quādoq̄z in aere: ⁊ b est qđ vocāt hi qui discurrūt de nocte lumen precedens. Hic est alius charitatis effectus. ſ. deducendo illumina re qđ est nobis necessariū in via tenebro sa huius mūdi. Hñ diuinus amor figura tus est in illa colūna ignis q̄ populū dei ꝓcedebat de nocte: ⁊ de quo etiā in. ꝓ. dr Expandit nubem in protectionem eorum ignem vt lucēret eis per noctem. Et in eodem edurit eos in nube diei ⁊ tota nocte illuminatiōe ignis. ¶Octaua ignitio vocatur vulgo stella cadens: sed a philosophis aſub descendens. Hec enim aſub descendens ē ex vapore consimili sicut lumen precedens cui tamen occurrit aliquid desuper expellens ipsum inferius: ⁊ ideo videtur cadens siue descendēs. Hic est alius effectus amoris scilicet inclinare per ministerium vite actiue. Vnde necessitas proximorum occurrens expellit siue retrahit amicos dei ab arce contemplationis inclinans illos ad ministerium infime actionis scilicet ad obsequendum proximis. ¶Nona impressio vocatur draco volans ⁊ hec est in nube calida ad latus vnum ⁊ frigida ad aliud. Vnde tunc propter conuenientiam ad calidum attrabitur ad illud ⁊ ibi incenditur: post primam, autem partem finnat anteqū incenditur ⁊ dilatatur in medio ⁊ incurvatur propter incensionem partis vnius ⁊ extinctōez alterius versus humidus ⁊ frigidus. Hñ efficit velut draco volans q: aliquo ꝓ incensa videt velut spiramē draconis. Media āt incurvata ꝓ hoc q̄ attrabit a prima ꝓte curuat se vt serpens ⁊ volat sp ad illud latꝰ vbi corruscat ignis latꝰ caliduz eo q̄ fisc attrabit fisc ⁊ ignis expellit ignis. Hic est aliꝰ effectus amoris q̄ facit q̄si volādo ad deum festinare. Nā sicut ꝺ draco aereꝰ dz vnum latꝰ. ſ. aliquꝰ caliduz: posteriꝰ vero frigidū. Sic amatores dei bñt gdez feruorē ipsi. sed cuz frigore. ſ. fragilitate carnis pp qđ dñs dixit q̄ spiritꝰ prōptꝰ ē caro āt infirma. Feruor igit spūs inflāmat vehemēt ⁊ suspiria ad deū facit: ſz frigꝰ. ſ. infirmitas carnis curuat ⁊ trahit ad infima. Sed tñ ex ista pugna volare cogit anima q: ex carnis angustia spiritꝰ magis incendit ⁊ carnem post se violenter attrahens in deum velociꝰ tendit. ¶Decima ignitio vocat asub q̄q̄z apparens q̄q̄z nō: ⁊ b est ex vapore sicco ⁊ inflāmabili medio mō ptingente ad regiones mediā ⁊ nō penetrāte ipam: q: ex frigore loci expellit. ⁊ q: sub ipo non sunt multe nubes iō icendens nubes occultat ⁊ penetrās nubes appet ntē: ⁊ iste est asub tertiꝰ. Hic est aliꝰ effectꝰ amoris. ſ. vtrāq̄z vitā alternādo aliqñ vacādo actiue aliqñ cōtemplatiue. q̄q̄z latere ad ꝓtemplā dum q̄q̄z apparē ad obsequendum: ꝺ. n. oz fieri ⁊ illa nō omittē. ¶Itē nota q̄ amor spiritual crescit ⁊ minuit sicut cupiditas mundi crescit ⁊ decrescit. Cuiꝰ exemplum ē q: decrescente vmbra crescit calor ⁊ crescente minuit: ⁊ sic decrescente amore ꝓximi crescit feruor charitatis ⁊ cōuerso eo crescente minuit ꝛc. Hiere. ꝯ. Ve vob q: declinauit dies ⁊ plitores facte sunt vmbre vespere. ⁊ b est q: abundauit iniquitas ⁊ refriguit charitas. Mar. xxiij. ¶Amor carnalis assimilat veneri. Nā venꝰ vt dicit Ptolo. ex ꝓte corpis disponit ad pulchritudinē. ⁊ ad voluptates tactꝰ olfatꝰ gustus ⁊ auditꝰ inclinat ⁊ impellit. vestium mulierbriuz incisores efficit Domꝰ ciꝰ sunt libra ⁊ thaurꝰ: regnat in piscibꝰ ſz in virgine regnuz eiꝰ deficit ⁊ absedit. Sic etiā amor carnal ad pulchritudinez corpis aspicit. sen

suā voluptatē exqrit siue tactuū siue odorū siue cibor siue cōtionuz: ornamenta ⁊ mulieres appetit. Aliqñ etiā instos viros q̄ designātur in libra pp cōsitatez iusticie q̄ designātur in libra ꝓpter egestatez iusticie qui in libra erat sol facit egnoscia ⁊ viros sortes q̄ designātur i thauro aggredi tur ⁊ inficit. Regnat āt maxime i piscib. ſ. in hominibus sub aqo deliciaz viuenti bus: ſz in virginib. ſ. in ꝓtinentib. deficit vigor ei. ¶Amor tpalia ꝓsperitat impedit dulcedinez ꝓtemplatōis ⁊ ꝓuat fructū boni opis. Cuiꝰ exemplum appet in rore. Cadit. n. aliqñ ros fluce ⁊ viscosus ad modum mellis sup herbas ⁊ folia arboruz. Sole āt agente in ipz euaporat humiduz ⁊ terrestre siccuz ꝓburit ⁊ efficit q̄si farina spsa: q̄ a sua ficcitate siccat herbas ⁊ inducit sterilitatez. Quasi. n. dulcedo roris est delectatio ꝓtemplatiōis: quā calor solis. ſ. amor tpalis ꝓsperitat: humidū deuotōis educens ⁊ terrestrē affectum accendens ⁊ mentem ad vana spargens tollit ⁊ a fructu boni opis animā sterilē reddit. ¶Itē amor cōis, pot. ſ. ⁊ spiritualem ⁊ sensibilem amorē includit assimilat radio. Primo q: radius bz penetrare. Hñ in pspectiua distinguit tripler radiꝰ. ſ. rectꝰ ꝓfractꝰ ⁊ reflexꝰ. Rectꝰ siue ppēdicular: est q̄ a corpe radioso emissus recto ⁊ lineari motu sine obligrate aliq̄ petit centruz. Et huic assimilat spiritual bō q tot⁹ est rectꝰ. Hñ Lā ticor. i. Recti diligunt te. Et iste petit centrū. ſ. cor. Deuteronomij. vi. diliges dñs deus tuus ex toto corde tuo ⁊c. ¶Cōfractus radiꝰ siue collateral est q̄ a corpe luminoso egrediēs et aliqđ diaphanū inueniēs ñ ꝓfecte obediēs ñ recte incedit: ſz ad aliquā ptē diuertit. Et tal obligātio dr radij ꝓfractō: ⁊ huic radio confracto assimilat amor socialis siue ciuil q̄ ñ ē amor totalis rei cuiꝰq: frequenti nō est pp deum siue ꝓpter deū ſz vt plurimuz bz respectū ad aliqđ mūdanum. ¶Reflexꝰ āt radiꝰ est q̄ duz a suo ꝓncipio recte vt obliq̄ ꝓgredit duz corpus densum incurrit repercutit ⁊ repellit. nec trāsitus ei dat. Vnde cū nō pōt se diffundere in āteriora posterius necesse ē vt redeat ⁊ se ibi multiplicet. Et talis repercussio dicitur radij reflexio. Huic aūt radio reflexo assimilat amor vnius q̄ seipz reflectit ad seipm. Hñ si ꝓprimā vel aliquid diligit nō ex hoc ꝓficit interius ꝺz in deū tendendo. sed potiꝰ retrocedēdo in seipm redeundo. Est ex talis amor carnal q̄ solum ad corpus ꝓprium procedit. ⁊ interius ad aiam nō trāsit. sed potiꝰ retrocedit duz alium corporaliter ad delectamētū sui vel ꝓpriū cōmoduz diligit aut amat. ¶Sexto amor assimilat radio: q: radius bz colorare. Hā radius solaris dū in nube rorida soli opposita includit diuersos colores in ipsa nube ⁊ aere operat. sicut pz in arcu celesti. Ira fit ⁊ amor qui dū in aia tenera ⁊ molli intēdit. diuersas ibidē passiones ⁊ affectiōes operat quib⁹ videlz passiōibus ipsa aia velut quibusdā coloribꝰ tingitur. Vnde sicut ipse arcus celestis bz colores rubeū iacinctinū ceruleū ⁊ viridē. Ita. n. colores in eo principaliter nobis apparēt. Ira fit ex amore causant in aia passiones plures. Sed ꝓcipue q̄tuor. ſz zelus ex cessuo odiuz ⁊ morbus. Primo. n. amor bz causare zelum. Hñ bñs Dio. dicit. iij. cap. de diuinis noibus q̄ deꝰ appellat zelotes ꝓpter multū amorē quē bz ad entia. zelus ergo quocūq̄z mō sumat ex intē sione amoris causat. Manifestū ē. n. q̄ quāto aliqua virtus tēdit in aliquod tāto fortius repellit oē contrarium vel repugnās. Cū ergo amor sit qdā motus in amatuz. vt Aug. dicit in lib. lxxxiij. qōnum: intēsus amor querit excludere omne qđ sibi repugnat. Vnde in amore ꝺcupiscētie q̄ intense aliqđ ꝺcupiscit: mouet ꝺtra eā illud qđ repugnat ꝺsecutioni vel gētz fruitioni eius qđ amat. Et hoc mō viri dicuntur zelare vxores ne, ꝓpter cōsortiū aliorz impediat singularitas quā in vxore querūt. Similiter ex qui q̄runt excellētiā mouentur ꝺtra omnes qui excellere vident. q̄si impedientes eorum excellentiā. Et hmōi est zelus iudic de quo dicitur in. ꝓ. Noli emulari in

maligñantibus neqz zelaueris facietes ini qtatē. Amor aūt amicitie q̄rit bonū amici. t fm hoc aliqs dr̄ zelare ꝓ amico quā do ea q̄ dñr vel fiunt ꝫ bonum amici hō repellē studet. Et p hūc ēt modū aliqs dr̄ zelare ꝓ deo qñ ea que sunt ꝫ honorē vl voluntatē dei repellere ꝓ posse conat fm illud xij. Reg. xix. Zelo zelatus sū ꝓ dño deo exercituū. Et Jo. ij. sup illud zelus domus tue comedit me. dicit glosa q̄ bono zelo comedit q̄ q̄libz prava q̄ viderit corrigere satagit. si negt tolerat t gemit. ¶ Secūdo amor causat excessum. Unde Dionysius. dicit. iiij. capō. de diuinis noibus q̄ amor diuinus extasim facit: t q̄ ipe deus ꝓpter amorem est extasim passus. Dicitur aūt extasim pati cū extra se ponitur. Quia. n. vt dicit Augu. aia verius est vbi amat q̄ vbi aniat qñ aliqs intenso desiderio vel amore fert in aliqd. extra se quo modo rapitur. Si illud sit supra se quodā dāmodo supra se rapit. ita q̄ seipsaz transcēdit t excedit. ¶ Tertio amor causat odium. Nā amor ꝟsistit in quadā conuenientia amanti ad amatū. O diū Xo ꝟsistit in quadā repugnātia vel dissonātia. prius autem ꝟsiderat qō ꝟuenit rei q̄ qō ei repugnat. q̄ per hoc aliqd ē repugnans q̄ impedit vel corrūpit qō ē ꝟueniens. Vñ necesse ē q̄ amor sit prior odio t cā ei⁹. Nā nihil odio habet nisi p hoc qō repugnat ei qō amat. ¶ Quarto amor causat morbū siue languorē. Canticoz. ij. Fulcite me floribus stipate me malis q̄ amore langueo. Nam amor peccati lāguidam facit aiam t eo q̄ facit ipsaz deterius se hr̄e. q̄ coarctat ipsaz ad rez sibi incōuenientez unde ledit t deteriorat. fm illud O sec no no cap. Facti sūt abominabiles sicut ea q̄ dilexerūt. Q̄nqz autez si sit vehemēs ledit etiā corp⁹ ꝓpter excessuz immutatiōis corpalis. Dr̄ etiā amor causare lāguorez. q̄ Causat tristiciaz de absētia amati. Unde Tullius in. iij. libro de Tusculanis qōnibus tristiciam egritudinem nominat.

¶ Tertio amor assimilatur radio q̄ radius bz inflammare. Nam ex subito t continuo motu radiorum contingit aerez circūfusum ignirī. maxime cum concurrunt radij in loco fractionis. Nā radij ibi multiplicati t coangustati duz mutuo concalescantur calor ibi in tantū aliquādo generatur q̄ aer circūfusus sepius inflāmat. vt ꝑz in cristallo. ex cuius oppositione cōtra radios solis stuppa incēditur vel ignitur. Ita similiter ex recordatiōe continua vel visiōe rei dilecte feruor inflāmatur amoris. Et iste ardor ab amicis dei derivatur ēt ad circunstantes. q̄ sibi appropinquantes ad amorē diuinum sepius accēdunt. Psalmista. Ignis a facie eius exarsit. carbones succensi sunt ab eo. Precipue autē hec inflāmatio cōpetit charitati. de qua dr̄ Canticorum. viij. Fortis est vt mors dilectio. dura vt ignis emulatio. Lampades eius ignis lāpades atqz flammaruz. aque multe non potērūt extinguere charitatez.

¶ Capitulum. v.

Angeli assimilātur celo aḡo siue cristallino: Unde ipsi intelligūtur per aquas que super celos sunt. Assimilant ergo illi celo ꝓpter tria. ¶ Primo rōne inuisibilitatis. Nam illud vocat propie celū id est celatum. q̄ sez est nobis inuisibile t occultatuz. Est eni nona spbera quam non videmus. Et hoc competit angelis quorum natura incorporea t intellectualis licet in se maxime sit cognoscibilis tamen nobis quorum cognitio orit a sensu est inuisibilis t occulta. Nam ita se bz intellectus noster ad manifestissima nature. cuiusmodi sunt nature angelorum sicut oculus noctuarum ad lumen solis. vt dicit pba. ij. Meta. Sapien. ix. Que in celis sunt quis inuestigabit. ¶ Secūdo ratione perspicuitatis siue luminositatis ꝓpter quā sez quandoqz vocatur celum crystallinum q̄ est vniformiter ad modum crystalli perspicuū t luminosum. Angeli autē perspicui sunt per munditiam. Unde beatus Diony. vocat angelum ꝑclarissimum sine macula. Item sunt luminosi per sapientiam. t est in eis lumen triplicis sapientie. Sapientie innate. q̄ per species innatas siue concreatas omnia cognoscunt q̄ sunt a deo ꝓducta vt dicit Aug. Item sapientie inspirate. Suscipiunt enim angeli diuinas inspiratiōes t illuminationes qō beatus Aug. vocat theophanias. Jtē lumen sapientie beate que vocat in eis cognitio matutina ab Augustino fm q̄ cognoscūt res in verbo. cognitionem aūt rerum in ꝓpria natura vocat ipse Aug. cognitionem vespertinam. ¶ Tertio ratiōe mobilitatis. vocant. n. illud aqueuz ꝓpter mobilitatem. Mobilitas aūt ēt angelo attribuitur. q̄ sicut dicit Damasce. angelus est substantia intellectualis semp mobilis Et dr̄ angelus semp mobilis rōne nature intellectiue t volūtatis. Nā quippe cū sit creatura bz cē mutabile. in quantū omne creatum est vertibile in nihil. nisi manu omnipotentis teneretur. Respectu ēt intellectus dr̄ semp mobilis accipiendo motū equoce ꝓut intelligere motus dicit quoniā angelus semp ē actu itelligens. nō qñqz actu qñqz potētia sicut nos. Et lz angeli quantū ad cognitionē qua cognoscūt res in verbo omnia simul itelligant. sicut ēt de nobis dicit Aug. xv. libro de trinitate q̄ in patria nō crūt volubiles cogitationes nostre ab alijs in alia cūtes atqz redeuntes. Sed omnem scīctiam nostrā vno simul conspectu videbimus. tam̄ ea cognitione qua cognoscūt res in ꝓpria natura nō oia simul intelligūt. Unde ibi ē viciosi tudo intelligentie. Et ideo Aug. dicit q̄ oēs creatus bñs intellectū intelligit vnum post aliud. t talis successus ē vt motus q̄dā. beatus Diony. iiij. cap. de diuinis noibus ponit triplicem motū. s. circularē rectū t obliquū Circularis ē ab eodē in idē centrū immobile. Et hūc motū bñt in quātū recipiūt illuminationes a deo t p illas reuertunt in deum. Motus aūt rectus tunc mouent qñ ꝓcedūt ad ꝓuidentiā subiectorum recte omnia transeuntes t non reuertuntur ab eodez in idem sed de vno in aliud. Motus aūt obliquus est in angelis cū per cognitionē inferiorū quib⁹ ꝓuident reflectunt in deum principiū t finez pulchri t boni. Jtē in voluntate mobilis est angelus q̄ nō oia simul vult. sed modo vnū modo aliud. Dr̄ aūt angelus localiter moueri equoce sicut t cē in loco. s. per ꝓtactū virtutis. Nō quidē q̄ ipse vel ꝓtactus iste sint motus loco cōmensurati sicut accidit corpi sed dicit moueri localiter in ēē tū successiue virtus ei⁹ applicatur ad diuersa loca. Unde iste motus potest cē ꝓtinuus t discontinuus. Scōm. n. q̄ locum diuisibilem ad quē applicatur non pōt fit totū dimittere sed successiue sic dr̄ motus discōtinuus. vel totū simul dimittere t alteri loco se applicare sic dr̄ ꝓtinuus. Vñ ad hoc celoz. angeloz mor⁹ pōt referri illud Joelis. ij. Moti sunt celi rē. ¶ Jtē angeli assistant igni. ꝑs. Qui facis angelos tuos spūs t ministros tuos ignē vrentem. Et ista sistitudo ꝑdruplici pōt accipi. Primo si ꝟsideremus ignis substātiā. Secōo si cō sideremus eius eminētiā scz quo ad sitū. Tertio si ꝟsideremus ei⁹ potētiā. Quarto si ꝟsiderem⁹ ei⁹ refulgētiā. ¶ Primo. n. ignis iter oia elemēta bz subtilitatē rē. Vñ subtilitatis ignis ꝓ ꝓua subtilitatez reputat nobis tria de angelis. Primo eorū imaterialitatē. ꝓpterea q̄ ignis ē materialis iter elemēta formalis. Nā minimū bz de mā t plurimū de forma. Angel⁹ aūt bz de mā t plurimū de forma. Dionysius nihil de mā bz vt dicit Dio. ō diuinis. q̄ intellectuales substātie angeli vitā hūt ideficiētē. ab vniuersa corruptione mā t gnātione mūde exūtes. Dūt tñ aliqd loci mātē. s. potētialitatē cū nō sint act⁹ pur⁹ vt de⁹. Vñ āgel⁹ dr̄ cē cōpositē ex potentia t actu. siue ex quo ē t qō ē. Sic igit ignis inter elemēta fm minimū bz de mā t plimū de forma. ita āgelus inter oēa creaturas intellectuales min⁹ bz de potētia t plus ꝺ actualitate. Vñ angeli qdē dr̄ subsistere siue sore separate. s. a mā. ¶ Secōo ignis reputat āgelorum incorporeitatē. Nam propter suaz subtilitatem ignis quasi non videtur habere corpulentiā. Vñ additus alteri corpi non vt ipm augere vt apparet in ferro vt lapide ignito. quod tamen non videtur

esse maius q̄ non ignitū cuz tū oē q̄rum additū q̄to faciat ipm maius ⁊ oē corp⁹ naturale sit q̄tum.nec ēt videtur ignis q̄ est in ferro alū locū q̄ ipm ferrum per se occupare.vel maiorem locū simul cū ipso corpore q̄ ferrū solū:que oia cuidam icorporeitati imo vt verius dicā subtilitati tpi uo ignis attestant ¶Item ,ppter suā subtilitatem ignis ē inclusibilis.q: sicut dicit Dio.xv.cap.ecclesiastice hierarchie.Ignis nō pōt teneri q: ,ppter suā subtilitatez ⁊ mobiliratem penetrat oē corpus. Hoc igitur cōpetit angelis ex eo q: de sui natura nō solū sunt icorporei. Propter qō dicit idē Dionysius.iiij.c.ecclesiastice hierarchie q: angeli sicut imateriales sic incorporales i telligunt.sed ēt non sunt corporibus alligati vt sez in corporibus inclusi velut aie humane teneantur. Vnde angeli in scriptura spūs nominant ſm illud Hebreo. .i.Omnes sunt administratorij spūs ⁊c.

Spūs aūt carnem ⁊ ossa non hz.vt dicit Luce.xxiiij. Et ideo substantia angeli non solum nō est corpus sed nec etiā alicui corpori vnita est vt forma.qō esset naturalii in corpore detineri. Assumunt tū ad tempus vt ex sacra scriptura pz interdū angeli corpora hoibus apparentes.sicut Aug. testat.xvj.de ciuitate dei dicens q: angeli in assūptis corporibus apparuerūt .Abraham.que non sūt eis naturaliter vnita. ī q̄cūq; figura apparēāt .sed formāt sibi illa cū volunt ex aere.Et assumunt sibi hmōi corpora cū nobis appent angeli nō ,ppter se sed ,ppter nos.sez vt familiariter cū hominibus ꝺuersando demōstrent intelligibilem societatem quā hoies expectant cuz eis habendā in futura vita. Itē hoc ipm q: angeli corpa assumpserūt in veteri testamento fuit quoddā figurale indiciuz q: verbum dei assumpturz esset corpus hūanū.Omnes cni appitiōes veteris testamēti ad illā apparitionē ordinabant qua ipe filius dei appuit in carne.Est etiā notāduz q: sicut in sacra scriptura ,pprietates rez intelligibilium sub similitudine rez sensibilium describuntur.ita corpora sensibilia que angeli assumūt diuina virtute sic formant ab eis:vt ꝺgruunt ad repūtandum angeli ,pprietates ⁊ hoc est corpus assūere. Habemus ergo tres rōnes q̄re angeli cū incorporei sunt in corpibus tū nobis appent sez tū ad ostendendū futurā nobis societatem.tum ad figurandum tpi icarnationem.tū ad tradendū nobis p sensibilia de seipso cognitionē. ¶Tertio ignis i sua sphera ,pter sui subtilitatem est nobis inuisibilis.vnde Dio.dicit in supradicto capō.xv.q: ignis est incōtemplabilis oculis carnalibus.i. inuisibilis,ppter suā subtilitatez. Nā lucidum nō videt a seipso nisi sit in materia spissa. Vnde dicitur in uisibilis ,put est in materia tenui .Et in h ignis reputat angelos inuisibilitatem. q: sic de se si incorpales ita etiā si inuisibiles appent nob uisibiles vt dictū ē de igne,put ē in materia spissa. Qō quidem sic vez est, Quia tūc angeli sumunt corpa in qbus visibiliter cōspectibus nostris appent. Formāt igitur talia corpa ex ipa virtute diuina quātū necessariū est ad corpis assumendi formationē. Nā hz aer in sua varietate manens figurā nō retinet vel colorem.tū quādo ꝺdenſat figurari ⁊ colorari pt sic appet i nubib⁹.Ad oīdēdā igit,ppā inuisibilitatem quā angelus ex se hz dicit angelus Raphael Tobie. Videbar qdez vobiscum māducare ⁊ bibere.sed ego cibo inuisibili ⁊ potu q ab hoib⁹ videri nō pōt vos.Quia.n.ex eisdem nutrimur ex qbus sumus sicut in scō de aia pbo dicit.sicut angelus est ex natura inuisibili ita etiam inuisibili vtiē nutrimento .¶Item ignis inter oia elementa hz eminentiam altiorem sez quo ad situm.vnde Dionysius dicit q: ignis ē altus.sez quo ad locū,p priū q est super omnia elementa.sez imediate sub orbe lune. Et hec altitudo situs cōpetit igni rōne leuitatis.q: locus leuiuz est sursum sicut grauiuz deorsum.Et hac aūt altitudine ignis ostendit angelos sublimitas quo ad sez. Primo quo ad situm

localem q: sicut sphera ignis est locata super oēs alias spheras elementorum. ita angelica natura creata ⁊ locata est super oēs spheras celorum sez in celo empyreo qō statum factum vt dicit Strabus angelis est repletum.Celum aūt empyreum supremum celū est.propterea super illud deuteronomij.Dñi dei tui est celū celi dicit Iſido.q: supremū celum ē celuz angelorum. Nam q: ex creaturis corporalibus ⁊ spiritualibus vnū vniuersum est constitutuz sic create sunt creature spūales q: ad creaturam corporalem aliquem ordinem habent ⁊ tori creature corpali pſident .vnde conueniens fuit q: angeli in supremo corpore crearent tanq̄ tori nature corporee pſidentes.Attendendū est aūt q: ignis licet sit i fumo locatus.tū virtute solis mouet ⁊ descendit ad mixtionem aliorum inferiorum.Solibz enim elementū hz in celo aliquod mouens ipsum.sicut terra mouet ab orbe stellaz firaz.⁊ ideo diuerse rerum species in ipsa generantur .vñ diuerse figure terrestrium respondent diuersis imaginib⁹ stellaz.Aqua vero ab orbe lune sicut patet in fluxu ⁊ refluxu maris.

Ignis vero ab orbe solis.Aer vero propter multitudinem motuū in ipso ab alijs qnq; planetis q: sunt multoz motuū.Sic ergo ignis quāq̄ sit altus tamē virtute solis descendit ad mixtionē inferioz.sic etiā angelos plurimi quāq̄ fuerit in celo creati vel locati iussu tū ⁊ ordinatiōe dei descendunt ⁊ veniūt in mundū ad rerū tēporalium administrationē.⁊ humane salutis p curationem.vnde apost. Hebre.j.dicit q: omnes sūt in ministeriuz missi ,ppter eos qui hereditarē capiūt salutis. Et hoc tamē q: Aposto.dicit omnes nō accipiendū est q: oēs vlr angeli mittant in ministerium q: ſm Dion. quatuor superiores ordines cherubin seraphin troni ⁊ dñationes.nūq̄ ad exterius ministeriū mittunt sed solū qnq; iferiores.sez virtutes ptātes principatus archāgeli angeli. Nihilominus tū solum primi tres ordines dr assistentes. reliqui vero sex ordines dr ministrantes

Vñ dñationū ordo iter ministrantes cōputat non tanq̄ exequēs ministeriū sed ſicut disponens ⁊ mādāns quid per alios fieri ꝺbeat.sicut archytectores in edificijs. nihil manu operant.sed solū disponunt ⁊ p̄cipiunt quid alij debent operari.Dicit ergo apls oēs mitti non q: superiores vt dictum est ad executionē ministeriorum mittātur sed q: inferiores qui mittuntur ab eis ministeriis illuminant⁹. Vel itelligitur q: spūs illi q: sunt ad ministeria deputati oēs propter eandem cām sunt administratorij.in ministerium missi sez ,ppter eos q: hereditarē capiūt salutis q̄uis vñ omnes angeli sint tales. Et hz angeli venientes in mūdū exeant a celo empyreo in nullo eis derogat ex hoc eorum dignitati,q: licz sit eis celum empyreum ex quadā ꝺgruētia deputatum nihil tū ,ppter hoc dignitatis recipiūt ab eo.⁊ ideo qū actu nō sūt in celo empyreo nihil eoz dignitati subtrahit sicut nec regi quādo nō actu sedet in solio regali.¶Itē ex angelorum occupatiōe extrinseca impedit q: duaz operationū q̄rūuna est regula ⁊ nō alterius vna nō impedit sed iuuat aliā. Vñ cū angelus p solam intellectualem actionē regulat suas actiones exteriores:sequit q: interior actio ex ipsis exterioribus actibus impedimētū nō habeat sed potius iuuamētū. Et ideo Hiero.dicat in.ij.moza.q: angeli sic soli non erunt q: iterne ꝺsolatiōis gaudijs priuent.Secūdo ex altitudine ignis ostendit angelos sublimitas quo ad sufficientiā substantialem. Nam ita sufficiēs est sibi ignis substantia q: absq; alicui⁹ nutrimēti vel materie extrance subsidio p se subsistere ⁊ cō seruari pōt.vnde Dion⁹.dicit q: ignis ē altero nō indigens. Hoc aūt non cōpetit igni nisi ,put est in loco ,ppinquo ⁊ altitudini spere suc. Nā extra locū suū idiget alica materia ad sui multiplicationē ⁊ ꝺseruationē. Sili⁹ igit angeli si sunt p se existentes subsistentes.corpalis materie adūctione

non indigentes sicut indiget humana aia corpore. quo ad tria. ¶Primo quidē ad spēi ostitutionē q: hz aia possit subsistere p se sine corpe sicut pz de aiabus sepatis. non tñ hz cōpletā rōnem vel centrū spēi būane nec cū ipsa sit pars būane spēi. vnde hō dr qđ cōpositū ē et aia t corpe. Et hō Aug. xii. de ciui. dei cōmēdat varronē q hoiem nec solā aiam nec solum corp⁹ sed aiam t corpus arbitrabat. Sed angelus hz ēt fiñ aliquo corpe p se cōpletum cē in spē. Et ideo cōiter tenēt q: itelligentia. i. angelus nulli corpi vnit vt forma sed tñ sicut motor. t hoc mō vnit corpi celesti. ¶Itē aie humane idigent corpibus ad sui multiplicationē siue idiuiduationē. Nā sicut dicit Auic. impossibile ē cē multiplicationē idiui duoz sub vna spē nisi ex diuersitate pricipioz formalium segnr diuersitas spēi. Cū igit aie nō habeant materiā ex qua sunt: opz q: in eis sit multiplicatio fm diuisionē materie i qua sūt. s. fz distinctionē corpoz. Angeli aūt q: nec māz hñt ex qua sūt nec ēt materiā cuius sint forme nō mltiplicant fm diuisionē alicui⁹ materie vñ ē in eis multiplicatio solū fm diuisionē formalē ad quā segtur ēt diuersitas spēi. vñ perfectio nature angelice regrit qđē multiplicationē spēz sed nō idiuiduoz sub eadē spē. t iō pz q: non indigēt āgeli corpib⁹ ad sui multiplicationē sicut aie humane. ¶Tertio indigēt aie būane corpibus ad itellectualē pfectionē ꝓpter ḃ q: aia būana impfecta ē de se t in potētia erūs ifima in genere intelligibiliū. substantiaz nō hīs in natura sua plenitudinē scie. t iō indiget vniri corpi vt a reb⁹ sensibilib⁹ p ipsi⁹ corpis sēsus sciam acgrat. Sed angeli sūt pfecti in nā itellectuali ita q: nō idigēt cognitionē accipe a reb⁹ sēsibilibus. vñ nō itelligūt per spēs a reb⁹ acceptas. sed p spēs cōnatura les sz sibi a deo in sua creatiōe infusas. vñ Dio. dicit in .vii. ca. de diuinis noiib⁹ q: angeli nō ꝯgregāt diuinā cognitionez a rebus diuisibilibus aut sensibilibus. Et iō pz q: ꝓpter itellectualē pfectionem seu cognitionē nō idigent vniri corporibus. ¶Tertio ostēdit angelor⁹ sublimitas ex altitudine ignis quo ad ipassibilitatē corpalem. Nā ignis vt in altitudine loci sui nō ē notiaz vel turpiū passionū receptivus. sicut ē terra aq t aer q frequēter ifciūtur t sedant sordibus t imūdicijs t feronib⁹ alioz corpoz. vñ Dio. dicit q: ignis nō ē recipiēs pedestrē. i. ignominiosā subiectionē. q: cū sit in supmo loco nō pedib⁹ conculcat seu terit sicut terra que est in ifimo. nec fiunt sup ipsum imūdicie sicut sup terrā vel aquā. Et nota q: ēēto corp⁹ ē in loco eminētiori tanto ē nobilius fm nām. q: hz plus de spē. spēs. n. est in terminis vt dicit pbs. t iō ignis fm altitudinē loci sui nō recipit ꝛrumelia minoratiōis. Similiter angeli cū sint imāles t incorpei nām hñt ipassibilē. vñ corpeis ac sensibilib⁹ passiōibus nō subdunt neq minorant. Et ideo xps ꝓpter naturā quā suscepit passibilem dr fuisse ab angel⁹ paululū minoratus fm illud ps. Minuisti eū paulo minus ab angelis. ¶Quarto ostēdit ignis sublimitatē angelor⁹ quo ad noticiā intellectualē. Nam ignis vt Dio. dicit ē sursū latus. Hoc aūt cōpetit igni. in qđū ē extra locū suū. q: naturaliter ad locū suū qui ē sursū redire conat. Sic angeli fm itellectū mouent sursum in deū. accipiēdo motū nō fm q: est actus impfecti. i. crūtis in potētia: sz fz q: ē actus pfecti. i. crūtis in actu. Dicit. n. sic Dio. iiij. c. de di. no. q: mētes angelice itelligēdo mouent. t sic angeli sursum ferunt q: qcūq: intelligēdo cognoscūt in deū referūt. Distinguit. n. in eis Augn. iiij. super Gen. t. v. de ciuitate dei duplicē cognitionē rer. s. matutinā ꝓpter. sz cognoscūt primordiale cē rer. t hoc ꝓpter eos sūt in verbo. t p talē cognitionē manifestū ē q: sursum ferunt. Itē vespertinā ꝓpter sz cognoscunt esse rerū creatar fm q: in ꝓpria nā cōsistunt. Nā cē rerū creatar fluit a verbo sicut a quodā primordiali pncipio. Et hic effluxus terminat ad cē rerū qđ in ꝓ

pria natura habēt t in hac ēt cognitōe angeli beati referunt in deum q: cognoscentes creaturam non in ea figuntur sz hoc ipsum referunt ad laudem dei. in quo ficut in pncipio oia cognoscunt. Et hinc ē q: Genesis primo in creatione rerū post vesperam non notatur nox. sed manc. q: manc fit finis precedētis diei t initium sequentis. cū dr factū est vespere t manc dies vnus t ad signum q: ipsi angeli cognitionē precedentis operis ad laudē dei referūt. ¶Quinto ostēdit ignis angelorum eminentiam qūtum ad obedientiā ministerialem. Nam ignis vt dicit Dio. ē semp mobilis. alia aūt trāslatio dicit sp motus. Semp aūt moueri non competit igni fz ꝓpriū motum sed fm qđ est sursum in. p pria sphera t mouetur motu celi. q: nō solum est verum in orbibus q: inferiora mouentur motu superioris. Sed ēt in oībus corporibus attingit inferius motus superioris qūtum pōt. Vñ quodlibet elementorum mouetur ab aliquo orbium. Ignis aūt a sole t marte vt dicit Rabbi moyses. Et motus talis non est rectus sed circularis. t sic pōt esse sp non a virtute intrinseca sp mouēte sz a virtute extrinseca. t iste ē motus inātūl igni fz q: ē i spē sua: sz nāl fz q: est elementum q: aliter non posset venire ad mittionem nisi ex qualibet parte deferretur per radios solis. Sicut ergo ignis ē semper mobilis siue motus fm Dion. Sic ēt angelus dicitur esse substantia semper mobilis fm Damas. quod quidem q liter intelligendum est exposituz est supra in pncipio huius capituli. ¶Item sicut ignis in sphera sua mouetur motu celi. Sic etiam angelus ad peragenda ministeria mouetur motu voluntatis dei. vnde ps. Benedicite domino omnes virtutes eius. ministri eius qui facitis voluntatem eius. Et quantum ad hanc obedientiam ministeriorum inueniuntur angeli t si non ex natura sua tamen ex dei ꝓuidētia semper mouētes t semper moti. Ad do uent enim orbes angeli fm pbos. motu sempiterno t sic sunt semper mouētes. sed q: hoc faciunt diuine volūtatis imperio qđ semper exequuntur ideo sunt quodāmodo semper moti eo modo quo vlc cuius imperio aliquid fit dicitur esse motus ad illud. ¶Sexto ostendit ignis excellentiam angelorum quo ad disparentiā visualem. Dicit enim Dionysius quinto capitulo libri celestis hierarchie sup. antiquorum translationem q: ignis est resiliens quod potest intelligi triplicuer. Uno modo resiliens a loco infimo. Videmus enim q: flāma ignis in candela si aliquis inclinet eam deorsum statim resilit t flectitur sursum sz versus locum suum naturalem q est sursum. Sic etiam angeli. lz quādoq; ministrando descendunt t visibiliter iterdum appareāt. completis aūt ministeriis disparent t ad summa resilire suae redire dicantur. Unde angelus Raphael exple to ministerio dixit Thobie t filio suo. Tempus est vt reuertar ad eum qui me misit. Vos aūt benedicite dēum tē. Tho. xij. Et cū hoc dixisset ablatus ē a ꝓspectu eorum. Tho. xij. Alio mō pōt intelligi q: ignis resilit a corpe mixto. Elementa. n. sūt in corpe mixto fm eē primū. i. fz suas formas substantiales sed nō fm eē fm sz suaz q̄litatum intensaz. q: reducte sunt ad mediū. Sed ēt necesse ē q̄lēz ipm mixtum dissolui t resolui in elementa. t tūc vnūqq; elementum redit in suam naturam t locum. t sic ignis dicitur resilire sz a corpe mixto vt quidā expositores volūt. Alii tñ nō ꝓsentūt q: elementa sint in mixto actu s. fm formas substātiales sed virtute tm. t tūc ē tertia expositio q: ignis resilit sz a cōbustibili appōsito. Nā mā quā appōdit vsqz ad ei⁹ ꝓsumptionē non deserit nec appendit dū apprehēdit sed cōsūpto eo in qđ agit in se resilit. t ita dr resiliens. Sicut ergo ignis fm primā expositionez resilit a corpe mixto cōpleto sue duratōis periodo. ita etiam angel⁹ resilit vel recedit a corpe assūpto. completo suo officio. t tūc ipm corp⁹ redit in sua principia hic

etiam ipsum mixtum redit in elementa. Non aut hāc similitudinem sic assigno vt dicere velim sic intelligendo q̄ angel⁹ misceat corpi assūpto sicut ignis cōmiscet elementis alijs in mixtiōe ,neq; q̄ resolutio corpis assūpti fiat i angelū sic resolutio mixti in ignē ⁊ in alia elā.sed q̄ ipse angelus remanet p se dimisso corpe assūpto. sicut si ignis p se remaneret terminata resolutione mixti. Sed fm aliā expositionē ignis resilit a cōbustibili nō q̄ cōpetēditur sz potⁿ cōprehēdit ipm.⁊ sic ēt angelus dicitur resilire a loco in quo ē vel vbi opat nō q̄ ptinet vel icludit a loco sed potius ipse cōtinet locū. Nā cōtineri ⁊ includi a loco cōpetit corpori locato ,put est q̄ntum quātitate dimēsiua.que angelo nō ꝑgruit cū sit incorpeus.sz est in eo quātitas virtual⁹ cuius applicatione ad aliqnē locū dicit ēe in eo. Sed tū substātia incorpea sua virtute cōtingēs rē corporeā cōtinet ipsaz ⁊ non cōtinet ab ea. Alia eni est in corpore vt ptinens nō vt ptenta. Et sīlr angelus dicit esse in loco corpeo non vt cōtentus: sed vt cōtinens aliquo modo. Itē ignis inter oia elemēta hz potētiā seu virtutē ampliorē.⁊ hoc ,pter excessiuā caliditatem. Et ideo fm suā virtutē est inuisibilis impalpabilis inalterabilis ⁊ iuiabilis. Immensurabilis est ignis. Vñ Dion⁹.in capitulo sup⁹ allegato.xv.celest⁹. hierarchie q⁹.s.virtus ei⁹ non determinat ad vnum terminū vt cōmensurata illi. Videm⁹ .n. q̄ in comburēdo non extēdit se virtus ei⁹ tantū ad vnū imo quasi ad infinita si infinita cōbustibilia inuenirēt. Et sīlr in eodē cōbustibili non hz certū terminū.vt.s. cōburat tantā partē ipsius ⁊ nō plus. Unde si esset aliqd cōbustibile infinitū sine fine cōburēdo ,pcederet. Hz ēt ignis multos alios effectus facere. Vñ lz sit finite essentie tū virtus ei⁹ nō coarctat ad vnuz effectū sed in oia generata pōt ,pter qd̄ virtus ei⁹ dr nō esse cōmensurabilis alicui cor. Hoc autē cōpetit angelis q̄ licet sententiam habeāt finitā ⁊ limitatā virtutē tñ habent respectu inferiorum non limitatā vel coarctatā sed quodāmō infinitam. inquātū scz virtus angeli nō est ex se limitata ad vnū effectū tātuz vel circa rē vnā tm.ita q̄ nō possit circa aliā opari. Virt⁹ ēt angeli non cōmēsurat inferiori rei cui applicat.q̄ quilibz angelus ēt minimus hz altiorē ⁊ vniuersaliorē virtutē q̄ aliqd genus corpaliū.⁊ iō virtus angeli nō est ꝯmēsurabil⁹ alicui corpi.vñ q̄ ágeli diuersis reb⁹ preponant est nō q̄ virtus angeli magis extendat ad hoc corpus q̄ ad illud fm suā naturā:sed ex ordine diuine sapie que.s.diuersis rebus diuersos rectores prepositi. Dicit.n.Aug.in lib.lxxxiij.qōnum q̄ vnaquecz res visibilis in hoc mūdo hz angelicū pātem sibi ꝓpositam. Quia tū virtus angeli simpliciter ē finita ⁊ terminata opz q̄ q̄n applicatur ad vnū tūc nō applicet ad aliud. Et hinc est q̄ q̄ angelus p applicationē virtutis dī ēe in loco q̄ non pōt ēe angelus in plibus locis simul sed tm̄ in vno determinate .maiori tū vel minori fm q̄ volūtarie applicat vi tutē suā ad corpus maius vel minus. ¶Item ignis vt dicit Dion⁹.ē incō prehensibiliter ipalpabilis idest nō comprehendit tactu.q̄ ,pter vehemētiā ⁊ impropportionē caloris soluit ,pportionē sēsus. Angelus alia rōne non est palpabilis scz ,pter naturā spūalem ⁊ incorpeā q̄ non subijcit sensibus aut q̄litatibus sensibilib⁹ vt tangi vel palpari possit. Itē ignis ē inalterabil⁹ a sua caliditate q̄ nō pōt ignis manēs ignis ifrigidari sicut aq̄ manens aq̄ pōt calefieri. Sic ágeli bei nō recipiūt transmutationē de bonitate in malitiam q̄nis b nō habuerūt primitus et natura sed ex gratia cū fuerint creati in libertate arbitrij.⁊ ecōtrario demones de malicia in bonitatē nequeūt transmutari. Vel ēt angeli de scia in obliuionē vel ignorātiaz minime trāsmutant. Pōt tñ decipi hō mones ⁊ errare nō qdē q̄tū ad ea que naturaliter rei conueniūt vel remouent ab ea sz q̄cū ad ea tm̄ que a supnaturali dei ordi

natione dependent sicut si ꝯsiderans Lazaz mortuū iudicasset cū nō resurrecturū Itē ignis est in sibilio . vñ Dio.dicit q̄ ē p se potēs oium. Nā per suā virtutē actiuā videmus q̄ ignis pōt sup oia ista generabilia ⁊ corruptibilia.nec vincī ab eis vñ ⁊ oia trāsmutat ēt ferrū ⁊ lapides ⁊ q̄ cūq; sortia. Sic angeli būt dñium ⁊ potestatē supra totam naturā corpalez. ,pter q̄d Aug.dicit in.xij.de trinitate q̄ oia corpora reguntur p spūm vite rōnabilem. Et Hug.dicit in.xij.dialog.q̄ in hoc mūdo visibili nihil nisi p creaturā inuisibilē disponi pōt.vñ natura corporalis ad nutum obedit angelis quātū ad motū localē .licz nō quātum ad alias trāsmutationes formaleo nisi mediāte motu locali alicui⁹ corpis moti vt tradit Augustin⁹.xij.de trinitate. Item ignis inter elementa habet resplendentiam clariorum.nam ignis ē ex se lucidus nobis occultus.⁊ aliox illuminatiuus.,pter primū dicit Aug.q̄ ignis ē oino splēdens erīus. Vbi dicit expositor q̄ tam ignē elemēti q̄m igneū celi lucidū ē in se.lz nō semp visib⁹ nostris subijciatur ,pter materiā in qua ē vt statiz declarabit. Sīlr ēt angeli in se qdē būt naturam lucidā ⁊ maxime manifestā cū sint forme sepate ⁊ actu intelligibiles.vñ pho.xij.metaphysice vocat eos manifestissima natura. ¶Sc̄o ignis est nobis occultus idest inuisibilis scz in ,ppria spherā vt dicit Alexander.vñ Dio.dicit q̄ nō obstāte q̄ sit i se lucidus.tñ nobis ē occultus nō adhibita materia in qua suā opationē manifestat que ē lucere. Nā ,ppter subtilitatem ⁊ tenuitatē nō subiacet visib⁹ nrīo dū ē in mā tenui sz solū fm qd̄ ē i mā cuius ptes ꝯstant ⁊ adunant.vñ dicit Auic.q̄ ex cōgregatiōe diaphani fit lucidū vt pz in cristallo.⁊ ,pter h ignis vt dcm̄ ē in mā sua nō lucet. Etsi obijciat q̄ ēt ,put ē in ,ppria spbera manifestat lumen eius in galaxia. Dcm̄ ē q̄ galaxia nō ē ex splēdore ignis qm̄ sic sp ēet in eadē pte celi.cōptū ē aūt q̄ mouet in cētū ānis gradu vno. Sed cū ēt ē multitudo stellaz minutaz in illa pte celi quaz lumē vt ptinuū. Sīlr ēt angeli nō obstāte q̄ in se sint materie intelligibiles tū quo ad eos sūt occulti ⁊ ignoti nisi in q̄tū manifestāt se nobis in suis effectib⁹ quos agūt in ist⁹ sensibilib⁹. ⁊ h ē ,pter ꝯ proportionē intellect⁹ nr̄i.q̄ dū ptinctus est sic sensib⁹ vel fātasmatib⁹ vt dictū ē se hz ad eos sicut oculus nocticoracis ad lucez solis. Intellectus.n. ptinct⁹ sensib⁹ nō potest intelligere nisi ad ꝯuersionē ad fantasmata ⁊ sine ptinuo ⁊ tpe. Sz ágelox non sūt fātasmata nec tpi nec ptinuitati subdūtur.ūre eos ,put sūt in se ⁊ fz suas gdditates intelligere nō valem⁹. ¶Tertio ignis ē alioz illuminatiuus. dicit aūt Dion⁹. supra in dcō caplo in quo multiplices introducit ,pprietates ignis q̄ ignis ē circūuelatus illuiationib⁹ illuiatiuus.hic enīz hz antiqua trāslatio.⁊ intelligit circūuelatus idest circūpositus subtātie ei⁹ idest a luce cāto .q̄ scz ignis ,ppie ex se nō hz illuiare sz ab extrinseco fm q̄ cōicat celesti corpi.vt dē pho Hec aūt illuiatio cōpetit angelis ⁊ q̄tuz ad seipsos fm q̄ superiores de bis q̄ a deo pcipiūt illuiant inferiores.vñ Dio.dic.xv. caplo celest⁹.hierarchie q̄ vnaquecz celestium cētia intelligētiā sibi a superiori datam inferiori cōicat. Et posset ēt ,p tanto dici q̄ superior illuiat inferiorē circūuelatā illuiationibus q̄ ea de qbus illuiant nō ita exacte ⁊ clare recipiunt ab inferioribus sic sūt in superioribus.⁊ iō superior angelus veritatez quā accipit quodāmō vt ita dicā ingrossat vt ab inferiori capi possit. Et iō Dio. dicit in pdcō caplo q̄ vnaquecz substātia intellectualis datā sibi a superiori intelligētiā ,pfunda virtute diuidit ⁊ multiplicat ad inferiores sursuz ductrice analogia. Nomica aūt ab angelis circūuelatio illuiationib⁹ illuiant q̄ intellectus būan⁹ ipsaz intelligibilē veritatē nudā capere nō pōt cū nāle sit ei intelligere p ꝯuersionē ad ptāsmata. vñ angeli intelligibilē veritatē ,ponūt hoib⁹ sub filitudinib⁹ sensibilis. Et iō Dio. dic̄ i.caplo celest⁹ hierarchie q̄ impossibile ē no

bis alr lucere diuinū radiū nisi varietate
facrorum velaminum circumuelatum.

¶Capitulum.vi.

Aima variaf ad moduz ac
rio. Mā acr in suis q̄litati-
bus bz variationē triplicē.
¶Primo ex distantia celi
q: q̄to aer ē a celo remoti-
or t terre vicinior tāto frigidior t grossi-
or t terrene qualitatis filior. Iz aer terre vi
cinus ex reflexiōe radijs aliq̄ incalescit.
Hic q̄to ē a deo aia per pecm longingor
tāto ē p malicia frigidior t ad spūalia itel
ligēda grossior t ad tpalia per affectū ter-
restrior. Causaf ēt imutatio aeris p solis
approximatiōez vel elōgationē q: appro
rimatio est cā caloris. Iz elōgatio ē cā fri-
goris. Appropiquat ät aic sol iusticie xp̄s
per gr̄am q̄ Iz ipsa aia appropinquat si
bi per pniam Jacob iiij. Appropinq̄te deo
t appropinquabit vobis. Et tūc causaf in
aia calor t feruor amoris. elōgatio autez
solis idest xp̄i ab aia nūq̄ fit nisi ex culpa
pe. Lōge a peccatorib⁹ salus. Et tūc fit in
aia frigus q: extinguit affectus t feruor cir
ca spūalia. ¶Ité sol si cū saturno frigido
fidere in frigido signo ꝓcurrerit in aere frī
gus intēdit. Si Ro cū marte t calido pla
neta ꝓcurrerit fit in aere excessus caloris
Est aūt in aia quasi sol naturalis splēdor t
lumē ꝓprie rōnis. q si cū saturno idest cor
pe pigro t frigido ꝓcurrerit idest cor da-
ucrit in signo frigido idest in suo carnali
appetitu. vel desiderio intēdit t crescit in
aia frigus illud idest peccati malicia. frī-
gus. n. ē q̄dras mortificatiua. q: si sm car
nē viueritis moriemini. Ro. viii. Sed tūc
sol rōnis ꝓcurrit cū marte q̄ ꝓcordat ra
tionis deliberatio sine meditatio cū bōa
t feruēti volūtate. Et tūc crescit desiderij
feruor vel affectus amoris. pe. Lōcalcauit
cor meū itra me t in meditatiōe mea ex-
ardescet ignis. ¶Sicō variaf aer ex qua
litate venti. Mā aer in mōtibus frigidior
ē. in vallibus calidior. Et rō est sm Con-
stantinū. q: boreas ventus frigidus bz or
tum ab emineti zona. vñ libere expellit lo
ca alta t mouet ibi t subtiliat aerem. t sic
frigoris ē cā. Dē. n. subtile dūmodo crā-
tationē habeat p motū infrigidat. Ecōtra
tra aūt in vallib⁹ aer ē grossus quē nō ipel
lit de facili ventus frigidus. t sic ē calid⁹.
Macrobius aūt aliā cām huius assignat
dicens q: h est ex aggregatione radiorum
qui multiplicantur in vallibus magis q̄ꝫ
in mōtibus. imo si ad mōtes veniūt non
ibi subsistūt: sed ad valles descēdūt vbi cū
vltra ꝓcedere nequeūt ibi multiplicātur
t cōculcātur t sic calorē maximū generāt.
Vñ nives in vallib⁹ liquescūt citius q̄ꝫ i
mōtibus. Et huic sñie ꝓcordat pbs in li.
metheororum. Aer ergo mōtū ē vita ma
gnorū que vero agitata supbie abūdat in
frigore malicie. Aer aūt quiet⁹ vallioz est
vita trāquilla humiliū. ad quā ventus in
getudinis t supbie nō igredit. Ibi ēt radij
idest celestes illuminatiōes t ꝓsolationes
multiplicant ex q̄bus amoris t deuotōis
feruor plurimū augnētat. ¶Tertio aer i-
mutat ex situ loci q: in terra vicina mari
septētrionali aer frigidus est ex vapore fri
gido a mari resoluto. vnde ibi calor ē de-
bilior. propter q̄ illud mare pax salsefcit.
t ideo pōticū mare ē quasi dulce. In ma
ri aūt australi est cōtrarium ex ꝓria causa
Mare aūt septētrionale vitā peccatorum
signat que mare ꝓpter inquietudinem di
cit Septētrionale aūt a septem stellis fri
gidis arcturi que ibi ꝓsunt idest a septē
vicijs capitalibus que in peccatorib⁹ do-
minant. ibi est aer. idest anima frigida fri
gore peccati t malicie. vbi ēt defiot aqua
salsa siue amara pnie t abūdat aqua dul
cis carnalis ꝓcupiscētie. Ecōtra aūt in au
strali. i. in ꝓcersione pnie de qua in pe. di
cit. Cōuerte dñe captiuitatē nostram sicut
torrens in austro ꝓsurgit vapor ꝓtritio-
nis calidus p feruorē humilē p lachrymā
rum cōpūctionē. ex quo fit aer calidus. i.
aia feruens ēt in amore. Item aia in vita
ista r. sto plus sentit de mūdi amaritudie
q̄to plus bz de terrena affectiōe. t ecōtra

tāto plus ꝓpīt de celesti dulcedine q̄to
plus ē purgata a terreno amore t magis
assidua i ꝓtēplatiōe. Unde ēt̄ē q̄ aqua
marina que mixta ē grosso terreo cōbu-
sto amara est sine salsa. Sed aqua dulcis
est mixta aereo t purgata a puluere terre
no. Quasi aūt terreū grossus t cōbustum
ē amor terrenor⁹ q aiam reddit terrenam
p assistationē. q: aia vt dicit Hugo de scō
Victore in illius rei quā diligit similitudinē
trāsformat. Ité reddit aiam grossam quo
ad ꝓtēplationē spūalē. t cōbustaz quo ad
affectionē tpaliuz. vt tpalia nimis ardenti
diligat. Hoc ergo amore duz aia respgit
afflictiōe multiplici frequēter amaricatur
Sed si fuerit aia aerea. i. spūali amore cō-
sūcta t a terreni amoris puluere purgata
tūc, celesti t spūali dulcedie q̄ꝫ plurimū erit
plena. Ité aia bz aspectus t affectiōes si-
miles aspectib⁹ signor⁹ t domor⁹ celi. Di
stinguūt. n. astrologi q̄dq̄ planetar⁹ aspē-
tus scz ꝓiunctū oppositū. sextilē tertiaz t
q̄rtā. Lōtūctus aspect⁹ ē q̄n vnus planeta
irradiat sup alīū in eodē signo citra gnde
cimū gradū sm Azaelē. Et vt idē tradit
fortissim⁹ t pessimus dr̄ t ꝓpīque q̄n duo
planete maliuoli. vt sunt saturn⁹ t mars
ꝓiungunt in signo eiusdē cōpletiōis puta
in ariete vel tauro. Et hic aspectus signat
amicitiā t ꝓcordiā malor⁹ hoium ad inui
cē ꝓuenictū in aliquo facto. t hec vnitas
pessima ē. q: sicut periculosum est si vnitas
desit bonis ita periculosuz est si assit malis
ꝓut Hzeg. dicit. Alij tñ astrologi dicunt
q: h aspectus nō ē sp malus sicut si Juppi
ter t venus ꝓiungant in libra vel in geis
t sic iste aspect⁹ q̄n ē inter benivolos ptāe
tas nō est malus q: bonor⁹ ꝓcordia t cō
uenientia nō ē noxia sed bona. Oppositi⁹
aūt aspect⁹ ē quādo duo planete sūt in op
positis signis q dr̄ pessimus. ꝓpī ꝓximitatē
signor⁹. t ꝓpīque q̄n planete bnt ꝓximas q̄-
litates. puta si Ven⁹ sit in ariete t satur-
nus in libra. Et h aspect⁹ designat inimi-
citiā t discordiā supbor⁹ t tyrānor⁹ ad inui
cē q̄ pessima ē. q: erāt fortissimas t pericu-
lissimas guerras. Sextilis aūt aspect⁹ dr̄
q̄n iter duos planetas sūt duo signa itez.
vt q̄n aliq⁹ planeta in aliquo signo aspi-
dēte aspicit tertiū añ se t tertiū post se. t h
ē a tertio in vndecimū. Vbi gr̄a. Si aliqs
planeta fuerit in initio arietis aspicit illum
q ē in capite geminor⁹ añ se vel aliū qui ē
in initio aquarij post se q̄ ē signū vndeci
mū. Et h aspectus vocat sextilis eo q̄ te-
neat sextā ptē celi. i. q̄dragintā ḡdus. Et tal
aspectus ē laudabilis bon⁹ t fructuosus.
Est. n. signū dom⁹ dilectiōis sm astrolo-
gos. i. ꝓpter ꝓcordiā signor⁹ in vna q̄li-
te. Talis ergo ē aspectus dilectiōis spūal
ꝓficictis. i. charitatis. in qua bō ꝓficiens
t ascēdēs aspicit tertiū añ se. i. spūsctū q ē
tertia in trinitate pſona a quo videlz cau-
saf ipse amor charitatis. sm illud Ro. v.
Charitas dei diffusa ē in cordib⁹ nr̄is per
spūsctū q datus ē nobis. t tertiū post se. i.
primū. Maz bō in se bz duo q̄ primo dz
et charitate diligere scz aiam suā t corp⁹
suū. postea dz diligere primū suū sicut se
ipm. Alius aspect⁹ q dr̄ tert⁹ est. q̄n duo
planete sūt i signis sibi⁹. Et sit a gnto si-
gno. t. ar. Vbi gr̄a si planeta q fuerit in ini
tio arietis aspicit cū q fuerit in leone añ se
t cū q in sagittario post se. q: ē signū no
nū. Et dr̄ tert⁹. q: ꝓinet tertiā ptē celi. i.
xxx. gr̄ados. Et h aspect⁹ ē optim⁹. q: ē in si-
gno p fidē amicitie vt dicit Misael. q: ibi
nō ē ꝓximitas in q̄litat⁹ signor⁹ ꝓpīque si
fuerint planete in qualitatibus concordā
tes vt Juppiter t Venus. Hic representa
tat aspectum charitatis iam perfecte qui
dicitur tertius. q: tria sunt que dz homo
plecta charitate diligere. scz deū seipsum
t ꝓximum. ¶Quartus aspectus ē a q̄rto
signo t decimo. Verbi gratia si planeta
qui fuerit in initio arietis aspicit illuz qui
est in capite tauri ante se. t eum qui est in
capite capricorni post se quod est decimū
signum. Unde est aspectus quartus q̄n
sūt inter planetas tria signa integra. Et
hic aspectus dicit q̄rtus. q: cōtinet quartā
ptē celi scz. xc. gradus. Et h aspect⁹ dr̄ esse

malus: q3 in illo signo sunt ire inimicitie, t inuidie vt dicūt astrologi scz ꝓpter contrarietatē signorū.t ita si sol fuerit in ariete t saturnus in cancro. Possumus autē dicere q3 hic aspectus malus reputat aspectū quatuor malaꝝ affectionuꝫ.que semp aspectum faciunt cē malū scz inuidia ira odiū t luxuria. Malus enī ē aspectus inuidoꝝ. Eccī.xxiij. Nequā est oculus liuidꝰ.inuidi. Item iracūdoꝝ.vnde de saule irato contra dauid dicit.j. Re.q3 iā nō rectis oculis respiciebat saul dauid. Item odientium siue inimicorū.quoꝝ ē aspect⁹ insidiosus t fraudulētus Eccī.xij. In oculis tuis lachrymabit inimicus.t si inuenerit tp̄o non saciabit sanguine. Itē luxuriosoꝝ.quoꝝ est aspectus ilectus t corruptus ij. Pe.ii. O culos būtes plēos adulterijs.

¶ Capitulum.vij.

Aptitudines virtutū viciorꝝ t artiū sunt hoib⁹ ex natura nō tm̄ ex parte ꝙie sed ēt ex pte corꝑis t cōplexiōis quā anima vt plurimū sequit. Maꝝ diuersi hoies sūt apti t dispositi naturaliter ad diuersas artes. Et h ē ꝓpter varias ēt̄ ad virtutes vel opa virtutū. saturnus vt dicit Ptholomeus disponit hoies ad doctrinam. Jupiter ad honestatē: Maro ad magnanimitatē. venus ad amicitiam. mercurius ad eloquentiā t sapientiaꝫ. vñ sm Ptho. mercurius dat cē studiosos. t scie numerorū amatores. sol ad virtuosuꝫ spūs t animam. Luna ad pudicitiam. Similiter ēt̄ ad vicia saturnus vt dicit Ptho. disponit ad pigriciam. Jupiter ad vanaꝫ gliaꝫ t pōpā diuitiaꝝ t honoruꝫ t vestimētoꝝ. vnde dicit Ptho. q3 sub ioue sunt honor t diuitie t optimū indumētū. maro ad irā. vnde sm Ptho. sub marte ponit preliū. carcer t inimicitie. pest enim maro colere t igni t colerice cōplexioni. vnde disponit ad audacitatē t animositatem t appetitū vindicte. t iō maro ab antiquis deus vocabat belloꝝ. Venus dispositus ad luxuriā t voluptates. sol ad auaritiam. vñ dicit Ptho. q3 sub sole cōtinet speꝰ lucri. fortuna t heres. Mercurius ad furtū t mercationū fraudes. vñ Ptho. dicit q3 sub mercurio ponit fortunū. negotiatio. t furtū. Luna aūt sm Ptho. t Alefficit t oñdit merores t tristitiaꝫ. In ārto vero t qnto t octauo efficit t designat rixam anxietatē fugam t mutabilitatē. Similiter ēt̄ ad artes. Saturnus disponit hoies vt sint terrarū cultores t grauū pōdex portitores trapezete. i. cāpsores argēti tractatores. t scriptores. Maro Xo disp̄it ad artes t operōes igneas vt furnarios t ferrarios. Ven⁹ Xo vt sint cātores musici coꝝ amatores. spēx pfectores. artifices t vestiū mulieb⁹iū inuentores. Mercurius vero disponit ad sciam t vsum calculi t cōputationis. t iō dr̄ fuisse deus mercatoꝝ. Sol vero habilitat hoiem ad oia opera auri si fuerit in exaltatiōe sua. Si vero in cāu ad oia opa erit habilitat t disponit. Lūa vero disponit ad artes nauticas t aq̄ticas.

¶ Capitulum.viij.

Avaricia assimilatur vni bre ꝓpter septem. Primo q3 vmbra ē luminis impediriua. sic t cupiditas auaricie impedit anime lumen gratie. Maꝝ sicut vmbra terre causat eclipsim lune scz quando terra interponit inter lunam t solem. ita terrenorum cupiditas causat eclipsim anime quando interponit inter eam t deum. p̄o. Repleti sunt q3 obscurati sunt terre domibus iniquitatum. Ozego. Tenebra anime est diuitiarū cupido. ¶ Secūdo q3 vmbra est caloris repulsiua vel totaliter extincta. t sic cupiditas siue auaritia caloꝝ charitatis minuit vel extinguit. Minuit qdem q3 tanto minus diligitur deus quāto magis diligit mūd⁹. Si ergo amor cupiditatis fit ordinatꝰ. nō tm̄ in tantuꝫ q3 ꝓferat diuitiarum

affectum amoris diuino scz vt ꝓpter diuitias nō velit aliqd contra deum vel primū. diminuit qdem charitatem. sed nō extinguit q3 tunc est peccatuꝫ veniale. vnde Aug. in lib. Decem. qōnum dicit q3 venenū charitatis est cupiditas rerū tpaliū. augmentū eius cupiditatis diminutio. vñ in pfectis nulla cupiditas. Si aūt auaritia in tantū excresceret q3 ꝓferatur charitati. scz vt ꝓpter diuitiaꝫ affectum non vereat facere ꝛra amorem dei t primi sic auaritia è peccatū mortale t totaliter charitatē amore extinguit prime Jo.ij. Si qs diligit mūdum nō est charitas patris in eo. ¶ Tertio q3 vmbra est sterilitatis inductiua q3 nihil quasi excrescit vbi est ptinua vmbra. Sic scia diuinoꝝ verborum nō pōt crescere t fructus ꝓducere vbi est auaritia t diuitiarū cura solicita Matth.xiij. Solicitudo seculi istius t fallacia diuitiarū suffocat verbum. ¶ Quarto q3 vmbra est serpentiū amica t columbarum nutritiua. vñ dicit coluber q̄si colens vmbraꝫ. Ita auaritia maxime est serpentibus infernalib⁹ i. demonibus accepta q3 maxime per caꝫ animas illaqueant. vñ Apost. dicit ꝓmo Thim. vi. q3 qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem t in laqueū diaboli. ¶ Quinto q3 vmbra est maturitatis fructuuꝫ retardatiua. Ita tenacitas auaritie fructus ꝓprie etsi non omnino aliquādo impediat tm̄ retardat. q3 nullū ꝓprie opus boni sic difficulter vel negligenter faciunt. sicut male ablatoꝝ restitutiones. Suggerit enim diabolus illud verbum psal. Beatus qui timebit ⁊c. ¶ Sexto q3 vmbra est timoris excussiua. t h q3 tenebrosa est. Ita filius auarus semp timet ne pdat qd̄ acquisiuit. vt ne deficiat sibi qd̄ habz. Et iō non libere nec ꝓprie vtit eo ꝓpter qd̄ dicit Hieronymus. Auaro tā qd̄ hz q̄si qd̄ non hz deesse timetur. ¶ Septimo q3 vmbra est somni puocatiua. t h ꝓpter frigiditatem Job. xl. Sub vmbra dormit i secreto tha lami. Ita filr auaritia inducit somnum. i. pfunditatem t imobilitatem peccati. Radix enim omnium malorꝝ est cupiditas.

¶ Capitulum nonum.

Brevole sanctorum assimilātur coronis luminū. Apparet enim circa solem t lunā t stellas notabilis corona q̄dam alba que grece dicit halon. Et ita quida sancti notabiles scz martyres virgines t doctores ꝓter cōem coronam glie que aurea vocat. adhuc dicunt hic aureolas. Et designat aureola quoddam accidentale ꝓmium siue gaudium de opibus a se factis. qd̄ hūt rōnē victorie excellentie. qd̄ quidem est aliud gaudium ab eo quo de iunctione ad deū gaudet. qd̄ gaudium dr̄ aurea. vñ Ecc. xxv. Faciet sup aureā alteram coronā aureolā. Signum canit ergo aureole in humāi corona. Primo rōnē ordinis. q3 sic in eis circulus post circulū. Nā sicut lapis ꝓiect⁹ in aq̄ quietā facit circulū post circulū qui paulatim euanescit. Ita cum vapor qui ex tpe est in aere rarus nōdum ꝓtractus in nubem si radius solis vel lune vel stellē cadat directe in centrum illius vaporis diffundit humidū circa radiuꝫ. et h fit circulus post circulum. impulsum. n. sequit formā impellentē. Omne aūt lumen naturaliter est rotundum. t iō ille vapor rotundat. t ita videt iuxta luminare cū sit ꝓpe terrā. Ordo ergo circuli post circulū. i. coronę in sanctis illuminatio reputat ordinem aureole p⁹ aureā. vel vnius aureole post aliā in aliquibus beatis. Sicut quidam beati in celo habent tm̄ auream que est oibus cōis. scz pfectum gaudium quod hūt oēs beati de pfecta iunctione ad deum. Et vocat aurea siue corona. tum q3 cum q̄dam pugna acquirit. q3 regnum celoꝝ vim patit ⁊c. tum q3 per hoc sancti efficiunt participes regie dignitatis. Vñ hanc aureaꝫ habet beata Maria magdalena. Sed viterius quidam saliꝰ super h būt aureolaꝫ. i. quoddam accidentale gaudiuꝫ de aliqua excellenti virtute. puta de virginitate sic etiam beata Martha q̄ etiam fuit virgo

Et quidā super aureolaz virginitatis adbuc hūt aliam.s.predicationis t doctrine sicut beat⁹ Dñicus qui fuit virgo t doctor. Et quidā post hunc circulū adbuc habēt alīū.s.martyrij sicut beatus Petrus martyr de ordine fratrum predicatorz qui fuit virgo.doctor t martyr.t ideo ascendit aureola triplici dotatus. ¶Scdo rōne tpis qz fiunt hmōi corone tpe tēperati frigoris. Nā magnus calor vaporē dissipat t frigus intēperatū nimis ꝺdensat. Est aūt in mundo intēperatū frigus maline .t ideo non dātur ibi aureole nec in inferno vbi intemperatus calor gehēne.sed tm̄ in celo vbi est refrigerij tēperamentuz. ¶Tertio rōne significationis.qz huc circulus si circa periferiā spissatur t nigrescit vel viride fit significat humidas ipressiōes casuras. Si aūt attenuat t sic deficit.aut hoc ē eq̄liter t tūc significat getē t serenitatē aeri aut in vna parte t tunc ex illis oritur ventus. Si Xp̄o rūpit t lacerat in pluribus locis significat tēpestas fm Senec. Ergo prima significatio scz humectatio per plurā doctrine refertur ad predicatores. Secūda scz serenatio refert ad virgines.in quibus serenat mens ad victoriā carnis. Sz tertia scz ventus vel tēpestas refertur ad amatores diuine passionis. Et in istis tribus tm̄ dantur aureole in celo.

¶Capitulum.x.

Baptismus assimilatur fonti ꝓpter septē. ¶Primo qz fōs ē sui cōicativus. Nulli enim se fons occultat sed eq̄ pauperi t diuiti se cōicat. Ita filr ēt baptism⁹ cōis est.t nulli negatur.nec puero.nec seni.nec pauperi.nec diuiti. Zach.xiij. Erit fons patēs domui dauid in ablutionē peccatorū. ¶Scdo qz fons ē lordi um ablutiuus.t baptismus oēs abluit sordes peccatorz scz originalis t actuales t venialis Judith.xv. Ebat in vallem bethulie t baptizabat.i.lauabat se in fonte.

¶Tertio qz fons ē locoz adiacētiū sibi se cūdatiuus. Et ita ēt filr modo baptismus se suscipientes dicit secundare in quantuz fructus gratie.i.virtutes confert nō habēti:t auget habētibus. Dñs super illud ꝑba. Super aquā refectionis t. dicit glosa.q aia peccatoz ariditate sterilis fecundatur p baptismum Prouerb.vj. veniet vt fōs plicatiuus. Nā q̄us in ortu suo sit purus ꝓpter indeficientē flurū magnorū fluuioz est caulatiuus. Nullus n. est fluuius ita magnus qn occulte vel manifeste a fō te aliquo nascatur. Ita filr baptismus augget t multiplicat in adultis grām t virtutes. Hester.x. Fons paruus creuit in fluuium t in aquas plurimas redundauit.

¶Quinto qz fons limpidus est rex omnium in eo existentiū ostensiuus. Quia.s. vsq; ad fundum videntur que sunt in eo. Ita baptismus dirigit in visionem spūalem interiorē t exteriorem .interiorem qdē in ēctū baptismus dr̄ fidei sacrm̄ que oculos mentis idoneos facit ad visionem diuinoz. Exteriorem vero qz baptizatis conceditur inspicere sacramentū eucharistie t non alijs vt Dio.dicit.vñ baptism⁹ fs Damas.t Dionys.dr̄ habere virtutem illuminariuā Hieren.ix. Quis dabit oculis meis fontem. ¶Sexto qz fons est calorīs refrigeratiuus qz baptismus est ardoris t concupiscentie t fomitis mitigatiuus.inquantum in baptismo confertur gra per quā adhibetur remedium ne fomes vel concupiscentia dñetur. Prouer. xvij. Fons vite vt declinet a ruina mortis. Ruina.n.mortis est concupiscētia.qz si fs carnē viteritis moriemini.vt dr̄ Roma. viij. ¶Septimo qz fons est in altum ascēsiuus. Nam quanto primo descendit aq̄ fontalis tanto postea ascendit. Vnde qz baptismalis gratia de celo venit.in cuius rei signuz celi aperti sunt sup xp̄m baptizatum. Luce tertio.ideo ipsa facit vsq; in celum ascendere baptizatos.t iō dicitur baptismus aperire ianuam celi. Joānis qr to. Fiet in eo fons aque salientis in vitaz eternam. ¶Item baptismus est figurat⁹

in fluuio Jordanis. ¶Primo qz iordanis lepram naaman syri mundauit.t similiter aqua baptismi mundat lepram.i. infectionem peccati. ¶Secundo qz iordanis regionem iudeorum fidelium a regione infidelium diuidit.t similiter sacramentum baptismi distinguit religionem fidelium.i. xp̄ianorum ab omnium infidelium populis Job.xxviij. Diuidit torrens a populo peregrinanti. ¶Tertio qz iordanis coram filijs israel se aperuit t ad terram ꝓmissionis siccus iter exhibuit.in quo significatur qz baptismus ianuaz gre nobis aperit t ad terram ꝓmissionis idest ad vitam eternam viam nobis facit Joannis iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua t spū sco non potest introire in regnum dei.

¶Quarto quoqz qz Jordanis ex ꝓtactu mundissime carnis xp̄i sanctificari meruit.vnde eo mediante xp̄s vim regenerati nam contulit aquis. Et ipsum sacrm̄ humane salutis idest baptismū in aqua fieri instituit. Ephe.v. Mundās lauacro aq̄ tē. ¶Quinto qz in iordane Joānes baptista celos aptos vidit.vocem dei patris audiuit.filium in carne lauit spūsanctum in columbe specie sup ipsuz descendere vidit.in quibus significat qz baptismus ianuā celi aperit.t ad sancte trinitatis notitiam t visionem apertam in qua consistit vita eterna feliciter introducit.

¶Capitulum.xj.

Beatitudines que enumerant in ſmone dñi i mōte Matth.v. possunt assignari ventis. Nā primo ventus est nauigantium deductiuus t ꝓmotiuus.fortissime eni in mari curritur si bono t forti vēto nauicula ipellatur Hoc aūt proprie competit prime beatitudini que ē paupertas spūs. Nam pauperes spū sunt qui per mare huius seculi ad portū t quietē regni celestis expedite t sine ipedimēto perueniunt. Vñ dns dicit Beati pauperes spū qm̄ ipsorum est regnum celoz. Vbi nota qz in mari huius seculi tria ipedimenta occurrunt que nauem anime frequenter submergūt. Vnū impedimentum est ex vndis siue fluctibus tumescentibus.t illud designat elationes t tumores bonorum mundanorum. Hoc aūt impedimentum tollit paupertas spūs Nam sicut dicit glosa. Pauperes spiritu sunt humiles deum timentes.t tales profecto non ambiunt sed fugiunt honores. vnde vnda tumescentis superbie minuere hos inuoluit. ¶Secundum impedimentum est ex scopulis occurrentibus in quos quandoqz nauis impingit. Et isti scopuli sunt cure seculi t cupiditates diuitiaruz a quibus etiam liberat pauptas spūs.

Vnde dicit alia glosa.q pauperes spiritu sunt q nihil habent t oia possident:quorum scz gloria ē nihil in terra possidere t sine solicitudine viuere. ¶Tertium impedimentum est ex spūbus absorbentibus Sunt enim in mari syrtes.i.loca fabulosa interclse aquosa profunda nimis. Nec autem profunditas aquaruz est voluptas illecebrarum carnis.a quo ēt impedimento paupertas spūs liberat.vnde dicit glosa super Lucā.q pauperes spū sunt q nō querunt illecebrosa. Talibus ergo pauperibus ꝓmittitur regnum celorum.in quo felicet assequuntur t excellentiam bonorum t voluptatem spiritualium delectationum:de qua in ps. Torrente voluptatis tue potabis eos. ¶Secundo ventus est ardoris t estus refrigeratiuus.sicut patet de aura t de vento frigido aquilonari. Et huic assimilatur secunda beatitudo que est mititas cuius est refrenare passiones irascibiles.t precipue ardorem ire t furorem. Et de hac dicit dominus.Beati mites quoniam ipsi possidebunt terrā. Mititas t mansuetudo idē sunt realiter tamen posset dici qd differant.quia mansuetudo dicitur quantum ad effectum.vt de Cassiodoro dicit̄super ps.q mansueti dicuntur quasi manu assueti.hoc est tolerantes iniurias.Sed mititas dicitur

quantum ad affectum. vñ ille dicitur mitis quem non afficit rancor & ira. Talco si beati qñ possidebunt terram. Et in hoc qđ dicit possidebunt notat securitas. in h vero q dicit terraz notat stabilitas. Vel fm Aug. possessio terre significat affectū bonum anie quiescentis p desiderium in stabilitate hereditatis eterne q̄ per terraz signiſicat. ¶Tertio ventus est imbrium & aquarum causatiuus sicut ps de vento australi. qui cum sit calidus & humidus aerē condensat & turbulentiam generat. vnde dicit auster ab hauriendo aquas. Huic assimilat tertia britudo scz luctus in quo imber lachrymaz effundit. Et de hac dominus dicit. Beati qui lugent scz peccata sua vel etiā aliena. Chrisost. Beatus qui peccata sua luget. beatior q luget aliena. q enim aliena luget certū est q̄ sua non hz que lugeat. ¶Sequit premiuz qñ ipsi cōsolabuntur. & hoc quadrupliciter. Primo de peccatoz remissione Isaie. x. Conuersus est furor tuus & consolatus est me. Secundo de penarum euasione. Apoc. vij. Absterget deus omnez lachrymā ab oculis sanctorum. & iam nō erit neqz luctus neqz dolor. Tertio de gre & glorie adeptione. Isa. lxvj. Baudete gaudio vniuersi q lugebatis sup ea. Quarto de vltione maloz. ps. Letabitur iustus cū viderit vindictam. ¶Quarto ventus est ignis accensiuus. vñ fabri habent cōflatoria per flatuz siue ventum ignem accendentia. Hoc ät competit ārte beatitudini que est esuries iusticie. hec. n. esuries nihil aliud est q̄ sue censum & ardens desiderium iusticie. Mā esurire est cum desiderio velle. vñ esurire debemus iusticiam vt intelligamus nos sp indigere. Et iō de hac dicit dominus. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam qñ ipsi saturabuntur. Et dicit qui esurūt iustitiam non pecuniam. ps. Diuites egueruntt & esurierunt. Item dicit iustitiaz nō sapientiam: q̄ de sapientibus seculi & curiosis dicit. ps. Esurientes & sitientes ea anima eorum in ipsis defecit. Item dicit iustitiam non potentiam. Prouerb. xxvij. Leo rugiens & vrsus impatiens princeps impius super populum pauperem. Item dicit iustitiaz non lasciuiā. Luce. xv. Quā ti mercenarij in domo patris mei abundant panibus ego autem hic fame pereo. Sequitur premiuz. qñ ipsi saturabuntur scz cum viderint vindictam. Isa. vltimo. Egredientur & videbunt cadauera eorum qui preuaricati sunt in me. Postea sequitur. & erunt ad satietatem visionis omnis carnis. Item saciabuntur cum apparuerit gloria dñi. ps. Saciabor cum apparuerit gloria tua. ¶Quinto ventus est seminuz ,pductiuus nutritiuus & augmentatiuus. sicut patet de vento australi qui calorem causat. pluuiaz & rorez administrat. pozos terre aperit gramina & semina ,producit, nutrit & auget. Et h competit quinte beatitudini scz misericordie. que semina elemosynarum. De quibus Aplus loquitur. ij. Corin. ix. dicens. Qui parce seminat parce & metet. producit exhibendo. nutrit compatiendo. auget continuando. De his seminibus fructus eternus colligitur dicente apło. Qui seminat in benedictione de benedictione metet vitaz eternaz. Hic igitur misericordie ventus qui calorem amoris pluuiam & rorem gratie acgrit. pozos terre. i. viscera terreni hominis aperit & scia elemosynarum producit. De hac igit misericordia dicit dñs. Beati misericordes qñ ipsi misericordiam consequentur. Augu. Misericordia est quedam aliene miserie cōpassio. Hylarius. Misericordes sūt qui in ghuslibet subueniunt miseris. quoz benivolo affectu ad omnes tantum delectatur deus. vt eis misericordiam suaz p̄stiturus sit. Et nota q misericordia mutatur respectu cure sue ,ppric. Ecclī. xxx. Misere anime tue placens deo. augmentat respectu necessitatis aliene. Job. xxij. Si comedi bucellam meam solus. & fūmat respectu miurie illate quando homo orat p persequentibus. ¶Sexto ventus ē aerio serenatiuus sicut ps de vento boreali qui

eum sit frigidus & siccus est aerio depuratiuus pluuiaz & imbrū fugatiuus & serenitatis inductiuus. Hoc igit cōpetit sexte beatitudini q̄ est mūdicia cordis in q̄ ē cōscientie tranquillitas & serenitas. De hac dicit dñs. Beati mūdo corde qñ ipsi deuz videbūt. Dicūtur aūt mūdo corde illi qui sunt mūdi a vitijs quos nō arguit cōscientia peccatorū: q dicunt beati qm ipsi & nō alij deū videbūt in pūtu per cōtemplationem in futuro p fruitionē. Augu. De quē nō nisi mundi cernere possūt. Idez deus q̄ clari q̄ felices q̄ beati oculi q̄ te contē plant. Ber. Delectabilis est ad videndū suauis ad hūdum: dulcis ad pfruendum. ¶Septimo vētus est corporū conseruatiuus & augmētatiuus: sicut ps de vētis borealibus q corpora cōseruant: & eo q̄ aerem pestilētem sanāt & digestiuā adiuuāt & retentiuā cōfortāt. Itē augmentāt vim regeratiuā: vñ Aristo. dicit q̄ sub b vēto generant masculi. Et iō Iacob sub b vēto dicit posuisse virgas varias ante oculos ouiū vt: generarēt. l. sub aglonc. Hoc aūt cōpetit septime beatitudini. s. pacis: per quā pestilētie guerraz remouent virtutes cōfortant: & bona tā spūalia q̄ tpalia augmentant. Mā in pace interiori cōscientie cōseruant & augent bona spūalia. In pace Ao tpali cōseruant & augent bona tēporalia: q̄ sicut dicit Hiero. Cōcordia minime res crescūt: maxime Ao discordia dilabunt. De hac ergo dicit dñs. Beati pacifici qm filij dei vocabunt. Et dicūtur pacifici pacē habētes ad seipsos. ij. Cor. xiij. Pacē habete & deus pacis & dilectionis erit vobiscū. Item dicunt pacifici pacez facientes inter ,primos: vñ Ber. non dicit beati pacifici sz pacifici: q̄ non tñ par est dicenda sz facienda. Et sequit premiū qm filij dei vocabunt: tū q̄ ipse est deus pacis tū q̄ ciuo ,ppriū est reconciliare. Item quia ipse fecit nobis pacem.

¶Capitulum xij.

Bonitas & malicia hūane vite multū pacnit ex exercitio & ocio glone. Est eni humana vita vt aut terra q̄ quāto plus fodit & vertit tanto infert ei virtutes cū singulis partibus amplius proficetur & semp aptior reddit vt ex ea fructus multiplet generet. Quādo Ao nimis stat ociosa ad pductionē fructuū redditur min⁹ apta. Sic ēt vita hominis quāto bonis laboribus amplⁱ exercet tanto fructus glorioſior finaliter ex ea colligit. Sapiēte. iij. bonoz laboz gloriosus ē fructus. vñ cōsulit. Prouer. xxiij. Diligēter exerce agrū tuū & cē. Sed econuerso cum vita humana sine labore opis & pnie cultura pigrescat: nō fructus vites sz noxias herbas gignit cū fm illud. Prouer. xxiij. Per agrū pigri hominis trāsiui: & ecce totū repleuerūt vrtice. Ager hois pigri ē vita hois ociosi quā replēt vrtice. i. vicioz incēdia. Eccli. xxxij. Multā malitiā docuit ociositas. ¶Item bonitas & malitia humane vite variatur ad modū aque: variaf enī aqua in bonitate & malicia fm Auicenā & sunt regule sūpte a multis. Prima a motu q̄ currētes aque sūt meliores stātibus. Item currētes ad orientē sunt meliores currētibus ad septētrionē. Currētes Ao ad meridiē peiores currētibus ad occidentē. Sic & iter homines currētes p velocitatē & cōtinuitatem bū operādi vel p viā mādatoz dei remunerātur tanq̄ boni. Matth. xx. Voca operarios & redde illi mercedē suā. O cio si Ao stātes obiurgātur tanq̄ mali. Ibidem qd hic statis tota die ociosi. Vel curētes sūt feruēter amāteo. Aplus. j. Cor. ix. Sic currite vt ,prebēdatis: sz quasi stātes sunt q motu amoris carēt. Et hoc stare cadē est aplo. j. Cor. x. Qui se existimat stare videat ne cadat. Sed q̄ currunt ad orientē. i. ad xp̄z ō q̄. Zacha. vj. Ecce vir oriens nomē eius: isti sut boni. Qui Ao ad septētrionē. i. ad statū peccati vbi abūdat frigus malitie. Vñ significat ip̄z p septē-

trionē.i.per vsū siue p arcturū q̄ continet
septē stellas gelidas .i. septē capitalia vi-
cia q̄bus in alia extinguit calor charitatis:
ista inquā sūt male q̄que .i.male dispositi.
Ire istī q̄ currunt. ad meridiē vbi est fer
nor solis.i.ad fauorē mūdane cōsolatiōis
s.vt velit in h mūdo suas cōsolatiōes hic
peiores sūt currētibus ad occidētē.i.ad ca
su aduersitatis.vñ Abzaā dixit diuiti epu
loni. Lucē.xvj. Recordare q̄ recepisti bo
na in vita tua. Ecce iste cucurrit ad meri
die t lazarus silr mala t ipse ad occidētē.
Sequit nūc Yo h cōsolatiū Yo cruciatu
rio. Melius est ergo h ire ad domū luctus
q̄ ad domū conuiuiū: vt dr Eccli.vij. C Se
cūda regula sumit a gete aq̄. Mā stantiuz
aquaz sūt gradus. In pmo cni t maiori
gradu malicie sūt aq̄ stātes q̄ būt viscositaz
pellē in superficie: secūdo paludales: tertio la
cuales: quarto putrales. qnto fontales. In
telligūtur ergo p putrales q̄ sūt plūde pec
cata cordis: p fontales q̄ extra pdeūt pec-
cata oris: p lacuales q̄ sc lauus t patēter
extēdūt peccata opis: p paludales aūt q̄ su
niositatē generant t sūt cā corruptionis
pniciosa extēpla pcipue plator. Sz p aq̄s
viscosam pellē būtes inherētiā cluctudi
nis prauc intelligc q̄ est viscus tenaciter
inherēs. O cōs ergo be aq̄ sunt male licet
plus t minꝰ vt pz p se. C Tertia regula su
mitur a fūdo aq̄. Mā q̄ būt fundū lutosuz
sine corruptiōe sunt bone: q̄ arenosū sunt
minꝰ bone: q̄ plūbeū sunt male. Fundus
aq̄ est cor. qđ ē fundamētū vite: hoc si ecēt
lutosū.i.imūdū cū corruptiōe peccati: tunc
nō faceret aquā bonā.i.bonā vitā: sed sīlr
lutosū.i.humile vt.s.hō cōsideret t cogno
scat se eē vt vas luteū t fragile: sicut dicit
Apūs.ij.Cor.iiij. Habem⁹ thesauz istuz
in vasis fictilibus: tūc q̄ tale lutū siue fun
dū est sine corruptiōe peccati facit bonaz
aquā.i.inducit ad bonā vitā. Sed si sit fū
dū arenosū.i.cor mundū: sed tōi aliquātu-
luz graue.i.tardū t tepidū ad spūalia opa
est aqua.i. vita minꝰ laudabilis. Sz si sit
plūbeū.i.inigrate granatū: q̄ inigrato gra-
uat ad modū plūbi. Ysa.xxxiij. Granabit
cū inigrato sua: tūc est aqua.i. vita mala.
C Quarta regula sumit a vi minerali q̄
quā trāseūt. Mā q̄ p auz trāseūt minꝰ no
cent q̄ q̄ p ferrū: licz cōfortāt interiora: sz
q̄ per cuptū sunt pessime t minus valde.
Per trāsitū auri accipit cupiditas auaro
rū que est mala: p trāsitū ferri truculētia
tyrānoz q̄ est peior. p trāsitū aūt cupri im
puritas hereticoz q̄ est pessima: pluo enim
nocuerūt ecclesie hereticī animas corrūpē
tes q̄ tyrāni corpa pdētes. C Quinta re
gula sumit a grauitate t leuitate: nā aque
leuiores sūt meliores: vñ aqua cocta leui-
or et penetrabilior est q̄ cruda. Nō enim
vez est dictū quoꝝdā rudiū.s.q̄ cū aqua
coquit subtile euaporet t grossū remane-
at: t iō sit grossior q̄ cruda q̄ solū corpus
mittū t cōpositū inspissat decoctiōe: sim
plex aūt fit rarius q̄ p calidū qđ bz cōgre
gare homogenea separant pceo aq̄ a ter-
restribus q̄ prius oēs mitte crāt. Alia etiā
aut cā est: q̄ aqua cū coquit subtilrat t iō
pceo terrestres magis penetrāt p ipam t
dēcēdēdo fīdēt i fundo. Vñ oz q̄ aq̄ cocta
maiorē faciat fīdētiā q̄ ñ cocta: ergo me
lior est aq̄ leuis q̄ grauis t cocta q̄ cruda
Et sic ēt mēo tūc est bona q̄ñ est ab one-
re peccati leuigata t a terrestri amore se-
parata. Sz tē ecōtrario mala q̄ñ ē petō gra
uata t terrestritate i terreno amore respsa
Sz tē ē mēo pfecta: q̄ñ ē igne diuini amo
ris decocta vel igne tribulatiōis purgata
t, pbata: q̄ patiētia opus pfectū bz: sz si fit
crnda igne amoꝝ ñ calefacta nec igne ali-
cuius aduersitatis purgata tūc nec lauda
bilis est nec sana.

C Capitulum.xiij.

Caritas assimilat soli ppē
ter. C Prio q̄ sol ē virtutē
vnitiue: planetas.n.vnit t cō
ciliat i effectib⁹ suis. Cōciliat
ēt ꝺria ela inicē: sic ēt charitatis effectꝰ est vnire spūalr: vñ Apūs vocat cā vinculū pfectiōis: q̄.s.pficere vnit t
ligat aiam deo t corda fidelīū inicē i deo.

Propter qđ de pmis fidelibꝰ ecclesie in q
bus charitas abūdabat dicit. Act.iiij. q̄
multitudinis credētiū erat cor vnū t aīa
una. pro. Oratio ē sol t cōgregati sūt. s. fide
les in vnū. Scō q̄ sol ē virtutis vnificā
tiue q̄ nihil vnit vbi sol nō attingit. Vñ
planēte p absentiā solis videnē in hyeme
mortue approximāte sole in vere itez fūt
viue. Ita charitatis dilectio de morte trās
fert ad vitā fm illud Joh.iij. Nos scimꝰ
q̄ trāslati sumꝰ de morte ad vitā: q̄ñ diligi
mus ꝛc. Eccli.ix. Perfruere vita cū vxore
quā diligis cūctis diebꝰ vite istabilitatis
tue q̄ dati sūt tibi sub sole. Quasi.n. vir est
spūs t cāsi vxor caro. Tūc enī spūs cum
vxore sua vita pfruit q̄ñ simul cū ipa car-
ne charitatis opibus ctereē: t ipoz dulce
dine quasi fructibꝰ qbusdā refocīt: t h cun-
ctis diebꝰ vite pītis q̄ est istabilis: q̄ nūq̄
hō in eodē statu pmanet t sub sole .i. sub
charitatis feruore. C Tertio q̄ sol est vir-
tutis eleuatiue siue attractiue: q̄ vi caloꝝ
vapores a terra t mari deducit: t eductos
sursū attrahit t cōdēsat in nubes t sic cō
dēsatos inuicē in nīues grādines vel aq̄s
resoluit. Ita charitas corda calefaciēs va
pores affectionū vel orationū vel cōpūctō
nū ab eis educit t sursū ad deū attrahit t
nādē in lachrymas resoluit. C Quarto q̄
sol est virtutis pfectiue: q̄ caloꝝ clemēta-
ris icipit agere generationē corpoz: solā-
ris aūt caloꝝ pficit t, producit ad debitū cō-
plemētū vt dicit Alexāder. Ita vitā spūa
lem timoꝝ inchoat: sed charitatis amoꝝ p
uehit t cōsumat: vñ pfecta charitas foras
mittit timorē. C Quinto q̄ sol est virtutis
formatiue q̄.s.p eius clōgationē t appro
ximationē facies hominū t corporalū di
sponūtur: vt dicit Ysido. sicut pz in ethio-
pibus t alijs contrarijs regionibus. Ita
charitas forma est omnium virtutum si-
cut dicit Ambro. Et hoc apparet quadru
pliciter. Primo q̄ monet omnes virtu-
tes ad opera p que perficiūtur virtutes t
merentur augeri. Secundo quia omnes
virtutes mouentur ad finem charitatis.
scilicet ad bonum. Charitas enim habet
bonum pro fine tantum. Tertio quia cha
ritas augmentat virtutum delectationes
t tollit fastidium t alleuiat onera propter
ipsius boni desiderium. Quarto quia cō
plet animam t perficit non quidem in ce
nature sed gratuito. C Sexto quia sol est
virtutis immutatiue. Immutat enī ipos
dico quia fm diuersam solis dispositio-
nem immutationem recipit dico. Nam
primo rubet in mane lucet in tertia: fer-
uet in meridie: pallet in vespere. Vnde t
quatuor equos fingitur in fabulis habuis
se: primus eritheus.i.rubēs secūdus aīheri
cus.i.splendens: tertius lampas.i. ardēs
quartus phlegteus.i.amans terram. Ita
charitas quoddam facit rubentes in mar
tirij passione: quoddam lucentes in doctri
ne institutiōe: quoddam feruentes in dei
affectione: quoddaz pallētes in carnis ma
ceratione. C Item charitas assimilat igni
quo ad quatuor. Primo quo ad formali
tatez quia vt dictum est supra capitulo. v.
Ignis inter cetera elementa est maxime
formalis. Multum enim bz de forma pa
rum de materia. Sic amoꝝ charitatis ēs
replet facit habere modicū de affectu ma
terialiū siue temporalium rerum t pluri-
mum de appetitu formalium. idest spiri-
tualium bonorum: vt iam non carnalia
carnaliter: sed spiritualia spūaliter diligat
Distinguit enīz Bernardus quatuor mo
dos diligendi. sz diligere carnem carna-
liter spiritum carnaliter: carnem spiritua
liter: t spiritum spiritualiter. Secūdo quo
ad mobilitatem quia ignis semper est in
motu. Sic t amoꝝ charitatis eos in qui-
bus est semper facit esse in motu boni
operis. Vnde Gregorius dicit q̄ inuisibꝫ
est amoꝝ dei ociosus: operatur enim ma-
gna si est: si autem operari dēsinit iam
amoꝝ non est. Tertio quo ad virtuositā-
tem. Nam ignis habet virtutem inclinā-
tem alta t elevandi infima: congre-
gandi sparsa. Sic amoꝝ sīn Dyonisium
habet vim inclinatiuam: qua inclinat

supiora inferioribus. Itē habet virtutem elevativā qz elevat inferiora supioribus t ordinativā qz coadunat equalia equalibus. Quarto q̄ ad ppietatē. hz eni ignis multiplicē ppietatē vt ponit beat⁹ Dyonisius virtuno capitulo celestiu hierarchie quaz aliquē cōperūt charitati: videlz q̄ ē sui cōicativ⁹. Nā sicut dr ibi ignis oibus sibi quoquomō appropinquantibus nō fm locū tm: sed fz cōgruētiā materie vnusquisq; cōicativus est. Et ppter hoc licz ignis in spera sua tāgat orbē lunc: nō tñ ipsimit in ipsū cū coz nō fit mā vna. Sic charitas facit bona cē cōia t maxime inter primos t domesticos: qz si qs suoz t maxime domesticoz curā nō huius fidē negauerit est infideli deterior vt dicit Apls. j. Thi. v. Tenet etiā hō ex necessitate charitatis subuenire nō oibus indigentib⁹: qz hoc ēet impossibile vniuersaliz sed tenet subuenire sibi appropinquantibus. i. de primo occurrentibus. Et nō solū charitas cogit hoiem cōmunicare bona sua p subuentionē sed ēt se ipm in obsequiū vel saltē p cōpassionē fz illud. j. Corinth. xiij. Libenter ipendar t superpendar ego ipe t̄. Itē ignis est maxime activ⁹ vñ inter elemēta appropriat ei cē actiuū. s. ppter calidū cui⁹ ignis ē pncipiū vt dicit pbo. ij. Metaph. Vñ calidū primo t p se cōperit igni solū aūt calidū est simpliciter actiuū inter qualitates elemēta rea qz hūidū t siccū sūt q̄litates passiue frigidū āt nō ē simplr actiuū vel morituū fz mouet p̄ualdo motū: vñ ēt movet ad cētrū vbi fit congregatio t immobilitatio t ñ diffusio. Vñ fz alia ela aliquo mō sint activa ignis tñ ē magis pncipalr activ⁹. Et sic est charitas respectu virtutū. Vñ ois virtutis actio pfecta quodāmō attribuit charitati t ipa dr esse forma oium virtutū. Et propterea apls dicit Bala. v. q̄ fides p charitatē opat. Nā qz per charitatē ordinat actus fidei t ēt cuiuslibet alteri⁹ virtutis ad vltimū finē: iō ipa dat formā actibus oium virtutū. Vñ nulla virtus sine ea p fectorie vel meritorie opatur. Et iō Ysie go. dicit q̄ nihil hz viriditatis ramus bonum opis nisi māserit in radice charitatis. Itē ignis vt dicit Dyoni. adest inuisibiliter oibus. s. mittis. fz nō actu fz virtute t iō inuisibiliter. Vñ videmus q̄ ex oi fricatione corpe ignis p collisionē excutit. Et ppterea Dyoni. dicit q̄ est pns oibus inuisibiliter. Et posset b generaliter intelligi non tñ de corpibus mittis: fz ēt aliquo mō de singulis ac oib⁹ corpib⁹ inuisibiliter. Posset eni dici q̄ ignis sit pmo. qdē in corpibus supioribus. s. celestibus p pncipiū sui qz cuz ois alteratio reducat in celū sicut i pmū alterās nō alteratū neqz dispositus p qualitates alterabiles oz in celo esse pn capū oium q̄litatū activaz t passivaz: sicut Mars pncipiū est calidi t sicci intēpati t sol tpati. vel etiā viterius i aliquā ilel laz firaz t fixr in aliis. Est ēt ignis in corpib⁹ inferioribus p mittionē: t est in mittis nō actu fz virtute vt dicit pbus in libro de generatōe t corruptiōe: in se autez est actu. Sic ēt p charitatē hō oib⁹ adest. s. p affectiōem. Nā cū teneat oēs diligere: t aia verius sit vbi amat q̄s vbi animat vt dicit Augu. Quia p cognitionē cognitus ē in cognoscēte: fz p amorē ecōtrario ē amās in amato: opz q̄ p ipam dilectionē oib⁹ quodāmō quos diligit pns sit: vñ Apls dicebat. Et si corpe absens: spū tñ sum pns ad Colosenses. ij. Itē ignis nūc est occultus nūc manifestus: vñ t Dyonisius dicit. Cū neglectus est. i. sub cinerib⁹ occult⁹ videt q̄si nō ē fz remotis cinerib⁹ subito elucet q̄si, puocat⁹ naliter ad quādā vindictā sue despectiōis: sic licz charitas ex occupatiōibus exterioribus seu necessitatibus q̄q̄z videat tepescere tñ subito t cito reaccēdit t ex indignatione corporis pīni amplius inflāmat. ppo. Nā qd q dormit nō adijcet vt resurgat. Secūdo Machab. j. Refulsit sol q̄ prius erat i nubilo t accēsus est ignis magnus: vnde amor diuinus aliquē facit latere ad contēplādū: aliquē apparē ad agendū. Item ignis sine sui diminutiōe ē sui. distributi

nus. t diuisiuus: vñ ad ignē vnius cādele innumerabiles possūt accēdi. Sic amor charitatis nō minuit: fz auget ex eo q̄ ad plures diuidat. Itē adhuc hz ignis plures alias cōditiones q̄ charitati cōuenūt ex se est lucidus: calidus leuis t subtil q̄ charitas facit nos lucidos in discretiōe q̄dox: calidos in benuolētia. primoruz leues t mobiles in obedientia mādatoruz subtiles siue tenues in cōtēptu terrenoz vel i abstinētia ciboz. Itē charitas assimilatur calori. Primo qdē q̄ calor ē generatiōis oium pncipaliter effectiu⁹ sicut pz de calore celesti. Et sic charitas est qua virtutū oium opa generant t ad pfectum finē pducunt. Secūdo q̄ calor est inferiorū ad supiora reductiu⁹ q̄ dissoluit terrestria in aquosa: t aquosa in aerea: t aerea in ignea: t sic iferiora p media reducit ad supima. Sic charitas facit incipientē. proficientē t p̄ficientē: t mediante ēt. primo reducit nos in dcū. Tertio q̄ est duroz remolliti⁹ sicut pz in metallis q̄ dissoluit t liq̄facit ēt mucil t grādines glaciesq; t sic charitas dura corda dū apprehendit ad pietatē emollit. Quarto q̄ est ligdorum iduratiu⁹ sicut pz in ouis in igne positis in q̄bus subtiliorib⁹ ptibus resolutis remanentibus terrestribus reb⁹ durescit: t fixe facit calor solaris. Sic charitas dei mollia t nutantia corda cōsolidat t corroborat. Quinto q̄ ē grossoz t dēsorum subtiliativus. Nā rē in quaz agit dissoluit t sue actiōi idoneā facit. vñ cū rem ad simplicitatē ducere laborat eā subtiliat: vt pz in glacie q̄ duz dissoluit subtiliat. Sic charitas diuites grossiores metallis subtiliat dū eos facit oia dare in elemosinas. Sexto q̄ est metalloz depurativus t totius coz rubiginis cōsūptiu⁹: t sic charitatis seruoz ois peccati rubiginē ab ea tollit. Septimo q̄ est grauiū alleuiativus: q̄ dū hūiditatē q̄ grauitatis est cā in reb⁹ cōsumit pōdus rei diminuit. Calidū eni facit hūidū evaporare q̄ vapor depuratus t in subaz aeream vel leuē mutat⁹

lectionis cohibet fluxū peccati.

¶Capitulum.xiij.

Caro in mūdo videt vt in pluribꝰ spiritū ꝓualere t cē fortior cōfz in celo cōuerso to taliter spūs dominabit ipsi carni: t caro erit per oia spiritui subiecta. Videmꝰ enī q̄ libet planeta celestis fortior ē in ꝓpria q̄ in aliena domo eriit. t sorꝫ eē inde ipsimit t agit Domus enī planetaꝝ dr̄r signa celi in q̄bus libet planeta dicit bēre domū suaꝫ. Mā domus saturni vt dicit albumasar p̄ma t ꝓpria est capricornus: t sibi aq̄rꝰ domꝰ iouis piscis t sagitarijꝰ domꝰ martis arites t scorpio domus veneris libra t thaurꝰ domꝰ mercurij virgo t gemini domus solis leo tūc cācer. Et ps q̄ sol in leone q̄ est domꝰ eius ꝓpria fortior ē q̄ in alio signo t sic est de alijs. Sic q̄ in mundo isto est ipa caro naturaliter velut i domo ꝓpria spūs tanq̄ in aliena frequēter ꝓtingit q̄ caro ꝓualet t dominat spiritui. In celo vo vbi cōuersio erit spūs vt in ꝓpria domo t q̄si in aliena patria erit quodāmodo ipa caro nō erit spiritui tanq̄ potēnori totaliter subiecta. Vñ vocabit sm Apostolum.j Corinth.xv. Corpus spirituale. ¶Carnis t spūs pugna ingetudinē generat cordis t ausert trāquillitatem mētis. Mā q̄n in sublimi apparēt duo vēti fortes ꝓtra se inuicē pugnātes significat tēpestas maris t tūc procella maris nō libere trāsit ad prē vnā: sz vna obuiat alteri et ipa pugna vētoꝝ tm q̄ superior est et ipsis vētis vincit eo q̄ min⁹ est admixtꝰ hūori t ō minus sedabilis. Quasi aūt duo venti ꝓtrarij sibi in aere sūt duo appetitꝰ aduersantes sibi in homine. l. spūs t carnis glꝰ dicit Aplus. Caro cōcupiscit aduersus spm t spūs aduersus carnē. ij. Cor. iij. Et cor ergo pugna sequit tēpestas maris. i. ingetudo cordis: q̄ cor nō pōt se libere ad prē vnam trāsferre. i. spūs carne repugnāte ei dē. Unde Aplus Roman. vij. Video inquit aliā legē in mēbris meis repugnātez legi mētis mee: nec ēt ad prē carnis spiritu retrahēte: vnus q̄ obuiat alteri q̄ sibi inuicē aduersant. Sz po q̄ est in ordine nāli supiorꝫ. l. spūs tūc carnē vincit q̄i hūori aqueo. i. carnali amori admixtꝰ nō existit sez q̄i se tenet in sua puritate. tūc eni ipse spūs q̄si carnē t ossa nō bz: vñ Aplus Roman. viij. Si spū facta carnis mortificaueritis vinctis. Carnis delectatio lz sit sensui dulcis: intus tñ aiam occidit. Cuius exemplū est q̄ aliq̄s cadit sup herbas t folia arboꝝ ros ſuēs t viscosus ad moduz mellis t q̄ mel nō ꝓcul latet. iō aues cō medēteo herbas illas mortunt. de dissenteria t iacniunt: imo crocee, ppr̄ colerā q̄ generat ex melle. Sicut ergo dulcedo rosis in herbis est delectatio carnis in opibus voluptatis. q̄ dulcedo in vētre colerā gignit t auē extinguit: q̄ delectatio ipa carnis i mēte amaritudinē t ꝓfectionē remoz sum relinquit q̄ est amare colere filios tē. Nec ēt aic inocētiā spūaliter occidit. vñ aplūs Roma. viij. Si sm carnem viceritis morieminī.

Capitulum.xv.

Concupiscētia carnis assistit nebule ꝓpr̄ septē. ¶Primo q̄ nebula ē ex corruptis vaporibus resoluta. Nebula. n. ē impressio ex resolutiōe nubiū generata t in pluuiā resoluta: vapores. n. resoluti t p singulas aer⁹ ptes dispsi nebulā faciūt. Qñ igit talis vapores sūt corrupti tūc generāt pessimā nebulā: aliq̄n fetidā q̄ aer inficit. Ita ex corruptis t iudicio collegio vel aspectibus gñat concupiscētia inordinata t inflāmata q̄ corpꝰ incēdit t inflāmat. ¶Secūdo q̄ nebula est flos germinū t vincaz corruptiua. Ita mala concupiscētia corrūpit flores bonaz cogitationū gramina affectionū: t fructꝰ vincaz. i. opa penitētiā Job. xxij. Ignis ē vsq̄ ad consumationē deuozō t ois eradicāo genimina. ¶Tertio q̄ nebula ē multaz egritudinū inductiua: q̄ ex mordinata luxurie concupiscētia multa oriunt vicia. Nā sm Dre. Ille luxurie sūt cecitas mētis q̄ sm Augustinū absorbetur. Ipē incōsideratio lez gustatio absorbetur. Ipē incōsideratio lez mortis t inferni: incōstantia ad cogitādū nūc illud nūc aliud. Amor sui quo. l. desinerat longā vitā vt expleat voluptatē suā ꝓcipitatio qua saltiquis ꝓcipitat se ad pec candū exponēs se ēt q̄libet periculo vt luxuriā expleat. Odiū dei q̄ sit q̄ deus abstrahit se ab eis t punit eos q̄ sequunt carnis delicias ad quas inclinat luxuria. Ipē affectus p̄fatis seculi. l. appetitus bonoꝝ diuitiaz sanitatis fortitudinis t hmōi q̄bus luxuriosus ꝓsequit sine intentū. Ipez desperatio futuri seculi. q̄ est diffidētia venie t glorie ꝓsequēde. ¶Quarto q̄ nebula ex eo q̄ viaz occultat ē latronibꝰ amica Et sic concupiscētia luxurie ē demonibꝰ valde grata vñ Job. xl. dicit de vehemoth. p̄ quē intelligit diabolus q̄ dormit in locis humētibus. i. gestat in luxurioso. ¶Quinto q̄ nebula est iteracōnū tardatiua. Tarda q̄ nebula est iteraciones. n. ꝓcupiscētie hoies ad eternā patriam festinātes aut totaliter impediūt si cito cōsentiāt aut saltē tardiores reddūt dū eis resistit: q̄ sine peccato saltē venialiter aut nunq̄ habent quos. l. veniali peccato seruos: charitatis remittit t via retardatur. ¶Sexto q̄ nebula est radioz solariū iteceptiua t aeris obscuratiua. Sic ēt concupiscentie nebula humē gre vel rōnis intercipit t aiam tenebrosam reddit: vñ Augustinus libro confessi. dicit. Exhalabant nebule de limosa ꝓcupiscentia carnis t scatebra pubertatis t offuscabāt cor meū. Et ꝑbo dicit j Eth. Cōcupiscētia corrūpit estimationē prudētie. ¶Septimo q̄ nebula ē a calore solis passiua: vñ q̄i est fursū a sole attracta redit in nubis māmz: t tunc fundre pluuie est significatiua: q̄ si concupiscētie motus fursum ad rationē trahant t p ipaz rationē refrenentur: tūc trāseunt in materiam virtutis: t tūc non culpā generant sed potius pluuiā diuine gre in aia augmentant. Quādo vo a solis radijs nebula repercussa deorsū cadit in suā originem reddit t tunc penitus euanescit. Vñ dum

inferius reddit future serenitatis signū esse fit q̄. si concupiscentie moribus p̄ solem, rationis in ꝓncipio resistat: tunc ipsa concupiscētie caligo deorsū pulsa penitus annulatur: vñ t ꝓsa hilaria serenior reperiūr.

¶Capitulum.xvj.

Compūctiones t inspirationes sancte licz infint nobis ꝓncipaliter a deo tñ cooperante libero arbitrio. Cuius exemplum apparet in terra. Nam itinera aquarum t hyatus t vaste voragines que sunt in corpore terre: sicut in corpore nostro sunt vene q̄ sunt vasa sanguinis t arterie que sunt vasa spiritus non sunt in ipa terra ex natura eius cū q̄litate terre. Nā rigidum t siccum facit cā rotā solidā: sed sūt ibi ex calore solis t thelarū ꝓsumēte humidū terre t p cōsequēs reliquēte fissuras magnas sicut fiūt fissure magne in paludibus q̄ vehemēter arescunt: ad q̄s etiam cooperat inclusio: qui vapor q̄dē exhalare non valēs sūma violētia elevat terrā in vno loco vt addit in alio loco. Et ira fiūt specus magni t montes t receptacula aquaz marina t obscurissima t hyatꝰ igētes. Sic ēt in intimis cordis nostri sūt itinera aquaz. i. ꝓpctiones lachrymose t hyatꝰ. i. suspirationes affectuose t specus magni. i. humiliationes ꝓfunde quas tñ aia a teipa non bz: sz ex virtute t actione solis t stellaz. i. dei t sancto rū angelorū cooperāt tñ ad h̄ vapor inclusus ī. interior motꝰ liberi arbitrij vt. l. fiāt in nobis specus magni. i. ꝓfunde meditationes t mētes. i. altas ꝓ sideratōes receptacula aq̄rū. i. receptationes gratiaz vel ꝓpctiones lachrymaz t hyatꝰ igētes. i. affectuose feruētes. Ipē ꝓpctio lachrymaz assistit pluuie ꝓpr̄ q̄uos. ¶Primo q̄ pluuia calore solis diffolui: sz. n. male q̄ quāto plus ē i nube tñ māpluuie tāto sit radioz solariū fortior ipressio sup nubē ꝓpr̄ aq̄ ad calorē solis ꝓtrahitē. In tali igit nube dū calor fortificatꝰ generat nubes in pluuiam dissoluit. Ita quoq̄ in aia quāto plus ē lachrymaz tm

marum tāto diuini caloris fit fortior ipzel
sio sup eā donec tota resoluat in lachry-
mas siue cōpūctionē totaliter lachrymosaz
Vnde post acutissimum solis calorem
videm⁹ in aere sequi pluuiam vehemen-
tēq: cū cor diuino amore calescit amaris
t deuotis lachrymis igemiscit: vñ Beda
dicit q: qñ fit caloris generatio circa hu-
iusmodi nubē ex adustiōe vaporis fit nu-
bes rubea quasi sanguis ita vt sanguis ali
qñ plucre videat. Et sic aia deuota dū di
uino caloze incēdit tota in amoz rubedi-
nē trāsformat. ¶ Secōo q: pluuia ad terrā
aliqñ qdē planc: qñqz Xo ipetuose vehit.
Mā quāto nubes ex q̄ generat pluuia est
a terra remotior t celo vicinior tāto suaui
us terrā petit t guttis graciliorib⁹ ad ima
descēdit. Et quāto ecōtra ē a celo remoti
or t terre, primior tāto cū grauioribꝰ stil-
lis t magis ipetuose terrā petere cōsueuit
Et h̄ q: quāto aia est pfectior t deo ,pri-
mior: tāto secretiores t suauiores lachry-
mas emittit: quāto Xo se fuisse p peccatū
a deo remotiorē t terre p affectū ꝓiūctio-
rē aia cōspicit tāto grauiores t vberiores
lachrymas effundit. ¶ Tertio q: ex pluuia
aer serenat: t sic serenat cōscia ex ꝓpūctio
ne lachrymosa Thob.ij. Post lachryma
tiōez t fletuz exultatōez ifūdis: h exultatō,ē
ex serenatōe ꝓcic. ¶ Quarto q: ex pluuia
ira fecūdat p̄cipue ex illa q̄ cū tonitruo ca
dit eo q: tonitruū suo motu vaporē discu
tit: t sic aquā subtiliādo puriorem reddit.
Ira lachryme ipinguāt t fecūdāt aiam t
reddūt cā aptā ad fructum bonoꝝ operꝝ t
matime si sint cū tonitruo. i. cū timore di
uini iudicij: h.n.ē tonitruū qō marie aiam
cōcutit terroze sui t marie eā subtiliat ad
discussionē peccati. Job.xxvj. Quis pote
rit tonitruū magnitudinis ei⁹ intueri.

¶ Capitulum.xvij.



Onuersio peccatoris assi-
milatur quīq; ꝓuersionibus
corporꝝ que metaphorice in
scriptura traduntᵏ. ¶ Pri-
ma est cōuersio solis in tene
bras. Jobelio.ij. Sol conuertetur in tene-
bras: h̄ fit per verecūdiā t cōfusionē qua-
do hō lucēs in mūdo erubescit de pecca-
tis t cōfūdit. ꝓo. Cōfundant inimici agentes
supuacue. ¶ Secūda est lune in sanguinē
Jobel.ij. Conuertet luna in sanguinē. Et h̄
fit in peccatore p displicentiā peccati t indi
gnationē: luna.n.est peccator q̄ ē i ꝓximua
mutatiōe. Eccli.xvij. Stultꝰ vt luna muta
tur: q̄ ꝓuertit in sanguinē qñ cōuertit se
lo odij t idignatiōis ꝓtra peccata. ꝓo. Ini
quitatē odio habui t abominatꝰ sū. ¶ Ter
tia ē petre in stagna aquaꝝ: h̄ fit in boie p
dolorē peccati t ꝓpūctionē. ꝓo. Qui con-
uertit petrā in stagna aquaꝝ. i. cor durū i abū
dantiā lachrymaꝝ q̄ debēt ꝓuenire ex do-
lore t cōpūctiōe peccati. ꝓo. Eritus aqua
rū deduxerūt oculi mei: q: nō custodie-
rūt legē tuā. ¶ Quarta ē lapidis in eo: h̄
fit p cōfessionē qñ tactꝰ diuino caloze du-
ritiā suaz frangit t sonat vor confessiōis,
Job.xxviij. Lapis caloze solutꝰ in eo ꝓuer
titur. ¶ Quinta ē maris in aridā qō fit p
satisfactionē. Tūc eni amaritudo peccati
in ariditatē penalitatis t satisfactiōis cō-
uertitur. Job.vij. Cutis mea aruit t cōtra
cta ē. ¶ Jtē ꝓuersi ad dēū seruent assistant
carbonib⁹ accēsis. ¶ Primo rōne rubor
Mā carbo extinctꝰ hz nigredinē: sz dū igni
tur vertit i rubedinē. Sic peccator tanq̄
carbo extinctꝰ hz nigredinē peccati. Treñ.
iiij. Denigrata ē sup carbones facies eoꝝ
sz dū in ꝓtritiōe accēdit in ruborē peccati
totꝰ ꝓuertit. Et quāto magis de peccato
rubescit: tāto magis reuiuiscit: vel duz ad
penitētiā iflamat nigredo peccati vertitur
in rubedinē amoz diuini. Amor.n. diui-
nus dealbat t rubricat: sm illud Cāt. v.
Dilectꝰ me⁹ candidus t rubicundus. ¶ Se-
cūdo rōne vigor: hz eni vigorē in scintil
latiōe i opatiōe t ꝓseruatiōe. Jn scintilla
tiōe qdē q: carbo accēsus cū sm suā sub-
stātiā nō possit accēdere sursū ex eo q: pti
bus grossioribꝰ t terrestribus admixtꝰ vio
lēter i inferioribꝰ detinet: ñ crepitādo t scin
tillādo conat tēdere sursū. Sic ꝓuersus ad

deum feruēter q: corpore detentus nō po
test ire ad dēū: n crepitando. i. vehemen-
ter dolēdo t gemendo scintillas feruētiuz
desideriozꝝ vel orationū vel lachrymaruz
ad dēū mittit. Eze.j. Et scintille q̄si aspe-
ctus eoꝝ cādētis t ibidē apparens eoꝝ q̄si
carbonū ignis ardētiū. ¶ Jtē būt carbo-
nes virtutē in opando. q: carbo incēsus
acutissimū hz ignē t valde actiuū t pene-
trariuū: ita q: remollit ipm ferrū: sic etiam
durissimū cor peccatoris qñqz emollit vi-
so crēplo alicui⁹ feruēter penitētis. Eccli.
xxvj. Ignē ꝓbat ferꝝ duꝝ. ¶ Jtē hz vigorē
in cōseruādo. Dicit.n. Augustinus h̄ esse
imitādū in carbone q: est tāte fortitudinis
vt si go cū in aqua ponat. s. extinctū om-
ni rēpore in ea ipumribilis pseueret. Sic i
aqua lachrymaꝝ vt tribulationū nutritur
vira penitētie. ac preseruat a peccati putre
dine. Sapientie.xvi. in aq̄ q̄ oia extinguit
plus ignis valebit. ¶ Tertio rōne fractio
nis vel extinctiōis: q: deficiēte hūiditatis
glutino quo pres sibi inuicē coherēt facili
ter frangit t adhuc facilius extinguit nisi
hū custodiat. Et sic penitēs pdito glutino
charitatis facile a tēptationib⁹ frāgit: facili
ēt in eo ipūs feruor extinguit nisi in tumo-
re dñi iugiter teneat sz illud Eccli. xxvij.
Si nō in timore dñi tenueris te istāter ci
to subuertet dom⁹ tua. dicit.n. Ore. q: car
bo cinere involutꝰ ignē acceptū custodit: sed
detectus t aeris frigiditati expositꝰ subito
euanescit. ¶ Sic sub cinere hūilitatis vt me
moria mortis q̄ timorē iducit cōseruat gra
penitētie fine q̄ si frigꝰ malicie vel accidie
ipm inuadit statim extinguit t perit. Et
ideo dicitur Job.xlij. Ago penitētiam in
fauilla t cinere.

¶ Capitulum.xviij.

Orpus humanū assimilat ne
bule ꝓpter tria. Primo q: ne
bula a terra elcuat. Mich.v.
Eleuāo nebulas ab extremi-
tatibus terre t sic corpus hu-
manū de terra sūptū ē. Secūdo. Fecit de⁹
hominē de limo terre. i. quātū ad corpus
vnde t finaliter in terrā resoluit. ¶ Secū
do q: nebula cito dissipat t sic vita corpis
humani cito finit. Sapientie.ij. Trāsit vita
nostra tanq̄ vestigiū pedis: et sicut nebula
dissolui. q̄ fugata est a radijs solis t a ca
lore illi⁹ aggrauata. ¶ Tertio quia nebula
turbinibus agitat: et sic humanū corpus pas
sionibus ingeratur ij. Petri.ij. Vt sūt ne
bule criminib⁹ agitate. ¶ Jtē corpus hūa-
ne infelicitas repleat in puluere. Pri-
mo rōne varietatis. Mā pulus a vento
cutit. mouet. leuat. t dispergit. Sic vigor
hūani corpis mō vēto aduersitatis quatit
mō vēto tentatiōis mouet. mō vēto ꝓspe
ritatis erigit. mō vēto mortis dissipat. ꝓo.
Fiat tanq̄ pulus aū faciē tē. ¶ Secūdo
rōne obscuritatis q: pulus sepe acrē ob-
tenebrat: solem obnubilat t oculos sauci-
at. Jta corpis ꝓcupiscentia aerem. i. sensua
litatem obtenebrat: solem. i. rōnem obnu
bilat t oculos mētis. s. intellectū t volūta
tem sauciat. s. per imundas cogitationes t
per imūdas affectiones. Exo.ix. Sit pul-
uis super omnē terrā egipti. Egyptus eni
interpretat tenebrosa. ¶ Tertio rōne fe-
ditatis q: ex ꝓiunctiōe pulueris t humor
gnāt lutū imundū ita dū corpi nō iungit
bū: nutrimētat gignit lutū imūdū luxu
ric. Job.vij. Induta ē caro mea putredie
t sordib⁹ puluer: cutis mea aruit. Hoc pu
uere pascit serpēs ifernalis. Ysa.lxv. Ser-
penti puluis panis eius.

¶ Capitulum.xix.



Opidi de terrenis similes
sunt vallibus. ¶ Primo q:
valles q̄qz sunt sordidissime
ad valles cōfluūt sordes t
ibi diutius cōseruant. Ita
in cupidis sunt sordes otis malicie t pecca
ti q: radix omniū malox est cupiditas.
Jobel.iij. Multiplicata est malicia popu
li in valle cōcisionis. ¶ Secundo q: val-
les sunt obscure. Mā cito fumosis vapori
bus obnubilant t dēsis tenebris obscurā
tur. Ita in cupidis est obscuritas ꝓpter
vapores fumosos. i. ꝓpter desideria terre

na.ij.Mach.j.Acceptum igne de altari absconderunt in valle. Ignis altaris est lux mee sapiencie celestis q illuminat et illumat: q tamen occultat menti in valle cupiditatis
¶Tertio q: valles sunt a celo remote. Ira cupidi a celesti desiderio Iere .xlix. Quid gloriaris in vallibus .i. in terrenis cupiditatib⁹ defluxit vallis tua. i. tua mens cupida de sumis ad ima: de celestibus ad terrena filia delicata q habebas in cameris tuis tc. ¶Quarto q: valles sunt ifructuose: q: salices et ifructuose arbores maxime in vallibus crescere cōsueuerunt. Ite in cupidis crescūt arbusta .i. opa ifructuosa. Et hic est q.i. Paralipo.xviij. Edom qui interpretat terren⁹: significat cupidū possus ē in valle syluay vbi nō erat fertilitas ppi salsuginē. Ite cupiditas terrenoz mentē obscurat et animam venenat. et iō assistatur terremotui q aerē obscurat et interdū animalia būtia ora iurta terrā venenat et necat. Et hoc rō est q: cū terremotus sit ex vapore terrestri grosso et fuliginoso et nigerrimo qui elevat a solo opponit soli sicut nubes magna et ita inducit aerio⁹ obscuritatē: et si etiā terra illa fuerit añ terremotū siccaeleuat ex superficie ei⁹ pulvis q reddit aerē spissū et nigrū. Et sol et lunc et stelle apparēt ex hmōi pulvere q si sanguis ad nigredinē vergēo. Et sic ēt hoc mō indicat obscuritas aeris: etiam vapor cū sit venenosus occidit animalia que hauriūt cū būtia ora iurta terrā vt oues. Vñ dicit Seneca q: tpe Neronis fuit terremot⁹ in quo periit grex secretarij sui unus. Ita ex terrenoz cupiditate tanq̄ ex terrestri vapore vel pulvere aia obscuratur. Apoca.vj. Terremotus magn⁹ factus ē et sol factus est niger tanq̄ saccus cilicin⁹ et luna tota sicut sanguis. Terremot⁹ magnus ē iordanus terrenoz affect⁹ q: tolez arēnē et lunā .i. volūtatē q murabit ē mundat et sedat. Vnde est terremot⁹ q vapore venenoso et pestilētiali. i. ope vel lucro doloso et iniusto animas eterna morte facit interire. Luce.xxj. Terremotus magni p loca erunt et pestilētie et fames terroresq;

Vbi nota q: terrene cupiditates hominēs reddūt ingratos et iō vocant terrenitatis. Ite dolosos et fraudulētos et iō vocātur pestilentie. Ite faciūt eos insaciabiles et famelicos: et iō vocant fames. Ite rapaces et tyrānos et iō vocant terrores.

¶Capitulum.xx.

Discordia fiunt guerra assimilatur grandini propter quinq;
Primo q: grando est frigidissima quo ad tactū. Nam grādo est stilla pluuie frigoria et vētī rigore in aere cōgelata vt dicit Aristo. fit enim ex vapore frigido et humido ad interiora nubis fugato p dominium caloris circūstātiā: q: vapor in nube recipitur et a frigiditate cōdēsant. Nā quādo vapor eleuatus alte virtute caloris q: nō cōsumit fit nubes calidissima eo q: multū de calore remanet in vapore. Iō ex calore circūfuso in aere confortat frig⁹ et coartat in vnū locū et ex calore ipsius nubis aperiente frig⁹ repēte itrā: ogelat et fit grādo. Ita ex calore iracūdie dominātē et ex vapore superbie eoz subintrāterē ex frigore alicuius iniurie vel aduersitatis gignit discordie et guerre q corda hoium frigida faciūt ex pulso charitatis calore. ps. Ignis grādo nix glacies spūs procellarū tc. Per ignē intelligē irā: p niuē et glaciē aliquā aduersitatez vt iniuriā eoz: strigētē: p spūs intelligē pestē superbie et ex his sequūt procelle bellor. ¶Secūdo q: grādo ē dura ad ictū. Nā grādo fortiter percutit ex eo q: dura existit. Vñ et grana ei⁹ in scriptura lapides appellant. Eccli.xliij. Cōfracti sūt lapides grādinū. Prouenit aūt duricia grādinis ex eo q: frigus vt dictū ē fugiēs calorē ceteris ad interiora nubis se recipit et ex sua aggregatōe virtus ejus innatescit. Vñ vapore quem in nube inuenit sua virtute astringit et in duram substantiam cōuertit et ideo magis cū in hyeme fiūt grandines in estate quia virtuo frigorio quo est in estate vnit et in vnā partē aerio adunat. In hyeme p aerē totum dispergitur quare debilior redditur nec ad

cōgelandū vaporem sufficiens inuenitur. Ita guerre et discordie ex calore iracūdie fiūt ex frigore malicie generat: eoz da hominū sic indurat q: vnus ergā alium q aduersatur semp fugiat: et nulla pietate seu benignitate mollescat. Vñ guerra si diu durat coxa lapidea generat. Sapiētie. v. Arcum suū lapidea generat. Sapiētie. v. Arcum petrosa ira plene mittent grādines. ¶Tertio q: grādo ē subita fuit spectuosa quo ad descensū. Nā cū de se sit grauis vēto etiam ipellente cū impetu descēdit. Et ita ēt fiūt cū ipetu ire et violentie guerre et bella gerunt. Cū tū Jacobus moneat q: eis hō sit tardus ad irā. Nā ira hō bz misericordiā neq; crūdēles furor. Ysa. xxviij. Sicut ipetus grādis turbo cōfrigēs tc. ¶Quarto q: grādo nō ē totaliter rotūda quo ad aspectū. Nā bz figurā quasi dēnō vltimo ebu. Cuius cām qdā assignāt: q: cū vapor vū generat cēt expāsus in latus frig⁹ cōtrahēs magis tractū de mā a lateribus q: a supiori pte et cū latus esset magnū cōgelauit partē anteq; alia fueret ad cā: et ideo habet ei sicut cōgelata gutta: et si aliquādo inueniat rotūda dicūt q: est p accidens. Quia descēdēdo p iferiorē ptē aeris q: p reflexionē radioz ē ptē calida liquescit et minuit et rotūdat. Alia q: figura rotūda pse ctionē sm pbm iportat deficit i grādie rotūditas figure: q: cōtinet bella et lites stringūt et defectu charitatis vel iperfectione. Charitas eni est vinculū pacis vt dī Col. iij. Nā cui charitas pfecte adesset ēt iniuste ledēti minime repugnaret dicēte dño Mat.v. Qui te percusserit in vnā maxillaz pbe ei et aliā. Et Apo. Ro.xij. Nō vosmet ipsos vēdētes carissimi. Iz date locū ire. Sapiētie.xvj. Fruct⁹ inimicoz eriniabat ignis ardens in grādine. Ignis qdem ardens in grādine est charitas feruēs in pfectione. Et hec frequēter iminos exterminat dū eos ad benivolentiā mutat: vnde Apostolus ad Romā.xij. Si esurierit inimicus tuus ciba illum si sitit potum da illi: hoc eni faciens carbones ignis cōgeres sup caput eius. ¶Quinto q: grādo est noxia quo ad effectū. Nā cū impetu terrā penit. segetes fructū et flores pluriū ledit: vnde in ps. Percutit in grandine vineas eoz. Interdum eni ex grandine vineas alia occidunt sm illud ps. Occidit in grādine iumēta eoz: ps. Caput quādo grādo est multū grossa: q: tūc grauior cadit et impetuosius ruit. Et nota q: descēdit grādo maior vel minor sm q: altiori loco vel terre viciniori cadit: quia ex maiori motu in aere calido minoratur et retardat ideo maior cadit a viciniori loco. Apoca. xvj. Grādo magna sicut talentū descēdit de celo in homines: multo aūt magis p guerras cū p grādines arbores vastant et segetes cū occidunt homines alia rapiunt et bona eoz dissipātur et dispergantur.

¶Capitulum.xxj.

Ja tue hui⁹ mūdi assimilant mōtib⁹ hyperboreis ppter tria.
¶Primo ppter peccuniaz et gemaz. Sūt eni montes Sithie multū locupletes: auro abūdātes et gēmis. In eis eni fūt smaragdi optimi et cristalli purissimi. Et talia pcia sūt mūdanaz diuitiaz magnōz accumulātiōs et possidētis cupiditas vūana in eis fixit. Lapides et gēme et alia cōsimilia. Que tamē q: amitti possūt vere diuitie nō sūt vñ Mat.vj. dñs dicit. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra vbi erugo et tinea demolit et vbi fures effodiūt et furant. Vbi oē diuitiaz genus oūdit amissibile eē Nā si de pānis vel pallijs sericis vel aureis suas qs diuitias fecerit corruptibiles diuitie sunt q: possūt vastari a tinea. Si no de metallor pecunijs adhuc ps destructibiles eē quas erugo pōt cōsumere. Si aūt gemme sint vel alia quecunq;: q: non possunt cōsumi erugine vel tinea demoliri saltē a furātibus manibus nō possunt esse secur. q: vt dicē: Oslui thesaurizate vobis thesauros i celo vbi nec erugo nec tinea demolit nec fures effodiūt nec furāt. ¶Secūdo pp̄ lit nec fures effodiūt nec furāt. ¶Secūdo pp̄ aspitatē situay. Nā circa illos mōtes vbi ra lei diuitie si aspime qdā silue p q̄s ad dcās

diuitias difficile est accessus. In quo itelligitur q̄ hꝫ diuine sint ad appetēdū faciles difficiles tñ sūt ad lucrādū t possidēdū :t iō boies vt eas lucrent maximos labores assumūt. Eccli.xxxj. Laborauit dimco i cō gregatiōe subē. Et idcirco incrutabiles sūt q̄ppi celestes t perēnes diuitias negligūt laborare. Et ppi ꝺ dicit Greg. q̄ si q̄ viā laboriosam cruciāt fuc desidie est accusato. Si n. tēpestas pelagi nauē pla gę t vulnera militibus :glacies t frigora agricolis leuia t portabilia sūt ppt ipē pmiꝫ tpalis: multo magis cui celuꝫ placet nullū ꝺz sentire piculū: maxime eni labores mitigat in finē bonū venire. Ne aspicias ergo q̄ via ista aspera est sꝫ quo ducit. Nec aliā q̄ lata ē sꝫ vbi desinit. ¶In ꝺ cā q̄ difficilis ē accessus ad mōtes diuitiaꝝ ondit q̄ difficulter q̄ diues ē intrabit regnū celoꝝ vt ꝺr Mat.xix. ¶Tertio ppt multiplicitatē feraꝝ. Sūt eni in illis silnis.i.circa illos mōtes diuersa feraꝝ genera q̄ boies vehemēter ipediūt ne ad loca diuiciaꝝ accedāt. Nā ibi sūt grifones imanes ibi pdi.tigrides t pārbere. Ibi cē ꝺnr pcipue i albania t hircania q̄ sūt silue regiōes tāte magnitudis t feritatis canes vt tauros p̄māt t leones occidāt. In grifonib⁹q̄ ego t hoib⁹ sunt ifesti significatur violētia raptoꝝ. In pdis aūt varijs t maculosis varie itelligūt fraudulētie mercatoꝝ. In tigrib⁹ velocissimis significat festinata t velox suba vsurariox:q: vsura i quo tpe multū multiplicat t crescit: vñ ꝺr Prouer.xiij. Suba festinata minuit q: diuitte vsurarie sīc festinanti crescūt: ita cōit cito deficiūt. Sꝫ i pārberis q̄ odore aliaꝝ bestiaꝝ ad se attrahūt t attractas eas rapiūt t comedūt: itelligit malitia quorūdā hypocritaꝝ q̄ sub q̄dā scītatis spē lucra seculi q̄rūt: vñ ab illis rapiūt q̄s odore bōe fame t scītatis tracerūt: p cancs intelligit maluolēta iudicꝫ q̄ pcipue i illis abūdat q̄ cadē lucra q̄rūt vꝫ iter illos q̄ sūt ciusdē artis t iter medicos t iudices et eo q̄ vnus putat ipedire lucꝫ alteri⁹ sic pbat I Rbet. dicit. O cō bas feras.i. vicia diuitie mūdi gignūr ,ppi cupiditatē de q̄ dicit psal. In ipa peralibūt oēs bestie.i. oia vicia.

¶Capitulum.xxij.

Doctores sci ecclie sūt sicut illi stell q̄ ꝺnr hyades. De q̄ bus fit mētio. Job.ix. vbi dr Qui facit arctuꝝ t orionas t hyades t interiora austri. Intelligunt ergo doctores i cis, ppi q̄tuor Prio ,ppi caꝝ ortū. Nā hyades q̄ oriuntur i vere si stelle pluuiales i q̄ꝝ ortu mūdāt pluuie, ppi ꝺ q̄ tūc tpis vapores a mari t a ira p calorē solarē violētiā sorti⁹ ad supiora trahunt q̄ motu hyadū i pluuiā re soluunt. Hyades q̄ a gb⁹ē inūdātia pluuie doctores ecclie si a gb⁹ sup arētes alios effūdit iber doctrine. Deut.xxxij. Concrescat vt pluuia doctria mea: t iō dic Bre. Doctores sci hyadū nūcupatiōe signant Greco qppe elogo hyados vocat pluuia t hyades noīe a pluuijs acceperūt q: orte, p culdubio ibres serūt. Bñ igit hyadus appellatōe crpti sūt q̄ ad statū vtis ecclie q̄si i celi facie deducti sup arētē terrā būani pectoris sancte pdicatiōis ibres ,fuderūt. ¶Scdo, ppi caꝝ situ: q: iste stelle hyades situ suū bnt i frōte tauri vt dic Marcia. Et i.xvj. q̄du tauri vt dic Mosael. Et corpe boīs dnant collo t gutturi. Cōstat aūt q̄ i collo t gutture vor pdicatōis sorat: vñ q̄ si hyades sūt i tauro dū sci pdicatores pdicatōis vocē formātes dnū t auctoritatē bnt i pdicādo: sꝫ sic dic btūs Bre. loquēdi auctoritas pdit q̄n vor pdicationis ab ore nō inuat. Vñ necesse ē sicut idē btūs Bre. dic i Pasto. q̄ pdicator q̄q̄s plus actiōis q̄ꝫ vocab⁹ itonet t bū viuēdo vestigia sequēt⁹ ipeimat q̄ꝫ loquēdo t pdicādo q̄ gradiant ondat. ¶Tertio, ppi effectū. Nā q̄n oriunt hyades crescūt dies t sol icipit ee feruētior: fruges ēt vberi⁹ crescūt q: tūc a pluuijs irrigant. Sic ēt p doctrinā t pdicatōes scōꝝ doctoꝝ crescūt i audiētib⁹ diei .i. claritas cognitōis t feruor dilectōis t fructus operatiōis. ¶Quarto, ppi aspectū q:s. cōstellatio hyadū hꝫ stellas plures t clarissimas aspectui nro t eis ordinatas p girū: q:. s. sancti doctores fuerūt vt stelle in girū: q:. s. sancti doctores fuerūt vt stelle in am cruditāt plurimos erūt quasi stelle in ppetuas eternitates. Itē multiplicati per gram. Gene.xvi. Inspice celū t numera stellas si poteꝝ. Itē clarissimi p doctrinā Baruth iij. Stelle dederūt lumē in custodijs suis. Itē ordinati per girū quasi valatōes t defēdētes ecclesiā. Judicū.v. Stelle manētes in ordine t cursu suo aduersū sisarā pugnauerūt. Itē doctores sancti assimilant mōtibus, ppter decē ,ppietates quas beatus Ysidorus tāgit in li. Ethymo. Quarū pauca est q̄ montes sūt a terra eleuati. Sicut ēt sancti doctores eleuati esse dūr per contemptū terrenoꝝ: vnde Ysa.xl. sup montē excelsū ascēde tu q̄ euāgelizas sion vbi Grego. dicit. Qui celesti pdicatione vtit terrenoꝝ opeꝝ infima deserēs in reꝝ culmine stare videat quo tāto facilius subditos ad meliora ptrahat: quāto p vite meritum de supnis clamat. ¶Secūdo mōtes sūt solidi t cōpacti. Et tales sūt doctores sancti p pacientiā aduersoꝝ. Prouer.xix. doctrina viri p pacientiaꝝ noscit. Prouer.viij. Nec dū mōtes graui mole cōstiterāt. Nā doctores sancti ēt graui mole tribulatiōis pressi. tñ cōfistūt solidi t alti. ¶Tertio mōtes sunt a terra versus celū erecti t tñ terre radicitus cōiuncti. Et sīr sacri doctores sūt versus celā erecti p desideriū t cōtēplatōes eternorū Apo. Phil.iij. Cōuersatio nra in celis est. Isti tñ mōtes sūt terre.i. corpi cōiuncti radice.i. radicali t inuitabili necessitate corpaliū passionū. Deutronomij.iiij. Accessistis ad radices mōtis q̄ ardebat vsq̄ ad celū. Dic mōs est eminētia sanctorū doctoꝝ quoꝝ radix iferioꝝ. s. necessitas carnis terre ꝺiūcta ēmēs tñ t ꝺsideriū vsq̄ ad celū ardet. Psal. Mōtes excelsi cerui .i. doctorib⁹ sanctis. ¶Quarto sūt mōtes aquaꝝ attractiui eo q̄ terra alta est spongiosior ad attrahēdū. Ita doctores sancti attrahūt aquas gratiarū p vacuitatē siue porositatē būilis affectionis siue orationis psal sup mōtes stabit aq̄. ¶Quinto sūt mōtes aquaꝝ emissiui sonis t fluminis causatiui. Nā voraginee q̄ sant pncipiaꝝ ideficietiū fluminū t matrices magis sūt in altis locis vel sub eis. Iō maria flumina a mōtibus oriunt. Sicut de matimo i meridie mōte q̄ dicit Arbias p̄s: t de alio mōte matimo in aglone versus ex: etcm. Huius eni tāta est altitudo q̄ habitantes sub ipo videt in eius cacumine radios solis in mane p q̄tuor horas vltimas noctis t sic in sero p.iiij. pmas horas noctis. Et in eiusdē pede siue fūdamēto habitāt gētes diuersaꝝ linguaꝝ a quo mōte oriunt diuersa t magna flumina. Ita ēt sci doctores sūt aquaꝝ .i. doctrinaꝝ emissiui p exercitiū pdicationū fōtiū t fluminū essiui p scripturas libroꝝ t pdicationū. Sūt eni iteri⁹ pleni, pfūdis voragib⁹ .i. pfūdis ꝺsideratiōib⁹. Et q̄b⁹ causant doctrinaꝝ pfluuij. ps. Rigās mōtes de supioribus Ysa.xlj. Apiā in supmis collib⁹ flumina t i medio cāpoꝝ fōtes. ¶Sexto q: mōtes si metalloꝝ nobiliū ꝺtinui. Et sic sūt doctores ꝺtinui bituū nobiliū virtutū t donorū Zacha.vj. Mōtes erei. ¶Septio sūt diuersoꝝ fructuū t herbaꝝ medicinaliū, pdu ctiui. q:. n. puriores sūt acres q̄ꝫ vales :fructus faciūt puriores sapidiores t saniores: q̄ꝫ faciāt pauciores. Ita sci doctores pducūt herbas t fructus .s. bōa opa t meritoria. ps. Qui pducit i mōtib⁹ fenū t herbā. Et corum fructus .i. opa būt puritatē itētiōis: saporē ꝺuotiōis: t sanitatē discretiōis. ¶Octauo mōtes si radioꝝ solariū susceptiui t ꝺtinui ꝺtinui. Sic sci doctores si susceptiui t retētiui radioꝝ solariū .i. diuinaꝝ reuelationū .i. Mach.vj. Resplēduerūt mōtes.

¶Capitulum.xxij.

Doctrina tpi vera mentes credētiū purificat. Vñ assimilat illi aq̄ q̄ē macedonie q̄ ab oīb⁹ bibita fāt eos alb⁹. Et sic doctrina tpi re-

cepta i mētib⁹ crēdēciū reddit eat mudas. Ezechiel.xxxvj. Et fudā sup vos aquā mū dā ⁊ mūdabimi. Ecōtrario ⁊ aqua here tica doctrina: q⁹ est terrena ⁊ carnal. cor da recipiētiū sordidat ⁊ denigrat: sicut aq̄ calida ⁊ terrestris multū denigrat pelleo aialiū. Nā calor aq̄ adurēdo pellē pnuat eā pspicuitate ⁊ p ꝫsequēs lanā: q⁹ oē animal p̄ter boiez variat pilū sm varietatē pelli. Vñ taleo sūt aq̄ hereticor: q̄ falsitatibus ⁊ mēdacijs animas denigrāt. i. obscurāt Hiere.xv. Facta est mihi q̄si mēdacium aquaꝝ infideliū. Ité doctrina rp̄i assimilatur fōti. Prouer.xviij. Aqua, p̄fūda verba et oze viri ⁊ torrēs redūdās fons sapiētie Eccli.j. Fōs sapiētie verbū dei in excelsis Et ḡ fons trez bz cōditiōes: p̄ma q⁹ erudit. Prouer.xvj. Fōs vite eruditio possidētis. Secūda q⁹ vitā adducit. Prouer. xvij. Et sapiēt⁹ fōs vite vt declinet a ruina mortis. Tertia q⁹ aquas cōsolatōis tribuit Ysa.xlj. Hauritis aquas in gaudio de fontib⁹ saluatoris. Hi fontes sūt apostoli q nobis tribuerūt aquā pfectiōis cuangelice. Exo.xxv. Venerūt i helim vbi erāt xij. fōtes. ¶Ité doctrina verbi dei assimilatur pluuie sm illud Deu.xxxij. Concrescat vt pluuia doctrina mea ⁊ ḡ, ppter q̄tuor. Primo q⁹ pluuia est aeris purificatiua ⁊ letificatiua. Et sic doctrina verbi dei cor mūdat Jobānis.xv. Vos.n. mūdi estis ppt̄ sermonē quē locut⁹ sū vob. Mūdādo ait letificat Psal. Letabor ego sup eloquia tua. Secūdo q⁹ est oris. saporatiua. Maz fz Cōstātinus aq̄ pluuialis sapidior ē alijs aquis. Est enī vt ipe dicit et se lucida clara subtilis leuis sapida ⁊ oibus ipuritatibus impmixta. Que oia cōpetunt sacre doctrine: q⁹. s. est lucida ad dirigēdū Apoca. xlvi mo. Dūdit mihi fluuiū aq̄ viue splēdidus tanq̄ cristallū ⁊c. Ité est clara ad intelligēdū Psal. Declaratio sermonū tuoꝝ illūinat ⁊ itellectū dat pusl. Sbtil ad expondēdū. Sapic.vij. Est i illa spūs itelligētie multiplex vnit⁹ subtil. Ité leuis ād obseruādū. j. Jobie. v. Mādata ei⁹ grauia nō sūt

Ité sapida ad mediādū. ꝑo. Quā dulcia faucibus meis cloqa tua sup mel oi mee. Eccli. vj. Sapia doctrine fz nomē ei⁹ ne mē ei⁹ ē sapia a sapore dcā. Ité ē oib⁹ ipa ritatib⁹. i. falsitatib⁹ ipmixta ad credēdum Matb.xvij. Viam dei i veritate docet. Tertio q⁹ ē calor: mitigatiua. Ita doctrina sapie mitigat ardorē carnis. Hiero. Amat Eccli.iij. Ignē ardētem extingue aq̄. i. sapie ignē luxurie. ¶Quarto q⁹ piscū ē nutritiua. Quasi.n. pisces aq̄rici sūt boies tribulati quos aq̄ doctrine salutar⁹ nutrit ꝫsolat ⁊ ꝫfortat. ps. Dec me ꝫsolata ē i būlitate mea: q⁹ eloqū tuū viuificauit me. Et bñ ē q⁹ doctrina spūal assimilat ēt piscine: q⁹ piscina siue piscaria, ppie dr̄ ad nutriēdum pisces collecta: q⁹. s. spūal doctrina ē pisciū .i. spūaliū viroꝝ nutritiua. ¶Sz nō. q⁹ ad bonitatē piscine regrunt tria. s. iudi solidi tas: aq̄ illustribilitat⁹ puritas ⁊ influēt⁹ cōtinuitas. Ita vt doctrina spūal nutriat aiaz requirit p̄mo recipiētis solidit⁹. s. vt non sit vas ꝫfractū nō retinēs fz illud Eccli. xxj. Cor fatui q̄si vas ꝫfractū oēm sapiētiam nō tenebit. Ité doctrine puritas. s. vt doctrina pura sit ⁊ catholica ñ hēretica vl i secturia. Ité doctrie ꝫtinuitat⁹ q⁹ cū ipa sit cibus mētis oz q⁹ quotidie ipa reficiatur.

¶Capitulum.xxiij.

Dona septē spūsci assistant septē planetis. Quia sicut septē planetaꝝ viribus formatur ⁊ pficit hois corp⁹. Ita septē donoꝝ gradib⁹ formatur ⁊ pficit spūs. Nam sm Astrologos ⁊ Medicos saturn⁹ materiā cōceptā in matrice mollē ⁊ fluidā frigiditate ⁊ siccitate sua coagulat ⁊ ꝺdēsat. Et hoc spūaliter cōperit dono timoris q, pmitatē ⁊ fluxibilitatē hois ad peccandū cohibet ⁊. restringit. Nā vt dr̄ Prouer.xvij. Per timorē domini declinat ois a malo. ¶Jupiter aūt secūdo mēse spiritū ⁊ mēbra tribuit in q⁹ bus ⁊ er ḡbus est postea robur operandi. Et hoc cōperit dono fortitudis: quo ⁊ spūs

rit⁹ ⁊ mēbra roborant ad bene opandū Prouer. vltimo. Accinxit fortitudine lūbos suos ⁊ roborauit brachium suum. ¶Maro tertio mēse subtiliat sanguinez ⁊ humor: ē cōdensat ⁊ ordinat ⁊ cōponit. Et hoc cōperit dono cōsilij quo. s. mē⁹ bō tiliat ad bñ disponēdū ⁊ ordinādū actus ⁊ motus suos. ¶Sol q̄rto mēse vitalē calorem ⁊ spūs epati ⁊ cordi tribuit. Doc. n. cōperit dono sapiētie q̄ aia viuificat infūmatur ⁊ spiritussancti habitaculū efficit. ¶Venus q̄nto mēse organa sensibilia ⁊ officialia mēbra aureo ⁊ nasū ⁊ hmōi pficit ⁊ disponit. Hoc cōperit dono scie quo organa sensibilia ⁊ nēpotalia ordinātur ⁊ regulant. ¶Mercur⁹ sexto mēse oia corporis soramina ⁊ poroſa ⁊ linguā ⁊ nares cōponit. Hoc cōperit dono intellect⁹ quo soramina. i. sensus corpis componunt: ena reo etiā. i. vis discretiōis tribuit: ⁊ lingua ad verboꝝ ice loquēdū dirigit. ¶Lūa mēse septio suis limitib⁹ mēbra diuidit ⁊ distinguit. Hō primet ad domū pietat⁹: quo diuidunt ⁊ distribuunt elemosyne sm cuiusq⁹ tiam vniuscuiusq⁹ sm illud ps. Dispersit dedit pauperibus.

¶Capitulum.xxv.

Ecclia xp̄i assimilat firmamēto ppter septē. p̄mo q⁹ firmamētū secūda die factū recitat Bē. j. Sz notāduz q⁹ supposito q⁹ celū ñ sit de nā q̄uor: ex⁹ fz ō nā gnte ecētre: vt pōt Aristo. tunc nō pōt itelligi factū scōa die quātū ad, pductōez sube siue soze siue subalis q⁹ si mā cōpaliū pcessit tpe formatio nē suā vt cōiter sci ponūt tē segret q⁹ si firmamētū fuit scōa die, pductū quātū ad suam formā subalē q⁹ mā fuit p̄mo sub alia soza subali q̄ cē ñ potuit. q⁹ nā celest⁹ cū sit icorruptibil bz māz q̄ ñ alteri soze pōt subesse: vñ ipossibile ē q⁹ sit sozatū ex mā p̄us tpe crūte. Et iō, pductio sube firmamēti ad tpo creatōis ptinet, fz aliq̄ sozatō ei⁹ ptinet ad op⁹ scōe diei: sic ēt Dyo. dic. iij. ca. de diuinis nomib⁹ q⁹ lumē sol fuit informe in p̄mo triduo ⁊ postea fuit in ēre to dic sozatū. Et sic pōt dici q⁹ firmamētū fuit a pncipio creatū fz suā subam: sed scōa die ap̄liori sozatōe decoratū ⁊ ornatū. Ita ēt eccl̄ia fideliū fuit ab initio mūdi ichoata. s. ā p̄mio parentib⁹ vel fm aliq̄s in Abel p̄mo iustoꝝ p̄fecte sozata ⁊ decorata fuit scōa die. i. tpe plenitudinis gr̄e q̄n tpo venit in mūdū. Prima eni dies. i. tota tpo p̄cedēs fuerat nubilosa. i. sub caligine culpe vl figuraꝝ vmbra: q⁹. s. pces nr̄i oēs sb nube facti vt dr̄. j. Cor. x. Sz scōa dies fuit lumiosa p plenitudinē gr̄e ⁊ p p̄tiā xp̄i q̄ ait: q̄diu sū i mūdo lux sum mūdi Et iō p̄ma die xp̄o fuit q̄si informis sb obscuritate figuraꝝ. Sz i scōa q̄si sozat⁹ i p̄fectia ⁊ veritate. Heb.xiij. Jesus xp̄s heri ⁊ hodie. ¶Sc̄dō q⁹ firmamētū octaua sphera vocat. Nā sb co. s. vij. sphere planetaꝝ ⁊ ip̄z ponit octaua sphera. Hoc ēt eccl̄ie xp̄i ꝫpetit: q̄ octauā resurrectiōis expectat ⁊ octauā die. s. dñicā celebrat ⁊ de octauis ēt scōz festiuat. Septenari⁹ aūt nūer⁹ orbiū septē planetaꝝ sb firmamēto ad vet⁹ testm refert vbi septima celebrat dies. s. sabbatū vñ dr̄ Eccl̄i.xj. da ptes septē nec ñ ⁊ octo. ¶Tertio q⁹ firmamētū mūdi stellē ōcerat vñ dr̄ Bē. j. q⁹ de⁹ fē stellas ⁊ posuit eas in firmamēto. Sic ḡ firmamētū bz q̄si inūerabiles stellas ita eccl̄ia q̄si innūerabiles sanctos. Bē. xv. Inspice celum ⁊ numera stellas si potes. Notandum est q⁹ stellarum siue celi stellati a nobis solū mediate videt q̄ mediatas sphere celestis hemisperū vocat. Et hec mediatas a nob tota liter videt: sed ꝑpt defectū visus nr̄i terre cōiūgi putat. Vñ circulus vbi finit oriz̄ō .i. visus termiatio vocat. Sic ēt ecclesie sc̄e ꝑpetue est a nobis visibil. i. hi q sūt in terra ⁊ ꝑs a nobis inuisibil. Illi q sūt in gloria. ¶Quarto q⁹ firmamētum iter duos polos rotat quoꝝ. s. septentrional nāq̄ nobis occidit q dicit polus articus. Alter. s. austral⁹ q antarctic⁹ dr̄ nūq̄ a nob vr̄. Sūt ēt hi duo poli iter quos firmamētū vertit quoꝝ vnus visibilis est ⁊ alter

inuisibilis duo testamēta quāl ecclesia in sua fide inuitat quoz vnū.l.testamentū vetus bona visibilia t pīria promittebat: aliud vo.l.nouū futura t inuisibilia pdicat. Vel bi poli sūt due nature in xpo.s.diuina t humana circa quas est tota fides ecclesie. Et vna est visibilis.s.humana t altera inuisibilis.s.diuina. Vel duo poli immobiles quibus celū in suo motu innitit sunt duo ōaritatis.scepta quibus imobiliter initi dz vita fidelū ecclesie: quoz vnū est de dilectione dei q nō videt:alterū ō dilectione ꝓximi q videt. Prime Johānis ārto .Qui nō diligit ꝓximū suū quē videt deū quem nō videt quō potest diligere.

¶Quinto q firmamentū in.xij.signa distinguit.s.im circulū Zodiacū qui in.xij.partes distinguit equales q̄ sunt.xij. signa q̄ .s.nobis signāt in qua pte celi t sol t planete ingrediunt. Et sunt ista.xij.signa.xij.spacia equaliter distincta stellis notabilibus ab astrologis denotata. Et vnūquodq; signū p.xxx diuidit gradus.t gradus p.lx. minuta. Et minutū p.lx.secūda.ita q.lx.secūda minutū vnū.lx.minuta gradū vnuz xxx.gradus signū vnū facūt. Sūt etiā signa hec aialiū specialiū nominibus nūcupata q; ꝓmū vocat Aries secūdū Taurus tertiū Gemini quartū Cācer quintū Leo sextū Virgo septimū Libra octauū Scorpio nonū Sagittarius decimū Capricornus vndecimū Aquarius duodecimum Pisces. Sicut ergo circulus Zodiaci siue firmamēti distinguit.xij.signis. Ita fides ecclesie distinguit.xij.articulis quoz sex ptinēt ad diuinitatē t sex ad humanitatez ¶Nā primus articulus est vt credamus diuine essentie vnitatē.i. q; deus vn⁹ est. ¶Secūdus est vt credam⁹ in vna essentia esse psonas trinitatē.s.pīm t filiū t spīritumsanctum. ¶Tertius vt credam⁹ rez creationē.i.oia tā visibilia q̄z inuisibilia esse a deo creata. ¶Quartus ptinet ad effectū gre p quā viuificamur a deo.s.credē i vnā sanctā ecclesiā catholicā t oia ecclesie sacramēta t remissionē peccatoz fieri p ea. ¶Quintus est credere corpoz resurrectōnem.s.q; oēs homines resurgēt cū corporibus suis. ¶Sext⁹ est credere resurrectōz bonoz in vitā eternā t punitionem malorū.s.in inferno. ¶Septimus est credere xpi cōceptionē.s.q; christus cōceptus ē de sancto spū t eius natiuitatē ex maria vgine. ¶Octauus ē credere eius passionez t mortē.s.q; crucifixus est sub pilato t q; vere fuit mortu⁹ t sepult⁹. ¶Nonus ē credere eius resurrectionē.s.q; tertia die resurrexit a mortuis. ¶Decimus ē credere q; descēdit ad inferos. ¶Undecimus est q; ascēdit ad celos t q; sedet ad dexteram dei pris. ¶Duodecim⁹ est de aduētu ad iudiciū die nouissima. Et sicut oia. xij. signa cōtinent in Zodiaco q dz circulus signoz. Ita oēs isti articuli ptinent in symbolo q dicit Apostoloz.s.Credo.in deum tē. Qui dicit in ecclesia secrete et eo q; fuit editus fide xpi nōdū ppalata . Et dicit oi die in prima t cōplectorio.i.in pncipio diei t in pncipio noctis ad oīendū q; a fide debēt oia opa nostra icipere t q; ipa fide munimur in prosperis t aduersis. ¶Duodecim.Zodiaci vo aialia a qb⁹ signa denominant repsentat duodecī apostolos q symbolū ediderūt. Nā in ariete qō est nomē primi signi repzesentat beatus petrus q fuit dux apostoloz.Aries.n. cōsuevit esse dux gregū.vñ Beatus Petrus symbolū incepit dicēs.Credo in deum patrē omnipotētē.creatorē celi t terre.Johānes aūt fm quosdā subiūxit .Et in iesū christū filiū eius vnicū dominū nostrū.Jacobus āt zebedei addidit.Qui cōceptus est de spūsancto natus ex Maria virgine.Andreas aūt apposuit . Passus sub pōtio pilato crucifixus mortu⁹ t sepultus. Philipp⁹ aūt adiunxit. Descēdit ad inferos.Thomas aūt dixit.Tertia die resurrexit a mortuis.Bartholomeus vo ptulit.Ascēdit ad celos sedet ad dexterā dei pris oipotentis.Matheus quoq; intulit. Inde venturus ē iudicare viuos t mortuos. Jacob⁹ aūt alphei cōsilius est dicēs.

Credo in spiritumsanctum. ¶Simon aūt adiungens ait Sanctam ecclesiam catholicam sanctorum cōmunionez .Judas vero Jacobi qui t Thadeus addidit . Remissionem peccatorum. ¶Ultimo Matthias vel ēm quosdam iterum Thomas dixit concludit dicens.Carnis resurrectionem t vitam eternam amen. Aliqua tamen alii t vitam eternam amen. Aliqua tamen alii ter predictos articulos attribuunt apostolis.sed non est magna vis. ¶Sexto quo ad motum. Quia firmamentum triplici motu mouetur. Nam fm astrologos primus motus eius est diurnus. qui est ab oriente in occidentem super polos mūdi. t completur in.xxiij.horis diurnis t nocturnis. ¶Alter motus firmamenti ē stellarum fixarum siue signorum econtrario ab occidente in orientez.qui completur totus in.xxxvj.milibus ānis.t sic in omnib⁹ annis per vnum gradum.Cuius hunc motum stellarum ignorasse videtur Aristoteles.qui supponit in secūdo de celo.celuz fidereum esse vltimam spheram cui attribuit vnicum tm motum t vniformem. t in eo esse stellas fixas t immobiles asseruit sicut clauos in rota. Unde predict⁹ stellarum motus adhuc non clare patebat astrologis contemporanis Aristotelis. Primi enim qui hunc perceperunt t tradiderunt posteris fuerunt Abrachis t Felix. vt Ptolomeus refert a quibus t ipse habuit:Et hi fuerūt post.Alexandrum magnum. Dictus vo Ptholomeus fuit p⁹ tempora xpi circa tempus Adriani imperatoris.quē ipse Ptholomeus in suo libro almagesti scripsit nominat. ¶Tertius motus firmamenti siue celi stellati.est motus accessionis t recessionis.q fit in.xxx. annis per vnum gradum fm abbategni. Et ita etiam similiter fideles ecclesie hoc triplici motu mouentur . Primus motus est motus nature t iste est ab oriente in occidentem idest a natiuitate ad mortem t iste est cuiuslibet naturalis.q; omnes morimur.Apostolus.j. Corinth.xv. Omnes quidem currunt: Secundus est penitentie ab occidente in orientez i.est ab actu peccati ad ortum gratie per quā efficiuntur stelle fixe t fulgide Deuteron.j. Estis hodie sicut stelle celi.Tertius ē glorie t iste est accessionis t recessionis quo recedimus a miseria mundi t accedimus ad felicitatem paradisi . Item recedimus a corporis mortalitate t accedimus ad vitam eternam Dani.xij.Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti.t q ad iusticiam eruditi multos erunt sicut stelle in ꝑpetuas eternitates. ¶Septimo qz firmamentum.i.celum stellatum specialiter elemento terre dominatur. Unde in terra diuersi res generant t diuersi ministrant in eis figuraliter fm diuersitatem stellarum t constellationum. Similiter ecclesia dominium t auctoritatem habz iuper terram super eos idest qui viuunt in terra non solum spūalem de qua dominꝰ dixit Matthei.xvj.Quodcūqz ligaueritis super terram erit ligatum⁹ t in celis. Sed insuper vt quidam dicunt habet potestatem temporalem.cum temporale ordinetur ad spūale. ¶Item ecclesia assimilatur monti ꝑpon. ¶Primo quidem qz mons ille fuit magne sublimitatis , t sic ecclesia magne sublimitatis est quantum ad temporalem t spūalem auctoritatez Ysaie.ij. Erit mons domus domini idest ecclesie auctoritas t dominium in vertice montium tē. ¶Secundo qz mons est magne fortitudinis t firmitatis.t sic ecclesia magnam fortitudinem t firmitatem habuit. contra persequentium feueritatem. Ysaie xxvij. Urbs fortitudinis nostre ꝑpon tē. ¶Tertio qz fuit mons magne vbertatis. t sic ecclesia propter meritorum xpi t sanctorum fecunditatem Psalmista.Lauda deum tuum ꝑpon quoniaz confortauit seras portaz tuaruz benedixit filijs tuis in te. ¶Quarto qz fuit mons magne amenitatis. Et sic ecclesia habet magnam amenitatem. i varietate diuersorum statuum t sanctorum Apocalyp.xxij. Agnus stabat supra montem ꝑpon t cum eo centuz qua

draginta quatuor milia. ¶Quinto qz fuit mons magne sanctitatis. et sic ecclesia fecura et introita est propter dei et angelorum custodiam et protectionem. Et ideo dicitur Isaie decimo. Habitatio populus habitator syon et. ¶Sexto quia fuit mons magne sanctitatis quod ecclesie etiam competit propter sacramentorum efficaciam et virtutem. et ideo dicitur ibi ecce saluator propter sacramenta salutis Isaie. xlvj. dabo in syon salutem. Et abdie. i. In monte syon erit saluatio. ¶Septimo fuit mons perfecte eruditionis. Et hoc magis ecclesie competit propter euangelice legis perfectionem Isa. ij. De syon exibit lex.

¶Capitulum.xxvj.

Electi dei representantur in constellatione istarum stellarum que vocantur pleiades, propter quatuor. ¶Primo propter numerum. Nam sz gregorium pleiades a pluralitate dicte sunt. Sunt enim septem stelle que inter genua tauri site et vicine sibi sunt et diuise a se inuicem. Vnde per eas omnium electorum vniuersitas insinuatur qui intervite presentis tenebras spiritus septiformis gratie lumine nos illustrant. qui a mundi origine vsqz ad eius terminum diuersis temporibus missi quasi distincti sunt et coniuncti per intentionem mentis. Vnde Job. xxxviij. Nunquid coniungere valebis micantes stellas Pleiades. Vel septem stellis decoratur constellatio Pleiadum. qz vij. virtutibus fulget vniuersitas electorum sz quatuor cardinalibus que sunt. iustitia temperantia fortitudo et prudentia. Et tribus theologicis. scilicet fide spe et charitate. Que quidem virtutes et si sint inter se distincte adeo tamen sunt confederate et iuncte in anima vt nunqz possint haberi separate. Vnde sm doctrinam stoicorum quam in hac parte approbat doctrina sanctorum virtutes sic connexe sunt ad inuicem. vt quam habet omnes pariter habeat. et qui vna caret omnibus carere necesse est.

¶Secundo propter earum ortum. Vernali enim tempore Pleiades oriuntur et quanto aer serenior est. et frigidior tanto ab aliis stellis melius discernuntur. qua sz electi dei maxime per tribulationis fornaces ad virtutes consurgunt et in eis virtutes eminentur. melius qz ceteri virtuosi sine ea gnoscuntur quando tribulationum frigoribus constringuntur. ¶Tertio propter aspectum quia sz vna ex illis stellis latere videtur. ita sz quod nec ex toto se occultat nec ex toto se manifestat. Hec est electorum humilitas qua bona sua occultare desiderant ne illa ventus vanitatis dispergat. Nec tamen ex toto occultant sed vt tam sibi per humilitatis custodiam quam aliis per diuinorum operum exempla proficiant. sic opera in publico faciunt vt eorum semper intentio maneat in occulto. ¶Quarto propter effectum qz cum sol per pleiades iter facit aeris caliditas vernalibus pluuijs temperatur. et terra tunc temporis floribus pulchritudine adornatur. quia sz electi et virtuosi viri sunt diuino amore calidi et deuotis lachrimis madidi. semper tamen sobrij et bonorum exemplorum odoriferis floribus redimiti.

¶Capitulum.xxvij.



Elemosynarius et misericors similis est monti oliueti. Mons oliueti sm Aug. fuit mons ebullitionis et vnctionis pinguedinis et refectionis medicaminis et consolationis. E hoc propter abundantiam olei ibi crescentis. qz oleum est vnctuosum virtuosum et deliciosum. ¶Primo enim elemosyna sanctificat tribuentem. et hoc significat in vnctione chrismatis de qua dicitur Exo. xl. Omnia vnctionis oleo consecrabis. Hoc enim est oleum misericordie et pietatis quo omnia consecrantur. qz sicut dicit Apostolus prima. Thimo. quarto. Pietas ad omnia valet. ¶Item elemosyna reficit esurientem. et hoc significatur in olei impinguatione. De qua dicitur in Psalmo. Impinguasti in oleo caput meum. Et nota qz erat oleum quo inungebatur tabernaculum et hoc est oleum ideo pietas elemosyne corporalis. qua refouetur tabernaculum ventris siue corporis. de quo dicitur Exo. qz dragmino. Assumpto vnctionis oleo mirifico tabernaculum. Aliud Xo oleum erat quo inungebatur caput. et hoc est elemosyna spualis per quam inungitur caput mentis de quo ibidem premittitur. Oleum vnctionis fundes super caput eius. Et de h oleo ẽt habetur Hester. ij. qz oportebat qz puelle que seruabantur regi sex mensibus oleo vngerentur tc. Iste puelle sunt anime deuote que christo regi seruantur que oleo inunguntur sex mensibus qñ solicite insistunt sex elemosynarum spualium operibus que in hoc versiculo continentur. Cõsule castiga solare remitte fer ora. ¶Tertio elemosyna curat egrotantem sz peccatorem. et hoc designatur in vnctionis medicamine de quo Matth. vj. Vngebant oleo multos infirmos et sanabantur. Sic oleo misericordie et elemosynarum sanantur et curantur vulnera peccatorum. Thob. iiij. Elemosyna ab omni peccato et a morte liberati tc.

¶Capitulum.xxviij.

Exaltationem superborum semper sequitur deiectio sm illud Prouer. xvj. Ante ruinam exaltatur cor. Vnde superbi similes sunt planetis: qz sicut planeta habet in auge sua ascensum. et exaltationem sic in opposito augis descensum et depressionem. vñ sicut dicit Plinius. A centro terre absides altissime sunt. Saturnus in scorpione. Jouis in virgine. Martis in leone. Solis in geminis. Veneris in sagittario. Mercurio in capricorno medijs partibus. et cõ ad terre centrum humillime atqz prime. Alij ẽt dñt qz habet planeta sicut in aliquo vno signo hz regnum et gliam suam sicut aliquo alio abiectionem et tristiciã. Vbi gra. Nã sicut dicũt sol hz gliam suã in xii. gdus arietis et casum in eodẽ gdu libre. Per solem ergo intellige mundana sapia refulgentes. q extollunt i ariete in alios ducatu qz suas opiones et ydolatria multi sequant Aries. n. apud pastores fuerunt ẽ duc gregis. Sz ista gloria annihilat in libra. Ita diuina sapia ois recto pondere libratur et ponderatur. vii apost. dicit Cori. iij. qz sapia huius mundi stultitia est apud deum. ¶Jte ven⁹ gloriã suã hz in piscib⁹. xxviij. gdib⁹. et casum suum siue tristiciã suã i ydi gradu signi oppositi sex Virginis. Intellige ergo p venerẽ eos q carnali pulchritudine sut venusti. q in piscib⁹. i. in deliciis corpis gliant volentes sz molliter viuere in aqa deliciaz. Sz gloria cor in Virgine deficit. qz castitas siue Virginitas in ipsis deliciis perit. Bernardus. Perit humilitas in diuitijs: castitas in deliciis. Apo. j. Thimo. v. Vidua q in deliciis. Apo. j. Thimo. v. Vidua q in deliciis viuẽs mortua ẽ. ¶Jte Mercurius i Virgie. xv. gdib⁹ gliat. et cadit in piscib⁹ totidẽ gdib⁹. Mercurius q gliat in Virgine significat hoiez honestum q superbit et extollit de carnis castitate. quẽ qñqz dem⁹ in piscib⁹ aquaz. i. in tẽptatiõib⁹ decipiẽtiaz cadere permittit vt iustici. vñ Psalm. Ola mihi in tpo nõ i carne. ¶Jtẽ luna crigit in tauro trib⁹ gdib⁹ et totidẽ cadit in scorpione. Per lunã intellige terrenã ptatez. q̃ ꝑcipue luna terrestrib⁹ dñans in tauro crigit dũ p superbiã in tyrannidẽ cõuertũ. Sed in scorpione deijcit. qz omnis tyrannus in fine male deprimitur. Scorpio enim caudã male deprimitur. Scorpio enim cauda idest fine percutit. ¶Item Saturnus in libra regnat. cadit in ariete. per Saturnum intellige abundantiam temporalez. Maz saturnus a saturãdo est dictus. Cuius vox a paganis fingitur fuisse vocata. Opis ab opulentia scilicet. quia hanc tribuit mortalibus. hec regnat in libra idest in mensura vel temperantia. quia sine tẽperantia et mensura etiam si abundet nõ durat tpalis substãtia. Sz in ariete idest i morte penitus annullat. Psalmista. Dormierũt somnũ suũ et nihil inuenerunt ẽcõ

viri diuitiarum. Est aūt mors velut aries duobus cornibus idest modis percutiens q̄ est mors naturalis ⁊ violenta. ¶Item mare erigitur in Capricorno vigintiseptem gradibus ⁊ cadit totidem in cancro. Per martem intellige humanam fortitudinem que in capricorno erigitur idest in strenuitate bellorum fulget ⁊ ascendit. Sed in cancro idest in tempore pacis occultatur ⁊ marcescit. Nam cancer non est animal belligerum sed in cauernulis se abscondit. Vel fortitudo humani corporis i Capricorno idest in iuuentute ascendit ⁊ claret. Est enim caper animal superiora petens. Sed in Cancro idest in senectute retrocedit ⁊ deficit. Est enim cancer animal retrogradiens. ¶Jtem Juppiter fm quosdā regnat i Lācro ⁊ i capricorno facit descēsū. Alij xpo dicunt q̄ Juppiter erigitur ⁊ caput draconis in geminis tribus gradibus ⁊ cadit in Sagittario totidem. Per Jouem intellige gloriam humanam que erigitur in geminis. q̄ in diuitijs ⁊ honoribus crescit. Sed in Sagittario idest in p̄secutione vel deiectione cadit vbi etiam caput draconis. i. superbia que est caput peccati deijcitur. ¶Item cauda draconis erigitur in Sagittario tribus gradibus ⁊ cadit in geminis totidem. Per caudam draconis intelige fraudulentiam ⁊ astuciam hominis. Nec est enim cauda draconis id est quedam imitatio demonis q̄ homines inuidi atq; fraudulenti post diabolum vadunt. Nec in Sagittario idest in lingua de qua Jheremie.xx. Sagitta vulnerans lingua eorum. ascendit tribus gradibus. Primus est mentientium Jsaie.ix. Propheta docens mendatium ipse est cauda. Secundus est in detrahentibus Apocalypsis.xx. Laude eorum similes serpentibus. Serpenti enim propie detractor assimilatur. fm illud Ecclesiastici.x. Sicut si mordeat serpens in silentio. Jta nihil minus eo habet qui occulte detrahit. Tertius gradus est in blandientibus Apocalypsis nono. Habebant caudas similes scorpionum Dicēs. Scorpiones sūt omnes blādi ⁊ malitiosi qui bona quidem in facie non resistunt. sed post dorsum portant. vē venena fundunt. Nec cauda in geminis cadit. q̄ mala ⁊ fraudulenta lingua dupliciter ommutescit. Uno modo quādo nō auditur. Alio mō quādo aspere reuellitur vt repellitur. Eccli.xxviij. Sepi aures tuas le spinis ⁊ noli audire linguam nequam. Jl peruersi ⁊ increpatorijs verbis resistit. Sed ille non audit qui aurem ab ipso abducit.

¶Capitulum.xxij.

Feruor penitentie vel fidei fugat furorem ⁊ fortem persecutionem diaboli. Nam diabolus quanto videt hominē erurgere vel agere feruentius tanto eum persequitur acriꝰ. Dicūt enim naturales q̄ in magno estu fiunt fortissimi venti sicut in diebus caniculariby. vēti quidem qui tunc fiunt ly raro tali tempore fiāt tamen fortissimi sunt eradicantes arbores ⁊ edificia subuertentes. Et est ratio q̄ tūc non eleuatur nisi vapor grossus ⁊ q̄ calor fortis qui tunc est expellit a se frigus vndiq; ad vnum locum. ideo illud frigus impetuose pellit vaporem. ⁊ sic tempus illud est causa fortium ventorum. Dō ergo in magno estu fiunt fortissimi venti repte sentat q̄ in magno mentis feruore erurgunt contra eam persecutiones vehementissime. Job.xxxviij. Diuiditur estus super terram qui dedit vehementissimo imbri cursum. vehemens enim imber cum forti vento esse consueuit. Post estum ergo sequitur vehementia imbris. q̄ post feruorem mentis sequitur procella tentationis. Sed est notandum. q̄ est duplex canis celestis scz canis qui lucet ad pedem orientis. ⁊ alius canis est qui lucet ad pedes geniorum versus cancrum ad meridiem. Et de vtroq; verum est q̄ in diebus caniculariby fiunt venti. Sunt aūt illi dies calidissimi cum illi canes oriuntur cū sole quando sunt sub radijs solis. q̄ tunc est

quadruplex causa caloris. Una quia sol est in domo propria scz in leone. Alia causa est directa oppositio solis ad habitabilem nostram. Tertia est ex reflectione circulorum radijs mouentur circa eundem locum circuli signorum. Quarta est ex cōiunctione duarum stellarum calidarum. Alio autem tempore dicti canes oriūtur heliace sub radijs solis quando sol precedit eos. ita q̄ mane in aurora videri possunt hoc autem est sole existente in principio virginis. tunc enim sunt venti naturaliter p̄pter qualitates temporis cōnaturales vētorum que sunt frigiditas ⁊ siccitas non sic ipetuosi. In occasu quoq; illorum canum etiam fiunt venti sed aliter. Nam canis occidit cosmice in hyeme sole existēte in principio capricorni. ⁊ q̄ tunc frigus stringit terram magis de nocte q̄ de die non fiunt venti nisi de die quādo sol aperit terram ⁊ eleuat vapores. Occasus autem canum heliycus est quando in estate occultantur sub radijs solis a visibus hominuꝫ ⁊ tunc sunt dies caniculares. Sic ergo patet q̄ tam in ortu q̄ in occasu canum siue cosmico siue heliyco fiunt venti ⁊ tanto fortiores quanto canes dicti sunt calidiores. In duplici ergo cane accipitur duplex feruor scz fidei qui fuit a principio nascentis ecclesie sub radijs solis idest sub apostolis ⁊ discipulis xpi. ⁊ tunc flauerunt marimi venti idest fortissime persecutiones fuerūt Iterum post solis occasum. i. post xpi tempora ⁊ apostolorum adhuc fuerunt venti persecutionum in alijs fidelibus ⁊ martyribus. Unde dicitur de ecclesia sub similitudine domus Mathei. vij. Flauerūt venti ⁊ irruerunt in domum illam ⁊ non cecidit. fundata. n. erat supra firmam petraz idest xpm: Alius xpo feruor est penitentiū ⁊ tunc ēt sole xpo aperiēte terraz idest animam ⁊ eleuāte vapores compunctionū ⁊ orationum sequunt venti magnaꝫ tentationū. vij dicit .puer. xl. Qui conturbat domum suam possidet ventos. ⁊ est sensus: q̄ conturbat domum suā. i. conscias suaz p̄ compunctionem peccatoꝝ possidet vētos tumultuosos tentationū. Sed precipue solitarius qui occultatus a vitijs hoium fertur ex amore celestium fiunt vēti calidi tentationū ⁊ tribulationum quas diabolus suscitat eis. vij Job. j. Ventus vehemens irruit a regione deserti. Regio. n. deserti est seruēs vita solitarij. ⁊ ibi ē vehemēs ventus. impetus tentationis diaboli. ¶Jtez seruor cōpunctionis assimilat flāme ignis. Primo gdez. q̄ flāma ex violētia sui motus ptes materie in quā agit alliciēdo ad inuicē cōcutit. ⁊ ideo aliquādo quēdā sonitū facit. Sitr hō compūctus dū dolenter meminit. q̄ per oculos q̄ p os. q̄ p cetera mēbra sua deliquit. quasi ptes sue materie adinuicē collidit ⁊ aliqū sonū vocis ⁊ dolorosi eiulat⁹ emittit Joel. ij. Ericiēt sicut sonitus flāme ignis rē. ¶Scōdo sicut sonitus flāme ignis tē. ¶Scōdo q̄ flāma tenebrosa pādit ⁊ abdita prodit. Jta hō compūctus peccata sua abscondita in cōfessiōe reuelat. Uñ de peccatore q̄ peccata sua nō cognoscit nec de eis cōpūgit nec cōfitet dr Job. xviij. Nonne lux impij extinguet. scz vt peccata sua nō videat. Et sequit. Nec splēdebit flāma ignis ei? q̄ nec hz ignē feruentē cōpūctiōis nec ēt flāmā lucētē reuelate cōfessiōis. ¶Tertio q̄ flāma semper i motu existit. Jta ēt hō cōpunctus p motū boni opis cōtinue facit. Et hec ē flamma que purgat rubiginē peccati scz satisfactio feruēs. Nūeri. xxj. Dē q̄ pōt transire p flāmas igne purgabit. ¶Quarto q̄ flāma viā cū offendiculis suis offēdit. ⁊ hō de peccatis offendiculis suis offēdit. ⁊ hō de peccatis cōpunctus ne amplius offēdat vias suas diligēter attēdit. vij Jsaie quinquagesimo. Ambulate in luce ignis vestri ⁊ in flāmis quas succēdistis. ¶Quīto q̄ flāma materiā cui se coniungit ab infimis ad superiora trahere nō desistit. Et sic cōpūctio seruens nō desistit. Et sic cōpūctio seruens trahere nō desistit. Et sic cōpūctio seruens abstrahit ⁊ da aias a terrenis affectibus abstrahit ⁊ ad celestia desideria erigit. Et tūc aia ad pugnandū cū tentatiōes valentior existit. Uñ dicitur Judicum. xx. Cū cerneret flāmas in sublime ferri: qui prius fugam si-

mulauerant versa facie fortius resistebat. ¶Item q; quandoq; flammā vehemēs ventus extinguit & dissipat q; nōnullā cōpunctionem tollit vehemens impetus tētationis. & iō necessaria ē magna custodia sensuum & cautela sicut claudunt & custodiunt lampades accensē ne extinguantur Can. viij. Lampades eius lāpades ignis atq; flammarū. ¶Septimo q; flamma ex oi pte rei accēse in acutū & in conū tendit. Ita verus penitens a superfluis & illicitis, simo ēt a licitis vndiq; ūstum pōt magis ac magis iugiter se restringit. Eccli. xxj. Cō sūmatio illorum flāma ignis.

¶Capitulum. xxx.



Ideo assimilatur riuo. q; fluit a fonte ideſt a dño per inflorum reuelatiōis. vñ Apo. dicit ad Ephe. ij. q; fides donum dei ē sed nota q; riuus ē immunditiarū purgatiuus. Quia. s. fides purgat immunditias errorū vel terrenarū affectionum vñ dicit Actuū. xv. fide purificans corda eorum. ¶Itē riuus ē terre fecūditatiuus q; fides fecundat aiam meritorijs opib⁹ Hebr. xj. sancti p fidem operati sunt iusticiam & adepti sunt repromissiōes ¶Item riuus ē potus aialib⁹ āministratiuus q; fides potū vere sapie āministrat aialibus Eccli. xv. Aqua sapie salutaris potauit eum Ezech. xxxiiij. Pascam eos in montibus & riuis tē. ¶Item riuus ē virorū & pulchritudinis in plātis conseruatiuus q; fides confuat in sanctis virorū carnis. i. virginitatē & pulchritudinē sancte conuersatiōis. sicut p; in sanctis virginibus q; fidei virtute armate corrūpi non poterant sicut rose sup riuos plātate non marcescunt Eccli. xxxix. Quasi rose plantate super riuos aquarū. ¶Itē riuus ē lapillorum & arenarū congregatiu⁹. q; fides ē humilium qui in puis lapillis signātur & tribulatorū siue patientium q signant in arenis que stant sub aquis tribulationis congregatiua. scz per vnitatem dilectionis & pacis Psal. Congregamini sicut in vre aquas mario. Aqua. n. mariū sunt alie in amaritudine & tribulatiōe posite que tñ in vre fidei congregate ab vnitate dilectiōis & pacis minime sepant. ¶Item riuus est geminā multiplicatiuus. Quia scz fides ē multiplicatiua fidelium & credentium, Psal. Riuos eius ieboram multiplicabit. mirabilia eius. ¶Item q; riuus ē penetrās & trāsitiuus: q; scz fides ēt dura corda penetrat & irrigat Job. xxviij. In patria riuos excidit.

¶Capitulum. xxxj.



Fructus spūs assimilari possunt signis celi. De qb⁹ dr Hieremie x. A signis celi nolite timere. Et hec similitudo ō declarari pōt tripl̄r. Primo quidē p numer⁹ signor⁹. Sūt enī signa celi siue zodiaci circuli duodecim numero. Et similiter Apo. ad Gala. enūerat duodecim fructus spūs dicens. Fructus autē spiritus ē charitas: gaudium: pax: patientia: longanimitas: bonitas: benignitas: mānsuetudo: fides: modestia: ⁊ continentia: castitas. ¶Sed notandum q; hoz duodecim signorum tria dicuntur esse ignea. scz aries leo: & sagittarius. Tria vo dicuntur esse terrea scz taurus: virgo: & capricornus. Tria vero aerea. scz gemini: libra: & aquarius. Tria aquea. scz scorpio: cancer: & pisces. & sic in. iiij. celi ptibus ordinant. q; ignea sūt i oriēte aerea in occidēte. in austro terrea in septētrione aquea. Ita ēt simili modo in duodecim fructibus tres sunt ignei. scz sm tria que sunt in igne. Nam ignis habet illuminare inflammare & consolidare Sunt ergo hec tria ignea fides illumināns charitas inflammans: & patientia consolidans. Nam fides illuminat intellectum charitas incendit affectum. patientia vo consolidat per aduersorum contactum. sicut solidatur incus per malleorum percussionem. Tres etiam alij fructus sūt aerei sm tres aeris effectus. Nam aer letificat

modificat & inflāmat. Et aere enim illuminato letificatur affectus. vñ Thobie. v. Quale mihi gaudium erit qui in tenebris sedeo & lumen celi non video. Item et tēperato modificatur corpus q; corpus aliter modificatur sm temperiem aeris. Si enim aer est temperatus. & corpus vñ se hz. & si intemperatus corpus se hz male. Item et aere inflāmato feruescit humor colericus vt p; in estate. Sic ergo ista tria sunt aerea gaudium modestia & benignitas. Nam et pūra spūalmente oritur gaudium in interioribus. sequit modestia i exteriorib⁹. & etiam benignitas ad subiectionibus. & etiam benignitas ad subueniendum indigentibus. Benigni enīz dicuntur quos bonus ignis feruere facit ad bñfaciēdū. primo. Tres aūt alij fructus sūt aquei scz mansuetudo continentia & castitas. Nam aqua hz frigiditatem lubricitatem. Nam mānsuetudinis ē irā vincere & indignationes cohibere vt dr Ambrosius. Itē lubricitas aque coarctatur & restringitur terminis alienis sicut fluuius mario coarctat littoribus & fluuius venarū in puteis & fontibus. Est. n. humidū bene terminabile termino alieno vt dicit phs i li. de generatiōe & corruptiōe. Et hec coartatio cōpetit cōtinentie que fluxuz carnis restringit. Nā cōtinēs patit. sed nō deducit vt phs dicit in Ethi. Coagulat ēt aqua & fit immobilis sicut p; in glacie. Et hoc cōpetit castrati. q; castus est qui neq; patit neq; deducit. Tres alij fructus possunt dici terrei. scz pax longanimitas & bonitas. Nā terra hz tranquillitatē. q; non agitatur vel cōmouet. neq; ab exteriori sicut aer q vēto agitat. neq; ab interiori sicut aq̄ fluctuans. vñ Psal. Etenim firmauit orbem terre. qui non cōmouebitur. Et hoc cōpetit paci. que scz facit vt nec ab exterioribus perturbemur. neq; interioribus desideriis angustiemur. vnde Luce. ij. Angeli dicēt In terra pax hominibus bone volūtatis

Item terra habet perpetuitatem Eccl. j. Terra aūt in eternū stat. & hoc cōpetit longanimitati. Itē terra hz bonos fructuum viuificatiuē vel cōicationē. & hoc cōpetit bonitati qua primis cōicamus in bono. vñ bonū ē diffusiuū sui ipsius Apo. In omni bono ope fructificātes. ¶Scō declarat dicta similitudo scz signor⁹ & fructū per ꝓprietatē notium. Hz. n. quodlibz signum ꝓprietatē nōium. & primi cōpetēs alicui fructuum nomē ꝓprium vocat. Aries q; signum. Nā primū signū vocat. Aries q; sicut arietes aial iacēdo super latus vnū cōsistunt aries, aial iacēdo super latus vnū cōsistunt

in nobis spūsancto precedente ad secū
dandum viram nostram geminatur. scili
cet in dilectione dei t proximi. Unde po
anterios ascendit superius sz amor dei
alia posterior est inferius scz amor proxi
mi. vnde nec deus sine proximo nec etiaz
vere proximus diligitur sine deo. 4. Joā.
iiij. Hoc mandatum habemus a deo. vt
qui diligit deum diligat t fratrem suum.
¶Quartum signum vocatur cancer. Lā
cer enim est animal retrogradus t sol pa
grans illam partez zodiaci facit retrogra
dationem in. viij. gradu cancri t hoc com
penit modestie scz vt in exterioribus moti
bus t ornatu deburum modum nō tran
scat. sed potius se in ipsis in mensuraz de
bitaz retrahat Apostolus Phil. iiij. Mo
destia vestra nota sit omnibus hominib?
¶Quintum signum vocatur leo qz sm
Isido. Leo est fortissimum animal t ma
xime caliditatis precipue in parte anterio
ri scilicet pectoris. Sic sol intrans illud si
gnum acrius igniferos radios emittit q̄
facit in fine quando inde exit. Et hoc cō
penit benignitati idest bone ignitati amo
ris. qua ad benefaciendum alijs inflam-
mamur que intus in corde incipiens plus
facit hominem velle facere q̄ possit fina-
liter opere implere Aposto. ad Ephe. q̄r
to. Estote inuicem benigni. ¶Sextū si-
gnum vocatur virgo. t hoc propter sterili
tatem qz sol illud intrans. suo calore hu
morem consumit t a suo fructu terra effi-
citur sterilis t hoc competit castitati t pci
pue virginali. que calori diuini amoris ad
iuncta humores lubricos sic in carne con
sumit vt sterilis permaneat a generatio-
ne carnali t vberior t fertilior fiat in fru-
ctu spūali Isaie. xl. Letare sterilis que nō
paris tc. ¶Septimum signum vocatur
Libra sm Isidorum ab isto instrumento
ponderandi qz sol in illo signo cristeno di
em adequat noctibus: sicut res equatur pō-
deri in lance. Unde ibi fit equinoctium au
tumnale. Hoc autem ansuetudini com
petit que dum iras comprimit mala illa-
ta a primo equo animo ferre facit Eph.
octauo. In mansuetudine cum patientia
supportantes. Vel dico noctem equari q̄
iuxta nocumentorum illatum pensatur mā
suetudinis meritum. ¶Octauum signuz
vocatur Scorpio. qz scorpio retro fert et
caude aculeo pungit. Sol enim cristenos i
illo signo est causa lesionis t pūctionis cor
poris humani qz tunc declinando minus
calescit. Unde aer dissemperatus in frigi
ditate cito ledit t pungit. vt dicit Isidor?
Hoc autem continentie competit que ex
distemperantia carnis temptationis aculeo
quandoqz acriter pungitur. t licet alī
quando ex tentatione ledatur non tamen
si non consentit occiditur Romanorum.
viij. Si spiritu facta carnis mortificaueri-
tis vivetis. ¶Nonum signuz vocatur sa-
gittarius qz sicut sagittarius emittit sagit
tas sic sol in hoc signo cristēs ad nos mit
tit grandines pluuias t niues. Hoc antē
competit patientie que grandines perse-
cutionum pluuias tribulationum t niues
afflictionum suscipit atqz portat. ¶Decī-
mum signum vocatur capricornus. qz scz
caper est animal cornibus petens superio
ra. Nam ibi sol facit solstitium vernale t
tunc ascendere incipit versus superiorem
arietem t versus cancrum. Hoc autem
competit gaudio. Nam nemo habet ve-
rum gaudium nisi qui superiora petit. ve
rum enim gaudium est quod non ō crea
tura sed de creatore concipitur. vnde apo
stolus ad Philip. iiij. Gaudete in domi
no semper. ¶Undecimum signum dicit
aquarius qui sm fabulas dicitur fuisse pi
cerna deorum manibus eorum aquaz fū
dens. t ideo tenet vrnam. Sed sm veritā
tem dicitur aquarius. qz quando sol ē ibi
aer condensatur in aquas multas t fiunt
pluuie plusqz alio tempore. sicut dicit Isi-
dorus. Hoc autem competit bonitati scz
gratiam t misericordiam abūdanter effū
dere t prestare qz bonum est diffusiuum
suipsius. vt dicit Dionys. ¶Duodecimuz
dicitur piscis qz illo tempore fit generatio

piscium t confricatio. qz calore solis ascē-
dente t humores dissoluente solent tunc
pisces effundere semen suum. Hoc autez
competit longanimitati. per quaz homo ad
modū piscis ēt in aqua tribulationis non
deficit sed vivit. ¶Tertio declarat dcā si
militudo per distinctiones graduū siue sa
gum vindaf per. xxx. gradus initium pri
me facici est a primo gradu. t durat vsqz
ad. x. gradum. scōa vsqz ad. xx. gradū. ter-
tia facies vsqz ad. xxx. Et quelibet facies si
gni datur alicui planete. Vbi gra. prima
facies arietis datur marti. scōa soli. tertia
veneri. t sic de alijs. Sicut ergo quodlibz
gen? signoz obtinet tres facies ita quelibz
trij. virtutū bz tres modos siue tres effe-
ctus. Mā primo fides q̄ assimilat arieti cu
ius prima facies est martis. scōa solis. ter
tia veneris ē principiū fortitudinis. t hec
est facies martis. Unde fidei ascribitur vi
ctoria. Hebr. xj. Sancti per fidem vicerūt
regna. Et ibidem. Fortes facti sunt in bel
lo. Itē est principium luminis spūalis. t h
est facies solis. Jo. xij. Credite in lucem vt
filij lucis sitis. Item est principium chari
tatis sicut cognitio est principium amoris
vt hec ē facies veneris cuius est ad amo-
rem incitare. ¶Secundo par que assimi
latur tauro cuius prima facies est mercu
rij. scōa lune. tertia saturni est etiaz triplex
Est itaqz prima par pectoris idest cōscien
tie. t hec est facies mercurij qui semper co
mitatur solem qz tunc est conscientia pa-
cata quando sequitur xp̄m t ei adheret. se
cunda est par temporis. t hec est facies sa
turni qz saturnus dicit a saturitate t abū
dantia quā tribuit par temporis. Tertia ē
par eternitatis. t hec est facies lune. sm il
lud ps. Luna perfecta in eternum. ¶Ter
tio charitas que assimilatur Geminis.
cuius prima facies est Jouis. scōa mercu
rij. tertia lune. Est etiam triplex. Incipien
tium. t hec est iouis. qz ex parte superiori
primus planeta benuolus t calid?. Item
est proficientium t hec est facies mercu-
rij qui dicitur fuisse deus mercatorum p
pter hoc qz natum vel conceptum sub eo
disponit ad vsum computationis t ratio
cinij. vt dictum fuit supra. ca. vij. Perfe-
torum enim est semper in bono proficere. Item est charitas perfectorum. Et hec
est facies lune qz luna dominatur aquis
t charitas perfecta dominatur tribulatiō
nibus. Cant. viij. Aque multe non potue
runt extinguere charitatē. ¶Quarto mo
destia que assimilatur Cancro. Cuius pri
ma facies est veneris. scōa martis. tertia
facies est triplex. Prima est circa vestium
apparatum. t hec est facies veneris. Naz
venus vt dictum est supra in eodem ca.
vij. dicitur disponere natos vt sint vestiū
muliebrium mitiores. vt dicit Ptholome
us. Secunda spēs modestie est circa ex-
teriores corporis motus. Et hec est facies
martis. quia maro sm Ptholo. disponit
ad mobilitatem t leuitatem. Tertia ē cir-
ca ludum. t hec est facies lune. qz luna vt
idem Ptho. dicit cristenos in scō signo
post ascendens ostendit merorem t tristi
ciam. per quam scz temperantur ludi.
¶Quinto benignitas que assimilatur leo
ni. cuius prima facies est saturni. scōa Jo
uis. tertia martis. est triplex. prima scz in
supportando. t hec est facies saturni qui i
motu suo est tardissimus. qz homo qui be
nignus est tardissime mouetur ad iram ?
alium. vnde scit supportare. Item etiaz bz
esse benignitas in cōmunicando. t hec est
facies iouis qui omnibus dicitur prodes-
se t nulli nocere. Item in cōuersando. Et
hec est facies Martis. Nam Maro do
minatur colere. Et ille qui vult benigne
conuersari oportet q̄ dominetur ire. Mā
luz Maro sit de se incensiuus tamen con-
iunctus veneri temperatur. Et sic homo
coniunctus proximo vt bene conuiuat ci.
etiaz si de natura sua cēt aggressiuus t asp
debet tamen seipsum per benignitatez tē
perare. ¶Sexto castitas que assimilat vi
gini. cuius prima facies est solis. secund

venerio.tertia mercurij est tripler.prima est castitas virginalis. Et illa ē facies sol. q; ē pcelarissima Sapiēte quarto. O q̄ pulchra ē casta generatio cū claritate.secūda aūt est castitas coniugalis. Et illa ē facies veneris.Quia licet venus inciter ad amorem tū ē temperata in qualitatibus. Et taliter amor carnalis cōiugum si sit tē peratus ⁊ honestus castitas vocat. Tertia vidualis ⁊ hec ē facies Mercurij. Nā mercurius cū sole gradit ⁊ non longe a sole recedit.nūq̄ plus triginta gradibus distans ab eo.⁊ dicitur precesse teminib⁹. vī significat viram vidualē que semp debet vacare deo.sicut legitur de sancta Anna Luce.ij.q̄ iciunijs ⁊ obsecrationibus erat serviens dño die ac nocte. Itē dz vacare elemosynis.que sunt semina quibus recolligit fructus eternus. De quo semine dicit Apo.ij.Corin.ix.Qui pce sciat pce ⁊ meter. ¶Septimo māsuetudo que assimilat libre.Cuius prima facies ē lune.scēa saturni.tertia iouis.dz esse tripler.scz in appetitu.vt ad vidictā nō ercādescat Eccli.x. Fili i māsuetudine aiaz tuā serua. Et hec ē facies lune que tpat calorem solis i istis inferioribus.⁊ sic māsuetudo tēperat feruorem ire.Mansuetudo eni ē tēperantia irarū.vt,dicit pbs in.iiij.Ethi. Itez debet cē māsuetudo in motu siue actu scz vt non impetuose vel rabide sed plane ⁊ modeste opa sua pficiat. Et hec ē facies saturni. Cuius motus nō ē ipetuosus vel rabidus sed plan⁹ ⁊ morosus Eccli.iij. Fili in māsuetudine opa tua pfice. ¶Terno dz haberi māsuetudo in auditu.scz vt ex ira veritati non ꝺtradicat Eccli.v. Esto mansuetus ad audiendū Verbū. Et hec ē facies iouis.Quia Juppiter vt dicūt astrologi.inuenit veridicus in suis significatiōib⁹.⁊ significat sapiam ⁊ rōnem.Sapia.n.⁊ ratio veritati nō ꝺtradicit. ¶Octauo ꝺtinē tia q̄ assimilatur scorpioni. Cuius prima facies ē martis.scēa solis.tertia veneris. ē tripler. Una ē a ꝺcesso ⁊ licito.vt cū quo continet simpliciter ab oi actu venereo.⁊ a matrimonio.⁊ talis cōtinens oportz q̄ habeat continuum bellum cū carne.q; caro cōcupiscit aduersus spm. Et hec ē facies martis qui disponit ⁊ incitat ad bella.scēa est a turpi ⁊ illicito.sicut continere a fornicatione ⁊ adulterio ⁊ stupro ⁊ huismodi. Et ista ē facies solis.cuius radi⁹ non coingnatur imundicijs. Terno ē ab immoderato ⁊ superfluo vsu cibi vel matrimonij. Et hec ē facies veneris que temperat malitiam.malitiam scz.i. inordinatā concupiscentiam cibi vel actus venerei. ¶Nono patientia que assimilatur sagittario.Cuius prima facies est mercurij.secūda lune.tertia saturni.ē tripliciter commēdabilis. Primo qñ quis patitur vtilia pura quādo patit ,ppter iusticiam q; talis patiētia aegrit meritū eterne beatitudinis sm illud Mathei.v. Beati q̄ pscutionez patiunt ,ppter iusticiam .Talis ē q̄ sequit xp̄m q̄ passus ē ,ppter iustificationem nostram. Hec ē facies mercurij. q̄ vt dictuz est sequit motu suo solem xp̄s enim ē sol iusticie. Scēo quādo quis patitur libēter idest voluntarie.i. Petri.iij. Ne mo vestrum patiatur quasi homicida ⁊ fur qui scz inuite patiuntur. Apo.ij.Corin.xij. Libēter gloriabor in infirmitatibus meis. Et hec ē facies lūe que suo motu ecclipsatur. Talis ē qui sua voluntate patit. Tertio qñ quis patitur firmiter siue longanimiter.vt scz non deficiat propter passiōis diuturnitatem Apo.Epbe.iij.obsecro vos ne deficiatis in tribulationibus .Et hec ē facies saturni qui dz motum longū ⁊ diuturnū.⁊ cōplet cursum suum in.xxx.annis ¶Decimo gaudium sanctoz quod assistatur capricorno.cuius prima facies est iouis scēa matris. tertia solis.ē tripler. Primo q̄ go gaudeat de ,pfectate ,primi.sicut mēbroz de cōmoditate cōmēbri sui.j. Corin.xij. Si glīatur vnū mēbrū congaudent oia membra.⁊ hec est facies iouis ꝺ quo dicunt astrologi q̄ habz exaltationez ⁊ gaudium suū in gemuinis trib⁹ gradib⁹. Nā dū quis gaudet de bono ,primi gradus q; dz gaudere de bono ,primi spiritualis:cor palis:temporalis.Scōm est gaudere de aduersitatibus mūdi.p hoc enim homo ,sociat xp̄o.i. Petri.iij Lōicantes xp̄i passionibus gaudete, Et hec est facies martis.q; mars erigit ⁊ exaltat in Capricorno ⁊ ibi est gloria sua siue gaudium vt dictum est supra ca.xxviij.Quasi enim capricornus est mundus.cornibus.i.aduersitatibus suis nec impetens ⁊ percutiens in quo vir sanctus non conturbatur .sed gaudet Jac.j.Omne gaudium existimate fratres charissimi cum in tentationes varias incideritis.Tertium est gaudere ꝺ virtu siue exercitio interiorib⁹ habitus virtuosi Prouer.xp̄ gaudium est iusto facere iudicium.⁊ hec est facies solis qui gloriam luminis sui quod valde est gaudiosum non habet ab extrinseco sed a seipso. Jpe.O mnis gloria eius ab intus. ¶Undecimo bonitas que assimilatur aquario Cuius prima facies est Veneris.secunda Mercurij.tertia Lune.est tripler scz delectabilitatis :honestatis:⁊ vtilitatis .vnde Ambrosius in libro de officijs diuidit bonum in tria.s.delectabile quod solum ratione delectationis est appetibile.vnde tale quandoq; potest esse ⁊ nocium ⁊ proficuum:honestum ⁊ inhonestum.sicut patz in amore coniugali ⁊ in vsu matrimonii.⁊ hec est facies veneris. Item in bonuz honestum quod ex seipso habet rationem appetibilis sicut sapientia.⁊ hec est facies Mercurij qui dicitur disponere ad sapiētiam. Item in bonum vtile quod scz ē appetibile in ordine ad aliud.⁊ hec est facies Lune que multum confert istis inferioribus.Quia sicut dicit Basilius. Ipsa ē decoz noctis mater rosis.ministra humoris ⁊ dominatrix maris. ¶Duodecimo longanimitas.i.perseuerātia in bonis que assimilatur pisci.cuius prima facies est Saturni.scēa Jouis. tertia Martis. causat et tribus. Primo ex abundantia virtutis q; quanto aliqs plus habet de virtute tāto plus tolerat difficile.⁊ hec est facies saturni qui vt dicūt est dē a saturitate.i.abūdātia. Scēo ex temperantia operis quia quanto quis moderatius agit tanto diutius durat.⁊ hec facies Jouis qui est plane ta temperatus in suis qualitatibus .Tertio ex magnanimitate cordis.⁊ hec est facies martis qui disponit ad animositatē. Et sic pz quomodo fructus spūsancti assimilant signis celis quibus scz fructib⁹ p ipsum spm virtutes celorum idest celestium mentium perficiuntur ⁊ firmantur in bono.vnde p̄e. Verbo domini celi firmati sunt ⁊ spiritu oris eius omnis virtus eorum.

¶Capitulum.xxxij.

Loriam eterne beatitudinis representat celum empyreū Oportet enim locum ⁊ locatum inuicem continuari.vñ cum celum empyreuz sit locus glorie beatorum oportet q̄ corpz status conformetur. Et ista conformitas attē ditur quantum ad septem. Nāz primo ex luminositate.scz quia sicut dicit Basilius. Ipsa ē decoz noctis mater rosis.ministra humoris ⁊ dominatrix maris. ¶Duodecimo longanimitas.i.perseuerātia in bonis que assimilatur pisci.cuius prima facies est Saturni.scēa Jouis. tertia Martis. causat et tribus. Primo ex abundantia virtutis q; quanto aliqs plus habet de virtute tāto plus tolerat difficile.⁊ hec est facies saturni qui vt dicūt est dē a saturitate.i.abūdātia. Scēo ex temperantia operis quia quanto quis moderatius agit tanto diutius durat.⁊ hec facies Jouis qui est plane ta temperatus in suis qualitatibus .Tertio ex magnanimitate cordis.⁊ hec est facies martis qui disponit ad animositatē. Et sic pz quomodo fructus spūsancti assimilant signis celis quibus scz fructib⁹ p ipsum spm virtutes celorum idest celestium mentium perficiuntur ⁊ firmantur in bono.vnde p̄e. Verbo domini celi firmati sunt ⁊ spiritu oris eius omnis virtus eorum.

¶Capitulum.xxxij.

Loriam eterne beatitudinis representat celum empyreū Oportet enim locum ⁊ locatum inuicem continuari.vñ cum celum empyreuz sit locus glorie beatorum oportet q̄ corpz status conformetur. Et ista conformitas attē ditur quantum ad septem. Nāz primo ex luminositate.scz quia sicut dicit Basilius. Ipsa ē decoz noctis mater rosis.ministra humoris ⁊ dominatrix maris. ¶Duodecimo longanimitas.i.perseuerātia in bonis que assimilatur pisci.cuius prima facies est Saturni.scēa Jouis. tertia Martis. causat et tribus. Primo ex abundantia virtutis q; quanto aliqs plus habet de virtute tāto plus tolerat difficile.⁊ hec est facies saturni qui vt dicūt est dē a saturitate.i.abūdātia. Scēo ex temperantia operis quia quanto quis moderatius agit tanto diutius durat.⁊ hec facies Jouis qui est plane ta temperatus in suis qualitatibus .Tertio ex magnanimitate cordis.⁊ hec est facies martis qui disponit ad animositatē. Et sic pz quomodo fructus spūsancti assimilant signis celis quibus scz fructib⁹ p ipsum spm virtutes celorum idest celestium mentium perficiuntur ⁊ firmantur in bono.vnde p̄e. Verbo domini celi firmati sunt ⁊ spiritu oris eius omnis virtus eorum.

um non ab ardore sed a splendore. Conueniens enim ē fm Basilium vt sicut dā nati habent extremas tenebras ita beati habeant extremam lucem. Et hoc etiam competit beatis quorum meno per lumē infusum glorie confortata ꝛ elevata ipsa bile ꝛ increatum lumen attingit. fm illud p̄o. In lumine tuo videbimus lumē. Representat etiam illud splendidissimum celum claritatem gloriosaz quā corpora gloriosa post resurrectionem habebunt. Ba pi.iij. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. ¶Certo celum empyreū est capacitate maximum. Nam infra se includit omnia corporalia. Et hoc etiam competit beatorum Felicitati que scz includit ꝛ continet omnia desiderabilia. vñ Boetius dicit. q̄ beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus. ꝛ ideo ibi satiabitur solum humanus appetitus. fm illud p̄o. Saciabor cū apparuerit gloria tua. ¶Quarto est figura spericum. Figura autem spherica cum careat initio ꝛ fine representat eternitatem dei. quam beati participant: ipsum deum per essentiam videndo fm illud Jo.xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te solum deum verum ꝛc. Et ideo beati dicuntur esse in vita eterna. i. in vita interminabili ꝛ perfecta. Nam eternitas est interminabilis vite tota simul ꝛ perfecta possessio. vt Boetius dicit in.v. de consolatione. Unde q̄ beati habent vitam interminabilem ꝛ intransmutabilem non solum fm esse ꝛs ēt viterius fm operationem. q̄ quantuz ad illam operationem qua verbuz vident nō sunt in sanctis volubiles cogitationes: vt Aug. dicit. xv. de trinitate. Et ideo dicitur Dañ. xii. q̄ erūt quasi stelle in perpetuas eternitates. ¶Quinto est ab oi motu quietum. Nam si esset motum motus eius deprehenderetur per aliquod corpus apparens sicut deprehenditur motꝰ aliarum sperarum. quod minime apparet. ꝛ ideo celum empyreum est omnino quietum. unde Basilius dicit in. ij. hexamerō q̄ remuneratio que p̄o dignis operatis bus restauratur in ea luce que est extra mundum quietis domicilium sortietur. Sic etiam status beatorum viuno fini i berentium est status omnimode quietis ꝛ pacis. Fz illud p̄o. Posuit fines tuos pacem ꝛc. Habent enim quietem ab omni labore. fm illud Apoc. xiiij. Amodo iaz dicit spūs vt requiescant a laboribus suis. Item ab omni molestia vel inquietatione p̄o. In pace in idipsum dormiam ꝛ requiescam. ¶Sed nota q̄ quis celuz empyreum sit imotum. habet tñ fm aliquos influentiam super alia corpora que mouētur. sicut etiam supremi angeli qui assistūt habent influentiam super medios ꝛ vltimos qui mittuntur ad quos ipsi non mittūt Influit aūt celum empyreum in primum mobile non ad transiens ꝛ aducieno p motū. sed ad firum ꝛ stabile puta virtutez continendi ꝛ causandi vel aliud hmōi ad dignitatem ptinens. Similiter beati qui sunt in patria influunt nobis qui sumus in via suffragia ꝛ beneficia multa. ꝛ precipue spūalia que sunt fira ꝛ stabilia bona. vnde Job hortatur hoiem viatorez dicēs Voca si est qui tibi rñdeat ꝛ ad aliquem sanctorum cōuertere Jo.v. ¶Certo est a difformitate remotū. Est enim totaliter vniforme nō hūs p̄tium difformitatem. sicut celum stellatum. Qō etiam competit beatitudini sanctorz. nō quidem ex parte beatoz cū beatitudo vnius sit maior q̄ beatitudo alterius. fm illud. j. Corinth. xv. stella differt a stella in claritate. ꝛ sic ex pte beatorum ē ibi quedā difformitas grāduum. ꝓpter quod dicit ip̄s Jo.xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt. sed ex parte dei beatificantis qui est beatitudis obiectum. ex cuius cognitione salvus aliquis efficitur ꝛ beatus fm illud Augu. in iij. confes. Beatus qui te novit etiam si alia ignoret. ipsa beatitudo sanctorum est simpler ꝛ vniformis. Quia licet dicantur esse ibi congregata omnia bona. tamen illa congregatio bonorum est in deo.

non per modum cōpositionis sed per modum simplicitatis: q̄ que in creaturis multiplicia sunt in deo preexistunt simpliciter ꝛ vnite. Et hinc est q̄ divina beatudo vna ꝛ simpler existens. nihilominus omnem beatitudinem complectitur. Quia q̄quid est desiderabile in quacūq̄z beatitudine vl vera vel falsa totum eminentius in divina beatitudine preexistit. De contemplatiua enim felicitate hz certissimam ꝛ continuam contemplationem sui ꝛ aliorum omnium. De activa ho gubernationem totius vniuersi. De terrena aūt felicitate que consistit in voluptate. diuitijs. potestate. dignitate. ꝛ fama. fm Boe. iij. de con. habet gaudium de se ꝛ de omnibus alijs pro delectatione. pro diuitijs omnimodaz sufficientiam quā diuitie promittunt. pro potestate omnipotentiaz. pro dignitate oē regimen. pro fama admirationem totius creature. ¶Septimo celum empyreum ē situ supremum. q̄ a centro maxime remotaz Jsaie. lv. Sicut exaltantur celi a terra ꝛc. Ita ēt beatitudo sanctorum est sumuz omnia bona transcendens. Nam quantum ad obiectum est sumum bonum simpliciter: sed quantum ad actum in creatura beatis est summū bonum non simpliciter sed in genere bonorum participabilium a creatura. Et tanta est excellentia illius beatitudinis quā designat celi empyrei excellentia localis. qō vt dicit Apo. j. Cor. ij. nec oculus vidit. nec auris audiuit.

¶Capitulum.xxxij.

Ratia gratum faciens assimilatur primo mobili ꝓpter quatuor. ¶Primo q̄ illud celum est empyreo celo immediatum. Celum enim empyreum deputatum glorie beatorum idipsum representat. Sicut ergo illud celum immediate se habet ad empyreum. Ita gratia immediate se habz ad gloriam. sicut motus ad terminum vel sicut imperfectum ad perfectum Roma. vj. Gratia dei vita eterna. ¶Secundo q̄ illud celuz ē in ordine celorum mobiliz decimum. Nam fm Ptholo. ꝛ fm Alfaragan in libro de sphera motarū fm. Alpetragiū in astrologia nova. supra firmamentum. i. celum stellatum qō est octava sphera oz ponere aliam sperā nonam quā vocamus celum cristallinum in quod reducit motus orbis signorum qui est ab occidente in orientem. Et similiter. supra hāc oz ponere sperā decimam in qua reducit motus diurnus qui est ab oriente in occidentem. ꝛ hec decima sphera vt dicunt est primum celum mobile. Dic igitur ordo sive numerus huius sphere que scz est decima competit ēt gratie sive qua deoz p̄cepta decalogi non implētur. Ipsa enim ē lucerna cum qua decima dragma perdita per peccatum. i. humana natura recuperatur. i. iustificatur Luce. xv. Vñ Apo. ad Ti. nothe. iij. Justificati ergo ex fide deo sumus fm spem vite eterne. ¶Tertio q̄ hec sphera decima inter omnes sperās mobiles obtinet principatum. Est enim primuz mobile. ꝛ ideo non habet nisi vnicum motum scz diurnum. Oēs enim multitudinem ab vnitate causari. Et natura sicut dicit phūs in. xi. de animalibus non transit de extremo ad extremum nisi per medium. ꝛ ideo non est saltus nature ab eo qō habz vnicum motum ad aliud qō habz tres nisi per medium qō hz duos. Cum ergo in sphera stellarum fixaruz decensus fit ab astrologis triplex motus vt dictum est supra capō. xxx. scz diurnus ab oriente in occidentem supra polos mūdi. Et alter stellarum fixarum econtrario ab occidente in orientem. Tertius accessionis ꝛ recessionis. p̄z Fz predicta q̄ sphera stellarum fixarum non potest esse primum mobile. sed oꝑs ante eam esse alias duas sperās. scz vnam que habet tñ duos motus scz diurnum ab oriente in occidentem. ꝛ declinum qui est econtrario ab occidente in orientem. ꝛ ista est sphera nona. ꝛ aliam decimam ante istam q̄ habeat tñ vnicum motum scz diurnum. Il

um non ad ardoꝛe ſed a ſplendoꝛe. Conueniens enim ē ſm Baſilium vt ſicut dꝫnati habent extremas tenebras ita beati habeant extremam lucem. Et hoc etiam competit beatis quoꝝm meno per lumē infuſum glorie confoꝛtata ꝛ eleuata ieffabile ꝛ increatum lumen attingit. ſm illud ꝓ. In lumine tuo videbimus lumē. Repreſentat etiam illud ſplendidiſſimum et lum claritatem glorioſaꝫ quā coꝛpoꝛa gloꝛioſa poſt reſurrectionem habebunt. Da. xij. Fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno patꝛis eoꝝm. ¶Tertio celum empyreū eſt capacitate maximum. Nam infra ſe icludit omnia coꝛpoꝛalia. Et hoc etiam. competit beatoꝝm Felicitati que ſcz includit ꝛ continet omnia deſiderabilia. vt Boetius dicit. q beatitudo eſt ſtatus omnium bonoꝝm aggregatione perfectus. ꝛ ideo ibi ſatiabitur ſolum humanus appetitus. ſm illud. ꝓ. Saciabor cū apparuerit gloria tua. ¶Quaꝛto eſt figura ſpheꝛicum.

Figura autem ſpheꝛica cum careat initio ꝛ fine repꝛeſentat eternitatem dei. quam beati participant: ipſum deum per eſſentiam videndo ſm illud Jo. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te ſolum deum verum ꝛc. Et ideo beati dicuntur eſſe in vita eterna. i. in vita interminabili ꝛ perfecta. Nam eternitas eſt interminabilis vite tota ſimul ꝛ perfecta poſſeſſio. vt Boetius dicit in. v. de conſolatione. Unde q beati habent vitam iterminabilem ꝛ intranſmurabilem non ſolum ſm eſſe ſz ēt vitertus ſm operationem. q quantuz ad illam operationem qua verbuz vident nō ſunt in ſanctis volubiles cogitationes: vt Aug. dicit. xv. de trinitate. Et ideo dicitur Dan. xij. q erūt quaſi ſtelle in perpetuas eternitates. ¶Quinto eſt ab oi motu quietum. Nam ſi eſſet motum motus eius deprehenderetur per aliquod coꝛpus apparens ſicut deprehenditur motꝰ aliaꝝm ſpheꝛaꝝm. quod minime apparet. ꝛ ideo celum empyreum eſt omnino quietum. vnde Baſilius dicit in. ij. hexameꝛō q remuneratio que ꝓ digniſ operatiꝫ mbus reſtauratur in ea luce que eſt extra mundum quietis domicilium ſortietur. Hic etiam ſtatus beatoꝝm vltimo fini i ꝛ pacis. Fz illud ꝓ. Dolſuit finem tuos pacem ꝛc. Habent enim quietem ab omni labore. ſm illud Apoc. xiiij. Amodo iaz dicit ſpū vt requieſcant a laboꝛibus ſuis. Item ab omni moleſtia vel inquietatione ꝓ. In pace in idipſum doꝛmiam ꝛ requieſcam. ¶Sed nota q q̄uis celuz empyreum ſit imotum. habet tñ ſm aliquos influentiam ſuper alia coꝛpoꝛa que mouētur. ſicut etiam ſupremi angeli qui aſſiſtūt habent influentiam ſuper medios ꝛ vltimos qui mittuntur q̄uis ipſi non mittāt. Influit aūt celum empyreum in primum mobile non ad tranſieno ꝛ aduenieno ꝓ motū. ſed ad ſirum ꝛ ſtabile pura virtutez continendi ꝛ cauſandi vel aliud hmōi ad dignitatem ptinens. Similiter beati qui ſunt in patria influunt nobis qui ſumus in via ſuffragia ꝛ beneficia multa. ꝛ pꝛecipue ſpūalia que ſunt ſira ꝛ ſtabilia bona. vnde Job hoꝛtatur hoiem viatoꝝz dicēs. Voca ſi eſt qui tibi rñdeat ꝛ ad aliquem ſanctoꝝm cōuertere Jo. v. ¶Sexto eſt a diſſoꝛmitate remotū. Eſt enim totalr vnifoꝛme nō hñs pꝛium diſſoꝛmitatem. ſicut celum ſtellaꝝm. Qō etiam competit beatitudini ſanctoꝝ. nō quidem ex parte beatoꝝ cū beatitudo vnius ſit maioꝝ q̄z beatitudo alterius. ſm illud. i. Coꝛinth. xv. ſtella diffeꝛt a ſtella in claritate. ꝛ ſic ex pte beatoꝝm ē ibi quedā diſſoꝛmitas graduum. ꝓpter quod dixit xꝓs Jo. xiiij. In domo patꝛis mei manſiones multe ſunt. ſed ex parte dei beatificantis qui eſt beatitudis obiectum. ex cuius cognitione ſaluus aliquis efficitur ꝛ beatus ſm illud Aug. in iij. confeſ. Beatus qui te nouit etiam ſi alia ignoꝛet. ipſa beatitudo ſanctoꝝm eſt ſimpleꝛ ꝛ vniformis. Quia licet dicantur eſſe ibi congregata omnia bona. tamen illa congregatio bonoꝝm eſt in deo.

non per modum cōpoſitionis ſed per modum ſimplicitatis. q̄z que in creaturis multiplicia ſunt in deo pꝛeexiſtunt ſimpliciter ꝛ vnite. Et hinc eſt q̄ diuina bitudo vna ꝛ ſimpleꝛ exiſtens. nihilominus omnem beatitudinem complectitur. Quia q̄cquid eſt deſiderabile in quacūq̄z beatitudine vꝛ vera vel falſa totum eminentiuo in diuina beatitudine pꝛeexiſtit. De contemplatiua cnim felicitate hz certiſſimam ꝛ continuam contemplationem ſui ꝛ aliaꝝm omnium. De actiua ꝙ gubernationem totius vniuerſi. De terrena aūt felicitate que conſiſtit in voluptate. diuitiſ. poteſtate, habet gaudium de ſe ꝛ de omnibus aliis ꝓ delectatione. ꝓ diuitijs omnimodaz ſufficientiam quā diuitie ꝓmittunt. ꝓ potestate omnipotentiaz. ꝓ dignitate oē regimen. ꝓ fama ād̄irationem totius creature. ¶Septimo celum empyreum ē ſitu ſupremum. q̄ a centro maxime remotuz. Iſaie. lv. Sicut exaltantur celi a terra ꝛc. Ita ēt beatitudo ſanctoꝝm eſt ſūmuz omnia bona transcendens. Nam quantum ad obiectum eſt ſūmum bonum ſimpliciter: ſed quantum ad actum in creaturis beatis eſt ſummū bonum non ſimpliciter ſed in genere bonoꝝm participabilium a creatura. Et tanta eſt excellentia illius beatitudinis quā deſignat celi empyrei excellentia localis. qō vt dicit Apo. i. Coꝛ. ij. nec oculus vidit. nec auriſ audiuit.

¶Capitulum. xxxiij.

RAtia gratum faciens aſſimilatur primo mobili ꝓpter quatuoꝛ. ¶Primo q illud celum eſt empyreo celo imediatum. Celum enim empyreum deputatum glorie beatoꝝm idipſum repꝛeſentat. Sicut ergo illud celum immediate ſe habet ad empyreum. Ita gratia imediate ſe habz ad gloriam. ſicut motus ad terminum vel ſicut imperfectum ad perfectum. Roma. vj. Gratia dei vita eterna. ¶Secundo q illud celuz ē in ordine celoꝝm mobilez decimum. Nam ſm Ptholo. ꝛ ſm Albatagnū libro de ſpheꝛa motaꝝ ſm. Alpheꝛagiū in aſtrologia noua. ſupꝛa firmamentum. i. celum ſtellaꝝm qō eſt octaua ſpheꝛa oꝛ ponere aliam ſpheꝛam nonam qui vocatur celum criſtallinum in quod reducit motus celum criſtallinum qui eſt ab occidente in oꝛientem. Et ſimiliter ſupꝛa hāc oꝛte in oꝛientem. ponere ſpheꝛaz decimam in qua reducit motus diurnus qui eſt ab oriente in occidentem. ꝛ hec decima ſpheꝛa vt dicunt eſt primum celum mobile. Dic igitur ordo fiue numeꝛus huius ſpheꝛe que ſcz eſt decima competit ēt gratie ſine qua decez p cepta decalogi non implētur. Ipſa enim ē lucerna cum qua decima dragma peꝛditta per peccatum. i. humana natuꝛa recuꝛatur. i. iuſtificatur Luce. xv. Dñi Apo. ad Timothe. iij. Juſtificati ergo xꝓi hec dees ſanus ſm ſpem vite eterne. ¶Tertio q̄ hec ſpheꝛa decima inter omnes ſpheꝛas mobiles obtinet principatum. Eſt enim primuz mobile. ꝛ ideo non habet niſi vnicum motum ſcz diurnum. O pꝛ cui multitudinem ab vnitate cauſari. Et natuꝛa ſicut dicit pbus in. ix. de animalibus non tranſit de extremo ad extremum niſi per medium. ꝛ ideo non eſt ſaltus nature ab eo qō habz vnicum motum ad aliud qō habz tres niſi per medium qō hz duos. Cum ergo in ſpheꝛa ſtellaꝝm ſiaruz ſecundum aſtrologos tripleꝛ motus pꝛehenſus ſit ab aſtrologis tripleꝛ motus vt dictum eſt ſupꝛa capꝰ. xxx. ſcz diurnus ab oriente in occidentem ſupꝛa polos mūdi. Et alteꝛ ſtellaꝝm ſiaꝝm econtꝛario ab occidente in oꝛientem. Tertius acceſſionis ꝛ receſſionis pꝛedicta q ſpheꝛa ſtellaꝝm ſiaꝝm non poteſt eſſe primum mobile. ſed opꝛ ante eam eſſe alias duas ſpheꝛas. ſcz vnam que habet tñ duos motus ſcz diurnum ab oriente in occidentem. ꝛ declinum qui eſt econtꝛario ab occidente in oꝛientem. ꝛ iſta eſt ſpheꝛa nona. ꝛ aliam decimam ante iſtam q̄ habeat tñ vnicum motum ſcz diurnum. Il

lud enim quod est primus in genere corporum mobilium non potest esse multiforme ⁊ varii in motibus q̄ ab vno motore primo ⁊ simplici in eo q̄ō mouetur ab ipso non potest esse nisi vnus motus. Quia ergo diuina gratia est id quo anima primo mouetur ad iusticiam. recte in celi primo motu designatur. Est etiā motus grēvnicus in q̄tum non inclinat nisi ad bonum. ¶Valum enim. quia multifarie contingit vt dicit Dionysius habz motus multiformes. Ipsa etiam gratia est q̄ deo vnimur. ⁊ est motus eius diurnus id est lucidus ⁊ velox. Nescit enim tarda molimina ⁊c. ¶Quarto firmamentum siue celum stellatum est omnium motuum causatiuum ⁊ mensuratiuum. Nam illud q̄ō est primū in aliquo genere est causa ⁊ mēsura aliorum quare cuz motus localis sit primus motuum vt phūs probat. Et inter motus morales gratia est primus motus omnium virtutuz ⁊ motuū qui sunt in nobis ad actus virtuosos ⁊ interiores. O ēs enim virtutes gratuite causant a gratia. sicut oēs potentie aie ab essentia aie. Vñ gratia ē i ipsa essentia anime. virtutes aūt sunt in potentijs tanq̄ in subiecto. Item gr̄a illuminat aiam ad cognoscenduz defectus suos quos peccati tenebra occultat. Nam sicut adueniente lumine solis fugatur tenebra noctis ⁊ pulchritudo vniuersi apparet. Ita cū gratia illuiat aiaz videt defect⁹ suos quos prius ñ videbat. sic atomi i radijs sol appēt ⁊ i vmbra ñ. Ita mima peccata in conscia illuminata po. Accedite ad eum ⁊ illuminamini. Sed nota q̄ sicut sol non illuminat cecos q̄uis oriatur super bonos ⁊ malos. Ita nec gratia peccatores. q̄ peccatores sunt in cōtraria dispositione scz per obstaculum peccati Jo. j. Tenebre eum non comprehenderūt scz lucem gratie. ideo dr̄ Ephe. v. Exurge qui dormis. ¶Item gratia assimilatur rori. ¶Primo q̄ ros ex alto manat. generatur enim ros in alto. flante vento calido i. austro. q̄ gratia descendit nobis infundente spūsancto. Non est enim ros tēste ¶Philoso. nisi pluuia pauca. Auster aūt rorem gignit quez aquilo sua frigiditate dispergit. q̄ gratia quā deus hominibus infundit diabolus si potest eam corrumpit dum culpam contrariam gratie introducit. Dicit tamen Basilius q̄ luna est mater roris. q̄ scz domina nostra in luna significata totius gratie impetratrix existit. Et ideo quicquid ros gratie in nobis facit totum potest dici opus virgis. ¶Secundo q̄ ros serenitatē ⁊ temperiē amat. Vnde ros non generat nisi in sereno ⁊ tēpore temperato q̄ si non sit serenū impeditur appropinquatio solis vaporē eleuātis qui est materia roris. Si aūt est estus consumitur ipse vapor subtilis. vapor enim roridus subtilior ē inter vaporeos humidos ⁊ ideo eleuatur ad supremum interstitiuz aeris exclusiue. q̄ ille locus temperatus ē eo q̄ medium est inter calidissimum ⁊ frigidissimuz. ideo ibi equaliter agit calor cōgelationem impedicns ⁊ frigus cōprimēs. Vnde ille locus strictus ab Aristo. dicit. q̄ clausus ē inter duo extrema. Ros ergo ē diuina gratia que nullo modo innenitur in anima nisi serena sit ⁊ a peccato pura. Non.n. sol lumen gratie influēs appropinquare potest vbi mentis serenitas deest. Item estus concupiscentie destruit vaporem gr̄e. ⁊ ideo opz q̄ reprimatur re medio temperātie siue abstinentie. ¶Tertio q̄ ros terras iebriat scz q̄ diuina gratia mentes a terrenis delitijs alienat.

¶Quarto q̄ ros in seminibus medullā ampliat. Ita diuina gratia in nobis omnia bona multiplicat. ¶Quinto quia ros ostreas ⁊ pisces mari impinguat. q̄ gratia mentes humanas per amorem charitatis dilatat. ¶Sexto q̄ margaritam in conchilia generat q̄ per diuinam gratiā filius dei in vtero virginali est generatus ¶Septimo q̄ pullos columbos sustentat antēq̄ nigrescāt. q̄ gratia animā non deserit quā spūaliter pascit nisi posteq̄ p culpā nigrescere incipit. Est enim gratia cibus

spūalis anime sicut panis est cibus materialis corpis. ¶Octauo q̄ ros causat vulcedinem. Naz q̄uis videatur insipidus. ē tamen potestate dulcissimus ⁊ melliis in herbis ⁊ floribus causatiuus. Nihil enim sapientes mel aliud esse dicunt q̄ roris calore digestū in aere. Ita similiter gratia diuina que ē in penitentia modo nō sentitur sic sapida. q̄uis sit pedulcissima sicut apparebit in patria. Jtē gr̄a diuina assimilatur aque. ¶Primo q̄ aqua est estus refrigeratiua. est enim aqua frigida ex natura. quare in calore estatis homines balneant se aquis. anetes ⁊ anseres sūt ob hāc causam continue in aquis commorantes Et ita etiā simili modo diuina gratia animē refrigerium tribuit dum calorem concupiscentie inflāmantis extinguit. ¶Secundo rōne coniunctionis q̄ ē separatarū partium coniunctiua. Nam terra preficitate in pulucrem caderet nisi eius pres aqua connecteret. Vnde caseus cap̄tus q̄ parum habet de humiditate totus est interius oculatus ⁊ discontinuatus nō sic pecorinus q̄ magis humore est plenus. Ita similiter gratia diuersorum cordium est vnitiua vt sit in diuersis voluntas vna ¶Tertio q̄ est viriditatis conseruatiua. quod apparet in omnibus herbis ⁊ plantis quarum viroreo pendent ex aquis. Arescit enim in breui quecunq̄ planta si non in viroze suo per aquam fuerit conseruata. Et ita gratia dei est in bono conseruatiua dum in peccata cadere non permittit. ¶Quarto q̄ est resistentium submissiua. Nam omnia resistentia sibi vastat ⁊ alta in planum humiliat. Quando enim aqua terram vel aliquod aliud intrat terrā excauat ⁊ a fundamentis omnia subleuat. ⁊ sic omnia complanat. Ita grata omnia sibi resistentia in regno anime. destruit dum altissima corda conuertit. ⁊ suo domino subijcit. ¶Quinto q̄ ē vacui repletiua. Nam replet omnes fossas sibi obuias vt nihil esse vacuum permittat in loco quem inhabitat. Ec sic gratia est beatorum hominum repletiua duz nihil in anima vacuum derelinquit. eo q̄ omnes virtutes ibi gignit quibus omnē patientiam perficiunt ⁊ ad suum complementum addunt. ¶Sexto rōne caloris. q̄ ab alto cadēs ē caloris causatiua. Nā in aluco fluuio non calescit. q̄ tarde movetur sed aqua cadens ab alto citius movetur ⁊ descendit velociuz. ¶Motus enim nisi sit velox calorem non inducit. Quasi aūt aqua fluida est gratia humana. Nec enim cito labitur. q̄ faciliter amittitur ⁊ h non calefacit. q̄ diuinuz amorem non inducit imo frequenter oppositum. Vnde Apo. dicit. Si adhuc hoibus placerez xpi seruus non essem ⁊c. Sed aqua cadēs ab alto est gratia veniens a deo. Et hec ē aq̄ quevelociter descēdit. q̄ nescit tarda molimina spiritussancti gratia. sicut dicit glosa Jeronymi super illud Actuz. Et factus est de celo repente sonus ⁊c. Vnde hec etiam est aqua que charitatis igne animam calefacit. ¶Item ipsa gratia diuina superabundans facit in quocunq̄s homine cessare tentationes diaboli. sicut in multa pluuia cessant venti. eo quod vapor siccus qui est materia venti impeditur. ⁊ non eleuatur amplius ventus ⁊ hoc abundante suo contrario. cum contrarius magis forte impedit contrarium minus forte. Quasi ergo multa pluuia in terra ē abundantia gratie in anima in qua cessant venti malarum tentationum. Eo q̄ō vapor ideſt appetitus peccati non eleuatur in corde suo contrario scilicet dei gratia ibidem abundantie. ¶Jtez gratia dei assimilatur fluuio de paradiso egredienti qui diuiditur in quatuor capita ideſt in quatuor flumia. Genesis secundo. Hec enim in diuersis quatuor habet modos Est enim in penitentibus turbida. Et hec gratia assimilatur Ydon ideſt nilo qui ē fluuius mesopotamie semper turbidus ⁊ circuit terram ethiopie. a. mentes horuz de nigratorum. Ethiopes enim nigri sunt. ⁊ descendit per egyptum ideſt per corda

superborum que sunt tenebrosa.lumine ve
ro sapientie carentia.Egyptus enim iter
pretatur tenebre.cuius planicies idest hu
milem cognitionem nilus.i.gratia penitē
tie irrigat.cumulis arenarum idest memo
riis peccatorum claudentibus ostia eius.
Nam peccatorum memoria superbā men
tem humiliat.et ipsa humilitas gratiam re
tinet ne defluat. Dic fluuius habz cocodrillos idest demones infestantes. Sz be
stiola quedam que dicitur endros luto se
inuoluens intrat per os in ventrem eius
et rapit omnia interiora eius eūqz occidit
Hec bestiola humilitatem xpi significat q̄
luto carnis nostre se vestiēs diabolicū vē
trem idest virtutem diruptit et quos sibi i
corporauerat extrahit.cuiusq; virtutem ex
tinxit. ¶ Secundo gra xpi est in obedien
tibus plurima et hec assimilatur physon.q
circuit terram euilath idest indiam. Nam
india in scriptura interpretatur nutus vel
dilucidus q; scz vir obediens nutu alteri
us.s.superioris sibi dilucidato.i.ostenso mo
uetur.Et dr physon grece decem latine co
q; decem in se recipit flumina idest obser
uantias et impletionem decem preceptorum
legis. Dic fluuius abundat arenulis au
reis et gēmis preciosis et in eius etiam li
tore crescūt aromatice et medicinales her
be.Arenule auree sunt exempla speciosa.
gēme preciose sunt merita copiosa.medi
cinales herbe sunt viciorum remedia virtuo
sa.que omnia abundanter inueniuntur i
vere obedientibus.¶Tertio gra xpi i pa
tientibus est subita siue festina. Vnde assi
milatur fluuio tigris qui ad instar tigris
animalis velocissime currit ad modum sa
gitte.vt dicit Josephus.q; scz passiones et
tribulationes presentes faciunt nos ad de
um currere velociter. Psalmista. Adulti
plicate sunt infirmitates eorum postea ac
celeraverunt.sicut equus calcaribus per
cussus velocius currit. Dic pergit contra
assyrios.qui interpretantur deprimentes
q; scz.patientia contra persecutiones et de
pressiones hominum invictum reddit. Itez
post multos circuitus intrat mre rubrum
q; quandoq; post multas passiones per
ducit ad martyrium quod propter rubedi
nem effusi sanguinis per mare rubrum de
signatur.¶Quarto xpi gratia ē fructife
ra in diligentibus. Et hec assimilatur eu
frati qui interpretat frugifer.nullius enim
ē fructus opus sine gra dilectionis. Dic ē
fluuius mesopotamie que interpretat alti
tudo cuiusdam vocationis.q; scz altitudo
xpiane vocationis consistit in dilectione
charitatis. Dic ē copiosus in gēmis quia
charitas abundat in operibus virtuosis et
meritoriis.¶Item gra dei assimilatur q
busdam fontibus mirabilibus qui inueni
untur in quibusdam prouinciis sm.v. dif
ferentias que sunt in effectibus gre.Re
fert enim Aug.et et Isido.q; sunt duo fō
tes in boetia quorum vnus memoriam et
alter oblitionem inducit.Et hec est prima
contrarietas in effectibus gre.q; gra facit
oblitionem tēporalium et memoriā spūa
lium.Et hec fuit in apostolo dicente.Que
retro sunt obliuiscens.s.temporalia ad ea
No q̄ sunt priora extendens me scilicz ad
spūalia Phil.iij.¶Secundo refert Au
gu.q; ē quidam fons in egypto in quo fa
ces extinguantur accense et accendant ex
tincte.Et hec ē secūda contrarietas gratie.
q; extinguit vicia et accēdit virtutes .Ro.
xiij.abiciamus opera tenebrarum et idua
mur arma lucis. ¶Tertio dr quidam eē
fons apud garamantes.qui fons ē taz al
gens de die vt non bibatur.tā calidus de
nocte vt non tangatur.Et hec ē tertia dif
ferentia gre.Quia gra in die prosperita
tis facit algidum idest humilem ita vt nō
bibatur siue absorbeatur a superbia. Et i
nocte aduersitatis facit calidum idest fer
ventem et devotum ita vt nō tangatur ab
impatientia. ¶Quarto leguntur duo fon
tes fuisse in sicilia.quorum vnus sterilem
faciebat.alter No secunditatem inducebat
Et hec ē quarta differentia gre quia facit
aliquos steriles in carnalibus scilicet per
continentiam.et secundos in spūalibus.s

per doctrinam et bona opera. ¶Quinto
legitur fuisse quidam fons in idumea.qui
tribus mensibus anni est turbidus.tribus
sanguineus.tribus viridis.et tribus limpi
dus. Et hec est vera differentia gratie. q̄
in quibusdam est turbulenta.vt in tribula
tis siue actibus.qui frequenter turbantur.
sicut dominus dixit Marthe.Turbari er
ga plurima.in quibusdam No limpida.si
cut in contemplatiuis. In quibusdam No
sanguinea sicut in martyribus.Et i quib⁹
dam viridis sicut in virginibus. ¶Item
gratia spūssancti assimilatur aque putcali.
¶Primo rōne saporis.q; a terra circū
stante saporem attrahit. Vnde nunc sal
sam nunc dulcem se ostendit. Ita gra spi
rituissancti ēodem anima terreno corpi cir
cundatur nō vniformiter sed varie in aia
spirat,Nam hunc est salsa in anima pe
nitentis:nunc dulcis in anima contem
plantis.¶Secundo rōne laboris. ad hoc
enim vt aqua putealis melioretur oportz
vt sepius vacuetur vel hauriatur. Vnde
quanto frequentius in extrahendo caz de
puteo laboratur tanto melior et motu effi
citur. Hauritur enim aqua ex puteo pro
funde bonitatis diuine orationis assiduī
tate.Et ideo quanto crebrius oratur tan
to magis gratia impetratur.per quā anī
ma proficiens melioratur.¶Tertio rōne
dulcoris.q; tanto aqua putealis est dulci
or quanto est terre viue vicinior.Terra āt
viuentium dicitur vita beata.ps. Portio
mea tē. Huic terre quanto magis anima
propinquat per contemplationem vel affe
ctionem tanto gratiam percipit dulciorez
et etiam carnis vel mundi intrinsecus re
frigerationem.¶Quarto rōne caloris.q;
puteus nunqz de leui in hyeme congelat.
eo q; calor a suo contrario ad interiora pu
tei repellitur. Vnde non solum non con
gelatur.i.non coartatur a frigore.imo magis tunc fervescit et inflāmatur.Et ita etiā
simili modo est de anima que per gratiaz
in hyeme tribulationis magis in amore
dei calescit et accenditur.

¶Capitulum.xxxiij.

Ratie gratis date assimi
lātur circuli celestis spe
re de quib⁹ meminit. Sa
lomō Eccl.j.vbi o cit. Lu
strans vniversa in circui
tu pergit spūs et in circu
los suos revertitur. Nam
gratie gratis date sunt ille quas enumer
rat Apo.j.Corin.xij. Alij datur per spūm
scientie. Alij aūt sapientie sm eundem spi
ritum. Alij gratia sanitatis in vno spiritu.
Alij operatio virtutū. Alij prophetia. Alij
discretio spūum. Alij genera linguarum.
Alij interpretatio sermonum. Prima igi
tur est sermo sapientie. Et hec assimilatur
celesti circulo qui dicitur solsticialis esti
ualis. Sermo enim sapienter loquentis
ad tria tendit que nobis ille circulus rep
sentat. ¶Primo ad instruendum intelle
ctum specialiter de diuinis et spūalib⁹ cir
ca que proprie est sapientia. Tunc aūt in
tellectus instruitur dum aliquis sic clare
loquitur q; doceat. Et hoc representat cir
culus ille solsticialis qui ideo solsticialis ēsti
ualis dicitur q; sole ibi existente fit solsti
tium estiuale.vbi aūt existit sol presens ōia
clare et lucide videntur.sic qui loquēdo in
struere desiderat necesse ē vt ea que loqui
tur clare et lucide ostendat. Et talibus di
citur ex persona Sapiētie Eccl.xxiij.Qui
elucidant me vitam eternam habebunt.
¶Secundo qui sapienter loquitur inten
dit ad mouendum affectum .vt scz liben
ter audiant verbum dei sed ille qui vult de
lectare oportz q; loquatur temperate.a.nō
nimis polite.q; plita locutio non dele
ctat.sed attediat.Et si vult mouere affectū
oportet q; loquatur fervenˉter.verba enim
inflammare nequeunt que frigido corde
proferuntur vt dicit Greg. Et hoc signi
ficat circulus solsticialis estualis.q; est q̄
si coniunctius nostre habitabilis et toti
de zone. In nostra habitabili est temperi
es aeris. In torrida No excessus fervoris
Vnde in sermone predicantis debet hec

gratias mortuos suscitant. ¶Quinta gratia gratis data est operatio virtutum.i. signorum vel miraculorum. Unde hec assimilatur zodiaco circulo qui dicitur cē circulus signorum. Nam miracula que facultatem nature excedunt vocantur virtutes. Quia No sunt ad manifestandum aliquod supernaturale vocantur signa. propter excellentiam autem dicuntur portenta vel prodigia quasi procul aliquid ostendentia. ¶Sexta gratia gratis data ē prophetia: Et hec assimilatur illi circulo celestis sphere qui dicitur Colurus solstitialis qui incipit a polo septētrionali: et per Cancrum et Capricornum circulariter procedens iterum redit ad suum principium. Nam prophetia vt dicit Grego. qñq; incipit a preteritis. sicut de prophetia Noysi patet qui ppbetauerat de principio creationis rerum. quandoq; No est de presenti occulto quandoq; de futuro: et quādoq; a futuris redit ad preterita. sicut expresse patet in libris prophetarum. Dicitur autē colurus a colon vri idest membrum silvestris bonis. Colon enim est membrum vrus No bos silvestris dicitur.i. cauda.s. bonis silvestris qui erigens caudam circulum facit imperfectum. Unde colurus quasi circulus imperfectus. Nam sicut dicit apls.i. Corin.xiij. Ex parte cognoscim⁹ et ex parte prophetamus. Unde prophetia imperfectionez habet. ¶Septima gratia gratis data est discretio spirituum. et hassimilatur circulo orizontis qui sez dividit duo hemisperia. hec autem hemisperia sez inferius et superius sunt duo spiritus.s. creator et creatus: Qui autem habent hāc gratiam dividunt et discernūt quando id quod suggeritur vel inspiratur est a spiritu creatore idest a spōsancto. vel a creato.i. a spū proprio vel maligno. vident etiā ea que dicuntur quo spiritu dicantur. Unde dicitur.i. Jo.iiij. Probate spūs si ex deo sint. Et ibidem. Nolite omni spūi credere. ¶Octava est gratia linguarum. Et hassimilatur alteri circulo paralello sez astrali. Nam paralellus vt dictum est dicitur eque distans qz sez habentes domuz linguarum omneo linguas quantūcūq; distantes sive differentes equaliter loquebātur. sicut patet de apostolis. Actuum scdo Sed hoc q dm equaliter intelligendum est quantum ad ea que pertinebant ad fidei doctrinam. In quibus divina gratia nulla linguarum distantia fuit apostolis ignota. sed quantum ad ea que supra adduntur humana arte ad ornatum et eloquentiam locutionis qnlibet apostolus instructus erat in sua lingua. non aūt aliena Unde apostolus maiori facundia vsus ē in epistola ad hebreos quā scripsit in ppria lingua q̄s in alijs quas greco sermone composuit. Sicut etiam in sapientia et scia fuerūt sufficiēter instructi quaz regrebant i doctria fidei. non aūt quātū ad oia que per scientiam acquisitam cognoscuntur. puta de conclusionibus arithmetice et geometrie tē. ¶Nona gratia ē interpretatio sermonum. Et ista assimilatur alteri coluro sez equinoctiali qui per libram in arietem procedens iterum redit ad suū punctum. Assimilatur autem interpretatio sermonum coluro quia imperfectionē habet sicut et prophetia. Nam qui scit interpretari vnum: nescit quandoq; interpretari aliud. Sicut Daniel interpretatus ē visionem sive somnium nabuchodonosor et tunc in alia visione quā ipsemet habuit dicit. Ego audini et non intelleri Dan.xii. Et ideo interpretatio sermonum reducitur ad prophetiam. in quantum sez mens illuminatur ad intelligendum et exponendum que sunt in sermonibus obscura sive propter difficultatem rerum significatarū sive etiam propter ipsas voces ignotas q̄ proferuntur sive propter similitudines rerum adhibitas sm illud Dani.v. Audiui de te q posis obscura interpretari et ligata solvere.

¶Capitulum.xxxv.

Hereticorum vita assimilatur antrio terre propter quinq;. ¶Primo qz antrum est tabulum tenebrositatis. Unde dicitur antruz ab atro eo q atrio tenebrio sit insitum. Sic hereticorum vita cum sit animalis et tenebrosa latet tamen sub specie pietatis. vii Mat. vij. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimētis ouiuz tē .i. Re. xiij. Absconderunt se in speluncis et in abditis. in petris quoq; et in antris et cisternis. Hec enim diversa loca diversi modi sunt quibus heretici se occultant sub specie pietatis. ¶Secundo qz antrum habet intuitum capacitatis. Unde antrum dicitur specus ad speculandum qz in suas predas animalia speculantur vt dicit Ysido. Sic heretici in scripturis malicioſas et sophisticas subtilitates speculantur quibus simplicium animas rapere et peruertere possint Job.xxxix. Quando cubant in antris et in specubus insidiantur. ¶Tertio qz antrum habet intemperamentum cōtrarietatis. Nam antrum est in estate valde frigidum et in hyeme valde calidum. sic heretici in operibus charitatis sunt valde frigidi: sed in operibus iniquitatis sūt valde calidi.i. feruētes et soliciti. Unde in eis impletur illud Mathei.xxiiij. Quoniā superabūdabit iniquitas tua. refrigesset charitas multorum Job.xxvij. Ingredietur bestia latibulum suum et in antro suo morabitur. ab anterioribus egredietur tēpestas et ab arcturo frigus. ¶Quarto qz hz nutrimentum vilitatis. Nam antrum ē scribus bestiarum nutriendis aptuz. Sic heretici nutriunt filios bestiales et carnales concedendo eis libertatem operū carnis dicentes fornicationem non esse peccatum et multa alia similia Judith.vj. Fecerunt sibi antra et speluncas in montib⁹ .i. opiniones corruptas et carnales. in mōtibus.i. in exemplis et doctrinis suoz maiorum. ¶Quinto qz est habitaculum infirmitatis. Nam antrum ex vaporibus et sordibus animalium sepe est sordidum et corruptum. et ideo in eo habitare volentibus est infirmum. Sic verbis et exemplis pessimis seriis et corruptis ipsorum hereticorum cohabitantes et coherentes eis inficiuntur et infirmantur in fide et bonis moribus ꝓpo. Corrupti sunt et abominabiles facti sunt ēē.ij. Thim.iij. Errantes et in errorez mittentes. ¶Item hereticorum doctrina assimilatur alluvioni. ¶Primo rōne inundationis qz alluvio dicitur latens et lata inundatio aquarum. Doctrina aūt heretica sub specie pietatis et colorate veritatis quasi per omnes partes orbis actenus inundavit et se dilatavit. ¶Secūdo ratione consumptionis. dicitur enim alluvio ab abluendo qz terram per quam transit abluit et abluendo consumit. Sic hereticorū doctrina licet videatur exterius mundiciā quandam pretendere tamen finaliter cōsumit. dum animc omnem bonam dispositionem tollit Job.xiiij. Alluvione paulatim terra consumitur. Paulatim enīz heretici decipiunt incipiendo a bonis et trahendo ad mala. ¶Tertio ratione dissolutionis. nam quanto per absconditas ripas rum. concavitates maiori se fluxu alluvio diffundit tanto periculosius littoris solidi tatem dissoluit. Sic hereticorum doctrina quanto occultius mentibus simplicium infunditur tanto periculosius vite vel fidei in eis soliditatem dissoluit. ¶Quarto ratione deceptionis. Quia ripe superficies exterius solida videtur. sed consumptio interius occultatur. Et ideo pes calcantis interius facile labitur. qz interiori soliditate cōpam facile labitur. qz interioti soliditate cō sumpta lateno vacuitas non videtur. vt dicit Gregorius. Sic etiam faciliter simplices ab hereticis seducuntur et in hereſiz eorum labuntur. qz falsitas eorum et prauitas sub quadam veritatis specie et verborum dulcedine occultatur. sēda Thimo.iij. Habentes quidem speciem pietatis virtutem aūt eius abnegantes.

¶Capitulum.xxxvj.

Humilitat' gradus assimilari possunt circulis planetarū Nam vt Ptholomeus dicit Planetis assignant tres circuli scz deferens equans t epicyclus. Deferens est circulus planete per cuius circunferentiam semper mouetur epicyclus ipsius planete. dictus ideo deferens q: defert circulum epicycli Huic assimilatur primus humilitatis gradus qui est subdere se maiori non solum quia maiori deferendū est sed etiam q: sm ei⁹ imperium t obedientiam subditus mouere t incedere debet in omnibus. vt sic sm circunferentiam huius circuli ideat sm dispositionem prelati deferatur circulus epicycli.i. vita t voluntas subditi exemplo scz xpi qui dicit Jo.vj. descendi de celo nō vt faciam voluntatem meam. sed volū. eius qui misit me. ¶Secundus circulus vocatur equans scz super cuius centrum mouetur deferens q: in illo tenet vniformiī planeta cursum suum. Et huic assimilatur secūdus humilitatis gradus qui est non p̄ferre se equali. t ille est equans quia scilicz equalitatem sue mensure homo non excedit Eccī. xxxj. Noli extolli sed esto in eis quasi vnus ex illis. ¶Tertius aūt qui vocatur epicyclus est quidam paruus circulus quem describit planeta motu corporis sui per cuius circunferentiā mouetur corpus planete. Vnde in superiori parte sui epicycli mouetur ab occidente in orientē. In inferiori vo parte mouetur ab oriente in occidentē. t huic assimilatur tertius gradus humilitatis qui est minorem nō spernere sed ei se conformare. Et ille est vt circulus minor epicycli cum homo se paruificat obsequendo vel condescendendo minori sicut xp̄s qui dixit apostolis Luce vigesimosecundo capitulo. Quis maior est qui recūbit an qui ministrat: t postea subdit. Ego autem in medio vestrum sz qua si qui ministrat. Huc circulum t gradus humilitatis describit nobis motus corporis nostri qui scz docet vt nos superbire in nullo debeamus. Et hic motus est duplex vnus in motu t hic est ab occidente in orientem inquantum corpus per motum redigitur in pristinam suam originē Genesis tertio. Donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Secundus est in vita qui continue tendit ab oriente in occidentem. i. a natiuitate ad mortem Eccī. primo. Oritur sol t occidit. i. homo primo nascitur postea moritur Sapientie. v. Nos nati continuo desinimus esse t postea erimus quasi non fuerimus. ¶Itē assimilat aeri propter quiqz. ¶Primo q: aer ex sui natura est perspicuus. sic humilis est perspicuus per sapientie susceptibilitatem que est lux spiritualis. Prouer. xviij. Vbi humilitas ibi sapientia. ¶Secundo q: est sui in omnem partem extensiuus sic humilis p sui ad omnem statum coactionem. Nam sicut dictum est humilis homo maioribus obedit: equalibus seruit: minoribus cōdescendit. t sic ad omnem partem humilitas se extendit. Glosa tamen dicit Marb. iij. Super illo verbo decet nos implere omnem iusticiā: q: humilitas habet tres gradus. Primus est subdere se maiori t non preferre se equalibus. t hec est humilitas sufficiens. Secundus est subdere se equali t non preferre se minori t hec est humilitas proficiens. Tertius est subdere se minori. t hec est perficiens q: in hac humilitate tertia est perfecta iusticia. ¶Tertio q: aer est celestis influentie receptiuus. q: humilis est ad diuinam gratiam recipiendam dispositus. Ja. iiij. Deus superbis resistit. humilibus aūt dat gratiam. ¶Quarto q: aer est virtutis respirādi administratiuus per quā respirationem conseruatur vita corporalis. Vnde t aer per respirationem attractus spiritus vocatur. Sm illud p̄s. Os meum aperui t attraxi spiritum. Sic etiam per humilitatem attrahit spiritussanctus per quem est t conseruatur in anima spiritualis vita. Vnde Isa. xlvj. sz aliam translationem. Super quem requiescit spiritus meus nisi super humilem t qui trementem sermones meos. ¶Quinto q: aer est volatilium locus. locus autem q: aer est volatilium locus. locus autez est locati conseruatiuus. q: humilitas est hominum spiritualium t contemplatiuorum conseruatiua. Vnde sicut aues in aere volant. sic viri virtuum in humilitate ambulant. Nam qui ceteras virtutes sine humilitate congregat quasi puluerem in ventum portat sicut dicit Gregorius. Item humilis assimilatur terre. quia q̄uis sit infima tamen celestis influentie est maxime receptiua. Cum enim sit celi centrum in omni sui parte ab ipso influentie suę capax effectum. Et ideo inter omnia mundi corpora est secundissima t rerum multarum in esse productiua. Similiter t anima humilis maxime receptiua est influxus gratie celestis. t q: confluit aq̄ gratie ad concauitatem terre ideat humilitatem anime ad cuius scz abundantiam sequitur secunditas vite per opera meritoria virtutum. sicut in plantis ad abundātiam humorum sequitur secunditas fructuum. p̄s. Erit tanq̄ lignum quod plantatum est secus decursus aquarū qđ fructū suum dabit in tempore suo. Et iterum. p̄s. Terra nostra. i. humilis anima dabit fructum suum. Item humiles assimilantur vallibus. ¶Primo quidem q: valles sūt aquose. Cum enim vallis sit terra declivis t depressa inter medium montiū collocata oportet q: aquarum desuper fluentium sit receptiua. Et talis est anima humilis que dum se voluntarie inclinat t demittit inter duos montes. i. modos superbie. quorum vnus est extolli de spiritualibus. alius extolli de tēporalibus. ab vtroq; declinans quasi media trāsit. t iccirco fluuios spiritualium gratiarum influxum copiosissime recipit. p̄s. Inter medium montium pertrāsibunt aque. Abundat etiam in vallibus ideat in humilibus aqua lachrymarum. p̄s. Ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymaz. ¶Secūdo q: valles sunt fructuose. Nam propter humoris copiam. in herbis t floribus t fructibus secundantur. frondium t florum decor citius adornantur. Ita in humilibus abundant herbe virtutū fruges operum. frondes Xporum. flores affectionum. p̄s. Valles abundabūt frumento. i. humiles vite merito. ¶Tertio q: valles sunt umbrose. q: scz a montibus t collibus obumbrantur. t sic in humilibus sūt umbre mōtium. i. exempla sanctor Zach. xiiij. Fugietis ad vallem montiuz meoz. ¶Quarto q: sunt estuose q: scz si in eis maior solarium radior concursus. Quia dū ibi multiplicantur t detinentur. nec vltra eis dilatari conceditur maior ibi q̄s in montibus calor generatur. Vnde in eis nives cicius dissoluuntur ex quaz resolutione loca circadiacentia humectant. Similiter in humilibus diuine consolationes t inspirationes t gre q̄si radij in vallib⁹ multiplicātur quibus mētes eoz ad amorē superne patrie inflāmantur: vnde omne frigus accidie vel peccati citius quasi nix resoluta repellit. scdo Macha. j. Acceptuz ignem de altari absc̄onderunt in valle. ignis altaris ē amor spūalis qui absconditur t seruat i valle. i. in hūilitate mētis. ¶Quinto q: valles sūt gete. Nā edificia in vallib⁹ p̄stituta minus vētoz impulsiōib⁹ agitant q̄s q̄ mōtibus collocant. Nā mōtiū obicctu a procellarum inundantiū impetu valles defenditur. t terremotib⁹ incole vallium rarius molestant eo q: pces terre in vallib⁹ magis iter se cōprimunt q: vētibus eas pces difficuli subeunt. t q: ergo mūne sūt posose a vētis modicū agitant sicut dicit p̄bs. Silet hūiles sūt magis acti t tuti t a ventis psecutionū t a motib⁹ tētationū. Vñ scd Judicū. j. Judas q biratores mōtium obtinuit biratores vallis delere nō potuit.

¶Capitulum. xxxvij.

Sicut natio filij dei assimilatur rori sive rotationi sm illud Isaie. xl. Rorate celi de sup. t nubes pluāt iustū. Hec autem similitudo attenditur quo ad quinq;. Nam filius dei incarna-

Hvmilitatis gradus assimilari possunt circulis planetarū Nam vt Ptholomeus dicit Planetis assignant tres circuli scz deferens equans & epicyclus. Deferens est circulus planete per cuius circunferentiam semper mouetur epicyclus ipsius planete. dictus ideo deferens q: defert circulum epicycli Huic assimilatur primus humilitatis gradus qui est subdere se maiori non solum quia maiori deferendū est sed etiam q: fm ei⁹ imperium & obedientiam subditus mouer & incedere debet in omnibus. vt sic fm circunferentiam huius circuli ideſt fm dispositionem prelati deferatur circulus epicycli .i. vita & voluntas subditi exemplo scz xpi qui dicit Jo.vj. descendi de celo nō vt faciam voluntatem meam. sed volū. eius qui misit me. ¶Secundus circulus vocatur equans scz super cuius centrum mouetur deferens q: in illo tenet vniformiſ planeta cursum suum. Et huic assimilatur secūdus humilitatis gradus qui est non pferre se equali. & ille est equans quia scilicz equalitatem sue mensure homo non excedit Ecci.xxxj. Noli extolli sed esto in eis quasi vnus ex illis. ¶Tertius aūt qui vocatur epicyclus est quidam parvus circulus quem describit planeta motu corporis sui per cuius circunferentiā mouetur corpus planete. Vnde in superiori parte sui epicycli mouetur ab occidente in orientē. In inferiori vo parte mouetur ab oriente in occidentē. & huic assimilatur tertius gradus humilitatis qui est minorem nō sperner sed ei se conformare. Et ille est vt circulus minor epicycli cum homo se paruificat obsequendo vel condescendendo minori sicut xps qui dixit apostolis Luce vigesimosecundo capitulo. Quis maior est qui recūbit an qui ministrat: & postea subdit. Ego autem in medio vestrum suz qua si qui ministrat. Hūc circulum & gradus humilitatis describit nobis motus corporis nostri qui scz docet vt nos superbire i nullo debeamus. Et hic motus est duplex vnus in morte & hic est ab occidente in orientem inquantum corpus per mortem redigitur in pristinam suam originē Genesis tertio. Donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Secundus est in vita qui continue tendit ab oriente in occidentem .i. a natiuitate ad mortem Eccl. pmo. Oritur sol & occidit .i. homo primo nascitur postea moritur Sapientie .v. Nos nati continuo desinimus esse & postea crimꝰ quasi non fuerimus. ¶Itē assimilat aeri propter quigz. ¶Primo q: aer ex sui natura est perspicuus. sic humilis est perspicuus per sapientie susceptibilitatem que ē lux spiritualis. Prouer.xviij. Vbi humilitas ibi sapientia. ¶Secundo q: est sui in omnem partem extensiuus sic humilis p sui ad omnem statum coactionem. Nam sicut dictum est humilis homo maioribus obedit: equalibus seruit: minoribus cōdescendit. & sic ad omnem partem humilitas se extēdit. Glosa tamen dicit Matth.iij. Super illo verbo decet nos implere omnem iusticiā: q: humilitas habet tres gradus. Primus est subdere se maiori & non preferre se equalibus. & hec est humilitas sufficiens. Secundus est subdere se equali & non preferre se minori & hec est humilitas proficiens. Tertius est subdere se minori. & hec est perficiens q: in hac humilitate tertia est perfecta iusticia. ¶Tertio q: aer est celestis influentie receptiuus. q: humilis est ad diuinam gratiam recipiendam dispositus. Ja.iiij. Deus superbis resistit. humilibus aūt dat gratiam. ¶Quarto q: aer est virtutis respirādi administratiuus per quā respirationem conseruatur vita corporalis. Vnde & aer per respirationem attractus spiritus vocatur. fm illud ps. Os meum aperui & attraxi spiritum. Sic etiam per humilitatem attrahit spiritussanctus per quem est & conseruatur anima spiritualis vita. Vnde Isa.xlvj. fz aliam translationem. Super quem requiescit spiritus meus nisi super humilem & quietum trementem sermones meos. ¶Quinto q: aer est volatilium locus. locus autez est locati conseruatiuus. q: humilitas est hominum spiritualium & contemplatiuo rum conseruatiua. Vnde sicut aues in aere volant. sic viri virtutum in humilitate ambulant. Nam qui ceteras virtutes sine humilitate congregat quasi pulueremꝫ in ventum portat sicut dicit Gregorius. Item humilis assimilatur terre. quia q̄uis sit infima tamen celestis influentie est maxime receptiua. Cum enim sit celi centrum in omni sui parte ab ipso influētie sue capax effectum. Et ideo inter omnia mundi corpora est fecundissima & rerum multarum in esse productiua. Similiter & anima humilis maxime receptiua est influxus gratie celestis. & q: consuit aq̄ gratie ad concupiscentiam terre ideſt humilitatem anime ad cuius scz abundantiam sequitur fecunditas vite per opera meritoria virtutum. sicut in plantis ad abundāciam fructuum humorum sequitur fecunditas fructuum. ps. Erit tanq̄ lignum quod plantatuz est secus decursus aquarū qō fructū suū dabit in tempore suo. Et iterum. ps. Terra nostra .i. humilis anima dabit fructum suum. Item humiles assimilantur vallibus. ¶Primo quidem q: valles sūt aquose. Cum enim vallis sit terra declinis & depressa inter medium montiū collocata oportet q: aquarum desuper fluentium sit receptiua. Et talis est anima humilis que dum se voluntarie inclinat & deprimit inter duos montes .i. modos superbie. quorum vnus est extolli de spiritualibus. alius extolli de temporalibus. ab vtroq; declinans quasi media trāsit. & iccirco fluminarum gratiarum influxum copiosissime recipit. ps. Inter medium montium pertrāsibunt aque. Abundat etiam in vallibus ideſt in humilibus aqua lachrymarum. ps. Ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymaz. ¶Secūdo q: valles sunt fructuose. Nam propter humoris copiam. in herbis & floribus & fructibus secundantur frondium & florum decor citius adornantur. Ita in humilibus abundant herbe virtutū fruges operum. frondes verborum. flores affectionum. ps. Valles abundabūt frumento .i. humiles vite merito. ¶Tertio q: valles sunt umbrose. q: scz a montibus & collibus obumbrantur. & sic in humilibus sūt umbre motium .i. exempla sanctoz Jacob. xxxij. Fugite ad vallem montiuz meoz. ¶Quarto q: sunt estuose q: scz sit in eis maior solarium radioz concursus. Quia dū ibi multiplicantur & detinentur, nec vltra eis dilatari conceditur maior ibi q̄s in montibus calor generatur. Vnde in eis nives citius dissoluuntur ex qua resolutione loca circadiacentia humectant. Similiter in humilibus diuine consolationes & inspirationes & gre q̄si radij in vallibus multiplicātur quibus mētes eoz ad amorē superne patrie inflāmantur: vnde omne frigus accidie vel peccati citius quasi nix resoluta repellit. sedo Macha.j. Acceptuz ignem de altari absconderunt in valle. ignis altaris ē amor spūalis qui absconditur & seruat i valle .i. in humilitate mētis. ¶Quinto q: valles sūt gete. Nā edificia in vallibus constituta minus vētoz impulsiōibus agitant q̄s q̄ mōtibus collocant. Nā mōtiū obiectu a pcellarum inundantiū impetu valles defenduntur. & terremotib⁹ incole vallium rarius molestant eo q: pres terre in vallib⁹ magis iter se cōprimunt q: vētu illas pres difficuli subitr̄ at. q: ergo minus sūt pnose a vētis modicū agitant sicut dicit ps. Silex & bubiles sūt magis geti & tuti & a ventis persecutionū & a motib⁹ tētationū. Vñ hz dr Judicū.j. Judas q bitatores mōtium obtinuit bitatores vallis delere si potuit.

¶Capitulum.xxxvij.

Incarnatio filij dei assimilatur rori sive rotationi fm illud Ysaie.xl. Rorate celi desup & nubes pluāt iustū. hec autem similitudo attenditur quo ad quinq̄. Nam filius dei incarna-

tus est vt mundum malignitate inflãmatum refrigeraret. Ros enim calorem temperat t refrigeria prestat. Ita ille ros temperauit ethum concupiscentie Ecci. xliij. Ros obuians ardori venienti humilem efficiet cum t adducet refrigerium gratie. Danielis tertio. Fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem. ¶Secundo incarnatus est vt mundum aridum impinguaret. Ros enim quoslibz pisces maris impinguat. Et in aliquibus regionibꝫ oues rore pascuntur t impinguantur. Sic ille ros mundum aridum ipinguauit Ecclesiastici vigesimoseptimo. In pinguedine terre t rore celi desuper erit benedictio tua. Impinguamur enim in christo ex consideratione sue humanitatis. t hec est pinguedo terre. t etiam ex contemplatiõe sue diuinitatis. t hec est pinguedo roris. ¶Tertio vt mundum sterilem secundaret. locus enim vbi ros non descendit sterilis existit. Sic mundus erat sterilis a bona operatione. sed descendit ros ille in ipsum et germinare fecit Ose. xiiij. Ego quasi ros t israel germinauit quasi lilium. ¶Quarto vt mundum famelicum pasceret Numeri. xj. Cũqz descenderet nocte super castra ros descendebat pariꝫ t manna. Isto tamen rore non pascuntur homines corruini idest per peccatum denigrati sed paruli idest homines mansueti per puritatem albi. Nam pulli coruorum cꝫ diu habent pilos albos a parentibus relinquuntur t tunc elcuantes capita t aperientes rostra celesti rore pascuntur. Unde in. ps. Qui dat iumentis escam ipsorum t pullis coruorum inuocantibus eum. Quando autem nigrescere incipiunt a parentibꝫ suis nutriũt. ¶Quinto vt ptãtẽ demonum coerceret. Ros enim nocturno tempore cadẽs venenosa aialia arcet. t iõ venenũ eorum non tñ nocet de nocte quantum de die sm phm. Raro etiam pungũt serpentes cꝫdiu stant inter herbas roridas. Sic ille ros celestis ad nos veniens malitiam demonis refrenauit. Isa. xxvj. Ros lucis ros tuus. t terram gigantum idest superborum demonum detrahes in ruinam.

¶Capitulum. xxxviij.

Inconstans homo assimilat mercurio qꝫ cũctis sit de se tẽperate nature t diurnus. tñ frequentius variatur qꝫ modo masculinus modo femineus inuenitur. Cito enim se vertit ad naturam illius planete cui cõiungitur. vt cũ bonis bonus t cum malis malus. cũ mediocribus mediocris vel malicioſus statiz efficiatur. Et talis est incontinens siue inconstans homo sm ꝓ. Cum sancto sanctus eris t cum viro innocente innocens eris t cum electo electus eris t cum puruerso peruerteris. Item inconstans homo assimilatur aeri in tribus. ¶Primo qꝫ aer ẽ substantialiter leuis. t sic homo inconstãs est leuis in credendo. Ecclastici. xix. Qui cito credit leuis est corde. prime Joannis iiij. Nolite omni spiritui credere Bernardus. Verumqz viciuz est t omnibus credere t nulli. ¶Secundo qꝫ aer est faciliter mobilis. Sic homo inconstans est mobilis in operando qꝫ sez nõ perdurat in opere incepto. sed faciliter dimittit vnum t incipit aliud Ja. j. Vir duplex animo inconstans est in omnibus vijs suis. ¶Tertio qꝫ aer est multipliciter alterabilis t variabilis etiam in oppositas qualitates. Nõ et fetidio cito corrumpitur dum ei vapor pestiferus admiscetur t ex odoriferis sanꝫ t redolens inuenitur. sic inconstans homo alteratur in conuiuendo ex bonis exemplis aliorum vel ex malis t ex pestifera societate inficitur t ex bona familiaritate dirigitur. Unde congrue assimilatur aeri qꝫ ad omnem ventum vel nubium vaporem alteratur. Job. xxxvij. Subito aer congregatur in nubes t ventus transiens fugabit eas.

¶Capitulum. xxxix.

Ignorantia vel error rationis inducit peccatũ sicut eclipsis solis inducit terremotũ. Est enim eclipsis solis causa t signum terremotus eo qꝫ in terra ad quam conuertitur umbra eclipsis intenditur frigiditas poros terre constringens t reflectens vapores in se ipsum. Et verius signum in cauda qꝫ in caput draconis t tanto verius cito maior fuerit t vbi spissior fuerit umbra. Similiter quanto maior t crassior est error t ignorantia mentem obscurãs: tanto magis mouetur anima inordinate ad peccãdã. Et precipue si est eclipsis in cauda draconis. i. si est error vel etiam ignorantia finis qui prior est in intentione. Unde tũc opus sequens est inordinatum Mathei vj. Si oculus tuus. i. intentio nequã fuerit totum corpus. i. processus operis tenebrosum erit. Nam qualis est intentio que precedit tale est omne opus quod sequitur vt dicit Gregorius t intelligitur de intentione finis. ¶Item ignorantia assimilat tenebre. ¶Primo qꝫ tenebra est visus impeditiua. vnde dicitur tenebra a tenendo. qꝫ ligantur t tenentur oculi ne lumen videant. Sic ignorantia tenet oculos mendeant. Sic ignorantia tenet oculos mendacio ne videant lumen veritatis Thobie. v. In tenebris fodeo t lumen celi nõ video. ¶Secundo quia est egressus prohibitiua Non enim totum est in tenebris ambulare Jo. xij. Qui ambulat in tenebris nescit quo vadit. ¶Tertio qꝫ est casus inductiua. Nam qui ambulat in tenebris facilius t frequenter cadit precipue vbi lubricum esset. Sic etiam ignorantia boni inducit casum peccati. Prouer. iiij. Via impiorum tenebrosa: nesciunt vbi corruant. Frequentior autem est casus vbi est tenebra ignorantie. cuz lubrico concupiscentie. ꝓ. Fiant vie eorum tenebre t lubricum. Et frequẽter vnus ignorans facit errare alium Mathei. xv. Si cecus ceco ducatum prestet ambo in foueam cadũt. ¶Quarto qꝫ est timoris inciusiua. tunc enim homo in tenebris sm illud. ꝓ. Timor t tremor venerunt super me t contexerunt me tenebre. Similiter ignorantia timorem inducit. Sicut enim ignorantes artem bellandi timent frequenter que non sunt timenda vt fragorem armorum t similia. Similiter ignorantes viam dei timẽt frequenter que non sunt timenda. ꝓ. Illic trepidarunt timore vbi non erat timor. ¶Quinto qꝫ verecũdie diminutiua. Nã qui volunt turpia facere tenebras querũt vt verecundiã fugiant. sm illud Ecci. xxiij. Omnis homo qui transgreditur lectum suum contẽnens in animaz suam t dicẽs quis me videt: tenebre circundãt me t parietes cooperiunt me t nemo circũspicit me qd vereor. Sic etiam ignorantia culpe minuit vel tollit ruborem penitentie. Item vt. Confusione non sunt confusi et erubescere nescierunt.

¶Capitulum. xl.

Ira dei quanta super peccatores in fine apparebit? Nã seruor solis sub nube tegitur sed quando discooperitur cꝫ sit ardoris ostendit. Sic ipse qui nunc est quasi sub nube misericordie quante sit iustitie t potentie manifestabit in fine. ꝓ. Cognoscetur dñs iudicia faciens. Item ira dei assimilatur irida sive arcus. Item ira dei assimilatur irida sive arcui lune. ¶Primo rõne significationis. differt enim significatio iridis solis t lune. qꝫ arcus solis vt sacra scriptura tradit Genesis. ix. Apparet in signum diuine clemẽtie. Unde etiam apud grecos dicebatur arcus deymonios. i. sapientie. Quia Plicdisse qui omnia naturalia attribuebãt dijs. dicebant qꝫ arcus ille est signum clementie. qꝫ calor mixtus ex aqua t igne signaz est qꝫ neqz per aquam neqz per ignez euenict periculuz deymone. i. sapientia paridente. Unde ante tempus iudicij quidam nos igne conflagrandi finem mundi expectamus venturum. dicunt quidam doctores catholici qꝫ per. xl. annos arcus nõ apparebit. vt ostendat diuinã clementiam

a mundo amotaz diuini iudicij ira appro pinquante. Arcus aũt lune fm plũos tem pestatẽ longã ꝛ auram instabilẽ. Et magis diuina ira assilat ꝙ ꝗ̃ clementia. ꝓ. Ignis erardescet in cõspectu eius ꝛ in circuitu eius tẽpestas valida. ¶ Scõo rõne coloꝛationis. qz vt dicit Arist. coloꝛ lunaꝛ iridis ẽ albus eo q lumen in nocte videt albũ vt dicit. qõ ẽ qz frigus noctis cõdensans nubẽ non sinit raduꝝ lune cũ sit debilis penetrare in ꝓfundũ eius. ideo tñ i superficie illustratur nubes. ꝛ ideo p ꝙ nus non generaf nisi albedo que in sola superficie habet fieri. Nam rubedo ꝙstituitur ex imutatione lucis in ꝓfundum hũidi fuosi ꝛ vmiditas ex lumine penetrãte in humidũ aqueum. Albedo ergo iridis lunꝛ signi ficat claritatẽ ꝛ tranquilitatẽꝫ ire diuine. Non. n. eo modo ira est in deo sicut in homine sẽꝫ vt sit ex eo passio perturbans ꝛ offuscans siue obscurãs iudiciũ rõnis. Est ergo ira dei alba. i. clara ꝛ trãquilla in nullo mentem eius offuscãs. ꝓ. Deus iudex iustus ꝛ fortis ꝛ patiens nũqd irascet per singulos dies. Et ideo vt dicunt doctoꝛes non ẽ in deo ira que est passio afficiens sẽꝫ solum ira efficiens vt sẽꝫ ipsa pena illata a deo puniente ira dei vocet. ¶ Tertio rõne apparitiõis. qz cũ arcus solis frequẽter appareat arcus tũ lune rarissime apparet Nã vt dicit Arist. in quinquaginta ãnis nõ videt nisi bis. Et iõ hoc põt cẽ. qz arcus talis nõ apꝑet nisi luna decimaq̃rta ꝛ cũ fuerit in ortu vel occasu suo. Luna ergo existens in signis aglonaribus nec ad aglonẽ nec ad meridiẽ bz illã oppositionẽ q̃ regritur ad iridẽ. Si aũt ẽ in signis meridionalib⁹ ꝛ ẽ plena sequit q sol ẽ in aglone ꝙ sint semẽ iridis. Si aũt luna decima quarta sit in orta vel occasu salꝫ sero vel mane pz q sol ẽ ei oppositus. iõ sẽꝫ oppositio recta sit ꝙ regrit. tãta sit disgregatio aeris q vir ibi põt cẽ nubes in tãta dẽsitate ꝛ ꝙtuitate q̃tã regrit. nisi hoc faciat alia ꝙlis stella ꝙ forte non ẽ in tali dispositione in gnquagita annis nisi bis. Et iõ forte hoc dicit pho. ꝙs quidã dicant cũ hoc dixisse tñ referẽdo nõ asserendo. Qõ ergo arcus solis q est signũ clemẽtie frequẽtius appet. arcus Vo lune q ẽ tempestatis plagiuꝫ apparet rarissime. significat q deus ꝓnior ẽ ad misericordiã ꝗ̃ ad irã ꝛ ꝓstabilior ad parcẽdũ ꝗ̃ ad puniẽdũ. Ezech. xviij. Non ẽ voluntatis mee mozo impij. Et Joel. ij. Conuertimini ad dominũ deũ vestrum quoniam misericoꝛs ẽ ꝛ prestabilis super malicia.

¶ Capitulum. xlj.

Ira hũana dupler ẽ. Vna q̃ rõnẽ a rectitudine ꝙstrahit. ꝛ hec ẽ ira ꝓ vicio. Alia q̃ appetitus sensitiuus ꝙtra vicia ꝛ mala mouet fm ordinẽ rõnis. Et hec ẽ ira ꝓ zelũ. put Greg. distinguit in. v. Moꝛ. ¶ Prima ira filius ẽ stelle que canicula nũcupat. Et hoc ostendit tria. ¶ Primo canicule effectus. est. n. illa stella in effectu feruẽtissima. qõ cõpetit ire iordinate ꝛ furie. De qua pho dicit q est accensio sanguis circa coꝛ. vñ qui ad iraz alios ꝓuocãt dñr cẽ incẽdiarij diaboli. õ quibus in ꝓs. Incẽderũt igni sãctuariũ tuũ. i. coꝛ. qõ dz cẽ deo dicatum. ¶ Scõo hoc ostendit canicule ortus. Nã fm Albumasar canicula oritur. un. xir. ḡdu cãcri. in cuius ortu fit magna turbatio in aere. Ira ẽt duz ira exurgit ꝛ excãdescit fit magna turbatõ in homine. Et hec perturbatio ꝓmo fit iterius i coꝛde. qz sicut dicit Greg. in Moꝛa. Cõtranqllitatẽ mẽtis ira diuerberat vlanias tã quodãmõ scissuꝝ ꝓturbat. Vñ ꝓ. iros sapia pdit vt qd quoue oꝛdie agẽdũ sit oꝛno nesciat. sicut scriptũ ẽ. Ira in sinu stulti requiescit. qz nimiꝫ itelligẽtie lucẽ surripit cũ mẽtẽ cõmouẽdo ꝙfundit. Itẽ fit perturbatio i ope sicut scriptũ ẽ. Ira pdit ẽt prudẽtes. qz sẽꝫ ꝙfusus animus nequaq̃ exꝑplere ẽt si qõ itelligit prudẽter valet. Itez fit ꝓ irã turbatio in coꝛpe. qz sicut dicit ibi dẽ Greg. Dũ ire suc stimulis accensum coꝛ palpitat. coꝛpus tremit. lingua se ꝓpe-

dit. facies ignescit. crasꝑantur oculi. ꝛ ꝗ̃ꝫ recognoscũt noti. notio qdem oꝛe clamorem formaꝛ. sed sensus quid logꝙ ignoꝛat. Inquo iraq̃ ille arrepticius lõge ẽ q actionis sue cõscius non ẽ. Item fit ꝓ irã turbatio in ꝙuersatione. qz per cã sicut Greg. dicit. Bꝛa vite socialis amittit sic̃ scriptum ẽ. Noli cẽ assiduus cũ hoie iracundo ne discas semitas eius ꝛ sumas scandalum aie tue. Quia qui se ex humana ratione nõ tẽperat necesse ẽ vt bestialis sol⁹ viuat. Itẽ fit per irã turbatio in ꝙgregatione. qz sicut dicit Greg. ꝓ irã ꝙcordia rũpit. sicut scriptũ est. Vir animosus parat rixas. ꝛ vir iracũdus effundit peccata. Peccata qppe effundit. qz ẽt malos quosq̃ ad discordiã ꝓuocat peiozes facit. ¶ Tertio declarat dictã similitudinẽ canicule tẽpus. Ab hac. enim stella dicunt dies caniculares. in qbus sanguinẽ minuere vñ nedicinam accipe ẽ valde piculosum ꝓpter excessum, distempantie aeris in caloꝛe. vñ Ypocras dicit in ampboꝛismo. q̃ añ canez ẽ post canẽ ꝛ sub cane molestẽ sunt purgatiões ꝛ pharmatie. Et ibi dicit in cõmento. q̃ ante ortũ ꝛ in ortu ꝛ post ortũ illius statiz dare potionẽ laratiuã periculosum ẽ qz tunc aer est calidus ꝛ siccus. sẽꝫ a calido signo. ꝛ a calida stella. s. sole ꝛ leone cũ canicula existente. Vñ ex modica medicina sũpta coꝛpus fieret nimis calidum ꝛ siccũ. ꝛ febris foꝛtiran sequeretur. Medicina ẽt isto mõ sũpta euapoꝛaret ꝛ nimis ẽt oꝑaret. cũ coꝛpis poꝛi. tũc ex caloꝛe aeris sint apti. Dicit. n. abidẽ Galienus q̃ caloꝛ extrancus virez extrahit medicine. vñ ex caloꝛe aeris tunc est fortis. ꝓpterea virtus interioꝛ tũc est debilioꝛ ꝛ per potionẽ vel minutionẽ plus debilitat Sicut ergo sub feruoꝛe canicule exhibenda nõ ẽ potio medicie Sic ẽt in feruoꝛe ire exhibenda nõ ẽ coꝛreptio disciplineQuia nec a furioso coꝛreptoꝛe modeste vel ordinate coꝛrigit. nec ab irato peccatoꝛe patienter vel vtiliꝫ sumitur. ꝓpꝑ qõ ꝛ ira viri iusticiã dei nõ opat vt dꝫ Jsa. j. Nã dũ ꝓturbata mens iudiciũ sue rõnis exaspat omne qõ furoꝛ suggerit rectum putat sicut dicit Bze. ¶ Itẽ impetus ire dissipat aiam sicut pluuia impetuosa destruit plantã. frigiditas enĩ que tunc maioꝛ ẽ in pluuia est qualitas mortificatiua. Qñ Vo pluuia ẽ salutifera cũ humido aereo ꝛ terrestri sicco fecundat terra. Ira ẽt ira impetuosa rõnis iudiciũ ledit ꝛ ad refrenandũ seipsum lentũ ꝛ frigidum reddit. Sed suauitas mãsuetudinis gratiam dei recipit qua nostre aie terra fecũda fit ꝛ pinguescit. fm illud Prouer. iij. Mãsuetis dabit gratiam. ¶ Item ira assilat aque toꝛrẽtis. ¶ Primo qz talis aqua ẽ impetuosa. toꝛrens. n. ẽ aqua cũ impetu venies ꝛ recedẽs. vñ dꝫ toꝛrens. qz impetu crescit sed siccitate toꝛrescit ꝛ arescit. Talis ẽ ira coꝝ qui subito ꝛ multũ accenduntꝫ ꝛ citoꝛ reuertantꝫ. Vnde taleꝫ vocantꝫ ꝓpetuosi Jsa. xxxiij. Conuertentꝫ toꝛrẽtes eius in picẽ sẽꝫ ꝓpter subitam inflãmationem ire. ¶ Scõo qz talis aqua est dãnosa. Nam vias destruit: terram coꝛrodit: ꝛ vicina loca submergit. Sic ira nimia destruit vias rõnis coꝛrodit vires coꝛporis. ꝛ interdum sibi ꝓpinquos iratus inuadit ꝛ ledit. vnde de huiusmodi furioso posset etiam illud dici Jsa. xxx. Spũs eius velut toꝛrens inundãs vsq̃ ad mediũ collis ad perdendas gentes in nihilum. ¶ Tertio qz talis aqua est periculosa. Nam qz cum impetu venit omnia sibi obuiantia diluit que cuz impetu sequuntur. Hec etiam lapillos ꝛ paleas coaceruans post se vestigia derelinquit. ꝛ sic in mare desẽdit vbi omnis fluuius nomen ꝛ dulcedinem perdit. Sic ẽt ira cuz impetu crescit. sibi obuiantes. i. resistentes si potest ꝓsternit. ꝛ cuz impetu alios sibi vnitos secũ ad periculum attrahit lapillos ꝛ paleas idest paruas ꝛ leues iniurias ante oculos mentis coaceruando. i. reminiscendo reducit post se vestigia rationis ꝛ mansuetudinis per oblionez dimittit. Et hec ira est toꝛrens iniquitatis que animam per odiũ turbat. ꝓ. Toꝛ

renteo iniquitatis conturbauerunt me.

¶Secunda est ira ꝛ indignatio sanctoꝝ contra mala que est sm rōnem.ꝛ que dicitur ira per zelum non est contēnenda ꝫ valde timenda.vtpote cuius verba ꝛ maledictiones effectum inueniantur habēria Et hoc apparet per exemplum in montibus Gelboe quos iratus Dauid ꝺ cede populi in ipsis facta maledixisse legitur.ij. Reg.j. Gelboe enim vt dicit Hieron⁹. erant montes alienigenarum in quibus Saul cum filijs suis corruit .propter qꝺ i dignat⁹ Dauid eis maledixit ꝛ maledicē do eos in sterilitatem perpetuam cōmutauit. Et ideo vt glosa ibidem dicit. Di mōtes añ maledictionē vberes fuerunt quos maledictioni postea subiacere testatur .eo q nunq̄ ibi placere vel rorem descendere reperiatur.

¶Capitulum.xlij.

IUsticie equalitatem seruare docet nos terra .que sm ps̄m est eque libꝛata in medio propꝛijs ponderib⁹.Que libet enim suarum partium suo pondere nititur ad mundi medium .ꝛ in declinatione suarum partium singularuꝫ tota eque libꝛata suspenditur circa cē trum.propter qꝺ equaliter in medio inmobilis retinetur.Et quibus patet q in terra est de sui natura partium equalitas loci medietas.ꝛ quietis stabilitas.Est enim in suis partib⁹ eque libꝛata in medio mūdi locata.ꝛ in eodem situ perpetuo stabilita.Nec aūt tria virtus iusticie requirere videtur.Nam primo virtus iusticie regrit equalitatem qꝺ ipsum nomen demonstraꝫ.Dicuntur.n.ea que adequantur iustificari.vnde Constantinus iurisconsultus dicit q ius est ars boni ꝛ equi. Jus autez est quo cognoscitur quid sit iustū . ¶Secūdo pertinet ad iusticiam medium tenere vnde ps̄a.v. Etb.assignat mediuꝫ iusticie sm proportionabilitatem aritmeticā qꝺ est medium rei.Aliꝫ enim virtutibus moralibus assignatur medium rōnis tm.sed iusticie medium rei.Nā alie virtutes morales consistunt principaliter circa passiones quarum rectificatio nō attenditur nisi sm comparationem ad ipsum hominē cuius sunt passiones.sm qꝺ irascatur ꝛ cōcupiscit ,put debet sm diuersas circūstantias.ꝛ ideo medium talium virtutum nō accipitur sm proportionem vnius rei ad alteram,sed solum sm comparationē ad ipsum hominem virtuosuꝫ,ꝛ propter hoc in ipsis est medium solum sm rōnez quo ad nos . Sed materia iusticie est exterior operatio sm qꝺ ipsa vel res cuius ēt vsus debitam proportionem habet aliam personam.Et ideo medium iusticie consistit in quadam proportionis equalitate rei exteriozis ad personam exteriorem.Equale aūt est realiter medium inter maius ꝛ minus vt dr̄.ꝛ.Metaph.ꝛ ideo iusticia habz medium rei.Sed hoc medium rei est etiā medium rōnis.ꝛ ideo in iusticia saluatur etiam rō virtutis moralis.¶Tertio iusticia requirit stabilitatem ꝛ firmitatem .Et ideo diffinitur a viris ,peritis q iusticia ē constans ꝛ perpetua voluntas ius suū vnicuiq tribuens.Et qua diffinitione habet q ille iustus est.qui est in operando volūtarius:firmus:diuturnus:ꝛ rectus. Vnde in hac diffinitione ponitur primo voluntas ad ostendendum q actus iusticie debet esse voluntarius.ps̄.Exultent ꝛ letentur qui volunt iusticiam meam .Secūdo additur constans.ad designandum firmitatem propositi.s.vt in proposito faciendi iusticiaꝫ firmiter perseueret Job.xvij. Tenebit iustus viam suam ꝛ mundis manibus addet fortitudinem.Tertio additur perpetua ad ostendendum perseuerantiaꝫ siue diuturnitatem. Vbi nota q voluntas potest dici perpetua dupliciter. Vno modo ex parte ipsius actus iusti qui perpetuo durat . ꝛ sic soluꝫ dei voluntas .est perpetua . Alio modo ex parte obiecti quia scilicet aliquis vult perpetuo facere aliqd. ꝛ hoc requiritur ad rationē iusticie.q nō sufficit ad rōnem iusticie vt aliqs velit ad

horam in aliquo negocio seruare iusticiā quia vir inuenitur aliquis qui velit iniuste in omnibus agere. Sed precipue regrit q homo habeat voluntatem perpetuo ꝛ in omnibus iusticiam seruandi .ps̄. Beati qui custodiunt iudicium ꝛ faciunt iusticiam in omni tempore. Quod autez vltimo subditur ius suum vnicuiq tribuens.ponitur ibi actus iusticie pro habitu qui per actum specificatur. Item habitus reducitur ad actum. Vnde si quis vellet hanc descriptionem ad debitam formam diffinitionis reducere diceret sic. Justicia est habitus sm quem aliquis constanti ꝛ perpetua voluntate ius suum vnicuiq tribuit.ꝛ quasi est eadem diffinitio cū ea quā ps̄o ponit in.v. Etb.dicens q iusticia est habit⁹ sm quē aliquis dicitur operatiuus iusti. Nota etiam q vnicuiq reddere ius suum non solum pertinet ad iudicem vel ad principem.sicut ad virigentem vel operantem quod iustum est.q⁹ iudex est iustū animatum ꝛ princeps est custos iusti . vt dicitur .v. Etb. Sed etiam ad subditos ficut ad erequentes. Hec ē igitur forma iusticie quā repꝛesentat nobis:vt dictum est ipsum elementum terre Hiere.xxiij. Faciet iusticiam in terra.

¶Capitulum.xliij.

LAchrymarum compunctio assimilatur aque ,propter septem. ¶Primo quidem q aqua est fordiuz lauatiua.Nam videmus q ea que fordidantur p lotionem aque mundantur .vnde pānus lineus videtur eē fordidus dum est a tela sucessus aquis sepe lotus efficitur valde albus.Duces etiam antiq̄ tondeant p⁹ in aqua lauant . Ita aqua lachrymaꝫ est omniū peccatoꝝ abstersiua :mūdificatiua ꝛ dealbatiua.Job.ix. Si lotus fuero ago niuio ꝛ fulserint velut mūdissime manus mee. Nam quasi aq̄ fluentes ex resolutione niuiū sūt aque fluentes ex recordatione peccatoꝝ ꝛ be sāt maxime ablutiue.Et hanc aquarum virtutem cognoscunt esse animalia.ꝛ hmōi lotionis manifesta nobis prebent exempla.Naꝫ lecna dū adulteriū cōmittit cū pardo tanq̄ maleficerit virumq̄ offenderit ad ipsum nullatenus redit nisi prius lota fuerit aquis. Similiter ciconia dum cū alio masculo concubit nisi prius se lauerit ad comparē nō redit.Cygnus alba est auis nō solū adulteriū refugit.sed etsi cū coniuge coierit tāq̄ rem turpem ꝛ fetidam fecerit nisi prius se lauerit nunq̄ cibum sumit. Et tamen multi miseri multis adulterijs ꝛ sceleribus fedati sine lotione penitentie ad corp⁹ xpi accedere non verentur.Elephas cū multo rubore ad vxorē accedit latebras querit.videri refugit tanq̄ turpe ex detestandum quid fecerit.nisi prius se aquis lauerit ad socios nūq̄ redit. Et habent elephantes hoc proprium q semper in luna noua turmatim ad aquas accedūt ꝛ ab omnibus fordib⁹ in aq̄ se abluūt.ꝛ filios quos ante se ure facium semper similia facere instruūt,Sed multi miseri reluctant aqua mōda penitentie ad modū porcorum querūt aquam lutosam luxurie Ezech.xvj. Non est precisus vmbilicus tuus ꝛ aqua non es lota in salutem. ¶Secūdo q aqua est vnificatiua. Vnde arbores que videntur i hyeme mortue ex defectu hūiditatis aq̄e ascendente humore iterū fiunt viue . Ita anima in peccatis mortua vinificat penitentie lachryma. Et sicut ēt piscis absq̄ aqua non vivit sed remotus ab aquis mortuꝰ ꝛ putrescit. Ita etiam peccator sine lachrymis viuere spiritualiter nequit. Isa.l. Computrescant pisces sine aqua.s. penitētes sine lachryma ꝛ morientur in sitī. Naꝫ pisces quidam qui allec dr̄ ex sola aqua ꝛ piscis quidam qui allec dr̄ ex sola aqua viuere perhibetur.sicut talpa ex terra .camelon ex aere.ꝛ salamādra ex igne viuere referunt : ḡuis sapientiores dicant q re referunt : nullum animal nutriat vel viuat ex puro aliquo elemento. Dicit enim esse vnuꝫ genus plante qꝺ q̄ūcūq̄ aridū fuerit in aq̄ missum ,ptinus reuiuiscit. Vnde etiā alia

rentes iniquitatis conturbauerunt me.
¶Secunda est ira ⁊ indignatio sanctorū contra mala que est fm rōnem.⁊ que dicitur ira per zelum non est contēnenda ſz valde timenda.vtpote cuius verba ⁊ maledictiones effectum inueniantur habētia Et hoc apparet per exemplum in montibus Belboc quos iratus Dauid ō cede populi in ipſis facta maledixisse legitur.ij. Reg.j. Belboc enim vt dicit Hieron. erant montes alienigenarum in quibus Saul cum filijs suis corruit propter qđ indignat⁹ Dauid eis maledixit ⁊ maledicēdo eos in sterilitatem perpetuam cōmutauit. Et ideo vt glosa ibidem dicit. Vi mōtes aīa maledictionē vberes fuerunt quos maledictioni postea subiacere testatur .eo ꝙ nunq̄ ibi pluere vel rorem descendere reperiatur.

¶Capitulum.xlij.

IUsticie equalitatem seruare docet nos terra .que fm phm est eque libʒata in medio propꝛijs ponderib⁹.Quelibet enim suarum partium suo pondere nititur ad mundi medium .⁊ in declinatione suarum partium singularuz tota eque libʒata suspenditur circa cētrum.propter qđ equaliter in medio imobilis retinctur.Et quibus patet ꝙ in terra est de sui natura partium equalitas loci medietas.⁊ quietis stabilitas.Est enim in suis partib⁹ eque libʒata in medio mūdi locata.⁊ in eodem situ perpetuo stabilita.Nec aūt tria virtus iusticie requirere videtur.Nam primo virtus iusticie regrit equalitatem qđ ipſum nomen demonstrat.Dicuntur.n.ea que adequantur iustificari.vnde Constantinus iurisconsultus dicit ꝙ ius est ars bon ⁊ equi.Jus autez est quo cognoscitur quid sit iustū . ¶Secūdo pertinet ad iusticiam medium tenere vnde pho.v.Eth.assignat mediuz iusticie fm proportionabilitatem arithmeticā qđ est medium rei.Alijs enim virtutibus moralibus assignatur medium rōnis tm.sed iusticie medium rei.Nā alie virtutes moralco consistunt principaliter circa passiones quarum rectificatio nō attenditur ni si fm comparationem ad ipſum hominē cuius sunt passiones.fm qđ iracitur ⁊ cōcupiscit ,put debet fm diuersas circūstantias.⁊ ideo medium talium virtutum nō accipitur fm proportionem vnius rei ad alteram,sed solum fm comparationē ad ipſum hominem virtuosum.⁊ propter hoc in ipſis est medium solum fm rōnem quo ad nos . Sed materia iusticie est exterior operatio fm qđ ipſa vel res cuius ēt vsus debitam proportionem habet aliam personam.Et ideo medium iusticie consistit in quadam proportionis equalitate rei exterioris ad personam exteriorem.Equale aūt est realiter medium inter maius ⁊ minus vt dr.⁊.Metaph.⁊ ideo iusticia habz medium rei.Sed hoc medium rei est etiā medium rōnis.⁊ ideo in iusticia saluatur etiam rō virtutis moralis.¶Tertio iusticia requirit stabilitatem ⁊ firmitatem .Et ideo diffinitur a viris peritis ꝙ iusticia ē constans ⁊ perpetua voluntas ius suū vnicuiq̄ tribuens.Et qua diffinitione habet ꝙ ille iustus est.qui est in operando volūtarie:firmus:diuturnus:⁊ rectus. Vnde in hac diffinitione ponitur primo voluntas ad ostendendum ꝙ actus iusticie debet esse voluntarius.pho.Exultent ⁊ letentur qui volunt iusticiam meam .Secūdo additur constans.ad designandum firmitatem propositi.s.vt in proposito faciendi iusticiaz firmiter perseueret Job.xvij. Tenebit iustus viam suam ⁊ mundis manibus addet fortitudinem.Tertio additur perpetua ad ostendendum perseuerantiaz siue diuturnitatem. Vbi nota ꝙ voluntas potest dici perpetua dupliciter. Vno modo ex parte ipſius actus iusti qui perpetuo durat . ⁊ sic soluꝰ dei voluntas .est perpetua . Alio modo ex parte obiecti quia scilicet aliquis vult perpetuo facere aliqd. ⁊ hoc requiritur ad rationē iusticie.qz nō sufficit ad rōnem iusticie vt aliqs velit ad

horam in aliquo negocio seruare iusticiā quia vix inuenitur aliquis qui velit iniuste in omnibus agere. Sed precipue requritur ꝙ homo habeat voluntatem perpetuo ⁊ in omnibus iusticiam seruandi .pho. Beati qui custodiunt iudicium ⁊ faciunt iusticiam in omni tempore. Quod autez vltimo subditur ius suum vnicuiq̄ tribuens.ponitur vbi actus iusticie pro habitu qui per actum specificatur. Item habitus reducitur ad actum. Vnde si quis vellet hanc descriptionem ad debitam formam diffinitionis reducere diceret sic. Justicia est habitus fm quem aliquis constanti ⁊ perpetua voluntate ius suum vnicuiq̄ tribuit.⁊ quasi est eadem diffinitio cū ea quā pho ponit in.v.Eth.dicens ꝙ iusticia est habit⁹ fm quē aliquis dicitur operatiuus iusti. Nota etiam ꝙ vnicuiq̄ reddere ius suum non solum pertinet ad iudicem vel ad principem.sicut ad dirigentem vel operantem quod iustum est.qz iudex est iustū animatum ⁊ princeps est custos iusti . vt dicitur.v.Eth. Sed etiam ad subditos sicut ad frequentes. Hec ē igitur forma iusticie quā representat nobis:vt dictum est ipſum elementum terre Hiere.xxiij. Faciet iusticiam in terra.

¶Capitulum.xliij.

LAchrymarum compunctio assimilatur aque ,propter septem. ¶Primo quidem qz aqua est sordiuz lauatiua.Nam videmus ꝙ ea que sordidantur p lotionem aque mundantur .vnde pānus lineus videtur eē sordidus dum est a tela succisus aquis sepe lotus efficitur valde albus.Oues etiam anteq̄ tondeant prius in aqua lauant . Ita aqua lachrymaꝝ est omniū peccatoꝝ abstersiua :mūdificatiua ⁊ dealbatiua.Job.ix.Si lotus fuero ago niuis ⁊ fulserint velut mundissime manus mee.Nam quasi aq̄ fluentes ex resolutione niuiū sūt aque fluentes ex recordatione peccatoꝝ ⁊ be sūt maxime ablutiue.Et hanc aquarum virtutem cognoscunt esse animalia.⁊ hmōi lotionis manifesta nobis prebent exempla.Naz leena dū adulterium cōmittit cū pardo tanq̄ maleficere virumq̄ offenderit ad ipſum nullatenus redit nisi prius lota fuerit aquis. Similiter ciconia dum cū alio masculo concubit nisi prius se lauerit ad comparē nō redit.Cygnus alba est auis nō solū adulteriū refugit.sed etsi cū coniuge coierit tāq̄ rem turpem ⁊ fetidam fecerit nisi prius se lauerit nunq̄ alium fumit. Et tamen multi miseri multis adulteriis ⁊ fœleribus sedant sine lotione penitentie ad corp⁹ xpi accedere non verentur.Elephas cū multo rubore ad vxorē accedit latebras querit.videri refugit tanq̄ turpe et detestandum quid fecerit.nisi prius se aquis lauerit ad socios nūq̄ redit. Et habent elephantes hoc proprium ꝙ semper in luna noua turmatim ad aquas accedūt ⁊ ab omnibus sordib⁹ in aq̄ se abluūt.⁊ filios quos ante se ire faciunt semper similia facere istruūt. Sed multi miseri relicta aqua mōda penitentie ad modū porcorum querūt aquam lutosam luxurie Ezech.xvj. Non est precisus vmbilicus nus ⁊ aqua non es lota in salutem. ¶Secūdo qz aqua est vificatiua. Vnde arbores que videntur i hyeme mortue ex defectu hūiditatis aq̄e ascendente humore iterū fiunt viue . Ita anima in peccatis mortua viuificat penitentie lachryma. Et sicut ēt piscis absq̄ aqua non viuit sed remotus ab aquis mo rit ⁊ putrescit. Ita etiam peccator sine lachrymis viuere spiritualiter nequit. Isa.l. Computrescant pisces sine aqua.s. penitē tes sine lachryma ⁊ morientur in sitī. Naz ⁊ piscis quidam qui allec dr ex sola aqua viuere perhibetur.sicut talpa ex terra .camelon ex aere.⁊ salamādra ex igne viuere referunt : ꝙꝝ sapientiores dicant ꝙ nullum animal nutriat vel viuat ex puro aliquo elemento. Dicit enim esse vnuz genus plante qđ q̄tūcūq̄ aridū fuerit in aq̄ missum ,primo reuiuiscit. Vnde etiā alia

mortua si in lachrymatū aquis fuerit balneata ex mortua fit viua. Et quedam aue cule que miro modo ex quibusdam arboribus generantur & loco fructuū in eis nascuntur q̄busdā tamen ad arborem suspendūtur nunq̄ viuificantur. Sed quando ruptis tenaculis in aquam cadunt aiam cum vita recipiunt. Et est notandū q̄ hec auicule modicum valde habent de carne & minus de sanguine. quare ad esum non sunt apte. Ex quo est arbor ꝓducens hos aues nisi mundus producens homines. & quid est non viuificari in arbore sed i aq̄: Nisi q̄ non spūaliter viuimus q̄diu mūdo vel peccato inheremus. Sed dū a mūdo recedimus & aquas deuotionis attingimus tunc deo viuere incipimus. Tales enim qui mūdo adherent sunt carne nulli & sanguine pleni. Sed qui aquis penitentialibus sunt attriti sunt carne & sanguine quasi nulli. q̄ non sequūtur q̄ carnis sunt sed que dei Apostolus. j. Corint. xv. Caro & sanguis regnū dei non possidebūt. ¶ Tertio q̄ aqua est impinguatiua & fecundatiua dixerunt enim phi. q̄ si terra fuerit nimium indurata. nec aquis balneata semen non recipit. & receptum non permittit erumpere & germinare. sed vomere sepe confracta semina nutrit. & per aquam pluuie remollita quādam in se pinguedinem colligit quā recepta & in se decoctam radicibus ad productionem seminis fudit. Sic per omnia corda dura nulli sunt fructui apta. sed vomere penitentie cōmollita & persusa deuotionis aqua fiūt pinguia & fructifera. propter quod est quidam lapis preciosus qui dicitur enidros qui ad nostrum exemplum de se perpetua stillat guttas. Videmus etiam q̄ nulla est terra adeo bona de se cui subtrahitur aqua nisi fiat infecunda & vane nec alicui vsui apta. quin potius resoluta in pulueren vertitur. Et econtra terra conuenientibus temporibus recipiens in se aq̄s fit mollis arabilis ad serendū apta & valde secunda. Hoc patet in terra egypti. q̄ non irrigatur pluuia. sol crescente mīi fluuio aqua terram irrigat. & crescente riparum suarum flumine irrigat vniuersā siq̄ ibi sterilitas magna & rerum penuria. quando et aliqua causa non ascendit ipsa aqua. Tempore etiam Helie quādo non fuerunt pluuie pericerunt pene omnia. Sed cum oraret vt descenderet aqua rediit rerū abundantia. Duc & est arbor tam fertilis & amata que non ꝓtinus sterilescat & ex virida sicca fiat si humor aqueus ei deficiat. Ita etiam sine lachrymarum irrigatiōe nullus esse potest fructus penitentie Job. xij. Si contenuerit aquas omnia siccabuntur. ¶ Quarto q̄ aquā est lassorum confortatiua. Nam & oues & omnia animalia. duz calore estuant in estate. si aquā coacte vel sponte trā seunt mox se excutiunt. & resumptis viribus auidius cibum sumunt. & fortiora ad opera redeunt. Cerui etiam quantūcunq̄ lassi a canibus fatigati si possunt aquas intrare & flumina transnatare mox pristinas vires sumunt. & spretis canib⁹ siluas petunt. Ita etiam lachryme mirabili modo lassos & laborantes confortant & vires perditas repant. Vnde anima quantumcunq̄ demissa vel debilitata miro modo confortatur his aquis balneata. ¶ Quinto q̄ aqua est durorum emolitiua. Nam panis bis coctus qui est natura durissimus in aq̄ positus mollis efficitur. Ita lachryma compuncti deuote orantis dei seueritatem emollit & ad parcendum & miserandum flectit Joē. v. Mouebatur aqua & sanabatur vnus. ¶ Sexto q̄ ē sitis sedatiua Nam sitis est appetitus frigidi & humidi. vnde cum aqua de natura sua frigida sit & humida recte sitis est extinctiua. Ita lachryme penitentie extinguūt ardorem culpe Eccli. xlij. Ignem ardentem extinguit aq̄ i. ardorem culpe compunctionis lachryma. ¶ Septimo q̄ aqua est castrorū fortificatiua: Nam babylonia fortissima dicitur fuisse. non tm̄ q̄ murus altissimus & fortissimus sed q̄ insuper vndiq̄ fluuijs

vallarat̄. Nullus enim locus potest esse fortis vbi aqua deficit sicut patet de Bethulia in Judith. Ita lachryme penitentium mirabiliter ꝓsiguūt contra impetus tentationū & persecutionū. Exo. xiiij. Erat aqua quasi mur⁹ a dextra eorum & leua. In tali enim aqua egyptij. i. hostes persequentes sumerguūt. & capita draconū. i. demonum tentantiū vires confringunt. ꝑo. Tu contribulasti capita draconum in aquis. Item lachrymaꝝ compūctio assimilatur pluuie propter quinq̄. ¶ Primo quidem q̄ pluuia calore solis dissoluitur. Est enim naturale q̄ ex hoc in nube plus ē de materia pluuie tanto fit radior solarium fortior impressio super nubem ꝓpter aque ad solem contrarietatem. In tali igitur nube dum calor fortissimus generatur nubes in pluuiam forte dissoluit. Ita ergo similiter in anima ex hoc plus est de lachrymaꝝ materia tanto diuini caloris fit fortior impssio super eam. donec tota resoluat in lachrymas sine compunctionez totaliter lachrymosam. Judit. v. Nubes stillauerūt aquas. i. penitentes lachrymas vnde post acutissimū solis calorem videmus seq̄ in aere pluuiā vehementē. q̄ dū cor diuino amore calescit amaris & deuotis lachrymis ingemiscit. vnde Beda. dicit q̄ qñ fit calor exaggeratio circa hmōi nubē ex adustiōe vaporis fit nubes rubea quasi sanguis ita vt sāguis pluere videat Et sic anima deuota dū diuino calore succendit tota in amoris rubedinez transformat. ¶ Quinto q̄ pluuia terre aliqñ quidem plane. aliqñdo ꝝo impetuose infundit. Nam ex hoc nubes ex qua generat pluuia est a terra remotior & celo vicinior tanto suam⁹ terram petit. & guttis gracilioribus ad ima descendit. & ex hoc econtra ē a celo remotior & terre ꝓximior. tanto cū grauioribus stillis & magis impetuosis terrā petere consuevit. Et hoc est q̄ ex hoc aia est ꝑfectior & deo ꝓximior. tanto suauiores & secretiores lachrymas emittit. Quanto ꝝo fuisse per peccatum a deo se remotiorem & terre per affectum coniunctiorez anima respicit. tanto grauiores & vberiores lachrymas effundit. ¶ Tertio q̄ ex pluuia aer serenatur. Ita serenat conscientia ex compunctione lachrymosa. Thob. iij. Post tē pestatem tranquillum facit. & post lachrymationem & fletum exultationem infundit. Hec enim exultatio est ex serenatione conscientie. ¶ Quarto q̄ ex pluuia terra impinguatur. precipue ex illa que cum tonitruo cadit. eo q̄ tonitruum suo motu vaporem discutit. & sic aquam subtiliando puriorem reddit. Ita lachryme impinguāt & fecundant animam & reddunt eam aptā ad fructus bonorum operum. & maxime si fiant cum tonitruo. i. cum timore diuini iudicij. Hoc enim est tonitruum quod animam maxime concutit terrore suo. & maxime eam subtiliat ad discussionem peccati. Vnde ꝺ est tonitruū in quo fiunt fulgura. i. considerationes minantes & terrētes ex quibus sequunt pluuie. i. lachryme animā fecūdantes. ꝑo. Fulgura in pluuiam fecit. ¶ Quinto q̄ ex pluuia ventus quietatur. Solet enim dici q̄ ad quam pluuiā accidit magnus ventus. Et ita modica lachryma magnam tentationem extinguit. Nāmam enim suggestionū cito extinguit vnda lachrymaꝝ. ¶ Item compūctio lachrymaꝝ assimilat mari rubro. qō aliqñ habuit magnā abundantiā aquaꝝ. & aliquādo habuit aquā nō multā sed paucā. Vñ primo ꝓpter aquaꝝ abūdantiā vocatū ē mare viride. Inuenit. n. q̄ aliqñ tota egyptus fuit copta mari. & ꝓpter hoc cooperiretur bēbat aliud nomē q̄ nūc. Tūc ergo illud mare viride vocabat. sed ꝓpter resistētiaz resistēti calori solis adurēti. sicut folia plātaꝝ sūt viridia q̄dm ex humiditate resistūt calori. ¶ Postmodū aūt ꝓpter paucitatē diminute vocatū ē mare rubrū q̄ propter paucitatē aque aduri fundus eius. & arena fit rubea. vñ mō forte ꝓp paucitatē aq̄ pūt fieri fossata i mari i q⁹ ēet nauigatio tutior q̄ volūt qdā figere facē. fz geometrice ꝓbatū ē eis q̄ ibi erat i tm̄ altior ꝛa

q̄ oia fluia fuissent facta falsa,ppter mare quod omnia flumina vicillet. Sicut ergo illud mare aliquando habuit abundantiā aquarum aliquādo paucitatē. Ita quoq; sancti viri aliquando habent copiam aliquando penuriam lachrymarum propter quod debent dari lachrymę ad mensurā sm illud p̄o. Donum dabis nobis in lachrymis in mensura. Item lachrymę ferūde compunctionis prouenīūt ex intimo cordis desiderio patrie celestis. Cui⁹ exēplum apparet in elevatione aque ad ostia fluminum t fontium: q; vapor ex motu t calore corporum celestium generatur: t in terra inclusus non valens exalare calet t sua caliditate attrahit aquas ad concauitates terre. t ibi retentus aperit terrā actione sua t elevat aquam. Et ideo aqua scaturit saltando t bulliendo sicut olla, sicut patet in ostijs fluminum vel fontium. t exiret actu calida nisi frigus expulsum a calido interiori ad crustam terre exteriorem infrigidaret eam statim. Ita desiderium vel affectus generatus in cordibus sanctorum ex amore t contemplatione celestium dum fortiter interius incalescit aquas lachrymarum ad concauitates oculorum attrahit t velut olla bulliens eas exterius effundit. vnde .ps. dicit. Sitiuit anima mea ad deum fontem viuum quā do veniam t apparebo ante faciē dei mei t̄. ¶Item lachrymarum compunctio purificat t fortificat t clarificat cor nostrum. Cuius est exemplum quādo in fundo fluminum inuenitur gallum album. q; ibi terra vincit aquam in cōmixtione. t illuc lapis leuiter fit calx. t induratur fortiter p̄ter suaue adustionem. t de se emittit splēdorem quasi cristallus eo q; in eo miscetur terrestre cum aqua ergo in aqua fluminum inuenitur gallum album durum t lucidum. Quia in aqua lachrymarum cor penitentis efficitur album. i. mundum ad operandum, durum ad tolerandum. t lucidum t contemplandum. Sed notandum q; compunctionis lachrymas equaliter sancti viri non habent. sed aliquando quidem habent, aliquando no carent quibusdam fontibus fluminis qui quandoq; aqua sunt pleni quandoq; totaliter vacui sicut narrat Seneca in libro de naturalibus questionibus. q; sunt quidam fontes alicubi qui sepe bonis sunt pleni t seuo boris vacui. Cuius causa est propositio vasis aquas elevantis t ipsius aque que elevatur. q; si vapor qui elevat fuerit fortior vincens aquas, tunc cito elevat aquas iam congregatam. Sed ad hoc vt iterum eleuet oportz intercidere tempus aliquod quo aqua iterum congregetur. t sic interrumpitur fluxus. Si autez vapor elevans fuerit debilior elevabit aliquam partē aq̄ sue virtuti proportionatam. t tunc deficiet donec ipse vapor reperietur t cōfortet ex radijs celestium corporum. Similiter sm quantitatem interioris affectionis t sm abundantiam lachrymabilis humoris ē vel non est in homine fletus corporalis, Dicit. ir. Quis dabit capiti meo aquam t oculis meis fontem lachrymaruz.

¶Capitulum.xliij.



Stultus homo similis ē campo. Est enim campus planus t incultus. nec vomere sulcatus: nec fimo impinguatus. sed deambulationi t lusibus iuuenū ciuitatum habitacula deputatus. Sic quoq; lasciuus homo vomere penitentie non sulcat. Deute. xxj. Tollent vitulam de armento q̄ non traxit iugum nec terram scindit vomere t ducēt eam ad vallem asperam atq; saltosam q̄ nunq̄ arata ē nec sementem recepit. t cedent in ea cerulices vitule. Hec vitula est anima vana t lasciua quā nec jugum obedientie domat nec aratrum penitentie fatigat. Hāc ergo finaliter demones de armento trahunt t ad asperam t saltosam vallem ducunt quando eam de corpore vel mundo educentes ad penam eternaz deferunt. que dicitur vallis rōne profunditatis: aspera ratione acerbitatis t saltosa rōne eternitatis: q; saltus valde durabilia sunt. t ideo ibi cum cerulices, i, lascine cerulicositates penitus deponunt. Item lascinus hō ad modum cāpi fimo. i. recognitionē, ppter vilitatis non respergit t ideo ad fructū penitētie nō impinguat. Sz ecō trā hō prudens dicit de cōscientia sua sm illud Luce. xiij. Fodiā circā illā t mittam stercora. Ille terram cōscientie fodit q̄ eam discutiendo reuoluit: sz ille stercora mittit qui suoz peccatoz vilitatem attendit t recognoscit t p̄ hoc aia diuine misericordie susceptiōe ipinguat t ad fructū penitētie disponitur t adaptat. Item lascinus hō velut cāpus discursibus circa publica loca iugiter imorat. Vnde de muliere lasciua dicitur Prouerb. vij. Garrula t vaga genis irrupatiēs nec vallēo in domo cōsistere pedibus suis nūc foris: nūc in plateis t̄.

¶Capitulum.xlv.



Lingua maledica est cā diuisiōis amicitie sicut terremotus est cā subuersiōis terre: sepeeni fit terremot⁹ p̄ diuisionem terre a terra sicut narrat Seneca de nālibus gōnibus q; sicilia q̄siq; adhesit apulie t p̄ terremotū diuisa est t mare fluxit in mediū. Simili mō hispania adhesit africe. Ita lingua maledica cōmouet corda t inducit inter amicos t cōiunctos aliquādo discordiā t ponit inter eos mare. i. amaritudinē rancoris t odij. Vnde h̄ est vnū de septē q̄ de⁹ plus detestari dicit Prouer. vj. Virū q; seminat inter fratres discordias. Talis ēt est lingua tertia de qua Eccli. xxviij. Lingua tertia multos cōmouit t dispersit illos de gēte in gētē t̄. Sed cōtra lingua dulcis t mollis frāgit irā t duritiā cordis fit aer q̄uis sit mollis t tenuis: tñ i tonitruo scindit ligna t lapides t multo magis hoc facit vapor q; est grossior aere. Hoc aūt nō est a fortitudine corporis t motus. Sicut ergo mollis aer vel vapor scindit lignum t frangit petrā ita mollis t dulcis risio silingua placat t frangit irā. Sermo durus suscitat furorē. Eccli. xxv. Lingua mollis cōfrigit duriciam.

¶Capitulum.xlvj.



Data diuersa adaptāt homines ad diuersas operationes. Cuius exēplum vel similitudo apparet i planetis ex quoz cōiunctione sequūtur diuersi effectus sm diuersitatē locoz. i. signoz in gibus cōiungūtur: verbi gra si planeta cōiuncti fuerint in signis aquaticis. i. in scorpione cācro vel pisce in reuolutiōe anni sequit multitudo pluuiaz. Si vo fuerint cōiuncti in signis ignicis. i. arietis leone vel sagittario signat subtilitatē t igneū excessū caloris t siccitatis. Si aūt in signis aereis. i. geminis libra vel aquario signat multitudinē ventoz: sz si i frigidis siue terreis signis. i. tauro virgine t capricorno signat granitatē frigoris t temperamentuz caloris. Ita quantū ad spūalia opa videmus q; ēt loca multū adaptāt homines t q̄dāmodo disponunt ad illa sicut solitudo ad cōtēplandū ecclesia ad orādū. cella ad studēdū t̄. Possemus ēt moraliter dicere q; in signis aquaticis cōueniūt incipiētes. i. penitēteo q; viuūt in aquis lachrymaruz. Et hec lachrymaz cōpunctio vocē in scorpione q; cauda pūgit. i. in cōsideratiōe mortis vl supplicij i quibus est cauda. i. finis peccati q; stipēdiū peccati est mors. Ro. vj. Vel in cācro q; retrogradi. i. in cōsideratione vite pterite vel in pisce. i. in angustia imminētis tribulationis: q; pisces mouentur in aqua: p̄ aquā intelligit tribulatio. Vñ oēs hi, pducūt abundāteā lachrymarum. In signis vo aereis cōueniūt phicientes quoz, pfectus est in gemios. in geminata dilectiōe dei t̄, proxi t̄ in gemina vita. i. actiua t cōtemplatiua vel in gemino studio. i. scie t̄ virtutis. Item in libra. i. in pōdere iusticie vel in pōdere lingue. de quo Eccli. xxj. Verba sapiētis statera pōderabunt. Item in aq̄rio. i. in lachrymis

note de diuersitate

deuotionis vel doctrina sapiētie, de quo Eccli.xv. Aq̄ sapientie saluabit eū potauit eū. ¶Ite tū sic pficietes patiunt tēpestatē vē to3.i.persecutionem demonū: qui quāto boiem magis pficere cōspiciūt tāto fortius ⁊ ifz insurgūt. ¶In signis Vo ignis cōueniunt plecti in charitate feruētes. De quo numero fuit helias. Eccli.xlviij. Surrexit helias quasi ignis. Vū quidā talium sunt in ariete q̄ est dux gregis. i.in statu plationis. sicut Petrus apl̄s. Quidā Vo in leone.i.in vigore vel actu maxime fortitudinis. i.in martirio ꝓ defensione fidei, siue veritatis sicut fuit Johes Baptista qui fuit lucerna ardēs ⁊ lucēs. Jo.v. Quidā Vo in sagittario.i.in officio p̄dicationis. Nā predicatores ex arcu scripture emittūt sagittas acutas verboꝝ penetrantium corda auditoꝝ. Omnes ēt isti debēt esse subtiles in cōtēplatione ⁊ ignei in dilectione ⁊ ficti per abstinētiā in carnis afflictione. ¶In signis aūt frigidis ⁊ terrestribus sunt deficientes.i.peccatores terreni p auariciā ⁊ frigidi p malitiā: ⁊ isti vel sunt in tauro q̄ terrā vertit ⁊ arat.i.in cupiditate auaricie: vel in virgine.i.in sterilitate luxurie: vbi luxuria designat in virgine non ratione incorruptibilitatis ſz rōne sterilitatis. Nā dū sol est in signo virginis terra efficitur sterilis: q̄ tūc fructus nō pducit. Sic dū luxuria viget in carne fit spūalium fructuū.i.operū sterilitas in homine. q̄ sicut dicit Job de luxuria ignis ē vsq̄ ad cōsumptionē deuorās ⁊ oia eradicans genimia Job.xxxj. Vt sunt peccatores in capricorno.i.in alticēsu superbie. Et oēs isti habēt grauitatē frigoris.i.excessū inigratis ⁊ carētiam caloris.i.defectum charitatis. Math.xxiij. Eō abundauit iniquitas re frigescet charitas multorum.

¶Capitulum.xlvij.

Vxuria assimilatur igni. Naz ignis ferrū durum ⁊ frigidum immutat ⁊ quasi ignem efficit. Sic mētes ferreas libido domat. Hiero. Flāmigero igne pcutit multi er cōscientiā. ¶Item ex duobus lapidibus si inuicem colliduntur erit ignis. Et qd mirum si ex cōtactu ipudico viri ⁊ mulieris erit ignis cōcupiscētie ⁊ luxurie. ¶Item si murus nō cōburat a cādelis appositis nō denigrat. Hiero. Si cū viris femine habitant viscerū diaboli nō deerit. ¶Item nix licz frigida tū iuxta ignē liquescit. Sic virginitas familiaritate ⁊ collogio mulierū deperit. ¶Item luxuria assimilat fauce. Primo ꝓpter principiū: fouea enī a fodiēdo est dicta eo q̄ fit in terra fodienti um manu, pfundata: sic vicium luxurie est ꝓfūdatū ⁊ radicatū in terra.i.i carne būana: ⁊ ꝓcipue ex corrupto ⁊ pessimo ingenio boiuz adiuuentiū diuersos modos delecta tōis ⁊ corruptōis hmōi vicij. ō gb⁹ i.ꝓ.dr. Jbūt in adinuētionibus suis. Ꝑro. xxiij. Fouea ꝓfūda est meretrix: ¶Secūdo ꝓpter augmentū q̄ in fodiēdo quāto plus terra in sua superficie cumulatim erigit tāto amplius interius ꝓfundat sic luxuriosus quāto magis vsū ⁊ intentionē dirigit ⁊ erigit ad superficiē terre.i.ad pellē ⁊ pulcritudinē carnis tāto magis interi⁹ in appetitu ꝓfūdat ⁊ crescit ardor libidinis: ⁊ iō Job dicebat. Pepigi fedus cū oculis meis vt nec cogitarē qdē de virgie. Job.xxxj. Patet aūt qō dictū est in holoserne ⁊ dauid. ¶Tertio ꝓpter periculū q̄ quāto fouea fit ꝓfūdior tāto eius trāsitus est periculosior: ⁊ iō a ꝓncipio est repellēda. Vñ Jsido. dic. Calca serpētis caput. Calca prauc cogitatiōis iniciū. Sanctē fiat fouea ꝓfūda vsq̄ ad cōsensū. Micre. xviij. Fodert foueam aie mee. ¶Quarto quārū ad crimē. Nā sicut Greg. dic. Foueā hō cadēdo facile ingredit: ſz post casū ī facile egredit. Et licz sic sit de omni peccato tū specialiter sic est de ipo peccato luxurie tū ꝓpter corruptionē fomitis ⁊ cōcupiscētie carnis quā hō fert secum semper: tū propter fomentoꝝ ꝓparationē: q̄ tota die cōcurrūt oculis luxurie foueta: sicut aspect⁹ mulierū ⁊ collogū ⁊ repletio vētris ⁊ hmōi.

¶Capitulum.xlviij.

Maria mr̄ dñi assimilat soli. Primo q̄ sol bz nobilitatē in ortu. Dic.n.er alto ⁊ cū splēdore multo. Sic beatissima Virgo maria orta ē et alta ꝓ genie q̄. Ser regali stirpe ⁊ nata cū sciatis splēdore. Nō.n.nata ē ifecta originali pcō sicē alij cōiter nascūtur. Dic ē q̄ ecclia festat de eius natiuitate. Eccli.xxvij. Sic sol oriēs mūdo i altissimis dei sic mulieris bone spēs ⁊c. Secūdo q̄ sol bz sublimitatē i situ. Quia vz sol ē posit⁹ i medio planetaꝝ būs treo supi se ⁊ treo infra se. Sic btā maria exaltata ⁊ sublimata ē i gria i sua assūptiōe. sc. supi se hēat treos plonas diuinas infra se siue sb se treo āgeloꝝ hierarchias ⁊ p ꝑsōs totā ecclīā boiuz beatoꝝ: q̄ boies i celo si facīēt ordinē p se vt dic Aug. ſz ad sumēdi sūt ad ordines āgeloꝝ. ꝓ. Thron⁹ ei⁹ sicē sol i ꝓspcu meo. Tertio q̄ sol bz velocitatē i motu: vñ ⁊ sat̄ cito pficit suū circulū q tū ē valde magn⁹ ꝓtinue.n. sol movet velociꝰ q̄z sagitta ſz i aspcu nr̄o q̄si non moueri videat. Ꝑrenimia.n. claritat̄ itēsiōe sicē ⁊ ei⁹ quātitas sic ⁊ ei⁹ velocitas sb terfugit visū nr̄z. Silr btā Virgo maria velocitatē būit i motu obedictie. q̄ dine voluntati ꝓ āgelū sibi exposite cito ꝓsensit dicēs. Ecce ācilla dñi ⁊c. Ite i motu benivolētie q̄ stati ascēdit i mōtana cū festinatōe ⁊ salutauit elisabet. Jn q̄ ōdit crēplū ꝓsce dēdi ad supiora ꝓ ꝓsam Virtutū sine negligētie tarditate. Ite i motu pīie q̄ dolenti ⁊ solicite filiū suū reqsiuit quē ex aliq̄ forte sui negligētia se pdidisse timuit. Lu.j. Ecce pr̄ tu⁹ ⁊ ego dolētes q̄rebam⁹ te. Quarto q̄ sol bz pulchritudinē i aspcu ⁊ ꝓpr̄ b ē oculi valde delectabil advidēdū ſz filiō Eccli.xj. Delectabile ē oculi vidē solē. Nā sol sicut dic Ambrosi⁹ i heramerō ē oculi⁹ mūdi iocūditas diei pulchritudo celi mēsura tpm Virt⁹ ⁊ vigor oiuz nascētiū: dño placēta rū: decor ⁊ pfectō oiuz stellaꝝ. Et iō i fabula cū pēnati⁹ vestigijs sol depingit ⁊ facie puerili. ꝓpr̄ qō ēt pheb⁹.i.pulcer dict⁹ ē: sic ⁊ btā Virgo maria plēa pulchritudine fuit: vñ Cāti.iiij. Tota pulcra es amica mea ⁊ macula nō ē i te. Et dic tota. sic⁹ ⁊ ē ad differētiā hypocritaꝝ q̄ bīa solā ē i apparētia pulchritudinē sciat: ſz ipa pulcra fuit tus ꝓ puritatē ēt ꝓ virginitatē. Et iō ēt ſ gnificat per arcā q̄ it⁹ ⁊ ē erat deaurata. ¶Quito q̄ sol bz efficaciā i effectu. bz.n. Virtutem calefactiuam ⁊ inflammatiuam. Nam ex motu radioꝝ ⁊ eoꝝ ꝓfractōe ⁊ multiplicatiōe calor ghat i obiecti corpis superficie. ⁊ marie si corp⁹ obiectū fuerit speculare sicē dr̄ i ꝓspectiua: ignis si circa speculū ꝓcauū stuppa ponat a calore ignito i cēdit. Sic quoq̄ beata Virgo mētes purat ⁊ sibi deuotas q̄ fuerūt specula mūda inflāmat ad dei dilectiōē: vñ ipa dicit mr̄ pulcre dilectiōis. Eccli.xxiiij. Et ſ ē inflāmatō amoris q̄ arescit senū ꝓcupiscētie carnal Ja.j. Exort⁹ ē sol cū ardore ⁊ arescit senū Jte sol bz Virtutē secūdatiuā. Dia.n.ſ ipsa riora fecūdat ⁊ gratiuā eoꝝ potētiā excitat adiuuat ⁊ ꝓfortat: vñ videm⁹ ad sensū q̄ nihil fructificat neq̄ crescit: vbi solaris radi⁹ nō attingit. Illud aūt qō facit aiaz bonis opib⁹ fecūdā ē timor dei: vñ dr̄ Eccli. xv. Qui timet deū faciet bona. Sz btā Virgo maria ēt dr̄ ē inf timor⁹ Eccli.xxi. Qz ſ. sibi deuotos ad deū timēdū iducit ⁊ eis suis meritis donū timoris acquirit et q̄ eos i bonis opib⁹ fecūdos efficit: ſz oz cā ꝓuenire ꝓ deuotionē si qs vult ipetrare siue gre bñdictionē. Sapic.xvj. Opz ꝓuenire solē ad bñdictionē tuā ⁊ ad ortū luc⁹ te adorare. ¶Jte sol bz virtutē discretiuam q̄ p eius lucem omnia detegentem nunc colores omnes discernimus: ⁊ nigrū de albo distinguimus. Silr ipa est que mētib⁹ sibi deuotis acquirit lumen discretiōis ⁊ verā cognitionē vicioꝝ atq̄ virtutū: vnde dicitur mater agnitionis. Hoc lumine carent illi miseri q̄ reuerētiā ñ bīt ad cā sed potius ꝓtra eā infelices suas linguas relaxant blasphemantes: qui vere possūt dicere. Sapic.v. Justicie lumē nō luxit nobis ⁊ sol iusticie non est ortus nobis. Et illud Eccles.vj. Non vidit solem nec co-

gnouit distãtiã boni ⁊ mali Ite sol habet virtutẽ fortificatiuã. Vñ videmus q̃ i ei⁹ ascensu sup nim orizontẽ virtutes aialiũ roborãt ⁊ fortiores efficiunt ⁊ vsq; ad die mediã augmẽtãtur: ⁊ qñ sol tẽdit ad occasum debilitant: ⁊ iõ in somnũ aialia resoluuntur. Vñ ẽt flores in ortu solis aperiũtur q̃ i occasu claudũtur. Ita beata virgo maria sibi devotos confortat ⁊ roborat dũ eis subueniẽdo ad spẽ ⁊ fiduciã sui mẽtes coz sublevat. Vñ ipa dicit ẽ mater spei sancte. Eccli.xxiiij. ℣ Propter oẽs ergo dictas ꝓprietates dicitur ẽ electa vt sol. Cant.vi. Et mulier amicta sole. Apoca. xij. ¶ Itẽ beata virgo Maria assimilatur lune ꝓpter. vij. Nã luna sm basiliũ in suo libro beramcrõ ẽ decor noctis mr roris: ministra humoris: dñatrix maris: mẽsura tẽporis emulatrix solis imutatrix aeris. Que oia benc cõpetũt sanctissime matri christi ¶ Primo ergo luna est decor noctis: non solũ q̃ nocte illuminat: sed ẽt q̃ in nocte decor ipsi⁹ apparet: ꝑcipue tunc cũ est plena. Ita beata virgo Maria in nocte .i. in obscuritate pũtis vite eristẽs. fuit plena luce siue luce gre divine: sicut angelus dixit Ave gra plena tẽ. sine luce divine pũtis: ꝓpter qõ subdidit dñs tecũ. dñs. .i. pater te despõsans: dñs filius te ipregnãs dñs spiritus sanctus te sanctificãs. Vñ ipa fuit totius trinitatis nubile tricliniũ: siue luce virginalis mũdicie: q̃ candor ẽ lucis eterne ⁊ speculũ sine macula vt dicit Sapiẽ. vij. ℣ Propter quã lucem addidit angelus. Benedicta tu in mulieribus. Si qdẽ ante eaz mulieres in virginitate permanẽtes ꝓpter sterilitatẽ erant maledictõi legis obnoxie. Sed ista in mulieribus ẽt virginib⁹ benedicta et eo q̃ quãcũq; virgo nõ tã sterilis sz divinitus fecũda: ⁊ iõ mater intacta: ⁊ sic pz q̃ beatissima virgo maria q̃si luna plena in diebus suis lucet. Eccli. l. Sz est notandũ q̃ luna plena nõ tm̃ hz pulchritudinẽ lucis: sed etiã ꝓfectionẽ figure circularis q̃ tẽ rota ẽ rotũda ⁊ iõ magis pulcra: qõ ẽt beate virgini cõgruit. Et iõ in ꝑs. vocat lũa ꝓfecta in eternũ. Hec ẽ perfectio siue charitatio ꝑ quã ad modũ figure rotũde fuit mobilissima .i. promptissima, ad bñ opandũ capacissima ⁊ amplissima ad oẽs suscipiendũ. Eccli.xxiiij. Transite ad me omnes q̃ cõcupiscitis me ⁊c. Item sine carẽs .i. indeficietissima ad ꝑsecurandũ: vñ ibidẽ Usq; ad futurũ seculũ nõ desinam ⁊ iõ ẽt dicit perfecta in eternũ. Luna enim qñ plena est lucet ꝑ totã noctẽ: sed qñ nõ est plena qñq; lucet in principio nocties. Et significat bñ incipiẽtes ⁊ ciro deficientes qñq; in fine noctis ⁊ significat bene finientes. Sed beata Maria velut luna plena fulsit in suo ꝓncipio q̃ in utero sanctificata: in medio q̃ filio dei illustrata ⁊ sancte ⁊ innocẽter conversat⁹: in suo vltimo q̃ aia ⁊ corpore glorificata: ꝑ noctẽ ẽt significatur tribulatio ⁊ tẽtatio. Quidã ergo sancti adiuuãt in ꝓncipio: quidã in medio quidã in fine ipa aũt adiuuat; semper. Et in ꝓncipio dãdo audatiã ⁊ in medio cõferendo perseuerãtiã ⁊ in fine dando coronam. Hec est ẽt luna q̃ noctem .i. peccatoz tenebrositatẽ lumine sue gre siue misericordie ñ ⁹sinit illustrare. Vñ ⁊ ipa sicut luna vocat regina celi q̃ de nocte absente sole iter sidera ꝓmatũ tenet ⁊ tãq; absente rege .i. sole vt regina regnũ gubernat Sic q̃ rex xps et aliq; cũ facie suaz alicui absc⁹dit tũc Maria marie misericordiaz suam oñdit ⁊ fulget ei luce misericordie q̃ pulerat i tenebr⁹ culpe. Et sic pz qõd Ygo btã ũ solũ ẽ electa vt sol: sz ẽt pulchra vt lũa sic dr Cãt. iiij. ¶ Sc⁹o beata Ygo assimilatur lune q̃ luna est mater roris. Nã vim siue humiditatis aeri ipmit et aerẽ subtiliter alterans ⁊ imutans i ipi⁹ superficie rorem gignit vnde manifeste videmus q̃ estuali tẽpore quãto luna est serenior tanto habũdantior ros super gramina se oñdit. Ros aũt assimilat filiũs dei incarnatus ꝓpter ipsius roris generationem. Nam ros gñatur in interstitio medio aeris ⁊ tẽperate calido ⁊ temperate frigido. Tria aũt interstitia sũt celũ mũdus

infernus. Hec ergo incarnatio .i. filij dei in carnatio nõ est facta in supremo interstitio .i. in celo: q̃ naturam angelicam nõ assumpsit nec infimo .i. in inferno q̃ demones nõ redemit: sed in medio .i. in mundo eos q̃ nature humane se vnuit. ℣ Sce. xiiij. Ero quasi ros. Huius roris mater fuit beata maria q̃ inter eius virginea viscera ros iste celestis descẽdens nostre se carni vniuit. Est enim quoddã genus piscis qui cocica vocatur: qui tempore roris ad littus procedens ⁊ ibi se aperiens rorez̃ celestem intra viscera suscipit ⁊ se claudens margaritã gignit. Ista cocica est beata Ygo maria que rore celesti perfusa generauit de suis visceribus margaritam pciosam de qua Matth. xiij. Inuenta aũt vna pciosa margarita abijt ⁊ vendidit: hec margarita xps est ꝓpter quem debemus oia vendere que habemus .i. terrenaz substantiã: volũtatem ꝓpriã ⁊ conuersationez mũdanam ⁊ eã emere. Istũ rorẽ deus totum posuit in vtez virginis: ⁊ ide ꝓcedẽs totũ mũdũ irrigauit. Ber. Rigaturus aerem deus celesti rore totũ vellus prius infudit. Redẽpturus etiã genus humanũ ꝑ ciuma cõtulit in mariã. ¶ Tertio q̃ luna ẽ ministra humoris. nam in augmẽto lune humores crescunt in corpe: crescũt. n. ⁊ humescũt in capitibus cerebella in ossib⁹ medulle ⁊ breuiter in corpib⁹ eis humoralis substãtia. Et sic in eius diminutione oia diminuũtur. Ob hanc cãm melius est minuere in lune augmẽto q̃s in ei⁹ decremẽto. Sz ligna ꝓ edificijs icidere ⁊ arbores inserere vel plãtare ẽ melius decremẽto q̃s i augmẽto. Cuius rõ est q̃ cũ augmẽto crescunt hũores: si tũc arborẽ iserentes vel plãtaremus humor nimius q̃ in plãta abũdaret q̃ a natura benc regi nõ posset: fructus faceret vermiculosos: ligna ẽt tũc icisa edificijs nõ sunt apta. Quia ꝓpter humiditatem inclusam ad putredinem sunt parata a vermibus nihilominus faciliter corrodenda ⁊ deturpãda. Beata aũt virgo humoris ministra fuit: q̃. Luis filijs triplicẽ hũorẽ infudit. s. ꝯceptiõis nutritiõis ⁊ devotionis. Cõceptionis administrauit spiritui sancto nutritiõis administrauit xpo: humorẽ aũt gratie ⁊ devotionis cuilibet suo filio adoptiuo. Siquidẽ in cõceptione xpi beata virgo maria ex purissimo humore sanguinis sui materiã ministrauit in cõceptione corpis xpi. Sed sanctus spũs ipm corp⁹ organizauit ⁊ formauit. Unde beata virgo vera mater xpi fuit: q̃ hoc solum sm phm pertinet ad rõnẽ matris vt materiam det cõceptui. Vñ Matth. j. Cum esset desponsata mater Jesu Maria. Itẽ dedit filio humorẽ nutrimentalẽ. s. quãdo eũz lactauit vbere de celo pleno, ꝓpter qõd Lu. xij. dicit. Beatus vẽter qui te portauit ⁊ vbera que suxisti. Sũt etiã duo vbera q̃ bus lactat beata virgo filios suos adoptiuos. s. ex vno infundens humorẽ gratie, in filio ex alio humorẽ misericordie peccatoribus. Et iõ ab ecclesia vocat Maria mater gratie mater misericordie. ¶ Quarto q̃ luna est dñatrix maris. Nã sicut adamas trahit ferz post se: sic luna mouit ⁊ trahit post se oceanũ. Unde in suo ortu intumescit mare ⁊ crescit ex pte orientali: ⁊ decrescit ex pte occidentali: ⁊ ecõtra qñ est in occasu: sm aũt qõd luna plus vel minus se extendit vel retrahit ipm mare. Et sicut dicit Maurus in libro Ciceronis Oceanus incremento lune retinet modum istũ. ¶ Primo enim die crescentis lune sit copiosior solito ⁊ abũdat i sũmo: sed secũdo minuitur: ⁊ sic crescit vsq; ad die septimum. Deide itez crescit p septẽ dies. Ita q̃ in decima quarta die itez est plenus in sũmo. Unde in nouilunio mare est sũme plenum ⁊ in plenilunio. Mare aũt mora liter accipit tribus modis. Nam vno mõ dicitur mare huius vite amaritudo ⁊ sup illud mare beata virgo habet virtutem .i. q̃ eius pietas oñditur super illos qui sũt in tribulationis amaritudine positi. Naz in tribulationis amaritudine positi. Naz vẽti ⁊ mare obediũt ei. Matth. viij. Venti sunt aduersitates exteriores: mare sunt

interiores amaritudines vel venti sūt violente tentationū: mare perturbatio tribulationum. ¶Secūdo modo mare vocat peccatores inquietudo Ysa. lvij. Impii q̄si mare feruēs q̄ quiescere nō p̄t: sed quādo ista luna orit peccatoribus eos luce sue misericordie illustrādo: tūc crescit ex parte oriētis et decrescit ex pte occidētis: q. s. auxilio orīt et crescit in ipsis peccatoribus lux gr̄e et aqua misericordie: et deficit cāus culpe. Sed ecōtra si ista lūa occideret peccatoribus. s. vt eis p suā gr̄am non adesset tūc crescceret ex pte occidentis et deficeret ex pte oriētis. i. deficeret lux gr̄e et crescceret casus culpe. ¶Tertio vocat mare mūdi vicissitudo siue mutabilitas. Sicut aūt ostensum est mare virtute lune bz quadruplicē mutabilitatē. Vna est repletiōis et illa est in nouilunio. Secūda diminutiōis et illa est vsq; ad septimū lune. Tertia augmentationis p alios septē dies siue scr. ¶Quarta iterate repletiōis: et hec in plenilunio. Silr virtute et auxilio beate virginis peccatores in mūdo existētes replētur aqua penitētie et decrescit in eis mare culpe et augef̄ effectus gr̄e et tandē perueniūt ad plenitudinē glorie. ¶Quinto q; luna ē mensura tēporis: q; sm motū lune accipiuntur anni lunares q apud iudeos observabātur: vñ Eccli. xliij. Luna in oībus in tēpore suo oñsio tēporis et signū eui. Et cōtinet annus lunaris. ccclxiij. dies: vñ pz q; annus solaris supat lunarē in. xj. diebus vñ Hebrei et Arabes annū seruāt minorem q̄ sit noster. xj. diebus p̄ter quadrantem vnius diei. ¶Itē sm lunam distinguūtur menses lunares vñ mensis dicit a mene q̄d est luna eo q; Hebrei ex cursu lune mēses vocabāt. Et accipit mēsis lunaris apud iudeos et arabes sm cursū lune in toto Zodiaco donec solē attigat: q̄d facit in. xxix. diebus cū dimidio vt astrologi dicūt. Dies aūt lunares sm arabes incipiunt de sero ab occasu solis eo q; ortus lune fit tēpore occasus solis: et sic sm eos nox p̄cedit diem. Sed greci et Romani et alie gēres q̄ nō vtuntur in mēsibus suis lunationē nouē lune cōputant die ab ortu solis cū nocte vsq; ad ortum sequētis dicētes sic sm eos dies p̄cedit noctē vt dicit Alfraganus differētia p̄ma. Patet ergo q; luna habet dies mēses et annos: sed tamē mēses et annos bz breuiores. Quia. s. beata virgo habet plenitudinem gratiaꝝ et virtutū et bonoꝝ sicut et chr̄istus qui soli assimilatur: tamē in minori gradu licz excesse rit oēs alios sanctos. Eccli. xxxiij. Quare dies die superat et annus annū. ¶Sexto beata virgo assimilat lunę: q; luna ē emula trix solis. Nā aliq̄n ipi soli est ante: aliq̄n quādo sup aliq̄n subter. Vñ luna aut est cū sole in cōiunctione q̄n ascēdit: aut a latere vt q̄n a sole recedit: vel q̄n ad solē reuertitur: aut in plena oppositione q̄n. s. totaliter soli opponit. Sic beata virgo ante xp̄m: qui ēt est sol iusticie: fuit quātū ad eratem carnis sicut mater añ filiū: et hoc quātum ad humanitatē: q; quātū ad diuinitatem xp̄s fuit añ cā sm illud. Post me vēturus est: q ante me factus est. ¶Itē fuit post xp̄m quantū ad mortē: q; xp̄s añ cā mortuus fuit. Nā vt q̄dam dicūt supuixit filio vndecim annis. Erat. n. vt dicūt quādo xp̄m cōcepit decē et quatuor annoꝝ et māsit cū eo annis. xxxiij. et post mortē chr̄isti supuixit vndecim annis et sm b quando obijt erat annoꝝ quinquagintaocto. ¶Itē ipa fuit sup xp̄m materna auctoritate. Cui xp̄s in pueritia humiliter se subiecit et reuerēter obediuit fz illud Lu. ij. Descendit cū eis et venit nazareth. s. cū virgine et Joseph et erat subditus illis. ¶Itez ipa fuit sub xp̄o nō solū dignitate: sed etiam situs localitate cū esset in cruce suspēsus. Tunc eni ipa stetit inferius sub eo iuxta crucē. Jobis. xxix. Sed notandū q; q̄n luna est sub sole ita q; recta diametro iter nos et solem sit interposita solet esse eclypsis. i. defectus solis cōcausatus. Et b fuit in passiōe xp̄i q; beata mater sub ipso merens stetit: et tūc ipsa eclypsis solis. i. mortis chr̄isti p tāto causatiua fuit, inquantuz

nāturā qua pati et mori posset ex ipsa chr̄isto assumpsit. Sed notandū q; eclypsis solis accidere nō potest sm naturā nisi in coniunctione solis et lune q̄n de nouo accenditur: et dū ipsa cōiunctio in linea ecliptica celebrat: et hoc est semp quādo sol ē in capite draconis. et luna in cauda vel eōuerso. Vnde dicit Albumasar in libro de motu planetaꝝ. Si luna inter nos et solez obuiat defectum radioꝝ nobis facit in capite vel cauda draconis. Quid aūt sit caput et cauda draconis dicet in capitulo. xxij. Et silr beata virgo dupliciter ipsū solem chr̄istū quodāmodo obscurauit. Primo quādo ipsum cōcepit: et carne vestiuit: tūc enim minoratus est paulo minus ab angelis: q; exinaniuit seipsū formā serui accipiēs. Vnde hoc fuit quasi in capite draconis. i. in muliere vel humana carne que fuit caput. i. principiū peccati. ¶Itē in cauda. i. in morte chr̄isti vbi fuit quodāmodo finis peccati: vbi draco infernalis suū dominiū pdidit et terminauit. ¶Nota ēt q; quādo luna est sub sole q̄uis lumen pdat ex pte terre: nō tamē pdit ex parte celi: vñ quādo luna ipsi soli cōiūgitur nihil omnino luminis ad terrā dirigit. Sed tamē ex parte celi in plena illuminatiōe pmanet et insistit. Et ita silr beata virgo: q̄uis in passione videret ex pte corpis eclypsata et obscurata per tristitie imensibilitatē: tamen ex pte anime semper fulgorē tenuit per fidei firmitatē. Vñ licz alia luminaria mūdi. s. apostoli fuerūt eclypsata tūc fidē perdendo ipsa tū semp lucit fidei lumē seruādo. ¶Item ista nostra luna tūc fuit in cōiunctione cū sole quādo innixa sup dilectum suū ad celū assumpta fuit. ¶Itē xp̄i soli a latere stetit: q; in celo iuxta thronum filij locatus est thronus matris sicut legitur in figura. iij. Reg. ij. de matre Salomonis. Fuit aūt opposita soli in annūciatione. q; tūc quāto sol. i. deus vel angelus annūciās plus ipsam cōmēdabat et magnificabat dicēs. Aue gratia: tanto ipsa eo nouerso se humiliauit dicens. Ecce ancilla. Vñ q; humilitatē deus ancille sue respexit: ideo eā suo lumine replenit sic luna impletur lumine quādo est soli opposita. ¶Septimo beata virgo assimilat lunę q; luna est imutatrix aeris et mediante aere maxime imutat corpora humana: vnde Ypoc. in principio pronosticoꝝ de luna loquens ait. Est quoddā celeste sidus i quo opz medicum prouidere cuius prudentia est, mirabilis et stupenda. Et Balien⁹ in cōmēto de diebus creticis dicit. Rez certam que non fallit intēdat medicus quaz docuerūt astrologi egyptioꝝ q; per cōmūctionem corporis lunaris cū stellis fortunatis fiunt egritudines terminabiles ad bonum. Cum contrarijs vo contrarie. s. ad malum. Et iō cautus et p̄fectus medicus sm doctrinā Ypocratis aspicere debet p̄mam lunā et quādo est plena lumine: q; tūc crescūt humores in omnib⁹ vt dictum est. Quādo ergo in febres aliqs cadit multum necesse est videre vtrū luna tūc ereat de cōiunctione. Tunc enim crescit infirmitas quousq; veniat ad oppositiōis gradum. s. in plenilunio: et tūc si fuerit cū malo planeta aut in malo signo et aspexerit dōm domus mortis q̄ est signū occultum. s. scorpionis. Vel si aspexerit mortez que dicitur domus signi scorpiōis tūc de mortē timendū est. Si vo fuerit cū bono planeta et in bona domo siue signo et aspexerit dominum domus vite. s. mercurium et venerem que est domus aricti siue primi signi tunc de vita sperandum est: et sic de alijs vt patet in libro Ypocratis quez dicitur cōposuisse de vicijs infirmitatis humanę sm lunam. Sic ergo luna habet dominium super infirmitates corpales: sic ēt domina nostra bz dominuz sup morbos tā corpales q̄ spūales: vt faciat eos esse ad vitam vel ad mortem sm dominum meritā et deuotionez ad ipsam. Nam cam reuerentes vitali aspectu aspicit et curat. Ipsam vo blasphemātes vel ꝑtemnentes nisi per penitētiā redeāt mortali aspectu aspicit et necat. ¶Itē beata virgo vocat ab

ecclia stella maris et eo q illa celestio q dicit stella maris est pmo quo ad sui illumina. Bñ. Ygo beata altissima ē p gloie dignitatē. s. sup oēs choros sanctoz t angelos iuxta filii i gloria sublimata. Eccli. xxiiij. Ego in altissimis habito. Ité illa stella est q ad motū velocissima. Dicit. n. stella maris q vulgo dr tramōtana a loco suo moueri nō videat: tū in sphere sue cursu circulariter circūuoluit: sz qz circulus brs breuissimā ḡfi nō moueri vr. Sic beata Ygo maria q̄uis in statu gr̄e immobiliter permāserit t ab ipo p motū alicui⁹ criminis nunq̄ recesserit: motu tn dilectiōis diuine velocissime cucurrit. Dicit. n. Bernardus q q amat vehemēt⁹ currit velociter t pcurrit cū⁹. Ipsa ꝓmnib⁹ sanctis plenius t feruēti⁹ dilexit. Vñ ipsa dr mr pulcre dilectōis. Eccli. xxiij. Fuit át amor ius p modū circulatōis: qz mot⁹ circularis ē ab eodē in idē: qz ipa deū sic diligebat q oia alia ñ nisi pp ipz amabat: t sic ois amor ei⁹ a deo incipiebat t in deū redibat: Eccli. xxiij. Viz cel⁹. i. celestis amor⁹ circuiui sola Et dr sola qz nulli⁹ sci amor fuit ita i deū totalr directus sic bte virgis. Vñ t breuissimū circulū bēbat qz post ꝓtēplatōez oia q occurrebāt statiz referebat in deū. Jō dicit Aug. de ipa. Vnū scim⁹ p certo q ois marie vita t actio itēta fuit sp in dño. Ité hmōi stella quo ad aspectū nrz est minima q̄uis in se sit valde magna. Sibi btā Ygo exteri⁹ exhibuit se minimā p būilitatē q̄uis eēt valde magna p sanctitatē: vñ dicit Lu. j. Quia respexit būilitatē ancille sue ecce. n. ex hac beatā me dicēt oēs generatiōes. Ité stella illa ē quo ad effectū vtilissima, pterea q ipa est naugātiū directiua t iō vocat stella mar⁹. Nā pter situs sui imobilitatē hoies ad ipam aspicientes maxime certificat: sic beata Ygo nauigātes p mare mūdi dirigit: gb⁹. s. lucē suc mi serico: dic nunq̄ subtrahit vel abscondit: vñ illa stella vocat polus q: sp nobis polet t nunq̄ occidit: sz sp sup nos cruscit: vñ polus a pollēdo est dict⁹ q: ꝓtinue mūdo pollet. Ité ista stella est rone sui sit⁹ medij tocⁱ celi ofinua. Mediū át celi est illud q mediator est dei t hominū: hic nobis ista stella ostēdit q: eū nob⁹ visibilē generauit. Ad hanc ēt stellā astrologi ꝓtinue recurrūt q: p ea⁹ situm discernunt terminū t sit⁹ aliox fideriū t celestiū circuloz. Sic ḡsiderāt q fuit viri astrologi celestia ꝓtēplātes potissime ad eā recurrūt t antedūt: q: sic⁹ fidez. s. māsiōes beatoz q̄o hūt in celo. t termini celestiū circuloz. i. pfectōes angeloz p ipaz discernunt tanq̄ p ipsoz oium dominā t reginā t p ipam ēt tanq̄ p ceū portā oēs q saluāt illuc introducuntur.

Ité illa stella p gyrū arcturi sibi ꝓpinq̄ ab alijs stellis ē distincta: a cui⁹ vicinitate polus artic⁹ ē vocata vt dicit. Beda. Arcturus. n. ē septē stellaz curs⁹ q̄ ista stellā circucūt facietes ei q̄si circulū t coronā. Ut. s. beata virgo oiuz sanctoz coronis q ad septē gradus ptinēt coronat t decoratur. Nā pm⁹ gradus est angeloz: secūs ē patriarchaz: tertiꝰ est. pphetaz: qrt⁹ apłoz: quintus martyz: sext⁹ confessoz: septim⁹ Vginū. Notādū ēt q ista stella siue polus ē arcticus ēt vna pte receptiua siue terminatiua. Axis. n. vocat linea q̄dā imaginata q̄ ab illo polo antartico vsq̄ ad istū polū articū recto diametro sicut linea a pūcto vsq̄ ad pūctū eēt tracta. Axis ḡ iste fuit dolor passiōis xp̄i q ab vno polo. s. a filio cruci affixo vsq̄ ad aliū. s. vsq̄ ad cor ipsi⁹ matris ītmobile a nde t gra ptrāsijt sicut ei Simeon ꝓdixerat. Lu. ij. Tuā ipsius aiaz ptrāsibit gladius. i. dolor passiōis xp̄i. Ité beata Maria assistat luci ꝓpi. vij. Ꝓrio qz lux tenebras pellit. Jobis. j. Lux in tenebris lucet. s. tenebras expellēdo. Damas. Auferet lucē t oia in tenebris oia icognita remanebūt. Sic beata Ygo dū vexit lumē mūdo effudit ecitatis t infidelitatis tenebras effugauit. Vñ maria interpꝛat illuminatrix. Ipa ēt ē illa lux de q̄ dr. ij. Reg. xxiij. Lux aurore oriēte sole mane absq̄ nubibus rutilat. Ipa nāq̄ peccatores purgat a tenebris peccatoz lūine gr̄e suc. Et iō dr

tur aurora: qz expellit tenebras culpe t inducit lucem gratie. Ipsa frigidos accēdit calore charitatis fuc: t iō aff. tat luci solis oriētis qz lux solis calefacit. Ité ipa cōsumpscentie refrigerat t a nubibus carnalis passionū animas fecundat. Et iō assimilatur luci matutine q̄ est cū refrigerio t luce ēt serene. s. q̄ est absq̄ nubibus. Sed cūdo lux mestos dissolvit. Et b est iquātum brs aspectū letificatiuā: dulce. n. est lumen t delectabile oculis videre solez vt dicit Eccli. xj. Hoc aūt cōpetit beate virgini q̄. s. est merētiū cōsolatrix. Nā spūales cōsolatiōes t gaudia deuotio sibi mētib⁹ frequēter infudit. Hester. viij. Nouus lux orta est gaudiū t honor t tripudius. Est. n. gaudiosa incipiētibus quos spūales cōsolationes impēdit: honorabilis pficientibus quos ab omnib⁹ impugnatiōib⁹ ptegit: tripudiosa est puenientibus quos in celeste gaudiū introducit. Tertio q: lux insidias pdit. Nā latebras illustrat t patefacit in quib⁹ insidie abscunduntur. Sic beata Ygo insidias diaboli deuotis suis patefacit ne ab ipsis decipiant. Et iō diabolus istaz lucem multū timet. Jobis. xij. Nō venit ad lucē vt nō arguant opa ei⁹. Quarto q: lux securitatē parit: vñ homines q de nocte pauescūt i die securi vadunt: t hoc est q: nō timent offendiculum Jobis. xj. Qui ambulat in die nō offendit q: lucē huius mūdi videt. Nō. n. timēt qui in die vadūt aut pedis offendiculū aut bestia latētis incursum vel fantasmatis terrentis aspectū. Sic q beatā mariā sequūtur t ei p deuotionem adherent illuminātur t ꝓficiunt ab ea vt neq̄z peccādo cadant nec eos demonco fallāt nec ipsos fātasmata terreant. Roma. xiij. Induamur arma lucis sic vt in die honeste ambulemus. Arma lucis sunt exēpla beate virginis q̄ quicunq̄z indutus fuerit caz. s. sequēdo tut⁹ erit ab omnibus ꝓdictis. Quinto q: lux visū pascit. t hoc ꝓpter suaz pulchritudinem in cuius aspectu anima delectatur. Prouerb. xv. Lux oculoz letificat animā: sic spūalis pulchritudo beate virginis ꝓsiderata visū aie letificat t pascit. Ecclesiastici. xlij. Pulchritudine. n. decoris ei⁹ admirabil⁹ oculus. Siquidē cādor ei⁹ admirabilis fuit tā in ictrion puritate q̄ in exterioꝛ virginitate. Sapiētie. vij. Cādor est lucis eterne. s. q̄drū ad puritatē mētis t speculū sine macula quātū ad honestatem carnis. In hoc speculo gliber poterat secure respicere q: tāta erat lux honestatis q̄ emicabat i facie virginis⁹ q vt dic. Micronimus. quicūq̄z respiciebat in faciē virginis huius eius turpis tentatio extinguebatur. Job. xxix. Lux vultus mei nō cadebat in terrā. Sexto q: lux celestiū corporum virtutes ad nos vehit. vñ fm Aristotelem lux est vehiculum virtutū celestiuz q: sz celestia luminaria mediāte luce agunt t mouēt ista inferiora. Sed sciēdum fm quosdā q̄ lux brs causare effect⁹ naturales inquātū motus sibi adiungit: nō q̄ in motu sit Xrus causatiua ꝓncipaliter effectuum nālium: sicut est in luce: sz q: p motuz determinat Xrus solus inquātum corpus agit in corpus p cōtractuz t ꝓcretionē aeris moti. Et iō cessante motu qđ erit in fine mundi lux nō causabit effectus nāles: sz solum intentionales dando eē coloribus t se diffundēdo in medio absq̄ eo q̄ causet aliquē effectum nālē. Habet. n. corpus celeste inquantuz corp⁹ qđ agat p motum hoc. n. est ꝓprium corpis vt motum moueat. Et ēt hac pte brs vt moueat ad transmutationem nature. Sed hoc p lucem brs vlterius q: solum causet esse spirituale inquantum attingit ad ordinē substantiaz separataz. t ꝓcipat aliqd ꝑ mō ipaz. vñ si motus auferat lux habebit soluz se multiplicare in medio t causare effectus spirituales in corpibus. t ēt pte hac habet lux aliquaz similitudinē cum forma intētionali: maxime cum fiat in medio t tollat ad ꝑ sentiam t absentiam luminaris ꝓpter qđ nō brs esse firum t ratum sicut forma naturalis: vñ ratione debilis esse qđ lux habet in medio t rōne effect⁹ intētionalis quē

solum: causabit motum cessante posset fo
te aliquo modo tolerari dictum eorum q
dicunt q̄ lux bz in medio esse intēriona-
le. Sicut ergo mediante luce devenit ad
inferiora virtus celi ita mediante virgine
devenit ad nos virtus dei. i. filius dei. de
quo Lu. j. dixit angelus virgini: virtus al-
tissimi obūbrabit tibi: sed ꝺ tactū nō est ni
si addito motu fidei. ſ. per virginis consen
sum dicēte. Ecce ancilla dñi ⁊c. 2Medi. ſ-
te etiā ista luce celestis gra nobis infundit
⁊ devenīt ad nos divine miserationes.
Unde Eccli. xxvj. 2Miserere nostri deus
oium ⁊ ostende nobis lucē misericordiaz
tuaz. ¶Septimo q: lux diuersas res gi-
gnit. Dicit enī Dyonisius. iiij. capitulo de
divinis nominibus. q̄ lux oibus corpori-
bus generationem confert. Sic beata vir
go genuit ūllū q multos filios addurit se-
cum in gloriam quos nō contēnit vocare
fratres vt dicit apls ad Hebreos. ij. O m
nes aūt qui xp̄i fratres sunt possunt dici fi
lij spirituales beate virginis q̄ mater chri
sti est natural. Un ipsa dicit. Eccli. xxiiij.
A generationibus meis implemini. Et iō
oēs xp̄iani sūt filij huius lucis. Jobis. xij.
Credite in lucē vt filij lucis sitis. ¶Itē ma
ria mater dñi assimilat aurore, ppter. iiij.
¶Primo q: est noctis ac diei mediatiua
est enim terminus noctis ⁊ initiū diei. ⁊
iō aliquid bz de obscuritate ⁊ aligd de cla
ritate. Et talis fuit btā virgo in vtero ma
tris: q: enī in ipsa terminari debebat nox
culpe ⁊ initiari dies gre sm illud Roma.
xiij. Nox precessit dies aūt appropinqua
bit. Ideo ipa tanq̄ vera aurora in ipo suo
principio aligd tenuit de nocte culpe: q: fuit
in originali peccato concepta ⁊ aligd de
die gre: q: fuit i vtero sanctificata ⁊ p gra
tiā sanctificationis ab ipso peccato purga
ta. Un Job. iij. dicitur de die originalis
peccati q incepit q̄n aperti sunt oculi. Adā
⁊ eue. O brenchorenk stelle caligine eius ex
pectet lucē ⁊ nō videat nec ortū surgentis
aurore. Stelle enim ꝓphancti illo die sūt ob
tenebrati. q: fuerunt cū originali peccato
concepti ⁊ cum originali nati. Sed ista di
ci culpe non vidit lucem. i. xp̄m: q: nec in
suo conceptu nec in ortu originale habuit
peccatū ideo dicit expectet lucē ⁊ non vi-
deat. Auroram aūt. i. beatam virginez nō
vidit. ſ. quantū ad ortū. q: nō est nata cum
originali licz viderit quantū ad conceptū.
Et iō signanter dixit nec ortū surgentis au
rore. ¶Secūdo q: aurora est latronū ex-
pulsiua. Nam latrones q̄ de nocte in te-
nebris erāt aurora. i. adueniente die fugi
unt ⁊ se abscōdunt. Job. xxiiij. Si subito
apparuerit aurora arbitrant vmbrā mor
tis. Ita demones tanq̄ isani ⁊ exteriti fu
giunt cū nostraz auroā. i. virginē gloriosā
in corde alicuius per devotionem fulgere
cognoscunt. ¶Tertio q: aurora est roris
infusiua: vnde dicitur aurora quasi aura
rorans. Ita beata virgo maria diuine gre
rorem nobis abūdanter infundit. Quod
figuratum est. Gen. xxxij. in lucta iacob
cum angelo. Nam cum ei dixisset angc-
lus dimitte me: q: aurora est. Ñndit non
te dimittā nisi benedixeris mihi ⁊ postea
sequit: q: benedixit ei in eodem luco. Ecce
eni est benedictō de qua dicit. Gen. xxvj.
In rore celi desup erit benedictio tua. Et
hic est ros supne gratie quem nobis hec
aurora infundit. Et iste ros aurore est de
coratiuus ⁊ refrigeratiuus ⁊ dulcoratiuus
Decoratiuus quia dicitur q̄ conche ma-
rine vt supra tactum est in aurora se ape-
riunt ⁊ rorem suscipientes margaritas cō
cipiunt que scilicet in ornamentis ponun
tur. Et sic anime devote dum se isti auro
re idest beate virgini per affectum devo-
tionis aperiunt rorem: gratie superne su-
scipiunt per quam margaritas candidas
idest affectiones purissimas concipiunt q̄
sunt anime ornamenta. Et ideo isti auro
re dicitur Ros lucis ros tuus idest affe-
ctiones tu generas lucidas ⁊ mundas.
¶Item iste ros aurore est dulcoratiuus.
Exodi. xvj. Dicitur q̄ in aurora colligc-
batur manna: manna quidem est inter-
ne dulcedinis gratia quam bis qui tri-

bulato sunt corde infundit hec aurora.
¶Item iste ros est refrigeratiuus scz ar-
doris ferventis concupiscentie sm illud
Eccli. xliij. Ros obuians ardori venienti
humilem efficit eum: ⁊ ideo aurora est ca-
loris temperatiua. ¶Quarto q: aurora ē
lucis a sole impetratiua. Unde dicitur. ij.
Reg. xxiij. Aur aurore oriente sole mane
absq; nubibus rutilat. Sic ista aurora sci
licet virgo beata impetrat lumen diuine
cognitionis ⁊ inspirationis. Nota q̄
ista lux aurore que est mane oriente sole
multa bona operatur. Est enim infirmo-
rum consortatiua: auium letificatiua: flo-
rum de nocte clausorum apertiua: herba-
rum de nocte depressarum erectiua. Que
omnia hec iaz predicta facit in nobis bea
ta virgo Maria. Est enim ipsa aurora
que debiles consortat: siquidem infirmi
consortantur in aurora: et eo q̄ sanguis
in aurora dominatur. ⁊ ideo somnus dul
cior est in aurora. ¶Item quia tunc virtu
tes. animales corroborantur. Unde ꝯ me
dicos melius se habent infirmi: ⁊ ideo di
citur aurora quasi aurea hora idest opti
ma. Ita similiter per beatam virginem
infirmi spiritualiter recipiunt sanitatem:
vires anime recipiunt vigorem sanguis
dulcedinis ⁊ devotionis recipit augmen
tationem. ¶Item in aurora aues letificā
tur: ⁊ ideo ad cantandum excitantur: vnde
dicitur aurora quasi auium hora: q: ſ. bea
ta virgo ē que devotos excitat ad dei lau
dem. Ipsa enim est que flores clausos id-
est mentes humilium aperit ad bene ope
randum vt odorem boni exempli vndiq;
circunfundant. Ipsa etiam est q̄ depressos
per mestorem erigit per spem ⁊ consolatō
nem. ¶Item beata Maria assimilat nu
bi propter septem. ¶Primo quia nubes
est omnium impressionum celestium de
facili susceptiua. Quia scilicet domina no
stra receptaculum fuit omnium celestium
gratiarum. Nam ceteris sanctis per par
tes: marie autem totam se infudit gratie
plenitudo sicut Hieronimus dicit: vnde
angelus dixit ei. Ave gratia plena: ⁊ ideo
precteris sanctis extitit gloriosa. Exodi.
xvj. Gloria domini apparuit i nube. ¶Se-
cundo quia nubes est sua leuitate sursum
ascensiua: quia scilicet virgo beata contē-
nens terrena semper erat ad celestia eleuata. Ysa. xix. Ascendet dominus super nu
bem leuem. idest virginez a terreno amo
re alleuiatam ⁊ celesti calore subtiliatam ⁊
ingredietur egyptū. i. mundum. ¶Tertio
q: nubes est solaris radij incorporatiua:
sed tamē radius q̄ in ipsa nube incorpora
tur ipsam penetrans non eam scindit nec
ipa nubes diuiditur. Ita ipsa domina no
stra filium dei in se recepit ⁊ carne vestiui
it ⁊ sine sui corruptione etiam mūdo pe
perit. Ezechiel. xxxij. Solem nube tegam.
Act. i. Nubes suscepit eum. ¶Quarto q:
est caloris mitigatiua ⁊ vmbratiua: quia
scilicet virgo maria est omnium malorum
nostrorum mitigatiua. ꝓs. Expandit nu-
bem in protectionem eorum. 2Bath. xviij.
Nubes lucida obumbrauit eos. ¶Quin
to quia nubes est laborantium recreatiua
⁊ siti estuantium refrigeratiua: q: ſ. domi
na nostra est omnis nostri laboris conso-
latiua ⁊ refrigeratiua. Eccli. xxxv. Specio
sa misericordia domini in tēpore tribula
tionis quasi nubes pluuie in tempore fic-
citatis: ipsa n. ē regina misericordie. ¶Se
xto q: nubes resoluta in pluuiā est terre fe
cundatiua ac seminū nutritiua impingua
tiua augmentatiua: ⁊ multiplicatiua: q: ſ.
domina nostra per impetrationez gre ter
ram anime nostre fecūdat bonas affectio
nes in nobis nutrit ⁊ impinguat ⁊ opera
nostra augmētat ⁊ multiplicat. Ysa. xviij.
Nubes roris in die messis. Nam ipsa in
fundendo diuine gratie rorem facit nos
multiplicare bonorum operum messem.
¶Septimo quia nubes est amaritudinis
in dulcedinem mutatiua. Nam ex mari-
nis aquis generata in altum: tamen sub-
limata ⁊ contra solem suspēsa solis bene
ficio amaritudine deposita fit in dulcedi-
nem tota conuersa. Ita etiam dña nostra

licet amare vt dictū est fuerit in originali peccato generata: tamē a spiritusancto lan ctificata: et a sole iustitie grauidata facta est pduliissima et mater pia. iij. Reg. xviij. Ecce nubecula parua quasi vestigiū hominis ascēdebat de mari rē. Et dicit beata virgo nubecula parua quātitate humilitatis leuitate sanctitatis: qz. s. ab oi peccato immunis et subtilitate pauperta. ¶ Itē beata maria assistat mari. Primo qz mare cōtinet amaritudiē poculū. i. aquā. amara cuius amaritudinis causa est fm pbm Quia in mari fūt duo vapores. s. būidus et siccus: siue subtilis et grossus p calorem ergo solis et motū a mari resoluit pl subtilior et remanet grossior q̄ nimiz calefacta fit salsa et adusta efficit amara. Et ita i beata maria fuerunt duo vapores. i. amores. s. ad filiū: vn⁹ nālis ad illū būanitatē qui erat vt vapor grossior: ali⁹ spūalis ad illū diuinitatē. Et fm hoc bēbat de ipo duas cōsolatiōes. Vnā fm sensualitatē q̄ erat vt pars grossior. Aliā fz rationē que erat vt ps subtilior. In passiōe ät filij sui, ppter calorē solis. i., ppter feruorē penaz et dolorū xpi et motū mortis ei⁹ exhalauit pō subtilior. i. remissa est in ea cōsolatio rōnis: et abūdauit vapor grossior. i. affectio nālis. ppter quā intārū calefacta et adusta ē dolore q̄ tota fcā ē amara. Vñ maria iterpūtat amaz mare. Job. xl. Feruefecere faciet sicut ollā pfūdū maris. i. cor Virginis: qō quātū feruebat amore vehat dolore. Et iō ipa ad modū olle bulliēt extra effūdit aquā lachrymarum. Ruth. j. Vocate me maria h est amarā: qz amaritudine replet me oipotēs. ¶ Scdo mare ē fluminū hospiciū: nā oia flumina itrāt mare vt dr Eccles. j. Et ita oia dona spūalia et oium graz charismata iflurerūt in beatā mariam. Eccli. xxiiij. In me gratia oīs vite rē. ¶ Tertiō qz mare ē oiuz aqz pncipiū. Nā mare ē sui diffusiuū: vñ tā flumibus q̄ fōtibus fm Dion. ē aq̄ ministratiuū. Hoc ät pbat Seneca in. iz. libro nāliū qōnū. s. q̄ mare ē pncipiū oiuz fluminū et fontiū. Sz Ari. et Auicē. et Algazel et cōiter ppatetis volūt q̄ fōtiū et fluminū pluuia sit cā. Et huic fnieuidel attestari q̄ crescēte pluuia vt in hyeme crescūt flumina: et ecōtrario i estate frigit. Sz positō pma magi vē nerunt scripture. Eccles. j. Ad locū vnde exeūt flūina reuertunt rē. Pōt tñ dici q̄ quātū ad cōtinuatōez attractōis aq̄ ad alia quā vastā voraginē q̄ est pncipiū fluminis veri⁹ vī dem Senece. s. q̄ mare sit pncipium: eo q̄ pluuia nō vī sufficē posse ad idificandē cursū fluminis alicui⁹: Sz quātū ad facilitatē attractiōis et congregatiōis aq̄ veri⁹ est secūdū: eo q̄ ira spōgiosior ē in loco descē sus pluuie q̄s alibi in, pfūdo et tō magi attractiua ē: et aq̄ pluuialis subtilior ē ab alto cadēs. ideo penetrat cū inuenit poros terre ad ḃ aptos: et ita vtraq̄z fnia de facili sustinet. Sz lz ira attrahat ab vtroq̄z. s. a pluuia et a mari: q̄ ex oi pte attrahit: tñ ide vī copiosius attrahē: vñ cōtinue attrahit. s. a mari pcipue cū aq̄ pluuialis eo q̄ pauca ē et raro cadēs nec tota nec sp puerat ad locū vñ flumē oriī. Et hmōi congregatio aq̄ ñ fit solū ex attractōe ad vnū locū fz ex cursu pluriū venaz sine p nāz fluc p artē: quomō aggregant vene artificialiter cū putei fodiūt. Et sic pz q̄ aq̄ flūina et fōtiū et ē a nubib⁹ p pluuiā et ē a mari p attractionē cōtinuā: fz magi cōtinue et abū de a mari. Vnde ēt Aristo. dicit in libro Meteō. q̄ mare occeanū est cōtinue pncipiū oium fluminū. Ita fit q̄uis a nubibus q̄ fūt in aere. i. a sanctis q̄ fūt in celo et flumib⁹ et fōtib⁹ q̄ fūt in ira. i. viris et mulieribus eos orātib⁹ in ecclia infūdat. i. ipe tres a deo frequēter gre pluuia: tñ a mari plenissimo. i. a beata Vgine magi cōtinue et abunde attrahit aq̄ gre. Ipa. n. vt dicit Bern. sinū pietatis suc omnib⁹ aperit vt de plenitudine eius accipiāt vniuersi: vñ gre alioz sanctoz minime sunt respectu graz eius. Eccli. xviij. Quasi gutte aq̄ maris putati sūt. Quarto qz mare ē i necessitatib⁹ refugiū. Ita beata Vgo ē refugium miseroz in tribulatione positorum: vnde

ipa est spes omniū miseroz in ira habitantiū. pō. Spes eoz finiū terre et in mari rē. ¶ Quinto qz mare est itineris cōpendiū. Ita fit fiue ad statū gre fiue ad portū glorie beate virginis auxilio ei⁹ pueniatur. pō. In mari via tua. ¶ Sexto qz mare est labor⁹ lucruz. Vnde negociatores ipm maxime frequētant. Ita q̄ volūt celestis gratie thesaurū ditari ab beatā virginem sepius ire debēt siue ad cōtemplādū eius exēpla siue ad salutādum et cōmēdādum eius pcessa siue ad impetrādū et obtinendū eius suffragia. In cuius figuram dicit Jo. vj. q̄ preterūt discipuli eius ad mare. ¶ Septimo qz mare est vndaz pulsiuū et equalitatis et trāquilitatis reductiuum: vñ mare vocat pelagus qz pellit vndam. Et vocat etiā equor ab equalitate qz et si fluctus eius velut mōtes crigunt: sedatis tamen tempestatibus adequātur vt dicit Isi. Ita beata Maria a sibi devotis et amicis vndas tētationū repellit et fluctus idest furores pseqntiū et tēpestates. i. impetus aduersantiū ad equalitatē pacis et trāquilitatē reducit. Quod figuratū ē Jone. j. vbi dicit q̄ tulerunt Jonam et miserunt in mari et fletit mare a feruore suo. q̄ Jonā intellige oratiōnē puram et devotā q̄ tūc in mare mittit q̄n beate virgini porrigitur: et tūc mare. i. mūdus seuiēs cessat a feruore suo. i. persecutiōis furore. ¶ Itez beata Maria assistat terre, ppter. xiii. Nā terra fm basiliū est corpus infimū orbis mediū: celi cētrū: elemētū maxime corpulentū: mūdi fundamētū: naturaliter frigidū et siccum quantitate minimum qualitate obscurū figura spericū aque glutino manūum fm se totum quietum: licz in partibus suscipiat sepe motuz: oiuz viuentium receptaculum: et pedū dei scabellum. Primo igitur beata virgo assimilat terre: q̄ terra est corpus infimum sez iter q̄tuor elementa fm ordinē naturalē elemētorum: sicut celum est supremū in ordine corporū. Prouer. xxv. Celum sursuz et terra deorsum. Ita beata virgo fuit infima oium sanctorum per sui reputationem. Unde et appellauit se vilissimo et infimo nomine fominarū. Lancillam. Ecce inquit ancilla rē. Luce. j. ¶ Scdo q̄ terra ē orbis medium: q̄. s. beata virgo est media. i. mediatrix nrā per recōciliationē. pō. Operatus est salutē in medio terre. ¶ Tertio qz terra est celi centrū. Tale aut̄ centrū celi bz stabilitatē et fixionem. Et sic beata virgo ex dono dei habuit stabilitatē et fixionē in gra et fide. pō. Firmauit orbē terre q̄ non rē. ¶ Quarto q̄ terra est elemētū mixtime corpulētū. Ita beata virgo fuit corpulentissima p pauulegiationē q̄ corp⁹ virgineuz possedit in mūdo corpus diuinū potauit in vtero: et corp⁹ gloriosū possidet in celo. j. Para. iij. Inuenerūt terrā latissimā quietā et fertilē. Corpus. n. beate virginis fuit terra geta a passiōibus fertilis p plis fecūditate latissima p glorie imortalitatē. ¶ Quinto qz terra est mūdi fundamentū. s. ppter inmobilitatē qz quasi omnia corpora mouent circa cā. s. celū. Ignis. aer et aq̄ sed ipa stat sicut fundamentū immobile Eccles. j. Terra aūt in eternū stat Ita beata maria ranḡ fidei fūdamētū, fuit sp stabilis in ea aplis ab illa recedētib⁹ tpe passiōis. Itē ipa stat p mūdo peccatoribus sp assistēdo et nūq̄s eis deficiēdo. Eccli. xxiiij. Usq̄z ad futurū seculū nō definā. i. vsq̄z post diē iudicii peccatorib⁹ assistere ñ cessabo. ¶ Septimo qz terra est elim nālit frigidū et siccū. Et ita beata maria fuit frigida et sicca p carnis incorruptionē qz caruit būore luxurie et ardore cupiscētie Jud. j. Terrā arētez dedisti mihi. Et Deu. xxiij. Terrā quā calcabo ferrea est: ferrū. n. ē frigidū et siccū. ¶ Septimo qz terra est quātitate minima. Et ita beata virgo fuit p paupertatis extenuationez minimū bñs de mūdo Bern. xlj. Crescere me fecit de⁹ in terra pauptatis mee. Hiere. xiij. Asperi terrā: et ecce vacua erat. ¶ Octauo qz ira est q̄litate obscura. Ita beata virgo obscurata et turbata est in filij sui passiōe. Ysa. lx. Ecce tenebre. s. afflictiōis et doloris operient ter

rā.i.beatā virginē. Et in eodē.xxxiij. Lux it
t clāguit terra. ¶Nono ira ē figura sphe
rica. Et btā Ygo fuit figure spherice iquā
tū habuit plenitudinē grē. Nā sicut figura
spherica,pbat a pbo cē pfectissima figura
rū:t ipa fuit pfectissima femina. Istud āt
qō pbi vocāt spherā ire sacra scriptura vo
cat orbē terre. Vñ eadē ē figura spherica
t orbicularis. De q i.pō.dr orbē terre t ple
nitudinē ei⁹ tu fūdasti. ¶Decio q: terra ē
aq glutino māsiua. Q:.s. ppi humiditatē
aq tenēt se adinuicē ptes terre. Et sic bea
ta virgo aq glutinosa.diuine grē dono cō
stās t firma fuit. Vñ ipa fuit terra roze ce
lestis grē madēs vt bētur Judic.vj. Un-
decimo q: terra fm se tota ē geta. Et ita
ēt sibi tota geta fuit beata virgo maria p
mētis abstractōez:t a discursib⁹ vacatōez.
Vñ t ei attribuit sabbatū qō ē dies qe
tis Leui.xxv. Sabbatū erit terre. ¶Duo
decimo q: ira ē oiuz vinctiū receptaculū.
Ita t btā maria oēs recipit ad se ofugien
tes:imo ipa inuitat dicens. Trāsite ad me
oēs q ocupiscit me tē. Eccli.xiiij. Et ō est
q: ipa est plena misericordia:fm illud.pō.
Misericordia dñi plēa ē ira.t iō ipa data
ē i refugiū.pō. Terrā aūt dedit filijs hoiuz
¶Decimotertio q: ira dr pedū dei scabellū
Et sic fuit btā Ygo p filij dei susceptōez:q
si.n.pedes dei q⁹ mediātib⁹ sterit i ei⁹ vte
ro fuer corp⁹ t alia xpi. Vñ Ysa. lxvj. ira
scabellū pedū meoz. Ire btā Ygo maria
assilat mōti synai ,ppi octo. Prio q: mōs
ille fuit mōs misericordie t ,missiōis. Est
eni mōs synai i,puicia Madiā.cui⁹ pō est
Oreb.vbi appuit dño Moysi in rubo cō
patiēs aflictōi ppli sui .t ,misit liberare
eū a seruitute egyptioz p manum ei⁹ vt dr
Exo.iij. Ita btā Ygo Maria tāq̄ misteri
cordie regia fuit ,missa t ,figurata i illo
cōdē rubo i q dñs Moysi appuit sic eccle
sia dic Rubū quē viderat moyses tē. Et
i alijs ,phetijs mlt⁹ t expssio. Et i ea iple
te sūt ,missiōes sc̄e ō liberatōe būani ge-
neris a seruitute diaboli. Nā i eā ōscēdit fi
li⁹ dei t carnē nr̄az assūpsit,p nr̄a liberatō
ne. Exo.xix. Descēdit dño sup mōtē synai
tē. Secdo q: mōs ille fuit mōs agelice fre
quētatōis. Ibi.n.frequēter āgel⁹ et ,sona
dñi appuit t locut⁹ē moysi. Vñ dr Actū.
vij.q appuit ei i deserto mōtis synai i igne
flāme rubi tē. Et i eodē ca.dr ēt ō moyse
Hic ē q fuit i ecclia i solitudie cū āgelo q
loqbat i mōte synai t cū p̄rib⁹ nr̄is q accepit
Nba dare nob. Ita sibi btā maria fuit
ab angelo visitata salutata t de Nbo vite
edocta sic p̄z Lu.j. Tertio q: synai fuit,lu
mio mons t iflāmatōis vt cū appuit ibi
dño i flāma rubi. Exo.iij. Et itez Exo.xix
dr q: mōs synai fumigabat eo q descēdis
set dñs sup eū i igne t ascēderet fum⁹ cr eo
q̄si ō fornace. Et ō factū ē ō btā Ygine qñ
s.spūsācti i eā supuenit q ē ignis.i.amoz
diuin⁹.t eā estuāti ōsiderio fumigare fecit
t mētē totā ipi⁹ illūinauit t iflāmauit Lu
ce.j. Spūsāct⁹ supueniet i te tē. ¶Quarto
q: fuit mōs pluuie t roris : t sic fuit Ygo
maria i filij dei ,ceptōe.pō. Descēdet sic
pluuia i vell⁹ tē. Nāc pluuiā siue rozē cele
stē meruit btā Ygo suscipē:q: humillima
fuit. Nā a supbis t clatis fugit.ij. Reg.j.
Mōtes gelboe nec ros nec pluuia veniat
sup vos. ¶Quito q: synai fuit mōs diuine
bitatiōis. Nā fm Josephū erat opio bo
minū bitare ibi deū,ppi qō ñ pascebāt ibi
oues nec pastores cōiter appioriare aude
bāt. Ita sibi btā Ygo fuit biraculū dei.pō.
Mōs in q̄ bīplacitū ē deo habitare i eo.
Et itez.pō.Dñs i eis i synai tē. Serto q:
fuit mōs sapie t eruditiōis. Ibi.n.data ē
pplo lex p manuz moysi Leui. xxvj. Hec
sūt p̄cepta atq̄ iudicia t leges quas dedit
dño iter se t filios israel in mōte synai p
manū moysi. Ita sibi btā virgo illū mūdo
peperit q est verbū t sapiētia patris q est
dux t legifer nr̄ p quē reges regnāt t legū
cōditores iusta decernūt. ¶Septio q: est
mōs iusticie t ominatiōis. Nā beatissi-
ma virgo maria sicut sibi deuot⁹ t cū re-
uerēcti⁹ē salut⁹ refugiū ita t cōtēnētibus
t blasphemātib⁹ erit ad mort⁹ t ,ditiōis
iudiciū. Vñ Exo.xix. dixit moyses de mō

te synai. Cauete ne ascēdatis in mōtē nec
tangatis fines illius. Omnis q tetigerit
montē morte moriet. ¶Octauo q: erat
mōs pascue t refectiōis. Vñ dicit Jose-
phus q est mōs excelsus ad pascua egre-
gius:cuius in alijs ,ptes eius vt dictū est pa
stores aū Moysem ,pter reuerētiā non
auderēt pascere ouco. Sz moyses dū ap-
proximaut rubū ardere sine cōbustiōe vi
dit t dcū sibi loquētē.i.angelū sibi loquē-
tem p̄tialiter ex ,sona dei audiuit vt ha
betur Exo.iij. Vñ dicit ibi q cū minasset
gregē ad interiora deserti venit ad mōtē z
oreb apparuitq̄ ei dñs in flāma de me-
dio rubi. Ita beata virgo in assumptio-
ne fuit quando peruenit ad pascua eterne
beatitudis:ad q etiā gregē fidelitū ad eā cō
fugientiū exēplo t auxilio ingii introducit.

¶Capitulum.xlix.

Iferie t tribulatiōes p̄tis
vite assilant ags de qbus in
ps. Saluū me fac dē⁹ qñ in
trauerūt aq vsq̄ ad aiaz me
am. Iste aq sunt trāsēūde au
xilio.s.diuine grē. Ipse eni dē⁹ dixit Ysa.
xliij. Cū trāseris p aquas recū ero. Sz iste
trāsitus pōt fieri multipliciter. Prio cal-
cādo p fidē:sicut de beato Petro legitur.
Matb.xiiij. Ite trāsēūdo p fortitudinem
quēadmodū legit.iij. Reg.xxij. vbi dr Se-
mei cū mille viris de beniamin irrūpētes
Jordanē qō fuit p fortitudinē aū regē i.
xpm trāsierūt vada misericordie p̄tiū. Item
natādo qō fit p prudētiā. Quicūq̄z.n.nata
re vult necesse est q bēat natādi prudētiā
t ō significatū ē Actū.xxviij. vbi dicit q cē
turio iussit eos q possent natare mittere se
in mare. Ite nauigādo qō fit p penitētiaz
nauis eni p̄nia ē. Exo.xxiij. Trāseūtes ma
re p ratē liberati sūt. Ite aquas diuidēdo
qō fit p Ygā diuine iusticie. Exo.xiiij. Ele
ua Ygā tuā t extēde manū sup mare t di
uide illud. Ite saltādo in baculo diuini ad
iutoriū p cōtēplationē qō significat Ben.
xxxij. vbi dixit Jacob i baculo trāsiui istū:
Jacob cōtēplatiuus est q iordanē ,misericor-
rum p̄tiū debet trāsire apodiādo se bacu
lo diuini ,diutorij. Ite miseria tribulatō
nes iz dc se nō sint boni grate vl placite;
p̄t tamē efficī facilce t quasi dulces ad
sustinēdū. Quod p̄z exēplo aquaz. Nā ō
se nullū bz aq̄ saporē acgrit⁹ in saporē vel
p colationē qua bz in potio terre vel p ca
lorē solis q dulcedinē facit in aqua cicua
do subtili⁹ei⁹ t ,missēdo būdū aereū qō
pinguescit t dulcorat:t salsedinē educit cō
burēdo terrestre qō remanet. Et bis col
ligunt tres modi quibus aq tribulatiōis ef-
ficatur aic sapida:vnus est p passiōis xpi
inspectionē. Dec eni est collatio aq in po
ris terre. Fuit eni corpus xpi carneū t ter
restre sicut corpa nr̄a:t iō per poros terre
vulnera eo:p̄s xpi possumus accipere:in
quibus tūc aquam nostraz tribulationū co
lamus:qñ nichil esse qō patimur respectu
doloris eius quē ipe ,p nobis pertulit in-
dicamus. Et sic dulce t leue nobis fit si
pro illo parua qui pro nobis maxima per
tulit patiamur. Heb.xiij. Recogitate eū
qui talem sustinuit aduersus semetipsum
a peccatoribus contradictionem vt nō fa-
tigemini animis vestris deficientes. Ire
gorius. Si passio christi ad memoriam re
uocetur nichil est adeo durum quod non
equo animo tolleret. ¶Secūdus modus
est p contemplationis elevationem. Et
hec est caloris solaris in sublime sublevā
tio t impinguatio. Nam calo: solis idest
feruo: diuini amoris id quod subtilius est
hominis sez mentem elevat ad contem-
plandum celestia t tunc anima pinguescit
aereo humore sez spirituali devotione que
ei omnem tribulationem dulcorat. Un-
de habetur Exo.xvj. q dum incalesceret
sol liquefaciebat manna :est enim vt ca-
lo: solis feruo: diuini amoris qui man-
na liquefacit dum mentem afflictam in
devotionis dulcedinem reiolvit. Tertius
modus est per vrentem contritionem. t
hec est terrestris vaporis adustio qz.s.fer-
uens cōtritio aduru t cōsumit omnē ter-
renū affectū t aqua tribulationis q erat

peccati insipida fit boni ꝓpūctio sapida: nō quidē sapore dulci sed salso. Est enim tribulatio homini ꝓpūcto ex vna pte sapida.i.grata.s.vt a peccato purget: sed est ei salsa ratione cause.qz.s.displicet ei cōmissse vñ patiat. Vñ b̄ē mare deserti.i.pnie qđ est mare salsissimū vt dicit Josue.xij.

¶Capitulum.l.

MOrtis memoria repsitatur in cinere triplici rōne. Primo qz cinis terram fecūdat. Ita memoria mortis ad bñ opādū solicitat. Bre. Valde se solicitat i bono ope q̄ cogitat de extrēo vite. ¶Secōo qz ignis p̄ cinerē ꝓseruat t marie si cinis ē calid⁹ qz si frigid⁹ ignē extinguit. Ita mēoria mōtis feruenti ipressa grāz spūsancti cōseruat: sūt tū q frigidā mēoriā hñt vt illi q aiam cū corpore morituā credunt: talis memoria potius extinguit grāz q̄z ꝓseruet. Tertio qz cinis maculas lauat t sīlr memoria mortis abluit oium peccatoz maculas. Eccli.viij. Memorare nouissima tua t in eternū nō peccabis. Lauat enī maculas luxurie si qs cōsideret quale sutur est qđ diligit Bre. Nihil sic ad domādū carnis desideria valet q̄z q̄ vnusqsq; b qđ diligit quale sit morituū penset. Itē lauat peccatū superbie si ꝓsideret q ipe est morituus q se elcuat. Eccli.x. Quid superbit terra.t cinis lauat peccatū auaritie si cōsideret qđ finaliter de mondo portat Job.xvij. Sacū meū consui sup cutē meā t operui cinere carnem meam.

¶Capitulum.ij.

MVndus est locus obscurus qz obscurat admodū acris fumo vanitatis pulueree cupiditatis: t nebula carnalitatis.j. Jo.ij. Omne quod est in mundo cōcupiscentia carnis est et cōcupiscētia oculoz t superbia vite. Itē acr vt dicit Ysido. vehemētius cōcitatus vētos tonitrua t corruscationes efficit: cōtractus nubila gignit cōspissatus pluuias facit cō gelatus nuues t grādines introducit. Sz rarefactus serenitatē adducit. Mundus aūt aliquādo cōcitatur p superbiā. t tunc generat vētos persecutionū tonitrua cōminationū: t corruscatiōes siue fulgura p cussionū. Aliqñ Xo ꝓtrabitur p auaritiā t tūc obnubilatur t obscuratur: qz sicut dicit Bre. Tenebra aie est diuitiaz cupido. Aliquādo Xo cōspissatur t ipinguatur per gulaz: t tūc pluuias facit. i. fluxū luxurie: prima eni sibi sunt vt dicit Breg. vēter t genitalia. Aliqñ Xo ꝓgelatur p accidiam: t tunc si faciat opera que videntur alba.i.pura vel bona sunt tū frigida t cito ōstructibilia. Q̄ñq; Xo rarescit. i. sūbiliatur per pūiam: t tūc serenatur p grām. ¶Itē mūdus assimilatur mari. Primo qz mare est multoz periculoz cōtēctiuum. Est eni mare periculosū. Prio, ꝓpter motū Matthei.viij. Motus magnus factus est in mari ꝓpter quē motū mare est tēpestuosū ꝓcellosum t tumultuosū. Et ita mare mūdi est tēpestuosū ex guerra, ꝓcellosum ex infortunijs: tumultuosū ex migrationibus t vicijs. ij. Corinth. xj. Periculis in mari: scōo, ꝓpter ventū est in mari ipulsio cōtrarioz ventoz. Dan. iiij. quatuor venti pugnabāt in mari: naz vt vētus auster est pūs ꝓsperitas: vt aglo aduersitas: oriē talis inspiratio grē: occidētalis suggestio malicie. Tertio est periculosū ꝓpter defectū tam.s.nauis q̄z naute.i. gubernantis. Nauis eni siue lignū cū quo habem⁹ trāsire b mare est hoc corpus qđ est vas fragile, ꝓpter passibilitatē: graue ꝓpter peccati onerositatem t multis foraminib⁹ penetrabile ꝓpter sensuū susceptibilitatem Sunt eni sensus vt foramina quedā per que multa mala ingrediūtur. Itē est frequēter defectus naute periti.i. rōnis prudenter regentis. Oia hec pericula sentūt hoies periti i mari hui⁹ mūdi: Eccli.xliij. Qui nauigāt mare narrāt pericula eius. ¶Secōo mare est animātiū t multipliciū monstroz ꝓductiuū. Vnde sm Rabanū plura mōstra ꝓducit mare q̄z terra. ꝓo. Hoc mar magnū ē spaciosū manib⁹ illuc reptilia quoz nō est numerus. Ita in mari mundi sunt aiantia diuersa t monstruosa multa. non tm̄ corporalr. sed et spūalr. Sunt. n. in mundo boies aiales. i. sēsuales ad modū piscium. Sm illud. Facies hois si cut pisces maris. t dicunt aiales. i. sensuales non sapientes illa que dei sunt. qz aialis homo non percipit ea que sunt spiritus dei vt dr. j. Corin. ij. Item sunt monstruosi velut ille belue de quibus habet Dan. iiij. q̄ surgebant de mari. Nam prima q̄ erat filia leoni signat superbiam vite. Secūda que erat filia vrso signat voluptatē carnis concupiscētie. Tertia que erat filia pardo signat cupiditatem auaritie. Quarta que habebat dentes ferreos terribiles signat crudelitatē malitie. ¶Tertio qz mare est nubium t nebule t ventorum generatiuum. Et similiter etiā mundus generat nebulas errorum. nubes viciorum vētos persecutionum siue tentationū ꝓpter quas precipitant t suffocātur multi Matthei. v. Bre. precipitatus ē in mare. t fuit grex porcorum. i. hominum carnaliter viventiū. ¶Quarto qz mare est lune imitatiuū. Dicit enim pbs in libro de proprietatibus elementorum. q̄ mare imitatur naturam lune. Nā sicut adamantem sequit ferrum sic mare segtur lune cursum. vnde semp est mare in summo augmēto t vigore quando luna ē plena lumie siue versus terram vt in plenilunio. Et sicut luna in suo lumine plus proficit vel deficit sic mare crescit amplius vel decrescit vt supra dictum ē capitulo.xlviij. Sz sicut mare ipm imitatur lunam. ita mūdus segtur fortunā Vnde sicut crescit vel minuitur fortuna alicuius ita multū vel parum eum appreciatur mundus. vnde metrice dr. Luz fuerio felix multos numerabis amicos. Tē pora si fuerint nubila solus eris. ¶Item mūdus assimilatur deserto. ¶Primo qz desertum ē locus infructuosus. non enim colitur nec scritur. Sic mundus. i. mundani homines non scinduntur aratro penitentie. nec recipiūt semina doctrine ita vt eis applicetur. nec semen diuine gratie: t ideo nec fructus operū producūt meritorios eterne glorie. Iere. xvij. Erit quasi mirice in deserto que sez sunt infructuose ¶Secōo qz desertum ē locus spinosus. i. spinis t vepribus plenus. Et sic etiam in mundo abundāt spine. i. solicitudines temporalium que mentē inquietant. vel spine .i. punctiones tribulationum que cor vel corpus cruciant. vel spine. i. inordinatiōes peccatorum. que conscientiam pungunt t lacerant. Jud. viij. Conterā carnes vras cum spinis tribulisq; deserti. ¶Tertio qz desertum ē locus periculosus. Est eni vbi nenosorum aialium domicilium. feraz latibulum. t latronum habitaculum. Sic in deserto mundi sunt animalia venenosa per luxuriam Malach. j. Posui hereditatē eius in draconcs deserti. Item sūt fere. i. feri per superbiam. vnde superbo regi Nabuchodonosor dictum ē. Eijcient te ab hominibus t cū bestijs ferisq; erit habitatio tua. Item sunt in deserto mūdi latrones per auaritiam. Qui enim pauperes vsuris t exactionibus t alijs tributis spoliant mundi latrones vocant. j. Corin. vj. Periculis latronū. ¶Quarto qz desertum ē locus defectuosus. qz ē locus sitis t ariditatis sez aque carens. ꝓo. In terra deserta inuia t in aquosa: Ita in hominibus mundanis est ariditas t sitis inordinati appetitus t insatiabilis circa peccata t tēporalia. ꝓo. Esurientes t sitientes aia eorum in ipsis deficit. ¶ t hoc est qz deficit eis aqua sez gratie que hanc sitim inordinatam extinguit. Jo. iiij. Si quis biberit ex aqua quā ego dabo ei non sitiet in eternum. Vbi ergo hec aqua deficit est sitis insatiabilis. ꝓo. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. ¶Quinto qz desertum ē locus estuosus. sez ardoribus solis exposit⁹. Habent enim mundani continuū ardorem solis. sez inordinatum amorem prosperitatis Joel. j. Ignis comedit speciosa deserti. Et vocat ignē ardētissimum

ardo:eni solis qui est inordinatus affect⁹ cupiditatis. De quo in.ps. Per diem sol non uret te neq; luna per noctem. ¶ Sexto q; desertum ē locus meticulosus q; est locus horroris t vaste solitudinis. Est.n. mūdus illa solitudo deserti. ō qua dicitur Deu.viij. Ductor tuus fuit in solitudine magna atq; terribili. in qua erat serpens flatu adurens t scorpio t dipsas. Serpens flatu adurēs est ipse mūdus qui flatu sue cupiditatis inficit. Scorpio in facie blandiens t retro pūgens est caro siuevo luptas corporis. Dipsas aūt latenter iterficiens ē diabolus. t hec timorem debent incutere t horrorem. ¶ Septimo q; desertum est locus deuius. locus enim ē desertum deuij t erroris. Vnde.ps. Errauerūt in solitudine in inaquoso. viam ciuitatis t habitaculi non inuenerunt. Sunt.n. in deserto vie deuie fructicib⁹ plene arenose lapidose puluerulente fetulente t aliis incōmodis onerose. Sic in mundo sūt vie deuie iracūdoz. q; precipue ira facit a ratione deuiare sed fructibus t vepribus plene sūt vie pigrorum. sm illud Prouer. xxiiij. Per agrum pigri hominis transiui t p vineam viri stulti t ecce totus repleuerāt urticē. operuerant superficiem eius spine tē. Dsee. vij. Sepiam viā tuā spinis. Vie aūt arenose sunt vie auarorum qui aurum querunt. O inne eni aurū tanq; arena est crigna vt dī Sapie. vij. Sed lapidose t scādalose sūt vie superboz Eccli. xxj. Via peccantiū complanata lapidib⁹. Sed vie puluerulente sūt vie gulosorū qui nutriūt puluerem. i. corpus in puluerē reuersurum Eccli. xij. Reuertat puluis in terram suaz. Fetulēte aūt sūt vie luxuriosoz qui fetent per carnis corruptionē. O ios qppe caro corrupat viam suam Bēn. vj. De cadueribus eoz ascēdet fetor Ysaie. xxxiiij. Vie āt onerose t difficiles sūt vie inuidoz qui ex multi torquent. Sapie. v. Lassati sumus i via iniquitatis t perditionis. ambulauimus vias difficiles. O ios ergo peccatoz via est sicut via deserti de qua dicit. ij. Reg. iiij. Abierunt per viam deserti tota nocte. ¶ Item mūdus est similis spelunce. ē enī spelunca fouea subterranea a speculando dicā. habet enim ex parte lucis introitum latum. sed terminum habet acutum. vnde locus ē lucidus in ingressu obscurus in progressu. sed arct⁹ t insipidus in egressu. si tamen inueniatur egressus. vt dicit Damascen. Sic homo mūdum ingrediens habz introitum lucidum duz i vitam nascit. qz vita erat lux hominum sed habet progressum obscurum. qz scz in mundo viuendo multis tenebris ignorantie t peccatorum inuoluitur. Sed habet egressum artum t insipidum duz moritur. Nihilominus tamen mundus est locus ad speculandum. Apost. prima. Corin. xiij. Videmus nunc per speculum in enigmate.

¶ Capitulum. lij.

Vrat homo ser modis spiritualiter sm qō ser modis mutantur res corporaliter. Sex enim sunt sm phm spēs mutationis que competunt vite spūali scz corruptio t generatio: augmentum: diminutio: alteratio t loci mutatio. Corruptio fit salubriter in homine penitente per peccati destructionem Apostolus. Ro. vj. Destruatur corpus peccati vt vltra non seruiamus peccato Bēn. xxxv. Mundamini ac mutate vestimenta vestra. ipsa enim peccati destructio est mentis mundatio. Generatio vo fit in penitente per gratie reuocationem qua scz cōfertur homini nouuz esse gratuitū. i. Pdei. ij. Quasi modo geniti infantes rationabiles sine dolo lac concupiscite. Sz quia talis gratia pendet ex deo gratiam infundēte dicitur in.ps. Mutabis eos t mutabūtur. Augmentum fit in proficiente per virtutum extensionem Prouer. iiij. Justorū semita quasi lux splendens procedit t crescit vsq; ad perfectum diem. Et q; talis perfectus est per gradus. vij. virtutum vel septem donorum dicitur Danie. iiij. Septē tempora mutabuntur super te. ¶ Diuinatio fit ih prudente per humilitatis reputationez sm illud Apostoli. j. Corin. xv. Ego sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus. ¶ Alteratio vo debet fieri in psidente per morum mutationem. Nam precipue ad prelationez assumptus mutare t corrigere debet mores inordinatos sicut dictum fuit Sauli. j. Reg. x. Mutaberis in virum alterum. Loci mutatio fit in sapiente per diuersorum contemplationem. Est enim triplex motꝰ localis. rectus circularis. t obliquꝰ. Dunc enim triplicem motum beatus Dionysi⁹ attribuit anime. iiij. capitulo de diuinis nominibus sic. Nam qz motus circularis ē sm quem mouetur aliquid vniformii circa idem centrum. ideo operatio intelligibilis que simpliciter habet vniformitatez dicitur esse circularis. t hoc est quādo anima relictis exterioribus ad seipsaz regressa cessante discursu figit intuitum suum in contemplationem vnius simplicis veritatis. t tandem pretermissis omnibus in sola dei contemplatione persistit. Talis.n. anime motus dī vniformis quia remouetur triplici difformitate. ¶ Primo a difformitate rerum exteriorum per hoc q; illis relictis anima redit ad seipsaz. Et iste erat motus siue circulus sanctorum animalium Eze. j. Animalia inquit ibant ad exteriora contemplanda. t reuertebant ad interiora contemplanda. ¶ Secūdo a difformitate discursuum interiorum scilz ex hoc q; relicto discursu rationis figit intuitum suum in contemplatione vnius simplicis veritatis. Vnde hec est vniformitas de qua dominus dixit Marthe Lu. x. Porro vnum est necessarium. ¶ Tertio removetur difformitas intellectus cuz pretermissis omnibus in sola dei contemplatione persistit. Et hanc vniformitatez appetebat Philippus dicens Joannis. xiiij. Domine ostende nobis patrem t sufficit nobis. Motui autem recto assignat beatus Dion. illam operationem intelligibilem qua proceditur de vno in aliud. sicut quando anima procedit ab exterioribus sensibilibus ad intelligibilem cognitionem. Motui autem obliquo qui compositus est ex recto t circulari assimilatur illa operatio intellectus que habet aliquid vniformitatis simul cum processu ad diuersa. put scz anima illuminationibus diuinis rōcinando vtitur.

¶ Capitulum. liij.

Negocia secularia assimilantur receptaculis aquarum t biatibus ingentibus que sūt in corpore terre in quib⁹. vt dicit Theofrastus t Seneca refert generantur animalia informia t tardi motus t ceca vt plurimum sicut sūt talpe. pisces etiam pinguissimi. vt dicit generantur in illis fluminibus de quibus q dam comederunt t mortui sunt. Sic qui negocijs secularibus implicantur efficiuntur animales per concupiscentiam. Jude. ij. Di sunt qui segregant semetipsos animales spūm non habentes. Item informes per maliciam. contra quos dicit apostolus. Roma. xij. Nolite conformari huic seculo sed reformamini. Tardi motus sic seculo sed reformamini. Tardi motus per negligentiam. Prouer. vigesimo. Dicit piger leo est in via. Item ceci p ignorantiaz Marbei quintodecimo. Sinite illos ceci sunt. Item comedentes de talibus eos imitando vel eis se conformando spiritualiter moriuntur t propterea dicitur secunde ad Thimoteum. ij. q; nemo militans deo implicat se negocijs secularibus vt ei placeat cui se probauit. vbi ostēdit apostolus q; negocia secularia tria mala faciunt homini. ¶ Primū est q; impediunt dei miliciam. Vnde dicit. Nemo militans deo. t figuratus est in Dauid. j. Reg. xvij. qui indutus armis Saulis nō poterat ire ad pugnam contra philistheum quousq; exuit illa. Saulis.n. arma sūt secti negocia qb⁹ ipedit milex dei ne pugnare valeat ꝓtra diabolū. vnde talia arma

ardorem solis qui est inordinatus affectꝰ cupiditatis. De quo in.ꝑo. ℣Per diem sol non uret te neqꝫ luna per noctem. ¶Sed to qꝫ desertum ē locus meticulosus qꝫ est locus horroris ⁊ valle solitudinis. Est.n. mūdus illa solitudo deserti. ꝺ qua dicitur Deu.viij. Ductor tuus fuit in solitudine magna atqꝫ terribili.in qua erat serpens flatu adurens ⁊ scorpio ⁊ dipsas. Serpens flatu adurēs est ipse mūdus qui flatu siue cupiditatis inficit. Scorpio in facie blandiens ⁊ retro pūgens est caro siue voluptas corporis. Dipsas aūt latenter iter faciens ē diabolus.⁊ hec timorem debent incutere ⁊ horrorem. ¶Septimo qꝫ desertum est locus deuius.locus enim ē desertum deuij ⁊ erroris. Vnde.ꝑs. Errauerūt in solitudine in inaquoso. viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt. Sunt.n.in deserto vie deuie fructicibꝰ plene arenose lapidose pulueruleute fetulente ⁊ alijs incōmodis onerose. Sicꝫ in mundo sūt vie deuie iracūdoꝝ.qꝫ precipue ira facit a recto deuiare sed fructibus ⁊ vepribus plene sūt vie pigrorum.ꝟm illud ℣Prouer.xxiiij. ℣Per agrum pigri hominis transiui ⁊ per vineam viri stulti ⁊ ecce totus repleuerāt vitice.operuerant superficiem eius spine ⁊c. Dsee.vij. Sepiam viā tuā spinis. Vie aūt arenose sunt vie auaroꝝ qui aurum querunt. Omne eni aurū tanqꝫ arena est ertigua vt dꝫ Sapie.vij. Sed lapidose ⁊ scādalose sūt vie superboꝝ Eccli.xxj. Via peccantiū complantata lapidibꝰ. Sed vie pulueruleute sūt vie gulosoꝝ qui nutriūt pulueremꝫ.i.corpus in puluere reuersurum Eccli.xij. Reuertat puluis in terram suaꝫ. Fetulēte aūt sūt vie luxuriosoꝝ qui fetent per carnis corruptionē. Dios ℣ppe caro corrupat viam suam Ecclī.vj. De cadeueribus eoꝝ ascēdet fetor Ysaie.xxxiij. Vie ât onerose ⁊ difficiles sūt vie inuidoꝝ qui exmultꝫ torquent. Sapie.v. Lassati sumus i via iniquitatis ⁊ perditionis.ambulauimusꝫ vias difficiles.Dio ergo peccatoꝝ via est sicut via deserti de qua dicit.ij.Reg.iij. Abierunt per viam deserti tota nocte. ¶Item mūdus est similis spelunce.ē enī spelunca fouea subterranea a speculando dicī.habet enim ex parte lucis introitum latum.sed terminum habet acutum. Vnde locus ē luciduꝫ in ingressu obscurus in progressu.sed arctꝰ ⁊ insipidus in egressu.si tamen inueniatur egressus.vt dicit Damascen. Sic homo mūdum ingrediens habꝫ introitum lucidum duꝫ i vitam nascit.qꝫ vita erat lux hominum sed habet progressum obscurum.qꝫ sꝫ in mundo viuendo multis tenebris ignorantie ⁊ peccatorum inuoluitur. Sed habet egressum artum ⁊ insipidum duꝫ moritur. Nihilominus tamen mundus est locus ad speculandum. Apost.prima.Corij.xiij. Videmus nunc per speculum in enigmate.

¶Capitulum.lij.

Vrat homo ser modis spiritualiū ꝟm qꝺ ser modis mutantur res corporaliter. Sex enim sunt ꝟm pbm spēs mutationis que competunt vite spūali sꝫ corruptio ⁊ generatio: augmentum:diminutio:alteratio ⁊ loci mutatio. Corruptio fit salubriter in homine penitēte per peccati destructionem Apostolus. Ro.vj. Destruatur corpus peccati vt vltra non seruiamus peccato Beñ. xxxv. Mundamini ac mutate vestimenta vestra.ipsa enim peccati destructio est mentis mundatio. Generatio ℣o fit in penitente per gratie reuocationem qua sꝫ cōfertur homini nouuꝫ esse gratuitū.i. ℣Dei. ij. Quasi modo geniti infantes rationabiles sine dolo lac concupiscite. Sꝫ quia talis gratia pendet ex deo gratiam infundēte dicitur in.ꝑs. Mutabis eos ⁊ mutabūtur. Augmentum fit in proficiente per virtutum extensionem ℣Prouer.iiij. Justorū semita quasi lux splendens procedit ⁊ crescit vsqꝫ ad perfectum diem. Et qꝫ talis ꝑfectus est per grādus.vij.virtutum vel septem donorum dicitur Danie.iiij. Septē tempora mutabuntur super te. ¶Dimissio fit ⁊ prudente per humilitatis reputationeꝫ ꝟm illud Apostoli.j.Corin.xv. Ego sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus. ¶Alteratio ℣o debet fieri in presidente per morum mutationem. Nam precipue ad prelationeꝫ assumptus mutare ⁊ corrigere debet mores inordinatos sicut dictum fuit Sauli. j. Reg.x. Mutaberis in virum alterum. Loci mutatio fit in sapiente per diuersorum contemplationem. Est enim triplex motꝰ localis.rectus circularis.⁊ obliquꝰ. Hunc enim triplicem motum beatus Dionysiꝰ attribuit anime.iiij.capitulo de diuinis nominibus sic. Nam qꝫ motus circularis ē ꝟm quem mouetur aliquid vniformiū circa idem centrum.ideo operatio intelligibilis que simpliciter habet vniformitateꝫ dicitur esse circularis.⁊ hoc est quādo anima relictis exterioribus ad seipsaꝫ regressa cessante discursu figit intuitum suuꝫ in contemplationem vnius simplicis veritatis.⁊ tandem pretermissis omnibus in sola dei contemplatione persistit. Talis.n. anime motus dꝫ vniformis quia remouetur triplici difformitate. ¶Primo a difformitate rerum exteriorum per hoc qꝺ illis relictis anima redit ad seipsaꝫ. Et ille erat motus siue circulus sanctorum animalium Eze.j. Animalia inquit ibant ad exteriora considerāda.⁊ reuertebant ad interiora contemplanda. ¶Secūdo a difformitate discursuum interiorum scilꝫ ex hoc qꝺ relicto discursu rationis figit intuitum suum in contemplatione vnius simplicis veritatis. Vnde hec est vniformitas de qua dominus dicit Marthe Lu. xj. ℣Porro vnum est necessarium. ¶Tertio removetur difformitas intellectus cuꝫ pretermissis omnibus in sola dei contemplatione persistit. Et hanc vniformitateꝫ appetebat ℣Philippus dicens Joannis. xiiij. Domine ostende nobis patrem ⁊ sufficit nobis. Motui autem recto assignat beatus Dion. illam operationem intelligibilem qua proceditur de vno in aliud.sicut quando anima procedit ab exterioribus sensibilibus ad intelligibilem cognitionem. Motum autem obliquo qui compositus est ex recto ⁊ circulari assimilatur illa operatio intellectus que habet aliquid vniformitatis simul cum processu ad diuersa. ꝑut sꝫ anima illuminationibus diuinis rōcinando vtitur.

¶Capitulum.liij.

Negocia secularia assimilantur receptaculis aquarum ⁊ bianbus ingentibus que sūt in corpore terre in quibꝰ.vt dicit Theofrastus ⁊ Seneca refert generantur animalia informia ⁊ tardi motus ⁊ ceca vt plurimum sicut sūt talpe.pisces etiam pinguissimi.vt dicit generantur in illis fluminibus de quibus quidam comederunt ⁊ mortui sunt. Sic qui negocijs secularibus implicantur efficiuntur animales per concupiscentiam. Jude. ij. Hi sunt qui segregant semetipsos animales spūm non habentes. Item informes per maliciam.contra quos dicit apostolus. Roma.xij. Nolite conformari huic seculo sed reformamini. Tardi motus per negligentiam. ℣Prouer. vigesimo. Dicit piger leo est in via. Item ceci p ignorantiaꝫ Matthei quintodecimo. Sinite illos ceci sunt. Item comedentes de talibus eos imitando vel eis se conformando spiritualiter moriuntur ⁊ propterea dicitur secunde ad Thimoteum.ij.qꝫ nemo militans deo implicat se negocijs secularibus vt ei placeat cui se probauit. vbi ostēdit apostolus qꝫ negocia secularia tria mala faciunt homini. ¶Primū est qꝫ impediunt dei miliciam. Vnde dicit. Nemo militans deo.⁊ figuratuꝫ est in Dauid.j. Reg.xvij. qui indutus armis Saulis nō poterat ire ad pugnam contra philistheum quousqꝫ exuit illa. Saulis.n. arma sūt ecclī negocia qbꝰ impedit miles dei ne pugnare valeat ⁊tra diabolum. vnde talia arma

impediunt non defendunt q̄ arma milite nostre non carnalia sed spūalia sunt vt dicit Dyero.in epla ad paulinum. ¶Secundū malum q̄ implicant humanaz vitam. Vnde subdit implicat se negocijs secularibus. Negocia enim seculi homines implicant t involuunt t involuendo detinent vt non possit ab eis cum vult exire. Faciliter enim tales a mundo superantur ij. Per.ij. Dis enim implicati superant Item negocia secularia implicant t involuunt hominem ita vt faciant cum in multa peccata cadere. Et propter hoc dicitur Eccli.xxxiij. Qui implicatus est abundabit malitia. ¶Tertium malum est q̄ impediunt diuinam gratiam per quā homo deo ē acceptus.t ideo subdit vt ei placeat cui se probauit.quasi dicat.si se implicaret non ei placeret. Et ratio est q̄ subtrahunt hominem a spūalibus. Hebreo. x. Si subtraxerit se non placebit aie mee.

¶Capitulum.liij.

Bedire superiorib⁹ mandato t consentire prudentiorib⁹ cōsilio debet homo celeriter .s. z proprio sensui credere vel ꝓprium appetitum implere tardius cum opz. Cuius exemplum apparet in motibus planetarum. q motu superiorib⁹ orbis scz firmamēti qui est ab oriente in occidentem mouentur velocius scz in vna die. Nam raptu firmamenti singulis diebus absorti ad occasum rapiuntur.motu aūt suo quo mouent cōuerso ab occidente in orientem tardiori tē pore perficiunt cursum suum. Nam z cōputationem astrologorum vnusquisq̄ tāto mouetur tardius.quanto magis distāt est a centro.vnde ꝑm eos motui lune deputatur tempus vnius mensis soli mercurio.t veneri deputatur tempus vnⁱ anni.marti aūt dantur duo anni.Joui.xij.Saturno.xxx. Stellis aūt fixis.xxxvj.milia annorum. Et sic pz q̄ planeta seu stella quāto altior tanto in suo motu tardior.q̄ quāto aliquis est maior vel sapientior tanto debet esse in sensu suo humilior t in facto suo maturior t consultior. Non enim tarde fit q̄ bene fit sicut Octauianus imperator legitur dixisse scz sub aliqo verbo satis inquit cito fit quicquid bene fit Prouer.xx. qui festinus est pedibus offendit.

¶Capitulum.liv.

Ordo fratrum predicatorum similis est monti libam. vñ in honorem patroni eius scz beati Dominici legit .Euangelium Matthei.v. vbi dicit Non potest ciuitas abscondi supra montem posita. Naz ciuitas istū montem protegens t decorans est ipse.ergo ordo eius congrue monti libani assimilat ¶Primo propter culmen eminentie. Est enim libanus mons senicis altissimus q omnes montes illius regionis excedit. Et sic ordo fratrum predicatorum omnes alios videtur excedere quodammodo ordines ex ipsa sua origine t nomine ex eo q̄ maxime assimilatur religioni xp̄i t apostolox.ipse enim xp̄us apostolos suos principaliter elegit t religionem eox instituit ad officium predicandi. vnde ait Jo.xv. Ego elegi vos vt eatis t fructum afferatis. scz animarum tē. Nulla aūt est hodie alia religio que a suo principio fuit instituta ad hoc officium nisi ordo fratrum predicatorum. Vnde fundatori ipsius ordinis scilz beato Dominico dictum est per visionez ab apostolis Petro t Paulo quox vnⁱ sibi baculum t alter librum obtulit .Vade t predica quoniam a deo ad hoc ministerium es electus.quod t ipsum nomen declarat q̄ ordo predicatorum vocatur. Et ideo merito de hoc monte.i.ordine intelligi potest illud Ysaie.ij. Erit mons domus domini in vertice montium tē. ¶Secundo propter libamen obedientie vel reuerētie. Dicitur enim libanus a thure q̄ ibi nascit ex eo q̄ tbⁱ deo libat t cultui eius offertur. Similiter in ordine fratrum predicatorum precipue reperitur libamē obedientie ꝑ quā seipsos deo offerunt in odorem suauitatis.eo modo quo dicebat apostolus.ij.Thi.iiij. Ego enim iam delibor Cañ.iiij. Vadam ad montem myrrhe t Cañ.iiij. Vadam ad montem thuris. ¶Tertio propter cādorem continentie. Nam libanus candidⁱ interpretatur q̄ perpetuis niuibus decoratur. Nic candor est in ordine predicatorum propter obseruantiam perpetue castitatis que est vt quidā candor carnis Mic vc.xvij. Nunqd de petra agri deficiet nix libani? quasi dicat non deficiet.ꝑs. Nine dealbabunt in selmō mons dei mons pinguis. ¶Quarto propter emanationem sapientie. Est enim libanus mons aque indeficientis.vnde ibi erant putei viuentiuz aquarum que impetu fluebant de libano.vt dicitur Cañ.iiij. Item est libanus fons t origo fluuiorum.et cuius radice oriuntur duo fontes scilz Jor.t Dañ.qui simul iuncti Jordanis nomen efficiunt vt Hieron⁹ dicit. Ita in ordine predicatorum est puteus aque viuentis t indeficiētis.i.profunditas sapientie salutaris. Vñ emanant fluminia doctrine spiritualis.sed duo eius precipui fontes fuerunt duo eⁱ eximij doctores.scz frater Albertus t frater Thomas qui simul iuncti non solum tē pore sed etiam opinionum concordia mirabilem fluuium sapientie profuderunt regioni israelitarum.i.ecclesie fideliū .put in eorum libris qui sunt quasi innumerabiles cuidentius claret. Plures etiaz alij putei viuentis aque.i.doctores profundissimi pleni aquis salutaris scientie in hoc ordine fuerunt t sunt.in quibus aqua sapientie huius ordinis ideficiens perseuerat. Josue.iiij. Steterunt aque in loco vno t ādinstar mōtis tē. ¶Quinto propter suauitatem redolentie. Est enim mons libanus mons redolentie t aromaticitatis.ꝓpter quod dicitur Ecclesiastici trigesimo nono. Quasi libanus odorem suauitatis habete tē. Ibi enim sunt arbores thurifere t herbe odorifere plurime crescunt ibi. Et ita etiam simili modo in ordine predicatorum sunt arbores thurifere.i. plurimi fratres magne denotionis t multe orationis. Nam thura siue incensa signant orationes sanctorum.vt habetur Apoca.viij. Item sunt ibi herbe odorifere.i.cōplurimi fratres magne opinionis odorem bone fame vndiqz diffūdentes Eccli.xxiiij. Quasi libanus non incisus odor meus.vnde inter montes aromaticos israel inter religiones sanctox seu ordines ordo iste beati Dominici precipuum locum tenet. Et de his aromaticis montibus dicit Cañ. viij. Fuge dilecte mi assimilare capree hinuloqz ceruorum super montes aromatum. ¶Sexto propter fertilitatem,gratie. Nam propter roris abundantiam t pluuiarum frequentiam herbis abundant ꝓcipuis.pascuis vberrimis t fructibus optimis. Sic in ordine predicatorum abundat roo diuine gratie pluuia spūalis doctrine Et ideo sunt ibi herbe virtutū pascua seriptorum.t optimi fructus animarum. Osee.xiiij. Erumpet radix eius vt libani ibunt rami eius.t erit quasi oliua gloria eius.t odor eius vt libani. Conuertentes sedentes in vmbra eius viuēt tritico.t germinabunt quasi vinea memoriale eⁱ qua si vinum libani. Vnde iste inter montes fructiferos siue herbiferos.i.ordines salutiferos de quibus dicitur in.ꝑs. Qui producit in montibus fenum t herbam tē.pinguissimus t fertilissimus extitit.t ideo est mons eius pinguis vt supra allegatum ē. ¶Septimo propter quietem confidentie. Nam est mons confidentie t securitatis. Nam qui ibi deueniunt a venenosis omnibⁱ tuti sunt que aromaticitate sua fugere coguntur. Ita in hoc venerabili ordine confidenter requiescit ecclesia tuta scz ab omnibus venenosis.i.vniuersis hereticis quos precipue iste ordo fugauit sua sapientia et virtute.vnde iste est mons firmissimus t securus de quo dicitur Exo.xv. Introduces eos t plantabis in monte hereditatis tue firmissimo habitaculo tuo q̄ operatus es domine. ¶O quanto propter pulchritudinem t amenitatem apparentie.s.

propter virentiam arborum. Et sic ordo predicatorum etiam in apparentia exteri oris habitus pulchritudinem t decentiaz habet.t hec representat pulchritudinez ispiritualem que debet esse in eis qui talem habitum portant scz t albedo mundicie t nigredo penitentie Isa.xxv. Gloria libani data ē ei decor carmeli tē. Isa.lij. Qui pulchri sunt montes tē. ¶Nono propter medicamen prudentie. Sunt enim in hoc monte species t herbe aromatice contra diuersa genera morborum. Can.iiij. Narduz t crocus t fistula t cinamomum cuz vniuersis lignis libani. Sic in ordine predicatorum sunt prudentissimi confessores t consiliatores scientes contra omnes animarum morbos debita consilia t remedia adhibere propter quod de isto monte dicitur Genesis.ij. In monte te saluum fac ne t tu simul percas.

¶Capitulum.lvj.

Assio xpi assimilatur monti moriah. ¶Primo ratione immolationis. Nam hic fuit ille mons in quo Abraam Isaac filium suum super aram posuit ad immolandum. Et similiter xps in passione fuit positus in ara crucis vt immolaretur pro nobis. Unde dicitur Genesis duodecimo. Cum colligasset Isaac filium suum posuit eum in altari super struem lignorum extenditqz manuz t arripuit gladium vt immolaret filium suum. Si quidem Isaac xpm dei prefiguraut qui fuit pro nobis ligatus a patre etiam pro nobis passioni expositus in altari idest in alto aere super lignum crucis affixus.t vehementissimi doloris t passionis gladio confossus t pro nostris peccatis deo patri immolatus. Et totum hoc fuit in monte predicto idest in altitudine diuine dispositionis preordinatum. Genesis.xxii. Tolle filium tuum vnigenitum quē diligis atqz in holocaustum offer eum super vnū mōtium quem monstrauero tibi. ¶Secūdo ratione mortis. Mā fuit ille mons in quo Jacob dormiuit t scalam porrectam vsqz ad celum conspexit. Genesis.xxviij. Dormitio autem Jacob in monte fuit mors xpi in cruce.t q; vidit scalam ad celū ossē dit q; per humilitatez mortis in cruce meruit gloriam ascensionis in celum fm illud Luce vltimo. Nonne oportuit pati xpm. ¶Item per hoc idem ostendit q; p passionem crucis aperta est ianua regni celestis. ¶Tertio ratione redemptionis. Nam hic est mons gratie quem monente angelo dum populus cederetur David ab ornan icbusco iusto precio emit.vbi altare istituit t hostias immolauit.ficqz placato deo populi plaga cessauit.i. Paralipomenon.xxj. In quo prefigurata est t humani generis iusto precio sanguinis xpi redemptio.t ipsa xpi immolatio t dei placatio siue reconciliatio t electorum liberatio. ¶Quarto ratione orationis. Maz ibi Salomon domum orationis.i.templum edificauit.iij. Regum.vj. Ita edificauit xps multiplicium orationum genera in passione vel cruce.siue pro calicis translatione. Luce vigesimosecundo.siue pro inimicorum compunctione Luce vigesimotertio siue pro spūs sui susceptione.in eodem. Et in omnibus erauditus est pro sua reuerētia vt dicit Apostolus Hebreo. quinto. Item passionis christi frequens meditatio elevat animam a terrenis. Nam testa oui plena rore bene clausa in calore forti posita:iuxta hastam ascendit a terra per hastaz. Oui testa est mens deuota que rore plena est quando est ad lachrymas per compunctionem parata.sed tunc est bene clausa quando stat sub humilitatis custodia. Tunc autem iuxta hastam ponitur qñ iuxta crucem locatur.t si sit in forti calore idest feruenti passionis christi meditatiōe vel feruenti christi amore. scilicet vt bene contempletur t sentiat q̄ vehementem t ineffabilem amorem in cruce nobis christus ostendit.tunc mirabiliter elevabitur

t rapietur a terrenis. Unde christus dixit Joannis.duodecimo. Ego si exaltatus fuero a terra omnia trahaam ad me ipm. Nam si calor solis attrahit vaporez multo fortius amor t virtus christi attrahit mentem.

¶Capitulum.lvij.

Atienter sustinere gravia t non perturbari ex eis docet nos terra Que fm Ysido.ideo vocatur solum quia ē elementum solidaz cuiuslibet ponderosi corporis sustinens totam molem:propter quod quelibet grauia sursum mota quousqz stabilem tangant terram manent penitus inquieta.t continuant motum suum quo inceperunt mouere.sed quietantur cum peruenerint ad cā. Similiter fortis t patiens solidum habz animum ad quelibet onerosa t grauia equaniminter toleranda.nec generat grauiores aliqua perturbationem vel inquietudinem in eo qui etiam inter inquietudines solus quietus manet t firmus. Sed istam soliditatem t firmitatem charitas operatur in anima quia charitas patiens est t omnia sufferet vt dicit prime Corin.xiij. Nec vera sufferētia est que sine charitate est:quia vera patientia est que ipsuz amat quem portat. Nam tolerare t odisse non est virtus mansuetudinis sed velamen furoris sicut Grego. dicit. Sed notandum est q; terra licet sit sūme stabilis quo ad situm est tamen summe passibilis per effectum. Et similiter homo patiens licet de propria non irritetur iniuria nec tribulatione turbetur tamen aliene miserie valde t ex corde compatitur. Unde Apostolus qui de sua infirmitate cōmotus non fuit audiebat.ij. Corin.xj. Quis infirmatur t ego non infirmor tē.

¶Capitulum.lviij.

Eccatum assimilatur igni triplici ratione. ¶Primo ratione ardoris.est enim aliquis ignis qui maxime excedit in ardore scilicet infernalis.aliquis excedit in feroze scilicet sulphuris.aliquis vero in terroze vt ignis fulguris. ¶Primus ignis infernalis est ignis luxurie Ezech.octauo. Ab aspectu lumborum eius deorsum ignis. A lumbis enim deorsum sunt instrumenta luxurie.hic autem ignis est denigratiuus. Unde infernales nigri pinguntur propter obscuritatem culpe t pene. Ignis autem luxurie denigrat per fumum ifamie Joel.tertio. Dabo prodigia in terra deorsum sanguinem ignem t vaporem fumi. Terra deorsum est caro de terra sumpta.que est pars hominis infima.ex cuius videlz luxuria plurimum sequitur sanguis.i.sanguinis effusio.t ignis.i.concupiscentie inflāmatio t etiam vapor fumi.i.fame denigratio. Iteꝝ iste est ignis consūptiuus. Job.xxxj. Ignis est vsqz ad consumptionez deuorans. Deuorat enim luxuria vsqz ad consumptionē anime per gratie expulsionem.vsqz ad cōsumptionem vite per humoris resolutionem.t vsqz ad consumptionē temporalis substantie per diuitiaz effusionē. Luce.xv. Dissipauit substantiā suā viuēdo luxurioſe. Item iste ignis est detētiuus.non.n. ex igne inferni pōt aliquis erui nisi diuio miraculo.sicut erutus dē Lazarus resuscitatus a xpo. Unde dicit q; postea nūqz risit ex horroze illaz penaz inferni quem cōceperat. Sic etiā ex igne luxurie non potest aliquis liberari nisi diuio miraculo t gratie ipsius suffragio Sapieñ.viij. Non possum eē continēs nisi deus det. Unde necessaria est sanctorum oratio ad talē gratiam impetrandam. Numeri.xj. Orauit Moyses t absorptus est ignis. Item iste ignis luxurie est fomentorum susceptiuus Siquidem hunc ignem luxurie nutriunt t fouent iuuenum lasciuie. Psalmista. Juuenes coxit ignis scilicet iu-

turie. Item diuitiarum copie. Psalmista. Exarserunt sicut ignis in spinis. Spine enim dicuntur diuitie propter pūctionem solicitudinum que multum tamen luxurie prebent opportunitatem. Item deliciarum affluentie. Job.xxii. Terra de qua oriebatur panis scz deliciarum in loco suo igne subuersa est. Item ornamentorum pompe que homines alliciunt t appetitū accendunt Isaie.xj. Gloria eius succensa dabit ignem t vermes. ignem idest ardorem concupiscentie. t vermes idest corruptionem luxurie. vel vermes idest remorsus conscientie. ¶ Secundus ignis sciliz ignis sulphureus est ignis auaritie. qui videlicz est insaciabilis. Prouer.xxx. Ignis numq̄ dicit sufficit. Eccl.v. Auaricia non implebitur pecunia. Item est inextinguibilis. Isa.lxvj. Ignis eorum non extinguetur. t ꝓpterea assimilatur igni sulphureo. Dicitur enim q̄ quedam cauerne sunt in monte ethne que semper ardēt t hoc propter abundantiam sulphuris. cuius ꝓprietatez tenet auaricia que semper ardet. ꝑs. Pluit sup peccatores laqueos ignis sulphur ⁊c. Et dicit laqueos ignis q̄ p auaritiam multi illaquēātur a diabolo. j. Thimo. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt i tentationem t in laqueum diaboli. Item iste ignis semper est augmentabilis q̄ crescente pecunia crescit etiam amor nūmi. Sic etiā augmentatis lignis crescit ignis. ¶ Tertius ignis scz fulguris est superbie Ezech.j. De igne fulgur egrediens. hic est ignis descendens siue ruens per deiectionem. Nam licz superbus primo ascēdat per elevationem tamen postea ruit p deiectionem Job primo. Ignis ceccidit de celo. hic ignis de celo cadens fuit superbia angelorum qui de celo ceciderunt per superbiam. Sicut enim vapor fulguris primo ascendit nube inclusus. sed postea cum impetu descendit a suo cōtrario expulsus. Ita accidit primo angelo superbiēti. Vñ dominus dixit. Videbam sathanaz sicut fulgur cadentem ⁊c. Item hic ignis est ardens per ambitionem. ꝑs. Exarsit ignis i synagoga eorum. Item hic ignis est sancte ire per ostentationem. Ecc.xlv. Donec synai fumigabat. Donec synai altitudo superbie. Item est nocens oculis per offuscationem Apoc.ix. Dicitur q̄ de fumo egrediente de puteo obscuratus est aer t sol. ¶ Item peccatum assimilatur nubi propter ser. ¶ Primo nubes ad modum ꝯ̄ gie tota est cauernosa vana t vacua nulla stabilitate suffulta. sed a ventis hincinde deducta. Quia homo qui in peccato existit omni bono est vacuus totus in operibus est inanis. in nullo bono proprio situ firmus. sed magis a vento idest a tentatione diaboli vel vanitate mundi ad omnia mala deductus. Vnde in epistola Jude. hi sunt nubes sine aqua que a ventis circunferuntur. ¶ Secundo q̄ nubes est ex grossis t terrestribus vaporibus generata. quod competit specialiter auaricie que est ex terrenis t metallicis desiderijs causata. Hieremie qnquagesimoprimo. Qui leuat nubes ab extremo terre. ¶ Tertio q̄ nubes aliquando est obscura. t ideo solarium radiorum occultatiua. q̄ peccatum dum animam obtenebrat t obscurat videre non sinit irradiatiōes diuinas. Ezo. xliij. Erat nubes tenebrosa. ¶ Quarto q̄ nubes sicut resoluta in pluuiam est valde proficua sic resoluta in ventum est valde nociua. Qua tempestatis est in mari t in terra generatiua. t ex collisione sua aeris inflammatiua. t corruptionis t tonitrui causatiua. t marime illa que ex vaporib⁹ feridis t putridis generata valde est infectiua t corruptiua. Hec autez precipue cōpetunt vicio superbie que omnia perturbat. ritus generat. corda ad mala inflammat t conturbat t tonitrua timoris t morum corruptionem causat. iij. Reg. xviij. Celi obtenebrati sunt t nubes t ventus t Eze.xxxviij. Ascendens quasi tempestas venies t quasi nubes t operies terram. t in ꝑs. Nubes transierunt grando t carbones ignis. Et iterum in ꝑs. Vocem de

derunt nubes. scz tonitrui. Sm illud. Vox tonitrui tui in rota Exod xix. Leperūt audiri tonitrua t micare fulgura t nubes densissima operuit montes. ¶ Quinto q̄ nubes est hominum deceptiua q̄ cū fuerit nubes ex siccis vaporibus generata p̄tendit aquam esse futuram. sed in fine cum satiua venti t turbinis est persolutiua. Ita peccatum mortale omnes homines decipit. q̄ dum suauia t saporosa promittit in fine nihil aliud q̄ penam inferni persoluit Prouer.xxv. Nubes t ventus t pluuia non sequens. vir gloriosus t promissa non complens. ¶ Sexto q̄ si nubes vna fit alteri contraria tempestatis est causatiua. q̄ homis ad hominez discordia ē omnium malorum inductiua Ezech.xxx. Dies nubis tempus gentium erit t veniet gladius in egyptum. ¶ Itez peccatum assimilatur tonitruo ꝓpter quatuor. ¶ Primo quia tonitruum omnia conquassat. Eccl.xl. Substantie iniustorum sicut fluuius siccabuntur t sicut tonitruum magnum in pluuia personabunt. ¶ Secundo quia tonitruum cerebrum perturbat. quia scz peccatum rationem offuscat. ꝑs. Fulgura multiplicauit t conturbauit eos. fulgura cum tonitruis prodeunt Apoca.iiij. Procedebant fulgura t voces t tonitrua ¶ Tertio quia tonitruum timorem generat. ꝑs. A voce tonitrui tui formidabunt. Et similiter peccatum pauorem causat. Prouer.x. Pauor bis qui operātur malum. ¶ Quarto quia tonitruum vinuz in doliis mutat. Ita peccatum mutat vinuz charitatis in vinum corruptum iniquitatis. Vnde fit per peccatum pessima mutatio anime de statu gratie ad statum culpe. t a spe glorie ad reatum gehenne Isaie.xxix. Visitabuntur in tonitruo t cōmotiōe terre. ¶ Item peccatum assimilatur mari. ¶ Primo q̄ est timoris inuisiuum. t h̄ pertinet ad peccatum auaricie. quia auar⁹ si non habet semper est in solicitudine lucrandi. sed si habet semper est in timore p̄dendi. Osee vndecimo. Formidabunt filij mario. ¶ Secundo quia mare est amarirudine sua dulcedinum fluminum t fontium absorptiuum. Ita luxuria amaritudine sua absorbet dulcedinem precedentiuz delectationum. Prouer.v. Nouissima illius amara quasi absinthium Apoc.viij. Adulti homines mortui sunt de aquis q̄ amare facte sunt Boetius. Voluptates tristes habere etiam si quis libidinuz suarum recordari volet intelliget. ¶ Tertio quia mare est appetitus cibi t potus ablatiuum. Hoc facit facietas t deliciositas gule. quia viuentes in delicijs perdunt appetitum corporalem t spūalem. Vnde et sapientia que a sapore dicitur quia facit saperna sapere. Sm illud apostoli. Col.iij. Quc sursum sunt sapite. dicitur non esse cum mari neq̄ inter delicioſos reperiri. Job.xxviij. Sapientia vbi inuenitur t q̄ est locus intelligentie? Nescit homo pretium eius nec invenitur in terra suauiter viuentium. Abissus dicit. Non est in me t mare loquitur. non est mecuz. ¶ Quarto quia mare cum nebulas t nubes generat est caliginis t obscuritatis in aere inductiuum. Hoc competit superbie q̄ propter ambitiones honorum t dignitatum offuscat intellectum t rationem. vt scz ꝓpriam mensuram homo non videat nec attendat. Et ideo superbus assimilat dormienti qui habet sensus vapore somni ligatos t offuscatos Prouer.xxiij. Eris sicut dormiens in medio mari. ¶ Quinto quia mare est radiorum solis interemptiuum. Et hoc competit inuidie que radios solis idest gratias datas a deo impedire t intercipere conatur. Et ideo inuidi qui aliorum gratiam offuscare conantur t ali quando hic confunduntur t tandem ad eternas tenebras perducuntur. Vnde dicitur in epist. Jude. Vi sunt fluctus feri maris despumantes suas confusiones sidera errantia quibus procella tenebraruz conseruata est in eternum. ¶ Sexto quia mare est sui coloris immutatiuuz. Et hoc competit ire. q̄ dū homo irascitur mutat

faciem ꝛ colorem Ezech.j. Apparuit rota vna iuxta animalia habens quatuor facies ꝛ aspectus rotarum ꝛ opus earum quasi visio marie. Talis rota est homo iratus qui stridendo ꝛ clamando vadit ꝛ mouet ꝛ per impetum ire sequitur animalia bruta q̄ efficitur similis feris crudelibus ꝛ impetuosis. Et habet quatuor facies ꝛ gradus. vnam prout ira est in corde. aliam ꝓ uꝫ effunditur ore. scz in verbis clamorosis ꝛ contumeliosis. tertiam prout proditur ꝓ aliquod aliud signum siue oris siue digitorum sicut Gralici intercludunt pollicem inter duos digitos collaterales quod vocant facere ficum siue filbertum vt grammatici dicunt vel alio signo consimili. q̄rta cum opere perficitur percutiendo vl occidendo. ꝛ aspectus vultus variatur ꝛ mutatur sicut mare. ij. Macha. iij. Facies et color immutatus declarabat internū animi dolorem. ¶ Septimo quia mare ē caloris solaris repressiuum. Et hoc competit accidie que sua frigiditate reprimit calorem solarem. idest amoris spiritualis feruorem ꝛ aliquando accidia ipsum spirituale ꝛ vitalem calorem. idest amorem totaliter in anima extinguit ꝛ mortem spirituale inducit Apoc. xvj. Omnis anima viuens mortua est in mari. ¶ Item peccatum assimilatur lacui. ¶ Primo ratione retentionis quia ſm Isidorum. Lacus dicitur quasi locus aque. quia stat ꝛ non fluit. Nam aquas recipit alijs non effundit. Et ideo propter quietem est aquis ceteris grossior ꝛ ad potandum peior. Et hoc cōpetit peccato auaricie. q̄ auar⁹ bona que recipit ꝛ congregat sibi soli retinere conatur ꝛ alijs non infundit vel cōmunicat largiendo. vnde vult semper recipere ꝛ nunq̄ tribuere. Nec scz auaricia vel cupiditas est quodammodo ceteris aquis deterior q̄ sicut Apo. dicit. Radix omnium malorum est cupiditas. Auari ergo ꝛ cupidi q̄ intendunt solum ad congregandū ꝛ cumulandum diuitias mundi congregabuntur ipsi ꝛ colligabuntur simul in lacu. idest penis inferni. vt sicut ꝓfundati sunt in lacum auaricie ita profundentur in lacum miserie Ysaie. xxiiij. Congregabuntur congregatione vnius fascis in lacum ꝛ claudentur ibi in carcere. Et tangit duplicem penam que respondebit duplici culpe. Nam q̄ fuerunt auidi ad congregandum. ideo congregabuntur congregatione vnius fascis in lacum. q̄ vero manum habuerunt ad largiendum clausam ideo claudentur ibi in carcere. ¶ Secundo ratione indurationis. Nam in reatinis paludibus ꝛ lacu dicuntur iumentorū vngule indurari. Quasi autem vngule iumentorum sunt mentes peccatorum que maxime per superbiam indurantur Danie. vj. Miserunt eum in lacum leonum. Quasi enim lacus leonum est malicia et crudelitas superborum. ꝛ talis crudelitas ꝛ feritas indurat cor superbi Job. xl. Cor eius indurabitur quasi lapis. ¶ Tertio ratione summersionis. Nam in isde est lacus in quo nihil natat sed omnia sūmerguntur. ꝛ hoc pertinet ad vicium gule. q̄ primos parentes nostros cum tota posteritate summersit. Et multi sūmerguntur hodie in aquis deliciarum. Unde gulosus similis est Dauid qui desiderauit aquam de lacu. idest suauitatem ꝛ deliciositatem gule. ij. Reg. xxiij. Desiderauit Dauid aq̄ de lacu ꝛc. ¶ Quarto ratione ebrietatis. Nam in Italia dicitur esse lacus qui bibentibus tedium facit. Hoc pertinet ad iram que quando excrescit nimis quasi vinum inebriat ꝛ rationem absorbet. ꝛ ideo homo iracundus est etiam socius ꝛ amicis in tedium ꝛ grauamen. Quia enim homo iratus quasi cecus in homines impingit. ex eo q̄ rationis ꝛ veritatis consilium seu iudicium non expectat Psal. Non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam. ¶ Quinto ratione profundatiōis. Nam in quodam lacu iudee seu palestine nihil vnum vel habens animam pōt mergi vel profundari. Et hoc pertinet ad vicium accidie quo nō absorbetur vel mergit

qui bz alios viuentē p̄ charitatem q̄ charitas qua anima spūaliter viuificatur nūq̄ tas qua anima spūaliter viuificatur nūq̄ est ociosa seu accidiosa. Unde quando p̄eminet in anima non sinit animam cadere in lacum accidie. Et si aliquis labit̄ in vicium accidie sicut crescit accidia. ita labitur ꝛ perditur ipsa spūalis vita Treñ. iij. Lapsa est in lacū vita mea. ¶ Secto rōne variationis. q̄ in tranquilitate est lacus tertiodecimus. Hoc aūt competit iuidie. que quotiens ex vna parte dulcorat ꝛ delectat totiens ex altera cōtraria amaricat ꝛ cōtristat. Letatur cuiꝫ inuidus ꝛ exultat de dāno proximi tripliciter. scz de damno p̄sone. de damno substantie. ꝛ de dāno fame siue honoris ꝛ glorie. Sed econtrario tripliciter amaricatur. scz de prosperitate p̄sone. de augmentatione substātie. ꝛ de exaltatione fame ꝛ glorie. Et ex tali varietate ꝛ tristicie inuidia est quedam miseria. vere ens miser est qui de aliqua miseria letat̄ est. Sed adhuc miserabilior censet qui de alterius felicitate torquet̄. Unde de lacu huius miserie se eductum a deo letabatur propha dicens. Exaudiuit preces meas ꝛ eduxit me de lacu miserie. ¶ Septimo ratione generationis q̄ lacus sodomorum dr̄ mare mortuū. Mare propter suā magnitudinem. mortuū q̄ nihil generat vivum. Unde nec pisces habet nec volucres ꝛ ideo illud refertur ad vicium luxurie. p̄cipue sodomiticum cuius actus non ordinatur ad generationem sed solum ad delectationem. Et ideo vocat vicia contra naturā. ex eo q̄ nā actū carnis ordinauit ad generationē ꝓlis. Et ideo ē vicium magnū ꝓuocans irā dei Apoc. xiiij. Misit in lacū ire dei magnū ꝛ calcatus ē lac⁹. ¶ Item peccatū assimilat fonti ꝓpter tria. ¶ Primo ꝓpter occupationē auaritie. q̄ circa irena itēdit Ezech. ij. Fons ascēdebat de terra irrigās ꝛc. ¶ Secō ꝓpter ardorem luxurie Eccli. xxvi. Sic viator sitiēs ad fontem oculum apit ꝛ loquit̄ de muliere luxuriosa. ¶ Tertio ꝓpter corruptionē societat̄ pure q̄ rūpit̄ ꝑ malū exēplū Prouer. xxv. Fōs turbat⁹ ꝛ vena corrupta. Item peccatū i ꝑscia clausū ē cā timoris ꝛ piculi fit vapor sicut siue vent⁹ iclusus in viscerib⁹ terre ꝛ coartat⁹ aliquo ꝑsti supueniēte ꝛ cōprimente ip̄m ꝛ nō valēs erpirare ꝓpter p̄fūditatē terre ꝛ soliditatē ꝑcutit terrā sibi obuiā ꝛ obstātē ꝛ sic causat terremotū ꝛ facit terrā tremere. ꝛ aliqñ ē cā magnorū picturaꝝ q̄ qñq̄ facit diluuia ꝛ effusiones aq̄ꝝ ꝛ biatuū. ꝛ qñq̄ scidit terrā ꝛ euertit cā ꝛ supⁱ fit iferius. Ita fit̄ peccatum in ꝑscia clausū ꝛ retētū ē cā terremotus. i. timoris Matth. xxvij. Viso terremotu ꝛ his q̄ fiebāt timuerūt valde. Senec. nihil timiduꝫ facit animū nisi reposcībile vite ꝑscia. Est ēt piculosū. tū q̄ peccatū q̄ō p̄ priam nō delect mot⁹ suo pōdere ad aliud trahit. ꝛ sic ē cā cadēdi sicut terremot⁹ facit cadere domos Apoc. xj. Terremot⁹ fact⁹ ē magnus ꝛ q̄rta ps ciuitatis cecidit. tū ēt q̄ diu bō diuti⁹ in peccato manet de⁹ eū subito pcutit ꝛ subuertit. sic q̄q̄ terremot⁹ subito fit q cōmouet ꝛ subuertit Act. xvj. subito terremot⁹ fact⁹ ē magn⁹ ita vt mouerent fūdamēta ꝛc. Et iō bñ ꝑsulit Eccl. v. Ne tardes ꝑuerti ad dñm ꝛ ne differas de die i diem. subito enim veniet ira illius ꝛ in tempore vindicte desperdet te.

¶ Capitulum. lxx.

Peccator assimilat lune ꝓpter q̄tuor. ¶ Primo q̄ luna est sol eclipsatiua siue obscurativa iter nos ꝛ solē iterposita q̄n ꝑcurrūt sil in eadē linea ecliptica ꝛ dr̄ dem ē. s. ca. xlviij. Ita fit̄ pen eclipsat ꝛ obscurat i aia lum rōnis vl q̄ iterpōit se peccā inī nos ꝛ deū tollit aie lum gre pp q̄s vie peccōr vocant tenebrose ꝙ ills ꝑprou. iiij. via ipior tenebrosa. ꝛ Apo. dic Ro. j. Obscuratū ē ifipiens cor eor Joe. ij. Sol ꝑuertet in tenebras ꝛ luna in sanguinē. ¶ Secō q̄ luna ē oculor viciatiua. Nā ꝙ ptholo. luna efficit hominem male dispositū in oculis ꝛ inordinatum. Efficit enim in homine vnuꝫ oculum maiorem altero aut strabonem siue orbum in vno oculorum. Et subdit. ho

mo autem in cuius complexione lune con
stellatio dominum habuerit vicio in ocu
lo non carebit. Ita similiter peccatores in
oculis mentis prave sunt dispositi. qz ocu
lum ad terrena habent magnum. sed ad
spūalia paruum. Et similiter hypocrite q
vident festucam in oculo fratris sui trabē
autem in oculo suo nō vident. habent ocu
lum ad videndum se paruum ⁊ ad viden
dum alios magnum. Specialiter invidie
vicium vel ire videtur facere hominem in
oculis prave dispositum. Unde de Sau
le hoste Dauid dr̄.j. Reg.xviij. q iam nō
recte oculis respiciebat Saul Dauid. Sz
talem aspectum invidie auferunt iusticia
⁊ pax. Nam pax removet odium iusticia
rectificat aspectum ⁊ actum. Vñ in Psal
mo. Orietur in diebus eius iusticia ⁊ abū
dantia pacis donec auferatur luna.

¶Tertio qz luna est temporalium eventu
um indicativa Eccī.xliij. Luna in omni
bus in tempore suo ostensio temporis ⁊ si
gnum eui. Luna enim vt dicit Beda si in
principio rubeat vt aurum ventos osten
dit. Si in sūmo cius cornículo maculis q
busdam nigrescit pluviosum mensis pre
tendit exordium. Si Xo nigrescit in me
dio plenilunium serenum. Cum Xo in do
ctrina navigationis scintillat ad remos. i
brevi tempestas futura erit. Que omnia
peccatoribus competunt. quorum quidaz
sunt rubentes per ignita desiderii. quidā
nigrescentes per turpia opera. ⁊ aliqui sci
tillantes per prava eloquia. Item quidaz
sunt ventosi per superbiam. quidam plu
viosi sive aquosi per luxuriam. quidaz Xo
sereni videri volunt per vanam gloriam.
quidam tempestuosi ⁊ inquieti sunt p cu
piditatem ⁊ avaritiam. ¶Quarto qz luna
est sui status mutativa nec vnq̄z in eodez
statu permansiva. ⁊ est luna non solum in
se mutabilis. sed etiam in effectu. Naz vt
dicit Ptho. luna efficit hominem insta
bilem ⁊ mutabilem de loco ad locum dis
currendo. Est etiam in hominibus qua
drupler mutatio. que adhuc designatur in
luna. ¶Prima est nature fm qūod ho
mo variatur per quatuor etates. Prima ē
augmentativa scz in iuventute. Secūda ē
statuva. que scz dicitur virilis. Tertia dicit
diminutiva scz virtutis. Et hec est senectꝰ
Quarta est decrepita sive senium. que mi
nuit substantiam ⁊ virtutem. Hec muta
tio etatum fm Ptho. in almagesti accipi
tur fm circulum lune que quadrupliciter
variatur. Nam primo luna crescens quo
usq̄z efficiatur dimidia est in effectu suo ca
lida ⁊ humida ⁊ talis est prima etas. dein
de luna usq̄z ad plenilunium est calida ⁊ sic
ca. ⁊ talis est secūda etas. in qua hominis
complexio calido paulatim humidum cō
sumente efficitur calida ⁊ sicca. tertio luna
cadens a plenilūio quousq̄z redeat ad me
dietatem est frigida ⁊ sicca. ⁊ talis est etas
tertia in qua complexio: qz cum humido
egrediente deficit calidum efficitur frigi
da ⁊ sicca. quarto lūa a medio usq̄z ad de
fectum est frigida ⁊ humida. ⁊ talis ē etas
quarta. in qua complexio qz frigiditate in
valescente inducitur humidum extraneuz
non nutriens nec augens sed humectans
extrinsecus. quod est humidum pblegma
ticum efficitur frigida per se ⁊ humida p
accidens. ¶Secūda mutatio est fortune.
prout homo variatur fm diversos even
tus bonos ⁊ malos quos etiam luna si
gnat. Nam luna vt dicunt Ptho. ⁊ Al
bumasar aliquādo significat ⁊ efficit cū
tus malos. aliquando Xo bonos. Nam i
secūdo signo existens post ascendens me
rorem designat ⁊ tristiciam ⁊ ablationez
substantie per fures. Et etiam in quarto
quinto ⁊ octavo ritam fugam ⁊ mutabili
tatem. In ipso etiam signat qz qui tūc in
cipit regnare cito deponetur. In.xij. autez
impedimentum ritam duriciam ⁊ carce
rem ex parte amicorū. In omnibus aliis
domibus sive signis bonū efficit ⁊ preten
dit. ¶Tertia mutatio est culpe quam etiā
sacra scriptura mutabilitati lune assignat
Eccl.xxvij. Stultꝰ aūt vt lūa mutat. Nā
luna apparet parva ⁊ cornículata. ⁊ tunc

dicitur imbecilles. quandoq̄z Xo apparet
quasi per medium secta scz quando est sexta
via. vnde dicitur dicorthomos. quandoq̄z
Xo non apparet sino plena scz quando ē
xiij. vnde dr̄ amphitracos quasi de sua ple
na rotunditate dubia. quandoq̄z Xo ap
paret tota plena. scz quando est.xiiij. vnde
dr̄ grece pāsilenos. Ita peccatum paruuz
est quando in cogitatu concipitur mediuz
est cum consensu statuitur. integrū cū opere
agitur. sed totaliter plenum cum in cōsue
tudinē ducit. ¶Quarta est mutatio mise
rie fm corporis defectuz. de qua Job.xiij.
Hō natus de muliere brevi vivens tem
pore repletur multis miseriis. qui q̄si flos
egreditur ⁊ conteritur. ⁊ fugit velut vm
bra. ⁊ nunq̄z in eodem statu permanet tē.
Et hanc etiam luna ostendit dum minuit
cadens a plenilunio in defectū Eccī.xliij.
A luna signum diei festi luminare qō mi
nuit in cōsūmatione. Unde significat vi
tam humanam que incipit a festo. i. a gau
dio. qz lete suscipitur homo cum nascitur.
fm illud Jo.xvj. Jam non meminit pres
sure propter gaudiū. qz natus est homo in
mundum. sed tandem vita humana conti
nue diminuta consumitur. Sed hec mu
tatio ⁊ diminutio cessabit in futuro post
resurrectionem Isa.xl. Luna tua non mi
nuetur qz dominus erit tibi in lucem sem
piternam ⁊ complebuntur dies luctꝰ tui.
¶Jtē peccator assimilatur Marti. Mars
est planeta in effectu calidus ⁊ sic
tus masculinus ⁊ nocturnus. Ita pecca
tor est calidus quando fervescit per iracū
diam Eccī.xxiij. Anima calida quasi ignis
ardens non extinguitur donec aliqd glu
tiat. Et homo nequā in ore carnis sue nō
desinet donec incendat ignem scilz ire in
alijs vel in se. Item peccator est siccus dū
marcescit per invidiam. Nam sicut dicit
poeta. Invidus alterius rebus marcescit
opimis. Invidia sicut dicit phs est tristi
cia in alienis bonis. Et sicut dr̄ Prouer.
iij. Spūs tristis exiccat ossa. Jtē ē masculi
us cum resolvitur per luxuriam. ⁊ preci
pue per vicium contra naturam. Apo. ad
Ro.j. Masculi relicto naturali vsu femi
ne exarserunt in desiderijs suis invicem
masculi in masculos turpedinem operan
tes tē. Item ē nocturnus per anaritiaz q̄
animam precipue obtenebrat. Item qz fu
res quos facit cupiditas precipue de no
cte ⁊ in tenebris furantur. Thessa.v. Sic
fur ita in nocte veniet. ¶Jtē peccatorū vi
ta assimilatur aque. ¶Primo qz est tur
bida per affectuz cupiditatis. Jeremie.ij.
Quid tibi in via egypti vt bibas aquam
turbidam. Via egypti via solicitudinis.
Aqua turbida anxietas temporalū. ¶Se
cundo qz est immunda quantum ad lasci
viam carnis Exo.iiij. Ad percussionez vir
ge Moysi versa est aqua in sanguinem.
Unde Psal. Convertit aquas eorum in
sanguinem Moyses rp̄s cuius virga dia
bolus de qua Isaie.x. Ve assur virga fu
roris mei qui cum tentat percutit. sed aq̄
convertitur in sanguinem cum anima cō
sentit ad carnis lasciviam. Exo.xxviij. Vi
di te conculcari in sanguine tuo. ¶Tertio
qz est sterilis per accidiam. iij. Re.xx. ha
betur de aquis iericho. q̄ steriles erant.
Et ideo vitam peccatoris significant acci
diosi qui sterilis est a fructu bone opera
tionis. ¶Quarto qz est frigida per invi
die maliciam ardoris charitatis extinctiuā
Jere.vj. sicut cisterna frigidaz facit aquā
suam sic frigidam facit maliciam suam.
¶Quinto qz infidelis per presumptionē
Jere.xv. Plaga mea desperabilis renuit
curari facta est mihi in mendatiū aqua
rū infidelium scz foveas ⁊ herbas occultā
tium. ¶Sexto qz est congelata per obsti
nationem Eccī.xxiij. Ventus aquilo fla
vit ⁊ gelavit crystallus ab aqua. Ventus
aquilo est diabolica suggestio. Crystallus
est aqua sūme congelata. ⁊ significat ani
mam obstinatam ⁊ induratam. ¶Septi
mo qz ē amara per iraz Apoca.viij. Stel
la ardens cecidit in tertiam partem flumi
nū ⁊ in fontes aquarū tē. ⁊ multi homines
mortui sūt de aquis qz amare facte sunt.

mo autem in cuius completione lune con stellatio dominum habuerit vicio in oculo non carebit. Ita similiter peccatores in oculis mentis peiores sunt dispositi. q: oculum ad terrena habent magnum. sed ad spūalia parum. Et similiter hypocrite q vident festucam in oculo fratris sui trabē autem in oculo suo nō vident. habent oculum ad videndum se paruum ⁊ ad videndum alios magnum. Specialiter inuidie vicium vel ire videtur facere hominem in oculis peiorem dispositum. Vnde de Saule hoste Dauid dr̄. j. Reg. xviij. q: iam nō recti oculis respiciebat Saul Dauid. Sz talem aspectum inuidie auferunt iusticia ⁊ pax. Nam pax removet odium iusticia rectificat aspectum ⁊ actum. Vñ in Psalmo. Orietur in diebus eius iusticia ⁊ abūdantia pacis donec auferatur luna.

¶Tertio q: luna est temporalium eventuum indicativa Eccl. xliij. Luna in omnibus in tempore suo ostensio temporis ⁊ signum sui. Luna enim vt dicit Beda si in principio rubeat vt aurum ventos ostendit. Si in fumo eius corniculo maculis quibusdam nigrescit pluuiosum mensis pretendit exordium. Si Vo nigrescit in medio plenilunium serenum. Cum Vo in doctrina navigationis scintillat ad remos. i. breui tempestas futura erit. Que omnia peccatoribus competunt. quorum quidaz sunt rubentes per ignita desideria. quidā nigrescentes per turpia opera. ⁊ aliqui scintillantes per prava eloquia. Item quidaz sunt ventosi per superbiam. quidam pluuiosi siue aquosi per luxuriam. quidaz Vo sereni videri volunt per vanam gloriam. quidam tempestuosi ⁊ inquieti sunt p cupiditatem ⁊ auaritiam. ¶Quarto q: luna est sui status mutatiua nec vnq̄z in eodez statu permansiua. ⁊ est luna non solum in se mutabilis. sed etiam in effectu. Naz vt dicit Ptho. luna efficit hominem instabilem ⁊ mutabilem de loco ad locum discurrendo. Est etiam in hominibus quadruplex mutatio. que adhuc designatur in luna. ¶Prima est nature fm quod homo variatur per quatuor etates. Prima ē augmentatiua sz in iuuentute. Secūda ē statiua. que sz dicitur virilis. Tertia dicit diminutiua sz virtutis. Et hec est senectus. Quarta est decrepita siue senium. que minuit substantiam ⁊ virtutem. Hec mutatio etatum fm Ptho. in almagesti accipitur fm circulum lune que quadrupliciter variatur. Nam primo luna crescens quousq̄z efficiatur dimidia est in effectu suo calida ⁊ humida ⁊ talis est prima etas. deinde luna vsq̄z ad pleniluniuz est calida ⁊ ficca. ⁊ talis est secūda etas. in qua hominis complexio calido paulatim humidum cōsumente efficitur calida ⁊ ficca. tertio luna cadens a plenilūio quousq̄z redeat ad medietatem est frigida ⁊ ficca. ⁊ talis est etas tertia in qua complexio: q: cum humido egrediente deficit calidum efficitur frigida ⁊ ficca. quarto lūa a medio vsq̄z ad defectum est frigida ⁊ humida. ⁊ talis ē etas quarta. in qua complexio q: frigiditate in ualescente inducitur humidum extraneus non nutriens nec augens sed humectans extrinsecus. quod est humidum phlegmaticum efficitur frigida per se ⁊ humida p accidens. ¶Secūda mutatio est fortune. prout homo variatur fm diuersos eventus bonos ⁊ malos quos etiam luna significat. Nam luna vt dicunt Ptho. ⁊ Albumasar aliquādo significat ⁊ efficit eūtus malos. aliquando Vo bonos. Nam i secūdo signo existens post ascendens meroem designat ⁊ tristiciam ⁊ ablationez substantie per fures. Et etiam in quarto quinto ⁊ octauo ritam fugam ⁊ mutabilitatem. In ipso etiam signat q: qui tūc incipit regnare cito deponetur Jn. xij. autez impedimentum ritam duriciam ⁊ carcerem ex parte amicorū. In omnibus aliis domibus siue signis bonū efficit ⁊ preter dit. ¶Tertia mutatio est culpe quam etiā sacra scriptura mutabilitati lune assignat Eccl. xxvij. Stult⁹ aūt vt lūa mutat. Nā luna apparet parua ⁊ corniculata. ⁊ tunc

dicitur indoneides. quandoq̄z Vo apparet quasi per mediū secta sz quando est octava. vnde dicitur dicethomos. quandoq̄z Vo non apparet cūo plena sz quando ē xij. vnde dr̄ amphitracos quasi de sua plena rotunditate dubia. quandoq̄z Vo apparet tota plena. sz quando est. xiiij. vnde dr̄ grece pāsilenos. Ita peccatum paruuz est quando in cogitātu concipitur mediuz cum consensu statuitur integrū cū opere agitur. sed totaliter plenum cum in cōsuetudinē ducit. ¶Quarta est mutatio misere fm corporis defectuz. de qua Job. xiij. Nō natus de muliere breui viuens tempore repletur multis miseriis. qui q̄si flos egreditur ⁊ conteritur. ⁊ fugit velut umbra. ⁊ nunq̄z in eodem statu permanet ⁊c. Et hanc etiam luna ostendit dum minuit cadens a pleniluuio in defectū Eccl. xliij. A luna signum diei festi luminare q̄ minuit in cōsummatione. Vnde significat vitam humanam que incipit a festo. i. a gaudio. q: lete suscipitur homo cum nascitur. fm illud Jo. xvj. Jam non meminit pressure propter gaudiū. q: natus est homo in mundum. sed tandem vita humana continue diminuta consumitur. Sed hec mutatio ⁊ diminutio cessabit in futuro post resurrectionem Isa. xl. Luna tua non minuetur q: dominus erit tibi in lucem sempiternam ⁊ complebuntur dies luctus tui. ¶Jtē peccator assimilatur Marti. Mars est planeta in effectu calidus ⁊ siccus masculinus ⁊ nocturnus. Ita peccator est calidus quando feruescit per iracūdiam Eccl. xxiij. Anima calida quasi ignis ardens non extinguitur donec aliqd gluttiat. Et homo nequā in ore carnis sue nō desinet donec incendat ignem scilz ire in alijs vel in se. Item peccator est siccus dū marcescit per inuidiam. Nam sicut dicit poeta. Inuidus alterius rebus marcescit opimis. Inuidia sicut dicit ptho est tristicia in alienis bonis. Et sicut dr̄ Prouer. xiij. Spūs tristis exiccat ossa. Jtē ē masculus cum resoluitur per luxuriam. ⁊ precipue per vicium contra naturam. Apo. ad Ro. j. Masculi relicto naturali vsu femine exarserunt in desiderijs suis inuicem masculi in masculos turpitudinem operantes ⁊c. Item ē nocturnus per auaritiaz q̄ animam precipue obtenebrat. Item q: fures quos facit cupiditas precipue de nocte ⁊ in tenebris furantur. Thess. v. Sicut fur ita in nocte veniet. ¶Jtē peccatorū vita assimilatur aque. ¶Primo q: est turbida per affectuz cupiditatis. Jeremie ij. Quid tibi in via egypti vt bibas aquam turbidam. Via egypti via solicitudinis. Aqua turbida amicitas temporalū. ¶Secundo q: est immunda quantum ad lasciuiam carnis Ezo. xiij. Ad percussionez virge Moysi versa est aqua in sanguinem. Vnde Psal. Conuertit aquas eorum in sanguinem Moyses rīpo cuius virga diabolus de qua Jsaie. x. Ve assur virga furoris mei qui cum tentat percutit. sed aq̄ conuertitur in sanguinem cum anima cōsentit ad carnis lasciuiam. Ezo. xxvij. Vidi te conculcari in sanguine tuo. ¶Tertio q: est sterilis per accidiam. iij. Re. xx. habetur de aquis iericho. q: sterilis erant. Et ideo vitam peccatoris significent accidiosi qui sterilis est a fructu bone operationis. ¶Quarto q: est frigida per inuidie maliciam ardoris charitatis extinctiuā Jere. vj. sicut cisterna frigidaz facit aquā suam sic frigidam facit maliciam suam. ¶Quinto q: infidelis per presumptionē Jere. xv. Plaga mea desperabilis renuit curari facta est mihi in mendatū aquarū infidelium sz fontes ⁊ herbas occultātium. ¶Sexto q: est congelata per obstinationem Eccl. xxiij. Ventus aquilo flauit ⁊ gelauit cristallus ab aqua. Ventus aquilo est diabolica suggestio. Cristallus est aqua fūme congelata. ⁊ significat animam obstinatam ⁊ induratam. ¶Septimo q: ē amara per iraz Apoca. viij. Stella ardens cecidit in tertiam partem fluminū ⁊ in fontes aquarū ⁊c. ⁊ multi hominū mortui sūt de aquis q: amare facte sunt.

Aqua amara ania peccatrix.stella ardēs ira que cum cadit in aquam amaritudinē generat idest rancorem. ¶O cruce q̄ est maledicta per desperationem Num.v. Ingrediant aque maledicte in ventrē tuū t vtero tuo tumescente putrescat femur. Venter cōscia est aque maledicte fluribilitates peccatoꝝ animam desperare facientes.t cr hoc segtur diruptio vteri que signat vehementiam doloris vermis interioris conscium corrodentis.t putredo femoris in qua significatur priuatio spei eo q̄ in femore est vis generatiua. ¶Mono q̄ mortua est per pene ipsius illationem. Josue.iij. Aque inferiores.i.peccatores ad infima peccatorum descendentes descenderunt in mare mortuū.i.in amaritudinē mortis eterne. Sed nota q̄ he aque idest peccatoꝝ fluribilitates sunt quadruplr dividende. ¶Primo per donū fortitudinis quod signatur Ge.j.vbi dr. Fiat firmamentū in medio aquaꝝ t diuidat aquas ab aquis: Firmamentum est donum fortitudinis.per quā diuiduntur aque culpe ab aquis gratie: ¶Secundo per virgam penitentie.quod signatur Exo.xiij.vbi per virgam Moysi diuise sunt aque maris. Et erat aqua quasi murus a dextris t a sinistris. Virga est penitentia.t aqua a sinistris vita peccatorum qui sinistra querunt.i.temporalia aqua a dextris vita sanctorum qui querunt eterna. ¶Tertio per arcam gratie Josue.iij.vbi dr.q̄ cuz portaretur arca per fluuium Jordanis aque diuise sunt.q̄ inferiores decurrebant in mare mortuum.t aque superiores crescebant. Arca est gratia:aque inferiores peccatores ad ima peccatorū descendentes quousq̄ veniant ad mare mortuum.i.amaritudinem mortis eterne. Aque vo superiores sunt viri sancti qui semper in merito crescunt. ¶Quarto per pallium charitatis sicut habet.iij.Re.ij.q̄ diuise sunt aq̄ per pallium Helie. ¶Item peccator assimilatur glebe terre.q̄ gleba si nimiuz fuerit undurata semen non recipit t recep-

tū in germen prozūpere non pōnitt. Sz vomere sepe fracta semen tegit t nutrit. t p pluuiā remollita quādā i se pīguedinē colligit quā ad seis productionē radicib⁹ circūfundit.vt dicit Breg. Sic quoq; cor hominis si fuerit per peccati consuetudinem induratum semen spūalis Doctrine vel inspirationis penitentie aut non recipit aut si recipit fructum siue germen operis non producit. Sed si vomere penitentie seu lingue confitentis peccatū sepe fuerit confractum tunc semen huiusmodi in eo recipitur t nutritur Job.xxix. Confrigget glebas vallium post te. Glebe vallium sunt corda humiliter penitentium.que dū confringunt aratro pēitentie suscipiunt semen spūalis doctrine.ita q̄ aurilio pluuie idest diuine gratie circūfusa radicem affectionum mittunt Micre.xvij. Ad humorē mittit radicem. Item in germen operis p rumpit Ezech.xvij. Plantabo illaz t erūpet in germen t dignum fructum penitētie pariet Isa.xxvij. Iste est omnis fructꝰ vt auferatur peccatum. Assimilātur etiam peccatores finibus terre fm illud Prouer.xvij. Oculi stultorum in finibus terre Respiciunt enim homines stulti magis ad fines terre q̄z ad medium.i.magis ad extrema viciorum q̄z ad medium virtutū Vnde magis eis placent opera peccatorum q̄z exempla iustoꝝ Vocantur ergo peccatores:fines terre. Primo q̄ terre fines sunt a medio remoti. Et ita etiam simili peccatores a medio salutis.de quo in Psal. O patuz ē salutē in medio terre. Item q̄ sūt mali ꝓiūcti q̄.f.peccatores sūt amaritudini cine dānatiōis vicini. Item q̄ fines sūt vltimi.i.viles t ōspecti. Item pectoris anima assimilat deserto q̄ desertuz ē locus ineptus habitationi humane. fm illud Job.xxxviij. Absq; homine in deserto vbi nullus mortalium cōmoratur. Ita anima peccatoris est inepta habitatiōi sapientie diuine.i.filij dei Sapi.j. In malivolam animaz non intrabit sapia nec habitabit in corpore subdito peccatis Sapi.

j. Iter fecerunt per deserta que non habitantur. Nec aūt ineptitudo habitandi accidit in deserto. Primo propter terre vilitatem. Ita anima efficitur vilis propter peccati abhominationem Ezech.xxix. Proijciam te in desertuz tē. Et dicit pijciam tanq̄ rem vilem t abhominabilem maxime aūt vilificat animam peccati reiteratio. Micre.ij. Quam vilis facta es nimis iterans vias tuas. ¶Secūdo ꝓpter loci sterilitatez q̄ sterilitas accidit anime per meritorum euacuationem sunt enim peccatorum opera a fructu meriti vacua. Micre.xvij. Erit quasi mirice in deserto. mirice enī infructuose sunt. ¶Tertio propter aeris intemperiem que intemperies accidit anime propter concupiscentie inflāmationem Joelis.j. Ignis sez concupiscētie comedit speciosa deserti. Et Eccli. xliij. Exurget desertū t ertiguet viride sicut ignē. ¶Quarto pp aquaꝝ defectibilitatem.q̄ sez in peccatoribus deficit tā aqua gratie q̄z aqua sapientie. Jere.xxix. Arefacta sunt arua deserti. ¶Quinto propter hostium vastitatem.q̄ patiuntur peccatores demonum eos vastantium frequentem intoxionem Thren.iij. In deserto i fidiati sunt sez demones in peccato.j. Lo rin.x. Prostrati sūt in deserto.

¶Capitulum.lx.

Penitentia assimilatur tonitruo ꝓpter septem que sunt in generatione ipsius tonitrui.

¶Primo ē vaporis i clusio. Est enim materia tonitrui fm pōz vapor siccus t calidus in clusus in nube aquosa t cōcava. Talis.n. vapor de facili totus incenditur.t in sorti calor cambo simul vapores eleuantur sez vapor humidus nubis t vapor siccus tonitrui.t q̄ vapor terrestris non est adeo dilarabilis vt aqueus cōstringitur in medio eius t vapor humidus expandit sicut cornua arca ipsi. Huic itaq; elevationi vaporis assimilatur compunctio cordis. Nā tūc vapor irestrict surtū eleuat qui peccatū cōmissū ad memoriā reuocat. Sz tūc claudit in nube aquosa qn̄ pecci memoria segt cōpūctio lachrymosa Eccli.xxxv. Sic nubes pluuie in tpe siccitat. ¶Scōz ē inclusi vapor⁹ iflāmatio. Nā q; ꝓtū ꝓtum fugit.interior vapor siccꝰ fugit exteriorē būidū in ꝓfundū nub exteriorꝫ.exterior ēt vapor nub loci frigiditate ꝓhibit t āplꝰ interiorez cragitat.t interior cragitatꝰ ꝓfricat prē ad prē ad latera exteriorꝫ t ex ipo motu t ꝓfricatiōe ꝓtigit ipm igniri. Talis āt vaporꝫ in flāmatio ē seruēs pecti detestatio t ad ipm destruēdū accēsio. Nā dū pcēa sua hō cōsiderat t pcēoꝝ delectamēta q̄ tā trāsiert cōpat ad maria dāna q̄ rehāurūt q̄si q̄das ꝓfricatio fit vnꝰ ad aliꝰ.ex quo mēs eragitata i cēdit t ad pcti reatū tollēdū vehemēti⁹ ignit. Eccli.xxxviij. Vapor ignis vrit carnes.i.feruor ꝓtitiōis ꝓsumit pcēa carnis. Sz attēdēdū ē q̄ qlīqz vapor iclusus deficit t de nube egredit ita q̄ tonitruum nō facit. Et ista egressio qlīqz ē añ iflāmatōz.qlīqz pꝰ iflāmatōz. Añ iflāmationē gdē qlīqz icipit cōprimi i ꝓfūdū acumen sui.eo q̄ siccꝰ ē t penetrat nubez t egredit ad acrē.t ipm cōmouet sonū vt debilr ꝑz diuersitatē sue Xtus. Et ide ē q̄ añ tonitrua vēti sūt validi t fortes. Sic qñ mēbra vēti sūt validi t fortes. Sic qñ mēbra pcti ē sicca sine lachrymaꝝ cōpūctiōe t ñ iflāmata peccati dolore egredit cito ō nube.i.corde ita q̄ nō gnāt tonitruū.i. cōfessiōis sonū sz potꝰ tēratiōis vētū. In in flāmatiōe aūt accidit egressio vaporis qñ vterqz vapor rarꝰ ē t debilis.t tūc q̄ non inuenit resistens egredit sine sono vel vento q̄ ad nostrū auditū ꝓueniat sicut i estate in serotinis ꝓtis coruscationibus. Sic qñ tā peccati recordatio q̄z ipsa cordis cōpunctio debilis ē t rara t non seruēs sed quasi tepida etiam multotiēs deficit t ꝓpter ipsa contritio.ita vt non sequatur tonitruū.i.debita peccati cōfessio.post inflammatiōnē aūt fit.eo q̄ vapor paruus existens pulsando latera parum facit soni.sed an-

dē pertranseat extinguit. t tunc auditur sonus sine coruscatione. Sic similiter est quando aliquis paruam contritionē habens confitetur. q̄ bona voluntas etiam extinguit t non pertransit ad satisfactōēz. ¶Tertiū est nubis aquose scissio. ꝓstq̄ enim ignitus est vapor in nube expellitur a cōtrario frigido nubis aquose. t tūc vis ignis scidit nubem aquosam. Scissio aūt nubis aquose est apertio mentis cōpunctē per actum cōfessionis. Sed hec scissio primo debet esse interius per ꝓpositū cōfitendi. Et tunc si aliquo impedimento legitimo interueniente nō posset quis sacerdoti alicui confiteri. puta morte preuentus vel alias oīno impeditus. sufficeret contritio cum ipso confitendi ꝓposito ad peccati remissionem. Vnde illud ꝓpsalmiste. Dixi cōfitebor aduersus me iniusticiam meam domino t tu remisisti impietatem peccati mei. ¶Quartum est scisse nubis sonatio que quidem sonatio tanta est q̄ vsq̄ ad nos terribiliter venit. nec mirandum cum pannus violenter scissus sic stridear. t vesica vento plēa q̄uis sit parua tamen fortiter stricta t confracta maximū sonitū faciat. Hic sonus est confessio oris facta sacerdoti. in qua nubes aquosa. i. mens compūcta de peccato saluberiter aperit t pestifer vapor peccati exterius expellit. Sed nota q̄ sonus tonitrui habet tripliciter fieri. Nam q̄nq̄ fit violēta expulsio vnius vaporis ab alio. t tunc ꝓpter nubis scissuram fit in cadēz nube fortissimus sonus tonitrui. Et sic q̄n vapor compūctionis expellit vaporem crimis fit sonus confessionis. t sic violentia compūctionis producit sonum confessionis Job. xxxvij. Quis dedit vehemētissimo imbri cursum t viam sonantis tonitrui? Q̄nq̄ nō fit iste sonus ex collisione alicuius nubis alterius. q̄ vapor paulatim scidens nubem suam in qua est euolans inuenit aliā nubem siccam cōstrictam t spissam t impingit in illam. t ex collisione facit sonum. Et h̄ sonus fit q̄ coruscamone interdum quandoq̄ sine coruscatione. ꝓpsal. Vocem dederunt nubes. Sic etiam sunt q̄dā qui dum cōfitentur incipiunt q̄dem tepide dicere facta sua. sed occurrente materia interserunt aliena t ibi collidunt t sonum faciūt. q̄ plus aliena t extranea facta q̄s ꝓpria confitent peccata. Vnde non deberet dicere sacerdos. Absoluo te sed absoluo eos. Q̄nq̄ nō egredit vapor paruus rarus t inflāmatus ex nube tenui t nō multū aquosa. t tunc videt ille ignis sicut alba flāma per multū fumū. t non facit sonū in ꝓpria nube. sed obuiat ei alia nubes valde aquosa t spissa. t q̄ debilis est flāma extinguit in illa aquosa nube potius susurrando q̄s sonando. sicut susurrat ferrum ignitū candens in aqua. Talis ē susurronum confessio maligna. q̄ non vadūt ad confessionem vt dicant peccata ꝓpria sed potius vt reuelent peccata aliena. t vt malam opinionem generent in confessore vel ꝓlato de aliena persona. vel ꝓpter ꝑsuasionem quam aliā violentiam. t talis confessio potius est excusatio. ¶Quintum est vaporis egredientis coruscatio. Nam dum vapor ignitus t inflāmatus egredit de nube apparet coruscatio. t fiūt tunc simul tres coruscatiō t sonus. sed nō simul deprehēdūtur q̄ visus velocior est q̄s auditus. Vnde ꝛ nubes prius scindat q̄s emittit ignis. t iō tonitruū prius sit naturaliter q̄s fit coruscatio. tamē coruscatio prius attingit sensum visus. eo q̄ visibile spūalius est in aere sc̄z per esse magis spūale t intentionale. t iō statiz fit in aere. Audibile aūt in aere ē ſre in ꝓpria materia. q̄ materia cause soni nō est nisi in aere. ꝛ intentio soni t non eē recipit in aere. t ideo sonus non fit in aere subito sed successiue. sicut cum mulier dauat pannos eminus homo prius videt percussionem q̄s audiat sonū. t ita est in tonitruo t coruscatiōe Ecci. xliij. Accelerat coruscationes emittere. Debet igitur esse in penitente non tm̄ sonus confessionis. sed et coruscatio bone ꝓuersationis de qua dīr Matth. v. Sic luceat lux vra coram

hominibus vt videant opera vestra bona. Debet etiā penitens euidenter vitam suam in melius mutare. Et hec est coruscatio q̄ quāto ē rubicūdior t magis ignea. i. charitate feruidior tanto est potior t efficacior. Sūt enim tres colores coruscationis. s. rubeus clarus t albus flammeus. t rufus quasi vinosus. ¶Primus est ex vapore non multum ficco: humidū enim dat ei colorem rubeū sicut est flamma viridium lignorum t est timendus color ille: quia hūidū continet materiam ita q̄ non spargitur t ideo facilius t fortius incendit: flāma aūt albi coloris est vaporis valde ficci sicut est flamma siccorum lignorum: t ideo spargitur t non ledit nisi facile cremabilia: vt stuppam t hmōi. Rufus aūt color penetrabilior est. eo q̄ ille est vaporis conglutinati valde terrestris t multum frequenter simul incendit t scindit. Et bis igitur colligitur q̄ vbi plus abūdat humor cōpūctionis t rubor. i. feruor amoris ibi est efficatior coruscatio boni operis. ¶Sextū est in tonitruo fulminis percussio. Fulmen aūt tonitrui extinguit venenum animalis percussi. Nam percutiens serpentem vel aliquod aliud venenosum extinguit in eo humidū naturale q̄ō est in eo venenū licz non ei. Vnde hmōi cadauer fulminati vermiculat q̄ō nō fieret si esset venenū: q̄ venenū inde prohiberet nasci vermes t ex eo cibari. Similiter penitentie virtus extinguit in peccatoribus nequitiam t venenū peccati t producit vermes. i. remorsus conscientie magnos q̄ multū remorderur t dolet de peccatis preteritis conscientia confitentis: ſz tamen plures vermes non eam sedant ſz purgant. ¶Septimū est nubis aquose in pluuiam resolutio: q̄. s. post tonitruū nubes in pluuiam resoluitur terram fecundantem t plantas nutrientem. Et hec est satisfactio per elemosynas per quas pauperes nutriuntur. ¶Item in pluendo aer reddit terre per nubiū resolutionem quod acceperat per euaporationem in quo restitutio designatur male ablatorū que etiam est paro satisfactionis. Non enim remittitur peccatum nisi restituat ablatum: vt dicit Augu. Et hec duo bene simul cōueniunt. s. fulgur t coruscatio bone conuersationis t pluuia satisfactionis vt supra penitentis opera: t sint coruscātia ad edificationem, primo: t pluentia ad ablutionem peccatorū. ꝓpsal. Fulgura in pluuiaz fecit. ¶Item penitentia assimulatur niui propter septem. ¶Primū est q̄ nix ē malarū herbaz mortificatiua. Et sic per penitentiam mala viciorum incentiua extinguntur que ex terra nostre carnis oriuntur ꝓuerb. xxvj. Nix in estate t pluuia in messe: sicut enim frigus niuis in estate temperat incendiū estus: ita penitentia si est in pectore temperat incendiū culpe. ¶Secūdo quia nix est terre impinguatiua. Nam dum super terraz morat poros terre claudit sua frigiditate t calore reuocato interius fit humor attractio ad radices: vnde terra calescit t per consequens impinguescit. Isa. lv. Descendit nix de celo t inebriat terram t infūdit eam. Et ita etiam similiter penitentia q̄uis corp⁹ attenuat: animam tamen impinguat: q̄ dum poros terre. i. carnis appetitus restringit: calor amoris t humor gratie in radice. i. in corde interius vberius excrescit. ¶Tertio q̄ nix est fetidorum locorum coopertiua siue occultatiua. Et ita multi qui primo p̄ peccatorū infamiam ferebant per penitentiaz quam postea faciūt infamiam suam cooperiūt t famam recuperant sicut patet de magdalena. Tegit t penitentia peccata q̄ tunc fetida: vt scilicet ea non videat deus ad puniendū psal. Beati quorum remisse sūt iniquitates t quorum tecta sunt peccata. ¶Quarto nix sui ipsius diffusiua est t super terram non cum strepitu sed plane applicatiua quia scilicet penitentiam suam homo vociferare non debet vel inaniter iactare seu publicare ad ostentationem. Matth. v. Attendite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus vt videamini

ad eis ꝛc. ¶Quinto q̄ nit propter sui pulchritudinem est oculorum attractiua Sic penitentia aspicientes edificat ⁊ attrahit per exemplū ad imitationem. Interdum tamen nit oculos aspicientiū disgregat ⁊ similiter ēr quādoq̄ aliquos male dispositos quoꝛūdam penitētia scādalizat. Unde clamant eos hypocritas sicut christus dixit de iudeis ⁊ Johānē Matthei.xi. Venit iohānes neq̄ manducās neq̄ bibens ⁊ dicunt demoniū habet. ¶Sexto ratione proficuitatis: q̄ nit calore soluta est terre valde proficua: q̄.s. eam remollit ⁊ inebriat quā prius frigiditate sua fortiter indurabat vt dicit Bre. Sic si aliq̄s penitentie rigoꝛ fraterne charitatis amoꝛe nō gule vel coꝛporis delectatione soluatur vt recreetur discrete non obest imo ꝓdest. Nā nimia rigiditas quādoq̄ coꝛ indurat: sed ipm charitatiua ⁊ discreta remissio siue recreatio remollit. Unde dñs cum publicanis ⁊ peccatoꝛibus manducauit ⁊ bibit. Luce.vij. ¶Septimo q̄ nit est alpium siue montiū dealbatiua. ꝑs. Mōtes dealbabuntur in selmon mons dei ꝛc. Sicut magni peccatoꝛes denigrati per culpam purgantur ⁊ dealbantur per veram penitentiam. psal. Lauabis me ⁊ super niuem dealbaboꝛ. Ysa. Si peccata vestra fuerint vt coccinū quasi nit dealbabunt. ¶Item penitentia assimilatur mari: primo quidē q̄ mare est nausee ⁊ vomitus aboꝛ prouocatiū. Et ita similiter penitētia generat peccati abominationē. Nam quod ꝑmo peccatoꝛi videbat̄ pciosū ⁊ delectabile videt penitēti ignominiosū ⁊ abominabile. Unde Abacuch.ij. Vomit⁹ ignorantie super gloriā tuaꝫ. Eze.xxvj. Turbabuntur insule in mari.i. mentes penitentium per peccati detestationē ⁊ abominationem. ¶Secūdo q̄ mare est doloꝛis capitis inductiū: sic penitentia facit conscientie remoꝛsionem. Nam doloꝛ capitis ē tristitia mentis ex peccati recoꝛdatiōe prouenies. ꝑs. Conuertetur doloꝛ eius in caput eius. ex tali enim doloꝛe mens penitē tis amaricata vehementer sibīpsi indignatur Abac.ij. In mari indignatio tua. ¶Tertio q̄ mare est soꝛdiuꝫ reiectiuum, ⁊ sui purgatiuū. q̄ nihil retinet immundum: ⁊ hoc fit per penitētis confessionem per quam peccata mortalia extra cōscientiam abiciunt̄ sicut mare proiecit mortuoꝛum cadauera. Apoc.xx. Dedit mare mortuos suos q̄ in eo erant. ¶Quarto q̄ mare est durissimoꝛ ⁊ ꝑciosoꝛ generationis. Nam quāuis mare sit liquidū generatiū durissima: vt ꝑz i piscib⁹ qui sūt dure testē: ⁊ in gēmis ⁊ lapidibus quos ꝓducit. Et hoc est q̄ penitēs licꝫ sit mollis ⁊ liquidus in lachrimaꝛ compunctione: tamen durissima tolerat in satisfactione vt ieiunando ⁊ seipse affligendo. Unde ēt producit gēmas ⁊ lapides pcciosos. i. opera salutifera ⁊ deo grata que sunt quedā diuitie ipsius penitentie. Math.iij. Atque in circuitu eius cumulus diuitie mare aque muri eius. ¶Quinto q̄ mare nō est vltra sua liꝛa pꝛogressiuū: q̄ licꝫ sit liquidum quod per se nō bene terminatur ⁊ sistitur: tamē bene terminat̄ per aliud. Sic penitēs facit quādo non transgreditur pcepta diuine legis vel limites a discreto confessoꝛe sibi impositos: vel etiā sue ꝓpꝛie rationis. Job.xxxix. Circūdedi mare terminis meis: ⁊ posui vectes ⁊ ostia ⁊ dixi. huculq̄ venies ⁊ non pꝛocedes amplius: ⁊ hic cōfringes tumētes fluctus tuos. ¶Sexto q̄ mare est piscium nutritiū ⁊ conseruatiuum: q̄.s. penitentia non solū peccatoꝛes purgat: sed etiam deuotos ⁊ spirituales nutrit ⁊ conseruat: q̄ licꝫ habeant amaritudinē exterius: habēt tamē dulcedinē interius. Unde ēt homines de aqua maris suscipiunt dulces aboꝛ pisciū siue animū quibus reficiuntur. Sapiētie.xix. Posuerunt escas epulationis ⁊ in allocutione desiderij ascendit illis de mari origo metra. ¶Septimo q̄ est de amaritudine siue salsedine in dulcedinem conuersiuum. Dicit enim ꝓbus in libꝛo metheoꝛum. q̄ ab aqua maris potest remoueri

salsedoꝛ: q̄ si quis accipiat vas terreum nouum ⁊ crudum ⁊ clauserit bene eius oꝛificium ⁊ crudum ⁊ clauserit bene eius oꝛificium ⁊ ipsum in mare ciecerit vacuum: ⁊ ciuum: ⁊ ipsum in mare ciecerit vacuum: ⁊ dimiserit ipsum per vnū diem naturalem aquā dulcē inueniet intra ipm. Hoc eraquā dulcē inuenier intra ipm. Hoc erga vas est coꝛ penitētis quod si fuerit tergo vas est coꝛ penitētis quod si fuerit tergo reum per humilitatē nouum per paritatē crudum. i. non coctum per libidinem ignei tatem: ⁊ bene clausum p̄ custodie sedulitatem ⁊ vacuū a peccati fœditate quātūcūq̄ circundetur exterius quacunq̄ amaritudine: implebitur tamen interius ineffabili dulcedine: q̄. illuminabitur anima in cōtemplatione diuinoꝛ opeꝛum: que contēplatio ipsam totā dulcoꝛat. ꝑsal. Qui descendunt mare in nauibus facientes operationem in aquis multis: ipsi viderunt opera dei ⁊ mirabilia eius in profundo. ¶Item penitentie onus assimilat̄ arene ꝓpter q̄tuoꝛ. ¶Primo q̄ arena habet virtutem restrictiuam. Nam arenaꝫ multitudine maris ipetus sistitur ⁊ ad eius cumulos se ꝛestringēs ne vltra assignatos a deo terminos cōtinuat ipediꝛ: vt dicit Piero. super illud Jere.v. Posui arenā terminum mari. Similiter penitentia coercet ⁊ restringit impetū tētationū ⁊ fluxum peccati ne transgrediat̄ homo mandata dei ꝑs. Terminū posuisti quem non transgredient̄ nequ cōuertentur operire terrā. ¶Secundo q̄ arena hꝫ virtutem purificatiuaꝫ purificat enim aqua per arenam colata: ⁊ penitētia animam purificat ⁊ mundat. Et ad hanc purificationē hortatur Jacobus dicēs. Emūdate manus peccatoꝛes ⁊ purificate corda Jacobi.iiij. Tertio q̄ arena habet virtutē dulcoꝛatiuā. Nam aqua ēt salsa per arenā colata nō solū efficitur puꝛioꝛ. sed ēt dulcioꝛ. Quod ēt penitentie cōgruit q̄ amaritudo ⁊ tristicia penitentiuꝫ similiter conuertetur in dulcedinem ⁊ gaudium Matth.v. Beati q̄ lugēt q̄m ipsi cōsolabuntur. Unde populo in deserto penitentie aque amare dulcoꝛate sunt Exo. xv. Judith.v. Egressio mare rubrum deserta syna montis occurrerunt ⁊ post illic fontes amari obdulcoꝛati sūt ei. ¶Quarto q̄ aliqua arena hꝫ virtutem tumoꝛis expulsiuā. Dicit enim Constantinus medicus q̄ arena ex fabrili lapide resoluta ē metallorum purgatiua ⁊ etiā repercussiua deopilatiua ⁊ tumoꝛ expulsiua. Que omnia penitentie competunt que purgat cuꝛpam. deopilat. i. ad confessionem aperit cōscientiam repercutit presumptionis audaciam ⁊ repellit tumentem superbiā. Primum patet per exemplū in magdalena in qua feruēs penitentia multa purgauit facinoꝛa sm illud Luce.vij. Remittuntur ei peccata multa: q̄m dilexit multū. Secundū ꝑz in Dauid: cuius coꝛ dū penitentia tergit, ꝓtinus se peccasse confessus fuit dicens peccaui dño. Tertiū quoq̄ patuit p exemplū in publicano qui penitētia bñfua tus nō audebat oculos leuare ad celū: sed percutiebat pectus suū dicēs ꝛc. Luce.xviij. Quartū ꝑz in Paulo: cuius coꝛ superbia ꝑ ius tumidū ⁊ contra xpi discipulos feuicia plenum expulso tumoꝛe superbie per humilitatē pnia paratū se xpo obtulit dicēs: dñe quid me vis facere mutata est feuicia lupi in mititatē ⁊ mansuetudinē agni. Actuuꝫ ix. ¶Item penitētia assimilat̄ terremotui ⁊ hanc similitudinē declarat modus tēp⁹ ⁊ locus terremotus. Modi. n. terremotus sm Ari. duo sūt q̄ aliqꝫ terremotus est sicut tremoꝛ: ⁊ h ē qñ vētuo siue vapoꝛ iclusus ē medicus. Quidā Yo terremotus ē sicut somnus coꝛpoꝛis. Ofricātiū sc⁹ h sp ē cū ruptura occulta vel manifesta. Possidonius āt dicit q̄ terremotus ē qñq̄ tū sursū ⁊ deoꝛsū: qñq̄ Yo est inclinatio ad alteram ptē in modū nauis. Et ille mot⁹ ē periculosus q̄ signū est q̄ caueꝛna latet in q̄ terra declinat. Hō si terremot⁹ tales fūt in aliq̄ ciuitate tuti⁹ est habitationē dimittere: ꝓpter qđ si aqua est ibi ꝓpe que alluuione aliqua caueꝛnā augeat q̄: tunc dispositus est locus ad voraginē. Concomitatur autem terremotū sepius fortis qui quandoq̄ nō cessat donec terra sit lassa. Uñ intra corinthū in quadam insula fuit ter-

remotus eleuans locum in altitudine collio ⁊ cū ventus subterranc⁹ nō cessaret: ⁊ semper multiplicaretur collis fuit ruptus ⁊ cruit inde ventus fortis qui tū cineris ecuffiauit ⁊ collo sup ciuitatē illā q̄ ⁊ strunit eā ⁊ oppressit. Et aū tremotū audiebat sonus ex collisione vētoz in cauernis terre ad solida corpa. Cinis aūt fuit ex hoc q̄ calor frigiditate maris conclusus ⁊ cōfortatus incinerauit loca circa cauernas. et si fuisset ibi sulphur ⁊ hmōi fecisset incendiū Ysti aūt soni sūt diuersi in principio in medio ⁊ in fine: licz nō omnes sint inquolibz terremotu. Patet ergo ex omnibus predictis q̄ in terremotibus contingūt ser. s. tremor scissio sonus mot⁹ vētⁱ ⁊ cinis. Sic penitens debet tremere timore psal. Timor ⁊ tremor venerūt sup me. ¶Itez debet scindi dolore. Joel. ij. Scindite corda vestra tē. ¶Item debet sonare in confessione psal. In voce exultationis ⁊ cōfessionis sonus epulantis. ¶ Item debet moueri in bona operatione siue surſū in consideratione celestis premij siue deorſū ex consideratione infernalis supplicij: siue in partem alteram idest in oppositum vicij. Nam baculus curu⁹ non dirigitur nisi in partē contrariā flectat ⁊ ois cura sit p oppositū. Apo. Ro. vj. Sicut exhibuistis mēbra vestra seruire immūdicie ⁊ iniqtati ad iniqtatem. Ita nūc exhibete membra vestra seruire iusticie in sanctificationem. Opz eni penitentē sustinere ventū tentationis. Unde Eccli. ij. Filij accedens ad seruitutē dei: sta in iusticia ⁊ timore ⁊ p̄para animā tuā ad tentationē. Sed tū ꝓpter hūc ventū nō debet hō dimittere bonū: q̄ vt dicit Eccli. xj. Qui obseruat ventū non seminat. Debet etiam penitens incinerari idest humiliari ex mortis memoria. Eccli. ir. Quid superbit terra ⁊ cinis. ¶Scāndo assimilat penitentia terremotui quo ad tempus. Nam tempora apta terremotui sunt illa in quibus vincit humiditas sine frigiditate sicut est ver: vel in quibus vincit siccitas sine caliditate vt est autūnus: qū siccitas multiplicat materiaz vaporis ficci humiditas vo non permittit exire. In estate aūt calor fortis ⁊ dominans consumit vapores: in hyeme vo frigus dominās euaporationem prohibet. Si tamē ista tēpora. s. hyemale ⁊ estiuū ex aliquo accidente sint vt vernalia vel autūnalia nihil prohibet in eis fieri terremotum: imo si tunc cōtingat erit. magnus ⁊ diuturnus. Similiter homines sūt ad penitentiā apti in quibus abūdat hūiditas idest lachryme: ita tamē q̄ sint sine frigiditate accidie. Et talis fuit magdalena. Similiter in quibus viget siccitas abstinentie sine calore cōcupiscente. Vbi aūt vincit calor estatis. i. feruor cōcupiscentie carnalis vel frigus hyemis. i. accidie torpor ibi terremotus nō fit q: in talibus penitētia perit. Nisi forte contingat q̄ talos ex dei virtute tangant ⁊ ad temperantiā debitam reducant. ¶Item nota q̄ terremotus magis fit in nocte q̄z in die: quia i die sol euocat calorem terre exterius ⁊ iō nō eleuat vaporem. In nocte vo clauditur ⁊ vaporem intus multiplicat qui multiplicatus comprimit aliū ante se eleuatum: ⁊ fit motus terre. Similiter in nocte. i. tempore aduersitatis magis conuertunt homines ad penitentiam q̄z in die ꝓsperitatis. Maz mala que nos hic premūt ad deum nos ire compellūt. Reuocat enim aduersitas hominē interius ad seipsū ⁊ multiplicat in eo vapores. i. compunctiones.

¶Tertio penitentia assimilat terremotui quo ad locum. Nam loca terremotui apta sūt loca cauernosa q: in cauernosis vapor congregat ⁊ ex alio superueniēte coartatur. Unde in locis mōtuosis sepius fit: q: sub montibus sūt cauerne ⁊ loca montuosa vniuersaliter sūt porosa. ¶Itē sunt apta terremotui loca inundationibus aliquibus aq̄ propinqua: q: ipsa aqua vndis penetrās est in talibus locis cā congregationis vaporis ⁊ coarratiōis. Vñ loca mari propinqua etiā si nō sunt cauernosa: non tamē sunt a terremotibus libera vt dicit

Celestendo: q:. ex raritate loci vapor libertatem exitū habeat tamē ex percussione undarum vnus vapor impellens aliū replet locū: ⁊ ideo etiā in plano loco si tangit mari vel montibus fiunt terremotus vt in lombardia. In cuius multis ciuitatibus fuit quādoq; terremotus magnus ⁊ diuturnus. Et similiter in pistoria q̄ est ciuitas tuscie. Et tēpore ēt Bonifacij pape octaui fuerūt terremotus magni in ciuitate beate Marie q̄ pluribus diebus durauerūt existēte curia romana ibidē: que tamē ciuitas in plano sita est aqe plena ⁊ lacui vicina ⁊ mōtibus ꝓpinqua. ¶Itē sunt apta terremotui loca que habēt mollia latera: q: mollicies oppilat poros ⁊ coartat eos. Patet ergo ex hiis q̄ loca terremotuū sūt loca cauernosa ⁊ loca vndis aquaz̄ pcussa ⁊ loca q̄ habēt mollia latera. Per loca ergo cauernosa ⁊ cōcaua intellige humilium corda q̄ sepe penitētie tremoribus cōmouētur. Per loca ab vndis pcussa intellige homines in aduersitatibus positos: quos dū impetus tribulationū percutūt cōmouent ad cōpunctionē ⁊ ad penitentiam festinare cōpellūt. Per loca aūt q̄ habent mollia latera itellige homines pios ⁊ primis qui circa eos sunt compassiuos quos pietatis mollicies ēt si potētes sint ad penitētie eōmotionē ⁊ vite mutationē disponit ⁊ pducit. Sicut pz Actuū quinto Cornelij cēturionis exēplo quē pietas ⁊ elemosyne fuc ad fidē ⁊ ad baptismū perduxerunt. Et nota q̄ sūt q̄dam loca in quibus raro vel nūq̄z fit terremotus vt egyptus q̄ nunq̄z vel modicū tremuit. Quod est fm pindaz: q: egyptus q̄q; tota cooperta fuit aquis sicut etiā Aristoteles dicit: nō limus paulatiz aggregatus est ⁊ ita crcuit terra quasi tota limosa ⁊ mollis ⁊ bene continuata in partibus: ideo vapor nō habet vbi coarteť. In quo significat q̄ illi qui sunt cooperti aquis. i. qui molles sunt ⁊ assueti delicijs difficulter ⁊ raro ad penitentiam cōmouentur. Nam penitentia nō inuenitur in terra suauiter viuentium. Unde Matth. xj. Quid existis in desertum videre hominē mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiunt in domibus regum sunt ⁊ non in deserto penitentie. ¶Item penitētia hypocrite hominis est exterius in corpore: nō aūt in toto q: non interius in mente: ⁊ ideo assimilat etiam terremotui qui nunq̄z cōmouet totam terram sed solū partē. Nam fm Senecam nō occupat simul locū vltra centum passus: quod est q: vapor expellit ab vno loco ad alium: ideo nō potest terra simul tremere. Sed cōtra talē penitētiā dr Joel. ij. Cōuertimini ad me in toto corde tē.

¶Capitulum. lvj.



Penitentes assimilant planetis. Nam planete in suis circulis aliquādo videnť retrogradi quādoq; stationarij q̄nq; vo. Directi. dicetur dicit planeta quādo directe mouet a principio signi versus finem. Retrogradus vo quādo ecōuerso tēdere vt a fine signi vsus p̄incipiū. Stationarius aūt quādo stare videť quasi in medio. Ita q̄ neq; ad principiuz videť accedere neq; ad finē. Fit aūt directio planete semp in pte epicycli supiorj. Retrogradatio semp in pte iferiori. Statio fit in medio. Similiter in penitentia sunt quasi retrogradi ad peccatoz vilitatē redeuntes: de quibus dicitur. ij. Petri. ij. Melius erat eis non cognoscere viam iustitie q̄z post cognitionē retro cōuerti ab eo q̄ illis traditum est sancto mandato. Contingit enim eis illud. vj. Prouer. Canis reuersus est ad suum vomituz ⁊ sus lota in volutabro luti. Et luce. ir. Nemo mittens manum suam ad aratrum ⁊ aspiciēs retro aptus est regno dei Stationarij vo sunt in penitentia pleuerātes Apo. Phi. iij. State in domino charissimi. Nec statio magnam cautelam ⁊ circūspectionez requirit. Unde Apo. j. Corinth. x. Qui se existimat stare videat ne cadat. Sed qua

remotus eleuans locum in altitudinē collis ⁊ cū ventus subterraneꝰ nō cessaret: ꝫ semper multiplicaretur collis fuit ruptus ⁊ emuit inde ventus fortis qui tū cineris exufflauit ⁊ collo sup ciuitatē illā q̄ ⁊ strunxit eā ⁊ oppressit. Et aū iremotū audiebat sonus ex collisione vētoꝝ in cauernis terre ad solida corpa. Cinis aūt fuit ex hoc q̄ calor frigiditate maris conclusus ⁊ cōfortatus incinerauit loca circa cauernas. et si fuisset ibi sulpbur ⁊ hmōi fecisset incendiū Ysti āt soni sūt diuersi in principio in medio ⁊ in fine: licz nō omnes sint inquolibꝫ terremotu. ¶Patet ergo ex omnibus predictis q̄ in terremotibus contingūt ter. s. tremor scissio sonus motꝰ vētꝰ ⁊ cinis. Sic penitens debet tremere timore psal. Timor ⁊ tremor venerūt sup me. ¶Itez debet scindi dolore. Joel. ij. Scindite corda vestra tē. ¶Item debet sonare in confessione psal. In voce exultationis ⁊ cōfessionis sonus epulantis. ¶Item debet moueri in bona operatione siue sursū in consideratione celestis premij siue deorsū ex consideratione infernalis supplicij: siue in partem alteram idest in oppositum vicij. Nam baculus curuꝰ non dirigitur nisi in partē contrariā flectat ⁊ ois cura sit p oppositū. Apo. Ro. vj. Sicut exhibuistis mēbra vestra seruire immūdicie ⁊ iniqtati ad iniqtatem. Ita nūc exhibete membra vestra seruire iusticie in sanctificationem. Opꝫ eni penitentē sustinere ventū tentationis. Unde Eccli. ij. Filij accedens ad seruitutē dei: sta in iusticia ⁊ timore ⁊ p̄para animā tuā ad tentationē. Sed tū p̄pter hūc ventū nō debet hō dimittere bonū: q̄ vt dicit Eccli. xj. Qui obseruat ventū non seminat. Debet etiam penitens incinerari idest humiliari ex mortis memoria. Eccli. xr. Quid superbit terra ⁊ cinis. ¶Secūdo assimilat penitentia terremotui quo ad tempus. Nam tempora apta terremotui sunt illa in quibus vincit humiditas sine frigiditate sicut est ver: vel in quibus vincit siccitas sine caliditate vt est autūnus: q̄n siccitas multiplicat materiaꝫ vaporis sicci humiditas Ro non permittit exire. In estate aūt calor fortis ⁊ dominans consumit vapores: in hyeme Ro frigus dominās euaporationem prohibet. Si tamē ista tēpora. s. hyemale ⁊ estiuū ex aliquo accidente sint vt vernalia vel autūnalia nihil prohibet in eis fieri terremotum: imo si tunc cōtingat erit. magnus ⁊ diuturnus. Similiter homines sūt ad penitentiā apti in quibus abūdat hūiditas idest lachrymę: ita tamē q̄ sint sine frigiditate accidie. Et talis fuit magdalena. Similiter in quibus viget siccitas abstinentie sine calore cōcupiscentie. Ubi aūt vincit calor estatis. i. feruor cōcupiscentie carnalis vel frigus hyemis. i. accidie torpor ibi terremotus nō fit q: in talibus penitē tia perit. Nisi forte contingat q̄ tales ex dei virtute tangant ⁊ ad temperantiā deducant. ¶Item nota q̄ terremotus magis fit in nocte q̄ in die: quia i die sol euocat calorem terre exterius ⁊ iō nō eleuat vaporem. In nocte Ro clauditur ⁊ vaporem intus multiplicat qui multiplicatus comprimit aliū ante se eleuatum: ⁊ fit motus terre. Similiter in nocte. i. tempore aduersitatis magis conuertunt homines ad penitentiam q̄ in die ꝓsperitatis. Naz mala que nos hic premūt ad deum nos ire compellūt. Reuocat enim ad uersitas hominē interius ad seipsū ⁊ multiplicat in eo vaporem. i. compunctionem.

¶Tertio penitentia assimilat terremotui quo ad locum. Nam loca terremotui apta sūt loca cauernosa q: in cauernosis vapor congregat ⁊ ex alio superueniēte coartatur. Unde in locis mōtuosis sepius fit: q: sub montibus sūt caverne ⁊ loca montuosa vniuersaliter sūt porosa. ¶Itē sunt apta terremotui loca inundationibus aliquibus aq̄ propinqua: q: ipsa aqua vndis p cutiēs est in talibus locis cā congregationis vaporis ⁊ coartatiōis. Uñ loca mari propinqua etiā si nō sunt cauernosa: non tamē sunt a terremotibus libera vt dicit

Celestenēs: q: ꝫ ex raritate loci vapor liberum exitū habeat tamē ex percussione vndarum vnus vapor impellens aliū replet locū: ⁊ ideo etiā in plano loco si tangit mari vel montibus fiunt terremotus vt in lombardia. In cuius multis ciuitatibus fuit quādoq̄ terremotus magnus ⁊ diuturnus. Et similiter in pistoria q̄ est ciuitas tuscie. Et tēpore ēt Bonifacij pape octaui fuerūt terremotus magni in ciuitate beate Marie q̄ pluribus diebus durauerūt existēte curia romana ibidē: que tamē ciuitas in plano sita est age plena ⁊ lacui vicina ⁊ mōtibus ꝓpinqua. ¶Itē sunt apta terremotui loca que habēt mollia latera: q: mollicies oppilat poros ⁊ coartat eos. ¶Patet ergo ex his q̄ loca terremotuū sūt loca cauernosa ⁊ loca vndis aquaꝝ pcussa ⁊ loca q̄ habēt mollia latera. ¶Per loca ergo cauernosa ⁊ cōcaua intellige humilium corda q̄ sepe penitētie tremoribus cōmouētur. ¶Per loca ab vndis pcussa intellige homines in aduersitatibus positos: quos dū impetus tribulationū percutiūt cōmouent ad cōpunctionē ⁊ ad penitentiam festinare cōpellūt. ¶Per loca aūt q̄ habent mollia latera itellige homines pios ⁊ ꝓmissis qui circa eos sunt compassiuos quos pietatis mollicies ēt si potētes sint ad penitētie eōmotionē ⁊ vite mutationē disponit ⁊ pducit. Sicut pꝫ Actuū quinto Cornelij cēturionis crēplo quē pietas ⁊ elemosyne fuc ad fidē ⁊ ad baptismū perduxerunt. Et nota q̄ sūt q̄dam loca in quibus raro vel nūq̄ fit terremotus vt egyptus q̄ nunq̄ vel modicū tremuit. Quod est fm pindaꝝ: q: egyptus q̄q̄ tota cooperta fuit aquis sicut etiā Aristoteles dicit: nō limus paulatiz aggregatus est ⁊ ita crcuit terra quasi rota limosa ⁊ mollis ⁊ bene continuata in partibus: ideo vapor nō habet vbi coartet. In quo significat q̄ illi qui sunt cooperti aquis .i. qui molles sunt ⁊ assueti delicijs difficulter ⁊ raro ad penitentiam cōmouentur. Nam penitentia nō inuenitur in terra suauiter viuentium. Unde Matth. xj. Quid existis in desertum videre hominē mollibus vestitum. Ecce qui mollibus vestiunt in domibus regum sunt ⁊ non in deserto penitentie. ¶Item penitētia hypocrite hominis est exterius in corpore: nō aūt in toto q: non interius in mente: ⁊ ideo assimilat etiam terremotui qui nunq̄ cōmouet totam terram sed solū partē. Nam fm Senecam nō occupat simul locū vltra centum passus: quod est q: vapor expellit ab vno loco ad alium: ideo nō potest terra simul tremere. Sed cōtra talē penitētiā dr Joel. ij. Cōuertimini ad me in toto corde tē.

¶Capitulum. lxj.



Penitentes assimilant planetis. Nam planete in suis circulis aliquādo videnf retrogradi quādoq̄ stationarij q̄nq̄ Ro. Directi. directus dicit planeta quādo directe mouef a principio signi versus finem. Retrogradus Ro quādo cōuersus tēdere vī a fine signi Ysus pncipiū. Stationarius autē quādo stare videf quasi in medio. Ita q: neq̄ ad principiuz videf accedere neq̄ ad finē. Fit autē directio planete semp in pte epicycli supioꝛij. Retrogradatio semp in pte iferioꝛi. Statio fit in medio. Similiter in penitentia sunt quasi retrogradi ad peccatoꝝ vilitatē reducentes: de quibus dicitur. ij. Petri. ij. Melius erat eis non cognoscere viam iusticie q̄ post cognitionē retro cōuerti ab eo qđ illis traditum est sancto mandato. Contingit enim eis illud. vj. Prouer. Canis reuersus est ad suum vomitu: ⁊ sus lota in volutabro luti. Et luce. ix. Nemo mittens manum suam ad aratrum ⁊ aspiciēs retro aptus est regno dei. Stationarij Ro sunt in penitentia pfecrātes Apo. Phi. iij. State in domino charissimi. Decta tio magnam cautelam ⁊ circūspectionez requirit. Unde Apo. j. Corinth. x. Qui se existimat stare videat ne cadat. Sed qua

si directi in cursu sunt feruenter ꝓficiētes
sm illud Apo. ad Philippēses. iij. Que re
tro sunt obliuiscens ad ea que sunt priora
extendēs meipsum ad destinatū psequor
ad beauiū superne vocationis. ¶ Itē ad-
huc penitentis purgatio ē vt purgatio ma
ris. Mare enī se purgat qz vapor eleuat
de fundo eius virtute lune q facit effluere
aquam super litus. Nec violēcia proijcit
cadauera t sordes ad litus. Sic ēt vapor
cōtritionis erurgēs de fundo cordis virtu
te lune. i. diuine gratie facit effluere aquaz
lachrymose cōpūctionis t cadauera. i. ma
culas peccatoz carnaliū t sordes peccato
rum spiritaliū proijcit extra ad litus ꝑfes
sionis t ita cōscientia remanet mūda inte
rius. Jacob. j. Abicientes omnē immundiciā
t abūdantiā malicie ꝛc. ¶ Item penitens
assimilatur terre. ꝑs. Humilians autem
peccatores vsqz ad terrā. i. vsqz ad hūilita
tem penitētie. Nam penitentes ad mo-
dum terre primo terunt angustijs. Dici-
tur enī terra eo q teratur. ¶ Itē humectant
lachrymis. Vñ terra vocat humus a ma
ri humido cui coniūgitur. ¶ Item abun-
dāt fructib⁹. i. operibus bonis. Vnde ter-
ra vocat tellus qz tollimus fructus eius.
¶ Item extenuant ieiunijs. Vñ terra vo
catur arida ex eo q ab aqua fit, ꝓpria ficci
tate distincta: qz. s. aro penitētis ab aquis
delicijs separatur t abstinentie tenuitate
siccatur. ¶ Item penitēs assimilat agris
ꝓpter tria. ¶ Primo, ꝓpter laborios⁹ cultū. Nam ager cū labore excolit qz vomere
aperit: ligone foditur t euertit: semine seri
tur, rastro retegit imbre perfundit sepib⁹
cingit. Sic cor penitentis aperit vomere
cōtritionis: fodit t euertitur ligone cōfes-
sionis. i. lingua cōfitentis: scritur semine. i.
eleemosynis. retegitur rastro aspero. i. ab-
stinentia t ieiunijs perfundit imbre. i. fletu
genti custodia sensuum: sm illud Eccli.
xxviij. Sepi aureo tuas spinis ꝛc. Nec est
xxxij. Prepara foris opus tuum t dili-
genter exerce agrum tuum t postea edifi
ces domum tuam. ¶ Secūdo propter va
rietatez. Nam ager gelu hyemali cōstrin
gitur vernali tēpore vestitur: calore estiua
li adurit. Similiter anima penitentis quā
doqz tangit frigore accidie: qñ qz angustia
tur feruore cōcupiscentie: qñ qz decoratur
virore diuine gratie. Luce. xij. Fenum qđ
hodie in agro est cras in clibanū mittitur
Sic enim variat penitens: qz nunc viret
humore deuotionis: nūc vritur feruore tē
tationis. ¶ Tertio ꝓpter continuitatem
vicissitudinis. Nā ager in autūno collectis
frugibus iterato prescindit: t sic alternat
laboribus cōtinue lacessit. Sic homo pe-
nitens qđ diu viuit debet cōtinuare t esse
in labore penitētie t ñ cessare a bonis op⁹
bus Eccli. xj. Mane semina semen tuum
t vespere ñ cesset manus tua. ¶ Itē peni
tens assimilat mōti oliuncti qz dz in eo plā
tari oliuetū penitētie. Cuius olei cū sicut di-
cit Hyeronimus ex radice amaritudinis
surgit in pabulum luminis in medicamē
vulneris: t in refectionē esuriētis. Nā pe
nitētia ab amaritudine cōtritionis incipit
lumen diuine gratie in aīa nutrit peccati
vulnus sanat t obstruit t animā pane la-
chrymaz t pauperē elemosynaz reficit t
nutrit. Vnde merito in hoc mōte pingue
dinis debēt firmari pedes. i. affectus pe-
nitentis. Zacha. xiiij. Stabunt pedes ei⁹ in
die illa super montem oliuaz.

¶ Capitulum. lj.

Perseuerantiā in bono incep
to nō tenētes assimilātur
duabus stellis q dicunt ca-
put t cauda draconis q scz
mouentur cū firmamento t
cōsequūtur cursum suum. Unde a leone
trāseūt in cancrū t a cancro in geminos:
t sic deinceps. Et si caput draconis ē i ali
quo signo semper in opposito est cauda t
venter in quarto: vt si caput fuerit in can-
cro venter erit in Ariete t cauda in Ca-
pricorno t sic de alijs. Et sic ꝓpter aspec-
tuz opposituz cauda est totaliter veneno-

sa. Similiter illi qui bene inceperunt t po
stea retrocedūt transeūt a leone in cancrū.
Nā leonis aialis a quo illud signū deno
minatur virtus t fortitudo est in anterio
ribus vt in pectore collo t pedibus anterio-
ribus. t iō signat fortiter inchoātes: sz cā-
cer est animal retrogradū t iō signat re-
trocedentes. Unde quasi a leone in can-
crum trāseūt qui fortiter icepta relinquūt.
Sed inde transeūt in geminos qui retro
cedentes t recidiuātes efficiuntur duplo
peiores qz primo fuissent dicente ꝛpo. Fi-
unt nouissima hominis illius peiora prio
ribus. Matth. xij. Tales ergo hoies habēt
cauda oppositā capiti. s. principiū bonum
t finem malū. Et tales erant illi qbus di
cit Apo. Cū spiritu ceperitis nūc carne cō
summamini. Gal. iij.

¶ Capitulum. lxiij.

Prelatus ꝓfectus debet habe
re conditiones ionis quo ad
iiij. Primo quo ad effectum
Nam iupiter est in effectu
suo benuolus calidus hūid⁹
diurnus t in suis qualitatib⁹ temperatus. Si-
militer prelatus dz esse benuolus in affec-
tione: calidus in dilectione: hūidus in cō
passione: diurnus in conuersatione sm il-
lud Ro. xiij. Sicut in die honeste ambule
mus t iterz temperatus in omni recreā-
tione vel in omni correptione. ¶ Secun-
do quo ad aspectū. Nam iupiter in colore
est argenteus: sic prelatus dz esse argēte⁹
ideſt sonās per eloquētiam: cādidus p mū
diciam: clarus per famā. ¶ Tertio quo ad
situ quia iupiter quando in superiori par-
te circuli sui circulo saturni coniūgitur bo
nitate sua tēperat maliciam saturni. Sic
prelatus habet resistere t reprimere mali
cias iuuenum gregem corrūpentiū vel dis
sipantiū vt hereticorum vel tyrānoz vel
aliorz hominū. ¶ Quarto quo ad iudiciū
qz in iudicijs sm astrologos signat sapien
tiā t rōnem t est veridicus. Expedit enī
prelato sapienter agere: rōnabiliter viuere
veraciter loq t docere Item iupiter quā
do apparet in ascendēte signat sm astrolo
gos reuerētiam t honestatē fidem ac di-
sciplinam: que etiā prelatū ornant. s. re-
uerētia subditorz: honestas morz t disciplī
na correctionū. ¶ Item prelati debēt esse si
miles mōribus. ¶ Primo qz montes sūt
ad speculādū apti. s. ꝓpter altitudinē: qz. s.
prelati debēt esse eleuati per contēplatio-
nem t speculatiuā per considerationez. ꝓs.
Ascēdūt montes. i. contēplatiui t descen-
dūt campi. i. actiui. Illi enī ascendūt ad cō
siderationē eternoz. Isti vo descēdūt ad
subuentionē primoz. ¶ Secūdo qz mon
tes sunt ad defendēdū tuti. Vñ qz sūt for
tes t solidi sūt apti castroz edificatōi. Nā
ꝓpter suā duriciaz nō de facili possūt suf
fodi et propter altitudinem non facile ꝓnt
adiri. Et prelati debent esse constantes t
firmi ad defendendum. Judith. vij. Filij
israel non in lancea nec in sagitta con-
fidūt sed montes defendūt illos ꝛc. ¶ Ter
tio qz montes sūt ad pascēdū secādi. Sūt
enim in montibus gramina purioza t nu
trimenta animaliū meliora: qñs in valli
bus sūt generaliter piguiora. Humor. n.
quo gramina nutriunt subtilioz ē in mon
tibus t purioz qđ q cōtinet in vallib⁹ ꝓp q
calor celestis illū hūorē facilius digerit
t in subam graminū cōmutat ꝓfecti⁹ t cū
uertit: tū ꝓp illius subtilitatē: tū ꝓpter aerē
ibidē puritatē. Sic ēt prelati debēt subdi-
tos sollicite pascere puris exēplis spūalib⁹
verbis t pijs t largis elemosynis. Job.
xxxix. Circumspicit montes pascue sue.
¶ Quarto qz mōtes sūt pri⁹ qđ valles cele
stiū ibriū susceptiui. Vñ aq a mōtib⁹ dcur
rūnt ad valles t nō ecōtrario. Sic ꝓlati
debēt celesti doctrina iferiores subditos ir
rigare. Job. xxvij. Quos ibres mōtiū irri
gat ꝛc. ¶ Item qđ debeat cē vita ꝓlatoz osti
dit p exēplū mōtis tabor i q dūs ostenit xc
p q designant quinq opa siue officia ꝓlato
rū. Nā i b mōte spūalr docuit: in b mōte
oratiōis gra ꝓnoctauit i b mōte aliqđ tur
bas pauit. In hui⁹ ēt supculo mōtis se trās
figurauit coram discipul suis t futurā gliaz

suam reuelauit. In quibus .s. instruuntur prelati q̄ eoꝝ officiū est spiritualiter docere instanter orare indigētibus,puidere: t futuram gloriam nō presentem querere.

¶Capitulum.lxiiij.

PReseruatur anima a peccati corruptiōe sicut corpora ꝑseruantur a putrefactione Sunt eni quatuor accidentia putrefactionē ꝓhibētia scz caliditas frigiditas mobilitas t cōtinuitas. ¶Primū ergo est caliditas ꝑcipue intēsa. Res eni multū calide non putrescūt precipue cū siccātur:vt piper galāga. Zinziber aūt putrescit,ꝓpter innatum humidū. Similiter aqua inquātum seruat nō putrescit q: calor ignis in ea maior est q̄ calor aeris:ideo nō vincit sed vincit. Similiter preseruat anima a corruptione peccati t a tētatione per feruētem orationem. Vnde dominus hortabat discipulos.Luce.xxij.Orate ne intretis i tentatiōnem. ¶Secūdū est frigiditas si sit ab extrinseco. Nam si est frigus extrinsecū ꝓcipue est ipediēs:q: per se repugnat calido alieno t extrinseco. Vnde in hyeme t vniuersaliter in aere frigido cōseruat corpus a putredine:q: calidū extrinsecū est paucū t frigus sibi contrariū est multū:nec in talibus apparet motus putrefactionis nisi recedente frigore. Si aūt est frigus intrinsecum sic ipedit putrefactionē q: coagulat humiāū nec ꝑmittit illud exhalare sicut ē in oibus metallis t alijs frigido coagulatis in quibus frigus claudit poros t vincit calidū extrinsecuz ne de humido aligd exhauriat nisi paꝛ vt quādo generat rubigo:ideo in auro nō est rubigo t maior le magis constat. Tanquā ergo frigus extrinsecū est tribulatio mūdi siue afflictio carnis que caloꝛē extraneū.i.ardorem cōcupiscentie siue luxurie:per quē extraneuz carnē concupiscit:mitigat t extinguit. Mā malicia vnius hore oblitionem facit luxurie sicut dicit Eccli.xj. Sed tanq̄ intrinsecum refrigeriuni est cōtemplatio celestium. Hec enim est que poros .i. corporis sensus claudit. Hec est que deuotiōis humorem coagulat nec exhalare ꝑmittit: ꝟ insuper est q̄ extraneū caloꝛē.i.amoꝛē mūdi supat t vincit. Quia aia sic dicit Bze. quāto maioꝛi fludio exercet ad sūma tanto maioꝛi fastidio frigescit ad ifima. ¶Tertium est mobilitas. Mā aqua vel vinum quod mouet impedit putrefieri eo q: caloꝛ naturalis exiccat a motu t nō preualet ei calor extrinsecus. Vñ vinum potēs efficitur melius ex motu:q: caloꝛ naturalis magis digerit subtile humidū :et quo ꝛ sapoꝛ melioꝛat t pendulum vinū t motum etiā si fit corruptū quādoq; reuertit t reparat. Et ecōtra vinum nō motū t ꝑcipue soli expositū corrūpit t conuertit in acetū:q: dū caloꝛ exterioꝛ exhaurit calidū interius:t humidū subtile exhalat cū ipso t perit vinū. Similiter mobilitas obedientie vel motus frequēs opeꝝ bonoꝝ preseruat a peccati putredine ad quā pigricia t ociū iducit. Eccli.xxxiij. Mitte illū in operationem ne vacet.n.multā malicia docuit ociositas. ¶Quartū putrefactionē impediens est continuitas. Nam marc totum non putrescit sed diuisum ꝑ partes paludales putrescit:in naturalibus enim multiplicato subiecto multiplicatur qualitas t ꝛ:t iō totū simul plus ꝑt ꝛtinere q̄ caloꝛ aeris pōt dissoluere:si tū ipse ꝑtes sint in toto continue alias nō. Quia videmus q: grana multa vel gramina vel gerunina simul adunata citius putrescūt q̄ pauca: ꝓpter hoc q: illa grana non sunt continua:t cū sint parua egreditur naturale calidum ab vnoquoq; eoꝝ:t trahit secū humidum t caliduz ericus fit alienū t cum ereat a multis cōfortatur t corrūpit. Similiter continuitas t perseuerantia boni operis preseruat a corruptōe peccati. Vnde poteꝛ colligere ex predictis q: preseruant aīmā a putrefactione peccati caliditas charitatis que excludit putredinez in uidie:de qua putredine dr Prouer.xiiij.

Putredo ossium inuidia:hanc enim putredinem charitas excludit quia charitas nō emulatur:vt dicitur.j.Corinth.xiij. Itē frigiditas castitatis que excludit putredinem luxurie:de qua dicitur Joel.j.Computruerūt iumenta in stercoꝛe suo.i. homines carnales t bestiales in fetoꝛe luxurie. Sz hanc putredinē excludit castitas a cōcupiscentie ardoribus velut quodā frigus resistēs. Vnde de predicta caliditate charitatis t hac frigiditate castitatis . dicitur Apo.iij. Vtinā frigidus esses aut calidus ¶Itē mobilitas obedientie excludit putredinē superbie de qua dicit Joel.ij. Ascendit putredo eius q: superbe egit. ¶Item cōtinuitas perseuerantie excludit peccatū accidie:de qua Job.xlj.Quasi lignū putridum eo:lignū enim putridum nullum ꝓducit fructuz talis est accidiosus t q non perseuerat q: nō peruenit ad fructuz operis sui:est enim fructus vltimū qđ expectatur ex arboꝛe:t iō signat meritū siue ꝓmium operis q: accidiosus t iperseuerās amittit. Est enim continuitas gratie per quam mēbra christi adinuicem colligunt t continuantur t excludunt putredinem omnis peccati.

¶Capitulum.lxv.

PRincipatus secularis dñij filius dz esse orioni quo ad.v. in quo signantur.v. virtutes vel cōditiones q̄ debent esse in bono ꝓncipe. Et primū est patiētia aduersoꝝ t hanc designat orionis ortus. Nam orion est astrum tēpoꝛe hyemali eroꝛtū aquaꝝ t tēpestatū excitatiuum. Hyemis enim qđ est tps acuti frigoris est status vite secularis :in quo frigus malicie abūdat. Cui videlicet malicie dū creatus ꝓnceps ad obuiandū vel resistendū se per iustitiā ꝓparat sibimet tēpestates t ipetus.i.persecutiones t scandala suscitat: q: scilicet superboꝝ nequitia dum tangitur irritat t quasi modo ignis dum flatum iustitie sentit per impacienti am excandescit. Vnde iustus princeps nec cesse est vt se primo per patientiam muniat vt propter insurgentium malozꝝ ipetus a iustitie rectitudine non cadat. Scriptuz est Matth.v. Beati qui persecutionem patiuntur ꝓpter iusticiam. Vnde notabile est q: orion in oꝛtu suo tēpestatē significat sed post serenitatem:q: nimiꝝ iusto ꝓncipi post tēpestatē aduersitatis sequit serenitas pacis. ¶Secūdū quod est necessarium iusto principi est potentia armoꝝ:qua scz possit contueri subditos t expugnare aduersarios:t hanc designat orionis aspectus. Nam sicut Ysidorus dicit. Bladiati militis t accincti etiam stellaꝝ ordine faciem prētēdit. Vnde modo armati militis pedes t brachia extendētis disponitur t ideo etiam in signo Tauri quod in terra est animal feroꝛ t cornibꝰ armatū orion maxime fulget. Est ergo necessarū ꝓncipi vt iniquitates quas benignitate repelere nequit violētia t coactione dirūpat. Vnde dicit Eccli.vij. Noli quercre fieri iudex nisi valeas virtute dirūpere iniquitates. ¶Tertiū necessariū ꝓncipi est iustitia respectu subditoꝝ.i. qđ in suis subiectis iustitiam bene seruet t hoc designat orionis situs nā orion ab ariete vsq; ad geminos se extēdit t tota illoꝝ triū signorum superficiem.s.Arietis Tauri t Geminoꝝ fulgoris sui plenitudine clariorem reddit. Hic ergo fulgoꝛ orionis est iustitia ꝓncipis. Et sicut dicit Tullius in li. de officijs. In iustitia splendoꝛ est maximus ex qua boni viri nominātur. Sed splendoꝛ orionis per tria signa extenditur:q:.s.virtus iusticie per tria diuiditur. Nam est iustitia iudicatiua in punitionibus:t dz esse in ariete.i.in equalitate scz vt fiat modus delicti sit t plagarum modus. Aries cuiꝰ est signū equalitatis in quo equinoctiū fit Item est iusticia distributiua in dispensationibus que vnicuiq; qđ suū est distribuit t hoc est in signo Tauri q: dū sol est in Tauro terre sulcant:vt videlicet vnicuiq; culture debitum semen mittat. ¶Tercz est iusticia cōmutatiua in mercationibus scz

in emptionibus t vēditionibus.t hec designatur in geminis et eo q cōmutatio talis fit inter duas pces. ¶Quartū necessarium pncipi est prudētia agendoꝝ t hanc designat orionis virtus. Nā existēte sole in signo orionis.i.in Tauro t Geminis ea oriunt t germinat que nutrimentū recipiūt et aquis t aere vt Marcus tullius dicit:t operat etiā ad terre fecunditatem. Tūc aūt sol existit in signis orionis qñ innenitur prudētia in operibus principis t sub tali pncipe oia bona germinat oia necessaria abūdant. Et est notabile q splendor orionis vt idē Marcus dicit est signū future serenitatis. Et ecōtrario eius obscuritas future est presagiū tēpestatis. Qz sez prudētia pncipis est causa t signū serenitatis pacis. Et ecōtrario eius obscuritas.i.fulmicia signū t causa est scissure t tēpestatis:sicut pz de Salomone t Roboā filio suo de quo dicit. Eccli.xlviij. Salomon regnauit in diebꝰ pacis cui subiecit deus oēs hostes vt ꝑderet domū in noie eius quemadmodū eruditus est in iuuētute sua t ipletus est quasi physon sapiētia. t ita finē habuit Salomon cū patribꝰ suis t dereliquit post se de semine suo gentis stulticiā:t inuinutū prudētia roboā q auertit gentē cōsilio suo tē. Est ēt satis notabile q sole existēte in Tauro orion sub eius radijs qñ se abscōdit:nec tūc suā manifestat inferioribꝰ claritatē. Quia.s. prudēs pncipis quādo clariora t fortiora exterius opa facit tūc se ante dei cōspectū intus p humilitatē abscōdit:t in ipa solis pūtia suam claritatē ab inferioribꝰ retrahit: qz in cōspectu diuini iudicij quicqd splendoris vel glorie apud homines optinet puipendit. Omnē suā iusticiā quandā tenebrā reputat dū subtilitatē diuini iudicij trepida mēte pensat. Vnde dauid q teste scriptura pncipe sapientissimus fuit sub huius solis radijs offuscatus dicebat. Nō intres in iudiciū cū seruo tuo domine:qz nō iustificabitur in conspectu tuo omnis viuēs.

¶Quantū necessarium principi est diligētia vel cautela cōtra inuidos. Et hoc dēsignat orionis cingulus. Quia.s.constellationem orionis sequit quedā stella q canicula dicitur:quā.s.ab astrologis malinola t nociua esse iudicat. Sed nō est illa canicula que orit in leone: de qua denominant dico canicula.s.ed est alia stella de complexione martis. Hec ergo canicula est inuidoz malinolētia:q principū claritati t glorie inuidētes eos multis modis t vijs subuertere moliunt. Vnde necessaria valde est principibus cōtra talēs magna diligentia t cautela. ¶Itē princeps etiā dulcis t benignus qñqz a malo cōsiliario t suggestione sibi cōiuncto ad ira inflammat t pestilēs t periculosus efficit. Cuius exēplum apparet in Jove q de se est planeta beniuolus. Sed Martis cōiūctus efficitur pestilēs t maliuolus. Antiqui.n.poete Joui attribuūt tonare qz illius stelle est eleuare vaporē terrestrē:ꝑcipue cū iungitur Marti in signis aquilonaribus in estate. Tūc enī certissime pōt dici q erūt multe scintillationes tonitrui t pestilētes:qz Jupiter cū sole vapores eleuāt. Mars Jovi incēdit eos:t sic efficitur aer pestilētialis: t ita Martis inordinata caliditas Jouis tēperiem ad maliciā t pestilentiā trahit. Ita fit malignus consultor mentē benigni principis aliqñ ad furorē accēdit t ad nequitiā opis t nocēdi pestilētiā trahit:sicut patet de Aman t assuero. Vñ dicit Hester.xvj. Multi aures principū simplices et sui nā alios extimātes calida fraude decipiūt. Que res t ex veteribus ꝓbat historijs t bis q̄ gerunt quotidie q̄ ex malis quorūdam suggestionibus regum studia depranantur.

¶Capitulum. xlvj.

PRosperitas mūdi assimilat fumo ¶Primo quidem qz fumꝰ est domoꝝ denigratiuus. Et similiter prosperitas mūdi multis peccatis aias ꝓformas

t denigrat. Ysa.vj. Domus ipleta est fumo. Et dixi ve mihi qz vir pollutꝰ labijs ego sum. Nā qñ domus ecclesie cepit replēri fumo mūdane ꝓsperitatis tūc cepit magis abūdare ve et pollutio iniquitatis ¶Secūdo qz fumus nō est diu durativus Subito eni ascēdit sed cito deficit. Et talis est ꝓsperitas peccatoꝝ.ps. Mor vt bo notificati fuerint t eraltati deficiētes quē admodū fumꝰ deficiēt. ¶Tertio qz ē oculoꝝ lesiuus. Prouer.x. Acetū dentibus t fumus oculis tē. Nā fumus ex materie suc grossicie amaritudinē cōtrahit et cuius acumine oculos ledit. Similiter ꝓsperitas nimia cecat oculos mētis vt nō cōsideret neqz videat quid sequat. Luc. xix. Nunc qdem in hac die tua q̄ ad pacem tibi sed abscondita sūt ab oculis tuis tē. ¶Quarto qz fumus est cerebri siue capitis grauatiuus. Nā fumus cerebrū penetrat t spiritū animalē grauat. Similiter tēporalis ꝓsperitas caput rōnis grauat t deprimit ad infima ꝑ auaritiā Amos. ix. Auaricia in caput omniuz Apo.xv. Impletū est tēplum dei fumo. Tēplum dei ē mens humana:q̄ tunc replet fumo qñ repletur terrena ꝓsperitate. ¶Quinto fumꝰ candele extincte ē mulierꝝ ꝑgnātiuz aborsiuus vt dicit phs in libro de animalibꝰ. Quasi eni mulieres ꝑgnātes sunt ipse aie bonum ꝓposituz cōcipientes:qđ tū ꝓceptū mūdi ꝓsperitas destruit antēq̄ veniat ad complemētū operis. Vñ sicut talis fumꝰ extinguit cōceptos fetus: ita ēt ꝓsperitas mūdi extinguit bonos affectus. Judi.ix. Factū est vt fumo t igne necarent viri pariter t mulieres.i.fortiores t debiliores affectus ꝓpter quod Gregorius dicit q̄ sicut ipossibile est sine difficile siculneā iurta viam positā vsqz ad maturitatem ꝓducere grossos suos ita hoiem in seculo remanētem vsqz ad finē boni peruenire. ¶Sexto qz fumus est angulorꝝ petitiuus. Sic ꝓsperitas mūdi detrahit ad angulos.i.ad sordes luxurie. In angulis eni vt dicit Ber. Sordes cōgregant. Vnde est ꝓsperitas mūdi q̄si q̄dā fumus incēdii:quo.s.incēdit in aia primo ignis cōcupiscētie t tandem ignis gehēne. Apo.xviij. Flebūt t plāgent se sup illā reges terre q cum illa fornicati sunt t in deliciis vixerint cū viderint fumum incēdij eius. ¶Septimo qz fumus est fetoꝝ delatiuꝰ sicut qñ res fetida t corrupta fumat. Et similiter ꝓsperitas mundi dū vitā corrūpit fetorē infamie inducit Vnde isto fetēti fumo obscuratur claritas solis t aeris.i.claritas rōnis t gloria hominis Apo.ix. Obscuratus ē sol t aer de fumo putei. ¶Itē ꝓsperitas tēporalis in homine peccatore signū est future calamitatis. Cuius exemplum est qz tranquillitas aeris eo tēpore t loco qñ t vbi debuerat causari vētus signū est futuri terremotus. Quod est qz tūc vapor ingreditur in cauernā t ñ expirat extra. Sic qñ hō peccator q esset dignus vento aduersitatis t pene male agēdo hz trāquilitatē ꝓsperitatis signū est venture calamitatis. Vnde Boetius dicit q̄ fortuna est quedā future calamitatis indicium.

¶Capitulum.lxvij.

RudēS homo assimilatur mōti.oliueti: qui mons erat ad partem orientalem templi: t ideo mane sole oriente illuminabatur:vespere Vo t nocte ex lumine templi illustrabatur ꝓpter qđ montium luminū dicebatur:tū qz sol ipsum illuminabat:tū qz lux templi ipsū de nocte illustrabat:tum qz materiam luminis.i. oleum ministrabat. Similiter homo prudens debet hoc triplici lumine illustrari. .i.lumine vespertino per memoriaz preteritorum. Lumen enim vespertinum sequitur post diem preterituz. ¶Itē lumie matutino solis:t h est ꝓ prudētiā futuroꝝ qz lumē solis matutinuz futuꝝ die ichoat t respicit. Debet ēt eē lucidus prudens homo in dispositiōe pūtuz. Et h est prudentia que a Tullio vocatur intelligentia.

Et hec designatur in oleo: quod est materia luminis q̄ presentia que sensibus subiacent materia ⁊ origo sunt intellectualis cognitionis. Unde de hoc triplici lumine prudēter loquit Seneca dicēs. Si prudens est animus tuus tribus tēporib⁹ disponetur: prīcia ordinabitur, futura ꝓuide ꝓspecta recordare. Est ergo prudēti necessarium habere preteritor̄ memoriā ex eo q̄ prudētia est circa cōtingēcia agibilia in q̄bus op⁹ dirigi et his q̄ vt in pluribus contingunt. Nec aūt per multā experientiam acq̄ri op⁹ experimentum aūt ex pluribus memorijs bene habet fm̄ ꝓbm in principio Methaph. Unde matune prudentia regit̄ preteritor̄ memoria. Deut. xxxij. Memento dies antiquor̄ cogita generatiōes singulas. ¶ Item necessaria est ei presentium intelligētia. Cognitio n̄, presentiū siue necessariorum siue contingentiū dicit intelligētia siue intellectus. Et accipit ꝓ recta estimatione ⁊ acceptiōe finis. Ois enī deductio rationis ab aliquo intellectu ꝓcedit. Prudētia aūt est recta rō agibiliū sicut ꝓbo eā diffinit in. vj. Ethi. Et est tertio sibi necessaria, prudētia futurorum. s. vt ordinet aliquod ad cōmodū ⁊ expediēs ad finem. Importat enī prouidentia respectū quendam alicuius distātie ad quod ea q̄ in presenti sūt ordināda cōcurrūt. Prudētia aūt proprie est circa contingēcia agibilia: cuiusmodi sunt ꝓpinqua futura q̄ prīcia ⁊ preterita necessitatem quandā habent. Et iō accipiūt ad prudentiā pertinet ꝓuidere futurorum. Deu. xxxij. Utinā saperēt ⁊ intelligerēt ac nouissima prouiderent.

¶ Capitulum. lxviij.

Religio assimilat̄ caverne imo diuersę caverne diuerse sunt religiōes. Primo q̄ caverne sunt pauescentiū presidiū. Naz ad cavernas arborum vt petrarū fugiūt volucres. s. colūbe vel turtures q̄ agilez vel accipitrem timent. Can. ij. Colūba mea in foraminibus petre ⁊ in caverna maceriē. Sitr̄ erinacij cuniculi leporeo fugiūt ad cauernosos lapideos q̄s sentiūt canū voces. ꝓ. Petra refugiū erinacijs. Prouer. xxx. Populus plebs invalida q̄ collocat i petra cubile suū. Ita sitr̄ homines q̄ volunt esse tuti ab aḡa regina antiū. i. a superbia regina vitior̄ vt accipitre. i. ab auaricia q̄ rapit ⁊ accipit aliena vt a cane. i. a canis imūdicia q̄ est luxuria seculū relinquūt ⁊ ad religionē rancū ad tutissimas cauernas cōfugiunt. Ysa. ij. In die illa ꝓijciet hō idola argēti sui q̄ fecerat sibi vt adoraret talpas ⁊ vespertilliones ⁊ ingrediēt scissuras petrar̄ ⁊ cauernas saxor̄ ꝓ idola argēti auarorum dimittie signant: q̄ auaritia est idolor̄ seruitus fm̄ Apm̄. Per talpas q̄ cecitatē oculorum habere dr̄ intelligunt carnis illecebre: q̄ cecitatē mētis inducūt. Sz ꝓ vespertiliōes q̄ in tenebris in alto volāt intelligunt dignitates ⁊ glorie superbor̄ q̄ in tenebris huius vite volūt ambulare in magnis. Sed ista oia ꝓijcere iubet q̄ cavernā religiōis ingredit. ¶ Scō q̄ caverne sūt fructificā tiū hospiciū. Nā in cauernis arbor̄ vt petrar̄ mellificāt apes ⁊ nidificāt auces Ysa. vij. Sibilabat dñs api q̄ est in terra assur ⁊ veniēt ⁊ requiescēt oēs in torrētib⁹ vallis ⁊ cauernis petrar̄ ⁊ ifructectis ⁊ in vniuersis foraminibus. Sic in religiōe fructificāt actiui q̄ sunt apes breues ꝓ humilitatem: solliciti ꝓ operositatē: mellifici ꝓ benignitatez ingeniosi ꝓ discretiōis sagacitatē. Itē, ꝓficiunt ibi ꝓtēplatiui q̄ si vt auis leuēs ꝓ paupertatē pēnate ꝓ virtutū multiplicitatē: veloces ꝓ charitatē: alte volātes ꝓ cōtēplatiōis sublimitatē q̄ tm̄ post ꝓtēplationis volatū ad cauernas seu fenestras suas redeūt dō ad regulares observātias humiliter se reducūt. Unde Ysa. lx. Qui sūt isti q̄ vt nubes volāt ⁊ quasi colūbe ad fenestras suas Jerem. xlviij. Estote vt colūba nidificās in sumore foraminis. Sūmū enī os foraminis est sūmū votū religiōis. Lobediētie in qua potissime nidificat ⁊ fructificat colūba. i. spālis ⁊ pura ꝓsona. ¶ Tertio quia caverne

sunt nocentiū aialium latibulum. Naz se pe in cauernis latitant murēs. Judit. xiij. Egressi mures de cauernis suis ausi sunt ꝓuocare nos ad prelium. ¶ Item vermes ⁊ serpētes. Ysa. xj. In caverna reguli q̄ ab lactatus fuerit manū suā mittet sup̄ ē. ¶ Itē in cauernis q̄bus subintrant venti ⁊ includantur vapores ⁊ faciunt terremotū. Unde terra cauernosa sepe patitur terremotum. Sic sūt quedam religiones dissipate ⁊ dissolute in q̄bus habitant sub habitu religionis mures. i. detractores alios corrodentes: ⁊ vermes. i. carnales alios corrūpētes: ⁊ serpentes insidiosi ⁊ inuidi latenter ledentes ⁊ interdū terremotus. i. ambitiosi vel tyranni collegū vel ordinem periculose cōmouentes ⁊ plurimū perturbātes. Job. xix. In desertis habitant torrentium vel in cauernis terre.

¶ Capitulum. lxix.

Sancti viri assimilantur celis quo ad q̄nq̄s. ¶ Primo quo ad substātiā. Nam celum hz in substantia simplicitatē q̄ nō est ex cōtrarijs. Unde nullā habet cōtrarietatē: licz enim ponatur cōiter ex materia ⁊ forma cōpositum: tamē materia talis tota est sub forme subiecta ⁊ ab ea totaliter cōprehensa. Et iō in celo nō est discordia, sicut Empedocles dicit sed solū concordia. Similiter sancti viri in se contrarietatē nō habent Quia licz sit in eis materia ⁊ forma. i. caro ⁊ spūs: tamē ipsam carnē subiiciūt spiritui fm̄ illud Apī. j. Corinth. ix. Castigo corpus meū ⁊ in seruitutez redigo ⁊c. Nō etiaz ipsi habent cum alijs discordiam: sed omnimodā quantum possūt tam in se q̄s cum alijs. diuina fauente gratia concordiam habere nituntur. Job. xxv. Facit cōcordiaz in sublimibus suis. Luce. xix. Pax in celo. i. in homine celesti ⁊ sancto ⁊ gloria in excelsis scilicet in beatis. ¶ Item habet celum in substantia immutabilitatem quia in celo non est generatio nec corruptio. nec in toto nec in parte. Et hoc cōpetit spiritualiter virginibus ⁊ illis sanctis qui continenter viuūt qui nec carne per luxuriam nec spiritu per aliquā mortalē culpam corrūpuntur: nec est in eis generatio carnaliū filiorum. Sed licz celum non sit in se generabile aut corruptibile. In inferioribus tm̄ ē gñatiōis ⁊ corruptiōis eor̄ principium effectiuum ⁊ regulatiuum. Quod q̄ busdam sanctis aliqualiter competit: qui licz ipsi per se generationi filiorum carnalium vel matrimonio nō intendant tamē circa hoc alios fideles monent ⁊ ordinant Sicut ꝓz de apostolo paulo: qui licz ipse in se esset virgo tamē alijs dicebat. j. Cor. vij. Uxori vir debitum reddat similiter ⁊ vxor viro. Et itez. j. Thimo. v. Volo autē iuniores nubere ⁊ filios ꝓcreare ⁊c. Non eni sancti viri ēt cōtinētes matrimonium dānant in alijs: sed approbant ⁊ cōmendant: licz virginitatis mundiciā nuptijs ⁊ matrimonio preferāt. ¶ Itē in celo nō est augmentum vel diminutio. Et sancti ad hoc sūmc studeūt vt nō eueniat in eis vel augmētū culpe vl diminutio gratie. ¶ Secundo sancti viri assimilant celi circularitati. Nam figura spherica est capacissima q̄ vndiq̄ equaliter concaua ⁊ ideo valde competit celo quod est omnium corporum contentiuum. Unde dicit Methet. xiij. Tu enim fecisti celū ⁊ terraz ⁊ quicqd celi ambitu continet. Ita similiter sancti viri ꝓ humilitatē sunt vndiq̄ cōcaui ⁊ omnino diuie gr̄e capacissimi. ¶ Itē figura spherica est deitati conformis ⁊ similima que ⁊ principio ⁊ fine caret ⁊ ideo competit celo q̄d est nobilissimū corpor̄ vt sit sui opificis ꝓfectioni cōforme ⁊ eius eternitatem glorie repr̄esentet. ꝓ. Celi enarrant gloriam dei. Ita similiter sancti viri etiam in hoc mūdo diuinam ꝓfectionē imitari cōnātur ⁊ quantū p̄nt similari ⁊ cōformari: ꝓpter quod dicit. j. Corinth. xv. Qualis celestis talis ⁊ celestes. ¶ Item figura spherica est ad motū habilissima ⁊ aptissima: q̄ nō habet angulū impedientē se ⁊ detinentem. Et iō bene ꝓperit celo cuius mot⁹ est

circularis ⁊ continuus ⁊ maxime necessa
rius:q⁹ est vt vita quedā natura cristēnb⁹
omnibus:sicut phs dicit in.viij.phisi. Ita
similiter sancti viri ad motū bone operatio
nis ⁊ ad eritū pe'entis peregrinatiōis stu
dent quātū possunt esse habiles ⁊ expediti
Vnde ab impedientibus quantu possunt se
abstinēt ⁊ restrigūt fm illud.j. Pe.ij. Ob
secro vos tanq̄ aduenas ⁊ peregrinos ab
stinere vos a carnalibus desideriis q̄ mi
litant aduersus aiam. ¶Tertio sancti viri
assimilant celo quo ad sitū:hz enim celuz
altitudinē situs:q⁹ sicut nobilitate ita ⁊ lo
calitate preeminet oibus corporibus. Ec
cli.j. Altitudinem celi ⁊ latitudinē terre ⁊
profundum abyssi quis dimēsus est. Vnde
altitudinē habēt sancti viri in conuersatio
ne fm illud Phi.iij. Nostra conuersatio
in celis est. Itē in cōtemplatiōe siue in ora
tione fm illud. Treñ.iij. Leuemus corda
nra cū manibus in celū. ¶Itē in intētio
ne fm illud Matth.vj. Thesaurizate vo
bis thesauros in celo. ¶Nam vt ibidem
subditur. Vbi est thesaurus tu⁹ ibi ē ⁊ cor
tuū.i.intētio. ¶Quarto sancti viri assimi
lantur celo quo ad motū.q⁹ motus celi ē
naturalis circularis ⁊ incessabilis:licz eni
motus celi sit effective a motore separato.i.
ab intelligētia spūali q̄ nō inheret celo vt
forma sed solū vt motor ⁊ mouet ipm im
perio volūtatis:q⁹ sicut dicit Augu.iij. de
trinitate materia corpalis quantū ad mo
tū localē obedit angelis ad nutū. Sicut ēt
in nobis apparet in ḡbus statim ad iperi
um volūtatis ⁊ imaginationis sequit mo
tus corpalū mēbroꝝ. Et adhuc in motu
celi vt dicūt aliqui supra volūtatis impe
riū addit etiā influxio virtutis illius. Tū
motus celi dicit nāliq̄ quātū ad hoc q⁹ hz
nāleq̄ aptitudinē vt tali motu ⁊ nō alio mo
ueatur. Vñ si ex se nō hz aliqd impedīs
talem motū:ex iō etiā est figure circularis
Dicit ēt phs.vij. Methaphi.q⁹ primū mouēs
mouet celū sic̄ desiderātū ⁊ dsideratū qō qdē
celo:sz ab intelligētia mouēte celū q̄ iō mo
uet celū vt assistent i cāndo deo. Et sic pmo
colligit q⁹ motu celi ē obedictia mouēti i
telligētie cui⁹. Superio celū obedit. Itē alīq̄
influentia virtutis motiue. Et tertio desi
derio assimilationis prime cause ⁊ quar
to ex pte celi aptitudo nature ppie. Et si
militer ista sunt ḡbus sancti ad bene ope
randū mouent incessanter. Influentia ce
lestis gre ⁊ charitatis ⁊ obedictia diuine
volūtatis:q̄.s.manifestat in obseruantia p̄
ceptoꝝ ⁊ ipletione diuine legis:ḡbus diui
na volūtas nobis innotescit. Itē ē in eis
desiderū ⁊ amor eterne felicitatis:in qua
cū ipse deus apparuerit similes ei erimus
vt dicit.j. Johis.iij. Est etiā in eis aptitu
do,ppie volūtatis,⁊ liberi arbitrij coactō
ad diuinā voluntatē iplendā fm illud.p̄s.
Vt facerē voluntatē tuā deus meus ⁊c.
Vnde in oratione dominica petere do
cemur. Fiat volūtas tua sicut in celo ⁊ in
terra.i.vt implet in homie celesti atq⁹ san
cto sic ēt iplcat in peccatore terreno. ¶Itē
motus celi est circularis. Circularis enim
motus est ab eodē in idem. Et hunc mo
tum hūt sancti:q⁹ spūm quem a deo ha
bent per creationē student in ipm reduce
re per finalem inhesionē:fm illud. Eccli.
xlj. Reuertat pulvis in terrā suaz:vñ erat
⁊ spūs redeat ad dominū qui dedit illum
Eccli.xliij. Viz celi circuiui ⁊c. ¶Item
motus celi est incessabilis ⁊ infatigābilis
ppter hoc q⁹ substantia moueno ipsum
est infinite virtutis. Quelibet enim vir
tus superioris ordinis licz sit finita in se ⁊
respectu superioris sui:est tamē infinita re
spectu inferioꝝ suoꝝ:sicut ēt virtus solis ē
infinita ad respectum omnium inferiorum
generabilium ⁊ corruptibilium:per quoꝝ
productionem etiā si infinita essent non
minorarentur:⁊ similiter virtus intellectus
est infinita respectu formarum sensibiliuz
Ita ⁊ virtus substātie spiritualis qua mo
uetur celum infinita est respectu motus
corporalis:vnde non sequitur fatigatio.
Similiter sancti viri sunt in motu bene
vuendi ⁊ bene operandi incessabilis ⁊ insa

tigabilis:fm illud Apo. Gala.vi. Bonuz
facientes non deficiamus.⁊ ad Hebreo.
xij. Nō fatigemini animis vestris deficiē
tes. Et hoc habent sancti viri ex virtute
dei confortantis ⁊ ipellentis cuius virtus
omnipotens ⁊ indeficiens est. Vnde phi.
iiij. Omnia possū in eo qui me confortat
¶Quinto sancti viri assimilant celis quo
ad numerum. Sūt enim decem celi siue
sphere mobiles fz modernos astrologos.
Quaz prima est incipiendo ab inferiori
orbis Lune. Secūda orbis mercurij. Ter
tia orbis veneris. Quarta Solis. Quin
ta Martis. Sexta Iouis. Septima Sa
turni. Octaua celū stellatū. Nona celum
cristallinū siue aqueū. Decima est primuz
mobile fm positionē quorundam. Dic āt
denarius numerus competit sanctis vi
ris per obseruationem decē preceptoꝝ de
calogi quibus incessanter mouentur cur
su suo in deū fm illud.p̄s. Viam manda
torum tuoꝝ cucurri. Sed sicut super has
speras siue'celos p̄dictos fz Theologos
est celū empyreū siue ignеū.i.splendidissi
mum qō est omnū contentiuū:ita super
omnia ista precepta est preceptū charitatis:
oia alia precepta cōtinens ⁊ includēs: vt
p̄z per Apo. ¶Isti ergo sunt celi ad quos
nos peccatores currere debemus vt corū
beneficio diuinā misericordiā ipetremus.
Quia ipse de⁹ dicit Osee.ij. Exaudiā ce
los ⁊ ipsi exaudiēt terrā. ¶Itē sancti viri
assimilantur stellis:q⁹ sicut stelle ornāt ce
lum ita ipsi ornāt ecclesiā. Eccli.xliij. Spe
cies celi gloria stellaz. Nā pmo stelle sūt
natura purissime. Licet enim dicat Job.
xxv.q⁹ stelle nō sint munde in conspectu
eius.tamē hoc dicit per respectū ad puri
tatem diuinā:respectu cuius omnis crea
tura est permixta ⁊ impura. Vnde signan
ter dixit in conspectu eius.in comparā
tione eius qui est actus purus: sed tamen
in se stelle vel in cōparationez ad alia cor
pora mundissime sunt nature. Ita simili
ter viri sancti sūt puri nulla peccati fedita
te turbati. Vnde de eis dicitur Matth.v.
Beati mundo corde ⁊c. ¶Secūdo stelle
sunt simplicissime nō ex contrariis cōpo
site. ¶Ita similiter viri sancti sunt simpli
ces per intentionē ⁊ nō duplici corde ¶Pro
uer.x. Simplicitas iustorum dirigit eos.
¶Tertio stelle sunt incorrupte. Et simili
ter sancti per virginitatem: vel mentis ⁊
corporis integritatē. Talib⁹ dicebat Apo.
ij. Corinth.vij. In omnibus exhibuisti vos
incōtaminatos. ¶Quarto stelle sunt lu
minose ⁊ radiose. Ysa.xij. Stelle celi ⁊ splē
dor earz exprandēt lumē suū. Et similiter
sancti spūalr illūināt alios p radios doctri
ne ⁊ p fulgores.i.exēpla bone vite Matth.
v. Sic luceat lux vestra coꝝ hominib⁹ ⁊c.
¶Quinto stelle sunt figure sphericе. Et si
militer sancti per paupertatē ⁊ contēptuz
temporaliū:q⁹ ad modū sphere nō attin
gūt terrā nisi in pūcto.i.per solā vite sustē
tationez Apo.j. ad Thim.vj. Habētes ali
menta ⁊ quibus tegamur his contenti su
mus. ¶Sexto sunt stelle quo ad substan
tiam solide non porose: sic ⁊ sancti viri
sunt clausi nullis vanis aperti per aliquā
vanitatem vel curiositatem: sed habent
mentis stabilitatem veram. Judi.v. Stel
le manentes in ordine ⁊ cursu suo ⁊c.
¶Septimo stelle sūt quo ad superficiē pla
ne non angulose non aspere. Similiter
sancti viri sunt plani per mentis tranquil
litatem ⁊ pacem non angulosi per singu
laritatem nec asperi per inordinatam ri
giditatem sed mites ⁊ dulces per lenita
tem. ¶Octauo stelle sunt situ altissime a
corruptione elevate. Similiter sancti
sunt elevati per animi magnitudinem vel
conuersationem celestem. ¶Nono stelle
sunt motu velocissime. Sic etiam sancti
velocissimi ⁊ promptissimi per obediendi
velocitatem. Baruch iij. Stelle vocate
sunt ⁊ dixerunt assumus: ⁊ luxerunt et
cum iocunditate. ¶Decimo stelle sunt
aspectu parue:q̄uis in veritate sint ma
time: sed paruitas apparet ratione di
stantie. Similiter sancti apparent paru
i per humilitatem: ⁊ sunt altissimi per

sanctitatē siue gratie sublimitatem Eccli. xliij. Dedit illi sicut stellas exaltare semē eius scilicet christi ex cui⁹ semine ideſt doctrina siue gratia sancti regenerati sūt ſm illud .j. Pe. j. Renati non ex semine corruptibili. ¶ Undecimo stelle sūt nobis innumere soli deo note q numerat multitudines stellaꝝ t eis nomina vocat. Sic etiam soli deo cognitus est numerus electorū in supna felicitate locandus. ¶ Duodecimo stelle sūt potestate marime. Et h patet ex multis effectibus. Nam sunt stelle inferioꝝ generatiue. Quod competit sanctis coniugatis vel predicatoribus q generant filios spirituales deo ſm illud Apo. j. Corinth. iiij. Christo enim ihesu per euangeliū ego vos genui. ¶ Item sūt temporū immutatiue. Sic sancti eoꝝ orationibus q̄dq̄ tempora mutant sicut patet in Josue qui solem stare fecit t diem ad bellandum prolōgauit. Et in Ezechia q dies vite orando t flendo augmentauit t in Helia q tempus siccitatis sua oratione in pluuiam mutauit. Unde Jacob. v. Helias homo erat similis nobis passibilis t oratione orauit tē. ¶ Item sunt cōseruatiue. Quod competit specialiter sanctis prelatis quoꝝ specialiter est gregem subditorū custodire t ꝑseruare in bono Baruth. iiij. Stelle dederūt lucez in custodijs suis tē. ¶ Item sūt radioꝝ emissiue: t hoc competit sanctis doctoribꝰ q emittūt radios doctrine. Daniel. xij. Qui ad iusticiam eruditi multos erūt sicut stelle. ¶ Item sunt nocte illuminatiue: q̄ sanctis suis exemplis illumināt in nocte peccati existentes. Sapiē. x. Fuit illis in lucez stellaꝝ per noctem. ¶ Item sūt sui luminis occultatiue. Et hoc competit sanctis cū p humilitatez occultāt viram suam. Jobel. ij. Stelle retraxerūt splendorē suū. ¶ Item sūt aeris purgatiue. Et hoc cōperit non solū doctoribꝰ q purgāt ecclesiā ab erroribus: sed et sacerdotibus q per sacramētū baptismi vel penitentie purgāt animas. ¶ Item sūt serenitatis causatiue. Et ita et similiter sancti turbationes t scandala remouēdo t ad serenitatem pacis t cōcordie reducēdo. ¶ Item sūt nauigantiū directiue: q. d. sancti suis cōsilijs dirigūt fluctuātes t dubitātes. ¶ Item sūt sui luminis cōicatiue. Quia. s. per pietatem t charitatem cōicāt se t sua. ¶ Item t stelle sunt in suis circulis ordinate progressiue. Quia quilibet sanctus in suo gradu vel statu ordinate viuere studet Dic. xxj. Dat ordinem stellaꝝ in lumine nocti. ¶ Item sancti viri assimilant nubibus. Nā nubiū quedā sūt albe t h est q̄n vapor nubis est subtilis ita q̄ nō spissat. Tunc enim recipit lumen superioꝝ in pfundo t sic fit nubes alba q̄ si reprimit ad terrā ex aliquo frigore fit unde nebula alba. Talibus ergo nubibꝰ albis assimilant innocētes q t lumen gratie interius t cādorem cōtinētie exterius cōscruāt Apoc. xiiij. Vidi nubem candidam t sup nubem sedentē similem filio hois. Nec enim nubes cādida ē innocentiū vita qui cū christo presidēt t ei inhercēt. ꝑo. ¶ Innocētes t recti adhesērunt mihi. Aliquando Ro sunt nubes nigre: t hoc ē q̄n color circūstās expellit frigus ad interiora nubis t per ꝓcessū inspissat t aufert pspicuitatē lumis receptā t fit nubes nigra. Et his nubibꝰ nigris assimilant penitētes: q calore contritionis calescētes frigus malitie sue introrsus ad mētis cōsiderationem trahunt: t dum se per humilitatē diuine gratie lumine indignos aspiciunt se ipsos etiā exterius despiciēdo i oculis alioꝝ nigrescūt. Ero. xiiij. Erat nubes tenebrosa illuminās. Nā penitētium humilitas licz videat obscura t despecta exterius illuminat interius. Aliq̄n Ro sunt nubes rubee vel purpuree. Et hoc est q̄n humidū nubis subtile ē admixtū adusto terrestri. Tūc enim recipiēdo lumē supi⁹ fit rubea. Sed si tūc vapor humidus sit inferius iam preparatus t ductus a sole in mane vel sero erit nubes purpurea t figurat pluuiā eodem die. Et talibꝰ nubibꝰ assimilantur patientes: t precipue martyres qui fuerunt rubenti sanguine cruentati.

Isa. lxiij. Quare rubrum est indumentum tuū. Sed tanq̄ nubes purpuree sūt amici dei fruentes amore qui t nitent puritate t rubēt charitate. Can. v. Dilectus meꝰ candidus t rubicūdus. Et ꝓuer. xxxj. Bissus t purpura indumentum eius. an bisso cādor purpure: in purpura feruor charitatis accipit. Q̄dq̄ aūt sūt nubes virides q̄n est si nubes sit tā rorans t cōuertens se in pluuiā ꝓpter frigus ouertens eaꝝ in aquā q: si tunc recipit lumen a supiori fit viridis. Et talibꝰ nubibꝰ assimilāt virgines siue cōtinētes. est. n. virginitas in carne velut viriditas in aqua sine aquosa nube. Ecci. xl. Sup omnē aquā viriditas. Hoc enim erit in resurrectiōe q: in oi carne glorificata ieoꝝruptio erit castitatis. ¶ Item sancti viri assistant prelatis. Nā prata aqs crescentibꝰ irrigant. herbis t floribus diuersi generis decorant. vnde t videre dicūtur. ꝓrata suo virore delectant visū suo odore afficiūt olfactū: graminaꝝ sapore delectant gustū. Ita siſr sancti viri irrigantur aqs gratiaꝝ. decorant herbis t floribus. i. habitibꝰ t actibus virtutū diuersaꝝ: delectant visum pulchritudine moꝝ. afficiunt olfactū odore exemploꝝ. gustū aīe sapore t dulcedine verboꝝ ꝓuer. xxvij. Apta sūt prata t appuerūt herbe virētes. ¶ Item sanctoꝝ vita assistatur arcui celesti qui dicitur iris ꝓpter q̄dq̄. ¶ Primo ꝓpter eius generationē. q. s. arcus celestis generatur de reflectiōe radij solaris in nubē cōcauaꝝ lucidā t aquosam siue roridā. sicut nos videmus q radius fulgens in aqua reflectit ad parietē. t ſm hunc modū fit in aiabus sanctoꝝ ifusio gratie. Quia sunt vt nubes ꝓcane per hūilitatē. lucide per ꝓscie puritate. t aquose siue roride per lachrymaruꝫ irriguitatē. t iō sūt susceptiue radij diuine gratie. t ita efficiunt arcus dei Ecci. xliij. Vide arcū t benedic qui fecit illū. ¶ Secūdo ꝓpter colorationē. Nā arcus ille vt Beda dicit ex quatuor elemētis ꝑbit quatuor colores. q: ex igne ꝑbit rubeū in summo. ex terra viride in ifimo ex aere iacinctinum. ex aqua ceruleum. ſm aūt Arist. in lib. meth. ꝓim⁹ color scz rubeꝰ vel vinosus ex radio fit tāgēte superficiem rorūditatis nubis. hūc sequit color mixtus scz glaucus vel ceruleꝰ ſm qualitatē dūantem in medio nubis. Tandē apparet color viridis vbi vapor magis est terrestris. t vter istos colores sensim distinguere ē impossibile. q: scz per nullā lineā pōt distingui vnus ab alio. t ideo nullus pictor vt ipse Arist. dicit pōt colores arcꝰ depingere. q: semper picta p lineas distinguunt. Redeūdo aūt ad quatuor dcōs colores quos Beda accipit distinguēdo medium in duos ꝓut cōtingit ipm medium variari ſm duas distinctiones. Dicendū ē q̄ sancti viri habēt ad modū arcus rubore ex inflāmatione charitatis. nitore ex mūdificatiōe sanctitatis. viriditate ex cōseruatiōe castitatis. siue virginitatis. Habēt et t colorē ceruleū ex cōpassione pietatis. ſm illud. ꝑo. Factum ē cor meū tanq̄ cera liq̄scens in medio vētris mei. Et istis ergo virtutibꝰ refulgēt sancti ad modū celestis arcus. ſz illud Ecci. xlv. Quasi arcus refulgēs iter nebulas gl̄orie. ¶ Tertio ꝓpter figurationē. Habz enim iris figurā semicirculi. i. arcualez. Quānis et sol cuius imago ē iris sit rotundus. q: tū lōge ē altior nubibꝰ supiorē pcz nubis tā gēs iprimit ei figurā arcualē. Unde quāto sol ē ortui vel occasui ꝓpinquior tāto in pte opposita appet arcꝰ maior. Appent ergo quatuor in hmōi arcus figura q̄ habet sanctoꝝ vita. Nā habz medium ꝓcūū t elevatū supius. hz extrema. i. cornua inclinata inferius. Nec ē et extēsus. q: non appet cū corda. nec ēt ē sagittarius. q: nulla ibi est sagitta. Siſr sancti viri hūt medium. i. cor elevatū sp supius ad deū. extrema siue cornua klinata ifertius ad ꝓximū. Quasi enī duo cornua sūt duo studia coꝝ quibus ſeruitūt ꝓximis: vnū circa salutē aiaꝝ qō inclinat ad ꝓximū per elemosynas spūales que sūt docere ꝓ eis orare. cōsulere t huiusmōi. Aliud circa salutē corpis. t hoc inclinat ꝓximo p elemosynas corpales que

sūr pascere famelicos. vestire nudos. ⁊ hu
iusmodi. Sūr ēt nō ertēsi. i. fine tēsione ⁊
corda nimie rigiditatis ⁊ crudelitatē neq;
suis flagris peonūr tyrānice prauitatis.
Sūr em benigni ac miteo plus erga alios
q̄s ēt erga seipsos. Hec ē ergo figura arc⁹
q̄ apparet in nubib⁹ celi. i. in sanctis ⁊ cele
stib⁹ viris Gen. ix. Arcū meū ponam in
nubib⁹ celi. ¶Quarto ,ppter significatio-
nē. Sm illud .ps. Dabisti metuētib⁹te signi
ficationē vt fugiāt a facie arc⁹. Nam arc⁹
ille celestis q̄q; significat pluuie īūdatio-
nē ⁊ hoc est quando appet in meridie.
q̄q; Xo nubiū tonationē ⁊ hoc ē q̄n ap-
paret circa occasuz. q; tūc significat q; to-
nabit ⁊ leuiter pluet. Aliq̄n Xo significat
aeris serenationē: ⁊ hoc ē q̄n appet in oriē
te vel circa. Sic ēt viri sci q̄n appent segu
tur pluuia. i. abūdātia doctrine. ⁊ tonitruā
. i. terror diuine iusticie ⁊ serenitas aie per
purgationē ⁊ scie. s. p penitētiā. hec studēt
sci viri peccatoribus assidue impendere.
¶Quinto ,ppter opationē q;. s. arcus cele
stis sua iterpositiōe solis calorē temperat
Quia sci viri se iterponēdo iter deū ⁊ pec
catores irā eius mitigāt sm illud .ps. Di-
xit vt dispderet eos si nō Moyses electus
eius stetisset in cōfractiōe in ꝯspectu eius
vt auerteret irā eius ⁊c. ¶Itē arcus p sui
resolutionē in pluuias iferiora fecundat.
Et sīc sci ,p alios oratio ⁊ se in lachrymis
resolutio grām eius ipetrāt qua aia fecū
dat ad fructū bonoz operuz ,pducendos.
¶Itē arcus p suā spēm furiosa pulchrifi
cat. Vñ Eccli. xliij. dē de ipso q; valde spe
ciosus ē splēdore suo. Et sīc sci splēdent
nō solū mūdo. i. hoibus sed ēt celo. i. deo ⁊
angelis. Ipsi. ēt sūt fulgor speciosior ⁊ illu
strior portio gregis xpi. ¶Itē arcus aerē
humidat. vñ sm Bedā per. xl. annos an-
te iudiciū nō appebit arc⁹ q; erit signū ꝺ
ficcatiōis elementoz. Sīc sci viri aerem
cito lachrymis mollīūt. q; frequēter ⁊ vber
rime plorāt sive ,p reatu culpe. sive ,p ico-
latu miserie. sive ,p timore iusticie sive ,p
dilectiōe pxīc. ¶Itē arcus pacē iter deuz
⁊ mūdū denūciat. Et sīc sancti viri dū mū
dū ⁊ peccatores deo reconciliāt Ecci. xlviij.
In tpe ira cūdie scūs ē reconciliatio. ¶Itē
sanct⁹ hō assūlat materie vaporali q; idez
corp⁹ dr vapor ether ⁊ luminus. Mā sm q;
hz ꝛtinuano dr vapor. scōz Xo q; hz sub
tile aereū iflāmabile dr ether. scōz Xo q;
hz in se calidū adurēs pres dr fumꝰ. ⁊ iō ē
niger. Sīc sanct⁹ vir ,mo ē aque⁹ in la-
chrymali cōpūctione. scōo subtilis ⁊ aer⁹
in spūaliū ꝺpplatione. tertio calidus ⁊ su
mās in feruēti dilectione. Sapiē. vij. Va
por est enim virtus dei.

¶Capitulum. lxx.

Sapiētia sanctoz assūlatur luci ,ppter quatuor. ¶Primo ,ppter mūdiciā vite. Lux. n. purissi ma ē ⁊ incoingnabilis. Vñ p sordes trāsiens nō iquinat. Hoc bñ cō petit celesti sapie q̄ sui illuminant. De qua dr Sapie. xij. q; nihil ingnatū in illā incurrit. Lādoz. n. est lucis eterne ⁊ speculū sine macula. ⁊ iō celesti sa piētia mūdiciā presupponit. Vñ dr sapie primo q; in maliuolā aiam nō intrabit sa piētia nec habitabit in corpe subdito pec catis. Et idē dicit Gregoꝛ⁹ nazāzenus q; prima sapia. est vita laudabilis ⁊ apud de um mens pura. per quā puri puro iungūt ⁊ sāti scō sociant. ¶Scōo ,ppter crescentiā notīcie. Habet. n. lux in medio se ipsam multiplicare ⁊ augmētare. Sm illud Prouer. iiij. Lux splēdens ,pcedit ⁊ cresc it vsq; ad pfectū diē. Sīc sapia sanctorū in vita ista sp augmētabilis ē quousq; p. ueniant ad pfectū diē. i. ad perfectā ⁊ clarā dei visionē. ,ppi q̄ dr Eccli. vj. Vsq; ad canos inuenies sapiētiaz. Et ideo dicebat Gregorius nazāzen⁹. Docā ⁊ scā que ad ,pfectā petunt semp discere poꝛ⁹ igno rās malo q̄s docere. O prabile. n. mihi est ⁊ ,peꝛ vsq; ad vltimā discere senectutez q̄n nulla erat ad discēdū sufficere potest.
¶Tertio ,ppter euidētiam iusticie. Vide

mus enim q; lux est radioꝝ emissiua ⁊ dif
fusiua sicut ꝓz de luce solis. Sic ⁊ q̄ lux
vere sapie interius emittit ⁊ ,ducit radi
os non solū verboz bonoz. sed ēt bonoz
exemploz exterius. Sm illud Mat. v. Sic
luceat lux vestra coraz hoibus vt videant
opa bona vestra ⁊c. Vñ dr Jacobi. iij. q;
sapia que de sursum ē. ē plena misericor-
dia ⁊ fructibus bonis. Et iccirco ēt dicit
Greg. supadictus. Ille ingt sapiēs mihi
vr qui de virtutib⁹ aie pauca qdem cōmo
net ⁊ ,ploquitur. plura aūt in suis factis ⁊
moꝛib⁹ oñdit. ⁊ fidē verbi operū suoꝝ a
stipulatione ꝓfirmat. Clara enim sapiētia
ē illa non que verbis volat. sed que in vir
tutibus cōstat. ¶Quarto ,ppter efficaciā
doctrine. Nā sicut lucis est alios splende
re ita sapientis ē alios docere ⁊ sapiētes
efficere. Vnde dr de sapiēte Thobie. xiij.
Luce splēdida fulgebis. Nic ē splēdoꝛ do
ctrine ,predēs a luce sapie Eccli. vj. Sapiē
tia doctrine sm nomē ē eius. Habet aūt
doctrina sapientie multos effectus lucis.
Nam lux est contrariorum conciliatiua.
sic sapientes ⁊ sancti viri studēt discordes
pacificare ⁊ sedere pacis cos tam deo q̄s
inter seipsos vnire Isa. xlij. Dedi te in fe-
dus populi ⁊ in lucem gentium. ¶Itē lux
est debilium confortatiua. vnde multum
confortantur infirmi dum audiunt diem
fieri. Sic ⁊ sapientie proprium est confor-
tare. Vnde Eccō. vij. Sapientia confor-
tauit sapientem super decem principes ci
uitatis. Et ideo sapientibus dicitur illud
Isa. xxxvj. Confortate manus dissolutas
⁊ genua debilia roborate. ¶Item lux est
grossorum subtiliatiua. subtiliat enim lux
aerem non solum de die. sed etiam de no
cte. vnde Ypocras dicit q; nisi stillaret lux
de nocte ⁊ subtiliaret aeris densitatem de
strueret omne corpus animatum. Simi-
liter subtiliat sapientia mentes hominum
simplicium ad omnia recte diiudicandaz
Sapientie. vij. Omnium artifex docuit
me sapientia. Est enim in illa spiritus in-
telligentie sanctus simplex vnicus subti-
lis. ¶Item lux est duroꝝ liquefactiua
sicut patet in cera ⁊ aqua congelata que li
quescunt ad calorem lucis solaris. Vnde
Exodi decimoseptimo. Cum incaluisset sol
liquefaciebat manna. Sic verba sapien-
tie liquefaciunt corda dura. ꝓ. Emittet
verbum suum ⁊ liquefaciet ea. Judith xvj.
Petre ficut cera liquescent. Item lux est
absconditoꝝ manifestatiua. Sic per do
ctrinam sapientium manifestantur nobis
abscondita scripturarum scōm illud Job
trigesimotertio. Profunda fluuiorum scru
tatus est ⁊ abscondita produxit in lucem.
¶Item est corporalis vite regitiua. Sic
per sapientiam presidentium regitur vita
plebium. Vnde secundo Paralipomeno
non capitulo primo. Salomon oranit de
um dicens. Fecisti me regem super popu
lum tuum multum qui tam innumerabi-
lis est quasi pulvis terre. Da mihi sapien
tiam ⁊ intelligentiam vt ingrediar ⁊ egre
diar coram populo tuo. ¶Item lux ē doc
mientium excitatiua ⁊ solicitatiua. Nam
qui de nocte dormiunt adoriente diei lu
ce excitantur ⁊ surgunt. ꝓ. Ad te de luce
vigilo. Sic sapientia sollicitat dormientes
in peccatis excitans eos stimulo timoris
vt a lecto peccati surgant Vnde. ꝓ. Ini
tium sapientie timoꝛ domini Timoꝛ cuiz
domini expellit peccatum. vt dicitur Ec-
clesiastici primo. ¶Item sapientia sacre
scripture assimilatur aque propter .vij.
¶Primo quia ipla est sacrorum repesē-
tatiua Apoca. xxvij. Ostendit mihi do-
minus fluuium aque vite splendidum tā
quā cristallum. In aqua enim viua ⁊ splen
dida facies intuentium tanq̄ in speculo
ostenduntur Prouerb. xxvij. In aquis
resplendent vultus prospicientium. ⁊ talis
est sacra scriptura Greg. ij. Moral. Scri
ptura sacra mentis oculos quasi quoddaz
speculum opponitur vt ibi interna facies
nostra videatur. Ibi enim fedas. ibi pulchra
nostra conspicimus. Ibi sentimus quātū
proficimus quātū a ,pfecto lōge distam⁹.
¶Scōo quia est sordium mundificatiua

Eze.xxvj. Effundam super vos aquā mū
dam ⁊ mūdabimini Jo.xv. Jam vos mūdi
estis ꝓpter sermonē quē locut⁹ sū vobis.
¶Tertio q: ē sterilū fecūdativa Isa.xliij
Effūdam aquas sup sitiētē ⁊ fluēta super
aridā supple vt fecūdet.per aridā intellige
aiam in suis naturalib⁹ ꝓsideratā Nume
ri.xj. Anima nostra arida est. Sed ꝑ sitien
tes itellige physicas doctrias que sine aq̄
istius sapie non ꝓficerēt. ¶Quarto q: est
frigidoꝝ calefactiua Beñ.xxxvj. Anna i-
uenit aquas calidas in solitudine. Me aq̄
calide sūt sacre scripture Vba sunt docu-
mēta ignita Psalmi. Ignitū eloqum tuū
vehemēter. ¶Quinto q: ē ꝓmissoꝝ iplē-
tiua Isa.xxxij. Panis ei dat⁹ ē aque ei⁹ fi
deles: Panis.n. reficiens aiam ē doctri-
na sacra.cuius aque.i. ꝓmissiones sūt fide
les sine fraude ⁊ deceptiōe. Dicunt enim
aque fideles vbi non sūt fouee vel herbe
latētes.per quas fraudes ⁊ deceptiōes Vbi
ꝝ signant a quib⁹ sacre scripture doctri
na penitus ē mūda. ¶Sexto q: ab ama-
ritudine dulcoratiua. Nam ipsa ꝋtinet li-
gnum qđ fuit positum in aquas marath
Exo.xv. Oñdit ei lignū qđ cū misisset in
aquā.in dulcedinē verse sūt.hoc ē signuꝫ
crucis.ꝓs. Quā dulcia faucibus meis clo
ga tua. ¶Septimo q: ē iferioꝝ elcuatiua
Job.xvij. Aqua quā ego dabo ei fiet in co
fons aque saliētis in vitā eternā. Itē sapi
entia būana in ista vita.siue naturalis si-
ue fidei est imperfecta. Et iō assimilat aque
rōne imperfecte figure q: aqua nō bꝫ spbe-
ram cōpletā.nō.n.aque spbera vndiqꝫ cir
cōdat terrā q:.l.terra est in pte discoopta.
Et dicūt ꝓphe illud naturalr ee.q: aqua cū
nō sit corꝑ ita naturale:sicut ignis ⁊ aer.
sed sit valde materiat⁹ min⁹ bꝫ de loco ⁊ ō
figura spherica q̄s aer ⁊ ignis.⁊ iō nō pōt
implere ꝺcauū alicui⁹ spbere cū humidū
ei⁹ fluat in seipsum ⁊ in ptes ꝺbant. ideo
in circularē. Vñ dicit alpetragi⁹ ꝙ ignis
velociter ⁊ vniformiter imitat circularem
motū celi.⁊ per ꝺns locū. Aer Vo imitat
sed non vniformiter. Aqua Vo nec vni-
formiter nec cōplete sed semicirculariter.
Terra Vo in nullo imitat.sed spbericam
figurā cōplet nō imitādo celū sed receden
do a celo per hoc ꝙ partes sua grauitate
cōprimunt ad centrū. Locus ergo natural
aque nō ē tota supficies terre sꝫ supficies
aeris scz illa que magis abūdat in quali-
tatib⁹ consilibus aque scz in frigido ⁊ i hu
mido.⁊ superficies terre sibi similis. Nec
aūt ē tātū in aglone. Vbi ē puriss⁹ locꝰ
aque quo ad generationē.in meridie autē
nō ē aq̄ nisi q: illuc fluit ab aglone. Nec ē
ꝺtra theologos dicētes q: terra nō appe-
bat in principio.q: tūc aqua erat in circui
tu terre vaporaliter q: nōdū habebat ꝓ
priū locū ⁊ distinctionē. Sicut ergo terra
est tm̄ er pte cooperta aqua ita nos in vi-
ta ista siue noticia naturali siue fidei .tātū
er pte cognoscimus. Er pte eni cognosci-
mus ⁊ er pte ꝓphetamus vt dī.j.Corin.
xiij. Vñ scia nostra ē imperfecta sicut ⁊ aq̄
figura Isa.xj. Repleta ē terra scia diuini
⁊ q̄si aque maris opientes.scz nō er to-
to sed er pte sꝫ scia beatorū assimilat ign̄
Isa.x. Erit lumē isrl in igne. Isrl interpre-
tatur videns deū ⁊ significat beatos q dei
visione fruunt quoꝝ lumē.i.scia igni assi-
mat⁹ q: est velox ⁊ vniformis. Velox.n. est
q: sine discursu. Nō.n.vt dicit Aug. erūt
in patria volubiles cogitatiōes nostre ab
alijs in alia cūtes atqꝫ redeūtes .sed tota
sciam nostrā vno simul ꝺspectu videbi-
mus.⁊ sic nō solū velox sed et vniformis.
q: vnico reali medio siue forma oia cognos-
cūt beati que ad eoꝝ beatitudinē facūt scz
diuina ētia. Scia aūt angelica natural
ꝫ sit cōpleta q: omniū creaturaꝝ habent
plenā notitiā nō tm̄ vniformis q: non per
vnā spēm siue formā sed per multas co-
gnoscūt. Vñ dī in libro de causis ꝙ itelli
gentia ē plena formis.⁊ ideo similis aeri
q̄ nō vniformiter imitat celū.⁊ ita nec ipsi
sapiam habent diuinā.q: q̄ de⁹ cognoscit
vniformiter ipsi vt ita dicā cognoscūt mul
tiformiter. Sꝫ scia hoīs viatoris ē vt diri

similio atque.q: nec perfecta nec vniformis
sed varia ⁊ multiformis. Illi Vo qui ce-
lestem sapiam fugiūt q̄ dicūt deo Rece-
de a nobis sciam viaꝝ tuaꝝ nolumus.si-
nules sūt terre que recedēdo a celo cōple-
tā facit spherā.q: recedendo a celesti sapia
cōpletā quādā accipiūt negrie figurā q̄ po
tius ē tenebra q̄s lumē Isaie.lx. Ecce te-
nebre operient terram. Nā sapia huius
mūdi stultitia est apud deum.

¶Capitulum.lxxj.

Solitaria ⁊ heremitica vi
ta assikat heremo siue soli
tudini. Naꝫ bꝫ quatuor
spūaliter q̄ bꝫ heremus co-
paliter. ¶Primo libertā
tē q: ibi fere siluestres li-
berius euagant. Sic etiā aia a curis ⁊ tu-
multibus seculi sepata ē liberior ad contē
plandū Theñ.iij. Sedebit solitari⁹ ⁊ ta-
cebit ⁊ leuabit se supra se. Vñ ibi liberi⁹ ꝑ
cipit diuinas ꝺfectatōes Osee.ij. Ducā eā i
solitudinē ⁊ loquar ad coꝝ ei⁹. Ibi ergo pe
tra rp̄s aie oāti ⁊ sitiēti se apit ⁊ aq̄s sapie
salutaris vberi⁹ infūdit.ꝓs. Interrupit pe
traꝫ in heremo ⁊ adaquauit eos velut in
abyssо multa. ¶Secō q: bꝫ dubietatem
vel deceptibilitatē. Nā ꝓpter siluestres se
pas que in heremo cōmorant loca talia a
venatoribus frequētant.⁊ laqui ibi ⁊ re-
tia occultant. Et sic etiā solitarij marime
molestant ⁊ tentant a demonib⁹.qui sunt
venatores aiaꝝ diuersas deceptiōes iue-
niētes. Et hinc ē q: diabolus rp̄m in des
to tētauit. Vñ multo magis tērat ⁊ venat
ibi simplices hoies Eccī.xij. Venatio leo
nis.onagri in heremo. Leo eni ē diabol⁹.
onagri Vo simplices heremite. ¶Tertio
bꝫ difficultatē siue asperitatē. Nā talium
locoꝝ habitatores plurib⁹ laborib⁹ expo-
nunt.⁊ nūc gelu nūc frigore cōstringūtur
nūc estu ꝛurunt.nūc roꝛe nūc pruina.nūc
nimib⁹ perfūdunt. Sic ēt spūaliter solita-
rij diuersoꝝ viciorū molestijs fatigant. q:
q̄ꝝ rigescūt gelu accidie.q̄ꝝ ferfuescūt
estu ꝺcupiscētie. Sed si viriliter resistūt ꝑ



Spiritus malign⁹ assikat vē
to aglonari. ¶Primo q: aq
lo ē vētus frigidus. Et hoc
bꝫ er loco sui exitus. Et simi
liter spūs malign⁹ ē frigidus
feruorē mētis extinguēdo Eccī.xliij. Frigi-
dus vent⁹ aglo flauit ⁊ gelauit crisallus
ab aqua. ¶Secō q: ē vētus siccꝰ.⁊ hoc si
militer bꝫ er loco exitus sui: Similiter spi
ritus malign⁹ siccus ē.i.deficcatiuus būo
rē deuotiōis cōsumēdo. Vñ ꝓuerbioꝝ.
xxv. Ventus aglo dissipat pluuias.i.deuo
tionē lachrymarum.⁊ Eccī.xliij.dī q: ven
tus aglo flauit tē. Et postea logt⁹ q: deus
rauit mōtes ⁊ exuret desertū ⁊ extinguet
viride sicut ignē.s.deficiēdo deuotiōis hu
morē: ¶Tertio q: ē vēt⁹ subtilis.⁊ hoc bꝫ
q: aglo ꝓp nimiā ꝺglationē minime va
porat.⁊ iō nō ingrossat ex vaporib⁹ būidis
Sikr malign⁹ spūs subtil.i. astut⁹ ē i frau
dulēter decipiēdo.⁊ iō tērario eius ꝓpter
subtilitatē ⁊ obscuritatē assimilat fumo ꝫ
illud Isa.xliij. Ab aglone fumus veniet ⁊
nō ē q effugiat. ¶Quarto q: aglo ē vētus
vehemēs ⁊ hoc q: exit a loco frigidissimo

t mētib⁹ sub qb⁹ stinck multus vapor ter rens. Eccli.xliij. Tempestas aglonis t cōgregatio spūs rē. Sīc maligⁿ spūs ē vehemēs t violentus crudeliter persequendo Job.j. Venit vehemens venit a regiōe deserti t occulit quatuor angulos domus rē. Ezech. Ventus turbinis veniebat ab aglone. ¶ Notandū q spūs malignus et spūssanctus cōtrario modo operant. Ille quidē in hoibus peccatoribus.t hic in iustis.sicut accidit de vento aglonari t australi. Nam auster ogregat t inspissat vapores in nubes t rotem eo q aperit propter caliditatem suā t ēt congregat ppter suam tortuositatē. Sed aquilo ecōtrario dissipat t dispergit oēm vaporē. In corinthо nō contingit oppositū scz q aquilo inducit ibi vapores t auster dissipat.qđ est qz illa ciuitas hz ad austrum terrā arenosam t desertā cuius siccitate munimus vapor resolutur.ecōtra hz ad aglonem paludes t maria ēt quib⁹ ventus aquilo ingrossatur t accipit tortuositatem t generat ibi pluuias t alios vapores. Sīc in mētib⁹ sanctoz auster idest spūssanctus ō quo dr Abacuc iij. Deus ab austro veniet. inducit sue cōgregat nubes t vapores idest lātas cogitationes t affectiones quas aglo idest malignus spūs dissipare t dispergere conatur. Sed in peccatorib⁹ econtra diabolus tanq̄ aquilo in corinthо inducit t cōgregat vapores.i.malas t terrenas vel carnales affectiones. Sed auster.i. spiritussanctus eas dissipat t dispergit dum ad puritatem reducendo malas affectiones ab eis repellit. Et ppterea aquilonez odiens t austrū diligens spōsa in cantic⁹ dicit. Surge aquilo t veni auster perfla ortū meum t fluent aromata illius. Cantic.iiij. ¶ Item malignus spūs quandoq̄ vt deuotos t spūales viros decipiat trāsfigurat se in angelū lucis t tūc cuius similatio est similis spelunce.qz spelūca ex pte lucis hz introitū latū sed terminū artū Vnde locus lucidus est in ingressu.obscurus in pgressu. Sed arctus t hispidus in egressu.si tamē inueniat egressū vt dicit Damasce. Sic etiam q̄q̄ diabolus apparens in forma boni angeli vt dicit. Ecclesiastici xlij. Ecce in principio dat splendorem t stupores in progressu dat timorem sed in exitu diminuit errorem. Et propterea dicit.ps.q i fidiatur quasi leo in spelunca sua.

¶ Capitulum.lxxiij.

SPūssanctus assistatur igni Act.ij. Apparuerūt illis dispartite lingue tanq̄ ignis seditq̄ supra singulos eorum spūssanctus. ¶ Primo propter grām.scz donorum.hz enī ignis.vij. virtutes designāt⁹ septiformē grām septem donoz spūssancti. Nā spūssanctus ad modū ignis alta humiliat per donum timoris emollit dura per donū pietatis illuminat obscura per sciam.restringit fluida per cōsilium.cōsolidat mollia p fortitudinem.clarificat metalla tollendo rubiginem.p donum intellectus sursum tēdit.p donū sapientie altissima comprehendit.

¶ Secōo assistatur spūssanc⁹ igni propter excellentiā. Ignis enī excedit oia elementa in tribus.scz in spē.in ordine.t virtute. In spē quidem.i.in pulchritudine ratione lucis in aspectu. In ordine rōne sublimitatis in situ. In virtute rōne vigoris in actu. Sīc spūssanctus in his oia excedit. Primo in pulchritudine lucis Job.xxvij. Spiritus eius ornauit celos. Ornamētū enī celoz est pulchritudo lucis.ps. Expandit ignē vt luceret eis per noctē. Item in altitudine originis Thren.j. De excelso misit ignē in ossibus meis t erudiuit me. Item in multitudine virtutis.ps. Spū oris eⁱ omnis virtus eoz Heb.xij. Deus noster ignis cōsumēs ē. ¶ Tertio ppter violētiā Nam ignis et violētia sua hz alta inclinare:grauia eleuare.t fluida coadunare. Et hec tria facit spūssanctus.qz inclinat excelsos ad humilitatem.eleuat infimos p supernorum auiditatem.coadunat inuicem diuisos per morum vniformitatē. ¶ Quarto propter munificentiam. Est enim munificus.t vt ita dicam liberalis cōicando se t sua. Nam cōicat suā formam.i.ignicitatem:t sic spūssanctus per gratiam quodāmodo cōicat suā deitatem. Nam qui spū dei aguntur hi filij dei sunt.sicut dicitur Ro.viij. Item cōicat suam potēriam.i.caliditatem q̄ est eius virt⁹ actiua. Et sic spiritusscūs suā charitatē per quā opat magna Apost. Ro.v. Charitas dei diffusa ē in cordib⁹ nostris p spūmsanctū qui datⁿ ē nobis. Item cōicat suā efficaciam.i.opatōnem que multiplex ē. Et sic spūssanctⁱ cōicat suas opationes que multe sūt sm diuersas grās gratis datas. Nā alij datur per spū sermo sapientie rē. vt dr.j.Corin. xij. Et postea subditur q hec oia operatur vnus atq̄ idem spūs. Et spūssancti opationes assimilantur opatiōibus ignis. Nam ignis hz alterare scz calefaciendo. deficcādo t denigrādo.t multis alijs modis trāsmutādo per suā virtutē actiuā. Et sīc spiritusscⁱ in diuersas qualitates siue virtutes eos in quos venit alterat t trāsmutat.vnde.j.Reg.x.dictum fuit Sauli. Insiliet in te spūs dñi t ppbetabis mutaberisq̄ in virū alterum. ¶ Secōo ignis habz renouare. Est enim ignis.vt dicit Dio.vi timo cap.celest. hierarchie sui renouatiuⁿ in materia.s.aliena se generādo vt p novas generationes seipsum extra sphēraz suam conseruet. Nā extra sphēram suam ignis se renouando melius custodit t cōseruat naturam suā in materia aliena q̄m faceret ibi in materia propria.qz materia grossa tardius cuellitur per actionem cōtrarij. Sic spiritussanctus q̄uis in sphera sua.i.in natura sua propria non renouetur vel immutet tū in nobis existēs quodāmodo renouat per nouos effectus gr̄e quos efficit in quibus opatur. Vnde propheta petebat dicens. Spiritum rectum innoua in visceribus meis .t Eze.xxxvj. Ecce dabo vobis cor nouum rē. Ipse ergo renouari dr dum nos per ipsius gratiam innouamur.ps. Emitte spū tuum t creabunt

t renouabis faciem terre. ¶ Tertio ignis habet augmentari. Dicit enī Dionys⁹ q ignis ē latēter augmentatus sm ipsius et alia translatio dicit.crescēs a seipso.i.a p pria virtute actiua.non q in ipso sit materia sui cremēti.t tō non crescit nisi addito cōbustibili. Et sīc spūssanctus quāl̄ ēt se natura non habeat vt crescat vel multiplicet in nobis crescere dr qz crescere nos facit in grā. Vñ dr de Joanne baptista Luce.j.cap.q puer crescebat t cōfortabat spū. Sic etiam multiplicari dicitur qz in nobis sua dona multiplicat. Vnde sap.vij. dicitur spiritus multiplex. Et Helias duplicem spm.i.duplex donum siue duplicez gratiam dicitur habuisse scz ad prophetādum.t miracula faciendum.iij. Regum. r. ¶ Quarto ignis habet segregare. Vnde Dionysius dicit q ignis est discretiuⁿ Segregat enim ignis t discernit in metallis purum ab impuro t grossum a subtili vt plumbum ab argento. Assumit enim subtilia similia sibi t rejcit grossiora propter quod dicitur congregare homogenia sibi. Vnde patet q ignis habet congregare t segregare. Habet enim congregare similia t dissimilia disgregare. Vtraq̄z autem operatio attribuitur spiritussancto.segregat enim ab alijs illos quos sibi elegit ad aliquod speciale. Vnde t Actuū tertiodecimo dicit. Spiritussanctus segregate mihi Paulum t Barnabam in opus ministerij ad quod assumpsi eos. Item ei attribuitur bonorum congregatio Ecclesiastici.xliij. Tempestas aquilonis t cōgregatio spūs. Tempestas enim aquilōis est congregatio superborum q est ogregatio illⁱ qui dixit Isa.xiiij.decimo. Sedebam in monte testamenti in lateribus aglonis scz diaboli.sed congregatio spūs est congregatio humilium. ¶ Quinto ignis habet penetrare. Vnde Dionysius dicit q ignis est acute pergens. Illud enim qđ ē acutū pergit penetrando. Ipse enī spūssc⁹ amor ē. Amor āt facit penetrare amātē ad intima amati t cuius secreta perscru-

tari. Vñ Apo. dicit. i. Corin. ij. q̄ spūs sanctꝰ ola scrutat etiā ꝓfūda dei. Et ideo etiā mētes diligentium deū pducit ad secretoꝝ dei ꝛemplatiōē. Notādū ēt q̄ ignis acute pḡit i quātū ē in materia aliēa quā sue celsitue ꝛuertit et ideo conuertendo q̄libꝫ ptē post prem sp i acutū vadit. Si eni simul conuerteret mouerel in rotūdū vel in latū. Vñ q̄ pbus in. iij. celi t mūdi negat ignē esse acutoꝝ águlorꝫ sic gdā posuerūt ga nō dāt elemēta sm naturā aliꝫ figurā. nisi forte rotūdam quod intelligitur de elementis secūm quod ihaurūtur i ꝓpriis spheris suis. itelligit ēt q̄ ignis nō hz angulos pmanentes. q̄ gdē verū ē ga sp vari ant. Sicꝫ spūsanctꝰ mētē hoīs nō flatiꝫ totali ꝓficit. hꝫ paulatiꝫ ꝓficē facit. Vñ Bre. dic q̄ nēo repete fit lūm. hꝫ in bona ꝛuersatiōe a minimis qo icobat vt ad maiora perueniat. Jō q̄nto pl hō p spūꝫ ꝓficit tāto ab eterniorꝫ āplꝰ se restrigit sic accidit de ecclo q̄ acute figure exstit q̄ sp vi cuspidē stricti fit. ¶Serto ignis hz se aliis incorporare siue alia sibi vnire q̄si vt ita dicaꝫ sic materia vult formes sic patet in ferro ignito t carbone iflāmato. in qb ignis sm omnes ptes suas sic ptib carbōis siue ferri cōiūgit. q̄ inter vnꝰ t alterꝰ substātiā scribit differētia nō habet. Vnde t corpa talia dicunt cē ignis materia vt dicit i q̄rto. Methco. Quia spūsanctꝰ q̄s per suā grām ad se trahit secū quodāmodo vnū facit. Vñ dr. j. Corin. vi. q̄ qui adheret deo vn spūs ē cū eo. ¶Septimo ignis habet elenare. Vnde dionysius dicit. q̄ ignis ē sursū ferēs scz alia. t b in q̄ntū cogit alia in qb habz victoriā seq motū suū. q̄ sic pricipit de foꝛa eius ita et de motu. Sic etiā spiritussanctꝰ quib formā sue gre tribuit leuat t post se trahit. Eze. j. Quocunq ibat spūs illuc ibāt eūte spū t rote pariter leuabāt sequētes eū. Spiritus eni vite erat in rotis cū ibāt t cū stabāt stabāt. t cū eleuatis a terra pariter eleuabāt t rote sequēteꝫ eum. q̄ scz spiritus vite erat in rotis. Vbi attēde q̄ spūsanctus facit ire ꝓficiēdo. stare pfe ctē dō. t eleuari a terra celestia ꝓtēplādo vel terrena ꝓtēnēdo. ¶Ite spūsanctus assimilat nubi. Primo qa nubes a terra vel mari eleuat. iij. Re. xviij. Ecce nubecula pua ascēdebat de mari. Quia scz spūsanctꝰ q̄s replet eleuat a terrēis p ipōrū terre noꝝ ꝓtēptus. Eze. viij. Eleuauit me spūs ini celū t terrā. ¶Secūdo q̄ ex nube refrigerū pflat q̄ scz spūsanctꝰ refrigerat etiā incētiua viciorꝫ. Vñ ágelus dixit virgini marie. Lu. j. Spūsanctꝰ superueniet in te et virtꝰ altissimi obūbrabit tibi. i. te ab omni estu viciorum refrigerabit. Matth. xvij. Nubes lucida obūbrabat eos. ¶Tertio quia ex nube pluuia generatur. Ecclī. xxxv. Quasi nubes pluuie in tēpore siccitatis Quia scz spūsanctus resoluit aias in abundātiaꝫ lachrymaꝝ siue in ꝓfectiōe siue in oratione. Vñ dicit Apostolꝰ. Ro. viij. q̄ spiritꝰ postulat ꝓ nobis. i. postulare nos facit gemitibus inenarrabilibꝰ. ¶Ite spūsanctꝰ assimilat vento. Primo quia vētus habz originem occultam. Et ista similitudo tāgitur. Jo. iij. vbi dominus dixit nicodemo Spūs vbi vult spirat t vocem eius audis sz non scis vnde vēniat aut quo vadat. Sic ē oīs q̄ natꝰ ē ex spū. Vñ Chrisostomꝰ exponit de vēto q̄ etiā in. Ps. dicit spiritꝰ pcellaꝝ. Et tangit dñs primo eiꝰ prātē. qa vbi vult spirat. i. vētus q̄ vult flat. Et si dicas vētꝰ nō habet voluntatem. Dicēduꝫ ē q̄ volūtas sumit ꝓ appetitu naturali. q̄ nihil aliud est q̄ inclinatio naturalis de qua dicit. Job. xxxviij. Qui creauit pōdꝰ ventis. ¶Sexto tāgit venti indiciū. q̄ vocem eius audis. i. sonituꝫ eius ex pcussione ad aliqd corpus. Sic. n. dr in. Ps. Vox tonitrui tui i rota. ¶Tertio ponit vēti originē que occulta ē. q̄ nō scis vñ veniat aut quo vadat. Sed diceret aliqs vtiq̄ scit vñ veniat aut quo vadat. Nā auster venit a meridie t vadit ad aglonē. Boreas No vētus venit a Trio ab aglone t vadit ad meridiē. Responderi pōt q̄ principiū venti potest sciri dupliciter. Vno modo in generali. co

modo scitur q̄ auster venit a meridie t vadit ad aglonem. Alio modo in spāli. t hoc modo nescit vnde ventat. i. a qua plaga ōterminate icipiat t quo vadat. i. ad quam plagā determinate terminet. Sic est omnis qui natus est ex spū. Quasi dicat. si vētus qui ē corporeus hz sic occultam originem t ꝓcessum vt sciri non possit. vñ veniat aut quo vadat. multo magis est occulta origo t processus regenerationis spiritualis t adhuc multo amplius origo t ꝓcessus ipsius spūsancti. ¶Secūdo q̄ vētus hz impulsionem ingetā. est eni vētus mobilis t totus ingetus. Quod qdem spiritussancto cōperit per effectū. in q̄tuꝫ mouet ad bonū t non pmittit nos gelescere p ociū. Isa. vij. Cōmotū est cor eius t populi eiꝰ sicut ligna siluaꝝ ante facie vēti. Bre. Mentē quā spūsanctus replet in amaritudinē tpalium t delectationē eternorum cōmouet. Et notandū q̄ ad moduꝫ venti spūsanctus multipliciter cōmouet. Naz ad modū venti mare. i. cor peccatoris petebat ad pniam delictoꝝ. aerem condēsat. i. peccatorē ad se restringit t resoluit in pluuiam. i. in abūdantiā lachrymaꝝ. ignem. i. amantē inflāmat per desideriū eternorū. Mōtes. i. superbos deuit t apit per deuotionē t humiliationē ipsorū. poros corporis apit t exterius calorē euaporādo educit q̄ oculos mētis aperit t calorē. i. amorē cbaritatis extrahit. i. extra ꝓpalari facit ad obsequiū primoꝝ. Et nota q̄ Sapiē tie. vij. spūs esse dr mobilis t stabilis. Nz videlz spūsanctus cōmouet ad bene opādum t ēt stabilitat ad pseuerandū vel facit mobilē ad bonū t stabilē contra malū. ¶Tertio q̄ ventus hz opationē fructuosam. Sunt. n. diuersi venti scz in vniuersis. Quoꝝ quilibz hz aliquid vtilitatis facere in mūdo ꝓpter quod de thesauris diuine ꝓuidentie exire. v. l produci dicuntur sm illud. ps. Qui producit vētos de thesauris suis. Vnde pūt. xij. ventis fructus spūssancti quos ē facit in nobis congrue adaptari. Nā hz spūsanctus vn sit in se est tamen multiplex in effectu. Vnde t sapiētie. vij. dr spūs multiplex. Adaptant ergo fructus spūs ventis. ¶Primo in gnā li quo ad numeꝝ. Sunt. n. venti in numero. xij. sm ꝓborum doctrinā. Licet enim sacra scriptura quatuor tm ventos celi nominet t ponat. Zach. vj. t Apoc. vij. quatuor venti tm simpliciter noiantur qui scz sūt principales a quatuor mūdi ptibus venientes que sūt Oriens Occidens Meridies t Septētrio. Et sumunt ꝓ tribus ꝓbis. sm coniugationē quatuor qualitatum. Tm glibet quatuor ventoꝝ ꝓncipalium duos alios hz ventos. hinc inde collaterales. Nam subsolan q̄ est principalis veniens ab oriente hz a dextris ventoꝫ q̄ dr volturnus t a sinistris euꝝ. Auster No q̄ est ꝓncipalis. a meridie hz a dextris affricum t a sinistris notuꝫ. Aquilo No qui ē ꝓncipalis a Septētrione hz a dextris corū t a sinistris boream. Fauonius No ab occidēte hz zephyrum a dextris t a sinistris circiū. t sic sunt venti in vniuerso. xij. quoꝝ nūcrum quidā sm nūcꝝ signorum celi siue domoꝝ. xij. accipiūt. Dicit. n. Aristo. q̄ astronomia altera pars ē phīce. t Ptho. dicit q̄ opꝫ in hmōi ꝓsideratione celi phīcum cē. Domus aūt celi. xij. hoc modo fiunt. q̄ planeta dr signū ascendens seu emergēs ab oriente sup orizontem. Inter qō t quartū qō est in angulo sub medio terre. oppositū medio celi. sunt duo scz scōm t tertiū. Sili iter illud q̄rtū t signū occidēs qō opponit ascēdenti sūt duo scz gntū t sertū. Eodē modo iter ieptimū t illud qō est in medio celi sup terram quod ē ab ascendēte sunt duo scz vn decimū t duodecimum. Hec. n. signa hz sm Ptholomeū caulalitatē habeant sup omnia q̄ orīunt in mūdo. nō ꝓpue causāt ventos. t in nullo ita cito deprehēdit motus celi sicut in ventis. Et ita dz q̄ hec signa vel domus ita sunt dispōsite sicut vē ti. Aliqui tri sunt qui numerū ventoꝝ ac-

cipiunt sm diuersos ortus ⁊ occasus solis. Est eni ortus equinoctialis vt cuꝫ sol est in ariete ⁊ libra. ⁊ hic facit in vere subsolanū. Item ꝫ hunc sunt duo ort⁹. s. duo boreales ⁊ sic sunt ab oriēte vt dictū est treo. Oppōsita rōne sunt ab occidēte alij treo. A septētrione .No. sunt treo sm medū ⁊ extrema. qꝫ aquilo est medius. collateraleo .vo. boreas ⁊ circius vel sm alios medius est septētrio collateraleo .No. aglo ⁊ circius silr est a meridie. Sed Seneca ⁊ Varro sumūt .xij. ventos sm .xij. circulos quib⁹ respōdent totidem discrimina in aere. Nam duo coluri equoctiales cuꝫ duob⁹ tropicis cū sint qnqꝫ intersecantur ab oriēte. ⁊ sic intercepti faciunt decē partes: scz qnqꝫ ab oriēte: ⁊ qnqꝫ ab occidente. Meridianus .No. circulus duas partes adijcit dū similiter in duo secatur. ⁊ ita sunt .xij. Et silr ipsi venti. Et hꝫ in hac descriptiōe Seneca ⁊ Varro cōueniūt diuersi tamē in modo ponēdi circulos ⁊ sectiones eoꝝ. Sed gegd sit ⁊ cio. oēs tamē cōuenerunt allerunt .xij. cē ventos. ⁊ in eodē etiam nūero scz duodenario Apo. Gal. v. fructus spūs cōmemorat dicens. Fructus aūt spūs ē charitas gaudiū pax patientia lōganimitas benignitas bonitas māsuetudo fides modestia contentia castitas. ¶ Scōo magis in spāli pnt ꝓdicti venti fructib⁹ spūs adaptari sm ꝓpietates aliqs singulos. Nam subsolanus qui est principalis ab oriente veniēs: ⁊ subsolan⁹ nominatur. qꝫ nascitur sub radijs solis: cōpetit pmo fructui spūssancti scz charitati. Qua si enim radius qui a sole ⁊ eius luce emittitur spūs est qui ex patre filioqꝫ ꝓcedit. sub quo ⁊ a quo charitas in nobis eroꝝ. Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris. per spūmsanctum qui datus est nobis. Dic tamen subsolanus ventus q̄uis a calidissima venit regione. temperar⁹ tñ ritas a spūsancto procedit qui est amor increatus ⁊ immensus. tamen ipsa que nobis infunditur qualitas quedam est creata ⁊ limitata hꝫ q̄diu sumus in via semp possit augeri charitas intēsiue. ¶ Secūs autem ventus a dextrio subsolani qui dicitur vultur⁹ eo qꝫ alte tonat. Vnde Lucretius poeta. Altitonans vulturnus ⁊ auster fulmine polleno. competit castitati q̄ ardua est ad seruandū. quia in carne pter carnem viuere angelicum est non humanum. Dic ventus habet deseccare aeris humorem. quia castitas constringit humorem idest lubricitatem carnalis concupiscentie. ¶ Tertius ventus a sinistrio subsolani qui dicitur eurus quasi ab eo ruens. scilicet ab oriente competit fidei que a christo introducta est qui visitauit nos oriens ex alto. De quo dicitur Zacha. scto. Ecce vir oriens nomen eius. Iste etiam ventus generat nubes que lumen solis obumbrant quia per ipsam fidem nō omnino claram ⁊ apertam sed vmbraticam ⁊ obscuram de deo cognitionem habemus. ¶ Quartus ventus scilicꝫ principalis veniens ab occidente dicitur fauonius eo qꝫ faueat eis que nascuntur in terra et foueat ea. ⁊ hoc competit continentie qua caro nostra de terra sumpta foueatur ⁊ cōseruatur in mundiciam ⁊ sanctitatem. Dic etiam ventus facit nubila. sed in india serena. Similiter continētia q̄uis carnem mortalem que per mortem occidit restringendo vel refrenando quasi pertubet tamen anime serenitatem tribuit. ¶ Quintus ventus a dextrio fauonij versus meridiem qui dicitur zephyrus. quia scilicet flores ⁊ germina eius flatu viuificantur. zai. enim idez est quod vita ⁊ zoe viuere competit gaudio qꝫ vitam conseruat ⁊ prolongat. sicut econtrario a tristicia festinat mors. Item iste ventus producit flores. qꝫ scz animus gaudens etatem floridā facit vt dr̄ Prouer. xvij. ¶ Sext⁹ rē t⁹ q ē a sinistrō fauonij .Nsus aglonē dicit ci⁹. eo qꝫ coro sit ꝺiūctus. Hoc cōpetit pacientie. p quā bō i regno celoꝝ chorꝰ angelorum dngetur Math. v. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiā quoniam ipsorum est regnum ⁊c. Vnde dicit Abbas Effrez. patiens homo consortiꝫ meretur angelorum. Sub hoc vento fiunt pluuie ⁊ fulgura ⁊ tōitrua. Vnde iste ventus purgat pluendo. illustrat. fulguran do. terret ⁊ excitat tonando. que omnia tribulatio facit anime si sit patienter portata qꝫ videlꝫ eam purgat ⁊ illuminat ⁊ excitat ad terrorem. ¶ Septimus ventus principalis a meridie veniens dicitur auster. qꝫ scz aquas haurit. Et hoc competit bonitati. que scilꝫ aquas gratiarum quas a deo hausit alijs abundanter cōmunicat ⁊ effundit. Nam bonum sm Dion. est diffusiuum sui. Vnde auster gignit flumina ⁊ prebet pluuias largas. ¶ Octauus ventus qui est a dextrio versus orientem dicitur aphricus. scz eo qꝫ frequenter in aphrica initium accipit flandi. Hoc competit benignitati. Nam hic ventus est calidus ⁊ est a dextrio austri. In calore igitur designatur amor. in dextris .No. amoris recti tudo figuratur. Vnde signat aphricus rectum amorem erga proximos. ⁊ tal amor est qui benignum facit. Dicitur eniꝫ benignus qui est bene ignitus scilꝫ bono igne amoris ad bene faciendum proximo. ¶ Nonus ventus qui procedit a sinistrio austri versus occidentem dicitur notus qui licet sit temperans. tamen aliquando pestilentias inducit. Et hoc competit mansuetudini. cuius scz est iras temperare refrenare ⁊ cohibere. Nihilominus tamen aliquando mansuetus prelatus zelo iusticie coactus percussiones ⁊ correptiones exercet cuꝫ digna seueritate. vnde Moyses qui erat mitissimus propter peccatum populi qui vitulum adorauerat zelo iusticie accensus occidit vna die. xxiij. milia de populo vt habetur Exo. xxxij. ¶ Decimus ventus qui est principalis veniens a septentrione vocatur aquilo. quia scilicꝫ ligat aquas ⁊ stringit. Et hoc competit lon animitati idest perseuerantie. que ligata. ⁊ confirmata tenet aquas gratiarum et virtutum in anima. ¶ Vndecimus ventus qui est a dextrio aquilonis dicitur coruus. qui circulum ventorum quasi claudit ⁊ ad se trahit. Hoc ergo competit pacī. q̄ omnes per appetitum sui trahit ad se. qꝫ omnia pacem crepant. Vnde dicit August. xix. de ciuitate dei. Et Dionysius. xi. capi. de diuinis nominibus. Deus enim velut finis claudit circulum omnium virtutum ⁊ affectionum animi. Vnde .ꝓo. Posuit fines tuos pacem. Dic etiam ventus infrigidat. quia pax iracundie accensiones reprimit. ⁊ ira eodi refrigerium tribuit. ¶ Duodecimus ventus qui procedit a sinistrio aquilonis dicitur boreas quia procedit ab hyperboreis montibus. Et hoc competit modestie. h enim generat nimiꝫ quē candorem pulchritudinis habet. sm illud Ecō. xlvij. Pulchritudine decoris eius admirabitur oculus ⁊ per modestiaꝫ exteriorum motuum hominum conuersatio redditur pulchra ⁊ grata oculis intuentiū scz quando aliquis exteriores motus suos sine motus ordinat ⁊ moderat sm ꝺgruentiam suā ⁊ negocioꝝ ⁊ locoꝝ ⁊ aliarum personaꝝ. Vnde Ambrosius in primo li. de officijs dicit. Decet est pulchritudo vnē di būi ꝺgruentia vnicuiqꝫ secundū personē reddere. hic ordo gestoꝝ optimus. h ornatus ad oēm actionē accōmodat⁹. Sūt tamen quidā phi qui ordinem istorum ventorum aliter assignant. Dicunt enim q⁹ fauonius qui est principalis ad occidentem habet a dextris zephyrum. qui sm eos est idem qđ aphricus a sinistris .No. habꝫ eorum. Item auster qui est principalis a meridie. ⁊ hꝫ eos idem est quod notus hꝫ a dextris eurū austrum. ⁊ a sinistris austruꝫ aphricum. qui sic dicitur. eo qꝫ communicat sit austro ⁊ aphrico. ¶ Item a septentrione est ventus principalis qui vocatur septentrionalis habens a dextris aquilonē ⁊ a sinistris circium qui etiam dicitur boreas. In ventis aūt qui veniūt ab oriente nō differūt a ꝓmis. Sed hec dicta parum

vel nihil refert quantū ad moralē doctrinam siue fictitudinem quā ex eis principalr querim⁹.r generaliter intēdim⁹ de oibus in hoc libro. Quia No in sacra scriptura sepe spūsancti⁹ sm expositionē doctorū assistat australi vēto q̄ alijs ventis predicto. Sicut ecōtrario malignus spūs pn opalr agloni.vt patuit in precedēti caplo. Est notandū q⁹ ista siltudo est ꝑgrua ꝓpter tres qualitates quas hz ventus australis. ¶Prima ē q⁹ vētus ē calidus. et hoc nō hz ex natura sua.cū eis ventus sit ex vapore terreo r frigido.sed hz caliditatem ex loco exitus sui.q⁹ ꝓcedit de locis calidis. Et hoc competit spūsancto in q̄tuz mētē accendit ad amorē celestis premii. Vñ Job.xxvij. Nūquid vestimēta tua calida sūt cū pflata fuerit terra austro? Vestimēta.n.calida aīe sunt eius affectiones feruētes ab austro.i.spūsancto inflāmāte. ¶Secūda ē q⁹ est vētus turbidus.q⁹ facz aerem facit turbidum r nubilosum. Et hoc cōpetit spūsancto in q̄tuz mentē perturbat in cognitiōe defect⁹ ꝓprij siue peccati sui. Zach.xr. Dūs deus in tuba canet r vadet in turbine austri. Tūc spūssanct⁹ canit tuba in corde bois.qñ imittit ei timorē iudicij q⁹ dūs in iussu r in voce archāgeli r in tuba dei descēdet de celo.facz venīes ad iudiciū vt dicit Apost.j.Thessa.iiij. Sz tūc in turbine vadit qñ mētē ipsaz timore cōcussam turbat ad priam r ad ꝓsideratione peccati sui. ¶Tertia ē q⁹ ē nubilosus siue pluuiosus.facz eni vapor huj⁹ venti i clo calidio vñ oritr nō fit multū humidus cū ibi ꝓpter siccitatē nimiā sit humiditas modica.postea tñ paulatim appropinquādo ad aglonē fit humidus.eo q⁹ suo calore aperiēdo hūidū inuentū sibi attrahit.et sic pluuiosus. Et hoc cōpetit spūsancto in q̄tuz facit fiere r lachrymari ex ꝓsideratiōe pcepriuatē nostram sicut torrens in austro Bloſa.quando flat calidus ventus austri soluunt glacies r implent r fluūt torrētes. Sic⁹ aspirante spūsancto soluunt̄ aque frigide r implentur oculi aquis r fluūt lachrymarum.

¶Capitulum.lxxiij.

¶Tas⁹ bois in vita spūali distinguitur ad modū ānj. Ann⁹.n.principaliter distinguitur p quatuor tēpora. Habet enim hyemem in quo est frigoris asperitas.r ver in quo ē pullulatiōis arborū nouitas.estatem in qua solis caliditas. Autūnum in quo fructuū maturitas. Sic⁹ tur per hyemem accipitur asperitas tribulationis.per ver nouitas conuersionis.p estatem feruoz dilectionis.per autūnum maturitas perfectionis. ¶Primo igitur per hyemem repzesentatur status tribulationis.per quā incipit homo a malis retrahi pisscere r ad bona disponi. Et ista similitudo pz quadrupliciter. ¶Primo q⁹ in hyeme fit in homie augmentatio phlegmatis humoris. Humoz aūt phlegmaticus est frigidus r humidus.q⁹ videlicz in tribulatione refrigescit ardoz carnalium desideriorum.r abundat fletus r humoz lachrymarum. ¶Secundo q⁹ tempore hyemis varia ē habitudo humane cōplexionis.q⁹ scz in hoc tpe melius se hūt colerici pcius phlegmatici melius iuuenes pcius decrepiti. Vnde in tali tpe ꝓxima ē infirmitas que fit ex phlegmate vt febris quotidiana.minus aūt illa que ex colera vt tertiana. Iuuenes r colerici calidi sunt r sicci.phlegmatici r decrepiti frigidi sūt r humidi. Qui aūt adhuc peccata sua desiderant nec tamen adhuc vllo amore celesti feruent isti sunt vt phlegmatici:qui tempore hyemis.i.tribulationis siue tentatiōis corruptioni mentis faciliter subiacent. Sed illi qui spiritu feruent r carnis humore carent isti tempore tribulationis vel tentationis sicut iuuenib⁹ r colericis melius se habent.prima aūt ē infirmitas q̄ ꝓuenit ex phlegmate.i ex ꝓpria mētis corruptiōe. Et ꝓpa.n.mētis corruptiōe ꝓuenit primus ardor eternis quasi ex corruptione phlegmatis quotidiana febris. ¶Tertio q⁹ in hyeme necessaria ē discretio cibationis.quia i hyeme vtendū est calidis r siccis vt.i.amore eternoz tpe tribulatiōis sint opa sancti spūs ardore succensa r ab hūore desiderium carnaliū penit⁹ arefacta. ¶Quarto q⁹ in hoc tempe ē intēsio frigoris. qō accidit ex solis nimia remotiōe.tūc eni capricornū sol intrat.qō dicit esse inferius signū Motem⁹ ergo aial.vnde signū hoc nomē accepit.q⁹ capra silitudinē delinquētiū tenet q⁹ ex cōsuetudine peccādi peccatoz vt capra fetet q̄ tñ in altis rupib⁹ pascit.dum peccatoz verbis r crēplis sublimiū virorū delectat. In hoc ergo tpe sol capricornum intrat.dū scz sol iusticie peccatorē sactispiritus radijs illustrat. post capricornū No intrat aq̄riū.vt fetorē carnis abluat lachrymis. Ascēdit ēt vsq; ad piscē quod ē tertiū signū r obtinet finē hyemis. vt quasi piscis sub aqs sic peccatoz viuat in lachrymis. ¶Secūdus stat⁹ aie ē in nouitate cōuersionis.r ille significat in vere in quo ē renouatio arboz r plantaz. Nā primo in hoc tēpore fit augmētatio sanguis.q⁹ cuz aliquis de nouo cōuertit spūali dulcedine multiplicius delectat. Itē in hoc tpe mala ē infirmitas que fit ex melācolia r quartana.pessima que fit ex sanguie vt hinocha. Ita in initio cōuersiōis dū delectat animus cōtemplantis scz ex abūdantia bonipis quasi ex inundatiōe sanguis nascit tumoz elatiōis.tūc quasi ex corruptiōe sāguinis nascit synocha febris.r cōtingit vt sanguis q ē amic⁹ nature fiat inimic⁹ vite Dicūr.n.physici synochos ēe mortis amicos. Itē in hoc tpe meli⁹ se hūt senes.pei⁹ iuuenes meli⁹ decrepiti.pcius pueri q⁹ ex natura cōsistis temporis augmētatur materia infirmitatis. sicut in cōtrario tpe cū infirmitas ꝑcia tpi nascit.dolor ꝑtraric infirmitatis leuiat.q⁹ ꝑtraria ꝑtrarijs curātur. Sicr ēt ꝙuersiōis tpe maior tēptatiōis feruore impugnant.q⁹ senes r pueri molestius serūt iciunia r labores. Item in vere vtendū est frigidis r siccis. Ne eni ꝓ defectum vane glorie seruoz sanguinis ebullat necesse ē vt animus frigus tēptatiōis r sterilitatē siccitatis ad memoriā reducat. Vtat ergo hmōi beneficio viate vt sanior sit in vere ne in initio cōuersiōis appetat amor laudis. Nota ēt q⁹ in vere ex calore r hūore tēporis aperiunt pori terre.p creant diuersi coloris herbaz r arboz flores.r sic in aia penitentis cōuersi ad deū diuersi generis virtutes oriunt.r fit quasi nouū ver iterū⁹ in mēte. Vñ in ꝑsalmi. Ver r estatē tu plasmasti.cain vere itelige nouitr ꝙuersos māsuetudine tpatis in estate ꝓuectiores igne charitatis feruentes. In hoc ēt tpe sol ascendēs tria signa dicit obtinere.arietē.in initio.cancrū i medio.gemios i fine. Arietē ergo i arietē ducatū in thauro iugū.in gemios ꝑsortiū.ducatū ꝑlatiōis iugū sbiectiōis.cōsortiū cobitatiōis.vt scias ꝓsse.subesse r coesse. Solet ēt hoc tpe incōstās ēe.modo pluuiosus ex vicinitate hyemis.modo siccus ex vicinitate estatis.modo eadē rōne frigidus. modo calidus.r ideo boies citi⁹ infirmātur in martio.q⁹ cū corpa humana apta sint ex calore statim cor⁹ūpunt ex subito frigore Sic nouiter figdem cōuersi icōstātie motu solēt agitari.r hz corda cor sint apta calore dilectiōis.nñ corūpunt qñq; subito frigore ipcouise suggestiōis. Et modo inundatiōe ꝓcedētiū delictoz quasi pluuijs ducrant.modo No desiderio celestiuz q̄si sol radio desiccant. ¶Prouidēdū ē aūt ne infirmitas que in frigore hyemis orta fuerat i martio.adest in initio ꝙuersiōis redeat ex occidat. ¶Tertius stat⁹ bois est sub feruore dilectiōis r istū statū mētis signat tpe estatis. ¶Primo.n.in hoc tpe fit augmētatio caloris.per quā scz designat ira cōtra peccatū. Nā quanto plus abūdat charitas tāto plus odio habet inigtas. Item in hoc tpe meli⁹ se hūt phlegmatici pcius colerici.meli⁹ decrepiti pcius iuuenes. Senes.n.r phlegmatici frigidi sunt r hūidi. ideo isti melius se hūt si infirmant in esta-

tes.in ꝺrario tpe.citi⁹.n.possūt curari q: ꝺcia ꝺtus curant. Sed iuuenes ⁊ colerici qui sunt calidi ⁊ sicci ex ꝯ simili tpe peius būt videl; si nimis alta sapiant si nimis platōis desiderio succensi calent. Vnde in hoc tpe pessima ē infirmitas q̄ venit ex colera.min⁹ mala q̄ ē ex pblegmate: quia augmētat materia infirmitatis ex ꝺsili natura tpis. In hoc igit tpe vtile ē vti frigidis ⁊ humidis. Vtaf ergo frigidis.i.cōsideratiōibus tumorē inducētibus ad reprimēdū nimiū calorē.i.nimiā psumptionez idiscreti feruoris. Vtēdū ēt est humidis.i. ꝺsideratiōib⁹ ad fletū inducētibus ꝑ ariditatē supbie q̄ sc; q̄q; ꝓcunit ex nimia cōfidētia sui. Vū ad hoc valet ꝺsiderare casus ⁊ lapsus scōꝝ virorū.⁊ ēt hūilitatem ⁊ lachrymas eoꝝ vt Dauid ⁊ ℙetri apli ⁊ aliox filiuz. Itē in hoc tpe ascēdit sol vsq; ad Cancrū ⁊ fit ibi estiuale solsticiū. Solsticiū aūt solis ē in via charitatis sūmus grad⁹ amoris.scilz vt nihil vltra deū siue supra diligat. Vocat ēt Cancer tropicū signū idest ꝺuersiuū vt ab amore dei ꝺuertatis ad amorē ꝓprii. Nic ē cni regressus a Cācro ad virginē.a feruenti amore dei vsq; ad castū amorē ꝓprii. Sol autē in cadē estate tria signa dī obtinere.in pncipio Cācrū.in medio Leonē.in fine Virginē vt habeat charitas in Cācro ad ꝓprium in ꝺuersiōe cōpassiōis.in leone vigilātia circōspectiōis.in virgine.in puritate,dilectiōis.Cācer ℞o retrogradit. Leo dominū aptes oculos hz. Virgo ē q̄ carnalē cōmixtionē adhuc ignorat. Qui⁹ ēt tēpis ꝓprii ē radices herbaz ⁊ arboꝝ ficcare. Sicca enī ē spēs hui⁹ mūdi ⁊ siccant herbaz ⁊ arboꝝ radices dū nullo terrene dilectatiōis hūore nutriūt fideles. ¶Quartus status aie ē sub maturitate discretionis siue pfectōis quā designat tps autūni Nā ꝑmo in autūno crescit melācolia. per quā significat tristicia de peccatis.q: q̄sto pl⁹ tū magt hz crescere imēsitas doloris de defectib⁹ ⁊ peccatis.vii Eccli.j. Qui addit sciaz addit dolorē. Itē in h tpe meli⁹ būt sāguinei pei⁹ melācolici pei⁹ senes.melⁱ⁹ pueri, Habuisti p sāguinē dulcedinē charitatis habes nūc p colerā magnā tristiciā ō peccatis. In ℞e vite nouitatē.in autūno maturitatē vt tēperet maturitas vite nouitate.vite nouitas ꝺsilij maturitate.vt nouū ꝺuersus puenire desideret ad maturitatē pfectōis senex recogitet q̄s ferucōs fuerit in initio ꝺuersiōis Si ergo sic in vere ⁊ in autūno etates hūores alternādo ꝺsiderat in ꝺtis tpib⁹ vtroꝝq; nāo icolumes seruas. Itē opz in hoc tpe vti calidis ⁊ hūidis. Nō.n.sufficit ad ꝺseruādū aje sanitatē siccari ab hūore voluptatuz refrigerari ab estu viciox.nisi ēt ifūdaris supne cōtē platiōis rore ⁊ sāctispūs sit accēdari amore. Itē solet in autūno sol tria signa obtinere.libra videl; in pncipio scorpionē in medio.sagittariū in fine.libra in qua sol equos cognoctiū facit eq̄li lāce pōderat dies ⁊ noctes.⁊ tu equali lance ponderes bonas ⁊ malas opatiōes.scorpio ℞o cauda mināt⁹.aculeo pūgit.acule⁹ in cauda dolor est in fine.Cū aūt ad maturitatē etatis ꝓcurrit time piculū mortis.sagittari⁹ aūt ex duabus naturis ꝺstat.feria.s.⁊ hūana.supior ℞o homini iferior ℞o assistat aiali. Qui ℞o rōnabilr viuūt digni sūt celo.q ℞o bestialr digni sūt iferno.arcū tenet.i.sagittā iacit. Est aūt iustox arc⁹ spūal⁹ itelligentia.corda doctria.sagitta ℞ba doctrie.pharetra ℞o memoria. Hūc arcū tetēdit dñs ⁊ posuit illū. Arcū.n.nobis pat dñs cū nobis sacre scripture itelligētiā explanat. Et hoc arcu mittūt sagitte potēt⁹ acute.q̄ sic vlher⁹ vt corda trāsfigāt. Nouit.n.dñs vt dic⁹ hūs Aug.sagittare ad amorē. Hac sagitta vulneraf cor hois deuoti.vt dicat. Vulnerasti cor meū tē.Can.iij. Vtinam perculsus ꝑ hec iacula morerer mundo.

¶Capitulus.lxxv.

Superbia ē filia mārti. Marte scm ℙtho. disponit natū ad mobilitatē ⁊ ai leuitatē. iram ⁊ aiositatē q̄ oia cōpetūt sup

bie. Nā facit hoiez mobilē.i.icōstātē. Est eni ꝑ Aug. superbia puerile celsitudio appetit⁹.⁊ iō ē filia q̄dā vēt⁹ q̄ erectas sūmitates arboꝝ.i.elatas mētes hoiuz ꝺmouet.⁊ eas firmas ⁊ q̄tas nūq; ēe pmittit. Itez facit aiuz leuē. Nā sic ligna deficcata ab hūore aq̄ efficiunt leuia. Ita p superbiā ꝺsūpto hūore gre efficit mēs leuissima ⁊ ē superbus aius velut vter vēto plen⁹ Job.xxxij. Leuis erit sup facie aq̄. Itē facit hoiez iracūdū ⁊ aiosū.s.vt nimis audeat ⁊ nihil sufferat.pp q̄ dr ℙuerb.xxij.q: iter superbos sp sūt iurgia. ¶Itē superbia assistat cometē pp quatuor. ¶Primo pp ascēsuz q: cometa siue cometes nihil ē aliud q̄ vapor ire⁹ ⁊ grossus.cui⁹ pteo sibi multū cōuenit q:.s.ē bū cōmixt⁹.⁊ viscosus ascēdēs paulatī ab iferiori pte aeris ad superiorē.sc; vltra mediū frigide regiōis aeris ad illā ptē sc; vbi aer ꝺcauitatē ignis ꝺtigit q̄ dr regio estus ⁊ ibi talis vapor diffundit⁹ ⁊ inflāmat⁹ ⁊ in medio remanet suspsus.⁊ ibi ēt cōtinue nutrit⁹ de thesauro suo q sub eo ē.sc; de ipso fumo paulatī ascēdēte.⁊ iō est in medio flāma alba valde ⁊ spissa. Illud aūt q̄ distat a medio diffusū ē ad lat⁹ alterū ⁊ ē tenue.⁊ iō hz flāmā tenuē ad modum nubis albe.⁊ hec vocat coma. Et hoc Cōstātinus dicit sup libro ℳethe.cōcordās sc; cum Auicenna ⁊ Algazele. Et bis autem habetur.q: Cometa est ex vapore terrestri multum eraltato.igne inflammato continue eleuato ⁊ comato siue caudato. Et talis est superbia hominis que in altum se erigit.vehementer incenditur.continue ascensuꝝ petit ⁊ caudam post se trahit. ℙtimum est contra naturam.q: homo est nature terrestris tam origine q̄ resolutione.quia de terra est ⁊ in terram redit.terre autem cum sit grauis non ē ascēdere.sed descendere. Et quo patet q: non est hominis superbire sed potius se deijcendo humiliare tē. Et iō Ecā.x. exprobrādo dicitur ei. Quid superbit terra ⁊ cinis? Scōm aūt sc; igniri.q: homo superbus frequēter ⁊ faciliter ⁊ ꝑ modico idignaf ⁊ ex

hoc in ptrario tpe. citi⁹. n. possūt curari q̄ frigida frigo curant. Sed iuuenes ⁊ colerici qui sunt calidi ⁊ sicci ex ⁊simili tpe pcius hūt videlz si nimis alia sapiant si nimis platōis desiderio succensi calent. Vnde in hoc tpe pessima ē infirmitas q̄ venit ex colera. min⁹ mala q̄ ē ex pblegmate: quia augmēt̄at materia infirmitatis ex ⁊simili natura tpis. In hoc igit tpe vtile ē vti frigidis ⁊ humidis. Vtat ergo frigidis i. cōsideratiōibus timorē inducētibus ad reprimēdū nimiū calorē. i. nimiā p̄sumptionez idiscreti feruoris. Vtēdū ēt est humidis i. ⁊sideratiōib⁹ ad fletū inducētibus ꝫ arditatē supbie q̄ scz q̄q̄z ꝓuenit ex nimia cōfidētia sui. Vū ad hoc valet ⁊siderare casus ⁊ lapsus scōz virorū. ⁊ ēt hūilitatem ⁊ lachrymas eoz vt Dauid ⁊ ℙetri apli ⁊ aliox filiuz. Iteꝫ in hoc tpe ascēdit sol vsq̄ ad Cancrū ⁊ fit ibi estiuale solsticiū. Solsticiū aūt solis ē in via charitatis sūmus grad⁹ amoris. scilz vt nihil vltra deū siue supra diligat. Vocat ēt Cancer tropicū signū idest ⁊uersiuū vt ab amore dei ⁊uertatis ad amorē ꝓtimi. Hic ē cui regressus a Cācro ad virginē. a feruenti amore dei vsq̄ ad castū amorē ꝓtimi. Sol autē in cadē estate tria signa dī obtinere. in ꝓncipio Cācrū. in medio Leonē. in fine Virginē vt habeat charitas in Cācro ad ꝓtimū in ⁊uersiōe cōpassiōis. in leone vigilātia circōspectiōis. in virgine. in puritate, dilectiōis. Cācer ℞o retrogradit. Leo dorsiōs aptos oculos hz. Virgo ē q̄ carnalē cōmixtionē adhuc ignorat. Hui⁹ ēt tēpis ꝓptū ē radices herbax ⁊ arbox ficcare. Sicca eni ē spēs hui⁹ mūdi ⁊ siccant herbax ⁊ arbox radices dū nullo terrene dilectatōis hūore nutriūt fideles. ¶Quartus status aie ē sub maturitate discretionis siue pfectōis quā designat tpus autūni Nā ꝓmo in autūno crescit melācolia. per quā significat tristicia de peccatis. q̄ quāto pl⁹ tū magis hz crescere imēsitas doloris de defectib⁹ ⁊ peccatis. vū Ecc. i. Qui addit sciaz addit dolorē. Iteꝫ in h tpe meli⁹ hūt significari pei⁹ melācolici pei⁹ senes. meli⁹ pueri. Habuisti p fāguinē dulcedinē charitatis habes nūc p colerā magnā tristiciā ō peccatis. In ℞o vite nouitatē. in autūno ita turitatē vt tēperiē maturitas vite nouitate. vite nouitas ⁊silis maturitate. vt noui ⁊uersus ꝓuenire desideret ad maturitatē pfectōis senex recogitet q̄s feruēs fuerit in initio ⁊uersiōis Si ergo sic in vere ⁊ in autūno etates hūores alternādo ⁊sideral in hijs tpib⁹ vtrozūq̄z nās icolumes seruas. Iteꝫ opz in hoc tpe vti calidis ⁊ hūidis. Nō. n. sufficit ad ⁊seruādū aje sanitatē siccari ab hūore voluptatuz refrigerari ab estu viciox. nisi ēt ifūdaris supne cōtē platiōis rore ⁊ sāctispūs fiāt accēdari amore. Iteꝫ solet in autūno sol tria signa obtinere. libraꝫ videlz in ꝓncipio scorpionē in medio. sagittariū in fine. libra in qua sol equis equoctiū facit eōli lāce pōderat dico ⁊ noctes. ⁊ tu equali lance pondera bonas ⁊ malas opatiōes. Scorpio ℞o cauda minatur. aculeo pūgit. aculeꝰ in cauda dolor est in fine. Cū āt ad maturitatē etatis ꝓueniat time piculū mortis. sagittari⁹ āt ex duabus naturis ⁊stat. feria. s. ⁊ hūana. supior ℞o homini iferior ℞o assistat aiali. Qui ℞o rōnabilr vinūt digni sūt celo. q̄ ℞o bestialr digni sūt iferno. arcū tenet. i. sagittā iacit. Est āt iustox arc⁹ spūal⁹ itelligentia. corda doctria. sagitta ℞ba doctrie. pharetra ℞o memoria. Huc arcū tetēdit dūs ⁊ paut illū. Arcū. n. nobis pat dūs cū nobis sacre scripture itelligētiā explanat. Et hoc arcu mittūt sagitte potēti acute. q̄ sic vlneārt corda trāsfigāt. Nouit. n. dūs vt dic⁹ Aug. sagittare ad amorē. Hac sagitta vulnerast cor hois deuoti. vt dicat. Vulnerasti cor meū tē. Can. iij. Vtinam percussus p hec iacula morerer mundo.

¶Capitulus. lxxv.

Vbia ē filia marti. Mars ⁊m ℙtho. disponit natū ad mobilitatē ⁊ ai leuitatē. iram ⁊ aiositatē q̄ oia cōpetūt sup

bie. Nā facit hoiez mobilē. i. icōstātē. Est eni ꝓz Aug. supbia puersc celsitudis appetit⁹. ⁊ iō ē fīē qdā vet⁹ q̄ excelsas sūmitates arboz. i. elatas mētes hoiuz ⁊mouet. ⁊ eas firmas ⁊ qetas nūq̄ ee ꝓmittit. Iteꝫ facit aiuz leuē. Nā fīē ligna deficcata ab hūore aq̄ efficiunt leuia. Ita p supbiā ⁊sū pto hūore gr̄e efficit mēs leuissima ⁊ ē supbus aius velut vter vēto plen⁹ Job. xxxiij. Leuis erit sup facie aq̄. Iteꝫ facit hoiez iracūdū ⁊ aiosū. i. vt nimis audeat ⁊ nihil suffert. pp qō dī ℙrouer. xxij. q̄ iter supbos sp sut iurgia. ¶Iteꝫ supbia assistat cometē pp quatuor. ¶Primo pp ascēsuz q̄: cometa siue cometes nihil ē aliud q̄ vapor ire⁹ ⁊ grossus. cui⁹ ꝓtes sibi multū cōiacēt q̄. s. ē bū cōmixt⁹ ⁊ viscosus ascēdēs paulati ab iferiori pte aeris ad supiorē. scz vltra medīū frigide regiōis aeris ad illā ptē scz vbi aer ⁊cauitatē ignis ⁊tigit q̄ dī regio estus ⁊ ibi talis vapor diffundit ⁊ iflāmat ⁊ in medio remanet supspissus. ⁊ ibi ēt cōtinue nutrit⁹ de thesauro suo q̄ sub eo ē. scz de ipso fumo paulatiz ascēdēte. ⁊ iō est in medio flāma alba valde ⁊ spissa. Illud āt q̄ dictat a medio diffusū ē ad lat⁹ alterū ⁊ ē tenue. ⁊ iō hz flāmā tenuē ad modum nubis albe. ⁊ hec vocat coma. Et hoc Cō flātinus dicit sup libro Methe. cōcordās scz cum Auicenna ⁊ Algazele. Et hic autem habetur. q̄ Cometa est ex vapore terrestri multum exaltato. igne inflammato continue elevato ⁊ comato siue caudato. Et talis est superbia hominis que in altum se erigit. vehementer incenditur. continue ascensiuꝫ petit ⁊ caudam post se trahit. ℙrimum est contra naturam. q̄: homo est nature terrestris tam origine q̄m resolutione. quia de terra est ⁊ in terram redit. terre autem cum sit grauis non ē ascēdere. sed descendere. Et quo patet q̄ non est hominis superbire sed potius se deijci endo humiliare tē. Et iō Ecā. x. exprobrādo dicitur ei. Quid superbit terra ⁊ cinis? Secūm aūt scz ignitri. q̄: homo supbus frequēter ⁊ facilter ⁊ p modico idignat ⁊ ex cādescit in irā. Hoc inquā iest ei ꝓter naturā. Non. n. ex natura propria vapor hz caliditatē. sed potius frigiditatē. cuz terra sit elemētū naturalr frigidū. Inest ergo illi icēsio ex loco ad quē elevat. Sic homini ē ꝓter naturā q̄ feruescat in irā nimiā. cui bō sit aial māsuetū natura. Inest ergo inflāmatio iracūdie ex ipa elatione superbie Ecā. x. Non ē creata a deo hoiꝰ supbia. nec iracūdia natiōi mulierū. Est ⁊ supbie ꝓpriū expetere in hoibus cōtinuū incremētū. ⁊ ideo nūq̄ quiescit q̄: semp petit ascēsum sm illud. ps. Supbia eoz qui te oderūt ascēdit semp. ℙatet ēt q̄ supbia dum semp valt ꝓcire aliox sequelā expetit nūq̄ caudā vel comā habere. Nullū eni vult precedere sed oēs retro venire. Vū Roma nox siue ruscox vulgar ꝓuerbiū dicit. Ad homo arroganter nullo diffidente. Ad homo arroganter la teda tranante. Et ideo dicitur Apoc. xij. q̄ cauda draconis trahebat tertiā ptē stellaꝝ celi. ¶Secūdo supbia assistat ⁊nā ptē stellaꝝ celi. ¶Secūdo supbia assistat cometē ꝓpter aspectū. q̄: cometes de die non appet sed solū de nocte cōspicat q̄: scz hō supbus dū lucē gratie amittit tenebras ignorātie necessario incurrit Job. xxxvij. In manibus abscōdit lucē. i. supbus. Vñ glosa dicit ibi q̄ imanes sūt q̄ te elatis cogitationib⁹ extollūt q̄s lux abscōdit qua veritatis eis cognitio denegat. ¶Tertio ꝓpter motū. q̄: cometē rotant ad modum stellarū ⁊ sequūtur eas quousq̄z abscōdantur Et p hoc alpetragi⁹ in astrologia sua nona ꝓbat ignē moueri circulariter. q̄. s. ille vapor incensus ei adherēs in circuitu rotat. Vñ ⁊ Dthoan cētilogo ꝓpositiōe tertia vocat cometas sedas stellas sm ex positionem Hali ⁊ Abraaz ⁊ Bugafari. Sic ēt superboz ē ꝓpriū involutiones ⁊ circuitus querere sm illud. ℙsal. In circuitu impij ambulāt. q̄: dū interiora nō aperūt i exteriore labore fatigant. ¶Quarto ꝓpter signū q̄: cometē signāt mortem magnoz. destructionē regnoz ⁊ cōcussiones bellox. Vñ recitat Sen̄a in tertio libro de naturalibus quesitis. q̄ post mor

tow demetrii regis pax ante bellū actū
cū comera fuisit nō minor sole fm appen
tiam. Bisi ante aductū caroli comitis ,p-
mū cie t fratris regis francie q erat p pa-
pā Vrbanū factus rex italie.t vocat⁹ ab
eo vt veniret in regnum.qō scz fuit Anno
M.cclxiij.sequēti āno dñi.M.cclxiiij.ap
parui comera marim⁹ in mense Augusti
tutta signū cēli patatum ,pcedēs versus
meridiē donec ad stellationē oriētis ap-
propiquauit.t nūc ad vnā ptē nūc ad aliā
dirigebat comā.duranitqz p plures men
ses.cuius coma se extēdebat in lōgitudinē
p quartā partē nfi hemisperij. Et sequēti
āno.scz.anno dñi.M.cclxv.debellat⁹ ē mā
fredus.cū exercitu suo p dñm regē carolū
apud beneuētū.vbi ipse mānfredus occubu
it cū magna strage gētis sue. Nō aūt pdi
cte significatōis comete ē q: comete sūt ō
cōplectiōe martis t fūt ab ipso vt a primo
efficiēte scz cōiunctio eius cū ioue augeat h
Primum aūt martis signat mortē violētā
qua magi mouunt magni q̄ pui. Et quia
mars ē ichinās ad irā cōcitat calorē regen
nū populos cuius cōmotio fortior ē i ma
gnis q̄ in paūs. Hec oia signata p come
tas supbiā sequunt scz occisio magnorū
dū vi⁹ ꝫ aliū insurgit ex supbia. Et ideo
dicit Ysaie.xiij.de rege caldeoꝝ superbo.
Tū vulneratus es sicut nos t nostri filios
effect⁹ es.detracta ē ad iferos supbia tua.
Cecidit cadauer tuū. Itē destructio regno
rū.q: scz per supbiā diuidunt gentes t re
gna.t oē regnū in se diuisum desolabit.vt
dicit Luce.xj. Itē cōcitatio bellorū. Vnde
Prouer .xxij. Arma t gladius in manu
superbi. Item superbia assimilatur toni
truo. ¶Primo q: tonitruū dua animū pul
lificantiū ledit. Et sic supbia opera spūa-
liū virorū destruit Aug. Superbia bonis
op⁹ isidiat vt pereāt. Et iō Greg. dicit.
Qui perit oē qō agit si nō in būilitate solli
te custodit. Psal. Fulgura coruscatiōes t
dissipabis eos. Fulgur.n.t coruscatio fit i
tonitruo scz illud Psal. Vox tonitrui tui
in rota illuxerūt coruscatiōes ꝛc. Superbi
eni spiritualiter dissipant q: tonāt seipsos
magnificando.fulgurant alios despicien-
do.coruscant opera sua ostendendo. Et no
ta q: vox tonitrui.i.superbi dicitur esse in
rota q: quicquid etiaz de alijs dicit in lau
dem propriam reflectit. ¶Secundo q: to
nitruum pregnantes abortire facit. Et si-
militer superbia bona proposita in corde
preconcepta ne pariantur.i.ne opere com
pleātur efficit.vnde monetur homo Eccl
xxxij. Age ꝛceptiones tuas nō in delicijs t
verbo superbo. ¶Tertio q: tonitruū tur-
res altas concutit.t aliquando deijcit.
Quia scz superbia perfectissimos viros i
uadit.t aliquando etiam eos vincit. Ipsa
etiam deiecit angelos de celo.t homines
de paradiso Sapi.xiiij. Ab initio cum pe
rirent superbi gigantes ꝛc. Sunt enim gi
gantes omnes viri virtutibus eminentes
quos dum elatio superbie vincit. proinde
perire facit. Vnde Apoca.xvj. Dicitur
q: facta sunt tonitrua. Et postea subdunt
q: ciuitates gentium ceciderunt Quasi.n.
quedam tonitrua sunt hominum superbi
entium corda:que tamen ciuitates deijci-
unt quia ipsa munimenta virtutum an
nihilant t destruunt. ¶Quarto quia toni
truum arbores euellit.Quia scilicet super
bie vicium etiam hominēs actiuos t fru-
ctuosos subuertit. Eccli.x. Radices genti
um superborum arescerit deus. Nam si-
cut perit fructus arboris arescente radice
ita perit virtus boni operis superbiente
corde. ¶Quinto quia tonitruum magis
in altis locis q̄ in infimis ledere con-
sueuit:quia videlicet elationis ꝛcitatio ma
gis eos qui sunt in sublimi q̄ eos qui sūt
in humili inuadere consueuit. Isa.xxvij.
De corone superbie siue accipias de coro
na clericorum seu prelatorum siue de co-
rona dominorum t regum. ¶Sexto quia
tonitruum diuersimode ledit t percutit.
Et ponuntur precipue quīnq; modi per-
cussionis t fulminationis tonitrui qui sa
tis congrue superbis t tyrannis hominī-
bus adaptantur. ¶Primus est quia ex to

nitruo qñqz egreditur sagitta que di
citur tela tonitrui.t de huiꝰ sagitte dicit
Psal. Etenim sagitte tue tranicunt. vox
tonitrui tui ꝛc. Hec aūt sagitta scidit t icē
dit quicquid inuenit. Veneratur enim ta
lis sagitta in nube viridi profunda ex va-
pore sicco ibi inflāmato hoc modo.q: va-
poralis cōmixtio terrestris vaporis incē
ditur.t cum tangit viridem nubez in qua
est inclusus.que est iam in conuersione ad
aquam conglutinatur vt farina in pasta.
fortissima aūt incensio obuiat.ita q: hūo-
re nubis non extinguitur.t sic conglutina
tus vapor fit humidus.t ideo in inferiori
parte acuitur.vbi primo incipit distillare.
t est grossus in parte.t sic postea indurat
in lapidem:qui scz est rubeus t ad modum
sagitte inflāmatus egrediens scindit t in-
cendit quicquid inuenit.Quasi ergo sagit
ta lapidea in resolubili nube ē cor tyrāni-
cum t superbum in mortali carne. Hec sa
gitta est lapidea ignea acuta t noxia t ta-
lia sunt superborum t tyrānorum corda t
opera:scz lapidea per duritiam crudelita-
tis.ignea per ambitionem dignitatis.acu
ta per astuciam malignitatis:t noxia per
violentiam potestatis.t ideo non imerito
tonitruum superbie formidatur tales sa-
gittas emittens. Vnde in.ps. A voce to-
nitrui formidabunt ꝛc. ¶Secūdus modꝰ
percussionis tonitrui est quando talis va
por terrestris est minus conglutinatus et
in nube minus aquosa.tunc enim non cō
tinuatur sed incensus ibi egreditur cū im
petu.t scindit iterum t incendit. sed non
scindit nisi ligna.t non lapides nisi raro.
scindit aūt ex impulsu t incendit ex inflā
matione. Et huic assimilatur illorū super
bia qui impulsi fastu glorie vel malorum
suggestione t inflāmati impetu ire.nō la-
pides duros.i.non sibi resistere valentes
scz ligna mollia.i.potētiores.t sibi resistere
nō valētes inuādūt. Psal. Dū supbit ipi⁹
incenditur pauper. ¶Tertius modus est
qui scindit corpora solida sed non rara. t
hic est vapor rubeus clarus qui nūq̄ facit
lapidem.t sua flāma nūq̄ separatur a va
pore.t hic nūq̄ scindit nisi sint valde com
pacta corpora que sunt magne quantitatis
q: hec resistunt ei.t hic interficit hominem
t apparet in eis odor combustionis t nō
videtur vulnus. Quia cum vapor sit sub-
tilis intrat sine vulnere.et si inuenit aurū
in bursa cōminuit aurum t non ledit bur
sam:q: bursa vt rarum corpus vans lo-
cum pertransitur de facili. Aurum aūt vt
compactum resistit.t ideo quandoq; mi-
nuitur in partes quandoq; in pulueres.
Vnde aliquādo accidit q: perforauit gla
dium t non lesit vaginam. Huic autez as
similatur superbia eorum qui solum ma-
gnis t potentibus se opponunt .subiectis
aūt t impotentibus se opponere dedigna
tur.sicut dicitur de leone q: fortia anima-
lia inuadit.sed vilibus subiectis ignoscit.
Talis sicut dicit Augu.fuit antiquitus su-
perbia populi romani.qui scz sibi voluit p
poctam in laudem suam ascribi quod no
stra scriptura sacra attribuit soli deo.scz si
bi ,ppium eē parcere subiectis t debella-
re superbos quod scz Jacobi.iiij.attribuit
ipsi deo. Deus inquit superbis resistit. hu
militibus aūt dat gratiam. ¶Est etiaz ciui
dem vaporis alius quidem modus cuz ex
minus aquea nube egreditur quia subin-
trat t non ledit dividendo vel aperte incē
dendo.sed est coruscatio rubea valde noci
ua t illa nocet vineis sicut dicunt vinito-
res.t precipue botris illis qui sunt multū
folijs cooperti.cum per aliquod foramen
proijcit coruscatio illuc vaporem cum rā-
dio suo eo q: ille vue lese euaporare non
possunt. Et hec coruscatio non adeo est no
civa corporibus cum directe cadit.sed su⁹
radius ei quem attingit est nocivus.q: cor
rumpit ipsum eo q: hoc sit de natura illi⁹
vaporis. Vnde hac de causa quidaz aspi
cientes inflati sunt in facie t quidam exce
cati in oculis. ¶Huic ergo assimilatur su
perbia t malicia quorūdam proditorum.
qui minus habēt de nube aquea idest de
humanitate spiritate.t habent coruscatio

figuratum est.j. Paral.x. Vbi banaias i
terfecit leonem tempore niuis. Leo signi-
ficat superbum quem in tempore niuis id
est in frigore malicie diabolus extinguit.
Vnde in his mentibus frigidis superbie
multi pereunt eterna morte.ij. Regum.j.
Jndyti ibit super montes tuos interfecti
sunt. ¶Item superbientes de pulchritudi
ne siue fortitudine corporis assimilantur
collibus. Nam collis est tumor terre bre-
uis. vnde t dicitur tumulus quasi tumēs
tellus. Nam superbi tales de vanitate in
tumescunt q3 de terra idest de corpore t
cito vastantur. q3 boues dicti bonis sunt
t ideo mores sequens hanc superbiam col
lium in pulucrem redigit Jsaie.xlj. Colles
quasi puluerem ponce. t ideo talis superbia multum decipit t fallit gloriātes t cōfidētes i ea Jhere.iij. Vere mēdaces colles fuerunt. Fallax enim gratia t vana est pulchritudo vt dr̄ Prouer.vltimo t simile est de fortitudine. Vnde Jhere.ix. Nō glorietur fortis in fortitudine sua. ¶Item superbi assimilantur fluctibus maris.

¶Primo q3 fluctus se mutuo collidunt t similiter superbi mutuo se invadunt t ledunt. t hoc est de diuina sententia vt superbi scinuicem dejciant t expellāt Eccli. xxix. Comouit illos quasi fluctus maris viros potentes gigantes migrare fecit t vagati sunt in gentibus alienis. ¶Secundo q3 fluctus nūc sursum nūc deorsū mutuo se impellunt. Similiter superbi nūc extolluntur nūc dejciunt. Vnde aliquando superbi sunt in exaltatione Psal. Exaltati sunt fluctus eius. quandoq3 vo in fractione siue dejectione Job.xxviij. Confrigēs tumentes fluctus tuos. Quasi enim mare tumētes fluctus suos confringit cū mundus ipse sciens potētes t superbos opprimit. ¶Tertio q3 fluctus spumam t ventum gignunt. Similiter superbia gignit spumam iniquitatis t ventum vanitatis. Vnde dr̄ in epistola Jude. Hi sūt fluctus feri maris despumantes suas cōfusiones Jacobi.j. Similis est fluctui ma
ris qui a vento sēz vanitatis mouetur t circunfertur. ¶Quarto q3 fluctus arenas inuoluunt t superius secum ferunt sic superbi inuoluunt alios mitiores secū si est ad consensum sue superbie trahunt: sicut lucifer traxit alios angelos Exo.xxiij. Jnuoluit eos dūs idest inuolui permisit in medijs fluctibus. ¶Quinto q3 fluctus pisces allidunt. q3 superbi alios quos inueniunt molles t impotentes persequuntur t opprimunt. Vnde Job.xxx. Jā persona sic oppressi conqueritur dicens. pedes meos subuerterunt t oppresserunt quasi fluctibus semitis suis dissipauerunt itinera mea infidiati sunt mihi t prevaluerunt. t non fuit qui ferret auxilium. ¶Sexto q3 fluctus maris naues in periculo ponunt. Per naues intelliguntur ecclesie q3 superbi persequuntur t destruere moliuntur Mathei.viij. Venti t fluctus in naui. Venti tentationes demonum t fluctus idest persecutiones superborum in naui. i. in ecclesia xp̄ianorum. ¶Septimo q3 fluctus semper in motu sunt t quiescere non possunt. sed vel omnino deficiūt. vel se agitant t propellunt. similiter superbi semp sunt inquieti in se t etiam in alijs quousq3 vel ipsi dificiant vel alios vnde volunt propellant Jsa.lvij. Impij quasi mare fer uens quod quiescere non potest redundāt fluctus eius in conculcationem t lutum, t non ē pax dicit dominus deus impijs. ¶Item superborum scientia sicut inflat eos in corde ira reddit eos tumidos in locutione. t ideo assimilatur aque montane Aqua enim montana que extra ebullit cū diu bibitur facit gulas strumosas t ppter nimiam frigiditatez multiplicat pblegma grossum in gutture. Aqua enim montuz est scientia superborum que strumositatez facit in gutture. i. tumorem in voce siue locutione. Nā facit eos verba fatuosa t ampullosa proferre. sm illud Horacij. Projecit ampullas t serquipedalia verba. t ideo superborum fastuose locutiones sunt agonizantibus similes. q3 magnum sonitum

faciunt t nihil distinctum seu rationabile proferunt Psal. Dixerunt t turbate sunt aque eorum Job.xxxiij. Verba illi3 non sonant disciplinam.

¶Capitulum.lxxvij.

Temperantia assimilat mercurio propter tria. ¶Primo propter dominium. q3 mercurius dicitur aquis dominari. Vnde Lucan3 loquēs de mercurio ait. Quem deus aquax percussit. Similiter temperantia aquis concupiscentie dominatur. t flurum carnis. i. luxurie lubricitatem restringit. Vnde sine tēperamento virtutis huius murus continentie ruit Ezc.xliij. Dic ad eos qui liniunt absq3 temperatura q3 casurus sit. Illi enim absq3 temperatura liniunt qui carnem suam innumeris delitijs nutriunt. t q3 non eis adest temperantie modus cadit protinus continentie murus. ¶Secūdo propter effectum. q3 sēz mercurius conceptum vel natum sub dominio suo disponit ad sapientiam. Vnde a sapientibus deus eloquentie dictus est. Et ideo gentiles Act.xiij. vocauerunt Paulum mercurium q3 ipse erat dux verbi. Similiter tēperantia ram ciborum q3 venereorum disponit ad sapientiam. Quod signo nature ostēdutur seu creationis. Nam deus corpus hominis qui preceteris animalibus sapientia pollet in matrimo temperamēto constituit t ad equalitatem complexionis inter omnia corpa maxime redurit. j. Lorin.xij. Deus temperauit corpus tē. Et ic circo nos ipsum a superfluis t inhonestis temperare debemus. Dicitur etiā mercurius fuisse deus palestre sm Jsido. eo q3 cum sole luctatur volens eum superare. semper enim iuxta solem graditur nūq3 plus distans ab eo q3 per tres gradus. Vnde raro videtur q3 fere semper sub radijs solaribus occultatur. Hec luctatio cum sole est pugna carnis cum rōne volentis eā superare hanc luctam caro excitat sed tēperantia sedat ipsam carnem rōni subijciens vt eam sequatur t iuxta eam vadat sicut mercurius iuxta solem. ¶Tertio propter principatum. Nam sm Ptholo. sub mercurio sunt gemini. regnat in virgine. in piscibus regnum eius abscedit. Sic tē perantie subsunt gemini. i. sensus corporis qui sunt geminati. vtpote q3 due sunt aures duo oculi. duo nares. i. duo foramina narium. t sic de alijs. Habet enim temperantia sensus corporis refrenare t castificare. regnat in virgine q3 potissima temperantie species est virginitas. sed deficit in piscibus idest in his qui viuūt in aquis delitiarum. Perit enim castitas in delitijs sicut Ber. dicit.

¶Capitulum.lxxviij.

Tentatur fortius t frequentius penitens q3 peccatores. Et hoc apparet per similitudinem venti. Naz sicut Seneca in quarto libro de naturalibus questionibus dicit. circa auroram fit ventus q3 tunc vapor ventum faciens est collectus t radius solis appropinquās percutit gelidum aerem. Sed in prima p te noctis raro fit ventus q3 ille vapor non est copiose collectus. Per auroram ergo intellige penitentie conuersionem per quaz nox peccati expellit t dies gratie illucescit t tūc diabolus varie tēptatiōis vētū suscitare conatur. Sed existente homine in tenebris seu nocte peccati raro fit vent3: q3 parum tentat diabolus. Et ideo super illud Eccli.ij. Fili accedens ad seruitutē dei sta in iustitia t timore t prepara animam tuam ad tentationem notat Ber. dicens. Non ait ad requiem sed ad tentationem q3 hostis noster nos adhuc in hac vita positos quanto magis sibi rebellare conspicit tanto amplius expugnare cōtendit. Illos enim pulsare negligit quos quieto iure possidere se sentit. Contra nos No vehementius incitatur cum ex corde nostro quasi ex iure proprie habitationis expellit Item deficiente estu tentationis abundāt lachryme compunctionis. Nam in autū

nis precipue circa finem abundant pluuie eo q̄ calor cessatio qui ꝓtinebat vapores remissus est t plus elevat q̄ ꝓsumit. Est eni quasi calor cessatio feruoꝛ tentationis. quo deficiēte t lēperie subsequēte sequuntur pluuie.i.abūdātes cōpūctiōes lachrymē Dicit.viij. Finita ē estas.t ita subdit quis dabit capiti meo aquā t oculis meis fontē lachrymaꝝ. ¶Capitulum.lxxix.

Timere debēt sci viri q̄ diu sūt in carne q̄ frūctūꝝ videantur spū feruētes. ¶Primo ꝓpter ipsā carnis fragilitatē. Sūt eni similes terre q̄ lz per nām sit solida igneis tñ ptib⁹ cū aere is ē pmixta. Sic ēt ista viri licz babeant ex pte spūs soliditatē sanctitatis t igneitatē.i. feruiditatē charitatis tñ imutā t ꝑfectaz acri idest fragili t passibili carni. Vnde dr Matth.xxvj. Spūs ꝓptus ē caro aūt infirma. Vnde Apo.ij.Corin .iiij. Habemus thesauꝝ in vasis fictilib⁹. ¶Secundo timēt sancti ꝓpter suoꝝ defectuū multiplicitatē.terra eni interi⁹ ē cauernosa ,et spōgiosa. Sancti.n.cū se introrsus ad sanctiꝑos reducūt vt eis vita sua mlti⁹ ōsecrib⁹ plena non solū puis lz etiaz magnis. Sūt enim defectus vite velut ꝓcauitates terre.Cauerne aūt sūt cōcauitates magne significātes defectus maiores. Sed velut spōgiositates pue sūt culpe t defectus leuiores. Dū ergo sci i ꝓspectu diuī iudicij vitā suā introrsus reuoluūt velut terrā cōcauitatibus.sic vitā suā defectib⁹ plenā ē recognoscūt.de qb⁹ apud iudicē vehemēter iudicari metuūt.vii ps.dicebat. Mō i tres in iudiciū cū seruo tuo dñe. Silr Hiere.sub terre filitudie defect⁹ būanc vite cōsideras dicebat. Aspexi terrā t ecce vacua erat Hiere.iiij. ¶Tertio timēt sci suaruz cogitationuz t affectionum impuritatem t tentationum impetuositatem. Nam sicut terra in suis cōcauitatib⁹ est diuersorum vaporū susceptiua t ēt vētoꝝ quoruz violētia aliquādo ꝯcutit rūpit t terremot⁹ marini iterdū generant. Sic ēt sancti viri q̄q̄z ex suis defectib⁹ vapores malarū cogitationū vel immūdaruz affectionū sūpūt t ventos subitāneos.i. tentatiōes vt bemēteꝝ p quas cōcutiunt t iterdū p consensuz rūpunt.t ita fit terremot⁹.Laic motus in peccatū Dest.xj. Appuerunt terremotus t turbatio sup terrā. ¶Timor mūdanoꝝ assimilat terremotui qui sp fit ad latus t p modū tremoris nō sursum neq; deorsum. Sic eni vapor ille mouet q terre motū facit. Sursum eni dr de⁹ cē deorsū iserni⁹ sed quasi ad latus est nobis mūdus mouet ergo sursū q timet dñm.deorsuz q timet iserniū.sed quasi ad latus mouent t tremūt q timēt mūdū t trāsitorias penas Sed frequēter peccatores timētes t fugientes penas transitorias incurrūt penas eternas. Psal.Cadēt a latere tuo tē.

¶Capitulum.lxxx.

Tribulatiōes t amaritudines t quecūq; consolatiōes amicoꝝ dei nō dissoluūt:lz fortiores faciāt. Dñi sūt fides terre q̄ vt dicit Beda vndiq; mari cingit. vndiq; quaqua t tñ nō dissoluit lz pori⁹ solidatur: q: dū ei⁹ siccitas maris būficio humectat ptes terre coadunant q̄ alias in puluerez verterent. Sic ex tribulationū t amaritudinū circūdatiōe stillat mētib⁹ electorum būoꝝ ꝓsolatiōis iterne q̄ aia roborat ꝓsolidat.t sic in seipsaz tota coadunat. vt p ira vel ipatiētiā minime dispgat Psal. Firmauit orbē terre q nō cōmouebit. Ite tribulatiōis amaritudo tutiores reddit sōs viros q̄ ꝓsolatiōis dulcedo. Sicut nauis tutior fert t natat in amara siue salsa q̄ i dulci aq̄.er eo q: aq̄ amara siue salsa grossior t grauior ē dulci. Dñi i ea natat ouū recēs.t in mari palestine mortuo nubil viuū imergit. Ideo nauis vt dcm ē tutius fert t natat in amara aq̄ q̄ dulci. Sic anima ibz amarā aquā tribulatiōis tuta esse pōt. Quia aut ē ei ad purgationē aut ad augmētū meriti. Sed in aqua dulci ꝓsolatio

mum dubitat ne per eas aut resoluaf aut sonte in eis principalr premiet si qd fecisti bonī. Dñi Psal. Renuit ꝓsolari aia mea Et iterū Sapi.xiiij. Trāseuntes mare per rate sez patentē liberati sūt. ¶Ite tribulatio assistatur mari. ¶Primo q: licz mare nō sit potabile vel dulce quo ad gustuz est tñ quo ad multa vtile t ꝑficuū .Nam militat infirmitatū ē curatiuū. Sanat enim hydropicos vlcerosos t scabiosos. Ita ēt tribulatio lz non sit delectabilis sed penal carni in sensualitate ē tñ vtilis t profica spūi.videlz q: sanat infirmitates mentis. Curat.n.hydropicos.i.auaros .vlcerosos idest superbos:scabiosos idest luxuriosos q habēt puritū carnis.q: tribulatio castigat Dñs Matthe.vij. Proiecit in ꝑsūdū maris oia peccata. ¶Secūdo q: mare aūt ex se sit salsum t amarū ꝑ dulcedine tñ venaꝝ p quas facit trāsitū ē sui saporis variatiuū. Silr tribulatio licz videaf amara vt in pūtiā ꝓpter dulcedinē t patientiā eoꝝ q ea tpaliter t trāsitorie sustinēt mutabit in eterni premij dulcoreꝝ . Judith.v. Fōtes amari obdulcati sunt eis ad bibendū. ¶Tertio q: mare lz sit ingentū est tamē ꝓpter ꝓtinuū motū suę substantie a sua corruptiōe cōseruatiuū. Sic tribulatio lz ingetat mētē vel carnē tñ cōseruat eam a corruptiōe luxurie Eccl.xi. Malicia vnius hore oblionē facit luxurie Job.xiiij. Recedūt aque de mari t fluuiꝰ vacuefactus arescat. Aque eni.i.cōcupiscētie carnis recedūt de mari.i.de amaritudie tribulationū.t tūc vacuefactus sit fluuiꝰ.i.luxurie fluxus. ¶Ite tribulatio seruētē spū cōpunctiōis cognit.t vētū vanitatis excludit. Cuius crēplū ē q: ꝑpe estatis in pte septētrionali generat spūs multꝰ.t vapor coartat q facit terrā tremere. Jb.n.iustra mare ōsi quotidie terra tremit.t tā fortis ē ibi motus cq vel bois ita q: vasa plena liquoribus effūdūtur. Dñi qdā ꝓnauit terrā septētrionalē lācea lōga.t eruit vētus tāt⁹ q: fere diruit magna domū. Per terram septētrionis intelligit aia peccatoris frigida a calore charitatis . Est eni subiacēs septem capitalibus vicijs que tamen estate charitatis calefacte cōcipit spūs multū cōtritiōis.vaporē cōpūctionis.t tremorē humiliationis.ita q: vas cordis plenū liquore peccati euacuet effusiōe ꝓfectiōis.t iterdū terra.i.corꝰ ꝓfoꝛat lancea longa attractione diuturne macerationis t afflictionis.excluditur t erit ab homine vētus ois peccati t vanitat. ¶Capitulū.lxxxj.

Trinitas diuinaꝝ ꝓsonaꝝ in vnitate ēntie repsentatur generalr in oibus creaturis. Et hec repsentatio in creaturis irrōnalibus vestigiū appellatur. Quelibz eni creatura subsistit in suo ē t bz formā p quā determinatur ad spēm.t bz ordinē ad aliqd aliud. Per ꝓmū repsitat patrē per scdm filiū.p tertiuz spūsanctū. ¶Ite in magnitudine creaturarū cognoscit potētia ꝓsonaꝝ dispositiōe filij sapia.an ornatu bonitas spūsancti.

¶Ite in quolibet individuo inuenies vnitatē spēi t vtilitatē.quoꝝ primā cōuenit patri.scdm filio.tertiū spūsancto. ¶Item scriptura dicit q: omnia constituit deus in nūero pōdere t mensura Sapi.xj. In omni enim creatura est vnitas veritas t bonitas.siue modus species t ordo vt sic in omni creatura.quo vna ostenderetur principij vnitas t quo trina personaruz trinitas. ¶Item inuenitur in omni creatura quod est quod discernit t quod congruit. Sed omnes iste distinctiones siue assignationes vestigij ad personarum trinitatem reducuntur vt per se ē manifestuz. ¶Itez apparet repsentatio trinitatis in omnibus substantijs. Nam in omni substantia creata fm Diony. inuenitur essentia virtus t opatio.quoꝝ primū conuenit patri secundum filio.tertium spūsancto .Specialiter aūt reperitur sancte trinitatis repsentatio in substantijs incorpoꝛeis t imaterialibus sez in animabus t in angelis.

Generaliter aūt in tres dūcitur spēs.q̄ sūt vegetabilie que ē in plantis. sensibilie

ꝯ ē i deū. ⁊ rōnalia que ēt in hominib⁹ ꝯ oib⁹ trib⁹ ꝯpetit vna rō aie cōio. Et i vna cōi aie rōe reputat vnitas ēntie. sed i tripha aie distinctiōe reputat psonarum distinctiō. Sz excellētior adhuc reputatio trinitatis ē i anima rōnali. scz propter modum imaginis ꝓpter quā dr. q⁹ homo ad imaginē dei factꝰ ēt. Nā sic sūt i vnitate essētie diuine tres psone. ita in vna essētia rōnalis anime tres potētie sūt. s. memoria intelligētia. ⁊ volūtas imago eni trinitatis diuine nō inuenit in homīe nisi ꝑ mētē In alijs vero ꝓib⁹ ostenditur ibi repsentatio solūz ꝑ modū vestigij. Sed adhuc trinitatis imago attēditur in mēte et magis ꝑ actꝰ dicta⁹ potētiaꝝ cū ꝑ potētias ipsas. Propterea q⁹ psone diuine distinguūt ꝑ processiōez Vbi a dicēte et ꝓcessione amoris vtrūq⁹ ꝓnectentis. Verbū aūt in ania fine actuali cognitiōe nō ꝓt esse vt Aug. dicit. Vñ principalit attēdit imago trinitatis in mente ꝑ actꝰ ꝑut scz ex notitia rei quaz habem⁹ cogitando interius Verbū ꝓcipimus ⁊ ex hoc i amorē prorūpim⁹. Sed quia principia actuū sūt habitus ⁊ potētie. vnūq⁹q⁹ aūt ē virtualiter in suo ꝓncipio. secūdario tāꝑ ex ꝓcēnti imago trinitatis potest attēdi in anima ꝑ potētias ⁊ habitus ꝑut in eis actꝰ virtute cristūt. Sed adhuc attēde q⁹ imago nō attēditur in notitia. vel amore sui vel alterius rei sz ꝑ respectū ad hoc q⁹ est deꝰ. qa scz mens pōt meminisse intelligere ⁊ amare deum a quo facta est. vt dicit. Aug. Quia vt dictū est diuine persone distinguūt ꝑ processiōz verbi a dicente ⁊ ꝓcessionē amoris. Verbum autem dei nascitur de deo ꝑ notitiā sui ipsius. et amor ꝓcedit ꝑ q⁹ se ipsum amat. et manifestum est q⁹ diuersitas obiectoruz diuersificat specie verpide ⁊ equo ꝓceptum. Vnde attēdit diuina imago ꝑ verbum ꝓceptum de dei notitia. et ꝑ amorem erinde deriuatum Ipsa eni rōnalis anima tribus theologicis virtutib⁹ ꝓficitur scz fide spe et charitate in via. Ipsa aūt in patria tribus dotib⁹ dotabit que sūt visio succedēs fidei: ibefio succedens spei. et fruitio correspondēs charitati. Vñ ꝑz q⁹ i alia rōnali est sanctissima representatio trinitatis et ꝑ esse nature ⁊ ꝑ pfectōz gratie et ꝑ statū glorie. Ad huc aūt expressior et nobilior repsentatio trinitatis est que in angelis reperitur. Vnde ꝑ. Grego. Angelus dicitur ꝑ gnaculū similitudinis. q⁹ in eo similitudo diuine imaginis illuminatur expssa. ⁊ hec similitudo inuenit in quolibet angelo. Repsentat aūt etiam angeli sanctissimā trinitatē in cōmuni. q⁹ distīguūt omnes ꝓ tres hierarchias. ⁊ quelibet hierarchia adhuc tres ordines continet. Vnde deus est in throno vt maiestas. in cherubin vt veritas. in seraphin vt caritas ꝓ que notat trinitas ꝓpriaz. et similit inuenitur in alijs hierarchijs Ité apparet repsentatio trinitatis in substātijs corporeis et materialib⁹. Nā i omni corpore ꝑ. Phos ureo dimensiones cristūt scz lōgitudo i linea. latitudo i superficie. ꝑ spissitudo siue ꝓfunditas dicitur esse in corpe. q⁹ est eꝰ diuersio ꝓprie ꝓpria linea est tm ꝓducens. ⁊ ideo ꝓpriū ꝓ q⁹ est ꝓncipiū nō de ꝓncipio. Linea eni secūdū Pbm. dr eē producēs q⁹ ē ꝓncipium a q⁹ superficies fluit sz dicatur esse non ꝓducta Quia licet dicat fluere a puncto vsqz ad pūctū. qō ñ ē in ꝓtinuo nisi linea ducē tamen nō potest habere a pūcto aliquā qualitatē cuz pūctū sit indiuisibile. Vñ linea ꝑut cōtinua non diuidit i pūcta sed i ꝑtes ꝓtinuas. Et ideo physicꝰ nō ꝑsiderat pūcta cū iste dimēsiones ñ fluāt a pūcto sed a materia. Corꝰ vero ē tm ꝓductū. q⁹ ꝑ fūdū qō est ꝓpriū corpori fluit a superficie Alioquin idē ꝓducēt a seipso si i plāo esset plures superficies. sed tm dicit corꝰ nō esse ꝓducēs q⁹ nō intelligibilis vltra corꝰ alia spēs magnitudinis differēs ab istis. Vñ ꝓfūditas siue corpus ꝓgruit spiritui sancto quia ab aliquo ꝓcedit principio. s. ꝑre ⁊ filio. sz nulla alia diuina psona procedit ab ipso. Dequo etiā dicit. Apo. i. Coun. ii. Scrutatur ꝑ fūda dei. Superficies autez producens ⁊ producta est. producitur enim a linea ⁊ ipsa simul cum linea producit ipsum corpus siue profunditatem. ⁊ ideo competit filio qui nascitur ex patre. ⁊ ab eo simul ⁊ patre spūssanctus procedit. ¶ Item beata trinitas repsentatur in naturis. Competit enim ternarius numerus omnibus rebus naturalibus. Et q⁹ ꝑ Pithagoram esse completum in natura habet ꝑ principium medium ⁊ finem. Ideo Pithagoras docuit deum nature proprietatibus eminentem colere ter in die. Quia ipsa cognitio que de possibili est perficitur tribus scz sensu quo manuducimur. imaginatiōe qua indagamus verum ex his que nos manuducūt. ⁊ intellectu quo conspicimus inuentum. Ideo etiam honoramus deum ter ꝑ termegistum ꝑ tria puncta hemisperij idest mane meridie ⁊ vesperc. vñ ter pithagoricorum ⁊ christianorum adorat ad orientem. Ter termegisti ⁊ machometi ad meridiem. ter Mopsi ad occidentem. ¶ Itez posita sunt a philosophis magnis in cultu dei tria. scz adoratio propter reuerentiam. thus propter distributionez suauissime cognitionis diuine ⁊ virtutum celestiū terrestrium. hymnus ꝑ Pithagoram propter concentum celi. ¶ Item ē repsentatio trinitatis in celis. s. in corporibus celestibus. Computantur enim ab apostolo tres celi. q⁹ dicit se raptuz ad tertium celum propterea q⁹ in spheris celorum tripler est differentia. Quia est aliqō celum mobile ⁊ stellatum sicut firmamentum cum quo etiam computantur septez planetarum orbes qui sunt sub eo. Aliqō Ño est mobile sed non stellatum sicut cristallinum. vel si quod aliud supra ipsum qō sit primum mobile ꝑ astrologos. Tertium aūt quod nec est mobile nec stellatum sicut empyreum quod est beatorum locus. In celo etiam relato ad terram inuenitur tripler dimensio. sunt enim tres vie continue scz longitudo a furſum in deorſum vt reuoluerſo. latitudo a dextro ad sinistrum

Altitudo ab ante ad retro. Igitur in celo ad terram relato. relatio circumferentie ad centrum causat longitudinem ascendēdo ⁊ descendendo. Odo Ño signorum i circulo obliquo facit altitudinem q⁹ ab occidente in orientē facit ante. sed retro est ab oriente in occidentem. Aliuo Ño motuo facit latitudinem. i. dextrum ad sinistrum. ¶ Item repsentatio sancte trinitatis in planetis est. Assignatur eni eis triplex circulus. scz deferens. equans ⁊ epicyclus. ¶ Item in eorum curſu dicitur esse tripler gradus. Quia quandoq⁹ planeta ē retrogradus. qñq⁹ directus. quandoq⁹ stationarius Nam quasi stationarius pater a nullo est procedens. sed quasi retrogradus est filius carnem assumens. tunc enim sol retrocedit vsqz ad decimam lineā. vt figuratum est Isa. xxxviij. idest vsqz ad bumanam naturam. que quasi declinat est post nouem ordines angelorum. ⁊ in decima dragma figurata Luce. xv. Sed quasi directus est spūssanctus. qui missus est ad directionem fidelium. Vnde Psal. Spūs tuus bonus deducet me tē. Sed precipue sancta trinitas. repsentatur in sole. qui est maximus planetarum. In eodem sole ꝑ Aug. tria hec consideramus q⁹ est. q⁹ lucet. q⁹ calet. Primum competit patri. a quo filius habet esse ⁊ spūssanctꝰ. Secūm filio. Tertium spūssancto. ¶ Itez est repsentatio trinitatis in locis. Est. n. tripler locus deputatꝰ creature rōnali. scz locus tūmus idest celū vbi sola letitia. ⁊ ē infimus. s. infernus. vbi sola tristitia. ⁊ est medius hoc est mundus in quo sunt summa speranda. ⁊ infima timenda. Vnde Pbil. ij. In nomine iesu omne genu flectatur celestium terrestrium ⁊ infernorū. In nomine iesu vt dicit Ambrosius trinitas repsentatur q⁹ iesus interpretatur vnctus. in quo intelligitur vngens. ⁊ vnctio ⁊ ipe vnctus. Vngens pater vnctus filius. ⁊ vnctio spūssanctus. Et ideo in nomine iesu olim in apostolorum temporibus credentes baptizabantur in nomine

trinitat'. ¶ Jté repñtat trinitas i ellio q̃ di
linguunt ꝑ pb; triplr. q; sūt simplr. lcuia
vt ē ignis vel simplr. ignis vt ē terra. vel me
dia grauia t leuia sicut aer. qui est grauis
respectu ignis. leuis. aūt respectu aque. t
aqua q̃ est leuis respectu terre. grauis. aūt
respectu aeris. Item in elementis inueni
tur quedam alia trinitas respectu loci: q;
solum tria elemēta se contingunt in loco
generationis. scz aer aqua terra. Aer enim
non plus habet de natura grauis q̃ aqua
de natura leuis. Specialiter aūt ignis re
presentat sanctam trinitatem. q; ignis ap
paret tripliciter. in flāma luce t carbone.
Item q; ignis habet tripler esse. est enim
ignis purus in propria sphera. ignis con
iunctus rei combustibili. scz in aliena ma
teria. t est ignis mixtus. sīn re elementata. i
qua fm quosdam ignis t etiam alia ele
menta sunt actu. Non quo ad esse primū
scz formaꝝ substantialium. sed quo ad cē
sēm scz qualitatum suaꝝ que sunt reduc
te ad mediū. t ideo sunt ibi sicut extrema
in medijs. t fm aliquos nullo modo sunt
ibi actu. sed sunt ibi virtute. Representat
etiam trinitas beata in aere qui distingui
tur per tria interstitia. supremū q̃ dicitur
ethereum t medius ac infimū q̃ dicitur
aereū. In supremo est calor t lux propter
ignis t solis propinquitatē. Similiter in
infimo propter repercussionem radiorum
a terra. In medio aūt ad q̃ non potest p
tingere reflectio radiorū est frigiditas t ob
scuritas. Aqua etiam representat psonas
trinitatis. q; inuenitur aqua tripler. scz cō
densata vt in nube. vel congelata vt i gla
cie. vel liquida vt in fonte vel flumine. Est
enim aqua vnū ex illis tribus que testimo
Jo. v. Tres sūt qui testimoniū dant in ter
ra spūs. aqua. t sanguis. spūs inquā san
ctificatiōis. aqua ablutiōis. sanguis redem
nitatem. Dicitur enim Isa. xl. Quis appē
dit trib⁹ digitis molē terre? per quos tres
digitos intelligi possunt tres persone diui
ne in orbe terre representate. Vnde t ter
ra que inhabitatur trifarie a sapientibus
est diuisa. Vnde vna dr̃ asia. altera euro
pa. tertia aphrica est. Et est asia mūdi tri
no puncto media a meridie per orientem vsq;
ad aquilonem ꝓtensa a quadā muliere sic
vocata. que apud antiquos regnū tenuit
orientis vt dicit Ysido. Europa No a se
ptentrione vsq; ad occidentē est extensa. q̃
sic vocata est ab europa filia regis libie.
quā Juppiter rapiēs ab aphrica duxit in
cretā. hanc tertiam partem orbis vocauit
europam. Et sic in europa. liiij. gentes sūt
vt dicit Chrysostom⁹. Aphrica No ab oc
idente vsq; ad meridiē est ꝓtensa sue per
recta t fm quosdā dicta aphrica quasi ap
ca eo q; soli omnino sit apta t nulli quasi
frigori sit subiecta vt dicit Ysido. Alij aūt
dicunt ab afer filio Abraam ex certa cā ē
dictam qui versus lybiam dr̃ duxisse ex
ercitum t ibi victis hostibus cōsedisse. t
aphrica cū europa ē totus orbis mediet
tas. Quidam No dicūt q; hae tres ptes
mūdi tres filij Noe diuiserūt posteri egrē
si sūt de arca. ita vt Sem cū sua posteri
te futura occuparet asiā. Japhet europā
t cham possideret aphricā sicut dicit glo
sa Ben. x. t idem dicūt Chrysosto. t Ysi
do. Plini⁹ t alij plures concordāt cū eis.
¶ Item beata trinitas representat in mo
tib⁹. Est enī motus fm locū triformis. re
ctus circularis t obliqu⁹. Jté distinguitur
motus fm aliquos in naturalē. cui⁹ prin
cipiū est natura. t violētū cui⁹ principiū est
ab extra. t animalē cui⁹ principiū ab intra. q;
ab aia que mouet multipliciter. ¶ Jcz in
nūeris ē representatio trinitatis. Naz pri
mū impar est ternari⁹ nūerus in quo pfectō
ꝑmi representat. s. dei qui trin⁹ ē t vnus.
Jō ois res que hz ista tria. scz principiū me
diū t finē dr̃ ē pfecta. vtpote q; in trina
rio nūero finis conformat principio. t ideo
sic dicit pbs ꝑmo celi t mūdi fm transla
tionē arabicā. ¶ Per hūc nūerū scz ternā
rium adhibuim⁹ nosmetipsos magnificare
vnū deū eminētem ꝓprietatib⁹ eop; que

sūt ei⁹. Unde t hermes trimegist⁹ po
nit mūdū ꝓfici in trib⁹ ymāmente. q̃ ē i
pulsio vel ipetio causaꝝ. necessitate q̃ est
crequatio causaꝝ p motū ad cē. t ordine q̃
est distributio cuilibet ꝓducti in locū et
officiū suū. ¶ Jté nūerus diuidit in tria. q;
nūeroꝝ fm Ysido. ali⁹ lineatus ali⁹ superfi
cialis. alius No solidus. Lineatus est q̃ ab
vnitate incipiēs ordinate ꝓcedit vt vnus
duo tres. t sic in infinitū. Superficialis No
nūerus est duc⁹ in se vel in aliū semel vt
bis duo. bis tria. Solid⁹ aūt est q̃ ducitur
in se vel in aliū semel. t postea semel ducit
in totū. vt cū dr̃ bis duo bis ter tria ter. t
sic de alijs. Vel alia distinctio nūeri per
tria ē. q; nūeroꝝ alius digitus alius arti
culus t alius cōpositus. Digitus eni contī
net nūeros simplices ab vnitate vsq; ad
decē. Articulus cōtinet decem t alios de
narios. vt viginti. triginta. quadraginta. t
sic de singulis. Cōpositus No vtrūq; cō
plectitur. vt undecim duodecim. tredecim
tē. ¶ Jté repūtat trinitas in figuris. Naz
ꝑma figura dr̃ rectilinea. Nec ē triāgul⁹
būs tres āgulos cōles duob⁹ rectis. Tri
cōpat aia vegetabil. que hz tres vires nu
tritiuā augmentatiuā. t gnātiuā. Est ergo
triāgulus trib⁹ lineis iclusus in trib⁹ āgu
lis extēsus. t p tres spēs diuisus. q sūt fm
pbm eglater⁹. q hz oia latera eālia. Isoche
les q hz duo latera trib⁹ cālia. t gradaliū qui
hz latera inēqlia. Figura circularis repre
sentat trinitatē q; de⁹ ē circulo similis. Dicit
enī hermes supradictus q; monas genuit
monadē. t in se suū reflectit amorez. Ad
quo ad nostrū intellectū trahētes dicimus
q; pater vn⁹ vnicū generat t genuit filiuz
ab eterno cū quo ēt simul ab eterno spirat
spūsanctū. q̃ ē nexus t amor amborum.
Nā de⁹ pr̃ eb eterno se pfecte intelligit t i
telligendo se diligit. quā dilectionez extra
se ad aliū nō extēdit sed in se reflectit quia
ad intelligentem t intellectū ad patrē t filiū
a quibus ꝓcedit ipsa dilectio ad modū cir
culi in seipsuz reflectit. Unde omnino de
uo in essentia vnus pater intelligēs t intel
ligendo filium genitum. t amor ab vtroq;
ꝓcedēs vt in vtroq; se reflectēs t reflexus.
Propter q̃ Trimegistus fuit interrogatus
quid ēt deus? Respondit Deus ē sphe
ra intelligibilis. cuius centrū ē vbiq; circū
ferentia No nullā. Nā q; de⁹ corp⁹ non
ē nec ēt cē potest. co q; sūme simplex ē. q;
omne perfectissimū opz ee simplicissimuz
co q; posteri⁹ cōpositione sit omne com
positū. adeo ad differentiā sphere corpalis
dicit q; ē sphera intelligibilis. Unde in cē
tro q̃ est quid minimū t simplicissimum
circuferētie cōparatū diuinā simplicitatē
itelige. sed per circūferentiā que est ma
xima imensitatem diuinā accipe. Est er
go sensus descriptiōis ꝓducte. Deus ē sphe
ra. a principio carēs t fine multo magis q̃
circulus siue sphera. vt sic eius notitie eter
nitas intelligibilis vt notet eius imateria
litas. Cui⁹ centrū idest indiuisibilis t sim
plex cētia vbiq; tota est. sed circuferētia
eius idest ei⁹ imēsitas nusq̃ est. q; a loco
cōprehēdi non pōt. sic ēt circūferentia pri
mi celi dr̃ minime loco cōtineri. q; si pri
mū celū ēt in loco cū loc⁹ sit termin⁹ cor
poris cōtinentis vt pbs in phisicis dicit
extra celū aliud corp⁹ ēt q̃ celū includē
ret. t sic sequeret q̃ de illo alio corpore. t
sic de alijs. t ita procederet in infinitū q̃ ē
incōueniēs. Unde fm Alexādrū vltima
sphera nullo mō ē in loco. sed Auerroys
dicit. q; licz vltimū celū nō sit in loco per
se idest fm circūferentiā. est tū in loco per
accidēs rōne centri circa q̃ mouet. quia
ipm cētrū hz fictionē in loco. Sz rōnabili
us vr̃ dom Themistij. scz q; vltima sphera ēt
fm circūferentiā dr̃ ee in loco rōne prius. q;
ptes mutāt locū substātia t rōne. licz non
actu sz potētia tm cū non sit pr̃ actu diui
sa. Si eni ēt pars celi actu diuisa tūc ēt
actu i toto sic in loco. Vñ q; aliqd dr̃ de
toto rōne ptis. in cui⁹ ptes vltime sphere
sūt in loco in potentia. tota vltima sphera
est in loco per accidens ratione partis q̃
sufficat ad motū circularem. Quicqd aūt
sit de sphera corporali. de deo tamen qui

est sine quantitate immensus ⁊ omnino ī diuisibilis.hoc est verum q̄ nullo apprehendatur loco.Sic ergo dr dicitur sphera propter suam eternitatem.intelligibilis propter suam immaterialitatem ⁊ dicitur habere centrum propter suam simplicitatem.vbiq; totus propter suam indiuisibilitatem.⁊ dicitur esse nusq; idest a nullo loco comprehensus propter suam immensitatem.¶Item representatur trinitas in consonantijs musicis.Sunt enim musice tres partes.scz armonica rithmica ⁊ metrica.Item armonica fit tripliciter .Maz fin Ysido. omnis sonus armonicus aut voce editur scz per fauces.aut flatu scz p fistulas.aut pulsu sicut p timpana psalterium ⁊ cithararam ⁊ huiusmodi.Pulsus importat potentiam patris .vox refertur ad sapientiam filij flatus ad bonitatem vivificatiuam spiritussancti.Sic patet q̄ beatissima trinitas in omnib⁹ licz vario modo representatur suis effectibus q̄ deus omnium auctor est non solum vt vnus sz etiam vt trinus.ex quo omnia:per quem omnia.in quo omnia cui semp sit honor ⁊ gloria ⁊ erit in secula.

¶Capitulum.lxxxij.

VErbum dei assimilatur humani iuxta illud Psal. Lucerna pedibus meis verbum tuum ⁊ lumen semitis meis .⁊ hec similitudo attenditur quātum ad septem.¶Primo q̄ lumen ē diuersor corporum diuersimode penetratiuum. Vnde auctor perspectiue dicit q̄ lumen est triplex. scz reflexum fractuz ⁊ directum. Reflexum sicut a speculo ⁊ alijs politis corporib⁹ que lumen a se receptū reijciunt.Et tales sunt qui verbū dei audiūt sed ipsum auditum reijciunt vel contradicendo vel contrafaciendo . fm illud Job.xxxiij.Ipsi fuerunt rebelles luminis. j.Comparabitur viro consideranti vultū natiuitatis suc in speculo. Psal. Proiecisti sermones meos retrorsum sed Luc. r.dicitur.Beati qui audiūt verbum dei et custodiūt illud.Aliud est lumen fractum. sicut quando lumen venit ad corpus alicuius quantulum densum vel durum.Tale enī corpus lumen in se recipit sz propter multitudinē que eius nō obedit vt trāsire lumē possit lumē non recte incedit sed ab itinere recto diuertit.⁊ talis incessus dr fractio radij. Sic frangitur verbum dei in his qui audiendo ipsum suscipiunt sed non obediūt faciendo. Vnde nec recte ipsum suscipiūt ⁊ ideo dr Ja.j. Estote factores verbi ⁊ nō auditores tm fallentes vosmetipsos Mathei.vj. Vide ne lumen qd̄ in te est tenebre sit. Nā res quā radius non penetrat licz ex vna parte vbi lumen recipit sit illuminata ex alia tamen ad quā non transit remanet tenebrosa. Vnde tales licz illuminentur in eo qd̄ audiūt:tamen tenebrosi sunt in eo quod non faciunt . Tertium lumen dicit directum quando non repellitur nec materiam inobedientem reperit sed libere transit.⁊ operationes perfectas facit. Sic simili modo etiam verbū dei ē cū diligenter ⁊ perfecte auditur ac deuote.q̄ tūc memoriter retinctur ⁊ obedienti ac sollicite impletur. Vnde tunc perfectā operationem facit.q̄ ad eternam beatitudinem perducit:fm illud Ja.j. Si quis prospexerit in lege perfecte libertatis.non auditor obliuiosus factus sed factor operis vel verbi.hic bt̄ūs in facto suo erit Psal. Deducet quasi lumen iusticiam tuā.Nā lumen hmōi transeūdo deducit a principio ad medium ⁊ de medio ad extremum. Sic verbum dei quando audit aure.retinetur corde.perficit opere .tūc iustificat hominē ⁊ dignū reddit eterne beatitudinis.¶Secūdo q̄ lumen est formax vel figurarum declaratiuū ⁊ manifestatiuū.sic verbū dei manifestat nobis formas ⁊ figuras viciorū ⁊ virtutū Ephe.v.Omne qd̄ manifestat lumen est.¶Tertio q̄ lumen est oculorum letificatiuum Ecclesiastici.xj.Dulce lumen ⁊ delectabile est oculis videre solem:Sic verba dei interiores oculos aie

illuminant ipsamq; letificant ⁊ delectant Prouer.xv.Lux oculorū letificat animam. ¶Quarto q̄ lumen ē egrio oculis odiosum ⁊ molestie illatiuū. Sic verba dei in hominib⁹ prave dispositis sunt molesta. Jo.iij.Dilexerunt homines magis tenebras q̄ lucem.erant enim eorum opera mala.¶Quinto q̄ ē pigricie excitatiuū. Nā lumen dei aduenience excitat mentem ad surgendū a lecto peccati ⁊ etiam ad bene operandū Isa.lx. Surge illuminare hierusalem ⁊c.sunt enim verba bona quasi stimuli Eccl.xij. Verba sapientū quasi stimuli.¶Sexto q̄ lumen est formax ⁊ speciex in superficie speculi vel alterius corporis politi impressiuū. Nam lumen polite materie superficiem pertingēs in angulis equalib⁹ se reflectit.⁊ omniū subiectorum formas imprimit. Vnde quod est extra substantiā in superficie collocat speculi per imaginem ⁊ figuram. Sic ēt p verba dei imprimunt mentib⁹ hominum diuerse cogitationes ⁊ affectiones quasi diuerse imagines. Nam q̄nq; verbum dei auditū mentes audientiū eleuat in contēplationem ⁊ amorem celestiū.q̄nq; etiam imprimit timorem supplicioz infernaliuz q̄nq; etiam contemptū ⁊ despectū omniū mūdanorū.q̄nq; fugam ⁊ odium omniuz viciox.¶Et hec precipue facit verbū dei in mentib⁹ politis ⁊ a peccatox rubigine terr. Vnde hoc est lumen sapientie quod mentes multipliciter informat Sap.vj. Dūligite lumen sapiētie.¶Septimo quia lumen fm dispositionē materie quā subintrat ē variationis susceptiuū . Nam ei⁹ claritas intenditur in materia perspicua et pura.⁊ remittit in materia feculenta. Sic verbū dei in mente pura ⁊ tersa a viciis lumē sapie plurimū inducit.Sed in mente impura ⁊ feculenta peccati lumē sapie vt plurimū nō immittit. Item in diaphana mā q̄ obstaculū nō inuenit.nō per eā irradiās ,ppter os fulgores exprimit ⁊ ostendit.vt Diony.dicit.⁊ ḡto pfectius in illa ,pfundat ⁊ito latius ex ea refusa ad alia deriuat. Dux aūt lumen materie grosse infunditur imperfecte ab ea recipit. Vñ solū se diffundit extrinsecus. Sic verbū dei in mente perdita non būte opacitatem vel grossicie materialis amoris fulget vel splendet fm illud Thob.xiij.Luce splēdida fulgebis.i nō solū in te splendida eris sed ēt alijs per doctrinam vel bonox operū crēpta fulgebis fm illud Mathe.v. Sic luceat lux vestra coram hoibus vt videant opera vestra ⁊c. Vñ de talib⁹.dr Baruch.iij.Stelle dederūt lumen in custodijs suis .Stelle enī sūt mūdissime sibe.⁊ lumē a sole percipiūt qd̄ alijs refundūt.Sed in mēte vbi ē dens fitas amoris materialis ⁊ talis lumē diuini verbi solū exterius in auditu percipitur ⁊ si aliquo modo ad cor trāseat nō ibi figitur vel aliqd operat sed citius a cōtrario facti siue affect⁹ repellit.Sic lumē a grossis vel cōpactis corporibus repellitur patitur nec ad interiora admittit ēt in superficie esse vī.¶Item verbū dei assimilatur ipsi radio solari.ex cuius reflectione generat flamma ignis.vt dr.ij.Machab.j.Sol refulsit q̄ pater erat in nubilo.⁊ accēsus ē ignis magnus ⁊c.Ita frequēter diuinū verbū generat in mēte hois mirabilē flāmā amoris Psal. Eloquiū dñi inflāmauit eū.Et nota q̄ rādius inflāmationē causans dr q̄ sit a corpore terminato solido ⁊ firmo.i.permanēte. Vñ radius solis in aqua fluēte inflāmationē vel ignitionē causare non pōt. et eo q̄ hmōi aqua non ē solida nec permanens nec ēt terminata.⁊ ideo nullā formā retinens.posset tamē fieri in aqua cōtenta in aliquo vase valde rotundo ⁊ solido ⁊ terminate ⁊ quiescente. puta in ampulla vel hmōi.Et ita fiat ēt ad hoc vt ex verbis diuinis cor hois inflāmet opz q̄ sit terminatū per ingrādi sobrietatē.scz vt nō plus velit sapere q̄ opz sed sapere ad sobrietatez. ¶Item opz q̄ sit solidū.i.non confractū siue obliuiosum.vt scz q̄ ex vna pte recipit ex alia pte effundit . Vñ dr Eccl.xxj.Cor fatui quasi vas cōfractū ocūn sapiam non tenebit. Vel dr esse solidū.i.non molleq;

quodcunqz molle est sicut facilter impel
lione recipit.ita facilter amittit.Et tal' et
sicut facilter ad verbū dei accēdit ita faci
lter extinguit.¶Item opz q; sit permā
nens vt non ad tēpus credat t in tēpore
tentationis recedat.Sm illud Joannis.v.
Si manseritis in sermone meo vere dis
cipuli mei eritis ꝛc.Loz ergo quod habet
stabilitatem t soliditatem vehementer in
flammatur t incēditur per diuini eloquij
idest sacre scripture radium Luce.xxiiij.
Loz nostrum ardens erat in nobis dū lo
queretur nobis in via ꝛc.¶Jtē verba dei
frequenter predicata assimilantur scintil
lis.¶Primo qz scintille habent ignicita
tem.Nam scintilla est modica ignis par
ticula ex materia ignita caloris impetu re
soluta.Quia scz ex mente celestis deside
rij vel superni zeli igne accensa verbum
deuote predicantis egreditur cum impe
tu feruoris.quo mentes audientium suc
cenduntur t inflāmantur.Sm illud Eze.
j.Scintille quasi aspectus eris candentis
vt dicit Brego.vita predicantium sonat
t ardet.ex quo scintille prodeunt idest ver
ba ignita.¶Secundo verba dei frequen
ter audita assimilantur scintillis ratione
mobilitatis.qz habent mobilitatem : quia
scintilla mox vt resoluitur sursum mouet.
sed dum ex partibus terrestrib⁹ grauatur
ad centrum iterum reclinatur.t ideo scin
tille discurrunt nunc ascendēdo nūc descē
dendo Sapi.iij.Tangz scintille in arundi
neto discurrent. Sic sancti predicatores
nituntur per suum verbum corda audien
tium ad celestia eleuare.t tunc eorum ver
ba sunt vt scintille ascendentes. sed inter
guntur ipsa verba que predicant tempera
re.t ea potius auditorum fragilitati ꝯfue
auiditati concordare.t tunc eorum verba
sunt quasi scintille descendentes.sic facie
bat Apostolus Romano.viij. Humanū
dico propter infirmitatem carnis vestre.
Interdum etiam ea temperant propter i
firmitatem proximi.Sm illud Lozin.xij.
Parco autem ne quis existimet aliquid
esse supra id quod videt in me aut audi
et me.¶Tertio qz scintille habent lumi
nositatem.sic sanctorum predicatorum ver
ba illuminant audientium corda'ad con
siderandum dei opera Ecci.xlij.Desidera
bilia omnia opera eius t tangz scintilla ꝙ
est considerare.¶Quarto qz scintille ha
bent virtuositatem.Et modica enim scin
tilla sit sepe maximus ignis.Ita similiter
ex breui pdicatione imo aliquando ex bre
ui sermone sequitur magnus fructꝰ Eccle.
xj.Ab scintilla vna augetur ignis.Unde
Actuū.x.dicitur q; predicante Petro ceci
dit spūssanctus sup omnes qui audiebāt
verbum dei Sapi.ij.Sermo scintille ad
cōmouendum cor nostrum.¶Item ver
ba dei assimilantur guttis t stillis roris t
pluuie.Unde Deutero.xxxij. Concrē
cat vt pluuia doctrina mea.fluat vt ros
eloquium meum quasi imber super her
bam.t quasi stille super gramina Eccle
siastici.j.Guttas pluuie idest verba do
ctrine celestis quis dinumerauit? Nam si
cut sapientie eius nō est numerus ita nec
verborum eius. Gutte etiaz siue stille ter
ram humectant.radices ingrossant.semi
na secundant.plantas t arbores vegetant
pisces in mari recreant.ostreas impinguāt
ac in eis margaritas generant.insuper et
lapides cauant. Ita similiter etiam verba
diuina audita deuote vel lecta animā hu
mectant deuotiōe.radices cordis idest co
gitationes t affectiones ingrossant augmē
tatione.semina idest bona propositā fecū
dant operatione.plantas t arbores idest
nouiter conuersos t penitentes qui debēt
fructus dignos penitentie facere. vegetāt
idest confortant spirituali refectione.pisces
in mari.i.positos in amaritudine t tribu
latione recreant interiori ꝯsolatione.ostre
as idest claustrales t inclusos impinguāt
religionis observatione.ac in eis marga
ritas puritatis generant solicita castifica
tione t emendatione. Item lapides.i.lapi
dea t dura secularium corda t peccatorum

emolliunt t cauant idest ad compunctio
nem t penitentiam disponunt frequenti
auditione.sicut gutta cauat lapidem non
vi sed sepe cadendo.

¶Capitulum.lxxxij.

Virginum sanctarum perfe
ctio assimilatur circulo gala
cie propter quatuor.¶Primo propter decorem t pul
chritudinem.Nam galaxia ē
circulus celestis ceteris circulis pulchrior.
Et similiter de virginitate dicit Cipianꝰ
q; est flos ecclesiastici germis decus atqz
ornamentum gratie spiritualis.t illustrior
portio gregis xpi.Et Ambrosius de ipsa
dicit in libro de virginitate.pulchritudinē
quis potest estimare maiorem decore vir
ginitatis? Que amatur a rege:probatur a
iudice.dedicatur a domino:cōsecrat a deo.
semper sponsa semper inupta. Unde nec
amor fratrem habet nec damnum pudor
¶Secundo propter honorem. Est enim
virginitas tanto honorabilior quanto sub
limior. Eius autem sublimitatem ostēdit
galaxie situs.que medium tenet inter duo
as partes celi inequales.virginitas simili
ter mediuz celi tenet.Namqz angelis de
betur t hominibus.inter quos quasi me
dia est virginitas habens cum hominib⁹
cōmunem carnis fragilitatem. Sed cum
angelis habet cōmunem t quasi supra ho
mines incorruptionis integritatem. Pro
pter quod dicit Nicro.q; in carne preter
carnem viuere angelicuz ē non humanuz
Damascenus dicit q; abstinentia a nupti
is est angelorum inuitatio.Dicit.n. Deho
loan almagesti libro octauo ca.ij.q; circu
lus galaxie dupler est. Unus quasi intra
alium t ille qui est intra continuus videt
incipiens a pedibus geminoruz t regirās
in geminos per principium sagittarij. Et
alter est supra illum non vbiqz continuꝰ
ei.sed in aliqbus partibus coniunctus ei.
t in aliquibus distinctus ab eo.t iterum
ille exterior circulus non videtur omnino
continuus ab aliquo puncto in punctum
idem.sed in multis locis videtur intersec
tus.Similiter etiam dupler est perfectio
siue incorruptio virginalis. Una interior
in proposito mentis t hec continua t per
petua debet esse.Alia est extra virginitas
scz carnis.t hec interrumpitur seu corrū
pitur per violentiam absqz consensu men
tis.t tunc non amittitur meritum virgini
tatis sicut dicit sancta Lucia.Si me inui
tam fecerit violari castitas mihi duplica
bitur ad coronam.De autem duc integri
tates in quibusdam inueniuntur'coniunc
te.qz vtraqz habentur in quibusdam dis
iuncte idest integritas carnis sine integri
tate mentis vel econuerso.¶Tertio virgi
nitas assimilatur galaxie propter candoꝛ
rem.Nam galaxia quendam candorem
habet.t ideo vocatur via lactea siue circu
lus lacteus t iste candor competit virgini
tati que est candor lucis eterne.vt dicitur
Sapien.vij.Quedam sunt que habent lu
cem t incorruptibilitatem eternam idest
interminabilem vt sol t stelle.t sic habe
bunt corpora sanctorum post resurrectio
nem que erunt sicut stelle in perpetuas eter
nitates.vt dicitur Danie.xij. Unius aūt
eterne lucis t incorruptibilitatis est qui
dam candor virginitas carnis in qua nihil
coinquinatum incurrit.vt habet Sa
pientie septimo.Est enim in carne corru
ptibili perpetue incorruptiōis meditatio.
vt dicit Aug. Ecci.xliij. Pulchritudinem
decoris eius admirabitur oculus. ¶Quar
to propter splendorem.Nam galaxia inter
omnes circulos celestes meliorem habet
claritatem.In locis enim illis vbi videt
galaxia sunt stelle multe,parue quasi con
tigue in quibus diffunditur lumen solis si
no luminose.t magis refulget fulgor ille.
t ibi materialis est puro orbis idest spis
sior.t ideo aptior ad tenendum lumen t ter
minandū visum.t ideo apparet locus iste
magis radiosus. Similiter virgines in ce
lo habēt singularem splēdorē glorie. Nam
virginitati debetur aureola. Unde corpꝰ
virgineū est in celo sicut circulus splendi-

dissimarum stellarum Jsa.xlij. Stelle celi splendor earum. ¶Quinto propter firmamentum. Nam galaxia vt dicit pbo in libro Deelo nō recedit ab vno loco orbis. qđ intelligitur quantum ad apparentiam propter motū tardissimū. qz in rei veritate cōpertum est. q galaxia mouet motu stellarum fixarū. scz in centū annis vno gradu. Et hoc immobilitas competit virginibus sacris. que ita inhesērūt tpō q nunqđ ab eo potuerūt separari Apo. ad Roma. viij. Quis nos sepabit a charitate tpi.

¶Capitulum.lxxxiij.

Virtutū perfectio dr filius arcturo. de quo Job.ix. Qui facit arcturum t orionas tē. Nam arctur⁹ a septē stellis in axe firmi t in se reuolutis constituit. vt dicit Jsido. Hoc ergo signū septem stellaz significat in aia perfectionem septem virtutū propter gnqz. ¶Primo propter numerū: qz vt septem sūt stelle illud signū decorantes ita sūt septem virtutes aiam perficientes. scz sm septē que i nobis regenda sūt. tria ex pte aie. t quatuor ex parte corporis. Aia enim constat ex tribus potentijs. corpus vo ex quatuor elementis. Nā ex pte aie prima est vis rōnalis que illustrat fide ad cognoscēdū verum. Secūda est vis irascibilis. que erigit spe ad malū declinandū. Tertia ē vis concupiscibilis. que incendit charitate ad diligēdū bonū. Sed quo ad quatuor elementa ex quibus constituitur corpus. ¶Primo in igne fulgēte accipe iusticiam de qua dicit pbo mj. Ethi. q est preclarissima virtutū. Et sicut ignis purgat feces metallorum. Ita iusticia purgat vicia malefactorum. In aere vo illustrante vtiam qua cunctū est oīdente accipe prudentiā dirigentem. In aqua ardorem refrigerante t terram ne dissoluat in puluerē suo humore contipiscentie refringentē. t carnis continentiam conseruantē. In terra percussa vndiq aquis t tamen immobiliter permanente accipe fortitudinē in periculis roborantem. Iste ergo gurus arcturi ē quez nulla hominum potest violentia dissipare Job. xxxviij. Nūquid gīrū arcturi poteris dissipare. ¶Sedo representatur hāc virtutū perfectio ppter sitū. Nam sm Brego. ter omnes circulos superiores alios celi culus arcturi. t polo stellis altissimus stelle eius sūt vicine. t nos per altitudinē dicaz virtutū maxime approximamus deo t angelis beatis qui sunt in celis. ¶Tertio ppter aspectum. Apparēt.n. stelle illi radiose t rutilantis formic. Quaz quatuor anteriores in modū quadranguli alternis lateribus ordinant. Tres vo sequētes stelle in modū semicirculi ordinantur t disponunt. Sic t he virtutes quando i homine sunt cuidentiū operum radijs se ostendūt. Sed prime quatuor quadrāguli arcu: sunt quatuor cardinales virtutes q bus hūana vita ex quatuor lateribus ordinat t roborat. Nam prudentia dirigitur in eligendis. temperantia disponitur in vtendis. fortitudine roborat in sustinendis. iusticia vo in distribuēdis. Alie vo tres q quasi semicirculū faciunt sūt tres virtutes theologice. que nos in pñti vita respectu perfectionis patrie non ex toto sed ex pte pciunt. t ideo non totū circulū sed quasi semicirculum faciūt. Nam ex parte fide cognoscimus. spe impfecte tenemus charitate diminute diligimus. ¶Quarto propter motū. Nam ille stelle sub polo. circa arem locate semp ficut dicit Brego. vertunt circa arem sicut visa circa stipitē. Et hinc ē q ille circulus vocat visa maior sic macrobi⁹ dicit. Item sicut dicit Brego. ille circulus semper vertit t nūqđ ad ima dimergit. Et qñ tres stellas eleuat q̄uor ad ima declinat. Et ecōuerso cuz quatuor sursum erigit tres alias ad ima submittit. Quia videlicet he virtutes semper circa rectum se vertunt t nūqđ ab eo recedere vel ad ima seu obliqua viciorum ruere permittunt. Et qz tres ad contemplationem. scz theologice. quatuor vo cardinales ad

actiuā vitam pñent cum ille dimittunt. iste leuiter t ecōuerso. Quia quāto magis cōtemplatiue insistimus tāto magis remittimur in actiua. ppter qđ dicit Beda q̄ contemplatiua ē ab omni actōe gelcē. ¶Quito Plures assimilant arcturo pp effectum. Nam arcturus dicit ab arciendo. qz suo frigore arctat t cōfrigit terrā. Unde dicit Job. xxxvij. Ab interioribus egredit tēpestas t ab arcturo frigus. Ipsa enim pte surgit frigus ppter elongantiā a calore solis. frigore vo poti ire arctāt. Similiter etiā qui in istio virtutib⁹ est pfect⁹ totaliter refrigescit contra terrenaz coarctat quātū pt potest ire. i. necessitatē corporis sm illud Apo. j. Thi. v. Habētes alimenta t quibus tegamur his contēti sum⁹. ¶Item septē virtutes assimilant septem planetis. Naz i luna que est primus planeta versus terrā: t partim umbrosa noctis tamē illuminatiua t rotis generatiua representat fidei. que ē omniū virtutū prima. Et licz sit enigmatica. est tamē intellectus ab erroris tenebris purgatiua t rotis. i. doctrine celestis administrativa: vel ros. i. diuine gratie ipetrativa. ¶Veneri aūt q̄ pcedit solē t etiā diez t ex dei approximatione hz egros erigere assimilatur spes. que nūc precedit vez solē t eternum diē t confortat animū deficientem quousqz ueniamus ad patriā. ¶Soli aūt inflāmāti t oia decoranti assimilat charitas. qua corda inflāmāntur t opa deo deuota t accepta efficiunt. ¶Mercurio cuius dicit esse animā disponere ad sapiētiā t eloquentiā assimilat prudētia. ¶Martī cuius dicit esse ad animositatē disponere. sic aiam deiectam erigere t ad bella preparare assimilat fortitudo. cuius est tētationes cōstanter t viriliter ferre. ¶Jouī cuius est oibus pesse assimilat iusticia que oibus pdest: dū bonos defēdit t malos corrigit t refrenat a nocijs. ¶Saturno aūt qui est planeta frigidissimus: t cuius est calorē firmamēti vel solis in istio inferioribus tēperare assimilat tēperantia que hz estuātes passiones t cōplexiones in corpe humano tēperare. ¶Item de septem virtutibus cardinalibus sunt de vita ipsaz instruit nos tepus. Nā primo quidem instruit nos tēpus de vita prudentie. Est eni homini prudētia triplicater necessaria. ¶Prio in agēdo q̄ sicut dicit pbo vj. Ethicoz. Prudētia est recta ratio agibilium. Pertinet igitur ad prudentiaz ea que agit mensurare sm mensurā debite rōnis. t de hoc nos instruit tempus sicut dicit Alfragnus in li. de quinq; ellentijs quia est mensura rerum mutabilū. Unde quia omnis actio hominis est cum tēpore t mensura. debet prudens in actionibus suis se tēpori cōformare: vt. scia faciat cū debita mensura. ¶Jtē docet nos tēpus ordinate opari vnā post aliud q̄ tēpus sicut dicit pbo in.viij. Phisicoz. ē numerus motus sz prius t posterius. vt hoc ad prudētiā pertinet. Nō omnia simul velle agere. scz ordinate vnū post aliud. Unde Eccli.xj. Fili ne in multis sint actus tui. Et tō mensure dicit pluribus interesse minor est ad singula sensus. ¶Secūdo necessaria est prudētia in disponēdo. Et hāc docet nos habere tres ptes tēporis: quibus tres ptes prudētie adaptant. Diuiditur eni tēpus in pñs preteritū t futurū. Et sm hoc assignat Tullius tres partes prudētie. memoriā in recordatione preteritoz. Intelligētiam in ordinatione pñtium t prudētiam in pusione futuroz. De qbus Deut.xxxij. Utinā saperent. scz preterita t intelligerent pñsentia ac nouissima prouiderent. i. futura. ¶Tertio necessaria est prudētia in cauēdo. i. futura pericula. t ad hoc sollicitat nos tēporis alterabilitas. Nā tempore nihil alterabilius t iō corpi nihil est periculosius. Quia dicit Ypocras. Mutationes tēpoz maxime generāt morbos. Subita eni mutatio caliditatis in frigiditatē corpora alterat t mutat. Et iō q̄ natura nō patit repētinas mutationes: subita mutatio tēporis est cā infirmitatis. Sūt enim precipue quatuor tēpora

qualitates. Quare distemperantia cā est suo modo tā corporalis q̄ spūalis infirmitatis: a quibus q; moderna tēpora p̄cipue abūdare videntur sūme debet cauere homo sapēs videlicet calidum frigidū humidū siccum. Quę q; bis modernis tēporib⁹ exemplariter loquēdo oia simul inordinate abūdant: videtur adesse tēpora de quibus p̄dicit Apo. Instabūt tempora periculosa. Estuat eni tēpus nūc ardore inordinato ⁊ desiderio peccandi. Ysa.xl. Successa est quasi ignis ipietas. Itē abūdat frigiditas malicie ⁊ inigratis ex defectu caloris vitalis ⁊ ordinati. s. charitatis. Matth. xxiiij. Abūdabit iniquitas refrigescet charitas multo⁹. ij. Thim. iij. Erūt homines scipos amātes. vt hodie amat aliqd̄ ppter deum sed ppter ppriū ꝯmodū. Unde eis amor est reciprocus inscipm: ⁊ ideo opz vt remittatur in primū ⁊ in deū. CItez est super habūdātia siccitatis q̄ fit per ingratitudinem q̄ deficcat hūorem vitalē in mūdo. Uñ fm Ber. Ingratitudo est vētus urens roē gratie fluenta misericordie venas pietatis exiccāns. ij. Thi. iij. Erūt homines ingrati scelesti sine affectōe ⁊ ideo mūd⁹ē hodie i pede statue vbi cōiūgebat ferrū teste. Daniel. ij. Quia. s. circa finem mūdi erūt homines sine federe ⁊ ficci ab humore gratie. CItē est intēperantia nocti humoris voluptatū carnaliū in quibus homines p̄ posse abūdant. ij. Thi. iij. Erunt homines magis amatores voluptatū q̄ dei CScōo tps inducit nos ad iusticiā cuius hāc cōitatē seruare sine ꝓpria⁹ acceptiōe. nihil est in eo cōiuo ⁊ oibus equaliter est usus fecit cōe vtunt vsurarie dum tps alijs cupidi. Alij vo q ⁊ si q̄q̄ cōia distribuāt nis ⁊ iusticie equalitatē nō seruant: quos CTertio tēpus inducit nos ad sortitudinem. Pertinet eni ad vig fortem nō ocio vel ignauia torpescere nec ppter difficultatem aliquā ab ope virtutis desistere. Sed si aliq̄ remitti cōtingat cōtinuo reuniscere: q̄ oia tēpus docet. Nam tēpus nūq̄ quiescit ⁊ vicissim cursū peragit. In quo scz docet nos pigritiā ⁊ ociositatē vitare. Ad q̄ insup sollicitat nos ipsius tēporis p̄ciositas. Nā sicut dicit Augu. nihil ē tē pore p̄ciosius. Quia de oi possessiōe simul duo bēri p̄nt sed duo momēta simul haberi nō p̄nt. Unde tps recuperationē nō recipit ⁊ iō perdi a nobis per ociū nō debet. Sollicitat eni nos tēporis brevitas. Quia licz tēpus sit longū nobis tñ ē curtū. Qz pereuntiū ⁊ cū tedio ē tps vite nre ⁊ iō sollicite ⁊ nō pigre operandū ē. Ad ꝟ quoq; sollicitat nos tēporis incertitudo ⁊ ipercep̄tibilitas: qz vt dicit Ysido. tēpus p se nō dinoscit sed solū per actus hūanos Itē vbi deficit ibi incipit: qz nūc q̄ ē finis p̄teriti ē inutiū futuri: vt hō dicat semper illud. ps. Ego dixi nūc cepi. CItē tēpus si in hyeme senescit in vere reviuiscit vt si hō q̄q̄ remittit ꝯtinuo renouetur. CQuarto inducit nos tps ad tēperantiam: q̄ maxime necessaria est ad ꝟseruationē sanitatis ⁊ gratie spūalis. Quod etiaz tēpus indicat: qz moderato tēpore in suis qualitatibus tēperato corpi nihil saluber⁹. Uñ dicit Ypocras in āfo. ismis de tēporibus moderatis. Si tēpora tēporaliter se habuerint boni erūt stat⁹: ⁊ maxime bone enūciatiōis fiūt egritudines: ⁊ hoc tpaliter ⁊ spūaliter accidit de medio ⁊ tēperamento delectationū: qz cōfert tpantia salutem corpis ⁊ anime.

CCapitulum. lxxxv.

Virtuosi assimilant stellis q̄ ad tria. CPrio quo ad stellarum essentiā. Nā stelle ſz suā essentiā sūt pure: sūt alte sūt spherice. Quia Xtuosi viri sūt puri p cōtinētiā: alti per patiētiam ⁊ sūt spherici obedictiā. CScōo q̄ ad stellarū ꝑmanētiā. Qz stelle sūt ico⁹ruptibiles i fatigabiles ⁊ ieclypsabiles. Sic virtuosi viri sūt ico⁹ruptibiles per tolerantiā i fatigabiles p cōstātiā ieclypsabiles per pseuerantiā. CTertio quo ad apparentiā: qz stelle sūt pulchre: sūt primę. Et Xtuosi viri sūt pulchri p bonitatē: pulchri p honestatē: primi p amoris vnitatē siue charitatē. CQuarto quo ad influctiā: qz stelle sūt Xtuose ꝯose ⁊ luminose. Similiter viri Xtuosi sūt virtuosi p gram. Eccli. xliij. Homines diuites in Xtute pulchritudinis studiū habētes. CItē oposi p iusticiā Hebre. xj. Sancti p fidē vicerunt regna operati sūt iusticiā. CItē sūt luminosi p doctrinā. Mat. v. Vos estis lux mūdi ⁊c.

CCapitulum. lxxxvj.

Vita bois nālis seu corporalis assimilat umbre. CPrimo ppter cās. Quia umbra sicut dicit Brego. ex lumine formatur ⁊ corpe. Est enim obiectō corpis opaci ad luminosū. Sic vita humana causat ex ꝯiunctione aie intellectiue ⁊ corpis humani. Aia aūt intellectiua ꝑut intellectualis ē lumen cōparatur. Uñ ⁊ phs. ij. libro de aia. Intellectū agē tē q est in aia dicit esse vt lumē ⁊ de hoc ēt lumine dicit in. ps. In lumine tuo videbimus lumē. CItē signatū ē sup nos lumē vultus tui dne. Et iō vita humana ex vna pte bz nobilitatē scz ex pte luminis. i. aie intellectiue a qua oriē. Joh. j. Vita erat lux hominū. Ex alia Xo vilitatē scz ex pte corpis q̄ vivificatur. De cuius origine dicit Deū. ij. Formauit deus hoiez de limo terre. Et hec duo tāgit. ps. quasi admirās tā disparium cōiunctionē. Dne in qt. Quid est hō q; inorusti ei: aut filius hominis: q; reputas eū scz quātū ad aiam. Nā quātū ad corpus ibi subdit. Hō vanitati similis factus ē dies eius sicut umbra ꝑtercūt. CScōo hūana vita assimilat umbre ꝑpter figurā. Quādoq; eni umbra bz figurā latā: q̄q̄ rotūdaz q̄q̄ acutā. Nā si corpus luminosū minus sit q̄ corp⁹ obiectū: tūc facit umbram tendētem in latuz ad modū calathi. Et tali umbre assimilat vita peccātiū que ē vita viciosa. Nec ē lata porta ⁊ spaciosa via q̄ ducit ad pdinonem. vt dicit Matth. vij. Et hoc accidit: qz luminare ē minus q̄ corpus obiectū: qz. s. minus pōt in talibus aia q̄ corpus. Uñ caro in eis dñatur. Si Xo corpus luminosum corpi obiecto est equale facit umbram equalē ⁊ rotūdam. Talis vita est p fectoz q̄ est vita Xtuosa ⁊ perfecta. Unde assimilat umbre rotūde ꝑpter perfectionē figure rotūde siue figure circularis q̄ fm ꝑbm ē perfectissima figuraz. Talis vita ē coz in qbus luminare purificat corpi obiecto. s. in qbus caro spiritui conformat ut ambo pariter seruiāt iusticie ⁊ Xtuti. Si Xo luminare sit maius corpore obiecto: tūc facit umbrā tēdētē in acutū. Uñ cum sol maior sit terra facit umbrā ꝓpramidalē. Et huic umbre q̄ incipit a lato ⁊ tēdit i strictū assilat vita hominū iperfectoz que adhuc sūt pugna ⁊ licz aliqd̄ sentiāt de latitudine viciorū pugne nō succūbūt: q. s. se coartant per penitētiaz sciētes q̄ arcta via est que ducit ad vitā. Mat. vij. CTertio assimilat umbre ꝑpter fugam ſz illud. Job. xiij. Fugit velut umbra ⁊ nunq̄ in eodem statu permanet. Maz umbra ad motum corporis mutatur similiter ⁊ ipa vita Nam nō est eadem sanitas corporis mane ⁊ vesperi: ex hoc ꝑpter varietatem humorum: in quorum adequatione sanitas consistit. Est aūt sciendum q̄ umbra est corporum insequentium fugitiua fugientium insectiua. Quia plurimi qui plus vitam suam diligunt: citius eam perdunt Et de talibus erat qui dicebat. Precisa est velut a texēte vita mea ⁊c. Ysa. xxxviij. Econuerso etiam plurimum accidit: q̄ qui plus cupiunt mori illi diutius vivunt. Et de talib⁹ erat qui dicebat Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est ⁊c. Psal. CQuarto assimilatur umbre propter mensuram. Quia quanto dies est maior: tanto umbra est minor. Quod fit: quia tunc sol est in celo altior ⁊ capitibus nostris ꝓximior.

Vnde corpus minus lumini opponitur & ita fit vmbra minor. Et ideo si sol directe super nos esset nulla super nos vmbra appareret. Econtra quãto dies est minor tanto vmbra fit maior: qđ est q: tunc sol a nobis est remotior sicut quando est in occidente vel oriente. Sic etiam accidit i hominibus. Quia quãto dies prosperitatis est altior tanto vite vmbra fit brevior: sm illud Eccli.x. Odis potentatus breuis vita. Quod accidit vel ex invidia q: plures invident magnis q̃ paruis. & ideirco frequẽtius occidunt ab emulis. Vel q: immoderatius delicijs vtunt & iõ quãtocio infirmãtur & moriunt. Vel hoc etiam ,pcnit ex diuina ,puidentia vt ostẽdat diuitias & potentias humanas esse contẽnendas. Sicut petrus rauẽnẽsis dixit de vita sũmorum pontificũ reddens rationez quare parum viuãt cõiter cum sũmo gradu dignitatis. Econtrario aũt quibus deficit temporalis ,speritas prolixior vita videt. & talis erat ille qui dicebat. Tedet animam meam vite. Job.x. CItem vita hominis assimilat fumo ,pter tria. Primo propter principium. Nam fumus vt dicit Ysido. est cinis modicus ex extinctõe scintillarũ materie derelictus. Tanq̃ eni scintille fulgẽtes fuerũt primi parẽtes: ex quoz materia ,propagata fũt nostra cinerea corpora. Sed ex eoz extinctione. i. peccati transgressione relicta est nobis fumus modica. i. brevis vita. Quia per vnũ hominem intrauit peccatum in mũdum. & per peccatũ mors vt dicit Apo. Ro.v. Job.xxiiij. Assimilatus fumi fumus & cineri. CSecũdo propter effectum. Nam fumus inderẽs carboni igni bo igneus est spũs purus: qui ex fumus & cinere. i. ex corpore vite necessitate minoratur primo in conceptione. Sapiẽtie.ix. Domo infirmus & exigui tẽporis minor spiritus promptus ẽ caro ãt infirma. Mat. xxvi. Isa.xl. Erit fortitudo nostra vt fumus & stuppe. & opus nrm quasi scintilla. CTertio ,pter motũ. Representat enĩ scintilla triplicem motũ. Primo motũ nature q̃ fumus vt dicit Bre. ad modicũ ventum dispergit: qua dispersa pulvis nunq̃ colligitur. CIta humana vita a modico cõtrario destruit & in puluerem mortis dispgit sed tamen mortuo homo vir ad vitã reducitur. Job.xxj. Erũt sicut palee ante faciez venti & sicut fumus quã turbo dispergit. CSecũdo motũ culpe: q: fumus de facili inflammat. sed subito propter defectum nutrimenti extinguit. Sic homo viuẽs i carne luxurie vel auaritie igne. vel cuiuscũq̃ peccati ardore de facili inflãmatur: sed cito labẽte materia cũ vicijs vita finit. Ysa. xj. Erit sicut fumus ptransiẽs multitudo eorum. CTertio motũ gratie q: fumus dũ est ignita venti raptu sursũ tendit. Sed derelicta ,ppria pondere tendit ad ima. Sic anima hois in hac vita posita calore charitatis: inflãmata vel flatu spũssancti elevata sursũ ad celestia tendit. Sed sibi relicta proprio ,pnitatis pondere & corruptibilis corporis mole aggrauata semp ad ima descendit. Vel quãdoq̃ aia sursũ ascẽdit p oratiõnẽ feruentẽ: & q̃q̃ ad ima descẽdit p penitẽtiã humilẽ. Job.xij. 2De reprehendo & ago penitẽtiã in fumus & cinere. CItem vita humana assimilatur vapori ,pter quatuor. CPrimo. ratione elevationis. Sicut enim ,phatur in li. de crepusculis: vapores in aere nõ ascendũt longe trib9 miliarib9. Vel saltem distinguũtur tres regiones aeris in quib9 elevantur vapores. Quaz vna est calidissima. s. suprema ,pter ignis vicinitatẽ. Alia fridissima scz media. Tertia temperata. Infima. Tales ẽt sũt tres etates qb9 hũana vita deducitur. CPrimo est augmẽtatiua que scz durat vsq̃ ad viginti vnũ annũ fm augmentũ lõgitudinis. vel vsq̃ ad. xxv. & hec fm quosdã est etas calidissima. CSeda aũt etas statiua: & ẽ a. xxj. vel. xxv. vsq̃ ad xl. si sit bõ bone cõplexiõis. Et ẽ fm aliquos ẽ magis tpata etas q̃ pma: quanq̃ alij cõtrariũ dicẽt. CTertia declinatiua est. & ẽ est vsq̃ ad finem & hec etas est frigida. Sic fit qđ vapor ressolui aliqñ i ,pncipio sue elevationis. tan ,pmo aeris interstitio sicut pz in nebulis & aliis vaporibus hũi dio. Quãdoq̃ in medio sicut pz in nubibus. Quãdoq̃ No in supremo sicut pz de vaporibus siccis. Ita etiã de hominibus accidit: q: quidã moriunt i adolescentia siue iuuẽtute quidã in media etate: quidã in senectute. Nũ mors etati nõ parcit. Et iõ Beatus Ambrosius dicit q̃ mors est senibus in tamulis & iuuenibus in foliis. Et iõ stultus est qui perpetuitatẽ de vita cõsidit. CSecũdo assimilat vapori ratione distinctionis. Distinguitur eni tripler vapor. s. siccus siue terreus. & hũidus siue aqueus & tertius ex vtroq̃ mixtus. Solũ eniz aq̃ & terra sũt vaporabilia elemẽta. In his ergo tribus vaporibus tres modos accipere possumus hominũ male viuentium. Quoz vz qdam sũt terreni ,per auaritiã. qdam No aquei per luxuriam & qdam ex vtroq̃ mixti per superbiã. Nã multi sunt superbi q̃ idcirco statum alios & dignitates querũt & vt terrena possideãt & vt voluptatib9 affluãt. Job.xj. O ẽ qđ ẽ in mũdo aut ẽ cõcupiscẽtia carnis aut concupia oculoz aut supbia vite. CTertio assimilat humana vita vapori rõne durationis. q: vapores durant paz in aere & cito resoluũtur. Sic homines paruo tẽpore viuũt in corpore & cito moriunt. Jacobi.iiij. Que ẽ vita nr̃a: vapor ẽ ad modicũ parẽs. Dicitur eni decursus humane vite decursus fm augmẽtuz peccati. Naz a ,pncipio mundi qñ nõ erat peccatuz adhuc multiplicatuz homines viuebant diutiꝰ sicut pz de pmate q̃ fuit añ diluuiuz: in qua homines diutissime viuebant vt viderunt. Naz adam vixit nongẽtis. xxx. annis. Seth ciꝰ filius nonagẽtis. xij. annis. cuiꝰ filius enos noningẽtis. xij. annis cuiꝰ filius cayn ciꝰ filius virit nongẽtis q̃q̃ annis. & cayn ciꝰ filius virit noningẽtis annis. v. x. & sic de aliis pz. Secũ. v. Postmodũ No multiplicato vehemẽter peccato tpe noe idunt deus diluuium & abbreuiari voluit deꝰ decincepo tẽpus humane vite dicẽs ad noe. Nõ permanebit spũs meus in homine in eternũ. q: caro est. Erunt eniz dies illius centu. xx. annoz. Quãuis Augustinus hoc verbuz exponat q: tũ tempus fuit abinde q̃ hec deus dixit noe vsq̃ ad diluuiũ. Unde erũt dies illius scz ad penitentiã indulti siquis redire voluerit centũ & viginti annoz scz añ q̃ inducã diluuiũ. Primus tamen sensus adhuc sat põt tolerari: q: certũ est q̃ post diluuiũ homines minus viverunt. Adhuc autem viterius q: a tempore dilũuij semper ingalescente peccato amplius decurtata est ingrantũ vt Dauid dicat in psal. De eo annorum nrorum in ipsis. lxx. anni. Si aũt in potentatibus. lxx. anni amplius eorum labor & dolor. CQuarto rõne resolutionis q: scz diuersi vapores diuersimode resoluũtur: & sic diuersi homines a diuersis vitijs ablerbent. Nam quidã vapores sunt qui resoluũtur siue conuertunt in ignem sicut illi qui ascendũt sursuz ad suprema aeris regionem que dicit regio estus: vbi incẽdunt & in ignem conuertũtur. Et tales fũt multi ad statũ dignitatis elevati. Qui vel incendunt igne iracundie & seuicie sicut Nero q̃ fuit crudelissimus & iracũdus. Vel auaritie sicut de rege antigono Seneca dicit q̃ fuit rex auarissimus vel igne concupiscentie & luxurie. sicut de Sardanapallo refert Orosius qui fuit rex assyrioz luxuriosissimus. Quidaz No vapores sũt qui resoluũtur in aerem siue ventum & iste ventus quãdoq̃ elevatur in altum & generat in aere vel in mari tempestatem & talis est vita quorũdam inquietoz qui semper in iurgijs litigijs & seditionibus delectant & pacem videntur odio habere. Sicut dicitur q̃ Alexander cuidam querenti quare mundũ ita infesta ret & in pace stare non posset. Respondit quoniã par ei esset guerra si adesset. Quãdoq̃ No ventus per cauernas & foramina terre ingressus facit terremotus qui faciunt terram tremere. Et sic quorundam vita ita tyrannica ẽ & terribilis q̃ faciunt

alios tremere ⁊ in hoc quasi ponunt bea
tudinem suam vt potentes reputentur
nec nō terrori habeantur. Sicut dicit Se
neca de Alexādro in libro de beneficijs
ducebat sūmum bonum terrori esse :igno
rans q ignaua quoq animalia timentur
ab viris malū sicut scorpiones ⁊ serpētes
⁊ hmōi. ¶Alij aūt sunt vapores q in altū
eleuari efficiunt nubes. Et talibus assimi
latur vita iustoꝝ q a terrenis per affectuꝫ
eleuati sunt ⁊ segregati. ⁊ nō ad velocite
cundum ad dominum parati ⁊ expediti
Et ideo dicit Ysa.lx. Qui sunt isti qui vt
nubes volāt ⁊c. Vnde sicut ex nubib⁹ fūt
pluuie fulgura siue sagitte ⁊ tonitrua : ita
et talibus sunt doctrine correctiones aspe
re ⁊ quādoq manifesta miracula. Tales
nubes habent intus igneū vaporē .i. fer
uorem spūs ex quo proueniūt talia. Et est
sciendum q tales vapores nubū quando
q eleuantur ⁊ trahūt aliquādo secū pa
leas:pilos:ligna:vel lapides ppter qō po
stea qñq talia pluūt ⁊ nō est hoc q: talia
fuerūt in nubibus generata sed cū eis ele
uata. Et sic sunt cupidi q volūt omnia ra
pere ⁊ secū trahere. Sed sicut nubibus re
solutis omnia talia cadūt. Sic quādo hu
iusmodi homines per mortem resoluunt :ne
cesse ē hec omnia descēdere ⁊ hic remane
re. Job.xxij. Dives cū dormierit nihil se
cum affert. ¶Item vita hūana assimilat
aque fluuij ppter sepē. ¶Primo q: fluu
ius hz cōtinuitatē in fluxu. Vnde a fluē
do dictus ē. Nō ē enī vt dicit Ysidor⁹ ali
ud fluuius q̄ perennis ⁊ cōtinuus aq̄ flu
xus. Et nos ad modū fluuialis aque fluē
do continue labimur ad mortē tendētes.
Iuxta illud Ouidij. Pretereūt anni mo
re fluentis aque. ij. Regum. xiiij. Omnes mo
rimur ⁊ quasi aque dilabimur in terrā ⁊c
¶Scdo habet amaritudinem in ortu ⁊
⁊ ad mare reuertūtur. Sic etiam huma
na vita ⁊ a planctu incipit: ⁊ in luctu finit
⁊ plorando moriuntur Eccli.j. Ad locum
vnde exeunt flumina reuertuntur. ¶Ter
tio habet volubilitatem perpetuam in re
tatu ⁊ velocitatem in cursu vel motu. Et
quid est aliud ois vita nostra q̄ quidā flu
xus in rota in qua semper rotata ⁊ nūq̄
ad modicum manens fixa vita continuo
diminuta ⁊ semper de ea aliquo subera
cto ad mortem currimus cursu velocior
q̄ fluuius absq; mora Jocl.ij. Fluuius cir
cundedit me. Inter omnes enim motus:
mot⁹ vtiq; celi ē velocissim⁹. Et quo ca
latur omnis alius mot⁹. Vnde fluuij ro
tatus illi motui comparatus ē quasi nul
lus. Sed vita nostra in fluxu motum celi
sequitur. Vnde omni die de vita nostra
minuitur:ergo multo fortius q̄ fluuius ad
mare vita nra currit ad mortē. ¶Quarto
ratione profunditatis ⁊ pulchritudinis :hz
eni aqua pfūditatē i fixu ⁊ pulchritudinē i
aspectu. Quia vita nostra ⁊ si nunc appa
ret pulchra ⁊ aspectu venusta tanq̄ tamē
in imo siue profundo status vanissimi cō
stituta:vana tota ē sicut spuma:⁊ sicut via
nauis in aqua ⁊ auis per aera : cuius post
transitum nulla ē apparentia. ¶Quinto
habet dulcedinez in transitu ex progressu
q:.i. vita hominis in medio suo esse ;videt
dulcis dum homo ē sanus ⁊ iuuenis. Sz
quia medium non concordat cum extre
mis ideo nec recta consistit. Rectum eni
vt dicit phs est cuius medius non erit ab
extremis. Quare si vita nostra esset recta
qualis ē in ortu ⁊ exitu:talis deberet eē in
transitu sz luctuosa. ¶Sexto ratione cir
culationis. Flumen eni habet circularita
tem in motu dum a mari exit multa cir
cuit ⁊ ad mare vltimo redit. Sic sili mo
do etiam vita a doloribus incipit dolores
decurrit ⁊ doloribus desinit. ¶Septimo
hz virtuositatem in ipetu:q: fortiter in oē
resistens ipingit omnia frangit nihil ei re
sistit:sed dum ad mare redit:penitus no
men perdit. Sic ⁊ homo omnia in mun
do disponit ois voluit ois rumpit ⁊ fran
git nullū iterdum resistens inuenit : sed ad
mortem dū venit omne superbie nomen

amittit. Ysa.lxiij. Quasi fluuius violentus
vita quē spūs dñi cogit. ¶Itē vita huma
na assimilatur vento propter quatuor.
¶Primo propter instabilem omnium q: ori
tur materialiter ex vapore terrestri sz sic
co ⁊ hui⁹ signum ē q venti fortes precipue
sunt in autūno sole existente circa equino
ctiū hyemale:q: tunc sol comburēdo exic
cauit elementa ⁊ ideo vapor tunc eleuat⁹
magis ē siccus ⁊ terreus:ppter quod i au
tūno dominatur complexio terre.i.frigida
⁊ sicca. Sicut igit ē ventus mālr ex fumo
ire sic ēt ē bō mālr ex ire limo. Beū.j. Hec
de boiez de limo ire. Nec obstat q corp⁹
humanum dr esse compositum ex quatuo
or elementis:q: fit denominatio a predomi
nante elemēto. Vnde dr homo quasi ab
humoi.terra. Apparet ergo similitudo aq̄
in bōnibus. Vnus ignis in calore naturali
tas:cōnaturalitas aeris in respiratione :soli
ditas ⁊ granitas terre in carnib⁹ ⁊ ossibus
Et quo pz q in compositione hūani corpo
ris:multū ponit deus de terra : pauc de
alijs elementis. ¶Parū qdem de igne po
suit: vt homo pauc hēret de ardore cōcu
piscentie. ⁊ de incēsione ire. ⁊ de vredine
auaritie. ¶Pauc de aere vt homo pauc ha
beret de eleuatōe superbie. ¶Pauc de aqua
vt pauc hab.ret de mobilitate inconstan
tie. ¶Multū aūt ponit illi de terra q habet
frigiditatē contra estū auaritie. Infirmita
tem contra eleuatōem superbie ⁊ stabilita
tem contra motū incōstantie. ¶Notan
dum est autem q: vapor siccus non potest
ventū causare nisi eleuetur a sole. Naz ca
lor solis eleuans vaporem siccū terrestrez
⁊ non cōsumens ipsū:ē eriā cā venti. Ca
lor igitur solis ē vigor anime rationalis
que ipsum humanum corpus quanq̄ gra
ue ⁊ terrestre viuificat ⁊ erigit sursū. Vn
de solus homo ē recte statute caput hūs
sursum. Vnde Augu.de hoc loquens ait
Bestias prostratas in faciem deus fecit
pastum querentes de terra:te autez in du
os pedes erexit de terra.faciem tuam sur
sum habēri voluit:non ergo discrepet cor
tuum a facie tua:vt facies tua sit sursum ⁊
cor tuum sit deorsum. ¶Secundo huma
na vita assimilat vento propter obliquū
motum. Non enim talis ē vapor venti q
habet motum rectum sed obliquū ⁊ tor
tuosum:nunc sz descendendo nunc ascen
dendo. Cuius ratio est. Quia talis vapor
terrestris ⁊ siccus eleuatur a calore solis
ad mediam aeris regionem:que scilicet ē
maxime frigoris. Vnde cum talis vapor
sit per naturam frigidus ⁊ grauis obuiās
ei frigus loci:quod etiam ipsum inspissat
⁊ grauat facit ipsum descendere aliquan
tulum:sed calor solis q ē in ipso cum non
sit ab ipso facile separabilis q: magis con
seruatur in sicco terrestri q̄ in vapore hu
mido iterū releuat ipsū ⁊ inde fit inuolucra
impulsio aeris que ventus vocatur. Naz
superior pars vaporis cum sit grauis de
ser⁊ inspissata ex frigiditate loci deprimi
tur valde vehementer: ⁊ cum sit tenuissi
mus vapor ⁊ inspissatus a frigore mul
tum agitat aerem:⁊ dat flatum donec de
scendat conuersio superioris extremita
tis ipsius super inferiorem fere. Deinde
resurgit calor ex radio. Et interim cali
do radio sicco iterum eleuante:iterum ipsū
⁊ subministrante materiam ex eleuatio
ne pluris vaporis in ipsum. Et ideo con
fortando iterum dat ascendendo alium
flatum fortiorem. Fortior autem est fla
tus descensionis venti q̄ ascensionis pro
pter hoc q: superior extremitas inspissa
ta a frigore loci descendit. ⁊ spissum for
tius impellit aerem q̄ rarum. ¶Patet er
go q: motus venti non est rectus sed tor
tuosus scilicet per medium descensus.
Nam vna flatio descendit ⁊ alia ascen
dit:⁊ quia non ē motus continuus sed in
terruptus. Nam in omni motu reflexo
oportet intercidere quietez:vt probat phs
in libro phys. ¶Item patet q: vna fla
tio debilior est altera : scilicet ascendens
q̄ descendens. Et hec omnia compe
tunt humane vite. Nam homo in corpo
re viuens nunc ascendit per augmentum

scz in iuuentute nunc defoedit per decrementū nature ꝛ virtutis. scz in senectute ꝛ plenus est tempꝰ senectutis q̄ iuuētutis. ꝛ ꝯ maior est defectus q̄ ascensus. nec unquam tempꝰ continuat alteri. q̄ etas statui. i. virilis est intermedia. ¶Item homo in corpore viuēs nūc ascendit per prosperitatē nūc descendit per aduersitatem. nūc ascendit per superbiam ꝛ gloriam. nūc descendit per confusionem ꝛ ignominiam. ¶Item nūc ascendit viuens nūc descendit mortuus. ¶Tertio assimilatur vento ꝓpter incertum terminū. Nam ventus parum durat nec scit homo q̄ flat vbi vel q̄ gelicē obeat Fz illō. Job. iij. Spūs vbi vult spirat ꝛ nescis vñ veniat aut quo vadat. Hoc eni ꝝ Christus christus dixit de vento. cuius initū ꝛ finis nobis occulta sunt. Similiter vita hominis pax durat. Job. vij. Memento mei domine. q̄ ventus est vita mea. Nescit enim homo vbi vel quando finiatur Fz illud Eccli. ix. Nā nihil ē certius morte ꝛ nihil incertius hora mortis. Vult eni deus sicut dicit Bre gorius q̄ hora mortis sit nobis incerta ꝛ semper sit nobis suspecta ꝝ illud Mat. xxv. Vigilate q̄ nescitis diez, neq; horaz ¶Notandū tamen q̄ sūt tres cause absconsionis q̄ ēt suo modo abscondūt vitā humanam. ¶Prima est intensū frigus q̄ terram vehemēter cōstringens vaporem venti eleuari non finit. ¶Secūda est intē sus calor. qui vaporem eleuatuz consumit ¶Tertia est magna pluuia que aerem in frigidum vaporem grauat ꝛ intantum detendere facit q̄ nō potest subito a calido eleuari. ¶Item terram ꝛ vaporem superficici constringit vt non possit alius vapor eleuari ad augendū materiaz venti ꝛ omnis vapor cito deficit nisi continue aliqd generetur. In istis ēt signant tres cause mortis humane. Quia in intenso frigore intelligitur malicia trāsgressionis: q̄ frigus signat malicia peccati. malicia enim animam frigescere facit. dū calorem charitatis extinguit. Vnde dicitur Piere. vi. Sicut cisterna frigidam facit aquā ita frigidam facit maliciam suam. Hoc ergo frigus est scz peccatū q̄ mortem introduxit ꝝ illud Apo. Ro. v. Per vnū hominem intrauit peccatū in mundū ꝛ per peccatum mors. Intenso Vo calore accipe distemperantia completionis que ē naturalis causa humane infirmitatis ꝛ mortis vt ꝓ precipue in febribus. Sz per pluuiam supercadentem intelligit iustitia diuine ordinationis per quā ficut dicit apls ad Hebre. xi. Statutū est hominibus semel mori. Vel per pluuiam superuenientē intellige occisionē hominis violentiam dum vn⁹ p aliū peruit ꝛ occidit. ¶Quarto assimilatur humana vita vento ꝓpter flatūs sonitū. Est eni sonitus venti per modum vndaꝝ confringentiū sese eo q̄ vna inundatio vincit aliam ꝛ extēdit se super eam Ventus ergo dum perflat fortiter sonat sed sonādo transit ꝛ nullū sui post sonituz vestigiū derelinquit. Sic quatūcūq; homines in mūdo viuentes magnū sonituz faciūt: siue magnas dignitates adipiscendo siue belloꝝ victorias assequendo. siue magnas diuicias cumulādo. siue magne sapiētie nomen habēdo: oia tamen cito ꝓterēūt ficut ꝛ sonitus venti. Et post hec ita sunt ac si quasi nūq̄ fuissent. Vñ dicꝫ. Periit memoria eoꝝ cum sonitu.

¶Capitulum. lxxxvij.

Vita hois moralis siue bona siue male dispositionis sit ficut aqua fit boni ꝛ mali sapoꝛis. Variatur enim sapor aquaꝝ. ſm Sene. in li. de nā libus questionib⁹ ex quatuor. s. ex principio ex loco ex consortio ꝛ ex spū. i. aere in aquā trāsformato. Variaf eni aqua ex originali ꝓncipio. i. ex re a qua oriꝫ vt aqua rosacea ex rosis. ꝛ sic de similibus. Et sic etiaz homo ex origine ſm pīm cōtrahit dispōnes qualdā ad qualdā passiones ꝛ vicia. Vnde narrat in. vij. Ethicoꝝ q̄ ex patre iracūdo nascf ēt interdū filius iracūdus. Et similiter ſm fidem catholicā neo ex

neo ex ꝓno parente pēm originale contrahit. ꝓpter q̄ Apostolus dicit Eph. ij. q̄ eramus filij ire natura. ¶Secūdo variatur ex loco scz vnde ipa aqua transit vt patet in aqo sulphureis ꝛ in cicilia inueniunt aqua habēs saporē acetī qua vtunf incole, p aceto. Similiter ēt ſm loca ꝛ regiones varias in qbus homines habitant videmus variari ēt mores eoꝝ. Vnde ēt in sacra scriptura viri iusti a locis malorū hominū ꝛ infectaꝝ regionū recedere iubēt tur. Sicut iussus est Abrahā de vr caldeoꝝ exire ꝛ ō regiōe sodomoꝝ lorh ōscē dere. Dcū. xij. Me sies inquit angelus in omni circa regione. Et loca quedam solitaria ad diuinas reuelationes disponere vel adaptare videnf ſm illud Osee. ij. Ducam eā in solitudinez ꝛc. ¶Tertio variaf ex vicioso consortio. i. ex vicio ꝛ nā quam acquirit ex re vicia vl ex mala vicina etiā si ñ ꝓmisceaf sibi vt aq̄ posita iuxta ꝓpho rā sapit ō ꝓphoza lz ñ tetigerit eā. Sīr familiaritate ꝛ ꝓsortio bono vel malo efficiuntur multi mali vel boni. Mores enim ſm Tullium formantur ex ꝓuictu Pro. xiij. Qui cū sapiētibus gradiē sapiens erit amicus aūt stultoꝝ efficitur similis illis. ꝓs. Cū electo electus eris: ꝛ cum puerso puerteris. ¶Quarto variaf licē ibidē Seneca dicit ex spū in aquā trāsformato. i. ex diuersitate aeris imutatis. Vñ dicit q̄ sūt aq̄ q̄dā ita venenose ex spumali mā minerali ꝛ ō magis actiue q̄ statim bibite interficiūt. Et in macedonia sūt aque q̄ ab aues bibite faciūt eas albas. Iste spūs siue aer ē doctrina moralis siue spūalis q̄ aliqo iformaf: q̄ si bona ē bonū facit recipiē tē. Si Vo praua generat prauos mores. Vñ doctrina hereticoꝝ venenosa statim aiam credētis occidit Apo. j. Thi. ij. Sermo eoꝝ vt Cancer serpit.

¶Capitulum. lxxxviij.

Vita hominis spiritualis assimilatur vēto. Primo ratione augmentabilitatis. Naz oīs ventus est a ꝓncipio debilis. sed postea fortificatur ſm q̄ materia eius crescit ꝛ ſm q̄ fortiori frigido repercutitur. Sīr in vita spirituali ꝓno homo ē debilis ꝛ iperfectus postea efficitur fortis ꝛ perfectus. ij. Corin. xv. Primum q̄ aiale postea q̄ spirituale. Crescit aūt homo in spū ſm augmentū materie. i. bonorum opez. Et iez repercussio frigoris. i. tribulationis ꝛ aduersitatis ē ēt sanctis viris cā crescendi ꝛ proficiendi. q̄ virtus in infirmitate perficf. ij. Corinth. xij. ¶Secundo ratione obligatis. Quia sicut omnis ventus mouetur obliquc siue tortuose. ita omnis homo viuit defectuose. Tūc eni homo habet tortuosuz motū quando declinat ad pēm. ꝓs. Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt. Est aūt triplex ratio quare ois vētus mouef tortuose. ¶Prima ē q̄ ventus unitaf corporibus celestia sicut effectus cām. Jupiter enim specialiter mouet ventos aglonarcos. Sol orientales. Luna occidentales. Mars australes. Ideo etiam Aries Leo Sagittarius dicūtur triplicitas ignea. q̄ mouent ventos orientales ꝛ illa signa sunt calida ꝛ sicca. Taurus Vo Virgo ꝛ Capricorn⁹ frigida ꝛ sicca que mouent australes. Alia Vo calida ꝛ humida vñr triplicitas aerea que mouent occidentales. Alia frigida ꝛ humida que mouent aglonarcos. Sicut ergo celestis Vtus causat in ventis motum tortuosum ita celestis spūs. i. diabolus q̄ de celo cecidit causat in homie peccatum. Propter q̄ Sapie. ij. Dicif q̄ inuidia diaboli mors introiuit i orbem terrarum. Ipse est q̄ suis tentatōib⁹ mouet hoiem ad peccandū siue iflammando ad auaritiaz siue iram vel ad luxuriam que est triplicitas ignea vl aerea siue ifrigidādo. per inuidiaz accidiam ꝛ pusillanimitatem que ē triplicitas terrea vel aquea. ꝛ sic de aliis. ¶Secūda causa siue ratio obligatis venti est ex loco siue generationis. Nam ventus ille ius habet calorem qui expellit ab eo frigus. Similiter superius est estus idem faciens. Vnde cū ventus agitef a frigore

ſcz in iuuentute nunc defoedit per decrementū nature ꝛ virtutis. ſcz in ſenectute ꝛ plurimū eſt temp⁹ ſenectutis q̄ iuuētutis. ꝛ ꝺ maior eſt deſcensus q̄ aſcensus .nec vnum temp⁹ continuat alteri. q̄ etas ſtatua. i. virilis eſt intermedia. ¶Item homo in corpore viuēs nūc aſcendit per proſperitatē nūc deſcendit per aduerſitatem. nūc aſcendit per ſuperbiam ꝛ gloriam. nūc deſcendit per confuſionem ꝛ ignominiam. ¶Item nūc aſcendit viuens nūc deſcendit mortuus. ¶Tertio aſſimilatur vento ꝓpter incertum terminū. Nam ventus parum durat nec ſcit homo q̄ flat vbi vel q̄ geſtē ꝺbeat ſ̄z illꝺ. Job.xiij. Spūſ vbi vult ſpirat ꝛ neſcis vñ veniat aut quo vadat. Hoc eni ſm Chriſ. chriſtus dixit de vento. cuius initiū ꝛ finis nobis occulta ſunt. Similiter vita hominis pax durat. Job.vij. Memento mei domine. q̄ ventus eſt vita mea. Neſcit enim homo vbi vel quando finiatur ſ̄z illud Eccli.xi. Nā nihil ē certius morte ꝛ nihil incertius hora mortis. Vult eni deus ſicut dicit Bꝛegorius q̄ hora mortis ſit nobis incerta ꝛ ſemper ſit nobis ſuſpecta ſm illud Mat. xxv. Vigilate q̄ neſcitis diez neq̄ horaz ¶Notandū tamen q̄ ſūt tres cauſe abſcisionis q̄ ēt ſuo modo abſcindūt vitā humanam. ¶Prima eſt intenſū frigus q̄ terram vehemēter cōſtringens vaporem venti eleuari non ſinit. ¶Secūda eſt inte ſus calor. qui vaporem eleuatū conſumit ¶Tertia eſt magna pluuia que aerem in frigidum vaporem grauat ꝛ intantum detendere facit q̄ nō poteſt ſubito a calido eleuari. ¶Item terram ꝛ vaporem ſuperficiē conſtringit vt non poſſit aliuo vapor eleuari ad augendū materiaz venti ꝛ omnis vapor cito deficit niſi continue aliꝺ generetur. In iſtis ēt ſignant tres cauſe mortis humane. Quia in intenſo frigore intelligitur malicia trāſgreſſionis: q̄ frigus ſignat malicia peccati. malicia enim animam frigeſcere facit. ꝺū calorem charitatis extinguit. Vnde dicitur Mich. vi. Sicut ciſterna frigidam facit aquā ita frigidam facit malitiam ſuam. Nec ergo frigus eſt ſcz peccatū q̄ mortem introduxit ſm illud Apo. Ro.v. Per vnū hominem intrauit peccatū in mundū ꝛ per peccatum mors. Intenſo Ño calore accipiꝺ diſtemperantia complectionis que ē naturalis cauſa humane infirmitatis ꝛ mortis vt ꝓz precipue in febribus. Sz per pluuiam ſupercadentem intelligit iuſtitia diuine ordinationis per quā ſicut dicit apls ad Hebꝛ.xi. Statutū eſt hominibus ſemel mori. Vel per pluuiam ſuperueniente intellige occiſionē hominis violentam dum vn⁹ ꝑ aliū peritꝝ ꝛ occiditꝝ. ¶Quarto aſſimilatur humana vita vento propter flatōis ſonitū. Eſt eni ſonitus venti per modum vndaꝝ confringentiū ſeſe eo q̄ vna inundatio vincit aliam ꝛ extēdit ſe ſuper eam Ventus ergo dum perflat fortiter ſonat ſed ſonido tranſit ꝛ nullū ſui poſt ſonituꝝ veſtigiū derelinquit. Sic quātūcūq̄ homines in mūdo viuentes magnū ſonituꝝ faciūt: ſiue magnas dignitates adipiſcendo ſiue bellorꝝ victorias aſſequendo. ſiue magnas diuicias cumulādo. ſiue magne ſapiētie nomen habēdo: oia tamen cito ꝑtereūt ſicut ꝛ ſonitus venti. Et poſt hec ita ſunt ac ſi quaſi nūq̄ fuiſſent. Vñ vi. ꝓ. Periit memoria eoꝝ cum ſonitu.

¶Capitulum.lxxxvij.



Ita homo moralis ſiue bene ſiue male diſpoſitionis ſit ſicut aqua ſit boni ꝛ mali ſapoꝛis. Variatur enim ſapor aquaꝝ. ſm Sene. in li. de naturalibus queſtionib⁹ ex quatuoꝛ. ſ. ex principio ex loco ex conſortio ꝛ ex ſpū. i. aere in aquā trāſformato. Variaſ eni aqua ex originali ꝓncipio. i. ex re a qua oꝛiꝰ vt aqua roſacea ex roſis. ꝛ ſic de ſimilibus. Et ſic etiaꝝ homo ex origine ſm pām cōtrahit diſpoſitiones quaſdā ad quaſdā paſſiones ꝛ vicia. Vnde narrat in. vij. Ethicoꝝ q̄ ex patre iracūdo naſcit ēt interdū filius iracundus. Et ſimiliter ſm fidem catholicā nouo ho

nes ex ꝓmo parente pēm originale contrahimus. ꝓpter q̄ Apoſtolus dicit Eph. ij. q̄ eramus filii ire natura. ¶Secūdo variatur ex loco ſcz vnde ipa aqua tranſit vt patet in aqa ſulphurea ꝛ in cicilia inuenim⁹ aquā habēte ſaporē acetī qua vtunt incole ꝓ aceto. Similiter ēt ſm loca ꝛ regiones varias in q̄bus homines habitant videmus variari ēt mores eoꝝ. Vnde ēt in ſacra ſcriptura viri iuſti a locis malorꝝ hominū ꝛ infectaꝝ regionū recedere iubēt. Sicut iuſſus eſt Abrahām de vꝛ caldeoꝝ exire ꝛ ꝺ regiōe Sodomoꝝ loth ꝺſcēdere. Gen.xix. Ne ſteris inquit angelus in omni circa regione. Et loca quedam ſolitaria ad diuinas reuelationes diſponere vel adaptare videnſ ſm illud Oſee.ij. Ducam eā in ſolitudinē ꝛc. ¶Tertio variaſ ex vicioſo conſortio. i. ex vicio ꝛ nā quam acquirit ex re vicia vl ex mala vicina etiā ſi nō ꝛmiſceat ſibi vt aq̄ poſita iuxta ąphoꝛa ſz nō tetigerit eā. Sicſ ſa militaritate ꝛ ꝛſortio bono vel malo efficiuntur multi mali vel boni. Mores enim ſm Tullium formantur ex ꝛuictu ꝓꝓ. xiij. Qui cū ſapiētibus gradiſ ſapiens erit amicus aūt ſtultoꝝ efficietur ſimilis illis. ꝓꝓ. Cū electo electus eris: ꝛ cum peruerſo peruerteris. ¶Quarto variaſ ex ꝛ ibidē Seneca dicit ex ſpū in aquā trāſformato. i. ex diuerſitate aeris imutatis. Vñ dicit q̄ ſūt aq̄ q̄dā ita venenoſe ex ſpumali mā nine rali ꝛ ꝺ magis actiue q̄ ſtatim bibite interficiūt. Et in macedonia ſūt aque q̄ ab auibus bibite faciūt eas albas. Iſte ſpūs ſiue aer ē doctrina moralis ſiue ſpūalis q̄ aliq̄ ſ̄ formaſ. q̄ ſi bona ē bonū facit recipiētē. Si Ño prava generat prauos mores. Vñ doctrina hereticoꝝ venenoſa ſtatim animam credētis occidit Apo.j. Thi.ij. Sermo eoꝝ vt Cancer ſerpit.

¶Capitulum.lxxxviij.



Ita hominis ſpiritualis aſſimilatur vēto. Primo ratione augmentabilitatis. Naz oio ventus eſt a ꝓncipio debilis. ſed poſtea fortificatur ſm q̄ materia cius creſcit ꝛ ſm q̄ ſortitur frigida ꝛc percutitur. Sicſ in vita ſpirituali ꝓmo homo ē debilis ꝛ iperfectus poſtea efficitur fortis ꝛ perfectus. ij. Coꝛin. xv. Primum q̄ aiale poſtea q̄ ſpirituale. Creſcit autē homo in ſpū ſm augmentū materie. bonorum opeꝝ. Et iteꝝ repercuſſio frigoris. i. tribulationis ꝛ aduerſitatis ē ēt ſanctis viris cā creſcendi ꝛ proficiendi. q̄ virtus in infirmitate perficit. ij. Corinth. xii. ¶Secundo ratione obligatis. Quia ſicut omnis ventus mouetur obliq̄ ſiue tortuoſe. ita omnis homo viuit defectuoſe. Tūc eni homo habet tortuoſum motū quando declinat ad pēm. ꝺs. Omnes declinauerunt ſimul inutiles facti ſunt. Eſt aūt triplex ratio quare oīs vētus mouet tortuoſe. ¶Prima ē q̄ ventus imitat corpora celeſtia ſicut effectus cām. Jupiter enim ſpecialiter mouet ventos aq̄lonares. Sol orientales. Luna occidentales. Mars auſtrales. Ideo etiam Aries Leo Sagittarius dicūtur triplicitas ignea. q̄ mouent ventos orientales ꝛ illa ſigna ſunt calida ꝛ ſicca. Taurus Ño Virgo ꝛ Capricoꝛn⁹ frigida ꝛ ſicca que mouent auſtrales. Alia Ño calida ꝛ hūida ꝺūr triplicitas aerea que mouent occidentales. Alia frigida ꝛ humida que mouent aq̄lonares. Sicut ergo celeſtis Virtus cauſat in ventis motum tortuoſum ita celeſtis ſpūs. i. diabolus q̄ de celo cecidit cauſat in homie peccatum. Propter q̄ Sapie. ij. Dicit q̄ inuidia diaboli mors introiuit i orbem terrarum. Ipſe eſt q̄ ſuis tentatōib⁹ mouet hoiem ad peccandū ſiue iflammando ad auaritiaz ſiue iram vel ad luxuriam que eſt triplicitas ignea vl aerea ſiue ifrigidādo. per inuidiaz accidiam ꝛ puſillanimitatem que ē triplicitas terrea vel aquea. ꝛ ſic de aliis. ¶Secūda cauſa ſiue ratio obligatis venti eſt ex loco ſue generationis. Nam ventus ille ꝛrius habet calorem qui expellit ab eo frigus. Similiter ſuperius eſt eſtus idem faciens. Vnde cū ventus agitet a frigore

oportet q̄ agitet a loco frigoris circulariter vt supra t infra claudat vt dicūt quidā. Similiter homines a loco sue generationis. a mūdo tentant t alliciunt ad peccandum vel ad peccatū vt sic nō recte ambulēt neq; viuant. Nam mūdus superiꝰ in prosperitatibus inferius Ro aduersitatibus nos obsidet t icludit. ¶Tertia cā ē q̄ ipe vapor terrenus q̄ ē materia venti inferius ipellit a calore eleuante: superiꝰ Ro a frigore impellante. Iste igit vapor terrenus signat carnē q̄ aut cōcupiscētie aut frigore siue torpore accidie t tristicie hominem ad peccatū impellit. Ergo iste sunt tres cause quare homines nō recte ambulant. Diabolus caro t mūdus: q̄ suis tēptationibus homines ad vniuersa vicia ipellūt ¶Tertio assimilat vento vita spūalis nō ne diſcōtinuitatis: q̄ vētus nō ē cōtinuꝰ vel cōtinui flatus sz vna eruſſatio ē post aliā: q̄ frigus nō ꝓtinuc repellit sed cū se mel deprimit: tūc consortat calore loci inferioris. t assūptione pluris materie: t elevatur itez. t itez scō repercutit: t sic alternando vices ascēdēdo t reflectēdo paulatim deficit. Similiter vita spūalis nō est semper vniformiter ꝓtinua sed aliq̄n sancti viri eleuant ad cōtēplationē aliq̄n deprimunt ad actionē: t sic vices alternādo ꝓtinuāt: donec mortēdo deficiāt. ¶Quarto rōne inequalitatis: q̄ vētus nō ē eēlis sufflatiōis: cū frigiditas repercutiēs fit maior t minor t vapor ieqliter spissus t rarꝰ Inter duos ēt flatꝰ fortes sūt multi debiles. Sīlr sancti viri sūt diuersis tēporibꝰ magis t minus deuoti quātū ad deuotionem actualē: fortiꝰ t debiliꝰ operātes quātum ad vitā actiuā. vel aliq̄n debiliores: aliq̄n fortiores ad tolerāda aduersa. ¶Itē aliq̄n frequētius aliq̄n rarius aliqua opā tur. ¶Itē vita hominis spūalis diuidit per actiuā t cōtēplatiuā. Et vtraq; reperitur in aere q: aer hz partē sui. sicut dicit Beda q̄ grata t clara: t ideo repūtat vitā contēplatiuā. Est eni aer supior purus. q: nullis terrenis exaltationibꝰ ē infectꝰ. Dicit vt cōtēplatiuus ad celestia eleuatꝰ terrenis affectionibus nō inficit sm illud. Colo. iij. Que sursū sunt sapite nō que sup terra. t Ezc. sup Ezc. dicit q: vita cōtēplatiua ad quam dā mētis libertatē transit: tēporalia bona nō cogitās. sed eterna. ¶Itē ille aer est quietus. i. nullo vēto cōmotus. Sic vir cōtēplatiuus vētis. i. cōmotoribus curaꝝ secularium nō ipellitur. Vnde rp̄s de Jo. Baptista dicit q: nō erat arūdo vēto agitata. t ideo Brego. dicit ēt sup Ezc. q: vita cōtemplatiua calcatis curis oibus ad videndum facie creatoris sui inardescit. p̄o. Vacate t videte. vacate. s. a curis t actionibꝰ exterioribus cessando videte. s. cōtēplādo. Nā sicut dicit Augu. de ciuitate dei. Oīa sancti querit charitas veritatis. ¶Item ille aer est clarꝰ q: celesti lumine plusus. Sic vir cōtēplatiusꝰ celestis inspiratōis lumine frequēter pfundit. Vnde vt idē Bre. dicit sup Ezc. Cōtēplatiua vita amabilis valde dulcedo ē q̄ super semetipsam alios trahit. celestia aperit t spūalia mēto oculis patefacit. Alia Ro vt idē Beda dicit. est p̄s aeris inferior quę, ppinquat ad naturam terrestrē: t ideo est grossa turbulēta t terrenis vaporibus plena. multa; tamen rez generatiua vt pluuie grandinis t bmōi. Et huic assimilat vita actiua. Vita eni actiua ē grossa q: mētem ingrossat t beberat circa intelligibilia. Vñ Greg. super Ezc. dicit q: lya que actiuā vitā designat lippa ē t fecūda q: dū occupatur i opere minus videt. ¶Itē actiua vita est turbulēta: q: perturbatur circa agibilia. Vnde martha que vitā actiuā designat dixit dominꝰ Lu. x. Solicita es t turbaris erga plurima. ¶Itē actiua vita ē terrenis vaporibus. i. solicitudinibus plena. q: occupat animā circa terrena ministeria. Et ideo dicit Lu. x. q: martha q̄ sez vitā actiuā gerat satagebat circa frequēs ministerium ¶Itē ē vita multoꝝ meritoꝝ generatiua siue acquisitiua. Et ideo vt dictum ē designata ē per lyam que multos filios peperit.

Vnde & Greg. dicit sup Ezc. q: magna sunt vite actiue merita.

¶Capitulum lxxxix.



Decia capitalia q̄ sunt septem assimilant septem planetis. Mā primo i sole precedente gloriosius incēdente nota superbiā que semp appetit gloriosa. p̄o. Per dīc sez prosperitate: sol sez supbie nō vult te. ¶Secūdo in mercurio q̄ est colore argenteus t semp iurta solem incedit accipe auaritiā que argentū querit t semp supbiā sequit. Quia dū superbus appetit gloriosa non pōt assequi nisi abūdet metallina materia aurea vel argētea: t ideo se totū dat ad acquirēdā pecūniā. Similiter t auari diuitijs pleni semp vt in pluribus sūt superbi: t q̄rūt ab alijs bona rari. Vñ Apos. Thi. vi. Diuitib' hui' seculi p̄cipio nō sublime sapere. Augu. Vermis diuitū supbia. ¶Tertio in luna ispissante aerē t quādā semp vmbrā. siue obscuritatē in se hīte intellige accidiā q̄ mēti ingerit quādā nigredinē p quā inspissat t cōturbat aie rōnē. Hec precipue cauēda ē in nocte aduersitatis. p̄o. Neq; luna p nocte. i. accidia p tēpus aduersitatis vult supplc. ¶Quarto p martē sanguinē circa cor accendētē accipe irā q̄ ē accēsio sanguinis circa cor vt dicit phs. ¶Quinto in Jouc q̄ quātū in se est prodest cū sit planeta beniuol' accipe gulā q̄ de se necessaria ē oib' rōne vite. nec vlli inuenit obesse si eā sciuerit debite cohibē. Sz sic Jupiter ex ꝓiūctōe cū alio efficit nocumētū: sic ēt q̄n necessitati voluptas ꝓiūgit viciū gule incurrit q̄ obest. ¶Sexto q̄dē in Venere q̄ ad luxuriā dispōit pōn carnis intellige. ¶Septimo in Saturno q̄ ē stella colore plūbeo si ue liuido accipe inuidiā q̄ ē q̄dā liuor de bono ꝓximi plūbeā t q̄e facies aias. ¶Itē vicia assistant arene pp septē. ¶Prio ppi ariditatē. Mā arena ab ariditate ē dcā et h ꝓtinet ad supbiā. Supbia. n. dū pluuias seu rorē diuine gre impedit. q: deꝰ supbis resistit aie ariditatē inducit. Hāc ariditatem patiebāt q̄ vicebāt. Nunq̄ aia nra arida ē Et sicut arena si manu pcussa fuerit ꝓcul multa siccitate vel ariditate stridorem facit. Sīlr supbus qualitercūq; pressus vel tactus stridorē quēdā ipatientie flatum pdu cit. Eccli. xxv. alcēsus arenosus in pedib' senis. affectibꝰ veterani. i. adam q̄n audiuit crimen vt diu vixit. ¶Secūdo ppter pōderositatem vt dixi tē. ¶Secūdo ppter pōderositatem. Mā arena est pōdere grauissima: t ponderositas refert ad ira: p̄p quā bō efficit alijs ipportabil. Prouer. xxvij. Grauis saxus t onerosa est arena: sz ira stulti vtroq; grauior. ¶Tertio ppter aq̄ vicinitatē q̄ refert ad incōtinētiā. Inuenit. n. arena sub aqua sicut in fluuijs aut intra aquas siē in lutorib' maris. Sic sūt incōtinentes quorū gdā sub aqua voluptatū t fluxa peccatorū carnaliū viuūt t ignorant: vt fornicarij adulteri t bmōi. Quidā Ro ad modum arene q̄ est in littore maris. t si aq̄ nō inūdātur tamen ea aliq̄n fluctuāre iſūdūtur. Et tales sunt coniugati: q̄ licz matrimonio licite ptī vti tamen inūdāte i eis concupiscētia i ipso carnali opc q̄nq; sordidātur. ¶Quarto pp ptiū discontinuitatem Non. n. arena bz ptes q̄ ptī ꝓglutinari t ꝓtinuari. Et hic ē q: ex arena nō fit lapis. Mā arena i aqua mar' ab oi lutea viscositate absoluit. Vñ vices i ea siccitas i lapidē coagulari ñ potīt vt dicit Arist. li. de ꝓprietatib' elementor. Et sicut dīc in li. de rebus. Terra pura nō fit lapis: q: siccitas vincēs nō facit ptiū terre ꝓtinuationē: sed potiꝰ dissolutōez pp q̄s nō Xrīs in lapidē. Et multo fortiꝰ h̄ ē i arena: cū sit terra nalis t subaliter siccior t durior. Hec āt diuisio t discōtinuatio arenaꝝ ptiū ad iuidiā ptinet q̄ glutinū charitatī excludēs tenet homines abiuicē diuisos vt ēt lapidi angulari ꝓpo iocoꝓari nō possint. ¶Quinto ppter sterilitatē. Est eni arena sterilis t infecūda tū ppi defectū caloris t humoris. tū ppi dīū um siccitatis t frigoris. Vñ ibe superuenīte nō diffūdit nec dissoluit: sz magis cōstringit t induras. Hec sterilitas pertinet ad accidiam que caloꝛem charitatis t

humorem deuotionis excludēs ariditatē nictis t frigiditatē inducēs aiam sterilē t infecūdā reddit vt fructū bonor operum nō pducat. ¶ Sexto ꝓpter mineralitatē Habet.n.arena Xrute mineralē vel saltē ei silem. Vñ iter arenas fluuiales t maritimas inuenitur arene auree t lapidee politi t gēme preciose. Hoc autē pinet ad auaritiā circa metalla aur sēz t argentum t huiusmodi insudat. Sapien. vij. Omne aur tanq̄ arena est exigua. ¶ Septimo ꝓpter obstantiā. Obstāt enim arene q̄q̄z fluminibus ne ite. ent mare. Nam cumulate arene t in maris hostijs. siue fluuij adunate q̄ritis sint paroe: quia tamē sunt multe flumen impediunt t retardāt ne itret mare. t nō facūt flumē interdū retro redire t per cāpos spargere. sicut pz de nilo q̄ nō mō irrigat totā terrā egypti. sicut dicit Hiero. sup Amos. viij. Hoc aūt pinet ad vicū gule. Nam gula flumē plenū agos .i. peccatorē mollez t assuetū delitijs detinet t retardat ne intret mare penitētie t religionis. Et aliq̄n ēt si ingreditur ip̄m retrotrahit. i. cito facit exire t redire ad seculum. Isido. n̄ dicit q̄ nilus aglonis flatib⁹ repercussus agos retro luctantib⁹ inundescit t inundatōez facit egypti. i. a medio augusti vsq̄ ad medū septēbris. Hanc Xo dicūt inundationē fieri Xrute stellaz. Sicut ēt Xrute stellaz fit. vt in egypto nunq̄ pluat sicut dicit Plato in Thimeo. Et sicut videmus ēt q̄ Xrute stellaz certis tpibus vbiq̄ tēpestates fiūt in mari. vt circa festū oīum sanctoz. Vñ naute tūc maxime portū querūt. Aliq̄ Xo attribuūt diuine virtuti ex quo talis dispositio data est specialiter illi regioni sicut etiam ipetū maris. Ambro. n. attribuit diuine Xrute sic disponenti in ꝓma creatione.

¶ Capitulum. xc.

VOluptuosus hō filius est saturno. Nam saturn⁹ a saturā do est dict⁹ vt dicit Isid. Unus vtor opo dā est ab opulentia quā tribuit mortalib⁹ In saturno. n. delectatio gutturis. In vrbe delectatio significatur carnis in qbus delectatōibus corpis voluptas cōsistit. Sed adhuc oīdūt voluptuosū hoiem esse saturno silem voluptatū critus effectus tēp⁹ t affect⁹. Critus qdē q̄: Saturnus pingebatur oīz mestissim⁹. Cui⁹ cām assignant fabule. q̄: a filio suo Jouc fingitur fuisse eiectus⁹. qō ꝓpterea forte dr. q̄: planeta Juppiter ipedit t tēperat malicīā saturni. Sz verior cā tristitie ē q̄: vt dic Ptolome⁹ in li. de iudicijs Astroz Saturn⁹ dat hoiem sub ci⁹ dño natū vel ꝓceptū ee tristē raro hylarē vel ridentē. Vñ ēt in iudicijs merore t tristitiā designat. Dec aūt tristicia cōpetit sīm voluptatio q̄: vt dic Boe. Voluptas tristes hz exit⁹: sm illud Pro. v. Nouissima illi⁹ amara q̄si absinthium. ¶ Scōo si ꝓsideretur effect⁹. Nā Saturnus ē effectu frigid⁹ t siccus t pōderosus. t sic ēt in fabulis pingit. Que oīa ꝓsunt voluptati q̄ ifrigidat spūalis affectiōis calorē extinguēdo: deficcat humorē deuotionis ꝓsumēdo: et grauat mētē ad inferiora deprimēdo. ¶ Tertio quātū ad tp̄s. Nam Saturn⁹ dr planeta nocturnus q̄: voluptas carnis q̄rit tenebras noctis. Job. xxiij. O cui⁹ adulteri obfuat caligine. ¶ Quarto tenet silitudinē si cōsideret voluptuosi affect⁹. Nam sic dicit Ptolo. Nati sub Saturno turpia t imūda nō abhorrēt vt stimēta t alia ēt diligūt fetida. Quod terū moraliter cōpetit luxuriosis q̄ nō abhorrent notā ifamie exteriorē. Insup diligūt opa fetida t imūda. ¶ Tercū voluptas generat tētatiōes carnis sicut pluuia suauis generat vermes. Nam quādo pluuia est suauis miscet cū humido aereo t terrestri sicco ex quo formāt corp⁹ aquaticū cui ista tim virtute stellaz dat anima. Humidū eni bene cōmixtū cā terrestri ex ipso aere fit viscosū. Et sit sicut pellis in qua ꝓtinus pulsans calidū facit spūm: cui tanq̄ ꝓprio subiecto dat anima sensibilis. Quasi aūt suauitas pluuie ē voluptas deliciose vite: que vermes in terra generat. q̄: in carne

tentationes suscitat. ¶ Item voluptas t abūdantia diuitiaz t delitiaz est pedica t laqueus diaboli qua hominē quem persequit capit. Unde labā persequēs Iacob in monte galaad cū comprehendit. Gen xxxi. Adono eni galaad fertilissimus t delitiosissimus esse dicit in pascuis frugib⁹ t fontibus. In mōte ergo galaad t labā iacob capitur. Quia in fertilitate t abundātia deliciaz hō a diabolo tentat⁹ t illaqat⁹.

¶ Capitulum. xcj.

MArtius assimilat soli. Q̄z sol excedit oīa luminaria celestia corporea in quatuor. Primo in quātitate. Naz sm traditionē. Alphragani differētia. xxij. in fine sol dicit maior omnibus corpibus. Post illū. xv. stelle q̄ in prima magnitudine inter stellas fixas ponūtur ab ipotertio Jupiter: qrto Saturnus quinto oēs stelle fixe suis ordinib⁹ posite. quas Ptol. in. vij. distinctio. Almagesti t Alphraganus dr̄ia. xix. in ser gradus magnitudinis diuidūt: sexto loco Mars: septimo Terra: octauo Venus. nono Luna. decimo Mercurius. Sicut aūt Dioñ. dicit in his que nō mole sūt magna idē ē magnū esse q̄ bonū. t idē mai⁹ q̄ melius. Vñ sicut sol excedit oīa alia corpa in magnitudine quātitatis: ita xp̄s excellit oēs sanctos in magnitudine bonitatis nō inquantū deus: sed etiā inquātū hō. q̄: ipse habuit plenitudinē gr̄e preominib⁹ sanctis. Vñ dicit habuisse spūm nō ad mensurā .i. totaliter nō particulariter: quantū ad oēs gr̄e effectus. Vel nō ad mēturā sup omnem ꝓportionem respectu aliox hominū. ¶ Secūdo sol excedit in claritate: q̄: i alijs est luminis ꝓncipiū vt dicit Arist. in li. de ꝓprietatibus elementoz. t cū eo cōcordat Auicē. t Ptol. t Mesalach. Dicūt eni q̄ sicut omniū calidoz est vna ꝓma cā scilicet ignis ita opz q̄ omniū luminosoz sit vnum ꝓncipiū. Et hoc nō erit nisi sol t id circo vocatur sol. i. solus lucēs. Sic etiam in homine q̄ est vt minor mūdus vnum membrū influit omnibus sēz cor. Oportet ergo q̄ sol cū sit ꝓncipiū luminis plus habeat de lumine q̄ aliquod aliud corp⁹. sicut ignis plus hz de calore t cor de vitali virtute. Similiter ergo christus qui est ꝓncipiū vite spūalis vel luminis sapiēne. de quo Joh. j. Erat lux vera ꝛc. Et Eccli. j. Fons sapiētie Xp̄us. decoporuit vt ꝓmnibus alijs sapiētie splēdore fulgeret. Eccli. xxiij. Quid lucidius sole. i. qd sapiētius christo de quo dicit Apo. Col. ij. q̄: in ip̄o sūt oēs thesauri sapiētie t sciētie absconditi. ¶ Tertio sol excedit in dignitate. Unde sol dicit esse vas admirabile sm illud Eccli. xliij. Sol in aspectu annūcians in exitu vas admirabile opus excelsi in meridiano exurit terrā t in cōspectu ardoris ei⁹ q̄s poterit sustinere. Sic t xp̄s excedit ēt i dignitate q̄: i quātū de⁹ est equalis patri in dignitate nature inquātum hō excedit oēs sanctos in dignitate glorie. Joh. c. j. Vidimus gloriā eius ꝛc. Et ad Hebre. j. Sedet ad dextrā maiestatis in excelsis. tāto melior angelis ꝛc. ¶ Quarto sol excedit in ptāte. Nā maioris Xrutis est t plus influit in iferiora imo sol hz quādā potestatē t Xrutē sup oīa corpa: dū oīa illuminat t superiora t iferiora. Vñ oīa respicere dicit Eccli. xlij. Sol illuminās p oīa re spexit. Sic xp̄s dixit Matth. xxviij. Data est mihi oīs potestas in celo t in terra. Specialiter aūt sol hz Xrutē illuminatiuam. Et ipe xp̄s dixit Joh. viij. Ego sum lux mūdi. Item Xrutē inflāmatiuā Eccli. xliij. Tripliciter sol exurēs mōtes radios igneos exufflans. Et de xp̄o dictū est Lu. vltimo. Nōne cor nr̄m ardēs erat in nobis ꝛc. ¶ Ité renouatiuā: q̄: dū possessor reaperit Xrutē latentē in radicib⁹ ad actus ꝓducit t qō mortuū videbatur reuiuiscit t renouat qō vetustate rapuit. Et ita sīm q̄ xp̄m renouamur t regeneramur in nouā vitam sm illud Epe. iij. Renouamini spū mētis vestre t induite nouū hoiem ꝛc. Nic eni nouus hō christus est. ¶ Ité Xrutē purgatiuā. Nā tenebras fugit t sitorem

cōsumendo purgat. Sic christus purgat tenebras ignorātie t fetiditates peccatorū Deb.j. Purgationē peccatorum faciēs. ¶Item virtutem nutritiuā. Quia dum suo calore terre humiditatē resoluit: vi sua attractiua qō radicibus est sile de illa attrahit t in terre nascentiū nutrimētū cōuertit. Sic xp̄s nutritor fideliū dixit. Ego sum pastor bonus. Qui calore amoris resolutus in mortē: corp⁹ suū nobis sile tradidit in cibū t sanguinē in potū. Et iō ipe dicit. Caro mea vere ē cibus zc. Joh. vj. ¶Item sol bz Xrutē conciliatiuā. Dū Xrus te sua conciliat in corpib⁹ animaliū quatuor elemēta. Sic xp̄s reconciliauit nos deo p mortē suā sm illud Ro. v. Reconciliati sumus deo p mortē filij sui. ¶Item sol habet virtutē inuratiuā. Nam sm qō ascēdit t descēdit p Zodiaci signa. sic variat t imutat tpa. Nā cristēs in nro hemisphērio dū facit cristenū in alio noctē iducit. Silr xp̄s cristenū p gram in aia illuminat cā t diem ibi facit. Sed recedens ab ea p culpā tenebrosam t nocturnā dimittit. ¶Item sol bz Xrutē distinctiuā. Quia sm iij. versiones distinguit. iiij. tpa anni. Quia cristēs in Ariete ver facit: ascēdens ad Cancrū estatē efficit ad Librā autūnū ostituit: sed dū ad Scorpionē hyemē introducit. Dū Eccli. j. Orit Sol t occidit zc. Quod sm Hugonē de sancto victore sic exponit. Orit qñ. s. per vernale equinoctium ingrediēs ad nrm polū cōsurgit. Occidit qñ p autūnale cricō ad inferiora descēdit. Birat per meridiē qñ in hyemali bus signis cōmorat. Flectit ad aglonē qñ in estuis signis q̄ polo borcali viciniora sunt circūferī. Silr sol spūalis christus ortus est p incarnationē. psal. Ortus ē sol t cōgregati sūt. Occidit per passionē. Unde psal. Sol cognouit occasū suū. Ad locū reuertit p ascēsionē. Dū Abacuc. iij. Sol t Luna. i. christus t triūphans ecclesia steterūt in tabernaculo suo. s. in celo. Flectit ad aquilonem per suam ad iudicandum reuersionē. Jere. j. Ab aglone pandet omne malū sup oēs habitatores terre quantum ad peccatores. In iudicio stabit christus sicut sol in medio celi. Josue. x. Stetit sol in medio celi t dicit stetit: qr nō plus flecteret nec precc. nec precio. ¶Itē xp̄s assimilatur luci. Quia lux est altissima in ortu velocissima in motu speciosissima in aspectu t efficacissima in effectu. ¶Primo dico q̄ lux est altissima in ortu: qr cātur t ortur de celo. s. a sole t stellis q̄ sūt altissima corpa situ t dignitate. Eccli. xliij. Ego seci in celis vt oriret lumē indeficiēs. Nam sicut calor est qualitas activa cōsequens formā substātialē ignis. Ita lux est qualitas activa cōsequēs formā substantialem solis vel cuiuscūq; alterius corpis a se lucētis: si aliqō tale est. Cuius signū ē. Quia radij diuersar stellar hūt diuersos effectus sm diuersas naturas corpor. Sed sicut lux oritur de substātia solis vel corpis a se lucent'. Sic christus filius dei genitus ē de substantia altissimi scilicet dei patris. Eccli. xliij. Ego ex ore altissimi prodij. i. de substantia patris. Nam sicut verbum sapientie nre spiritualiter sive invisibiliter procedit ab ore ita filius a pre. Unde sicut lux est cocterna t coeua soli: qr q̄s cito fuit sol fuit lux sua ita q; si sol fuisset ab eterno fuisset etiam lux ab eterno ita filius ē coeternus patri vt dicit Augu. Nec obstat q; Beñ. j. dicitur fuisse producta lux: postea sol quarto die: qr sm beatum Dionysium quarto capi. de diuinis nomibus. Illa lux primo die creata fuit lux solis sed informis: quantū ad hoc q; iam erat substantia solis. t habebat illuminatiuam Xrutem in cōmuni: sed postmodum data ē ei specialis t determinata Xrus ad particulares effectus. ¶Secundo filius dei assimilatur luci: qr lux ē velocissima in motu. Videmus enim q; sole apparente in puncto orientis fit illuminatio totius hemisphērij nri vsq; ad punctum oppositum. Et quo pz q; lux non ē corp⁹: qr sic lux cēt corpus: illuminatio cēt motus localis. Nullus aūt motus localis corpis alicuius pōt esse in instanti: qr omne quod mouetur localiter: necesse ē vt prius veniat ad mediū magnitudinis q̄s ad extremū. Illuminatio aūt fit in instanti qr qñ subiectum alicuius forme susceptiuum ē in vltima dispositione: tūc forma introducitur in instanti: si aūt subiectum esset in dispositum: tunc quidem requireret tempus nō quidē ex parte forme introducende sed ex pte subiecti susceptiui: sed aer iquantus diaphanus ē in vltima dispositione ad lumen: t ideo illuminatio fit in instanti. ¶Item qr illuminatio non est mōtus motus sed terminus. Terminus autez motus localis t cuiuscunq; motus semper ē in instanti sicut generatio que ē terminus alterationis fit in instanti. Hoc aūt competit filio dei p quez omnia creata sunt. Creatio eni est productio instantanea. Unde sicut a luce in instanti fit aeris illuminatio ita a filio dei ē instanti facta rei create ꝓductio. Joh. j. Erat lux vera que illuminat zc. Vel per subitā incorporationem vel receptionem luminis in aere possumus intelligere ipsaz in carnationem verbi. Que quantū ad hoc fuit in instanti: qr ipsū corpus christi fuit in ipso suc cōceptōis exordio in instanti formatum t organizatum. Non eni erat cōueniens q; filius dei corpus assumeret nisi formatum. Si aūt ante perfectam formationem tēpus aliquod cōceptōis precessisset: nō posset tota cōceptio attribui filio dei q̄ nō attribuit ei nisi rōne assūptionis t p b filius dei ꝓceptus dr: qō aliter dici nō posset. Et iō ipsa distinctio mēbrorum t formatio in instanti facta ē, ꝓpter infinitam Xrutem agēris t formantis. Unde Brego. dicit q; angelo nūciante: t spiritusancto superueniente mox verbum in vtero mox intra vterum verbum caro. Localis tamen motus sanguinis ad locum generationis qui conceptionem precedit non fuit in instanti: nec etiam augmētum corpori se conformans quod sequitur conceptionem. Quia hoc est contra rationem motus localis t augmenti quod etiam nō fit sine motu locali. s. q; fiat in instanti. Nota igitur q; filius dei aliquando vocatur lux sm illud Jo. viij. Ego sum lux mundi: aliquando Xrus splendor Deb. vij. Qui cū sit splendor glorie. Aliquādo lumen sm illud Job. j. non erat ille lux sed vt testimonium periberet de lumine. Lux aūt, ꝓprie dr prout ē in sole lumen prout recipitur in aere: sed splendor prout resultat ex polito t terso corpe sm illud Machab. vj. refulsit sol in clypeos aureos t resplenduerunt montes ab eis. Similiter filius dei ꝓprie dr lux prout ē in patre. i. Thi. vj. Lucem habitat zc. Sed lumen p ut ē in carne. Ysa. xl. Surge illumiare hierusalem qr venit lumē tuum: s̄z splendor appellatur prout erruit de Xpo. Ysa. xlix. Donec egrediat vt splendor iustus eius. Scriptura tamē varie t diuersimode hoc interdū vtitur nominibus. ¶Tertio filius dei assimilat luci: qr ē speciosissima i aspectu i mo ēt sine luce nil apparet plenū. Unde Ambro. dicit q; lux ē plenitudo oīs creature visibilis. Cuius ē maxima gra q; in suo cōspectu oīa mūdi corpa laudib⁹ facit digna. Sic ēt filius dei de quo dr Sapiē. vij. speciosior ē sole t sup omnē stellar dispositionē est pulchritudo t ornamentus oīs creature nō tm visibilis sed ēt invisibilis Et iō nota q; sm Dio. iiij. ca. de diuinis nominibus filius q t verbum dei dr habet pulchritudinem substantiuam causatiuaz t creatiuam. Filius dei nō bz pulchritudinē accidētalē sed substātiuā t cōtialē. Nam pulchritudo ei⁹ nō ē ab alia re causata vel ꝓticipata. Et iō dicim⁹ ipsum nō tm pulchrū: s̄z t pulchritudinē. In creaturis eni differunt pulchritudo t pulchrū sicut cā t causatum t sicut participans t participatū q: pulchrum dicitur quod participat pulchritudinem: pulchritudo enim creature ē quedam participatio cause omnia pulchrificātis: t ideo creatura dicitur pulchra sed non pulchritudo sed deus qui est essentialiter pulcher t non per ꝓticipationē alicuius alterius dicitur pulchritudo.

¶Secūdo bz pulchritudinē excessinā. Dicatur enī Vbā dei pulchrū sicut pulcherrimū t superpulchrū vt dicit Dion. q; pulcritudo sua excedit in pluribus omnē pulchritudinē. ¶Primo in veritate: q; non est pulchritudo eius ficta vel artificiata sz naturalis t vera. Itē in perpetuitate: quia nunq; destruit nec ipe deus aliqñ sua pulcritudine destituit. ¶Itē in vniformitate q; pulcritudo sua nō augeł nec diminuit. ¶Itē in totalitate siue vniuersalitate, q; nō vno respectu pulcer t alio turpis: neq; hic pulcer t illic nō neq; aligbus pulcer t gbusdam nō pulcer: sed sicut ipe fm seipz cū seipso semp existēs vniformiter pulcer: t sicut prīs in semetipso excedēs formā t pulchritudinē oīs pulchri. ¶Tertio pulchritudo sua est pulcritudo causatiua omnis pulcritudinis tripliciter. ¶Primo efficiēter: q; f. pulcrificat oia existētia fz ipōrum, pp̄riā, pportionē: t causat vniuersalē armoniā t claritatē iuxta significationem solaris luminis cū fulgorē emittit t vniuersitatē rez pulcrificans distributiōe sui fontani radij. Vñ istud pulcrū ē sicut ꝓncipiū effectiuū omnis pulcritudis. ¶Secūdo exēplariter. Omnis enī pulcritudo t omne pulcrū vniformiter t cāliter preexistit in simplici t supnaturali natura omniū pulcroz t ipa est cā exēplaris omniū in verbo. q; fm ipm omnia denominant, ꝓpter qō Boe. dicit de deo. iij. de consolatione. Mūdū mente gerēs similiq; potētia formans pulcrū pulcherrimus ipse. ¶Item tertio. Quia. f. finis est omnium pulcroz: omnia enī sūt causa pulcri t propter hoc pulcrū idē est qō bonum: q; omnia desiderant pulcrū t bonum. ¶Quare efficacissima in effectu. Vnde Dio. dicit q; lux oībus corporibus cognitionē cōfert t vitā t motū. Et quicqd in istis inferioribꝫ cit Auicēna. Et quo etiā cōcludit t arguit q; lux nō habet in aere tm esse intētionale: sed ēt reale ex eo q; intētiones non causant trāsmutationes naturales. Nec obstat q; nimia albedo vt in niue oculum trāsmutat: t ita videt q; intētio si forma sz posset trāsmutari realiter. Dicendū q; albedo quātūcūq; magna nō hz oculuz realiter trāsmutare ratione qua color vel rōne qua itētionē suā multiplicat in medio: sed ea rōne qua aerē facit lucidiorē siue lucem adauget, ꝓpter qō reddit visui obiectum imꝓportionatū ratione nimie claritatis. t aer sic fortiter illuminatus oculū cōtingit realiter t ita ipm transmutare ꝓ ratione excellētis lucidi t nō ratione intētionis colorate. ¶Possumus ergo effectus lucis filio dei adaptare: cuius existere i carne būana non fuit intētionale t fantasticū vel imaginariū sed vez t reale sicut t lucis esse est reale in aere. Fuit enī verus deus t verus hō. Et iō ipse est similis luci. ¶Primo q; lux est rez generatiua quod quidē bz lux inquātū instrumētaliter agit in Vtute corpoz celestiū ad producendas formas substātiales. ¶Ita ēt similiter ꝓ ipsum verbū. i. per filiū dei omnia, producta sunt fm illud Job. ij. Omnia ꝓ ipsū facta sunt. i. creata t sine ipso factum est nihil. Sed intelligendū per ipm nō sicut ꝓ instrumētū. Vnde in hoc nō est simile de luce. sed intelligendū est omnia esse facta per verbū sicut artificiata dicunt esse facta per artificē. i. per rationē artis preconceptam. Nunq; enī aliqs faceret aligd nisi preexisteret actualis cōceptio siue sapientie: q; est forma t rō rei facte: sicut forma arce in mēte artificis preconcepta est rō arce faciēde. Et similiter deus pater nihil opatur nisi per conceptū sui intellectꝰ qui est sapiētia ab eterno concepta. f. dei verbum t dei filius: t iō impossibile est q; aligd faciat nisi per filiū. Et ideo Augustinus dicit q; verbū est ars plena rationuz viuentiū. Dicit etiā patrē per filiū omnia fecisse inquātum filius ab ipso patre habz q; sit cā omniū factoz: t ideo nō sequit q; sit vt instrumētū vel minister patris: quia eādem numero t equalē virtutē qua pater habēt t filius ab ipso habz per quam operatur. ¶Secundo q; lux est sui luminis omnibus cōmunicatiua. Ita christus quantum in se est lumen gratie vel misericordie sue cōmunicat vniuersis Jo. j. Il luminat omnem hominem venientem in hunc mundū Chrysо. dicit q; illuminat quātū de se ē omnē hominem q; ex parte sua nulli deest imo vult omnes homines salvos fieri. t ad agnitionem veritatis venire. j. Thi. ij. Vnde si quis non illuminatur non est ex parte dei sed ex parte hominis auertentis se a lumine illuminante. Sicut etiam homo non illuminatur a sole. vel quando in domo tenebrosa se includit vel quando oculos claudit. vel quādo obstaculum interponit. Sic etiam spūaliter non illuminatur a xpo. vel qui in tenebris ignorantie voluntarie se claudit Job. xxiiij. Ipsi fuerunt rebelles lumini. vel q; oculos anime intellectum scz t voluntatem deo non aperit Danie. xiij. Declinauerūt oculos suos vt non viderent celum. neq; recordarentur iudiciorum iustorum. Vel qui peccati mortalis obstaculum interponit. ꝓ. Supercecidit ignis t non viderūt solem. ¶Tertio q; lux est errantium siue deuiantium directiua. t christus est dux t director quem sequentes errare non possunt. Jo. viij. Ego sum lux mūdi. qui sequitur me non ambulat in tenebris. scz deuij vel erroris. Non enim sequens christum ambulat in tenebris ignorantie. q; ipse ē veritas. neq; in tenebris culpe. q; ipse est via. neq; in tenebris damnationis eterne q; ipse ē vita: ¶Quarto q; lux ē occultoruz manifestatiua. Hoc aūt christus faciet in vltimo iudicio quando illuminabit abscōdita tenebrarum. t manifestabit consilia cordium. j. Corin. iiij. ¶Item christus similis fuit monti olimpo. qui est mons Macedonie ita excelsus vt nubes sub eo ē dicantur. Tante enim altitudinis est q; omnes aeris turbines t impressiones excedit. quem pbi ascendentes vt cursus stellarum inspicerent ibi viuere non poterant nisi spongias plenas aqua portarēt. vt sic per aque attractionem aerem grossiorem hauirent vt dr in hystoria. Hec aūt omnia christo competunt qui omnes nubes idest sanctos excessit altitudine vite. omnes turbines passionum vel tribulationū altitudine patientie. omnes phos altitudine sapientie. nec altitudinem sue diuinitatis pbi attingere potuerūt. nisi cū spongijs idest creaturis plenis aqua ipsius celestis sapientie. Omnes enim creature vt prius dictum est diuinam sapientiam repesentant. Dominus enim illam effudit super omnia opera sua. vt dicitur Eccli. j. Et ipi pbi non cognouerunt deum nisi ex creaturis Ro. j. Inuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. sempiterna quoq; virtus eius t diuinitas.

¶Capitulum. xcij.

Vtiliani iudei t sarraceni differunt ad modum planetarum. Nam planete aliqui sunt boni qui nulli nocent. sed tam suos quorum naturitati dominantur q̄ non suos adiuuare dicuntur. Tales ergo dicuntur christiani quibus Apost. dicit. Nemini dantes vllam offensionem. Vnde tam suis q̄ non suis benefacere iubentur. Luc. vj. Diligite inimicos vestros. benefacite his q; oderunt vos. Quidam vo planete sunt mali vt mars t saturnus. qui non suis obsūt suis tamen prosunt. Tales hodie iudei. q; licet suis non fenerentur. tamen fenerant non suis vt christianis t alijs nationibꝰ. Item dicunt se fm legem suam ad diligēdum amicos teneri. t ad odiendum inimicos. Vnde ad illud preceptum. Diliges amicum vel proximum tuum addiderūt in suis traditionibꝰ t odio habebis inimicum. quā additionem correxit dominꝰ Matth. v. Quidaq; planete vo mediocres sunt. vt sol luna mercurius. Nam suis bona ingerunt non suis modo bona modo mala. Tales autem videnī esse sarraceni.

Quia non solum inter se sunt misericordes.sed cum inimicis quandoq; misericordiam impendunt Iz eos tamen frequenter impugnent. In hoc tamen sunt minus mali saraceni qz iudei quia christū reuerentur quē iudei blasphemāt. Confitentur enim saraceni christum ex Maria virgine sine viri semine natum. Hoc est certum t ego qui inter eos fui. frequenter hec audiui ab eis.t a fuis sacharijs qui religiosi sunt dicti apud eos t muschemis.i.q eorum ecclesias officiant. Unde in libro qui dicitur alcoran.i.lex quam condidit Machumet proponitur questio vna sic. Que femina de masculo tm.t quis masculus ꝺ femina tm? Et respondet Eua ex Adam Christus ex Maria virgine. ¶Item queritur que sunt tria que sine seminis cōmixtione edita fuerunt? Respondet Adā.aries Abrahe.t christus. ¶Itez confitentur saraceni beatam Mariam fuisse per angelos cōmendatam.t de christo nasciturō fuisse edoctam t certificatam. Et in eodem libro primo sic dicitur. Angeli Mariam alloquentes inquiunt. O maria omnibus viris t mulieribus splendidior. mundior atq; letior. soli deo perseueranter studens ipsum cum humilibus genibus deo se flectentibus adorans t nequaquaz in terrenas sordes proijcientibus t curam agentibus.quis Marie custos efficeret. Hec arcana secretissima.committo angelis diuinis. O Maria cui sūmi nuncij gaudium cum verbo dei cuius nomen est Jesus christus filius Marie.qui est faces omnium gentiuz in hoc seculo t futuro. Senes t infantulos cunabula seruantes conueniens.presco sapiens vir optimus ab vniuersitatis creatore mittitur? Respondet illa. O deus cum virum non tetigerim quomodo concipiam? Respondent angeli. Deo nihil occurrit impossibile omnia.p. et vult operanti. Cuius mandatum omnē suum placere perficit.ipseq; filium suū cum diuina virtute venientem.librum legiferum. omniumq; magisterij peritiam t testimonium ac euangelium mandatum q filijs israel edocebit. Ille nāq; formis volatilium luteo ac cōpositio insufflans volare facit. Leuco t niueos curabit.morbheticos t lepriosos mundabit.mortuos creatore cooperante viuificabit. qui quid conijecturis quidue disputatione deputatum sit prepalabit. similiter cuncta que in deum credentibus mirabilia censentur. ¶Item confitetur eadem lex saracenos christum fuisse sūmum omnium prophetarum apud deum. Unde in eodem libro inducit introducit deum loquentem t dicentem. O mnium prophetarum alio super alium per me sublimato.t eorum quibusdam cum deo locutis christo Marie filio animam nostram propie conferentes vim atq; virtutem preceteris prebuimus. ¶Item confitentur christum ee verbum t virtutem dei. t ideo ibidem dicit q; quando deus iudicabit mundez damnabunt homines ad eum t dicent Jesu xpe spūs t verbum dei t virtus dei.inuocat te pietas tua intercede pro nobis. Et tunc dicet eis. Esurivi ec. sicut est in euangelio per omnia. ¶Item commendat idem liber legem t euangeliū christi.t dicit eos legeo esse a deo in quibus recte vie traduntur.s.legem Moysi t euangelium a suum alcoranum. Et ideo dicitur in .iiij. Deus pius t misericors viuus t altissimus qui prius testamentum. deinde euāgelium rectam viam hominibus tradidit postremum librum veracissimum alcoā desuper prebuit. ¶Item in eodem introducit deum sibi loquentem t dicentem si bi precepta legum t mores. sicut Noe et Abrahe t Moysi t Christo tradidimus. ¶Item confitetur eadem lex q; in resurrectione generali omnes perfecti in forma christi resurgent. Unde dicat perfectos omnes in statu ade t forma christi resurgent.nūq; incrementum aut decrementū patientes. ¶Item eadez lex vsurarios detestatur Unde ibidem dicitur. Boni viri deum timete t fenerari pretermittite. De

fenore enim homines viuentes non nisi quasi demoniaci resurgent. ¶Hec omnia magnifica de christo.euangelio t virgine scripta sunt in alcoran.i.in lege sarracenorum quam eis Machometh dedit. Que licet multa falsa contineat.t immūda tñ etiam multa testimonia perhibet nostre fidei veritati.vt supra patuit. Que omnia introduxi ad exaggerandum infidelitatem indoctorum christum blasphemantium.cum tamen scripture eorum testimonia perhibeāt christo.sicut dixit eis. Scrutamini scripturas.quia ille testimonium perhibent de me t tamen ecci negant quam saracenī ignorantes scripturas venerantur t adorant.

¶Capitulum.xciij.

Celum dei assimilatur aeri q habet tres regiones quaruz suprema que igni coniuncta est rara est t vehementer calida propter vicinitatē ignis t propter radios stellarum t lumen. que sibi sunt viciniora t illa pars est locus inflammationis per se t dicitur regio est. Huic similes sunt qui magno zeli ardore feruescunt.p.o. Zelus bonus tuc comedit me gloria. Zelus est bonus seruor animi.quo mens pro defensione veritatis accenditur.eo q; quelibet prava que videt corrigere satagit.si negt tolerat t gemit. Iste zelus causatur in sanctis ex inflammatione ignis spūssancti vel charitatis diuine t ex radijs stellarum.i.exemplis sanctorū patrum sicut phinees.helie.t aliorum qui multum zelauerunt pro deo t lege eius.j. Machab.ij. Phinees pater noster zelando zelum dei accepit testamentum sacerdotij eterni. Helias dixit.iij. Regum.xix. Zelo zelatus sum pro domino. ¶Secunda regio aeris siue media zona est locus frigoris.q; illa non habet calorem ex vicino igne sicut regio superior.nec ex reflectione radiorum sicut regio inferior.eo q; radij non reflectuntur ad t ansparens sine punctum.aut ad multum diaphanum.sed tñ tam ad solidum planum. t plus si fuerit terrsum.vt est aque superficies vel speculi vel alio modo politum vel planum. Huic aeri similes sunt qui sunt totaliter frigidi. ita vt nec zelo dei tāgantur.quia nec igne diuini amoris incenduntur. nec radijs exemplis sanctorum tanguntur t ideo auferet ab eis diabolus zelum bonum. Talos sunt prelati mali qui de gregis sui dissipatione non curant. Isaie.xi. Auferetur zelus effraim Effraim interpretatur augmentū vel fertilitas.t signat prelatos qui cogitāt de temporaliuz augmentatione t nihil de animarum perditione. ¶Tertia regio aeris est tepida vel temperata suscipiens aliquod de superiori t aliquod ab inferiori. Et tamen intemperate calida sin quod vincitur ab inferioribus quibusdam temporibus t intemperate frigida sin q; vincatur a superioribus quibusdam temporibus aliis. Huic similes sunt qui zelum dei habent vel inordinatum. Nam aliquando vincūtur ab inferioribus passionibus ira vel odio t tunc nimis inflammescūt. Quādoq; vo superiorum vel potentiorum timore perterriti omnino a zelo tepescunt t frigescūt Talos habent.zelum.sed non fm scientiā .i.discretionem Ro.x. Patet ergo q; zelus frigidus cum sit nullus est damnabilis.tepidus reprehensibilis.feruidus t charitatiuus laudabilis qui meretur celeste premium.i. Machabe.ij. Helias dum zelat zelum legis receptus est in celum. Ad qđ nos perducat christus qui est benedictus Amen.

Explicit liber primus de similitudinibus rerum.

¶Incipit prologus libri secundi de metallis atq; lapidibus.



Habet argentarius venarus suarus principia. et auro locus ē in quo cōflat. ferrus de terra tollitur. et lap' calore solutus in eo conuertitur. Job.xxviij. Diuine prudentie largitas. a qua quecunq; creata sunt connectionis mirabilis ordine gubernantur. rōnali creature. i. homini sic corpora inferiora subiecit. vt ei in subsidium adessent infirmitatis. et documentū insuper porrigerent veritatis. et in exemplum illi fierent etiam bonitatis. Naz ex visu vario sensibilium corporum humani corporis labilitati succurritur. quod ex eisdem ex quibus constat corporibus enutritur. ex corundez quoq; corporum specieb' informatur sensus. et rō eruditur. vt sic humana conditio a sensu sumat initiuz. et nō per se res sensibiles. i. per suas substantias et cēturias. sz mīa per suas species animo illabuntur. et quibus humana rō dū hinc inde inuestigando discurrit. rōnes formatq; plurimas. et quib' itelligibiles elicit veritates. non solum de rebus infimis sz et de supremis. Sic enī inuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Quia Vo opus nature est opus intelligentie. ex eo q; corporalia mediantibus angelis a deo gubernantur et ex ipsis corpibus humana dirigitur rō et moribus eorum et ordine exempla sumens et regulas suarum actionū non tm artificialium. in quibus aro imitatur naturam. sed etiam moralium operum directiua. Et quoniam inter cetera talia potissime mineralia corpora. vt sunt ferrum vel argentum vel aurum et alia quecunq; metalla. et cum eis etiam lapideo humane necessitati deseruiunt. scriptura sacra diuinitus inspirata. in qua testante Apo. Quecunq; scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt. de eis frequentius legitur vt non tm ad cōmoduz corporis illa concessa putemus. sed etiam ad morum exemplum inspicere studeamus. Quapropter Job diuersas metallorum origines in Vbis premissis declarat siue describit. Et q bus beatus Grego. in libro suo moraliuz perutiles moralitates assumit. Ait enim beatus Job. Habet argentum venarum suarum tē. In quibus verbis pensanduz est q; nequaq; tam sanctissimus vir aut ō minera argenti aut de loco constationis auri. aut de ferri origine. aut de solutione lapidis. et de eius formatione tam seriose tractasset si talia ad nostram doctrinam proficere non nouisset. Et ideo btūs Gregorius dicit per argentum significari predicatorum doctrinam. cuius venaz principium est sacre scripture pagina. Nam q ad vere predicationis verba se preparant necesse est vt initium a sacre scripture pagina sumant. In auro Vo significat martyrum patientia. cuius constationis. i. passionis locus catholica est ecclesia. Quia non nisi in catholica ecclesia veri martyres sunt ex eo q; fine fide. spe et charitate q bus membra iunguntur ecclesie non habet passio meritum. sicut in hereticis patz. Vnde Apost. dicit. j. Corin. xiij. Si tradidero corpus meum ita vt ardeam. charitatem aūt non habeam nihil mihi prodest. In ferro aūt accipitur bonum operandi potentia seu fortitudo sanctorum. qō ferrū de terra tollitur q; fortiores viri a terrena quā prius tenuerant actione separant et pugnatores ipsius ecclesie ac pugiles de

putantur. In lapide Vo significatur interior cordis duritia et in ere charitatis constantia. Vñ tūc lapis calore soluitur qñ cor durū et a diuini amoris igne frigidū feruore spūo tangit et ad amorem mollit. et tūc in eo conuertit qñ charitate solidatum ad bona opa roborat: vt sicut prius dur' fuerat in amore seculi. ita se postmodū fortem et bibeat in amore dei. Et q; de alijs hmōi talibus metallis seu lapidib' de qb' i scriptura legit frequēter et in plurib' locis est idē estimandū videlicz q; ad nostrā cōferant disciplinā. Est nostre intentionis proposito post exempla simpliciū corporuz q iam sūt in pmo libro adducta. In hoc secūdo libro de metallis atq; lapidib'. tam pciosis q; cōmunibus et de alijs mineralib' exempla introducere varia et moribus adaptare cūdē seruando ordinē quē sez in pncipio tenuimus. taz in capitulorz materijs q; in exemplis.

¶Explicit prologus libri secundi.

¶Incipit liber secundus de exemplis et similitudinibus rerum.

¶Capitulum primum.



Amatores dei assistant lapidibus propter octo. ¶Primo qdē. q; lapides sūt naturaliter frigidi et ficci. eo q; ex pribus terre solidis et cōpactis lapidis substantia gnātur. Verū ē tm vt dicit Aristo. in. iiij. Methe. ex sola terra nō fit lapis. q; viceno in ea sic citato nō penitrit vt in lapidem coagulari possit. Sz ex cōmixtiōe terre et aq; fit lutuz quod inter terram et petrā ē mediū qō dū p priū suaz fortiter coagulationē ostringitur in lapidē mutat. Vñ tali trāsmutatioi lutū vnctuosū ē aptus. Habz ergo lapis ex terra ficcitatē. et ex aqua simul et terra frigiditatē. Vñ ē naturaliter sicut deūs ē frigidus et sicc'. Et ista cōpetūt spūaliter amicis dei quos charitas facit frigidos ab ifaciabili auaritia. Charitas enim non q;rit que sua sūt. sicut dī. j. Corin. xiij. Ité facit eos siccos a fluxu cupiscētie. q; virt' diuini amoris restringit lubricū carnis. sicut p; in magdalena. Et tales sūt lapides sci q; sūt affectiōe carnis et mūdi. Zach. ix. Lapides sancti eleuant sup terrā ciuo. ¶Scdo lapides si substātialr cōpacti. Qz sancti sūt in seipsis coagulati viculo siue coagulo dilectiōis et gre. Vñ charitas dr ee viculū plectiōis. Col. iij. ¶Tertio quoq; lapides sūt mirabiliter duri. et amici dei sūt duri p solidaté patiētie. q; charitas patiēs ē. Vñ sic lapis a sua duritia ex aq; ifusiōe nō soluit. Sic amicus dei ex tribulationis pcussiōe a sua patiētia nō mouet Job. xlj. Cor ei' idurabit q;si lapis tē. ¶Ité sci sibilipo duri sūt p austeritatem pnie. Ité qñq; duri sūt alijs p correctionē et scueritatē iusticie qua tanq; virga ferrea alios regūt Deui. viij. Cuius lapides ferrū sūt. ¶Quarto q; lapides sūt grauiter pōderosi. Sic amici dei sūt graues et pōderosi p grauitatē morū et deliberationē prudētie siue in factis siue in dictis. Pm illud Eccī. xxj. Verba sapiētū statera pōderabunt. et taliū opa vel verba sūt magis grata boni. ps. Placuerūt serui tui lapides eius. ¶Quinto q; lapides sūt virtualr igniti. q;uis eni lapis ex se sit frigidus igne tm emittit si fortiter fit percussus. Nā ex forti et violēta aeri collisione i superficie ferri et lapidis subito aer allisus ignē et scintillando de lapide egredit. Sic et amatores dei quāq; sint frigidi ab estu amoris mūdani. cū tm ab ipso mūdo fortiter allidunt. tūc diuino amore fortius igniūt. Vñ ptipue in tribulatiōib' et persecutiōib' positi ignitī scintillt vt opez emicāt vt verboz. et taliū opa sūt sacrificia deo accepta. ij. Macha. x. De ignitis lapidib' igne accepto sacrificiū obtulerūt. ¶Sexto q; lapides sūt infimi loci petitiui. Quia amici dei ifima petūt p humilitatē Lu. xiij. Recūbe in nouissimo loco. j. Corin. iij. Ministratio mortis deformata in lapidib' fuit in gloria. Hec ministratio lapidū ē būtilis

abiectio.cui⁹ est̄ ministrare obsequia.mor
ificare vicia.deformare eoꝝ corpa.qꝝ hui
lco nec coꝝpora eoꝝ ornant nec colūt. Vñ
apparēt in corpe despectꝫ: ideo signātur
per lapides impolitos Ioſ.xiij. Edificant
altare.i.altitudinē ecclesie de lapidib⁹ im-
politis.i.de hoibus despectis ⁊ incultis.
Item ei⁹ ē glorificare Prouer.xxir. Hu-
milē spū suscipiet gloria. ¶Septimo qꝝ la
pides sunt terre cōpressiui qꝝ scꝫ amici dei
terram coꝝpis sui cōprimūt ⁊ domant p
laborem penitentie ⁊ abstinentie.ſm illud
j.Corin.ix. Castigo corp⁹ meū ⁊ in seruitu-
tem redigo ꝛē. Eccli.xiiij. Lapides grādes
desup irruētes. Sunt eni amatores dei la
pides grādes quo ad spīm desup irruētes
p coꝝporis diuium qꝝ spūs in eis carnem
sibi subiugat potēter ⁊ violēter. ¶Octauo
qꝝ lapides sūt diuersaꝝ partiū terre ne
dilabantur vnitini. Vñ Ambro. dicit q⁹ la
pides sūt ossa terre.qꝝ hoc in terra ꝓbant
facere quod faciunt ossa in coꝝpe. Simili
amici dei dū hoies terrenos adinuicē dis
cordes ad ꝛcordiā ⁊ pacem reducūt quasi
quidā lapides medij diuersas ptes terre
adinuicem cōiungūt. Immo ēt sic in mu
ro mediāte calce lapides cōnectunt.ita ēt
amatores dei mediāte charitate inuicē cō
iungunt.j.Macha.x. Jonathas dixit faci
entib⁹ extruite muros ſm mōte ſpon ⁊ i cir
cuitu de lapidibus quadratis. Isti lapides
quadrati sunt amici dei q deū quadrupli
citer diligūt scꝫ.ex toto corde ex tota aia ⁊
ex tota mēte ⁊ ex oibus viribus⁹ sicut dicit
Luce.x. Et ē intelligendū ex toto corde.i. ex
tota intētiōe vt scꝫ tota nostra itētio ſerat
in deum ex tota mente.i.itellectu scꝫ vt i-
tellectus ei totaliter subdat.ex tota ania.i.
voluntate scꝫ vt appetitus ſm ipsam regu-
letur. Ex omnibus viribus scꝫ q⁹ ois act⁹
noster iterior ei obediat ⁊ ꝓpter ipm fiat.

¶Capitulum.xj.

Anima debet assimilari vitro.
¶Primo qꝝ vitrū ē sume p
spicuū. Nā in aliis vasis me
tallicis qcqd intus ponit vi-
sui occultatur. In vitro autem quilibet li-
quor positus qualis ē intus talis exterius
oculis repūtat. vt dicit Ysido. Hec pspi-
cuitas sit in anima penitētie.qñ qcqd est
itus in conscia extra p confessionē ꝓditur
iudicio sacerdotis Matthe.viij. Vade et
ostende te sacerdoti Prouer.xxiij. Splen
det in vitro color eius scꝫ vini ⁊ silr cuius-
libet alterius liquoꝝ imissi. ¶Secō quia
vitrum ē totaliter lumini puiuꝫ. Nā mas
sa vitrea que nūc fit ex cinerib⁹ arborum
herbaꝝ per fortissimā ignis cōflagrationē
ex qb⁹ cinerib⁹ fit vitrū sicut cū nūc vtrū-
qꝝ admiscet cum in fornace fuerit liquefa
cta ⁊ pfecte depurata cōtrahit substantie
puritatem ⁊ perspicuitatem ꝓpter quā to
taliter a lumine penetrat. Silr anima per
mūdiciā puritatis ⁊ pspicuitatem simpli-
citatis efficitur luci diuine gre plenissime
susceptiua Apoc.xxv. Platee ciuitatis au-
rū mūdū ⁊ tanq̄ vitrū plucidū. ¶Tertio
qꝝ vitrū est imaginū ⁊ vmbrarum repre-
sentatiuū. nulla enim alia materia est sic
specularis vt ista. Vnde de vitro ꝑcipue
cōficiunt specula. Hec aūt representatio
aie conuenit tripliciter. Uno modo ex na
turaꝫ: qꝝ scꝫ inter omnes naturas siue for
mas materie vnitas magis representat
ipsa anima in se imaginem trinitatis.licꝫ
hec representatio sit ſm partez intellectua
lem qui non ē actus materie alicui⁹ i quā
tū hmōi. Vñ dr Ben.ij. Faciamus ho-
minē ad imaginē ⁊ similitudinem nostram.
Sed adhuc aia ſm naturā est representa
tiua alicuius vmbre qꝝ vt dicūt pbi.creata
est in vmbra itelligētie. Alio mō cōpetit ei
representatio anime ſm notitiam qꝝ ania
cognoscit res exteriores nō quidez q⁹ ipse
res sint in aia sed per ipsarū rerum ima-
gines siue similitudines quas ipsa aia reci-
pit ab eis.ꝓmo quidē in sensu.postea in i-
tellectu p abstractionē intellect⁹ agētis a
fantasmatib⁹. Vñ pbs dicit in.iij.de aia.
q⁹ lapis non est in intellectu:sed ei⁹ spēs. Vñ
quasi ad modū speculi vitrei est imaginū
siue spēz suo modo receptiua licꝫ aliter sit

in sensu.⁊ aliter in intellectu:⁊ per ꝓñs est
ipsarum rez representatiua ⁊ cognoscitiua. ē
et representatiua vmbrarum.i.naturarū spūa
lium quas non nisi p naturas sensibiles
⁊ fātasmata capit quodāmodo inūbratas.
¶Tertio hec representatio imaginū com
petit aie ſm gr̄am. Quia scꝫ anima p me
moriā debet sibi sepe representare imagines
i.exempla virtutū ⁊ vmbras vicioꝝ ⁊ pro
prioꝝ defectuum ad declinandū.siue alie-
noꝝ ad cōpatiendū vel corrigendum vel
vitandū. ¶Quarto qꝝ vitrum ē sūme du
ctile sicut ligdum. Tantā eni recipit ducti
litatem q⁹ facile ad flatū artificis in for
mas varias ⁊ figuras contrarias subito
transformat. Aliquando ēt corio tegit.ali-
quādo argenti more sculpit sicut Ysido.di
cit. Sic anima debꝫ fieri ductibilis p obe
dientiā.vt per flatum.i.ad istinctum:vel p
mandatum dei vel sapientis sui moueatur
⁊ trāsmutetur ⁊ velociter obsequatur. Etsi
diuersa ⁊ varia iniungant ⁊ alterius vo-
luntate potius q̄ ꝓpria tanq̄ corio circū
ducat.⁊ argenti more quālibet sculpturaꝫ
sibi impressam.i.quodlibet iurta normam
sibi traditam iussum suscipiat ⁊ firmiter te
neat. ¶Quinto qꝝ vitrū sūme frāgibile ē
cum ē frigidū. Sic aia per peccatū calore
charitatis extincto frigescit ⁊ a qbuslibet
tentatiōibus facilr frangitur. ¶Sexto qꝝ
vitrū nō ē reparabile nisi fuerit itez lique
factū q̄uis antigtus dicat aliquē sciuisse
vitrū fractum repare per malleationem.
Vnde fialam tali de vitro factā Tyberio
cesare ipse artifex in terram ꝓiecit quā nō
ruptam sed malleo plicatam emendauit.
quē Cesar decollari fecit.⁊ fidelitās q⁹ si ta
le sic repabile fabricef aurū ꝓ luto habe-
ref.⁊ ideo preciū alioꝝ metalloꝝ oino per
deref:⁊ hoc ē cōmune dictū. Quidā tamē
alchimiste dicūt q⁹ potest ēt hodie fieri vi
trū malleabile ⁊ flexibile si cū puluere ba-
siliſci aspgatur super ipsuꝫ quando liquef
cat in fornace.quod vtruꝫ verum sit igno
ro. Sed ſm ꝓbrium dictum quod est ma
gis cōmune dicimus.q⁹ sicut hodie vitruꝫ
fractum non est reparabile nisi iterum li-
quescat ita anima per peccatum fracta nō
est reparabilis ad gratiam nisi liquescat p
penitentiam. ¶Septimo qꝝ vitrum ē om
nium colorum susceptiuum. Omni enim
colore tingitur.vt iacinctino vel smarag-
dino.⁊ omnes lapides imitatur scꝫ in co-
lore licet non in valore. Et ideo dicit Aui
cēna q⁹ vitrum ē iter lapides sicut stultus
inter homines. Declinat enim ad omnez
tincturam. Sic anima ad omnem fortu-
nam vel statum quē deus vult dare debꝫ
se humiliter inclinare ⁊ sanctorum colores
i.virtutes imitari. nec curare si ꝺ ad stulti-
tiam reputatur.qꝝ qꝺ stultum ē dei sapien
tiue ē hoibus. deridef eni iusti simplicitas
ab hoibus sed non deridetur a deo.

¶Capitulum.xij.

Varatia assimilat onycino. ¶Primo p aspe-
ctū. Nam onycin⁹ indi-
cus habet aspectū ⁊ sili-
tudinē vnguis. Et iō vo
cat onyx siue onycin⁹: qꝝ
greci vnguē onycem di-
cūt sicut dicit Ysido. Hꝫ eni colorē pmit
tū ad silitudinē hūani vnguis. In hoc ergo
q⁹ onycinus hꝫ silitudinē vnguis designa
tur auarorum rapacitas qꝝ aues vngue p̄
dam rapiunt.⁊ ideo que sunt rapaces ha-
bent nigros vngues. Sed onycinus ara-
bicus est nigri coloris cū candidis zonis.
Quod competit diuitum auaricie.qꝝ di-
uites auari licet tingantur exterius zonis
albis. idest honoribus ⁊ prosperitatibus
mundi interius tamen habent nigredinē
⁊ deformitatem peccati.propter quod do-
minus dixit eis Luce.vj. Ve vobis diuiti
bus q habetis consolationē vestram in hoc
mundo. ¶Secundo propter effectum.
Nam scōm Diascori. Onycim zona col
lo vel manu portata tristiciam excitat. ti-
mores multiplicat.animos commouet ad
lites ⁊ rixas. Sic etiam prosperitas mun
di quam appetunt auari si in collo gestef.
hoc ē ad pectus pendens siue manu.idest

sine habeat in affectu cordis. ga cor infra
pect⁹ Saluatil. sine in effectu operis quod
ē gestare mans. vtroq; mō excitat tristitiā
Et iō Beñ. in. dē q̄ lapis onychinus inue
nit in terra cuilatb qō interpretat dolēs.
Nā mādi substātia nō habita fit in cupi
dis generat tristitiam. si acquirī nō possit
scz ire. q̄ ipse non assequit. Ira et tristitia
iudice qua tristat in si aliquis assequatur.
Si aūt actu habeat. vt est in diuitib⁹ aua
ris. adhuc excitat tristitiā ire si pdatur vel
minuat. et inuidie si ab alio superet vel pa
rificet. In vtrisq; multiplicat timores q̄
cupidi timēt ne eis lucrū impediat. Auari
timēt ne eis id qō habent auferat. Iterē ani
mos cōmouet ad iram. Quia cupidus liti
gat vt accipiat. auarus aūt vt teneat. Vñ
auaritia siue cupiditas mater est litium et
causaꝝ et questionū. Iterē rixe et bella et cu
piditate et auaritia vt plurimū oriuntur. p
pter b. Senec. dicit. q̄ quietissime viuerent
boies si hec duo pnomina scz meū et tuū
de medio tollerentur. Meum enim et tuū
cās questiones et lites generant auaroꝝ.
¶ Tertio ppter remediū. Nā onychinus i
pītia sardij nocere nō potest. Nā sardius
q̄ mentes acuit cū flāmei siue rubei est co
loris signat amorē christi. qui mentē acu
it ad eterna ꝟsideranda. et etiā inflāmat
ad ea ꝟsiderāda. et iō facit vilescēr oia tpa
lia. Nā sicut Greg. dicit. Vilescūt tpalia
cū desiderant eterna. Nō ergo onychinus
nō nocet in pītia sardij ē. ga illū auaricia
nō inficit in quo ē amor dei. quia vbi est
amor dei nō ḃz locus amor mundi. et ecō
uerso. j. Jo. ij. Si quis diligit mundū nō est
charitas dei in eo. ¶ Capitulum. iiij.

Boni viri assilant marmori-
bus q̄ marmor alijs lapidib⁹
est solidius compactius. vti-
lius et pulcrius. Boni enī vi-
ri sūt solidi p patientiaꝫ siue
pueri p. prudentiaꝫ. et viles p iusticiam
Vnde ipsi sunt columne marmoree. i. vo-
luntate quibus tentoria p curiam regis

ī. ecclesie christi fulciūt. Hester. i. Assimilā
tur ergo pmo boni et virtuosi viri mar-
moribus rōne soliditatis. Marmor enim
solidū est. Vnaꝫ propter sui soliditatem dif
ficile rumpit. Similiter boni viri sunt so
lidi. i. fortes et ꝟstātes ita vt aduersitatib⁹
nō cedant. et sculpturas id ē impressiones
violentas et iniuriosas que sunt odiū. ira.
tristicia. et hmōi non facilū suscipiūt. No-
tandum ē de soliditate marmoꝝ q̄ mira
bilissimū accidit q̄ marmori lapides nec
calibe nec ferro vel sera vel maleo p violē
tiā cdomant. sz p laminam plūbeam asse
ribus mollib⁹ intersertā. Plūbo enī et non
ferro lapides marmori diuidunt et secā
tur ini asseres et equant. Similiī fortitudo
quorūdam. nec calibe fortis inuasiōis. nec
ferro dure pcussionis. nec serra dentata
dentibus detractionis. nec malleo violēte
pcussionis. nec violētia cuiuscunq; tribula
tōnis frangitur nec vincit. Et tamen plū-
bum. i. vita voluptuosa q̄ in aquis ꝟcupi-
scētie sūmergit. Fz illud. Exo. xv. Sūmersi
sūt q̄si plūbū in aquis vehemētib⁹. ini asse
res mollissimos carnis. omēm duriciam
marmoris frāgit ideſt oēm mētis fortitu-
dinē eneruat et destruit. Vñ pbissimi vi
ri et fortissimi bellatores qui nūq̄ vinci po
tuerūt belli aspitate. victi tñ et debilitati si
luxurie voluptate. sicut pz de Sansone.
Dauid. et de multis alijs. ¶ Scdo boni
viri assilantur marmori rōne cōpactiōis.
Sūt enī marmora valde cōpacta corpora
quoꝝ ptes sūt ad inuicē colligate vel con-
glutinate vel ꝟstricte. Et hāc cōpactionez
facit cē in bono viro virt⁹ tēperātie. Nec
enī ē que efficit vt caro spūi. et sensualitas
rōni ꝟcordet et cōfederet qua. f. tempantia
remota valde sibiīnuicem aduersarent et
mutuo diuiderent. Vnde tempantia est q̄
tenet has ptes bois adiuicem ꝟcordes et
ꝟformes. q̄ scz ꝟcordia et ꝟformitas ē vt
q̄dam salubris cōpactio q̄ est in bonis vi
ris. ¶ Tertio boni viri assilant marmori
rōne speciositatis siue pulchritudinis. In
ueniuntur enī marmora pulcherrima di-

uersorum colorum et generum. sicut dicit
j. Paralipo. xxix. Diuersoꝝ colorꝝ omnez
lapidē preciosuz. et marmoris parauī abun-
dātissime. Nec aūt pulchritudo et varietas
cōperit prudentie. q̄ oium prudētium opa
grata vident et pulchra. Diuersa aūt gene
ra et colores marmoris sūt diuerse ptes pru
dentie et diuersi modi prudētie. Inueniun
tur enī marmora cōiter octo colorꝝ. Aī i-
ueniſ marmor album. nigrū et rubeuz et
variū siue serpentinū. Et hec q̄nq; modo
rū quoddā molle candidū et nigrū. quod-
dam durū q̄ dē purpureteꝫ. eo q̄ vt pur
pura rubeū est cādidis tñ iterueniētibus
pūctis. et hoc est ex egypto. Est aliud coral
licuz i asia repertū nō habens vltra duo
os cubitos in dimensiōe et mensura. et ta-
le marmor est candidū. sicut ebur. tñ habz
quasdā maculas quadā ꝓpriōe diuer-
sas et nigras. Est et aliud genꝰ thebaicum
aureis guttis ictū: ē et caristeū viride opti
mū. quod valde gratū bñt qui gēmas scul
punt. eo q̄ eius viriditas oculos reficiat.
Et ēt silr assignant a doctoribus octo ptes
integrales prudētie. quaꝝ quedā ad prudē-
tiā ptinent sm q̄ ē cognoscitiua agbiliuz
et q̄dam sm q̄ ē opatiua. scōm enuz q̄ co-
gnoscitiua ē si ꝟsideraf ipa cognitio. aut ē
pteritoꝝ. et sic ē a Tull⁹ vna ps prudētie p
teritoꝝ memoria. aut ē cognitio pñiuz si-
ue necessariorū siue ꝟtingētiū et hec ē alia
pars prudētie q̄ ab eodē intellect⁹ vocatur
siue itelligētia. Si vo ꝟsideraf cognitio-
nis acqsitio. aut fit p disciplinā et sic ē ter-
tia pars prudētie. q̄ a Macrobio sup sen-
tētias Platonis plctini vocaf docilitas.
aut fit p iuētionē. et sic ē quarta pars quā
Arist. in. vi. Eth. vocat custodiū. i. bonaz
ꝟiecturationē. cuius ps vt dī in eodē ē so-
lertia que ē vera ꝟiecturatio medij vt dī
in. j. posterioꝝ. Si vo ꝟsideraf cognitio-
nis vsus. sm scz q̄ ex cognitione aliquis
ꝓcedit ad alia cognoscēda vel iudicanda.
sic ptinet ad aliā ptem prudētie que voca
tur rō p Macrobiū. Secūdū vo q̄ pru-
dentia est operatiua siue operis ꝓceptiua. ¶ Primo necessariū est vt ordinet ad
cōmodū vt ad finē. et hoc ptinet ad aliam
ptem prudētie quā Tull⁹ ꝓuidentiā vo-
cat. ¶ Secūdo vt attēdat circūstātias ne-
gocij. quod ptinet ad aliā ptem prudentie
quā Macrobius vocat circūspectionem.
¶ Tertio q̄ vitet impedimēta quod perti
net ad octauā partem prudētie quā vocat
Macrobius cautionē. Sūt ergo octo p-
tes prudentie dicte. scz memoria: intelligen
tia: docilitas: sollertia: rō:, ꝓuidentia: circū
spectio et cautio. ¶ Quarto boni viri assi-
milant marmori rōne vtilitatis. Nā mar
mor, ppter suā frigiditatē et vnguētoꝝ aro
maticoꝝ ꝟseruationē vtilissimū inuenit.
Et hāc vtilitatem boni viri faciūt p iusti-
ciā. Nā quasi vnguēta foueūa et recreātia
sunt bona opa in q̄bus vnus bō alteri cōi
cat ad que recte faciēda et ꝟseruāda ordi-
naf bō per virtutē iusticie. Cui inter alias
virtutes ꝓpriū ē vt ordinet hoiem in his
que, sūt ad alterū. Importat. n. iusticia eq̄
litatē quādā vt ipsum nomē demonstrat.
Dicunt enim vulgariter ea q̄ adequātur
iustari. equalitas aūt ad alterū ē. Alie aūt
morales virtutes pficiūt boiez in his que
sūt sun seipsum. Et ḃ ergo sūt illa marmo
ra scz sancti viri q̄bus pauimētū tēpli. i. in
ferioꝝ ecclesia scilicz militans sternitur. ij.
Paral. iiij.

¶ Capitulum. v.

Paritas assimilaf bitumi
ni. ¶ Primo rōne ignicita-
tis q̄ bitumen ē sm Ysid.
quedam terra glutinosa iux-
ta lacū mortuū. cui⁹ natu-
ra ē ardens et ignita. Sic charitas ē que-
dā virtus ꝟglutinatiua et vnitiua. cui⁹ qua
si locus ē ꝓprius cor mortuū et mortifica-
tū peccato et mūdo. q̄ figs diligit mundū
nō ē charitas patris in eo vt dī. j. Joā. ij.
Nec ēt virtus spūaliter ardens ab igne
sanctispūs est derivata. Fz illud Can. viij.
Lampades eius lāpades ignis atq; flā-
marū. Lāpades enī dei sūt mētes hoium
et pure sanctispūs ꝟemplatiōe et flāmis

charitatis succense Ecc.xliij. Vallis fil uitris habebat multos puteos bitumis. Vallis est mens bilis. que si ē silvestris t a cumulu mali t affectu remota habet multos puteos bitumis. i. multos t pfundos sine altos affectus charitatis. ¶ Scdo rō ne tenacitatis. Nā bitumē est tante tenacitatis vt nec a qua nec ferro dissolui possit sed sanguie menstruali. Sic charitatis glutinū tam tenax ē vt nec aqua tribulatiōis. nec gladio pcussiōis soluat Cant.viij. Aque multe nō potuerūt extinguere charitatē. Et iō arcba Noe vt cēt fortis contra aquas diluuij bitumine liniri eā deus pcepit Gen.vj. Bitumie linies intrinsecus t extrinsecus. Arca eni Noe. i. anima iusti dz cōtra aquas diluuij. i. cōtra tribulationes mali. bitumine. i. charitate liniri intrinsecus quo ad deū. extrinsecus quo ad primū. Ferrū suū gladius pcutionis charitatis bitumen separare non pōt. Sm illud Apost. Ro.viij. Quis nos separabit a charitate christi. an angustia. an nuditas. an fames. an gladius ꝛc. Soluit nī t tollit bitumen charitatis sanguie mēstruali. i. peccato mortali quod ab itimo fluit ad modum sanguinis. t ad modū mēstrui t abominabile t infectissimum existit. ¶ Tertio ratione vilitatis. Est eni bitumē vile ad multa. q; multiplicem dz effectum. Nā dz virtutez cōpaginādi lapides. Vnde lapides viui. i. viri iusti hoc glutino cōpaginant ad i micē in fabricam ecclesie. t ēt latercs. i. pec catores ad deū cōuersi t igne doloris seu pntionis excocti hoc glutino cōiungunt Gen.xj. Faciamus latercs t coquamus eos igni. habuerūt latercs pro saxis t bitumen pro cemēto. Sīr ligna t tabule nauium aliubi bitumine cōpaginant. p quas nauco alioꝝ onera portantes intelligūtur prelati. quibus ne dissoluant age cōcupiscentiarū t undis tribulationuꝝ necessarium dz glutinū t iuuamē charitatis. ¶ Jtē Aloidādi si pulueriset t sup vulnꝰ ponatur si ēt humane naribus attrahat multuz reuma in capite cōsumit vt dicit Plato. Ita charitas ad deum attrahit sm illud Eze.xj. In funiculis Adam trahā te i vinculis charitatis. Jtē malos būores. i. malas affectiōes. Et reuma capitis. i. fluxum mentis seu malaꝝ cogitationū consumit. Jtē ipsam mētis mollicie cōsolidat dum timorē seruilē foras mittit. Nam pfecta charitas foris timorē mittit sicut dr Jo. iiij. ¶ Jtē charitas assimilatur lapidi sardio q; sicut dicit Jsido. vocat sardiuꝫ: q; in sardis fuit primo inuctus q; hec similitudo ē cōpetens. ¶ Primo rōne coloris q; scilz sardius ē rubei coloris. Rubeus aūt color ē sicut igneus color t ptendit dūiuꝫ colidi in pnitro. t attribuit amori t pcipue charitatis q; est vt qdam ignis diuinꝰ mētem seruere faciens t rubere Can.v. Dilectus meus cādidus t rubicūdus. Cādidus ꝓpter puritatē carnis. rubicundus ꝓpter inflāmationē mētis Apo.iiij. Qui sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis viridis. itellige virginitatē carnis. Est eni lapis viridis coloris: sed in rubore sardinis itellige amorē charitatis quo mens ignita rubet. ¶ Secūdo rōne virtuose operationis q; vt dicit Diasco. Hic lapis gaudium accendit. timorē pellit. audacē facit. et mentē acuit. t se gestantē ab incātatiōibꝰ t maleficijs tutū reddit. quc oia suo modo cōpetunt charitati. Hec eni ē que de presentia amati seu dei in aia gaudiū generat Bal.v. Fructus spūs sūt gaudiuꝫ ꝛc. Dr sicut charitas ē a spūsancto. ita gaudiuꝫ a charitate deriuat. Jtem hec ē que timorē pellit: t per ꝑs fortē t audacē facit. j. Jo. iiij. Timor nō ē in charitate. Jtē hec ē que mētē acuit ad celestia contēplanda. t ideo est filis igni. quia dz figuram pyramidis superius acutā. Dū meno ē igne flāmescēs ingredit in ipsum. j. Jo. iiij. Qui manet in charitate in deo ma. ꝛc. Hec est ēt que de monū incātationibus. iblādis tentationibus t maleficijs cozr resistit. q; fortis ē vt mors dilectio Cant.viij. ¶ Tertio rōne resistēcie t vigoris. q; tanti vigoris ē b lapis

q; onyx eo pūte ledere non potest. Jn onyce .n. qui dr tristicia excitare pōt intelligi quodcūq; aduersum. Onyx ergo sardio p sente non obest. q; vbi charitas adest nulla aduersitas nocet. Nā diligētibꝰ deum oia cooperant in bonū sicut dr Roma. viij.

¶ Capitulum. vi.



Onēplatio assimilatur saphyro. Primo ꝓpter aspectū coloris. Est .n. saphyrus gēma cerulea. celo sereno i colore simillima. Sīr contēplatiui viri bīt colorē. i. cōuersationē serenaz t celestē. Sm illud Abdi. iij. Nostra ꝓuersatio in celis est Eze.j. Supra firmamentum quod erat imminēs capiti eoꝝ quasi aspectus lapidis saphyri. ¶ Secundo propter excessum valoris. q; saphyrus inter gēmas ē sume preciosa. t regū digitis magis apta. t iter omnes melior ē iudicata. maxime quando dz quosdam puluerc aureos intermixtos. Similiter t inter vitas vita cōtemplatiua est preciosissima. Est eni maioris meriti. dulcioris exercitij. quietioris animi. Vñ Maria optimā partez dr elegisse. Hoc maxime competit regibꝰ. i. prelatis t rectoribus vt sicut alijs eminent honoris dignitate. Jta ēt alijs emineant mentis sublimitate. Est aūt contēplatio optima que sic mentē elevat ad celestium eminentiā. q; tñ ei non tollat propie fragilitatis memoriam. vt scz contemplatiui animus t sit per contemplationez sublimio. t per sui cognitionem semper remaneat humilis. Et talis est saphyrus q; habet puluercs aureos intermixtos. Est eni. ppie fragilitatis vel mortis ituitus vel tut quidam puluis aureus. puluis per humilitatem. aureus per vtilitatem. q; seruat animam ne a peccato cozrumpat. sicut aurum dr conseruare a lepre cozruptione si eius puluis vel limatura sumatur in cibo vel potu vel medicia vt dicit Plato. Job xxviij. Locus saphyri lapides eius t glebe illius ꝛc. Ecc. viij. Memorare nouissima ꝛc. ¶ Tertio propter defectum fulgoris. Est enim saphyrus depressus non pl lucidus vt dicit Jsido. Sic contemplatio presentis vite non est lucida sed obscura. q; videmus nunc per speculum t in enigmate Eze.x. Vidi t ecce in firmamento quod erat super caput cherubin quasi lapis saphyrus. per firmamentum intelligit firmitas t stabilitas ste celestis q; dicit super caput cherubin: quia scz omnez mētem t scientiam transcendit. t est quasi lapis saphyrus. quia scilz contemplationis eius intuitus in hac presenti vita quantūcunq; sit nobis delectabilis t gratus nobis tamen non est purus t clarus sīc saphyrus est aspectui quidem gratus: sz tamen condensus non lucidus. Et ideo pbi losophus dicit de propietatibus animalium q; de diuinis in vita ista parum possumus in contemplando proficere. Tamē illud modicum non est negligendum: quia delectabilius est adhuc q̄ aliqua alia omnia que apud nos sunt. ¶ Item contemplatio celestium assimilat zimethi. i. vene terre de qua fit lazurium. ¶ Primo ratione coloris. Quia lapis hic est tanto melioꝝ quanto colori celesti similioꝝ. Et habet quedam corpuscula quasi aurea interserta Jta contemplatiui viri tanto sunt meliores quanto celestibus ciuibus sunt in contemplatione t conuersatione similiores. Vnde virginitas coniugio preferitur quia incorruptioni vite celestis similius conformatur Luce.xx. Jn resurrectione neq; nubent neq; nubentur sed erunt sicut angeli dei in celo. ¶ Secundo ratione communionis. Nam hic lapis sine terra valet cōtra sincopim. sed numq̄ patienti datur nisi subtilissime conteratur t multotiens abluatur. t est signum perfecte ablutionis. q̄ si aqua in qua abluit parū aut nihil coloret nec dz dari cū decoctiōe. q; deficeret ad fundū sz ante vel post det t hoc cum fero

ri dicitur in lapidario. Nota q̄ serum est liquor qui fluit de recenti caseo cum premitur vt dicit catholicon. In quibus significatur q̄ ea que sancti viri per altiora dimenti contemplationis percipiunt. hec vt inferioribus prosint debent eis cōmunicare lucide. Vnde ops q̄ subtilissime cōcrete. Vnde non cum decoctione. i. nō cū illo feruore cū quo ab eis recipiunt. sed ſz conuenientiam inferioris auditoris. Itez munde sine administratione fantasiarum siue errorum. t ideo oportet vt frequenter abluantur. Item sic dari debent vt possit qui accipit facilius capere. t ideo cum sero quod est lacteum t facile ad deglutiendum Apostol. Corin. iij. Tanq̄ paruulis in christo lac vobis dedi tē. ¶ Tertio ratione caritatis. Valet enim miro modo talis pulsus siue potio ad soluendum t curandum quartanam. quia ea que sancti viri et celestium contemplatione percipiunt alijs vt dictum est debito modo data idest cōmunicata soluunt ab eis quartanam idest accidiam. Nam quartana ex putredine humoris frigidi t melācolici pcedit que etiam ad accidiam disponit. sed verba celestia audita mentem frigidaz accendunt. t sic accidie frigus repellūt. Hec requies t dulcedo contemplationis habetur post certamina laborum t subiugationem passionum. Vnde vita contemplatiua assimilatur terraneo qui est lapis crystallo similis ceruleo colore infectus vel rectus. t hic apud germaniam est. Alius ē de pter primum qui est crystallo filis desimeum designatur feruens charitas. Et b nunt. Sed notandum q̄ vtriusq̄ viri⁹ dē esse ad plia t causas vincendas. t valēt ēt In quo significatur q̄ post prelia superatas laborum t tentationum. post causas de uictas etiam passionum in quibus caro sub iudicio rationis aduersus spūm contendit sequitur dulcis somnus. idest requies contemplationis.

¶ Capitulum. vij.

Ontinētes t pcipue Xpi ecclesiastici margarite. ¶ Pcipue rōne geniture siue gnatōis q̄ margarita gnātur ex celesti rore. quē certo tpe āni cōche bauriūt. Et dē margarita q̄ i cōchis mari inuenit. Et dē in lapidō. q̄ q̄n margarita gnātur ex rore q̄sto rorāt aer⁹ hanc ille plus fuerit tanto roratio maiorē gnāt margaritā. Et dē q̄ cū margarita incipit gnāri. si coruscatio vel tonitruū supueniat t ocha claudat q̄ sic aborsus patit. Nō ergo margarita ex celesti rore gnātur significat q̄ cōtinētia carnis ex dono celesti gre possidet. Vñ dē Sap. viij. Nō possum ēe cōtinēs nisi de⁹ det. Et iō dicebat Aug. do in lib. confessionū. Da q̄ iubes t iube q̄ vis ipans nobis cōtinētiā. Et iō q̄sto plus hauriē de gra tāto maior t purior ē cōtinētia. sic q̄sto plus hauriē de rore. tāto maior gnātur margarita. Nō aūt in ochis maris iuenit significat q̄ cōtinētia nō in deliciis repit sm illud Job. xxxiij. Nō inuenit i terra suauis viuētiū Ber. Nūilitas pit in diuiciis t castitas in deliciis: ſz in ochis repit. i. in dur⁹ t amar⁹ potū ⁊ seruat. Nō aūt tonitruo t coruscatiōi se claudēs aborsit. signat q̄ cōtinēs nisi diuine magnitudinis timori seu ispiratiōi q̄ in tonitruo designatur se p hūilitatē apiat. iterior margarita. idest iterior puritas nō integra fuat ſz pdit Vñ Eccli. xvj. nisi in timore dei tenueris te instanter cito subuertetur domus tua. ¶ Scdo rōne excellentie. q̄ q̄dā margarite sūt alijs excellētiores. Quedā. n. vniōes vocant eo q̄ tantū vna t nō plures simul reperiant t in his designat progatiua cōtinētie siue virginitatis xpi t matris sue. Quia christus tantū vn⁹ iter homes t mater ei⁹ tantū vna iter mulieres ē vera t perfectissima margarita pp singlarē t psecutissimā continentie puritatē. Vnde Matth. viij. Inuenta vna preciosa margarita tē. Cōmuniter autem inter margaritas sūt meliores candide q̄s que aliquo modo sūt flaue. Nam iuuenum aut matutini roris cōceptio facit clarum. haec Xo senectus vel ros vespertinus reddit obscuras. vt dicit Isido. Margarite ergo candide sunt virgines. quasi aūt flaue sunt vidue continētes. sed melior t clarior est cōtinentia virginalis que ab ipsa iuuentute quasi matutino rore. i. tempestiua gratia decorata virginitatis decorem retinuit q̄s que in senectute que quasi vespertino rore. i. tarda gratia superfusa continentiam incepit. Inueniuntur quedā naturaliter perforate. t ille adhuc meliores sunt alijs. t tales sunt virgines fideles. que ſz verbo fidei perforatum habent auditum. Nam fides ē ex auditu. t auditus per verbum dei. q̄ penetrabilius est omni gladio ancipiti. Sūt ergo ille margarite prealijs eligende que sunt albe clare speculares t rotunde. Que ille continentes sunt alijs meliores q̄ sūt albe per carnis virginitatez. clare per mētis puritatem. speculares per conversationis sinceritatem. t rotunde. i. mobiles per operositatem. q̄ corpus rotundum motui est aptum. Non enim opz virgines manere ociosas Prouer. vij. Panem ociosa non comedit. ¶ Tertio ratione apparēt. videtur enim t sunt margarite parue in quantitate vt nec vltra seminucē crescere vid̄ putentur. sed tamē sunt magne in valore. Sic virgines t continentes decet esse paruas per apparentiam humilitatis exemplo illo sūme virginis que dixit. Quia respexit humilitatem ancille sue tē. sed tamen debent esse magne per existentiaz t valorem virtutis. ¶ Quarto ratione efficacie q̄ habent virtutem malorum humorum absterssiuam. fluxus ventris t sanguinis restrictiuam t etiam cordis confortatiuā. vii valent contra cardiacā t syncopim. Sic virgines t continētes debent in seipsis malos humores. i. malas affectiones siue imundas cogitationes expellere. fluxum carnis t sanguinis. i. peccati per abstinentiam t honestatē restringere. t spūalibus t pijs operibus scz elemosynis sui cordis debilitatē cōfortare ne pusillanimitate deficiant et aliqua tribulatione vel tentatione. ¶ Item conuenit assimilatur calibi. ¶ Primo q̄ calibs est substantia purior ferro q̄ ferrum ē magis terrenū in substantia. t hz terrestre lutulentum t non parum. Et ecōtrario calibs habz minus de terreno nec ita lutulētū ē sed magis purū. Tanq̄ ferrum ergo ipurū homo incōtinens ē habēs lutulētiā carnalis imūditie. sed tanq̄ calibs ē hō cōtinens. hūs paruz de terrestri. i. de concupiscētia carnis. t sine lutulētia. i. carnali imūditia. ¶ Secūdo q̄ calibs ē ferro cōpactior. t ideo ēt solidior. Sic ēt continens ē bene cōpactus. i. bene cōpositus in moribus t solidior. i. stabilior. Sed ecōtra incōtinens incōpactus est. i. incōpositus. sed mollis magis ad cedendū tēptationibus sicut ferrum facilius mollificatur ab igne. ¶ Tertio q̄ est durabilior. quia ferrum pter ipuritatem citius rubiginē contrahit que ipsum consumit. Sic homo incontinens citius senectutē incurrit que ipsum corpaliter debilitat t consumit. sed hō cōtinēs diutius viuit q̄ non cito senescit. ¶ Quarto q̄ ignis citius adurit ferrū q̄ minus cōpactū citius penetrat. Tanq̄ ergo ignis adurēs ē mulieris pulchre ⁊ sortium vel ⁊uictus: que cor hois incōtinētis cito penetrat t inflāmat Hiero. flammigero igne petit mulier ⁊sciam t inflāmat. Sed cōtinēs ē sicut calibs inquē ardor carnal⁹ amor⁹ nō facilitēr intrat

¶ Capitulum. viij.

Increptio delinquētis debz ēē similis lapidi qui dē coe. Dicitur eni sic eo q̄ ad incidendum ferrū acuat. Cor⁹ enis grece incisio latine dē. Quia scz correptio debito modo fctā ēt a mētre ferrea t dura nō tm vicia amputat t incidit. sed ad bona eam aptat t acuit. Sed quedā coe est vt dicit

Ysido.que ad acuendum indiget oleo.que dam aqua.Q: valeāt diuersa correpto qñq; indiget oleo lenitatis fm illud i Bal. vi.Si peccauerit fr̄s tuus bō in aliquo de lere vos qui spūales estis huiusmōi in spū lenitatis.Ens quādoq; indiget aq̄ asperitatis.Nam sicut idem Ysido. dicit Oleū cori addītū lenem.aquā No acerri mā aciem reddit.Hoc aūt agendo eos.p quos dz q̄ dum acuendo alteri fuit se pau larem consumit vt Greg.dicit.Et talis ē pelat⁹ malus vel p̄dicator.q dum alios p dicando vel corrigendo ,ficit.seipsuz ma le viuēdo vel se nō emēdando ampli⁹ con dēnat t destruit.Debet ergo esse vt eos iustitia vel zelus rectoris.qui dū linguaz. vel manū mouet ad corrigendū vicia de linquētis quasi ferrū acuit ad incisionem viceris.Corrigere volens delicta dz inten dere ad extirpandū viciorū radices.i. illa principalia vicia cohibere.et quib⁹ quasi oia delicta p̄cipue oriunt.sicut sūt superbia auaritia luxuria.Et iō corrector vicio rum dz ē filius lapidi zigniti.zignites eni dr̄ lapis quasi vitrei coloris ē qui gestatus ad collū sicut dicit Dias. sanguinem strigrmētis alienationē expellit.t applicatus ligno ardenti flāmā eius extinguit. Flamas ligninis refert ad luxuriā,prima eni sibi sunt fm naturā sanguis t semen. mētis alienatio refert ad superbiā qua qs a vera sui cognitione alienat⁹ estimat de se qđ nō ē.Sz flāma ligni designat cupidi tē t ardentē auariciā animi. Vñ cuz ista refrenāt oia vicia cū eis cohibentur.

¶Capitulum.ix.



Plecto vere amicitie as similat calci. ¶Primo rōne ignitionis.Nā fm Ysido.propter hoc calx viua dr̄.q; quāuis actu sit frigida.occultū tñ i se cō tinet ignē.Vñ si aq̄ ptu mirabile accidit vt Aug.dicit in li.de ciui tate dei.q; calx et aq̄ incēdit et qua ommo ignis extinguitur.oleo No extinguitur quo ois ignis nutrit.Sīr vera amicitia t si aliqñ quātū ad exteriores actus vide tur frigida.i.q; nō opet vel oñdat exterio ri signo.siue ,propter occupatiōis alicui⁹ impedimētū.siue q; nō sit oportunū.tñ semp ignē viui amoris seruat in ijimis cordis. Et pp̄ hoc dr̄ Prouer.x vij.q; oi tpe dili git q amic⁹ ē.Sz supueniēte aq̄ alicui⁹ tri bulatōis seu angustie vl necessitat.tē statī ille ignis iteriorī.i.amor erūpit t exterius i opesse oñdit.t iō Salomō ibidē subdit.q frater in āgustia cōprobat.Vñ ignis ve re dilectiōis in aq̄.i.tribulatiōe t aduersi tate magis accēdit ,propter qđ dicit Vale ri⁹ maxim⁹.q; sincere fidei amici p̄cipue i aduersis cognoscunt.Sz et oleo ,solatio nis t ,pſperitatis calx dilectiōis q̄si extin gui vr̄.siue q; ,pſpitas mūdi qñq; extinguit t tollit dilectionē dei.siue q; hoi in ,pſpi tate posito nō ē necessariuz magna signa vel obsequia dilectiōis oñdere.Q: sicut di cit idē Valeri⁹ ,pſpa fortūa cū diuina largitiōe foueat hūanā mīa⁹ idiget.Nō de cet eni hoiem amico in ,pſperitate posito magna signa dilectiōis vel obsequia oñde re.nec forte estimet q; ,propter illius ,pſpita tē t ,propriā utilitatē eū diligat.Vñ pbo di cit in Eth.q; ad amicū in aduersitate positū cūctū ē cito t sepe.sz ad amicū positū i ,pſpitate raro t tarde.¶Scōo dilectio re amicitie assimilat calci rōne vnitatis.q; la pis lapidi nō vñ ,iūgit nisi ei calce me dia vniat.Nā et calce cū admixtiōe are ne t aq̄ fit cemētū quo lapides ad inuicez stricte vniunt.Ita hō hoi nō vere sociat nisi ei dilectiōe ai immediate vniat.q̄ sz di lectio si cū arena patiētie que sub ags tri bulationū moratur.siue sit arena q̄ abstra hat a fluuio vel saltē pedib⁹ teratur.siue sit q̄ fodiat a terra.quoz vtrūq; patiētia tolera tur.t iterū cū aq̄ sapiētie misceat.cemētuz idest glutinū faciet pfecte vnitatis.Nā in ter quos charitatis dilectio cū patiētia et sapiētia viget ibi pfecta vnio t iocūda so cietas adest.de qua dicitur in p̄o.Ecce qđ bonū t q̄ iocundū habitare fratres in vnū. ¶Tertio rōne utilitatis t bonitatis.q; si cut dicit Ysido.Ita calx ē melior t utili or que ex lapīb⁹ alijs t duro gnātur.Et sic illa inuenit vera t utilis amicitia que ex alio puro t vero gnātur.Vñ pbo ,pbat in Eth.q; prauoz amicitia q nō se puro alio diligūt non ē amicitia vera.Et fm Aug. Amicitia que deseri potuit nūq̄ amicitia vera uit.vñ vera amicitia debz ee pura t firma.¶Itē dilectio ,primi assimilatur tar taro ¶Primo rōne terrestreitatis.nam tartarus ē vini feculētia t terrestreitas que ad modū terre vel mollis lapidis circa pe des dolij induratur t vulgariter apud tus chos dr̄ gromma.Vino aūt assimilat cha ritas.cui⁹ps subtilior t purior dilectio dei ē:sed feculentior ps t terrestrior ē dilectio ,primi que tñ in dolio cordis dz circūq̄z diffundi t firmari.fm illud Ro.v. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris.

¶Secundo rōne qualitatis:q; talis vini crusta calida est t ficca in tertio gradu: q; sz dilectio priorimi calefacit cor per com passionem.fm illud.ij.Corin.xj.Quis scā dalizatur t ego non vror:t desiccat om nem inordinatum humorem.idest omnē prauam affectionem erga ,priorinuz. Est etiam in tertio gradu.q; primus gradus est dilectio dei.secūdus dilectio sui.tertius dilectio priorimi ,propter qđ dr̄ Matth.xij. Diliges priorimam tuam sicut teipsum.

¶Tertio rōne utilitatis:q; tartaruz sicut dicitur in Platone extenuat t mūdificat t consumit.t ideo valet contra scabiem t serpiginem t pruriginem t contra capitis imundicias.Sīr dilectio ,primi extenuat substantiam siue diuitias hominis qñ facit largiri superflua fm illud Lu.xj.Qđ superest date elemosinam.Sed.tūc magis consumit qñ facit largiri necessaria Job. xxxj.Si comedi buccellam meaz solus.Et tunc mūdat imūdicias capitis hoc ē ipuri tates mentis huius.odi elemosynas largi endo.fm illud Lu.xj. Date elemosynam t ecce oia vobis munda sunt.

¶Capitulum.x.

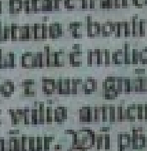

Loquentia assimilatur eri. ¶Primo rōne generatiōis q: eo siue cuprū generatur sicut cetera metalla ex sulphure t argento viuo.sed hoc ac cidit qñ plus est de sulphure q̄z de argen to viuo.t sulphur ē terreū nō pure rubeū habens calorem adurentem. Argentum No viuum est mediocre nec nimis grossum nec nimis subtile.Ex tali enim cōmi xtione eo generatur. Similiter eloquētia componitur ex duobus.s.ex meditatione interiori que sulphuri assimilatur q: in ite rioribus venis generatur terre.Itez ex ,pnunciatione exteriori que propter labioz̄ t linguc motum argento viuo assimilatur qđ.sez multū est mobile t ,propter motum vt dicit Plinius viuū appellat .Sed dz hoc ee mediocre sz iter grossuz t subtile. quia nec nimis rudia verba.nec ēt nimis subtilia.i.difficilia.sz apta t mediocria au diētibus cōueniētia.sūt accepta in elocu tiōe vel ,pnūciatiōe vulgari.Et de tali elo quētia dr̄ Hiere.xlviij.Cor meū ad mo ab quasi tibia eris sonabit.t noīat primo cor: q: in locutiōe dz precedere meditatio t deliberatio cordis.ps.Os iusti medita bit sapiētiā.i.meditatū sapiam loquet̄.Se cūdo nominat tibiaz eris in qua attendit armonia siue proportio t mediocritas q̄ dam soni que pertinet ad eloquentiā t p nunciatiōe suauitatē.¶Scōo rōne diffi etiōis.sicut eni Ysido.dicit ex si mixtū fue rit alijs metallis colorē t virtutē cōmutat Vñ quoddā ē albū ad modū argenti.qđ dam fuluū ad modū auri ē.Et aliud ē ge nus eris qđ ex ductibili ere attenuatū in laminas.t felle tauri tinctum spēm auri p̄ tendit.t poni consueuerat in histrionum coronis.propter quod coronariū ē vocatū Sīr est triplex eloquentia quedam spūa lis.sicut predicatorum.t hec precipue intē dit ad animarum purgationem t dealba tionē.vñ assimilat eri qđ ē albū ad modū ar gēti.ps.Eloqa dñi eloqa casta argentum

Ysido.que ad acuendum indiget oleo.aque dam aqua.Qz videlicz discreta correptio qñqz idiget oleo lenitatis fm illud ꝓ Bal. vj.Si preoccupat⁹ fuerit hō in aliquo de licto vos qui spūales eius corripite hmōi in spō lenitatis.Ena quādoqz indiget aq̄ austeritatis.Nam sicut idem Ysido. dicit Oleū cori addātū lenem.aqua Vo acerri mā acietn reddit.Hoc aūt agendo coꝫ p pria dꝫ q̄ dum acuendo alteri sunt se pau latim consumit vt Greg.dicit.Et talis ē poclat⁹ malus vel p̄dicator q dum alios p̄ dicando vel corrigendo ꝓficit.seipsuꝫ ma le viuēdo vel se nō emēdando ampli⁹ con dēnat ꝫ destruit. Debet ergo esse vt cos iustitia vel zelus rectoris.qui dū linguaꝫ. vel manū mouet ad coerigendū vicia de linquētis quasi ferrū acuit ad incisionem ulceris.Corrigere volens delicta dꝫ inten dere ad extirpandū viciorū radices.i. illa principalia vicia cohibere.et quib⁹ quasi oia delicta porcipue oriunt.sicut sūt superbia auaritia luxuria.Et iō corrector vicio rum dꝫ ee filis lapidi zigniti.zignites eni dr lapis quasi vitrei coloris ee qui gesta tus ad collū sicut dicit Diasc. sanguinem strigrmētis alienationē expellit.ꝫ applicatus ligno ardenti flāmā eius extinguit. Fluxus sāguinis referr ad luxuriā.prima eni sibi sunt fm naturā sanguis ꝫ semen. mētis alienatio refert ad superbiā qua qs a q̄ nō ē.Sz flāma ligni designat cupidi. refrenāt oia vicia cū eis cohibentur.

¶Capitulum.xi.

Accesso vere amicitie as similat calci. ¶Primo rōne ignoratus. Nā fm Ysido.ꝓpter hoc calx vi ua dr.q̄ quāuis actu sit frigida.occultū tū i se cō tinet ignē. Vū si aq̄ ꝑfu sa fuerit mox ignescit. Et quoddaꝫ valde mirabile accidit vt Aug.dicit in li.de ciui tate dei.qz calx et aq̄ incēdit et qua omnis ignis extinguitur.oleo Vo extinguitur quo oio ignis nutrit. Silr vera amicicia ꝫ si aliqñ quātū ad exteriores actus vide tur frigida.i.q̄ nō opet vel oñdat exterio ri signo.siue ꝓpter occupatiōis alicui⁹ im pedimētū.siue qz nō sit opportunū.tū semꝑ ignē viui amoris seruat in itimis cordis. Et pp hoc dr Prouer.x vij.qz oi tpe dili git q amic⁹ ē. Sz supueniēte aq̄ alicui⁹ tri bulatōis seu angustie vl necessitat.cē stati ille ignis iteriꝛ.i.amoꝛ crūpit ꝫ exterius i opesse oñdit.ꝫ tō Salomō ibidē subdit. q frater in ag̃ustia cōꝓrobat. Vū ignis ve re dilectiōis in aq̄.i.tribulatiōe ꝫ aduersi tate magis accēdit ꝓpter qō dicit Vale ri⁹ maxim⁹.q̄ sincere fidei amici p̄cipue i aduersis cognoscunt. Sz ex oleo Ysolatio nis ꝫ ꝓsperitatis calx dilectiōis q̄si extin gui vr.siue qz ꝓspitas mūdi q̄ñqz extinguit ꝫ tollit dilectionē dei.siue qz hoi in ꝓspi tate posito nō ē necessariuꝫ magna signa vel oblega dilectiōis oñdere.Qz sicut di cit idē Valeri⁹ ꝓspa fortūa cū diuina lar gitiōe foueat hūana mīa⁹ idiget. Nō de cet eni hoiem amico in ꝓsperitate posito magna signa dilectiōis vel oblega oñde re.ne forte estimet q̄ ꝓpter illius ꝓspita tē ꝫ ꝓpriā vtilitatē cū diligat. Vñ ꝑbs di cit in Ecc̄l.q̄ ad amicū in aduersitate posi tū cūctū ē cito ꝫ sepe.sz ad amicū positū i ꝓspitate raro ꝫ tarde. ¶Scōo dilectio re amicitie assimilat calci rōne vnitat.qz la pis lapidi nō bñ iūgit nisi ei calce me dia vniat. Nā ex calce cū admixtiōe are ne ꝫ aq̄ fit cemētū quo lapides ad inuicez stricti⁹ vniunt. Ita hō hoi nō vere sociat nisi ei dilectiōe ai immediate vniat.q̄ sz di lectio si cū arena patiētie que sub ages tri bulationū morat.siue sit arena q̄ abstra hat a fluuio vel saltē pedib⁹ teraf.siue sit q̄ sodiat a terra.quoꝛ vtrūq̄ patiētia tolera tur.ꝫ iterū cū aq̄ sapiētie misceat.cemētuꝫ idest glutinū faciet ꝑfecte vnitatis. Nā in ter quos charitatis dilectio cū patiētia et sapiētia viget ibi ꝑfecta vnio ꝫ iocūda so cietas adest.de qua dicitur in.ꝑo.Ecce q̄ bonū ꝫ q̄ iocundū habitare fratres in vnū.

¶Tertio rōne vtilitatis ꝫ bonitatis.qz si cut dicit Ysido. Illa calx ē melioꝛ ꝫ vtili oꝛ que ex lapide albo ꝫ duro gnātur. Et sic illa inuenit vera ꝫ vtilis amicitia que ex aio puro ꝫ vero gnātur. Vñ ꝑbs ꝓbat in Ecc̄l.q̄ prauoꝝ amicitia q nō se puro aio diligūt non ē amicitia vera. Et fm Aug. Amicitia que dici potuit nūq̄ amicitia vera uit.vñ vera amicitia debꝫ ee pura ꝫ firma. ¶Jtē dilectio ꝓximi assimilatur tartaro ¶Primo rōne terrestreitatis. nam tartaꝝ ē vini feculēcia ꝫ terrestreitas que ad modū terre vel mollis lapidis circa pa tes doliꝝ induratur ꝫ vulgariter apud tus chos dr gromma. Vino aūt assimilat cha ritas.cui⁹ ꝑs subtilioꝛ ꝫ purioꝛ dilectio dei ē:sed feculentioꝛ ꝑs ꝫ terrestrioꝛ ē dilectio ꝓximi que tū in dolio cordis dꝫ circūq̄qz diffundi ꝫ firmari.fm illud Rom.v. Chari tas dei diffusa est in cordibus nostris.

¶Secundo rōne qualitatis:qz talis vini crusta calida est ꝫ sicca in tertio gradu: qz sez dilectio ꝓximi calefacit coꝛ per com passionem.fm illud.ij.Corin.xj.Quis scā dalizatur ꝫ ego non vroꝛ:ꝫ deficeat om nem inordinatum humoꝛem. idest omnē prauam affectionem erga ꝓximum. Est etiam in tertio gradu.qz primus gradus est dilectio dei.secūdus dilectio sui.tertius dilectio ꝓximi ꝓpter qō dr Matth.xxij. Diliges ꝓximum tuum sicut teipsum.

¶Tertio rōne vtilitatis:qz tartarus sicut dicitur in Platone extenuat ꝫ mūdificat ꝫ consumit.ꝫ ideo valet contra scabiem ꝫ serpiginem ꝫ pruriginem ꝫ contra capitis immundicias.Silr dilectio ꝓximi extenuat substantiam siue diuitias hominis qñ facit largiri superflua fm illud Luc.xj.Qō superest date elemosinam. Sed cūc magꝫ consumit qñ facit largiri necessaria Job. xxxj. Si comedi buccellam meaꝫ solus.Et tunc mūdat imūdicias capitis hoc ē ipuri tates mentis huiusmodi elemosynas largi endo.fm illud Luc.xj. Date elemosynam ꝫ ecce oia vobis munda sunt.

¶Capitulum.xi.

Eloquentia assimilatur cri. ¶Primo rōne generatiōis qz eo siue cuprū generatur sicut cetera metalla ex sulphure ꝫ argento viuo.sed hoc ac cidit qñ plus est de sulphure q̄ de argen to viuo.ꝫ sulphur ē terreū nō pure rubeū habens calorem adurentem. Argentum Vo viuum est mediocre nec nimis gros sum nec nimis subtile.Et tali enim cōmi xtione eo generatur. Similiter eloquētia componitur ex duobus.s.ex meditatione interioꝛi que sulpburi assimilatur qz in ste rioꝛibus venis generatur terre. Jtez ex ꝓ nunciatione exterioꝛi que propter labioꝝ ꝫ lingue motum argento viuo assimilatur qō.sez multū est mobile ꝫ ꝓpter motum vt dicit Plinius viuū appellat. Sed dꝫ hoc eē mediocre sez iter grossuꝫ ꝫ subtile. quia nec nimis rudia verba.nec ēt nimis subtilia.i.difficilia.sz apta ꝫ mediocria au diētibus cōueniētia.sūt accepta in elocu tiōe vel ꝓnūciatiōe vulgari.Et de tali elo quētia dr Jsaie.xlviij.Coꝛ meū ad moab quasi tibia eriet sonabit.ꝫ notat primo coꝛ qz in locutiōe dꝫ precedere meditatio ꝫ deliberatio cordis.ꝑo.Os iusti medita bit sapiētiā.i.meditatā sapiam loquet.Se cūdo nominat tibiaꝫ eris in qua attendit armonia siue proportio ꝫ mediocritas q̄ dam soni que pertinet ad eloquentiā ꝫ ꝓ nunciatiōis suauitatē. ¶Scōo rōne distri ctiōis.sicut eni Ysido.dicit es si mixtū fue rit alijs metallis colorē ꝫ virtutē cōmutat Vñ quoddā ē albū ad modū argenti.qō dam fuluū ad modū auri ē.Et aliud ē ge nus eris qō ex ductibili ere attenuatū in laminas.ꝫ felle tauri vnctum spēm auri p̄ tendit.ꝫ poni consueuerat in histrionum coronis.propter quod coronariū se vocatū Silr est triplex eloquentia quedam spū alis.sicut predicatorum.ꝫ hec precipue intē dit ad animarum purgationem ꝫ dealba tionē.vñ assimilat eri qō ē albū ad modū ar gēti.ꝑo.Eloga dñi eloga casta argentum

igne examinatum Prouer.x. Argentum electum lingua iusti. Alia Vo est eloquentia secularis sicut rhetorum & aliorum p̄ locutorum secularium. que vt plurimum ordinatur ad lucrum auri vel cōmodum alicuius temporalis rei auro appreciabilis. vnde nō incongrue assimilatur illi eri quod fulmen est ad modum auri. ¶Tertia Vo est eloquentia iocularis que est ad delectandum & solaciandum. sicut & poete actenus faciebāt. & hec assimilatur illi eri quod ponitur in bistrionū coronis. Quocūq; ergo modo fit eloquens hȝ aspectuȝ sine similitudinem eris sm illud Ezc.xl. Cuius erat. spēs quasi species eris. ¶Tertio rōne corruptionis. q̄ es cito rubigina tur nisi oleo perfundatur. Vasa enī erea sunt rubiginosa nisi confricentur arena. Et quo accipitur q̄ omnis eloquens & liguosus contrahit & tenet peccati rubiginē Job.xl. Est quasi lignum putridum eo ni si preseruetur gratie siue charitatis vnctione. propter quod dicebat Apost.j.Corin.x. Si linguis hominum loquar & angelorū charitatem aūt non habeam factus sum velut es &c. vel nisi ab hac rubigine purgetur asperitate penitentie. Et ideo vt Hiero. dicit melius est habere rusticitatē sanctam q̄m eloquentiam peccatricem.

¶Quarto rōne sonationis q̄ es maxime conuenit officio campanarum & tubaruȝ propter sonoritatem. Quasi aūt campane optime sonantes & a remotis partib⁹ audibiles sunt sancti apostoli. q̄ in omnem terram exiuit sonus eoruȝ & in fines orbis terre verba eorum. vt dr̄ in.ps. Sȝ quasi tube erec sunt doctores & predicatores alij. Predicatori enim dr̄ Ysaie.lviij. Clama ne cesses & quasi tuba exalta vocem tuā Hiere.xlvj. Vox eius quasi eris sonabit. ¶Quinto rōne curationis. q̄ es contra infirmitates multas virtutem hȝ. Nam sicut dicit Plinius & etiā Diasc. es exustum & pulueriz̄atum habet virtutē dissoluendi & consumendi. extenuandi et purgandi nocios humores. vulnera sanat caliginem oculorum purgat. superfluas carnes corrodit & vltra crescere non permittit. Sic eloquentia & lingua predicatoris si fuerit adusta. i. igne spūs sancti ignita & i flamara. & pulueriz̄ata. i. humilitate fūdata. vel pulueriz̄ata. i. diligenter & subtiliter declarata: q̄ quasi es durum conteritur dum verbum difficile vel obscurum diligenter exponitur. Talis inq̄ eloquentia habet virtutem dissoluendi duriciam cordis. & consumendi humorem carnis. i. luxuriam. extenuandi plenitudinem diuiciarum eos mouet ad diuitiarum largitionem & mundi contemptū. Item purgandi nocios humores. i. nocios affectus hominum peccatorum. sanat etiam plurimū vulnera. i. vicia tentationum. purgat caliginem errorum. corrodit superfluas carnes. i. ingluuedinem gulosorum. & etiā eas retinet ne crescant per abstinentie & temperantie remediuȝ. Omnia enim hec sancti predicatores operantur frequenter in cōuersione peccatorū. Et ideo ipsi sunt instrumenta curationis & ablutionis peccatorū. Exo. xxx. Precepit dominus fieri labruȝ eneum ad lauandum. per quod labruȝ eloquentia signatur seu doctrina predicatoris que ablutiua & mundificatiua est vitiorū & sordium hominum peccatorum.

¶Capitulum. xj.

Eucharistie sacramentuȝ assimilatur lapidi qui dicitur diaelectos qui est pallidus lucens vt beryllus: qui vt dicit in lapidario si mortuo apponatur statim solitas perdit vires. Sanctus enim ih̄s lapis est & quem mors sternit abhorret. sic eucharistie sacramentuȝ abhorret eum qui est in peccato mortali. a quo si assumatur non ei prodest sed obest. Nō enim iste cibus est cibus mortuorum sed viuorum. Jo.vj. Qui manducat me & ipse viuet. ¶Item xp̄s sub cibo sacramentali contentus similis est illi lapidi qui dicitur eschites qui inuenitur in nidis aquilarum. de quo dicit q̄ si de veneni fraude aliqua suspōs fuerit si re⁹ fuerit & ih̄s lapis sub cibo posit⁹ querit cibū cū deglutire nō sinit. sȝ si subtract⁹ fuerit lapis mox cū deglutiet. Sic xp̄s q̄ inuenit in nidis aglarum. i. in cordib⁹ deplatiuorū virorū posit⁹. i. cōtentus sub cibo sacrali. reum venenī. i. peccati mortal glutire nō sinit. vel reū fraudis. i. hypocrite vel fictū ipȝ cibū deglutire nō sinit. i. spūalii. Mā hȝ fict⁹ vel in peccato mortali existēs mānducet ipm̄ sacralit. ñ tñ. spūaliter vt sacri ipi⁹ percipiat effectū. Nū spiritualiter q̄ ad aiaȝ ipm̄ nō deglutit. Et ideo sic Apls. j. Corin. xi. dic. Probet se homo vnusq̄sq; et sic de pane illo edat &c.

¶Capit. xii.

Idei xp̄iana assimilat lapidi carbūculo. Prio rōne fulgoris. dr̄ enī carbūculus quia videt q̄si carbo ignit⁹ nō ardore sȝ splēdore. cui⁹ fulgor est tāt⁹ q̄ nec nocte vincit. lucȝ enī in tenebris adeo vt flāmas ad oculos vibret. Sic fulgor fidei xp̄iane tāt⁹ est q̄ nocte. i. tenebrositate hereticorū vel obscuritate psecutionū vel caligine peccorū vincit vel extingui nō p̄t. Mā i oib⁹ hmōi tenebris sic fides carbolica fulget vt flāmas inidū exeecātes. inidū Vo illuminātes. ad oculos interiorū mētiuȝ vibret. Mā de lūme fidei aliq exeecant. sȝ ñ recte credētes vel qō̄ credūt nō tñ facientes. Quidā Vo illūinant vt veri & viui fideles q̄ hūt fidē per dilectionē operantem Eccl.xxxij. Hēmula carbūculi i ornamēto auri &c. Mā p ornamētū aureū itelligitur charitas. p gēmā Vo carbūculi fides. Hū carbūcul⁹ ponit in auro cū fides catholica charitatiue opatur: & hec est que Ve illuiat & ad salutē opat. ¶Scdo rōne distinctiōis. Sūt enī xij. genera carbūculi fulgētis & radios ad modū ignis emittentis & cādida zona p̄cinti. vt dic. Ysid. i. q̄b⁹ xij. significāt articuli q̄b⁹ ipa fides distinguit. de q̄z distinctiōe dictū ē sup̄ i p̄mo libro capso. xxv. Qui articuli oēs. xij. mirabili⁹ radiāt ver e cognitiōis eorū q̄ ad nraȝ salutē p̄tinēt nos illūināt. Sȝ q̄si zona alba ē simplex fidei veritas. q̄ itellectus credētis astringit vt vnicuiq; articulo firmit inhēat etiā si rōnē nō videat. ¶Tertio rōne variatiōis q̄. carbūculi ꝓpriū ē q̄ ꝓpe ctus in ignez velut inter mortuos carbones extinguit. sȝ aq̄ pfusus erardescat. Sic fides q̄si in ignē p̄icit qui fidelis quisq; in pcm̄ mortale ꝓlabit. q̄. pcm̄ ꝓpetratuȝ appetitū peccādi ñ extinguit sȝ ap̄l⁹ accēdit. sic lignum appositū igni. Et ꝓpter hoc pcm̄ affikat igni. q̄ō dū opa fidei cessare facit. ipam fidē mortificat & extinguit. q̄ fides sine opibus mortua ē vt dr̄. Ja.ij. Sȝ tūc carbūcul⁹ aq̄ pfūdit & q̄si resumisset qui fidel mēs ad pnaȝ reuertit & lachrimarū aq̄ pfūdit. Tūc enī redeūte viuma gra & reparata charitate amissa restituitur & fidei vita idest vigor opandi. q̄. fides p dilectionē operat vt dr̄. Gal.v. ¶Quarto rōne valoris vel cōpatōis. q̄. est q̄dā spēs carbūculi in q̄ int lucidos ignes apparent q̄dā gute aurec. & hec gēma respectu aliaȝ ē q̄si p̄cij incomparabilis. Quasi aūt gute carbūculi aurea i lucido igne ē patiētia fidei hōis i tribulatiōe sua & psecutōe quā patit̄ p̄cipue ꝓ ipa fide. & hec vocat ꝓbatio fidei q̄ est q̄si incōparabilis p̄cij hȝ illud. i. Pe.i. Vt ꝓbatio fidei vre multo preciosior sit auro. ¶Quinto rōne vigoris quia carbūcul⁹ sculpturis & simulacris resistit siue idolorum. quia fides idolatriam horret. siue auarorum q̄. auaritia ē idolorū seruit⁹ vt dr̄. Gal.v. ¶Itē fides scōz assikat lapidi qui dr̄ amiathon. A q̄ vt dicit. Ysi. si vestis tacta fuerit ꝑtra ignē resistit. etsi sup̄ ignē posueris non ardebit sȝ splēdore accepto nitidior erit. hic oib⁹ maleficiis magorum resistit. Mā fides sanctorū ē q̄ igni. i. psecutionis feruori siue psequētium furori a pricipio ecclesie resistit & finaliter ipsum superans vicit. secundū illud. Hebre.xj. Sancti ꝓ fidem vicerūt regna & ita extinxerūt impetū ignis. Et hec est etiam que splēdore miraculoz accepit. & que ꝓ ꝓcessū tēporis nitidior & purior apparuit. & hec insuper est que oia magorū prestigia

r maleficia reppulit r dinauit gb'tos'mū
dus erat ire plenus

Capt. xiij.

Karu dei assimilatur iaspi
di. ¶Primo ratione gratie
sitatiu.q; iaspis est lapis vi
ridis smaragdo similis ,sed
est gr offloria coloris . Color
auit viridis super omnes colores est gra
tie oculis. Vnde dicitur Ecc̄.xl. Gratiam r speciem desiderabit oculus . sed su
per hec omnia viridem. Et similiter gra
tia dei super omnia facit animam magis
gratam r placidam r pulcidam coram
oculis dei.r ideo vocatur gr̄a quasi gratū
facies. Vnde sicut iaspidis aspectus ē gra
tus oculo humano sic aspectus hominis i
quo est gr̄a gratus est oculo diuino Apoc.iij. Qui sedebat similis erat aspectui la
pidis iaspidis. ¶Secundo ratione diuersi
tatis.habet enim iaspis diuersitatem spe
cierum.q; sicut dicit Isidorus.sunt.xxvij.spe
cies iaspidis. ¶Iē bz diuersitatez color
q; ipius p̄cipuus color ei⁹ sit viridis mul
tos tamen habet alios colores intermix
tos.sic gratia dei habet multos modos r
varios in hoibus facit affectus.j.Pet.iiij.
Sīc hoīs dispensatores multiformis gra
tie dei. Et Apostol.j.Corin.xij. Diuisiones
gratiarum sunt r̄c. ¶Tertio ratione vtili
tatis.q; valet ad multa. Nam primo iaspis
repumat morbum febrilem.i. inordinatuz
me dans ei sitim insatiabilem quā tamē
diuina gr̄a reprimit r extinguit. ¶Iē iaspis hydropisim iuuat quando deferur a
patientibus caste. Similiter gr̄a dei valz
contra superbiam que est hydropisis que
dam.Conflatio animi prebens contra eam
medicinam humilitatis.que precipue est
necessaria virginibus r continenter viuē
tibus ne per superbiam virginitatis per
dant eminentiam. Nam q̄ q; sicut dicit
Greg.deus punit oculeam mentis sup
biam per manifestam carnis ruinam.

¶Item iaspis inter pericula facit homi
nem tutum. Iuuat etiam parientem.que
etiam competunt gr̄e contra vicium acci
die.q; frequenter accidiosus r piger bona
reingit timens difficultatem r periculum
vbi nō opz Prouer.xx. Dicit piger . Leo
est in via r̄c. Sed hunc timorem gr̄a dei
expellit.r ideo facit hominem tutū r solici
tum. Quandoq; etiam homo piger r ac
cidiosus lz bonum opus concipiat.i. face
re ꝓponat.tamen ipsum nimis tardat.et
iō similis est muliēri que concipit quidem
sed tempore debito non parit. Contra qō
gratia dei mō iaspidis iuuat ad parendū
idest ad bonum ꝓpositū opere cōplendū.
¶Item iaspis interiorem ardorem refri
gerat.q; gr̄a dei mitigat iram que iterius
accendit r vrit. ¶Item iaspis luxuriaz co
arctat.r multo magis hoc agit gr̄a i q̄ cō
tinētie donum manat fm illud Sap.viij.
Non possum esse continens r̄c. ¶Item
iaspis puluerizatus r cum lacte datus vl
cera inueterata sanat. Vlcera aūt iueterata sunt gule vicia siue damna.que in ipso
mundi exordio in nostris primis parentibus inceperunt r nunq̄ plene sanari potuerunt. Hoc etiam gule vicium siue vi
cus cum quolibet homine ab infantia na
scitur r semper cum eo crescit r nutritur.
Vnde nec hoc vicus sic inueteratum sa
natur nisi per gratiam dei. ¶Item iaspis
sordes oculorum purgat. Oculorum autē
sordes pertinent ad inuidiam.q; neqū est
oculus inuidi: vt dicitur Eccl.xxiij. Etiam
inuidenti r murmuranti de gratia alijs fa
cta dictum est Matth.xx . A patrefamilias. An oculus tuus neqū est q; ego bonus
sum r̄c. Nunc ergo nequitiam r impuritatem oculorum purgat diuina gr̄a.q; in
uidiam expellit.dum qui non emulat charitatem infundit. Et sic pz q; murus virtutū protegens ab insultu omnium viciorum et gr̄a dei constituit : r ideo congrue
vt deū est iaspidi assimilatur de quo dr
Apoc.xxj. Structura muri eius lxz ciuita
tis amine ex lapide iaspide. Nisi in ea opz

principaliter animam esse fundatā si vult
euadere viciorū ruinam. Apoc.xxj. Fundamentū primum iaspis. ¶Item gr̄a dei assimilatur saphyro q; generat in nobis septem virtutes fm.vij.conditiones saphyri. ¶Primo q; saphyrus bz scintillā relucentē.p cui⁹ relucentiā iudicat virtus ei⁹.
Sīc gr̄a existens in gratia dei bz veram re
lucentiaz fidei q; in peccatorib⁹ gratia dei
carentib⁹ fides est nō vera lumen.sed mor
tuum vel extinctum.vñ fides talis est sine
operibus meritorijs r gratuitis.r fides sī ne operibus mortua est.vt dr Jsaie.ij.
¶Secō dr saphyrus habere virtutem fir
mandi animum in bonis. Et hoc compe
tit gratie que in nobis causat spem futu
re vite qui Apostolus Hebre.vj. Assimilat anchore.q; animam firmam tenet.i
mari pnie r propter hanc firmitatem dr
fundamentum Apoc.xxj. Secundum fun
dementum saphyrus.r dr spes scōm fundamentum respectu fidei que est primum.
¶Tertio dr habere virtutem timorem ex
pellendi quod competit etiam gr̄e inquantum in nobis generat r perficit caritatē:
cui beatus Joannes attribuit expellere timorem.i. Jo.iij.vnde in hac anima firmatur r solidatur contra mundanum timorē
Jdeo dr Eze.x. Ecce in firmamento qō
erat super caput cherubin quasi lapis saphyrus. In firmamento hoc est in deo in
quo omnia stabilita sunt r firmata sunt .
quod caput cherubin.i.omnes scientie sub
tilitatem transcendit. est quasi saphyrus
lapis.q; scz in ipso deo nos collocat r firmat gratia charitatis r quasi ei similes p
firmitatem r fortitudinem facit.j. Jo.iiij.
Qui manet in charitate in deo manet r
deus in eo. Et ideo in tuto loco positus nihil timere potest seu dz . ¶Quarto
saphyrus habz vim vulnerum sanativam
si puluerizatus r lacti admixtus superponatur. Quod etiam competit gratie propter zelum correctionis iustitie qua vulnera viciorū dū punit purgāt r curāt . Sed
etiam debet rigor iustitie lactis suauitati
misceri.i.misericordie seu lenitatis dulcedini.q; misericordia superexaltat iudiciuz:
vt dr Ja.iij. ¶Quinto q; saphyrus vegetat r integra membra preservat. Qō etiā
competit gratie inquantum in nobis generat tēperantiā.per quā nō solū anima sed
corp⁹ vegetat r in sanitate oium mēbroz
integritate seruat.Lan.v. Vēter tu⁹ eburneus distinctus saphyris. ¶Sūt.n.q̄si distincti saphyri in vētre.diverse pcc tempantie in carne.vt sobrietas abstinētia r castitas r̄c. ¶Sexto saphyr⁹ audacē r victorē facit.qō ēt facit grā iquantuz in nobis
fortitudinē generat que ꝓtra pricula facit
audere r saltem alio vincere. ¶Septimo q;
q̄q; saphyrus inuenit in venis minerarū in gbus iuenit lazarium. In gbus ēt venis quasi in medio sicut in quodā vētre q̄
dā spēs carbūculi iuenit.vñ a multis saphyrus nr carbūculi credit.eo q; in ei⁹ venis generet. Sic gr̄a in nobis generat caritatē fulgentē.i.prudentiā nos in agibilibus dirigētē r illuminātē. Me aūt pdicte
virtutes q̄ saphyri cōditiōib⁹ ꝓprijs sūt
velut fundamētū in gbus fabrica mentis
erigitur Isa.liij. Fundabo te in saphyris.
Item ipse cedri sūt lapides ex gbus domus dei ꝓstruit Job.xxviij. Locus saphyri lapides eius Thob.xiij. Porte hierusalē ex saphyro. ¶Item gr̄a dei assimilatur onycino. ¶Primo rōne coloris. Onycinus.n.arabice ē nigri coloris cū cādidis
zonis.q; gratia dei licz denigret per aspectum humilitatis tamen circuncigit zonis
puritatis. Nam vna zona alba ē ꝓtinentia carnis.alia puritas mentis Lan.j. Nolite me considerare q; fusca sim:quia decoloravit me sol.r in eodem . Nigra sum
sed formosa.nigra per humilitatez.formosa per puritatem. ¶Secundo ratione virtutis.q; onycinus arabicus fm Diasc.tristiciam excitat.timores multiplicat.animos
commouet ad litem r ad rixas . Similiter
diuina gr̄a excitat tristiciam penitentie in
hoie multiplicat timorem mortis iudicij r
gehēne alios cōmouet ad litem r rixas iu-

ficie. Et diuina enim est gratia cū homo penitēs cū sepulo ritatur ⁊ litigat vt de se ipso iusticiam faciat. Apls petrus. Cor.ii. Si nosmetipsos diiudicaremus nō vtiq; a domino iudicaremur. Et hinc ē q; i rationali posiri sunt lapides onychini. q; dū hominis mēs rationalis diuine gratie radiis perfunditur ad se ipsum diiudicādū uel puniendum protinus excitatur. Ero. xxv. Accipere debetis lapides onychinos ad ornandū ephod ⁊ racionale. Tā enim ex gra peccantē q̄ ex subsequēte rationale hominis. i. mens hominis seu anima rationalis ornatur. ¶ Item gratia dei ꝑseruat in corde sicut vnguentum in alabastro. Nā et alabastro sunt vnguentaria vasa eo q; seruet vngūta omni tēpore incorrupta. Vnde. Matth. xxvi. dicitur q; accessit ad Jesum mulier habens alabastrū vnguēti pretiosi. Est enim alabastrum solidū frigidum candidum et varijs coloribus tinctū Et tale debet esse cor hominis vt sit gratie diuine ꝑseruatiuū. scilicet candidum per mundiciam. solidum p patientiam. frigidum p continentiam ⁊ varijs coloribus tinctum per bonarum cogitationum siue affectionum copiam. ¶ Item gratia dei assimilatur nitro. De quo salomon loquitur. Prouer. xxv. dicens acetum in nitro ⁊c. Nam nitrum secundum. Plini. ⁊ Dia. mundificat saniem stomachi ⁊ intestinorum et apostemate procedentem saniem etiā capitis detergit. spuma eius corrosiuus ⁊ inflāmationibus subuenit. Vñ etiā hydropicis proficit ⁊ cū mielle mirruz pellit. ⁊ paralysiz ligue potenter dissoluit. Similiter diuina gratia mundificat sanies stomachi ⁊ intestinorum. i. viciuz gule. Item tergit saniem capitis. i. superbiam mentis expellit. Item nitri spuma. i. gratie dei seruor corrosionibus. ⁊ inflamma sionibus ire subuenit. hydropicis. i. bus in quibus crescit fluxus inordinatus humoris aquosi. i. lubricum luxurie. proficit sed mixta cum mielle. i. cum amoris dulcedine caliginem oculorum absterget. i. cecitatem mentis quam inducit inuidia scilicet bona opera videri mala ⁊ uenenum. charitatis. i. cupiditatis repellit. Dicit enim Aug. q; venenum charitatis est cupiditas Item paralysim lingue. i. impedimentum cōfessionis tollit. ¶ Item gratia dei assimilatur sali propter multas virtutes salis quas. Auicena ponit. ¶ Primo q; sal habet virtutem dissoluendi quia scilicet diuina gratia plerumque dissoluit duriciam hominuz auarorum ⁊ ad pietatem ⁊ compassionem emollit corda corū. ¶ Secundo quia habet virtutem mundandi quia scilicet gratia purificat immundiciam luxuriosorum. Habet enim sal virtutem putridas carnes corrodendi maxime quando est exustum. ⁊ hoc est quia gratia removet putredinē luxurie. ¶ Tertio quia habet virtutem ventositatem extenuandi ⁊ diuidendi maxime si pulueriz atum ⁊ coctum ⁊ calidum super stomachi orificium saccelletur. Aqua etiaz salinaria tumores ⁊ inflationes ⁊ hydropicas passiones soluit. Quia diuina gratia vane gloriosoruz ventositates extenuat eos humiliando et tumiditates ⁊ inflationes etiam superborū soluit aqua salinata. i. tribulationem mortem etiam asperā eos implendo. ¶ Quarto q; habet virtutē humores putridos ⁊ corruptos consumendi. q; sez diuia gra putridos ⁊ corruptos affectus consumit inordinatos. Dē enim Prouer. xiiij. q; putredo ossium inuidia. ¶ Quinto q; hz virtutem humiditatem naturalem coadunādi ⁊ seruādi ⁊ innaturalem resoluendi ⁊ absergēdi. Quasi aūt virtus naturalis ē virtus māsuetudis q; homo ē aial māsuetū natura. cōtra aūt innaturalis ē boi iracūdia que mansuetudini opponit. vñ diuina gra que ē nature cōplctiua mansuetudiez bois coadunat vt eaz diuersa perturbantia nō dispergāt. ⁊ seruat eā ne supet ab ira. Ecōtra aūt inordinatā irā q̄ būane nature non cōgruit resoluit cor humiliando ⁊ absergit p patientiā ⁊ tristiciā ⁊ ipetū ire

refrenando: vel resoluit idest annihilat irā in corde ⁊ absergit ne crescat vel implicatur in opere. ¶ Sexto q; habet virtutem ventrem remolliendi ⁊ superfluitatez educendi. ⁊ maxime salgēma quod clarum ē sicut gemma. Hoc autem competit diuine gratie inquantum remouet vicium gule a qua est vicium ⁊ superfluitas ventris. ¶ Septimo q; sal habz virtutem veneno so humori resistendi. Vnde sal cum melle ⁊ cum pane sanat antracem vt Auicē. dicit. Quasi ergo venenosus humor sua frigiditate calorem cordis extinguens est vicii accidie quod sua frigiditate. i. pusillanimitate vigorem ⁊ calorem cordis qui ē ex charitate extinguit. Sed hoc accidie venenum saladest diuina gratia cum melle idest cuz dulcedine contemplationis ⁊ cū pane doctrine spiritualis sunc cuz pane lachrymose compunctionis penitus expellit. propter omnia predicta dicitur Luce. xiiij. Bonuz est sal ⁊c. Col. iiij. Sermo vester gratie sit semper sale conditus:

¶ Capitulum. xiiij.

Humilitas assimilatur magneti. ¶ Primo q; magnes habet virtutē attractiuaz. Nā adeo attrahit ferrum ꝑz August. vt catenam faciat a moueri. Et. vt idez dic tanta est eius vis q; si quis cundez magnetē sub aureo vel eneo vase tenuerit ferrūq; desuper posuerit ad modum desubter lapidis ferrum desuper mouebitur. Sic etiam est tanta humilitatis virtus vt etiam mentes ferreas ⁊ diuisas aliquando moueat ⁊ placet ⁊ attrahat ad dulcedinem ⁊ mititatem. Sic etiā humilitas ⁊ benignitas dei sustinentis cor peccatoris etiam durum deberet mouere ⁊ ad penitentiam attrahere. Roma. ij. An ignoras q; benignitas dei te ad penitentiam adducit? Etsi vas aureuz ideſt cor sapiens vel vas eneuz. i. os eloquens se medium interponat tunc maxime magnes. i. humilitas visa mouebit mentem duram. Vnde humilis vita predicantis adiuncta ei sapientia cordis eloquentia oris quasi omne ferrum adest omne cor durū mouebit. Sed notanduz q; in ethiopia ē alia species magnetis que ferruz non attrahit sed fugit ⁊ respuit. sicut ⁊ apud nos videmus q; aliquando idem magnes in vno angulo ferrū attrahit ⁊ in alio a se pellit. Et quibus accipitur q; homines superbos expedit quandoqz humiliter ⁊ dulciter attrahere. quandoqz No expedit eos sagaciter fugere ⁊ declinare quandoqz et pedit eos violenter expellere ⁊ fugare ¶ Secundo q; magnes habet virtutem reconciliatiuam. Quia secundum Diasc. reconciliat maritos vxoribus qō siue verum sit siue non de magnete. de humilitate plerumqz verissimū ēē contingit. q; per humiles responsiones vel blanda verba mulier maritum suum durum vel iratū frequentius emollit ⁊ placat. Sic anima peccatrix sponsum suum christum pro peccatis offensum per humiles lachrimas placat. ⁊ caro aduersa spiritui per humiles abstinentias ipsum sibi humiliter confederat. ¶ Tertio q; magnes habet virtutem gratificatiuam. auget enim vt dicunt gratiam ⁊ pulcritudinem. in sermone qō quidem de humilitate verissimum esse constat. q; humilitas predicantis auget ei gratiam sermonis. Nam deus superbis resistit ⁊c. vt dicitur. Ja. iiij. Quarto q; magnes habet virtutem curatiuam. Nam cum mulsa valet ad curandū hydropisim splenem ⁊ alopiciam. Sic humilitas curat hydropisim. i. inflationem superbie. ⁊ splenem. i. dissolutionem inepte leticie. q; dicitur q; splene ridemus sicut felle irascimur. ⁊ allopiciam que capillos cadere facit siue fluere ex capite. i. casum siue fluxū spiritualium virtutum ex mente quia humilitas virtutes cōseruat i mente propter quod dicit. Greg. q; p virtutes ceteras sine humilitate congregat quasi pulueremin ventum ponat. Item preclarorum

humilitas assimilatur cuidaz gemme que dicitur selenotia. Est enim lapis qui inuenitur in ventriculo gallinacijo cuius magnitudo est ad fabe quantitatem. Dicit vt Dias. dicit venenum excitat. gratum facit t constantem victorem discretum t oratorem amicos reconciliat. t sitim mitigat. Dicunt de illo lapide siue vera sint siue non ista omnia humilitati veritime competūt. Nec enim sz humilitas inuenitur in ventriculis gallinaciis. Sin cordibus prelatorum t imitantium tm qui se gallinę comparauit. n dr Matth. xxiij. Quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas tc. Nic in quo sz parue sit quantitatis per reputationem tamen est curative virtutis. que licet venenum excitet demonum vel etiam inimicorum. tamen facit prelatum gratum in conuersatione. constantem in persecutione. victorem in tentatione. discretum in exceptione. oratorem. facundum t gratiosum in exhortatione. amicabilem in reconciliatione. t mitigat etiam sitim id est appetitum ambitiosuz dominandi. Nec omnia facit humilitas vera in bono plato.

¶Capitulum.xv.

HUmiles homines assimilantur celidonijs. Nam humiles plerūq; quanto in apparentia videntur minores tanto sunt in virtutib⁹ excellentiores t in operibus efficaciores. Sic enim accidit de celidonijs qui sunt lapilli de ventre hirundinis extracti quorum vnus ē niger t alter rufus qui sz sunt parui t debiles in virtutib⁹ tamen licz contra lunaticam passionez contra ista alia sint maiores. Naz rufus valet contra antiquum languorē t facit bonum secundum placentem t gratū. Niger vo valet contra morbos humorum tristitias t febres. t totus aqua sanat oculos vt dr in lapidario. vnde in illis duobus lapidibus duplex humilitas reperitur. ¶Primo sapientium quia sicut dr Prouer. xvj. vbi humilitas ibi sapientia. vn Ptho. dicit q; inter sapientes sapentior est qui humilior existit. Nec est ergo que valet contra lunaticā passionem. i. mutabilitatez stultitie. q; sicut stultitia facit mentem instabilē t variabilem ad modū lune ita sapia facit hominem stabilem ad modū solis qui semp ē in se vniformiter lucid⁹. Et ideo dicitur Eccli. xxvj. q; homo sanct⁹ in sapia sua manet sicut sol: stultus vo sicut luna mutat. Item valet contra insaniā. i. contra furorē iracundie q; homo dum sapiēter respondet t humiliat se furenti t būliter cedit ei frāgit furorem ire eius vel saltem euadit. Itē valet humilitas contra antiquū languorē id est contra inueteratū odium. q; frequenter sapientes humili t dulci ligua vel opere antiqua ēt odia conciliant. Nec ēt est sz sapientis humilitas qui sicut facit verbaz sacūdū sic ēt t gratū. ¶Sed vo celidonius qui ē niger reputat humilitatē penitētium. Nec est enim que noxios hūores. i. nocuas affectiones purgat. iras frenat. et febres. i. carnis calores refrigerat t ēt oculos mētis a cecitate superbie sanat.

¶Capitulum.xvj.

BNem gebēne inextinguibilem t semp durabilem ee nō est incredibile t pcipue q; diuinā potentiā. cū legat fm naturā albestos qui est lapis archadie ferrei coloris t ab igne sic dict⁹. q; semel accēsus nūq; extingui pōt. Vn in quodā tēplo diane erat lucerna ex huiusmodi lapide sp ardēs ita vt nulla tēpestate nullo umbre extingui posset sic Isid. refert. Vn pagani maximū fuc diane miraculū esse arbitrabant. Ergo si hoc fieri pōt virtute nature in materia lapidea. ita vt non amplius ignis succēdat nec vnq; extinguat. quāto magis fieri hoc pōt virtute dei in alia quacūq; materia vt scilicz ignis inextinguibilis ppetuo ꝛseruet. Vn Dyo. dicit in libro mora. exponēs illud Job. xx. Deuorabit eum ignis. Ignis cor poreus qui nūc succendit vt vltra corpore⁹ idigeat fomentis nec valet nisi succensus ee t nisi refotus subsistere ac ꝛtra gebēne ignis cum sit corporeus t in semetipso reprobos corpalr crurat nec studio humano succēdit nec lignis nutrit sed datus semel durat inextinguibilis t succēsiōe nō idiget t ardore non caret. Rō hui⁹ diuersitatis ē q; ignis iste qui apud nos ē qui lignis nutrit t ab hoie succendit est artificialiter t p violentiā in alienā materiam introductus. sed ignis ille lignis nō idiget quib⁹ foueat vel q; ē in materia ꝓpria existens vel in materia aliena non p violētiā sed per naturā a principio intrinseco. sicut ēt accidit in sulpbure. Vnde nō ē accensus ab hoie sed a deo qui illā naturā instituit. t hoc ē qđ dr Isa. xxx. Flatus dñi sic torrens sulpburis accendens eaz.

¶Capitulum.xvij.

HYpocrita assimilat auricalco ¶Primo q; auricalcū ē alie mi coloris ostentatiuū. hz eni auro silem colorē sed ei⁹ non hz valorē. Sic hō hypocrita hz quidē exterius apparētiā sctitatis. sed tñ non hz interi⁹ existentiā veritatis. vnō dr hypocrita ab hypos qđ est sub t crisis qđ est aurū quasi aliquid hūs sub auro. i. sub apparētia auri sz sub apparētia sctitatis malitiā inigratis Matth. xxiij. Vos qdem a foris apparetis hoibus iusti. interius aūt pleni estis hypocrisi t inigtate. Talcs abūdabūt in fine mūdi in ecclesia qñ multi ēt descēdēt t declinabūt a vera sctitate ad fictā religionē. Unde legit. iij. Re. vij. q; vasa que fecit Irā de auricalco erāt Irā eni interpt̄at ciuitas descēdens. t signat statū ecclesie in fine descēdētis t declinātis a celestib⁹ ad terrena. cuius vasa erūt de auricalco sz clerici t religiosi hypocrite ficti. ¶Sed vo q; auricalcum interior est ifectiuū. Nā cibaria nimis diu in vasis de auricalco seruata vicio eoz sapore horribilē contrahūt t odorē. Et sic desideria t verba iniqua que diu hypocrite in cordibus abscōdita tenuerunt. qñ ea ꝓducere t operc ereq possunt inueniunt horribilia. t hoc est q; hypocrisis interiores affectus corrumpit Apoca. i. Pedes eius. i. affectus, similes auricalco. q; sz sunt p hypocrisiz infecti t simulati. ¶Tertio q; auricalcum est suc vilitatis paulatiz detecti uum. Nā vasa ex auricalco facta in sui⁹no uitate sunt tā pulchra vt videant aurea. sz paulatim a fulgore ꝓmo hebetant t quasi rubiginant t sic sp quasi in pei⁹ taz odore qz̄ colore cuprea suā originē ꝓdant. Auricalcū. n. fit ex cupro. sed ex cōmixtiōe erit t stagni t auripigmēti t qbusdā alijs mediātibus ꝓducit in igne ad colorē auri vt dicit Isido. Sic hypocrita cū sit vere malus in qbusdā fictiōib⁹ t conatibus ꝓtendit quādā exteri⁹ spēm sctitatis: ita vt primo qñ ab aliquo nouiter vr vel de nouo incipit inter aliquos cōuersari videat eis sanctissimus. sed q; nihil fictū est durabile si diu ibidē pmancat paulatim ex ꝓrijs opibus seipm manifestat. Et iō dñs dixit Matth. vij. A fructib⁹ eoz cognoscetis eos Quidā tñ ita coopti sūt vt vir vel nūq; cognosci possint. t tales cū sint auricalcū frequēter recipiunt pro auro. econtra aūt illi qui sunt vt verū aurū ab ipsis reputantur vt auricalcū qui dicūt eos ee hypocritas Eccli. xlvij. Collegisti quasi auricalcū aurū ¶Item hō hypocrita assimilatur lapidi crisolenio. qui ē spēs quedā lapidis crisoliti. Hic sz crisolenius ē colore aureus sz de mane ē pulchrioris aspectus postea hebetat t ē ignis capacissimus. Unde si igni approximat citius inflāmatur vt dicit Isido. Similter hypocrita colore ē aureus. q; sanctitatem pretendit. t de mane apparet pulchrior q; feruenter incipit. sed postea heberatur q; prolequendo deficit. ignis est ex pacissimus q; inflāmationes tentationuz facillime t delectanter recipit.

¶Capitulum.xviij.

Iustitia bene regentium assimilatur ferro. Primo propter duritiē. Ferrum enim per duritiē. dictum est a ferendo q; scilicet duritia sua ferendo domat omnia genera metallorū. Et iustitia regentis domare et ferire debet omnia genera rebellium et superborū et reipublice pacem turbantium. ps. Reges eos in virga ferrea et tanquam vas figuli confringes. Prou. xx. Rex qui sedet in solio iudicij dissipat omne malum intuitu suo. Secūdo propter temperiem. nam ferramenta mos est cum oleo temperare ne frigiditate aque nimium indurentur vt dicit. Isid. Sic et plerunq; temperanda est seueritas iustitie cum oleo misericordie. vnde samaritanus Luc. sauciati vulneribus oleū infudit et vinum. Vinum autem mordens significat seueritatem iustitie sed oleum lenitas suauitatem misericordie. Et in arca moysi que gerit typum regiminis non tantum fuit virga percutiens sed et manna dulcescens vt per virgam rigor iustitie per mannā vero dulcedo misericordie significaretur. Eccl. xxxix. Initium necessarie rei vite hominis aqua ignis ferrum et lac et. In aqua accipe molliciem misericordie. in igne feruorem iustitie. in ferro correptionis asperitatem. in lacte refectionis suauitatem. que omnia necessaria sunt regentibus vt subditorum vita pacifice gubernetur. Tertio propter rubiginem. rubigo enim vt dicit. Isid. est vitium rodens ferrum. et hoc accidit sibi ex suc substantie impuritate. sine ex terre contacta et vicinitate sine ex sanguinis vel cuiuslibet infecti vaporis qualitate. Et addit ad hoc. Isido. q; a ferro se burrina rubigine sic ferrum consumitur sicut manus sanguis violatur. q; nullius alterius quando humano sanguine maculatur. Si quoq; modo iustitia prefidentis rubigine corrumpitur et maculatur quanquam quidem ex malicia et imperitate regentis. q; non habet puram intentionem in facto scilicet non intendens ad bonum reipublice sed potius ad aliquid proprium quandoq; vero ex contactu terre. i. acceptione vel spe alicuius muneris terreni et lucri temporalis. quandoq; Xo ex infectione sanguinis vel alicuius vaporis. ex ira vel odio vel alia inordinata passione siue affectione sed nulla deterior est vel maior corruptio q̄ si puerso iusticie iudici iudicio sanguis fundatur inocuus. Numeri. xxv. si quis percusserit ferro et mortuus fuerit qui percussus ē reus erit homicidij et ipse morietur. ¶Quarto propter vilitatē multiplicem. Nam vsus ferri magis est vtilis et magis necessarius q̄ vsus auri licet aurum amplius ab auaris diligatur. Nam sine ferro respublica tute non agitur non acquiritur nec secure seruatur nec sine ferro ab hoste defenditur ferro regitur cōmunis potentia. defenditur innocentia tuta sunt regna. et reprimitur malorū superbia. Item sine ferro nullum mechanicum opus quasi perficitur. nullum quasi opus vel edificium erigitur. agricultura non exercetur. vestis non inciditur. panis non editur et breuiter quasi in humanis rebus sine ferro nihil ad perfectionem adducitur. Omnia autem hec magis competunt iustitie q̄ ferro q; horum non potest esse perfectio vbi iustitia non seruatur. Nam neq; reipublice neq; communi potentie neq; bonorum innocentie neq; regno seu patrie ibi potest esse tutella vbi nō viget iusticia. Neq; enim sine iusticia aut malorum proteruie reprimuntur. aut artes mechanice libere exercentur. aut ab agricolis terre vtiliter excoluntur. q; vbi non seruatur iusticia ibi omnia bona pereunt et oia vigent mala. ¶Cap. xx.



Thetorum vita assimilat electro. ¶Primo ratione distinctionis. sunt enim tria genera electri. vnum quod de piro fluit arbore quod dicit ficcum. Nam primo quando fluit de arbore est gūmi liquidum. postea indurat

calore et frigore in duriciam lapidis persicui vt crystalli. Nam primo minuitur humidum operatione calidi: q; cum humiditas indigesta expellitur ab arbore tūc calor continue resoluit humidum subtile. et ita viscosa efficitur. et postea humidum paucum remanens extra premitur frigidore sic coagulatio eius completur frigore. Huic ergo assimilantur iusti incipientes sicut penitentes. qui a principio quando de arbore. idest de mundo vel peccato exeunt sunt molles. et teneri timore. ps. postea paulatim calore charitatis crescente mollicies timoris excluditur et refrigerio ab estu carnis superueniente solidantur in fortitudine spūs mirabiliter velut lapis. et efficiuntur perspicui in conscientie mundicia et vite sinceritate Ezec. viij. Deorsum ignis a lumbis eius. et sursum quasi aspectus splendoris et visio electri. In quo ostenditur q; viri sancti et iusti inferius ardent vt ignis in dilectione proximi superni splendent vt electrum in contemplatione dei. ¶Secundum genus electri metallum dicitur quod in precio melius inuenitur et habetur. et hoc cum sit magis serenosum q̄ primoq; competit proficientibus et in soliditate et in gratia doctrine. ¶Tertioq; autem sit de tribus precio auri. et vna argenti. Et huic assimilantur perfecti. In auro enim significatur anima in qua est sancte trinitatis imago. vnde tres partes auri in electro ponuntur sed minima pars que ē argenti corpus representat. quod licet sit vilius tamen auro ungitur. idest anime rationali. Q̄ō ergo in electro multum de auro ponitur et parum de argento significat q; perfecte iusti multum de anima curant de corpore Xo parum. Secūdo ratione ostentionis. Electrum enim vt dicit Isido. in conuiuio clarius cuncto metallo fulget et venenum prodit si adsit. stridorem facit et in colores varios ad modum celestis arcus mutare se subito cōsuescit. Sic anima iusti est fulgida per gratiam. et si aliquando venenum peccati adest statim in pugna tentationis siue in lapsu operationis statim stridore luctus et confessionis prodit ipsum et in varios colores scilz confusionis rubores. timoris pallores se mutat. Vel varij colores ad modum arcus sunt varie compunctiones. que sunt quatuor quasi quatuor iridis. idest arcus celestis colores. Primus de perpetratione culpe vel protractione. Secundus de incursione miserie. Tertius de reatu pene. Quartus de amissione glorie. ¶Tertio ratione communitionis. Dicit enim Ho. super Ezc. q; in electro aurum cum argento miscetur. argentum quidem ad auri claritatem excrescit. aurum Xo cum claritate argenti temperatur. suam virtutē non perdit sed a decore ex admixtione argenti aliquantulum expallescit. Ita similiter in viro iusto sensualitas rationi cōiuncta velut argentum auro in electro ad claritatem auri excrescit. q; sic per participationem efficitur rationalis. vt dicit pbo in. j. Ethi. Et dicitur sensualitas rationalis. q; eius passiones et motus regulantur et modificantur. et tunc ipsa ratio velut aurum ex tali commixtione sensualitatis in sua contemplatione remitti videtur. nō tamē sue virtutis detrimentum patitur. q; per ipsas virtutes morales modificatas ad contemplandū amplius adaptatur. Quarto ratione attractionis. q; electrum verum si manu teneatur. vt a digiti calores recipiat rapit ad se omnia folia et paleas et vestimentorum fimbrias vt dicit Isido. Sic vir iustus per bona opera desiderio proficiendi calefactus quicquid videt vel audit ad suū profectum assumit. siue folia. i. verba. siue paleas. i. etiam levia bona exempla dummodo ipsum inflammare possint. siue sūt fimbrie vestimētorum. i. extrema opa Xpti Ezc. j. Et de medio eius q̄si spēs electri.



¶Capitulum. xx.

Thuria assimilatur sulphuri: Primo rōne ardoris. Nam sulphur est vena terē aereitatis et igneitatis mul-

nem habens in cōpositione. vnde sulphur dicitur quasi solus vrens vt dicit Ysido. vere enim ignis dicitur. Vnde sulphur fm auicennā ē caliduꝫ t siccum ,in quarto grado t est terra partib⁹ aqueis t terrestribus in igneas trāsēuntibus in naturā sulphuris trāsmutata. Eius aūt ignea virtus ab aquis feruentibus sentitur. Sicut aūt sulphur ē vena terre ita luxuria est carnis terrestris vicium t corruptela. que quidez multū habet ignitatis. qz multum corpus calefacit t appetitum delectationis incendit. ita vt tum partes aque scz hūores corporis q̄s etiam terrestres partes scz caro t membra videantur trāsire i igneas. i. vehementer accēdi t ē in quarto gradu caloris. qz luxuria ē quartum vicium cui ardor t calor appropriatur. Nam prim⁹ gradus est ardor auaritie. que mundi appetitum insatiabiliter incendit. Vnde ipsa est ignis qui nunq̄ dicit sufficit. Proverbiorum .xxx. Boeti⁹ de consolatione libro secundo metro quinto. Sed seuior ignibus etbne seruēs amor ardet habēdi. Secūdus est ardor ire que secundū plūm est accensio sanguinis circa cor. Tertius est gule cui attribuitur ardor tū qz delectatio cibi t pot⁹ appetitum accendit t acuit. in cuius delectationis inordinata concupiscentia viciū gule consistit. tū qz gule sacietas libidinē inflāmat vnde Piero. dicit q⁹ fine cerere friget ven⁹. i. per abstinentiam cibus ardoris t caloris est ignis consūptio. t ignio scz auaricie. sulphur luxurie. t spiritus superbie. Secundo ratione fetoris tes ex vi ignea sulphuris conterubunt calorem saporem efficaciā t fetorē. Aque aut̄ sulphuree. i. persone luxuriose conterabunt calorem in cogitatione. saporem in delectatione. efficaciā. i. affectum in operatiōe. fetorē plerūq̄ infamie in publicatione. Jō de luxuriosis dicitur Ysaie. xl. nisi. De cadaueribus eorum ascendet fetor. Tertio ratione coloris Nam sulphur aliquando est album. purum. clarum t cum hoc subtile. Aliquando Vo est feculentum grossum t crassum. quandoq; Vo mediocre. Opus enim carnale cum intra limites matrimonij t rationis continetur tunc est albū qz famā nō denigrat. purū qz mētem nō fedat. clarū qz rōnē nō offuscat. t subtile qz ratio carnem regulat vt non sequatur appetitum delectationis sed sinceritatem intentionis. Sed si fiat extra matrimonium tunc est feculentum per īmundaz operationem crassum per inordinatam delectationem. grossum siue spissum per nimiaz frequentationem vel mentis hebetationem. Quando Vo fit inter coniuges sed nō cū debito modo vel debita moderatione. tūc quasi mediocre participat de vtroq;. Mā in quantum infra matrimonium fit sic est excusabile tamen magis vel minus fm q⁹ plus vel minus recedit ab ordine rōnis.

Capitulum. xxj.

MAria mater domini assimilat calcedonio. Primo ratione generationis. quia calcedonius vt dicit Ysido. diuturno imbre generatur. Sic beata virgo fuit generata imbre. i. gratie diuine operatione scz per miraculum et parentibus sterilibus sicut legitur de eius natiuitate Apoc. xxj. Fundamentuz tertiū calcedonius. Tria enim sunt humane productionis principia seu fundamenta. Primum est gratia sicut in his qui producti sunt immediate a deo vt adam per creationem t eua per miraculum de costa. q⁹ fuit de gratia liberali. Scōm principium siue fundamētū est natura. sicut in his que ꝓducunt p viā generatiōis absq; miraculo sicut seth t cayn t sequētes. Tertiū est mixtū ex gratia t natura. sicut hi q⁹ producunt ex viro t muliere tū sterilib⁹. t ideo parti p naturā t prim p miraculi gratiaz sterilitatē remouētē. sicut fuit cōcepta beata virgo Maria. t iō ipa fuit calcedonius habēs tertiū fundamētū. Scōo rōne ꝓ-

uentionis. qz calcedonius vt idem Ysido. dicit ad repercussum lune plene inuenitur. Quasi eni plenitudo lune est plenitudo tēporis gratie in quo btā virgo ē nata t mr saluatoris iuenta. ꝓpter q̄ dicit Aposto. Gala. iiij. q⁹ quādo venit plenitudo tpis misit deus filium suū factum de muliere. Tertio rōne colorationis. qz calcedon⁹ pallido colore ē colorat⁹. Pallor aūt ꝓuēit timēti qz timentes pallescūt. t etiaz multū cōuenit abstinenti. ꝓpter q̄ dicit abbas. Ysaac i libro suo de vita solitaria siue monastica. q⁹ decor monachi ē pallor t macies. Q̄ dicit qz monach⁹ dz eē abstinēs t macie. t pallor ex abstinētia causat. vtrū q⁹ pallorē. i. palloris cām habuit btā Maria. scz timorem dñi Eccli. xxiij. Ego mater pulchre dilectiōis t agnitiōis t timoris et. t ēt abstinentie qz ipsa non vacauit delicijs. Quarto rationē vigoris. qz hic lapis sculpture resistit. Mā tante soliditatis ē vt nō sit icisionis t extrance impressionis susceptiuus. Silr beata virgo Maria nullius carnalis impressionis seu corruptionis susceptiua fuit. qz scz virgo ante partū t post ptum. Itē dicit Dialco. q⁹ hic lapis tāti vigoris est t efficacie q⁹ ꝓfuratus ad collum ligatus facit vincere cām t contra illusiones demonum adiuuat. t virtutē ꝓseruat. Hec aūt siue vera sint siue non de calcedonii virtute verissime tū competunt beate marie. qz ipsa est aduocata nostra. t iō apud filium iudicē ꝓ cunctis nostris assistit ipsa ē nostra ꝓtectrix. t ideo ab illusionib⁹ demonū nos frequēter defēdit. Ipa ēt ē mater nostra. t iō pie filios suos virtute t bonitate custodit. Itez btā Maria assimilatur smaragdo. Primo rōne coloris. nā smaragdus vt dicit Ysido. Oēm viridiū obtinet ꝓcipatū. Nulli eni gēme vel herbe maior ineſt viriditas q̄s smaragdo. vnde viriditate sua herbas superat. Quasi aūt, gēme vel herbe virideo sunt sacratissime virgines que carnis vitiorē semp cōseruant iter quas beatissimas beata virgo maria obtinet principatū. vñ ꝓ. Adducēt regi Ygies p⁹ eā. dicit non tm̄ de ordine. sz ēt de dignitate. qz s. Yginitati ei⁹ multi⁹ vnq̄ potuit cocūrere. decebat namirū reginā Yginū vt tāta puritate niteret q̄ maior sub celo negt inueniri: vt dicit Anselm⁹. vñ ei⁹ Yginitas t būilitas ita deo gte extitērūt q⁹ fuerūt q̄si duo pone p q̄s xp̄s i cā itraut. s. Yginitas suma i carne. būilitas ꝓfūda in mēte. t iō dicit Thob. xviij. Porte birlz ex saphyro t smaragdo edificāt. Mā p saphyr̄ q bz tumorē sedare itelligit ei⁹ būilitas. q⁹ vt⁹ būilitat⁹ soluit tūorē clarōis scz p smaragdū viridis coloris Ygitatē itellige carnis. Scōo rōne nitoris. qz tāt⁹ ē nitor smaragdi q⁹ nec i sole aliq̄⁹ mō obūbrat. Et silr tāt⁹ fuit nitor Ygitatis t nitor puritatis Ygis marie q⁹ sol iustitie xp̄s gignēdo vl pariēdo i nllo ei⁹ integritas vl Ygitas siue virginitatis nitiditas fuit diminuta. Tertio rōne gnātiōis quia scz corpus smaragdi si exterius fuerit t politum ad modum speculi imaginem reddit. Item smaragdus ex se generat radium qui suo nitore tingit aerem circunfusum Beata autem virgo ꝓio habuit corpus suum ab originali peccato politum scz in vtero matris in sua sanctificatione. Secundo habuit ipsum politum a spiritussancto scz in filij conceptione. quia tunc spiritussanctus supervenit t virt⁹ altissimi obūbrauit ei vt angelus dei prediterat Lu. i. Et ideo ad modum speculi imaginem reddidit diuinam t humanam. qz verbum incarnatum genuit quod inquam verbum est imago patris t figura spiritus eius t fm carnem siue būanitatem est vt ita dicaz imago matris scz homo ex homine in similitudinem hominū fact⁹ t habitu inuētus vt hō vel beata virgo que fuit speculū politū t tersū p suā matrimiam puritatem representat nobis imagines oium virtutū vt eas imitemur. Item genuit ex se radium. s. dei filium. qz sicut fidus radium ꝓtulit virgo filium pari forma. qz negz fidi radio. negz mater filio fuit corrupta. quo filio sua viriditate. idest sua virginali car-

ne qua ipsum vestiuit non tñ circunstan
tes z pozimos ei iudeos sed etiam totuz
mundum nitit unctura baptismali. Naz
rpō tactu sue mundissime carnis quā sez
de virgine traxit vim regeneratiuam con
tulit aquis quibus.s. fideles tinguntur id
est baptizantur. ¶Quarto ratione virtuo
se operationis. Nam smaragdus: vt dicit
Diasc. opes augmētat sic beata virgo spi
rituales opes siue diuitias nobis augmē
tat dum gracias multiplices impetrat vl
cum nos ad bene operandum z merita cu
mulandum iuuat. ¶Item smaragdus
collo suspensus morbum caducum sanat.
Hoc beata virgo nobis facit non tñ per
auxilium sed etiam per exemplum sez sue
virginitatis z honestatis: ¶Item smarag
dus valet contra illusiones z fantasmata
demonum. quod de beata virgine magis
est certum. ¶Item smaragdus memoriā
perditam reparat. Sic beata virgo q̄ con
seruabat facta ſacta z verba puericie rpi
conferens vniuersa in corde suo. z postea
credidit sanctis euāgelistis z precipue bea
to Luce plurima enarrasse que ipsi ō rpo
scripserunt. videlicz de eius desponsatio-
ne annunciatione purificatione rpi nati-
uitate z magorum adoratione z multis ali
is quibus nec ipsi euangeliste per se inter
fuerant. nec etiam per hystoriarum scriptu
ras. vel forte per aliam personam cū per
beatam Mariam virginem scire tunc tē
porio poterant. ¶Item smaragdus visuz
confortat. Similiter beata virgo spūalem
visum nostruz confortauit producendo ve
ram lucem rpm qui illuminat totum mū
dum vel omnem hominem venientem in
hunc mundum. ¶Item smaragdus tem
pestatibus resistit. Et sic ipsa contra mū-
di tempestates seu aduersitates bēigne au
xilium impendit. Vnde etiam ab ecclesia
vocatur stella maris. q̄ nos in huius ma
ris mundi sez tempestatibus seu fluctibus
dirigit z defendit. ¶Item dr Maria id
est dominatrix maris: q̄ velut pia domi
na in omni casu amaritudinis nobis inuocā
tibus eam deuote impetrat remedium so
cūde consolationis. Vnde dr Ecci. xxiij.
Sicut in fabricatione auri signuz est sma
ragdus. sic numerus musicorum in iocundo
z moderato conuiuio. Quasi enim in au-
ro signum smaragdi est beata virgo ma-
ria refulgens vt gēma in gloria celesti. De
quo etiam signo dicitur Apoc. xij. Signū
magnum apparuit in celo mulier amicta
sole tē. Et quo videlicet signo prouenit q̄
nobis in arituditatibus positis infunditur
aliquando musicalis iocunditas modula
tionis: Et hoc est quando per vocem seu
per sonum alicuius exhortationis ea pro
curante infunditur nobis dulcedo alicuiꝰ
consolationis. Aliquando Ro propinatur
nobis iocunditas per eam interne refecti
onis. puta quando ea impetrante infundi
tur cordi nostro gracia interne inspiratio
nis seu alicuius dulcedinis animam con
solantis z reficientis: z hoc est conuiuium
iocundum quidem sed tamen moderatū.
¶Item beata Maria assimilatur lapidi
sardonyco. Primo ratione colorationis.
Nam sardonyx vt dicit Ysido. ex sardio z
onyce nomen suscepit. Constat enim ex
tribus coloribus. naz niger est i imo. candi
dus in medio. z rubeus quasi vinum in su
premo. Sic beata virgo maria fuit nigra
in imo per humilitatem sm illud Cant. j.
Nigra sum sed formosa tē. Sed candida
in medio per puritatem mentis z virgini
tatem carnis Ecci. xxvij. Pulchritudinē
candoris eius admirabitur oculꝰ. Itē ru
bea in supremo per feruentem charitatez.
Prouer. vltimo. Purpura indumentum
eius. purpura enim rubeum habet colorē
¶Secundo rōne sigillationis. q̄ hec sola
gēma in sigillatione de substantia cere ni
hil euellit. z sic sola beata Maria generā
do de corruptione carnis vel peccati nihil
accepit. ¶Tertio ratione virtuose actiōis
propter quā iste preciosissimus appellatur
Job. xxviij. Nec lapidi sardonyco tē. Nā
ꝺ lapis luxuriam repellere dicit. humilem
efficit z pudicum. Sic domina nostra de

uotos suos docet esse castos in corporib⁹, humiles in cordibus. z etiam pudicos in moribus.

¶Capitulum. xxij.

Misericordia assimilatur illi lapidi qui vocat iris. ¶Primo ratione figure. q̄ hic lapis est ex sex angulis vt dicit Ysido. Qui sex anguli cō pētunt sex operibus misericordie que rpō enumerat Mathe. xxv. Esurii z dedistis mihi manducare. tē. ¶Secundo ratione nitedule siue resplendentie. propterea cuiz dicitur iris: q̄ sub tecto positus z sole per cussus colores iridis. idest celestis arcus i pozimos parietes representat. Similiter homo misericors sub tecto. idest sub tegumento humilitatis positus z sole. idest lu ce diuine gratie perfussus colores arcus celestis. idest affectus siue effectus rpi in pozimos sibi pauperes representat. ¶Tertio ratione efficacie. quia ꝺ lapis cooperatur parienti vt citius pariat vel vt saltem dolores partus facilius ferat z non tantū de periculo timeat. Consimili modo misericordia siue misericordie operatio cooperatur penitenti vt citius satisfaciat. vel saltem vt angustiam z laborem penitentie facilius ferat z de tentationum periculo minus timeat propter primum dicitur Danielis iiij. Peccata tua elemosynis redime z iniquitates tuas misericordijs pauperū propter scōz dr in. pō. Beatus q̄ intelligit super egenum z pauperem. z postea. Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius. propter tertium dr Ecci. xxix. Cōclude elemosynam in sinu pauperis z hec p te orabit ab omni malo. Et postea. Super scutum potētes z super lanceam aduersus inimicum pugnabit.

¶Capitulum. xxiij.

Idus bonum assimilatur illi lapidi qui dē alabandina. De quo dicit Diasc. q̄ est gēma clara z subrufa vt sardio. cuius est virtus sanguinem augmentare z prouocare. Similiter opus bonum debet esse clarum. i. factum cum claritate hoc est cum mundicia conscientie z intentionis puritate Prouer. xxj. Qui mundus est rectum est opus eiꝰ Grego. In cassum exterius opus agitur si non pro eo interius innocentie victima in ara cordis imoletur. vnde econtrario opera cuz immunda conscientia vel non recta intentione facta erunt opera tenebrosa. de quibus Ro. xiij. Abijciamus opera tenebrarum. Item debet esse subrubeum z hoc per feruorem dilectionis Ecci. ix. Bibe cum gaudio vinum tuum quia deo placēt opera tua. vbi innuit q̄ tunc deo grata sunt opera nostra quando cum vino charitatis z gaudio deuotionis fiunt. j. Cori. iij. Cuiuscunqz opus quale sit ignis probabit. Tunc est enim opus probatum quādo est igne charitatis inflāmatum. Sz ad litteraz exponatur de igne purgatorij. Itē debet esse sanguinis prouocatiuum z augmentatiuum. i. deuotionis. Sanguinis humor est calidus z humidus. q̄ sez deuotio boni operis in mente auget caliditatem. i. spūalem feruorez. sicut nutritio olei auget ignem z auget etiam humorem. i. lachrymarum compunctionem sicut operatiōis vehementia producit sudorem.

¶Capitulum. xxiiij.

Patientia assimilatur auro. ¶Primo ratione soliditatis. q̄ auro quo ad substantiam nihil solidius aut compactius. Vnde in igne positū nec euaporat nec in pondere minuitur neqz consumitur. sed quando vi caloris dissoluitur si quid habet impuritatis admixtuz depuratur. z tunc fulgidius inuenitur. Similiter vere patiens tātā hz mentis soliditatem q̄ in igne tribulationis positus neqz euaporat per iram neqz in pōdere virtutis minuitur per diffidentiam. neqz consumitur per accidiam sed potius depuratur per pene tolerantiam z fulget per virtutis euidentiaz Ecci. j. Quasi vas

auri solidum.i. Pec.i. Modicum nunc si oportet contristari in variis tribulationibus vt fides vestra multo pretiosior sit auro quod per ignem transit. ¶Secundo ratione ductibilitatis.qua auro nihil ductibilius. Nam tam ductibile est q̄ inter incudem t malleum sine diuisione sine interruptione partium in tenuissimas lamias dilatatur. Eodem modo perfecte patiens persecutioni non resistit:sed se ducit t malleari permittit ita vt non rumpatur per inconstantiam nec viuidatur etiam a persequente per malivolentiam.t ideo dilatatur in charitate per patientiam. Vnde ō tali auro fiunt vasa domini.de quib⁹ Exo di.xxv. Vniersa ductibilia de auro purissimo facies. Tale enim fuit aurum candelabri.idest patientia xp̄i.vnde in eodem dicitur. Facies candelabrum ductibile de auro purissimo scilz xp̄m qui tanq̄ ouis ad occisionem ductus est. ¶Tertio ratione tranquillitatis.nam auro inter metalla.nihil quietius quia percussum non resonat sicut facit es vel argentum. Et consimili modo homo patiens non resonat. nec murmurando. nec maledicendo.detrahendo.vel contra contumacem linguā retrādo.sicut de xp̄o legitur.i. Pet.ij. Qui cum malediceretur non maledicebat.cum pateretur non comminabatur t̄c. Talio etiam fuit martyrum patientia qui percussi t mortificati tota die per patientiam non resonabant aut resistebant. Vnde ipi erant quasi mortariola tempii.de quibus Isa.xl. Facta sunt mortariola a mortificatione tunsionum idest passionuz .p̄o. Propter te mortificamur tota die. ¶Itē patientia assimilatur lapidi crysopassо qui est lapis ethiopicus.quem lux eclat t obscuritas manifestat.de nocte enim ignescit die Xo apparet aur⁹. vt dic Ysido. In die enim vt ipse dicit est euangelicōs t xp̄iānorem amittens velut aurum expallescit. Similiter patientia cordis in luce prosperitatis absconditur. Vnde Gregorius dicit q̄ improuidus miles est qui se fortem in pace gloriatur.quia fortitudo vera non ostenditur tempore pacis nec etiam tempore prosperitatis patientia. Et ideo patientia i tenebris aduersitatis agnoscitur.quia qualis quisq; apud se latebat illata contumelia probat vt ibidem Gregorius dicit.p̄o. Nox scz aduersitatis illuminatio mea.nā ibi illuminatur anima vt cognoscat qualis sit. ¶Item si est vera patientia in nocte aduersitatis efficit ignea.idest in amore diuino magis feruida t lucida. sed in die prosperitatis palescit.idest efficitur timida. Naz viri perfecti in aduersitate per patientiam feruent.de prosperitate timēt. p̄o. Ab altitudine diei timebo.idest prosperitatis.

¶Capitulum.xxv.

Penitentia est omniuz vitiorum capitalium que sunt superbia expulsiua. Et ideo assimilantur saphyro eius virtutes. Nam primo saphyr⁹ vt dicit Diasc.habet virtutem sudoris et sanguinis restrictiuam. Et hoc conuenit penitentie inquantum restringit vicium gule et qua prouenit superfluitas sanguinis t sudoris. ¶Secundo habz virtutem castitatis amatiuam. Nam omnes auctores consentiunt q̄ hec gemma amatrix ē castitatis.t ideo ne eius virtus per immundiciam portantis impediatur oportet eaz portantem caste viuere. Hoc etiam competit penitentie inquantum tollit viciuz luxurie.t castitatem seu continentiam diligit t requirit.q̄uis aliam in conugatis. aliam in viduis.aliam in virginibus. ¶Tertio habet virtutem tumoris t inflature sedatiuaz. Vnde t apostemata repsi mit si in principio norie collectionis eis appositus fuerit. Et hoc competit penitentie inquantum expellit tumorem t inflaturam superbie.t maxime si in p̄incipio anteq̄ superbia inueteraſcat ad humilitatez penitentie omnino conuertatur. ¶Quarto habet virtutem calorisꝰ febrilis repressiuam.si iuxta venas cordis pulsatileꝰ suf pendatur. Est aūt auaritia inordinatus ardor velut quidam febrilis calor qui quietem omniam tollit t sitim inextinguibilez gignit. Hunc calorem penitentia mirabiliter extinguit.vt patet de euāgelista Matheo.quem fecit relinquere propria q̄ rapere solebat aliena vt dicit Beda. ¶Quarto habz virtutem venenositatis t antrace et pulsiuam.t ideo veneno contrariam habet virtutem.t virtutis eius penitus extinctiuam. Vnde si aranearum in pitidem posueris t verum saphyrum super eius orificium aliquantulum tenueris.eius virtute aranea subito morietur vt dicit Diasc. Similiter penitentia expellit t extinguit venenum inuidie que facit hominem venenosum t calorem charitatis extinguit. ¶Sexto dicit Diasc.q̄ habet virtutez discordium reconciliatiuam. Nam plurimū dicitur valere eius presentia ad pacem inter aliquos reformandam.Quod quidez competit penitentie.non solum in quantū animam reconciliat deo:sed in quantum de cordibus penitentium iram t odiuz fugat.t ad remittendum offensas receptas t per consequens ad pacem inclinat. Vñ etiam dicitur ad litteram q̄ saphyrus se portantem reddit benignum t mitem.q̄ de penitentia magis certum est q̄ de saphyro. Nec.n.fuit que lupuz seuissimum idest paulum contra xp̄ianos ferocissimū mutauit i mansuetissimum agnuz. ¶Septimo saphyrus habet virtutem cordis letificatiuam t confortatiuam. Vnde valet contra cardiacam t melancolicam passionem. Et illud penitentie competit inquantum expellit accidiam que animaz reddit tristem t grauem. Vnde ea expulsa. anima letificatur. ¶Item penitentia assimilatur ligurio. ¶Primo ratione generationis. Notandum est enim q̄ plerūq; mala nascuntur et bonis sicut de prosperitate nascitur inuidia.t de virtute nascitur superbia. Quādoq; econuerso de malis nascuntur bona sicut de tribulatione patientia t de peccato penitentia.t hoc est quod representat generatio ligurij scz originem penitentie et corruptione culpe. Nam ligurius sicut dicit Ysido. Qui in colore est electro similis sic vocatus est a lince bestia q̄ scz ex eius vrina inter arenulas generatur. Sicut ergo ligurius q̄uis sit gēma pretiosissima generatur tamen ex vilissima materia scz ex animalis vrina. Ita penitentia q̄uis sit pretiosissima tamē oritur t causatur ex corrupta materia scz ex hominis culpa. Nam nisi precessisset culpa non sequeretur penitentia. ¶Secundo ratione virtutis q̄ ligurius vt dicit Diascoo. Paleas attrahit.sedat dolorem. siccat ventris restringit.perditum colorem restituit. Sic ad penitentiam attrahuntur pauperes qui exonerati a diuitiarum mundi sarcina leuiores sunt ad motum conuersionis. Diuites enim ad patriam rarius t difficilius conuertuntur Luc. xviij. Quam difficile qui pecuniam habēt in regnum dei intrabunt. ¶Item penitētia dolorē vētris.i.remotiū ?scie q̄ ē et recordatiōe peti sedat dū ip̄m petiū tollit et purgat. ¶Itē pnia fluxū.i. pnitatē t labilitatē peccādi restringit.q; fac̄ p̄terita petā plāgē t plāgēda nō cōmittere. Colorem.i. gr̄am t meritū in qb⁹ ?sistit aie pulchritudo pdita p petiū restituit. ¶Itē pnia assimilat crystallo. ¶Prio p aspectū. Nā crystall⁹ ē clar⁹ t ita pu⁹ q̄ lr̄az oium q̄ sub eo sit ē manifestatiu⁹. Nec ergo claritas sit i pēitente p ?fessiōis mūdiciā. nā dū pnia q̄ in ?scia latebāt petā manifestat ipaz miro mō purificat t clarificat. ¶Itē crystallus ē luis susceptiu⁹ q; aia p pniaz lumis gr̄e fit susceptiua. ¶Itē ē colore aque⁹. sic penitēs ē ploratiu⁹ t lachrymosus Apoc. xxij. Ondit mihi flumē aq̄ vite splēdidaz tāq̄ crystallū. ¶Scōo .p̄p gnātiōis modū. Gnātur.n.crystallus ex aq̄ q̄ p multa ānoz spacia i crystalli duricia Vnde .vij. vt Greg. dicit hz ex aq̄ fluxibilitatē.sz p frigoris Vnde i crystalli Vnde firmitatē Eccli. xliij. Glacies crystall⁹ ab aq̄. Nō tn vt dic Diasc.sola vi frigoris (sz ex rōne terree ficci

pacis. Sic penitentes liez sint a principio molles t fluxibiles t poni ad relabendū. propter quod oportet q̄ semper sint pauidi tamen postea per perfectam perseuerā tiam in penitentia efficiuntur fortes t soli di. Vnde dicit Grego. q̄ in via dei a timore incipitur vt ad fortitudinem perueniat. j. Corin. xv. Prius quod animale est deinde quod spūale. Nec enim soliditas precipue sit vi frigiditatis idest continentie que refrigerat ardorem libidinis t restringit fluxibilitatem carnis. Item fit virtute terree siccitatis. idest abstinentie corporalis que desiccat humorem veneris. ¶ Tertio propter virtutis effectum. Nam crystallus habet virtutem inflāmatiuam replentiuam. sitis extinctiuam. t dolorum visceru expulsiuam. Inflāmatiuam quidem q̄ si exponatur radijs solis adeo flāmam rapit vt fungus aridus siue stipula ibi posita incendatur: vt dicit Ysido. Sic t cor penitentis radijs solis idest xp̄i exēplis vel verbis vel inspirationibus sic aliquando incenditur vt aliquos sibi per exēplum proximos sibi incendat. Repletiuaz virtutem habet. q̄ si trirus bibatur vbera lacte replet vt dicit Diasc. Similiter vbera mentis scz intellectum t affectum penitentis gratia penitētie adimplet lacte dulcedinis consolationis. Vnde de Augu. ad penitentiam conuerso legitur. q̄ non satiabatur illis diebus pre dulcedine mirabili considerare altitudinem consilij super salutem generis humani. Itez habet etiā crystallus sitim sedare vt dic Diasc. Sic penitentia sitim extinguit inordinati appetitus viciorum. Item crystallus valet ēt portatus contra colicam t viscerum passionem si non adsit constipatio. Similiter penitentia remotiuum t amaritudinem interiorem conscientie expellit positiz ipsum peccatum purgauit. nisi adsit constipatio. i. duricia t dilatio sanctificationis. ¶ Itez penitētia assimilatur nitro. Nitrū enim sm Diasc. est quasi lapis subalbidus t perspicuus cuius virtus est dissoluciua t attracti ua ac abstersiua t humorio superfluū consumptiua. Et similiter penitentia duriciā peccati dissoluit. gratiam dei attrahit. fordes conscientie abstergit. t superfluos humores in abstinentia consumit. Item sm Plinium nitrum est vena terre t est calidum t siccum leue rubeum t album vel citrinum. Quę etiam omnia penitentie competunt per effectum. q̄ penitentia mētem inflāmat. t ideo calida. corpus extenuat: t ideo sicca. conscientiam exonerat: et ideo leuis. verecundiam causat: t ideo rubea. conscientiam mundat: t ideo alba. vultum deformat t aliquando etiam ad lineram citrinat per ieiunium. q̄ ieiunare in estate sm medicos inter alia que facit est q̄ vultum citrinat: t ideo citrina. ¶ Item penitentia assimilatur auripigmento. ¶ Primo q̄ auripigmentum habet virtutem dealbatiuam. Habet enim vt dicit Diasc. fulgurio naturam scz calefactiuam t deficcatiuaz. Vnde si aliquod metallū apponatur ipsum sua virtute in albuz trāsmutat. Similiter penitentia dum cor calefacit per offense meditationem. sm illud ps. Concaluit cor meuz intra me t in meditatione exardescet ignis. Et deficcat per tristicie consumptionem: q̄ spūs tristis exsiccat ossa vt dicitur Prouer. xvij. Dealbat conscientiam per culpe purgationem Isa. j. Si fuerint peccata vestra vt coccinū velut lana alba erunt. ¶ Secundo q̄ habet virtutem curatiuam. nam auripigmētum vt dicit Plinius conuenit medicine. Habet enim virtutem dissoluendi attrahendi t mundificandi. Vnde valet malū anbelitum habentibus si fumus eius capite inclinato accipiatur. Sic etiam penitentia curat peccatorum infirmitates. dissoluit corda dura t attrahit ea ad bona opera. mundificat anime intima. Etsi quis inclinato capite idest mente humili t deuota. fumum eius idest penam satisfactoriaz iniunctam sibi recipiat. anbelitum malum idest malam vitam vel malum peccandi vsum corrigit t rectificat. ¶ Tertio quia

habet virtutem depilatiuam. Maz ex auripigmento fit vnguentū depilatorū quando cū calce t vino decoquit. Sic penitentia cū calce. i. cū feruore t puritate: q̄ calx est alba t feruorē ignis in se continet. Et cū vino cōpūctionis lachrymose de quo in. ps. Potasti nos vino cōpūctionis: aufert pilos. i. desideria carnis extinguit. Pili enī ex carne pcedētes designāt appetitus carnales. ¶ Quarto q̄ vim dz vnguium renouatiuā. Habet enī auripigmentū naturam incisiuā t corrosiuā. Vnde t vngues facit cadere deformes vt creseāt meliores. Quasi autez vngues deformes sūt inordinati mores q̄ ex vsu quasi inseparabiliter inherēt peccatori: sicut vngues tenaciter inherēt carni. Sed tanta est vere penitētie virtus q̄ vngues veteres. i. pristinos mores deformes facit derelinquere t in meliores imutare sm illud Rom. vj. In nouitate vite ambulemus. ¶ Item penitētia assimilat illi gēme que dr̄ argarires q̄ est argēto silis. Habet. n. stigmata aurea: cuius forma quadrāgulata est: t hz fortitudinē adamātis t putat vulgus tale nomē sibi ipositū: eo q̄ frenet tras t ipetus animoz. Sic hō penitēs dz esse argēteus p cōscientie claritatē: sed stigmata tribulationū habere aurea p patiētie precio sitarem formā quadrāgulatā p opationū pluralitatē. Habet enī penitētia quatuor angulos. i. quatuor opa exteriora. s. Ofiteri ieiunare orare t elemosynas dare. ¶ Itē debet fortitudinē hēre. i. constātie firmitatem. Et talis penitētia ē que frenat t placat trā dei t ipetū furoris. laudicij sui.

¶ Capitulum. xxvj.

Penitens dz assimilari adamāti. Primo rōne puritatis: q̄ est lapis paruus t modicꝰ. Munēy enī in magnitudine nuclei auellane inuenit. Sic penitens dz esse paruus p būilitatem scz reputatione sui se paruificādo. Matth. xviij. Nisi conuersi fueritis t efficiamini sicut paruuli nō intrabitis in regnū celoz. ¶ Secūdo rōne claritatis. Mā adamas licz habeat colorē ferrugineū tamen hz splēdorē chrystallinū. Sic hō penitens licz sit despectus in colore. i. in apparentia exteriori. hz tū mūdicie interioris t gratie splēdorē. ¶ Tertio rōne soliditatis. Nam tāte soliditatis est q̄ nulli violētie cedit: q̄ nec ferro frāgit nec igne soluit immo nec vnq̄ calescit. Et cū sit inuictus ignis ferriq̄ cōtēptor rūpitur sanguine hirci calido t recēti. Sic penitēs dz esse ita cōstās vt nec ferro. i. violentia frangatur aduersitatis: nec igne. i. calore ꝓsperitatis soluat: tū sanguis hirci. i. xp̄i pro peccato mundi immolati. Eteni hircus in lege pro peccato immolabat: dū recēter t feruēter ad memoriam reducit: dz cor penitētis calefacere t in lachrymas deuotōis seu cōpassiōis dissoluere. vel b signat q̄ virtute sanguinis xp̄i soluit duricia peccati in peccatore penitente. ¶ Quarto rōne contrarietatis. Habet. n. iste lapis cōtrarietatē quādam ad magnetē: q̄ positus iuxta ferrū nō patitur attrahi a magnete imo iam attractū quadā violētia retrahit. Sic penitēs retrahit aiam ne attrahat a peccato. t iā attractā adhuc hz virtutē retrahēdi t reducē di ad gram. ¶ Quinto rōne vtilitatis: q̄ adamas vt dicit Ysido. dicit venena repimere: metus expellere: magicis artib⁹ resistere t sm Diasc. hz etiā separata cōnectere. Est enī gēma vt ipse dicit. Diasc. recōciliatiōis t amoris. Et iō dicit q̄ si vxor fuerit viro odiosa vel ab eo separa p virtutem adamātis in eius gram faciliter reuocatur. Sic penitētia venenū peccati deprehēdit t abijcit: timorē ēt humanū quo q̄ timet aspera peccati expellit q̄ volūtarie hō penitēs aspera assumit. ¶ Itē anima p peccatū a xpo sponso suo separata virtute penitētie ad eius amorē t gram reuocat. Habet ēt magicis artib⁹. i. diabolicis trātionibus quas diabolus quadā fallaci arte ingerit resistere t obuiare. ¶ Itē pe-

nitens dz esse similis lapidi absinteo q est gēma nigra ponderosa venis rubētib⁹ distincta q̄ igne calefacta septē diebus colorem seruat: vt dicit Ysidorus. Sic anima penitētis dz esse nigra per penitētiaz ponderosa per prudētiā venis rubētibus distincta p amoris t charitat⁹ flāmā t septem diebus calorē amoris ignitū seruare p perseuerātiā: per septē eni dies septi mane totū tēpus vite pītis duoluit. vnde vite pītis septē diebus calorē seruat q Lan dei amore oi tēpore pseuerat. ¶Itez penitēs assimilat gbuldā metallis quoruz qdā sunt q nāq̄ funduntur sicut lapides qō est ppter dominiū terrei t defectū hūidi aquei. Et bis assimilant hoies obstinati q nunq̄ per penitētiā emolliscūt. Job.xij. Cor eius indurabit quasi lapis. Quedam vo totaliter funduntur vt metalla t bis assimilant veri penitētes q toto corde ad deū cōuertūtur sm illud Joelis. Cōuertimini ad me in toto corde vestro. Quedā vo p tim funduntur t ptim nō. vt almacrasia q̄ē lapis q calore solut⁹ i eis cōuertit eo q̄ hēat i se venas mineales. Huic assimilant hi q pti penitēt t ptiz nō. s. q de vno peccato penitent t de alio nō vel q plāgūt preteritoz nō vitāt futurū. Ferrum aūt mollescit ad ignē sed nō funditur nisi per aliqō sibi aditū cum vt arsenicū. Et huic assimilant q per tribulatiōem imutant. sed nō tū vt peccata dimittāt sicut faciebat farao qui imīnente plaga populū dimittere promittebat. sz ea cessante retinebat. Sed si arsenicū. i. virtus diuine gratie infunditur tūc oino cordis duritia soluit t mundatur.

¶Capitulum.xxvij.

Predicator dz esse filius argento. Nā argētū est purum clarū ductile sonox igne liquefactibile. Sic p̄dicator verbi dei dz esse purus quo ad cōsciētiā Malach.iij. Sedebit cōflans t emūdans argētū. dz eni predicator cōflare alios et verbis sacre scripture salutifera documēta t emūdare cōsciētiā, ppria abiiciēdo peccata. Apo.j. Thi.iiij. Attende tibi t doctrine. ¶Itē dz esse durus p patientiam. Ysa.vj. Pro ferro afferā argētū per durities ferri fortitudo secularium p solidata tē argenti constātia predicantiū intelligi pōt. ¶Itē dz esse clarus p sapiētiā precipue p sapiētiā diuinox eloquiox. De quibus.ps. Eloquia dñi eloqa casta argentū igne examinatū, pbatū terre purgatū septuplū. ¶Itē dz esse sonorus p doctrinaz Prouer.x. Argentum electū lingua iusti. ¶Itē dz esse liquefactibilis p cōpassionē t misericordiā. Zacha.xiij. Nostrū est sicut argētū vstū. Argētū eni dū vrit liquatur. Sicut vrebat t liq̄bat ille p̄dicator Paulus cū dicebat. Quis infirmatur t ego nō infirmor. qs scandalizatur t ego nō vror. ¶Itē dz esse ductibilis p obediētiā. Numeri.x. Fac tibi duas tubas argēteas ductiles. Tubas p sonū doctrine argēteas p mūdiciā vite. ductiles p motū obediētie.

¶Itē argentū est balsami cōseruatiuū t Xpūtis in iaspide custoditiuū. Vñ maiorem Xpūtē dz iaspis in annulo argēteo q̄ aureo. In quo signat̄ ꝑcipue q̄ p̄dicator dz intēdere ad cōseruādū odorē bone fame t honestatē vite. Nā Xpus iaspidis ē honestas bois vel cōtinētia carnis t odor balsami suauitas boni exēpli t nominis.

¶Item argentū ex tactu terre rubiginez cōtrahit sed ex cōfricatione salis t arene pristinū colorē resumit. Similiter p̄dicator q̄nq̄z cogitādo vel tractādo terrena cōtrahit rubeginē alicuius cupiditatis. Sed ex cōfricatione salis. i. cōtēplatione siue studio sapiētie: q̄ eternoz nobis saporē representat cuius ꝑparatōe tpalia vilescūt. t ex ffricatione arene. i. ex inundatiōe p̄nie q̄ rōne grauedinis arene assimilat ad p̄stina restituit puritatē affectōis. ¶Itē q̄ digne vult exequi officiū predicādi dz effici filius cuidā geme q̄ dr astrion q̄ est christallo, ppinqua t in cētro lucet vt stella fulgore plene lune. Vñ sic est dicta ab astris eo q̄ fulgorē coz in se rapit vt dicit Ysidor. Sic p̄dicator christallo dz esse similis per

cōsciētie puritatē lucere in cētro. i. in corde p sapiētie claritatē astroz. i. sanctoz t pse crorū fulgorē. i. doctrine vel vite in se rapere per studiū t viuēdi cōformitatē. Dani. xij. Qui ad iusticiam erudiunt plurimos erunt velut stelle.

¶Capitulum.xxviij.

Prudentia assimilat iacincto. ¶Primo, ppter fulgoris mediocritatē. Nā iacinctus q est saphirei coloris ille est optimus. sicut ille q in ethiopia iuenit, nec nimis ē clarus nec nimis obscurus sz mediocriter fulgid⁹. Similiter prudētia hois regit mēsurā quādam mediocritatis. Prouer.xxiij. Prudētie tue pone modū. s. vt neq̄z plus sapias q̄ opz. nec plus ignores q̄ qō scire nō debes. Quāuis alij dicāt q⁹ h Salomonis dictū nō est sic intelligēdū q⁹ ipa prudentia sit in se moderāda. Sed q⁹ sm prudētiam est alijs modus ponēdus. Opus eniz prudētis sic medium tenet recte rōnis vt neq̄z excedat qō est nimis sapere vel fulgere vel deficiat qō est quasi ignorare vl obscurū esse. Cāt. v. Manus illi⁹ tornatiles auree plene iacinctis. Ne manus sūt opa prudētie q̄ si plēa iacincti. i. moderatiōib⁹ debite rōnis. ¶Secūdo, ppter sculpture susceptibilitatem. Quia licz iacinct⁹ sit ad sculpēdū durissimus nō tū ē inuictus. q⁹ ab adamāte sculpit⁹ t signat⁹. Sic hō prudens licz nō sit facilis ad credēdū oi Xpo t oi dicēti inducēd⁹, sed ad multa credenda sit durus. i. ita vt nō a quolibet iformet tū veraciter t rōnabiliter loquēti siue corripiēti etiā si dura dicat, nihilomin⁹ credit t eius ipressiones hūiliter suscipit. Et talis ipressio est sicut adamātis. Nam adamas est lapis durissimus q nullo metallo cedit. Talis dz esse facies p̄dicātis seu corripiētis. Eze.iij. Vt adamātē t silicē dedi faciē tuā. ¶Tertio pp aeris ꝑformitatem. Nā sicut dicit Ysid. iacinct⁹ aeri se maxime cōformat vt sit in nubilo nubilosus t in sereno serenus. Sic hō prudens cōformat se decēter statui alioz cū q̄b⁹ habet cōuenire. s. vt sciat gaudere prudenter cū gaudētibus t flere cū flētibus. Hoc.n. dicebat Apo.ij. Corinth.ix. Omnibus oia factus tū. sed sicut dicit q̄dā glosa. prudens t duin⁹ apls ita oibus cessit q⁹ formā vere honestatis nunq̄ excessit. ¶Quarto, ppter effectus vtilitatē. Est.n. iacinctus efficax t vtilis ad multa. Nā iacinctus vt dicit Ysid. hz letificare. q̄ cōuenit prudēti inquātū vitat invidiā q̄ est tristitia in bonis alienis vt dicit phs. Sed prudens de alienis bonis ecōtrario letat. ¶Itē iacinctus hz melācolicā qualitatē fugare. t hoc cōpetit prudēti. inquātū vitat accidiā que ad modū melācolici humoris infrigidat charitatis feruorē t deficcat deuotiōis humorem. Melācolia eni est frigida t ficca Sed ecōtra hō vere prudēs conatur esse feruēs t deuotus. ¶Itē dr q⁹ iacinct⁹ facit suspitiōes vitare. t h cōpetit prudēti inquātū vitat supbiā. Supbus eni suspicio sus est q⁹ cū par est t securitas ille sup insidias suspicatur. ¶Itē iacinctus hz diuersis pestilētijs aer⁹ obuiare. t h cōpetit prudēti inquātū vitat irā q̄ facit homineꝫ multipliciter pestilēre. ¶Itē iacinctus hz membra vigorare t neruos vegetare. Et hoc cōpetit prudēti inquantum vitat vicium gule t intēperantie que mēbra faciūt ecōtrario debilitari atq̄z infirmari. ¶Itē quantū etiā vitat vini ebrietatē que neruos specialiter ledit t etiā lesos enervat.

¶Item iacinctus hz dulcem t salutiferū saporem dare. t hoc competit prudenti in quantū vitat luxuriam que hz videatur dare saporem. i. delectationem. tamen ille sapor siue delectatio nō est salutifera sed dānabilis t finaliter sentitur nō dulcis sz amarus sm illud. Prouer.v. Nouissima illius amara quasi absinthium. ¶Itē iacinctus qui est bene similis sapphyro habet venenū expurgare. Et hoc cōpetit prudenti inquantū vitat cupiditatem t auaritiam. Nam sicut dicit Augu. venenum charitatis est cupiditas.

¶Capitulum.xxii.

Purificato cordis assimilatur corallo. ¶Primo rone generationis, quia corallus nascitur t generatur i mari maxime in rubro. Similiter purgatio peccati maxime in mari rubro .i. in amaritudine gratiois t rubore pfectois repit. ¶Secdo rone trāsmutatois: qz corall⁹ ,q diu regit sb aqa lignū ē siue herba hūs ramos rādidos t molles t statim dū abstrahit de aqa t aere tāgit: in lapidē indurat. Vnde tūc rami eius rubescūt t durescūt. Ita penitēs q̄diu manet sub aqa penitētie vel tribulationū est vt lignū ramiferū per opositatez t candidū p cordis t opis puritatē: t mollē p flexibilitatē .i. ad bonū flexibile. Si āt ab hmōi aqa extrahat statim tegit rubedine peccati t infectōe. Vnde dr. Ysa. j. Si fuerint peccata vestra quasi vermiculus rubra t̄c. ¶Ité indurat p peccati obstinatiōez. ¶Tertio rone distinctois quia corallus duplex ē rube⁹ t albus possumus eni corallī rubedinē iflectere in bonā partem. vt sz corall⁹ alb⁹ repsentet puritatē innocentie. Rubeus vo ruborē penitentie siue confessionis. Penitentia eni quāto magis ē verecūda tāto validior: qz erubescentia cū sit pēa magna po ē satisfactionis fm Aug⁹. Verūq; aūt corallū dē magis valere cōtra fulmē eiq; resistere. Qz scilicet vtrūq; dictoz .s. puritas innocētie t purgatio penitētie valet ?tra fulmē .i. cōtra iperū ire dei siue pestilētie. Nā de puritate innocētie p3 in sodomitis qz dūs astiti innocētes iuāti potuisset oib⁹ illis Benātio quos dē pepsit penitētia a plaga quā rāt ad p̄dicatiōē illius Jone .iij. ¶Quarto rone vtuose operationis. Nā corallus t maxime rubeus valet ?tra oēs fluxus sanguinis cōtra epilēsiā: cōtra diabolica mōstra fructū multiplicat fines t pncipia negotioz abbreuiat. Que siue vera de corallo sint siue nō: purgationi tū penitētie cōpetūt verissime qz ipa restringit fluxū sanguinis .i. refrenat odia t ritas q̄ sūt cā effusionis sanguinis. Ipsa valet ?tra epilēsiam siue morbū caducū qz a casu peccati pservat. ipa diabolica mōstra .i. diabolicas illusiones siue decptiones fugat: fructus ipa meritoz multiplicat. Ipsa pncipium vite spūalis t finē q̄ ē gloria eterna abbreuiat. quia .s. breuis penitētia t innocentiam reddit. t gloriā eternam acquirit. ¶Ité purgat hō a peto sicut ferrū a rubigine .i. p ignis decoctionē vel p lime corosionē vel p lapidis duri t asperionis arene cōfricatiōem. Ignis decoquēs ē dilectio feruida. Luc. vij. Remittunt ei pēa multa qm̄ t̄c. Bzego. Tāto amplius peti rubigo cōsumit quāto pēnitio cor magno charitatis igne cremat. Lima corrodēs correptio aspa Prouer. xx. Liuor vulnerū abstergit mala criminis. Lapis aūt est tribulatio dura. Ber. Quod facit fornax auro h facit tribulatio iusto .s. purgat. sed grauis arena est pena Act. .iij. Penitemini t̄ conuertimini vt deleant peccata vestra.

¶Capitulum.xxiii.

Berendus ē xp̄s sicut topazius siue topazion. Nā traditur qz in traconitide dū in cole loci fame maxime labo rarēt t radices herbaz eruel lerent gēmā. effoderūt quā in lingua sua topazion vocauerūt qd̄ sonat idez qz quere. qz cā multi querūt et eo qz ē omniuz gēmaz maxime pclarissima liez in effectu variabilissima. t est ēt vtilissima ,pter q̄ oia querēdus ē xp̄s. ¶Primo ergo querēdus est xp̄s multo amplius q̄ topazius ,pter suā maiestatē. Dicit .n. Plin⁹ hāc gēmā. topazion tāte magnitudinis fuisse reptam vt et ea philadelfi facerēt statuam quatuor cubitoz. Hec aūt magnitudo cōpetit cnā xp̄o homini qui omniū hominū maximus fuit. s. sanctitate t potestate virginitate pfectate. Vnde xp̄iani merito de ipso facūt statuā t eius adorant imaginē crucifixi. qz per crucē maxime ostēsa est Xp̄us eius. Et hoc est statuā quatuor cubitoz suoz potius fuit quatuor lignoz. et eo qz Xp̄us eius per mūdi quatuor partes se diffundit scz orientē occidentē meridiem t septētrionē. ¶Secdo q̄rendus est xp̄s ,pter suā claritatē. Nā topazius ē gemma pclarissima eo qz ex viren genere omniuz colorz est resplendēs. vii sic lucet quādo tāgitur radijs solis vt oium gēmaz aliaruz super claritatē. Nāc si polita cā obscuriorem facis sed si sue nature relinquis clariorē. Similiter aūt et xp̄s ex genere virenti .i. ex carne virginali est ,pgenitus t omni colore .i. omni gr̄a siue Xtute splenduit. Et tactu solaris radij. i. ex vnione ad verbum tāta claritate t splēdore gre t sapientie plenus fuit vt oium gēmaz .i. omnium electorū claritatē excesserit. siue in miraculis siue in Xtutibus siue in meritis. siue in doctrinis. Dic passiōibus penaz exp̄situs sz in morte in cordibus apostoloz t oculis iudeoz obscurior facto⁹ est. In cuius signū tūc obscuratus ē sol: sed sue nature diuine relict⁹ p resurrectionē clarior est effectus. ¶Tertio q̄rendus est xp̄s quēadmodū topazius ,pter preciositatē. est enim topazius gēma pciosissima qz nihil ea in thesauris regū pciosi⁹ incīt co āt pciosior q̄ rarior. Et hz duos colores sz ex auro t ex acrea claritate t tāte est pspicuitatis q̄ gēmaz sibi obiectaz in se recipit claritatē. Sic xp̄s in thesauris regū in spiritualib⁹ diuitijs .i. hominū bene seipsos in h mundo regentiū siue pmiis in celo iā regnātiū nihil pciosi⁹ nihil clari⁹ possidet. Vñ sancti vt istū tāti lucrifaciāt oia alia vt stercora reputāt. Et merito qz in ipo sūt oēs thesauri sapiēte t scientie dei absconditi. vnde ille ē thesaurus de quo dē Matth. xiij. Simile est regnū celoz thesauro abscondito in agro quē q̄ inuenit hō abscōdit. Dic ē enim thesaurus rarus imo singularis t solus cui similis nullus alius inuenitur. ,p. Singulariter sū ego t̄c. Eccli. xliij. Virum de mille vnū reperi .i. ep̄m q̄ fuit vnus .i. singularis in pfectione quā millenarius significat numerus. Dic ēt hz duos colores .s. aureū deitatis t aereū mūdissime humanitatis. hic aliaz gēmaz claritatē in se recipit. qz q̄ aliis suis mēbris siue fidelibus sic vnit sibi ipi ascribit. Matth. xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Vel in se coz claritatē recipit qz sz coz meritis seipz i pnitū tribuit. Ps. xv. Ego merces tua magna nimis. ¶Notādū ē āt q̄ licet topazius sit gēma pciosissima est tñ a luna passiua sentit eni motū lune t cursum. vñ dicit valere cōtra lunaticā passionem. Sed maiorē dē hīc effectū fm q̄ luna recipit incremētū. Per lune motū siue cursū accipe hūane nature passibilitatem t motū quē christus in se sentit dū nostram mortalitatē t penales passiones assumpsit. Assumpsit eni passiones pene t abstulit passiones culpe. Et isto mō topazius valet cōtra passiones lunaticas .i. contra peccatū ipsū sz a nobis tollendo fm illud Joh. j. Ecce q̄ tollit peccata mūdi. Sz Xtus eius fm augmētum gratie dē duplicīter vno mō q̄ xp̄o nā mutabili assumpta que per lunam designat fm incremētā etatis plus t plus alijs de sua virtute ostēdit fm illud. Luce .ij. Jesus aūt proficiebat sapiētia t etate t gratia. Etate etā crescebat fm veritatem sed sapiētia t gratia fm oīsionem licz ēt in veritate ,pficerit in sapientia experimentali. Alio modo fm augmentuz lune virtus eius creuit vt per lune mobilitatem eius passibilitas ēt primatur qz quāto passus fuit tanto plus nobis meruit t tāto plus exaltatus fuit. ,Phil. ij. Christus factus est ,p nobis obediens vsq; ad mortē: mortē aūt crucis ,propter quod t dē⁹ exaltauit illum. ¶Quarto querendus est christus quēadmodū topazius ,propter vtilitatem. Nam topazius est gēma vtilissima. Hec est enim vt dicit in lapidario q̄ feruentes vndas compescit ebullire. Sic christus feruentes per-

secutiones contra suos fideles extinxit. t eas cōtra eos prevalere nō permisit. In cuius signū dr Matth.viij. Imperavit vento t mari t facta est tranquillitas. Hic est q flumen sanguinis.i. lapsū peccati restringit dicēs. Vade t amplius noli peccare. Jo. viij. Et nō solū hoc facit per documentum sed ēt per auxiliū dādo vtra peccata t peccandi pnitatē remedia opportuna. Nec est etiā gēma que fm Diasc.ira sedat. Sed quis hic ira sedat vt xps qui ait Matth.v. Ego aūt dico vobis q: omnis q irascitur fratri suo reus erit tē. CItē hec est gēma que tristitiā fugat. q: t xps ait Matth.vj. Nolite fieri sicut hypocrite tristes. CItez est q̄ motus motus sedat q: xps non tm actus peccatorum exteriores sed etiam motus interiores condemnat dicens.

Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendū eā iaz mechatus est tē. Mat. v. CItem hec ē que frenesiz curat q: xps stultā t inutilē locutionē sicut est frenetico rū vel insipientiū solet reprimere dū etiaz de ocioso sermone.i.inutili iudicādos esse homines dicit Matth.xij. De omni verbo ocioso qđ fuerint locuti homines reddent de eo in die iudicij rationē. Nec ēt vt dicit mortē subitancā vitat qđ ēt si qs non esse vex vel possibile de lapide ḥ crederet: tamen de xpo vex esse pz q: nos ad vigilandū t mortē pueniēdū sollicitat dicēs. Vigilate q: nescitis diē neq horā tē. Mat. xxv. Et ḥ dicit ne sit nra mors subitanea t improuisa. Pz ḥ q: xps ē ārēd⁹ sic topazion res mirabilis res pulcherrima res pciosissima res vilissima. Jō ait xps. Dilecti māda ta tua sup aurū t topazion. Sz si certe sua mandata multo magis mandantē diligere debemus.i.xpm q dicit. Mādatū nouū do vobis vt diligatis vos inuicē Jo. xiij.

CCapitulum.xxxj.

Sancti viri assimilant gēmis Primo rōne nominis quia vocant gēme pciose sive lapides pciosi. Dicunt enim pciose q: rare. Quod.n. rarū est dr pciosū sicut dicitur .j. Reg.iij. Sermo domini erat pciosus.i.rar⁹. Vnde sancti t electi sunt pciosi, q: sancti t electi pauci sunt t rari. Nam arta via est que ducit nos ad vitā t pauci sūt qui ambulant in ea vt dicit Matth.vij. Vna enim ista sancta est t vir pollutus nō trāsibit per eam vt dr. Isa.xxxv. Sequit q: sancti pauci sūt t rari. Dicunt etiā gēme pciose.i.virtuose vt in lapidario dicit. Vnde Isido. dicit nulli esse debet dubium qn sit sua virtus diuinitus insita gēmis. Et in lapidario dr Ingens est herois virtus t maxima gēmis q̄ virtutib⁹ abūdant gratuitis t diuinitus sibi collatis. Nā virtus vt dicit Augu. est bona qualitas mētis q̄ recte viuit: qua nemo male vtit: quam in nobis dominus operatur. Talibus virtutibus sancti homines abūdant t diuites sunt fm illud Eccli.xliij. Homines virtutis in virtute studiū habētes. CSecundo ratione originis. Nā gemmarum pciosarū quedā tm̄ ex venis terre cū metallis effodiuntur: quedā vo ex profūdo maris ad littora proijciunt: quedā vo ex corporibus aialiū reptiliū extrahunt. Et i his tribus ostēditur triplex origo virtutū q̄ in diuersis sanctis reperit.i. hominibus: prima est ex nature aptitudine: secūda ex gratie plenitudine tertia ex perfectoz similitudine. Sūt enim varie aptitudines ad virtutes sicut vene terre ad pciosos lapides. Vnde sicut diuerse minere siue vene terrarū sunt diuerse cōplexiones corpoz. Et iō sicut diuerse vene generāt diuersas gēmas t pciosos lapides. ita diuerse cōplexiones bone que diuersas cōstellationes sequūtur adaptant siue disponūt ad virtutes diuersas sicut econtrario diuerse complexiones male inclinant ad diuersa vicia Et signanter dico q: cōplexio nature bone ad virtutes aptat. nō aūt q: per se virtutes efficiat: q: sicut pbat. phs. ij. Ethi. virtutes nec totaliter a natura in nobis sunt nec p̄ter naturam. est enim in nobis quedā naturalis aptitudo t dispō ad suscipiendam

t acquirendū virtutes. cuius autem pfectio sit completa ex consuetudine t loquit de virtutibus moralibus. hec tamē aptitudo de qua loquit nō tm̄ pendet ex aia sed etiam ex corpore. ex quo aīmo sequit in pluribus cōplexionē corporis. tū q: opera virtutum sez ex quibus taliū habitus generatur in nobis cōiter per corpus explentur

CQuarto origo virtutū est ex grē plenitudine que manifestior apparet in cōuersione penitentiū. per quā plurimū videmus sceleratissimos peccatores effici virtuosissimos homines vii ipsi sunt velut lapides qui de profūdo maris.i. de profūdo vicioz virtute lune.i. celestis gratie mouētis t aperientis euomuntur t ad littora penitētie solitudinis vel soliditatis deducunt sez vite t inter pretiosissimos lapides colliguntur

CTertio origo virtutū sive virtuosoz est ex pfectoz similitudine. Nam sepe p exēpla vel verba sanctoz t perfectoz virorum que vt quedā imagines t repraesentatiōes sūt interne pfectionis eoz alij ad virtutes accendunt t virtuosi t sancti similiter efficiuntur. Et isti sūt lapides pretiosi qui de animaliū corpibus sez reptiliū t volatiliū extrahunt sive quantū ad viram actiuam que est reptiliū vel animaliū grestibilium super terram q: t.e. terrenis rebus dispensandis insistūt sive quantū ad cōtemplatiuā que pertinet ad volucres celi. i. ad homines meditātes celestia. CTerno sancti viri assimilant gēmis rōne incertitudinis. Quia sicut dicit Isido. In quibusdaz gēmaz silitudinib⁹ aut gisib⁹ verae a falsis discernere ē magna difficultas. Eo q: sepe q̄ false sūt t sophistice vis videt similes. Quia vt ipe dicit quidā p smaragdo vitrū arte inficiūt t oculos videntiū fallūt Fallit eni sepe mortales similitudo rerum Quia eni inter fictos viros q bñt veras virtutes sepe sunt admixti hypocrite q bñt solas virtutum imagines. valde difficile ē per simil tudinē mox exteriox ire vtrosq; cognoscere eo q: frequēter hypocrite similia vel maiora signa exteriora sā

ctitatis t devotionis sanctis viris ostendunt. ppter quod frequēter fallitur hominum iudiciū t precipue simpliciū circa talēo. Et iō dominus dicit Matth.vij. Attēdite a falsis ppbis q veniunt ad vos in vestimentis ouiū intrinsecus aūt sunt lupi rapaces. Sicut igitur de lapidibus huiusmodi nō est ad oculū iudicandū. Ita plus virtutis est sepe in parvo adamante ferruginco t obscuro cū vitro lucidissimo t in pua margarita cū berillo. Sic etiam de hominibus non est iudicandum sicut dominus dicit Joh.vij. Nolite iudicare fm apparentiam exteriorē sed iustū iudicium iudicate. CItem viri sancti assimilantur lapidi reteu q fm Auicē. est lapis inuentus in capite cancri. Et hec similitudo attēditur primo ratione coloris: q: aliquādo albus. t aliquādo flauus. Sili sancti viri aliquā sunt albi per innocētiā interius exterius aūt flaui per temperātiam. Naz fm Auicē. color flauus generatur in materia temperata sez respectu coloris viridis. vnde folia arborum que primo quando multum abundat humiditas sunt viridia. In autūno diminuta t temperata humiditate sez a calore elevante sed non totaliter assumpta efficiūtur glauca sive flaua. Et ita humor t vigor carnis per temperantiam quidem minuitur sed non funditus extinguitur quo diminuto caro mi fuerat spiritui t ei humiliatur. CSecundo ratione humoris quia hic lapis retheu est frigidus t humidus. Et similiter viri sancti sunt frigidi a mundi amore t humidi in lacrymarum deuotione. CTertio ratione vigoris. quia dicitur valere hic lapis contra morsum scorpionum t mustelle si contritus more emplastri superponatur t etiam contra morsus canis rabidi si puluis eius bibatur. Per scorpiones qui retro pungunt intelligit occulte detrahentes. Per mustellam aperte maledicentes: sed per canes rabidos tyrannice persequētes. Cōtra quos omnes valet vir emplastrio idest sanctorum exem-

lectiones contra suos fideles extinxit. t eas cōtra eos prevalere nō permisit. In cuius signū dr Matth.viii. Increpauit ventos t mari t facta est tranquillitas. Hic est q fluxum sanguinis.i. lapidū peccati restringit dicēs. Vade t amplius noli peccare. Jo. viij. Et nō solū hoc facit per documentum sed ēt per auxiliū dādo sua peccata t peccandi priuatē remedia opportuna. Hec est etiā gēma que sm Diascorā sedat. Sed quis hic corā sedat vt rps qui ait Matth.v. Ego aūt dico vobis q: omnis q iracscitur fratri suo reus erit tē. ¶ Dē hec est gēma que tristiciā fugat. q: t rps ait Matth.vj. Nolite fieri sicut hypocrite tristes. ¶ Itez est q notios motus sedat q: rps non tm actus peccatorum exteriores sed etiam motus interiores condemnat dicens.

Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendū eā iaz mechatus est tē. Mat. v. ¶ Item hec ē que freneticos curat q: rps stultā t inutilē locutionē sicut est frenetico rū vel insipientiū solet reprimere dū etiaz de ocioso sermone.x.inutili iudicādos esse homines dicit Matth.xij. De omni verbo ocioso qđ fuerint locuti boies reddent de eo in die iudicij rationē. Hec ēt vt dicit monē subitaneā vitat qđ ēt si qs non esse vez vel possibile de lapide ħ crederet: tamen de rpo vez esse ps q: nos ad vigilandū t monē ꝓueniēdū sollicitat dicēs. Vigilate q: nescitis diē neq horā ēt. Mat. xxv. Et ħ dicit ne sit nra mors subitanea t ipmissa. Ps ħ q: rps ē q̄rēd⁹ sic topazion reo matia reo pulcherrima res ꝑciosissima reo vtilissima. Jō ait ps. Dilecti māda ta tua sup aurū t topazion. Sz si certe sua mandata multo magis mandantē diligere debemus.i. rpm q dicit. Mādatū nouū do vobis vt diligatis vos inicē Jo. xiij.

¶ Capitulum. xxxj.

Sancti viri assimilant gēmis Primo rōne nominis quia vocant gēme preciose sive lapides preciosi. Dicunt enim preciose q: rare. Quod nra rā est dr preciosū sicut dicitur. ℈ Reg. iij. Sermo domini erat preciosus.i. rar⁹. Vnde sancti t electi sunt preciosi. q: sancti t electi pauci sunt t rari. Nam arta via est que ducit nos ad vitā t pauci sūt qui ambulant in ea vt dicit Matth.vij. Vna cuiz ista sancta est t vir pollutus nō trāsibit p eam vt dr. Isa. xxxv. Sequit q: sancti pauci sūt t rari. Dicunt etiā gēme preciose.i. virtuose vt in lapidario dicit. Vnde Ysido. dicit nulli esse debet dubium gn sit sua virtus diuinitus infita gēmis. Et in lapidario dr Ingens est bonus virtus t maxima gēmis q̄ virtutib⁹ abūdant gratuitis t diuinitus sibi collatis. Nā virtus vt dicit Augu. est bona qualitas mētis q̄ recte viuit: qua nemo male vtit: quam in nobis dominus operatur. Talibus virtutibus sancti homines abūdant t diuites fiunt sm illud Eccli. xlij. Homines virtutis in virtute studiū habētes. ¶ Secundo ratione originis. Nā gemmarum preciosaz quedā trā ex venis terre cū metallis effodiuntur: quedā vo ex profūdo maris ad littora proijciunt: quedā vo ex coporibus aialiū reptiliū extrahunt. Et i bus tribus ostēditur triplex origo virtutū q̄ in diuersis sanctis reperit. s. hominibus prima est ex nature aptitudine: secūda ex gratie plenitudine tertia ex perfectoz similitudine. Sūt enim varie aptitudines ad virtutes sicut vene terre ad ꝑciosos lapides. Vnde sicut diuerse mineree siue vene terrā sunt diuerse cōplexiones corpoz. Et iō sicut diuerse vene generāt diuersas gēmas t preciosos lapides. ita diuerse cōplexiones bone que diuersas cōstellationes sequūtur adaptant siue disponūt ad virtutes diuersas sicut ecōtrario diuerse complexiones male inclinant ad diuersa vicia. Et signanter dico q: cōplexio nature bene ad virtutes aptat. nō aūt q: per se virtutes efficiat: q: sicut pbat. pbo. ij. Eth. virtutes nec totaliter a natura in nobis sunt nec ꝑter naturam. est enim in nobis quedā naturalis aptitudo t dispō ad suscipiendum

t acquirendū virtutes. cuz autem plectio fit completa ex consuetudine t loquit de virtutibus moralibus. hec tamē aptitudo de qua loquit nō tm pendet ex ala sed etiam ex corporea. q: anima sequit in pluribus cōplexionē corporis. nū q: opera virtutum sez ex quibus ralis habitus generatur in nobis cōiter per corpus explentur

¶ Quarto origo virtutū est ex gre plenitudine que manifestior apparet in cōuersione penitentiū. per quā plurimū videmus sceleratissimos peccatores effici virtuosissimos bonos. vñ ipsi sunt velut lapides qui de profundo maris. i. de profūdo vicioz virtute lucem. i. celestis gratie mouētior aperientis cuomuntur t ad littora penitētie solitudinis vel solidatis deducunt sez vūe t inter pretiosissimos lapides colliguntur

¶ Tertio origo virtutū siue virtuosoz est ex pfectoz similitudine. Nam sepe p exēpla vel verba sanctoz t perfectoz virorum que vt quedā imagines t representatiōes sūt interne plectiōis eoz alij ad virtutes accendunt t virtuosi t sancti similiter efficiuntur. Et ifti sūt lapides preciosi qui de animaliū coꝛpibus sez reptiliū t volatiliū extrahunt sine quantū ad vitam actiuam que est reptilis vel animalis grossibilium super terram. q. sc. circa terrenis rebus dispensandis insistūt siue quantū ad cōtemplatiuā que pertinet ad volucres celi. i. ad hominem meditātes celestia. ¶ Tertio sancti viri assimilant gēmis rōne incertitudinis. Quia sicut dicit Ysido. In quibusdaz gēmaz silitudinib⁹ aut glib⁹ verus a falso discernere ē magna difficultas. Eo q: sepe q̄ falsa sūt t sophistice nus videt similes. Quia vt ipe dicit quidā p smaragdo vitrū arte inficiūt t oculos videntiū fallūt. Fallit eni sepe mortales similitudo rerum. Quia eni inter sanctos viros q bñt veras virtutes sepe sunt admixti hypocrite q habent solas virtutum imagines. valde difficile ē per similitudinē mox exteriorē interiores cognoscere eo q frequēter hypocrite similia vel maiora signa exteriora fa

ciunt q̄ sancti penitentia t deuotionis sancte viri ostendunt. ꝑpter quod frequēter fallitur hominum iudicia t precipue simplicium circa talia. Et iō dominus dixit Matth.vij. Attendite a falsis ꝓphetis q̄ veniunt ad vos in vestimentis ouiū intrinsecus aūt sunt lupi rapaces. Sicut igitur de lapidibus huiusmodi nō est ad oculū iudicandū. Quia plus virtutis est sepe in paruo adamante ferruginco t obscuro q̄ in vitro lucidissimo t in pua margarita q̄ berillo. Sic etiam de hominibus non est iudicandum sicut dominus dixit Joh. vij. Nolite iudicare sm apparentiam exteriorē sed iustū iudicium iudicate. ¶ Item viri sancti assimilantur lapidi reflexi q sm Auicē. est lapis inuentus in capite cancri. Et hec similitudo attēditur primo ratione coloris aliquādo albus. t aliquādo flauus. Sūt sancti viri aliqui sunt albi per innocētiā interius exterius aūt flaui per temperātiam. Nam sm Auicē. color flauus generatur in materia temperata sez respectu coloris viridis. vnde folia arborum que primo quando multum abundat humiditas sunt viridia. In autūno diminuta t temperata humiditate sez a calore elevante sed non totaliter assumpta efficiūtur glauca siue flaua. Et ita humor t vigor carnis per temperantiam quidem minuitur sed non funditus extinguitur quo diminuto care mi fuerat spiritui t ei humiliatur. ¶ Secundo ratione humoris quia hic lapis reflexus est frigidus t humidus. Et similiter viri sancti sunt frigidi a mundi amore t humidi in lacrymarum deuotione. ¶ Tertio ratione vigoris. quia dicitur valere hic lapis contra morsum scorpionum t mustelle si contritus more emplastri superponatur t etiam contra morsus canis rabidi si pulvis eius bibatur. Per scorpiones qui retro pungunt intellige occulte detrahentes. Per mustellam aperte maledicentes: sed per canes rabidos tyrannice persequētes. Contra quos omnes valet vt emplastrum ideſt sanctorum exem-

plia ꝛ pulcre.i.cor̃ humilitate qua contra detractores vñ sunt lingue placabilitate, contra maledicẽtes loquele raciturnitate.cõtra tyrãnos vere patiẽtie firmitate.

¶Capitulum.xxxij.

Sapientia assimilat auro quadruplici ratione. ¶Primo rõne claritatis. Habet.n.aur̃ inter alia metalla maiorẽ claritatẽ ꝛ splẽdorẽ. Vnde aur̃ dicit obrizũ. eo q̃ splẽdore radiet ꝛ fulgore. Similiter sapientia preclaros hoies ꝛ prefulgidos reddit ũ solũ apud seipos.sz apud alios. Vñ dicit de sapiẽtia. Habebo ꝓpter hãc claritatẽ ad turbas in multitudine videbor̃ honus. Sapiẽ.viij. De h̃ auro dicit Daniel. Ecce vir vnus vestit⁹ lineis ꝛ renes ei⁹ accincti sunt auro obrizo ꝛ corp⁹ eius quasi chrysolitus ẽ. Et nota q̃ aur̃ amplius fulget luce alia repercussum ꝛ hoc naturale est oibus metallis.j.Machabe.vj. Refulsit sol in clypeos aureos ꝛ resplẽduerunt mõtes ẽ. Similiter hõ sapiẽs sapiẽtior efficitur. Aliquãdo sapiẽtes audiẽdo.sm illud. Prouerbior̃.j. Audiẽs sapiẽs sapiẽtior erit ẽ. Et tũc sapiens aliena luce repercutitur quando contra dicta sua subtiliter obijcitur ꝛ tũc lucem suã sapiẽtie magis ostendere cogit. Prouer.ir. Da occasionẽ sapiẽti ꝛ adderur ci sapiẽtia. ¶Secundo sapiẽtia assimilat auro ꝛ hoc rõne ponderositatis. Est.n.aur̃ ponderosi⁹ argento. Et hui⁹ rõ est.q̃ sicut dicit pbs in fine libri metheo. Aurũ fit alia metalla ꝓcreat mãliter ex sulphure subtili ꝛ rubeo ꝛ ex viuo argẽto subtili ꝛ albo. Plus tamẽ cõcurrit ad eius cõpositionẽ de soliditate sulphuris q̃s de aereo aquoso vini argẽti, ꝛ ideo aur̃ est solidius ꝛ põderosius q̃s argẽtũ.q̃ i auro plus ẽ de sulphure q̃s de argẽto viuo i argẽto ecõtrario ẽ. Sic ẽ aur̃ multã h̃z ponderositatẽ sic hõ sapiẽs habet pondus grauitatis ꝛ maturitatis. Nõ enim sine pondere loquit nec sine põdere graditur nec sine põdere debito aliq̃d operatur. ¶Tertio rõne vilitatis.nã iter metalla nihil efficaci⁹ est auro. Habet.n. aur̃ vt dicit Plini⁹ Vtutẽ cõfortatiuã; vnde et aur̃ cornelũ cõfortat oia membra q̃uis nõ nutriat illa. Hoc enĩ facit sua asperitate ea purgãdo ꝛ a superfluis abstergẽdo.vñ etiã h̃z Vtutẽ superfluitatũ corpor̃ corrosiua z siue exterfiuã ꝛ ideo valere dr̃ plurimum cõtra lepram. ¶Itẽ aur̃ calefactus positũ supra mẽbrũ pilos ab eo tollit ꝛ vltra crescere nõ permittit. Et sic̃ sapiẽtia h̃z Vtutẽ confortatiuã. Vñ dicit Eccli.vij. Sapiẽtia cõfortat sapiẽtẽ super decẽpatres ciuitatis. ¶Itẽ est superfluitatũ remotiua ꝓpter q̃d dr̃ Sapien.vij.q̃ sapientia sobrietatẽ docet. ¶Itẽ est lepre.i. infectionis peccati ipeditiua.q̃ sicut dr̃ Prouer.xiij. Sapiẽs timet ꝛ declinat a malo. Ipsa etiã remouet pilos.i.opa carnis. q̃ pili in carne ꝛ ex carne nascunt. Vnde dr̃ Prouer.vij. Dic sapientie soror mea es ꝛ prudentiã voca amicam tuã vt custodiat te a muliere extranea. Et q̃bus p̃z q̃ sapientia vtilior est auro q̃ quod aurum facit corporaliter vilius sapientia facit spiritualiter. Et iõ dr̃ Prouer.xvj. Posside sapientiam que auro melior est. ¶Quarto rõne incorpabilitatis.nã aur̃ quãq̃s melius ꝛ nobilius tñ est sociabile ꝛ incorporabile argento. Sic sapiens cũ sit bũilis nõ dedignat cõdescendere puulis ꝛ simplicibus ꝛ q̃libz sociare se eis. Sz notãdũ q̃ argentum p malleationem nõ põt incorporari auro nisi precaucat a tribus scz a pulvere vento ꝛ humore. Nã quodcũq̃s se interponat nõ potest fieri vnio ex quo accipit q̃ simplex nõ potest fieri sapiens:nec potest quis sapienti vera amicitia vel cõformitate viri nisi remoueat puluis auaricie nec superbie ꝛ humor luxurie. vnde amicitia que est inter auaros vel superbos vel luxuriosos nõ est sapiẽtiũ amicitia nec amicitia vera. ¶Item sapiẽtia assimilatur lapidi comodo. De quo in lapidario dr̃ q̃ collo suspẽsus vel in digito portatus in disputando proficit surgẽtes mitigat iras.ꝛ sanguinis fluxũ ex quolibet membro sistit maxime in mulieribus. Que quidẽ singula ea sint sine nõ de comodo tamẽ de sapiẽtia verissima sunt. Nam sapiẽtia ad omnem veritatis disputationẽ proficit. Quia sapiẽtia est scire oia ꝛ difficilia p certitudinem ꝛ causas vt pbs dicit.j. Methaph. Et iõ qui talis est scit de omni veritate disserere. ¶Item sapientia iras cõprimit. Secundũ enĩz stoicos nulla ire perturbatio cadit in sapiẽtem. Sed sm Aristo. cadit quidem ira in sapiẽtẽ sed nõ inordinata. Vnde dicit in ethicis q̃ nõ irasci q̃n opz ꝛ sicut opz insipientis esse videt. Et quo patz q̃ sapiẽtia iras totaliter nõ euellit.sed subrõnis moderamine cohibet ꝛ restringit ꝛ hoc ptinet ad Vtutẽ mãsuetudinis. ¶Itẽ sapientia fluxũ sanguinis.i.peccandi volũtatem siue ꝓnitatẽ sistit ꝛ ipedit. Eccli.iij. Sapiẽs timet ꝛ intelligibile abstinebit se a peccatis ꝛ in opib⁹ iustitie successus hẽbit.

¶Capitulum.xxxij.

Sapientia vel sciẽtia humana assimilat lapidi siue gẽme que dr̃ achates. Quia h̃ gẽma sm Diasco. triplicis generis reperit. Nã quedã est que ẽ nigra hñs venas albas.ꝛ h̃ credit valere magicis artib⁹ q̃ cũ ipsa torrentes ꝺuertunt ꝛ sistũt vt dr̃.ꝛ sm Diasco. valet etiã ad regũ formas ꝛ simulacra mõstrãda somnior̃. Talis ergo representat superstitiosam sciam necromanticor̃ que ad modũ huius lapidis nigra ẽ deformitate ꝛ obscuritate peccati ex eo q̃ semp est cũ aliqua demonum reuerentia expressa vel occulta vt dicit Augu. Habet tamẽ venas albas q̃ in quibusdaz necromanticis actibus ad decipiendũ homies quedam observantie fiunt vel ieiniorum vel orationũ ꝛ hmõi que videntur petendere quandam albedinem.i.quandaz puritatem illius artis ꝛ sic quandaz speciem sanctitatis sicut fit in arte notoria ꝛ multis aliis necromanticis opibus siue sint circa quedam aquar̃ ꝛ fluviorũ ꝛ aliorũ corporum que mirabiles apparentias siue circa diuinationes p somnia vel alios modos varios qui pertinent ad diuinos. Secundum q̃ suas achatis est cũ venis carneis. Et hoc genus sm Diasc. vitat pericula ꝛ placentiz ꝛ plusores ꝛ facũdũ facit ꝛ viros cõfert. Et hec gemma signat scientiaz fructuosam eor̃ qui venas quidẽ carneas habent.i.necessitates siue infirmitates corporales.sz tamen sm carnem nõ militant q̃n sciant pericula vicior̃ in serenitate ꝛ trãquilitate conscientie p penitentiã vel cautelam vitare deo per opa placere alios facũde ꝛ viriliter dirigere ꝛ bona quecq̃s opera constanter ꝛ viriliter agere. ¶Tertium genus achatis est cum guttis sanguineis varium quod visum fouet.cõtra sitim prodest ꝛ accensio eius odorifera est. Et talis est quorundã scientia deliciosa quã Beatus Augustin⁹ i libro de quãtitate aie vocat misrãdã siue misrabilẽ. Distinguit.n. ibi triplicẽ scientiã scz superfluiosam vtilem ꝛ misrabilem. Et hec vltima est que mirabili sagacitate discernit cibos odore. Vnde scientia siue peritia hec illos cibos ꝛ potus approbat ꝛ cõmendat qui visum refouent colore ꝛ sitim seu famem mulcẽt sapore ꝛ cerebrum siue olfactum recreant odore ꝛ talem scientiam Apo. vocat prudentiam carnis Ro.viij.dicens. Prudẽtia carnis mors est scz animẽ.

¶Capitulum.xxxiij.

Sobrietas potus assimilatur lapidi qui dicitur dionise. q vt dicit Ysido. est niger siue rufus rubeis venis aspersus qui aque mixtus vt vinum fragrat. tamen quod mirum est ebrietati resistit. Et sic p̃z q̃ iste lapis admixtionez aque requirit odorem reddit ꝛ ebrietatem resistit. Quod etiã competit sobrietati. Dec enim in vino potenti aque temperamentum exigit. maxime in eo qui h̃z debile cerebrum. ꝛ etiam in vino religioso in quo

etiam deformior est nota ebrietatis. Et ideo ipsi precipue debent vti temperamẽto vini et in qualitate et quantitate. Unde dicit Benedictus in regula sua. Legimus vinum non esse monachoꝝ: sed quia monachis nostri tẽporis hoc persuaderi non potest saltem sic in hoc consentiamus. vt nõ vsqz ad saturitatem bibant. ¶Item sobrietas odorem honorem non impedit. Est enim sobrietas honorabilis sicut ebrietas vituperabilis. Et ideo sobrietas et abstinentia vini inducitur hic q in gradu bonoris et dignitatis cristũt scz episcopali. j. Thi. iij. Oportet episcopum irreprehensibilẽ esse vnius vxoris virum sobrium prudentẽ cẽ. ¶Item regibus. Prouer. xxxj. Nolite regibus dare vinum. ¶Item sobrietas ebrietatem impedit qz ei contrariatur vt pz ab eis nomibus. Etenim ebrietas dicitur ab e qõ ẽ extra et bria oõ ẽ mẽsura scz qz ebrius bibit extra mensurã debitam sed sobrietas dicit quasi briaz. i. mẽsuram seruãs. Unde Eph. v. Nolite inebriari vino in quo est luxuria.

¶Capitulum. xxxv.

Superbia assimilatur argento viuo. ¶Primo qz argentũ viuum nõ est adhesibile. Est enim argentum viuuz ex substantia aquea subtili terreo mixta mixtione fortiter indissolubili et hoc bz ex magna siccitate terrea nec adheret tangenti sicut illud qõ est liquidum. Similiter homo superbꝰ ex magna siccitate. i. ex magna inconsideratione sue vilitatis nõ considerãs se ẽ̃ terram et cinerem nõ liquescit in supficie plana scz vilium vel minor pssone. nec inheret tãtum tali. Cum enim preferat se ceteris cosibus nõ est cohagualibile. hoc. n. pz optimum ei qz nõ coagulat per se nisi cũz sulphure argentum viuum cũ sulphure ẽ materia omniũ metalloꝝ sicut dicit plo in li. Metheo. Sic homo superbus non est per se coagulabilis coagulo vnitatis. Non. n. diligit vnitatis pacem sed potius discordiaz et diuisionẽ. sicut pz de superbientibus angelis qui se ab angeloꝝ societate diuiserũt propter quod Prouer. xiij. dicit q iter superbos semp sunt iurgia. Si tamẽ superbie squalor cũ sulphure. i. charitatis amore qz sulphur ẽ inflãmabile quod competit charitati et cũ plũbo. i. hũilitate qz plumbum est coloris cinerei et competit humilitati qua quis se in plumbũ. i. in cinerem et in puluerem redigendum cognoscit coagulatur. tunc ẽ homo coagulabilis. i. ad vnitatem reducibilis. ¶Tertio qz argentum viuum nõ est admiscibile. Nam ẽ tanta coherentia eius et fortitudo q nulli rei potest admisceri nisi primitus extinguat. extinguit autez cũ saliua quãdo cũ ea fricatur et mixtume cũ cinis saliue additur et precipue qñ cinis ossis pisicis ꝓdictis associat. Similiter nõ est superbus cõmiscibilis alijs. i. aptus ad cõuiuendum alijs nisi eius primo superbia extinguat ad quam extinguendã valet confricatio saliue. i. redargutio sapiẽtie scz q hõ superbus sapiẽter redarguat et ad sui notitiaz reducat et precipue si addat cinis. i. memoria mortis vel ꝓpric vilitatis sicut dicit ecclia. Memento q cinis es et in cinerẽ reuerteris et precipue ad hoc valet cinis ossis pisicis. i. visio vel consideratio mortis alicuius potentis vel alicuius nobilis viri. ¶Quarto qz argentum viuũ est cito euaporabile cuius fumus multum nocet astantibus eo q paralisim et tremorem inducit relaxando neruos et remollẽdo. Similiter homo superbus cito vaporat per iram et impatientiam cum aliquid fit vel dicitur in eius displicentiam. Unde. ꝓs. Tange montes et fumigabunt. i. superbos et eorum ira quandoqz terret astantes faciẽs eos tremere et stupere. ¶Quinto argentum viuum semper est mobile. immo quasi nunqz quiescit et propterea vocat viuũ sicut Plinius dicit qz a seipso et circulariter mouetur. et eo q humidum

nititur ascendere super terreũ stabile qõ retinet ipm. Similiter hõ superbus leuis et incõstans est et semper inquietus qz appetitus dominãdi semp impellit ipsuz ad ascensum et cõtra repugnantes sibi cõmouetur et inquietatur. ¶Sexto qz argentuz viuum est ad penetrandum subtile. Est. n. argentum viuũ calidũ et humidũ in quarto gradu quos aliqui contrariũ dicant nõ recte. Quia quod sit calidũ probatur per eius effectum. eo q penetrat dissoluit et incidit. Et maxime in vitreis seruatur vasis qz alias materias penetrat et incidit. Sicut ergo argentum viuum penetrat corpora. ita superbie vitium subtiliter intrat corda sicut insidiatoꝝ malignus. Nam bonis spiritualibus insidiatur vt percant. sicut dicit Augu. in regula. ¶Quinto qz argentuz viuum nõ est substabile nec etiam rei ponderose. Tante est enim virtutis q si super scrtariũ argenti viui centum sara superpoõ statim resilit. Sic superbus tante est superbie vt nihil sibi graue sustinere velit. Et ideo statiz resilit et se grauanti resistere nititur vel saltez cũ effugere. ¶Item superbia assimilatur magneti propter tria. ¶Primo qz magnes elevat grauia. Nãm magnes quãtitatis equalis sursum teneatur eleuabit attrabẽdo ferrũ quod erit inferius. Unde dicit Augu. q in quodaz tẽplo simulacrũ erat de ferro ita stãs per scipm suspensum vt in aere pẽdere videretur. et hoc ꝓpter testudinẽ de magnete que ipm circunstabat. Ferrea nãqz simulacra sunt auaroꝝ corda. Nã auaritia sm apostolũ est simulacroꝝ seruitꝰ. Ferrea enim sũt qz grauia et dura. grauia qdem esse oõdunt dũ ima petunt per affectum cupiditatis. sed dura dũ nõ molescunt q aliqui penitentiam vel per affectũ pietatis. Nec ergo simulacra ferrea licz auaricie grauitas deorsũ premat. superbie tamẽ vanitas sursum leuat. ¶Secõdo qz magnes inuoluit cerebrũ qz ñ arsura pulueris eius q quatuor angulos domus aspergat sup carbones, exitẽtibus in domo videt subito domus rucre et cerebri vertigine et cõmotione. Quasi ergo arsura magnetis que est reliquia ignis est cogitatio et existimatio q relinquit ex operibus superbie. Hec eni reliquie per quatuor angulos. i. per quatuor modos super carbones. i. sup ardẽtes appetitus et ambitiones que in eis sunt aspiguntur. Nam sicut dicit Grego. quatuor sunt species qbus arroganttibus omnis tumor superbie demonstratur. Cũ bonuz a semetipsis habere existimãt. Aut si hoc datũ desuper credunt. ꝓ suis se meritis accepisse putãt. Aut certe cũ iactant se habere qõ non habẽt. Aut ceteris despectis singulariter videri appetunt habere qõ habẽt. Sic ergo per hos quatuor ãgulos aspsos in domo mẽtis superbia sensum peruertit et decipit. vt videatur id esse qõ non est. et timeat ne videat esse qõ est. et timeat q nõ est timendum. ¶Tertio qz magnes dissoluit nauigia. Nam ex hoc lapide mõtes in mari sunt qui naues ad se trahunt et dissoluũt et a se amplius separi nõ sinũt. Sic in mari penitentie quam loqz sũt mõtes magnetum. i. tumores et elevationes superbie. qui naues. i. penitentiuz opa quibus ad portũ gratie vel glorie tendant ad se trahunt scz vt non fiant ad delectionem culpe sed ad denunciationem superbie et lucrum laudis humane. eo q ad modum nauis dissipantur et vanitati ac iactantie inseparabiliter sociantur. scz vt nihil tale fiat nisi ad vanitatem et iactantiam.

¶Capitulum. xxxvj.



Temperantia assimilatur stanno. ¶Primo ratione compositionis. Nam stannũ sm Aristo. cõponit ex argẽto viuo bono et sulphure malo. Et h duo nõ iunt dũ mixta sed ranẽ ꝓ prauo ꝓposita pp qõ sm colorẽ imitat argẽtũ sz non eius soliditatẽ. Sicut tẽperantia ꝓponit ex argento viuo bono. i. ex moderatõe et vigore rõnis regulãtis sulphure malo. i. delectatõe

t voluntate carnis. Vnde Tullius dicit in rethorica sua q temperancia est rōnis in libidinē atq in alios nō rectos ipetus firma t moderata cohibitio. Nam tēperāria principaliter pertinet ad ipetus animi in delectationem luxurie t gule. q dr ve lectationes tactus vt ratione regulent: secūdario etiā alias concupiscentias scz in petus siue motus hz moderare. Sed quia rōnis t sensualitatis non sit pfecta cōmixtio qn semper sit ibi aliqua dissensio. iō li cet tēperantia participatione bēat ratiōis sicut stānū colorem argenti. ad perfectam tamē puritatē rationis nō pertingit. sicut nec stannū ad soliditatē t puritatē argenti. Hoc enī reseruat homini in resurrectiōe beata vbi stannū efficiet argentū. i. corpus animale resurget spirituale. q3 erit totaliter subiectū spiritui t erit sensualitas totaliter rationi cōformis. ¶Secūdo ratione fractionis. Vnde dicit Hermes in libro alchimie q stannū omnia metalla t corpora frāgit qbus admixtū fuerit. Et hoc ꝓpter nimiā siccitatē que ductibilē naturaz in eis destruit. Sic tēperantia t abstinentia cōtinuata frāgit superbiā t rebelliōes oēs corpis. Vnde eccla dicit in hymno. Carnis terat tuphiam pot⁹ cibiq; penas. ¶Tertio rōne tēperiei pfectiōis t cōfectionis. Nā ex stanno specula tēperant t cerussa sicut ex plūbo. et eo cōficit vt dicit Ysid. Et qbus signat q tantia corpis valet t adiuuat ad speculationē sapiētie. i. cōtēplationē mētis. t q3 ēt in contēplatiōe t speculatione sapiētie oz bēre quandā sobrietatē temperātie sm illud Apo. Nō plus sapere qz oz. sz sapere ad sobrietatē. ¶Tertio q3 valet ad cōseruationē innocētie t puritatis. qō in cerussa alba significat. ¶Quarto rōne corruptionis. q3 si quis argentum viuū cū stanno miscuerit stridorē eius tollit t albedinē. sed postmodū ad nigredinez ducit t corrūpit. ¶Dorest autez in hoc loco assimilari hypocrisi que licz ex apparentia sanctitatis videat argentea. i. preclara t pura tamē in veritate adhuc viuit in peccato immūdo. Vnde est hypocrita argentū ratione apparentie sed viuū. i. non mortificatū ratione culpe. Hoc igit quod est hypocrisis si misceat stanno scz temperātie siue abstinentie vt scz ex hypocrisi aliquis se tēperet t ieiunet t finaliter tamē denigrat t corrūpit ipsū ieiuniū. i. tollit⁹ ieiunij sanctitatē t meritū. Vnde dr Matei. vj. Cū ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes de qbus postea subdit. Amē dico vobis receperūt mercedez suam. i. pdiderūt. ¶Item tēperantia assimilatur amethisto qō p3 ex colore t ex distinctione t valore. Est enī bonus amethistus duplicis coloris mixtione ornatus. q3 est colore purpureo t violaceo pmixtus quasi rosa nitens t leuiter fūdens qualecūq; flāmas t emittens vt dicit Ysido. Et sic etiā simili modo tēperantia ad hoc vt sit hominib⁹ pficua opz q3 sit duobus coloribus. i. duabus Virtutibus ornata scz charitate q designat in colore purpureo t hūilitate que designatur in colore violaceo. Nā hec Virtus temperantie siue abstinentia sine charitate t humilitate modicū valet q3 corporalis exercitatio ad modicum vtilis est sicut Apo. dicit. Sed charitas ē que facit vt q3 homo sibi per tēperantiam subtrahit alteri largiatur t humilitas facit ne de sua abstinentia vel continentia in superbiā eleuetur. ¶Secūdo p3 hec similitudo ex distinctione. q3 Ysidorus dicit q3 quinq; sint species amethisti quib⁹. s. designant quinq; partes temperantie principales. Quarus prima est circa cibum. i. cibi moderatione scz abstinentia. secūda ē circa potuz scz sobrietas. tertia circa actum verecūdie principaliter circa coitum vt castitas: quarta circa delectationes circūstantes puta que fiunt in obscuris tectibus t amplectibus t hmōi vt pudicicia. quinta āt circa alios motus t corpales actus moderatione facit t vocatur modestia. ¶Tertio ex efficacia t valore q3 Virtus amethisti scz purpurei est omnibus nobilior est efficax ad. v. vt Ysid. dicit. Primo contra ebrietatem t

hoc cōpetit sobrietati q est tpantia spualiter cōtra potū nō quēcunq; sed cuz q3 sua fumositate natus ē caput pturbare sicut vinū t oē qđ inebriat vel inebriare pōt. cuius. s. vsus moderatus multū ꝓfert. t modicus excessus multū ledit q3 ipedit vsum rōnis t ēt excessus cibi. Vñ dr Eccle. xij. q3 sanitas ē aie t corpis cibus sobri⁹ t potus. ¶Secūda Virtus amethisti ē q3 dr facere vigilē. t hoc ꝓpetit abstinētie q dū ei bos subtrahit fumositates capitis t p consequēs somnū minuit t vigilātiā crescere facit. ¶Tertio dr amethistus malā imaginationē seu cogitationē tollere qō siue vere sit siue nō competit tñ tēperātie vere q dū ipudicos fugit tactus t aspect⁹ malas p ꝓsequēs imaginatiōes t cogitatiōes auertit sm illud Job. xxxj. Pepigi fedus cum oculis meis vt nec cogitarē quidē de Virgine. ¶Quarto dr bēre dispositionē amethistus ad bonū intellectū. Et hoc ꝓpetit spualiter sanctitati castitatis ex eo q3 act⁹ venereus t eius dilectio vehemēs in tñ rationē absorbet. q3 ipossibile est aligd intelligere in ipso vt Phi. dicit in. vij. Ethi. t Nycero. etiam dicit q3 illo actu ēt matrimonialiter facto sanctus spiritus nō tangebat corda, ppheraz. Et quo argui pōt q3 castitas multū confert econtrario. ¶Quarto dr amethistus mollis ad sculpendum. Et hoc ꝓpetit modestie que reddit hominem mollē. i. facilē t accōmodum ad oēm pulchrā scripturā. i. ad oēm bonā informationē t cōpositionē seu actionē. Vñ Ambrosius dicit in libro de officijs q3 i modestia cōsistit pulchritudo vtūtū t ornat⁹ ad omnem actionem accōmodus.

¶Capitulum. xxxvij.

Ymens deū assimilat berillo. ¶Primo rōne coloris. q3 licz berillus lapis viridis in viriditate sua smaragdo sit similis. Tamē decē sunt genera eius vt dicit Diasc. t q3 inter berillos q magis pallet melior est. Et q3 homines timore subito pcussi pallescere cōsueuerunt. Iō significatur q3 sicut inter berillos ille ē melior q magis pallet. Sic inter bonos hoies ille ē melior q magis timet deū. Timore filiali q est timor reuerentie. ¶Secūdo rōne vigoris. q3 Virtus berilli ē vt dicat. Diasco. q3 cōtra pericula hostiuz inuictū reddit hominē t cū facit mitem. Sic timor domini erga bonos homines reddit hoiem mitem. Sed cōtra spualeo hostes facit eū inuictū t terribilez. Timor enī sm Brego. sm viaz seculi facit hominē debilē sed sm viā dei facit hoiem fortem. ¶Tertio rōne agritiōis q3 berillus facit bonū ingeniū qō cōperit timor dñi q dicit esse initiū sapiētie. psal. Initiuz sapie est timor dñi. ¶Quarto rōne hūoris q3 berillus sanat oculos hūidos. Humor enī oculos cecās est pen siue peccādi affectus quem timor dñi expellit Eccli. j. Timor dñi expellit pcā. ¶Quinto rōne caloris. q3 berillus manū gestātis exurit si radio solis opponat. Sic timor dñi cū radio solis. i. cū amore christi incalescit. Vñ si sit timor dñi cū amore manū gestātis exurit sic q3 faciet cū feruētissime opari ita vt nihil negligat Eccli. vij. Qui timet deū nihil negligit. ¶Sexto rōne honoris q3 berillus vt dr hoiem magnificat. Quod de timore dñi verius puto qz de berillo: q3 q timet deum alia timēt eum. Eccli. xlv. Magnificauit eū in timore inimicoz tē. ¶Septimo rōne amoris. Maxime. n. berillus diligere t fouere dr copulam cōiugalem. q3 timor dñi necessarius ē coniugatis. Prouer. xxxj. Mulier timēs deū ipsa laudabitur. Tho. vi. Accipies Virginem cū timore dei t amore filiorum magis qz lubidinis ductus.

¶Capitulum. xxxviij.

Tribulatio assimilat plūbo. ¶Primo rōne geniture. q3 aliquādo plūbū siue materia eius gignitur t inuenit cū auro, quādoq; cū argēto. quādoq; per se solū in suo loco, ppio. i. vena. Nā in aurifodinis cū materia auri q

dam lapilli nigri inueniunt qui ab auro p se separatim cōflātur t in plumbū totaliter per se resoluūtur. Et inde est fm Isid. q tāta est pōderositas auri vt plūbi ꝓplūbum No qō est nigrū aut ex sola vena fūdum No qō est nigrū aut ex sola vena fūdum dicitur: aut cū argēto nascit minimeq cōflatur. Et in illa cōflatione ꝓmo procedit flātum: deinde argēteū. tertio No qō remanet ꝓ cōflationē est plūbum nigrū. Tunc aūt sp̄aliter inuenitur plumbū cum auro quādo grauis est tribulatio t portat cum quodā gaudio. Hoc eni facit sola charitas q̄ auro assimilat: cuius ꝓpriū est lenificare cor. Et huius signū est cū ex iniuria quā patit contra inferentē nō irritat nec eū diligē dicit. Et ḃ duo simul iuncta scz iniurie passio t iniuriātis dilectio q̄ sūt in cōiunctiōe auri t plūbi perfectā patiētiam faciūt. Unde ꝓfecta patiētia est q̄ t ipsum amat quē portat. Nā tolerare t odire nō est Xpus mālactodinio. sed velamentum furoris. Unde charitas fm aplm nō solū patiēs est iz etiā benigna. Sed plūbū inuenitur cū argēto qñ ipsa tribulatio portat sapiēter. Nā argēteū claritate sapiētiam signat de qua dr Sapiē. vij. q̄ clara est que numq̄ marcescit sapiētia. Sapiētis eni est cōstanter ferre aduersa t nō deficere animo in eis. Tūc aūt inuenitur plumbū per se solū t in vena sua qñ ipsa totaliter grauis est in peccatore q̄ destitutus est oi bonore vel Xpute: t tūc ipsa tribulatio portat insipiēter t est in vena sua q̄ vena t causa tribulationū cōmuniter est pcñ Ro. ij. Tribulatio t angustia in oēm animā operantis malum. ¶Prima ergo tribulatio ē sanctoz que scz portat letanter. Secunda fuit ꝓbor quor quidā tribulatiōes porta uerunt valde sapiēter. Tertia est peccatoz que portat insipiēter. i. īpaciēter. ¶ Secūdo rōne tincture qñ plumbū aliqñ albescit qñq rubescit qñq nigrescit. Albescit quidē q̄ sicut dicit Dyrceus in libro sedas cōdēsat ipsū. Nū aceū eius penetrat subtilitā t in pulcrem cōuertet t in colorē album ipsū ceruse cōmutabit. sed si super ipsum plumbum acetum fuerit albescit: t tūc acetum destruitur. Tunc aūt super aceū plumbuz effundit quādo grauis tribulatio quā quis patitur ab ipso patienter ꝓ penitentia peccati sui suscipitur t portatur scz vt reputet t accepter se ꝓ peccato suo pati. Nam sicut per plumbū grauis tribulatio sic per aceū fortis t cōpunctiua penitentia designat. Et talis penitentia que tribulationem amplectitur plumbū conuertit in pulcrem. i. ipsaz tribulationē in animē humiliratem. t in albedinem ceruse. i. in purificationem t claritatem conscientie vēl anime claritatem. Sed tunc econtrario super plumbum effunditur acetum quando ipsa penitentia ꝓ tribulatione reputatur sicut est in accidiosis quibus penitentie onus graue. ē t penosum. Unde penitentia videtur eis t penosum. Unde penitentia videtur eis magna tribulatio t tedium. Et ideo tunc virtus aceti destruitur q̄ talis penitentia in angaria portata inutilis efficitur. Tunc aūt plumbū bene rubescit quando igne incenditur. Nam plumbū adustum colorez vermileum t obscurum generat. Tūc autem plumbum aduritur quando patientis cor diuino amore incenditur: t tūc ipz plumbū generat colorem vermileuz t feruorem ignem: q̄ feruentior t inflammatior ex ipa tribulatione efficit: cuius iste feruor propter sensualitatis penam semper aliquid obscuritatis habeat admixtū. Tūc autem nigrescit plumbum quando in sua vena generatur. Nam fm Aristo. in. iiij. Methco. plumbum generatur ex sulphure grosso non depurato sed feculento t argento viuo nō puro. Unde ex immūdicia sulphuris contrahit nigredinem t quandam humiditatez: ex cuius contactu manus tangentis inficitur. Et hec immundicia ad horam per abstersionem aliquantulum a plumbo remoueri potest: sed ex toto remoueri non potest. Quia quācūq̄ plumbum abstergatur vt etiam argentuz esse videatur: naturam tamen cuius quod est plumbum non imutat. ¶Plumbum autem in sua vena est. quando peccator tribulatur ꝓpter sua peccata. Et hoc est ex sulphure feculento. i. ex immundicia peccatorum suorum carnaliū t argento viuo. i. suorum peccatoz spiritualiū: vt superbia * inuidia t vanagloria t hmōi in quib⁹ ipse peccator tribulatus perfistit. tunc plumbū ipz denigrat t inficit: q̄ ipa tribulatō quē omnino ad penitentiam non mutat amplius corrumpit t fedat. q̄ dato q̄ pena occupatus ab actu peccati desistat. tamen tentatione t euasione pene habita statim redit ad pristina t adhuc ad deteriora.

¶Tertio ratione efficacie. Nam plumbū habet primo Xrutem dissolutiuam. Dicit enim Hermes q̄ plumbū in sua ebullitione oīz corpoz solidoz duriciaz soluit etiam adamantis. Sic tribulatio feruens frequēter dura corda emollit etiā magnorum peccatoz. ¶Item habet Xrutem refrigeratiuam. Unde fm Augu. Contra vltionem ignis t apostema calidum miro mō valet. Quasi autem vstura ignis incensa est concupiscentia carnalis t qua si apostema calidum est feruens delectatio carnis cōtra que tribulatio grauis miro modo est efficax t vtilis. Nam malitia vnius hore oblitionē facit luxurie marie: vt dicit: Eccli. ij. ¶Item plumbū hz Xrutem conseruatiuam t purificatiuam. q̄ sicut dicit Hermes plumbum quibus miscetur partes homogenias congregat t etherogenias separat t mundificat. Et hō cum argento ponitur in fornace vt argenti facilius mundificetur. ¶Partes enim argenteas a consumptione preseruat. t sua consumptione argentum purgat. Hoc idem dicit Dyrceus. super illud Jere. vi. Consumptum est plumbū tē. Similiter tribulatio patienter portata animam ad seipsam colligit t congregat mala deside ria ab ea separat ipsamq̄ a malo purgat t in bono conseruat.

¶Capitulum. xxxix.



Virginitas assimilat lapidi illi qui vocat asterites. Hec gemma inclusam in se continens lucem sicut stellam in tuo ambulantem reddit radios candidantes. Similiter Xginitas exterius est candida per carnis incorruptionem lucida per gratie splendorem. Unde intus in mente est vt stella que habet incorruptibilitatē t luminositatē t mobilitatem. Similiter mens interior Xginem debet esse incorruptibilis per virginitatis amorē. i. q̄ virginitas est i carne corrupti bili perpetue incorruptionis meditatio t fulgēs per dei agnitionem t motibus per orationis frequentationē. Adoucitur enim mēo t ascendit per orationem in deū fm Damascenū. Item radios. i. considerationes t contemplationes rationis debet facere candidos. i. mundos. Virginitas eni multū confert ad contēplationis puritatē vel Xgo carne dz hēre interius lumē diuine gre in mente quod reddat eaz vt stellam in se incorruptā per castitatem fulgidam aliq̄s per motz bonitatē t mobilem ad operandū. i. ad bonoz opez studiositatem scz vt ocio non resoluatur.

¶Capitulum. xl.

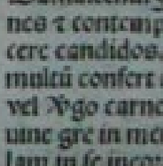

Virtutes sepē assimilantur sepē speciēb⁹ metallicis. Primo eni argēto viuo qō c ele mētū fm plōn sue materia oium metallorum assimilat fidei. q̄ fm Apostolum fides ē substātia. fundamētū oiuz Xrutū q̄ tūc ē vt viuū argētū qñ bonoz opez bz motū. Fides. n. sine opib⁹ mortua ē. ¶Secūdo eri assimilat spes rōne duricie siue soliditatis. Est. n. pp suā duritiā t soliditatē marie durabile. Lapidem. q̄ p decoctiōez educit marie duricie cē. probat. Sz ex hoc iterdū p decoctiōez matri calori ꝓducit. Nā lapis solut⁹ calore i ex vertit vt dr Job. xxvij. Ignis ex cōi frigdo coagulat nec ex ō facili frāgit. Hāc soliditatē facit esse i hoie spes celestiū ꝓmiorū vt tribulatiōb⁹ t ꝓcurionib⁹ imminē frāgat pp

quod dicit. Job.xxxvij.q celi. i. celestium promittere spem certā habētes quasi ere solidissimo diffusi sūt. ¶Tertio charitas assimilat auro q̄ precminet aliis Vtutib⁹ sicut aurū ceteris metallis. Nā inter metalla nihil est pulchrius & preciosius vel in Vtute efficacius auro: sic ēt charitatē prefert Apo. ceteris Vtutibus: q̄ dicit. j. Cor. xiij. Nūc aūt manēt fides spes charitas tria hec maior aūt horuz ē charitas. Etsi tria precminet Vtutib⁹ theologicis multo magis aliis. ¶Quarto argēto solido assimilatur iusticia rōne claritatis. q̄ argētū album est & clarū. est eni post aurū omniū metallorū clarius. Quod bene iustitie cōpetit de qua pba dicit in gnto Etbi. q̄ est preclarissima Vtutū. q̄ neq̄ lucifer: neq̄ hesperus ē ita clarus. ¶Itē argentū q̄uis sit durum ē tamen liquabile & ductibile. Sic ē homo iustus q q̄uis sit rigidus. tamen p correctionē ē flexibilis & ductibilis p compassionē. Nā sm Gregoriū vera iusticia cōpassionē hz falsa No dedignatōnem. ¶Quinto stānō assimilat prudētia q̄ stannū ē iter metalla sepatiuū & discretiuū. Ab auro eni & argento es diuidit & plūbū discernit. Sic eni prudētia hz distinguere vel discernere q̄ sunt magis vel minus bona aut ꝑfectia aut vtilia. ¶Itē prudētie discretio oēs Vtutes alias dirigit & custodit: q̄ ois Vtus sine discretiōe periret sicut ēt stānū alia metalla ab igne defendit. Vnde cū natura eris & ferri sit durissima si tamē absq̄ stanno igni apponātur vrunt & cremant. Vnde si stāno vasa erea supstannant malicia eoz cōpescit & cib⁹ in eis gratiosior efficit. Sic omnia opera efficiuni grata cū sunt prudenter & discrete facta. ¶Sexto ferro assimilat fortitudo. Nam ferrū a feriēdo dr: q̄ sua fortitudine & duritia feriēdo domat oia mere aggreditur & vincit oia genera periculo plūbo. Nam plumbū sm Cōstantinū cū sit humidū & frigidū in secūdo gradu venerem ꝓhibet si plūbi lamina duobus lūbis apponatur. Et iō frater Ambro. de semo de ordine predicatoz singulari gratia ꝑditus apud oēs & ad cuius sanctitatem & merita declaranda multa post mortē eius dūs miracula oūdit: anūctuus fuit posuisse in morte lūbare de plūbo oi eni ingenio vsus ē ad suam ỽginitatem dūo conservandam. Nec suo fraudatus ē voto: q̄ ꝑ ut eius cōfessores testati sūt integraz & illibatam corꝺis ỽginitatem ac ỽginitatem carnis sue omni tpe custodiuit. Quia igit ad tempantiaz ꝓtinet libidinē & venerez ꝓbibere: vñ castitas ē pe tempantie pz q̄ nō incōgrue tēperantia plūbo assimilat. ¶Item sm cūdem. Cōstantinū ictus scorpionum & draconum mitigat. Et sic temperantia carnis etiā demonis tentiones mitigat & eas superare facit.

¶Capitulum.lxj.

¶Xristus assimilat petre sm illud Apo. j. Corinth. x. Petra aūt erat christus. Nam in petris confideraf substantie soliditas: materie puritas. figure diuersitas. Vtutis speciositas & multiplex vtilitas. Que oia competūt rpō q̄ ipse fuit solidus p patientiaz: purus per innocentiaz Vtuosus p efficaciam ꝑpe miraculoz speciosus p apparētiam diuersas figuras habuit diuinaz & humanam Hebre. x. Cum sit splendor glorie & figura substantie eius. ¶Itez multipliciter vtilis per vitaz & doctrinam. Sūt eni petre vtiles in edificijs construendis in plateis sternendis. in pōtibus faciendis. in hostibus expugnandis. in lupis & canibus effugandis. ꝑ infirmitatib⁹ varijs sanandis. p turribus regis ampliandis. p castris & ciuitatibus muniendis. p hostibus feriendis & se defendendis. Que oia rpō fecit. Ipse eni in mundū veniens spūalis ecclesie edificiū cōstruxit: cuius ipsemet angularis lapis & fundamentū fuit. Ipse etiam plateas. i. latitudines populoz vel humiles & planas mentes fideliū diuersis lapidibus ideſt donis vel virtutibus strauit. Ipse quoq̄ pontem penitentie ad flumē peccati pertranscundum fecit. Ipse hostes spirituales pro nobis expugnauit. Ipse lupos ideſt hereticos & canes ideſt persecutores effugauit. Ipse autem infirmitates varias tam carnales q̄ spirituales sanauit. Ipse turres regis ideſt potentias bene regentium ampliauit. Ipse etiam ciuitates & castra ideſt fidelium habitacula angelorum sez custodia muniuit. Ipse etiam a demonibus & quibuslibet tentationib⁹ nos protegit & defendit. ¶Christus etiam assimilatur chrysolito qui est lapis egyptiacus vt aurum lucens sicut ignis scintillans. & mari similis ad virorem declinās. Ita dominus noster Jesus christus fuit sicut aurum lucens per sapientie splendorem. scintillans per doctrine feruorez. mari similis per passionis dolorem. ad virorem incorruptionis tendens per carnis resurrectionem. Itez dicit Diasco. q̄ chrysolitus in auro positus & in sinistro lacerto portatus terrere & fugare demones dicitur. & contra timores nocturnos tuat. & melancoliam euacuat. Quc siue vera sint siue non tamen per similitudinem verissime christo competunt. Qui tunc ponitur in auro quando preiunctis diligitur quia sicut aurum ꝓcedit omnia metalla ita amor christi debz excedere omnes alios amores. Sed tūc in sinistro lacerto portatur quando aduersitas & tribulatio p copatienter sustinetur. Vel quando in tribulatione eius exemplaz pre oculis habetur vel ipsius auxilium inuocatur. Ipse enim deuote inuocatus fugat demones ideſt tētationes manifestas & timores nocturnos ideſt tentationes occultas que magis sūt timende. & euacuat melancoliam. ideſt tristitias & accidias sez consolationes inundando. ¶Ipse enim electos suos ꝺ refouet per gratie consolationem. sed in futuro replebit eos perfecta consolatione eterne glorie. In qua ipse cum patre & sancto spiritu viuit & regnat deus & nunc & semper in secula seculorum. Amen.

¶Explicit liber secundus de similitudinibus rerum.

¶Incipit prologus libri tertij.

Videte ficulneaz & omnes arbores cum producunt iam ex se fructum scitis quō prope ē estas ita & vos cum videritis. hec fieri scitote quō prope ē regnum dei Luce.xxj. Verbum eterni pris & dei vnigenitus filius nostre perditioi cōpatiens & prouidens saluti sicut nobis similis fieri voluit in natura q:.s. exinanivit semetipsum formam serui accipiens i similitudinem hominum factus & habitu inuentus vt homo.ita etiam nobis se cōformauit in doctrina. Nam sicut verbuz caro factum est.& verus homo est.sic hominum doctor effectus est.& modo humano nos docuit. Naturalis nāqz modus ē hominum.quorum intellectiua cognitio a sensu sumit initium ex sensibus intelligibilia capere.& per visibilium similitudines corporum etiam in inuisibilium & spiritualium notitiam deuenire. Quem modum factor hominuz vt homines instrueret tenens cum nos de spūalibus docere voluit.frequentissime de corporalibus rebus tam naturalibus q̄ politicis methaphoras introduxit. sicut in euangelijs patet. Has autem similitudines rerum christ⁹ tanto moderamine tradidit vt in eis non tantū rudes facillime informaret.sz & quorūcūqz erecta ingenia subtiliter exerceret. Quapropter in verbis propositis plārum seu arborum exemplum introduxit ad regni dei tempora designanda. ¶Videte inquit ficulneā & omnes arbores ⁊c. Vbi non ociose dominus inter omnes genaliter arbores de ficulnea solum curauit facere mentionem vtpote de cuius singulariter solijs legūtur primi nostri parentes post transgressionem precepti nuditatis sue ignominiaz contexisse. Nā Benes.iij.dicitur. Aperti sunt oculi amboruz sez Ade & Eue.Lūqz cognouissent se esse nudos consuerunt folia ficus & fecerunt sibi perizomata. Vult ergo nō incongrue dominus.q: sicut ficulnea in mundi principio humane transgressionis primum extitit tegumentum ita quoqz in mundi termino fiat vicine humāe reformationis iudicium. Cum producunt inquit ex se fructum scitis quoniam prope est estas. Vbi nota q: non incongrue dominus per fructificationem cōmuniter arborum que tē pore fit estatis regni dei & iudicij,vltimi p̄ sentiam designauit. Quia cum illud iudicium venerit bonitas dei apparebit in sanctis. Nam virtus radicum in hyeme non videtur.q: ramos vacuos foliis & fructibus dimittit.que tamen in estate apparet cum eisdem videlicet arboreos fructibus & frondibus replet. Similiter in communi iudicio bonitas virtutis dei in sanctis apparebit.cum eos omni infirmitate & penuria depositā decorabit. Ita inqz cū vos videritis hec fieri scitote quoniam prope est regnum eloruz. Regnum vtiqz de quo dicet. Venite benedicti patris mei p̄cipite regnum ⁊c.Math.xxv. Hoc quippe regnum in quo conformabit saluator corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue.ita vt regnum dei ēt intra nos sit. Sed q: nos generaliter dominus ad omnes arboreos considerādas inducit. Videte inquit non solum ficulneam sed & omneo arboreos ⁊c. vt hanc ipsius doctrinam meliuo nos implere possimus. In hoc tertio huius operis libro explctis mineralibus ō plantis & arboribus ac de ipsarum partibus & varijs proprietatibus carūdem introducemus exempla quibus non de vltimis temporibus tantū vt introducit in verbi p̄fati dñi istruamur sz i nris magi actib⁹ & moribꝰ dirigamur.

¶Explicit prologus libri tertij.

¶Capitulum primum.

Parasio Arborum.

Abdicatio temporaliuz assimilatur putatiōi arboruz. ¶Primo quia putatio arboꝛis facit arborem magis crescere. Videmus enim q: arboꝛ amputatis inferioribus ramis circumstantibus eam magis crescit in directum superius: q: humoꝛ q tendebat ad ramoꝛum nutrimentum totus conuertitur in arboꝛis augmentum. Sic etiam simili modo amputatio temporalibus curis per assumptionem videlz voluntarie paupertatis dum totus animus ad spūalia trahit̄ miro modo in spirituali gratia proficit & augetur. Vñ Benes.xlj.dicitur. Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. ¶Secundo putatio arboris facit eam magis virescere. Videmus enim q: arboꝛes interdum dum multum veterascunt efficiuntur aride & suam viriditatem amittunt ex eo q: postq̄ planta senuit decrescit cortex eius.& ex frigiditate claudunt pori radicis eius.ita q humoꝛem qui plantam nutrit ingredi p̄hibet & sic ipsa arboꝛ arescit.sed si tunc proscinduntur & putantur rami arefacti superius.& scindatur radix inferius.multo firmius trahit succum per lignum radicis.& non per corticez. & sic incepit emittere suculos & ramos virentes. Sic etiam simili modo sollicitudo & occupatio temporaliū velut quoddam anime senium corticez arboris ideſt exercitium exterius exercitat quis in spūalibus quanto plus occupatur in temporalibus. ¶Item radicem cordis infrigidat. & poros eius ideſt affectus claudit. Quia quanto plus cure temporalium crescunt tanto spiritualeo affectiones in mente frigescunt & deficiunt. Est ergo necessaria vt arboꝛ reuiuiscat amputatio ramoꝛum ideſt abdicatio temporalium occupationum. Et postq̄ radix cordis cultello compunctionis se deo multo fuerit̄ ideſt cōsiderationibus & affectionibus deuotis aperuerit .fiet nouo pullulatio gratie.& apparebit noua viriditas. i.noua conuersatio plante.hoc est spūalis persone Et de hac renouatione viriditatis loquitur Apost ad Ephesi.iiij.dicens Renouamini spiritu mentis vestre & induite nouum hominem ⁊c ¶Tertio q: putatio arboris facit eam magis fructescere et eo q: per putationez purgatur a superfluo humore aquoso.qui impedit humoreꝫ vnctuosum et quo fructus producuntur. Nā humoꝛ vnctuosus est materia fructū et qua producuntur fructus.sicut humoꝛ aquos⁹ est materia foliorum. Vnde Johānis de cimoquinto, dicitur. Omnem palmitem qui fert fructum purgabit eum vt fructum plus afferat. Ita etiam similiter amputatio & abdicatio temporalib⁹ curis humoꝛ aquosus deficit.ideſt mundanus amoꝛ. q est materia foliorum ideſt vanitatum & leuitatum.& humoꝛ vnctuosus ideſt amoꝛ gratuitus & spūalis proficit qui fructus bonorum operum facit abūdare Lo.j. Ambuletis digne deo per omnia placentes et omni opere bono fructificantes & crescentes in scientia dei.

¶Capitulum.ij.

Hoc malogranatum

Aiceri a mundo recolligitur a deo. Cuius exemplum apparet in balaustia que est floꝛ malogranate.que dum cadit ab arboꝛe siue ramo recolligitur a medico. Est cuiz hic floꝛ frigidus & siccus & habet virtutem restringendi & desiccandi humoꝛem. Vnde valet cōtra dissenteriam & sanguinem fluū ventris.vomitum etiam colericum stringit.si coctus in aceto super furculam pectoris apponatur. Illi aūt quasi de arboꝛe cadūt qui de mundo despiciuntur & abiciunt.sicut paupes q fūt frigidi ab actu auaricie.& pūcētes q fūt sicci ab būoꝛe & fluxu luxurie.& miteo q restrigūt vomitū colēt.i.peniā ire. Nam paupes despiciuntur ab auaris tanq̄ homines inutiles. continentes despiciuntur a carnalibus tanq̄ homines

steriles ⁊ aggrestes. Mites ⁊o despiciun
tur a superbis tanq̃ homines pusillanimes. Sed hi tales eiciantur ab arbore .i.
a mundo tanq̃ inutiles tamen recolligũtur a medico. i. a xp̃o tãq̃ pocciosissimi flores. Vnde Apostolus dicit. j. Cori. j. Que
stulta sunt mundi elegit deus vt confundat sapientes: ⁊ infirma mundi elegit deꝰ
vt confundat fortia. ⁊ ignobilia mũdi ⁊ cõtemptibilia elegit deus ⁊ ea que non sunt
vt ea q̃ sunt destrueret. vt nõ glorietur omnis caro in conspectu eius. Vnde patz q̃
hec abiectio mũdi bona est propter qõ dicebat. p̃o. Elegi abiectus esse in domo dei
mei q̃ habitare in tabernaculis peccatoꝝ

¶Capitulum. iij.

ABstinẽtia assimilatur arbori que dr̃ agnus castus. Que scz est arbor calida ⁊
sicca. vnde flos eius siue semen poros corporis aperiendo. spũs cuaporãdo: humiditatem naturalem cõsumendo castitatem inducit. Et ideo flos
eius maxime agnus castus dr̃. q̃ suo odore ⁊ vsu: vt dicit Diasco. homines castos
reddit. Similiter etiam abstinentia ⁊ afflictio carnis certum est q̃ castitatem inducit ⁊ etiam custodit. tum q̃ vigorem carnis
minuit. tum q̃ materiam luxurie scz humorem seminalem qui ex cibo causatur
subtrahit. Nota ergo q̃ agnus castꝰ tria
facit fine quibus abstinentia parum valz.
¶ Primum est q̃ poros aperit. quasi aũt
pori anime sunt sensus corporis qui ad spiritualia ⁊ vtilia debent aperiri. scz oculi ad
videndum vtilia. ad plorandum peccata. ⁊
ad legendum spũalia documenta. Item
nares ad attrahendum odores. idest bonorum exempla ⁊ os ad confitendum peccata. ⁊ ad instruendum proximum ad laudandum deum. ad percipiendum cibuz sacramentalem. ¶ Secunduz est q̃ agnꝰ castus spũs cuaporando educit. Sic similiter ab anima ieiunantis cuaporari spiritꝰ
debent hoc est progredi spũales meditatiões: spũales affectiones. ⁊ spũales oratiões. ¶ Tertio rõne minutionis. q̃ agnus
castus humorem nutrimentalem minuit
siue consumit. Hic est humor cibalis ex
quo luxurie materia fluit quem dum abstinens subtrahendo minuit luxurie flutũ
consumit. propter quod dicit Hieron⁹. q̃
sine cerere ⁊ bacchо. idest sine cibo ⁊ potu
friget venꝰ. Et redditur homo ita per abstinentiam corpore castus ⁊ spũ mansuetus vt recte agnus castus dicatur. ¶ Itez
abstinentia a delicijs corporalibus preseruat spũm a viciorum passionibus. Cuius
exemplum apparet in pino. Nam pinus
diu durat si a suis corticibus fuerit spoliata. eo q̃ inter lignũ ⁊ corticem vermes fiũt
qui lignum corrodunt. Quasi eni exteriores cortices arboris sunt exteriores delicie
carnis. ex quibus inter carnem ⁊ spũm. i.
in sensualitate vermes idest carnaliuz desideriorum passiones generantur quibus
spũs vehementer corroditur idẽ molestatur ⁊ dissipatur. Sed corticibus idest deliçijs amoꝝ hmõi vermes idest carnis passiones pereunt ⁊ cessant. ⁊ tunc spũs quasi
liber a carnis corruptela incorruptibilio cõseruaf Apls ad Colocẽ. iiii. Expoliantes
veterem hominem cũ actibus suis.

¶Capitulum. iiij.

ADuersitas mundi plerunq̃ hominem ad seipsum reducit. sicut prosperitas ecõuerso educit hominem a seipso.
Cuius exẽpluz apparet i floribus qui frigore noctis contrahũtur ⁊ calore diei foras euocantur. Quasi enim frigus noctis est rigor aduersitatis. hic floẽ
contrahit dum hominem tangit. ad seipz
redire scz recognoscere cogit. Sed quasi
diei calor est prosperitas fauoris. qua duz
bono inaniter extollitur extra scipsuz vagatur. Item aduersitas seculi sicut homini habenti gratiam dei prodest. sic non
cam habenti nocet. Cuius exemplum apparet in piro. quia pirum post cibum comestum prodest ex eo q̃ laxatiuum est.

Nam comprimit cibaria ad locum decoctionis ⁊ neruos orificij stomachi confortat. Sed ante prandium sumptum constipat. Et si quis multa ⁊ sepe ex eis comedat, vermes in ventre generant. ⁊ colicam
passionem duram ⁊ incurabilem prouocant. Cibus autem ⁊ nutrimentum anime est gratia dei. Nam sicut dicit philosophus ex eisdem nutrimur ex quibus sumus ⁊c. Sumus enim spiritualiter p gratiam dei. Sm illud Apostoli. j. Corin. quinto decimo. Gratia dei sum id quod sum. ergo ex gr̃a dei nutrimur. Si quis ergo ex hoc cibo siue nutrimento refect⁹ sit
scz q̃ gratiam dei habeat in se viliter pirum sumit. q̃ non obest sed prodest si tribulationem incurrit. Quia licet tribulatio
grauis sit ad portandum. tamen larat id
est purgat peccatum ⁊ confortat etiam animam ac roborat in bonum. Nam virtus
in infirmitate perficitur. sicut Apostolus
dicit. ij. Corinthi. xij. Sed si quis esset ab
hoc nutrimento. vacuus ⁊ ieiunus. scz gratiam non habens. tunc ei tribulatio nocet
ex eo q̃ generat ei plerũq̃ aũt conspirationem idest duriciam mentis ⁊ desperationem. aut vermem idest impatientie ingerationem. aut colicam idest implacabilem
iracundie passionem.

¶Capitulum. v.

ADoritis diuini ignis conseruatur in asperitate carnis ⁊ i humilitate mẽtis. cuius exemplum apparet
in iunipero que est arbor
aspera ⁊ aculeata habens
folia signans asperitatem
penitentie. Iuniperus etiam ignem conseruat: quia si accenditur vix extinguitur. in tantum vt si prune eius sub cineribus
operiantur vsq̃ ad annum vt dicitur minime extinguantur. vt dicit Ysido. In asperitate ergo iuniperi accipe asperitatem
carnis. in cineribus vero eiusdem intellige humilitatem mentis. in quibus diutius perseuerat diuini feruoris amoris. Item
amoꝝ charitatis etiam mala conuertit in
bona. Nam sicut dicit Apostolus Roma. octauo. Diligentibus deuz omnia cooperantur in bonum. Huius exemplum
apparet in piro. quia pira immatura que
sunt pontica ⁊ dura ⁊ grossa ⁊ ad esus mala per decoctionem ignis efficiuntur bona. Sic per decoctionem ⁊ vigorem ignis
charitatis etiam magne ⁊ grosse aduersitates cedunt homini in bonum. Patz animе per patientiam quam charitas generat. Nam pariens est charitas sicut dicit
Apostolus. j. Corinth. xij. ¶ Item amor caritatis assimilatur zinziberi quod radix ẽ
herbe calidum ⁊ humidum. ⁊ valet contra
frigidas causas pectoris ⁊ pulmonis. stomachi dolorem ⁊ intestinorum mitigat.
ventositates extenuat. Quanto autem est
albius ⁊ recentius tanto acutius ⁊ melius. Sicut zinziber igitur radix est herbe. sic
charitas est radix iusticie ⁊ sanitatis animе Ephe. tertio. In charitate radicati et
fundati. Ipsa etiam cum sit ignis spũalis
est calida quia facit mentem feruere. ⁊ nihilominus est humida faciens lachrymas
fundere. p̃o. Transiuimus per ignem ⁊ aquam ⁊ eduxisti in refrigerium. Ignis est
charitatis feruor. aqua lachrymarum humor. Et quibus duobus in anima refrigerium magnum relinquitur. Hec est que
repellit frigus accidie causantis in pectore. idest in intellectu frigidas cogitatiões.
⁊ in pulmone. idest in voluntate frigidas
affectiones. Hec est etiaz que mitigat dolores interiores impatientie vel ire. ⁊ extenuat ventositates ⁊ inflationes vane glorie ⁊ superbie. j. Corinth. octauo. Sapientia inflat. charitas edificat. Similiter est
amor dei etiam tãto melior ⁊ acutior quanto albior. idest mundior ⁊ recentior. idest
feruentior ne scz vetustate tepescat. ¶ Itez
charitatis amor assimilatur petroselino.
¶ Primo propter originem q̃ maxime
in petris ⁊ in locis petrosis oritur. ⁊ propterea dicitur petroselinum. Loca autem petrosa sunt corda imitatorum xp̃i.

De quo dicit Apostolus.j.Corin.x.q̄ petra erat xp̄s. Et in talibus inuenitur ver⁹ charitatis amor. Vnde ipse dicit. Hoc ē preceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. ¶Secundo propter odoreꝫ fetidum. Nam petroselinum est odoriferum. q̄ sc̄z amatores dei etiam proximos p̄ bonorum operum recreant odorem. sic Apostolus dicit.ij.Corin.ij. Christi bon⁹ odor sumus. ¶Tertio propter calorem. q̄ petroselinum est herba calida t ficca. diuretica t apertiua diuisiua t consūptiua. stomachi confortatiua. t appetitus excitatiua. Similiter charitatis amor mentem calefaciendo t inflāmando habet virtutez apertiuam. q̄ cor deo aperit. t diuisiuam q̄ a mundo per contemptū diuidit. Item consumptiuam q̄ humorem. i. amorem peccati consumit. Item confortatiuam. q̄ cōfortat ad bene operandum. t appetitus excitat ad celestia appetendum.

¶Capitulum.vj.

AVaricia assimilat̄ cepe. ¶Primo propter cōplexionis frigiditatē q̄ cepe fm̄ Diasc. est frigide t vilcose nature marime q̄ō est oblongū t illud q̄ō est rufuz. t illud quod est crudū. Sic̄ auaritia t inordinatus amor t̄alium aiam infrigidat calorem charitatis excludendo. Item inissicat cā fortiter capiēdo t tenendo. t p̄cipue si sit oblonga. i. diuturna sc̄z in homine inueterata. q̄ tūc semp̄ crescit. Item si rufa. idest inflāmata et paupertatis necessitate. Jt̄ si cruda. i. non cocta tribulatiōis igne. que aliq̄n purgat aiam vel saltem minuit amorem mūdi. ¶Scōo propter nutrimēti modicitatē. q̄ cepe crudū modicū imo nullū quasi nutrimentum corpi tribuit vt dicunt Diasc. Similiter accumulatio auri modicum nutrimētū frequenter cōfert etiam cine auari corpori. q̄ multi propter auariciam etiam fm̄ corpus miserē t tenuiter viuunt. sed animē penitus nullum q̄ viliter p̄o anima sua auarus sua bona non tribuit. ¶Tertio propter nocumēti multiplicitatem. Nā cepe crudū t comestū colericos offendit. q̄ videlz auaricia irā ad quam colera inclinat incēdit. Item hmōi cepe inflationem gignit. q̄ diuitiarū abūdantia quam auaricia colligit inflationez superbie inducit. Jt̄ acumine suo caput p cutit t nimis comestū insaniā facit t terribilia somnia oñdit. Sic nimia p̄sumptiua diuitiaꝝ quā auari habent facit eos insatuari. Item ad litteram habent quādoq̄ auari somnia terribilia somniantes latrones t predones. vel q̄ post somnum mortis faciliter cor diuitie tanq̄ vana somnia euanescunt Job.xxvij. Diues cuz dormierit nihil secum affert. aperiet oculos suos t nihil inueniet. Item suo odore facit lachrymari. Quia frequenter auaricia est causa fletus t doloris. q̄ quando auarus perdit que diligit cruciatu suo t dolore cogitur lachrymari. ¶Item auaricia assimulatur iusquiamo que est herba venenosa t mortifera. propter quod dr̄ insania. Et hec vt dicit Diasc. hz virtutem constrigendi t somnum prouocandi. Similiter auaricia veneno cupiditatis extinguit vitalem calorem charitatis. t ita est causa mortis spūalis. j. Joan.ij. Si quis diligit mundū non est charitas patris in eo. Jt̄ mundus non est charitas patris in eo. Jt̄ constringit cor auari ad non subueniendū pauperi. t bursam ad non reserendum. Hec etiam est que causat circa spūalia pigricie t negligentie somnum p̄fundum. Dormierunt somnum suum t̄c.

¶Capitulum.vij.

BOnus homo assimilatur arbori bone. Bona enim arbor illa iudicatur in q̄ ē fructuū maturitas fructuum pluralitas. t fructuū suauitas. Et hec tria tangunt Matth.vij. Bona arbor fructus bonos facit. In eo q̄ dicit facit fructū tangit fructuū maturitas. Sed in eo q̄ dicit fructus in plurali tanguntur fructuū copiositas. In eo q̄ dicit bonos itel ligitur fructuū suauitas. Quedā ergo arbores sunt ex quibus nullus nascitur fructus p̄pter defectum humoris. t sūt homines otiosi t inertes. qui propter defectū amoris nihil boni operantur. Vnde arbores huiusmodi ne otiose terram occupent excidentur t in ignē mittentur. Quedam vō faciunt fructum sed paucum. qō est p̄pter paucitatē humoris t caloris. Et tales sunt in quib⁹ ē modicus humor cōpūctionis. t modicus calor dilectiōis inuenit̄ sine frequētia bone operatiōis. Sūt etiā quatuor cause alie quare sc̄z arbores aliq̄ sunt fructū modicū facientes. ¶Prima ē q̄n̄ sunt nimis frēdose q̄ humor q̄ deberet trāsire ad fructus cōuertitur ad folia. Et tales sūt qui delectant̄ in folijs verborū. Vnde assimilantur ficulnee cui dns maledixit Matth.xj. ¶Scōa cā est quando nimis sūt p̄cre. Humor enim a radice ascendēs p̄ arboris altitudinem t latitudinē late se diffundit t ad ramos transiens paulatim euanescit. Magni enī. viri t plāti aliq̄n sunt infructuosi. q̄ ea que deberent dare paupibus erpēdūt in suis vanitatib⁹ Ambros⁹. dicit. Dum se sociat auribus t pecus pecoribus. pisces piscibus. solus tu bō cōsortem excludis. feras icludis. parietē vestis auro. t pauperem nudas vestimento. panem petit paup t non accipit. equus tu⁹ aurū sub dentibus mandit.

¶Tertia cā ē quando sūt nimis vetuste. q̄ tūc vt dictū ē supra caplo. i. radix induratur t frigiditate constringunt̄ pori radicis ita q̄ humor ingredi non p̄t quo planta nutriatur t fructificet. Sed si p̄ foretur radix aut scindatur t illi scissure imittat̄ lapis tunc trahit succus per lignū radicis t purificat̄ t fertilior efficitur. sicut dicit p̄bs de amigdalo antiqua si p̄foret radix ei⁹. Dñ igitur aliquis ē vetulus in peccato tria foramia siue scissuras in corde suo op̄z facere primū per dolorē cōtritionis. scōm per pudorē p̄fessionis tertiū per laborē satisfactionis. ¶Quarta cā est quando arbor nō amputat̄. q̄ tūc humor qui ouerterēt i fructū conuertit̄ in ramusculos superfluos t inutiles. Vnde arbor melius fructificat si homo ab eo superflua removeat eo q̄ humor qui trāsit in nutrimētū superfluoz illis remotis transit in fructum Joā.xv. Omnem qui facit fructū purgabit cū vt fructū plus afferat. Et ideo purgationi plantaꝝ in vere ē insistendum. Similiter si hō resecat a se superfluitates cibi potus t somni t aliorum hmōi efficit aptus ad magis abundandū in spūalibus fructibus t pie operibus. Et nota q̄ rami arborum quanto plus sunt onusti fructibus tanto magis inclinant. q̄ sancti viri quanto plus abūdāt bonis operibus tanto magis humiliant. ¶Quedam aūt arbores sunt que licz fructū⁹ multos habeāt. nō tñ faciūt eos malos Matth.vij. Mala arbor fructus bonos facit. Quandoq̄ tamen contingit q̄ arbor mala a sua malicia trāsmutatur in arborem bonam. t q̄ bonos fructus producens efficitur. Sed ad hanc transmutationez arboris sunt quatuor necessaria.

¶Primo labor. Nam sicut Aristotelis dicit. Arbores silvestres per debitam culturam efficiuntur ortenses t ponit exemplum de amigdalo. que si est amara p̄ culturam efficitur dulcis. Sic homo debet cor suum colere t purgare t tunc bonos fructus faciet. ¶Secundo necessarius est locus. Dicit enim p̄bs q̄ quedam plante in vno loco faciunt fructum pernicios̄um que transplantate faciunt fructum bonū. Et ponit exemplum de iusquiamo q̄ q̄ō in persia est natum translatum in egyptū est pernicios̄um. sed in birtin translatū fit comestibile t bonum. Sic̄ animus hominis per translationem p̄ie de malo statu in bonū conuertit. Vnde in egypto. i tenebris peccati positus ē pernicios⁹ t malus. sed in birtin. i. in pace milicie t ofic̄ie per p̄iam transplantatus efficitur bonus t salutifer⁹. Nota tñ q̄ p̄cōr si p̄dest trāsmutatio loci sine mutatiōe ai. Nam sicut

dicit Bernar. Nec lucifero profuit loco eclinec ade locus paradisi nec ioth locus montis excelsi nec filio israel locus deserti. Unde interrogatus Socrates a quodam cur locorum mutatio nihil prodesset ad mutationem viciorum? Respōdit. Nō est mirum si mutando locum non mutas vicium. quia circumfers semper teipsum. ¶Tertio necessarium est tempus. Dicit enim Aristotelesq plurese plante plantā tur in vere. in autumno pauce. pauciores in hyeme. paucissime in estate. Plantatio ergo spūalis conuenientius fit in vere. idest in tempore inuentutis q̄ in autumno mature etatis. vel in hyeme senectutis vel in estate. idest in feruore male consuetudinis vbi totus humor deuotiōis et gratie deficatur. ¶Quarto necessarius est surculus qui trunco insertus totam ei⁹ virtutem trahit ad suam qualitatem. Et significat verbum dei quod animam sic imutat q̄ quę primo faciebat fructus amaros et noxios postea facit fructus dulces et salutiferos Jac. primo. In māsuetudine suscipite insitum verbum quod potest saluare animas vestras. ¶Item nota q̄ bonus homo malo associatus nonnunq̄ ei⁹ maliciam impedit aut tollit. Cuius exemplum apparet in pirio. q̄ hoc habent pira propriam maxime siluestria. q̄ cuz fungio mala accepta omnem ab eis auferunt lesionem. paluis etiam piri siluestris bibit⁹ vaices similiter contra fungos. Quid autem per siluestre pirum nisi hominem intelligimus bonum a malorum hominum quidem consortio et contagio semotum et orationum solitudini deditum vel in sepe penitentie positum? Huius tamen societas et penitentia fungi maliciam. idest hominis mali nequitiam suis plerunq̄ aut exemplis aut monitis vel meritis impedit vel tollit. cuius etiam puluis idest humilitas visa. vel puluis idest mors eius corpus incinerans et animam glorificans etiaz quandoq̄ maliciam peccatorum inumutat. Nā etiam post mortem sancti nonnunq̄ peccatores conuertunt et euellunt. ¶Item nota q̄ bonus homo assimilatur croco. In quo primo possumus notare bonitatis indicium. Quia crocum est optimum quod est recens. odoris boni: longum: purum: album: integrum in spiramine bonum. et si tangitur tingit manum: et leuiter est acutum. Similiter ille est inter bonos et sanctos viros optimus qui est recens et feruens in opere odoriferus idest redolens i hominum opinione. Item longus idest perseuerans in bona conuersatione. albus id est purus in intentione integer. idest castus sine carnis corruptione. et bonus in spiramine idest in conuersatione siue exhortatione. colorativus manus tangentis idest impressiuus sue virtutis in sui adhesione. Ille enim manum tangentis se suo colore tingit qui sibi adherentem ad imitationem suorum operum vel suarum virtutū trahit vel ille manum tangentis se suo colore tingit qui se ledenti beneficium porrigit quod pertinet ad viros perfectos.

¶Item qui est acutus leniter in aliorum correctione siue increpatione. Debet enim esse acutus in pungendo sed leuis in percutiendo. Est enim necessarium in correptione delinquentis acumen seueritatis cum dulcore lenitatis. Secundo notamus in croco natiuitatis locum. Nam sicut dicit. Diasc. Orientalis melior est q̄ occidētalis. q̄ scilicet contemplatiuus melior est q̄ actiuus et eo q̄ contemplatiuus est calore solis. i. amore christi magis calefactus. et splendore. i. sapientia eius magis illustratus sicut paro orientalis excedit in calore et splendore. ¶Tertio notamus in croco floritatis aspectū. producit enim crocum florem caput habentem ad viole modum et in medio tres ramulos. Quasi autem flos croci est conuersatio viri boni que debet esse purpurea per charitatem. violacea per humilitatem. et triplicata per fructificationem scilicet vt fructificet deo sibi et proximo. Vel sicut dicit Bern. vt viuat humiliter deo. ordinate sibi. et socialiter proximo. ¶Quarto notamus in croco complexionis temperamentum. est enim calidum et siccum in primo gradu et in suis qualitatibus temperatū. Sic etiam bonus homo et prudens et in caliditate. i. spirituali feruore et in siccitate. i. in abstinentie extenuatione temperatus est secundum debitum gradum. i. discretionis modum. ¶Quinto notamus in croco vtilitatis effectum. Nam crocum multum est confortatiuū et valet contra debilitatem stomachi et contra cordis defectū. q̄ boni multum alios confortant. debiles. i. tepidos. et corde deficientes. i. pusillanimes vigorando suis consiliis exhortationibus et exemplis

¶Capitulum. viij.

Differēa

Boni a malis vel etiā iter se inuicem differunt moraliter sicut differunt inter se plante naturaliter. Differunt enim plante vel arbores a se inuicem. Primo in seminibus. q̄ quedam earum ex semine bono generātur quedam vero ex malo. Et dicit Albuīn. q̄ ex malo semine non proueniunt de facili bone plante. nec ex bono de facili male. q̄uis in animalibus et potissime in hominibus sepe videatur contrarium. Cuius ratio est vt idem dicit. q̄ planta est terre affixa. propter quod vniforme a terra recipit nutrimentum animalia vero non sic. unum propter varietatem complexionis. tum propter volubilitatem voluntatis. similiter ergo inter homines illi homines ex malo semine nascuntur qui malorum exempla imitant. Sed qui bonorum imitantur vestigia illi ex bono semine oriuntur. Malum enim semen est semen vitiorum quod seminauit diabolus. Nam superbiam seminauit in adam. inuidiam in cayn. incontinentiā in lamec. gulam in esau. Auariciam in balaam iram in saul accidiam in achitofel. Unde qui in huiusmodi vicijs illos imitantur bi sunt qui ex malo semine nascūt. Unde dicitur in epistola iude. De filiis q in viam Cayn abierunt. et errore balaam seduci sunt. Bonum autem semē est q̄s seminauit christus scilicet humiliatem in matre. fidem in centurione. abstinentiam in Johanne baptista. continentiam virginitatis in Joanne euangelista et sic de aliis virtutibus. in quibus qui eos imitantur ex optimo semine nascuntur. Nota tamen q̄ arbor siue planta ex malo semine nata bona effici potest auxilio culture. Unde dicit Arist. in libro de vegetabilibus et plantis. q̄ si scindatur radix arboris et illi scissure imitatur lapis secūda fiet si erat sterilis. Cuius ratio est secundum albumasar q̄ per scissuram fit grossi et noxij humoris euaporatio calorisaeris circumstantis attractio cuius virtute fit illius mali humoris consumptio et quedam plante innouatio. Ipse etiam Pbe. dicit malogranata stercore porcino fimata et aqua dulci rigata melioratur. Sicut ergo de malitia mutatur in bonitatem auxilio culture. ita malus homo efficitur bonus auxilio penitentie. Sed debet fieri scissio. i. apertio radicis. i. cordis per contritionem et oris per confessionez. et inniti lapidi. i. perseuerantie firmitas vel constantie soliditas apponi. et simus humilitatis cum aq̄ compunctionis vel doctrine spiritualis q̄ dulcis est. vel aqua hec apponenda est elemosina q̄ ignem ardentem extinguit aq̄ et elemosina resistit peccatis. Eccli. iij.

¶Secundo differunt plante siue arbores quo ad locum siue situm secundum que inuenitur in eis triplex differentia. vna est quo ad abundantiam humoris. q̄ quedā plante nascuntur in terra quedam in aq̄. quedam in petra non tamen omnino sine terra. quedam vero in arena. Sed que in petra parum crescunt. q̄ humor ē paucus et cito arescunt nisi per appositionem humoris et terre ab hominibus adhuc ponatur. Sic quidam homines spirituales sūt plantati in terra. i. humilitate fundati. Terra enim ē elementum infimum et stabile. et ideo designat humiles. et bene profi-

ent. q; omnis qui se humiliat exaltabitur Luce.xiij. Quidam vero plantati sunt in aqua grate vel penitentie vel sapientie. t isti etiam crescunt vel proficiunt. ꝓo. Erit tanq; lignum qđ plãtatũ ẽ secus decursus aquaꝝ tẽ. Quidã ꝙ in petra. i. in corde duro t pax deuoto. t isti cito deficiũt. Nã petra est dura t pax humorosa Luce. viij. Aliud cecidit supra petrã t exortũ aruit q; non hẽbat humorẽ. Quidã sũt plãtati in arena: in qbus sc̃z nullus ẽ humor gr̃e diuine. Nã arena dr̃ ab ariditate. Isti sunt peccatores quor; fructꝰ vani t inutiles sũt Nota ergo sicut dicit Arist. q; plante que nascunt in locis aridis sũt puc quãtitatis ꝓpter paucitatem humoris. Que ꝙ in locis humidis fluuialibꝰ t maritimis sũt maioris quantitatis ꝓpter abundantiam hũoris. Ille tñ q; crescũt iuxta ripas mariũ salsorum non multũ crescũt ꝓpter arenarũ multitudinẽ t attracti humoris ficcitatem. Sed sicut idẽ ꝓbus dicit iuxta mare rubrũ hoc fallit vbi arbores magne fiunt ꝓpter abũdantiã hũoris t caloris. Et q- bus ꝑ q; in boibus sicut in arboribꝰ tãto magis fit augmentũ: in arboribꝰ qdẽ corꝓale in boibus ꝙ spũale: ẽtro magꝭ abũdat calor t humor. sc̃z in boibus calor dilectiõis t humor deuotiõis. Sz cauẽdũ ẽ ne sit humor salsuo. i. deuotio tristis t ficca sicut hypocritaꝝ de qbus dñs dixit Matth. vj. Nolite fieri sicut hypocryte tristes. sed dz eẽ deuotio lena t dulcis. nisi eẽt forsitan tristitia ꝓueniẽs. vel ex pnia hoc est peccati recordatiõe. vel ex passiõis xp̃i cõpassione. quę qdẽ ambo ꝑ mare rubrũ designant. Qz vraꝝ cõpũctio seu deuotio auget. ¶ Sexta dr̃ia localis attẽdit in plãtis respectu caloꝛ solaris: Nã plãte q; sũt versus orientem citꝰ cõualescũt ꝓpter aspectũ solis t sufficientiã caloꝛ. Sz versus occidentẽ ecõtrario se hñt ꝓpter defectũ caloris solis. vt dicit Arist. Et quo habẽt q; alia citius cõualescit in spũ. si sit in ea aspectus solis. i. discretio rõnis. t sufficientia caloris. i. debita mẽsura dilectionis. De qua dr̃ diliges dñm deũ ex toto corde tuo tẽ. ¶ Tertia dr̃ia localis attendit i plãtis sm tẽperiẽ aeris. Nã sicut dicit Almansar si aer vbi nascit plãta fuerit nimis calidus. potis aptis caloꝛ nãtis euaporabit. t ita plãta siccabitur. Si ꝙ frigidus nimis plãtã suffocabit. sc̃z tẽpies eius nutriet t ꝑseruabit. Sic plãtationẽ ꝓpe i hoie ardoꝛ luxurie. vel gule euacuat. frigus accidie dissipat. Sed tẽpata abstinẽtia nutrit t ꝑseruat. Nota ergo q; sm Arist. plãta quatuoꝛ indiget. sc̃z semie terminato t in sua spẽ pfecto. maturo t a putredine fuato. Itẽ loco plãte cõgruo. ¶ Tertio humore moderato t dico moderato. q; ex hũore tempie magis fuaꝝ plante nutrimentũ. Quia si hũiditas fuerit nimia porozꝰ oppilatio fit per quos nutrimentũ transit ad iremẽtũ arboris. Et eodẽ mõ ficcitas si superabũdauerit. porozũ t viaꝝ cõstrictio erit. t sic vtroq; mõ impediẽt nutritio arboris. Sed si cõtemperatio fuerit caloris t humoris erit ꝓcessus plãte ordinatus t milis. ¶ Quarto indiget plãta vt dictũ est aere mediocriter tempato. Eodẽ mõ aia penitẽtie indiget semie spũalis doctrine. De quo Luce. vj. Semẽ est verbũ dei. t istud semẽ dz eẽ terminatũ t mẽsuratũ sm capacitatẽ audientiũ. t sm regulas fidei catholice. Itẽ scie clemosyne. De quo Apostolus. Qui seminat in bñdictiõibꝰ t cãt. Corin. ix. Et hoc semen dz eẽ in sua specie pfectum per charitatẽ sc̃z vt elemosyna in charitate fiat. dico in sua spẽ. q; plures sũt elemosynarũ spẽs t modi siue corpalium siue spũaliũ. Itẽ indiget scie operationis bone, De quo Eccl. xj. Mane semina semen tuum t ad vespere ne cesset manus tua. i. bona opa operari ne desinas t in mane iuuentutis t in vespere senectutis. Hoc semẽ dz esse maturum ad discretionem vsq; cũ debita maturitate t discretione bonũ opus fiat. Item scie diuine gr̃e sine quo alia nichil valerent, Et de hoc semine dr̃. i. Joan. iij. Semẽ eius. i. gr̃a in eo manz hoc semẽ

debet cõseruari a putredine peccati cum qua esse non potest. ¶ Secundo indiget plantatio pnie loco sibi congruo. Nam alius locus competit ploranti vel oranti. sc̃z secretus. alius elemosynã faciẽti. q; publicus vbi sint vel conueniant pauperes sed non publicus ad ostentationem. sic̃ alia loca competunt actiuis t alia contemplatiuis. ¶ Tertio indiget humore. s. nutrimentali t cibo tempato vt sit quedam abstinẽtia. sed tñ discreta. ¶ Quarto indiget aere mediocriter tempato. In aere enim qui multarum varietatum ẽ susceptiuus penitus itelligitur spũs qui temperatus esse mediocriter debet. Quia nec nimis calidus vt aliquid sibi supra vires assumat tãq; presumptuosus nec nimis frigidus vt s. spũalia t sibi congruentia negligat tãq; sit accidiosus. sed dz esse per discretionem ordinate tempatus. ¶ Tertio differunt arbores in partibus sc̃z partium suaꝝ multitudine t paucitate. magnitudine t quitate fortitudine t debilitate. Cuius diuersitatis cã ẽ diuersitas humoris. qui in aligbus ẽ lacteus vt in ficubus. t talis in latũ t in lõgum est. ad se diffundendũ idoneus. In q busdam ꝙ est viscosus. vnde nec ad extẽsionem aptus. In qbusdã ꝙ ẽ acutus q; ex sua fortitudine ad multam extẽsionem est aptus. Et raritas arboris accidit propter insufficientiam ꝓhumoris. spissitudo ꝙ ꝓpter sufficientiam caloris ad cõdensationẽ hũoris. Quasi aũt humor lacteus quo pueri. i. incipientes nutriuntur est deuotio actiuoꝝ. Sed quasi humor acutus t subtilior ẽ cõtemplatiuoꝝ in qbus ẽt ẽ caloris charitatis abũdantia. Et ideo tales habent partes idest ramos operum plures p frequentiam. maiores. i. longiores ꝓpter pseuerantiam t fortiores ꝓpter constantiam siue patientiam. Sed quasi humor viscosus est amor ꝓprius auarorum q; ab eis non sepaꝝ nec faciliter ad alios extẽdit. Vnde deficit in eis calor t charitas q; charitas non querit que sua sunt. Et iõ eorum partes t rami idest opera siue dona sunt pauciora minora t debiliora.

¶ Quarto diff. runt arbores in frondib⁹. Et primo in fronduum variatione. q; quedam arbores siue plãte habent folia aspera propter dñium terrestreitatis t siccitatis. Quedã ꝙ habẽt folia lenia propter equalitatẽ aque humectantis t ꝓportionem debitã caliditatis. Sic supꝰ in qbꝰ dñatur amor terrestris t siccitas. q; carẽt humore pictatis hñt folia. i. verba aspera. hoc ẽ crumeliosa t alios aspernantia. Sed illi qui humectanꝝ aqua diuine sapie in qbus cristi debita caliditas charitatis t benivolentie hi hñt folia. i. verba lenia t dulcia. ¶ Itẽ differũt arbores in foliorꝝ dura nõe. q; quibusdã arboribus folia cito cadunt propter humorẽz rarum nõ virtuosum t cito siccabilem. In quibusdam ꝙ permanent diu propter cãm contrariam. Sicut in illis quibus deest virtuosus humor gr̃e t deuotiõis cito cadunt folia. q; cito deserunt promissa. Nã sicut faciliter ꝙbis ꝓmittunt. ita faciliter t cito a ꝓmissis deficiũt. Sed illi in qbus ecõtrario est gr̃a t deuotio firmi sunt in ꝓmissis. t isti sũt sicut arbores ex quibꝰ folia nõ cadũt. ꝓo. Et foliũ eius nõ defluet. Vñ tunc foliam defluit qñ facit cõtrariũ eius quod alius dicit. ¶ Item folia arborum differũt in figuratione. Quia quarũdam arborum sunt folia stricta quarũdam lata. quarundam acuta. quarundam rotunda. quarũdam scissa. quarundam solida que omnia variantur sm varietatem humoris magis vel minus terrestris vel viscosi. t propter calorem equaliter vel inequaliter humorem extendentem. ¶ In hoc autem significatur q; verba siue corregentium siue docentium siue consulentium nõ semper debent esse vnisonna. sed diuersificari debent non solum in substantia. sed etiam in modo proferendi. sm exigentiam personarum negociorum locorum t temporum. ¶ Quinto differũt arbores in floribus. Qz quedã arbores florent qñ ẽ ꝓpuri t subtilio humoris exuberantiam i me-

dulla. Quedam no sunt que non florent propter nimiam viciositatem humoris. eo q; subtiliari non possit. nec propter suā vnctuositatem in subtilem florum substā tiam dilatari vt patet in ficu. Quedam ēt non habent flores propter liquiditatez q̄ non potest in florum substantiam coagulari vt patet in palma t similibus de quibus exemplificat pbs. Per flores ergo q̄ ex subtili t puro generantur liquore intelligitur subtilis meditationes t pure et considerationes contemplantium que requirunt puritatem affectus t subtilitatez intellectus. Vnde non in omnibus arboribus. idest in omnibus hominibus etiaz bonis hec inueniūtur: ex eo q; i quibusdā licet sit humor vnctuosus deuotiōis t gratie tamen est grossus. Quia licet quidam habeant mentem deuotam tamen habēt eam simplicem t grossam. t ideo non aptam ad subtiliora contemplanda t iz non habeant flores tamen possunt habere dulces fructus idest opera sicut habent iste arbores ficus t palma. ¶Illi autem in quibus abundat liquidus t fluidus humor carnis. idest amor carnalis multo minus apti sunt ad flores contemplationis habendos. Sexta differentia est in fructib⁹. Quia quedam arbores sunt infructuose q̄ fructus non producunt sed folia tm̄ emittunt. Et talibus assimilantur mali xp̄iani qui verba confessionis fidei habēt iz opera fidei nō hūt Apostolus Thi.j. Confitēntur se nosse deum. factis autem negant.

¶Item mali doctores t prelati qui solū debent verba doctrine sed non opera vite Matth.xxj. Dicunt enim t non faciunt. ¶Item illi qui verbis promittunt vel vouent sed facto promissa vel vota non implent. De quibus dicitur Eccl.quinto. Melius est non vouere q̄z post promissa vota non reddere. Displicet enim deo infidelia t fluxa promissio. ¶Quedam no arbores sunt fructuose. Circa quod notandū q; arbor ad fructificandum indiget triplici exteriori fomento. scz humore terre nutriente. Nam sm̄ philosophum terra ē mater plantarum. eo q; suo humore plantam more matris nutriat. ex quo etiam nutrimento t humore fructus producitur. Indiget ēt sole hūorē ficū in medulla digerēte t p̄parāte q; hūor nutrimētalis nō pōt i planta transire ad materiā fructuz nisi prius calore ipsi⁹ plāte adiuncto calore solis decoquatur t digeratur t ad locum emissionis fructus attrahatur. Et hinc ē q; in vere quando calor solis incipit augeri plante folia t fructus incipiunt emittere. q; sol suo calore partes plante t humores strictos a frigore precedente resoluit t digerit. t ad loca debita attrahit t deducit. Et hinc est etiam q; in locis multum a sole remotis plante pauce sunt t non fructificant. vt dicit Aristote. Cuius ratio est secundum Albumasar. quia illi qui sunt directe sub septentrione diem habent per dimidium annum continue. t per alium dimidium annum habent noctem. In estate igitur non potest ibi crescere planta. propter nimium calorem. nec in hyeme propter maximam frigoris continuationem. propter quod sicut dicit Aristo. planta ibi generata non habet vires ad fructus producēdos deficiēte cā. Mā calor q̄ ē cā plātarū t fructuz i vna pte āni oino modoz excedit i alia No pte oino deficit. ¶Tertio indiget planta tempore. Indiget enim hyeme ad humoris seminalis aggregationez t vere ad humoris emissionem. tunc enim non est frigus vehemens humorem comprimens. nec calor vehementer adurens vel humorem consumens. Indiget etiam estate ad fructuū maturationem. t autūno ad fructuum repletionem t collectionem. Sicut ergo planta his tribus indiget ad fructificandum. sic etiam homo ad bene operandum t precipue in operibus actiue vite scz calore charitatis cum humore pietatis t discretione siue oportuni tate temporis. Omni enim operi fuerei tps est vt dicit Eccl.octauo. Vel ad fructificandum per opera pnie indiget humo

bis tribus. scz humore compunctionis. q scz est plante. i. anime plangentis quoddā nutrimentum. scz humor lachrymaruz Psa illud: pō. Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte. ¶Item feruore dilectionis per quem mens que primo fuerat pectoris constricta resoluitur. humor deuotionis attrahitur t decoquitur dum feruens efficitur ad bonorum operum productionem perducitur. Sed attende q; feruor penitentie vt bene fructificet debet esse temperatus idest discretus vt etiam dictum ē superi⁹. ita vt neq; deficiat per accidie frigorem neq; excedat per indiscretionē. Indiget enim hyeme idest tempore suo quo se ab exterioribus ad interiora recolligat. t vere idest tempore quo abundanter humorē pietatis per opera misericordie emittat. Item estate in qua per contemplationis meditationem vel orationem seipsum ad feruorem accendat. vt sic fructus maturos idest opera perfecta exhibeat quousq; finaliter sequatur autumnus idest mortis tempus quo fue vite t totius tpis fructus idest premia colligat.

¶Capitulum.ix.

Caritas assimilatur radici ¶Primo ratione originis Quia ex humore de terra accōmodato t calorio celestis beneficio radix generat: t a calore celesti tota penetratur nutritur t conseruatur. Similiter ex humore deuotionis attracto per feruorem orationis et beneficio celestis caloris. i. superni t ignei amoris qui est spūsanctus. generatur id est diffunditur radix charitatis. t ab ipso calore celesti idest spiritusancto nutritur t conseruat. Vnde. apostoli in oratione vnanimiter perseuerantes t cum deuotione expectantes spūmsanctum acceperunt per quem charitas diffusa est cordibus eoruz t nutrita t conseruata Dicit.xvij. Ad humorem mittit radices. ¶Scdo rōne firmitatis siue profunditatis. q; quanto matrici terre profundius se infigit tanto fortius arboris solidius t firmius fundamētum existit. sic quanto charitatis amor iest cordi profundius t infixius tanto spiritualis homo firmius est t solidius fundatus. Vnde Apost. Epbe.iiij. In charitate radicati t fundati. ¶Tertio rōne virtutis. q; cuius radix sit in substātia mollis. tū fortissimos lapides vi caloris penetrat t effodit. Sic charitatis amor cuius per patientiam sit mollis. Nam molle nō resistit rāgenti t sic pfectus non resistit ledenti scz iniurtam pro iniuria reddendo. sed potius ei parcit. Item cuius sit per mansuetudinem dulcis q; charitas patiens est t benigna est. tamen fortissimos lapides. i. imanissimas pfecutiones seu cruciatus virtute spūsancti superat t vincit imo radices diuini amoris in petris duris magis confīxant. Quia scz charitatis affectus t effectus in duris t asperis passiōibus magis multiplicantur Job.viij. Super acerruz petrarum radices eius dēfabunt. ¶Quarto rōne actualitatis. q; charitas oi tempe agit t crescit. Mā radix tēpore hyemali calorē t humorē in se colligit quē vernali tēpore foras effundit. Sic charitas tpe adversitatis in semetipsa pigrescit. Sz ,plperitatis tempore alijs se effundit t p vigorē opis ,ptmis reuiuiscat O see.ix. Erumpet radix eius vt libani Aug. Radix omnium bonorum est charitas. radix omniū malorum est cupiditas. ¶Quinto rōne virtutis q; scz sicut ex radice est viror arboris. ita ex charitate meritū operis. Mi Bze go. dicit. in omelia q; sicut multi arboris rami ex vna radice prodeunt. sic virtutes multe ex vna charitate generantur. Nec bz aligd viriditatis ram⁹ bonis operis si non manet in radice charitatis. Dicit.xij. Plantasti eos t radicem miserunt proficiunt t faciunt fructum Bzego. quisquis in charitatis radicem se infert nec a viriditate deficit. nec a fructu inanescit. ¶Tertio charitas assimilatur cypresso. ¶Primo rōne sūc. Est enim substātia similis cedro q; sua substantia est imputribilis t semp

sua permanet firmitate. Videmus aũt q̃ ligna putrefiunt et humore aqueo superabundante. Sed hoc modo charitas putrefieri vel corrumpi non potest.q̃ aquosi tas.i. vehementia tribulationis non prevalet cõtra eam Can.viij. Aque multe nõ potuerunt extinguere charitatem. ¶Secũdo charitas assimulatur cypressо t hoc ratione figure.q̃ cypressus in rotunduz ciusdem figure.q̃ cypressus in rotunduz ciusdem se erigit. Unde ēt ei⁹ fructus figurã unitatur. Et ideo cypressi coniferi appellantur. Rotunditas autem figure perfectionem charitatis significat. Quia figura rotunda siue circularis sm phm est perfectissima figurarum. Unde rotunditas cypressi est perfectio charitatis. Et ideo sm apostolum Collocen.iij. Charitas est vinculuz perfectionis. Nec enim virtus est que mẽtem deo ligat t iungit t coniungendo p. fit. Qõ aũt figura cypressi sursũ tẽdit signat q̃ charitas sursũ trahit Eccasti.l. Quasi cypressus in altitudinez se tollens. Qõ autem figura cypressi in conum se stringit et acuit significat q̃ diligentes deum quanto plus in charitate proficiunt semper magis se restringunt.scz ab illicitis.a superfluis.t etiam a necessarijs. Sic ergo et figura cypressi ostenditur q̃ charitas hominem perficit perficiendo erigit.t erigendo stringit t vnit. ¶Tertio ratione redolentie. Est enim cypressi lignum sm Isi. suauissimum in odore.vnde folia habet licet amara tamen odore vinolẽta vt dicit Plinius. Similiter odor charitatis tam suauis est deo vt sine ipso nihil redoleat. Nam neq̃ eloquentia :neq̃ elemosyna: neq̃ scientia:neq̃ fides : neq̃ prophetia : neq̃ quodcunq̃ opus siue donum habet charitate deficiente meritum apud deum Sicut expresse explicando per singula .j. Corinth.xiij.decimo. Apostolus ostendit dicens. Si linguis hominum loquar t angelorum charitatem autem non habeam factus sum velut es sonans ⁊c. Augustinus. Charitas ẽ sine qua nihil valent omnia.t quc vbicunq̃ fuerit ad se trahit omnia. Charitas ergo tota est odorifera. ita vt eius folia idest verba licet amara et aspera videantur interdum esse in delinquentium correptione. tamen odorifera sunt in corripientis intentione.t medicinalia sunt in correpti emendatione. Et iõ Prouerbiorum decimoseptimo dicitur. q̃ meliora sunt vulnera diligentis q̃s fraudulenta oscula odientis. Nam diligens non vulnerat nisi vt medicus qui solummodo vt sanet egrotum incidit t percurit vlcus. Vel q̃ cypressus habet folia amara sed odorifera.significat q̃ ille qui ex charitate diligit debet delinquentem amaricare ad penitentiã inducendo.t pusillanimem odore recreare benigne consolando. ¶Quarto ratione vmbre.quia cypressus vt dicit Plinius habet vmbram multuz gratiosam. hec vmbra gratiosa ad quiescendum est gratiosa mora t requies dei dilectorum.de qua dicit Psal. Cum dederit dilectis suis somnum ⁊c. Vel hec vmbra cypressi est refrigerium anime in quo per charitatem extincto viciorum et passionum estu dulciter quiescit anima in sui dilecti fiducia Cant.sc̃o. Sub vmbra illius quem desiderabam sedi. Vel vmbra charitatis est protectio diuina quam dilectio dei t proximi que sunt quasi ale charitatis acquirunt. Psal. Sub vmbra alarum tuarum protege me. ¶Item charitas assimulatur cassiefistule. ¶Primo ratione productionis.quia scz fructus est ex arbore productus. Arbor igitur est spiritus sanctus. Ipse enim est arbor vite in medio paradisi idest media in trinitate persona.cuius est p gratiaz viuificare animã scõz illud Joan.xiiij. Spiritus est qui viuificat. Huius arboris fructus est charitas Gala.v. Fructus autem spiritus est charitas gaudium ⁊c. ¶Secundo ratione augmentationis:quia scz cassiafistula producit longa semina.que ingrossantur in actione caloris.exterius condensantur.medulla interius existente nigra dulci t humida.t ad modum faui mellis interius distincta. Sic quoq̃ etiam charitas producit longa semina idest diuturna t vsq̃ in finem continuata opera. Que etiam ingrossantur per augmentum deuotionis t condensantur dum feruenter frequentantur.sicut ingrossantur membra cũ per pinguedinem augentur interius.t illa dicuntur esse condensa vbi sunt multa t frequentia. ficut dicitur condensa silua vbi sunt multa t frequentia ligna. Sed medulla interior idest intentio t mens ex charitate operantis debet esse nigra per humilitatem. Nam nigrum est quod paruz ostendit de claritate. Quia bona intentio operantis non debet esse ad sui ostentationem etiam si opus sit publicum.sicut nigrum etiam ad lucem deductum non pretendit claritatem sed obscuritatem. Unde vt dicit Gregorius. Sic opus sit in publico vt intentio semper maneat in occulto. Item debet esse dulcis per benignitatem.quia charitas est benigna :vt dicit Apostolus. Item debet esse humida per pietatem scz vt sit interius compassibilis. t exterius facilitez effusibilis ad subueniendum. Quia humidum est passibile t ad exteriora facilitez fluxibile. Item charitas debet esse distincta t ordinata.precipue in elemosynis dandis Can.sc̃o. Ordinauit in me charitatez. ¶Tercio ratione electionis.quia illa cassia fistula est eligenda que est grossa.quia signat multam humiditatẽ sibi inesse. Unde leuis t sonora reijcit. q̃ vana esse dr. Eodẽ mõ vera ẽ t pbata ẽ charitas q̃ ẽ grossa per patientiam. Nã id quod est grossum non resonat:sed subtile.grossum est metallum t ferrum. Et sic charitatem habens licet patiatur.non tamen resonat alicuius impatientie sonum vel vocem reddendo. Item que est ponderosa idest firma per constantiam. Nam vera charitas est patiens t constans. ¶Quarto ratione operationis.quia cassia fistulã multa operatur. Nam habet virtutem mollificandi.t hoc competit charitati que inquã emoliit dura t crudelia suorum corda. Unde assimilatur etiã igni cuius carbones sunt beneficia eius inimico duro t superbo impensa sm illud Roma.xij. Si esurierit inimicus tuus ciba illum.si sitit potuz da illi.hec enim faciens carbones ignis congeres super caput eius idest hec erunt super caput eius hoc ẽ mẽtem eius duraz tanq̃s carbones ignis ad molliendum eius duritiam. Item cassiafistula habet virtutem mundificandi . quia charitas cor emundat a rubigine peccati. t precipue auaricie Greg. Tãto amplius peccati rubigo limat quanto peccatorie mens magno charitatis igne crematur. Item habet virtutem feruorem sanguinis mitigandi quia charitas iram mitigat que est feruor sanguinis circa cor sm phm. Nam charitas non irritatur. Item habet virtutem coleram etiam purgandi. quia charitas luxuriam purgat quam calor colere incitat t inflammat. Item habz virtutem gule apostemata dissoluendi:q̃ caritas gule delectamentũ dissoluit t abiicit. Item habet virtutem sanguinis purificandi. Quasi enim impurus sanguis est sanguis inuidorum qui semper contra proximum malinoli t turbulenti sunt. Unde per hoc significatur q̃ charitas inuidiam purgat. Nam charitas non emulat. Vel q̃ sanguis impurus t grauis t turbulentus est sanguis melancolicus. Per hoc q̃ purgat sanguinem impurum significatur q̃ purgat accidiam t tristiciam t grauedinem spũs.t facit cum leuem t solicitum. Item charitas assimilatur calamento.qõ ẽ q̃dã herba filio mẽte.t hãc filitudinẽ declarat. Prio ei⁹ grad⁹ q̃ ẽ calamẽtũ calidũ t siccũ in tio gdu. Et sic fili mõ ēt a sacrꝛ doctorib⁹ charitat; gradus tres esse ponunt. Qz ẽ charitas icipiẽtiũ t ꝓficientiũ t pfectoꝝ t in quolibet gradu lz nõ vniformiter.nũ aliquo mõ ẽ calida t sicca in effectu.q̃ calefacit mẽtẽ.t deficcat carnem id est carnales fluxus. ¶Secundo declarat illam eius virtus quia calamentum habz virtutem dissoluendi t consumendi: Si-

mulier & charitas dissoluit mentis duriciam ad bonum suscipiendum. consumit humoris molliciem. i. fluxibilitatez ad malum. Vnde per charitatem efficitur mens humana mollis & facilis ad bona. & dura & difficilis ad mala. ¶Tertio hoc ostendit eius effectus. Nam calamentum suppfluitates humidas in corpe deficcat. & hoc competit charitati in quantum excludit vitium gule. ¶Item calamentum libidinē frenat. quod multo magis competit charitati que castitatem diligit & libidinez odit ¶Item intestinorum & stomachi dolorez sanat quod competit charitati in quantū sedat vicium ire quod est cuz interiori dolore. Item morsus reptiliuꝫ curat. quod competit charitati in quantū resistit moribus inuidorum & detractorum. Item cōtra reumaticas & frigidas cās iuuat. quod competit charitati in quantum expellit ab anima humana frigus accidie. Item contra lepram iuuat. hec lepra ē auaritia que fere omnia membra ecclesie inficit. Nam a minori vsq; ad maiorem omnes auaricie student. & hoc est ex defectu charitatis, quia qui diligit mundum non est charitas patris in eo vt dicitur. j. Jo. ij. Item calamentum venenum ad exteriora cuocat, quod competit charitati que venenum nouum superbie de corde extrahit & abijcit

carice

Item charitas assimilatur carice que ē ficus ficca a copia sic vocata. ¶Primo qz carica confert senibus. Nam carice a senibus in cibum sumpte dicuntur eos defendere ne rugetur eoruꝫ cutis. Ratio huius est quia rugositas accidit in senib⁹. qz membra a naturali humido deficcata intrinsecus contrahuntur & obrigescunt. & pellis corrugatur frigore & induratur. Sed carica humida est & calida. & propter humiditatem non permittit membra cōtrahi. & propter caliditatem non permittit a frigore constringente corrugari. Per senes autem intelliguntur illi qui diu pecca ta continuant. in his destituti ab humore deuotionis & abundante in eis frigore iniquitatis scz propter defectum caloris charitatis. non solum interius contrahuntur membra p retractionē a bonis sz ēt pellis. i. cutis ratio exterior corrugat deformat & inutilat. Sz caritas repellēdo frigꝰ malicie & replēdo aiam deuotionis pinguedine proꝓbet contractum membroruꝫ. i. retractionem a bonis & rugositatem pellis. i. deformitatem exteriorie conuersationis. ¶Secundo quia carica confert debilibus. habz enim debiles confortare & ratione saporis quia est inter fructus dulcior & ratione cōplexionis bōe quia calida & humida. Sic charitas inter omnes virtutes plus debilitatem anime roborat & confortat. Et ipa etiam enumerat ab apostolis inter. xij. fructus spiritus Gal. v. Inter omnes illos dulcior reperitur. Ipsa etiam est calida p inflammationem & humida per compassionem vel lachrymarum deuotionem. ¶Tertio quia carica confert tenuibus. macilentis. quia ficus ficce multū sanguinem grossum generant & multum impinguant. Similiter charitas multuꝫ sanguinem. i. multum meritum generat. i. adquirit anime. Vnde & multum impinguat eam Quia diligentibus deuꝫ omnia cooperātur in bonum vt dicitur Ro. viij. Quarto confert vocibus quia carica pectus mundificat. tussim sedat. & vocem clarificat. Similiter charitas pectus. i. cor mundificat & tussim spiritualem sedat. & vocem clarificat. siue in confessione peccati siue in laude dei. siue in exhortatione proximi. Item charitas assimilatur mente. que licet frigida sit & sicca tamen habet virtutem dissoluendi confortandi. & appetitum promouēdi Similiter charitas frigida est inquantuꝫ extinguit ardorem auaricie. & sicca in quantum deficcat humorem luxurie. Vnde habet virtutem dissoluendi scz amoris mundi vincula. & confortandi corda debilia. & promouendi desideria sancta. Item menta cocta in aceto feroces minuit. purgat gingiuas putridas. matricem mundificat & confortat. Item decocta in vino do

lorem viscerum & renum placat. Dicit enim Isaac. q⁹ abominationem amputat & singultū sedat. Que etiam omnia congruunt charitati: que tollit fetorem oris. i. viciū gule. & mūdat matricem. i. viciū luxurie & placat dolorem viscerū. i. vicium ire. & amputat abominationem. i. viciū accidie que spirituales delicias abominat & fastidit. Ire sedat singultū. i. vicium inuidie. Nam ille cui aliquis inuidit dē ei esse i singultū. i. in displicentiam & in scandalū. ꝑ. Pax multa diligentibus legem tuam & non est illis scandalum.

¶Capitulum. x.

Caro humana assimilatur feno. Fm illud Isa. xl. Omnis caro fenuꝫ tē. Dicit ibidem glosa q⁹ fenū nascendo habet virorem. crescendo habet decorem. & habet vltimo florem. sed tandem siccatū solis ardore redigitur in puluerem. ¶Item precisum & siccū nutrimento est aliquando depuratū. Similiter humana caro nascendo habet virorem vite crescendo decorem forme. & post augmentū quandoqz florem fortune & temporalis glorie. Sed solis ardore. i. grauis tribulationis vel infirmitatis feruore siccata. idest exhausta redigit in puluerez vel mortis vel infime dejectionis. ¶Item hoc fenū idest corpus per mortem precisum & p totalem priuationem vite presentis siccatū sicut quando est in sepulchro clausum vel humatū ipsum efficit nutrimentū animaliū. i. esca vermium. Eccl. x. Cum morietur homo hereditabit serpentes bestias & vermes. Vnde versificator quidam dicit. Post hominē vermis post vermem fetor & horror. Sic in non hominem vertitur omnis homo Bernar. super Cant. Cur carnem preciosis rebus impiguas & adornas quā post paucos dies vermes deuorabunt in sepulchro. & animam tuam bonis operibus non adornas que ēt deo & angelis pītanda est in iudicio. Cur aiam tuaꝫ vilipendis & ei carnem preponis? Dominam ancillari & ancillaꝫ dominari magna est abusio. ¶Item caro assimilatur ligno. que tanꝰ é arbor venenata ex cuius succo fiunt venena. & cuius vmbra dormientibus sub ea est mortifera. Dicit enim Diasco. q⁹ lignum hoc si ignem arripiat. inextinguibilem ignem seruat. Habet. n. tarus principaliter hec tria. scz venenosuꝫ succū mortiferū vmbraculū. inflāmabile lignum. Succus tari est carnis delectatio que animā venenat. sed vmbra tari é carnalis vita siue conuersatio que animam necat. Fm illud Roma. viij. Si fm carnē vixeritis moriemini. Sed ignitio tari est concupiscentie vel fomitis inflāmatio que imperpetuuꝫ durat. Potest enim in hac vita fomes peccati mitigari sed non extingui dum sz homo est in carne corruptibili. Licz in beata virgine ex priuilegio gratie pmo quidem in sua sanctificatione scz in vtero matris suc fomes dicatur fuisse nō fm essentiam extinctus sed manifeste ligatus. Deinde in conceptione filij credendum sit q⁹ totaliter fuit extinctus. In alijs tamen hominibus cōmuniter semper viget. propter qō semper est in eis aliqua repugnantia carnis ad spūm. Et ideo dicebat Apo. ad Ro. vij. Inuenio aliam legez in membris meis repugnantez legi mentis mee Hieron. in quadam epistola. Nos gestamus laqueū nobiscum. circumferimus inimicū. carnem nostram loquor de peccato nutritā corruptam nimis ipa origine. sed multo amplius prana consuetudine viciatam. Hinc est q⁹ tam acriter aduersus spūm concupiscit q⁹ assidue murmurat & impatiens est discipline. q⁹ illicita suggerit. q⁹ nec rationi obtemperat. nec vllo timore inhibetur.

¶Capitulum. xj

Castitas continentie assimilat cinamomo. ¶Primo ꝓpter genituram. Plaz⁹ cinamomū verū inter arbores & tribulorum vepres & rupes densas gignit. & ideo cuz magna difficultate col-

ligitur. In quo significatur. q; continentia carnis nō in mollicie deliciose vite gignit vel seruat sed in aspritate pnie t in austeritate abstinētie. Vñ dicebat Apo. j. Corin. ix. Castigo corpus meū t in suitutē redigo tc. Isidor. li. ij. de sūmo bono. Ser sunt que incorruptā seruāt castitatē. scz sobrietas corporis: aspritas cultus. cohibitio sensuū cauta. frmonis honestas: curiositatis oportunitas. Vnde pz q; cū magna difficultate continētia conseruatur vel habet. Nā sicut dicit Aug. lib. iij. sermonū sup Matth. cū discipuli dixissent ei. Si ita ē hoi cū vroze: nō expedit nubere. non oēs capiūt verbū istud sed qbus datū est. In quo arduitatē cōtinentie dñs oñdit qz ab eius cōsecutione deficit hoium virtus cōis. ¶ Scdo pp staturā. qz cinamomū ē virgultum in india vel ethiopia tantūmodo duoz cubitoz. Subtiles enim t replicatos bz culmos croceī vel nigri coloris. Duo ergo cubiti cinamomi signāt duos gradus continētie. vn9 ē cōtinere se ab illicito coitu q oib9 cōpetit et icōiugatis. Alius ē abstinere a licito. scz ēt a coniugio vel cōiugali vsu. t ista cōtinētia nō ē oium sz paucoz. vt pz ex Xpo dñi supradcō. qz nō oēs capiūt Xpi istud. Culmi aūt cinamomi subtiles t replicati qui sūt croceī vel nigri. t terminatio arboris t ramoz sūt pfectiones cōtinētiū. Cōsistūt ergo pfectiones cōtinentiū in subtilitate cōtēplationis in replicatiōe dilectiōis. vt scz habeāt dilectionē dei t primi. ita vt amor primi inde reflectat in deum q; ē cū ipse primus primū rependat. scz vt qui diligit deū diligat t fratrē suū. Item nigredine humilitatis. qz scz niger color virtutē bz visum cōtingendi. q; respectu aliaz virtutū cōpetit humilitati. Quia qui ceteras virtutes sine humilitate congregat quasi pulueres in ventū portat. vt dicit Grego. Sed precipue humilitas debet castitatj adesse qz si cut Grego. in Mdoza. dicit. Nulla est castitas carnis quā nō cōmendat humilitas. In croceitate seruoz deuotionis significatur. ex eo q; color croceus intensionē caloris demonstrat. Vnde aues que calidissime cōplexionis sūt extrema habēt crocea. vt pedes atqz rostra q; accidit ex abundātia humoris sicci t calidi quē natura ciuit ad extrema. t propter hoc sic colorant. Et silr color croceus iterius signat intensionē caloris ex distēperantia sanguinis in epate. Ergo moraliter illi habēt colorem croceū qui bñt feruorē intensum scz ad deum t ad proximū. t hic est charitatis color. sine quo nihil castitas valet. Nā sicut dicit Bernar. castitas sine charitate ē lampas sine oleo. subtrahe oleū lampas nō lucet. tolle charitatem castitas nō placet. Et oibus ergo colligit. q; illoz continentia ē perfecta qui sūt casti in carne subtiles in contēplatione. replicati in dilectiōe nigri t despecti in sui humiliatiōe t feruidi in deuotione. ¶ Tertio ꝓpter fracturā. qz quādo cinamomū frangit quoddā de eo spirado cinamomū frangit. Vnde culmen ad modū nebule emittit. Vnde culmi eius fracti reddūt visibile spiramentū Fractio aūt cinamomi. i. castitatis ē peccatum luxurie in quo est spiramentū sensibile q; i. in actu luxurie euaporat sensibiliter de corpore multū de spū t naturali calore t iō coitus debilitat corp9 vt physici dicūt. Sz multo magis ab aia dū per peccatū luxurie castitas frangit. euaporat ab aia ꝓditur spūalis gra t calor charitatis. Et ideo post peccatū aia remanet debilis. ita vt tentationibus carnis postea superuenientibus resistere non possit. ¶ Quarto ꝓpter siccat urā. qz scz cinamomū nō redolet nisi siccum. Vnde opz q; arescat ad hoc vt odorē reddat vt dicit Plini9. Silr nisi carne arescat p abstinentiā ab humore luxurie. non reddit deo odorē continentie. De hoc odore dr Eccli. xxiiij. Sicut cinamomū t balsamū aromatizans odorē dedi. Balsamū eni coniūgitur cinamomo. qz sicut per cinamomum continentia. ita per balsamum abstinentia signatur. Nā balsamum corpora mortua incorrupta fuat. qz quantum dissoluit tantum consumit: t ideo abstinentiam recte signat. que a multiplici corruptione tam infirmitatum q; superfluitatū corpora mortalia conseruat. t quantum resoluit de humore pinguedinis tantum consumitur de humore t vigore libidinis. Vnde cinamomo balsamum subiungitur. qz castitati abstinentia obsequitur. ¶ Quinto ꝓpter collecturaz qz cinamomum cum magna difficultate colligitur. Ante enim solis ortum vel post solis occasum nulla licentia colligendi admittitur nec datur. Vnde non colligitur in nocte sed solum in die. Collectus aūt cum fuerit sacerdos metam diuidit t partem deo deponit reliquam mercator emit. Quod aūt cinamomum non de nocte sed tm de die colligitur significat q; cōtinentiam diligens non amat latibula tenebrositatis. qz hec luxuria querit Job. xxiiij. Oculus adulteri obseruat caliginem. Nam sicut habet caliginosum animū ita querit tenebrosum locum. Sed continēs diligit diem honestatis sm illud Roma. xiij. Abiciamus opera tenebrarum t induamur arma lucis vt sicut in die honeste ambulemus. ¶ Serto ꝓpter mensuram. Attenditur enim in cinamomo duplex mensura scz quantitatis t qualitatis. Quantitatis quidem. qz sūma bonitas ē in sūmitate virgultorū ad longitudinē vnius palmi. quod aūt duorum est modicum valet. qz modicum habet corticis in quo bonitas eius consistit. Similiter sūma bonitas t perfectio continentie est in sūmitate virgultorum. i. in virginum puritate. qz Xpinitas tenet in carne sūmitatem. i. extremitatem. Est enim quasi radix coniugium. medium viduitas. sed extremum t sūmum virginitas. Vnde hec extremitas ē tantum vnius palmi ad differentiam cōiugij quod est quasi duorum palmorum qō scz in vtroq; coniuge mensuram exigit debite honestatis: Item viduitas est duorum palmoz. Quasi eni vnū palmum habuit dū in iugio fuit. alū Xpo opz q; habuerit dum vidua remāsit. Nam in vtroq; statu debita quedā mensura regit habende honestatis. q̄q̄ aliter t aliter. Sed virginitas vnū solū bz. qz videlz honestat mēsurā in sūmo semp vniformit tenet. Alia ē cinamomi mensura in qualitate duplici quā bz. qz cinamomū vt dicit Plato est calidum in tertio gradu t siccum in scdo. Similiter in continentibus vt se conseruare possint oportet esse triplicem graduz caliditatis idest triplicem amoris. Nam tres latrones thesaurum quem habemus in vasis fictilibus idest in fragilibus corporibus tollere moliuntur. scz mundus q persequitur. caro idest carnis appetitus q blanditur t diabolus qui latenter decipere t inuiscare nititur. Sed contra hec omnia defendit amor dei si tamen vt dicit Bernardus sit amor fortis vt scilicet non frangatur a mundo persequente. ¶ Item amor dulcis vt nō attrahatur a carne blāciente. ¶ Item amor sapiens vt non decipiatur a diabolo insidiante. Et est triplex gradus caliditatis cinamomi. sed adhuc necessarius est triplex gradus siccitatis. idest duplex modus abstinentie corpus desiccantis. vnus qui deficeret carnis humorem subtrahendo ei cibum scz iciunium. alius subtrahendo siue temperando potū t hic est sobrietas. Nam luxuriosa res est vinum. t ideo subtrahēdū. sicut dicit Valerius maximus q; vini vsus romanis feminis olim incognitus fuit ne scilz in aliquid deterius prolaberentur. Postremus enim intemperantie gradus a libero patre ad inconcessam venerem esse consuevit. vel saltem est temperandus sm illud Apo. j. Thi. v. Modico vino vtere propter stomachum. ¶ Septimo ꝓpter electurā. Nā illud cinamomum est eligendum q; ē subtile. t acutū habēs saporē dulcedini in

ter mistus cum multa aromaticitate ⁊ co lore subrufum. In quibus significat q̄ ele ctorū continentia est cum subtilitate absti nentie cū acumine prudētie.cum sapore ⁊ dulcedine devotionis interne.cū aroma ticitate ⁊ odore mūdicie ⁊ cum rubedine charitatis inflāmāte. ¶Item q̄ castitas amat tenuitatem cibi ⁊ sobrietatem pot⁹ assimulatur lenti que amat terram tenuē magis q̄ pinguem.⁊ aerem siccū magis q̄ humidū. Similiter enim castitas magis diligit victus tenuitatem q̄ deliciarū pinguedinem q̄ perit castitas in deliciis sicut Bernar. dicit. ¶Item potius sobrietatem potus q̄ nimiam vini humiditatez vt dictum est supra. Et ideo nazarei dño consecrati non solum mente sed carne vi num nequaq̄ bibebant.

¶Capitulum.xij.

Contemplationis ⁊ oratiōis continuatio animam in melius proficit ⁊ a casu peccati protegit Cuius exemplum apparet in oliuis .de quibus dicit Plinius q̄ q̄diu sunt in arbore nō pereunt sed quanto diutius ibi sunt tanto meliores fiunt. Semper enim vt dicit no uas vires resumūt ⁊ difficilius ide cadūt: Quasi aūt oliua suspensa in arbore ē ani ma leuata in contemplatione vel oratiōe. que quanto diuq̄ ibi potest persistere tan to manifestius est eam magis in deo pro ficere.quantoq̄z ibi melior fit tanto diffi cilius cadit in peccatū.vel quanto aliquis continuat quietatē contemplationis tan to difficilius inde cadit.i.tanto molestius recedit. ¶Item contemplatio assimilatur mandragore. Primo propter suauitatem odor. Mandragora enim sic ē dicta .eo q̄ ⁊ co.vij. Mādragore dederūt odorem suū in portis nostris. Hanc herbam quidam fingunt habere radicem humane persone similem.sed contrarium dī in Platone. Quasi aūt poma mandragore sint stu dia contemplatiue vite que multum redo lent deo. Et ideo Beñ.xxx. Rachel que contemplatiuam vitam signat mandrago ras a lya accepit ⁊ sibi viri thorū ⁊ filiorū partū concessit. Quia sez vita activa que per lyam signatur viro suo ideſt deo in la boribus ⁊ doloribus presentis vite fructiſ car.qui per partū filiorum significantur p quibus Rachel mandragoras obtinet.q̄z sez contemplatiua vita suavita deo ⁊ gra ta valde studia possidz: Et iō dicit Prosp in libro.j.de vita contemplatiua. Actiua vi ta habet solicitum cursum contemplati ua gaudiū sempiternum. In hac acquirit regnum.in ista percapit hec facit pulsare bonoz operū velut quibusdā manib⁹ ia nuam.ista vocat consūmandoo in patriā. In hac contēnit mūdus.in illa videbitur de⁹. ¶Secūdo propter insensibilitatē sa poris q̄ huius herbe coctet vino immitus ⁊ poratus hominem insensibilē facit. Un de illis quoz corpus incidendū est vatur ne doloz sentiatur. Nam sicut dicit Dias co.ista potata vt dictuz ē ita dormire facit q̄ omnes dolores compescit ita vt nec ser ri nec tempotio sentire dolorem quis pos sit. Sic continue contemplationis intuit⁹ cū vino etiam diuini amoris atq̄z eterne consolationis admixtus abstrahit animā quandoq̄z a sensibilibus sicut fm Aug. fuit abstractus Paulus in rapta. Et iō dixit scōe Corin.xij. Sive in corpore sive extra corpus nescio.deus scit. Unde ipsa contemplatio ē que sanctos martyres dū secarentur ⁊ urerent ⁊ mortibus afficerē tur varijs ita insensibiles fecit vt nihil de illis penis curarent tanq̄ si eas nullatenꝰ sentirent. Aspicichant enim per contēpla tionem deum remunceratorē. ¶Tertio cō templatiua vita assimilatur mandragore propter fecūditatem prolis.q̄ fm Constā tinū ⁊ Plinium mandragora dī prebere se minis virtutem ad concipiendaz ⁊ hoc fi et nimio calore maurit sit impedita.q̄ cū hec herba frigida sit ⁊ ficca matricem ad conuenientiam reducit.⁊ sic ad concepcuz dispōit. ppter q̄ mulieres frigidas nō in

uaret sed potius impediret. Sic contem platio celestis premij dū ad bene operādū solicitat ipsam animam fructibus merito rū fecundat. si tamen non sit in cōtemplā do anima per accidiam vel negligentiam frigida. Item contemplatiua vita activa addita fecūdiorem eam facit sez operibus bonis ⁊ facit etiam eam perfectius opera ri. Cuius exemplum ē in ficu.q̄ ficus sicut Ysi. dicit remedio cuiusdā arboris que vo catur caprificus dicitur fecundari. Est enī caprificus ficus nunq̄ matureſcēs.sz q̄ō in se non habet altijs tribuit. Naz si capri fici surculus cortici ficus infixus fuerit eaz fecundam efficit ⁊ citius matureſcere facit Caprificus ergo siue ficus silestris est cō templatiua vita q̄ siluas ⁊ solitudines dili git. Sed velut ficus domestica que ad ma nus hominū erisit ⁊ nutrimentum fruct⁹ tribuit homo activus est.qui per misericor die opera tribuit pauperib⁹ vite nutrimē ta.⁊ in frequentia ⁊ multitudine hominū est eius habitatio ⁊ vita. Sed si radici eiuſ .i.cordi furculus caprifici ideſt cōtēplatio nis affectus ⁊ sancte orationis studium in seratur ad fructus bonoz operū ꝓducen dos fecundioz ⁊ maturioz efficitur ideſt p fectioz q̄ plura ⁊ magis cōpleta operatur Naz fructus est completus q̄n est matu rus. Sed adhuc notādum est q̄ contēpla tiui custodiendi sūt maxime ab accidie frigore. Et in hoc iterū assimilāt arbori fici. q̄ ficus est arbor tenera ⁊ delicata.⁊ ideo facile a frigiditate leditur ꝑcipue quādo in cipit germinare.propter quod verius aqui lonem raro vel minus,pficit ⁊ citius are scit timētes aquilōaria frigora. Sic quia contemplatiua vita facit cor tenerū p affe ctionē amoris ⁊ delicatū et nutrimēto ce lestio cōsolationis facile ledit a frigore aq lonis.i.ab accidia quā malign⁹ spūs im mittit qui dixit. Sedebo i mōte testamen ti in laterib⁹ aquilonis. Hec enim vbi cor subintrauerit rigidum ⁊ frigidus facit Ri gidū quidem.i.inflexibile ad compassionē ⁊ frigidū ad operationē ꝛc. ¶Item contem platiua vita assimilatur nuci muscate.

¶Primo propter continentiam. Quia ē circundata quadam pellicula.tenuissima fra quā eius continetur substantia: Sic si mili mō etiā vita ac mens cōtēplativa oz q̄ captiuetur ⁊ includatur in fide ideſt no titia. que tamen tenuissime attingit ad di uina ⁊ superna.⁊ ideo est tenuissima pelli cula ideſt tenuissima notitia diuinorum. sz nihilominꝰ est sufficiens ad saluādū nu cis medullā.i.ad saluādū aiam. Secūdo p pter excellentiā q̄ nux muscata tāto ē me lioz quāto ē ponderosioz ⁊ in odore suaui oz ⁊ sapore acutioz. Sic cōtēplatiuꝰ homo tanto est melioz quanto est ponderosioz p mentis stabilitatem.q̄ grauia ⁊ pōderosa difficulter mouent ⁊ firmiꝰ stabiliuntur. ⁊ quāto odore suauioz p conuersationis san ctitatez.⁊ quāto sapore acutioz per sapien tie subtilitatem. ¶Tertio ꝓpter efficaciā quia nux muscata hz virtutem calefaciendi.⁊ stomachū ꝛfortandi.ventositates ex tenuandi.dolorem capitis auferendi. Sic cōtemplatio inflāmat amātē.cōfortat opā tē expellit venū.i.vanitatē.⁊ aufert dolorē exteriorē infundēdo interiorē cōsolationē Iuxta illud ꝓ. Secundum multitudinez doloꝝ in corde meo consolationes tue lete ficauerunt animam meam.

Capitulum.xiij.

Doz bonis spūalis dz assimila ri radici. Nā radix vt arboris nutriat debet esse viua fixa so lida ⁊ humida. Similiter coz bonis vt ipm spiritualiter nu triat dz ē viuū p fidē.q̄z iustus ex fide vi uit vt dicitur Hebreo.x. Dū dicit Prouerbi.iiij. Omni custodia custodi cor tuuz q̄n ex ipso vita procedit. Secundo debet esse firmum per spem ꝓ. Paratum est cor eius sperare in domino ꝛc. Item debet ee solidum per charitatē Apo. Ephe. iij. In charitate radicati ⁊ fundati. Stulti autem peccatores extra charitatem exulantes ha bent cor confractum eccli.xxj. Cor fatui q̄ si vas confractum ꝛc. sed charitas erigit i-

legum t solidum Luce.x. Diligeo dominum deum tuum ex toto corde tuo ex tota anima tua.t ex omnibus viribus tuis. Item vt sit humidum per deuotionez vel piceratis compassionem Hie.xvij. Ad humorē mittit radices suas. Ysaie.i. Dē cor virens ꝛc. ¶Item cor serui dei debet esse sicut semen rose. Nam in medio rose est semen minutum croceum t valde odorifer rum. Hoc semen in medio rose est minutum per humilitatem dei in corde. quod est minutum per humilitatem Matthei.xj. Discite a me quia mitis sum t humilis corde Brego. Semper conscientia sit deum humilis t tristis debet esse. vt sez per humilitatem non superbiat t per vilem meroxem cor ad lasciuiā non dissoluat. Item debet esse croceum p charitatem. Deutero.vi. Circūcidet dominus cor tuum t cor seminis tui vt diligas eum ex toto corde tuo ꝛc. Item debet esse valde odoriferum per orationis t deuotionis suauitatem. Apoca.v. Habentes phialas plenas odoramentorum que sunt orationes sanctorum Ysido. Oratio cordis est non labiorum tantū. Ille fumus siue odor orationis procedens ex feruore cordis mirabiliter virtutem demonis cōfrigit. Thobie.vj. Cordis eius particulaz si super carbones posueris. fumus eius exturbat omne genus demoniorum.

Capitulum.xiiij.

Directio seuera peccati assimilatur cardui. ¶Prio ratiōe figure q cardui herba ē aculeatas habens hastas t in summo capitella habens spinosa. Per hastas aculeatas intellige correctionem grauiorem flagellorum t huiusmodi. Sed per capitella spinosa intelli ge correptionem asperorum verborum. q. pungitiorum que sez mentem delinquentis excitando ad proprium sensum reducit Eccli. xij. Qui pungit cor profert sensum Item Eccles.xj. Verba sapientum sicut stimuli t quasi clani in altū defixi ꝛc. Bre go in regul. Clauis atq; stimulus verba sapientum comparantur. quia culpas delinquentium nesciunt palpare sed pungere. ¶Secundo ratione efficacie quia succus cardui capillorum fluxum curat. Similiter seuera correctio capillos capitis. i. virtutes mentis conseruat t confirmat. Nā dum vnius vicium seuere corrigitur alterne defluat timore seruatur. Idemq; q flagellatur dum de vno vicio corrigitur ab alio p̄seruatur Job.x. Visitatio tua custodiuit spiritum ꝛc. ¶Tertio ratione medicine Etenim cardui sunt matrici pernitiles. quia scilicet correctio aspera ad penitentie gratiam reuocat. quc scilicet est vt matrix in qua peccator penitens iterato concipit t formatur in esse spirituali. Item carduus mulieres plurimum iuuat. t ad litterā correctio aspera necessaria est omnino mulieribus infrunitis. Et adhuc talis correctio necessaria est mulieribus. i. mentibus que nimis molles t fragiles sunt ad peccandū Nam sicut dicit Gallio. iniquitas mortalium sine fine vagaretur. si eam medicinalis icrepatio minime refecaret. Et ideo sicut idem Gallio. super p̄s. cxxviij. dicit Oculum rendum est ne tractu temporis intemperata malicia conualescat t vires iniquitati dissimulatio vel indulgentior gratia suministret. Sed clarius audita correctio doceat imperitiam t compescat audaciam.

Capitulum.xv.

Cupiditas assimilatur radici. Primo quia per radicez arbor terre iberet t ab ea humorem accipit quo nutritur Vnde sm Aug. radix habet oris officiuz. quia per eas planta suscipit nutrimentum sicut animal per os. Similiter per cupiditatem anima inhereret terrenis. Et sicut planta mediante radice nutritur terre humido. sic cor hominis mediante cupiditate pascitur terreno lucro. Vnde cupiditas est os cordis insatiabile Prouer.xxx. Tria sunt insatiabilia. Inferni os t os vulue ꝛc. Sene.xxv. epistō. Vidisti aliquando canem frusta panis aperto

ore capientem. quicquid acceperit protinus integrum deuorat. t semper ad spem futuri hiat. Idem cuenit nobis quicquid expectantibus fortuna proiecit id sine vlla voluntate dimittimus. statim ad rapinam alterius erecti t attoniti in epicurorū istud chaos incidimus quod inane t sine termino est. ¶Secundo. quia radix sequitur cōplexionem terre in qua nascitur. t sic cupiditas sequitur conditionem hominis in cuius corde concipitur. Vnde diuersa est in diuersis Nam auarus est cupidus de diuicijs. superbus cupidus de dominijs curiosus de rebus vanis. t sic de alijs. Nā in omni peccatore est cupiditas immoderata alicuius rei. t isto modo considerando cupiditatem siue malitiam est quoddā vicium generale quod includitur in omnibus vitijs. Et ideo dicit Aug. in. li. de libero arbitrio q̄ auaritia que grece philargiria dicitur non solum in argento vel nummis sed in omnibus rebus que immoderate appetuntur intelligenda est Et Brego. dicit in quadam omelia q̄ auaritia nō solum pecunie sed etiam scientie t altitudinis est cum supra modum sublimiras ambitur. ¶Tertio quia radix est causa diuersarum pullulationum. Nam virtute radicis pullulant stipes rami frondes flores t fructus. Nihil enim est in arbore quod prius non fuerit in radice. Eodem modo multa sunt mala que pullulant ex radice cupiditatis Apostoli. j. Thi. vj. Radix omnium malorum est cupiditas. Super quo verbo dicit in omelia Basilius. q̄ cupiditas ē trāgressionis materia magistra nocendi. primi pilaria iniquitatis. auriga malicie siccaria virtutum. seditionis origo fouea scandalorum. Dicitur ergo. cupiditas pecuniarum t diuiciarum. de q̄ proprie Apostō. loquit sicut patet ex eo quod premiserat. Qui volunt diuites fieri ꝛc. Decirco dicitur esse radix omnium malorū. non quia omnia mala ex cupiditate semper oriantur sed quia nullum malum est quod non interdum ex auaritia siue cupiditate nascatur Nam sicut dicit Innocēcius. hec est que sacrilegia committit t furta t rapinas exercet t predas. t bella gerit t homicidia. simoniace vendit t emit. inique petit t recipit In iuste negociatur t feneratur. Instat dol. imminet fraudibus. dissoluit pactuz t violat iuramentum. corrumpit testimonium t peruertit iudicium.

Capitulum. xvj.

Deuotio assimilat oleo. Primo quia oleum habet virtutem illuminatiuam. t ideo i funditur in luminaribus t, propter h̄ significat deuotionez in puritate t claritate conscientie. Et h̄ est oleuz quod precipitur offerri. Exo. xxv. ad luminaria continuanda. quia deuotio puritatis t claritatis conscientie nutrit i nobis reuelationes diuinas. ¶Secundo q̄ oleum habet virtutem alicuius aiā. t iō mederor doloribus. Vnde oleum designat deuotionem in tolerantiā presentis miserie. Deuotio etiam passionis christi consideratione alleuiat nobis presentes tribulationes Can. j. Oleum effusum nomē tuum adolescentule dilexerunt te nimis. i. fervenier vt exponit Ber. ¶Tertio h̄z oleuz virtutem enatatiuam. t ideo superfertur liquoribus propterea signat deuotionem ex peregustatione celestis glorie p̄s. Dilexisti iusticiam t odisti iniquitatē propterea vnxit te deus oleo letitie pre consortibus tuis Et est notandum q̄ oleum iccirco aliis liquoribus superfertur videlicet quia modicum habet terrestreitatis multum aereitatis. i. aeree leuitatis. Et sic deuotio interna tāto magis animam eleuat ad celestia degustanda quanto minus habet de terrena cupiditate t plus abundat in aerea leuitate. adest diuina charitate. Nam charitas amor est qui animam alleuiat t sursum leuat. Vnde dicit Augu. super p̄s. lxxxv. nō putrescat cor si leuetur ad deum Frumentū tuū si hereo in inferioribus ne putresceret hoc arco illō ad superiora Frumento tuo im-

mutare queris locū t cor permittis iterꝝ putrescere frumentum leuare eos ad superio ra cor leua in celum Et vñ inquit possum. q̄ funes q̄ machie q̄ scale op⁹ sūt t Brad⁹ affectus est.iter tuū voluntas tua est ama do ascendio. negligendo descendio.stans in terra in celo eo si diligis deum.

Capitu.xvij.

Dignitati status quāto altior tanto aduersitatibus t mo lestijs plenior. Vnde i digni tatibus positi assimilātur ar bori Flagella enim vt dicit Isi.dicuntur vitium t arborum summita tes eo q̄ sepe ventis t turbinibus flagellā tur. Sunt autem q̄si summitates arborꝝ altitudines dignitatum in quibus qui sub limati sunt multarum aduersitatum vētis frequentium antietatum turbinibus flagellantur. Et ideo non incongrue de sta tu dignitatis posset suggeri illud ꝓuerbiū. ij. Macha.iij. Si quem habes hostem tē mitte illuc t recipies flagellatum Tullius. Quo celsior es eo magis te solicituꝝ t anxium esse oportet Vnde ꝑs Ab altitudine dici timebo idest ab altitudine temporalī dignitatis Item ad dignitatis gradū am bitiosus homo q̄nq̄ paulatim eraltatur sed subito deijcitur.sic arbor cum difficul tate elevatur sed subito vi ventorum deij citur. Vnde dicit Bre. Paulatim ascen disti sed non paulatim descendes sed tan q̄ fulgur t sic sathan. Item dignitatis altitudo quanto minus est in humilitate fundata tanto minus crescit t minus du rat.Cuius exemplū patet in feno de quo dicitur in ꝑs. Fiant sicut fenum tectorum q̄d priusq̄ euellatur exaruit. vbi dicunt. Glose q̄ quanto fenum altius stat t mi nus ꝓfunde radices eius inferius depri mit tanto minus crescit t citius arescit. Sic homo quanto est in altiori statu si ra tate.i.sui humili cognitione t custodie se dulitate parum ꝓficit t cito deficit ꝑō Vidi impium.i.superbum supereraltatum t eleuatum sicut cedros Libani t transiui t ecce non erat.

Capitulum.xviij.

Diuitie assimilantur spinis. ꝑrimo quidem q̄ spine ex sub floꝛe sunt se carpentium pungitiue.t similiter diuitie etiam in floꝛe mundane glo rie se assequentes pungunt pūctione labo ris in acquirendo timoris in possidendo t doloris in perdendo Vnde ꝑetrus Rauennēs dicit in quodam sermone Au ri custos seruato: argenti securitatem non habet:nescit quietem.t cui deest securitas ques pit:pēa diuesē ille nō cēsu Innocēti⁹ dē i supfluitate resoluit .iactātia effrenat cur rit ad libidinē.t corruit ad illicitū t fūt ei istā penaꝝ.que fuerūt oblectamenta cul parum.labor in acquirendo.timor in pos sidendo.dolor in amittendo mentem cruc sēp fatigat solicitat t affligit. Scdo q̄ spine sunt vestium laceratiue Sic diuicie lacerant interiorem vestes virtutum. Vñ Bre.in omel.xx.super illud Exijt qui se minat dicit.Diuitie spine sunt.quia cogi tationum suarum punctionibus mentem humanam lacerant.t cum vsq̄ ad pecca tum pertrahunt q̄si inflicto vulnere cruē tāt.Tertio q̄ sūt serpētū comūicatiue.l.oc cultatiue ꝓpter q̄d Ecci.x.dicitur qui dis sipat sepem mordebit eum coluber scili cet qui latitat inter spias. Sic diuitie lati bulum sunt serpentium infernalium ꝓie Tbi.vj.Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem t in laqueum diabolī t in desideria multa t inutilia que mergunt homiꝝ in interituꝝ.Quarto q̄ spine sūt sui mmicem complectiue Sic enim se mutuo complectuntur q̄ faciliꝰ fasciculꝰ spina rum excutitur q̄ꝫ partes separentur Sic diuitie habite difficulter bene dispensan tur.t ideo consultius est totum simul on⁹ deponere.Vñ illud Mat.xix. Vende ea que habes t da pauperib⁹. Quinto q̄ spine sunt ignis incensiue.Diuitie enim sunt materia ignis cupiditatis.in presenti

ꝑō. Exarserunt.sicut ignis in spinis.t ignis infernalis in futuro.Ysaie.xxxiij. Spic congregate igni cōburentur Sexto q̄ spine sunt seminum suffocatiue Nam ꝓpter suam densitatem radios solis inter cipiunt.t rorifluas celi guttas ad ea q̄ sub eis sunt descendere nō permittunt.t ideo que uncta spinas vel infra seminantur non de facili choalescunt. Vnde. Luce. viij.Aliud semen cecidit inter spinas t si mul exorte spine suffocauerunt illud. Si militer diuitie suffocāt sua solicitudine fru ctum seminis verbi dei Et ideo dicit ibi dem Luce.viij.Quod autem in spinis ce cidit hi sunt que audierunt t a sollicitudi nibus diuitijs t voluptatibus vite suffo cantur t non referunt fructum Item di uites qui abundant diuitijs visitātur t fre quentantur.qui Xpo sunt pauperes contemnuntur t abijciuntur.sicut arbor que di ligenter seruatur t custoditur q̄si fructus ē in ea.sed ablato fructu negligitur t expo nitur.vt patet in vineis que clauduntur t custodiuntur tempore fructus. sed postea exponuntur ꝑro.ir.Diuitie addunt amicos plurimos.a paupere autem t hi quos habuit separantur

Capitulum.xix.

Doctrina sacre scripture assimilatur apio Primo q̄ a pium est herba que splenis t epatis.opilationes.i.vias opi latas aperit. ꝑer epar autez t splenem que sunt duo membra intrinse ca t multum vilia corpori intelligimus duas intimas t vtilissimas potentias aie scilicet intellectum t affectuꝝ Et sicut splē attrahit nutrimentum ab epate silicet bu morem quo nutritur.sic voluntas ab intel lectu trahit ꝓpositum obiectum a quo mouetur Nam bonum apprehensum in intelle ctu est voluntatis obiectum t mouēs ipaꝝ vtriusq̄ autem potentie vias aperit do ctrina sacre scripture. q̄ intellectui aperit viam ad deum cognoscendum.t voluntati ad deum diligendum De quibus vijo dicitur ꝑro.iiij. Vie eius vie pulcre tē. Secundo q̄ apij vis semen t radix morsibus venenatis succurrit.vt dicit Bi asco.Morsus venenosi sunt tentationes diaboli quibus verba sacre doctrine opti me docēt hominē obuiare Vñ dominus Mat.iiij.a diabolo in deserto tentatus sa cre scripture Xpus in q̄libet tentatione op posuit Indurit etiam contra cū tria testi mōia de lege quibus ipsum vicit t repu lit.sicut figuratū fuerat.i. Regū.xviij.in da uid qui goliam ꝓstrauit tribus lapidibus de torrente.t sic christus diabolum supa uit tribus testimonijs.de lege vt dicitur in glosa.Quo exemplo etiam nos docemur sacre scripture Xpus repellere tentatorem Nam si tentat te de superbia t appetitu bo norum responde ei scriptum est Eccli.ir. Quid superbit terra t cinis:t itez Eccli. vij. Noli querere.ab hōine ducatum neq̄ a rege cathedram honoris. Si tentat de appetitu diuitiaꝝ rūde scriptum est.i. Thi.vj. Nihil intulimus in hūc mūdum. haud dubiuꝝ q̄ nec auferre quid possum⁹ Et iterum Qui volunt diuites fieri inci dunt in tentationem diaboli. Item si tentat de appetitu deliciarum carnalium Re sponde ei.i.Cor.xv.Caro t sanguis regnuꝝ dei non possidebunt Glosa ꝑer carnē t sanguinē vēter t libido.i.peccata carnalia designāt. Tertio q̄ apiū tristitiā expel lit t leticiā inducit Mā ē quoddaꝝ genus apij q̄d dicit apium risus. eo q̄ humoris melancolici sit purgatiuum tristicie expul siuū t leticie inductiuū.imo dr q̄ si go ipꝫ in magna q̄ntitate reciperet ridendo eum occideret Sic doctrina sacre scripture me lancoliā.i.rediū expellit Vñ Sapi.iij. Nō hꝫ amaritudinem conuersatio illi⁹ nec te diū conuictus ipsi⁹ Iaē tristiciā interdicit Matbe.vj. Nolite fieri tristes. Iē ad leti ciā inducit.ꝑō. Seruite dño in leticia Vñ libri sacre scripture magnū solariū ꝓbēt p tra bui⁹ miseric incolatū.i. Macha.xiij. Habentes solatio librop sanctop.

Capitulum.xx.

Elemosyna assimilatur cardamomo. ¶Primo ratiõe origínis. q3 cardamomuz est semẽ arboris q̃ quasdã rũorositates facit in qbus semẽ continetur Arbor ergo est penitẽtia q̃ in ĩimis cordis radicata in terra. i. in corpe nostro ꝓficere t fructificare dz Vel in terra hec arbor fructificare debet q3 supra terram. i. in celo vel etiam sub terra. i. in inferno penitentia locum non habet Nam in celo non est locus penitudinis vbi nullum angit cõscientia criminis. In inferno No non dz penitentia fructum vbi non potest expiari delictum Et hec ergo penitentie arbore ꝓducitur semẽ elemosyne Est enim elemosyna opus satisfactionis qõ quidem ad penitentiam pertinet. Sed ideo semen vocatur q3 in aliena terra scilicet indigentis ꝓximi carne seminata mirabiles fructus affert Hoc autem semen elemosyne ab arbore. i. a penitentia in quibusdam rbumorositatibus. i. cordis cõpassiõibus ꝓducitur q3 tota virtus elemosyne est ex cordis compassione Augu. In affectu cordis pensanda est elemosyna tribuentis. Et ideo. vt in Moria. beatus Bre. dicit Ille perfecte tribuit qui cum eo qõ afflicto tribuit afflicti quoq3 aĩam in se sumit vt ꝓximi in se dolentis passionem transferat t tũc contra dolorem ipius per ministeria concurrat. ¶Secõo ratione coloris. q3 illõ cardamomi semen est melius qõ subrufuz ẽ aliquantulum. Rufedo etiã elemosyna est ex dilectionis feruore nec dubium quin tãto melior sit elemosyna quanto plus rubz ex charitatis flamma Vñ sine charitate elemosyna ẽ omnino infructuosa Apostolo dicente. i. Corin. xiij. Si distribuero in cibos pauperum oẽs facultates meas charitatem autem non habeam nihil mihi prodest Tertio rõe saporis q3 illud etiam est tum Debet enim dari elemosyna cũ acumine. i. cum subtilitate discretionis. t cum dulcedine allocutionis q3 interdum Nbũ est melius q̃ datum Augu. in Ep̃. ad quẽdam comitem Caue prouidens discretõz elemosyne ita vt vtriusq3 dantis t accipiẽtis sit solatiũ. Quarto rõe virtutis q3 bz virtutẽ ꝓfortãdi cor cerebrũ t stõachũ in cor de quidem est dilectio. in cerebro sensificatio. in stomacho No nutritio q3 silicet ex elemosyna prouocatur recipientis dilectio In ea etiam demonstratur largientis sensus t discretio ex ea etiaz ꝓcurrit vtriusq3 partis nutritio. q3 dantis quidem p meritum elemosyne refouetur spũs. sed recipiẽtis p oportunũ auxiliuz refocillatur corp9. ¶Item elemosyna assimilatur semini. q3 bonitas semis fm Pliñ. consideratur ex tribus Primo ex tempe q3 illud semẽ est bonũ ad seminãdum qõ ẽ bimũ vel trimum Quedam est elemosyna que disponit hominẽ ad vnũ scilicet ad hoc vt liberet a culpa sicut elemosyna peccatoris Dañ. iiij. Peccata tua elemosynis redime Et ista est quasi semẽ anniculum. i. vnius anni tm Quedam No elemosyna valet ad duo. s. ad satisfactionẽ culpe t redẽptionẽ pene vt elemosyna penitentis Thob. iiij. Elemosyna liberat a morte silicet culpe. t non patitur aiam ire in tenebras silicet pene. t ista est vt semẽ bimum Quedã autez valz ad tria silicet ad ꝓseruandũ a culpa. ad euadẽdum supplicia. t ad intrandum ꝓmia. sicut elemosyna iusti t est quasi semen trimum ¶Secõo consideratur bonitas seminis ex pondere q3 illud est optimuz quod est grauissimuz. pondus autẽ elemosyne t cuiuslibet boni operis est ex charitatis affectu: q3 tanto elemosyna pl9 valet danti quãto cũ maiori charitate dat. ¶Tertio ꝑsideratur ex colore. q3 illõ semẽ melius ẽ qõ magis albũ interius ẽ Sed quasi medulla alba ẽ imẽtio pura Vñ illa elemosyna ẽ bona q̃ datur cũ intẽtiõe pura Mat. vi. Te ãt faciẽte elimosynã nesciat sinistra tua quid facit dextra tua

Capitulum. xxj.

Loquentia sapientũ assimilat rõdoriferi arbori. ¶Primo rõne. grossitatis q3 viriditas t copiosissimo foliorũ reddit arborẽ grossam aspiciẽtib9. Simili efficacia t affluẽtia Nbozũ reddit sapiẽtẽ gratiosũ audientibus Ꝑũ. Diffusa ẽ gratia in labijs tuis. ¶Sz nõ. h. q3 ad grossaz eloquẽtiã plura requirũt Nã fm Valeriũ maximũ Doctrine t eloquẽtie ornamẽta t ꝓnũciatõe apta t cõuenienti corpis gestu cõsistũt Quib9 q se instruxerit tribus modis homines aggredit. Aures penetrando. oculos demulcendo. t animos inuadẽdo. sicut etiã Gene. in epla dicit De apta aũt ꝓnũciatõe Nbozz legit Cassio. super ꝑs. xxxij. Eloquẽs ẽ ille q3 scit parua ꝓmisse. media rẽpate. magna grãditer dicẽ. q3 scit inuẽire ꝓclare. enũciare magnifice. disponere apte. figurare varie Idẽ et dicit. q3 bon9 doctor ꝓmiat apte. narrat aperte arguit acriter. colligit fortiter. ornat. exercise. docet. delectat t afficit. ¶Secũdo ratõne vtilitatis. q3 folia teneellos fruct9 a ventis pluuijs t caumatib9 muniũt. t ꝓcis tãgũ scutũ ictus recipiũt. Sic sapiẽtum Nba tenelloꝝ hoies. i. spũ debiles siue pusillanimes a vẽtis ꝓsecutionũ. t a pluuijs. i. impetu mundanarum tribulationũ t a caumatib9 externaz tentationũ. cõfortãdo. instruẽdo. mínãdo. muniũt t defendũt. Et interdũ etiã sapientes t eloquẽtes viri ꝓ patria seu ciuib9 suis siue aduersãtib9 contradicẽdo siue salubriter consulẽdo siue Nlicias t nequicias detegẽdo inuidẽtium vt hostiũ ictib9. i. odijs t ꝓsecutõnib9 se exponũt Isa. xxxvij. Posuit os meũ do. q3 gladiũ acutũ Vñ ꝓtra eos q3 hoc nõ faciunt dr Eze. xiz. Nõ opposuistis vos murũ ꝓ domo israel Tull. in rhetoricis. Qui ita se armat eloquentia nõ vt oppugnet cõmoda patrie. sed vt t ꝓ his pugnare possit ro mihi vr t suis t publicis rcv9 vtilissim9 atq3 amantissimus suis. ¶Tertio rõne firmitatis q3 folia cito a vẽto mouent. t huncinde ãfsant. sed ꝓpter abundantiã humoris non facile ab arbore diuidunt. Similiter gratiosi in Nbis licz a vẽto vane laudis t fauoris hominũ plerũq3 agitẽtur. tñ si habẽt abũdãtiã humoris. i. diuini amoris siue iterne

deuotiõis nõ facilĩter ab arbore christo vt ab arbore virtuose vite ꝓ elationẽ vel vanam gloriã sperant ꝓ. Foliuz ei9 nõ defluet t omnio quecũq3 faciet ꝓsperabunt. Vel tũc folia ꝓpter vẽtũ ab arboribus cadũt. qñ viri eloquẽtes ꝓpter metũ obmutescũt Sed hoc amicis dei non accidit. q3 eos intimi amoris Nrus ab omni timore defendit Actuũ. iiij. Petrus t Johãnes hoc humore. i. amore spũs cõfortati ꝓcipibus sacerdotũ ꝓhibẽtib9 ne docerent in nomine ihu rñderũt Non possumus q̃ audiuim9 t vidimus nõ loqui Quarto rõne fructuositatis. q3 fruct9 sub foliis sũt ꝓmo virẽtes. randẽ maturescunt. t calore solis dulces fiunt q̃ prius amari fuerunt. Sic sapiẽtes viri sub foliis Nboz ꝓducunt fruct9 opum. q̃ fructus apparent virides. i. gratiosi aspicientibus t maturi. i. discreti discutientib9. t dulces. i. sapidi suscipiẽtib9 Faciunt eni viri sapiẽtes opa gratiosa discreta t fructuosa. vel coz fructus. i. act9 sunt viridi ꝓ fidẽ. maturi ꝓ spem. dulces ꝓ caritatem Et hic est calor solis. i. amor christi q̃ ea facit dulcescere et amara queqz Can. rr. Fruct9 ei9 dulcis gutturi meo. Et attẽde q3 sicut modici ꝓfectꝰ ẽ i arbore frõdositas sine fructib9. ita modici valoris Nbositas sine opibus. ꝓpter qõ dicit Bre. in. vj. li Moria. q3 ille bñ loquẽdi facũdiã percipit. q̃ finem cordis ꝓ recte viuẽdi studia extendit. nec loquẽtẽ cõscientia ꝓpedit cũ lingua vita antecedit. ¶Quinto rationẽ mutabilitatis. q3 quarũdã arborũ folia in estate viridia t decora sũt. in autumno pallescũt. sed in hyeme cadũt t in terra putrescũt Sic eloquẽtia sapientũ seculi in estate. i. in tpe fauoris virescit ꝓ vigorẽ. sed in autumno sole decrescẽte i deficiẽte humano fauore pallescit. i. ꝓbilitat ꝓ timorẽ In hyeme aũt. i. ꝓsecutionis tẽpore cadit. i. penit9 deficit ꝓ obmutescẽ. t aliqñ i terra putrescit ꝓ mali cõmẽdationẽ t approbationem siue laudationem. Et tunc dicendum est eis illõ Ysaie. v. Ve vobis qui dicitis bonum malum t malum bonum.

Capitulum.xxij.

Exhortatio ad bene faciendū vt ad malū dimittēdū diuersimode fieri debz sm diuersā qualitatē eoz quos hortari oz. Cui⁹ exēplū apparet in ficu. Naz ficus sterilescit aliqñ ob defectū humoris. aliqñ vo ꝓpter nimiam abundantiam humoris. Iz si accidit ob defectuz humoris subueniat ei p̄ ꝓuenientē simū t aquam dulcē. sed si supabundat humor arborē clauis perforāt t sic humorē euacuāt. Illi āt boies sterilescunt. i. a fructu bonoz operum deficiunt t hoc ē propter defectuz humoris. idest propter defectum vigoris q̄ vicio subiecti sunt pusillanimitatis t timoris. t isti inuandi sunt cum simo q̄ plātā calefacit. i. cum doctrina vel exhortatiōe inflammante t accedente ad bonum t cū aqua dulci. i. cum dulcedie doctrine t verboz. vt attrahantur ex ipsa dulcedie exhortationis ad humorē bōitatis. Naz si ꝓtra tales pusillanimes quis vteretur asperitate verboz poti⁹ desperarent q̄z proficerēt t ideo qui talis est dicit Prosper in libro secūdo de vita cōtēplariua leniter castigatus reuerentiā exhibet castiganti: Asperitate autem nimie increpationis offensus nec correctionem recipit nec salutem. Patet ergo q̄ in exhortatione talium si appareat calor amoris impellens t dulcedo verborum demulcens sequitur bonoz operum fecunditas crescens. Illi autez ad modū ficus sterilescunt ꝓpter humiditatis excessum. qui bona opera et superbia dimittunt. vel et nimia abundantia temporaliū que inducit ad superbiam t contemptum spiritualium. t tales perforandi sunt clauis. i. terribilibus t asperis verbis Eccle. xij. Verba sapientum sicut stimuli t quasi claui in altum defixi.

Capitulum.xxiij.

Ferus diuini amoris augetur ex afflictione carnis. t auūdāter deuotionis. cuius exēplum apparet in pino. Nam pinus que exterius habet durum t grossum corticem sed interius multum humorem pinguē. de facili t multum inflāmatur si igni aliquo casu applicatur. Ille ergo exterius habet durum corticem t asperum qui carnem suam per duram abstinentiaz vel asperos labores affligit. Ille interius habet multum pinguedinis qui multaz habz deuotionem mentis. t ꝺ per diuinum amorem faciliter t fortius inflammatur. dum alicui igniti. i. affectuose rei applicatur siue affectuosa verba audiendo p̄. Eloquium domini inflammauit eum Siue deuotas scripturas intelligendo. Lu. vltimo Nonne cor nostrum ardēs erat i nobis duz loqret̄ur in via t aperiret nobis scripturas. Siue de passione iesu christi meditando. quia ibi ostensus est singularis amor saluatoris sz in opere nostre redemptionis. t iō maxime debet in nobis accendere ignez amoris. Vñ Ber. super Cañ sermone. xx. dicit Dilexit nos deus dulciter sapienter t fortiter Dulciter nempe dicerim q̄ carnem induit sapienter q̄ culpam vitauit fortiter q̄ mortez sustinuit. sed super omnia reddit te mihi amabilem bone Jesu calix quem bibisti opus nostre redemptionis. Hoc enim omnino amorem nostrum vendicat sibi. ꝺ inēz nostram deuotionem blandi⁹ allicit. iustius crigit: artius stringit t vehementius afficit.

Capitulum.xxiij.

Fides assimilatur amigdalo. q̄z amigdal⁹ est añ omneo ārboreꝫ floritiua. oibus enim arboribus prior se floribus vestit. t ad fructum añ ceteras arboreꝫ se disponit. Sic⁹ virtus fidei debz in corde hominis ante omneo virtutes florere. Nam fides est sicut dispositio mētis ad charitatem t ad alias virtutes. Vnde sicut flos est dispositio ad fructū ita act⁹ fidei qui ē credere est dispō ad act⁹ charitatis t ceterarum virtutum. Et qua re patet q̄ dum fides credendo preuenit ante omneo virtutes floresc̄it t ad fructus virtutū idest opera se ante ipsas disponit. Vnde Apost. Heb. ij. Fides ingt est sperandarū substantia rerū t̄. Nam sicut substantia natura antecedit t accidētia cōsequuntur quodam ordine substantiam. ita fides antecedit spē t ceteras virtutes. Et ideo ipsa fides a sanctis fūdamentū vocat virtutū tam infusaz q̄z acquisitaz super qđ construit totū edificiū spūalium virtutuz. Et ēt assimilatur radici ex qua tota arbor exurgit. Et ideo Aug. dicit super Joā. Sicut in radice arboris nulla prorsus appareat pulchritudinis spēs. tamen quicquid ē in arbore pulchritudinis vel decoris ex illa procedit. Sic et fidei humilitate q̄cquid meriti quicquid beatitudinis aia suscepturā ē ex fidei fundamento procedit. Secūdo q̄ amigdalus ē culture expositiua. Nā vt dicit Arist. hec arbor cultura indiget marime cū antiqua ē. t plus fructificat antiqua q̄z nouella precipue si sit bene culta. Vnde vt possit magis esse fructifera clauis ē in radice perforāda. Sic⁹ fides indiget cultu t custodia boni operis. Alioquin est infructuosa t vt arbor mortua vt patet Jsa. ij. Fides aūt quasi nouella fuit in patribus antiquis qui fuerūt ante xp̄i aduentū. Et ideo minus fructifera. Sed nūc in nobis qui sumus in quos fines seculoz deuenerūt est quasi antiqua. t tamē nostra fides post xp̄m si studiosis operib⁹ fuerit culta est meritoz fructibus magis copiosa. sed est in radice cordis clauis timoris t amoris perforanda. vt timore exciet̄ur t amore operet̄ q̄ fides p̄ dilectionē opaī vt dī Bal. v. Aug. Cū dilectiōe fides xp̄iani sine dilectiōe fides demonis. Qui aūt non credunt peiores sunt q̄z demones t tardiores. Tertio q̄ amigdalus est morboz curatiua. Dicit enim Diascoꝛ q̄ tota arbor amigdaloz est medicinalis. Habet enim medicinale solidū. i. radicem q̄ radix eius elixata t trita maculas vultus purgat. Sic fides elixata charitat̄ calore t trita tribulationū perpessione purgat maculas faciei. i. conscie Actuū. xv. Fi de purificans corda eoz. Item habent medicinalem comam. i. corticem t frōdes q̄ cortex eius t folia sunt ēt mūdificatiua t sanatiua. Cortex aūt t folia fidei sūt verba confessionis fidei quibus interior fides exterius ostendit. t hec ēt sunt sanatiua. q̄ sicut dicit Apo. Roma. x. Corde creditur ad iusticiā. ore aūt cōfessio fit ad salutem.

Item habet amigdalus medicinale oleum. q̄ oleū de amigdalis contra multas valet infirmitates. Nam vermes t lumbricos in corpore necat. menstrua purgat. contra surditatem efficaciter iunat. t auri um saniem mūdat si auri tepidū instillet. Flores etiam eius decocti in oleo caducos t lethargicos curant. cum melle triti morsibus obuiant t vlcera sanant. Oleuz aūt fidei est oleum sacramentale. i. vnctionis extreme quod ēt in virtute fidei valet contra infirmitates corpales t spūales. Vñ dicit Ja. v. Infirmat quis ex vobis inducat presbyteros ecclesie t orent super eū vngentes eum oleo in nomine domini t oratio fidei saluabit infirmū t alleuabit eū dñs. t si in peccatis sit remittentur ei.

Item habet medicinalem fructū. Naz fructus amigdali homini proficit. quia de dulci amigdalo dicit Diasco. q̄ si recens cū suo folio comedat̄ stomachum confortat t ebrietati resistit. Et tamen dicit q̄ si vulpes amigdala comederit morie. Oz sepe quod est medicina homini est venenū alteri animali t econuerso. Sic⁹ fructus idest opera fidei ostensa t folia. i. verba fidei audita stomachū. i. appetitus hominis sz fideliter t deuote recipientis confortāt t accendūt ad bonū. t ebrietati. i. stultitie t deuotioni hereticē prauitatis resistūt. vulpes. i. fraudulentus hereticus inde morit. Quia duz ex verbis fidei vel exemplis occasionem t fomentum erroris assumit. vñ fidelis vitam accipit. ipse mortem incurrit. Item fides assimilatur castanee. Primo ratione edificationis. q̄z ex hac arbore

sumuntur ligna solida ꝙ fortia ad domos construendas. Nec ligna fuerunt. Apostoli ꝛ eoꝝ discipuli solidi per vitā. fortes per patientiam vel solidi in sustinēdo.fortes in operando ex quibus domus dei.i.eccīe primitus constructe fuerunt

¶Secundo ratione pullulationis.qz hec arbor vt dicit Ysidorus vt excisa fuerit tā q̄ silua pullulare consuecit. Sic accidit beatis martyribus.qz quanto magis opprimebant eos hostes tanto magis crescebant.¶Tertio ratione castrationis.Dicit eni castanea a castrando.eo ꝙ fructus ei⁹ dū assāt castrari est necessarium. In fide autē xp̄i multi sūt qui vt diuio amor magis inflāmētur.ꝛ vt ad regnum celorum introducantur semetipsos castrāt.nō ferri violentia sz volūtaria ꝛtinctia.sicut xp̄s dixit.Mathe.xix. Sūt ꝛ eunuchi q̄ semet ipos castrauerūt ꝓpter regnum celorū.

¶Quarto fides assimilat castanee ratōe administrationis. Quia castanea administrat nobis primo ex suo ligno carbones ardētes.quib⁹ fabri vtūtur ad emolliēdū ferrum. Illi carbones sunt fidei exempla scripturarum.quib⁹ etiam peccatoꝝ corda dura ꝛ ferrea inflāmātur ꝛ emolliuntur ad bonum. Item ex suo fructu dat nobis alitus dulces. Et ita sūt doctorū sanctorum fidei dulcia verba que mentes audiētiū delectabili nutriūt. ¶Item ex suo cortice fit due solius habem⁹ medicinales ꝛtutes.

Mā cū sale trita ꝛ cū melle tēperata mor. ꝙ canis rabidi sanat. Hec sūt fidei sacramenta quibus mors̄ canis rabidi.i.mors peccati quam diabol⁹ ex inuidia in homine imp̄sit.curat. Item fides assimilatur sinapi. sicut granum sinapis ꝛc.¶Et primo rationē complexionis. qz est calida ꝛ sicca in quarto gradu. Quia .f. fideo debet quadrupliciter calescere ꝛ fervere primo in corde assentiendo. Roma.x.Corde creditur ad iusticiam. Item in ore predicando. Romano.x. Oratio autez confessio fit ad salutē Item in opere se manifestando. Ja.ij.

Ostendam tibi ex operibus fidem meam Itē oratiōe nō hesitando. Ja.i. Postulet autem in fide nihil hesitans. ¶Secundo ratione purgationis.qz comesta ad cerebrum fumat.ꝛ ipsum mirabiliter purgat. Vnde Augustinus.i.de trinitate.Acies humane acies invalida in tam excellenti luce non figitur nisi per iustitiā fidei emūdetur.¶Tertio ratione curationis qz dicitur valere contra multas infirmitates. Valet enim hydropicis.epilēticis.lethargicis.ꝛ paralyticis. Nam poros aperit.ꝛ humores neruos oppilantes dissoluit. Sz fides multo magis valet ad oēz infirmitatē tam corporalem q̄z spirtualem sanandam Mathe.ix. Fides tua te saluum fecit.

¶Quarto rōne multiplicationis.quia ex minimo grano sinapis multa grana producuntur.que fronde flore ꝛ semine in immensum dilatantur. Et ita etiam hec herba se multiplicat vt vbi semel seminatur vix locus inde vlterius liberatur. Similiter fides xp̄i quamuis fuerit a principio parua per humilitatem ꝛ in paucis seminata tamen postea est in immensum augmentata ꝛ dilatata in fidelibus ꝛ in predicationibus ꝛ in ꝛtutibus.

¶Capitulum. xxv.

Filius licet sit a patre secundū naturam nō tamen debet imitari eius maliciam.cuius exemplum apparet in rosis que ex spinadura oriuntur.sed natura spinarum non sequuntur. Nam spina nō est odorifera nec pulchra nec è mollis sed aspera.nec etiam ad medicinam reperitur valida. Sed econtrario rosa suo odore olfactum afficit.suo decore visum pascit.suauitatis.molicie tactum lenit. Sed ꝛtute sua multis.lāguoribus rosa succurrit. Sic filius si habuit patrem per infamiam ferentem debet ipe studere vt habeat famam redolentem. Et si habuit patrem moribus displicentem.debet ipse studere vt habeat morum pulcritudinem complacentem. Item si habuit patrez asperum ꝛ

pestilentez debet ipse conari vt habeat cōuersationem mitem ꝛ lenez. Itē si būit patrē ligua vulnerātē dz ipe cōari vt hēat liguam medentem. Vnde patet ꝙ parentes in eo qz mali sunt a filijs sequēdi non sunt.nec etiā diligendi.qz in quantum mali sunt sūmo patri ꝛtrarij sunt ꝛ sicut dicit Augustinus. Amādus est generator.sz ꝓponendus est creator. Hebreo.xij.

Patres carnis habuimus eruditores ꝛ reuerebamur eos. Nū multo magis obtēperabimus patri spirituum ꝛ viuemus.

¶Capitulum. xxvi.

Fortuna assimilatur feno. Fenum enim q̄ diu viret ꝛ frondet mōtes ꝛ prata vestit ꝛ ornat.ꝛ sua venustate intuētiū oculos reficit ꝛ delectat. Sed feruente sole humiditas eius ꝛsumitur ꝛ herba que florendo ridere videbat a sua gloria totaliter spoliatur.ꝛ pabulum ignis efficitur. Similiter fortuna hominis viret quando est cū corporis incolumitate vel venustate frondet quando est cum uberta te diuitiarum.vel quādo ē cum cōsanguineorum seu amicorum circūstantium plu ralitate. Sed tunc montes vestit quando est cū honore ꝛ dignitatum sublimitate. Tunc enim vestit prata.quando est cum fame dilatatione ꝛ claritate. Talem autē fortūe venustatē vniuersoꝝ oculi cū āmiratione intuentur.in eius intuitu amici reficiuntur ꝛ delectātur. Sed ferente sole .i. forti ꝓcutione deijciente vel aduersitate deprimēte vel vehemēti infirmitate consumente hūiditas ei⁹.i.nature vel fortūe ꝛsumitur vigor.ꝛ a sua gloria p̄ priuationē honoris.vel p ruinā mortis totaliter spoliat ꝛ pabulū ignis.i.furoris ꝓsequētis.vel gebēne alūnus infernalis efficit. Ja.j. Exortus est sol cū ardore ꝛ arefecit fenū ꝛ flos eius decidit.ꝛ decor vultus eius deperiit. Bene.i quadā ep̄. Hāc imaginē a lo tuo ꝟpone ludos facere fortūas.ꝛ etiam hanc mortaliū curā.honores diuitias. gratiam exercere.quoruz alia inter sapientium ma

nus scissa sūt.alia ifida societate diuisa alia magno detrimento eorum in quos deuenerunt ꝓtensa. Capitulum.xxvij.

Gratia dei assimilatur oleo ꝓmo rōne ꝛseruatiōis qz diuisiue ꝛ penetratiue est virtutis.ꝛ tō in vasis vitreis vel vitreatis melius q̄z in ligneis ꝛseruatur. Vasa nāq; lignea porosa sūt.ꝛ difficilius mundant a sordib⁹ q̄z vitrea q̄ sūt oino solida. Sic gra dei i vasis vitreis .i.in cordibus mūdis ꝛ solidis esse dz Requirit eni aiam mūdā per innocētiam.vel saltem p penitentiam.ꝛ solidā p sapientiā qz cor fatui q̄si vas cōfractū vt dicitur. Eccli.xxi. ¶Secūdo ratione effusionis. Nam si in aqua se qs miserit ꝛ oleum in ore porfuerit.ipsūqz in aq̄s effuderit aquas adeo claras facit.vt ea que sunt in fundo videri possint. Sic boi in aqua tribulatiōis posito.oleū diuine gre ipsā aquā.i.tribulatiōem ei clarā facit vt sz ex ea illuminetur ad sui cognitionē vel dei ꝛtemplationem. Posset etiam hoc referri ad gratiam doctrine q̄ est in sanctis predicatoribus.qui oleo ex ore effuso.i.gratia ꝛ dulcedine sermonis sue doctrie aquā sapiētie salutaris ignorātibus vel errātibus dilucidāt ꝛ declarant Nū talib⁹ ipsa sapiētia p̄mū ꝓmittit dicēs. Eccli.xxxiij. Qui elucidāt me vitam eternam hēbūt. ¶Tertio rōne vnctiōis. Est enim multiplex vnctio olei diuersos effectus vel mōs gre rep̄sentās. Est enim quedam vnctio dignitatis.sicut ē vnctio regum de qua dicitur .iij. Reg .j. Assumpsit sadoch sacerdos cornu olei de tabernaculo ꝛ vnxit Salomonem ꝛ ccinerunt buccina.ꝛ dixit omnis populus.viuat rex Salomon. Hec est ergo vnctio gratie que ad illos pertinet qui se vel alios per iusticiam bene regunt. Esa.xxxij. Ecce in iustitia regnabit rex. Item est quedam vnctio sagacitatis sicut erat olim vnctio pugillum.que fiebat ad cautelam:ad quam referri posset vnctio que habetur primo: Regum decimosexto. Quia samuel dixit

Dauid in medio fratrum ꝛ directus est
spūs dei in eo in die illa. Hec est illa vn-
ctio gratie que pertinet ad omnes qui per
astutam pugnam vincunt alios. ¶Item
est quedam vnctio iocunditatis ꝛ hec vn
ctio est mulierū que se ad iocūditatē ꝛ pul
chritudinem vngūt Daniel.xvj. Dixit su-
sanna. Afferte mihi oleum ꝛ sinigmata
ꝛc. Et hec est vnctio spūalis letitie que p-
tinet ad nitorem ꝛ decorem conscientie.
¶Item est vnctio sanctitatis sicut sacer-
dotuz. De qua dr̄ Exo.xxvij. Composuit
ꝛ oleum ad sanctificationis vnguētuz ꝛc.
Et hec est vnctio deuote oratiōis que cō
petit non tm̄ sacerdotibus sed omnib⁹ de
uote orantibus. ¶Item est vnctio credu-
litatis.i. fidei sicut vnctio baptizatoz que
est ad fidei susceptionem. de qua vnctione
dicit Rabanus. In vnctione baptismi de
scendit spūs sanctus ad habitationem deo
consecratam. Hoc igitur pertinet ad om
nes illos qui fidem susceptam bene con-
seruāt. ¶Item est vnctio firmitatis. sicut
vnctio confirmatorum: vt dicit epūs. Consi
gno te signo crucis. confirmo te chrismate
salutis. Hec pertinet ad omnes qui sunt
confirmati ꝛ solidati per charitatē. ¶Item
est vnctio sanitatis sicut ē extrema vnctio
infirmoz. De qua Ja.v. Ungentes eum
oleo sancto ꝛc. Hec pertinet ad omnes q
se infirmos per humilitatem reputant.
¶Item gra dei conseruatur in asperitate
ꝛ in humilitate. Unde assimilatur frum
to. Cuius proprium est includi ꝛ conseruari
in theca asperis habentibus in sūmitate
spicas pungentes contra incursum auiuz
munientes: Unde ab illis spiculis spicam
defendentibus spica dr̄. quibusdam quoqz
folijs seu varijs culmis ambitur ꝛ fulci-
tur. ne fructus pondere incuruetur. Quasi
enim spice aspere vel quasi spine pungen
tes sunt aduersitates ꝛ tribulationes pre-
seruatur. ne ab auiculis ideſt tentationib⁹
diabolicis auferatur vel spice ꝛ aristę aspe
re sunt opera penalia penitentie in quib⁹
etiam gratia conseruatur. Vagina autez
includens ꝛ tenens granuz seminis ne ca
dat est humilitas cordis sine qua gratie se
men minime seruaretur. ¶Item gratia
dei assimilatur cepe. ¶Primo qz cepe co
mestum secundum Diasco. venenum edu
cit ꝛ hoc competit diuine gratie in quan-
tum de corde hominis extrahit venenum
cupiditatis. Nam cupiditas rerum tem-
poralium secundum Aug⁹. est venenum
charitatis. ¶Secundo qz succ⁹ eius cali-
ginem oculorum detegit. Nec caligo est
cecitas siue obscuritas superborum qui
euanescunt in cogitationibus. ꝛ obscura-
tur insipiens cor eorum. Sed hanc caligi-
nem. cepe succ⁹. i. diuine gre virtus siue lux
detegit ꝛ expellit. ¶Tertio qz cepe comē-
stum fastidium tollit. Quod competit diui
ne gratie in quantum excludit accidiam
que fastidium spiritualium delitiarum in
ducit. ¶Quarto qz cepe comestum preci-
pue coctum oris fetorem minuit ventrem
mollit. ꝛ cibos condit. Que omnia compe
tunt gratie inquantum refrenat vitium
gule. quia gulositas facit os fetidum pro-
pter cibi superflui in stomacho corruptio-
nem. Item quandoqz facit ventrem duz
propter superfluī cibi indigestionem. Itē
cibum facit insipidum propter nimiam sa
turationem. qz anima saturata calcabit sa
uum. vt dicitur. Prou. xxij. Unde gratia
ista remouet ꝛ inducit contrarium dū ga
lam excludit. qz per cibum parcum ꝛ tem
peratum nec os fetet. nec venter indura-
tur. nec cibus desipit sed sapit ꝛ maxime
condimento famis quod abstinentia im-
mittit. Quinto quia cepe comestum visco
sos humores incidit. Quasi enim viscosi
humores sunt luxuriosi amores quos di-
uina gratia precidit ꝛ tollit. ¶Sexto qua
succus cepe auribus instillatus cum lacte
mulieris eius dolorem minuit. Quia sci-
licet diuina gratia mitigat dolorem ꝛ q
precipue generatur in auribus. i. in audiru
verborum displicentium. sed ad hoc etiam
adiuuat lac mulieris. i. dulcedo lingue ex-

cusantis satisfactiōis auribus instillata ira
ti. ¶Septimo qz morsum canis rabidi ex
tinguit ꝛ curat. Morsus enī canis rabidi
est detractio hominis inuidi quē gratia
diuina extinguit inuidiā expellēdo vel sal
tem contēcendo. ¶Itē gratie diuine abū
dantia elevat ad contēplandū ꝛ corrobo-
rat ad patiendū confortificat ad pserendū
Cuius exemplū apparet in pino q̄ est ar-
bor valde abūdans in pinguedine humo
ris. crescit tamē in locis mōtuosis valde
aridis ꝛ lapidosis. Et itē nullo calore vel
frigore tacta deponit virorem vel folia. Il
le aūt abūdat in pinguedine. in quo ē abū
dantia gratie sicut patefecit. ps̄. ad deū di
cens. Sicut adipe ꝛ pinguedine repleatur
aia mea. Et talis in monte. i. in altitudine
contēplationis crescit ꝛ loca aspera ꝛ lapi
dosa diligit. i. aduersa nō refugit ꝛ virorez
virtutū nec calore, psperitatis nec frigore
aduersitatis deponit. ¶Itē gratia dei assi
milatur cucumeri. ¶Primo qz cucumer
hz virtutē refrigerativā. Est enī humoro-
sus ꝛ frigidus natura. Unde dat febrici-
tantibus. Sic gratia dei refrigerat aiam
ab inordinato ardore viciorz. sive auaritie.
sive ire. sive cuiuscūqz inordinati appetit⁹.
¶Secūdo qz hz virtutē purgativam ex
eo q̄ soluit ventrē ꝛ per cōsequens pur-
gat. Sic gratia dei soluit mētē peccatoris
ꝛ purgat per fluxū compūctionis. i. per la-
chrimas penitētie. ¶Tertio qz hz virtutē
sanativam. Nam folia cucumeris si fricē
tur medent vulneribus que ipecisit cani-
nus morsus. Caninus enī morsus tenta-
tio prima fuit diaboli inuidētis qui nobis
in primis parētibus ipressit vt Beda di-
cit quatuor vulnera scz ignorantiā concu-
piscentiā infirmitatē ꝛ malitiā. Sed hec
vulnera folia cucumeris. i. sacramēta gra
tie remouent atqz curant. Nā cōtra igno
rantiam est sacramentū ordinis. cui⁹ vna
clauis est scia discernendi. Contra cōcupi
scentiā est sacramentū coniugij contra in
firmitatem valet cōfirmatio. Contra ma
liciā Eo valet eucharistia que est sacramē
tum charitatis que per se opponitur mali
cie. Valēt enī hec folia gratie ad sanan
dum generaliter omniū peccatorz vulnera
qz ab originali sanat baptismus ab actua-
li mortali penitētia a veniali extrema vn-
ctio. Apoca.xxij. folia ligni ad sanitatem.
¶Quarto qz cucumer hz virtutem cōfor
tandi quib⁹ anim⁹ deficit odore succurrit.
Sic gra deficiēnib⁹ i tētatōe vel tribulatōe
succurrit. Hec enī est q̄ trib⁹ pueris i cami
no ardenti positis fecit mediū fornacis q̄si
ventū roris qui ipsius flāme calorem re-
pressit vt habet Daniel.iij. Unde Apo.
Fidelis est deus qui nō patietur vos ten
tari supra id qō potestis. sed faciet etiaz cū
tentatione prouentū vt possitis sustinere.
¶Item gratia dei assimilatur diptanno
que est herba eijciens partū consumēs ve
nenum ꝛ excutiēs ferrū. Nam primo qui
dem diptannus hz virtutem dissoluendi
attrahēdi ꝛ consumēdi venenum. ¶Item
hanc herbam primo cerue osculāti sunt.
Nā eam mānducant vt facilius pariant. ꝛ si sa
gitta fuerint percusse querūt diptannum
quo ferrū in vulnere inflictū excutiāt. sicut
Basi. ꝛ Ambro. dicunt. Similiter gratia
dei cōsumit venenū auaritie. Hoc enī est
venenū vt supra dictū est qō sua frigidita
te calorē cordis. i. charitatē extinguit. ¶Itē
educit partū. i. expellit luxurie peccatuz. qz
partus cōcipit et opere luxurie. ¶Itē ex-
cutit ferrū. i. duriciā superbie.

¶Capitulum. xxviij.

Ne delicias nō introdu
xit natura sed voluptatis
culpa. Cuius exēplū appa
ret in quercu qz quercus
dicitur a querendo eo q̄
antiqui ad esum glandes
quercus querebāt. Et sic
ieiunium non carnibus aut delicijs. sed so
la glande soluebant vt dicit Boetius in li
bro de consolatione. Unde humanus ge
nus in tota prima etate fuit sine carnibus
ꝛ delicijs varijs ciborum. ꝛ ideo mirandū
est quomodo voluptas tm̄ creuit que a tā

ta parcitate inchoauit. Eccli.xxxi. Initium vite hominis panis ⁊ aqua. ⁊ tamen hodie sicut Innocentius dicit de vilitate cōdite ficut Innocentius dicit de vilitate cō
ditionis humane gulosis nō sufficit fructus arborum. nō grana leguminum nō etiam radices herbarum. nō pisces maris. non bestie terre. non aues celi sed querunt pigmēta. parantur aromata ⁊ nutriunt altilia. capiuntur obesa que studiose parantur ante cocos. que laute preparant officio nutritorū. Alius rundit ⁊ colat. alius ffūdit ⁊ cōficit. substantiam conuertit in accidēs. naturam mutat in fames vt saturitas trā seat in esurie. reuocat appetitus ad vritan dum gulam nō ad sustentādum naturam. non ad necessitatem supplendam sed ad auiditatem explendam. ¶ Item gule vicium assimilatur coriandro ꝓpter quinq. Primo quia eius semen q̄ est minutum ⁊ candidum in vino dulci datū homines ad luxuriam proniores facit. Similiter gula per splendidum cibum ⁊ dulcem potū inclinat ad luxurie actū. Hieronimus in quodā sermone. Semper saturitati iūcta lasciuia ē. vicina sunt tibi venter ⁊ genitalia pro membrorum ordine ordo viciox. ¶ Secundo q̄ si quis ex corādro nimis accipit amentiam ⁊ frenesim incurrit. Similiter per superfluitatem gule. ⁊ precipue quantum ad potum homo per ebrietatem efficatur velut amens ⁊ freneticus. Nam sicut dicit Petrus rauenn. in quodā sermone vbi regnat ebrietas ratio crulat intellectus obtūdutur consilia deuiant iudicia subuertuntur. ¶ Tertio q̄ hec herba cum suo semine canibus venenosa existit. Cancs enī cōtra lupos latrantes ⁊ linguam medicinalē habentes predicatores sunt quibus gule viciū precipue est nociuum. Vnde dicebat Apost. Corinth. xi. Castigo corpus meū ⁊ in seruitutē redigo ne forte cū aliis predicauero ipse reprobus efficiar ¶ Quarto q̄ coriandrū in cibo sumptus calefacit ⁊ somnū inducit. Similiter gule vicium inducit somnus corporis ⁊ somnolēcia. i. pigriciā mētis. q̄. Ec. xii. Comedit ⁊ bibit ⁊ rursum obdormiuit. ¶ Vnito q̄ hec herba licet integra sit ⁊ odorifera tamē fricata manibus fetida fit. Sic etiam gule materia sc̄z cibus q̄uis primo odorifer⁹ ⁊ optime sit parat⁹: postea tamē efficitur fetidus in exitu de ventre. Et ideo sicut dicit Algazel. Cuiuscunq̄ cura vel sollicitudo versatur circa id q̄d̄ ventrē ingreditur cius valoris est q̄d̄ inde egreditur.

¶ Capitulum. xxxv.

HUmilis homo ⁊ dulcis ferocitatem mitigat hominis superbi ⁊ crudelis. Cuius exemplum apparet in ficu: quia si tauri ferocissimi ad arborem fici ligent̄, protinus ac repente mansuescere comprobantur. Per ficum enim que habet interius lacteū humorem ⁊ vnctuosum ⁊ exterius producit dulcem fructum intellige hominem qui intus habet mentem humilem: extra vo conuersationem mitem sicut xp̄s dixit Mat. xi. Discite a me q̄n mitis sum ⁊ humilis corde. Nam lacteitas interioris humoris designat humilitatē mentis ex eo q̄ lac esse consueuit cibus paruulorum qui gerunt typum humilium sed dulcedo ⁊ mititas fructus exterioris mansuetudinem signat operis ⁊ conuersationis. Et hec duo bene inuicem conueniunt quia sicut dicit Hugo de sancto victore libro. iij. de claustro anime. Coniungi oportet mel humilitatis cum dulcedine mansuetudinis: quia sicut mel concordat in confectionibus medicine cum omnibus diuersitatibus specierū sic ⁊ humilitatis dulcedine condiunt omnia genera virtutum. Sed vnctuositas humoris signat affectionem pietatis. Et ita patet q̄ ficus representat hominem parium reputatione pium in affectione mitem ⁊ dulcem in conuersatione. Sed per taurum accipe hominem elatum ⁊ ferocem cui dicitur. Eccli. vi. Non te extollas in cogitatione anime tue velut taurus. Quod ergo mansuescat taurus ferox ad arborem fici ligatus signat q̄ superbus humilis associatus mitigatur. Nam eius humilitas vincit illius ceruicositatem eius pietas confundit illius crudelitatem. sed eius mititas lenificat illius asperitatem. Vnde Cassiodorus dicit super illud. ꝓs. Humiliatus sum vsquequaq̄. Per humiliatem membra xp̄i sciunt diaboli vicisse superbiam. Per hanc fideles supera regna proficiunt: per hanc superbi tyranni superantur: per hanc deiecti ⁊ infimi exaltantur: per hanc in eternum martyres coronantur: nec potest dici perfectus qui hac virtute est priuatus. ¶ Item humilitas in asperitatibus ⁊ tribulationibus magis excrescit ⁊ demonibus maxime inimica exhibet. Vnde assimilatur fraxino. que est arbor alta ⁊ rotunda vt punca in locis altis ⁊ montanis crescens cuius arboris tanta est vis vt serpentes eius vmbrā matutinam vel vespertinam attingere non audeant. Vnde si inter ignē ⁊ folia fraxini ponātur prius ad ignem q̄m ad folia fugere comprobatur. Tanq̄m igitur loca montana ⁊ aspera sunt aduersitatū ⁊ tribulationum contingentiū discrimina. in quibus crescit fraxinus. i. humilitatis virtus: quia tribulationes magis mentem humiliāt: ⁊ ideo tribulatio ⁊ deiectio humiliatio vocatur. Vnde Ber. in epistola: tribulatio via est ad humilitatem sicut patientia ad mansuetudinē sicut lectio ad scientiaz. Si lucem appetis hūilitatis viam non refugias humiliationis. Vmbra aūt fraxini matutina est humilitas penitentis in iuuentili etate: sed quasi vespertina est humilitas penitentis tardiori etate: ⁊ vtrāq̄ infernales serpentes idest demones odiunt ⁊ detestantur. Vmbra etiam matutina potest dici hūilitas in prosperitate: sz vmbra in vespere est humilitas in aduersitate. Quilibet autem humilitatem serpentis idest diabol⁹ tm̄ odit q̄ tp̄c ꝓ se potē⁹ vult eterno igne gehēne cruciari q̄m ipse elegerit penitēdo hūiliari. Vnde ipse dixit beato Machario q̄ in re nulla alia superabat eum nisi in humilitate: quā nullo modo poterat habere. ¶ Item hūilitas assimilatur bdellio. ¶ Primo ratione coloris: q̄ fm Plinium bdellium est arbor nobilissima nigra in folijs ⁊ ligno oliue similima. Similiter hūilitas penitentis ꝓfert folia. i. verba. de se quidem nigra idest sui despectiua ⁊ accusatiua. Nā mundus idest hūilis ꝓior est accusator sui. Prouerb. xviij. Nomine eni iusti fiue iustitie q̄q̄ significatur hūilitas fm illud Mat. iii. Decet nos implere omnem iusticiam. i. omnez hūilitatem. ¶ Secūdo ratione humoris. quia bdellij lachryma siue gutta est translucida gustu amara bene odorifera. sed maxime aromatica quando est vino infusa. Sic lachryma humiliter penitentis est amara quia mentem perturbat: est etiam lucidissima quia mentem serenat. est odorifera quia deum delectat: est aromatica ⁊ medicinalis quia morbos vitiorum sanat. ¶ Tertio ratione vigoris. Vigent enim in tali gummi bdellij mirabiles virtutes. Nam valet contra apostemata tam interiora q̄m exteriora si fuerint ex eo peruncta. Habet etiam substantiam glutinosam constrictiuaz ⁊ attractiuam. ⁊ ideo multū stringit disenteriam ex acuta materia factam. ⁊ etiam fluxum ex fortissima farmacia morsibus etiam reptilium occurrit. Sic humilitas penitētis apostemata interiora. i. peccata cordis ⁊ exteriora. i. peccata carnis curat ⁊ purgat fluxum disenterie ⁊ farmacie. i. proinde pec candi siue sit ex propria inclinatione siue ex exteriori timore refrenat. ¶ Item morsus reptilium idest detractorum verba curat. ¶ Item humilitas assimilatur casie. ¶ Primo propter locum generationis: quia nascitur casia in locis aquosis vbi multum crescit: ⁊ bonum odorem reddit. Sic humilitas nascitur in cordibus eorum in quibus est aqua vere sapientie. Dicitur enim Prouerb. xvj. Vbi humilitas ibi sapientia: vel quia nascitur humilitas in aqua tribulationis. Et crescit in aqua compunctionis. Et reddit etiam

deo bonum odorez. Vnde multū est deo grata. Can.j. Nardus mea dedit odorem suū. Nardus eni que est herba breuis ad huc humilitatē signat Ieronimus. Mibil ē qđ nos ita hominibus gratos t deo facit qđ si vite merito magni būilitate Nos infimi simus. Glosa tamē super. ps. . dicit q: casia que crescit in aquis est fides q̄ crescit in baptizatis. ¶Secūdo designat humilitas in cassia ppter successum varij coloris. Dicit eni Plinius q: casia primo cinerescit: secundo rubescit. tertio nigrescit. Sic humilis cinescit per prudentiā q: senes t cani ppter experientiā longi tēporis consueuerunt esse prudentes. ¶Itē rubescit p penitentiā t nigrescit per cōpassiōis tristitiā que est quedā mentis nigredo t obūbratio. ¶Tertio ppter modū probatōnis q: bona casia ꝓbatur per odorem per colorem t per vigorē. Nam casia nobilis est subdulcis t acuti saporis t iocūdi odoris t subnigri coloris t ponderis grauioris t maxime laudatur que de facili non frangitur sed primo flectitur. Similiter q vere humilis est hz dulcedinem in cōuersatione odorē iocundum in fama t opinione t subnigrū colorem in sua despectione Quia claritatē suam non ostendit sz abscondit. Nec frangit tribulatōe quacūqz sed flectitur compassione t discretione. ¶Quarto per effectum curationis . quia casia reuma purgat cerebrūqz capitis cōfortat t fetorē oris amputat. Sic humilitas penitentie reuma .i. peccati fluxū purgat cerebrū .i. sensū confortat q: humilitas reddit hominē magis sensatū .i. sapientez ¶Item fetorē oris. i. iactantiā sermonis amputat: quā homo discretus odit sicut naris fetorē eo q: laus in ꝓprio ore sordescit t iō odor fame perditur per iactantiaz cōmendationis ꝓprie sicut narrat Valerius maximus de Mario q: cum multa fecisset vna sui iactatione gloriā fame perdidit. t q: sibi presūpsit ascribere q: ex ore alicuo debuerat captare publice cōmendationis vota demeruit. ¶Item humilitatis clausura dz se homo munire. postq̄ diuinas consolationes recepit. Cuius exemplum est in clitropia. que sz est herba que in solstitio estiuali florem incipit. Vnde solsequium vocata est a latinis eo q: sole oriente flores suos apperit: sed ipso occidente itez se recludit. Tunc eniz sol christus quasi alicu oritur quando sz ei consolationis suc lumen infundit: t tunc debet homo quantum potest flores suos .i. affectus deo aperire. Tunc autem sol ei occidit quando ipa consolatio transit: t tunc debet se homo sub custodia humilitatis claudere ne latro .i. vana gloria subintret. Vnde dominus. Math. xvij. post transfigurationem descendens de monte mandauit discipulis dicens . Nemini dixeritis visionem. ¶Item humilitas sicut dicit Cassiodorus assimilat Ysopo. ¶Primo ratiōe statute q: ē herba breuis t modica q: videlicet humilis est modicus in sui reputatione. Vnde Greg. dicit q: humilitas vera est qua qs de se parua estimat t bona alterius sine inuidia t liuore cōmendat. ¶Item homo humilis est breuis in locutione. Vnde fm beatū Benedictum in regula sua. Vnus de duodecim gradibus humilitatis est pauca t rationabilia verba loqui t nō in clamosa voce. ¶Secundo ratione inherentie quia Ysopus in terra petrosa crescit in radicibus petre solide se infigens. Similiter humilitas crescit in terra petrosa .i. in anima amore christi solidata. Vnde humilis homo mediāte charitatis radice solide petre .i. christo inhereat. ij. Re. xvij. Dominus petra mea t robur meum. ¶Tertio ratiōe efficacie .q: pulmonem t omnia vicia pectoris ex causa frigida purgat si .s. cum ficubus siccis i vino coquatur. in pulmone sicut dicit Cassiodorus sunt inflatiōes superbie quā purgat būilitas t purgat pect9 q: cohibet istā matōes ire ꝑcipue sociata cuz vino charitatōes t ficu dulci sz mansuetudinis . ps. Asperges me domine Ysopo t mundabor. ¶Item būilitas assimilatur ancibo.

primū quo ad partium pluralitatē. Nā anbetum est herba habens radicē semen t herbā. In qb9 triplex būilitas designat. Nā radix ē būilitas cordis herba būilitatis semē būilitas operis. ¶Secūdo quo ad Nturis multiplicitatem. Habet enim radix anbeti viridis virtutē apertiuā ventositatis. t inflationis extenuatiuam t torsionis ventris. mitigatiuam. Simili etiā modo humilitas cordis que est vt radix deo vt mentem aperit t ad eius gratie susceptionem ꝓparat t disponit. vētositatē vane glorie t inflationem superbie expellit t torsionem ventris .i. turbationem t indignationem mentis excludit. Tertio quo ad valoris varietatē. q: radix anbeti viridis alicuius est valoris eo q: cōpacta dinidit. calculum frāgit. t singultum ex plenitudine abscindit. Sed postq̄ fuerit radix anbeti sicata nullius est pōderis. Tūc aūt radix anbeti .i. humilitas cordis est viridis quando nutritur t fouetur humore diuini amoris. t tūc timor dei mentem humilians cor frigore peccati cōpactum per cōpunctionem dinidit. calculo .i. duriciā peccati frangit t singultū .i. indignationez superbā t turbationē repellit. Sed remota viriditate diuini timoris: tūc siccatur .i. euacuatur būilitas mētis: ita vt nulli9 sit valoris vel Nginitatis. ¶Itē būilitas continet gram ne defluat sicut psillū dr cōtinere vinū. Nā si psillū misceat vino calor vini pellit frigiditatē psillij ad superficiē. t viscositas eius pellit viscositatē ei9 in circuitu t nō exhibit vinū etiā fine vase. Sic humilitas reddit boiem circūspectuz vt non effundat grā eius p aliquā fatuitatem: ꝑpter q: dicit Grego. Qui ceteras Nturis sine humilitate congregat quasi pulueres in ventrum portat.

¶Capitulum.xxx.

Iconsātiō hō assimilat ficomoro. Sicomorus eni est fatua ficus. in folijs modo similis. Et dicitur a ficos qđ est ficus t moros qđ est fatuus quasi fatua ficus. De qua dicit Diascorides q: fructus facit subdulces sz nunqđ ad maturitatē venientes. Quasi autē fatua ficus est hominis instabilis animus. Vnde Eccli. xxvij. dicit. Stultus autē vt luna mutatur. Dic licz aliquos fructus .i. bona opa facere incipiat in eis tū vsqz ad maturitatē .i. vsqz ad finem debitum nō ꝓsecutat. ¶Item incōstātes t ipersecutātes qui bona incepta non cōtinuāt assimilant lactuce. Nā lactuca qñ est tenera t iuuenis hz multas t magnas virtutes: q: cū sit frigida t humida temperate t subtilis substātie t facile digestibilis stomachi calorem sedat sanguinē bulientē refrigerat: insomnietatem placat capitis dolorez et fumo colerico sanat. In masculis veneris motum refrenat lac in mulieribus multiplicat t sanguinē augmētat t in qualitate ꝓfecta bonum sanguinē generat. Sed qñ antiquatur t induratur humiditas nimū amaricat. Quare ex ei9 vsu sanguis pessimus generatur t Nrus ex ea viliua debilitatur. Nam ex sua ponticitate sensum animalem mortificat . t naturalem spiritum suffocat . Vnde talis lactuca generare volentibus plurimum est nocina. Hec omnia dicit Ysaac in dicto particularibus. Eodem modo quidā a principio sue conuersationis vel in iuuentute sūt optimi t videnf magnas virtutes habere t multas qui postea in processu in senectute efficiuntur pessimi t indurantur in malis vt efficiantur pleni multis t magnis vicijs Apostolus ad Gala. iij. Cū spiritu ceperitis nūc carne consummamini.

¶Capitulum.xxxj.

Attentio assimilatur radici. ¶Primo quia radix est totius herbe vel arboris principium. Et sic intētio est principium totius verbi vel operis. ¶Intentio enim est ipsius finis. Finis enim licz sit vltimum in opere: est tamen principium in intentione . quia finis mouet agentē vt dicit ꝓbs . Vnde finis

secundum eum dicitur causa causarum. ¶ Secundo quia radix expetit latibulum. Nam radix diu sub terra latuerit nutritur & proficit. Sed si exulsa fuerit moritur & arescit. Ita intentio si cum humilitate latuerit opus bonum nutrit & crescit. Sed si per ostentationem exulsa fuerit ab humilitate extinguit & deficit. Unde Bre. dicit. Sic opus sit in publico vt semper intentio maneat in occulto. ¶ Tertio ratione effectus. q3 radix est initium bonitatis & malicie arboris causatiuum. Nã bonitas & malicia radicis ad ramos ascendit. & sepe apparet in fructu & flore qualis est humor in radice. q3 non potest alium humorẽ ramis infundere dã in se bz. Sic etiã bonitas & malicia operis ex intentione procedit. Apo. Si radix sancta & rami sancti. Ro. xj. Lu. vij. dicitur. Si oculus tuus. i. intentio fuerit simplex. totum corpus tuum. lucidum erit & si oculus tuus nequã fuerit etiam corpus tuum tenebrosũ erit Ambro. Intentio tua operi tuo nomẽ imponit Grego. i. Mora. Si semel cor intẽtione corrumpitur sequentis actionis meritas & terminus ab hoste calido. secure possidetur. quoniam totã arborem sibi fructus ferre conspicit quam veneni dente in radice vicauit

¶ Capitulum .xxxij.

Hypocrita assimilatur arunduni. Primo q3 arundo in arena radicatur. q3 scilicet hypocrita radicem amoris habet in terrenis. Illud cni qõ timet. scilicet ventum pluuiam & flumen vt habetur Mathei. vij. Per ventũ quitio demonis. qui in aere commoratur. p pluuiam que de celo descendit intelligitur aduersitas que a deo venit. per flumẽ quo secutio quam tyrannus infligit. Et quo patet q3 ille est vt arundo in arena fundata. qui vel vento tentationis frangitur vel in pluuia, aduersitatis per impatientiam corrumpitur: vel flumine mundane persecutionis radicatur. que omnia contingũt hypocritis. ¶ Secundo q3 arundo a vẽto agitatur. Mat. xj. Sed quid existis videre arundinem vento agitatam. Sed hypocrita est inconstans q3 modo vento aduersitatis inclinatur ad iracundiã. modo vento prosperitatis erigitur in superbiam. Isa. j. Vir duplex animo inconstans est in omnibus viis. ¶ Tertio q3 arundo medulle plenitudine non solidatur. Unde est exterius pulcra & interius vacua.

Sic hypocrita non habet soliditatem & plenitudinẽ interioris gratie. sed solum pulcritudinem exterioris apparentie. Unde dominus dicit Mat. xxiij. Ve vobis scribe & pharisei hypocrite & post. Vos quidem a foris paretis hominib9 iusti Bre. go. in. Mora. Quid est vita hypocrite nisi quedam visio fãtasmatis que hoc offẽdit in imagine quod non habet in veritate. ¶ Quarto q3 arũdinis viriditas breui tẽpore terminatur. Nam cito crescit & cito arescit. Nã arundo ab ariditate nomen accepit. Sic hypocrite gloria parũ durat. Cito enim crescit & cito decrescit. Job xx. Gaudium hypocrite ad instar puncti. ¶ Quinto q3 arundini manus innitentis persoraf. q3. f. hypocrita decapit & ledit adherentes sibi. Isa. xxxvj. Ecce confidis super baculũ arundineum confractũ &c. ¶ Item hypocritarũ penitentia assimilatur vmbre nucis. Nux enim facit vmbram i apparẽtia gratam sed in existẽtia & effectu nociuã. Unde nux a nocendo est dicta q3 rebꝰ nocet cius vmbra. Unde ipsa est dormitibus sub ea nociua & multarum infirmitatum generatiua. Similiter hypocritarũ penitentia licet in apparentia exteriori videatur pulcra. tamẽ intrinsecus est mala & multorũ viciorum in homine generatiua Mat. vij. Veniunt ad vos in vestimẽtis ouium. intrinsecus autẽ sũt lupi rapaces. Unde hypocrisis est vmbra mortis sedẽs ra. de qua Luce. j. In vmbra mortis sedẽt

¶ Capitulum .xxiij.

Hostus assilat palme. ¶ Primo qdẽ q3 palma i radice iferiꝰbz aspitatẽ & sitr iusti hñt aspitatẽ laboris. Apo. ij. Cor. xi. In laboribus plurimis &c. ¶ Secundo quia superius in coma habet venustatem scilicet q3 iusti superius in celo habent venustatẽ & pulcritudinẽ glorie immortalis. Psã. Justus vt palma florebit in domo domini. Tertio q3 palma in fructu habet tarditatẽ. Nam cũ difficultate & tarditate perucnitur ad eius fructum. Non enim ante centum annos fructum facit & tũc primo perfecte vireo accipit vt fructificare possit. Unde quãto palma est annosior tanto eius fructus est melior. Hoc aũt significat q3 iusti viri post diuturnitatem laboris perueniunt ad fructus consolationis Ja. v. Ecce agricola expectat preciosũ fructum &c. & quanto diutius expectant tanto copiosiorem recipiunt fructum mercedis.

¶ Capitulum .xxiij.

Lachryma penitentie assimilatur succo aloe. ¶ Primo ratione materie. Dicitur. n. aloes succus q3 ex quadam herba exprimit. ad ignẽ decoquitur & postmodũ ad solẽ deponit vt siccet. Hic succus est lachryma penitẽtie q3 ex amara herba. i. cũpactione exprimit & ad ignẽ interioris doloris decoquit. sed solis caloze. i. charitatis ardore siccat. quia cũ timor est in amorẽ xpi cõuersus iam lachryme timoris & doloris siccant. i. cessant & restringunt. q2 in quadã securitatis fiducia aia solidat. Et hmõi lachrymas significauit Jo. ij. aqua i vinũ cõuersa. Unde Ber. dicit sup Cant. Illas lachrymas vere in vinũ mutari dicerim q3 fraterne cõpassionis affectu in feruorẽ pdcũt charitatis. p quo ꝯ ad horã tui ipsius immemor fobria quadã charitate videris. Unde patet q3 aqua in vinũ cõuertit quãdo siue timor de ipso siue dolor & luctus de priorum prodit in charitatis affectũ. Secũdo ratione excellẽtie. q3 tãto de sui natura penitẽtis lachryma debet esse amarior. quanto plus bz de fetore peccati. Et iõ simpliciter loquẽdo lachryma penitẽtie tanto dulcior & melior est quanto minus amara & fetida. i. quanto minus habet de amaritudinis materia siue cã. i. de fetore peccati: ¶ Tertio ratione efficacie. Nam lachryma penitẽtis omne peccatũ abluit qõ significat efficacia aloe q3 aloes lz sit amarum tñ est multipliciter salutifer. ¶ Primo q3 visum clarificat qõ cõperit lachrymis penitẽtie inquantũ purgãt vicii auaritie que mentis visum obscurat sicut puluis terre oculos corpis. psã. Repleti sunt q obscurati sunt terre. i. ex effectu terrenoꝝ. ¶ Item aloe ab hydropisi preseruat & in principio curat: quod cõpetit lachrymis penitentie inquantũ mentẽ humiliat & tumorẽ siue inflationẽ superbie curãt. ¶ Itẽ aloe melancoliã mundificat: qõ cõperit lachrymis penitẽtie inquantũ purgãt vicium accidie. ¶ Itẽ aloe caput a dolore relcuat quod comperit lachrymis penitẽtie inquãtum expellũt vicii inuidie: q3 causat capitis dolorẽ. i. mẽtis tristiciam q3 inuidia est tristitia in alienis bonis vt dicit pbs. ¶ Itẽ aloe colerã purgat & h9perit penitẽtie inquãtũ mitigat vicii ire ad qõ valde colera inclinat. ¶ Itẽ aloe mẽbroꝝ genitaliuꝝ vlcera sanat si eius pulus cũ melle fumat q3 lachryme penitẽtis prestant dũ vicii luxurie curant. ¶ Itẽ idem pulus aloe cũ melle vermes vẽtris necat. Et similiter lachryma hũilis penitẽtis cũ dulcedine deuotionis necat vermes ventris: duꝝ gule inordinatos motus siue appetitus restringit. Omnia nãq3 ista apparent in penitẽtie poste hũ ablutus ẽ lachrymis penitentie. & iõ Lassiodorus dicit super psalmos. Fuerũt mihi lachryme mee panes die ac nocte dũ dr mihi p singulos dies vbi &c. q3 fletus ẽ cibus aiaꝝ cozroboratio sensuũ absolutio peccatoꝝ refectio mentiũ lauacrũ culpaꝝ. ¶ Itẽ lachryme penitẽtis amaꝝ

ritudinem conscientie conuertunt i dulcedinem gratie, cuius exemplum est in lupinis que cū sint legumina amara per madefactionem i aqua efficiuntur dulcia sicut dicit. Isaac. Similiter aq̄ lachrymarum amaritudinem peccati conuertit in dulcedinem gaudij. ℣ō. Eūtes ibant t flebant mittētes semina sua. veniētes aūt venēt cū exultatione tē. Ber. super. Cañ. Lachryme penitentium vinus sunt angelorum. quia in illis odor vite. sapor gratie t gustus indulgentie. sanitas redeuntis innocentie. reconciliationis iocunditas t serenate cōscientie suauitas. ¶Item lachryma cōpunctionis causat affectū dilectiōis t patientiā tribulationis cuius exēplum apparet in pino. Nā arbor pini est p sudorem siue lachrymam picis generatiua. Et ita de pino in germania gignit lachryma q̄ dum fluit calore vel frigore indurescit t gēmā facit: quā esse electrū. Isido. dicit. Sic lachryma cōpunctionis dū mentem t affectum accendit generat picē idest glutinū dilectionis. t dū amor lachrymas emittit ipsa aia amplius inflāmat calore amoris diuini t frigescit ab amore mūdi t sic solidat t firmatur t vertit lachryma amoris in gēmā patiētie t fortitudinis.

¶Item lachryma veri penitētis aiam a malis opibus refrenat t in bonis operibus fecūdat. Cuius exēplū apparet in pore. cuius succus vt dicit ipe Diascorides nis. Unde būc solū Hypocras dedisse dicit cuidā sanguine vomēti. Valet etiā cōtra sterilitatē si a puellis sepius comedatur. quasi ergo pori succus est penitentia flentis: q̄ sanguinis vomitū. i. peccati fluxum restringit t sepius a penitente fusus cunditatem reducit.

Capitulum.xxxv.

Mali homines assimilant̄ zinzanijs. ¶Primo p aspectū deceptiuū: qz zizania. i. loliū q̄ est seminini generis in singulari sed neutri in plurali vt dicit Isidorus inter triticū nascit: nec q̄diu in herba est a tritico plene discernitur. Et iō decipit aspicientes vt putet esse triticum cum sit lolium. Unde ei assimilant hypocrite q̄ inter bonos conuersantes t bonitatis t sanctitatis spēm extrinsecus ostendentes creditur esse boni cū sint mali. Unde q̄diu sic viuūt zinzania in herba similis tritico seminātur. ¶Secūdo ꝓpter cōsortiū infectiuum: qz zinzania tritico mixta aliquando ipm suffocat nisi ab eo cautius separetur. Et similiter plerūq̄ hypocrite in bonoꝝ collegio incogniti cōmorātes inficiūt quoldam simplices t ad suas nequicias occulte seducēdo prebentes spiritualiter eos suffocāt. ¶Tertio ꝓpter iudicij dilationē qz enim ꝓpter similitudinē quam habere zinzania cū tritico videtur sepe: dū zinzania euelli credit tritico ꝓ ea euellit. est separatio, prosāda q̄diu sunt ita similia vt cognosci nō possint t tpe uentilio zinzania colligunt̄ per fasciculos componunt̄ t igni tradūtur triticū aūt in horreū recūdi tur vt hētur Mat. xiij. Et quo habet q̄ mali tolerantur q̄diu sūt occulti vt q̄diu extirpari nō pūt sine periculo tritici. i. sine scādalo bonoꝝ t dāno. Sz aduenīēte messe diuini iudicij: tūc fiet vniuersalis separatio malorꝝ a bonis: t ad modum zizaniorꝝ mali alligabunt̄ fasciculis ad cōburendū igni. qz scz in igne gehēne similes associabūtur silibus vt eadē eos retineat pena quos similis tenuit culpa. Sed triticū. i. bonoꝝ collegiū recōdet in horreo celi. ¶Quarto ꝓpter effectū nociuū. Nam zinzania bz vim acutā quodāmō venenosam i flatiuā t vētosam. Vñ ebrietatē inducit mentē percutit t caput ledit panem cui admiscet inficit. De quo si q̄s comedat in magna quātitate nō solū cū grauiter ledit: sed ēt occidit. Igit̄ inquātū habet vim acutā representat vitiū auaritie qz auari sunt valde acuti ad decipiēdū. Unde. ꝓv. Sicut nouacula acuta fecisti dolum. Inquantū Nō bz vim venenosam significat furorem q̄ est venenū aspidum insanabile vt dicitur: Deutero. xxxij. Inquantuz Nō bz vim ventosam t inflatiuam significat vanā gloriam siue superbiā. ℣pro. r. Qui innitit mēdacijs h pascit vētos. In quātū Nō ebrietatē inducit significat vicium gule. Cōtra qō dicit ad Eph. v. Nolite inebriari vino tē. Sed inquātum mentem ledit t caput percutit significat irā q̄ caput rōnis pturbat t claritatem mētis offuscat. Inquātum aūt panem inficit significat accidiā que gustū aie ledit t spūalem panem verbi ihpidum reddit. Sed inquantū grauiter ledit t occidit significat inuidiā que inuidētē corporaliter t spūaliter occidit. Job. v. ℣Paruulum occidit inuidia.

Capitulum.xxxvj.

Mansuetus nō ꝓbatur cui nulla iniuria dicti vel facti irrogatur. Arbor eni que nullo vento flante agitat nō ꝓptera immobilis reputatur. Sicut nec lignū q̄ nō arderet absente igne dicerētur incōbustile. Eodē modo nō debet bō mansuetus appellari dū nulla iniuria fit ei. Unde Ber. dicit. Sūt quidam mites dū nihil fit eis vel dicitur nisi p eorum arbitrio. ℣patebit aūt qz longe sunt a mansuetudine si leuis oriatur occasio. ¶Item mitis bō t deuotus linguas maledicoꝝ pungentiū nō formidat. Cuius exēplum est qz malue succus oleo admixtus tāte Nruris esse dicitur. vt siquis eo perunctus fuerit a puncturis apuz t araneaz t scorpionū tutus fiat sicut dicit ℣Plinius. Malua eni que est herba mollis mansuetudinē signat. Unde malue succus est mansuetudinis Nrus. cui si admixtū fuerit decoctionis oleūtita coz boīs liniendo corroborat: vt neqz apū. i. pungitiuoꝝ qui aculeos figūt neqz araneaz. i. ipos̄oꝝ que telas texunt t venenū scrunt. neqz scorpionum. i. detractoꝝ qui retro pectunt pūcturas linguaz formider. Vñ Greg. super Eze. dicit. Cum lingue detrahentiū vel opprobria irrogantiū corrigi nequeūt equanimiter per omnia tolerande. nec obtrectationis sermo timendus est ne dū peruersoꝝ lingua mictuitur recti opis via deseratur. ¶Iracūdus aūt homo similis ē ligno spinoso quod pūgit amplectentē se. Sicz licz bō amet omnes arbores q̄ sunt in orto suo: spinosas tamē declinat t fugit ne lacerēt eū. Sic licz omnes boies sint amādi: familiaritas tamē iracūdoz declināda est. ℣Prouerbioz. xxij. Noli esse amicus homini iracundo.

Capitulum.xxxvij.

Maria mater domini assimilatur cedro. Eccli. xxiiij. Quasi cedrus exaltata sum in libano. Sunt eni duo genera cedroz q̄ sunt cedri que nascūtur in libano que sunt valde ꝓcere t odorifere quaz odor fugat serpētes t interficit vermes. Libanus aūt vbi nascunt cōfundatio interpretat. Alie sūt cedri maritime que sunt pue sed fructuose: quaz poma cedrina triplicē bīt substātiaz. ¶Prima. est calida media tēperata vltima frigida. ℣Per vtranq̄ cedrū beata Maria significatur. Ipsa eni instar peine cedri fugat serpētes. i. demones extinguit vermes. i. prauas cogitationes t reddit candidas mētes. Sicut instar secūde cedri fructū protulit benedictū scz xp̄m in quo fuerūt tres substātie: scz deitas aia t caro. ¶Prima scz deitas est valde calida: q̄ omniū vicioruz cōsumptiua t omniū sanctoꝝ cordiū inflāmatiua Heb. xij. Deus noster ignis cōsumens est. Media scz aia fuit valde temperata q̄ omnes Nrates in ea suū medium tenuerūt t illa mēdā declinant ad aliquod extremū. Ultima scz caro fuit frigida: q̄ fuit ab omni cōcupiscentia penitus aliena ¶Item assimilat̄ cipresso. Eccli. xxiiij. Quasi cipressus in mōte sion. Nam cipressus dicit esse arbor tota medicinalis scz in cortice folijs t fructu. Quia quicqd in Nrgine extitit totū Nruosū t medicinale fuit t coz

ne.Exterior cōuersatio sancta t fructus.i. ver
bu sanum t fructuosa opera vitia.¶ Item
assimilatur cinnamomo Eccli.xxiiij. Dicit
cinnamomi aromatizans odorē dedi. Mā
dec plāta ē sicca calida t aromatica. Ipa
eni beata virgo fuit sicca in carne per tem
perantiā t parcitatē. Calida in anima per
feruorē t charitatē t aromatizās i virogz
per mūdiciam t puritatē. ¶ Itē assimila-
tur nardo. Cant.i. Nardus mea dedit odo
rem suū dicit ecclesia de beata virgi-
ne. Quia nardus est herba modica t cali
da odorifera t spicosa. Similiter Maria
fuit modica per humilitatē cū dixit. Ecce
ancilla domini t̄c. calida per charitatem.
odorifera p partiatē. t spicosa p fecundita
tem. Nam spica qui pdurit illa nardus
fuit dīs ihesus xp̄s. Spica eni nardi vt di
cit Dioscor. hz virtutē confortandi cere-
brum sz naribus applicata. ¶ Itē cōfor-
tandi stomachū qz valet cōtra stomachi
debilitatē. ¶ Itē cōfortat cor qz valet con
tra cordis defectū. In cerebro est sensus.
in stomacho appetitus sed in corde amo-
ris affectus. Christus ergo quasi spica nar
di sensum nrm confortauit per fidem ap-
petitū erexit per spē affectū inflāmauit
p charitatē. docuit eni nos cognoscere di
uina appetere supna: diligere eterna. vel
qz docuit nos in deū credere de deo cōsi
dere t deū diligere. ¶ Item nota qz nar-
dus siue spica eius masticata humorē lin
gue deficcat. ¶ Itē fortitudinē auriū sedat:
penetrat. Vnde t lapidē frangit. Et hoc
docuit beate Marie: que suo exēplo nos
t gladio doloris aiam penetrare. Sigdez
spa pauca t rōnabilia. Vba dixit aures an
gelo diligēter aperuit t tēpore passiōis fi-
xit. In primo docuit nos humorē lingue
deficcare. i. laboriosē loquacitatē refrec-
nare. In secūdo circa dei verba auriū cor
fortitudinez fugare ne forte dicat nobis
Aures hās t nō audient. Sz in tertio do
cuit nos gladio verbi dei vel doloz. cōtri
tionis aiam pforare: ita vt lapis. i. vt cor
dis duritia frangat. ¶ Itē assimilat oliue
frm illud Eccli.xxiiij. Quasi oliua speciō-
sa in cāpis. ¶ Primo quia oliua in ar-
bore siue ligno hz soliditatē. Nam lignuz
olive est cōpacte soliditatis. iputribilis pu
ritatis t in medulla multe humoroſitatis.
Nam beata virgo fuit cōpacta t solida in
fide iputribili t purissima in carne t ple
na humore gratie in mēte: frm illud Luc.i.
Ave gratia plena t̄c. ¶ Secūdo qz oliua
hz in fronde viriditatē. Nam folia olive
semp virent. Sic folia marie semp fuerūt
viridia. i. virtuosa. In omni eni verbo suo
vigor virtutis apparuit siue virtutis pru-
dentie in ingrendo sicut quādo dixit an-
gelo. Quomodo fiet istud t̄c. Luce.i. siue
humilitatis in cōsensūdo vt cū dixit. Ec
ce ancilla domini t̄c. siue deuotionis i lau
dādo vt cū dixit. Magnificat anima mea
dominū t̄c. siue dilectionis in cōquerēdo
vt cum dixit. Fili qd fecisti nobis sic. siue
pietatis in cōpatiendo vt cū dixit. Vinum
nō hūt t̄c. ¶ Tertio qz oliua habet in flo-
re suauitatē. Nam eius flores suauiter re
dolent. Flores Marie fuerūt eius mores
q odore honestatis plurimū redolebāt. Nā
tāta pollebat beata Maria mox honesta
te vt solū in eius aspectu omnis ab aspici
ente tēptatio: sicut testat hyeronimus fuga
retur. ¶ Quarto qz oliua hz in fructu vir
tuositatē. Et nota q olive quāto sūt ni-
griores exterius tāto t ipe sunt maturio-
res interius t ad exprimēdū ab eis oleuz
sunt aptiores. Similiter fructus. Lopatio-
nes Marie q̄uis essent exterius nigreā.
p apparentiā humiles: tamē interius me-
ctione deuotionis t gratie erant plene.
Vnde Marie virginis opera fuerunt ni
gra per humilitatem virtuosa per pieta-
tem. ¶ Quinto qz oliua in liquore habet
vilitatem. Nam liquor olive est oleum.
Cuius vsus est multum vilis mortali-
bus. Nam oleum vt dicit Isidorus est in
pabulum luminis in medelam vulneris

t in refectionem esuritis. Nam in lucer-
na ponitur ad ignem nutriendū languī-
dis membris apponitur ad medelam t ci-
bis additur ad comedendū. O ihū ergo oli
ue est misericordia t pietas Marie. Naz
ipa illuminat tenebrosos boīes in dei agni
tione. Vnde mater agnitionis vocat Ec
cli.xxiiij. Ipa languidos curat soliditādo in
dei timore. Nam timor domini expellit
peccatū quod ē languor anime. Vnde ēt
ipa dicit mater timoris. ¶ Item ipa eni
cibat t nutrit sibi deuotos multiplicā cōso
lationē. Vñ ipsa inuitat eos. Eccli. xxiiij.
Trāsite ad me oēs qui concupiscitis me
t a generatiōibus meis ipleminī. ¶ Item
beata Maria assimilat palme. Cant. vij.
Statura tua assimilata est palme. ¶ Pri
mo qz palma hz radicis profunditatem.
Habet eni palma radicē in terra multz
defixam. Sic beata Maria habuit radi-
cis profunditatē. i. cordis profundam humili
tatem Luce.i. Quia respexit humilitatem
ancille sue. ¶ Secundo qz habet stipitis
firmitatē. Est eni truncus eius mire t im
putribilis firmitatis. Sic trūcus virginis
i. corpus virginis habuit imputribilez fir
mitatem idest incorruptibilem virgini-
tatē: qz virgo ante partū hgo i gtu t vir-
go post partum. ¶ Tertio quia palma
habet virorio perpetuitatem. Nam diu-
turnis vestitur folijs sine vlla successio-
ne ea cōseruante tēpore hyemis t estatis.
Sic beata Maria virorē fidei semp te-
nuit t cā nunq̄ amisit: nō solū tēpore esta
tis. i. prosperitatis: sed ēt tēpore hyemis. i.
aduersitatis scz passionis quando discipu
li t alij fideles eam perdidērunt. ¶ Quar
to quia palma habet culminis sublimita
tem quia est arbor magne proceritatis t
altitudinis: sed cedri altitudinem non per
tingit quia beata virgo licz magnam ha-
buerit altitudinem meritorum t etiam
premiorum. Vnde Eccli.xxiiij. Ego in al
tissimis habitaui. non tamen sicut cedri
sus t ideo non peruenit ad altitudinem
cedri idest christi. Ecclesiastici.xxiiij. Quā-
si palma exaltata sum in cados. ¶ Quin-
to quia palma habet fructus suauitatem
scilicet dactili. Cuius fructus tanto dul-
cior t sapidior esse probatur quanto im-
mediatius folio radijs exponitur. Can-
tico.vij. Ascendam in palmam t appre-
hendam fructus eius. Suauissimus au-
tem fructus Marie virginis ille est. De
quo Elisabeth ei dixit. Benedictus fru-
ctus vētris tui. Sic fructus fuit dulcissi-
mus t sapidissimus: quia radijs solis id-
est diuinis splendoribus immediate con
iunctus. imo ipse est splendor glorie
t figura substantie diuine. ¶ Item bea-
ta maria assimilatur platano. Frm illud
Ecclesiastici.xxiiij. Quasi platanus exal-
tata sum iuxta aquas. ¶ Primo ratio-
ne dilationis. Est enim arbor latitudine
foliorum sic dicta eo q patula t ampla t
plana. Nam platos greci vocant planum
vt dicit Isidorus. Folia autem Marie
fuerunt eius virtutes quibus ornata fuit
eius vita. Et hec folia fuerunt patula per
exemplum t ampla per meritum. Et ta-
men plana idest humilia per despectum:
quia quantūcunq̄ esset gratia t virtuti-
bus plena tamen semper se humiliabat
t despiciebat ancillam dei se vocans.
¶ Secundo ratione complexionis: quia
platanus est arbor frigida t sicca. Quia
beata Maria fuit ab omni feruore auari-
cie frigida t ab humore concupiscentie
sicca quia terrena toto corde despexit t ni
hil in se concupiscentie habuit. ¶ Tertio
ratione curationis. Nam folia platā-
ni ad curandum causas calidas t humi-
das infirmitatum sunt valde vtilia. quia
humorem deficcant t calorem tempe-
rant. Reuma restringunt t contra humo-
rem calidum oculorum iuuant. Nam fo-
lia Marie fuerunt non tantum eius ex-
emplaria: sed etiam verba que quandoq̄ ar-
dorem auaritie temperant. sicut quan-
do dicit in suo cantico. Esurientes im-

ter.i.exterior cōuersatio sancta t folia.i. verba suauia t fructus.i.opera utilia.¶Item assimilatur cinamomo Eccli.xxiij. Sicut cinamomū aromatizans odorē dedi. Mā bec plāta ē sicca calida t aromatica. Ipa eni beata Ygo fuit sicca in carne per temperantiā t parcitatē Calida in anima per feruorē t charitatē t aromatizāo i vtroqz per mādicium t puritatē.¶Itē assimilatur nardo.Cañ.j. Nardus mea dedit odorem suū:qđ dicit ecclesia de beata virgine.Quia nardus est herba modica t calida odorifera t spicosa. Similiter Maria fuit modica per humilitatē cū dixit .Ecce ancilla domini tē.calida per charitatem. odorifera p puritatē.t spicosa p fecunditatem.Nam spica quā pdurit ista nardus fuit dūs ihesus xp̄s. Spica eni nardi vt dicit Diascor.hz virtutē confortandi cerebrum scz naribus applicata.¶Itē cōfortandi stomachū qz valet cōtra stomachi debilitatē.¶Itē cōfortat cor qz valet contra cordis defectū.In cerebro est sensus. in stomacho appetitus sed in corde amoris affectus.Christus ergo quasi spica nardi sensum nr̄m confortauit per fidem appetitū excitauit per spē affectū inflāmauit p charitatē.docuit eni nos cognoscere diuina appetere supna:diligere eterna. vel qz docuit nos in deū credere de deo cōfidere t deū diligere.¶Item nota q̄ nardus siue spica eius masticata humorē lingue deficcat.¶Itē surditatē auriū sedat: t qz est incisiua t diuisiua vsqz ad intima penetrat. Vnde t lapidē frangit. Et hoc cōperit beate Marie:que suo exēplo nos t gladio doloris aiam penetrare. Sigdez ipa pauca t rōnabilia Xpo dixit aures angelo diligēter aperuit t tēpore passiōis fuit.In pmo docuit nos humorē linguе deficcare.i.lubricitatē loquacitatis refrenare In secūdo circa dei verba auriū cor dia surditatez fugare ne forte dicat nobis Aures hūt t nō audient.Sz in tertio docuit nos gladio verbi dei vel doloris cōtritionis aiam pforare:cita vt lapis.i.vt cordis duritia frangat.¶Itē assimilat oliue sm illud Eccli.xxiij.Quasi oliua speciosa in cāpis.¶Primo quia oliua in arbore siue ligno hz soliditatē. Nam lignum oliue est cōpacte soliditatis.iputribilis puritatis t in medulla multe humorositatis Nam beata virgo fuit ꝓpacta t solida in fide iputribilis t purissima in carne t plena humore gratie in mēte:sm illud Lu.j. Aue gratia plena tē.¶Secūdo qz oliua hz in fronde viriditatē .Nam folia oliue semp virent. Sic folia marie semp fuerūt viridia.i.virtuosa. In omni eni verbo suo vigor virtutis apparuit siue virtutis prudentie in ingendo sicut quādo dixit angelo.Quomodo fiet istud tē.Luce.j. siue humilitatis in cōsentiēdo vt cū dixit .Ecce ancilla domini tē.siue deuotionis i laudādo vt cū dixit.Magnificat anima mea dominū tē.siue dilectionis in cōquerēdo vt cum dixit.Fili qđ fecisti nobis sic.siue pietatis in cōpaciēdo vt cū dixit. Vinum nō hūt tē.¶Tertio qz oliua habet in flore suauitatē. Nam eius flores suauiter redolent. Flores Marie fuerūt eius mores q odore honestat! plurimū redolebāt.Mā tāta pollebat beata Maria mor honestate vt solū in eius aspectu omnis ab aspiciente tētatio:sicut testat hyeronimus fugaretur.¶Quarto qz oliua hz in fructu virtuositatē.Et nota q̄ olive quāto sūt nigriores exterius tāto t ipe sunt maturiores interius t ad exprimēdū ab eis oleum sunt aptiores. Similiter fructus.i.operationes Marie cūis essent exterius nigre.i. p apparentiā humiles:tamē interius intentione deuotionis t gratie erant plene.

Vnde Marie virginis opera fuerunt nigra per humilitatem virtuosa per pietatem.¶Quinto qz oliua in liquore habet vtilitatem. Nam liquor oliue est oleum. Cuius vsus est multum vtilis mortalibus. Nam oleum vt dicit Isidorus est in pabulum luminis in medelam vulneris t in refectionem esuritis. Nam in lucerna ponitur ad ignem nutriendū languidis mēbris apponitur ad medelam t cibis additur ad comedendū. Oleū ergo oliue est misericordia t pietas Marie. Nam ipa illuminat tenebrosos boies in dei agnitione. Vnde mater agnitionis vocat Eccli.xxiij. Ipa languidos curat solidādo in dei timore. Nam timor domini expellit peccatū quod ē languor anime. Vnde ēt ipa dicit mater timoris.¶Item ipa criā cibat t nutrit sibi deuotos multiplicā cōsolatione. Vñ ipsa inuitat eos . Eccli. xxiij. Trāsite ad me oēs qui concupiscitis me t a generatiōibus meis implemini.¶Item beata Maria assimilat palme.Cant. vij. Statura tua assimilata est palme.¶Primo qz palma hz radicis profunditatem. Habet eni palma radicē in terra multuz defixum. Sic beata Maria habuit radicis profunditatē.i.cordis profundam humilitatem Luce.j.Quia respexit humilitatem ancille suc.¶Secundo qz habet stipitis firmitatē. Est eni truncus eius mire t imputribilis firmitatis. Sic trūcus virginis .i.corpus virginis habuit imputribilez firmitatem idest incorruptibilem virginitatē:qz virgo ante partū Ygo i ptu t virgo post partum .¶Tertio quia palma habet vironis perpetuitatem. Nam diuturnis vestitur folijs sine vlla successione ea cōseruans tēpore hyemis t estatis. Sīlr beata Maria virorē fidei semp tenuit t cā nunqz amisit:nō solū tēpore estatis.i.prosperitatis:sed ēt tēpore hyemis.i. aduersitatis scz passionis quando discipuli t alij fideles eam perdiderunt .¶Quarto quia palma habet culminis sublimitatem quia est arbor magne proceritatis t altitudinis:sed cedri altitudinem non pertingit quia beata virgo licz magnam habuerit altitudinem meritorum t criam premiorum. Vnde Eccli.xxiij. Ego in altissimis habitaui. non tamen sicut christus t ideo non peruenit ad altitudinem cedri idest christi. Ecclesiastici.xxiij. Quasi palma exaltata sum in cadeo .¶Quinto quia palma habet fructus suauitatem sentiet dactili. Cuius fructus tanto dulcior t sapidior esse probatur quanto immediatius solis radijs exponitur .Cantico.vij.Ascendam in palmam t apprehendam fructus eius. Suauissimus autem fructus Marie virginis ille est . De quo Elisabeth ei dixit . Benedictus fructus vētris tui. Iste fructus fuit dulcissimus t sapidissimus:quia radijs solis idest diuinis splendoribus immediate coniunctus . immo ipse est splendor glorie t figura substantie diuine . ¶Item beata maria assimilatur platano . sm illud Ecclesiastici.xxiij.Quasi platanus exaltata sum iuxta aquas . ¶Primo ratione dilationis. Est enim arbor latitudine foliorum sic dicta eo q̄ patula t ampla t plana. Nam platos greci vocant planum vt dicit Isidorus . Folia autem Marie fuerunt eius virtutes quibus ornata fuit eius vita. Et hec folia fuerunt patula per exemplum t ampla per meritum. Et tamen plana idest humilia per despectum: quia quantūcunqz esset gratia t virtutibus plena:tamen semper se humiliabat t despiciebat ancillam dei se vocans. ¶Secundo ratione complexionis: quia platanus est arbor frigida t ficca . Quia beata Maria fuit ab omni feruore auaritie frigida t ab humore concupiscentie ficca quia terrena toto corde despexit t nihil in se concupiscentie habuit . ¶Tertio ratione curationis . Nam folia platani ad curandum cautas calidas t humidas infirmitatum sunt valde utilia.quia humorem deficcant t calorem temperant, Reuma restringunt t contra tumorem calidum oculorum iuuant. Nam folia Marie fuerunt non tantum eius exempla:sed criam verba que quandoqz ardorem auaritie temperant . sicut quando dicit in suo cantico . Esurientes im-

pleuit ⁊ quãdoq; vo humorem luxurie deficant sicut quãdo dicit Angelo: quĩ vi ruz nõ cognoscoquãdoq; vo fluxus rea matum .i. cogitationũ coarrant. Nam velut reuma capitis ad inferiora fluens est cogitatio mẽtis ad inferiora tendens quã beata virgo suo verbo ⁊ exemplo ad superiora revocat ⁊ restringit dicẽs. Magnificat aia mea dñm ⁊c. Et exultauit spiritus meꝰ in deo salutari meo: in deo nõ in mũdo. ¶ Itẽ cõtra tumorẽ .i. superbiã adiunat cũ dicit. Fecit potẽtiã in brachio suo ⁊c. ¶ Itẽ beata Maria assimilatur virge ¶ Primo rõne nominis qz virga dicit a Xpto. Nã Xpus que latet in radice se pdit in vigore Xge. Vñ beata Xgo recte virge assimilat in qua ois Xpti⁹ pfectio reperit. Eccli. xliij. In me ois spes vite ⁊ Xpti⁹. In eius ẽt vigore ac fructu refulsit ois Xpus radicis. Radix .n. ex qua hec virga est pducta: fuerũt patriarche in gbꝰ quicqd gratie ⁊ Xpti⁹ fuit totũ in beata Xgine eminẽtius apparuit. Vñ in eꝰ natiuitate cãtat ecclesia euãgeliũ beati Matthei in quo scribunt genealogie patriarchar̃. Nota etiã qz in virga inuenit triplex Xpus. Fin qz Xga cõponit ex triplici substãtia. scorice ligno ⁊ medulla. Medi ante ergo medulla nutrit: mediãte ligno surs̃ erigit ⁊ mediãte cortice contra oẽs exteriores iniurias defensat. In beata igitur Xgine tanq̃ medulla nutricio fuit ei⁹ interior gr̃a de qua angelus dixit ei Luc. i. Ave gratia plena. Sz lignum erigẽs cõ tẽplatio assidua. Cant. iij. Que est ista que ascẽdit quasi Xgula ⁊c. Et nota qz Xgula ex quo ascẽdit semp surs̃ tẽdit ⁊ suã summitatẽ versus celũ dirigit ⁊ quãto a terra recedit ⁊ surs̃ tẽdat tãto semp subtilior fit ⁊ affectione. Unde odilio cluni in quodã sermone. Unũ quippe scimus ꝙ certo qz omnis Marie vita ⁊ actio sp fuit in dño bat scz in oratione ⁊ cõtemplatione ⁊ quãto a terra per despectiõem recedebat tanto subtilior in cõtẽplando erat. Tanq̃ cortex defensiuus exterius fuit in beata Xgine diligẽs sui custodia: propter quã Cañ. iiij. Vocatur ortus conclusus. Igitur ipa fuit vt Xga Xpuosa de qua .ꝙ. Virga virtutis tue emittet dominus ex sion. ¶ Secundo assimilat Xge rõne germinis. Nascitur eni sine germinat ex Xga flos ⁊ flos ipe de Xga egredies Xgam nõ violat sz fecũdat. Virga eni non accipit fecũditatis gratiã nec germinãdi potentiã ex aliq̃ seminis cõmixtione sed solũ a calore solis ⁊ celesti rore. Sic ex Xga nostra .i. virgine beata egressus est flos xp̃s incarnando ⁊ nascẽdo sine vteri eius aliqua violatione. Unde sic est fecũdata qz tamẽ non violata. Nam ⁊ ante partũ Xgo exiit ⁊ post partũ Xgo permansit. Neqz eni ex materiali semine habuit generandi potẽtiam: sed ex rore celestis gr̃e ⁊ ex solis calore. i. spũssancti ope. Lu. i. Spũssanctus superueniet in te ⁊ Xpti⁹ altissimi obũbrabit tibi. Ysa. xj. Egredietur Xga de radice iesse. ⁊ flos de radice eius ascẽdet ⁊ requiescet super eum spũs dñi. ¶ Tertio assimilat Xge rõne culminis. Utũtur eni Xga pcipue qui sunt positi in culmine dignitatis vel alicuius officij sicut reges ⁊ dñi. Vñ nota qz vsus Xge est ad quatuor. ¶ Primo ad dominij ostensionẽ ⁊ sic Xga vtũtur reges ⁊ principes. Et hoc modo beata Maria dr̃ Xga qz data est nobis tanq̃ domina ⁊ regina. Et iõ maria interpretat dominatrix. ꝙ. Virga directionis Xga regni tui. ¶ Secũdo ad defensionẽ sine percussionẽ: ⁊ sic vtũtur Xga bellatores. Et hoc modo beata Xgo data est nobis ad percutiendum ⁊ repellendũ hostes spirales scz demones. Nũc. xxiiij. Cõsurget ō Xga israel ⁊ percutiet duces moab. ¶ Tertio ad regimen ⁊ directionẽ sicut vtunt pastores Sic deus per beatam virginẽ nos dirigit ⁊ ad pascua vite perducit. Mich. vij. Pasce populum tuum in Xga tua vt sit verbum patris ad filium in Xga tua id est in virgine. ¶ Quarto ad sustentationem sicut vtũtur virga siue baculo infirmi ⁊ debiles. Sic similiter etiam beata virgo data est ad fulcimentuz̃. ꝙ. Virga tua ⁊ baculus tuus ipa me cõsolata sũt Ipsa enim est vt virga ad expellendũ demones. Ipsa quoq; est vt baculus ad sustentandum mestos ⁊ debiles. ¶ Item assimilatur viri. ¶ Primo in radice. Nam vitis vt fructificet bonum liquorem debet esse plãtata ⁊ radicata in loco vbi sit calor solis puritas aeris ⁊ dulcedo humoris. Calor eni solis viti necessarius est: qz quãto directius ⁊ diuturnius respicit solez tãto exhibet fructũ dulciorẽ. ¶ Itez vitis dicitur diligere aerẽ puz ⁊ clarum ⁊ odire nebulosum. ¶ Item dulcem ⁊ nõ amarã diligit terram. Unde in collibus bene altis soli exposito ratione dulcis ,humoris ⁊ fortis caloris vinea locus aptus existit. In cuiusmodi loco hec nostra vitis .i. beata virgo maria habuit radicez cordis .i. in feruore charitatis in nitore puritatis ⁊ in dulcore benignitatis. Ipsa enim habuit feruorem charitatis in mẽte nitorem puritatis in carne ⁊ dulcorez benignitatis in cõuersatione. ¶ Secũdo fuit similis viti in stipite. Stipes eni siue lignũ vitis inter arboreo crescit multũ. Unde sup domos ⁊ arboreo ⁊ circa villas circũduci põt. Sic beata virgo super oẽs sanctos ⁊ sanctas magis excreuit i meritis ⁊ gr̃e cumulo ꝙ. xxxj. Multe filie congregauerũt diuitias tu ãt supergressa es vniuersas. ¶ Tertio fuit similis viti in palmite. Palmes eni vitis est natura flexibilis. Et illud qõ apprehendit quibuslã capreolis quasi quibusdam brachijs astringit quoꝫ adminiculo in alta se erigit ⁊ a ventis ⁊ a pluuijs tutus cõsistit. Sic animus etiam beate virginis fuit per fidẽ ad consentiendũ flexibilis cũ dixit angelo. Ecce ancilla domini ⁊c. ¶ Itẽ christũ filium suũ nõ solum brachijs carnis dulciter strinxit ⁊ tenuit. sed etiaz brachijs aie scz intellectu per fidem ⁊ affectu per charitatem ita qz tm̃ nunq̃ dimisit. Can. iij. Tenui illum nec dimittã. Unde nec vento persecutionis nec pluuia tentationis ab eius fide ⁊ dilectione recessit. ¶ Quarto est filius viti in frõde. Frondes eni siue folia vitis vulnera mundant ⁊ ipa mundata sanant. Sunt igitur sicut folia vitis verba beate virginis que vulnera vitioꝝ mundant ⁊ sanant. Nam vt iã supra tactum est mũdare volẽs vulnus superbie dixit. Deposuit potentes de sede ⁊ exaltauit humiles. Sed vulnus auaritie volens curare ait dicens. Esurientes impleuit bonis ⁊ diuites dimisit inanes. ¶ Itez vt mũdaret vulnus luxurie dixit qui viz nõ cognosco ⁊ sic de alijs. ¶ Quito fuit similis viti in flore. In estate eni vitis flos ⁊ odor florentis vitis omne venenosum expellit. Unde fugiũt serpẽtes dũ vinea floret. Tanq̃ igitur flores vitis fuerunt mores beate marie qui tanti odoris .i. tante honestatis fuerunt qz oẽs serpẽtes .i. venenosas tentationes a cordibus aspicieꝫtium effugabant. Dicit enim qz eius facies tãta pudicitia ⁊ sanctitate pollebat vt quisquis eam tentatus aspiceret mor oris ab ipso tentatio fugaretur. Eccli. xxiiij. Ego quasi vitis fructificaui suauitatẽ odoris ⁊ flores mei fructus honoris ⁊ honestatis. ¶ Sexto assimilatur viti in liquore. Habetur eni ex vite primo liquor aque. qz vite putata ⁊ abscisa erit ad modũ lachryme. Nam cũ vitis vulneratur tẽpore veris lachrimã de se emittit. Fuit aũt beata virgo in passiõe filij vulnerata qñ suã ipsius aiaz gladius pertransiuit ⁊ tũc lachrymas emisit que tãte fuerũt qz ad cõpassionẽ filium suũ inclinauerunt. Unde eam ex cõpassione discipulo recõmendauit dicẽs in cruce Filij ecce mater tua. ¶ Itẽ ex vite habet liquor vinu: q cũ sobrietate sumptus plus corpora omni liquore cõfortat cor letificat morbos euacuat ⁊ nutrimentũ corpori pstat. Que oia beata Maria suo facit devotis qz cõfortat deficientes letificat merẽtes curat languentes ⁊ nutrit devotos ⁊ seruentes. ¶ Item beata virgo maria assimilatur balsamo. Eccli. xxiiij. Sicut cina-

monum ⁊ balsamū ⁊c. sicut dicit glosa super illud Cantici.ij. Botrus cypri dilectus meus mihi ⁊c. Olim balsamū in engadi nascebatur ⁊ instar vince colebatur silz in duobus regio oriis quoz maior viginti iugerū erat. Sed sicut legitur in quadā historia Cleopatra regina illaꝫ vites in egyptuz trāstulit ⁊ in quodā campo iuxta .vij. fontes illas plātauit. In quoz fontiū vno virgo dū in egyptum fugeret dicit puerum balneasse. Vnde dicit ille vites non serere fructū nisi a rpānis solūmodo excolank Sicut dicit glosa super verbo prallegato etiā oia que in balsamo sunt virtuosa sūt Per lignū nāq; intelligitur eius corpus virgineū per corticē eius conuersatio exterior per sanē eius anima benedicta in terra manda.i.in carne virginea seminata p liquorē Vo qui dr opobalsamum intelligitur eius filius preciosus q̄ omnia plena fuerūt celesti virtute ⁊ odore. Eccli. xxiiij. Quasi balsamū nō mirrū odor meus.

¶Capitulum.xxxviij.

Martyres assimilātur palmis Primo ,ppter signum quia palma est signum victorie.

Est enim arbor victorialis sic dicta. Quia manus victorum se palmis ornabant. vel q̄ similis est in folijs palme manus. Vnde recte pertinent ad martires qui fuerunt gloriosissimi victores. Apoc.j. Palme in manibus eorum. Palmas etiam manuū suarum frequētissime ⁊ largissime ad pauperes extenderunt. sicut patet de beato Laurētio ⁊ multis alijs. Prouer.xxxj. Manum suā aperuit inopi.⁊ palmas suas extendit ad pauperem. Secundo propter fructum. refert enim palma suauissimos fructꝰ. quos appellant dactylos sic dictos quasi ad similitudinem digitorum manus hominis. qui sunt saporis dulcissimi ⁊ purissimi.

Vnde significant merita martyrum ex pugna variorum tormentorum acquisita. de quibus in. ps. Qui docet manus meas ad prelium ⁊ digitos meos ad bellū

Manus ecclesie pugnantis fuerūt sancti martires In quib..o fuerūt diuersi digiti.i. diuersorum supplicionum modi quibus diuersas victorias ⁊ gloriosas consecuti sunt coronas. ¶Tertio propter fetū, sunt enim palme ⁊ mares ⁊ femine. de quibus dicit Aristo. q̄ semina non fructificat sine masculo nisi sit ita propinqua vt mediante vento saltem odore masculi perfūdatur. Quandoq; Vo ex coniunctis simul seminibus eorum masculus simul ⁊ femina generantur. qui tandez sibi mutuo cohaerentes quasi ad modum retiū miro nature artificio se connectunt. In hoc aūt significatur. q̄ ad martyrij palmam ⁊ gloriam non tantum viri sed etiam femine peruenerunt. Sed tamen ipse femine ad tantam fortitudinem ⁊ constantiam minime peruenissent nisi fragilitati femine virilez ⁊ masculinum animum coniunxissent ⁊ sicut dicitur.ij. Machabeo.vij. De illa sancta matre septem fratrum machabeorū q̄ repleta sapientia ⁊ femineꝫ cogitationi masculinum inserens animum dixit ad eos ⁊c

¶Capitulum. xxxix.

Misericordia assimilatur oleo tripliciter. nam primo assimilatur oleo expressioni. Primo quidem q̄ quanto oleum de torculari egreditur ⁊ expūnitur citius tanto iudicatur melius. ¶Item tanto nobilius quanto recentius. q̄ per vetustatem viciatur vt dicit. Plini. In quibus duobus significatur q̄ opus misericordie scilicet elemosyne requirit celeritatem dationis. Tempore enim indigentie tanto elemosyna melior efficitur. quanto indigenti citius porrigitur ⁊ quasi recens oleum est acceleratum donum. Sed quasi antiquū oleuz ē dis deū tum datum vel illud quod datur frequentius postulatum .quod non ita iudicatur gratum ⁊ acceptum. ¶Item secundo ydem. Plini. dicit melius in torcularibus oleum eliquatur si oliua prius aqua cal-

da perfundatur. Ex quo accipit quod in opere misericordie scilicet i elemosina debet precedere affectuositas compassionis q̄ quasi aqua calida est cordis cōpassio feruida; que tūc oliue.i. elemosine superfūditur quando ipsa elemosina cum magna compassione datur. ¶Item tertio oleum tanto pinguius ⁊ suauius est quāto cū terrestritate admiscetur minus. Ex quo accipitur q̄ in misericordie ope siue elemosyna requiritur puritas intētionis. vt nō admisceatur intentio terrena. scilicet vt nō detur elemosina intuitu alicuius terrene retributionis. Vnde elemosina tāto est pinguior.i. celesti merito plenior et deo suauior: quāto est a terrena intētione remotior. Mat.v. Te aūt faciēte elemosynam .nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. Mā per dextrā celestis intētio p sinistrā Vo terrena significatur intentio. ¶Secundo assimilat elemosina olei effusioni. q̄ cum oleum effūditur quiete ⁊ nō cū sonitu cadit sicut aqua vel vinū. ⁊ hoc rōne acree leuitatis, ppter quā etiā omni liquori superfertur ⁊ subesse aliis dedignat. In hoc aūt instruimur q̄ opera misericordie scilicet elemosine fieri debent nō cum sonitu vane ostentionis. sed cū silētio humilis intētionis. Vnde Mat.v. Cum facis elemosinaz nolū tuba cancre ante te. Oleum autem oleum superfertur omnibus liquoribus ostendit q̄ sicut dicit Aposto.j. Thi. iij. pietas ad omnia valet est promissionē habēs vite que nūc est ⁊ future. quasi pietas seu misericordia quādam potestatem ⁊ excellētiam habeat in omnibus bonis scilicet presentibus ⁊ futuris. Vel refertur hoc ad misericordias dei: q̄ miserationes eius sup oia opa eius vt dr in.ps. ¶Tertio misericordia assimilatur olei operationi bz eni oleū multiplicē operāteꝫ. Mā oleū cōtractos relaxat. Quasi cōtracti sc iustre nō valētes sūt exītes in purgatorio. sed opa misericordie. p eis h facta cōsequūtur ⁊ liberant a pena. ¶Item oleū apostemata dura mollificat. Quasi.n. dura apostemata corda sunt in peccato indurata: q̄ tū assiduitate elemosinaꝝ emolliunt ⁊ ad penitentiā disponunt. ¶Item oleū corpa lassa cōfortat: q̄ elemosyna confortat corpus recipiētis ⁊ aiam dātis ⁊ etiā impugnātis diaboli vires, prohibet. ¶Item oleū purū ferrū politū a rubedine seruat. Et si fuerit corruptū ⁊ aquosū cū fece mirrū ipsū corrūpit vt Plinius dicit. Sic elemosyna cū pura intētione facta animc mūdiciā conseruat. Vñ dominus dicit iudicio. Lu.xj. Date elemosynā ⁊ ecce oia mūda sūt vobis. Sz si fiat elemosyna cū intētiōe corrupta vel cū fece peccati: puta de rapina vel symonia vel hmōi: tūc amplius sedat ⁊ corrūpit Augu. de verbis dñi. De iustis labor ibꝰ facite elemosinas. Nō.n. corrupturi estis iudicē rpz vt nō vos audiat cū pauperibus quibus tollitis. Nolite velle elemosinas facere de fenore ⁊ vsuris.

¶Capitulum.xl.

Mors bois assimilat collogntide que est agrestis cucurbita. ¶Pro rōne amaritudinis. Est.n. hec herba amara imo quasi amarior oi herba ⁊ simplr amarissima. Sic mors est p sui memoriā amara dicit ⁊ auaro. Eccli.xli. O mors q̄ amara ē memoria tua hōi diuitī. ¶Item ē amarior p sui exprētiā hōi luxurioso. Eccleo.vij. Inueni amariorē morte mulierē. Hec mulier est voluptas carnis q̄ morte amariorē reddit. Et si ducit hoiem ad mortē gehēne ē amarior morte nature. ¶Item mors ē amarissima pp cōse quētiā hōi superbo ⁊ ipso cui. scrit duri⁹ indicīū ⁊ terribilio occursus demonū ⁊ pñs dior vorago penax. Deutero.xxxij. Deuorabunt eos auco morsu amarissimo. Dic morsus est mors q̄ partē tollit. Isaiaz ⁊ pretem in terrā diminuit. scadauer sicut mors det pomū. Rōne ergo amaritudinis maxime mors assimilat colloqntide. Vñ.iij. Re.iiij. Filij ppheraz ,ppter colloquintidas missas in ollam cum gustassent ⁊ cibum amarissimum inuenissent clamauer

runt ad Heliseū. Mors in olla vir dei. ¶Secūdo ratione latitudinis q̄ collogn tida quasi ad modū vitis iuxta terram ramos expandit. Vnde.iij. Reg.iiij. dicitur quod egressus est vnus in agrū vt colligeret herbas agrestes. inuenit q̄s vitē agrestem ⁊ collegit ex ea colloquintidas. Rami colloquintide sunt vires mortis siue modi moriendi quos ita super terrā expādit vt nullus eam effugere possit. Oēs.n. moriemur ⁊ quasi aqua in terrā ⁊c. ¶Tertio ratione solitudinis q̄ sicut dicit Dias. si herba hec iuenit sola venenosa ē ⁊ mortifera sicut cepe marinū. sed cum multis inuenta non ita per omnia est nocina. cuī aūt medulla in medicina est optima. Manifestum est aūt q̄ si homo moriēs solus sine socio esset q̄ corporaliter male moreretur. Et multo magis male moritur. cuī morte debita consortia nō comitant. Si eni mors sit sola vt nō comitet caꝫ vel pura conscientia vel vera penitētia ⁊ alia ēt debita ecclesie sacramenta mors vertitur homini in deterius q̄ venenū scꝫ in eternum suppliciū. Sed si hec morienti assistant mortis maliciā mitigant vt animaꝫ saltē nō perdat. Colloquintide aūt medulla est ipsius mortis memoria seu meditatio intima que viuenti homini plurimum est ꝓficua. Eccli.vij. Memorare nouissima tua ⁊ in eternū nō peccabis. ¶Quarto mors hominis assimilat colloquintide ratione bonitatis q̄: illa colloquintida est bona ⁊ laudabilis que est alba ⁊ cui sūt semina ſm Macrū bene inserta. Sed paꝛ est attendēda que cū cōcutitur multū sonat. Similiter mors est melior ⁊ laudabilior q̄ est albior. i. mundior ⁊ clarior. i. in q̄ ipse moriens purior ⁊ mundior recedit ⁊ cui semina bonoꝝ operū: sunt magis inserta. Apo.xiiij. Opera enim illoꝝ sequūtur illos. Illoꝝ aūt mors in quoꝝ obitu vel sepultura multe cāpane vel voces resonant paꝛ est attendenda q̄: periit memoria eorum cū sonitu. ¶Quinto ratione valitudinis ⁊ virtutis q̄: colloquintida valet ad multa. Nā ab amaritudine hꝫ virtutem dissoluendi ⁊ cōsumendi ⁊ ex subtilitate substātie diuidēdi ⁊ multas alias hꝫ virtutes. Similiter ipa mors dissoluit naturalez colligationē scꝫ anime ⁊ corporis ⁊ cōsumit corporalē perfectionē siue fortitudinis siue pulchritudinis siue valitudinis. ¶Item dimidit. i. separat ab homine temporalem possessionē siue possideat honores siue amicos siue diuitias siue delicias ab eo in morte diuidunt ⁊ separantur ꝑo. Homo cū interierit nō sumet omnia neq̄ descendet cū eo gloria eius.

¶Capitulum.xlj.

MOrtuus mūdo ⁊ in humilitate fūdatus tribulationes ⁊ aduersitates nō metuit q̄ ei nō nocent: cuius exēplum apparet in pino. Nam pin⁹ sub terra profūde coopertus ēt si aqua fit mersus in duriciē conuertitur ⁊ imunis a corruptione seruatur. Sed si super terrā ponitur ⁊ pluuie exponit cito corrūpitur. Ille ergo est sub terra, pfundatus q̄ ē omnino mūdo mortuus q̄: mortui sub terra abscunduntur. Apo.col.iij. Mortui enim estis ⁊ vita vestra abscondita ⁊c. Talis est qui est corde ⁊ profunde, humilio vt non curet esse abiectus. Talis inq̄ in quandā duriciam versus aquā tribulationis non timet quantūcūq̄ sit in ipa imersus. sed ab omni corruptione peccati manet penitus illesus. Sed ille q̄ super terrā eraltari querit a pluuia tribulationis superuenien te faciliter corrūpitur ⁊ deficit. Et ió Ysa. cōsulit dicens. Ysa.ij. Ingredere petram. ⁊ rpm ⁊ abscondere in fossa humo. i. profunda humilitate mundo morere.

¶Capitulum.xlij.

OPera bona nō sunt ostendenda sed potius occultanda. Nam semina q̄ nō sunt operta humo tollunt aues ⁊ cōmedunt. Sic diabolus tollit bona opera. Luc.viij. Aues celi comederunt illud scꝫ semē q̄ cecidit in via

Hec. Depredari desiderat qui thesauruꝫ publice in via portat Isido. de conflictu vitiorum. Occulta q̄ agis inq̄tum valeas, q̄ ex toto non valeas. Sit in animo occultā di voluntas ⁊ non erit de ostentatione vana temeritas. Notandum etiam q̄ opera humilia tunc precipue efficiūtur valia q̄ſ sunt feruenter ⁊ affectuose facta. Q̄ apparet in seminibus milij. Nam milij semina licet sint valde minuta ⁊ de se parum nutritiua q̄: frigida ſt ⁊ sicca. assata tū ⁊ igne calefacta torſionem ventris sedant. Quasi ergo milium assatum ⁊ igne calefactum est opus humile cum feruore ⁊ deuotione factum. q̄ fugat torſionem ventris q̄: et pellit tristiciaꝫ siue accidiā nostre mentis. ¶Item sunt hominum bona opera velut quedam plantarum germina. Primo rō ne continentie q̄: germen plante multum calorem ⁊ humorem continet in se. Vñ ſm Isi. germen est pregnās surculus a gignendo vel a gerendo dict⁹. Continet eni germen in se tria inuicem coniuncta q̄: est in eo humor nutrimentalis ⁊ humor seminalis ⁊ viget in eo calor naturalis. Quasi enim humor nutrimentalis est deuotio fidei. quia iustus ex fide viuit vt dicitur ad Heb.x. Sicut planta vel germen viuit ex nutrimento humoris. Sed quasi humor semialis ē mor⁹ spei. q̄: ille q̄ seminat, i spe fruct⁹ ⁊ alias semen non ꝓiceret. Sed q̄ſi calor naturalis est charitas. Vbi ergo sunt ista tria scilicet fidei vigor spes premij. feruor amoris sequitur germinatio fecunda boni operis. Vel nota q̄: humor nutrimentalis est lachryma penitentie. Hꝫ illud ꝑo. Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte. Humor autem seminalis est gra de qua. i. Joh.iij. Semen ipsius in eo manet. i. gra vt exponit glosa sed quasi calor naturalis est charitas. Et vbi concurrunt ista tria scilicet diuina gra cōpuncio lachrymosa ⁊ charitas feruida copiosa sequūtur ⁊ secunda penitentie germina. ¶Secūdo opera bona sunt velut plantarum germina rōe cōsequentie. Sunt eni in germinantibus plura se successiue consequēntia. Prima eni est radix ex q̄ erūpit ipm germē ex germine stipes. ex stipite flos ex flore frūs. Radix ergo gra. germen est virtus precipue charitatis. stipes est intentio finis flos actus. fructus meritum operis. Igitur ex radice gre ꝓcedunt germina virtutum ⁊ ex germine charitatis, ꝓcedit stipes recte intentionis ⁊ ex rectitudine intentionis ꝓcedit flos. idest puritas ⁊ suauitas operis ⁊ ex ope puro ꝓuenit mercedis pulchritudo. Eccli.li. Operamini opus vñm ante tēpus ⁊ dabit vobis mercedē vestrā in tempore suo. ¶Tertio rōne perseuerātie ⁊ cōtinuitatis ⁊ ꝓfectus bene opandi q̄ est ex gratia dei. Nam calor celestis penetrans ad medullā radicis partes liquidiores ⁊ virtuosiores ⁊ puriores supius ad se trahit easq̄ coagulat ⁊ coniungit. ⁊ coagulatas p terre poros inducit. ⁊ in substantiam germinum eas conuertē non desistit. Similiter gratia celestis penetrans ad medullā cordis cogitatiōes ⁊ affectiōes liquidiores id est magis compunctas ad flendum ⁊ virtuosiores idest magis deuotas ad inflāmandū. ⁊ puriores ad exequendū trahit superius ad deū ⁊ coagulat ⁊ coniungit eas coagulo ⁊ vinculo charitatis. scilicet dū disponit homo suas bonas cogitatiōes siue affectiōes implere ꝓpter amorē dei ⁊ vtilitatē ꝓximi. ⁊ sic eas per poros terre idest per sensus vel membra corporis inducit ⁊ in substātiaꝫ germinū non desistit conuertere dum eas opere perficere perseueráter non desinit. Nā q̄: non cessat attractionis humoris continuatio in radice non cessat augmentū in germine quousq̄ ad debitus puenit idest ad ꝓfectā quietē beatitudinis eterne. ¶Quarto ratiōe redundantie. Nā confortato calore in medulla incluso radicis humorē attrahit necessariuꝫ sibi radix ex virtute ipsi⁹ caloris. Q̄ aūt de humore necessariū non exiſtit a se exterius repellit: quod ēt ex calore incluso furſū leuatur in materiā germinis trāsmittat. Sic ex calore charitatis incluso in corde hō de bonis

que habet humorem .i. nutrimentum corpori sibi necessariū sumit qđ No necessariū nō ē ꝫ superfluū ad nutritiones exteriorū germinū. pauperū p piaz elemosynas mittit. qđ pinet ad redūdantiā pietatis. t charitatis. De qua dī Lu. xi. Quod superest date elemosynā. ¶ Quinto rōne custodie. q̄ germē prio emittit frōdes mutuo se nec tentes. qđ natura facit innati caloris ad cōtutionē germinis. Nā cū tenera sint ei⁹ substantia ab aere frigido facile ledīt nisi tecta frondiū munirēt. Aliter aūt nō solū a frigore. sed a grandine t avēto t a noxio rore siccaret facilii. Sic germē boni opis vastaret facilī siue a frigore accidie. siue a grādine superbie. siue a vēto vanegloríe. siue a noxio rore fraudis t decepcōis diabolice nisi debitis circūstantijs vndiqz vestirēt t cautelis t custodijs vndiqz munirēt. ¶ Sexto rōne efficacie. nam q̄uis germen sit modice quātitatis est tñ maxime virtutis. nam virtus radicis trāsit i substātiā germinis. t iō herbe q̄dīn sunt in germine t viget in eis humor trāsfusus a radice maxime cōueniūt medicine. Silr q̄ꝫ opera que sancti viri faciūt videāt eis modica. ppter būilitatē. tñ maxime virtutis sūt apud alios p crēplū. t apud deum p meritū. nam virtus radicis. i. charitatis de q̄ dicit Apls. ad Ephe. v. In charitate radicati t fundati. transit in substantiā germinis. tān soliditatē t bonitatē opis. Et. p ter ħ huiusmodi opa. q̄ꝫ diu manet in ipis humor devotionis t affectionis trāsfusus scz a radice charitatis medicinalia sūt nō solū ipi opanti quē pungūt sed ēt peccatori intuenti quē ad iusticiā. puocāt. ¶ Itez opa bona assimilant fructib⁹ bōis. ¶ Primo rōne generatiōis. generat enim fructus ex humore arboris t calore solis t generat fructū bon⁹ ex nobiliore humore q̄ sit in arbore. Silr opa bōa ex timore t amore generantur. nam timor ad bene operādū sollicitat Eccli. xv. Qui timet deū faciet bōa Et ppter timor reverēte siue filialis q̄ iste est nobilior timor qui possit esse in homine Amor No ad bene operandū fructificat. ita vt nūq̄ sit otiosus sicut Bzego. dicit. ¶ Secūdo rōne defectionis. q̄ fructꝰ generatꝰ coopculo foliox defenditur. Hoc coopculū ē humilitas q̄ bonorū opuz fructū interdū ab⁹cōdendo ꝑseruat. ppter qđ dño dicit Matth. v. Attendite ne iustitiaz vestraz faciatis coram hominib⁹ vt videamini ab eis. nota ēt q̄ fructꝰ oēs generaliter in loco sicco melꝰ ꝑseruant. t in huido citius corrumpuntur. Similiter in humido. i. in mollicie deliciax bona opa corrūpuntur dū homines in delicijs resoluūt t carnales efficiuntur. In sicco No abstinentie melꝰ cōseruantur ¶ Tertio rōne maturationis. maturatio enim fructꝰ a calore ē nā calore exteriore interiorē cōfortante t būorem terreū dissolūcte t digerente fructus crudi fiunt maturi. Sic calor amoris ante rior aie confortatus ab exteriori calore. vl alicuiꝰ verbi auditi. vel alicuiꝰ exempli visi vel alicuiꝰ huiusmodi talium dissoluto siue expulso timore vel amore terreno. pducit fructus opuz ad maturitatē. i. ad cōplemētū. Et nota q̄ illi fructꝰ citiꝰ matureſcūt q̄ altius in ramox sūmitatibꝰ crescunt. eo q̄ radijs directꝰ se opponunt. Sūmitates. i. ramox sūt affectiōes cōtēplativox. q̄ quāto solis calore. i. christi amore directꝰ accēdūt tāto bōa opa solicitius t pfectiꝰ opant Item nota q̄ signū maturitatis fructuum ē mutatio coloris viridis in pallidū vel rubeum t mutatio saporis insipidi vel amari in dulcē t gustui suauem. Ipse etiam tactus discernit aliqñ inter fructꝰ t illū tactū cat maturū. quē digitus cōpressum cedere inuenit. t qui mollem se eē ostēdit vt dicit Isaac. in dictis particularib⁹. Et q̄b⁹ cellis gīt q̄ illi fructꝰ maturi sunt. i. opa cōplecta t pfecta q̄ sūt pallida. i. cū timore facta Job. xx. Verebar oia opa mea. Item q̄ sūt rubea. i. cum amoris feruore. Itē q̄ sūt sapida t dulcia. i. cū devotione t delectatione non cum accidia t aggravatione. Item q̄ sūt mitia siue mollia. i. cū māsuetudine facta Eccli. xij. i māsuetudie opa tua pfice. t

nota. plut dicit Isaac ibidē q̄ fructꝰ dulces sūt in quattuor q̄litatibus aliox excedētes Sunt enī tēperatiores calidiores suauiores t nutribiliores. Et quibus collige q̄ opa nra tāto sūt deo dulciora quanto sūt magis tēperata per discretionē. calida per dilectionē. suauia p devotionē. t nutribilia per cōfortationē. ¶ Quarto opa bona assimilant fructib⁹ rōne multiplicationis. naz quedam plante paucos quedā No multos fructus faciūt. Et ista ēt multitudo diversificat quia quedā fructificant tñ semel in anno q̄dā No pluries. sed non maturant fructus vltimi sed remanent crudi eo q̄ vicinitate frigoris hyemalis calor ad digerēdū non sufficit. Unde semel fructificare p fecte magis vtile est t consonū plus nature. ¶ Itē quedā arbores sūt fertiles omni anno per multa tempora. ppter abundantiaz caloris t vnctuosi humoris sicut ficus Et quedā fructificant vno t quiescūt alio vt olive. Cuius rō ē q̄. in anno quietis pristinū humorem pditū reparant quē in anno fructificatiōis pdiderūt. t sic ad fructificandū se renouāt. vt tempore getis t sue refectionis multos pducāt ramos t folia. licz modicū fructū. Quod ergo q̄dā plāte paucos. q̄dā multos fructus faciunt signat q̄ q̄dā homines multa bona opera faciunt t mixta merita acgrūt. q̄dā No pauca. qđ No quedam pluries in anno sed imperfectiores quedā No semel in anno tātū sed perfectiores fructus. pducunt signat. q̄ melius est facere opera pauciora sed pfectiora q̄ꝫ plura t defectiua. Ꝑcipue si defectꝰ sit in fine operis. sicut est in fructibus vltimis q̄ non maturantur. Quod autem quedā alique tpe fructificāt taliquo tpe. gelcūt a fructificatiōe signat q̄ geo t ītermissio laboris ꝑtinui nec ñ recreatio moderata ab opib⁹ precipue exteriorib⁹ ē vtilis t necessaria. ſz sūt. ꝑpterea omnino ociose. quia. pducunt ramos t folia. significat q̄ requies sanctorum virorum ab exteriorib⁹ t corporalibus operibus non est propter hoc ociosa a spiritualibus operibus. Vacat igitur i eorum operibus corpus. sed non est animus ociosus. Unde Senec. dicit. Non semper in actu sis. sed interdum animo tuo requiem dato. sed ipsa regeo plena sit sapientia t bonis cogitationibus. ¶ Item quedam arbores sunt in iuuentute secundiores. eo q̄ plus abundant in caliditate t siccitate. Quedam No sunt magis fecunde i senectute q̄ꝫ in iuuentute. Quia dum in iuuentute nimis abundant in humiditate caloris naturalis non potest eam digerere sed in senectute minorata humiditate fit bene digestibilis per caloreē. Et ħ in amygdalis t pirio patet. sicut exemplificat Aristo. Sic t quiddam homines ad litteram in iuuentute melliores sunt t bona opera plura faciunt q̄ꝫ in senectute. quiddam No e conuerso. Vel in iuuentute idest in principio conuersionis quiddam feruentiores t in bonis operibus soliciores sunt q̄ꝫ in senectute. i. in progressu t consummatione. q̄dam autem e conuerso. quia in principio ō biliores. in fine No fortiores sunt. Itez nota q̄ vna planta iuuat aliam ad fructificādum si sit ei vicina. sicut silvestres vt dicit Aristo. iuuat ortenses si eis ex opposito cō plātetur. Similiter malogranate oliuis cō ferūt si plātent cū eis. eo q̄ abundant in calore nature oliuarum conuenienter. Ex hoc autem instruimur q̄ vnus homo debet iuuare alium sibi ꝓximum in bene operādo q̄ vtile ē ꝓsociare t vicinare se bonis viris spiritualibus t contemplativis q̄ designāt ꝑ arbores silvestres siue activis q̄ designāt i malogranatis. Item dicit Aristo. q̄ arbores q̄ fructificant oi anno fiunt cito senes. t q̄ nimiū faciūt fructū cito deficcantur. eo q̄ būor q̄ deberet nutrire plāta transit in fructū. In quo oñdit q̄ nimia crescitas t lassitudo in exteriorib⁹ laboribus ē aliquando causa debilitatis. non tantum corporis sed spiritus. t q̄ꝫ inducit accidiam que deficcat humiditatem devotionis interne.

Capitulum. xliij.

Opera penitentiū assimilāt fructib⁹ arboz. Primo quo ad fructuū ꝓductionē. Producūt enī t nascuntur fructꝰ ex arboribꝰ qbusdā retinaculis alligati. t hmōi retinaculo mediāte fructus natus arbori adheret. sicut fer⁹ pmum bilicum cū matrice se tenet t ḃ retinaculū pio ē dbile t laxū. Vñ tūc de facili fructꝰ cadit si fortioꝛes venti impulsu feriāt. sed paulatim calore humorē deficēte retinaculū prio debile idurat. Vnde tūc fructꝰ ō facili nō vincit. Hoc retinaculū quo mediante fructꝰ. i. meritū boni opis. ab arbore. i. a penitēte retinet ē amor charitatis. sine quo nec meritoriū opꝰ agit. nec etiam sancti opis meritū retinet: Vñ charitate pdita oīa cū ea perduntur ꝓteritoꝝ opū merita. Hoc ergo amoris retinaculū in principio penitentie adhuc est lārū t debile. q; sc̄z imperfectū. q; timorē seruilē ḃz admixtū. t iō a vēto fortioris tēptatiōis nouicij penitētie t religiōis faciliter frangit. Et iō cōsanguineis vel occasionibꝰ peccatoꝝ seu tēptationū nō sūt faciliter exponēdi sz diligenter custodiēdi. postmodū aūt calore caritatis ꝓficiēte. t humorē. i. timoris molitē deficēte. i. depellēte. cteri pfecta charitas foras mittit timorē: fortificantur t solidāt.

¶Secūdo quo ad fructuū colorationem. Sūt. n. fructꝰ diuersoꝝ colorū sc̄z qddā albi qddā nigri qdā rubei. Nā sm Aristo. ex būore frigido terrestri t melācolico nigrescūt ex hūido t frigido albescunt ex calido rubescūt vt dicit Albumasar. Talia debēt ē opa penitētiū sc̄z nigra p tristitie obscuritatē alba p ꝛcie puritatē, rubea p charitatis feruiditatē. Vel fructꝰ albi sūt opa i nocētiū. nigra vo opa peccātiū. rubea opa penitētiū g de culpa ꝓpetrata erubescunt.

¶Tertio quo ad fructuū nutritionē. ḷz enī generaliꝛ dicat Galienꝰ q; herbe t fructꝰ parū nutriūt. tñ specialiꝛ qdā sūt fructus q minꝰ nutriūt q; alij. Nā quēadmodū expe rientia docet t auctoꝛes tradunt plāte aromatice sunt medicinales ad vescendū sunt minꝰ delectabiles. t ad digerēdū fructibꝰ alijs durioꝛes. t ḃ, ꝓpter vehemēte coagulationē p calorē agētē in humiditatē. Vñ sm Aristo. fructꝰ tales nō sūt multū nutribiles. Vñ etiā dicit Albumasar. q; planta quāto magis ē medicinalis tanto minus nutrit. Plante igit medicinales sūt pricipueo sc̄z cōtritio cōfessio t satisfactio. quibus aīaꝝ nostrarū morbi curant. hoꝝ fructꝰ. i. opa t ꝑcipue satisfactionis nō sūt delectabilia neq; facilia. sed dura t difficilia ad faciēdū. Vnde plꝰ ordinant in peccatore ad tollēdū morbi effectū. i. peccati reatus. i. ad satisfactionē debiti q̄ nutrimētū vel augmētum meriti. ¶Quarto quo ad saporis mutationē. Nā aliq̄ fructꝰ prio sūt pontici vel amari t postea efficiuntur dulces q̄ ē ꝓp būoris prio attracti grossitiē t terrestreitatē. quasi ꝓp idigestionē nō possit habere dulcedinē. Sed tēpore ꝓcedēte cōfortato calore t augmentato humore digerit t in dulcedinē conuertit. Vnde t iterū Aristoteles dicit q; amarū t acerbū missū in ignē dulcescit sicut patet in piris acerbis i aqua elixatis. Aliq̄ vo fructꝰ prio sūt dulces t postea efficiūt amari vel pōtici propter nimiā adustionē supueniētē. sicut fit mirabolāi Cuiꝰ cā ē vt Philosophꝰ dicit magna raritas fructꝰ. Vnde hora digestionis cū meatus sint magni subintrat calor sufficiēs t būorē digerit t dulcē efficit sz post calor humorē cōsumit t siccitatem inducit t sic poros constringit vt calor vel būor ad fructū puenire nō possit. t sic ita fructū i pōticitatē cōuertit ꝓp dominiū siccitatis. Sed tādē calor inat⁹ vigorat t ad locū fructꝰ eleuat a calore solis auctus. vnde frigiditatē vincit t inimicā caliditatē t siccitatem inducit. t sic fructus in amaritudinem vertit. ¶Primis igitur fructibꝰ q; prio sūt amari postea dulces assimilant opera penitentium que incipiunt ab amaritudine luctꝰ. t terminantur in dulcedinē gaudij. secundū illud Mathei. v. Beati q; lugent quoniam ipsi consolabuntur. Hec tales sunt dolores vel labores patientium

qui prius habent amaritudinem pene. sz pari ant vltimo premiū glorie. Johan. xvj. Tristicia vestra vertetur in gaudiū. t ḃ totum est ex virtute caloris. i. diuini amoris. Illius aūt fructibꝰ q; prio sunt dulces t postea amari assimilantur opera peccātiū q̄ i actu vñ fiunt habēt dulcedinē misere delectatiōis: sed post factū inducūt amaritudinem conscientie vel sequentis punitionis. ¶Itē assimilātur talibus fructibus consolatiōes gaudētiū t ꝑsperantiū in mūdo que ḷz nunc dulces sint postea tū ad infernalem amaritudinē ꝓducunt. sicut patet. Lu. xvj. de diuite epulone. Et hoc totuz cōtingit. vel ꝓpter constrictionem auaritie vel ꝓpter nimiā intēsionē cōcupiscētie. ¶Itē penitentie opa si debito modo fiant sūt valde ꝓficua. Cuiꝰ exemplum apparet in oliuo. Nā sicut dicit Isaac olive cū sint rubee non bene mature si cū accto vel aqua salsa fuerint preparate sūt comeste valde confortatiue cōstrictiue t appetitꝰ excitatiue. ḷz sint ad digerēdū dure. Similiter penitentiū opa si sint rubea per charitatis feruorem: nondum matura. i. non diu dilata vel tardata t fuerint preparata cum accto cōpūctionis t lachrymarum salsedine que sunt vt aqua salsa. etiam si talia opera videanē ad faciendū dura. i. difficilia sunt tñ valde vtilia. q; cōfortant ad faciendū bōa: restringunt vt non fiant mala. t excitant appetitum ad habendum celestia.

¶Capitulum. xl.

Opera proficientiuz in vita spūali assimilantur fructibꝰ babēnibus pyramidalem figuram. Inueniuntur enim fructus diuersaꝝ figurarum Nam quidam fructus sunt pyramidati. q dam rotundati quidam angulati Pyramidales fructus duoꝝ sūt modoꝝ. quidaz pyramidati ex vna parte tñ. s. ex parte interiori. quidam ex vtraq; pte habēt cōū in principio humoris ampli t rari fuerint sed postea frigiditate aut siccitate constringuntur fructus t folia ingrossabuntur superius et inferius gracilabuntur t pyramidabuntur. si vo virtute caloris t raritate humoris superior particula leuatur. t ex parte inferiori caliditate existente humor i medio diffundit. fructꝰ t folia in medio dilatantur t propter hominum caloris in vtraq; extremitate in conum ducuntur t subtiliantur t sic in pyramidem transformantur. ¶Primis ergo fructibus qui ex parte inferiori tantum pyramidantur t superius dilatantur assimilātur opera gradatim proficientiū que quidem in principio sunt gracilia. i. debiliter incepta sed postea vsq; in finem crescunt t dilatantur ꝓficiendo. Grego. Nemo repente fit summus. sed in bona conuersatiōe a minimis quis incboat vt ad maiora ꝓueniat. ¶Secundis autem fructibus qui ex vtraq; parte pyramidantur t in medio tantummodo dilatantur. assimilantur opera quorundam que tam in principio q̄z in fine sunt gracilia t parua ḷz aliquando in medio visa sint dilatari t prosperari. ¶Quidā vo fructus sunt qui rotundam habent figurā propter equalem materiam humoris t eq̄lem actionem virtutis. t caloris. per quaz medie partes extendūtur equaliter t a medio vsq; ad circumferentiaz vniformiter ꝓtenduntur. Hec igitur figura propter eq̄litatem t vniformitatem extensionis vndiq; competit operibus iusticie que exigit vt omnibus sine personarum acceptione eq̄liter t vniformiter reddatur quod suum ē vnicuiq;. Et dico equaliter non sm equalitatem quantitatis sed proportionis. Alij autem fructus sunt qui angularez sunt ex contraria causa. i. propter inequalem extensionem materie. Et ideo significant opera iniusticie que. s. inequaliter fiunt. t cum ꝓsonarum acceptione. Et hec opera hominez nō proficere sed postꝰ deficere facit. Vnde ps. petebat dicens. Non dominetur mei omnis iniusticia.

¶Capitulum. xlv.

Opera cōtemplantiū ꝛ ꝑfe-
ctorū assimilant fructib⁹
maturis. Dicit.n. Aristoteles q⁹ in terra mōtuosa q⁹ dulcis
est ꝛ dulcē cōtinet humorē fructus cito maturāt ꝛ sapidiores ꝛ salubrio
res inueniūt. Hec ergo terra mōtuosa est
vita cōtemplativa q̄ mōtuosa dicit ꝓpter
ascendendi difficultatē. ꝛ ꝓpter celestiū ve
ritatē. ꝛ ꝓpter gerio securitatem. ibi quoq3
repit hūor dulcis interne cōsolatiōis. Un
de ꝛ fructꝰ. i. opa cōtēplantiū citꝰ mature
scūt. i. citius cōplentur propter charitatē ea
lorē. q̄ facit opꝰ accelerare ꝛ consummare.
¶ Itē magis sapiunt q⁹ supnis cōsolatio
nibus admiscent. Sūt etiam hūoi fructꝰ
i. opa sancta q⁹ magis a viciis remota. ꝛ
nota q⁹ maturationē fructuū h3 principali
ter plāta a calore igneo naturali ꝛ interiori
ꝛ etiā ab aere coopante exterius. Nam si
cut dicit Philosophus in libro de vegeta
bilib⁹ ꝛ plantis planta h3 tres vires. q⁹ a
terra h3 fitionē. ab aqua coadunationem
ab igne cōsolidationē ꝛ partium termina
tionē fructuū cōplerionē. ꝛ maturationē. ꝛ
hoc ꝓpter acris coopationē. Sic siti etiaz
modo aia h3 fitionē. i. firmitatē i deo a ter
ra. i. a fide. q⁹ sicut terra ē immobilis. ꝛ aliis
getē ꝛ stabilitatē tribuit ꝛ cōcedit. sic etiaz
veritas fidei ꝛ in se manet immobilis ꝛ aiaz
stabilē reddit. Un Dionysius dicit in li-
bro de diuinis noibus. q⁹ fides ē perfecta
credentium stabilitas. q̄ eos stabilit in ve-
ritate. Sed coadunationem habet ab aḡ.
i. a spe. Quia sicut omnis aqua recolligit ꝛ
coadunatur in mari. ita diuina spes debz
recolligi ꝛ collocari in deo ꝑa. Sperate in
domino omnis congregatio populi. Sed
soliditatem patientie habet ab igne ꝛ aere
i. ab amore dei ꝛ proximi q⁹ charitas pa-
tiens est. Nam quasi calor ignis interior
est amor dei. i. diuinus sed vt calor aeris.
exterior est dilectio ꝛ amor proximi. Simi
liter a charitate taz dei q̄z proximi ē pfeue
rantia boni operis. scz vsq3 ad ipletionem
maturitatis. i. vsq3 ad cōplementum finis.

¶ Capitulum. xlvj.

Opera docētiuz assimilātur
situationibus fructuū in ar-
bore fructꝰ. n. i diuersis arbo
ribꝰ hūt diuersam situationē
siue positionē: q⁹ vt dicit Ari.
quedā arbores sūt q̄ pducūt fructꝰ sup fo-
lia. ꝛ h accidit p fortitudinē fructꝰ ꝛ indigen
tiā solaris caloris humorē digerētis. Que
dā Xo hūt fructꝰ sub foliis. ꝛ h ꝓpter debi
litatē fructꝰ ne calore nimio vt frigore cor
rūpant. Quedā Xo alie sūt q̄ hūt fructus
ad stipitē suspēsos q⁹ accidit ꝓpter insuf-
ficiētiā hūoris ꝛ caloris ipm ad extremita
tes expellere nō valētis. Illi ergo hūt fru
ctus sup folia q⁹ plus curāt factis ostēdere
q̄z verbis docere. Unde supat in eis cura
faciēdi studiū loq̄ndi. ꝛ hec est sapiētia do
ctoris ꝓprietas. Un Brego. nazanzenus
dicit. Ille videt mihi sapiens q⁹ de virtuti
bꝰ nie pauca qdē cōmonet ꝛ ꝓloquit. plu
ra aūt in suis factis atq3 opib⁹ opat ꝛ ostēt
dit. ꝛ fidē Xbi i operū suoz astipulatiōe cō
firmat. Clara ē illa sapiētia nō q̄ in verbis
volat sed in virtutib⁹ constat. Illi Xo hūt
fructus sub foliis quorum verba superant
facta. Si quidem in foliis verba. in fructi-
bus opa designātur. De talibus aūt dicit
Bernar. q⁹ monstruosa res est lingua ma
gniloqua ꝛ manu ociosa. Illi aūt hūt fru-
ctus in stipite sine foliis qui habent opa si
ne Xbis scz q̄ faciūt ꝛ ñ dicūt. Vel nota q⁹
illi sunt spiritu fortes q⁹ nō indigēt ꝓpter ti
morem vanegloie abscondere opera sua.
Et isti sunt fructꝰ q⁹ nō sunt sub foliis vel i
ter ramos absconditi sed sup folia. i. in ma
nifesto. Illi Xo qui sunt debilioris virtutis
ꝛ timēt ne eoz opa vel frigore ꝑsecutionis
inuidioz. vel fauoris ꝛ glorie ꝓprie calore
corrūpant abscondunt ea. Et isti sunt fru-
ctus sub foliis vel ad stipitem absconditi.

¶ Capitulum. xlvij.

Ratio assimilat gutte. ¶ Pri-
mo ratione nativitatis. Est
enī gutta lachryma cuiusdaz

arboris siue herbe cuius ramusculi die-
lior q̄ pinguior ē. i. devotior ꝛ q̄ candidior
. i. cum mundiori intentione. Dz eni cē nō
puritas tñ in orantis affectione sed etiam
candor mundicie in eius intentione. Vel
puritas debet esse in affectu. ꝛ cādor. i. cla-
ritas fidei in intellectu. Ja. j. Postulet in
fide nihil hesitans. ¶ Item illa ē melior q̄
odore castorij ꝛ amare cōpunctionis ē ple
nior. Nā cōpunctio lz oranti videat amara
tñ deo est odorifera. Un beat⁹ Brego.
dicit q⁹ veraciter orare ē amaros in com-
punctione gemitus ꝛ non cōposita verba
resonare. Et ita pz q⁹ in oratione pfecta dz es
se puritas affectionis. pinguedo devotiōis
candor. i. claritas intentiōis. ꝛ odor. i. ama-
ritudo compunctionis. ¶ Tertio rōne vti
litatis. q⁹ gutta hz virtutē dissolucūdi nec-
nō relaxādi. vt dr in Plone ꝛ inflationes
sedandi. Sic lachrymosa ꝛ devota oratio
dissoluit peccati vincula. relaxat debita. ꝛ
sedat tumida q⁹ expellit tumorē superbie.
Unde ꝛ glosa dicit super illō Myrrha ꝛ
gutta. q⁹ gutta est humilitas que ad modū
gutte expellit omnes inflationes superbie.
quod maxime facit humilitas in oratione
quia sicut dicit Hugo de sancto victore
Oratio est pie mentis ꝛ humilis cōuersio
fide. spe. ꝛ charitate subnixa. ¶ Itez oratio
assimilatur rute. ¶ Primo ratione com-
plerionis. Est enim ruta nature feruentis-
sime ꝛ plus agrestis q̄z domestica. Unde
dicit Plinius q⁹ habet virtutem muscare
calidam ꝛ siccam. Sic oratio oportet q⁹ sit
feruida per devotionem vt mentem cale-
faciat ꝛ inflammet ad dilectionem. ꝛ de-
siccet humorem. idest fluxum cogitationū.
¶ Secundo ratione nutritionis. quia ru-
ta gaudet siccitate ꝛ vult nutriri cinere vt
erucis possit carere. Amicitia magna est si
bi cum ficu. unde nūq̄z sic convalescit sicut
sub ficu iuxta ficum facit. Similiter gau-
det oratio abstinētie siccitate ꝛ nutritur hu
militatis cinere. pp primū dicit bēat⁹ Brego.
sup Math⁹. q⁹ antiq patres quotiēs orare
voluerūt ieiuniū cū oratione iunxerūt. Unde

Thob.xij.Bona est oratio cum ieiunio. Propter qđ dicit Eccli.xxxv. q oratio humiliantis nubes penetrat ꝛc.Diligit ēt societatem ficti.i.clemosynę.q: ficus ē fructus mitis ꝛ dulcis ꝛ ideo significat clemosynā q dari debet cū mansuetudine ꝛ dulcedine pietatis Grego.super Matth. Infirma est oratio q clemosynarū largitate non est munita. ¶Tertio ratione munitionis.q: ruta munit ꝛ defendit contra alia venenosa Vñ sicut dicit Isi. Rutam contrariari venenis muskela primo docuit Nam qñ bellatura est cum serpente primo rutam comedit.ꝛ eius odore ꝛ virtute contra venenum se munit:ꝛ sic ad bellum secura procedit.imo vt dicunt Diasc. Plin.ꝛ Constā. Tanta est vis rute q post eius esū muskela etiā basiliscum securā inuadit ꝛ cū occidit.Muskela q̄ pugnat cum serpente est aia tentata a demone que si vult secure euadere munit se feruēti oratione Matth. xxvj.Orate vt non intretis in tentationē Est enim oratio deuota q̄si flagellum quo tentator pcutitur. Vñ Augus. dicit in quodam sermone q oratio est oranti subsidiū deo sacrificium demonibus flagellum.Basiliscus autē qui visu interficit est luxuria quam etiam extinguit oratio deuota. Vñ sicut dicitur Mar.xvij.Hoc genus demoniorum scilicet de luxuria tentantium non ejicitur nisi in oratione ꝛ ieiunio Micro. in q̄dam epistola.Ieiunio pestes corporis. oratione vo pestes sanande sunt mentis. Et generaliter valet oratio contra omnes tentationem.sicut dicitur ruta valere contra omnem punctionem.Dicit enī Plin. q sacco rute muncti a scorpionib⁹ arancis vespis ꝛ apibus non pungunt.Quasi enim punctio scorpionis qui non ante sed retro pungit dici potest tentatio carnis.que primo delectat sed postea cruciat. Sed puncti enco arancarum que muscas insidiose capiunt sunt tentationes demonum qui insidiose capiunt alios Puncture vo vespaꝝ ꝛ apum sunt impugnationes mundi. siue per aduersitates q̄s designant vespe. siue per psperitates q̄s signant apes q̄ mel faciunt ꝛ aculeum infigunt.a quibus omnibus defenditur aia deuota per studium assidue orationis. Vñ Micro.in epistola diceus hortatur. Egredientes de hospicio armet oratio.regredientibus de platea occurrat anteq̄s sessio.nec prius corpusculum requiescat q̄s animam oratio pascat. ¶Item eho assimilatur incenso siue thuri ps. Dirigat oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo Incensum enim siue thus bonus pbatur candore ꝛ carbone.Candore q: illud incensum siue thus est optimum qđ est album ꝛ mundum.Carbone vo pbatur si flamā ardeat ꝛ flāmas emittat. Sic oratio q̄ē valida q̄ sit cuꝫ candore puritatis. Ambro. in libro de officijs. Sit oratio tua pura ꝛ simplex.dilucida atq; manifesta.plena grauitatis ꝛ ponderis non affectata elegantia sed non intermissa grā. Dicitur enī q̄ arbeo vbi thus nascitur nolunt huiusmodi recolligi nisi a personis religiosis ꝛ mūdis i. mulieribus non pollutis.vñ ꝛ si mundiciam requirit collectio thuris multo magis deuotio orationis. Et ideo etiam de canto ꝛ oratione vocali clericorum immundorū. dicit Augu.q plus placet deo latratus canum:mugitus boum. grunitus porcorum q̄s cantus clericorum luxuriantium. ¶Ité valida oratio est que cum ardore ideſt feruore fit charitatis Hec enim est ignis q fumum thuris.i.affectum orationis dirigit ad deum Eccli.v.Quasi ignis effulgens ꝛ quasi thus ardens in igne.

Capitulum.xlviij.



Opera mala assimilātur malis ꝛ illaudabilib⁹ fructibus Sunt enim plerique fructus insipidi vel amari vel pontici indigesti vel frigidi crudi ꝛ duri.ꝛ quidam etiam corrupti vel putridi. Vñ tales fructus moraliter ad diuersa vicia referuntur Nam fructus insipidi mores concrio valent.q: stomachum non cōfortant q: in eo dominatur humiditas aquosa.ꝛ ideo abominationem generant.

Vñ insipidi fructus ad luxuriosos referūtur in quibus aquositas.i. carnalitas abūdat.ꝛ quibus spūalia insipida ꝛ abhominabilia sunt.vñ Apłus dicit.i.Corin.ij.q: aia lis.i.carnalis homo non percipit ea que sūt spūs dei. Et ps.O mnem escaꝫ abhominata est anima eorum. Et ideo fructus carnalium hominum.i.opa eorum sunt insipida p affectum.q: faciunt spūales delicias tanq̄ insipidas ꝛ abhominabiles eos fastidire. ¶Secundo fructibus amaris assimilant opera inuidorum.q: inuidi būt zelum amarum de quo Jac.iij.q si zelum amarum baberis inter vos. In cuius signum iudei qui per inuidiam xpm tradiderunt fellis amaritudine cum potauerunt ps. Dederūt in escam meaꝫ fel ꝛc. ¶Tertio fructus pōtici referuntur ad iracundos.q: ira cor pungit ꝛ alios freq̄nter pungere facit sicut pōtica ꝛ acetosa pungunt. ¶Item fructus pōtici sunt duri stiptici ꝛ constrictiui. sed stomachi confortatiui ꝛ appetitus excitatiui. Similiter iracundorum gdaꝫ sunt stiptici q̄ fecem de ventre non emittunt.i. iniuriā de memoria vel corde non expellunt. Vñ stiptici sunt q̄ sūt difficiles ad iniurias obliuiscendum.Quidam vo sunt duri ad dimittendum ꝛ constrictiui ad vindicandum nunq̄ relatantes offensas. Sunt etiaꝫ oēs motus ire excitatiui appetit⁹ ad vindicandum.Sed nota q: si fuerint fructus aceto si modico terrestri compositi acumen cholere extinguunt.q: si fuerint in homie offenso aquosum pietatis ꝛ terrestre humilitatis extinguitur acumen ire ꝛ cito ad tranquillitatem debitā reducitur talis hō. ¶Quarto fructus indigesti referuntur ad gulosos q: frequenter indigestio ꝓuenit ex gule superfluitate. Item cibus indigestus est impurus.q: p digestionem cibus purus ab impuro separatur. Et sic gula immunditiam ꝛ impuritatē generat corporis ꝛ anime. ¶Quinto fructus frigidi referunt ad accidiam q̄ aiaꝫ reddat frigidam in dei dilectione.ꝛ pigrā in bona operatione Prou. xx. Propter frigus piger arare noluit. ¶Sexto fructus crudi referuntur ad auaros. q̄ sunt crudi.i.crudeles ꝛ feroces ꝛ incompassibiles erga pauperes. Et nota q: fructus crudi sunt malorum humorum nutritiui. Similiter auaricie opera malos humores idest malas affectiones interiores siue desideria nutriunt.q: sicut dicit Apostolus.i. Thi.vj.Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem ꝛ in laqueum diaboli ꝛ in desideria mala ꝛ inutilia ꝛc. ¶Item motus auaricie corrumpunt gustuꝫ anime. vt non sapiant auaris spūalia. Vñ amor tē peralium excludit amorem spūalium. Ité debilibus ꝛ imperfectis marime nocent occupationes temporalium quas auaricia multiplicat. ¶Septimo fructus duri referuntur ad superbos quorum corda ꝓpter defectum pluuie ꝛ roris. i. propter defectum pietatis ꝛ gratie arida sunt ꝛ dura. Superbis enim sub typo montium dicit. ij. Reg.j.Montes gelboe nec ros nec pluuia veniat super vos. ¶Item peccatorum opera assimilant fructibus corruptis. Quidam enim fructus non conseruantur. sed q̄nq̄s anteq̄s complcantur corrumpuntur ꝛ efficiuntur vermiculosi ꝛ hoc aliq̄n accidit ex vicio plantationis arboris q: scilicet non fuit cōgruo tempore plantata Maꝫ in plantatione arboris multum obseruanda est etas lune.q: ille plante que in recto plenilunio inseruntur siue plantantur non cōualescunt ꝛ si conualuerint vermiculosum faciunt fructum ꝛ tales fructus citius computrescunt ꝓpter humorem nimium qui ad lune ꝓsentiā in omnibus augmentant. Vnde etiam arbores q̄ tali tpe ꝓcidūntur minus durabiles esse ꝓbantur ꝛ citiꝰ a vermibus corroduntur vt dicit Constā. Per lunam autem que est semper mutabilis ꝛ variabilis mens intelligitur peccatoris qui per peccati inquietudinem instabilis ꝛ variabilis fit.Ez illud Tren.i. Peccatum peccauit hyerusalem propterea instabilis facta est Plenilunium ergo significat ipm̄s plenitudinem peccati que ē in ꝙ sēsu vbi cō peccati mortalis inficitur ꝛ p̄ñ

atur. Si ergo planta.i. volūtas ꝛ ꝓpositū alicuius boni operis faciendi in plenilunio plantetur.i. dū ipa mēs est in peccato mor tali. vel in consensu ꝛ in voluntate peccan di. nunc talis planta inficitur ꝛ fructus.i. ep⁹ corruptū ꝛ vermiculosū.i. vitiosū ꝓdu cit ita ut sit a merito vacuū. Vñ i peccato dum opibus vel inuenitur vermis auaricie vel luxurie. vel superbie. vel inuidie. vel ali cuius alterius vitij seu defectus. qui fruct⁹ medullam corrodit ꝛ corrumpit.i. qui boni operis substantiale meritum tollit.

Capitulum. xlix.

PAssionis xp̄i meditatio seruida remouet diui amoris impedimenta. Cuius exēplū apparet in pipere. Nam siluas que decuntur cē caucasi mōtis serpentes ibidem custodiunt. Sed incole cum siluc maturescunt eas incendunt et sic serpentes interimūt vel expellunt. ꝛ ex hac combustione piperis grana que sūt naturaliter alba efficiuntur nigra. Sic ergo patet q̄ combustio ignis expellit serpentes vel extinguit. qui impediunt ne colligatur fructus pipis. piper autē q̄ō est calidum ꝛ siccum in q̄rto gradu significat charitatē que q̄tuor grad⁹ requirit in diligēdo deum scilicet vt diligatur ex toto corde ꝛ ex tota mēte ꝛ ex tota anima ꝛ ex tota fortitudine. Sed hoc piper ne a nobis habeatur serpentes.i. demones nos impediunt vel peccata q̄tuor possunt. Sed cōbustio ignis.i. passionis xp̄i feruens meditatio de qua dicit ꝑs In meditatione mea exardescet ignis ipos serpentes.i. demones ꝛ eorum tentationes fugat. ꝛ ad amandum xp̄m vehementer mētem inflāmat Augu. super Job. Fratres vt a peccato sanemur xp̄m intueamur. q̄m q̄ui intuebantur serpentē eneū in deserto non peribant morsibus serpentum: Sic q̄ intuentur fide xp̄i mortez sanantur a morbis peccatorum. ¶Item erux xp̄i assumitur more. Primo ratione fructuū. Fructus enim mori fuit corpus xp̄i cruci affixū Quia fructus mori vt dicit. Ambro. primo albet. deinde viret. tertio rubet. vltimo nigrescit ꝛ lucet. Sic corpus xp̄i fuit albū. i. purū ꝛ candidū in cōceptione. q̄ de spūsco conceptum. post viride.i. virtuosum in conuersatione vsq; ad passionē. postea rubrū. i. sanguine rubricatū in passione postea nigrum in morte. lucidum aūt in resurrectione. Et nota q̄ ex fructu mori vt dicit. Rabanus fit pot⁹ nobilis. quem elephātes portantes fiunt animosiores ad bellū. Vñ dr .i. Machab. vj. q̄ ostenderūt elephātis sanguinem vue ꝛ mori ad acuendum eos in plius. Iste pot⁹ cē sanguis xp̄i q̄ p̄ modū pt⁹ in sacramento sumitur ad ipaz passionē rememorandū. Vñ iste sanguis siue rememoratio dz multū accendē cor nr̄m ꝛ animare ad bellandum contra vicia ꝛ ad tolerandum q̄cūq; pcula. ¶Secundo rōne seminum. q̄ ꝑm Diasc. seminū mori sunt tres virtutes. solutiua scilicet. ꝛ purgatiua. ꝛ secundatiua. Semina mori.i. passionis xp̄i nobis relicta sunt eccle sacramenta. q̄ sicut virtus mori remanet ꝛ seruatur in seminibus. ita virtus passionis xp̄i remanet ꝛ seruatur in sacramentis. vñ sacramenta oia opantur in virtute passionis xp̄i. Et ista sunt semina ex quibus plante spūales. i. filij dei regenerantur. sicut p̄cipue patz in sactis Omniaq; hec semina.i. sacramēta hūt virtutem purgatiuaz mētis. q̄ omnia conferunt gr̄am ꝛ gr̄a sanctificat animam Sed⁹ aliq̄s sacramentum specialiter purgat ab originali vt baptism⁹. aliq̄s ab actuali mortali vt pn̄a. omnia alia purgant a veniali licet etiam habeant maiores alios effectus. ¶Tertio rōne frōdium. nā sicut dicit Ambro. folia mori supiecta serpentiū interimunt. Folia mori sunt exempla crucifixi q̄ omnem serpentez. i. diaboli fugestionem interimunt. Nam si tentat de auaricia considera xp̄i crucifixi paupertatem ꝛ nuditatem. Si de superbia obijce eius humilitatem. si de luxuria pensa penarū corporis eius acerbitatem. ꝛ sic extinguetur omnis tentatio. Et hoc figuratum fuit in serpente eneo in deserto exaltato. cuius aspectus a venenosis serpentum morsibus liberabat vt habetur. Numeri. xxj.

Capitulum. l.



Auentia assimilatur cappari Primo q̄ capparis vt dicit Diasco. est herba spinosa. Et hoc competit patientie rōne materie. Nam materia patie tie sunt spine.i. punctiones tribulationum ꝛ aduersitatum Ro. v. Tribulatio patientiaz operatur. ¶Secō q̄ est herba frōdosa super terram expānsa. Hoc competit patientie que non est in celo vbi nulla molestia. nec sub terra.i. in inferno vbi pena inuolūtaria ꝛ infructuosa. sed tm̄ super terrā vbi tribulationes abundant vires suas extendit. q̄ tm̄ super terram tribulatiōes sūt ad virtutis exercitium. ꝛ ad laborio ꝑmiū ꝛ hoc ē p̄ patientiā sine q̄ tribulatiōes nec ad virtutem nec ad meritum pertinēt. Et ideo Bernar. dicit in quodam sermone. In hoc mūdo q̄si in cāpo certaminis positi sum⁹. ꝛ q̄ ibi dolores ꝛ plagas aut tribulationes non suscepit i futuro inglorioſus apparebit. Et ꝑ Petrus rauen. dicit in q̄dā epla. q̄ oīs cordis ꝛ corpis virt⁹ citra meritū ꝛ fructū salutis ē sine condimēto patientie. ¶Tertio q̄ est herba vnctuosa ē eni vnctione plena. Quod ꝛpetit patientie ꝑpter vnctionē gr̄e quā continet q̄ omne durū mollitur. Vñ etiā vnctio cappari dicitur virtutē splenis sua virtute sup oia iuuare. ¶Item hac vnctione ois dolor lenigatur. In cui⁹ exēplū capparis dolorē dētiū dr̄ mitigare. Hec etiā ē q̄ inuidor⁹ detrahētiū ꝛ mordētiū negriā dr̄ sedare In cuius signū suc⁹ capparis aurū vermes necat. Hec ēt ē virtus sez patientia ex q̄ cibus aiz medicia ꝑparat. Medicina eni ē q̄ ai affect⁹ purgat ꝛ rectificat. Nā flores cappatis post⁹ sūt apti hūt virtutē digerēdi. hūorē in ore stomachi existētez. q̄ sci licet tribulationes pūtes virtute patientie humorē.i. affectum mūdanū digerūt ꝛ in affectū dei cōuertūt. Itē ipa ē cibus vel salsa quo gust⁹ mēto ꝛfortat ꝛ excitat ad appetitū spūalia ꝛ celestia bonor⁹. In cuius signū idē flores hūt virtutē appetitū excitādi. vt dr̄ a Platōe. Et hinc ē q̄ desideria sanctor⁹ in ipis tribulationib⁹ crescūt. ꝛ eorum appetit⁹ magis accendit circa eterna q̄ cos attorunt tēporalia flagella. Et ideo Brego. dicit in xxvj. libro Mora. q̄ electorum mētes eternitatis ꝑmia ꝑsolantes vires ex aduersitatib⁹ sumūt. q̄ crescēte pena virtus ex aduersitate ꝑficiunt. sicut ignis flatu ꝑmit vt crescat. ꝛ vñ q̄i extingui creditur in de roborat. ¶Itē patientia assimilat alici. Et ꝑmo rōne radicalitat⁹. Nā iler ē spēs ḡrecus q̄ est arbor grosse ꝛ ꝑfūde radicis. Hec radit ꝛ grossa ꝛ ꝑfūda patiētie ē charitas. Vñ dicit Aplus q̄ charitas ē patiēs q̄ patientem efficit. Et ideo sicut arbor ꝫ ventū firmat ꝑ radicē. ita patiētia ꝑtra iniurie ipetū firmat ꝑ charitatē. Et ꝓpterea dicebat Aplus Eph̄e. iij. In charitate radicati ꝛ fūdati. Vñ si ē patiētia sine charitate sic nec arbor sine radice. Bre. sup Eze. omelia. vij. patiētia Na ē q̄ ꝛ ipz amat quē portat. Nā tolerare ꝛ odisse nō ē virt⁹ mā suetudinis sed velamētū furoris. ¶Secō rōe secūditatis. Est eni arbor glandifera. ꝛ huiꝰ arboris fructū antiq̄ habuerunt in cibum añq̄ haberēt frumēti vsū. Sic patiētia multū ē fructuosa ꝛ magni meriti. ꝛ multū viguit in antiq̄s. vt ꝑz in Job. ꝛ Thobia ꝛ multis alijs. Unde Jude. viij. Oēs qui placuerunt deo per multas tribulationes transierunt fideles. ¶Tertio ratione umbrositatis. quia iler habet umbram iocundam. Similiter patiētia gratā umbrā.i. refrigerium in estu. tribulationū ꝑstat. ꝓpter quod dr̄. Eccli. li. In medio ignis ū sū estua ē labor ac dolor. oium spe futurarū rex ne solidiratē q̄ iler ē solidissimi ligni ꝛ durissimi corticis. Vñ i ago lignū ci⁹ē mūdū durabile ꝛ quasi imputribile. ꝛ ideo dum ꝑfūde sub ago pōit q̄si i lapidio solidiratē inuenit. Et quanto p̄ tpa longiora in loco humidio immorat⁹ tanto amplius idu-

rak.vnde ⁊ Tullius dicit q; paricția est bo nestatis ⁊ vtilitatis eă rep ⁊ arduaz ⁊ difficilium voluntaria ac diuturna ppessio. ⁊ iō posset ad paticțe referri qō dicit Job. xlj.Cor eius indurabitur quasi lapis ⁊ constringet quasi malleatoris incus.

¶Capitulum.li.

PAuper spiritu assimilat abieti. ¶Primo quia abies ipa sublimiter augmentatur.vnde fm Ysido.Dicitur abies ab eundo eo q; preceteris arboribꝫ in altū cundo porrigit.Est eni corpo terrestris humoris ⁊ ideo arbor est leuis. vnde fm Aristo.quia arbor est subtilis humoris ideo calor eius naturalis fortificatꝫ a calore solis humiditatem illam sursū trahit.⁊ cōuertēs illā in substătiā arboris arborē altā facit.Sīlr ille q ē paup spū expo terrem amoris q aiam grauat efficit spūaliter leuis ad ascēdēdū ⁊ subtilis ad ꝑtem piandū.vñ diuino amore ꝑfortatus ⁊ sursū tractꝫ miro modo crescit ⁊ erurgit in altū Ben.xlij.Crescē me fecit deꝰ i ira paupratie: Pertingit eni pauptas spūs vsq; ad regnum celorum Math.v.Beati pauperes spū qm ipsoz est regnum celorum. Isa.lv. Pro saliunca ascēdet abies. ¶Secundo q; rectilinealiter eleuatur.Est enim arbor nihil quasi bīs tortuositatis.⁊ h pp virtutem caloris attrahentis ⁊ humoris obedientis.Sīlter qui paup est spū recto tenere ad celū scandit ita q; in nullā ptem retorquetur.scz neq; ad dexterā ꝓsperitatis neq; ad sinistraz aduersitatis.quia ex quo mūdū ꝛēnit nec eiꝰ aduersa metuit.nec ꝓspera querit. Nā calor diuini amoris euz ad supna trahit.cuius attractioni animus eius per terrenū affectum non resistit imo sequitur ⁊ obedit.⁊ ideo directo spū sursū tendit. Vnde Chrysosto.dicit sup epla ad Hebre.sermone.xxij.q; pauptas ē manu ductrix quedam in via que ducit ad celuz vnctio auctētica exercitatio quedam magna ⁊ admirabilis ⁊ portꝰ trāgllꝰ. ¶Tertio quia abies est faciliter inflammabilis Nam quis eius humiditas vnctuosa est igni applicata facile inflammat. Sic quo q; pauper spū hz humiditatem vnctuosaz .i.affectionem mentis deuotam. Et ideo igni diuini eloquij vel ipsius spiritussancti applicatus statim inflammatur fm illud ꝓ.Eloquium domini inflammauit euz.

¶Capitulum.liij.

PEccator ē p naturam bonus sed per culpam malus. Vnde assimilatur lenti que sicut dicit Isaac in medulla ē bona sed in cortice mala. Nazfine cortice comesta valet hydropicis. ⁊ calidis ⁊ etiam humidis aliquādo prodest ex eo q; ipsa calida ⁊ sicca sit.vt idē Isaac dicit. Sed in cortice habet acumen cuius virtute ventrem soluit . torsiones generat. stomachum grauat.meatꝰ corpis oppilat. cerebri substantiam deficcat . humiditatez oculorum distemperat ⁊ pessimas passiones in corpore generat.maxime si quis eā quotidie comederit ¶Quasi ergo medulla lentis est natura hominis peccatoris q̄ cum a deo sit creata bona est Aug. Quia deꝰ bonus est cuius factura sumꝰ ⁊ in quātū sumꝰ.boni sumꝰ. Sed quasi cortex mala est ipsa hominis culpa Aug⁹.in sent.ꝓsperi. Peccatū nō ē natura sz viciū nature appetentis quod non est sui ordinis.⁊ hec cortex.i.culpa seu vicium soluit ventrē i luxuriosō.torsiōes generat in iracūdo.stomachū grauat in guloso. oppilationē facit i auaro .deficcat p tristitiā in accidioso q; spūs tristis exsiccat ossa.oculos mentis dilēperat i superbo. pessimas passiōes corpis generat in iracundo. Nā sicut Hiero. dicit super Job Est ira que iusticiā dei non operatur.⁊ furori proxima mentem impotentem facit in tantum vt labia tremant. dentes concrepent vultusq; pallore mutet Et Bꝛego.dicit i libro qui ꝛēgo Mora. Ire fue stimulis accensum cor palpitat.corpus tremit lingua se ꝑpedit.facies igneſcit.exsperantur oculi ⁊ nequaq; recognoscuntur noti.

Capit.liij.

PEccatuz assimilat absinthio. ¶Primo qdem rōne amaritudinis ꝓmo q; absinthiuz sua amaritudine ledit gustum Bustusanime est intellectualis appetitus.q ita ex peccato inficit vt ei dulcia ⁊ suauia scilicet spūalia delicie q̄ ō se sunt dulcissime amare videātur ⁊ aspere. sicut gustui carnis absinthij amaritudie in fecto etiā dulcia:q̄ postea amara cē vident Isa.v. Ve vobis qui dicitis bonū malum ponētes dulce in amarū.¶Secō q; absinthium suo sorti odore offendit olfatū. Et sic peccatū nō odore sed potiꝰ fetore mali exēpli offēdit olfatuz ꝓmi intentiōnē. scilicet q; scādalizat eū Ero.v. Fetere fecisti odorē nostrū ⁊c.¶Tertio q; in amaritudinez redigit lac ⁊ vinū ⁊ omne dulce cui fuerit admixtuz. Vñ apes q̄ frequētant absinthium faciunt mel amarū vt dicit Diasc. Sīlter peccatū amarū rem delectabilem cui admiscet vertit tandē in amaritudinē scz cōscientie remordentis vel pene affligentis.sicut patz in luxuria ⁊ voluptate carnis q̄ maxime.videntur delectabiles. Vñ Prouer.i. Fauꝰ distillās labia meretricis ⁊ nitidus oleo guttur eius Nouissima aūt illius amara q̄si absinthiū.¶Item peccatuz assimilat bedē.¶Prio rōne frigiditatis q; bedera cū frigide sit nature terrā vbi crescit frigidā cē indicat Sīlr peccatū frigide nature est ita vt calorē diuīni amoris excludat ⁊ vbi peccatū crescit certissimū indiciū est q; ibi calor dini amoris nō sit.sz q; talis anima sit frigida a diuino amore penitus destituta.¶Secō rōne contrarietatis q; vmbra eiꝰ ē noxia ⁊ tū serpenti est gratissima. Sic peccatū q̄tus bōni sit fūme nocium ⁊ dānosum tamē serpenti infernali id est diabolo ē gratissimū. Et ideo vbi talis est vmbra peccati libenter requiescit Job. xl.Sub vmbra dormit ⁊c. ¶Tertio ratione sepabilitatis sepat eni vinū ab aq̄ nā sic dicit Plinius Mira est hedere natura frigida ad expiandū vina Nā vinū ex vase fluere ⁊ aquā si qua vis mixta fuerit remanere certū est.Sīlr peccatū trahit de vase cordis vinū diuine ꝓsolationis ⁊ relinquit ibi aquā tribulatiōis.⁊ ideo de peccatorib⁹ vere pōt dici illō Job.iij. Vinū nō habēt scz cōsolatiōis interne. ¶Itē peccatū assimilatur genestę.q; genesta crescit in locis incultis ⁊ sarosis.Loca aūt inculta sūt pectora incultū corda que pnie studio vel labore nō excoluńt.⁊ sarosa loca sūt corda dura que nullo cōpunctionis humore molliuńt. ⁊ in talibus peccatū multiplicat ⁊ crescit. Item genesta est signū sterilitatis.Et sīlr peccatū sterelitatis fructuū scz meritoꝝ nō solū ē significatiuū sz etiā cātiuuz. Itē genesta ē sapozamari.q; scz pecn ꝓsciētiā amaricat ⁊ insup vt dictū est inducit amaritudinē pene sequētis. Ita genesta est nigri seminis. q; plerūq; peccatū inducit ⁊ relinquit infamie denigrationē. Vel nigra semina sunt exempla deformia ex qbus alij nigri ⁊ deformes peccatores generātur. Itē peccatū mortale in corde generatum extinguit oia merita ⁊ oēs virtutes formatas Vñ assimilat cuidam lactuce spōte nascenti q̄ dicitur caprina.de q̄ dicit Plinius.q; si in mari ꝓiciat oēs pisces q in vicino sunt mori untur.Mare est aūt cor humanū in qō si peccatum ingrediat oia merita ⁊ virtutes occidit Vñ Jac.j. Peccatū cū cōsūmatum fuerit generat mortē scz virtutum aic. Itē hz peccatū anime habeat in se q̄dam transitoriā dulcedinem.tū multa mala in anima facit.Cuius exēplum apparet in piro maturo.qō hz in gustu quandā aquosam dulcedinē tū eiꝰ substantia est frigida ⁊ sicca ⁊ stiptica sic peccatuz habz dulcedines aquosam.i.delectationem trāsitoriā Aquosum enim ⁊ humidum cito fluit ⁊ faciliter transit.tū postea peccatuz infrigidat in anima calorem charitatis extinguendo . desiccat humorem gratie vel deuotionis cōsumendo.⁊ conspurcat sordes cōscientie denigrando.vt scz peccatum inductum nec faciliter de corde per penitentiam emittatur

¶Item peccatum assimilatur porro.quia

potā nimis sepe cōtectū vt dicit Plinius inflationes generat. qō pinet ad superbiam ꝙ animos tumidos facit. Iēm fœtiz generat. quod pertinet ad auaritiā ꝙ fimū. i. ardorē habendi incertum gubilem gignit. Item tenuitā ꝓuocat qō ptiet ad accidiā ꝙ pigros tenuiolētos reddit. Iēm acies oculoz hebetat qō pertinet ad inuidiā Eccli. j. Nequā oculus inuidi. Item sanguinē inflāmat qō pertinet ad irām ꝙ sanguinē circa cor accēdit vt dicit. Dama. Iēm venerem stimulat. i. luxuriam excitat Iēm ventrē molli facit. quod potest referri ad gulā. Et gulosi circa ventrez insistūt et fiūa mollia et delicata ꝙrunt. ¶ Iēm peccatū assimilat rāno ꝙ est herba a ꝓncipio mollis. sed ꝗnto plus crescit tanto durior fit et in acutiorem aculeum indurescit: Sic peccatū a ꝓncipio vt suaue. sed postea ꝗnto plus crescit plus in eo indurat. et in fine ꝓ illud aculeus eterne punctionis inducit. Iēm ramꝰ vt dicit. Jo sephꝰ ꝓprium habet ignem et se ꝓferre. Illā eius folia postq̄ cadunt et desiccant multe sicitatis et cuiusdam vnctuositatis esse dicunt. ¶ Ideo quādo adest fortis impressio caloris solaris ramnus facile inflāmat. Cui occasiōe vicina sepe nemora incendunt. Sibi peccatū ꝓfert et se ignē. i. inordinatū ardorē in ꝙ folia eius. i. cogitationes vel delectatiōes peccati postq̄ ceciderunt in consensum opis tūc desiccantur ab humore gratie. et efficiunt vnctuose. i. lubrice. qi vnctuosa lubrica sunt. ita ꝙ ad fortem impressionē sue feruorē tentatiōis facile apperit hōinis inflāmat et omnes vires aie incendātur. et etiā omnes corporis partes Judi. xi. Egrediat ignis de rāno et deuoret cedros libani. ¶ Iterz peccatū assimilat. primo rōe augmēti qi cito crescit. Sic peccatū hominis vicii spe multum crescit. qi fm Gre. peccatū qō ꝓ pniaz nō est ꝙ crapula nascatur luxuria etc. ¶ Secōo ligandum vites. sic peccata ligit mentem Isaie. v. Quasi vinculum plaustri peccata. ¶ Tertio rōne impedimēti qi semen salit dicit hanc virtutē brē vt si go illud in poculo hauserit generare nō poterit vt idem Isiō. dicit. Sic peccatū impedit ne opera meritoria homo gignē. i. facere possit. Sanus autē nos principia nostrorum operū quemadmodū natorū. i. filiorū sicut dicit Pbus in Eth. et ideo opera nostra filiis comparantur. ¶ Quarto rōne fundamenti. qi omnis salix tāto est in ramis fecundi qi ꝗnto est terrestri ꝓpingor. Item salices si binis pedibus a terra putentur coarctentur ne in altum crescant sz in latitudinem se diffundant. Sic peccator ꝗnto magis rebus terrenis appropinquat ꝓ affectionem et occupationem tāto magis in peccatis abundat. Item ꝗsi salix duoz pedū est peccatum. opis vsz ad delectationis cōsensū puta cuz homo consentit suminorari in ipsa delectatione cogitationis Tunc tū licet nō ascendat vlterius ꝓ consensū opis. tū tum per motose cogitationis consensum in ipsa delectationis latitudine se diffundit peccatum mortale committit. ¶ Septimo rōne detrimenti qi salix et antigtate ipius putet detrimentum putredinis. Maz postq̄ arui ꝙ fit cito putrescit et a medulla putredē incipit Unde sepe dum exterius viridia videtur et pulcra interius est vacua cana et putrida in cuius cōcauitate sepe latent alia venenosa. vnde iuxta salices dormire reos est piculosa Sic cum aliquis diu continuat permanens in peccato. putrescit per omnimodam corruptionem malicie. quāq; licet hypocrita conetur exterius cooperire. tamen ab interioribus cam non curat abijcere. Et ideo licet exterius ipse aliquando appareat iustus. interius tamen est vacuus a virtute. canus cupiditate et putridus malignitate. idest malicia corruptus. Vñ in eius ꝛcauitate. i. cordis cupiditates. sunt animalia venenosa. i. conceptiones et desideria fraudulenta et periculosa. propter que periculosum est iuxta eos dormire. i. de eis confidere vel eis adherere. ¶ Iēm peccatum assimilatur spine. qz ꝗndo spina caro vulneratur nō recedit dolor ꝗdiu spina totaliter nō extrahit Sic qui est aia peccato vulnerata semp mordetur et cruciatur ꝗdiu ipsum peccatum in conscientia detinetur Et ideo necesse est vt per penitentiam extrahatur.

Capitulum. liij.



Ena inferni assimilat ramno. vt dicit glosa super ꝓ. qz ramnus est herba multum dura nodosa ramosa et spinosa. Item folia hz aculeata. spinis acutissimis in lateribus consita. Similiter pena inferni est dura ꝓpter suam acerbitatem. nodosa ꝓpter suam indissolubilitatem. Nam nodus fortis ligni est qua si indissolubilis. Vñ signat illam penam indissolubilem et interminabilem. qz dānatus sicut nunq̄ absolutur a culpa sic nec a pena. ¶ Item est ramosa ꝓpter penarū multiplicitatem. et spinosa siue aculeata ꝓ subtilitatem. qz sicut spine subtiles et aculeate penetrant. sic ille pene penetrant intima aie. Sed miser ille peccator duz est sub spinis peccati anteq̄ aduertat ꝙ ducant cuz ad duriores et maiores aculeos rāni. i. pene inferni ponunt se a peccato totaliter absorberi. fm illud ꝓ. Priusq̄ intelligerēt spine vestre rannum sicut viuentes sic in ira absorbet eos.

Capitulum. lij.



Enentes assimilantur arboribus medicinalibus siue aromaticis. Et est cā aromaticitatis in arboribus vt dicit Almamsar terrenum subtile cōmixtum aḡo subtili Tanq̄ ergo arbores aromatice et medicinales sunt homines penitentes. qz pnia habet medicinales virtutes ad curandum animaz languores. i. vitia carnis bene cōmixtum subtili aḡo. i. cō punctioni cordis. Illi autē in quibus hec deficiunt scilicet macerratio carnis et compunctio cordis. non sunt aromatici. i. vere penitentes. Et nota ꝙ arbor aromatica aliqñ hz aromaticitatē. incortice aliqñ in flore. aliqñ in fructu vt patet in cinamomo qō est cortex. et in mace q est flos et in muscata q est fructus. Sic penitentia qdā hñt tm in cortice. i. in exteriori ostensione qdā tm in flore. i. in mentis affectione. qdā in fructu. i. opis executione. ¶ Item penitentes assimilantur malogranate. Primo ꝓpter augmentum. nam malogranata. sculz arbor plus in latū ḡ in altum se diffundit. Sic penitēs debz cē humilis. non vt ḡrat crescere in altitudinē dignitatis. sed in latitudinē charitatis. ꝓ. Ambulabā in latitudine. ¶ Secōo ꝓpter impedimentū qz maxime impedit a frigore Est eni arbor frigoris impatiens. Unde in pruina cito percunt flores eius. Sibi homini penitenti marie nocet frigus accidie. Et nō pruina idest negligentia destruit flores eius. i. bonas affectiones. ¶ Tertio penitentes assimilātur malogranate ꝓpter fructū qz quedam faciunt poma dulcia. qdā acetosa. acetosa sunt frigida et ficca. dulcia vo calida et humida. Et ideo dulcia magis conueniunt medicine vt dicit Isaac et etiaz Diasc. Quasi autem poma acetosa sunt opera penitentis facta ex timore sz quasi dulcia sūt opera facta ex amore. et illa magis ꝓsunt ad sanitatē anime. Vel acetosa sunt opera hypocritarum. dulcia vo sunt opera veraciter penitentium. Dicit enim Isiō. ꝙ negant medici corpora nostra malis puniri cibo nutriri. Et dicunt ꝙ plus congruunt medicine ḡ corporis alimēto. In quo significatur ꝙ penitens debz intendere ad sanandam mentem. et non ad implendum vel impinguandum ventrem. ¶ Item penitentium afflictio assimilatur tambuco, de quo dicunt Plato. Diasc. et Plinius ꝙ si cortex eius medius radatur versus superius purgat ventrez per partem superiorem. Si vo radatur versus inferiꝰ purgat ꝙ partē inferiorē. Cuius autē tambuci cortex caro timore infernalis supplicij afflictur

qui timor dum a peccatis reuocat quasi a parte interiori purgat. Iz tunc uersus superaditur quando spe vel desiderio premij maceratur et dum sic carnem macerando abstergit penitens sordes peccati quasi a se purgat a parte superiori.

Capitulum.lvi.

Penitentia assimilatur arbori.

¶ Primo pp arboris generationē. Sūt enim sm Aristotelez in libro de vegetabilibus et plāntis quinq; spēs siue modi generationis arboris siue plante. Vn⁹ē ex semine. ali⁹ ex putredine. terti⁹ ex aq̄ būore. quart⁹ ex plātatione. qnt⁹ ex iserione. In his designat qnq; q̄ sūme valēt ad generationē pnie. i. ad uersionē peccatoris. Primū ē verbū dei auditio. et h̄ ō signat in semine. q: semē ē verbum vt dicit Matth xiij. Secūdū ē mortis meditatō et h̄ designat in putredine. q: p mortē corp̄is putredinē resoluit Job. xvij. Putredini dixi pr̄ me⁹es. Tertiū ē elimosynarū largitō et h̄ designat i aq̄ būore q: vt dicit Eccli. xxx. Ignē ardētē extinguit aq̄ et elemosyna resistit peccatis. Quartū est religionis ingressio. et h̄ designat in plātatiōe q̄ martie cōpetit inuitō⁹ po. Quox filij sicut nouelle plantationes a mūctute sua. Quintum ē bonorū societas et uersatio. Nā qnq; pec cator iusto adiūctus trahit ab eo et uertit aūt cū alcatter esses insertus eo in illius societatē pinguedinis et radicis oliue facti⁹ es. ¶ Secūdo pp radicis ifixionē. Nā arbor vt dicit Ysid. ab arbis nomē accepit. eo q̄ firmo radicis⁹ terre inhereret ⁊ lucuit. Opz ergo ad hoc q̄ arbor sit firma vt radices eius in terra pfundantur. et quanto arbor radicem profundius figit tanto attrahit pl⁹ humoris. et si fructificatura sit pl⁹ abundat in foliis fructib⁹ aūq; ramis. Item oportet q̄ radices arboris ipsi terre cohereāt et cōglutinent vñ dic Aristo. q̄ latū uinculū et tenax cito pducit plāta. et facit cā ē dura vnē. Sicut ergo arbor immobiliter per radicem ē infixa terre. ita pnia per humilitatē et charitatem oportet q̄ sit immobiliter infixa aie siue cordi et pseuerāti ita vt penitens preterita mala plangat. et iterū plangenda nō committat. ¶ Profūdatur aūt radix penitentie in corde p humilitatē. in qua quāto profundi⁹ descēdit tāto de humore gr̄e plus attrahit. et p eā maiorē copiam bonorū operū et meritox pducit. sed cōglutinatur pnie radix cordi per charitatem que est glutinū uinctuosū p quā cito pnia auget et ficat et conseruat. Vñ Apls Epbe. iij. In charitate radicati et fundati. ¶ Tertio pp anime vegetabilis informationē. Nā sm plōm in supra dicto libro. In arboribus et plantis nō ē aia sensibilis sicut in brutis. pp q̄d arbores et plante sensibilib⁹ passionibus nō afficiuntur. q: nec pausse sentiūt nec scisse dolēt. nec q̄n cibant delectantur nec spirant. nec respirant. nec dormiūt vel vigilant. nec alijs passionibus subiacent q̄ sunt aie sensitiue. Est ergo in ipsis arboribus et plantis informatio solius vegetabilis anime sm quā est in eis generatio. cibatio. augmētatio et renouatio. que omnia competūt suo mō pnie. Nā primo necessariū est penitenti vt passiones sensitiuas viciosas sez et iordinatas a se oino remoueat sez vt percussus iniurias non sentiat per impatientiā. et scissus vel laceratus verbis nō dolcat p iracūdiā q̄ sez cū ad odiū siue vendictā inclinet. nec ēt quando cibatur in cibo delectationem voluptatis. sed solū sustentationē necessitatis querat. Augustin⁹ in libro. x. confessio. Doce me docuisti dare vt quemadmodū medicamenta ita et alimenta sumpturus accedam. Item non debet spirare nec respirare. i. vel in se indignationem attrahere vel ex se furorem emittere eo modo sez quo dicitur de Saulo Act. ix. Saul⁹ adhuc spirās minarū et cedis in discipulos domini ꝛc. Item non debet dormire p negligentiam. nec etiam vigil esse ad cogitandum vel explendam malitiam. Sed debet in penitentibus esse generatio virtutum siue bonorum operum. cibatio lachrymax vel diuinox verbox augmentum laborx et meritox et etiā renouatio cōtinua laborx et meritox et etiā renouatio cōtinua uersationis et morx. ¶ Quarto pp fructuū defectionem. Sūt enī quedā arbores sez que bñt solū folia et nō fructus q̄ accidit pp abundantiā humoris aquosi qui est mā folioꝝ. Et pp defectū būoris uinctuosi q̄ ē mā fructuū. His ergo assimilantur falsi penitētes q̄ habēt solū apparentiā frondiū. i. exteriox morx sed non utilitatē fructuū. i. veroꝝ operꝝ. Possent ēt talibus assimilari q̄ bñt solū folia. i. verba et nō fructus. i. opera sicut doctores mali q̄ habent doctrinā sine vita: qō est pp abundātiam amoris mūdani et defectum amoris diuini. Quedā vo arbores sūt q̄ faciūt fructū ante folia qō accidit sicut dicit pbo pp abūdantiā humoris vinctuosi: quē cū calox nātis digesserit cum auxilio caloris solaris cito ad maturatōez adducit. Vñ talis humox vinctuosus abundans pbibet humorē aquosum q̄ est folioꝝ materia ne ascēdat ante fructū in tali plāta. Istis sunt filios illi q̄ student bona opera facere prius q̄ bona verba doctrinā. vel illi q̄ prius intēdunt operibus actiue vite q̄ refrigerio vel decori vite cōtēplatiue si qdē contēplatiuox interne meditationes animā decorant et vnbre refrigerium pstāt sicut et plātax folia. Opa aūt actiue vite laboriosa qdē sunt: sed tamen fructuosa: vñ actiue vite merita fructibus cōparant. Et iō talos si habeāt abūdātiaz humoris vinctuosi. i. cōpassionis et pietatis et caloris naturalis. i. amoris proximi ad quē eraz natura inclinat ertūc a caloze solis. i. amore xp̄i citius efficiunt in vita actiua pfecti per fructus bonorum operꝝ: et sō postea congruentius producūt folia verboꝝ. Quedaz tamē arbores sunt que sine humi ,pducūt fructus et folia sicut ille q̄ predictos humoꝝ habēt proportionabiles. quibus similes sunt illi q̄ in humore mētis deuote et in būore aquoso salubris scie tie positi abūdātes simul dicūt et faciunt Act. i. Cepit Jes⁹ facē et postea docē. Sūt etiā et alie quedā arbores que citius pducunt folia q̄m fructus et h̄ ,pter abundātiam humoris aquei et defectū humoris vinctuosi q: calox humorem aquosum citi⁹ attrahit ad locū ,pductionis folioꝝ q̄m vinctuosum ad ,pductionē fructuū. Sic̄ illi q̄ habēt multā scientiā et paruā deuotionez facilius et citius dicūt verba q̄m producant opa. ¶ Itē penitētia interior si sit cū debita p̄paratione et moderatiōe et exercitatione purgat et sanat aiam cuius exemplū apparet in elleboro qui a fluuio vbi nascitur sic est dictus: q: dicitur habere virtutem mentē motam reducendi ad sanitatem. ¶ Item purgat corpus quia lignum quod radices bz albas būores phlegmaticos purgat: lignū vo qō radices bz nigras purgat colerā nigrā: sz tamē nullus debet eo vti nisi prius materia digesta sit et tēperata et tūc et cū cautela: q: vtus ei⁹ nimis est intēsa et p̄cipue radix alba multum larat superius et inferius. Vnde sepe nimia virtus ellebori est mortis inductiua. ¶ Itē bz qui accepit elleborū se mouere et a somno abstinere: vñ Jpoc. dicit Si vis elleborū ducere mouc ,corpus ne somnus accedat. Sic̄ penitentia ad hoc vt animā in peccato desipientē et insanie tem ad debitum sensum reducat et purget a corruptis et superfluis humoribus. i. affectionibus opz precedere interiorem digestionē et p̄parationem in feruenti cōtritione sine qua penitentia exterior non est valida. ¶ Item oportet in exteriori penitentia vti cautela et moderatione. Debet enim atteri sed non occidi per imoderatas afflictionem. ¶ Itē opz mouere corpus in bonorum operū exercitatione et a somno negligentie et ocii abstinere. ¶ Item penitentia assimilatur myrrhe. ¶ Primo ratione eminētie: quia myrrha est arbor in arabia vt dicit Ysido. quinq; cubitis alta in quibus accipere possumus quinq; penitentie gradus: primus est in contritione secundus in cōfessione: tertius in

qui timor dum a peccatis reuocat quasi a parte inferiori purgat. Iz tunc uersus superiorem rapitur quando spe vel desiderio premij maceratur t dum sic carnem macerando abstinet penitens sordes peccati quasi a se purgat a parte superiori.

Capitulum.lvi.

Penitentia assimilatur arbori.

¶Primo pp arboris generationē Sūt enim sm Aristotelez in libro de vegetabilibus t plātis quinq; spēs siue modi generationis arboris siue plante Vn⁹ ē ex semine.alt⁹ ex putredine. tertius ex aq̄ būore.quart⁹ ex plātatione.quint⁹ ex insertione. In his designāt gnaz q̄ sūme valēt ad generationē pnie.i.ad uersionē peccatorum. Primū ē verbū dei auditio.t h̄ ō signat in semine.q; semē ē verbum vt dicit Matth xiij. Secūdū ē mentis meditatō t h̄ designat in putredine.qz p mortē corpis putredinē resoluit Job.xvij. Putredini dixi pr̄ mē⁹ ea. Tertiū ē elemosynarū largitō t h̄ designat i aq̄ būore qz vt dicit Eccli. xxx. Ignē ardētē extinguit aq̄ t elemosyna resistit peccatis. Quartū est religionis ingressio.t h̄ designat in plātatiōe q̄ marie cōperit imēsū⁹ pa. Quox filij sicut nouelle plantationes a mūctate sua. Quintum ē bonorū societas t uersatio. Nā q̄nq; peccatores iusti adiūcti trahūt ab eo t ducūt t h̄ designat i insertione Aplus Ro. xj. Tu aūt cū oleaster esses inserteus es in illis t soc⁹ pinguedinis t radicis olive fact⁹ es.

¶Secūdo pp radicis ifirmitē. Nā arbor vt dicit Ysid. ab arūs nomē accepit. eo q; suas radicib⁹ terre inherere p̄sueuit. Opz ergo ad hoc q; arbor sit firma vt radices ei⁹ in terra plantentur.t quanto arbor radicem profundius figit tanto attrahit pl⁹ humoris.t si fructificatura sit pl⁹ abundat in foliis fructib⁹ atq; ramis. Item oportet q; radices arboris ipsi terre cohereāt t cōglutinent vñ dicit Aristo. q; lutū vinctuosū t tenax cito p̄ducit plātā.t facit eā ee dura valē. Sicut ergo arbor immobiliter per radicem ē infixa terre.ita pnia per hūilitatē t charitatem oportet q; sit immobiliter infixa aie siue cordi t pseuerāti ita vt penitens preterita mala plangat.t iterū plangenda nō committat. Profūdatur aūt radix penitentie in corde p humilitatē.in qua quāto profundi⁹ descēdit tāto de humore gr̄e plus attrahit.t p eā maiorē copiam bonorū operū t meritor̄ p̄ducit. sed cōgluminatur pnie radix cordi per charitatem que est glutinū vinctuosū p quā cito pnia auget q; ficit t conseruat. Vñ Aplus Ephe.iij. In charitate radicati t fundati. ¶Tertio pp anime vegetabilis informationē. Nā sm pbm in supra dicto libro. In arboribus t plantis nō ē aia sensibilis sicut in bruta. pp qđ arbores t plante sensibilib⁹ passionibus nō afficiuntur. qz nec pausse sentire nec scisse dolēt. nec q̄n edant delectantur nec spirant. nec respirant. nec dormiūt vel vigilant. nec aliis passionibus subiacent q̄ sunt aie sensitiue. Est ergo in ipsis arboribus t plantis informatio solius vegetabilis anime sm quā est in eis generatio.alimentario. augmētatio t renouatio. que omnia competūt suo mō pnie. Nā primo necessariū est penitenti vt passiones sensitiuas mortificet scz vt percussus iniurias non sentiat per impatientiā.t scissus vel laceratus verbis nō doleat p uiā cūdiā q̄ scz eū ad odiū succendat p̄cipitet. nec ēt quando cibatur in delectabilibus inclinet. nec ēt quando cibatur in dicto delectationem voluptatis. sed solū sustentationē necessitatis querat. Augustin⁹ libro.x. confessio. Doce me docuisti dei vt quemadmodū medicamenta ita t alimenta sumpturus accedam. Item non debet spirare nec respirare.i. vel in se indignationem attrahere vel ex se furorem emittere eo modo scz quo dicitur de Saulo Actu. Saul⁹ adhuc spirās minarū t cedis in discipulos domini ꝛc. Item non debet demire p negligentiam. nec etiam vigil ad cogitandum vel exprendam malitiam. Sed debet in penitentibus esse generatio virtutum siue bonorum operum. cibatus

lachrymar̄ vel diuinor̄ verbor̄ augmentum labor̄ t meritor̄ t etiā reuocatio cōuersationis t mor̄. ¶Quarto, pp fructuū defectionem. Sūt enī quedā arbores scz que hūt solū folia t nō fructus qđ accidit, pp abundantiā humoris aquo si qui eis mā folior̄. Et pp defectū būoris vinctuosi q; ē mā fructuū. Dio ergo assimilantur falsi penitētes q; habēt solū apparentiā frondiū.i. exteriōr̄ mor̄ sed non vtilitatē fructuū.i. verōr̄ operū. Possent ēt talibus assimilari q; hūt solū folia.i. verba t nō fructus.i. opera sicut doctores mali q; habent doctrinā sine vita: qđ est pp abundātiam amoris mūdani t defectum amoris diuini. Quedā No arbores sūt q̄ faciūt fructū ante folia qđ accidit sicut dicit pbs, pp abūdantiā humoris vinctuosi: quē cū calor nālis digesserit cum auxilio caloris solaris cito ad maturatōez adducit. Vñ talis humor vinctuosus abundans, phibet humorē aquosum q; est foliorum materia ne ascēdat ante fructū in tali plāta. Istis sunt similes illi q; studēt bona opera facere prius q̄z bona verba docerēta vt bona vita p̄cedat bonā doctrinam. vel illi q; prius intēdunt operibus actiue vite q̄z refrigerio vel decori vite cōtemplatiue si qđē contēplatiuor̄ interne meditationes animā decorant t mūdiorē refrigeriū p̄stāt sicut t plātar̄ folia. Opa aūt actiue vite laboriosa qđē sunt: sed tamen fructuosa: vñ actiue vite merita fructibus cōparant. Et iō talco si habeāt abūdātiaz humoris vinctuosi.i. cōpassionis t pietatis t caloris naturalis.i. amoris proximi ad quē etiaz natura inclinat ertūc a calore sol.i. amore xp̄i citius efficiunt in vita actiua p̄fecti per fructus bonorum operū: t iō postea congruentius producūt folia verbor̄. Quedaz tamē arbores sunt que simul p̄ducūt fructus t folia sicut ille q̄ predictos humores habēt proportionabiles. quibus similes sunt illi q; in humore mētis positi abūdātes simul dicūt t faciunt Act.j. Cepit Jesus facē t postea docē. Sūt etiā t alie quedā arbores que citius p̄ducunt folia q̄z fructus t h̄ p̄pter abundātiam humoris aquei t defectū humoris vinctuosi qz calor humorem aqueum citius attrahit ad locū p̄ductionis foliorum q̄z vinctuosum ad p̄ductionē fructuū. Sic̄ illi q; habēt multā scientiā t paruā deuotionem facilius t citius dicūt verba q̄z producant opa. ¶Item penitētia interior si sit cū debita preparatione t moderatiōe t exercitatione purgat t sanat aiam cuius exemplū apparet in elleboro qui a fluuio vbi nascitur sic est dictus: qz dicitur habere virtutem mentē motam reducendi ad sanitatem. ¶Item purgat corpus quia lignum quod radices hz albas būores phlegmaticos purgat: lignū No qđ radices hz nigras purgat colerā nigrā: sz tamē nullus debet eo vti nisi prius materia digesta sit t tēperata t tūc ēt cū cautela: qz Nimis ei⁹ nimis est intēsa t p̄cipue radix alba multum latat superius t inferius. Vnde sepe nimia virtus elebori est mortis inductiua. ¶Item hz qui accepit elleborū se mouere t a somno abstinere: vñ Jpoc. dicit Si vis elleborū ducere mouc corpus ne somnus accedat. Sic̄ penitentia ad hoc vt animā in peccato desipientē t insaniē tem ad debitum sensum reducat t purget a corrupto t supfluis humoribus.i. affectionibus opz precedere interiorem digestionē t preparationem in feruenti cōtritione sine qua penitentia exterior non est valida. ¶Item oportet in exteriori penitentia vti cautela t moderatione. Debet enim affligi sed non occidi per imoderatam afflictionem. ¶Item opz mouere corpus in bonorum operū exercitatione t a somno negligentie t ocii abstinere. ¶Item penitentia assimilatur myrrhe. ¶Primo ratione eminētie: quia myrrha est arbor in arabia vt dicit Ysid. quinq; cubitis alta in quibus accipere possumus quinq; penitentie gradus: primus est in contritione secundus in cōfessione: tertius in oratione

uatiua in elemosynaz largitionem quitus in iciunij effectione. Et illi tres viuunt gra tuo pertinent ad sanctificationez. ¶Secun do ratione efficentie quia de arbore myr rhe effluit gutta amara multum aromati ca & ita vocatur myrrha & vt dicit. Plini us illa gutta que per se manat non expref sa magis est preciosa. & minus vtilz valet illa que de cortice precioso est abstracta. Hec ergo amara gutta est compunctio nis lacryma ex cõtritionis amaritudine procedens. Hec est deo multum odorife ra sm illud. Eccli.xxiiij. Quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris. ¶Itez est multuz aromatica. i. medicinalis. Ero. xxx. Sume tibi aromatica myrrhe primi. Habet enim hec myrrha virtutem dissol uendi & consumendi quasi equaliter. & cti am confortandi. Et similiter penitentis lachryma amara dissoluit peccata. consu mit mala desideria. & confortat corda de bilia. sed illa est per se expetenda que est vo luntaria & non coacta. & talis penitẽtia est valida. non autem illa quam solus metus seu coactio causat. ¶Tertio ratione effica cie. qz myrrha habet virtutem conseruan di corpora mortua ex ea peruncta imputri da & incorrupta. Similiter penitentia mor tificatos corpore. sed spiritu viuificatos cõ seruat a corruptione & putredine peccati. Vnde in huius signum venit Nicodemus ad corpus christi mortuum ferens mixturam myrrhe. Joh.xviij. ¶Item pe nitentia assimilatur nuci que quidem ex terius habet durum & amarum corticem & interius habet nucleum dulcem & vti lem. Vnde bis qui temperate comeditio proficiunt. qz omnibus cibis venenosis ob sistunt. Et similiter est de penitentia qz q̃ uis eius opera exteriora videantur dura & pẽosa. vt iciunia & huiusmodi & interius dia etiam requirat amaritudinem contritio nis: tamen conscientia per ipsam purga ta inuenitur fructus eius dulcissimus & ef ficacissimus ad resistendum omni cibo ve nenoso. i. peccato dummodo exterioribus operibus penitentie vt abstinentia & humi modi penitentes vtantur temperate. & di screte. ¶Itez penitentia assimilatur caulis. ¶Primo ratione transplantationis qz oportet caules transplantari vt possint in suo esse pfici. Sic peccatores oz transferri de statu culpe ad statum iustitie per transplantationem penitentie vt possit spiritua liter perfici. ¶Secundo ratione decoctionis. Oportet enim caules coqui & elixari in qua decoctione licet materia. i. caulium substantia sit minus bona cum sit grossa & dura ad digerendum. Jus tamen ipsorum caulium est colatiuum ventris bene etatiuum & laxatiuum. sed substantia sine iure est constipatiua. Sed multum de ipsorum malicia tollitur si illa aqua proijcia tur & in alia decoquantur. & optime pin guedine condiantur vt dicitur in Diete. Sic etiam in penitentia necessarium est decoctionem peccatorum fieri per contri tionis feruorem. Et quantumcunqz pecca ta de se grossa sint & dura. ius tamen ide sit compunctio ipsorum peccatorum lachry mosa & feruida est mentis laxatiuuz & pur gatiuum. Vnde caulis substantia sine iure. i. memoria peccati sine compunctione. potius est constipatiua. i. indurativa ad pec catum retinendum q̃ ad emittenduz per confessionem. Et sicut ad tollendum cauli um maliciam fit duplex elixatio ita qz q̃ prime elixature proijcitur. ita ad tollendaz maliciam peccatorum duplex fit in peni tente compunctio: qz prima proueniens ex timore pene. secunda autem ex amore iusti tie. & hec est perfectior. Vnde adueniente secunda prima proijcitur. qz perfecta cha ritas foras mittit timorem vt dicitur. j. Johannis. viij. sed debet addi optima pin guedo. scilicet contemplationis et oratõis deuotio. ¶Tertio ratione electionis quia caules debent eligi & accipi magis teneri. & meliores efficiuntur quãdo a pruina pri mitus decoquũtur. qz dum calor ad cau lium intima reuocatur melius substan

tia eorum digeritur & molliores & sapidiores inueniuntur. Similiter illi penitentes sunt magis electi qui fiũt magis teneri. i. mollio res ad flendum. vel ad amandum vt com patiendum. Ad electionem etiam & feruentio res efficiuntur. qui primo a pruina. i. ab ad uersitate mundana & a tribulationum ve hementia sunt tacti & excocti. quia mala que nos hic premunt ad dñm nos ire com pellunt. vt dicit Brego. ¶Item penitentia quanto asperior tanto magis valet ad frangendum corda dura & ad expellẽdum venenosa diaboli tentamenta. Cuius exẽplum apparet in paliuro. qui q̃uis sit crudus asperrimus & spinosus. tamen habet quedam capitella spinosa in quibus sũt se mina ad calculum frangendum. & contra morsũ venenatos valẽtia vt dicit Diasco. ¶Item penitentia est similis arbori aloes. que est arbor aromatica in india nascens vt dicit Paꝑ. ¶Primo enim aloes est arbor gustus amaricatiua. qz lignum eius licet sit aromaticum tamen gustus ei⁹ est subamari saporis. Hoc autem penitẽtie competit ratione cõtritionis que amaricat gustum anime ex ipsa recognitione culpe. Isa.xxxviij. Recogitaui tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Prouer. vij. Aspersi cubile meum myrrha & aloe. Hoc cubile est conscientia qõ est aspergenduz myrrha. i. amaritudine ex memoria culpe. & aloe. i. amaritudine ex cõsideratione offense. ¶Secundo aloes ore masticata est cerebri immutativa. Nam odor eius tunc maxime sentitur cum ore masticatur qz tunc odor aromaticus statim cerebrum tangere videtur. Tunc autẽ peccatum per penitentiam masticatur quã do ore cõfessione diligenter & aperte narratur. & tunc ipsius confessionis odore & vigore cerebrum immutatur dñ ex eius resolutione confitentis facies lachrymis irrigatur. debet enim confessio esse lachrymabilis. ¶Tertio aloes est humorio deficcatiua. est enim vt dicitur in Pliarone calida & sicca. Et hoc penitentie competit ratione abstinentie per quam humor lacrymalis in corpore arescit. & amor spiritualis in mẽte accenditur & calescit. ¶Quarto est aloes odor emissiua. Est etenim odoris suauissimi atqz fumi: cuius particula loco thymiamatis in altaribus adoletur & hoc cõmittit penitentie rõne orationis: qz cũ petit penitentie rõne oratio: qz cũ puritate & deuote oratur quasi quidã fumus & odor suauissimus deo ministrat. Huius ergo particula prima est oratio mẽtalis: qz alia eius pes est oratio vocalis. Prima ergo particula dñi in altari cordis feruẽter immolatur. & ea ipse deus velut ex suauissimo thymiamate recreatur. ¶Quinto est aloes corporis cõfortatiua. Nam lignum eius stomachũ confortat & vinũ decoctionis eius bibitũ debilitatem cordis & cerebri maxime iuuat. Similiter penitentia cõfortat stomachũ anime. i. mentẽ ad suscipiendũ & retinendũ cibũ spiritualis doctrine. ¶Item vinũ decoctionis. i. seruor confortat cor debile ad largam dationez corporalis elemosyne. cõfortat etiam cerebri ad emissionẽ abundantis lachryme vel confortat cerebrũ. i. sensum ad cautelam & discretionem conscientie. ¶Itẽ penitentia assimilatur absinthio. ¶Primo qz absinthiũ habet virtutem amaricatiuã. Est enim tante amaritudinis qz etiam ipsum mures & vermes horrent. Et hinc est qz libros & pannos a vermibus & muribus turos seruat si quis cũ eis in cistula sua absinthiũ ponat vt dicit Diascor. Sic i corde penitentie debet esse contritio amarissima. Et hec est q̃ repellit mures & vermes. Mures sunt tentationes diabolice: vermes remorsus peccati. & quos removet & extinguit amaritudo penitẽtie. ¶Secũdo qz habet absinthiũ virtutẽ laxatiuam ex ppter caliditatẽ & amaritudinem. Vnde si inuenit materiam digestã eã dissoluit & expellit. Et hoc cõpetit confessioni penitentis: qz ex caliditate. i. feruore & amaritudine confitentis ipsa confessio habet virtutem laxatiuam. i. emissiuam & purgatiuã peccati: qz culpam quam per

contritionem inuenit ill digestiuū ad pur-
gationem t euomōē parata dum confitet
emat t edit. ¶Tertio habz virtutē restri
ctiuā dicit enim in Platone q absinthiū
virtutes habet contrarias scilicet laxatiuā t
cōstrictiuam. Nam sicut laxat ex caliditā-
te t amaritudine.ita restringit ex pōticita-
te t grossitie substātie sue.vnde si materiā
cōpactā inuenit compactiorem eam facit.
Hoc autē cōpetit penitentie ratiōe satisfa-
ctionis per quā dum peccatoū materie
t cause subtrahunt ab ipis peccatis peniten
tes restringit. Est enim satisfactio secūdū
Aug. peccatorū causas eradicare t eorum
suggestionib⁹ aditū non prebere. ¶Jtē pe
nitētia assimilatur herbe que est herba ca
nis. Primo ꝓpter coloris apparentiā.eius
enim species est duplex vna est alba.t alia
nigra. Quasi autē penitētia alba.est peni-
tētia innocentiū sicut Johis baptiste.
Sz qua si nigra est penitētia peccatorū sic
aut Maric magdalene. Veriusz tamen
herbe sucꝰ naribus instillatꝰ vt dicit. Dia
scor. caput purgat.q: veriusz penitētie vir⁹
mētem purificat siue a venialibus vt peni
tētia innocentiū siue a mortalib⁹ sicut pec
catorū.vel vna ꝑte uādo a culpe defectio
ne.alia cpāndo. a culpe cōtagione. Secū
do ꝓpter virtutis efficatiā. Est enim eius
virtus in humore in frōde t in radice. In
humore siue succo est eiꝰ virtus ad cōser
uandū capillos vt dicit Diascor. Sic t pe
nitētie virtus t lachrima capillos capitis.
i.virtutes mētis reparat poritas t ꝓseruat
habitas. In frōde vo est virtus q: solū
eius tāsum t modo appositū ignem sal-
sūt diuersa penitētie opa vt ieiunium ele-
mosina.t oratio. Jgnis autem saluaticus
est ardor viciorū.siue auaritie que extinguit
siue abiectionis t superbie quem extinguit
oratio mētem humiliādo. In radice vero
tbe sicut t sup caule potest ilerī surculus q
corroborat radicē t in arborē transmutat.
Radix herbe.i.initiū penitētie est timor q:
penitētia ex timore gignit. In qua radice
si surculꝰ amoris inseratur.i.vt timor penite
tio fit cū amore caritatis ,ficus penitentie
in magnā arborem.i.in virum plectum.
¶Jtē penitētia assimilat cimino. ¶Pri
mo rōne complexionis q: fm Macrū. t
Persium ciminū est calidū t siccum in
secūdo gradu. Penitētia enī est calida t
ficca:q: per compunctionē incendit men
tem t per abstinentiā deficcat carnem: t
vtrunqz est in secundo gradu:primus enī
gradus siue respectus est ꝓpter satisfactio
nem peccati:secundꝰ ꝓpter cautelam futu
ri. Secundo ratione decolorationis q mi
nius vsus siue frequentia eius vt dicunt
Diascor. t Pla. t Plinius facici disco-
lorationē inducit quia scz per indiscretaz
penitentiā siue abstinentiā .corpus infir-
matur t facies discoloratur:t pallescit fa
cies corporis,ꝓpter diminutionem calidi
sanguinis t crā facies anime ,ꝓpter di-
minutionem feruoris. ¶Tertio rōne ope
rationis scz quoniam ciminū habet vir
tutē sumositatis subtiliatiuam t digestiu
nis cōfortatiuaz. Quod facit penitētia dū
per abstinentiam subtrait superfluitatem
cibi t potus q̄ pertinent ad vicium gule.
¶Item habz virtutem ventositatis subtilia
tiuam t inflatiōis vētris restrictiuā. Nō
cōpetit penitentie inquantū ventū vane-
glorie subtiliat.i.annihilat t inflationē sup
bie fugat. ¶Jtē dolorē stomachi mitigat
qō cōpetit penitentie inquātū mitigat irā
¶Jtē habet virtutem cū baccis lauri frī-
gidi reumatis curatiuā. Et hoc cōpetit pe
nitētie inquantū expellit frigidum humo
rem accidie. ¶Item habet virtutem san
guinis coagulati in oculo mittum in cera
munda dissolutiuam. Quod cōpetit peni
tentie inquantū refrenat luxuriā:cuiꝰ im-
puditicia maxime in oculis cōgregatur t
ostenditur. ¶Item habet virtutem liuo-
ris carnis cum cera bene mixtum t sepe
appositum toraliter ablatiuam. Et hoc hz
penitentia inquantum tollit liuorez inui-

die. ¶Jtē habet virtutem faucium sanati
uam .Quod competit penitentie in quā-
tum sanat vicium auaricie .Sunt enim
auari quasi quedam fauces insatiabiles.
quarum dolor t cruciatus est q: non pos
sūt habere que cupiunt.quem dolorem in
saciabilis appetitus vera penitentia sanat
¶Item penitentia assimilatur cucurbite.
Primo ratione extensionis. Nam herba
cucurbite in ramos t folia pariter t fla-
gella ad modum vinee se distendit.t qui-
busdam ligamentis se vndiqz connectit.
Similiter penitentia ramificatur in com-
punctione vbi sunt diuersi rami.i.diuersi
compunctionis modi. Item habet folia.i.
verba vtilia in confessione t flagella idest
opera penalia in satisfactione. In quibus
omnibus verus penitens se proficiendo
distendit sed nihilominus oportet q: vndi
qz se quibusdam ligamentis.i.firmis caute
lis t adiutoriis connectat ita vt in peccā
tuz amplius non cadat. ¶Secundo ratio-
ne floritionis. Habet enim quosdam flo-
res albidos quos emittit precipue contra
noctem. Hi flores albi sunt munde affec-
tiones que oriuntur in corde penitentis
precipue contra noctem peccati ps. Laua
bo per singulas noctes lectum meum la-
chrymis meis ꝛc. ¶Tertio ratione fructi-
ficationis. Vbi nota q: cucurbita ad bene
fructificandum indiget calore. Vnde in
terra calida maxime fructificat. Item hu-
more.i.aque irrigatione.q: sepe aqua riga
ri cupit. ¶Jtē appodiatione q: sine appo-
diatione florere quidem potest sed fructifi-
care vix potest. imo tunc fructus eius vel
deficit vel putrescit quando non sursum a
terra erigitur t in lignis vel virgulis se
suspēdit. Similiter penitētia bene fructifi
cat quādo est radicata in charitatis amo
re. Nec enī est terra calida anima chari-
tate succēsa. ¶Jtē qñ est rigata frequēti
exhortatōe vel lachrymaz creba effusio-
ne. ¶Jtē quādo est apodiata sanctoz vi-
rorum familiaritate vel cohabitatione q
fuis exemplis vel auxilijs penitentē eri-
gant t sustentent. ¶Quarto ratione com
plexionis q: cucurbita sm ꝑla. est frigi-
da t humide cōplexionis t qualitatis tē-
perate. Et penitentia frigefacit ardorē cō
cupiscentie extinguēdo spāliter p abstinē-
tiam t humectat in lachrymas resolucn-
dos.sed in virogz opz esse tēperamentū t
in ieiunio t in fletu. ¶Quinto rōne au-
gmenti t corruptionis quia cucurbita ci-
to crescit t cito decrescit t i terra sicca nō
diu crescit t cito decrescit t i terra sicca nō
ꝓficit:t ꝑna cortex eius mollis est. Sz po
stea cū ad maturitatē venit ad modū li-
gni indurescit. Sic penitētie seruos in q-
busdam cito crescit t similiter deficit sicut
flāma ꝓnaz. Prouer. xiij. Substātia se
stinata cito minuet. ¶Jtē nō ꝓficit peni-
tentia in aia q̄ est arida siue ab aqua sapi
entie siue ab humore cōpūctionis lachry
mose:siue qb hūiditate pietatis affectuose
¶Jtē penitēs licz a ꝓncipio sit mollis t
pauidus:tamē charitate solidāte efficitur
fortis t firmus. Sexto ratione curatiōis
qz cucurbita est febris acute purgatiua.
Est enī cucurbita citrata febrē acutā pati
entibus cibus t medicina. Nā febris ma
teriā per vrinā purgat. Quasi.n.acuta fe-
bris q̄ corpus incendit t vehemētez sitim
gignit est auaricia q̄ appetitū inflāmat t
insatiabile ad babēda desideriū causat .Sz
hāc febrē penitētia purgat t extinguit.
¶Jtē cucurbite succus valet contra tu-
morē oculoz penitētie hūtis lachrima va
let cōtra superbiā q̄ oculos mētis quasi
tumidos reddit ¶Jtē cucurbita citrata
calorē sedat qz.i.penitētia calorē cōcupi-
scentie t luxurie mitigat .¶Jtē penitētia
assimilat centauree q̄ est herba amarissi-
ma t cū amaritudine hz quandā dulce-
dinem admixtam. Vñ dolorem vētris se
dat:visum clarificat:paralisym curat :ver
mes ventris cum melle necat. Sic peni-
tentia ex vna parte debet esse amarissima
debet .n. penitens esse amarus:qz merita
sua pdidit amarior qz ifernū meruit:amā
rissimus:qz celum sibi clausit. Sed cū ista
amaritudine est dulcedo admixta de spe

venie que unitur bonitati diuine miseri
cordie. Ipsa ergo penitentia dolorem siue
tristitiam mentis p̃euenientes et ira siue
inuidia refringit. visum interiorem obscu
ratuꝫ per superbiam siue per auaricie pul
uerem clarum facit paralysim. i. accidie si
ue negligentie frigiditatem et immobili
tatem expellit. vermes ventris. i. corruptio
nes gule vel luxurie extinguit. Item peni
tentia quanto magis est amara tanto est
abundantioris gratie causatiua. Cuius ex
emplum apparet in hedera que licet sit sa
pore amara tamen est vberum lacte reple
tiua. Vnde hedera vt quidam dicunt dici
tur ab edo. q. d. sumpta in cibum a capris
lac multiplicat vnde edi nutriũtur. Sicut
ergo hedera amara multiplicat lac capra
ruꝫ in vberibus. ita amara penitentia mul
tiplicat gratiaꝫ et fructes aie in penitẽtib⁹

¶Capitulum.lvij.

Penitentia diuersis virtutib⁹
perficit. sicut arbor siue planta
diuersis partibus integratur.
Habet enim planta in se par
tes aliquas ꝓportionabiles p
tibus animalis. Habet enim radicẽ loco
oris medullã loco vẽtris. q. d. in ea fit bũo
ris decoctõ anteq̃ trãsferat in substantiaꝫ
foliorũ vel fructũ vel ramorum vt dicit.
Arist. Quidã tamen vocant medullã ma
tricẽ vt ipse. Plinius dicit. q. d. in ipsa bumor
plante seminarius sicut fet⁹ in matrice cõ
tinetur. Et quidã vocant medullam visce
ra. q. d. in ipsa separatio fit puri ab impuro.
sicuti fit in animalium intestinis. Quidã
autem vocant eã cor arboris. q. d. ex ea, pce
dit motus vite vegetabilis. sicut vita ani
nodos loco neruorũ q. d. per eos partes in
uicem colligãtur. Item habet arbor
mulas in quibus naturalis hũditas cu
floditur et ad partes arboris derivatur.
¶Itẽ habet corticẽ loco cutis. q. d. ad interio
ris ligni defectionem. Vnde facit cutem in
corpore arboris quod facit cutis in corpe
animalis. Rami autẽ sunt sicut brachia et

ramusculi sicut digiti. Fruct⁹ autẽ et folia
sunt sicut pilus superfluus. sicut capilli et un
gues. Vnde cadunt ab arbore subtracto
humore sicut cadunt pili de corpe anima
lis. Omnia autẽ predicta instrumẽta sunt
etiam suo modo penitentibus necessaria.
Oportet enim penitẽtem habere medullã
i. cor compũctum per cuius compũctionẽ
spiritualiter viuificetur. Ezc. xxxiij. Vita
viuet tẽ. Item radicẽ. i. os vbi fit confessio.
per quam etiam nutrimentum spiritua
lis gratie attrahitur ꝓ̃. O. os meum ape
rui et attraxi spiritum. i. gratiã spiritualem
ad anime vegetationem. Nã nõ intraret
per os anime spiritualis gratia nisi primo
per cõfessionem esset purificata. Oportet
etiam q. habeat vẽtrem. i. mentem in qua
fit dilectio. per quã spirituale nutrimentuꝫ
decoquitur. Sicut enim nutrimẽtum cor
porale non aplicatur corpori. nec ei ꝓdest
nisi fit per calorem naturalẽ primo digestũ
ita et nullus spirituale nutrimentum. i. op⁹
de genere bonorum potest prodesse nisi sit
p charitatis dilectionẽ decoctus. i. Cõsũ
tus. Si distribuero in cibos pauperuꝫ eos
facultates meas et tradidero corp⁹ meum
ita vt ardeã. charitatem autem non habue
ro nihil mihi ꝓdest. Itẽ debet habere ma
tricem. i. humilitatem: in qua fetus cõcep
tus. i. bonum ꝓpositum vel bona intentio
claudatur et cõseruetur. q. d. sicut dicit Ec
perit omne quod agitur si nõ in humilita
te custoditur. Itez oportet habere viscera.
i. cõsiderationes siue cogitationes in q⁹
sit prudentia discernẽs purum ab impuro
et vile a nocuo. Nam prudẽtia sicut dicit
Aug. in libro de moribus ecclesie. est amor
ea quib⁹ iuuatur ab his quib⁹ impeditur
sagaciter eligẽs. Et dicitur prudentia esse
amor nõ essentialiter sed in quantuꝫ amor
mouet ad actum prudentie. Vnde amor
dicitur discernere in quantuꝫ mouet discẽ
re ad discernẽdum. Item habere debet ner
uos siue nodos. i. vnitatis et pacis colliga
tiones. Et venas. i. elemosynas in quibus
cõseruatur naturalis humiditas, sine qui

cordia, pietas que debz quasi naturali
ter inesse homini. Sm illud. Job. xxxj. Ab
infãtia mea creuit miseratio mecum et de
vtero matris mee egressa est mecũ et cũ
per eas ad mẽbra nutrienda. i. ad ꝓmos
sustentandum defertur. Debet eni habere
cor ium duruꝫ ad defectionem interiorum
i. patiẽtiam in aduersis que ab intrinseco
eueniunt. Maz patientia sicut dicit Bre.
est custos omniũ virtutũ. Debet hẽre ra
mos. i. brachia et digitos ad satisfaciẽdũ
et ad opa meritoria discrete operãdum.
¶Itẽ debet hẽ ornatum foliorz siue ca
pillorum. i. modestiam vel compositionez
morum exteriorum.

¶Capitulum.lviij.

Penitentie opera quãto ma
gis sũt humilia et austera et
cõpungitiua tãto magis va
lent contra peccata: cuius
exẽplũ apparet in pruinis:
qz illa que sũt nigra aliquãtulum et acida
qualia sũt damascena sunt stomacho
meliora. Sũt. n. frigida qũ sunt bene ma
tura. Vñ qz bũ infrigidãt et humectãt va
lẽt cõtra febrilẽ calorẽ et ventris cõstipa
tionẽ. Sic penitẽtie opa q̃ sunt nigra per
apparẽtiã bũilitatis. Cañ. j. Nigra sum: sz
formosa dic aia penitẽs nigra p bũilitatẽ
formosa p charitatẽ. ¶Itẽ dura p austeri
tatẽ labor⁹. ꝓ̃. Laboraui in gemitu meo.
¶Itẽ acida p ꝓpunctionẽ mẽtis. ꝓ̃. In
cubilibus vris cõpũgimini. Talia inquaz
opa refrigerãt calorẽ febrilẽ. i. ordinatum
peccãdi appetitũ extinguẽdo. Eccli. xxx.
Ignẽ ardẽtẽ extinguit aq̃. i. ardorẽ pecca
di cõpũctio lachrimosa et ꝓstipatiõez. i. du
riciã obstinate mẽt⁹ soluẽdo. Eccli. xxxvj.
Auferaz de carne vestra cor lapideũ et da
bo vobis cor carneum.

¶Capitulum.lix.

Perficere nõ põt bonũ ꝓpositũ
i bõ statũ in seculi vanita
te. cui⁹ exẽplũ apparet in oli
uis. qz olive ex Aristo. nũq̃
ꝓfecte maturescũt in arbore. ẽt si p plures
annos ibi cõtigerit eas stare. Vñ debẽt
colligi ab arbore et p plures dies coacerua
ri in vnã cõgerie et sic p mutuã cõpassio
nẽ cõfortato calore ad plenã pducunt ma
turitatẽ. Quasi aũt oliua suspẽsa in arbo
re est bõ positus in seculi vanitate. Sic
ẽt si boni ꝓpositi liquorẽ intus contineat
ipm: tñ ad debitã maturitatẽ. i. ad debi
tum finẽ ibi statũ nũq̃ plene pducit. Sz
si inde separet. s. a seculi impedimẽto et in 3ge
rie. i. in 3gregatiõe alicui⁹ sancte religiõis
seu societatis locet qz tales in operibus spi
ritualibus se mutuo fouẽt cõfortato spũa
li feruore citius maturescent. i. ad boni ꝓpo
siti finẽ puenient. Et iõ Chrysost. de h ipso
loquẽs sub similitudine fici dicit sup Mate⁹.
q. d. sicut difficile est. imo oino impossibi
le ficulneã iuxta viã positã vsq̃ ad matu
ritatẽ pducere grossos fructus sic arcta difficile ẽ
hominem in seculo remanentẽ vsq̃ ad fi
nem boni ꝓpositi peruenire.

¶Capitulum.lx.

Perfecti viri assimilant⁹ gi
gõ q̃ est genus leguminis co
lore nigrũ quãtitate puũ. s.
ad modũ gũmi. ¶Itẽ dul
cedine sapidũ. et iõ in pane
dulcorãdo spargit. Sic sancti et pfecti viri
sũt calore nigri p diuini amoris adustionẽ.
Nã ligna adusta remanẽt nigra. sz ista ni
gredo. i. dini amoris nõ causat deformitatẽ
sz formositatẽ Cañ. j. Nigra sũ sz formosa
¶Itẽ sũt ẽritate pui p sui reputatiõem.
Apo. i. Cor. xv. Ego sũ min⁹ aplorz. ¶Itẽ
sũt dulcedie sapidi p ꝓplatiõez ꝓ̃. Quã
magna multitudo dulcedinis tue dñe tẽ.
¶Itẽ pfecti viri dũt eẽ sicco nuci muscate.
qz inẽ nuces muscate sũt p optimis eligẽde q̃ si grauce et solide iteri⁹ q̃ cũ frãgũt
nõ puluerizant et subtilibꝫ odoris eẽ oĩ
dũtur cũ odore suauis et fortis. Sic illi sũt p
fecti et electi viri q. d. sunt graues p prudẽtie
maturitatẽ solidi. i. pleni interius p virtu
tũ veritatẽ: q. d. nõ pulueriz ant cũ frangunt
i. cũ persecutionez et violentiã patiuntur

per incōstantie leuitatem q; paluio leuio est t a vento mobilio. ¶Itē qui sunt rubicundi p amoris feruiditatē t suauiter t fortiter redolent p bone fame suauitatem ¶Itē plecti viri assimilantur oliue ꝑmo ꝓpter lignū. Nam lignū olive in radice habet amaritudinē in cortice bz duriciez in medulla bz pinguedinem t in ramis multitudinez. Sic viri plecti habēt i radicibus cordis vel amaritudinē compūctionis erga defectus ꝓpriosvel amaritudinem cōpassionis erga ꝓximos afflictos vel amaritudinez indignationis t zeli cōtra impios. ¶Itē habēt in cortice .i. in corpore duriciē patiētie scz in laboribus plurimis. sz in medulla aie habēt pinguedinem gratie. ¶Itē abūdant in multitudine ramoz .i. bonoz operum. ¶Secundo ꝓpter locū. Regrit eni oliua ꝑmo gdē locū rpatū. s. nec nimis calidū nec nimis frigidū. magis tñ se būtē ad calorē q̄ frigꝰ ¶Itē regrit locū macilentū: q; non vult plātari in loco nimis pingui sed macro. ¶Itē requirit locū soli expositū: multum enim diligit celi rorē t aeris serenitatem Similiter in viris plectis inuenitur temperamentū .i. moderamē prudētie t maredo abstinētie t solis calor .i. feruor amoris t deuotionis intime. ¶Ꝑi eni maxime appetūt rorē celestis gre t in omnibus sp habere serenitatē cōscientie. ¶Tertio ꝓpter fructū: bz enim oliua fructū pinguez dulcem t vilē. Similiter viri plecti habent opa pinguia dulcia t vilia: pinguia scz ꝓpter deuotionē t dulcia respectu sui per delectationē: t vilia respectu sui sustentationē. ¶Dō perā eni sanctoz virorum sūt deo pinguia vt sacrificiū: ipsimet dulcia ꝓpter meritū: ꝓmissa vilia ꝓpter erē plum. Vel q; opa perfectoz viroz fiunt cū pinguedine pietationū dulcedine charitatis cū plenitudine vilitatis. ¶Vñ et ꝑsona viri perfecti dicitur in .ꝑo. Ego autem sicut oliua fructifera in domo dei. ¶Itē perfectus bō assimilat grano piperis. Nam granū piperis est exterius nigrū t interius album: sapore acutū: odore aromaticū: quātitate modicū: virtute magnū: actu frigidum: potentia calidū: cuius virtus nō sentit dū est integrū sed postq̄ masticatū fuerit vel contritum. Similiter bō ꝑfect⁹ē ceteri⁹ niger .i. despect⁹ ꝑ apparētiā vel niger .i. decolorat⁹ ꝑ pniaz sz ceteri⁹ alb⁹ ꝑ innocētiā. ¶Itē i sapore acut⁹ ꝑ sūtilitatē sapientie: odore aromatic⁹ ꝑ suauitatē fame. Itē q̄titate modic⁹ ꝑ reputationem hūilitatis t apparet virtute marim⁹ per efficaciā operis actu frigidus circa tē poralia potentia siue potenter calidus circa spiritualia. Cuius virtus nō sentit dus est integer .i. ab iniurijs intactus: sed cum fuerit masticatus ꝑ iniuriaz oppressionez t cōtritus ꝑ aduersitatū t tribulationum passiones tūc marime ꝑ patiētiam ostendit sue virtutis ꝑfectionem: patiētia .n. op⁹ perfectū bz vt dicit Jac .j.

¶Capitulum .lrj.

Perseucrantia assimilat lauro. ¶Primo ratione viriditatis: eo q; suo viroze nec hyeme nec estate hec arbor spoliat. Sic q̄ dz hō ꝑseuerare i bono vt nec hyeme aduersitatis nec estate ꝓsperitatis virorē xpti amittat. ¶Secūdo ratione securitatis: ꝟ eni arbor esse dicitur q̄ securat a fulminibus a fantasmatibus t a vermibus. ¶Propter primus dicit in hystoria scolastica q; Tiberius cesar celo tonāte lauz in capite solitus erat ferre ne posset ledi a fulmine. ¶Propter secundū dicit in eodē libro q; rebecca ꝓpter morē gentiū quē in parētibus viderat sertuz lauri capiti suo imposuit. t ramis herbe que agnus castus dicitur incubuit: nō visiones veras videret t fantasticas non sentiret. Quantū ad tertium dicit Diascoz. q; folia ei⁹ viridia si q̄ mltū odorifera si cōtrita t apposita fuerint pūcturaz apū t vesparum t omnem tumorem ledūt. Libros t vestes cū quibus ponuntur a tineis t vermibus tutos seruant. Similiter perseuerantibus in bono nec fulmina aduersitatum nec fantasmata demonum nec puncture infirmitatum nocēt: sed oia finaliter eis ꝓsunt. ¶Tertio rōne dignitatis. Laurus eni dicitur a laude eo q; eius ramis t foliis cū laudib⁹ victoz capita olim coronabant vt dicit Jsido. Sic sola ꝑseuerantia que laudē t coronam meretur. Nam sine perseuerātia vt dicit Gregorius nec pugnans victoriam nec victor accipit palmam.

¶Capitulum .lrij.

Prelatus debet esse similis malo. ¶Primo q; est arbor satis magna q; alijz animaz prelatus est ēt si nō ratione ꝑsone: saltē tamen rōne officij satis magnus t honorādus. Vñ augu. Honore coram nobis prelatus sit nobis: timore coraz deo subiectus sit pedibus nostris. ¶Secūdo q; malus est arbor ligno solida: q; prelatus esse debet animo solidus ꝑ constātiā vt nec ꝓsperitate corrūpat nec aduersitate frangat. Talis eni fortitudo requirit in eo q; ad prelationē eligit. Ysa. xl. Fortē lignū t iputribile eligit artifex sapiēs. ¶Tertio mal⁹ ē ex cortice rugosa t nodosa. Cortex āt rugosa est humilis prelati apparentia: q; non decet prelatū ecclesiasticū esse seculariter pomposū. ¶Quarto quoq; q; malus est frōdiū densitate ūbrosa: ē aūt q̄si dēsitas t vmbrositas frōdiū affluētia t gratiositas verboz que dz esse in ꝓlato ad exhortādū ¶Quinto quoq; q; mal⁹ē floz varietate decora. Dic aūt decor floz est pulchritudo t decētia moz que dz cē in ꝓlato. vel quasi florez odoriferi t attractiui sunt boni exempla ꝓlati in q̄bus abundare debet fm illud .j. Thi .iij. Exemplum esto fidelium in verbo: in conuersatione in charitate. ¶Sexto q; malus est fructū secū abundantia bonoz operum t p̄cipue elemosynarum tam corporaliū q̄ spiritualium. Apostolus Col .j. In omni opere bono fructificantes.

¶Capitulum .lriij.

Proficere si velit homo ipse⁹ t crescē i spū dz perfectoribus adherere. Cuius exēplum apparet in hedera q̄ fm Jsido. dicta est hedera eo q; arboribus hereat Vnde multū in altū se extēdit q̄diu murum vel arborē inuenit cui appodiari possit t hincū se capit donec ad summā puenit. Sic bō qui vult spūaliter crescere dz talibus adherere q; sint ei ꝓ muro ad defensionē t ꝓ arbore ad fructū productionem scz vt eorum exhortationibus t orationibus a tētationibus ꝓtegat. t ēt eoruz exemplis quasi quibusdā fructibus reficiatur. Vñ illius homo dz adherere de quoz verbis vel exemplis spirituale fructū capere possit. Et tūc hincinde .i. mō hoc verbum mō hoc exemplū ad se capiēdo cito ad sūmū peruēiet ꝑficiēdo. ¶Itē penitēs vel ꝑfectus bō gradatim ꝑficiendo ꝑficit sicut arboris corp⁹ nō subito sz paulatiz t gradatim augef. Nā ꝑmo semē in herba erūpit deiñ herba in arborē crescit. dum herba in duriciē trāsit t in arborē cōuale scit. Vñ dicit arbusta quasi arboris basta Similiter ēt penitēs nō fit in cōtinēti perfectus: sz ꝑficit gradatim. ꝑo. Jbūt de virtute in virtutē: vñ Bern. nolo repēte fieri sūmus sz paulatim ꝑficere volo. Et iō penitēs a ꝓncipio gdē est herba mollis: q; incipit cū timore: sz postea solidat t ꝑficit in dilectōe. Et nota q; in corpe plāte sunt sex gradus augmēti q; debēt esse in ꝑficiente. ¶Primus gradus est in radicibus: habet eni plāta radices loco oris vt dicit ꝑbo q̄bus scz mediātibus humor trahit ad totā substātiā arboris t quāto plus augetur tāto plus de humore attrahit. Radices aūt penitētie sūt timor t dolor q; dolet penitens de offensa: t timet de pena. Et quāto est maior dolor t timor tāto magis abūdat meror .i. lachrymaz humor: q; sūt penitēti anime vt cibus t nutrimentū

fm illud.ꝑo.Lababis nos panc lacbrymarum t potū dabis nobis in lacbrymis.
¶Secūdus gradus ē in stipite siue ligno qđ est ꝓ arboris fortior solidior t substātialior qđ a radice ericēo vsqz ad sūmū arboris se extēdit. Et iō fm eius augmentū siue quātitatē indicat arbor magna vel ꝑua. Hoc lignū in pficiēte vel penitēte est charitas:que ē vt substātialior ad merēdum.fortior ad aggrediēdū t solidior ad substinēdū. Vñ fm eius quātitatē t eius augmētū indicat aliqs apud deū magn⁹ vel paruus. Vñ Augu.dicit. Si vis scire quātus iste est scias quantū diligit iste Si eni multū diligit magnus est:si paruz diligit paru⁹ est.si nibil diligit nibil ē. prime Corinth.xiij. Si charitatē nō habuero nibil sū. ¶Tertius gradus est in cortice exteriori que est ad defensionem ligni. Vnde eius augmētū opz q fiat ꝓportionatū t cōmensuratuz ipi ligno interiori. fm eius extēsionē t erigentiā. Vnde alique arbores habēt corticē subtiliorē :aliqne gracilioꝛē ꝙz ligni possibilitatē maiorez vel minorē. Hec aūt cortex in penitēte est exterior abstinentia t custodia per quā defendit spūs a tēptationibus multis sed tamē abstinēria opz q sit mēsurata t discreta scz maior vel minor fm erigētiā spūs t valitudinē corpis t nō oibus cadē abstinētia cōperit sed diuersa Augu.Distribuatur vnicuiqz vestrū victus t tegumentū nō equaliter oibus qz nō equaliter valeris oēs sed potius vnicuiqz sicut cuiqz opus fuerit. ¶Quartus gradus est in ramis p quos intelliguntꝰ opa penitentie q̄ debent ꝓcedere ex charitate ad hoc vt sint fructuosa.i.meritoria sicuti rami fructificātes pullulant stipite. Et nota q̄ quāto humor est abūdātior t calor fortior tāto arbor est ramosior: Sic quāto in penitente plus abūdat calor dilectiōis t humor cōpūctionis siue cōpassionis ad proximū tāto est ramosior.i.copiosior. ¶Quintus gradus est in foliis.i.in verbis. Dicit eni Aristo.q̄ folia sunt ꝓpter fructum qz etiā Xba debent esse talia q̄ ꝓsint ad meritū t in talibus foliis bonū est abūdare t incrementū suscipere:sicut sunt verba diuine laudis ꝓfessiōis t orationis vt exhortatiōis. ¶Sextus gradus est in floribus p quos intelliguntur bone cogitationes t affectiones q̄ in penitētibus debēt abūdare. ¶Septim⁹ gradus ē in fructib⁹ .i.in meritis. Arbor eni multū vel parum fructificat nō fm multitudinē vel paucitatem ramoꝝ vel fm augmēta tēpoꝝ sed fm abūdantiam vel defectū caloris t humoris. Sic ēt homo penitēs ꝓficit in meritis nō fm nūerositatē operū vel diuturnitatē tēpoꝝ.sed fm quātitatē humoris t caloris.i.deuotionis t charitatis. Vnde dicit Augu.q̄ nō numerositas opeꝝ non diuturnitas tēpoꝝ sz maior charitas melior q̄s voluntas auget meritum.

Capitulum.lxiiij.

Prosperitas tēporalis assimilatꝫ fabe que humorē grossum t inflationē gignit:stomachū ledit grossum eius sanguinē facit t fumū qui caput offendit t sōnia terribilia t vana inducit. Sic tēporalis ꝓsperitas inducit inflationē superbie vanitatem gule per quam etiam ad litteraz stomachus frequēter ledit. Vel venter i quo nutrimentū spiritualis doctrine recipitur t retinet ē memoria quā ꝓsperitas tempoꝛalis ledit inducendo oblionē dei ¶Jtē fumus:vane glorie caput.i mentez offendit replens eā fumositate vanitatis vñ nimia ꝓsperitas tēporalis infatuat t inquietat caput rōnis. Et iō dicit Seneca.xxxvij. Epist. Res inquieta felicitas tēporalis se exagitat mouet cerebrū nō vno genere alios in aliud irritat. Hos in potentiā:alios in luxuriā hos inflat hos inflāmat:hos mollit:t hos resolut. Ipa ēt gignit terribilia somnia.i.terrores fantasticos:vt frequēter timeant qui in ꝓsperitatibus sūt ea que nō sunt timenda sicut somniantibus accidit.ꝑo.Illic trepidauerunt timore vbi nō erat timor.

Capitulum.lxv.

Pulchritudo aie assimilatur pulchritudini arboris. Nā pulchritudo arboris cōsurgit ex quatuor:primo ex statura,pceritate: videlicz qm̄ arbor est alta t est recta:t ramoꝝ dēsitate debito modo cōserta. Sic pulchritudo aie primo in hoc cōsistit q̄ sit recta p intētionē:alta p cōtēplationē:t ramis varijs circūsepta p variaꝝ virtutū adornationē vel diuersoꝝ bonoꝝ operum multiplicationem.Dañ.iiij. Arborē sublimē vidistī atq̄ robustā cui⁹ altitudo ptingit ad celū aspectus eius ingēs erat t rami eius pulcherrimi. ¶Secūdo cōsurgit pulchritudo arboris ex partiū ordinabilitate : videm⁹ eni in diuersis arboribꝰ q̄ ptes eaꝝ t rami diuersimode ordinant.t fm q̄ magis sūt ordinati t inuicē ꝓportionati ita arbor reddit pulchrior vel min⁹ pulchra. Isti aūt rami possumus dicere q̄ sint sensus t ptes hominis exteriores .q quāto magis sunt ordinati t in suis motibus moderati:tāto reddit hominis cōuersatio t aspectus t omnia pulchriora t gratiosiora: Dañ. iiij. Magna arbor t fortis t ꝓceritas eius cōtingens celū aspectus illius erat vsqz ad terminos vniuerse terre:folia eius pulcherrima .¶Tertio ꝙsurgit ex figure congruitate siue formositate:variant eni .arbores in figura:q̄ quedā ptes arboris tē dūt sursū quedā deorsū:quedaz Xo tenēt medium. Ille eni in quaꝝ medulla viget humor subtilis quē calor ad supiora ducit pyramidant in modū flāme que ascendit. Sed ille in quibus est humor grossus t ꝙs fuscus iferi⁹ deꝑmunt t āgustant. Ille Xo i gb⁹ē hūor medi⁹ medū tenēt. Vnde ꝓlia ascēdit t ē cā elevatōis alia descēdit t ē cā ingrossatōis. Sicut ergo i arbore ē triplex humor sic in hoie est triplex amor vnus q̄ cū elevat t iste est amor subtilis.i. spūalis. Alius q̄ ipm deꝑimit t grauat t iste est grossus t aquosus.i.terren⁹ t carnalis. ¶Tertius est quasi medius scilicet amor naturalis vel amor socialis t animalis:q̄ de se nō deꝑimit ꝑ peccatū nec elevat ꝑ meritū. Et nota ꝫ q̄ duplex hūoris digestio fit in plāta prima in radice q̄ fit in plāte augmentatione .secūda fit in medulla plāte,ꝓpter eius cōpletionē maturationē dilatationē t cōseruationē t sufficit hec duplex digestio ad plāte pfectionem:vñ digestio tertia in solis aialib⁹ inuenitur sicut Aristo.dicit. Sic ēt duplex digestio.i.purificatio opz q̄ fiat in anima. primo in radice.i.in intellectu ꝑ puras cogitationes t ista valet ad augendū feruorem spūs.ꝑo. In meditatione mea exardescat ignis. ¶Secūdo opz q̄ fiat in medulla.i.in affectu:scz vt hēat puras affectiones:t hoc facit ad maturitatē moꝝ t ad cōpletionē opeꝝ.t ad dilatationē meritorum t ad cōseruationē virtutū t donoꝝ ¶Jtē quarto cōsistit pulchritudo arboris siue plāte in coloris viriditate .Nam plāta quāto viridior tāto pulchrior. Sed nota q̄ quedā plante sunt que semper virescunt:sicut arbores que cōpactā t solidaz hñt substātiā t in quibus est sufficientia humoris . Quedā Xo arbores sunt que viriditatem suam:aliquando amittunt. Sunt enim frondose t virides in estate: sed sine frondibus t viriditate in hyeme: sicut ille que raram t porosam substātiaz hebēt:qđ est etiā ꝓpter defectum humoris:qz quādo humor nutrimētalis nō sufficit natura illum subtrahit a partibus nō necessarijs:puta a foliis ne deficiat necessarijs.Quedam Xo sunt que aliquando virescūt scz in estate:quandoq̄z Xo pallescunt scz in hyeme folia tamē sua non ꝑdunt. Nam fortem habent calorem sibi incorporatū t dū ipe calor ad iteriora arboris fugit a facie frigidi aeris exterioꝛ facies arboꝛis marie i foliis glauca fit. t pallescat. Nō tñ planta talꝫ exponat folijs ꝓp viscositatem sui humoris t intensionē ca

lozis. Plantis ergo illis que semper vi-
rescunt assimilant virgines que sūmum
virorem carnis semper tenent.i.virginita
tem. Plantis vo que aliquādo viridita
tem fol-orum seruant:aliquādo vo eam
perdūt assimilantur coniugati qui q̄diu
matrimonij seruant honestatē viridēs ali
quo mō possunt dici.i.cōtinentes. Vnde
vocatur cōtinentia cōiugalis. Sed quā
do fidē thori nō seruant vel matrimonio
indebure vtunt precipue in casu vbi fit pec
catum mortale:tūc ex toto viriditatē per
dunt.i.cōtinentie honestatē. Plantis aūt
que vno tēpore palescūt t alio virescunt
silues sunt viduc. Nam in quibusdā inue
nitur tā fortis calor interioris amoris t tā
viscosus.i.tam tenax humor deuotionis.
q̄ in matrimonio licz aliquo modo palle
scūt vt in vsu matrimonij delectationem
carnis sentiendo:tamē ꝓpter hoc solijs fi
ue foliox viriditate nō expoliantur :q̄ nō
ratione libidinis nec ēt indebito mō ipso
matrimonio vtūtur:sed iterū reuirescunt
quādo sunt postea viduate q̄ cōtinentiaz
seruant t gratiā dei p bona opera cōser-
uare t multiplicare ꝓcurant.

¶Capitulum.lxvj.

Eligio assimilatur pince q̄
est puni fructus. ¶Primo
ratione apparentie siue fi-
gure. Nā fructus pini quā
to in imo iurta stipitē appa
ret grossus t in rotundū dilatatus: tanto
in sūmo pyramidalis est t acut⁹. In quo
figuratur q̄ religiosi quāto plus se dila-
muniūtur circa superiora:vel in hoc signi
ficatur q̄ religiosus circa inferiora debet
esse simplex t grossus t circa supiora sub
tilis t acutus. Secūdo rōne continētie:q̄
pinea est nux magna cōtinens in se mul
dinem fūt inuicē coniuncta.quibusdā ta-
bulis sunt distincta.t licz testa fit multū
dura fructū tamē dulcissimū in se clau-
dit. Nec nux magna religio est q̄ē ma
gna,ꝓpter magna vota vel,ꝓpter magna
opera in qua cōtineri debēt multa precio
sa grana.i.multe deuote persone. Valde
aūt dure teste q̄bus includunt sunt diffici
les obseruātie regule q̄bus obligantur: q̄
si nō essent dure nō essent ꝓseruatiue. Et
hec grana debēt inuicē glutino charitatis
t pacis t regularis vnitatis esse ꝓiuncta
t tamē in suis actib⁹ t moribus ordinata
t distincta nō tm̄ cellis t hospitijs:sz et of
ficijs t tēpora libus operibus ꝓgruis. Et
licz testa.i.exterior regule vel institutionū
obseruantia videat esse dura:nō tamē est
fugienda q̄ dulcissimum tam gratie in
presenti : q̄ glorie in futuro includit in se
fructum. Vnde dicitur Heb.xij. Om-
nis disciplina in p̄nti qdem nō videt esse
gaudij sed merozis.in finc āt exercitatis p
cā dulcissimū fructū reddit iustitie. ¶Ter
tio rōne adherētie q̄:s. pinea ē adherētie
valde fortis t magne glutinositatis q̄diu
recēs extitit suā pinguē humorositatem
vetustate nō perdit:sed postq̄ ille humor
eius cōsumit sic facile aperit. Similiter ēt
religiosi debēt tam deo q̄z sibi mutuo per
amorē t ꝓcordiā fortiter iherē:ita q̄ dia-
bolus nō possit eos aperire,nec ab inuicē
diuidere. Et talis fortis inherentia est in
pinea.i.religione.q̄diu est ibi pinguis hu
morositas deuotionis t gratie sicut erat
in principio quando religiones incepe-
runt. Vnde tunc sic erant clause diabolo
q̄ nō inueniebat locū ingrediēdi i ei s. Sz
nunc quasi per vetustatem temporis illa
bona humorositas nimis diminuta vide
tur. Et ideo q̄q̄z diabolus eas aperit t
diuidit abinuicē faciliter p discordias t
inuidias t in scissuras t partialitates pes
simas. Et ideo hodie religiosos multos
diuersis vicijs dissipat t maxime ambi-
tionibus supbijs inuidijs t multis alijs
¶Item religionem nouiter ingredies af
fisat ,ꝓpagini. Propago. n. fm auctores
est nouella virga. Nā fm Ysido. ,ꝓpagina
re est palmitem terre imersum sternere t

inde nouā vitem producere. Nā palmes
sub terra mersus terre admiscetur.t in ra
dicē cōuertit qua nutrimētū attrahit. ex
quo vitis,ꝓpagat t nutritur t auget. Ille
aūt qui religionez ingredit quasi palmes
terre imergit,Terra eni est religionis hūi
litas in qua velut mūdo morieno qui in-
greditur sepelit.sed ibi absconditus radicē
charitatis mittit p q̄ nutrimentū virtu
tum t bonorum opex et diuinox verbo-
rum ad se trahit.ex quo nutrit t proficit
quousq̄ perficiat etiam ad fructus alijs
producēdos. ¶Itē religio sine discipline
studio nō conseruatur sed efficit similis se
culo. Cuius exēplū apparet in rosa dome
stica q̄ rosa domestica plantat t colitur si
cut vitis:t iō si inculta remāserit efficitur
sicut siluestris. Siluestris aūt transplan-
ta si bene culta fuerit efficitur bona rosa.
Quasi eni rosa domestica est religionis
status. Nam precipue religiosis dictum
est. Estis ciues sanctox t domestici dei.
Sed hec si negligit⁹ vt studio t correptio-
ne dilcipline non colat efficitur siluestris
idest similis statui seculari. Si autem ecō
uerso rosa siluestris idest homo secularis
in religione plantetur :vbi diligenter cul-
tu discipline regatur efficitur rosa deo do
mestica:angelis grata t hoib⁹ odorifera.

¶Capitulum.lxvij.

Eligiosus debet esse simi-
lis anisо quod est herba.
¶Prio quia ,scilicet semē
anisi est quātitate minimū
quia sz religiosus debet se
per humilitatem minimū reputare :exem
plo sz pauli qui dicebat. j. Corinth. xv.
Ego sum minimus apostolox qui nō sum
dignus vocari apostolus : q̄ persecutus
sum ecclesiā dei. ¶Secūdo q̄ est figura
rotundū q̄ scilicet religiosus debet se red
dere ad motū obedientie promptū. Maz
corpus rotonduz est motui maxime aptū.
sicut pz in celo quod ideo factū est spheri-
cum t rotundum vt esset aptum reuolui
t mouerı. Matth.viij. Dico huic vade t
vadit t alio veni t venit. Sic debet reli-
giosus obedire suis prelatis. ¶Tertio q̄
est sapore dulcorosum.i. dulcedine plenū.
Sic religiosus debet esse dulcis per man
suetā t benignā conuersationem : debet
enim habere dulcem animū.i.dulcem lin
guam t dulcem vitaz vt possit de ipso lau
dari deus t dici. Preuenisti cū in bene-
dictiōib⁹ dulcedinis. ¶Quarto quoq̄z q̄
est in effectu virtuosum. Nam hz virtutē
calculum frangēdi oppilationes splenis t
epatis aperiendi dissoluēdi cōsumendi .t
ventositates expellendi : q̄ sz religiosus
debet in se frangere calculuz.i.peccati du
riciem per contritionem t oppilationes
intrinsecas aperire per confessionē:impie
tatis colligationes dissoluere per satisfa-
ctionem:humorē carnis t luxurie consu-
mere p abstinētie subtractionem ventosi
tates vanitatis expellere per sui abiectio-
nem. ¶Item religiosus debet differre a
seculari:sicut rosa domestica a siluestri.
Differūt eni iter se primo in foliox multi
tudine:q̄ siluestres rose habēt folia pau-
cioza sed folia ostensiua sūt multa. Tanq̄
ergo folia rose sunt dona t virtutes ani-
me que plus debent abundare in reli-
gioso q̄z in seculari vel vt folia rose sunt
verba sacre doctrine quibus affluere de-
bet religiosus precipue ille cui competit p̄
dicare. ¶Item differunt in colore q̄ fo-
lia ostēsiua sunt oino rubea vl oio alba:sz
siluestres si modico rubore admixta. In
quo significatur q̄ religiosis cōperit om
nimoda charitas que significatur i rube
dine t omnimoda puritas que significa-
tur in albedine. Vnde in vtraq̄z debent
religiosi seculares quoscq̄z etiam bonos
excedere. ¶Item differunt in odore:quia
rose siluestres sunt minus odorifere q̄z os
tensee:quia religiosi magis debent q̄z se
culares exemplis bonorum operum redo
lere. ¶Item differunt in virtute quia os-
tensee sunt in sapore quodāmodo mordā
cantes t magne efficacie in medicina.
Sic religiosorum t precipue predicantiū

ea licz mordeant peccatorum vicia: tamē sant eis valde medicinalia. ¶Item religiosi debent differre a secularibus: sicut arbores ortenses a silvestribus: silvestres enim dicuntur que nascuntur in silvis ortensis vo que plantant in ortis: ortenses etiam excolunt: silvestres vo sibi relinquuntur. Unde dicit Aristo. q̄ domestice fiue ortenses si non fuerint culte fiūt vt silvestres: t econuerso silvestres per debitam culturam fiūt vt ortenses. Et sicut ipe dicit arbores silvestres magis fructificant q̄z ortenses, ppter maiorez humoris abundantiā parum vinuosi. Unde etiaz fructus ortenses sunt maiores meliores t dulciores. Dicit enim Aristo. q̄ silvestres conferunt ortēsibus quādo eis ex opposito complantātur: q̄z silvestres sunt calidiores t ficciores: t ideo excitant calorē ortensium t cōfortant. ¶In hominib⁹ ergo quasi silvestres arbores que sibiipsis. i. ppria arbitrio relinquuntur sūt persone seculares. Sed quasi ortēses que sub cura t cultura hominū sunt plantate sūt persone religiose que sub cultura obedientie t cura t gabernatione sunt posite prelatoz. Unde si hmōi ortenses. i. religiosi nō fuerint culti. i. a suis prelatis correpti t a suis excessibus refrenati efficientur vt silvestres. i. seculares. Ecōtra aūt silvestres. i. seculares t peccatores per culturā penitentie efficiūtur vt ortenses. i. religiosi t frequenter meliores q̄z multi ex eis Ysa. xxxij. Erubesce sidon ait mare. Gregor. Quia ex actione quotidiā secularia cōfunditur vita religiosorum. ¶Item silvestres. i. seculares quāto faciāt plures fructus. i. plures elemosynas vel plures filios carnales vel plures fructus temporales q̄z per lutentes t nō corporaliter negociantes: ita eorum diuitiaz q̄z religiosi pauperes t cōmen fructus. i. opera spiritualia ortensiuz ideſt religiosorum sunt maiores. i. maioris meriti, ppter obedientiā t meliores. i. meliores perfecti propter diligentiam. Cuz eni sint pauperes t expediti a curis huius mundi possunt diligentius intendere opibus dei t sic ea melius facere. ¶Item sunt dulciores, ppter cōtinentiam. Et quanto aliqs plus abstrahitur a delectatione carnis tanto plus percipit de dulcedine spiritus. Animalis eni homo non percipit ea que sunt spiritus dei. 1. Corinth. ij. In hoc etiā q̄ silvestres faciunt plures fructus q̄z ortenses instruimur q̄ nō debemus respicere ad operuz multitudinē sed ad operum bonitatē. ¶Item silvestres. i. seculares suo calore. i. suo temporali subsidio t fauore conferunt ortensibus. i. prosūt ipis religiosis eis temporalia conferendo, t q̄ etiam ipi religiosi proficiunt sibi quo ad meritum ipsos seculares ad spiritualia attrahendo.

¶Capitulum. lxviij.

Aluti t perfectioni, ppte debet homo primo intendere Deinde vilitari t saluti alterne. Cuius exemplum appareret in porro: q̄z in primo anno semen nō, pducit sed in secūdo quasi in primo anno intendat solū, ppte perfectioni: sed in secūdo, pducendo semen videtur quasi intendere alioz propagationi Similiter predicator primo debet intendere sibi per profectū vite: deinde vilitati aliorum per semina doctrie. Unde Apostolus. prime, Thimo. iij. Attende tibi t doctrie. In cuius rei exemplū ēt Helias dixit mulieri vidue. iij. Reg. xvij. Vade t fac mihi p̄mū ſcinericiū panē t filio tuo deinde tibi q̄z ſcz charitas hominis incipere debet a seipso. Unde t iste ordo etiam in semine elemosyne ē seruādus Augu. in Enchiri. Qui vult ordinate elemosynam dare a seipso incipere debet t ea primo sibi dare: est eni elemosyna opus misericordie verissimeq̄z dictū est. Miserere anime tue placēs deo. Ideo etiā ordō in correctione seruādus est scz vt qui vult corrigere aliū prius corrigat seipsum q̄z vt dic̄ Ore. n. vj. Medice cura te ipm a vicijs propijs qui curat aliena corrige

re: quotēs perspicatius i alijs fugienda videat quanto hec ipse per scientiā t vitā veri⁹ declinat. Quia nequaq̄z pure in mēbris maculam considerat oculus quē pulvis grauat. t superiectas sordes tergere nō valent manus q̄ lutū tenent. Et similiter Ysido. dicit in libro de sūmo bono. q̄ nō debet vicia aliena corripere qui adhuc vicioz cōtagiōibus fuerit inuolutus. Im probū eni est arguere qdā in alio qđ adhuc reprehendit in seipso.

¶Capitulum. lxix.

Anguis christi assimilatur opo balsamo idest liquori balsami. Primo rōne originis. Sciendum eni q̄ proprie arbor tota dicitur balsamū: lignum vo carpobalsamum. semen aūt t succus opobalsamum ex eo q̄ ferreis vngulis cortex ligni percutitur t per corticis vulnera quasi p̄ cauernas egreditur. Quod totū christo cōuenit rōne sue passionis cuius liquor. i. sanguis per cauernas corticis. i. per vulnera corporis ferreis clauis impressa effluxit. Bern. in quodā sermone. Scio q̄ merita mea mihi non sufficiūt t qđ mihi deest audacter vsurpo ex viscerib⁹ christi q̄ misericordia effluūt nec desunt foramina per que defluāt. Patet eni archanuz cordis p foramina corporis patent viscera misericordie dei nostri in quibus visitauit nos oriens ex alto. ¶Item Bern. Ex cōsideratione remedij periculi mei quantitatem cognosco filius dei iubetur occidi vt pcio so sanguinis illius balsamo meis medicatur vulneribus. ¶Secūdo ratione ponderis. Nam balsamū in aqua positus mor fundū petit: si vez t non sophisticatū fuerit. Similiter sanguis christi t gloriosa eius passio posita per meditationē in aqua tribulationis nostre mox fundū petit q̄z graviorez se omnibus tribulatiōibus nostris ostēdit. Et sic tribulationes nostras gratiose sui pōderis leues t tollerabiles reddit Grego. Si passio christi ad memoriam reuocetur nihil est adeo durum quod nō equo animo tolleretur. Unde Apostolus Hebreo. xij. Recogitate eum q̄ talem sustinuit aduersus semetipsum a peccatoribus contradictionē vt non fatigemini animis vestris deficiētes. ¶Tertio ratione incisionis. Nam in balsamo sola exterior cortex inciditur. Lignuz autem nullo modo tangitur ferro. Sic etiā in christo sola caro incisa est t lesa ligno diuinitatis nullam passionem vel lesionem sentiente vel suscipiente. Nota etiā q̄ tempore estiuo cū cultello osseo rami ipsius balsami leniter inciduntur ne lignum interius lēdatur. t sub cortice inciso vitree ampulle ponuntur in quibus gutte stillantes colliguntur. Iste ampulle vitree sunt mentes pure t humiles: scilicet vacue per humilitatem. t etiam vitree per puritatem que recolligunt rememorando t compatiendo guttas sanguinis christi t penas corporis eius. ¶Quarto ratione odoris q̄z sm Plinium omnibus odoribus prefertur balsamum. Balsamum enim illud est optimum quod est odoriferum. ponderosissimum: semine maximum mordens gustum atq̄z in ore feruidum t colore rufum. Licet enim arbor balsami siue eius fruter que nunq̄z crescit vltra altitudinem duorum cubitorum sit viti similis t in folijs sit similis rute: sed albioribus semper manēntibus tamē liquor rufus ē. Omnia aūt predicta habet sanguis siue christi passio. Est enim odoriferus per attractionis suauitatem. Unde christus dixit. Ego si exaltatus fuero a terra omnia trahaz ad me ipsuz. ¶Item ponderosissimus. i. grauissimus p̄ doloris imēsitatē. Thren. j. Attendite si est dolor similis sicut dolor meus. ¶Item est semine maximus p̄ propagationis fecūditatem: q̄z multi filij dei ex sanguine christi tanq̄z fruges ex quodā semine in terram sparso, pgenti sūt. Unde rp̄s assimilauit se grano frumenti in terra cadēti t morienti qđ multum fructuz affert. Joh. xij. ¶Item debet mordē gustū anime per dolorē compassionis t

era licz mordeant peccatorum vicia:tamē sunt eis valde medicinalia. ¶Item religiosi debent differre a secularibus: sicut arbores ortenses a silvestribus: silvestres enim dicuntur que nascuntur in silvis ortenses vo que plantant in ortis:ortenses etiam excolunt:silvestres vo sibi relinquuntur. Unde dicit Aristo.q̄ domestice sive ortenses si non fuerint culte fiūt vt silvestres:et econuerso silvestres per debitam culturam fiūt vt ortenses. Et sicut ipe dicit arbores silvestres magis fructificant q̄s ortenses,ppter maiorez humoris abundantiā partim virtuosi. Unde etiaz fructus ortenses sunt maiores meliores t dulciores. Dicit enim Aristo.q̄ silvestres conferunt ortēsibus quādo eis ex opposito complantātur:q̄ silvestres sunt calidiores t ficciores:t iō excitant calorē ortensium t cōfortant. ¶In hominib⁹ ergo qua si silvestres arbores que sibi ipsis.i.,ppria arbitrio relinquuntur sūt persone seculares. Sed quasi ortēses que sub cura t cultura hominū sant plantate sūt persone religiose que sub cultura obedientie t cura t gubernatione sunt posite prelatoz. Unde si hmōi ortenses.i.religiosi nō fuerint culti.i.a suis prelatis correpti t a suis excessibus refrenati efficientur vt silvestres .i.seculares. Ecōtra aūt silvestres.i.seculares t peccatores per culturā penitentie efficiūtur vt ortenses.i.religiosi t frequenter meliores q̄s multi ex eis Ysa. xxxij. Erubesce sidon ait mare. Grego. Quia ex actione quorūdā secularium cōfunditur vita religiosorum. ¶Item silvestres.i.seculares ymus faciāt plures fructus.i. plures elemosynas vel plures filios carnales vel plures fructus temporales scz per lucrum vinitaz q̄s religiosi pauperes t cōtinentes t nō corporaliter negociantes:tamen fructus.i.opera spiritualia ortensiuz idest religiosorum sunt maiores .i. meritis merui ,ppter obedientiā t meliores.i. ueliuus perfecti propter diligentiam. Luz eni sint pauperes t expediti a curis buius mundi possunt diligentius intendere opibus dei t sic ea melius facere. ¶Itē sunt dulciores,ppter cōtinentiam. Et quanto aliqs plus abstrahitur a delectatione carnis tanto plus percipit de dulcedine spiritus. Animalis eni homo non percipit ea que sunt spiritus dei.j.Corinth.ij. In hoc etiā q̄ silvestres faciunt plures fructus q̄s ortenses instruimur q̄ nō debemus respicere ad operuz multitudinē sed ad operum bonitatē. ¶Item silvestres.i.seculares suo calore.i.suo temporali subsidio t fauore conferunt ortensibus.i. prosūt ipis religiosis eis temporalia conferendo,t q̄ etiam ipi religiosi proficiunt sibi quo ad meritum ipsos seculares ad spiritualia attrahendo.

¶Capitulum.lxviij.

Saluti t perfectioni ,ppie debet homo primo intendere Deinde militari t saluti alior. Cuius exemplum appareret in porro:q̄ in primo anno semen nō ,producit sed in secūdo quasi in primo anno intendat solū,ppie perfectioni:sed in secūdo ,producendo semen videtur quasi intendere aliorz propagationi Similiter predicator primo debet intendere sibi per profectū vite:deinde militari aliorum per semina doctrie. Unde Apostolus.prime .Thimo .iij. Attende tibi t doctrie. In cuius rei exemplū ēt Helias dixit mulieri vidue.iij.Reg.xvij. Vade t fac mihi ꝑmū sūbcinericiū panē t filio tuo deinde tibi q̄ scz charitas hominis incipere debet a seipso. Unde t iste ordo etiam in semine elemosyne ē seruādus Augu.in Enchiri. Qui vult ordinate elemosynam dare a seipso incipere debet t cas primo sibi dare:est eni elemosyna opus misericordie verissimeq̄s dictū est. Miserere anime tue placēs deo. Ideo etiā ordo in correctione seruādus est scz vt qui vult corrigere aliū prius corrigat seipsum q̄ vt dic Bre.in.vj.Moz.Mundet os a vicijs proprijs qui curat aliena corrigere:quotāto perspicatius i alijs fugienda videat quanto hec ipse per scientiā t vitā veri⁹ declinat. Quia nequaq̄ pure in mē bris maculam considerat oculus quē pulvis grauat .t superiectas sordes tergere nō valent manus q̄ lutū tenent. Et similiter Ysido. dicit in libro de sūmo bono .q̄ nō debet vicia aliena corripere qui adhuc vicijs cōtagijs fuerit inuolutus. Im probū eni est arguere qdq̄ in alio qō adhuc reprehendit in seipso.

¶Capitulum.lxij.

Anguis christi assimilatur opo balsamo idest liquori balsami. Primo rōne originis .Sciendum eni q̄ propie arbor tota dicitur balsamū:lignum vo carpobalsamum,semen aūt t succus opobalsamum ex eo q̄ ferreis vngulis cortex ligni percutitur t per corticis vulnera quasi p cauernas egreditur. Quod totū christo cōpetit rōne sue passionis cuius liquor.i. sanguis per cauernas corticis.i.per vulnera corporis ferreis clauis impressa effluxit. Bern. in quodā sermone. Scio q̄ merita mea mihi non sufficiūt t qō mihi deest audacter vsurpo ex viscerib⁹ christi q̄ misericordia effluūt nec desunt foramina per que defluāt. Patet eni archanuz cordis p foramina corporis patent viscera misericordie dei nostri in qbus visitauit nos oriens ex alto. ¶Item Bern. Ex cōsideratione remedij periculi mei quantitatem cognosco filius dei iubetur occidi vt ꝑcioso sanguinis illius balsamo meis medeatur vulneribus. ¶Secūdo ratione ponderis. Nam balsamū in aqua positus mor fundū petit:si vez t non sophisticatū fuerit. Similiter sanguis christi t gloriosa eius passio posita per meditationē in aqua tribulationis nostre mor fundū petit q̄ gratiozez se omnibus tribulatiōibus nostris ostēdit. Et sic tribulationes nostras gratuare sui pōderi leuet t tollerabiles reddit Grego. Si passio christi ad memoriam reuocetur nihil est adeo durum quod nō equo animo toleretur. Unde Apostolus Hebreo.xij. Recogitate eum q̄ talem sustinuit aduersus semetipsum a peccatoribus contradictionē vt non fatigemini animis vestris deficientes .¶Tertio ratione incisionis. Nam in balsamo sola exterior cortex inciditur. Lignuz autem nullo modo tangitur ferro. Sic etiā in christo sola caro incisa est t lesa ligno diuinitatis nullam passionem vel lesionem sentiente vel suscipiente. Nota etiā q̄ tempore estiuo cū cultello osseo rami ipsius balsami leniter inciduntur ne lignum interius ledatur .t sub cortice inciso vitree ampulle ponuntur in quibus gutte hilariter colliguntur. Iste ampulle vitree sunt mentes pure t humiles:scilicet vacue per humilitatem,t etiam vitree per puritatem que recolligunt rememorando t compatiendo guttas sanguinis christi t penas corporis eius. ¶Quarto ratione odoris q̄ vm Plinium omnibus odoribus prefertur balsamum. Balsamum enim illud est optimum quod est odoriferum.ponderosissimum:semine maximum mordens gustum atq̄ in ore feruidum t colore rufum. Licet enim arbor balsami sive eius frater que nunq̄ excrescit vltra altitudinem duorum cubitorum fit viti similis t in folijs sit similis rute:sed albioribus semper manētibus tamē liquor rufus ē. Omnia aūt predicta habet sanguis sive christi passio. Est enim odoriferus per attractionis suauitatem. Unde christus dixit .Ego si exaltatus fuero a terra omnia trahā ad me ipsuz. ¶Item ponderosissimus.i., gravissimus p doloris ineffabilitatē. Thren.j. Attendite si est dolor similis sicut dolor meus. ¶Item est semine maximus p propagationis fecūditatem:q̄ multi filij dei ex sanguine christi tanq̄ fruges ex quodā semine in terram sparso ,pgenti sūt. Unde xps assimilauit se grano frumenti in terrā cadēti t morienti qō multum fructuz affert .Joh.xij. ¶Item debet modē gustū anime per dolorē compassionis t

debet feruere in ore per verbū predicationis scz vt frequenter xpi passio predicetur Apostolus.j. Corin.j. Nos predicamus xpm crucifixum ⁊c. Est enim sanguis xpi calore rubeus q; charitatis ardore ⁊ crucian dolore vehemēter excoctus.⁊ est valde mirabile q; balsamū cuius sit rubi tamen vestem mundam non polluit.vt dicit. Ihū. Sed hoc amplius est mirabile.q; sanguis xpi rubeus nō solum non polluit imo etiā inmundos abluit .Apoc.j.dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis nris in sanguine suo. ¶Quinto sanguis xpi assimilat balsamo ⁊ hoc ratione valoris.valet enim balsamum ad multa: Nam fetū mortuū educit.⁊ hoc significat q; sanguis seu passio xpi mediante penitēa peccatū mortale de cōscientia extrahit. Nam penitētia ⁊ cetera sacramēta in virtute passionis xpi operantur. Itē balsamū mortua corpora incorrupta custodit.q; quātum dissoluit tātum cōsumit. Similiter exemplū passionis xpi carnem quidē.i.carnalia vicia mortificat.sed mortificatos carne a peccatorū corruptione cōseruat. Nam qui xpi sunt carnem suam crucifixerūt cum vicijs ⁊ cōcupiscētijs.vt dicit Aplūs ad. Gal.v. Item balsamū morsibus venenosis occurrit.q; passio ⁊ crux xpi valde tētationibus demonum obsistit. Et ideo figurata fuit in serpente eneo cuius aspectus a morsib⁹ serpentum liberat. Nume.xxj.

¶Capitulum.lxx.

Sancti viri assimilantur floribus. De quibus dicitur .Cāntico.ij. Flores apparuerūt i terra nostra idest in ecclesia vel in carne humana. Sunt enim ad modum florū multi odoris in exemplis q; alios attrahunt. Apostolus.ij.Corinth.ij.Christi bonus odor sumus.Cantico.ij. Vinee florē dederunt odorem ⁊ vox tua. ¶Item flores dulcis saporis in verbis quibus audientiū mētes reficiūt.ps.Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo Prouer.xvj.Dulcia eloquia maiorum reperiet. ¶Itē pulchri coloris.i.gratiosi aspectus in moribus suis ⁊ honestis ⁊ modestis.quibus intuētiū oculos alliciunt sicut dicit de Beato Stephano Actuū .vj.q; intuētes in eū oēs qui sedebant in cōcilio viderūt faciē eius tāq; faciē angeli. ¶Itē sūt sicut flores maxime vtutis scz in miraculis ⁊ signis que supra naturā ostēdūt sicut xps dixit. Signa aūt eos q; crediderunt hec sequētur. In nōie meo demonia ejicient. ¶Itē floreo campos siluas ⁊ ortos sua pulchritudine et ornant ⁊ vestiunt. Nam in cāpis lilia ⁊ in ortis rose .⁊ in siluis viole inueniri solēt. Tanq; ergo lilia agri sunt virgines q; in agro corporis sui virginitatis cādorem ⁊ odorem deo exhibuerūt.tanq; Ro rose rubentes fuerūt sancti martyres quoꝝ vita fuit velut ortus:spina sepe hoc est multitudie penaꝝ ⁊ supplicioꝝ xpi amore circūdatus in quibus velut rose albescētes puritatē induerunt ⁊ velut rose rubee sanguine suo purpureo rutilarūt. Sed tanq; viole siluarum fuerūt confessores.quoꝝ plurimi in siluis seu heremis deū contēplantes latuerunt: ⁊ oēs velut viole odore bone vite redolauerunt:⁊ per mentis hūilitate precipuā inclinata semp capita deo tenuerūt sicut viola circa florē aliquantulū incuruat. ¶Itē sancti viri assimilant gariofolis.quoꝝ alii sunt electi q; habēt nigrū colorē.acutū saporem suauē odorē.⁊ q; manu compressi emittūt aliquē humorē. Sic viri sancti ⁊ perfecti sūt colore nigri per apparētie despectionē.sapore acuti per sapiētie contēplationem.odore suaues p; gratie vel gratam cōuersationē.cōpletione hūidi p; lachrymaꝝ emissionem. Nam cōpersi inebryantur plus inuāt se lachrymis q; vindicte iurgio plus inuāt se lachrymis q; vindicte iurgio Vñ Ambro.de se dicebat aduersus milites gothos Arma mea lachryme mee fuerunt. ¶Itē gariofoli cerebrū ⁊ stomachū animalem cōfortant:qd facūt sancti suis cōfessionibus cordis pauorē reuelāt suis exēplis ⁊

virtutem naturē deficientis in primis ad uuant suis elemosynis vel hūicijs. ¶Itē sancti viri assimilantur palmitibus. Ppter rōne nutritionis.q; palmites a vite nutrimentum suscipiunt. Et ideo tā diu viuunt ⁊ fructificant q̄diu viti permanent vniti. Nam nutrimentum qd a vite suscipiunt solum q̄tū necesse est retinent.qd No supfluit in materiam germinis.frōdis .floris. ⁊ fructus trāsmittunt. Vñ palmites a vite separati non fructus faciunt sed arescunt. Sic simili etiā modo sancti viri q̄diu per gr̄am vel charitatem viti xpo.q; dixit Joh. xiij. Ego sum vitis vera sunt vniti viuunt ⁊ spūales fructus faciunt.sed ab eo p; peccatum separati non faciūt fructus vite.i. opa vite eterne digna Et ideo dixit ipe xpus Joh.xv. Ego sum vitis vos palmites. ⁊ sicut palmes non pōt ferre fructū nisi manserit in vite sic nec vos nisi in me manseritis. ¶Sexto sancti viri assimilantur palmitib⁹ ⁊ hoc rōne insertionis quia surculus vnius palmitis siue vitis inseritur in alio palmite siue vite.⁊ fructificat i eo. Vñ docentur homines ex cadez vite facere vuas diuersi coloris.q; si duni vitis inseritur viti fiat insertio in tribus ramis ꝓcedentib⁹ ab vno ramo ipius vitis.⁊ cum vno surculo isertiōis colorē rubeū apposueris. ⁊ cū alio blaucū.⁊ cū tertio colore croceū vl etiā aliū.singuli palmites ex predictis ramis ꝓcedentes tales vuas facient quales appositi sunt coloreo. Et similiter etiam possz fieri in alijs preclaris suo modo. Sicut autem palmites vel rami vitis inuicem incorporantur per insertionem.ita fideles xpi debent inuicem vniri ⁊ incorporari per charitatis dilectionem. Et tunc vnusquisq; faciet vuas diuersoꝝ colorū.q; scz participabit merita singuloꝝ.ps. Particeps ego sum oium timētiū te ⁊ custodiētiū manda ta tua. ¶Tertio sancti viri assimilant palmitibus rōne ꝓtectionis q; palmites pāpinis vestiuntur.quorum subsidio ab ardore ⁊ frigiditate defenduntur. Vñ pampini sunt virtutes que nos defendunt ⁊ a calore ꝓsperitatis ⁊ a frigore aduersitatis. Nā in ꝓsperitate ardet luxuria ⁊ gula. In aduersitate Ro frigescit iuidia ⁊ accidia. Scz a luxuria protegit pampinus ymētic.a gula pāpin⁹ abstinētie.ab iuidia pampinus charitatis.ab accidia pāpinus spei q; spes ꝓmiz multū solicitat ⁊ confortat Sed nota q; q̄libet pāpinus vt dicit Ambro.est alicubi intercisus vt solis calorē ad maturitatē fructus admittat. Et similiter q̄libet virt⁹ ad hoc vt eius fructus sit cōpletus.i.vt faciat meritorium op⁹ optet q; admittat calorem solis.i.amorem charitatis sine q̄ nullum opus esset meritorium ⁊ nulla virtus pfecta. ¶Quarto sancti viri assimilantur palmitibus rōne colligationis. Nam palmites vitis q̄dam de se vincula emittunt quorum āminiculo turbinibus ventisq; resistunt.⁊ suos fructus melius sustincre pōt Adultum enim a principio sunt graciles illi Et ideo huiusmodi retinaculis indigent quousq; fiant solis beneficio fortiores. Similiter etiam illi qui sunt imbecilliores ⁊ inperitiores vel minores in via dei debēt se maioribus atq; peritioribus quibusdam obedientie vel familiaritatis ⁊ discipline vinculis obligare ⁊ coniungere vt sustentētur ab eis.⁊ eorum exemplo consilio ⁊ auxilio ꝓtegentur a turbinibus tribulationū ⁊ ventis tentationū quousq; diuine gr̄e beneficio ipi efficiantur pfecti. ¶Quinto sancti viri assimilātur palmitib⁹ ratione putationis videlicet q; palmites singulis annis volunt putari.⁊ magis fructificant ⁊ si diu putati non fuerint degenerant ⁊ in labruscē speciem se cōmutant. Et similiter hōines qui volunt ꝓficere ⁊ in meritis dilatari nec degenerare a iustis ne efficiantur peccatores. debēt cogitare ⁊ actus suos sepe cum gladio lingue p; confessionem putare ⁊ ꝓnunciare sed saltem semel singulis ānis tenetur homo cōfiteri ex precepto ecclesie ⁊ debet putare vineam conscientie siue vite sue Joh.xv. Omnem palmitem qui fert fructum purgabit eum vt fructum plus afferat. ¶Item sancti viri sunt

similes lignis thinis. ¶Primo quia talia ligna sunt spinosa. et albe spine similiuntur. Similiter etiam viri sunt in hac vita spinosi. i. compunctionibus et afflictionibus plenis. cum spinis suis. afflictionibus carnis bñt albedinez innocẽcie et puritatis mẽtis ¶Scõo sancti viri assimilantur lignis thinis. q: ligna thina sunt imputribilia q: vt quidam dicunt nec in igne comburuntur nec in aqua resoluuntur. Sic sancti viri sũt p constantiam solidi. q: nec igne aduersitatis vruntur. nec aqua voluptatis resoluunt pe. Transiuimus p ignẽ et aquã. ¶Tertio sancti viri sũt similes lignis thinis. Quia talia ligna sunt specularia. sunt enim valde fulgentia et ad modũ speculi polita siue ad modũ vnguis. Vñ i eis resultãt imagines sicut in vngue. Similiter sãcti bũt se p modum speculi. In quorũ vita velut in quodã speculo glibet cõspicere põt vitã suã. vel ãq̃ sit foda si ab ea dissentiat. vel ãq̃ sit pulcra si in ea cõueniat. Et his autem verus salomon tpus fecit in domo ecclie gradus. q: et eorũ ertplis cõspicim9 ãlĩter ad vitam eternã scandere debeam9. Fecit etiã et his fultra. i. sedilia. q: ex eorũ quoq; virtutibus colligere possum9 ãles nos eẽ oportz. vt in nobis velut in suis sepibus resideat deus

Capitulum. lxxj.

PAtientia assimilat amome. de quo fit mẽtio. Apoc. xviij. Cinamomuz et amomum et odoramentorũ ꝛc. Amomũ est herba nascens in syria. cui sapientia assimilatur. ¶Primo propter odorum varietatem Est enim herba odorifera habens odorem sicut cinamomum. Item est colore subrufa habens folia conuncta. et semina copiosa. et album florez vt viola sicut dicit. Dialco. Similiter sapientia est odorifera q: generat honestatẽ. et colore subrufa. q: inflãmat charitatem. et habet folia id. est verba conuncta in ãtum verborũ affabilitatẽ vel affusibilitatẽ. Mã semen est verbum dei quo sapiens assuit. Itẽ habz florẽ album p contẽplationis puritatẽ. q: quasi albi flores sũt pure meditationes ¶Scõo sapientia assimilatur amomo ꝓpter ꝓprietatũ eligibilitatẽ. q: illud amomũ est eligendũ qõ est recens longaz albũ semine plenũ sup virgas purpureas expãssũ. marie odoriferũ et põderosũ. Vñ ꝓpter omnes istas ꝯditiones doctrina sapientie. i. sacre scripture est inter doctrinas marime eligenda. Nam ipa est semp recens ꝓpter expositionũ nouitatẽ ipa longissima per tẽporis diuturnitatez. Ipa enim cepit tradi vt dicit Augu. ab exordio generis humãi et durabit vsq; ad finẽ. Et ideo ipa de se dicit Eccli. xxiiij. Ab initio et ante secula creata sum et vsq; ad futurũ non deficiã. Itẽ ipa est alba ꝓpter sermonis puritatem. in qua nulla includitur obumbratio vel pmixtio falsitatis: semine plena ꝓpter verborũ secunditatẽ Mã verba dei que in ipa continentur ãsi ꝙdã semina sunt ghus filij spũales in fide xpi generantur. Jacob. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis ꝛc Itez est sup virgas purpureas id est sup mentes doctorum et martyrũ expansa Jpi eniz fuerũt virge ꝓpter transgressorũ correptionẽ. ꝓpter errantiũ ꝯrectionẽ. ꝓpter debiliũ sustentationẽ. Fuerũt etiam purpurei p amoris inflãmationẽ. p sanguinis effusionẽ vel ꝓpter regiminis ꝓtinentem. Mã purpureus qdez color est regalis color. Itẽ odorifera ꝓpter honestatẽ Honestas enim assimilatur odori ꝓpter attractionem. q: honestũ est qõ sua virtute nos trahit vt dicit Tullius. De sapientia dicit Sapiẽ. vij. Venerũt mihi omnia bona pariter cuz illa. et innumerabilis honestas p manus illi9 Itẽ ipa ẽ ponderosa p ãiarã grauitatẽ Isa. xxxiij. Verba legis ponderans. ¶Tertio ꝓpter virtutis multiplicitatẽ. Habz eni amomũ multas virtutes videlz scorpionũ ictibus resistendi. oculos sopiendi. et dolorẽ intestinoz sedãdi. Sic sapientia ictibus scorpionũ. i. deceptionibus obuiat hereticorum. oculos mẽtis illuminãdo confortat. et in doloribus ꝓfuit. et

nficat. ¶Item sapientia assimilatur buxo ¶Primo ꝓpter substãtie soliditatẽ. Est eni arbor bene solide substantie et cõpacte. et humiditatis, viscose. ꝓpter qõ lignũ est ponderosum. et in aq̃m missũ mor petit fundũ. q: poros apertos nõ habz in qb9 subintret aer. ꝓpter hoc super aq̃m natare non põt. Sic sapientia vera et spũalis reddit hominem solidũ. i. patientẽ in aduersis. et cõpactum. i. constantẽ in periculis. et humidũ id est abundantem in lachrymis. Nam cor sapientis vbi tristitia Eccli. vij. Item viscosum in amicitijs Mã viscus illud qõ ei adheret nõ tñ capit sed et tenet. Quia scz hõ sapiẽs tenat. i. firm9 est in amicicia quam accepit. Itẽ facit põderosuz in Xbio Eccli. xxj. Xba sapiẽtũ statera põderabũf. ¶Itez ꝓfũdũ i scriptura. Mã petere aq̃ fũdũ ẽ penetrare ꝓfunditatem scripture sm illud. Job. xxviij. Profunda fluuioz scrutatus est et abscondita produxit in lucem. ¶Secundo propter materie lenitatem. Nam tabula buxea propter lenitatẽ materie optime politur et tergitur. Et illud vere competit sapienti habere mentem politam et terasz ab omni vicio et macula. Vnde Bzego. nazanzenus dicit. q: prima sapientia ẽ vita laudabilis. et apud deum pura mens p quã puri puro iungũtur et sancti sancto sociant. ¶Tertio propter viroris ꝓtinuitatem. q: buxus habet folia semper virentia et dicitur hec buxus arbor et ẽ buxum ꝓ ligno. vñ ꝙdã dixit. Nec buxus crescit hoc burũ crescere nescit. Folia igitur eius non de leui causa cadunt sed dum vnum cadit alterum crescit. Et ideo buxus semper virens est. et q: color viridis est maxime gratus oculis. q: buxus hz folia semper virentia significat q: hõ sapiẽs semp hz verba grata et amabilia, Eccli. xx. Sapiẽs i Xbio amabilẽ se facit. ¶Itẽ sapia assimilat radici. Nam radix licz sit visu hispida tñ est mollis ꝯ in substantia. Sic sapiens ẽ̃ exteri9 ostendat se hispidum et rigidum. tamen cor de est benignus et mollis Sapi. j. Benign9 enim est spiritus sapientie. Item radix est porosa pori autem sunt subtilissima corporis foramina siue vie Vnde in hoc signat multas et subtiles vias quibus sapiens in bonis agendis vel malis amouendis seu impediendis abundat. Item q: incedit retrorsum nunc erit versus latus vnum nunc in latus oppositum. Qõ etiam sapiens facit siue in iudicio dum merita personarum seu partium discutit vel in se ipo dum vtrunq; oppositum attendit. Nam in die bonorum non immemor est malorum et econuerso. et sic vtrunq; latus ad modum rei retrorsum tenendo et aliud considerando occupat et tangit. ¶Item sapiens verus assimilatur habeno. quod est lignum ebenum. i. opicum colore nigrum. tactu lene et planũ. durũ et ponderosum. Vnde propter compactionem porox in aqua positũ mor fundũ petit vt dicit Pbs in libro de vegetabilibus et plantis et tñ si igni appositus fuerit ipsum rapit et suauem de se odorẽ et fumum emittit. Similiter hõ vere et sm deum sapiens est coloris nigri. i. apparentia despectus per humilitatem. Nõ enim hõ sapiens est sui ostentatiuus. Vnde Bzego. nazanzenus dixit. Hoc ipsum philosophatus sum ne philosophari viderer. Scies q: velli videri sapientem h est omnino nõ esse sapientem. ¶Item est tactu planus. i. mansuetus per cõuersationis lenitatez. durus per iustitie seueritatem. ponderosus p prudentie maturitatẽ Fũdi aque. i. scripture vel sapiẽtie vt ita dicam est peritissimus. p intelligentie profunditatem. Igne inflammabilis per charitatis feruiditatem. boni odoris emissiuus per boni exempli suauitatem Apostolus. q. Corin. ij. Christi bonus odor sumus.

Capitulum. lxxij.

SCientia hũana assimilatur illi herbe que dicit sum9 terre. Quod patet primo ipius generatione. propterea enim sic dicitur quia est generata ex ꝙdã fũositate grossa resoluta a terra. qsti ãt fũositas a terra resoluta ẽ sensitiua cog

nitio per abstractionez a materia.z ex hac fumositate generatur hec herba scilicet ex sensuna cognitione scientia intellectiua Vñ ꝑbus dicit q̄ ois nr̄a cognitio oritur a sensu. Nihil enim fit cum est in intellectu qđ prius non fuerit in sensu. licet alio modo sit in sensu z alio modo in intellectu. ¶Scđo patet ex comparatione q̄z hec herba est tanto melior q̄nto viridior. Vñ dum siccatur nullius valoris efficit Sic est in scientijs nam herba q̄nto est viridior tanto magis delectat aspectum . vñ illa scientia est vt herba viridior que magis delectat intellectum : talis scientia est ceteris melior.sicut scientia diuina vt ꝑbus dicit in libro de partibus animalium q̄ licet de diuinis possum⁹ minus scire q̄ de alijs rebus tamen illud modicum delectabilis est q̄ omnium aliorum cognitio que apud nos sunt. Item herba ē tāto viridior q̄nto humectior.z illa scientia ē viridior que ē humectior.i.affectuosior. In quo omnes alias scientias excedit scientia theologica. q̄z maxime est affectiua.i.ad amorez z affectum boni inflāmatiua Hiere.xxiij. Nonne verba mea quasi ignis. ¶Tertio patet ex purgatione.q̄z hec herba purgat melancoliam . Est enim calida in primo gradu. Sic scientie studium releuat tristitie tediū z melancoliam.i.accidiam fugat.sed p̄ecipue hoc facit scriptura que maxime in tribulatijs consolatur. Vñ.i.Macch.xij. Habentes solatio libros sanctos. ¶Quarto patz ex inflatione q̄z hec herba ē inflatiua z vētositatis generatiua.vnde cum anisо vel feniculo est miscenda. Sic scientia est occasio inflationis superbie dicente Apostolo Scientia inflat z ventositatis vane glorie. nisi cum anisо vel feniculo.i.dei timore vētum vanitatis expellente misceatur . Vñ. Grego.nazanzenus dicit q̄ scientie desiderium z inquisitio questionuz nisi timor dei precesserit effrenatos animos in precipe ducit

Capitulum.lxxiij.



Scriptura sacra nutrit nos in verbis z edificat in exemplis z purificat i memorijs. Vnde ipa assimilatur fago. cuius glandes sunt ceteris ꝓ̄ gule.leni cortici inclusе. z sunt dulces z nutribiles. Vñ de eis hoīes antiquitus viuebant. Sic sacre scripture verba sunt triangularia in q̄ntuz instruunt nos de fide beatissime trinitatis. Vel in quantuz nos de tribus virtutibus theologicis informant. Vel q̄z continēt sub tribus triplicem sensum mysticū.scilicet anagogicum.allegoricum z tropologicum siue moralem. Et sunt spūales sacre scripture intelligentie sub leni cortice.i.sub facili lra intercluse.z sunt dulces valde sm illud Ps. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. Et sunt spūs nutritiue i.spūalis vite conseruatiue Math iiij. Nō in solo pane viuit hō sed in omni Vbo q̄ꝫ procedit ab ore dei. Vñ Moyses in mōte q̄draginta diebus cum isto solo cibo ꝓmansit scilicet allocutionis diuine sine alio corporali cibo.z similiter alij antiqui patres hoc cibo spūali⁹ aliti sunt. ¶Item fagus est arbor edificijs z asseribus valde apta. Sic ex sacra scriptura trahuntur asseres scilicet sanctorum patrum exempla. ex quibus construuntur spūalium virtutum optima edificia. ¶Itez fagus est arbor cuius substantia pura a vermibus non corrosa ē arti vitree valde necessaria. q̄z ex cineribus cum alijs adiunctis vitrum maxime fit. Cinis autē fagi est memoria mortis ad quam nos sacra scriptura inducit.z ex hoc fit vitrum puritatis.Et humilitatis memoria hōīem a peccatorum sordibus ꝓseruat sm illud Eccli.vij . Memorare nouissima tua z in eternum non peccabis ¶Item sacre scripture doctrina assimilatur nuci. Quia fructus nucis vt dicit Isidorus tam vim habet vt missus inter fauces z dentes venenosos q̄cquid in eis est virulentum effundat rapiat z extinguat. Sic sacra

scriptura qđ est virulētū vel noxiū i humano discipliniu siue scientijs corrigit z ꝙdēnat. Vnde ō ipa sacra scriptura dicit Augustī . secundo libro de doctrina christiana.q̄ qđ hō didicerit si nocuum ē ibi dānat si vtile ibi iuuat. ¶Itē scriptura assimilat auellane. ¶Primo rōne cōitatis. q̄z sicut dicit Isidorus.ex eo q̄ in publico loco q̄si in silua oritur z ab omnibus cuelitur ideo auellana vocat. Sic sacra scriptura ita publice z cōiter docet vt ab omnibus participari z haberi possit. Vnde precipue⁹ ciuus auctor z doctor rp̄s discipulis suis ꝓcepit. ¶Predicate euangeliū omni creature Math.xvi. ¶Secūdo rōne difficultatis z etiā vtilitatis. Quia auellane sunt quidē ad digerendū dure.sed si sunt bene digeste multū sunt nutritiue: Similiter sententie mystice sacre scripture licz sint ad digerendū dure.i.difficiles.tamen bene intellecte vel exposite sūt spiritus mirabiliter nutrituc.propter quod dicit dīs Math.iiij. vt supra allegatū est q̄ non in solo panevivit hō.zc. ¶Tertio rōne obseruabilitatis. q̄z auellane si cum exteriori pellicula sucrit manducate sunt nociue.q̄z multe inflationis sunt generatiue.z ideo sunt a pellicula spoliāde. Sic q̄dā sūt in sacra scriptura q̄ si sm exteriorem pelliculā.i.fm̄ litterā fuerint obseruata nō ꝓdessent obseruantib⁹ sed plurimū nocerent.sicut cerimonialia z figuralia veteris legis q̄ non licet ad litterā obseruare.q̄z iā cor veritas quā figura bāt ipleta ē p xp̄m. Vñ z Apls dicit Ob seruāde sūt nō lra sz spū. qa lra occidit.spiritus aūt viuificat.z ideo detrahenda z ab ijsdēda ē ab hmōi exteriori pellicula.i.sensus littere exterior z accipiendus ē sensus mysticus interior.

Capitulum.lxxiij.



Occietas sctōꝝ virorꝝ mltū q̄q̄z ꝓdest hoi peccōi. Cui⁹ exēplū apparet i oleastro q̄ ē silueſtris oleа sic dcā.eo q̄ olee sit similima.Iz cuius folia magis lata z est arbor inculta sterilis z amara. Sz si ram⁹ cuius olive insertus fuerit vim mutat radicis z i. ꝓpriā suā ꝙuertit q̄litatem. Quasi āt oleaster hō peccator ē q̄ lz in natura sue i hypocrisis figura sit filius viro iusto.nō tn in vita vel alia.q̄ est cultus p̄ vera pniaz z seruitio ad ops meritoria z amaruo in ꝓcia. Si tn inseratur eliue.i.fi sancto viro societur mutabit via radicis.i.affectus cordis.z cōuertet verbus z exēplis illi⁹ z trahet ad vitā ꝓsimilē Apostolus Ro.xi.Tu aūt cū oleaster esses insertus es in illis zc. Seneca in epla. Nulla res magis aios indut honestoꝝ z ipsa nuz inclinabiles reuocat ad rectū q̄ bonoꝝ virorꝝ ꝙuersatio. Paulatim enī descendit z vim ꝓceptoꝝ obtinet frequenter aspici frequenter audiri.

¶Capitulum.lxxv.

Spiritualis hō non debet vacare ocio.sed vno bono opere cōpleto dz ad aliud separare. cui⁹ exēplū apparet in fica z precipue egyptiaca. Est enim ficus illa arbor q̄ per singulos annos fructum facit z vno maturescente statim oritur alter vnde ficus est dicta a fecunditate. Sic quedam sunt opa q̄ bō ex necessitate ꝓcepti per singulos annos facere tenet.quedam quidem saltem semel omni anno.sicut cōfiteri in quadragesima z communicare in pascha. Hoc enim est preceptum ecclesie.z si pluries fecerit aliquis melius faceret q̄uis ceptie cepto nō teneat. Quedā vo tenet q̄s facere pluries in anno sicut ieiunare z seruare iciunia ab ecclesia instituta que i āno pluries occurūt.sicut q̄dragesima z quotidiā sanctoꝝ siue festiuitatū vigilie.z iciunia q̄tuoꝝ temporꝝ que quater in anno occurrūt Quedā alia sunt que bō debet facere quotidie.vt elemosyne z orationes z hmōi. Et in talibus vno bono opere facto z completo statiz deberet bono cogitare de alio faciendo quia in via dei non progredi.regredi ē vt dicit Bern̄. Apostolus Col.i. Fructificantes z crescentes zc.

Capitulum.lxxvj.

Actus lasciui & dissoluti concupiscentiam excitant & inflammant. Vnde assimilant veneque que cum sit nature ignee & feruide est se tangentiū vitiua. Talis ergo est caro humana que semper secū portat ignem concupiscentie. Vnde non sine periculo tangitur. ꝓpter qđ vt refert. Dyego. in libro dial. Dixit quidaꝫ sanctus hō infirmus & quasi in extremis positus mulieri ipsū tangenti Mulier tolle paleā q; adhuc igniculus viuit. Et nota q; dicunt doctores q; lꝫ tact⁹ & oscula amplexus & huiūmodi possint bono aio fieri & sine peccato. scꝫ ꝓpter ꝓsuetudinē pfie vł ꝓpter aliquā necessitatē aut rōnabilē causā nō qđ fiāt ex libidine. i. ꝓpter delectationē carnis sunt peccata mortalia. Quia nō solū cōsensus i actū luxurie illicitū vel cuiuscūq; alterius peccati mortalis est mortale peccatū. sed etiā consensus in delectationē ipsius peccati mortalis est mortale peccatū Eccli. xxj. Qui tetigerit picem coinquinabitur ab ea. Nec enim pix est caro mulieris inflammabilis & inflammans.

¶Capitulum.lxxvij.

Timor dei assimilat feniculo. ¶Primo propter virtutem apertiuam. q; feniculus vt dicit ꝑDla. habet virtutem diureticam & apertiuam. Similiter timor dei aperit viā amori. Vñ dicit Auga. q; timor introducit amorem sicut sera in cōsū calefactio introducit ſilum. ¶Secundo q; hꝫ virtutē incisiuam scꝫ extenuare in ꝑfo. Similiter timor dei incidit viciosum affectū amoris mundi. Nam sicut dicit Johes Cassian⁹ in libro de institutis mōachoꝝ. De timore dei nascit cōpunctio salutaris. & de cōpunctione cordis abrenuntiatio. i. nuditas & contemptus omniuꝫ facultatū. ¶Tertio ꝓpter virtutē renouatiuaꝫ q; feniculi gustu vt fertur serpentes oēm senectutem deponunt. Sic hō dei timore cōpunctus senectutē nō ꝑfecti sed peccati p confessionē annuatim deponit. Quia saltē semel in āno vt supra dictum fuit tenet hō ex ꝑcepto ecclie ꝓfiteri Eccli. j. Timor dei expellit peccatū. ¶Quarto ꝓpter virtutē illuminatiuā. q; ēt feniculi gustu ipsi serpentes caliginē oculoꝝ detergūt. vt ꝑPlinius dicit. Vñ & hominū intellectū & caliginē oculoꝝ dicūt ex eo maxime releuari. & ideo ex eius succo fit collyrium oculis valde aptū. Similiter timor dei oculos mentis purificat & caliginem superbie fugat. & lumine vere sapientie mentē illustrat. & ideo dicit Job. xxviij. q; timor dei ipsa est sapientia tē. ¶Quinto ꝓpter virtutem defensiuā. Quia semen feniculi cum vino potatum valet contra morsus serpentū & cōtra ictus scorpionū & radit ex⁹ cocta cuꝫ vino canis morsū sedat. Dec. n. oia opat feniculus ortēsis. & adhuc fortius opat feniculus agrestis. Similiter timor dei & ꝑcipue agrestis. i. fortis resistit morsibus serpentū. i. tentationibus diabolicis. ¶Itē ictib⁹ scorpionum. i. motibus carnalū ꝑcationū q; ante delectāt & retro cruciant sicut scorpio ante palpādo icedit sed retro cauda ferit. vt dicit Bzego. Item morsibus canis. i. tentationibus mundi blādiēs vel pſequēris. Quia canis aliqb⁹ cauda blādit aliqb⁹ vo latrat & eos morsib⁹ ledere molitur. Vñ Bzego. dicit q; in via dei timor fortitudinē gignit scꝫ ꝓtra carnē diabolū & mundum.

Capitulum.lxxviij.

Ribulatio assimilat celidonie q̄ est herba cui⁹ succo oculi rūdinum stercore lesi ad statū ꝑstinū reuertunt vt Jsido. & ꝑlinius dicunt Sitr vt dicit Bzegori. oculos quos culpa claudit pena aperit. ¶Itē tribulatio nō nocet se bñ tractata sed potius eum exaltat. Cui⁹ exēplū apparet in ficu egyptiaca cui⁹ lignū in aq̄ missū ꝫ ꝓtra natūrā aliarū ficuū mox fundā pene & postq̄ fuerit aq̄ plenū vł magis debet esse poderosum tunc redit ad summum vt dicit Auga. Sitr. hō ꝓsit⁹ in aq̄ tribulationis. si fundū perierit. i. si ꝓfunde se bñ liauerit restituet ad sūmū gradū. retinā ter dū ratis exaltatur ad sūmū. Vñ de xpo dr ꝑPbilip. ij. q; būtiauit se ipꝫ fact⁹ obediēs patri vsq; ad mortē. mortem aūt crucis. ꝓpter qđ de⁹ exaltauit illū tē. ¶Item q; tribulationis flagellū aptat oculos cordis vt iā est supra dictū eo q; tollat cecitatē inducta ꝓ peccatū. ꝓ ēt ꝓ lactuce q̄ a gbusdam erachea dicit similitudinē & exēplū. Nu iusmodi eni lactuce folia sunt breuia & rotūda cui⁹ succū accipitres herbā scalpēdo extrahūt. & tāgētes eo oculos cecitatē discutiunt cū senescunt. ¶Succus ergo lactuce talis est acerbitas tribulationis. que scꝫ cecitatē accipitz. i. hominū peccatorū & ꝑcipue tyrānoꝝ fugat. Vnde tribulatio figurata est in illo pisce Thob. vj. cuius fel. i. amaritudo valz ad inūgēdos oculos Apo. iij. Collyrio idest tribulationis asperitate inūge oculos tuos vt videas. ¶Itē amaritudo tribulatiōis causat dulcedinē consolationis cuius exēplū apparet i radice. q; qñq; amara radit dulcē fructū ꝓducit. sic in vuet oliua natura ostendit. in quibus & cōsimilib⁹ amaritudo radicalis hūoris digerit & dulcescit beneficio aeris & caloris celestis materiā penetrātis. Sic dolor cordis vel tribulatiōis bñficio aeris circūstātis idest alicui⁹ boni viri vel angeli assistentis. & bñficio gratie celestis aiaz ꝑ ipaz tribulationē purgātis. vertit i magnā dulcedinē cōsolatiōis. ꝑPsalmist⁹. Secūdū multitudinē doloꝝ i corde meo cōsolatiōes tue letificauerūt aiaz meā. ¶Itē tribulatio assimilat rāno. q̄ lꝫ sit arbor multe amaritudinis. & i radice & i folijs & i ramis. multū tū ē medicinalis. Nā ex succo radicis medicamētū fit oculos claros reddēs. semen ēt secundinas ex vtero trahit. Sic tribulatio lꝫ sit amara. & in radice cordis ad cōsiderādū & in folijs. i. in verbis ad audiēdū. & i ramis. i. in factis ad tolerādū. tñ medicinalis ē contra peccata & ꝑcipue q; oculos cordis clarificat vt supra dcm ē. qđ ꝑcipue

radit ramni facit. idest cōsideratio cāe ipsius tribulatiōis scꝫ q; aliqs cōsideret & reputet se pati ꝓp peccata sua manifesta vel occulta. ¶Itē deuotio mētis secūdinas. i. delectationes & concupiscētias voluptatū educit. q; malitia vni⁹ hore obliuionē facit luxuric vt dicit Eccli. xj. ¶Itē tribulatio humiliter portata assimilat rute. primo q; ruta hꝫ vim purgatiuam. purgat eni inūditiā matricis & inde fetū mortuum educit. Sic tribulatio dū hoiem ad pniam humiliat immunditiā mētis purificat & ide virtute pnie mortale peccatum euacuat. Vnde Auga. super ꝑo. dicit q; flagellū tribulationis excitat serpentem. humiliat fugientē. purgat penitētē. & coronat innocentem. ¶Secundo quia ruta hꝫ virtutē illuminatiuaꝫ scꝫ q; ruta cruda cōcisa visū acuit. Sic etiā tribulatio acuit visū mētis. q; intellectū tribuit Jsa. xxviij. Tantūmō vexatio dabit intellectū. ¶Tertio q; ruta habz vim mortificatiuam. debent enim mulieres grauide ab esu rute abstinere q; fetum occidit in ventre. Quasi aūt fetus in ventre est peccatum conceptum qđ tribulationis vio penitus extinguit. Eccli. iij. Ignez ardentem. i. incentiuū peccandi extinguit aq̄ scꝫ tribulationis. ¶Quarto q; ruta hꝫ vim serpentū & bufonū expulsiuā. vñ debz plātari in ortis q; ab eis oē venenosū depellit. & hꝫ iurta saluiā plātari q; eā serpentes diligūt & bufones ꝑ saluiā ergo calidā & būidā apperitū intellige sensitiuū q; sensualitas noiat. Serpentes aūt sunt motus inordinati & passiones virtutis irascibilis. bufōes vo sūt passiōes concupiscibilis. & hec oia in saluia fouentur q; oēs hmōi motꝰ i sensualitate nutriūt. Sed hec omnia repelli mit ruta idest tribulatio humiliter portata Nam bufones idest concupiscibiles passiones puta gaudium delectationem & huiusmodi extinguit vio tribulationis. Sed serpentes idest motus irascibiles puta odium iram & huiusmodi repellit vio patientie & humiliatio. Matth. xvj. Serpentes tollent.

Capitulum.lxxii.

Verbum dei assimilatur semini sm illud Luce.viij. Semē est verbū dei. ¶ Primo propter virtutem attractiuaz. q3 sicut semen attrahit ad se humorem terre ita verbum dei attrahit affectionē aie. Et sic attrahebatur David dicens. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua. Et Petrus dicēs. Joan. vj. Dñe ad quē ibimꝰ verba vite eterne habes. ¶ Secundo ppter virtutē mundificatiuā. Propter semē enim terra mundat. et ipm etiaz terraz mūdat trahendo ad se hūorē q aliaz in malas herbas conuerteret. Similiter et verbum dei mundat et purgat aiaz Deb. j. Verbo virtutis sue purgationem faciēs. Jo. xv. Vos iā mūdi estis ppter sermonem &c. ¶ Tertio ppter virtutē assimilatiuam q3 non ex quolibet semine qlibet generat sed ex simili semine vt dicit in libro. Phyſicoꝝ sicut ex tritico triticū et ex ordeo ordeum et sic de alijs. Vñ q3 verbum dei semen dei est ideo facit homines similes deo Job. i. Illos dixit deos ad quos sermo dei factus est. ¶ Quarto ppter virtutem germinatiuam Isa. lvi. Sicut oritur semen suum germinat. Sic generatio et natiuitas spiritualis hꝫ fieri per verbum dei. Vñ j. Pet. j. Renati non ex semine corrupcibili sed incorruptibili per verbum dei ¶ Quinto propter virtutem ꝓmotiuam. q3 illud q3 ex semine gignitur paulatim et virtute que est in semine semper perficit et augetur Marci. xiij. Germinat semē et increscat. Ditto enim terra fructificat. primum herbam deinde spicam deinde plenum fructum in spica. Semen est verbum dei fructificat herbam in incipientibus spiritus fiue perseuerantibus. ¶ Sexto ppter virtutem multiplicatiuam. q3 ex vno grano semine multa generant Apoc. ij. Lotiliter verbum dei sm illud Matth. xiij. Audiunt verbum et suscipiunt et fructificant. vnum. xxx. aliud. lx. et vnum centesimum.

Capitulum.lxxx.

Virginitas assimilatur cedro Primo q3 cedrus est arbor gratissimi viroris est enim aspectu pulcra sp teneno viridia. folia. Est autē ꝓtinens carnis q3si qdā viroꝝ arboris Beatus aūt est deo viroꝝ cōtinentie cōiugalis. gratior autē continētie vidualis. sed gratiosissimꝰ est ei viroꝝ continentie virginal' Eccli. xl. Gratiā et speciē desiderabit oculꝰ et super hec virides sationes. i. sacratissimas Virgines. Secundo ratione iocundissimi odoris Odor enim cedri serpētes fugat et hōines recreat Odor autē virginitatis demones fugat et angelos delectat. q3 virginitas cognata est angelis ꝑut Dicroñ. dicit. ¶ Tertio rōne efficacissimi vigoris. q3 tanti vigoris est cedrus vt nunq3 a tinea vel aliquo alio vermē corrodatur. Vñ et huiꝰ arboris gūma q3 dicitur cedra est ad libroꝝ ꝓseruationē summe necessaria. q3 libri ex ea liniti nec a tineis roduntur nec tēpore senescunt Corpora etiam mortua in ligno cedrino reposita et eius lachryma perunctа ab omni putredine ꝓseruant. Quasi autem tinea in pāno vel vermis in ligno est ꝯcupiscētia in carne a cuius corrosione i. corruptione virginitas ꝓpetuo se ꝓseruat. Vñ Aug. dicit q3 virginitas est in carne corruptibili ꝓpetua incorruptionis meditatio. Nec ꝓditur senio virginitas in corpe sicut virea corporis pduntur. Corpora aūt mortificata per abstinentiā melius in cedro. i. in virginitate incorrupta fruantur. ¶ Quarto rōne suauissimi saporis. hꝫ enim cedrus in suo fructu triplicem saporem Nam in medio circa grana eius pomum est acetosum in superficie Vo circa corticē est dulce. in medio Vo medulle est temperatus inter vtrūq3 saporem q3si medium tenens. Sic etiaz sacre virgines debent esse dulces et mites exterius in cōuersatione sed interius aceto se ideſt tumide et sollicite. In medio autem ideſt in corpore debent esse quodaz medio temperate vt neq3 acetositate nimie aspiritatis infirmē. neq3 dulcedie deliciositatis soluantur. ¶ Item virginitas assimilatur ordeo. primo rōne ordinis. q3 sm Plinium. ordeuz inter frumenta primuz seritur. et primum recolligitur Sic inter semina virtutum hec q3si primum seminata fuit in humana natura et carne scilicet virginitas. Vñ nec ꝓmus homo nec ꝓia mulier fuerunt ꝓducti p actum generationis aut p corruptionem carnis. q3 corpus Ade fuit ex virginea terra sumptum. et corpus Eue ex virginea costa ꝓductum similiter fuit ꝓmo recollectum et in horreo paradisi locatum. q3 prima caro deo vnita fuit caro virginea sicut caro xp̄i. q3 et ipa virgo fuit et ex virgine sumpta. et ipsa ꝓio fuit beatificata et in celo locata. Tenetur etiam cōiter q3 tria virginea corpora sunt iā añ messez generalem aliorum corporū in horreo celi locata scilicet xp̄i et beate virginis Marie et beati Joannis euangeliste. De alijs aūt q3 eiz xp̄o resurrexisse leguntur tenet Augu. q3 iterum mortui sunt ita q3 non sunt in celo nisi eorū aie q3uis aliqui doctores contrariuz dicant. ¶ Secūdo rōne seminis Ordeum enim non vult seri nisi in terra sicca et solida. q3 virginitas requirit soliditatem mentis et siccitatem carnis scilicet p abstinentiam cibi et potus. q3 sine cerere et baccho friget venus vt dicit Terent. in Eunucho. i. sine abundātia cibi et potus. Et ideo merito significat virginitas in ordeo. Vñ sm Jsid. dicitur ordeum q3si aridum. qđ et est frigidum et siccum. q3 scilicet virginitas animam refrigerat ab ardore concupiscētie. et desiccat ab hūore gule. ¶ Tertio ratione roboris. Nullum enim frumentum est magis a corruptione remotum q3 ordeum eo q3 citius recolligat et crescat q3 ipm corruptio vel rubigo inuadat Hoc autem virginitati competit ob cuius amorem plurime elegisse leguntur vt potius per martyrium et violentam mortem recolligerent ad deum q3 inhoneste corruptionis rubiginem paterentur. ¶ Quarto ratione corporis. q3 totum corpus ordei habet q3dam excellentiam. Nam inter omnia frumenta validiorem habet palcam. humiliorem stipulam et laudabilem multum medullā si debito mō sit parata et farinaz acceptissimam seu polentaz vt Plinius dicit. Que omnia cōperunt virginitati q3 est valida in ꝓposito. humilis in animo. laudabilis in exemplo. et acceptissima in merito. Vel valida in carne humilis in mente laudabilis in certamine. acceptissima in mercede. Vel valida contra mundum. humilis cōtra diabolum. laudabilis quo ad angelos. acceptissima quo ad xp̄m. ¶ Item virginitas assimilatur rose. quia ipa est flos de qua dicit Ecclesiastici. xxiiij. Quasi flos rosarum in diebus vernis. Quod patet primo ratiōe decoris. quia sua pulcritudo visum pascit. Sic virginitas in oculis dei et angelorum maximam pulcritudinem habet. Sapientie. xl. O q3 pulcra est casta generatio cum claritate. ¶ Secundo ratione odoris q3 suo odore olfactum afficit. Ipsa autem virginitas tota odorifera est cuius odore repletur domus conscientie Job. xx. Domus impleta est ex odore &c. ¶ Tertio ratione suauitatis quia rosa suauitatis mollitie tactuz lenit. Specialiter Joānes inter apostolos tanq3 virgo purissimus xp̄m merebatur tangere. et ei intimius et familiarius preceteris adherere. Vñ et in cena recubuit supra pectus eius. q3 virgineo q3dam speciali vnione xp̄o ceteris in celo familiarius inherent et circa ipm sunt sicut suauissime rose. Vñ de virginibus dicit Apoc. xiiij. q3 sequuntur agnuz quocunq3 ierit. ¶ Quarto ratione virtutis Nam sua virtute multis languoribus rose succurrunt. q3 scilicet virginitatis honestas a multis tribulationibꝰ liberat quas coniugati patiuntur vt Apoc. xix. j. Corin. vij. ¶ Item virgines assimilantur violis. q3 sūt frigide aquose et odorifere. Sunt enim virgines frigide a concupi

scientia carnis.aquose p lachrymas deuotionis.odorifere per exēpla honestatis .Et nota q viola suo odore cerebri calorez mitigat.spiritum animalem ꝟfortat t somnuz ꝓuocat.Sic virginitas suo odore ardorem carnis refrigerat.spiritū cōfortat t recreat. t ad somnum idest quietem contēplationis disponit t preparat.¶Item virginitas assimilatur lilio Cañ ij.Sicut lilium inter spinas sic amica mea ꝛc.Et hec similitudo ꝓmo congruit ratione decoris.Est enim flos nitre pulcritudinis t decoris quez hz ex cādore siue rubore.Nam lilia cōiter sunt alba sed q̄q rubea t purpurea. habz enim virginitas candorem.i. puritatem carnis. Eccli.xl. Pulcritudinē.decoris eius ad mirabitur oculus.Sed alique virgines habuerunt rubores passionis.scilicet suo sanguine rubricare.Isaie.xlvij.Quare rubrum est indumentū tuum.i.corpus Secundo ratione odoris.Nam flos lilij q̄n integer t intactus est multum pmanet t suauiter redolet sed confractus t cōfricatus plurimū fetet.Similiter hominum caro dum intacta t integra per virginitatem permanet tam deo q̄ hominibus redolet Eccli.xxiiij Fructificaui suauitatem odoris.Sed duz per luxurie vicium confricatur vel frangitur virginitatis signaculum.taz spūalis q̄z corporalis fetor egreditur . ¶Tertio rōne fulgoris.qua in lilio quedam aurea grana fulgent que septē assulis sustentantur. Vñ et septem folijs candidissimis simul conuenis flos ille componitur t septem grana aurea decoratur. Nec septem folia candidissima inuicem continua sunt septem virtutes anime que fuerunt in sacris virginibus inuicem cōnexe scilicet iustitia.temperantia fortitudo prudentia.fides.spes.charitas. Sed adhuc cum illis septem virtutibus habuerunt septem grana aurea.i.septem.intellectus:consilij fortitudinis pietatis t timoris. Vñ t vere fuerunt virgines sacre ecclie quasi lilia que sunt in transitu aque vt dicitur Eccli.

Capitulum.lxxxj.



Virtutes assimilantur alicis. ¶Primo quia alicuz vt dicit Diascoridis habet virtutem omne venenosum repellendi.Et hoc competit virtuti fidei que venenosa dogmata scilicet hereticorum depellit in quibus est venenum falsitatis t prauitatis Repellit etiam fides t vincit venenum mūdi.i.cupiditatē vel rabiem tyrānorū psequntium.i.Joh.v.hec est victoria que vincit mundum fides nostra. Item valet contra venenū diaboli. Epe. vj. In omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela ignea nequissimi extinguere:¶Secūdo q̄ alleū hz virtutē dolorem illorū mitigandi scz si cū oleo coctum t tritū sup locū doloris ponat.Et hoc cōpetit spei.q: ipa spes celestis premij mitigat dolores pūtis ctilij.ꝓcipue: si adsit peccatoꝝ contritio t celestis gr̄e victus ¶Tertio q: hz virtutē diuidendi.t hūores grossos incidendi.t consumendi.t hoc competit charitati que nos a mundo diuidit Vñ g diligit mundū non ē charitas patris in eo vt dicitur.1. Joh.ij.Cui pecta cōsonat dicēs Nō bñ cōcordāt nec in vna sede morātur. Vanꝰ amor mūdi verus amoꝝ dei Vñ charitas hūores grossos.i. affectus terrenos a mēte separat t cōsumit. ¶Quarto habz virtutem vulnera sordida purgandi t hoc competit iustitie.q: purgat maleficia.t scelera in alterutrū ꝓmissa.quibus interdum vulnerantur corpora.vel saltem vulneranē dānabiliter suscipientiū corda. ¶Quinto hz virtutē dolorē t tumorem a loco tollendi si coctum cū aq̄ fontana apponatur.Et hoc ꝓpetit prudētie q̄ tollit dolorem dum ꝛsolatur in aduersis.t sedat tumorē superbie humiliando in ꝓsperis. ¶Sexto hz virtutē morsū canis rabidi curandi si cū sale ruta t nucibus sit admixtus t positum sup vulnus. Et hoc ꝓpetit fortitudini que defendit a morsu canis rabidi.i.a terrore aduersitatis vel persecutionis mundi. si tñ ipa fortitudo sit cum sale discretionis

tum ruta acute cōtemplationis.q: ruta dicitur reddere visum acutum.t cum nuce.i. custodia humiliatis. Nam nux dulcedinē nuclei sub arida testa celat t custodit. Et sic quoq; hō humilis sub aspritate pēne vel carnis celat vel custodit dulcedinez mētis ¶Septimo q: alleū habz vim hydropisiz euacuandi.q: humorē subcutaneū deficcat. Habz etiaz vim vermes ventris occidendi si cū pipere et succo mēte t accto ad salse modū offeratur.Et hec duo ꝓpetunt temperātie que hydropisiz curat.i.luxuriā in q̄ fluxꝰ carnalis humoris erubescit. quē ipa tēperantia per virtutē ꝓtinentie et abstinentie euacuat.Itez tempantia vermes ventris.i.appetitus t pruritus gule inordinatos qui etiam ventrez replēt t mordent necat si tñ abstinentia cuz pipere calido diuini amoris t cū succo mente idest deuotione mentis.t cū aceto ꝓpunctiōis fuerit sociata.Quia abstinentia t cōpunctio dilectio t deuotio optimā salsam faciunt animē p quā oīs inordinatus motus carnis constringitur t absceedit.¶Item virtutum theologicarū perfectio repsentat in faba. Nam faba habet hastam que crescit angulosa.t representat fidem que creꝺit per quattuor angulos.i.per doctrinam q̄ttuor euangelistarum.vel per angulos.i.per quatuor partes mundi.De quibus dicit. Deu. xxviij.Dilataberis ad orientem t occidentem t septentrionem t meridiem.¶Item faba habet florem odoriferū multū ab apibus frequentatū Et hic flos significat spez quia cū flos apparet spes est de futuro fructu.per spem enim iam incipimus future vite gaudia odorare ac sapere hanc frēquentant apes.i.actiui solicite t argumentosi.q: i spe fructꝰ vite eterne seminant semina elemosynarum t operū misericordie. ¶Item faba ꝓducit in basta thecas.que scilicet interius diuersis sunt distincte domunculis in quibus fabe per ordinem sunt locate. Iste thece sunt charitatis gradꝰ diuersas domunculas.i.diuersos modos habentes. in quibus sunt fabarum grana.i.charitatis opera quodam ordine distincta. Nam debet esse charitas ordinata t gradata.t interius in affectibus t exterius in effectibꝰ Cañ.ij. Ordinauit in me charitatem.

Capitulum.lxxxij.



Virtuosi homines differū a vitiosis.sicut plante siue arbores masculine a femininis.Dicit autez Aris. q diuersitas plantarum distinguitur per masculinas t femininas.t inuenitur inter vtraslibet quadruplex dīa ꝓma sumitur ex cōplexiōe q: masculina planta spissior est durior ficcior densior t ramosior q̄ feminina. Similiter inter homines quidam sunt masculini.i.virtiles contra vicia.t constantes contra aduersa.quidam autem sunt feminini. i.molles t inconstantes. Unde masculini. i.virtuosi sunt magis spissi per gratie plenitudinem.sunt magis duri per patientie fortitudinem.magis sicca per abstinentie aridatem.magis densi per virtutum multitudinem.t sunt magis ramosi per bonorū operum solicitudinez.¶Scōa differentia sumitur ex foliorum distinctione .quia masculina arbor habet folia aspera minora t strictiora propter dominium siccitatis.Et dicit Aristo.q: si folia vel pulvis foliorum vel cortex masculine plante foliis femininis componatur vt simul cohercant.citius maturabuntur fructus femine.t prohibent casum foliorum t fructuz.donec fuerit cōplera digestio.Cuius ratio est fm Alpharedum quia masculina planta aere deferēte auget calorem femininum.t sic fit potentior in operatione.Et dicit etiam idem Alphoredus q: si folia masculine plante coniugāt foliis femininis sic inuicē cohereb̄t q: vir nō separari ab inuicem Similiter pelatus q est masculinꝰ.i.virilis t prudēs debet solita.i.verba aspera incorripiendo pauca in precipiendo.stricta i seruando.efficiatꝰ aūt .i.timidꝰ platus hz Yba lenia in corrigēdo.multa in adulādo.t larga i rela

rando. Sz q3 nimia feueritas aliqñ frangit. r nimia leuitas aliquando dissoluit. et pedu coniungere aliquando in correctione r componere verba feminina cum masculino idest miscere verba blanda duris q̃ tamen sic debent coniungi vt ab inuicem non separentur. s. vt neq3 verba blanda careant seueritate neq3 severa carcãt lenitate. ¶Tertia differentia est in pullulatione. q3 pr̃ pullulat masculina q̃s feminia propter fortiorem calorem. Sic homo virtuosus r virilis bonum facere non tardat qõ expedit. sed tumidus r tepidus qui minus habet de calore charitatis negligit r post ponit. ¶Quarta differentia est in fructificatione. q3 fructus masculine plante ẽ breuior r etiam maturior q̃s feminine. Cuius est ratio. quia in masculina propter abundantiam caloris r siccitat̃ partes eius fortius constringuntur ad inuicem r faciunt arborem spissiorem. Sic ergo ipsa strictura r soliditas venarum prohibet humorez multum cuiuti ad vnum locum vt conuertatur in fructum. propter quod fructum hz breuiorem. vt dicit Albuñ. Paucitas aũt humoris r abundantia caloris faciunt q3 ipe fructus sit magis maturus. Vnde ẽt dicit Aristo. q3 si ventus deferat odorem masculine ad femininam maturabitur citius eius fruct9. Ergo viri masculini. i. virtuosi. r prudentes faciunt fructus breuiores. i. opa humiliora vel breuiora. i. nõ diu dilata. r maturiora. i. discretiora q̃s timidi r imprudentes qui faciunt opera tarda r indiscreta. Sed odor masculum. i. consilium r exhortatio hominis magnanimi r prudentis multum prodest femine. i. homini timido r debili r reddit eum magis solicitum r cordatum ad expediendum illud q3 faciendum est.

¶Capitulum .lxxxiij.

Vita assimilantur alicis.

¶Primo quia alicum visũ damnificat. quia oculos offendit. Vnde communia versus dicitur Allea vina vent9 pisuis ventus faba fumus. Ista nocent oculi sed vigilare magis. Hoc autem competit vicio superbie que visum mentis obscurat Job. xxxvij. In manibus. i. superbis abscondit lucem Bzego. Tumor mentis est obstaculuz veritatis. ¶Secundo quia stomachum turbat. r h̃ compent inuidie. q̃ de aliena felicitate mentem perturbat. ¶Tertio quia corpori appositum ipsũ vlcerat. Et hoc competit gule per cuius superfluitates frequenter et nimijs humoribus corpus vlceratur r apostematur r multomagis anima. ¶Quarto quia sua caliditate nimia ventrem desiccat. Et hoc competit luxurie que corpus nimis inflammat r bonam humiditatem educendo desiccat ¶Quinto quia nimis comestum corpus inflammat quod cõpetit ire i qua fit ebullitio sanguinis r tot9 inflamatio hominis ¶Serto quia leprã generat. quod competit auaricie que est lepra diuituz sicut dicitur de Naamam. iiij. Reg̃. v. q3 erat diues r leprosus. Hec etiam admodũ lepre est vniuersalis infectio siue corruptio q3 ra dix omnium malorũ est cupiditas. ¶Septimo quia choleram adustam multiplicat. nimia autem adustio cholere melancoliã generat. Vñ melãcolia dicit colera nigra p quã designatur accidia. q3 verq3 sz melãcolia r accidia grauedinẽ r tristitiam causat. illa in corpore ista in mente.

¶Capitulum .lxxxiij.

Vita pñs hũana assimilat flori.

¶Prio rõne generationis. q3 flores in zephyro vero generãt. q̃s significat q3 hõ i hũanitate r mãsuetudine ozit. Nã zephyrus sicut dicit Boeti9 ẽ ventus mitis r suauis sicut boreas ẽ rigidus r tumultuosus. hõ. n. mitior r hũilior nascit eloquio aliis pp q̃s dr q3 hõ ẽ aial mãse tũ natura. In cui9 signũ oia aialia pcer bo minẽ q̃si armata nascũt. vel horribilib9 pilio vel vngulis retortis vel calcib9 durs. vt saltẽ dẽtib9 acutis. q3 dicit Auicenna q3 oia animalia que non carent dentibus nascũt dentata p̃ hominem. ¶Secundo ratione dissolutionis. quia flores in austro vento dissoluũt. Auster enim calidus significat infirmitatis feruorẽ que incolumitatez vel ꝓsperitatem hũane vite dissoluit. Job xiij. quasi flos egredit r cõterit. Flores enim dum hũore modico nutriunt subito solis incendio deficcantur. r omnis corus pulchritudo depdit r ꝓterit r delet. Et similiter accidit de corporibus humanis. ¶Tertio rõne diuulsionis. quia flores in vento boreo diuelluntur. Vent9 boreas asper r fortis ẽ mors p quã humana vita totalr̃ diuellit. Itẽ flores dicunt q̃si fluores. q3 cito defluunt r ad materiã primariã redeunt. Sic hominum vita cito defluit. r per mortẽ humanũ corpus in propriam materiam sz. terram redit. Ja. j. Flos eius decidit r decor vultus eius deperijt.

Capitulum .lxxxv.

Christ9 assimilat illi herbe q̃ dr dracõtea. et eo q3 h̃ herba hz similitudinẽ serpentis r tñ nõ est venenosa imo est serpenti huic cõtraria. Nam eius hasta ad modũ colubri maculis ẽ respsa. hñs similitudinẽ vipere vel dracõis. Florẽ hz purpureũ diuisu r apertum sicut os serpentis de cuius medio ꝓcedit quasi lingua serpẽtis nigra r rotũda. Hec aũt herba odore suo serpẽtes fugat vt dicit Diale. Sic christus habuit similitudinẽ serpẽtis in quãtũ habuit similitudinẽ carnis peccati. sed tñ i rei veritate nõ habuit venenũ. i. peccatum q̃s serpẽs antiqu9. i. diabolus sua tẽtatione hũanc nature immisit. Heb. iiij. Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris tentatum per omnia pro similitudine absq3 peccato Vñ christus suc passionis odore ipsos serpentes. i. demones fugauit r nos ab eoruz veneno. i. peccato liberauit. Vñ ipse fuit figurat̃ i illo serpente eneo quẽ moyses fecit qui figurã serpentis habebat r tñ veneno carebat. Lingua aũt. i. doctrina christi fuit serpentina. i. prudẽtissima. Nam prudẽtia serpẽti ascribit. Matth. x. Estote prudentes sicut serpentes. ¶Item nigra q3 humillima. Vnde ipse dixit Matth. xi. Discite a me q3 mit̃. sum r hũilis corde. vel nigra q3 ardẽtissima. res eni adustę nigredinem habent Luce vltimo. Nonne cor nostruz ardens erat in nobis dum loqueret̃ in via ¶Itẽ rotunda. q3 perfectissima. Nã rotũda figura ꝑfectissima figura a philosopho iudicatur. Joh. vij. Nunq̃ sic locutus ẽ homo. ¶Itẽ christus assimilat flori. ¶Primo pp generationẽ q3 flos generat ad calorem solis r infusionẽ roris. r sine lesiõe r apertione arboris. Sic ad christi ꝓceptionẽ calor sanctispiritus se infudit. q ipsam cõceptionẽ fecit Luce primo. i. Spiritus sanctus supueniet in te r virtus altissimi obumbrabit tibi Ros diuine gratie supuenit p quã virgo deo placuit Luce. i. Aue gratia plena dominus tecũ. Nullã apertionez. i. corruptionẽ ꝓtulit. sed virgo cõcepit Isai. vij. Ecce virgo ꝓcipiet r pariet filiũ. r Isa. xj. Egredict virga de radice Jesse. ¶Itez sicut dicit Pythagoras. flos habet i celo patrem sz solẽ. in terra matrẽ sz plantaz r ita ꝓut ipse Origenes dicit in celo est sine matre. r in terra sine patre r ex hoc similitudinẽ habet cũ verbi conceptione. q̃ fuit in celo sine matre sm natiuitatẽ eternã. In terra vero sine patre sm natiuitatẽ temporalem. ¶Secundo christus assimilat flori ꝓpter delectationez quia iste flos delectat visũ sua pulchritudine. i. Petri. j. In quẽ desiderant angeli. Delectat olfatũ sui odoris. suauitate. vt qlibet clamare possit. Trahe me post te &c. Delectat tactum sua lenitate ꝓ. Quoniam tu domine suauis r mitis ad Thitũ. ij. Apparuit bẽignitas. Delectat auditum r etiam gustum r spem futuri fructus. quia quãdo flores sua uces audim9 speram9 fruct9. Multum enim debet auditum nostrum delectare quãdo audimus istuz nostrũ florẽ christũ esse nostrum mediatorem. Nam sicut flos ẽ medius inter ramũ r fructũ. sic ipse est mediator inter nos r deũ. Delectat etiam gustũ

ispe fructus.qz per ipsum tanqz per florez venturi sumus ad illos fructus.Cantico. secundo.Fructꝰ illius dulcis gutturi meo ¶Tertio propter odorationem. Habuit enim ille flos odorem deum patrem affi cientē. Genesis.xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. ¶Item odorem de menes excellentem ad modum myrrhe que fugat serpentes. Eccles. xxiij. Ego q̄ si myrrha dedi suauitatem odoris. ¶Hez odorem hominem a peccati corruptiōe ser uantem ad modum odoris cedri. Et nota q̄ flos hz odorem quasi indeficientem. qz aualꝰ arefactus z attritus odorem suum non perdit. Similiter dominus noster ie sus christus aualsus in monte arefactus i cruce. attritus in flagellatione. odorem sua uitatis non perdidit sed adauxit. Vnde Ambrosius dicit in libro tertio de spiritꝰ sancto. Flos odorem suum z succisus re seruat. z contritus acumulat. nec aualsus amittit. Ira z dominus in patibulo cruci. nec spiritum emarcuit. nec aualsus euanuit z illa lancee compunctione succisus sacro speciosior fulsi cruoris colore vernauit. ano ri ipse nescius z mortuus eterne vite mu nus exhalat. ¶Quarto propter variatiōez varia namqz florum genera sunt granosa Et dominus noster iesus christus fuit ve viola per humilitatem vt lilium per puri tatem. vt rosa per charitatem. per quam. p nobis se sanguine rubricauit. vnde merito dicitur Eccli. l. Quasi flos rosarum in die busvernis ꝑa. Tāqz flos agri sic efflorebit

Capitulum.lxxxvj.

Helus carnalis z matrimo nialis q̄ est inter coniuges assumatur cepe marino. ¶Primo ratione nocumē ti. qua huiusmodi cepe quā do inuenitur solum est mortiferum z ve nenosū. Tūc enī talis zelus est solus qui ē sine dei timore vel sine prudētie discretio ne. quibus omnis virtus z passio debet cē sociata. Vñ zelus qui est sine cis generat suspitiones z tribulatiōes mortiferas z ve nenosas z ad litterā sequūt quandoqz ve neficia z mortes. Joannis tertio. Si ze lum amarum habetis. cē. ¶Secundo rō ne medicamenti quia reprimitur eius ma licia si in vino z oleo aliquantulum dimit tatur vt sic in medicinio apponatur. quia si amor coniugalis sit cum vino charitatꝪ z cum oleo lenitatis. non nocet sed prodest multum. Et de tali amore loquitur Apo. ad Ephe. v. dicens. Viri diligite vxores vestras sicut z christus ecclesiaz. ¶Tertio ratione temperamenti quia in tali cepe ō bent interiora ac exteriora abijci. quia inte riora propter caliditatem nimiam. exterio ra vo propter ficcitatem multū sunt mor tifera. sed media sunt temperata z multuz medicine accomoda. Sic a zelo matrimo nij debet remoueri illud quod est viciosuz interius. l. amor inordinatus z carnalis. ¶Item illud quod est viciosum exterius vt indiscreta custodia. quā vnus coniugū alteri ponit. Sed amor sine zelus tēperatꝰ z medium teneno laudabilis est z bonus. Et h zelꝰ facit eos concordes in bono z iō gratus est deo z hominibus. Vnde Eccli. xxv. In tribus beneplacitū est spiritui meo que sunt probata coram deo z hominibus Concordia fratrum amor proximorum. vir z mulier sibi bene consentientes.

¶Explicit liber tertius de similitudinibꝰ rerum.

¶Incipit prologus.li.iiij.



Interroga iumenta z docebūt te. volatilia celi z indicabūt tibi. loquere tre z respōdebit tibi. z enarrabunt pisces maris Job.xij. Creator celoz z dñator aquaz vniuersoz rex z dominus creature specialē curā gerēs de homine. quē sua insignitū imagie ad sui fruitionē creaucrat talr oia q̄ ꝓduxit hūanis deputauit obsequijs. vt nō tm ex eoz aspectu solacia capere posset. sed ex eoz usu vel famulatu varia illi ꝓmoda vndiqz ꝓcurirēt. Dez inter ista magnifica sue ꝓ uidētie dicta volatilia celi z pisces maris vt ex sacra scriptura colligit quodā ꝓcipuo munere ad humane vite cōmoda triplr or dinauit. Nā prio ea ꝓstituit in obsequiuz subiectiōis. z b ex verbis scripture clarius itimat. vbi deꝰ hoibꝰ loquēs dicit Gen. ix. Dñamini piscibꝰ maris z volatilibꝰ celi Decebat nāqz vt alia ccia illi subijcerēt q̄ nālis ratiōis fastigio z ꝓuidētie gubernaculo oibꝰ ꝑeminebat. Habēt enī alia cetera ꝑ extimationē vsus z naturalis pru dentie q̄ oium agibiliū ē rō. naturalē quā dā ꝓcipationē. in hoīe No viget ꝑ se vsus z naturalis prudētia q̄ oium agibiliū ē rō directiua. Dē ät qō ē ꝑ participationē sub dīs et q̄ ē ꝑ cētiā. ḡre ꝓueniēs fuit q̄ oia alia boi subderēt. Vñ ps. ait. oia subie cisti sub pedibꝰ eiꝰ oues z boues vniuersas cē. z vsqz ad pisces maris. ¶Secūdo qz dīs pisces maris z volatilia celi hoibꝰ cō cessit in eduliū refectiōis. Siquidē aīa tem pus diluuij herbas tās z fructꝰ arborū ho minibꝰ z alijs aialibꝰ deꝰ ꝓcessit: in cibū vi cēs cis. Gen. i. Dedi vobis oēm herbā af ferētē semē sup terrā. z vniuersa ligna que habēt in semetipsis semētē generis sui. vt sint vobis in escā z cūctis aiantibꝰ terre. Sz postmodū peracto diluuio aialiū con cessus ē esus. Icz cū dño dixit Gen. ix. oēs pisces maris manui vestre traditi sūt. z oē qō mouet z viuit erit vobis i cibū sīsi ole ra virētia tradidi vobis oia. excepto q̄ car nē cū sanguine nō comedetis. Hoc indul tū igit ꝓcessit dīs tū ꝓp hois fragilitatem nec vz ꝓsternerēt in tata vastatione rex. tū ꝓp terre infecūdatē causatā rōne diluuij tū ēt ꝓp aeris differētē varietatē. qz sicut Alcuinꝰ testat. q̄ fuit magister Caroli ma gni. aīa diluuij tpa sup terrā nō cecidit nec erritit pluuia. sed ago fōtiū z rore copioso terra irrigabat. Vñ herbe suauiores erāt z maioris efficacie ad nutriēdū q̄s fuerunt post tpa diluuij. qū aer ventis ac nubibus z pluuijs ac passiōibꝰ alijs distēperat ac p turbat. Icz ꝓ tāto. ꝓbibuit dominꝰ esum car nium cū sanguie mixtū. vt duz hō assumere vitaret. sanguinē bestiaz multomagis hoi rem ret effudere sanguinē hūanū. Vñ subdi tur i eodē capit. Quicūqz fuderit sāguinē hūanū fūdet sāguis illius. ¶Tertio dedit dīs volucres celi z pisces maris in magi sterium instructiōis. qō ex verbis Job supra positi. euidēter cōprobat dē eni Job. xij. In terroga iumēta z docebunt te. cē. Tunc. n. aut iumēta aut volatilia celi aut pisces ma ris q̄rimus cū eoz naturas aut mores sub tiliter indagam⁹. Sed interrogata nos do cēt. loquūt aut respōdēt. cū ex eoz ꝓsidera tiōe ꝑcipimus q̄ter nostros actus cōpōe re debemus. Et iō de piscibus maris lo quēs beatus Ambro. i. li. hexamerō dicit q̄ i signū sunt facti. vt in his nostroz mo rum vitia videremus. z caueremus ea. ¶Qua ꝓp post herbaz z arboz inductas filiudiesꝰ recitat ꝓfr vt in hoc ḡre nēi opus libro de auibus atqz piscibus aliq̄ introducāt exēpla. vt nostro stilo moribus adapten-

tur:Nō aūt mihi licuit de speciebus singulis vel auiū vel piscium in h tam breui tractatulo facere mentionē.ex eo q̄ inumera sunt natatiliuz atq; volatiliū genera:quoni vt de volucribus taceā t marinoz natatiliuz species dinumerare possitaut eas suis noibus singulas designare. Vñ po. ait. hoc mare magnū t spaciosū mānb⁹ rē. Et sm Ambro.plura sunt in mari genera piscium q̄z in terra sunt animalium. Et quo patet q̄ volatiliū t magis natatiliuz spēs q̄ a nobis cognoscuntur.pua qdē particula sūt respectu eoz q̄ ignorāt. Exemplia t si nō de omnib⁹ de aligbus saltem magis famosis t notis inducemus. per stringentes materias singulas quib⁹ adaptabit exempla sm modum in precedentibus habitum sub ordine alphabeti.

¶Capitulum.j.

Abiecti t despecti a mundo suscapiūt t nutriūt a deo.cui⁹ exemplū apparet in pullis aq le.q̄ cū multa grauedine aq la pullos nutrit aliq̄n si tres pullos habuerit vnum abiicit qnē tñ alia auis que fulica dr accipit t nutrit vt dicit Ambro.Tunc aqla pullū proicit cū mūdi⁹ suā amatorē plegt t affligit.quem tñ alia auis.xp̄i gra misericorditer ampleratur. a mūdo etiam coact⁹ recedēs sponte ad penitentiā venit. Vñ sicut Brego.dicit ma la q̄ nos h premūt ad deū nos ire cōpellūt Exe.xxxiij.Quod abiectū erat reducam. ¶Iē abiectos t despectos a mūdo deus eos de excelso p̄spectās pot⁹ ad se trahit. Quod itez exēplo agle ps.q̄ scz est taz limpidi visus.vt cum in aere super mare sera tur vt vix videat.unde tñ pisciculos i mari cōtēplat.t iſtar lapidis imū petit pisciculos rapit attrahit t comedit. Sic deus cuius oculis nuda sunt omnia t aperta.cuius in altitudine lue lucl. nobis sit inuisibilis q̄ habitat inaccessibilem q̄ nemo boiuz vi dere potest. Ipse tñ pisciculos suos i mari erudiens.i.despectos t humiles spiritu i mundo fluctuantes non despicit sed prospicit in imo.ad eos venit suo lumine illustrando eosq̄z ad se trahit suo amore inflāmādo.t quasi cibum comedit eos sibi per familiarem gratiam coniungēdo t incorporando sp̄o. Quis sicut dñs deꝰ noster qui in altis habitare humilia respicit i celo t in terra.

Capitulum.ij.

Absondere dz hō opa bona sua vt nō illa diabol⁹ per inanē gl̄am t ostentationē corrūpat: Est.n.diabolus pauoni silis q̄ ova galline fue pgrit vt frangat t comedat vt liberius libidini vacet.sed gallia ipsa ova abscōdit vt fouet. Sic q̄ diabolus bona nr̄a conatur auferre nos debem⁹ illa p̄ hūilitatem absc̄ōdere sm illud Mathei.v. Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Sed qdā sunt sicut galina domestica.que statim cuz ouū emisit clamat t reuelat t iō amittit Isa. xxxvj.Dia q̄ in domo mea sūt viderūt. nō fuit res quā nō ostēderi eis dixit Ezechie de nūcijs babylonis t postea dictum est ei q̄ omnia amitteret. ¶Item q̄ hō debeat bona opera sua absc̄ondere propter timorem superuenientis elationis vel tentationis inanis gl̄e. Patz ēt exēplo cetꝰ i ue balene que non parit ova sicut multi alij pisces sed parit viuos fetus sicut dicit Ambro.Quos quidem postq̄ peperit sc. cū tenet t ducit sed statiz cum aliquid q̄ illio possit esse obnoxium vel terribile sup uenire sentit eos aperto ore in ventrē suū recipit t absc̄ōdit.quouscq̄z trāsierit. omne periculū vel absc̄esserit t tunc eos quasi iā securos viuos t incolumes euomit. sicut idē Ambro.dicit. In quo quidem apere uocamur.q̄ bona nostra que agimus etiā propter timorem glorie aliquando debemus absc̄ondere.t propter aliorum vtilitatem nonunq̄ propalare. Vnde t dominus noster qui discipulis alicubi dixit. Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hoib⁹ rc.Matth.v. Ipse etiā dixit. Sic luceat lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bona rē.in eodē capto.

¶Capitulum.iij.

Abstinētia discreta a cibis liberat hominē a putredine t ardore libidinis.Est.n. homo abstinēs similis pauoni cuius caro tā dura est vt vix putredinē sentiat nec facile coqui valeat si cut dicit Isido. Hāc profecto duriciē moraliter carnis discreta abstinētia facit t causat vt nec putredinis resoluatur sētore:nec libidinis vap ardore:cessat resolutio putredinis subtracta materia seminis scz alimētis:t frigescit flāma carnis :cibis remotis fomentis:sicut ēt lignis subtractis extinguitur feruor ignis. Prouerb. xxvj.Cū defecerint ligna extinguit ignis. Johānes cassianus de institutis monachoz.Nunq̄ inquit poterit ardētes ꝑcupiscentie stimulos inhibere gsgo desideria gule refrenare nō q̄rit. Et Ambro .dicit in sermone de gula q̄ fames amica Virginitati est inimica lasciuie. saturitas Vo cassitatē perdit t nutrit illecebrā.

¶Capitulum.iiij.

Abundantia p̄speritatis sentire ꝓhibet vulnera mētis.Cuius exemplū apparet in cete t in pisce balena q̄ tāte ē pinguedinis.q̄ q̄n pcutitur vulnera nō sentit nisi pinguedo eius totaliter pforata fuerit.sed q̄n caro interior ledit facile capitur.q̄ amaritudinē aque nō sustinēs lituo petit t moritur cito. Velut aūt pinguedo piscis est abūdātia p̄speritatis q̄ quidē dū peccātib⁹ affluit mentis vulnera siue dāna sentire nō permittit. Vnde dñs contra hierusalē dixit.Luce.xix. Nūc quidē in hac die tua q̄ ad pacē tibi.scz absc̄ōdita sūt ab oculis tuis. Sed tūc peccator intrinsecus tangitur cū temporali aduersitate pcutitur. Sunt eni mentiū vulnera peccatoribus quasi extrinseca.et eo q̄ spūalia in q̄bus ledunt quasi reputant extranea. Sz cū in tēpora libus que magis diligūt ledunt quasi intimis vulnerati affligūtur cuius interdum vulneris amaritudinē nō ferētes vt compuncti a suis peccatis lituo penitētie querunt vel lapsi in desperationis baratrum eternā mortē incurrūt.

¶Capitulum.v.

Accidie viciū t cōcupiscentie estus maxime nocent anime.Cuius exēplū apparet in q̄busdā piscibus: quos vt dicit Aristo.i.vij. li.de aialib⁹ imoderat⁹ calor nimiū ledit. Vñ dicit q̄ sūt pisces q̄ apud ascensū canicule moriuntur ꝑcalore. Vñ pisces in estate fugiunt a litoribus calidio in ꝓfundū mare Silr nocet eis magnuz frigus t maxime habētibus lapidē in capite sicut cāeri t huiusmodi. Nā talis lapis ex frigore cōgelatur t sic de facili moriunt. Quasi ergo calor estatis feruor t flāma est cōcupiscētie carnalis que nisi extinguat interimit:ideo fugiendū est in profundū maris.i.ad abūdantiā lachrymaz,puenientiū ex amaritudine cordis vt lachrymaz refrigerium extinguat cōcupiscentie estum.Quasi hyemis Vo frigus rigēs est accidia spūt⁹: q̄ habētibus lapidē in capite.i.duriciem in mente ꝓcipue est mortalis. Nā si coz de se durū est p accidie frigus amplius induratur. Et iō facile morte cuiusdaz desperationis inducit t induratum obtenebrat. Zacha.xiij. Non erit lux sed frigus t gelu.

¶Capitulum.vj.

Actiua vita frequētiam hominū t socictatem requirit contēplatiua Vo solitudinez diligit. Vnde tā actiui q̄z cōtemplatiui humiles sunt animo:Quaz quedam societatem amāt humanā vt gallinc:galli anseres columbe ciconie hyrūdines t huiusmodi. Nam gallinis quidem assimilant prelati

den tes.i.prelati quorum est subditos cō-
gregare ⁊ defensare quēadmodū gallina
cōgregat pullos suos sub alas vt christus
de se dixit Matthei.xxiij. Anseribus au-
tem assimilantur seculares potētes quoꝝ
est iuuicā ⁊ reipublice salute diligēter cu
stodire. Nam anseres vt dicit Ambro. in
hexameron.xvj. fūt optimi locorū custo-
des. Sed anatibus assimilant claustrales
qui quasi anates morari debēt in aquis
penitentie ⁊ aquā lachrymarū vel sapien
tie scripturarū frequētare. Colūbis autez
qui cū simplicitate habēt sedūdatē fre-
quenter pullificantes assimilant coniuga
ti qui pure ac simpliciter coniugalē vitaz
ducūt. Ciconijs āt que certo tēpore ꝯgre
gantur maria trāsuolādo assimulantur pe
regrinātes ⁊ precipue qui tranſmarinam
peregrinationē frequentāt. s. ad terrā san
ctam. Hirūdinibus aūt clamosis ⁊ gar-
rulosis assimilant predicatores: qui con-
tra peccatores clamant ⁊ garriunt. Oēs
eni hmōi ⁊ alij cōsimiles hominū frequē
tiam volūt ⁊ nō solitariā vitā. ¶Quedaz
Vo aues sunt q̄ hominū societatem ⁊ co-
habitationē fugiūt nec suos nidos hoies
scire volūt vt aues que vocant siluestres.
Talibus similes fūt anachorite ⁊ viri cō-
tēplatiui q̄ hominū frequentiā fugiunt ⁊
mūdo fūt abscōditi in latibulis ⁊ in soli
tudinibus morātur. p⁹. Ecce elongaui fu
giens ⁊ mansi in solitudine. ¶Ité actiui
mouent motu piscū: sed cōtēplatiui mo-
cōtracto corpore in longitudinē minoreꝫ
quo intra repellente aquas in anterius se
propellit. Hñ vtitur quibusdā penulis in
natando sicut auis in volādo: sed tamen
alio modo q̄ piscis natāo pennulas mo
busdā brachijs siue remis aquā apiectēs
in anterius se extēdit. Auis Vo mouet pē
nas sursū ⁊ collectum aerem p expressam
alaꝝ amplitudinē cogit exire per partem
posteriorē. Vnde dū aer a posteriori re-
pellitur corpus in anteriꝰ mouet. Piscis
āt natāo in aqua est hō solicitus ⁊ opero-
sus in actiua vita q̄ tunc in minorē longi
tudinem se cōtrahit q̄n se ad humilitatez
reducit dicēdo ⁊ sentiēdo cū Apost. Ego sū
minimus omniū ⁊c. i. Corinth. xv. Sic ⁊
dominus discipulos monuit dicēs Luce.
xvij. Cū omnia benefecerimus dicite serui
inutiles sumus. Sz nihilominus nō di-
mittat q̄n adhuc post talē ꝓtractionē. humi
litatem ad bene agendū se extendat.
Nam tali nitu. i. humilitatis ⁊ labore p
pellente diuina gratia mirabiliter ad an-
teriora proficiet: Vnde iste sunt due pen-
nule q̄bꝰ actiuus proficit .s. humilitas ⁊
operositas: dūmodo ea que retro fūt ob-
liuiscens ad anteriora se disponit atq; ex
tendit vt sic ad modum piscis natantis a
posteriori in anterius proficiendo incedat
Sed tanq̄ auis volans in aere est ho
mo elevatꝰ i ꝓtēplatiōe: q̄ tūc alas siue pē
nas intellectꝰ ⁊ affectꝰ sursū erigit cū cogita
tōe ⁊ auiditate ea que sursū sut sapit. Cūc
aūt aerem p expressionem alarum collec-
tum posterius emittit q̄n ex dulcedine
q̄ cōtēplatione ⁊ affectiōe gustauit ad
posteriora. i. tēporalia cōtēnenda intendit
⁊ dū aer a posteriori repellitur in anteri-
us corpus mouet: q̄ dū mūdus plene de
spicitur animus in spūalibus virtutibus
semp proficiendo profitetur. ¶Ité actiua
assimilant auibus que morantur in aqs.
In quibus vt dicit Aristo. natura ingenia
ta est vt pedes haberent latos ⁊ clausos
non inter digitos diuisos propter natan-
di necessitatez: vt sc̄z latitudine pedū aquā
propensius pulsent. vt sic pulsis retro aq̄
quasi remigando in anterius se extendāt.
Caudas autem breues habent ne in na-
tando madefactione caude se impediant
Sic simili etiam modo actiuis qui proxi
morum necessitatibus per pietatis opera
seruiunt competit habere pedes latos. i.
affectus expansos ad omnem pauperum

clausos ad peccatum vel ad mundani
fauoris appetitum ⁊ inter digitos non di
uisos. i. sine dissensione ⁊ discordia operū
Vel debent habere homines actiui digi
torum distinctionem tamē sine scissione
eorum. i. debent habere operū discretiōez
tamen sine discordia ⁊ dissensione: quan-
to aūt latiori pede. i. largiori affectu aquā
tribulationis ⁊ necessitatis proximorum
ab eis propellere nitūtur tanto ipsi copio
siori fructu in proficiēdo gradiuntur. Cau
dam etiam debent habere breuem i. cele
rem expeditionem agendorum vt nō pro
trahant dādū angustiato. Vnde dicitur
Prouer. iii. Ne dicas amico tuo .i. christo
vel pauperi eius vade ⁊ reuertere ⁊
cras dabo tibi cum statim possis dare.
¶Ité actiua vita requirit maxime purita
tem intentionis q̄ patet exemplo meru-
le que cum vbiq; sit in pennis nigra: in
acbaia inuenitur candida. Acbaia que in
terpretatur soror laborans actiuam vitaz
designat que requirit germanitatez con
templationis. Due enim sorores fuerunt
Rachel ⁊ Lya. Quarū prima contēplati
uam: secūda Vo actiuā significat vitā. Et
alie due sorores in euangelio sc̄z Maria
magdalena ⁊ Martha h̄ idē figurare di-
cuntur. Habet etiam actiua vita laborez
actionis. Vnde ⁊ satagebat Martha la
borans circa frequēs ministerium. erat. n.
solicita erga plurima ⁊c. Est autem velut
candida merula actionis intentio munda
⁊ ideo candida merula Acbaie mūda in-
tentio est in operibus vite quam dīs mū
dandā esse docuit cū dixit. Mūda prius
q̄ intus est calicis ⁊ parapsidis: q̄ enim
calice poratur sitiēs. parapside Vo esuriēs
reficitur: merito quidem in calice ⁊ para-
pside designātur elemosyne ⁊ opera vite
actiue. Sed id q̄ intus est calicis ⁊ para
psidis est lateno intentio elemosynam fa
cientis quam quidem prius mundare de
bet q̄ dare elemosynam. Ante enim la-
uatur parapsis q̄ fiat immissio cibi. Et
ante mundandus est calix q̄ fiat infusio
vini ⁊ aque. Iurta dictum Horatij poete
in quadam epistola Troiani belli vbi di-
cit. Sincerū nisi sit vas q̄cūq; infundis
acescit. Sic quoq; mūdanda est intentio
ante exercitium boni. ¶Item actiuus hō
assimilatur pisci tymalo. Est eni tymalus
sicut dicit Ambro. q̄dam piscis quem tici
ni fluuij vnda nutrit: sic dictus a tymo eo
q̄ redoleat ad modū floris tymi. Vnde
de eo qui suauiter redolet facete dictum ē
aut florē redolet aut piscē: q̄ consimilis
odor est illius floris ⁊ piscis. Vñ in Apo.
phiale plene odoramentorum dicunt ora
tiones sanctorum. Sed actiuus redolet p
rimo ad modū piscis. Mā ille tymalus pi
scis ⁊ redolet ⁊ reficit. Et sic hō actiuus
redolet exemplo ⁊ reficit ex dato.

¶Capitulum.vij.

Adulatores seu heretici qui
suauibus verbis ac dulcibꝰ
quosdam simpliciores sedu-
cunt: quibusdam marinis
bellois possunt assimilari.
Dicit enim Horatius pbo in libro suo de
animalibus q̄ est belua quedam in ma-
ri que de faucibus suis aquam expirat:
cum vapore odore pleno. Vnde pisces
sequuntur ipsum odorem sentientes: ⁊
intrāt odoris gratia in fauces eius: que
protinus ispos deglutit ⁊ sic ex eis se pa-
scit. Est etiam piscis alius fallax dictus i
cuius ore aqua hausta dulcescit quem pi-
sces minores sequentes ⁊ eius os intran
tes subito deglutiuntur ab eo. Quia igit
scriptum est Prouerbiorum.xviij. Aqua
profunda verba ex ore viri. Tanq̄ aqua
odorifera vel dulcis ex ore piscis sunt ver
ba blanda nec non adulantia quibus at-
tractos simplices quasi in ventrē trajici-
endo deglutit dum eos decipiendo se-
ducens ad intēram nequiciā trahit. ¶Ité
adulatio blanda interdum mentes vanas
occidit. Quibus aspera ⁊ vera locutio red
dit vitā. Cuius rei exēplū apparet i cicada

quā siquis oleo perfundit statim necatur eo q̄ poris obstructis spirare minime valet:sed statim si superfundat aceti tū ilico reuiuiscit eo q̄ poros aperit quos virtus obstruxerat olei:t hoc idē p oia beatus Ambrosius dicit.Tūc ergo oleo cicada pfunditur cū mēs vana adulatione limi: t tūc obstructis poris necatur:qñ suis sibi clausis t occultatis defectibus in superbiā elevatur sed aceti pūgētis asperitas eidē vitā reddit.q: hāc increpatō aspa ad verā sui noticiā t vitalē būilitatē reducit. Vñ bene.ps.dicit.Corripiet me iustus in misericordia t increpabit me:oleū aūt peccatoris impinguet caput meum.

¶Capitulum.viii.

AMicus q.ppter vtilitatē est assumptus tā diu honoratur vel in precio habetur q̄diu vtilitas durat Cuius crēplū apparet in accipitre.Qui q̄diu ē ad predā aptus a domino suo diligit. manu gestatur in cauda t in pectore rēplanatur sed dū moritur vel quādo inutilis ad predam reddit nō pascitur:q: proijcit t tādiu si nunq̄ fuerit cōtēnitur t abijcitur . Similiter put Sene. dicit.Amicus q vtilitatis cā assumptus est tādiu placebit q̄diu vtilis fuerit.Naz facultate t vtilitate remotis cōtēnitur t abijcitur. Vnde nota q̄ tal amicitia triplicē hz defectū.¶ Primus est q: nō est vera.q: ille q.ppter vtilitatem diligit nō ipm amicū diligit . sed rem amici.Et iō potius seipm diligit solū qui amici bona appetit.Et iō August. dicit in quodā sermone. Non propterea amare debeo amicū vt aliqd tibi prestet vt pecuniam vel aliqd cōmodi tēporalis nō eni illuz amas sz id quod tibi prestat Amicus gratis amādus est propter se nō propter aliud. Vnde Petrus Blasens in libello suo de amicitia dicit q̄ vera amicitia eodē oculo respicit amicū diuitem t mendicum fortē ac debilē sanū t egrum humilē ac sublimē.¶ Secundus defect est q̄ talis amicitia nō est fidelis. Nam sicut dicit Isidorus in tertio libro de summo bono nō sūt fideles in amicitia quos in unus nō gratia copulat nam cito deserunt nisi semp acceperint:dilectio eni que manere cōglutinatur eo suspenso dissoluitur.¶Tertius defectus est:q: talis amicitia nō est firma nec p̄māsura diu. Vnde Tullius in libro suo de amicitia. Si vtilitas amicitias cōglutinaret cadē mutata dissolueret.sed q: natura mutari nō potest idcirco vere amicitie sempiterne sunt. Prouer.xvij.Omni tempore diligit qui amicus est.

¶Capitulum.ix.

AVaritia reddit homines insocialeſ t crudeles nō solum ad extraneos: sed etiam ad suos domesticos.Cuius rei crēplū apparet in auibus predei gl̄ repūtant auari affectu vel effectu rapaces . O cō enim tales aues.vt dicit Aristo.secūdo de animalib solitudinē diligūt t cū aliquo socio habitare nō possūt.Nam sicut charitas querit cōmunicationē t societatē.ita cupiditas appetit solitudinē t proprietatē. Vnde eni cupidus solus bēre t iō suspectū habz cū socio manere. Vñ possessio tēporalium est mater dissensionū.ppter q̄ dixit Abraham t Loth. Gen.xiij.dicit q: erat substantia coz multa t nō quibāt habitare cōiter. Vnde facta est rixa inter pastores Abrahām t Loth.¶Item tales aues p̄de vt idē dicit pullos suos postq̄ volare possūt a se pellūt t secū viuere nō permittunt.q: scz plerūq; auari ēt suos domestici eos t filios abijciunt t graue sibi reputant si eis expēsas debitas impēdant.¶Item auari assimilantur gryphibus qui custodiunt montes in quibus gēme preciose sūt. Isidorus:t ppter hanc causam rarus est illuc hominū accessus.Nam vinos homines deglutiūt t equitem armatum cū equo rāpiunt sed tamen de gemmis illis quas ita acerime custodiunt ipsi pro se nullam vtilitatez sumunt.Sic similiter est de auaris quibusdaz qui thesauros ita cupide custodiunt.vt si quis eis vel modicuz quid aufert.ipsum si possent viuum deglutirent.Ad talez diuites pauperes hoies accedere non possūt q: turpiū cos repellunt.t ideo timent pauperes accedere ad eos.

Verūtamen ipsi de bis que sic tenaciter possident etiam pro se expendere non audent sed alij post eos de illorum diuitijs gaudent . Ps.Thesaurizat t ignorat cui congregabit ea. Et eccli.v. Qui amat diuitias fructum non capiet ex eis. ¶Item auarus qui in diuitijs appetitus sui satietatem querit est porco marino similis. Naz piscis ille marinus qui porcus dicitur fi cut.Isidor dicit more terrestris porci are nam fodit t in ea cibum suum t saciratez querit. Quia igitur omne aurum tanq̄ arena est exigua vt dicitur.Sapiē.vij.

Auarus quisq; dum in auro vel argento saciratem querit quasi porcus in arena cibum quo repleri possit effodit.cum tamen scriptuz sit auarus non implebit pecunia

¶Capitulum.x.

BLasphemantes deuz vel sanctos similes sunt cornicibus. Nam cornix aquilam t alias aues predē quas tangere formidat garritu suo infestat sed aliquando non lucrum inde reportat. q: post simulationem longam cam percutit t occidit. Sic etiam blasphemi nepharij deum t sanctos quos factis non possunt ledere maledictis nitūtur impetere quos aquila.i.deus siue christus postquā diu eorum insaniā per patientiā toleravit eos non nunq̄ in corpore monstruosis infirmitatibus percutit.sed tandez si non penitent eterne mortis supplicio eosdem affligit.Et nota sicut dicit quedam. Blosphemie cōparatuz leuius est. Vnde blasphemia etiam ex surreptione t absq; deliberatione prolata potest esse peccatuz mortale q̄uis aliquando potest esse veniale. Nam cum aliqui subito ex aliqua passione in verba imaginata prorumpit quorum significationem non considerat, tunc est venale peccatum sed quando aduertit hoc esse blasphemiam considerans significata verborum tunc non excusatur a peccato mortali.sicut ille qui ex subito motu aliquem occidit iuxta scientem

¶Capitulum.xj.

BOni ac Ytuosi viri assimilantur apibus quoz ad tria. Primo quo ad innocentiam. Nam apes dicte sunt eo q̄ sine pedibus nascuntur.Boni viri ergo quisq; recte sunt similes apibus qui sunt sine illis pedibus de quibus scriptum est. Prouer.x. Pedes illorum ad malum currunt. Sunt enim pedes anime peccatrices quibus ad malum currit ipse interiores nequicie t affectus malignitatis.Secundo quo ad solertiaz t prudentiam.q: apes sicut dicit. Isido. valde solertes sunt in gignendo melle t fauū. t sua domicilia mira arte componunt.t ex varijs floribus mirabili artificio fauuz recolligunt. Sic viri boni solertes quidez sunt t mella gignūt.solertes quidem sunt idest subtiliter t cito perpendentes qualiter ē agendū vel loquendum .est enim solertia facilis t prompta coniecturatio circa inuentionem medij vt tradit . Pbs in.i. posteriorum t ideo cum ea que dicunt perdebita media ostendunt.t illa que operantur per debitas vias perficiunt quasi apes solertes alijs mella gignunt quia scilicet melliflua Ybaloquendo audentibus proferunt.t etiaz melliflua facta Ybi operando ostendunt.Domicilia quoq; sua.i.conscientias proprias vel proprias familias mira prudentie arte siue sagacitate componunt.q: si sciunt componere vel ordinare aliena multo magis propria. Vnde et odoriferis floribus.i.et placidis t gratio-

sis aliorum factis vel dictis colligunt. fa-
cum .i. doctrinam ꝛ modum quo suas the
cas siue habitacula .i. conscientias vel do-
mos ordinant ꝛ componunt. ¶Apparet
etiam in apibus prudentia mirabilis tri-
pliciter. Primo respectu temporum quia
prudentes discernunt tempora laboris ꝛ
quietis. Nam hyemis tempore latent. qz
scilicet vires non habent quibus ventis
nimbis ꝛ pluuijs resistere possint et quo
inuitur q; maxime persecutionis tempo
re licet debilioribus fidelibus persecutio-
nem declinare ꝛ latere. Sm illud domini
Mat. x. Si vos persecuti fuerint in vna ci
uitate fugite in aliam. In tempore autem
veris apes exeũt nec in illo occiose sũt sed
primo fauos constituunt. ceram fingunt.
cellulas faciunt ꝛ sobolem tandez ꝛ mella
conficiunt. Et quo videlicet erudimur. q;
tempore prosperitatis ꝛ pacis ocio non va
cemus sed in variis exercitijs vtiliter labo
remus. Tunc scilicet constituendi sunt faui
.i. actꝰ exercẽdi virtutis quibus ad celestis
hereditatis dulcedinem perueniamus.
Dicit enim. Eccli. xxiiij. Hereditas mea
super mel ꝛ fauum. Tunc quoqz fingenda
est cera .i. componenda conscientia. que sci
licet velut cera ad diuersas suscipiendas fi
guras vitiorum ꝛ virtutum est apta ꝑs.
Factum est cor meum ꝛ tãquã cera liquescẽs.
Tunc etiam faciende sunt cellule .i. sensus
corporis vel interne vires anime disponẽ
de. Tandem autem intendendum est vel
ad bonorum operum sobolem per actiuam
vitam. vel ad melius obtinendam dulcedi
nem per vitam contemplatiuam. ¶Item
apes de nocte vsqz ad mane quiescunt do
nec vna omnes excitet vno vel triplici bõ
bo sicut aliqui dicunt ꝛ tunc peruolãt vni
uerse si dico fuerit mitis. sed si futuros
viderint imbres vel ventos tunc se conti-
nent in thecam. atqz aduesperascẽte domos
intrant ꝛ strepunt. donec qui eas excitat
eodem signo ad quietem inuitat. Quo vi-
delicet exemplo nos instruit. q; videlicet
nocturno tempore quies prefigatur corpori
die tamen incipiente lucescere a lecto som
ni ꝛ pigritie est surgendum ꝛm illud. Nox
precessit dies autem appropinquabit. abij
ciamus ergo opera tenebrarum. Nam
post quietez noctis surgendum est ad ope
ra laboris. sed post noctem culpe illucescen
te die gratie surgendum est ad opera peni
tentie ad q̃ quidẽ prelatus vel predicator
triplici bõbo .i. triplici modo debet alios
excitare scilicet exhortationis verbo. con-
uersationis exemplo ꝛ etiam orationis suf
fragio ꝛm illud .i. Thimo. iiij. Exemplum
esto fidelium in verbo in conuersatione. in
charitate. Aduesperascente vero .i. aduenie
nte nocturno tempore vel tenebrosa ten
tatione debet se ad domum recolligere. si-
ue corporalem vt quiescat ꝛ honestius ma
neat siue ad domum mentis ne cum ho-
stis tentans foris vagantem capiat ibiq;
debet strepere vel legendo vel orando pec
cata confitendo ꝛ alia huiusmodi faciendo
quousqz tentatione repulsa tempus quie-
tis adueniat. Quod autem audito signo
aut tumultu cessant. religiosos admonet
claustrales vt quietis tempore vel audito
signo ad hoc statuto suum silentium tene-
ant ita vt volentes quiescere vel orare tu-
multu suo non impediant. ¶Item apes
locum frigidum querunt in estate ꝛ cali-
dum in hyeme docentes bonos tempore
prosperitatis refrigerio se tueri humilita-
tis. Et tempore aduersitatis calore se de-
fendere charitatis qz charitas patiens est.
¶Item apes inueniuntur prudentes res-
pectu operum. Primo quantum ad mate
riam qz ex floribus recentibus materiam
colligunt. ex qua mella ꝛ ceram colligunt
ꝛ conficiunt. ꝛ quando flores vicini con-
sumpti sunt speculatores mittunt ad alia
pascua requirenda. ꝛ si eas nox apprehen
dat supine excubant vt alas suas a rore ꝛ
a pluuia protegant ꝛ facto mane ablato im-
pedimento volare valeant. Quasi ergo flo
res nascẽtes in arboribus sũt affectiones
bone crescentes in cordibꝰ ex quibus vã
sunt recentes ab apibus mel ꝛ cera colligi

tur qz hũ sunt noue ꝛ feruẽtes a viris soli
citis velociter ꝛ faciliter implentur opere.
Mel enim dulce est ꝛ cera faciliter formatur sed cõpletis vicinis floribus alios ad
pascendum explorant qz postq̃ sua bona
proposita opere complecuerint adhuc an
alia restent que ab eis fieri debeant cum
magna cura perquirunt. sed nocte superue
niente supine excubant vt alas a pluuia
vel rore defendant. qz se prosternendo orã
do ante deum se humiliant. vt humilitatis merito ꝛ orationis suffragio ale suorũ
affectuũ vel operum ꝛ a pluuia tentatio-
num carnaliũ ꝛ a rore .i. subtiliori pugna
viciorum spiritualium protegantur ꝛ facto
mane .i. redeunte serenitate possint ad ea
q̃ ceperant liberius euolare. ¶Itez apes
inueniuntur prudentes respectu impedi-
entium. Primo quidem qz thecã alueariis
succis arborũ gummosã vim habentium
ꝛ amaram per totum liniunt ꝛ contra ho-
stes se muniant pro vt possũt. Quasi aũt
gumi vel amari succi arborum afflictiões
sũt vel lachrime penitẽtiũ. quibꝰ apes ideſt
sancte persone suarũ mẽtium aluearia li-
niunt atqz amaritudine fletuum cõtra ho
stium suggerentium dulcia maligna tẽta-
menta defendunt. ¶Itẽ apes gerule quã
do ventũ timent volant iuxta terrã vt onu
ste cito redeãt ne flatu impediãtur aliquo
ꝛ aliquãdo lapillis se onerãt. vt a vento
moueri nõ valeant. Similiter ille persone
que actiue vite põdera siue labores portãt
si ventum vane glorie metuunt vel vẽtum
ideſt conatum alicuius impedientis de
bent iuxta terrã volare ideſt humiliter ꝛ la
tenter facere quod intendunt. ¶Item one
rare se lapillis .i. factorum humilibus exẽ-
plis ꝛ cautelis vt illorum firmati põdere
a ventis tentationũ minime moueantur.
¶Tertio apes representant bonos viros
propter socialem vitam. Diligunt eni bo
ni viri sẽper cõmunem ꝛ socialem vitam ꝛ
fugiunt singularitates quod quidẽ inuenit
tur in apibus qz apes ꝛm Ambro. vnaz
communem eligunt mansionẽ. vnius por-
te clauduntur limine communis labor ẽ
omnibus cõis cibus ꝛmunc opꝰ commu
nis vsus cõis fructus ꝛ cõis volatus.
Et talis communitas maxime competit
claustralibus ꝛ regularibus in congrega
tione viuentibus scilicet non se a commu
nibus obseruantijs vel operibus subtra-
here: siue quantum ad locum siue quan-
tum ad cibum siue quantum ad labores
vel quo ad obsequia charitatis ꝛ opera
humilitatis siue quantum ad vsum vel
socialem conuictum siue quantum ad vo
latum ideſt promptum vel velocem obedi
entie motum.

¶Capitulum. xij.

Antica diuine laudis ꝛ Ec-
clesiastici officij si cum deuo
tione cordis ꝛ mentis atten-
tione fundantur: delectanti
etiam angelos sicut cantus ꝛ
armonie hominum dicuntur delectare
delphinos. Dicit enim Ysidorus. q; delphini voces hominum sequuntur ꝛ ad vo
cem symphonie congregari conueniunt ꝛ
in armonia plurimum delectantur. Sic
etiam angeli faciunt de canticis ꝛ armo-
nijs deuote deum laudantium: non qui-
dem ratione vocis sed ratione deuotionis
propter q; dicitur i. ꝑs. Preuenerũt prin
cipes coniuncti psallentibus tẽ. quod bea
tus Ber. de angelis exponit. Unde etiaz
Basili. dicit in beramerõ. q; psalmodia
demones fugat: ꝛ angelos i adiutoriuz sa
lutis inuitat. ¶Item cantica diuine lau-
dis valent ad sublenandum tedium vite
presentis. ꝛ etiam ad alleuiandum labo-
rem prolixe tentationis qõ patet exemplo
lucinie. Nam lucinia sicut dicit Ambro.
in li. beramerõ dum ova sua pulli custo
dia fouet longe noctis laborem cantile-
ne suauitate sublenat. Ille namqz ad mo
dum lucinie peruigili custodia ova fouet
qui bona in nido mentis concepta im-
plere opere cum cautella ꝛ solicitudine
studet. Sed quasi labor longe noctis

plicitas t tedium est tentationis insurgẽtis vt laboriosa prolõgatio incolatus vite patiens de qua. ꝑs. conquerebatur dicens Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est sed hunc laborem lucis nec cantilene suauitas sublenat quia mẽtem vel tentationis vel presentis exilij tedio fatigatam diuine laudis deuotio recreat. Vnde idem Basi. dicit de cantu psalmodie q̃ est scutum in nocturnis terroribus t diurnorum requies laborũ tutela pueris iuuenibus ornamentum solamen senibus mulieribus aptissimus decor. desertas habitare facit vrbes sobrietatem docet incipientibus primũ efficit elementũ proficientibus nutrimentũ perfectis stabile firmamentum.

¶Capitulum.xiij.

CArnales homines sunt vulturibus similes. Nam vultur cũ sit immũdus t fedus de facili ꝓ cadauere terrã petit t cũ descenderit nõ de facili inde surgit sed vix sursũ ascendit vt Ysero. dicit t addit q̃ in alto volans cadauer in infimo cõspicit t ꝓ amore cadaueris sublimitatẽ aeris derelinquit t ad infima se sũmittit t quãdo se erigit cõtra ventum alas percutit t sic venti adminiculo plus q̃ robore ꝓprio ab infimis i aerẽ se erollit. Sic quoq; carnales homines cũ sint imundi in cogitationibus t fedi in affectionibus de facili ꝓ cadauere terram petũt q̃ ꝓ carnis delectatõe ad turpia t imunda opera faciliter descẽdũt t postq̃ talibus opibus se dederint nõ facilĩter ab eis recedũt. t vix sursum vel per desiderũ surgũt. Et si etiam hõ carnalis sit in cuiuslibet dignitatis nihilominus miserabile cadauer in infimo cõspicit. q̃ sez ad carnalia opa cogitanda vel facienda t cor suũ inclinat t oculos cõuertit t sue dignitatis altitudinem relinquẽs. i. nõ attendẽs in turpia t infima ruit. Vnde. ꝓs. dicit. Cum hõ in honore esset nõ intellexit. cõparatus est iumẽtis insipientib⁹ t similis factus est illis. Contingit tamẽ quãdoq; q̃ talis et postq̃ cecidit a spiritussancti vento. i. interno spiraculo excitatus si ad venrũ ipm. i. spiritussancti instinctum ala mẽtis t ala operis per penitentiã pcutit q̃ iterũ se in altũ elevat t surgit sz plus auxilio venti. i. gratia spiritussancti q̃ ex suo, ꝓprio merito vel labore. ¶Itẽ carnis cura quãto plus crescit in homine tanto magis ad bona opa animã tardaz reddit q̃ quidẽ in vulturibus apparet q̃ vultur ꝓpter multitudinẽ carnis turdis volatibus pergit, sic miserũ corpus qd̃ corrũpitur aggrauat humanam aiam et ipa eni assidua corruptibilitate carnis anima nostra compellit insistere curis carnis. t sic et corruptione grauata t curarum multiplicitate detẽta ad virtuosa t spũalia opera reddit valde pigra: ¶Itẽ carnales differunt a spũalibus sicut pisces marini a fluuialibus. Nam pisces in mari nascentes squamas habent duras t grossas, ꝓpter aque salse siccitatẽ econuerso autem fluuiales pisces squamas habent subtiles t spissas t molles. Quasi aũt squame in corpore piscis sunt que tunc nascuntur in mente hominis. Circa igitur spiritualia t diuina in hoc carnales a spiritualibus differunt q̃ carnales quiq; habent mẽtes. i. mentis considerationes duras ad percipiendũ spiritualia frm illud Apostoli. Cor. ij. animalis homo non percipit ea que sũt spiritus dei. ¶Item grossas ad intelligendum. Vnde carnalibus adhuc discipulis dominus dixit Matth. xv. Adhuc vos sine intellectu estis. Sed spirituales viri habent mentes molles idest habiles ad percipiendum subtiles ad intelligendum t spissas. i. frequentes considerationes diuinorum. ¶Item carnis lasciuia assimilatur hyrundini que est auis vaga clamosa t picturata: sic carnales t lasciue mulieres sunt vage in discurrendo t in circumspiciendo sunt clamose in cantando vel comte

dendo, sunt etiam se picturantes componendo et ornando. Prouer. vij. Garrula t vaga.

¶Capitulũ.xiiij.

COgitationes terrene faciunt incidere animam in laqueũ diaboli. Nam aues ad escaz descẽdẽtes t circa terrã volãtes citius capiuntur q̃ ille q̃ in alto volant. Sic homines per carnales t terrenas cogitationes citius capiuntur a diabolo q̃ per celestes. Prouerb. j. Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. Glosa. Laqueos diaboli facile cauadit in terris qui oculos semper habet in celis. ¶Item cogitationes immũde abũdant in cordibus peccatorũ sed non in corpibus iustorum. Sicut enim maior multitudo muscarũ solet residere super scabiosum q̃ super sanum. ita cogitationes immunde magis super peccatores q̃ super iustos. ¶Item cogitationibus immũdis maxime infestãtur homines deuoti. Nã vinctum locũ inuadunt musce t inquinãt Sic demones illos quos vident habere gratiam nituntur inquinare prauis cogitationibus. Ecclesiastes. x. Muscę morientes. i. cogitationes immunde perdũt suauitatem vnguenti. i. meritum bonorũ operũ siue deuotionem orationis. ¶Item apes super flores residẽt t inde attrahũt mel. Sic iusti de eternis bonis cogitant t tamen attrahũt dulcedinem. Sed musce loca immunda frequẽtãt deturpant t sic immũdę cogitationes homines peccatores.

¶Capitulũ.xv.

COniugii honestatem quere re t seruare docent exempla auiũ: inter omnia enim animalia volucres in generationis ordine sequuntur maxime honestatem. Nã marcs cũ solicitudine feminas querunt inuentas diligũt ꝓ ipsis pugnant t periculis se exponũt t eis cõiugali quasi tantũ federe se conũgunt t fetus ab ipsis procreatos solũmodo pascũt. Ex quibus quidem colligitur q̃ circa coniugalem statũ nos aues quinq; modis instruũt. Primo enim exemplo auiũ debent viri qui vxorari volunt feminas bonas solicite querere in vxore: q̃ scriptum est Prouer. xviij. Beatus est q̃ inuenit mulierem bonam: quã scz cũ qua vult inuenire debet eam querere non sicut lasciuus t vanus qui non querit in vxore nisi pulchritudinem. Est enim pulchritudo in muliere si sit sine prudentia t bonitate. plus cõtẽnẽda q̃ appetenda. Quia vt dicitur Prouer. x. Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra t fatua: t ideo in hominibus q̃uis vtrũq; sit onerosum scilicet pulchram seruare t turpem habere. tamen magis est tolerabile turpem habere q̃ pulchram seruare. Nã sicut dixit aureol⁹ phs. Pulchra cito adamatur: turpis facile cõtẽnitur. Difficile est custodire quã omnes amant. molestum est possidere quam nemo dignatur habere. Minori tamen miseria deformis habetur q̃ formosa seruetur. ¶Item q̃ vult inuenire bonam: debet eam querere non sicut auarus qui non querit nisi diuitias in vxore. Quãuis dicat theophrastus q̃ pauperem vxorem alere difficile est: diuitem Xo ferre est tormentũ. Tamen salemon dicit q̃ melius est ducere vxorẽ pauperem t pacificam q̃ diuitem t litigiosaz Prouer. xxj. Melius est sedere in angulo domatis q̃ cum muliere litigiosa t in domo cõmuni. Vnde ẽt Chrysost. dicit sup Matheũ. Tu iuuenis q̃ vxorem ducere vis: noli querere diuitem sed bene moratam. q̃ boni mores diuitias semper acquirunt. Diuitie ãt bonos mores nũq̃ fecerunt. gloriosior est paupertas fidelius q̃ diuitie peccatores. Vnde cũ interrogasset quidam themistidem phm. Cuinam filiam suam daret in vxorem an pauperi sz

scientia ꝛ moꝛib⁹ ornatoꝛ: an locupleti parum probato. Respondit malo homini non indigentem pecunia. q̄ pecuniam indigentem homine. Debet igitur q bonam vxoꝛē cupit inuenire querere eam sicut prudens ꝛ discretus scilicet attendendo ad mulieris bonitatem. Eccli.xxvj. Mulieris bone beatus vir: non dicit mulieris pulchꝛe vel diuitis. sed bone. ¶ Itez attendendo ad mulieris prudentiam ꝛ discretionem. Proꝛuerbiorum .xix. Domus ꝛ diuitie dantur a parentibus: a domino autem proprie vxoꝛ prudens. ¶ Itē attendendo ad mulieris progeniem dicit Chꝛysostomus super Matheum. q ille q vult vxoꝛem accipere debet considerare si habet amboꝛ parentes bonos vel amboꝛ malos vel vnum bonum vel alium malum. Si ambo sunt boni secure eam accipiat si ambo mali omnino eam dimittat. Si vo alter bonus ꝛ alter malus quid facturus sit timeat. Verūtamen si pater eius sit bon⁹ ꝛ mater mala magis conuenit timere. Si vo econuerso min⁹: propterea quia pueri magis consueuerūt conseruari cum matribus q̄ cum patribus ꝛ per consequens magis imitari moꝛes maternos q̄ paternos. Secundo doceant aues coniuges honeste diligere sicut ipse aues compareꝫ mutuo se diligunt: sed cauendus est in ꝯiugibus ne fiat amoꝛ nimius vel inhonestus. Nam sicut dixit Sextus in sententijs adulter quidem est in suā vxoꝛe amatoꝛ ardentioꝛ: in aliena quippe vxoꝛe omnis amatoꝛ turpis ꝛ in sua nimius nihil turpius q̄ amare vxoꝛem quasi adulteram. ¶ Item ne sit amoꝛ nimius zelotypus. Ecclesiastici.ix. Ne zeles mulierem sinus tui. Et eiusdem.xxvj. Doloꝛ cordis ꝛ luctus mulier zelotypa. Debet igitur esse amoꝛ honestus ꝛ ordinatus Ephe.v. Viri diligite vxoꝛes sicut christus ecclesiam. ¶ Tertio instruunt aues coniuges tueri ꝛ defendere. Nam aues pro eis pugnant ꝛ periculis se exponunt. Debent autem se mutuo defendere coniuges: non solum ab iniurijs coꝛporalibus: sed etiam a vicijs ꝛ inhonestatibus quod fit quando vnus cō iugum alium male viuentem corripit ꝛ castigat. Si enim vxoꝛ sit male morigerata sicut dicit Chꝛysostomus super Matheum tribus modis a viro castigari debet primo docendo ipsam sm deum. Si autem timoꝛem dei non sentit imꝓperando vt vel hominem erubescat: si autez nec pudoꝛem sentit frequenter confusa faciat illi quod p̄cipit Salomon. Coꝛripe filium in baculo percute. Quia igitur dicit Chꝛysostomus. Sepe proficit doctrine iniricie. Primo admoneꝛ: deinde confunde quoniam frequenter pudoꝛ est frenum vitioꝛum: tertio iustum est vt castigetur tāq̄ ancilla que erubescere neseit vt libera. Si autem vir male se habeat: tunc vt docet Augustī. in libro. I. Omelia. vxoꝛi sue debz eum quatuoꝛ modis coercere. Primo admonendo. Secundo obiurgando vt si nō prosint charitatiue admonitiones faciat duras obiurgationes. Tertio si hoc non valeret ecclesiam interpellando: scilicet p̄lati vel episcopi auxilium requirendo marime si peccatum ipm notoꝛiuz est. Quarto ad deuz recurrendo per viros spirituales ꝛ orationes: quia saluabitur vir infidelis per mulierem fidelem vt dicitur prime Corinth. vij. ¶ Quarto aues docent qualiter se debent coniuges ad matrimonialem actum coniungere scz tantū coniugali federe ꝛ affectu scz intentione ꝛ cā prolis procreande. Hanc enim sola de causa aues adinuicem sociantur scilicet ad generationem. ꝛ hinc est q aues quāū solum generationis tempoꝛe videntur cē in amoꝛe. Hinc est q solum etiam in coniunctione carnali inter seruum ꝛ seruum diiudicant exceptis perdicibus que seruum non seruant sicut dicit philosophus in sexto de animalibus. Vnde sagit in perdicibus masculus in masculum. femina in feminam. Sed ex tali coitu non fiunt ova pullificatiua. Immo fiunt ova vento plena ꝛ addit q ex tali coitu malus feroꝛ sentitur. In quo videlicet exemplo ostenditur vicium contra naturam triplici de causa detestabile.

¶ Primo propter infructuositatem. quia non est ad generationem. Vnde in perdicibus ex tali coitu non generantur ova pullificantia. ¶ Secundo propter insatiabilitatem. quia facit ova plena vento. Vētus enim liez repleat: non tamen reficiendo satiat. Sic in huiusmodi operibus liez quis suum malum desiderium impleat tamen non satiat. ¶ Tertio propter sectoris seditatem quia producit malum sectoꝛem. infamie vel mali exempli. ¶ Item aues in opere generationis obseruant tē poris congruitatem. scz tempus veris: in quo ostenditur q non omni tempoꝛe est vacandum operi coniugali. Nam in diebus sacris vel ieiunioꝝ hmōi non ē vacādum ampleribus. Ecclesiastes. iij. Tempus amplexandi ꝛ tempus longe fieri ab amplexibus. ¶ Item aues tempoꝛe generationis nutibus ꝛ vocibus ad amoꝛem mutuum se inuitant: ex quo ostenditur coniugale debitum persoluendū esse vxoꝛi siue voce siue nutu petenti. ¶ Itez aues pullificant ꝛ pullos generatos educant. quia tenentur parentes filios alere naturaleꝫ: ꝛ si non forte sm rigoꝛem iuris ciuilis vel positiui tamen ex iure naturali. ¶ Item aues vsq̄z ad iteratum generationis tēpus sibi non appropinquant: q̄z scilicet post impregnationem quousq̄z peperit mulier abstinendum est ab vxoꝛe. ¶ Quinto docent aues fetus educare: q̄z fetus ab ipsis procreatos tantummodo pascunt communiter. In quo ostenditur periculum adulterij: precipue ex parte mulieris. quia mulier ex adulterio occulto generare statuit viro suo filios non suos. ꝛ facit eum alere non genitos a se de quo sicut de furto ad restitutionem tenetur. ¶ Item coniugij honestatem seruare eiconiarum exemplo noꝝ docent: in quib⁹ viuente femina nunq̄ masculus causa coitus eum alia se associat. sed sue femine quo ad nidum ꝛ prolem seruat fidem: sed si in femina adulterij concubitum perscrutetur vltra cum ea non habitat: immo ipsam si potest transuerberat ꝛ necat sicut dicit Aristoteles. ¶ Item mas feminam alias q̄ in nido non calcat: ex quo exemplo coniuges aperte monentur fidem thori diligenter obseruare: adulterinos concubitus horrere ꝛ cuitare ꝛ carnalis operis debitum cum quadam honestate prestare.

¶ Capitulum.xvj.



Ontemplatiua vita ꝛ aspera abstinentia signantur in illis piscib⁹ seu natantibus quoꝝ⁹ esus concessus est in lege Moysi. Dicitur enim Leuit.xj. Omne q̄ habet pennulas ꝛ squamas tam in mari q̄ etiam in fluminibus ꝛ stagnis comedetis: quicquid autem pennulas ꝛ squamas non habet eoꝝ que in aquis mouentur ꝛ viuunt abominabile vobis ereꝛandumq̄ erit. Ad litteram huiusmodi natatilia scilicet anguile ꝛ similia prohibita sunt iudeis propter excessum humiditatis. Et pisces alij concessi sunt tanq̄ ficticios. Sed moralis causa siue figuralis fuit quia per pēnullas signatur vita subtilis vel contemplatio: per squamas autem signatur vita aspera quoꝝ⁹ vtrunq̄ necessarium est ad mundiciam spiritualiū. ¶ Item contemplatiui viri similes sunt auibus modulantibus que siluas amant in arboribus ꝛ fructectis nidificant: dulciter modulantur ꝛ cantant super ova solicite cubāt ꝛ pullos diligenter educant: ꝛ tales sunt philomene merule ꝛ consimiles. Sic perfecti ꝛ contemplatiui viri loca soli-

toria diligunt nidum mentis t contemplationis quietem in fructetis t in arborum ramis idest humilium t pietum exemplis t in magnorum sanctorum actibus t vestigiis ponunt diuinas laudes dulciter vel voce: vel saltem corde quotidie modulantur t concinunt. sancta quoqz desideria mentis cum calore deuotionis fouendo vsqz ad complementum operis perducunt. quasi super ouа cubantes t a suo calore fouentes vsqz ad pullorum natiuitatem persistunt. Sed tunc quasi pullos diligenter emittunt. cuz cepta bona non deserunt sed ea congruētibus modis quasi nutrientes t allentes ad debitam perfectionem perducunt.

¶Item contemplatio hominis in carne viuentis non potest esse diuturna ꝓpter grauedinem corporis. Est enim homo mortalis aui perdici similis que scilicet ē multe carnis t pauce pennositatis: t ideo pauci volatus. Nam in volando parum a terra se erigit t statim post paululuz terram petit. Similiter ez hō bz in vita ista multum de corporis grauitate t imbecillitate. t parum de pennositate idest de virtutum spiritualium leuitate. t si aliquando a terrenis ad celestia capienda per contemplationis volatum surgere nititur. corruptibilis tamen carnis pondere vel infirmitate grauatus post modicum ad inferiora reuertitur. Unde dicitur Sapiē. ix. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam t deprimit terrena inhabitatio. sensum multa cogitantem. ¶Item contemplatio diuinorum tentationum impulsos fugat t seruentis seculi procellas sedat. quod patet altionis exemplo. Altio enim vt dicit Ambrosius auis maritima est q̄ quasi in medio byemis quādo magis scilicet mare ventorum ac fluctuum tempestatibus seuit ouа sua in litore maris t arena facit t ibidem versus mare respiciens p ser dies sup ea incubando persistit: post quos nascūtur pulli: quibus natis ad eos nutriendos alios septem dies adiungit: t per omnes hos. xliij. dies mare tranquillum permanet t securum. Unde de industria naute hoc. xliij. dies serenatis ad nauigandum obseruant t eos alcionidas vocant vt dicit Ambrosius. Si est ergo tanta virtus auicule vt sue contemplationis intuitu mare seuiens tranquillum efficiat quanto magis si rationalis anima ad imaginem dei facta ad eternuz ac immutabile bonum interiores oculos contemplando vel orando direxerit mare siue cordis fluctuantis. siue mundi seuientis tranquillum protinus atqz pacatum habebit. Job. viij. Tu quoqz si diluculo consurrexeris ad deum t omnipotentem fueris deprecat⁹. Statim quoqz exaudiet te t pacatum reddet habitaculuz iusticie tue. Docet t nos hec auicula vt ꝓpter persecutiones vel tentationes surgētes neqz bona timeamus aggredi nec eam vsqz ad perfectum ea negligamus ꝓsequi. Non enim auis hec quia mare ꝓcellosum viderat aut se ponere ad ouа cubandum in litore metuit: aut etiā vsqz ad debitam pullorum nutritionē recedit.

¶Capitulum. xvij.

Ontinentia castimonie cōfert ad longitudinem vite. Quod in vulturibus patet quos dicunt cōcubitu nullo commisceri t sine omni concubitu pullos generare t centum annis viuere vt dicit Ysidorus. Et quo colligitur q̄ diutius viuunt qui a carnalibus operis resolutionibus se restringunt. Nā ſm philosophum animalia que sunt multi coitus vt passeres t huiusmodi sunt breuioris vite. Unde nota q̄ luxuria minorat vitam corporalem dehonestat vitam ciuilem: t necat vitam spiritualem propter primum dicitur Luce. xv. De iuuene prodigo t luxurioso q̄ dissipauit substantiam suam. non tm̄ personalez: sed etiam temporalem viuendo luxurioſe. Est enim enim in actu luxurie euacuatio humidi t expiratio calidi. in quibus duobus vita cōseruatur. Et ideo ex frequentatione actus veneriꝰ vigor t vita corporis eneruantur. vnde Hugo de sancto victore Luxuria inquit est immoderata carnis petulantia: dulce venenū importuna luxus pernitiosa potio: eque humanū corpus debilitat t virilis animi robur enervat. Et Innocētius dicit de vilitate cōditionis humane. O inquit extrema libidinis turpitudo que nō solum mentē effeminat: sed corpus enervat t nō solum fedat animaz sed fedat personā. Omne nāqz peccatum quodcūqz fecerit hō extra corpus suū est. qui aūt fornicat in corpus suū peccat: sem per illā precedit ardor t petulantia: semp̄ mittant fetor t immūdicia semp̄ sequūtur dolor t penitentia. ¶Itē luxuria debone stat vitā ciuilē: q̄ tollit homini gloriam m ferēs ignominiā t infamiam. Unde dicitur de luxuriosis Ysa. xxxiij. De cadaueribus eorū ascendet fetor sez infamie. Unde Valerius dicit in libro ad. de vicijs carnalibus loquēs. Quid inquit hic vicijs fedius. qd etiā dānosius. quos virtus arcuit. victorie relanguescūt. sopita gloria in infamiā conuertit. animi t corporis vires expugnant adeo vt nesciaꝰ an ab hostibus an ab illis capi perniciosius habēdum sit. ¶Itē luxuria perimit vitaz spiritualē Ro. viij. Si ſm carnē viueritis morieminī. Hyero. Qui luxuriat viuēs mortuus ē. Etiā ferreas mētes libido domat q̄ maiorē in Yginibus patitur famē. duz dulcius putāt esse qō nesciāt. ¶Econuerso aūt castitas siue continētia dicit vite multiplicat. Job. xxix. Quasi palma multiplicabo dies meos. Per palmā intellige victoriā carnis que per cōtinentiā habetur. ¶Item vicā ciuilem exornat t nobilitat. Unde Cipianus de. xij. abusiōib⁹. Pudicitia inquit est ornamētū nobiliū: exaltatio humiliū nobilitas ignobiliū. pulchritudo vilium solamen mercenariū: augmētum oīs pulchritudinis: decus religiōis munus ratio criminis multiplicatio meritorum creatoris omnium dei amica. ¶Itē cor roborat t cōseruat vitam spiritualez Roma. viij. Si spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis.

¶Capitulum. xviij

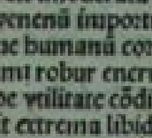

Onuersio non est differenda. Naz auis videlicet que videt arcū tensū t sagittam paratā nō differt auolare. Sed sicut sagitta parata ē auem penetre si steterit. sic deus nolentē cōuertit. Psalmi. Nisi conuersi fueritis gladium suū vibrabit arcum suū tetēdit tc. Sed multi faciunt sicut auis stulta q̄ cuz differt auolare percutit. Sic multi dū differūt auolare t ꝓponūt conuerti subito moriūtur. Ysa. xxx. Subito dū nō speratur veniet contritio eius. Eccli. v. Ne tardes conuerti ad dominū t ne differas de die in diem subito eni veniet ira illius tc Ambro. dicit. Aux tibi offeram nō mihi dicis cras veniā sed iam exigis nemo differt nemo excusat: redemptio anime prohibetur t nemo festinat. Et nota q̄ peccator quādo nō conuertitur quāto magis expectatur tanto grauius iudicatur. Unde Valerius maximus in libro primo dicit q̄ lento gradu ad vindictaz ira diuina ꝓcedit tarditatemqz supplicii gravitate pensat.

¶Capitulum. xix.

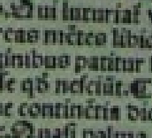

Os hominis penus est inuocandū t deuotarum oratio num odoribus imbuenduz: q̄ intra sui thalamum possit suscipere deū. Cuius ecē plum apparet in piscibus. Naz piscis in odoriferis naturaliter delectatur. Dicitur enim. xiij. libro de animalibus q̄ quedam genera piscium odorant t audiunt: ideo ad noua vasa citius q̄ ad antiqua piscis accedit imo vbi fuerit nouum raro accedit ad vasculum antiquum. Sic deus cordis humani vasculum non ingreditur quod nō prius nouum per penitentie innouationez efficitur. Unde. ꝓs. renit hāc nouitatem dicens. Cor mundum crea in

me deus t spiritum rectum innoua in visceribus meis.nec etiam in cordis hospitio deus delectabiliter habitat de quo nō odor suauis deuote orationis expirat. Sz quidez pbiale plene odoramento sūt orationes sanctorum Apoc.v.

¶Capitulum.xx.



Rudeles homines t raptores cōmuniter moriuntur famelici t mendici. Sunt enim vulturibus similes qui exercitum sequuntur vt de cadaueribus equorum t hominum satientur. Et ideo dicuntur aliquo nature sensu presentire bellum: t signum futuri belli precristere quando constat eos circa exercitum conuenire. Cum aūt senescit vultur elōgatur eius rostrum superius t recuruatur in fine t moritur tandē fame. Sic homines rapaces qui vt lucrentur t rapiant diligūt guerras sicut faciunt stipēdiarij milites t quidam tyranni potentes: licz forte i iuuētute vel aliquo tempore lucrentur t abundent in senectute tamen vel aduersitate seu infirmitate cū rapē ñ possint. dū rostrum. i. opis sui victus necessitas crescit t lucrum deficit ad paupertatem t mendicitatem deueniunt t fame moriunt. Job. xxij. Tigris periit ideo rapto eo q nō haberet predam. ¶Itē crudeles debilium hominum sanguinem sitientes incidunt frequenter ipsi in manus maiorum t potentiorum. Unde tales assimilantur culicibus. qui dum aliorum sanguinem sitiēt eo fugere volunt in rostra trūdinū incidunt que ipsos occidunt t comedunt. Talibus ergo similes sunt qui dum minores occidere querūt vel expoliare ipsi maiorum preda vel occisionis victime fiunt. Cuius exemplū manifestius in libro Hester habetur scilicet de Aman qui dum p pter Mardochei emulationem iudeos crucifigere voluit ipse a rege assuero in patibulo est suspēsus Hester. iiij. v. vj.

¶Capitulum.xxj.



Uriosi t presumptuosi perscrutatores culicibus assimilantur. Ni culex que est idez quod cynifes lucipeta est. qz lumen candele vel lucerne libenter videt. Sed dum in lumen minus caute irruit se ipsam comburit. Similiter qui diligunt lumen diuine vel humane scientie interdum nimis curiose vel presumptuose perscrutando duz in ipsum lumen impingunt per alicuius erroris vel elationis incursuz quasi se ipsos occidunt. Unde. Prouer. xxv. dicitur. q qui scrutator est maiestatis oppeimetur a gloria. Et ideo sicut dicit Brego. nazanzen⁹. Scientie desiderium t inquisitio questionum nisi timor dei precesserit effrenatos animos in precipes ducit. Ubi vero timor dei est ibi observatio mandatorum. ubi carnis et purgatio que se velut densa quedam t obscuriorz nubes anime obijciens considerare eam diuini radij lumina non sinit

¶Capitulum.xxij.



Diabolus assimilatur bono. Primo quidem quia bubo stercoribus pascitur. Sic delectatur diabolus immundicie. peccatorum. Threni. iiij. Qui voluptabātur in croceis scilicet de moneo anteqz caderent amplexati sunt stercora ideo immunda peccata in quibus nunc delectantur. ¶Secundo quia bubo ad templa de nocte vadit vt lamentetur. Unde dicebant ei demones Luce. iij. Quid nobis t tibi ieſu t̄. Dei nequit etiam sustinere solem ideo: bonum clare incedentem t viuentem: sepulchra mortuorum ideo sceda t carnalibus desideriis plena corda peccatorum inhabitat.

¶Item in locis ruinosis ideo in eis qui tentationibus statim consentiunt t ad eadendum in peccatum habiles sunt t proni ruinificat. contra columbas ideo simplices pugnat t ova eorum ideo opera libenter dissipando denotat circa bona est cecus in malis acutus. Splendor autem doctrine christi eius visum debetat quia subtilitatis eius maliciam totaliter annullat t ideo dicit Petrus. Cui resistite fortes in fide prima Petri. v. t Ecclesiastici. xlvij. Refulgens radijs suis obcecat oculos. ¶Iteni diabolus assimilatur pauoni. Pauo enim habet caput serpentinum sed cristatum: incessum occultum. collum modicum. pectus erectum t sapphirinum t caudam oculatam. Sic diabolus caput ideo suc tentationis principium habet ad modum serpentis: quia serpens vbi caput immittit postea totus illabitur: vt dicit Hyeronimus quia vbi principium tentationis eius recipitur difficiliter in processu repellitur. sed habet in capite cristam inquantum in principio pretendit alicuius boni apparentiam Non enim posset malum immittere nisi sub alicuius boni specie. quia nullus intendens ad malum operatur: habet etiaz latentem incessum. quia occulte trahit hominem ad interitum: collum etiam habet curuum. quia si capit hominem cito deglutit ipsum quia cito facit hominem qui ei consentit ruere in peccatorum profunditatem: pectus ideo appetitum habet erectum scilicet superbiam que semp latam quia precipue ad finem respicit vt ibidem hominem decipere possit. Decimo tertio. Tu insidiaberis calcaneo eius ideo sitis.

padarum oleo satietur. Templa enim dei dicuntur quilibet sancti viri: quorum scilicet lampades sunt ardentes sanctorum mentes que plene sunt oleo gratie t letitie spiritualis huiusmodi oleo nocte id est latenter t occulte sanctorum mentes diabolus satagit vacuare scilicet vt aduenientē sponso non habeant oleum secum in lampadibus: t sic ab eterni regis nuptijs excludantur. sicut accidit virginibus sancti Matthei. xxv. ¶Tertio quia bubo ab auibus oditur t ab eis deplumat Volant enim circa ipsum de die t cum deplumant. Sic diabolus oditur a sanctis tanqz aduersarius: quem aues ideo sancti viri t prudentes de die deplumant quando eius machinationes malignas clarius cognoscentes eas t detegunt t reuelant. Vel quasi plume ei adherentes sunt eius imitatores quos sancti viri deplumant dum tales ad penitentiā reuocant. ¶Quarto quia bubo pugnat cum monedula que est auis corui generis. Nam illa de die destruit ova bubonis t bubo de nocte comedit ova eius. Est ergo auis velut monedula humilis penitentie: cuius ova dici possunt laboriosa penitentie opera. Sed velut ova bubonis sūt peccata ad que ova inducit demon. Monedula ergo de die destruit ova bubonis quia humilis penitencia illucescente die gratie destruit peccata que penitens ex demonis suggestione committit. Econtra de nocte deuastat bubo ova monedule: quia irruente peccati tenebra destruit ipse diabolus omnia penitentie opera.

¶Item diabolus assimilatur nocticorace que scilicet est auis que lucem fugit: tenebras diligit: solem sustinere non potest sepulturas mortuorum inhabitat in locis ruinosis nidificat ova columbarum devorat t cum eis pugnat: de die quasi cecus est: de nocte acute videt. Nam splendor solis eius visum debetat. Sic diabolus fugit lucem gratie diligit tenebras culpe nequit sustinere solem iustitie ideo est cbri

¶Capitulum.xxiij.

DIligẽtibus ferueter deum non obsunt sed potius prosũt quecũqz aduersa. Vnde assimilantur passeribus de quibus dominus mentionẽ fecit Matthei decimo. Multis inquit passeribꝰ meliores estis vos. Nã passeres calidissime sũt nature ⁊ semina venenosa iusquiami sine lesione comedũt. Quasi enim calidissimi passeres sunt deum ferueter amãtes a quibus etiam venenosa semina iusquiami idest aduersa ⁊ periculosa mala mundi sine alicuius lesione piculi patienter suscipiunt. imo tãta est diuine dilectionis virtus vt hominibus cõuertat in bonum etiã peccati virus. Roma. viij. Diligentibus deum omnia cooperãtur in bonum Omnia dicit q; prospera ⁊ aduersa. prospera ad vsũ. aduersa ad exercitiuz vel omnia sez bona ⁊ mala. ⁊ non tantuz mala pene sed ⁊ culpe dum scilicet ex eis humiliores ⁊ cautiores ateqz solicitiores resurgunt

¶Capitulum.vigesimumquartum

DOctrina sanctorum predicatoruz eripit homines a deceptionibus demonum. Legit enim q; cerebrum galli in potu sũptum valet contra morsus serpentum. q; demit eoruz venenum. Per gallum predicator intelligitur. vt super illud. Job. xxxviij. Quis dedit gallo intelligẽtiam Gregorius testatur. In cerebri autem partibus precipue radicata est sẽsitiue cognitionis virtus. Est itaqz velut cerebrum galli. sẽsus predicatoris sancti q; dum per doctrine potum ab audientibus capit serpentis morsus seu venenoz fugat. q; antiqui hostis deceptio detegitur ⁊ vitatur. ¶Iteꝝ gallus representat sanctorum predicatorum doctrinam etiam in cantu tripliciter. Primo propter discretionez temporis. Nam gallus prius horam noctis discernit ⁊ postea vocem excitationis emittit. Quia scilicet predicator sanctus in suis auditoribus. sez in tenebrosis peccatoribus pꝰ qualitatem vite cõsiderat. ⁊ tunc demum ad erudiendum cõgruam vocem formar. Non enim vna eademqz cunctis exhortatio ꝓgruit. q; nec cunctos par motiũ qualitas cõstringit. Sepe autem alijs obsunt que alijs prosunt. Nam plerũqz herbe q̃daz animalia reficiunt alia occidũt. Leuis fibulus equos mitigat ⁊ catulos instigat. Et medicamentum quod hunc morbum minuit alteri vires iungit. Et panis qui vitam fortium roborat paruulorum necat. p qualitate igit audientium formari debet sermo doctorum vt Grego. dicit. ¶Secundo propter variationez vocis. q; gallꝰ vt dicit Grego. in ꝓfundioribus horis noctis valentiores ⁊ ꝓfundiores educere cantus solet. sed circa matutinum tempꝰ leuiores ⁊ mitiores formar voces. Sic predicator sapiens quãdo loquitur peccatoribus profundatio ⁊ obscuratio in tenebris peccatorum loquit terribilius ⁊ austerius aut de diuinis iudicijs aut de mortis angustijs aut de inferni supplicijs. Sed quando loquit illis qui iã illuminant a deo ⁊ sunt dei gratie cõiuncti loquitur lenius ⁊ subtilius ⁊ dulci? sez aut de diuinis miserationibus aut de internis cõsolationibꝰ. aut de internis retributionibus ⁊ similibus. Tertio propter percussionẽ lateris q; gallus cum se ad cantandum preparat pinnas alas excutit ⁊ latera sua ferit. ⁊ sic vigilatiorem reddit. Sic predicatores sancti cum alios Xpi fidẽ exhortationis vocem primo exercitẽt se in sanctis actionibꝰ in semetipsis torpentes opere alios erigere non possunt voce sed ante se per sublimia facta excutiunt ⁊ tunc ad hec agendum alios solicitiores reddũt prius cogitationez alas semetipsos feriunt quia quicquid in se inutiliter torpet solicita inuestigatione depellunt districta animaduersione corrigunt ⁊ emẽdãt. quia anteqũ Xpi fidẽ sancte exhortationis proferant omne quod locuturi sunt operibꝰ clamant. Et sic patet q; sicut gallꝰ alas excutit se ipsum percutit ⁊ voce animat. Sic predicator sancꝰ se excutit a malis. se percutit a lest solicitat in bonis. ⁊ postea voce emittit scilicet predicando alijs Ergo et predictis omnibus habes quatuor rationes quibus predicator sanctus allimilatur gallo. scilicet propter vigorem medicaminis propter discretionem temporis ꝓpter variationez vocis. ⁊ propter percussionem corporis.

Capitulum.xxv.

ELemosynas pauperibus saltem ꝺ superfluis facere docet exemplum aquile. q; vt dicit Plinius tante liberalitatis extitit. q; predã misi nimis sit famelica sola non comedit. sed aubus cam sequentibus quasi cõmunem exponit sua recepta primitus portione. Vnde cam sẽper aues alie insequuntur. ⁊ partem de preda sua sibi prestolantur dari. Vultur Xo econuer so ea que rapit solus comedit Et igitur detestabilis est auarus. qui cibum quẽ abundanter bz comedere vult solus Quo contra beatus Job dicit. Si comedi buccellã meam solus ⁊ non comedit pupillus ex ea Job. xxxv. Saltem enim miserabilis homo postq; laturaꝰ est cibo eluctentes pauperes pascere deberet de reliquo Vñ Lu. ir. dicitur. Quod superest date elemosynã ⁊ ad hec precipue tenentur clerici quibꝰ bona ecclesiastica cõmissa sunt non ad abutẽdum ꝓ suis consanguineis. sed potius ad fideliter dispensandum. Vñ illud. i. Corin. iv. Dispensatio mihi tradita est ⁊ ideo de eis dicit Cesarius in admonitione q; nõ solũ decime non sunt nostre sed ad ecclesias de patate verum quicquid amplius q; nobis opus est a deo accipimus pauperibus erogare debemus. Et si qꝺ eis deputatum est nostris cupiditatibus vel vanitatibus reseruamus quãm pauperes in locis vbi nos famius fame vel nuditate mortui fuerint nouerimus nos rationem de animabus illoꝝ in die iudicij redituros. Sed nota q; nõ semper peccat mortaliter q; nõ dat superfluum habet. sed qñ necessitas imminet. Quãdo autẽ sit tanta necessitas que obliget ad peccatum mortale non potest ⁊ ratione determinari sed cõmittitur prudentie vel fidei dispensationis Vñ si bona fide det qñ sibi videtur expedire immunis ẽ a peccato aliqn mortali peccat.

Capitulum. xxvj.

LAtrat aliqñ diabolus homines vt in altitudine dignitatis frangat quem in humilitate superare nõ potuit. Cornicula enim quando non potest frangere nucem in altum portat vt fortius cadat ⁊ frãgatur. ⁊ simile facit aquila de testudine. Vnde hoc modo occisus fuit. Ecbil? poeta sicut narrat Valerius. q; duz sederet sub diuo capite dicoperto aquila in alto testudinem ferens cãdore capitis eius decepta. q; credidit q; esset lapis quidã tandẽ sup ipsum testudinẽ directo diametro cadere vt frangeretur permisit. ⁊ sic dũ testudinem frãgere voluit cerebrũ illius contriuit. Sicut ergo aquila testudinẽ vel cornix nucẽ. sic diabolus in dignitatem eleuat aliquẽ quẽ vincere ante non poterat vt ipsuz in peccatis deiciat. ⁊ ideo statuit christianꝰ sup pinaculũ tẽpli. Mat. iiij. Job. xxx. Eleuasti me ⁊ quasi super ventum ponis elisti me valde.

Capitulum.xxvij.

TEmplum humilitatis ⁊ patientie christi cõtra oẽs aduersitatis procellas animum fortẽ reddit. Cuius exemplũ apparet in quodã puericulo qui bechanus est vocatus. de quo Ambro. dicit q; dum procellas ventorum sentit calculum vasiduz arripit. ⁊ tanqꝫ ancoram ne excutiatur fluctibus trahit. ⁊ sic non suis viribus libe ratur sed ponderi alieno munitur. ⁊ cõtra futuram tempestatem lapidis auxilio stabilitur. quod naute attendentes sibi precauẽ ne eos turbo preueniat imparatos. Sic q

procellas cuadere vult idest aduersitates seculi seuientis.arripiat calculum validuz humilitatis scz t patientie christi exemplo qui ait. Si mundus vos odit scitote q; me priorē vobis odio habuit. Joannis.xv.vnde peta. Petri.ij.Christus passus est p nobis vobis relinquens exēplū vt sequamini vestigia eius.Et iō qui hūc lapidem angularem scz christū accipit in exemplū nullus ei nocere potest impet⁹tempestatis.nā si passio christi ad memoriā reuocetur nihil est adeo durū qō nō equo animo tolerē.sicut Bre.dicit. ¶Item exempla sanctoz q̄ nos precesserūt docēt nos diuicias mundi contemnere.Legit eni q; ossa gallorum t gallinarum sunt auro venenum. Vnde si auro liquescenti ossa huiusmodi misceāt ab eis cōsumitur.Sūt autē velut gallorū t galliarū ossa sctōz tsctāz q̄ mortui sunt exempla.que quasi auz destruunt dū nos viuentes ad ipsum contemnendū inducūt.Eccli.xxxj.Beatus qui post auz non abijt t Act.iij.dixit Petrus Argentum t aurum non est mihi tc.

¶Capitulum.xxviij.

Exempla mala platorū si sequentur corrūpūt t inficiunt mores subditorum. Cui⁹cr̄ plū est gallus.quia vt Plinius dicit.gallus in victima senectute ova quedam facit parua rotunda t quasi liuida.marie si talia ova ab aliquo venenoso vermc.puta busōe vel huiusmodi in diebus caniculatibus foueant basiliscus procreatur . qui tante venenositatis ē q; solo aspectu inficit t occidit . Quasi ergo senet gallus est glibet antiquus platus vel princeps in reuerentia habitus : cuius venenosa ova sūt prauaq; eius opera. et quibus oritur basiliscus aspectu inficiens .adest exemplum pestiferū subditos corrumpens.precipue si fouentur a⁹ aliquo venenoso vermc idest si suadent fieri ab aliquo pestifero t maligno suggestore Augustin⁹ in libro de pastore Omnis qui male viuit in conspectu eorum quibus prepositus est quantum in ipso ē occidit.t forte qui imitatur moritur.t qui non imitatur viuificat quantum ad illuz pertinet ambos occidit

¶Capitulum.xxix.

Feruor deuote mentis insurgentes tentatiōes expellit.qō patet exemplo vulturis.qui sic dicit Plinius.in tantuz contrariatur serpentibus.q; si penne eius vrāt et odore serpentes fugātur.Tūc quippe penne vruntur vulturis. cū incenduntur t feruescunt meditationes t affectiones cordis sm illud p⁹.In meditatione mea exardescet ignis . Et tunc quoq; serpentes fugiunt quia tunc demonuz suggestiones abscedunt. Vnde Bre.in Moral. Si nos virtus deuotionis in intimis afficit omnis strepitus praue suggestionis obmutescit. Virtus enim deuotionis est ipse feruor affectionis. Vnde Hugo de sancto victore dicit q; deuotio ē feruor bone voluntatis. quem mens cohibere non valens certo manifestat indicijs.

¶Capitulum.xxx.

Filios esse pios circa parētes p̄cipue in senectute vel debilitate eorum docent nos aues earum ni generis.De quibus ait Aristo. t Basili.q; pascūt pullos suos in iuuentute sua.t iuuenes pascunt parentes in senectute sua.t quando debilitātur senectute in humeris suis eos ferunt iuniores .Mira est igitur auium talium pietas vt erubescat suos parentibus auribum non prestare homo a quibus beneficia tanta suscepit vt dicit Ambro.Eccli.iij. Fili suscipe senectaz patris tui t cetera.¶Item filios erga parentum defectus pietatis exercere officia inducunt cornicis exempla. Nam sicut dicit Ambro.erga parentes suos mirāda est cornicis clementia quia cum parentes plumis t alis in senectute nudari cōtingit cornices iuniores pēnis propriis eos fouent t collecto cibo nutriunt.t fulto alarum suarum subleuant t ad volanduz exercitant.vt scz in pristinos vsus membra dissueta reducant.Sic filij hominum suos parentes deberent pannis propriis nudos si alios non haberent induere. primo victu vel labore famelicos nutrire. fulto brachiorum suorum eos infirmos vel debiles subleuare t ad cundū vbi oporteret iuuare.Sed nota q; inordinatus amor parentum ad filios est etiam ipsis parentib⁹ causa perdendi virtutes.Cuius quidez rei exemplum apparet in ciconijs. Nam ciconia sicut dicit Ambrosius miro affectu pullos suos diligit t custodit ita q; ex cuba tione assidua super eos pennas perdit . sic parentes qui filios suos iordinate diligūt frequenter propter nimiam curam vel lucra illicita que faciunt propter illos pēnas virtutum amittunt. In hoc tamen ipse cicome reduntur imitabiles q; quantum expendunt temporis in fetibus educandis. tantum ab eis vice reciproca educātur vt dicit Ambrosius vt videlicet filij hominū quos parentes in infantia eorum cum magna cura educant eisdem in senectute sua vicariam opem reddant.Consimilem quo q; pietatis speciem vpupe erga suos parē tes senes seruare reperiuntur.Nam cum vpupa senuerit ita vt videre vel volare nō possit pulli eius euellunt ei pennas inuali dao liniunt oculos eius quibusdam herbarum succis.t suis etiam fouent sub alis donec plume creuerint t clare viderint.in quo exemplo innuitur.q; filij a parentib⁹ senibus vel infirmis debēt quantum possunt mala t molesta removere.curas necessarias eorum infirmitatibus adhibere.obsequijs propriis t personis confouere siue seruire.nec eos deserere debent quousq; eos viderint suis obsequijs vel auxilijs ni amplius indigere.

¶Capitulum.xxxj.

Flagellum tribulationis t afflictiōis aliquando etiam terrenos t lasciuos conuertit in fructuosas spirituales vitas.qō ostenditur per exemplum in apibus.Dicunt enim experti .q; apes sepe de boum cadaueribus generantur.Dū enim vituli occiduntur carnes verberantur.t sic de putrefacto cruore vermes generantur qui recepti alis apes efficiuntur Quid autem per boues vel vitulos nisi terrenos homines accipimus t superbos. Boues enim terram arant . t vituli siue tauri cerucosi sunt siue indomiti .sed occiduntur boues vel vituli t carnes verberātur.quia dum tales tribulantur a mundo vel verberantur in carne idest corpore infirmantur.extinguntur auaritia t superbia iugulatur.Occisi autem vituli vermes gignunt.quia extincto superbie spiritu humiles fiunt.qui alis receptis apes efficiuntur quia pennis virtutum ornati tam in contemplatiua q̄s in actiua vita perficiuntur. Apes enim t volando se subleuant t alios mella fructificant quia videlicet viri sancti t in altum per contemplationez ascendūt t alijs melliflua opera vel etiam verba fūdunt Eccli.xj.Breuis in volatilib⁹ ē apis t initium dulcoris habz fructus illius.Apis breuis est homo humilis.qui est breuis p humilitatem volatilis per contemplationem.dulcorosus t fructuosus per pietatis subuentionem.

¶Capitulum.xxxij.

Fraudulentia demonum vel hereticorum assimilatur perdici.Est enim perdix fraudulenta auis.quia ova rapiens alterā fouet ea.sed de hac fraude sua nullum sibi capit fructum sed dammū quia perdit laborem suum. Hanz pulli nati mox vt vocem propriē genitricis audiunt putatiuam matrem penitus derelinquunt t ad veram matrem accedunt vt dicit

Ambrosius Nere.xvij. Perdit fouit que non peperit. Sic etiam diabolus vel hereticus quasi aliena ouа rapit dum sancte ecclesie filios callide decipiēs ad se trahit. Sz frequentius laborat in vanum quia frequēter sic decepti. dum veram t catholicaz audiunt ecclesie vere matris doctrinam perfidiam vel peccatum relinquunt. t ad veram matrem ecclesiam accedunt vel ad diuinam gratiam per veram fidem vel penitentiam redeunt. Joannis decimo Oues mee vocem meam audiunt t ego cognosco eas t sequunt me. ¶Item fraudulentus t hypocrita assimilatur pisci polypo. q est fraudulentus piscis. Nam vt dicit Ambrosius. polypus in vadoso litore petre alicui se coniungit. t ita illi inheret vt tam colorис similitudine q̄ figure petra quidem vel ipsius sari paro aliqua esse videatur. Vnde piscicli decepti duz sub ipso tanq̄ sub lapide vel saxo latere volunt postq̄ ingressi sūt latibulum corporis sui eos polypus intercipit t includit atq; iclusos deuorat t deglutit. Huic ergo pisci assimilatur fraudulentus t nequam qui alteri adhereno t huius modum t mores assumit. t se conformare studet. vt de eo magis confidatur. t facilius decipiat. t de talibus dixit christus. Venient ad vos in vestimentis ouium. Vel talis est hypocrita qui petre idest christi i exteriori apparētia speciem p̄ tēdit. cū tamen sit piscis vorax. ¶Itē fraudulentus homo assimilatur cancro qui volens comedere ostreas cum propter duras testas quibus claudūtur non valeat obseruat tempus. s. quando ostrea radijs solis se aperit. scilicet tempore quieto a vēntis. t tunc vt ostrea recludi non valeat clā culo aliquem lapillum accipit t latenter i mittit. post quod immissa secure thela siue brācha ipsam diripit t comedit. Huic ergo similis est homo fraudulentus qui quē superare non potest callida fraude decipit t de eis crumina sc pa sicut vt dixit Amb. Psal. Sicut nouacula acuta fecisti dolū i

¶Capitulum.xxxiij.



Garrulus t gulosus homo assimulatur graculo quod patz ex eius cantu. Nam cantus eius quidez est eius garritus. Vnde sicut dicit Basilius a garrulitate vocis graculus est dictus. Hō autē q̄ gulositati studet post cibū rumores libenter refert libenter detrahit. t nonnūq̄ contendit. Vñ ralis non immerito. designatur in graculo. ¶Scōo patet ex transitu siue volatu quia graculus in filuis de gens de arbore vna in aliam garriēdo trā sit. t hoc est q̄ homo garrulus de his cum quibus habitat crebz rupta que de eis nouit aliqñ enarrare nō cessat. ¶Tertio ex speciu. q̄ cum graculus aliquam auez trā sire aspicit garrit t cuz aliquos oculos reperit similiter facit. Qua scilicz garrulus homo non tantum detrahit secularibus sed etiā eis quos religionis occultat locus. ¶Quarto ex affectu q̄ aliquando gratulus captus clauditur vt articulata verba loqui doceatur. Similiter aliquando garrul⁹ secularis cū ad conuersionē venit t religionem ingreditur verba religionis addiscit. vt lingua volucris lingua loquatur hominis. i. vt qui inordinate loqui consuerat ordinate loqui deincepo assuescat. ¶Quinto in exitu. Nam aliqñ stingit q̄ graculus q̄ tenebat clausus de ipsa clausura exiens liber euadit. t qui prius garrulus erat p egressionem magis clamat. Et eodē modo garrulus cum viram religionis arripit vir linguā suam deserit. Sed si forte relicto habitu foras exierit homm religionis in malum garriendo. s. detrahendo conuertit. De tali ergo persona dicitur. Prouer. vij. Garrula t vaga quietis impatiens.

¶Capitulum.xxxiij.

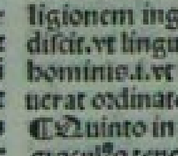

Gratia celesti non relicit anima nisi q̄diu est a peccatis munda quod patet exemplo corvo⁹. De q̄bus glosa dicit super illud p̄o. Qui dat iumentis escam ipsorum t pullis corvorum invocantibus eum. q̄ q̄diu pulli corvorz

habent plumas albas a parētib⁹ relinquūtur t tūc roze celesti pascūt: qui aūt nigrescere incipiūt tūc corui eos pascūt. Quid aūt sūt pulli pluma albi nisi homines mūdi corde tbi celesti roze pascūt. quia celestis gre pinguedine nutriūt. sz nigri facti pascūtur a corvis. qz peccatis obscurati a demonibus reficiūt. ¶Itē gra celestis cautelā t t fortitudinē p̄stat cōtra ꝓsperitates t cōtra aduersitates. Legitur. n. de gallo. si qs ei⁹ pinguedine inunctus fuerit a pantheris t leonibus tut⁹ erit. Potest enz christus p gallū nō incōgrue intelligi q nos in nocte nostre caligine excitat atq; solicitat voce doctrine sue: Est ergo piguedo galli gratia ipsius christi cuius scilicet sacratissima ipsius vnctio. de qua dicitur. Johannis. ij. Vos vnctionem habetis a sancto. taz cōtra panthere maliciaz q̄ leonis seuiciaz nos defēdit Aduersarius nāq; malign⁹ vel nos tentādo delectabilibus allicit: panthere vz more que os aperiēs odore animalia attrahit que deturare cupit vel eos persequendo aduersitatibus frangit. sicut leo seuiens t rugiens circuit querendo quem ipse comedere possit. Sed galli vncio ab vtroq; defēdit. quia scz christi gratia t eautos nos facit in ꝓsperis t fortes ac intrepidos in aduersis t iō hāc galli piguedinē p̄o. petebat dicens. Sicut ex adipe t pigue dine replear aia mea ¶Itē gratia dei nō respicit quez finalis impenitētia ad mortē eternam ducit. cuius mānifestū exēplū apparet in caladrio. Nam caladri⁹ vt Aris. dicit aloi coloris est nihil nigredinis habens. cui⁹ natura est talis q̄ qū qs grani infirmitate detentus fuerit si egritudo ad mortem fuerit caladrius ab eo faciem suā auertit. t tunc homo de morte certus efficit Si aūt infirmus curandus sit. t tūc visum in ipsum figit t quasi applaudēs i eū intendit t differt iste caladrius a calandra que est auis canora sicut dicit Glosa sup Deu. xiiij. Hec ergo auis totaliter alba ē sine spiritussancti gratia. que est munda t nulli nigredinis. i. culpe admixtione infecta.

Quasi autem infirmus grauiter omnino moriturus homo desperatus est t finaliter impenitens ad eterne mortis supplicū peructurus. Vnde spiritussancti gratia hunc nunq̄ respicere potest quia finali penitentia t remissione caret. Ipsa etenim est sc dicit ipūssancti blasphemia que neq; remittit i hoc seculo neq; in futuro. Aug⁹ tinus exponit in libro de verbis domini. Unde. j. Joh. v. Est peccatum ad mortem ꝓ isto non dico vt roget quis. Quasi autem infirmus curādus est ipse peccator penitentiam agens in quem respectus diuine gratie letanter t perseuerāt intēdit quo usq; ipsam a peccatis purgando ad plenā sanitatem perducit.

¶Capitulum.xxxv.

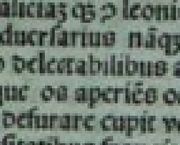

Glosus t ventri deditus ocio sue est t ad contemplandum inceptus. Quod patet exēplo cygni. Nam cygnus est multe carnis. t ideo quietem diligit t raro volare cōtēdit q: pōderosi est corporis. Illi autem multe carnis sūt qui multam de suo corpore curā gerunt. t bi quietem ocij diligūt t insuper ad contemplationis volatum minime apti sunt. Mā corpus quod corrūpitur tē. vt dicit Sap. ix. ¶Item gulosi t voluptuosi assimilant locustis. Nam locusta quasi tota vene est. t ideo insatiabilis est. Q̄o habet quadragulatum t bz mū intestinū q̄ fame t immundicia semp ē plenū q̄diu viuit semp esurit. t siquid viride inuenit rodere nō desistit. Similiter q̄dā gulosi sic totaliter sūt dediti ventri q̄ nil preter ventrem suum esse videntur. Unde. Āpo. de talibus dicit ad: Phi. iij. Quoz deus venter est tē. Taleo insatiabiles sūt qui eno prādio bito ita solicitantur de alio Prō. xxx. Venter impiorum insatiabilis est. Q̄o etiam habent quadrangulum quia quatuor modis offēdunt in commedendo cibum scz vel quia sumunt superfluum. vel quia querunt cibū delicatū t preciosum vel quia nimis cupio

se paratum.vel quia sumunt per modum inordinatum.vel nimis ardenter.vel quia preueniunt tempus. ¶Item eorum intestina quando sunt refecta sunt plena immundicia sed quando sunt ieiuna.i. vacua sunt media t fame cruciata.t quia semper circa cibum intendunt quicquid sibi gratum inueniunt habere t comedere satagũt ¶Item gulosi quidam assimilãtur muluis Nam muluus propter gulositatem immũdis vescit t pro modico ventris pastu tota die circumfertur. Sic aliqui gulosi sunt qui propter gulam que aliqs vel inconsueta sunt vel immunda communiter vident̃ auide comedunt.vt carnes canum vel serpentũ vel ranarũ t hmõi q̃ pp immunditiam suam communiter in vsu non sũt Et insuper etiam aliqui modo mului carnea coquinam t cacabum tota die circumferunt̃ p̃s. Famem patientur vt canes t circumibunt ciuitatem.

Capitulum.xxxvj.

Hereticj vel hypocrite sicut decipiunt alios ex aspectu sanctitatis simulate ita quoq; eos subuertunt ex affatu falsę doctrine seu locutionis falsitate. Vnde assimilantur.ceto.i.pisci balene. de quo dicit. Joach in suo libro de animalibus.q. maxime quando senescit ꝓpter magnitudinem corporis adunatur puluis in dorso eius.t condensatur intantũ q. herbe t fructices ibi crescunt.itaut insule similis videat.ad quẽ si nauigantes icaute appropinquant sine periculo vix euadunt.nã aquã in tãta quãtitate de ore ejicit supernauem q. aliquando caꝫ subuertit. Sicut ergo cetus ex aspectu simulato attrahũ sue decipit.t aqua ex ore missa lignum nauis subuertit. Sic etiam heretica vel hypocrite plurimum ex aspectu attrahunt alios simulata sanctitate. Sed mentium naues aqua otio subuertunt.i.doctrina t erroneatione falsitatis. Vnde de eis dominus dicit Mat.vij. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium.intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

Capitulum.xxxvj.

Humiliatis virtus nascitur in spiritu. dũ infirmitas t corruptio carnis ad memoriam reuocatur. Cuius exemplum apparet in ceto. de quo dicit Joach.q. abundat i spermate.t post coitum eius quod superfluit supenatat.quod collectũ deficcat.t in ambre lapidis substantiã conuertit. Quid ergo superfluo spermate nisi carnal corruptio peccati designat. Cuius ẽsiccatio est emẽdatio peccati penitudo. Tunc ergo carnis corruptio deficcata colligit.quando cum mens penitudine ad memoriam reuocatur. Et tunc mollicies spermatis in soliditatẽ cõuertit lapidis.q. ex compunctione corruptionis carnis nascitur humilitas mentis que dum mentem tangit ambre soliditatẽ pretendit. Sic dauid ex consideratione sue iniquitatis deductus est in compunctionẽ humilitatis dicens. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco t peccatum meũ contra me est semper. Tibi soli peccaui t malum coram te feci vt iustificeris tẽ. ¶Jtẽ humilitas confirmat animꝰ hominis cõtra fluctus superbie t mundane vanitatis

Vnde assimilatur cuidam pisciculo q̃ bechinus vocatur qui quidem est parvus piscis t vix semipedalis in longitudinem aberendo sic dictus.eo q. ꝑs sit erigui corporis est tamen admirande virtutis: Nam nauis cui adheret ꝑs feruente mari multe procelle seuiant tamen ,quasi radicata stare videtur.nec aliquo modo mouetur. Similiter humilitas cordis cuius hominem apud se faciat parue reputatiõis reddit ẽmen immutabilem nauem mentis a vento procelloso superbie t fluctibus vanitat Eccli.xv. Firmabitur in illo t non flectet t continebit illũ t nõ confundet illũ. ¶Jtẽ humilitas mentis maxime cum perspicacem reddit ad contemplationem diuine claritatis.sicut econtra superbia bebetem cum ita

cit.Cuius exemplum est sicut dicit Auicenna quia oculus aquile parvus est.t tamen ad videndũ lumen solis perspicacissimus t econtra oculus nocticoracis magnus ẽ. t tamen lucem solis intueri non pot.oculus ergo anime mens est que quanto fuerit humilitate minor.tanto erit ad diuine lucis claritatem contemplandam perspicatior.sed quanto econtra fuerit superbie reputatione grandior tanto erit ad cõtemplandum obscurior. Vnde Math.xj. Abscondisti hec a sapientibus t prudentibus t reuelasti ea parvulis.

¶Capitulum. xxxviij.

Inconstans t leuis homo si nullis est aui incarcerate que quiescere non potest sed semper per capiolam currit modo huc modo illuc.hiere.xiij. Hec dicit dominus populo huic qui dilexit mouere pedes suos t non quieuit t domino non placuit. ¶Item imperseuerãtia quorundam seruenter incipientium assimulatur mutationi muluorum. Mꝰ muluus in iuuentute differre a prede auibus non videtur sed quanto plus viuit magis se semper degenerem ostendit. Vnde sm Aristotelem quoddam genus est muli qõ in principio aues capit tandẽ vir muscas t vermiculos capit.t demum fame perit. Tales sunt qui in iuuentute sunt boni t senectute efficiuntur pessimi. Efficiuntur ẽt muluo similes qui a suo conuersionis principio aues capiunt idest sanctoꝝ virtutes imitari incipiunt. sed ab incepto feruore post modicum paulatim deficiẽtes vir mutas capiũt.adest vir minima quoq; bona facere satagũt.t tãdẽ a gratia deficientes oino deuotionis spiritũ teraliter amittũt. Et talibus dicebat Apo.ad Gal.iij. Cuꝫ tpũ ceperitis nũc carne consummamini.

¶Capitulum.xxxviij.

Ingrati vdo filios etiaꝫ excludit a paterna hereditate: Vn de pelicanus auis scilicet femineꝰ que super filios suos a serpẽte occisos percusso pectore p̃rio ad eos vivificãdos sãguinẽ fudit. quo effuso sanguie i tm debiliraf q. pulli ꝑ cibo erure eo gũf. Et illos pullos qui nãli affectu ipsam pascũt postq̃ resumpsit vires tenerrime diligit t solicite nutrit. Sꝫ illos qui de ipa diligit t solicite nutrit. Sꝫ illos qui de ipa degeneres nullam gesserunt curaꝫ tanq̃ degeneres nullam gesserunt curaꝫ tanq̃ ingratos dejcit.et secũ viuere nõ p mittit. Et quo patet q. grati filij a parentibus nutriẽdi t diligendi sunt Jngrati vero etiam sm leges a parentibus repelli t exheredari possunt. Vnde etiam pelicanus iste rp̃m repesentat.qui in ps ait. Similis factus sum pelicano solitudinis. ipe enim hoies quos creauerat tãq̃ filios ad imaginem t similitudinem suam a serpẽte antiquo veneno peccati occisos proprio sanguine viuificauit. Vnde gratos filios qui eũ i suis pauperibꝰ nutriũt spiritaliter secũ ad suã hereditatẽ admittet dicẽs. Venite vos benedicti Jngratos autem t crudeles excludet dicens Jte maledicti Math. xv.

¶Capitulum.xl.

Pigri t gulosi sunt dure castigandi.t a sua gulositate cohibendi. Nam apes vt dicit Phs.ignes dure castigant t cessantes ab ope monte condemnãt. Et habentes magnum vẽtrẽ t q nimis comedũt expellũt vel occidũt si possunt: Sic castigant ignes t dãnant inutiles hoies ẽt a deo Math.xxv. Seruũ iutilẽ ꝓicite i tẽbras exteriores. Silr gulosi q tpo dño nõ seruiũt sꝫ suo vẽtri.nõ solũ expellẽt a regno.sꝫ ẽt eterne morti deputabũtur supplicio. Dicit.n.hoi gulosus t vẽtri dulcis dedito illud Apo.xxviij. Quãtũ glorificauit se t i delicijs fuit tm̃ date ei tormẽtũ t luctũ. ¶Inter apes ergo nulla est ociosa sꝫ q̃dã certãt q̃si i bello cãpestri ꝺ apes alias.q̃dã circa victũ iuigilãt.alie flores furose explorãt.alie cerã de floribꝰ fugunt alie cellulas nec rotũdas nec q̃dras mira onere t equalitate cõponũt. Et inter tam diuersa opera nulla alterius operibus insidiatur.nullo rapta victum querũt

sed ꝓpio labore cõquirũt qõ inter herbas ⁊ flores recolligunt. In quibus nos instruunt ocia fugare. in officio vel ope sibi congruo quemlibet laborare nulli in suo opere vel commodo insidias parare. non vi rapine. sed suo labore victum sibi ꝓcurare. Itẽ munditiam in omnibus operibus amare. Nam inter flores ⁊ mundas herbas ipse vt dictum est colligunt fructum suum.

Capitulum.xli.

INnocentium ꝓsecutores crudeliores sũt beluis marinis dicit eni Jorath. in libro suo de aialibus q̃ delphini sẽtiunt ꝑ odorẽ si homo mortuus in mari vnq̃ comedit de delphino. q̃ si comedit ipm comedunt. si autem non comedit ipm ab alioꝝ pisciũ morsibus cutodiunt. ⁊ cum ad litus ꝓducunt Ecce igitur q̃ belue maris quãq̃ vidicent receptã iniuriã nõ tñ ꝓsequunt sed tuentur innocẽtiam. sed tñ humana crudelitas tanta est vt q̃q̃ atrociter ledat eos a quibus nullam iniuriam vel lesuram vnq̃ recepit. Vnde Isopus dicit. Nocent innocuo nocui cautam q̃ nocendi. Inueniunt.

Capitulum.xlij.

INobedientie culpam esse acruter puniẽdã crẽplo suo apes oñdũt. Nã apes que regi non obediũt de se ipsis vltionez exꝑtũt. ⁊ aculeis sui vulnẽ se occidũt. Multo ergo magis qui celestis regis mãdatis inobedientes fuerint pñe dñi aculeũ i sua corda infigere. ⁊ ipsã inobedieni culpaz in semet ipis extinguere. Et quãto fuerit inobedientia maior. tãto ad ipsã extinguendã requirit acrior dolor. Habet enim inobedientie culpa gradus suos Ibiq̃ est grauior cuiuslibz inobedientie actus vbi piculosior est contẽptus. grauius est peccatũ deo non obedire q̃ homini. nisi in homine ꝓcepto dei ꝓceptum includat. grauior etiam inobedientia est vbi maius ꝓceptum cotemnit Precminet eni ꝓceptũ ꝓcepto. q̃ ꝑsert dilecto ꝺi dilectõi. primi. grauior ẽ etiã iobedictia in qua ꝓcipientis ꝑsona cõtẽnit q̃ vbi eius mandatũ tantũ respuit. i. Reg. xv. Peccatũ ariolandi est repugnare ⁊ q̃si sceleus idolatrie nolle acquiescere. Silces enim sunt culpe idolatria ⁊ inobedientia. q̃ vtra q̃ ex dei contemptu est ꝓueniens. non tñ eq̃les sunt. sed est idolatria grauior.

Capitulum.xliij.

INuidus abscondit bona: ne alius inde fructũ habeat. etiã si illius ipse non indigeat. Vnde filis est pauoni qui simum suum q̃ vilde medicinalis est abscondit. vt inueniri vix possit q̃ si inuideat vtilitati hominis. Ex quo patz q̃ inuidia bonorum communicationez excludit. Vnde dicit Augu. super Job. Tolle inuidiam ⁊ tuum est quod habeo. tollã inuidiam ⁊ meum est quod habes. Item hoc exemplo patet q̃ ꝓprium est minoꝝ maioribus inuidere. Ipauo enim inferior est hominc. Vnde Job. v. Parvulum occidit inuidia. ẽq̃nis ⁊ inter pares ⁊ dispares inuidia esse possit. Vnde dicit Augus. in quodaz sermone. Inuidia est odiuz alicne felicitatis. rerum inferiorum ne sibi adquentur. rerum superiorum quia eis non equatur. rerum parium quia sibi equant. Vnde caym inuidit abel prosperitati Rachel lye secunditati Saul Dauid felicitati per inuidiam ꝓcuratus est lapsus mundi ⁊ mors christi.

Capitulum.xliij.

YPocrita assimilat struthioni qui sicut dicit Isidoꝝ. Corpus habet alas: sed pennas ⁊ rostrum habet auis. licet propter pondus in aera leuari non possit. Vnde dicat Grego. pẽa structionis similis est penne herodij in colore sed nõ in virtute. Nã eiꝰ similitudinẽ pennę hz sed volatu caret. ad volandũ alas erigit. sed tñ a terra nõ surgit. raris eni pẽnis induit. magno corpe ꝓgrauat Sic hypocrita est animal. i. carnalis occulte apud se. sed tñ pẽnas atq̃ rostrũ pretendit auto. q̃ mores pretẽdit ⁊ Nba spũalis hõinis. Vñ ipius pẽna. i. exterior apparentia vt penna herodij. i. ad modũ vite alicuiꝰ ꝑfecti virt. caret tñ volatu eius scz pẽplationis vel dilectionis q̃bus mẽs volat ad deũ. Vñ quãdo alas erigat. i. brachia ad celũ extendat. cor tñ a terra nõ separat. i. a terrenoꝝ affectu. Habet eni pennas rariores. i. paucas Nruosas affectiones ⁊ hz graues carnes. i. carnales appetitꝰ aiam grauãtes qui cum sursũ ad dcum ascendere non permittunt. Itẽ hypocrita assimilat cygno. Nã cygnus pennã hz exteriꝰ candidissimã. omnino nigredine impmixtã. sed carnẽ interiꝰ hz nigrã. ⁊ ad digerendũ durã. Et sic hypocrita licz exterius sit apparens albꝰ. i. innocens ⁊ mundꝰ. intus tñ vicioꝝ nigredine niger ẽ ⁊ obscurus. Vñ ve vob hypocrite qui sitis estis sepulcris. dealbatis. intus aũt plẽi estis hypocrisi ⁊ inigrate dñs. Matth. xxiij. Est etiaz hypocrita erga ꝓximũ nõ largus vel piꝰ. scz mente durus. Itẽ hypocrite ⁊ duplicco hõines q̃ nũc spũalia tectari videnꝫ. nunc terrenis actiõibus ⁊ negocijs involuũtur simulis sũt qbusdã piscibus siue aialibꝰ q̃ nũc in aqa nũc i terris conuersant. Vñ ab Isidoro appellantur dubia co q̃ nõ solum sunt natatilia. sed ẽt gressibilia ꝑ natura. ⁊ talia sũt foce cocodrilli castores ⁊ equi fluuiales ⁊ hmõi. q̃ ꝛmunis sũt aialia seua vidẽt vtrũ sint dei vel mũdi. cõmuniter tñ inueniunt finaliter deceptores ⁊ inq Isa. it. Omnis hypocrita est ⁊ necẽ. Vñ. Apo. i. Thi. ij. Nemo militãs deo implicat se negociis secularib⁹ vt ei placeat cui se ꝓbauit.

Capitulum.xlv.



Ira sine odium ꝓmi tollit dulcedinem mansuetudinis ⁊ etiaz veram mentio. Cuius exemplum

est q̃ apes q̃ pugnant tũc efficiunt ad mellificandũ inutiles vt paulo post moriunt. vt dicit Aristo. maxime si aculeũ totũ infixerint. eo q̃ sic impossibile aculeũ totũ infigere quin cũ eo creat intestinuz. Similiter q̃ ꝓximũ odit. ⁊ iratus ledere vel pungere cõtẽdit. saltẽ in cõsensu anima aculeũ infigit. sz ex ipla mẽtis ira vt odio q̃si apis ex ꝓprio aculeo. ⁊ mel. i. dulcedinẽ mansuetudinis animi ⁊ intestinũ charitatis eijciens anie vitã pdit Vñ scriptũ ẽ. i. Joh. iij. Qui odit fratrez suũ homicida est scz aie suc occisor

Capitulum.xlvj.

VIdicandus nõ est animus hominis ex apparentiã carnis. q̃ qui q̃q̃z est despectus in corpe magnꝰ est in Nrute Cuiꝰ scz rei exemplum apparet in accipitre. Est eni accipit auis regia q̃ plus aio q̃q̃ vnguibus ẽ armata. Vñ qõ ei natura corporis in quãtitate denegat h in virtute animi ⁊ audacia recõpẽsat vt dicit. Isiõ. Sic q̃q̃z in multis hominibus qcqd vel ex defectu nature vel ex accidenti infirmitate despectũ apparet in corpe sue ex naturali sagacitate. siue ex diuina gra speciali munere supplet. ⁊ recorꝛipẽsatur in mente. ꝓpter qõ ⁊ dñs dixit Nolite iudicare ex facie marie eni ex deũ temerariũ est tale iudiciũ. q̃ homines vident que patẽt. deꝰ aũt intuet cor. vt dicit. i. Re. xvi.

Capitulum.xlvij.



Ccrymas cõpunctionis segtur pugna tentationis. cui opponendꝰ est clamor orõnis Cuius videlicz rei exẽplum in mergulo apparet. de quo dicit. Isiõ. q̃ se fluctibus cognoscit. ⁊ futurã tẽpestatẽ ꝑsentiẽs ad litus cũ clamore fugit. Vnde certus mergulꝰ fugiunt cũ clamore. Ille igit in aq̃ cadit mergit q̃ mẽte cõpunctꝰ se ad sua delicta crimina cõuertit. Sz malignꝰ spiritus cũ plere timeno mor aurã cõtra

cū tentationis suscitat vt a tentationis feruore frigescat. Sed cauta ⁊ prouida mens cum surgentis tempestatē tentationis presentit mox ad litus humilitatis cum clamore orationis recurrit. attendens scz qđ dominus dixit Matth. xxvj. Orate ne intretis i tentationē. ¶ Itē lachrymaz aq̄ aiaz pēitentis nutrit. ⁊ in ea ardorē ⁊ estum tentationum ⁊ viciorum extinguit. Cuius rei exemplum est in animalib⁹ aquaticis que sm. Auicennā duplici ex causa attrahunt ad se aquam. Nā quedā eoz sūt que aquā in ventrem recipiūt solū p modū nutrimēti. et nō per viam respirationis sicut cēte marine. Et talibus assimilant penitentes qui ex lachrymaz aqua quasi quodā nutrimento pascunt sm illō Pā. Fuerūt mihi lachryme mee pānes die ac nocte. Sup quo Ybo Cassiodorus dicit q̄ fletus est cibus animaz. corroboratio sensuū absolutio peccatorum. refectio mentiū. lauacrū culparū. Sed quedā animalia aquatica sunt que a quam recipiunt per modū respirationis. scz attrahendo ⁊ emittēdo. scz ad euentationē interioris caloris. ad expellendū superfluū calidū ⁊ talibus assimilant q̄ plorāt vt lachrymarū aqua ardorē tentationis extinguat Pā. Transiuimus p ignē idest p ardorem tentationis. ⁊ per aquam compunctionis et deuotionis ⁊c.

Capitulum.xlviij.



Aus diuina tanto clarior est ⁊ laudabilior. quāto ex feruentiori ⁊ pulchriori mente ꝓcedit. qđ patet per exemplum ex cade que in medio estuo qū alia q̄ ardent tanto cantum reddit clariorem quanto tunc acrē attrahit puriorem. Similiter vox laudis diuine tanto clarior ⁊ acceptior redditur quāto ex feruentiori ⁊ puriori spiritu emittitur vel sonatur. Vnde trium puerorum laus ⁊ hymnus quo deus in camino laudauerūt magnis commendatur ꝓconijs qū in pueris puritatez ꝓtendit cordis. in camino Ybo affectum ⁊ feruorem deuotionis Dūi. iij. Ambulabant in medio flamme laudātes ⁊ benedicentes dominum.

Capitulum.xlix.



Vdi hominū ⁊ choreaꝝ saltus inordinati ꝑmunt sunt ꝓfugiaz vel cā exemplo mali cuius exemplū ostēditur in delphinis. de quibus Isid. dicit q̄ in mari nihil velocius eis. Nam plerūq̄ salientes nauco transuolant. saltus tū eorum ⁊ ludos futuraz indicat tempestatē. ⁊ simile accidit de ludis humanis. Nā israeliticus populus in deserto lusit. sed tandem pacto ludo magnam sui stragē suscepit Exō. xxxij. Post ludum quoq̄ puerorū. Dauid. ⁊ isboseth secutum est bellum graue. ij. Re. ij. Sic et p Samsonis ludum secutum est philistinoz excidiū. Judicum. xv. Et rursus post puelle saltū amputatur Jobis caput Christo quoq̄ dicit. q. vbi saltatio ibi diabolus. neq̄ deus ad hoc nobis dedit pedes. vt cum eis melius saltemus sed vt cum angelis chorū faciamus. In saltibus letantur demones ⁊ exultant ministri. demenum.

Capitulum.l.



Vxuriosus qui impedire conatur in muliere conceptionem prolis. vt securius vel diutius libidini vacare possit. similis est pauoni. Pauo enim auis est non diligens fetum. Nā masculus persequitur feminam, vt vbi eam faciat inuestigat vt eam frangat vt sic luxurie magis vacare valeat. Talio fuisse dicitur her primogenitus iudee. Ge. xxxviij. Qui. introiens ad vxorem fratris sui semen fundebat in terram ne liberi fratris nomine nascerentur ⁊ ideo ꝓcussit eum dominus eo q̄ rem detestabilem faceret. Licet non credatur hoc fecisse ex libidine sed potius ex liuore inuidie cum non posset habere filios de propria vxore.

Ali aliquando assimilant columbis. Sm illud. Facta est effraim quasi colūba seducta Osee. vij. Prio quidē ratione dolositatis quia inuenit columba que ad decepcionez auium est instructa. Nā se associat alijs ⁊ ad rete eas ducit. ⁊ ꝓia q̄si i trat rete aucupio ⁊ cum eis inuolui se ꝑmittit. ⁊ sic sub amicitie specie duz ad pascua alicit eas ad iteritū trahit. Sic etiam ad litteram faciunt quidā fraudulenti lusores q̄ ludendo fiere cum quibusdā imprudentib⁹ in societate ⁊ i participatione lucri acquirendi se ponunt. ⁊ sub societatis specie eos in manus verorum suoꝝ consocioz dedu cunt. ⁊ quādoq̄ se vinci ⁊ expoliari ab illis ꝑmittunt. donec per ipsos imprudentes illi non veri socij totam suam pecuniā ꝓamiserit. Similiter etiā faciunt socij quorūdā pdonum qui cū viatorib⁹ se ponunt. ⁊ sub societatis specie in mānus spoliantiū deducūt ⁊ quandoq̄ simul cū eis ab alijs se spoliari ꝑmittunt ne alij fraudē aduertant. ⁊ talib⁹ similia faciūt multi alij decepciones. ¶ Secūdo rōne curiositatis Nā columba. ē curiosa q̄ sup arborē sedens multū circūspicit sup quē ramū scādere possit vel velit. ⁊ quasi deliberando collum vndiq̄ circūflectit. sed sepe dū tātū deliberat anteq̄ volatum arripiat eā sagitta ꝓsorat. ⁊ ideo volatum non ꝓficit. q̄ qđ diuti⁹ facere potuit tē pore quo potuit nō fecit vt ait. Bre. Sic accidit peccatoribus illis qui quandā de ramo arboris idest de actu vel cōscientia alicuius criminis recedere ꝓposuerint. ⁊ ad meliorē ramū idest statū p penitentiaam se transferre decreuerint. tū tantū ꝓcrastinādo deliberant. ⁊ aduersa circumspicientes incipere ꝓpositū tardant. q̄ mortis sagitta vltionis diuine eos subito nō solū in corpore sed ēt in anima vulnerans ꝑforat. ⁊ ideo consulitur Eccli. v. Ne tardes conuerti ad dominū. ⁊ ne differas. de die in diem subito enim veniet ira illius. ⁊ in tēpore vindicte disperdet te. ¶ Tertio rōne humane būilitatis. Nā in syria vt dicit Ambro. columba cerur colūba vt litterarū sit gerula. ⁊ ꝓincie ad ꝓinciam internūcia. Nā ligat ei littera sub ascella que sic dimissa elevat se in aera. ⁊ sic redit ad ꝓpria vt fuit edocta. sed quandoq̄ ab hostibus cognita imperitur sagitta ⁊ occiditur ꝓ littera. Homo ergo indoctus vel simplex similis est colūbe cui tunc littera ad deferēdū committitur. quādo ad predicandum alijs sacras scripturas exponitur. ⁊ ei tunc littera sub ascellis ligatur quando ei predicatio ex officio imponit qui litteras deferēs se in aera sublevat qū que ipse non intelligit alijs expōere tentat quem nisi ad ꝓpria citius humilitas reducat versutus hostis sagitta erroris necat.

Capitulum.lij.

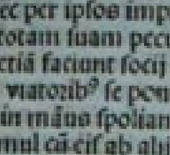

Onachi ⁊ solitarij assimilant piscibus. Dicit enī Ambro⁹ q̄ magna inter pisces ⁊ aḡ vicinitas ⁊ cognatio est. Nā extra aquas viuere nō possūt diu. Sed quod est piscibus aqua. hoc ē monachis ⁊ solitarijs cella. Vñ beatus Antonius dicit. sic habet in vitis patrum. q̄ sicut pisces sine aq̄ si tardauerit in sicco cito moriuntur ita etiā monachi tardātes extra cellam vel cū viris secularibus immorantes. a quietis ꝓposito resoluuntur. Vnde dicitur etiam Isa. l. Computrescēt pisces sine aqua. i. monachi sine cella.

Capitulum.liij.

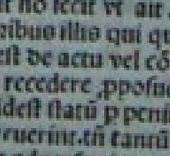

Ortis. ⁊ iudicij timorosa memoria siue ꝯsideratio dz nobis preoculis fugere. Nam gallus timēs aquilā ⁊ accipitrez poedōes terre cū sint acuti visus. vnū oculū ad vterū inferius deprimit. alterū in aera dirigit vt aduentū aquile vel vulturis. scire possit sic ꝑh. dicit. Aquila signat xp̄m. ⁊ accipiter signat mortē. Vtriusq̄ ergo aduentū. s. xp̄i ad iudiciū. ⁊ mortis desiderat. Vñ et corp⁹ reficiēs ⁊ corpus iteritū timeat ad ipsiusq̄ destructiōez corpus oculū mittat. ⁊ videat. ⁊ aduentū ꝙq̄ duri ter iudi

cis pauida cōsideratione respiciat. Vnde Hieronymus dicit loquēs de die iudicij Quotiens diem cōfidero illum corde cō tremisco. siue enim comedo siue bibo siue aliud aliqd facio semper illa terribilis tuba sonare videt in auribus meis. Surgite mortui venite ad iudicium. ¶Item mortis memoria annihilat omnis pulchritudinis gloriam. quod exemplo pauonis patz. Pauo enim dum pennarum suarum pulchritudinem cernit caudaz erigit. t ad modum rotē. vel arcus per girum capiti circū ponit sed dum inter hec deformitatem pedum circonspicit plurimū erubescit. t obliuiscens sue pulchritudinis caudam deprimit t deponit. ¶Deus ergo quo mediante corpus terram contingit mortem hominis signat. per quā corpus in terraz redit. Quicūqz ergo gloriatur de aliqua pulchritudine corporis respiciat corporis pedem. idest ipsius finem quia si bene respiciat q̄le post mortem corpus fuerit. potius sibi aderit tristitia q̄z gloria. Vnde dicitur Eccli.x. Quid superbit terra t cinis. ¶Item mortis memoria animam dirigit t a tentationibus defendit. Nam aues t pisces regunt se cauda sua Jumenta autem t boues se a muscio cum cauda sua defendunt Sic homines vitam suam dirigunt. t tentationes excutiunt mortis memoria. Job. xij. Interroga iumenta volucres quoqz celi t indicabūt tibi. t enarrabūt pisces maris

¶Capitulum.liij.

Vndicūq mentis quā dz hō diligere. exēplo suo apes ostēdunt. Nam mira inter apes mundicia ē. quia nullas spurcitias dimittūt in opera sua. foras enim egerunt quando possunt. egestiones quas intus fecerunt quedā in vnū locum congerunt t postea foras ejciūt qz nullum fetorem sustinere possunt. Sic homo debet facere opera munda. i. sine peccati spurcitia. t cum acciderit q̄ aliqua peccati immundicia intus sit polluta conscie tia eiecta per penitentiam sordibus est festinate purganda. vt nullius peccati fetorem intus sustineat anima Jaco. i. Abijcientes omnem immunditiam.

Capitulum.liv.

Negligētia t pigritia aīe aliquando expellit flagello percussionis diuine. t qñqz subtractione temporalis substātie. qō patet exemplo aquile Nam aquila vt dicit Ambro. pullos suos adultos ad volandum prouocat super eos volitando. t si ad ereundū pigri fuerit eos rostro percutit cibum subtrahit t sic erigere compellit. Sic aquila rex auiū. i. xp̄s q̄ est rex regū t dominus dominantiū: pullos suos. i. homines a se creatos vt fideles suos baptismate regeneratos tā verbis q̄ exēplo prouocat ad volandum. i. ad dēū feruenter amandū. Nā amor dei t proximi sūt due ale anime. quibus ad vitam volat eternaz vel prouocat ad volādū. i. ad bñ t solliciteuendū t agendū. Nā nō locis sed actionibus bonis tendim⁹ ad dēū sm Augustinū Ipse volitat sup eos vt volare exēplo doceat. q̄z eos ad bene agendum suis exemplis informat Vnde Deu. xxxij. Sicut aquila prouocans ad volādū pullos suos t super eos volitans. Sed dū ad ereūdū siue de nido peccati siue de nido ocij pigritantes inuenit rostro flagelli pcutit. q̄z eos in sta sua sententia aduersitatis iaculo ferit. q̄ buos etiam cibum subtrahit quia subtracti duntijs eos ad tēporal inopie nonnunq̄ extrema perducit. q dū ex pte vna aculeo aduersitatis punguntur ex parte vo alia paupertatis nuditate confunduntur. de nido sue pigricie saltem coactionis vel vilitatis confusione trabuntur. Quod bene ostendit deductus in se indicauit dicens Quanti mercenarij in domo patris mei abūdāt panibus. ego autem hic fame pereo. surgā t ibo ad patrem meum t cetera Luce. xv. ¶Item negligentes t pigros subditos debent eorum prelati disciplinis t abstinē

tijs cohrigere ad laborem. Cuius correctionis exemplum apparet in accipitribus. de quibus Basilius dicit. q̄ cum eorum filij sunt ad volandum habiles cibum eis subtrahunt eos rostro percutiunt t de nidis expellunt. Hoc vt dicunt Ambro. t Beda nō faciunt ex crudelitate sed vt eos ad prendendū exercitēt ne forte tepescant ocio t cibum querere negligāt. Sunt ergo a preda to subditi tanq̄z ab accipitre filij de ocij vel negligentie nido non verbor̄ tm̄ pcussione sed ciborz etiam subtractione pellendi. vt panem suum non in ocio sed in operis labore manducent Apost. ij. ad Thimo. iij. si quis non vult operari nec māducet. ¶Prouer. xxxj. ¶Panem ociosa non comedit.

¶Capitulum.lvj.

Offerre dz homo religiosus seipsū totū deo scz corpus p castitatem t animā per charitatem. Vnde t i lege moy si de auib⁹ turtur t colūba iubebātur offerri. q̄z in turture castitas in columba vo charitas designat. Sed turtur quādoqz i lege depilata iubebat offerri. sicut p̄z in purificatione puerpere Leui tici. xij. vbi iubebatur a pauperibus offerri par turturum aut duo pulli columbarum vbi nota quo ad 1ūterrā q̄ nō dicit duos pullos turturum sicut duos pullos columbarum quia pulli columbarum semper inueniuntur. pulli turturum autem non semper. nec etiam virit par columbarum sicut par turturum quia columba est auis libidinosa. t ideo eam in sacrificio suo deo nō luit offerri. turtur autem est pudica auis. Dupler autem turtur deo offerri iubetur vt dupler castitas in homine designet scz mentis. t corporis. Vel quia castitas duo requirit scz continentiam carnis t humilitatem cordis. Vnde t non solum in beata virgine christo placuit abstinētia carnis sed eius etiaz humilitas cordis. Jurta verbum eius. Quia respexit ꝛc. Maz sicut dicit Gregorius. Nulla est castitas carnis quā nō cōmendat humilitas mentis: Et hinc ē sicut idem Gregorius dicit q̄ cuz de ipsa continentia nimis elatione tangit plerumqz omnipotens deus superbiam destruens in immundiciam operis hanc cadere permittit. immo etiam Augustin⁹ dicit super Mathe. Omelia. liiij. Audeo dicere continentibus expedit cadere vt in eo ipō in quo se extollunt humilientur. Quid enim ꝓdest si cui adest continentia t dominet superbia. Duo autem pulli columbarum duplicem significant affectum ex charitate diligentium. scz dei t proximi Aliqui tamen dicunt. q̄ illi offerunt turturem qui ē auis soliuaga qui sectantur vitam contemplatiuam: Illi autem offerunt columbā. q̄ est auis gregatim volans qui sectantur vitam actiuā. Et vtraqz bina ponitur t vtraqz pro cantu gemitum habere perhibet bina quidem ideo ponitur. q̄z vita contemplatiua debet habere duplicem oculum t vita actiua duplicem habet actum. Debz enim contemplatiuus habere vnum oculuz quo contempletur celestia ad desiderādum. aliuz quo ad temporalia ad contemnendum. Item actiuus debet exercitari ergā se ad sui correctionem t erga proximū ad eius edificationem t sustentationem. Vtraqz etiam vita in hac valle miserie ingemino gemitu consolatur. Benit enim contemplatiuus ex amore. p desiderio celestis patrie. t ex deuotione per cōsideratione passionis dominice. Benit actiuus ex compūctione. p peccatis pro ꝓximis psalmista Lauabo per singulas noctes lectuz meum lachrymis meis stratum meum t cetera. Item ex compassiōe peccatis vel miseriis alienis Jeremie. ix. Quis dabit capiti meo aquam. t oculis meis fontem lachrymarum: t plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei.

¶Capitulum.lvij.

Occupatio aliqua licita vel si periculosa hominibus tentatio. vel ad male agendum accensio danda est. vt videlicz circa eam detenti vitent ma

gio pernicioſa. Et huius rei quidem exemplum natura ſtrutionis oſtendit cui natura dedit fm. Aut. maria ouа facere t duriſſime reſſe vt circa eorum generationem calor occupatus rpetur in eis. ne eo incenſo citius moereꝛ. Sic homini calido multum ideſt vehementer ad peccandum accē ſo flue fortiter tentato ſunt magna t dura ena. fortia t difficilia exercitia vel officia imponenda. vt ex difficili occupatione illorum viciorum refrigeſcat incendium t feruor tentationum Vnde Eccli. xxxiij Adhibe illum in opera tua ne vacet. multam enī maliciam docuit ociositas.

Capitulum. lviij.

Opera meritoria nō pñt abſq; anima exire ſine fide t dilectione. qđ patet exemplo aquile. que duos lapides pretioſos nomine eſchites in nido ſuo ponere dicitur. ſine quibus parere nequit. Hi ergo duo p̄cioſi lapides qui ponuntur in nido aquile vt poſſit pullos parere duc Virtutes ſunt ſcilz fides t charitas. que niſi in nido mentis fuerint ſcilz fides in intellectu t charitas in affectu. non pt aliquod opus deo acceptū parere. Hebr. xi. Sine fide impoſſibile eſt placere deo vt dicitur. Hebr. xi. t fides p dilectionem operat vt dicitur. Gal. v.

Capitulum. lix.

Opera remiſſa t mollia licz ſint laboriosa tamen paꝛ ſūt fructuoſa. qđ apparet p ere plum in miluo. Milus licet ſit auis pariēs laboris tū volatus ē mollis. Vñ milus ẽſt mollis ē dictus. qꝛ molli pēna t ẽſt immobili ſuperat ſertur t leui tactu aerē mouere videt. Et cibū querēs t terrā reſpiciēs volādo per aera mollī circuit. t famem quā ſepe patit ſtrula voce prodit. Eſt ergo ẽſt miluus bō mollis t in ope repidus. qui licet in modico cibo. i. in paruo ope multū patiatur laboris. repidꝛat tū t mollicie cuius impedit meritū edendi opus. ſicqꝫ fit vt dū multum curat t paꝛ fructificat ẽſt milus famē patiēs. i. mendicus ſēp t querulus incedit. Vnde p Salomonē in Prou. dicit. Qui mollis t diſſolutus eſt i ope ſuo frater eſt ſua opa diſſipantis. Prou. xviij.

Capitulum. lx.

Pauperes ſicut in hoc mundo cōtemnuntur ita i alio glorificant. ſz diuites honorant. Nam gallia inuenis i domo diuitis vilipēditur. ita qꝫ ſi intrauerit domū turpiſ eijcit. ſed accipit vel falco honorabiliꝫ in domo ſup perticam ponitur t ſollicite de bonis morſellis nutrit. ſed ſi gallina mortua fuerit cū reuerentia magna t lumine coram dño portat ſed accipit poſt mortē i ſterglīniū pizat. Sic pauperes t ſimplices in mundo vilipenduntur t depimuntur ſed poſt mortem ab angelis ad mēſas regis cum honore deportant. Sed econtra diuites h honorant. ſed poſt mortē in ſterglīniū inferni ejciunt. Luce. xvi. Mortuus eſt mendicus t portatus in ſinum abrahe t in eodem. Mortuus eſt diues t ſepultus eſt in inferno. Capitulum. lxj.

Pacem cōmunem perturbantes t mutue ſocietatis dulcedinē auferre volētes omnino eē cohibendos vel ab ipſa congregationis collegio removendos exemplo ſuo apes oſtendunt. q̄ ſicut Philoſophus dicit in libro de animalibus apes alias pacem diſſoluentes t mella ſua detrahere cupientes mortaliter ſeruiunt vel omnino a ſe repellunt. Talibus enī apibus ſimiles exiſtunt qui ſua inquietudine vel ſciſſura pacem proximorum ſeparant ſiue rollunt. Item qui dulcia amicoꝝ conſortia vel obſequia que per mella ſignantur aliqua arte malicie duripe contendunt. Tales ergo merito ſunt vel aſperis verborum puncturis vel aſperis correctionum aculeis feriendi t ab omnibus tanq̄ peſtiferi inſuper repellendi Apo. Gal. v. Vtinam abſcindātur qui vos cōturbant.

Capitulum. lxij.

Peccatum aſſimilatur piſci ephimere qui naſcit ſine coitu de quo ait Jorach in libro ſuo de animalibus q̄ poſt tres horas dici quo naſcit moritur. Quaſi enim dies illuminans aiam penitentia eſt p quam reſpicimus gratiam. t huiuſmōi dici tres hore poſt quas ephimera moꝛitur ſunt tres penitentie partes p quas peccatum extinguitur. ſcilicet cōtritio confeſſio t ſatiſfactio. Qđ autem ephimera ſine coitu ſcilz et putrefactione generatur ſignificat q̄ peccatū preter nature ordinez et apetitus corruptione contrahitur. Vnde Augu. dicit q̄ peccatum non eſt natura ſed vicium nature appetentis id qđ nō eſt ſui ordinis. Item peccatum licet ante delectet poſtea tamen mentem lacerat t necat. Et ideo aſſimilat quidam generi delphini qđ eſt in nilo. Sūt enim ibi gdā delphini dorſo ſerrato qui interna ventrum ſecantes interimunt cocodrillos. Delphinus ergo q̄ no anteriori pectore ſed poſteriori dorſo ſerrato cocodrilli lacerat ventrez peccatū repeſentat moꝛtale qđ non ante. i. in principio ſed poſteriꝰ inficit. peccatoꝛis lacerat ac perimit mentē Prou. xviij. Ingreditur blande ſed in nouiſſimo mordebit vt colub. Item peccatū in ſola affectione exiſtens poteſt eē mortale. cuius exemplū apparet in turture marina. de qua dicit Ambroſius. q̄ ſiquis eam etiam mortuā calcauerit. venenoſuz t moꝛtiferum ei aculeum infigit. Quid eſt enim turtur mortua niſi mortalis culpa. que ſi quis pede affectionis ei inbeſerit. peculdubio reatus mortiferū ei aculeum immittit.

Capitulum. lxij.

Peccatores aſſimilantur piſcibus qui ita naturaliter ſūt gulosi t ad cibum auidi q̄ non aduertunt laqueū ſiue hamū. Sed qđ facit in piſcib⁹ natura hoc facit in hominibus praua concupiſcentia. ſez vt ita aude attendant ad delectationem peccati q̄ non aduertant diaboli hamum vel laqueuz qui pertrahit ad dolorem ſupplicij. Vnde dicitur. Eccles. ix. q̄ ſicut piſces capiuntur hamo ita capiuntur homines tempore malo. Item peccatores ſimiles ſunt equis fluuialib⁹ quos nilus fluuius gignit. qui ſic vocati ſunt ex eo q̄ equis terreſtribus in dorſo t iuba aſſimilantur. Hi de die in aquis moꝛiantur ſed per terram de nocte euntes ſegetes depaſcuntur. Talibus ergo equis ſunt ſimiles qui in die proſperitatis poſiti ſub agis delitiarum viuentes efficiunt voluptuoſi. ſed ad noctem aduerſitatis t paupertatis educti predones efficiuntur t noxij. Vñ in nullo tempe bene viuunt quibus vel abundātia voluptatis vel rapacitatis penuria occaſiones fiunt. Item peccatoꝛ non pt gignere ideſt facere opus meritoꝛiū niſi deponat peccatū Cuius exemplū eſt in murenula t ſerpente. Murenula enī vt Iſid. dicit nō inuenit niſi feminini ſexus. Coit ūt cū ſerpēte t ex eo generat aliā murenulam ſed vt idem dicit ſerpens venenū deponit anteq̄ cocat cum murenula. ſed poſt coitū ſuū reſumit venenū. propter qđ murenulla nec a ſerpente ledit nec generat aliquid venenoſū vel ſerpentinū ſed ſibi ſimile natura. Quaſi igit ſerpens venenoſꝰ eſt bō peccato infectus. q̄ ſi venenū peccati nō deponeret murenulā bonā ideſt bonā actionez t meritoriā non gigneret. qꝛ alias cuz matre eius. i. gra vel charitate q̄ mater ē oīs boni opis ꝓiungere ſe non poſſet. Hoc tñ nō imitabile ſz deteſtabile potius exiſtit. q̄ poſt murenule ꝓiunctionē ſerpens venenū reſumit ideſt pp̄ receptionē gre go ad peccatū redit ſcōa Pe. ij. Canis reuerſꝰ ad vomitū ſuū. t ſus lota in volutabro luti. Item peccatores gdā fideles ſūt canib⁹ marie. Nā ſicut cānis ē aial mordens t nociuū i terra ſic ēt in mari piſcis canis terribilis ē Vñ ſicut Ambroſius dicit Cancer t in mari t in terra caucdi ſūt. Talex ſunt peccatores qui nō ſolū in terra ideſt in tranquillitate pacis ſed etiam in mari ideſt in cōmotio

ne guerre ⁊ litis periculosi ⁊ nociui sūt alīs de quibus Apostolus. Philippē. tertio vi dete canes videte malos operarios. Vel similes canibus terrestrib⁹ sunt predones qui nocent in terra. sed tanq̄ canes mari ni sunt pirate qui nocent in mari. Unde. Apo. j. Lozin. q. Periculis in terra. periculis in mari. ¶ Item peccatores assimilant aquile. Nam quoddam genus aquile ē qđ rapit in aere. ⁊ tale generaliter timēt oēs aues. Talis aquila repesentat superbiam superbi. n. in alto rapiunt. quia glorie ⁊ honoris celsitudinem que soli deo debef sibi rapere ⁊ vsurpare contendūt. Uñ ipsi eripiunt deo qđ deus sibimetipsi reseruauit scz gloriam. iuxta illud. Gloriam meaz alteri non dabo. Hanc aquilaz scz superbiā oēs aues idest omnes viri spirituales timere ⁊ fugere deberent qz Augu. dicit in regula. Alia quecūq; inigtas in malis opibus exercef vt fiāt. supbia Ño ēt bōis opibus insidiaf vt pereant. Unde. j. Ño sūt aq le q̄ rapiunt in terra. Talibus assimilantur auari q circa terrena lucra tantūmodo intendunt ⁊ interdū alijs rapiunt ēt violēter. Quedā aūt agle rapūt i aqua. Et istis assimilant luxuriosi qui se immergūt in ago voluptatū. Et dicit Aristo. q talis agla timet vulturē ⁊ cū eū videt venīctē fugit ad aquā quā si exiret vultur rapit eā. Talis aūt aquilavnū pedē bz latū ad modū anseris cū quo in aqua se regit. aliū bz diuisuz cū vngubus acutissimis cū quo predaz rapit. Sicut aūt hec agla timet vulturez. ita luxuriosus timet reprehensorē ⁊ detectorē vel vulturē. i. mortem rapientez siue flagellū peussionis diuine. quod quidem si vult euadere. oportet q recurrat ad aquā pnie Deus aūt latus ad natationes aq̄ ē affect⁹ ad delectationem luxurie. Sed pes cū vngulb⁹ ad rapiendū cibum prede est appetitus ad delectationes gule. ⁊ vterq; pes est in voluptuosis. ¶ Itē peccatores assimilā turconijs. Primo qz corui sunt clamosi ⁊ voces diuersas variant. Hoc cōpetit supbis qui cuz clamore imperāt blasphemāt garriūt cōtendūt ⁊ vituperāt. ⁊ sic multis modis incongruis varias voces formant. Secūdo qz corui sūt dolosi furtiue res capientes ⁊ abscōdentes. Et h cōpetit auaris qui dolis ⁊ fraudibus aliena diripiūt ps. Sicut nouacula acuta fecisti dolū. Tertio qz corui sunt immūdi scz cadaueribꝰ insidentes ⁊ ex fetidis cibum q̄rentes. Et hoc cōpetit luxuriosis qui delectāt i carnis operibus fetidis ⁊ immundis. Isaie. xxxiij. de cadaueribus eoz ascēdet fetor. ¶ Itē peccatores qui de peccato gaudet cygno similē dici potest. Nam cygnus istāte morte pēna in cerebro infixa canit ⁊ contra mortem omnium animalium p̄ gemitu cantū reddit sicut Ambrosius dicit. Nā tunc pena cerebro infigitur qñ suggestioni peaue peccati corde cōsentit ⁊ tunc anima cōplenus moritur cum ipsum peccatuz opere perpetratur. Illi ergo ad moduz cygni quasi cātant in morte casu qui letantur cuz male fecerint ⁊ exultant in reb⁹ pessimis. ¶ Itē peccatores assimilantur cynomyjs. i. muscis caninis de quibus loquitur ps. dicens. Dixit ⁊ venit cynomia ⁊ cynifes in omnibus finibus eorum. Nam talis muscа est corpore magna ⁊ ventre lata ⁊ paruoris voluptuose q̄s alia musca. ¶ Item est multum pungitiua carnis ⁊ vlceratiua. necnon corrosiua. insuper est multum sanguisuga. corpore ergo magni possunt dici superbi qa in carnalibus volunt magnificari. Unde superbi homines gigantibus comparant Sapi. xxiij. Ab initio cum perirent superbi gigantes ⁊c. Ventre autem lati sunt gulosi. qui ventrem implentes dilatant ⁊ extendunt. Parui volatus sunt pigri ⁊ accidiosi qui parua ⁊ rara bona operant. Fetidi sunt luxuriosi qui ferozibus vicioꝝ carnalium pascunt ⁊ delectantur. multuz pūgitiui sunt tracundi. scz corrosiui ⁊ vlceratiui sunt detractores ⁊ inuidi. Itē. Dulces carnem sanam transit vlceri infidet. sic detractores ⁊ detractores. Sanguisuge. autem sunt auari ⁊ vsurarij qui ei poliando vulnerat pauperes sanguine eoꝝ fugunt. Pauperes

uerbiorum. xxx. Sanguisuge due sunt filie dicentes affer affer. ¶ Item peccatores sunt similes vespertilionib⁹. Vespertiliones eni sicut dicit Glosa sup Ysa. j. In die illa proijciet hō idola argēti sui ⁊ simulacra auri sui. que fecerat sibi vt adoraret talpas ⁊ vespertiliones ⁊c. lucem fugiūt. Et quantū ad hoc signāt luxuriosos qui latibula ⁊ tenebrosa q̄runt. Job. xxiij. Oculus adulteri obseruat caliginē. ¶ Itē pulueꝛē lingūt ⁊ quantū ad hoc signant auaros q̄ terrena diligunt. ps. Inimici eius terrā lingent. ¶ Itē oleū ꝺ lampadibus fugunt ⁊ in hoc significant inuidos q̄ ore detrahēdo bonoꝝ gratiā auferre contendūt. Per oleū enim gratia. per lāpades Ño viri p̄dari signant. Inuidi ergo homines quasi oleū de lampadibus fugūt cū ore viros preclaros detrahēdo gratiam auferre cōtendūt. Unde inuidus homo gaudet de malo alterius ⁊ dolet de bono alieno. Iuxta illud Horatij poete. Invidus alteri⁹ reb⁹ marcescit opimis: sic ergo conat bonos viros q̄z coꝝ occulte detrahendo auferre. ¶ Itē in rumis parietū se de die abscondūt: ⁊ ideo signant superbos ⁊ tyrānos qui malignas ⁊ occultas vias quibus possūt alios ledere rimant. ¶ Item de die quasi sicut talpe ceci sunt ⁊ signāt iracūdos in q̄bus rationis oculus ex nimio furore cecat. ¶ Item frigidissime nature sūt. Unde sanguis vesperti-lionis linitus sup palpebras nō sinit crescere pilos vt dicit Cōstātinus qđ ex frigiditate poros claudente creditur euenire in quo signat accidiosos qui efficiunt in spiritu frigidi. ita vt pili oculoꝝ idest bona desideria mentiū in eis non pcedant.

¶ Capitulum. xxiij.

Penitentie fructus ⁊ humilitas peccatorē mortuū resuscitant. qđ ostendit exemplo fenicis. Est eni fenix auis. q̄ fm Philosophum post q̄s trecentis vel quingentis annis, virit cum suum defectū sentit nidū ex lignis aromaticis facit in tm̄ ficcis: vt vento calido accendant: quibus quidem accensis ipse sponte nidū ingredit. ⁊ inter ligna ardentia incinerat. Et ex hoc cinere infra triduū gdaz vermiculus nascit. q paulatim plumas recipiens in volucrē transformat. Est autez auis pulcherrima pauoni similluma in pēnis solitudinē amans: ⁊ ex mūdis fructibus cibū querēs. Sic peccator posq̄ diutius virit in suis peccatis. ⁊ iuc vite vel status defectū siue per mortis metū siue per aliquod aduersū cognoscit: debet ex cōsideratione offense ex contēplatione diuine iusticie: ⁊ insuper ex timore gehēne atq; mortis incertitudine tanq̄ ex aromaticis lignis struē nidū mēti. ⁊ bi respect⁹ tā ficci. i. validi debēt ee vt spūs sācti flatus facilter possit accedere nidū mentis: tūc ad cor suum penitēs spontaneus ac cito introcat. ⁊ in predictis timoribus positus se p feruē tem cōpūctionem adurens in būilitatis cinerē redigat. ex hac enim būilitate infra triduū pēnitēcie scilicet contritiōis: cōfessionis satisfactionis nouus nascef vermiculus. i. mūdus ⁊ animus būilis q plumas virtutū paulatim recipiēs in cōpletā trāsformabit volucrē. i. in viz perfectū atq; cō tēplatiuū habentē. i. pulchritudinē in aspectu sancte contemplationis. Item habētem varietatē colorꝝ in pēnis. i. varietatez virtutū ⁊ gratie multiformis amantē solitudinē sancte orationis ⁊ querentē cibum mūdū facere lectionis vel mūde opatiōis. ¶ Itē penitēcia liberat ⁊ defendit a tēptationibus siue deceptiōib⁹ demonū qđ ps p crēplū i mergulo. Nā qñ rapaces aues mergulos pericluntf ad aquā cōfugientes submersiōis biificio liberant. Cūc rapaces aues mergulū inuadūt qñ demoz si alia cōfugiat ad aquas penitēcie ⁊ sic illūdo submergat liberat a fraudulēcia demonū. ps. Tu tribulasti capra draconū. i. tentatiōes demoniū: an agō. i. penitēte. ¶ Itē penitēcia facit opa bois esse viua ⁊ meritoria. Cui⁹ crēplū apparet in

varijs maioribꝫ piscibꝫ qui dicũt trocte q ova in aqua faciũt & ipa aque fouẽda cũmittũt. & aqua tãq̃ blãda mater ea suscipiẽs animat & creat & pisces ex eis formant. Sũt ergo opa hominũ bona tãq̃ quedã ova trectarũ que tũc in aqua ꝓdeũt quãdo in Ya penitẽtia fiũt atq; ex ipa in aq̃. pñe lachrymose & cõpũctiue lachrymis viua ideſt gratuita & fetosa. i. meritoria fiũt.

¶Capitulum lxv.

Penitẽtes qui tepide & ociose viuũt faciliter ad putredinẽ peccati redeũt cuius exẽplũ apparet in piscibꝫ. Nã cum aqua vbi sũt pisces nõ moueſ nec renouat cito in putredinẽ vertitur. Vnde in ea pisces corrũpũt. Similiter q sũt in aqua pñie si nõ renouãſ nec mouẽt ꝓ bonorũ operũ solicitudinẽ facile a tẽtationibꝫ corrũpũt & a peccatorũ putredine itez inficiũtur. Apostolꝫ ad Ephesios. iiij. Renouamini spiritu mẽtis vestre. ¶Itez penitẽtes Ytute penitẽtie mutãt mores. Vnde assimilãt quibusdã aialibꝫ ꝙ quibꝫ Ambrosiꝫ dicit q; cõtrariã naturã habent in terra & in aqua sicut patet de leone.

Nã leo sicut ipe Ambrosius dicit cũ sit terribilis in terris in mari tamẽ est dulcis sez pisces leo. In quo signat q; aq̃ maris ideſt penitẽtia amara bõe inimice & ferocẽ trãsmutat & cõuertit in dulcẽ. ¶Itẽ rana que est bestiola in paludibꝫ. in aquis tamẽ est decora & omnibꝫ fere prestat alimẽtis. In quo signat q; aqua penitẽtie homines bestiales & ipios facit gratissimos & ꝓ alijs acceptos. ¶Itẽ muscule odor grauis in terris suauis in aquis est. in quo accipit q; fetẽtes ꝓ malã famã. in aquis penitẽtie efficiũtur redolẽtes ꝓ gr̃am. ¶Itẽ lepꝫ est animal timidũ in terris in mari Ya formidabile. sez quia lauacrũ penitẽtie homines pusillanimes & pauidos magnanimes facit & fortissimos. ¶Itẽ lupꝫ ẽ in terris animal rapiẽs in aquis autẽ aial in potẽa. Vnde bos nescit lupos agnꝫ timere. Sic ꝓ penitẽtiã homines terribiles & rapaces efficiũt benigni & misericordes. ¶Itẽ porcus in terra aial est immũdũ in mari Ya est aial mũdũ. Vnde porci marini vt dicit Ambrosiꝫ etiã iudicio sũt grati qui tamẽ terrestres nõ comedũt. In q̃ signat. q; aqua penitẽtie purgat omnes immũditia culpe & ideo etiã immũdi ꝓ peccatũ luxurie in aquis penitẽtie efficiũt mũdi per cõtinẽtiã. ¶Itẽ terrestris scorpio percutit & venenũ immittit. scorpio Ya marinꝫ nõ pcutit sed reficit. In quo significat q; detractores & inuidi alios retro pcutientes immutãt in aq̃ penitẽtie & efficiũt benefactores. ¶Itẽ corꝫ terrestris ꝺz carnis ex neritudinẽ. In quo significat q; penitẽtie mare cor aridũ & durũ facit molle & deuotũ & piũ. ¶Vnde penitẽtia facit de corde lapideo & rigido cor carneũ & flexibile. facit eni de hoie superbo humilẽ de homine crudeli & truculẽto mitẽ & cẽ. ¶Itẽ penitẽtes quales debẽt esse exẽpla coturnicũ demõstrant. Coturnix. n. mare trãsitus cũ lassat in aquã descẽdit & vnã alã erigẽs velũ facit. Coturnices ẽt accipitrẽ timent nec de terra surgũt q̃diu eum vidẽt. Sic quoq; peccator trãsiens ꝓ mare huiꝰ seculi cũ se lassum sentit ex grauedine peccatoꝝ debet si vult euadere se hũiliando descẽdere in aquã penitẽtie. & cũ vna ala. s. timoris in ista aqua. i. penitẽtia se tenere: aliam Ya sez spẽ sursũ ad deũ erigere q; sicut ꝺz nimere de iustitia ita debz sperare de misericordia. & ẽ ala spei erit velũ ducẽs eam ad pia opa. Debet aũt peccator penitens precipue & tunẽdo cauere accipitrẽ. i. diabolũ seueritatẽ q; tũc maxime cõtra hoiez sensit cũ sibi rebellasse cognoscat. Et iõ cuꝫ eius presentiã penitẽs tẽtatꝰ aduertit ꝺz in terra manere. i. hũilitate se tenere. Sola eni humilitas vt dixit beatus Antonius est q̃ euadit diaboli laqueos. Vel nos ꝺz de terra surgere. i. ab humili oratione. ¶Itẽ coturnices per terrã citissime currunt speciẽ suã diligũt & vocifer̃do se mutuo requirũt: vt dicit Ambrosius. Illi et

go per aerram citissime currũt. quã licz in terra positi vehemẽter tamẽ ecclesia diligunt. Nam qui amat vehemẽtiꝰ currit velocius & peruenit citius sicut dicit Bernardus. Ille Ya diligit suã spẽm q; diligit quẽlibet hominẽ. Nam ꝑticipatione speciei plures homines sũt vnus hõ sicut Porphirius dicit. Vbi ergo est nature vnitas debet ẽt simul esse vnitas charitatis & cõcordie. Debet etiã diligenter homo suũ quilibet regere proximũ quem sentit errando pisse. siue vociferando ad ipm per predicationis vel exhortatõis clamorẽ siue pro ipo vociferãdo ad deũ p̃ secrete orationis feruorẽ. ¶Itẽ coturnices ꝓ gratissimo cibo habẽt semina venenosa: cõmedũt eni ellebor q̃ alijs est pnicio sum. & partunt ẽt coturnices morbũ ea ducum sicut homo. Quasi aũt venenosa semina ellebori sũt oportunitates & occasiones peccandi: quibus si penitẽs pascit sez vt in eis delectet morbũ caducũ patietur ideſt recidiuũ peccati. ¶Itẽ penitẽtes debent esse sicut ciconijs: primo quidẽ q; ciconia est ad se purgãdũ ingeniosa. Nam quãdo cibo grauari se sentit aquã marinam in rostrũ recolligit quã ad interiora trãsmittit & sic cibũ induratũ remollit. & intestina mũdãdo superflua ejicit. Sicut aũt cibus superfluꝰ vel malus grauat stoma chũ ita & peccatũ ĝnat vel angustiat aiaz. Qui ergo se purgare desiderat aquã marinaz habeat. i. ita purgẽt interius vt amaras lachrymas effundat quã necesse ẽ vt etiã rostro recolligat: sic vt ad ventrẽ purgandũ eam ad intestina trãsmittat ideſt ire suo peccata sic conpũctus confiteatur & dicat vt confessio sua humilis ad purgãdas peccati feces compunctionis aquam ideſt lachrymarum virtutez ad interiora mentis transmittat. ¶Secũdo q; ciconia est ad se nutriendũ Ytuosa. Nam serpentum vescit ouis: et ex eis escã dat gratissimam pullis suis: cẽtalis aũt venenosa cosuperat nec imitat. ꝺz est ei nutrimentũ quod tamẽ multis aialibus est venenum Nã vi caloris qui in ea dominatur virtus veneni extinguitur. Quasi aũt ova serpentum tentationes sunt malignoz spirituuz que licz animalibus. i. hominibꝫ carnaliter viuentibus sũt venenũ spũalibus tamẽ prebẽt proficuũ nutrimẽtũ. Nam vi amoris qui in eis accẽditur tẽtantis negtia penitus superat. ¶Tertio q; ciconia ẽ cõtra serpẽtes vigorosa. Nam eos rostro pcutit occidit & comedit. Serpentes qppe rostro ciconia pcutit q; frequẽter orando cõfitẽdo hũiliter malignos spiritꝰ penitẽs cõfũdit. Tũc Ya illos occidit cum feruore penitẽtie lachrymaz inundatiõe tẽtationes penitus coz extinguit. Vñ Psalmista. Tu ꝺtribulasti capita draconũ in aqs q; videlicet in aqs lachrymaz extinguũtur tẽtationes demonũ. Sed adhuc serpẽtes ciconie comedũt. q; videlicet ex tentationibus demonũ nutrit & conualescit humilitas penitẽtiũ. ¶Quarto q; ciconia est hũane societatis amatiua. Et iõ in domibꝫ hoiuz nidũ põit. Sic ẽt glibz penitẽs amare ꝺz societates hoiuz. i. rõnabilitẽ & mansuete. viuẽtiũ est. n. hõ aial rõnale & mansuetũ nã. nil ĝ bestialius hoie rõne habente & ratione non vtente. Similiter q; crudeliter viuit non homo dici debet sed feris & beluis similis existit. Et ideo quicunq; cum talibus habitando vel conuersando cõuiuit nõ nidum in domibus hominum sed inter bestias ponit fm illud. Job. xxx. Frater fui draconum & socius struthionum. & Eze. dictum est. Cum scorpionibus habitas. Ezechiel. secundo. ¶Quinto quia ciconia nidi sui vel loci est diligenter conseruatiua. Nam nidum vel locum quem prius accipit de facili non dimittit: sed quando circa hyemem recedit nidum terra operit & virgulas & spinas cum luto coniungit ne a vento dissipari possit. In reditu autem suo eundem locum occupat. & contra occupare volentes pugnando cum defensat. Similiter penitens nidum mentis diligenter custodit.

Nam in eodē loco.i.eodem būilitatis de
spectu quē prius accepit persistit vel qz p̄
uo acceptam gratiā nunqz desercēdo amit
tit. Sz si hyemē aduersitatē imineat ita vt
circa exteriora nēcēdī ad tp̄m exire cū opor
teat terra būilitatis cooperit nidū mētis
virgulas t spinas.i.abstinentias asperas
cū luto corporis iūgit:vel qz iūgit asperita
tes carnis cū luto būilitatis ne.s.a vento
superbie vel a tēptatione cūcupiscētie dissi
pari possit.Cū vo ab exterioribus curis
reuertit ad secreta cordis eūdem locū oc
cupat.i.nidū būilitatis:quē etiā circa supe
bos demones ipm nitētes diripere viriliter defendit. ¶Itē penitētes semp debēt
respicere ad melioz exemplū t in būilita
te penitētie semp abscondere sua opera.t
exemplū istius doctrine apparet in strutio
ne.Nā strutio qñ venit tempꝰ vt ouā po
nat ad pliades oculos leuat:nō enim ouā
ponit nisi qñ illa ascendit cōstellatio.Cuz
aūt hanc stellā oriri viderit arenā maris
fodit:ouā ibi ponit t fabulo operit:t statiz
obliuiscit vbi ea posuit t nunqz ea vlteriꝰ
querit:sz calefacta arena feruoꝛ solis ouā
excoquit t in ipis pullos ꝓducit:qui cū fra
cta testa educti fuerit tē mr eos recolligit.
t tāqz filios ꝛecognoscit. ¶Itē strutio nasꝛ
odit equū itaꝛ equꝰ eū sine terroꝛe vidē ñ
possit sed si equꝰ ei occurrit tanqz ꝛtra ho
stem alas erigit t alaz strepitu fugere ipz
cogit. Sicut ergo ouā penēs strutio aspi
cit ad pliades ascēdentes.ita penitēs ope
rādo aspicere debet ad maioꝛes.i. magis
ꝓficientes sm illud Apostoli prime .Corin
thioꝛ. xi. Emulamini charismata melio
ra. Et cū viderit boꝛ exempla more plia
dum stellaz fulgentia tūc debet in arena
maris ponere ouā suā.i.in penitētia gra
ui t amara perficere opera t debet illa fa
bulo operire.i.in būilitate custodire t non
vlterius illa videre.i.ad superbiendū vel oſ
dendū aspicere t tūc calefacta arena.i.fer
uescēte penitētia feruoꝛ solis.i.amoꝛ dei il
lam incēdit t sensus inde multoz bonoruz
operū producit.quos cū testa fracta.i.car
ne mortua ante cōspectū districti examinis fuerint producti.tūc coz mater.i. anima penitētis clarius recognoscit:t tanqz
suos fructus recolliget gloriosos:deberta
men hic strutio.i.penitens equū.i.peccatū
quo anima portat ad mortē velut suū ho
stem pestiferū fugere virtutū alas contra
ipm crigere atqz caz strepitu.i. conatu t
actu ipm in fugā vertere.i.a se repellere.
¶Item penitētibꝰ reuertētibus ad deum
maxime demones tendūt laqueos tenta
tionū qō patet per exēplū in turdis.Naz
turdi sicut dicit Ambrosius in fine autūni t hyemis confinio quasi exacta estate se referūt.i.ad nos redeūt.quibus nos mo
limur insidias t diuerso genere nūc īsi
dias sepe decipere nūc visco fallere nūc la
queis eos captare contēdimus. Simili
ter penitentibus ad deū t ad iustitiā rede
untibus demones velut boues turdos di
uersi generis molliūtur insidias.t nunc
eos insida sepe.i.tentatione dignitatis t
superbie decipere nūc visco luxurie fallere
nūc laquecis auaritie eos cōcēdāt capere.
propter quod q ad deū accedit moneꝛ.
Ecclesiastici.ij. Fili accedēs ad seruitutē
dei sta in iustitia t timoꝛe t prepara aiaz
tuam ad tentationē. Solicitia enim est vita
nostra super terrā. Habemus enim tres
hostes.s.carnem mūdū t demonem tē.

¶Capitulum.lxvj.

Peregrinos t viatoꝛes
esse in suo itinere pia
charitate iuuandos mul
ti ostendūt. Nam mil
uus vt dicit Isidoꝛ cu
culos in spatiis fasci
pit t ne deficiant poꝛ
pter longa spacia itinerio a partibus Hi
spanie secū ducit. Si ergo milui boc aui
spanie secū ducit. Si ergo milui boc aui
cti. Sapiēs.i. Spiritus.s.discipline effugiet
ficū. ¶Item qui sūt agitati per operatio
nis mobilitatē.sz qui nō otio vacāt sed
in bonis opibus assidue laborāt. Ecclesia
stes.ix. Quodcūqz potest facere māus tua
instāter operare tē. ¶Item ꝓfecti t viri

scietes legem tñ charitatis adimplent.de
qua Apostol⁹ ad. Galathas. vj. Alter alte
ri⁹ oncra portate t sic adimplebitis legē
christi. Non igit conuiatorē tuū etiam mi
norem vel debiliorē cōteminas aut derelinquas sed magis ei⁹ debilitati compatiens cura baceas.vt sis saltē similis illi sa
maritano quē etiā euāgelica narratio cō
mendat.qui inuētum in via vulneratum
iumēto suo imposuit:in stabulū durit.vul
nera curare studuit t tādem stabulario cū
precio cōmendauit. Ecce enim qz multa
habes charitatis obsequia.pietatis officia t
superne cōpassionis exēpla vt tu quoqz si
militer facere satagas.

¶Capitulum.lxvij.

Perfecti viri assimilant
optimis piscib⁹. Nam
sm. Auicennam illi sūt
optimi pisces q morāt
in aquis altis. Propt
quod de marinis illi
sūt laudabiliores qui
nō alibi qz in altissimo
pelago ꝓuersant. ¶Item qui in aquis dis
coopertis vbi pflant libere venti meliores
sunt alijs qui cōtrario modo se habent.t
meliores sūt illi qui sunt in aquis fortissi
me agitatis qz in aquis nō motis. Et gb⁹
colligē q illi pisces sunt optimi qui morāt
in aquis multis discooptis t fortissime
motis. Similiter illi viri sunt perfecti t op
timi qui sūt alti p ꝓtēplationis sublimitatē
Isaie.lu. Ecce intelliget seruꝰ meus exaltabit t elevabit t sublimis erit valde. ¶Itē
qui sūt discooperti per cōuersationis simpli
citatē quia in hominib⁹ fictis t coopertis
per hypocrisim nō pflatvent⁹ spiritus sā
cti. Sapiēs.i. Spiritꝰ.s.discipline effugiet
ficū. ¶Item qui sūt agitati per operatio
nis mobilitatē.sz qui nō otio vacāt sed
in bonis opibus assidue laborāt. Ecclesia
stes.ix. Quodcūqz potest facere māus tua
instāter operare tē. ¶Item ꝓfecti t viri
spūales similes sūt aquib⁹ pcde.que sicut.
Isidoꝛ dicit in.xij.libro de animalib⁹ sūt vo
latus altissimi t velocissimi.t vis⁹ acutissi
mi t animositatis ꝓmarime sicut patz in
agla falcone t hmōi. Similiter etiā viri p
fecti sūt altissimi p conuersationem Apo.
Phil.iij. Nra conuersatio in celis ē. ¶Itē
velocissimi p dilectionez qz q amat opat
velociꝰ t ꝓcurrit citꝰ vt dicit beatꝰ Ber.
¶Itē sūt acutissimi p ꝓtēplationē Job.xli
Omne sublime videt. ¶Itē sūt animosis
simi p spiritꝰ vigorē. Nam iustꝰ quasi leo
ꝓfidēs absqz terroꝛe erit.vt dicit. Prou.
xxviij. ¶Itē pfectꝰ homo assimilat ardee.
Primo,ꝓpter volatū. Nā ardea vocatur
quasi arduus,ꝓpter altoſ volatꝰ. Formidat
eni imbꝛes t volat sup nubes vt sz ꝓcellas imbꝛiū scire nō possit.Cū aūt volauerit significat tēpestatē.t hāc aūt gdā tā
tulū vocāt. Similiter pfecti viri timētes
ne instigāte diabolo ꝓcellis ꝓsecutionum
inuoluāt intētionē suā supra oia tēporalia
collocāt t in serenitatē celestis patrie vbi
facies dei ꝓspicit mētes leuāt. De talib⁹
viris fuit Brego.q de se ipo refert in dia
logo qꝰ talis erat ei⁹ animꝰ dū in mona
sterio fuerat qꝰ illi labētia cūcta suberāt.t
reb⁹ oib⁹que volui eminebat.t nūqz nisi
celestia cogitare ꝓsueuerat. Apo. Col.iij.
Que sursū sunt sapite nō que sup terram.
¶Secūdo ꝓpter nidū qz licet auis ardea
in aquis cibū qrat tamē in siluis t altis
arboꝛib⁹ nidū locat. Quia pfectꝰ quilibz li
cet sm coꝛp⁹ pascat reb⁹ labētib⁹ t trāsi
toꝛijs.tamē spē suā ponit in supnis t spiri
tualib⁹. Vñ ꝓsalmista dicebat. Mihi ad
herere deo bonum est ponere in domino
spē meā. ¶Certio ꝓpter zelū. Nā ardea
ꝓ pulli zelat t ne ab alijs auib⁹ de nido ra
piāt defendendo laborat. Sic viri pfecti pro
subditis laborāt ne a pranis puerāt.t de
nido fidei catholice seu a recitudie iustitie
subtrahāt Job.t. Bonꝰ pastor aiam suam
dat ꝓ ouibz suis. Quilibz etiā vir pfectus
fectꝰ Xpianꝰ quod habz in nido aie a de-

mone vel ab alio rapiāf.Eccli.iiij.Pro iustitia agonizare ,p aia tua ꝛc. ¶Quarto propter colorem q̄ quedam ardee habent colorem album quedam cinericcum. In quorum primis mundicia in secundis vero penitentia designatur. Nam spirituales viri ꝛ intus in mente mundicia ꝛ extra in carne penitentia decorantur. Sic Job qui de puritate iam dixerat .Donec deficiam non recedam ab innocentia mea Job decimo sexto vltro de penitentia addidit.Ago penitentiam in fauilla ꝛ cinere Job.xlij.

¶Capitulum.xviij.

Perseuerantia in bono opere est habenda ꝛ multiplicitas siue varietas operis est plerumque vitanda ꝛ hoc exemplo apis.Quia scilicet apes vt Aristoteles dicit in libro de animalibus quando extra exit siue volat ad diuersos flores non intendit nec vnum florem dimittit ꝛ ad alium vadit donec in illo flore inuenit quod querit. Et sic etiam simili modo in variis actibus homo se occupare non debet:iuxta illud Ecclesiastici vndecimo.Fili ne in multis sint act⁹ tui.Nam animus quid em hominis vt dicit Gregorius dū confusa mente diuiditur ad multa ꝛ varia fit minor ad singula. Et ergo in illo opere videlicet bono quod incepit tamdiu homo debet persistere q̄diu illud inuenit proficuum ꝛ salubre Seneca. Fastidientis stomachi est multa degustare:ꝛ sic est fastidientis animi multa opera inchoare. Apostolus ad Phil.primo Qui cepit in vobis opus bonum ipse perficiet.Et Matth. decimo Qui perseueraucrit vsq; ad finem hic saluus erit.

¶Capitulum.xix.

Inguedo animę interior per ipsaꝫ penurie asperitatem augetur:ꝛ per abundantie vberatemꝫ minuitur.Cuius rei quidem exemplaꝫ in mergulo monstratur:qui in hyeme quido est tempus penuriosum ꝛ asperum plurimum impinguatur quod accidit propter motus paucitatem :sed in estate quando est tempus fructuum vbertate refertum carnibus ꝛ pinguedine spoliatur :quod iaccidit propter volatus frequentiam.Mens enim deo dedita dum ex exterioribus rebus per paupertatem crimitur ab internis solicitudinem quietatur motibus:quantoꝫ magis sibi quiescens intendit tanto diuina gratia vberius pinguescit.Cum Xo volubilis mens rebus exterioribus afflant bant ipa cura rerū ꝛ interna sepe sollicitudine ꝛ extrinseca occupatione conuoluit.atq; ita paulatim fit : q̄ ex ipsa inquietudine mentis diminuta deuotionis pinguedine anima marcescit. Unde Genesis.xlj. Post annos sertilitatis secuti sunt intermediate anni sterilitatis. quia numerum post abundantiam corporis sequitur ,attenuatio mentis. Job.xviij.Attenuatur fame robur eius ꝛc.

¶Capitulū.xx.

Predicatores quales esse debeant in vita ꝛ doctrina ꝛ prudentia ostenditur in ausibus prede quibus vt Aristoteles dicit natura rostrum curuum ꝛ acutum dedit vt predam fortius reuncrent. ꝛ carnes facilius lacerarent.Tales etiam sunt pauce carnis ꝛ pennositatis vt sint volatus velocioris.Caudam habent subtilem ꝛ longam ꝛ tenuem qua se in volando regunt. sicut gubernaculum regit nauem. Predicatores

tracq; tunc habent rostrum idest os curuum quando ad seipsos reflectunt quod alijs dicunt scilicet vt ipsi impleant opere quod alijs suadent sermone.Nam id quod curuatur versus seipsum reducitur. ꝛ hoc necessarium est ad predam quam ceperunt idest ad gratiam vel mercedem quam predicando acquisierunt non perdendam sed conseruandam.¶Item debent habere rostrum idest os acutum idest penetratiuum ꝛ incisiuum ad percutiendum corda carnalium ꝛ ad lacerandum siue amputandum vicia eorum. Ysaie.xlix.Posuit os meum dominus vt gladium acutum.¶Item debent esse pauce carnis idest parum de carne curare ꝛ multe pennositatis idest in pennis virtutum abundare.¶Item debent esse velocis volatus idest obedientie prompte. Vel ille velocius volat qui seruentius amat.¶Itez debēt hāc caudā.i.discretionis prudentiam que caude assimilatur.quia prudentia exitum rei prospicit Unde Boetius. Rerum exitus prudentia metitur. Hac autem cauda tota vita gubernatur ꝛ regitur sed debet hec cauda idest hominis prudentia esse longa quo ad preteritorum memoriam: subtilis quo ad presentium intelligentiam.sed non nisi tenuis esse potest quo ad futurorū prouidentiā quia cogitationes mortalium timide ꝛ incerte prouidentie nostre dicitur Sapientie nono. ¶Item nota q̄ predicator qui est mundus in opere ꝛ portat christum in corde timetur etiam a demone. Nam gallus preciosum lapidem quendam nomine allectorium in ventriculo secum portat propter quem eum leo formidat ꝛ maxime si pennis albus ipse sit vt dicit Plinius Gallus ergo qui lapidem portat in ventre est predicator sanctus qui christum portat in corde quem si in pennis fuerit albus idest in operibus mundus etiam leo timet ipsum idest malignus spiritus de quo dicitur prima Petri quinto.Aduersarius noster diabolus tanq̄ leo rugiens circuit ꝛc.¶Item predicatores debent esse similes aquaticis auibus que habent rostra lata vt gramina ꝛ radices aptius carpant.Quasi enim latitudo rostri est dilatatio verbi.Ad hoc enim predicatores auditoribus verba declarādo ꝛ inculcando dilatant vt viciorum gramina ꝛ radices peccatorum de cordibus eorum euellant.¶Item habent colla longa vt de profundo aque facilius victum trahant ex longo quippe collo vocalis spiritus non statim emittitur:quia per arterie longitudinem transiens aliquantulus immoratur. Unde quasi vocis sonus ex collo longo egreditur cum predicantis verbum cum solerti meditatione profertur. Unde Psal.dicit.Os iusti meditabitur sapientiam ꝛ lingua eius loquetur iudicium. Per ipsam longitudinem autem colli de aque profunditate victus facilitcr trahitur quia p cogitationē morosam quasi de profundo aque idest intimo sensu scripture illa qua mens fidelium pascitur doctrina predicantis educitur.

¶Item predicator debet esse similis pisci stauro de quo dicit Ambrosius.q̄ solus inter pisces ruminat. Quod proprie conuenit predicatori scilicet sacre scripture verba per meditationem continua ami ruminare. Unde Psalmista. In lege eius meditabit die ac nocte.

¶Capitulū.xxj.



Predantes alios efficiuntur ipsi frequenter preda aliorum. Unde sunt similes piscibus.Nam sicut Ambrosius dicit quidam pisces se mutuo deuorant ꝛ fit sepe esca minor maioris. Quinimo dum ille maior deuorat alium ipse postmodum ab alio deuoratur. Unde Aristoteles in libro sexto de animalibus dicit q̄ carabo vincit pisces magnos ꝛ comedit . Sed pulipes vincit cara-

bonē t ipm comedit. Vñ Ysa. quadragesimo tertio. Ve qui predaris nonne t ipe predaberis.

¶Capitulū.lxxiij.

PRelatus dz de subditis velut de spiritualibus filijs diligentissimā habere ac gerere curā.t hoc exemplo videlicet ceti siue balene piscis q sz suos catulos mira cura perhibet fouere. Nam miro amore eos diligut t in pelago secū longo tempore circūducit: t si eos ab arenaz cumulis impediri cōtigerit aque multitudinē in ore colligit t sup eos effundit:t sic eos a periculo liberās ad pelagus reducit cōtra oia pericula se ꝓ eis exponit t semp eos inter se t mare in loco tutiori ponit:t qñ tempestas inualescit filios adhuc tenellos in vētrē sumit quos serenitate facta sine aliqua lesione emittit sicut dicit Jozach. Silr etiā dz prelatꝰ subditos velut filios magno amore diligere t eos ꝓ huiꝰ vite pelagus,pcelosū solicita dilectiōe deducere.eos si arenaz cumulis.i.diuitiaz vel rez tpaliū curis videat impediri ozio sui aqua.i.exhortatiōis vl correctiōis doctrina studiosius adiuuare dz etiā pro eoz salute se periculis quibuslz exponere.qz bonus pastor ponit animaz suā pro ouibus suis tē. Debet ēt eos de dubijs in tutiori pte ponere t locare :t si eturgat persecutionis tēpestas illos quos magis tenelleos.i.magis debiles viderit. debet in vētrem.i.mētis affectū vel intime solicitudinis curā colligere t tenere eos suis monitis t auxilijs roborādo t se curando quouslz tranquillitas reddeat. Sic etiaz paulus faciebat qui dicebat ad Gal.iiij. Filioli mei quos iterū parturio donec formetur xp̄s in vobis t ad Philippenses primo. Eo q habeaz vos in corde meo tē.

¶Capitulū.lxxiij.

PRelūptuosi t supbi,semper altiora sequūtur prudētes t humiles ad cōgrua sibi tendūt. Cuius rei crēplū appareret in falconib⁹ t muscardis siue alicijs. Nā falco ē auis multū animosa. Inuadit enī ipa auces lōge se maiores pectore t pede eas pcutiēs:cui filius est homo pſūptuosus t audax q ad ea q̄ se erecturū intēdit cōtra illud Ecclesiastici.iij. Altiora te ne quesieris t fortiora te ne scrutatus fueris. Sz muscardus quē alig dicunt alicrū cū sit auis pua parulas capit auces t iō signat sobrietatē humilū. De quoz numero fuit Psalmista. Neqz ambulauī in magnis neqz in mirabilib⁹ supme. ¶Itē prelumptuosi qui nimia t labo riosa assumūt cito deficiūt. Nā sicut dicit Aristotcles in libro.vj.de aialibus gallinę q̄ multū ouāt cito moriunt. Quid enim q̄ sūt galline multū ouātes nisi pſūptuosi g dam nimios labores assumētes t pluriā opa t magna inchoātes. Vñ numerū cito deficiūt.qz t si vires eis ad inchoādū assint ad,plequēdū tñ seu ad pficiēdū nō suppetūt t iō consulit. Ecclesiasticī.xi. Fili ne in multis sint actus tui.

Capitulū .lxxiiij.

PRosperitates diuitum hominum t peccatorum assimilantur cuidam aui que bubo dicitur. Bubo enim auis est onusta plumis. sed pigritia detenta t debilis ad volandum t fertur futuruz malum precēdere t loci in sepulcris mortuoz die ac nocte meat vbi habitat solitudinē nunciare. vt dicit Jsidorus. Quasi ergo bubo onustus peccatis est peccator habūdās diuitijs t bonis piger est valde ad exercitiū bonoz operū t ēt debilis ad contēplationis volatū mentesqz in sepulcris mortuoz.i.fetore operū seu peccatoz carnaliū ē ei ipa sua,pscritas future desolationis,prosticū t ciā ne dānationis indiciū: Vñ Luce.vj. Ve vobis diuitib⁹q habetis cōsolationē vestram in b mūdo:ac si aptius dicat. Jpa vestra ꝓsolatio quā nūc in p̄senti recipitis ve vobis superuenturuz significat eterne dānatiōis. Boetius fortuna est quodā future calamitatis indicium.

¶Capitulū.lxxv.

PRudens homo tēpora diuidit:qz ptē geti mētis cōtēplationi t orationi t ptē necessitatibus corporis p actiōis labore distribuit t cōcedit. Est enī vultur si mulis. De quo dicit Aristo. venaī a meridie vsqz ad noctē t ab ortu solis vsqz ad meridiē in silentio regescit vt eius crēplo videlicz hō instructus parti vacet geti orationū t partim intēdat venatui.i. ꝓcurationi necessariox. Vñ Paimo de Jpaulo Apostolo refert q vt tradūt sancti doctores a mane vsqz ad horā quintā laborī manuū insistebat vt inde victū acqreret t inde vsqz ad vesperam intendebat publice disputationi.

¶Capitulū.lxxvj.

PUgnandū est cōtra diabolum.sicut pisces cōtra cocodrillū. Nā cū cocodrillꝰ pugnat cōtra ceti .fugiūt pisces ad caudā ceti.t ipe pugnat ꝓ se t,p eis.t videns cocodrillus q vincere non possit feridissimū fumū emittit in aqua.i. Sz ecōtra cetus odorifero fimo de ore emisso feridū illū belue odorē repellit. Si ergo aliquos cocodrillus.i.diabolꝰ pſecutiōib⁹ impugnat ad caudā ceti.i.ad vltimū vite christi.i.ad crēplū crucis t passionis xp̄i fugiāt qz si passio xp̄i ad memoriā revocet nihil est adeo durū qđ non equo animo tolerēt. Ipse enī cōtra diabolū ꝓ nobis pugnauit t vicit. si Xo fetore carnis t de carnalib⁹ illecebr̄ ifestet odore ozio.i. Xtute deuote oīonis repellat. Et no tandū q̄ quidā dicūt idem esse certū t balenā:sed Jsidorus distinguit inter ea per b q̄ balena est pisces mire magnitudinis que aquā emittit in altū.qđ nō facit cet⁹.

¶Capitulū.lxxvij.

REligionē intrare volētes vel statū mutare querentes illā religionē vel statū magis eligere debent qui magis cōpetit coz dispositioni t cōditioni: videlicet exēplo auiū q̄ sm varias cōplexiones sibi varia habitacula querūt. Vñ que magis sūt frigide t būde paludes t flumina inhabitāt.,ppter ciborū assignationē t pullificationē vt sunt merguli anates t cygni p quos intelligūtur homines qui corpe vel spū infirmiores sūt quoz est assumere status humiliores:siue,ppter nutrimētū si sūt corpe debiles vel infirmi vel,ppter nidum.i.habitationis locū. Quia interdū etiā periculosum est quibusdā spiritualiter in aliquib⁹ locis manere sine quo ad pullificationem .i.ad regulariū opez laborem. Volatilia Xo q̄ calidiorio sunt nature mōtuosa loca t rupiū concaua inhabitāt.per q̄ significantur illi qui sūt fortiores corpe t spū tu feruentiores qui securius assumere ēt pñt status altiores t difficiliores. ¶Item religiosi in cōgregatione viuētes debēt esse similes grubus vel anserib⁹ precipue siluestribus. De enim simul vadūt simul comedūt spēm suā diligunt regem sibi cōstituunt. De etiaz grues vel anseres siluestres ordinate volāt.t si aliquando inter se pugnāt mox reconciliate simul volant t a societate pristina nō declināt. De etiaz futuram tempestatem cognoscunt. Quia imminente tēpestate clamāt vigilius ordinant ēt in vigilādo vocē eaz alternāt. vt

dicūt Basilius ⁊ Ambrosius. Aristoteles tamē in secūdo libro de aialibus addit q̄ illa que vigilat lapillū in pede tenet vt sic si forsitan dormiret casu lapilli se excitaret. Dicit etiā idem Aristo. q̄ rex earum semp se deponit primo ⁊ semp primo de terra se erigit. ⁊ circūspicit si quem veniētez viderit clamare incipit ⁊ eas ad custodiam munit: In eo ergo q̄ simul vadunt ⁊ comedūt docent religiosi ⁊ in cōgregatione viuētes cōmunitatē diligere ⁊ singularitatē fugere siue in cibo siue etiam in alijs. Debēt eni religiosi viuere sine ppīo. sed oia ꝯmunia erūt sicut Apostoli oia legunt cōia fuisse. Sz i eo q̄ spēz suā dilexūt docēt religiosi suā cōgregationē ⁊ religionē ꝑcipue diligē. In eo aūt q̄ regē sibi ꝓstituūt docētur sb obedictia viuē. In eo Xo q̄ ordinate volāt docentur modeste ⁊ ordinate incedere. Et in hoc q̄ cito recōciliant ⁊ iterū consocianf docentur iras seu lites si aliquādo accidāt citō terminare ⁊ per remissionē uel oblitionem iniuriaꝝ pacem ⁊ charitatē pristinā reformare celeriter. Et in eo quoqz q̄ tēpestates sentiūt docent futura pericula vītationes sollicite precauere ⁊ eis ingruentibus ad deū clamare. Et in eo ēt q̄ vigilant ⁊ vigilādo voces eaꝝ alternant docentur q̄ debēt se vigilāter custodire. ⁊ ꝑ mutua cōseruatione successiue laborare. Prelatus aūt qui ꝑ oibus debet sollicitus esse debet lapillū. i. humile xpi exēplum qui fuit lapis angularis. semp in pede. i. in affectu mentis vel aspectu habere. Christus enim dixit. Ego sum pastor bonus ⁊ bonus pastor ponit animā suā ꝑ ouibus suis. Unde sono istius lapilli idest considerationē vel imitationē istius exēpli fugatur omnis somnus ⁊ negligentia prelati. ¶Item ipse etiam prelatus debet quanōz sit maior ceteris omnibus ratione dignitatis. tamen se primo deponere idest primus esse omnium in operibus humilitatis. ¶Item de terra se erigere scilicet per studium sancte orationis ⁊ cōtemplationis vel primus esse in contemptu terrene cupiditatis. precipue autem quando in pascuis sunt subditi. i. i consolatione corporis debet circūspectionem mētis prelatus circa eorum custodiam erigere ⁊ habere ⁊ si aliquid aduersum vel obnorium eis accidere senserit monendo ⁊ corripiendo clamare.

¶Capitulum.lxviij.

Renouatur anima spiritualiter sicut aquila. Unde. ꝑs. Renouabitur sicut aquile iuuentus tua. Dicit enim Augustinus, quod aquila in senectute patitur caliginem in oculis ⁊ grauedinem in alis. propter quod sontem aque querit super quem volando quātum potest ascendit ⁊ sic ex labore ⁊ calore aeris stomachus icalescit fortius ⁊ ita poris apertis ⁊ pennis laratis. subito in sontem se cadere permittit vbi mutatis plumis ⁊ caligine purgata in oculis quasi renouata vires resumit. Et sicut dicitur super ꝑsal. Cum senuerit incuruatur eius rostrum: ita vt vix possit sumere cibum. Petram igitur querit supra quam rostrum percutit ⁊ allidit. ⁊ sic onus rostri deponit. cibum capit ⁊ resumptis viribus iuuenescit. Sic anima per peccatum vetusta cecata ⁊ aggrauata si aliquando erigat ab actionibus terrenis ⁊ altius in seipsam eleuetur considerando statum, siue mentis suam perpendens miseriam accenditur in ea fortior calor compūctionis ⁊ tunc si se proijciat in fontem lachrymarum renouabitur ⁊ purgabitur veterum peccatorum. ⁊ si rostrum idest os cordis grauatur ⁊ ita ad terrena incuruatur sic vt spiritualem escam sumere non possit percutiat illud ad petram christum cōsiderando exemplum quo omnia contemnere docuit ⁊ tunc rostri curuitudo frangetur idest affectus terrenus corrigetur ⁊ dirigetur ad deum. ¶Item renouatur a vicijs anima: sicut accipiter in plumio.

Jobrecxit. Nunquid per sapientiam tuam plumescit accipiter. Tria enim sunt q̄ faciunt ad eius renouationem scilicet ventus ⁊ cibus. Habet enim accipiter proprium q̄ quando senescit ⁊ grauari se sentit alas suas contra radios solis expandit flante scilicet austro vt sic tepente aura ⁊ calore resoluente aperiantur pori quibus apertis se excutit ⁊ sic veteres penne exiliunt ⁊ noue recrescunt ⁊ sic ex nouitate pennarum suarum aptior fit ad motum. Sic domestico accipitri qui vt renouetur in mutatorio conseruatur cibus de carne venenosa aliquantulum datur vt facilius immutetur. ⁊ sic patet q̄ flatus austri calor celi idest solaris radij ⁊ vis veneni faciunt ad renouationem ipsius. Per flatum ipsius austri intellige inspirationem gratie: per calorem Xo accipe feruorez penitentie: sed per carnem venenosam percussionem alicuius aduersitatis vel infirmitatis corporalis que frequenter peccatorem impellunt vt renouetur per penitentiam. Dicit etiam Beda q̄ accipiter a fumo miro modo leditur. Unde eorum mutatoria a locis fumiferis penitus remouentur. Quasi autem quidam nociui fumi sunt tentationes peccandi qui fumi am opportunitates peccati. Et ideo sunt penitentes a talibus quasi accipitres a loca q̄ dicta accipitris non nimis lata debet esse sed mediocris q̄ ex nimia pingue fit ⁊ pinguis factus vocatus non reddit: posset. Sic debet esse discreta dicta penitentis vt nec ex nimietate eius impingua tum corpus anime non obediat sm illud Deuf. xxij. Incrassatus est dilectus ⁊ recalcitrauit. nec etiam ex abstinētia nimia debilitetur corpus ita vt inutile fiat. Apostolus ad Romanos. xij. Obsecro vt exhibeatis corpora vestra deo hostiam viuentem sanctam deo placentem. Rationem dicit non occisam.

¶Capitulum.lxxix.

Sancti ⁊ perfecti viri assimilantur columbis: sm illud Ysa. lx. Qui sunt isti qui vt nubes volant ⁊ quasi columbe ad fenestras suas. Nam columba quidem est pacis nuncia. Unde in signum pacis ⁊ reconciliationis ramum olive ad arcam detulit. Sic etiam sancti viri pacem predicando annunciant Ysaie. lij. Quam pulchri super montem pedes euāgelizātis pacem. Annunciant etiaz predicatores sancti pacem peccatoris idest conscientie penitētibus. pacē temporis diligentibus ⁊ pacem eternitatis perfistentibus. i. perseuerantibus. ¶Secundo colūba est simplicitatis forma. Caret enim fel malicie. Sic ēt sancti viri sunt simplices sm illud Matth. x. Estote prudentes sicut serpentes ⁊ simplices sicut colūbe. ¶Tertio natura est munda: non enim immunda comedit sed munda grana eligit. Sic sancti viri studeant in omnibus esse munda Fz illud Thob. iij. Mundā seruaui animam meam. Unde mundiora grana. i. opera vel exēpla sumunt: immunda Xo sugiunt sm illud. ij. Corth. vij. Immūduz ne tetigeritis. Quarto est prole secunda. Māficāt semel in mense. Unde Aristo. dicit in serro de aialibꝰ q̄ decē vicibus ꝛouāt in anno cōmuniter: ⁊ quandoqz vndeciz vl duodeci. Et iō sūt valde fecūde. Sic sā cti viri secundi esse studeant siue in pullificatione spiritualium filiorum quos deo generāter seie cuāgelice doctrie Fz illd. i. Corinth. iiij. In christo enim ihesu per euāgelium ego vos genui vel saltem secundi sunt secunditate bonorum operum. Sumus enim omnium nostrorum operum quēadmodū ⁊ natoz: sicut dicit pbo i Ethic. ¶Quito colūba ē pietatis cinula

Nam circa pullos suos magnum pietatis & sollicitudinis ostendit affectum: alienos insuper pullos nutrit. columbas autem alias errantes associat & recolligit. Quae cia ex pietatis affectu faciũt sancti viri. Ipsi enī de suis subditis vel domesticis solicitā curā gerũt. & insup etiā ad extraneos beneficia charitatis extēdũt errātes etiā ꝙsqz vel vagos recolligũt & dirigũt. Hm illud Isa. gnquagesimo octauo. Egenos vagos qz iduc i domũ tuā tc. ¶Certo colũba ē societatis amica. Sũt enī colũbe suā specie amātes & societatē hominũ diligētes qz sancti viri sibi similes diligũt & rōnabili & ordinate vinctū societatē qrũt. ¶Septimo colũba ē obliuiosa. Vñ sublatis pullis damni immemor in eodē loco nidificat vt dicit hieron. Silr sancti viri sũt iniuriaꝝ immemores neqz ꝓpter dāna illata a nido charitatis recedũt. sz fructũ opā ipsis nocētib⁹ velut ꝑmia impēdũt. ¶Itē sancti & ꝓfecti viri sũt hēodio. i. falconi similimi ꝑmo qa falco qdā auis ē pauce carnositatis: nā sancti viri paucā curā habēt de carne sua. qz nō ei⁹ delideria implent sz potiꝰ cā torquēt. Vñ Apo. j. Corin. v. In carne ābulātes nō hm carnē militam⁹. ¶Secūdo qz falco siue herodi⁹ ē magne animositatis. Sũt enī sancti viri aiosi. i. magnanimi & securi. sz illō. Prou. xxviij. Iust⁹ qi leo ꝑfidēs absqz iroze erit. ¶Certo quoqz ē multe pēnositatis qz sancti habēt pēnas multaꝝ Xpi tū. Eccli. xlviij. Homines diuites in Xpo. ¶Quarto qz est magne agilitatis & iō alte volat in aere. nā sicut dicit Brego. modicū hz de eo qd grauat & multū de eo quod surſū leuat: Sic sancti viri modicū hūt ō gaudie. i. de amore cupiditatis & voluptatis & multū de leuitate. i. de amore charitatis & ideo in altū volāt siue cōtēplatione siue ꝙuersatiōe Isaie. lij. Ecce intelliget ser⁹ meus. exaltabit & elevabit tc. ¶Quinto. viri sancti & ꝓfecti assimilāt falconi qz ē magne generositatis: nā si ꝑmo vel secūdo ꝓdā nō arripit ꝗsi vindictā de se exercet. & sic facili tūc pe-

verecūdia ad manū nō redit sz ꝑ aera vagus incedit. Nā deuictū & ꝗsi degenerē se estimat qui de aue quā ipetit nō triūphat vt dicit Bre. Ille igit ꝑmo vel secō ꝓdā ñ arripit q vel bñ ichoādo vel bñ ꝓsequēdo ad finē boni opis nō ptigit & tal nimirū a christo degenerē se ostēdit qui ait. nō qui inceperit sz q ꝑseuerauerit vsqz in finē hic saluus erit. Talis qdē cū verecūdia penitētie debz ad christū redire & man⁹ ei⁹ auxiliū humiliter ꝓcurare. Serro qa ē magne pietatis sz nō solū erga pullos suos sed ēt erga alienos. Nā eodē sedulitatis officio quo filios pascit. pullū ab agla derelictum nutrit & cū suis recipit vt gdā dicūt. Similiter etiā sci viri nō solū de suis curā gerūt domesticis sz etiā de extraneis & de miserabilib⁹ pupillis maxime ab alijs derelictis Jacobi. j. Religio mūda & imaculata apud deū & patrē hec est. visitare pupillos. Vñ Job. xxxv. Si comedi buccellā meā solus & nō comedit pupill⁹ ex ea. ¶Septimo sancti viri & ꝓfecti assimilāt falconi ratiōe puritatis qz est magne puritatis siue mūdicie in cibo capiēdo. Nā cadauera fugit & in vehemētia famis putridas carnes non tāgit sz patiēter expectat ꝗsqz ꝓdā sibi ꝙgruā inuenit vt dicit Bre. In quo redarguūt nō tantū illi q noxia sibi cibaria comedūt vt gule satisfaciāt sz etiā omnes illi qui fetidis cadaueribus idest fetidis carnis opib⁹ delectant. ¶Itē sancti viri & hoc mundo quendam odorem sentiunt eorum que sunt in celo. Unde assimilantur vulturibus. Nam in vulture vt Plinius dicit maxime viget olfatus. Unde etiā de vltra mare sentit odorem carnium & alia parte & econuerso. Sancti autem qui sunt in celo iam huius mundi mare transierūt. Nos autem in vita ista mortali adhuc extra mare sumus. Ea tamen nihil minus que sunt vltra idest que sunt in alia vita sancti & boni & mundi sumus contēplando & amando delectabiliter odorem⁹. Similiter vultures qui vltra mare sunt idest sancti qui in celo consistunt nostrarum orationum

odores cum quadā auiditate percipiunt. Unde phiale plene odoramentoꝝ dicūtur orationes sanctorū Apo. v.

¶Capitulum. lxxx.



Sapientiā celestem non potest percipe nisi mūdus a sordibus culpe. q⁹ patet per exēplū in apibus. Apes nō potāt nisi aquā clarā: nec potāt nisi aquā ꝓius feces ejciant vt dicit Aui. Aquā igit claram potant quicunqz superne sapiētie adeptione inuigilant de ipa enim dicit Eccli. xv. Aqua sapiētie salutaris potabit illū & rursus. Qui sapiētie. vj. Clara est que nunqꝫ marcescit sapientia: sed tamē nīl⁹ hāc aquā clarā celestis sapiētie bibit nisi ꝓius a semetipso peccatorum feces ciecerit: sicut scriptū est Sapientie. i. In maliuolā aiaz nō itrabit sapia nec habitabit in corpe subdito peātis.

¶Capitulū. lxxxj.



Spiritussanctus in colũbe specie apparuit in xpi baptismo q licz vere animal fuerit vt dicit Augustinus ex suis tamē ꝓprietatibus significabat spirituales effect⁹ quos ipe spūssanct⁹ facit in baptizatis. Nā ꝑmo colũba vt dicit Bloꝺelicet spiritussanctus peccata gemere facit. Ysa. lix. Quasi colũbe meditātes gemimus. Romano. viij. Ipse spiritus postulat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilib⁹ i. nos postulantes facit & gemētes. ¶Itē colũba felle caret: qz spūssanctus ire amaritudinē aufert & benignitatis dulcedine replet. Sapiētie. vij. O qꝫ bonus & suauis est domine spūs tuus in nobis. Et in cogdem vocatur spūssanctus suauis & benignus & bñanus. qz suaues benignos & bumanos nos efficit. suaues in sermone. benignos in corde humanos in cōscruatiōe ¶Itē colũba in petre foraminibus manet. qz sz spūssanctus facit nos in christi vulneribus & eius passionibus frequēter mente stare. Unde Canticorū. ij. dicit spiritussanctus. Colũba mea in foraminib⁹ petre glosa. i. in xpi vulneribus. ¶Itē colũba iurta fluenta residet. qz. s. spiritussanct⁹ fideles suos insistere facit circa scripturarum fluenta Beñ. j. Spiritus domini ferebatur sup aquas sz scripturarū. ¶Itē colũba vmbraz accipitris timet & abscondendo latet: qz. s. spūssanct⁹ facit sanctos diabolica tentamēta ꝓpellere & per fugā mūdi & absconsionē hūilitatis euadere. Quasi enī accipitris vmbra est ipa tēptatio diabolica. Unde duct⁹ est ihesus in desertum idest in deserti latibulum vt quasi ibi absconditus mundo facilius vinceret tentamenta.

¶Capitulum. lxxxij.



Spirituales viri fideles sũt piscibus quorū alii q in solo mari viuētes alij in stagnis & fluuijs cōmorantes. Alij vo qñqz in mari: qñqz: in aqs dulcib⁹. pisces aūt a mari ad dulciores aquas egredientes in earū dulcedine delectant & ipinguāt & filr ecōtrario. Vñ tales in aq̄ nūc dulci nūc in mari sūt cōmanentes. qz dū vnū ꝙiū ex periunt magis in reliquo delectant. Sed qdā sūt fluuiales pisces sic allecti dulcib⁹ aqs vt maris amaritudinem nō ferentes mox aquā saltaz gustantes subito moriūtur. Silr qui⁹ oēs boni & spūales viri i aqs penitētie viuere debēt: qdā tū i mari cōmorant. i. exercitio & ingentudine vite actiue in q̄ more marī frequēter turbant sic dixit dñs Aldarthe Sollicita es & turbaris erga plurima: Nibilomin⁹ tū boni sūt & laudabiles pisces marini. i. boni & mēdabiles boies actiui. Quidā vo alij sūt q semp eē volūt in aq̄ dulci. i. a ꝙtēplatiue vite dulcedine minime separi. & de talibus erat magdalena q̄ sedēs sec⁹ pedes dñi audiebat verbū illi⁹ & iō dñs dixit eā optimā ptē elegisse. Dicit. n. Auicēna. q

piscēs qui morant in locis petrosis ⁊ in aquis dulcibus currētib⁹ in qbus nō sūt quis dulcibus ⁊ melioribus sūt alijs. Illi sordes dulciores ⁊ meliores sūt alijs. Illi aūt morant in locis petrosis q cōtēplant xpi opa ⁊ verba q⁹ petra erat christus. vt dicit Apo.j.Corinth.x. Sed illi in aqs dulcibus ⁊ currētibus q ꝓtēplant bona celestia ⁊ diuina q̄ ꝫ in se semp manēt dulcedo tamē cōtēplatōis eorū in nobis raptim trāsit ⁊ currit dū in hac vita sumus Illi vo manēt in locis a sordib⁹ mūdis q cōtēplant sanctorū exēpla. q fuerunt pleni mūdicia. Tales igit cōtemplatiui viri plus hūt de dulcedine ⁊ de vite puritate q̄ primi ⁊ iō meliores. Sz alij sūt q vtroq; succedūt morant: q̄q; i mari. q̄q; i aq̄ dulci. q̄q; si i exercitio actōis q̄q; i dulcedie ꝓtēplatōis. Et isti sūt pisces q magis ipiguant. i. i vite merito magis dilatāt q⁹ nō solū sibi ꝓsūt per cōtēplationē. sed etiā multis alijs per multiplicē actionem. Vnde Apo.j.Corinth.x. Nō querēs q̄d mihi vile est sed q̄d multis prosit. Sunt tamē qdam sancti ita contēplatiōis delitijs totaliter dediti vt si qs eos poneret in exercitio actiōis in spiritu vel corpore perirent. Vnde tales dominus eligit sicut dicit Exe. vt seruiāt ei i vita solitaria

¶Capitulum.lxxxiij.

Vbditi qualiter se habeāt ad prelatū suū ostendit exemplo apū. Mā apes sibi regē creāt ipse sibi populos ordināt. ⁊ licz sūt sub rege. sūt tamē libere ⁊ quē regē faciūt nūli affectu diligūt ⁊ sūma ꝓtectiōe defendūt ⁊ p eo mori pulcrū eē credūt ⁊ ipsi regi tātā reuerētiā exhibēt vt nullatenus exire de domibus audeāt nec ꝓdire ad pastus nisi rex fuerit egressus ⁊ volatus sibi vēdicauerit ꝓncipatū. Eligūt sibi illū in regez quē magnitudine corporis vident magis insignē ⁊ quod in rege precipuū est mansuetudie clarioꝛē. Vñ nullū aculeū hz vel si hz nō vsq; ad vindictaz. Addrāda é eaz circa regē obedictia. Mā. cū ꝓcedit totuz cōglobat examē ⁊ regē circūdat vt tūc vi deri nō valeat. Singule tunc obsequia regis se offerūt ⁊ ei. prime esse contendūt ⁊ fessum sublenant humeris ⁊ aliqū totum portāt. vbicūq; vo rex sederit ibi tot⁹ exercitus castra figit. rege viso tot⁹ animat exercitus. ipso quoq; amisso examen dilabitur. q⁹ sine rege esse nō possunt. Cū ergo pars apū in labore est. rex solus a labore immunis est ⁊ intus solus sedet. circaq; semper assunt quedā apes sorē aculeum hūtes tanq̄ lictores regem custodientes ⁊ offendētes puniūt ⁊ raro rex foras exit. Vnde si quis tūc temporis alā regi prescinderet exercitus nō exiret. Quādo aūt rex moritur circa ipsū cōglobant ⁊ more funerātiū tristitia torpēt. ⁊ plebs tota meret. nō comedūt nō ꝓcedūt triti murmure oēs gemūt nō luce⁹ minuit. immo fame se mori ꝓmittūt nisi corp⁹ regis de medio subtrahat. ¶Ex his ergo oīb⁹ colligit q⁹ rector ⁊ prelatus ē vtuosus ⁊ māsuetus eligēdus ⁊ a populo sine subditis nō coactis ꝫ libere. i. volūtarie obedientibus affectuose diligendus. sūme defendendus cum reuerentia expectandus ⁊ ei obtēperandū ab omnib⁹ ⁊ sponte seruiendum in laboribus adiuuandus in defectibus suis supportandus communiter imitandus ꝓcoculis habendus a seruilibus laboribus eximēdus. caute ⁊ bonorifice custodiendus. circa extrinseca raro occupandus. in morte autem cum tristitia debita reuerenter sepulture tradēdus ⁊ hec oīa in vno includēs. ¶Petr⁹ dicit. j. Petri.ij. Regem honorificate.

¶Capitulum.lxxxiij.

Superbi assimilantur apibus. Naz locuste in saliendo se erigunt. sed in erigendo mox cadunt. a vento australi generantur ⁊ conducuntur. sed in aquilonari moriuntur. ¶Item muscas non comedūt nec maiores minoribus parcūt in estate quoq; apparēt ⁊ in hyeme latēt.

Sic superbi saliendo temporaliter se erigunt mentaliter vt eo ipso se ꝓbiores reputant quo se honorari amplius videt: ꝫ se erigentes cadūt quia eo ipso q⁹ grādes apud se sūt apud deū nihil sūt. Sequitur etiam plerūq; post elatum ascensū superbie inopinate casus ruine. A vento australi qui calidus est oriuntur quia ex calore temporalis ꝓsperitatis superbi efficiuntur. sed ipsi in aquilonari frigore moriuntur. q⁹ ex aduersitatis rigore demuntur. mutuo etiam superbi sese consumūt ⁊ potentiores debilioribus nō parcūt. in estate. i. in ꝓsperitate apparent mirifici sed in hyeme. i. aduersitate latent despecti.

¶Capitulū.lxxxv.

Lentationum laqueos cū bō aduertit debet sagaciter fugē ⁊ ab eaz occasionibus se velociter elongare. Cuius exemplū apparet in pisce mugile qui q⁹dem est piscis mirabiliter agilis ꝫ dum insidias piscatorum sentit statim retrocedit ⁊ ita transilit vt volasse astantibus videatur. Ille igitur piscis insidias sentit qui insurgētes tentatiōes perpēdit ⁊ tunc quasi retrocedit cum ab occasionib⁹ tentationū se subtrahit ⁊ tūc velocissime trāsilit quando in ipso tentationis principio mor animū ab eadem auertit. Vnde Isidorus dicit cum te titillat cogitatio cū tibi aliqd suggerit illicitum non ibi teneas animū calca serpentis caput calca praue cogitationis initium.

¶Capitulū.lxxxvj.

Tyranni assimilantur aglio. Nam aquila q⁹ in ea loze ⁊ siccitate excedit est nimis iracunda. Ira eniz fortis nō est nisi in corporibus multū siccis: vt dicit Aristotcles. Est etiā ⁊ aquila auibus innocentib⁹ inimica ⁊ infesta quas vngue rapit ⁊ rostro ꝓcutit ⁊ occidit. ¶Item aglia societatē nō habet sed fugit: vt Aristoteles dicit primo libro de aialibus. Est etiā crudelis filijs dū eos abijcit dū rostro ꝓcutit ⁊ a nido exire compellit. Omnia hec competūt tyrannis primo q⁹ cōmuniter sunt iracundi ⁊ furiosi. Vnde de quodaz tali dicitur secūdo Machabeo.xiij. Animum crudelis tyranni ⁊ fere beluc iram gerens ꝛc. ¶Item q⁹ malis hominib⁹ fauent ⁊ bonis ⁊ innocētibus sūt infesti ⁊ inimici: ⁊ ideo persequūtur illos vel eorū bona diripiendo vel in persona ledendo. ⁊ interdū vita ꝓuando: sicut fecit Achab Naboth iezraelite: cuius possessionē occidit ⁊ vineam possedit. iij. Regū. xxj. ¶Ite nō diligūt tyrāni neq; volūt i dño vt bonore vt diuitijs sociꝰ vt pares hre. Vñ et studēt oēs depauperare ne possint ꝓ eos insurgē vt eis pariñcari. Interdū et tyrāni tāte crudelitatis exhibūt vt et suos nō p cāt. Mā et ꝓprios filios q̄q; a se abijciūt q̄q; vo eos ꝓcutiūt q̄q; vo nō solū de domo ꝫ et de ꝓria eosdē exularc cōpellūt imo q⁹ ē exercabili⁹ q̄q; eos occidut. sic legit de Herode q filios ꝓmo expulit postea occidit pp q⁹ Romanoꝝ ipator de illo dixisse fert q⁹ maluisset esse Herodis porc⁹ q̄ filius. Herodes cū eet. ꝓfitēi⁹ i lege iudeoꝝ porcis ꝓcebat ꝫ filios occidebat. ¶Ite tyrāni gdā fires sūt miluis. Est eni milu⁹ auis rapax audax in minis ꝫ timida in magnis. Mā siluestres aues iuxta dē ñ audet: ꝫ pullos domesticos quos rapē ñ timet. Sic⁹ gdā tyrāni licz sint rapaces ⁊ ꝓ debiles ⁊ ipotētes sint audaces: ꝓ tñ potētiores vt cocḡles ⁊ eos imo superāt interdū et ꝓ minores. Naz miluus a nisu ipetit ⁊ ꝓpter suam pusillanimitatem a minore superatur.

¶Capitulū.lxxxvj.

Tribulationū ⁊ tentationū imperus mihi⁹ conseruat iustos q̄ cōsolatiōuz applausus. Cui⁹ exēplum apparet in piscib⁹. qui meliores sūt ⁊ cōseruantur

magis in pelago aquilonari ꝛ orientali q̄s in australi.q̄ ex illoꝝ vētorum impetuoso flatu aque ampli⁹ commouentur ꝛ meli⁹ depurant̄ ꝓpter quod pisces g in eis morantur magis a sup̄fluis mundātur. ¶Per ventū igitur aglonis quivisp est asperitatē intellige aduersantis ꝛ tribulātis is p orientalem qui calid⁹ est sua origine seruorē accipe irruentis tētationis. Ex quoꝝ impetu aia velut aqua ad bonū sollicitatur seu impellitur ꝛ a malo purgatur si fortiter resistat ꝛ sic piscis homo iust⁹ ꝓficit ꝛ saluat. Job.x. Visitatio tua custodiuit spiritum meū. Sed per australē vētū qui minor est ꝛ suauior intellige suauitatē tēporaliū cōsolationū ex quibus pisces.i.homines in aqua penitētie vel instītie viuētes frequēter negligētiā resoluūtur. Et ideo minus cōseruantur ꝛ magis deteriorātur.

¶Capitulum.lxxxviij.

Verbo dei aia nutritur sm illud.Deutero.i. Non in solo pane tē.Cuius ratio est q̄ ex eisdem nutrimur ex q̄bus sumus sicut. ¶Philo.dicit .Mā pullus qui nascit ex ouo nutritur ex ouo. Dicit enī Arist.in vij.de animalib⁹ q̄ pull⁹ nascit ex albugine ouī ꝛ nutrit ex vitello. Cuꝝ ergo ex Xpo dei sunu⁹ in fide sp̄ualiter genuti sm illud Jacobi.i. Voluntarie genuit nos verbo veritatis.idco ex verbo veritatis etiā nutrimur. Unde Brego. dicit q̄ eib⁹ mētis est sermo dei

nota

¶Capitulum.lxxxix.

Etule quedā mulieres inuniūtur cornicib⁹ similes.Mā cornices sicut dicit. Isidor⁹ sunt aues annose garrule i-pie ꝛ bis vbi habitāt noxie in senectute licet eis albescāt plume.intus tamē in carne quāto pl⁹ viuūt tāto magis efficiūtur nigre. Itē dicūtur cornices suo garritu seu volatu mutationis tēporis esse presage siue nūcie .¶Itē vt dicit Ambro. Cornices sūt ciconiarū ductrices ꝛ socie. q̄ cū ciconie trāsuolāt mare cornices ip̄as p̄cedēdo deducunt ꝛ contra infestos aut⁹ pro eis bella cōmittūt. Hec igitur oia conperunt quibusdā malignis ꝛ verulis mulieribus.que si annosius viuūt assidue garriūt impie ꝛ crudeles puellis existunt etiā bus vbi habitāt ledūt.q̄ pueros falcinādo uncinant sicut dicit. Glosa sup illud Apōli, O insēsati galate quis vos fascinauit.

¶Itē quanto pl⁹ per etatis ꝓcessū carnicie albescūt tāto plus per peccati caliginē interi⁹ nigrescūt. ¶Itē sunt procuratrices demonū que interdum ciconias idest mulieres etiā honestas ad adulteria ꝛ in honesta opera callide seducendo associāt ꝛ deducūt. Ipse quoq; sunt que se strigas mēdaciter esse dicūt ꝛ tanq̄s ꝓphetisse diabolī futura diuinare p̄sumūt

¶Capitulum.xc.

Equalis cōtinentia qualiter sit seruanda turtures ostendunt. Mā turtur est auis castissima .eo q̄ dum parē sibi ꝓdit alteri⁹ vterius copulaz non requirit.is solitaria sēp̄ incedit ꝛ interior perdite societatis sēper gemit solitudinē diligit ꝛ hominū cōsortia valde fugit ad ortos ꝛ agros descēdit vbi cibū querat sed cibo obtento iterū solita loca plāgētib⁹ apta requirit. In his ergo monētur vidue vt manēāt vidue vt sint solitarie. ¶Itē cōsortia noxia ꝛ vana spectacula fugere ꝛ sup̄fluitatib⁹ victi⁹ se ad oratiōes ꝛ cōpūctionis loca colligere. ¶Itē turtur in hyeme plumas ꝓdit.ꝛ tūc in cōcauitatib⁹ arborū se absondit.sed tēpore veris plumis resūptis de locis vbi latuerat exit.ꝛ loca ꝛgrua ad pullificādū querit sicut Amb. dicit. In quo figurat̄ q̄ vidue tēpore hyemis.i. tētationis vel aduersitatis vel deprimis.i. tētationis vel aduersitatis vel depressionis debēt tacere in sitis plumis ornamētorū debēt tacere in ꝛcauitatib⁹ arborū.i.humiliter manere in domibus carū.vel ꝓdigis plumis deliciaꝝ seu diuitiaꝝ debent morari p̄ meditationē animi in cōcauitatib⁹ arborū.i.in exemplis humilitatis ꝛ pauptatis sūctorū sed tempore veris.i.,ꝓsperitatis quādo habēt pa-

mas diuitiarum debent exire ad pullificandum ꝛ fructificandum opera vite actiue.i.elemosynas vel alia bona opera.sicut fecit sancta Elisabeth filia regis vngarie post mortem viri sui dans se elemosynis ꝛ seruitijs pauperum. ¶Item turtur super rem fetidam non descendit neq; super cadauer.quod fit quando mulier vidua turpi tentationi non consentit ꝛ carnalis operis turpitudinez non committit. ¶Item turtur pro se ꝛ pullis suis pauca ꝛ munda grana eligit.ꝛ in locis mundis colligit vnde viuit q̄ scz mulier vidua tā ꝓ se q̄s ꝓ filiis⁹ suis paucis ꝛ licitis sup̄tib⁹ debet esse cōtēta.

¶Capitulū.xci.

De peccatoꝝ sūt sibi vis auiū in volādo.Aues eni in volādo nō habēt determinatas vias. Vñ sm Isidorū dicte sūt aues q̄si deuie in volādo q̄ sine via ꝓstat eas mecdere. eo q̄ cap̄ vie nō sūt determinate in aere Sic peccatores i suis actib⁹ nō sequūt̄ rationē q̄ bz humanis actib⁹ terminos Xtus ponere.ꝓpter q̄s dicit ¶Philo.in Ethi. q̄ Xp̄s ē habit⁹ electiu⁹ i medietate ꝓsistēs determinata rōne ,put vtiq; sapiēs determinabit. Ideo dicūt ideterminate ꝛ i errā do vagabūde mō ascendēdo p sup̄biā mō descēdēdo p auaritiā .mō diuertēdo ad ꝺ rterā idest ad delectatiōes gule ꝛ luxurie. delectationes eni ad dexterā ptinere dicū tur sm illud. ¶Dō .delectatiōes i dextera tua.modo diuertēdo ad sinistrā p ipatiē-sūptionē mō retrocedēdo p pusillanimitatē vt desperationē. ¶Itē aues motu alarū a crē diuidūt sed mox se claudēte nullū signū sui trāsit⁹ derelinquūt. Sic peccātiū vita ꝛ ,ꝓsperitas ip̄is mortuis ꝛ in sepulcro clausis totalit deficit. Vñ ex ꝑsona eoꝝ dicit. Sapiēs.v. Trāsierūt oia illa tāq̄ umbra ꝛ tāq̄ auis q̄ trāsuolat in aere.

¶Capitulū.xcij.

Virginitatē carnis seruare cū fecunditate spūali docemur exēplo apū. Mā integritas carnis vt corpis virginalis omnib⁹ apib⁹ ē communis quoniā nullo ꝺcubitu misc̄t nulla libidine resoluūt nec part⁹ qua iūt dolore ꝛ tamen matrimū cramē filiorū ꝺstituūt. Mā cū alie aues semel in āno singulos edāt fet⁹ apes geminos erēāt ꝛ duplici ceteris fecūditate ꝓdērāt. Sic quoq; mulieres sācte q̄ suoꝝ corpum integritatē custodiūt imunes sūt a libidinose resolutiōis sordib⁹ exēpte sūt a partuū doloꝝib⁹ nihilomin⁹ deo multū fructificāt i sp̄ualib⁹ ogū sibi⁹.Duplici eni fecūditate ꝺiugatas mulieres virgines sacre ꝓcellūt q̄ ille tātū carne fructificāt he autē carne ac spū. Ille carne fructificāt mūdo corruptibilē ,plēgenerādo. Iste corpe fructificāt i celo i corruptibilē ,pmerēdo glam:Erūt inquit domin⁹ sicut āgeli i celo vbi neq; nubēt. Generāt quoq; nōnūq̄s virgines sacre dño. ꝛsi nō filios carnales tamē sp̄uales. Mā omnes q̄s trahūt ad deū siue exēplis oper⁹ siue orationib⁹ vel etiā suis verbis ecclū sp̄uales filij dici possūt. ¶Itē licz ꝺiugati fructificēt iterdū etiā deo ꝓ opa vite actiue virgines tamē liberi⁹ possūt ei patere fet⁹ rā opm vite ꝺtēplative q̄s etiā actualis. Et quo p̄z q̄ dicit Isaie.lxiij.Mulieres filij deserte magis q̄s ei⁹ que bz virū.i. virginis q̄s ꝺiugate.¶Itē virgines ꝛ ꝓcipue iuuenes būt ꝺtēplationē dulcioꝝ. Inde mel⁹ mel.vt. Auice.dicit. Sic i virginib⁹ ac iuuenib⁹ sācte mel.i.dulcedo ꝺtēplationis supne tāto suauio⁹ generat̄ q̄nto caro xiiij.dicit de forti egressa ē dulcedo.

¶Capitulū .xciij.

Irtutes cardinales docēt nos habere exēpla birūdinū. Mā ꝓmo birūdo docet habere tēperati⁹ ꝛ

vt dicit. Isiō. ab eūdo ē dicta eo q̄ cibos fedēdo nō aegrat sz volādo aegrit. Ita t hō cibū tuū necessariū corpi trāseūdo ad necessitatē t nō insistēdo ad voluptatē acepiat. Ero. xi. Cōedetis festināter. Ille eni q festināter cōedit nec magnā delectationē i comedēdo nec ēt multū cibū accipere ꝓsuuit. ¶ Secūdo docet nos habere prudētiā. ¶ Primo er eo q̄ nidū tā artificiose ꝓponit q̄ vir sufficeret humana industria facere de q̄uis materia. Vñ q dā crediderūt eas hāc itellectū sicut. Pbo dicit. ij. Physicox. Qō licet verū non sit docēt tamē nos cē prudētes vt sm prudētiā nidū mēti Vtutib⁹ ꝓponam⁹. ¶ Docēt birūdines t nos purgare nidū ꝓsciētie nostre ex eo q̄ ipe istruūt pullos suos sterco ra extra nidū ejicere vt t nos ꝓsciētias nostras purgare discam⁹ a secib⁹ pcōx. Itē birūdo bz prudētiā i discernēdo tpa t loca Nā tpe frigoris calidas regiones regrit t ō mare trāsit. ā estate Vo redit tcetera tpa inuiēdo custodit t ꝑnūcia ē iminēte estatis vt dicit Ambro. Sic viri prudētes tpa discernūt t ꝑut tpib⁹ ꝓgruūt negocia dispēsāt. Sūt ēt loca mutāda vt q̄rēda prudēti ꝑut videt ꝓgruere tpi. Solet etiā hō prudēs futuri esse ꝑnūci⁹ ex eo q̄ rerū erit⁹ prudētia menti ꝑut Boeci⁹ dic. ¶ Tertio docet seruare iustitiā ꝑcipue punitiuā siue iudicatiuā q̄ dū sāguine malefactoris effūdit alioꝝ oculos aperit t ad cautelā instruit. Vñ dicit Aug. q̄ sāguis dextre alebirūdinis q̄ erit colūbe medet oculi ifirmio. Nā ala dextra birūdinis ē iusta sētia ꝑncipia ex q̄ dū sāguis viu⁹ effūdit aliorū oculi ad sibi cauēdū illūinā. Nā oculos ēo culpa claudit pena aperit vt dicit Bre. t nō solū pena ꝑpria sed ēt aliena illūinat frequēt t iuuat. ¶ Quarto quoq; docet birūdo hāc fortitudinē q̄ vt cē q̄dā gen⁹ birūdinū q̄ oco auco timēt. ita vt aqla eā fugiat tāq̄ hostē nec illa vsa audet sup ꝑdā irruere eo q̄ mori⁹ ei⁹ forte ē venenosus vt dic. Plini⁹. Talco birūdinos sūt sūq̄ fortitudinē t Vtutē tinēt auco omneos. i. vniuersi demōes t aḡa q̄ ē rer autū. i. ipe fathū q ē rex sup oēs filios superbie Nā mors talis birūdis. i. otō sci hōis patietis t hūilis q̄i venenos⁹ ē eis. s. demoni b⁹ t valde formidabilis. Virtutū q̄q; plenitudo t abūdātia nō aggrauat aias sz potiꝰ alleuiat. t ad ascēdēdū in celū habilitat.

Vñ ē q̄ auco q̄nto pl⁹ abūdāt penis tāto facili⁹ sursū leuāt t veloci⁹ vadūt sicut patet i auib⁹ ꝑde q̄ sūt volatꝰ altissimi. Aer eni iclus⁹ infra penaꝝ ꝓcauitatē auē leuiat t vt sursū ferat habilitat. Sic etiā pēnis Vtutū sci leuiāt t ad ꝓcipiēda vt appetēda celestia sublimit eleuāt. Vñ. Pō. bas pēnas t volatū desideriū dicebat. Quis dabit mihi pēnas sicut colūbe t volabo t requescā. Ecōtra autē ex Vtutū carētia aia grauo religt vt auis sine pēnis. Vñ dicit Aug. de deo a quo sūt Vtutes. Cū tui pleuus non sum oneri mihi sum.

¶ Capitulū. xciij.

Ista spūalis hominum ꝑficit t ꝑficit sicut vita volatilū. Dicit enim. Plius in. vj. de aialib⁹ q̄ post decē dies generatiōis ꝓplet pullus sm omnes partes suas t tūc bz caput maꝰ toto corpe t bz caput iclinatū sup crus de rūpit testa die decima octaua vt vigesima iter gemellos vnus ē⁹ maior alter minor Prima ergo pulli ꝓpletō fit i. t. dicb⁹ q̄ prima hōis formatio i vita spūali fit p̄ob seruātiā decē preceptorū. Vñ dicit dns Dat. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata t tūc caput corpꝰ excedit q̄ tūc ratio corpori dñat sz vt sit hō nō aial sz magis⁹ p̄ualis. iclinat ēt caput. i. mēte nō solū p obedientiā i sz ēt p hūilitatē ū ficta sz vera t hec iclinatio ē sup crus dextrū. Est eni q negi se humiliat vt dicit. Eccli. xix. t ille i sinistrā ꝑtē se iclinat ale etiā itellect⁹ sz t affect⁹ p fidē t dilectionē supra caput. i.

supra naturalis rōnis ꝓphetionē extēdūtur vt icipiat iā hō terrestris mēte ad celestia erigi. Sed ad secūdā pulli ꝓpletionē addūt. viij. vl. x. dies sz vt sit dierum. xx. vl. xviij. Qz si q̄s vult vere ꝑfect⁹ cē oz vt ad obseruātiā veteris legis. i. x. preceptorū addat obseruātiā nouc legis. i. ꝓfessionū christi sicut ē illud Dat. xix. Si vis ꝑfect⁹ esse vade t vēde oia q̄ habes t da paupib⁹. t alia t ꝓfessa q̄ ꝓtinent i euāgelio. ꝑfectioni eni nouc legis. i. euāgelij ꝓperit octonari⁹ numer⁹ ꝓpter. viij. die resurrectionis christi idest dominicā quā celebram⁹ sicut iudei celebrāt die. vij. Vl ꝓp die. viij. resurrectionis nre quā expectam⁹ i q̄ rupta testa ouis. s. finita hac vita mortali tanq̄ pulli nouā viuificati cribum⁹ gemelli. i. aia t corpore glorificati erit tamē gemelli⁹ vn⁹ maior q̄ maior erit gloria aie q̄ corpis. ¶ Itē ꝑfectioni euāgelij ꝓperit additio numeri denarij q̄ ꝑter obseruātiā decalogi necessaria sūt sacramēta noue legis cū fide trinitat⁹. vl. vij. dona spūssancti cū trib⁹ virtutibus thologicis. vij. eni t tria denarū numerū ꝓstituūt post q̄ rupta ē testa timoris vl amoris vite corruptibilis exeūt gemelli. i. tā carne q̄ spū i vita spūali ꝑfecti. licet i regimine vite t dulcedie celestis ꝓuersationis spiritus carnē ātecedat. Pl⁹ eni cupit spūs q̄ possit ferre corp⁹ vl q̄ plus peniat spūs de dulcedine q̄ corp⁹ sustineat de labore. ¶ Itē vita mortal⁹ similis ē vite naturali volatilū. Quedā eni auco sūt q̄ pascūtur carnib⁹ sicut accipitres t aues ꝑde t bestialiter hōico q̄ carnali viuūt ꝓpter q̄ dicit Apo. Ro. viij. Debitores sum⁹ nō carni vt sm carnē viuam⁹. Quedā Vo pascūt herbis. vt āseres t similia t tahb⁹ fimiles sūt penitētes q̄ de nouo icipiūt q̄ ad huc mollioꝝ regrūt: solidū videlicz cibū capere nō valēteo Ezechielis. xxxiij. Regenio t seminib⁹ vt colūbe t hmōi q̄b⁹ assimilāt ꝑfecti t spūales viri ꝑfectoꝝ eni soliduo ē cib⁹ sicut dicit Apo. Vlī ꝓfectus pascūt seminib⁹ diuinoꝝ Vbꝝ. Semē eni Vbū dei ē vt dicit. Luce. viij. sz aetini pascūt seminib⁹ bonoꝝ opeꝝ ꝑcipue elemosinaꝝ. Balat. vi. Qui seminauerit tē. pascūt ēt seminib⁹ lachrymaꝝ p ꝓpūctiōes. Pō. Eūtes ibāt t flebāt mittētes semina sua q̄ sz semina pascūt t reficiūt alios sm illud. Pō. Cibauit nos pane lachrimaruꝫ.

¶ Capitulum. xcv.

Icia diuersa iudeis in lege moysi sub figuris diuersorum volatilium prohibita fuerunt. Leui. xi. Fuit enim eis prohibitus esus aquile. in qua ex eo quod aues volat prohibetur t figuratur superbia. ¶ Item griphis in q̄ qz ego t hoib⁹ ifest⁹ ē crudelitas potētiū. ꝑhibet. ¶ Itē alieti i q̄ qz pascūt auibus signātur illi qui sunt pauperibus molesti. ¶ Itē milui in quo qz maxime isidis vtr signātur fraudulenti. ¶ Itē vulturis. i. q̄ qz sequitur exercitum sperans comedere de cadaueribus mortuorum signantur illi q̄ mortem t occisiones affectant hominum, vt lucrētur. ¶ Itē prohibita sunt animalia cornuni generis in quibus signantur aliqui qui expertes bone affectionis non redeunt quia corvus emissus ab arca non ꝙ redijt. ¶ Item struto que cū sit auis t volare non possit sed semper circa terram moratur deo signat militantes t se negocijs secularibus implicantes.

¶ Item nocticorax que in nocte est acuti visus in die autem nō videt t ideo signat eos qui in temporalibus sunt astuti t in spiritualibus sūt inberes. ¶ Item larus qui natat in aqua t volat in aere t ideo signat eos qui circuncisionem t baptisinum venerantur: vel signat eos qui per contemplationem volare volūt t tamē viuūt in aquis voluptatū. ¶ Itē accipiter q̄ deseruit hominibus ad ꝑdam t ideo signat eos qui ministrant potentibus ad ꝑdādū pauꝑes. ¶ Itē bubo q̄ i nocte q̄rit pastū ō dic later t ō signat luxuriosos q̄ occultari q̄rūt in nocti⁹ opibus q̄ agunt

¶Itē mergulus cui⁹nā ē sub vndis viuti uo morari ⁊ iō signat gulosos q in aquis deliciaꝝ se mergūt. ¶Itē ibis q̄ est auis africa bñs longū rostrū ⁊ pascit se serpē tibus ⁊ forte ide est qđ ciconia ⁊ signat in undos q de malis aliox quasi de serpēti bus reficiunt. ¶Itē pbibit⁹ est cygn⁹ q est coloris cādidi ⁊ lōgo collo quo ex pfūd ta te terre vel aque cibū trahit ⁊ pōt signare boicos q p exteriorem iusticie cādorē lucra terrena querūt. ¶Itē onocrotalus q ē in ptib⁹ oriētis lōgo rostro q in fauctib⁹ habz quosdā folliculos in qbus primo cibū re ponit ⁊ post horā in vētre mittit ⁊ signat auaros imoderata sollicitudine vite neces saria cōgregātes. ¶Itē porphyri⁹ q pter nām aliaꝝ auiū bz vnū pedē latū ad na tandū ⁊ aliū fissū ad ambulādū: qz i aqua natat vt anates ⁊ in terra ambulat vt pdi ces solo morsu bibit: eēm cibū aqua tigēs ⁊ signat eos q nihil sad arbitriū alteri⁹ fa cere volūt: sz solū qđ fecerit tinctum aq̄ p prie volūtatis. ¶Itē pbibit⁹ fuit ctus be rodionis q vulgariter falco dr ⁊ signat il los quoꝝ pedes veloces sūt ad sanguinez effundēdū. ¶Itē pbibuit ēt ler caradon q̄ est auis garrula signās loquaces. ¶Itē pbibita est vpupa q̄ nidificat in stercori bus ⁊ fetenti pascit fimo ⁊ gemitū in can tu simulat: signāo tristiciā seculi q̄ hoibus imūdis morē operat. ¶Itē vespertilio q circa terrā volat signās illos q seculari sci entia p̄diti solū terrena sapiūt. ¶Itē ⁹q vi cū aliq̄s indebite fugit aliq̄n in aliud ca dit. Nā pdit nisum timēs ⁊ cū fugere vo lēs dū cū in aere esse sentit a terra nō sur git sed sepe dū circa terrā quasi secura fu git in rete vel laqueū se imittit. sic q̄dq̄s ali qe nisū sup̄bie vel tyrānidis fugē volēs dū se ad terrā nimis bāsilādo vel idiscre te mitescēdo dimittit: aut in pusillanimita tis laqueū icidit vel nimie remissiōis reti bus se inuolvit. ¶Itē vicia tria magis ge neralia representant in vpupa. t. auaricia luxuria ⁊ sup̄bia. Nā vpupa humana co medit stercora. auis est olim immunda: sed crista capite ertēsio galeata. Mūdana q̄ lpe comedit stercora q inbiat ad tēporalia ucra de qbus Apo. ait ad Phil. iij. Dia de trimentū feci ⁊ arbitror vt stercora vt xp̄z lucrifaciā. Immūdus aūt est q luxuriose vite pollutionib⁹ subiacet. De quo Apo. ait Ephesi. v. O is fornicator aut imūdus tē. Sz tūc cristā gerit in capite cū sup̄bia dīatur in mēte. cōtra illud Thob. iiij. Ne superbiā in tuo sensu nunq̄ tē.

¶Capitulum. xcvj.

AQuila p̄figuratus fuit in passeribus qui offerebant in purificatione leprosi in lege moysi. Leui. xiiij. Leprosi. n. purificari dicebant quando cōsortio hominū iudicio sacerdotis resti tuebant ⁊ cultui diuino reddebant. Cōtin gebat tñ quādoq̄z vt diuino miraculo per ritū legis carnalis lepra mūdaret: qñq̄z ēt sacerdos in iudicio decipiebat. Nō p̄mo iudicabatur mūdus nec postea restituebat ranq̄ mūdus cōsortio hominū ⁊ cultui di uino sz post. vij. dies. in p̄ma aūt purifica nōe offerebat p se leprosus mūdatus du os passeres vivos ⁊ lignū cedrinū ⁊ Nmi culum ⁊ ysopū hoc mō vt filo coccineo li garētur passeres ⁊ ysopus simul cū ligno cedrino ita q̄ lignū cedrinū cēt quasi ma nubriū aspsorij ysop⁹ No ⁊ passeres erant id qđ de aspsorio tingebat in sanguine al terius passeris imolati in ago vivo. Nec aūt. iiij. offerebant cōtra. iiij. defect⁹ lepre. Nā cōtra putredinē offerebat cedrus q̄ ē iputribilis: cōtra fetorē ysopus q̄ ē herba odoriffera cōtra insensibilitatē passeres viu: cōtra turpitudinē coloris Nmiculus q bz vnū colorē. Passer viu⁹ auolare No dimittebat in agrū q̄z lepr̄osus restitueba tur pristine libertati. In octaua No die ad mittebat ad cultū diuinū ⁊ restituebat cō sortio hominū p̄mo tñ rasis pilis tot⁹ cor pis ⁊ vestimēt⁹ lotis eo q̄ lepra pilos corro dit ⁊ vestīta ignat ⁊ fetida reddit: ⁊ post modū sacrificiū offerebat p delicto ei⁹: ⁊ sanguie ūt sacrificij vngebat extremū au ricule ei⁹q̄ erat mūdatus ⁊ postea pollicis man⁹ dextre ⁊ pedis. Qz i istis ptib⁹ p̄mū lep dinoscit ⁊ sentit. Adhibebant aūt huic ritui tres liquores. l. lāguis ⁊ sanguis cor nio: bi ⁊ aq̄ viua ad emūdādū spurcitiaz. Per duos q̄ passeres significabat figu raliter diuinitat ⁊ hūanitat xp̄i quoꝝ vn⁹ .i. hūanitas imolat i vase fictili sup aq̄s vi uētes qz. i. p passionē xp̄i aq̄ baptismate cōsecrant. Alius aūt. i. spassibil⁹ diuinitas viu⁹ reanchat qz diuinitas mori nō p̄t. Nō ⁊ auolabat qz passiōi astrigi negt: h ārt pas ser viu⁹ sunt cū ligno cedrio ⁊ cocco Nmi culo ⁊ ysopo. i. fide spe ⁊ charitate mittit i aquā ad aspgēdū: qz i fide dei ⁊ hois ba ptizamur. Lauat aūt hō p aquā baptismat⁹ vel lachrymaꝝ vestimēta sua. i. opa ⁊ oēs pilos. i. cogitatiōes radere: tigit ēt extremū auricule dextre ei⁹q̄ mūdat de sanguie ⁊ oleo vt ei⁹ audit⁹ muniat ꝫ corrūpēta ver ba. pollices aūt man⁹ dextre ⁊ pedis tingū tur vt sit ei⁹ actio atq̄z affectio sctā. ¶Itez xp̄s assimilauit se gallinę. Matth. xxiij. Quo tiēs igt volui cōgregare filios tuos quēad modū gallina cōgregat pullos sub alas tē. Gallina eni vt dicit ibi glosa ē circa pullos suos pusillima. Nā sub alis congre gat eos ꝫ miluū defēsat, p labore ⁊ amore filiox egrotat pl⁹ de pullis q̄z de se curat. eos magis q̄z se pascit ⁊ satiat inuēta esca eos vocat: p illox defēsiōe boiez ipugnat: p ipox q̄si amore raucit ⁊ vocē mutat plu mas deponit ⁊ tota hispida fit ⁊ demissis alis incedit. Hec aūt oia xp̄o congrua sūt. Nā ipe ad pullos suos. i. fideles magnū affe ctū pietatis gerit eos sub alis protectōis sue i vna fide ⁊ eccl̄ia congregauit, ꝫ miluū. i. mūdū semēt̄ eos defensauit, p labore ⁊ amore nr̄o i cruce tot⁹ lāguid⁹ appuit plus de nob⁹ q̄z de se curauit nō tñ pane mūli: sz ēt sacramēt̄alis ⁊ spūalis sue doctrine nos pauit: inuēta esca nos vocat dicēs. Venite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiā vos, p nr̄a defectiōe diabolū expu gnauit i cruce amore lāguēs ⁊ voce defici ens rauc⁹ fact⁹ fuit. Fm illud. p̄s. Rauce fa cte sūt fauces mee tē. Ibi ēt plumas ⁊ ve stimēta deposuit i corpe flagellat⁹ tot⁹ bi spidus fact⁹ fuit ⁊ diuinitat⁹ sue potēiā ab scōdēs alio. i. virib⁹ suis dimissis incessit. Hec igitur oia xp̄o pro nr̄o amore fecit. Qui cū patre sancto ⁊ spū viuit ⁊ regnat deus in secula seculorum Amen.

¶Capitulum. xcvij.

AVra affert plume sue pē nis aqle q̄ fic⁹ Plini⁹ dic̄ būt quādā xtutē contrariā. Nā posita cū aliaꝝ auiū plumis cas corrodit. Sic vsurariū su rū cū bono lucro admirtū ad nihil ipz ꝺ ducē. Nā diuitie vsurarie ēt cū aliis mitte cōiter paz durāt. Nz. n. vsura xtutē con trariā q̄z ei⁹q̄ mutuo accipit facultatē cito ꝺsumit. Est. n. vsurariū mutuū apud deū torpēs silitudo illox neruū de qbus dicebat Job. xxx. Qui me comedūt ū dormūt. ⁊ ā multitudine coꝝ ꝺsumit vestimētū me um. q̄z ex multiplicatōe vsure: quandoq̄z etiā vestimētū in pignus datū cōsumit ⁊ trāsit ad creditorem.

¶Capitulum. xcviij.

¶Explicit liber quartus de si militudinibus rerum.

¶ Incipit prologus libri quinti de similitudinibus rerum.

Lecit deꝰ bestias terre iurta spēs suas t iumenta t oē reptile terre in genere suo. Benes.j. Deꝰ hominē in rex p mordio in hac dignitate creauit vt aialia terre oia ei subiecta oret ꝯdiu sine trāsgressiōe p̄cepti qō illi dederat in innocētia pmaneret. Vñ scriptura sacra. Esa.j. testat tangz trinū t vnū deū de hoie dixisse creādo. Faciamus hoiez ad imaginē t similitudinē nraz. Et p̄sit piscib⁹ maris t volatilib⁹ celi t vniuersis aiantib⁹ q̄ mouent in terra. Et vt ipa quoqz aialia homi obedirēt ad nutū mox pmis creatis parētib⁹ sup cadē aialia terre dñatum ꝯcessit dicēs. Crescite t multiplicami t replete terrā t subicite eā t dñami pisc⁹ maris t volatilib⁹ celi t vniuersis aiantib⁹ q̄ mouent sup terrā. Et vt hō cognōsceret p libito seruitio vti posset deꝰ ait ꝯspectū ipsi⁹ oia ꝯgregauit vt ea noib⁹ varijs iurta vnuscuiusqz ꝓprietatē nāe singula designaret. sicut i ia p̄fato capl̄o ꝯtinet Gen. Verū postmodū iteruenīte peto p̄dictoꝝ ꝓnoꝝ parētū ce dini trāsgressiōe mādati quāqz p̄fatū dñiū hoium sup aialia bruta fuerit diminutū vt sui videret iobedientia hois iobedientie cā fieret et in iumēt⁹. ñ tñ miserāte auctore fuit ex toto sublatū: qz sic seueritatē iusticie misericordia tpauit q̄ p̄dictoꝝ aialiū terre q̄dā ꝯuersa sūt ad hois suppliciū. q̄dā ꝯno relicta sūt ad hois obsequū t nōnulla ꝯcessa si ad hois ifirmanti remediū. Dic ē g̃ q⁹ in Xpo ꝓpositi moyses aialia ire triplr noiauit. Nā noiauit bestias reptilia t iumēta. Sicut mgr deꝰ bestias ire iurta spēs suas t iumēta t oē reptile terre in genere suo. Nā q̄ sunt ad suppliciū hois bestias nominauit qz bestia fm Isido. dicit q̄si vastia a vastādo. put sūt leones t vsi t animalia agrestia que homines q̄nqz immaniter lacerāt t deuastāt. Vñ dicit Eccli. xxxix. Omnia bona vindicta creata sūt bestiaꝝ vētes t scorpij tc. Que vo p̄stat remedia reptilia nūcupauit. Nā ex tyrie t serpētib⁹ t alijs q̄ reptāt sup terrā quāq̄ venenosa existāt salutifera tñ antidota cō fici docent a medicis q̄ venenis t morbis varijs salubriter obsistūt. Ceterū animalia illa q̄ in obsequijs t vsib⁹ varijs hominī famulant moyses in Xpo ꝓpositi iumēta nominauit. Que recte vt dicit Basilius iumēta dicta sūt quasi bois iuuamē. put eq vel boues t alia ꝯsilia q̄ hoib⁹ in necessitatib⁹ auxiliū p̄bēt. Nō tñ ät b iumēta hoibus p̄bēt corpalia iuuamēta: sz insup eis porrigūt spūalia documēta pp qō cor doctrinā regrē iubēt. Job.xij. Interroga iumēta t docebūt te. nō gdē documēto Xpi sz potiꝰ crēpli eo videlicet mō quo sapiēs in puerbijs dicit. Vade ad formicā o piger t ꝯsidera vias ei⁹ t discce sapiētiā tc. Deu.vj. Dorro qz scriptura divina non tñ de iumentis huiusmodi sed etiam de animalibus alijs vt bestijs t reptilibus ad informationem nostram exempla introducit sicut Salomō formicā. Iob similitudinem iusti leoni assimulauit. Dso verbio. xx viij. Justus quasi leo confidens absqz terrore erit. Et dominus serpentis prudentiam nos imitari mandauit dicens Matthei. x. Estote prudentes sicut serpentes tc. propositum meum est in hoc quinto libro generaliter de animalibus terre t bestijs ac reptilibus t iumentis exempla introducere plurima: t ea licet breuiter moribus adaptare librorum peccatium ordinem in materijs t capitulis conformiter prosequendo. Ad illius videlicet laudem t gloriam qui docet nos super iumenta terre qui est deus benedictus in secula seculorum Amen.

¶ Capitulū primum.

Abstinētia in pluribꝰ bōibus ira vel impatiētia generat. Nā sicut canis famelicus si nimis fame excruciet ꝯcertitur in rabiē. Sic et hō gulosus si paululū abstineat t ieiunet efficit ipatiēs t furtosus qz delicijs assuetus nō p̄t famē pati. Et tales erāt iudei ieiunātes qbus dñs dixit. Ysa.lviij. Ecce ad lites t ꝯtiones ieiunatis t percutitis pugno impie. Ytra qō dicit Maxim⁹ in sermone de natali Jeiuniū pacē dz nutrire nō iurgia. Quale illud est aūt q̄ nō vescerio carnibus t de orc tuo oi esca sordidi⁹ egre ditur maledictū. ¶ Itē abstinētia devota diabolū fugat. Nā sicut fames valida expellit lupū de nēore. ita abstinētia devota diabolū expellit ab hoie. Matth .ix. Hoc genꝰ demonioꝝ nō ejcit nisi in oratione t ieiunio. Dicit Ambrosius q⁹ hō ieiunus sputo suo serpētē corpalē interficit: quāto ergo magis ieiuniū devotū spūalem Judith post ieiuniū caput olofernis amputauit. Judith.iij. Nycro. Sagittas diaboli ardētis ieiunioꝝ t vigiliaꝝ frigore restringere debem⁹. ꝑo. Ego aūt cū mihi molesti eēnt induebar cilicio hūiliabam in ieiunio aiam meā. ¶ Itē abstinētia plimuz ē vtilis ad deponēdā vetustatē pec ꝯsuetudis. Nā serpēs q̄n senio se grauarū sentit t pellē veterē cupit deponere vt renouetur: p̄mo a cibo abstinet plibus diebus vt sic pellis eius facilr relarcē. Quid ät est vetusta serpētis pellis nisi prana t vetus ꝯsuetudo carnalis corruptiōis: quā si qs deponē appetit oz q⁹ p̄mo abstineat a cibis t delicijs. Vñ Leo papa dicit in sermone de ieiunio. r. mēsis. q⁹ p̄ voluntarias afflictiōes abstinētie caro ꝯcupiscentijs mortificatur t spūs Xrutib⁹ renouat. Itē superfluedelectatiōes gule vindicāde sūt p̄ afflictiones abstinētie. Nā leo cū se nimis ingurgitasset a cibis. Sic quoqz superfluitas t voluptates cibi expiāda ē in cibi subtractione t afflictiōe ieiunij. Bre. Caro leta trahit ad culpā afflicta reducat ad veniā. Unde Bern⁹ dicit. Per b q⁹ a licitis abstinem⁹ ea nob q̄ p̄us ꝯsuesim⁹ illicita cōdonant.

¶ Capitulum.ij.

Cadie tētatio filis est morsus canis rabidi. Nā q⁹ mordent a cane rabido terribilia somniant: t timēt in sōno t ꝯturbātur: sine cā sūt stupidi: oēs respiciūt t a nullo respici volūt t ēt si pallio ymaginē oēm potū respuūt: aquā timēt t latrāt vt canes. t ita timidi sūt vt p̄timore cadant t tales citō moriunt nisi eis citi⁹ succurrat. Ille igit mordet a cane rabido q tētat de accidie vicio t tales sōniāt terribilia t timēt sine cā. Quasi enim terribilia sōniāt q ea q̄ facilia sūt difficilia estimāt t idcirco sine cā illa aggredi vel p seq formidāt. Sōniās. n. aliqd terribile timet vbi nullū periculū imminet qz illud qō p sōnū cernit ñ vera res: sz imago rei existit. Est enī sōniū, put dicit p̄bs fantasma aliqd ertrinsec⁹ apparēs i sōno. Fātasma ät ē similitudo rei imagiate t ñ ipa res. Talis, accidios⁹ hō ē: ꝯnqz aliqd laboriosū occurrit faciēdū ꝯficiēs spū q̄si stupid⁹ fit. ¶ Itē oēs laboratē ituet t ipe piger extra piger tñ videri vt reputari ñ patit. Et si i ipo accidie passio ingrescat oēs potū. i. preceptiōes doctrie salutifē renuit: aquā pnie timet t refugit t p̄dio vite vt can⁹ latrat qz i oi b⁹ipatiēs sp ꝯgrit t murmurat. Ad spūalia ät t ꝑtuosa, ita accidiosi t iterdū timidi t pusillāimes si qⁱ oia diuturnē tēsi t ꝯspati⁹ moriunt i aia nisi eis adhibeat alicui⁹ spūal remedij p qō excitēt debita medicia. Et iō Apo. dicit. ij. Cor. vij. Tristitia seculi. i. accidia mortē opat. s. aie. Vñ sic mortuo corpori impossibilis est ois vitalis motꝰ. ita accidioso aio impossibile videt eē oē laboriosū opus. Vñ Seneca dicit i epla. lxxij. Nō putāt accidiosi posse fieri quicqd qō facere nō possūt ex infirmitate sua de Xpo te ferūt scripsisse. Nā hec ad q̄ ibeallco su-

mꝰ dura atq; intolerãda credimꝰ roemẽta reputãtes mortificari ac ꝓma luce eccita ri nõ ista difficilia fũr ꝙ nos fluidi ⁊ crudeli sumꝰ. ¶Capitulũ.xij.

Auersitas hominibus sapbis ⁊ aridis magis prodest q̃ ꝓsperitas. Mã carnes aialiũ i gbꝰ caliditas ⁊ siccitas dominat vt sũt camelinꝫ in estate sũt male ꝙ in byeme sũt optime. Est ãt velut calor estatꝭ fauor ꝓsperitatis q plures malos efficit dũ i superbiã extolit ꝙ q̃ asperitas byemis est afflictio tribulationis q̃ dũ ad humilez sui recognitionẽ mẽtẽ reducit ad optimi dispositionẽ pducit ⁊ iõ Greg. dicit q ꝑ stis vite ꝓsperitas inocẽtie testꝭ nõ est multi ad pẽnã vitã p flagella redcũt ⁊ plerꝙ ad infinita supplicia pducẽdi sine flagello moriũt. Plerũq; ergo de hominibꝰ accidit q facit byems aduersitatꝭ bonos quos fecerat estas ꝓspitatꝭ malos. ¶Itẽ ꝓsperitas tẽporalis aligbꝰ ꝓdest ⁊ aligbꝰ obest sin defectũ vel abũdãtiã charitatis. Mã carnes aialiũ q̃ sũt calide ⁊ humide vt porcine i byeme sũt bone ⁊ i autũno possũt ꝙpetere ꝙ frigide ⁊ ficce sicut capine ⁊ frigide ⁊ humide vt porcine a medio estatis vsq; ad finẽ sũt optime i byeme pessime. Similiꝫ ẽt homines q sũt charitatis amore calidi ⁊ lachrimaꝝ deuotione humidi tẽpore byemis idest aduersitatis sũt boni qa charitas patiẽs ẽ ⁊ non irritat. Sed ẽt in autũno.i.abũdãtia ꝓsperitatis qa autũnus abũdat fructibꝰ taleꝫ ꝙgruẽter se habẽt q; sicũt abũdare ⁊ penuriã pati. Sꝫ illi q sũt frigidi caloꝛe scꝫ charitatis carẽtes ⁊ ficci bũorẽ gratie nõ habẽtes vel frigidi ad spũalia ⁊ bũidi.i.fluribiles ad carnalia. Isti sũt pessimi i byeme idest i aduersitate q; asperitatẽ aduersitatis nequeũt sustinere possẽt tamẽ esse boni a media estate idest ꝓsperitate q; si ꝓ speritate mediocriter ⁊ tẽperate vteꝛẽt nõ eis obesset ꝙ potꝰ ꝓdessꝫ. Est eni i ꝓsperitate vt sit ꝓficua necessaria tẽpestia aliꝙ quini ẽ hoaua. Dñs Seneca dicit. Luxus epla q; ipsa felicitas nisi repetur punit vt ꝑterit. multaq; vrbiũ i ipso flore luxurie imperia ceciderũt. Et quicqd Vtute partũ erat ite ꝑdita ceruit.

¶Capitulum.xiij.

Afflictio carnis idiscreta plus obest aie q̃ ꝓsit vt pater ecclo tact. Nã si cut dicit Arist. Est q̃dã spes tacti q̃ cũ sua femina cibos ꝓtra byemem colligit. sed postea timẽs ne deficiat feminã vsq; ad saturitatẽ comedere nõ pinitit. At illa patiẽtia fiat ⁊ masculo cedens cauernam ei ⁊ per partem alteram latibulũ intrat masculo ignoratẽ. cibos deuorat ⁊ ꝓsumit. Sũt q̃ tales ⁊ femina spũs ⁊ caro humana ⁊ dũ carni spũs plus q̃ necesse ẽ suberuit. q̃uis cor pꝰ ad tẽpꝰ sustineat tamẽ p alterã ptẽ. scꝫ p infirmitatẽ aliq̃s vl debilitatẽ virtutis quã incurrit plus imꝓuide spũi subtrahit ⁊ sibi assũit q̃ illi spũs aũ subtrahebat ⁊ sic indiscrete abstinẽs vl laborãs vũ crẽdit lucrari pdit. Et ideo Gre. dicit in Omelie ẽt.xxx. Moral. Plerũq; dũ plus iusto caro restrigit ab exercitatione operis boni enecuat vt ad oꝛonẽ vl ꝓdicationẽ ũ sufficiat dum incentiua vitiorum in se fundituꝰ suffocare festinat.

¶Capitulum.xv.

Ambitio sic tenet hõinẽ in statu ꝑiculoso vt ipsũ propter ꝑiculũ dimittere non velit. Sic eni canis os carneũ in vite dimittit ⁊ ẽtcarnes calidas ad ignẽ q̃tũcũq; ei noceãt vl minio expellatur. Sic ẽt ãbicios nõ vult dimittere dignitates quãtũcũq; occasione illaꝫ angustias mẽtis ⁊ pericula sustineat. Ꝓuo.i. Vsq; q̃ paruuli diligit infantes ⁊ stulti ea q̃ sibi sũt noxia cupiẽt. Puer eni difficilli ascẽdit equũ ꝙ dũ parũ egrauit ꝑ

ꝑt deponi donec cadit subito sic ãbicios sue vit dignitatꝭ dereliqt donec subito moriat. ꝓ. Vidi ipũ superaltatũ ⁊ eleuatũ tẽ. ¶Itẽ ãbicios accidit sicẽ canibꝰ cõtigit. n. carnibꝰ os canibꝰ ꝓiciũt. Magni canes os se relicto ini se litigãt inim̃ aliꝰ puꝰ canis venies os inuenit ⁊ cõcidit i pace magnis de eo certãtibꝰ ⁊ nihil ide bũnibꝰ. Sic vacãte magna ꝓbẽda dũ vnꝰ ex vna pte aliꝰ ꝓpa ꝓbẽda surgit ex altera ad illã adipiscẽdã ad papã appellãt ⁊ prebẽda relicta sup eã litigãt ⁊ causant. Et iteri deꝰ ꝓfert alicui illã simplici ⁊ bono q eã nõ expectabat nec curã adhibebat. Luc.ij. Deposuit potẽtes ⁊ exaltauit humiles.

¶Capitulum.xvj.

Auicus fraudulẽtꝰ q solũ vule sibi ĩtẽdit deficiẽti vtili efficitur aliq̃ inimicus. Mã pulli vulpiũ q̃ non inueniũt lac i mris vberibꝰ mordẽt dẽtibꝰ ⁊ lacerãt ⁊ tanq̃ extraneã reputant. Sic amici fraudulẽti nisi vt solebãt dederit i ore eoꝝ ꝙpiã suscitãt bellũ sup eos vt dicit Mich. vij. ¶Itẽ ꝓ q̃ amicꝰ q est cã vtilitatis tãdiu stat q̃diu vtilitas durat exemplo cãis q diligit os carneũ ãplectit ⁊ ꝓseruat q̃ diu inuenit i eo q rodat ꝙ nudũ sine carne reliqt vt Seneca. Qui vtilitatis cã assũptꝰ fuerit tã diu placebit q̃ diu vtilis erit. ¶Item amici valco assilunt muribꝰ q i plenilunio crescũt sicut q̃dã marina faciũt ꝙ decrescẽte luna minuũtur. Sic amici q sũt cã vtilitatis crescũt crescẽte luna.i. fortuna ꝙ ea diminuta minuũt vt. Pocta dic. Cũ fuerit felix multos numerabis amicos. Tpa si fuerint nubila solus eris.

¶Capitulum.vij.

Amor spũalis trabit ad supna. ꝙ amor aialis ⁊ carnalis trabit ad ima q; apparet ꝑ exemplũ in formatõe aialiũ. Mã formatio i aiali bruto ⁊ ꝓletoꝙ facie habet respectum ad terram soli hominis faciem erectam natura seruauit. Vnde Pocta. Pronaq; cũ spectẽt. alia cetera terrã. Os homini sublime dedit celũq; videre. Bñ Basilꝰ dicit. Pecudes oculi ire ne sunt iõ curuant ad ira. Sꝫ ẽ alia plãtatio celestis bõ q̃ mtũ hitus figure tãtũ dignitate distat a brutis. Illoq; ẽ facies deorsũ. tuũ Ro caput i sublime erigit. Sed si te seduceris corpis voluptate ꝓparatꝰ es immẽti ispiritibꝰ ⁊ filius factꝰ es illis. Sic ergo cũ p amoꝛẽ fiat q̃dã spũalis formatio q; aia i illꝰ rei quã diligit similitudinẽ trãsformat ille q bꝫ amoꝛẽ spũalẽ ⁊ rõnalẽ bꝫ caput. i. mẽtẽ eleuatã ad supna ꝙ ille q bꝫ amoꝛẽ aialẽ idest voluptuosũ vl carnalẽ bꝫ eaꝫ tanq̃ brutũ aial inclinatã solũ ad ima Apost. ad Col. iij. Que sursũ sũt sapite nõ q̃ sup terrã. ¶Itẽ amoꝛ spũalis i quo ꝓsistit vita aie tãto diutiꝰ ꝓseruat quãto bõ minꝰ bꝫ de terrene cupiditatis ardoꝛe. Mã ceruꝰ q vt dicit Plinius nunq̃s febrẽ sentit diutissime viuit scꝫ plꝰ q̃ cẽtũ ãnos. ⁊ hoc ꝓpter ẽ i cornua alterã dri post eius morte capti p cẽtũ ãnos q habebãt ãnulos aureos in naribus ab eo sibi missos. Quid. n. ẽ estuãs febris nisi ardoꝛ cupiditatis: Qui ergo hac febre caret diutiꝰ i vita manet q; q caret cupiditate lõganimi cõseruat i charitate. Amoꝛ. n. charitatis ẽ calor aie vitalis. Bñ. Hugo de sacto victoꝛe. Scio inquit aia mea q; amoꝛ est vita tua. Bñ. i. Joh. iij. Scimꝰ q̃m trãslati sumꝰ ꝺ morte ad vitã q̃m diligimus. Hãc ãt vitã amoꝛis extinguit virꝰ cupiditatis. Bñ Aug. dicit q; charitatis venenum est cupiditas. ¶Itẽ amoꝛ spũalis facit sanctos viros nõ secure ruinã vl aduersitatẽ rex tpaliũ. Mã cautꝰ q̃n ab alto cadit sup ãteriores pedes se recipit ⁊ vir ꝑ casũ aliquã lesionẽ sentit vl incurrit. Sic seri viri cũ p aduersitatis incursum cadũt ab alto ꝓsperitatis temporaliũ recoligãt se sup anteriores pedes. i. firmãt se in affectibus spiritualium. Sũt enim anteriores aiãe pedes spirituales affectiones quasi autem posteriores sunt affectus temporales Apo. ad Phil. iij. Que retro sũt obliuiscẽs ad ãteriora me

cedēs. Et ideo si viri casū tpaliū nāto
min⁹ sciāt ḡnto i amore spūaliū vehemē
ti⁹ iardescūt. ¶Itē amor charitat⁹ ē ignis
spūalis q aiām nō vastat sz renouat.
Vñ mētes deū amāciū sibi sūt cingulis
gbusdā q fiūt de corio salamādre. Est.n.
q̄dā gen⁹ salamādre cui⁹ pellis villosa ad
modū pelli⁹ vituli marini ex q̄ ad vl⁹ regū si
unt cinguli t bi cinguli post multā vetustatē
in ignē picti nō eruunt sz renouāt Apo.
pbil.iiij. Renouamini spū mētis vre tc.

¶Capitulum .viij.

Numa ḡnto ē humilior t ab
amore ūreno magis vacua ta
to ē i spūalib⁹ exercitijs magis ingeniosa t operosa. Nā aranea
ē corpe parua t tamē ad faciēdū tellā ē mirabilis operosa. Et ē valde
admirādū quo tantā materiam de vtero
suo trahat. Dicit.n. Auicēna t ēt Diasco.
q aranea⁹ tele nāe artificio ex corp⁹ visce-
rib⁹ generant cū tū vt dicūt qdā sp ci⁹ vter⁹
incniat vacuus a tali materia. Est igit in
aranea paruitas corpis vacuitas vētris t
nibilomin⁹ mirabil⁹ ars siue studiositas
opis. Nā sicut dicit ¶Plini⁹. Moderato
vngue rotūdū filū educit t miro artificio
fila cōnectit q̄ ab imo vsq; ad summum
t tansuersaliter de puncto ad pūctū reduc-
cit q̄dā lincari distātia t oēs lincares trac⁹
i pūcto medio cāli distātia a cētro cōiū
git t ipsi⁹ tele iterualla seu spacia inē fila
miro artificio nūc sūt q̄drata nūc oblōga.
nūc rotūda t tāto strictiora ḡnto medio vi
ciniora t tāto laciora ḡnto extremis ,pri-
miora .quo modo. āt filū filo tā idissolubi
li cōiūgat vi⁹ nō indicat t rōnis iudiciū
vix affirmat. Miro ēt mō p fila tā subti-
lia vix visui perusa se leuit elevat t inclinat
vt volare videat. ¶Paruitas ergo corporis
significat humilitatē mentis vacuitas ven
tris carētiā terreni amoris. Ingeniositas ar
tificij prudētiā operis q̄ sancti viri spūalia
opera faciūt mirabili mō ordinata conne
xa distincta formata t firma se aliqsi būi
li deprimēdo p condescēsionē aliqsi sub-
limii eleuando p contemplationē ¶Bites
videlicet ill⁹ angelos quos vidit iacob i scala
ascēdentes t descendentes Genes.xxviij.
¶Itē anime inferiores viros disponunt
per superiores. Respondent.n.i anima vi
res inferiores superiorib⁹ sicut animali vn
gues respondent cornib⁹. Tanta.n.ē affi-
nitas int vngulas t cornua q̄ iubz Ari.va
cā patientē i vngull cū oleo inī cornua per
ungi. ¶Per cornua Xpo accipe vires supe-
riores sz voluntatē t rōnē sz p vngulas
vires appetu⁹ sensitiui inferiores sz irasci
bilē t concupiscibilē q̄ tūc a motib⁹ passio-
nū iordinata⁹ tēperant t curant qñ ipse su
piores vires oleo dine gre perūgunt t tut
aia filius est illū vince de q̄ dr. Isa.v. Vi-
nea sca ē dilecto meo i cornu filio olei tc.

¶Capitulum.ix.

Animatura spūalis hominum
assimilat armature natu⁹ali-
aliū aialiū terrestriū. Nā i aialib⁹
ingeniata ē natura vt p lesio-
nē aligd sp habeat munimē
ti vt cerui ad suā defensionē habēt cornua
apes aculeos leones vngues lupi dentes
t minuta aialia que se defendere non pos
sunt agilitatem ad fugiendum receperunt
vt lepores t huiusmodi. Similiter contra
corp⁹.i. contra tentationes carnis cerui.i.
spūales viri iuuint se cornib⁹ duob⁹ scz
oratione qua fugant cogitationes interio-
res t ieiunio quo fugant mot⁹ carnis exte
riores. Vñ hoc gen⁹ demoniox scz carna
liter tentantiū non ejicitur nisi in oratione
t ieiunio vt dicit Mar.ix. Diabol⁹ āt sepe
trahit homines ad peccatū a quo dz hō re
surgere t de manu diaboli exire inuādo se
dēte q̄ cib⁹ terrif.i q̄ signat cōtrino peccō.
Vñ q̄i lup⁹ ȳterē⁹ ē peccatox i mēte pri
tionem habeno. ¶Item debet se iuuare
vngue quo scilicet scindit t aperit t aperiē
do quod intus ē pdit t signat confessionē
qua peccatum in conscientia latens ad sa
lutem aperitur. ¶Itez debet se iuuare acu
leo vt apis ideſt solicitudine satisfactionis.
Nam quasi aculeus pungens est memo-

ria offense ad satisfactionē impellēs. Vel
apes.i.penitētes p bona opera fructificā-
tes debēt habere aculeū punctiōis.i.timo
rē diuini iudicij vt memorią mortis. Sed
contra mundū fugio nō ē ad resistendū
fortis dz iuuare se fuga. sicut fecerūt sci pa
tres anng persecutiōz declinātes ad de-
serta confugientes. ¶Dñs. Ecce elongaui fu-
giēs t māsi i solitudine. vl saltē fuga mē-
tali fugere dūt sz cor a mūdani⁹ remouēdo
¶Dñs. Diuitie si affluāt nolite cor apponere

¶Capitulum.x.

Auaritia assimilat sanguisu-
ge q̄ os triangulare bz t fi-
stulā i ore cū q̄ sanguinē bi-
bit t carni applicata sangui-
nē fugit. t cū nimiū repleta-
fuerit illū euomit vt itez fugere possit. sic
¶Jhū. dicit. Sili⁹ auaritia bz os triāgulare.
qz sz tres bz modos precipuos mole ac-
quirēdi p rapinā furtū t vsurā. cui⁹ fistula
irreplebil ē cupiditas insatiabilis. Nec san
guinē pauperū fugit. sicut manifeste appa-
ret i vsurarijs q̄ omnib⁹ ad vitā necessa-
rijs suos qsq; debitores expoliāt. t ex vsu
rario lucro cū repletā bursā būerit vsura-
ri⁹ adhuc illō euomit. i. adhuc illō lucrū re
ceptū ad vsurā tribuit vt itez lucret ¶Dro.
xxx. Sanguisuge due filie sūt dicētes affer
affer. ¶Itē auar⁹ ē sicut canis ad cumulū
feni iacēs fenū custodiēs nec ide aligd co-
medēs sz latrās .nihil inde amouere per-
mittēs. Et idē dicunt facere gdā serpētes
q balsamū custodiūt nihil deferri permittūt
licz ipsi nō vtant. Et ēt sūt sites auari api-
b⁹ q̄ mel p flores celligūt t ipse i scrib⁹ mel
lis moriunt. ¶Itē auar⁹ hō silis ē aranee
que exiguo tēpore longa trahit fila t tele
semp intēta numq̄ delinit laborare. ppetu
um sustinet i opere suo dispēdiū qz ad mo
dicū vētū vel pluuiam tela rūpitur in qua
diuti⁹ laborauit. Sic auar⁹ i modico tpe
magnas diuitias acgrit t terture.i. augmē
tatiōi vt gubernatōi eax sp intēt⁹ a labore
numq̄ delinit. sz frequenti potiq̄ magnā te
tā .i. magnā substātiā cōgregauit ad mo-

dicū vētū. i. i cursū alicui⁹ guerre isurgēt⁹ vl
tyranni diripiēt⁹ vl ēt ad modicā pluuiā ali
cui⁹ infortuni cōtigēt⁹ auferē subito illō qō
cū magno diuti⁹ labore ē cōgregatū Jsa.
lix. Telas arance texerūt. ¶Item auar⁹
assimilat simie. q̄ qñ duos bz fet⁹ filiū quē
magis diligit i brachijs portat alū vo in
humer⁹ gestat. Sed quando sibi fugiendi
necessitas instat dilectum filiū ejicere cogi
tur q̄ dū ab alio quē humeris gestat ꝑmit
facili⁹ capit. Simia ergo ē auar⁹ filiū autē
quē diligit ē mūdus quē brachijs .i. affec-
tiōib⁹ strigit t gerit filiū āt quē mīn⁹ diligit
ē spiritus suus quem quasi post dorsum
portat quia parum de ipso curat. Sed cū
post mortem hinc fugere siue exire cōpelli
tur. tunc filium dilectū .i. mūdū dimittere
cogit t spūs de quo nō curat peccato gra-
uat⁹ a demonib⁹ capit t ad eternū iterirū
ducit Luce.xvj. Mortu⁹ ē diues t sepult⁹ ē
in inferno. ¶Itē auari similes sūt formi
cis magnis q̄ dicūt indice ab ipsis historio
graphis q̄ auruz mira cupiditate custodi-
unt t p eo defēdēdo cōtra homines bella
sumūt t tū ide nullū ꝑmodū suscipiūt. Dic
.n. Solin⁹ q̄ formice ille si magne t cornute
t ē illis mira feritas ,ppter amorem auri.
Sed hominē i estiuo tpe illuc vadūt. qū
,ppter calozis estū morant i latibulis t sic
aux furant t gēmas. Sz formice eos odo
re presētiūt foras erūt eos iuadūt t aurū
pro posse defendūt t tamen de ipso auro
nec comedūt nec bibūt nec aligd inde faci
unt. Simile accidit multis auaris. q̄ die
noctuq; p auro laborāt nec inde bonū ha
bēt. Ecclesiastes.vi. Vir cui deus dedit di
uitias substantiam t honorem t nihil de-
est anime sue ex omnibus que desiderat
nec tribuit ei potestatem deus vt comē-
dat ex eo sz hō extrane⁹ deuorabit illē ⁊ va
nitas t magna miseria ē. ¶Capitulū.xi.

Ecclesie obsequijs delinimur
scitas mentē q̄ patet i elephā
tib⁹ q̄ capiunt ⁊ mō vt dicit soli
n⁹ fit fouea sbranea i via p quā
assueuerit ire i quā elephas incidit ignoranter

ad quē veniēs vn⁹ venator⁹ peruit eū t pūgit ipm: alter āt venator⁹ dū venit peutien tē ipm peruit t eū expellit t dat ei ordeuz ad comedēdū. Cūq; ter vl qter si fecerit bestia liberātē se diligit t ei obedīēo manſuefcit ex q̄ ps q; sicut dicit poeta. Dē ferox aial placat amica manꝰ ſz si brutū aial sic diligit se decepcionē defēdēre vl demulcēte seu de fouea extrahēte quāto magis aia dz xp̄z diligē g eā veracē a diabolo ꝺ fedit celesti pabulo reficit t ꝺ baratro peti educit. Vñ glōber xp̄ianꝰ dz dicē. Quid retribuā dño p omnibus que tribuit mihi.

¶Capitulum.xij.

BLanditores assimilant scorpionibus. Scorpio.n. sicut dic Bre. blādiēdo icedit: sz cauda ferit nec mordet i facie sz a posteriorib⁹ nocet. Vñ dr scorpio a scorte qꝺ ē dulce t poio poio qꝺ ē fingē eo q; i anteriori pte blādicias fingit t posteriore pūgit. Scorpiones g̃ sūt oēs blādi t malicioſi q bonis i facie ñ resistūt sz post dorsū portāt vnde venena fūdāt. ¶Itē pōres delinire blādicijs malū est magnū. Vñ Ero.xxiij. pcepit dñs. Non coques edū i lacte matris suc. Per eduz eni peccatores in lacte Vo blādicie designātur de qb⁹ Pro.j. Fili mi si te lactauerint pōres nō acqescas eis. Edū qdē i lacte coquē ē pōres boiez blandicijs delinire. Aliter āt eduz signat xp̄s pp similitudinem carnis pcī q nō erat a tadcis coquēd⁹. i. occidēdus in lacte matris. i. in tpe ifancie suc.

¶Capitulum.xiij.

BOnitas t malicia hominuz dependēt multū ex loco vbi morant⁹ t ex societate cū q̄ cōuersant⁹ t exercitio in q̄ occupant. Vñ Ipocratē ad cognitōez bonitat⁹ aialiū put veniūt i cibū hominū ꝺfert scire t pascua vbi nutriuntur: q; illa q̄ pascunt⁹ in mōtib⁹. i. loctio siccī meliora t sapidiora sī ad esū q̄s ea q̄ i vallib⁹ būdio t aq̄sio. In q̄ ēt signat q; ēt penitēcijs⁹ melioza sūt loca penuriosa q̄s ꝺ liticosa. Eccli.xvj. Nec sunt iniqtates Sodome sororis tue: abūdātia t saturitas panis ꝛc. Itē ꝓdest ēt scire aerē būdū t siccum q̄ conuersant. Quasi eni aer quo homo circūdatur est colegiuz in quo homo cōuersat: de quo multū refert vtrū sit būdus vl siccꝰ. i. vtrū denot⁹ vl idenot⁹ t aridus. ¶Itē ꝺfert scire quātitatē get⁹ t motus cox. Aialia āt domestica pauciorꝭ motus sūt. t iō maioꝝ būditat⁹ q̄s silestria pp qꝺ carnes domesticox sūt molliores t ad digerēdū facilores: nā ex multa gete pori claudunt⁹ t calor ītꝰ includit pp quod grossi būores dissoluunt⁹: t sic carnes mollescunt t attenuant. Sed q; minuū comedūt t bibūt humox supfluitates augent⁹ t in pinguedines multiplicant t iō talium aialtū carnes plurimū nutriunt pbant: sic vri spūales t cōtēplatiui magis gen⁹ t minus optatiui sunt q̄s carnales vel actiui. t iō secū morātes magis sūt p lachrymarū cōpūctionē būdi. i. qb⁹ ēt ex multa quiete terrene cogitatōes t affectiōes mollescūt pietate t attenuant cibi t pot⁹ qtate. Sz qz spūalib⁹ nutrimēt⁹ intrinsecus abūdāt⁹ fruūtur: iō cōsolationis t gre pinguedie replent de qua. ps. dicebat. Sicut adipe t pinguedine replcat aia mea ꝛc.

¶Itē bonitas t malicia moris sequūt hominib⁹ ex bonitate t malicia volūtatis sicut in brutis ꝓuenit ex bonitate t malicia cōplexionis. Vñ qꝺ facit in brutis nālis cōplexio: ꝺ in hominib⁹ facit volūtatis dispositio propter quod dicit Augustin⁹, q; voluntas est qua peccatur t recte vtitur. Quod autem mores varientur in totum fm varias complexiones eorum fm magis t minus. Vñ qdā sūt sensus vinacōnis crimatōis sortionis t agacitatis subtilioris. Dic est q; bos ē pigrum plenus t tardus ad motum asinus stolidus equ⁹ ad cōcupiscēdū

pnus. Lup⁹ idomit⁹. canis gratific⁹ t fidel amic⁹. Et ꝺ ēt silr pueniat. vt dicit Ari. q; qdā aialia sūt magne mansuetudinis vt vacca t ouis: qdā idomite feritatis vt vni cornis qdā magne audacitat⁹ vt leo qdā astute fraudationis t multe maliciositat⁹ vt lup⁹ t vulpes. Hinc ēt ē vt idē dicit q; qdā aialia diligūt societatē t turmatim vadūt vt cerui onagri t cameli t bmōi. Et q̄ dā socictatē fugiūt sicut illa q̄ de rapina viuūt Auic. aūt dicit q; iter oia aialia hō nō pōt viuere sol⁹ t grues formice t apes inh cū boie ꝺcordāt. Dēs g̃ bmōi mores q̄ insūt diuersimode brutis. ex diuersitate cōplexiōis cōpetūt ēt suo mō hoib⁹ ex diuersa dispōne volūtat⁹. Dūt eni pmo oibus hoibus inesse cōiter sensus discretionis t mor⁹ boni opis: plati t maiores dūt ee sensus. i. agnitiōis viuentiū respectu dei: estimatiōis fortior⁹ t verior⁹ respectu sui t sagacitat⁹ (maior) respectu primi: vel dz ee in eis sens⁹ excellēs in ꝺplatōe diuinox: estimatio vehemēs i pusiōe futurox t sagacitas prudēs i gubernatōe subiectox. vel sensus quātū ad expositōez scripturax. estimatio quātū ad distributionē elemosynax sagacitas quātū ad correptionē culpax. Inueniunt ēt boies sileos bob⁹ p tarditatē pigritie: sileos asinos p stolidita tē iprudētie. sileos ego p. pnitatē luxurie. sileos lupos p idomabilitatē supbie. t pauci sileos canib⁹ i fidelitate amicitie. Inueniuntur iterdū qdā miteos vt vacce p māsuetudinē: t qdā feroceos p vnicornes p tyrānidē. qdā audaceos vt leones p pūptōem qdā fraudulēti vt vulpes p ꝺceptōez. Nō nulli ēt vitā solitariā t ꝺplatōis secretū diligūt. qdā Vo i cenobiox siue ꝺuētuū cōgregatōib⁹ dño fuire satagūt. cōiter āt hō i tute viuit solus neqz q̄tū ad vitā corpalē neqz q̄tū ad spūalē. Vñ dr Eccli.iiij. Ve soli q: si tē. Claustrales Vo g simlr vi uunt dūt ꝺuenire cū grub⁹ i seipoo bū cu stodiēdo. grues n. dūr cē optie sui custodes q; gruem sic dic Ambro. vocē pconio iraz pcūt vbi a labore gescūt t ad castrox cu stodias vigiles ordinār vt alie secure gescāt. Vigiles.n. sup vnū crus stāt directe t lapillū i altero pede tenēt a ira suspēso vt si sōn⁹ irrepserit p casū lapilli excitent. ¶Itē ꝺuenire dūt cū formicis ꝺ futuro videz sagacū, puidēdo. Prou.vj. Vade ad formicā o piger t ꝺsidera vias eius t disce sapiētiā q̄ cū nō hēat ducē neqz ꝓtorē nec ꝓncipē pat estate cibū sibi t congregat in messe qꝺ comedat. ¶Itē dz ꝺuenire cuz apib⁹ bōa opa dulciter faciēdo. Eccli.vj. Breuis in volatilibus est apis t initium dulcoris habet fructus illius.

¶Capitulum.xiiij.

MArutat⁹ fraterne legē ipse re castores nos docēt. Nā ꝺ aialia i grege viuūt suā spēz diligūt. dēnd⁹ ligna pcidūt t ad sua latibula ferūt t miro mō ea deducūt. Nā vnū ꝓ vehiculo pedi b⁹ eleuat⁹ supinū ponūt t iter ei⁹ crura abscisa ligna ꝺponūt t sic cū oneratū ad latibula sua trahūt quē cronerāt t cū subtilitate multa sibi bitacla ꝓpant. Docēt igit nos castores iter boies socialit t amicabilit vt uē crēpla Vtutū ab alijs auide capē qꝺ ē ore ar box ligna pcidē t ad nre mēt⁹ bitatiōez ꝺuertē. q; āt vn⁹ onera ꝓ alijs portat docent nos illā legē charitat⁹ adiplē de q̄ Aplꝰ dic ad Gal.vj. Ali alteri⁹ onera portate. t sic adiplebit⁹ legē xp̄i t ꝓcipue ꝺbemus nos inicē iuare ad edificādū mēt⁹ domū i bitaculū dei. ¶Itē charitat⁹ ordo regit vt fortiores i laborib⁹ debiliores ꝓtegāt. vt cox tā crēplo q̄s auxilio ibecilliores ꝛc labore facil⁹ ferant. Crēplo. Seruox qñ flumina imēsa t maria trāseūt. tē fortiores i natādo ꝓcedūt qb⁹ ꝺbiliores i natādo capita supponūt t sic sibi succedētes inicē labore leuiores ꝛc vt dic Isi. Apo. Ro. xv. dēmo sfirmiores ibecilliores sirmox sustinē.

¶Capitulū.xv.

ARnal ꝺ assistat beridi spē ti. q moral i aq̄ a q̄ ꝓcessi obrigescūt i hydropisiz. quā mlti bouā vocāt q; bouis sier-

cere vtil vt Ysido.dic.Tales sut carnales
boues in ago voluptat viuctes q efficiunt
vt hydropici insatiabiles de ipis delectatõ
nib carnis sic hydropic dõ potu. Et hi dũ
i carnalib gloriant qñ sterconib bouũ vtũ
tur. Gloria.n. viri i peccatis sterc t Ymis
ẽq.Macha. Mqñ sterc bouis ẽ ipa im
mũdicia carnis i q luxuriosus delectatur.
Trenj. Qui voluptabant i croceis am
plexati sũt stercora.i.spirituli delectatiõib spi
ritus amplexant carnalia vicia. Et ct serpẽs riuarit q veneno agũ inficit vt Lucanus dicit. t tal est delectatio libidis q etiã
aquas matrimonij inficit veneno peccati

¶Capitulum xvj.

CAro nra assikat vacce. Vacca eni impiguata iugũ abij
cit cui min pasta se libere su
bijc. In fimo ãt pprio iacẽs
t torpẽs pigulat t marcescit a labore liberabat. Sic igit vacca ex cibo
et lecto fiue fimo t ocio ipiguata iugũ recusat. Sic ct caro nra ex refectiõe gule t fimo luxurie t ex ocio incrassata recalcitrat
t iugũ spũs portare recusat. Deut. xxij. Incrassat dilect t recalcitrauit ttc. Econtra
ãt caro laboribus t abstinẽtia domita: iugo spũs subdit mãsucta: pp qđ dicebat
Apo.j.Cor.ix. Castigo corpus meũ t i seruitutẽ redigo ttc. Dũ carnis lasciuia domãda ẽ ad modũ iuuẽce. Est.n. iuuẽca inuenis vacca qñ tã iugo ẽ apta vt dic Ysi.
q qz ẽ aiat lasciuũ iugo sortiozi pmit t stimulo pũgit vt recte bonẽ seqt. Sic qũ caro lasciua ẽ dz sorti iugo penitẽtie pmi t
pealiũ opũ stimulo molestari. Eccli. xxxiij.
Seruo malitioso tortura t pedes. ¶Itẽ
carnis cupia assikat syrene q dulcedine
sui cãtus hominẽ dormire facit quẽ cũ viderit cupitũ portat ipz ad locũ siccũ t cogit ipz coire secũ qđ si noluerit vel ñ potuerit ipz occidi t comedit Quasi q pestifera
syrena ẽ carnis cupia cuius cãtus dulcedo ẽ delectatio suggestio ad quã tũc hõ
dormit qñ rõ p negligẽtiã nõ resistit: iz rẽ
ad siccũ ducit qñ p interiorez Ysenũ aqua

gie vacuat: iz tũc cũ syrena coit cũ ea op
peti pueniẽt qz si hõ forte tã iteri tacẽt aliq
cupitõe refugeret vel impedimẽto aliq pũ
cẽ nõ valuerit tũc ueriori pugna tẽtatiõis
iuadit a q nõnũq̃ pstemit t peri cupiditudine suoraf. Ysa. xiiij. Syrene i dlubrio voluptat ttc. ¶Itẽ cupia carnis assikat scor
pioi: cui venenuz sic dic Plini p triduz
valde ledit t tãdem lẽta morte pmit nisi citi succurrat. Silr cupie venenuz valde ledit q̃si p triduũ. pmo. s.i delectabili cogitatõe: secõo in Ysenũ adhibitionẽ: tertio
vo in opis ipletiõe. Dp. n. luxurie lenta
morte pmit: qz ñ statiz iz post finez viuendi ad eternũ supplitiũ pducit. ¶Itẽ caro
nra p hũilitatẽ pnie mortificata efficit aie
medicina. cui creptũ appet in rubeta fiue
in borace q ẽ g. n rane venenose. q̃ liz sit
venenosa valde tñ p incinerationẽz pdit viz
veneni t vtutẽ medicie magnã recipit.
Dñ valet ad cutis t carnis pditẽ recuperationẽz t neruoz Ysolidationẽz t vulnez dlic
cationẽ si debite illo cinẽ qs vtat. sic liz ca
ro veneno sit infecta cupie p incinerationẽz
tñ. i. p mortificatiõem pnie hũiliata efficit
aie medicina qz. s. p ei afflictionẽ t morti
ficationẽ vir luxurie extinguit: meritoz p
pñ pus pditũ restaurat. nerui. i. vtutes
aie Ysolidant t roborant t vulnera tẽtationũ cessant t extinguit. ¶Itẽ carnis vicia remouent assiduitate labor: cui crem
plũ appet in capreolo qz: sicut dic Ysidi
nus in velocitate mot t assiduitate discursus in caprcolo a supfluitate expurgat t
suo caro capoli a supfluitate expurgat t
saporis t odor: grauitas ab eoz carnibus
amputat t teneriores t degestibiliores efficit.
Sic ct ex solicitudine boni opis t assiduo
motu labor: caro nra a vicioz carnalium
passiõib expurgatur. quoz nutrimẽtũ est
ociuz. Eccli. xxxiij. Multe seruz. i. cernat
in operationẽ ne vacet. multã. n. malicias
docuit ociositas. ¶Itẽ carnis vicioz fue
tentatio meli fugiendo q̃ resistendo eua
dit si capreolus ñ vngue neq dẽte iz sela
velocitate fuge a canib se defendit. Unde
Apls. j. Corinth. vj. Fugite fornicationez

¶Capitulum xvij.

CAstratio bouis assimilatur castrationi bouis. Nam bos
post castrationẽ pficit in ro
bore t virtute t efficit magis
domit t matur t ger t ad
labore magis apt t grauioris incessus in
quibus significat q per castitatẽ volũtarie
t integre seruatã qua castratio significat.
de q̃ dño dicit Matth. xix. q sũt eunuchi
q seipos castrauerũt ppter regnũ celoruz
hõ disponit ad augmentũ gratie ad susci
piendũ mãsueti iugũ discipline ad matu
ritatem penitentie: ad quietẽ cõsciẽtie ad
laborẽ quoqz obedictie t ad grauitatem
modestie. ¶Itẽ caste viuctes liberantur
a multis curis t periculis q̃ cõiugati pati
untur t illaqueant. Et ideo cõtinentiam
vouctes t cõtinenter viuctes sunt similes castori q sentiẽs se a venatoribus pro
pter testiculos queri quos habz medicine
aptos dũ ipos venatores psentit testiculos sibi abscidit t venatorib derelinquit
t sic se ab eis redimit: t iõ castores a castrando vocant. Et h testificat de castore
Ysido. Cicero. Juuenalis Hdbisiologus t
Plini. Quidã aũt auctores boz negãt
qz forte tñ ipoz aliqua est spes q̃ hoc facit. Dis ergo fideles sunt cõtinẽtiã vouentes sez q semetipsos nõ carnaliter sz spiritualiter castrãt, ppter regnũ celoz t ne p
desideria t voluptates carnis capiant a
venatoribus infernalibus. i. a demonib.

¶Capitulum xvij.

CAutelis t circũspectionibus
multis sancti viri abundant
marime in exterioribus. Unde sunt similes panthere que
est in pelle exteriori minutis
orbiculis superpicta ita vt ex macularum
varietate tota videatur exterius oculata
Sicut de sanctis animalibus dicit Apo.
iiij. q erant plena oculis ante t retro. Et
isti oculi sunt coz prudentissime cautele t
circũspectiones, quide quibus videt quo
modo sit caute ambulandũ in oibus vt dicitur ibidem q isti oculi sanctorum animalium erant ante t retro. Nam ante ẽ
cautela multiplex t circunspectio virtutũ
sed retro cautele t circũspectiones vitioz.
vel ante habent oculos. i. cautelas in pui
sione futuroz t retro ex memoria preteritoz. vel ante habẽt oculos in contẽplatione spiritualiũ: retro vo habẽt oculos
idest cautelas multas in dispensatione tẽ
poralium. Unde subtiliter cõtemplantur
eterna que sunt ante et prudenter dispensant temporalia que sunt retro.

¶Capitulum xix.

CEcitatez mẽtis fugare nos
docet lacerta. Est.n. qdam
lacerta saura dicta vt dicit
Ysido. cuius oculi dũ psene
cruce caligãt foramẽ intrat
parietis t cõtra solẽ oculos aperiẽs lumẽ
recipit. Quasi lacerta caligãs ex vetustate est peccator cecatus ex lõga peccãdi cõ
suetudine. Dic si vult lumẽ gratie dimine recipere opz. q intret foramẽ parietis
.i. amaritudinez penitẽtie vel regulari obedientie t vt ibi oculos mẽtis. i. intellectus
per orationẽ t affectũ per deuotionem solli. i. xpo apiat. vel aperiunt oculi aie lũini
celestis gre p cõtritionẽ t cõfessionez in foramine parietis. i. in artitudine satisfactionis t tũc recipit lumen gratie celestis Ysa.
xxxv. aperientur oculi cecorum.

¶Capitulum xx.

Ibus spũalis doctrine q̃libet recipiẽd oõdit crepido cameli. Nã camel dz pces vel
treo. pmo recipit cibũ i vẽtre
pmo q icipit digeri i scõo t meli i tio. t
ei digestio Ysuat i qrto. Sic cib spũal do
ctrine regrit qtuor receptacula. Nã pmo
opz q recipiat i aure. s. vt attẽte audiatur
Job. viij. Qui est ex deo vba dei audit.
¶Scõo in corde vt intelligat vt memoriter teneat. Dat. j. Nõ auditor obliuios sed
ibi icipit digeri p affectiõez. i. corde i q tũ
digestione nõ trãsmutat vbũ iz trãsmutat. ¶Tertio in manu. i. in ope vt ipleatur

Jac.j. Estote factores verbi t non auditores tñ: t hoc modo melius digeritur: q plus applicatur homini t plus assimilat ipm Jac.j. Factor operis b beatus in facto suo erit. Sed quarto recipitur in ore vt sapiēter doceat t hec est cōpleta verbi digestio.i.vtilitas cōmunis eū scz phcit discretionē. Vñ Matth.v. Qui fecerit t docuerit b magnus vocabitur in regno celorum

¶Capitulum.xxij.

Caustraliū vita assilat tortuge. Nā tortuga testa claudit t illa que est stuualis est venenosa t mortifera. Scz terrestris que habitat i domibus vel siluis est bona. Huius carnes cibis t cōsumptis sunt bone q: sunt virtutis reparatiue. Sic vita religiosi testa includitur.i.claustra claustri t obedientie t cōtinētie. Sed si sit stuualis.i.lara vel flura t nullo freno discipline cohercita sicut sunt monasteria quedam:tūc est venenosa t mortifera. Mortifera. s. cis t venenosa alijs imitantibus eos. Scz terrestris.i.illa q̄ disciplinc debite terminis stabilit: sive sit cenobitarum in ciuitatib⁹ morantiū: sive heremitarum in siluis degentiū bona est t laudabilis. Hec cibicis i consūptis .i. bis q̄ sunt a mūdo defecti vel debilis Virtutis ad euadēdū pugnas mūdi vel diaboli ē vtilior,phcua ad assumēdū .q: repat t offert eis Virtutes spūales.ꝓ. Ecce elongaui fugiens.scilicet a mundo.t mansi in solitudine.

¶Capitolum.xxij.

Onitere t purgari peccata cancs docet .q̄ infirmātur comedūt radicē cuiusdā herbe vt euomāt t sic curātur. Et dicit. Plin⁹ q: euacuationes t purgationes primo oūdērūt canes qui repleti nocio cibo gramen comedūt t vomēdo se purgant. Siqs hs infirmitatem peccati si comedat radicē herbe.i.si habeat contritionē que est radix penitentie inducet eū ad confessionis vomitum:per quā purgabit animus emūctēdo peccatū:per gramē igit penitētie euomitur peccatū in cōfessione quod erat venenosum nutrimentū anime:t ita fit purgatio cōscientie. Eccli.xxxj. Vomē t refrigerabit te. ¶Itē cōfessio peccati faciēda est dum adhuc peccatū recēs est:q: tūc penitentē efficaciter liberat:cum sit anteqū peccatū per cōsuetudinē invalescat. Nā catulus lactēs apr⁹ t ictibus serpētiū appositū venenū extrahit dolori subuenit et membrū totū sanitati restituit cū alijs remedijs q̄ fiūt vt Plin⁹ dicit. Quasi eni catulus lactēs est peccati nouitas delectās t demulcēs q̄ tūc apitur t ictui serpētis apponit q̄n cū cōpūctiōe in cōfessione exponitur. Quasi eni ictus serpentis ē ipse casus tentatiōis:q: t venenū culpe p cōsensū t dolorem cōscientie p remorsū inducit. Sed dū p confessionem poen adhuc recēs detegit q̄si lactēs catulus t apr⁹ vulneri adhibet q: t venenū culpe abstrahit t dolor offic tollitur:t cū adhibitis remedijs satisfactiōnis mētis salus integralis repar. ¶Scz non tandū q: verecūdia cōfitēdi tenet hoiem in peccato t facit eū teneri t illaqueari a diabolo sicut tenet t capit ab hoie leo. Ad capiēdū eni leonē fit dupler fouea: vna cōtinua iuxta aliā t ouis ponit i prima:scz q̄dā tunica iuxta aliā t ouis ponit i prima:scz q̄dā cista q̄ facilū claudit ponit i scōa. Veniēs ista q̄ facilū claudit ponit i scōa. Veniēs posse exire de ea ducit⁹ verecūdia vt latcat intrat i scōam t sic incidit i decipula. Postmodū a scōa i primā a venatore iducit t tā diu ibi tenet donec domet vt tāgit. Hyeronimus ibi tenet donec domet vt tāgit. Hyeronimus sup Ezo. Sicr ē dupler fouea ad capiēdū t illaqueādū peccatorē prima ē q̄ pōn cōmittit scōa ē q̄ pōn retinet sine intimat. In primā ponit ouis.i.delectatiō bestiat pp. In quā peccator scipm precipitat. In scōa ē consuetudo q̄ si ictus serpentis fuerit q̄si fistula se claudēs.i.pēn offuetudo q̄si clausula se claudēs.i.pēn offuetudo q̄si clausula se claudēs.i.pēn offuetudo q̄si claus

ad alios vulnerē. ¶Ite domus ꝓscie cuz labore edificat fz facili devastat. Vñ assimilat aranee x tele q̄ cū labore multo componit t in ſa. ſuſ dissipat. Sic ꝓscia p vnū actū peccati mortalis Jac.iij. Qui offēdit i vno factꝰ ē oium reus. ¶Capit.xxvij.

Ontēplatio t oratio ꝓgruit p similitudinez habitationi aialiū terrestriū. quoz q̄daz vt dicit Aug. habitāt in mōtibꝰ vt cerui t hmōi ꝑe. mōtes excelsi cervis. q̄dā No in cauernis vt vulpes t talpe t hmōi Matth.viij. Vulpes foueas hūt. q̄dā No i cāpis t planis locis. vt oues t hmōi ꝑe. Oues t boues vniuersas ilup t pecora cāpi. Sic vita ꝓntēplatiua vel oratiua regrit montē. i. altitudinē cōuersationis. Ysai.ij. Venite ascēdamꝰ ad mōtē dñi tc. In cuiꝰ signū dñs orare volēs mōtē ascēdit Matth.xiiij. ¶Ite regrit cauernā. i. latibulū securitatis t solitudinis Matth.vj. Tu cū oraueris intra cubiculum tuū t clauso hostio ora ꝑez tuū tc. ¶Itez planicē t latitudinē dilectiōis. vel planicē. i. basitudinē hūilitatis. vel planicē. i. rē pensē sobrietatis scz vt ꝓntēplator nō plꝰ sapiat q̄z oz sapere. t iō nō dūt p ꝓsūptionē ascēdere fz se i būilitate tenere Eccli.iij. Altiora te nē q̄sieris. ¶Ite ꝓntēplatiōis gessalias ipinguat. sicut sōnus ipinguat glires.

Glires.n. sūt lōgi murci quos sōnus efficit piguos Tota.n. hyeme dormiūt t rege scāt q̄si mortui. Significāt ergo eos q̄ sūt i ꝓntēplatiōe diutiꝰ ꝓsistētes. q dū introrsus i semetipsis ab exteriorib⁹ tumultib⁹ semoti diutiꝰ. i. ꝓntēplatiōe ꝓsistūt. q̄si lōgo sōno gescentes iterna ꝓsolatione pinguescunt. t dū exteriorib⁹ curis t actibus moriūt mirabili piguedine gfe iterius ibuūt. ¶Ite ꝓntēplatio vel oratio facit nos cognoscere statum mentis nostre t ciꝰ defectū. Nam onager q̄n nescit vbi semia sua sit. i. mōtē altū ascēdit t solo flatu peipit vbi sit. Sic hō q vbi .i. q̄ statu sit mēs sua vl ꝓscia nescit. dz p ꝓntēplationē t orationē i altū ascēdere t ibi illuminatus t li nō visiōe. i. certa cognitiōe. saltē tñ quodā odore. i. q̄dā ꝓbabili cōiecuratiōe ꝓpēder t cognoscet de statu vel de defectu aie sue Ysa.lij. Ecce intelliget seruus meꝰ exaltabit⁹ eleuabit tc. Tūc seruꝰ dei itelliget q̄lis sit cum in altum cōtēplationis erurgit. ¶Capitulū.xxviij.

Ontritio hūilis trahit ꝺ cor de peccatorio venenū culpe. t mingat morsū t tristitiam ꝓscie fic mulce ꝓtrite. t sup morsū arance venenose apposite venenū extrahūt t dolorē lenūt vel alleuiāt. Mā ꝓtritio muscaz imūdaz ē cōtritio t pnia turpiū actionū Morsus aūt venenose arance ē consensus vel ꝓpetratio actionis. seu tentatiōis male. Vñ circa ꝺ crēplū nō. q. musca viua fit arance esca. mortua āt t ꝓtrita fit morsus arance medicia. In quo signat q. peccāta boie viuens diabolū pascit. Dz cū p pniaz t ꝓtritionez mortificat. Vt diaboli euacuat. Vel musca mortua t cōtrita ē caro viuis mortificata t pnie afflictiōibus attrita q̄ arancaz morsib⁹ obsistit q. vimonū tētatiōes repellit

¶Capitulum.xxx.

Odio viriū diabolꝰ sup oia diligit imo vt ipz nutriat in terrā oia vitia erruginis erubescentia. Et. iō diabolus filios est suos. Mā sue ficut dicit Plī. iterdū vigiti filios parit t q̄sq; oēs devorat ꝓter pmū. quē ꝑceteris amat t ꝓ pmā mamillā dat. Sic diabolus q̄uis i boie multa vicia q̄si multos filios pariat ipaz ꝓseruādā t nutriēdā ēt alia vitia erruginis quoz q̄si oia vina ozuūt ex itēctiōe cordis sinistra. Ad quā nutriēdā t ꝓseruāda i eis nō curat imo gaudet diabolus q. oia vitia exteriora restrigat. scz q. viriū gule restrigat p abstinētiā. vel luxurie p ꝓtinētiaz vel ligue p doctrinā sācta. vel auaricie per elymā t sic de aliis oibus nō curat diabolus dūmō cordis itētio q̄ ē vt ꝓmogenita

eius pmaneat t ꝓseruet corrupta. Scit.n. diabolus bū q. si ē prava itētio q̄ ꝓcedit p ucrsū ē oē opus qđ segl q̄uis rectū cē videat. sicut Bzego. dicit. ¶Ite dz prio cor repari deide exteriora opa reformāda vel ordināda sūt. Vñ aranea fracta tela non egredit ad venādū nisi ꝓus illa reformata quā semp a medio icipit repare nihil extrema repatās q̄diu mediū ē fractū. Sic aiam sue vitā p peccatū fractā. ꝓmo debz hō repare p pniam icipiēdo a medio. i. a corde aīāz egrediat ad opa exteriora facienda. qz remanēte interius fractura peccati nō ēnt meritoria opa exteriora. Matth.xxij. Mūda ꝓius qđ ipius ē tc. Bze. in Moral. Si semel cor itētiōe corrūpit seqntis actiōis medietas t terminus ab hoste callido secure possidet. Qm̄ totā arborē sibi fructus ferre ꝓspicit. quā veneni dēte i radice vitiauit. ¶Capitulum.xxx.

Rudeles boies sūt filii canubus q pessū canē t vlulā tē oēs lacerāt t psequūt. Ita ēt boiem aduersitate pcussū crudeles nō adiuuāt. fz potiꝰ detrahēdo lacerāt, dicēdo q. bene meruit ꝑe. Sup dolorē vulnerū meoz addideꝝt. Boe. Dic mal nostris cumulus accedit q. cū miserī aliqđ grauitatis infligit q̄ ferāt meruisse credūt. Aliqñ ēt tales crudeles boies nō tñ maledicūt. fz ēt factis t iuriis plequūt: sm illud ꝑe. Persecutus ē hoiem inopē t mēdicum tc. Cap.xxxi.

Rur xp̄i diabolū ligauit t eius virtutē ꝓstrauit. Cuiꝰ ereptū bēt i boue siluestri. q odit t plegt omne rubeū. t iō venator se rubeis induit. t sic cū ad se inducit. Cū āt sibi apropinquare viderit. postq magnā arborē se abscondit. Ac bos ita fortiter arborē ferit cornibus. q ea sic i ligno infigit vt extrahere illa nō possit. t sic dū aliū occidere q̄rit se ipm occidit. Dic ergo bos siluestris gerū similitudinē demonis qui oē rubeū odit: qz sanctoz sanguinez fundere sitit. Sed xp̄s venator celestis venit t rubeo se induit q̄n passibilē carnē induit t assūpsit. q̄ ex purissimis sāguinibus beate virginis formata fuit. vt dicit Damasc. Vel tūc rubeo idutus fuit q̄n eius sanctissimū corpus sāguine rutilauit. sicut in oratione t flagellatiōe t crucifixiōe Ysa.lxiij. Quare rubrū ē indumentū tuū tc. Vidēs aūt xp̄s ipe pallidus magis ꝓpinquū sibi diabolū ꝑcipit ꝑ magnā arborē se absconditq̄n sez occultādo suā dēitatis potentiā cruci se affigi ꝓmisit quē dū diabolus crucifigi fidelit procurauit in ipaz crucē fortiter ipegit. t sic dū tenere t ꝓsternere credidit ipse detentus t ꝓstratꝰ fuit. Hoc enī sicut dicit Ecclesia. ordo nre salutis depoposcerat. multisormis ꝓditor arto vt artē falleret t medellā ferret ide hostis vnde leserat. Cap.xxxij.

Vpiditas auaritie perducit ad interitū aie. Est.n. cupidꝰ filius leopardo. q dū comederit aliqđ venenosū tūc querit sterc⁹ būanū. vt cū eo extinguat venenū vñ venatores simū illū sup arborē in vase suspēdūt. i. quē leopardus salicō vt stercus accipiat iterim ipz venatores interficiūt. tūc ergo leopardus veneno inficit cū auarus cupiditate accēdit. qz venenū charitatis ē cupiditas vt Aug. dicit. Dz tūc ad expellē dū venenū q̄rit būana stercora q̄n ad satiā dū cupiditatē sectat talia lucra, de qbus Apo. ait ad Pdik.iij. Oia detrimētū feci t arbitror vt stercora vt xp̄z lucrifaciā. fz tē vēatores ꝺ stercora sup arborē suspēdūt q̄n cupide mēti demōes vt eā inflāmēt talibus diuiciaz magnificētiā ostēdūt: Sic fecit diabol⁹ xp̄o q̄n durit eū i mōtē excelsū t ostēdit ei oia regna mūdi t gliaz eoz t postea dīt. ꝺ oia tibi dabo: qđ ergo fecit xp̄s apta visiōe ꝺ facit frequenti⁹ boi cupido occulta suggestiōe: vñ cū cupidꝰ ad capiēdū talia diuitiaz stercora ꝑ lucra nō licita nitit. aue naroz⁹. i. dēmoniꝺ⁹ vita aie ꝓuat vñ. j. Thi. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt i tētationē t i laqueū diaboli. t desideria multa t inutilia q̄ mergūt animas i interitum.

Capitulum.xxxiij.

Vra ⁊ occupatio tpaliū multa euacuat hominē a Xpute interiori. Cuius ⁊rē plū apparet in bōbice. i. in illo Xmiculo ex cui⁹ rextura bōbicinū ꝓficit qui telas texit ad modū aranearū. Sꝫ sicut dic Ysid. Dū filla egerit euacuat ⁊ nihil i eo remanet nisi aer. Ille eni ad telas texēdas filla egerit q ad tpaliū rerū dispositōes ⁊ occupatiōes vite sue studia cōuertit. qz dū seculi negocijs totaliter implicat interi⁹ virtutibus penit⁹ euacuatur Vñ Apo. dicit. ij. Thi. ij. Nō nemo militās deo negotijs secularib⁹ se iplicat vt ei placeat cui se, pbauit

Capitulum.xxxiiij

Vriositas nouitatū ē instrumentū diaboli ad aias occidēdas Sūt eni curiosi hominēs filuestrib⁹ ceruis silēs qui tante simplicitatis cristūt. q⁹ cōm miranf et stupent nouitatē. et equo vel balo ad eos accedente ita in cū respiciūt. q⁹ hominē iuxta se vnīctrem ⁊ sagittis eos ipetentē nō aduertūt. Ita curiose mētes cū circa ꝗsdā nouitates inutiles ſꝫ eis admirabiles occupant. iaculo erroris vel elatiōis vel alicui⁹ alti⁹ peccati a diabolo feriūt. Et Ap. i. Thi. vj. dicit ꝓphanas vocū nouitates deuita. Sic curiosi fuerunt athenienses de q⁹ bus dr Actuum q⁹ ad nihil aliud vacabāt nisi vt aliquid noui dicerent vel audirent.

Capitulum.xxxv.

Electatio peccati occidit mētem sicut pot⁹ murem. Dicit eni Ar. q⁹ mus nō potat ⁊ si potauerit morit. Tūc eni delectatio peccati potat. qū in eā cōsentit. Ps. Intrauit sicut aq in interiora ei⁹. ⁊ tūc anima occidit qz peccatū cū cōsūmatū fuerit generat morē. Ité delectatio est cā mortis anime. sicut dulcedo mellis est cā mortis vsi. Nāq; vrsus aliqñ altissimas arbores scādit ⁊ fructus⁹ ⁊ mel ibi ꝗrit ⁊ sepe dū esurit ad eundē locū redit Vñ venator circa pedē arboris fudes atq palos acutissimos vndiqz circumcingit ⁊ ante aperturā vnde erit mel malleū pōderosū cum fune suspendit. veniēs ergo vrsus esuriens ⁊ mel de arbore trahere cupiens p malleū impedit. tūc ille malleū a se abijcit. sed quāto fortius eū pellit. tāto grauius rediens caput ei⁹ percutit ⁊ sic tam diu fit quousq; ex frequenti ictu caput ei⁹ debile deficit. cadens ergo sup palos ruit. ⁊ sic ꝓpria stultitia se occidit. Silr dū hō dulcedinē siue delectatiōes peccati ꝗrit malle⁹ diuini sm̄ōis ō quo. Dic. xxiij. Verba mea ꝗ malle⁹ ⁊terēs petras. peccatū ipsū ꝓbi bens ei resistit. quē dū peccator abijcit ⁊ a se ꝓijcit. sm illud Ps. Proiecisti sermōes meos retrorsū. in ipm fort⁹ ipigit ⁊ finaliter deficiens in peccatum ruit qō ad eternum interitum trahit. Capitulum.xxxvj.

Esideria cordis bona tunc habent efficaciā ⁊ pducūt ad bona opa qñ sūt charitate informata Boues eni⁹ ille sūt excellentes ad opa q̄ būt cornua lata. nigri ⁊ parua cornua habētes reputantur ad opus inertes Quasi eni cornua capitis. sūt desideria mentis q tūc dilatātur qñ boues charitate informāt. ⁊ tūc tales ideſt hmōi homines excelleni opātur qz amor dei nunq̄ est ociosus operatur eni magna si ē Bre. Ps. Placebit deo sup vitulū nouellū cornua producētē. Sꝫ boues nigri ideſt homines in peccato obscuri. qz charitatis extensione carent. habent parua cornua ideſt parua boni desideria. Et ideo ad bene operandū pleni sūt omni inertia. Vnde in tali boue deficiēte calore charitatis ⁊ abūdāte frigore inigrat⁹ abūdat pigritia ⁊ abūdāte frigore inigrat⁹ abūdat pigritia aratri. i. fructuosi opis ſꝫ illud. Pro. xx. pp frigus piger arare noluit.

Capitulum.xxxvij.

Extractor assilat spēti. Pro qz serpēs silēter mortū ingit. sicut ⁊ de dypsa. q⁹ pri⁹ occidit q̄ sentiat. neq; tristitiā morituro inducit. Talis ē detractor occultus. Eccls. x. Si mordeat sertractor occultus. Eccls. x. Si mordeat serpēs i silentio. ira nihil min⁹ ꝫ q occulte detrahit. Sed⁹ qz serpēs nō recte ſꝫ tortuose icedit. Vñ ſm Ysid. vocat angues q̄si anguliosus qz nunq̄ incedit recte. ⁊ talis ē detractor fraudulētus q icipit a cōmēdatione vt non recte credat et odio dicere ſꝫ p⁹ recōmēdationē retorquet ad vituperationem. Tertio qz serpēs terrā cōmedit. sūt eni q dā serpētes q latitāt in cauernis ⁊ lingunt pulueres ⁊ fugunt terre humorē vt dicit Plin⁹ talis ē detractor insidiosus ⁊ maluolus q actib⁹ alio⁹ insidiaf lantenter. ⁊ solū illud qō videt terrenū. i. vile vel despectū cōmedit. i. mordendo ⁊ detrahēdo dicit bona nūt si qua nouit occultādo supprimit Ysa. lxv. Serpenti puluis panis eius.

Capitulum.xxxviij.

Euoti boues q̄nto magis a se remouēt delectabilia carnis. tāto magis ꝓficiūt i bonitate ⁊ sapore mētis. Nāq; alia nāl⁹ hūida sūt meliora ⁊ magis sapida q̄nto magis sūt a lacte remota sicut ꝑz in carnibus porcinis. Sic multis lachrymis būidi. i. boies deuoti q̄nto plus a lacte ipsius carnalis dulcedinis cloganf tāto magis in sapore iterne cōsolationis augmētanf ꝑpo. Renuit cōsolari anima mea sꝫ i carnalib⁹ ⁊ iō segē Memor fui deo ⁊ delectatus sū Ysa. xxvij. Duē docebit sciaz ⁊ quē itelligere faciet auditū ablactatos a lacte. auulsos ab uberib⁹ ⁊c.

Capitulum.xxxix.

Diabol⁹ assilat draconi. de quo ps. draco iste quē formasti ad illudēdū ei. Nā draco bz malū sibilū. i. malā suggestionē quā immittēdo eos inēat ⁊ morbū pestiferē peccati p delectationē inducit. Ité draco bz malū morsū Dicit. n. Arist. q⁹ cū morsus draconis sit venenosus ⁊ malus pisces q ab eo mordētur subito moriūt. Ille morsus draconis. i. demonis ē i q̄ sensu peccati i quo mor anima morit. Ité diabol⁹ ē filius serpēti q ti met boiez nudū ⁊ infilit in vestirū. sic diabolus timet boiez ꝓpter tpaliū ꝓtēptores ⁊ illaqat boiem diuitē tpaliū possessorem Apls. i. Thi. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt i tētationē ⁊ i laqū diaboli. Item diabol⁹ assilat colubro ꝓpter. q⁹ vmbrā colit. vñ dr coluber q̄si colēs vmbras. i. corda vmbrosa ⁊ obscura peccatis. vel vmbras. i. mētes in peccatis sopitas q⁹ vmbra somnū inducit Job. xl. In vmbra dormit. Ité coluber fugit cerua. ⁊ diabolus fugit aiam solicitā in opib⁹ bonis. diligit eni mentem ociosā ⁊ odit solicitā q̄ in cerua significat q̄ ē ad currēdū expedita. Ité qz coluber leonē occidit. ⁊ diabolus interimit boiem superbū qz superbia ē ꝓpriū ei⁹ iaculū. Item qz rutā odit. i. pniam amarā. Ité qz pelle deponit. i. apparētē nequitiam. ⁊ b ē qñ trāsfigurat se in āgelū lucis. Ité qz nēmora ⁊ cōcauitates arborū diligit Nemora eni sūt corda studijs tōalib⁹ destituta ⁊ bestialib⁹ desideriis plena. Nā nemora sunt habitacula nō hominū ſꝫ bestiarū Cōcauitates āt arbor⁹ sūt ipe mētes hominū virtutib⁹ vacue q̄s diabol⁹ multū diligit. Ité lac libētissime bibit. i. dulcedinē carnis vel peccati ad sumēdū auide inducit. Ité qz cauda ledit. i. fine subuertit in ꝓncipio. n. blāde ⁊ astute ingredit Pro. xxiij. Ingreditur blāde ⁊ in nouissimo mordebit vt coluber. Ité venenū fūdit. s. peccati. Ité qz cancer fugit. i. pdicatores q⁹ ei⁹ negligūt. vñ ab audiēdis pdicatorib⁹ multos retrahit. Ité qz muscas cōmedit. qz diabolus pascit cogitatiōibus inūtilibus. Ité pulucrē lingit qz auaros demulcet ⁊ i malis lucris cū ꝓsperitatē tribuit. Ité diabol⁹ maxime insidiat fini hois. q⁹ si in fine hominē decipit alias ⁊ corpus occidit. Vñ assimilat cerasti serpēti q i cornibus insidiatur equis vt mordeat virgulā equi. Nā sicut dicit glo. super

Cerastes cisterpens reguli tante pernicieꝝ si eius venenū tantum vngulā eq tāgat equū ⁊ eqtē subito pimit. Dic ergo ē diabolus occultis modis ifidiat boi. Est.n. bō filio eqn cui⁹ equus est corpus. Sessor aūt ipūs. vngula aūt q̄ est finis corporis significat diē mortis. In quo si pōt diabol⁹ venenū neqtie fuc imittere. ⁊ equū. i. corpus. ⁊ eqtem. i. aiam ad eternū interitus inducit. Benef. xlix. Cerastes in semita mordēs vngulā eq vt cadat ascēsor eius retro ¶ Itē diaboli negissima voluntas nisi refrenaret⁹ diuinā potētiā ⁊ puidētiam homines nō posset cuadere. Est.n. diabolus fiis cuidam bestiole q̄ dicit ee apud ethiopes oībus mēbris ineris ⁊ caput pgraue bīs semp illud inclinatū ad terrā deferēs deo boib⁹ puidēte q̄ cū oēs q vident eī⁹ oculos mor exprent si caput eleuatū ferret oēs occideret. Hec bestiola diabolus ē cuius mēbra sūt oēs inig quos diabolus ē oēs ineres reddit ad motum bonoꝝ opū Caput eius. i. mēs pgranata est multiplici inigtate. Dū ipm caput sp defert inclinatū ad terrā q̄ ad hoc eius studiū ⁊ tota eī⁹ ītemplatio tēdit vt electoꝝ aias a supnis trahat ⁊ ad ifima mergat. Vel diuia puidentia caput deflexū portat. q̄ scz ꝫ boies nō trī erigere pmittit caput q̄tū optat. vñ ls afflictionē iustoꝝ semp velit. trī si a deo ptātē nō acciput. ad tentationis articulum nullatenus pualescit. Nā ita subtiles sūt oculi eius ⁊ venenosi. i. malicioſi eius ītcepus ⁊ astutie ꝫ boies q̄ nullus ab eo cuaderet. si circūducendi cos. i. libere exequendi ptātē put vellet hēret. ¶ Itē diabolus assimilat lupo. ¶ Primo rōne nois. dr. n. lup⁹ q̄si leo pes vt dicit Isido. ce q̄si leonis pedibus sit ei virtus. Vñ quīqd pressit non viuit. Pedes igit diaboli sūt delectationes peccati. p q̄s in boiem ingreditur in q̄b⁹ est tante virtutis vt si eis mētē ꝫsentētē pressit cā finali occidit ꝫdio. i. Pedes illoꝝ ad malū currunt. Secūdo rōne fraudis Legit. n. q̄ lup⁹ aliq̄n voces emittit q̄si boie. aliq̄n latratū canū fingit vt sic pastores ⁊ oues decipiat. Sic aliq̄s diabolus aliquā suggestionē imittit. q̄ bz aliquā spēz boni vt sic boies sallat. ij. Cor. xi. Sathanas trāsfigurat se in āgelū lucis Tūc.n. in angelū lucis. se trāsfigurat q̄n videt ea suggerere q̄ boni āgeli ꝫsueuerūt p suadere. Dicit.n. Aristo. q̄ inuidia ē quādam lupus q̄ bz faciē boīs ⁊ caudā scorpionis. Nā diabolus q̄ a pncipio q̄si rōabilia suggerit in fraude postea venenum infundit. ¶ Itē lup⁹ vt captas cape possit sub folijs se abscōdit. ⁊ magis astutia q̄n potētia eas vincit. Sic diabolus decipit se abscōdendo sub folijs. i. sub apparentia bonoꝝ. Est .n. versipellis malicijs plenus. sicut i ethiopia dicūt esse lupi ita varij vt null⁹ eis colos deesse videat. ita nec deest diabolo aliq̄ via fraudis. ¶ Tertio rōe tyrānidis q̄ diabolus fort⁹ tētat boiez q̄n magis videt cū aduersitatibus fatigarū. Legit enīz q̄ lup⁹ q̄n ad ouile vadit ītra vētū pgit nec canes eī⁹ odorē sētiāt ꝫper vētū aūt itelligit aduersitas Dū diabolus ītra vētū vadit. q̄n boiem in aduersitate cristēē utrū tētādo inuadit Sepe enī iustitia dei pmittēte homini tribulato et ablatiōe soc. addit afflictionē in corpore ⁊ deinde tētationē i mēte vt sic ad impatiā ⁊ desperationem inducat sicut ꝑs in Job cui pīmo res ablulit deinde filios extinxit. deide graui vlcere pcussit tandē p vroꝝ ⁊ amicos graues tētationes in eoꝝ eius imisit Sz ille cum supauit in oībus Et nota q̄ diabolus plus tētat ⁊ persequit iustos q̄n pecōres Dicit.n. ꝫbi fiologus q̄ lupus nō venat circa loca vbi fiologus q̄ lupus nō venat circa loca vbi nutrit catulos suos sz venatur a remotis. Quasi aūt loca vbi nutriunt catuli eoꝝ lupoꝝ sunt malorū cordā: in q̄bus nutriunt delectationes ⁊ afflictiones petōꝝ ibi ergo diabol⁹ nō venat q̄ talcs diabolus tētare nō conat Brego. Illos diabolus pulsare negligit quos getō iure possidē se sētit. sed q̄si loca ab ipo remota sūt iustoꝝ cordā q̄si loca ab ipo remota sūt iustoꝝ cordā q̄ scz ei ītradicūt ⁊ iō pcipue tales diabolus pequit ⁊ molestat Bre. Postio nī nos in hac vita positos q̄nto magis sibi rebellāt

cōspicit tāto ālī⁹ erpugnat ītēdit ¶ Quarto rōne delectatiōis ludi q̄ lup⁹ valde dilegit ludū vdicit ꝫPlini. ⁊ iō si pt rapc puer cuz eo ludit ⁊ postea cū ītendit Quasi āt diabolus cuz petōre ludit oīdit Brego. in Psalto. dicēs diabol⁹ facta alioꝝ mō gratiosa. mō nihil ē qō ppetratū ē mō misericordē deū loquif. mō adhuc tpo subsequēt ad pūaz pllicef. vt dū p lō mens decepta ducif ab itrusiōe pnie fulpēdat ꝫPro. xiij. Stult⁹ illudit peccatum. i. diabolus q̄ ē cā peccati. ꝫPostq̄ aūt cū peccatore luserit cū comedit Ambrosius in sermone. Diabol⁹ si diligit filios suos sz odit. sic.n. eos amat vt pdat: sicut amat glto morsellū vt ītedat. ¶ Quinto rōne fortitudinis. Nā lup⁹ bz magnā fortitudinē in capite ⁊ in collo. intestina aūt bz debilia. l. q̄ tota vis diaboli ē i pncipio tētatiōnis. q̄ si in pncipio sibi resistitur postea debilis efficit. Dicit Ambro. q̄ hō vocē pdit si lup⁹ cū pīmo viderit. sz si hō lupū ante ꝫspexerit audaciā pdit ⁊ caudā deponit. Tūc lupus. i. diabolus boiez videdo pcnit q̄si cū in pncipio nō resistentē ꝫspicit. Sed ecōtra tūc hō lupū pr⁹ cernit cū se armat ⁊ pparat ad repellēdū tētationis pncipiū. Nā postea diabolus pdit audaciā ⁊ caudā deponit q̄si tēture dimittit ⁊ ad finē intētū ipam tētationē nō ptrahit. Chrys⁹ sup Matth. in pmis grauis ⁊ itolerabilis ē ipet⁹ diaboli. quē si qs fortiter sustinuerit in secūdo inuenit in firmiosē quāto enī plus repercussus fuerit tāto magis refrigescit. ¶ Sexto rōne breuitatis tpis. Nā legitur. in libro ō aialib⁹ q̄ q̄si lup⁹ seneſcit q̄ nō pōt pdari vadit ō nocte iuxta ciuitates ⁊ insidiat boibus. sic diabolus scies tēpus suū esse breue iā dere sclinat Isido. de sūmo bono. Tūc ꝫ cū uia Vtute ab eo erpellēdū cognoscit Apoc. bolus hīs irā magnā. ¶ Septio rōne fortitudinis. Lup⁹ .n. multū formidat ignē vt dicit Homerus. ¶ Itē lapides multū timet. Sic diabolus multū timet igneā ofō nē. i. feruidā ⁊ lapides. i. elemosynas. Vñ dr q̄ si qs duos lapides simul colliserit in pugnā audaciā pdit. Duo lapides sūt duplex cyna scz corpalis ⁊ spūalis. ⁊ si vtraq̄s fiat ē diabolo valde formidabilis. ¶ Itē diabolus decipit boiez sicut vulpes decipit tarū. Nā tarus vulpem odit. sz videns vulpes q̄ cū erpugnare nō possit pp ipsius duriciē pellis fugā capit. ⁊ dū tarus pdam q̄rit vulpes eī⁹ latibulū irrūpit ⁊ imūdicijs vinet ⁊ alijs tari lectū inficit. cui⁹ fetore tarus nō ferēs inde recedit ⁊ aliā foueā sibi q̄rit. vulpes ergo q̄ ē aial fraudulētū aduersarius calidū signat. Tarus aūt boieni bonū sed incautū quē diabolus tentādo impotens cū videt pp ipius ꝫstātiā se in nullo posse pficere fugit q̄ scz ad tēpus ei tentatiōes subtrahit. Dumq̄s illius anim⁹ incauta' securitate interna cura dimissa circa exterioꝝ se occupat. fraudulētus aduersarius interiorē ꝫscie lectū alicui⁹ peti imūdicia vitio ppēdente ꝫmaculat. Et cui⁹ ille fetore vel displicētia cū ppēdit iterdū pīpatrictia vel desperatiōe q̄dā ēt bonū ip⁹ dimittit q̄ icepat. ¶ Itē diaboli manū ū pt hō effugere q̄dū nō abijcit a se petīn vel mūdi affectū. Cui⁹ exēplū apparet in bouc siluestri dicit. n. Aristo. q̄ ē q̄dā spēs boū siluestriū q̄ bīt magnitudinē tauri. q̄ cū videt q̄ ō manu venatoris vel canū cuadere nō possit. p ijcit er se stercus p q̄ttuoꝝ passus dūq̄z canes stercus odorāt ⁊ circa odorē bui⁹ detinētur bestia ab eis fugiēdo clōgat ⁊ cuadit. Tāq̄ venatores demōes sūt quoꝝ canes coꝝ sūt fallaces tētatiōes siue mundane psecutiōes. a q̄b⁹ aia nō cuaderet nisi sterc⁹ er se. i. imūdiciā peti abijcēt p q̄ttuoꝝ pass⁹ pm⁹ ē i ꝫtritiōe sēs⁹ i ꝫfessiōe tertiꝰ i satisfactiōe q̄rt⁹ aūt i pseuerātie ꝫtinatione. vel sterc⁹ ē gla vel ,pspitas tpalū rez ō q̄b⁹ apls dr Dia arbitror vt stercora. j. Macha. j. A gla viri petōris ne timueritis. q̄ gla ei⁹ stercus ⁊ vermis ē. Hāc ds hō habitam dimittit. secundus si non habitā non querit. tertius si oblatam respuit. quartus si eande contemnit. ⁊ talis dia-

boli man⁹ liber ⁊ secu⁹ effugit. ¶ Itē diabol⁹ insidiat hōib⁹ sicut gall⁹ muribꝰ. Nā cautē insidiat eis ⁊ i abscōdito inuadit. Cū q; ipē cattꝰ murē cepit pꝰ cū eo ludit. postea occidit ⁊ ꝯmedit. Sic diabolus astute hōinē obseruat sez vt videat in q̄ dispōne facili⁹ possit cū decipe ⁊ capere. in obscuro cū inuadit occultādo sez ei in tēptatiōe oē illud q̄ retrahere possz a peccato. ⁊ ostēdēdo vel suggerēdo solū illud q̄ delectet ⁊ placeat. Vel in obscuro inuadit q̄ tēptat sub specie boni ⁊ cū hoiez p ostēsū cepit ludit cū eo. illudit ei ostēdo peccatū eē leue ⁊ q; deꝰ ē misericors. ⁊ q; ē impossibile nō peccare. ⁊ q; facilit poterit exire ⁊ penitē ⁊ hmōi. Et postq̄z sic illusit trahēdo ad opꝰ spūalit occidit. ⁊ p prauā ꝯsuetudinē ꝯmedit. sic cū sibi incorporando.

Capitulum.xl.

Ignitas ⁊ infirmitas bois cognoscit er aialibꝰ brutis. oīa enī aialiū gīa pp vsū homi num sunt creata vt dicunt. plo ⁊ Damas. Nam q̄dam sūt boi data ad clūm vt pecudes ⁊ hmōi. q̄dā ad solatiū vt symie ⁊ hmōi. q̄dam ad exercitiū vt bō suaz infirmitatē cognoscat sicut pulices ⁊ hmōi. q̄dam ℞o ad infirmitatis remedium vt vipe ⁊ tyri er qb⁹ fit tyriaca ⁊ sic de aliis ad multiplices medicinas. Nā illa q̄ videntur aliq̄n noxiosa sunt vtiliora sicut dicit Asclapius in libro de occultis virtutibus mēbrorum. Paries emoroides curatur. si sederit super pellez leonis. Et dicit ēr q; g corpus suū vnxerit sepo rezū leonis lupus ab eo fugit. ⁊ sisr q̄ inūgunt eius sino. ⁊ ꝯsimiles leguā Xpti. ꝯ de diuersis mēbris ⁊ gtibus multoz aialiū. Apparet ergo bois dignitas ex eo q; omnib⁹ animalibus est plātus. ⁊ omnia deseruiunt vsibus vite sue. Ex patet cuz dignitate infirmitas ex eo q; se videt homo vitiosibus indigere. nec bene posse vitam ducere sine eoruz nutrimento. vel sine eorum ministerio vel sine eorum solatio. vel sine eorum remedio

Capitulum.xlj.

Jligere ds hō ceō l'hincs ⁊ peccatū odire exēplo pītbere que ſō panthera a pan grece q̄ ē totuz latine cīt dicta. q; oibus aialibus ē amica. soli draconi est inimica. Sic hōibus ds hō esse amicus. soli āt peccato inimic⁹. Bern. Pax cē cum hoib⁹ bēbis bellū cū vicijs. Vñ sē Aug. dicit in sniis prosp Sic sūt diligendi hōines vt eoz nō diligant errores. Aliud ē eni amare q̄ sunt. Aliud odisse q̄ faciūt

Capitulum.xlij.

Doctrinas sacroz debem⁹ vili geni q̄rere ⁊ in eis delectari ⁊ imorari. Nā onager in mōtibus altis virētes herbas q̄rit. q̄o cū inuenerit pregaudio slati rugit. ⁊ q̄diu viridia gramina inuenit ibi a loco nisi pul⁹ nō recedit. Quid āt sūt mōtes alti nisi doctores sancti: quoruz virētes herbe sūt gratiose doctrie. Ipi enīz sūt mōtes p eminētiā vite alti p̄ ꝓplano nē sapiētie. herbiferi p̄fectionē doctrine. q; doctrinarū suarū pabulo velut herbaz feno ꝓmorū alias pascūt. Has herbas q̄runt onagri. i. simplices ⁊ deuoti viri ⁊ cū eas inueniūt gaudentes ⁊ exultantes mugiūt alios ꝓdunt. q; ad sanctarū doctrinarū studia eriā alios ꝓuocāt ⁊ attrahūt. ⁊ q̄diu inueniūt pabula q̄ mētem recreādo reficiunt ab eis nō discedūt. Vel virtutes herbe montium sūt virtutes ⁊ exēpla p̄fectorum virorū. q; onagri. i. imperfecti viri q̄runt ⁊ iuenīt. fligando inuenīt imitādo. ꝓdunt p̄dicando ⁊ imorant ꝓmunando. Aplus. i. Cor. xij. Emulamini charismata meliora. ¶ Itē doctoris publici vel plati officū assumere ⁊ appetere nō ds ille q; virtutibus caret vel in eis soliditat⁹ nō est. Cerui eni q̄diu carēt cornib⁹ vel nō būt illa adhuc solidata non ꝓcedūt in publicū. Vñ nō de vie ſz de nocte radūt ad pascua. de die aūt exponūt ea ad solē vt indurent. ⁊ cū tūc illa indurata eē cognoscunt. ad pabula in aperto ꝓcēdūt. Qui ergo carere se sentiūt cornib⁹ virtutū

q̄ño exire audēt ad publice doctrine pabulum ruminandū: Qui aūt adhuc imperfecti ⁊ imbecilles sūt. ex q; calore solis. i. feruore diuini amoris solident ⁊ roborent. ⁊ cū per virtutū spiritualiū robur fuerint solidati tūc ad pabulū ꝓcedere pūt spūalis documenti Abacuc. iij. Splēdor eius vt lucerit cornua in manibus eius. Debent eni sancti doctore simul apparere splēdor doctrine. lat sctētie. ⁊ exempla vite. Cornua enim sunt virtutes que tunc in manibus gerunt q̄ndo operibus ostenduntur.

Capitulum.xliij.

Dolosus hō assimilat migali. q̄s ē vnum pūs aial ad modū muste le ⁊ ē aial dolosū. Vñ aliq̄ndo māsuetum se fingit cum aliq̄m appropinquare viderit. ſz mox in cū insilit ⁊ venenū infundit. Sic multi dolosi homines ⁊ ꝓditores faciūt fingētes se amicos vel pacificos cū nō sint ⁊ obseruātes tempus in quo nocere pūt Eccli. xj. Multe insidie sūt dolosi. ¶ Itē dolosus assimilat vulpi q; vulpes ē aial fraudulētū deceptionis artificiū. ⁊ nūq̄z rectis ſz tortuosis incedit anfractibus Et ideo dr vulpes q̄si volubilio pedibus ¶ Itē dū escā ā rapit mouaz se fingit ⁊ sic aues descendentes ad cadauer rapit ⁊ ꝯmedit. vt dicit Jsis. ¶ Itē pellem hz pilosā ⁊ caudam magnā quā. dum canē capere putat os eiꝰ pilis implet Et dicit Plinius q; qñ multum artat a canibus caudā inter crura recolligit ⁊ vrinam inter pilos caude emittit quam supaspgit cuꝰ fetores non ferens canis. aliquantulum ei cedit. q̄ ois inueniuntur in dolosis. Nam dolosi. q̄dam sunt qui fraudibus ⁊ deceptionibus efficaci nunq̄z recte ⁊ simpliciter incedunt sed semper malicioso vijo alios inuolucre ⁊ decipere querunt. ¶ Item quidam hypocrite mortuo se fingunt vt alij magis adhereant ⁊ credant. ⁊ sic aliquod temporale commodum ab eis obtineant ⁊ etiam habent pellem pilosam id est penitentie apparentiam magnam sed post se trahunt caudam id est finalem intentionem siue operationem aliquam. pilis id est insidijs fraue deceptionibus plenam. Si qui autē eos comprehendere conentur respergunt eos vrina id est fetore infamie infamando eos q; ipsos ex inuidia persequuntur Sicut q̄n dogz quidam deceptores hypocrite vel hereticī de religiosis vel inquisitoribus quando volunt eos cognoscere vel detegere dicunt secularibus q; fiat ex inuidia. propter quod canes id est predicatores aliquando eis cedunt notam metuentes Matth. vij. Vulpes foueas habēt. i. hypocrita vel heretici profundas astutias quibus suam nequiciam abscondunt.

Capitulum.xliiij.

Domum mentis sue debet hō solicite edificare. ⁊ vite sue finē sepius cōsiderare exemplo scilicet castorū q; subtilitate multa habitacula sibi parāt. Nam de lignis que dē tibus precidunt in extremis aquarum rupibus faciunt domos suas bicameratas vel tricameratas per solaria distincta. ⁊ aqua crescente superiora loca inhabitāt: sed decrescente in parte inferiori se locant ⁊ p quoddam foramen ex industria preparatū in quolibet solario caudam que est piscee nature mittunt in aquam quia extra aqm diu sine corruptione non viuerent. Sic homo quilibet debet anime sue habitaculum de lignis id est operibus solidis virtutum solerter edificare sed in ruptibus aquarum id est in studijs scripturarum edificatur domus sapientie. ⁊ hec est bicamerata. quia scilicet debet esse practica ⁊ speculatiua pibus aquaruz id est in compunctionibus lachrymarum. edificatur domus penitentie ⁊ hec domus est tricamerata. q; tres partes sunt. scilicet contrito. confessio. ⁊ satisfactio. Crescente autem aqua sapientie eleuatur anima in superiorum ꝯtemplationem vel quanto plus crescit aq̄ compunctionis vel tribulatiōis, tāto plus ascē

dit anima ad perfectionē puritatis ⁊ virtutis, ⁊ quanto plus decrescit.tanto plus inferius cadit ¶Item crescente aqua tribulationis debet anima ad superiora scandere orando. Decrescente vo tribulationis inundatione debet ad inferiora se trahere se ipam in humilitate seruando.semper vel spe per foramen mentis debz caudā i aquā mittere idest finem vite sue sapienter considerare. Nam per aquam sapientiam. p caudam vo finem accipimus vite Vñ ille caudam in aquam mittit.qui finem vite sue sapienter attendit Sic enim preserua tur a peccati corruptione secundum illud. Ecclestastī. septio. ¶Memorare nouissima tua ⁊ in eternum non peccabis. Nota q domus dei multipliciter accipitur. ¶Primo modo tota mundi machina Iuxta illō Baruch.iij.O israel qs magna est domus dei ¶Secundo modo celestis patrie aula Psalm̄.Letatus sum in his que dicta sūt mihi in domum domini ibimus.¶Tertio modo domus deo dicata Isa.lvj.Domus mea domus orationis vocabitur.¶Quarto modo cuiuslibet viri iusti anima. vt hic Hebreo.iij.Que dom⁹ sum⁹ nos. ¶Quinto modo militās ecclesia.Thim̄.iij.In magna domo non solum sunt vasa aurea ⁊c. ¶Sexto modo Virgo beata Psal. Domum tuam domine decet sanctitudo.¶Septimo caro a verbo assumpta Prouerbiorū .ix.Sapientia edificauit sibi domum.

Capitulum.xlv.

DVre mentes non emendantur flagellis. Vñ sūt sues cocodrillo.Nam tāta duricia est cocodrilli vt cuius fortium lapidū ictꝰ in tergo recipiat nihil curat Talis fuit Pharao cuius cor ita induratum erat.vt per multas plagas nollet dimittere populum. Sic peccator durus multis flagellis flagellatus nō diuinit peccatum.⁊ de tali duro corde dicit.Bernard.in primo.libro de consideratione.Cor durū ipsum est quod nec compūctione scinditur nec pietate mollit. nec mouetur precibus .minis non cedit. flagellis indurantur. Ingratum est ad beneficia. infidum ad consilia seuū ad iudicia. inuerecundum ad turpia. impauidū ad pericula. inhumanum ad humana.temerarium ad diuina.preteritorum obliuiscens.presentiuz negligens.futura non ,prudens Ipsū est cui preteritor preter solas iniurias nihil omnino non preterit.presentiuz omnino nihil non perit:futurorum nulla nisi forte advlcis scendum prospectio est.

Capitulum.xlvj.

ELecti assimilant ouibꝰ ¶Primo,ppter innocētiā.Quis eni est animal innocens idest nulli nocumentuz inferens Et hinc est q nullā natura dedit ei armaturā. quia nec cornua ad feriendum nec vngues ad scindēdū.nec dētes ad mordendū.Iz vocent bidentes q cū duobus dētibꝰ nasci dicunt.Sed dentes earum nō sūt ad mordendū sed ad pascēdum Nec innocentia cōpetit electis dei.qui nihil faciunt. vñ alijs nocere intendant.vñ dicitur secūdi Regū.xxiij.Isti qui innocentes sūt qd fecerunt. ōsi dicat Isti qui innocentes sūt in se ipsis qd fecerunt scilicz mali alijs.vt sic notet in eis duplex innocentia scz respectu sui.⁊ respectu ,primi Aug. Vera innocentia ē q nec sibi nec alijs nocet. ¶Secūdo pp patientiam Psal. Propter te mortificamur tota die estimati sumus sicut oues occisionis. Vbi patiēti a sanctis prio cōmēdat ex causa q pp te scilz deū nō pp furtū vel homicidiū Psal. Propter te sustinui opprobriū Secūdo ex pena q mortificamur scilicz a nobis ipsis p penitentiā tota die idest per totā vitam Apostolus.j.Corinthi. decimoquinto Quotidie morior scilicz vitijs. ¶Item ab alijs estimati sumus sicut oues occisionis id est diggi occisione. Et vere vt oues erant sancti martyres dū occidebāt scilicet seqntes illum de quo dictū ē Isaie quinquagesimotertio Quasi ouis ad occisionē ducetur que scz mansuete vadit ⁊ sine rebellione se occidi permittit. ¶Tertio propter abundantiā frm illō Psal. Oues eorum .fetose abundantes in egressibus suis Electe eniz oues abundant in fetibus ⁊ in egressibus idest in lacte quod egredit ab vberibus earum. ¶Item que abundant in bonis velleribus de qbus Job. De velleribus ouium mearū calefactus est scz pauper. Sic electi dei abundant in fetibus idest in meritis ⁊ vberibus idest in doctrinis ⁊ velleribus id est in exemplis vel elemosynis. Et nota q quatuor sunt que faciunt ipsas oues in fetibus abundare scilicet.ventus. potus pastꝰ. ⁊ motus. Ventus quidem quia sicut dicit Aristoteles Si oues impregnantur versus ventum septentrionalem, pariunt mares. si autem versus meridionalem feminas. Per ventum septentrionalem intellige inspirationez gratie septiformis que notatur per septentrionem. Vbi etiaz septem stelle sunt circa polum designantes septez dona spiritussancti.⁊ hic est ventus qui facit electos dei parere fetus masculos idest opera virtuosa.Sed per meridionalem ventum calidum intellige inflammationem spiritus maligni qui facit parere feminas idest opera vitiosa ⁊ defectiua Secundum est potꝰ, quia idem Aristoteles dicit q oues impinguantur bibendo aquam Vnde dant eis commedere salem vt magis sitiant ⁊ plus bibant Hec est aqua sapientie salutaris quam potantes electi dei ⁊ sancti facit eos abundare fetibus bonorum operum Apostolus Col.j. Fructificantes ⁊ crescentes in scientia dei Tertium est pastus. Nam pastus precipue in fine dici iuuat eos ad gerandum.⁊ etiam motus qō est quartus in uamentum ⁊ sic cibus ⁊ pastus lachryma rum de quo ps Libabis nos pane lachrymarum ⁊c.⁊ motus obedientie vel charitatis etiam sunt sanctis causa fecunditatis meritorum. ¶Item sancti abundant in lacte doctrine.in quo lacte secundus Constā. ē triplex substantia scilicet serosa butyrosa ⁊ caseosa.prima scilicet aquosa vel serosa ē mundificatiua ⁊ subtiliatiua .secunda butyrosa vel vnctuosa est molificatiua ⁊ extensiua ⁊ extersiua.tertia caseosa est grossa ⁊ oppilatiua. Sic doctrina ouium christi est subtiliatiua quando loquuntur sapientibus.est mollificatiua idest compunctiua ⁊ in bonū extensiua ⁊ a malo extēsiua quando loquūtur proficientibus Est autem grossa ⁊ oppilatiua idest malarum viarum clausiua siue restrictiua quando loquuntur incipientibꝰ Apostolus.j.Corinthio.iij.Tanqz parvulis in christo lac vobis dedi. ¶Item ab ouibꝰ christi habentur vellera diuersorum colorum idest exempla diuersarum virtutum quibus anima vestitur ⁊ ornatur ⁊ calefit in diuino amore Quis sicut dicit beatus Martinus docet nos seruare dominicum preceptum.quia cuz habeat duas tunicas scilicet corium ⁊ lanam vnam retinet sibi ⁊ aliam dat non habenti scilicet lanam homini . ¶Quarto electi dei assimilantur ouibus propter obedientiam.audiunt enim oues ⁊ sequuntur sibilum ⁊ vocem pastoris. Et viri sancti audiunt ⁊ sequuntur doctrinam ⁊ vocem christi Johannis decimo Oues mee vocem meam audiunt scilicet aure auscultando corde credendo ⁊ opere implendo siue obediendo. Psalm̄. In auditu auris obediuit mihi. ¶Item electi dei ⁊ sancti viri qui sunt de familia eius a tentationibus demonum non leduntur sz reprobi qui sunt tanqz progenies adulteri na statim ab eis vincuntur ⁊ venenantur. sicut dicit Plinius q est quedam genus hiue familia cui aspis non nocet. Vnde illi pueros quos de se natos habent suspectos obijciunt aspidi.quibus nō nocet si ad eos spectant Si autez adulterini sunt mox eos occidit Psalmista. Super aspidem ⁊ basiliscum ambulabis.

Capitulum.xl vo.

Vangeliste fuerũt xpi eg.nã eg dicti sũt q: in quadrigio equãt t pariter componunt. Hec q̃driga i qua sancti euãgeliste sũt a sancta ecclesia cũ n t pariter recepti est doctrina siue scriptura quattuor euangelioz in qua ipsi a xpo instructi nobis salutis nostre subsidia posuerunt. Vnde Hieronym⁹ in epla ad Paulinũ Barbeus ingt Marcus Lucas t Joannes quadriga dñi t verũ cherubin qõ iterpraf scie plenitudo p totus corpus oculati sũt tc ¶Jtẽ caballi christi ipi fuerũt q: caballus a cauo pede est dict⁹ eo q: pcussa vngula terrã cauat. vt dicit Jsiõ. Hec cauitas pedis siue terre cauatio euacuatio est terreni amoris quia omnia propter xpm 7tempserunt t ipm pauperem secuti sunt Matth.xix. Ecce nos reliquimus oia t secuti sum⁹ te tc. ¶Jtem ipi fuerunt sonipedes xpi. Dicunf.n. sonipedes eo q: pedibus sonant. Nã ipi sonuerũt pdicando nõ tñ sono verboz sed ẽt gressu opez. vel pedibus sonabãt qñ de loco ad locũ discurrẽdo pdicabant ps. In oẽz terram exiuit sonus eorum tc.

Capitulum.xlviij.

Xcõmũicatio assikaf morsui cãis rabidi. q: oia animalia mozsa a cane rabido efficiũtur rabida t furiosa. Et sic oẽs participantes excõicato in rabiõ nõ concessis efficiuntur excõicati saltez minore excõicatiõe. Vñ excõicati ad moduz canũ de ecclesia expellendi sunt Apo. xxij. Foris canes. t ad modũ canis rabidi sunt oib⁹ euitãdi. ij. Thes. iij. Ne cõmisceamini cum illo. scz cuz excommunicato

Capitulum.xlix

Xemplo sanctorũ q a gra ceciderũt t postea resurrexerũt sunt alijs valde pficua. Vñ assikant musco. de. n. q: i mõtibus inuic sunt quidam ca preoli q herbis aromaticis pascũt. in quo rũ vnguibus sunt cõcauitates in quas colligũt humores ad apostema scz pp motum t discursũ frangũt. t ille humor collect⁹ eũ pilosis folliculis abstrahit t sba illa q ifra folliculos 7tinet summe est odorifera t inter aromata ẽ maxime pciosa. t in medet plurimũ virtuosa vt dicit Diasc. t illud vulgariter vocamus muscũ. Quasi ãt capoli sũt qq3 boies humiles t sollicati qui quasi aromaticis pascũf. q: frequẽter mulcẽ dominis t gratijs diuis replent. Scz tñ qñq3 cõtingat q: i coz vngulibus. i. in sensibus siue affectib⁹ remanent q̃dã 7cauitates. i. defectꝰ q̃dã siue ,pnitates ad q̃dã vitia. i. quas i terdũ hũores. i. affectiones ex lcautela vel negligẽtia paulati multiplicãf i tñ q: generatur i eis apostema alicui⁹ peccati quod in quo ruere pmittunt. scz postea pp motũ 7ũctionis t exercitiũ boni opis siue per discursũ interne 7sideratiõis t penitudinis mentis frãgif. calio pẽti affectus t in pilos folliculos. i. aspis t afflictiuus exercitijs trahitur a corde. Exẽplũ ãt pnie t hũilitatis t patientie q̃ i talib⁹ afflictiõib⁹ oñdunt t imitationis vite quã facũt efficit alijs mediante oratione vel imitatiõe efficit alijs medicina vel pservatiua alijs fustis. scilicet timentibus ad penitẽdũ t se corrigẽdũ sicut dicit⁹ ad penitẽdũ t se corrigẽdũ sicut dicit⁹ Ambr⁹ Theodosio ipatori q allegauit ei exẽplũ david peccãtis. si ingt secutus uit ei exẽplũ david peccãtis. si ingt secutus es errãtẽ seqre corrigẽtẽ. ¶Jtẽ exẽplũ pla ti mali extiguit i subdito bonũ ,ppositum fum illud. Sap. j. Spũssanctus disciplie ef fugiet fictum. Fugat extiguẽdo arborem. Exp. Aut⁹ ũ ẽ sociãt⁹ sapiẽtũ. vñ peccatũ fuit deui. xxij. ñ arab i bouem t asino. p bouẽ eni itelligitur sapiens. p asinũ stultus p arare Xo pdicatõ designat. asin⁹ ergo boui in arãdo non est iungend⁹ q: fatuus in pdicatione nõ ẽ sapienti sociandus. ne scz ex fatuitatis discordia impediatur sapientie gratia.

Capitulum.l.

Eruor spũs 7sumit lasciuiaz carnis. sicut seruor naturalis caloris 7sumit pinguedinem corporis. qõ apparet in camelo de quo dicit 7stantinus q: sial calidissimũ ẽ ex natura t iõ maculẽtuz eo q: calor 7sumit sanguinis vnctuositatẽ Sibi calor charitatis t feruor deuotionis 7sumit viscositatẽ siue lubricitatẽ luxurie t 7cupiscẽtie carnalis. Eccli. xxxviij. Vapor ignis vrit carnes. i. feruor spiritualis amoris consumit desideria carnis Jac. j. Exortus ẽ sol cum ardore t arefecit fenuz i. carnem. Jsa. xl. Omnis caro fenum.

¶Capitulum.li.

Jcte penitens similis ẽ bozaci q̃ rubeta dicit gen⁹ rane venenose quã dicũt vetustã pelle deponere pastu q̃rũdã herbaz. venenũ ãt suũ nõ deponit sed custodit. Sic ficte penitẽs ostẽtatione cuiusdã exteriozis ficte pnie vitã videt mutare vt peccati vetustatẽ deposuisse credat venenũ tñ retinet interi⁹ male volũtatis t ipm ad tempus tñ occultando custodit. Et dicit q: rubeta quot maculis subvẽtre respgit. tot modis venenũ eius nocium dr ẽ. q: scz fictus t hypocrita quot i se bz vitioz malicias tot ẽt bz nocendi vel fallẽdi vias t iõ talẽ merito spũssanctus fugit fm illud. Sap. j. Spũssanctus disciplie ef fugiet fictum.

¶Capitulum.lij.

Jdeo ad inuisibilia q̃rẽda nos trahit q̃ tñ itellectus viatoris nõ capit. Sũt eni fideles certo similes q maria trãseunt ñ visu scz odore tñ terras petãt. Sibi terrã viuentiũ. i. soliditatẽ eternoz bonoz nos odore quodã fidei q̃rim⁹ q̃ tñ i trãsitu hui⁹ mundi positi ,put in se ipsis sũt cernere nõ valemus. vñ Apls .i. Corin. ij. Q oculus nõ vidit nec auris audiuit tc. Sed scz iste odor videat debilẽ ẽ valde suauis t attractiuus. vñ Cañ. j. Trahe me post te curremus in odore tc. vnde t hoc odore beatus Jobes cuãg'. attractus legit deo dixisse in q̃dã sua oratiõe: O dor tuus i me 7cupiscẽtias eternas excitauit.

¶Capitulum.liij.

Jlios debere parẽtibus obsequia pietatis ipẽdere pcipue in necessitate glires docent. q: insigni pietate genitores suos i senectute nutricõdo adiuuãt t eis aliẽta ministrant. Erubescat ergo miseri boies q suis parẽtib⁹ sũt crudeles. q: dũ eis in necessitate deficiũt se gliribus t muribus crudeliores cẽ oñdũt Eccli. iij. suscipe senectã patris tui.

¶Capitulum.lv.

Ratia spũssancti assikat mẽbro radicali. nam sicut dicit Aristi. i oi aiali ẽ mẽbrũ radicale qõ ẽ pncipiũ oiuz virtutũ naturaliũ t spũaliũ t hoc ẽ cor: vel aliqd loco ei⁹. a cuius radice vt dicit Auic. incipit aialiũ creatio t formatio t figuratio. hoc ergo radicale pncipiũ ẽ gre dei donũ a q̃ oẽs virtutes ,pcedũt t dona gratuita qb⁹ pficit alia. Ab hoc pncipio incipit virtutũ creatio formatio t figuratio. nã creatio Vtutũ ẽ p habituũ acqsitionẽ: q: virt⁹ vt dicit Phs ẽ habit⁹ electiu⁹ scz formatio earz ẽ p charitatis dilectionẽ. q: charitas ẽ formatio virtutũ sicut dicit Amb. Scz figuratio virtutũ ẽ p actuũ ,pfectionẽ q: act⁹ 7figurãt binibus a qb⁹ ,pcedũt bin⁹ vñ i actibus mãifestat. sicut res figurata i sua figura. Scz oiuz illoz radicale pncipiũ ẽ ispa diuina gra. vñ Apls totũ cẽ sui spũale ¶Jtẽ gratia diuina ad suos 7solatiões nõ recipit hõ q̃dãiu peccatũ i 7scia gerit. Nã pull⁹ eq̃ q cũ quodã nigro folliculo in fronte nascat q̃diu abscisus nõ fuerit ad vbera

matrē nō admittit Dulc⁹ igit̄ gerēs nigre dinē in frōte ē bō peccatū būs in mēte. qō q̄diu p pēitētiā ñ amouerit. nē virtutū gre cuz ad ꝓlationis siue vbera non admittit Sap. Nibil inquinatū in illa incurrit.

Capitulum.lvj.

QRatos eē būfactoribꝫ erēplū pantbere nos docet q̄ q̄uis sit bestia valde scua suis tñ būfactoribꝫ nflatem ē igrata Vñ narrat de quodā q̄ catulos eiꝫ de q̄dā fouea liberauit q: pātbera cū associauit t blādiēt ei cauda t facie vsq; ē deserta durit Si ergo sic grata est būfactoribꝫ crudeliū ferarū natura q̄nto magis decz hōies qbus manfuetudo naturaliter inest t rōnalis censura. Vñ Aplꝰ Col.iij. grati estote.

Capitulum.lvij.

VIosꝰ hō assiduꝰ vso. q: vtꝰ sm aristꝫ. indifferēti ꝓmedit oia vñ p fructꝫ ascēdit ar bores t aluearia p melle cō fringit t cancros t formicas pro medicina commedit. Sic gulosus ali q̄ sub specie necessitat. aliq̄ sub ꝓtextu ifirmitat. voluptuosus delectatiōes ergrit t accipit Eccli. xxxj. O mnē escā māducabit veni. l. gulosi ¶ Itē gulosꝰ assiduꝰ cocodrillo q herbas libenter ꝓmedit ini q̄o endros spens puꝫ q eiꝰ inimicꝰ ē se inuoluit. vt dū herbas carpit spētē tr isguniat q pū in vētre etiāt ipm occidit t illeꝰ erit. Sic gulosus homo bonos t sapidos morsellos libenter ꝓmedit cū qbꝫ frequēt venenū voluptatis. t peccati p delectatiōez trāsglutit qō mētē eiꝰ occidit. ¶ Itē gula pducit bōinē ad luxuriā t ieōtinctiā. Nā cerui qñ nimio pingues se sentiunt. latebras q̄rūt q: nec bñ fugere nec cursū ꝓtinuare pōt sz nūc fugūt nūc subsistūt t retro respiciunt. sic ēt pinguedo gule q̄rit latebras luxurie Et hō ēt gule dedit⁹ icōtinēs effect⁹ nec tēptatiōes carnis fugere nec cursū pñie ꝓtinuare pt Sz nūc ꝓscia pūct⁹ fugit. i. fugere ꝓpōit nūc subsistit. i. tēptatiōes expectat t suscipit. nūc retro respicit. q: ad turpitudinē desiderio vel ope redit. Vitis itaq; gule curādū ē afflictiōe abstinētie. ardiras autē aie irrigāda est lachrymaꝝ ꝓpūctione. Nā sz Isaac. Carnes pingues animaliū assūde fūr. q: dū assant eorū būditas illaudabilis desiccat. sz sicce carnes pinꝫ sūt lirāde q: aq̄ eas tēpat t būectat. carnes porcine t peccorine laudabilis sūt assature. caprine vo t bouine meliores sūt lixature. Nā p lixationē sicce carnes būectant. t p assationē būide carnes siccāt. ē ergo caro piguis caro assueta vlcisci q̄ igne assāda ē. i. abstinētie afflictiōe famis ardore sedanda vt sic delectatiōes gule ꝓpescat afflictio abstinētie. sz q̄si sicce carnes sūt arde. i. indeuose mētes q̄ tūc bullicti aq̄ clirant q̄ secuentes t lachrymosa ꝓpūctione irriganter.

Capitulum.lviij.

HAbētes abūdātiā tpaliū assimilant piguibꝫ aialibꝫ Aialia nimis ꝓpinguia sūt ad esū pessima. nocēt eni digestibꝫ q: su p cibū natāt t cibū inflant t villos stōachi emollūt t lubricitatē stōacho dil ebi iducūt, vñ pinguedo nimia stōachū dissoluit deficiēte virute ꝓtina ꝓformatiua t expulsiua. Ex pinguedie ēt stōachꝰ incēdi t expulsiua. Ex pinguedie ēt stōachꝰ incēdi t expulsiua. Ex pinguedie ēt stōachꝰ incēdi

¶Capitulum.lx.

Honestatē ⁊ pudicitiaz operio coniugalis elephantes ꝟseruare nos docēt in quibus est pudicitia q̄dā admiráda. maxīme respectu alioꝝ aialiū. Nō.n.se cognoscūt nisi in abdito.⁊ ḃ ñ nisi i duob⁹ ānis quando masculꝰ bz quinq; ānos ⁊ femina decē.⁊ in istis duob⁹ annis non nisi gnaz die⁹ certo raro adiuncto. In quo exēplo docent boies ꝟiugali oge bōestē vi q̄ntū ad locū ⁊ q̄ntū ad tempus ⁊ q̄ntū ad charitatē. Vñ Thobias iunior dixit vxori suc. Exurge ⁊ deprecemur hodie dñm ⁊ cras ⁊ ẏm cras q; his tribꝰ noctib⁹ iūgimur deo.tertia aūt trāsacta nocte in nō crimuꝰ ꝟiugio filij gppe sanctoꝝ sumus ⁊ non possumus ita coniungi sicut ⁊ gentes que ignorant deū. Thob. viij.

¶Capitulum.lxj.

Humilis hō assumilat damule.i.silvestri capre q̄ est aial timidū ⁊ ibecille.neq; scit se ō sedere nisi būficio fuge.bz .n. ꝓ armis mēbroꝝ agilitatē ⁊ fugā. Vñ ẏm Ysido. dicit damula eo q; ō māu effugiat.mōtuosat nemoiosa diligit. gramia aromatica ꝟmedit ⁊ ramusculoꝝ extremitates carpit.q̄ vulneraꝰ draconta mādit ⁊ sic telū de corpe extrit Damula ꝑtes odiūt ⁊ eiꝰ ābelimū sustiere ñ pūt:sic quoq; hō būlis semper timet dei offēsaz ⁊ ibecillē se reputat ex virtute ꝓpria. defendit leviciaꝝ fuga.armat se agilitate obedictie ⁊ supbie fuga ⁊ sic effugit manꝰ tentationis diabolice. diligit montē ꝟteplationis. nemus solitudinis ⁊ q̄si graminib⁹ aromaticis pascit sanctoꝝ exēplis. Ramusculoꝝ extremitates.i.būlia opa carpit. Vulnera tua peccato draconta q̄ est verba medicinalia.i.penitētiā mādit.⁊ sic telū tērationis vel peccati de corde trahit. Serpēs quoq; infernalis.i. demō maxime hūc odit ⁊ eiꝰ anbelitum.i.voluntariū despectū sustinere nō pōt. Eccli.xiij. Abhominatio est fugbo būilitas. ¶Itē būil⁹ sui recognitiō liberat boiez a peccato. Mā pardꝰ q̄n infirmitatē icurrit.simū humanū comedit ⁊ euadit.qd enim ē hominis simus nisi abominabilis peccati actꝰ simus gdē ꝓp vilitatē humanus ꝓp.ꝓpictatē.q; solius hominis inter aialia ꝓpriū est peccare. Hūc ergo simū ꝟmedit q turpitudinē peccati sui būiliter recognoscit.⁊ talis ab infirmitate mortifera euadit er eo q; apud piū iudicē ē impetratio vēie ipa recognitio culpe. vt dicit. Bꝛ go.i pe. Quoniam iniquitatē meā ego cognosco. ¶Item profunda humilitas animi ⁊ diligēs auditus verbi dei iuuant hominē ꝟ tērationes diaboli. cuius exēplū ē quia sicut dicunt Aristo.⁊ Auicēna Corvus valde odit asinū ⁊ tēt⁹ cū rostro exercere. sed iuuat asinum profunditas oculoꝝ ⁊ spissitudo corij supciliꝝ cū quo tegit visum. Cui etiam valet p;ocevitas ⁊ mobilitas auriū cū q̄bus se defendit Corvus est diabolus asinus hō simpler ⁊ dei seruitio deputatus. cui diabolus insidiat vt eruat oculos scz bonam fidem ⁊ bonā voluntatē sed si habeat eos profundos.i. in humilitate fundatos ⁊ absconsos sub spisso ⁊ duro corio.i. sub despecto ⁊ grosso habitu. vel exterioꝝ aspectu.⁊ si hēat aures magnas ⁊ mobiles.i. ad auditū diuini sermonis ꝓ litras ⁊ ad motū implēdi ⁊ obediendi paratas euadit ab eius malicia. Itē humiles ⁊ pauperes sunt promptiores ad bene operandū q̄s magni ⁊ divites. sicut dicit Aris. q; arance parue sunt acute ⁊ veloci motuꝰ ẏs magne ⁊ nigre tardiores.⁊ be solent terere iurta terram. ⁊ foraminibus semper latent donec i rete suū aliqua bestiola cadit quā cōꝑhendit ⁊ fugit ⁊ q̄q; reponit donec famē habuerit. Sic qui parui sunt reputatione ꝓpria sicut humiles. vel reputatione aliox sicut pauperes sunt ad bene operādū acuti.i. ꝑspicacis ⁊ velocis motus .i. solicīti ⁊ prompti. Nam ꝑspicaces ad ꝓuidendū ⁊ ẏsiderādū facit eos humilitas, sed velocēs ⁊ expeditos facit eos paupertas

Sed magni ⁊ divites qui apud mundum magni reputantur sunt ad bene operādū tardi.⁊ circa terram terunt quando solum ad terrena disponenda vel congreganda i tendunt bestiolas.i. simplices fraudulēter ⁊ insidiose decipiunt ⁊ eorum bona diripientes sibi in suum vsum assumunt vel ꝓ futuro tempore reponunt. ¶Item humilitas mentis ⁊ restrictio carnis perducunt hominem ad magnum culmen contemplationis. Nam formice cum sint parue ⁊ stricte circa ventrem crescentes fiunt pennate ⁊ volant. Sic qui est apud se ipsum paruus per humilitatem.⁊ circa ventrem per abstinentiam strictus crescit in spiritu ⁊ pennis virtutum efficitur pēnatus ⁊ tūc sequitur contemplationis volatus. ¶Itē humilitas plꝰ fructificat q̄s superbia. Maz animalia parui corporis sunt pluriuz filiorum q̄s illa que maximi. Opera enim deo placentia sūt opera humilia qua maximi idest superbi facere dedignantur.⁊ ideo ꝓ manent sterilcs.

Capitulum.lxij.

Ignis inferni post diem iudicij humana corpora cruciabit.⁊ tamen nō occidet neq; consumet neq; incinerabit. Cuius exemplum apparet in salamandra que in medio ignis viuit. Et de corio cuiusdaz genetis salamandre fiūt licinia in lampadibus ⁊ lucernis que nullo incendio cōsumūtur. sed perpetuo arde re probantur.⁊ si hoc fit potentia nature. quanto magis in damnatorum corpoꝛib⁹ fieri poterit diuia virtute Ysaie.lxvi. Ignis eorum non extinguetur.

Capitulum.lxiij.

Necstum abhorrere equꝰ docet.qui maternum coitum fūme refugit. Vñ narrat Aris. q; rex septētrionis habuit eq̄m pulcherrimaz. que peperit ei equum pulcherrimuz: et quibus duobus volens extrahere equum alium cooperuit vultum equi ne matrem agnosceret. Qui tandem discoopertus matrem se cognouisse videns fugit.⁊ seipsum ab alto proiecit ⁊ mortuus est Quantum ergo deꝰ abhorrere rationalis homo incestuosam fui sanguinis commixtionez quando irratiuz animal sic abhorrct . Itez camelus coitu cum matre tantū abhorret vt dicat Aristo. q; cum in quadam ciuitate cooperta a posteriorib⁹ mater cēt camelus eaz nō cognoscens super eam ascendit. sed tandem eam matrem sentiens mox coitum nō cōpleto descendit ⁊ ingeniatorē invasit. mo mordit dentibus occuit. Erubescat hō infelix qui iudicio furius est rationis non solum tale quid egisse sed nimiruz facere cogitasse. Deut.xxvij. Maledictꝰ qui dormit cum vxore patris sui.

Capitulum.lxiiij.

Inconstāns homo similis bicne est cuius natura dicitur esse vt vna ⁊ eadem serum mutet vnde nunc masculus nūc femina inuenitur. Similiter homo inconstans inuenitur aliquādo masculus.i. robustus in proposito sed postea inuenitur femina in facto. Vel masculus.i. virilis in principio. sed femina.i. debilis in progressu Lu.xiiij. Cepit edificare ⁊ nō potuit consumare. Sed nota q; predictā mutationem serui dicunt quidam fieri soluz apparenter ex eo q; vt dicunt bicna semp habet vtrumq; serum sicut hermafroditꝰ sed aliquando vnus est occultꝰ ⁊ alter manifestus. Et hoc forte variatur ẏm tempora propter quod aliquando apparet masculus aliquando femina. Vnde dicunt q dam q; bicna concipit sine mare sed Aristo. hoc negat.

Capitulum.lxv.

Incontinentiā coniugalem cuitare cerui nos docent. de quibus dicit Plini. q; a tēpore conceptus femine a maribus discedunt donec a partu purgentur. Et tamen tanta est quorundam hominum libido vt a grauidata vxore interdum abstinere non valeant. Et ho

ta hic aliquid exigente materia ꝙuis non sit pulcrū audire tñ est vtile scire scz ꝙuis matrix post impregnationem claudatur.tñ ex delectatione vt Auicēna dicit mouetur t aperitur.t ex hoc imminet periculum ab ortus Et ideo Hieronymus vituperat ac cessum viri ad vxorem pregnantem non tñ ita q̄ semper sit peccatuz mortale nisi forte ꝓbabiliter timetur de periculo abortus.

Capitulum.lxvj

INfirmitas corporis aliq̄ est medicina corꝺis.q̄z scz cohibet vicia Naz leo vt dicit Solinus quarta nam omni tpe patif. Et hunc morbum deo ꝓuidente ideo patitur vt eius iracundia tēperetur Similiter in hōinib⁹ diuerse infirmitates corrigūt diuersa vicia ꝓp q̄s dicit. Seū.infirmitati mee gras ago q̄ cogit me ſi posse q̄ ñ debeo velle. ¶Itez infirm⁹ hō dz fuc infirmitatis remediū p cipue a deo requirere t etiam medicinalia cum orone t diuine virtutis inuocatione recipere Nam elephantes quādo egrotāt colligant quasdam salutiferas herbas t ad q̄s eas edant erecto ad celum capite etiam herbas ad celum leuant t q̄si quadam religione a deo auriliuz postulant. Multo er go magis homo cum patitur a deo debet auxilium petere t medicina vtens ab oro ne ichoare Ja.vj.O fo fidei saluabit infirmū

Capitulum.lxvij.

INgenium aliq̄ plus valet.q̄ vires q̄s patz in leopardo q̄ leo mirabilr odit. Vñ leonem timēs.q̄z minor illo est .foucam fac orificium dupler habentē. vnum per q̄s exit.t est fouca in vtroq̄ orifi cio valde ampla sed in medio stricta Veniente ergo leone per foucam fugit.quem leo insequens cum ipo foucam intrat. sed ad medium veniens t foucam strictam repe riens transire non potest neq̄ retro se vertere valet Vñ leopardus ericō p aliam p tem t post cum ingrediēs ipz a tergo mordet t sic sepe de eo arte triūphat de quo triumphare viribus negbat Leopdo ergo assimilatur hō cui⁹ fouea est plena vita.hec bz ingressū per morte t vtrobiq̄ ē larga bu militatio materia siue hois ꝑncipiuz consideres siue finem. Sed in medio bz ee stricta artitudine penitentie:q̄m cum leo.i.dya bolus inuenit in homine non potest progredi vt vlterius hoiem decipiat.nec retro cedere vt per preterita peccata que iaz per penitentiam delecta sunt ipm teneat. Vñ leonem leopardus ericno retro mordens occidit.q̄z postera vita vel penitentia eius nequiciam in se extinguat.

¶Capitulum. lxviij.

IRapatiens assimilat vrso Est enī vrsus aial impatiens t iracundum volens se ō singulis vidicare. Vñ cū aliquē inuaserit si alius eū cāgit stati ꝓmō dimittit t i aliū currit:scz q̄n capit aspectu pelus ardentis excecatur:catena ligatur t ꝓberib⁹ edomatur. Sic hō impatiens t iracundus de singulis iniurijs se vindicare appetit: nec q̄s ꝓpter vnum inimicuz dimittit quin cōtra aliuz bellum suscipiat.sed tanc̄s pelus ardens est ira furens ad quam excecat. q̄z ira oculum rationis perturbat.quē furia t insania penitus excecat.scz furiosus est catena ligandus vel verberibus edomandus

Capitulum.lxix.

IRapseuerātes q̄ bñ incipiūt t in fine deficiunt similes sūt illō aialibus mōstruosis q̄ satyri dicuntur siue fauni De q̄bus dic Ysi .q̄ hūt cornua in frōte bus t sunt similes capris in pedibus Et tale fuit mōstrū q̄d btūs Antoni⁹ inuenit in solitudie t dū interrogaret qd cēt respōdit mortalis siue vnus ex accolis berenti quos errore deluſa gentilitas faunos t satyros colit.qd ut ē cornu frontis nisi robustū ꝓcipiuz opus.t qd pes caprin⁹ nisi finis dese

ctuosus, Ille ergo q̄ virilit incipit.scz postmodū ad debitū finē bñ incepta nō pducit.q̄si satyro mōstro filius existit.t tales erāt illi q̄ bus Apo.dixit Bar.iij.Cū spū ceperitis. nunc carne cōsummamini. ¶Itē impseuerāntes t ipatientes filios sūt leopdo q̄ saliēdo nō ꝓsequēdo capit predā.q̄m si. iij . vel.iiij. saltu nō ceperit ꝑindignatiōe desistit.t q̄si victus retrocedit. Tales sūt q̄ nō diuti⁹ laborādo sed q̄sto citi⁹ obtinēdo volūt assequi q̄s intēdūt Vñ si nō statī obtinēt t nō inuenūt q̄s volūt q̄si tedio victi a bñ incepto ope retrocedūt.nō attēdentes q̄ labor ipsis bus oia vincit vt dicit. Virgili⁹ Vñ crūa p seuerātia oratōis obtinet a deo q̄s cupit Lu. xi. Si perseuerauerit pulsans dabit ei ꝛc.

¶Capitulum.lxx.

INstabilis t incōstans hō assimilat cāeleonti.que est bestia parua diuerso varietatē colore respsa. Cui⁹ corpusculū ad varios colores quos videt facile variat nullū enī inuenit aial q̄s sic recipiat oppositoz sibi colo⁹ mutationes.vt dicit Ysi. Sic anim⁹ pu⁹ pusillanimitate vel puus in virtute facile impssionē amoris vel timoris vel gaudij vel doloris vel tristitie recipit et oibus q̄ sibi occurrunt t ideo stabilitatē nō bz q̄ imutat t deducit p variat affectiōes .Ja.i. Vir dupler aio inconstans est in omnibus vijs suis.

¶Capitulum.lxxi.

INuidi sūt filios q̄busdā serpentibus indie.q̄ statī fugiūt q̄si videt florere arbores aromaticas . q̄s et corrodere dicunt ne floreāt eo q̄ odore florū sustinere nō valeāt Sic inuidi ꝓsperitatē ꝓximoz sustinere nō pūt.t de ipsoz infortunio gaudēt Eccli.xxvij.Laqueo pībūt q̄ delectant i casu iustoz ¶Itē inuidi dolēt si aliqs vilitatē de bonis coꝝ capit.et de bis q̄bus nō indigēt. Sūt enim piter inuidi.t dolere videt si aliqs ex illis ac ꝓpiat medicinā.¶Itē inuidus assimilat vrsō Nā vrsus cerebrū bz venenosū.t ideo ei⁹ caput t spatule cōburunt.ne gustātes ō ei⁹ cerebro in vrsinam rabiē conuertant. Nullus eni aiali est tāta solertia ad male faciēdū sicut vrso.vt ꝓPlin.dicit. Sic inuid⁹ bz caput venenosū.i.mentē veneno odij t mali uolentie infectā. Vñ necessariū cēt vt vreretur igne charitatis.q̄ nō emulat :t sic ne mini noceret Et iō nullū viciū facit hoiez ita solertem ad male faciendū t nocēdum alijs sicut inuidia. Vñ p inuidiam diaboli mors intrauit in oēs hoies Sapi.ij. Inuidia diaboli mors intrauit in orbē terrarū. ¶Item inuidus filius ē syrene q̄ tēpestate letatur t in sereno tristatur. Sic ē inuidus dū gaudet de alterius aduersitate t tristat de ꝓsperitate. ¶Itē inuidus filius est salamādre. ¶Prio rōne tēporis. Nā salamādra q̄ bz figuram fisem lacerte nō apparet nisi in magnis imbribus t in sereno deficit omnino. ꝓPer magnos imbres itellige magnas tribulationes vl aduersitates ali cui ꝓtingentes.Tunc inuidus t malignus se manifestat ad insultādū t nocēdū ei sicut fecit saul dauid.j.Re.xvj . Sed in sereno. idest dum videt hominem in prosperitate tacendo deficit t tristicia consumit. ¶Secundo ratione frigoris Nam tanti est frigoris vt ignes extinguat sicut glacies Sic inuidia extinguit ignem charitatis. ¶Tertio ratione oris Nam ore venenum euomit scilicet quandam sanicem lacteam que si corpus hominis tetigerit inde pilos continue fluere facit Similiter inuidus venenum euomit ore detrahendo t infamando ꝓximum. Venenum aspidum sub labijs eorum. ¶Item inuidus vbi alteri nocere credit qliqz prodest t ideo assimilatur lynci.cuius vrina in gemmam preciosam conuerti tur t ipse hoc sciens:t q̄si homini inuidens t dolens si gemmam hanc inueniret dum tñ fallitur q̄z ibi vt dicit ꝓPlinius in lapidē citius cōmutatur. ¶Itē inuidus assimilat draconi. Nam draco venenum suum habet in lingua et in felle, dicit enim ꝓPlinius q̄ ex vi veneni semp lingua eius crisa

tur ⁊ ex calore flatus sui aer inflãmatur vt aliquando incendi videatur. Viz habz in cauda ⁊ plus nocet verbere q̃ ictu. quic quid autẽ cauda ligauerit occidit. raro dormit ⁊ visum acutissimum habet. vnde a remotis predam suam videt. Similiter homo iracundus habet venenum odij in felle interius in mente. ⁊ in lingua. i. in detractione. ⁊ lingua erigitur ad maledicendum ⁊ superbe loquendum ⁊ ad odia inflãmandum ⁊ incendendum. Habet etiam vim in cauda. q: scz retro percutit per occultam detractionez ⁊ occidit per infamationem raro dormit. i. raro quiescit a nocẽdo ⁊ machinando ⁊ habz acutissimum visum circa defectus proximi ita q: a remotis videt quid de ipso capere possit. ¶ Itez iracundus homo frequenter vnde credit ledere alium ledit seipsum. Vnde est similis papilioni. qui dum lumen extinguere nititr i flammã irruens ipse comburitur ps. cõuertetur dolor ei⁹ i caput eius ⁊ in verticẽ ipsius iniquitas eius descendet.

Capitulum. lxxij.

HYpocrita ei quem ledit falsam compassionem ostendit ne ex crudelitate ledere credatur. Vnde assimilatur cocodrillo de quo Ysidor⁹. dicit q: si hominem iuxta litus inuenit eum occidit. sed postea cum plorat. ⁊ tamen eũ deuorat. Talis fuit ismael filius nathanie de quo habetur Iere. xli. q: cum amicis. godolie quem ipse occiderat incedens ⁊ plorans ibat ⁊ tamen etiam illos cũ quibus sic ibat occidit vt dicitur ibidẽ. ¶ Itẽ hypocrita vel hereticus assimilatur pãthere quam propter pulchritudinez exterioris pellis vel varietatem colorũ ⁊ odorẽ quẽ ex ore emittit omnia animalia solicitantur videre. sed tortuitate capitis deterrent. vii ipsa caput occultat ⁊ dum ei animal appropinquat ipsum accipit ⁊ manducat. sic pp apparẽtiã exterioris sãctitatis ⁊ varia spiritualia opera que hypocrita vel hereticus exterius pretendit ⁊ aliquando propter famam doctrine que est vt odq: exis. multe deuote ⁊ simplices persone desiderant cum videre vel ei adherere. quib⁹ ipse caput sue malitie idest malignam intentionem vel corruptam fidem a principio abscondit. Sed cum ei aliquis credẽdo familiariter adheserit. tunc ipsum decipiendo capit et manducat. i. eum sibi incorporat ⁊ est corrumpendo assimilat. ¶ Item hypocrita assimilatur cruce Eruca enim est vermis noxius quia in foliis olerum crescens pampinos fructus frondes ⁊ flores corrodit. Vnde ab eradendo dicta est eruca vt dicit Ysi. Sic quoq: hypocrisis viciz oẽs fructum spiritualem ⁊ bonum hominis ꝺstruit. scz ⁊ florum. i. affectionum ⁊ frondũ. i. locutionum ⁊ fructuũ. i. operationum. q: in oibus intendit hypocrita solum humanum fauorẽ. Secundo quia est vermis ingeniosus scz ad se conseruandum contra temporis asperitatez. Nã sicut dicit Ysi. Eruca extremitatibus arborum consumptis. foliis ⁊ fructibus terit de suis visceribus telas more aranearum quibus se per totam hyemẽ inuoluit custodiens pestifer semen suum. Egerit enim quedaz ova de quibus in vere errũpentibus gemmis nascitur multa proles. Sic etiam homo hypocrita in tante hyeme. i. asperitate alicuius aduersitatis. vel tribulatiõis de visceribus suis. i. ex propriis ⁊ occultis malitiis texit telas. i. ordinat mirabiles ⁊ assutias quib⁹ se inuoluere. i. coopire ⁊ de tas vias quib⁹ se inuoluere. i. coopire ⁊ detegere possit. Et in talibus vijs se inuolendere possit. Et in talibus vijs se inuolendere possit. Et in talibus vijs se inuolend

alio gestu ostenditur. t ideo contra omnia
audit vel videt repugnat t apō lesionē ēt
ostēsio murmurat t sic ad modū rabidi
canis ira vndeq; sibi latrat maxime au
tem tunc in rabiem facilius accēditur qñ
nigra cholera a melancolia corrumpitur
qua quando est in aliqua accidia vel me
lancolia homo iracundus tunc ex leui cau
sa accenditur in furiam. qua tunc est ma
xime prona ad iram ex concepcione vel
imaginatione alicuius rei contristantis.
Iuste ergo debet homo conari ne ab ira
superetur ex qua tanta rabies oritur. Job.
xxxvi. Non te superet ira. ¶ Item iracun
dus vel impatiens cuz aliquod contrariū
occurrit etiam quod bene fecerat destruit
Vnde similis est crocrgillo qui est idez q
crocus crepito quod est maior. Iste ex vi
nea vel arbore vnde vel poma deijcit t si
per ea volucres fc punalio infigit t in ore
semper vnam assumit sed dum ea ad ni
dum portat si aliquid ei cecderit irat⁹ om
nia ecotit. t iterum ad arborem vt se one
ret redit. ¶ Item irati q̄cunq; faciunt dū
sunt in impetu ire communiter. t vt plu
rimum faciunt defectuose. Cuius exemplū
naturale est quia animalia iracunda pari
unt fetus imperfectiones. sicut canis catu
los cecos t vilde parit frusta carnis per
luxuriem vndisincta. quc fouet sub ascel
lis sicut gallina ova. quibus lambendo in
ducit debitam formam. Similiter iratus
in ipso suo impetu facit opera cecā. ratiōis
consilio non preventa. t iterum opera con
fusa t inordinata nisi postea per manifes
tationem sapientie reparentur t formentur
Et ideo bene Sene. dicit. Nabil tibi licebit
cum irascēris. ¶ Item iracundi homines
similes sunt quibusdam animalibus de q
bus Aristo. dicit q̄ monet cornua sicut au
riculas. t sunt in regione asfrage qui sicut
dicit Auicenna. hut regio ipsius Aristo. est
enim in eis consuetio cornuum magis cū
cete q̄ cum alijs. Similiter iracundi qui
quolibet verbo audito contrario statim mo
ventur ad lodendum. Et qui illi sunt mo
vent cornua sicut aures. aureo enim ad au
diendum. t cornua sunt ad percutiendum
in eo eque parata. t furor talium sic subito
erumpens non habet misericordiam sm
illud Prou. xxvii. Ira non habet misericor
diam. nec crūpens furor. Capitulum.



Vdicandum nō est de homine sm apparentiam sensus exteriorem. Nam cius quo ad tactum pellem habet sue pilum agno asperiorem t tamen carnem habet melioren t pecipue masculino cui⁹ carnes sūt optime t sua uissime pp suam temperiem. Sic in bel bus aliqui ille q vē bilpidus t despectus et terius est optius interius vnde Jouin. no lite iudicare sm faciem. Non solum aut in bonis sed etiam in malis bumanoꝝ iu dicium fallit. q: frequenter qui in apparen tia minor est in malicia est maior. Mus ti rus est serpens i apparentia parua. t tamen in veneno magnos serpētes excedit Vnde inuenitur tirus parua sicut dicit Aris. quē magni serpentes timent t fugi unt. t habet talis tirus pilos. Inuenitur etiam tirus contra cuius morsum nul lum est remedium. Sic malum vel pecca tuz debet homo timere quantumcunq; vi deat modicū Apo. j. Cor. v. Modicū fermē tū totā massā corrūpit.

Capitulum. lxxv.

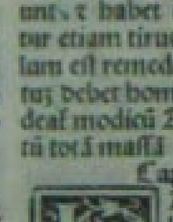

Acrymio poīc peccata ab luere elephantes docent qui sm Plinium in noua luna gregatiz conueniunt t insta mine se ablauunt. t sic ad lo cum suum redeunt. Tunc autem quasi ap paret noua luna quando superuenit homi nibus aliqua mutatio siue aduersitas re ua. t tunc more elephantorum debent ad aquas doctrine siue predicationis gregari confluere t in flumine penitencie t lachry mose compunctionis peccata sua lauarent peccatis amotis amoucantur flagella. Etiā nūc gregati ad aīe currūt. sicio pec sūsatr ad diuinā misericordiā ipetrādam ci sleranijs t orationib⁹ vadūt. Ob ex fieri pe adueniente noua lūa vltra nouc aduersita

tio mutatione. Et cum elephantes taliter vadant iumenta suos in eundo t redeun do ante se etiam ire faciunt quos custo diunt t instruunt ad similia facienda. Et sic in supradictis. debet fieri etiam ab hominibus in puerio. t in iuuenibus co rum Joel. ij. Congregate parvuleos t sugē tes vbera. vnde t Christus cum esset. xij. an notum fuit doctus cum alijs ad festa i hie rusalem. Luc. ij. Item lachrymarum luctus extinguit vitiorum pruritus sicut aqua ma rina vel salsa extinguit pediculos. sic aqua lachrymarum cum sale discretionis t ace to compunctionis extinguit pruritus vitio rum t specialiter carnis pe. Contribulasti capita draconū. pruritus seu principia tē tationū i aqa. s. lachrymaꝝ. Capitulum lxxvj.



Egeo bilane vt dicit Ana tarsie. similes sunt telis ara neārum. quia in eis parua q dē t imbecillia animalia in uoluuntur t capiūtur vt mu sce t bmōi. sed magna t potētia vt auce t bmōi eas optime trāseunt t dirūpunt. sic magni transgredientes legem non puniū tur sz soli ibecilles t parui. Capitulum lxxvj.



Onanimiter t patienter tolerare defectum t penaz quoslq; sit tempus ꝑgruū subleuationi t ipletōi ona ꝑi nos docēt. q: ē animal valde patiens sitis. diu et pectat quousq; potum inuen at. sibi apruz Cupidi aīe tāq; finētes t impatientes si tie. querūt ipleri aqa turbidis t immun dis. a. temporalib⁹ diuitijs q̄ t aīme ge rem turbāt t sciam maculāt. nec auferunt tieni expectāt quousq; veniat ad illū fontē vite vñ erit plena saietas ꝑpetua. Expectabūt omagri in sitī sua. Capitulum lxxvij.



Vrurioſi allcant hircio. Pri mo rōne lasciuie. q: hircus sm Jsi. ē aial lasciuū t ferueno ad coitū. Sic luxuriosi lasciui sūt t feruēti ad opa luxurie. Jer. v. Ollā siccensā ego vidco a facie aglōio. Facies aglōio q̄s videbat. ꝑpheta ē suggestio maligni spūs succēdēs ollā. i. carnē i q̄ seruescit aq̄ carna lis ꝛcupiscie. ¶ Secūdo rōe petulātie. q: hir cus. vt Jsi. dicit ē aial petulcū. Vñ ei⁹ ocu li ad libidinē i trāsuersū respiciūt. Sic luxu riosi būt respectū trāsuersū t ipudicū respe tātē ipudicū animū. q: sicut dicit Aug. ipu dic⁹ oculꝰ ipudici cordis ē nūci⁹. ¶ Tertio rōne ifamie. q: hirci sūt fetidi. t sic luxurio si fetēt p ifamiā. Vñ dīc sup sodomam pluit sulphur t ignē. q: i peccato carnis ar det ignis ꝛcupiscie. t fetet sulphur ifamie Quarto rōne iherētie. q: sez b vitū icesti gibbus inberet sicut dicit Democritus t refert Plinius q: hircus nūq; ē sine febre Est n. hirc⁹ tāte caliditatis vt adamātē quē neq; ferrū neq; ignis domare pōt et⁹ uo: calid⁹ mollīat vt dicit Jsi. Vñ patif se bē ꝛtinuā t sic gdā tā lubrici sūt vt sp. sint i estu male ꝛcupiscie. Sz antēdēdū q: cor nu hirci adustū dr fugare serpentes Cornu ergo hirci ē vigor corporis luxurioſi qō si a duratꝰ igne afflictiōis recedūt serpentes. ve nenose tēptatiōes carnis. ¶ Jtē clus fel dr clarificare visū q: amaritudo t tribulatio carnis iterdū visū apit aie t clarificāt red dit. ¶ Jtē luxuriosus affligat porco. Prio q: porc⁹ ifi spurc⁹ ē dict⁹. q: i spurcis t feti dis sp getit. Sic luxuriosꝰ i spurcicijs t fe tor⁹ carnalū peccatorū getit. vii Duc. xxvii. Moab regent i fetib⁹ sūt. Secūdo q: porc⁹ nasci dēt⁹ vt dicit Plin. dētes pec catoz qb⁹ mēte detinēt sūt delectatiōes q̄ ab ipa sui origine siue radice insūt peccato luxurie. i. ipa cogitatiōe. Nō sic aūt ē de ptō ire q̄ pot⁹ sz pena nulli i fine. i. qñ se trāt⁹ vindicat. Tertio q: porc⁹ annullo oculo cito moꝛi. Sic q: oculus ipudic⁹ e vag⁹ ē i luxuria facile cessat Job. xxxi. Pepigi fed⁹ gie. Quarto q: porci volutant i luto pl⁹ta i luto luxurie dū ē i vitio. ꝑ ꝑpe. q̄ i si nistros dicuersitat. q: malicia vnu hoī oblita

oncm facit luxurie. vt dr. ecclī. xi. ¶ Itez luxuriosus assilat boracī. i. rubere q̄ est genus rāe venenosū. Nec enim oculos hz. quasi igneos. r tāto est pricios̄ior q̄nto eius aspectus est ardentior. Aspectum solis odit r tenebras q̄rit. Verbas dulces diligit. r earum radices cōmedit. sed ꝓmedendo eas inficit. Et ideo i ortis ruta inimica ei plantari consuevit. Loca fetida r fimosa diligit. r odorifera odit. vñ fugit. dum vinea florere incipit. Sic similiter luxuriosus quasi hz oculos igneos igne scilicet interioris concupiscentie inflammatos. r quanto oculus ardentior tanto animus deterior in concupiscendo. ij. Petri. ij. Oculos habentes plenos adulterij. Dic ad literam lucez odit r tenebras querit. quia oculus adulteri observat caliginem. Job. xxiiij. Vel odit aspectum solis. i. manifestationē peccati sui. r q̄ rit tenebras. i. occultationē. Verbas dulces diligit. i. delectationes voluptatis q̄ dulces sūt carni r radices eaz cōmedit. i. cogitationibus earum interioribus pascit q̄z si eas ope implere non ꝓt. saltē in corde revoluit r ita sibi ipsi sensūas r imundas cogitationes gignit. Sed si ruta. i. q̄ amara tribulatio ibi plantari posset tales infectiones cessarent. Diligit enim luxuriosus loca fetida r fimosa. i. inhonesta r infamia vt lupanaria r hmōi. Honesta aūt loca r consortia odit r fugit. Et ideo vbi vineā pnie florere videt nō appropinquat. sed fugit r clōgatur. Dñi notandū q̄ luxurie siue ꝛcupiscentie fervor extinguit afflictōe dure penitentie. Cuius adhuc exemplum apparet in borace siue rubeta. Traduntur enim auctores vt dicit Plin. q̄ in deserto latere rubete est os occultum q̄s in aquam ferventem missum subito fervorem facit stare. nec esse in ea stantē ꝑt vltra fervere. Et dicunt illud quartanam fugare. Quasi ho rubeta est humana vita. cuius latus sinistrum est status culpe. sed dextrum est status pene. In hoc latere est os. i. dura afflictio carnis que debz occultari. i. non ad ostentationez fieri. vt faciunt hypocrite. Hec extingnit fervorem aq̄e idest ardorem concupiscentie r fugat quartanam. i. luxuriam que quadrupliciter ardet. scilicet in cogitatione. in affectione. in aspectu. r in tactu. ¶ Item gule vel luxurie vitium dominatur in magnis r potentibus viris. q̄z per voluptatem carnis maxime eos diabolus vincit. Sicut unicornis cum elephante sepe bellum gerens cum elephās rem in ventrem percutit eum prosternit. Habet enim elephas mollem ventrem. Per unicornem intelligit diabolus. cuius cornu significat potestatez sibi a deo pmissam ad tentandum vel ad ꝓsequendū homines. Nic elephantes. i. magnos viros r in dignitatibus constitutos ꝓcipue petit inventre. q̄z per vitia que ad ventrez pertinent. s. per gulam r per luxuriam eos vincit. ad q̄ ipi potissime sunt molles. i. pni ꝓpter delitias quibus continue vtūtur. r ꝓpter libertatē quā hñt. Dñs ꝓbuo. dicit in. i. Esdr. q̄ multi eorum qui sunt in potestatibus constituti similia pati videntur Sardanapalo. scilicet qui fuit rex assyriorum totus lubricus r luxuriosus. r delicios̄us. ¶ Itē luxuriosus assilat timet. Est enim tinea vermis vestis sic dicta eo q̄ vestē teneat. r tā diu ei insistit quousq̄z eaz corrodat. Quid aūt ē Nynive vestis nisi vitiū carnis q̄s ꝓpter delectationis insatiabilitatē appetitui bois taz diu inhereat vt ipm omni bono exuat. Dñs luxuria sicut dr Job. xxxi. Est ignis vsq̄z ad ꝑditionē devorās r oia eradicās genimina

Capitulum. lxxix.

Mater dñi diligere r ārere r sit ēr peccatores. r ad eā recurrere sicut ad mātem nīc. Nam r canis catuli mātem diligunt. r ad hanc eoꝝ voce r odor agnoscunt mamas q̄rūt. r dētiū acūine ꝓmptē eos. vberibus lac effundere cogunt. q̄s vero eos. vberibus lac effundere cogunt. q̄s vero esurunt. q̄rula voce materna vbera petūt. Sūt aūt velut canes. i. demonū catuli boles peccatores. q̄ diaboli si natura hz imitatiōe r malitia sut filij. Dr tñ misericordie mātez reuereri dēt r diligere. q̄ ipsa peccatores

non desinit adiuuare. Et licet ipi sint intus ceci vt Spūs virginis bonitatem r gloriaz nō videant contemplando. voce r odore tñ eā cognoscere dēt r audire vocem ipius vocantis r dicentis Eccli. xxiiij. Transite ad me oēs qui concupiscitis me r a generationibus meis implemini. ¶ Item odorez ei⁹ attrahere. De q̄ ipa dicit Eccli. xxiiij. Ego quasi vitis fructificaui odorem suauitatis. Et iterum sicut cinnamomum r balsamū ꝛc. Vel dēt agnoscere eius vocez in Nybis vt eaz dicit. Magnificat anima mea dñm. Similiter in aliis Nybis ipius que in euangelio leguntur. que oia salubriter nos eruditunt. ¶ Item debent agnoscere eius odorem exemplis que nobis reliquit omnium Xrūtum. Debent q̄rere eius mātmas. Hz enim vnā mātā ad exhibendū lac gre sez iustio. r aliam ad exhibēdū lac misericordie scilicet peccatoribus. Ideo mater gre dr. Et etiam acutis dentib⁹. i. importunis orationibus ꝓnere vt vberibus eis subueniat. r si esuriunt. i. si ex alio appetūt sue salutis remedium querula voce. i. dolorosa confessione r oratione dēnt prefata vbera sepius postulare. Prouer. v. Vbera eius inebrient te in omni tempore.

Capitulum. lxxx.

Mors assimilat cuidā animali q̄s dr biena que hz vipere collum. elephantis dorsum fingit voces hominum. in q̄ntitate r voracitate repletionem sentat lupum. in pilis colli equū. r variat vt dr ferus. q̄z nunc masculꝰ nūc fetus eadem inuenit. Sic mors assimilatur vipe propter celeritatem. q̄z frequenter moriuntur homines inopinate. r aīa ꝛcipue per mortes violentas. sicut accidit vipere cui cum tempus pariendi aduenerit filij non expectantes nature operationem eius latera rodunt r cum matris interitu exeunt. Sic r multi dirūpuntur per mortē ante tempus sez senectutis r mortis naturalis. Elephanti ho assimilatur ꝓpter bellicositatem q̄z elephas est animal aptuz ad bellum. sed bellum siue pugna mortis est maxima. Est enim ibi pugna nature que p morbum dissoluitur. Est etiam ibi pugna aie que exire de domo ppria r in regiones sibi ignotas ingredi compellitur. Est etiā ibi pugna conscientie que supra se habet minacem iratum si sit homo peccator. r intra se peccatorum remorsum r sub se infernus preparatum. r iuxta se aduersarium truculentum. r venire terribile est ad tale iudicium siue ad talem pugnam. Vocem aūt bois fingit propter fallacitatem. fallit enim homines propter incertitudinem. nescit cuiz homo finem suum. Lupo assimilatur ꝓpter voracitatē. homines enim devorat r nunq̄z satiatur. Collum equi habz ꝓpter refrenabilitatem. quia imponit frenum r terminus nequitie humane. Serum aūt variat quia nunc fetas nunc masculos asportat. aj. Re. xiiij. Omnes morimur ꝛc. ¶ Itē, mors tam nature q̄s culpe intrauit in hominem procuratione r tentatione serpentis antiq̄ idest diaboli. Cuius signum est quia sicut dicit. Ipo. de medulla spine hominis mortui serpens nascitur. q̄s quidē vt dicit Isi. merito accidit vt sicut per serpentem mors hominis euenit. sic per mortem hominis serpens de ipo procederet moriturus. Sapiē. ij. Invidia diabolī mors introuit in orbem terrarum. ¶ Item mortis memoria facit hominem citius r facilius a mundo vel peccato exire. r ideo assimilatur illi bestie que dicitur draconteca quam cerue q̄z fetus creat. Est enim quasi in ventre fetus homo in peccato positus vel in mundanis tumultuosus qui difficulter educitur nisi mortis timore impellatur. Vnde mortis meditatio r timor faciunt faciliter egredi de ventre mundi vel peccati. Facile enim contemnit omnia qui semper se cogitat esse moriturum sicut Vero. dicit. Et iste egressus est sicut partus q̄ fit dolore penitentie. Job. xvi. Mulier. i. gra cum parit scilicet nouum hominem in iustitia tristitiaz habet. i. penitentie r hec tristitia facit cum egredi de pecca

to quod dimittendum impellit memoria mortis. Eccli. vii. Memorare nouissima tua ⁊ in eternum non peccabis. Item memoria mortis cum compunctione cordis resistit veneno tentationis carnalis. Sicut cinis scorpionis potatus in vino remedium est homini percusso ab eo. Quasi percussio scorpionis est ipsa tentatio carnis. Scorpio enim ante palpando incedit ⁊ retro caudam ferit. ⁊ sic caro primo delectat postea cruciat ergo homini a scorpione percusso. i. a carne tentato remedium est cinis scorpionis cum vino. Quod enim est cinis scorpionis nisi resolutio carnis que cum vino compunctionis potata. i. attento alio considerata liberat a venenosa punctura scorpionis. i. a venenosa tentatione carnis. Augu. Nihil sic reuocat a peccato q̄ frequens mortis meditatio.

Capitulum.lxxxj.

Mundicia mentis signatur in mundicia illorum animalium que concessa sunt ad cibum in lege moysi. Dicitur Leuitici. xi. Omne quod habet diuisam vngulam ⁊ ruminat de pecoribus comedetis. Quod autem ruminat ⁊ habet vngulam sed non diuidit eam sicut camelus non comedetis. Lirogrillus qui ruminat vngulamq; non diuidit immundus est. Lepus quoq; nam ⁊ ipse ruminat sed vngulam non diuidit. Et sus que cum vngulam diuidat non rūminat horum carnibus non vescemini. Item. ⁊ in eodem. Omne de volucribus quod graditur super q̄tuor pedes abominabile erit vobis. Quicquid aūt ambulat super quatuor pedes. sed habet longiora retro crura per que salit super terram comedere debetis. vt est brucus in genere suo ⁊ attacus atq; ophiomachus atq; locusta. singula intra genus suum. Vbi nota q animal q̄s rūminat ⁊ findit pedes scilicet vngulas conceditur vt mundū vt dicit Augu. et quadam significatione. Quia scilicet filio vngule signat distinctionem duoꝝ testamentorum. vel patris. ⁊ filij. vel duarum naturarum in christo vel discretionem boni ⁊ mali. Ruminatio autem signat meditationem scripturarum ⁊ sanum intellectū earum. Cuicūq; autem alterum illorum deest spiritualiter immundus est. ⁊ ideo prohibet tanq̄ animal immundum quod altero illorum caret. Volatilia No ⁊ quadrupedia que crura posteriora longiora habent vt saltare possint comeduntur. Alia No. que magis terre adherent prohibentur q; illi qui abutuntur doctrina quatuor euangelistarum vt per eam in altum non leuentur immundi reputantur.

Capitulum.lxxxij.

Vnera mitigāt ainz iudicia ⁊ prelati ⁊ frequenter corrūpunt. Nam aliquando canis latrans. currit contra aliquem vt videatur eum mordere. sed si proiiceret ei vnum fruſtum pānis acciperet ⁊ sileret. Sic aliquando peclatus alicuius venit ad aliquem subditum cum tanto latratu vt videatur eum velle deuorare. sed ille proicit eidem vnam marcam argenti. ⁊ aufert ob eo loquelam Eccli. xx. Etenia ⁊ dona excecant oculos iudicum ⁊ quasi mutus in ore auertit correptiones eorum

Capitulum.lxxxij.

Obedientie vel penitentie onus humiliter suscipere ⁊ patienter portare camelli noouocent. Nam camelli vt dicit Ist. vocabulum a greco nomine sunt sortiti. eo q; quando onerantur se inclinantes coram hominibus humiliantur ⁊ super genua incuruantur. Camelus enim grece bisle vel bicue dicit latine. Sunt enim animalia ad onera aptra ⁊ ad portandum māsuera. Sic ergo debet homo onus obedientie a superioribus iniunctum penitentie imposite humiliter suscipere ⁊ mansuete ⁊ patienter illud ferre. Vnde etiam de

malio prelatis subditis dicitur. Math. xxiij. Quecunq; dixerint vobis seruate ⁊ facite

Capitulum.lxxxiij.

Offerre se debet homo ad dei seruitium eo mō quo ialia in lege moysi offerebantur in sacrificium. Fiebat enim tripler genus sacrificiorum. Nam quod dam erat q̄ comburebatur. Vñ de holocaustum q̄si totum incensum. Imōi enim sacrificium offerebatur deo ad reuerentiam maiestatis illius ⁊ ad amorem bonitatis illius. ⁊ conuenichat p sectorum statui in impletione consiliorum ⁊ ideo totum comburebatur. vt sicut totum animal in vapore sursum ascendebat. ita ēt significaretur totum hominem ⁊ omnia que ipius sunt dei dono esse subiecta ⁊ ei esse offerenda. Aliud erat sacrificiū pro peccato q̄ offerebatur ex necessitate remissionis peccati. ⁊ conueniebat statui penitentiuz in satisfactiōe peccatorum q̄ diuidebatur in duas partes. Naz vna comburebatur alia No cedebat in vsum sacerdotis ad designādum q; expiatio peccatorum fit a deo per ministerium sacerdotum nisi quando offerebatur p peccato totius populi aut specialiter p peccato sacerdotis. tūc totum cō burebatur. Non enim debebant in vsum sacerdotum venire ea que p peccatis offerebantur vt nihil peccati in eis remaneret. ⁊ q; hoc non esset satisfactio p peccato Si enim cederent in vsum eorum p quorum offerebantur peccato idem videretur ac si non offerrentur. Tertiū sacrificium vocabatur hostia pacifica que offerebatur deo vel pro gratiarum actione vel pro salute ⁊ prosperitate offerentium et debito beneficij accepti vel accipiendi. Et conuenit statui proficientium in impletione mandatorum. Et istō diuidebatur in tres partes. Nam vna pars incendebatur ad honorem domini dei. Alia pars cedebat in vsum sacerdotuz. Tertia No pars in vsum offerē tium Ad designandum q; salus hominis procedit a deo dirigentibus ministris. ⁊ cooperantibus ipis hominibus qui saluant Hoc autem generaliter obseruabatur q; sanguis ⁊ adeps non venichat in vsum sacerdotum neq; in vsum offerentium. Sed sanguis offerebatur ad crepidinem altaris in honore dei. adeps autem adurebatur in igne. Prohibebatur autem esus sanguinis ad hoc vt horrerent humani sanguinis effusionem. Vnde dicitur Gene. ix. Carnem cum sanguine non comedetis sanguinem enim animarum requiram ⁊ cetera. Visus vero adipum prohibebatur eis ad vitandum lasciuiam. Vnde dicitur Ezechi. xliij. quod crassum erat comedebatis. Vel per hoc significabatur effusio sanguinis christi ⁊ pinguedo charitatis per quam se obtulit pro nobis. De hostijs autem pacificis cedebant in vsum sacerdotum pectusculum ⁊ armus dexter. ad excludendum q̄dam diuinationis speciem que vocabatur spatulamantia quia scilicet gentiles in spatulis animalium immolatorum diuinabant ⁊ in esse pectoris :⁊ ideo ista offerentibus subtrahebantur. Per hoc etiam figurabatur q; pectus quod est tegumentum cordis ⁊ etiam fortitudo ad sustentandum deo seruiet qui significatur per armum dextrum. Et nota q; qui non poterat habere animal quadrupes saltem debebat offerre farinam vel spicam. Cuius figuralis ratio fuit q; pānis significat xp̄m q ē pānis viuus vt dī Jo. vi. Qui qdē fuit sicut i spica ista tu la. In doctrina vero legis ⁊ prophetarum sicut in pasta. fuit autem sicut panis fermentatus post humanam naturam assumptam. Coctus in igne. idest formatus a spū sancto in clibano vteri virginalis. Qui ēt fuit coctus in sartagine per labores quos in mundo sustinuit. In cruce vero velut in craticula adustus. Similiter etiam omnis alia oblatio q̄ fiebat christū aliquo mō figurabat. sine ēent de terre nascentib⁹ q̄ sūt in cibū vt panis. siue in potū vt vinum. sive

to quod dimittendum impellit memoria mortis. Eccli. vii. Memorare nouissima tua ⁊ in eternum non peccabis. ¶ Jte memoria mortis cum compunctione cordis resistit veneno tentationis carnalis. Sicut cinis scorpionis potatus in vino remedium est homini percusso ab eo. Quasi percussio scorpionis est ipa tentatio carnis. Scorpio enim ante palpando incedit ⁊ retro caudā ferit. ⁊ sic caro p̄mo delectat postea cruciat ergo homini a scorpione percusso. i. a carne tentato remedium est cinis scorpionis cuz vino. Quid enim est cinis scorpionis nisi resolutio carnis que cum vino compunctionis potata. i. attēto alio considerata liberat a venenosa punctura scorpionis. i. a venenosa tentatione carnis. Augu. Nihil sic reuocat a peccato q̄ frequens mortis meditatio.

Capitulum.lxxij.

Mundicia mentis signatur in mundicia illorum animalium que concessa sunt ad esum in lege moysi. Dicitur Leuitici. xi. Omne quod habet diuisam vngulam ⁊ ruminat de pecoribus comedetis. Quod autem ruminat ⁊ habet vngulam sed non diuidit eam sicut camelus non cō medetis. Cirogrillus qui ruminat vngulamq; non diuidit immundus est. Lepus quoq; nam ⁊ ipse ruminat sed vngulam non diuidit. Et sus que cum vngulam diuidat non rūminat horum carnibus non vescemini. ¶ Jtem. ⁊ ī eodem. Omne de volucribus quod graditur super q̄tuor pedes abominabile erit vobis. Quicquid aūt ambulat super quatuor pedes. sed habet longiora retro crura per que salit super terram comedere debetis. vt est brucus in genere suo ⁊ attacus atq; ophiomachus atq; locusta. singula intra genus suum. Vbi nota q̄ animal q̄s rūinat ⁊ findit pedes scilicet vngulas conceditur vt mundū vt dicit Augu. et quadam significatione. Quia scilicet diuio vngle signat distinctionem duoz testamentorum. vel patris. ⁊ filij. vel duarum naturarum in christo vel discretionem boni ⁊ mali. Ruminatio autem signat meditationem scripturarum ⁊ sanum intellectū carum. Cuicūq; autem alterum illorum deest spiritualiter immundus est. ⁊ ideo prohibet tanq̄ animal immundum quod altero illorum caret. Volatilia vo ⁊ quadrupedia que crura posteriora longiora habent vt saltare possint comeduntur. Alia vo. que magis terre adherent prohibentur q̄ illi qui abutuntur doctrina quatuor euangelistarum vt per eam in altum non leuentur immundi reputantur.

Capitulum.lxxiij.

Vnera mittgāt aiuz iudicia ⁊ prelati ⁊ frequenter coerūpunt. Nam aliquando canis luo latrans. currit contra aliquem vt videatur eum mordere. sed si proficeret ei vnum fruſtz pānis acciperet ⁊ fugeret. Sic aliquando prelatus aliquis venit ad aliquem subditum cum tanto latratu vt videatur eum velle devorare. sed ille proicit eidem vnam marcam argenti. ⁊ aufert ob eo loquelam Eccli. xx. Ercēnia ⁊ dona excecant oculos iudicum ⁊ quasi mutus in ore auertit correptiones eorum

Capitulum lxxiij.

Obedientie vel penitentie onus humiliter suscipere ⁊ patienter portare camelli nos docent. Nam camelus vt dicit Jsi. vocabulum a greco nomine sumit quod sonat. eo q̄ quando onerantur se inclinantes eorum hominibus humiliantur ⁊ super genua incuruantur. Camelus enim grece bāle vt brucus dicit latine. Sunt enim animalia ad onera apta ⁊ ad portandum mansueta. Sic ergo debet bonus omnis obediētie a superioribus iniunctum penitentie imposite humiliter suscipere ⁊ mansuete ⁊ patienter illud ferre. Vnde etiam de

malis prelatis subditis dicitur. Mathē. xxiij. Quecunq; dixerint vobis seruate ⁊ facite

Capitulum.lxxiiij.

Offerre se debet homo ad dei seruitium eo mō quo alia in lege moysi offerebantur in sacrificium. Siebat enim triplex genus sacrificiorum. Nam quoddam erat q̄ō comburebatur. Vel de holocaustum q̄si totum incensum. Omō enim sacrificium offerebatur deo ad reuerentiam maiestatis illius ⁊ ad amorem bonitatis illius. ⁊ conueniebat p̄fectorum statui in implectione consiliorum ⁊ ideo totum comburebatur. vt sicut totum animal in vapore sursum ascendebat. ita ēt significaretur totum hominem ⁊ omnia que ipius sunt deo donio esse subiecta ⁊ ei esse offerenda. ¶ Aliud erat sacrificiū p̄o peccato q̄ō offerebatur et necessitate remissionis peccatiꝰ conueniebat statui penitentiuz in satisfactiōe peccatorum q̄ō diuidebatur in duas partes. Maz vna comburebatur alia vo cedebat in vsum sacerdotis ad designādum q̄ expiatio peccatorum fit a deo per ministerium sacerdotum nisi quando ob scialiter p̄ peccato totius populi aut spe burebatur. Non enim debebant in vsum sacerdotum venire ea que p̄ peccatis offerebantur vt nihil peccati in eis remaneret. ⁊ q̄ hoc non esset satisfactio p̄ peccato Si enim ederent in vsum eorum p̄ quorum offerebantur peccato idem videretur ac si non offerrentur. ¶ Tertiū sacrificium vocabatur hostia pacifica que offerebatur deo vel p̄o gratiarum actione vel p̄o salute ⁊ prosperitate offerentium et debito beneficij accepti vel accipiendi. Et conuenit statui proficientium in implectione mandatorum. Et istō diuidebatur in tres partes. Manducabat vna pars incendebatur ad honorem dei. Alia pars cedebat in vsum sacerdotuz. Tertia vo pars in vsum offerentium Ad designandum q̄ salus hominis procedit a deo dirigentibus ministris. ⁊ cooperantibus ipis hominibus qui saluant Hoc autem generaliter obseruabatur q̄ sanguis ⁊ adeps non veniebat in vsum sacerdotum neq; in vsum offerentium. Sed sanguis offerebatur ad crepidinem altaris in honore dei. adeps autem adurebatur in igne. Prohibebatur autem esus sanguinis ad hoc vt horrerent humani sanguinis effusionem. Vnde dicitur Gene. ix. Carnem cum sanguine non comedetis sanguinem enim animarum requiram ⁊ cetera. Usus vero adipum prohibebatur eis ad vitandum lasciuiam. Vnde dicitur Ezechi. xliij. quod crassum erat comedebatis. Vel per hoc significabatur effusio sanguinis christi ⁊ pinguedo charitatis per quam se obtulit p̄o nobis. De hostijs autem pacificis cedebant in vsum sacerdotum pectusculum ⁊ armus dexter. ad excludendum q̄dam diuinationis speciem que vocabatur spatulamantia quia scilicet gentiles in spatulis animalium immolatorum diuinabant ⁊ in esse pectoris ⁊ ideo illa offerentibus subtrahebantur. Per hoc etiam figurabatur q̄ pectus quod est tegumentum cordis ⁊ etiam fortitudo ad sustentandum deo seruiet qui significatur per armum dextrum. Et nota q̄ qui non poterat habere animal quadrupes saltem debebat offerre farinam vel spicam. Cuius figuralis ratio fuit q̄ pānis significat xp̄m q̄ē pānis viuus vt dī Jo. vij. Qui qdē fuit sicut i spica statu legis nature. sj i fide patrz fuit sicut i stimula. In doctrina vero legis ⁊ p̄opbetarum sicut in pasta. fuit autem sicut panis formatus post humanam naturam assumptam. Coctus in igne. adest formatus a spū sancto in clibano veri virginalis. Qui ēt fuit coctus in fartagine per labores quos in mundo sustinuit. In cruce vero velut in craticula adustus. Similiter etiam omnis alia oblatio q̄ fiebat christū aliquo mō figurabat. siue ēent de terre nascētib⁹ q̄ fūt in cibū vt panis. siue in potū vt vinum. siue in

condimentum vt olcum ⁊ sal.siue in medicamentum vt thus qđ ē aromaticum ⁊ solidatiuū. Mā p̄ panē figurabatur caro christi.per vinum sanguis eius per quē redēpti sum⁹.p oleū gratia christi.per sal ei⁹ scia.sed p̄ thus ofo. In offerentibus autē panis azymus significabat sinceritatē ⁊ veritatē vite. In sale No designabat discretio sapie vel mortificatio carnalis concupiscentie Thus ât offerebat ad designā dā deuotionē mentis que est necessaria offerentibus.ēt ad designādū odorē bone fame. Mā Thus ⁊ pingue ē ⁊ odorifer. In sacrificio No zelotypie thus nō offerebat qz zelotypia non p̄cedit er deuotione sed er suspitione.

Capitulum. lxxv.

Cessiones peccatoꝝ ⁊ tēptationū dz hō abscindere sicut faciunt elephātes de dētib⁹ suis. Mā elephas duos dentes bīs eburneos qñ a vēa tortuosa p̄mit fit amboe pcutit ⁊ cōfringit. vt dum ebur perditur nō cū amplius p̄sequantur. Māc.n.pculi sibi sentiunt cē cās Sīlr nos docuit dñs ēt q̄ chariora nobis sūt abscidere.ne scz p illa pclitemur i anima. Matth.v. Si oculꝰ tuus scādalizat te eruc cū ⁊ p̄ice abste Docta Ferre minora volo ne grauiora feram.

Capitulum.lxxvj.

Cultare bonū opꝰ ne illud diabolus p̄ inanē gloriaz rapiat elephas docz.q in aq̄ vt silua pariens vbi parit ibi se tā dimittit pp̄ draconcs qui eis insidias ponunt. Sic qui bonum opus facit.siue in aquis penitentie vel sapiētie. vel in silua.i.in solitudine contemplatiue vite si nō vult a draconibus.i.demonibus i fidiantibus illud rapi.sicut in occulto illud facit.ata nō exigente necessitate occultū illud teneat.⁊ non in publicū p̄ ostētatiōez adducat. Matth.vj. Ne videaris hominibus ieiunans sed patri tuo qui est in abscondito.

Capitulum. lxxvij.

Fficiū ecclesie solicite ⁊ integre dicere scz omnes horas diurnas ⁊ nocturnas onagri nos monet exemplum de quo Ysidorus dicit.q̄ semper rugit in die totiēq̄ quot horas dicos habet ⁊ similiter facit in nocte. Er quo percepērūt Philosophi eq̄ noctium quia tunc duodecies rugit in die ⁊ totiens in nocte.ergo si onager non dimittit horas ita multo minus ecclesiastic⁹ facere dz. Mā elephas q̄ in tota vita sua q̄ quadringentis annis dicitur prolongari. semel tantum generat ⁊ vnum filium tantum .antecēs parcat biennio fetum portat Sic homo illud bonum quod semel tantū fieri potest antecēs illud faciēdo pariat diu in vtero mentis per deliberationem tenere debet. Vnde Bene. Deliberandum ē diu quod faciendum est semel. Item ēt opera fortia sūt a merito eterne retributionis vacua nisi fiant cum puritate mentis ⁊ cum vnitate charitatis. Nam omne animal cornutum cornu suum habet vacuuz per animal cornu producens er capite nisi homo intelligitur qui facit aliquod opus notabile.⁊ virile. Erit enim opus virtuosum notabile.⁊ virile. Ext cornu a capite. Hoc autem cornu est plenum in cerueo.i.in bestiine puro Cerueus eni qui est animal simplex fm Aristo.⁊ Auicennam ciftam fellis in ventre non habet ⁊ mundum pallū digligit.signat hominem simplicem carentez malitia qui se purū a peccato castelle iniquitatis qui se purū a peccato castellē iniquitatis custodit. Item est plenum in vnicornio. Est enim velut vnicornis quicunq̄ seruatem spiritus in vinculo pacis. Sic enim dum se in his que agit ad vnitate fraternī amoris non diuidit vnum tantū cornu.i. producit Solum igitur talium cornuum.i. opera virtuosa ⁊ fortia plena sunt effectu.i. ditate gratie ⁊ fructu mercedis eine.cōsolidate autez de opibus peccatoris dr Apoc.iij. Non inuenio opera tua plena ⁊c.

Capitulum.lxxviij.

Anatus mulieruz similis est scitali serpēti quivt dicit. Ysi. tāto p̄fulget dorsi varietate vt in sui admirationez.i.inducat intuētes. Et qz piger est quoo cursu inuadere nequit sui admiratio ne intuentes rapit ⁊ q̄nto magis ē discolor tanto in veneno est deterior. Sic mulier ornata oculos ⁊ corda intuentium ad se trahit ⁊ stupida ⁊ insensata reddit.⁊ ea per cōcupiscentiā rapit ⁊ venēo mali cōsensus extinguit. Et idco q̄to ornatior ⁊pulcrior ⁊ā to gnciosior. Sīlr ophites est serpens maculis respersus q̄ tot habz nocendi modos q̄t colores varios. Et sic mulier diuersis coloribus picta vel varijs ornamentis induta. Vñ Hieron. dicit Qđ.si vir vel mulier se ornauerit ⁊ vultꝰ hominum ad se p̄ uocauerit.⁊ si inde nullū secūtur dānum iudicium rñ patietur eternum qz venenum attulit.si fuisz qui bibisset Apoc.vij. Occurrit illi mulier ornatu meretricio preparata.

Item ornate ⁊ pulcre mulieres similes sunt cattis Catta enim qñ pulcram pellem bz de ipa gloriatur ⁊ ꝓpter hoc qñqz vaga efficitur Cui tunc si ipa pellis eruitur in tecto comoratur Sepe tñ duz de pelle gloriatur ꝓpter ipius pulcritudinem capitur ⁊ mactatur Sic mulier sentiens sibi in facie pulcram pellem vel in dorso pulcram vestem de ipa gloriatur libenter discurrit vt ipam ostēdat alijs Sed si pellis eius se bec vel alia infirmitate eruatur vel deformetur.siue vestes eius deuastentur tunc frimlor in domo moratur. Item dum de fragili veste vel pelle gloriatur a diabolo capitur per vanam gloriam ⁊ lasciuiam ⁊ aliqñ ad turpitudinez peccati perducitur ⁊ tandem aliqñ subita vel mala morte maceratur ⁊ insuper pena eterna cruciat. Vñ Cipianus dicit.q̄ serico ⁊ purpura induto ⁊ pm̄ sincere induere non pōt auro ⁊ argēto ⁊ margarito adornate ⁊ mōilibus ornamēta corpoꝝ ⁊ anime perdiderūt. Dic est cuā q̄ diues ille qui purpura induebat ⁊ bysso in inferno sepultus est Luce.xvj.

Capitulum.lxxviij.

Assio christi prefigurata fuit in immolatione paschalis agni de q̄ habet Exo.xij. Nam ipa immolatio agni signat immolationē christi Scđz illud.i.Cori.v. Pascha nostrum immolatus est christus. Sanguis No agni liberans ab exterminatore linitus in superliminaribus domorum signat passionez christi in corde ⁊ in ore fidelium per quā liberamur a peccatis.⁊ eterna morte Scđm illud prime Petri.i. Redēpti sumus pretioso sanguine agni immaculati Comedebantur autem carnes ille ad significandum esum corporis christi in sacramento. Erant autem asse igni ad significā dum passionem ⁊ charitatem christi. Cōedebantur autem cum azymis panibus ad significandum puram conuersationem fidelium corpus christi sumentium Scđm illud prime Corinthio.v. Epulemur in azymis sinceritatis ⁊ veritatis Lactuce autem agreste addebantur in signum penitentie peccatorum que necessaria est sumētibus corpus christi. Renes autez accingēdi sunt cingulo castitatis.calciamenta sunt autem pedum exempla mortuorum patrū Baculi habendi in manibus signant pastoralem custodiam Precipitur autem q̄ in vna domo agnus paschalis comedatur.i. in ecclia catholicorum non in conuenticul hereticorum.

Capitulum.lxxix.

Patientia dei est mollis. in sustinendo.sz seuera ⁊ dura in puniendo vñ assimilatur terre dini.i.lignorum vermi qui terendo rodit lignum .vt dicit Ysi. Hic licet sit mollis in substantia cominuit tñ durissima ligna ⁊ in subtiliorem pulueren redigit q̄ possit facere ipa lima Sic etiam diuina patientia q̄uis diu peccatorem hoiem molliter ⁊ leuiter ferat ipz tñ finaliter conterit ⁊ seuerissimo supplicio

mulctat Ro.j.m duritiam tuã t impenitens coz thesaurizas tibi iram in die ire ij. Re.xv. Ipse quasi tenerrim⁹ ligni vermiculus. qui sez est dum tangitur lenissimus. sed dum tangit seu rodit durissimus Sic deus leuis in sustinendo. durus in punicdo ꝑo. Ego sũ vermis. Capitu.xciij.

PAatictia t pseuerantia facit hominem victorez Mã onager cuz sit animal imbecille solo euadens beneficio fuge leonem tamen in heremo superat. t similiter lupum. Mã tantũ in fuga durat. vt illa in persequendo deficiant. sic sancti mũdum vel peccatum superant fugiendo t in labor tolerantia pseuerando ꝑs. Ecce clongaui fugiens t mansi ꝛc. cassio. Patientia ẽ q̃ omnia vicit aduersa nõ colluctando sed sufferendo. Item Bernar. in quadaz epistola Absqz perseuerantia nec q̃ pugnat victoriam nec palmam victor consequitur Capitulum.xciij.

PEccatores similes sunt illis animalibus monstruosis q̃ dicũtur satyri siue fauni. sũt enim quedaz bestie mõstruose effigiem hominis habẽtes sed non sunt rationis participes. nec arte nec natura ad loquendum sunt dociles, serum enim t beluinum animum habent t bestie appetitũ Unde in venerẽ in tantuz sunt proni vt mulieres in coeũdo occidãt si quas in memoribus compẽdant. vnde dicti sunt satyri. eo q̃ nequeant libidine saturari. vt dicit Isi. Sic peccator monstruosus est habens. Abominis facie t animum bestialẽ siue vitaz brutalez Quid ãt bestialius hoie rõnem habente t rõne non vtente vt dicit Bern. Taleo sunt precipue superbi qui habent animum crudelem t ferinum. t insipientes q̃ nulla arte induci possunt. vt bene t rõnabiliter loquãtur sicut fuit roboam Ira taleo sunt voluptuosi q̃ appetitum habẽt gule bestialem t luxurie insatiabilem Deo tales ꝓparant inimentis insipientibus t similes facti sũt illis. CItẽ peccatores assimilantur canibus. Primo propter gulam. Est enim canis gulosus. Unde quando nimis commedit reiicit t t iterum assumit i q̃ ẽt repsentat illos q̃ p recidiuaz redeunt ad immundiciaz cuius cũ q̃z peti.ii. Pei.ij. Canis reuersus ad suaz vomitum ꝛc. CItem per luxuriam Est.n. canis libidinosus. Unde nec matrem nec sororem discernit Ideo apud antiquos talis erat oblatio canis. qualis meretricis que oi libidini se exponit Ecci.xxxvi. Oez masculũ excipiet mulier. CItẽ propter ira cundiam Est enim canis iracundus t malitiosus Unde lapidem cum quo percutit sepe dentibus mordet vt se de eo vindicet. t cũ non lapidem sed proprũ dentẽ ledit. Sic frequẽter homo iracundus vnde ercdit alium ledẽ seipsum ledit Pro. Convertetur dolor eius in caput eius. CItem propter superbiã Nam canis inter notos est audax t animosus. inter extraneos timidus Sic etiã superbus apud domesticos t in domo sua est sicut leo sed de alijs magis timet CCanis etiã baculos odit t timet lapideo. quia. Superbus odit correctionez t timet duras increpationes. Non enim suum defectum superbus seu peccatũ agnoscit. Sen. Qui peccare se nescit corrigi nõ vult. CItẽ pp inuidiaz q̃ canis inuidus est Ysi dicit. Auic. q̃ occulte verbaa legit q̃dam accipiat. Dolet etiam si alius ad donum accipiat. Dolet etiam si alius ad monũ suam veniat timens ne grãm inueniat t sibi aliquid depereat t sic etiaz homo invidus dolet de aliorum vtilitate vel gaudijs Dhus. Invidia est tristitia in alienis bonis. CItẽ pp auaritiam. Mã canis rapacissimus. CItẽ pp auaritiam. Mã canis rapacissimus q̃ comedere negt studiose reponit auarus facit. reponẽdo t custodiẽdo. Auarus facit. reponẽdo t custodiẽdo. Anima mea habeo multa bona repositi. Anima mea habeo multa bona reposita l ãnos plurimos. CItẽ pp accidiam q̃ canis q̃ ẽ annosus ẽ piger t desidiosus. Ysi tota die dormit etiã inter muscas. t lz muscę ꝓsent eius aures adeo tamẽ piger ẽ vt nõ se nisi raro erectiat vt eas longius a se pellat. Sic hõ accidiosus ẽ piger ad incipiendum t desidiosus ad opandum somnolentus ad orãdũ vel ad resistendũ scilz tentationibus q̃ p muscas importũas intelligãt. Vel p muscas ꝓsentes intelligẽ increpatiões t verboz punctiones q̃bꝰ nõ excitat nec emẽdat. Sũt etiã tãq̃ mu sce pungentes necessitates vel voluntates quas hz hõ piger. q̃ tũ pigrũ nõ emendãt sed ꝓsumũt. qz potius ꝓsumitur desiderijs siue idigentijs q̃s velit laborare. Pro.xxi. Desideria occidũt pigrũ. CItẽ canis vltimo post multa seruitia tunc ligat t eo longius ducitur ad mortem t in aqua necat. vel p ripaz deijcit nec ei pellis detrahitur nec caro mãducat sed vermibus corroendus exp̃onitur. Sic peccator post multa seruitia mũdi vel peccati a diabolo tũc ligat. i. consuetudine peccandi. t ea trahitur. i. vsqz ad mortem corpis detinet. Et necat in aqua. i. deficit defectu naturali vite defluẽtis. ij. Re.xiiij. Omnes morimur. t q̃si aq̃ dilabimur. vel p ripam. i. per casum mortis violente deijcit in fossatum inferni scilz sz animam Corpus autẽ mortuum remanet omnino inutile. De alijs enim animalibus post q̃s sunt occisa remanent vel carnes q̃ sunt vtiles ad commedendũ. vel saltẽ pellis q̃ vtilis ad induendum vel calciandũ. sed homana caro mortua vel occisa ad nihilum valet vltra nisi q̃ vermibus relinquitur in escam. CItem peccatores assimilantur capris. primo propter superbiã. Mã capra sur sũ semper tendit vt summitates carpat t comedat foliozꝫ vt dicit Isi. Sic sunt superbi qui semper ad superiores status inhiãt vt summitates foliorum. i. dignitates t honores maiorez quos ipsi sũmos reputant dirupe valeant t habere ꝓs. Superbia eorum qui te oderunt ascẽdit semp. CItem Capre ꝓpter caliditatem non abundant pinguedine t raro sine febre sunt. t ideo in eis ẽ ardẽs scrubitus. t non minus videre dicuntur de nocte q̃s de die. Ista cõpetũt luxuriosis in quibus pp vsũ veneris rã pinguedo corporis q̃s membris deus statur. sine febre ẽt ardent. Concupiscentie raro inueniũtur t ipso carnis opere ardenti delectatione sedãtur. Nõ minus ẽt luxuriosi ad sua feda opa obseruant noctẽ q̃s diem Job. xxiiij. Oculus adulteri obseruat caliginem. CItẽ p auaritiã. Mã capre vel idẽ dicit rodunt extremitates quibus pascũt oues vsqz ad radices. Vñ capra a carpẽdis virgultis est dicta. Sic ẽt auari sunt q̃ semp ad carpendũ intendunt t extremitates quibus patiũtur oues. i. bona temporalia quibus boni. i. spũales viri ad suũ victũ t ad suã sustentationem vtunt. ipsi vsqz ad radices euellũt q: frequenti ita expoliãt pauperes q̃ nihil eis relinquunt. CItẽ peccator assimilat asino q̃ ẽ aial naturaliter põderosũ tardũ t pigz t timidũ stolidũ t oneri aptũ t patiẽs laboris plurimũ. Sic peccator ẽ põderosus ad cadẽdũ: tardꝰ ad pẽitẽdũ: piger ad opandũ: timidus ad tpale dãnum stolidus ad ,puidẽdũ. aptus ad onus peccati vel eterni supplicij portãdũ. t patiens ad laborẽ mũdi infructuosum sustinendũ. CItẽ petoz decipit a peccato sicut cocodrillus ab illa auicula q̃ dicit rex auiũ. Nam dũ cocodrillꝰ iacz iuxta lutꝰ supuenit illa auicula t volat circa os eiꝰ q̃ apit auicule fauces t illã itrare ꝓmittit. At ipa ꝓmo leuit cũ vnguibꝰ scalpit. ita q̃ bestia ex dulcedie statim obdormit t cũ auicula cũ dormire sentit statim i eiꝰ vẽtrẽ descẽdit t cũ p vẽtrẽ pforat t occidit. Est.n. cocodrillꝰ in ventre valde molle. Quasi ergo cocodrillꝰ in litore iacẽs ẽ hõ ocio torpẽs Auicula aũt ad os eiꝰ venies ẽ tẽtatio peti imaginationẽ ingrediẽs. cui tũc os apit q̃n in cogitatiõe t i delectatiõe recipit. Et tũc leuit scalpit q: miat vt p negligẽtiã tẽtationi ñ resistat igre pitoz assilit rane q̃ ẽ limosa t clamosa vẽ t ñ solũ vnctes i aq̃ sz ẽt i terra Sic et peccator ẽ limosus p luxuriã. i. imũdꝰ. clãosus p iraꝫ. t vctosus p superbiã. odiosus hoibꝰ p auaritiã. nã siẽ dicit Boe. odiosos auaritia. claros No largitas facit sub vẽtre ma

culosus p gulam.linguosus per inuidiam Nam rana ficut Arist.dicit linguaz bz t os coartans Sic inuidus t linguosus detrahē do .¶Item viuit in terra .que ēt grauis t frigida per accidia z.quc aiam grauem red dit t frigidam.¶Item peccator assimilat talpe.¶Prio qr talpa sicut porcus rostrū bz.t talis ē peccator p immundiciam luxu rie vel gule.t cum tali rostro talpa radices de terra extrahit. Quia.s.per peccata car nis euacuantur t extrahuntur affectiones mentis. Vñ Job.xxx.de luxuria dr. q ēt oia extradicās genimina.¶Scō qr talpa terrā fodit nec extracta a terra diu viuit. Et ideo dicit Plin.melius audiunt talpe terra cooperte q̄ extracte.t talis ē peccator per vitium auaritie.Cuius studium est terrena reuoluere t sine terrenis implicatiōi bus non credit se posse viuere.t solum de terrenis vult tractare t audire.Jo.iij. Qui de terra ēt de terra loquitur. ¶Tertio qr talpa solem odit.t hoc peccator bz ex vitio superbie.Lvt odiat deum qui ēt verus sol fm illud p̄o.iam supra allegatum Superbia eorum qui te oderūt.tc.Nam superbia se deo maxime opponit ,ppter qđ deus su perbis maxime resistit.t q̄ntum ad hoc o diunt eum.vel odiunt solem superbi.i. mā festantem vel redarguentem vitia eorum Vñ superbus non vēit ad lucem vt nō ar guantur opera ei⁹ sicut dr. Jo.iij.¶Quarto sicut dicit.Arist.talpa non bz oculos aper tos fz sub corio latentes quos in morte so lum aperit quos in tota vita clausos tenuit Sic peccator q in tota vita ambulat vt ce cus scilicet errando t cadendo in peccato, in morte velit nolit cogitur oculos aperire t peccata sua recognoscere ante tribunal dei.t penas etiam experiri quas viuens c̄ fidere are neglexit .Dre.O culos cuiz.quos culpa claudit pena aperit.

Capitulum.xciij.



Eccatum assimilatur cuidā monstruoso animali qđ dicitur esse in india simule viso in corpore: leoni in crine. t homini in facie.t habet caput rufum t os magnum t rotundū.t inutraq; mandibu la tres habet ordines dentium.quius extremitates sunt vt leōis.cauda eius vt scor pionis.t percutit pilis suis sicut porcus agrestis suis setis.t vox eius sicut tube. t ē velocis cursus t comedit homines t nul la bestia illa crudelior.Similitudo ergo vt si pertinet ad peccatum ire.quia visus est animal impatiens. Similitudo autez leo nis ad peccatum superbie. Similitudo ho minis ad peccatum auaricie qr sol⁹hō et auaritia cōgregat q̄ ēt facit caput rubeum .i.mentem ignean t ardētē ad habendum vel qr est ca homicidij t effusiōis sāguis Magnitudo vo oris refertur ad gulaz cui diuersi ordines dentium.i.diuersi ordines ministrantium deseruiunt vt agricole ma cellarij coquinarij t hmōi.Cauda scorpio nis refertur ad inuidos q detrahendo ma xime retro pungunt.i.in absentia detrahūt Similitudo autem pedi refertur ad luxu riosos ,ppter immunditiam Vox autem tube peccatum est manifestum t publicum sed velox cursus est in delectatione peccā que cito transit.homines autē commedit duz eos per delectationem capit. per consensū deglutit t in se per operationem sue con suetudinem conuertit:nulla bestia inuen tur crudelior quia nulla res inuenitur no ciuior. homini.¶Item peccatum assimi latur mulo. Primo ratione innaturalita tis.qr mulus generatur contra ordinem na ture.scz ex cōmixtione duarum specierum scilicet ex equa t asino.vel econuerso.ex a sina t equo burdo generatur. Et dicit Jsido.q̄ naat nepos esau fuit primus qui asinos equas supposuit vt contra natu ram muli nascerentur Sic etiam peccatū vt dicit Aug.non est ex natura sed vitium nature appetentē id qđ non est sui ordinis Et sicut mulus generatur ex eo q asino cū supponitur.Sic etiam nascitur peccatum t peruertitur ordo nature cum ratio sensua litati subijcitur.ita vt non rationi sensua tus subijciatur sed potius rationi sensuali

tus dominetur.Eccli.x. Vidi seruos in equo t principes ambulātes quasi seruos super terrā.¶Secūdo rōne sterilitatis.qr mulus sterilis ē natura ab eo suū beneficiū retrahēte.qr quasi in ei⁹ iniuriā contra naturā ,pducit.Sed Aristo.dicit q mul⁹ sterilis est ,ppter excessum frigiditatis in ipso dominātis.Sic peccatum est sterile.i.absq; fructu t fecūditate meriti vl̄ premij glo riosi.Excess⁹ āt frigiditatis.ē in aia ,ppter defectum charitatis.q̄ scilicet est vt calor anime vitalis sine qua op⁹ meritorium vi te eterne nō producit .¶Dar.xxiij.Quoniā superabūdauit iniquitas refrigescet charitas multoz.¶Tertio ratione tribulationis. Mā mul⁹ a molendo est dictus eo q iugo pistoz subactus ducat in giro molas sicut Jsi.dicit.Sic peccator dū ab vno pec cato in aliud trahit quasi girando ad mo las circūuoluit.p̄o.In circuitu ambulant. ¶Item peccatū assimilat salamādre q̄ est animal venenosū. Vñ dicit Pli.q fructus arboz inficit aquas corrūpit.t si eius sali coz⁹ corrumpit.Sic peccatum ē pessimū venenū qđ fructus arborum .i.bona opa vt merita inficit. Jtez aquas ideſt gratias coz rūpit t si eā⁹ saltem.i.delectatio pedē ideſt affectionem aie per consensū tetigerit totū hominē perdit. Vnde dicitur.ij.Lozīn.vj. Immūdam ne tetigeris tē. ¶Jtē pecca qr per venas vadit ad coz. Sic peccatum p venas cogitationis t delectationis tran sit ad cōsensum cordis vel per venas.i.p sens⁹ corporis subintrat in arcana mentis Jere.xx.Ascēdit mors p fenestras nr̄as in nisi qñ sanguinē tāgit. Vñ lucan⁹.Morta nocet venenū peruerse suggestionis si non admisceat sanguis delectationis.O sec.iiij. Sanguis sanguinē tetigit qr delectationē cogitatiōis sequit delectatio operis. ¶Jtez venenū omne frigidum extinit. Sic omne peccatum mortale infrigidat.dū calorem charitatis exterminat. ¶Jtē peccatum assi milat buresti qui vt dicit Plin.est ani mal parū simile scarrabeo q inter herbas quas bos diligit se absconditquem bos ac cipit dum herbas carpit q deuorat⁹ a bo ue iecur eius sic inflāmat vt eū cum cru ciatu maximo tandem rūpat.Sic malitia peccati sub delectationibus quas homo di ligit se abscōdit:quā homo non aduertens cū delectationem exterius accipit intrinsc cus inducit q̄ t aperitū inordinate incēdit t mentis soliditatē frangit.t vltimo cru ciatum cōscientie vel pene inducit Jsaie. lxvi. Vermis eoz non morietur. ¶Item assimilat muscę bouine que quouisq; sub cauda vacce vel eius corpori manet affixa eam quiescere nō sinit sz cauda erecta mi ro modo insaniēs per campos vndiq; cur rit.Similiter q̄diu peccatū inhaeret conscientie anima non potest quiescere:t tūc per diuersa vagat.querens t non inueniens requiem q̄diu peccatū non fuerit amotū per penitentiā.¶Item peccati fetorem de bet homo odire t fugere exemplo formice. Dicit enī Arist.q in formicis.est sensus ol fatus t oduī omne fetidum. Vñ si quis domos eaz subfumigauerit aliquo fetido eas deserūt. Sic debet homo oia dimit tere t fugere in quibus est fetor peccati. Eccli.xxi. Fuge peccata. ¶Jtē peccatum assimilat regulo serpenti.i.basilisco q olfa tu suo necat.t visu suo interficit omne vi uum.ad cuius aspectū nulla auis illesa per tur t deuorant a peccato.Sed remedium

cōtra basiliscum.i.cōtra peccata ē muscela ruta refecta.i.penitentia amaritudine plena q̄ ipsū visa fugat qa penitētia solū in cōtritione vl̄ ꝓpōsito habita quādoq; peccatū purgat. Pō. Dic sz i ꝓpōsito cordis cōfitebor aduersū me iustitiā meā dño ꝛc. Bz tamē opere cōpleta ipsū pfrunctū sz peccatū extinguit. Actu.iij. Cōuertimini ꝛ penitentiam vt deleant peccata vestra. ¶ Itē peccatū assimilat aspidi. Nam aspis aurē obturat vt vocē hominis incātātis nō audiat nec ei obediat.ꝛ hoc ptinz ad peccatū superbie.qz superb⁹ vocē dei nō audit ꝛ ei⁹ mādatis obedire cōtēnit pō. Sicut aspidis surde ꝛ obturātis aures suas q̄ non exaudiet vocē incātantium ꝛc. ¶ Itē aspis interfecto cōpari suo.i.cōiuge suo miro furore interfectorē psequit.ꝛ illū fuse solū fugere ini multos aggredit.nec periculū curare videt vt suū cōparē vlciscat.ꝛ hoc ptinet ad vitiū ire qa irat⁹ ꝓpter appetitū vindicte precipiti furia omni piculo se exponit. ¶ Itē est ꝙdam species aspidis que dicit sirula.er eo q̄ a se pcussū siti occidit ꝛ hoc ptinet ad auaritiā.Cui⁹ sitio.i.appetit⁹ sit inextinguibilis. ¶ Itē est quedā alia aspis q̄ dicit viperalis quc.l.somno interficit.hāc dū cleopatra sibi apponeret sōno resoluta est ꝛ hoc ptinet ad accidie vitiū que pigritia ꝛ somnolētia animā occidit. ¶ Itē est alia que dicit emorrois quia percuss⁹ ab ea dissolutio venis fluru sanguinis vitā finit.hoc ptinet ad luxuriosos. qz luxuria fluru seminis corp⁹ resoluit ꝛ ad eternū interitū animā iducit. ¶ Itē est alia serpēs que dicit pester q̄ semper ore patēte emittēs vir⁹ icedit.sz ab eo pcussus discēdit ꝛ necat.hoc ptinet ad vitium gule qz gulos⁹ ore patēte.i.parato ad cibū semp incedit ꝛ vir⁹.i.vitiū gule patenti ostendit. ¶ Itē aspis habet oculos i temporib⁹ nō in fronte. Vñ non directe respicit.ꝛ ideo aduersariū psequit magis auditu vel olfatu q̄ visu. Nam si non sic esset vt dicit Plin.vir homo ab eo euaderet.ꝛ sic ptinz ad inuidiā.qz inuid⁹ non recte sed torue ꝛ maliuolo respicit oculo ꝛ ex auditu vel ex opinione sua solū detrahēdo psequit.tangēs de re visa vt certa.vnde pō de talib⁹ dicit. Venenū aspidū sub labijs eor. ¶ Itē peccatū q̄s diu retinet semper multiplicat ꝛ crescit. Vñ assimilat cocodrillo.q̄ q̄diu viuit semper crescit.Nā peccatū q̄ p penitentiā nō diluit mortuo pōdere ad aliū trahit. ¶ Itē peccatū pl⁹ inualescit ꝛ abūdat i ꝓsperitate q̄s in aduersitate.sicut serpēs pluo abūdāt ꝛ ledūt in estate q̄s in byeme ꝛ in die q̄s in nocte.O nunc enim generalit serpētes frigide iunt nature.nec percutiūt nisi cū calescūt. Vñ venena eor plus nocēt ō die q̄s de nocte qz sūt frigidi nocturno rore. In byeme se in nidio involuūt ꝛ torpescūt.sz in estate se dissoluunt ꝛ ad nocēdum erēt.Quid ā̄t per frigiditatem serpētini veneni nisi malitia accipitur peccati:q̄ dū cor p cōsensū attingit:calore postm⁹ charitatis extinguit.p calore No diei ꝛ estatis seruor minor ꝛ maior intelligit mūdane ꝓsperitatis.sicut frig⁹ ecōtrario noctis vl byemis brevitatē vel lenitatē signat cursū aduersitatis.sz i estate vel in die venenū magis ledit.qz ex ipso ꝓsperitatis seruore peccatum pniciosius crescit. Vñ. Pō.dicit.Ab altitudine diei timebo idest ꝓsperitatis. ¶ Item peccata carnalia sunt magis manifesta ꝛ ifamia q̄s spiritualia.sz tamen spiritualia sunt magis noxia. Vñ assimilant serpētib⁹.bñ.n. q̄liā eua. Vñ assimilant serpētib⁹.bñ.n. q̄liā eua mari ſpētes corpe ita vt eorum integrē cē mari ſpēteo corpe ita vt eorum integrē cē mari ſpēteo corpe ita vt eorum integrē cē mari ſpēteo

raf in humili satisfactione Job.xli.Ago penitentiā i faulla ⁊ cinere.⁊ dū caro ei⁹ hoc cinere aspergit vt sic satisfaciēdo affligat. ⁊ precipue in capitib⁹ viaꝝ.i.in principijs tentationū vel sēsib⁹ corporis q̄ sunt principia viaꝝ per quas peccata intrāt in alias Dū tūc cinis in capitib⁹ viaꝝ aspergitur quando ipsi sens⁹ corporis humili custodiunt vel affligunt.vt oculi ploret ⁊ os abstineat aureo audiant increpationes ⁊ fiet de alijs. Et sic tūc leones ei⁹ bis occidūtur q̄ demonū tentationes nō prevalēt sic cito extinguunt. ¶Itē penitentie amaritudinem diabol⁹ odit ⁊ abhorret.sicut cāis abhorret vt nō comedat intestina cervi ꝓpter amaritudinē q̄ est in eis. Nam fm Arist. ⁊ Auicē.cerui⁹ nō habet fel nisi forte i interiorib⁹. Dū ei⁹ intestina sunt amara ⁊ fetida ita vt canis ea non comedat.nisi fuerit modū famelicat. Sic cuꝝ interiora mentis sunt fetida.s.per memoriam turpitudinis culpe ⁊ amaritudine respersa p̄ dolorē penitētie demones q̄ pascunt delectatione ⁊ vulcedine peccantiū illa tangere abhorrēt. ¶Itē penitētia liberat a grauedine peccati.⁊ post mortē liberat animā a pena. Dū assimilat cuidā lapidi quē cervus vt dicit Plin. cū sentit grauitatem devorant qui eos adimat.⁊ postq̄ mouunt in caruꝝ vētre inuenit.⁊ ille lapis miro modo adiuuat mulieres pregnātes ⁊ facit eas citā absq̄ dolore parere. Sic anima q̄ sentit grauedinē peccati dꝝ assumere lapidē.i.penitētiā duram ⁊ asperam que nō solū liberat in vita a peccatoꝝ grauitate.sed etiam post mortem eius Xpus inuenit in anima liberata cum a penaꝝ acerbitate. Hec etiam est q̄ iuuat mulieres pregnātes fcz alias bonum conceptū.i.bonum propositū portantes ad pariendū in opere perficiēdū.q̄ aspera penitētia carnem refrenat ne bonis operib⁹ effectū impediat. ¶Itē penitētia amara extinguit ⁊ remouit cōsciētie sicut absinthiū occidit pulices. Est enī eoꝝ venenum vt Cōs.i. dicit. Quid enī fūt pulices mordentes.nisi peccatoꝝ actus conscientiam molestātes quos absinthiū.i.amara penitentia purgādo extinguit ⁊ cessare penit⁹ facit. Et similiter folia perficoꝝ q̄ amara fūt pulices occidūt.⁊ eadē ratione valet cōtra eos coloquintida si trita ⁊ mixta cum aqua per locum vbi fūt aspergat.⁊ signat contritionem peccatoꝝ amaram cum lachrymis admixtam.

¶Capitulum.xcvj.

Penitentes assimilantur tigridi q̄ est animal ad modum sagite in cursu velocissimum varijs maculis distinctū vt dicit Ysidorus.de quo etiam Plin.dicit q̄ cū catuli sui rapiunt odore raptorē psequit.q̄ equo velocissimo trāsportat.⁊ audito strepitu bestie psequēti in via specta post se ꝓicit:q̄ illa videns ⁊ suā imaginē ituēs ⁊ filiū eē credēs sistit ⁊ filiū accipere cupit ⁊ interi venator euadit. Ita q̄ ergo velociē currēs peccator ē feruens vt celeriꝰ penitēs q̄ diuersis maculis distinguit cū diuersis peccatis ꝓsūgit q̄ tūc raptos catulos insequit q̄ bona p̄ peccata perdita p penitētiā recuperare conat. Cui vendita p penitētiā recuperare conat. Cui vendicat diuersa tpecula qb⁹ detruncat ꝓicit natos diuersa tpecula qb⁹ detruncat ꝓicit q̄ diuersa sibi ipedimēta diabol⁹ qb⁹ ipedit opponit. ¶Itē penitētes assimilātur stellioni. Primo q̄ stellio i cozio renouat. Sic penitētes debēt renouare ꝓuersa. dicit enī q̄ stellio mutat cozū sicut serpēs Sic penitētes debēt renouare ꝓuersa.-nē ⁊ vitā crudēlo vetustatē peccati.⁊ idēn

raſ in humili ſatiſfactione Job.xli. Ago pe
nitentiã i fauilla ⁊ cinere. ⁊ dũ caro ex hoc
cinere aſpergit vt ſcz ſatiſfaciẽdo affligat.
⁊ precipue in capitib⁹ viaꝝ.i. in principijs
tentationũ vel ſcĩb⁹ corporis q̃ ſunt prin
cipia viaꝝ per quas peccata intrãt in alas
Dñi tũc cinis in capitib⁹ viaꝝ aſpergitur
quando ipſi ſenſ⁹ corporis humilit cuſtodi
unt vel affligunt. vt oculi ploẽt ⁊ os ab
ſtineat aureo audiant increpationes ⁊ ſic
de alijs. Et ſic rũc leones ex his occidũtur
q̃ demonũ tentationes nõ prevalẽt ſz ci
to extinguũt. ¶Itẽ penitentie amaritudi
nem diabol⁹ odit ⁊ abhorret. ſicut cãis ab
horret vt nõ comedat iteſtina cerui ꝓpter
amaritudinẽ q̃ eſt in eis. Nam ſm Ariſt.
⁊ Auicẽ. ceruꝰ nõ habet fel niſi forte i inte
ſtinis. Dñi ei⁹ inteſtina ſunt amara ⁊ fetida
ita vt canis ea non comedat. niſi ſupra
modũ fameſcat. Sic cuꝝ interiora mentis
ſunt fetida. ſ. per memoriam turpitudinis
culpe ⁊ amaritudine reſperſa ꝑ doloꝛẽ pe
nitẽtie demones q̃ paſcunt delectatione ⁊
dulcedine peccatũ illa tangere abhorrẽt.
¶Itẽ penitẽtia liberat a grauedine pecca
ti. ⁊ poſt mortẽ liberat animã a pena. Dñi
aſſimilat cuidã lapidi quẽ cerue vt dicit
Plin. cũ ſenſerũt granitatem devorant qui
eas adiuuat. ⁊ poſtq̃ moriunt in earuꝝ ve
tre inueniũ. ⁊ iſte lapis miro modo adiuuat
mulieres pregnãtes ⁊ facit eas cito abſq̃
dolore parere. Sic anima q̃ ſentit grauẽ
dinẽ peccati ds aſſumere lapidẽ. i. penitẽ
tiã duã ⁊ aſperam que nõ ſolũ liberat in
vita a peccatoꝝ grauitate. ſed etiam poſt
mortem eius Xpus inueniſ in anima libe
rans eam a penaꝝ acerbitate. Nec etiam
eſt q̃ iuuat mulieres pregnãtes ſcz alas bo
nam conceptũ. i. bonum propoſitũ portan
tes ad pariendũ in opere perficiẽdũ. q̃ aſ
pera penitẽtia carnem refrenat ne bonũ
operis⁹ effectũ impediat. ¶Itẽ penitẽtia
amara extinguit remoꝛſ⁹ cõſciẽtie ſicut ab
ſinthiũ occidit pulices. Eſt enĩ eoꝝ venenum
vt Cõſtãt. dicit. Quid enĩ ſũt pulices
morſitates niſi peccatoꝝ actꝰ conſcientiam
moleſtãtes quos abſinthiũ. i. amara peni
tentia purgãdo extinguit ⁊ ceſſare penis⁹
facit. Et ſimiliter folia perſicoꝝ q̃ amara
ſũt pulices occidũt. ⁊ eadẽ ratione valet cõ
tra eos coloquintida ſi trita ⁊ mixta cum
aqua per locum vbi ſũt aſpergat. ⁊ ſignat
contritionem peccatoꝝ amaram cum la
chrymis admixtam.

¶Capitulum.xcvj.

Penitẽtes aſſimilantur tigri
di q̃ eſt animal ad modum
ſagitte in curſu velociſſimum
varijs maculis diſtinctũ vt
dicit Iſidorus. de quo etiam
Plin⁹. dicit q̃ cũ catuli ſui rapiunt odore
raptorẽ ꝓſequit. q̃ equo velociſſimo tranſ
portat. ⁊ audito ſtrepitu beſtie ꝓcedẽtis in
via ſpecla poſt ſe ꝓijcit. q̃ illa videns ⁊ ſuã
imaginẽ ituẽs ⁊ filiũ eẽ credẽs ſiſtit ⁊ filiũ
accipere cupit ⁊ interi venator euadit. Ty
gris ergo velocit̃ currẽs peccator ẽ ſeruens
vt celeriꝰ penitẽs q̃ diuerſis maculis diſtin
guit cũ diuerſis peccat. ꝓpũgit q̃ tũc rap
tos catulos inſequit q̃ bona ꝑ peccata ꝑ
dita ꝑ penitẽtiã recuꝑare conat. Cui ve
nator diuerſa ſpecula q̃b⁹ detineat ꝓijcit
q̃ diuerſa ſibi ipedimẽta diabol⁹ q̃b⁹ ꝓ-
diat opponit. ¶Itẽ penitẽtes aſſimilãtur
ſtellioni. Primo q̃ ſtellio i ceno renouat.
dicit enĩ q̃ ſtellio mutat corũ ſicut ſerpẽs
Sic penitẽtes debẽt renouare ꝓuerſanoꝝ
nẽ ⁊ vitã emẽdo veruſtatẽ peccati. ⁊ idolo
do iuſtitie nouitatẽ Apo. Epheſ. iiij. Renoua
mini ſpiritu mẽtis veſtre. ⁊ induite nouũ
hominẽ ⁊c. Scdo q̃ ſtellio manib⁹ gradi
tur. Eſt enĩ ſtellio vt dicit Plin⁹ ſacer
te quatuor habẽs pedes latos ad modum
manꝰ q̃b⁹ repit ad domoꝝ rimas i q̃s ſe
cit ſuã cauernã. Dñi. Pro.xxx. Stellio ma
nibus ſuis nititur. ⁊ moratur i domib⁹ regũ. Sũt igi
tur quatuor manus ſiue pedes ſtellionis
quatuor Xpi tres penitentie quoꝝ exercitio
gradit ad mãſiones regales. i. celeſtes ſcz
iuſtitia q̃ vult ſcz ſatiſfaciẽdo ꝓpter ſua
vult i abſtinẽdo. fortitudo q̃ vult ꝓmereri
do vt tẽtationib⁹ reſiſtendo. ⁊ prudẽtia q̃
vult a nociuis ſibi cauendo. Pe quatuor
Xpi tres ſũt pedib⁹ q̃ habent in affe
ctione. ſz tunc ſunt velut manꝰ q̃ habẽtur
in vſu ſiue operatiõe. Tertio q̃ ſtellio i viſu
hebetat. Nã in hyeme latet ⁊ vſum ei⁹ he
betat. Eſt enĩ tẽꝑ hyemis aſperitas tẽta
tionis i qua penitẽtes ſe abſcõdunt in ſe
creto orationis vel i latibulo hũilitatis. ſed
tamen eſſe nõ poteſt q̃n ex tenebra tẽtatio
nis viſus hebetet mẽtis. q̃ ſaltem duꝝ bo
no tentatur offuſcat ⁊ remittitur intuitus
contẽplationis. ¶Quarto q̃ ſtellio in viſu
clarificat. Nã i vere criẽs ⁊ viſu hebetatũ
inueniẽs locũ querit vbi ſolẽ oriẽtẽ reſpi
cere poſſit i quẽ dũ reſpicit ꝺſiccat humo
qui erat i oculis ⁊ ſic lumẽ reſpicit ſicut in
nuit glo. Pro.xxx. Sic penitẽs i vere. i. in
ꝓpore tãquitatis poſtq̃ abijt hyems tẽta
tionis. ds ꝑ cõtẽplationẽ mẽtis ⁊ orationẽ
reſpicere ad ſolẽ chriſtũq̃ viſitauit nos ori
ens ex alto. ⁊ ei⁹ intuitu affect⁹ mẽtis inflã
mat. omnis humor ſiue affect⁹ idẽbit⁹ ex
tẽtatiõe reluctus purgat. ⁊ ſic mentis ipſius
viſus miro modo clarificatur. ¶Itẽ peni
tẽtes aſſimilant leonib⁹ q̃ i principio na
ſcunt informes ⁊ pus ad modũ muſtele. ſed
poſtea cũ creſcũt efficiũt fortiſſimi. Sic pe
nitẽtes incipiẽtes a timore ſeruili ſũt pus in
Xpo ⁊ informes q̃ nõdũ i charitate. ſz po
ſtea creſcẽtes ꝑ charitatẽ roborant ⁊ fortiſ
ſimi efficiunt. Dñi Bre. dicit q̃ i via dei
a timore incipit vt ad fortitudinẽ veniatur
¶Itẽ penitẽtes aſſimilant ceruis. q̃ ſicut
dicit Iſi. Cerui ſũt inimici ſerpẽtũ. ⁊ cum
ſentiũt ſe grauatos ſpũ nariũ attrahũt eos
de cauernis ⁊ ſuperata veneni pnitie eoꝝ
pabulo ſolum reddunt. Serpẽtes igit ſunt
peccata q̃ odiẽda ⁊ fugiẽda ſunt tãq̃ vene
noſi ſerpẽtes ſm illud Eccli.xxj. Quaſi a
facie colubri fuge peccatũ. Cum ergo ꝑ re
morſũ cõſciẽtie aliq̃ ſentiũt in ſe grauamen
culpe tunc ſpũ nariũ. i. ſeruore pnie. Nã in
quo. Ipſi. Sacrificiũ deo ſpus cõtribulat⁹
In naribus Xpi diſcretio ſatiſfactionis ac
cipi. attrahũt eos de cauernis. i. de latibu
lis cõſciaꝝ. ſ. cũ peccata ad lucẽ deducũt ⁊ ſitẽ
do ⁊ accuſãdo. Dñi vir⁹ pcũ ꝺpellitur. ⁊ fit
eis memoria perꝺꝝ nutrimẽtũ lachrimaꝝ
quib⁹ a peccatoꝝ reatu ſoluũt ⁊ purgãtur.
¶Itẽ cerui herbã diptãni ꝓmit⁹ ꝓdide
rũt cui⁹ paſtu ſagittas gb⁹ vulnerant exeu
tiũt. Cerui. n. ſagittis pcuſſi ſũt hoies tẽ
tionib⁹ deuicti. Per diptãnũ Xpo q̃ ẽ her
ba hũs virtutẽ diſſoluẽdi attrahẽdi ⁊ cõ
ſũendi venenũ pcũctia itelligit. q̃ venenũ
pcũ diſſoluit i ꝓtritiõe. attrahit i cõfeſſiõe
⁊ ꝓſumit i ſatiſfactiõe. Dñi hec cũ a ceruis
ideſt pcoribus ſumit ſagitte tẽtationũ repel
lunt ⁊ pcoꝝ vulnera miro mõ ſanantur.

¶Capitulum.xcvij.

Peregriõs ⁊ viatores dirigere ⁊
defendere nos docẽt elephates
Nã elephas ſi boiez i via iuene
rit errãtẽ primo ne eum terreat
de via aliquãtulũ erit ⁊ gradũ figit ⁊ pau
lati ipſũ precedẽs ei viã oſtẽdit ⁊ ſi draco
eis occurrerit ꝑ deſcẽſiõe boio draconi ſe
oppõit cũq̃ deſẽdit. Sic boies magni pre
cipue ⁊ potẽtes. dñt peregrinos viatores
nõ expoliare vt multi faciũt cũ ad territo
rium eoꝝ veniũt ſz poti⁹ ꝑ ſe vt ſuos dirige
re ⁊ a malis boib⁹ defẽdere. ¶Itẽ ledẽtes
peregrinos ⁊ hoſpites eos expoliãtes peio
res ſũt q̃ venenoſi ſcorpiones. Tradit enĩ
Ariſt. i ẽdã mõte a ſcorpiõib⁹ hoſpites nõ
ledi. ſz idigenas occidi ⁊ ledi.

¶Capitulum.xcviij.

Perſeuerare ds hõ ⁊ eẽ firmis⁹
in doctrina hõa quã audiuit.
Nã omne animal habẽs aureo
eas mouet ꝑter boiez. In q̃ ſi
gnificat q̃ illi q̃ i bona doctri
na quã audiũt nõ pſeuerãt nec ſũt ſtabiles
ſicco ſũt brutꝰ animalib⁹ q̃ aureo mouẽt. q̃ ab
uerãt i audita doctrina ſũt boies vere rõ
nales Jo.viij. Si vos manſeritis i ſermone
meo veri diſcipuli mei eritis ⁊ cognoſcetis
veritatem ⁊c.

¶Capitulum.xcix

PRedicator assistat cani. Primo cr eo q; canio dñm suū diligit. Et similiter p̄dicatorē Xpi oportet esse amicū dei. Vñ p̄dicator q dominū nō diligit nō ē dign⁹ anūciare Xpa dei. Vñ ps. Peccatori dixit de⁹. Quare tu enarras iustitias meas t assumis testamētum meū p os tuū tē. Itē q; canis dñi sui custodit domum t defēdit. Nec dom⁹ dñi ē ecclesia ḡm p̄dicator catholic⁹ ab hereticis defēdit. Vel hec dom⁹ ē ꝓsciētia ꝓpria q̄ ds p̄dicator sollicite custodire sicut fortis armat⁹ custodit atriū suum. vt sint i pace oia q̄ possidz. Item q; canis ꝓ dño suo morti se ꝓpōit sicut legim⁹ Celoncū vena torē placētie ab armat⁹ iuasū canē cū desēdisse. nec vulnerari potuisse nisi pri⁹ cane perēpto. Sic sci p̄dicatores i p fide dei t Xpi tate martyrio se exponūt vt patz in. Aplis t alijs martyrib⁹. Itē q; canis volūtarie cū dño suo ad p̄dā currit. Et n. p̄dicatio q̄ quedā venatio spūalis i q̄ ois aia deo acquisita ē vt q̄dā p̄da capta. sz cānis ad p̄dā nō vadit si a dño suo nō ducat vt socias. q; sez p̄dicator ifructuose p̄dicarz nisi cū deo iungarz t sociarz Apo. i. Corin. xv. Nō aūt ego sz gra dei mecū t. i. Corin. iij. Adiutores dei sum⁹. Debz igit predicator cū ipsū deū habeat secū cōsonē non refugere sz libēter discurrere ad p̄dicandū laborem. i. Cor. ix. Sic currite vt ꝓ prebēdat⁹. Itē q; multotiēs cāis corp⁹ dñi sui ēt mortuū nō derelinq; ficat legim⁹ de cane Ticij sabini q ipsum dominū suū captū Rome ēt in carcere nō dereliquit: quo insup mortuo canis mestus edēs vulnatus nec mortuū deseruit: q cū q̄dā ei pane ꝓiecisset ad os defūcti deportauit t cū ille nō māducaret nec ipe māducauit: cadauere dr in tyberim ꝓiecto cane vt corp⁹ tuūlētarz i tyberim se ꝓcul multitudine cōcurrēte vt videret spectaculū fidi alialis. Sili p̄dicatores corp⁹ xpi mortuū deferre nō debēt q; de monte t passione xpi debēt iugiter memoriā bēre t de ea p̄dicare frequēter exēplo Apostolo. cr quoz ꝓsona beatus Paulus dicebat. Nos aūt p̄dicam⁹ xp̄m crucifixū tē. Itē q; canis predā quā rapit nō sibi cōcūdit sz dño suo refigit t similis est p̄dicator qui de ope fructuoso non ꝓpriā laudē querit sz gloriā t honorē deo relingit. Joh. viij. Ego gloriā meā nō quero. Itē q; canis nobilis dato q; ō preda a se capta nihil percepit non ꝓpter hoc infidelis cessat nec p̄dā alia insequi ꝓpter hoc omittit. Sic quāḡs p̄dicator ex p̄dicatione sua nichil tpale suscipiat nō propterea a p̄dicatiōe cessat nec min⁹ fideliter p̄dicat. Itē q; canis locū suū cognoscit. Locus eni noster finalis t p̄mālibilis nō est in vita pūti qō Apo. recognoscebat dicens Heb. xiij. Nō hēmus h̄ manentem ciuitatē sz futurā ingrimus. Et nota q; canes itinera q̄uis lōga ad memoriā reducunt t ad ꝓpria domicilia p lōga terrarū spacia redire cōsueuerunt qō predicatores nō corpaliter soli faciūt dū per loca varia p̄dicando discurrūt. t posmodū ad sua claustra vel habitacula redeūt: sz ēt spiritualiter q; quāḡs ꝓ ꝓximoz salute seu ꝓfessione ad exteriora negocia vel officia pcrūq; exire coganf. nō solicite ac puide ad ꝓpriū mētis domicilū redeūt vnū illō Actalia ioāt t reuertebant in similitudinem fulgoris coruscāt. Ezec. i. Itē q; iterdū canis fortissimus t magnus bestias inuadit audacter. Sicut legim⁹ de canib⁹ idis. Solēt eni indi vt dicit Jsido. caniculas nocte ligatas in siluis dimittē vt a rugitibus cognoscant ex quibus cancr adesse queant. Vnde q̄rimi ozium vt leones ꝓsternāt. Vnde q̄dā canis sic natus a rege Albano Alexandro magno multos ꝓno in cuius ꝓtia leonem occidit tādē elephātē deuictū vidēs ciuis magnitudinē ꝓno obtigunt t ingētī latratu insono t quē tū inuasit t tādu affligit q; cū ad terrā ꝓstrauit. Sic sancti p̄dicatores diuino zelo t ispū accēsi intrepidi magnos tyrānos t peccatores audacter repcbēdēdo aggrediunt sicut Joh. beroldem. Vnde herodes metuebat Johānez

t audito eo multa faciebat vt dr Matth. vij. Itē canis vētos t odore ēt per aquas bestias fugientes insequit t eas deprehēdens latibula latratu t musitatu ea ꝓdit. Sic p̄dicatores sancti vētos. i. spiraculo diuino ipulsi. t odore. i. desiderio supne salutis attracti ētiā p aquas tribulationū insequūtur bestias. i. peccatores bestialiter viuētes vt trahāt eos ad penitētiā t eorū latibula. i. vitia in quibus latere volūt redarguēdo. p̄dūt. Itē canis humanā societatē diligit. Sic sancti p̄dicatores humana cōsortia in quibus fructificare ꝓfūt minime fugiūt. sequūtur. exēplū illius q dicit. Prouerb. viij. Delicie mee ee cū filijs hominum. Itē p̄dicator dz filio ee castori q; sicut dicit Jsido. cū quadrupedibus viuit i terra t cū natatilibus stat in aqa. Est enim in magnitudine ad modū pui canis: pedes posteriores quasi caninos hēs quibus ꝓncipaliter ambulat. pedes aūt anteriores habet quasi anserinos quibus natat in aquis. Sic p̄dicatores nō solū debēt p terrā discurrere p vitā actiuā q̄ cōpetit quadrupedibus. i. bis q; ꝓfectu sūt in ōtuor virtutibus sz etiā versari debēt in aqa scripturarum cū natatilibus. i. exēplatiue t debēt ee sicut canis p latratū p̄dicatiōis sz pui i humilitate mētis. posteriores aūt pedes sūt occupatiōes corpales ꝓnēces ad pietatē t iō sunt vt alialis terrestris: sz anteriores pedes sūt meditatiōes spūales t iō sūt sicut natatilis qb⁹. i. natat in aqua sapiētie. Itē p̄dicator curiosus ē filio eē q; aquā qua potat si clara ē pedē pturbat. Similiter p̄dicator curiosus aquā claritatis. i. scripturā t doctrinā planā t apertā pedes. affectu placēdi t vt reputet sciēs phīcis rōnib⁹ involuit pturbat. i. offuscat vt vix intelligat. Vel aq̄ clara est tribulatio patiēter exterius portata qua patiēs tūe pedē pturbat ieū interiorē affectū iniuriantē nō amat. Sic. Perfecta patiētia est que t ipm amat qui portat. Nā tolerare t odisse ñ ē Xpi mānsuetudinis sed fulcimentū furoris. Ezechielis. cū purissimā aquā biberitis reliquā pedibus vestris turbabitis. Item p̄dicator ēt etiam assimilatur verbo. Nam quia vt suus sic interpretatus t dictus ē q; ore suo formet fetus vt dicit Jsido. Auic. etiaz dicit quandā carnē nasci quā mater lambendo in mēbra componit. Sic etiaz ꝓdicator doctrina oris sui formar deo spirituales filios. Quasi enim more matris i his quos carnales inuenit lingue officio Xpianū spūaliū mēbra cōponit. Vñ Apo. Gal. iiij. Filioli mei quos iterū ꝓturio donec formet⁹ xp̄s i vob.

Capitulū. c.

PRelat⁹ dz ee filio aricti. q; aricos dur ē gregi. t ouiū ꝓcepe. Sic platus dz ee dur subditor. i. hic auctoritate p̄fidēdo ita bone vite exēplo p̄eedendo. Itē q; nā aricē fecit fortissimū sm Jsido. Vñ dr veruex a viribus⁹ eo q; tāḡs vir ouiū sit ceteris hidentib⁹ Xpianoz. Vel dr veruex vt ipe dicit: q; Xpm portat i capite. cui⁹ ꝓpriū spe fortissime caput mouet. Dr aūt aricos q; hoc aial immolabat i ario. sic ꝓ i lege moysi q̄ ois ꝓpetūr Plato. i. fortitudo opis solicitudo mētis q̄ ē vt Xpm i capite ō q̄ Apostol⁹. Cor. xj. Instātia mea quotidiana solicitudo oīz ecclesiaz. Itē immolatio carnis de q̄ Apo. Ro. xij. Exhibeatis corpa vestra hostiā viuētē sanctaz deo tē. Itē p̄dicator bon⁹ dz clamore p̄dicatōis t gemitu oratōis subditos dormiētes siue i peccat⁹ mortuos suscitare exēplo leonis cuius catuli quando nascuntur tribus diebus t tribus noctib⁹ dormire vel mortui esse reputant t tūc patris rugitu t clamore suscitari dicunt. Tūe sup catulos mortuos leo fortiter clamat qñ peccātes subditos platus vel p̄dicator p̄dicādo vel corripiendo fortiter increpat t tūc rugitum emittit cum pro eis orando fortiter gemit. Vnde sicut clamor t gemitus leonis dr suscitare mortuos catulos. ita clamor predicationis t rugitus orationis suscitat subditos i peccat. Ysa. v. Rugit⁹ ei⁹

vt leonis rugiet vt catuli leonū ꝛc. Sz cuz
prelatus vel ꝑdicator loquit bonis dz lo-
qui dulciter. In cuius signū dicit Judicū
xiij. Eccc. cramē apū in ore leonis ꝛ fau⁹
niellio. Apis .n. pūgit ꝛ mel componit. qz
predicator dz pūgere lētos ꝛ dulcorare de
uotos. ¶ Itē ꝑlatus dz esse silis cameleo
pdo. qđ sm Jsido. est aial etbiopicū ca-
put hūs cameli collū equi: crura ꝛ pedes
bubali ꝛ maculas pdi. Est eni bestia albis
maculis rutilū colozē emittētibus supsp-
fazt tō a capite cameli ꝛ a maculis pdi ta
li noie est vocata vt dicit ¶Pli. Est autez
bestia magis aspectu q̄ feritate conspicua
tñ māsueta vt quasi ouis nomē acceperit
Dia aūr hec sunt prelato ꝛgructia mora
liter accepta qz caput cameli ore ruminat
ꝛ ruminatio signat sacre scripture medi-
tationē. Collū eg flexibile ē qz curuaf ad
tractū freni. Et hec flexibilitas refert ad
misericordiā ꝛ pietatē prelati. ¶Pedes aūt
bubali vngulas diuidūt: ꝛ mature icedūt
ꝛ b refert ad discretiōis prudētiā. Albe aūt
macule extra rutilātes sūt pura opa ꝛ erē
pla q̄ exterius alijs apparēt. Sic ergo pla
tus dz hēre caput cameli p noticiā sacre
scripture. Collū eg p flexibilitatē miseri-
cordie. Crura vel pedes bubali p discretō
nem prudētie. Albas maculas pdi. i. opez
puritatē ꝛ plus in aspectu q̄ in facto de-
bet hre seueritatē. Vñ dz esse aspectu se-
rius sz animo vel ope māsuetus. ¶ Itē ꝑ
lati debēt se hēre ad subditos sicut cerue
ad filios. Cerue eni post partū vtunf dua
bus herbis. f. como ꝛ fumole quibus paste
redcūt ad suū statū ꝛ illaz herbarum succo
ibute filijs lactis exhibēt nutrimētū. filios
aūt ad cursus exercēt ꝛ fugere eos docēt
ꝛ ad ꝑcipua eos ducūt ꝛ saltādi modum
eis oñdunt. Due ergo herbe q̄ faciūt cer
uam ad nutriendū filios lacte abundare
duc Ytutes sūt q̄ faciūt prelatos subditos
suos debito alimēto nutrire. f. sapiētia q̄
facit eos abūdare lacte spūalis doctrine
ꝛ misericordia q̄ facit abūdāter dare nu-
trimenta corpalia eternosyne. debēt ꝛ tiaz
eos ad currendū p viā mādatorū. i. qđ ve-
lociter obediendū instruere. ¶ Itē ad pec
cata fugiēda inducere ꝑcipua tēptationuz
eis nota facere ꝛ modū saltādi eis. i. euā-
dēdi oñdere. ¶ Itē sicut ꝑlati ꝑlāt in di-
gnitatibus ita debēt ꝑesse in Ytutib⁹. Cu
ius exemplū est qz omne animal cornutū
est quadrupes excepto quodā serpente in
egypto q dr̄ ceraste. qđ. f. intelligēdū est
si cornua sunt de natura ossis: ꝓpter textu
dines siue limaces cornua mollia hūtes.
¶Per aial ergo cornutū intellige hominē
in dignitate leuatū: signāt eni cornua ca-
pitis eminētiā dignitates. Tales debent
hēre quatuor pedes. f. z iusticiā temperāti
am fortitudinē prudētiā. Ceraste aūt si-
ue serpēs cornutus. i. hypocrita in dignita
te positus cornua sine pedibus hz. qz di-
gnitatē tenet ꝛ Ytutibus caret. Similiter
limat hūs cornua mollia signat prelatuz
carnalē habentē remissa opa. q̄ ēt pedib⁹
caret quia interiozes virtutes non habet.
¶ Itē ꝑlatus Ytuosus tūc faciliter ad cō
templationē diuinoꝝ erigit cū se abstra
hit a tēporalibus curis. Cuius exēplū ē qz
animalia que dēteo nō habēt in superiori
mādibula sūt cornuta qz materia transit
in cornua. ¶Per animal .Do cornib⁹ mu-
nitū prelatū intellige in Ytutibus ornatū.
Cuius inferior mādibula est terrenoz di
spensatio, poida in qua est multitudo dēt
tū. i. multiplicitas laborioso⁹ operū ꝛ du
rorum: sed quasi mādibula sapio: est di-
uinoꝝ cōtemplatio altior que dz esse va
cua dētibus. i. a tpalū curis ꝛ laboribus
semota. Vtraq; tñ dz vti. p tēpore q̄ vult
Ytuose precisse. ¶ Itē ꝑlatiōs honōr di
gni nō sunt q̄ solū que sua sunt querunt.
Vnde nullus aial hūs dentes recuruos
vt aper habet cornua eo q̄ illa mā transit
in culmoo. Ille quippe ꝑlatus suos den-
tes recuruat qui ea q̄ agit ad semetipsum
reflexit ꝛ replicat. f. z nō est dignus cor-
nibus dignitatis qui a⁹ioo negligens sē
ipsum pascit. Eze. xxxiij. De pastoribus
qui pascunt semetipsos.

¶Capitulum. clj.

PRoficere ꝛ crescere po
test hō Ytutib⁹ q̄diu
durat pūs vite tpō. Cer
uis. n. crescūt cornua vs
q̄ ad. vij. ānū q: vsq; ad. vij. ānos oi ānō pul-
lulāt ei⁹ cornua vnū ra
mū. Vñ cox etas dep̄bēdit p cornua q: ḡ
septenari⁹ ē numer⁹ vlis tēpoꝝ sez q̄ vni-
uersū tp̄s vite nr̄e voluit. sic patz i septē die
b⁹ septimanc accipiam⁹ i septenario ānoz
totū tēp⁹ diez nr̄oz. Scriptū ē. n. Eze. iiij.
Diē p āno dedi tibi ꝛ. ¶Dō. dicit. Dies an
noz nostroz i ipsis septuaginta ānis. Sep
tēari⁹. n. p denariū multiplicat⁹ i. lxx. cōsur
git. vt inuaf q̄ totū tēp⁹ ānoz nostroz de
bem⁹ dedicare ꝑfectui Ytutū quē signat
augmētatio cornuū ꝛ hoc fit p septēnariū
virtutū qz sūt q̄uor Ytutes cardinales. ꝛ
tres theologice. vl̄ p septenariū opez misc
ricordie cū obseruatione decalogi.

¶Capitulum. clj.

PRudentiā docz nos habere
ericij⁹ triplicii. ¶Primo ꝛtra
insultū tēptationū. Nā ericij⁹
dū se ifra coriū durū spinf af
perio vndiqz circūseptū iclu-
dit se ab inadētib⁹ ꝓtegit. Nā mor cū ali
quid sēnt se i globū ꝛuertit ꝛ feriēti spinaf
opponit. Est itaq; dura ꝛ spinosa pelf af-
pera penitētia ꝛ dura afflictio carnis. i. qua
dū hō se p hūilitatē abscūdit ꝛ cā tēptatōi
opponit ei⁹ tēptatōes cuadit. vij. po. Ego
aūt cū mihi molesti ēent iduebar cilicio hūi
liabā i ieiunio aiam meā ꝛc. ¶Secūdo docz
nos habere prudētiā q̄tū ad nutrimētum
opez. Est eni ericij talis prudētia qz ascen
dit vitē vt aliā arborē ꝛ vuas ꝛ poma de
iicit ꝛ postea se sup illa inuoluit ꝛ suis spinis
infiguit ꝛ sic portat escas filijs sicut Jsiō.
dicit. Ille ergo viteo vel arboreo ascēdit
qui a. i. sanctoz Ytutes vel vitas ꝛsiderā
das p mētē ꝛēplatiōes se erigu. Et tūc ex
eis poma dei⁹ qñ ex eoz ꝛparatiōe su-
ou defect⁹ agnoscit. Quasi enim poma de
arboribus deijciunf cū maioz facta minori
b⁹ ꝛparant. Sed tūc ea velut crim⁹ qđ spi
nul suis infigit ꝛ dorso deferēda suscipit. qñ
illa ꝓ posse se seq̄ acutis affectib⁹ disponit.
ꝛ tūc ide filios pascit qñ ex eoz imitatione
sua opera dirigit ꝛ nutrit. ¶Tertio docet
nos esse prudētes circa varietatē tēporuz.
Dicit. n. Ari. q̄ ericij facūt foramen vnuz
ꝛ ventos septētrionales ad qđ ꝛfugiunt
in caloze ꝛ aliud ꝛ australes ad qđ ꝛfugi
unt dū frig⁹ sēuit. Vñ dr̄ q̄ gdā fuit i cō
stātinopoli q̄ p ericiū quē hēbat ꝑdicebat
oēs ventos futuros nec sciebat aliqs vñ
hāc sciam haberet. Sic hō prudēs in calo
re, ꝑsperitatis dz refugere ad ventuz septē
trionalez frigiduz. i. ad memoriā aduersita
tis vt. f. p timorez a supbia ꝛ intēperātia
liberef. Sz in tpe frigoris. i. aduersitatis de
bet refugere ad ventuz australē caliduz. i.
ad memoriā ꝑsperitatis ne a tristicia. i. ni
mia absorbeaf. Eccli. xj. In die bonoz ne
immemor sis malox ꝛ in die malox ne un
memor sis bonox. ¶ Itē prudētie exēplū
habemus in formicis. ¶Dicit in ꝓuiden
do, ꝓuident. n. ꝛpa futura. Nam in estate
congregant vnde in hyeme viuant. Sic
nos debemus in vita ꝓuidere nobis de
tpe mortis. ¶Prouer. vj. Vade ad formi-
cam o piger ꝛ cōsidera vias eius ꝛ di
sce sapientiā q̄ cuz non hēat ducem nec ꝑ
ceptorez nec ꝓnapez parat estate cibuz sī
bi ꝛ congregat in messe quod comedat.
¶Itē in ꝛgregādo. Congregat triticeum
granuz nō curans ordeuz. Sic hō dz ꝛgre
gare spiritualia ꝛ eterna ꝛ nō curare de
temporalibus ꝛ perituris. ¶Matth. xiij. Cri
ticum ꝛgregate in horreum meū. ¶Itez
in cōseruando. Nam quādo pluuia super
eius triticum descendit illud soli exponit
vt iterum deficeret. Sic quando aliq̄ tē
tatio vel corruptio in nobis accidit q̄ pos
sit triticū. i. nutrimētuz vel meritum nr̄m
spirituale corrumpere ꝛ pdere debemus
illud reparare caloze solis. i. feruore contri
tionis vel manifestatione cōfessionis. qz
illud qđ soli exponit in lucem ꝓducit vt ꝓ

seruoꝝ oationis. ¶Itē in custodiendo primo suū cibum. Nā sicut dicit Plinius formice grana colligūt cumulos cōponunt & in secretioꝝ pte domicilij abscōdunt ne ab auibus rapiant vel a vēto dispergant Ista grana sunt dei verba quibus aia nutritur & pascitur sicut formica de granis de quibus in secretioꝝ pte aie. ¶In memoria debemus cumulū ponere scz de his que audiuimus plura memorie cōmendādo & ibi occultare p humilitatē ne ab auib⁹ rapiantur. i. a demonibus sicut semen qđ cecidit in via & volucres celi comederūt illud. Vel ista grana sūt bona opa vt elemosyne & hmōi que debemus cumulare multiplicādo & abscōdendo per humilitatem nec iactātes oīdendo ne a vēto vane glorie dispergant vel ab auibus. i. ipsis demonibus auferant. ¶Itē inueniunt prudētes in custodiēdo aux. Nā in ethiopia dicunt esse formice ad formā canis: q̄ arenas aureas pedibus cruūt: & ne auferant custodiūt: quasi arene auree sunt virtutes spūales aie quas pedib⁹. i. affectionib⁹ vel gressibus bonoꝝ operū debem⁹ eruere & cū oi studio custodire ne a nobis auferātur. ¶Itē prudētia serpentū est in exēplū nobis multiplicater. ¶Primo q̄ serpēs nō odit nos xpm diligere. Nā serpēs sup oia caput custodit q̄ in ipo pcipue ei⁹ vita cōsistit. Vñ dicit Plinius q̄ si caput serpētis cū duobus digitis euaserit nihil omnino vivit. ꝓpter qđ totū corpus p seruādo capite ferēti opponit: vt scz nos capud nr̄m in nobis custodiamus. i. xpm & p ipo a quo bēmus vitā gratie & glorie oia alia negligamus & nr̄a illud Phil. iij. Oia detrimentū fecī & arbitror vt stercora vt xpm lucrifacerē. ¶Secūdo docet nos pcūl abijcere. i. p innouationē penitētie. Nā serpens sicut dicit ꝑbs qñ sentit se senio grauatum pluribus diebus abstinet a cibo vt sic pelāis eius faciliter relaxetur: deinde gustata herba quadā amara, puocat ad vomitum & euomit humorē virulentū qui erat causa sue infirmitatis: tandē vt cutē rigidaz tēperet in aqua se balneat & ꝛrenos angustām rimā in petra p eā intrat & p̄r violentiam trāsiens ab exuuia se denudat. i. a pelle que vocat exuuia ab exuēdo q̄ eā exuit & deponit & tandē se soli exponens deficcat & nouū coriū reparat & sic resumptis viribus vider clarius incedit fortius & comedit auidius. Hoc idē dicit Auicē. & Plinius de innouatiōe. Nos igit exemplo serpētis debem⁹ vitā innouare p opera penitētie. ¶Primo iciunādo nō tm a cibis sz magis a vitijs. ¶Itē amarā herbā cōtritiōis cordis gustādo venenū peccati p confessionē euomēdo aqua lachrymarū vel doctrine nos abluēdo. In arto foramine penitētie exuuias veteris hominis idest male cōsuetudinis deponēdo: ad exemplar solis. i. amoꝛē xpi mollicie & pietatē peccandi deficcādo & nouū coriū. i. hominem q fm deū creatus est induēdo. Vires bñ agēdi resumēdo. Clarius spūalia cōtēplando: fortius deū & primū diligēdo & q̄ spūm nutriūt auidi⁹ assumēdo. ¶Tertio docet nos serpēs diabolo resistē. Dicit enī Isido. q̄ aspis serpēs cum icipit impugnatorem audire vnā aurē in terrā premit & alterā cauda claudit & sic vocem incātātis effugit & incātāri nō obedit. Sic & nos debem⁹ incitatori. i. tētatori resistere. i. cuz cauda & terra. i. cū memoria finis nr̄i q̄ designat in cauda: & terrene fragilitatis q̄ designatur in terra tētatiōes repellēdo po. Sicut aspidis surde obturātis auribus suis q̄ nō exaudiet vocē incātātium &c. ¶Quarto docet nos carnē subijcē. Mal⁹ serpēs calcaneo mulieris insidiat & inimicatur. Genes. iij. Inimicitias ponā inter te & mulierē & ipa insidiabit calcaneo ei⁹. Sic nos debemus insidiari carni & calcaneum. i. finem eius attente cōsiderare. Agu. Nihil tātū valet ad domādā delideria carnis q̄ cogitare qualis ipa sit futura. ¶Quinto docet nos mundū fugere. Nā serpēs ꝓpter inimicitias quas habz cum homine fugit & sub spinis latitat & in desertis habitat. Sic sancti viri ꝓpter

dū mundi & insidias fugiunt in desertis claustri & latitāt sub asperitate penitētie. Scitur cni q̄ serpens fugit hominez nudū & insilit in vestitū. q̄. i. diabolus timet paupertē & se ab affectu tēporaliū denudantem. sed vestito. i. diuitijs munito p̄ualet & iō qui volūt diuites fieri incidūt in tētationem & in laqueū diabolī vt dr̄. j. ad Thi. vj. ¶Sexto docet delicias abhorrere q̄ serpēs dū natat in aqua caput elevatum portat ne eo submerso suffocet. Sic sancti viri cauēt ne caput rōnis submergatur p̄ sentibus delitijs. ¶Septimo docet nos humilitatem tenere. Psa. lxv. Serpenti puluis panis eius. Ira vir sanctus ēt se reficit cogitādo q̄ ē puluis & cinis humiliādo se vt Abraā. Gen. xviij. Loquar ad dñz meuz cū sim puluis & cinis. ¶Itē prudēter viuere & opari aialia q̄dā terrestria nos docēt. Nā sic nos docet Aug. xj. libro de ciuitate dei. Est admirāda in bruto aīāli prudētia i qb⁹cuz nulla sit ꝓpte loquēdo scia q̄dā tm i eis similitudo scientie: cuidēt̄. n. būt solertiā i sctm educatōez: i latibuloꝝ edificatōe & nutrimētoꝝ aggestōe i vulneꝝ medicatōe: i nociuoꝝ euitatōe i mutatōis tēpoꝝ p̄cognitōe suorū & pariū dilectōe. Docēt itaqz bones ꝓmo prudētes eē nō solū in nutritōe carnaliū filioꝝ qb⁹ sicut dederūt nāe fidamēta alimēta vite: sz ēt i pmotōe spūaliū desideriorū q̄ cū i corde exorta fuerit velut spiritualeꝝ sūt soboles ꝓuēda. ¶Itē i bitaculi ꝓstructōe nō tm exteriozis in quo gestat corp⁹ sz magis interioꝛ vt domū ꝓscie ꝓstruas i q̄ resideat de⁹. ¶Itē i nutrimēti, curatōe nō tm quo caro reficiat sz magis q̄ spūs alat. Nō eni in solo pane vivit hō sz in oi verbo qđ sit dr̄ Matth. iiij. ¶Itē in vulneꝝ curatōe nō tm corpalium. Docēt ēt te prudenter noxia euitare: ciuuste infige tua pericula te pcauere monent & opportuna futuris tēporibus remedia pparare. Quod aūt oībus his dulcius est nō tm ꝓiugalis federis suadent te diligere comparem sed & socialis vite amare consortem.

¶Capitulū. ciij.

Veri & pudice sunt in puericia bonis & cōgruis opib⁹ & studiis assuefaciendi exēplo aranearum q̄ ex ouis ꝓcreate quādo mox nate terras ascēdere incipiūt: & opari ac si in vētre cēnt edocte: sic fuit beatus iob circa opa misericordie. Vñ dixit Job. xxxj. Ab infantia creuit mecū misericordia & de vtero matris mee egressa est mecū. Sicut & fecē Thobias filio suo quē ab infantia timere deū docuit & abstinere ab omni peccato. Thobie. j. Vñ Eccli. xxx. Tonde latera eius dū infans est &c.

¶Capitulū. ciiij.

Veritas mētis est inter oia magis diligēda. Nā oē aial facies multos sexus ꝓmum magis diligit & reputat sibi magis nālem. Et iō q̄dā aialia ser⁹ suos deuorāt ꝓter ꝓmū. Primum aūt qđ oz in nobis esse & oia nr̄a opa preuenire est puritas mētis. Vñ & ꝓib⁹ diligēda & ꝓseruāda. Et iō dic̄ de ea Greg. nazēzenus. Prima sapiētia & vira laudabilio & apud deū pura mēs. Per quā puri puro iunguntur & sancti sancto sociantur.

¶Capitulū. cv.

Religiosi dūt fieri & dromedarius siue dromedis. Nam ꝓprie loquēdo aial dr̄ dromed⁹. Custos āt taliū aialiū dr̄ dromedari⁹. Dz q̄ religiosi assimilari dr̄ntur. n. dromedi a tuētate. sicut Auicē. dic̄ tuētate se p votū ꝓtinētie i mūdicia carnis seruare. Matth. xix. Sūt eunuchi q̄ & ipsos castrauerūt pp regnū dei. ¶Secūo pp abstinētiā. Sūt. n. dromedi parui cibi & lenuz & corticeꝝ & ossa dactylorum valde di

ligãt. Sic nõ dãt religiosi delitias q̃rere sz pon⁹ grossa cibaria. ¶Tertio pp obedientiam in q̃ velut dromedi dãt esse veloces t ꝓmpti. Sũt enī dromedi velocissimi. Vñ dromos grece velox cursus dr latine. Nã centũ miliaria t ampli⁹ pgũt in die. Debẽt ẽt esse in obediẽti a laboriosi t ꝓtinui. Sic dromedi bñt crura longa t neruosa multũ ad laborãdũ fortia t ad ꝓtinuãdũ firma. ¶Quarto pp bũilitatis mẽsurã. Sũt enīz dromedi nõ magni corpe q̃ minoris stature q̃ cameli. q̃ sz religiosi nõ dãt esse magni in sua reputatione sed bũiles t abiecti Apo. ad. Gal. vj. Siqs se existimat aliquid esse cum nihil sit ipe se seducit.

Capitulum. cvi.

Sancti viri assimilant agnis. ¶Primo pp innocentiã. Nãz agnus inter animalia cetera ẽ maxime mãsuetus t innocens. Vñ nec dẽte ledit nec cornu ipetit. nec vngue scindit. nec calce percutit. Et iõ sicut dicit Ysido. Cetera animalia armant nã solũ agnũ dimisit inermẽ. Nec ãt innocentia q̃ ẽ in agno ꝓncipaliter fuit in christo q̃ sz nãq̃ alicui aliqd malefecit. qõ ẽt vn⁹ ex latronib⁹ in cruce cognouit dicẽs Nos qdẽ digna factis recipim⁹. Hic ãt nihil mali fecit. ¶Secũdario ãt talis innocẽtia cõperit ẽt alijs sancti. q̃ fuerũt imitatores xpi t iõ tãq̃ agni neminẽ ledebãt nec dẽte in aliquo detractiõis nec tyrãnice dñatiõis. nec vngue violẽte direptiõis nec calce iniurio se despectionis siue pulsatiõis Apo. ij. Cori. vj. Neminẽ lesimus tc. Et idcirco etiam alios ad hoc monebat dicẽs. ij. Cori. vj. Nemini dantes vllã offensionẽ tc. ¶Scõdo pp iustitiã ptinet eni ad pfectã iustitiã si solum neminẽ ledere tc. sed ẽt alijs omnib⁹ si pt fieri ꝓdesse. t hãc iustitiã agn⁹ ostendit q̃ gerit in se hz bõitis⁹ vtiliter praebet. Nam pellis ei⁹ est vtilis ad vestimẽtũ. cornua ad diuersa vasa. pũi ad instrumentũ. femora ab terre ꝓdimẽtũ. cornu t vngula ad medicamẽtũ. t carnes ei⁹ ad cibũ. Hec ãt oia ꝓpetũt xpo ꝓncipaliter q̃ ipse suã pellẽ. i. suã ꝓuersationẽ exteriorem. siue suã vellera. i. exẽpla seu opa religt nob ad indumẽtũ. i. ad imitatiõis exẽplũ eo, mõ q̃ dicit Apo. Ro. xiij. Induimini dñm nr̃m ihesũ xpm. ¶Itẽ suũ firmũ. i. hũilitatẽ dedit ad ꝓdimẽtũ sz oium Xtianorũ t opũ. Vñ ipse dixit Matth. xj. Discite a me q̃ mitis sũ t hũilis corde. Et hec hũilitas ẽ ꝓdimẽtũ sine quo nullũ opus placet deo. Vñ xpc dixit aplis Luce. xvij. Cum oia bñfecerit dicite Serui inutiles sumꝰ. In cornu ãt pp vnctiones q̃ cũ eo fiebãt. vt ps. i. Reg. xvj. significat potestas xpi. in institutiõe sacramẽtorũ. sed i vngula agni diuisa discretio doctrine xpi. Et h oia nobis ad medicinã dedit. sz t sua sacramẽta t sua Nba Inisp christus tanq̃ agn⁹ t suã carnẽ reliqt nobis in cibũ sz in sacramẽto eucharistie. sicut dixit ipse Joh. vj. Caro mea vere ẽ cibus tc. Cõpetũt ẽt secũdario sanctis viris predicte vtilitates agnoꝝ. q̃ ipsi sancti in variis vsib⁹ t obsequijs proximis seruiunt. Nã nudos vestiũt pauperes cibis ipiguãt t ꝓdiũt t ad infirmoꝝ fomẽtũ t curã frequenter ex ꝓpassiõe itẽdũt. ¶Tertio pp prudẽtiã: Nã agn⁹ dr ab agnoscẽdo. Duo. n. sũt q̃ agn⁹ nãr discernit t agnoscit. Primo mrez. Nã iter innũerabiles greges solo balatu mrez agnoscit. Eodẽ mõ xpc dicit eẽ agn⁹ ab agnoscendo. q̃ i cruce exãs mrem agnouit. de ea spũalem curã habdo t Johãni ipaz ꝓmẽdãdo. q̃ dixit fili ecce mr tua. Qõ exẽplũ seq̃ntes sancti viri ꝑentib⁹ suis vsq̃ ad mortẽ curã t diligẽtiã gerũt. Nos ẽt exẽplo iohãnis studere debem⁹ vt ipaz btã Xginẽ mrez habeamus. Agn⁹. n. balatu mrez q̃rit. inuẽta ãt ea capud erigit. mãnas q̃rit. q̃s dũ fugit poplites flectit. t vt mr ei pl⁹ de lacte procat capite mris vbera ꝓmit. Sic etiã vir deuotus balatu. i. voce orõis sancte matris misericordie igrit. t ad cã caput. i. mentem p ꝓtemplationẽ erigit. mãnas siue pietatis ꝓ ꝓsolatiõis regrit. deuote ẽt t sepe saluta do sibi gẽua flectit. atq̃ capite. i. mẽte feruenter desiderãdo. t ipontũe postulando quo dãnõ q̃ ꝓmit vt sue ꝓsolationis gratiam

largi⁹ ifundat. Secũdo q̃ agnus naturaliter suũ hostẽ agnoscit sz lupũ. Nã etiã si cũ nũq̃ viderit. statim cũ prio videt agnoscit. Similiter ẽt xpc suos crucifixores agnouit nõ odiẽdo sz ꝑ eis orando Luce. xxiij. Pater ignosce illis q̃ nesciũt quid faciũt In q̃ oratione aduerte q̃ patrẽ ꝑ eis orãdo inocauit cũ dixit. pater. ¶Itẽ eis ignoscẽdi postulauit. Ignosce illis inquit. ¶Itẽ illos excusauit. q̃ nesciũt quid faciunt t hec tria faciũt ẽt ipsi sancti ipsũ agnũ sequẽtes erga aduersarios suos sz q̃ ꝑ eis orãt. eis indulgẽt t nõ solũ nõ accusãt sz ẽt excusãt. ¶Quarto ꝓpter patiẽtiã q̃ ligat⁹ a carnifice nõ se defẽdit siue expolier vellere siue cute. Ertũ portat ad victimã nõ plorat nõ clamat nõ murmurat nõ recalcitrat sz placido vultu suũ respicit occisorẽ ac si eus portaret ad pascua. Sic ẽt xpc captꝰ t ligatꝰ i orto nõ se defẽdit. Sic i flagellatiõe expoliatꝰ veste lacerata cute t fisr ẽt expoliatꝰ ad crucẽ se nõ defẽdit. nec crucifixꝰ recalcitrauit nec murmurauit vñ Je. xj. Ego quasi agn⁹ mãsuet⁹ q̃ portat ad victimã t Isa. liij. Quasi agn⁹ coram tondẽte se obmutescet t nõ aperiet os suũ. Vñ ẽt sancti viri hoc exẽplũ patiẽtie t mãsuetudinis quã pñt imitari conãt Apoc. xiiij. Hi sequũtur agnũ q̃cunq̃ ierit. ¶Quinto propter mũdiciam. Nã agn⁹ q̃si aial mundũ immolabat t victimabat in lege ad figurandum xpm q̃ tanq̃ agn⁹ fuit ꝑ peccatis nostris in ara crucis immolatus. Vñ Johãnes Baptista de eo dixit. Jo. j. Ecce agn⁹ dei q̃ tollit peccata mũdi. Sic ẽt sancti t imaculati viri faciũt deo victimã ꝺ seipsis eo mõ quo Apo. dixit. Exhibeatis corpa vra hostiã viuẽtẽ sanctã deo placẽtẽ Ro. xij. Et nota q̃ immolabat in lege agn⁹ anniculus imaculatꝰ ad significãdũ q̃ ille qui vult de se facere gratũ sacrificiũ deo debet esse agnus ꝑ patiẽtiã. imaculatus per mũdiciã: anniculus ꝑ cõtinentiã. Dicebatur enīz anniculus cũ esset vnius anni cõpletus. q̃ tũc est optimus eo q̃ agnus tãto melior est quãto a lacte remotior. Vñ est ille vt anniculus q̃ est remotꝰ a lacte. i. a carnali delectatiõe sz ꝑ ꝓtinẽtiã. ¶Itẽ sancti viri assimilant eqs: ¶Primo rõne vinacitatis: q̃ equus est aial vinax: q̃ in cãpis exultat bellus a remotis odorat rubis ad prelium excitat ad cursus. puocat: dolẽt eq cũ victi fuerint gaudẽt cum vicerint. Sic sancti viri in cãpis. i. in aduersitatũ vel tẽtationus ꝑlijs exultãt sm illud Ja. j. Oẽ gaudium existimate fratres cuz in tẽtatiões varias incideritis tc. ¶Itez bellũ tẽtatiõis vel bellũ mortis, pcul odorant sz in puidẽdo t ꝑparãdo se tuũ ideſt vocibus ꝓdicatoꝝ vel tuũ diuinoꝝ tudicioꝝ excitant ad bellũ viciox. Hac tuba excitat⁹ btus Hie. dicebat. Sive comedã siue bibã siue qcqd aliud faciã ip auribus meis intonare vr illa terribilis tuba: surgite mortui venite ad iudiciũ. ¶Item ad cursũ. i. ad velocitatẽ bene opandi vel obediẽdi de qua dr. Viã mandatoꝝ tuoꝝ cucurri, puocant. ¶Itẽ vincunt tẽtatiõe vel negligẽtia: doloꝝ penitẽtie purgant t in victoria tẽtationũ t viciox letant. ¶Secũdo rõne sagacitatis q̃ qdã eq sagaciter recognoscũt dños suos t alios sup se ascẽdere nõ ꝓmittũt. Sic sancti viri recognoscunt dñm nõ tm in beneficijs sz ẽt in flagellis t aliũ dominũ. i. diabolũ vel peccatum sup mẽtis sellã ascendere nõ ꝓmittunt sm illud. Nolite locũ dare diabolo. Epbe. v. ¶Tertio rõne pietatis q̃ aliqui equi in morte dominoꝝ lachrymas fundunt. Et sic sancti viri ploꝝt cõsiderãtes q̃ ficut fuerunt socij passionũ. sic erũt t consolationum. ij. Corinth. j. ¶Item sancti viri q̃ibus magna vicia vitant frequenter. tamen paruis vicijs terrentur. Vnde sunt similes elephantibus qui do miti sunt in bellis optimi. Nam acies proferunt armatos ferunt nec armatorum acies expauescũt: nec suoꝝ rumores fugiũt. ¶Item sup eos turribus ligneis collocatis de eis tãq̃ de muro tela ignea emittunt: t cum sint taleq̃ tamẽ de

ligãr. Sic nõ dñt religiosi delitias ꝙrere sz poti⁹ grossa cibaria. ¶Tertio pp obedientiam in q̃ velut dromedi dñt esse veloces t ꝓmpti. Sũt eni dromedi velocissimi. Vñ dromos grece velox cursus dr latine. Mã centũ miliaria t ampli⁹ pgũt in die. Debẽt ẽt esse in obediẽti a laborios t ꝓtinui. Sic dromedi bñt crura longa t neruosa multũ ad laborãdũ fortia t ad ꝓtinuãdu firma. ¶Quarto pp bũilitatis mẽsurã. Sũt eniz dromedi nõ magni corpe qz minoris statu re q̃ cameli. qz sz religiosi nõ dñt esse magni in sua reputatione sed bũiles t abiecti. Apo. ad. Gal. vj. figo se cristinat aliquid esse cum nihil sit ipe se seducit.

Capitulum. cvi.

SAncti viri assimilantur agnis. ¶Prio pp innocentiã. Maz agnus inter aialia oia ẽ mansuetissime mãsuetus t innocens. Vñ nec dẽte ledit nec cornu ipetit. nec vngue scindit. nec calce percutit. Et iõ sicut dicit Ysido. Cetera aialia armant nã solũ agnũ dimisit inermẽ. Nec ãt innocenta q̃ ẽ in agno ꝓncipaliter fuit in christo q̃ sz nũq̃ alicui aliqd malefecit. qõ ẽt vi⁹ et latronib⁹ in cruce cognouit dicẽs Nos qdẽ digna factis recapimꝰ. Ihc ãt nihil mali fecit. ¶Secũdario ãt talis innocẽtia cõperit ẽt aliis sancti. q fuerũt imitatores xpi t iõ tãq̃ agni neminẽ ledebãt nec dẽte in uide detractiõis nec tyrãnice dñatiõis. nec vngue violẽte direptiõis nec calce iniurio se despectionis siue pulsiõis Apo. j. Cori. vj. Neminẽ lesimus ꝛc. Et ideireo etiam alios ad h monebat dicẽs. ij. Cori. vj. Nemini dantes vllã offẽsionẽ ꝛc. ¶Scõo pp iustitiã pinet eni ad pfectã iustitiã ñ solum neminẽ ledere ꝛc. sed ẽt alijs omnib⁹ si pt fieri ꝓdesse. t hãc iustitiã agn⁹ ostendit qz qcqd in se hz hõinib⁹ vult iter piebet. Nam pellis ei⁹ est vtilis ad variã vsũ. pũi ad indumentũ. simus ab terre ꝺimẽtũ. cornu t vngula ad medicamẽtũ. t carnes ẽt ad etũ. Hec ãt oia ꝓtũt xpo ꝓncipaliter qz ipse suã pelle. i. suã ꝓuersationẽ exteriorem. siue sua' vellera. i. crẽpla seu opa religt nob ad indumẽtũ. i. ad imitatiõis exẽplũ eo⁹. mõ. q̃ dicit Apo. Ro. xiij. Induimini dñm nrm ihesũ xpm. ¶Itẽ suũ simũ. i. bũilitatẽ dedit ad ꝺimẽtũ sz oium Xrutũ t opũ. Vñ ipse dixit Matth. xj. Discite a me qz mitis sũ t bũilis corde. Et hec bũilitas ẽ ꝺdinẽ tũ sine quo nullũ opus placet deo Vñ xpꝰ dixit aplis Luce. xvij. Cum oia bñfecerimꝰ dicite Serui inutiles sum⁹. In cornu ãt pp vnctiones q̃ cũ eo fiebãt. vt ps. i. Reg. xvj. significat potestas xpi. in institutiõe sacramẽtorũ. sed i vngula agni diuisa discretio discrimine xpi. Et h oia nobis ad medicinã dedit. sz t sua sacramẽta t sua Xba Ihsus christus tanq̃ agn⁹ t suã carnẽ religt nobis in cibũ sz in sacramẽto eucharistie. sicut dixit ipse Joh. vj. Caro mea vere ẽ cibus t Lõpetũt ẽt secũdario sanctis viris predicte utilitates agnoꝝ. qz ipsi sancti in variis vsib⁹ t obsequijs proximis seruiunt. Nã nudos vestiũt pauperes cibis ipigũt t ꝺdiũt t ad infirmoꝝ fomẽtũ t curã frequenter ex opassiõe itẽdũt. ¶Tertio pp prudẽtiã: Nã agn⁹ dr ab agnoscẽdo. Duo. n. sũt q̃ agn⁹ nãr discernit t agnoscit. Primo mrez. Nã iter innũerabiles greges solo balatu mrez agnoscit. Sodẽ mõ xpo dicit cẽ agn⁹ ab agnoscendo. qz i cruce crucifixorem agnouit. de ea spũalem curã habẽs t Johãni ipaz cõmẽdãdo. qñ dixit fili ecce mr tua. Nõ exẽplũ seq̃ntes sancti viri ꝑ parẽtib⁹ suis vsq̃ ad mortẽ curã t diligẽtiã gerũt. Nos ẽt exẽplo Iobãnis studere debem⁹ vt ipaz btã Nginẽ mrez babeamus. Agn⁹. n. balatu mrez ꝺrit. inuẽta ãt ea capur erigit. mãmas ꝺrit q̃s dũ sugit poplites flectit. t vt mr ei pt⁹ de lacte porrigat capite mris vbera ꝑmit. Sic etiã vir deuotus balatu. i. voce oõis sancte matris misericordie igrit. t ad eã caput. i. mentem ꝑ ꝺtemplationẽ erigit. mãmas sue pietatis t ꝺsolatiõis regrit. deuote ẽt t sepe faciẽdo sibi gẽua flectit. atz capite. i. mẽte feruenter desiderãdo. t iportune postulando quo dãnõ q̃ ꝑmittꝰ vt sue ꝺsolationis gratiam

largꝰ ifundat. Secũdo qz agnus naturaliter suũ hostẽ agnoscit sz lupũ. Nã etiã si cũ nũq̃ viderit. stati cũ ꝓtio videt agnoscit. Similer ẽt xpꝰ suos crucifixores agnouit nõ odiẽdo sz ꝑ eis orando Luce. xxiij. Pater ignosce illis qz nesciũt quid faciũt In q̃ oratione aduerte q⁹ patrẽ ꝑ eis orãdo inocauit cũ dixit. pater. ¶Itẽ eis ignoscẽdi postulauit. Ignosce illis inquit. ¶Itẽ illos excusauit. qz nesciũt quid faciunt t hec tria faciũt ẽt ipsi sancti ipsũ agnũ sequẽtes erga aduersarios suos sz q⁹ ꝑ eis orãt. eis indulgẽt t nõ solũ nõ accusãt sz ẽt excusãt ¶Quarto ꝓpter patiẽtiã qz ligat⁹ a carnifice nõ se defẽdit siue expoliet vellere siue cute. Ertũ portat ad victimã nõ ploratnõ clamat nõ murmurat nõ recalcitrat sz placido vultu suũ respicit occisorẽ ac si eum portaret ad pascua. Sibi ẽt xpꝰ captꝰ t ligatꝰ i orto nõ se defẽdit. Sibi i flagellatiõe expoliatꝰ veste lacerata cute t sibi ẽt expoliatꝰ ad crucẽ se nõ defẽdit. nec crucifixꝰ recalcitrauit nec murmurauit vñ Je. xj. Ego quasi agn⁹ mãsuetꝰ q portat ad victimã t Isa. liij. Quasi agnꝰ coram tondẽte se obmutescet t nõ aperiet os suũ. Vñ ẽt sancti viri hoc exẽplũ patiẽtie t mãsuetudinis quã nũ ꝑfẽ imitari conãt Apoc. xiiij. Hi sequũtur agnũ q̃cunq̃ ierit. ¶Quinto propter mũdiciam. Nã agn⁹ q̃si aial mundũ immolabat t victimabat in lege ad figuram xpi⁹ q ranq̃ agn⁹ fuit ꝑ peccatis nris in ara crucis immolatus. Vñ Johãnes Baptista de eo dixit. Jo. j. Ecce agn⁹ dei q tollit peccata mũdi. Sic ẽt sancti t imaculati viri faciũt deo victimã ꝺ scipsis eo mõ quo Apo. dixit. Exhibeatis corpa vra hostiã viuẽtẽ sanctã deo placẽtẽ Ro. xij. Et nota q⁹ immolabat in lege agn⁹ anniculus imaculatꝰ ad significãdũ q⁹ ille qui vult de se facere gratũ sacrificiũ deo debet esse agnus ꝑ patiẽtiã. imaculatus per mũdiciã. anniculus ꝑ cõtinentiã. Dicebatur eniz anniculus cũ esset vnius anni cõpletus. qz tũc est optimus eo q⁹ agnus tãto melior est quãto a lacte remotior. Vñ est ille vt anniculus q̃ est remotꝰ a lacte. i. a carnali delectatiõe sz ꝑ ꝺtinẽtiã. ¶Itẽ sancti viri assimilant eq: ¶Primo rõne viuacitatis: qz equus est aial vuar: qz in cãpis exultat belluz a remotis odorat tubis ad ꝓliũ excitat ad cursuz, puocat: volẽt eq cũ victi fuerint gaudẽt cum vicerint. Sic sancti viri in cãpis. i. in aduersitatũ vel tẽtationuz ꝑlijs exultãt sm illud Ja. j. Omne gaudium existimate fratres cum in tẽtatiões varias incideritis ꝛc. ¶Itez bellũ tẽtatiõis vel bellũ mortis, pcul odorant sz in puidẽdo t ꝓparãdo se tub ideſt vocibus ꝓdicatoꝝ vel tub̃ diuinoꝝ iudicioꝝ excitant ad bellũ viciorꝝ. Hac tuba excitatꝰ. btũs Mic. dicebat. Sive comedã sive bibã sive gegd aliud faciã ip auribus meis intonare vr illa terribilis tuba: surgite mortui venite ad iudiciũ. ¶Item ad cursũ. i. ad velocitatẽ bene opandi vel obediẽdi de qua dr. Viã mandatoꝝ tuoꝝ cucurri, puocant. ¶Itẽ vincunt tẽtatiõe vel negligẽtia: dolore penitẽtie purgant t in victoria tẽtationũ t viciorꝝ letant. ¶Secũdo rõne sagacitatis qz gdã eq sagaciter recognoscũt dños suos t alios sup se ascẽdere nõ ꝑmittũt. Sic sancti viri recognoscunt dñm nõ tm in beneficijs sz ẽt in flagellis t alijs dominũ. i. diabolũ vel peccatum sup mẽtis sellã ascendere nõ ꝑmittunt sm illud. Nolite locũ dare diabolo. Ephe. v. ¶Tertio rõne pietatis qz aliqui equi in morte dominoꝝ lachrymas fundunt. Et sic sancti viri ploratꝰ cõsiderãteo legẽdo vel audiẽdo passionẽ domini scienter q⁹ sicut fuerunt socij passionũ. sic erũt t consolationum. ij. Corinth. j. ¶Item sancti viri cuius magna vicia vitant frequenter. tamen paruis vicijs terrentur. Vnde sunt similes elephantibus qui do miti sunt in bellis optimi. Nam acies proferunt armatos ferunt nec armatorum acies expauescũt: nec fugiũt. ¶Item sup eos turribus ligneis collocatis de eis tãq̃ de muro tela ignea emittunt: t cum sint tales: tamẽ de muro

timent. Sic sancti viri q̄uis magna tentationum bella vincāt t magnaꝝ virtutū arma ferant: nec tribulatiōes nec pſecutiones expauescāt nec linguas infantiū seu detrahentiū fugiāt: tamē aliquādo aliquis minimus defect⁹ vel molestia relinquitur eis q̄ semp eos in timore t cruciatu tenet. Sic paulus ad tertiū celum raptus t omniū tribulationū pericula expertus: ac oibus gratijs t virtut⁹ plenus tū stimulo carnis p̄mitur t timēs ac orans vt amoueri debeat mīme erubuit. ¶ Itē sancti viri assimilant leonibus in multis. Primo in audacia siue magnanimitate. Apparet. n. magnanimitas leonis in triplici actu. ¶ Primus est q̄ cū venatores eum sequūtur nō latitat nec se occultat. ſz videri se optat t in mediū cāpū vadens ad pugnā se p̄parat t absondere vel fugere magnā verecūdiā reputat. Similiter sancti viri t pfecti tribulationes t pſecutiones cū opportunū est nō refugiūt immo q̄uis pſecutores incitādo vel expectādo pacnūt t pſecutiōes cū eueniunt cū magno gaudio suscipiūt. Actuū. v. dr̄ q̄ ibant Apostoli gaudētes a cōspectu concilij. q̄m digni habiti sunt p nomine ihū cōtumelias pati. ¶ Secūdū oīsiuū magnanimitatis leonis est fm Ysid. q̄ venatores intuetur vt ipſe vilis minus terreat: ſz amplius animet. Ecōtra aūt est in aialibus pauidis vt est cervus t lepus: q̄ quanto plus aspicēt venatores tāto plus expauescerent. Vñ Pro. xxx. Leo fortissimus bestiaꝝ ad nullius pauebit occursus. Sic sancti t pfecti viri inter suos pſecutores positi dū eos fruire vident intuent t confiderant q̄ sit eorum potestas t ira brevi ter trāsitoria t quomodo eoꝝ perfidia sit eternam supplicia receptura. Et quo ab illis sibi fabricet sempiterna corona. Et ſō dum sic intuent eos magis crescit in ipſis virtus t patiētia. Simile enā faciūt de tribulationibus t infirmitatibus considerādo q̄ breues t viles sunt: ideo et eis leuiores efficiunt. Apo. ij. Leonibus. xij. Cum infirmor: tūc potēs sum. Tertiū esse signum fuit magnanimitatis est. Quin cū insequit saltu vtit. sed cum fugit nō vtitur sed potius lento passu gradit. Sic sancti insequūtur spūalia bona saltibus amoris t feruoris. Phil. iij. Sequor āt si quo modo cōprehendaꝝ. Can. ij. Ecce iste venit saliēs in mōtibus: sed in pſecutione t pena positi nō saltādo per impatiētiā vel impetū furoris incedūt ſz cū longanimitate patientie t māsuetudinis trāseūt: ꝓpter que oia dicit Prouer. xxvij. Iustus quasi leo cōfidens absq̄ terrore erit. Sed nota q̄ q̄uis leo sit ita securus: tamē quedā sunt que dicit timere q̄ etiam sancti viri timēt. ¶ Primū est strata publica t hec strata est mors per quā omnes oꝝ pertranſire. Ps. Timor mortis cecidit sup nos. Secundus est quoddā aial paruū t venenosuꝝ q̄ dicitur leontofonus q̄ signat peccatū. Cuius venenū fugiunt sancti viri sicut venenum serpētis. Eccli. xj. Quasi a facie colubri fuge peccatū. ¶ Tertiū est strepitus rotarū. i. cōminationes scripturaꝝ. Et quasi duo rote sunt duo testamēta vel due lonne sicut pſperitas t aduersitas quarū ītre ne ſicut pſperitas t aduersitas quarū ītre pauus formidabilis est: q̄ flatus periculosus virtusq̄ fortune. ¶ Quartū est quoddā animal ferox q̄ dicit lasanni a cuius ferocitate vix pōt aliqua bestia esse tuta. t signat feritatē t feueritatē summi iudicis. Ps. A iudicio eni tuo timui. ¶ Quintus pō. A tudicio eni tuo timui. ¶ Quintus est ignis. i. gehēne vel purgatorij. ¶ Sexta est decipula vel laqueus venatoris: t hec est tentatio vel fraudulēta uentionis quā etiā sancti timēt. ¶ Septimū est flagellū. Timet eni leo quādo videt verberari caudā: sic timēda sunt flagella pſentia. ¶ Octo assimilant sancti viri leoni in iustitia primo distributiua. Maꝝ ſdā quā rapit solus comedere erubescit. t iō spe a rapt solus comedere erubescit. t iō spe a remotis bestijs aliqs sequētibus de sua p da aliqd relinquit. Hoc est illa iustitia de qua dr̄ in. ſpe. Disperſit dedit pauperibus iustitia eius manet in seculū seculi. Iste habuit beat⁹ Job. dicēs. Si comedi buccellam meā solus t nō comedit pupillus ex ea. ¶ Itē leo vtit iustitia vindicatiua si ne ponitiua erga se t erga alios: se eni punit q̄n ardescit in ira: q̄ iratus terram cauda verberat t cadē cauda seipm flagellat i tātū vt sanguis fluat. In quo dat exēplum vt bonus irā suam in seipm deprimat t nō in alium refundere queat. q̄ eis qui irascitur fratri suo rē. Matth. v. ¶ Itē erga alios vtit leo iustitia vindicatiua. ¶ Primo q̄ vim vi repellit q̄si cuꝝ moderamine inculpate tutelle. Nā siquis cōtra eū telum emiserit si nō eū tetigerit vigz eū inuadit: ſz nō ipm vulnerat nec ledit q̄ est cōtra illos q̄ in sua defensiōe vindicte moderamine nō vtunt. ¶ Tertio sancti viri assimilant leoni in prudētia primo q̄ leones q̄n ambulant sua cauda delent vestigia ne a venatoribus valeant inueniri. Sic sancti viri posteriora penitētia delent peccata p̄cedētia vt dici possit de eis. Beati quoꝝ remisse sunt iniquitates. Signū ēt cautele t prudētie videt esse in leone q̄ dormit apertis oculis. Vnde videt eius oculi vigilare. Similiter sancti viri quasi dormiēdo vigilāt fm illud. Cant. v. Ego dormio t cor meū vigilat. Est enim quasi quedā somnus cōtemplatio nis qua ab exterioribus actibus vacantes interius vigilant circa spūalia t celestia oculos mētis aperientes. ¶ Itē est somne pacis quietē accipiūt vbi in dei visione dātur. Et licet ēt peccatores ꝓpter quietem mortis in sepulchris in mortem dormire dr̄. Ps. Dormierūt somnum suū t nihil inuenerūt oēs viri diuitiarū suarum in manibus suis. Tamē ipſi dormiūt. i. mentunt oculi clausis q̄ mortis sancti viri assimilantur leoni in temperātia siue abstinentia. Nam leo quādo ke mel tarit duobus vel tribus diebus abstinet si aūt cū fugere oporteat t nimis sit plenus cū buccia carnes de vētre extrahit t sic leuis fit. Et iterū leo diutissime viuit quod per dentium comprehenditur cōsūptionē. ¶ Sic sācti viri abstinētes sūt a cibis corpalibus t q̄gd carnalitatis in se sentiūt q̄ eos i spū grauet cū brācia. i. cū violentia aspere penitētie vt leuiores fiant euacuare laborāt. Quod aūt leo diutissime viuit signat q̄ sicut dr̄ Eccli. lxxj. Qui abstinēs est adijciet vitā. ¶ Quinto sancti viri assimilant leonib⁹ in clementia siue pietate. Nā contra hominē ab eo nō lesus negz irascit. Sed est homini naturaliter pius. Nam si nō nimia fame vincat ꝓstratio pcaptiuos obuios abire p̄mittit nec hominē nisi in magna fame comedit vel occidit: vt Ysidorus dicit. Hēminas etiā nō rāgit t raro infantes nisi magna fame cōpulsus. Similiter sancti viri sūt alijs māsueti vt nō irascant inordinate vel de facili ītra eos. ¶ Itē sūt pij hominibus ꝑcipue miserabilibus cuiuslibet sunt captiui: mulieres vidue pueri pupilli t hmōi. ¶ Item ꝓstratio. i. se humiliant bus parcūt ēt ab iniurijs ꝓprijs. Ostendit ēt leo pietatē ad seipm maxime i morte. Nā leo quādo mouit terram comedit t mordet t lachrymat. Et sic hō dz i morte esse pius anime sue remordēdo p̄ ꝓpūctionē vitā suā terrenā t lachrymādo siue flēdo peccata: vñ Aug. ꝑpe mortis suc contra lectum in pariete fecit sibi scribi psalmos pēnales t ꝑlib⁹ diebus eos legēdo plorabat. ¶ Itē sancti viri assimilant leporib⁹ Primo ratione velocitatis. Est. n. ꝑpue aial velox ad currēdū. Vñ dicit lep⁹ āt letra omne nocimū vedit natura. q. a. ubere medū vt dicit Aui. Vñ lepori data ē mē breuꝝ leuitas. cursus agilitas. t sub pedib⁹ pilozꝝ villositas. vt dū fugere oporteat pedes nō ledat. Sic sancti viri sunt velocesad mādatoꝝ dei obedientiā vt audiētes fiant illud Jacob. Sit āt oīs hō velox ad audiēdū. ¶ Itē si currētes ad mādatoꝝ obseruātia fm illud Ps. Viā mandatoꝝ tuorum cucurri rē. Gratia. n. dei q̄ portata reme

dia tribuit ḡ natura dat eis mẽbroꝝ leuitatẽ p̃ ꝓuidã cursus agilitatẽ p̃ charitatẽ ferulã. que omnia facit agilia ⁊ leuia. ¶ Jtẽ pedꝫ villositatẽ p̃ pũctã asperã q̃ pedes affectionũ custodit illesos. ¶ Secũdo ratione timidũ. qz lepꝰ ẽ aial pauidum. Sic sancti viri sũt ꝓ pauidi sine de diuinis iudicijs sm illud. Pſa. Audicijs. n. tuis timui. siue de ꝑteritis peccatis. Eccli. v. De ꝓpiciatu peccatoꝝ noli esse sine metu siue de tẽptationũ ꝓcipitio. Pro. xxviij. Beatus hõ q ꝓ ẽ pauid⁹. ¶ Tertio ratione mitatus. Est. n. aial mite ⁊ ibelle. Vñ nulla delectione vtit nisi ꝓpter fuge. Sic sancti viri sũt mites ⁊ ꝓuersatione ibelles. i. sine ꝓcorum offẽsione fugiẽtes vicia ⁊ tẽporalia cõmoda ⁊ iurgia siue litigia. Et nota q lepꝰ fugiẽdo canes naturale habet q fugiat ꝓtra mõtes. habz. n. crura posteriora lõga vt facilius corꝑ eleuet q̃ per mõtem ascẽdit. Vñ facilius cũ canis iuadit q̃ de mõte descẽdit. Tũc. n. nõ bene currit. ſz q̃si cadẽdo iecidit. Vñ q̃ pst montem circuit quousqz vsus mõtẽ erigit ⁊ sic sepe canes effugit. Sic sancti viri fugiẽtes tẽtatiões fugiũt ad mõtem. i. ad xp̃m. Pro. xxx. Lepus siculus plebs inualida in petra. i. in xp̃o collocat cubile suũ. Ipse. n. ẽ mõs de quo. Isa. ij. Erit mõs domꝰ dñi i vertice mõtiũ Ipse ẽt idem ẽ petra de qua Apo. i. Cor. x. Petra ãt erat xp̃s. vel ad mõtẽ. i. ad ꝓtẽplationẽ paradisi. Habent. n. sancti longa crura posteriora. i. magna fequẽti vte desiderii. i. coꝝ q̃ post illã virã sequent. Et talis⁹ desiderijs coꝝ mẽa i ꝓtẽplatione illi⁹ celsitudinis facilꝫ elevat. Quãdo ho de mõte ecclie ꝓtemplationis ad terrena p tractãda vel cogitãda aia descẽdit tũc facilꝫ in peccato cadit. ⁊ canis. i. diabolus eã facilius capit. Et ideo sancti cõtẽplãdo circuerũt q̃sqz ad illꝰ superne dulcedinis aliqua gustationẽ assurgãt. ¶ Quarto ratione volitatis. Est. n. aial vile q̃ ad cibum q̃ ad vestitũ ⁊ q̃ ad medicinã mẽtũ. Mã eꝰ oculi valẽt ꝓtra venenum. Sic sancti viri alios pascũt suis doctrinis vt elemosynis. vestiũt exẽplis. Quasi. n. eis⁹ pellibꝰ. i. vtilibꝰ iduit cũ aliquo exẽpla imitat. ¶ Jtem medent suis ꝓximis vt suaz orationũ auxilijs. ¶ Jtem sanctus vir assimilatur tauro. ¶ Primo rõne pũie q⁹ tauꝰ hz pellẽ valde hispidã ⁊ villosã q̃ melota dr. Quid ãt est pellis villosa ⁊ hispida nisi corpus pũis bũlis ⁊ aspera. Talẽ pellẽ habuit cui cibꝰ fuit locusta ⁊ mel silueste ⁊ vestimẽtũ de pillis camelorꝝ. ¶ Secũdo rõne ꝓuidẽtie. q⁹ Plinius dicit q̃ q̃ a canibus ꝑsequitur anhelitũ retinz ⁊ sic cutẽ iflat ⁊ morsus canũ deuitat. Similiꝫ sanctus hõ q̃ ꝑsequẽtes ⁊ iniuriãtes patit i se p patiẽtiam spiritũ suum cohibet vt per impatiẽtiaz vel iracundiã extra nullatenus erat ⁊ sic morsus canũ. i. lesiones ꝑsequẽtium euadit vt ale sue saltẽ nõ noceãt. ¶ Tertiõ rõne ꝓuidentie. Futuram ẽm tempus ꝓuidet tẽpestatẽ. ⁊ iõ cauernã sibi parat diuersoo exitus habẽtẽ. Et q̃si instat vẽtus aquilonis obturat cauda fortẽ aglonare q̃ australis claudit australe. Sic sanctꝰ homo vẽto aglonari flãte. i. aduersitate ingruẽte fortẽ cauda claudit. i. mẽs bonaꝫ ꝓsideratiõem opponit ⁊ bene estimat oẽ q̃ patit ex quo breui transitu finit. Maz oia breuia tolerabilia esse dũr cuz si sint magna vt dicit Tullius. Dlr austro flãte ideſt prosperitate aridente clausa cauda de vir sanctus obiacet. i. memoriã mortis. qz facile contẽnit oia qui semp se cogitat esse moriturũ. ¶ Jtem tauꝰ in suis latibulis contra hyemẽ ꝓgregat cibũ ⁊ si deficit cibus supplet somno ⁊ hoc pluribus aialibus accidit vt parz de glire ⁊ mure. Sic sanctus vir ꝓuidet sibi in hyeme adest ꝑ tempore mortis ꝓgregando merita bonorum operum per viraz actiuã. Et si deficiat cibꝰ. i. exercitiũ vt volũtas mendi per actuam iuuat se cum somno ideſt cũ tranquillitate ⁊ quiete vite contemplatiue. Vnde sancti viri tẽpora quib⁹ vacant a laborsbus vite actiue non otiosa ducũt q⁹ tunc apud seipsos in sanctis meditationibus quiescunt.

¶ Capitulum. cvij.

Sapiẽs bõ filius ẽ aranee q̃ stãs i tele medio ſbito muscã sẽtit quã si obtinuerit eã filijs suis multiplr circũuoluit. Cuius caput ꝓmo abscidit ⁊ sic oẽm eis⁹ vitã fugit. Sic sapiẽs i medio tele. i. i ꝓcepla hõe rõnis cui⁹ medium ẽ deimiare i actib⁹ virtutũ moralium ꝓsistit. Et ide muscas volãtes. i. fortes sẽsibiliũ ad suos sẽsus vt imaginatiõez veniẽtes rapit ⁊ ad eramẽ rõnis ipi⁹ intrisec⁹ reducẽs mittit ꝓsideratõibꝰ circũuoluit ⁊ capite abscisso. i. exteriozꝫ sẽsuũ iudicio exclusis qõ fuit initiũ ꝓgregatõis iteriozꝫ virtutẽ exhibit. ⁊ i suũ cibũ. i. i suã documẽtũ seu. pfectũ ꝓuertit. Ezc. xvij. Aglatulit medullã cedrine aglã ẽ hõ sapiẽs ⁊ itelligẽs q̃ de re sẽ sibi trahit veritatem intelligibilẽ.

¶ Capitulum. cviij.

Scẽtia cũ mala vita facit boies siles mõstruosis aialibꝰ onocẽtauris ⁊ hyppocẽtauris Dicit. n. ꝓbthiolo. q⁹ onocẽtaurus ẽ aniaal ab asino heicqz cẽpositũ. nã ab vmbilico sursũ hz effigiẽ hũanã. Vñ medi⁹ ẽ iter boiez ⁊ asinuz. licut hyppocẽtaurus iter boiez ⁊ equũ. vt ꝓsis. dicit. Talis ẽt hõ litterat⁹ ⁊ voluptuosus q⁹ ex vna parte ẽ rõnal ⁊ ex alia bestialis. Cognatõe spũal ope carnal.

¶ Capitulum. cix.

Scismatici ⁊ heretici sũt siles leũcul. q vterũ matris laniãt ⁊ iõ ñ sepe patit. Vñ Ari. dicit ꝓmo hcenã qnqz catulos parẽ postea q̃uor. ⁊ sic oẽs vno min⁹ quousqz sterilescat. In hõ q̃ scismatici sũt leũcul siles q vnitatẽ matris ecclesie ⁊ fidei i q̃ sũt spũalit genuit scindũt ⁊ dirũpũt. ¶ Jtẽ scismatici siles sũt filijs vipe. dr. n. vipa eo q⁹ vi pariat. Nã cũ tpe pariẽdi aduenerit filij non expectãtes nãe operationẽ eis⁹ latera rodũt ⁊ cũ mrẽ iteritu creũt. Sic scismatici i vtero mrẽ ecclesie genuit ñ expectãtes nec sustinẽtes eis⁹ correctionẽ rebellãdo creũt ⁊ dũ eis⁹ vnitatẽ scidũt quãtũ ẽ i se ad iteritũ ducũt. ¶ Jtem scismatici ⁊ heretici assilant catul⁹ pãtbere q odiẽtes mrez vngula lacerãt eis⁹ aluum táq̃ coz egressui resistẽtẽ. Vñ ñ parit pãthera nisi semel. Sic scismatici ⁊ heretici vngub⁹. i. malignio studijs ⁊ doctris sũcte mris ecclesie lacerãt vnitatẽ q⁹ coz perfidie resistit. ¶ Jtem heretici assilant lupis. Prio rõne ifectõis. Nã lupus lanã ouis q̃ occidit morsu ificit ⁊ vestẽ ex tali lana factã pediculosã reddit vt dic Jsid. Sic hereticꝰ morsu vel oze lanã ouis. i. simplicitatẽ ꝓuersatõis hois quã falsa doctria spũaliter occidit corrũpit ⁊ eã pediculosa. i. corruptis opib⁹ abũdare facit. ¶ Jtẽ credula scã de i testijs lupi adũata credul citbare facit de i testinis ouis eas destruit ⁊ corrũpit. Corde de itestijs lupoꝝ p̃ue doctrie sũt hereticoꝝ ſz credule de itestijs ouiũ sũt cogitatiões ⁊ opiones simpliciũ. Sz si hi duo simul ꝓiũgant. s. vt pua doctria vt falsa opinio hereticoꝝ a simplicib⁹ recipiat tũc simplicitas ⁊ sinceritas fidei totaliter euacuat.

¶ Capitulum. cx.

Oliterati ⁊ ꝓcepti ui q. s. pfecti sũt i vita anachoritica silex si capit silueſtres buc. ¶ Prio q⁹ talex capra ẽ aspima i victu. Vñ capra a carpẽdo ẽ dcã eo q⁹ carpat aspa loca ⁊ sic anachoritici viri i deſt aut loci asperitis ꝓmoratẽ. oz q⁹ aspũ victũ carpãt sic ꝓz i Jo. baptista. ¶ Scõdo q⁹ calnissima i situ. Vñ talex capre vocãtur ibices q⁹ ad modũ illaqueationis q̃ ibices dũr ardua loca scã dũr. ita q⁹ vir patẽt hũanis obtutib⁹. vt dicit Jsi. Et talex ſt viri pfecti cũ ad summa ⁊ insolita p cõtẽplationẽ levãt. Apo. iij. Cor. iiij. Mõ ꝓtẽplatiꝰ nob q̃ videt. ſz q̃ ñ videt q. n. videt tpalia si q̃ ãt ñ videt cina. ¶ Tertioqz talex cap̃ ẽ acutissima i aspectu. Nã i altissimis mõtib⁹ talex capre cõmorãtes de lõgiq̃ veniẽtes ꝓspiciũt vẽatores ⁊ i petris diruto stãtes cũ boies vel feras aducire pterũt ẽ altissimis sacoꝝ acumi

nib⁹ se ꝓcipitãtes i suis cornib⁹ suscipiunt illeꝛ. Sic sc̃ti viri i altissimis contẽplatiõi bus illuminati de lõgiquo tpe ꝓuidẽt tẽtatiões futuras t demonũ deceptiões malignas. ꝙo cũ de vicio istare sentũt ꝺ petrus altissimis.i.a ꝛtẽplatiõe sublimiũ se i unũ ꝓiciũt. qꝛ se ad ꝛsideratiõez ꝓꝓrie infirmitatis ꝓ mẽtis bũilitatẽ reducũt. t ꝓ intime bũilitatis custodiã supboꝛ demonũ laqꝰ euadũt. ¶Quarto qꝛ talis capra ẽ velocissima i cursu. Et sic viri sc̃ti i opib⁹ spũalib⁹ nõ sũt tardi seu pigri ꝫ solliciti t festini. t tãto currũt ãpli⁹ qꝺto amãt feruentius nã q amat vehemẽti⁹ currit velociꝰ. ꝓuenit enim sicut dic̃ Bern. ¶Quiro qꝛ capra silue stris ẽ sagacissima i pastu. Nã visu gustu ol fatu discernit in pastu. Et sic sc̃ti viri spũalẽ pastũ discernũt visu.i. legẽdo t meliora t viliora ꝓeligẽdo. Item gustu ꝛtẽplãdo qꝛ celestia auide trãsglutiũt tpalia ꝺo ꝛtẽnẽdo fastidiũt. In olfatu imitãdo. qꝛ odores ciborũ.i.exẽpla ꝙrũ sequũt. Heteroclyti.i. viciox exẽpla fugiũt t abhominantur. Sexto qꝛ silustris capra est sanctissima i potu. Dicit n. ꝓli. Bibe lac bu.⁹ capre bibat languorẽ curat. Ita lac.i. spũalis doctrina talis ꝓfectoꝛ viroꝛ bibitũ.i. ꝺuote t aniꝺe suꝑtũ facit mẽtẽ vitare langores vitioꝝ. ¶Jtẽ solitario t spũalib⁹ insidiãt demões ꝓcipue. t matie ꝓualẽt negligẽtibus t sõnolẽtis. Nñ assilant õmões gbusdã spẽti b⁹ q morãt i siluis. q comedũt volucres t bestiolas eaꝝ bũorẽ fugẽtes. vt dicit Aris. t talos insidiãt dormiẽtib⁹. t si eoꝝ ora inuenerit apta subitrant coꝝ corpa amãtes calorẽ nãlẽ t odorẽ. Sz ꝫ hoc pugnat lacerta q ꝺ fauꝛa. q sentẽs ꝓfectũ serpẽtis fugat sup faciẽ dormiẽtis t pedib⁹ scalpit vt cũ excitare possit sicut dicit Aug. ¶Per volucres itaq; q morãt i siluis intelligũt viri spũales t ꝛtẽplatiui. t ꝓ bestiolas intelligũt boies grossiores t simpliciores solitariã vitã ducẽtes. quos serpẽtes.i. demões comedũt cũ eos ad sue iugatiõ ꝛsensũ trahere t illicere possũt. Quib⁹ t si alis nocere nõ possũt saltẽ bũorẽ deuotiõis t cõpũctiõis abstrahere conãt. Insidiãt ãt matie doꝛmiẽtib⁹. i. negligẽtib⁹ t ociãtib⁹. Et si ꝓ incautelã vel negligẽtiã coꝝ sensus ingniũt aptos t circa exteriora vagãtes validius i trãt i eos vt tollãt eis calorẽ dilectionis t odorẽ deuotiõis t ita eos spũaliter extinguũt Sz eis vt plurimũ auxiliãt lacerta. i. angelica custodia coꝝ negligẽtiã excitãs. vel lacerta ista ẽ sacre scripture doctrina ꝓcipue saluatoꝛis q nos ad vigilãdũ t oꝛãdũ sollicitat ꝛdicatiõis. Vigilate t oramus nõ intretis i tẽtationẽ. Et sicut petr⁹ nos exhoꝛtãs ne hostes ingrediãt i nos dic̃. Sobrii estote t vigilate qꝛ aduersarius vester diabolus tc̃. i. Petri. v.

Capitulum. cxj.

Odie tarde male ꝺz fugẽ q ꝓpositũ salutis ꝓfectũ vult ꝓficere. exẽplo sc̃z cerui. Cerua. n. cũ ẽ paritura clõgat se a semitis feris noti t appropiãt semitis ab hoib⁹ tritis. Nã sicut dic̃ Aris. Jurta viã pit vbi ꝓximore hominũ fez aial ñ accedit. Sic ergo q vult peregre. ꝓficere bonũ ꝓpositũ ꝓceptũ ꝺz se clõgare a feris.i. a malis t iniqs t appropiãre illis ꝺe adherẽ hoib⁹. i. bñ t rõnabiliꝰ viuentibus quoꝝ bñficio tutior ẽ ꝓ posse. Sz demões quoꝝ volũt corrũpe ab hoib⁹. i. a bẽis recedere faciũt. t cũ feris.i. cũ malis ꝛuersari vel bitare fm illud Daniel. xiij. Ejcient te ab hoib⁹ t cũ bestijs feris q erit habitatio tua.

Capitulum. cxij.

Tudens in sacra scriptura ꝓuo ꝺz q̃rere sẽsũ spũalẽ. deinde inuestigaꝛ sẽsũ spũalẽ. Ꝺõ oñdit exẽplo aialiũ ruminãtiũ q ꝺẽ aial ruminãs hz duos vẽtres vnũ magnũ t alium paruũ. Cui⁹cã ẽ digestio multiplex. nã taliũ cib⁹ ẽ sic⁹. t ñ bñ q ꝓcipio masticat⁹ pp auiditatẽ edendi. vñ opꝰ ẽt masticari. de maiori igr vẽtre ad os trahitur t sic secũdo ibi masticat⁹ ad secũdũ vẽtrẽ trãsmittit vt ibi ꝓfecte digerat. Ruminatio aũt esse est meditatio scripture que primo reducẽda est ad magnũ ventrem. i. ad sensum litteralem qui est primus t generalis sensus totius sacre scripture. Deinde ducenda est ꝙ meditatiõnẽ ad paruũ ventrẽ. i. ad spiritualem sensum. qui quidẽ parꝝ eius ꝺicitur qꝛ humiliter t sobrie est querẽdus qꝛ non nisi paruulis datur scripture sacre mystic⁹ intellect⁹. ꝓ. Illũinat t intellectũ dat paruulis. ¶Jtẽ paruus ꝺr qꝛ i vita ista pax ab hoie de eternis t spũalibus capitur. Nã et ꝓpter cognoscimus t ex parte ꝓphetamus ꝓma. Cor. iij. Nic tñ ꝺbus ꝓfecte digeritur qñ vita t opꝰ impletur. ¶Jtẽ sacre scripture ꝓfundus ꝓdicator cauus est hostes fidei expugnare cũ discretione t sobrietate perscrutari t discere ꝺz. Nam illi equi apti sunt ꝺuci ad bella q in bibendo ꝓfundius nares infigũt. qꝛ talos vt ꝺicũt vina non grauantur in cursu. Per equos ergo aptos ad bellum predicatores catholicos seu doctores intellige q bñt ꝺ hereticos disputare. q nares discretionis in aquã sacre scripture ꝓfũde bñt infigere idest cũ discretiõe studere vt sensũ scripture ꝓfũde hauriãt t intelligant. t sic in cursu vine. i. errores ꝛceptione vel exẽplo mine ledent. ¶Jtẽ studiũ spũalis doctrine in tribus consistit. s. in addiscendo eligendo. et retinẽdo. qõ patet ꝙ exemplum i dẽtibus aliuꝝ. Nã qꝺã aialia sũt q bñt dẽtes ad capiẽdũ vt canes t aialia ꝓde. t ideo bñt dẽtes diuisos t acutos vt possint melio⁹ capere ꝓdã. Quedã ꝺo bñt dentes ad pascẽdũ vt camelus et vacca t huiõi. t ideo bñt eos eq̃les t ꝛtinuos vt melio⁹ ber bum retinẽdũ sicut pisces. Nã pisces pectines dentiũ q̃ duos. qꝛ ꝓter dentes quos bñt serratos t distantes bñt ctiã interius dẽtes miro mõ ifixos. cũ qb⁹ vt dicit Aris. recolligũt cibos ne aque lubricitate de coꝝ faucibus eruant. Illi aũt bñt dentes ad capiendũ cibũ spiritualẽ doctrine q sũt apti t studiosi ad discendũ. Sed qꝛ nõ oẽs equaliter ad cadẽ discẽda sũt apti. iõ isti dentes sunt diuisi t tanto ad discendũ sũt magis idonei. quãto ad intelligendũ q̃ legunt vel audiunt magis inueniũtur acuti ꝛminuãtur. ꝺo q̃ dentib⁹ verbus pascendo precidũt qꝺ eis melius vt capiũt t alia dimittunt. t iõ pascẽdo meliora eligũt. Nñ illi bñt dẽtes ad pascẽdũ q de his q̃ audiũt vel legũt studiosi sũt ad meliora t viliora eligẽdũ t mẽoꝛie vel ẽt scripture aliqñ ꝛmẽdãdũ sz illi bñt dentes ad retinendũ q sũt solliciti t studiosi nõ tñ ad audiendũ vel legendũ sed ẽt ad repetẽdũ. t recogitãdũ qꝛ frequẽs meditatio saluat mẽoꝛiã. fm ꝓbm. Nñ sine repetitiõe crebra mẽoꝛia inuenit labilis t lubrica.

Capi. cxij.

Vpb⁹ assilat tauro ¶Prio rõe ferocitatis. sũt. n. tauri ferocissimi q̃uis sub arbore fici ligati dicũt fieri mãsueti vt dicit Ysiõ. Sic superbi ferocesi sũt t ꝓni ad iuriãdũ t ledẽdũ alios nisi ligẽt sub arbore fici. i. restrigãt sub dũio alicui⁹ viri ꝓbi q sit mitioꝛ t dulcioꝛ Judith. vj. Ligauerũt achioꝛ ad arboꝛẽ. nã achioꝛ q interꝓtat mõtan⁹ signat superbia tumidũ qꝛ mõs ẽ tumoꝛ ire. q ligãt⁹ ẽ ad arboꝛẽ. i. restrigẽt⁹ ad arbitriũ superioris. ¶Secũo rõe singularitatis. dicit. n. Aris. q tauꝰ pascit solꝰ nisi tpe amoris t sic supb⁹ vult esse solus in honoribus t dignitatibus quibus pascitur nisi forte aliquibus amicis cõmunicet. ꝓ. Singularis seruus depassus ẽ eaz. ¶Tertio ratione inflationis qꝛ siquis de cozio tauroꝝ modicũ scinderit t cũ fistula fusilãdo paꝛ curẽ a carne sublenauerit ipiguabit. Ertã ipiguat cũ ficub⁹ t vuis passo ideꝛ quã sue. sic superbi ipiguãt siue iflãt cũ iflatiõe fatuitatis. Et cum ficub⁹ t vuis passo ideꝛ quã ꝺo dicuntur t offeruntur eis dulcia q̃ delerent. Sed contra eoꝝ inflationem ꝺr Eccli. Non te extollas in cogitatione anime tue velut taurus ne. ¶Quarto ratione crudelitatis. habent enim tauri coꝝ durum t crudele. Et dicit Aristo. q in corde tauri sepe os durum inuenitur quod sez desiguat duriciam cordis superboꝝ. Eccli. ¶Jtem superbus assilatur draconi ꝓpter quod draco est venenosus. Et

nib⁹ se ꝓcipitãtes i suis cornib⁹ suscipiunt illicꝫ Suc sti viri i altissimus contẽplatiõi bus illuminati de lõgiquo tpe ꝑuidẽt rẽta niões futuras t demonũ decepciões mali gnasãꝫ cũ de vicio istare sentũt ó petrus altissimo.i.a ꝓtẽplatiõe sublimiũ se i imũ ꝓiciũt.qz se ad ꝓsideratiõez ꝓprie infirmi tatis p mẽtis hũilitatẽ reducũt.t p intime hũilitatis custodiã supbox demonũ laqeos euadũt.¶Quarto qz talis capra ẽ velocis sima i cursu. Et sic viri ꝓfecti i opib⁹ spũa lib⁹ nõ sũt tardi seu pigri ꝫ solliciti t festini.t rãto currũt ãpli⁹ qãto amãt feruentius nã q amat vehemẽtẽ⁹ currit veloci⁹.ꝓuenit cit⁹ sicut dic̃ Bern.¶Quito qz capra silue stris ẽ sagacissima i pastu. Nã visu gustu ol fatu discernit in pastu. Et sic sci viri spũa lẽ pastũ discernũt visu.i. legẽdo t meliora t vtiliora ꝓligẽdo. Item gustu ꝓcipiãdo qz ecclesia aude trãsglutiũt tpalia.Vo ꝓdẽ nẽdo sastidiũt. In olfatu inuitãdo.qz odo res ciborũ.i.ecclesia virtutũ sequũt. Feroces No.i.vitioz ereptia fugiũt t abhominantur. Serto qz silueslris capra est santissima i po tu. Dicit.n. ꝑdi. Sitio lac bu⁹ capre bibat languorẽ curat. Ita tac.i.spũalis doctrina talium ꝓfectoz virtutũ.i.suote t aude spũs facit mẽtẽ vitare langores vitioz. ¶Itẽ solitarius t spũalib⁹ ꝑsidiãt demões ꝓcurãt.t matie ꝓualẽt negligẽtibus t sõ nolẽtis. Vñ assistant demões ghusdã spũi b⁹ q mortã i filuio.q comedũt volucres t bestiolas eaz bũoẽ sugẽtes.vt dicit Aris. t tales isidiãt dormiẽtib⁹.t si coz ora inue nerit apta subitrant coz corpa amãtes ca lozẽ nãle t odorẽ. Sz ꝫ hos pugnat lacer ta q vt taura.q sennẽs ꝓcitã serpẽtis sal tat sup facie dormiẽtis t pedib⁹ scalpit vt cũ crotare possit sicut dicit Auc. Per vo lucres itaqz q mortã i silnio intelligãt viri spũales t ꝓtẽplatiui.t p bestiolas itelligũt boies grossiores t simpliciores solitaria vi tã vitãtes. quos serpẽtes.i.demões come dũt cũ eos ad sue ingratie ꝓsensũ trahere t illectere possint.Dubi⁹ t si alii nocere nõ possũt saltẽ bũoẽ deuotiõis t cõpũctiõis abstrahere conãt. Insidiãt ãt matie dor miẽtib⁹.i.negligẽtib⁹ t ociãtib⁹.Et si p in cautelã vel negligẽtiã coz sensus ingnũt aptos t circa exteriora vagãtes validius i trãt i eos vt tollãt eis calorẽ dilectionis t odorẽ deuotiõis t ita eos spũalr extinguũt Sz eis vt plurimũ auxiliãt lacertã.i.angelica custodia coz negligẽtiã excitãt. vel la certa ista ẽ sacre scripture doctrina ꝓcipue saluatoꝛ q nos ad vigilãdũ t orãdo sollici tat Matth.xxiij. Vigilate t orate.vt nõ intre tis i tẽtationẽ. Et sicꝛ petr⁹ nos exhoꝛtãs ne ꝑpẽ ingrediat i nos dic̃. Sobrij estote t vi gilate qz aduersarius vester diabolus tc.i. Pet.v.

Capitulum.cxj.

Docietatẽ malozꝫ dz fugẽ q ꝓpositũ saluti ꝓfectũ vult ꝓ hcere. exẽplo sz ceruaz.Est ua.n.cũ ẽ paritura elõgat se a semitis ferio nort t appo pidã semitio ab boib⁹ tritio. Vñ sicut dic̃ Aris. Iurta viã pit vbi ꝓtimore hominũ fez aiãl ñ accedit. Sic ergo q vult pere.i. ꝓficere bonũ ꝓpositũ ꝓceptũ dz se elõga re a serio.i.a malio t unigo t appropiãre ni ue adherẽ boib⁹.i.bũ t rõnabilr viuẽtibus quoz bñficio tutior cẽ possit. Sz demões quẽ volũt corrũpe ab boib⁹.i.a bẽis recedere faciũt.t cũ serio.i. cũ malio ꝑuersari vel bitare fm illud Danielis.iiij. Expient te ab boib⁹.t cũ bestijs feris ꝫ erit habitatio tua.

Capitulum.cxij.

Tudens in sacra scriptura ꝓfus dz ũrere sẽsũ ytale.dein de inuestigat sẽsũ spũalẽ.Qđ ostdit exẽplo aialiũ ruminã tiũ qz oẽ aial ruminãs bz duos vẽtres vnũ magnũ t alium puũ.Cur⁹ cũ ẽ digestio mc tipler.nã taliũ cib⁹ẽ sicc⁹.t ñ bñ a ꝓncipio masticar⁹ pp auiditatẽ edendi.vñ eps. nõ masticari. De maiori igr vẽtre ad os trahi tur t sic secũdo ibi masticat⁹ad secũdũ ve trẽ trãsmittit vt ibi ꝓfecte digerat. Rumi natio aũt esse est meditatio scripture que ꝓmo reducẽda est ad magnũ ventrẽ.i. ad tensum litteralem qui est ꝓmus t gene ralis sensus totius sacre scripture. Deide ducenda est ꝑ meditationẽ ad paruũ ven

trẽ.i.ad spiritualem sensum.qui quidẽ par uus sicitur qz humiliter t sobrie est querẽ dus qz non nisi paruulis datur scripture sacre mystic⁹ intellect⁹ ꝑdi.Illũinat t in tellectũ dat paruulis.¶Itẽ paruus dz qz i vita ista pax ab boie de eternio t spũali bus capitur. Nã et ꝓte cognoscimus t ex parte ꝓphetamus ꝓuma.Cor.iij. Die tũ olbos ꝓfecte digeritur qñ vita t ope imple tur.¶Itẽ sacre scripture ꝓfundus ꝑdicato⁹ cuius est hostes fidei expugnare cũ discretione t sobrietate perscrutari t discere dz Nam illi equi apti sunt duci ad bella q in bibendo ꝓfundius nares infigũt.qz ta les vt dicũt vina non granantur in cursu. Per equos ergo aptos ad bellum predi catores catholicos seu doctores intellige q bñt ꝫ hereticos disputare.q nares discre tionis in aquã sacre scripture ꝓfunde dñt infigere idest cũ discretiõe studere vt sensũ scripture ꝓfunde hauriãt t intelligant. t sic in cursu vine.i.errozes ꝫceptione vel ebi briculo minime ledent.¶Itẽ studiũ spũalis doctrine in tribus consistit.s. in addiscendo eligendo.et retinẽdo.qõ patet ꝑ exemplum i dictibus aliuz.Nã qdã aialia sũt q bñt dẽtes ad capiẽdũ vt canes t aialia ꝑde.t ideo bñt dẽtes diuisos t acutos vt possint melio⁹ capere ꝑdã.Quedã vo bñt dentes ad pascẽdũ vt camelus et vacca t bmõi.t ideo bñt eos eẽles t ꝓtinuos vt melio⁹ ber bos ꝓdãt.Quedã vo bñt dentes ad ci bum retinẽdũ sicut pisces. Nã pisces pre ter modũ aliozꝫ aialium bñt plures odi bñt serratos t distantes bñt etiã interius dẽtes nitro mõ ilitos.cũ qb⁹ vt dicit Aris. recolligãt cibos ne aque lubricitate de coz faucibus cruant. Illi aũt bñt dentes ad ca piendũ cibũ spirituale doctrine q sũt apti t studiosi ad discendũ. Sed qz nõ oẽs equa liter ad cadẽ discẽda sũt apti.ideo illi dentes dicunt dulcia q dele ecti. Sed contra eorum inflationem dr me tue velut taurus tc.¶Quarto ratione crudelitatis.habent enim tauri coz durũz t crudele. Et dicit Aristo.q in coede tauri sepe os durum inuenitur quod scz dẽti ni.¶Coz durum male habebit in nouissimo mõ qz draco est venenosus. Et ideo quan

Liber quintus

Ypb⁹ assistat tauro ¶Ptio rõe ferocitatis.sũt.n. tauri fe rocissimi q̃uis sub arbore fi ci ligati dicũt fieri mãsuetiores dicit ꝑdi. Sic supbi ferocis sũt t ꝓni ad iniuriãdũ t ledẽdũ alios nisi li gẽt sub arbore fici .i.rectrigãt sub dñio ali cui⁹ viri ꝓbi q sit mitior t dulcior Judith. vj. Ligauerũt achior ad arborẽ.nã achior q interꝑtat mõtan⁹ signat supbia tumidũ qz mõs ẽ tumor ire.q ligãd⁹ ẽ ad arborẽ.i. re strigẽd⁹ ad arbitriũ sapiẽtis. ¶Secõo rõe singularitatis.dicit.n.Aris.q⁹ taur⁹ pascit sol⁹ nisi tpe amoris t sic supb⁹ vult esse so lus in honoribus t dignitatibus quibus pascitur nisi forte aliquibus amicis cõmu nicet. ꝑdi. Singularis seruo depassus ẽ eaz.¶Tertio ratione inflationis qz siquis de cornu tauroꝛ modicũ scinderit t cũ fistu la fusflãdo paꝛ curẽ a carne sublcuauerit ipiguabit.Etiã ipiguat cũ ficub⁹ t vuis pas sule idest et vervis blandientis t laudan do dicuntur t offeruntur eis dulcia q dele ectent. Sed contra eorum inflationem dr Eccli. Non te extollas in cogitatione ani me tue velut taurus tc.¶Quarto ratione crudelitatis.habent enim tauri coz durũz t crudele. Et dicit Aristo.q in coede tauri sepe os durum inuenitur quod scz dẽti gnat paricidam cordis superboruz. Eccli. ¶Coz durum male habebit in nouissimo mõ qz draco est venenosus. Et ideo quan

do per aerem fertur aer concitat.p eū etiā marc intumescit propter eius venenū. Tale est etiam venenum superbie quod interius cor tumefacit t exteri⁹ ruas velut tē pestates aeris concitat t inducit. ¶ Scō quia est insidiosus. Insidiatur enim elephanti t sitit sanguinem eius. Unde elephas videns draconez super arboreꝫ nitur eam frangere vt occidat cum. Draco autem insilit in eum t nititur:eum mordere inter nares.impetitqꝫ oculos eius t aliquando eum excecat. Et aliquando insilit super eum a tergo t mordet cū t fugit sanguinem eius. Et post longum conflictum et subtractione sanguis debilitat elephas in tantum q⁹ super draconem cadit t moriens suum occisorem occidit. Causa autem quare draco sic eius sanguinem apperit est frigiditas sanguinis quo suum incōdium rcfrigerari querit.vt dicit Ysi⁹.sicut ergo draco insidiatur elephanti. sic superbus t ambiciosus insidiatur.maiori t regnanti t interdum sanguinem eius sitit vt ipse regnare possit. Unde t ipsum invadit aliquando a frōte idest aperte t manifeste. Aliquando a tergo. i. latenter t occulte.t quandoqꝫ ipsum prosternit tꝫ extinguit t nonnunqꝫ et eo vel propter eum ēt ipse perit.sicut frequenter in principib⁹ mūdi accidere videmus. ¶ Tertio draco ē vētosus.quia sꝫ ventum sequitur et diligit Dicit enim Solinus q⁹ draco est animal ita fitibundū q⁹ ꝫsi aqua satiari non possit. Unde os contra ventum aperit vt sic suum incendium mitigari possit. Unde se pe impetus eius in velum subuertit lignū Sed naute dum draconem presentiūt qō et rumore marie aduertant flatiꝫ vela deponunt.t sic periculum draconis euadunt vt dicit Solinus. Similiter superbus nō saciatur aquis delitiarum sed adhuc sitit ventos vanitatis t bonoruꝫ. Unde sequitur vela nauium.i.gloriaꝫ,t vestigia magnorum quos etiam quandoqꝫ subuertit dū cor⁹ ventū t bonor⁹ gloriā sint. Unde tutius esset vela honoris deponere q⁹ draconeꝫ tales cōtra se habere Job.xxx. Frater fui draconum t socius struthionū ¶ Itē superbus assimulatur bozaci.i.rubete q est rana venenosa.quc sicut dicit Plini.habet duplex icur. Unū sume venenosū .aliud No est contra venenum remedium t datur pro antidoto contra norium. Unde ad cognoscendum qō sit bonū t qō sit malum proijciunt illud in nidum formicarū. q⁹ statim venenosum fugiunt t aliud petūt. sic i homine superbo est aliqñ estimatio vel excellentia alicuius gr̄e seu ,pbitatis t ista ē venenosa quia continet venenū elationis. Sed ex alia parte inest defectus ei vel infirmitas carnis t hec est medicina humilians sꝫ animuꝫ t repellens sꝫ elationis venenum. Unde Apo.ne venenoso secore necaretur superbie :antidoto alteri⁹ minimum se asserebat dicēs. Ne magnitudo reuelationuꝫ extollat me datus ē mihi stimulus carnis mee tē. Vñ formice.i. prudentes viri a suc magnitudinis estimatio ne se auertunt.ne veneno superbie inficiantur.t ad suam infirmitatem sollicite respiciunt vt per humilitatem saluentur. ¶ Itē superbi assimilant bubali quoruꝫ ferocitas t fortitudo domari non potest.nisi acuto ferreo in naribus eorum infixo. Sic superborum ferocitas t presumptuosa fortitudo non subijcitur nisi forti tribulatione t oppressiōe. Vñ dē cuidā supbo.iij. Re. xix. Ponā circulū in naribus tuis tē.

Capitulum.cxiij.

ENtationes fraudulentas ō monum sancti viri bumiliū metuunt.prudenter fugiunt efficaciter repellūt. Sunt.n. virtuosi quodāmō sicut cerui. Dicunt.n. cerui timere vocē vulpis. Quid.n.ē vox vulpis nisi fraudulēta suggestio demonis. Sꝫ cerui magnis cornib⁹ munit sūt viri magnis Xtutib⁹ fulti.tamēt ergo cerui vocem vulpis.q⁹ sancti viri semp metuunt fraudulētiā t astutiā demonis. Eccli. iij. Sta i iusticia t timoꝛ t ppara aiaꝫ tuā ad tēptatōez. ¶ Itē cerui⁹ qñ canit ipꝫ ilegit si i

uēit bipiū si recti currū vestigijs ꝫ nūc huc nūc illuc trāsuersalit saltꝫ mutat tūc. n.cōtra trāsuc par ⁊ rios passus vt sic i ei⁹ vestigijs canes decipiant. Similiū quoqꝫ sci vi ri cū eos diabol⁹ tētādo psequit nō recto vestigijs ꝫ trāsuersalit currūt.qꝫ cū de superbia pulsari se sentiūt mor nō ad ꝑsideratiōē sue Xtutꝫ ꝫ sue infirmitatꝫ recurrunt. Et cū obiecta infirmitate de pusillanimitate tētant ēi p saltū transuersū queqꝫ sua fortia opera ad memoriā reducere satagūt Sic.n.beat⁹ Job.ne magnitudo Xtutum cū extollerꝫ ad suā fragilitatē ꝑsiderādā cucurrit dicēs. Parce michi dñe nihil.n. sūt dies mei qd ē bō qꝫ magnificas eum aut qd appones erga cū cor tuū:rē Job. vij. Et rursus ne ex calamitatū suaꝝ multitudine desperet ad suā inocētiā pēsandā saltauit dicēs. Nō peccaui ⁊ i amaritudinib⁹ mortalē oculus me⁹ Job.xvij. Et rursus. Utinā appenderent pēca mea qb⁹ irā merui ⁊ calamitas quam patioꝛ i statera. Quasi.n.arena maris hec grauioꝛ apparꝫ Job.vj. Quasi ergo ꝑtrarios ⁊ trāsuersaleo saltꝫ dabat q nūc vt sibi peccē rogabat.nūc aūt se nō peccasse dicebat.vt neqꝫ in elationē superbie inocētie duceret neqꝫ in desperationē ale eū calamitas traheret ¶ Itē cerui⁹ qñ canes cū ifequūt si p̄ fugit ad fluuiū vbi ex aq̄ frigiditate viribus resūptis trāsnatādo aquā venatorē effugit. Tūc aūt canes ifequnt cerui qñ ipoꝛtune cogitationes vl tētationes molestāt ⁊ stimulāt animū:q tūc ad fluuiū fugit qñ ad sui ꝑsiderationē cū timore rediēt copiosas lachrymas fūdit dicēs deo ⁊ orās. Deus me⁹ ne tu me discesseris ame quoniā tribulatio ꝓxima ē ⁊ nō ē q adiuuet.qñ circūdederūt me canes multi ⁊ ꝑsilii mali fic animū fortificādo corroborat vt nō sequā canes.i.tētatiōes cuadat ꝫ ēt extinguat. Ps. Tu ꝓtribulasti capita draconū.i.tētationes demonū i aquis ꝫz lachrymarū. ¶ Itē cerui⁹ qñ capit mugit ⁊ lachrymas fūdit. Vñ etiā hō i tētatoze p ꝑsecū captꝰ

stati emittat mugitū dolorose ꝑfessionis ⁊ lachrymas effūdat copiose ꝑnūciās anteq̄ ꝑtrahat ad prauitatē operis vl ad illaqueationē male cōsuetudinis. ¶ Itē tētationes demonū assimilant icelsib⁹ serpētū Nā qdā serpētes icedūt fiue serpūt sp flexuose.⁊ tales sūt demones q tētāt insidiose ⁊ sub specie boni ieipiētes a recto ⁊ declinātes ad curuū. Quidā vero sp icedūt recte vt cētrix. Vñ Lucan⁹ ait. Est sp recto lapsur⁹ limine cētrix.⁊ tales sūt q directe ⁊ aperte suggerūt mala.vt adulteriū ⁊ homicidiū ⁊ hmōi. Alij āt sūt q sp curui supplant⁹ icedūt.⁊ hi sūt demones tētātes de auaritia ⁊ iauruātes cor⁹ bois ad terrena desideria. Aliq āt serpētes a pectore sursū ereeti vadūt:sicut qdā serpēs terren⁹ ⁊ aq̄tic⁹ noie chelidꝛ⁹ ⁊ hic serpēs qñ currit erecto pari si se torserit. Tales ergo sūt demones tētātes de superbia q̄ erigit cor⁹ ad alta p elationē. Et ꝓt⁹ creparēt qdam superbi moriēdo q̄ꝫ se flecterēt būiliādo. ¶ Itē q dā serpētes sūt q tarde mouēt. Et isti sūt demones tētātes de negligentia ⁊ pigritia que ad accidiā ꝓtinēt. ¶ Itē sūt qdā tante velocitatis vt volare videant. Vñ ⁊ qdā serpens iaculus dē qui vt iaculū volare putat. Et ꝺ arbores erūpit ⁊ si obuiā quā habuerit statim illud perimit. Tales sunt demones tētātes de ira cui⁹ motus velox est nō expectās rēnis cōsiliū ⁊ fit.i. obuiās serpētes alatiꝫ sꝑrens sūt dicti qui pius currūt q̄ꝫ equi ⁊ nō volare scrūtur quoruꝫ aliqs sentiat. Tales sūt demones de luxuria tētātes que velociter volare dicit qz ei⁹ delectatio cito labit:ꝫ ꝓnus aiaꝫ dele sūt fraudulēti ⁊ insidiosi sic ē traxtes q ē serpens cornut⁹q sub arena se absc̄ōdit ⁊ tūc dū aial vel auis accesserit ipꝫ nō aricē ꝫz angue pessimū inuenit. Tales sūt demones tentantes de iuuētia quia iuuidus dolose ⁊ fraudulēter cape ⁊ subuertere conat. ¶ Itē

est serpens boua dictus qui greges sequi tur armentorum t bubalorum uberibus se suspendit. t dū lac bibit ipsū aial occidit. Dū a bob⁹ siue a bubalo nomē accepit vt dicit Isid⁹. Tales aūt sūt demones de gula tentātes. Dū sequūt greges armēto rū.i. boūm bestialr viuentiū t i gustu lac tis.i.in delectatione gule pereūt aiam t occidūt. ℙro.xxiij. Ingredit blāde t i no uissimo mordebit vt colluber. ℂ Itē tenta tiones demonū filces sūt venatiōib⁹ aialiū de quibus in ꝓo. Ipse liberauit me de laqo venātiū. Mā fin Auicē. venātur q̄dā aia lia de nocte vt qdā lupi. q̄dā de die vt ca nes t vlī t bmōi. q̄dā No de die t de no cte vt ēt qdā lupi. Sic ēt demōes ten tāt de nocte.i. occulte t sub spē bōi: t ille ē timor nocturnus de q̄ dr in ꝓo. Nō time bis a timore nocturno t a negocio pam bulāte in tenebris. Suggerit.n. iterdū ab stinētiā vt iducat ipatientiā. Suggerit da re bonū exēplū alijs vt iducat advanū glaz t filia. Quidā No tentant de die.i. apte t manifeste mala suggerēdo vt q̄n tētāt de luxuria homicidio furto t filib⁹. Et ista ē saggitta volās ō die. Quidā No ō nocte t ō die. q̄ q̄q; demon tētat vtroq; mō Mā ꝓmo tētat fabuliter t q̄si rōnabiliter igredit ſz postea facit rucre in aptū malū. Dū in b diabolus filis est māsione aiali mōstruoso qō dr bre facie bois fibilū ser pēt: caudā scorpiōis: velocitatē auis volā tis t tres ordines dētiū: carnes āt būanas appetit ad edēdū. Caput g̃ bz bois t fibi lum spēt. q; ꝓmo tētat subtilr t q̄si rōna biliter bz tres ordines dētiū. q. de trib⁹ tē tat. l. de cupia carnis. de cupia oculorū t superbia vite. Corp⁹ āt bz leōis. q. fortiter detinet. caudā No scorpiōis. q. i fine neg ter pūgit vt anis velocitū discurrit hominū carnes appetit. i. vt carnales bomes violet t trucidet. Hec g̃ tertia tētatio vocat de monīū meridianū. q. l. tāq; media pcipat primas duas. l. ꝓmā t scām. ℂ Itē sci vir tētatiōes itantes munit se fie ap cō tra venatores. Mā ap trib⁹ modis se mu nit: ꝓmo durioꝛe ptē corpis opponēdo. Mā in late suo dorso locū durissimū bz quē. l. sp oppōit venabulo psequēti t tā q̄s clypeū validū illuz locū sp obijcit. Sic ēt sci viri ꝑ tētationū ipet⁹ duritiē. i. asperitatē corpis obijciūr. ℈ illō. ꝓo. Ego āt cū mihi molesti ēēnt iduebar cilicio būlabā i ie iunio aiam meā ꝛc. ℂ Itē ap se munit cal mos suos. i. dētes lōgos ad arbores acuē do. Sciēs. n. sibi imminere piculū acuit cal mos ad arbores eos fricās t fricādo eos ꝓbat si bū icidūt. q̄bus postea ꝓ gladijs vtēt. oē q̄ ferit laniādo dirūpit. Dij g̃ cal mi sūt Virtutes penitētie q̄ acuunt cū ad ar bores fricant. ℈. n. culmos suos ad arbo res fricare ē suos Virtutes. ꝓprias sanctorū t fortū virorū Virtutib⁹ ꝓpare q̄b⁹ illorū ex emplo t ad op⁹ seruētiores t ad bellū acu tiores reddant. ℂ Itē ap se munit origa nū mastīcādo. Mā si dētes fricādo ad ar bores bebetes eos iuenerit herbā origa nū q̄rit cui⁹ Virtute mastīcādo dētes acuit vt Auicē. ait. O riganū itaq; est herbū dei vt Auicē. ait. O riganū itaq; est herbū dei cui⁹ mastīcatiōe. i. ꝓsideratiōe ꝓ tētationes aia ꝓmunt: viu⁹ ē. n. sermo dei t efficax t penetrabilior oi gladio anciptī. vel origa nū est diuina ꝓtectio quā orādo q̄rere de bemus vt ei⁹ Virtute vires nr̄e ꝓ tētatiōes acutiores t fortiores reddant. ℂ Itē tēta tiones carnis expugnare debem⁹ exēplo ca meli. Mā camel⁹ ipe amoꝛi solitudinē di ligit t nulī ꝓter pastoꝛē audet appꝛopinq̄ re ei. Et iterū qñ femīna appetit sup ge ruat icurvatus icedit t parū tūc comedit. Sic hō qñ carnali amore succēdit seu tē tatiōe bz se ad solitudinē oratiōis reducē t soli pastoꝛi ꝛpo se seruēter recōmēdare t genuflexiōib⁹ devotis corp⁹ fatigare t ei bi t pot⁹ peirare carnē castigare. vt carni terat supbiā por⁹ cibiq; peitas. ℂ Itē ten tatiōes carnales ēt repellunt t vincuntur penitentia t feruore meditationum t ora tionū. Cui⁹ exēplū apparet i edo. q. ci⁹ pel lis q̄ hispida ē sicut dicit. Dū. sanat mor sus venenosos si calida supalliget. t pili ei⁹ crudi suo odore fugāt serpentes. Quid aūt pellis hispida edi nisi austera pnia bois tentaq;. Ed⁹. n. q̄ ē aial iocabūdū t lasciuū signat bois carnalr tētatuz ei⁹igit hispi da pellis. i. aspera pnia carnis si calida. i. ex charitate facta q̄ ē calor aie viralis suppo nat. i. ꝓ ipsas tētatiōes obijciat morsus co rū venenosos. i. mortiferos sanat. Dū ꝓo ꝛ remedio vtēs dicebat. Ego aūt cū mihi molesti ēēnt iduebar cilicio ꝛc. Sz q̄n pili ꝓcedentes ex pelle sūt cogitatiōes ꝓcedentes ex mente. vel q̄. pili q̄ ex superfluitate cor poris generāt signāt elynas q̄ saltē de sup fluo dari dēnt. Fm illud Lu. xj. q̄ō superest date elymā. vñ illi pili adusti. i. cogitatiōes feruētes vel elyne facte cū charitate amo refugāt serpentes. i. demōes vel eoꝝ tētationes. Dū de elyna dicit Eccli. xxix. Su per scutū potētis t sup lanceam aduersus inimicū tuū pugnabit ꝓ te. Et de feruore meditationū dicit. Tob. vj. Incēso iecore. i. mēte p feruētes cogitatiōes siue oronēs fugabit demonū. ℂ Itē nota q̄ tētatiōes aliquos dissipant t aliquos purgant. Dū sūt filces formicis q̄ plātas vastāt t vilos purgāt. Mā formice floreo t germina coꝛ rodēdo violāt fructū cōcauant t mandu cant t hominibus nocumentum prestant. Similiter tentationes aliquando corrū punt t dissipant floreo cogitationum ger mina affectionum. t cuacuāt a merito fru ctus operum. t sic sūt bōni icauto t nescienti nuāt. Dū dic ℙsl. q̄ ōndo vrli egrotāt q̄ rūt formicas t deuorāt. t sic saluē recipiūt Sic hoib⁹ sancti tētatiōes sūt ad ꝓfectū t ad purgationē siue liberationē vitioꝝ. Dū Jaca. Būs vir q̄ suffert tētationē. ℂ Itez nota q̄ tētatio diaboli a ꝓncipio ē debilis t facilis ad resistendū sed postea in ꝓcessu difficilis ē t forte Adiuuat eni diabolus vr so q̄ bz caput tuualidū. sed brachia bz fortiſ sima. Est ergo velut caput vrū ipa sugge stio diaboli. Iz q̄si ei⁹ brachia sunt ipa peri ꝓa. Conquassabit capita. q̄. l. ꝓter ēda sūt ipsa tentationū vina. ℂ Capitulum. xxv.

Inmēo inchoare pniaz simi lio ē asino. q̄ valde timet itra re aīm t pedē ibi tingere vel p eā trāsire imo ēt ñ libēter asini trāseūt ꝓ pōtes t mari me si possint ibi aīe conspiccre eo q̄ facile pariant vertiginē pp capitis debilitatē. pp q̄m timēt de pōte cadere. Nec bibūt de fa culi nisi ad locū vbi sunt bibere assueti ad quē possūt ire sicco pede. Ille timet aīm intrare vel trāsire q̄ timet pniaz inchoare vel in ea psecurare. Sed ille timet ꝓ pōtē aīm vides trāsire q̄ timet ad religionē ei⁹ aspitatē ꝓsideras ire. Dō ꝓtigit pp ōbilita tē capitis. i. pp defectū sensus. t nō tal ñ vult ab assueta aī. i. vita discedē nec pniaz re cipe nisi q̄m facilius possit ferre Judith. ix. Mūgd possū deserere dulcedinē meā fru ctuq; suauissimos. ℂ Capitulū. xxvj.

Tyrannus filis ē vnicorni de quo ℙsl. dic. q̄ ē filis elephā ti in capite. t equo in corpore i cauda Vo assimilatur aproꝛmu gitū emittit grauē. t vnū cornu magnū bz in frōte duoꝝ cubitoꝝ. Adāc fe ram viuā capi posse negāt ſz violēter. Sic tyranni in capite. i. in mēte sūt vt elephātes ſz ꝓ magnitudinē sagbie. in corpe vt equi ſz per luxuriē. t in cauda vt apri ꝓpter brevitatem potentie. Nam aper turpem t curuam caudam habet. Et simi liter potentia tyrannica t dominium cō mūniter bz finem celerem t turpem. Ōnia gravia sūt grauc ipū. q̄ ſz alijs gra sena ꝓsecutio quā infert bōis ꝓpque bis capi nō possūt ꝓpter ipatientiā Esl. n. sicut dicit Dreg. vnicornio fera oino indomita. vñ si fuerit capta teneri negt. q̄ tāq; ipa tiens morte deficit. Sic tyrānī t superbi po tius aliquā ꝓsciūt occidi. q̄ velint subiici alijs: vt ꝓ de Adānabale q̄ bibit venenū t occidit seipm ne veniret ad dūnum Ro manoz. t Catto sibi se occidit ne Cesari subderet. ℂ Itē tyrannus ꝓ fidēs ē filis ca

melcõti de quo Aristo. dicit q; habz faciẽ sicut aialis ex porco ⁊ simia ⁊ alterat color ei⁹ qñ ifuffiat i corũ ei⁹.⁊ dic̃ ꝑPli.q; nullũ aial ẽ eo pauidi⁹⁊ iõ sic mutat sic̃ color ei⁹⁊ dic̃ q; ꝑ infirmitate mãsuetũ se fingit cã in fit crudele. Dicit ĉt q; huic aiali magna vis ⁊ accipiret ẽ data. Nã volãtes eos ad se trahit ⁊ ꝑber eos alios auibus lacerandos. Dicit ĉt Aris. q; i morte ẽ turpis coloris. Cuius in vita sit magne venustatis Sic quoq; tyrãni similitudinẽ hñt porci ꝓp immundiciaz vite similitudinẽ vo simie ꝓpter simulationẽ iusticie. Nã simie corpus a facie boie incipit sed i fine i defectu caude suã turpitudinẽ ostẽdit. Sic tyrannus in principio regiminis vel opis mansuetudinẽ ⁊ iusticiam fingit.⁊ sic incipit a facie boie. sed in cauda. i. in fine opis suc tyrãnidis ⁊ malicie turpitudinẽ detegit ⁊ ostẽdit ⁊ q̃ contra aliquos aligd aurib⁹ enus ifusflaẽ color ei⁹ satis velociter immutatur ⁊ iflãmaẽ. ⁊ hoc vt plurumũ et timore, ꝓcedit q; oĉs tyrãni sũt pauidi scientes se a multis odio haberi. aliq̃n tñ ꝓtimore vel ipocrisia fingũt mansuetudinẽ cũ tñ sp i corde gerãt crudelitatem rabiẽ. Dio ĉt et divina pmissiõe data ẽ vie cõtra accipitres ⁊ cõtra rapaces vel vsurarios ⁊ hmõi. q; frequẽter illi q multos alios violenter vel iniuste expoliauerũt ab aliquo tyrãno insurgẽte ⁊ eos capiente ipsi expoliãt ⁊ ifup nõ nõq̃ ab eo inhũaniter lacerãt. Licet ãt tyrannus dũ viuit ⁊ dñaf magnificus ⁊ pocrisis appareat. i. monstrũ ⁊ pocrisis appareat. i monstrũ tñ turpitudinẽ hz q; cõiter tyrãni turpi morte moriunt. ¶Irez tyrannus assimilat formicaleoni. q̃ scz ẽ aial paruũ formice infestũ comedẽs granũ cuz vñ dũ eis victuz subtrahit occasionaliter eos occidit. ⁊ iõ formicaleon dicit q; formicis ẽ vt leo sz quẽ formica expugnare non pot. sz pfecutorẽ ⁊ expugnatorẽ potit. ipse ab aliis aialib⁹ deuorat. Et sic q̃nq; tyrãni q sũt hũiliũ ꝓsonaz ⁊ pauperũ oppressores ⁊ expoliatores diuino iudicio ab aliis opptimũt ⁊ ꝑdã sũt eoz. Isa. xxxiij. De q ꝑdario nõne ⁊ ipse ꝑdaberis. ¶Irẽ tyrãni sicci sũt grifonibus. Nã grifo ẽ aial pennũ. ⁊ q̃drupes i hyperboreis mõtib⁹ nascẽs ex oi pte corpis sic̃ icõi. sz i alis aglo assimilatur ⁊ hz vnguces tã magnos q; ide sũt q; pbi q regũ mẽsis apponũt. Sic̃ tyranni sũt sicci leõi i crudelitate. ⁊ agle i rapacitate vñ magnitudo vnguiũ ẽ magnũ eoz ⁊ multiplex studiũ ad rapiẽdũ ꝑs Insidiat vt rapiat ⁊c. ¶Irẽ tyrãni sũt sicci lupis. Sũt. n. qdã lupi matutini. qdã meridiãi ⁊ qdã vesptini. Lupi matutini q adhuc non mstũ esuriũt pẽ ouis comedũt ⁊ partẽ relinquũt. Tales sũt multi tyrãni q bõa pauperz rapiũt. sz ptẽ eis dimittunt. Lupi vo meridiani q vsq; ad merid: ẽ nõ comederũt q: mstũ esuriũt. ⁊ pp estũ multũ sitiũt totã ouẽ comedũt ⁊ sanguinẽ ei⁹ bibũt. Tales sũt multi q totã supellectilẽ auferũt ⁊ i sup possessiones q̃s cũ multo sudore acquisierũt diripiũt Ihy. Judices praui lupoꝝ more cũcta diripiũt ⁊ vix panca pauperib⁹ derelinquũt. Lupi aũt vesptini q vsq; ad vesp̃ã nõ comederũt adeo esuriũt q: carneos ouiũ comedũt ⁊ sanguinẽ bibũt ⁊ pelles scindũt ⁊ ossa frãgũt. Sic sũt multi tyrãni q a pauperib⁹ pecuniã erbauriũt. possessiones diripiũt ⁊ domos tollũt vestes auferũt personas opptimũt. Sopho. iij. Judices ei⁹ lupi in vespe nõ reliquũt in mane.

Capitulum. xxvij.

TRibulatio sonus vel ꝑdicatõ fervida agit eos petõis. Est .n. petõs filis cirogrillo suo cricio magno q tãta sonitudi ne se in corũ ostrigit vt salua cornice aperiri possit. sz si aq̃ calida aspgat ostiuo aperitur. Sic eos petõis ita iterdũ i petõ se ostodit vt nisi p morsũ fractionẽ aperi vix possit. sz aq̃ calida. i. tribulatio feruida ⁊ sonitus vel aq̃ calida. i. ꝑdicatio feruẽs ⁊ affectuosa ipsos petõis aperit dũ sonit ⁊ vberti plandit. Hãc cordiũ aptionẽ desiderabãt ꝑdicatores ꝓ dicebãt. ij. Macch. Adaptat dñs cor vrm. ¶Irẽ tribulatiões ⁊ pfecutiões vehemẽtes opellãt petõsos ad deũ p ꝓsonam eius pristinam redire. sicut dicit Psalm. Ge ceruus dum nimio vigetur a canibus ad hominem sponte fugit. Nam quali canes persequtes sunt pfecutiones vel tribulationes imminẽtes q̃ dũ peccatorẽ sonitus ꝓmũt ad dñm redire ꝓpellũt. ꝓs. Imple facies eoz ignominia ⁊ querent nomẽ tuũ dñe. ¶Irẽ tribulatio sonitus mẽtem excitat ⁊ humiliat: vñ assimilat ozici q̃m Plin. est fera q̃ in ortu canicule stat cõtra stellã quasi velit eã adorare. ⁊ h facit postq̃ diu dormiuit. Quid ẽ canicula feruens nisi tribulatio vehemẽs in cuius ortu siue occursu bestia dormiẽs. i. mens peccatoris pigrescens excitat: ⁊ quasi ad adorãdũ parat. i. ad penitẽtiã ⁊ deuotionẽ humiliatur. ꝓs. Humiliauerũt in cõpedibus pedes eius: ferrũ pertrãsijt aiam ei⁹. Per pedes eni ⁊ ferrũ tribulationes intelligũtur q̃bus dũ peccator stringitur ⁊ grauatur humiliatur eius affectus ⁊ anima ad penitentiam vulneratur.

Capitulum. xxvij.

MAna gloria assimilatur tinee Primo q: tinea ĉt er bono pãno nascit dum. s. vestis in aere grosso interclusa tenetur vel vento nõ pfundit. Eccli. xlij. De vestimẽto ꝓcedit tinea. Sic̃iter et bono ope nascit tinea inanis glorie. Et h sic dum mẽs in aere grosso manet. i. dum leo aduertit vel corrigit nec ĉt vento pflatur interne aspiratiõis. ¶Secundo q: tinea q̃si insensibiliter ꝓgredit. Nã quasi aial sit in ipa substãtia se absc̃ondit vt videri nõ possit. Sic ĉt inanis gloria est vitiũ tã subtile ⁊ occultũ vt primo mẽtẽ teneat ⁊ meritũ bois destruat q̃ hõ incõsideratus aduertat ⁊ iõ vt ab ea aliqo est imunis. Nã sicut dicit Valeri⁹ maximus Nulla est prorsus tãta hũilitas q̃ aliq̃ dulcedine glorie nõ tãgat. Job. xxvij. Edifica ut sicut tinea domũ suã. ¶Tertio q: tinea amarit odoriferis fugat. Vñ si folia lauri vel cedri vel cipressi ⁊ hmõi ponant eis vestib⁹ ⁊ ĉt cũ libris nõ pũt a tinea lesi vt dicit Cõstãtin⁹. Sic inanẽ gloriam excludit vel amaritudo tribulationis. vel odor celestis glorie. Matth. vj. Thesauriza te vobis thesauros in celo vbi nec erugo nec tinea demolitur. Nã odor. i. intẽtio celestis glorie excludit tineã vane glorie.

Capitulum. xxix.

VIrtus fidei bonũ ꝓpositum cõcipit hũilitas custodit sed charitas ope pficit. Et ideo hec Xp⁹ gbusdã herbis gb⁹ cerue post ꝓceptionẽ vtunt assimilat gbus. s. iuuant ⁊ ad fetũ in vtero retinẽdũ ⁊ ĉt ad facilius pariẽdũ. Fetum qppe in vtero gignit q fide illuminatus bonũ ꝓpositũ cõcipit: qõ qdẽ in vtero mentis nõ perit nec ide maniter erit si h discreta hũilitas ad tẽpus occultuz custodit qõ tandez charitas pficit: q: quodã feruore ipulsu quasi quodã violẽto pru erire in opus ꝓpellit. Et iõ Apo. aut q̃ fides p dilectionez opat: q:. s. illud qõ fides cõcipit dilectio ope pficit. ¶Irez Xtus ⁊ prudentia mentis recõpẽsat in aligbus defectũ corpis. Nã formice vt dicit Solinus maiora sepe ferũt onera q̃s sint eoz corpa Vñ recõpẽsant puritatẽ corpis p magnitudinẽ Xtutis: mo: su põdera gerũt ⁊ q̃ p magnitudine ore ferre nõ pñt nituntꝰ volvere pedibus. ⁊ sic ĉt hõ Xtuosus igeniat vt qõ vna via facere nõ põt faciat alia. In quo ĉt maior est erũtia Xtutis q̃s sit apparẽtia sonis. ⁊ onus. primi fert ore cuz ad patiẽtiã cũ inducit sua exhortatiõe. Et si ore facere nõ sufficit saltẽ pedibus. i. cõpassione affectuarii voluit.

Capitulum. xx.

VIta spũalis pauciorib⁹ indiget q̃s vita corpalis. Et hui⁹ ꝛei plũ apparet in instrumẽtis q bus aial mouet. Nã sicut dicit Aui. Oẽ aial hũs sanguinẽ nobilẽ q̃tuor mouet instrumẽt'. s. vel q̃ b⁹ mãib⁹ vt bruta vl duob⁹ pedib⁹ ⁊ duabus alis vt aues. Sz qdã aialia sũt q̃ hñt plures q̃s q̃tuor pedes vt ps in cleriz ⁊ in

quibusdā hominibus t ḡdā plureo alios vt ꝑz in papilionib⁹ t apibus t filibus. Sed hoc et defectu t paucitate sanguinis accidit: ꝓpter quam cām efficatius operant quatuor organa in ꝓmio ḡ multiplicia in secūdo. Ille ergo bz in se nobilē sanguinem g bz gratie, humorem. Mā aia. i. vita oie carnis in sanguine est vt dr Leui. xvij Dū deficiēte sanguine deficit vita corꝑis Ita deficiēte gra deficit vita spūalis. Mā sicut dicit pba. Viuere est viuentib⁹ cē: sed esse spūale est ꝑ gram hm illud. Cor. xv. Gratia dei sū id qđ sum: ergo aia ꝑ gratiā bz spūalē vitā. ¶ Quatuor pedes gb⁹ quilibet bño gram recte viuēdo gradit. sūt quatuor morales Vtutes siue cardinales Prudētia iusticia fortitudo t tēperātia.

¶ Itē duo pedes volātiū gb⁹ ad bōa opa tēdūt duo amores sūt. s. dei t primi. Bz q̄ si duplex ala duplex est doctrina duoꝝ testamētoꝝ que elevat volādo. i. cōtēplādo in vera dei cōtēplatione. Vel duc ale sūt oratio t ieiuniū quaꝝ vna leuat aia altera leuat corꝑ. Vel vt duo pedes spūales boīs sunt intellectus t affect⁹ quoꝝ vnus ꝑ fidei viā alter Xo ꝑ viā dilectiōis in deum tēdit. Duc aūt man⁹ sūt benc opari in ꝓximo qđ ptinet ad dexterā: t bñ opari in aduersitate qđ ptinet ad sinistrā. vel būfacere amico t inimico. Alia aūt ignobilia q̄ et defectu Vtut⁹ multi instrumēti vtunt significāt perō et gra t Vtutib⁹ ōnes tutos. q multi instrio. i. multi curio t occupatiōib⁹ implicātur qb⁹ ē et defectu nāe corrupte ꝓuitia t nō frenate ꝑ gram Vtutibus regulate. Mā. n. integra t Vtutibus modificata pauca minimaq̄ ꝓtera ē bz Boetiū. Vñ accidit q̄ carnalēs pla vite fomēta ergrūt q̄ viri spūales t gerius vi sūt spirituales cū pauca bonis q̄ carnales cū multis bonis t diuitijs.

¶ Capitulum. xxij.

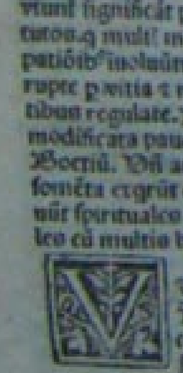

Vtia assimilantur scorpionibus Mā sicut scorpiones se inuicē ꝑtūt. ita se inuicē occidūt Dicitur enim q̄ scorpio parit vndenos fetus quos omnes occidunt mīres ꝓter vnū. Sed ille vn⁹ supra hīrem ascēdit t interficit: t viros ē fraterni sanguinis. Et hoc fecit de⁹ ne, pgenies illa pestifera cresceret nimis. Sicut aūt ex vno scorpione multi filij nascūtur ita ex vno capitali vitio multe filie. i. vitia generantur. Mā et auaritia sicut dicit Gre. xxxj. Mora. oriunt pditio fraus. fallacia. piuria. inge tudo violētia. cōtra misericordiā indurātio. sz cadē mr auaritia b vitia q̄ gignit et tinguit. nō nunq̄ eni cupidus mercator. q̄ eo amplius se lucrari cernit quo ab bo mīnib⁹ alijs magis bētur fidelis et ipsa cupiditate lucrādi t a pditiōe t a fraude t a fallacia t a periurio t a violētia se sūme custodit. O fidē se et interdū ꝑ elemosynas misericordē t piū vt sic nō credat cē alienoꝝ fraudatoꝝ qui suoꝝ pius est largitor. Interdū etiā vna et filiab⁹ pdicti ipaz suā mīrem auaritiā extinguit sez ingenuo mētis. q̄ interdū aliqs tpalīū rep⁹ auria solicitudine t ingenuine fatigatus eoꝝ far cinā abijcere appetit t et ingenuinus ne lestia aliqñ nūdū fugit. Et sile bn ꝑsset oīdi in alijs capitalibus vitijs si ḡ plerū tari veller. ¶ Itē vitia q̄ corrigere debemus in nobis signanī i illis aialib q̄ in lege moysi poterāt imolari. nā de quadrupedibus offerri poterāt in sacrificiū de tribus generib⁹ aialiū sez bouꝝ ouiū t capriū vt ꝑz in Leui. Vñ offerebat ꝑcipue virū vt ꝑz in Leui. Vñ offerebat ꝑcipue virū vt ꝑz in Leui. Vñ offerebat ꝑcipue vir

quibusdā hūibus t ḡdā pturco alas vt ps in papilionib⁹ t apibus t silibus. Sed hoc ex defectu t paucitate sanguinis accidit: ꝓpter quam cām efficatius operant quatuor organa in ꝑmis ḡ multiplicia in secūdis. Ille ergo bz in se nobilē sanguinem q bz gratie,humorem. Mā aia.i. vita oīe carnis in sanguine est vt dī Leui.xvij Dū deficiēte sanguine deficit vita corpis Ita deficiēte gra deficit vita spūalis. Mā sicut dicit pbs. Viuere est viuētib⁹ cē:sed esse spūale est p gram fm ūlud. Lor.xv. Gratia dei sū id qđ sum:ergo aia p gratiā bz spūalē vitā. ¶Quatuor pedes gb⁹ quilibet bīo gram recte viuēdo gradit. sūt quatuor morales Vrtutes siue cardinales ꝙprudētia iustitia fortitudo t tēperātia.

¶Itē duo pedes volātiū gb⁹ ad bōa opa tēdūt duo amores sūt.s.dei t primi. Bz q si duplex ala duplex est doctrina duoz testamētoz que elevat volādo a cōtēplādo in vera dei cōtēplatione. Vel duc ale sūt oratio t ieiunīū:quaz vna levat alia altera levat corp⁹. Vel vt duo pedes spūales bonis sunt intellectus t affect⁹ quoz vnus p fidei vīa:alter ho p vīa dilectiōis in deum tēdit. Duc aūt man⁹ sūt benc operari in ꝓsperis qđ ꝑtinet ad dexterā t bī operari in aduersitate qđ ꝑtinet ad sinistrā. vel bīfacere amico t inimico. Alia aūt ignobilia q̄ ex defectu Vrut' mult' instrumēt' vtunt̄ significāt perdrel gra t Vtutib⁹ ōpsti tutos.q mult' instrīo.i.mult' curio t occupatiōib⁹ implicātur qb⁹ ē ex defectu nāe corrupte p vitia t nō frenate p gram vbtu tibus regulate. Mā.integra t Vtutibus modīse ata pauca minimaq; ꝑtēta ē bz Boetiū. Dū accidit q carnalea ꝑs vite fomēta ergrit q̄ vsi spūalea t geriue vīm spiritualea cū paucis bonis q̄ carnalea cū multis bonis t viuinis.

¶Capitulum.xxxi.



Vtia assimilantur scorpionibus Mā sicut scorpiones se inuicē pariūt.ita se inuicē occidūt Dicitur enim q scorpio parit vndecim fetus quos omnes occidunt mīos ꝓter vnū. Sed ille vn⁹ supra fratrem ascēdit t interficit:t vtroz ē fraterni sanguinis. Et hoc fecit de⁹ ne ꝓgenies illa pestifera creseeret nimis. Sicut aūt ex vno scorpione multi filij nascūtur ita ex vno capitali vitio multe filie.i. vitia generantur. Mā ex auaritia sicut dicit Bre.xxxj.Mora.oriunt̄ pditio fraus.fallacia.perjuria.inquitudo violētia.cōtra misericordiā indurātio.sz cadē mr auaritia b vitia q̄ gignit ex tinguit.nō nunq̄ enī cupidus mercator. q; eo amplius se lucrari cernit quo ab hominib⁹ alijs magis bētur fidelis ex ipsa cupiditate lucrādi t a pditiōe t a fraude t a fallacia t a perurio t a violētia se sūme custodit. Oūdit se ēt interdū ꝑ elemosynas misericordē t piū vt sic nō credat ee alienoz fraudator qui suoz pino est largitor. Interdū etiā vna ex filiab⁹ pdicti ipsoz sūā mīam auaritiā extinguit sez ingeniosa mētio.q; interdū aliqo tpalīū rez anxia solicitudine t igeruidine fatigatus coz sarcinā abjicere appetit t ex ingeruidine molestia aliq̄n mūdū fugit. Et sile bīo ꝑsset oūdi in alijs capitalibus vitijs si ea ꝓcrastinari vellet. ¶Itē vitia q̄ corrigere debemus in nobis signant̄ i illis aialib q̄ in lege moysi poterāt immolari.nā de quadrupedibus offerri poterāt in sacrificiū de tribus generib⁹ aialiū sez bouis ouīs t capre rū vt ps in Leui. Dū offerebat ꝑcipue vitulus agn⁹ t edus. Et sicut dr in glo. Leui.j.vitulū offerim⁹ dū carnis superbiā vincimus.agnū cū irrōnabiles motus coercimus. Edū ho dū lasciuiā superamus.re strāturq; etiā b aialia ad tpm vt dr in eadē glosa.nā tpo in vitulo offert ꝓpter virtutem crucis.in agno ꝓpter innocētiam in ariete ꝓpter principatū.in hirco ꝓpter sūi radicē carnis peccati. Hec enī aialia in lege imolabātur. Sed nota q; hec aialia nō vna sed ocisa deo offerebant vt p occisionē hoz aialium significaretur occisio peccatoꝝ t q; hominem peccatorem digni erāt occisiōe ac si illa aialia loco coz occiderētur ad signandū expiationē peccatorum ꝓter occisionē etiā horū animaliū figurabat occisio xpi. ¶Itē vnū vitiū quādoq; frenū est alterius sicut accidit de serpentibus q; quādoq; vnus serpēs remedium est cōtra alterū. Mā pinguedo columbi vt dicit Plinius valet cōtra morsum cocodrilli. Quasi enī cocodrillus ē bō gulosus.q; cocodrillus tm se replet q; postea iuxta lutum iacet ructans prepletiōe. Sed coluber q pulueri terre lingit signat auarum q terrena dīligit. Coluber aūt contra morsū cocodrilli valet.q; plerūq; auaritia gulam refrenat t cohibet q; homo nimis auarus frequētius nō quantū appetit, comedit fm illud Eccleo.vj. Est vir cui dedit deus diuitias t substantiā t honorez t nihil deest aie sue ex oībus q̄ desiderat nec tribuit ei potestatē deus vt comedat ex eo. ¶Itē vnū venenū est medicina alterius. Dicit enī Plin. q; quē draco vt aspis vulnerat caput vipere appositum sanat:t econuerso cū aliquē vipera pūgit caro aspidis venenū ad se ptrahit t sic pcussū subuenit. Per draconē q est inter venenosa marinoz:t aspidē q est serpēs morsu t veneno gnatiosissimus intelligit superbia q̄ est maximū t gemellū vitiū.iz ꝙ caput vipere itelligit luxuria q; vipa ē valde luxuriosa. Dū masculi⁹ ozc mulso i ozc semie semen ei transfundit t illa provoluptate libidinis in rabiē versa caput,marito precidit Est ergo vipera draconis vel aspidis medicina.q; quādoq; ruina luxurie est medicina superbie. Dū Bre.xxxij.libro moraliū dicit. Fur plerūq; vt nōnulli post superbiam in luxuriam corrūtes et aperto casu malū culpe latētio erubescant.t rūc etiam maiora corrigant cū ꝑstrati in minimis confundūtur Et Aug⁹ in quadam epistola dicit q; dedit deus occultam mētio superbiam per manifestam carnis ruinam. Sed adhuc econuerso aspis contra viperam remedium prestat,quia nō nunq̄ superbia luxuriam refrenat. Nam dum appetit superbus gloriam infamiam incurrit declinat luxuriam sed potius sunt ista remedia opis q̄ intrinsece voluntatis

¶Capitulum.xxxij.



Voluptas carnis assimilatur Amphibene serpenti Habet enī huiusmodi duo capita vnum in principio t aliud i cauda cui rēs et vtroq; capite. Jō dicit Jsido. q; hydrus est serpens plurīū capitum. Hic etiam solus inter serpētes frigori se cōmittit. Sic voluptas bz duo capita.i.duo capitalia vitia sez luxuriam t gulam. Et hoc voluptuosus minus inter omnes videt curare de frigore.i.de asperitate futuri supplicij. De quo dicit. Jbūc ab aquis niuium tē. Job.xxiij. ¶Item voluptuosus assimilatur limace q̄ est vermis luti vnde semper est sordidus t im mūdus t est valde tardi mot⁹. Etiā quandam conchā in dorso gerit itra quā se includit t quibusdā comib⁹ viā q̄rit q; debilis visus existit.t si quid sibi obuiā ꝑsenserit statī cornua retrahit t in cōchulā icludit. Sic voluptas est vermis limi.i.corrupto carnis siue carnalis appetit⁹.t ideo voluptuosus ē sordidus p gulaz im mūdus p luxuriā t tardi motus p pnsētia:t concha quā gerit intra quā se includit est cautelo mala quā accipit t deponere nescit. Ideo ēt bebetat visu mēt'.i.ad spūalia t iterū voluptuosus qbusdā comib⁹.i.qbusdā studijs viā sibi q̄rit ad delectatiōes carnis q̄.s.studia ꝑtinēt ad pudētiā carnis. vñ gegā carni obuiat refugit t ad prauā consuetudinē se reducit. ¶Itē limax q̄uis lēto passu ꝑcedat ad arboz tū summitatē ascēdit q̄rū folia depasc it t ubicūq; serpit immūda vestigia dereliquit. Sic voluptas carnis paulatī creuit t magnaz arboz summitatē ascēdit.qz q̄sq; magnos viros occupat t vicit. Sic gula vicit adā luxuria dauid t salomonē t folia.i. ornamenta virtutum denudat in eo, vbicunq; aūt serpit immunda vestigia. i. exempla turpia t infamia post se relinquit.

¶Capitulum.cxxij.

Surarij t alij g sunt ex iniquo mãmone diuites assimilãtur pigmeis g cito crescũt t cito deficiũt. Mã pigmei g sũt statura cubiti vñ a grecũ a cubito sũt dicti habitãtes in montanis indie iuxta occeanũ sicut dicit Augu. in tertio anno sũt perfecte etatis gnqđecies pariũt t in septimo anno senescũt. Sicut ergo pigmei breui etate cito veniũt t cito recedũt. Sic diuitie male acquisite vsuariorũ t aliorũ cito crescũt t cito deficiũt. Cito eni efficiunt diuites t cito pauperes. Pro. xiij. Superbia festinata minuet. ¶Ite sicut dicit Chrysl. sup Matth. Silex est pecunia vsuraria mortui aspidis. Percussus eniz ab aspide quasi delectanti vadit in somnũ t p suauitatẽ soporis morit: qz tũc venenum latẽter p oia mẽbra decurrit. Sic q sub vsura accipit sub tẽpore quasi benech cũ sentit. Sed vsura p oẽs facultates ei⁹ decurrit t totũ conuertit.

¶Capitulum.cxxiij.

Christus assimilat rinocerotj. vnicornj de quo dr q bz vnũ cornu in fronte vel in loco nariũ quo oia pforat: qđ est idomabile aial t crudelissimũ nũ domẽt t mansuescat. Venatores aũt vt dr q volunt hoc aial capere Vginem aliquã nudã ligãt ad arborẽ iuxta quã illud aial dz transire qđ transitẽ dũ sentit Vginei odoris fragrãtiam ita imitatur q omni ferocitate depposita in cuius gremio recũbit: t vbera eius lãbit t sic q li agnus mãsuetus factus ligat capitur t tenet. Sic deus q ad aduẽtũ erat seuerissimus attract⁹ odore beate Vginis de quo Cant. 4. Dũ esset rex in. Vgnio dico nudate a terrenis deliciis t ligate voto ppetue castitatis in gremio vteri illius delicẽdens ita humanus t mãsuetus est factus vt possit teneri ligari t occidi. Job. xxxix. Nunquid volet rinocheros seruire tibi.

¶Ite christus figuratus est in illa vacca rufa de qua fiebat aqua expiatiõis in lege moyſi. Nã immũditia eoz q tetigisset aliqđ animal immũdũ expiabat p aspersionẽ cuiusdã aq de qua dctur. Num. xix. mãdat eni ibi a dño q accipiãt vaccaz rufam t occidãt t cõburãt extra castra t intingebat sacerdos digitũ in sanguine ei⁹ t aspergebat cõtra fores sanctuarij septẽ vicibus: cõburebat aũt vacca illa igne cũ pelle t carnibus cũ sanguine t fimo ſiam me traditis. Adiũgebatur et cõbustioni lignũ cedrinũ. Ysopus coccusqz bis tinctus Linis aũt cõbustionis colligebat totus t in aqua ponebat ad expiandũ. Sed cõburẽs t cinerem colligẽs t ille q aspergebat aquas in quibus cinis ponebat immũdi reputabant: Sed ab hac immũditia purificabant p solã ablutionẽ vestimẽtoz: nec indigebant aqua aspgi. t p illã vaccã rufam figuratus est xpc sm infirmitatẽ assumptã quã femuncus seruo deſignat: sanguinẽ aũt passiõis ciusdẽ designabat vacce colos. Debebat aũt illa vacca cã etatis integre. qz omnis opatio xpi est perfecta in qua et nulla ecẽt macula nec portasset iugũ: qz xpc nõ portauit iugũ peccati. Pro cipiebat aũt duci ad inoyſen qz xpc imponebat trãsgressio legis moyſi in violatiõe sabbati. Precipiebat et tradi elevatiõe sabbati. Precipiebat et tradi elevatiõ sacerdoti qz xpc occidẽdus in manus sacerdotũ tradnus est. Immolabat aũt extra castra: qz extra portã xpc passus est. Intingebat aũt sacerdotes digitũ in sanguine eius qz in discretione quã digitus signat ministeriũ passiõis christi est p fide randũ t unitatẽ. Aspergitur aũt cõtra tabernaculũ p qđ synagoga signatur vidi ecẽt ad cõdemnationẽ iudeoz nõ credentiũ Et hoc septẽ vicib⁹. vel propter septem dona spũs sancti: vel propter septem dies in quibus omne tempus intelligitur. Sunt aũt omnia que ad christi incarnationem pertinent: igne cremãda. i. spiritualiter intelligenda. Nam per pellem t carnez exterioꝛ xpi opatio designatur per sanguinem quo subtilio t interna Vtus exterius

ra vinificans. Per fimum lassitudo sitis t omnia hmõi pertinentia ad infirmitatẽ Addebantur autez tria scilicet cedrus que signat altitudinem spei vel contemplationis. Ysopus qui signat humilitatem vel fidem. coccus bis tinctus qui signat geminam charitatem. Per hec autem debem⁹ xpo passo adherere. Linis autem colligebatur a viro immundo quia relige passionis peruenerunt ad gentiles qui fuerunt culpabiles in christi morte. Apponebatur autez in aqua ad expiandum quia ex passione christi baptismus sortitur vertutem emendandi peccata. Sacerdos autem immolans t comburens t colligens cinerem t aspergens immundi erant. quia iudei facti sũt immundi ex occasione christi per quẽ peccata nostra expiantur. Et hoc vsqz ad vesperum idest vsqz ad finem mundi quando reliquie israel conuertentur. Vel quia illi qui tractãt sancta intendentes ad emũdationem aliorum xpi econtra aliquas immundicias contrahunt. vt Vre. dicit in pastora. Et hoc vsqz ad vesperũ idest vsqz ad finem presentis vite. ¶Item xpc fuit figuratus in illis animalibus que p peccatis sacerdotes immolabantur in lege moyſi. Nam primo sacerdos offerebat pro se ipso vitulum t p peccato arietem in holocaustum. Dem offerebat pro populo duos hircos. quorũ vnus immolabatur ad expiandum peccatum multitudinis. Et huius hirci immolati sanguis inferebatur simul cũ sanguine vituli in sanctasanctorum: t aspergebatur ex eo totum sanctuariuz. Corpora vero hirci t vituli qui immolati erant pro peccato comburebantur extra castra. Hoc enim fiebat quando offerebatur sacrificiũ p aliquo graui peccato vel p multitudine peccatorum Alter Ho hircus emittebatur in desertum. Imponebat Ho sacerdos manum super caput eius confitens peccata filiorum israel. acsi ille hircus portaret ea in desertum. vt a bestijs commederentur quasi ponam penam pro peccatis populi. vel legebatur super caput ei⁹ aliqua cedula vbi scripta erant peccata Christus igitur significatur per vitulum propter virtutẽ crucis t per arietem quia ipe est agnus sacrificium. t per hircum ꝓpter similitudinem carnis peccati Et ipe christus immolatus est pro peccatis sacerdotum t populi. quia per ei⁹ passionem t maiores t minores a peccato purgantur. Sanguis autem vituli t hirci infertur in sanctasanctorum p sacerdotẽ quia per sanguinem xpi patet introitus ad regnum celorum. Corpora autem extra castra. quia extra portam passus est Christus p aſſus est vt dicitur Heb. xiij. Per hircũ qui emittebatur significabatur diuinitas christi que in solitudinem abiit homie xpi patiente non quidem locum mutans sed virtutem cohibens: vel significatur cõcupiscẽtia mala quaz debemus a nobis abijcere virtuosos autem motus dño immolare.

¶Capitulum.cxxiij.

Ebus carnalis scz viri de cõiuge facit ruere in fluxus suspitiões t crudeles operatiões Vnde valde similes sũt onagrio. quorum masculi zelo ducti feminarum filijs testiculos amputãt quia habent eos suspectos etiaz de matribus. Vnde matres hoc scientes absc̃dũt eos sicut dicit Plin. Sic multi propter zelotypiam etiaz propinquos suspectos hñt de vicibus. et qua suspitione nonnunq̃ vulnera t alia crudelia opera sequuntur Eccli. viij. Ne zelo mulierem sinus tui. Debet enim inter coniuges esse non zelus suspitionis sed amor religiosus de quo Apost. ait Epe. v. Viri diligite vxores vestras sicut xpc ecclesiam. quaz scilicet in pfecti fide desposauit. t ad eterne glorie nuptias introducit. Vbi vna cum patre t spũ sancto. viuit t regnat i secula seculoꝛũ.

A M E N

¶Explicit liber quintus de similitudinibus rerum.

¶Incipit prologus li. sexti.

Licet is q̄ stolidus est noster homo corrūpatur. tamen is q̄ intus ē renouatur de die in diem. ij. Corinthio. iiij. Antiquorū philosophorum de homine tres fuerunt generales sententiē. Quidam hominem esse substantiam tantum corpoream tradiderunt sicut Democritus ⁊ Leucippus ⁊ philosophi epicurri qui posuerunt animam esse corpus ⁊ per consequens totum hominem esse corporeum posuerunt. Alii solum incorporeum idest animam hominem vocauerunt vt Plato ⁊ alii stoici. qui solam aiam quam incorpoream ponunt volserunt ad substantiam hominis ⁊ speciem pertinere. corpus vo quoddam instrumentuz esse velut est naute naule. Alij autem ex vtroq̄z compositū tāq̄z ex essentialibus partibus anima atq̄z corpe velut ex forma ⁊ materia hominem tradiderunt. vt Arist. ⁊ sui sequaces qui sūt Peripatetici dicti. Huic vo velut veriori sententie apostolus paulus consentiens vtrūq̄z in verbis ppositis. s. corp⁹ ⁊ aiaz appellauit vt vtrūq̄z ad essentiā hominis ostenderet pertinere. Licet inquit is qui stolis ē noster homo corrumpatur. tñ ie qui intus est renouatur de die in diem. Non tñ corpus vel animam perfectum esse hominem credidit. sed vtriq̄z parti per figuram sinodoches totius nomen attribuens vtranq̄z partem hominis hominem appellauit immo corpus non simpliciter hominē sed exteriorem hominem ⁊ animam non simpliciter hominez. sed hominem interiorem vocauit. ⁊ corpus insuper corruptibile dixit. animam vero non corruptibilem sed renouabilem esse ostendit: Acsi vetustas ⁊ corruptio corporis ad renouandum saltem animam nos inducat. Sed notandum est q̄ homo interior habet exteriorez adiunctum scilicet anima corpus tanq̄z subiectū siue materiam in qua individuatur tanq̄z instrumentum quo operatur. tanq̄z speculum in quo contemplatur. tanq̄z stimulum quo humiliatur. ⁊ etiam tāq̄z exemplū quo rectificatur. ¶Primo ergo inheret corpori aia velut materie forma. Vnde. Philosophus dicit q̄ anima est actus corporis idest forma. Sed sicut materia per formaz perficitur ⁊ specificatur ita forma per materiam contrahitur ⁊ individuat. Et quanq̄z rationalis anima que est humani corporis forma sit in se imaterialis videlicet vt nullam habeat materiam ex qua fiat. habet tamen extra suam essentiam materiā quam informat. In qua scilicet dum creatur recipitur ⁊ individuatur anima rationalis. ¶Secundo interior homo habet exteriorem coniunctum videlicet anima corpus vt instrumentum proprium quod mouet ⁊ per quod agit. Et idcirco membra varia corporis diuersis anime viribus vt organa deseruiunt ad suas operationes coniuncta. a quibus tamen intellectus excipitur qui fantasmate non vt organo indiget sed tantum vt obiecto fin q̄ Philosophus tradit. Cura igitur eget aia corpore vt artifex instrumento vel organo ad agendum non incongrue philosophus dixit diffiniendo animam. q̄ anima est actus corporis organici. Nam omnia corporis membra sunt ipsius anime organa ad diuersa ⁊ necessaria opera facienda. Et quia operum exteriorum ꝯplurima precipue manu fiunt vocatur a philosopho manus organuz organorum. ¶Tertio eget anima

corporeꝯ interiori ipsius oculo. i. menti vel intellectui exteriorum rerum imagines velut quoddam de propinquo speculum repetet. Nam sensus hominis in corporeis organis exteriorum rerum imagines ⁊ phātasmata intellectui representant. Et quibus per abstractionem intellectus agentis in aie intellectu possibili vniuersales ⁊ intelligibiles species reponuntur. Vñ phantasmata in corporeo organo velut quidam colores in speculo interiori visui anime representantur. Et iccirco philosophus dicit q̄ phantasmata se habent ad intellectum sicut colores ad visū. ¶Quarto quoq̄z ne tam nobilis anima vt est rationalis et aliquo sibi munere dato naturali vel gratuito extollatur infirmi corporis stimulum patitur fm q̄ Apostolus dicit. secunde Cor. duodecimo. Ne magnitudo reuelationum extollat me datus est mihi stimulus carnis mee. Portat ergo onus corporis anima vt eius pōderis repressa gravedine ad id quod supra se est inaniter nō leuetur. Vnde dicitur Sapientie. vndecimo q̄ corpus quod corrumpitur aggrauat animam ⁊ deprimit terrena inhabitatio sensum ⁊ cetera. Aduerte igitur q̄ ex posse plurima grauamina patitur. Nam portat anima corpus. sicut hostem. sicut pestem. sicut carcerem. ⁊ sicut comitem. Sed est hic periculosus hostis. pestis siue morbus pernitiosus. Carcer penalis ⁊ angustiosus. Comes siue cōsors grauis ⁊ onerosus. Aduersatur namq̄z caro spiritui. vt hostis periculosus vt pote cuius pugna grauis ⁊ continua Hal. quinto Caro concupiscit aduersus spiritum ⁊ spiritus aduersus carnem. Hec enim sibi inuicem aduersantur ⁊ cetera. Et propterea vt dicit Hieronimus. Nos gestamus laqueum nobiscum circumferimus inimicum carnem nostram. loquor de peccato natuz in peccato nutritam corruptam nimio ipsa origine. sed multo amplius prauo consuetudine viciatam. Hinc est q̄ tam acriter aduersus spiritum concupiscit q̄ assidue murmurat ⁊ impatiens est disciplineq̄ illicite suggerit. q̄ nec rationi obtempe-rat. nec timore vllo inhibetur. ¶Item est corpus anime vt pestis perniciosa. Et iō Apostolus conquerebatur dicens. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Nam caro animam cruciat debilitat ⁊ exterminat. Cruciatur siquidem anima ex corporis amore. quia sicut dicit Joannes cassio. de institutis monachorum. Corporis nimius amor nos igetat solicitudinibus onerat. contumelijs afficit. ¶Item cruciatur anima ex corporis languore. Nam sicut Seneca dicit. multa nos incommoda cogitant. q̄z male cōueniat nobis huiusmodi corpus. nunc de capite. nūc de vētre. nūc de pectore aut de faucibus conquerimur. aliquando nerui nos. aliquando pedes vexant. nunc contractio. nunc dilliliatio. aliquando superest sāguis aliquando deest: hinc atq̄z illinc tentamur. hoc cuenire solet in alieno habitaculo. hoc enim corpus non domus sz hospitium. Debilitas quoq̄z corporis animē debilitatem inducit. Nam sicut in quadam epistola beatus Hieronimus. dicit. Corporis debilitas nimia etiam vires anime frangit. mentis quoq̄z ingenium marcescere facit. ¶Item caro nutrita delitijs ⁊ voluptatum illecebris dedita penitus exterminat spiritum. ⁊ viram eius extinguit. Vnde apostolus Roma. octauo Si fm carnem vixeritis morientini Augustinus super Joannem Spiritus deficit vbi caro requiescit. vt enim caro mollibus sic spiritus duris nutritur. illam blanda refouent. hunc aspera exercent. Est insuper corpus anime velut carcer penalis ⁊ angustiosus in tantū vt psalmista clamaret dicens. Educ de carcere deus animam meam vt confiteatur nomini tuo. me expectāt iusti donec retribuas mihi. Alia autem littera habz Educ de custo

dia aiam ad confitendum nomini tuo te- In quibus verbis prophēta ostendit q̄ a carcere corporis cupiebat educi triplici de causa. ¶ Primo quidem vt assequeretur mentis iocunditatem. In isto enim carcere sancti sunt semper in tristicia. sed eruntes semper erunt in leticia. Et ideo prophēta postq̄ dixit educ de custodia siue de carcere statim subiunxit vt confiteatur nomini tuo. i. vt laudet t glorificet nomen tuum. in qua laude erit maximus iubilus t leticia Isa. li. Venient in syon cuz laude t leticia sempiterna super capita eorum. ¶ Secūdo vt assequeretur sanctorum t ꝓborum virorum perpetuam societatem. vñ subdidit Me expectant iusti a quibus ipsi expectati etiam cum magna leticia colliguntur. Prouer. x. Expectatio iustoꝝ leticia. ¶ Tertio vt assequeretur celestis mercedis plenā facultatem. Ideo adiunxit. donec retribuat mihi. ꝑ. Retributio multa. Licet autem anima habeat corpus in suis operibus comitem t consortem est tñ eius societas vilis t onerosa. Vñ Aug. de san. victo. in li. de claustro aie dicit. Nihil aliud est caro cum qua tanta est societas nisi spuma caro facta fragili decore vestita. Sed erit q̄q̄z cadauer miserū t putridū t cibus vermiū Sed si diligenter ꝑsideres. qd per oo t nares t ceteros corporis meatus egrediatur vilius fit quilinium nunq̄z vidisti. Si singulas eius miserias enumerare velis q̄sit onerata peccatis, irretita vicijs. pruriens concupiscentijs, occupata passionibus. ꝓna semper in malum t in omne vitiū, pleniss plenam tantum confusione t ignominia i uenies. Sed quanq̄z corpus anime sit ita vilis ac onerosus socius. est tñ ei a deo nō ociose vnitus videlz tribus de causis. quarum duas primas ponit Grego. nazanzeno. t prima earum est vt aia i corpore seu in carne. t per carnem merita multa aggreret: ꝑ lura enim sunt quibus per carnez anima meretur. in quibus sine carne vel corpore per se sola mereri non posset sicut est contra carnales concupiscentias decertare. ieiunare. peregrinationē facere. t martyrii sustinere. ¶ Secūda est vt anima ipsaz carnem tanq̄z fidelem conseruam custodiret. t eam in supernis sedibus collocaret Caro enim sola per se beatitudinis susceptiua non est nisi mediante anima sortem immortalitatis induceret. ¶ Tertia est vt deus suum vniuersum perficeret. Cum enim sit quedam creatura pure corporalis sicut creatura sensibilis quedam pure spūalis vt angelus. oportuit ad hoc vt dei vniuersum ꝑficeretur q̄ alia fieret creatura q̄ carne' t spiritu cēt ꝑposita sicut est hō. Deut. xxxii. Dei ꝑfecta sūt opa. ¶ Quarto hz aia corpus velut exemplar quoddam et quo hō in sui regimine informatur t regulat. Nā ipsa dispositō corpis atz membroruz figura patēter ostendit hōi q̄liter mēbra cadē ab aia sūt regenda Cur enī lingua ē inferius lata t superius acuta nisi vt ostenderet ad euacuandū t vulnerandū cor ēt data. ad euacuandū t vulnerandū cor ēt facilis t parata. Vt qd ēt est in hūdo. i. in falsa posita nisi ad loquendū monstraret esse labilis t lubrica: sed quare est infra dē dentes t labia inclusa nisi vt esse noscatur dicta t labia inclusa nisi vt esse noscatur dicta t ligenter custodienda. Iuxta illud. Diligenter custodi claustra oris tui. xc. Idem quoq̄z de membris ceteris pariter est estimandum. Et ipsis membrorum igitur figuris t dispōnibus etiam physonomi indicant ad quos bonos vel malos mores anima inclinetur. In diuersis quoq̄z corporis membris naturales reperiantur virtutes. spūales Prutes aie p quandam similitudinem dessignanteo. Accidunt t varij morbi in diuersis partibus corporis qui diuersis animi vicijs plurimum assimilantur. Nihil reperitur in corpore humano qd̄ vel vacuz sit ab officio. vel vacuo ab exemplo Et ideirco post exempla inducta in libris ꝑcedentibus t irrationabilium animalium varijs speciebus. Consequenter est nr̄m ꝓpositum in hoc sexto hui⁹ operis libro de corpore humano t partibus t accidentibus eiꝰ moralia exempla inducere. Interdum Agdē introducent exēpla de his ex q̄ bus corpus humanū naturaliter generat siue efficient. vt sūt masculus t femina quā q̄z femina generationem efficiat materiaz ministrando. siue materialiter. vt sunt quatuor elementa. Q̄nq̄z Vo inducent exempla de partibus ex q̄bus corpꝰ integrat. videlz de interioribus t de exterioribus mēbris. Interdum quoq̄z de his ex q̄bus corpus complectionat. vt sunt quattuor humores. aliqñ aūt de his ex q̄bus ipsa ꝑplexio corporis variat vt sunt eracee ꝓpie ipsius vite humane. Nōnunq̄z Vo de his ex quibus status hominis nobilitari vel ignobilitari videtur vt sunt conditiones seruitutis t dominij. Quādoq̄z Vo de his ex quibus vita corporis restaurat t ꝑseruatur vt sunt cibꝰ t potus t sōnus t similia. Et de his quoq̄z introducentur exempla. ex quibus ipsū corpus humanum corrumpitur t vastat vt de morbis t doloribus varijs t etiam de morte. Ceterum materie singule quibꝰ hec adaptantur exempla sm ordinem in superioribus habitum singillatim per capitula varia sub alphabeti litteris distinguentur ad honorem scz illius t gloriam qui formauit hominem de limo terre t inspiranit in faciem eius spiraculum vite q̄ est trinus t vnus deus in secula benedictus. Amen.

minibus vite. i. ab hominibus solicitis. t operosis t appropinquare mortuis. i. desidiosis t otiosis qui sunt tanq̄z mortui t nihil operantur boni. ¶ Item accidiosus homo de nocte vadit. i. tempore quietis est solicitus t inquietus. sed in die. i. in tēpore operandi est occultus t somnolentus Nam tempore quietis inquietatur mente t tempore opis pigrescit corpe Job. xvij. Noctem verterunt in diem. Competunt ēt hec generaliter peccatoribus t malis. q̄z malus homo fugit vivos t iustos deo viuētes t ḡrit mortuos in peccatis. i. iniquos scz tāq̄z similes sibi Eccli. xiij. Omnis caro ad simile sibi coniungetur t omnis homo simili sui sociabitur. Diligunt etiam sepulchra vbi sunt cadavera fetida. i. opa carnis corrupta. ¶ Item odit peccatoz diem t diligit noctem. q̄z ois q̄ male agit odit lucem Job. xxiij. Dilexerunt homines magis tenebras q̄z lucē. ¶ Sexto melancolia pdicta facit hōinez ingeniū. q̄z scz pariēs cā non gessit in vno loco pluscq̄z vna hora: imo non cessat discurrere t ambulare incertis diuersa ignorās quo vadat Sibiter accidiosus hō ꝓ tristitiam aggrauantem animū eiꝰ in oi loco cito arrediatur Et iō statim cupit locum mutare sperans hīc ex mutatione loci subleuationem tedij. Et iō efficit girouagus scz filius illi. spūi. de quo vt Matthe. xi. Ambulat per loca arida ꝛ in aquosa quērens requiem t non inuenit. Seneca Egri animi est ista tactatio discurrere t locorum varietatibus inquietari sed quia in omni loco suū tedium secum portat non inueniens alicubi requiem nescit quo pergat. hec quoq̄z instabilitas loci vel animi etiam generaliter competit peccatoribus propter multiplicitatem desideriorum quibus estuant t impellūtur iterius Isa. lvij. Impij quasi mare feruens qđ̄ quiescere non potest. ¶ Tertio melancolia pdicta facit hoiez suspitiosū t incautū. Nā alius non cauet negligens hoc t parum discernens id qđ̄ vidēt t ei sit ꝑicu. Homo aūt



Capitulum primum.

Accidia assimilatur melancolie. Est enim sm Auicennam libro tertio quedam spēs melancolie vt plurimū euenieno in februario q̄ ꝑtuoz mala accidētia causat in hoīe. Primuz est quia facit eum solitarium. Facit enim vt homo patiens eam diligat fugere ab omnibꝰ hominibus viuis t cupiat appropinq̄re mortuis t sepulchris. Vnde talis de nocte vadit t de die se abscondit quod solum facit q̄ diligit solitudinem t elongationem ab hoibus. Similis accidia facit fugere ab ho

accidioso quãq; etiaz appetit occultare pigritiam ⁊ trufficiam suã boibue.⁊ ideo alti qñ sibi ab eis cauet.qñq; etiaz tanta est pigritia q negligit h.⁊ non verecur neq; curat q ab eis cognoscatur. ¶Quarto facit hominem pauidum:⁊ ideo talio qñ vadit videtur sp esse quasi in fuga.sed fuga eius ẽ absq; ordine. Vñ assitat illivermiculo siue bestiole q̃ natat i supficie aq̃.q̃ frm Auicen nam ducitur cutibatio.q̃ dñ mouet in supficie aque.mõ vadit huc mõ illuc.⁊ mouet ad diuersas ptes absq; ordine.⁊ qñ aliquid obuiat vel occurrit ei fugit ab eo ⁊ iterum statim apparet Eodem itaq; modo fuga ⁊ incessio pdictam melãcoliam patientis diuersa est ⁊ incerta quasi ignorantis in qua pte ire debeat.⁊ est q̃si fugiens ab aliquo sibi apparente ⁊ obuiante.⁊ iterũ apparente sibi altero adhuc fugit ab illo .Duc oia satis congruũt accidioso bõini.q; omnia opera imminẽtia refugit tanq̃ difficillima vel impossibilia ⁊ ideo nescit quid faciat q; qñ aliqnd faciendũ ei occurrit statim expauescat ⁊ refugit timẽo ne sit nimis difficile.Et qñ occurrit aliud adhuc facit simile. ⁊ ita nõ agatur aliquid certũ Sz mõ inci pit facere vnum mõ aliud ⁊ nihil pſequit vel ad pfectum deducit Sz contra h dicit Eccli.v.Esto firmus in via dñi ꝛc. Seneca Cerno ingenio imorandum est Eccli. vi.Fili mi ne in multis sint actus tui.ꝛc.

Capitulum.ij.

Actiui.⁊ 2templatiui sũt sileo mandibulis pp tria. ¶Prio q; mandibule sũt situaliter distincte.Nam mãdibularum alia supior alia inferior. Sũt enim sicut duc mole ad molendũ ⁊ 2terendum cibum 2tinue se mouentes. Vñ mãdibule nutrimentũ toti corpi subministrãt In supiori igr mãdibula dentes supiores infiguntur in inferiori No inferiores radicant Mandibula ergo supior ẽ vita 2templatiua q̃ circa supiora intendit sicut circa celestia. Inferior No ẽ vita activa q̃ inferiora ministrat.Lingua. Per vtrãq; cni cib9 ministrat quo corp9 eccle sustentat Per 2templatiuam eni vitã disponit ⁊ pparatur cibus spũalis scz doctrine ⁊ iocundo ⁊ alia rum elemosynaz spũaliũ q̃b9 ẽt ,primoꝝ aie sustentant ⁊ nutriunt. Per activã No dispensatur ⁊ ministrat ⁊ nutrimentũ corpale scz cibi ⁊ potus ⁊ aliarum elemosynarum corpalium q̃bus corpora vegetantur. Dentes aũt superiores sũt viri puri ⁊fortes. q̃ prelatorum militaribus inseruiunt. Vbi attendendum est q; mandibula supior in oi aiali est fixa ⁊ imobilis ad designandũ q; vita contemplatiua q̃ est circa eterna.⁊ imobilia bona attendit ⁊ requirit stabilita tez ⁊ quietẽ ab exteriorib9 exercitijs Aug. Odium sanctũ q̃rit charitas veritatis. pſa. Vacate ⁊ videte Berñ.Absit vt qui deo vacat ad tumultuosaz aspiret fratrũ officia lium vitã.Mandibula No inferiora.activa lud Job.xiij.Ecce q seruiũt ei non sũt stabiles Cocodrillus eni ꝑ naturã olim animalium mandibulã supiorẽ mouet ⁊ inferiorem fi xam tenet. Sicut dicit Pſa xl.iij.de aia libus Et talio est hõ peccator q ipalib9 corde affligit.circa spũalia No nulla stabilitate firmatur Threno.j. Peccauit hierusalem ,pterea instabilis facta est. ¶Dẽs man dibule sunt ex duris pribus compositi.ex duris ossibus ⁊ duris nervis ⁊ lacertis.⁊ boc sunt necessarium ,pter motus continuitatem ⁊ aptionis ⁊ clausionis necessitatem vt dicit Constan. In esse itaq; duro ⁊ forti intellige fidem de qa. Petri.v.Cui resistite fortes in fide In lacerto No siue musculo in quo est virtus motiua vii etiam in quolibet membro est q̃si loco condescendi ficatur spes.Lquc mouet ad bñ operandum sicut spes p̃cij ad bene la2orandũ. In nervo autem colligantur intellige charitatem que frm Aplm est vinculum perfectionis Et bec tria necessaria sunt taz ad continuandum opa vite active q̃z contemplative

¶Tertio quia mandibule sunt pluribus munimentis circundate scz gingiuis ⁊ labijs Gingiue dicuntur a dentibus gignẽdis quia in eis dentes gignuntur nutriuntur ⁊ stabiliuntur . Labia etiam apposita sunt ad decorem exteriorem.⁊ ẽt ad defensionẽ tam illarũ q̃z dẽtiũ ab exterioribus nocumẽtis.gingiue ergo referunt ab hũile.sed labia ad deũ laudantes. Nã sicut i gingiuis dẽtes firmant.ita i hũilitate sancti roborant. Vñ tã activis q̃z 2templativis vtrumq; necessariũ ẽ sczt de se hũilia sentiãt.⁊ vt ẽt ea q̃ faciũt in dei laudẽ referant.frm illud p̃o . Labia mea laudabunt te ꝛc.

¶Capitulum.iij.

Amaritudo penitẽtiuz assitat felli pp septem. ¶Prio q; fel marie ẽ amaritudinis contẽtiuũ.⁊ h est pp dñiuz cholere ⁊ nimia intẽsiõe caloris. Est enim fel meorũ calidũ ⁊ siccum epatis gibbo supposituꝝ ,ppriũ colere rubee receptaculum sicut ergo ẽ maxima amaritudo fellis ita etiã dz ee maxima amaritudo penitentie.q; nihil peccato deteri9 ei accidere potuit Isa.xxxvij.Amaritudo mea amarissima Deu.xxxii. Vua eoz vua fellis ⁊ botrus amarissima In cuius signũ rpus pro nrõis peccatis ẽ fesse poratus pro.Dederũt in escã meã fel ꝛc. ¶Scõdo q; fel ẽ sui bũoris dupliciter emissiuũ. Nam cistula fellis ẽ quedã pellicula bñs duos folliculos ⁊ p vnum ad intestina cholera deportatur per alterũ No deportat ad stomachũ Cistula ergo fellis est meus amara hõis penitẽtie cuius duo folliculi sũt.Primus dolor de peccatis preteritis.⁊ hic vadit ad intestina ad purgandũ feces cibi.i.ad cõscientiã ad purgandum feces peccati Alius No ẽ ,ppositus abstinendi a futuris. Vnde h vadit ad stomachum per quem cibi ingrediuntur ad ventrẽ.q; marie dz cautela adhiberi circa sensũ vii male suggestiões seu cogitatiões penitus omittãt ⁊ trahãt ad mẽtẽ.vii Augu.

Vbi sibi aliqs nrum videbit aliqd deesse doleat de preterito.caueat de futuro. Nã sicut dicit Brego.in omel. Primam agere ẽ ppetrata mala plãgere.⁊ plãgẽda nõ perpetrare. Naz q fit alia deplorat. vt tñ alia cõmittat adhuc primam agere aut ignorat aut dissimulat. ¶Tertio q; fel ẽ visus clarificatiuũ ⁊ pcipue fel accipitris.⁊ aliaz auiũ viuentium de preda.vt dicit Constan. Et ideo fel in collyrijs oculorum est necessarium.propterea quia fel sua sbtilitate ẽ grossorum humorum incisiuum ⁊ sua siccitate consumptiuum. Tho.vj. Fel eius valet ad inungendos oculos. Sic ex amaritudine penitentium fit spirituale collyrium quo oculi anime interiores purgantur ⁊ clarificantur. Apocal. iij. Collyrio scilicet penitentie inunge oculos tuos vt videas. ¶Quarto q; fel ẽ decoctionis ciborũ innatiuuz. Nã cholera a cista fellis ad stõachũ deportata sua caliditate virtutẽ adiuuat digestiuã. Et sic pnia suos seruos pparat ⁊ iuuat mẽtẽ ad nutrimẽtũ spũale Verbum dei vel corpus xpi digne recipiẽdũ vt sic ei applicet ⁊ ,pfit ad meritũ. Et talis pparatio vel dispõ respectu cibi spũalis ẽ q̃si quedã digestio. Prou .xxvij. Anima esuriens amaram pro dulci sumet.q; scz non potest anima percipere dulcedinem spũalis cibi ⁊ alimonie nisi precedat amaritudo pñie ¶Quinto quia fel est ad expellendum superflua excitatiuum Nam colera a cista fellis ad intestina deportata est sua subtilitate penetrativa ⁊ suo acumine pũgitiua.⁊ intestinoz mordificativa . Vñ virt9 expulsiua 2fortat ⁊ ad expellẽdas feces ciboz excitatur. Sic penitentie dolor intuo ab mentem peccatoris pertranfit.suo acumine cõscientiam cõpungit ⁊ eã eam 2tinue mordere ñ desinit ad expellendas pcõz feces per viam confessionis cõpellit.sicut et dolorem.pro. Vbi dolores vt parturientis. Recto quia fel est per accidens dulcedinis causativum. Nam in animalibus fel hõibus qb est sub felle est valde dulce . quia dum

amare partes ad locum aliquē colligunt partes vicine q̄ remanent magis dulces reducunt. Et sic sub amaritudine pnie materna dulcedo ꝺtinet.q; quantū penitens dolet de culpe ꝓpetratione.tantū gaudet de eius remissiōe.t adhuc amplius de gr̄e recuperatiōe. Judicū.xiiij. De forti egressa est dulcedo.q; scz de forti amaritudine pnie segt dulcedo miserationis t gr̄e. ¶Septimo q; fel ē sanguinis a cholera sepatiuz t mūdificatiuū. Sanguis.n.ex pūtia cholere incēdet ef nisi in custodia sellis et⁹ superfluitas locaret. Sic ēt pnia coartat t restringit ardorē ꝺcupie q̄ ēvelut vstio cholere teneno ipsā ꝺcupiam sub custodia rōnis.t ita humor sanguinis.i.affectio spūalis amoris in quo vita aie cōseruat.sicut vita ānalis ꝺseruat i sāguine remanet nō infecta scz puta. Et hec est puritas sanguinis.i. sinceritas spūalis amoris de q̄ dr Gen. ix. Carnē cū sanguine ne comedet.i. carnalem amorē cū spūali dilectione nō miscebit. Vīn dño voluit bibere vinū cum felle mixtum vt ps.Matth.xxvij. Est.n.vinum amor spūal.scz tāq̄ fel amaricatiuū ē affectio carnal de q̄ dr Deu.v. Nouissima filius amara q̄si absinthiū. ¶Itē amaritudo pnie assimilat cholere rubee pp ūtuor. Primo rōne natural ꝓprietat.q; ē naturaliter calida t sicca. Sic pnie amaritudo calida ē seruore bōe volūtat.t sicca ab humore flure cogitatiōis. Eccli.xxxi. Vigilia t cholera t tontura viro insrunito. Nā penitētia dz ēe cauta.t iō regrit vigiliā.i. mētis.attētionē. ¶Itē dz ēe feruida t iō regrit cholerā.i.contritionis.ardorem. ¶Itē dz esse penosa t iō regrit torturā.i.satisfactōnis afflictionē. Eccli.xxxiij. Seruo malivolo.i.peccatori sive carni tortura t cōpedes. ¶Scdo rōe effectiue causalitatis q; p cōpictionem cholericam efficiuntur homines iracūdi ingeniosi leues t acuti. Sic pnia facit homines iracundos contra vicia. ingeniosos ad destruendum diaboli machinamenta.leues vt audita cito pcipiāt.acutos vt subtiliter de rebus sentiant. Sap. viij. Per hanc inuenio t acutus inueniar in iudicio. ¶Tertio ratiōe similitudinarie conformitatis.q; cholera est similis igni t estati t calide iuuentuti. Nec.n.oia calide t ficce nature sūt vt hēas ex colera rubea amaritudinē ꝺtra peccatū.ex inuentute sor tituditem ꝺtra diabolū.ex igne claritatez itelligētie ad cognoscēdū deū.ex estate.No hēas amorem dilectionis ad ꝓximū. Et inde est q; vicinitas estatis.i.ꝓsentia fraterni amoris manifestatur ex fructu operis Lu.xxj. Cum arbores producunt ex se fructum scitis q̄m ꝓpe est estas Hze. Probatio dilectiōis exhibitio ē opis. ¶Quarto rōne purgatiue effusibilitatis quia humor cholericus purgat t emittit sine effusiōe p aures. Dū.n.libenti audio q̄d facere debeas p aures cordis superfluitates cholere rubee purgas.vel p aures purgatis dū sacerdoo in ꝓfessiōe te audit. Vīn Jacob⁹ hortat dicens. Cōfitemini alterutrū peccata vestra. Jac.v. Leo papa i sermone quodam. Nō remanet in iudicio ꝺdēnandus q̄ fuerit in cōfessione purgatus.

Capitulum.xiij.

Amor charitatis assimilat pedi. Sūt.n.vt duo pedes aie q; duo ad deū accedit amor dei t ꝓximi.q; ita sibi ꝺneri sūt. vt alter sine altero currere nō possit. Jo.xx. Currebant duo sūt simul. hec ālitudo pedis scz t amoris ex multis ꝓprietatib⁹ ꝓz. ¶Primo q; pes est vltimū corpis ad integritatis ei⁹ puncto ꝓfectionē. Et sic vltria ei⁹ virt⁹q; aia i hac vita ꝓficit ē charitas.vij Apli pluribus enūcrans.No tatē hūeo vinculū ꝓfectiōis. Vel sicut pes ē finis corpis hūani ita charitas est finis mādati.j.Thi.j. Finis ꝓcepti charitas. t ꝺ charitas finis ꝓcepti q; oēs act⁹ virtutū de quib⁹ ꝓcepta dant ad hūc finē generaliter ordināt.vt aia vniat deo q̄ sit ꝓ charitatē vīt⁹ act⁹ aliaz virtutū nō diūgit animam deo nisi mediāte charitate. Quia No pes ē extrema pis corpis pōdus totī corporis portat.t sic ēt de charitate ipe Apls. dicit i.Lozinthij.q; charitas oia sustinet. Greg. Tātū gliscit portat ꝓximū q̄ntū amat. Si n.amas portas.scz si ꝺsistis amare ꝺsistis t tolerare. ¶Scdo q; pes lōg⁹ē t planus t ꝺcan⁹ ꝓpter ꝓfectionē vestigij impressionē sic amor charitatis dz ēe lōgus ad pseuerandū. Prouer.xvij. Si ire diligit q̄ amicus ꝺtur. v.li. de cōsideratiōe Ama pseuerāter t lōganimiter t habes longitudinē. dilata amorē tuū vsq; ad inimicos t latitudinez tenes. esto i oi solicitudie timoratus. sublime t pfūdū apprehendisti. ¶Itē dz esse planus.i.equalis t levis ad facilius onera portandū.i.ꝓximoꝝ defectus. Eph. iiij. Supportantes inuicez in charitate. ¶Itē dz esse ꝺcan⁹ ad suscipiendū.scz hospitalitatem Apls. Ro.xv. Suscipite inuicem sicut t ips suscepit vos.t ex his relingit sortio impressio vestigiorū.i.crēplorū. ¶Tertio q; pes est digitis distinctus ad meliorem incessionem. incessio enim aie in via dei est p mādatoꝝ observationem ps. Viaz mādatoꝝ tuorum cucurri. Distinctio ālt digitoꝝ ē distinctio mandatoꝝ. vnde sicut sūt. x. digiti pedis ita sūt. x. ꝑcepta decalogi :scz sicut digiti vniuntur in pede ita mandata vniūtur in dilectione. vij Greg. in omelia: dicit q; ꝑcepta dominica sūt multa ad vnū multa per diuersitatem ꝺperis. vnus in radice ipsis⁹ charitat⁹. ¶Quarto q; pes est nerueus t osseus ad maiorem durationem. charitatis ālt amor ē nerueus ad sortiter colligandus t est osse⁹ ad alia supportandū. t ideo fortissimus ad nūq̄ deficiendū Apls Corin.xiij. Charitas nūq̄ excidit Et no.q; hūs Constan. pes cōponit ex ossibus. xlviij. quoꝝ duo sūt calcaneoꝝ duo, maniculariū. x. pedes. x. xxx. digitoꝝ. In calcaneis itaq; intelligimus mouentes. quia calcaneus est posterior pars pedis a calcando sic dictus. q; eo terre vestigia imprimit hūr vt dicit Jsi⁹. vij signat mortem. per q̄s bō terre ifodit t in terrā redigit. Sic ergo calcaneis necessaria sunt duo ossa ita morientib⁹ duo sacramēta sine q̄bus male morerentur vnus scz quo ad paruulos scz baptismus aliud quo ad adultos.s.pnia. In maniculis No accipimus penitentes quo ē posteriorib⁹ oblitis ad anteriora se extendere Manicule enim sunt anteriꝰ quib⁹ necessaria sunt duo ossa ad fulsortificationem scz tumor effense t spes venie. In pedibus No quibus mouemur.accipimus obedientes quibus necessaria est cōpago decem ossium.i.obseruatio.x.preceptoꝝ. In digitis No intelligimus rectores t doctores quibus necessaria est compago.xxx. ossium.i.maturitas etatis que videtur communiter competere etati.xxx.annorum sicut xp̄s.quando se propalauit t docere p⁹ baptismum cepit erat.xxx.annorum. Unde Greg.nazanzen⁹ dicit. O bierua tu q; p̄s q.xxx.annorum erat Jesus Forsitan autem t Jones aliquid plus habebat etatis.t tu antecēs adolescas añcēs genas barbis vestias vīl docere senes.t magister fieri añcēs discipulus cupis.quod certe iō leue t facile putas.q; illud penitus ignoras. ¶Quinto pes est necessarius ꝓpter ambulationem t corporis eleuationem. nam amor charitatis mouet t ambulare facit p operationem. vnde Apls ad Eph̄s.v. Ambulate in dilectione scz bene operando.t eleuat per contemplationem t celestius affectionem. sicut calor solis eleuat vapores Et nota sicut dicit Galien⁹ q; mulier in vtero habens mictis t compositis pedib⁹ si subito vocata fuerit si masculum habuerit.primo ad veniendum dexterum pedez mouebit. Si No feminam gestauerit primo mouebit sinistrum. Per masculum ergo conceptum intelligitur bona dispositiō mentis.per seminam No accipitur dispositio mala.per pedem autem dexterum amor spiritualium per sinistrum No temporalium amor significatur. Illa ergo aia q̄ cepit masculum.i.que est bene mentis disposita per bonū affectum t propositū mittit pedem dexterum sinistro.i.ꝓponit amorem spiritualium omnibus tēporalibus. Scz q; cepit ꝓpositū femineum

.i. vitiosum ꝓmittit pedē finistr.i. ꝓponit affectum temporaliū spūalib⁹. Sexto i multis aialib⁹ peo ē ad defensionē. Sic pedes charitat⁹. pouticda est freno vel fraus tentatoris. Charitas.n. ē munimē egregiū cōtra tētationes. Septio in volatilibus scilī pedis t cubi vnguis peo ē ad victus acqsitionē sz in volatilibus clausi pedis est ad fui in ago gubernationē t ꝟ est qz charitate reclamur. t i ago tribulationū gubernamur t defendimur ne. s. submergamur ꝓ in flumine pertransibunt pedes. qz. s. inundationem tribulationum secure pertrāsit pes dilectionis. Can. viij. Aque multe nō poterunt extinguere charitatē. nā charitas sicut dicit Aug⁹. in aduersitatibus tolerat in ꝓsperitatibus temperat. in duris passionibus fortis. in bonis operibus hilaris. in tētatione tutissima in hospitalitate latissima interveros fratres lenissima. iter falsos prudentissima. Capitulum. v.

Adoz sui inordinat⁹ assimilatur hydropisi pp tria. Primo pp eruberantiam humoris ē. n. hydropisis cō eruberano materia vt Auicē. dicit Sz trāsz eruberantia humoris in hydropici corpe ē distēperātia amoris ꝓpij i pectore. s. corde. Et qua sequit tumefactio hydropicis. superbia t ꝟtemptus dei qz superbia amoris ē ꝓprie excellētie. vt dicit Aug⁹. Secūdo pp repletionē corporis. nā hent dicit Auicē. Tal eruberano materia ingrossat t tumefacit membra. replet enim aut mēbra oia manifeste aut loca partium vacua in quib⁹ ꝟtinēt humoreo t regimē nutrimēti. Sic inordinatus amor sui replet oia corporis mēbra. occupat oia ips⁹ peccatoris opa t loca etiā corporis vacua. s. cius desideria. Nam qcūq desiderat vel agit ad se ipm tantūmō tō peccator refle ctit. qz in omnibus suis studijs solā ꝓpriā voluntatē attēdit Apls. ij. Thi. iij. Erunt homines se ipsos amātes etc. Tertio ꝓpter distinctionez langoris. Nā langor siue morbus hydropisis in tres distinguit partes ac spēs. quarū vna vocat hypostarcha secūda alchitco tertia timpanites. Prima sz hypostarcha ꝓuenit ex materia phlegmatica penetrante in mēbra cū sanguine ex qua apparet inflatio i corpore quasi toto sicut accidit in corpore mortuo. Unde hec hydropisis pinguedinem in membra inducit. sed inter membra potissime facies ad pinguedinem est declivis. cuius digitis corpus ꝓmiss in oi loco deprimit. ex quo si carnis solide sed fluide t mollis ē pingue do illa oñditur Hypostarcha ergo procedit ex eruberanti corporis humore quarūcie vitium ē. ꝓueniens ex sui inordinato amore qz ex eo q peccator se diligit inordinate p⁹ fin corpus cū sin aīaz diuitiaz abūdātiaz appetit vt cōmodius viuere possit. ex qua rū diuitiarū inordinato amore cupid⁹ t auarus efficit. t tūc ē hypostarcha ꝓueniens ex materia phlegmatica. nā eruberantia materie phlegmatice ē abundāna rpalis substantie. qz hmōi materia. s. phlegmatica est fluida. ē frigida est etiā oblitionis t pigricie causatiua. Mar phlegmatici sunt frigidi. sunt fluidi sunt obliuiosi sunt pigri vel tardi. q oia in peccatoribus cantat abundā tia temporalis. Nā ipsa in se ē fluida. Labilia t trāsitoria t necesse est vt qui labentibus t trāsitoria t necesse est vt qui labentibus inhitur: etiā cū labente labat. vñ. Proverbi. Qui ꝟsidit in diuitijs suis corruet. hec. Qui ꝟsidit in diuitijs suis corruet. hec ē et que facit homines frigidos ad amandum spūaliter. s. Job. xj. Stigo diligit mūdum spūaliter. s. Job. xj. Stigo diligit mūdum dū non ē charitas patris in eo. Et hec facit dū non ē charitas patris in eo. Et hec facit dū oblitionosos ad recognoscendū bñficia. De obliuiosos ad recognoscendū bñficia. De obliuiosos ad recognoscendū bñficia. De obliui

rũt. Vñ in dctib⁹ eoꝝ ptãs actiua t cõicatiua merito designat. ¶Itẽ brachia t manus bñt q; Vtute sua actiua t pmanstuas infirmitates sustinẽt t vlq; in finẽ adelectorũ defensione t supportatiõe nõ desistunt. ¶Itẽ cor t pect⁹ bñe singunt. q; cũ deiformẽ bẽant vitã de susceptionẽ deiformẽ mouite t gre nobis mãsuetissime cooperatur. ¶Itẽ costas t latera bñt. q; oia grãx munera i se tuta ꝺtinẽt. t p ipsoꝝ custodiã in electis bõib⁹ oia tuta manẽt. ¶Itẽ lumbos t femora bñe dicũtur fz vestibus occultata. q; grãm t virtutẽ in se bñt q; bõibus carnalibus sũt occulta. ¶Itẽ bñt pedes fz naturaliter denudatos. q; liberos bñt affectionũ motus in deũ ab oi carnali cõcupiscentia denudatos. ¶Itẽ describunt pẽnati t alati. q; sũt a cogitatiõe terrena penit⁹ alieni. ꝺtẽplatiõis raptu ad diuini amoris intima intellectu t affectu tãt penit⁹ eleuati

Capitulum.vj.

ANime sanctoꝝ virorũ sicco sũt pueris. Nã prio pueile fm cõplexionẽ sũt calide t hũide. q; sez aie sancte sũt calide per dilectionẽ t hũide p deuotionẽ Vñ frequẽt⁹ ex deuotiõe lachrymis abũdant. in qb⁹ deuotiõis lachrymas ꝓcipue resoluunt̃ studiendo vel legendo vel meditando Verba diuina Cañ. v. Anima mea liq̃facta ẽ vt dilectus locut⁹ ẽ. Nã in liq̃factõe aie nocat calor dilectiõis resolutõ. t hũor deuo nõis decurrens. ¶Secõo pueile fm corpis dispõnem sũt tenelle gracilco flexibilco t pulcr. sitr aie sctẽ sũt tenelle. p bẽuolẽtiã. flexibiles p obedientiã. gracilco p abstinentiam. pulcre p mũdiciã. sicut erat pulcra cui of. Cañ. iiij. Pulcra amica mea. t macula nõ ẽ in te. Pessor. ij. Ducrant regi pueile virgines atq; speciose. Regino sez p ꝺtinẽtiã carnis. speciose per mũdiciã mentis. ¶Tertio q; pueile fm mẽtis affectionẽ tãt verecundes timide t iocũde. Dic sancti sũt verecũdi de delictis. timidi de supplicio. iocũdi de obsequio. Icant enĩ t iocũde se offerũt ad dei huiꝰa ꝓa. Adducent regi Regino post eam ꝓme eius offerentur in leticia t exultatione ꝛc. ¶Quarto puelle fm exteriorem ꝺpositionem sũt disciplinate in seruitutibus. in vestibus delicate. Nã vt Bene. dicit Vestis decentia pudicas decz. Sic sancte persõe sunt disciplinate in moribus tacite a nocijs locutionibus t delicate in virtutum vestibus. Prouer. xxxi. Fortitudo t decor indumentum eius t ridebit in die nouissimo. Et in eodem Stragulatas vestem fecit sibi byssum t purpura indumẽtum eius. ¶Quinto quia fm nois significationem sunt paruc integre. honeste. t pure. Nam sicut dicit Jsiõ. Puella est nomen eratis. nomen integritatis. t nomen honestatis. Dicitur enim puella quasi pura sicut pupilla. Sic anime siue persõe sancte sũt pue p hũilitatẽ. integre p virginitatẽ honeste per castitatem. pure per sinceritatem. vel paruc in sui extimatione. integre sine carnis corruptione: honeste i moribꝰ pure in operibus. ¶Tez anima sancta dz assimilari mulieri. ¶Primo quidem q; mulier est naturaliter pia. Nam mulier maioris pietatis est q; vir. vñ ceo lachrymas fundit. Et sic aia sancta debet esse pia t ad lachrymas compunctiõis ꝓna. Talis fuit anima Job qui dicebat. Flebam quondã super eum qui afflictus erat: ꝓpatiebatur anima mea pauperi. ¶Secõo q; mulier est vehementer amatiua. magis enim diligit q; vir. t sic anima debet feruenter amare deum fm illud Cañ. v. Si inuenericis dilectum meum annuncietis ei quia amore langueo. ¶Tertio quia mulier est circa re langueo. ¶Tertio quia mulier est circa fetum solicita. Et sic anima sancta debet esse solicita circa bona opera que sunt quasi fetus quos deo parit. talis erat. Martha cui dominus dixit Luce. x. Martha Martha solicita eo. ¶Item anima peccatrix assimilatur mulieri primo quia mulier habet mentis inconstantiam t mobilitatem. t similiter anima peccatrix est inconstans in bono t mobilis t labilis ad malum. Adeo enim mulier est volubilis q; postquam sepe a viro decepta fuerit adhuc tamẽ ei credit t se ei submittit. Sic anima peccatrix inconstans in bono ẽt postq; sepe a diabolo se deluserit t ofusa sentit adhuc nõ ei credit t ei⁹ tẽtationi contentit. Vñ in ꝺ assilat sansoni que dalida totiens decepit q; i man⁹ philistinoꝝ tradidit Judicũ. xvi. Et sic peccatrix totiens decipitur q; ad man⁹ tortoꝝ infernaliũ deducit. ¶Secundo q; mulier dz mẽtis t corpis fragilitatẽ: Nã fm Pbm. in. vij. li. de aialibus. In oibus generibus aialiũ femine sũt debiliores maribus ꝓter vsum t leopdaz q; sũt fortiores t audaciores q; sũt marco. vñ mulier q; mollio aer dr. Sic. aia peccatrix mollio ẽ t fragilis ad cedendũ tẽtationib⁹ siue carnalib⁹ siue sp̃ualibus. Vñ sicut mulier fornicaria recipit oculos masculoꝝ. ita aia peccatrix ois tẽtationis motũ Eccli. xxxvj Omnẽ masculũ excipiet mulier. ¶Tertio q; mulier appetit bñe corpis venustatem. Nã fm. Aris. Dis femina dz generaliter flexibiliorẽ capillũ t molliorez q; vir. t cerniciẽ dz longiorẽ colorẽ albiorẽ faciẽ leuiorẽ t carnez molliorẽ. Vñ marie in his ptib⁹ mulieres oñdũt lasciuiã. i. capillio. in cerui ce in facie. in colore. t in reliq; carne. In gbus oibus cõiter plurimi peccatores offendunt q; aliqz bñtes effeminatoꝝ ad predictoꝝ ornamẽtũ intendũt. Vñ nota q; peccatores bñt capillos capitis. i. cogitationes t sũt cruciosi p superbiã t colorem vel dealbati p hypocrisim t exteriorem apparẽtiã. t etiã carne molles p gulã t luxuriaz. Die re. xxxi. Mulier circũdabit virũ. i. malicioz femininã aliqs inducet masculũ⁹. ¶Quarto q; mulier dz vocis tenuitatẽ. q; i. peccatores tenuem t modicã voces ad deũ bñt laudandũ vel peccata sua ꝓfitenduz. vñ ꝺicit de tali peccatore illũ. inj. Reg. viij. Nõ erat vor neq; sensus. ¶Quinto q; mulier dz lingue volubilitatem t sermonis facilitatẽ. Sic pessores sũt faciles ad male loquẽdũ t mẽtiendũ t detrahendũ t similia pessima. q; mulier habet motus tarditatem t incessus brevitatem. quia scilicet peccatores tarde mouentur ad penitentiam. t paruz ꝓficit in via. Sap. v. Pedes eorum pigri ad ambulandũ. ¶Septimo q; dz ad irã ꝓnitatẽ sic peccatores faciliter turbat̃ pessima. Peccatores videbit t irascet ꝛc. ¶Octauo q; mulier dz odij tenacitatem. Sic peccatores nimis portant odiũ in corde. Et hinc ẽ q; ꝺ a deo nõ inciꝺit misericordiã. aut peccatoꝝ medicinam. Eccli. xviij. Nõ hõini seruat irazz t a deo q̃rit medelã. ¶Nono q; mulier dz inuidie liuiditatem t sic peccatores inuicẽ sibi inuidẽt Apls. gal. v. Inuicẽ ꝓuocãtes inuicem inuidentes ꝛc. ¶Decimo q; mulier dz laboris impassibilitatẽ ẽ enĩz impatiens laboris. Sic peccatores deliciosus refugit laborem pnie ꝓa. In labore hõinũ nõ sũt ꝛc. ¶Undecimo q; dz libidinis ocupiscibilitatem. h ẽt primet ad quoslibet peccatores luxuriosos qbus ꝺr Jac. iiij. Cõcupiscitis t nõ habetis ꝛc. ¶Duodecimo q; mulier habet malitie immensitatem. Nã malitia mulieris maior ẽ q̃ viri. t per peccatum homo efficitur non sapiens sed maliciosus t subdolus ꝓa. Os tuum abundauit malicia t lingua tua concinabat dolos ¶Deciotertio q; mulier habet spei modicitatem. Sic peccatores parũ confidit in deo sed magis ponit spem suã in fallaci mũdo. vñ finaliter cogent dicẽ illud Isa. xxviij. Posuimꝰ mẽdaciũ spem nostrã. ¶Deciocarto mulier dz mẽdacij loquacitatẽ frequẽter enĩ mẽdacia loquitur t sic peccatores sũt ꝓni ad mẽtiendũ ꝓa. Filij alieni mentiti sunt. Decimoquinto q; mulier dz infirmitatem. Nã mulier posthꝫ. verecundiam deponit sine verecũdia cruciat. t sic q; peccato assuescit efficit infrunitus. Hiere. iij. Frons mulieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere. ¶Itez oia opanis malum assimilatur mulieri ꝓgnanti. ¶Prio rõne cõceptiõis. q; sicut dicit Aris. Semitur t pulchrioris est coloris t mundicie. t motus leuioris q̃ si feminam portaret. Per masculum ergo intelligitur opus b⁹

num.p femiñ No opus malū Mā opus bonū est pulcrius ad intuendū.mūdius ad cogitandū.leuius ad faciendū maxime crūti in charitate q̄ ola facit facilia t leuia. Econtra aūt scia.i.opus malū ē imundū fetidū t onerosū Vñ aia opantis malū ē similis mulieri gnāti filiā feminā. Jac.i. Cōcupiscentia cum pepit parit peccatū. ¶ Secundo ratione impgnationis. Mā fm Arist. signa impgnationis sūt q̄ mulieres pgnātes res diuersas desiderant.colores mutāt sub oculis liuescunt. Vbera turgescunt t ventres irūt. scāt nauseaz t vomitū patiūtur.grauedine pmunf.in laboribus affligūtur in ptu clamare ꝓpellūtur t sepe periclitātur. Sic aia peccatrix t male dispōsita diuersa appetit p auaritiaz.colorē mutat.i. apparentē oculis exteriue nouitatē assūit per luxuriam.sub oculis liuescit per iuidiā. turgescit t intūescit.p supbiam.nauseā. t vomitū patitur ꝑpter gulam.t crapulā. grauedine pmitur t i labore affligit p accidiā clamat t interdum periclitatur per iram. ¶ Tertio ratione parturitionis quia licet mulier cū voluptate ꝓcipiat tū cuz dolore parturit. Peccatū eni ꝓcipitur dū actu cōmittitur t tunc hz delectationem.sed parturit dum punitur.t tunc habet dolorem. Joh.xvi. Mulier cum parit tristitiam hz. ꝓ. Dolores vt parturientis.

¶ Capitulum.viij.

APpetitus spiritualis nutrimenti.i.cozuz q̄ nutriūt spūz ōstruit ex multis. Sicut ēt ex mītis cāis ōstruitur appetit⁹ corporalis. Nam appetitus spūalis perdit q̄nq̄z ex carnali affectione sicut appetitus cibi q̄nq̄z pditur ex viscoso phlegmate.vt dicit Auicē. Est.n. quādoq̄z multum phlegma viscosuz cōpbētū in ore stomachi.quod non refugit a cibo nisi in quo sunt calidtas t acuitas.sed postea ex acceptiōe illius acuit.t fit inflāmatio t exēsio t nausea t nō gescit nisi cū euacuatiōe Est āt velut hūor phlegmat⁹ affectus sine amor carnalis q̄ flōbotomia velut visc⁹ separāt beret. Vñ Apls dicit Ephe.v.q̄ nemo carnem suam vnq̄ odio hābuit tē. Dic ergo dum orificiū stomachi.i. gustuz animi imbuit nauseam inducit. Vnde carnali amore plenus spūalia fastidit ꝓuer. xxvi. Anima saturata calcabit fauū. t tal nausea siue fastidiū periculosū ē anie t fere mortiferū ꝑs. Oēm escā abbominata est anima eoz t appropinquauerunt vsq̄z ad portas mortis. Augusti. Sicut periculosū ē corpori corporeas escas non posse percipere.ita periculosū ē aie spūales delinias fastidire. ¶ Secundo destruitur appetitus spūalium ex honoris ambitione. sicut fm Auicen. perditur appetitus cibi ex catarro descendente a capite. Nam ex assiduitate catarri a capite defluentis idest ad stomachum venientis fit interdum appetitus destructio.sed velut catarrus capitis est.ela tio t superbia mentis que tunc ad stomachū vadit cū appetitū honoris t ambitionem dignitatis inducit Tūc enīz spiritus liū appetitū quē inducit.būlitas.supbie vapoꝛ ascendit cū appetitū honoris t ambitionis dignitatis inducit Tūc enīz spiritus liū appetitū quē inducit.būlitas.supbie vapoꝛ ascendit cū appetitū honoris t ambitionem

Vnde sicut Tull.i libro de offi. dicit. In ois negotijs puidẽ aggrediaris adhibẽda ẽ discretio. Cõsidera ergo ne nimio capias. Nã i ꝓuerbijs. dr Qui nimis capit parũ stringit. t ꝓcipitabũ ẽ onꝰ sub quo i vita deficias. Iuxta illud. Qui plus posse putat sua q̃ natura ministrat. posse suũ supare se minꝰ cẽ pot. ¶ Ite appetitꝰ mũdane felicitatis assilat doloꝛi capitis. Ꝓtio rõne pene. Nã sicut doloꝛ capitis sic t felicitas ꝓ spitatio nõ ẽ sine pena. er eo q̃ ꝗrit cũ labore. possidet cũ timore amittit cũ merore Et sicut Augu.i ꝺã Epla dicit. Ꝓsperitas mũdi aspitatẽ hñt. locũditatẽ fallã certum doloꝛem. incertam voluptatem. durũ laborem. timidam quietem rem plenam miserioꝛdia. spem beatitudinis inanem.

¶ Scõ rõne cãe. Quia ꝺ doloꝛ aliquãdo nascit er caloꝛe aliq̃ er tumoꝛe. Caloꝛ est nimie cupiditatis ardoꝛ vel mali desiderij seruoꝛ: vñ doloꝛ capitis er caloꝛe nascit. q̃n mẽs desiderio reꝛ tpaliũ antie cruciat. t talis bõ clamare ꝓt illud iuj. Reguiij. Caput meũ doleo caput meũ doleo. Torqueꝛ tur eni niẽs cupidi vel si assequ non possit q̃ appetit vel si aliq̃ amittit q̃ diligit. Tumoꝛ ãt caput ẽ elatio mẽtis. Vñ doloꝛ capitis er tumoꝛe nascit quoties er abũdãtia boni opis animꝰ gloriat. ꝓ. Cõuertet doloꝛ eiꝰ i caput eiꝰ. ¶ Tertio rõne cure. Nã vt iste doloꝛ capitis curet opꝰ ꝓmo q̃ morbi mã subtrahat. Materia nãq; mũdane felicitatis q̃ appetitũ deordinat tpalia sũt q̃ duplr subtrahunt. Vno mõ actu s. dũ pauperibꝰ erogant. alio mõ ab aio dũ de eis nõ solicitat. t vtroq; mõ iordinato appetitu resistit: sz si doloꝛ ꝓcurrit er caloꝛe adhuc oz q̃ caput oleo rosacco iũgat q; hmõi oleũ ẽ frigidũ t signat cruoꝛem martyrũ. Et tõ dũ passiões scoꝝ martyrũ legit i glꝰ marie ꝓtepꝰ mũdi viguit quasi oleo rosacco caput vngit sz añq̃ oleũ insudas oz vt caput radias superflua relecãdo t sic mãm morbi destruiet somẽto frigidi oleiꝰ feruoꝛẽ caloꝛis repimo. Debes eñ ellũ fugẽ t vmbrã ꝗrere diuine ꝓtectionis vt dicas cũ ꝓ. Dñe deꝰ salutis mee obũbrasti sup caput meũ i die belli. Sz si sit doloꝛ ꝓcurrens er tumoꝛe: tũc oz oleo violaceo caput vngẽ vt possis doloꝛẽ mitigare tumoꝛis. Viola ẽ bũlis herba q̃ dũ de terra nascit nõ ꝓcul a terra ꝓcritate separatur. O leũ q̃ bũlitatis placat superbiã mẽtis: sz caue ne oleũ pcõtio ispinguet caput tuũ. O leũ peccatoꝛis ẽ blãdimẽtũ adulationis: ꝺ aũt oleũ tumoꝛẽ capitis nõ destruit sz nutrit. Vñ vtẽdũ est olco Salomonis dicẽti oleũ de capite tuo ne deficiat. Hoc go. O leũ de capite. i. charitas de mẽte.

Capitulũ.ir.

Apostoloꝛ ꝓfectio t aliorũ q̃ secuti sũt eos assisant latẽri. Eio.n. ꝓmisit rpõ q̃ erũt assessoꝛes t collaterales sui i iudicio vt dicit glosa sup illud. ꝓ. Cadent a latere tuo mille ꝛc. ꝺ fiducia apparet cõgrua triplici rõne. ¶ Primo rõne discretiõis. distinguit eni in corpe duplex latus. s. sinistrũ t dextrũ. Et q̃ distinctiõe in telligit duplex ꝓfectio coꝛ vna quãũ ad vitã pñtẽ t ꝺ ꝓtinet ad latꝰ sinistrũ. Sinistrum. n. latꝰ ẽ q̃ clypeo munit q̃ gladio vel ense accingit q̃ põderibꝰ portãdis fulcit vñ t leua vocat a leuãdo eo q̃ sit aptius ad leuãdũ aliq̃d t portãdũ. Et ꝺ ois t

te q3 sicut serpēs ille facile deponit corium ita q laborat hac lepra deponit cutē t cito putrescit cutis t caro pp corruptionē fleumatis. Dur⁹ ēt ḡdā signa sūt putrefactio gingiaꝝ t labioꝝ.t raucedo vocis t igressio extremitatū digitoꝝ manuū t pedū t vnguū casus. Sitr auaricia hoies expoliat p rapinas carnes putrefacit p delicias q3 multi auari postq̄ ditati sūt delicijs affluunt t voluptatib⁹ putrescūt. Joel.j. Cōpu truerūt inimīca.i.peccatores.rōne nō vtētes i stercore suo.i tpali lucro.de q̄ apls. O ia arbitror vt stercora vt tp̄m lucrifaciā. Nā posit lucrū tpalitū putrescūt turpitudine voluptatū: q̄ putrescit i eis caro p vitiū luxurie t gigue p vitiū gule siē p3 i auaro illo diuite q epulabat q̄tidie splēdide.ad q3 ēt segs raucedo vocis t putredo laboꝝ.i.turpilogū t stultitia.Vboꝝ q̄ i cōmuniõe t detinõe solēt abūdare. Nota q̄ q auaricia expoliat p rapinā.putrefacit p inuidiā q3 auari inidēt alijs de lucrio tpalibus. Prouer.xiij. Putredo ossiū inuidia ¶ Itē auari monētes expeliant i domo. putrescūt i sepulchro. ¶ Itē i eis putrescūt labia nc ꝓficiant pcā t ingressant digiti vt nō restituāt aliena. ¶ Quarta lepra ē q̄ vocat allopicia.i.vulpina:q̄ siē allopices .i.vulpes sūt supercilia depilata.ita depilātur t hi q̄ hāc patiunt leprā. Nā ēt oportuna mulieribꝰ q̄ sibi ea depilāt:q̄ tūc nō diligerēt ad depilādū ea ferreo instrumēto. Et hūōi leprosio facies intumescit. Sic in auaris diuitib⁹ oīs supcilia t tumor supbie ꝑ q̄ Apls.i.Thi.vi. diuitib⁹ hui⁹ seculi ꝓcipe non alta sape tc. Aug. Difficile ē vt nō sit supbus q̄ diues est tolle superbiam t diuitie nō nocebunt.

¶ Capitulum.xj.

Beatus interior t precipio Xpi dei filio dz cē auditu corpis exterioris. Nā ad ꝓfectiōez auditus corpal q̄nq̄ sūt necessaria q̄ suo mō recipiunt ad auditū interiorē. ¶ Primū ē porētia sentiēs.i.Xp⁹ alio auditiua. Sic oz q̄ sit interi⁹ in aia Xpi spūalis gre q̄ faciat ipam aiam spūaliter sentire t aliqd ꝓcipere q̄ dūr. Vñ Bre. dicit q̄ nisi spūsanct⁹ auditoꝝ corda ipleat ad aureos corpoꝝ vor docētū icassū sonat. Formare.n. vocē magri exteri⁹ posit sz hāc ipsumere interi⁹ nō valēt. Anima igit hoc Xp⁹a deo est sicut Xp⁹ auditiua ab ala. Jō dr Job.viij. Qui est ex deo verba dei audit. ¶ Secūdū instrumētū ꝓueniēs sz cōstitutū ē q̄dā os petrosū siue cartilagineū q̄s ē ꝓcauū sicū t durū. Cōcauū q dē ē vt sua ꝓcauitate spūs ꝓtineat t aerē. Tortuosū ē ne stupor ex subita t vehemēti allisiōe spūs ledat audibilē.t iō organi circularitate son⁹ rpate suscepti⁹ spūs audibilē nō reuerberat sz delectat. Durū ēt est vt in eo mollior fiat aeris collisio vt sic sonitus maior fiat. Vñ tympanū meli⁹ resonat flāte borea q̄ ē vēt⁹ frigidus t sicc⁹ q̄ flāte austro hūido atq̄ lēto: vt ait Cōstā. Sitr ēt interior animus vt sit doctrine audite efficaciter receptiuus opz primo q̄ sit ꝓcauus p būilitatem. Bernardus ome.ia. Vba domini ad eos dirigē cū sermo veritatis humiliter audit. ¶ Item opz q̄ sit tortuosus p ruminationē sz vt verbū receptū q̄s cibus mētis est nō subito trāseat:sed diutius siue frequēnius ruminet: vel reuoluat. Aliud eni q̄s vadit p tortuosum meatū nō subito sed lēte t tractim girando pergit. Sic etiam verbū auditum non debet hō dimittere:sz frequēter i corde conferre t reuoluere:sicut de beata virgine dicit. Luc.ij.q̄ conseruabat oīa verba hec conferēs in corde suo. ¶ Item debet cē durus t siccus per retentionē. Nā res dura t sicca melius retinet t custodit id q̄s tenera t mollia. Luce.xj. Beati qui audiūt verbū dei t custodiūt illud. Sed sm Aristo in libro de sensu t sensato organū auditus est aer q̄ cōtinet intra aureos inclusus in miringa.i.in quadā pelicula.t ille aer ops q̄ sit firmus q̄ si bēret ꝓximum nocumentum vel sonū non poterit ip-

sum exteriorem. Sicut p3 in his quibus ex motu talis aeris tinniunt aures. Sic aia hominis debet doctrinā verbi recipere in interiori memoria t firmiter perseuerare in ea. Job.xiiij. Si verba mea in vobis māserint tc. Gregorius super Ezech. Multi legūt t ab ipa lectione sciuni sūt. Multi vocē ꝓdicatōis audiūt sz post vocem vacui recedūt. Quoꝝ si vēter comēdū viscera nō replent. Quia t si mēte intellectū sacri verbi recipiūt obliuiscēdo t nō seruando q̄ audierūt:hoc in cordis visceribus nō reponūt. Ja.j. Mō auditor obliuiosus fact⁹. ¶ Tertiū est necessariū medū ornate sensata deferēs. Deferē eni sonus ad aurē fm Constātinū hoc mō q̄ duo nerui ab anteriori pte cerebri,pcedētes in ossibus auriū infigunt⁹ p quos spūs tuus audibilis ad ꝓdicta ossa deferē gbus exterior aer formā soni referēs imediate coniungit. Vnde aer pcussus illa ossa collidit t spūs in eis exist⁹ fm ꝓprietatem existentie sibi aeris t neruos allidēs imprimit qui sic immutatus recurrens ad suā cellulā fantasticā immutationē repsentat t sic auditum causat. Sicut igitur sonus rei corporalis defert ad aurem mediante exteriori aere. Ita t somnus doctrine spiritualis transfunditur ad audientis intellectuz mediante exteriori doctore vt predicatore. Vnde Apo. dicit Ro.x.q̄ fides est ex auditu.t auditus p verbū dei. Et iō dr apostolis ꝓdicātibus dr in. ps. Per q̄s qui vult impleri diuina sapientia oportet q̄ frequenter predicatōes t sermocinationes ꝓuer.xv.Cor sapiens querit doctrinam,ppter quod ēt dicit Hugo de sco victore q̄ paucī auditor oēs libenter audit oia legit non scripturā sēn̄ personaz non doctrinā spernit ab oibus indifferenter q̄s sibi dicat.i.dicisse videt querit. non curat. ¶ Quartum est anima intendens: q̄ tēdit ad aliud. Vnde sepe homo intendens alijs campanā pulsantem non audit. Sic ēt verba dei homo interiori auditu nō ꝓcipit nisi circa ea intentionē apponat. Vñ dū est i ꝓdicatione nō dz cogitare de alijs neq̄ debet intendere ad sonuz verboꝝ tm̄ vel ad ornatū sz magis ad spiritualē sensū.cuius cōtrariū multi faciunt Vnde Sene.in epistola. Quidā veniūt vt audiāt t non addiscant. Sicut in theatris voluptatis cā ad delectandas aures oratione vel voce vel fabulis ducuntur. Magnā partē auditoꝝ videbis cui ꝓdicta schola diuersoriū oci⁹ sit. Nō illuc agunt vt aliqua illic vitia deponāt vt aliquam legem vite accipiāt q̄ mores suos erigant sz vt oblectamēto auriū ꝓfruant. Aliquē etiā cum pugilaribus venūt nō vt res ac cipiant sz verba q̄ tā sine fructu alieno discunt q̄s sine suo audiūt. ¶ Quintum est obiectum temperatū t proportionatum: q̄ auditus t vniuersaliter oīs sensus in extremis cōtristat t in medijs delectatur Vnde nimis fortis sonus corrūpit t tollit auditū. Et.iō dicit Ambro.in hexameron q̄ incole regionis illius vbi nilus fluuius ortū sunt auditu priuati,ppter nimiū strepitum ipsius fluuij de mōte cadentis Sic doctrina spūalis dz cē ꝓportionata auditoꝝ capacitati.vel.i.fm qualitatē t capacitatē auditoꝝ formet sermo ꝓdoctoꝝ. Vñ ḡbaldā adhuc rudib⁹. Apo. dicebat .j.Cor.iij.Tanq̄ paulis in xpo lac vobis potū dedi nō escā tc. ¶ Itē audit⁹ verboꝝ dei q̄lis cē debeat oīditur ex ipsius auribꝰ ¶ Prio q̄ ipse aureo sp si aptesū.n.aliq̄n claudūt sic ipi oculi vt oster q̄ oīdit q̄ bō ad audiēdū ꝓba dei dz esse sp par⁹. Jac.j. Sit oīs hō velox ad audiēdū. Vñ aures sz Isid.dr ab hauriēdi vocib⁹. ¶ Secōo q̄ sit necessariū. ¶ Prio pp defectionē. Defectionē.n.ne qd nociui ocidat i auditū. ¶ Secōo pp vnanimē q̄.i. vor pcussi aeris cuz ad cartilaginē venerit ibi fortis admatur intra foramina auditoꝝ sic vnitus meliꝰ percipit sonus. Quod ergo aureo sūt

cartilaginose signat q id qđ homo audit ne postea p obliuionē pdat: debz in carta scribere: stultū eni est ꝓpter ꝓfectiā memorie nihil scripture commendare: sicut Piero. dicit Eccli. xxxviij. Sapiētiā scribe in tpe vacuitatis. ¶Tertio quoqz quia aures sunt pforate sz sūt hec foramina sicut torcular trāsuersa ne frigidus aer nimis cito intrāt interiores pānienlos ledat t ne nociuū aliqđ accidat qđ auditus impediat: vt dicit Cōstā. In quo signat q q verba dei audiūt sūt ea trāsuertere meditādo t recitādo frequēter vel verba audita trāsuertūt q ea corde perscrutādo discernūt t in effectu opis viterius ꝓducūtur. Vñ Ber. dicit in quadā epistola q aurio bona t q libēter audit vtilia prudēter discernit audita: obedicter opat intellecta. ꝓ⁹. In auditu auris obediuit mihi.

¶Quarto quoqz qz aures sūt multipliciter passiue. Nā aliqñ patiunt ex apostemātione t b spūaliter accidit qñ hō ex aliquo verbo relato vel iniuriose dicto cōcipit ītra aliquē odiū vel rancorē. Tūc eni odiū cōceptū est vt apostema aurio interioris. Aliqñ ho aurie patit ex vermium subintratione t hoc est qñ ex aliquibus corruptis verbis subintrāt tētatiões t decipiūt sentie carnales. sicut Apo. dicit q corrūpūt mores bonos colloqa prava. Aliquādo ho patit ex humoꝝ coadunatiōe: qua si ait corrupti humores ad aurē cōfluentes sūt false opiniones et doctrinis hereticoꝝ prauē docētiū generate. Aliqñ ho patit aurio ex mala nerui dispōne seu cōtractione t hoc est qñ aliqs ex alicui⁹ verbis t suggestionib⁹ retrahit a bono faciēdo: qz retractio opis boni est vt ꝯdā contractio nerui. Aliqñ ho audit⁹ nō habetur ex defectu seraminis: sicut cū in puero ꝓcreato natura instrumētū audit⁹ pforare neglexit qđ vtiqz cē potuit. vel ꝓpter naturē defectionē vel pp inobediētiā materie.

Sic et aliqñ deficit aliqs circa Xpū dei: qz illud qđ audit ñ penetrat ad cor ei⁹ qđ est velut defectu nāli intellect⁹ sez qz non intelligit qđ audit: sicut dns dixit discipulis adhuc rudib⁹ Matth. xv. Adhuc t vos sine intellectu estis. Vel qz nō recipit ab affectu t volūtate obediēdi vel faciēdi: contra qđ dr Ja. j. Estote factores Xpi t non auditores tm̄ fallētes vosmetipos. ¶Quinto qz aures bois sūt pue. Nā sic dic ꝑs in libro de aialib⁹. Nō iter oia aialia bz aures inobiles t breuiores sz ad audiendū marie efficaces: t b cē pp bōitatē ꝓpriō⁹. In quo gdē signat qz bō dz cē audiendo hrm⁹ t get⁹ sic maria magdalena q sedebat sec⁹ pedes dñi t audiebat Xpū illius Lu. x. Et b signat auriū imobilitas: sz martha econuerso mouebat in mūtrādo. ¶Jtē significat in breuitate auriū qz hōi delectabilius t cōpetēs ē nō ꝓlixata sz breuis doctrina: vnde ꝑdicatōes t lectiōes nō dūt cē lōge sz breues t succincte q audituī delectēt t aiam nō grauēt. Vñ Augo de scō victore in didascolic. li. v. dicit qz lectio duob⁹ modis aio fastidiū ingerere solet t affligere spm̄: t q̄ritate videlz si obscurior fuerit t quātitate si ꝓlixior extiterit. In vtroqz magno vti moderātie ops nec qđ ad refectionē q̄ritū ē fumat ad suffocatiōez. Vel in eo qz hō bz aures breues foratōez. Vel in eo qz hō bz aures breues sūt efficaces signat qz ex pauci auditi debz sz efficaces signat qz ex pauci auditi debz multa cōi cere: qz sic terra bona ex pauci⁹ semib⁹ plurima gramina ꝓducit: sic sapiens ex pauciꝭ Xpi audit plurimas tenet eno ex pauciꝭ Xpi audit plurimas tenet et has colligit pp qđ in Ꝓuerb. dr qz pauca Xpi sapienti sufficiunt.

¶Capitulū. xij.

Eatoꝝ q sūt i celo refectio sine satietas assiliat eos sz ībue satietas assiliat eos sz ībud Apo. xix. Beati q ad cenā nuptiarū agni vocati sūt. Nā i cena solēni cuiusmodi fuit illa qua fecit rex assuer⁹. Pcl. xiiij. cē fuit illa qua fecit rex assuer⁹. Pcl. xiiij. cē ꝓsuenerūt ꝓuo tpis ꝓgruitas. Ancē enim Moysi seruū suū bonū. ꝓgrua cene dicē i nitatē vt veniret. Sic ad eternā refectiōez sanctī ꝓgruo tpe aduocant. Apell sanctē t laboꝛē seculi: post pondus vici t cēt Apo. xiiij. Amodo iā dic spūs vt requiescat a laboribus⁹ suis ꝛc. Et Isaie. xlix. Nō esurient neqz sitient amplius ꝛc. ¶Secūdo loci amenitatis. celi empirei Apo. ij. Cor. v. Scimus q si terrestris dom⁹ nra dissoluatur domū nō manufactā hēmus in celis: vñ de illa amena regione celesti. dicit Ber. in sermone. O beata regio paradisi. o btā regio deliciarū ad quā suspiro de valle lachrymaꝝ: vbi sapiētia sine ignorātia vbi memoria sine obliuione: vbi intellect⁹ sine errore: vbi ratio sine obscuritate fulgebit. Jbi etiā sic dic Apo. fulget qđ nō capit locus sonat: qđ nō capit tps: olet qđ nō spgit flatus sapit qđ nō minuit edacitas beret qđ nō diuellit satietas. Jbi quoqz sic idē Augu. dicit videt stultitia sapia Salomonis. ibi cēt deformitas pulchritudo absalonis. ibi tarditas cēt velocitas azahel. ibi debilitas indicaret fortitudo Sāsonis. ibi cēt mortalitas lōga vita matusalē. ibi pauptas cēt regnū Augusti. Jbi ēt vt idē Augu. dicit. nihil obest. nihil deest. nihil extra qđ appetat. nihil int⁹ affluit qđ fastidia tur. ¶Tertio iuitātis hilaritas. sc. xpi dicētis. Venite ad me oēs q laboratis t onerati estis t ego reficiā vos. Matth. xj. Et iterū Lu. xxij. Ego dispono vob sic dispo suit mihi pr mei⁹ regnū vt edat⁊ bibat⁊ super mēsaꝝ mē. Et de hac mēsa siue cibo ad quā te xp̄s inuitat loqt. Berū. in sermone sacrū cōuiuiū. o desiderabiles epule. vbi nimirū amrietas nulla: nullā poterit cē fastidiū gnino sacietas sūma: t sūmū mentis desiderium. De potu illi⁹ quoqz mense loqt Ber. in moza. dicēs cū ad ips sētes vite venerim⁹ crit nob delectabilis ipessa sit simul atqz saciet as sz lōge aberit a sitiri necessitas lōge a saciet are fastidiū: qz sitiēt sed rurabimur t satiati sitiem⁹. Et nota qz bilaritas t leticia t gloria ipsi⁹ cpi inuita qz sic Chrys. dic de reparāe lapsi. Si q tidie oporteret nos rotmēta pferre si ipas gubna puo tpe tolerare: p eo vt xp̄s videt posse nos in gloria venīcē t sēcz ei⁹ nūc

ro sociari nō erit dignū pati oē qđ triste ē nō: vt tāti boni tāteqz glorie ptcipes hēremur ¶Quarto sēculoꝝ diuersitas. i. gaudioꝝ t ꝓmioꝝ varietas. Nā tot t tā ta sūt ibi gaudia q oēs Arithmetici huius mūdi nō possent ea nūerare oēs. Geometri nō possent mēsurare oēs. Grāmatici Rhetorici dialectici nō possent ea sermonib⁹ explicare. Etenī nec ocul⁹ vidit nec i cor hois ascēdit q̄ pparauit de⁹ diligentib⁹ se Ysa. xxxv. Gaudiū t leticiā tenebūt t fugiet dolor t gemit⁹. Bre. in orne. Que lingua vel qs itellect⁹ cape sufficit: illa superne cuitatis quāta sint gaudia angelorū chorio itereesse cū beatissimis spiritib⁹ cōditorio glorie assistere pīnē dei vultū cerne re t circūscriptū lumē videre nullo metu mortis affici icorruptōis ppetue mūeri lerari. Jbi ḡ sic dic Ber. Gaudiū erit iusto i tus t extra gaudiū sursū atqz deorsū gaudiū circūcirca vbiqz gaudiū plenū. Et pīt h verba bti Berū. sic itelligi qz sancti gaudebunt it⁹. intra se de aie t corpis glorificatiōe t extra se de hominū t āgelorū associatiōe sursū. sup se de dei visiōe: deorsū. infra se de celi t aliaꝝ creaturaꝝ corpalium pulchritudie. t circūcirca de oiuꝝ scīa suā delectatiōe t refectiōe cū ipe. de⁹ oium sensuū spūaliū obiectū sit futur⁹: erit nāqz speculū visus: citbara auditui vt gustui balsamū olfactui flos tactui ibi erit cādor lucis cēlualis amenitas vernalis abūdātia aurūnalis regis byemal. Erit quoqz ibi t si nō respectu obiecti. i. dei beatificātis: saltē respectu beatoꝝ ipoꝝ ēdā distinctio t varietas ꝓmioꝝ ꝓpr quā dño dixit Jo. xiiij. In domo pris mei māsiōes multe sūt: vñ Bīrego. dicit li. iiij. dialogoꝝ. Si dispar retributio in illa beatitudine eterna ñ cēt vna pot⁹ māsio q̄s multe cēnt. Multe ergo māsiōes sūt in qb⁹ t si distincti bonorū ordines ꝓpr meritoꝝ varietatē ꝓsortiuntur cōiter lecent: vnū tñ denariū oēs laboranteo accipiunt q in multis māsiōib⁹ distinguuntur. qz vna est beatitudo qua illic perfruunt. t dispar ꝓcm ibutiōis q̄litas qđ per

opa diuersa cõsequũtur. ¶Quinto ministrorum vbanitas scz angelor. Heb. j. Oes sunt administratorij spũs in ministeriũ missi rc. Administrãt eni nobis in hmũdo angeli: qz sicut dicit Ber. Credimus sanctos angelos assistare orãtib⁹ offerre deo vota t pces hoium. si sine decceptione leuari pias manus pspexerit. Vnde ẽt Ysido. dicit in li. de summo bono. q boni angeli ad ministeriũ humane salutis deputati sũt vt cũctis administrẽt mũdi t regant oia iussu dei. In alia aũt vita saltẽ in hominib⁹ ministrãt q animas sanctor de corporib⁹ exeũtes ad illius cene dulcedinẽ pducũt: q3 ps exẽplo Lazari. Lu. xvj. Factũ est aũt vt moreret ẽdicus t portaret ab angelis in sinũ Abrae. Bern. Tu si vis bẽe ministeriũ angelorum fuge cõsolatõem seculi t tẽtationibus resiste diaboli. ¶Scdo discũbẽtiũ grata societas. s. beatorũ cũ angelis incorrupti bili vita gaudẽtiũ sm illud. Neq nubẽt neq nubent: sz erũt sicut angeli dei in celo Brego. Intuere certe nõ soluz ex hominibus sz ex angelis atq archangelis thronis t dñationib⁹ principatibus ac potestatib⁹ cõuocatũ. De rege aũt q horum medius resident dicere vor nulla sufficeret Effugit eni oẽm sermonẽ atq oẽm sensum hũane mẽtis excedit decus illud. illa pulchritudo. illa virtus. illa gloria. illa magnificẽcia illa maiestas. Et dicit ẽt Ysido sper de vita cõtẽplatiua. Illa ciuitas q est angelor sanctor oium cõgregatiõe beata meritis fulgẽtibus micat. Vbi eterna salus cruberat. veritas regnat. vbi neq fallit quisq neq fallit: vñ nullus beatus cijcũ vbi nullus miser adminit. ¶Septimo instrumẽtor iocũditas. i. melodia cãticorum. Ysa. li. Audiet in ea gratũ actio t vor laudis. Et Apoc. xiij. Et vosẽ quã auditus quasi citharedor citharizãtiũ in citharis suis rc. Ere. in mora. In illa eterna patria qñ instoriũ mens in exultatione capit: tingua in cãticũ laudis clenat Augu. sup Job. Ibi hymnidici angelor chori. ibi societas supnorũ ciuiũ ibi dulcis silẽtias a peregrinatiõis hui⁹ tristi. labore redeũtiũ. ibi fel tuitas sine fine: eternitas sine labe. serenitas sine nube. O eraso luminariũ copiositas scz corporũ gloriosorũ Matth. xiij. Fulgebunt iusti sicut sol rc. Apoc. xxj. Ciuitas illa nõ eget lumine solis neq lune sz claritas dei illuminabit illam. ¶Nono cene diuturnitas. i. eternitas bonorũ. ps. in eternũ exultabunt t habitabis in eis. Est. n. eternitas fz Boeti. diuturnitas sine fine t carẽs omni mutabilitate sz dei eternitas nõ solũ sine caret. sed ẽt initio. ¶Decimo getis suauitas Ysa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis in tabernaculis fiducie. t in requie opulẽta. Vñ in illa beata vita sicut dicit. p̃sper de vita ꝓcẽplatiua est certa securitas. secura trãquilitas. felix eternitas eterna felicitas vbi est amor pfect⁹. timor nullus. dies eternus. alacer mor⁹ t vnus oium spũs. ¶Jtẽ oium malorũ immunitas. ps. Nõ accedet ad te malũ et flagellũ rc. Augu. Quãta erit ibi felicitas vbi nullus erit malus: nullũ latebit bonũ vacabit dei laudib⁹ q erit oia i oib⁹. ¶Capitu. xiij.

Caritas assimilatur dorso ꝓpter q̃uor. ¶Primo qz dorsũ est onerũ portatiuũ: vñ dorsũ a duricia est dictũ eo q̃ sit forte t durũ ad onus portãdũ t durabile ad diuturnũ sustinendum vt dicit Ysido. Et dorsi cutis spissior t dura ꝑ oẽs ẽ q̃ i ceteri⁹ pt⁹ aiat. Hec dr oia ꝑ ore ꝑ cõ q̃ i ceteri⁹ pt⁹ aiat. Hec dr oia ꝑ ore rior ẽ q̃ i ceteri⁹ pt⁹ aiat. Hec dr oia ꝑ ore tũt charitati ꝺ q Apo. dic. j. Cor. xiij. q oia suffert. Coucra p rpo Aug. Sarcia rpi q firmitati ẽ⁹ q leuis efficit charitas. Cãt. viij. Fortis ẽ vt mors dilectio rc. Et nõ decssũ charitati facilis portat on⁹ tribulatõis. vñ. ps. posui tribulatõem i dorso meo. Sed nõ q dorsũ i hoie ẽt vocat tergũ eop illo refupini in terra iacem⁹ qñ nulli aiaĩ tergo inheret oculos ad celũ hz. q charitati cõueniũt q terrena bñ dispẽsat p actiuã t celestibus semp intẽdit p vitã cõtẽplatiuã Ad pmũ eni hoc inclinat amor primi ad secũdũ Xo facilẽ⁹ erigit amor dei. vnde Apo. dicit Ephe. iij. In charitate radicati t fũdati. vt possitis cõprehẽdere cũ oib⁹ sanctis q̃ sit latitudo lõgitudo sublimitas t pfũditas. Est eni charitatis sublimitas in altitudine cõtẽplatiõis. Est Xo charitatis pfũdũ in hũilitate actionis. ¶Scdo qz dorsũ est omniũ aliorũ ossiũ fũdamentum qz oia fũdata sũt supra ipm sicut supra carinam nauis. t sic charitas est fũdamẽtũ quoddã omniũ Xtutũ: t pmus lapis huius fũdamẽti est rpo: qz ipe exẽplũ t mãdatũ pmũ attulit pfecte charitatis. Vñ dicit ẽ est pceptũ meũ vt diligatis inuicẽ rc. ¶Secũdi Xo lapides hui⁹ fũdamẽti fuerunt apostoli t ppbete etiã p fidẽ rpi vẽturi in fũdamẽto ecclesie collocati t sup hos postea aliorũ fideliũ ecclesie fabrica est erecta. Vñ. Apo. dicit eis Eph. ij. Estis ciues sanctorũ t domestici dei supedificati sup fũdamentũ apostolorũ t ppbetarũ ipo sũmo angulari lapide iesu. ¶Tertio qz dorsum est visceꝝ defensiuũ t optiuũ. Viscera secẽ t turpitudinẽ cõtinẽtia sũt peccata q̃ charitas opire dicit in hoie penitẽre. j. Petri. iiij. Charitas operit multitudinem pcorũ. Prouer. x. Vniuersa delicta operit charitas. Ipa ẽt charitas pcã excusando t purgãdo defendit apud iudiciũ dei: vel ipa defendit viscera. i. interiores virtutes in quibus nutrimẽtũ anime cõtinet ne a tẽtationib⁹ vel pcutionib⁹ lodant. Brego. Charitas sancta cor pacificat t mentem in tẽtatõib⁹ corroborat Glo. iterli. Apoc. vj. Nullũ pmittit de⁹ cadere q ei fuit Xo amore. ¶Quarto quoq qz dorsũ ẽ multaꝝ lesionũ susceptiuũ. Dorsũ. n. patit verberatione t excoriationem t multa alia tũt sustinuerũt t excoriatione sicut patz de bõ Bartho. apostolo t Xbera fz illis. Alij iudibria: t Xbera erpti Heb. xj. t multa alia mala we sdit ibidẽ t multa ẽt ex charitate ꝑ aliorũ peccatis sustinuerit. ps. Supra dorsũ meũ fabricauerũt peccatores.

¶Jtẽ charitas assimilat sensui tact⁹ ꝓpter. ¶Primo rõne organi. Nã organũ tactus sic dicit pbo scdo li. de aia nõ est caro qz in nullo sensu põt fieri sensatio si tãgatur organum: vt si qs aliqs corp⁹ ponat albus in superficie oculi nõ videt: sz tact⁹ sentit sensibilia posita supra carnẽ: t iõ caro nõ est organum tact⁹. t idcirco sic Ari. dicit in libro de sensu t sensato organum sensus tact⁹ est aliqs intrinsecũ circa cor: organũ eni tact⁹: t si nõ posset eẽ a q̃litatib⁹ tãgibilib⁹ totaliter denudatũ. ꝓpterea quia hmõi q̃litates sũt elemẽtor et qb⁹ ipm organũ cõponit: tũ opz ipm esse medie ipatum vt sit in potẽtia ad obiecta tãgibilia: sicut mediũ ab aia. Vñ quãto aial hz complerionẽ magis reductã ad mediũ tãto ẽ melioris tact⁹. opz ergo q organũ tactus sit multũ terrestre qz terra min⁹ iter elemẽta hz de virtute actiua et opz q sit positũ in loco calidissimo circa cor ex cui⁹ caliditate terre frigiditas ad tẽperiẽ reducat. Sic ẽ organum t principiũ tactus nõ est caro sz aliquid circa cor: cui⁹ signũ est. qz si lesio accidat in locio circa cor est maxime dolorosa. Sic etiam amor charitatis nõ est amor carnalis. sed spiritualis in corde radicatus sm illud Deu. vj. Diliges dominum deũ tuum ex toto corde tuo. Vnde circa cor videt esse propriũ organum charitatis: propter qõ dicit Apo. Ro. v. q charitas dei diffusa est in cordib⁹ nris ꝑ spiritũ sanctum q datus est nobis Aug. Nõ aũt carnalis: sz spũalis inter vos hz esse dilectio ergo organũ spũalis amoris nõ caro ẽ sz cor. ¶Scdo rõne medij. Medium eni in sensu tact⁹ vt dicit pbo in lib. de aia est duplex vnũ intrancũ t cõnaturale sz caro. Aliud extraneum t accidentale sz aer t aqua. Nam ea que se tangunt in aqua tangunt se mediante aqua qz illud quod est in aqua oportet esse humectatum. Et illa humiditas cum sit q̃litas aque non põt eẽ sine suo subiecto qõ est aqua. Et sic est de bis qui se tangunt

in aere cū ēt aer sit būiduo. sed magis latet nos de aere ąā de aqua q̄ sit medium ꝓpter hoc q̄ cōtinue sum⁹ in aere. Et iō ipceptibiliter inberet nobis. Sicut etiā de aqua latet aialia q̄ sunt in aq̄ q⁹. ſ. nō ꝓcipiunt aquā q̄ est inter ipa t corpa tāgētia. ¶ Itē magis latet de aere q⁹ subtilior est t min⁹ sensu ꝓceptibilis. Sīc in amore charitatis diuine mediū .ſ. naturale t intrinsecū est caro t būanitas a Xbo dei assūpta: q⁹ per icarnati Xbi mysteriū noua mētis nīe oculis lux diuine claritatis influit: vt dū visibiliter deū cognoscimus p hunc in inuisibiliū amorem rapiamur vt Bre. in pfatiōe dicit. Dū hortat Augu. in libro de catbezizādis rudib⁹ dicens Ama amorē illius q̄ amore tui amori de scēdit in vterū Vginis t ibi amorē suum amori tuo copulauit: būiliādo se sublimā do te cōiūgēdo lumē sue eternitatis limo tue mortalitatis. ℙ Propter b Bern. super Canti. dicit. q⁹ q̄ quid blandit de carne ꝓpria vel aliena sacrosancte carnis christi amori postponere debem⁹. Et fm eundē Ber. Ipa carne sua mediāte xp̄o dilectit nos sapiēter fortiter t dulciter. Dulciter: q⁹ carnez induit: sapiēter q⁹ vicia carnis curauit fortiter: q⁹ in ea mortē sustinuit. Sed quasi mediū extraneū est ꝓximus vel alie creature visibiles q̄bus mediātibus ducimur ad diuine bonitatis noticiā t amorē. Dū Aug. in libro cōfessionum dicit. Celū t terra t oia q̄ in eis sunt ecce mihi vndiq⁹ dicūt vt amē te de⁹ neq⁹ cessant dicere oibus ita vt inexcusabiles sint. Intellige p aquā grossiorē creaturaz corpalē visibilē. Per aerē subtiliorē t īm ꝓceptibilē quibus oibus mediātib⁹ in dei amorē manuducimur. ¶ Tertio rōne instrumēti q⁹ tiez tactus fiat p quodlibz mēbrū corpis tū inter oia membra exteriora man⁹ videnf ꝓpria instrumēta ad palpādū t tāgendū quasi nā tēperatas hac rōne cōpositur. vt calida t frigida facili⁹ sentiret. Et sūt cōcaue t neruose t tēperate. Cōcaue vt melius tangēda ꝓcipiāt t teneāda fortius teneant neruose vt sint fortiores t vt ibi vigeat sensibilitas: q⁹ omne neruosū sensibile est. Tēperate Xpo fuerūt vt a re qualibet facili⁹ imutent. Sicut ergo sensus tact⁹ viget in manib⁹. ita amor charitatis in opibus: manibus. n. ꝓcipue nos operamur. Jo. iij. Nō diligamus Xbo neq⁹ lingua fz opere Bre. go. Nunq̄ē amor dei otiosus: opaf. n. magna si est. si aūt opari desinit iā amor nō est. Sed attende quales sunt man⁹. i. opa charitatis q⁹ cōcaue ad opandū būiliter neruose ad opandū fortiter t tpate ad opandū dulcabiliū. q⁹ tpata delectāt. extrema Xpo cōturbāt. ¶ Quarto rōne subiecti. q⁹. ſ. sensus tact⁹ vī esse subiectū t fundamētū oium aliorū sensuū sine quo nō inest aialib⁹ aliqs sensus fz nō ecōuerso. Dū sensus tactus de necessitate inest oibus aialibus sine quo nullū animal esse potest vt ꝓbat pbo in. iij. li. de aia. Alij aūt sensus nō insunt de necessitate. fz sūt de bñ eē. Neq⁹ est, iflātia de gustu q̄nto nullū aial possit viuere sine alimēto: q⁹ gustus put sumit ordinatus est alimēti est qdā tact⁹ put ut discernit a tactu sic est discretiu⁹ sapor q⁹ distinguit a tactu sic est discretiu⁹ sapor q⁹ sa stinguit a tactu sic est discretiu⁹ sapor q⁹ sa stinguit a tactu sic est discretiu⁹ sapor q⁹ sa st

lonis ministrek. Epar.n.fulo quinqz frustu lis siue liquis stomachū circūcigit t ei calorē dum tribuit. succositatē vnde sanguis generatur p quasdā venulas ab eo recipit. Quinqz ergo frustula siue fibre q̄ sūt extremitates cpatis. gnqz opa sūt p̄cipua nostri redemptoris q̄ animū nostrū calefacere debent. t ad ei⁹ Xba amplectāda plurimū inflāmare. scz icarnatio. passio. descensus ad iferos. resurrectio. t i celum ascensio. vel forte sūt quinqz vulnera ipsius saluatoris ad q̄ dū homo animi deuotionē dirigit. humorē quēdā lachrymosi amoris t deuotionis ad cpar. i. ad r̄p̄m mittit. ¶Quarto stomach⁹ ē frm diuersā ꝓpleriōez diuersorū ciboz appetitu⁹ t diuersimode digestiu⁹. Nā frm Constā. si stomach⁹ fuerit naturali calid⁹ cibos grossos bñ digerit. delicatos Xo ꝓmit t plus digerit q̄s ei⁹ appetit⁹ sit. t ꝓpter similitudinē cibos calidos mamme appetit nec famē sustinere potest. Econtra Xo frigid⁹ nō bene cibaria grossa digerit scz grauat ex eis t ea i bñores corruptos t acidos cito ꝓuertit. Stomach⁹ Xo sicc⁹ cito sitit t paz ei aque sufficit. Vñ si supfluū biberit rugitū ei i ventre facit. Si ár stomach⁹ fuerit bñid⁹ ñ sitit. bñidū cibū appetit scz paz digerit. Ille igit bz stomachū calidū calore naturali. q habet animū seruidū amore spūali. t hic grossa t solida cibaria. i. altra t difficilia dogmata bñ capit t itelligit q̄ sūt plectoz cibus frm illud. Perfectoz solid⁹ est cibus Heb. v. Delicata Xo. i. mollia t facilia ꝓ nihilo quasi ducit. Scz sp filia fibi. i. feruēcia t ignita eloqa ꝓcipit. t pl⁹ potest ope cape eis p̄supleri corde. nec potest desiderium sustinere ociosū. frigid⁹ ár t iperfectus anim⁹ grossa. i. pfecta t magna dogmata nō potest capere frm illud Heb. v. Facti estis q̄si lacte op⁹ sit nō solido cibo. Vñ si alta vel difficilia talib⁹ ꝓponant grauant audire ea q̄ nō itelligūt. Vñ plerunqz talia documēta vertunt eis vel i corruptiōnē erroris vel i accidiā mētis. Anim⁹ aūt arid⁹ ab bñore deuotionis tñ aliqñ forte si tierit aquā salutaris doctrine cito tamen cū audierit t de modico satiat. t fere alibus p̄dicet forte ꝓlixi⁹ rugiāt murmurādo. qui Xo habet humidum animū carnalis ꝓcipiscentie humore non sitit aquam spiritualis doctrine sed tñ appetit cibum humidū idest fluxū operis luxurie. de quo frequenter accidit q̄ multum appetit t paz assegnatur Pō. Famē patientur vt canes. ¶Quinto q̄ stomach⁹ est multipliciter passivus patit enī cuomitionē idigestionē abbominationē. inflāmationem. eructationem. t multa hmōi. Sic interdum animus ꝓra sanctam doctrinā patit cuomitionem cū ipsam p memoriam non custodit. Indigestionē cum ipsam non diligit. Abbominationē cum ipsam audire refugit. Inflāmationem Xo patitur q contra ipsam dedignatur vel qui de ipsa quando discit vel docet superbit. Apo. j. Cozin. viij. Scientia inflat. Sed eructationem idest stomachi cuentationē patitur q ex ipsa vētum esūcta tionis querit. Patitur autem ista stomachus quandoqz ex maligna completione quandoqz ex nimia extenuatione. quandoqz ex nimia repletione. quandoqz ex vigoris defectione. quandoqz Xo ex expulsiue Xtutis debilitatione. Quasi autem inordinata ꝓpleno humoreuz in stomacho est inordinato passionū puta amoris vel odii vel ire t similiū. ex qua frequenti accidit q homo est male dispositus ad audiendum verbum dei. Ex nimia enī pauperta⁹ina nitione vel diuitiaz repletione q̄ vtraq; solliciudinē nimiā tribuit vel occupatōes: frequenī retrabunt plurimi ab audiēdo fructu Xborum dei. Vñ. Prou. xxv. Mē dicitatē t diuitias ne dederis mihi. Diuicreo autem alij sūt quibus tñ absit solliciudo ad audiēdum deficit tamen vigor ad id q̄ audiūt opere impiendū. Quasi Xo Xbum dei cum magna deuotione audiunt sed dum cōtrarie tentationes insergūt q̄ in Xtute expulsius ipsarum tentationū deficiūt tentationibus deuicti nihil ex auditis proficiunt quia scilicet verbū diaboli

t tollit Xbū de cordib⁹ eoz vt dicit Lu. viij. ¶Itē ab⁹ spūal doctrine requirit q̄tuor Xtutes q̄ sūt in hominis corpe scz appetitiua retentiua. digestiua. t expulsiua. O portet eni vt cibū spūalis doctrine aia ꝓmo appetat sicut appetebat Daniel qui ꝓpter appetitū scientie dei vocat⁹ est vir desideriorum. Daniel. xj. Et spōsa ct in Canti. hūc cibum spūalis doctrine appetebat t expetebat dicēs. Sonet vox tua in auribus meis &c. Vñ aia q̄ hūc cibuz fastidit ad mortem tēdit. ꝓo. O ēm escaz abbominata est anima coz t ap. vsqz ad por. mortis Augu. Sicut noxiū est corpi corporeas escas nō posse ꝓcipere ita periculosū est anime spūales escas fastidire. ¶Itē opz q̄ anima audita retineat. Nam sicut nō ꝓdest corpi q̄ stomachus cibū recipiat: si receptū statim cuomat. Seū. Nō ꝓdest cibus neqz accedit corpi q̄ statim sūptus emittitur. Similiter nec verbuz auditus ꝓdest si statuz obliuiōi tradat. ¶Itē oz q̄ mēs audituz t retentū digerat t in bonos bñores .i. in bonos mores cōuertat. ¶Itē oz q̄ ñ solū digerat scz etiā expellat scz ea q̄ bonis moribus nō cōgruūt respuat t abiciat: nā si intus retinet q̄s expelli debuerat criaz bñ digestis corruptōem ꝓstat. Notādum aūt q̄ frm quosdā ꝓdicte quatuor Xtutes et quatuor elementis ꝓtrabāt sibi vireo. Vñ ignis q̄ est calidus t siccus correspōdet Xtuti appetitiue: terra frigida t sicca retentiue. aer calidus t hūidus digestiue. aqua frigida t humida expulsiue. O pz. n. tuncat t q̄s terra retinuit aer dissoluat. t q̄s aer dissoluit aqua emolliat. Ita quoqz spūaliter ignis. i. intelligentie claritas appetitū creatat. Nā cū intellectus sublimiter t delectabiliter celestia cogitat appetitum spūalem in mēte causat t sic desiderium in corde hominis vt auide querat ei stabilitas mentis causat retentionē: q̄s q̄s appetitus p intellectuz attractit stabilitas animi firmiter custodit: sed aer. i. puritas mentis causat digestionē q̄s q̄s animus firmiter cōseruat puritas mētis fideliter ordinat. Scz aqua. i. discretiōis mobilitas facit expulsionez: q̄s q̄s tuis moribus nō cōgruit discretio remouet sepat t expellit. t sic a tpamēto anim⁹ nō recedit: scz tpamētum seruans peccati morbo nō succūbit. ¶Itē cib⁹ sacramentalis de quo dominus dixit. Jo. vj. Caro mea vere est cibus t operat in aia ad modū cibi corpalis. Nā nutrit aiam grām ꝓfectu: augmentat Xtutes multiplicādo calorē inatū temperat cōcupiscentiā refrenādo. in senibus Xo calorē nature cōfortat charitatez inflāmādo depdita restaurat vires aie reparando t custodit hominem ne percat a peccatis ꝓseruādo. Jobā. vj. Hic est panis de celo descēdens vt si qs māducauerit ex ipo nō moriat. ¶Capitulum. xv.

Cogitationes assimilant capillis, ꝓpter tria ¶Primo q̄ capilli sunt capitis ornamentū. Unde capilli dicūtur q̄si capitis pili vt dicit Isid. Sic ḡ capilli t spūales pulchri si ornamētū capit: ita cogitatōes ꝓcipue bone t ornate sūt ornamētū mētis. Vñ Deu. dic q̄ q̄si capilli i capite si cogitatōes i mēte Lu. xxj. Capill⁹ de capite vro nō pibit q̄: nulla bona cogitatō mētis sine retributōe trāsibit vñ Deu. xx. li. mora. dic q̄ aū dei oculos vacue ñ trāsiolāt cogitatōes nre t nulla monēta tpis p animū trāseūt sine statu retributōis. ¶Secdo q̄ capilli si cerebri ō sensui. Nā inuāt caput t cerebrū ꝑ extrinsecus lesiōes. t iō capilli si mīti t duri. Capill⁹ n. frm Cōstā. x. fumo grosso t calido nascūt q̄ ex igneo t icēsio hūorib⁹ q̄ capitis poros egredit t ab aere extrinseco desiccat t sic in subaz capilloz ꝓuertit: vñ hūore crescēte capilli crescūt. eo ēt dēficiēte euanescūt. Et scz q̄tate tal fumi q̄ntas ē capilli. Et iō si fumus est multus capilli si multi. Si paucus pauci si niger nigri t sic de alijs. Sicut ergo capilli sunt ad defensionez cerebri. ita cogitationes bone sunt ad

defectionē animi. q; dū seruēt i ipso aio cogitatiōes bone nō igrediunt i ipuz cogitationes praue. Vñ In h. Cassianus collat. ij. Inciplam⁹ bonas cogitatiōes diligere t stati ab illis q̄ male sūt dignabit nos dñs liberare. Quasi āt fumi capillos nutrientes t causantes sūt exteriox sensuū receptiones. q; de his q̄ sensib⁹ recipiunt interiores cogitatiōes formant. vñ fm modū fumi ē qualitas capilli. Quia fm ordinatiōez vel deordinatiōez exteriox sensuū sequit ordinatio vl deordinatio cogitationū ꝓpter qđ dr Job. xxx. Depigi fed⁹ cū ocul meis vt ne cogitarē gdē de Vgine. ¶ Tertio q; capilli sūt multipliciter passiui. Nā capilli icidunt. vñ cesaries capilloz a cedēdo ē dicta q̄ solū viroz co q; viro tondi decēs est sz mulieri ē idecēs. ¶ Itē capilli discriminant vñ dicunt crines mulierū q; vitio discriminant. sicut dicit Isid. ¶ Itē capilli decauant sz deficiēte hūore pingui q̄ nutriunt capilli. Etsi hūor talis non deficit sed eum hūor alis⁹ icit vel ipedit nō caluicies simplici⁹ dr sz est q̄dā caluicies specialis que ē allopicia vocāt a medicis. i q̄ nutrimēto corrupto capilloz ꝓgeries euanescit ¶ Itē capilli decaluant sz cū canescunt. Hec omnia ꝓuenīūt cogitationib⁹ nostris que aliq̄n sūt supflue t tūc sūt precidende.

Vñ Bre. li. v. Moral. Magno studio supflue cogitatiōes āputande sūt, sz tamen amputari fundit⁹ nequaq̄ possunt. sp enim caro supflua generat q̄ spiritussanct⁹ ferro sollicitudinis abscidat. Aliq̄n vo cogitatiōes nre sūt dubie vel iocdiate t tūc si discrimināde. i. diligeni discernēde t ꝓponēde. Et hoc fit q̄n b⁹ ad mētē suā p rōnis iturū redit. Unde sicut dicit Bre. in. Mor. Si a domo mētis ad momēta rō discedat. quasi absēte dña cogitationū se clamor velut garrula ancilaz turba multiplicat. vt āt rō ad mētē redierit mor ꝓfusio tumultuosa ꝓcesserit t quasi acille se ad iniūctū op⁹ tacite reprimūt. dū cogitationes ptin⁹ curāt ꝓprijs ad vilitatē subdūtur. Aliq̄n sūt omnino praue t noxie. t tūc sūt penit⁹ decaluāde. i. totaliter t a radice. i. a principio euellēde Isa. j. Auferte malū cogitationū vestraz ꝛc. Vñ Hero. ep̄la ad demetriadē dicit. Est turissimū atq; p̄fectū vt assuescat anim⁹ solliciti sp t puigili cura ac custodia discernere cogitatiōes suas. t ad primuz animi motū ꝓbare vel improbare q; cogitat. vt, vl bonas cogitationes alat vl stati malas extinguat. Dic nāq; fōs est boni t origo peccādi. ubi maxime oportz obseruare peccatū vbi nasci solet statimq; ad p̄mā tēratiōis faciem t malū anteq; crescat restrigere dū adhuc est i cogitatiōe. Aliq̄n Vo sūt nigre t fede t tūc sūt per penitētiam dealbande. Vñ. Lauabis me t sup niuē dealbabor. Nam penitētie ardor: q̄n capitis capillos dealbat. dū mētis cogitatiōes purificat vñ. Bre. dicit. xiij. li. Moral. q; electoz mētes si q̄n in se carnales cogitatiōes inuenīūt penitētie ardore ꝓsumūt. nec cogitatiōes suas delatari carnali voluptate ꝑmittūt q: eo semetipsos iudicātes subtilē ferunt. quo districtū iudicē p̄stolant vicinū. Vel ēt alia ratione dealbat penitētia caput mētis. vide licet q; ardorē libidinis frigefacit t sic sublimat q; ardorē libidinis frigefacit t sic sublimat pellit. Nā albedo canicie fm Cōst. accidit ex nimia ifrigidatione nutrimētalis hūoris qui materia capilloz existit. Nā phlegma frigidi hūidiq; dominiū canicie ē gētiū frigidi hūidiq; dominiū canicie ē generatiuū. Et fumo. n. albo t frigido efficiunt albi tā capilli q̄n pili. Et hinc ē ēt fm. Arist. q; capilli tēpoz etis⁹ canescūt q̄n alij ꝓpter hūoris paucitatē t ossiū frigiditatē Vñ pīta hūorē nutrimētalē ifrigidari facit dū minuit t ita canicie mētis. i. bonella cit iducit. Potest ēt dici q; canicies detē gnat eratis maturatiōez libidinis extinctiōez t future istāte inouatiōez

Capitulum xvij.

De ntēplatio assistat sōne. Primo q; sōn⁹ Caialiū Vnū generaliū. i. scīnue t motiue. Ametūr. n. sēsus i sōno ab exterioribus mutatiōib⁹ sensibilū t corp⁹ mobilitat. Sitr ntēplatiua vita requirit getē ab exterioribus motib⁹ t actionib⁹. Unde Beda i q̄dā. O meli. dicit q; ntēplatiua vita ē ab omni exteriori actione gescere. t soli desiderio ꝓditori iherere. Vñ Maria p qui ntēplatiua vita designat describit getā sedens t a corporali ministerio vacans Luce. x. ¶ Secūo q; sōn⁹ ē naturaliū viriū cōfortatiu⁹. Vñ fm Pbm sōn⁹ ē qes aialiū Vtutū cū itētiōe naturaliū. Naturalis enī Vtus i sōno fortif⁹ operat. Vñ i dormiente vir⁹ digestiua itēdit tū ꝓpter revocatiōez caloris ad interiora tuz q; aia gescit ab actionib⁹ sēsitiue t motiue potētie. t iō vehemēt⁹ opat Vt⁹ naturalis. Sitr i cōntēplatione cū aia retrahit ab exterioribus occupationib⁹ vigor mētis ad interiora reducit. Vñ vis rōnalis q̄ ē naturalis t ꝓpria Vtus hominis fortif⁹ opat t affectiua vehemēti⁹ illūmat. t intellectiua alti⁹ eleuatur fm illud. Thren. iij. Sedebit solitari⁹ t tacebit t leuabit se supra se. ¶ Tertio q; sōn⁹ ē spūs restauratiu⁹. Dicit. n. Aui. q; somn⁹ est redit⁹ spirit⁹ ab instrumētis sensuū cū prono se exercitātiū i gb⁹ somn⁹ ē ꝓfūd⁹ propter superfluitatē resolutiōis spūs. Natura in substātia spūs ꝓfūdat ipsū i interioribus t facit ipsū latere ab exterioribus. vñ fit i eis ꝓfūdior t lōgior somn⁹ t sic dormiūt qui plurimū i talib⁹ de substātia spūs cū superfluitate dissoluit: sz p somnū spūs recreatā seruoz spūs q̄ p peccata ēt venialia fatigat. Nā fm Pbm. in li. de somno t vigilia. Calor naturalis alti se bz i vigilāte q̄n in dormiēte. q; i vigilāte ꝓcedit ab interioribus ad exteriora. sz i dormiēte ecōtrario retrahit ab exterioribus ad interiora sez ad stomachū t pectus illud. Et iō exteriora corpis remanēt frigida t ꝓpter hoc idigis bō magis cooperiri dormiēs q̄n vigilans Sitr ntēplatio revocat boiez ad se ipsū t i flāmat ipz circa cordis interiora. i. circa spūalia fz illō. In meditatiōe mea exardescet ignis. fz frigefacē cū circa exteriora. i. circa tpalia vt n̄ curz ō cis neq; diligat ea. ¶ Quinto q; sōn⁹ ē būox reparatiu⁹ t clarificatiuus. Nā si somn⁹ sit moderat⁹ cib⁹ bñ digerit corp⁹ ipiguat. calor naturalis augmētat. būores repant t ocā clarificant. Sic ēt p ntēplatiōez sobriā t discretā q̄ nō plꝰ qrit sapere q̄n oportz. ab⁹ fidei t spūalis doctrie bñ intrisec⁹ gubernat t opat. mēs devotione impiguat calor t charitas augmētant. t humores. i. affectiōes t cogitatiōes interiores repant t clarificant. Vñ ipe ē somn⁹ de q̄. Eccli. xxxj. Somn⁹ sanitatis i boīne parco. ¶ Sexto q; somn⁹ ē Vtutū vnitiu⁹. q; vir t⁹ i vigilia dispsa i somno vnit dū ad itra revocat i corpe dormiēti. vt Aui. dicit. Sic aia ntēplāti tota ad se ipā t i se ipā recolligit t vnit t iō circa spūalia fortior repitur. Vñ dño de ntēplatiua vita loquēs dixit Marthe Luc. Porro vnū ē necessariū ꝛc. ¶ Septimo q; somn⁹ ē egrotātiū alleuiariu⁹. Nā infirmo si somn⁹ i q̄ntitate t q̄litate fuerit tpat⁹ egrotū aleuiat t futurā vitā ꝓtra morbū ānūciat. Qui āt forte rētat q̄dāmō infirmat tal si vult alleuiari t sanari det se oīoni t ntēplationi q; maxime p hāc victoriā obtinebit. In hāc figura de Lazaro infirmato discipuli dixerunt xpo. Dñe si dormit salu⁹ erit. ¶ Itē ntēplatio assistat visioni corpali. Nā vt colligit re. xij. li. Perspectiue ad visiōez corpalem bona dispositio organi visual. i. oculoruz. Quasi āt duo oculi aime sunt intellectus t voluntas. O culus igitur intellectus tunc est sanus quando cū ab erroribus mundus sed oculus affect⁹ seu voluntatis tūc est in columbis quando est a rerum temporaliū inordinatis cupiditatib⁹ immunis. vt dicit Aug. Veraq; ergo puritas est necessaria ad deum cōtemplari volentibus. propter q̄ dicit Mat. v. Beati mūdo corde quoniā

Nota de vivus sōnij

ipsi deū videbūt. Et q; vtrumq; oculū fideo purificat. Intellectū ab errorib⁹ t affectū a cupiditatib⁹ vñ. Actu. xv. dicit petr⁹ fide purificās corda eor. ☞ fideo necessaria ē ad deum cōtēplandum. sicut oculorū sanitas t puritas ad videndum proper q; Aug. dicit q; hūane mētis acies invalida in tā excellēti luce nō figit nisi ꝑ⁹ p iustitiā fidei mūdetur. ¶ Secūdū ē oppositio visibil ēa visū. Sz nō. q; qñ res visa dicte opponit visui tunc spēs illi⁹ rei venit sup lineas rectas cadētes in cētrū oculi. q; linee omnes directe a singul⁹ gradib⁹ rei faciūt vnā pyramidē cui⁹ con⁹ est in pupilla t basis in re visa. Et quo ꝑs q; talis pyramidis ex parte rei in se hz latitudinē. ex ꝑte vo oculi artitudinē. Sic ēt qñ diuina t eterna aīa oculos mētis cōtemplando dedicim⁹ q; ea ꝑ⁹ sunt i se ipsis capē negari⁹ hz de eor magnitudine modicā gl attingi m⁹ēq; eor latitudo in oculi nostri. ☞ clāmō coartatur. q; quāuis in se maxima sint nos tamē paz capim⁹. Vñ dictū ē Eccl. xxiij. Posteriora mea videbis facie āt meam videre non poteris. In visione. n. facici notitia ē ꝑfecta i visiōe vo posteriora notitia accipit modica t ꝑfusa. ¶ Itē videm⁹ ꝓmittit q; tria genera visibiliū visui opponunt hz lumina. t speculata. t corpa colorata. Lumina igit sūt spiritales nature. Specula diuine scripture. corpora colorata corpales creature. Et circa hec ꝓbat sanctor⁹ ꝓtēplatio hz. vel circa spūales naturas. vel circa diuinas scripturas vel circa corpales t visibiles creaturas. ꝓpterea q; inuisibilia dei a creatura mūdi p ea que facta sūt intellecta ꝓspiciuntur. Rom. Tertiū ē distantia ꝓportionalis. Nam si res ponerēt sup oculū non videret. Etsi nimis essz a lōge nullo mō videret aut male. Ꝓtz igit q; a visu distet fm aliq⁹ ꝓportiōez. intra qā nō equaliter hz magis. t min⁹ videt fm modū distātie. Sūt ārtes b⁹ diuinis quoddā oculi ꝓpinq; t vicini hz beator⁹. Et iō illi clare t apte illa ꝓspiciūt. quoddā vo valde remoti sicut oculi dānator⁹. In cui⁹ signū dicit Lu. xvj. de diuite dānato. eleuās oculos hz mētē esset in tormētis vidit Abrahā alōge t Lazarum in sinu ei⁹. Vñ taceo de gloria dei t beator⁹ quasi nihil vt paz videt. q; damnati gloriā beator⁹ vsq; ad diē iudicij. videt nō distincte hz confuse sicut illud qđ a remotis videt. Nō eni cognoscūt ālios eorū gloriā sit. hz solū cognoscūt eos esse i gloria quadā interminabili. t ex hoc torquent. nō ꝓpter inuidiā. cū q; ipsi talē gloriam amiserūt. hz post diē iudicij oīno beator⁹ visione priuabunt. Fm illud. Tollat impi⁹ ne videat gloriam. Quoddā vo oculi vt viator⁹ ꝓmissi sūt distantes vt ꝓpinquātes. q; licz distant p naturā approximāt tamē p gratiā. Et iō ipsi diuina magis. vt min⁹ ꝓtēplando ꝓficiūt. Fm q; p gratiā magis. vt min⁹ elongant. Fm ysa. Ecce intelliget seru⁹ me⁹ exaltabit t elevabit. t sublimis erit valde. Ꝓtz ergo ex ꝑs ex dictis q; ea qđ videt ab oculo sit fin⁹ terminat⁹ hz nō nimis a base visuali elōgat⁹. q; illud qđ multū a base visuali elōgat licz visui opponat nō tamē distincte videt. sicut ār visus corpalis nō bū vidz illud q; ē multū elōgatū a base visuali sic intellect⁹ nr i hac vita ꝓcul a base visuali sic intellect⁹ nr i hac vita ꝓcul fecte cognoscit t ꝓtēplat ad q; multū elōgatū a natura sēsibiliū. eo q; nihil fine fantasmate intelligit ala vt dicit ☞bus. Fantasma autē ē similitudo rei sensibilis ea q; sūt oculo a sensu remota sicut sūt res intellectuales nobis cognosci nō possūt nisi i quātū se nobis p aliquos effect⁹ sensibiles manifestāt t iō ꝓtēplatio nra circa talia modica est hz tñ delectabilissima. vñ ꝑb dicit in li. de gēb⁹ aialiū accidit circa illas bonorabiliores cristētes t diuinas substātias mirabiles cristētes t diuinas substātias mirabiles res nobis existere theoricas. Etsi hz modicū antigam⁹ tū ꝓp honorabilitatē cognoscendi delectabilū aliqd hūt q; ꝑ q; apud nos oia. ¶ Quartū ē solicitudo rei. q; si res nō est dēla hz visui puta nō videt ꝓp q; qđ caret aere nō videm⁹. Sic ꝓtēplatio nra nō sam aere nō videm⁹. Sic ꝓtēplatio nra nō sam circa puta. i. circa trāsitoria t ꝓpria. hz ē circa puta. i. circa trāsitoria t ꝓpria. hz circa solida t stabilia t eterna. ☞ Post

Corinth. iiij. Nō cōtēplantibus nobis q; videt sed q; nō vident. Que eni vident tēporalia sūt. que vo nō vident eterna sūt. ¶ Quinti est magnitudo debita rei vise: q; si nimis cēt parua nō videret in quacūq; distātia. Visus eni nō perficit nisi p pyramidē ad oculū venīcē q; si fuerit valde pua. sed visus nō sentit visibile nisi qđ paro sue superficiei debita q̄titate visibilis fuerit immutata. Spūaliter aūt beatus Augu. distinguit tria genera bonor⁹. s. minima. put sūt bona fortune: media. put sūt bona nature t maxima. put sūt bona gre vel glorie. Nō ergo nra ꝓtēplatio ē hz circa bona minima: imo ea p affectum. ꝓpter sui modicitatē respicē nō debem⁹ hz hz ē circa maxima. i. bona gre vel glie. ¶ Sertuz est raritas medij. q; si medij fuerit nimis densū nō fiet per ipm multiplicatio spēi t spēs venire nō poterit ad pupillā h mc dū in ꝓtēplatiuo virio ē sensus siue cor⁹ pus sine q; neqz ꝓsilē neqz ꝓtēplari pōt. qđ si fuerit densum. i. grossum t plenū t delicijs enutritū ꝓtēplationē spūo impedit. Vñ vēter pinguis nō gignit sensū tenuez sicut Piero. dicit. Sed si fuerit per abstinentiā tenue spūs aptiorē ad ꝓtēplādū effundit Bre. nazāzen⁹. Caro sevelut grossa qdā t obscurior nubes aie obiacēs ꝓsiderare lur q; spēs si imutat mediū vt visū nisi cū luce. Similiter ad cōtēplandum diuina necessaria est lux fidei vel gre vel scripture sacre. ꝓ. Accedite ad deū t illuminamini t̄c. ¶ Quarū est tēpus: q; visio fit in tempore sicut ꝑbat in perspectiua. Nā ꝙuis visibile subito obijciat visui non tamē discincte apprehendet. nisi aliqua anime habita deliberatione que indiget tēpore. Et ideo anētuo anime est necessaria cū ꝓcedit. Sic ēt cōtēplatio requirit sua tēpora Vñ quedā tpa aptiora sunt cōtēplatiōi diuinorū vt tpa magis quieta vel qbus hō magis est sobrius. Vñ. ꝓ. Mane astabo tibi t videbo t̄c. Et iterū. In matutinis

dūc meditabor in te. Et etiam tpa qbus hō ñ hz occupari circa exteriora. ꝓ. Media nocte surgebam ad cōfitendū tibi t̄c. O ciū enim sanctū querit charitas veritatis vt Augu. dicit. xix. li. de ciuitate dei. ¶ Itē dulcedo cōtēplationis assimilatur sanguini. ¶ Primo rōne principij fontalis q; fm Arist. sedē hz in corde. q; dicit qđ cor est principiū sanguinis sicut t venarū vt manifestū esse dicit per anathomiam. Sed fm Galie. sedes sanguinis est in epate sicut in suo fonte: q; in calore epatis est locus secūde decoctiōis t inde sanguis p mēbra dirigit vt eoū calore tertio decoquat. ꝓria. n. decoctio fit i stoma cho. scōa in epate. tertia in oib⁹ mēbris. Posset aūt dici vtrāq; opinionē concordādo q; epar est principiū sanguinis quo ad materiā: q; materia sanguinis est ab epate sed cor quātū ad formā. q; in corde illa mā accipit formā sāguis. Moraliter āt p calorē siue epatis siue cordis ardorē accipimus amorē. Et ardore nūqz dilectōis qñ et calore epatis vt cordis. ꝓfuit dulcedo t suauitas spūalis ꝓtēplātis. ꝓ. Gustate. s. p amorē t videte. s. p ꝓtēplatiōez qm̄ suauis ē dñs. ¶ Scōo rōne ḡlitatis nat. Est. n. sāguis calide t hūde nāe calor et amore bumor et timore dz. ꝓcūre q; duo crescē t ō lectari fuerent t sobrie factū ꝓtēplātē: vñ ꝓ. et plona tpi dicē pri. Qui timēt te. i. timore filiali q; ē et reuerētia t amore vicena delectatione. ¶ Capitulū. xvij.

Conuersi nouū ad deū opz vt gubernēt t foueant ad modū infātis nouī nati. Infāt. n. nouī nat⁹ diligēt gubernād. ē q; cū caro ei⁹ sit fluidā t tenella si ei adhibēda remedia t fomenta t sic docet Galie. pla fomēta sūt ei adhibēda. ¶ Pri mū ē vt i rosio cū sale tritū inoluat vt mē bra fluida cōfortent t a viscosa hūditate purgent. Quasi āt rose redolentes sūt scōr⁹ virorū exēpla t Paulus qb⁹ infans inuolutus qñ nouiter conuersus ad imitandū

puocatur:sed dñt ei cũ sale teri.i.cuz discretiõe exponi t suaderi. Non .n. adhuc debili dñt persuaderi crẽpla nimio auste ra ne forte desperet vel ne forte assumat supra posse suũ. Vñ dñt ꝓponi crẽpla cõ pertia sibi ghus ad ꝓficiendũ conformet: t a peccati viscoꝝ.i.consuetudine seu infectione purget t liberet.i. Petri.ij. Quasi mõ geniti infantes lac cõcupiscite.i.facilitũ eremplorũ informationẽ siue imitationẽ t segl rõnabiles sine dolo vt in eo crescatis tẽ. ¶ Secũdũ est vt palatũ t gingiue cũ digito melle vncto fricentur vt interiora otio mõdificent t ꝓfondt t dulcedine mellis appetitus infantulo ꝓuocet. Tũc aũt pectens digito fricatur:qñ leue opus siue onꝰ t nõ graue t iportabile sibi iponit. Vnde cõtra nimis austeros sacerdotes dominꝰ dicit. Alligãt onera grauia t iportabilia t iponũt in humeris hominũ:digito ãt suo nolunt ea mouere. Sz adhuc oz q digitꝰ melle vngat ita q ẽt cũ quadã dulcedine penitẽtia inungat:q: tũc penitẽs libẽtius recipit.t magis confortat t ꝓuocat appetitũ eiꝰ ad faciẽdũ t quãto libẽtiꝰ facit tãto plus ei valet ad interioꝝ purgationez. ¶ Tertiũ ẽ vt sepe balneet t oleo myrtino ac rosaceo inungat t oia eiꝰ mẽbra fricẽtur. Per frequentem aũt balneationẽ accipe frequẽtẽ lachrymaꝝ cõpunctionẽ .ps. Lauabo per singulas noctes lectũ meum t lachrymis meis stratũ meum rigabo.

Per oleũ myrtinũ intellige doctrinã tẽperãtie. Et per oleũ rosaceũ doctrinã patiẽtie:q: myrtus tpantiã rosa ẽ patiẽti am significare consuevit. Et isto duplici oleo oz penitẽs ꝑcipue liniri.i.ad patiẽtiam t tẽperãtiã ꝓcipue moueri.i.ad patientiã aduersoꝝ t ad temperãtiã delectabiliũ q̃ temperãtia oz esse in oibus membris. ¶ Quartũ est vt in loco obscuro tõnans ꝓuocet vt hamẽ in oculis eiꝰ congregentur.t ne nimio lumine oculi tenelli ledantur vt nõ lusci efficiant. Sic nouiter cõuersi potius in quadã obscuritate siue simplicitate fidei sũt tenẽdi vel gnuitẽdi gescere:q̃s eis subtiliora t altiora sint ꝓponẽda t dilucidãda:q: talia quãtũcũq; per verba declarata debileo oculos mẽtis eorũ ponꝰ lederẽt q̃s illuminarẽt. Vñ talibus Apostolus dicebat Heb.v. Facti estis quibus lacte opꝰ sit nõ solido cibo.i.facili figuris lacte doctrina nõ sublimi t difficili. ¶ Quitũ est vt sup oia caueat ne corrupto lacte nutriant.q: ex hoc infirmitates pessime generant paruulis:nec est dãda medicina puulis dũ egrotãt sz nutrit cõuenies medicina dietãda est vt defectũ ifantis supplet virtꝰ nutricis sicut Cõstã.dicit. Et bona eni dispõne lactis fit bona ꝓfistria ꝓlis. Similiter ergo cauẽdũ est vt nouiter ad fidẽ vel penitẽtiã cõuersi nõ nutriant doctrina prava vel hereticaq: ex hac generarent in eis pessime opiones t dispones. Vñ regula vel medicina eis necessaria tradẽda est de sanctoꝝ virorũ instructionibus t crẽplis:q: ex illoꝝ informatiõe bona vel mala pẽder nouicioꝝ vita t forma ꝓpter qõ dicebat ghusdã doctor gẽtium t magister Apo. Phil.ii. Obsecro gẽtium t magister Apo. Phil.ii. Obsecro vos qui ita ambulãt sicut habetis formã nram. ¶ Sextũ est q infãtuli fascijs sint ligãdi:eo sz q: mẽbra infantilia sunt tenella t ad diuersaꝝ susceptionẽ formaꝝ deformia sine recta. Sic q: nouiter cõuersi t ꝑcipue iuuenes sunt facilco ad suscipiẽdũ oẽm informationẽ sibi datam ꝙ sunt sub certis legibus t regulis limitãdi t certis t discretis ꝓnis cõmẽdandi ne ex aliqua malitia crẽplis vel verbis deformẽtur. ¶ Septimũ est q: infantes multũ multũ capiũt nutrimẽti indigẽt multo somno vt sic calor ad interiora reuocet t digestio celebret. Valet ẽt eis ad h si mitigatis moueant:t sic ex motu calor interioꝝ rẽfortet t vt somnus per sumofitatẽ rẽfectionẽ cerebro ꝓuocet. Valet ẽt eis ad h si cãtet vt infantuli sensus ex vocũ dulcedine ne delectent. Similiter q: nouiter cõuersi nouiter t ꝑcipue iuuenes sunt multũ audi t apti capere nutrimentũ doctrine spũalis inde

gentẽ sono.i.vacatiõe t gete ꝓtẽplationis t meditatiõe vt calor diuini amoris in eis accẽdat.ira vt doctrina q̃ iformãt eis magis placeat t ꝓficiat.dñt ẽt moueri in cunis.facilibꝰ obediẽtie operibꝰ occupari ne otiosi sint.ga ex talibus opibus calor amoris t sonus.i.ges cõtẽplationis in eis accẽdit t appetitur. Valet etiã eis vt cãtus diuine laudis audiant si fũt laici .vel dicant si fũt clerici. Vñ legit de beato. Augi.q: tẽpore cõuersionis sue flebat vberrime atq; crebrrime suaue sonantis ecclesie vocibꝰ vehemẽter affectus. Voces.n .ille influebant auribus eius t eliquebatur veritas i cor eius t fluebãt lachryme t bene illi erat cum eis.

Capitulum.xviij.

Dꝛpoꝛ hũanoꝛ ꝺditionẽ ꝓ teo capitis q̃ dicũt tpa repꝛe sentant quo ad ãttuoꝛ. Primo q: ille due ꝓteo capitis q̃ tẽpora dicunt fũt membra valde mobilia. Et iõvt dic Isi.tpadicta st q: sui mobilitate ꝺtinua q̃si interualis tẽpoꝛ imutant. Sic ẽt hũana corpa sm decursum tpm iugiter imutant t alterantur. vñ de homine quo ad corpꝰ dr Job. xiiij. Nũq; in eodẽ statu permanet. Apparet ẽt ex hoc dicto Isidori q: ille due partes capitis denominant a temporibus t iõ non sz tpa t hoc ẽt dicũt Aug.t Beda. ¶ Secũdo tpa sunt valde vilia. Nã ꝓ tempora mediantibus nervis ad instrumẽta sensuũ spiritus defertur t per eadem spiritus vitalis per quasdam arterias a corde ad cerebrum demandatur. Sicut ergo tpa deseruiunt sensui t vite sic corpus datũ ẽ hominis vt spiritui obsequatur.vt in sensu.i.in contuitione perficiatur t vt vitam eternã etiã mereatur. Vnde Apostolus Ro.xij. Obsecro vos ꝓ misericordiã dei vt exhibeatis corpora vestra hostiã viuentem sanctam. deo tc. ¶ Tertio q: tẽpora sunt valde passibilia t ad lesionem facilia. Nam ꝓp nervorum sensibilium t arteriarum venarum q; pulsatilium in loco tempoꝝ colligãtiam tempora sunt valde passibilia t ad lesionẽ facilia. Vnde animal ibi percussũ de facili morit sicut dicit. Phisio.xix.li. de animalibus t hoc ẽt accidit q: hũoꝛ g ẽ in temporibus cito egreditur ꝓp ossium tenuitatez: ꝓp qõ tempora cito canescunt ꝓp humoꝛ paucitatem t siccitatem in eis dominantẽ t ꝓp coꝝ ꝓterribilitatem ad naturã frigiditatis. Sic etiam naturaliter corpus humanum inter omnia corpora est valde passibile t ex leui percussione interdum ducit citius ad mortẽ. Nunc etiã calore t humore in eo deficiente ad senium t cãicie tendit Apo.i.Cor.xv. Quotidie morior t ad mortẽ tendit senescendo. Nã qõ antiquatur t senescit,ꝓpe iteritũ est. Heb.viij. ¶ Quarto quia tempora sunt valde humectabilia.sunt etiam interius aliquantulum villosa vt humorem a cerebro veniẽtẽ recipiãt t somnũ oculis inducant.t si illi villi fuerint ꝓpressi per liquationem cõpressi bũcris oculos lachrymari faciunt. Similiter quoq; corpus nostrũ humoꝛẽ caballez quotidie recipit qui ꝺcupiscentiaz frequẽter incendit t somnũ peccati inducit. Est insup corpus frequenti⁹ ex sua passibilitate t grauitate cã lachrymationis t luctus. Vnde Apo. Ro.viij. Ipsi inter nos gemim⁹ exspectãtes redemptionẽ corporis nostri. ¶ Qẽ qualiter corpus debeat a spiritu gubernari ipsa natura carnis ostendit. Primo rõne nobilitatis. Nã caro humana est priuilegiata eo ꝙ sit nobilissime forme vnita. ꝙ anime rationali q̃ ẽ dei imagine insignita imo quod super omnia mirabilissimum ẽ caro humana dei caro est facta t verbo dei vnita. ꝓpter qõ est super omnia exaltata. et quo dedignari ꝺz homo carnẽ sic nobilitatam t exaltatam alicui vilitati seu fedi tati exponere. Vnde Leo papa dicit agnosce o christiane dignitatem tuam t diuine consortis actionis nature noli degeneri conuersatione tua in pristinam vilitatem redire ¶ Secũdo ratione vilitatis q: sz Cõstã. caro cum sit calida t hũida est caloris na-

ralio fomētū ossiū neruoꝝ ⁊ lacertorum coperimentum ⁊ frigiditatio temperamē tum. Et ad hec oia valet corpus a spiritu regulatum. q⁹ ē amoris spūalis nutrimentū. Eccli. xxxviij. Feruor ignis. i. feruor. diuini amoris vrit carnes eius. ¶ Jtē est virtutū ⁊ gr̄arū spūaliū absconsiuū. Nā grossicies ⁊ infirmitas corporis abscondit donamentis ⁊ abscōdendo per humilitatem custodit Apo. ij. Cor. iiij. Habem⁹ thesaurū istum in vasis fictilibus idest fragilibus corporibus. Interdum etiam dum corpus atterit frigus mentis idest pigritia expellitur ꝓp. Multiplicate sunt infirmitates eorum postea accelerauerunt. ¶ Tertio ratione varietat̄ ē enim triplex caro siue triplex spēs carnis. Vna neruis ⁊ musculis admixta vt lacertus. Alia inter durum ⁊ molle temperata vt caro cartilaginosa. tertia inter hec media vt caro communiter dicta: In quo significatur q⁹ ipsum corpus nostrum aliquando est cū duritia ⁊ rigiditate domandum quod signat caro neruis admixta. Aliquando cum mollicie ⁊ lenitate fouendū quod signat caro communiter dicta Semp sūt ē cū temperantia nutriendū ⁊ regendū qđ signat caro cartilaginosa Apo. Rom. Exhibeatis corpora vestra hostiā viuētē hostiā vitia mortificādo. sed viuētē nāz ꝺseruādo. ⁊ ꝺ duo tpantia facit q⁹ naturā ꝺseruat ⁊ vitia resecat. ¶ Quarto rōne quantitatis. Dicit. n. Arist. xiij. h. de animalibus q⁹ nuces paucas carnes hūtes veloces sunt vigorose ⁊ boni volatus. Sz nuces multas carneo habentes sunt pigre ⁊ vix a terra valent se erigere. Sic homines qui a carnalibus delitijs ⁊ delectationibus abstinent sunt circa spiritualia vigorosi. ⁊ ad ascensum per volatum contēplationis idonei. Sed homines carnosi. i. carni vel ventri dediti econtrario sunt ad spiritualia pigri ⁊ a terrenis affectibus nequāt seperari. Vnde Pho dicit. xij. h. de animalibus. q⁹ caro nimis abundans impedit spiritus operationes. Et ideo ecclia capitis ex multa carne non fuit vt esset homo sensus meliorib. intellectus perfectiores. Dicit etiā in li. a. quando locus q⁹ ē circa oculos ē multe carnis maliciam signat dispositōis ⁊ prauę formationis ⁊ defectuz formatiue virtutis. Vnde ex multa carne ⁊ debili virtute non valente illaz regere mōstruose generantur in corpore passiones sicut ipe. Pho dicit libro. xvi. q⁹ oia oñdunt q⁹ tantia necessaria est ad sanitatez mentis ⁊ ad valitudinez corpis. Vnde de sobrietate q⁹ est temperantie ꝓp sez quo ad potum dicitur. Eccli. xxxi. q⁹ sanitas est anime ⁊ corpis potus sobrius.

Capitulum. xix.

Vra pastoralis assikat mamille. Prio q⁹ mamilla in muliere ē membrū duplicatū. q⁹ duo sunt ꝓpter quę pastori necessaria sez vita ⁊ doctrina vt sez ad nutrimētū subditoꝝ et altero fluat lac exemplic. et altero ꝺo verbi. j. Thi. iiij. Exēplū esto fidelium in verbo in conuersatione ⁊c. Vel duo vbera sūt doctrine necessarie rectori sez iustitia ⁊ clementia. Pro. xx. Misericordia et veritas custodiūt regem ⁊ roborat clementia tronum suū. Brego. Inesse rectoribus ꝺz ⁊ iustitie pacieno misericordia ⁊ pie seuitie disciplina. Dicit tamen Pho. vi. li. de animalibus q⁹ animalia multoꝝ vberū multoꝝ sūt filiorū ⁊ būt vbera a pte ilerioꝝ diffusa vt ꝑz i canicula ⁊ porca. Et cuz pepererit porca dat dā ⁊ sic de aliis. Animalia aūt pauca vbera natura non errante non ꝺz aliqđ aial plures filios generare q⁹ habeat mamillas i corpore. alias esset inconuenies diminutū ⁊ fluxū in natura quod ꝓp inconueniens ꝺz Pho. Dicit ꝑ aialia multoꝝ filioꝝ mat toꝝ q⁹ sūt verū ⁊ econuerso q⁹ paucoꝝ sūt verum paucoꝝ sunt filiorum. Sic pastores quanto plures habēt spirituales filios pascere ⁊ nutrire tanto pluribus eos vbe ribus. i. virtutibus oportet abundare quibus bonoꝝ ogū ꝓficāt alios. i. exemplis

vel iumenta. Et ideo sicut dicit Greg. i Pastor. Virtutib⁹ vacu⁹ ad regimē nec coactus accedat. ¶ Secundo q⁹ mamilla est mēbrū ad nutrimētū fetus necessariū Sic pastoral cura ē necessaria vt subditi velut filij nutriantur ⁊ pascantur verbo ⁊ exemplo ⁊ etiā temporali subsidio. j. Pet. v. Pascite qui in vobis est gregem dei ⁊c Tre. iiij. Lamie nudauerunt mammas ⁊ lactauerunt catulos suos. Nam Lamie mamillas denudant. quando pastorū mētes internas suas virtutes ad subditoꝝ ꝓfectum operibus demōstrant videlicz sapiētiā docendo. pietatē subueniēdo ⁊ sic de aliis. ¶ Tertio q⁹ mamilla ē mēbrū lactis administratiuū Lac aūt vt dicit Aris. ē sanguis decoctus digestus non corruptus Nā sanguis mēstrualis ad mamillas opere nature repellit ⁊ ibi decoqt ⁊ digeritur. Sūt. n. mamille in pectore situate vt cordi essent vicine. vt ꝓp calorem cordis decoctionez sanguis in lactis naturam facilius verteret. Digest⁹ autē sanguis ex albedine glandulaz māmillaz in candorem speciem trasformat. vt dicit Cōstā. Caro enim mamille cauernosa ⁊ porosa est vt spongia ⁊ glandulosa ⁊ mollis ⁊ alba ⁊ ideo ad generationem lactis est apta. Lac aūt bene digestū est dulce quod necessariū ē ꝓpter cibationē aialis eo q⁹ cibus olim aialiū nō est nisi dulcis ⁊ valde digestuus vt dicit Cōstā. Et quib⁹ cibus colligit q⁹ mēbra mamille est sanguinis depuratiuū. digestiuū dulcoratiuū. ⁊ inspissatiuū. Postea⁹ igit ad modū mamille ꝺz ꝓbere sanguinē i. doctrinā sapidā ⁊ vitalem quā tū primo ꝺz depurare legendo digerere meditando. dulcorare disponendo. ad spillare siue ingrossare proferendo. ita vt facilius ⁊ auide ab auditoribus capiatur. Quarto q⁹ mamilla ē membrum cordis ⁊ pectoris defensiuū. Nam mamille sua carnositate pectus coopiunt ⁊ frigiditatem eius osseam temperātes a frigoribus aer̄ protegunt ⁊ defendūt. Sic cura pastoral non ꝺz tātū intendere subditis quam pectus siue cor suū custodiat siue defēdat a vitijs. Vnde sicut mamille primo pectus armant deinde ad lac ꝓpiant. ita pastores primo debēt incēdere sibi deide gregi ꝓuidere. Act. iij. Attendite vobis ⁊ gregi vniuerso. ¶ Quinto q⁹ membra mamille ē ꝺceptū fetus indicatiuū. Nā sicut dicit Pho i. vi. li. de aialibus. Si inꝑegnatio fuerit masculi apparet dextra mamilla maior sinistra si ꝺo femina fuerit est sinistra maior. Et hoc signū apparet q⁹ prio fetus incipit se mouere. Sic in correctiōe prelati mamilla dextra est rigor disciplineꝫ sed sinistra dulcor misericordie. Si ergo dulcor misericordie excedat rigorē disciplineꝫ facit filios seruineos. i. subditos dissolutos sed si vigeat rigor disciplineꝫ facit masculinos. i. virilcs ⁊ virtuosos. qñq⁹ autem ex nimia mollicie ꝑsidentie vita eoꝝ corrumpitur ⁊ perdit delinquētio. ⁊ econtra qñq⁹ ex rigiditate siue duritia ꝺseruat Et iō dicit sup Amos. q⁹ qñ mulieres pariture sunt abortiuū mamille mollescunt. Cuius rō est fm Gal. q⁹ gracilitas mamille paucitatē lactis signat. Vnde cū fetus debitū nutrimentū nō bēat necesse est vt abortat. Si ꝺo fuerint vbera dura sanū esse fetū designāt vñ docz Jsido. Animando ꝺo calligatus nō corrigit acrius necesse est vt arguatur. Cum dolore sūt abscidēda que leuiter sanari non possunt.

Capitulum. xx.



Priorissa mentis assimilatur dolori vertic. ¶ Primo ratione diuisionis q⁹ dolor verticis ꝺ mō fieri docet vt videat caput i plures ꝓco diuidi. In pluꝛes ergo ꝓco capita scindit. q⁹ boni curiosi mentis in diuersa ꝓgit. ārūt. n. curiosi varia ⁊ diuersa ⁊ noua. ⁊tra illud Eccli. iij. In pluribus operibus cōne fueris curiosus. Secundo rōne curationis, qua oportet primo vt caput infir-

mi vitta.i.linco pāno stringat.t sic mēo curioſi ſtrungēda ē vitta.i.corrigēda ē doctrina. Sic ſua vitta.i.doctrina ligauit paulus caput thimotbei.i.mētē dicēs. Stultas t ſine diſciplina ḡones deuita ſcieno q̄ generant litca. Fuam aūt dei non oz litigare ſed manſuetum eē ad oēs Oportet ēt vt huic infirmitati auxiliū medicine non deſit. qm̄ bmōi morbꝰ velut cācer ſerpit. Vñ Apo. ii. Tbi.ij. Prophana t inutilia deuita. multum enī ꝓficiunt ad impietatē t ſino coꝛ vt cācer ſerpit. ¶Tertio rōe lchiōis. q̄ ſolz talis infirmitas ꝛticē dolentiū ledi p multiloquium. Et idco curioſio t garrulio litigatoꝛibus remediū eſt vt oꝛi ipoꝛum ſilentium imponatur. Naz in multiloquio peccatum non deerit vt dicitur Pro.x.

Capitulum. xxj.

Deotio aſſiſtat pinguedini ¶Primo gdē. q̄ pinguedo tua vnctuoſitate ē i ḡnī t calozis vitalis nutritiua Et ſimiſt mētis deuotio ignē diuini amoꝛis t calorem. i. ſeruoꝛē charitatis. quo aia ſpūaliter viuit in ꝛpa aia fouet t nutrit. i. Re. ij. Incendat primū iuxta moꝛez bodie adepo. Adepo enī incēdit cū ēt ipa deuotiōe animus inflāmatur. ¶Secūdo q̄ pinguedo ē ſua aerea lenitate ſupficiei petitua. q̄ ſez mentis deuotio ēt exterius ꝓrumpit. ſine p lachrymas ſiue p voces. dicit laudis talia bmōi. Vñ Joh. Caſſianꝰ dicit in collatione Abbatis. Jolānis q̄ deuotio ē ſeruoꝛ bone volūtatis quem meno cohibere nō valeno certis mānifeſtat indiciis ꝓo. Sicut adipe t pinguedine repleat anima mea. t ſequit t labijs exultationis laudabit os meū. ¶Tertio q̄ pinguedo ē vacuitatis corpis replciua t ſic deuotio replet t oplet defectus aie. Delvacuitas coꝛpis eſt humilitas mētis q̄ replet pinguedine. q̄ mēs būilis replet deuotiōe Job. xxij Viſcera eius replebunt adipe. ¶Quarto q̄ pinguedo eſt diuerſaꝝ primū impingua tiua. vñ t bz diuerſa nōia. Nam ſicut dicit Iſi. aruina ē pinguedo adherēs cuti. t iſta ſignat deuotionem exteriozem q̄ oēdit in effectu Job. xv. De lateribus eius aruina dependet Adepo aūt eſt pinguedo intestina involuens t membra interius cuſtodiens t ſ bz deſignat deuotionē interiozē quā deꝰ ꝑcipue requirit Le. xij. Omnis adeps dñi erit ꝛc. Pinguedo autez comūiter dē vtraq̄z licet ſtricte dicatur pinguedo q̄ adheret cuidam pellicule que dē ſirbus ergo pinguedinem largo modo ſumptā bz q̄ tam interius q̄ exterius eſt deuoꝛ. vel q̄ pinguedo inuenit in diuerſis partib⁹ ſignat q̄ deuotio inuenitur in diuerſis reb⁹. Vñ ſicut Berñ. dicit ſup Cāt. Nō omnib⁹ eodem modo data eſt gr̄a iſta ſalicz deuotio Petro thome in latere Joannes in pectore petrus in finu. paulus in tertio celoſcereti huius gratiam aſſecuti ſunt.

Capitulum. xxij.

Eo in ſacra ſcḡptura attribuuntur humana mēbra t ſi ſit ſm metaphoꝝ. ſicut Dam. dicit. li. ij. c. i. Simplex enī deꝰ eſt t nō figuratus. Oculoꝝ eni palpebraꝝ t viſuꝝ hēc deſcribit q̄ hēc virtutē vniuerſoꝝ ꝓſideratiuā nihil eī latere ꝓt Aureo quoq̄z t auditū hēc deſcribere ꝓt Aureo quoq̄z t auditū hēc deſcribitur. q̄ apud eū ꝓpitiationē ſcoꝛ t oꝛōes exaudit. cuius exercitiū ē in vita ꝓēplatiua t ſinistra q̄ ꝓtinet ad ꝓo ſinistra q̄ ꝓtinet ad coꝛpꝰ circa cuiꝰ ministeriū intendat vita actiua. ſed vtriusq̄z oꝛitōēplatiua eſt ex dilectione charitatis. q̄ ex dilectione ꝓximi. Vñ. i. Joh. iij. Qui nō diligit manet in morte. ¶Secūdo mentū fuit neceſſariū pp dentū inferioꝝ radicationē. Inferioꝛes enī dēntes. i. ſancti in hoc mūdo vocāt ſūt radicati in mēto. i. in dilectione dei ſm illud Eph. iij. In charitate radicati t fundati ꝛc. ¶Tertio fuit neceſſariū pp oꝛis actionē. Mā oſſa ipſius mēti in ſuis extremitatib⁹ duas hāt farculas vt dicit Conſ. Vna eſt acuta cuiꝰ acumini ligamen quoddā inſerit q̄s a latere rōm. p tendit p q̄s bucca claudit t aperitur Altera ꝛo farcula groſſa ē t rotūda cuiꝰ rotunditatē mētum ſit mobile. Sic ēt neceſſaria dilectio charitatis vt os aperiri poſſit ſiue in ḡdicatione q̄ ſi linguis hominum loq̄r t angelog charitatem aūt non habeaz ꝛc. i. Corin. xiij. ſiue in oratione ſiue in confeſſione q̄ ēt ſine charitate valide non ſūt ꝓpe O e meū aperui t attraxi ſpūm q̄ mādata tua deſiderabā. Doc. n. deſideriū mandatoꝝ charitas faciebat q̄ ſicut calor ſitire facit aquā ita charitaſ amoꝛ ſitire facit iuſticiam que in obſeruatione mādatoꝝ conſiſtit ſine q̄ neq̄z ꝛſſio ē ſalutifera neq̄z oīno impetratiua ſz illud Pro. xxi. Qui obturat aurē ſuā ad clamoꝛē pauꝑis clamabit ipe t nō exaudiet. ¶Quarto fuit mentum neceſſariū pp facici cōꝑlctionem t cōſūmationē. vñ ſi ſit fronti ꝓportionatū tā facie cromat. t ſi nimio exꝛedat ēā. toꝛā faciem dehonestat. Sicut igit mētū ꝓportionatū ē ornamētū faciei t oplementum ita amoꝛ ordinatꝰ ſicut ē charitatis dilectio ſm illud Cāt. ij. ordinauit in me charitē. ē ornamentū t oplemētū aie. Vnde ꝓ nuptiale veſtē charitas deſignat. Matth. xxiij. ēt eo q̄ animā exoꝛnat t decoꝛat. ¶Quinto mētū neceſſariū ē ad aialis ſoꝛtificationē. Mā i mēto ē aialis maxia foꝛtitudo pp duritiā oſſis t iō bruta ſe tangi p mētū facilit nō ꝑmittūt. Mā mēto cōſtricto tota coꝛ feritas ḡſi armis ꝑditi enervatur. Vnde dē. i. Re. xvij. q̄ david fracto mēto viſi erunt omē de oꝛe eius. Sic maxima foꝛtitudo animē conſiſtit in amoꝛe. q̄ foꝛtis eſt vt moꝛs dilectio vt dē Can. viij. Setto fuit neceſſariū mentum ad agnoſcitiōnē. Vñ mētū bouis tāgere ſignū eſt tū Amaſe. Per mētū eni amoꝛ ſz ꝓtractū opus amoꝛis exꝑimur. Vñ ille mētū tangit q̄ amoꝛē ope oſtdit. t hec eſt vera ꝓbatio dilectionis charitatis. ſm illud. j. Jo. iij. Non diligam⁹ verbo neq̄z lingua ſed opere t veritate.

Capitulum. xxiij.

Uxilie aſſimilant pil. ¶Primo ratione naturarū q̄ ꝑtli naſcūt ex fumo calido t humido. dū enim ſum⁹ ſubtilius ꝓpoſo egredit dum ab aere tāgit exiccatur. Similiter ex fumo calido t ſiccoſo. ex auaritia deſideriū boīs inflāmatē t humoꝛē ꝑcratio exiccāte ꝓcedit dum-

tiora operamur. Vñ ꝛo ſcḡptura dentes dei memorat. charioꝛa dei t digniora ſignat. Vnde t iurare ꝑ dentē dē q̄n in trālmutabiliter eius oſiliū ꝓhibet. Sz frequēter pauperibus t indigētib⁹ ſubuenit t iō pedes hēre dī dux ſepe oſtdit in effectu q̄s ſolēt opari boīes pedibus vel incessu. Cor t pectus habere dicitur pp cognitoꝛ iugē recordationē. Vētē ꝛo t viſcera ꝓpter cōpassionē quā ſe habere in nobis oſtdit Jrael dē pp odiū malicie t eā quā ad bos vltionē. Etiā dormire t obliuiſci dicitur ꝓpi iniurie diſſimulationez. Quia ergo tot modis ꝑ ſua bñficia nram ſupplet i digētiā more būano dē hēre mēbra diuerſa

Capitu lum. xxiiij.

Ecto aſſiſtat mento. ¶Primo q̄ mentū fuit neceſſariū pp mandibulaꝝ origine. Mā inferioꝛ mandibula ex mento oꝛit t in eo fūdat. Sed mā dibula hec inferioꝛ vitā p̄ſentē deſignat. cuiꝰ ē duplex po ſez dextera que ꝓtinet ad ſpūm. cuius exercitiū ē in vita ꝓēplatiua t ſinistra q̄ ꝓtinet ad coꝛpꝰ circa cuiꝰ ministeriū intendat vita actiua. ſed vtriusq̄z oꝛitōēplatiua eſt ex dilectione charitatis. q̄ ex dilectione ꝓximi. Vñ. i. Joh. iij. Qui nō diligit manet in morte. ¶Secūdo mentū fuit neceſſariū pp dentū inferioꝝ radicationē. Inferioꝛes enī dēntes. i. ſancti in hoc mūdo vocāt ſūt radicati in mēto. i. in dilectione dei ſm illud Eph. iij. In charitate radicati t fundati ꝛc. ¶Tertio fuit neceſſariū pp oꝛis actionē. Mā oſſa ipſius mēti in ſuis extremitatib⁹ duas hāt farculas vt dicit Conſ. Vna eſt acuta cuiꝰ acumini ligamen quoddā inſerit q̄s a latere rōm. p tendit p q̄s bucca claudit t aperitur Altera ꝛo farcula groſſa ē t rotūda cuiꝰ rotunditatē mētum ſit mobile. Sic ēt neceſſaria dilectio charitatis vt os aperiri poſſit ſiue in ḡdicatione q̄ ſi linguis hominum loq̄r t angelog charitatem aūt non habeaz ꝛc. i. Corin. xiij. ſiue in oratione ſiue in confeſſione q̄ ēt ſine charitate valide non ſūt ꝓpe O e meū aperui t attraxi ſpūm q̄ mādata tua deſiderabā. Doc. n. deſideriū mandatoꝝ charitas faciebat q̄ ſicut calor ſitire facit aquā ita charitaſ amoꝛ ſitire facit iuſticiam que in obſeruatione mādatoꝝ conſiſtit ſine q̄ neq̄z ꝛſſio ē ſalutifera neq̄z oīno impetratiua ſz illud Pro. xxi. Qui obturat aurē ſuā ad clamoꝛē pauꝑis clamabit ipe t nō exaudiet. ¶Quarto fuit mentum neceſſariū pp facici cōꝑlctionem t cōſūmationē. vñ ſi ſit fronti ꝓportionatū tā facie cromat. t ſi nimio exꝛedat ēā. toꝛā faciem dehonestat. Sicut igit mētū ꝓportionatū ē ornamētū faciei t oplementum ita amoꝛ ordinatꝰ ſicut ē charitatis dilectio ſm illud Cāt. ij. ordinauit in me charitē. ē ornamentū t oplemētū aie. Vnde ꝓ nuptiale veſtē charitas deſignat. Matth. xxiij. ēt eo q̄ animā exoꝛnat t decoꝛat. ¶Quinto mētū neceſſariū ē ad aialis ſoꝛtificationē. Mā i mēto ē aialis maxia foꝛtitudo pp duritiā oſſis t iō bruta ſe tangi p mētū facilit nō ꝑmittūt. Mā mēto cōſtricto tota coꝛ feritas ḡſi armis ꝑditi enervatur. Vnde dē. i. Re. xvij. q̄ david fracto mēto viſi erunt omē de oꝛe eius. Sic maxima foꝛtitudo animē conſiſtit in amoꝛe. q̄ foꝛtis eſt vt moꝛs dilectio vt dē Can. viij. Setto fuit neceſſariū mentum ad agnoſcitiōnē. Vñ mētū bouis tāgere ſignū eſt tū Amaſe. Per mētū eni amoꝛ ſz ꝓtractū opus amoꝛis exꝑimur. Vñ ille mētū tangit q̄ amoꝛē ope oſtdit. t hec eſt vera ꝓbatio dilectionis charitatis. ſm illud. j. Jo. iij. Non diligam⁹ verbo neq̄z lingua ſed opere t veritate.

Capitulum. xxiij.

Uxilie aſſimilant pil. ¶Primo ratione naturarū q̄ ꝑtli naſcūt ex fumo calido t humido. dū enim ſum⁹ ſubtilius ꝓpoſo egredit dum ab aere tāgit exiccatur. Similiter ex fumo calido t ſiccoſo. ex auaritia deſideriū boīs inflāmatē t humoꝛē ꝑcratio exiccāte ꝓcedit dum-

tiaz accumulatio. Hec fumus.i.amor cupiditatis per diuersos poros.a per diuersas vias t modos lucrandi t rapiendi ,pdit.t cum ab exteriori exeat.ab exterior mûdi necessitate tangit.pfit.animi sine diuitiaz cumulo multiplicant t crescût.t ꝓpterea illi quibus multiplicant filij cogantur accumulare. Ezec.xvj. Multiplicata es t grandio effecta t ingressa es t puenisti ad mûdum muliebrem. vbera tua intumuerunt t pilus tuus germinauit. In multiplicatione vel tumore vbez intellige augmẽtæ familie t filioz.t tunc laborat vt germinet pilus .i. vt fiat t crescat diuitiaz cumulus. ¶Secûdo rõne vilitatis.qz pili sût nõ solû ornamentû sed et vestimentû corporis sicut pz in capillis. Similiter diuitie sût ad ornamentû dignitatis t administrationem necessitatis. Vñ Ihũs dicit in Evãg. q diuitie sût organa felicitatis t tõ Ambr.super Lu. dicit diuites dicãt nõ in facultatibus crimen haberi.sed in his qui vti nesciũt.nam diuitie sicut impedimẽta sût improbis. ita bonis sunt instrumenta virtutis. ¶Tertio ratione qualitatis. Mã vbi in cute sût ampli pori pili crassiores sunt grossi.vbi autem pori sunt striati tenaces erunt pili. Sic homines habentes animos largos siue amplos faciũt grossas expensas. Sed habentes animos strictos.i.auaros teniter t miserabiliter expẽdût.hic. Qui diuitiaz seruus ẽ diuinus custodit vt seruus. Qui autẽ seruitutis occasiõe iugũ distribuit vt dominus. ¶Quarto ratione varietatis qz pili variãtur sm etatẽ. Vñ qñ alalia senescût pili i duresciunt sicut plume auium induranț qz deficiente humore necessario desiccantur. Sic boies ꝛz Ihũs in senectute efficiunt liberales t duri ad largiendũ,z b ẽ qñ ó ficit eis bonus humor.a bonus amor diuitiaz. Et hoc auaritia senilis sicut dicit Sen.monstruosa.est Ad Hẽlu mquit filia est auaritia senilis.quid enim sibi vult nõ intelligo. Nam quid absurdius vt dici solet ꝙ quo minꝰ restat vte eo plus viatici q̃rere t via deficiẽte viatica augere. Unus modi ergo pilos.i.mûdi diuitias leuite iubentur radere.a viri perfecti t religiosi cõtemnere. Nu.viij.

Capitulum.xxv.

Doctrina spũal assimilat cibo corporali.in quo necessaria sunt.viij.scz pparatio manducatio.an loco digestiõis,receptio.coctio in liquorem mutatio.liquoris in humorem conuersio.ipꝰ p mẽbra distributio.cum membris assimilatio t incorporatio siue in naturaz corporis cõuersio. Sic cibus spiritualis doctrine a ꝓdicatore ꝓparat dũ legitur.masticatur dum in meditatione disquiritur. In loco digestionis recipitur dum i memoria reconditur. In liquorem mutatur dum diligenț exponit. In hũorem liquet: quertit dũ diuote dissert. Distribuit per membra dũ diuersis auditoribus sm eoz exigentiã ꝓdicatur. Assimilat dũ attẽte t affectuose recipitur. Incorporat t quertit dũ ope ꝓficitur. De hoc cibo dixit dñs O gemini non ci.qui perit sed q ꝓhanet in vitam eternã Zero. Discam⁹ in terris quoz sit nõbis cũ gloria i celis. ¶Iste doctrina spũal dz trada ad modũ cibi. In quo sm Bal. 2sideranda sût quatuor. Quarto cibi substãtialitas. Nam aliqo cibus est ex sua natura nutrimẽtalis t nature iuuatiꝰ. Et huic assimilatur doctrina sana t catholica q̃ alia spũal sustẽtat t iuuat ad salutẽ. Aliqo ño est pestilentialis t corporis corruptiuus. sic ẽ pestilentialis t corporis corruptiuus. sic est cibus venenosus. Et huic assimilat docat cibus venenosus. Et huic assimilat doctrina prava uel hereticа qua mentes vel fides corrũpuntur. Oportet ergo cibos sideo corrũpuntur. Oportet ergo cibos sideo corrũpuntur. Oportet ergo cibos sideo

sicut aues vociferando ⁊ citando excitant se ſ3 mutuo ad amorē libidinosum ita predicatores vocibus ⁊ Ybis suis dūt excitare ad amorem ſpūalem sicut de xp̄o dicit sponsa in Cā. Anima mea liquefacta est vt dilecto locutus est ⁊ Luc. vltimo. Nōne cor nr̄m ardens erat in nobis dū loqueret in via ⁊ aperiret nobis scripturas. Et nota q̄ aues parui corporis plus vociferātur q̄ aues magni corpis maxime tempore amoris Aues enī pui corporis sūt būleo.i. despecti vel q̄ paum curam bīt de corpe suo Ui sunt magis apti ad vociferandū.i. ad predicandum ⁊ excitandū alios ad amorem ſpūalem q̄ illi q̄ sūt magni corporis. ⁊ſupbi vt voluptuosi p̄dicatores. Nunc est q̄ doctor gētiuz ⁊ p̄dicator dicebat.i. Cor. xv. Ego sum minimus apostolorum Et p̄ me Tbi. vj. admonebat dicens Mūtos alimenta ⁊ quibus regamur bis ꝺtenti simꝰ.

¶Tertio ꝺz esse pall onum aic expectiua. Passiones enim ⁊ morbi aie vitia sunt. q̄ predicatoris vox debet exprimere. notificādo ⁊ redarguendo vt curentur ſ3 illō Isa. lviij. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuaz annuncia populo meo scelera eorum ⁊ domui iacob. peccata eorū. ¶Quarto ꝺz esse bone dispositionis oūfina. Bona enim dispositio aic est per penitentiam ⁊ Xpm. quia Xpus ſm ⁊Pbilosophum est dispositio perfecti ad optimum. ⁊Predicatoris igitur vox non solum vitia ꝺz odīre sed etiam ad curam penitentie inducere ⁊ insup ad Xpm. Ad vtrūq; eni horta batur Apostolꝰ. Ro. xiij. dicens. Abijciamꝰ opa tenebrarū scz peccata ⁊ induamur arma lucis scz Xpm. p̄o. Vox enim dominī in virtute. ¶Quinto debet esse laboris sublenatiua. sicut vox musica ⁊ armonica q̄ est nature ⁊sona. q̄ nō solum delectat bouem ſ3 etiā iumēta. sicut patet i bobus q̄ ad laborem magis ex⁹ q̄ stimulo excitātur Talis erat vox xp̄i. dicentis Mat. xj. Venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiam vos Apoc. ix. Audiui vocem de celo dicentem mihi. scribe beati mortui rc. Amodo enim iā dicit ſps vt requiescat a laboribus suis. ¶Sexto ꝺz esse tedij ablativa sic enim vox musica attedia tos ⁊ accidiosos recreat ⁊ letificat Ie. xxxiij. Audietur vox gaudij ⁊ leticie Ecōtra ūt vox terribilis ⁊ horribilis non delectat ſ3 attediat. Unde dicit Constā. q⁹ interrogatus qdam quare homo horribilis grauior eēt ad audiendum q̄ aliq̄ p̄dus corporeum Rūdit homo horribilis ē aic pōdꝰ ſ3 alia pōdera granāt corpus. Sic sunt qdā p̄dicatores q̄ siue ex nimia ꝓlixitate siue ex inepta ꝓlatione. siue ex vocis ineptitudine ſiue ex incongruitate materie non delectant sed grauant auditores. ¶Septimo ꝺz esse etatis ⁊ seruo discretiua. Nam videmus q̄ aialia ſm diuersitatē seruo ⁊ etatis bīt diuersitatem in voce. Unde ⁊Pbilosophus dicit. xix. li. de aialibꝰ q̄ cā acuminis ⁊ alcerationis vocis est ſm alterationē etatum. Unde vox iuuenū aialium ē acutior voce senū. ⁊ vox mulierum ē acutior q̄ virorū. vñ sic ipe dicit Multe femie ⁊ multi iuuenes vociferant voce acuta. Rapitas aūt vocis sequitur tarditatē motus q⁹ scilz aer multus tarde mouetur. Marcos dr ⁊ seneca mouent multum aerem. ⁊ ideo sūt grauioris vocis. Neruos ⁊ arterias bīt fortiores masculiq̄ femine ⁊ senes q̄ parui ⁊ non castrati q̄ castrati. eo q⁹ propter debilitatē mouent paucum aerem. Et q̄ paucum ē mouet velocius ⁊ vox velox est acuta. ⁊ ideo ꝓpter debilitatem nerworum sunt voces castratorum simules seminarum voces castratorum simules seminarum voces

cundo hoc nomē dominus est nomen eq
tatis ꝓp. Justus dñs t iustitias dilexit.eq
tatem vidit vultus eius. Vñ iustus dño,p
viam iurio t eqtatis.lites t cās inter subdi
tos dirimit.t vnicuiqꝫ qđ suū est tribuit
cōtra malitiam gladiū trahit.p innocētia
defendēda titulū iuste tuitionis opponit
Maleficos punit.viduas t orphanos de
mānu opponētis eripit ꝓdones t fures im
petit t p acceptā a dño potestatē non sm
impetū voluītatis.sed sm dictamen rōnis
t sm legis iperiū vniuersa disponit.CTer
tio dñs est nomē liberalitatis. Nā bōi dñi
sunt liberales t pij. Deut.xiij.Cum ingt to
tum orbē mee ditioni subiugasses nolui po
tentie abuti magnitudine ꝭz clemētia t le
nitate gubernare subiectos. Bonus dñs
plus amari ꝫz timeri appetit.nō boibus ꝭz
bestialiter viuētibus se pēsse agnoscit. Vñ
dicit Gre.sup illud Gen.xl. Sit terror vi
tc. Homo ingt nō rōnabilibus ꝭz irratiōa
bilibus aialibus est plāctus vt nō ab hōmi
bus sed ab aialibus timeatur. Dēs enim
hoīes natura gignit cūctos.ꝭz p varias meri
tis alios alijs dispēsatio diuina ꝓposuit.vt
saltē pp būanā potentiā peccare timeant
q diuinam iusticiā nō formidāt. CQuar
to hoc nomē dño ē nomē nobilitatis. Vñ
dr Deuī.Tuli de tribub⁹ vīis sapientes
t nobiles t posui eos dños. Dñt eni dñi
esse t anima t carne generosi. Nā vt dicit
Amb. Natura in aialib⁹ nobiliores t for
tiores ꝓponit alios reges t duces.ergo qđ
seruat in iumentis t aialib⁹ nō seruabit in
boibus. CQuinto qꝫ dño est nomē timo
ris t honorabilitatis Eph.vj. Serui obe
dite dñis vīis carnalib⁹ cā timore tc. Vñ
per bonū dīm tota pria timetur t honora
tur eo q cuncta pacificat t disponēs sedat
t aduersarios ꝓcul pulsat. CTerꝫ nota q
tyrannicum dominum quatuor vitia faci
unt. CPrimo anaritia. Nam tyrannus t
malus dominus subditos non iuuat sed
spoliat Mich.iij. Qui violenter tollitis pel
les tc. CItem propter munera iusticiam
violat t pauperi t vidue nō iudicat. Mic.
iij. Audite principes iacob t duces dom⁹
israel . nunquid vīum est scire iusticiam.
CItem exactionibus populum sepe verat
Isa.iij. Populum meum exactores spolia
uerunt. CItem occāsiones querit vt rapi
at. Isa.lv. Absqꝫ cā calumniatus est eum
tc. CSecundo facit tyrannidem iniusticia
quia subditos penis flagellat Isa.xxx. Da
bo egyptum in mānu dominorum crudeliū
CItem statuta iniqua ordinat Isa.x. Ve
qui condunt leges iniquas. CItem alie
na tamꝫ propria vendicat t sua esse opa
putat.i.Regū.xiij. Filios vīos t agros tol
let. CItem maloꝝ dictis fidem occōmo
dat ꝭDto.xxix. ꝭPrincipe q libenter audit
Vba mendacij omnes ministros hēbit
impios. CItem fidem nulli primo Ma
chabe .xvj. Jurauit illis rct tc. CItem
suos fideles male remunerat Exemplum
de Aaban. Gen.xxxi. CTertio facit tyrā
num superbia.quia tyrannus timeri non
amari curat. CItem nullius seruitium ac
ceptat.sed opa ex debīto sibi fieri putat. Ju
dithij. Nec tñ ista facientes ferocitatē ei⁹
tc. CQuarto tyrannicum vīum est inē
perantia quia alijs laborantibus ipe co
mestionibus vacat Eccle.x. Ve tibi terra
cuius rct puer est t cuius principes mane
comedunt.

Capitulum.xxviij.

Ideo eccle assistatur cuti sue
pelli pp.v.C Primo rōne in
clusionis. Nā cutis ē suffict
eo corpis q carnem t ossa cō
tinꝫ t includit. Sic in fide ca
tholica fortiores sunt q designant p ossa.t
imbeciliores q̄signantur p carnes Unde
gatur Job.x. Pelle t carnibus vestisti me
ossibus tc. CSecūdo rēe defensiōis. Nā
cutis opa interiora munit t defēdit. Vñ cu
tio,p defensiōe totius corpis oibus pericu
lis t passiōibus se exponit. Vñ fm Lōtā
bz temperatē ne nimis corp⁹ ipediat.bz soli
citatē vt melius qđ est intra ꝺtineat . t fa
cilius exteriori lesioni resistat Vñ etiam
vocatur pellis eo q a corpore exteriores

pellat iniurias ventos t pluuias. frigidita
tis calorisq pferi iniurias Recte ergo fidel
est cutis.quia oia mēbra eccle fidē ꝓtegū
tur.t ab iniurijs psecutorū t a ventis .tēta
tionū t a pluuijs .i.falsis doctrinis hereti
corꝫ. Vñ Apo⁹. Eph.vj. In oibus assumē
tes scutū fidei.tc. CTertio rōne imitatiōis
Nā cutis sm variam mēbroꝝ dispositio
nem ac necessitatē nunc se ꝺtrahit. nunc se
extendit. Sic fideles tpe persecutionis sm
variā fidelitatē utilitatē seu necessitatē. qñqꝫ
contrahebāt fidē suā pfessionem declinā
do siue fugiendo qñqꝫ vo ꝺtrēdebāt pfecu
toribus se offerendo.t hoc faciebāt viri ec
lesties t pfecti.sicut Apostoli. t ꝓfiteo ꝓs.
Extendes celū sicut pellē. CQuarto rōne
purgationis. Est eni cutis tota plena poris
t marie i pte capitis.pp erpsionē fumose
supfluitatis.p calorē. Dū enim pori apiun
tur supfluitates intercutance p vapores t
sudores purgant. Sic fides catholica bz ad
modum cutis multos poros.i.multas vi
as t modos ad purgandū alias a peccatis
ꝭz p pēnam per elemosynam.p baptismuꝫ
t hmōi Actu.xv. Fide purificans corda co
rum. CQuinto rōe passionis quia cutis si
ue pellis multipliciter patit. Manu patitur
incisionem excoriationem. Uberationem
t multa alia quasi innūerabilia.q oia etiā
sancti martyres ,p fide passi sūt sicut patet
Heb.xj. Alij vero ludibria t verbera ex
perti tc.

Capitulum.xxix.

Dstitudo virorū spūaliū assimi
atur barbe. Vñ pili barbe sunt
ꝑa fortia pfectorum.qđ patz ex
multis. C ꝭDtimo qꝫ barba est
facieī virilis ornatus.t filr ex fortitudine
martyrum. Vñ t aliorū sanctorū tota fa
cies imo totum corpus ecclesie decoratur
t ornatur. Unde de ipa ecclia dr .ps.xxxi.
Fortitudo t decor indumentū eius tc. CSe
cūdo qꝫ barba ē macillay inuatia. Nā sua
villositate neruos maxillares tuet nimia
frigiditate defendit qꝫ ät maxille eccle sūt
ꝓdicatores q cibum spūalis doctrine alijs
conterunt exponendo.t ꝓparant ꝓdicādo.
vt inde fideles ceteri nutriant isti dñt bfe
barbam.i. fortitudinem boni opis .vel for
titudinem contra tentationes qua frigus
peccati repellatur ab eis ne forsitez cuꝫ alijs
ꝓdicauerit ipi reprobi efficiantur. Dñt esse
barbati.i.plius fortium operum abundare
vt scilicet quod verbis suadent opibus cor
roborent. Unde sine robore talis barbe
non congrue non laudabiliter crinr ad o
pus doctrine Unde.ij. Re.x. Dauid man
dauit nunciis fujs.manete in iericho. do
nec crescat barba vestra. CTertio qꝫ bar
ba est caloris t vigoris naturalis indicati
ua.propter quam causam vir solus barbā
nutrit non autem mulier,quia mares cali
diores sunt naturaliter femine t maioris
vigoris.t ideo in maribus fumus qui est
pilorum materia magis qꝫ in feminis au
gmentatur. Unde accidit etiaꝫ quandoqꝫ
in mulieribus calide t humide complexio
nis q̄ videnf barbescere. Sic illi qui abun
dant in calore t vigore dilcōnis habent
animum virilem t ideo inest eis fortitudo
t ad peccatis resistendum t etiam ad bene
operandum.propter quod dicitur Li.viij.
q̄ fortis est vt mors dilectio . Siquidem
mors sic est fortis q̄ ei nullus potest resiste
re.t compellit etiam peccatorem multa bo
na facere que nunqꝫ dum vixit facere vo
luit. Econtrario autem illi qui sunt frigidi
a calore charitatis habent animum semi
neum ideo est debilem. Unde carent barba
fortitudinis ad operandum vel ad resisten
dus tentationibus. CQuarto quoqꝫ quia
barba est diuersarum figurarum susceptri
ua Nam sicut ꝭPhilosophus dicit .xx.li.
de animalibus si humor vnde barba gene
ratur fuerit calidus fumosus t siccus crūt
pili barbe sicut t capilli crispi t in se reflexi
vadit ꝺtrarias. Nā ps terciū motus i
fertur.calor Ns mouet supr⁹.t sic involuū
tur pili t fiūt crispi. Talis ē fortitudo luctā
tium cum carne vel mundo.qui hꝫ ex pte
spūs habeant calorem charitatis ex parte
tamen mundi habent fumum vānitatis. ex

parte carnis siccitatez siue ariditatē deuotionis. Et ideo sicut ex feruore spūs trahuntur suspiria.ita ex infirmitate carnis trahūt inferius. Et sic efficiuntur aliquo mō refleri siue crispi.i.nō vniformes sed varij. Et de hac varietate logt Apostol. Ro. vij. dicens. Inuenio aliā legem in mēbris meis repugnantem legi mentis mee ꝛc. Si ꝙ vapor ex quo generant pili fuerit humidus multū erunt pili leues ꝛ longi. Sic etiam i illis in quibus est humor multus deuotionis ꝛ grē pili.i.opera eoꝝ fortia sunt eis leuia.i.suauia ad factōdū ꝛ lōga ad cōtinuādū ꝛ hoc ē vnguētū scz deuotiōis ꝛgratie, qō sicut dicit in ps. defecēdit i barbā aarō. ¶Quinto qz barba est multipliciter defectiua. Nā in aligbus nō crescit sicut i pueris qz q̄uis sint būidi ꝛ calidi. tñ qz fumosa illa substantia q̄ ē piloꝝ materia trāsit in augmētū pueroꝝ.ideo nō suffluit vt ꝙuertat in piloꝝ. Tales sunt g lz sint iuuenes ꝛ fortes.tñ fortitudine sua nō vtūt ad dei fruitiū vel in opib⁹ bonis sed potius pro mūdo ꝛ in peccatis. In aligbus ꝙ barba canescat.sicut in senibus propter debilitatem ipsius caloris ꝛ abundantiā frigiditatis. Et sic etiam accidit tepescentib⁹ in calore diuini amoris.qz etiam pili barbe.i.exteriora pñe opa in eis immutant ꝛ debilitāt. In aligbus ꝙ barba defluit ex caloris ꝛ humoris interceptione. vt in castratis vel ex humoris corruptione vt in leprosis. Intercipitur aūt calor amoris ꝛ humor deuotionis per peccata spiritualia ꝛ corrumpitur per peccata carnalia. ꝛ ideo vtrobiqz deficit barba.i.fortitudo vera.

Capitulum.xxx.

GRatia dei assimilat medulle. ¶Prio ratiōe sue generationis: quia medulla in concauitatibus ossium generat

Sunt autem cōcauitee ossiū humilitates mentium quibus solis gratia dei infundit sm illud Ja.iij. Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiaz Secundo ratione complexionis.qz medulla vt dicit Constan.est calida ꝛ humida.sic gratia dei est calida inquantum inducit ꝛ accendit charitatem.ꝛ humida ꝛinquantuz emollit ad pietatem facit enim eos in quibus est feruentes ad deuz ꝛ pios ad proximum Sap.iiij. Apud deū nota est ꝛ apud homines apud deum.s.per charitatē apō homines per pietatem. ¶Tertio ratione irrigationis.quia ossa irrigat ꝛ confortat ꝛ eoꝝ frigiditatem temperat. Nā sua caliditate temperat eorum frigiditatez.ꝛ sua humiditate eorum ficcitatem. Anima enim si ne gratia est sicut terra sine aqua.s.frigida ꝛ arida vnde ps. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Sed gratia dei non solum sicut aqua tollit eis ariditatem.i.operis boni sterilitatem.sed etiaz vt ignis vel sol tollit eis frigiditatem.i.constrictionem ꝛ immobilitatem peccati constringit ꝛ immobilitat sicut patet de frigore corporali in aq̄ cōgelata: Vnde gratia dei multum cōfortat animam. Generat eni in ea ꝛz Bernā. in li.de libero arbitrio odium preteritoruz peccatorum contemptum pñtium ꝛ desiderium bonorum futurorum. ¶Quarto ratione nutritionis quia medulla vt dicit Cōstā.nutritur ex purissimis partib⁹ ꝛ nutritiuosis humoribus.sic gratia dei nutritur ex purissimis operibus ꝛ deuotis orationibus Bernā. super Cant. Gratia balsamū purissimū est ꝛ ideo purum ꝛ solidum ꝛp fundum vas requirit. ¶Quinto ratione mutationis qz medulla vt dicit. Patro mutatur vt luna Nā crescēte lūa ipa crescit.ꝛ decrescēte decrescit ꝛ b̄ta i aliis⁹ q̄ in arboribus patet quorum medulla i plenilunio augmēratur ꝛ in alio tempore minuitur ꝛ notatur Per lunam igitur que est planetarum infima humilio intelligitur anima in qua fm augmentum vel diminutiones humiliatio minuitur ꝛ crescit gratia salutario. Quia quāto quis efficitur humilior tanto ꝛ gratia plenior.ꝛ quanto magis a gratia vacuus verbis Bernā. sup. Cāi. dicāt In veritate dicici nō eque efficax cē ad gīam p̄merendam.ꝛ cendam ꝛ recuperandaz. q̄ si omni tpe coram deo inueniaris non alrū sapere sed timere. Altuz enim sapere ad superbiā ptinet timere Xm ad humilitatem ad q̄ erīā facit q̄ dicit Chrys. super epistolam ad Hebre. Aliq̄ inquit plerigz vitam habentes mundam non accipiunt gīam ne in superbiam eleuentur.ne inflentur ventositate ignorantie.ne altitudo muneris negligentiores efficiat Eccli.iij. Quanto magnus es humilia te in omnibus ꝛ coram deo inuenies gratiam.

Capitulum.xxxj.

GLositas ꝛ voracitas assimilantur gutturi. ¶Primo qz guttur est cibi ꝛ potus in stomachum inductiuū. Habet enim guttur duplicem concauitatem.habet vnam ad attrahendum aerē ꝛ anhelitum perficiendum.ꝛ aliaz ad cibū recipiendum. Et hec dupler via quodammodo qō epiglotū dr distinguit. Dō vt q̄ se dz i superficie gutturis ad modū vestis ad vtrūq; foramē gutturis eq̄liter se būtio Sicut igit gutt est cibi ꝛ potus receptiuz ꝛ stomachi impletiuū.ita bō vorax ꝛ gulosus ad hoc principaliter intendit vt cibum de rali bōne dici ꝙcurit.ipe ē totus gulacitatē. Quia sicut sepulcrū aptus ad suscipiendum cadauera.ita vorax sp inhiat ad suscipiendū ¶Scdo qz guttē dele ctationis cibox receptiuū. Est eni delectatio cibi in modico transitu gutturis.pp qō dicit. Pbs in Etb. q. quidam multuor arat affectabat hre collū gruis scz vt diuti⁹ duraret cibi delectatio ex lōgo transitu gule. Homo eni gulosus in cibo solam delectationē q̄rit nō necessitatē vel vilitatez.ꝛ de talibus dicit Aplus Phil.iij. Quoꝝ deus venter est. ¶Tertio qz deglutitio cibi vel pot⁹ spūs.i.aeris attractionē impedit. Nā cū natura cibum deglutit foramē anhelit⁹ claudit.ꝛ aliud foramē ad recipiendū cibū aptē.cum autem aerem attrahit foramē cibi penitus claudit. Nam si de cibo vel potu subintrauerit aliquid forame aeris via spūs clauditur.ꝛ nisi a natura citius repellatur animal suffocatur. Nihil enim sic timetur in omnibus passionibus gutturis sicut amissio ipius aeris a quo non pt aial per.xx.partem vnius hore sine periculo abstinere. Sicut igit deglutitio cibi in gutture impedit spūm.i.aeris attractionem. ita gulositatis delectatio impedit spūalium cō solationum perceptionem. Vnde apostolus dicit animalis homo.i.gulositas ꝛ voluptuositas non percipit ea que sunt spiritus dei delicata est enim vt dicit Bernā. diuina consolatio ꝛ non datur admittentibus alienam. ¶Item gale vtrium quantuz no ciuuz sit anime.ꝛ corpori ostendit pingue dō corporis. ¶Primo quidem quia pinguedo nimia est pessimoꝝ morborum generatiua. Nam sicut dicit. Constan. Pinguia corpora ꝛ nimia adipe plena sunt pessima ꝛ morbis pessimis preparata.eo q̄ calox naturalis sepe in talibus suffocatur ꝛ via spūs pinguedine clauditur.ꝛ sic ad regimen corporis vt spiritus influat denegatur. Et addit q̄ corpora omnia pinguia ꝓpter humorum superfluam abundantiam incurrunt seppe infirmitatem prolixam ꝛ tardissimam curam. Nam pondere pinguedinis pressa non se excreitāt non laborant.ꝛ sic nec superflua minuuntur. nec cō gelata pinguedo dissoluitur. Vnde calor naturalis suffocatur ꝛ subito mors inducitur nisi cito citius succurratur. ¶Secundo quia pinguedo est actionum anime scz sensual ꝛ intellectus impedimua. Vñ Piero. dicit q̄ venter pinguis non gignit sensum tenuem ꝛ ideo abstinentia confert intellectui. ¶Tertio quia est complementi generationis animalis tardativa. Vnde dicit Anstotilis. q̄ mulier nimis pinguis non concipit si non macrescit eo q̄ pinguedo matricis semina intercludit.

Capitulum.xxxij.

VMbleo assimilātur genib⁹ ¶Primo quidem qz humili-

tas est mē concordie ⁊ hoc significatur in genibus. Quia genua vt dicit Jliō sunt coniunctiones femorum ⁊ crurum. Unde sm eum. femora extenduntur ab inguinibus vsq; ad genua. Per femora autem possunt intelligi femine eo q; in illa parte femine discernuntur a virio. per crura vero q̄ fortiora sunt pōt intelligi viri. vel per femora intelligunt sup̄iores. p crura vo inferiores. Nō igit pōt cē ꝯcordia siue intersciās ⁊ viros. siue inter superiores ⁊ subditos nisi mediante būilitate. Nā per humiliatem superiores inferioribus inclinātur Et iterum per humilitatem inferiores superiorib⁹ obediunt ⁊ subduntur Inter superbos vo ecōtrario semper sunt iurgia Ubi vo sunt humilitatis genua ibi pacis ⁊ vnitatis concordia. ¶ Secundo quia humilitas est sapiēcie: sapientie. ⁊ hoc etiā signatur in ,genibus que mira frāctate oculis coniunguntur. Nam cum quis gignitur ita formatur vt genua sursum ad oculos ꝛecurrant. quorum coniunctione femina oculorum causantur. Et ideo est q; dum homines genua flectunt facilius lachrymas fundunt. ¶ Item dum oculi coram iudicibus plorant genua se flectunt. Oculis autem assimilantur sapientes. q; genua oculis coniunguntur. Et q; ibi locantur oculi vbi genua infiguntur signat q; vbi humilitas ibi sapientia vt dr̄ Prou. xj. Et vtrum q; est necessarium in compunctione ⁊ ad placandum summum iudicem deum scilz sapia que mentem compūgat et ad flendā moueat ⁊ et cognitiōe culpe ⁊ offense. Et etiaz humilitas que mētē ⁊ corp⁹ inclinet ad satisfactionē iustitie. ¶ Tertio quia humilitas est opposita superbie Nam genua sunt vocata eo q; in viro sunt genio opposita ⁊ a gēo lūr genua dicta Per genua autem que sunt in superioribus locate et que maxillas continent contrarietas superbi significantur superiora petentes et a filios per violentiā contrarietas Et sūt due gene idest duo modi superbie. vna est de spiritualibus. alia de temporalibus quibus opponuntur duo genua. i. duo modi humilitatis Primus est paupertas spūs q̄ est vt homo recognoscat se spiritualibus indigere et ea à se non hr̄e aliud est temporalium despectus ¶ Quarto q̄q; q; būilitas ē amica abstinentie Nam per abstinētiam caro humiliatur sicut Amb. dic̄ in hymno Carnis terat superbiam potus cibiq; parcitas Et hec abstinentia signatur in gen̄ib⁹que sunt depauperata a carnositate et pinguedine propter mor⁹ ꝯtinuationē. Naz multū carnosa ⁊ pinguia de facili opplent ⁊ sic actio Vtutis sensibilis ipedit. In quo etiam significat q; p abundantiam ⁊ vsum delitiarum impeditur ⁊ actio virtut⁹. ⁊ cōtinuatio laboris.

Capitulum. xxxiij.

Infectui aliorum ⁊ incorrigibiles sunt eradicandi. Cui⁹ exēplū apparet in dolore dētium. q; sm Auic. quando dens doloros⁹ non recipit omnino curaz. quia quocunq; fomento mitigetur statim post modicum ledit ⁊ reddit etiam alios dentes. propter illud quod ex ipo transit ad eos ⁊ non inuenitur via ad eius rectificationem. tunc cura eius est sola eradicatio. Sic cum homo est malus ⁊ non recipit curā. correctionē q; dato q; verbo aliquo vel pena ad modicū cohibetur. statim tū redit ad pristinaz malitiā imo etiā alios inficit ⁊ trahit. Tunc etiā ratio p mortem vel expulsionē est ei⁹ eradicand⁹ Apls Gal. v. Abscindantur qui vos conturbant. Et iterum. j. Corīi. v. de fornicatore incorrigibili loquens dicit. Expurgate vetus fermentum. Unde Piero. dicit ⁊ habetur. xxiij. questione. iij. Secunde sunt putride carnes ⁊ scabiosa ouis a caulis repellenda. ne totius corporis massa ouis ⁊ pecora ab ea corrumpantur ⁊ putrescant. ⁊ intereant Augu. In alexandria vna fuit ecla sine sed quoniaz non statim oppressa est totam vrbem eius flamma populata est.

Capitulum. xxxiij.

Infirmitas corpalis interdū pseruat hōinez a peccatis sic pueri quibus in pubus capitis accidūt vlcera ⁊ apostēmata ⁊ adest fluxus narīū pseruātur ab epilentia vt dicit Auicē. q; sic purgaretur būiditas cerebri. q̄ si nō purgaret iduceret epilentiā. Sic etiam p infirmitatē corpis purgant ⁊ remouētur interdū tētationes ⁊ male dispōnes mētis q̄ facerent hominē nisi sic purgaret ruere in peccatū Scī. In firmitate mea gr̄a ago que cogit me non posse q̄ non debeo velle Apls. ij. Corīi. j. Virtus in infirmitate perficitur.

Capitulum. xxxv.

Immūdicie spūales viciorum assimilant immūdicijs corpalium morborū. Nā in lege veteri reputabant immūdi leprosi ⁊ patientes fluxū sanguinis ⁊ patientes fluxū seminis. Cadauer ēt hōis mortui reputabat immūdū ⁊ qcūq; aliq̄ immūda tāgebant immundi reputabant. Per immūdiciā ergo lep̄ significabat immūdicia heretice doctrine. tū q; hereticā doctrina ꝯtagiosa ē sicut ⁊ lepra. tū q; nulla falsa doctrina est q̄ vera falsis non admisceat. si cut in spēcie corpis leprosi apparet q̄dā distinctio q̄rundam maculaꝝ ab alia carne integra p immundiciā vo mulieris sanguinis designat immundicia idolatrie pp immolantium cruorē. Per immūdiciam autem seminis fluxi significabat immundicia vane locutionis eo q; semen est verbum dei. Per immundiciaz coitus ⁊ mulieris parientis. designabat imūdicia peccati originalis. p immunditiam mulieris mēstruate designabatur immūdicia mentis p voluptuosa emollitie. imūdicia vo cadaueris cuiuscunq; signatur immundicia peccati mortalis qō est more. aie. Per immundiciā vo contactus rei immunde designat immūditia consensus in peccatū alteri". Vñ. ij. Corīi. vj. ⁊ Isa. lij. Exite de medio eoz ⁊ separamini ⁊ immundum ne tetigeritis.

¶ Capitulum. xxxvj.

Impatientia tolerandi vel sustinēdi onera ⁊ grauia p̄cipue inuēitur in accidiosis ⁊ voluptuosis ⁊ opulētis. Cuius exēplū est in dolore dorsi. Nā dolor dorsi iz possit ex pluribus causari. tū sm Auicē. cause eius p̄cipue sūt tres quia aliquando accidit pp frigus cōplexionis ⁊ pblegmatis crudi. aliquando vo ,ppter multitudinem coitus. aliquādo vo ,ppter repletionem magne venc q̄ est supra dorsum. Quia igitur dorso seruntur onera congrue per dolorem dorsi impatientia accipitur incommoda ⁊ onerosa sustinendi. Nam cui dorsum dolet onus sustinere non pt. Sed frigus qō est huius dolorio cū referatur ad accidiosos. in quib⁹ refriguit spūs feruore charitatis expulso. Vñ in corpalibus cibis ea que accida sunt cōtrahentia frigida sunt Coitus vo frequentia pertinet ad voluptuosos qui carnis delectatiōnes sequuntur. plenitudo autem venc magne pertinet ad diuites opulentos. qui dominos plenas habēt temporalibus diuitijs. In his ergo est dolor dorsi. i. impatientia ⁊ impotentia grauia tolerādi. quia accidiosi ⁊ pigri non possunt pati laboriosa ,ppter defectus calorio charuatis que facit omnia leuia. Voluptuosi non possunt pati penosa propter molliciem carnis quia est delectabilibus assueta. Sed opulenti diuites non possunt pati iniuriosa propter elationem mentis quam facit diuitiarum affluentia. Nam diuitie sicut dicit Philosophus in rhetorica faciunt homines elatos ⁊ contumeliosos.

¶ Capitulum. xxxvij.

Fluidia assignat doloꝛi siue pertractionu dētiū. Vñ. dicit Prou. xxiij. Putredo ossiū iuuidia. Doloꝛ nāq; dētis sm Auicē. causat ex tribus q: ex doloꝛes faciens aliqui est in ipa substantia dentium: qūq; vo in neruo que est in radice eoꝝ. qūq; vero in gingiua. vbi etiam quandoq; fit apostēma ⁊ additio carnis na

re in ea in qua recipitur materia que oia
tāt doloris dentium cā. In hoc ergo deſi-
gnatur triplex cā triſtitie ſeu doloris inui-
dorum. Nā aliqñ inuidet vnus alteri de p
ſonali bonitate. aliqñ Vo de honorio di-
gnitate. qñqz Vo de lucri vel diuitiarum
proſperitate. Dñ igit dolor inuidi eſt de p
ſona tunc eſt velut dolor dentis radica
tus in ſubſtantia. Dñ Vo de dignitate vl
honore. tunc ē ſicut dolor proueniens ex
neruo. Nam quaſi radix dentis eſt virtus
probi hominis cui neruus ꝯiūgit. q; virtu
tem probi hominis ſequit premiū honoris
vnde neruus radicis eſt honor virtutis. ex
quo ſequitur dolor dentis. i. triſtitia inui-
dentis. Quaſi aūt gingiue que dentes cir
cundant & veſtiunt ſunt temporales diui-
tie quibus homines circundant & fulciunt
quibus qñqz iungitur apoſtema. i. putrefa
ctio inuidie. q; ſez precipue diuitib⁹ ab aliis
inuidetur. vel tunc apoſtema naſcitur ex gi-
guie. qñ auaritie vel ſuperbie peſtio naſci
tur ex diuitiis. qñqz ēt caro adnaſcit ſez cū
filij generant q̄ oia ſūt dentibus. i. ipſis in
uidentibus cauſe doloris & triſtitie. Eſt. n.
inuidia triſtitia in alienis bonis prout pbo
dicit

Capitulum.xxxviij.

Vſti & perfecti viri aſſimilā
tur epati. Primo quidem
q; epar eſt ſtomachi iuuati-
um. Nam in epate ſunt q̄-
dam extremitates que dicū
tur fibre que ſunt vt quedam eminentes li
guc q̄bus epar amplectitur ſtomachum ei
calorem exhibendo ad digeſtionē ciboꝝ. ſto
machus ergo qui totius corporis commu
ni vtilitati deſeruit repreſentat nobis ipſā
rem publicam ſiue communc bonum qō
ſancti & iuſti viri precipue amplectuntur &
fouent. ſiue linguaꝝ ꝯſultatione ſiue cuiuſ
libet ſanctis calore. Communia. n. ꝓprijs
iuſti viri & non propria cōmuni aūponunt.
Secūdo q; ē puri ab ipuro ſeparatiuū.
In epate. n. ſit ſecunda digeſtio & ſepara-
tio & depuratio cibi prima facta eſt in ſtōa
cho. Epar. n. ſuccoſitatē prime digeſtionis
per quaſdaz venas in ſuā ꝯcauitatē trahit
& p ebullitionē fortiorē caloris ecletuatu di
geſtione ſiue depuratione ſecūda. in maſſā
ſanguincam & quattuor humoꝝ materiaz
illā ꝯuertit. Cuius digeſtiōis ipuritas emi
tit p vrinā q̄ iniciū ſumit ab epate. ſed i re
nibus cōplementū vbi ſibam recipit & colo
rem. Et inde per poros vritideo trāſmuti
tur ad veſicā. Et ipſa āt maſſa ſanguinea
q̄ eſt quattuor humoꝝ materia quod cali-
dū eſt & humidū tranſit in materiam ſan-
guinis cui⁹ receptaculū ſunt vene. licet fin
Pbm formatio ciuo ſit a corde. Oō aūt
calidū ē & ſiccū tranſit in materiam chole
re. cuius receptaculum eſt ciſta fellis. quod
aūt frigidū eſt & ſiccū tranſit in materiam
melancolie. cui⁹ receptaculū eſt ciſtula ſple-
nis. Oō aūt frigidum & humidū tranſit in
materiā phlegmatis cuius receptaculum
propium eſt pulmo. Digeſto ergo epatis
quc purum ab impuro ſecernit eſt viri iu-
ſti ꝓpūctio q̄ a quotidiano maculſepe pu-
rificare ſe ſatagit. & hec eſt ſecūda digeſtio
ſiue depuratio. Nam prima eſt a mortali
bus per priam. hec āt ſecūda ē a venialib⁹
per quam. quattuor cōpunctionū ſūt
genera quibus viri iuſti nimis vehement
afficitur. ſicut dicit Brego. in Moral. ſez
vel qñ ꝯſiderat vbi ſint ſez in peccato. vel
quando reſpicit vbi eſt ſcilicet in mundo vel
quādo attendit vbi erit ſez in iudicio. vl qñ
penſat vbi nō eſt. i. in celo. Iſtos conſidera
tionibus viri ſancti ad ſletum promouent. e
lachrymando & flendo ab oi iperitate pur
gantur. Tertio q; epar eſt militarū par-
tium ſuſceptiuum. Nam epar aliqñ pa
citur ex nimia caloris incenſione. qñqz ex
pororum nimia apertione. & per conſequ
caloris euaporatione. & aliqñ: ex infrigida-
tione pp quā hō ſepe hydropiſim incurrit
quia nihil eſt aliud hydropiſis niſi error vi
geſtiue virtutis in concauitate epatis. hec
ergo cauenda ſunt multum iuſtis & ſpūalit
Verū nolo repete fieri ſūm⁹. ſz paulari. p
ficere volo. q; ſicut deo placet verecundia
peccatorē tota ſibi diſplicet iprudētia penitē

roꝝ apertio. i. ſenſuū circa exteriora nimia
pateſactio & occupatio. vel ſuarū ꝝutum
oſſētatio. Tertio caloris euacuatio. i. ſer-
uoris ſpiritus p negligentiam diminutio.
Quarto nimia p accidiam infrigidatio
eſt & ſūme vitāda ſuperbie tūefactio q̄ eſt
hydropiſis iflatio. Dñ ſuperbienti dicitur
Job. xv. Quid tumet cōtra deū ſpūs tu⁹?

Capitulum.xxxix.

Nuenū vicia corrigunt
facili⁹ q̄s ,pucrorū. Cui⁹
erēplū apparet i epilēti-
cis. Nā epilentia. vt dicit
Auicen. accidit ifātibus ſt
pueris ante pubertatem
& poſt pubertatē ēt accidit adoleſcētibus.
Sz ab ifantib⁹ & ipuberib⁹ ſi in regimine
coꝝ ſit rectitudo remouet & non remanet.
Sz ſi accidit adoleſcētib⁹ ꝓcipue poſt. xv.
annum non remouet ſz remanet vſqz ad
mortē ſicut dicit. Ipoc. Similii vitia mo-
rū a iuniorib⁹ ſi bene reganf facili⁹ remo
uent ſz ſi nō bene reganf ita vt adoleſcant
Pron. xxij. Adoleſcens iuxta viā ſuā ēt cū
ſenuerit non recedet ab ea.

Capitulum.xl.

Abor penitētiū aſſimilat
laboti & exercitio corpali.
i q̄ attēdēda ſūt. v. Primo
vt nō ſit nimia itēſio vl
remiſſio ſz tēperata⁹. Sic
ēt labor exteriozis penitē
tie non dz eē itēſus ita⁹ vt
naturā ꝓſternat & corrūpat. neqz dz eſſe
remiſſus ita vt ꝓpoſitū & ſupbiam car
nis nō vincat. & talis eſt labor militū xp̄i.
bon⁹ miles xp̄i ihu. Secūdo in exercitio
corporali ē attēdēda qualitas vt nō ſit ni-
mis velox aut tardū ſic penitēs nō dz eē
nimis velox p ſtūptiōez. vt ſez ſtati credat
eſſici ſūm⁹ & placē. Dñ dicebat beatus
Bernh. nolo repēte fieri ſūm⁹. ſz paulati. p
ficere volo. q; ſicut deo placet verecundia
peccatorē tota ſibi diſplicet iprudētia penitē
tie. Item ñ dz eē tard⁹ p negligētiā vl di
lationē. Apls. Rom. xij. Solicitudine nō
pigri. Tertio attēdēdū ē tps. i. vt matu-
me fiat ante cibuꝝ vt ſuperfluitates ſubtice
in corpore reſolute per exercitium expel-
lantur. ne cibus ſuperueniens corrum-
patur. Sic ēt purgatio & labor pnie dz p̄-
uenire cibū euchariſtie & expellēdo ſuperflui
tates peōꝝ ne ex cibo ſacro ſuperuenīēte le
dat. Poſt cibuꝝ ēt valet exercitiū tpatum
q; caloꝝ augēdo coopat digeſtiue ꝓuti:
ſic ēt p cibū euchariſtie nō ē ceſſandus ab
opibus pnieꝝ coopant ad cibi. i. ſacramē
ti, p fectuꝝ & opationē caloꝝ charitatis aug-
ēdo & ꝓſeruādo. Quarto attēdēd⁹ ē lo
cus q; aligo locus exercitij corporalis eſt
aquoſus vt loc⁹ piſcatoꝝ & talis loc⁹ ifrigi-
dat & būecrat. Talis eſt labor cōpunctoꝝ
& ploratiuꝝ q; ifrigidat ardoꝝ carnis &
būecrat fletu & lachrymis. ſm. Laboraui in
gemitu meo. Aliqñ Vo loc⁹ exercitij ē ſic⁹
& nemoroſus. vt loc⁹ venatoꝝ & talis rōne
diſcurſus calefacit corpa & deſiccat. Talis
eſt labor abſtinētiū q̄ iflāmat mētē & deſic
cat carnē. Quinto attēdēdus ē corpalis
exercitij ſiue laboris fruct⁹ de q̄ ait. Fulgē-
ti⁹ ſup illud. Prouer. vltio. Panē ociosa
nō comedit. Honeſt⁹ inquit labor ē būane
vite fida cuſtodia dormientī. nature ſtimu-
lus ſopiti caloꝝ lima ſuperfluitatū ꝓſpicio. vi
tioꝝ fuga. morboꝝ moꝛs lāguoꝝ medicina
lucrū ꝓpio. nutrimentū ꝏbitū. adoleſcētie diſci
plina ſenectutis gaudiū. ſalutis aurilio nutrix
omniū bonoꝝ. deſtructrix vitioꝝ & ocij ini
mica. Et addit ille. Ergo ſol⁹ ſe ab exercī-
tio retrahit q̄ felicitatē gaudio vult carere,
nū. Nā pnie labor vitā aie cuſtodit dor-
mientē. i. pigritātē pūgit ſopitū caloꝝ. i. repe
factū amoꝝ iccēdit. ſuperfluitates. i. exceſſ⁹ af
fectionū ꝓſūit. vitia expellit. morboꝝ tēta-
tionū extinguit. lāguoꝝ⁹ paſſionū medi-
bel iuuenib⁹ ne pigreſcāt & adoleſcētib⁹ ne
laſciuiāt. ſ labor portat⁹ ē gloriatio ſenū &
ſaluatio aliaꝝ ſ via bona ſpūalia nutrit

oia mala destruit ⁊ tãdẽ ẽt tal labor ad ei n̄ felicitatẽ pducũ. vii bi sũt: laborco de q̄ bus dicitur. Sap. iij. Labor bonorum glo fus est fructus. ¶Capitulũ. xli.

Dq q̄ḧi debeam⁹ labia ostẽdunt. ¶Primo q̄ labia sunt dẽtiũ custoditiua. vt. ſalle qui vult loq̄ ꝟba sua custodiat ad t̄ẽpus oportunũ ſm illud Mal. ij. Labia sacerdotis custodiũt sciẽtiã. Hinc ẽ q̄ ꝑs. petebat dicẽs. Pone dñe custodiã ori meo ⁊ hostium circũstãtie tt. Hostiũ. n. vt dicit Bre. neq̄ sp claudit neq̄ apit. q̄ nec ẽ sp loquẽdus neq̄ semp tacẽdũ. ſz vtrumq̄ discrete taciẽdũ. ¶Secũdo tpantia q̄ labia sũt duriciei dẽtium tpatiua. ⁊ iõ facta sunt mollia ⁊ carnosa. Sic ꝟba ꝓdicãtis debẽt cẽ talia vt mollificent vel, tempent duriciam peccatorũ. ¶Jẽ q̄ labia mollia dulcũ rñdẽt tpant irã furẽt ſm illud Pro. xv. Mũsio mollis frãgit irã. Et iter. Eccli. vi. Verbũ dulce multiplicat amicos ⁊ mitigat inimicos. ¶Tertio q̄ labia sũt vocis articulate formatiua. Vor ãt articulata ẽ vor significa tiua aliq̄d sensũ exprimẽs. Et i ꝟb instruimur vt loquamur ꝟba pẽsata. nõ ãt ꝟba ociosa ⁊ insensata vel stulta. ¶Quarto q̄ labia sũt aeris frigidi vl calidi inicepiua. Mã aeri frigidovl calido se opponũt ⁊ ip̄z rationẽdo depuratũ interioribꝰ reddũt. In q̄ instruimur q̄ ꝟba iſlãmãtia ad irãvl iducẽtia frigꝰ malicie q̄ bõ retrahit a bonio si audiam⁹ nõ debem⁹ referre ſz potꝰ nos op ponere. ⁊ si referre oporteat puriora ea ⁊ placabiliora reportare. ¶Quinto quia labia sũt ꝟbum interpretatiue, ppria organa. ⁊ talia sũt labia doctorꝰ ⁊ exp̄itorꝰ q̄ sacras scripturas int̄pant ⁊ exponũt. sicut ó ip̄e dño dr Lu. xxiiij. Qui int̄pabat illi i oibꝰ scripturas. ¶Sexto q̄ labia sũt passionũ aie scz odii. amicitie. doloꝛ ⁊ tristicie exp̄ssiua. Vñ dr q̄ tremor labioꝝ i frenesi in morbis acutꝫ mortẽ p̄dẽdit. Talia ãt sũt labia ofitẽtiũ ⁊ exp̄imctiũ morbos viciorꝝ ⁊ pallioco malãs aie sic. Vñ q̄ ẽ i acutis morbis scilicet in grauibus peccatis ⁊ re munt ei labia. i. ex timore aliquo vel verecũdia confiteri obmittit incurrit mortẽ eter nam. Pro. xxviij. Qui absc̃odit scelera sua non dirigetur.

¶Capitulum. xlij.

Memoria assimilatur ventri. ¶Primo ratione receptionis. Est. n. venter nutrimẽtorũ corporis receptaculum. Vñ ſm Jſid. Veni dr q̄ venit p cum cibus ad totũ corp⁹. Sic ab spũalis noticie q̄ spũs nutrit in receptaculo memorie reponit ⁊ locatur. Vñ ⁊ dispõ memorie dz esse vt dispõ vẽtris. q̄ ẽ rotũda. ꝓpter liberiorẽ ciboꝝ collocationem ⁊ oblõga. ꝓpter ipsius cum superioribꝰ iũctionẽ. ⁊ diuersis pãniculis circundata. ꝓpter interioꝝ ꝟseruationẽ. Sic memoria tũc est bene dispositacũ ẽ rotũda. i. larga per capacitatẽ. ⁊ lõga p diuturnitatẽ. ⁊ diuersis pãniculis. i. diuersis ãmanicul ſultis per studiositatẽ. Sunt. n. q̄tuoꝛ ſm Pbm que iunãt hominẽ ad bene memoꝛandum. ¶Primũ ẽ vt illa q̄rum bene vult recordari aliq̄ ordine disponat. ſm est vt circa ea affectũ adhibeat. tertiũ est vt ea ad aliquas similitudines nõ omnino ꝟluctas reducat. q̄rtũ ẽ vt illa p frequẽtem meditationẽ repetat. ¶Secũdo rõne purgatiõis Mam venter vocat aluum. sicut dicit Jſi. ⁊ cibum spiritualis doctrine suscipit in memoria ⁊ se etiam purgare debet. ⁊ ista purgatio peccati ex memoria nascitur. q̄ dolor ptritonis quo anima purgatur ex compungitur ex peccati recordatione cõcipitur Apoc. ij. Memor esto vnde excideris ⁊ age penitentiam. ¶Tertio ratione conceptionis. Mam venter mulieris vocatur vterus eo quod fetu impleatur. sed sicut ex viro concipitur fetus carnis ita ex memoria ideã ex specie in memoria seruata concipitur verbum mentis. quod est quasi quedam proles ipsius pe. Et vero ante luciferum genui te.

¶Capitulum. xliij.

Mẽs hominis assimilat pectori. ¶Primo qdẽ q̄ pect⁹ est diuab⁹ ꝟcauitatib⁹ distinctũ. Sũt. n. due ꝟcauitates in pectore. ꝙbus dã ini se pellicule separate. ⁊ fuit necessaria ꝟ diuisio pectoris vt si flat⁹ i vna ꝓte aliq̄ casu ipedirẽt i ꝓte alia seruaret ne anhelitu iterclusio aial mozeret. ¶Due ergo ꝟcauitates pectoꝛis sũt due vires mẽtis scz itellect⁹ ⁊ affect⁹ siue volũtas. Et vtraq̄ necessaria est mẽti ad ꝟseruationẽ spũs. i. vite spũalis scz itellect⁹ q̄ viuificat p fidẽ fm. Intellectũ da mihi vt viuã. Et affect⁹ q̄ viuificat p dilectionẽ. i. Joh. iij. Qui nõ diligit manet in morte. Sẽdo q̄ pect⁹ ẽ mamillaꝝ fundamẽtũ. Nullũ ãt aial hz mamillas i pectore ꝓter hominẽ ⁊ elephãtẽ. vt dicit Pbo in. ij. libro de aialib⁹. Quasi ãt due mamille ꝙb⁹ mẽs humana ꝓpinat exteri⁹ lac sapide doctrine sũt sapiẽtia ⁊ eloquentia ⁊ ambe hãt fũdamẽtũ i mẽte. Vel due mamille q̄ debẽt iberere pectori lacteãt. i. mẽti doctoꝛis ẽ peritia duoꝝ testamẽtoꝝ scz legis ⁊ euãgelii. Cant. viij. Duo vbera tua sicut duo hinuli. ¶Tertio q̄ pect⁹ ẽ q̄ñq̄ mal oꝝ passionib⁹ subiectũ. ⁊ passiones pectoris ꝟcv sũt periculose multũ ꝓpter cozdis vicinitatem. siue patiatur constrictionẽ siue humoꝛis consumptionem siue nimiam humoꝛum repletionem. siue vocis rancedinem. siue apostemationem. siue suffocationem. ¶Pectus ergo quod cor in se continet ⁊ dñm in corde habet omni diligentia est seruandum ne patiatur constrictionem auricie. neq̄ humoris consumptionem propter defectum clementie. neq̄ humoꝛis repletionẽ ꝓpter ꝟgregationẽ pecudis nec vocis rancedinẽ p̄ obmissionem laudis diuine. neque apostemationem per humoꝛem superbie. neque suffocationem per desperationem venie. Ipse enim mo dis patitur pectus corporaliter ⁊ similiter spiritualiter. ¶Propter quod dum pro peccatis mea culpa dicitur precipue pectus percutitur ratione cordis quod in ipso continetur. ¶Quarto quia pectus cõgrue est figuratum. Est enim pectus latum et aliquantulum in medio cleuatum. et ipsa cleuatio animositatis et virtutis est signũ. Aues vt dicit Philosophus. ij. li. de animalibus habẽt pect⁹ acutũ ad acrẽ diuidendum ⁊ maxime que sunt ad predandum. Vnde acuitas pectoris in auibus est signum generositatis. Qui ergo habent pectus amplum ad deum amandum et proximum amplectendum et acutũ ad omne malum quod occurrerit repellendũ sunt nimĩ generositatis deferunt secum signum. ¶Item mentis constitutio moralis debet esse similis constitutioni corporis naturalis. Mam corpus humanum ex quatuoꝛ elementis componitur et quatuoꝛ humoribus constituitur. Quatuoꝛ elementa sunt. ignis. aer. aqua. ⁊ terra. Similiter mens humana debet habere sua elementa scilicet pro igne prudentie claritatem. pro acre temperantie mediocritatem. pro aqua iusticie puritatem. pro terra fortitudinis stabilitatem. Vel sicut aliqui dicunt vtitur mens humana pro igne intellectus subtilitate. pro aere constantie puritate. pro aqua ingenii mobilitate. pro terra animi stabilitate. Habet etiam mens humana suos quatuoꝛ humoꝛes. quia pro sanguine vtitur dulcedine. pro colera rubea amaritudine pro colera nigra contristatione. pro phlegmate mentis compositione. Dicunt enim Phisici sanguineos esse dulces. colericos esse amaros. melancolicos tristes. phlegmaticos corpore compositos vt sit dulcedo in contemplatione. amaritudo de peccati recordatione. tristitia de penitentione. compositio in emendatione. ¶Item mentis compositio assimilatur phlegmati. ¶Primo ratione residẽtie radicalis. quia phlegma debet habere sedẽs in polmone per quem signatur discretio q̄ sicut polmo aerem attrahit ⁊ emittit ita discretio quod bonum est retinet ⁊

qđ malā est expellit. In pulmone ergo est sedes phlegmatis qz cōpositio mētis būsti tio iuuat ꝓcreatiōis. ¶ Secūdo ratione, ꝙ pinguedo naturalis qz phlegma est nature frigide t humide. Cōpositio igitur mentis regrt frigus quo refrigeret ab estu vi tiox t humorē cōpunctionis quo mūdet a sorde peccatorū. ¶ Tertio rōne efficacie dicitur qz et cōplexiōe phlegmatica sūt homines tardi obliuiosi t somnolēti tardi ad opandū malū, obliuiosi ad affectū tpalium t somnolēti ꝙ cōtemplationis transitum. ꝓ. In pace in idipm dormiā t requiescam.

¶ Capitulum. xliij.

MOdestia siue moderatio t cōpositio motū t motum exteriorū corpis assimilantur supercilijs. Primo qz supercilia data sunt ad oculoꝝ tuitionē. Nā t pilox multitudine sūt vestita vt sint oculis munimēta ad repellēdū būorē a capite defluentē. Sūt ergo supercilia oculorum munimēta ne qđ nocīuū eis ab extra eueniat vt Isido. dicit. Sic modestia t cōpositio exteriox sensuū t membrox valet ad custodiā mētis: qz frequēter ex sensibus dissolutiōe subintrāt cogitatiōes male. Iterum. Intrant mors ꝙ fenestras nr̄as ingressa est dom⁹ nostras. ¶ Secūdo qz supercilia sūt ad decorē: qz nullꝰ sine eox pditia decoratur. Sic modestia t cōpositio motū reddunt boiem in aliox ꝙspectu decox t gratiosū. vnde Ambro. dicit in li. de officijs qꝫ i modestia cōsistit pulchritudo virtūtis t ornatus ad omnes actiones accōmodus.

¶ Tertio qz supercilia sūt ad repsentationem. Būt enī quādā vim latentē passionem sic indicātē: vt dicit Aristo. in li. de animalibus. qꝫ cū fuerint supercilia recta sicut linee ꝓtendūt femineā mollicie vel animi leuitatē. Si vo fuerint demissa t nimis pressa signāt invidū. si vo fuerint elevata t in pilis pressa animositatē ꝓtendūt, depauperata vo a pilis t oblōga timiditatem. Si aūt fuerint spissa t pilis longi excessum caloris ꝙportāt: si aūt fuerint multe carnis t pauce pilositatis sensū durū significāt t obtusū in membris ꝓncipalibus dominātes: si vo pilis fuerint spoliata significāt sanguinis corruptionez vt in lepr̄osis aut vālis būoris cōsumptionem, vt in etbicis t fistulis. aut n̄ecatū cypillationem vt in castratis. Sicut igit dispositio supercilioꝝ ꝙgrua vel incōgrua representat bonā vel malā dispōnem interiorē. sic cōpositio seu modestia vel iordinatio t dissolutio exteriox motuū siue mox representant bonā vel malā dispositionē interiorem vel dissolutionē t inordinationē mētis. Vñ Eccli. xix. Amictus corpis t risus dentiū t incessus hoīs enūciāt de illo siue bonus siue malus sit.

¶ Capitulum. xlv.

MOdo sanctox assimilat sōno ꝓpter tria. ¶ Primo ꝓpter: sua nutatē qz nīox labox dormiendo meminit ꝙ tūc dulci requiescit. Et sic sancti ꝙ somnū mortis regem a laboꝝ capitūr. Im illud Apoc. xiiij. Beati mortui q in dño moriuntur: amodo iā dicit spūs vt requiescāt a laboribus suis. Et ad ꝛterne pacis dulcedinē pueniunt Im illud. ꝓ. In pace in idipm dormiā t requiescā. ¶ Secūdo ꝓpter dormientis firmitatē: qz dū hō dormit nullius adueritatis potentiā pertimescit. Sic sancti per sōnū mortis de omniū aduersantiū manibus eripiunt t eterne securitatis fiducia ꝙ fruūtur: vñ dño Matth. x. dicebat. Nolite timere eos q occidūt corp⁹ t post hoc nō habent ampli⁹ qđ faciāt ꝛc. Sic igit i hoc somno mors t lōn⁹ qz vterqz securitatez tribuit. sz in hoc differūt qz securitas somni est ꝑ tēpus de qua. ꝓ. Laqueꝰ ꝓtritꝰ t nos liberati sum⁹ Job. xj. Si dormit salꝰ erit. ¶ Tertio ꝓpter figure dormientis mortui similitudinē. qz ꝛterꝰ videt mortuus q marime iterꝰ vivit: t sic sci cū mortui sūt sz carnē tūc vera vita viuūt. ꝓ. Cū dederit dilectis suis somnus ecce hereditas dñi ꝛc.

¶ Capitulum. xlvj.

PEdiētes debēt assimilari crurib⁹ ꝓpter tria. ¶ Primo qđē debēt obedire velocit t hoc significāt crura q a currendo sūt dicta. qz ꝙ ea currim⁹ t gressū facim⁹ vt significet obediēdi velocitas ꝓpo. Velocit currit sermo eius tūc eni sermo iperat⁹ currit velocit qñ ab obediēte implet celeriꝰ Bern. in li. de precepto t dispēsatione. Ver⁹ obediēs nō ꝙ cras imat sz statim parat aures auditui. linguā voci. pedes itineri man⁹ operi t se totū int⁹ colligit vt mādatū pagat iperātis. ¶ Secūdo qz debēt obedire fortit sz ne retrahant ex operis difficultate. t hāc fortitudinē significāt crura. qz habēt ossa fortia. t cutā sūt nervosa vt ad motū sint habiliora. Sic obediētes debēt esse ossei. i. fortes ad ꝛequēdū t tolerādū grauia. t nervosi. i. durabiles ad ꝛtinuādū difficilia Bern. in quodā sermone. In ipa obediētie via cui fortasse aliqua dura t aspa occurrere possūt vt accipias iterdū nonulla q licz salubria sint min⁹ tamē vident. hec si molestē recipio sustinere. si ēt ꝛterꝰ ipleas q iubet murmurare i corde. si ēt ꝛterꝰ ipleas q iubet ¶ Tertio debēt obedire dulciter qđ significant crura quox ossa medulla sunt plena. vt medulle humectatione ossium siccitas irrigef. Hec ergo medulla est interior deuotio q irrigari iteri⁹ veri obediētes omnia dulciter t sine murmure exequuntur quia non obediūt timore sz amore. Bern. Non reg. sed charitatis affectu seruanda est non timore pene sed amore iustitie.

¶ Capitulum. xlvij.

OCcasiones peccandi assimilātur vmbilico ꝓpter tria. ¶ Primo propter nutritionem. Nam sicut dicit Gregoriꝰ. Vmbilicus est quo se fetus in vtero alitur. sicut arbores per radices terre humore nutriuntur. Vnde vmbilicus fm Constantinū venis t neruis t arterijs ꝙpositus est quo mediante ipse fetus sanguinem subtilem sibi attrahit t sugit. t per has arterias spūm recipit. Sic etiam fetus peccati interius in mala voluntate conceptus per actiones exteriores nutrit t augetur t fouetur Ezech. xvj. Nō est precisus vmbilicus tuus ꝛc. ¶ Secundo propter situationem quia in vmbilico sita sunt genitalia mulierum sicut in lumbis genitalia virorum fm illud Job. xl. Virtus eius in lumbis eius t fortitudo illius in vmbilico ventris eius. In hoc significatur quod mulieres sunt viris occasio peccandi t luxuriandi. ¶ Tertio propter precisionem quia consuetudo est mulierum precidere infantibus vmbilicum. Sed nota quod vmbilicus vt dicit Constan. rumpitur iuxta matricem. dum fetus egreditur t cum fetu erit quod obstetrices ligāt quatuor digitorum longitudine t ex hac ligatura fiunt rotonditates vmbilici postea precidunt eum. Sicut ergo vmbilicus strigitur t rumpitur t precidit. Sic peccatorum occasiones sunt stringende rūpende precidende. Occasiones enim peccatorum quādoqz sunt importune t tunc sunt per violentiam rumpende. Quandoqz vero sunt opportune t quasi necessarie. t tunc sunt per temperantiam restringende. qñ qz vo sunt superflue t omnino nocive t tunc sunt penitus precidende. Dicit autē Dieronymus super. xvj. Ezech. quod necesse est infantibus primo ortis. vmbilicum precidi. ¶ Deū ad abluendū sanguinem aqua lauari. ¶ Tertio humore eorum sole siccari. ¶ Quarto tenera corpa pannis strigi ne membra fluxibilia delarent. Sic ab hoīne p penitētiā nouū generato prio ꝓcidā⁹ est vmbilicus idest auferēda omnis occasio peccandi. deinde lauari cum oportet aqua lachrimarum. tertio sole idest feruore spiritus idest fluxibilitas t habilitas ad peccandum. ¶ Quarto restringendus est ligatura abstinentie t continentie salutaris

¶Capitulum.clviij.

Opera humana assimilant manibus propter quatuor. ¶Primo ,ppter numerū. Sūt.n.due man⁹ scz dextra que signat op⁹ bonū.t sinistra q̄ signat op⁹ malū Matth.v. Mesciat sinistra tua quidfaciat dextra tua.vt scz sit op⁹ pure bonū cui nihil admisceat mali. Pertinet ergo ad dextrā operi liberali q: dextra a dādo est dicta. ¶Itē accidit q: ipa i signum pacis datur. ¶Itē fidelit t salubrit.q: ipa fidei t salutis testis adhibet vnde i veteri testamēto habef q: petebāt dextras sibi dari t apls gal.ij. Dextras dederūt mihi t barnabe societatis. ¶Itē operi seruenti. Est.n.manus dextra fortioris caloris t maioris siccitatis q̄ sinistra t ideo ad operādū ē habilior q̄ sinistra. Mala ēt opatio nō ē facienda scz potiꝰ dimittenda. Vñ sinistra a sinēdo vel sine dextra dicitur.q: scilicet opus malū est q: debita rectitudine caret q̄ in dextra signatur. ¶Posset.n.vtraq; man⁹ accipi in bonū. Nam q: man⁹ dicit quasi mun⁹.ideo datio placet man⁹ duplicio munerio signat datio nem. Est.n.mun⁹ spūale cuius dato refertur ad dextrā.temporale cuius datio refertur ad sinistrā. Habet igit bō dextrā.i. spiritualē gratiā ad porrigendū elemosynas spūales. Et sinistrā .i. delt potētiam t Xpūt ad porrigendas temporales. ¶Decorporibus.an. Longitudo dicit in dextra cuo t in sinistra illi⁹ latitudo t gloria. Quā q̄ eni elemosyna spūalis manu ñ porrigatur ad dextrā tamē refert.t corpalis ad sinistrā.q: spūalis elemosyna ē potior corpali. Nā illa scz corpalis fugiēdat corp⁹ moriturum sed spiritualis animam in eternū victurum. Vnde signanter dixit Salomon. Longitudo dierū in dextra.q: scz elyna spūal sic subuenit q̄ nunq̄ ce desinit. Vñ potior ē corpali sicut dextra man⁹ potior ē sinistra. ¶Dcisq; et dici q: dextrā manū bz q bō operāf i p̄spitate.sinistrā .i. q operāf bō i aduersitate .Quidā dt sūt duodecim fi cut dī de gabaonitis. Jud.xx.q: erāt ita sinistra vt dextra pliates. Et istio assūnt q dā q tā i aduersitate q̄ i p̄speritate fortiter opant. ¶Sexto ,ppter motū. Nā man⁹ vocant.q: aperiunt t claudunt.sed etiā man⁹ vocat ,palma t dī p similitudinē palme ab expansio ramis ideft digitis. Clausa .xo man⁹ vocat pugn⁹.t dī pugn⁹ a pugillo. In b ꝑ docet nos man⁹ aliqñ cē dā dū q: significat nobis man⁹ crētio.t aliqñ tenēdū sine accipiēdū q: significat nobis clausio. Vñ dicit .Eccli.viij. Nō sit man⁹ tua porrecta ad accipiēdū t ad dādū collecta. ¶Tertio ,ppter munimētū. Est eni man⁹ quaq; digit⁹ munita.i q⁹ quaq; virtutes designant q̄ necarie sūt homini vt operet⁹ sint pfecta. Nā prim⁹ digit⁹ q grossior ē vocat pollex eo q: ini ceteros virtute plus polleat. Vnde in hoc digito designatur iustitia que inter alias omnes virtutes morales plus pollet. Vnde dicit pbo in.ij.Eth.quod iustitia est preclarissima Virtutum.t nec Lucifer nec Hesperus est ita clarus. Et ideo etiam Aulcen.in tertio libro medicine sue dicit quod ille digit⁹ scilicet pollex est iusticia omnium digitorum quia scilicet omnes alij digiti cum ei applicantur ad quandam equalitatem reducuntur. Vnde ille manus pollicem habet que iusta operantur. Ideo ille digitus t quilibet alius compositur ex tribus ossibus vt dicit Constantin quibus designat⁹ triplex iustitie modus. Nam est iustitia distributiua, commutatiua.t vindicatiua. Ad primam pertinet quod dicitur Matt.xx. Vnicuiq; sm proprium virtutem largimur. Ad secundam quod dicitur Matt. xx. Ite vos in vineam meam.t quod iustum fuerit dabo vobis. Ad tertiam pertinet illud. Eccli.xxi. Dentem pro dente oportet vindicet quia per ipsum res indicantur. Secundus digitus vocatur index quia per ipsum res indicamus t demonstramus.t hoc pertinet ad prudentiam que nobis que agenda sunt dedicentiam que nobis que agenda sunt demonstrat t ordinat. Et hic etiam ex tribus ossibus est quia ad prudentiam tria

pertinēt scilicet memoria respectu preteritorū: intelligētia respectu p̄sentiū.t prudētia respectu futuroꝝ. ¶Tertiꝰ digitus qui est medius dicitur impudicꝰ ex eo quod dum manus aliquid turpe tāgit.hic digitus cū sit maior ceteris primo attingit. Hic ergo digitus signat temperātiam q̄ impudicitiam t voluptatē carnis tangit reprimēdo t moderando.t hic ēt ex tribus est ossibꝰ: q: tēperātie triplex ē modus. Est eni vna pars temperantie circa cibū scz abstinētia alia circa potū .i. sobrietas: tertia circa coitum scz continētia siue castitas. ¶Quartus digitus vocat annularis: q: in ipso annulus defertur. Sicut aūt annulus in digito est fortitudo in opere q̄ necessaria est precipue in cōtinuando t perseuerando. Est eni annulus sicut corona digiti q: sola perseuerātia coronat. Et nota q: digite babēt hoc ppriuz q: grossiores sunt ante cibū q̄ post. Vnde annulus q vir ante cibū de digito trahit facile post cibū egreditur sicut dicit super Alfortin. Sicut q̄ digitus iciunus fortē tenet anulū q̄ refect⁹ Ita homo abstinens t sobrius fortiꝰ est ad perseuerandum in bono q̄ gulosus t deliciosus. Hic etiam digitus est ex tribꝰ ossibꝰ q: triplex est necessaria tōti fortitudo scz in aggrediendo q̄ pertinet ad fiducia: in sustinendo quod ptinet ad patientiā: in consumando quod ptinet ad perseuerantiā. ¶Quintus digitus auricula rio dicit eo q: cum eo aures scalpimus t in ps. In auditu auris obedivit mihi. Et hic etiam est ex tribus ossibus q: obedientia ē hominī triplicater necessaria. ¶Primo respectu dei scilicet vt homo obediat diuine voluntati. ¶Secundo respectu p rimi scilicet vt obediat superiori potenti. ¶Tertio vt obediat poetice rationi .i. vt sic caro spiritui subiecta. ¶Quarto humana opera assimulantur manibus .propter ornamentum.s. unguium: unguis enim in fine digiti charitatem signat que est finis precepti. Vnde sicut sunt decz digiti manuum.ita sunt decem precepta decalogi. Sicut ergo sunt vngues ornamenta digitoꝝ.ita charitatis precepta sunt ornamenta operū humanoꝝ. Sed notandum q: vngues in quibusdā animalibus sunt in decoris ornamentū t inuamentū sicut in hominibus. In quibusdam .xo sunt ad defensionis munimentū.sicut in leone t huiusmodi. In aligbus .xo sunt calciamētū vt in equo t mulo t cōsimilib⁹ que cia cōpetunt charitati q: ipa est q̄ ornat iuvat defendit t calciat etiā pedes ,affectionum ne lapide offensionis allidantur. ¶Item operatio hominis assimilatur pulsui propter tria. ¶Primo quia pulsus a corde oritur. Est enim pulsus cordis t arteriarum motus sm dilationem t constrictionem. Cum enim cor cōtinuo motu a centro vsq; ad circūferentiam vi sanguinis t caloris t impulso vitalis spiritus moueatur ex tali motu vsq; ad suas extremitates dilatatur. Quandoq; .xo conuerso ab extremitatibus ad centrum mouetur t stringitur. Cordis igitur dilatatio ad frigidum aerem attrahendum t constrictio ad fumosum aerem expellendum sunt causa pulsus. Sic ergo pulsus a corde incipit t per arterias ad extremitates corporis se diffundit vnde statum corporis essentialem. Eodem modo operatio hominis bona vel mala a corde ideft a mente procedit cuius dispositio bona vel mala a mente per arterias t venas ideft per affectiones t cogitationes ad exteriora se diffundit per locutiones t actiones. Matth. xv. De corde exeunt cogitationes male tē. t Luc.vi. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum . ¶Secundo quia pulsus a medicis tangitur . Ad hoc enim pulsus est necessarius vt per eū dispō spiritualis .xpūs intelligatur t q⁹ operatio cognoscatur. Sic etiam per operationes bonas vel malas cognoscitur bona vel mala dispositio spiritus interioris. Matth.vij. A fructibus eorum cognoscetis eos. ¶Tertio quia precipue i brachio

pulsus queritur. Nam in quibusdam partibus nō posset plene discerni, ppter venarum elongationem a corde. In quibusdā propter cordis regentis occultationez. In quibusdam vo ppter ossium constrictionem. t ideo sapientes ad cognoscendum pulsum arterias brachij elegerunt. Nam hoc fuit facilius: q; brachia arterias non occultant. Et vtilius q; ille arterie magis coadi appropinquant. t honestius q; nec egro nec medico verecundiam generant. Indecēo enim esset plura membra corporis denudare. Sicut ergo brachia sunt instrumenta pulsus sic etiā nos brachijs t manibus operamur sed talia debent esse opera nostra q; congruāt honestati vtilitati t facilitati. t tūc faciliter bñ opamur quando ex amore operamur: q; amor ꝺz Augustinum omnia facit facilia.

Capitulum xlix.

RAtio eū gratiarum actionē habet similitudinem cū anhelitu. ¶Primo quia in anhelitu est motus vicarius. Nam per anhelitum aer attrahitur. s; attractus postmodum emittitur. t sic vicario motu aer recipitur t reddit. Similiter ergo debet hō gratiaz quā recepit a deo reddere eidem gratias agendo. ¶Parat. xxix. Que de manu tua accepimus dedimus tibi. Sz antēde q; anhelā do plus de spū attrahit q̄ forsan emittatur q; pe nō parua in nutrimentum transit spūs vitalis. Similiter plus a deo de gratia t bñficijs recipimus q̄ reddere possumus. ¶Scdo q; anhelitus est corpi multipliciter pficuus. Est enī anhelitus aeris attractiuus: q; ꝺz p orationes devotas t gratiaz actiones attrahit spūm sancti gratia. Unde quāto q; plus oratōi t grātiarū actioni insistit: tāto sibi diuina gratia plus multiplicat t crescit. Augmentū beneficij est beneficij ciusdez memoria t cōtinua gratiaz actio. Vñ et Bzego. dicit q; nō est digne vādis qui nō agit gratias de datis. ¶Itē anhelitus est cordis t innati caloris refrigeratiuus. Innatus. n. est homini carnalis concupiscentie calor quem sicut ex parte carnis reprimit ieiunium ita ex parte mentis refrigerat oratio. Et ideo dominus dixit. q; hoc genꝰ demoniox scz carnaliter tentantiū nō ejicitur nisi i oratiōe t ieiunio. ¶Itē anhelitus est fumosi vaporis purgatiuus. Fumosus aūt vapor sursum tendēs est superbia quā oratio purgat: q; mentem bñficiat vt dicit Piero. Vel vapor fumosus est quelibet suggestio siue cogitatio prāua quā etiam quelibet oratio vitiorū impugnationē extinguit. ¶Itē anhelitus est spūs alis nutritiuus: q; sanctis orationibꝰ nutrit t regetatur spūs. Unde Augu. in quodā sermone dicit oratio refectio est ieiuniox duriciam cordis emollit austeritatē temperat ieiuniū dulcificat. Sicut enim sine potu nō est plena refectio: sic t ieiunū sine oratiōe nō pōt perfecte animā nutrire. ¶Itē anhelitus est status mēbrox spiritualium ostensiuus: sic etiam p assiduitatem t delectationem orationis ostēditur q; homo fit vere spiritualis: quia sicut anis sepe ex urgat ad volatum ita spiritualis homo sepe ad orandum. Unde legitur de beato Martino. q; nunq̄ vlla hora momentūq; preteriit: quo nō aut orationi aut lectioni insisteret interiegendum tamen t operandū nunq̄ animū ab oratione laxat. nam vt fabrio ferrario motio est q; inter operandū pro quodam laborio leuamine incudem ferantem Martinus dū aliquid ageret semper orabat. ¶Tertio q; anhelitus quandoq; est diminutꝰ t q̄q; anhelitus ē paruus t frigidus in pacto febribus signus est mortis. eo q; significet extinctionem caloris naturalis t defectus virtutis. In acutis ergo febribus. i. in febribus tentationibus si anhelitus sit parus t modicus. i. si parum cum frigido ꝺde oritur timendus est casus mortis idest mortalis peccati ex eo q; portendat extinctionē charitatis. Vñ dominꝰ dicebat Adat h. xiij. Orate vt nō intretis intentationem. ¶Quarto quoq; q; anhelitus quandoq; est corruptus t fetidus q̄d accidit ex interiorū membrox corruptiōe sicut in lepriosis quox anhelitus est fetidꝰ t corruptus t aliox infectiuus. Nam infīcit aerem vicinū sibi. sicut sibilus basilisci q; aues supra se volantes occidit. Sic et mala dispositione t corruptiōe anime interiori oratio vel gratiax actio aliquando est execrabilis sicut fuit oratio t regratiatio pharisei dicētis. Gratias tibi ago ꝺnē: q; nō sum sicut ceteri hominū rē. Luce. viij. Hec enim erat corrupta per superbiam. fetida per iactantiā t lesiua aliorum per infamiā: q; alios infamabat dicens. Adulteri raptores rē. Et etiam vicinum publicanum percutiebat dicens. Velut etiam hic publicanus.

¶Capitulum l.

CIositas t recreatio ḃ facit q̄d qco facit corpi nā q eo corpis aut ē nimia aut nimis pauca aut sufficiēs et tēpata. Si sit quies nimia est multorū humox generativa cōservativa t multiplicativa t tandē corruptionis inductiua. Unde etiam aque que nimis quiescūt putrescūt. Similiter quoq; ociositas t recreatio si est superflua generat t conservat t multiplicat humores. i. malas affectiones t cogitatiōes. Eccli. xxxiij. Multam malitiā docuit ociositas. Unde tandem facit animā in corruptiōes ruere peccati. Bei ꝺz in quodam sermōe. Nec ociositas mater est nugarū nouerca virtutum. Ipa enim est que virū fortē fortissime precipitat in reatū. Facit enī suffocare virtutem nutrire superbiā t viā ꝑstruere ad gehēnam. Si aūt quies corpis fuerit nimis pauca naturā latat nō recreat debilitatē nō reparat t cōsumptionē deperditi non refhaurat. Similiter si nullam vel nimis modicā recreationē vt getē q̄s animo suo tribuat aia tedio lassat debilitat. i. tepidi-

tas mētis nō reparat q; per negligentiaz est deperditū nō supplet q; lassatus animus accidior t pigrior q̄ aī esset efficiē.

Si aūt quies corporis fuerit tēperata calorē naturalē confortat sensus reparat digestionē emendat t corpus mediocriter purgat. Sic moderata recreatio seu quies animi calorē charitatis cōfortat sensus idest cōsideratōes sensatas reparat digestionē. i. spiritualis cibi t doctrine oparionem roborat t modificat t animaz ab accidia t tedio purgat. Et iō Seneca dicit Nō semper in actu fio sz interdū animo tuo getē dato. ¶Itē ociositas t voluptas sūt cā doloris t dissipationis anime t corporis. Cuius exēplum est q; fm Auicen. Quies corporis t trāquillitas t dimissio exercitij. cū tus plurimus t p̄cipue coitus sup repletionem cibi frequentia ebrietatis t precipue vinum plurimum in ieiunio ante cibum q̄d maxime ledit neruos sunt precipue causa doloris iuncturarum t podagre t sciatice. Quies ergo spūtualiter refert ad somnolētiā. trāquillitas ad pigritiā dimissio exercitij ad ipersecurē trā cottus ad luxuriā. repletio vo t ebrietas ad gulam. Hec ergo sunt illa vitia que p̄mo ledunt animē iuncturas. sunt enīz in anima vis irascibilis t concupiscibilis. t etiam rationalis quas oportet esse in anima inuicem conjunctas per participationem t colligantiaz rationis. quod est quā do passiones irascibilis. t concupiscibilis a ratione ordinantur. Et ideo vocantur a philosopho irascibilis t concupiscibilis vt tutes rationales: sed has virtutes ledunt t distungunt vicia supra dicta: q; per ocio fitatem t quietem deberantur passiones irascibiles: sed per gulam t luxuriam distemperantur passiones concupiscibiles. t sic soluitur colligatio t iunctura rationis. Vel per lesionem iuncturarum intellige lesionem omnium virtutum. quia omnes virtutes sm sanctos t sm pōos sunt inuicem connexe t conjuncte. Sed tamen p redicta vitia earum iuncturas dissoluūt

q; per ociuꝫ t somnolẽtiã t imperseuerã
tiam tollũtur t sepantur virtutum actuo
ted per gulã t luxurtiã eradicantur ẽt vir
tutum habitus. Vnde dicitur Job .xxij.
de luxuria q; ignis est vsq; ad consũptio-
nem deuorãs t oĩa eradicans genumina.
¶Jtẽ hec vitia inducũt podagrã que est
lesio t vastatio pedũ: q; s. ledunt t dissi-
pant bonas anime affectiones. Sũt enĩz
affectiones anime quidã spirituales pe-
des quibus anima mouet t vadit ea q; di
ligit. ¶Jtẽ sciaticã q; ledit anchas q; sez
fit sessio corporis: q; sez hmõi vitia etiam
impedit anime quietẽ t stabilitatez. t ita
predicta vitia diuidũt virtutum colliga
tionem. extinguũt anime affectionẽ t au-
ferunt anime quietationem.

¶Capitulum .ij.

PAtientia sanctoꝝ assumitaꝫ
spleni. ¶Primo quidem q;
splen est defectus sinistre p-
tis suppletiuꝰ. Vñ splẽ vt di
cit Jsido. dicit a supplẽdo q;
partẽ sinistrã iecoris contrariã supplet ne
vacua maneat. Et vt ex opposito ad con
fortationem stomachi iecoris rũdeat. Vn-
de est inter costas t stomachũ positus. p-
pter sinistre pris infrigidationẽ vt per quã
dam temperantiã factã conseruet stoma-
chi calefactionẽ. Per sinistrã igit partez
aduersitas intelligi põtin qua virtus bo
minis euacuaret t penitus deficeret si bo
num patiẽtie nõ haberet. Dec igitur est
vt splen q; in sinistra pte. i. in aduersitate
calor iecoris. i. furor irascibilis se oppõit
vt calefactio stomachi. i. bonus seruor ani
mi cõseruetur. Et hinc est q; charitas q; ẽ
vitalis calor aie precipue p impatiẽtiã p-
ditur. Vnde Gregoꝛius pastora. dicit q;
ipa que mater est omniũ custosq; virtu-
tum per impatiẽtie vitium virtus charita
tis amittit. ¶Secũdo q; splen est sangui
nis purificatiuus. Dicitur enim splen da
re bẽ venas per quarum vnam humo
rem ad stomachũ mittit ad eius consorta
tionem qualẽ sufficit eius appetitus. q; ali
am Ro sanguinis feces. i. colleram nigrã
seu melancholiã ab epate sibi attrahit. Et
iõ substantia splenis est rara t spongiosa
propter facilioꝛem humoris feculenti at-
tractionẽ t est tam ipe splen niger pro-
pter melancolie cuius est receptaculuz as
similationẽ propter hoc est etiã durus ne
facile ab hũore feculẽto ledaꝫ. Sic quoq;
patientia feces que generaꝫ ab epate. i.
vitia que pueniunt ex iniurie illatione vt
irã t odium t maledictum attrahit placan-
do: t sedando: t sic sanguis idest bonus
seruor charitatis remanet purus vñ Laſ
siodoꝛus dicit q; patiẽtia est que tori vo-
luptatis feces abstergit. apa est q; limpidaꝫ
aiam deo reddit. Est ergo patiẽtia ad mo
dum splenis nigra. i. obscura in pene fusce
ptione sz dura. i. fortis in pene tolleratiẽe
Vñ etiã Tullio. dicit q; patiẽtia est q; vin
cit aduersa nõ colluctando sed sufferẽ
do nõ murmurãdo sed gratias deo agẽ-
do. ¶Jtẽ patiẽtia spõgiosa est. i. attracti-
ua et considerationez: q; videndo t consi-
derãdo patiẽtiã alicuiꝰ t iraꝫ attrahit ad
placationẽ t inuidus vel inimicꝰ ad eius
dilectionẽ. Vñ sicut Chry. dicit. Nichil ita
confusionẽ facit ingeri mala sicut fortis
tolerãtia patiẽtie: t neq; verbo neq; ope
reddere videtur. ¶Tertio quoq; q; splen
est risus causatiuus. Cõiter n. dr q; felle
irascimur corde sapimꝰ iecoꝛe amamꝰ ec-
rebro sentimus. sz splene ridemꝰ. Sic q;
fortitudo t luctus patiẽtie pũcto erit no-
uer. vltimo fortitudo t decor inducentur
eius t ridebit i die nouissimo t Job. xxj.
Trilicia vestra verterẽtur in gaudium.

¶Capitulum .iij.

PEcoꝛum assimilatur senio
¶Primo quidez q; senex
multis miseriis subditur.
Nã sicut dicit Cyprianus
de .xij. abusiõibus seculi. Se
nectute cõfectus bõ ad intellectũ properat
oculi caligãt. aures graviter audiũt. capil
li fluunt. facies in pallorẽ mutatur. dẽtes
lapsi numero minuũtur. cutis arescit. fla-
tuo nõ suauiter olet. pectus suffocat. ruſſis
cadunt genua trepidant. talos t pedes
tumoꝛ inflat. humoꝛ iteriꝛ euanescit. bis
ẽibus aggrauat. Et hec oĩa ruituram iaz
iamq; domũ coꝛporis cito pronunciant.
Silr etiã per peccatũ homo multis mise
riis suppeditatur. ¶Prouer. xiij. Miseros
facit populos peccatũ. vñ peccatoꝛ ad mo
dũ senis ad eternũ interitũ pperat. Deb.
viij. Quod antiquat t senescit, ppe interi
tum est. ¶Jtẽ in homine peccatoꝛe cali-
gãt oculi interioꝛes per ignorantiam. ps.
Obscurentur oculi eoꝛ ne videãt obsur
descunt aures per inobedientiã. Actuum
xviij. Auribus suis graviter audierunt.
¶Jtẽ capilli fluũt ex capite. i. bone cogita
tiones a mente per malitiã. Facies. i. ante
rioꝛ. i. conscientia pallescit. i. decoloꝛatur p
immundiciã Thre. xiij. Nigratus est coloꝛ
optimus. Dẽteo. i. boni viri siue amici ei
adherentes ab eo separaꝫ t minuuntur
p infamiã. Cutis. i. exterioꝛ cura pauperũ
arescit per auaritiã deficiẽte hũore pieta
tis. Job. vij. Sordidꝰ pulueris cutis mea
aruit. ¶Jtẽ peccatoꝛibꝰ pectꝰ suffocat. q;
videlicet sputis t tussibus grauat. Sputũ
est immundicia q; p os ppcit: vñ signat in
peccatoꝛe vba inordinata vel turpia que
pũt. Job. xiij. Cõceptũ sermonẽ tenere go
rri canis sic verbũ in corde stulti. Canis. n.
nõ gestit diu saggitta femoꝛi eius infixa
nõ exterit: t sic stultus diu verbum non
emiserit. Tullio aũt est angustia peccato
ris t significat in peccatoꝛibus angustiaz
cõscientie vel pene Ro. Tribulatio t an
gustia in omnẽ animã operantis malũ.
¶Jtẽ est ẽt in peccatoꝛibꝰ tremoꝛ genuuz
. i. timoꝛ cordis. Prouer. x. Pauoꝛ hic q
operantur malũ. ¶Jtẽ humoꝛ pedũ. i. sup
bia. appetitus appetẽdo gloriam t põpas
que oĩa conscientiã grauãt t futuram aĩe
¶Secũdo pelis assimilat senio. q; senex te
dio afficit sic pelis q; deordinat animuz t
grauat per penã t tedium Augu. Justi-
sti dñe t sic est vt pena sibi sit oĩs inordi-
natus animus Job. x. Tedet aĩam meã
vite mee. ¶Tertio q; senex morbis gra-
uatur. Sic peccatoꝛes morbis grauantur
diuersaz passionũ vt nũc afficiantur tri-
stitia: nũc inuidia t ceteris talibꝰ. ps. Mul
tiplicate sunt infirmitates eoꝛ ꝛc. Quar
to q; senex tristitia ꝓmitur. ps. Si ãt i po
tentatibus octoginta anni amplius eoꝛuz
laboꝛ t doloꝛ. Similiter põꝛes siue ex re
motu cõscietie. siue ex vindicta culpe. s. qñ
ꝓmũtur ab hominibꝰ vl a deo siue ex cõ
uersione penitẽtie. oportet silr tristes effi-
ci. ps. Tribulationem t doloꝛem inueni.

Quinto q; senex piger efficitur: q; vi-
res coꝛpis ei minuũtur. Similiter pecca
tum inducit defectũ virtutũ t pigritiam
spũaliũ laboꝛum. ¶Prouer. xx. ¶Propter
frigꝰ. s. malicie piger arare noluit. i. noluit
bonis opibꝰ laboꝛare ꝛc. Sexto q; in se
ne caloꝛ nãlis extinguit. t sic erriguit i pẽ
re caloꝛ charitatis q; refrigescit t paulatiz
ad erictionẽ rẽdit. Marth. xxiij. Et abũ-
dabit iniqtas t refrigescet charitas multo
rũ. Septio q; i sene humoꝛ dissoluit. t
sic dissoluit humoꝛ luxurie t fluxꝰ ꝛcupie
in peccatoꝛibꝰ Eze. xxij. Sicut fluxꝰ equoꝛ
fluxus eoꝛ. Octauo q; in sene ꝓ regi
tiua coꝛrũpit. virtus aũt regitiua ẽ rõnis
prudẽtie. cuius rectã extimationẽ sz pbm
coꝛrũpit in peccatoꝛibꝰ carnis ꝛcupiscẽtia
Danie. xvj. Spes decepit te t cõcupiscẽ
tia subuertit coꝛ tuũ. Nono in sene ca-
turiosis ꝛtigit. quoꝛ coꝛpa frequẽter mi-
nuitur vt ꝛumãt et nimia emissiõe hũo
ris nutriãtur siue semialis. Luc. xv. Dis
sipauit substãz suã viuẽdo luxuriose subãz. s.
nõ tñ tpale vt diuitas sz ẽt nãle. Carnis
neo carui efficiunt. Sic p ꝛtractionẽ aua
ritie incurual aĩa ad aspectũ terre. i. ad cp
pos. Miser factus sum ego t

Undecimo in sene cutis rugatur .i. exteri
or conuersatio in peccatore deformatur.
Job.xvi. Rugę mee testimonium peribet
contra me. Duodecimo in sene omnis vi
tus corporis annullatur. Et sic precipue
omnis virtus anime vacuatur .p.o. Dere
liquit me virtus mea. ¶ Decimotertio q:
senex ab hominibus vilipenditur. Et sic
peccator quandoq; efficitur infamis t ab
omnibus despectibilis. p.o. Ego aut̃ sum
vermis t nõ homo opprobrium hominũ
t abiectio plebis. ¶ Decimoquarto q: se
nex omnibus hominibus onerosus effici
tur t hoc spiritualiter facit vicium iracun
die t precipue in homine stulto fm illud
Prouer.xxvij. Grauis sabulum t onerosa
arena sed ira stulti vtroq; grauior. ¶ Itẽ
peccatũ assimilatur somno. ¶ Primo ra
tione voluntatis. q: .i. volantarie aliqo ad
dormiendum se ponit t ppter voluntatis
arbitrio etiam in peccatum ruit. O see. r.
Confundetur iste in voluntate sua Augu.
Peccatũ adeo est voluntariũ q: si nõ eẽt
voluntarium nõ esset peccatum. ¶ Secũ
do ratione brevitatis q: quisq; ad dormi
endum se ponit nõ diu dormire intendit.
sed tamẽ frequenter decipitur. q: nõ quã
do vult exurgit. Sic quãdiũ ille qui pec
cato cõsentit ꝓponit cito de peccato exire
tñ vt plurimũ decipit q: diutiꝰ a pẽo tenet
t quãdoq; etiam in eo morit: sicut mortꝫ
lethargicus dormiẽdo Job.viij. Morie
mini in peccato vestro. Judith.xiij. Sopo
rem morti sociano tẽ. ¶ Tertio rõne in
sensibilitatis. q: .i. somnus ligat t imobili
tat sensum. Nã in somno fm pbm 'inte
riora loca calent t exteriora frigent. q: fit
revocatio calorꝭ ad interiora. Et tunc fu
mus plurimus in stomacho generatur. q
dum ad cerebrum ascendit t viam sensu
um ibi claudit organum primi sensus cõ
munis opprimitur cũq; ab eo omnes sen
sus particulares cessant dũ ille ligat om
nes alios a suis actionibus retrahũtur. Sic
ergo somnus ligat t imobilitat sensus cor
pons ita quoq; peccatum ligat t imobili
tat sensum mentis scz vt peccator non re
cte sentiat qđ oportet aut vt nõ eligat fa
cere qđ sentit vel cognoscit esse faciendũ
Unde tollit peccatum virtutem cordis
operatiuã siue motiuam ad bene operan
dum scz charitatem. Nã fides p quaz est
cognitio boni per dilectionem operatur.
Sic apls dicit Gal.v. Et in hoc etiã pec
catum assimilatur somnoq: sicut dicẽ
catum assimilatur somnoq: sicut dicẽ
gu. in li. de quantitate anime. Dum hu
mor intrinsecus temperatus vi caloris re
soluitur in fumum petit cerebrum t ibi
resolutus distillat inferius frigidus lz il
luc ascẽderit calidus: t sic distillando re
mittit calorem cordis t per cõsequens p
cessum operationũ impedit. eo q: cor sit
principiũ omnis operationis. Eodem et
am mõ peccatũ sua frigiditate ꝓmortificat
calorẽ cordis .i. amoris seu amorẽ charita
tis t sic impedit ꝓcessum oĩs boni operis
Uñ peccatori dicit Pro.vj. Usquequo
piger dormis .s. nihil bñ opãdo. ¶ Quar
to rõne falsitatis. Frequẽter.n. somniant
dormiẽtes t somniãdo decipiunt ꝑ som
nia illusiua t falsa: t sicut sõnus inducit in
dormiẽtibus somnia falsa t deceptiua ita
peccãtibus inducit falsas estimatio
nes t temeraria t nõ vera iudicia Pro.
xiiij. Stultis illudit peccãm. ¶ Itẽ peccatũ cor
ruptio assimilat corruptiõi phlegmatis et
qua fiũt boies tardi obliuiosi t sõnolenti
Sicut et peõ fiũt boies tardi ad opandũ
bonũ obliuiosi vt nõ recogitẽt deũ fm il
lud. Oblitus es dñi creatoris tui. ¶ Item
sõnolẽti .i. pigri vel repidi in ꝑsequẽdo in
ceptum. Imitat etiã phlegma nam aque
hyemio t decrepite etatis. Sicut stat̃ peti
bꝰ naturã aq; qz inõdatiõe piculosus flu
ctuatione turbidus. t motibꝰ instabil. Ni
ipiũ quasi mare feruẽs qđ gescere nõ pẽ
vt dicit Ysa. ¶ Itẽ bꝰ nam hyemis: qz te
pestatibꝰ .i. tẽtationũ, pcellis lacessit. ¶ Itẽ
bꝰ nãs decrepite etat̃ .i. veteris boies. i. ade
fectũ t inobedictis .i. ¶ Itẽ phlegma per
eo purgatur: qz ipta peccati corruptio per
oris confessionem expiatur. .i. Lonuth. v.

Expurgate vet̃ fermẽtũ t R.o.r. Orie cõ
fessio fit ad salutẽ. ¶ Itẽ pcñ assimilat hy
dropisi. ¶ Prio qz i oi hydropisi ẽ egritu
do epat̃ ꝺꝫ Auicen. Nõ.n. vt ipe dicit ac
cidit hydropisis ablq; egritudine epat̃ ꝑ
pria vel cõcata. lz qñq; egrotet epar t nõ
sequat hydropisis. Et ꝑcipua cã t qñ ꝓ
ria hydropisis ẽ debilitas digõnis epatis
q; quã purũ ab ipuro sepat̃. Et ideo ñ in
cõgrue epar rõnez designat. in q; differẽtia
est bonũ a malo separãs t discernẽs. Uñ
ergo in oi hydropisi cõicat egritudo epat̃
ondit q; in oi peõ accidit ignorãtia aliq; vl
error rõnis: vñ pbs. Dio mal̃ ignorãs. q;
it nõ oẽm egritudinẽ epatis comitat hy
dropisis est q; nõ ad oẽm rõnis ignoran
tiã sequat̃ peti malicia. Nã est aliq ignoran
tia inuincibilis i q; est nullus pcñ Debi
litas ãt epatice digõnis q; est cã ꝓxima hy
dropisis est defect̃ siue incõsideratio rõ
nis circa ꝑticulare eligibile q; ẽ ꝓxima cã
peti. Lez. n. dicter oẽm fornicatiõez eẽ
malaz t cauẽdã: nõ qñ ꝑticulariter tẽtatur
hõ de hac femina illud g̃iale dictamẽ rõ
nis nõ curat neq; attendit. vñ q; elegit vt
nõ ꝓsideratus malicia bui⁹ act⁹. ¶ Scõo
qz ẽ i hydropicis corruptio ꝓplerisis ex q;
vt Auic. dicit mutat̃ color corpis t facies
ad albedinẽ t citrinitatẽ. Uñ est signum
cõe hydropisis mutatio coloris. Sic ãt bo
nis siue tpannia bũorũ q; fũt i ipo cõrpe
t moderamine passionũ q; fũt i appetitu
sensitiuo. Uñ sic corruptio ꝓplerisis cor
poris ẽ ex dilẽperantia bũorũ. sic corruptõ
ꝓplerisis spãlis ẽ ex dilẽperãtia t iordi
natiõe passionũ: puta ire vel timoris gau
dij vel similiũ. Qđ ergo in hydropico ẽ
corruptio ꝓplerisis ex dilẽperãna hu
mor ondit q; in peõ siue peõre est corru
ptio sensitiui appetitus ex dilẽperãtia pal
lidum. Sꝫ ꝑ facies siue corpis exteriorez
colorem accipe boies ꝓuersationez q.d. hy
dropico mutat. q.d. in hoic peccãte ex ipa
inordinatõe interiori etiã exteriorꝭ ꝓuer
satio t vita deformat̃: vñ ipsa dehonesta
tio ꝓuersationis exterioris cõe signuz est
egritudinis interioris. Eccl.xix. Amicꝰ cor
poris t risus dẽtiuz t ingressus hois enũ
ciãt de illo. ¶ Tertio q: est in hydropicis
corruptio digestionis. Uñ ẽt est in eis vt
plurimuz paucitas appetitꝰ cibi, ppi vehe
mẽtiã appetitꝰ aq̃. Qñq; ẽt fit in hydropi
si fortis appetitus vt Auicen. dicit. Quia
igit̃ ꝑ digestionẽ parat̃ cibꝰ vt apponatur
corpi t ꝓfit ei: cibus ãt mentis est sermo
dei. accipe p cibi digestionẽ verbi dei me
moriã t affectionẽ. Per hãc enim doctri
na verbi paratꝰ vt ipleat ope t in ꝓfectuz
nutrimẽtum aie ꝓuertat̃. Quod ergo i hy
dropico corrumpit̃ digestio cibi ondit q; i
peccãte hoic deficit affectio Xbi dei. q: .i.
nõ debito mõ afficit̃ ad doctrinã spũalez
t ad ea gbꝰ aia pascit̃: vñ tãtus fit in eo ap
petitus aq̃. i. amor trãsitorie subẽ q; debili
tatur appetitꝰ cibi .i. deficit amor Xbi t spi
ritualis nutrimẽti. Qñq; ñ accidit eis ꝓ
pcñ cõpunctio t vehemẽs appetitꝰ boni.
¶ Quarto quoq; est in hydropisi erubes
cãtia hũoris qua. s. replent̃ membra vel lo
ca vacua nutrimẽti. Et h erubescãtia hu
mor est in homine pẽõre unicẽpantia illiciti
amoris. Sicut enim pẽõris dilectio aut ad
carnis delectabilia. qđ ptinet ad mẽbra
t talia ẽ amor luxuriosi. aut ad gule alia
ria qđ ptinet ad loca vacua nutrimẽti. t
talis est amor gulosi. aut ad tpalia vt diui
tias aut honores: qđ ptinet ad hũores q
fluidi sunt t instabiles sicut t h tẽporalia
t taliũ rerũ amor est amor auari t superbi.
¶ Quinto iuenit in hydropisi tumefactio
corpis q; fm Auic. qñq; incipit a remoto
aliqñ a pedibꝰ aliqñ a dorso aliqñ a reni
bus. Similiter in pẽõre inuenit tumor fu
ꝓbie t inobedictie q; est initiũ oĩs peccati t h
aliqñ est a remoto .i. ab amore filioz qz ex
more Jacob t. Uulgi. in. ꝑter carnalẽ

filiorum amorem peccata multa faciunt ⁊ dei mandata transgredi ꝓsumunt. aliquã do ẏo cr pedib⁹ .i. cr affectibus rpaliuz si ue diuiciaꝝ siue honoꝝ. Sunt.n. velut aie pedes ḡbus bene vel male curritur ipsius aie affectiões. Mã auari ⁊ ambitiosi bis pedibus ure ꝓsumunt ẏra mandata dei. Prouer. j. pedes illoꝝ ad malũ currunt. aliqñ est a dorso .i. ab ipatiẽtia tolerandi aligd onerosum vel graue. Mã dorso ferruntur onera: ⁊ ẏ est in accidiosis q cõtra deũ intumescũt vel ꝯtra superiorẽ ponentẽ vel mandãtẽ aligd onerosum. Job. xv. Quid tumet cõtra deũ spũs tuus. Oñqz ẏo est ex renibus .i. ex appetitu voluptatum gule vel luxurie qz ex renibus materia fluit voluptatis ⁊ delectationis carnal ꝓs. Corrupcrũt me renes mei. ¶ Sextõ in hydropisi est deformatio coloris, ꝓpter corruptionẽ cõplexionis ⁊ declinat color hydropici vt supra tactũ ẽ. aliqñ ad albedinem: aliquãdo ẏo ad citrinitatẽ: aliquãdo ẏo ad adustionẽ ⁊ nigredinẽ sicut in pleuretico. Aliqñ ẏo declinat ad viriditatem vt cũ pcedit hydropisis ex apostemate calido splenetico. Sicꝫ in peccatoribus ex malicia interiori deformat color .i. apparentia ⁊ ꝙersatio exterior. In ḡbusdam ꝙdem dealbaꝫ ꝓ apparẽtẽ iusticiã sicut in hypocritis quibus rpõ dixit Matth. xxiij. Ve vobis hypocrite q similes estis sepulcris dealbatis ⁊c. In ḡbusdã ẏo denigratur ꝓ publicã infamiã. Thre. iiij. Denigrata est super carbones facies eoꝝ. In q busdã citrinatur ira cũdia ⁊ feucia. Nam sicut dicit Johãnicius. Cũ bũores frigidi calefiũt mutaꝫ color albus in citrinũ vel rubeũ: Sic hypocrite q primo videbant frigidi. i. mites in altitudine potestatis postea efficiunꝫ ira cũdi ⁊ feui. Et sic qui videbantur albi ⁊ frigidi .i. puri ⁊ mansueti calescentes ira cundia apparẽt citrini ⁊ ignei ij. Mac. iij. Facies ⁊ color immutatus ⁊c. Quidam ẏo etiam peccatores vires ſũt aliquando per popularem gratiam ⁊ famam. Nam color viridis est color matrime gratuo oculis sed tamen taliuz gratia fallax est ⁊ vana. Sm illud. Prouer. xxxj. Fallax gratia ⁊c. ¶ Septimo in hydropi cio inuenitur sitis magnitudo: ꝓpter quã est hydropici sicut Beda dicit: vt quanto amplius bibũt. tãto amplius sitiant quod est sm Auicẽ. ꝓpter complexionez in ea te facientẽ sitim: aut propter oppilationez propter quã nõ attrahit ad epar aliquid quod sitim sedat aut propter aliã aliquaz cãm sitiz faciẽtem que ex potu nõ remouetur nisi forte per accidens: sicut accidit in terra originis mee sez in castello sancti Geminiani quod est in partibus thuscie xv. miliaria distãs a ciuitate senarez. Ibi enim fuit quidam vir nobilis ⁊ pauper q factus est hydropicus ⁊ toto fere corpe tumiduit. Cũqz siti insatiabili cruciaretur, nice potus ei petenti ab aliquo porrigeret cum iaceret ꝓpe locum vbi quotidiaꝫ edificabaꝫ palaciũ quadã die cũ solus eẽt vidit ibi tinã magnã aqua plenã in qua vetereo latercs mollificabantur. Vnde ex admixtione calcis latcribus adherentis aqua dealbata erat ad quam aquã ille accedens in magna quantitate bibit ⁊ postea post potũ in lecto se ponẽs ⁊ paululũ obdormiens post sõnũ ex ẏrote illius aque seu ex calicis adustione tã magno fluxu ventris solutus ẽ vt hydropisis euacuata sua mã ⁊ cã penit⁹ ab eo tolleret ⁊ ẽt sitis cũ ea. Est aũt inordinata sitis hydropici inordinatus appetit⁹ peccandi q in omni quasi peccato insatiabilis lucrif. Vnde. fo. Eius rientes ⁊ sinẽtes aia eoꝝ in ipsis defecit Sed specialiter hec sitis insaciabilis vt dicit Beda. appropriatur auaro qz nõ saciantur oculi eoꝝ diuitijs vt dicit Eccli. iiij. ¶ Hẽ pcñ assimilaꝫ febri qõ pt primo de febris descriptione. Mã febris ex Auicen. est calor extraneus accẽsus in corde, ꝓcedens ab eo mediãtibus spũ ⁊ sanguine per arterias ⁊ venas in totũ corpus ⁊ inflamat in eo inflammationẽ q̃ nocet operibus naturalib⁹. Sicꝫ pcñ est calor extraneus hominẽ .i. non naturalis appetitus

qui est contra rationem. Vnde Augu. dicit q̃ peccatum non est naturale sed vitium nature appetentis id quod non ẽ sui ordinis ⁊ accenditur in corde. qua de cor de erunt cogitationes male ⁊c. Matth. xv. Vnde a corde procedit peccatum mediantibus spiritu ⁊ sanguine idest cogitatione ⁊ delectatione: per arterias ⁊ venas idest per locutiones ⁊ operationes: siue per verba ⁊ opera ⁊ impediuntur operationes naturales idest virtuose ⁊ rationales que proprie competunt homini ex natura sua que rationalis est. Vnde de homine peccante dicitur in ꝓs. Homo cum in honore esset non intellexit compaꝝatus est iumentis insipicẽtibus ⁊c. ¶ Secundo patet dicta similitudo ex febris distinctione. Nam sicut ipe Auicen. tradidit aliqua febris procedit ex membris radicalibus vt putrida ⁊ ꝙdam ex spiritualib⁹ vt ephimera. Ethica eni febris prima accensione sua accẽdit in membris radicalibus pura ca sed aliquãdo perducit ad ipsam ⁊ sinul super pulmonis ⁊ stomachi. Et est extremi pluui accensionis huius febris sicut si aliquis calefaciat aquam per paricten balnarij. Per hanc ergo febrem signantur peccata prelatorum ⁊ clericorum qui sunt quasi radicalia ⁊ originalia membra ecclesie ex quibus bona ⁊ mala prouenium ceteroꝝ. Est ergo triplex species ethice designans triplex vitium clericorum. Prima est que consumit humiditatez nutrimentalem iam sparsam ⁊ vnitam in membris ⁊ proximam coagulationi que vocatur ros ⁊ est sicut oleum in lucerna infusum. Et hec species febris est amor inordinatus carnalis scilicet sui ipsius vel consanguineoꝝ ⁊ nepotum qui comminuitur inuenit in clerici desiccão in eo amorem pietatis que erpandi deberet in membris .i. in indigentibus ⁊ pauperibus subditis. Nam ea que deberent dare pueris sibi aut auare retinent aut male consumunt aut consanguineis largiuntur vt magnificentur ⁊ ditentur. Vnde Bern. dicit super Cañ. Timeant ministri ecclesiaꝝ q in terris sanctoꝝ quas possident tam iniqua gerũt vt stipendijs que sufficere debeant minime contenti superflua quibus egeni sustẽtandi essent impie sacrilegeqz sibi retineant: ⁊ in vsus sue superbie atqz luxurie victum pauperum consumere non verentur. duplici profecto iniquitate peccantes qui ⁊ aliena diripiunt ⁊ sacris in suis vanitatibus ⁊ turpitudinibus abutuntur. ¶ Sexto clericus vt idem dicit cui concessum est vt ad necessitatem viuat de altario non superbiat: non luxurietur nec intendat vt de clericatu ditior fiat: non sibi de bonis ecclesie ampla palatia fabricet mutans quadrata rotundis: neqz loculos inde congregct. neqz in vanitate ⁊ superfluitate dispergat non extollat de facultatibus ecclesie consanguineos aut nepotes nec filios dicerim. ¶ Secunda species ethice cõsumit humiditatem tãm attractam ad locum nutritionis ⁊ propinquam permutationi siue conuersioni que scilicet humiditas est sicut oleũ imbibitum in corpore licini ⁊ vocatur cambium. Et hec destruitur in eis humor deuotionis spiritualis quo nutriri deberent ⁊ esse pleni. Vnde tales non sunt digni domino ministrare precipue in sacramẽto eucharistie. Vn de Bernard. ait. In multis ,multipliciter regnat fornicatio qui puritatis auctori impuro corde ⁊ corpore ministrantes non verentur stare ante angelum dei qui secet medios ⁊ disperdat: sed omnino audent agni immaculati sacras contingere carnes ⁊ intingere in sanguine salutoris manus nefarias quibus Paulo ante probdolor meretrices attractaucrant Et sic altaria circuire. sic ⁊ ecclesias frequentare psalmos cantare: cum tamẽ eis huiusmõi laus execrabilis ⁊ oratio fiat in

pñ. Tertia spēs etbice ꝙsumit būiditatē cū q̄ cōtinuanf ptes mēbroꝝ similiū ptiū a p̄cipio creatiōis vſ vocaf glutē ⁊ eſt ſi cut būiditas cui ꝙtinuanf ptes totū de q̄ factū eſt bitumē ⁊ p̄ deſtructionē talis bu miditatis partes mēbroꝝ veniūt ad ſepa tionē:⁊ h̄ febris deſignat in clericis peccā tum ſymonie. Talis eni humiditas grati am ſpūalem deſignat q̄ eſt glutē quo ꝑ tes mēbroꝝ similiū ptiū.i. fidelium men tes q̄ vnius fidei ⁊ charitatis ptícipes ſūt adunicē cōnectunf: ſed hāc humiditatem gratie ſymoniaca prauitas cōſumit dum ipſius gratie celeſtis dona illicite vendit vel emit. Alia aūt febris eſt putrida ex hu morum putrefactione cauſata. ⁊ hac febre eſtuāt laici in q̄bus ſunt humores putrſdi .i. affectus corrupti. quoꝝ q̄dā laborāt cōti nua ſcz auaritia: cuius ſcz appetit⁹ eſt con tinuum lucrum. vellet eni auarus lucrum ſuū nūq̄ terminari. Vñ ſeſe ꝓbo Adria no querēti. Quid eſt q̄ nunq̄ finit ho minem eſſe laſſū. Riidit q̄ lucrū. ꝓpue autez vſura die ac nocte ꝙtinue multipli cat lucrū. q̄dā Ro laborāt quotidiana. i. gu la iniqua quotidie peccaſ: vñ ſignaf per Pharaonē q̄ omni die exigebat certam mēſurā latez vt bētur in Exo. Quidam Ro laborāt tertiana. i. iracūdia q̄ ad mo dum febris cor accēdit ⁊ inflāmat. Eſt. n. ira inflāmatio ſanguinis circa cor. Fz Da maſ. ſz tertiana, ꝓ tres gradus ire quos dño aſſignauit Matth. v. cuz dixit. Dic q̄ irascitur fratri ſuo reꝰ erit iudicio: q̄ aūt di xerit racha reꝰ erit ꝙſilio. q̄ aūt dixerit fa tue reꝰ erit gehēne. Vbi attēdendū q̄ ſi cut creuit gradꝰ culpe ſic ⁊ creuit ordo ſen tentie: vñ recte ira ſine voce iudicio ira cū voce cōſilio ira cū voce cōtumelie geben ne ignis mācipatur ſm Augu. in ꝓmo. n. ira tñ ā ſcō ira ⁊ vor. in tertio ira ⁊ vor cū expreſſione irriſionis. dicu eni Oze. q̄ iudiciū eſt etiā diſcuſſio cōſiliū ſentēcie diſſanitio gehenna ignis ſententia execōica tionis. Quidaz Ro laborant ſcōe quarta na. i. accidia q̄. eſt febris tardior ceteris. hz eni tempꝰ ſuū ſcz diem determinataz ⁊ bo ram ſue acceſſiōis. Vñ Joh. Caſſia. libro. de inſtitutis monachoꝝ dicit. Accidia circa horam ſextā maxime monachū ingerat vt q̄dam febris ingruēs tpe p̄ſtituto ardē tiſſimos eſtus acceſſionum ſuaꝝ ſolit⁹ ac ſtatutis horis aic iferens egrotanti. Iſte ergo ſunt ſcōres q̄b⁹ ſocrus petri. i. iudeo rū ſynagoga vel peccatrix aia laborabat ſiue ſecularis matrimonio iunct⁹. Luc. iij. Socrus aūt petri tenebatur magnis fe bribus. ¶ Tertia febris ex ſpirituū calefa ctione, pueniens dr̄ ephimera ab ephime ro piſce q̄ modico tpe viuit. vt ſupra. iij. li bro. Et ſic hmōi febris modico tpe du rat. Nec ergo febris deſignat peccata re ligioſoꝝ q̄ febris ephimera bz cām aliq̄ ex tpe aic. i. ex paſſionib⁹ vt ira gaudio vel hmōi. aliq̄ Ro ex cōpe. i. ex nimio labo re vt vigilijs ⁊ hmōi: q̄nq̄ Ro ab exteris aere. i. diſcēparo nimio frigore vt calore foliis ⁊ hmōi. Sic̄ vitia religioſoꝝ ſūt vel ex paſſiōe interioris tēptatiōis vel ex inor dinatōe idiſcreti ſeruoris q̄ frequenter ſa ctis aſſumere ſupra poſſe in vigilijs ab ſtinētijs ⁊ aliis laboribꝫ. ex q̄bus nōnūq̄ incurrūt vel accidiā vel deſperatiōem vel amīctiaz ⁊ hmōi. Vel ex ꝓpe exteriora. i. ex aſſiduitate ⁊ familiaritate ſeculariū ꝙuer ſationioꝝ: q̄ incaute ⁊ aſſidue cū ſeculariꝫ cōuerſando ⁊ cor̄ ſe negotijs implicando multa vitia incurrūt. ¶ Jtez pñ aſſimila tur paralyſi quo ad q̄uoꝝ: ꝓmo quantum ad ſubiectū q̄. paralyſis ſm Aug. q̄q̄ ē in toto cor̄pe ꝓter caput. q̄nq̄ eſt in vno latere tm̄q̄q̄ in vno mēbro tm̄. ſic inter peccatores illi ſūt q̄ſi ex toto paralytici q̄ to tū tp̄o vite ſue male exp̄dūt excepto capi te. Tpe innocētie. i. etate puerili poſt bā tiſmū. Quidā enim ſtatim cū attingūt ad annos diſcretiōis incipiunt facere mala ⁊ ſemp cōtinuāt in peius vſq; ad mortez. ⁊ tales ſunt potiꝰ dicēdi demones q̄ homi nes. q̄ ſm Hiero. humanuz eſt peccā re. ſz diabolicuz eſt p̄ſeuerare. Bz quaſi in vno latere paralytici ſūt q̄ dez aliquā gut

vite exp̄ndāt in peccatis tñ poſtea ꝙuertū tur ⁊ bñ viuūt in reſiduo tpe vt magdale na. Sāt aūt duo tpa vite q̄ſi duo latera in corpe. Nā vt dextrum ē tpo iuuētutis. vt ſiniſtrū Ro tpo ſenectutis. In q̄buſdam ergo paralyticaf dextrū ſcz in his q̄ male viuant in iuuētute. Fz ſiniſtrū in his q̄ male viuūt in ſenectute. Sed q̄uis in corpe pic culoſius ſit p̄dere dextrū q̄ ſiniſtrū: in tpe tñ eſt cōtrario q̄. peius ē male viuere in ſenectute q̄ i iuuētute. Nā tāto culpa ſenij dānabilior eſt q̄nto ſit morti ꝓpingor. vñ Hugo. de ſancto victo. dicit de clauſtro aie. li. iij. Inter abuſiones ſeculi huius ſola maior eſt ſenis obſtinatio q̄ morti ꝓpinq⁹ mortis non abhorret aduentū q̄ q̄ſi ad ho ſtium huius mundi poſitus ſortis ſpectat non tamē vite p̄ſtis attendit egreſſuz nec futuram conſiderat. audit nuncios mor tis t̄ credere non vult eis. Tres enim ſūt Caſus nunciat mortem latentem infirmi tas apparentem. ſenectus preſentem. et in certitudine mortis timor. et ſ infirmitatis grauitate dolor. et certitudine ſenectutis ñ obſtinatio ſed afflictio ⁊ būlitas ſeq̄ debe ret. In vno Ro mēbro tñ paralytici ſunt q̄ dam q̄ liceꝝ aliq̄n pereant tñ cito redeunt ſicut ſe ct. Petrus. ¶ Sed obſtaf peccatū paly ſi ꝓp effectū. q̄. paralyſis aliq̄n tollit ſenſum facientis ſcz mēbrum ſtupidū ⁊ inſenſibile aliq̄n Ro tñ tollit motū. aliq̄n Ro vtrūq; Sic̄ peccatū aliq̄n tollit ſenſū. i. vſū rōnis ſicut in luxurioſis in q̄bus q̄ſi rō abſorbef a voluptate carnis Daſi. xxj. dr̄ de ſenib⁹ luxurioſis Auerterunt ſenſū ſuū vt nō re cordarent iudicioꝝ iuſtoꝝ Aliq̄n Ro tol lit motum ſcz boni opis. vt in accidioſis. Exo. xv. Fiant immobiles q̄ſi lapis ⁊c. Alt q̄n Ro tollit vtrūq; ſicut in hereticis. qui neq; recte ſentiunt neq; opant. ¶ Tertio aſſimilatur peccatum paralyſi quo ad pulſum Nam pulſus paralytici ſm Aui. eſt tard⁹ tardus. ⁊ debilis. Pulſus aūt cū ꝓcedat a corde ⁊ deriuetur ad manū ſiue ad brachi um deſignat bonū ꝓpoſitū cordis q̄ opꝰ

implet̄. Hoc ſiſtiter in peccatoribus acci dit tarde. aut raro. aut debiliter fit. q̄ꝰ preci pue apparet in vſurarijs. Quia licet aliq̄n compungantur ⁊ reſtituere ꝓponāt. tñ ra ro perueniunt ad hoc vt bene reſtituant. q̄z aut tarde reſtituūt differendo vſq; ad mor tem. aut ſi reſtituunt citius debiliter tamē quia cuz triſti corde ⁊ non vera intētione cū remiſſionis aſtutia ꝓcuratiōe. ¶ Quar to aſſimilatur peccatum paralyſi quo ad ſi gnationem quia legitur in euangelio dñs tres paralyticos curaſſe. vnum qui iace batſin multitudine languentium Jo. v. Alī um qui tacuit in grabato Mat. ix. Aliū q̄ fuit ſeruus centurionis. qui iacebat in do mo Mat. viij. Per primū autem ſignanf male retinentes. per Secundū male erpē dentes per Tertium male acquirentes vt ſūt vſurarij qui etiaz iacēdo in domo ma le acquirunt. ¶ Jtem peccatum aſſimila tur epilentie ꝓpter tria primo quia i epi lentia ſm Aui. eſt ſenſus ⁊ motus ꝓuatio que tamen ꝓuatio ſenſus ⁊ motus ht non totaliter ſed in parte. Et eſt rō. quia mate ria que eſt cā epilentie in interiori ventri culo cerebri facit oppilationez non comple tam. ⁊ ideo impedit tranſitum Nrutuz ſen ſuo ⁊ motuo in mēbris integre fieri. nō tñ totaliter interſecando. Similiter peccatuz tollit quidem peccatori ſenſum. i. diſcretio nem boni ⁊ mali ſcz prudentiam ſz non to taliter. quia ſz tollat ei p̄udentiam: ꝛ ſapiē tiam ſpūalem ſm illud Deu. xxxij. gēs ſine conſilio eſt ⁊ ſine prudentia. non tamen tol lit prudentiam ſecularem vel aſtutiam na turalem ſiue ergumentalem. imo in hmōi ſenſu magis vigent peccatores q̄ iuſti ſm illud Luce. xvi. Filij huius ſeculi prudentio res filijs lucis ſunt in generatiōe ſua. Vñ facit diabolus peccatoribus q̄ voluit face re naas amonites viris iabes galaad. quia penuit eruere oculos eorum dextros non curans relinquere ſiniſtros. q̄ſi eniz dexter oculus eſt prudentia ſiue aſtutia ſeculario aptꝰ ad eſt prudentia ſpūalis. ſed q̄ſi ſiniſter Ro. ij. Cecitas ex parte contingit in iſrael

Similiter tollit peccatū motū boni opis: sed nō totaliter q̄ licet' quo ad meritum nō tū quo ad exercitiū. Quia ēt multi peccatores faciūt pluriuma opera ō genere bonorum sicut elyas ⁊ bmōi q̄ lz in peccato facta nō valēt quo ad vitā eternā: tū valēt ad eu. dēdū flagella tēporalia. ⁊ disponūt ēt ad penitentiā ⁊ ad plura alia. ¶Secundo est in epulētia corporis ꝑstratio. Nam epulētiā ꝓcedit spalinus ꝓp nocumētū oppilationis iā dicte. Vnde non ē possibile vt dicit Auicē. q̄ epulētiā patiēti remaneat erectio corporis. Similiter peccatū ꝑsternit hoiez a rectitudie iustitie. ⁊ vnuz peccatuz facit ipm cadere i aliud ita vt sit impossibile ipsum cū peccato diu stare ḡn cadat. Vnde Bre. dicit q̄ peccatū q̄ō p pūiam nō diluitur mor suo pondere ad aliud trahit. ¶Tertio epulentia ē timor ⁊ cogitatio. lz fortior ⁊ mīr fortis sm ēntitatez humoris. Similiter peccatum reddit hoiem tremulentum ⁊ timidū. Prou. x. Impios qui opant malū. Est .n. timida negtia sicut dicit Sap. xvij. Seneca Nihil timidū facit aliuz nisi reprehensibilis vite ꝓscia ¶Itē peccatum cogitat hoiem q̄ reddit eū instabilē ⁊ ingenū Bre. j. Peccatū peccauit hierusalē ꝓpterea instabilis facta est. ¶Itē peccatū assimilat letargie, ꝓpter tria ꝓmo q̄ motiuus letargie inducit febricitationem. est enim letargia sicut dicit Auic. apostema phlegmaticum factum intra craneū capitis. Et q̄ fit ex humore phlegmatico ꝓ. q̄ generat ex potu co q̄ potus generat hūoz phlegmaticū in quo tūt cuapozatio ⁊ putrefactio. Nā vt plurimū generat ex cōmestiōe ceparū ⁊ repletiōe nimia stomachi ⁊ a multitudine pot' ⁊ a multitudie cōmestionis fructuū. Sic ergo letargia est apostema ex humore phlegmatico putrefacto ⁊ sicut Auic. dicit in apostemate facto ex humore putrefacto cōmuniter fit febris lz sit febris lenta. ⁊ ita ꝓ. q̄ in letargia sit febricitatio. Sed quod est istud apostema i craneo nisi peccati in alia. Hoc comitatur febris que est immaturalis ⁊ intēperatus calor quia communiter sequitur peccatū alīquis intēperatus ⁊ irrationabilis amor. Nā peccator a creatore auersus inordinato amore ad creaturā cōuertitur sicut auarus ad pecuniā superbus ad excellētiā luxuriosus ad delectationē voluptuosam. ad q̄ peccator quāto ardētius inhiat tanto periculosius ⁊ fortius febricitat. ¶Secūdo letargia cāt dormitationē precipue vt dicit Auic. cū letargia est in substātia cerebri sit subeth fortior ⁊ difficultas motuuz est maior dicitur aūt subeth somnus superfluus ⁊ grauis. vnde talis vir potest ad horaz ex ⁊ grauis. vnde talis vir potest ad horaz ex citari. Sic peccatum aliquando ita infigitur cerebro .i. animo vt faciat peccatorem dormire .i. in statu peccati inmobilem permanere ⁊ si aliquādo molestatus. i. aliqua ad uersitate angustiatus vel artatus ad horaz crescit sez vt malū statū suū videat ⁊ consideret tū statim ad solitum sōnū. i. inmobilitatē suā ⁊ negligentiā redit ꝛsurgere ꝓtem nens. Vñ ꝓtra cum clamat salomon dicens. vsqz quo piger dormio. Pro. vj. Tertio letargia causat obliuionem. Est .n. oblitio letargia causat obliuionem. Est .n. oblitio corruptio memorie que vt plurimum accidit ex frigiditate. q̄ñq̄ .n. fit ex apostemate frigido cerebri ⁊ propter frigidū. vnde cū letargia sit apostema cerebri phlegmaticum ⁊ per ꝓsequēs frigidū ideo memoriam corrumpit ⁊ obliuionem inducit. sed q̄ ē frigidum apostema nisi peccati malicia q̄ calorem charitatis extinguens animaz fecit ⁊ dei obliuionē induxit. Talem letargiam patiebatur ille cui scriptura dicit Deu. xxxij. Deum inquit qui te genuit dereliquisti ⁊ oblit' es domini creatoris tui.

Capitulum .iiij.

Peccator assimilat seruo nato ꝓmo ꝓmo q̄ malus seruus debet esse ebriosus. ⁊ tunc bona domini negligit vel furtim subtrahit. Deuer. xxi. Quia ebriosus non locupletabitur. b est peccator qui vino. i. delectatione carnis mundi ebrius est negligit spiritualia q̄ ad honorem domini sunt vel si non negligit furatur ⁊ sibi vsurpat non inde dei sz sua ꝓpriam gl̄am querendo. econtra boni serui dicunt. Non nobis dñe nō nobis sed nomini tuo da gl̄am. ¶Secundo q̄ seruus malus est ociosus ⁊ tempus quo laborare debet inutiliter expendit ⁊ perdit. vñ paterfamilias dixit seruis. Quid h tota die statis ociosi. ⁊ Eccli. xxxiij. Mitte seruū in operationē ne vacet. Sic enim decebat ¶Peccatores aut ociosi sunt. qui totum tempus quo in peccato vivūt quantū ad meritū perdunt ⁊ inutiliter expēdunt.

¶Tertio q̄ malus seruus de bonis domini sui est prodigus ⁊ vniuersa consumit Math. xxv. Diffamat' est villicus q̄ dissipasset bona dñi sui. Tunc aūt peccator de bonis dei est ꝓdigus. quando eis non vtitur ad honorē dei ⁊ salutem anime sue. sz tū ad gl̄am mūdi vel ꝓmodū corporis sui. ¶Quarto q̄ malus seruus est piger ⁊ somnolentus negotia domini negligit. Eccli. xxxvij. Cum seruo pigro tracta de opere ⁊ Lu. xvij. De seruo qui abscondit talentum dñi sui. Peccator autem somno peccatis detentus bona q̄ facere posset oio negligit. Auarus etiā bona tpalia non alijs tribuit sz sibi soli abscōdit. Multi ēt ex pusillanimitate talenta. i. gratias sibi traditas vtunt eis ad proximoz vilitatem. ¶Qui to quia seruus malus ꝓteruus ⁊ seruicosus supra dominum se extollit. Eccles. x. Vidi seruos in equo ⁊c. ⁊ Prouer. xix. Per seruum cū regnare cepit. sic peccator sup dominū superbit qñ diuitatem domini videt ipse ꝓsperē ei. Videt enim dominū suū afflictū ⁊ ipse vult esse in delitijs. Videt dñm pauperem ⁊ denudatū ⁊ ipse vult sul ciri delitijs ac diuitijs. Videt dñm abiectū ⁊ ꝓcptū ⁊ ipse vult honorari. ¶Item ꝓualet. Job. xv. Nō ē seruus maior dño suo. ¶Sexto q̄ malus seruus cupidus crescit ꝓpriū vsū vertit. Exēplū de seruo Elisei iun. Reg. v. ⁊ hoc ꝓtinet ad symoniacos. qui bona dñi. i. dona spūsancti ꝓ sua vtilitate tpali emūt ⁊ vendunt. ¶Septimo quia presumptuosus impia domini pensendit. ij. Re. xix. Seruus meus ꝓtemptsit me ⁊ Job. xix. Seruum meū vocaui ⁊ non rūdit mihi. Sic est peccator cū dei mandata ꝓtēnit vel cum a deo vocatus redire per penitentiam spernit. Pro. j. vocaui ⁊ renuistis ⁊c. ¶Octauo cum sit malus ⁊ durus gratiā sibi fieri appetit. Mat. xx. Serue neqū omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me sic est peccator q̄ male agendo gratiam a deo vel finalem penitentiā expectat. ¶Nono q̄ obliuiosus ē ⁊ q̄ reddituruus sit de omnibus rationez ad memoriam non reducit. quod etiam peccator facit respectu dei. Lu. xij. si dixerit seruus mortā facit dño meus ⁊c. ¶Decimo q̄ iracundus ⁊ seditiosus totā familiā turbat ⁊ ledit. Lu. xij. Et si ceperit seruus percutere seruos ⁊ ancillas ⁊c. Talis est qui ledit sanctos ⁊ religiosos viros vel pauperes q̄ sunt de familia xp̄i. ¶Undecimo q̄ maledicus ⁊ linguosus etiā dño detrahit vel ei maledicit. ij. Re. xvj. de Siba q̄ accusauit dñm regi. Eccls. vij. Cūctis sermonib' q̄ dicūtur ne accōmodes aurez tuā ne forte audiat seruū tuū maledicentē tibi. Talis est maledicus ⁊ blasphemus ꝓpriū q̄ contra dñm linguā suā relaxat. ¶Duodecimo q̄ delitiose nutritus contra dñm recalcitrat ⁊ resilit Pro. xix. Qui delicate nutrit seruū suum postea inueniet eum cōtumacem. Et ideo non decēt seruū delitie. Sic caro rebellat spūi cum delicate nutritur. vel h ꝓtinet ad ingratos q̄ multis bōis a deo receptis recalcitrant cōtra eū sm illud Deu. xxxij. Incrassatus est dilectus ⁊ recalcitrauit. ¶Decimotertio q̄ cuz sit fraudulentus dño suo insidias ponit. iiij. Reg. xvi. Tetēdērūt ei insidias serui sui re putat aūt dominus sibi insidiari cum quo insidiatur pauperi vel hoc ad hypocritas ꝓtinet q̄ opa domini faciūt fraudulenter: ¶Decimoquarto q̄ seruus domino exiuriosus ab eo fugit. iij. Regū. ij. Factum ē vt fugerent serui semei ⁊c. ij. Re. xvi. Do-

die increuerūt serui qui fugiunt dominos suos. Talis ē etiā peccator qui cū deū peccando offēderit pnie remediū refugit ⁊ ad deū redire ꝓtēnit. ¶Decimoquinto cum fit flagitiosus punitur nec sic se cōpescit. Talis ē peccator qui propter adquisitates se nō emendat. Eccli. xxiij. Seruus interrogatus assidue sez cum tormentis a liuore. i. a liuoris crimine non minuitur sz magis ad odium prouocat. ¶Decimosexto ē ingratus ⁊ gram sibi factam nō recognoscit. Talis est qui post pniam ⁊ veniam recidiuat. Eccli. xxiij. Lāta manus seruo ⁊ q̄rit libertatem. ¶Decimoseptimo crimino suo crīs nō nisi verberibus emendat. Eccli. xlij. Seruo pessimo latus sanguinure. glosa seruus qui verbis nō corrigitur vulneribus corrigat. Talis est peccator qui se non emendat nisi fortiter ⁊ itime tangat. ¶Decimooctauo quia est asturus cum vocatur dormire se fingit. Pro. xxix. Seruus non potest erudiri. q. d. qđ dicit intelligit ⁊ rūdere cōtēnit. Talis est qui verbum dei audit ⁊ intelligit sed opere implere negligit. Luc. xij. Seruus sciens voluntatem domini sui ⁊ nō faciēs plagis vapulabit multis. ¶Itē nota q̄ seruus peccati dr̄ cē bō triplicīter sm q̄ est triplex genus seruorum. Nā qdā sūt vernaculi siue originarij. qui. s. in seruitute sunt nati. Et tales multis penis legalibus subiacentur. q. d. sua non possunt vēdere neq; alienare nec ꝓtrahere nec dignitatis officium sumere neq; testimonium ferre nisi de domini voluntate. Hoc mō nascimur oēs serui originales peccati. Et q̄ seruitute multe pene seu dāna sm̄ diuine legis iusticiam boi. puemūt nisi ab ea per baptismū liberetur. Alij. Xo sūt empticii q. d. ab hoibus capti vel empti ingo sunt seruitutis astricti. Sic efficitur homo seruus p peccatū actuale siue q. d. capt⁹ sit ⁊ illaqueatus ab hostibus p tēptatiōis ꝓsensū. siue ex nimia malitia sua venūdatus sit vt faciat malū sicut achab. iij. Re. xxi. Tertij serui sunt ꝓductitij q. d. nō ex necessitate sed ex voluntate seruiunt sub spe lucri. Et bi a famulando ꝓprie dicti sūt famuli. Sic quoq; spūaliter seruos facit hominem auaritia. Vñ ⁊ Aplūs dicit q. d. auaritia est idolorū seruitus. Exponēs ꝟ Innocēn. de vtilitate ꝓdictōrum humane dicit q. d. sicut idolatra seruit simulacro. sic auarus seruit thesauro. Nam ille cultum idolatrie diligenter ampliat ⁊ iste cumulum pecūie libenter augmentat. Ille cum omni diligentia colit simulacrum. ⁊ iste cū oi cura curat seu custodit thesaurū. ille spem ponit in idolatria. ⁊ isti spem cōstituūt in pecunia. ille timet mutilare simulacrū. ⁊ iste timet minuere thesaurū. vñ dicit. Sene. in Proue. Pecunie oz ipare ñ seruire si vti sciao ancilla ē si nesciao ē domina. ¶Item peccatores assimilātur porcis. ¶Primo q. d. ad modū porcoz sola ꝑsentia curant ⁊ futura nō cogitant. ¶Iterz q. d. vanitatem amāt ⁊ lucris sez spūalibus intēdere recusāt. ¶Itē q̄ sūt minuta ⁊ vilia magna estimāt sez terrestria ⁊ q̄ sūt maxima nihil reputant sez celestia. ¶Item sibi nocia sepe optāt. s. tpalia ꝓmodāvel pecata. ⁊ ꝓ vnīa clamāt sez ꝓ correptiones ⁊ flagella. ¶Itē pl⁹ de pomo amisso. de vili re trāsitoria q̄ de primonio ꝑdito sez beli re trāsitoria q̄ de primonio ꝑdito sez beneditat celesti plorāt. ¶Itē būficiū sibi factū ꝓcurat. ¶Itē pueroz solū. i. sibi filioz ꝓlia amāt ⁊ ꝓsortia sapiētiū sm̄ deū deuitāt. ¶Iterz detractores ⁊ ꝑditores. ¶Itē sepe garriūt ⁊ cachinant ⁊ clamant ita vt vix dormīre valeant ꝟ faciūt dissoluti ḡrulosi ⁊ linguosi. ¶Itē loti a sordib⁹ mor utcz se iquinant ⁊ dū lauāt pro posse repugnāt. Hoc faciūt recidiuātes pniaz recusantes vel correptioni resistentes. ¶Itē sola q̄ vētris sūt cogitant ⁊ ꝓpriū ventrīs mēsurā ignorant ⁊ in manducando nullū ordinē seruant. sz mor vt a lerto se eleuant cibū postulant. ꝺ eoia faciūt gulosi. ¶Itē pulsipida detegere vel mōstrare nō curāt. q̄ quinct ad luxuriosos. ¶Itē sola iocosa appetūt ⁊ amāt. i. solatia ⁊ delectabilia mūdi. Itē sepe ex iniquis parentibus generati etiaz ipi infecti generant ⁊ perdurant. sic frequenter imitātur filij scelera patrū ⁊ perseuerant in eis. ¶Item oia laboriosa repudiant. sic ꝓpeccatores recusant ferre labores pnie. Item peccatores assimilant quibusdā monstruosis hominibus qui dicunt cē in quibusdaz regionibus. Nā sicut dicit Aug. xvj. de ciuitate dei. put gentū narrant historie phi dent quidā homines vnū oculū tātū habere in fronte media. ⁊ isti vocant cyclopes quibus assimilantur auari qui habent respectū solū ad tpalia. Nā tpalia sūt media inter eterna bōa ⁊ eterna mala. ⁊ ideo participant ex vtroq; q. d. quibusdam sunt vtilia quibusdā nocia ꝓpter qđ Plīus dicit in Eth. q̄ būt errorē bec bona sez tpalia q. d. multis ꝺtingūt detrimenta et illis. Alij. n. sunt q̄ būt plātas versas post crura ⁊ octo digitos in plātis. ⁊ bi i deserto lybie ꝺmorantur. qbus assimilant retrogradientes in via dei. qui tripliciter deteriores sūt q̄ alij peccatores sicut bīs octo digitos in tribus digitis excedit alios qui bnt tm̄ quinq;. Primo q. d. aī nō ꝓcesserūt secūdo q. d. retro reduerūt. tertio q. d. cōtra ꝓpriā nolle viam veritatis non agnoscere q̄ post agnitam retrorsum conuerti. Alij dicuntur esse qui ora non habent. sed tm̄ per narcos alimentū sumūt. quibus assimilantur alie nocium factorum bonorum vel malorum factorum curiosi perscrutatores qui bonorum factoz odorem percipiūt. sed ipsa operanda unitando non gustant. Alij. Xo esse perhibentur qui sacctes in terra resupini vnctio q. d. in cursu canibus comparantur. quibus illi assimilantur quibus sensualitas q̄ significatur per pedes siue plantas rationi predominatur que significatur per caput. Ideo enim sensualitas significatur per pedes. quia ad modum pedum inberet terre corpora. ⁊ sunt quasi duo pedes dupicis ei⁹ appetit⁹. s. concupiscibilis ⁊ irascibilis. Ille ergo plantā capiti superpōit q. d. sensualitatē prefert rationi. Et talis ꝺz sit ad ea que sūt carnis vel mundi velocissimus tamen ad spiritualia est tardissimus. Alij autem dicuntur esse sine ceruice habentes oculos i humeris. quibus assimilantur illi qui attēdunt solum ad grauia ⁊ onerosa que sibi fiunt. Vnde habent oculum. i. respectum i humeris. idest in granaminibus impositis humeris enim feruntur onera. Vnde tales non recordantur beneficiorum sed iniuriarum. Alij Xo sunt cynocephali canina capita habentes quos ipse latratus magis esse bestiales q̄ hominos cōfitetur. Et illi sunt iracundi ⁊ garrientes qui tota die latrant ⁊ garriūt. ⁊ eorum latratus. i. garritus sunt ratione carentes. ⁊ ideo canini ⁊ bestiales sunt. Alij. Xo habent planam faciem ⁊ labium oris inferius ita ꝓminens vt in solis ardoribus totam ex eo faciem cooperiant dormientes hos sine linguis esse dicunt solis nutibus ꝓ verbis vtentes. Istis assimilātur homines incauti ⁊ imprudentes qui in facie. i. in exteriori conuersatione carent naribus. i. discretione nō vtūtur. Excellus autem labij inferioris significat loquacitatem nimiam indiscretam de inferioribus ⁊ terrenis. sed carentia lingue refertur ad indiscretam taciturnitatem. ⁊ ideo representat illos qui nec discrete tacere sciunt q. d. autem loquuntur nutibus non est quia sint de ordine eloquentium. Sed refertur hoc ad ingestos ⁊ indiscretos corporis vel membroz motus sicut dicit de apostata homine. q. d. Quidā Xo sunt modo simili ita magnas habentes aures vt eis ꝛegant totum corpus. Et bis assimilātur qui solicite ⁊ multū auditant. sed de auditū nihil faciūt. Jac. i. Qui auditor est verbi ⁊ nō factor ꝛc. alij Xo sunt in ethiopia ꝓni ambulantes vt pecora non se valentes surſum erigere qui bus assimilantur cupidi. qui solum terrena intendunt de celestibus Xo non cu-

die increuerũt serui qui fugiunt dominos suos. Talis ẽ etiã peccator qui cũ deũ peccando offẽderit pnie remediũ refugit ꝛ ad deũ redire ꝛecnit. ¶Decimoquinto cum fit flagitiosus punitur nec sic se cõpescit. Talis ẽ peccator qui propter adversitates nõ emendat. Eccli. xxiij. Seruus interrogatus assidue sꝛz cum tormentis a liuore. ꝛc. a liuoris crimine non munitur sꝛz magis ad odium provocat. ¶Decimosexto ẽ ingratus ꝛ gram sibi factam nõ recognoscit. Talis est qui post pniam ꝛ veniam recidiuat. Eccli. xxiij. Lꝛa manus seruo ꝛ q̃ rit libertatem. ¶Decimoseptimo crimino sus erñs nõ nisi verberibus emendat. Ec cli. xlij. Seruo pessimo latus sanguinare. glosa seruus qui verbis nõ corrigitur vulneribus corrigat. Talis est peccator qui se non emendat nisi fortiter ꝛ intime tangat. ¶Decimooctauo quia est astutus cum vocatur dormire se fingit. Pro. xxix. Seruus non potest erudiri. q. q̃ dict. itelligit ꝛ rndere cõtẽnit. Talis est qui verbum dei audit ꝛ intelligit sed opere implere negligit. Luc. xij. Seruus sciens voluntatem domini sui ꝛ nõ faciẽs plagis vapulabit multis. ¶Item nota q. seruus peccati dr̃ ee bõ tripliciter sm q. est triplex genus seruorum. Nã gdã sũt vernaculi siue originarij. qui. s. in seruitute sunt nati. Et talos multo penio legalibus subiciuntur. q. sua non possunt vendere neq; alienare nec ꝛtrahere nec dignitatio officium sumere neq; testimonium ferre nisi de domini voluntate. Hoc mõ natiuitatis multe pene seu dãna sm divine legis institutiam boi. puenũt nisi ab ea per baptismũ liberetur. Alij. No sũt emptitij q. ab hoibus capti vel empti iugo sunt seruitutis astricti. Sic efficitur homo seruus p peccatũ actuale siue q. capt⁹ sit ꝛ illaqueatus ab hostibus p tẽtatiõem dyabolicã. fuit ex nimia malitia sua venũdatus sit vt faciat malũ sicut achab. iij. Reg. xxi. Tertij serui sũt inducti. q. nõ ex necessitate sed ex voluntate seruiunt sub spe lucri. Et hi a famulando ꝓprie dicti sũt famuli. Sic quoq; spes lucri seruos facit hominee auaritia. Vñ ꝛ Apls dicit q. auaritia est idolorũ seruitus. Exponẽs b. Innocẽ. de vtilitate ydolatrie humane dicit q. sicut idolatra seruit simulacro. sic auarus seruit thesauro. Nam ille cultum idolatrie diligenter ampliat ꝛ ille cumulum pecũie libenter augmentat. Ille cum omni diligentia colit simulacrum. ꝛ ille cũ oi cura curat seu custodit thesaurũ. ille spem ponit in idolatria. ꝛ isti spem cõ stituũt in pecunia. Ille timet mutilare simulacrũ. ꝛ iste timet minuere thesaurũ. vñ dicit. Senec. in Ydoue. Pecunie oꝫ iparẽ ñ cie. seruire si vti scias ancilla ẽ si nescias ẽ domina. ¶Item peccatores assimilãtur pueris. ¶Primo q. ad modũ pueroꝝ sola ꝑsentia curant ꝛ futura nõ cogitant. ¶Itez q. vanitatem amãt ꝛ lucris sꝛz spiritalibus ire recusãt. ¶Itẽ q. sũt minima ꝛ vilia magna estimãt sꝛz terrestria ꝛ q. sũt prima nihil reputant sꝛz celestia. ¶Item si bi noxia sepe optãt. i. ꝓpalia inmodarie peccata. ꝛ ꝑ vtilia clamãt sꝛz ꝑceptiones ꝛ flagella. ¶Itẽ pl⁹ de pomo amisso q. de vita ꝛ trãsitoria q̃s de primeno ꝑdito sꝛz beatitudine celesti plorãt. ¶Itẽ bñficũ sibi factum ꝛ cognoscẽdo vel regratiãdo. ¶Itẽ ola cãt ꝛ videt affectãt ꝛ manu sꝛz opis vel laboris ꝛ voce locutiõis ea postulãt ꝛ ꝓpalia. ¶Itẽ pueroꝝ solũ. i. sibi filiaꝝ ydola amãt ꝛ ydolatria sapientũ sm deũ deuitãt. ¶Itez nullũ secretũ occultãt sꝛz oia recitãt. ꝛ ti. ꝛ detractores. ꝛ ꝓditores. ¶Itẽ sepe garriũt ꝛ cachinant ꝛ clamant ita vt vix dormiẽtes sileant. b. faciũt. dissoluti. ꝛiosi ꝛ inguosi. ¶Itẽ lotꝝ a sodomis mer uꝛz se ignorant ꝛ dũ lauãt ꝓ posse repugnãt. Hoc faciũt recidiuãtes pniaꝝ recusantes vel eam ꝛcipioni resilientes. ¶Itẽ sola q. vẽtis cogitant ꝛ ꝓpriũ venturũ mẽsurã ignorant ꝛ in manducando nullũ ordinẽ seruant. ꝛ mor vt a ligno se elongant cibũ postulant. Ad oia faciũt gulosi. ¶Itẽ pudibunda detegere vel mõstrare nõ curãt. q. ꝑtinet ad luxuriosos. ¶Itẽ sola iocosa appreciãt ꝛ amãt. ꝛ solatia ꝛ delectabilia mũdi. Itẽ sepe ex infectis parentibus generati etiaꝫ ipi infecti generant ꝛ perdurant. sic frequenter imitantur filij scelera patrũ ꝛ perseuerant in eis. ¶Item oia laboriosa repudiant. sic peccatores recusant ferre labores pnie. Item peccatores assimilant quibusdã monstruosis hominibus qui dicunt ee in quibusdaꝫ regionibus. Nã sicut dicit Aug. xvj. de ciuitate dei. ꝑ gentiũ narrant historie ꝑhibent quidã homines vnũ oculũ tãtũ habere in fronte media. ꝛ isti vocant cyclopes quibus assimilantur auari qui habent respectũ solũ ad tpalia. Nã tpalia sũt media inter eterna bõa ꝛ eterna mala. ꝛ ideo participant ex vtroq; q. quibusdam sunt vtilia quibusdã noxia. ꝓpter qõ ꝑbo dicit i Eth. q. bũt errorẽ hec bona sꝛz tpalia q. multis ꝺtingũt detrimenta ex illis. Alij. n. sunt q. bũt plãtas versas post crura ꝛ octo nos digitos in plãtis. ꝛ hi i deserto lybie ꝺmorantur. quibus assimilant retrogradientes in via dei. qui tripliciter deteriores sũt q̃ alij peccatores sicut hũo octo digitos in tribus digitis excedit alios qui bnt tñ q. retro redierũt. Secũdo q. ab eis ꝓficere nolũt. Tertio q. ꝓpriã nolũt agnoscere. ꝙ. Petrus. ij. Melius fuerat illis veritatis non agnoscere q̃ post agnitam retrorsum conuerti. Alij dicuntur esse qui ora non habent. sed tñ per narcotica alimentũ sumũt. quibus assimilantur alie noxiorum factorum bonorum vel malorum factorum curiosi perscrutatores qui bonorum factoꝝ odorem percipiũt. sed ipsa operibus imitando non gustant. Alij. No esse perhibentur qui tacitos in terra reliquis vestigia q. in cursu canibus comparantur. quibus illi assimilantur quibus sensualitas q̃ significatur per pedes siue plantas rationi predominatur que significatur per caput. Ideo enim sensualitas significatur per pedes. quia ad modum pedum inheret terre. ¶Scripsit. ꝛ sunt quasi duo pedes duplicis ei⁹ appetit⁹. s. Concupiscibilis ꝛ irascibilis. Ille ergo planta capiti superpõit q. sensualitatẽ prefert rationi. Et talis ꝛ sit ad ea que sũt carnis vel mundi velocissimus tamen ad spiritualia est tardissimus. Alij autem dicuntur esse sine ceruice habentes oculos i humeris. quibus assimilantur illi qui attẽdunt solum ad grauia ꝛ onerosa que sibi fiunt. Vnde habent oculum. i. respectum i humeris. idest in granaminibus impositis humeris enim feruntur onera. Vnde tales non recordantur beneficiorum sed iniuriarum. Alij No sunt cynocephali canina capita habentes quos ipse latratus magis esse bestiales q̃ homines cõfitetur. Et isti sunt iracundi ꝛ garrientes qui tota die latrant ꝛ garriũt. ꝛ eorum latratus. i. garritus sunt ratione carentes. ꝛ ideo canini ꝛ bestiales sunt. Alij. No habent planam faciem ꝛ labium oris inferius ita ꝓminens vt in solis ardoribus totam ex eo faciem cooperiant dormientes hos sine linguis esse dicunt solis nutibus ꝓ verbis vtentes. Istis assimilãtur homines incauti ꝛ imprudentes qui in facie. i. in exteriori conuersatione carent naribꝫ. i. discretione nõ vtuntur. Excessus autem labij inferioris significat loquacitatem nimiam indiscretam de inferioribus ꝛ terrenis. sed carentia lingue refertur ad indiscretam taciturnitatem. ꝛ ideo representant illos qui nec discrete loquuntur nutibus non est quia sint de ordine cicium ꝛ indiscretos corporis vel membroꝝ motus ficut dicit de apostata homine. q. annuit oculo terit pede digit⁹ loquitur ꝛ cetera. Quidã No sunt modo simili ita magnanimes habentes aures vt eis negligant rotum corpus. Et his assimilãtur qui solicite ꝛ multũ audiunt. sed de auditis nihil faciũt. Iac. i. Qui auditor est verbi ꝛ nõ factor ꝛc. alij No sunt in ethiopia proni ambulantes vt pecora non se valentes surſum erigere quibus assimilantur cupidi. qui solum terrenis intendunt. de celestibus No non curã

tes.contra quos dicit Apostolus Col .iij. Que sursum sunt sapite non que super terram. ¶Item peccatores assimilantur visceribus.primo propter multiplicitatem vitiorum. Nam sicut in corporibus siue ventribus sunt multa viscera ita in peccatoribus sunt multa vitia. In ventre enim superius primo est quoddam intestinum subtile quod vocatur duodenum. quia in sua longitudine sm mensuram cuiuslibet hominis est.xij.digitorum t hoc super dorsū erigitur.t ad nullam partem aliam retorq̄tur. Hoc intestinum est superborum qui super dorsum.i.super homines humiles t patientes se erigunt.t se per humilitatem vel pietatem non retorquent nec flectunt. Hec enim habet.xii.digitos idest duodecim gradus. Duodecim enim gradus superbie beatus Bernardus ponit qui sunt curiositas.mentis leuitas. inepta leticia iactantia.singularitas. arrogantia.presumptio.peccatorum defensio.simulata confessio.rebellio libertas peccandi consuetudo quorum primi ser sumuntur sm iniuriam proximi qui debet esse par.quattuor alij sumuntur sm iniuriam hominis superioris Duo.No.vltimi proprie sm iniuriam dei que scilicet immediate sit ei. Et vocantur gradus quia sit progressus a minori malo ad maius. Nam mala est iniuria respectu paris peior respectu superioris.sed pessima respectu dei. ¶Secundū intestinum vocatur ieiunū.quia semper a cibis est vacuum. Dicit autem quidam sapiens q̄ ideo sic est vacuum quia a se reijciens omne acceptum nullum apud se retinet nutrimentum. Et hoc pertinet ad prodigos qui q̄ntuncunq̄ lucrentur vel recipiant tamen semper sunt vacui.i. indigentes. q̄ omnia emittunt inutiliter t nihil reseruant.t ideo semper egent vt patet per exemplum in filio prodigo.Lu.xv. ¶Tertiū appellatur.secundo similimum nūq̄ tamen sine cibi corpulentia est inuentus. Hoc pertinet ad gulosos qui nūq̄ sūt sine solicitudine cibi t cura corporis sui. Inferius autez sunt tria alia grossa quorum primum vocatur orbū .i.viduatum altero orificio. Cum enim cetera viscera duo habeant orificia hoc habz vnum solum.vnde se habet admodum sacci.quia multa recipit t pauca eijcit.hoc pertinet ad illiberales t auaros quorum bursa habet solum vnum foramen scilicet ad recipiendum multa enim recipiunt lucrando sed pauca vel nulla eijciunt expendēdo. Aliud No quod est sub orbo dicitur ileon eo q̄ in eo iliaca passio fieri consueuit. hoc pertinet ad inuidos qui aliorum felicitate torquentur. Nam passio iliaca valde torquentur quia est dolorosa. Vltimum autem quet quia est distinctionis. Hoc pertinet ad intestinum t infimum dicitur colon.quod immediate cum orificio totius corporis est coniunctum.hoc pertinet ad vitium luxurie que circa infimam corporis partem vigget t exercetur que eidem orificio est vicina. Vnde hoc vitium vilius t turpius reputatur ceteris. ¶Item peccator assimilat lepre. ¶Primo ratione distinctionis. distinguuntur enim septem genera peccatorum penes septem species lepre.vel penes septez modos leprosoz̄ qui i sacra scriptura leguntur. Nam significatur in carnis tumore superbia.t hec est lepra. Ozie .ij. Paral.xxvj. ¶Postq̄ eleuatum est cor eius erorta est lepra in fronte eius. In eruptione signatur iracundia t hec est lepra simbus Matth.xxvj. Cū esset Jesus i domo symonis leprosi. In fiti auaricia.t hec est lepra iesy.iiij. Reg.v. In ponderositate accubitus t hec est lepra moysi. Exod.iiij. Qui cum misisset manum in sinum protulit leprosā. In pinguedine gula.t hec est lepra virgo quattuor in introitu porte.iiij. Re.vij. In putredine inuidia t hec est lepra marie. Nu.xij. ¶Prouer.xiiij.putredo ossium inuidia. In feroce anhelitus luxuria t hec est lepra domus Jacob secundo. Reg.iij. Secundo ratione mundationis. Nam illi leprosi mundantur quinq̄ modis. Primo ablutione per quam significatur contritio.quarti Regum quinto Dictum est naaman Lauare septies in iordane. ¶Item ostensione per quam significatur confessio Luce decimo septimo Ostendite vos sacerdoti. qui dum irent mundati sunt.

¶Item separatione per quam signatur excommunicatio Numeri.xij. Legitur de Maria que fuit extra castra septem diebus. ¶Item inclusione per quam religio significatur vt manus moysi mundata est inclusione. Exodi.iiij. Item tactu per quaz tribulationum pertessio Matth.viij. Tetigit eum dicens. Volo mundare t confestim mundata est lepra eius. ¶Item peccatores assimilantur apoplecticis idest his qui apoplexiam patiuntur. ¶Primo q̄ sm Auicennam in apoplexia fit membrorum ociositas. Vnde dicit q̄ apoplexia est ociositas membrorum a sensu t motu propter oppilationem contingentem in ventriculis cerebri t meatibus spiritus sensibilis t motui. Hec ociositas membrorum inuenitur in accidioso t in pigro.quia nihil boni volunt operari. ¶Prouerbio. xix. Abscondit piger manum suam sub ascella nec ad os suum applicat eam. Et qdaz quidem sunt pigri t ocioſi circa speculabilia puta circa studium scientie. Vnde taleo priuantur sensu.idest adeptione scientie. Quidam No circa operabilia t taleo carent motu idest profectu virtutis vel meritorii operis. ¶Secundo quia in apoplexia est anhelitus difficultas. Nam sic cuantur instrumenta motus t anhelitus aut debilitantur.vt non fiat facilis anhelitus intimo illic est spuma t est habens visstitudinem sicut strāgulatio aut sicut vestrangulati.quandoq̄ tamen non apparet anhelitus neq̄ vocineq̄ spiritus.t b est peiius. Et hec difficultas anhelitus idest respirationis est in gulosio t luxuriosis qui querunt delectationes carnis. quia taleo spirituales inspirationes difficulter recipiunt vnde Apostolus dicit prime Corithie. Secundo q̄ animalis idest carnalis non percipit ea que sunt spiritus. ¶Tertio est in apoplexia morbi insanabilitas. Nam sicut dicit. Ipoc.quando apoplexia est fortis habens eam non sanatur.si No debilis eius sanatio non est facilis. Hec insanabilitas inuenitur in auaris.vnde Philosophus in Eth̄ dicit q̄ illiberalitas que pertinet ad auaritiam est insanabilis. Hiere.trigesimo. Insanabilis facta est plaga tua Scne. Dum cetera vitia senescunt in homine sola auaritia iuuenescit. ¶Quarto in apoplexia est mortis deformitas.quia aliquando accidit vt habens apoplexiam sit exitatus t non sit differentia inter ipsum t mortuum ita vt non appareat in ipso aliquis anhelitus.deinde reuiuiscit t sanatur. Et in talibus anhelitus quidem non apparet sed ipsorum pulsus non integre cadit propter hoc volunt medici q̄ tardetur sepultura donec perpē datur eius dispositio neq̄ sit minus.xxij. horis. Inuenitur autem quedam mortis conformitas in inuidio.quia corpus mortuum putrescit sicut. ¶Prouerbio.xiiij. Dicitur q̄ putredo ossium.idest virtutum vel virorum fortium inuidia. ¶Quinto quia i apoplexia ē mala resolubilitas.quia apoplexia si resoluitur vt plurimum resoluitur in paralysim. Hec mala resolubilitas inuenitur in superbis t iracundis.quia superbia resoluitur vt plurimum in iram t ira definit in stultitiam.t iacturam ¶Prouer.v. Virum stultum interficit iracundia.

Capitulum.xxiij.



Enitentia assimilatur pulmoni. ¶Primo quidem quia pulmo acrez attractum interius deputat t penitentia correctionem Jacobi quarto ¶Purificate corda duplices animo. ¶Secundo quia pulmo vocem format sine pulmone enim vox

formari non ꝓtenegꝫ anhelit⁹ freddi valet vt dicit ꝑbus.xiij.libro de aialibus. Sic etiam pnia cordis exterius format vocem confessionis.ꝓ.Dixi confitebor aduersū me iniustitiam meā ꝛc. ¶Tertio qꝛ pulmo humorem spumosū generat. Est enim pulmo ō molli carne ꝛ aerea ꝛ spume coagulate similimus vt dicit Cōstā.ꝛ ideo generat consilem humorē.i.spumosum .Qua si autem humor spūosus est seruida lachryma cum ꝓpunctio quā ipa pnia generat ꝛ ꝓducit ꝓ.Lauabo p singulas noctes lectum meū ꝛ lachrymis meis stratū meum rigabo. ¶Quarto pulmo cor refrigerat. Nam ipe pulmo vndiqꝫ cor circundat ꝛ aerem frigidum ad eius temperiez minis strat. Vnde inter cor ꝛ guttur est medius vt subito ad cor aerem mittat.ꝛ ipi guttur i ad vocē formādam reddat. Sicut igit pulmo calorē cordis refrigerat ita pnia tā interior qꝫ exterior ardorem concupiscentie mitigat. Eccli.iij. Ignē ardētē extinguit aq̄ idest ardorē cōcupiscētie reprimit pnie lachryma. ¶Quito pulmo a motu n cessat. Cū enim sit vt cordis flabellū aerē ad tēperiē cordis attrahens ꝓmoue ꝛ emittens. os necessario qꝫ se dilatando ꝛ constringēdo semp in motu consistat. Sic etiam bō penitens a motu boni opis nullo tpe cessare debz neqꝫ ocio vacare Eccles.ir. Quodcū qꝫ ꝑ facere manus tua instanter opare ꝛc ¶Sexto pulmo spūi vitali nutrimentū cōtinuū ꝓstat. Nam calo pulmonis est mollio ꝛ concaua ꝛ lenio vt aer in suā naturā de facili imutetur.ꝛ sic vitalis spūs in ventriculum cordis ad conseruatiouē vite aialis facilius trāsmat. Sic ꝑ opa pnie nutrit interius spiritus siue p auditū ꝓdicatiōis. siue per studium ofonie.siue per fletum cōpunctionis sm illud ꝓ. Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte ꝛc. ¶Septimo pulmo cordis regionem ab instrumentis sensibilibus separat ꝛ sic penitentia separat cor penitentis a delectationibus sensibilibus ꝛ carnalibus Ysi.in li.de summo bono. Penitentia non mensuram ac temporū cursu pensatur.sed pena qua anima cruciatur ꝛ mortificatur caro. ¶Octauo pulmo aerem ad supplementum caloris in suis. solliciis ꝛ ꝓtis reservat. Vnde tam diu potest animal sub aqua sine suffocatione viuere qꝫ diu potest recollectum aerem retinere. Sic penitens debet in secretis studijs ꝛ affectibus conseruare propositus nō peccandi.ꝛ tam diu viuit anima sub aqua gratie qꝫdiu potest talc propositus retinere ¶Item penitentia assimilatur palpebris propter tria ꝓio propter officium. Nam palpebraꝝ siue ciliorꝫ ē triplex officiū. Sūt enim posite ante oculos. ¶Primo ad cuslodiendum.vnde dicunt cilia qꝛ suo motu continuo aerez intercidunt ꝛ sic oculos ab aeris lesione custodiunt. Talis erat penitentia pauli quam faciebat ad suam custodiā ne scilicet caderet a gratia Dñi.i.Corin.ix. Castigo corpus meum ꝛc. ¶Secūdo palpebre sunt ad opturā. Nam qꝛ natura oculi est aquea ꝛ humida ad sui fortificationem ꝛ defensionem indiget opertura. Sed sicut palpebra est opertorium oculi.ita penitentia est operimentum peccati. operit enim peccatum ne videatur ad iudiciuz ꝓ. Beati quorum remisse sunt iniquitates ꝛ quorum tecta sunt peccata.ꝛ talis fuit penitentia magdalene. Sz nota qꝫ quedam aialia regunt siue claudunt oculum cuz palpebra superiori sicut omne anial quadrupes sicut ꝑbus dicit.i.xij.li.de aialibus. Quedā cuz palpebra inferiori sicut auces . qꝫdam sc affligunt in penitentia amore eterni ꝓmij ꝛ hec est palpebra superior quidā timore supplicij ꝛ hec est inferior. ¶Tertio palpebre date sunt ad apparentiam. i.ad pulcritudinem ꝛ ornamentum faciet. Et talis fuit penitentia Jobis baptiste ꝛ aliorꝫ sanctificatorum qꝫ non fuit necessaria ad purgationem vel custodiam vitiorum.sed potius fuit ad decentiam ꝛ ornamentum virtutuz. ¶Secundo pnia assimilatur palpebris propter cōcursū. Due eni sūt in boie palpebre que assidue ad inuicem cōeunt vt reliciant assiduo motu obtuitum. vt dicit Constā. q̄ dicuntur palpebre qꝛ palpitādo semp mouentur. Sicut igit duplex ē palpebra ita duplex ē pnia q̄ sibi inuicē in penitēte assidue debent cōcurrere ꝛ inuicē q̄si se tāgere scz interior ꝛ exterior. Nam exterior sine interiori est ifructuosa.vt ꝓz in hypocritis.sed interior sine exteriori nō est fructuosa.sicut patet in negligentibus ꝛ pigris ad satisfaciendū. ¶Tertio ꝓp munimētū. Nam palpebre munite sūt villis pilorꝫ vt aptis oculis si qd occurrerit repellat.ꝛ inuolutis oculis in ipsis securi⁹ dormiatur.vt dicit. Cōstan. Sūt ät palpebre pilos non oio erectos sed in extremitatib⁹ mediocriter reflexos.ꝛ hoc factum est vt se habilius ꝛ fortius clauderent.ꝛ si qđ ipedimentū occurreret ei efficatius obuiarēt. Quasi aūt villi pilorꝫ sunt exēpla sanctorꝫ q̄ de statu peccatorum ꝓcipue carnaliū ad deū cōuersi sūt Nā pili ex superfluitate qdē carnis nascunt sed carnei nō sunt sz aridi ꝛ tenues. vnde signant sanctos ad deū ꝑuersos.q licet ꝓmo fuerunt carnales tū post ꝑuersionez effecti sūt spūales ꝛ celestes. Horum ergo pilorū villos.i.exēpla doctoriz dz penitens ad se ipm reflectere p imitationem si vult se cōtra tentationes claudere ꝛ secure dormire i morte. ¶Tertz pnia concipit ꝛ parturit hominem in esse spūali sicut parturitur ꝛ concipitur in esse naturali.quod patet ex ātu ceptionē infantis regritur materia cōueniens.locus expediens.ꝛ cā efficiens. Materia ergo cōueniens humor est menstrualis siue seminalis femine. Causa Xo efficiens fm. Philosophum est semen viri Instrumētalis cā est calor nature virtutē corpi influens ꝛ disponens. Locus aūt conueniens est matrix. Similiter dū aliqs ad pniam conuertitur.ꝛ quasi spūaliter deo concipit velut locus conueniens in aia est mēs siue memoria que est vt matrix in q̄ velut humor mēstrualis est peccati recordatio q̄ est velut materia pnie. Sed cā efficiens huius conceptionis est timor dei sm illud Isa. xxvj. A timore tuo dñe concepimus ꝛ peperimus spiritū salutis. Et nota qꝫ si materia semis in pte dextra fuerit adunata in naturam cedit maris. si Xo in sinistra in naturā mulieris. Et hec diuersitas accidit ꝓp dñium caloris q in dextra pte consistit. Similiter qñ calor diuini amoris dñatur in mente penitentis cōcipit q̄si in dextra masculus. i.spūs cōpunctionis virilis ꝛ fortis sed qñ in sinistra vbi est defectus caloris. i.in corde tepide penitentis ꝛcipitur semina.i.spūs debilis ꝛ instabilis . ¶Secundo rōne formationis . Nam corpus infātis in vtero matris non subito formatur sed ordinate ꝛ gradatim.ꝛ iste ordo ꝛsideratur tribus. Primo ex concepti ꝓtibus suis membris. Quia primo formantur mēbra principalia scz cor cerebrum ꝛ epar q̄ aliorum oim sunt fundamenta. Et ista qñ sunt simul in sanguinis massa sibi vicinantur. ꝛ postea ab inuicem diuiduntur. De istis tribus fundamentis alia tria nascuntur scilicet nerui ꝛ nucha dorsi a capite.arterie a corde.vene ab epate.sm galienum. Aristo. tū dicit.q̄ principium venarum est cor in libro de sōno ꝛ vig. Vas autem sic formati tāgit oim fūdamētis formar natura ossa horum custoditiua scz cranium ad defensionem capitis.ossa pectoris ad munimen cordis.ꝛ costas lateris ad tutelam epatis. ꝛ sic de alijs. Post ista ꝓducuntur mēbra seruaria scz manus pedes.brachia ꝛ tibia. similiter in pnie statu non est hō statim a pncipio pfectus . sed ꝓficit ꝛgradatim sm illud ꝓ. Ibunt de Ꝛtute in virtutē Dū possumus per tria membra principalia scilicet cor cerebrum ꝛ epar intelligere treo virtutes theologicas scilicet fidem.spem.ꝛ charitatem. Per membra Xo seruaria seu defensoria que bis adiciuntur virtutes intellectuales sed per officialia virtutes morales in quibus omnibus homo non perficitur subito sed gradatim. Sexto consideratur ordo formationis ꝛ conceptionis gradibus q̄ infans dum concipitur q̄tuor bz gradus Primus est cum adhuc est lacteus vicinus.

secundus est cum iam semen sanguini se commiscet. Tunc enim cor vel cerebrum nondum perfecta sunt sed est quedaz mas sa ex semine sanguineqz commixta. Tertius est gradus cum corde ꝛ cerebro ꝛ epate iam formatio alia membra indistincta sunt. Quartus est qñ corpus est completum ꝛ organizatū ꝛ ad aie susceptionez dispositū. Lui dū aia ꝟsup dat i vtero moueatur. ꝛ si est femia in sinistra pte plus sentitur. si vero masculus in dextra pte plus mouetur. vt dicit Galienus In istis igit q̄tuor gradibus formationis corpis designantur q̄tuor gradus formationis penitentie. quorū primꝰ ē in peccati recogitatione. Et hec assistat lacti quia lac est faciliter cōuertibile ꝛ in bonos ꝛ in malos hūores sic recordatio peccati faciliter conuertitur vel in bonū animę nutrimentū puta qñ ex recordatione peccati nascitur dolor cōpunctionis. vel in nutrimentū malū. qñ ex peccati recordatione nascitur delectatio vel voluntas reiterandi. Scō gradus est in peccati detestatione. Tunc cni semen agnitionis ꝛ recordatiōis peccati immiscet se cuz sanguine. i. cum dolere abominatiōe peccati. Tertius gradus est in peccati confessiōe vbi q̄dam membra sunt distincta scz cor. cerebrum ꝛ epar. per q̄ tria intelligitur triplex genus peccatorum que bō tenetur distincte confiteri ꝓpue mortalia: scilicet omnia in deū. primuz. ꝛ in se ipm vel cōmissa corde ore ꝛ ope. Alia xo membra sunt indistincta qz vitimo fieri debet penitentie confessio cōis. In q̄ indistincte. i. generaliter se accusat de venialibus ꝛ mortalibus q̄ p oblitionem omisisset vel ignorantiam distincte confiteri. Quartus gradus attendit in satisfactione. in q̄ consistit perfecta pnia seu penitētie dispositio. siue ad superne gr̄e susceptionem. siue ad fletus. i. boni operis motionem. Sed nota q̄ fletus interior. i. dispositio vel propositum interius conceptum de penitentia exterius facienda in q̄busdam est femineus. i. defectiuus ꝛ nō verus. sicut in fictis ꝛ hypocritis ꝛ tūc est motus exterioris penitentie siue operis in finistra. q̄ scilicet hypocrita ꝛ fictus exteriora opera penitentie facit cum finistra intentione In quibusdam xo interior fletus. i. contritio cordis est malculinus. i. perfecta ꝛ vera. ꝛ recte ē mot⁹ in dextra. quia scilicet vere contrictus facit opera penitentie cum recta intentiōe. Vnde dicitur Matth. v. Nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua.

¶Tertio attenditur ordo formationis ex conceptionis diebus. quia in gradu lactis est infans per ser dies: in gradu sanguinis per nouem in gradu masse carnis. xij. diebus cristit. In quarto xo gradu ante plenam perfectionem est per. xviij. dies. vnde a die conceptiōis vsq̄z ad diem cōpletionis ꝛ vivificationis sunt. xl vj. dies ita q̄ ꝓmus ꝛ vltimus computetur. Nam in tot diebus communiter viut fetus. Et fz hūc numerum Augustinus computat edificationem templi cui comparat perfectionez corporis xp̄i super Joh. c. vi. non quia talis processus fuerit in formatione dominici corporis cum perfectionem habuerit in instanti. sed quia in tot diebus potuit mentium distinctio comprehendi. In hoc igitur processu dierum intelligitur quadruplex gradus electoruz. ¶Primus est incipientium ꝛ illi sunt sub forma lactis qui est paruloꝝ cibus. Est igitur eorum in ceptio in operibus vite actiue vnde assignantur eis ser dies idest ser opera misericordie que enumerauit dominus Matth. xxv. ¶Secundus est proficientium. ꝛ illi sunt sub forma sanguinis idest sub exercitatione passionum. Vnde quibusdam qui nondum in tentionum. Vnde quibusdam qui nondum illum gradum attingebant dicebat Apostolus Heb. xij. Nondum enim vsq̄z ad sanguinem restitistis. ꝛ istorum profectus debet esse in vita contemplatiua. Vñ assignantur eis. x. dies propter nouem angelorum ordines. quibus assimilantur viri contemplatiui. ¶Tertius gradus est perfectorum qui iam habent compleram naturam carnis idest debitam formam perfectionis. Taleo sunt quorum vita conformatur vite apostolice. Vnde assignantur eis. xij. dies propter numerum. xij. apostoloruz

¶Quartus gradus est beatorum quorum perfectio quantum ad corpus erit in octaua resurrectionis que iam inchoata est in xp̄o qui scilicet resurgens ex mortuis iam non moritur. ¶Perfecta autem resurrectio ꝛ plena erit in fine seculi quando decima drachma perdita fuerit reinuenta idest electorum ecclesia totaliter resuscitata. Vnde vltime consumationi decem dies assignantur propter numerum completum electorum. qui signantur in decima drachma prius perdita postea reinuenta Lu. xv. ¶Tertio ratione complectionis ex eo q̄ quorundam infantium formatio citius quorundam vero tardius completur. Sūt enim quidam qui dicunt q̄ quidam in. xxx. diebus complentur ꝛ taleo sexto mense nascuntur. ꝛ tales propter tenericudinez non viuere posse dicuntur. Quidam vero. xxxv. die perficiuntur. qui septimo mense nascuntur ꝛ taleo viuere posse probantur quidam. xl. diebus formantur. qui octauo mense nasci perhibentur. neqz taleo in vita seruantur. Vnde Constan. ꝛ etiam Galienus. dicunt omnem infantem in septem mensibus motum habere qui si adeo est fortis vt exire possit ad vitam vtqz conualescit. Si vero tunc in septimo mense non egreditur. ipso suo motu debilitatur ꝛ etiam summe patitur. vnde si etiā sequenti mense idest octauo exierit non conualescit sed si vsq̄z ad. ix. mensem vel principium decimi quieuerit iterum vires sumit vnde egrediens conualescit ad vitā. ꝛ taleo qui. ix. mense vel. x. oriuntur. xvi. diebus in matrice formantur. vel forte qui decimo mense nascitur. i. diebus in vero completur. Sicut ergo quorundam formatio citius quorundam vero tardius perficitur. Sic etiam ad deum quidam citius ꝛ quidam tardius conuertuntur. Et iterum in amore dei in quo spiritualis vite perfectio consistit. quidam citius quidam tardius perficiuntur. ¶Possemus etiam per predictos quinqz modos conceptorum siue natorum intelligere quinqz diuersitates fidelium. Quorum primi fuerunt iudei ante redemptionis aduentum. istorum formationi assignantur. xxx. dies. Tricenarius enim numerus consurgit ex numero ternario ꝛ denario. quia ternarius in denarium ductus idest ter decem faciunt. xxx. In ternario ergo fides sancte trinitatis. in denario vero decalogi obseruantia intelligitur. Et vtrunqz iudeorum iusti ꝛ eruditi viri habuerunt scilicet fidem sancte trinitatis cum obseruantia decalogi. Sed tamen ante redemptionis ꝛ passionis eius tempus hoc non sufficiebat vt ad vitam ingrederentur cum nondum esset aperta ianua paradisi. Et hoc significatur in eo q̄ natus in sexto mense vel infra non viuit. Sex enim cucurrerunt etates ante saluatoris aduentum. quas sex mensis conceptionis signant. ita vt prima etas computetur ab ada⁊ vsq̄z ad noe secunda a noe vsq̄z ab abraam. tertia ab abraam vsq̄z ad moysen. quarta vsq̄z ad dauid. quinta vsq̄z ad transmigrationem babylonis. sexta vsq̄z ad christum. ¶Postrema ab aduentu redemptoris in qua per passionem christi aperta est ianua vite. Secundi sunt christiani virtutum formationi siue perfectioni assignantur triginta. quinqz dico ita vt ternario addatur quinarius qui est numerus quinqz vulnerum christi crucifixi. Nam post fidem trinitatis ꝛ implectionem decalogi conformantur q̄ viri christiani sunt cruci ꝛ ꝑassioni christi quasi quinqz vulnera eius in semetipsis habentes ꝛn illud Gal. vi. Ego stigmata domini iesu in corpore meo porto. Taleo nati sunt in septimo mense idest in. vij. etate que est christi fz computationem supra dicta. ¶Tertij sunt heretici quib⁹ assignantur. xl. dico. quia quadragenarius numerus. ope

tit errantibus fm illud p̃s. Quadraginta annis offensus fui generationi huic t dixi hi errant corde. Talem habz.viij.mensē nascā tur non tamen viuunt. quia hereticī habz octauam generalis resurrectionis etatem sicut t ceteri sint peruenturi t resurrecturi non tamen intrabunt in vitam eternam vnde t in p̃s. predicto subditur quibus iu rauī in ira mea si introibunt in requiē me am Quarti autem sunt viri perfecti qui fit habitaculum t templum dei, vnde talibus assignantur. xl.vi. dies qui est numerus cō petens edificatiōi tēpli dei fm illud Joh. vj. Quadraginta ser annis edificatum est templum hoc. Nam. xl.vj. Consurgit er du plici numero scz. er. x. t ser. Nam quater. x. faciunt. xl. qz scilicet viri perfecti cum quat tuor euangelijs obseruant precepta decalo gi. quibus etiam adduntur. vi. propter. vi. misericordie opera. Jsti. ix. mense nascunt quia nouem angelorum ordinibus finalī sociantur. Quinti autem sunt beati qui li berati a seruitute corruptionis sunt in li bertate glorie filiorum dei. vnde istis assi gnantur. l. dies quia quinquagesimus nu merus deseruit libertati propter iubilcum .i. quinquagesimum annum in quo seruī libertati donabantur. Jsti etiam nascunt. t. mense qui scz vt dictum est supra perti net ad decimam drachmam .i. ad naturaz humanam que per diuinam sapientiaz. t. drachmam recuperata. ix. drachmas. i. nouez angelorum ordinib⁹ ē iungenda. ¶Quar to ratione parturitiōis quia infans dum paritur matri infert tristitiam sed post par tum tribuit letitiam. Egredit etiam et vē tre vestitus secundina. Similiter etiam pe nitentia confert tristitiam in actu relingt letitiam in fructu t vestit etiam animā gra tia t virtutum ornatu. Lu. xv. Cito proferte stolam primā t induite illum. ¶Item penitentia per quā homo moritur peccatiſ assimilatur morti corporali. Primo ratio ne vilitatis. Nam mors fm Jhō. vij. vti litates inducit. Prima est quia potentiaz tyrannorum absoluit t similiter penitentia absoluit potentiā demonū quā hūt sup aiam ꝓpter peccatū. Secūda ē qz ꝑccatī t voluptatibus finem iponit. Sic penitē tia finē iponit voluptatibus p carnis ma ceratiōnē. t ēt peccandi cauendo recidiua tionem. Tertio qz mors est terminus oīs miserie. Et sīr penitentia terminat mise riam dū culpā excludit que est miserie cā. Vnde nō solū euadit penitens ꝑsentis pene miseriā sed ēt sequētis. Quarto quia mors ē ꝑfirmatio gratie penitentia autem dū a culpa ꝑseruat quodammodo in gra tia ꝑfirmat. Quinto qz mors est aeglitio venie. Et similiter per penitentiam aegrit vena de offensa quā effecit culpa. Sexto qz mors ē reparatiua innocentie. Simili ter p̃ pniam restituit inocentia t si nō quo ad actū saltem quo ad meritū. Nam pnia restituit merita que quis acquisiuit etiō i innocentia vel etiam in grata multi etiaz feruenter penitentes equiparant vel supe rant in merito vel gratia multos innocen tes. Septimo qz mors ē collatiua felicita tis. Septimo qz mors ē collatiua felicita tis eterne. Et similiter per pniam acquirit tio eterne. Et similiter per pniam acquirit eterna gloria. ¶Secundo ꝓnia assimilatur morti ratione varietatis. Distinguitur eni triplex mors que designat tres partes pe nitentie. Est enim mors acerba que est in fantium immatura que est iuuenuz. t ma tura que est senum. Sic penitentia debet esse acerba in contritione. t immatura. i. festina in conuersione. t matura. idest debi ta in satisfactione vbi scilicet debitum sol uitur pene quam meruit et illatione offen se. Tertio ratione qualitatis. quia mors est incerta quo ad tempus Augustinus. Nil certius morte. t nil incertius hora mortis ¶Item quo ad locum quia nescit homo vbi sit moriturus Senec. Mors vbiqz te expectat. tu quoqz si sapiens fueris vbiqz expectabis eam. ¶Item quo ad modum quia nescimus qualiter moriuri sumus Augustinus primo libro de ciuitate dei. Non est multum curandum necessa rio morituro qua morte moriatur. sed curādū est quo post mortē tre cōpellat qz

more nō ē dicēda mala quā bona vita p cessit. Sic ergo mors hz aligd certitudinis scz q̃ omnī est ventura. t aligd incertitudinis vt dictū ē. Sīr ꝓnia hz gdē si vera sit cer titudinē venie. sed an peccator ad peccatum rediturus sit an in ꝓnia ꝑseueraturus incertū est. qz nō est in cuius ꝓtāte. Nō est enim volentis neqz currentis scz miserēn tis dei. vt dr. Ro. j. Itē qz mors est amara Eccli. xli. O mors q̃ amara est memoria tua. Sic memoria peccati dz ee cū amari tudine animi. Vñ Jsa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs ānos meos i amaritudine aie mee.

¶Capitulum. lv.



Pigricia sive ocīū spūalium vi rox assimilatur superfluo somno sive dormitiōi. Nā intēperatus sōnus est caloris na turalis extinctiuus. quia per somnū immoderatū humores āplius re soluūtur quoꝝ dū calor natūralis aggredi tur ab eis minuit t extinguit. t ideo pocio natis t minuti ꝓpīt ne dormiant. ne per sōnū hūores amplius resoluant. t sic calor q̃ est in talibus diminuat t debilitet t suf focet. Sīr p ocīū t pigritiā hūores. i. male affectiōes t nocte cogitatiōes multiplican tur. et quibus calor. i. ignis amoris spūa ꝓpter qō dicit Apls. a. Thes. v. Nō dormia mus sed vigilemus t sobrij simus. ¶Se destructiu⁹. Vñ dicit Constā. q̃ si sōnus fuerit nimi⁹ animalia deficit virtutis eo q̃ ni mio humectatur t infrigidat corpus. Sic ocīū t pigricia dū abūdare facit hūores con cupiscētie inducit in aiam nimiū frig⁹ ma licie. quia multam malicīam docuit ociosi tas vt dicit Eccli. xxxiij. t extinguit fundi tus t destruit virtutem ipsi⁹ anime. ij. Re. fine habitū. ¶Tertio qz nimius somnus ē egestatis causatiu⁹. et eo q̃ ē opatiōis t p sequēs lucri impeditiu⁹. vnde Prouer. vj. vsqz quo piger dormis quādo ꝑsurgis de somno tuo paulum. dor. pa. dor. paul. cō se. ma. tu. vt dor. t veniet tibi q̃si viator egestas: Sic pigritia t ocīū dū a bene opando retrahit egestatē gre t spūaliū diuitiaꝝ inducit. Prouer. x. Egestatem operata est manus remissa.

Capitulum. lvi.



Principes assistant hūe ris fm illud Jsa. ix. Factus ē principatus sup hūcꝝ eius. Nā primo humeri sūt ad spiritua liū mēbroꝝ defensionē vñ humeri sūt ex varijs ossibus cōpositi quoꝝ ꝑcipua duo spatule dicuntur. Et fuerunt necessaria hec ossa vt pectus t costas defenderent. ne a posterio ri lesionē acciperent. Et in illis duab⁹ spa tulis sunt due ꝓcauitates q̃ vocant oculi. vñ vocant spatule oculoꝝ qō nomē ex offi cio assūpserunt. nā sicut oculi totius ante rioris corporis sunt defensores ne ab ali quo ledat. Sic isti a posteriori pectus t co stas defendunt. Principes ergo ad modū hūeroꝝ spūaliū t religiosoꝝ viroꝝ ꝑcipue esse debent patroni t defensores ne ab ali quo ledant. t debent cōstare ex varijs essi bus. i. fuleiri varijs virtutibus. sed ꝑcipue iustitia t elementia debent vigere in eis q̃ si due spatule in humeris. vna ad dextraz scz iustitia altera ad sinistram scilicet cle mētia t he habent duos oculos. quia iusti tia respicit culpam clementia ꝓ naturaz Et istis virtutibus principes firmati sunt validi t potentes ad subditorum defensio nē. fm illud Prouer. xx. Misericordia t veritas custodiunt regem et roboratur cle mentia tronus eius ꝑ. Minus ꝑfortatur esse principatus eorum. ¶Secundo hume ri sunt ad brachiorum t costarum protecti defensionem t ossium ꝓcatenationem. vñ due spatule habent retro duo acumia per que eadem spatula furcule est ꝓncta ne a superiori totum suum creat. Interius ꝙ ad h nomen ponit alterum ne subtus exi ret acumen armorum furcule autem ad h fuerunt necessarie vt armos ligarent t a

pectore differre facere nt quorum ossa sunt rotunda exterius.interius ꝓ cōcaua.t cū teneritudine pectoris ante colligata . retro ꝓ cornu rostro.t sunt cor ligari ēta ossa cartilaginosa q̄ vocantur spatularuz capita ad hoc nī posita vt facerent concatenationem armoꝝ siue būeroꝝ. ¶Declarat ergo ad modum humeroꝝ ad hoc studere dēnt vt brachia.i.viros artifices t laborantes.t costas pectoris.i.mulieres.q; mulier ex costa viri formata est t ossa.i.maiores t fortiores ad inuicem ꝛcatenata teneant scz in catena pacis t veritatis. ¶Tertio humeri sunt ad ossiū sp̄ōdilium t colli suppositionem Ossa autem colli vel sp̄ōdilium sunt p̄lati t clerici t viri ecclīastici q̄ sunt medij inter deum t populum sicut collū inter caput t corpus.quos principes seculares nō opprimere neq; p̄sequi debent.sed benigne supportare t reuereri. ¶Quarto q; hūeri sunt ad ponderū diuersorum supportationem Licet enim post caput t collum alijs membris supemineant oium nī onera portant.t ꝓ aliorum offensa sepe spatule verberātur. Sic quamuis seculares principes post caput ecclesie quod est papa.t collum idest p̄latos ecclīasticos ipis secularibus t temporalibus p̄incipentur tamen pro omnibus sibi subditis debent viriliter laborare t ꝓ eis tuendis t regendis onera laborum t expensarum portare ipi etiam pro suis subiectis habent deo respondere t frequēter ab eo ꝓ ipis flagellantur.

¶Capitulum.lvij.



Otestas humana assimulatur brachijs. Nam sicut duo sunt brachia dextruz t sinistruz Ita duplex est potestas scilicet spiritualis que est vt brachium dextrum t temporalis que est vt sinistrum Videmus autem q; brachia primo quidem sunt valde fortia et omni parte fortitudinem habent scilicz superiori q; scz cū armo supiori brachium fortissimis neruis ꝛnectitur. ¶Itez et p̄cinteriori sunt ossa brachioꝝ grossa et dura t medulla plena. Et ꝓe ꝓ exteriori nō minium sunt carnosa vt ossibus t neruis cōpacta essent fortiora. ¶Itez in cute musculis t lacertis sunt intermixta Vnde in brachijs maxima est hominis fortitudo ꝓ. Posuisti vt arcū ereum brachia mea. Sic illi qui sunt in p̄ārte temporali vel spūali constituti debent cum suis superioribus t maioribus scilicet cum deo t hominibus esse per obedientiam t beniuolentiam fortiter colligati . ¶Item interius in sc ipis grossis ossib⁹.i.magnis virtutib⁹ fulciri.et terius parum carnosi idest non delitiosi vt voluptuosi.musculis siue lacertis.i.solicitudinibus semper ad bene operandum incumbentibus intermixti. Et quando illi sic se habuerint vt brachia erunt fortissimi. De tali enim brachio dici potest. Fecit potentiam in brachio suo.ꝛc Luj. Sexto. videmus q; brachia sunt valde vtilia .valent.n. brachia ad eleuandum ad portandum ad stringendum t ad repellendum ad impugnandum t ad operandum. Sic illi qui sūt domini t in potestate constituti debent leuare humiles portare debiles . stringere.i. amplecti viriles.repellere nocentes impugnare hostes t bene operari in oēo Bne. Potestas cum habetur cogitanda est ad vtilitatem.quatenus is qui vtitur vt ꝓdesse debeat posse se sciat. ¶Tertio videmus q; brachia sunt valde flexibilia. Sunt enim brachia flexibilia in tribus iuncturis.scilicet circa armum circa cubitum . t circa manum. Similiter illi qui sunt in potestate constituti debent esse flexibiles circa amoꝝ.i.circa superiores per obedientiam t humilitatem. ¶Item circa cubitos idest circa medios per beniuolentiam t affabilitatem.circa manus idest circa inferiores ꝑ subuentionem t pietatem. ¶Quarto videmus q; brachia sunt valde compassibilia Nam quia a capite beneficium sensus t motus recipiunt.ingrata non sunt sed pia

ipo capite defendendo contra ictus sequentium liberaliter se exponunt. Ita principes debent esse grati capiti nro idest xpo a quo hūt t sensum discretionis t motum boni operis . Et ideo pro fidei sue seu ecclesie eius defensione.deberent ipsi cuz necessariam esset personas suas exponere. ¶Itē in tantum compatiuntur brachia alijs mēbris q; ꝓ eis sepe in minutionibus vulnerantur, vt illa illesa t sana reddātur. vel in sanitate habita cōseruentur Vnde ꝓ aliorum membrorum custodia vulnerari t p̄cuti nō refugiunt scz sponte se offerunt. Similiter debent facere principes pro salute suorum subditorum t maxime pro salute spirituali Joh.x.Bonus pastor animam suaz ponit ꝓ ouibus suis. ¶Quinto. quia brachia sunt cordi valde conformia. Nam per quasdam arterias ab ipso corde spiritum t pulsum recipiunt . Et ideo statum ipsius cordis lucidum nobis produnt Cor di autem quod est membrum commune et quo procedit vita omnium membroꝝ assimilatur respublica siue communia bona et cuius prosperitate pēdet salus omnium singularium personarum Huic igitur debent se principes totaliter conformare. ab ipso pendet spiritus t pulsus ei⁹ idest vigor spiritualis t corporalis. Vnde eius statum quando defectuosus esset debet bona pientibus consiliarijs vt reparetur. tanta etiam dilectione sunt brachia cordi coniūcta sm Galie.q; hoc habent inter omnia membra proprium .vt quod cor diligit t amat,brachia diligunt t in eius amplexuz voluntarie se extendunt.quod enim a corde diligi sentiunt quanto vicinius possunt cordi astringunt i tantum vt totum dilectum amantis cordi imprimerent si valerent. Sic etiam boni principes illos preciue diligunt t amplectuntur quos vident cordis idest reipublice t bōi comūis magis studio tendunt vt omnes quantum possūt cordi astringant idest ad amorem reipubli

ce trahant. ¶Sexto quia brachia quādo q; sunt mortis indicatiua. Nam sicut habetur in pronosticis denudatio brachioruz t inquietatio eorum in acutis est mortiferum signum. Similiter si principes t rectores sunt interius denudati virtutibus t inquieti exterius pacem subditorum destruentes signuz est in republica mortis t ruine. ¶Prou.xxviij. Regnantibus impijs ruine hominum.

¶Capitulum. lviij



Oratur anima ad modus corporis tripliciter Est enim potus inanis medicinalis t nutrimētalis. Nam sm Constan.est aliquis potus q tantum est potus vt aqua que scilicet non est per se corporis nutritiua. Et huic assimilatur curiositas t vanitas scientie secularis qua non nutritur anima in spiritu vel deuotione. ¶Itez est potus qui est potus t cibus vt vinum. quod sm Constan.per omnes partes corporis portat cibum nutriens t calefaciens spiritum t confortans naturalem calorem

Huic assimilatur dulcedo sapientie salutaris scilicet sacre scripture qua omnes ſē sue anime nutriuntur.spiritus calesit t inflammatur.t charitatis amor crescit t cōfortatur. ¶Prouer.secundo Bibite vinum quod miscui vobis Apostolus Corinthio. decimo Bibebant autem de spirituali. ¶Item est potus medicinalis qui non datur sm viam potus sed sm regulam medicine vt syrupus t similia. Talis est potus compunctionis penitentialis qua anima purgatur t sanatur psalmus. ¶Dotum dabis nobis in lachrymis i mēsura.

Capitulum.lix.



Redicator verbi dei assimilatur ori propter quatuor. ¶Primo ꝓpter nutrimenti susceptionē . nullū .n. mēbrū i aiali nutrit nisi ꝓ cib⁹ i ore

ponatur ⁊ masticetur.⁊ propter hoc fuit os humidum interius vt cibi siccitas eius humiditate immutaretur. Fuit neruosum vt cibi saporositas sentiretur. fuit etiam durū ne cibi duricie ledceretur. fuit concauum ⁊ rotundum vt cibus assumptus hinc inde facilius moueretur. Sicut ergo cib⁹ in ore disponitur qui postmodum ad membra nutrienda trahitur. Sic cibus spūalis doctrine a predicatore disponitur ⁊ traditur quo membra ecclie. i. fideles nutriuntur. vnde predicatores ad modum oris oz esse humidum per pietatem neruosum per cha ritatem que est vinculuz perfectionis sicut neruus ligamentum ossium. ¶Item durum per firmitatem. ¶Item concauum p humilitatem ⁊ rotundum. i. motui aptum per opositatem Iere. xv. Si separaueris preciosum a vili ⁊c. ¶Secundo pp aeris attractionem. Nam aer primo in ore immutatur ⁊ subtiliatur ⁊ sic ad cordis refrigerium per cannalem pulmonis transmittitur. Sic ergo os attrahit aerem respirando sic p̄dicator debet gratiam spiritualis doctrine attrahere orando ps. O o meum aperui ⁊ ggrari spiritum Augu. libro. iiii. ō doctrina xp̄iana. Predicator laboret. vt intelligēter. vt libēter. vt obediēter audiat. Et hoc se posse magis pietate orationum q̄ oratoris facultate non dubitet. vt orando p se ac p illis quos est alloquturus sit prius q̄ orator q̄ doctor. Et in ip̄a hora accedēs ad eos oret q̄ doceat p̄ferentem linguam ad dominum leuet animam sitientem vt ructet q̄ biberit vel q̄ impleuerit fundat. ¶Tertio propter vocis formationem. Ad hoc. n. est palatum oris concauum vt lingue plectrum facilius moueatur. ⁊ ad vocem formandam expedite eleuetur ⁊ deprimatur Similiter ad hoc vt vox doctrine in ore p dicatoris recte formetur oz cum hēc palatum cordis concauum ⁊ vacuum ab amore mundi ⁊ ab omni infectione peccati. i. Reg. xi. Receditne vetera de ore vro. i. vos predicatores a vro affectu recedāt ipsa que tempore veteraſcūt Prou. iii. Remoue a te os prauum. i. Petri. ij. Peccatum non fecit neq; inuentus est dolus in ore eius. ¶Quarto propter superfluitatuz a pulmone ⁊ cerebro venientium eiectionem ⁊ membrorum a superfluis exonerationem. Sepe enim dum stomachus gravatur per oris vomitum expurgatur sic p̄dicator eijcere a se debet superfluas affectiones que sunt vt superfluitates venientes a pulmone. ⁊ superfluas ⁊ noxias cogitationes a cerebro. debet etiam per oris confessionē vomere peccati grauedinem Ecclesiastici. xxxi. primo. Surge de medio ⁊ euome illud. Apoc. iij. Incipiam te euomere ex ore meo. ¶Notandū etiam q̄ os patitur ex corruptio humoribus aliunde fluentibus. Nam si sit homini societas mala si mens corruptionibus plena. si peccauerit in lingua patitur os eius. Mat. xij. Et habundantia cordis os loquitur. ¶Item predicatores assimilantur oculis propter septem. Septez enim sunt predicatori necessaria. Primum est intentionis humilitas videlicet vt non predicet ad scientie ostentationem sed potius ad dei laudem ⁊ animarum vtilitatez. Vnde oculi fm Isi. dicti sunt quasi occulti. q. d. fcz suum lumen intus occultant ⁊ conseruant. velquia tegmina oculorum eos occultant. ne aliquibus iniurijs ledantur. Sic predicatores ne ledantur a superbia vel vana gloria se ipsos vel lumen sapientie saltem quantum ad intentionem debent occultare. i. non ad ostentionem predicare Brego. Sic opus fit in publico. vt intentio semper maneat in occulto. ps. Oculi mei semper ad dominum scilicet per rectam intentionem. ¶Secundo ē necessaria discretionis sagacitas. vt. sicut medici spūales animarum morbos sagaciter discernant ⁊ offendant. ac curas debitas adhibeant. sicut matrone in oculis reprehendantur ⁊ iudicantur anime passio nes. Nam oculi inter oēa sensus sūt anteriores. Vnde in eis omne indicium melius apparet siue anima fuerit hilaria siue tristis. fiat amor ⁊ odiū ⁊ oēa alie passiones in oculis exp̄sse apparēt. ¶Tertio docēdi studiositas. Dicunt. n. oculi lumē. q. lumē q̄ ab exterioribus accipiūt interioribus refūdūt ⁊ similiter p̄dicatores lumē sapiētie q̄ acceperūt siue a deo ispirāte. siue ab homine docēte siue a scriptura instructe. alijs studiose ⁊ copiose tradere ⁊ refūdere satagūt. vñ Apls. i. Corin. xv. Tradidi eni vobis ⁊ hoc q̄ accepi. ¶Quarto ē necessaria officij societas. requirit eni p̄dicationis officium exemplaz honestate siue moditate. vt p̄dicatores nō soli vadāt sz simul binati vel sociati vt primos p̄dicatores quos xp̄s instituit binos ante faciē suā misit. vt dicit Lu. x. Vñ oculi capitis qui p̄dicatores designāt xp̄i geminati sūt. vt si forte vn⁹ ledere tur. ei⁹ defect⁹ p alium suppleret. Eccle. iiij. Ve soli q̄ cū ceciderit nō h̄z subleuantem ⁊ ideo religiosi cōbinati incedūt Matth. xviij. vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo ibi ego sū in medio eor. Et dicit duo q̄ corū ē duo testamēta p̄dicare ⁊ duo p̄cepta charitatis seruare ⁊ addit. vt tres. q̄ cor ē sancte trinitatis fidē diuulgare ⁊ trib⁹ thcologicis virtutib⁹ scz fide. spe. ⁊ charitate vitā suā adornare. ¶Quinto necessaria est circa crucē xp̄i deuotio. ergo p̄dicatore dicat. Mihi absit gl̄iari nisi in cruce domini nostri Iesu christi. Vñ nerui qui ad oculos spiritū visibilem deseruiunt, sunt in modum crucis dispositi. Nā substantiaz crystallini hūoris oculis se infigunt. Et bi nerui trāsuersaliter in modum crucis infiguntur in oculis ⁊ in puncto cōtactus inuicem se contingūt ⁊ hoc ingenio sapientie factum est vt altero oculoz clauso vel penitus excecato spūs visibilis ad alterū totum transiret ⁊ suā ibi p̄ficeret actionem. vñ tūc pupilla ⁊ act⁹ videndi ostendit, propter virtutis visiue coadunatiōez vt patet i satellitijs q̄ vno oculo directi⁹ sagittā emittūt. ¶Item ideo se otigūt i puncto ne quodlibet vnū duo esse videat. Semp eni vna res duo esse apparent si vterq; oculus suum idolum diuisim videret. Necesse ergo fuit vt Xp̄us visua cōtinuaret ad organū. in quo esset Xp̄s vna forāt veritatua in pupillis. sicut auctor Perspectiue dicit Sūt ergo nerui oculi in figura crucis dispositi vt p̄dicator cū xp̄o cōfix⁹ sit cruci ⁊ nō seip̄m sz crucifixū xp̄m studeat p̄dicare fm illud. q. Corinth. i. Nos aūt p̄dicamus xp̄m crucifixū ⁊c. ¶Tertio necessaria est scientie luminositas. q. d. sicut oculo sine pupille necessariū est lumē ad videndū ita p̄dicatori necessaria est scia sacre scripture ad predicādū. Debet. n. esse p̄dicatoris mēs velut pupilla oculi q̄ interius immutatur a spū venīte a cerebro ⁊ exterius a lumine refulgēte. nā mediāte lumine spēm rei exterius recipit ⁊ receptā aie iudicio trāsmittit. Sic p̄dicatoris mēs vt recte speculet q̄ sunt docēda opz q̄ illumine tur interius a spūsancto ispirāte. Et ēt exterius ex sacre scripture lectiōe instructe ⁊ iō opz q̄ sit ad modū pupille in qua est puritas paruitas dignitas ⁊ sui p reflexionem. visibilitas. ppter primū dicit pupilla quasi pura ⁊ puella. ⁊ sic p̄dicatoris mens debet etiā esse pura vt a deo illuminetur. Sed cauēdū est ne h̄ pupilla. i. puritas mētis tollat p mortem peccati nō solū exterioris oculi opus. sed ēt interioris cōsensus vel delectatiōis morose. Dicūt enim Phisici ipas pupillas p triduū aīe mortem moriturorū hoīes nō bēre q̄bus non visis certa desperatio est de egro. ¶Itez pupilla est pua ⁊ ideo sic dicit eo q̄ puella puelli esse dēr. sic predicatoz mētes debent esse p būilitatē paruc. Et hoc ēt multum valet ad recipiēdū lumē diuine sapiētie fm illud. ps. Sapiētia p̄stāt pusillo. Vñ pupilla licz sit pua in quātitate. est tamen maxima in virtute. ⁊ iō maxima ē p̄ferenda. ¶Item pupilla est magne dignitatis. q. d. vt dicit Aug. O ia q̄ in ip̄o oculo sunt aut sunt pupillā adiuuantia. aut pupille vt seruientia. ipa Xp̄o sedet in medio quasi oium regina. Similiter oia que sūt in

predicatore debēt subdi mēti ⁊ rationi ei⁹. Quedā ad seruiendum vt corpio membra Quedā vo ad iuuandū sicut sensus ⁊ alic virees. Quasi ēt i signum dignitatis pupilla circa se habet quēdam circulum q̄ corona dicit quo discrera nigredine albe partes oculi a pupilla separant. Et i b signat gloria ⁊ corona q̄ fideli p̄dicatori seruat. ꝛ̄ ille lud Apli.ij. Thi.iiij. In reliquo repōsita est mihi corona iusticie ⁊c. ¶ Iste pupilla cū omnia iudicet ⁊ discernat se ipaz nō videt. Et si q̄ngat q̄ accidēo se videre hoc ē per radioz reflexioēz scz quando species sua vadit ad speculū ⁊ a speculo reflexio fit ad visū. Et b forte ē causa quare visus in speculo delectat. q̄ per reflexionē radioz in se ipsū reuersus coadunat ⁊ p̄ hoc quēdā fortificat ⁊ cōfortat. Sic si p̄dicator nescit se ipm cognoscere vel videre accedat ad speculū scripture ⁊ reflectat applicādo ad se ipsum q̄ legit vt ex reflexione radioz. i. diuinoz verborum siue exēploz q̄ ibi reperiuntur possit ⁊ suos defect⁹ ⁊ etiam p̄fect⁹ intueri. ¶ Septimo est necessaria p̄dicatori virtutum ⁊ donorum varietas. Mā oculus est cōpositꝰ ex tribus humoribus quorum primꝰ dicitur albugineꝰ scōo crystallinꝰ tertius vitreꝰ. Qui nō dicunt humores q̄ sūt liquidi vel fluxibiles. ꝛ̄ propter mollicie quam habent vitra cetera membra. sed in ipso humore solo crystallino est instrumētū visus. In bio igit tribꝰ humoribꝰ designantur tres virtutes theologice quas p̄dicator debet habere sed precipue charitatē q̄ ceteris precminet sicut humor crystallinus Apls.j. Corīi.xiijnāque manēt fides spes ⁊ charitas tria hec. horū autem maior est charitas. Vñ p̄dicator si ne ea nihil est. Sm illud ibidē. Si linguis hominū loquar ⁊ angelorum. charitatem aūt nō habeā ⁊c. ¶ Item oculus habet septem tunicas. septem pelliculas siue telas que circūdant illos humores ⁊ ab inuicem distinguunt. scz quatuor a parte anteriori ⁊ tres ab interiori. nam anteriꝰ immediate iuxta crystallum est tunica que dicitur retina a venio ⁊ arterijs pie matris idest subtilioris cerebri pānicli q̄ pia mater vocat. exorta ⁊ extenta in modum retis que portat spūm visibilē ad vitreum hūorē. ⁊ cū suis nervis sensum ad crystallinū. Post retinaz sequit secundina q̄ ab ipa pia matre ē generata vt retinā defendat ne aliquo casu ledat. tertio sequitur sclirotica tunica valde dura q̄ a dura matre. i. a superiori ⁊ grossiori pānículo cerebri procedens omnia alia est defendēs. ⁊ est quasi ligamentum oculorum. A parte vo anteriori imediate iuxta crystallinū humorem est rela aranea sic ꝓpter suā subtilitatem dicta vt sit spūi visibili pula ex subtilioribꝰ ptibꝰ retine tūice generata ⁊ hec tunica inter albuginē ⁊ crystallinum humorem est collocata ne simul ꝓmisceant. ⁊ hec tunica coniuncta cū interiori retina facit primū orbē. Mā he due tunice in se claudūt crystallinū hūorem. Hāc sequit vuea sic dicta eo q̄ vue nigre ē in colore similima. q̄. n. omnia p̄dicta in cōpōne oculi erāt clara ⁊ alba ⁊ visum disgregitiuo. adeo necessaria fuit tunica vuea q̄ sua nigredine lumē in oculo aggregaret. Hec ā tunica ad modum spongie est quodammodo porosa ⁊ villosa nervorum continens fila. vt crystalinum humorem ab humiditate superflua separaret ⁊ spiritum visibilem aliis circūstantibus ministraret. Hec tunica vuea a parte anteriori cum secundina coniungitur. ⁊ faciunt sm orbem claudendo albugineum humorem. Hanc sequitur tunica cornea sic dicta q̄ corneo lucido est similis vnde ⁊ quia ē spūi visibili ratione sue trāsparētie ⁊ raritē rōe aliquātule dilatabilis est aggregatiua visus aliquātula apertiua ⁊ rōe sue fortitudis ⁊ cohērētie ab exterioribus nocumēti ē ualerꝰ defensiua. Hec aūt cornea sclirotice intimo cōiūcta ternā facit cohēdāt. Vnio ā ⁊ i superficie oculi exteriora ponit tunica q̄ vt cōiūctiua q̄ a cranco defendēs nō tamē tegit oculū sz ꝓtinet i agut oculoꝝ cōe ligās ⁊ retinēs vt i sua manēāt sitiōe.

per has ergo septē tunicas q̄ oculū vestiunt septē dona spūssancti reprāsentant q̄ mētem p̄dicatoris ornare debēt. de qbus dr Ysa.xj. Requiescet sup eū spūs dñi spūs sapientie ⁊ intellectus spūs scie ⁊ pietatis spiritus cōsilij ⁊ fortitudinis ⁊ replebit eum spūs timoris domini. Vbi aduertēdū q̄ sicut plume ser tunice in trib⁹ ordinib⁹ oculi cōnectūtur. Ita prima ser dona in tribus gradibus spūs cōbinant. ¶ Primus gradus est spūs sapiētie ⁊ intellect⁹. vbi sapiēna ꝓbinat intellectui. sicut in primo ordine oculi aranea tunica ꝓnectitur retine. ¶ Secūdus est spūs scie ⁊ pietatis in quo scia pietati cōbinat. sicut tunica vuea contungitur secūdine. ¶ Tertius gradus est spūs cōsilij ⁊ fortitudinis vbi cōsiliū cōbinatur fortitudini. sicut cornea tunica sclirotice copulat in tertio oculi orbe. ꝛ̄ donum timoris ponit p se ⁊ alteri dono nō cōbinatur. ⁊ replebit inquit eum spūs timoris dñi sicut ēt septima tunica oculi q̄ dr cōtunctiua alteri tunice nō cōnectitur.

¶ Capitulum.lx.

Relat⁹ assistat capiti pp. vij. ¶ Ordio pp suā situationez Mā q̄ caput ē ini exteriora mēbra po bois p̄incipat tō p pri dignitatē locatū ē i corpis riora mēbra regere ⁊ q̄ sub ipso sūt vniuersa disponere. Sic plati positi sūt in altis fibj subditos cōgruēt⁹ regere ⁊ gubernare. ꝛ̄ tñ sicut eminēt dignitate. ita conaoposite. Vñ beato petro dixit rp̄s. Tu vocaberis cephas qs dicit caput antiq⁹ ñ lauero te ⁊c. Petr⁹ rñdit. Duc ñ tñ pedes meos. ꝛ̄ t manꝰ ⁊ caput ⁊ figurabat i lotōe capitis q̄ plati debēt cē mūdi. ¶ Iste capita inūgebant sm illud. Vnge caput tū debēt esse pīj oleo. i. misericordie pleni. ¶ Iste capita cinere aspergebāt. Vbre. q̄. Asperserunt cinere capita sua. in quo figurabatur q̄ debēt esse hūiles. ¶ Iste sup capita manꝰ ponebant. Exo.xxix. Imponēt aaron ⁊ filij ei⁹ manꝰ super caput illi⁹ in q̄ significabat q̄ debent esse actiui ⁊ oposi. ¶ Secundo prelatus assimilatur capiti ꝓpter sensationem. Naz omnis sensus apparet in capite. vnde dicit Ysido. q̄ caput dicitur a capiendo eo q̄ oīa sensus ⁊ nerui ab eo initiū capiūt. vnde caput est sedes omniū sensuū. Sunt enim in eo sensus tā exteriores q̄ interiores. Exteriores enim sunt visus auditus gustus odoratus ⁊ tactus qui sensus oēs mystice cōpetūt prelatis. ꝛ̄. visus cōtemplationis auditus cōfessionis vel cōsultationis gustus diuini amoris quo aia spūaliū delitiaruz saporem percipit odoratus discretionis ⁊ tactus boni opis. ¶ Sensus interiores sunt q̄tuor. ¶ Prim⁹ ē sensus cōis q̄ posit⁹ ē in ānteriori pte cerebri vbi cōcurrūt nerui sensitiui q̄tz sensuū q̄ loc⁹ medullosus ⁊ būidus ē. ¶ Scōs ē Vr⁹ imagiatiua ⁊ h ēt i ānteriori pte cerebri ponit post sensū cōez ⁊ ibi ē magna duritia ex frigiditate cerebri ꝓueniēs. Hec eadem virtus dicitur phātasia vt vult Auerro. Sed imaginativa vocat inquātū imagines rez sensibiliū in ea reseruant. vñ ēt vocat thesaur⁹ formaz. ꝛ̄ phātasia dr inquātū hmōi imagines siue formas ꝓponit vt diuidit. vt cū appēdit alicui albū ⁊ frigidū ⁊ silia. ¶ Tert⁹ ē Vr⁹ ⁊ h Vr⁹ est i media cellula cerebri q̄ calida ē ex motu multi spūs ad ipsaz. Vñ i hoie media cellula cerebri rōnal⁹ siue logistica dr. ¶ Quart⁹ ē Vr⁹ mēoratiua q̄ cōt pōit i posteriori pte ac cellula caput. Iste ꝑ q̄tuor Vrtes designat q̄tuor ꝓfectiones q̄ describuntur. ⁊ illā designat q̄tuor cōis. Mā ꝓprii deriuant ⁊ ad quē oio ipossio contur omnes ⁊ sic sunt quasi suggerētes ipsi Sicut ergo a sensu cōi deriuantur sensus

ppriꝫ ita a diuina sapientia que tradit in sacra scriptura deriuant omnes scientie seculares ⁊ physice. Vnde Cassio. dicit q̃ ois splēdor rhetorice eloquētie: oēs modi locutionis poetice: q̃libet varietas, pnunciationis decore a diuinis scripturis sūpsit exordiū. Et iterꝫ sicut ois sensuum impressio ad ipm sensū cōmunē reducit. ita oēs scientie alie ad sacrā scripturā reducuntur sicut ad regulā dirigētē. ¶ Itē qꝫ finis ei⁹ est vltim⁹ finio ad quē fines aliarū scientiarꝫ ordinātur. s. beatitudo eterna: ⁊ quantū ad hoc oēs alie scie ꝟiunguntur in ea. Nā quelibꝫ scia est q̃dā pfectio hominis. ⁊ quelibꝫ pfectio hois ad vltimꝫ pfectionē ei⁹ ordinat quā pncipaliter ista scia respicit scz felicitatē eternā. Vñ Auicen. dicit q⁹ oēs scie cōicant in vna vtilitate q̃ est acqsitio pfectionis aie preparātis eā ad futurā felicitatē. ¶ Itē sicut oēs sugerūt sensui cōi. i. expectāt complemētuꝫ cognitōis ab ipo circa priculare qō est in sensu. ita ⁊ p sacrā sciam omnio humana cognitio recipit cōplemētū, ppter qō dicit Sap. xiii. q⁹ vani fūt oēs hoies qbus non subest scia dei. ¶ Secūdo dz esse in plato cura ⁊ custodia animaꝫ quā designat virtus imaginatiua q̃ est cōseruatiua ⁊ custoditiua sensibiliū formaꝫ. Insuper ad modum fantasie dz subditos admiuicē sociare vel abinuicē separe, put coꝫ saluti videbit expedire. ¶ Tertio dz esse in eo prudentia ⁊ discretio rex agēdaꝫ vt. s. oia cū diligētie ⁊ rōne agat ⁊ hāc designat Virtus logistica. i. rationalis. ¶ Quarto dz esse in eo ingio memoria seu recordatio suorū defectuū ⁊ culpaꝫ q̃ scz eū i puritate ⁊ in humilitate cōseruet ⁊ hāc designat Virtus memorie. ¶ Tertio platus assimilat capiti, ppter capitis dispositionem. Dispositio enim capitis fm Aristo. ex tribus cognoscitur scz ex qualitate ex figura ex capillo. Et qualitate qdē q⁹ caput dz esse mediocre inter parū ⁊ magū mēbris alijs in qualitate proportionatū. Nā caput nimis parū signat defectū materie ⁊ debilitatē Virtutis formatiue: scz nimio magnū signat superfluitatē materie ⁊ defectū Virtutis operatiue. Sic prelatus neqꝫ debz esse nimis magnus p supbie elationē neqꝫ ēt nimis paruus p pusillanimitatis deiectionē: scz vtroqꝫ vitio careat magnanimus ⁊ būlis ⁊ studeat: vt scz ex vtraqꝫ virtute quodāmodo mediū ⁊ tēperamētū ꝟiciat. ¶ Itē cognoscit dispositio capitis ex figura q⁹ figura capitis est rotūda. tū pp lesiōis ⁊ passibilis qualitatis amotionē: tū ,ppter medule cerebri ampliorē receptionē. Et tamē debz ee ali quantulū oblongū ⁊ circa tpa aliquātulū planū. Nā perfecta dispositio capitis est q̃ in rotūditate disponit ad similitudinez globi cerei iter manus vel duo ligna cōpressi. Talis eni globus est figura rotūdus ⁊ tamē aliquātulū in vtroqꝫ latere planꝰ, in pte tū anteriori in vtraqꝫ pte erit acutus aliquātulū eleuatū. ⁊ hoc necessarioꝫ fuit ad retinendū ventriculū cerebri in pte anteriori qui ꝓcedunt quinqꝫ sensus faciētes. Sic nerui ꝓcedunt quinqꝫ sensus faciētes. Sic mili mō parum acuitur a posteriori, ppter retentionē alterius ventriculi in puppi. i. in posteriori parte ex qua procedunt medulle spondiles ⁊ nerui motum voluntarium faciētes. Debet ergo ad modū capitis ꝓlatus esse rotundus. i. iustus vt nō fiat in eo aliquis angulus iniquitatis aliquam partē retinens. precipue in iudicio vbi partem vel personā accipere nō debet. ¶ Item debet esse oblongus per longam discussionē ⁊ deliberationem scz vt nō cito ꝑcipitet sententiā: q⁹ velox consilium siue iudiciū sequitur penitentia. Debet etiam esse ex vtroqꝫ latere planus. id est firmus scz tam in prosperis q̃m in aduersis. Illud eni quod planū est vbi applicatur vel ponitur residet firmum, sed non sic quod est sphericū sed debet etiam esse acutus ante in ,pfitione futuroꝝ: ⁊ retro in recordatione preteritorum ⁊ in medio eleuatus presentia sublimiter disponēdo. ¶ Item cognoscitur dispositio capitis ex capillis q⁹ fm coꝫ quantitatē ⁊ qualitatē

⁊ cadendi velocitatē siue tarditatē de cōplexione capitis iudicat. Quasi autem capilli adherētes capiti sūt officiales ⁊ familiares vel ꝟiliarij vel amici ipius ꝓlati qui ei iugiter adherēt ex qb⁹ multum pendet ⁊ offēditur q̃ito ꝓlatus sit. Capilli. n. bene dispositi q̃diu adherent capiti ipsum custodiūt ornāt ⁊ defēdūt ablati Ro vel male dispositi ipm turpe reddūt. Et simile accidit de amicis vel ꝟiliarijs ⁊ familiaribꝰ ꝓlati. q⁹ si boni sunt ipm custodiūt ⁊ honorabilē reddūt. si Ro praui ipm corrumpāt vel saltem infamē ⁊ odiosū efficiunt. ¶ Quarto ꝓlatꝰ assimilat capiti ,ppter eius cōpositionē. Nā primo quidem caput ē ex multis ossibꝰ ꝟstitutū ⁊ hoc ,ppter cerebri defensiōez. Nā substātia cerebri tenera ē ⁊ mollis vnde de facili lederet nisi esset interpositio cranei ⁊ ossiū alioꝝ p que abextrinseca lesione seruat. Ossa aūt dant ⁊ custodiant sunt misericordia iustitia. Misericordia ⁊ veritas custodiunt regē ⁊ clemētia roborat tronꝰ ei⁹. ¶ Itē caput hz aliquid de carnositate ⁊ b fuit necessarium ad tēperamētū ossium ⁊ neruorum. ne scz te nimium ossium frigiditate teneritudo cerebri occasionaliter lederetur. Similiter i ꝓlato est infirmitas carnis siue passutum. Nam sicut dicit Apo. xi. Cor. xij. Virtus in infirmitate perficitur. Habet tamen caput parum de carnositate ⁊ pinguedine respectu aliorꝝ membrorum. ⁊ hoc ꝓpter viuacitatem sensus ⁊ iuuamentū intellectus. sicut dicit Phō. in. iij. de animalibus. Forte ratio huius est q⁹ spiritus ⁊ nutriam pinguedinem in suo trāsitu impediret. ⁊ sic sensus hebetaretur ⁊ intellectus obrueretur. Vnde Piero. dicit q⁹ venter pinguis non gignit sensum tenuē. In hoc ergo signatur q⁹ ꝓlatus non debet esse deliciosus neqꝫ intēdere ad impinguandum corpus. sed paruam curam debet habere vel impendere carni sue. ¶ Itē debet ꝓlatus parum habere de carne. i. de amore carnali ꝟl sanguineorum. s. vt nō intēdat ad dirandum. vel impinguandū eos de patrimonio crucifix. i. de bōis ecclesie. ¶ Itē caput quāuis multam videat exteriꝰ habere duriciē multā tamē habet intus molliciē in medulla ita vt ipsius mollicie irrigetur totius corpis machina. Sic ꝓlatus quāuis se debeat q̃qꝫ durum ostendere in corripiēdo exteriꝰ tamē in cōpatiendo mollis debet esse interius. ¶ Item caput muleū est neruosum. ⁊ hoc fuit necessarium ,ppter ossium adnuicem coniūctionem ⁊ ,ppter sensus ⁊ motus operationē. Nā per neruum mediū anima in corpore omnē motū opatur ⁊ sensum. neqꝫ sine neruo defēdēte a cerebro mēbrū ꝟtūgit mēbro. Isti ergo nerui sūt bona Vba ⁊ crēpla ꝓlati qb⁹ subditorum sensus iformant ⁊ ad bene opandū mouent ⁊ in pacis. i. vnitatis ꝟsortio iuicē ꝟnectunt. Vñ si Vtus fluens de capite p neruos impedit corpis corruptio sequit ⁊ omnis compactio dissoluit. qz si virtus doctrine vel bone vite ꝓlato suberabitur. subditorum vita quoqꝫ corrūpitur ⁊ vnitatis p consequens ꝟcordia dissipat. ¶ Quinto ,ppter cerebri iclusionē. Nā ira caput cerebriū ē iclusum q⁹ ē corꝰ albū sine sanguine de spū ⁊ medulla būs multū ⁊ i trib⁹ cellul ē distictū trem ⁊ duram situ naturali est cōtentum. Est autem album vt cuncliōz similitudinio colozis sit facile susceptiuū. Dz multuꝫ de spū vt multꝰ in eo sit motꝰ. Dz multū de medulla vt acumē caloris q̃ ex ei⁹ motu generat ꝟparet. Pdarū habet de sanguine ne eius color infecetur. ⁊ sic omne apparens videretur rubeum. Ideo etiā fuit humidum sine sanguine vt cito in natura sentiēdi mutaretur. In tribus aūt cellulis est distinctum que ventriculi appellantur. In anteriori cellula formatur imaginatio. in media sensibilis ratio in vltima memoria siue recordatio. Hec om-

nia cõpetunt prelato scilicet vt sit albus p puritatẽ.r sine sanguine.i.sine inordinato cõsanguineop amore.s.vt nõ edificet tyon in sanguinib⁹.r dz hẽ etiã multũ de spũ ideſt multũ esse spũalis.¶Itẽ de medulla bũorosa.s.de deuotiõe aie vel de pietate cõpassiõis:distinctio aũt triũ cellularũ seu ventriculorũ signat tres ptes prudẽtie:quarũ vna ẽ posterior.s.memoria preteritop. Alia aũt ior scz.pncio futuroꝝ:tertia media scz intelligẽtia pnũ. Debz ẽt ad modũ cerebri esse inter durã.r piã matrẽ inclusus. Iste enĩ due matres sũt duo pãniculi ad defensionẽ cerebri positi:vñ vocant mreo cerebri vn⁹ est grossus.r iõ dicit dura mater:hic aũt cranio supponit scz in medio cerebri ingrossat.r ad maiorẽ fortitudinẽ solidatur.nõ tñ immediate cũ cranio cõiũgit scz ponit ab eo suspẽdit.r huc atq illuc circa cerebri substãtiã dilatat. Nec dura mater fuit necessaria vt piã matrẽ q̃ est ea tenerior a duricia cranei defensaret:r vt venas.r arterias cerebri colligaret.r vbi ecẽ nas.r arterias cerebri colligaret r vbi ecẽ spacia vacua illa ipleret ac pia mater dure matri supponit.r ipsa mollior inuenit. Et iõ substãtiã cerebri circũuolut.r diuidit cellulas inter se diuidit.r distinguit. Neq; suspicit ẽ pia mater:q; cerebri interius venas recolligit.r ne cerebrũ sua liquiditate defluat condunãdo custodit: cerebrũ ẽt coopiens.r amplectẽs ipm a dura matre defendit. Iste q̃ due mreo dũt cẽ in plato.dura.n.mr est pnia.pia mr misericordia.dz.n. esse sibi p penitẽtiã austerꝰ. scz q̃ picratem esse alijs largꝰ.r benignꝰ:vel dz eẽ dura mr in correctiõe iusticie.r pia mater in cõpassiõe misericordie. Nã disciplina sine misericordia multũ destruit. si vna sine altera teneat:vt dicit Grego. Utraq; tñ dicit esse mater ex dilectione charitatis mota. ¶Sexto planus assimilatur capiti ꝓpter fumositatũ receptionem. Est enĩ caput totiꝰ corpis caminꝰ.r tectum.r iõ multaꝝ fumositatũ a stomacho ascẽdentium est receptiuũ:r iõ fecit deꝰ illud porosum.r foraminibꝰ plenũ vt p poros occultos.r foramina manifesta eiceret superfluũ ne fieret receptaculũ nature mortise rũ. Iste mlte fumositates ad cerebrũ ascẽdentes sunt multe sollicitudines.r anxietates quas opz plat̃ habere.scz tamẽ superflua ac curas.r anxietates dz abijcere:siue per secretas cõsiderationes.r orationes siue p manifestas.r vtiles occupatiões. ¶Septimo assimilatur capiti plat⁹ pp ipsius capitis lesionẽ siue passionẽ. Patit enim caput multipliciter:aliq̃ qdẽ ex sua mala cõplexione.aliq̃ Xo ex nimio fumo a stomacho ascendẽte:aliq̃ Xo ex aerio itemperie.aliq̃ ex alioꝝ mẽbroꝝ ꝓassociatione aliq̃ ex nimia repletione:aliq̃ ex nimia fatigatiõe.aliq̃ extenuatiõe:aliq̃ ex nimia vigilatiõe.aliq̃ ex nimia dormitiõe.q̃ oia cõueniunt malis prelatis qui aliq̃ deputauit ex mala cõplexione inclinãte:aliq̃ ex fumo supra ascendẽte:aliq̃ ex intemperãtia dissolute:aliq̃ ex malop familiaritate inficiente:aliq̃ ex malop familiaritate inficiẽte:vel ex al oꝝ malignitate deficiẽte:aliq̃ ex nimia replenõe ciboꝝ vel temporalia ex nimia repletione ciboꝝ vel temporalia ꝓpietatis.aliq̃ ex nimia inanitione expensaꝝ sue necessitatis:aliq̃ etiam ex nimia fatigatione infirmant.r inutiles efficiũt aliq̃ Xo ex nimia dormitione negligẽtie.r pigritie detinent. Itẽ plat⁹ assimilat collo. ¶Posio rõne situatiõis. Nã collũ situatũ est inter caput.r corpus:q; p latus mediator est inf deũ.r popolũ. Vñ dz esse cõiũctuo deo p puritatẽ.r populo per charitatẽ.r pietatẽ. Vñ Deut.v. Dirit moyses. Ego sequester.r medꝰ fui inter vos.r deũ. Et quãdo prelat⁹ supra assimilatus sit capiti nõ ꝓpterea est inconueniens q̃ etiã assimilet collo:q; licz ipse sit vt caput respectu populi:tamẽ est vt collũ respectu xpi q̃ est principale caput ecclesie sm illud Eph.i. Ipm dedit caput sup omnem ecclesiã q̃ est corpus ei⁹. ¶Octo rõ bus pribus.s.assirioꝝ q̃ dicit gula.r posterion.q̃ dicit ceruix sicut dicit Isid. Et iste due partes colli significãt duas pfectiões plati. Quia gula siue guttur significat auctoritatẽ doctrine:q;.s.in gutture vox formatur. Ceruix Xo significat soliditatẽ vite. Ceruix eni non est ocaua vt gula scz solida est.r plena. Sed nota q; scz vox in gutture formẽ.examen si est vox significatiua.r articulata.r literata q̃ ꝓpue dr locutio reqrit plura alia instrumẽta. Vñ sm Cõstan. Organa vocis sunt plura scz pulmo arteria guttur uuula.r dentes labia atq; lingua. Vox enim organoꝝ quedaz sunt vocis ordinatiua vt uuula q̃ sm Constã. vocem pulchrã reddit.r sonitez qñ.ꝓportionabiliter se hz ad alia instrumẽta. Nã aerem introcũtez tpat.r ne nimis impetuose exeat detinet.r refrenat. ¶Itẽ a receptõe paluer⁹ guttur.r arterias ꝓseruat. Quedã Xo sũt vocẽ emissiua vt cãnales pulmõis.r arterie q̃ sũt qñ q̃dã fistule q̃ si sint mũde leues.r tpate dulcẽ.r lenẽ.r tpatã faciunt ipsaꝝ vocẽ. Si Xo fuerit aspe aut ꝓ debito late vel stricte aut distorte grauem vel exilẽ dissonã.r inequalẽ vocẽ emittit. Quedã Xo sũt vocis distinctiua.i.Xboꝝ distincte formatiua sicut lingua labia.r dentes.r hmõi. Igitur ꝓma organa que.r doctoreꝝ vt loquatur ordinate.r tpate. Illa Xo q̃ sunt emissiua admonent vt loquaf aperte:q; in emissione vocis fit oris aptio. Alia Xo q̃ sunt vocis distinctiua admonẽt vt loquaf distincte: po Xo prelati Cõstat eni ex carne.r ossibus.r neruis.r est ossea ad caput fortiꝰ sustinendũ scz neruosa ad motũ voluntarium faciendum.r sensum ad partes corporis deferendum. In qbus designaf q̃ prelati quãtum ad vitã debẽt esse carnei p mãsuetudinis lenitatẽ.r ossei p fortitudis firmitatẽ.r nerui osi p dilectionis colligationẽ.r extensibi litatem. ¶Tertio rõne ꝓportionis. Naz decet in guttate.vel in magnitudine modum.Tunc aũt prelatus excedit in magnitudine modum quãdo est nimis seuerus. tunc in paritate quando nimis remissus

dicit aũt Aristo.in lib.xiiij.de animalibus q̃ in quadrupedibus spissi corporis.r crurum mediocriũ collũ est curtũ.r grossuz.r hmõi animaliũ in collo est maxima fortitudo sicut patet in bobus bubalis.r vrsis.r lupis. Tali collo fortissimo scilicet curto.r grosso assimilantur prelati q̃ debent cẽ fortissimi in operando.curti.r breues in expediẽdo grossi.r pleni vt pingues in subueniendo.r largiendo. ¶Item prelati debent esse similes tibijs quia primo debet esse in eis fortitudo patientie.r hoc designatur in tibijs que scz intrinsecus sunt.r ossibus fortibus facte que etiam sunt tanq̃ colũne ad corpus portandũ habiles. Sic prelati debent esse colũne ꝓ debiliuz sustentationez.r fortes.r patientes in portando subditoꝝ onera. ¶Secũdo dz esse in eis cõpassio misericordie.r h signaf in tibijs quaꝝ ossa interiꝰ sunt medulla plena:vnde sunt exterius dure.r interiꝰ molles:r sic ipi ꝓplati vt.r videantur exteriꝰ duri per correptionem iusticie.r sint intrinsecus molles per compassionem misericordie. ¶Tertio dz esse in eis mãsuetudo conuersationis extrinsece:r h significat in tibijs que sũt carnositate vestite.r in cõplicatione eaꝝ cũ femoribꝰ neq; ab eis recipiunt neq; inferunt offensam. Unde tanq̃ culcitra ad mollem corporis supportandã carnositas ipsarum a parte superiori est interius locata. Sic prelati cuz se alijs cõplicant siue applicant cum eis conuersando debent esse sic mãsueti.r tpati vt neq; ipsi illos offendant conuersationis asperitate neq; ipsi offendant ab eis nimie familiaritatis vel dulcedinis contemptibilitate:debent autem omnes subditos vt cultra scilicet dulciter.r leuiter supportare. ¶Quarto debet esse in eis longitudo perseuerantie que etiaz significatur in tibijs siue cruris q̃ sunt lõge Unde iõ dicunt tibie q; similes sũt tubis in specie.r longitudine vt dicit Isidoꝝ scilicet ipsi prelati longanimes.r perseuerantes esse debent in sui officij solicitudine.r labore.

¶Iré ꝓlatus filiꝰ est nutrici. ¶Prio qꝫ nutrit puero gaudẽti cõgaudet ⁊ condolet paticti.ita dꝫ prelatus erga subditos ꝛ̃ꝫ illud Ro.xij. Gaudete cũ gaudẽtib⁹ ⁊ flete cũ flentib⁹. Scõo qꝫ nutrit subleuat pueꝛ rũ cadẽtẽ. Sic ꝓlat⁹ cadẽtẽ in peccati subleuare dꝫ reducẽdo benigne ad penitẽtiã vel cadẽtẽ in pauptatẽ exhibẽdo ei misericordiã. ¶Tertio qꝫ nutrit lactat pueꝛ plorãtẽ qꝫ prelat⁹ afflictũ subditũ dꝫ ꝛ̃solari. ¶Quarto qꝫ nutrit deosculat cadẽtẽ: qꝫ ꝛ̃ꝫ ꝓlat⁹ dꝫ osculo amoꝛis ⁊ pacis fouere subditũ patiẽtẽ. ¶Quinto qꝫ nutrit ligat puerũ nolentẽ qꝫ ꝛ̃.ꝓlatus dꝫ restringere inuitũ subditũ insolentẽ. ¶Sexto qꝫ nutrit abluit pueꝛ te fœditatẽ: qꝫ ꝓlat⁹ purgare dꝫ p correptionẽ rusticie subditi delinquẽtẽ ⁊ fœte p culpã fœditatem. ¶Septimo qꝫ nutrit pascit recusantẽ: qꝫ ꝛ̃.ꝓlatus subditũ nolentẽ audire verba dei. vel studere in sacre doctrinis quibus animã pascit dꝫ cõpellẽ ad audiendũ vel ad studẽdũ. ¶Octauo qꝫ nutrit instruit nescientẽ: qꝫ ꝓlatus dꝫ instruere subditũ ignorantẽ. ¶Nono qꝫ nutrit balbutit ⁊ liguã frãgit vt facili⁹ mstruat nõ loquentẽ. Sic ꝓlatus subditũ nescientẽ cõfiteri dꝫ instruere de cõfessione quodãmodo se cum eo peccatoꝛẽ accusando. ¶Decimo qꝫ nutrit medicinã accipit vt sanitati restituat paulũ egrotãtẽ. Sic bon⁹ ꝓlatus libenter penitentiã recipit ꝓ subditis liberandis.

¶Undecimo qꝫ nutrit nũc manu nunc genu eleuat pueꝛũ vagientem. Et sic ꝓlat⁹ nũc manu opis nũc genu orationis eleuat subditũ laborãtẽ vel tribulatõem seu tẽptatiõem patiẽtẽ. ¶Duodecimo qꝫ cibũ ipa masticat vt refectat tamesecentẽ. Sic ꝓlat⁹ vel fideiꝰ verba dei disponit ⁊ ordinat vt melli⁹ nutriat ⁊ refectat audiẽtes. ¶Decimo tertio qꝫ fabulis ⁊ cãtilenis demulcet pueꝛ dormitẽ. Sic ꝓlatus deuotis recõmendatiõibus ⁊ officijs debz mitare subditũ monẽtẽ vel qꝫ officijs ⁊ cãticis ecclesiasticis dꝫ prouocare subditos ad somnũ.s. ad quietẽ inanime cõtemplatiõis. ¶Item prelati debent excedere subditos sicut mares feminas excedũt. Masculus enim in quatuoꝛ feminã excedit ꝓmo quo ad complexionẽ: qꝫ masculus calidus est ⁊ siccus femina ꝛ̃ frigida ⁊ hũida in quo signat qꝫ ꝓlatus dꝫ excedere subditos ⁊ in calore diuini amoꝛis ⁊ in siccitate.i. castitate carnis: carẽ.s. luxuꝛe seu fluxu cõcupiscentie carnalis. ¶Iré in masculo viget virtus formalis ⁊ actiua. In femina ꝛ̃ materialis ⁊ passiua. Vnde Arist. in li. xv. de aialib⁹ dicit qꝫ vir se hz ad modũ forme ⁊ mulier ad modũ materie. In quo signat qꝫ prelati debẽt magis eẽ actiui.i. magis operosi q̃ subditi ⁊ magis solliciti in operibus virtutũ ⁊ ꝑcipue in opib⁹ pietatis q̃ p tinẽt ad vitã actiuã. ¶Scõo pualet masculus quo ad nãe opationẽ. Nã in masculo maioꝛ est vꝛ⁹. Vñ vir ab eminẽtia virilis dicit̃ vt dicit Ysido. Et iõ nerui virtutis ossa ⁊ lacerti sũt fortiora ⁊ grossiora ⁊ oia mẽbra i viꝛ sũt solidiora ⁊ iõ ad opationa. In quo signat qꝫ ꝓlati debẽt magis q̃ subditi abũdare virtutib⁹ interioꝛib⁹ ⁊ in bonis opib⁹ exteriorib⁹ ⁊ in tolerãtia laboꝛis ⁊ ẽt passionũ. ¶Tertio pcellit q̃ ad sensus discretionẽ: qꝫ in oi gne aialiũ masculus in pcauẽdis insidijs ⁊ fugiẽdis nocuis sollicitiorem hz animã sensiꝰ ⁊ prudẽtioꝛẽ vt dicit pbs in li.v. de aialib⁹. In quo signat qꝫ ꝓlat⁹ dꝫ excedẽ subditos in discretiõe prudẽtie ⁊ in cognitõe scientie. ¶Quarto quoq; pcellit masculus q̃ ad ptãtẽ ⁊ dñationẽ vñ docẽdi auctoritas vi Benef.xij. dicti̊ est mulieri sub viri ptãte ⁊ regimine ꝑcipe dñabit⁹ tui. Sic prelati excedũt subditos ⁊ doctrine auctoritate ⁊ regiminis ptãte ⁊ dominij dignitate.

¶Capitulum xij.



Rudentia ⁊ discretio affinis latur odoratuꝰ: ꝺ ꝑs ex qua. ¶Pio ex pte pncipij efficientis. Nã virtꝰ aie medialis spũs aialis ꝑficit odoratiuꝫ: ⁊ anima mediãte spũ sancto iuuante ⁊ gra efficiente pudẽo ad discernẽdũ ꝓpria vel noxia. Vñ Apo. dicit. j. Corinth. ij. q̃ spũalia hõ oia diudicat ⁊ ipse a nemine iudicatur. Et ij. Corinth. xij. q̃ p spiritũ sanctũ dat discretio spirituũ. Vñ vera prudẽtia nõ põt esse nisi in bonis ⁊ spũalib⁹ virtutibus. ⁊ iõ ẽt pbs dicit in. vj. Et hic ꝙ impossibile est prudẽtẽ esse nõ entẽ bonũ. ¶Scõo ex pte organi receptiui. Organũ enim odoratꝰ est aliqd circa cerebrũ ꝛ̃ in hominib⁹ regreditur ad odorãdũ pfecta dispositio narium. in qb⁹ sunt due carũcule siue cauernule ad modũ mamillaꝝ dependentes q̃ videntur eẽ ꝓpria organa odoratꝰ ⁊ recipiũt spiritũ animalẽ ꝑ quosdã neruos a cerebro venientes. Marco. n. nõ sunt ꝓpria instrumẽta olfactus: qꝺ ꝑs qꝫ ipsis abscisis non priuatur aial odoratu. Hoc ẽt ꝑ loca fœtida trãseũtes si flatũ represserim⁹ aerẽ fœtidũ nares intrãtẽ in nullo sentim⁹ ⁊ hẽ ẽ qꝫ ille carũcule quasi quodã motu volũtario sũt obstructe. Sũt etiã carũcule hmõi cõcaue ⁊ spõgiose: cõcaue qdẽ vt in sua pozositate cõcaua fumũ recipiãt a re odorabili resolutũ. Spõgiose ꝛ̃ sunt vt in eis virtus attractiua sit. Sicut aũt sũt due carũcule velut instrumẽta odorãdi. sic sũt due virtutes q̃ sunt quasi aie instrumenta nocua a ꝓficuis discernendi. ¶Prima ẽ inclinatiuꝫ vt se recte hẽat circa ea q̃ sunt ad fidem. Vñ Aug. dicit in li. lxxxiij. q. q̃ prudẽtia est cognitio rerũ appetenda ⁊ fugiẽda ruꝫ. alia est estimatiua q̃ in homine dr̃ rõ ꝑticularis. q̃ est collatiua intẽtionum particularium sicut ratio vniuersalis est collatiua vniuersaliũ. Et hec estimatiua etiã in brutis est per quã ouis fugit lupum sicut inimicum. aq̃dq̃ hoc per sensum non ꝑcipit. per hãc etiam mouẽt auis ad colligendum palcas tanq̃ veileo ad nidum. Vnde per hanc ẽt ipsa bruta dicuntur ꝑ uisparе aliqd prudentie: sicut ꝑs per pbm vꝫ. de histo. animaliũ. ¶Tertio ex pte medij delatiui. Nam sicut dicit pbs in. ij. libro de anima olfactus imutatur ab odorabili per medium scilicet aerem aut aquam. Nam animalia que respirant per aerem odorant. Dicerunt autem quidã q̃ a corpore vaporabili quedam fumalis exhalatio resoluitur que est subiectum odoratus ⁊ peruenit vsq; ad sensum olfat⁹. Et hinc est vt dicebant q̃ contrarij odores in medio se impediunt. Sed contra hoc est qꝫ odoꝛ cadaueris a vulturibus: vsq; ad quingenta miliaria sentitur. Impossibile autẽ videtur q̃ aliqua corporalis exhalatio cadaueris vsq; ad tantum spacium diffundatur. Sed ad hoc respondent q̃ talis exhalatio ad tam remotum spaciũ deꝛtur per ventos. Sed contra hoc est qꝫ sensibile immutat medium vndiq; ꝛ̃m eandem distantiam nisi impediatur. Non autem sufficeret ad occupandum tantuꝫ spacium etiam si totum cadauer resolueretur in fumalem exhalationem. cum sit certus terminus rarefactionis ad quem corpus corporale peruenire potest que ẽ charitas ignis ⁊ ꝑcipue cum per huiusmodi odoꝛem cadauer ipsum appareat imminutum. Et ideo dicendum q̃ ab odorabili resolui potest fumalis exhalatio que tamen non pertingat vsq; ad terminum: vnde odoꝛ percipitur. qꝫ immutatur medium spiritualiter vlterius q̃ ꝑdicta exhalatio pertingere posset. Vñ etiam homines non sentiunt odoꝛem sine respiratione. Animalia autẽ aquatica ⁊ que non respirant sicut sunt que sanguine carent eum etiam odoꝛeo sentiunt. qꝺ patet qꝫ quedã eoꝝ de longinquo veniunt ad alimentum quod non esset nisi prouocarentur odoꝛe: oꝑtet q̃ odorent mediante aqua. Per aerem igitur qui subtilioꝛis nature est intelliguntur spiritualia. Vñ quãdoq; aer spiritus vocat. Per aquam ꝛ̃ que grossioꝛ ⁊ fluxibilis ẽ intelliguntur ꝛpalia seu corpalia q̃tinue trãseũt. Vñ sicut ad odorandum necessarij sunt animalibus aer ⁊ aqua ita ad recte viuendum vel operandũ necessaria est hominibus duplex pruden-

nia scilicet spiritualium ⁊ temporalium. scz vt prudenter sciat vtraqz dispone re sicut decet. ¶Prima ergo prudentia siue industria est circa spiritualia que pertinent ad salutem. ⁊ inuenitur in omnibus habentibus gratiā quia vnctio docet eos de omnibus. vt dicitur. i. Joh. ii. sed secunda scilicet ea que est circa temporalia per quam scilicet sibi ⁊ alijs quos potest prouidere non solum de his que sunt necessaria ad salutem sed de quibuscunqz pertinentibus ad humanam vitam non est in omnibus gratiam habentibus. ¶Quarto ex parte officij discretiui. Est enim odoratus officium odores fetores qz discernere sed odores percipit diligendo fetores vo horrendo. ⁊ hoc est qz odoribus tanq̄ conuenientibus adiuuatur. fetoribus vo tanq̄ contrarijs impeditur ⁊ ista prudentie competunt de qua Augustin. dicit in li. de moribus eccles. q̄ prudentia est virtus ea a q̄ bus adiuuatur ab eis quibus impeditur sagaciter eligens. ¶Capitulum. xxij.

Regimen principantium ⁊ prelatorum assimilatur fronti propter quatuor. ¶Primo propter expressionem. Nec enim statum mentis nostre sua specie exprimit dum nunc fit leta nunc tristis. Similiter in statu regiminis marima notificatio fit. Vnde qdā Phus dixit q̄ principat⁹ virum ostendit. Est etiam stat⁹ regiminis maxime variabilis quē nūc tristitia deprimit. nūc vo leticia extollit. Sz tūc viri prudentes in hoc statu existentes p⁹ meroribus afficiūtur q̄ risib⁹ Ezech. xi. Signū thau sup frontes virorū gementiū. ¶Secūo propter dispositionē. q̄ frons Constantinū frons est os semicirculare neqz multū durū neqz nimis molle. Nā necessariū fuit vt esset sic tpārū ne lederetur vicinitas oculorū. Sic prelatus vel princeps licz debeat in se esse fortis. ad modū ossis. aliqs tamen neqz debet ee nimis durus ne sit crudelis neqz nimis molis ne sit remissus. Et iō sicut dicit Bern. misceanda est lenitas cum seueritate ⁊ faciēdū est quodā et vtraqz tpamentū. ¶Tertio est modice carnositatis ⁊ pauce pinguedinis quia sm Phm talia impediūt intellectū. Vñ signat q̄ princeps nō debet carnalib⁹ intendere neqz delitijs insistere ad corp⁹ impinguādū nisi pauxquantum requirit necessitas scz sm decentiam stat⁹. Eccli. x. Ve tibi terra cuius rex puer ē. ⁊ cuius principes mane comedūt. ¶Tertio ꝓpter representationē. q̄ tot⁹ animalis virtuositas lucet i frōte. Frons eni vt Phus dicit ē sedes verecūdie ⁊ honoris. Vñ persone inuerecunde dici solet. Tu depositisti frōtem Mere. iij. Frone mulieris meretricis. facta est tibi noluisti erubescere. Sic virtuositas plebis lucet i q̄litate rectoris. ꝓpter qđ dr. Eccli. x. Qualis rector ciuitatis. tales et inhabitātes in ea. Sedes eni regiminis maxime ē sedes verecūdie vel honoris. Nā si laudabiliter tenet tunc reddit dignum honore. Eccli. x. In medio fratrū rector ulor in honore. si vo male tenetur opprobrio ⁊ vere cundie patet. ¶Quarto ꝓpter significationē. q̄ dicit Ar'. li. de animalib⁹ q̄ qñ frōs fuerit magna significat stultitiā qñ mediocris significat bonitatē ꝛpletionis qñ nimis eleuat ⁊ i superficie rotundat excessū significat cholere ⁊ calorio. Sic si princeps velit videri magnus p ostentatiōez ē signū stultitie mētis. Etsi eleuat p superbie elationē signat excessū. ꝓprie reputatiōis ⁊ interioris ordinationis. sz si mediocriter se habet vt neqz p superbiā se extollat neqz ꝓtibilē p ignominiā se redat tūc ē signum bone dispositiōis interioris. ¶Itē rectores ⁊ plati debent esse similes nervio. ¶Prio quidem qz nerui a cerebro originem sumūt. Nō āt oēs a cerebro imediate procedūt sz quidam ab eo mediāte descendunt. Et tale mediū fuit necessariū ne si imediate ⁊ tale a cerebro oēs venirēt aut se rūpēdo lesionē incurrerēt aut ꝓpter longitudinē vie a principio sensus ad actū sentiēdi potentia nō haberēt. In hoc āt signat q̄ ārūdā rector ostenditur seu potestas est imediate a deo sicut

moyses ⁊ aaron ⁊ apostoli instituti sunt a christo precipue petrus alij prelati ⁊ rectores vt episcopi ⁊ reges ⁊ hmōi eliguntur ab hominibus vel potestatem habent a deo homine mediante. sed siue immediate siue mediate nō ē potestas nisi a deo. sicut apo. dicit Ro. xiij. ¶Tertio qz nerui motū a spū accipiūt quē mebri refūdūt. Sic plati ⁊ rectores i omnib⁹ q̄ faciūt debent moueri a deo. vt videliz ea q̄ faciūt ꝓpter eū operent ⁊ nō ꝓpter fauorē hominū. Tūc eni dicunt moueri a deo sicut finis mouet agētē Apo. i. Cor. x. Omnia i gloriam dei facite. ¶Tertio q̄ nerui in sua cōcauitate spiritum recipiunt ⁊ custodiunt. Sic plati in mentis sue humilitate debent spiritum dei habere ⁊ custodire. Vñ in Isa. sm alia trālationē dicitur. Sup quē requiescit spiritus me⁹ nisi sup humilē ⁊c. ¶Quarto q̄ nerui ꝓtes diuersas recolligūt ⁊ annectūt. qz sz platorum est subditos discordātes ad priorem reducere concordiam ⁊ vnire Eph. iiij. Sollicīti seruare vnitatē spiritus in vinculo pacis. ¶Quinto q̄ nerui in suo exitu sūt molles. sed in fine se durosi ostēdunt. Sic plati leniter in principio incipiēdo temp ad perfectiora ⁊ arriora subditos trahere debēt Apo. i. Cor. xv. primo q̄ animale deide q̄ spirituale. ¶Sexto. qz nerui sua mollicie ⁊ flexibilitate ossa ibi ribilia flectūt. Sic plati sue mansuetudinis exēplo debēt duros ⁊ rigidos flectere ad mititatē sm illud. Discite a me q̄ mitis sū ⁊ humilis corde ⁊c. Et talis rector erat moyses q̄ fuit vir mitissimus ⁊ suppositus ē pplo dure cervicis sic nervus alligant ossa. Job i pl̄a ecclie hūtib⁹ mites platos ⁊ duros subditos dic. O lib⁹ ⁊ nervis ꝓpegisti me. ¶Itē modificatio regētis dz ee ad modū cartilaginis. ¶Prio q̄ ad tpantiā q̄ cartilaginosa sūt ossib⁹ molliora sed carnib⁹ duriora. In quo significatur q̄ rectores vt supra tactum est non debent esse nimis duri neqz etiam nimis mollis ⁊ pius. sz quasi quodam medio temperatus. Vnde in arca testamenti virga fuit simul cū manna. vt in rectorio iustitia sit virga. i. asperitas correctionis. simul cum manna ideū cum dulcedine compassionis. ¶Secundo ratione efficacie. Nam cartilago velut et tremitates ossium ne et nimia confricatio ne in suis iuncturis crasperentur. et vt facilius ossa cum carnibus iungerentur.

Per ossa intelligantur subditi fortiores et maiores quorum extremitates sunt cōtra defectus. nemo enim est tam perfectus qui non habeat aliquos defectus saltem extraneos et paruos et quibus contingit quod inter fortes et probos viros non nunquā et collisiones scandalorum et crasperationes verborum procurante diabolo oriuntur. Sed ista extrema ideū parua subditorum vitia vnde scandala oriuntur ne et nimia confricatione ideū et assidua simul conuersatione in iuncturis ideū in locis vel officijs vel operibus quibus simul coniunguntur se inuicem ossa. ideū subditi crasperent ideū inordinate perturbent. cartilagine sunt vestienda ideū prouida et honesta prelati industria reprimenda et precauenda. Tunc enim extremum subditi prelatus vestit et cooperit quando ipsum ne ad alios turbandum prodeat reprimit. vel tunc cartilaginis mollicies extrema ossium vestit dum dominorum et perfidorum subditorum extrema ideū parua vicia quedam dissimulando vel parcendo prelatus pertransit. et quo quandoqz accidit quod dūz subditus sic se patienter et benigne in suis defectibus a maioribus tolerari conspicit ipse a confratrum iniurijs et crasperationibus facilius se compescit. Ipsa etiam cartilaginis mollicies ossa cum carnibus iungit. quia benignitas et mansuetudo prelati etiam fortiores et fortiores i pacis vnitate nectit. Sic ergo per cartilaginis mollitiem et ossa simul et carnes cum ossibus sine lesionis coniunguntur. quia sub benigno et modesto prelato omnes ad inuicem subditi tam fortiores quam infirmiores sine scandalis vel iniurijs in pace custodiunt

¶Tertio ratione deficientie. dicit enim Aristo. in li. xiij. de animalib⁹ q⁹ cartilago pcisa nō reerescit: q⁹ pcisa vel ablata operis moderatiōe nō perficitur op⁹ ſz deficit a sua pfectione. Unde bene poetice dicit. Semp ad oē qō est mēsurā ponere, pdest. Nā sine mēsura nō stabit regia cura.

¶Capitulum. lxiij.

Religiosi assimilant dēnibus ¶Primo q⁹ dēntes in carne radicati sūt. z tū termios carnis excedūt. Sic religiosi q̄uis in carne sint positi tñ p̄ter carnē viuere debēt ſz illud. ij. Cor. x. in carne ambulantes nō ſm carnē militam⁹. ¶Secō q⁹ dēntes nihil inter se vel in se esse patiunt. Sic religiosi nihil iter se vel in se pati dēbt qō sit charitatis eoz seu vnitatis diuisiuum vel ablatiuū Ro. xij. Charitatē fraternitatis inuicez diligentes. ¶Tertio q⁹ dēntes superiores ad inferiores reuertunt z sibi inuicez mutuo coaptantur. Sic iter religiosos superiores dēbt redire ad inferiores p cōpassionez z p būilitatez z per charitatez. Et inferiores dēbt coaptare se superib⁹ reuerendo z obediēdo. Vel q⁹ sola mandibula inferior in boie mouet dēbt econuerso inferiores cū offenderint redire ad suos superiores penitēdo z veniā būliter petēdo z superiores inferiorib⁹ se dēbt coaptare misericorditer recipiendo vel inferior infirmitatib⁹ discrete ꝺdcloendēdo Apo. Ro. x. debem⁹ nos firmiores imbecillitates infirmoz sustinē. ¶Quarto q⁹ dēntes ordinate inuicez ꝺponunt: sic religiōes vocātur ordines q⁹ oia debēt in eis esse ordinata ſm illud. j. Cor. xiij. O ia honeste z ſz ordinē fiāt in vobis. ¶Quinto q⁹ dēntes ad sōrationē vocē coopāt. Sic ēt a religioso sōrari ꝺz vox laudis q̄ ad dīnū officiū cātātes z vox ꝑdicatōis q̄ ad ꝑdicāndū. Etiā coopāt q̄ ad vocē ꝺfessiōis q̄ ad ꝺfessiōē audictes. ¶Sexto q⁹ ēt dēntes toti corpi obsequūtur. Et sic religiosi seruāt vñi ecclesie p exēplū ꝺuersatōis p Xp̄ū ꝑdicatōis p suffragiū orōnis. z ēt p ministeriū sacramētalis admistratōis. Cāt. iiij. Dētes tui sicut greges tōsaz ꝺuēt⁹ religiosoz sūt. et qb⁹ est lac. i. doctrina ꝑdicatōis. balat⁹ .i. vox laudis vel orōnis z ser⁹ .i. fruct⁹ multiplicis admistratōis. ¶Septimo q⁹ liez ñ ex se tñ ex adūctū patiunt. Nā lz suba dēntiū ossea z insensibil sit de se ipassibil. tñ dolorē trahit rōne societatis carnis vel nerui q ei sūt ꝺiuncti. Sic religiosi pp amorē nimiū quē hūt iterdū ad suos ꝺsanguineos carnales vel ēt ad aliquos seculares sibi familiariū ductos de eoz malis dolorē sentiūt quē p se nō bērēt vel interdū religiosi q ex se bōi sūt tñ ex incauti z nō bonis se cularibus familiaritatib⁹ificiunt z maculantur z dolores seu scādala patiunt. ¶Octauo q⁹ dēntes abinicē distinguunt. Sunt eni i mascul. xxxij. quoz q̄tuor i ānteriori pte parcs q̄drupli vocant q lati sunt z acuti: Nā z incisores a medicis sūt vocati. eo q⁹ ad cibi icisionē sūt apti. z gegd ore capit p mo ab eis capit timoꝺet. Mordēdo āt ci bū auferūt qō ē necessariū z reliquūt qō ē superfluū. Sūt z duo alij q canini sūt appellati q̄druplis ꝺuēti in sūmitate acuti z duri ad cibos ꝺmolēdos apti z rotūdiores z pp ris cibis ꝺmolēdis apti z rotūdiores z pp ris cibis ꝺmolēdis assilsank. Et ſt b eanini dēnt⁹ q⁹ canū dēnt⁹

qz mitis sum ⁊ hūilis ⁊c. Est ēt cor calo-
ris charitatis fōtale receptaculū qz gratia
dei diffusa est in cordib⁹ vestris p spiritū-
sanctū q datus est nobis vt dicit Ro. v.
¶Tertio cor est substātialiter solidū ⁊ du
rū ⁊ hoc necessariū fuit ne de facili ledere
tur. Et sic sancti viri sūt solidi in se p pati
entie firmitatē ⁊ sunt interdū etiā aliquā
do duri p iusticie scueritatem. ¶Quarto
cor est figuraliter rotūdū ⁊ etiā oblongus.
Rotūdū gdē est vt abūdāta spirituū in
eo recipiat. Oblongū ño in forma pirca
vt sez tendēs in acutū tanq̄ in conū actio
nālis caloris fortior sit. Sic ēt sancti viri
bñt cor rotundū.i. valde capax spiritualiū
virtutū ⁊ etiā oblongū p cōtinuitatē ser-
uoris ⁊ bonoruz opez. Quinto cor sem-
p est in motu ⁊ mouet cor sm diastolē ⁊
fistolē.i. sm dilatationē ⁊ cōstrictionē: cu-
ius mot⁹ ⁊ si ad horā cessaret statim aial
deficeret vt pbs dicit. Et nota q p dilata
tionē frigidus aer attrahit p cōstrictionē
ño calidus ⁊ fumosus expellit: ⁊ sic calor
cordis tēperat ⁊ cōplerio adequat. Sic sā
cti viri cōtinue mouent ⁊ sollicitātur ad
attrahendū gratiā: vnde continue dilatant
per augmētū in gra ⁊ cōstringunt p absti
nentiā a culpa: vel qz se cohercēt in penitē
tia. ¶Sexto qz cor est pulmoni vicinū: vt
cū ira incenditur huiusmodi pulmonis
remedio temperetur. Sic sancti viri im-
petum ire sciunt temperare remedio ra-
tionis per virtutez mansuetudinis. ¶Se
ptimo q uia cor est spiritu humore ⁊ calo
re plenu m est cni primo cor fōtale ⁊ prin
cipiū spūs. Habet enim cor duas cōcaui
tates vnam sinistram que ad cacumē tē-
dit ⁊ dextram que infra subsistit. Et he cō
cauitates dicuntur ventriculi cordis. Et
dicit Aug. q in ventriculo cordis dextro
plus est de sanguine q̄z de spiritu. In sini
stro ño cconuerso qz ibi spūs vitalis ge-
neratur ad vnificādū animal qui p quasl
dam arterias diffusus vndiqz dilatatur.

Sic in cordibus sanctoz est plenitudo spi
ritussancti sicut de Aplis dicitur Actuū.
ij. q repleti sunt omnes spiritusancto: vt
postea p ipsos tanq̄ per arterias.i. predi
catoruz ora ad alios deriuaretur. Sz qō
in sinistro est plus de spiritu q̄z de sangui
ne. ⁊ in dextro econuerso signat q in ad
uersitate est plus de amore spirituali q̄z
de corporali: sz in pſperitate econuerso si
cut in Apostol qui postq̄ ablatus fuit ab
eis sponsus ⁊ fuerunt in luctu tribulatio-
nū plus abūdauit amor spiritualis ⁊ gra
spiritussancti q̄z primo: qz primo plus dili
gebant christum corporaliter. Vnde dixit
Si non abiero paraclytus non veniet ad
vos. ¶Item cor est fontale principiuz hu
moris scilicet sanguinis. Vnde pbs dicit
in. xij. libro de animalibus. q in corde est
principium venarū ⁊ prima virtus creās
sanguinem ⁊ eius sanguis est mūdus cla
rus calidus ⁊ maioris sensus ⁊ connatu
ralis intellectui. Sic cor sanctorum est ple
num humore sanguinio.a. effectiue diuini
amoris vel deuotiōis. Nam affectus seu
deuotio cor ño est immunda impura sicut
hypocritarū q filco sūt sepulcris dealba-
tis que foris apparēt alba ⁊ int⁹ sūt nigra
tio que foris apparēt alba ⁊ int⁹ sūt nigra
⁊ fetida. ¶Itē est clara nō obscura vel te
nebrosa sicut hereticoz. ¶Itē calida.i. fer
uens nō tepida sicut imperfectoz. ¶Itē sen
sata nō fatua vel indiscreta sicut p̄ sūptuo
sor. ¶Itē est fōtale principiū caloris. Vñ
dicit pbs in. xvj. li. de animalibus q; propter ca
lorē cordis posuit natura mēbrū frigidū
et oppositū cordis. s. cerebrum. Vbi in ge-
neratione animalis statim creat caput post
generationē cordis. Sicut ergo cor est ple
num caloze. ita sancti viri sunt pleni amo
re: sz calor cordis a cerebro tēperat: qz ser
uor amoris sapiētia regulat. Vult enim de
us diligi sapiēter qz ⁊ ipse nemine diligit.
nisi cum q cum sapientia inhabitat. vt di
citur Sap. vij. ¶Octauo qz cor est mem
brum p̄mo formatuz. Vñ pbs dicit in eo
dem. xvj. li. q cor animalis est cōplementuz p
mo a natura creatum. i. ante omnia alia
membra formatuz. In quo signat q; hō p
mo intendere dz ad cōpositionē ⁊ fundā-

ficationem cordis interius, ⁊ postea ad cō
ponendum ⁊ ordinandum morem ⁊ facta
exteriora. Matth. xxiij. 2Mūda p̄mo qō in
tus ē. ¶Nono qz cordi accidit multiplex
nocumētum. Nā quādoqz patit ex alioz
membroz colligātia quādoqz ex ppria di
fcomperātia: quādoqz ex deficiētia regimi
nis cj. Sic ēt spirituales. Ieiunt quādoqz
ex prauis socijs: quādoqz ex propriis vi-
tijs: quādoqz a defectibus plat: patit etiaz
cor ex virtutis sue dissolutione ex spiritus
euaporatione ex nimia repletione ⁊ ex ve
ne cōcaue oppillatione. Dissoluit autem
cordis virtus spiritualis p luxuriā euapo
rat spiritus p superbiā fit repletio nimia
p gulā oppillat vena misericordie per ava
ritiā. Accidit etiā cordi timor sic q patien
ti videt q cor de loco suo moueatur: hunc
timorez facit accidia circa spiritualia. Nā
accidia facit cor frigidu nimis ⁊ oia ope
ra reddit mollia ⁊ dissoluta. Dicit ūt Mayl
sup quēdam textū Galieni q si cor fue-
rit nimis frigidus ⁊ nimis humidū ⁊ pul
sus mollis hō virilitate ⁊ audacia priuat⁹
erit piger ⁊ timidus appebit. ¶Decimo
qz vigor cordis ostēdit p multiplex signum
Dicit enī Galien⁹ q; Vnus ⁊ cōplerio cor
dis ostēdit per magnitudinē respirationis.
p velocitatē pulsus. p virilitatē festinā ad
actionē. p irā audaciā ⁊ feruorē. p amplitu
dinē pectoris ⁊ pilositatē. Hec oia calorem
dñantē in corde significāt. Hec ē cordis
Vnus dz apparere in penitētib⁹ p magni
tudinē contritionis. p quā aia ēt incipit re-
spirare p nouā attractionem spūalis gre.
¶Itē p velocitatē confessionis q̄ est simi-
lis pulsui. p h q; idicat spūali medico infir-
mitatē aie interi⁹ latētē. ¶Itē p festinam
⁊ virilē actionē satisfactionis. ⁊ p irā contra
ppriam trāsgressiones p audatiā cōtra ten
tationes. p feruorē contra omissiones. per
amplitudinem pietatis. Et pilositatem
austeritatis. Nā caro pilosa est asperior
nō pilosa. Genc. xxvj. Iacob q; esau ho-
mo pilosus sit ⁊ ego lenis. ⁊ ō Johānes
baptista pro asperitate penitētie portabat
vestimentū de pilis camelorum. Hec ergo
omnia ostendūt calorē amoris diuini in
corde dominātē. ¶Undecio qz cor quā-
to animosius tāto magis pauū. Vñ aialia
parui cordis in quātitate sūt maioris ais
tatis, ppter maiorē adunationē virtutis.
Dio eni Virtus quāto magis adunata tā-
to potētior ⁊ quāto magis diuisa tāto ē de
bilior: vt in lib. de causis ostēdit. Sic spūali
ter tāto go plus bz de magnitudine virtut.
quāto plus bz de quitate hūilitatis. Hec
eni est q̄ cēs virtutes vnitas ⁊ cōcatena
tas tenet. Vnde Bre. dicit q; q ceteras
virtutes sine humilitate congregat quasi
pulueremin ventum portat.

¶Capitulum. lxv.

Sapientia assimilat gustui pp
quinqz. ¶Primo rōne officij
qz. l. gustus est ppcie sapor pce
ptiuus. Et dico ppcie qz gust⁹
est ppcie gustus, put est discretiu⁹ saporū
sz gustus, put est gdā tactus qz sez tāgēdo
percipit suū obiectū sic bz discernere quali-
tates tāgibiles sez alimentū cuius sensus
est tact⁹. Sicut igit gust⁹ est quo sapores
ciboz percipimus: sic quoqz sapiētia est p
quā q̄ furtū sūt sapiūt⁹. ⁊ iō sapiētia dicit
a sapore. Eccli. vi. Sapiētia doctrine sm
nomē est ei⁹. ¶Secūdo rōne principij. Nā
principiū effectiuū gust⁹ est virt⁹ aialis. i. vir
tus q̄dā aie sensitiue. Instrumētale āt qō
dā principiū est spūs aialis qui p quosdaz
neruos ad linguā defertur. Sic ēt est du-
plex principium spirituale sapientie: vnū
essentiale sez fides que est prima virt⁹ ne-
cessaria aie intellectiue. Nā sicut initiū ar
tis sm essentiā eius sūt principia eius ex
quibus procedit. sic initiū sapiētie sm es⁹
essentiā sūt articuli fidei. Vñ fides dr ee im
ciū sapiētie. Sed principiū sapiētie intrin
mentale est illud quo anima disponit ad
sapiētiā ⁊ hoc est timor dei sm illud. Ini
cium sapiētie ē timor domini. Dicitur au
tem timor inicium sapientie quantum ad
eius effectus. Nam sicut dicitur inci-
um artis: vnde ars incipit operari: sicut

ſi dicaſ q; fundamētū ſit principium artis edificatorie q; ibi icipit edificator operari. ſic dicaſ q; ad effectū initium ſapiētie vnde ſapientia icipit operari. Et ſ modo tumor ſeruilis dicit iniciū ſapiētie. ſicut principiū extra diſponēs ad ſapiēciam. in quantū alu quis timor pene recedit a peccato. ſm illud. Eccli.i. Timor domini expellit peccatū ⁊ per ſ habilitaſ ad ſapiētiā ſ timor filial ⁊ caſt⁹ ē iniciū ſapiētie. ſicut prim⁹ ſapiētie effect⁹. Lū enim ad ſapiētiā ptineat q; humana vita reguletur p rationes diuinas. oportet ſumere pncipiū vt hō deū reuereaſ ⁊ ſubiciaſ ei. Sic enī ſequenti in omnib⁹ ſm deum regulabiſ. ¶Tertio ratione organi. Organū enī ⁊ iſtrumētū guſt⁹ vt Philoſophus dicit i lib. de ſēſu ⁊ ſēſato ē aliquod intriſecū circa cor ⁊ ſimiliū organū tact⁹. Nā ad alios tres ſenſus deriuaſ xr⁹ ſēſitiua ⁊ corde mediante cerebro ita q; a corde primo venit ad cerebrum ⁊ a cerebro poſtea ad ipſos ſenſus. Tactus aūt ⁊ guſt⁹ referunt ad tpz cor p medīū cōiūctū qō ē caro. Sz Cōſtātin⁹ dicit q; pri mū ⁊ manifeſtū iſtrumētū guſt⁹ put ē diſcretiuus ſapor ē lingua que ſpiritū animalem ad pfectionē xrutis guſtabiſ defert. Sit. n. guſt⁹ ſicut ipſe dicit hoc modo. q; duo nerui lingue medio inſigunt. qui in multos ramos i extremis lateribꝰ lingue diſpgunt. ⁊ p eos vt dictū ē ſpūs aiaſ ad liguā deferf Cum ergo reſ guſtāda ſubitrat liguā ſpūs aiaſ q ibi ē imutaſ ſm ꝓprietates ei⁹ qō poſtea iudicio aie repꝛeſentat. Sicut ergo circa cor ſē pmū guſt⁹ iſtrumētū. ita i corde dicit eſſe pmū ſapiētie habitaculū ſm illud. Pro.xiij. In corde requieſcit ſapiētia prudētio. Fz ꝓpriū iſtrumētū ſapiētie q; alijs manifeſtaſ ē liga. Pō. O o iuſti me ditabit ſapiētiā ⁊ lingua ei⁹ rē. Sz duo nerui iſti ſūt duc cautelle q; debēt eſſe i lingua ſapiētie vna ad loquēdū ⁊ alia ad tacendum ſm tempus oportunum vel ſignificant duplex opus ſapientie. ſcilicet veritatem defendere ⁊ falſitatem repellere Pro xv. Veritatem meditabitur guſt me um ⁊ labia mea deteſtabunt ipium. Et no ta q; lingua ſm ſuam ꝓpriōez ē ꝛcaua. porꝛoſa hūida ⁊ iſipida. Concaua vt bene qōlibz retineret. Porꝛoſa facta ē vt quod groſſū vel ſubtile de re guſtāda eſſz neruos linguc facile ſubintrarz. ⁊ xr⁹ actiua ad perficiendū eandem plus vigeret. Hūida xo eſt vt humiditas cooperetur ad ac ceptorum diſſolutionem. vt ſi aliqua dura vel ſicca palato applicarentur humiditate linguc facile ſoluerent. Facta ē ēt inſipida vt cuiuſlibet ſaporis ſit facile ſuſceptiua. Nā ſi determinatū ſapoꝛē haberet qlitatē alteri⁹ ſapoꝛis peipe nō valeret. Nec ēt omnia ꝓpetūt linguc ꝓput ē iſtrumentum ſapiētie. ¶Primo vt ſit ꝛcaua ad retinēdū ⁊ cuſtodiēdū verbum vſq; ad tēp⁹ opportunū loquendi Mal.ij. Labia ſacerdotis cuſtodiūt ſciētiā ſcz vſq; ad tēpus docendi. ¶Iré vt ſit porꝛoſa ad groſſa vel ſubtilia prout decet dicendū ⁊ diſponendū. Nā humidū in re porꝛoſa p diuerſa foramina minutim diuidit. ¶Item vt ſit hūida ſcz vt dicta ⁊ acta ad diſſoluendū dura. i. obſcura vel dubia q; ſunt difficilia ad intelligendū ſicut durum eſt difficile ad comedē dū. hūectet. i. declaret ⁊ exponat. ¶Item ē inſipida et ſe ſuſcipiens ſapoꝛes aliunde. q. i. ſapiam loquendi et ſe nō bz hō ſed a deo ſm illud Luce.xxi. Ego dabo vobis os ⁊ ſapiam Aug. q; ſapienter loquamini ab illo eſt non nra ſapia. Contra qō ſuper bi philoſophi dixerunt Labia noſtra a nobis ſūt Quarto rōne medii Naz guſtus vt dicit Pho non fit per medīū extraneū ſicut viſus fit mediante aere. ſed tñ ſicut nō fit viſio ſine medio vel ſine lumine ita non fit guſtus ſine humido Nullum enī ſapoꝛoſum facit ſenſum ſui ſaporis ſine humiditate Vnde ſicut color fit actu viſibilis p lumen ita ſapoꝛ fit actu guſtabilis p humidum. ⁊ ita opz q; guſtabile vel actu habeat humiditatē aquoſā ſicut vinum ⁊ huiuſmodi aut ſit potentia humectabile ſicut illud quod ſumit per modum cibi. Et ideo opz q; ſit ſaliua in ore q; bene liquida

eſt ⁊ etiā liquefactiua. p quā ea q; ſumunt etiā hūectantur vt eorū ſapoꝛ percipi poſſit Sicut ergo guſtui ad percipiēdos ſaporꝛes neceſſaria eſt humiditas vel ſaliua. ita etiā ſilr ipi hōini ad peipiendā verā ſapientiā neceſſaria eſt xpi doctrina. Cū enī xpus ſit caput eccle vt dicit Apls q; ſi ſaliua fluens a capite eſt doctrina derivata a xpo. ⁊ hec p quā vere ſapientie guſtus habet. q; ipſe verbū dei eſt qui eſt ſono ſapie vt dr. Ecclī.i. ¶Quinto rōne obiecti qō ē ꝓpe hūidum ſapoꝛabile Enumerat aūt. Pho in. ij. de anima. vij. ſapoꝛ ſpēs ad qō omnes alie reducunt ſcilicet dulce amarꝛ. pingue ⁊ ſalſum. acetoſū auſterū. ⁊ acutū Nos ita q; ſaporꝛes ſicut coꝛpaliter per guſtū. ſic ēt ſpūaliter p ſapiēciam deguſtam⁹ Facit enī nos ſapientia deguſtare dulce in contēplatione celeſtis glie Amarꝛ in conſideratiōe eterne pene Pingue in refectione eterne gre Salſum. in conſideratione preſentis miſerie Acetoſū in recognitiōe culpe ⁊ pūctione conſciēnē. Auſterū in aſſumptione exteriozis pnie. Et acutū in intelligētia ſcripture. ¶Iré ſapia aſſiſtaſ ſaluc pp quatuoꝛ. Primo pp ſaporis perceptionē. Nam fz Cōſtā. ſaliua eſt inter guſtū ⁊ eius obiectum media Nihil enī guſtu percipit niſi cuius ſapoꝛ mediāte ſaliua guſtui plentaſ Sic quoq; p ſapienci ā ſupna deguſtam⁹ eoꝛūq; ſapoꝛē ſentim⁹. Fz illō. Col.iij. Que ſurſū ſūt ſapite nō que ſupra terrā. ¶Secundo pp ei⁹ hūectationē. ſine q; hūectatiōe lingua nō bñ voluerē neq; loqrē. Sic ēt per ſapiēciam coꝛdis oꝛ ad recte loquendū diſponī ⁊ dirigim. ſm illō Pro.xvi. Coꝛ ſapientis erudit oꝛ eius. ¶Tertio pp digeſtionis ꝓparationē. ciboꝛū enī ficcitatez ſaliua rpat ⁊ eoꝛū ſiccoſitatem augmētat vt melius poſſint dentibus conteri ⁊ facilius poſtea digeri. Sic q; ſapiēcia facit verba dei q; ſūt ab⁹ aie ꝛcerere p expōnē ⁊ digerē p diſcuſſionē ⁊ conſideratiōnē. ¶Quarto ꝓpter ſuperfluitatū cerebꝛi ⁊ pulmonis facilioꝛem euacuationē Sic ſapientia euacuat ſuperfluitates cerebꝛi. i. inordinatas ⁊ fantaſticas imaginationes. quas ſapientes vel non habent vel eas non inberēt. ¶Iré ſuperfluitates pulmonis. i. ſuperfluas ⁊ in ordinatas locutiones. Nam ſine pulmone locutionis voꝛ formari non poteſt neq; articulatus reddi valet. ſicut dicit. Ari. in. i. xiij. de animalibus. Non autem homo ſapiēs aut ſuperflue aut inordinate loquitur. oīa xba eius ſunt pōderata ⁊ mēſurata Eccli. xxj. Verba ſapientum ſtatera pōderabunt

¶Capitulum .lxi.

Scientia hominis aſſimilatur naſo. ¶Primo propter eius ſenſibilitatem. Nam per naꝛes odoꝛifera ſentimus. ⁊ per eas inter odoꝛiferas fetida diſcernimus. Eſt autem verum intellectui ſicut res odoꝛifera nari. falſum autem eſt vt res fetida odoꝛatui. Vnde ſcientia per quā verum a falſo diſcernimus recte aſſimilatur naribus. ⁊ hinc eſt q; neſcij ⁊ imperiti vocantur ignari. i. ſine nare. ¶Secūdo propter continuitatem. Vꝛ enim naſus duas concauitates ſiue duo foramina que per quandaz cartilaginoſā ſubſtantiaz ab inuicem ſunt diſtincta. ⁊ vnum horum foraminum ad concauitatem palati tendit. alterum ſurſum ad cerebꝛi pelliculas vadit vt aerem attrahat cerebꝛo. ⁊ ſpiritum deferat naribus animalem ad ſenſum odoratus perficiendum Primum ergo foramē fuit neceſſarium ad ejiciendas ſuperfluitates de cerebꝛo cucurrentes Aliud vero ad ſpiritum attrahendum ⁊ odoratum perficiendum. Duo ergo foramina nariuꝫ ſūt duo modi ſcientiarum. Eſt enim ſcientiarum alia ſpeculatiua que ad ſuperiora tendit. alia practica que inferiora diſpōt. vna ſcilicet practica ſuperfluitates ejicit. ſicut patet de ſcientia medicine que docet expellere ſuperfluitates humoꝛum. ⁊ de medīis que docet reprimere ⁊ expellere excellos ⁊ extrema vitiorum Altera ſcilicet ſpeculatiua ſpiritum attrahit. i. ſpiritualem ⁊ intellectualem pfectionem. ¶Tertio ꝓpter neceſſitatem. Nam ſm Conſtā. naſus ſūt

necessarij ad aerē attrahendum Et sic est necessaria scientia naturalis ad attrahendum aerez.i.ad acquirēdam noticiā respectu sensibiliū. Mā aer p̄cipue est mediuz p qđ sensibilia deferūtur ad sensū sicut patet in olfactu ⁊ ēt auditu ⁊ visu. qui sūt sensus qui p̄cipue deseruūt scientie:⁊ sicut aer per attractionem recipitur in naribus ita species sensibilium per abstractionem recipiuntur interius primo in sensu.postea in intellectu.sic aer attractus primo recipit in naso postea in pulmone. ¶Item est necessarius nasus ad cerebrum expurgandum ⁊ sic est necessaria scientia moralis scilicz ad expurgationem animi a vitijs per contrarias Vtutes. ¶Item est necessarius nasus ad calorem in ventriculis cerebri temperādum quasi enim calor cerebri est desiderium naturale. Vnde.i.Methaphysice. Omnes homines naturali scire desiderāt. hoc desiderium non totaliter satiat sed tñ quodā mō perficiendo tempat p̄cipue scientia methaphysicalis q̄ est circa marie intelligibilia qbus intellectus ntagis reficit.nō tñ calor ille extinguit.qz per nullā scientiā hūanaz sciendi desiderium satiat. ¶Itez ē necessarius nasus ad resolutū odore a quacunqz substantia discernendū.qđ p̄petit scientijs resolutiuis siue demōstratiue.q.s. cōclusiones i p̄incipia resoluēdo diudicāt ⁊ discernunt sicut sūt scientie Mathematice. Fuit etiā necessarius nasus ad decorandū ⁊ honestandū. Mā sm Aristotilem.nasus ē faciei marinū ornamentū.⁊ ipsius carentia faciez maxime deshonestat. Sic quoqz p scientiā hō honestat ⁊ ornat.⁊ honorabilis redditur.pp qđ Dauid scientiā in primo. li.de quia iter vōa honorabilia cōputat. ¶Quarto p̄p nasi qualitatē. Debz eni dispō nasi mediocris esse ita qz ⁊ longitudine ⁊ latitudine ⁊ altitudine modū debitū non excedat. Sic quantū ad scientie studiū excessus longitudinis est in his.q longo tpe scholas exercuerunt ⁊ parū vel nihil p̄ficiunt de quib⁹ Apostolus.Thi.iij. Semper quidez discentes ⁊ nunq̄ ad scientiaz veritatis p̄ venientes. Excessus autē latitudinis attenditur ad numerū scibilium.⁊ h excessus p̄hibetur.cū dicit Ro.xij. Non plus sapere q̄ oportet sapere ꝛc.⁊ Eccli.iij. In supra quā rebus noli scrutari multipliciter.⁊ in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. Sed excessus altitudinis p̄hibetur Eccli. iij.cū dicit Altiora te ne q̄sieris ꝛc. ¶Quinto p̄p nasi passibilitatem.qz Fz Cōstā.nasus p̄p nasi passibilitatem.qz ex Cōstā.nasus q̄nqz ipedit ex mala cerebri dispōne.⁊ ex eadez cā ēt impedit scientia qz ex mala dispositione cerebri naturali vel violenta effi citur homo male dispositus ad sciendum: ⁊ lesis etiam organis interioribus cerebri scilicet fantasie vel memorie perditur vsus scientie. Aliquando Ro impeditur ex nerui oppilatione.quasi autem oppilatio nerui est grossitudo ⁊ duricies ingenij.que ēt scientiam impedit.quandoqz vero ex hūorum fetidorum repletione.⁊ hoc pertinet ad seditates carnalium peccatorum.que a studio ⁊ scientia retrahunt ⁊ nostri intellectus acumen obtūdūt.vel humores fetidi sunt errores immissi quibus aliquis repletur lumine veritatis carer ⁊ veram scientiam non habet Aliquando vero ex carnis superflua generatione ⁊ hoc impedimentum est in gulosis quia venter pinguis ,puerbium dicit.Aliquando ex humorum a capite dissolutione ⁊ hoc impedimentū est in superbis quia superbia est initium ⁊ caput omnis peccati a qua descendunt humores idest cogitationes vel affectiones tumefacientes oculos mentis vt lumē veritatis conspicere non possit Aliquādo Ro ex nimia constrictione ⁊ hoc est in illis qui studium suum coartant solum circa scibilia alicuius scientie ⁊ viteri⁹ discere nō curāt

Capitulum.xvij.



Eruorum dei mentes debent esse similes vene. Primo quia vene sunt concave.quia scilicz mentes seruorum dei sunt humiles ⁊ ad diuine gratie

receptionem habiles ,Prou.v. Sit vena tua benedicta scilicet benedictione gratie. ¶Secūdo quia vene in corpe hominis sūt sanguinis camere siue vasa.qz sez mentes seruorū dei sūt diuine gre non solū receptiue.sz ēt retentiue ⁊ reseruatiue. sanguis enim quo vita corpalis sustentat ⁊ viuificatur signat diuinam gram per quā ēt alia viuificat ⁊ nutritur Apo.Cor.vj. Ofa dei sunt id qđ sū. ¶Tertio qz seti sūt ministri sanguinis ⁊ baiule.qz sez dei gram quam hūt etiā alijs ministrare ⁊ comū care student.sm illud.i.Petri.iiij. Vnusquisqz q accepit gram in alterutrū illā administrātes. ¶Quarto qz vene sūt sanitatis ⁊ infirmitatis nūcie. Sic serui dei alijs infirmitates vitioz ⁊ sanitatē Xristi annūciāt ⁊ demonstrāt. Isa.lviij. Annūcia populo meo scelera coz ⁊ domui iacob peccata coz Et de Xristo.i. Petri.ij. Vt Vtutes annūcietis ei⁹ q de tenebris nos vocauit in admirabile lumē suū. ¶Idē seru⁹ dei bonus ad modū serui mundani ex multis ,pprietatibus ostēdit ¶Prio qđē qz docilis est ⁊ ingeniosus ad intelligendum. Eccli.vii. Seru⁹ sensatus sit tibi dilectus q̄si alia tua ¶Secō qz est hūilis ⁊ obsequiosus ad seruiēdū p̄o. O dñe qz ego seru⁹ tu⁹,ꝛc. ¶Tertio qz est hilarus.⁊ iocosus ad ꝙuocandum Psi.xlvii. Leti seruientes regi.⁊ Isa.lxv. Serui mei letabūtur. ¶Quarto qz affabil ⁊ gratiosus ad loquendū. Vñ dicit de David qz seruiebat saulī.i.Re.xviij. Acceptus erat dauid in cspectu vniuersi populi.⁊ marie seruoz saul. ¶Quinto qz est virilis ⁊ animosus ad se cōtra aduersarios dñi sui ponendū.i.Re.xij. Nō occidat coz cauisqz in eo.ego seru⁹ tuus.ꝛc. ¶Sexto qz ē in omnibus fidelis ⁊ studiosus ad exequēdū Luce. xix. Euge serue bone ꝛc. Et Nu.xii. Seruus meus moyses q in oi domo mea fidelissimus ē. ¶Septio qz ingeniosus ⁊ vtilis ad lucra dñi ,pcurandū Lu.xix. Vocatis seruis ꝛc. ¶Octauo qz solicitus existit ad seruiendū Lu.xij. Quis vel̄ruz fid⁹ seruus ꝛc. Vñ p̄mendat verbo q dicit.ij. Re.xij. Dño meus ioab ⁊ serui dñi mei habitāt in cāpis ⁊ ego ꝛc. ¶Nono qz paticus ad expectandū. Lu.xij. Beatus ille seru⁹ quē cū venerit dñs ꝛc. ¶Decimo qz est vigilans ad dñm suū custodiendū. Vñ dauid redarguit seruos saul dormientes ⁊ dñm suū nō custodientes.i. Re.xxvi. ¶Undecimo qz sp hz oculos ad dñm p̄plandū ,Ps. Sic oculi seruoz in manib⁹ dñoz suoz,ꝛc. ¶Duodecimo qz semp studet ad placide ⁊ mūde seruiendū ,Pō. Ambolano in via inmaculata hic mihi ministrabat. ¶Decimotertio qz castigatus non aperit os ad murmurādū Eccli.x. Seruo sensato liberi seruient.⁊ vir p̄udens ⁊ disciplinat⁹ nō murmurabit correptus.

Capitulum.xviij



Oliicitudo ⁊ cura spiritaliū assimilatur vigilie. Vigilie enim sunt vigilie. que conueniunt laborantibus.i.bene operantibus.vt meritū augeant conueniunt speculantibus.i.contemplātib⁹.vt dominum venientem.recipiāt Iucunde medicinaz sumentibus idest penitentibus vt nō se lędant.conueniunt egrotantibus idest tē tatio. vt citius conualescant.conueniunt infirmantibus scilicet per exilium huius vite ne per somnum pigritie dictaz amittant. conueniunt ⁊ gregē pascētibus.i. pelatis ne damnum gregis.per lupos.i.per hereticos vel malos homines aut demones incurrant.conueniunt etiā orantibus vt coronam p̄emullam vigilantibus non amittant Math.vigesimoseptio Vigilate ⁊ orate. ¶Item sollicitudo ⁊ superflua cura reparatiū affligat marie iordinate vigilie Digitus enim si fuerit nimis.vt dicit. Constā. calorem augmentat. Et similiter sollicitudo animi tpalium etiam auaricie augmentat. ¶Item corpus desiccat Et similiter sollicitudo superflua desiccat animam ab humore pietatis.⁊ etiaz corpus ratione inordinate Et similiter laborio. ¶Item oculos grauat. Et similiter sollicitudo auaritie grauat oculos mentis

bebetat. Et sic sollicitudo tpalis bebetat visum ꝛcēplationis spūalis. ¶Jté dolorē capitis generat. i. impatientiā ꝛ turbationes mētis. Vñ dño dixit. Marthe solicita es ꝛ turbaris erga plurima. ¶Jté totū corp⁹ debilitat ꝛ enecruat. Et sīlr superflua solicitudo enecruat totius anime Vtutem. ꝓpter qđ Luce. xii. Dño admonet dicens. Noli te sollicitu esse ꝛc.

¶Capitulum. lxix.

Spiritussanctus tria opatur in anima. Nā est ꝑseruator nature. largitor vite. ꝛ inspirator sapientie. Et ꝟm hec tria assūmatur triplici spūi q ē in humano corpe. Est eni in corpe hūano spūs naturalis vitalis. aialis. Naturalis ꝟ sedem in epate. vitalis. in corde. aialis in capite Spiritus eni naturalis ꝟ sic generari. dum eni p calorē agentē in sanguinē fortis in epate fit ebullitio. fumus resolui qui ex neruis epatis subtiliatur ꝛ depuratus in quandā subtilem ꝛ spiritualem substantiā siue naturā aereā cōmutat. q spūs naturalis dē eo q⁹ sua potētia naturalr sanguinē subtiliat ꝛ sua leuitate. ip̄z ad singula mēbra ipellit. Jste ḡ spūs est virtut' nālis regitiua. sīlr quoq; spīritussanctus est ois esse conseruatiu⁹. ꝛ omnis Vtutis regitiu⁹ ꝟm illud ꝑ̄. Spū oris eius ois Vtus eorum. Spūs ꝟo vitalis fit q⁹ spūs naturalis p̄dictus in epate generatus p venas q̄dam ad cor mittit vbi p collisionē ꝛ motū partiū cordis adinuicē magis depuratur. ꝛ in naturā subtiliorē ꝟuertit. Et tūc spūs vitalis dicit eo q⁹ a corde p arterias ad mēbra totius corpis se diffundit. ꝛ spūalem vitam augmētās ei⁹ opationes rectificat ꝛ custodit. Sīlr spūssanctus venīēs in aias spūalem vitā gr̄e in eā infundit ꝛ ad singula mēbra aie. i. ad singulas eius potentias Vtutes spūales diffūdit. qbus opationes bonis ꝓducunt ꝛ rectificant. ꝟ q̄dz arteria a sinistro cordis ventriculo exēs in suo motu mot i duos diuidit ramos quorū vnus tendit ad inferiora i plurimos ramos diuisus qbus mediātib⁹ spūs vitalis ad oia mēbra interiora viuificāda portatur Alter ꝟo ramus tendit ad superiora ꝛ in tres ramos itex diuiditur. quox dexter ad dextx brachiū. sinister ad sinistrum cēt se diffūdit. ꝛ sic vitalis spūs per totū corpus trāffundit ꝛ vitalē pulsū in arterijs opatur Medius ꝟo ramus ad cerebx se extēdit ꝛ supiora viuificās vitalē spūm in omnib⁹ circūfūdit Sicut ergo spūs vitalis viuificat ꝛ pficit inferiora ꝛ supiora membra corporis sic ēt spūssanctus viuificat vita gr̄e ꝛ pficit inferiores. i. actiuos per dilectionem proximi. ꝛ hic ꝟ diuersos ramos. i. diuersa opera vite actiue ꝛ superiores. i. cōtēplationis in dilectione dei. Et iste diuiditur i tres ramos ꝟm tres modos diligendi q⁹ ponit beatus Bernardus Diligit. n. sancti viri: deū fortiter. sapienter. ꝛ dulciter. fortiter ꝟ mūdū. sapienter contra diabolum dulciter ꝟ carnē. Vel diuidit spūs superiora petens in tres partes. q; spīritussanctus superiores. i. sublimiores viros ꝛ contēplatiuos perficit tribus Vtutibus. f. fide spe ꝛ charitate. Vel q; eleuat eos ad tres contēplationis gradus quos beatus Dionysius ponit. iiij. c. de diuinis nomi. f. rectū circularez ꝛ obliquū. Spūs ꝟo aialis fit q; idē spūs ventriculos cerebri penetrans ibidē magis digerit ꝛ magis subtiliat: vt in essentiam aialis spūs q ceteris subtilior est transmutet. Iste aūt aialis spūs in anteriori vētriculo cerebri generatus particularim vel funditur per organa sentiendi ex quo qui q⁹ sensus perficiuntur pare tamen in eis dē cerebri vērticul remāet. vt sēsus cōis ꝛ vis imaginatiua formet. deinde transit ad medū ventriculū. f. ad cellulā logisticā ad perficiendum intellectus. Deinde transit ad cellulam memorie vt impressiones factas in aliis cellis ibi cōdat ꝛ postea ide ꝙ memdullam spine dorsi que dicitur nucha transit ad neruos motiuos. vt sic fiat penetrat ad neruos motiuos. vt sic motus voluntarius in omnibus inferioris

bus partib⁹ corporis generet. Sicut ergo animalis spiritus seruit sensui. intellectui. ꝛ motui. Sic quoq; spīritussanctus acuit se sum ad discretionem: eleuat intellectus ad contemplationem. ꝛ mouet affectum ad dilectionem. ¶Item sicut animalis spīrit⁹ pficit tam sensus interiores q̄ exteriores. Sic quoq; spīritussanctus perficit ꝛ illuminat ad discernendū ꝛ diiudicandū tam interiora propria q̄ exteriora aliena. Vnde Apostolus dicit q; spiritual homo omnia diiudicat. ꝛ ipse a nemine iudicatur prime Corin. ij.

Capitulum. lxx.

Sponsa xp̄i ꝟz in se habere illa que etiam reperiuntur i bona sponsa hominis scz vt sit frequens ad orandū. ꝛ devota quo ad deum. subiecta quo ad maritum. idest christi obsequiaz. affabilis ꝛ benigna scz quo ad miseros. pacifica quo ad vicinos vel quoscūq; cōlocatos circumspecta quo ad filios. f. quo ad suos mores ꝛ actus quox nos sum⁹ principia sic̄ patres natox sicut ꝑbus dicit i Ethi. c. manuducta quo ad subditos. i. quo ad sensus propios quos debet sponsa christi mānucte refrenare. ¶Item patiens in tolerādis sedula ꝛ diligens in agendis. modesta in habitu. sobria in motu. tacita in affatu. pudica in visu. honesta in gestu. matura in incessu. verecunda in publico. hilaris marito siue christo. continens in occulto scz loco vel corde. Talis ergo est laudanda que plus moribus q̄ carnis delitijs plus virtutibus q̄ splendidis vestibus studet placere marito siue christo ꝛ plus causa prolis. i. boni operis q̄ libidinis idest q̄ delectationis vel commodi temporalis in bonis matrimonij. i. in spūalibus exercitijs ꝟuersat. ꝛ pl⁹ curat hre filios gr̄e q̄ nature.

Capitulum. lxxi.

Superbia inducit ruinā sicut ventositas inducit epilentiam. Dicit. n. Auicen. q; multotiens senit epilē

ticus aligd elevari ex pollice pedis. sui. qđ est sicut ventositas frigida ꝛ tendit versus cerebrum ipsius. cū ergo peruenit ad cor ꝛ ad cerebrū ipius incurrit epilentiaz. Hec ergo ventositas frigida est clario superba que mentem tumefacit ꝛ feruorem spīrit⁹ extinguit. hec surgit ex pollice pedis. i. ex pre excellentia honoris. Jam pollex ceteros digitos precellit grossicie ꝛ ordine. quia est inter digitos primus ꝛ magis corpulentus. Et ꝛ tāq̄ pollex in pede. homo honoratior ꝛ opulentior in pede. ex quo ventositas surgit qñ ꝛ excellentia superbit. ꝛ hec tunc cor tangit quando delectatur in prerogatiua honoris. Sed tunc ad cerebrum pertingit. cum ad sensum eius ꝛ rationem peruenit. vt scz se ceteris eo estimet melioram quo se pre cunctis videt recipere honorem sed ex hoc incurritur epilentia. q; nō nūq̄ ex occulta mentis superbia sequitur manifesta ruina. Jam in epilentia est casus ꝛ prostratio corporis ꝓuer. xvj. Ante ruinam exaltatur spiritus. ¶Jté superbie tumor aliquando etiam penitentes ꝛ dominum diligentes invadit ꝛ occidit. Cuius exemplum apparet in dolore stomachi. Jam sicut dicit Auicē. quando apparet cum dolore stomachi super pedem dextrū aliquod simile vesice patiens morit in. xxvij. diebus Est enim quasi dolor stomachi penitentia ꝛ dolor peccati. Nam sicut dolor cruciat stomachum. sic conscientia peccati remordet ꝛ cruciat animaz. Est aūt velut pes anime amor eius. sed tāq̄ pes sinister est amor temporalium. tāq̄ ꝟo dexter pes est amor spiritualiū ergo anima penitens debet habere dolorem quo patiatur ꝛ pedem dextrū. idest amorem spiritualiū quo ꝓmouear. Sed inter hec cauēda est vesica. i. timenda est superbia. Est. n. tumor superbie velut elevatio vesice que tunc in pede dextro nascitur. quando de spiritualis operis profectu aliquis extollit sed hoc patiens ad mortem approximat quia omnes inuenientes superbia ad ruinam peccati sellunat ꝑbo. xvi. Duo alas

facit domū suū.s.mētis querit ruinam.

Capitulum.lxxij.

TEntatio peccati assistat iculdo. Nam incubꝰ fm Auic.ē egritudo in qua hō sentit cū in somnū i gredit fantasma graue super se cadens ꝛ comprimens ipm.ꝛ ăgustiatur eius spūs ꝛ intersecat vox eius ꝛ motꝰ eius forsitan prefocat.pp porox oppilationes.ꝛ cum ab ipso separat excitat cū subito.Talis ergo incubꝰ temptatiōez peccati designat ,pter nouē. ¶Prio qz tal egritudo dormientē occupat. accidit enim in sono Est aūt dormienti sibi q tentationibus resistere negligit. Vñ q hec egritudo accidit dormiēti ꝛ non vigilanti significat q tentatio prevalet negligenti non aūt sollicite resistenti. Vnde Matth.xxvi. Vigilate ꝛ orate vt nō intretis in tentationem. ¶Secundo quia hec egritudo fantasiādo grauat. Videt.n.qui hoc patitur fātasma quodd.ā graue sentire quasi super se cadēs ꝛ ipm cōprimēs.cū tñ nō sit qđ videt. qz nō est pondus exterius sz iterior egritudo sed nihilominus ipsū grauat vt pōdus. In quo significatur q etiā in tērationē diabolus peccatorē deludit vt videat peccatū eē id qđ nō est.sz magis delectabile vel magis vtile esse vel minus periculosum ꝙ postea inueniat. Et sic illudēdo inducit ei pōdus ꝛ grauedinē peccati. Aliquando etiaz tentatio peccati est vt fantasma terrens vt quando diabolus tentando persuadet dicens. Nisi feceris:hoc tale malum accidet tibi.puta nisi furtum exercueris ad paupertatem ꝛ miseriaz deuolueris ꝛ similia. Et supinducit peccatū quo postea ꝓscia plurimū grauat Pō. Ingrates mee supergref se sunt caput meuz ꝛc. Ps. Disperdet.xiij. Stultus illudit peccatuz Matth.vj. Putauerūt fantasma esse ꝛc. ¶Tertio quia incubꝰ spiritū angustiat ăgustiat.n.valde spīritus hoc patientio.ꝛ sic homo postꝙ tentationi cō sensit ꝛ peccatum fecit angustiat ex remor su ꝓscie spūs eiꝰ Ap. Ro.j. Tribulatō ꝛ angustia in oēz aiaz operātis malū. ¶Quarto qz incubus hominem voce priuat. Nō enim pōt log q hoc patit.ꝛ hoc facit in peccante verecūdia peccati .qz.s.ei tollit vocez confessionis. Luc.j. Eris tacens ꝛ nō poteris loqui. ¶Quinto qz corpꝰ immobilitat.qz talis non potest membra mouere.ꝛ sic postꝙ peccator cadit in peccatum non habet motum vite vel operis interioris nec exteriorij. Ero.xij. Fiant immobiles quasi lapis. ¶Sexto qz qñqz ipsū ꝓfocat sz pp porox oppilatiōes.ꝛ hoc est quādo diabolus omnem potū.i.oēm viā seu meatū peccatori precludit ne possit de peccato exire. Thre.iij. Conclusit viaz meaz lapidibꝰ ꝛc. ¶Septimo qz egritudines periculosas p nūciat. Nā vt dicit Auicē. Talis incubus antecessor est periculosarum egritudinum aut apoplexie.aut epilentie.aut manie. qz sez postꝙ homo i tentationez cadit ꝛ peccatum pficit tria mala ꝓsequit.sez debilitatem ociositatē.ꝑcipitabilitatem. Siquidez ex vnius peccati mortalis ꝓsensu vel opere anima debilitatur q se tenere non pōt nisi ad aliud cadat. Hāc debilitatē designat epilēcia in q ē corpus ,plratio. Non ē possibile sicut dicit Aui.vt panēti actu remanēat erectio corpis. Vñ nec epilēcia remanēat erectio corpis. Vñ necesse est ipm cadere.nec hz possibilitatem postꝙ cecidit erigēdi se. Et hec ēt peccatoz accidit postꝙ i peccatū cecidit.qz nō est in eo vñ se erigere possit Pō. Spiritus vadens.s.spēre in peccā.ꝛ nō reuertens a pāde nifi p diuinū auxiliū. ¶Iē ꝓuat hō ,pter petim oi opere meritorio vite eterne qđiu manet i eo. Et sic quātū ad meritū efficat ociosus.ꝛ hoc designat in apoplexia. in q vt dicit Auic.est mēbroz ociositas pp priuationē sensus ꝛ motꝰ. ¶Iē p pem efficitur hō vt maniacus q ē furiosus ꝓpe.ꝛ sic petin facit homem ꝓpiue vt frequēter operet ablq ꝓsilio rōis. Deu.xxij. Eō q ablq ꝓsilio ē ꝛ sñ prudētia ¶Octauo q subito excitat. Nā cū incubꝰ talis a dormiēte sepaf subito excitat cū. Sic qñ dormiēte sepaf subito excitat cū.

nit ꝛ sepaf ab hoie ꝺlectatio peti.tūc hō excitaf ꝛ ꝓcedit qñ male fecerit. vel qñ sepaf ab hoie possibilitas peccādi p mortē. tunc excitaf aia misera q prius in petō dormiebat.qz tūc oculos pena aperit quos culpa claudebat. vel postꝙ p priam sepaf a culpa.tūc aia excitaf a sua negligēcia. ¶Nono qz hāc infirmitatē multiplex cā generat Nā fm Auicē.qñqz ē ex grosso vapore.qñ qz ex subito frigore.qñqz ex debili ꝓpletione. Est.n.prio vt ipse dicit huiꝰ egritudinis cā vt plurimū vapor materiaz grossarum sanguinearum aut fleumaticarum aut melācolicarum eleuatꝰ ad cerebz subito i dispōne qeti.ꝛ motꝰ ꝛ vigiliaz resoluꝰ. Et i b signat tentatio ,ptingēs a carne q nūc ex būore sanguinis intendit ad luxuriam. nūc ex fleumatico ad pigritiā. nūc ex melācolico ad gulā siue tristitiā.i. Sūt.n. melancolici edaces vt dicit Ysbo in libro de sōno ꝛ vigilia. Et inez sūt tristes. Qñqz ꝺo fit incubꝰ ex frigore vehemēti irruenti i caput subito apud sōnū. Et hec ē tērātio diaboli q tūc qñ frigus subito irruit cū hoiez dormientē.i.negligentez cernit. Vñ Hiero. Sēper aliqd bōi facito.ne diabolꝰ te i ueniat ociosū. ¶Iē incubus vt Auic.dicit fit pp debilitatē cerebri aut a caliditate sua aut a malitia complexionis quā habet.sic tentatio que est a mundo inducit debilitatē cerebri.i.animi qz precipue in cerebro vigent virtutes aiales. Et hanc debilitatem animi inducit tentatio mundi aut calore p speritatis aut malitie aduersitatis.i. Job. v. Totus mundus in maligno positus est Aug. in sermone sancti vincētij. Duplicez actē ,ꝺuit mūdus ꝛ militez xpi. blandē vt decipiat.terret.vt frāgat.nō vos teneat voluptas ,pria.nō vos terreat crudelitas aliena.ꝛ victus est mūdus ad vtrosqz adiutos occurrit christus ꝛ non vincitur christianus.

Capitulum.lxxij.

TRibulatio diuina domat ꝛ excludit superbiā. sicut s.bona lōga excludat epilentiam. Dicit enim Auicenna. q epilentia multotiens resolvitur per febres quas tolerat patiens eam. ꝛ propie per febres longas vt quartanā pp vehementiam fortitudinis sue.ꝛ propterea q digerit materiam melācolicam. sed quod est febris longa nisi afflictio diuturna que sua fortitudine clarionē mentis prosternit ꝛ sua diuturnitate corpus consumit ꝛ atterit superbiam carnis.

Capitulum.lxxiij.

TRistitia penitentie de peccatis perpetratis. assimilatur cholere nigre idest melancolie. ¶Primo ratione domicilij. quia melancolia domiciliat in latere sinistro.qz sez tristitia de peccatis vitijs animi subiicitur que sunt in sinistra parte. ¶Secundo ratione principij. quia sedem habet in splene.qz sz cōtrist tristent de perpetratione culpe.tamen gaudent in spe de consecutione venie. Nam vt dicit Ysbyfici de splene generatur risus ex q vicinitate sequitur q melancolici aliquādo rideant aliquando fleant. ¶Tertio ratione qualitatum.quia melancolia frigida est ꝛ sicca ꝛ frigus ꝛ siccitas aliquando in bona significatione accipiuntur aliquando in mala. In mala significatione accipitur frigus Cant.ij. Vbi dicitur byemps transiit imber abiit ꝛ recessit. vt scilicet in frigore byemis accipiatur tempor tentatiōis. Sed in bona significatione accipitur in Ps. vbi dicitur Transiuimus per ignē ꝛ aquā ꝛ eduxisti nos in refrigerium. vt post ignez ꝛ dissolutionem tranſeamus ad requiem. ignis enim vitā aq dissoluit. vnde ens tribulatiōis aduersitas dissoluit blanditias mundi prosperitas. vas autem igne sollicitum aquam non timet.post transitum vero tribulationis educet nos dominus in refrigeriam mentis. Similiter ꝛ ficcum duobus modis accipitur quandoq in bonam sicut Ps. Siccam,manus eius formauerunt.siccam enim vocat carnē nostri arcuerunt.siccam enim vocat carnē nostri arcuerunt. Aliquādo a malo humanū ꝛtinentem.

Vo i malū.sicut dr. Nu.xi. Ira nostra arida ē.i.rore careno gr̃e celestī.ergo tristitia pnie ad modū melācolie ē frigida.i .refrigerativa a vitioz ardore.t ficca.i.a vitioz būoribus siue fluribus siccativa t restrictiua. Quarto rōe effectū.qz melācolia fac hoies iracūdos qñq timidos. qñq vigilantes.qñq dormictes. Silr tristitia pnie facit hoies irasci sibi ipīs. Pō. Irascimini t nolite peccare. Itē facit pavescere t timere diuinū iudiciū Pō. A iudicio tuo timui. Itē qñq facit vigilantes.i.intentos celestiū desiderijs.qñq dormictes.i. grauatos curis. Quinto rōne silitudinū. qz filio est melācolicus autumno terre t senectuti.vt intelligam⁹ in autumno maturitatem.in terra stabilitatē.in senectute morum grauitatē. Sexto rōne purgationū. qz purgat p oculos. Et silr ab his vitijs deplorare tristamur si p pfessionē electa fuerint lachrymis purgamur. Itē tristitia t dolor peccati affinis est dolori stomachi. Nā,sm Auicē. In dolore stomachi inuenit ādruplex diuersitas qz qdā sūt qb⁹ accidit dolor stomachi.nō qdē qñ comedūt.sz in fine spacij pcedētionis cibi.i.in fine pclerioris peccati sez p⁹ sensū vel post peccati actū sequit tristitia ai er remorsu sciētie t reatu peccati. Dñs Pbo dicit qz beati replent pectus.t dñs post decē borao qz in trāsgressiōe decalogi.i.decē preceptoz legis oc peccatū pficit: Dñs Ambrosi⁹ dicit qz penit est trāsgressio divine legis t celestiū iobedientia mādatoz. Alij vo sūt qb⁹ accidit dolor stomachi dū comedūt t sedat p⁹ digestionē. Et huic dolori affinis est tristitia penitentiū q dū pmedūt.i.dū pcā sua psiderāt vel comedūt.i.dū vbū predicationis qz ē cib⁹ mētis audiēdo percipiūt pūgunt t pmittēs pcipiūt. Sz pmittēs dolor p⁹ digestionē sedat. Quia sicut ē triplex digestio cibi in stomacho in epate t in mēbris. sic ēt est triplex purgatio peccati.sin corde in ore t in opc.i.in cōtritōe cordis.in confessione oris.t in satisfactiōe operis. Dū post digestionē pclerā stōachi dolor sedat qz p⁹ plenā purgationē peccati penitētia dolor mitigat. Alij aūt sūt quoz dolor nō cessat quousqz euomāt qdā sicut accitū ex quo bullit. deinde sedat dolor eoz. Talis ē dolor t pena in purgatorio existētiū q nō cessat.i.nō dēficit quousqz evacuet t expietur peccati reatus.q recte assimilat accto bullienti.s.ad modū accti pūgit dolore t bullit ardore. Est eni vehemēs dolor ex dilatione premij t vehemēs ardor ignis existentis ibi. Unde sicut dicit beat⁹ Augustin⁹ Nisi ille ignis eternꝰ nō sit tū ē nitro mō grauis i tantū q excedat oēs penas ōes vsqꝫ in carne aliquis passus fuit. Alij vero sunt quoz dolor sedat.nō cū vomitu sed cum descensione cibi.t talis est tristitia irascentis.qui licet nō euomat idest licet iram a corde nō abijciat.neqꝫ iniuriam remittat mēoria iniurie ab animo discedit tristitia t ira sedatur.

Capitulum.lxxv.

Verba bonoz bōnū dēt esse fructus lingue. Nā lingua est influentie spūs receptiua.t talis fuit lingua pphetarum t apostolorū qui spūsancto inspirati locuti sūt sm illud Matthei.x. Nō enī vos estis qui loquimini.sed spiritus patris vestri qui loquit in vobis. Secūdo dr lingua est de tenera t molli materia.s. de carne.qz interdū log⁹ debem⁹ mollia t placabilia Vba Pro.xxv. Lingua mollis confringit duriciam t Pro.xv. Lingua placabilis lignū vite. Tertio lingua est in cūplexione calida t humida.t sic lingua bonorum ē feruida t dewota. Quarto lingua in dispone est tenuis t longa.t talis est lingua doctorū.tenuis idest subtilis ad exponendum.t longa ad continuandum t multiplicandum. Quinto quia lingua est ad filitudinē gladij facta:t hoc est vt sit ad defensionē veritatis.t expugnationē erroris Isa.xlix. Posuit os meum vt̃ gladiū acutū ꝛc. Sexto.qz lingua est in corpe rubicūda vt sez verecundet ,proferre verba inhonesta t indecētia. Septimo qz ē vocis t modulationis formativa. t iō est in concavo posita.vt.s.sit suavis t dulcis sīt t ē modulatio musica. Octavo qz lingua est saporis discretiva. vt sez sit sapida t discreta ad loquēdū. Nono qz est cōceptionū aie interpretativa.vt scilz loquatur verba deliberata t prius in aia lunata. Decimo qz est labiis.quasi claustro duplici circumsepta.s.vt sciat se claudere tacendo t aperire loquendo. Undecimo qz lingua est oris honestativa. Nā ex Constanti.in lateribus ligamentoz linguc sūt quedā vene vocate salivales.q̄ salivaz lingue administrant.iniciuz No lingue vi ereunt be vene est caro glandulosa t alba spūs saliue generativa que linguā humectat t ciborum ficcitatē temperat.t eorum succositatē augmentat. Iste aūt due vene que administrant lingue salivaz sapientie idest sapoose doctrine sunt vita t scientia. Duodecimo qz ē lingua grauidoz aīū t sensū significativa. Nā sicut dicit Aris. in.vj.li.de aialibus qualis est vena sub lingua talis est sensus generativus ab ea. Duces enim aliquando habent sub lingua venas albas t tunc pariunt sensus albos. essi habuerint nigras pariunt nigros.t si varias pariunt varios. Nunc autem sub lingua existentes vel ad linguaz venientes possūt etiam dici cogitationes t affectiones que lingua exponuntur. Et quales sunt in bōis cogitationes t affectiones.tales etiam sūt lingue locutiones.t tales etiam sunt sensus idest operationes sez vel nigre idest male.vt albe idest pure.vel varie idest mixte sicut opera hypocritarum. Item Vba malorum assimilantur lingue. Primo quia lingua est in lubrico posita. Et sic mali habent linguā lubricam idest labilem ad verba inhonesta t mala. Secundo quia lingua est acuta t maxime lingua quorundaz serpentium. Ita mali ad modus gladij habent linguas acutas ad percutiendum t diuidendum primos Pō. Acuerunt linguas suas sicut serpentes. Et iterum. Lingua eorum gladius acutus. Tertio quia quorundam aliarum lingua est venenosa t mortifera.sicut serpentis t draconis t rabidi canis.cuius lingua semp apparet infecta eo t distillat venenum t infect aquam si cadat i eā.de q̄ si quis bibat vt dicit Auic. efficit rabid⁹. Nec lingua venēosa ē lingua ficiens t alios corrumpens vel ledēs siue per detractionem. Et hec est lingua serpentis mordentis t tortuose incedentis. siue per malam suggestionem. Et hec est lingua draconis infernalis idest demonis cuius est mala suggerere. Unde etiam homines qui hec faciunt sunt quasi lingua ei⁹. vel etiam p malam doctrinam corrumpēdo fidem sicut hereticī faciunt. Et hec est lingua canis rabidi cuius venenum inficit aquaz sapientie salutaris idest facit seipsum per falsas expositiones.ita vt bibens ex ea.i. eorum doctrinam. recipiens spiritualiter efficit rabid⁹ t infectus. Quarto quia aliqua lingua est in colore varia.sicut ym Aris. serpentium lingue sunt nigre siue livide. subrufe.maculose.t ad motum velocissime.ata vt cum sint in motu bifurcati videantur tam velociter agitant. Lingue ergo livide sunt invidorum.subrufe adulatoruz.qz sub rubedine idest sub vultu verborum. Nam rubedo est color medius inmittens aculeos decipiendi.sed maculose sunt lingue infamatorū qui alioz famam maculare sepissime conantur ad modum autem lingue velocissime sunt lingue relatorum qui verbum auditum vt conceptum retinere non possunt quin illud pferant. Bifurcate autem sunt dilinguis. Dominco autez talis linguas operabilis esset q̄ deus siccaret t abscinderet.qz tunc cessaret venenum de quo dicitur in Pō. Venenum aspidum sub labijs eorum. Dicit eniz qz lingua aspidis quantuz ad corpus

serpentis viuentis sit plena veneno. mortuo tñ ab eius corpore separata ꝛ siccata venenum amittit ꝛ alterius serpentis venenum prodit. Vnde possente veneno sudare consuecit. ¶Item verba hominum assimilantur sputis. ¶Primo quidem quia sputū venenosis animalibus resistit. Nā dicit Ambrosius q; sputum hominis est venenum animalibus venenosis ꝛ maxime si homo ieiunus sit. Sic verbum hominis sobrij ꝛ placati mitigat vl extinguit venenum hominis irati ꝛ intemperati. Nam responsio mollis frangit irā. ¶Secundo q; sputum superfluitatem reumatis minuit. Vnde dicit Galienus q; ptysicis vtile est spuere Vnde dum spuunt se a superfluitate exonerant qua relenta suffocati morientur. Sic quoq; per verba confessionis exonerat se peccator a superfluitate peccati qua anima suffocatur ꝛ occiditur ¶Tertio quia sputum aliquando quidem digestum aliquando no indigestum existit. ꝛ hoc pertinet ad verborum varietatē. quia aliquando loquitur homo consulte ꝛ premeditate. ꝛ tunc loquitur sapienter. aliquando vero precipitanter ꝛ incōsiderate ꝛ tunc etiaz vt plurimum loquitur inepte Vnde ponitur differentia inter sputum ꝛ salliuam quia saliua est superfluitas naturalis nutrimēti pectoris ꝛ generatur digesta Sed sputum est illud quod ad pectus adducit fm diuersitatem cursus naturalis. vel preternaturam nec est semper digestum fm Galienum. Per saliuam ergo que semper est digesta intelligitur sapientis locutio que semper est premeditata ꝛ ordinata. sed per sputum quod quandoq; est digestum quandoq; non intelligitur communis locutio aliorum hominuz que aliquando est considerata aliquando non. ¶Quarto quoq; quia sputum interiorez corruptionem ostendit. Dicit enim Galienus q; in sputo tria sunt attendenda scilicet color. odor. ꝛ sapor. Nam si sputum est in colore luridum cordis significat lesionem. si sanguineum sanie admixtum pulmonis significat vlcerationem. si fuerit vero in odore fetidum interiorum significat corruptionem. ꝛ si in sapore fuerit amarum vel acidum humoris significat corruptionem in stomacho ꝛ in pulmone. Quidam enim sunt qui habent verba liuida ꝛ maliuola ꝛ hoc significat lesionem cordis per inuidiam. Quidam vero habent verba sanguinolenta idest comminatoria ꝛ contumelioſa admixta sanie idest rabie ꝛ furore. ꝛ hec ostendunt lesionem pulmonis per iracundiam. Nam pulmo est cordis flabellum. quia ad temperamentum ꝛ refrigerium continue aerez attrahit ꝛ emittit. Vnde pulmo potest dici quoddam refrigerium cordis Sed ira dum sanguinez circa cor incēdit ꝛ ebullire facit cordis refrigerium impedit etiam corporale. Dicit enim. Damascenus q; ira est feruor circa qui circa cor est sanguinis ex euaporatione fellis fiens. Et quia iracundia cor incēdit ideo iracundi proferunt verba sanguinolēta ꝛ comminatoria ꝛ maledica. Quidam vero plerunt verba sententia idest infamā da sputa sunt Vba turpia idest carnalia ꝛ immunda que signa sūt interioris corruptionis alia quidem odij hec vero luxurie.

Quidam No proferunt verba amara ꝛ fellea significantia corruptionem in stomacho. ꝛ in memoria per reminiscentiam iniurie recepte. Est enim memoria recepta culum cognitorum sicut stomachus ciborum. Si tñ memoria est etiam ꝓseruatiua receptorum

Capitulum.lxxvi.

Virgines assimilāt femoribus ¶Primo q; femora sunt ex magnis ossibus ꝓposita. vt dicit Cōstā. q; necessariū fuit q; omniū ossiū corpus sūt sustentamenta. vel q; portant maiores neruos vel lacertos per quos fit pedum motio vel saltatio per quos sit pedum motio vel luntaria. Sic Virgines indigent magnis fortitudinibus. i. viribus q; sicut dicit Aug. Inter omnia certamina xp̄ianoz duriora sunt ꝓ lia castitatis Dñs. Accinge gladio super femur tuum. gladio enī sup femur accingit q; contra tentationes carnis vniuersaliter ꝓ liatur. ¶Secundo q; femora sunt tota a parte superiori concaua. Et sic Virgines a pte superiori. i. a pte mentis dñt esse cōcaue. i. humiles. vt sint ad diuinā gratiam recipiēdam ꝛ ꝓseruandam habiles sine qua nihil valet virginitas Aug. Quid ꝓdest castitas continentia si dominet superbia: quasi diceret nihil. ¶Tertio q; femora a parte anteriori sūt gibbosa duo būtia acumina. Vñ sūt exterius fortia vt ibi locus habeat lacerti ꝛ nerui. qui si essent intrinsecus laderentur. Sic Virgines. dñt esse fortes ꝛra exteriora ꝓuocantia ꝛ impellentia ex pte carnis vel mundi. ꝛ sūt necessaria duo acumina. scz oīo. ꝛ abstinētia. Vñ sunt etiā femora ex pte superiori grossiora. sed inferius graciliora q; ꝓ oīoem ingrossat ꝛ ipinguat ipūs. ꝛ ꝓ abstinentiā attenuat ꝛ coartat ps inferior idest caro.

Capitulum.lxxvij.

Virtutes interiores aie quinq; sensibus corpis adaptant Fīa visus aie est fides. q; qui q; caret cecus est. ꝛ assimilatur ibi q; erat cecus a natiuitate. q; scz oēs sine fide nascunt Illū cecū cum dño illuminaret. exspuit in terrā ꝛ fecit lutū de sputo ꝛ linuit sup oculos eius. q; tunc illūinat mentis oculos. cū fidē verbi incarnati suscipit intellectus. Et q; fides illūinatio ostenditur Mai. r. quando curauit dñs barthimeum cecum a quo cum dominus quesiuisset quid vis vt tibi faciam Respōdit. domine vt videam ꝛ dixit ei Respice fides tua saluum te fecit. ꝛ confestim vidit Ac si diceret fides est que te illuminat. ¶Auditus autē est obedientia. Dñs. Populus quem non cognoui seruiuit mihi. in auditu auris obediuit mihi ꝛ Leuitici. xxij. dicitur. Si inueneris ouem ꝛ bouem aure ꝛ cauda amputatis voluntarie offerre poteris. Notaq; autem ex his solui non potest Auris amputio est obedientia imperfecta que si seculari sufficit qui voluntarie offert non tamen claustrali qui ex voto obedire tenetur ¶Odoratus est spes. Vnde ille odoratu caret qui spem non habet. In ezechiele cōminatur dominus mulieri adultere. precidam aures tuas ꝛ nares tuas. Aures enim naribus in precisione iunguntur. quia a quibus mandatorum obedientia tollitur frustra de vita eterna speratur ¶Gustus est charitas Job. xxxiij. guttur escas gustu diiudicat. Prudentia cuius mundi habens palatum infectū temporalia bona iudicat dulcia tanq; vera bona. sed gustus charitatis illa respuit nec libenter suscipit quia meliora bona esurit Pro. xxvi. Anima esuriens amarum ꝓ dulci sumet ¶Tactus est būtitas quia tactus maxime nobis adheret. vt pote sine quo animal viuere non potest. talpa enim viuit sine visu. musca sine auditu. ꝛ sine iuenitur de alijs sensibus. sed nullum animal viuit sine tactu imo aliquod viuit solo tactu vt ostrea ꝛ concha Būtitas igitur ad modum tactus maxime dicitur adherere quia nihil ex nobis habemus vnde superbire debeamus Eccli. x. Quid superbit terra ꝛ cinis. ꝛ Michee. vj. Humiliatio tua in medio tui. sed quia tactus duas hz manus. etiam patientia que humilitatis comes est tactui comparatur. Hec enī est qua filij dei ꝓbantur Gen. xxvij. dixit Jsaac accede huc vt tangam te ꝛ ꝓbem an tu sis filius meus. ¶Jste Bruteo assimilantur ossibus ¶Primo q; ossa sūt totius corpis solidamenta eo q; in ipsis robur ē aialis. Vñ cū sint ossiū stabilimēta ab exterioribus defendūt interiora Ira ēt ex Brutis ē totū robur ꝛ solidītas aie sine qbus aia ab exterioribus tēptationibus minime se defendere ꝑt. ꝛ ō sui aie velut arma defensiōis de qbus Ysaie boetio loquit dicēs Talia tibi contuera mus arma que ni prius abiecisses inuicte firmitate tuerentur Job. x. Ossibus ꝛ neruis compegisti me. ¶Dicto q; ossa sūt in corpore multiplicata. ꝛ hoc ꝓpter motus leuiorem facilitatem ꝛ ad virandum corpus passibilitatem. tanta enī est inter membra colligantia vt vno patiente omnia

sint compatiua. Vnde natura frē duplicauit omnia membra vt si vnū illoz deficeret altez eius effectū suppleret. Vbi ergo oportuit plura ossa cōpegit. Sic vt ania ad diuersa oportuna t meritoria opera faciliter inoucaf. t vt contra diuersoz passiones tucaf necessariū ei est vt diuersaz virtutū habitibus muniaf. Et ideo necessariū est aie nō vnā tātū sed multas virtutes habere. vt qō per vnā nō pōt p aliā suppleat Ezech. xxxvij. Dimisit me in medio campi qui erat plen⁹ ossibus. Talis. n. campus ē anima Xrtutibus plena. ¶Tertio quia ossa sunt disparia t diuersimode figurata. disparia qdē sunt q: in magnis membris magna t in paruis parua. diuersimode ēt figurata. q: quedam sunt longa quedaz rotunda. quedā ɔcaua t quedā solida. Similiter t virtutes non sunt in omnibus pariī vel equaliter. sed frm maius t minus insūt diuersis hominibus: siue eedem virtutes siue diuerse. Dicūf. n. Xrtutes longe inquātum facilit bonū ɔtinuare sicut ɔfidentia p tum facilit bonū ɔtinuare sicut ɔfidentia p seuerantia t huiusmodi. Rotunde Xo fit in quātum habent nos ad superiora ab inferioribus eleuare. Mā frm mathematbicos. Rotundum siue spbericū sic est vndiq3 elevatū q: non tangit planum suppositum nisi in puncto. Sic homines virtuosi non berent inferioribus t temporalib⁹ nisi in puncto necessitatis. vndiq3. s. superiora petentes. t hoc ꝓpue faciūt virtutes theologice scz fides spes t charitas. Concauc Xo sunt inquantum semper sūt apte susci pere augmentum. concauum enim est bene receptiuum. Solide Xo sunt in quantū scz firmant hominem in bono. Ossa enim solida facta sunt propter maiorem firmitatē Job. xl. Ossa ei⁹ vt fistule eris. ¶Quarto q: ossa sunt inuicem colligata. Sunt. n. quedam nerui inuicē stricta ne motu solueretur. t vt sibi inuicē cooperent. Nam minora super maiora radicantur. t maiora minoribus miro nature artificio coaptantur. Similiū virtutes omnes sunt inuicem connexe t colligate ita vt vna sine altera inesse vel haberi non possit. t minores virtutes in maioribus radicāf. sicut dicit Apostolus de charitate. Eph. iij. vt i charitate radicati t fundati ꝛc. Omnes ēt virtutes sibi inuicem coaptantur vñ Xpe go. dicit q: omnes virtutes vicaria ope se subleuāt Eze. xxxvij. Accesserūt ossa ad ossa. ¶Quinto quia sunt intrinsecus medullata. vt scz ex ipsa medulla nutriantur. vnde propter euaporationem medulle per poros ossium carneo que magis ossibus sunt vicine magis sunt saporose. Quasi ergo medulla intrinseca quibus virtutes nutriuntur t sine qua conseruari non possūt est gratia diuina. q: per ipsas virtutes operans circumstantes promptos afficit t suportat Job. xxj. Medulle ossa illius irrigāf.

Capitulum. lxxviij.

Nitas fidelium ecclesie dz esse sicut unitas membroz i corpore quo ad septē. ¶Primo quidem q: membra quadam proportiōe quasi armonica sunt inuicem coniuncta t fideles ecclesie debēt esse simul coniuncti per charitatis amorem diligentes se inuicē frm debitam proportionez. q: nō oēs sunt eq̄liter diligēdi. ¶Secūdo q: membra sibi inuicē sunt administrantia t suarum virtutum t operationū mutuo communicatiua. Sic fideles ecclesie dēt sibi inuicem seruire t bona sibi mutuo cōmunicare. frm illud Xpe tri. iij. Unusquisq3 sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes. Vnde sicut superiora membra adiuuāf t gubernantur a inferioribus influentiam t gubernationem. Inferiora Xo superioribus sustentationem. media Xo impēdunt virisq3 cooperationem. Sic maiores t superiores debēt inferiores t simpliciores dirigere t gubernare. sicut oculi inferiora membra dirigunt t rectificāt. Inferiores Xo debent superioribus obedire t eos supportare. sicut pedes t crura pondus superiorū supportant. Alij Xo q̄si medii debent virisq3 uuare. sicut manus t brachia tā superiora q̄ inferiora membra

defensant t iuuant. ¶Tertio quia membra q̄dā reguntur ab anima permanent sana. t ad completionem suc actionis sūt sufficientia: sed regimine spūs priuata toti corpori sunt nociua. Similiter quoq3 fideles q̄dā reguntur a spiritussancto scz dū sunt in vnitate ecclesie t charitate sunt spiritualiter sani. sed quando regimine spiritussancti priuant scz p scisma vel per peccatum mortale tūc potius sūt corpi ecclesie pestiferi t nocui. ¶Quarto q: tāta ēvnio inter membra q̄ ꝓpter mutuam inter se colligātiaz sibi sūt inuicē cōpassiua. Vnde vnū mēbz ab alio patiēte nō se vindicat. scz potius illud iuuat. Et ideo si vnū membū fuerit lesū ad ipm ɔfluunt hūores aliorum membroz. Sic etiā fideles xpi dēt sibi mutuo cōpassionē impendere de iniurijs vel offensis non vindictam expetere sed potiꝰ sibi remittere t dum aliquis patitur alij dēt occurrere ad iuuandū. ¶Quinto quia membra sunt per patientie exēplū sibi inuicē ɔfortatiua nā dolor maior alicui mēbri mitigat t eius passionem alleviat. vt non sic grauiter suum malum sentiat dū malū cōmembri participat. sicut patet in frenetico cuius dum brachia siue crura fortiter stringuntur dolor capitis alleviat. Sic passio christi t aliorum sanctoz cōsidera ta dz dolores t labores nostros alleviare ¶Sexto q: quanto membra sunt nobiliora tanto vehementius t citius sentiunt cuiuslibet lesionis molestiā. Vnde oculꝰ graue vulnerat modico pulvere. q̄ manus magno vulnere. Vnde lesio que fit in iunctura maxime est lesiua. eo q: per impedimenta talium impedit maxime vie motiua t resoluit totius corporis armonia. Sic peccata vel delicta maiora t graviora t periculosiora sūt q̄ alioz. tum propter statū rē. ꝓpter scādalū. q8. n. a maioribus delinquit facile trahit a subditis in exēplū. ¶Septimo q: mēbra sūt. ꝓ iuicē se periculis exponentia. Nam tanta est membroz dilectio vt sepe vnū vulneretur vt aliud liberet. sicut in cauterijs in cocturis in sicubothomijs t incisionibus membroz ostendit sicut dñs noster qui est caput nrm ꝓ salute nostra se morti exposuit. Et sic dicit. j. Jo. iij. Xpo ꝓ nobis animā posuit t nos debemus pro fratribus animam ponere.

Capitulum. lxxix.

Xpist⁹ dz se ad xpianos sicē pater ad filios. Mā primo pr̄ filios generare naturaliter appetit. Desiderat. n. speciem multiplicare in filijs. vt nām quā nō pōt in se seruare fuet i filijs. Sic xpo nos appetit in fide spūaliter generare. t iō dedit eis potēt filios dei fieri dis q credūt i noīe ei⁹ vt dī Jo. j. Dē t fidelē rat nos in fide multiplicare. q: vult oēs hoīes saluos fieri. t ad agnitionē veritatis venire. sz ēt hāc generationē seu multiplicationē filioz nō appetit de⁹ ꝓpp defectibilitatez nature sue sicut est in hoīe. imo ꝓpter suam bonitatē quā vult quātū ē i se oib⁹ ɔmuni care. ¶Secūdo q: pater ad filioz generationē de sua sūa trāsfundit. t tū sua nām ū minuit q: scz christus vt nos filios dei faceret sine diuine nature sue minoratione seipsum nobis dedit. ¶Terno q: pater teneritime filios diligit. Vñ scpe sibi necessaria subtrahit vt filium sūm pascat. sic xpo vt dicit Apo. Cū esset diues propter nos factus est egenus ꝛc. Et maxime pater filium diligit qui sibi magis similem conspicit. t in ipsum scpe oculum iacere videt. Sic christus magis illum diligit. qui ei per similitudinē gratie magis appropinquat t illum oculo amoris t gratie respicit. qui sibi per fidē formatam cōformior existit Ps̄. O culi mei ad fideles. ¶Quarto q: pater filium crudit et verbis instruit. Sic xpo. t verbis t exemplis nos erudiuit. Actuum. i. Cepit ihesus facere t docere ad. Litū. ij. Apparuit gratia salutaris nostri dei i omnib⁹ erudiens nos ꝛc. ¶Quinto quia pater et amore filium verberibus corrigit. Sic christus flagellat omnem filiū quem recipit. vt dicitur Heb.

tri. Et ideo omnes qui volūt viuere i christo persecutionem patienter. sicut dicitur. ij. Thi. iij. ¶ Certo quia pater filiaz sub custodia tutoruz construit. Et sic xp̃o fideles suos sub custodia prelatorū Galat. iij. Quā to tempore heres paruulus ē nihil differt a seruo cum tamen sit dominus omnium sed est subtutoribus ꝛc. Talis debet esse bonus christianus scz heres futurus celestez gloriam sperando paruulus se humiliādo. seruus autem mandata dei custodiē do. dominus omnium scz temporaliuz ea contemnendo. sub tutoribus idest sub prelatis se voluntarie subiciendo. ¶ Septimo quia pater filijs hereditatem acquirit. sic christus acquisiuit nobis celestem hereditatem. Apo. Galat. iij. Si filij. ꝛ heredes: ¶ Octauo christiani dēbēt se habere ad christū sicut filij ad patrem. Primo quia pater filijs est honorandus. Exo. xx. Honora patrem tuum. Sic christus est honorandus ꝛ venerandus magis q̄ pater carnalis. q̄ ipse est pater spirituum. Mala. j. Si pater ego sum, vbi est honor meus. ¶ Secundo quia pater est sustentandus alias propter ingratitudinem esset filius erberedandus. Nam nulla maior ingratitudo esse dicit q̄ si pater a filio relinquitur. si non ei necessitatis tempore subuenitur. Sic christus est sustentandus in paupere alioqui priuatur qui hoc pretermiserit celesti hereditate dicente christo in iudicio talibus ingrate filijs. Discedite a me ꝛc. Esurui enim ꝛc. ¶ Tertio quia pater est a filio supportā dus. Ille autem christum supportat qui p eo tribulationes ferre nō recusat. ¶ Quarto q̄ pater est a filijs erandiendus. Et christiani dēbēt erandire christum admonente vel christum. i. pauperem in nomine christi petente. ¶ Quinto quia pater est a filijs imitandus. vnde dicit christus si filij abrae essetis ꝛc. Sic christiani vt filij dēbent imitari christū Eph. v. Estote imitatores ꝛc. ¶ Sic christus se habet ad ecclesiam sicut vir ad vxorem: quia tanta est cōiunctio viri cum vxore vt propter eaz omnia pericula subeat. Et sic christus per ecclesiam subijt oia pericula dolorū ꝛ passionum. ¶ Secundo quia tantus est amor viri ad vxorē vt amorem eius amori matris preferat ꝛ propter eā patrē mātez ꝛ patriā derelinquat. Iuxta illud dñi. quāobrē relinq̄t homo ꝛc. Beñ. ij. Sic christus tantū dilexit ecclesiam vt reliqueret quodāmodo patrē q̄ cū in forma dei esset. i. equalis patri exinaniuit semetipsum ꝛc. quāq̄ christus nec a patris natura se dimiserit. nec eam in se minorauerit et natura humana. Reliquit matrez ipsam scz deitatem moriendo. ¶ Item relinquit patriam scz ecclesiam in mundum descendendo. vt dicatur celuz reliquisse iguā tū naturā celestē vel angelicam non assumpsit. ¶ Tertio quia maritus vxorē et zelo magno corripit ꝛ castigat. Sic christus castigat ecclesiam tribulationibus eam expurgando. quod totum est et amore vt sic proficiat ꝛ adulterino amore mundo nō adhereat. ¶ Quarto quia maritus vxori custodias angelorum ꝛ prelatorū. ¶ Quinto quia maritus vxorio gressu affectuo igressus ꝛ egressus diligēter cōsiderat Et sic xp̃s cōsiderat opa mortis ꝛ vitas fideliū vt tādē p̄ iustitiā sua remūeret vel puniat Et dico specialiter fideliū q̄ alij nō habebunt iudicium. Nam qui non credit iam iudicatus est Debent ergo ad ipsius sponsi gloriam introire ꝛc.

Explicit liber sextus.

¶ Incipit prologus libri septimi.



Si fuerit inter vos prophetado mini visione apparebo ei, aut per sōniū loqr ad illū Nūcri. xij. Quia a deo hō ḋdit⁹ ē. ad quēdā finē supnaturalē q cō prehensionē rōnis excedit fm illud Isa. lxiij. Oculus non vidit deus absq; te q̄ p parasti expectantibus te. Finem aūt cē ex cognitū bis q̄ hūt actiōes suas dirigere in ipm: Pluraq; alia cognosci ex q̄ ad vitā finē expediunt vt sunt articuli fidei vel grate sacramēta ad quoz ēt pphētionem nō sufficit rō naturalis. Necessariū prorsus fuit hoi ad salutē vt de hmōi tā sublimibus reb⁹ erudiret a deo. Vñ dr Eccli. iij. Plurima supra sensū hoīs ostēsa sunt tibi. Sed q̄ let diuinitatis est sanctissima put beatus Dionysius docet. ops q̄ reda cat ipsa p media in supoema. prefatoz mysteriorū noticia nō ē imediate qbuslibz a deo ispirata sz qbusdā primū sublimiori bus virtutū. q̄ pphete vocati sūt ꝛ eis mediātibus ad alios derivata. Vnde pphete olim videres vocabant q̄ videbāt q̄dā q̄ ceteri nō videbāt Modus igit ispirationis pphetice quo scz de pfatis mysteriis diuinitus sūt edoct dupler i verbis pphetis fuisse declarat. Nā aut eis vigilāti⁹ p visionē inotuerūt oracula: quēadmodū tāgit pdicta cū dicit. Si fuerit inter vos pphēta dñi p visionē apparebo ei aut eis dormienti⁹ p somnioz appuere fātasmata quēad modū subiūgit dicēs. Aut p somniū loqr ad illū Pozro illa q̄ p visionē oracula vigilantib⁹ apparuere pphetis. q̄q; qdē p q̄dā formas sensibiles exteriorib⁹ repitabant aspectibus ꝛ sic ad sensū danielis apparuit sicut ꝛ Balthasar manus q̄dā i pariete scribēs. Dañ. v. Q̄q; No p imaginarias formas eis oīa sūt fiue oino diuinitus ipsas ꝛ nō p sensū acceptas. vt puta si alicui ceco nato ipsumerent i imaginatiōe colozis similitudies. Aut ēt ordiatas diuinitus ēt bis q̄ sūt a sensibus accepte sicut Hieremias vidit ollā a facie aglonis succensā vt hēt Jere. j. Q̄q; No p intelligibiles formas mētib⁹ eoz ipsas illis inotuerūt vt i illis p̄cipue p̄z. q sciam vel spiam ipsā a deo accepūt velut salomō ꝛ apli. Et hic ē q Augustī. distinguit triplicē visionē sez sensibilē imaginariā ꝛ intellectualē. Sz notādū ē q i visiōe sensibili vel intellectuali pphete sine videntes ipsi neq̄q; abstrahebāt a sensibus. cum aliquid per sensibiles spēs mentī representabatur pphete: siue humano di species essent ad hoc specialiter diuinitus formate sicut fuit rubus ardēs oīlēsus morsus: siue per alias causas essent i eē ꝑducte ied fm prouidentiam dei ad designandum p pheticē aliquid ordinate. sicut per arcā noe christi significabat ecclesia. Similiter nō erat necesse vt alienatio fieret ab exterioribus sensibus p hoc q̄ pphete mens illustrabat intelligibili lumine aut informabatur speciebus intelligibilib⁹. q̄ in nobis p fectum iudicium intellectus habetur per conuersionem ad sensibilia que sunt prime nostre cognitionis principia. Sed cū reuelatio fiebat pphetica per formas imaginarias necesse erat fieri abstractionem a sensibilibus. vt talis apparitio tantū non referretur ad ea que exterius sentiebant. Sed adhuc abstractio fuit a sensibilibus sic quandoq; fiebat perfecte: vt nichil pphā abstractū nobis penitus q̄ geret sensibile Q̄q; No ip̄fecte fiebat: vt aliquid sensū percaperet. sed nō plene discerneret

ca q̄ p̄cipiebat exterius ab his que imaginabiliter intrinsecus videbat. Vñ Aug. dicit. xij. super Gen. Sic vident q̄ spū sunt imagines corpoꝝ quemadmodū corpora per corpus. vt similiter cernatur t aliquis homo presens t absens alī spiritu tangq̄ oculis. Talis tñ alienatio sensuum non fiebat in ipsis cum aliqua inordinatione nature sicut in furiosis vel arrepticijs accidit sz cū modestia debita t ordine fiebat. aliquā do quidem propter contemplationis vehementiam sicut de Petro legitur Actuuz x. q̄ dum ipse oraret in cenaculo factus est in excessu mentis ꝛc. Aliquādo vo fiebat diuina virtute fm illud Ezec. j. Facta est super eū ibi manus dñi ꝛc. Circa illa vo q̄ per somniorum fantasmata hominibus innotescunt. est insuper attendendū. q̄ somnia septem et causis generaliter in hominibus fiunt. Quandoq̄z enim contingunt somnia ex diuina reuelatione. Deꝰ. n. ãge loꝝ ministerio non nūq̄ quedā in somnis hoīb⁹ reuelat. Vñ Job. xxiij. Dicit q̄ per somniū in visione nocturna quando irruit sopor super hoīes t dormiūt in lectulo tūc aperit aures virorū t erudiēs eos instruit disciplia. Et adnectēdū est q̄ hmōi somnia quandoq̄z ostendūt expressa t apta sicut Matth. j. Dicit q̄ angelus dñi aparuit in somnis Joseph dicēs Surge t accipe puerū t matrem eius t fuge in egyptum ꝛc. Quandoq̄z vo sunt metaphorica sub quibusdam similib⁹ vsa. sicut patet Judicuz vj. De somno cuiusdā de castris madiā qō gedeon audiuit. in quo vt ibidē exponitur sub similitudine ordeacij panis ipsius gedeonis gladi⁹ē ostentus. Dicit aūt beat⁹ Dyego. q̄ sancti viri talia somnia q̄ t eis diuinitus fiunt a somnijs aliis q̄ vel fiūt ex illusionibus demonū. vel ex alia cā. pueniūt quodā sapore intimo vt non decipiant discernūt. Quādoq̄z aūt ostingūt somnia ex demonū immissione. q̄ nō nūq̄ operāt̄ ō menū aliq̄ fantasie hoīb⁹ apparēt in q̄b⁹dā aliq̄ reuelant interdū q̄dē de spūalib⁹ interdū vo de corporalibus q̄ tñ ipsis hoībus cōiter fūt occulta t nō solū de p̄sentibus sz ēt de futuris t p̄cipue illis hoīb⁹ q̄ cum eis hūt pacta illicita tacita vel exp̄ssa. Cuz eni intellect⁹ demonū sit ordine nature superior q̄ intellect⁹ hūanus. q̄dā cognoscūt de monco sua naturali notitia q̄ fūt ab hominū cognitiōe remota. t talia nō nūq̄ hoībus p somnia reuelant. Aliq̄n q̄dem illa futura quoꝝ sz ipsi idem postea sunt cā vel ea quoꝝ signa prenoscunt q̄ tñ hoibus fūt occulta. Immittūt quoq̄ demones interdū q̄dā somnia vera vt magis eis fides p̄stetur aliq̄n vo somnia falsa t deceptoria q̄b⁹ scilicet p̄sidentes in illis turpiter illudunt. ꝓpter q̄ dr. Eccli. xxxiij. q̄ multos errare fecerūt somnia t exciderūt sperantes in illis. Quandoq̄z autē cānt somnia ex celesti impressione. Cū eni celestia corpa cāe sint esse cruū naturaliū q̄ i istis inferioribus fiūt per motū suū t lumen. relinquūt ex impressione ipsoꝝ q̄dā dispositiones in aere siles illis effectibus qui postea ꝓsequūtur. q̄ q̄dē dispositiones in somno mediante eodem aere ad caput dormientis puenūt cuius q̄ imaginationem immutāt. ita vt ex impressione hmōi talis modi a corpibus caulata celestibus etiā de dormienti aliq̄ fantastice appareant ce lestiū dispōni ꝓformes. Et sic a dormientibus ex impressione celestiū corpoꝝ futuri q̄dā somniantur cuctuo. q̄ sz ex virtute ipsorum causari naturaliter possunt vt fūt tempestates t pluuie t hūanoꝝ egritudines corporum. t etiam rerū sterilitates cetera q̄s ipsis similia que ecclesiis causalitati subduntur. Decipiuntur aūt immutationes predicte precipue in somno q̄ tunc sopitis actionibus sensuū t intellectus operationi vacante ac etiam tumultu vel strepitu exteriorum occupationum cessante fantasia magis viget. Patet igitur q̄ hec somnia ab his que fiunt ex inspiratione nimia duplicit̄ distinguuntur. Primo quidē quia hec non possūt esse vera signa nisi tā rū eoꝝ euentuum quoꝝ ipsa celestia corpora cause sunt. sed illa que causant a deo inspirante possunt esse de quibuscunq̄.

¶ Secūdo q̄ illa ēt quandoq̄z deficiunt precipue circa act⁹ humanos siue q̄ act⁹ humani ex libero ꝓcedūt arbitrio q̄ celestiū dominationi nō subdit. siue q̄ homo sapiēo p̄ ꝓuidentiam suā interdum eriaz potest ipsaz causaz celestium impressionib⁹ obuiare. Vñ Ptholo. in Centilogo dicit q̄ animus sapiens nunq̄ patitur ce lestē effectum. Sed illa somnia que immutātur a deo deficere nō possūt. hec eni ad ꝓphetiā ptinent. de qua Cassiodorus dicit q̄ ꝓphetia ē diuina inspiratio rez euentus immobili veritate denūtians. ¶ Quāq̄z q̄dā somnia hominū ex precedētibus cogitationib⁹ siue locutionibus oriunt. occurrunt. n. dormienti fantasmata ꝓuenientia vel similia eis circa que ei⁹ cogitatio vel locutio fuit in vigilia imorata t q̄ taliū somniorū cā non est cā futurorū euentuū. Idcirco hmōi somnia p̄ accidēs se habent ad ipsoꝝ euētus futuros. vñ si simul ꝓcurrāt erit quid casuale. Sed notādū q̄ interdū i somnio precedēti cogitatui hominis reuelatio diuina respōdet ita q̄ fm Bre. q̄q̄z fiūt hoīs somnia ex cogitatione simul t reuelatione t tale fuit somniū nabuchodonosoꝝ quod habuit de statua. Vñ daniel dixit ei. Tu rex cepisti cogitare i stratu tuo q̄d esset futuz post hec. t q̄ reuelat mysteria ostēdit tibi q̄ euentura sūt ꝛc. Dan. ij. Et tūc hmōi somnia vera sūt t iter ꝓphetie mysteria cōputantur. quāq̄ ille q̄ talia somniat ꝓphēta nō dicat. ¶ Quāq̄z vo somnia fiūt ex itrinseca affectione siue talis affectio sit circa spūalia sicut studiosus somniat de lectiōe vel disputatione. siue sit circa corpalia sicut auar⁹ de pecunia somniat t hō famescens de cibo t sic de similibus. Et hmōi somnia ꝟsimiliter sicut t p̄cedētia p̄ accidēs se habēt ad ipsoꝝ futuros euēt⁹. t casu aliū occurrūt cū eis q̄ solū indicantia sūt extrinsecas affectiōes p̄sistētes. ¶ Quāq̄z ēt somnia causant ex studio t excitatiōe Nam artifices t officiales frequēter habēt somnia de artificijs vel officijs suis. Nā quādo dispositio aliquaz operationū p̄cedit in vigilia. tūc mot⁹ dispositionis eiusdē etiā in somno aliquando ꝓsequit vel representāt ipsam operationem. t ad hūc modū ēt somnia referuntur que ex aliqua precedēti solicitudine generantur. sicut de mulieribus q̄ de viris absentib⁹ multū solicitant nō nūq̄z accidit somnia de reditu ipsorum t ita de similib⁹. ¶ Quādoq̄z vo contingunt somnia ex corporali dispositione. Nam ex interiori dispositione corpis formatur aliquis motus in fantasia dormientis eidez dispositioni ꝓuenies sicut non nūq̄z bonum in quo frigidi humores abundant occurrit t apparz in somnijs q̄ sit in aqua vel niue. t ꝓpterea dicūt medici q̄ ad interiorem dispositionez corporis cognoscendā est attendendum ad somnia. possent igitur huiusmodi somnia veram significationem habere non solum de dispositione ꝓsenti sed ēt de euentu infirmitatis vel sanitatis future. seu ēt effect⁹ cuiuslibet. ad quē huius cause virtus se extendē potest. Quia igitur in precedentibus libet. sunt de rebus sensibilib⁹ exempla introducta. Restat nūc fm ordinē a principio libri. p̄millū ō reb⁹ imaginabilib⁹ aliquas similitudines ponere. Et q̄ omnia genera liter somnia p̄ formas imaginarias fiunt q̄ nihil sunt aliud somnia q̄z fantasmata apparētia. q̄z forme rerū imaginarie itrinseco apparēteo. Et q̄dā ēt visiones vt dictū est per formas hmōi fiunt. vñ visiones imaginarie a doctoribus appellant. Idcirco in hoc vj. li. de visiōib⁹ imaginarijs t somnijs que diuina scriptura recitat exēpla inducent. quāq̄z eni ex visiōib⁹ falsis t ex somnijs plerūq̄z falacib⁹ multi decipiuntur. ꝓpter q̄ō. Eccli. xxxiij. dicitur. Vana spes t mēdacia insensato viro t somnia extollunt ipsum. Et eo. Quasi q̄ apprehendat umbrā t sequat vētū sic t q̄ attendit ad visiones mēdacia. Ille tamē visiones vel somnia q̄ sacra scriptura refert. cū ex diuina revelatione ꝓuenerit fallatiā vel vanitatē nō continēt sz veritate t utilitate sūt plena. Et vo vt ex dictis apparz ex discretio aliqui⁹ cause

de gbusdã futuri effectib⁹ tã vera quã metaphorica somnia premonstrant. Idcirco a pitis ꝓbis de interpretandi huiꝰmodi somnijs p modũ artis regule sũt inuente que etiam a sacris doctorib⁹ in aliquibus approbant. Vñ et Arist. in fine tractatus sui de diuinationibus somnioꝝ breuibus licz verbis ostẽdit quis est artificiosissim⁹ iudex ad somnia exponẽdũ. Quare nos inter somnioꝝ erẽpla que de sacra scriptura ponemus etiam de signationib⁹ varijs ꝺsimiliũ somnioꝝ nõ asserendo sed referendo rãtum distinctiones aliquas et notulas inseremꝰ. Nã interpretationes apte similitudinariũ somnioꝝ et si quis illas credere nõ velit. ad hoc tamẽ ꝑdicatorib⁹ vtiles esse possunt. q⁹ eis viã et modum aperiant ad sacre scripture metaphoras aptius exponẽdum cũ tam scripturaꝝ ꝙ somniorum metaphore p adaptationes quasdam cõgruas exponant. Sicut et in sacra scriptura apparet de illis somnijs q̃ ioseph et daniel interpretati sũt. Licz igit i interpretationibus talib⁹ cõmuniũ somnioꝝ nõ sit q̃ ad res somniatas fides adhibẽda de facili modũ tamẽ adaptatiõis attẽdere. q̃ sit p similitudines ꝺgruas sacre scripture doctoribꝰ vtile reperitur. Modũ ãt in superioribꝰ habitum in hoc etiã exemplis seruabimus ecẽpla. i. sub capitulis varijs et capitula vel materias sub alphabeti literis ex ordine collocantes.

¶Capitulum.j.

Angeli quedã de diuinis secretis nobis reuelãt et q̃dam nobis occultãt. quod ostẽditur ex visiõe imaginaria ysaie. q̃ habet Isa. vi. Vbi vidit dominũ sedẽtẽ sup solio excelso et eleuato et plena erat omis domꝰ maiestate ei⁹. et ea q̃ sub ipo erãt replebãt tẽplum et seraphin stabãt sup illo. sex ale vni. et. vi. alteri duab⁹ velabant faciem eius et duabus velabant pedes eius et duabus volabant. Hec enim visio a beato Hieronimo allegorice exponitur volẽte per sedentem super solium excelsũ christum significari. Per soliũ ãt excelsũ et eleuatũ significari angelos i gb⁹ vt deꝰ sedere fen illõ pã. q̃ sedes sup cherubi tẽ. Per domũ aũt supiorẽ ecclesiã triũphantẽ que dei maiestate implet. Per tẽplũ ꝺo iferꝰ significant iferiores creature scz corpales que inferiori mõ ꝑticipãt diuinam bonitatẽ. Duoꝰ ãt sedẽtes sup tronũ facies diuinã signant ẽtnã. et ea q̃ i eternitate fuerũt ante mũdi ꝺstitutionẽ. Per pedes ꝺo signant ea q̃ post mũdi ꝺsũmatiõez erũt in gloria beatoꝝ et i penis damnatoꝝ. Per media ꝺo ea q̃ i cursu tpis medij agunt. Seraphin ergo facie et pedes sedẽti super tronũ velare dicunt q⁹ mysteria eterne deitatis et future beatitudinis et miserie eterne dãnationis nobis ad plenũ nõ reuelãt. Sz duabꝰ alis medijs volare dicunt. q⁹ de hijs q̃ medio tpe agunt nos q̃dãmodo opꝰ ẽ ministerio ãgeloꝝ ilstruimur ini q̃s seraphin ꝑmatrio tenẽt. Volare ãt ꝙ eoꝝ ꝑcessũ reuelatiõis nos demõstrat. quẽ et recẽs motũ ipoꝝ. Dionysius. c. de diuinis noibus nominat.

¶Iste ãgeli assimilãt firmamẽto et crystallo de quo habet i visiõe imaginaria Ezechiel q̃ legit Eze. i. vbi dicit. Sicitudo supra capita aialiũ firmamẽti q̃i aspect⁹ crystalli horribil et extẽti sup capita eoꝝ desup. In qua gdẽ visiõe de ãgelis fm expositiõem Gre. iiij. ostẽdit. ¶Primo ẽ eoꝝ celsitudo et eo q⁹ dicunt eẽ sup capita aialiũ. i. super vita i cognoscẽdo aiales. i. sensuales q⁹ eis nra cognitio oriꝝ a sensu. Nec et ẽ intelligere sine fãtasmate. vñ q⁹ ipi ãgeli q sũt penes fãtasmatib⁹. i. imaginarijs formis repiẽtari hũt. Vnde est q⁹ eoꝝ nature sup capita aialiũ sũt. Vñ de ipsis ꝑba dic. ij. Motus thaphy. q⁹ ita se hz intellect⁹ noster ad ea q̃ sunt ostensiua nocticoracis ad lumẽ solis: q̃ sez. put sũt in seipsis nobis q̃ aiales sumꝰ. i. q̃ sensuales existimꝰ incognoscibiles sũt quãꝺiu in se manifestissimi sint. ¶Scdo ostẽdit eoꝝ pulchritudo. Habẽt eni angeli

duplicẽ pulchritudinẽ: vnã ex natura aliã ex gratia. ꝓpter pulchritudinẽ ergo nature hũt similitudinẽ firmamẽti: vñ et appellantur ꝺ firmitudo firmamẽti. Firmamentum. n. i. celũ stellatũ hz puritatem claritatem et incorruptibilitatẽ. Et in hoc trib⁹ cõsistit nalis pulchritudo angeloꝝ. scin puritate subẽ in claritate intelligẽtie et ꝓpetuitate vite. Vñ ꝓpter primũ a beato Dionysio vocant angeli speculas: ꝓpter secũdũ vocant lumina: tertiũ ꝺo hz angelus q̃ ẽ intellectualis suba q⁹ sicut dicit Dionysiꝰ intellectuales subẽ vitã hũt indeficiẽtẽ ab vniuersa corruptione mã et generatione mũde existẽte. Sz adhuc ꝓpter plenitudinẽ gre angeli assimilant crystallo. Et iõ dicit quasi aspect⁹ crystalli. Licz eni crystallus ex fluida et mobili aqua sumat ꝓpetuitatis vigorẽ duricie solidat. Sic licz angelica natura ꝑmo p liberũ arbitriũ fuerit mobilis creata in hoc tñ q̃ nõ ceciderũt p cõditionis gr̃am imobiliter confirmata.

¶Tertio quoqz ostẽdit eoꝝ fortitudo cum additur horribilis fortitudo eni angelorũ tãta est vt merito nobis i corruptiõe positio horribilis dicat. i. expauescẽda et terribilis sicut Dze. expõit. Nã peẽrib⁹ ab eis peritiã dis q̃ solũ timẽda sz et erubescẽda sz fit ẽ erubescẽda et dura malis sic inest largitas et bũficia bõis. Et iõ subdit et extẽti. sed iusto. Dũr etiã esse velut crystallus extẽtus scz q⁹ eoꝝ Dꝰ extẽdit se ad oẽ tẽpus. nõ eni minuit ab eis ex lõgo tẽpore siue ex senio sicut debilitat fortitudo hũana.

¶Item extendit se ad oẽ corꝑ q⁹ ois corpora quo ad motũ localẽ angelis obediunt ad nutũ vt Augu. dicit. ¶Quarto innuitur et eoꝝ beatitudo ex eo q⁹ sup capita aialiũ adhuc esse memorant. Bis eniz ꝓpria hoc dicit vt ex ꝑmo ostendat sublimitas nature vt supra ostensum est. ex secũdo inꝺsoꝑabilitas gloie. Quis. n. vt Dze. dicit i carne corruptibili posit⁹ mẽte cõprehendere valeat q̃ est angeloꝝ inestimabilis et sine fineleticia: q̃ beatitudo sine defectu: vultũ videre creatoris atqz in eius delectatiõe sine intutatione ꝑfistere. sup capita ergo aialiũ sũt q⁹ nũe eoꝝ gaudia sensum nostraꝝ mentium excedunt.

¶Capitulum.ij.

Antichristiani q̃ antichristũ sequent erũt sicos illius loci de q⁹ hẽtur in visione beati Johãnis Apo. ix. vbi dicit q⁹ vidit similitudines locustaꝝ q̃ erãt sicos ego paratis in ꝓliũ et sup capita eaꝝ tãq̃ corone sicos auro et facies eaꝝ sic facies hoĩnũ et hẽbãt capillos sicut capillos mulierũ et dẽtes eaꝝ sic leonũ erãt et habebãt loricas sicut loricas ferreas: et vox alaꝝ eaꝝ sicut currũ equorũ multoꝝ currentiũ in bellũ. et hẽbãt caudas similes scorpionib⁹: et aculei erãt i caudis eaꝝ potestas eaꝝ nocere hoĩb⁹ mẽsib⁹ .v.t habebãt sup se regẽ angelũ abyssi cui nomẽ hebraice Iaabadõ. grece ãt appollion. et latine bũo noñ exterminãs. In hac eni visiõe tãgunt. ij. cõditiões antichristiaꝝ noꝝ. ¶Pria erit defideriũ nocẽdi. Vñ dicit q⁹ ille locuste. simag̃ narie p quas representabant antichristiani erãt sicos ego tẽ. Qui ꝓmo iõ locuste vocant q⁹ scilicet in altũ p superbiã et cadẽt i terrã p auaritiam. Plus. n. diligit terrena q̃ celestia q̃ significãt trunca locustaꝝ q̃ ti retro lõgioꝝ Tales sũt mõ i ecclesia multi doctores et ꝑdicatores. Vñ Nau. iij. Custodes tui q̃ si locuste et paruuli tui quasi locuste locustaꝝ. Jobelis. j. Residuum eruce comedit locusta. per crucem enim intelligitur humana corruptio q̃ mores depranat et quidam nõ corrũpuntur malis moribus sed decipientur ab antichristianis predicatoribus. Qui predicatores ad modum locustarum alte saltabunt sed cito cadent. q⁹ per Heliam et Enoch destruetur prava doctrina eorum. in cuius rei significationem. Johannes baptista qui est helias vt dicitur Matth. xj. Comedebat locustas. Et hinc est q⁹ virga Moysi ꝙm magorum deuorabat. Exo. vij. Ille ergo locuste dicit q⁹ erant similes equis parati

in prelia: qz erũt cũ impetu t sine discretione currẽtes in cõculcationem electoz. Equi eni equaliter currũt t irruũt in hostes t in cineꝛ: t sic illi nõ attẽdent quos opprimẽt t cõculcẽt dũmodo nõ faciãt coꝛ voluntatẽ. Erũt ergo similes equis ꝓpter velocitatẽ attrocitatẽ t impetuositatem: quc oia oñdũt desideriũ nocẽdi t exaltãdi nomẽ antichristi. Secũda cõditio erit gloria triũphi. Vnde dicit sup capita earũ. i. sup doctoꝛes sine ꝓncipes coꝛ tanq̃ coꝛone. i. premia vel honoꝛes ꝓ victoria habita cõtra eccleſiã tanq̃ fuerit vera victoria inimicoꝛ: sed reuera erũt coꝛone. i. gloria seu victoria de ꝑcipitatiõe sanctoꝝ similes auro. i. vere sapiẽtie: quasi diceret suis doctoꝛibus victorias attribuent t ipſi eis ꝑmia eterna ꝓmittẽt: de hq̃ per suã sapiẽtiã eccleſiã vicerunt. Sed reuera nec doctoꝛes coꝛ victoriã nec ipſi ꝑmia eterna recipiẽt ſz vriq̃ eterna supplicia sentiẽt. ¶ Tertia cõditio erit studiũ apparẽdi per hypocriſim: qũ dicit t facies eaꝛ sicut facies hominũ qz ſcz ceteri⁹ apparebũt boni ſz interi⁹ erũt mali. Sũt aũt in facie hominis tria ſcz oculi nares t os in quib⁹ notant intelligẽtia discretio t eloquẽtia quib⁹ iſti videbunt posse, ꝓpter qõ etiã multos seducẽt. Vñ facies coꝛ antichristianoꝝ ꝓdicatoꝝ sicut facies hominũ. intelligẽtes discreti t eloquẽtes appareb unt ſz ti nõ vere erũt quod notat hec dictio ſiẽ. Quarta cõd tio erit conatus malicię suam ablcõdẽdi. Vnde dicit q̃ habebãt capillos sicut capillos mulieꝝ. i. habebant crines femineos molles in vita lacentes t apparẽtes t ad terrã depẽdentes in q̃ notat auaritia. Collũ tegentes i q̃ fallacia: qz siẽ capilli tegũt turpitudinẽ ira illi suoꝝ moꝝ ablcõdẽt ipuritatẽ. ¶ Dez capilli coꝛ sunt minoꝛes q̃s adherẽtes sibi tegiẽt subtrahẽtes sibi vigoꝛẽ fidei t virtũ fibiles i malis sibi iniciẽ coherẽtes t adiuicẽ se defendẽtes. Quia oculi tales erunt molles t fluxibiles i oẽ viriũ sicut mulieres t ideo dic t habẽt. i. habuerũt capillos. i. discipulos adherẽtes sibi sicut capilli adherent capiti qui sicut capilli mulieꝝ molles efficient t flexibiles ad oẽ malũ. ¶ Quinta cõditio erit crudelitas aperte persequẽdi. Vñ subdit t dẽtes eaꝝ sic dẽtes leonũ erãt q̃si dicat. Si p boni falsi oſitationẽ t veri mali occultatõez ledẽ nõ poterũt tũc apte secuiẽt i electos lantãtes eos t deuorantes quasi leones sine vlla cõtractione. Vel per dentes locuſtaꝝ intelliguñt etiã doctoꝛes coꝛ qui exponẽt eis scripturas t incident eis panẽ mẽdacij. De istio dẽtibus dr Job. xxvij. Cũterebaꝝ molas iniqui t de dẽtibus illius auferebã predaꝝ. t Ezc. xxj. Et dẽtes leonis dẽtes eius interficiẽtes animas hominũ. ¶ Sexta ꝓditio est obstinatio in malo persequẽndi. Vnde dicit q̃ habebãt loricas ferreas. i. corda in malo obstinata sententijs deceptorijs munita. Habebunt enim corda ita dura vt sagittis sacre scripture penetrari non possint Job. xl. Cor eius indurabitur quasi lapis t stringẽt quasi malleatorio incuso t postea subditur. Reputabit quasi paleas ferrum et quasi lignum putridum eo: non fugabit eum vir saggitarius Eccli. xlvij. Sicut lorica induit se aquis. i. cordib⁹ frigidis t gelatis. i. peccato obstinatis: t dicit loricas in plurali, ꝓpter duriciã intellectuo ad credendũ verũ que dr tarditas t ꝓpter duriciã affectus ad amandũ bonũ que dr frigiditas. ¶ Septima ꝓditio ẽ in ordinatio clamandi. Vñ sequitur. Et vox alaꝝ eaꝝ. i. rationes coꝛ quib⁹ quasi gbus dam alis eleuabunt vt iusti t sapiẽtes credantur a multis: sicut vox curruum equorum multoꝝ currentiũ in bellũ: qz sicut diuersi currus diuersio vijs t a diuersis equis tracti eũ ipetu currũt in bellis cõtra eandẽ personã. Sic antichristiani diuersis erroribus infecti t diuersio rationib⁹ premuniti current manuiter contra ecclesiam expugnãdam quoꝝ vox clamosa t impetuosa t irrationabilis erit t multiplex erit vñ signat. Iudicum. xv. per multitudo caudaꝝ vulpium inuicem ligataꝝ: sed

habẽtiũ faciẽs diuersas. ¶ Octaua cõditio erit astutia decipiẽdi. Vñ subditur q̃ habebant caudas similes scorpionib⁹. i. doctrinas blãdas t deceptorias. Isa. xl. propheta dicẽs mendatiũ ipse est cauda. vel caudas vocat ꝓncipes illi⁹ temporis qui ad modũ caudaꝝ blandiendo t terrẽdo multos querrent. quas caudas ãtichristiani sibi associabũt contra ecclesiam pugnãtes. ¶ Vsiona ꝓditio ẽ violẽtia malũ defendẽdi qñ fiet p̃ porẽtiam principã t astutiam pseudo ꝓdicatorum. Vñ sequitur t aculei erãt in caudis eaꝝ. i. in principibus illius tẽporis, vel aculei in caudis. i. blãditie argumẽte t astutie in fine ꝓdicatiõis coꝛ. Sicut eniz aculeis pũgitur equ⁹ vel asinus nec recalcitret. Sic ꝓdicatores falsi sanctos illos qui tũc temporis erũt ãgustijs. t blãdicijs pungent q̃bus possint mouere eos a vera via t a recto tramite facere deuiare. ſz frustra facitur rete ante oculos pennatoꝝ vt dicit. Ps. o. i. Decimo octãdit in quo habebũt potentiã nocendi. Vñ sequit potestas nocẽdi hominibus ſcz carnalibus mẽsib⁹ v. sim quinq̃ sensus corporis q̃b⁹ peccant. Alia tamẽ littera hz mensib⁹ ſcz. i. ſex etatib⁹ seculi i quibus dei permissione etiã electi tribulantur. In septima aũt erunt securi Deut. xv. Cum ſex annis seruierit tibi in septimo dimittes eũ liberum. Vndecima cõditio est istigatio sine suggestio diaboli. Ipso eni ꝓcurãte t istigante facient hec ꝓncipes t pseudo ꝓdicatores. Vñ ꝓsequẽter ostenditur qualeꝝ erunt peccatores t ad quod tendent scilicet ad oppressionẽ sanctorum quod quidem potestit diaboli auxilio. Vñ subdit q̃s habebãt supra se regẽ non quia ipse eos regat. sed quia eis dominabitur Job. xli. Ipse est rex super omnes filios superbie angelus abyssi idest diabolum qui est de abysso inferni idest sine fundo t caudose omnino boni. t si aliquando se transfiguret in angelum lucis. i. Cor. xi. Cui nomen hebraice laabadon alique libi habent babadon, sed vera littera est laabadon. Vnde Hieronimus dicit quod laabadon hebraicum est et interpretatur exterminans. Et ideo debet dici laabadõ t non babadon grece autem apollion q̃s interpretatur latine exterminans. Vnde trees linguas precipue ponit vt in omni lingua versutia diaboli intellecta vitetur. Et hoc precipuum est. quia in illa triplici lingua euangelica doctrina scripta est Matheus enim in lingua hebraica Lucas et Johannes in greca Marcus Xps in latina scripserunt euangelia. Vnde et titulus crucis hac triplici lingua scriptus fuit Johannis. xix. In omni autem lingua nomẽ diaboli dicitur exterminans. quia de omnibus aliquid exterminat idest extra terminos catholice fidei ponit t in terram exterminij idest in infernum quasi crudelis a patria sua relegat ꝓpo. Exterminauit eum ap de silua idest antichristus qui dicitur aper propter ferocitatem. siluaticus autem siue siluester dicitur propter ihũanitatẽ. Sap. iij. Ab vtinere iusto abiecrunt in exterminium idest in infernum.

¶ Capitulum. xij.

Apostoli t apostolici viri assimilantur illis eqs qui describuntur in visione imaginaria. que habetur Zach. i. vbi dicitur. Vidi per noctem t ecce vir ascendens sup equum rufum. t ipse stabat inter myrtheta que erant in profundo. t post eum equi rufi t varij t albi. Hanc enim visionem glosa sic exponit. Dicit enim quod per noctẽ in qua cernitur visio significatur mysteriorum obscuritas. Vir autem super equum rufum saluator noster est. cuius vestimenta idest caro rubea est sanguine passionis qui sicut hic adhuc passibilis in equo rufo ostenditur. sta in Apocalypsi tam refulsisse tuo in albis demonstratur. Myrthe that inter myrteta. i. ecclesias peccatores q̃ erant i profundo qz adhuc eidem in carne positi ministrabant Apostoli cum fuerunt autem equites apostoli t apostolici viri qui totum mun-

in prelium: qz erūt cū impetu t fine discretione currēto in cōculcationem electoz. Equi eni equaliter currūt t irruūt in hostes t in cuneos: t sic illi nō attēdent quos oppetimēt t cōculcēt dūmodo nō faciāt eoz voluntatē. Erūt ergo similes equis ꝓpter velocitatē attrectatē t impetuositatem: que oia oñdāt desideriū nocēdi t exaltādi nomē antichristi. Secūda cōditio erit gloria triūphi. Vnde dicit sup capita earū. i. sup doctores sive ꝓnciꝑes eoz tanqꝫ coronc. i. premia vel honores ꝓ victoria habita cōtra ecclesiā tanqꝫ fuerit vera victoria inimicoz: sed reuera erūt corone. i. gloria seu victoria de ꝓpitatiōe sanctoꝝ similes auro. i. vere sapiētie: quasi dicerēt suis doctoribus victoriaꝫ attribuent t ipsi eis ꝑmia eterna ꝑmittēt: de hꝫ ꝑ suā sapiētiā ecclesiā vicerint. Sed reuera nec doctores eoz victoriā nec ipsi ꝑmia eterna recipiēt ſz vtriqꝫ eterna supplicia sentiēt. ¶ Tertia cōditio erit studiū apparēdi per hypocrisim: dū dicit t facies ea ꝙ sicut facies hominū qz sez exteri⁹ apparebūt boni ſz interi⁹ erūt mali. Būt aūt in facie hominis ria sez oculi nares t os in quib⁹ notant intelligētia discretio t eloquētia quib⁹ illi videbunt posse ꝓpter qđ etiā multos seducēt. Dū facies eoz antichristianoz ꝓdicatoz sicut facies hominū. Intelligētes discreti t eloquētes apparebunt ſz tñ nō vere erūt quod notat hec dictio fiē. Quarta cōditio erit conatus malicia suam ablēdēdi. Vnde dicit qz habebāt capillos sicut capillos mulierū. i. habebant crines femineos molles in vita lucentes t apparētes t ad terrā dependentes in q̄ notat auaritia. Collū tegentes i q̄ fallacia: qz sicē capilli tegūt turpitudinē ita illi suorū mor⁹ abscōdēt ipuritatē. ¶ Dez capilli eoz sunt milites q̄o adherētes sibi decipiēt ⁊ trahētes sibi vigorē fidei t virtutū fideles i malis sibi iunctē coherētes t adiuncē se defendētes. Quia o⁹ rales erunt molles t fluxibiles i oē virtū sicut mulieres t nō dicē t debēt. Habuerūt capillos. i. discipulos adherētes sibi sicut capilli adherent capiti qui sicut capilli muliez molles efficient t flexibiles ad oē malū. ¶ Quinta cōditio erit crudelitas aperte persequēdi. Vñ subdit t dētes eaz sicē dētes leonū erāt q̄si dicat. Si ꝙ boni falsi oñtationē t veri mali occultatōez ledē nō poterūt tñ apte secuīct i electos laniātes eos t deuorantes quasi leones sine vlla cōtractione. Vel per dentes locustaz intelligunt etiaz doctores eoz qui exponēt eis scripturas t incident eis panē mēdacij. De istis dētibus dr Job. xxvij. Lūcerebaz molas iniqui t de dētibus illius auferebā predaz. t Eze. xij. Et dētes leonis dētes eius interficiētes animas hominū. ¶ Sexta cōditio est obstinatio in malo persequēdi. Vnde dicit q̄ habebāt loricas ferreas. i. corda in malo obstinata sententijs deceptorijs munita. Habebunt enim corda ita dura ve sagittis sacre scripture penetrari non possint Job. xli. Cor eius indurabitur quasi lapis t stringet quasi malleatoris incus t postea subdit. Respirabit quasi paleas ferrum et quasi lignum putridum eā: non fugabit eum vir sagittarius Eccli. xlvij. Sicut lorica induit se aquis. i. corditꝫ frigidio t gelatio. i. peccato obstinatissīt dicit loricas in plurali ꝓpter duriciā intellectus ad credendū verū que dē frigiditas. ¶ Septima cōditio ē inordinatio clamandi. Vñ sequitur. Et vox alaz eaz. i. rationes eoz quib⁹ quasi gbus dantur a multis: sicut vox currituum equorum multoz currentiū in bellā: qz sicut diuersi currus diuersis viis t a diuersis equis tracti cū ipetu currūt in bellio contra eandē personā. Sic antichristiani diuersis ordinibus infecti t diuersis rationib⁹ premuniti current manuiter contra ecclesiam expugnādam quoz vox clamosa t impetuosa t irrationabilis erit t multiplex erit vti signat. Iudicum. v. per multas caudas vulpium inuicem ligatas: sed

babētiū faces diuersas. ¶ Octaua cōditio erit astutia decipiēdi. Vñ subditur q̄ habebant caudas similes scorpionib⁹. i. doctrinas blādas t deceptorias Isaie. xl. propheta dicēs mendatiū ipse est cauda. vel caudas vocat ꝓncipes illi⁹ temporis qui ad modū caudaz blandiendo t terrēdo multos puertent. quas caudas ātichristiani sibi associabūt contra ecclesiam pugnātes. ¶ Nona cōditio ē violētia malū defendēdi qđ fiet ꝑ poētiam ꝓncipū t astutiam pseudo ꝓdicatorum. Vñ sequitur t aculei erāt in caudis eaz. i. in principibus illius tēporis. vel aculei in caudis. i. blādicie arguite t astutie in fine ꝓdicatiōis eoz. Sicut enim aculeio pūgitur equus vel asinus ne retrocalcitret. Sic ꝓdicatores falsi sanctos illos qui tūc tempore erūt āgustijs. t blādicijs pungent q̄bus possint mouere eos a vera via t a recto tramite facere deuiare. Ista fruſtra facitur rete ante oculos pennatoz vt dicit. Pro. i. Decimo octāua in quo habebūt potestā nocendi. Vñ sequit potestas nocēdi hominibus sez carnalibus mēsib⁹ vsum quinqz sensuū corporis q̄b⁹ peccant. Alia tamē littera hz mensib⁹ sez. x. sez erant hō⁹ seculi i quibus dei permissione etiaz electi tribulantur. In septima dr erunt securi Deut. xv. Cum ter annis seruierit tibi in septimo dimittes eū liberum. Vndecima cōditio est istigatio siue suggestio diaboli. Ipso eni ꝓcurante t istigante facient hec ꝓncipes t pseudo ꝓdicatores. Vñ ꝓsequēter ostenditur qualeꝫ erunt peccatores t ad quid tendent scilicet ad oppressionē sanctorum quod quidem poterūt diaboli astutia. Vñ subdit qđ habebāt supra se regē non qua ipse eos regat. sed quia eis dominabitur Job. xli. Ipse est rex super omnes filios superbie angelus abyssi. idest diabolus qui est de abyssо inferni. idest fine fundo t caudose omnino boni. t si aliquando se transfiguret in angelum lucis. ¶ Cor. xi. Cui nomen hebraice habadon aliqui libri habent habadon. sed vera littera est labadon. Vnde Hieronimus dicit quod labadon hebraice cum est et interpretatur exterminans. Et ideo debet dici labadō t non habadon grece autem apollion qđ interpretatur latine exterminans. Vnde tres linguas precipue ponit vt in omni lingua versutia diaboli intellecta vitetur. Et hoc precipuum est. quia in illa triplici lingua euangelica doctrina scripta est Matheo enim in lingua hebraica Lucas et Johannes in greca Marcus vo in latina scripserunt euangelia. Vnde et titulus crucis hac triplici lingua scriptus fuit Johannis. etc. In omni autem lingua nomē diaboli dicitur exterminans. quia de omnibus aliquid exterminat idest extra terminos catholice fidei ponit t in terram exterminij. idest in infernum quasi exules a patria sua relegat ꝑ. Exterminauit eum ap de silua idest antichristus qui dicitur aper propter ferocitatem. siluestris autem siue silucster dicitur propter idē animalitatē. Sap. iij. Ab vtinere tuillo abscrunt in exterminium. idest in infernum.

¶ Capitulum .xi.

Apostoli t apostolici viri allegantur illis equis qui describuntur in visione imaginaria. que habetur Zacha. vi. dicitur. Vidi per noctem t ecce vir ascendens equū rufum. t ipse stabat inter myrteta que erant in profundo. t post eum equi rufi t varij t albi. Hanc enim visionem gloſa sic exponit. Dicit enim. quod per noctē in qua cernitur visio significatur mysteriorum obscuritas. Vir autem super equum rufum saluator noster est. cuius vestimenta idest caro rubea est sanguine passionis qui sicut hic adhuc patibilis in equo rufo ostenditur. ita in Apocalypsi sua ecclesia tuo in albis demonstratur. Hic stat inter myrtea. i. angelicas potestates q̄ erant i profundo q̄. adhuc cidam in carne posito assistebant. Post cum fuerunt autem equi. apostoli t apostolica virtutes totum mun-

dum.i.orbem peragrabant. Quorum alij martyrio rubri. Alij vita ⁊ doctrina ⁊ signorum diuersitate varij. Alij Vo Vginitate ⁊ doctrine integritate.⁊ coadio puritate albi extiterunt.

¶Capitulum.iiij.

Assumptio beate Marie describit i apparitione illi⁹ mulieris d q agit in visiõe imaginaria beati Jo. Apoc.xij.vbi dr. Signuz magnum apparuit i celo mulier amicta sole ⁊ luna sub pedib⁹ ei⁹ ⁊ i capite ei⁹ cor. stellaꝝ.xij. Vbi ostenditur q beata maria fuit assumpta vtiliꝰ sublimiter mirabiliter ⁊ honorabiliꝰ. Vtiliter quidẽ si ꝓsideres officiũ q.f.ostenditur in signo. Signum inquit magnum apparuit ergo beata virgo apparuit in celo idest assumpta est vt dicit nobis in signũ. Sunt enim signa directiua sicut cruces i biuio ⁊ signa distinctiua sicut termini i agris ⁊ ostẽsiua sicut circuli i tabernis. Vñ beata virgo fuit signũ magnũ.i. magna significatio.ipa.n.nos dirigit sicut stella maris dirigit naulgãtes.ipa nos a peccat⁹ diuidit.sicut facit aurora que diuidit die a nocte. Ipsa ẽt ꝓ nobis filio peccat⁹ vbera ostendit. Vnde ipsa est vt altera. Dicitur que apo regem pro nobis astitit

¶Secũdo fuit assũpta sublimiter si ꝓsideres situm q apparuit i celo scz empyreo ⁊ hoc fuit i assũptione ꝑo. Elevata est magnificentia tua.i.Vgo tẽ magnificio super celos.i.super ãgelos. Et apparuit i celo tã q regina in throno ad ꝓgrediũ scz filio suo q figuratũ fuit.iij.Reg.ij. Vbi dicitur q positus est thron⁹ matri salomonis.que sedit ad dexteram eius. ¶Item apparuit tã q aduocata in curia ad interpellandum scilicet pro mundo. Vñ figurata est in illa sapiente muliere theculte que intrauit ad interpellandum pro absalone. ¶Ite apparuit tam q hospita ad recolligendum scilicet ingredientes. ⁊ ideo in assumptione eius cantatur euangelium de Martha q christus recepit in hospitio suo. Intrauit in quit iesus in quodam castellum ⁊ mulier. qdã mar.no.exceꝑit.i.do.luã.Lu.x Sic beata Vgo hospita ẽ celesti recolligẽs ⁊ excipiẽs eos q talnãt.q scz significant i iesu ingredière i castellũ. ¶Tertio assũpta ẽ mirabiliꝰ q apparz si ꝓsideremꝰ sertũ qz mulier. Mirũ.n.ẽ valde q mulier appareat in celo q hominẽ expulit de paradiso. Sz nota q beata Vgo dr mulier discretiõe ser⁹.nõ corpis fractiõe. Eccli.xxvj. Sicut sol oriẽs mũdo i altissimis dei sic mulieris bone spẽs i ornamẽtũ dom⁹ ei⁹. O mane nã.n.dom⁹ ecclesie ẽ exẽplũ Vginitat⁹ ei⁹. vt sicut sol oriẽs i alto cristẽs illũinat mũdũ Sic maria i assũptõe ascẽdẽs illũinavit celũ q dr dom⁹ dei. Vñ Maria interpeat illũinatrix. ¶Ite dr mulier plus secũdũ rate nõ mẽtis fragilitate.ideo ipe rpo eã mulierẽ vocant.qz Job.xix.i cruce pẽdẽs dicit Mulier ecce filius tuus. ¶Ite nõ ex peccatoꝝ multiplicitate.sic mulier q erat i ciuitate peccatrix.scz pon⁹ ei Vnũ singularitate Judith.xj. Nõ ẽ tal⁹ mulier sup terrã in aspectu.i pulchritudine ⁊ i sensu Vbonum. ¶Quarto fuit assũpta honorabiliꝰ.q patz si ꝓsideres ornatũ siue corpis.qz amicta sole siue pedũ qz luna sub pedib⁹ ei⁹ siue capitis qz i capite ei⁹ corona stellaꝝ duodeci. Ité dr.n.vt pie credit i celũ amicta sole.i.cum corpis glorificatiõe.q ꝓfitit i q̃tuor dotib⁹ ei⁹ scz claritate agilitate.subtilitate ⁊ impassibilitate.q omnia i sole significant.Cui⁹ radiat est clar⁹ ⁊ agilis. Vñ subito ab oriẽte ad occidẽtẽ volat. Ité subtil⁹ q nunq̃ mutatus fine ei⁹ lesione. ¶Ité impassibil⁹ q nec gladio nec lapide poterit leedi ꝑpter q dicitur Mat.xiij. Fulgebunt iusti sicut sol Vbi dicit beat⁹ bern. Quis erit splẽdor alaꝝ qñ sol splẽdorẽ habebit tm corpoꝝ. Fuit ergo beata Vgo i celo multũ ecclesie amicta tale.i.matrimoniũ castitati elaborate.habuit n.castitatẽ nobilissimã claritissimã ⁊ sanctissimã. Clara.n.ẽ alios si bene seruet sanctia cõ virginitio sed claritio ⁊ altior sanctia vidue lio clarissima ⁊ altissima ẽ Vginal⁹ sanctitas.

tia.i.Cori.xv. Alia est claritas solis alia lune alia stellaꝝ. Claritas.n.sol ẽ continẽtia virginitatis. Lune cõtinẽtia viduali. Stellaꝝ continẽtia coniugalis. Omnes tamẽ hos habuit beata Vgo. Fuit enim Vnigenita.fuit viduata.fuit Vgo. Vnde ipsa dicit. Eccli. xxiij. In me omnis gratia scz ⁊ virginitatis ⁊ coniugij ⁊ viduitatis. ¶Secũdo describitur ornamentum pedum cũ dicit ⁊ luna sub pedibus eius.i. omnis defectus ⁊ imperfectio. Sunt enim quatuor que generant defectum boni. ¶Primum est superbia.ꝑo. Inimici defecerunt framee in finem. Iste defectus designatur in luna: qz dicebatur Regina celi a paganis. Jere. octauo vt facerent placentas regine celi. Superbia enim vult placentia audire ⁊ appetit regnare. Hanc lunam idest defectum superbie suppeditauit beata virgo per veram humilitatem. de qua dicitur Luce. primo. Quia respexit humilitatem ancille sue ꝛc. ¶Secundum est impatientia Job.iij. Venit super te plaga ⁊ defecisti. Hoc vitiũ designatur in luna cum dicitur.q. luna conuerteretur in sanguinem scz per impatientiam ⁊ iracundiaz in qua sanguis ebullit vel per quã sanguis effunditur. Hanc beata virgo suppeditauit que tota patiens ⁊ mitis fuit. Vñ ipa dicit Eccli.xxiiij. Spiritus meus sup mel dulcis. ¶Tertium est auaritia Jsaie. xl. Deficient pueri ⁊ laborabunt idest auari qui ad modũ puerorũ pl⁹ diligunt bonum temporaliũ q̃ regnum celorum. Hic defectus significatur in luna que eclypsatur et vmbra terre.i.anima vt ecclesia et auaritia terrenorum. Matth.xiij. Luna nõ habit splendorem suum sed hanc defectum beata virgo suppeditauit per paupertatez ⁊ contemptum terrenoꝝ. Cant.iiij. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula terrene auaritie nõ est in te. Quartus est vanitas glorie.ꝑo. Defecerunt in vanitate dies eorum. Hic defectus designatur in lune mutabilitate.qz temporalis gloria instabilis est Eccli.xxvij. Stult⁹ sicut luna mutatur. Hanc suppeditauit beata virgo: qz mundi gloriam despexit. Despexit enim omnem gloriam exteriorem querens solum interiorẽ scilicet cõscientie.ꝑo. Omnis gloria eius filie regis ab intus ꝛc. Nota etiam q quatuor sunt que impediunt defectum. ¶Primum est patientia Jac.j. Patientia opus perfectum habet: vt sitis perfecti ⁊ integri in nullo deficientes. ¶Secundum est spei ẽstantia. Psa.xl. Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem assumẽt pennas sicut aquile current ⁊ nõ laborabunt ambulabunt ⁊ non deficient. ¶Tertium est memoria dominice passionis. Heb.xij. Recogitate eum qui talem sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem vt nõ tangentes animis vestris deficientes. ¶Quartus est desiderium inquirendi deum.ꝑo. Inquirentes autem dominum non deficiẽt omni bono: siti aliam litteram. Psalm.xiij. Bonum autem facientes non deficiamus: tẽpore enim suo metemus non deficientes. Et hec omnia fuerunt in beata virgine. ¶Tertio describitur ornamentum capitis qz in capite eius erat stellaꝝ.xij. In quo notatur plena anime beatitudo que consistit in duodecim gaudiis paradisi. que intelliguntur per duodecim stellas. ⁊ Apoca. vltimo signantur ⁊ er duodecim fructus ligni vite.ergo corona duodecim stellarum est perennitas duodecim gaudiorum quorum duo obtinentur a deo: scilicet gaudium de visione deitatis ⁊ gaudium de visione humanitatis. Alia duo a loco scilicet celo empyreo quod est beatorum locus: vnum de spaciositate: aliud de speciositate. Duo a ꝓsortio: vnũ de prestino ãgelorum: aliud de ꝓsortio hominum. Alia duo a mũdo: vnũ de creaturaꝝ pulchritudine aliud de stabilitate. ¶Item alia duo ab inferno vnum ab exactione: aliud de cautione. ¶Item alia duo a lesio vnus de stola anime aliud de stola carnis. Vel per hos duodecim stellas corone intelligit.xij.peroganias gratie quas habuit

beata Ygo quaꝫ quinq; cõueniũt sibi singulariter. ¶ Prima ē spũalis electio dei pris ad opus filij sui. Gene.xxiij. Virgo ḡ egrediet ad auriculũ aquã ꝛc.ipa ē quã pparauit deo filio dñi nri.i.xpo.ꝑo. Elegit eũ deo in habitationē sibi. ¶ Secũda est filij dei spũalis desponsatio.ij. Corinth. xij. Desponsaui vos vni viro virginē castam exhibere xpo. In veteri eni testamẽto sũmus põtifex nõ ducebat vxorẽ nisi virginem. ¶ Tertia spiritussancti secundatio. Matth.j. Inuenta est in vtero hũs de spiritusancto. ¶ Quarta filij dei cõceptio ꝛ puritio. Ysa.vij. Ecce Ygo cõcipiet ꝛ pariet filiũ ꝛ vocabit nomẽ ei⁹ emanuel.i.no biscũ de⁹: hoc est in hũana nã de⁹. ¶ Quinta est dei refectio Cã.j. Dilect⁹ me⁹ mihi ꝛ ego illi q̃ pascit inter lilia.i.inter Yginеo vel inter vbera siue brachia Yginis. ¶ Sexta est dei meditatio.j.Cor.vij. Mulier innupta ꝛ Ygo cogitat q̃ sunt dñi vt sit sancta corpe ꝛ spũ. ¶ Septima est in libro vite inscriptio. Apo.iij. Habes pauca noia in sardis.i.in Yginib⁹ q̃ nõ inquinauerũt vestimẽta sua.i.corpa ꝛ nõ delebo nomina eoꝝ de libro vite. ¶ Octava est celi ornatus ꝛ pulchritudo. Eccli.xlij. Spẽs celi gloria stellarum.i.Yginũ que dñr stelle: qr de die nõ lucẽt sed in vespere incipiũt apparere.i.in pfini latẽt q̃ in fine apparebũt qd sunt.j. Job.xij. Filij dei sum⁹ q̃ nõ dum apparuit qd erim⁹. ¶ Nona est pfecta xpi assimilatio Apo.xvij. Virgines enim sũt ꝛ sequũtur agnũ q̃cũq; ierit. ¶ Decima est noui cãtici decantatio q̃ sole Yginеi decãtabũt. Apo.xiij. Cantabũt sancti cãticũ nouũ.ꝑo. Quo cãtabimus cãticũ dñi in terra aliena.i.in carne corrupta. ¶ Vndecima est maioris fructꝰ promissio. Mã fructus tricesimꝰ promittit cõiugatio: sexagesimus viduis: centesimus aũt virginibus Matth.xx. ¶ Duodecima est duplicis coronę adeptio. Mã ipsis debet aurea ꝛ aurea.j. Machab.xiij. Ornauerũt faciẽ tẽpli coronis aureis. Facies q̃ est nobilior ꝛ altior ꝑs corpis signat corꝰ Yginale q̃ est nobilꝭ ꝛ altꝰ membrũ ecclesie: quã omnes tenẽt nõ tñ corona vna sz coronis aureis. Aureꝰ eni ꝑ charitate ꝛ aureolã ꝑ Yginitate recipiũt ḃ licz cõpetãt etiã alijs Yginibus tñ singulariter cõpetũt ẽt beate marie. Et iõ tales.xij. stelle dñr esse in corona capitis eius: qr ipa est omniũ Yginũ pulcritudo ꝛ regina.

¶ Capitulum.v.

AVaricia assilat illi amphore quã p visionẽ imaginariã Zach.v.ppha videret dicitur Zacha.v. Vbi.n.legit q̃ eũ ppha pertransisset ab angelo. Quid ē hoc qõ egredit: angelus rñdit. Hec ē amphora egredies ꝛ dixit. hec est oculus eoꝝ in vniuersa terra: ꝛ ecce talẽtũ plũbi portabatur: ꝛ mulier vna sedẽs in amphore medio ꝛ dixit. hec est impietas ꝛ iniquitas eã in medio amphore: ꝛ misit massam plũbeã in os ei⁹. Et ecce duc mulieres egrediẽtes spiritꝰ in alis earꝫ ꝛ habebãt alas quasi milui ꝛ leuauerunt amphorã inter celum ꝛ terrã. Et infra subdit. Iste deferunt amphorã vt edificet ei dom⁹ in terra sennaar Et stabilial ꝛ ponat ibi sup basem suam. Hec eni visio mystaliter sm Abã Bre. sic exponit q̃ p amphorã intelligit auaritia q.d. velut amphora p capacitatis ambitus os cordis aptũ tenetꝫ ẽt dicit oculus eorũ in vniuersa terra. Tũ qr auaritia intendit solũ circa visibilia ꝛ terrena.ꝑo. Oculos suos statuerũt declinare in terrã. Tũ loos suos statuerũt declinare in terrã. Tũ qr auaritia'bs oculos aptos circa terrena sed circa ecclesia claudos. Mã licz sint becci ꝛ ceci in bonis tñ in malis sũt perspicaces ꝛ astuti. Per talẽtũ aũtem plumbi intelligit auaritie grauitas. Aggravat eni auarus grauiter ꝛ vehemẽter cor auarũ. ꝑo. Filij hominũ vsquequo gravi corde. ¶ Quod aũt mulier impietas in medio amphore sedere dicit significat q̃ auaritie semp inpietas tenet. Sed q̃ multa plumbea in os eius mittitur signat q̃ ipietas auaritie peccata tui pẽdere gravat vel sua significat q̃ in auario vitiũ lingue dominatur: q̃ ꝓpter lucrum dicũt mẽdacia ꝛ periuria ꝛ barõi. Per duas aũtem mulieres intelliguntur duo vitia ipietatis eorum cõiuncta. s. superbia ꝛ vanagloria: que in alios.i.ogibus suis dñr habere spirituũ malignũ qr. s. in actionib⁹ suis sathanę voluntatem deseruiũt de quo dr Matth.xij. Cũ immundus spũs exierit ab homine ambulat p loca inaquosa quẽrens ꝛc. Mã earum ale dñr esse sicut milui qui semp studeant rapine pullos. ꝛ ideo diabolũ designat q̃ semp intẽdit ad rapinam bonoꝝ ꝛ captiuitatẽ paulos. i. humiliũ siue debilium. Vnde superbi ꝛ vanagloriosi habent alas ad modũ milui qr scz eoꝝ opera similia sunt operibus diaboli. Quod sic he mulieres eleuauerũt amphorã significat q̃ superbia ꝛ vanagloria eleuãt animã ad appetitum ꝛ ambitionẽ bonoꝝ ꝛ dignitatum ꝛ sublimiũ. Dicit aũt q̃ tenebant amphorã inter celũ ꝛ terrã: qr illud qõ inter celũ ꝛ terrã est ima deserit scz ad supna minime pingit. Et iõ superbia ꝛ vanagloria ita mẽtem eleuãt vt quoslibet primos quasi despiciẽdo deserãt ꝛ alta g̃ozãdo petãt: ita q̃ nec in primis cõiũctatẽ fraternitatis teneant nec ad summa pertingere ẽqualem. Per hoc aũt q̃ ei dom⁹ in terra sennaar cõstituit fetos sine abhominatio ipsi⁹ significatur qr sennaar interpretat siue vocat se tos eoꝝ. Mã sicut bonꝰ odor ex virtute cõtra ecclã erit ferox ex vitio. Radix eni omnium malorũ est cupiditas. Vñ qr quodlibz malũ p auaritiã generat: hinc circa dignum est vt dom⁹ auaricie in feroze cõstituatur. ¶ Vñ sennaar vallis est latissima q̃ p cõfusiõe mentiũ ꝛ linguaꝝ babilon dicta est Vñ qr per auaritiã ꝛ impietatẽ oia mala certum est erumpere merito hec in babylone perhibent habitare.

¶ Capitulum.xxvj.

ANimalem hominem assimilatur equo in visiõe beati Johannis imaginaria que habetur Apoc.xv. vbi dicit. Vidi equos in visione ꝛ qui sedebãt sup eos habebãt loricas igneas ꝛ iacinctinas ꝛ sulphureas ꝛ capita equorum erant tanq̃ capita leonum ꝛ de ore ipsoꝝ ꝓcedebat ignis ꝛ fumus ꝛ sulphur ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominũ de igne ꝛ fumo ꝛ sulphure qui ꝓcedebãt de ore ipsoꝝ. Potestas.n. equorum in ore ipsoꝝ est ꝛ in caudis eoꝝ. Mã caude eorũ similes serpẽtibus habentes capita ꝛ in his nocẽt. Per equos istos intelliguntur homines carnales qui nõ rationẽ sed sensualitatẽ sequunt ꝛ carnẽ. Vnde ꝑo. Nolite fieri sicut equus ꝛ mulus in quibus nõ est intellectus. Equites autem sedentes super eos sunt demones qui dicuntur habere loricas igneas inquantum inflammãt ad auaritiã ꝛ designat auarina p loricã: qr totus corpus ecclesie quasi tegit Nam a maiori vsq; ad minorẽ a ꝓpheta vsq; ad sacerdotẽ omnes auaricie studeant vt dicit Jere.vj. ¶ Jtẽ iacinctinas inquantum elevãt ad vanitatis superbiam Jacinctus eni coloꝛem hz aereum ꝛ designat vanitatẽ. ¶ Item sulphureas inquantum inficiunt p fetentẽ luxuriã. Et bene hõlorica.i. vitiorũ armatura dicitur eis equitum.i. demoniũm: qr talibus vitijs ecclesiam impugnãt vnicuiq; suggerendo id ad qõd ipsius animus magis vidẽt esse ꝓpitium. Consequenter describunt peccata maiora scz principaꝝ ꝛ pessimoꝝ carnaliũm: qr dicit q̃ capita equoꝝ.i. principes ꝛ rectores maloꝝ erãt tanq̃ capita leonũ Bloso. qr timẽt ꝛ ferociunt ꝑ crudelitatis violentiã. Sunt eni mali rectores carnales ꝛ crudeles sed qr non soluꝫ in se mali sunt sed ẽt subiectos ad malitiã impellunt ꝛ cogunt subdit q̃ de ore ipsoꝝ scz vel iperando vel suadẽdo vel cõmiñdo vel requirẽdo ꝓcedit ignis auaricie: fumus superbie ꝛ sulphur luxurie. Et ab his tribus plagis.s. vitijs occisa ē spũaliter tertia pars hominũ. Loco reprobi. Mã prima pars est innocentium: secunda penitentium: tertia reproborum in peccato sibi pertinacium ꝛ bi



soli occiduntur siue de igne auaritie siue de fumo superbie: siue de sulphure a. fetore luxurie: etiā dato q de ore ipsoz procedat. i. quādā etiā ad talia q maioribus incāctur siue Nbio siue crēplis: his etiā duobus modis pñt etiā maiores inficere minores siue verbis pcipiendo aut ēt suadēdo. Et ideo subdit q potestas equozū in ore ipsoz est scz principū precipientiū aut suadentiū siue exemplis post se trahēdo et quātū ad hoc subdit et in caudis eoz. i. in crēplis, vbi ore dicit quātū ad maiores pcipientes et monctes: in caudis quātū ad minores offendentes et eos sequētes. Vel p eos intelligit gula. Eccli. xij. O io labor boio i ore ei⁹ scz ei⁹ aia nō iplet. Per caudā Nō intelligit luxuria. Vñ legit Judicuz. xv. Dō sanson accepit trecētas vulpes et caudas earū ligauit ad caudas et faces ligauit i medio ḡs igne iccendit diuisitq; huc et illuc discurrentes. In his duob⁹ vitijs multū cōsistit potestas diaboli et ministroz eius: q; per hec duo vitia precipue corrūpunt. Scz subdunt q caude eoz similes erāt serpētib⁹ q; luxuria a principio scz voluptate. scz postea penitudine. et io assimilat serpētib⁹ q; vt dicit glosa. Blandiunt in facie et occulte imittit venenū scz ille caude būt capita in quib⁹ nocēt. Et hec sunt crēpla maioz quib⁹ minores corrūpunt et occidunt sequētes: siue in luxuria siue in auaricia: siue in quocūq; alio vitio.

¶ Capitulum. vij.

Dnforcat deus hoiem ad bene operādū p̄mittēdo premium et certificādo de eo. Cuius exēplum appare in visione abrae: de qua habet Genes. xv. In qua primo p̄mittitur premium q dicit q factus est sermo dñi ad abraam per visionē dicēs. Noli timere Abraam. Ego protector tuus et merces tua magna nimis. Dixitq; Abraam dñe deus quid dabis mihi ego vadā absq; liberis filius procuratoris domus mee ille damasc⁹ dixerat adduxq; Abraā. Adhuc aut̄ non dedisti semē et ecce verna alius meus heres meus erit. Statimq; sermo dñi factus est ad eum dicens. Nō erit hic heres tuus: sed qui egredietur de vtero tuo ipsum habebis heredē. Eduxitq; eum foras et ait illi. Suspice celum et numera stellas si potes et dixit ei. Sic erit semen tuū. Ditq; ad eū. Ego dominus qui eduxi te de vr chaldeoz vt darem tibi terrā istam et possideres ipaz. In quibus Nbis aduerte q dominus ad confortandū abraam sepe ei ḡtuor promissiones de quib⁹ Apostol. Gal. iij. Abrae dicte sunt promissiones etc. ¶ Prima fuit de mercede operis. cū dixit. Noli timere etc. ¶ Primo cum cōfortat excludendo timorem. Noli inquit timere. ¶ Secundo cum securat promittēdo protectionē. Ego inquit protector tu⁹ sū. Esto mihi in deum protectorem et vere timere nō debent qui talem protectorem habent. sū. Dominus mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo. ¶ Tertio cum letificat proponendo meredem. Sed attende qualem meredem promisit hanc operanti in persona Abrae: q; meredem certam: q; ego scz qui decipere vel fallere nō possum. ¶ Item meredem propriam: q; merces tua. Sic enim est omnium gentaliter vt sit etiam cuilibet singulariter ¶ Item meredem copiosam: q; magna nimis. Nam nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit que preparauit deus diligentibus se. ¶ Secunda promissio fuit de fructellione hereditandi. Dixit ei dominus qui egredietur de vtero tuo ipse habebis heredem. In quo signatur q; parat vnicuiq; illa hereditas ex ppria merito nō ex alieno. Nam merces ppria merito nō ex alieno. Nam merces ppria merito nō ex alieno. Nam merces

turture significat vita solitaria. q; turtur solivaga in solitudine gemit sic solitarius debet gemere luctu penitētie Hiere. xv. Nō sedi in cōsilio ludentiū. t glorians sū a facie manꝰ tue sedebā solus: qñ cōmina none replesti me. hūs enim preciosū balsami liquorē in vase fragili nō dz se ponere in pessura hōis. Deū. vbi plus est populi ibi plus est periculi cū inter homines fuit minor hō redij. O sec. ij. Ducā eā in solitudinē t loquar ad cor ei. Adoysi locutus est deꝰ nō in palatio sed in deserto. Ecce a dño extra turbā illuminat. Puella mortua in thalamo electa turba resuscitatur. Nō eni in cōmotione domꝰ. Clausa erāt oues in arca: q; opera spūalia debent claudi in ysciētia. In colūba Xo que gregatim volat significat religio in cōgregatione viuentiū q debēt ad modū colum be carere felle iuidie. Utrē nō nostro detractionis peutere nec venenū infamationis siue litis in ore: sz ramū oliue. i. verbū pacis portare ad chorū refectoriū t alia cōmunia gregatis simul incedere: arta rivos aquaz. i. scripturarū residere: t ibi vmbrā accipitrius. i. temptatiōe diaboli previdēdo declinare. Hec colūbina simplicitas intantū deo placet vt spūsanctus in specie altersꝰ animalis voluerit apparere. In hac aūt duplici aue. i. vita cōsistit oīs perfecta religio. Vū quidā quereti quā religionē deberet intrare. Respōdit quidam nescio an eē melio turtur an colūba. Sz in vraq; vita cauendū est ne diuidat t dispergatur p vanāgloriā. ne opꝰ volet ad deū t intētio ad mūdū. Vū in Leuitico p̄cipit. si offerat turtur vel colūba q; contringat ascella ne possit euolare q; si qua sūt in religiosis opa virtutū occultanda sunt: nō ad fauorē hominū propalanda.

Unde si et operib⁹ bonis superescit inanis gloria opa illa quasi alas sumunt ad euolandū t fugiant vt nobis nō proficiāt sed cas confringere debemus dicētes nobis. Quid habes q; nō accepisti. Super hoc aūt sacrificiū dicit q; ascenderunt volucres: sed abigebat eas abraā. Sic tu ad auferendū impedimēta spūs sacrificij sz orationis deuote abige aues. i. importunas cogitatiōes. Unde Grego. Sepe in ipso nostre orationis sacrificio importune cogitationes se ingerunt que hoc q; deo placētes offerimus maculare contendūt.

Unde abraam dum sacrificiū obtulit insidiantes aues pertulit quas studiose abegit cuius nos exemplo dū vota cordis holocaustuz deo offerimus ab immūdis cogitationibus hoc custodiamus. Sed attē dendum est quod sequit quia dum occumbuisset sol. sopor. ir. super abraaz. t horror magnus t tre. inuasit. Sepe eniz post sacrificiū boni operis vel deuote t feruentis orationis ne per elationem mens eleuetur occidit sol. i. extinguitur feruor deuotionis t irruit in animā sopor torporis. ita vt anima quasi seipsam magno stupore horrescat t quasi quedaz tenebra timoris t dubitationis eam inuadat. Et hoc facit deus vt ipsam in humilitate conseruet ne fructum sacrificii. i. boni operis meritum per elationem perdat.

¶ Capitulum. viij.

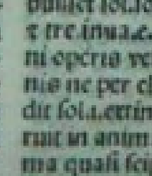

Ontemplatiua vita qualis esse debeat ostendit per exemplum in somnio iacob qđ describit Gen. xxviij. Vidi dñ q; vidit in somno scalā stantem super terrā t cacumen eius tangens celum t angelos quoz dei ascendentes t descendentes per eam: t dominū innixum scale dicentē sibi. Terrā in qua dormis tibi dabo t semini tuo. Eritq; semē tuum quasi pulvis terre t dilataberis ad orientem t occidentem t septentrionem t meridiem. In quo quidem somnio patuno tangitur contemplatiuorum virtus que est charitas. Hec enim scala est per quam ad celos ascenditur: hec ex vna parte stat super terram. sz quantū ad amorē stat super terrenis. Alia aūtem sz summitas attingit celū. scilicet amor dei. vtrāq; enim parte pertinet ad vitam contemplatiuam

Unde Beda dicit q; cōtēplatiua vita est amorē dei t primi tota mēte retinere. Vel hec cōtemplatiua scala est scriptura diuina que quidē stat super terrā inquātum est practica instruens de humanis: sz summitas attingit celū inquātū ē speculatiua instruens de diuinis. Vel tangit terram quantū ad testamētū vetus in quo p mittebant tēporalia. Celum Xo attingit quātū ad nouū in quo p mittunt celestia. Uui⁹ scale duo latera sūt sensus literalis t spūalis. Sūt ē huius scale. xij. inter scalaria que opz p̄dicatores siue cōtēplatores ascēdere sz confessio oratio grāz actio intellectus p̄scrutatio dubioz inquisitio littere expositio p̄dicatio p̄dicandi discretio sz puectis alta: rudib⁹ infima: externe pene cōminatio: glorie promissio p̄dicatiōis observatio cōstātie fortitudo in psperis t aduersis. Huic scale innixus est dñs sicut suo spiraculo. q; sz ab eo inspirata. Apo. ij. Thimo. iij. Oīs scriptura diuinitus inspirata. ꝛc. Vel sicut suo speculo in quo a cōtēplātib⁹ aspicit t cognoscit. j. Corinth. xiij. videm⁹ nūc p speculū. ꝛc. Quidā aūt dicūt q; scala p quā martine ascēdāt viri contemplatiui t deuoti boies est crux xpi. Si hūc lucz fuerit sup terrā mātier erecta virtualiter tū fuit vsq; ad celū porrecta q; p ipam nobis est celi ianua apta. Duo aūt latera scale huius fuerūt duo principalia ligna ei⁹ vnū p altū: aliū p trāsuersū. Ista duo huius scale sūt pene quasi xpo sustinuit sz in capite spinarū coronationē in facie sputoz sedationē in manib⁹ clauoz cōfixiōez in dorso t corpe flagellor verberationē. In latere lācee aperiōnē: in pedibus clauoz plorationē: in ꝑb⁹ oib⁹ aia devota t prudēs mirāda cōtēplator. huic scale innixus est dñs in passiōe: sicut hō nititur suo cubiculo q; i ea dormiit p mortē. Vel scala b vt qdā exponūt est claustralis p̄niaxuino duo latera sūt vilitas t aspitas p vilitatē nec glorīā affectāt: nec ignominiam f omittāt p aspitatē Xo molia otēnūt. t molestias pspēdūt. Hec scala stat super terrā habitātes: t attingit celū p conversationē gradus ei⁹ aūt sūt septē Prutes q; enumerātur. ij. Petri. i. Vos ingt curā oēm sub inferētes ministrate in fide vestra Prutez. In Prute aūt sciam: scia aūt abstinētiā in abstinētia patiētia: in patiētia aūt pietatē: in pietate aūt fraternitatis amorē: in amore aūt fraternitatis charitatē. Huic scale innititur dñs: sicut cōfortat suo cōfortato q; ipe dedit cōfortū vinēdi in paupertate obediētia t castitate. Alij aūt exponūt q; ista scala est beata Xpo q; sup terrā fuit p̄ptū mūdanoz celū attingēs suscipiēdo deum. Hec eni inclinauit celos t descēdit. huius scale latera sūt humilitas t obedientia grad⁹ fuerūt in ea donec Prutū. huic innixus est dñs sicut suo thalamo in carnatiōe. ꝓo. Ipe tanq; sponsus procedēs de thalamo suo. ¶ Scdo tāgit i. ꝺ sōnio Jacob cōtēplatiuoz mor⁹. Adoꝛ. n. cōtēplationis triplex est fin Dionisiū sz rect⁹ t obliqu⁹ t circularis. Rect⁹ q; mor⁹ tangit p angelos. i. cōtēplatiuoz ascensū. obliqu⁹ tangit p descensuz: q; ille q; ascendit surgit cū descēdit motū suū reflectit t obliquat a sursum in deorsū. Adoꝛ⁹ aūt circularis tangit cū subdit. Dilataberis ad orientē t occidentē septētrionalē t meridionalē. Per hos quatuor poos celi circularis sol mouet. Igitur isti angeli sūt cōtēplatiui t spūales: q; sūt isti boies celestes t angeli terrestres. bi ascendūt cōtēplādo t descēdūt le bōiando t sicut dicit Ambrosius. Qui vult per scalā ascēdere: oꝑz q; manib⁹ t pedib⁹ ꝺ teneat, manus opa pedes cogitatiōes t affectiōes. Vel vt alij exponunt. Isti angeli sūt prelati q; ascendūt p cōtemplationem. t descēdūt p actionē. Vel angeli sūt p̄dicatores qui q; ꝺ debēt ascēdere predicādo sublimia: q; ꝺ descēdere p̄dicādo humilia. Sequit mor⁹ terti⁹: q; dilatatoris ad orientē sz p originē Xpi t occidentem occasum vitioz ad meridiē per feruorem affectionis ad septentrionē huc aquilonem p expugnatiōe diabolicaz tentationum. ¶ Tertio tāgit cohabitatiōne vite

ſtructus cū dixit dominus. Terrā in qua dormis tibi dabo. Terra enī hec celeſtis patria eſt in qua erit pfecta quies ſm illud. ps. In pace in idipm dormiā t requiescam. Unde in hac terra debet caput noſtrum .i. mens tanq̄ in puluinari ſe ponere vt quieſcat a temporaliū cura. Hāc dabit nobis deus ſi in ea per cōtēplationez t deſideriū peregrinamur t cōuerſamur. Gen. xvij. Dabo tibi terrā peregrinationis tue. Quia Ho in pdicto ſomnio dicit q̄ iacob vidit innitum ſcale dicētem ſibi tc. Notandū ē quod ſicut dicūt ſomniozū interpretes apparitio domini in ſomnijs pt hīc variā exponē vt ſignificatōez. Mā dās per ſomniū aliqñ apparet vt tacens aliqñ Ho vt loquens: aliquādo Ho vt patiēs. Quādo igitur alicui per ſomniū dominus apparet vt tacens t nihil loquēs. ſi ille qui hoc vidit peccator ē ſignificat q̄ cōuertet ad deū t finiet in penitētia dies ſuos. Si Ho ſit iuſt⁹ t ſanct⁹ ſignificat q̄ glorie ei⁹ augmento apud deum ꝓficiet. gaudium habiturus. Si Ho talis qui hoc videt ſit homo i poteſtate ꝓſtitut⁹ puta rex vel princeps. ſignificat q̄ inueniet gaudiū t victoriā de inimicis. Aliqz Ho dominus per ſomniū apparet vt alicui loquēs t tūc ſiue loquatur aliquid pertinens ad futurorum ꝓmiſſionem ſicut locutus eſt hoc. iacob ſiue aliquid pertinens ad q̄uerſionem ſicut aliquando loquit peccatorib⁹. ſiue ad cōfortationē ſicut aliquādo loquitur iuſtis tribulatis t i afflictionibus poſit⁹ vel alio quocunq̄ modo loquatur quicquid dicit tenendū eſt. Quandoq̄ Ho dominus in ſomnijs apparet vt crucifixus vel imago ipſa crucifixi. t tūc vt dicunt ſignat passionem t victoriam in tribulationib⁹. Dū ſi quis videat in ſomnio ſe adorare imaginem domini noſtri ieſu chriſti aut oſculari aut deprecetur. ſi quid⁹ rei eſt t ipſe inuenict victoriā de inimicis. t gaudiū in gloria ſua. Nam erut poſt crucifixionem chriſti maximas victorias deſignat. t omnis calamitatis amiſſionem. Quod ſi aliquis de populo videat. hic cōſequitur gaudium t pro quo interpellauerit obtinebit. Sed ſi ſolū videatur imago chriſti abſq̄ cruce minus erit gaudium vel victoria. Et nota etiam hic de imaginibus quod ille que in ſomnio apparent ſine auro ſignificant cuētum rerum potiorem. Nam ille que apparent cum auro quandoq̄ tribulationem portendunt. Nec dicunt ſomniorum interpretes que ego referendo tantum non aſſerendo hic pono. an vera vel falſa ſint fateor me neſcire. Dicit Ar⁹, de ſomnijs quod neque eſt eis totaliter credendum. neque totaliter diſcredēdum. Et ideo euenientia ſomnia vt ipſe dicit. neque idencum eſt cōtemnere. neque oportet ab eis facile perſuaderi: precaque quia ſpiritus mendax plerunq̄ in viſione vel ſomnio vt poſſit decipere hominem in forma chriſti legitur apparere. Sic enim beato martino per exteriorem viſionem ſenſibilem in forma chriſti apparuit purpuratus quem tamen ille per ſpiritum cognouit atq̄ cōfudit. In vitis ꝓz patrū refert q̄ monach⁹ quid audiēs facta magna mox ſi cordio ſpū cepit eū poterre trēpo. q̄ ſequēte nocte p ſōniū vidit moyſem cū choro ang̃lorū tlātē i veſtib⁹ albis trēz Ho nigris indutū vidit i choro hoīm ꝓpī q̄ iſpicēs, monach⁹ a fide xpi deſipuit t factus eſt iudeus.

¶ Capitulū .ix.

Corpus chriſti ſub ſacramento aſſimulatur illi libro quem vidit Joannes Apoca. v. Vidi inquit librū q̄ erat ſcriptus intus t foris ſignatum ſigillis vij. Dicitur corpus chriſti liber intus ſcriptus quia videlicet in ſe continet conſolationes et ſuauitates notabiles t miraculoſas. Et iterum ſcriptus foris. quia ſacramentis viſibilibus tegitur ſignatum aūt ſigillis ſcptē ponit, ꝓpter ſcptem miracula que ſunt ibi. ¶ Primū ē q̄ ſit de panne nō mutatū ſed manens idem t ponitur a quibuſdam exemplum: ſicut cognitio mea meditate voce ſit tua manſio mea.

¶ Secūdū eſt q̄ tanta magnitudo ſub tā parua ſpē tota latet. Et ponūt quidā exēplum ſicut in pua pupilla oculi totus mūd magnus recipit vel videt. ¶ Tertiū eſt q̄ totū corpus p oo hominis intrat nō diminutū cadē potēta vt quidā dicūt qua clauſo vtero de virgine exiuit t exiit de ſepulchro. ¶ Quartum eſt q̄ comedit non cōſumptū t nō diuiſum. Et ponūt aliqui exemplū in ſenſu viſus ſicut viroꝝ herbe ab oculo videntis quaſi quidā ei⁹dē ſubſtantie: nec tamē ipa herba minuit vel diuiditur. ¶ Quintū eſt, q̄ ab immūdis tāgitur ſine ꝓpagione ſui ſicut lumē ſolis recipitur in re ſeda nec tū ſedat. ¶ Sextum eſt q̄ a pluribus ſumit t in plurib⁹ locis cōſicit: nec tamen auget vel minuit: ſicut ſi multe cādele ab vna accēdant illa vna ꝓpter hoc nec minuitur nec auget. ¶ Septimū eſt q̄ eſt ibi q̄ntus ſine quāto: cuius exemplū ꝓprie nō eſt in natura dare vel alicubi reperire.

¶ Capitulū .x.

Demōes aſſilant ill locutiis de qb⁹ agit i viſiōe ſcti Johānis Apoc. xi. Vbi dr vidiſſe q̄ exierūt locuſte i trā t data ē ill pēa ſic hūt pdicē ſcorpiōes terre t pceptū ē ill ne ledēret ſenū terre nec oē viride neq̄ oēz arboē ni ſi tm hoies q̄ nō hūt ſignū dei i frōtib⁹ ſuis. Vbi ꝓmo nota demonū elationē q̄ ſimilitudinē locuſtaꝝ aſſilant. n. demōes locuſtis t ꝓp aſcēſū ſuperbie. q̄ locuſte i altuz ſaliūt: t ſic dmon p ſuperbiā Ya. xiiij. In ce lū aſcēdā tc. ¶ Hīc pp caſū ruine: q̄ locuſta poſt ſaltū numū cadit. Ya. xiiij. Quō cecidiſti ō celo lucifer tc. ¶ Hīc pp ꝓtinuationē malicie q̄ notat i lōgitudie erurū poſteriozū: q̄ ſp i malicia pſeuerāt. ¶ Scdo attēde demonū tēratōez. q̄ exierūt i terrā .i. ad tēptādū homines: t dūr exire. ia dei ordinatiōe. Dē⁹. n. tēptationes nr̄as ordinat in bonū noſtrū t ꝓfectū ſz ab hac itētōe diabolus erit q̄ in ſuis tēptationib⁹ non nr̄m ꝓfectū ſed caſum t detrimētum intendit Exierūt etiā de celo vbi creati fuerūt. i. de. emppreo: q̄n fuerāt cecti p ſuperbiā in terram. i. ad tēptādū homines q̄ habitāt in terra: eos eni q̄ ſunt in celo tēptare vel moleſtare nō pñt. Vñ paro coꝝ relicta eſt in h aere caliginoſo ad tēptandū nos q̄ ſum⁹ in terra ¶ Tertio cōſidera diuinā ꝓmiſſionē quia data eſt illis pēa ſez tēptandi permiſſiue Dic. Licet diabolus afflictionē infloꝝ ſp̄ apperat. tamē ſi ab auctore noſtro poteſtatem nō accipit ad tēptationis articulū: nullatenus cōualeſcat. Sequit ſicut hūt potestatē ſcorpiones terre. Scorpiones ſicut gloſa dicit facie blandiunt: ſed cauda pungunt occulte. Et ita factūt demones tēptatiōes: q̄ a principio ꝓpoſuerūt delectationē. t in fine inducūt cruciatū t afflictionē t ſicut nō ſentit pūctio acus ſic nec punctio ſcorpionū: ſed poſtea paulatim diffundit per totū corp⁹ t mouit pūctus. t ſibi decepti a demonib⁹ quādo peccāt nō ſentiunt deceptionē: ſed tandē miſerabiliter puniūtur. Prouer. v. Fauus diſtillāns labia meretricis t nitidius oleo guttur eius: nouiſſima aūt illius amara quaſi abſinthium. ¶ Quarto nota diabolice malicie refrenationem: q̄ preceptum eſt illis ne ledērent tc. Et hoc preceptū eſt demonuꝝ refrenatio ne tm noceāt quātum vellent vel quātū poſſent ſi mittērent. q̄ nullus eis poſſet reſiſtere. Reſtringit aūt coꝝ potestas ꝓtra electos t ſaluādos: quoꝝ quidā ſunt incipiētes t iſti intelliguñt per fenū: quidā Ho, ꝓficiētes t iſti p viride. Quidā Ho perfecti t iſti per arboē deſignantur Et nota q̄ nō dixit ne eos ꝓcuteret ſiue tangeret: ſed ne eos ledērent q̄. ſancti t perfectiōres iterdū ctēri⁹ t ꝓgimūt inter⁹ .ſ. dū tēptant ſz nō ledunt i mētib⁹. .ſ. vt peccato ꝓlentiāt: vel vt finaliter pereāt Job. Dixit dño ad ſathā. Ecce i manu tua ē verūtn aūt illi⁹ ſerua. Et p ista tria deſignātur tres ordines ſaluandoꝝ. .ſ. Noe Daniel. t Job. coniugati qui terre adhērent t deſignantur per fenum. Et continentes qui virorum corporis ſeruant.

Et iō designant p viride. Et prelati q de signāt p arbores quax ramis refrigeriū p stant alijs. Est ergo sensus preceptū est illis scz demonib⁹.i. coartata est potestas eox ne lederēt fenū terre. i. cōiugatos in aia:sz in corpore affligāt t interdū corpalia auferāt:neqz oē viride.i.ptinētes viro re pudicitie virētes:neqz oēm arborez.i.platos solijs verboz suoz alios sanātes.t fructib⁹ operū satiātes.vmbra crēplorū vl cōsolatione alios recreātes:nisi tm boies ab humo dictos.i.carnales.j.Corinth .iij. Cum sit iter vos zelus t cōtētio nōne carnales estis:t sm hominē ambulatis qui nō hz signum dei in frōte sua.i.in aperto boc signū est thau qō hz figuram crucis t est vltima littera in alphabeto hebreoꝝ t nominat siue interpretatur cōfirmatio Vnde significat ipsam finalē penitētiam q cōfirmat boiem in bono:boc aūt signo liberantur oēs q illud hūt. Eze.ix. Signa thau super frōtes virox gementū t dolentiū sup cūctis abominationib⁹ q̄ fiunt ꝛc. Et infra oēm super quē videritis thau ne occidatis. Et h signū hz haberi nō solum in corde sz ēt in fronte:vbi est locus erubescētie:t ēt locus manifestus vt scz nō erubescat hō facere penitētiā apte t nomen xpi apte predicare. Item demones cōātur matinē impedire p̄dicatores quod ostenditur ex visione beati Johānis que habetur Apoca.viij.vbi dicitur. Vidi q̄tuor angelos stātes sup quatuor angulos terre tenētes quatuor vētos terre ne flarent sup terrā neqz sup mare neqz sup vllā arborem. Per istos q̄tuor angelos intelligūtur vniuersi demones q dicūt q̄tuor:propter naturā numeri.q: q̄ternarius⁹ multū diuisibilis est t ipsi nō intēdāt nisi diuisiones facere. Item quaternarius nō est numerus solidus sz superficialis. Item suggestio demonū superficialis est nō habēs soliditatem. Item dicūt quatuor q: quatuor sunt ea ipugnāt t quatuor vitia precipue suggerūt vt tētāt vel q: p quatuor plagas mūdi fideles tētāt. Vn legitur stātes sup q̄tuor angulos terre.i.i q̄tuor partib⁹ mūdi immorātes vt oēs tētēt vel hoc dicit q: ipsi demones laborāt vt ponāt boies in angulis.i.in sordib⁹ peccatox. Nam in angulo sūt sordes:vel in angulo duplicitatis. Segitur tenētes q̄tuor vētos.i.tenētes t impedientes oēs p̄dicatores ecclesie:q dicit quatuor q: debēt hēre q̄tuor virtutes iusticiam fortitudinē tēperantiā t prudētiā:vel doctrinā quatuor euangelioꝝ q̄ significatur Geneſis primo p quatuor flumina paradisi:vel q: debent p̄dicare p quatuor climata mūdi.t dicit venti.q: nubes.i. peccatores in pluuias lacrymarum dissoluāt. Item q: terre hūiditates siccāt.i.carnis voluptatē t mentis cupiditates:t de his q̄tuor vētis dicit Job.xxiij. Qui facit vētis pōdus t aquas appēdit in mēsura. Segitur ne flarēt sup terrā.i.sup illos q ad modū terre sūt arabiles vomere p̄dicatōis t susceptibiles diuini seminis neqz sup mare.i.sup fluidos t instabiles neqz sup vllas arbores.i.sup illos q ad fructificādū sūt habiles quasi dicat demones conati sunt t nūc conant quotidie impedire predicatores ne prediceꝝ neqz bonis:neqz malis: neqz ad exercitationē bonoꝝ:neqz ad reuocationē malox. Sciūt eni demones q nil adeo ꝓdest sicut p̄dicatio xpi vbi dei .Ihesu. Inde tēpore tribulatiōis nihil magis necessarium q̄ predicatio xpi vbi dei .Iō nitit diabolus eā detinere in oi loco. Econtra aūt dominus sub filitudine ēt quatuor vētox vocat p̄dicatores vt predicēt. Ezechie.xxxvij. A quatuor vētis veni spūs t insuffla sup interfectos istos t reuiuiscāt.

Capitulum.xj.

Doctores noui testamēti assimilātur illis aialibus q̄ describunt i p̄ma visiōe libri. Eze. Vbi dicit. Et de medio eius similitudo quatuor aialium ꝛc.in cuius visionis serie introducūtur ꝫ aialia vt copulata:vt figurata vt pēnata vt mota t vt inflāmata. Dicēdum ergo primo fuisse copulata:q̄ dicit q: sancta aialia hec nō essent nisi christi similitudinem habuissent. Competit ergo omni sancto doctori vt assimiletur christo homini sm illud Mathe.xiij. Omnis scriba doctus in regno celoꝝ similis est homini patrifamilias.i.christo. Debet enim christum imitari t ei assimilari in viuendo sicut paulus facebat qui dicebat Gala.ij. Viuo autem iam non ego.viuit vero in me christus. Item in docendo siue p̄dicando sicut idem dicit .i.Corinthiorum .i. Nos predicamus christum crucifixum ꝛc Item faciendo.i.Cor.xi. Imitatores mei estote sicut ego christi. Item in patiendo Vnde idem paulus Gala.vj. dicit Christo confixus sum cruci Deinde describit horum animalium figura specialiter quo ad partes eorum scz quo ad faciem.quo ad manus.t quo ad pedes . Primo enim quo ad faciem ponit.q: erat in eis quadruplex figura .i.hominis t leonis a dextris, vituli siue bouis a sinistris.sed aquile desuper. Per has ergo quatuor facies dicunt quidam mystice p̄figuratos quatuor euangelistas.i.per faciem hominis Matheum qui ab humana christi generatione euangelū inchoauit dicens. Liber generationis ihesu xpi ꝛc. Per faciem xpi leonis Marcum.qua a regno deserti euangelū incepit dicens. Vox clamātis in deserto.q facit ad bouis. Lucā q: a sacerdotio zacharie incepit p̄cipiū dicens. Fuit sacerdos qdā ꝛc. Vbi sacerdotes erat boues immolare.sed p aquile faciē Joannes accipit q ceteris altius cōtemplando volauit.suū euangelū ab eterna verbi generatione inchoando dicens. In principio erat verbum t verbum erat apud deum.ꝛc. Dicit autem q: quatuor facies vnius.quia omnes quatuor euangeliste locuti sūt de vno scz de christo vel sūt quo tuor facies cōpleunt vnū idest christū. Vnde sicut dicit gloſa. Matheus est vt homo patiens est vt vitulus Marcus vt leo audax vt aquila Et sic de singulis. Ergo Matheus t leo dicuntur esse a dextris quia christi natiuitas t resurrectio erunt omnibus

dicit q: de medio ei⁹.i.ignis sicut. Ezech. ponit q: supra firmamentum erat t ignis inuolutus filitudo quatuor aialium. Primo ergo videtur tria.primo locū qui congruit sanctorum doctorū ꝓbationem.Locus en originis siue egressionis sanctox doctorū est de medio ignis scz tribulationis siue persecutionis. Ecclesiastici.xxvij. Vasa figuli.i. doctores christi ꝓbat fornax tribulatiōis sic eni exuuat vt per impatientiā nō deficiant Eccli.xli. In medio ignis non sumus exuuata dicit doctorū ecclesia. Et ideo dicitur Prouer.xxv.q: doctrina viri.i.virilis doctoris per patientiā noscitur Ezech. Tanto minus vnusquisq ostendit doctus quanto minus patiens.neqz eni potest veraciter bona docendo impedere si vnendo nescit aduersa equanimiter tolerare. Perfecti.n. doctoris est sic aliorum hominum impotentiam patienter sufferre.vt se nouerit ab iniquis sapienter obseruare.neqz enim ꝓpria mundicia sine tolerantia sufficit neqz tolerantia sine mundicia valet. Vel de medio ignis.i.ex intimo feruore amoris sancti doctores procedunt ad opus predicationis. Secdo tāgitur numerus q competit doctrinā quatuor euangeliorū quam precedit siue ꝓpter quadruplicē intellectum scripturarum quas explanant. siue ꝓpter quatuor mundi partes quas suis doctrinis illustrant.q etiam significant per quatuor quadrigas zach.vi. Tertio ponitur tropus.i.filitudo que cōpetit cuilibet perfectorum.q: filitudo erat animalium. In animalibus eni est perfectio motus t sensus.q: sc̄z sancti doctores vigent sensu discretionis t motu bōi operis Ihesu eni fuit anima lia quibus dicit manū tuā largiturā aperis t eis benedictionē tuā gratie influenter infundat ps. Aperis tu manū tuā ꝛc. Secūdo introducuntur hec animalia vt figurata. Debent eni quātū ad cōmunem figurā filitudinē boīs. Et premittit q: filitudo hominis erat in eis.liquidē in sanctis doctoribus ē similitudo hominis.i.christi. Vñ Ezech. dicit q: de medio ei⁹ quasi aspectus carbonis ignis succensi. Et subdit q: ignis erat splendens.i. sapientia christi q̄ illuminat doctores. Vñ Ezech. dicit q: de medio ignis egrediebatur fulgur

generaliter leticia q̄ per dexterā intelligit. sed vitul⁹ dr̄ esse a sinistris quia mozl christi apostis tristicia fuit q̄ tristitia pertinet ad sinistrā.q; sinistr̄ dicim⁹ qō aduersū deputam⁹ vt dicit glosa Aquila ät dr̄ esse deus per quia ascensionem christi significat in altum ſm illud p̄s. Ascendisti in altum Job.xxxix. Nunquid ad preceptum tuum leuabitur aquila.Moraliter autem doctor ecclesiasticus debet esse vt homo secundū rationem viuendo. Secundum rationem dico a deo per fidem illuminatā.t scōm diuina precepta regulatā.Iuxta illud.p̄s. Beatus homo quem tu erudieris domine.t de lege tua docueris eum. ¶Item dz esse vt leo tentationibus resistēdo t aduersa non metuendo Prouer.xxviij. Justus q̄ si leo confidēs absq; terrore erit. ¶Itē vt vitulus sepīm sacrificando de talibus vitulis dicitur in p̄s.Tunc imponent super altare tuum vitulos. ¶Item debet esse vt aquila sublimia contemplando vel alios ad contemplationem t amorem dei ꝓuocando.Deutero.xxxij. Sicut aquila ꝓuocans ad volandum pullos suos Vel dr̄ doctor esse vt homo per prudentiā vt leo per fortitudinem.vt vitulus per temperantiā.t vt aquila p iusticiam.Quidam ño vt dicit. Hieronymus per quatuor facies intellexerunt quatuor elementa que dicuntur i esse vna.quia in vno corpore hominis vnit dr̄ q̄tuo i mūdo maiori sint distincta I mūdo mī minori.i. i hōine sunt vnita Alii ño p has q̄tuor facies q̄tuor principales actiones aīe passiones.i.gaudiū.tristiciā.spē t timorem q̄rū quedaz sunt de bono vt gaudium de presenti bono t spes de futuro. Alie sunt de malo scz vel presenti vt tristitia vel futuro vt timor.Et ideo quedam dicuntur esse a dextris.quedam vero a sinistris.sed super has debet esse ratio cauta moderans t regulans t ideo facies aquile dicitur esse desuper.Et nota q; iste facies dicuntur extende desuper q; in omnibus intentio t contemplatio sanctorum super se tendit. sicut dicit Grego. ¶Item

describitur figura eorum quantum ad manus.quia habebant manus ad modū hominis. Unde dicit q; mānus hominis sub pennis eorum. Vbi nota q; quilibet doctor debet habere manus hominis idest opera bona scilicet vt non solum bona dicat sed etiam faciat ſm illud Cepit iesus facere t postea docere Actu.i. Ore.i Pastor. Predicator quisq; plus actib⁹ q̄ vocib⁹ tonet.t bene viuendo vestigia sequacibus imprimat q̄ loquendo q̄ gradiant ostendat. sed dr̄ esse manus hominis.i.opera scōrū nōn facta Apostol⁹. Ro.xij. Rationabile obsequium vestrum.sed dicuntur man⁹ esse sub pennis q; debet esse virtuosa opus sub volatu contemplationis.scz vt sub contemplatiua fiat etiā actiua:t dr̄ esse manus in q̄tuor partibus.q; scz quatuor modis p̄ q̄tuor partibus.q; scz quatuor modis p̄ opera vite actiue proximis seruitur.scz vel quantum ad animam vt docendo consulendo.t alios spūales elemosynas impendendo vel quantū ad corpus viuū scz reficiēdo vestiendo t alia necessaria ministrando.vt quantum ad corpus defunctum scz componendo t sepeliendo t hmōi vel quantum ad res tpales exteriores sicut defendendo temporalia iura ecclesie vel aliarum personarum t hmōi. Vel ſm Ore.dicuntur esse in quatuor partibus quia sancti euangelistē qui fuerunt primi doctores noui testamenti opus exterioris doctrine per quatuor partes mundi diffuderūt.i.per orientem occidentem meridiem t septentrionē ¶Item describitur earum figura quo ad pedes.quia pedes eorum pedes recti.t plana pedis eorum quasi planta pedis viti i Jn pedibus sicut dicit glosa. intelliguntur gressus operum.ita vt sicut per manus intelligunt opa que ordinantur ad primum.ita per pedes intelliguntur opa bona quantū ad se ipm.Sicut eni aīal gressibile pedib⁹ pergit ad locū.ita etiā hō ipūalia opibus tendit in deū. Vñ August.dicit.q; deo qui vbiq; est nō loco appropinquam⁹.sed bōis studijs bonis q; actionibus.Et ideo sicut sine pedibus corpus hominis non pergit.

Sic etiam fides hominis sine operib⁹ nō ꝓficit. Ja.ij.ō Fides sine operibus mortua est.Sed in istis pedib⁹.i.operibus .dz esse rectitudo intentiōis scz vt recta intentione fiant. Vñ dicit. Pedes eoz pedes recti scz per rectam intentionē.q; q̄lis est intentio tale est opus Eccli.ij. Ambulauit pes meus iter rectum. ¶Itē dz esse in eis maturitas moderationis q; cum quadaz maturitate.i.grauitate t modestia debent ire qui t ꝓficere opus intentū Vñ dicit q; planta pedis eoz quasi plāta pedis vituli Vituli eni siue bouces vt dicit Gregor⁹ cū quadā maturitate siue grauitate incedunt. Vel etiā in planta pedis vituli significatur fortitudo laboris q; viruli siue bouces fortes habēt pedes vt ipse Gregorius dicit. ¶Item in hoc signat discretio circumspectionis.et eo q; in pedibus viruli est virtutium discretio. Et quibus patet q; opera docentiū debent esse recta.grauia.fortia.t discreta. ¶Tertio hec animalia describuntur etiā esse pennata Unde dicit quatuor penne vni etc. Vbi circa eorum pennas nota quatuor. primo distinctionem quia quatuor penne vni scilicet ad modum alarum Iste quatuor penne sunt quatuor conditiones que necessarie sunt cuilibet contemplanti.vt per volatum contemplationis possit ad diuina leuari. Prima penna est mentis virtus per quam scilicet anima ad volatum contemplationis disponitur Est enim anime contemplanti necessaria virtus moralis.et eo q; virtutes morales vehementiam passionum reprimunt t sedant exteriorum occupationum tumultus quibus abstraberetur intentio eius ab intelligibilibus ad sensibilia Eccli.xliij. Homines diuites in virtute pulcritudinis studium habentes Studium enim pulcritudinis est studium contemplationis quod competit hominibus virtutibus abundantibus ¶Secunda penna est mentis actus quo scilicet contemplatio incipitur. Et talis actus ē lectio.oratio.t meditatō t hmōi Maz in lectione minus informatur.in ora

tione elevatur.in meditatione autem inflāmatur ſm illud p̄s. Jn meditatiōe mea exardescet ignis: ¶Tertia penna est gradus considerationis quo scilicet ordinate anima contemplando progreditur. Et nota q; habet contemplando diuersos gradus quibus scilicet anima in dei cognitionem ascendit. secundum illud p̄s. Ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum. Unde Richardus de sancto victore scribit gradus contemplationis distinguit quib⁹ mens per creaturas mundi in dei contemplationem ascendit. Primus gradus est secundum solam imaginationem dum attendim⁹ solas res corporales Unde i hoc gradu ponitur solum perceptio sensibiliū ¶Secundus gradus est in imaginatione secundum rationem prout scilicet sensibilium ordinem t dispositionem considerāmus. Unde in hoc gradu fit progressus a sensibus ad intelligibilia. ¶Tertius est in ratione secundum imaginationem quando scilicet per inspectionem rerum visibilium ad invisibilia subleuamur. Unde in hoc gradu ponitur diiudicatio sensibilium secundum intelligibilia. ¶Quartus gradus est in ratione secundum rationem. quando scilicet animus intendit invisibilibus que eius imaginatio non novit. Unde in hoc gradu ponitur absoluta considerato intelligibiliū.in que per sensibilia deuenitur. ¶Quintus est supra rationem quando diuina revelatione cognoscimus que humana ratione comprehendi non possunt. Unde in hoc gradu ponitur contemplatio intelligibilium que per sensibilia inueniri non possunt.sed tantum per rationem capi possunt. ¶Sextus est supra rationem.quando scz ex diuina revelatione cognoscimus ea que humane rationi repugnare videntur.sicut ea que dicuntur de mysterio trinitatis. Unde i hoc gradu ponitur cōsideratio intelligibiliū.q; ratio nec inuenire nec et capere pōt. ¶Quarta pēna est dei intuitus.i.ipsa cōtemplatio diuine veritatis.t in hac contemplatione vola-

tus finitur. Quia huius cõtemplatio finis
est totius humane vite. Unde Augustin⁹
dicit in primo de trinitate q̃ contẽplatio
dei promittitur nobis vt actionũ omniuz
finis atq; eterna perfectio gaudiorum. hic
autẽ competit nobis imperfecte. videlz p
speculum in enigmate. Et ideo ẽ quedam
inchoatio illius beatitudinis. Sed nota q̃
dicit q̃ istaꝝ quatuor pennarum duc tege
bant corpora animaliũ q̃ q̃diu sanctorum
doctorum anime corporibus teguntur. i.
q̃diu sunt in hac vita indigent ad contem
platiuam vitam duobus p̃dictorum. scz.
Vtute morali. Nã a corpe cruta aia. nec
sensibilibus passionibus. nec rerum corpa
lium tumultibus inquietabitur vel impe
dietur. Et ideo non indigebit virtutibus
moralibus. que habent huiusmodi impe
dientia reprimere vel sedare. ¶Item indi
get gradu considerationis. q̃ scz in hac vi
ta nõ potest aia immediate leuari in cõtẽ
plationẽ diuine veritatis. sed pri⁹ p quos
dam gradus in ipsi⁹ contemplationẽ con
surgit. Duc autem alie penne invicem iũ
gebantur: q̃ scz in alia vita videbitur de⁹
sicuti est. et erit actus et contẽplatio mentis
cum vno intuitu diuine veritatis. Unde
Augustin⁹ dicit q̃ nõ erunt in patria cogi
tationes nostre volubiles ab alijs in alia
euntes atq; redeuntes sed totam scientiã
nostram vno simul conspectu videbimus
Duabus ergo pennis corpora teguntur
q̃ scz virtutes et gradus contemplantibus
necessaria sunt q̃diu anima mortali hoc
corpore tegitur. Due vero penne iunguñt.
q̃ scz in visione beata mentis actus et con
templatio vnico et simplici intuitu diuine
veritatis pficitur. Vel iste quatuor penne
q̃bus ala in contẽplatione leuatur. sũt ille
quatuor cõtẽplationes quas beatus Ber
nardus in libro de considerandõ põit. qua
rum prima ẽ admiratio maiestatis. Secũ
da est consideratio iudiciorũ dei. Tertia est re
cognitio beneficiorũ. Quarta est p̃sideratio
tegere q̃ operta et tecta sunt anime q̃diu
manet in corpore. scz. immẽsitas diuine ma
iestatis et abyssus iudiciorum dei. due po
inuicẽ iunguñt scz p̃missa et beneficia. Nã
p̃missio beneficiorum fit et beneficia p̃mis
sa cõferunt. sed p̃missio p̃mittit ad cõsola
tionem. beneficium vero subsequit ad satis
factionem. Sed scõm beatum Gregoriũ
Quatuor iste penne sanctorũ animalium
sunt amor et spes et iste due inuicem coniũ
guntur. q̃ scz sancti viri et amant q̃ sperãt.
et sperant que amant. Alie vero due sunt
timor et penitentia et iste due tegunt q̃ ti
mor et penitentia ab omnipotentis dei ocu
lis mala preterita abscondunt: ¶Secũdo
nota pennarum situationem. q̃ habebant
pennas in quatuor ptibus. Nam penna
amoris est in celo penna spei est in deo pẽ
na penitentie hz locũ in mũdo. pẽna timo
ris est de inferno. Sed attende q̃ man⁹ di
citur esse sub pennis in quatuor partibus
q̃ nec amor. nec spes. nec timor. nec peni
tentia est sine opere efficax. Nam amor et
dato ostenditur. spes ex merito concipitur
penitentia ex debito satisfacit. timor a ma
lo retrahit et insuper ad bonũ cõpellit. Vnde
illud. Qui timet deum faciet bona. Vel sic
per pennas intelligantur considerationes
mentis nunc sunt in quatuor partibus. q̃
aliquando sancti considerant vbi fuerunt
scz in peccato et sic replentur merore. aliq̃
Vbi sunt scz in mundo. et sic affliguñt
desore. quandoq; Vbi considerant vbi erũt
scilicet in iudicio et tũc solicitantur timore
Quandoq; autem vbi non sunt scilicet in
celo. et ex hoc inflammãtur amore. Et iste
secundum Gregoriũ in mora. sunt quat
tuor genera compunctionum quibus mẽ
tes sanctorum hominuz vehementer affi
ciantur. ¶Tertio nota pennarum conne
xionem quia iuncte erant penne earũ alte
rius ad alterum. scilicet secundum Gre.
quia predicatorum virtus et sapientia cha
ritatis et concordie pace sociantur. Quam
uis enim sancti viri diuersitatem habeãt
sine etiam distinctionem pennarum. id est
diuersa virtutum munera vel dona gra

tiaꝝ. tamẽ dũ vnusquisq; alteri de virtutis
dono q̃d hz obsequit et ccõuerso. pẽna alte
ri⁹ ad alterꝝ munus vtilitate pnecat. Mag
ꝓtẽplatiuus pro actuoso orat actiu⁹ Vo cõ
templatiuo necessaria corpis administrat
et sic de alijs. Unde ad hanc cõnexionem
pennarum hortatur beatus petrus dicens
Unusq̃q; gratiam quã accepit in alte
rutrum illam administrantes. ¶Quarto
cõsidera pennaꝝ extẽsionẽ. q̃ facies eoꝝ et
pẽne coꝝ extẽte desuper. In facie intellige
sanctoꝝ irẽctionem q̃ semp ad deũ ver
tunt. Ultra quod de peccatorib⁹ dicit Dñs.
xxiij. Verterũt ad me terga et nõ facies sa
cies eni ẽ paro anterior. et ideo significat i
tentionem finis q̃ opus ꝓcedit. Tergũ Vo
siue dorsũ ẽ ps posterior. et ideo significat
opus quod ipsam intentionẽ subsequitur.
Tergũ ergo et nõ facie ad deũ pertit. qui
opus quidẽ de genere bonoꝝ facit sed ad
deũ intentionẽ nõ dirigit Sed in pẽnis q̃
b⁹ volat in altũ intelligit sanctoꝝ cõtẽpla
tio. de quaꝝ pẽnaꝝ volatu ꝑo. dicit. Quis
dabit mihi pẽnas. sicut. co. et vel. et requiescã
Facies ergo et pẽnas q̃aliũ extẽtas desup
ꝓpheta vidit. q̃ intẽtio et ꝓtẽplatio san
ctoꝝ semper super se tendit vt celeste bo
narin glosa dicit. ¶Quarto hi animalia
erant mota et impulsa a spiritu. Unde di
diebant. Ubi aduerte q̃ sancti doctores a
spiritusancto mouent. impetuose, cõanue
et caute. Et propter primũ dicit vbi erat i
per⁹spũ tc. Ubi dicit glo. q̃ sicut i malo
est impetus carnis. ita in bonio est impet⁹
spiritus. et hunc impetum fm Bre. charis
tas facit que posit spiritus ire compellit ꝑo.
Fluminis impetus lecificat ciuitatẽ dei.
Aqua fluminis est gratia spiritusancti q̃
mediante charitate animam impellit ad
bonũ. et perducit ad ineffabile gaudium.
¶Item continue quod notatur cum sub
ditur. q̃ non reuertebantur cum ambula
rent. Nam sicut glosa dicit cum ambula
rent ad bona non reuertebantur ad mala.
et iõ in bono pseuerãdo et continuãdo mo
uebantur Matth. x. Qui perseuerauerit vs
q̃ in finem hic saluus erit. Sed quia illud
verbum bis ponitur. Alia glosa quedam
exponit de motu recto. Cum ambularent
ante scz ad spiritualia non reuertebantur
retro scz ad temporalia. Unde non erat i
eis motus reflexus sed rectus Apostolus
Phil. iij. Que retro sunt obliuiscens. ad
ea que sunt priora extendens me Hiero
nymus. Qui thuam aratri tenet nõ respi
cat retro non imitetur vxorem Loth ne
percat. sicut beli qui aliorum vitio deuz of
tendit. Sed videtur esse contra quod alibi
dicitur q̃ animalia ibant et reuertebantur
in similitudinem fulguris coruscãtis. Sz
dicendum q̃ ibi loquitur de motu cõtem
plationis sed hic de imitatione vite siue de
motu amoris. Unde illud exponit q̃ ibãt
scz per mentis contemplationem. sed non
diu in ea esse valentes. reuertebantur ad
actionem sed quia ex contemplatione ipa
anima inflãmabatur et illuminabatur. Se
circo subditur q̃ reuertebantur in simili
tudinem fulguris coruscantis. idest inflã
mantis et illuminantis. Nam per eos a cõ
templationis arce descendentes celeste lu
men nobis spargitur vt glosa dicit. ¶Ite
mouentur caute quod notatur cum dicit
q̃ vnumquodq; eorum coꝝ facie sua am
bulabat. scilicet semper sibi presens. semp
diudicans quid bonum vel quid malum
in quo crescat in quo decrescat Apostol⁹
Phil. v. Videte quomodo caute ambule
tis. ¶Quinto quoq; hec animalia describi
buntur vt inflammata et ostendantur sa
cti doctores inflammati quatuor modis
scz ad modum scintillarum ad modum ear
bonum et ad modum lampadarum. et fulgurum. De primo cum dicit. et scintille q̃
ti aspectus erat cadentes. quod sic glosa
refertur ad sanctorum predicatorum do
ctrinam. quorum verba sunt subtilia. et
ideo sunt vt scintille. ¶Item sonantia
erant. ¶Item feruentes et ideo calentes.
Vel potest exponi q̃ ex sancte doctrine

micant scintille exemplorum, auditus verborum. ⁊ est in eis candor affectionum. vel scintillant oratonibus sonant in predicationibus crandelcunt in affectionibus Gloria quasi eris candentis, quia plus ardent desiderio q̄ proferāt verbo. ¶Secūdo sancti doctores inflammātur ad modū carbonū. Vnde dicit g similitudo aliquā ⁊ aspect⁹ eoꝝ q̄si carbonū ignis ardentiū. Carbonibus cū ardentibus assimulantur sancti doctores qz ipsi ⁊ in se ardent poesideriū. ⁊ aliōo sibi adherentes accendunt cūq ad dilegendū deū. Vnde glosa dicit. Si carbone tetigeris accēderis ⁊ cū sancto sanct⁹ eris. Vnde illi sunt carbones qui vultant incendendo idest ad penitentiam humiliando p̄a. Sagitte potentis acute cū carbonibus desolatoriis vel vasta toribus suis alium litteram. Item qui sanctificant purificando sm illud Sanctificabit eos in igne Pſa. Cadent super eos carbones in igneꝫ deijcies eos in miserijs ñ subsistent. ¶Item g adunant inflāmando sm illud. babēs carbonco ignis sedebit super eos ⁊ erūt tibi i adiutoriū. ¶Tertio inflammantur ad modū lampadarū. Vñ subditur ⁊ quasi aspect⁹ lampadarū. In lapadis cui requirit mundicia vasis ⁊ ideo fit de vitro capta liquoris vñ implet oleo caritatis fulgoris ⁊ ideo suspendit in alto. q̄ tria signant in sanctis viris. puritatem carnis. deuotionē mentis. ⁊ claritatē fame fulgorem sancte opinionis. Vnde glosa dicit q̄ sanctorū aspectus est quasi lampadarū. q̄ opinionē bonā a lumine aliorū longe late q̄z diffundant. Canti. viij. Lampades eius lampades ignis atq̄z flammarū. ¶Quarto sunt inflāmati ad modū fulgurum. ⁊ ideo fulgurant. Et erat visio discurrens in medio animalium splendor ignis ⁊ de igne fulgur egrediens. Sic in medio animaliū idest in cordibus sanctorū quia medius loc⁹ attribuitur cordi ꝫs illud pſa. Factū est cor meum tanq̄ cera liquescens in medio ventris. ⁊ est visio ꝓtēplationis dei ⁊ ꝑ simplicem mentis intuitum. dicit ē in patria vbi deus immediate videtur. sed est visio discurrens per rōnis discursū. ꝑ ut inuisibilia dei a creatura mūdi per ea q̄ facta sūt intellecta ꝛspiciūf. vnde discurrūt et creaturis q̄ sunt effectus dei. ꝓcedendo in cōtēplationez creatoris. ⁊ in tali cōtēplatione est splendor ⁊ ignis ⁊ fulgur qz. i. cōtemplatione sanctorum fulget splendor diuine cognitionis p̄a. Mirabilia opa tua ⁊ aia mea cognoscet nimis Ysa. lxiij. Implebit splēdoribus anima tua. ¶Item ardet ignis diuine dilectiōis. Pſa. Jn meditatione mea exardescet ignis. ¶Item fulgurat zelus fraterne saluationis. Jam in sancto viro illuminato ⁊ inflammato i cōtemplatione accendit zelus etiam fraterne salutis Vnde egredit fulgur. i. verbū predicationis vel crēplū ꝛhortationis. primoꝝ corda terrena illuminādo. penitens ⁊ accēdens sicut fulgur. Vel nota q̄ in medio animaliū. i. in sanctoꝝ cordibus est splendor ignis cuz ardent in amore dei. ⁊ splendor fulgur. cū in dilectione feruent ꝓximi. Vel sm glosā ē i sancto visio discurrens cū moderatur scripturas. q̄ dū dubitatis discurrendo pcurrit spūs sancti sacramenta cernit. sed est in illis splendor ignis dū cōtēplāt res diuinas. q̄ in tali contemplatione mens i flammatur charitate ⁊ illustrat veritate ꝛs splendor fulguris est in eis dū ꝛsiderant res creatas vnde Gregorius dicit. Quāq̄ q̄ creatura ipsius dei noticiā fulgurat. dū i creaturis se creator manifestat. ¶Item doctor ecclesiasticus assimulari dr illi angelo forti. de quo habet in visiōe. Johis. Apoc. x. vbi dicitur Vidi alium angelū fortem descēdentem de celo amictū nube ⁊ iris i capite eius. ⁊ facies ei⁹ erat sicut sol ⁊ pedes ei⁹ tāq̄ colūna ignis. ⁊ habebat i manu sua libellum apertum ⁊ posuit pedem dexterū suū sup mare. sinistrū vo sup terrā. Vbi notantur octo q̄ doctor ecclesiasticus debz habere. Primus est obediētia p quā assistitur angelo Jam precipua est in angelis obediētia creatoris. Pſalmus. Benedicite dño oēs angeli eius potentes virtute q̄ facitis verbū eius ad audiendū vocē sermonis eius. Vbi nota q̄ ex obediētia dura iniuncta quidam prouocant ad iram ⁊ murmurāt ⁊ maledicūt. ꝺ qō dicit Benedicite dño. Quidā vo ad iplendū se impotentes ⁊ infirmos dicūt ⁊ asserunt. contra qō dicit. potentes virtute. Quidā vo qō audiūt implere differūt ⁊ negligūt. ⁊ cōtra ḃ addit qui facitis verbū eius. Jac. i. Estote factores verbi ⁊ nō auditores tātū Alij q̄q̄z se excusant q̄ non intellexerūt siue audierūt. contra qō subinfertur. ad audiendū vocē sermonū eius. Sunt ergo veri obedientes ad modum angelorum intenti ad audiendū. ꝓmpti ad obediendū virtuosi ad exequēdū. mūniti ad sustinēdum. Et talis angelus debet esse doctor ecclesiasticus. Malach. ij. Legem requirent ex ore eius q̄ angelus domini exercituū est. Secūdū est patientia. Vñ dicitur. fortē ē scz in tolerando vel fortē in operādo ⁊ expugnādo sicut fuit Judas machabeus. de quo dicitur. j. Machab. ij. Judas machabeus fortis viribus a iuuentute sua sit nobis princeps militie. ⁊ ipse aget bellū populi. ¶Tertiū est humilitas. que notat cū dicit. descēdentē scz per humilitatē de celo. i. de altitudine superbie de q̄ dicit Ysa. xiiij. Jn celuz ꝛscendā. ⁊ sup astra celi exaltabo solium meū. vel per descendentem de celo. i. de altitudine cōtēplationis ad ministeriū actionis. ¶Quartū est misericordia que notat cum dicitur. amictū nube. Assimilat enim misericordia nubi eo q̄ refrigeriū ꝓcurat. sm illud. Speciosa misericordia domini i tēpore tribulationis. quasi nubes pluuie i tempore siccitatis. ¶Quintū est iustitia. vñ dicit. ⁊ iris in capite eius. Et sicut in iride est ceruleus color adiunctus igneo. ita i doctore vel ꝓlato debet misericordia iustitie sociari. Pſa. Misericordia ⁊ Veritas obuauerunt sibi Dec ergo iris misericordie ⁊ iustitie ds ē i capite. i. in prelato siue pncipe. ¶Sextum est sapientia. que notatur cum dicitur. ⁊ facies eius sicut sol. Assimilatur enim sapiens soli non solum ratione claritatis sed etiam ratione firmitatis sm illud Eccli. xxvij. Vō sanctus in sapientia sua mānet sicut sol. Attribuit etiā sapientia facici quia sicut dicit Eccli. xxiij. Sapientia hominis lucet in vultu ei⁹. ¶Septimū est affectionū rectitudo. que notatur ibi. ⁊ pedes eius sicut columna ignis. Notātur enim affectiones in pedibus. sed crectio domus ⁊ aliorū sustentatio in columna. ꝛs scz nor ⁊ incensio in igne scz amoris. ⁊ ideo ex his colligit q̄ doctor ecclesie debet esse affectuosus ad celestia erectus aliorū sustentatiū. ⁊ ad spiritualia feruidū. Eccli. xlviij. Sustenet helyas quasi ignis ⁊c. Octauus est perfecta doctrina. que requirit tria. s. vt doctor sit eruditus videlicet in sacra scriptura. q̄ notatur per hoc q̄ habebat librū apertum ¶Jtē q̄ sit operosus. vt quod de ore predicat opere impleat quod notatur p hoc q̄ habebat in manu. ¶Item q̄ sit discretus quia aliter debet predicare carnalibus ⁊ peccatoribus qui significantur per mare. ⁊ aliter iustis firmis ⁊ fructuosis qui significantur per terram. vel per mare seculares. per terram vo religiosi significantur. vel per mare cristīos in aduersitate. per terram cristīos in prosperitate. q̄bus omnibus diuersa exhortatio cōgruit Vnde angelus⁹ alium pedem supra mare ⁊ alium supra terram dicitur posuisse. vel pes dexter est amor dei quo calcatur mare idest amaritudo ⁊ aduersitas seculi pes sinister est amor proximi qui debet calcare terram idest omnia terrena proximorum saluti postponere Prouerbiorū xij. Qui negligit damnum propter amicum iustus est. ¶Item doctor Ecclesiasticus debet esse similis illi candelabro quod describitur in visione Zacharie que habetur Zacharie quarto. Vidi ⁊ ecce candelabrum aureum totum ⁊ lampas eius super caput ipsius. ⁊ septem lucerne eius super illud. ⁊ septem infusoria lucernis que erant super caput eius. ⁊ due olive super illud vna a dextris lampadis. ⁊ alia a sinistris. Sic quoq̄z ecclesiasticus doctor

esse debet vt candelabrum luminosum p sapientiam.aureū torū p iusticiaz sed lam pas christus.sup caput eius per obedientiam vel super caput eius.i. mentē fulgēs per grāz.septem autē lucerne sūt septez virtutes scilz tres theologice.t ītuor cardinales.septē No infusoria sunt septē spiritussancti dona.quibus septē lucernis.i.septez Ptutibus eleuat gratie siue pfectionis in sanctitur. Naz dona pficiunt Ptutes due olive sunt due vite fructuose.i.meritorie.s. cōtēplatiua a dextris.t activa a sinistris.q̄ omnia dēt esse in perfecto ecclie doctore. ¶Itē doctrina catholicoz doctoz differt a doctrina hereticorum. sicut differebant illi duo calatbi.qui describunt in visione. Hiere.quę habetur Hiere.xxiiij.vbi dicit Ostendit mihi dominus t ecce duo calatbi pleni ficub⁹.positi ante templū dñi Calatbus vnus ficus bonas habebat nimis. vt solēt ficus p̄mi esse tpio.t calatbus vn⁹ bēbat ficus nimis malas.q̄ comedi nō poterant.eo q̄ essent male. Iſti ergo duo calatbi sūt doctrina catholica t hereticā. sed doctrina catholicorū doctoz est calatbus bonis ficub⁹ plenus.i.bonis Pbis t sinceris dictis solent ex fructus p̄mi tpis.i.filios doctrinis t Pbis ,pphetarū q fuerūt tpe primi testamenti. Nam doctrina noui testamenti nō discordat a veteri sm intellectū mysticū. Dei fructꝰ p̄mi tpis sunt documēta apostolorz t discipulorz q fuerūt i ecclia p̄mitiua.a quibus moderni doctores catholici nō discordāt. Sed calatbus alⁱ⁹ est hereticoz doctrina scilz nouas pessimas ficus idest pessimas t erroneas opiniones. Dñi a catholicis viris comedi.i.recipi vel acceptari nō possunt.eo q̄ pessime sūt. Dz ambo calatbi dicunt ee ait tēplum dñi.q̄ vtra q̄ doctrina ,ppalata ē in ecclia tpi quando vna acceptata t altera reprobata fit.

Capitulum.xij.

Bona spūssancti sunt septez. q̄ a septē oppositis vicijs enacuant.t hoc ostēdit ex somnio pharaonis q̄ habetur Gen.xli.vbi dr̄ q̄ vidit pharao somnium Putabat eni se stare sup fluuium de quo ascendebāt septē boues pulcre t crasse nimis.t pascebant in locis paludtribus. Alie quoq septē emergebant de flumine fede cōfecteq macie t pascebant in ipsis ammis ripa in locis vberrimis virētib⁹.devoraue runt q̄s eas ārum mira spēs t habitudo corporum erat Moraliter fluuius est spūs sanctus.de quo Apoc.vltio Ostēdit mihi fluuiū aque vite splendidū tanq̄ crystallum ,procedentez de sede dei.t agni.i.de substantia patris t filij.de hoc flumine ascendunt septē boues.i.septē dona q̄ dicuntur ascendere q̄ nos ascendere faciunt t desiderant in bonis.q̄s faciunt nos bonoz operū fructib⁹ abūdare.sicut boues terram Dicuntur ār pulchre inquātū aiam spūaliter informant. Nimis autez.i. valde crasse dicuntur.eo.s.q̄ aiam mirabili dulcedine t Ptutū abundātia implēt. Loca aūt pastus in quib⁹ pascunt sūt būlium corda. de his septē bonis dr̄. Isa. Requiescet super eum spūs rp̄m būlem spūs dñi.spūs sapientie t intellectus.spūs scientie t pietatis, spūritus cōsilij t fortitudinis.t replebit eū spūs timoris dñi. Per septē autem boues tenues t sedas intelliguntur septē vitia q̄ designantur in bobus qui terrā vertūt.q̄ scz eoz deprimūt t terrenis actionibus inuoluunt hec emergūt de flumine.i.de instabilitate t fluxibilitate mentis hūane. sensus eni t cogitatio hūani cordis ,pna sunt in malum ab adolescentia sua.vt dicit Gen. viij. Dicuntur aūt fede q̄ mentem scz dominio maculant t conuersationem deformant. ¶Item sunt consecte macie q̄ exuant pinguedine gratie t Ptutum. ¶Itē pascuntur in ripa amnis Amnis eni continue fluens est vita humana.cui⁹ vite ripe sunt spūs t caro.in ibus sunt loca vberrima t virentia scz diuerse potentie aie.t diuerse partes corpis.in ibus est virez.i. vigor Ptutis.sicut in intellectu Ptus cognitiua.in voluntate virtus appetitiua t sic de alijs.sic in partibus corpis siue sunt

viree anime vt in oculis vis visiua in auribus vis auditiua.t sic de alijs.nec est aliqua particula corpis in qua non sita sit aliqua anime vis. Unde ista sunt loca virentia.i.viribus spiritualibus plena. ¶Itē sunt loca vberrima per abundantiam actionū. Nā in intellectu abūdāt cogitatiōes i volūtate affectiōes i fantasia imaginatiōes.t sic de alijs. In istis ergo partib⁹ seu viribus pascuntur septem vitia. q̄ auaritia pascitur in visu Unde vocatur concupiscentia oculorum.i.Jo.ij. ¶Item gula pascitur in gustu luxuria in tactu. superbia in appetitu. Est enim superbia appetitus ,pprie excellentie t sic de alijs vicijs. ¶Item devorat boues speciosos.i.spiritussancti dona. Nā plenitudinem sapientie devorat luxuria q̄ facit spiritualia desipere. Nam animalis ideſt carnalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei.donum Pbis intellectꝰ devorat gula.quia generat hebetudinem sensus circa intelligibilia vt dicit Gregorius xxxi. Moralū Donum vero scientie devorat auaritia quia peruertit rectum iudicium.dū auarus iudicat temporalia esse eternis preponēda in eis finē suū constituens sed donū pietatis devorat inuidia benigne lenitā excludens. Donū aūt cōsilij devorat ira q̄ ad ōia precipitanter ducit qs est cōtra cōsilium. sed donū fortitudinis devorat accidia q̄ reddit mentē debilē t grauē. Donū autē timoris devorat t excludit superbia q̄ p̄sumptuosū t audacē facit. sed hz Bre. i. Moralū alij accipiunt ista dona opposita q̄ sapiētiā devorat stultitia intellectū hebetudo.scientiam ignorantia pietatem duritia.mentis consilium precipitatio.fortitudinem torpor.timorem Pbis superbia siue presumptio. Sed notandum circa predictum somnium.q̄ sicut dicunt somniorum interpretes.somnia quę apparent hominibus de bobus ad variam referuntur significationem. Nam aliquando referuntur ad hominum potestatem vide in somnio vt dicunt boues masculini generis principes plerumq̄ significare solent. Et ideo si quis somniet q̄ sedeat super bouem rubri coloris inueniet potestatem.sed egrotabunt filij eius et vxor. ¶Item si somniet quis q̄ in alia regione pascat boues tricornes aut quadricornes. principes intrabit terram illam t subiugabit eam sibi tot annis quot erant cornua. Aliquando No referuntur ad temporum qualitatez sicut ex somnio pharaonis apparet.qđ ioseph interpretatus est dicens. q̄ per septem boues pingues significabantur septē anni vbertatis per septem No macilentos septem anni sterilitatis. Unde dicunt somniorum interpretes.q̄ siquis in somnio inuenerit vnum pinguem bouem aut plures boni t vberes anni eum complectentur t ,pficiet in opere suo. Si vero vitulos macros aut boues eiusdem modi. subditos deriq̄ eos sibi annum vel annos malos inuenies t famem t detrimentum t paupertatem.sm tenuitatis rationem. Quandoq̄s autem referuntur ad diuitiarum prosperitatem. Nam siquis se somniet lac bovinum comedere. inueniet incrementum t diuitias maiores. Et siquis somniet q̄ cornua bouis inuenerit aut tulerit diuitias magni principis hereditabit. Et siquis somniet q̄ bouem in domo sua occiderit p quantitate carnis inueniet thesaurū pauper cum timore. ¶Item siquis somniet se tollere de sanguine bouis aurum inueniet principis.hoc dicunt somniorum interpretes. Sed q̄ id qđ dicunt ratione nō fulciunt eadem facilitate cōtemnit a plerisq̄ quia dicitur secus tñ est de somnio pharaonis,de quo testis scriptura. certum est q̄ fuit immissum a deo Dixit autem Joseph pharaoni audito predicto somnio.Sm num regis vnum est quę facturus est deus ostendit pharaoni.

Capitulum.xiij.

Euangeliste figurati sunt p illa quatuor animalia. que in visione imaginaria sunt ostensa beato Joanni Apo. iiij. vbi dicitur in medio se-

dis ⁊ in circuitu sedis quattuor animalia plena oculis ante ⁊ retro. Et animal primum simile leoni. ⁊ vnum animal simile vitulo ⁊ tertium animal habens faciem quasi hominis ⁊ quartum animal simile aquile volanti. Et quattuor animalia singula eorum habebant alas senas. Vbi nota congruitatem similitudinis. ¶ Primo, propter locum qz in medio ⁊ in circuitu sedis. Per sedem intellige cetū prelatorum in quibus deus residet, alios p eos dirigens ⁊ iudicans. Dñs. Regnabit deus super gentes. deus sedet super sedem sanctam suā. Quattuor igitur animalia idest quattuor euangeliste, dicuntur esse in medio ⁊ in circuitu istius sedis qz sez eoꝝ doctrina ipsi prelati sulciuntur ⁊ pteguntur, sed si in medio sedis erant, quomō in circuitu, vel si in circuitu quō i medio: Ad hoc dr qz sedes planiciem latā ⁊ amplaz hre videbat. vt dicit glosa. Et sup planicies sedis erant animalia q̄ si doctores p̄sidentes, vel subtus q̄si columne sustentantes, in circuitu quasi circubiecone sustentantes, in circuitu quasi circubiecone sustentantes ⁊ ptegentes sedē. ⁊ hoc tangit glosa. Et quos colligit qz ipsi euangeliste sūt fideliū doctores sustentatores, custodes. ⁊ protectores. ¶ Scdo nota cōgruitatē metaphore ppter numerū qz q̄ttuor animalia erant. ⁊ hoc cōpetit euāgelice cōscriptioni. qz quattuor euāgelia cōscripserunt Vñ ipsi sūt q̄ttuor fabri q arma ecclesie fabricaverūt quos se muniant. ⁊ hostes expugnent. de quibus zach. 1. Ostendit mihi dñs quattuor fabros. ⁊ dixi. qd isti veniunt agere: qui ait dicens hec sūt cornua q̄ ventilaverunt iudā: ¶ Itē cōpetit eoꝝ numerus euangelice diuulgationi. qz sez eorum euangelia sūt p q̄ttuor pceo mūdi diuulgata ⁊ portata. Vñ ipi sūt quattuor equi varij ruf albi ⁊ nigri. quos misit dñs vt perambularēt terrā zach. 1. ¶ Itē q̄ttuor quadrige egredientes de medio duorū mōtiū zac. vi. ¶ Itē ipsi sūt vectes ⁊ q̄ttuor circuli aurei quos arca dñi portabat ⁊ mensa. ¶ Tertio cōpetit eoꝝ numerus euangelice institutioni qz sez eoꝝ euangelia instruunt

noo de quattuor sez de credendis de faciēdis de fugiendis ⁊ de appetēdis. Credēda enī sūt articuli fidei sacramenta. ⁊ testamēta. operanda sūt precepta. consilia ⁊ misericordie opera. fugienda sūt peccatū infernus ⁊ purgatoriū. Appetenda sūt virtutes sapientia ⁊ vita eterna. Vñ ipsi q̄ttuor euāgeliste sūt q̄ttuor columne q̄ sustentant vel ū. i. ecclesiam. ¶ Tertio ē congrua hec similitudo pp aspectū qz plena oculis añ ⁊ retro idest habētia cognitionē de his q̄ deus fecit in principio ⁊ de his q̄ facturus est in fine. vel ante ⁊ retro. i. veteris ⁊ noui testamenti Vel hūanitatis ⁊ deitatis xp̄i. vel Nrūm ⁊ viciorū. vel bonorum ⁊ malorū. vel gaudiorū celi ⁊ supplicioꝝ inferni. Omniū enī istoꝝ vnū ante ⁊ alterū retro dz ee. vel qz alterū altero dignius. vel qz alterū fugiendū. ⁊ alterū appetendus Phil. iij. Quae retro sūt obliuiscēs ad ea q̄ sūt priora extendēs me ipsū. ad destinatum pleqor ad brauū eterne vocationis. ¶ Quarto ē sibi tudo congrua pp distinctionis modum. qz aial primum fuit leoni sez Marcus. ⁊. Secundū aial fuit vitulo. i. Lucas. ⁊ tertiū aial hūs facie hominis sez Matheus q̄rtū aial fuit facie aqle volanti sez Johes. Cui? expositio fuit aqle volanti sez Johes. Cui? expositio nis rō dicta ē supra ca. ri. in visiōe ezechiel Si querit cū ezechiel p̄mo ponit hominē Secundo leonē. tertio vitulū. quarto aquilam. quare iohes hūc ordinē nō seruauit. Ad qđ dicendū qz ezechiel seruauit ordinē hystoꝝ. Xp̄us enī p̄mo fuit natus vt hō postea terribiliter p̄dicauit vt leo. deinde immolatus ē vt vitulus. tandē ascendit in celū vt agla. hūc ordinē p̄uidit ezechiel spū ꝓpherico illustratus. Et ideo sic ordinauit aialia sua Johes Nō qz hec oia impletavit dat nō iam ordinē geste rei narrare voluit sed magis ad fidē populū inuitare. ⁊ nō vitulum nō hominē nō aquilā sed leonē posuit vt cognita fortitudine xp̄i per fidez resurrectionis ascendant securius ad vitulum. i. ad fidem passionis. postmodum ad hominem. i. ad fidez natiuitatis ad vltimuz ad aquilam. i. ad fidē ascensionis xp̄i

⁊ deitatis ipsi? Nota ergo qz dz vir euangelicus filius ee leoni in liberalitate ⁊ magnanimitate. ¶ Itē vitulo in carnis mortificatiōe ⁊ laboꝝ ꝓpessione. filius hoi in mā suetudine ⁊ discretiōe ⁊ filius agle volanti in celestiū cōtēplatiōe ⁊ tpalium despectione. ¶ Quinto ē cōgrua pp volatus instrumentū. Instrumētū enī volatus est ala. q̄ multiplex erat in quolibz. Nā q̄ttuor animalia singula eoꝝ hēbant alas senas. sex ale sūt sex opa misericordie spūalis q̄ in hoc Nsiculo cōtinent. Cōsule caligā remitte solare sex ora. Debz ēt doctor euāgelicus hre sex alas. i. sex opa instructiōis. quos scz instructus reddat ad p̄dicationis officiuz exercēdū. ¶ Prima ala est lex naturalis. scda lex moysi. tertia ꝓpheraꝝ. quarta doctrina euangelica. qnta doctrina apostolica. sexta expositoꝝ doctrina. Possunt etiā iste sex ale referri ad vitā actiuā scz ad sex opa misericordie corpalis q notant Matth. xxv. Esurivi ⁊ dedistis mihi māducare ⁊c. Istis enī alis volat in celū. Vel p sex alas intellige cognitionē ⁊ cōtēplationē operū sex dierū. quibꝰ aia volat in altū. qz p ipsas creaturas eleuat i cognitionē dei ⁊ ꝓtēplationē Ez illud. Ro. 1. Inuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sūt intellecta conspiciuntur ⁊c.

Capitulum. xiiij.

Ideo generat penitētiā ⁊ hoc ostenditur ex visiōe hei Johis q̄ habetur Apoc. viij. vbi dicit p̄mus angel? tuba cecinit. ⁊ facta ē grādo ⁊ ignis mixta in sanguine ⁊ missa est in terrā. ⁊ tertia pa arborū cōbusta est. ⁊ omne fenū viride cōbustū est. ¶ Primus angelus potest dici fideo que est prima Nrius vñ. Prudnus Judia petit campū dubia sub sorte ducū. Purgatura fideo. ⁊ hec duo facit scz grandinē ⁊ ignē. Per grādinē significat timor inferni. Per ignē dolor ⁊ contritio peccati Et hec duo facit fideo qñ miscetur sanguini. peccato. Nā aia illuminata per fidem cognoscit penā peccati. i. q̄ obligatur penis inferni. vñ timet ⁊ dolet. Sz. qr ḃ duo quodammodo ex libero arbitrio ꝓueniunt ideo dicit tuba cecinit. i. ex voluntate penitentis hec duo ꝓdurit. Et hoc est quod sequitur q̄ tertia pars terre ⁊ tertia pars arborum. ⁊ omne fenum viride combustus est Per terrā intellige terrena bona quorum tres sunt partes Prima est pictatis in ꝓximum. secunda necessitatis in se ipm tertia est voluptatis in corpus ꝓpriū. hec tertia pars comburitur in vere penitente. Per arbores Nō status cōtemplatiuoꝝ intelligitur ac designat. Cuius tres sūt partes. Prima est desideriuz oronis. scda studium lectionis tertia exercitium actionis. Et hec cōburitur. Per fenū Nō viride signatur voluptas carnis. iuxta illud. Isa. xl. Omnis caro fenum ⁊ omnis gloria eius q̄si flos feni. Vnde omne fenuz comburi dr qz ois voluptas carnis p dolorē penitē tie abijcit. apo. Gal. v. Qui xp̄i sūt carnē suā crucifixerūt cū vicijs ⁊ concupiscētijs.

Capitulum. xv.

Audia beatoꝝ designantur in illis aquis quas p̄ visiones vidit ezech. i. Dicit enī Eze. xlvij. Ecce aq̄ redundantes a latere dextro. cum egrederet vir ad orientem qui hēbat funiculum in manu sua. ⁊ mēsus ē mille cubitos. ⁊ traduxit me p aquas vsq̄ ad talos. Rursū mensus est mille ⁊ traduxit me p aquā vsq̄ ad genua. Rursū mensus ē mille ⁊ traduxit me p aquā vsq̄ ad renes. Et mēsus ē mille torrētem quem nō potuit pertransire qñ intumuerūt aque ꝓfunde torrentis q̄ non potest transuadari. Per aquas redundātes torrentis intellige delectationes gaudiosas ⁊ copiosas quibus sancti viri in celo fruuntur Vnde in Pō. Torrente voluptatis tue potabis eos. Et dicuntur redundantes. quia interius animam repleb̄t ⁊ ex ea corpa redūdabūt. Dicūt ēt a latere dextro. p qđ intelligit celestis patria. sicut per latus sinistruz vita presens Canti. v. Leua eius sub capite meo. ⁊ dextera illius

ampleabitur me. Treo autez primi mille narij signant tria gaudia electorum in patria que finita sunt t aliquatenus possunt a sanctis comprehendi. primum venit ab inferius vbi vident iustitiam dei adimpleri. de quo multum gaudiū est cū fm illud Ps̄. Letabitur iustus cum viderit vindictā. Isa. lxvj. Egredient vt videant cadauera virorū qui preuaricati sūt i me. t erit vsq; ad satietatē visionis omni carni. ¶ Secundum venit a mundo de pulchritudine creaturarū. Isa. lx. Tunc videbis t afflues t mirabitur t dilatabit cor tuū. Tertium venit de celo de iocunda t grata societate Isa. lxv. Exultabo in hierusalem t gaudebo in populo meo. Sed quartū millenariū qō nō potest transuadari est gaudiū ineffabile de diuine maiestatis visiōe. Isa. lxiij. O culus nō vidit de⁹ absq; te q̄ pparasti expectantib⁹ te. ¶ Alij tñ exponunt q̄ tres millenarij qui transuadari possunt t mensurari. sunt tres sensus scripture. Ystoric⁹ allegoricus t tropologicus. Sed quartus millenarius qui non potest transuadari ē ārtus sensus sc̄z anagogicus qui est de secretis celoz. que nō possūt in hac vita cōprehendi. Vel fm alios. per primum millenariū aque pertingentis ad ualles intelligitur gratia incipientium. quia in talis est hominis inchoatio. per secūdū millenariū aq̄ pringentis vsq; ad genua intelligitur gratia proficientis q̄ in genibus est ambulatio sc̄z per profectū virtutū Ps̄. Ibunt de virtute in virtutem. Per tertium millenarium qui erat vsq; ad renes intelligit gratia predicantiū qui tāq; viri pericenō bent deo spirituales filios generare. Naz ex renibus est generatio. Apo. In christo enim iesu per euāgeliū ego vos genui. sed per terrenum qui non potest trāsuadari i telligit gloria beatoz q̄ ineffabilis est.

Capitulum. xv.



Erseus a diabolo p̄cedunt. t hoc ostēdit in visione beati Johannis que habetur. Apocalipsis. viij. vbi dicitur. Et cadit stella de celo magna ardens tanquam facula. t cecidit in tertiam partem fluminis t in fontes aquarum. nomen stelle dicitur absinthium. t facta est tertia pars aquarū in absinthium t multi hominū mortui sunt de aquis quia amare facte sunt. Nec stella magna fuit diabolus qui cecidit de celo ideō est de loco angelorum vbi creati sūt Isa. xiiij. Quomodo cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Et q̄uis iste casus fuerit a principio. tamen hic introducitur vbi de hereticis agitur qui diu postea fuerunt in ecclesia. et eo q̄ casus suus de celo causa est propter quam ipse inducat hereses t de peccatis tentat. vt scilicet impediat homines ne illuc vadant vnde ipse cecidit. t sic in casu hereticorum t peccatorū casus ipse diaboli quodammodo renouatur. sicut causa in effectu. Vel ideo dicitur cadere. quia tunc quando scilicet hereses introduxit. contra ecclesiam acrius incepit desseuire. Vnde tunc apparuit malū cius Luce. x. Videbam sathanaz sicut fulgur de celo cadentem. Diabolus autez dicitur stella propter scientiam. sed dicit magna propter potentiam t potestatem. Ardens autem tanq̄ facula propter inuidiaz Sapientie. 2. Inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum. t cecidit in tertiam partem fluminis t in fontes aquarum. Dicitur diabolus cadere dum homines cadere facit. Fontes autem sunt magistri t doctores hereticorum qui dicuntur hereseiarche. Flumina sunt discipuli eorū. Flumina enim a fontibus oriunt. t postea currunt in mare. Et sic ab hereseiarchis discipuli nascuntur. qui postea sequentes magistros suos corruunt in infernum. Aque tertium sunt populi ab eis decepti ideō cadēt eo doctrinis eorum Apoca. xvij. Aquas quas vidisti. vbi meretrix sedet populi sūt t gentes t lingue. Fontes igitur t flumina sunt omnes hereses t mali christiani q̄ sub tertia parte hominum continent. Alia pars est totaliter infidelium puta pagano. vel iudeoz quantum ad fidez christi

Alia est totaliter fidelium puta catholicorum. tertia ipsorum hereticorum qui partim sunt fideles t partim infideles. Nā quidam ostenduntur vnū articulū t negant alium. t partim de tpo bene sentiunt t partim male. Et in istā tertiā partem diabolus cecidit. quia. s. per eos doctrinas erroz semina uit. sed quia doctrina eorum peruersa est t ad infernum ducit. ideo subditur t nomen stelle dicitur absinthium q̄ est herba amarissima. t ideo per eam recte significat hereticoz doctrina que in se amara est propter falsitatem quā tenet. t ad amaritudinem inferni trahit. t facta ē tertia pars aquarum in absinthium. i. predicta tertia pars hominum infecta est heretica doctrina t diabolica. Et multi homines mortui sūt ex ago. i. de hereticoz doctrina q̄ amare facte sunt per illos hereticos male exponentes. t reuera mortui nō rātū morte anime sed etiam corporis quia multi combusti. t nota q̄ aquas. i. doctrīa sacre scripture amarescit per falsam expositionem. iij. Reg. ij. Ecce habitatio huius ciuitatis optima est. i. sacre scripture. sed aque pessime sunt. i. exp̄positiones hereticoz peruerse t false. Sed nota q̄ he aque sacre scripture possūt dulcorari per salis appositionem. ideō per verē sapientie elucidationem. Vnde. iij. Reg. ij. Egressus heliseus ad fontem aquaz misit in illū sal. t ait. Hec dicit dominus. Sanaui aq̄s has t nō erit ex eis vltra mors nec sterilitas. hoc erat signatū fuit Exo. xv. Vbi dicitur Murmurauit populus contra moysen dicens quid bibemus at ille clamauit ad dominum. qui ostendit ei lignum quod cum misisset in aquas in dulcedinem verse sunt. per lignum autem vera sapientia designatur. Pro. iij. Lignum vite est his qui apprehenderunt eam t qui tenuerit eam beatus.

Capitulum. xvij.



Diabolus facit signos p̄odere t videre multiplicitur quod ostenditur ex somnio ioseph Genes. xxxvij. vbi dicit q̄ vidit somnium quod narrans fratribus ait. Vidi per somnū quasi solem t lunaz t stellas vndecim adorare me. In ioseph intellige augmentum t profectum boni q̄ sic interpretatur scilicet augmentum. t in adoratione ostēditur humilitas in sole autem accipitur seruor dilectionis. Vnde dicitur Judicum. v. Qui diligunt te sicut sol in ortu suo splendeat ita rutilent. sed in stellis intelligitur splendor siue gratia predicationis Danie. xij. Qui ad iustitiaz erudiūt plurimos erunt sicut stelle sed per lunam accipitur vigor actionis. q̄ luna maxime agit t potest in istio inferiorib⁹. q̄ ergo luna sol t stelle Joseph adorādo subduntur signat q̄ in sanctis viris t seruor dilectionis t gratia predicationis t vigor bñ agēdi per inclinationem humilitatis proficiūt t augentur. Jacobi quarto Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam scilicet t diligendi t predicandi t bene operandi. Notandū aūt circa predictum somniū q̄ sicut dicunt somniorū interpretes. Sōnia que apparent hominibus de stellis seperioribus variam habere noscūtur significationem. Nam aliquando referunt ad hominis dignitatem. Quia magne stelle somniate sapientes t potentes designant Parue vo t obscure viles t infimas personas. Si cui autem videatur per somniū se dominum esse stellarum. vel quantitatē t qualitatē stellarum dominabitur populis. Et si est aptus t decens erit ver. t huic interpretationi consonat predictum somnium ioseph. Aliquando vo referunt ad hominum aduersitatem. quia stelle cadentes in mare perditionē populi a rege fieri demonstrant. Stelle vo cadentes in terram aduersitatem significant t mala plurima. Stelle autem deficientes in celo diuitum paupertatem t defectum significant. Nam celum simile est domui vidētis. stelle vo substantiam t homines habitātes in ea signant.

Capitulum. xviij.

Hypocrisis quadruplex est.scꝫ laicorum. clericorum.religiosorum ꝫ laicorum.que describuntur Apocalypsis.viij.in visione beati Joannis vbi dicitur Percussa est tertia pars solis ꝫ tertia pars lune.ꝫ tertia pars stellarum.ita vt obscuraretur tertia pars eorum.ꝫ diei non lucēret pars tertia ꝫ noctis similiter. Per solez intelliguntur prelati.quia sicut sol totuz mūdū illuminat. Sic prelati totam ecclesiam debent illuminare.Matthei.v. Vos estis lux mundi. ¶Item sol non variatur per crementa vel decrementa sed stabilis manet. Sic prelati stabiles esse dēbent vt nec aduersitate nec prosperitate nec detractione nec adulatione moueantur Eccli.xxvij.homo sanctus in sapientia sua manet sicut sol. Horum tertia pars percutitur sed non deciditur.quia fidem informem retinent.sed in moribus leduntur: Horuz. n. tres partes sunt.Quia prelatorum quidā ardent ꝫ lucent.ꝫ hi sunt prima pars Alij ardent ꝫ non lucent ꝫ hi secunda.tertij lucent sed non ardent ꝫ hec pars tertia percussa est quia lucet exterius simulata sanctitate.sed non ardet interius habita charitate hanc percussit dominus Matthei. xxiij. Vbi dicit. Ve vobis scribe ꝫ pharisei hypocrite quia simules estis sepulchris dealbatis.que forsis aparent hominibus speciosa.intus Vo plena sunt ossibus mortuorum ꝫ omni spurcitia sic ꝫ vos quidez forsis apparetis iusti hominibus intus autem plenis estis hypocrisi ꝫ omni iniquitate: Vel iste tres partes accipiuntur scꝫ tres conditiones solis. Sol enim est corpꝰ magnum.in quo notatur prelatorum potestas ¶Item corpus lucidum in quo prelatorum fides. ¶Item corpus calidum salez in effectu.in quo prelatorum charitas. Et hec est tertia pars que fere in omnibus percussa est quia ꝫ si potestatem habent vel fidē teneant feruore tamen charitatis carent. Per lunam Vo designantur clerici.quia sicut a sole lumen luna recipit:sic a prelatis clerici informantur ꝫ quales sunt prelati tales sunt clerici Eccli.x. Qualis rector ciuitatis talez ꝫ inhabitantes in ea Horum autem tres sunt partes. quidam namqꝫ sunt scholares qui frequentant scholas.quidam sunt scholares qui sequuntur chorū Alij enim curiales qui sequuntur curias principum ꝫ regum ꝫ prelatorum. Hec tertia pars percussa est vino simulationis ꝫ ambitionis. Per stellas Vo intelliguntur religiosi. Stelle enim parue videntur ꝫ magne sunt sicut religiosi parui videntur exterius mundo magni autem interius coram domino. ¶Item stelle noctez illuminant ꝫ religiosi ecclesiam. Philip.ij. Inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. ¶Item stelle fixe sunt.ꝫ religiosi stant in claustro nisi pauci officiales qui procurāt exteriora negocia. Judic.v. Stelle manentes in ordine ꝫ cursu suo ꝛc. Horum sunt partes tres.iunta tria vota que vouerunt omnes scilicet obedientiam. continentiaz ꝫ paupertatem. Prima ꝫ secunda partes non sunt adhuc ita percusse.sed tertia pars scilicet paupertas iam omnino ꝫ fere vbiqꝫ percussa est.ita vt dicat Apostolus. Omnes que sua sunt querunt nō que ieſu christi.ꝫ hoc ē quia refriguit ꝫ defecit charitas contra quod dicitur Philip.ij. Nō que sua sunt singuli considerantes sed que aliorum ¶Item tres partes religiosorum sunt.prelati officiales ꝫ claustrales.ꝫ hec tertia pars magna parte percussa est ꝫ lesa vitio simulationis.quia multi simulant sanctitatē donec sint officiales vel prelati. Et sequitur. Ita vt obscuraretur tertia pars eorum ideſt amitteretur interius lumen illuminans eos ad dei ꝫ sui cognitionem. ¶Quarta hypocrisis est laicorum.ꝫ hec tangitur cum dicitur. Et diei non lucēret pars tertia ꝫ noctis similiter. Nam nomine diei ac noctis laici intelliguntur. qꝫ sicut dies a sole ꝫ not a luna ꝫ stellis lumen recipit.sic laici a prelatis clericis ꝫ religiosis recipiunt doctrinam ꝫ informationem. Horum autem in eo sunt partes. prima principantium.secunda seruientiuz vt sunt rustici ꝫ huiusmodi.tertia medium tenentium.qui primis subseruiunt vt vltimis dominantur.tamen vna ipsarum trium scilicet seruientium maxime est percussa.quia scilicet omnes illā expoliant ꝫ opprimunt: Vel tres partes laicorum sunt. quia quidam videntur boni ꝫ sunt.quidaz Vo videntur ꝫ non sunt. Et ista pars licet sit dici quantuz ad apparentiam est tamē nocnis quantum ad existentiam. Et ideo percussa est plaga hypocrisis ꝫ ficte simulationis.

Capitulum.xix.

Inspiratio dei interior qualiter fiat in viris contemplatiuis ostenditur per exemplum i visiōe elipbas.que habetur Job.iiij. Vbi dicitur Verbo autem ad me dictum est verbum abscondituꝫ.ꝫ quasi furtiue suscepit auris mea venas susurri eius in horrore visionis. no cturne.quando enim solet sopor occupare homines pauor tenuit me ꝫ tremor.ꝫ omnia ossa mea perterrita sunt.ꝫ dum spiritus me presente transiret inhorruerunt pili carnis mee ꝫ stetit quidam cuius non agnoscebam vultum imago coram oculis meis ꝫ vocem quasi aure leuis audiui.nūquid homo deo comparatione iustificabitur aut factore suo purior erit vir. In hac enim visione primo ostenditur qꝫ diuina inspiratio sit inuisibiliter.ꝫ ideo vocat verbum absconditum. Verbum quia mentē informat sed absconditum quia non sensibili locutione.sed inuisibili inspiratione ac perceptione sentitur. Et dicit Gregorius.qꝫ sentitur per hoc qꝫ humanā mentem contingendo subleuat ꝫ temporalia cogitationes deprimiens eternis hanc desiderijs inflammat.vt nihil ei taz nisi que superna sunt libeat.ꝫ cuncta que inferius de humana perstrepunt corruptione contemnāt vel dicitur absconditum.quia quale sit nō potest scire nisi qui percipit Apoc.ij. Vincenti dabo manna absconditum quod nemo scit nisi qui accipit. Vel alia de causa dicitur verbum absconditum. Nam quia pauci sunt illi qui percipiunt dicitur verbum absconditum quasi paucis inspiratū ¶Secundo ostenditur qꝫ interior inspiratio percipitur tenuiter.Cum subditur . Et quasi furtiue suscepit auris mea venas susurrij eius.ꝫ est sensus quasi furtiue ideſt raptim ꝫ occulte suscepi ideſt suscipiendo cognouit.auris mea scilicet interior cordis. venas susurrij.cuius ideſt modo siue effectu occulte locutionis siue inspirationis eius. que dicitur susurrium propter tenuitatem quia susurrium non plena voce. sed tenui flatu emittitur. Nam quando deus se nobis plene ꝫ aperte manifestabit.tunc nobis quasi plena voce loquetur.sed nunc quia tenuiter se nobis manifestat. quasi susurrando loquitur. Non autem ait susurrius sed venas susurrij . quia diuina inspiratio diuersis venis ideſt diuersis modis siue causis cordi infunditur. Unde gregorius Quasi venas susurrij aperit nobis deꝰ cū latenter insinuat quibus modis ad nostre intelligentie aurem venerit. aliquando.nos amore.aliquando terrore compungit aliquando potentia qꝫ mala sunt ostendit.ꝫ ad eterna diligenda desiderium erigit.aliquando prius eterna indicat vt post temporalia vilescant aliquando mala nostra aperit nobis ꝫ ad hoc vsqꝫ qꝫ etiaz discamus de alieno malo extendut.aliquādo aliena mala nostris obtutibus obijcit ꝫ compunctos mirabiliter a nostra prauitate nos corrigit. ¶Tertio sit terribiliter .ꝫ iō subdit.i horrore visionis nocturne ꝛc.

Vbi nota duz timoris. Primo ex tempore qz i horrore visionis nocturne. De nocte .n.hō magis timet qꝫ de die. Sed morale sicut dicit Gre. Horror nocturne visionis ē pauor occulte deceptionis: Humana etenim mēs qꝫ aliter ducta qꝫ sint eterna cōsiderat. eo de factis temporalibus grauius treme facta formidat.quia tanto se reatu perstrin

cernit.quāto se ab illo lumine discrepasse qđ super se intermicat ꝓspiat.sicq; fit vt il luminata plus metuat.quia magis aspicit a veritate.regula.per quā ita discordat eaz qz grauī formidine fuus ipse profectuī quasi securi⁹ nil videbat. Vlo ca etiam q id quod in hoc mundo de diui nis cōtēplando aspi.imus nocturna visio dicit propter obscuritatē.quia modicum t cum obscuritate de illo summo lumine vi demus.t nihilominus propter excessuz ei⁹ respectu nostri in contemplatione eius in horrescimus. Vnde Apostolus videmus nunc per speculū. ¶Secunda causa timo ris potuit cē ex sopore. Vnde dicit quādo solet sopor occupare homies pauor tenuit me t tremor. Homo enim qui soporari ac dormire incipit facilius terretur qz ille hō q plene vigilat. Sed moraliter per soporē intelligitur quico mentis ab exterioribus sollicitudinibus t occupationibus a quib⁹ quanto magis abstrahitur ad contēplan dum superna liberior t aptior inuenit Cāti.v. Ego dormio t cor meum vigilat.vn de Greg.dicit q sancta mēs quo se a strepitu temporalis concupiscentie cōprimit. eo verius interna cognoscit t tanto alacri us ad intima vigilat quāto se ab exteriori inquietudine occultat. Et hinc est q iacob in itinere positus caput ad lapidem posuit t dormiuit t tunc habuit visionē de scala Vnde etiam dominū t angelos vidit in quo significatur q in itinere huius vite il le est aptus ad diuinas reuelationes t con templationes qui caput ad lapidem ponit idest qui mentē ebrietio liberat.t dormit id est ab appetitu visibilium mentis oculos claudit.t a rerum temporalium amore ge lat.sed sequitur Quare tenuit me t tre. t omnis ossa mea.q.d. Ille enim qui illumi natur ad contēplandā celsitudinē diuine po tētie t rectitudinē diuine iustitie pauet ꝓsi derando diuinam immensitatem.tremit intuendo suam deformitatem.t terrentur eius ossa.qz scz expauescat etiam de his q fantasti se egisse crediderat scz quando con fiderat diuine iustitie severitatem. Vnde hoc terrore percussus dauid dicebat. Nō intres in iudicium cum seruo tuo domie te. Nam omnis humane vite rectitudo ad illam rectissimam diuini iudicij regulā deducta multipliciter inuenitur obliqua.si cut baculus qui videtur ad oculum rectus rectissime alicui linee appositus flanz apparet distortus. ¶Quarto diuina inspiratio fit instabiliter.t ideo sequitur. Duz spiritus me.presente.tr.ibor.pili.car.m. Domine presente idest ad contemplandū deo assistente spiritus transit.quia id quod de spiritualibus dulciter videtur non stabili sed in quodā transitu percipitur.quia in il la suauitate non diu mens figitur.eo q ad semetipsum immensitate luminis reuerberata reuocatur. Sed sequit. Inhorruerunt pili carnis mee Pili carnis sunt qui libet minuti defectus siue cuiuslibet superfluitatis tenues excessus.qui etiam in ani mis t contemplatiuis viris ex carnis corruptibilitate reperiuntur:sed illi pili spiritu transeunte inhorrescunt.qz dum homo in arce spiritualis contemplationis eleuatur etiam huiusmodi tenues defectus siue excessus perhorrescit, t de illis mente cruciatur. Vel pili qui sunt super fluitates carnis sunt superflue cogitationes mentis Vnde preceptum fuit per moysen in lege q Leuite raderent omnes pilos carnis suc. Leuite quippe assumptiui vocantur.ex ergo leuitas omnes pilos carnis radere. quia hi qui in diuinis obsequijs assumuntur debent ante oculos dei a cunctis carnis cogitationibus mundi apparere. Trā seunte ergo spiritu pili pertimescunt. quia ante compunctionis vim cogitationes se perflue iugiunt.vt mihi fluxum.mihi taz remiss sum libeat.quia afflictam mentem etiam contra semetipsam visitationis intime se ueritas inflammat.vt dicit Dre.¶Quan to diuina inspiratio fit incomprehensibili ter.quia licet non ita fit vt per eam deꝰ comprehendatur idest vt aperte per essentiā videatur. Et ideo sequitur Stetit qđa

eius nō agnoscebaz vultum.mēo eni con tēplantiꝙ deū vsqz ad hoc quidē eleuari potest vt cognoscat dei immutabilitatem qđ significat p hoc q dicit.Stetit quidā. Creatura eni ex se nō habet q stet qz sicut ex se nihil est.ita ex se i nihiluz tenderet.si eā Vtus dei non teneret. Vñ omnis creatura qz dependēs ē a deo ꝛm illud Arist. in libro de celo t mūdo. A deo dependet esse eius t tota natura. Et ꝛm illud eiusdē. Ab hoc quidē ente scz deo singulis derivatum est cē t viuere bis quidē etiaꝫ illius Xo obscuri⁹. Ideo ex se nō habet stare sed fluere. Stare ergo ē ꝓprie solius creatoris q nul la mutatione variatur. Ja.i. Apud quē nō est trāsmutatio neqz vicissitudinis obūbratio. Vñ ipe immobilis stabiliqz manēs dat cūcta moueri. Licet ergo mēs ꝛemplātis.ptingere possit ad cognoscendū dei immutabilitatē scz vt cognoscat ipsum semp stare.sicut plerisqz philosophi ,pbauerunt primū principiū cē immobile t eternū.tamē ad hoc in hac vita nūqz naturalis pertingere potest vt videat dei faciē.i. vt cognoscat ipsius quiditatē.t ideo subdit.Cui⁹ nō agnoscebam vultū Exo.xxxiij. Posteriora mea videbis faciē aūt meā videre nō poteris. Posteriora dei dicunt eius effect⁹ et quib⁹ de deo cognoscim⁹ pot⁹ quid nō sit qz quid sit.q esset faciem videre scz licet ipse deus in se videri nō possit in sua tamē imagine idest i suo filio se nobis visibilem tribuit.sicut ipe filius dixit Johannis.xiiij. Qui videt me videt t patrē meum. Vñ subdit.imago cōā oculis meis. Ipe enim dei filius q est imago dei.ꝛm illū. Sapientie. vij.Candor ē lucis eterne t imago bonitatis illius.mortali nra carne assūpta et cōā oculis carnis visibilis nobis apparuit. Et bis ergo manifeste colligit.q quicquid de deo p cōtemplatiōez attigit valde remisse t imperfecte cōspicitur. Et ideo subdit. Et vocē quasi aure leuis audiui. Ista vox aure leuis ē spiritussancti inspiratio.q quia ꝛm modū nostre capacitatis t ibecillitatis fit in nobis.ō est ad modū aure leuis idest temperata t tenuis. Vñ Greg. Vox dei quasi aure leuis audit.qz i hac adhuc vita positis ꝛemplatorib⁹ suis nequaqz se diuinitus sicut ē ipsum scz lippientib⁹ adhuc mētis nostre oculis claritatē suā tenuiter demōstrat. ¶Sexto diuina inspiratio fit viliter.qz p hanc homo de dei equitate t de sua būdtate instruit. Et ideo subditur. Q ꝑ istam vocem audiui. Nunqđ homo dei cōparatiōe iustificabitur:Quia cui opposita iustia se posita magis elucescit vt dicit Philosophus,ppter quod accidit vt dicit Gregorius q tanto quisqz subtilius de tenebris iudicat quāto ei clarius veritas lucis cōstat. Ideo eleuatus in dei contemplationem.quāto melius conspicit rectitudinem iustitie diuine tāto clarius cognoscit obliquitatem vite sue. Vñ tunc aperte videt homo q in dei cōparatione iustificari nō pōt qz vt dicit Greg. Hūana iustitia diuine iustitie ꝛparata iniustitia ē.qz lucerna in tenebris fulgere cernitur sed in solis radio posita tenebrat.tunc etiam cognoscit q si aliquid patitur iuste patit ita q de flagello dei murmurare nō debet. Et ideo subdit. Aut sacrificium vir Dre. Quisquis de percussione murmurat.quod aliud qz iustitiaz scientie accusat:pursozem ergo se vir factore suo extimat.si contra flagellum querelam parat cuius se proculdubio ꝓponit eius iudicium de sua afflictione redarguit.signanter dicit factore suo qz nō dz aliquis credere q creator creaturā suā qz de nihilo fecit ipse affligere velit.q tūc vt dicit Dre.clypeus dicitur cū voce aure leuis audiunt qz in ꝛsideratione diuine maiestatis dicat qz būdter i sua anima dueršōe timeat.t q superiora degustat inferiora equanimiter tolerat qz plene ut ꝓspicit quanti extimet quod sonio agit.

¶Capitulum.xx.

Maria mater dñi assimilat illi se di q p visiōez imaginariā oblā a fuit beato Johanni Apoc.iiij. Vidi iquit t ecce sedes posita erat in celo t supra sedē sedens.t qui sedebat

bat similis erat aspectui lapidis iaspidis ⁊ sardinis.⁊ iris i circuitu sedis similis visioni smaragdie. Nuic.n.sedi assistat bta Ygo ¶Dcio rone artificij qz ad modū ⁊ formā sedis fuit artificiata. Nā sedes ē a ira elevata.iferi⁹ clausa ⁊ apta supi⁹. Sic ipa fuit elevata a mundo clausa peccato rapta deo. Psalmista sedes tua de⁹ in seculum seculi. ¶Secundo ratione loci.qz posita erat in celo scz empyreo vbi posita erat affectione ⁊ cōtemplatione ⁊ nūc est ibi glorificata etiā habitatione. Psalmista. Dominus in celo sedes eius vel posita idest per fidē firmiter stabilita in celo.i.in ecclesia militāte. ¶Tertio ratione obsequij.qz super sedē sedēs scz xp̄s qui licet sup eam fuerit dignitate tamē in ea sedit ⁊ quieuit incarnationis humilitate Eze.xliij. Princeps ipse sedebit i ea tc̄. Ostendit ibi etiā beatus Johannes q̄lis erat ille sedēs.qz qui se.e.fil.assla.ia.⁊ sar. Duplici lapidi at similat saluator noster xp̄s ad designādaz duplicem naturā in eo scz diuinā ⁊ humanam. Diuina natura i lapide iaspidis designat.qz iaspis viridis est coloris qui inter omnes colores magis ?sortat ⁊ delectat visum ⁊ diuinitatis species sup omnia intelligibilia magis delectat ⁊ ?sortat intellectū. Humana Xo natura designat in lapide sardinis qui ē coloris rubei.qz christi humanitas rubricata fuit sanguine passionis Isa.lxiij. Quare rubrū est indumētū tuum: In visiōe seu cognitione hāz duarum naturarum tot⁹ homo glorificat. Nā siue ingrediat p intellectū ad ?sciciēdā diuinitatē.siue egrediat p sensū ad videndā būanitatē in suo saluatore.pascua inueniet int⁹ i aspectu diuinitatis sol⁹ in aspectu humanitatis. ¶Quarto ratione ornamēti.qz iris in circuitu sedis fi.vi.sima. Et hic circuit⁹ etiā competit beate virgini.que suam protectionem virtutem ⁊ gratiā vndiq; extendit vniuersam ecclesiam protegens ⁊ adiuuans. Eccli.xxiiij. Gyrum celi circuiui sola. Duo autem colores principales iridis scz ignceus ⁊ ceruleus sūt due frutes beate virginis q̄ ignceus est charitas cerule⁹ est castitas. Sap.viij. O q̄ pulcra est casta generatio cū charitate. Prou.vltimo Byssus ⁊ purpura indumētum eius. Dicitur etiā esse smaragdo similis ꝓpter virorem fidei que i ea nunq̄ emarcuit. ¶Iré iris est signum clementie ⁊ reconciliatiōis dei ad genus humanū. Vnde proprie conuenit beate marie virgini Ben.ix. Arcum meum ponā in nubibus celi ⁊ erit signum federis inī me ⁊ terram. ¶Item iris est arcus fine corda ad nos inclinans cornua in signū quod non vult ferire sed parcere. Vnde ēt significat beate virginis pietatem ⁊ misericordiā que semper filium ad parcendum ⁊ non ad feriendū inducit dicens illud Joelis.ij. Parce domine parce populo tuo. ¶Iré beata Ygo assimilatur illi signo quod vidit beatus Johānes apparere in celo Apo.xij.vbi dicit. Signum magnū apparuit in celo mulier amicta sole ⁊ luna sub pedibus eius.⁊ in capite ei⁹ corona stellaz duodecim:⁊ in vtero habens ⁊ clamabat. Vbi dignitas matris domini nostri quadruplicitēr declaratur ¶Primo ex antiquitate in eo q̄ dicitur signū magnū qz.s.fuit in antiquo in magnis rebus prefigurata. ¶Secūdo ex natiuitate:qz apparuit in celo.i.i ecclesia militante:qz quādo nata est. ¶Tertio ex claritate qz amicta sole ⁊ luna sub pedibus ei⁹ ⁊ in capite ei⁹ corona stellaz xii. ¶Quarto ex fecunditate qz in vtero habēs ⁊ clamabat. ¶Primo ergo beata virgo dr signū magnū qz.s.fuit ab ātiquo magnifice prefigurata. Fuit enim prefigurata beata virgo in signo celi.in signo regni ⁊ in signo belli. De primo dicitur Gen.ix. Arcum meum ponā in nubibus celi ⁊ erit signum federis inter me ⁊ terrā. Et assimilatur illi arcui quo ad q̄tuor ꝓpinquos colores qui videntur ꝛespondere q̄tuor elemētis qui sūt ignis aer aqua terra. Ecclesiastici.xliij. sicut dictū est supra libro.j.capitu. lxiij. Ipsa eni habuit colorē igneū in feruore charitatis. ¶Iré iacinctinū in nitore sancti tatis ceruleū in cō, assione pietatis ⁊ gra

minēum siue viridem in nitore virginitatis. Est ⁊ etiā aliud signū i celo cui assistat beata Ygo. Solet eni fm cōputistas sol in medio mēsium ingredi nouum signū. In medio aūt augusti signū virginis ingreditur:sol aūt quādo est in signo in quo creatus est marimos dicitur habere effectus. Et sō in assūptione q̄ celebratur in medio augusti sol iusticie ingressus est in signum virginis gloriose:qz qui in virgine concepto sucrat per incarnationē in assūptionis die ingressus est in eā per glorificationem ⁊ iō in eam ⁊ per eā magnos effect⁹ ipsumit gratie:ita vt oēs possint ad eā cōfidenter accedere. ¶Item fuit p̄figurata in signo regni.i.in sceptro siue Yga aurea assueri. Nam sicut legitur Hester.v. Cuz rex assuerus iudeis esset iratus Hester regina ad intercedendū se contulit:⁊ rex aurcam Ygam ꝓ signo clemētie ad eā extēdit ⁊ placatus fuit. Hec Yga aurea est mater nostra Ygo maria qua mediāte deus būane nature sine peccatorib⁹ placatus ē. Nā ipa data ē nob i signū clemētie ⁊ misericordie ad quā fugiēres liberant. ¶Iré p̄figurata fuit in signo belli. De q̄ Josue.viij. Data inquit signo adiutorij dei ?miserāt cū nicanore ⁊ vicerūt. Sic iudei.i.cōfitentes.i.q christū ⁊ beatā Yginē cōfitentur ⁊ laudāt būt signū adiutorij dei scz gloriosam virginē adiutricē cui⁹ope diabolū vincūt ⁊ in fugā cōuertūt:vñ.ꝓ.B signū petēs dicebat. Fac mecū signū in bonē tu dñe audiuisti me ⁊ cōfundāt. ¶Secūdo describitur ex natiuitate qz apparuit in celo.i.in ecclesia militāte. Tūc.n. primo apparuit quādo in mūdo nata fuit Sed nota q̄ beata virgo apparuit sicut flāma sicut rota sicut stella ⁊ sicut femina. De primo dicitur Exo.iij. Apparuit dñs in flamma ignis de medio rubi. Nec flāma fuit beata virgo diuino amore inflammata in qua dñs apparuit dū incarnat⁹ fuit. ¶Item apparuit sicut rota De qua Eze.i. Apparuit rota vna super terrā iuxta alia quatuor hās facies. Nec rota fuit virgo beata ipa cui fuit rota demopi bus terribilis. Dicitur eni q̄ leones terrent qui audiūt strepitus rotarū. Nec fuit sup terrā.i.a irenis elevata cogitatiōe affectiōe ⁊ cōuersatiōe:iuxta alia idest iuxta euāgelistas tēpore ⁊ familiaritate: vñ multa eos edocuisse credit de christo filio suo precipue beatum Lucā. vñ ipa habuit q̄tuor facies.i.noticiā ⁊ fidez omnium que q̄tuor euāgeliste de xp̄o scripserunt vel quatuor facies.i.quatuor virtutes cardinales scz iusticiaz prudētiaz fortitudinē ⁊ tēperātiam. Vel q̄tuor facies.i.q̄tuor aspect⁹ quarum vnā ad deuz vertit.p nobis intercedēdo. Aliam ad paradisum.i.ad beatos coletificādo. Letificant.n.sancti qui sunt i celo nō solū de aspectu regio scz etiaz regine qua mediante saluati sunt. ¶Tertiam vertit ad mūdū miserādo ⁊ ptegēdo quartam vertit ad diabolū exterrēdo ⁊ expellēdo. Vñ dr̄ ēt demōib⁹ terribilis vt castrorum acies ordinata. ¶Item apparuit vt stella Matth.iij. Diligēter didicit ab eis tēpus stelle que apparuerat eis. Est enim vt stella matutina q̄ dic̄.i. xp̄m adducit. ¶Item vt stella marina q̄ nauigātes per mūdi pelag⁹ ad portū salutis dirigit. Vñ ⁊ stella añcedebat eos vsq; dū veniēs staret supra vbi puer erat scz ihesus qui saluū interpretat. ¶Iré vt stella vastatiua scz vitioꝝ. Num.xxiiij. Orietur stella ex iacob ⁊ cōsurget virga de israel ⁊ percutiet duces moab vastabitq; omnes filios seth. ¶Item apparuit vt femina.iij. Re. vij. Apparuit femina cui⁹ filius mortu⁹ erat. Mater inde eni in morte christi filij sui seminēū ⁊ maternū ostendit affectū dolēdo ⁊ plorādo. Patet igitur q̄ beata Ygo ex diuīa flāma accēdit ⁊ calefacit frigidos in dilectione charitatis:⁊ tāq̄ stella illuminat dubios in cognitione veritatis:⁊ tamq̄ rota perstrepens exterret leones. idest superbos timore humilitatis ⁊ tamq̄ femina pia consolat ⁊ securat pusillos in spe sue pietatis. Et de

ipa Eccli.xxiiij.dicēs. Ego mater pulchre dilectionis ⁊ timoris ⁊ agnitiōis ⁊ sancte spei. ¶Tertio describitur ex claritate q̄ mulier amicta sole: vbi ostenditur beata virgo esse clara ⁊ luminosa a parte exteriori quia amicta sole a parte inferiori q̄ luna sub pedibus ei⁹. ¶Itē a pte supiori q̄ in capite eius corona stellar.xii. Dicit ergo primo mulier amicta sole .i. fulgore gratie spiritussancti. Et hec gratia fuit septiformis ꝑ septē dona spūssancti que fulserūt in ea que ꝛ repūtantur in septē esse ctibus solis. ¶Primus effect⁹ est calefactio: ⁊ hic ex dono sapientie q̄ calefacit in amore dei sui ⁊ ꝓtimi Eccli.xliij. Tripliciter sol ecclesie mōtes .i. excelsas mētes inflāmās triplici amore vt dictū est. Vel aliter in amore dei tripliciter ꝛ toto corde tota anima et tota mēte. Radios igneos exsufflans .i. calidas affectiones imittens .ii. Macha.j. Refulsit sol q̄ pi⁹ erat in nubilo ⁊ accēsus est ignis magn⁹: spūs eni gustās deū per donū sapiētie inardescit in amore ipsius Augu. Gustum ⁊ esurio ac sitio tetigisti me ⁊ exarsi in cōcupiscentiā tuā. Eccli.xxiiij. Qui edūt me adhuc esurient. ¶Secūdus effect⁹ est illuminatio q̄ ꝓtinet ad donū intellect⁹. Eccli. xlix. Sol illumināt ꝓ oia respexit .i. oia respicere facit in celo sūma gaudia: in inferno sūma supplicia: in mūdo ꝓsperitates ⁊ angustias in seipso peccata ⁊ negligētias .j. Machab.vj. Refulsit sol in clypeos aureos. Lin rpm ⁊ mariā ⁊ resplenduerūt mōtes ab eis .i. electos mētes. ¶Terti⁹ effectus solis ē denudatio q̄ facit vestes crescere ꝛ ad donū ꝓlixi referk. q̄ docet vere ꝛ cōuersatiōem ⁊ secularē vitā deponere Can.j. Nolite me ꝓsiderare q̄ fusca sim q̄ decoloravit me sol. ¶Quart⁹ effect⁹ solis est cōsolidatio: ꝛ ad donū fortitudinis ꝓtinet ꝓ q̄ mēs solidat Eccli.xxvij. Dō sanct⁹ in sapiētia sua manet sicut sol ideſt firmus. ¶Quint⁹ effectus solis est regulatio totius vite hūane ⁊ hec ꝓtinet ad donū sciētie per q̄ scimus ꝓcedere i medio nationis ꝓaue vt dicit Augustinus. Unde Phil.ij. Inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. ¶Sext⁹ effect⁹ solis est liquefactio: ꝛ hic ad donū pertinet pietatis quo liquescit anima in cōpassiōe ꝓximi. Exo.xxvj. Cum incalesceret sol liquefiebat māna. Sapiētie.xvj. quod igne nō poterat exterminari statim exiguo radio solis tabescebat ꝓlixa. Flavit spiritus eius ⁊ fluēt aque. ¶Septim⁹ effect⁹ solis est deficatio humidoꝝ ⁊ hic ad donum ꝓtinet timoris quo carnalis cōcupiscentia deficcat. Unde Jacobi.j. Exortus est sol cū ardore ⁊ aruit fenū .i. carnē: ⁊ flos eius caro fenū ⁊ ois gloria ei⁹ q̄si flos agri: Ysa.xl. ꝓp hoc septē sol effect⁹ dr. Ysa.xl. Lux solis septēpliciter erit sicut lux septem dierū. Et pp hoc septē solis effect⁹ saluat dō. ⁊ iō dr .j. Regū.xi. Crastina erit nobis salus cū ielxerit sol. ¶Scō beata ꝑgo ostenditur fuisse etiā illuminata a pte inferiori q̄ luna sub pedib⁹ ei⁹. Ubi ꝑ lunā designatur mutabilitas q̄ est quadrupler: vna nature q̄ etiā est in angelicis spiritibus q̄ sunt mutabiles ꝑ naturā ⁊ imutabiles ꝑ grām. Job.xiij. Ecce q̄ seruiūt ei nō sūt stabiles ⁊ in angelis suis reperit prauitatē. ¶Secūda est fortune in reb⁹ ꝛpalib⁹. Eccle siastes.j. Vanitas vanitatū ⁊ oia vanitas. ¶Tertia est culpe in peccatorib⁹ .i. de culpa in culpā. Osee.iiij. Sanguis sanguinem tetigit .i. vnū peccatū ad aliud trahit. ¶Quarta est miserie in hūanis corporibus Job.xiiij. Homo natus de muliere brevi viuēs tpe repletur multis miseriis ⁊ quasi in codē statu ꝑmanet. Dec quadrupler luna .i. mutabilitas fuit sub pedibus beate Vginis. ¶Primo mutabilitas corporee celestis q̄ sex angeli eius subdūtur iperio. Dñ cōpetit ei illd Hester.xvi. Vidi per somnia quasi solē ⁊ lunā ⁊ stellas vndecim adorare me. Vt per solē intelligatur suprema angelor⁹ hierarchia ꝑ luna hierarchia media: per stellas .xi. hierarchie quibus ecclesiastica ꝓsidet. Nomine ēt Vginem adorāt ⁊ venerant. Nomine ēt

lune intelligit mutabilitas fortune. Eccli. xxvij. Stultus vt luna mutatur. q̄ sm q̄ bona ꝛpalia fluunt ⁊ refluunt mutatur animus eius. Istā lunam beata virgo sub pedib⁹ habuit. q̄ omnia temporalia calcauit per pauperiē volūtariā quam elegit. Si. n. illa ꝛpalia calcarem⁹ pedibus ⁊ non tangerem⁹ affectib⁹ veraciter nostra essent. Deut.xi. Omnis locus quē calcaverit pes vester. vester erit. Luna tamen quāto magis soli cōiungitur tanto magis luce priuatur. ⁊ quanto magis se a sole elōgat. tanto maiore luce coruscat. q̄ multi prelati quanto magis appropinquāt ad deum per aliquā dignitatem tāto magis obtenebrant per inquitatē: ⁊ q̄nto magis elonganf dignitates fugiēdo tanto magis illuminanf lumē gratie recipiēdo. ¶Nomine ēt lune intelligit mutabilitas culpe. Unde dicit de viro sancto ⁊ ꝑfecto. Per diē sol nō vret te neq; luna per noctē q̄ anima sancta nec q̄ in die ꝓsperitatis cadit in peccatū per amorem male inflāmātē neq; in nocte adversitatis ꝓ timorē male humiliātē. Istā lunam virgo Maria sub pedibus habuit q̄ nulla culpa i ea vnq̄ ꝓualere potuit. Et ideo in ꝑ. non dicitur luna simpliciter ꝛ luna ꝑfecta in eternum. Luna autem tūc perfecta erit quando sine macula erit quādo ꝛ verificabitur quod dicitur Isa.xxx. Erit lux lune sicut lux solis. Fuit igitur sicut luna ꝑfecta q̄ sine omnis peccati macula tam mortalis q̄ etiā venialis. ¶Nomine etiam lune intelligitur mutabilitas miserie. ꝑ. obiectur in dieb⁹ eius iustitia ⁊ abundantia pacis donec auferatur luna glosa .i. mutabilitas q̄ per lunā significatur Sicut eni luna crescit ⁊ decrescit sic ⁊ humanum corpus multiplici mutabilitati ꝛdūtur. Ro.viii. Vanitati creatura subiecta est ⁊c. Et q̄ ipsa mutabilitas miserie tollet tur in resurrectione die nouissimo subditur ibi ipa creatura liberabitur a seruitute corruptionis ⁊c. Istā lunā beata Vgo sub pedibus habet q̄ perfectā corporis immortalitatem possidet ⁊ super omnes angelor⁹ ordines in aiā ⁊ in corpore glorificata manet. vñ. Dō. Caligo .i. hūana mortalitas sub pedib⁹ ei⁹. ascēdit super cherubin ⁊ volauit. vo. sup. pē. vē. Ipsa igitur Vgo hūanam sub pedibus habuit ꝛ celestē naturā ei ꝓsidēdo. ꝓsperitatē humanā ei despiciēdo. omnē culpā ipaz penit⁹ odiēdo ⁊ humanā miseriam immortalitatem inducendo ¶Tertio fuit illuminata a pte superiori q̄ in capite ei⁹ corona stellarum. xii. Iste duodecim stelle sūt duodecim eius progatiue super omnes mulieres quaz quatuor habuit ex pte corporis ⁊ anime. ¶Prima fuit veri sanctificatio secunda angeli salutatio. tertia spiritussancti supuētio. quarta filij dei cōceptio. Alias quatuor habuit ex parte aie. ¶Prima fuit ei⁹ humilitas q̄ dicit. Ecce ancilla domini ⁊c. ¶Secūda ei⁹ prudentia q̄ quesiuit. Quō fiet istud ⁊c. ¶Tertia fuit erubescentia qua turbata est in sermone angeli. ¶Quarta fuit charitas q̄ seruiuit ꝓgnate. ⁊ quia vino deficiente in nupciis dixit filio. Vinū non habēt Joh.ii. Alias quatuor habuit ex parte corporis. q̄ fuerunt maternitas sine corruptione. virginitas cū fecūditate. grauitas sine gravamine ⁊ partus sine dolore. Fuit ergo mater incorrupta. virgo secunda sine gravamine grauida sine dolore puerpera. Et stelle .xii. sunt ar. ordines angelorum ⁊ tres ordines beatoꝝ scilicet martyrico confessorei ⁊ Vgineo qui eam coronāt quia ipsam perpetuo venerant admirantur ⁊ laudant Seraphin enim admirantur ⁊ laudant in ea charitatē ⁊ succensam. cherubin, sapiētiam tam ꝓfundam. Throni pacē ⁊ quietem in deo sic tranquillā. Dominationes tātam sup angelos preeminētiā. Uirtutes tantā miraculorum efficatiā potestates tā tam super demones potentiam principatus tantam de omnibus regnis prouidentiam. archangeli tantam de omnibus ecclesiis diligentiam. angeli tantam de singulis personis custodiaz. Martyres tātam i tribulatione constantiam. Confessores tantā sobrietatem ⁊ temperantiam. Uirgines

cantā puritatē t mundiciā. ¶Quarto ei⁹ dignitas ostēditur ex ciuo fecūditate: quia in vtero hūo filium dei cōceptū scz in annūciatione clamabat spiritu deū magnifi cando quādo dicit. Magnificat aia mea dām. Sed nota q⁹ habuit in vtero paternum splēdorē Heb.j. Qui cū sit splēdor glorie ꝛc. ¶Itē niueū candorē. Sapi. vij. Cādor ē lucis eterne t spe. sine. ma. ¶Itē diuinū odorē Eccli.xxiij. Ego q̄si vitis fructificaui suauitatē odoris. ¶Itē suauem dulcorē ibidē. Spiritus me⁹ sup mel dulcis t hereditas mea sup mel t fauū. ¶Itē celestē ignē Heb.xij. Deus noster ignis cōsumēs est. Et hoc ergo q⁹ habuit in vtero paternū splendorē fuit in ea mirabilis claritas. Ambrosius. Quid mirabili⁹ matre dei: quid splēdidius ea quā splēdor elegit. qd castius ea q̄ corpus sine corpis cōtagio generauit: q⁹ Xo habuit niueū candorē fuit splendorē remānsit ibi mirabilis puritas. Cañ. iij. Tota pulchra es amica mea t macula nō est in te Anselm⁹. Decebat vt Xgo ea puritate niteret qua maior sub celo nequit intelligi. Quia Xo diuinum odorē habuit remānsit ibi mirabilis suauitas. Vñ clamabūt adolescētule. Trahe me post te curremus in odore vnguentoꝝ tuoꝝ. Eccli.xxiij. Sicē cinamomum t balsamū aromatizans odorē dedi. Ex q⁹ būit suauē dulcorē remānsit ibi mirabilis pietas. Vñ ipa dicit mater gīe mater misericordie. Quia Xo habuit celestē ignē remansit ibi mirabilis charitas p quā diabolum succendebat Judith.xv. Percutiēs eum ex labijs charitatis mee: per hanc enim omnia aduersa superabat: Cañ. viij. Aque multe nō poterunt extinguere charitatē. ¶Item maria mater domini assimilatur arce testamēti in visiōe beati Johānis que habetur Apo.xj. vbi dicitur q⁹ visa est arca testamēti dñi in tēplo ei⁹ e facta sūt fulgura t voces t terremot⁹. Vbi primo nota aspectum dignitatis q⁹ visa est arca domini. ¶Secūdo situm sanctitatis q⁹ in loco sancto scz in tēplo. ¶Tertio effectū ptātis q⁹ fcā sunt fulgura. Et circa primū nota. q⁹ per arcam domini intelligitur virgo beata Maria. Et hoc pz ex tribus scz ex materia ex mēsura t ex cōtinētia. i. ex ipō contento. Si quidē materia arce veteris testamēti de qua fabricata fuit fuerūt ligna setthim sicut pz Exod. xxv. Fm aūt Piero. Ligna setthim iter cetera ligna habēt leuitatē pulchritudinez t fortitudinē t iputribilitatē. Per que intelliguntur quatuor virtutes marie. Naz leuitas cōpetit eius paupertati per quā fuit a terrenis affectib⁹ t solicitudinib⁹ exonerata t alleuiata. Ysa.xix. Ascendet dominus sup nubē leuē. i. mariā pauperē q̄ nubes quidē fuit. q⁹ ex terra nata sed tamen fuit leuis a mūdi affectibus t solicitudinibus exonerata. Pulchritudo Xo cōpetit eius puritati p quā ūmunis fuit ab omni deformitate peccati. Cañ. iij. Tota pulchra es amica mea t macula nō est in te. Fortitudo aūt cōpetit eius stabilitati. i. in fide t patiētia. Prouer. vltimo. Fortitudo t decor indumētū eius. Eccli.xxvj. Colūne auree sup bases argēteas t pedes firmi sup plātas stabilis mulieris. Imputribilitas cōpetit ei⁹ Xginitati. Sapiē. vj. Clara est que nunq̄ marcescit. ¶Scdo illa arca figurabat beatā Xginē ratiōe mensure q⁹ sicut dicitur Exodi. xxv. Longitudo arce habebat duos cubitos t semis: latitudo cubitū t dimidiuz. altitudo similiter cubitū t semis. Joseph⁹ aūt dicit q⁹ facta est arca quinq̄ palmoꝝ longitudinis: q⁹ est arca quinq̄ virgo quinq̄ sensus ab initio vite vsq̄ ad finem in omni sanctitate longanimiter custodiuit t seruauit. ¶Tertiz aūt palmetū erat latitudo q⁹ restaurationem angelo⁹ t redemptionē hominū t totius vniuersi renouationez auidissime procurauit. Cubitum t semissem habebat altitudo quia eius contemplatio plena erat in fide semiplena in comprehensione vel certe quia eius celsitudo humanam t angelicaz naturā excellebat ꝛs vsq̄ ad filij excellētiā minime ipa attigebat. ¶Tertio figurata est beata Xgo per arcā rōne continētie. q⁹ in arca cōtinebant tabule testamēti Deuteronomiū t virga aaron: vna aurea in qua erat māna. Que omnia cōpetunt beate marie. Custodiebat enī virgo beata rigorē disciplīe. qui designatur per virgā: legem decalogi q̄ per tabulas. euangelium xpi q⁹ per deuteronomium que est lux scā t ipsum xpm qui per vnam plenā mānā. vel per ista quatuor intelligit Jesus xp⁹ q in ista arca habitauit. i q̄ quatuor fuerunt scz diuinitas dulcissima que per māna. anima sapientissima que p deuteronomiū siue scām legez. caro mūdissima que p virgam aaron q̄ floruit. t spūs humān⁹ sapientissimus q̄ per tabulas testamenti i quo erant scripta dei mandata significant. Templū autem in quo beata arca fuit ē triplex. primū in quo fuit fabricata t sanctificata. t istud fuit vterus matris sue scz anne beate. Dicit enim. iij. Reg. viij. q⁹ intulerūt arcam domini in locum suū in oraculum tēpli in sancta sanctorum Hec arca federis domini fuit beata maria quā deus sterilitatē parentum auferēs t angelico ꝓmissionē deferēs t Joachim generationi operā prebēs. introduxit in locū suum. i. in vterum beate anne. de qua subdit. i. oraculū tēpli. ipsa. n. anna brā tēplū dei fuit cui⁹ oraculū fuit mēs ipsius deo devota t orationi dedita in cuius etiā vtero beata Xgo post cōceptionem sanctificata fuit vt esset sancta sanctoꝝ. i. super omnes sanctos sanctificata. vel vt ipa beata virgo esset i vtero matris ꝓparatē ad generādū sācta sanctoꝝ. ¶Secūdū fuit tēplū i q̄ fuit sanctificata tēplū. i. salomōis. i q̄ ēt obtulit filiū suum obuiāre sancto simeoni Lu. ij. Venit in spū in templum t cum inducerent puerum Jesū ut. ve scz nos studeam⁹ animam nostrā dū est in templo corporis vt mundi sollicite purgare scz per penitentiā t spiritū nr̄z deo offerre scz per orationez deuotā. ¶Tertiū est tēplū in quo fuit glorificata. t hoc fuit in assūptione cū scz ingressa est tēplū celestis glorie. Et de h⁹ tēplo dicit in. p⁹. Dominus in tēplo sancto suo dñs in celo sedes eius. Ad hoc igit celeste tēplū deducta fuit arca. i. beata virgo cū honorabili societate cū ineffabili iocūditate cū admirabili claritate t cū terribili potestate. De primo dicit figuraliter. ij. Regū. vj. vbi legit q⁹ dauid t oēs israel ducebant arcā domini cū gaudio. t erāt cuz dauid septē chori. Per dauid intelligitur xp⁹. per septē choros vniuersitas angelorū: vel tres chori fuerūt ante nouū testamētū scz angeli patriarche t. pphete t q̄ tuor in nouo scz martyres cōfessores t Xgines t ipsi apostoli q⁹ nutu dei ad litteraz interfuerūt eius exequijs. De ista honorabili societate cāt ecclesia. Vidi speciosā sicut colūbā ꝛc. t sicut dies verni circūdabant eā flores rosarum t lilia cōuallium. Per flores rosarū fm Piero. intelliguntur cēo martyres sanguie rubricati. Per lilia omnes angeli confessores t virgines ¶Secūdo assumpta est cū ineffabili iocūditate. quod significatum est. i. Regū. vj. vbi dicitur Dauid t omnis israel deducebant arcā testamenti domini in iubilo t clāgore buccine. Et ibidē Dauid aūt t omnis domus israel ludebāt coram domino in omnibus lignis fabrefactis t citharis t lyris. Circa quod notandū est q⁹ sicut dicit Augo. sup. p⁹. t Hugo de sancto victore. Triplex est sonus musicus. Vnus q̄ fit cū voce sicut in cantu. Alius cū flatu sicut in buccina: terti⁹ cū pulsu sicut in cithara. Sonus ergo vocis rangit cuz dicit in iubilo q⁹ iubilatio est cātus modulatio Sonus flat⁹ cū dicit in clāgore buccine. Sonus pulsus in lignis fabrefactis t citharis. Vnde per hoc dat intelligere q⁹ in deductione huius arce in templo cēli fuit omnis modulatio siue suauitas musica. ¶Tertio fuit assumpta cum mirabili claritate. Cañ. vj. Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens. In quo ostenditur q⁹ ascendit cum claritate corporali scilicet corporis gloriosi. deposita scilicet omni obscuritate, corporee

corruptionis sicut aurora nocte relinquit
t die adducit. sequit pulchra vt luna. Et in
hoc ondit q cū claritate spūali. i. cum an-
ma beata. sicut enī luna post solē saltem
quantū ad apparentiā maiorē hz claritā-
tem. Sic ipa post rpm maiorē fm essenti
am. t veritatē habunt beatitudinē. Sequi
tur electa vt sol. In quo ostendit q ascen
dit cū claritate supsubstantiali. i. cum filio
suo sibi occurrēte qui est verus sol. Et se
quitur adhuc terribilis vt castroz acies
ordinata. In quo ostenditur q ascendit
cū claritate intellectuali. i. cū luce angelica
qz totus angelor exercitus ad ipz venit
t ipsam vsqz ad. cclū associauit. Et ō dici
tur vt castroz acies ordinata: qz quidam
eā precedebāt sicut domicelli quasi viam
tāte domine preparātes: quidā comitabā
tur sicut baiuli quasi ipsam ad ethera de-
ducētes: quidā subsequebant tanqz famuli q
si eius obsequio famulātes. Oēs aūt as-
sociabāt sicut ioculatores deuoti laudes
dulcissimas modulātes. ¶ Tertio sequit
effectus ptātis qz facta sunt fulgura t vo
ces t terremotus. Dū enī sic triūphaliter
ascēderet facta sūt fulgura i. terrores de-
monū scz fugientiū t voces scz sanctorum
iubilātiū t terremotus i. cōmotio indeor
cōcurrentiū de qua scz indeor cōmotione
multa narrant in libello de assūptiōe quē
transtulit beatus Hieronimus.

¶ Capitulum. xxj.

MVndus assimilat illi mari
vitreo qđ Johānes vidit p
visionē imaginariā. Apoc. iiij.
vbi dicit. Vidi in cōspectu
sedis tāq̄ mare vitreū simi
le chrystallo. Est enī mundus mare. tum
dum per superbiā liuidū per inuidiā. ferui-
dū per iracundiā. profundū per auariciaz
inquietū per accidiā spumosum p luxuriā
ablatibus per castrum ergā vbi etiā ma-
ior piscis minorē devorat. Abac. i. Facies
hominis sicut pisces maris. &c. Hoc ma
re magnū t spaciosum manibus tc. Di-
citur aūt vitreum propter fragilitatē. Job.
i. Mundus transit t concupiscētia eius. j.
Lounth. vj. Preterit enī figura mundi hu
ius. Dicitur etiā similē chrystallo propter
frigiditatē t malitiā obstinationis Eccli.
xliij. Velanit chrystallus ab aqua.

¶ Capitulum. xxij.

PAssio t perfectio christi ex-
cessit passiones t pfectiones
omniū sanctorū qđ ostēsuz
est p somniū Joseph. qđ ha
betur Gen. xxvij. Audite sō
niū meū quod vidi: putabā colligere nos
manipulos in agro t quasi surgere ma-
nipulū meū t stare vestros qz manipulos
circūstātes adorare manipulū meū. Ma-
nipulus enī Joseph est collectio cōtume-
liarū t passionū xpi q Dmos vltimo fa-
sciculo vocatur qui edificat in celo ascen
sionē suā: t fasciculū suū super terrā fūda
uit. Nā xpo per fasciculū passionū sibi se
cit gradus ascēsiōis in celū. Manipuli āt
fratrū Joseph significant collectiones pe
narū t passionū aliorū sanctorū. Quod igit
manipuli eorū manipulū ioseph adorare
runt nihil aliud ē qđ recognoscere q pas-
siones et xpi passiōe xpi
sti t q eorū passiones et xpi passiōe xpi
tem t meritū hūt. Vel qz manipulus di
citur a manu. Per manipulū ioseph itelli
gimus xpm t pfectionē operū christi. q
manipulos vo fratrū eius intelligim⁹ meri-
ta sine fructib⁹ operū aliorū sanctorū de gbus
n.po. Eūtes ibāt t flebāt mittētes semi-
na sua. Venientes aūt venient cū exultatiōe
portantes manipulos suos. Obigit manipuli eorū illi⁹ manipulū adorāt ē q meri
ta eorū in oparatiōe illi⁹ deficiēdo se hūili
ant. Quia vo in pdicto somnio fit mētio
de agro cū dr. Putabā colligere nos ma
nipulos in agro. ¶ Notandū ē q sicut di
cūt somniorū interpretes ager sōniat⁹ oiuer
sam hz significationē. Nam aliqñ refert
vt dicūt ad sōniātis malignitatē sicut refe
rūt q gdam de principib⁹ venit ad magnū
somniorū interpretē q vocabat Serun t di
xit ei. Vidi per somniū in agro spatioso t

plano me stare qui pmū quidē apparuit
densus t herbidus postea nudus t ari-
dus: cui rndit interpres hoc infidelitatem
t versutiam pdēdit somniātis t vere sic
erat in re sicut dixit O niroclitis. i. somnio
rum discretor vt iudex. Vñ varietas agri
somniata ad versutiā t instabilitatē refer
tur somniātis. Quādoqz vo ager sōnia-
tus refert ad loci fertilitatē: sicut in supra-
dicto sōnio ioseph ager significabat terraz
fertilē egyptiam qua ioseph a fratribus su
is erat adorandus.

¶ Capitulum. xxiij.

PEccatū primo hominē ligat
t p obstinationē includit: de
inde ad inferni patibulū de-
ducit qđ ostenditur et somnio
pistoris pharaonis qđ habet
Gen. xl. vbi dicit q pistor princeps ait.
Ego vidi somniū q tria canistra farī
ne habere super caput meū t in vno cani
stro quod erat excelsius portare me puta
bam cēo cibos q fiūt arte pistoria: auesqz
comedere ex eo. Rndit ioseph hec est in-
terpretatio sōnij tria canistra treo adhuc
dies sunt post quos auferet pharao ca-
put tuū tc. suspendet te in cruce et lacera
bunt volucres celi carnes tuas. Iste pistor
significat peccatorē qui mergit in peccatis.
Tria enī canistra farine tria peccata sunt
scz cordis oris t operis que tūc sunt sup ca
put quādo dominant mētī. Vel ista tria
sunt tria vitia magna t principalia scz ava
ritia luxuria t superbia: quoz excellētē su
perbiam quo ola cibaria quodāmō sunt
dicta peccata gb⁹ mali pascunt: qz tcz ini-
tium oīo peccati est superbia vt dicit Eccli.
x. Aues aūt q de hoc canistro pascunt de
mones sunt quoz propositum vitium sup
bia est. Treo aūt dies sunt tēpus nativita
tis tēpus vite t tēpus mortis peccatoris
post quos peccator cōcutit a carcere mun
di vel corporis. Vnde tunc aufert caput
archalis mens fm qđ anima a corpo-
re separatur q in homine principare de-
buit t impēditur misera anima in tormē
to gehēne vbi aues lacerant eius carnes
i. demones delectant in penis quas ani
ma sustinet p peccatis que gessit in carne.
Quia igit in pdicto somnio ioseph p tria
canistra intellexit tres dies post quos sō-
nium implendum erat. Notandū est q si-
cut dicunt somniorū interpretes tēpus im
pletiōis somnij accipit dupliciter. Aliquā
do quidem ex numero t ordine rez q in
somnio apparēt sicut in somnio pharao-
nis ioseph p septē boues vel spicas intel
lexit septē annos. t q post septē pingues
vel plenas boues siue spicas venient sep-
tem tenues intellexit q septē annos uber
tatis sequerent septem anni sterilitatis.
Similiter in sōnio pincerne p treo ppa-
gines accepit tres dies post quos somni
um implendum erat. Et in hoc somnio pisto
ris vt victus ē p tria canistra intellexit tres
dies: aliqñ vo vt dicūt determinat tēpus
implendi somnij ex hora qua qs somniū
videt: vñ dicūt q somniorū q apparent a
nona hora noctis vsqz ad initium aurore
nō differt implere nisi vsqz ad annū vel se
ptimum mēsem vel tertiū vel decimum dies. t
illa sūt veriora t validiora q fiūt ante lu-
cem: sōnia vo q fiūt in luce aurore vltra
tertiū diē nō pretendunt. ¶ Dē peccatū licz
in fieri habeat delectationē tū in fine ha-
bet amaritudinē dū assimilat illi libro de
quo agit in visiōe beati Jobis Apoca. v.
vbi dicit. Accepi librum t devoravi illū: t
erat in ore meo tāq̄ mel dulce t cū devo
rassem eū amaricat⁹ est venter meus. Ille
liber repūtat pcōm qđ vocat liber qz scribi
tur illa scriptura: de qua dr Ezech. xxij.
Pcōm tuum scriptū ē stilo ferreo in vngue
adamātino et ceratū sup latitudinē cordis
eor. Tūc aūt devorat qñ cū delectatiōe im
pletur. t tūc hz in gustu. i. in fieri dulcedi-
nem melli. i. vehementiā delectatiōis sed
post devotionē. i. post trantitū delectatiōis amaricatur venter anime. i. memoria
seu cōscientia penitudine replet. Vñ pbo
dicit q mali replent penitudine Proverb.
v. Novissima illius amara qsi absinthiū.

¶Capitulum.xxiiij.

Penitētia liberat hominem a carcere peccati ⁊ restituit homine ad gratiam dei q̄ ostendit̄ ex somnio pincerne pharaonis de quo habet̄ Gen.xl.vbi dicit̄.q̄ narrauit ꝓpositus pincernarum somniū suum. Videbā coram me vitē in qua erant tres ꝓpagines crescere paulatiz gēmas ⁊ post flores vuas maturescere calicemq̄z pharaonis in manu mea.Tuli ergo vuas ⁊ expressi in calicem quem tenebā ⁊ tradidi poculum pharaoni. Respōdit Joseph.hec est interpretatio somnij.tres ꝓpagines adhuc tres dies sunt post quos recordabitur pharao ministerij tui ⁊ recipiet te in gradū pristinum dabisq̄z ei calicē iuxta officium tuum sicut ante ꝙ fuerat.tantū memēto mei cū bene tibi fuerit. Iste pincerna reus ⁊ in carcere positus ⁊ postea liberatus significat eos q̄ ⁊ si peccant tamē per penitētiam liberātur. Vitis āt est penitētia cui⁹ tres ꝓpagines sūt contritio confessio.⁊ satisfactio ⁊ qb⁹ ꝓducūtur gēme bonaz cogitationum.⁊ flores bonaz affectionū ⁊ fructus maturi plectarum operationū q̄ ⁊ exprimūtur p tollerātiā passionū vt ꝙformet passioni xp̄i q̄ est exprimi in calicē regio. Ad hoc idē refert interpretatio q̄ tres ꝓpagines sūt tres dies id est tres aie illuminatōes. vn⁹ peti ꝛecognitōe ali⁹ peti ꝓpitiatōe.ter ti⁹ peti redēptōe.ꝑmū facit ꝓtritio.sm cōfessio.tertiū satisfactio. ¶Postquos pharao idest dē⁹ recordabit peccatoz ⁊ p̄stinc in cētie ei⁹ p misericordiā ⁊ restituet eū ad ꝑstinū statū gre.Quod āt Joseph subdidit. Memēto mei dū bū tibi fuerit ē xp̄ū q̄ ꝓpt̄ xp̄s dicere ei q̄ pcull⁹ tribulatiōe vt in firmitate ē memor ei⁹ ⁊ redit ad cor ⁊ penitet vt liberet ꝓpo. Cū occideret eos ꝑsecutor eū ⁊ reuertebant ⁊ dilculo veniebāt ad cū. Sz tñ q̄nq̄z ralco postq̄ liberati sūt ⁊ ad sanitatē vt ꝓsperitatē reducti nō amplius recordant dei.nec bonum q̄ incepe rūt prosequūt.sicut de isto pincerna scribit q̄ postq̄ liberat⁹ est succedēte⁹ prosperio oblit⁹ est interpretis sui. Aliqui āt sic exponunt.q̄ in hac vite somniata significat xp̄s vel ecclesia.Tres aūt ꝓpagines in vite sūt tres gradus fideliū ecclesie.sc̄z cōiugatorū qui sūt in mota opationis cōtinentium q̄ sunt in lecto cōtemplationis. ⁊ virginum siue rectorum q̄ sunt in agro ꝑdicationis. Vel sūt tres stat⁹ incipientium proficientiū ⁊ perfectorum quos xp̄s exprimit in euangelio. Est ergo sicut palmes in vite fidelis in vnitate ecclesie.extra q̄z nullum fructuz meritorū eterne vite potest facere.hic palmes primo germinat i bona voluntate.secūdo floret i bona operatione.tertio maturescit i perfectione.quarto vinuz exprimit in prosecutione.sz precipue cauendum est in flore idest in initio bone operationis q̄z tunc maxime leditur vinea.⁊ faciliter corrumpitur siue pluuia temporalis superfluitatio.siue ardore cupiditatis.siue vento vanitatis. Vel hec virtus producit gēmas in cognitione.florem in deliberatione maturitatem vue habet in operis consumatione. cuius vinum soli domino propinabitur.q̄z soli deo bonor ⁊ gloria. ¶Item penitentia assimilatur illi pani subcinericio q̄ per somnium videbatur descendere in castra madian de quo habetur . Judicuz.vij.vbi dicitur quod narrabat aliquis somnium proximo suo ⁊ in hūc modum referebat q̄ viderat. Vidi somnium.⁊ videbatur mihi quasi subcinericius panis ex ordeo volui ⁊ in castra madian descendere.cumq̄z peruenisset ad tabernaculum percussit illud atq̄z subuertit ⁊ terre funditus cocquauit. Vbi primo attende exemplum quia subcinericius panis ex ordeo. subcinericius quo ad cocturam idest sub cinere coctus: In cinere autem intelligitur humilitas mentis prouenieno ex memoria mortis. que corpus hominis in cinerem redigit. Eccli.x. Quid superbit terra ⁊ cinis: Sub hoc cinere debet esse animus penitentis ⁊

exeq̄ igne doloris Job.xlij.Ago penitentiā in fauilla ⁊ cinere. ¶Jte videbat panis quo ad formā penitentia namq̄z est panis doloris quo reficit animus penitentis de quo ꝓo. Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte. Dec.n.est aqua refectionis q̄ anima mirabiliter educat. Per hāc panē cōpunctionis ⁊ aquā refectionis incipit anima viuere iustitie.q̄ prius erat sub morte culpe propter quod dicitur. Eccli. xxxix.q̄ initium vite hominis panis ⁊ aq̄ scilicet panis doloris ⁊ aqua lachrymationis. Sed videbat iste panis ex ordeo quo ad materiā.Ordeum enī semen habet asperū ⁊ aridū. Vñ ordeū ab ariditate est dictum .⁊ signat asperitatem penitētie ⁊ ariditatem abstinentie q̄ debent esse exterius in carne.tum ad satisfactionem tum ad vitiorum mortificationem.Sz illō Apli. Col.iij.Mortificate mēbra vestra. ¶Secundo in hoc somnio ꝙsidera motum q̄z iste panis videbat volui.⁊ descēdere in castra madian.Id q̄ rotatur ⁊ voluitur sm omneꝫ ꝓtes suas vicissim gradiendo vertitur. Similiter penitēs proficere debz.sc̄z sm omneꝫ ꝓtes suas successiue verti. Debet enim modo veri memoria ad obliuiscendum iniurias ⁊ recolēdum culpas. Modo itellect⁹.vt nō iudicet aliena sz subtiliter discutiat ꝓpria.modo voluntas vt deflectē culpam ⁊ diligat iusticiā. Debet vertī oculus vt nō aspiciat vanitatē sed deploret iniquitatē. Et simile debet fieri de omnib⁹ alijs ꝓtibus ⁊ etiam mēbris vt voluerūt eo modo quo docet Apls⁹. Rom. vj.dicens. Sicut exhibuistis mēbra seruire immundicie ⁊ iniquitati ad iniquitatem.ita nunc exhibete mēbra vestra seruire iustitie in sanctificationem. Sz quidam nō sic voluēr qui sūt similes effraym.de q̄.O sec vij .Fact⁹ est effraym quasi panis subcinericius q̄ nō reuersat. Talēs sunt q̄ habent memoriam ⁊ aliqñ deplorāt peccata sz tñ non mutant opera. ¶Jte videbat descendere in castra madian.Madian interpretatur iniquitas.vnde castra madian sunt iniquitatis arma sc̄z diuersoz modorum quasi diuersaz aciērū vitia ⁊ peccata que terrā ist̄.i.animas fideliū vastāt. Ad hoc igitur panis penitētie descendit cū sc̄z animꝰ dolēs ad ea discutiēda ⁊ flēda humiliter se ponit. Vel q̄ madian interpretat iudicium ꝙz panis penitētia.i. cōpunctus animus in castra madian descēdere.i.ad sua vitia penitēda quodā quasi ꝓprio iudicio humiliter redire. Nā vt dicit Apo.j.Cor. xj.Si nosmetipsos diiudicaremus nō vtiq̄z a dño iudicaremur. ¶Tertio cōsidera effectum q̄ cū pueniss̄et ad tabernaculum percussit illud atq̄z subuertit ⁊ terre fūditus cocquauit. Tabernaculū diaboli ē cor peccatoris qō penitētia penit in cōtritione subuertit in cōfessiōe terre cocquat in humili satisfactiōe. Est enī in satisfactiōe humiliatio ichnatio ⁊ iusticie cocquatio :q̄ sm mēsurā culpe ꝙz esse satisfactio ꝓnic.

¶Capitulum.xxv.

Persecutio tyrānoz contra sanctos designat ī illo equo rufo quē vidit Jobes Apoca.vj.vbi dicit.Exiuit alius equus rufus ⁊ q̄ sedebat sup illū datū est ei vt sumeret pacē de terra ⁊ vt inuicē se interficiāt ⁊ datus est illi gladius magnus. Vbi primo nota tyrānicā crudelitatē que significat in equo rufo.Dic.n.equ⁹ est tyrānoz principat⁹ rufus.i.crudelis ⁊ sanguinolētus sanguine sanctoz cruciatus Zacha.j. Vidi ꝓ nocte ⁊ ecce vir ascēdēs sup equū rufū. ¶Secō attēde tyrānoz societatē.hūt.n.secū diabolū q̄ deducit eos:vñ dicit q̄ sedebat sup eū sc̄z diabolus qui tyrānos regit ⁊ ducit in mortē ⁊ oppressionē sanctoz. Vñ quidā coz potest dicere diabolo illud. Numeri. xxij. Nōne ista tua sum cui semp̄ ifidere cōsueuisti. ¶Tertio nota tyrānoz potestatē quā nō habent nisi a deo permittente ⁊ ꝑcipue sup sanctos. Vñ dicit q̄ datū ē ei ꝛpermissu a domino vt sumeret pacē de terra.i.quietem mentis tolleret a terrenis Drego. Jste recepit sabbatuz in munere

Egyptus No percunt muscarū multitudine Ysa.xliij. Nō est par ipijs dicit dominus. Vel sic expone vt sumeret pacem de terra.i.allatio psecutionib⁹ mētes hominū ab amore terrenoꝝ auelleret &c. Cū mūdus tot calamitates ingemmat qd nisi vt nō diligatur clamat. Luc.xij. ¶Putatis q; pacē veni dare in terrā :nō dico vobis pacē sed separationē. Et vt inuicē se interficerēt deo pmittēte t diabolo suggerēte. Matheu.xiij. Tradet aūt frater fratrem in mortē t pater filiū t ecurgēt filij in parentes t morte afficiēt eos. vel inuicē se interficerēt gladio prauę psuasiōis quo mutuo se occidūt multi Judicū.vij. Mutua se cede trucabāt. Sequitur t dat⁹ est illi gladi⁹ magnus t potestas magna psequēdi t occidēdi sanctos t dicit magn⁹ pmultitudine occisoꝝ q; multos occiderūt tyrāni a principio nascētis fidei t multos occident in fine tpe antichristi. vnde Thee.ij. dicit ecclia ad dñm. Jacuerunt in terra puer t leuer sonis Vgunes mee t iuuenes mei ceciderūt gladio in die furoris tui.i.tpore quo pmisisti tyrānos facere cōtra sanctos t dicit dies illud rēpus: q; tunc erierūt sancti de tenebris psentis vite ad lucē eterne glorie:t etiā q; tribulatio illuminat. Ysa.xxviij. Sola veratio tā tūmodo dabit intellectū auditui. Vide ergo.q; dē⁹ pmittit malos dñari bonis ad eoꝝ psecutiō. Et hac eadē rōne pmittit ēt i hac vita q; mali sūt semp sociati bonis: sicut pz t notū est i multis binarijs quos ponit Clemēs in itinerario suo. Nā sic sociati fuerūt cayn t abel noe t gigātes Ysaac t Ismael iacob t esau. moyses t magi. dauid t saul filij⁹ oci t iudei. Petrus t Symon mag⁹ xpo t antichristus. ¶Iste psecutio hereticoꝝ t prauitas designatur per illū equum nigrū quem vidit Johes Apoca.vj. Ecce inge equus niger t q sedebat super illū habebat stateram in manu sua t audiui tanq; vocē in medio quatuor animaliū dicentiū bilibris tritici denarius t tres bilibres ordei denarius: t vinum t oleum ne leseris. Vbi describit hereticorum prauitas tripliciter. ¶Primo respectu vite cū dicit. Et ecce equus niger. i. hereticoꝝ cetus sordibus peccatoꝝ denigratus sed rigore pnie exteriozis ne possit pedi eius malitia palliatus. Vñ bene dr equus niger q; ingredo, pcenit ex labore exteriozi t carnis mortificatione p quā naturalis calor extinguit q; ipsi oibus modis nituntur extinguere fidē in alijs. q; est spiritualiter calor naturalis viuificās hominē interiorē Abacuc.iij. Justus in fide sua vivit. ¶Secō ondit hereticoꝝ prauitas respectu scripture. q; q sedebat sup eum. s. diabolus q regit illos t ducit quo vult bē bat stateram i manu sua. i. puersas scripture expositionē q; statere cōpat q; sicut statera sine pōdere de facili mouet huc t illuc sic scriptura sacra si nō hz pōdus catholice expositiōis fluctuat huc atq; illuc t sicut statera p astutiā falsi mercatoris pōt male inclinari. Sic scriptura p astutiā falsi expositoris pōt male exponi⁹ bon⁹ doctoꝝ sequūr sanctoꝝ expositionē. Signanti aūt dicit q; hēbat stateram. q; hereticus scripturam hūt t nō habent ab ea. Nā supbe ei dñantes suo sensui coaptant: ecōtra No catholici doctores nō hūt sed habent ab ea. q; būiliter se illi subiciūt captiuātes intellectū suū ad obediēdū xpo. ¶Ité dicit in manu sua: q; scepios macerādo iustos supplicē trē opando affligūt. sz totus horta supplicē trē opando affligūt. sz totus horta supplicē trē opando affligūt. sz totus horta

bom̃inibus ieiunantes. Et iō dicit h. Ecce equus pallidus .i. hypocritarū cetus religione fallaci palliatus Job. xv. Cōgregatio hypocritaꝝ sterilis. ¶ Secō nota hypocritaꝝ subiectionē q̄ subdūtur morti. Unde qui sedebat sup illū quasi ductor & rector nomē illi mors. Sapiēcie. ij. Invidia diaboli mors introiuit in orbē terrarum. imitant aūt illū q̄ sunt ex pte illi⁹ & infernus. i. cōgregatio hypocritaꝝ & ceteroꝝ peccatoꝝ q̄ sunt inferno deputati sequebat. imitabat eum culpa & pena Apo. xx. Infernus & mors. i. peccator & diabolus missi sunt in stagnū ignis vel infern⁹ dicit sequi diabolū q̄ quos ille decepit ipe recipit. ¶ Tertio nota diuinā p̄missionē quia data est illi. s. a deo p̄mittere forte ppi hypocrisim hominū potestas s̄z nō mala volūtas sup quatuor ptes terre. i. quatuor genera hominū que sūt in terra s̄z iudeos hereticos gētiles & malos xp̄ianos. Vel sup quatuor ptes terre. i. quatuor ptes hominū q̄ in quatuor ptib⁹ mūdi s̄z oriente occidēte septēctrione & meridie morantur. Vel sup quatuor ptes terre. i. sup oēs illos qui quatuor cordis affectiōes s̄z timorē amorē gaudiū & dolorē ponūt in terrenis de quib⁹ dicit Bernar. timent vbi nō ops amāt q̄ nō decēt gaudent vane delectantur q̄s vanis Job. ij. Terra data est in manu ipi. i. terreni in potestate diaboli interficere gladio. i. infirione peccati & fame. i. defectu vbi & morte. i. mortifera doctrina & bestijs terre. i. bestialib⁹ & crudelibus principib⁹ mūdi qui oēs deuorāt vel interficere gladio puerse persuasionis & fame. i. terrena cupiditate & morte s̄z peccati que animā a deo separat & bestijs terre idest bestialibus prelatis.

¶ Capitulum. xxvj.

Predicatores euāgelij assimilantur illis equis quos vidit Zacharias dicit enim Zacha. vj. Vidi & ecce q̄tuor quadrige egrediebant de medio duorum montiū & montes erei in quadriga prima equi rufi: & i secūda equi nigri & in quadriga tertia equi albi: & in quarta equi varij & fortes & infra subdit q̄ qui erāt robustissimi exierunt & quere bant discurrere per omnē terrā. Hec visio vt glosa tangit sic exponitur per quatuor quadrigas intelligunt quatuor euangelia: quasi autem duo montes sunt natura diuina & humana quoꝝ medium fuit christus quia mediator dei & hominū homo christus iesus. Unde quatuor quadrige de hoc medio egrediunt: quia quatuor euangelia de ipso mediatore & nostro redemptore loquūtur. Sed dicuntur mōtes erei: q̄ nulla possunt vetustare consumi. Natura enim diuina imortalis est. Fz autem naturam humanam licz christus senuit mortuus fuerit: resurgens tamen et mortuus iaz nō moritur & mors illi vltra nō dominabitur. Per equos .xo intelliguntur xp̄i predicatores quoꝝ alij fuerāt rufi martyrio: alij obscuri & nigri, profunditate & cognitione misterij: alij albi gratia virginali: alij varij & fortes gratiam curationum & diuersaꝝ virtutuꝫ habētes. Sz robustissimi. i. apostoli in omnē terraꝫ exierunt. p̄o. In omnē terram exiuit sonus eorum &c. Vel fz alios: per equos rufos intellige Apostolos & alios religiosos siue p̄dicatores fidei primitiuos qui fuerūt rufi. i. ignei ardore spiritussancti vel rubricati. i. igniti sanguine martyrij. Per equos nigros intellige prefiguratos fuisse monachos nigros: & p equos albos monachos albos grossos & per varios & fortes intellige religiosos & pauperes nec in cōi nec in speciali possessiones habentes: vtpote p̄dicatores & missiones habentes: & consimiles inter quos precipue predicatoꝝ eodo bz equos varios in habitu: fortes in spū & discurrentes per mūdū pro animaꝝ fructu. ¶ Item p̄dicator debet esse similis illi equo albo qui describitur in visione beati Johis. Apoca. vj. vbi dicitur. Ecce equus albus & qui sedebat super illū habebat arcū & data est ei corona & exiuit vincens vt vinceret. Vbi oēs

duntur septēm que sunt necessaria predicatori. Primum est audacia que notatur in equo. Equus enī non trepide sed audaciter pergit & vadit ad p̄liū. Et sic predicator xp̄i debet habere audaciam securitatis contra tentationū & tribulationum siue persecutionum insultus. Unde nota q̄ equus est audax ad occurrendum: fortis ad portandum velox ad currendum. Et talis debet esse predicator s̄z audax ad occurrendū hostibus. Job. xxxix. Audacter in occursum pergit armatis. ¶ Itē fortis & patiēs ad portandum labores & persecutiones. Job. xxxix. Nūquid p̄hebebis equo fortitudinem. Et infra contēnit pauorē nec cedit gladio s̄z persecutionis. ¶ Itē velox ad currendum Ysa. xl. Velociores pardis equi eius. i. predicatores velociores hereticis. ¶ Secūdo est necessaria mundicia. & ideo dicitur equus albus. Hec albedo est puritas mentis vel carnis in qua ambulare dz p̄dicator: hec albedo incboatur in ablutione baptismi. p̄o. Lauabis me & super niuē dealbabor. Sz reparatur per penitentiam Ysa. j. Si fuerint peccata vestra vt coccynū velut nix dealbabunt s̄z per penitentiā. ¶ Tertio est necessaria obediētia que notatur cum dicitur. Et qui sedebat sup illū. Oportet enim vt predicator sit subditus xp̄o sicut equus sessori vt s̄z christus sit dux & rector eius. Et nota q̄ homo nō bene sedet in equo nisi habeat frenū sellam & calcaria. Sella ergo huius equi predicatoris est iustitia que parat locuꝫ ipi sessori idest xp̄o. p̄o. Iustitia & iudicium preparatio sedis tue. Psalm. vj. Nomine quez rex cupit honorare debet indui vestibus regijs & poni sup equum qui de sella regia ē. Frenum aūt quo ducitur equus ille huc atq̄z illuc est obediencia. Jac. iij. Frenos equis in ora mittimus ad consentiendum nobis vel freni equorum sunt exempla sanctorū que debent predicatores in ore portare, & ea ambulare. Calcaria .xo quib⁹ stimulatur equus est timor & amor. j. Corin. v. Charitas christi vrget nos. ¶ Quarto necessaria est scia s̄z sacre scripture quod notatur: q̄ habebat arcum. i. scripturam sacram qua defenditur ecclesia & inimici eius vulnerantur: si tamen teneat in manu s̄z vt nō solū verbo dicatur sed opere ipleatur Job. xxviij. Arcus mi⁹ in manu mea instaurabitur. Arcus enī fit ex duobus ex ligno duro & corda molli. & licz corda fit mollior ligno durō lignū iflectit. Lignū ergo est duricia veteris testamēti & corda gratia noui: vel corda est misericordia lignum iustitia Ja. i. misericordia superaltat iudiciū. Sed q̄ debēat iustū arcū portare ostendit Gen. ix. vbi dicit. Arcū meum ponam in nubibus celi. i. in his q̄ per cōtemptum mūdanoꝝ & desiderium eternoꝝ a terra sūt elevati per cōpunctionem lachrimarum aquosi per contritionem lucidi per cōtemplationez alti. per predicationē pluuiales. per bonam operationez cōfulgentes & per cōminationem tonitruos: qui talis non est nō debet portare arcum. i. predicatiōis officiū. ¶ Quinto est necessaria p̄severantia sine qua nemo coronabitur & hoc notatur in eo quod dicit q̄ data est ei corona: sola. n. p̄severantia coronat: vnde Apoc. ij. Esto. Postq̄ dixit cursum cōsummauit cōtinuando subdit. in reliquo reposita est mihi corona iusticie. ¶ Sexto ē necessaria prudēcia qua sagaciter sciat ab implicantibus & impedientibus secedere. Unde dicit & exiuit s̄z de mundo per cōtemptum ipsius. Sed nota q̄ homo debet exire primo integraliter: quidam exeunt de mundo corpore: sed relinquunt ibi cor. i. affectū suū ita q̄ corpore sunt i claustro & corde & cogitatione sunt in mundo. Et talis significatur per vxorem Loth que post exitum de sodomis retrospiciēs mutata est in statuam salis. Deute. xiij. Statua enim figuraz hominis bz sed nō veritatem. Unde. j. Regū. vj. Mures fuit credētes inuenire Dauid in lecto. i. monachum in claustro non inuenerūt nisi statuam & pellem capre. i. habitū monachalem

sine monacho. Similiter petr⁹ t iohānes credētes ihesū inuenire in sepulcro non inuenerūt nisi sudariū Job.xx. Debet ergo homo exire de mūdo non tātum corpore sed ēt corde. Dū Abrae iā egresso de chaldea tulit dūs Gen.xij. Egredere de terra tua tc. Et dicit Aug. q iam egressus erat corpe sz adhuc detinebat ibi mēte. ¶Itē dz hō exire totaliter ita scz q de mūdo nihil sibi retineat. Quidā nāq creūt de mūdo q ad diuitias: ñ tñ q ad delitias qz adhuc cor eoz occupatur delicijs mundi. t sepe quidē recogitādo delitias quas in mundo habuerūt penitet eos exiuisse. t tales significant p iudeos qui suspirabāt in deserto ad ollas carniū egypti. vñ. Nūe.xi. dixerūt Quis dabit nobis carnes ad vescendum: Recordamur piscū quos comedebam⁹ in egypto gratis in mentē veniunt nobis cucumeres t pepones porriq t cepe t alia. Aliq etiam exeuntes de mundo portant secū multa de mundo. Quidam honores ipsius quos adhuc ambiūt i religione alij deuitias alij delectationes. alij mores mūdanos. verbi gratia modum cūdi seculariter. modū loquēdi modū comedēdi t alios gest⁹ seculares. Et tales significāt p rachel q furabatur idola laban t absc̄dit subi straměrū camelī. i. sub pannis claustri vt dicit Gen.xxxj. ¶Itē debet hō de mundo exire trūphaluer. i. ipsum mundū vincendo t suppeditādo. vnde dicitur in hac visione beati Jobis q exiuit vincēs Talis est cui mūd⁹ crucifixus est t ipe mūdo quē non vinceret nisi exiret nec exiret nisi vinceret. Vel tūc erit quādo ipse morit mundo tūc vincit. quādo mundus moritur ei Gal.vi. Mihi mund⁹ crucifixus ē t ego mūdo. ¶Septimo est necessaria potētia scz vt ipse vincat nō tātum mundū sed etiam carnē t diabolū t ideo additur vt vinceret. diabolus vincit būilitate caro castitate. mund⁹ paupertate Apoc.ij. Qui vicerit faciā illum columnam in tēplo dei. Et dicit columnam. i. rectū altū firmum planū rectū in viuendo. altū in exemplando firmū in resistēdo siue sustinendo. planum in cōuersando. ¶Itē p̄dicatores assimilant angelis in visiōe beati Jobānis quē habet Apoca.viij. vbi dicit. Vidi septē angelos stantes in ꝯspectu dei date sūt illis septē tube. ¶Per septē angelos intelligit vniuersitas p̄dicantium. Nam septenarius⁹ est numerus vniuersitatis. vel qz septē dona debēt esse perfecti. t septē vitia p̄dicando eradicare. t septē virtutes plantare. t septē sacramenta annūciare. vel septē dicuntur qz fidem trinitatis predicant t p quatuor ptes mundi. ¶Describit autē eoz perfectio primo quātū ad vitā in eo q vocant angeli. Vbi nota q vocantur angeli. primo qz non debēt esse carnales sed spūales ps. Qui facit angelos suos spūs. ¶Itē qz non debēt esse elati sz humiles scilicet seruiendo. t non appetentes vt alii seruiāt eis Hebre.ij. Omnes sūt administratorij spirit⁹ in ministeriū missi. ¶Item qz debent esse cōtemplātes Matth.xxviij. Angeli eoz in celis semp vident faciem patris. Dicuntur ēt stantes. i. secure laborātes non timore coruptes vel. ocio tepētes vel stantes. i. parati obedire ire t pugnare. vel stātes qz predicatores aliquādo stando predicāt populo. qz dominus stans turbis discipulis No sedēdo p̄dicauit. In quo notatur q⁹ claustralib⁹ est predicandū ocium contemplationis. t ideo eis predicat sedēdo. laicis No est predicand⁹ labor actiōis. Sequit in cōspectu dei actiue vt ipi deum aspiciāt t alios docendo ad deū cōspiciendum perducant. In primo notat puritas intentionis. vt ad deū tantum oculum intentionis dirigāt. In secundo fructus predicationis vt alios ad deū cōspiciēdum perducant nunc per fidē postea per spēm. vel potest accipi passiue. qz quicquid dicāt vel faciāt conspiciunt ab eo Doctiue. Magna vo

qz date sūt illis septē tube. i. p̄dicationis officiū q⁹ per tubā designat. sed dicūt septē. qz eoz ē ꝯtra septē vitia predicare q sūt velut septē funes q⁹ ligat⁹ fuit samson Judic.xv. Vel ideo septē. qz ipsoz ē septē mūdi mūitiones destruere t ē figuratū est Josue.vj. in captione t ruina hiericho p quā figurat mūdus. Nā sicut habet ibi Sacerdotes tulerūt septē tubas ārū vsus erat i iubileo. t clāgendo circuierūt septies ciuitatē scz p septē dies t in septimo circuitu tubis clāgentibus muri hiericho fūdit⁹ corruerūt. Sacerdotes igit tubis clangentes typū gerūt p̄dicatorū q debēt manu tenere tubas. t clangere. i. oze, pferre t ope implere q⁹ p̄dicāt Act.j. Cepit iesus facere t docere. septē aūt tubis debēt clāgere. i. cōtra septē mūdi munitiones seu vitia p̄dicare. ¶Pria munitio ē amor diuitiarū. secūda amor delitiarū. tertia ambitio honoz. ārta amor suorum. qnta oblivio dei. sexta ignorantia sui. septima immemoria iudicij. Septē aūt circuitus hierichō sūt septez ꝯsiderationes mūdi q⁹ si bonos haberent frequenter in corde t p̄dicatores i oze. muri hierichō in se ipsis corruerent t postea i alijs corruere facerent. Prima est consideratio vanitatis. qz vana sunt omnia q sūt in mundo. Eccle.j. Vanitas vanitatū. t omnia vanitas. Secunda est consideratio vilitatis. Phil.iij. Omnia arbitratus sz vt sterc̄ora. Tertia est consideratio brevitatis. Job.j. Transit mūdus t cōcupiscētia eius. Quinta est consideratio instabilitatis per quā assimilantur mari Isa.lij. Quasi mare feruens q⁹ gescere non potest. Sexta est consideratio infelicitatis quia nulla fides vel fidelitas inuenit. Mich.vi. Vnusquisq a proximo suo se custodiat t in omni fratre suo non habeat fiduciam. Septima est consideratio falsitatis seu hypocrisis. quia mundus aliud est t aliud apparet Job.xx. Laudiū hypocrite ad instar puncti Unde Haum.iij. ca. Qui viderunt te resilient a te.

Capitulum.xxvij.

Prelati t clerici t religiosi q̄liter futuri sunt circa vltima tempora ostenditur Apoca.vi. Sub metaphora solis t lune t stellarum t celi vbi dicitur q sol factus est niger tanq̄ saccus cilicinus. t luna facta est tota sicut sanguis. t stelle celi ceciderunt super terram. sicut ficus mittit grossos suos cum a vento magno mouetur. t celum recessit sicut inuolutus. ¶Per solem intelligit prelatorum cet⁹ qui debet splendore suo alios illuminare ad cognitionem fidei t calore suo inflāmare ad amorem dei t amorem proximi. De quo sole dicit. Isa.xxx. Lux solis erit septēpliciter sicut lux septem dierum. i. lucē eius subditoz⁹ superabit lux p̄latoz⁹. q: sicut p̄sunt alijs dignitate. sic etiam precedere debent scientia t sanctitate. vel lucere debent prelati septempliciter per septem opera misericordie que continentur in hoc versu. Visito poto. cibo colo⁹ tego colligo condo. vel per dispensationem septem sacramentoz⁹ que in hoc versu cōtinentur. Tingo firmo dolet cibo iungo clericus vngo. Iste ergo sol prelatorum scz cet⁹ factus est niger terrenoz negotiorū solicitudie Thren.iij. Denigrata est super carbones facies eoū. Facies est dignior pars t altior hominis t iō signat prelatos tanq̄ saccus cilicinus qui est totus pilosus. t dicit cilicinus a cilicia vbi primo inuentus fuit. t in hoc innuitur magna cupiditas prelatorum. i. in pilositate Isa.xiij. Replebuntur domus eoū dracōnibus. i. detractoribus t habitabunt ibi struthiones. i. hypocrite t pilosi saltabūt ibi. idest cupidi t auari officiales. t respondebunt vsule in edibus eius. i. loculatores t saltatricce t syrene in delubris voluptatis. i. adulatores Isa.xxxiij. In domibus eius spine. i. diuitie t vitice. i. delicie que generant carnis putredinem ac puriginem. t paluirus in munitionibus. i. auarus prelatus. t erit cubile draconum t pascua struthionuz t occurrent demonia. Ululabunt onocentaurus t pilosus clamabunt alter ad alterum

ſez voluptas ad auaritiam. Et luna facta
eſt tota ſicut ſanguis.i.eccleſia tota facta ē
carnalis.fundata non in ſanguine chriſti
t apoſtolorum ſed neporulorum t conſan
guineorum precedentium per ſucceſſionez
ſanguinis.quia fere vbiqz nepos auunculo
t conſanguineus conſanguineo ſuccedit
in beneficio. Exodi.iiij. Dixit Moyſi vxor
ſua ſponſus ſanguinum tu mihi es.ſic põt
dicere Eccleſia Oſee.iiij. Sanguis ſanguinem tetigit.i.nepos nepoti ſuccedit Joel.
iij. Sol conuertet in tenebras t luna in ſanguinez anteq̃ veniat dies domini magn⁹
t terribilis. Unde abundantia ſanguinis
eccleſie ſignū eſt appropinquantis iudicij.
Et ſtelle celi.i. claustrales viri de quibus
Eccli.xliij. Species celi gloria ſtellarum.
de celo ceciderūt ſuper terram.i. de celeſti
vita ad terrenam vel de claustrali ad mũ
danā. Matth.xxiiij. Stelle cadent de celo
i.monachi cripūt de claustro diſcurrentes
per mundū ꝓpter diuitias terrenas. Exo.
v. Diſperſus eſt populus per egyptum ad
colligendas paleas.ſicut ficus mittit groſſos ſuos.i.inutiles fructus ſuos qui nō firmiter adheſerūt ramis arboris. quaſi dicat. Ira claustrum emittit inutiles t inſtabiles monachos ad peragenda terrena negotia t cauſas tractandas.cum a vēto magno moueatur.i.dum aliqua turbatio oritur.econtra autem de claustralibus i claustro
reſidentibus t terrenis negotijs non ſe implicantibus. Unde dicit Judic.v. Stelle
manentes in ordine t curſu ſuo aduerſus
ſiſaram pugnauerūt. Et celum.i.cetus clericorum quoz ꝓuerſatio deberet eſſe celeſtis receſſit a ꝓmiſſione ſua in ſuſceptiõe
ecclīe quando dixit Dominus pars hereditatis mee t calicis mei tē. Quare ergo nō ſunt contenti clerici hac portione cū
eſt quia rec ſſerūt ab illa promiſſione ſicut
liber maculatus vbi nulla eruditio vel doctrina poteſt haberi vel littera videri. Sic
in clericis pro magna parte nullum exēplū bonī poteſt videri nec verbū eruditiōis
audiri Iſa.xxxiij. Complicabuntur ſicut ti
ber celi.i. clerici qui debēt eſſe libri laicoz.

Capitulum.xxiij.

Puniuntur peccatores a deo
aliter in preſenti vt corrigan
tur aliter i futuro ſi nō emē
dant. Qō oſtenditur in viſio
ne hieremie q̃ habet Hier.
j. Vbi dicit. Quid vides. Hieremia.t dixi virgam vigilantem ego video t ipſa.qd
tu vides.t dixit olla ſuccenſam ego video.
Vbi nota q̃ preſentis vite correctio aſſimulatur virge. Iſz future vite ſupplicia aſſimilatur olle. Vere.n.vt virga eſt punitio vite
preſentis q̃ penit ad corrigendū t nō ad
occidēdū Prouer.xxiij. Si percuſſeris eum
virga nō morietur. vī percuſſio hec nō eſt odij
ſz amoris Prouer.xiij. Qui parcit virge
odit filiū Et Eccli.xxx. Qui diligit filiū aſſiduat illi flagella. Sed notandum q̃ alia
tranſlatio ſez.xxx.bz loco virge baculuz nucū.t bñ flagellū preſentis vite aſſimilatur
nucū baculo ſiue virge de q̃ in ꝓs. Virga
tua t baculus tuus tc. Ad hoc enim corripit duo vt emendet. Nux aūt ſicut glo. dicit bz conicem amariſſimā.t teſtā duriſſimā.vt detractis duris t amaris fructus
dulciſſimus reperiatur. Sic omnis correctio t labor ꝓinentis amara ſunt ad preſens ſed fructū pariunt dulciſſimuz. vnde
vetus teſtamētū quo ad lrāz ē quaſi amarus ſed ſpiritualiter intellectū bz fructū dulcedinis. Item aſſimilat correptio virge vigilanti quia excitat peccatorem a ſomno culpe.t iuſtū a ſomno negligentie.i. Eccli.xvij.
Euigilate iuſti t nolite peccare. Unde angelus Act.xij. Percuſſo latere petri excitauit eum. Secundo puniuntur peccatores qui nō emendant virga preſentis flagelli ardore eterni incendij de quo ardore
dicit. Olla ſuccenſam ego video. Vbi
nota q̃ in olla carnes includuntur.t ideo
nota q̃ in olla carnes includuntur dā
gnat locū infernī.in quo includuntur dānati pp peta q̃ i carne viuētes ꝓmiſerūt
ſed olle ſuccēſio deſignat grauem incendiū
Job.xli. De naribus eius ꝓcedit fumus
ſicut olle ſuccenſe atq̃ feruentis.

Capitulum.xxiv.

Anctiviri imitari conantur
xp̃m redemptorē qs oſtendit
in viſione. Johis Apocali.v.
vbi dicit q̃ quattuor animalia.
t.xxiiij. ſeniores ceciderūt co
rā agno. habētes ſinguli citharas t fialas
plenas odoramētoz q̃ ſūt oratiões ſanctorū ita q̃ p̃ quattuor animalia accipiantur oēs p̃dicatores euāgelice doctrīe. q̃ in quattuor
euāgelijs ꝓtinet ſed per.xxiiij. ſeniores intelligūtur vniuerſi fideles ſe exercentes i
ter operibus miſericordie ſm regulaz t doctrinā quattuor euangeliorū q̃ ſcr per quattuor
ducti faciūt. xxiiij. Di ergo oēs agnū. i. xp̃m
p nobis immolatū ſequūt t imitāt in quattuor Prouer. in humiliatione quia ipſe xp̃s
formā ſerui accipiēs ſe humiliauit.t ideo
ipſi ſancti ſe humiliant ꝓpter ip̃m. Et iō
dicit q̃ ceciderūt corā agno ſez de ſe būtia
ſentientes deū magnificantes ab ipſo vt
ificari humiliter poſtulantes. Ceciderunt
dicit nō deſcenderūt. q̃ būlitas cū ſemp
in imo ſit neſcit deſcenſum in hoc Ayo qō
dicit corā agno. nota differentiā iter caſū
humiliatio t caſum peccati ſicut Heli.j.
Reg.iij. cecidit retro. Retro eni cadit qui
ad peccata redit. vel retro cadit gressus ad
ſpūalia que ſunt ante nō ꝓficit. ſed ad temporalia que ſūt retro tūs intēdit. Vnde illud
Apoſtoli. Que ſūt retro obliuiſcēs. Sed q
corā agno cadit videt agnum t videtur ab
eo. t ita in b notatur rectitudo intentionis.
Secūdo imitant cū in carnis mortificatione xp̃s eni ꝓ eis mortuus eſt t ipſi pp
eū ſeipſos mortificant. qō notat cuz dicit
habētes ſinguli citharas idest carnis mortificatiōez. in citharā enim lignū eſt t corda. lignum eſt erat. corda eſt caro ſanctoz
que tunc quaſi corda ligno cithare coartan
dit qñ diuerſis se pēis afflīgēbāt t mortificantes ipſam crucem imitantur. Vnde illud Gal.v. Qui aūt ſunt chriſti carnem
ſuā crucifixerunt cū vitijs t concupiſcētijs
Iſa.xvi. Venter meus ad moab quaſi citharā ſonabit. in hac citharā tot ſunt corde
quot ſunt membra in homine. q̃ oia mēbra q̃ peccauerunt omnia debent in penitētia pūiri vel ipſis vitijs mortificari Ro.
vij. Sicut exhibuiſtis membra veſtra ſeruire iniuſtitie t iniquitati ad iniquitatem
ita nunc exhibete ea ſeruire iuſtitie in ſanctificationem. Tertio imitantur cum in
amoris dilatatione chriſtus enim ex amore ꝓximi mortuus eſt. t ſancti ſimiliter ꝓpter ipſius amorem morti ſe exponunt. quod notatur cum dicitur t phialas
aureas. i. corda lata t lucida. lata per charitatem. j. Corin. vi. O o noſtrū patet ad vos
o corinthij. cor noſtrum dilatatum eſt dilatamini t vos. Item lucida per caſtitatem
Sapiē. iiij. O q̃ pulchra eſt t caſta generatio cum claritate. ſed aurea per ſapiētiā
celeſtem Apo. iij. Suadeo tibi emere a me
aurum ignitum tē. Hoc aurum eſt celeſtis
ſapientia que non tm̃ ſplendet intellectui
ſed etiam ardet affectui ꝓs. Ignitum eloquium tuum vehementer. Quarto imitantur cum in oratione. orant enim ꝓ ſe inuicem t chriſtus orauit ꝓ inimicis quod
t ſancti ſimiliter faciunt. t ideo dicuntur
phialas habere plenas odoramentorum
que ſunt orationes ſanctorum. i. plena ꝓis
orationibus t devotis deſiderijs. qualis
ſunt orationes ſanctorum. Et comparatur
devota oratio odori circunquaqz diffuſo q̃
omnibus ſe communicat quia ſez ſanctoz
oratio ad omnes ſe extendit. t quāto odor
intenſior tanto diffuſior. quia oratio quanto devotior tanto carior t fructuoſior dicit Grego. Unde paulus ꝓ omnib⁹ docet orare. i. Thi. ij. Obſecro primo omniuz
fieri obſecrationes orationes poſtulatiões
gratiarum actiones ꝓ omnibus hominibus ꝓ regib⁹ ꝓ bis q̃ in ſublimitate ſunt
ꝓſtituti. Item odor aſcēdit t ſic ōuersatio Cañ. vj. Aſcēdit p dextrū q̃s virgula fumi ex aromatib⁹. Capi. xxv.

Scriptura ſacra aſſimilat illis libris qui i viſione oſtēſi ſunt exēplū de q̃ dicit Eze. ij. vbi dicit
ecce manus miſſa ad me i q̃ erat

involutus liber ⁊ erpādit illū coꝝ me qui erat scriptus intus ⁊ foris.⁊ scripta erāt lamētationes i eo.⁊ carmē ⁊ ve. In hac sigdē visiōe ondāt scr ꝙditiōes sacre scripture. ¶Pria ē eius auctoritas.qz de manu dei ē data. Vñ dr Ecce man⁹ missa ē ad me.i. reuelatio dei ispirata ē mihi.sz lra.lxx.interpretū bz extenta est qđ idē est quod missa. Tūc.n. man⁹ dei ad aliquē extēdit vel mittitur cū id quod fieri dz ei reuelat. Quia igit sacre scripture p̄cepta sūt a nobis non tm aure audienda sed etiaz ope implenda Jac.ij. Estote factores verbi nō auditores tm̄ Jccirco ipsa sacra scriptura p istrumēta man⁹ dicit ee missa Job.xxvij. Docebo vos p manū dei.i.p reuelationē dei.vel qz sicut p manū scriptoris scientia alicui⁹ scribitur in carta.ita p reuelationē ꝙditoris hec scientia inspirata est ⁊ scripta i ecclia. Dañ. v. Apparuerūt digiti q̄si man⁹ scribentis bi digiti fuerūt scriptores sacri canōis. Et b igit q̄ scriptura sacra est a deo inspirata.p uenit.sicut dicit Aug.q̄ maior est eius auctoritas q̄ ois hūani ingenii perspicacitas. ¶Secūda ꝙditio est eius copiositas propter quā vocat nō cedula vel carta cōtinēs pauca.sed liber.Ctinēs multa. Nulla.n. scriptura humana reperitur ita copiosa vt sacra doctrina.in qua dicit Aug.ois quodāmodo ctinet scriptura. Unde Apls.ij. Thi.iij.O timē scripturā eam appellat dicens.O is scriptura diuinitus inspirata ⁊c Et ideo Hiero.dicit q̄ nescit lras q̄ sacras ignorat Unde ꝓpter grādē scientie copiaz que continet in ea liber grandis vocatur. Jsaie.viij. Sume tibi librū grandem ⁊c.⁊ recte liber grandis dicit.in quo sz omnis scie forma ⁊ finis includit. Unde Augus. ad volusianū. Dic inquit phia. qñ oium naturarū cause sūt in deo. Dic etbica qñ vita bona ⁊ honesta nō aliunde famit q̄s cū ea q̄ diligēda sūt diliguntur quomodo sunt diligenda.hoc est deus ⁊ proximus. Dic est logica qñ veritatis lumen anime rationalis non nisi deus est.hic laudabilis reipublice salus. nec enim cu studiuntur optime ciuitates nisi fundamento ⁊ vinculo fidei fraterneq; custodic. ¶Tertia ꝙditio est eius obscuritas propter qđ vocat liber inuolutus Brego. Liber inuolutus est sacre scripture eloquium obscurū.qđ p funditate sententiarum inuoluitur.vt non facile sensui omnium pateat. Job. xxxviij. Quis est inuolucro sententiaꝝ:vel dicitur inuolutus.quia stilus eius est metaphoricus ⁊ figurativus.⁊ ideo ad intelligē dū obscurus Dañ.xij. Clausi sunt signati q̄ sermones. Et Jsa.xxix. Erit nobis visio omniuz q̄si verba libri signati. ¶Hec aūt involutio ⁊ obscuritas sacre scripture pluribus de causis utilis ⁊ rationalis.est q̄ rū vna est q; sacra scriptura ex hoc copiosior est in sententijs, vnde Augustinus dicit.xix.li.de ciuitate dei Sermonis obscuritas etiā ad hoc utilis est q; plures sententias parat ⁊ in lucem sententie prodeūt dū ali⁹ cā fic ⁊ ali⁹ fic intelligit. ¶Scōa cā est vt latcat studere negligentibus.⁊ indignis.vnde Brego.sup Matth.xxiij. Nō abscondita est in scripturis veritas vt nō inueniant qui querūt eam.sed vt non videant qui querere eam nolunt. ¶Tertia cā est vt detur ex hoc materia exercitij studiosis. Unde Augustinus.in libro. Ixxxiij. qōnū.liij.qōne Deus ad salutem animarum in spiritusancto sic diuinos moderatus est libros.vt non solum manifestis pascere.sed etiā obscuris velit ¶Quarta ratio est vt non vilescat curiosis.vnde Augtio est vt non vilescat curiosis.vnde Aug. in libro contra mendaciū.Lectiones actionesq; propbetice propterea figuris velut q̄ busdam amictibus obteguntur.vt sensum pie querentiū exerceant.⁊ ne nuda ac pōpta vilescant. ¶Quarta ꝙditio est eius intelligibilitas que notatur cum dicitur. Et pandit illum coram me.i.mihi eius mysteria aperuit ⁊ me ipsū intelligere fecit Brego. Expandit duz enigmata exposuit Aug. Aperuit illis sensum vt intelligerent ⁊c.ij. ¶Quinta condtio est sensus scripturaꝝ. ¶Quinta condtio est sensus duplicitaꝝ.qz erat scriptus intus ⁊ foris.in tus sz per sensum spūalem foris Xo per

sensum litteralem. Vel fm Brego.intus scriptus est quia instruit nos de rebus invisibilibus.i. de mysterijs celestibus. foris Xo inquantū istruit nos de reb⁹ visibilib⁹ sz de rebus terrenis disponendis ⁊ de exteriozibus actionibus.prima scriptura pertinet ad contemplatiuos secunda ad activos. Jobis.x. Ingredietur ⁊ egredietur ⁊c ¶Sexta condtio est scripture varietas.qz e.scrip.la.in co.⁊ car.⁊ ve.Cotinet enim lamentationes scriptura ⁊ tristitias penitentium Joel.ij. Conuertimini ad me in ieiunio ⁊ fletu ⁊ planctu. Et continet etiaz carmen laudis ⁊ letitie beatorum ꝓ. Beati qui habitant in domo tua in secula seculorum laudabunt te. ¶Item continet ve tristitie ⁊ pene damnatorū. Lu.xxiij. Ibi erit fletus ⁊ in stridor dentium. Jsa.xij. Ve i pio in malum ⁊c. ¶Item scriptura sacra assimilatur illi rote que describitur in visione ezechielis que habetur Eze.j. vbi dicit Apparuit rota super terram iuxta animalia habēs quattuor facies vbi sz de sacra scriptura ter conditiones tanguntur. Maz primo ostenditur esse alta ex origine in eo q̄ apparuit. Non enim hec est scientia ex humana ratione inuenta sicut alie scientie sed diuinitus reuelata sz mediante aliqua apparitione.⁊ ideo dicit apparuit. Nā traditio veteris legis facta est ab angelo apparente ex persona dei in monte fm illud Act. vij. Hunc sz moysen misit deus ꝓncipē ⁊ redēptorē cū mānu angeli qui apparuit ei. Et infra. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo. qui loquebatur ei in monte syna.⁊ cum patribus nostris qui accepit verba vite dare nobis. reuelatio etiā doctrine ꝓphetice facta est cōmuniter per apparitionem in somnio vel visione fm illud Num.xij. Si fuerit iter vos ꝓpheta domini in visiōe apparebo ei.aut per somnium loquar ad illum Eruditio autem doctrine euangelice facta est ex gratia christi in carne apparentis fm illud.Tbi.ij. Apparuit gratia saluatoris nostri omnibus hominibus erudiēs nos ⁊c. Vel ideo de sacra scriptura dicit q̄ apparuit:q; q̄uis ea que in sacra scriptura traduntur vt sunt mysteria fidei non habeant apparentiam siue euidentiam rationis.qz fides est argumentum rerum non apparentium vt dicitur Heb.xj.habent tamen apparentiam ⁊ certitudinem adhesionis qz plus videtur Theologo q; debeat credere illa que in sacra scriptura traduntur ⁊ idu bitabiliue cio inberet q̄s bis que fm rationem apparent.⁊ hec est apparentia fidei.ō qua dicitur Sapien.j. Apparet autem bis qui fidem habent in illum. Maz solis dei fidelibus apparet scriptura sacra esse indubitabilis apud quos vt dictū est suprauia ior est huius scripture auctoritas q̄s omnis humani ingenij perspicacitas. ¶Secūdo ostenditur esse perfecta ex similitudie.quia assimilatur rote. Apparuit iquit rota Rota enim bz figuram ⁊ motum circularem ⁊ vtriq; Philosophus attribuit quandaz perfectionem. Nam figura circularis perfecta est quia ex nulla parte potest ei fieri additio quod etiam competit sacre scripture que nihil continet superfluuz aut minꝰ q̄s expediat humane saluti ideo ei quantū ad hoc in hac vita nihil addi oportet Apoca.vltimo. Si quis apposuerit ad hec apponet deus super illum plagas ⁊c. ¶Tertio mot⁹ circularis probatur a Philosopho inter omnes motus perfectior. Nam finē coniungit principio quod etiam sacra scriptura facit.dum deum omnium rerum principium ⁊ finem esse ostendit. Unde ⁊ ex ꝓsona dei dicit.Ego sum alpha ⁊ o principium ⁊ finis. Et de hac similitudine rote dicit in ꝓ. Vox tonitrui tui in rota Vox enim tonitrui dei est manifestatio siue magnitudinis.de qua dicitur Job.xxvj. Tonitruum magnitudinis eius quis poterit intueri.⁊ hec manifestatio fit in rota.i. in sacra scriptura. Unde glosa bic super Eze. dicit q̄ rota dicitur sacra scriptura q̄ ad auditores omni parte voluitur inter prospera ⁊ aduersa. ¶Tertio ostenditur esse connecta ex miꝛe. Unde dicitur rota vna

Quis enim duo testamenta contineat. nisi sic inuicem connectuntur. vt vnum et idē videantur continere. Et ideo nouum testamentum includitur in veteri sm Bernardum sicut figuratum i figura et econuerso. Vnde Ezechi.i. dicitur q aspectus earum et opera quasi si sit rota in medio rote glosa .i. nouum testamentum in veteri. Vbi nota q scientia sacre scripture dicitur vna tripliciter. scz vnitate attributionis. in quātū omnia que considerat quantūcūq inter se diuersa sunt. tamē omnia considerat per attributionem siue relationem ad vnum scz deum puta inquantum referuntur ad ipz vt ad principium vel finem et huiusmodi. ¶ Item est vna vnitate luminis cui innititur. quia in omnibus innititur eidem lumini supernaturali scz fidei que est sicut q̄dam impressio diuine scientie que est vna et simplex omnium. ¶ Item est vna vnitate rationis. quia omnia considerat subvna formali ratione scz inquantum sunt diuinitus revelata. ¶ Quarto ostenditur ēt necessaria ex trāgressione. quia super terram illam scz sm Gregorium dictum est. Terra ea et in terram ibis. O mnipotens enim deus super costa peccantium legem posuit scz sacre scripture que dicit ier. quia precepta et documentis salubribus mentes legat ne trāsgrediantur peccando Apostol⁹ Lex propter transgressores posita est vel dicitur esse super terram quia super terrena mentes elevat. dum eas ad contemplādū et diligendū celestia inflammat sm illud Colo.iij. Que sursum sunt sapite non q̄ super terram et Matth.vi. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra tē. ¶ Quinto ostenditur esse congrua ex ordine. quia tanta animalia congruum enim ordo būane doctrine est vt per sensibilia eruditur de intelligibilibus. Mas omnis nostra cognitio sm Philosophum oritur a sensu. vnde rota diuine scripture dicitur esse tanta animalia .i. tanta sensum. quia sensitiua cognitio propria est animalium. Tradit.n. diuina scriptura communiter nobis spiritualia sub quibusdam sensibilibus signis et similitudinibus. vel quia homo scz Apostolū primo ē animalis idest parvus et imperfectus deinde spiritualis grādis exfectus in gratia. Aliquando rota diuine scripture dicitur elevari sm spiritū sm illud Eze chi.j. Quocunq; ibat spūs illuc eunte spū et rote pariter elevabant: sequētes eū. Aliquando No dicit stare vel apparere iuxta animalia quia scz diuina scriptura et scit spūalem de sublimibus erudire sm illud.j. Corin.ij. Sapientiā loquimur inter perfectos. Et iterū ibidem spūalia spūalibus cōparātes. et scit etiā aliquos et parvulos leuibus enutrire sm illud.j. Corinā.iij. Tanquā parvulis in xpo lac vobis potū dedi. et ideo sic iuxta spūm elevat spūalem. q̄ tū scz liam nō deserit animalem Ro.j. Sapientibus et insipientibus debitor sū Eze.j. Cōtinuo et ambulabant ala ad latera ibant et rote ambularent alia ibulabant pariter et rote iuxta ea. ¶ Secundo ostenditur esse distincta in effigie. q̄ bñs q̄tuor facies et dē habere sacra scriptura q̄tuor faciem .i. q̄tuor sensus q̄ maxime in facie bois tenuo vigent. et sūt i ea q̄tuor distincti. scz visus in oculo auditus in auribus. odoratus in naribus. et gustus in ore tacet aūt nō ē distinctus ab alio in aliquo organo. Quatuor ergo sensus scripture sūt hystoricus siue literalis. tropologicus. anagogicus. moralis allegoricus et anagogicus. Vel dicit habere quatuor facies. q̄ per q̄tuor mundi partes est p̄dicata Gen.xx. Dilataberis ad orientē et occidentē meridiē et septentrionē. Vel q̄ q̄druplicis iracundie est scz p legē. p ppheta. p euāgelistas et p Apostos vt dicit Dre. sup Eze. ¶ Item est scriptura sacra assimilat illi volumini. qđ describit in visione. que habet Zach.v. Midi et ecce volumen volans. longitudo eius xx. cubitorum et latitudo eius decem cubitorum et dicit ad me. hec est maledictio q̄ egreditur sup faciem omnis terre. Hāc enim visionem Gregorius exponēs dicit. Quid est volumen volans nisi scriptura sacra. que dū de celestibus loquit ad superiora mentis nostre intentionem levat. q̄ vix

p̄a nos esse conspicimus ima attendere et et cōcupiscere deuitamus. Que latitudinē cubitorum .x. longitudinem .xx. tenere perhibet. q̄ latitudo operatiōis nostre simpla est et longanimitas spei in duplū tendit. qñ p bono ope et bic regeo mentis. et illic gaudia eterna pparant attestāte veritate. Si qs reliquerit domū vel agros tē centuplū accipiet et vitā eternā possidebit. Matth.xix. Centenarius eni nūerus deceies multiplicato denario fit perfectus. Dic itaq; octuplū accipit q et si nihil habuerit ipa tñ perfectione mentis iam in hoc seculo habere nihil querit. q̄ ergo per hāc duplū p simplo nobis reddit recte hoc volumen p .xx. cubitos in longitudinē tenditur quod p decē dilatatur. Scz q̄ hec sacra ipsa elo quia ad eternā dānationē sūt eis qui illa vel scire nolūt vel certe scīēdo ptēnūt. recte deboc volumine dicit. Hec ē maledictio que egredit sup faciem terre. ¶ Item scriptura sacra assimilat illi libro de quo habetur in visione Jobis. Apo.x. vbi dicitur. Abij ad angelum dicens ei vt daret mihi librum et dixit mihi. Accipe librū et devora illum et faciet amaricare ventrem tuum scz in ore tuo erit dulce tanq̄ mel. In hac siquidem visione ostendit. q̄ liber sacre scripture primo requirit discipulum vel lectorem expeditum. et ideo dicit Abij scz a curis mundi vel carnis quorum scz occupatio impedit et studiū et fructum sapientie. Solicitudo enim seculi et fallacia diuitarum suffocat verbum Matth.xiij. Item requirit auditorem devotum qui non tam lectione q̄ oratione sacre scripture intelligentiam querat. Vnde dicit Abij ad angelum idest christum dicens ei scilicet ostendo vt daret mihi librum idest intelligentiā scripture. Sapien.vij. O pcaui et datus est mihi sensus invocaui. et venit in me spūs sapientie. ¶ Item requirit hominem studiosum. Primo ad capiendam scz doctrinam sacre scripture quaz capere debet audiendo et legendo Apo.j. Beatus qui audit et qui legit verba prophetie. i. libri huius. O portet esse studiosum etiam ad audiendum scilicet in memoria. vnde dicit et devora illum scilicet memorie commendando et opere implendo. et hoc cum quadam auiditate que notatur in verbo devorandi ¶ Item requirit hominem vigorosum q propter amaritudinem seu laborem qui ē in discendo siue intelligendo vel implēdo non omittat eam quia sicut ex vna parte videtur esse difficilis et amara. ita ex alia est dulcis et sapida. Est.n. difficilis ad intelligēdū et amara .i. penosa ad opere implendū. Et ideo dicit. faciet amari .ven. tuum .i. carnalitatem siue humanitatem tuaz. que est mollis et fragilis. Et ideo grave est ei penosū scripture monita implere. Facit ēt liber diuine scripture amaricare ventrem anime idest mentem inquantum ducit hominem in cognitionem propriorum defectuum de quibus amaricatur. Deducit ēt in contemplationem diuinorum et celestiū et quanto ei fit dulce quod intus videt. tanto in amaritudinem vertitur omne quod foris sustinet. Sed ex alia parte scriptura dulcis est et sapida. Vnde subditur. Sed in ore tuo erit dulce tanq̄ mel quia scilicet sacra scriptura licet sit difficilis ad intelligendum et penosa ad implendum tñ ē delectabilis ad predicandum ꝓ. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel oris mei.

Capitulum.xxxj.

Deo multa bōa facit i anima Et hoc ostēdit in visione beati Jobis q̄ habetur Apoca.viij. Vbi dē q̄ secūdus angelus tuba cecinit. et mons magnus igne ardēte missus ē i mare. et facta ē tertia pars maris. scilicet. et mortua ē tertia pars creaturē. q̄ habebat alas i mari. et tertia pars nauiū iteriit. ¶ Secundus ag̃el⁹ ē spes. q̄ est scōa virtus theologica. hec tuba canit qñ penitēs venīā petit. et tūc mōs magnus .i. aliquis sublimat⁹ igne ardēs .i. charitate fervēs mittit i mare. .i. amaritudines timoris dolor. et tunc fit tertia pars maris sanguis

ꝑma pars est amaritudo timoris.scḋa dolor.is. Et his duab⁹ aliqñ sequit.tertia scz amaritudo desperationis.scz hāc omnino excludit securitas spei t quietis in sanguinē. idest in pnie asperitatē t carnis mortificationē. ¶Itē ꝑma pars eorū qui būt aias i mari ē timor: pene mūdi.scḋa timor: purgatorij.tertia timor: pene inferni t hec moritur.q: hunc timorē spes salutis excludit. ¶Item ꝑma pars nauis būanc mētis sūt cogitationes necessarie q̄ sūt circa illa q̄ sunt de necessitate salut'. ¶Scḋa ꝑs sūt cogitationes pfecte q̄ sūt circa opa superogationis.q̄ non sūt de necessitate scz de pfectiōe. tertia ꝑs sunt cogitationes vane circa vanitatē.hec tertia ꝑs interit canente tuba scḋi angeli.i.spe ꝓmittente venīā t misericordiaz dei ꝑs. In spū vehementi cōtereris naues tharsi.i.cogitationes querentes vana huius mundi.

Capitulum.xxxij.

Spirituales viri assimilant illis rotis q̄ describunt Eze.i.vbi dr q̄ statura erat rotis t altitudo t horribilis aspectus t totum corpus plenū oculis in circuitu ipsorū dr. In quibus verbis quatuor cōditiones spūalium virorū exprimunt. ¶Prima ē rectitudo iustitie q̄ figurat in statura rotarū.q: eni stare dicimus id qđ firmū ē vel rectū.non enim dicitur stare ille q̄ iacet vel ille q̄ vadat. Ideo statura importat rectitudinē t firmitatē. q̄ duo cōpetunt spūalib⁹ viris.i. bieq spū dei agunt scz rectitudo opis.sm illud Spūs tuus bonus deducet me in terrā rectam:t stabilitas volūtatis q̄ ē ex robore spūssancti.sm illud Ephe.iij. Det nobis corroborari per spūm eius in interiorem hoīe. Hoc eni stabilitas robur gratia spūssancti facit Heb.xiij.O primū est gsa stabilire cor. Et de hac statura spūalium virorum dicitur Can.vij. Statura tua assimilata ē palme q̄ scz directe crescit t diutissime viuit. ¶Secūda ē ꝓfundo obedientie.q: assimilatur rotis. Nam sicut rota vndiq; ē parata ad motū ita spūales viri sūt in oibus parati ad obediendum sm illud ꝓb. Paratū cor meū deus paratum cor meū Hanc ꝓmptitudinē obedientie facit spūs būilitatis.q̄ ē intus eis. Vñ dr Eze.j.Cū euntibus ibāt t cum stantib⁹ stabāt.t cū eleuatis a terra pariter eleuabantur t rote sequētes ea.q: spūs vite erat in rotis. ¶Terna est altitudo sapientie scz in contēplatione celestiū t diuinorū. Vñ dicit q̄ altitudo erat rotis. Nā sapientis ē ꝯsiderare altissimas causas.vt dicit. Phs in primo Metaphy. Isa.xiij. Extollam te super altitudinem nubium idest rerū mutabilū q: nubes maxime sunt instabiles t continue transmutantur. Quarta est trepidatio vindicte semper eni aut peccata pteriti aut delicta pūia etiam parua ex ira districti iudicis in se scriri metuūt.t eterne gehēne supplicū somnidando attendunt. Vñ dicit t horribilis aspectus vbi Eze. Horribilis aspect⁹ ē terror gehēne q̄ sine fine reprobos cruciat.t semper in cruciatu conseruat. Vñ tanta est illius pene acerbitas t ꝓfunditas qđ est horror non solum sustinentibus scz etiam aspicientibus Job. x. Terrā tenebrosam t opertam morte caligine.terram miserie t tenebraꝝ vbi vmbra mortis t nullus ordo.sed sempiternus horror inhabitat. ¶Quinta ē circūspectio prudentie quia totum corpus plenum erat oculis.in circuitu ipsorum quatuor. Per oculos enim oculos intelliguntur cautele t ipsoꝝ enim oculos intelliguntur cautele t circumspectiones prudentiuz quibus sancti t spūales viri tanq̄ vere prudentes in omnibus abundant. Nam spūalis homo diiudicat omnia t ipsi oculi dicuntur esse in circuitu.q: diabol⁹ nos suis laqꝫ vndiq; circūcingit.propter quod de eo dicit petrus.q: tanq̄ leo rugiens circuit querens quem deuoret.t ideo contra eum ex omni parte necessaria est cautela. Sed ideo dicuntur esse in circuitu ipsorū quatuor scz animalium sm Gregorium super Ezech. ometia.vij.circa principium. vel ipsarum quatuor scilicet faciem. Nam supra prefiguraꝝ apparuit rota vna habens quatuor facies que videbantur quasi quatuor rote quia scz sancti viri precipue i quattuor partibus habent cautelas t circumspectiones.scilicet retro circa preterita per memoriam.ante scz ad futura per ꝓuidentiam.a dextris.i.ad ꝓspera per despectum a sinistris.i.ad aduersa per exercitium Nam ꝓspera mūdi respiciendo despiciunt.t aduersa ad virtutis exercitium suscipiunt. Vel būt oculos retro scz ad mala ne inficiant. t ante.i.ad bona ne deficiant Gregō. Cor pora animalium idcirco plena oculis describuntur q: sanctorū actio ab omni parte scz circūspecta est bona desiderabiliter ꝓuidēs mala solerter cauens. Est eniꝫ necessarius oculos hīe ad mala. i.ad vitia.q: vitia plerūq; se palliant sub specie virtutū. Nā superbia fingit se esse libertatez.timor: fingit se humilitatem tenacitas siue auaritia fingit⁹ se esse parsimoniam. prodigalitas fingit se esse largitatē vel misericordiam.vñ sicut dicit Gregō. Hoc est laboriosius vbi mens sanctorū inuigilat .ne se ante eorum oculos mala sub bonorū specie abscondant. ¶Itē necessariū est habere oculos ante scz ad bona ne deficiāt. Nā plerunq; dum hō intendit ad quedā bona negligit quedā alia t vbi negligimus .ibi procul dubio oculū nō habemus.quod patet Lu.vj.exemplo pharisei.qui habuit oculos ad gratitudinē dicens Gratias ago tibi tc. Ad abstinentiam.ieiuno bis in sabbato Ad misericordiam, decimas do.o.q. pos.Ad iustitiam.q: non sum sicut ceteri hominū iniusti raptores.ad continentiam t adulteri tc. Sed ad mentis custodiam.i. humilitatem oculum non habuit.q: se ceteris hominibus pretulit Gregō. Quid ꝓdest q̄ contra hostiuz insidias tota ciuitas caute custoditur si vnum foramen apertū relinquitur vnde ab hostibus intret. ¶Itē sancti viri habent oculos t a dextris scilicet ad beneficia ne officiant. Nam valde cauendum est ne vnde bō ꝓfuisse intendit inde magis ei noceat. Vnde apostolus dicebat.q̄. Corīth.xj. Si cui aliquid donastis t ego. Nam t ego quod donaui si quid donaui propter vos in persona xp̄i vt non circumueniamur a sathana.non enim ignoramus cogitationes eius. Ecce circumspectus magister sic donare idest parcere voluit vt non displiceret nec scandalum daret discipulis quia sciebat q̄ sathanas inde solet cordi alterius scandalum immittere vnde alterum conspicit pictauis negotium fecisse.t ideo multum attendendum est vt etiam bonum quod fit viliter t caute fiat ¶Item debent etiam esse oculi a sinistris idest ad scandala ne veniant scilicet ex culpa sua.Quis .n. necesse sit vt veniant scandala. Ve tamen homini illi per quem scandalum venit.quod intelligendum est de scandalo actiuo quod est ex culpa propria scilz vel bonum omittendo. vel malum augendo.vel studiose nocendo t huiusmodi. Sz de scandalo passiuo qđ est ex culpa alteri⁹ non est tñ curandum q̄ propter hoc bonū dimittatur.precipue bonum ad quod homo tenetur si sine hmōi scandalo fieri nō posset. Vnde dūs non curauit de scandalo pharisęorum t tamen curauit de scandalo gentilium petentium ab eo tribuum vt habetur Matth.xvij.

Capitulum.xxxiij.

Tentatio occulta in cordis cogitatione est sicut pollutio sōnij in dormitione.dicit enim. Deu.xxiij. Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus fit sōnio.egredietur extra castra t nō reuertetur priusq̄ ad vesperum lauetur aqua.t post solis occasuz regredietur in castra. In quibus verbis primo intellige sōnij pollutionem.cū dr Si fuerit inter vos.bo.q.no. pol.si.so. Nam sicut dicit Greg. Nocturnum somnium est tentatio occulta.p quā tunc hō pollutur.quando tenebrosa cogitatione turpe aliquid corde concipitur.qđ tamen corporis opere non explet.Et cū quare aliquando spūales viri talibus cogitationibus vel tentationibus molestantur est sicut Gregō.dicit q̄ libenter se occu-

pant in aliquibus actibus terrenis etiam licitis quia cum vel in minimis terrena actio per desiderium tangitur crescente cō tra nos antiqui hostis fortitudine mens nostra nō minima importunitate tentationis inquinatur. ¶Secundo considera pollutī exclusionem cum subditur Egredietur extra castra. Brego. Dignum est vt qui immunda cogitatione pollutus indignum se ceterorum fidelium societatibus arbitretur. culpe sue meritum ante oculos ponat t ex bonorum se extimatione despiciat. Pollutum ergo extra castra exire est turpi cogitatione laborantem sese ex cōtemptū ꝓparatione despicere. ¶Tertio aduerte exclusi purgationē. cū subditur t non reuertet quousq; ad vesperū lauctur aq; Brego. ad vesperū aq; abluit cum defectū suū ꝓspiciens ad pnie lamenta cōuertitur vt fletibus diluat omne qō aiam occulta ingratio accusat ꝑo. Ad vesperū demorabit fletus t ad matutinū letitia. Et hinc est q; Leuit. i. mandatū fuit q; mēbra hostie in frusta consecta t caput t cūcta q; adhereret ignis cōburerēt. Pedes ꝝo t intestina prius aq; lauarent Ita hostia est hō q; se ipm offert ad seruitiū dei cuius membra tunc concidūtur in frusta cuz cius vite ope sunt virtutibus distincta. Et tunc suppignez ponuntur qñ cum feruore amoris t deuotionis deo offerunt. Caput aūt t ea q; iuncta iecur continent incendimus cū in sensu nostro quo omne corpus regit atq; in occultis desideriis flamma diuini amoris ardemus. Pedes autem qui terram tangunt sunt terrene occupationes. Intestina ꝝo in quibus sordes portantur sunt cogitationes immunde. Vnde Brego. Cuz cogitationes nostras immunda cogitatio inquinat quid aliud q; intestina hostie sordes portant: Habet ergo pedes t intestina ille qui ꝙ terrenū aliquid agit nō nulla etiaz illicita in corde conspicit. Sed hec vt cauti deberi debeant lamentur. quia nimirum necesse est vt ante immundas cogitationes lamoris fletus diluat q; in acceptione sacrificij supernus amor incendat. vt tanto suauius in conspectu sui spectatoris ardeat. quanto cum ei assistere ceperit nil terrenū secum vel lubricum in actu sue orationis imponit vt dicit Brego. ¶Quarto nota purgati reuersionem cum subinfertur. Et post occasum solis regredietur in castra. Tunc sol occumbit cum ardor tentationis per lachrymas penitentie defeuescit. Et tunc qui pollutus fuerat ad castra redit. qz tunc in societate bonorum confidit. Vnde Brego. Post aquam quippe occumbente sole ad castra reuertitur. qui post lamenta penitentie frigescente flamma cogitationis illicite ad fidelium merita presumenda reparatur. vt iam se a ceteris longe esse nō existimet qui mundum se per habitum intimi ardoris gaudet. ¶Item tentatio triplex est q; describitur in pria visione. Ezechiel. vbi dicitur. Vidi t ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone. t nubes magna t ignis involuens. t splendor i circuitu ei⁹ t de medio eius quasi ꝑdo electri. Vbi primo notatur tentationis periculum ex tē pestate veniente. secundo remedium ex splēdore circundante. tertio ꝑimum ex electro apparente. Periculum ostenditur triplex fm triplicem tentationis gradū quorum ꝑm⁹ ptinet ad tentationes superbie cuz dicitur. Ecce ventur. ve. ab. aqui. Brego. Ventus est tentatio mentis propria autez mentis tentatio est tēptatio superbie q; habet cor eleuare. vnde assimilatur vento. qz sicut ventus elevat corpora leuiatia super se ita superbia elevat corda vana. Job. vij. Dir vanus in superbia erigitur. Sed nota q; qui venti flante ascendunt. eo quiescente ruunt. Sic qui superbia vel fortuna blandiente extolluntur. ea cessante corruunt t elidunt. vnde iob. xxx. Elevasti me t quasi super vē rum peneno elisisti me valide. Sed quia superbia est mentis non solum elevatio sed etiam perturbatio. ideo tentatio superbie vocatur vent⁹ turbinis quia sicut turbo obscurat t turbat aerem sic etiam ipsa superbia obscurat t turbat mentem vnde

Job. iii. Noctem illam tenebrosus turbo possidet. Turbo possidet noctem. cum superbie tentatio excat mentem. Et dicitur tenebrosus. qz oculuz cordis obscurat Bernardus de. iij. gradibus humilitatis Superbia oculum mentis obscurat t veritatem obumbrat. Turbo autem dicitur qz turbat scz superbientis animuz. quia facit ipsum amarum. rancorosum. inquietum. ꝑo Conturbati sunt montes idest superbie. Hugo de sancto victore in libro de arra anime. Signa superbie sunt clamor in locutione amaritudo in silentio. dissolutio in hilaritate furor in tristicia. honestas in imagie in honestas in actione rancor in reprehensione. Et qñ ista tentatio est quasi diaboli ꝓpria. quia superbie vitium ab eo accepit initium. t ideo subditur q; iste ventus veniebat ab aquilone idest a diabolo superbo Ipse enim superbiens dixit Isaie. xiiij. Sedebo in monte testamēti in lateribus aquilonis ascendam super altitudinem nubiuz t similis ero altissimo. vnde Hugo de sancto victore dicit in libro predicto. Superbia in celo nata est sed velut immemor q; via inde ceciderit illuc postea redire non potuit. ¶Secūda tentatio est luxurie siue carnis. t hec vocatur nubes magna quia rationem offuscat. Sicut enim nubes densa offuscat aerem lumen solis intercipiendo. sic concupiscentia carnis offuscat mentem lumen rationis obumbrādo. vñ Gre. nazanzenus dicit q; caro velut nubes quedam grossa se anime objiciens considerare eaz diuini luminis radios nō sinit Eze. xxvii. Solem. i. rationis lumen nube tegaz Aug. in libro confessionum. Exhalabant nebule de limosa concupiscentia carnis t scatebra pubertatis. t offuscabant atq; obnubilabant cor meum ita vt non discerneretur serenitas dilectionis a caligine libidinis. Sed magna dicitur ratione genera luxurie quia generaliter quasi omni hominī inest pugna carnis. Haz omnes de carnis peccato ꝓpagati sunt vnde omnes intra semet ipos gerunt vnde certamina sentiunt Brego. In hoc mundo cuz nostris tentationibus nascimur t caro aliquando nobis adiutrix est in bono opere. aliquando seductrix in malo. ¶Item est carnis tēptatio magna continuitate Hiero. in epistola. Quocunqz per gim⁹ nobiscum inimicū idest carnez portamus. t ideo pugna incuitabilis est t continua. ¶Item est magna difficultate Aug. in quodaz sermone Inter omnia certamina rpianorum duriora sunt castratio prelia. Haz ibi continua pugna. t rarior est victoria. Est enim ipa caro inimicus familiaris de quo. Boet⁹ dicit q; nulla pestis efficacior ad nocendum qꝫ familiaris inimicus. ¶Tertia tentatio est auaritie t hec est a mundo. t hec dicit ignis involuens. ignis scz ꝓpter insatiabilem ardorem. quia sicut ignis non saciatur lignis. Hm illud Prouer. xxx. Ignis nūqꝫ dicit sufficit. ita nec auarus pecunie Eccli v. Auarus non implebitur pecunia tc. Involuens autem dicitur propter implicationem Multe enim sunt involutiones t implicationes hominum auarorum Job. vj. Involute sunt semite gressuum eoruz. involuunt eni se multi curis. multis negotijs. multis peccatis. i. Thi. vi. Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationē. t in laqueum tc. ¶Secundo ponitur tentationū remedium. qz splendor in circuitu eius Lircunstat enim hominem tentatum ne a tē tatione vincatur triplex splendor scz splendor scripture ipm informans. splendor angelice custodie ipsum confortans. t splendor diuine iustitie vincentem coronās. vñ dei. i. Thimoteī. vj. postq; dicit. Bonum certamen certaui. addidit. in reliquo reposita est mihi corona iustitie Isa. quinquagesimo Implebit splendoribus animam tuam. ¶Tertio ponitur tentatorum t victorum premium quia de medio eorum quasi species electri. de. iiij. scilicet. vētus. t ignis. quia scilicet ex tentationum pugna trahitur corone materia que in electro significatur. Vel in electro fm Gregoriuz significatur christus qui est tentatorum t

v etoz primū. Electrū enim sicut Gregorius dicit ex auro ē t argēto. dū aūt miscent ar gēntū crescit in claritate. aurū vo a fulgore suo pallescit. Sic dū būanitas xpi in mate statu gliam excrenit diuinitas a ppria fulgore potentie se humanis oculis tēperauit. Et ita in xpo q̄si dū pallescit aurū fulget argēntū. ergo electrū de medio xpo est q̄ lā erunt t trūphauit de pugna tentationū. Ipse eni tēratus fuit a carne sanctissima te q: cū iciunasset. xl. diebus t. xl. noctibus postea esurijt. Item a diabolo psuadente q: accedēs tentauit dixit ei ꝛc. Jtē a mundo alicit ꝛc. cū ostendit ei oia regna mūdi t gloriā eoz t dixit. Hec omnia tibi dabo. Sed tū xpo de oib⁹ trūphauit. t ideo hoc electrū de medio hui⁹ tērationū iā crepū iducit in exemplū. imo etiā i pīnū fuit i proclā. si ipsas tentationes vicerimus. ita vt ex hoc electro fabricē t monetā q̄ dabitur in precium laboris. t corona que seruatur in premiū victorie. t letificabimur si quidē ex splendore auri. t insup ex candore argenti. q: tam ex visiōe deitatis q̄ humanitatis eiusdē delectabimur t refocillemur in patria vt dicit Aug. sup illud Ioēl. Ingrediet t egrediet t pascua inuenient. Jtē tentat t impugnat nos diabol⁹ aliq̄n de vana gla. aliq̄n de superbia. aliq̄n ō inuidia aliquando de luxuria. Et hec pugna tērationum figuratiue exprimit i visione somnij q̄ habet Dan. vij. vbi dr q: daniel sōnū scribēs hoc sermone cōprehendit. Fantasmatizq; pertrigens ait. Videbā in visione mea nocte. ecce q̄tuor venti pugnabant in mari magno. t quatuor bestie magne ascendebāt diuerse inter se. Prima q̄si leena. t q̄si alas habebat aquile aspiciebam donec euulse sūt ale eius. t sublata est de terra t super pedes quasi homo stetit. t cor eius datū est ei. Et ecce bestia alia similis vrso in parte steterat. t tres ordines erant in ore eius. t in dentibus eius. sic dicebant ei. Surge comede carnes plurimas. Post hoc aspiciebam. t ecce alia q̄si pardus t alas habebat avis quatuor super se. t quatuor capita erant in bestia. t potestas data est ei. Post hoc aspiciebam in visione noctis. t ecce bestia quarta terribilis atq; mirabilis. t fortis nimis dentes ferreos habebat magnos comedens atq; comminuens. t reliqua pedibus suis conculcans. Dissimilis autem erat cēteris bestijs quas videram ante eā. t habebat cornua decē. Primus ergo ventus est ambitionis tentatio. qui flat ab oriente idest ab originis nobilitate que frequenter est ambitionis occasio. Bestia autem hoc flatu excitata superbia est. que est quasi leena habens alas aquile. que sunt sublimitas t potestas. Et hec bestia tunc euellitur quando homo superbus a statu suo deijcitur. t non stat. vel in equo. vel sup aliquē hominē. Et cor eius datur ei idest vera cognitio sue fragilitatis t vilitatis. Secundus ventus est tentatio inuidie. qui flat a meridie. quia de prosperitate bonorum dolet inuidus. Est enim in regione meridiana abundantia bonorum. Bestia hoc flatu excitata est detractoria lingua que bestia est similis vrso qui libenter mel comedit. quia dulce est in ore inuidi mala de alijs loqui. Vnde delectatur inuidus cum videt aliena mala sicut dolet t tristatur cū videt aliena bona. Iurta illud Oratij poete Inuidus alterius rebus marcescit opime. Inuidus alterius rebus macrescit opimis. proprietas est ei dulce loqui de malis proximi. Hec bestia in parte similis est q: inuidus quandoq; hominem in parte laudat. Tres ordines dentium habuit quia inuidus habet tres modos detrahendi scilicet duo habet tres modos detrahendi scilicet mala augendo. bona minuendo. t indifferentia vel dubia perturbando. Tertius ventus est tentatio luxurie. flans ab occidente idest a carne iugiter ad occasum. Bestia hoc vento excitata est carnis concupiscentia que similis pardo dicitur. q: ē varij colōris. pp varietatē desideriorū. Hec habet quatuor capita. sociū suauitatē vestium t cōsilium. delectabilitatē epularū t carnalē opus. Quatuor aūt ale q: eā erigūt sunt iuuenum sanitas. pulcritudo t nobilitas. Et hec sūt vt ale milui quibus volatur ad sordes carnales. Quart⁹ ventus flans ab aquilone est tēratio crudelitatis q̄ ē in potētibus respectu subditorū. ad quā pinet ārta bestia q̄ ē ceteris crudelior q̄ cetera cōminuit t cōculcat. Cornua ei⁹ sūt ppositi t satellites. t ministri sue crudelitatis qui quos cōculcare n̄ prevalēt falsē accusando ledere nitunt. q: aūt in predicto somnio dr q: q̄tuor venti pugnabāt in mari magno. Notādū ē q: mare somniatū sicut dicūt sōniorū interpretes. q̄q; refert ad regnum mutabilitatē. sicut in hoc somnio Danielis vbi p mare grāde intelligit vniuersale imperiū mūdi. t p q̄tuor ventos pugnātes in eo intelliguntur ārgelice potestates laborātes pro ipsis imperijs t regnis mūdi vt exponūt Hiesoc. Aliq̄n vo refert ad bonū. pspitatē. Vñ dicūt somniorū iterpretes. q: si go viderit p somniū q: in mari ceperit pisces bono inuenict diuitias a rege sm rationē captionis. t similiter si rem suo p rectū obsequiū ditabit ab eo sm rationē captionis. Jtē dicūt q: si go sōniet q: sol⁹ lituo maris ambulādo lauet pedes appropinquabit regi t gratiā inueniet penes illū scōm rationē ambulationis. t si mare intrauerit vsq; ad femora t lauerit familiaris efficiet regi t letabit scōm rationē ablutionis. Jtē dicūt q: sigo p somniū de primo mare videat trāquillum omnē tristitiā abijciet t gaudebit. Quandoq; vo refert vt dicūt mare somniatus ad hominū aduersitatē. Mā si quis in somnio mare intrauerit vsq; ad verticē soli citudinē t tribulationē t necessitate maria verabit pregē terminabit. aūt hoc scōm rationē absentie eius a terra. Mā si parū distet minor si multū vehemētior afflictio erit. Jtē si go somniet secus litus maris se ire t pedes ingnauerit tribulabit a rege secūdū rationē ingnauīti. Jtē si rex p somniū videat mare perturbatū perturbabit in regno suo. Jtē q: i pfato somnio Danielis dr q: secūda bestia que est filia vrso bēbat in ore tres ordines lez dentiū. Notandum q: scōm interpretes somniorū dentes somniati variā hūt significationē. Mā aliq̄n referuntur vt dicunt ad principum vel regnorum dignitatē t sic accipiendo in hoc somnio Dan. q: illa scōa bestia vrso similis regnū pfarum signat. qō vrso sine perbibetur. pter patientiā laboris t parcitatē vie⁹. Mā p pulmēto sale vitebatur t cardomomo. sed assimilatur vrso non in toto sed in pte qn̄ contra populum dei nihil crudeliter egerat. ꝛc aūt ordines ventrium habuit. La principio tria regna. s. persarum medorū t chaldeorū. Vel tres dentiū ordines tres principes sup. ex. satrapas habebat. Quādoq; vo dētes somniati vt dicunt cōmuniter referuntur ad cōsanguineorum somniantis varietatem. Nam duo dentes anteriores significant filios parentes seu fratres aut magis primos de consanguinitate. Qui vero sequunt anteriores quatuor consobrinos t remotiores cognatos. Caninus dens firmamentū domus significat t generis hoīm. Molares vo significēt pueros. t superiores quidē masculos. inferiores vo femininum sexū. Passiones ergo dentium sommitate ad ipsorum consanguineorum referuntur ad uersitatem. Nam siquis intuitus per somnium fuerit aliquos de anterioribus suis dētibus moueri ac denigrari ac fracturire vermibus. signat q: aliquis ex his quos diximus per anteriores dētes significari egrotabit t si aliquem illorum dentium viderit cecidisse mortuū. pp̄inquior de linea cōsanguinitatis. Si vo aliquem de dentibus qui sequuntur anteriores viderit mortuum fore aut confractum aut aliquid passum. cladem signat alicuius cognatorum predictorum. Si vo erutus videatur potenti mortem. Si vo caninum. dentem go viderit confractum manu domus vel generis eius periclitabitur. Si autem viderit

eum denigrari vel vacillare egrotabit ille
& tribulabitur. ¶Ite si videat q̄ caninus
dens elongatus fuerit in tantū. q̄ impedi
at confessionē & os claudere. maior domus
sue & generis erit impedimentū cuneis &
phibitio. sed tamen suscipiet correptiones
cum dentis excessus habentis radicem fa
cile possit corquari. Hec dicunt somniorū
interpretes. sed ego interpretationibus tali
bus communiū somniorum fidem esse po
nendam non ecclino. q̄ nulla ratio mihi
claret quare huiusmodi somniorum imagi
nes humanarum rerum eventus tales re
gulariter consequantur. Secus autem de
illis somniis sentio. que diuina scriptura
refert. q̄ hominibus ad eruditionē ipsorū
a deo illa esse immissa nulli venire debet
in dubium christiano. Unde Job. xxxiij.
Per somnium in visione nocturna quando
urunt sopor sup homines & dormiunt in
lectulo. tunc aperit aures virorum & erudi
ens eos instruit disciplina. ¶Item tentat
diabolus homines multiplicii fraudulen
ter. & instanter. quod ostenditur Apocalyps.
xij. vbi dicitur Ecce draco magnus rufus
habens capita septem. & cornua decem. &
in capitibus eius septem diademata. & cau
da eius trahebat tertiam partem stellarum
celi & misit eas in terram. & draco stetit an
te mulierem que erat paritura. vt cum pe
perisset filium eius devoraret. Iste draco
diabolus est latenter animabus hominum
insidians Ipse enim dicitur leo vbi aper
te sicut sed draco vbi occulte decipit. ideo
duo sunt contra eum necessaria. patientia
contra feritatem leonis. & prudentia contra
fallaciam draconis. & per illa duo sancti il
luduntur ei ꝓ̄. Draco ille quem somnabat
illudendum ei. Dicitur autem magnus p
pter potestatem nocendi precipue quam
habebat in fine Job. xli. Non est potestas
super terram que comparetur ei. Rufus
dicitur propter malitiam qua sanguinem
& homicidia hominis ab initio fecit Job.
vij. Iste homicida erat ab initio. Dicitur
autem hic legere capita in quantum sug
gerit & mouet ad septē capitalia vitia. Dici
tur etiam hēc cornua decem. in quantum
inducit ad contemptum & trāsgressionem
decalogi id est decem preceptorum legis di
vine. Et in capitibus eius septem diade-
mata propter septiformem tentationem.
per quam victores eius coronantur. Sūt
enim vt dicit Bernardus septem. genera
tentationum. ¶Prima est importuna q̄
pcaciter insistit. vt fatrem vincat. Job. xviij.
Mons cadens defluit & saxum transfert
de loco suo lapides excauant aque. & alluvi
one terra paulatim consumitur. ¶Secūda
est dubia que animam ambiguitatis nubib⁹
involuit Job. xx. Cogitationes mee vare
faccedunt sibi. & meus in diversa rapitur
¶Tertia est subita q̄ iudicium rationis ꝑ
venit Thenorū tertio. Velociores fuerūt
persecutores mei aquilis celi. ¶Quarta ē
occulta que deliberationis considerationē
pterfugit Vñ Job. xiij. Quantas habeo
iniquitates & peccata. Iecora mea atq̄ de
licta ostende mihi Job. xli. Quis revelavit
faciem indumenti eius. & in medium oris
eius quis intrabit. portas vultus eius q̄
aperiet. i. quis aperiet occultas eius cogi-
tationes. ¶Quinta est violenta que vires
anime sue mentis transcendit Job. xxx.
Quasi rupto muro. & aperta janua irrue-
runt super me & ad meas miserias devo-
luti sunt. ¶Sexta est fraudulenta que ani
mam seducit. Pro. xvij. Est via que vide
tur homini recta. novissima autem eius
ducunt ad mortem. ¶Septima est perple
xa q̄ varijs vicijs simul impedit Job xxxix.
Procul odoratur bellum exhortationem
ducum & ululatum exercitus. ¶Segnis q̄
cauda eius id est finalis intentio eius vel
simulata deceptio que malitiam tegit si-
cut cauda tegit turpitudinem Isa. xx. Pro
pheta loquens mendacium ipse est cauda
trahens tertiam partem stellarum id est
reprobos qui nec sunt de parte innocentiū
nec de numero penitentium. sunt tñ de
numero stellarum propter lucem id est co
gnitionem fidei. quam habent saltem in-

formem. Et misit eos tractos & allectos
in terram id est in amorem terrenorum.
vt plus ea q̄m celestia diligant. Sequitur q̄
draco. Ipse diabol⁹ stetit. s̄z iccirco ipsum
do ante mulierem id est animam que erat
paritura id est opere implectura conceptum
ꝓpositi boni. Cum ens gravida sit anima
in conceptu boni propositi statim in partu i
surgit diabolus vt impediat partū.

Capitulum xxxiiij.

Vita hominis spiritualis assi
milatur illi statue quam som
niavit nabuchodonosor de q̄
dicitur Dan. ij. Tu rex videbas & ecce quasi statua vna
grandis statua illa magna. & statua sublimis
stabat contra te & intuitus eius erat
terribilis huius statue caput ex auro opti
mum erat pectus autem & brachia de argen
to. Venter & femora ex ere. Tibie
autem ferree. pedum autem quedam pars
erat ferrea & quedam fictilis. Videbas ita
donec abscisus est lapis de monte sine ma
nibus. & percussit statuam in pedibus eius
ferreis & fictilibus & comminuit eos. tunc
contrita sunt pariter ferrum testa eo argen
tum & aurum. & redacte quasi in favillam
estive arce & rapta sunt a vento nullusq̄
percusserat statuam factus est mons ma
gnus & replevit universam terram. hoc est
somnium. In hoc somnio satis describitur
humane vite spiritualis varietas. ¶Pri-
mo quantum ad dignitatem conditionis.
ecce statua grandis &c. ¶Secundo quan-
tum ad facilitatem corruptionis huius sta
tue caput &c. ¶Tertio quantus ad difficul
tatem reparationis videbas ita donec ab
scisus est lapis &c. Dignitas conditionis
describitur. q̄ statua hec erat grādis subli
mis & terribilis. Sic vita spiritualis homi-
nis nulli est grandis per fidem Deū. xi.
Fide motsen grādis factus &c. & sublimis
per spem Danielis. iiij. Prodocentias sue
sublimitas eius contingens celum faciebat
per spem celestium. sed est terribilis hostili
bus per charitatem. Cant. vi. Terribilis vt
castrorū acies ordinata. Ordinant enim
castra virtutū per charitatē Canticorū. ij.
Ordinavit in me charitatē. Vel grādis
in activa. sublimis in cōtemplativa. terribi
lis i aduersariorū pugna. quā s̄z hz i vtra
q̄ vita. vel magna ē ei⁹ cotrectio. sublimis
ei⁹ reparatio terribilis ē ei⁹ petitio siue dā-
natio. ergo magnitudo statue i cōsideratio
ne culpe. sublimitas i cōsideratiōe gre ter-
roz i cōsideratiōe pene. s̄z legē. Stabat cōtra
Dec statua tūc stat cōtra hominem. qū feditatē. i.
infirmitatē. & calamitatē mētis intuef. & q̄l
sit & q̄lis cē possit et hoc ei oñdit ꝑ. Argu
am te & statuā cōtra faciē tuā. ¶Secūdo de-
scribit vite spūalis corruptio. i. casus mētis
a sublimitate virtutū ad ima vitioꝝ cū di
cit. Caput hui⁹ statue ex auro &c. vbi oste
dit q̄ hui⁹ statue ꝑia ꝑs erat aurea. secūda
argentea tertia erea. quarta ferrea. quinta
testea paulatim in deterius fit descensus
q̄ nēo repete fit turpissim⁹ s̄z gradatī defi
cīdo. q̄ qui minima negligit paulatī dēfi-
cit vel defluit. In auro ergo significatur
charitas q̄ ceteras virtutes supergreditur si
cut aurum ceteros metallis anteferf. In ar
gento veritas. q̄ argentū quo frequentio-
ri vsu atteritf eo vtilis clarior reddit. Sic veri
tas vehementi discussiōe q̄ magis discutit
eo melius cōmendat. sic & veritatis consilia
experientie vsu quo tritiora sūt eo clariora.
Charitatis ergo claritatē fulgor auri expri
mit. q̄ celestis desiderij ignis illūminat. In
ere simulatio. eo. n. argēti imitat in sono.
s̄z tñ multū distant in ꝑcio. Sic simulatio
suauē dulcedinis cantū hz in sermōe. & sua
viter reboat & dulcit resultat in ore. s̄z quā
tū p̄ vbū & exercitū demulcet cetera. tā
tū p̄ cōsiliū & desideriū pallet intrinsec⁹. In
ferro crudelitas. Ferrū. n. cetera metalla cō
minuit & domat Vñ cōuenienter crudeli-
tatis violentiam designat que resistentia
quecq̄ premit vt opprimat. In testa ficti-
li fragilitas. Fictile enim de facili fran-
gitur. & ideo per eam recte impatientie
fragilitas designatur. Illi ergo ba-

dent caput aureum qui incipiunt a feruc
ti charitate. vt qui sunt spū feruentes in tri
bulatione patientes. t solliciti in ope. assidui
in lectione. deuoti in oratōe. Charitas eni
patiens benigna est non inflatur. non emu
latur. nō querit. que sua sunt &c. Sed tales
aliqñ et auro in argentum mutantur. quia
refrigescente charitate operantur et verita
te siue bona deliberatione. sed multum in
terest inter vtrunqz statuz. qz aliud est ope
rari bonum et desiderio. aliud et consilio
aliud operiari cū magna delectatione. alius
ad et sola deliberatione. Hec conditio ad
huc est bona scz operari et veritate. Fm il
lud Joh. iij. Qui facit veritatem venit ad
lucem. sed prima erat optima. s. operari et
feruenti charitate Apoc. ij. Scio opa tua t
laborem t patientiam tuam. sed habeo ad
uersum te pauca quia charitatem priſtinā
reliquisti age ergo penitentiā t prima opa
fac. Sed adhuc meno negligentio: facta et
argento mutatur in eo quia scz bonū op⁹.
quod faciebat et veritate. ad laudem homi
num resolutus postmodum actitat p hu
mano fauore. Qui igitur blandam se exhi
bet in sermone. benignum in facie. sed per
uersum in opere t voluntate. Iste profecto
abiecto argento iam operatur in ere. Erl.
enim more suauiter tinnit extrinsecus sed
voluntatis depranatione pallescit intrinse
cus. Tali dicitur Apoc. iij. Scio opera tua
quia nomē habes q: viuas t mortuus. es
Sed deterior: ē mutatio tertia. quia ex ere
mutatur in ferrum. Interdum enim dum
ficti hominis ignominia reuelatur incipit
sordescere t vilescere a quibus antea lau
dabatur. Et tunc contra eos despectus ira
scitur t indignatur t detestatur eos aliqñ.
t in eo q: potest crudeliter persequitur. qui
bus quantum poterat antea placere cona
batur. t sic eo in ferrum mutatur. i. leuitas
in crudelitatez conuertitur t mutatur. ¶ Se
quitur quarta mutatio seu coniunctio fer
ri t teste. quia sicut sunt p̄ompti t audaces
ad mala inferenda. sic post illa sunt pusilla
nimes t impatientes ad tolerandum illa
ta vt recte mirari possis quomodo conue
nire possit ferrum cum testa. i. tanta crude
litas cum tanta impatientia. Ecce statua
nostra in qualem finem desinit. quia post
caput aureuz plantas fictiles accipit. Thre
norum. iiij. Filij sion inclyti amicti auro pri
mo quomodo reputati sunt in vasa testea.
Sic ergo patet q: in capite aureo intelligi
tur deuotio in membris argenteis discre
tio in ereis simulatio. in ferreis indigna
tio. ¶ Item nota q: in capite intelligitur in
tentio qua totum opus in bonum vel in
malum finem deducitur. quia totum cor
pus capite regitur. In pectore Xo confiliū
quia ibi cor: latet. in brachijs operatio. in ven
tre obsequium compassionis quia venter
est teneror: pars corporis t velamentum
fetoris. in femore humilitas que ad vilia t
indigna inclinatur. femur enim pudēdis
subiicitur. in tibijs rigor: seueritatis quia ti
bie ceteris membris ossa longiora t robu
stiora portant. per pedes necessitas vite.
Pedes enim terram tangunt. t quantum
cunqz meno se ad celestia extendat sine hu
mus vite subsidijs necessitatem suam non
sustentat. Ergo patet q: per caput intelligi
tur intentio. per pectus deliberatio. per bra
chium exercitatio. per ventrem compassio
per femur humilitas per tibiam seueritas
per pedem necessitas. Vel per caput desi
derium intentionis per pectus fluctum de
liberationis. per brachium exercitium actio
nis. per ventrem obsequium pietatis. per
femur seruitium subiectionis. per tibiam
flagellum seueritatis. per pedem subsidiū
necessitatis. Si ergo caput intentio t aurū
deuotio. quid aliud est aureum caput nisi
deuotio. quid aliud est aureum caput nisi
deuota intentio: Si pectus deliberatio. bra
chium actio. argentum discretio. quid aliud
est pectus t brachia argentea q̄ consilia t
discreta: si in vētre compassio. femo
ra subiectio. in ere simulatio. quid aliud est
taf ficta. t si per tibiam seueritas per ferrū
crudelitas. quid aliud in tibijs ferreis nisi
seueritas crudelis. t si pes necessitatē testa
rē. quia ferocem t indura
tas mētes potius corrigit inspiratio diui
na q̄ corrigant flagella hūana. Est ergo la
pis abscisus sine manib⁹ timor: diuinitus
inspirat⁹. in cuius ictu statua deuicit. i. mō
struosa vita peccatoris destruit. Unde per
cussio statue t cōminutio compuncti cor
dis est cōtritio t humiliatio. t in pedib⁹. i.
in inferiorib⁹ statua concutit q̄ meno ela
ta atqz peruersa p spiritum timoris domi
ni ad iniquitatis t infirmitatis sue p̄sidera
tionē reuerberat. t postq̄ fere penitus ce
cidunt. Tunc contrita sunt inquit pa
riter ferrū. te. eo. ar. t au &c. Unde qz tot⁹
boni fundamentum ē humilitas p̄⁹ cru
bescimus vera mala q̄ ficta bona. nouissi
me et vera bona cū sint imperfecta t incō
sumata. In ferri itaqz cōtritione dānam⁹
mala q̄ per iniquitatē cōmisimus. In te
sta autem illa q̄ per infirmitatē cōtraximꝰ.
Ferio āt cōtritio est simulati boni reproba
tio. in argenteis mēbris hoc displicet. non
q̄ sunt bona. scz q: non sunt optima. In au
reo āt opere soluz hoc est reprehensibile. q: op

voluptatē. quid planta testea nisi superfluitas voluptuosa: pes ex pte testeus t ex pte
ferre⁹ describit q: delicata mens nunc in
eorum odium adducit. ignisqz restringitur
nunc Xo cum tpa suppetunt in eoruz iuru
resoluit. Est ergo vt patet ex dictis fulgor
capitis aurei deuota intētio celestis, desi
derij. claritas pectoris. t brachij. argētei cer
titudo recti cōsilij t rectitudo operis certi.
sonoritas eris ventris t femoris blādimē
tum falsē pietatis t ficte humilitatis. robur
ferree tibie rigor: immoderate disciplinē fra
gilitas testei pedis effrenatio superfluitatis.
Caput itaqz aureum sancta desideria fa
ciunt pectus t brachiū argenteū. t cōsilia t
opa recta. ventrem t femur ereū obsequia
t seruitia ficta. tibias ferreas flagella seua
plantā testeam subsidia delicata. ¶ Tertio
describit destructe vite reparatio. Sepe. n.
quem nō corrigit manus hūana percutit
sententia diuina vel inspiratio iterna. Un
de mōte abscisus est lapis sine manibus
t percussit statuā &c. quia feroces t indura
tas mētes potius corrigit inspiratio diui
na q̄ corrigant flagella hūana. Est ergo la
pis abscisus sine manib⁹ timor: diuinitus
inspirat⁹. in cuius ictu statua deuicit. i. mō
struosa vita peccatoris destruit. Unde per
cussio statue t cōminutio compuncti cor
dis est cōtritio t humiliatio. t in pedib⁹. i.
in inferiorib⁹ statua concutit q̄ meno ela
ta atqz peruersa p spiritum timoris domi
ni ad iniquitatis t infirmitatis sue p̄sidera
tionē reuerberat. t postq̄ fere penitus ce
cidunt. Tunc contrita sunt inquit pa
riter ferrū. te. eo. ar. t au &c. Unde qz tot⁹
boni fundamentum ē humilitas p̄⁹ cru
bescimus vera mala q̄ ficta bona. nouissi
me et vera bona cū sint imperfecta t incō
sumata. In ferri itaqz cōtritione dānam⁹
mala q̄ per iniquitatē cōmisimus. In te
sta autem illa q̄ per infirmitatē cōtraximꝰ.
Ferio āt cōtritio est simulati boni reproba
tio. in argenteis mēbris hoc displicet. non
q̄ sunt bona. scz q: non sunt optima. In au
reo āt opere soluz hoc est reprehensibile. q: op
timi opis inchoatio vsqz ad debiti finis ter
minum non p̄ducit. In argenti itaqz con
tritione boni opis imperfectio. in auri Xo
confractione arguit optimi operis inter
missio. Sequitur t redacta quasi in fauil
lam estiue arce. Per estiuū temp⁹ feruo
spiritus. per arcez spiritualis prudētia si
gnificatur fauille nigredo verecundie ē cō
fusio. Has fauillas adhuc in conscientia
tolleramus quamdiu de preteritis culpis
cōfusi vel suspecti sum⁹. Unde peccata in
fauillam vertunt. q: erubescim⁹ in quibus
delectari cōsueuimus. Sed flante vento fa
ville tolluntur cuz p spiritusancti aspiratio
nem reatus nostri formido omnino atqz su
spitio absorbetur Pē. Proiecisti post ter
gum tuum omnia peccata mea. Sic pec
cata ppbete erant in fauillā redacta quan
do dicebat. Tota die verecūdia mea cōtra
me est. t confusio faciei mee cooperuit me.
sed quasi a vento rapta cū dicebat. regra
tiando t exultando. Benedic anima mea
domino t omnia q̄ intra me sunt nomini
sancto eius. Sed raptis fauillis nullus eis
locus inuenit. qz post impetratam veniaz
meno contra similium corruptionum de
trimēta insuperabilis redditur q: ad similez
corruptelā nec sensus decipi. nec affectus
potest corrūpi. Sed nota q: lapis cōmino
ens statuā crescit i montē magnū t eminē
tem q: charitas per augmēta, proficiens cle
uat ad cōfidentie immensitatem de qua dici
tur in. Pē. Qui cōfidunt in domino sicut
mōs sion &c. ¶ Item vite spiritualis va
rietas describit in illa arbore quā somnia
uit idē nabuchodonosor. de qua dicit. Da.
iiij. Videbā t ecce arbor in medio terre. t
latitudo ei⁹ nimia. magna arbor t fortis t
pcritas ei⁹ cōtinēs celū aspectus ei⁹ erat
vsqz ad terminos vniuerse terre. folia eius
pulcherrima t fruct⁹ eius nimi⁹. t esca vni
uersor in ea subter eā habitabant anima
lia t bestie. t in ramis eius cōuersabantur
volucres celi t ex ea vescebatur omnis ca
ro. Videbā i visione capitis mei sup stra
tū meū t ecce vigil t sanct⁹ de celo descē

dit ⁊ clamauit fortiter:⁊ sic ait. Succidite arborē ⁊ p̄cidite ramos ei⁹ ⁊ excutite folia ei⁹ ⁊ dispergite fructus eius ⁊ fugiant bestie que subter eam sunt ⁊ volucres de ramis ei⁹. Verūtamen germen radicum eius in terra sinite ⁊ alligent vinculo ferreo ⁊ ereo in herbis:que foris sūt.⁊ rore celi tingat:⁊ cū feris paro eius i herba terre.Cor eius ab humano cōmutetur ⁊ cor fere det ei ⁊ septē tempora mutent super eum. In sententia vigilum decretū est ⁊ sermo sanctor̄ ⁊ petitio donec cognoscant viuētes quoniā dominat excelsus in regno hominū.⁊ cuicunq; voluerit dabit illud ⁊ humilimum hominē cōstituet super eum. Hoc somniū vidi ego nabuchodonosor.Delcubiū in somnio hoc vita spūalis tripliciter. ¶Primo quantū ad statum gratie.Ecce arbor ꝛc. ¶Secundo quantū ad lapsum culpe.Et ecce vigil ꝛc. ¶Tertio quantū ad remedium penitentie. Verūtamē germen ꝛc. Quantum ergo ad primū nota q; hec arbor magna est anima existens i gratia.⁊ ipsa magnitudo arboris est immēsum robur virtutis.magna arbor est.q fortia opa facit. In medio quoq; terre q; itima bona desiderat.altitudo nimia q; de sublimibus subtilit sentit. Hec est arbor magna ad bona agenda: fortis ad mala toleranda.procera ad sublimia cōtēplanda. Unde ,peritas ei⁹ celum tangebat q; investigationis ei⁹ subtilitas celestia penetrabat.magna ergo i actionib⁹ fortis in tribulationib⁹.sublimis in inuestigationibus.vel altitudo nimia investigatio ē p̄sumptuosa que est causa succisionis aspect⁹ eius.⁊ fame seu nominis celebritas vsq; ad terminos vniuerse terre vt a bonis diligat.⁊ a malis timeatur. Ergo in arbore notat virtus.in aspectu virtutis notitia.vel aspect⁹ vsq; ad terminos vniuerse terre patet.q̄ñ p̄pric virtutis experientia.nec in magnis nec in minimis latet.folia ei⁹ pulcherima ⁊ fructꝰ eius nimius.in foliis verba.in fructu scientia.in esu doctrina.esca vniuersor̄ in ea. Folia itaq; pulcherima sūt verba discreta. Fructus copiosus sensus eruditus multiplex intellectus. Esca vniuersor̄ plena eruditio omnium cogitationū cordis ad motum operūq; suor̄ consideratione frequēter reuocare:⁊ eor̄ circunspectioni frequentius insistere. ¶Secūdo agit de vita spūali quātum ad lapsū culpe cū dicitur.Ecce vigil. i. angelus. Angeli enī vigiles sunt:q; ad nostraz custodiam ⁊ ptecti dnē ipigre insistūt: qb⁹ somnus erroris ⁊ oblionis circa nostrā custodiā nunq; subrepit. Et sanct⁹ vt intelligatur angelus bonus nō malus.De celo descēdit q; hmōi sententiā de celo cognouit:⁊ in terra disposuit. Hoc enī ē angeloꝝ de celo descēdere q; in sūmis discūt in terra disponere.Et cla.for.⁊ sic ait p̄c. ar.Boni angeli bona p̄ seipsos facūt:mala aūt p malos fieri p̄mittūt. Vñ angelus b q; rectitudinis statū subuertere malum esse cognouit arborē p̄cidere noluit. Verūtamē q; b vnius meritū vel vniuersitatis bonum erigere cognouit fieri p̄misit. Unde q; dicit arborē p̄cidite:p̄missionē intellige nō p̄ceptionē. Unde nō est per hoc spiritibus malis obedientia inūcta:nq; licentia indulta. Et dicit q; fortiter clamauit:vt notet distātia inter voluntatē siue intentionē spūs boni ⁊ mali:q; nos fortiter clamam⁹ cū longe positis aliqd inotescere volum⁹. Sed ex his accipe:q; nō p̄t nos mali angeli,p sua volūtate nisi accepta licentia qua p̄mittantur p̄turbare:alias ut nemo posset eor̄ impetū tolerare. Nā arborem succidere potuissent ⁊ voluissent :⁊ ñ nō nisi p̄missi succiderūt:q; sine dei p̄missiōe nil faciunt. Sz nisi arbor illa nimis alta fuisset ⁊ de sua virtute intumuisset sententiam succisionis non accepisset. Arbor itaq; succiditur quando constantie virtus tentationibus paulatim attenuatur:tandēq; funditus tollitur.p̄o.Dereliquit me virtus mea , Succisa arbore rami p̄cidūtur q; virtute animi deficiente bona opa paulatim subtrahuntur. Arbor succiditur ⁊ rami p̄cidūtur:quā do virtus in occulto ⁊ virtutis opus deficit in aperto. Prius igitur subtrahitur virtus animi postmodū autem subtrahit etiam facultas ⁊ occasio bene operandi. Et succisa arbore arboris ramisq; p̄cisio folia excutiuntur :fructusq; dispergitur q; deficiente virtutum,pposito ⁊ virtutum exercitio:prius gratia bene loquēdi tollit.tandem etiam gratia recte intelligendi subtrahitur. Et recte posteā deficit studiū bone operationis subtrahit facūdia sermonis:q; scādalizare magis q̄ edificare audiētes p̄t ois castigatio vel exhortatio depranati p̄dicatoris. Foliorum ergo gratia excutitur:quādo ex suspitione infami prius habita facūdia loquendi vel auctoritas amittit. Fructus dispergit quando eius doctrina contēnitur que q̄uis p sensus cōsilij vtilis forsitan videatur per prauū tamē vite exemplū facile conculcatur. Fructus dispergit quādo importuna variaq; concupiscentiaq; in incursione studium meditationis dissipat: ⁊ subtilitas inuestigādiq; facultas cogitationum euagatione confundit. ¶Sequitur fugiāt bestie que sub ea sunt. Hoc fit quādo amisso virtutū ramis ⁊ fructu consilij ⁊ bone fame vite ⁊ auctoritate doctrine subiecti eius ipsi⁹ obedientiā detractāt: ⁊ carnales quiq; eius magisteriū cōtēnūt : volucres quoq; celi de ramis ei⁹ fugiūt:q; etiā spirituales viri cōsortiū eius declināt ⁊ infamiā horrescūt.p̄o. Elongasti a me amicū ⁊ primum ⁊ notos meos a miseria. Vel subter habitantes bestie fugiūt cū vigore animi tētationibus exhausto iam nō valet mens carnales impetus cohibere vel quelibet irrationabilia desideria sub rationis magisterio coercere.Auiuz quoq; habitationem amittimus cum sublimiuz inuestigationum iocunda spectacula fantasmatum occursione turbati exercere nō valemus. Vel in ramis suis inhabitantes volucres celi arbor amittit:cum meditationes suas:circa assuetam motum suorum circunspectionem exercere iam

ad celestia eleuari.⁊ in eternor̄ contēplationē spēdi ⁊ iter̄ post sublimes volat⁹ ad arboris suc ramos reuerti ibiq; imorari cogitatiōes cordis ad motum operūq; suor̄ consideratione frequēter reuocare:⁊ eor̄ circunspectioni frequentius insistere. ¶Secūdo agit de vita spūali quātum ad lapsū culpe cū dicitur.Ecce vigil. i. angelus. Angeli enī vigiles sunt:q; ad nostraz custodiam ⁊ ptecti dnē ipigre insistūt: qb⁹ somnus erroris ⁊ oblionis circa nostrā custodiā nunq; subrepit. Et sanct⁹ vt intelligatur angelus bonus nō malus.De celo descēdit q; hmōi sententiā de celo cognouit:⁊ in terra disposuit. Hoc enī ē angeloꝝ de celo descēdere q; in sūmis discūt in terra disponere.Et cla.for.⁊ sic ait p̄c. ar.Boni angeli bona p̄ seipsos facūt:mala aūt p malos fieri p̄mittūt. Vñ angelus b q; rectitudinis statū subuertere malum esse cognouit arborē p̄cidere noluit. Verūtamē q; b vnius meritū vel vniuersitatis bonum erigere cognouit fieri p̄misit. Unde q; dicit arborē p̄cidite:p̄missionē intellige nō p̄ceptionē. Unde nō est per hoc spiritibus malis obedientia inūcta:nq; licentia indulta. Et dicit q; fortiter clamauit:vt notet distātia inter voluntatē siue intentionē spūs boni ⁊ mali:q; nos fortiter clamam⁹ cū longe positis aliqd inotescere volum⁹. Sed ex his accipe:q; nō p̄t nos mali angeli,p sua volūtate nisi accepta licentia qua p̄mittantur p̄turbare:alias ut nemo posset eor̄ impetū tolerare. Nā arborem succidere potuissent ⁊ voluissent :⁊ ñ nō nisi p̄missi succiderūt:q; sine dei p̄missiōe nil faciunt. Sz nisi arbor illa nimis alta fuisset ⁊ de sua virtute intumuisset sententiam succisionis non accepisset. Arbor itaq; succiditur quando constantie virtus tentationibus paulatim attenuatur:tandēq; funditus tollitur.p̄o.Dereliquit me virtus mea , Succisa arbore rami p̄cidūtur q; virtute animi deficiente bona opa paulatim subtrahuntur. Arbor succiditur ⁊ rami p̄cidūtur:quā do virtus in occulto ⁊ virtutis opus deficit in aperto. Prius igitur subtrahitur virtus animi postmodū autem subtrahit etiam facultas ⁊ occasio bene operandi. Et succisa arbore arboris ramisq; p̄cisio folia excutiuntur :fructusq; dispergitur q; deficiente virtutum,pposito ⁊ virtutum exercitio:prius gratia bene loquēdi tollit.tandem etiam gratia recte intelligendi subtrahitur. Et recte posteā deficit studiū bone operationis subtrahit facūdia sermonis:q; scādalizare magis q̄ edificare audiētes p̄t ois castigatio vel exhortatio depranati p̄dicatoris. Foliorum ergo gratia excutitur:quādo ex suspitione infami prius habita facūdia loquendi vel auctoritas amittit. Fructus dispergit quando eius doctrina contēnitur que q̄uis p sensus cōsilij vtilis forsitan videatur per prauū tamē vite exemplū facile conculcatur. Fructus dispergit quādo importuna variaq; concupiscentiaq; in incursione studium meditationis dissipat: ⁊ subtilitas inuestigādiq; facultas cogitationum euagatione confundit. ¶Sequitur fugiāt bestie que sub ea sunt. Hoc fit quādo amisso virtutū ramis ⁊ fructu consilij ⁊ bone fame vite ⁊ auctoritate doctrine subiecti eius ipsi⁹ obedientiā detractāt: ⁊ carnales quiq; eius magisteriū cōtēnūt : volucres quoq; celi de ramis ei⁹ fugiūt:q; etiā spirituales viri cōsortiū eius declināt ⁊ infamiā horrescūt.p̄o. Elongasti a me amicū ⁊ primum ⁊ notos meos a miseria. Vel subter habitantes bestie fugiūt cū vigore animi tētationibus exhausto iam nō valet mens carnales impetus cohibere vel quelibet irrationabilia desideria sub rationis magisterio coercere.Auiuz quoq; habitationem amittimus cum sublimiuz inuestigationum iocunda spectacula fantasmatum occursione turbati exercere nō valemus. Vel in ramis suis inhabitantes volucres celi arbor amittit:cum meditationes suas:circa assuetam motum suorum circunspectionem exercere iam

nequit. Cōtuberuia talium volucrū noa amisisse sepi⁹ dolemus: cū cogitatiōes nostras ab iepta enagatiōe restringere nō valemus. ¶ Tertio describit vita spiritualis quātū ad remediuz penitētie vel diuine misericordie. Magna eni est admiratione dignum q⁹ diuina miseratio nec talēs homines sepe fūditus deserit nec post talē lapsū tantāqz ruinā penitus destituit sed adhuc taleo sepe ad correctionē expectat t ad penitentiā reseruat. Vñ subdit. Verūtamen germē eius radicū sinte in terra. i. vñ possit iterū reparari: t ad pristinā pulchritudinē reformari. Tūc arbor radicitus euellitur: qñ post perpetrata mala in desperationē precipitat. Quasi. n. radices suas arbor amittit: qñ oēz correptiōez pdit t in desperationez cadit: ergo ḃ est humus arboris germen radicū post ruinaz remanere quēlibet post peccati lapsū penitētie pposituz bñe t penitētie fructuz de diuina pietate sperare: sed aliqñ post multa t maxima t diuturna mala aliquā spem vel ppositū resipiscēdi amittūt. Vñ de subdit. Alliget vinculo ferreo t ereo in herbis q̄ foris sunt. Vincula ferreaz ē p uersitatio indomabilis cōsuetudo. In seruo nota audaciā in ere pinatiā in herbis bona infima t terrena. Quasi ergo in vinculo ferreo t herbis terre meo depranata alligatur qñ carnalium voluptatū amore et prana cōsuetudine obduraf. Ferroz. n. q̄ cetera metalla domat audacia est que nemineꝫ formidat. Vñ qñ meno fuis de fiducia audacter t pinaciter insistit qua si vinculo ferreo t ereo ligata cristit: t rote celi pfundaf. i. p subtiles suggestiones diaboli erroribus imbuaf. Nā et contumeliarū suaz exhalatione tātā incurrit caliginē erroz: vt ei bonū malū t malū bonum videaf: ergo qui in herbis terre foris ligaf: roze celi perfundit q⁹ post deprauationē mox sensus depranaf t multis erroribus fabricaf t iplicatur. Sequit t cuz steris po eius in herba terre. Here terre sunt homines crudeles. Vñ fere a ferocitate dñi: herbe terre sūt oblectamēta vite. Vnde cū feris est po eius: qñ ad q⁹ non pōt per industriā satagit per violentiā t rapinam. cor ab hūano cōmutatur qñ nulla cōpassione mouef vel hūanitate. ¶ Item cor fere accipit qñ sponte seuit: t gratis in aptā malicia crūpit. ¶ Notādū ē āt q: de hmōi sōnijs q̄ de arboribꝰ apparēt in hōi bus sōnioz interpretes dicūt q⁹ aliō signāt rōne situū aliō rōne ptiū: aliud rōne fructuum. De situ aūt arborū exemplū adducitur: q: si go viderit per somniū arbores ortas in mari aut petra aut alijs locis q̄ nō recipiūt arborū germinationē viros incōsuetoz habituū in loca illa intraturos incōsuetoz habituū in loca illa intraturos prestolef fm rōnē multitudinū arborum. De ptibus quoqz arboz exemplū adducūt dicētes: q⁹ somnia q̄ de arboribꝰ apparent ad hominū cōditiōes referunt q: rorent ad hominū cōditiōes referunt q: robur trūci q̄ in altum porrigit vt dicunt oratione signat. Stipites aūt siue rami ad folia referuntur: fructus aūt referūtur ad fidē vel diuitias: q̄ folia ad sensū. Nā in somnio folia que bene vidētur virere t benē nutriri rectitudinem sensus significant languida ño labentia succoqz destituta sensus ptendūt imbecillitatē. De fructibꝰ aūt dicūt q⁹ aliud representant rōne sapo ris: aliud rōne tēporis aliud rōne arboris Quantū eni ad saporē dicūt q⁹ oēs fructꝰ acerbi t sliptici in somnio visi referuntur ad malū euentū. Vñ si alicui videatur in somnio q⁹ colligat ex palmeto fructū acerbum tribulabit t cruciabit fm rōnē exercitii fructꝰ. ¶ Item si go arbo pti fructꝰ. ro q⁹ sliptic⁹ sit. ¶ Item si go arbor rē olim cōplexꝰ fructꝰ excerpserit a viro bi lari ac miti amaritudinē t tribulatiōez accipiet eo q⁹ fructus sliptcus sit. Ecōtra āt fructus dulces t suaues ad bonū referunt cuētū. Vñ si cui in somnio videatur q⁹ ex palmeto excerpat fructꝰ maturos adipisce tur aurū t diuitias fm rōnē exercitionis Si aūt de thesa seminio acceperit fructꝰ luis mulieris. ¶ Item si go se cōspiratus fuerit nocē exercere t accipere de fructu eius

acquiret a viro sene diuitias cum labore quas ille nouiter possederat. De tpe ño fructuū dicūt q⁹ aliud representant fructꝰ in tēpore suo visi q̄ faciāt extra tēpꝰ. Vñ referūt q⁹ quidā veniēs ad somnioz magnū interpretē q dictꝰ est. Serim interrogauit cū multis astantibus vicēs. Vidi per somniū q⁹ in arborē ascēdēs q̄ dicit vericolea comedebā de fructu eiꝰ. Qui respōdit a diuite viro bñficiū adipiscēris. Et iterū post dico multos venit alius multis astantibus t eandē questionē, ppositi dicens. Ascēdi arborē que dr vericolea t comedi de fructu eiꝰ t ait Serim tribulatio expectat te cū tortura. Et mirati q aderāt quomodo eiusdē somnij diuersa esset interpretatio. Et respōdit primo tempus fructuum erat. Secundo interrogāte fructus abierāt. ideoqz permutatum est iudicium. Et pcontantes inuenerūt in vtrisqz vt dixerat interpres. Ratione ño arboris variatur t mutaf significatio. q: si quis videat q⁹ volens colligere mala punica adhesit vestis eiꝰ truncis ipsius arboris scissaqz fuerit significat q⁹ cum viro locuplete cōtendet. Et si post cōplicationes ramum ruperit victoria ponet. Hec dicunt somniorum interpretes. q̄ quia naturalis ratio nis fūdamentū non videtur habere plus a plerisqz prudentibꝰ fabulosa reputantur q̄z vera. ¶ Item vita hominis variaf secundum statum nature t culpe t penitentie. t hec varietas ostendit. Actuum. x. in visione petri. Dicit enim ibi q⁹ petrus vidit vas quodā velut linteū magnum quatuor initijs submitti de celo in terrā in quo erant omnia quadrupedia t serpentia terre. t volatilia celi t facta est vox ad eū. surge petre occide t manduca. ait autē petrus. Absit a me domine. q: nūq̄ manducaui omne cōmune t immundū. t iterum vox secūdo ad eum. Q⁹ deus purificauit tu ne cōmune dixeris. Hoc autem factum est per ter. t statim receptū ē vas in celum. ¶ Prio hic describitur vita hominis quātū ad statum nature. q: homo maxime ex pte anime est velut quoddā vas magnum capax quodāmodo omnium. Vñ. ꝑbus dicit q⁹ anima ē quodāmodo omnia. Omnia eni capit per sensum vel intellectum imo est quodāmodo capax dei. vñ nihil minus deo eā implere potest. Sed est homo quasi linteū propter mortalitatem carnis q: linteis mortuoz corpa hactenus involuebant. ¶ Iterē quatuor initijs submissum .i. quatuor elementis cōpositum. Sed de celo in terram .submittit q: de celo spiritus caro ño de terra originatur. Vñ homo de celo in terrā submittitur cum spiritus carni vnit. ¶ Vel describitur homo quantū ad lapsū culpe. et eo q⁹ vas tūnicebatur de celo i terrā. i. de gratia in culpā. vl de celo in terrā peccatoꝝ submittit. q: dimisso spiritu carnē sequit t ideo sūt i eo quadrupedia. i. peccatū luxurie q: peccatū carnis quasi q̄tuor pedibꝰ gradit q: sex quatuor actibus siue gradibus pficit sex suggestione delectatione cōsensu t ope. ¶ Item serpentes qui terre inherent vētre. i. peccata auaritie q⁹ rebus terrenis inherentꝰ mēte. ¶ Item volatilia q̄ in altū volāt per q̄ signātur appetitꝰ siue peccata superbie. ¶ Tertio describit status penitentie: q: facta est vox ad eū surge sex a peccatis auaritie q̄ infima pena. Occide delectationes luxurie que in carne viuit. mādūca. i. contere appetitus superbie que ꝑterue se erigit. Sz q: superbus fastuose q̄qz iactanter se cōmendat t despicit ceteros t cōiungi renuit humili penitēti sicut pharisē⁹ q dicebat. Nō sum sicut hic publicanus subdit. Nunqz māducaui oē cōe t immūdū. Sz ḃ iactantia reprimitur cū dicit. Quod deꝰ purificauit sex ꝑ penitentiā tu ne cōe. i. immūdum dixeris. Nā penitētia oēm immūdū purificat. Sz pnia necessaria est triplicater. s. in corde p contritionē in ore p confessionē. in ope p satisfactionē. Et iō addit q⁹ ḃ factū est per ter. Et ratio pnia ēt in celo acceptatur t approbatur. Vnde subuntert q⁹ statim receptū est vas in celū. Vel hoc dicitur q: talis penitētia iamā celi aperit t ipsi

penitẽcz in celestẽ gloriã finali introducit.

¶Capitulum.xxxv.

Virtutes principales sũt septẽ. quib⁹ septem vitia opponuntur. q patet ex somnio pharaonis q habetur Gẽ.xli. Vbi dicit. q pharao dormiuit t vidit somniũ septẽ spice pullulabãt in culmo vno.plene atq formose. Alie quoq totidẽ spice tenues t percuse vredine orieb̃ant deuorantes omnẽ pozũ pulcritudinẽ Per septẽ aũt spicas plenas possũt intelligi septez Vrtutes. ¶Primo ꝓpter numerum q septẽ erãt spice.t septẽ sũt Vrtutes anime ꝓncipales ad quas cetere reducuntur.Tres theologice vt fides spes t charitas. Et q̃uor cardinales vt iusticia temperantia fortitudo t prudẽtia. Nam fide ordinatur rationalis.spe cõfortatur trascibilis charitate ordinat cõcupiscibilis: temperãtia gubernatur corp⁹.iusticia regitur mũdus.fortitudine vincit diabolus.prudentia dirigit t perficit oẽ op⁹. Est enim prudentia fm ꝑbm recta ratio agibilium. ¶Scõo ꝓpter etẽplũ.q rectc assimilant spicis q dicuntur spice a quibusdã spiculis quib⁹ fiũt minute ceteri⁹. Sic etiã quelibet virt⁹ habet spicula sua t tela quib⁹ defẽdit se. Nã fides habet spicula miraculoꝝ.spes spicula orationum.charitas spicula clemosynarum iustitia spicula supplicioꝝ sue punitionuꝝ.temperantia spicula icunioꝝ fortitudo spicula premioꝝ quia considerãtio premiꝝ munit vim flagelli.prudẽtia autem spicula habet Vbonarũ.quia verba sapiẽtum quasi ihmuli. ¶Tertio ꝓpter fundamẽtum sue principiũ q pullulabãt in culmo vno. Jste culmus a quo omnes Vrtutes oriuntur.t in quo fundant t viuuntur est gratia dei. Vnde sicut omnes potẽtie alie oriunt ab aĩa cẽtia ita oẽs virtutes oriunt a gr̃a. ¶Quarto rõne ꝑfectionis q erãt plene. Plene.n. Vrtutes sũt grauis t sensuũ⁹ meritoꝝ.et q⁹ ẽt sublimiunt sua ad ꝑfectionẽ. ¶Quinto ꝓpter aspectũ q formoseꝝ.pulcre i aspectu. Sic Vrtutes reddũt vitã hois pulcrã t gratã ad imitãdũ. Per septẽ aũt spicas tenues intelliguntur septẽ vitia capitalia .et gb⁹ cetera vitia oriuntur. ¶Dicio ꝓpter numerũ q totidez erãt sicut spice plene scz septẽ. Et sicut principalia vitia septẽ sũt.scz superbia auaritia.gula luxuria.ira inuidia.t accidia .Superbia q̃rit excellẽtias. Auaritia q̃rit diuitias. Gula expetit delitias. Luxuria querit delectari ira vult vindicare. Inuidia contristãt pro spũ.Caliena. Accidia fugit laboriosa. ¶Secũdo ꝓpter etẽplũ q assimilãt spicis.s. q̃ dicuntur a spiculis punctionum.q: scz concutiuntur a spiculis punctionum.q: scz concutiuntur a spiculis punctionum.q: scz concuti

Ero.ij.t ppbetata Ysa.liii. Sicut ouis ad occisionem ducetur Hiere.xi. Ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam. ¶Quartum est descensus ad inferos qui fuit figuratus in sanssone qui tulit portas gaze. Jud.xvi.t ppbetatus Zacha.ix. Tu autem in sanguine testamenti eductili vinctos de loco carceris tc. ¶Quintum est resurrectio que figurata fuit in resuscitatõe filii mulieri sareptene.iii. Regũ.xvii. pbata. Osee.vi. Vivificabit nos post duos dies t i die tria suscitabit nos. ¶Sextum est ascensio que figurata fuit in translatione Enoch Gen.v.t in raptu helie.iiii. Re.ii.t ppbetata Ysa. lxiii. Quis est iste qui venit de edom.ꝑo.ascendit deus in iubilo tc. ¶Septimum est adventus ad iudicium:q figuratus fuit in aries celesti post diluuiũ per colorẽ ignicum Gen.ix.t ppbetatus est Ysa.ix. Dominꝰ ad iudiciũ veniet cũ senioribus populi sui. ¶Item christi vita assimilat illi libro: de quo agitur Apoc.x. vbi dicit accipe librum apertum de manu angeli stãtis supra mare t super terrã quasi apertum diceret. Ex vita christi accipe eruditionẽ q liber est vnde accipe librum istũ vt crucieris.

In hoc enī libro tot sunt litere quot virtutes humilitas enī est vna littera patientia ẽ alia charitas aliarꝫ sic de aliis: quas ꝛz litteras ipsemet christus scripsit in se. Job.xxi. Librũ scribat ipse qui iudicat .i. filius cui pater omne iudiciũ dedit. Job. v. Ad exemplar igit huius libri scribere quilibet suum dꝛquia b est exemplar verax. Unde in iudicio oĩbus apertus ostẽdetur vt videant oĉs in eo falsitates librorum suoꝝ. Apo.xx. Liber qui est vite apertus est: t iudicati sunt mortui ex his q scripta erãt in libro. ¶Item para te ad lectionem: qz liber iste apertus est: t iõ dixit librum apertũ. Hic liber fuit clausus in armario vteri virginalis in incarnatione tractus inde in natiuitate sed apertus fuit in passione. Ibi enī christus clauio ferreo habuit apertas manus vt erudiret nos de agendis. ¶Item lãcea habuit apertũ latus vbi est cor vt erudiret nos de credẽdis. Naz corde creditur ad iusticiã vel de diligẽdis Luce.x. Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo. ¶Iteꝫ apertos pedes vt erudiret nos de appetendis qz pedes anime sunt eius affectus. ¶Item ad operis imitationem qz liber ille de manu angeli accipiendus est. Angelus est ꝑdicator qui nõ tam verbo q̃ exemplo annũciat vitam christi. Unde talis libri istum idest vitam bꝫ in manu.i. in operis imitatione. Qui ergo talis predicatoris sequit exemplum recte de manu angeli libri accipere dicitur. Unde terrestris angelus paulus librũ istum accipere de manu nos portatur dicens. Imitatores mei estote: sicut t ego christi. Ergo librũ accipe de manu angeli.i. exẽplum tene boni magistri q facit t docet opera christi. Talis magister est qui mare t terrã pedibus calcat.i. aduersa t ꝓspera superat. Unde dicit statis supra mare t super terram. Per mare.n. aduersa: ꝓspera Ro per terrã intelliguntꝫ.

Finis libri septimi.

¶Incipit prologus libri octaui in quo cõtinentur exempla de legibus.i. de iure canonico t ciuili.

Legum cõditores iusta decernunt. Ysi. viij. t liberum arbitriũ hois: et quo opa bũana, pcepta nõ est determinarũ ad vnũ. Ostingit hoiem nõ in suis opibus sp rõne, peedere ꝫ pliez errare pp qõ fuit necessariũ hõi hre in suis actib⁹ regulã dirigẽte. Quãq̃ aũt ois rõ q̃ est ꝓnus sm pbm ꝓncipiũ in agẽdis sit cõis mẽsura vel regula operũ bũanoꝝ diuersa tñ hominũ opa mediãtib⁹ diuersis habitibus ab ea regulãt. Nã opa bũana contingit q̃ ad vtã ipsi⁹ hois ptinẽt cor̃pale regulãt a rõne bũana arte mediãte. Dñs in ꝓmo methaphisice dt q̃ hominũ gen⁹ arte t rõne viuit t est aro vt diffinit pbo in.vi. ethicorũ recta rõ factibiliũ t vocat ipse habitus opa q̃ pũt ex exteriori mã fieri cor̃pali. Ea Ro hois opa q̃ ptinẽt ad vtã moralẽ regulãtur mediãte Prute. Est enī Prs moralis hoiis electiꝰ immediate ꝓsitẽs determinata rõne, qua vtiqz sapiẽs determinabit. Sicut eã diffinit pbo in libro ethicoꝝ ¶Adẽ pbo ẽt dicit q Prs est q̃ bonũ facit hñtẽ t op⁹ ei⁹ bonũ reddit. Cetera illa hominũ opa q̃ ptinẽt ad vtã ciuilẽ rõ mẽsurat t regulat lege decernẽte. Sũt enī ciuilia opa in qb⁹ vir⁹ cõicat alteri in ordie ad bonũ cõe t talium est lex bũana q̃ bonũ cõe respicit regula t mẽsura. Vñ dicit de ea Ysi. i. ethi. q lex ẽ nullo ꝑuato comodo ꝫ p cõi vtilitate oium cõscripta. Est ꝙ b actuũ regula lex bũana sm quã inducit aliqs ad agẽdũ vel ab agẽdo retrahit. Bꝫ qz talia ciuilia opa lex ꝫ egratẽ iustitie regulat t mẽsurat recte in verbis ꝓpositis dr q̃ legũ ꝺditores iusta decernũt. In qb⁹ Ubis si rñ sc̃ribit bũanaꝝ legũ origo: ꝫ t arctitudo insup t rectitudo eaꝝ. Nã legũ origo manauit ex sapia ꝺditoꝝ. Coarctatio Ro sumit ex violẽtia ꝓceptoꝝ ad quoꝝ ꝛz obseruãtiã cures p penas legales cogũtur qb⁹ expressis in noie legũ: qz lex a ligãdo. i. cogendo ẽ dcã: vñ lex coartatõez importat ꝫ legũ rectitudo ꝓpdit in iustitia decretoꝝ qz iusta decernũt. Est aũt circa ꝓnũ notãdũ q̃ legũ ꝺditores iustaꝝ ñ oẽs idifferẽter hoies ee ꝓnt: qz ꝺdẽdi leges auctoritas solũ cõitati vel ꝓncipi ꝺpetere videtur: ex qb⁹ Isido. dicit in libro ethi. t habetur ẽt in decretis di. ij. q̃ lex est cõstitutio populi in qua maiores natu cũ plebibus aliqd sanxerũt. Sũt tñ ꝫ Isido. q̃dã leges q̃ vocant cõstitutiones ꝓncipũ q̃ pertinent ad monarchiã. i. ad ciuitates vel regnũ q̃ gubernant t regunt ab vno. Alie Ro leges sũt q̃ vocant rũsa prudentũ t senatus cõsulta t de ptinẽt ad aristocratiã ad ꝓcerũ optimoꝝ siue optimatũ. Alie quoqz sũt leges q̃ dicunt ius ꝓtoriũ t de ptinẽt ad oligarchiã q̃ est ꝓncipatus paucoꝝ diuitũ t potẽtũ. Alie ẽt leges sũt que plebiscita vocãtur t de ptinẽt ad democratiã que est populi ꝓncipatus. Alie insup sũt leges cões quas maiores natu vt dictũ est cũ plebib⁹ sanxerũt t de ad regnũ optimũ ptinent qb⁹ est ex supradictis cõmixtũ. Ꝑa ter ergo q̃ ꝓuate ꝓsone nõ cõpetit ferre legem ꝫ solũ admonere et eo q̃ sua monitio ab aliquo cõtẽnat oĩno bꝫ vim coartatiuã quã opꝫ hre lex: ad hoc vt efficaciter inducat ad Prutẽ, put pbo dicit in. x. ethicorum ꝫ coactiuã vim bꝫ populi multitudo vel publica ꝓsona ad quã ptinet penas infligere. Est aũt, put tradit pbo in principio rethorice sue vtilius t melius ꝺdina re lege q̃ dimittere ar bitrio iudicis pp tria: primo qdem qz facilẽ est iuenire pauc⁹ eos sapientes q sufficiãt ad recte leges ponẽdas q̃ multos q requirũt ad iudicãdũ

de singulis. ¶Secūdo q: illi q leges ponūt ex multo tēpore cōsiderāt qō lege ferendū sit: ꝫ iudicia de singulis facta fiūt et casib⁹ subito ecurtis. Facili⁹ aūt ex multis cōsideratis pōt hō videre qd rectū sit: q̄ solū ex aliquo vno facto. ¶Tertio q: leges latores iudicāt in vtī et de futuris sed hoies iudicijs p̄sidentes iudicāt de p̄tib⁹ ad que afficiunt amore vel odio vel aliqua cupiditate: et sic eoꝝ depranat iudiciū Quia igit iustitia iudicio q̄ dr aiata nō in multis inuenit et q: ēt flexibilis est. Idcir co necessariū fuit vt in gbuscūq; est possibile lege determinaret et paucissima arbitrio hominū cōmitterent. Sūt.n. singularia quedā q̄ lege cōprehēdi nō possunt et talia necessariū est vt iudicib⁹ cōmittant puta de eo qō est factū eē vel nō esse et de alijs cōsimilib⁹ hic vt pbo aut ibidē. ¶Secōdo in noīe legū notāda est legis coactio cū lex a ligādo dicat vt supra dcm est q̄ ligatio vel obligatio ip̄az legū nō soluz ad corpalia ꝫ ēt ad spūalia se extēdit et eo q̄ iuste legis trāsgressio eos q legi subdūtur nō tm̄ ad penā obligat ꝫ ēt ad culpā. Vñ leges būane cū iuste fūt vim obligādi in foro cōscie a lege eterna a qua deriuantur: sm illud. Prouer. viij. Vñ sūptū est Ybū ppositū p me reges regnāt et legū cōditores iuste decernūt. Dicunt aūt leges iuste ex fine cū ordinātur ad bonū cōe ¶Tertio ex auctore scz qñ lex que lata est nō excedit potestatē ferentis. ¶Itē ex forma vt qñ ppter sm eq̄itatē ppōrtionis imponunt subditis onera in ordine ad bonū cōe. Cū enī vnus hō sit multitudinis sit: glibet hō hoc ipm qō est et qō hz est multitudinis sicut et quelibet ps id qō est totī est. Vñ et nā vt saluet totū nō nunq̄ parti infert aliq̄ detrimētū. Vñ leges hmōi onera ppōrtionabiliter inferētes iuste cē sentūr et obligāt in foro cōscie. Si āt econtrario aliqn p̄sidēs leges ponat aliquas subditis onerosas: nō pertēdens ad vtilitatem cōmunē ꝫ magis ad ppriā cupiditatē vel gliā vel si vltra sibi cōmissas potestatē aliquis legē ferret aut ēt inequaliter onera multitudini dispēsaret: ēt si forte ad bonū cōe ordinari viderētur in oībus ꝑ accidens hīs casibus leges iniuste essent et magis violentie q̄ leges nūcupāde: qz sicut Augu. dicit de libero arbitrio. Lex esse nō videt q̄ iusta nō fuerit. Vnde ad eas leges nō obligāt in foro cōscientie nisi forte ppter vitandū scādalū aut turbatiōem ꝫ: propter qō etiā homo hz cedere iuri suo sm illud Matth. v. Qui te angarizauerit mille passuo vade cū illo alia duo. Et q̄ vult tecuz iudicio cōtendere et tunicā tuā tollere dimitte ei et palliū. Sz multo forti⁹ sunt leges iniuste: q̄ tūt ꝺtra bonuz vel mādatuz diuinuz sicut leges tyrānoꝝ inducentes ad idolatriā: vel qōcunq; aliud qō sit contra legē diuinā. Et talis leges nullo mō est licitum seruare. Quia sicut dicit Actuum. v. Obedire opz deo magis q̄ hominibus. Sz de legū rectitudine. ¶Tertio est notandū q: recte leges fūt ille vt dicit Isido. In quibus iusta et equa decernūtur. Talia aūt fūt q̄ cōsonāt siue cōgruūt rōni religioni discipline et saluti. Vñ Isido. dicit q: lex erit oē q: rōne cōstituerit dūtaxat: qō religioni cōgruat qō discipline cōueniat qō saluti proficiat. Hoc eni est recta lex q̄ est mensura iusta et debita regulata. Hēc sura aūt b est triplex. ¶Pria. n. lex ē eterna: de qua Aug. dicit in libro p̄mo de libero arbitrio q: lex eterna est ratio rō cui sp obtēperādū est. Hec āt nihil ē aliō q̄ diuine sapiētie rō sm q: directiua ē oium actuū et motionū. ¶Secūda est lex naturalis q̄ nihil aliud est q̄ participatio legis eterne in rōnabili creatura. Vnde Rom. ii. super illud. Cū gentes q̄ ignorāt legē naturaliter q̄ legis sunt faciūt. Dicit Glosa Et si nō hīt legē scriptā. habēt tamē legē naturalē. qua q̄lz intelligit et sibi conscī est: quid bonū et quid malū de qua etiam est. po. Signatū est sup nos lumen vultus tui. Lumē naturalis rōnis quo discernim⁹ qd sit bonū et malū quid sit iustum et qd iniustū: quid decēs sit et quid indecens: qō ptinet ad legez naturalē nihil aliud est q̄ ip̄ressio diuini lumis in nobis ¶Tertia mēsura vel regula est ipse finis legis: q: vniuscuiusq; rei q̄ est ꝓpter finem necesse est q: forma determinet sm ꝓportionē ad finē sicut forma serre talis est qualis ꝺuenit sectiōi: vt ꝑz in. ij. Phisi coꝝ. Oportet q: ipa lex suo fini ꝺmensuret qui est vtilitas publica siue commune bonum. Quia igit iusta lex huic triplici mensure concordat tria. Isido. posuit scz q: religiōi cōgruat inquātū scz est ꝓportionata legi diuine et q: discipline cōueniat inquātum est ꝓportionata legi nature. Et q: saluti ꝓficiat inquātū est ꝓportionata vtilitati būane. Hīs igit de legibus generaliter ꝓlibatis: q: iā in precedēt⁹ libris de sensibilibus et ymaginabili⁹ reb⁹ quedā fūt introducta crēpla. Restat nūc sm ordinē a principio libri. pmissum aliqua de rōnabilibus reb⁹ exēpla vel similitudines addere. Et q: rō est legis factiua et ipam legez rō cōmēdat. vt ꝑz di. i. consuetudo. Et Instin. de iure nāli gen. et ciuili. §. q: No naturalia rō opz rationabilia esse q̄ lege decernūt. Et idcirco in hoc libro octauo de decretis vel constitutiōib⁹ legis tanq̄ de rōnabilibus reb⁹ aliquas ad nram doctrinam adaptādo moraliter similitudines iducemus sūptas scz ex variis libris tā ciuilis q̄ canonici iuris. Secūdū eni est q: totuz corpus iuris ciuilis cōprehēdit in. 4. libris. Pandect. iiii. Instit. ii. C. ii. Cod. auctē. nouella lībarda et cōstituti. frederici. Corpus No iuris canonici habetur in decretoꝝ volumine et ēt in decretaliuz libro Nam primo quidē ex dictis sanctoꝝ patrum: et etiam ex legibus fuit liber decretoꝝ cōpositus. put in ipo ꝑz et extra. de acca. Qualiter. ai. Postea No cū multe decretales epistole extra corpus decretoꝝ vagarētur. Magister ber. papiensis ꝓpositus primā cōpilationē cōposuit. Sed et tēpore. precedēte magister Bisebertus suā esse ex alijs. et alanus demū magister bene. cō positionem in curia Romana moꝝ faciens ex registro dñi Innocētij tertii quandam cōpilationē extraxit q̄ romana appellata fuit. Sed q: ibi q̄dā erant decretales quas ipa romana curia minime admittebat. Idco ipse idē Innocētius p manum petri bonoucūrani cōpilationē edidit q̄ tertia vocabat. Qua recepta magister Johānes Gallēsis ex duabus dictis cōpilationibus. Biseberti et Alani vnā cōpillauit que vocabat sexta. Postmodū cōsilio generali celebrato p eundē innocētiū quartum: tā ex constitutionibus generalis cōsilii q̄ de aliis decretalibus eiusdē. Innocētii cōpilatio quarta. pcessit postmodū quinta cōpilatio p bonorum tertiū facta fuit. Sed postmodū Gregorius. voluit cōfusionem et plurtatē dictaꝝ decretaliū amouere antiquis cōpilationibus abrogatis per fratrē raymūdū capellanū et penitētiariū suū q̄ scz fuit de ordine fratrū predicatoꝝ imo eiusdē ordinis. Postea idē magister opus decretaliū qō modo tenet cōposuit Cui postea bonifacius octauus addidit sextuz librum. Nos igitur in hoc presenti tractatulo ex p̄ceptis iuris vtriusq; libris aliqua licet pauca et breuia diuersis adaptanda materiis introducemus exēpla ordinem in tractatibus habituz in materiis et capitulis cōformiter prosequentes.

¶Capitulum. i.



Ducerarij hominis spiritualis scilicet diabolus caro et mundus assimilantur predonibus. Nam sm iura predo dicitur aliquis tribus modis. Primo eni predo dicitur qui cōq; alios predatur et talis sunt qui itinerantibus auferunt bona sua. Et hoc modo demones sunt predones qui nobis viatoribus ideō qui per huius mundi itinera ad patriam tendimus: bona que ꝑprie nostra sunt scilicet spiritualia auferre contendunt. Illos enim qui sunt in patria expoliare non possunt. Sed tantum nos qui sumus in via. Job. xxiii. Nudos dimittunt homines vestimenta tollentes.

quib⁹ non ē operūcūtum in frigore. ¶ Secundo dē predo milco qui vltra stipēdiuz sibi taratū querit. Ideirco eni militib⁹ sūt stipēdia cōstituta. ne dū sūpe⁹ quer̄tur predo crall̄ck. xxiij. q. i. Militare. Et hoc modo caro dicit predo. q: vltra stipendiū necessitatis sibi a natura taratū de quo Apostolo. Habentes alimēta t q̄b⁹ tegamur his cōtenti simus. i. Timot. vi. adhuc sibi exquirit varia delectamēta voluptatis. Vñ Apost. Ro. viij. Debitores sum⁹ nō carni vt secundum carnē viuam⁹. ¶ Itē predo dicit prelat⁹ q vltra q̄ legato seruiat extorquet a subditis querēs poni⁹ predā q̄ subsidiū in subiectis. extra de cēsib⁹. Plerunq;. Et hoc etiā modo domin⁹ veni cui tanq̄ prelato suo multi obediunt. quoz deus vēter est dē predo quia paz spiritui seruit. t tamen multa requirit t erpēdit. Vñ qui sibi obediunt hmōi non christo seruiunt sz suo ventri vt dicitur Ro. xvi. Alio modo dicit predo iudex pecunijs seu patrimonijs inbiās qui alienū iurgium reputat predam sal. C. ad. l. Jul. repe. omneo. Et hoc modo predo est mund⁹ cuius auaritia ad pecunias t lucra inbiano lites t iurgia suscitat. Vñ. dicit. Sen. q: quietissime homines vterent. si hec duo ꝓnomina meū t tuū de medio tollerent. Gene. xiij. Dixit abraam lotb. Ne quelo sit iurgiū inter me t te tc.

¶ Capitulum. ij.

Dolator t suggestor cui⁹ falsa suggestione vel adulatione alicui damnum infert est duplici pena dignus. sc̄z ꝓpter talsam suggestiuz t ꝓpter dānum illatum. Cui⁹ exemplum apparet in his qui p suggestionē falsi literas impetrant. Qui sc̄z secūdum iura primo ꝺdemnandi sunt ad erpēsas quas altera pars fecit in causa t circa ipsam tc. vt extra de rescrip. Cum tex in fine t. C. de his. qui accu. prohi⁹. l. qui crimē. t alias sententiali subiacent mutilationi vt. xv. q. ij. t fine cognitio. Mā t. Cornelia de falsis punit̄ possūt vt ad. l. cornel. de falsis. l. si quis reperierit. Similiter ergo adulator qui falso laudando furtum vel rapinam vel huiusmodi inducere cū ad furandū vel rapiendū vel aliud nocumentum proximo inferendum si eius adulatione hoc faciat alias non facturus tenetur ad restitutionem damni in solidum sicut tenetur et iubens et consulens si propter eorum iussum et consilium damnum infertur. et preter hoc etiam adulator talis puniendus est a deo de falsa et iniqua adulatione Eze. xiij. Ve qui consuit pulusculos sub omni cubito manus. Pulvilli enim sunt verba blanda et laudatoria que audienti mollia videntur et suauia. quos sub cubito manus consuit. qui laudādo. et blādiendo ad male operandū aliquē inducit.

¶ Capitulum. iij.

Amor dei quamdiu est operatur. Vnde deficiente operatione deficit amor. Cuius exemplum est. q: si detur alicui priuilegium ad agendum vtpote ad decimas quas quis nunq̄ habuerat exigendas tāto tempore durat priuilegium quāto tempore durat actio. quia non est verisimile papam vel principem qui priuilegium concedit velle mutare naturam actionum concedit velle mutare naturam actionum vt extra de electione ecclesia. C. de iniusto vt extra de electione ecclesia. C. de iniusto officioso testa. l. si quando. Similiter etiam amor dei sicut dicit Grego. operatur magna si est si autem operari desinit iam. amor non est. Recte. sicut ignis quam diu est calefacit quando autem desinit calefacere ignis non est. Datur enim amor dei ad agēdum. Vñ dicitur. i. Joh. iij. Non diligamus Vbo neq; lingua sed opere et. ¶ Amor ꝓpriꝰ bōnē decipit t cito iudicium puerit. Et ideo fm iura i causa propria vt i re sua nō potest q̄s esse iudex. vt. liij. q. iiij. c. i. t. C. Ne q̄s in causa sua iudicet. Dicūt tamē qdā q: bene potest quis iudicare. ꝓpriā iniuriā sibi factā matime si punire ꝓpriā iniuriā sibi factā matime si punire ꝓpriā iniuriā sibi factā nisi velit. de pēi. di. v. c. vltimo. xxiij. q. iij. si illius. Alii Vbo dicūt t melius q: nullus dz vlcisci ꝓpriam iniuriā etiā si superiorē nō habeat. Vñ sup illud. Job. viij. Ego gloriā meā nō quero est qui querat t iudicet dicit Grego. Illatas cōtumelias patris iudicio reseruat vt nobis ꝓfecto insinuet quātū nos ee patiētes debemus: dū se adhuc vlcisci nō vult, t ipe qui iudicat. Nā sicut ibidē precedit pater omne iudiciū dedit filio. Si ergo iudex iudicū nō vult in facto ꝓprio iudicare: multo minus alius dz hoc presumere quātū est de stricto iure: nisi alius ꝓsupponat se mādatio suo. In quo casu si moderatus qd ꝓcipitat redigat t regulet ad arbitriuz boni viri vt extra de iureiurā. veniēs: t. c. qn tanalt. Et licz papa solutus sit legib⁹ vt. C. de legibus digna vox. tñ ipe delegat. i. eo. c. j. Ad idē accedit. ff. de officio ꝓcōsulis sena tus. Et de iurisdicti. o. iu. q iurisdictiōi t. l. ꝓtor. Hec ꝓbant extra de restitutiōe spoliatoz cōquerēte. Et extra de accu. qualiter eni in fine. Sic ergo generaliter ꝓbibetur ne q̄s in cā sua iudicet: q: vitiū est aliquē sue rei iudicē fieri. ff. de iudicijs. Julianus ait. vñ nō dz quis in sua re sententiā ferre q: nō potest seipsum ꝺdemnare. nec sibi ꝓcipere vel absoluere. ff. de arbi. l. penultima. Et differētia debet esse inter iudicem t iudicatum. extra de institu. c. fi. extra de iur̄ ꝓnatus per vestras. extra de dilationib⁹. debitum. extra de Vbo sig. forum Si quis igit aliquid iniurie patiatur non debet ꝓpter hoc tumultum facere nec seditionē mouere sed licebat ei adire iudicem t legū postulare presidū. C. de bis qui ad ecc. cōsu. denūciamus. Alioquin si quicq̄ publice vel priuatim extortū sit cum pena triplici restituet. Vñ non ē licitum q̄ aliquo rem aliquā tanq̄ suam occupet. alioquin penā bz. ff. q: met⁹ causa extat. C. vñ vi. si quis in tātā. ff. de reli. t sumptib⁹. funer. Fallit hoc forte fm azonem vbi quis non bz copiam magistratus ar. C. de iudicijs mutuos. ff. de orig. iur. l. ij. §. post orig. Quod

intelligas quo ad hoc vt si forte aduersari⁹ meus fugiat liceat mihi ipsum detinere t etiam manus injicere. ad hoc vt ipsū vocā coram iudice cōpetente. ff. de his q̄ in fra. credi. ait prētor. l. si debitorem. C. de curialibus. l. generali. li. x. Et est ar. q: si clericus delinquat t fugiat quod possit sine meru canonis duci coram episcopo t quousq; sibi redditus fuerit detineri sicut vitur ecclesia gallicana. Sed non diffinio vtrum excōmunicatio cuitetur quia non inuenio hoc expressum in iure canonico. Et semp quantumcunq; delinquat quousq; corrigibilis est ꝓuilegium retinet. extra de sententia excōmuni. in audientia t. c. cōtingit ij. Patet ergo q̄ non licet homini vt sit proprie cause diffinitor vel ꝓprie iniurie vltor vel sue rei occupator. Nam propius amor fallit. t ab equitate recedere facit. Sz nota q̄ sicut homo in foro iudiciali non debet esse iudex cause sue. ira nec in foro penitētiali debet esse iudex culpe sue Apostolus. i. Cozin. iiij. Neq; me ipm iudico sed iudicio sacerdotis debet eam dimittere Luce. xvij. Ite ostēdite vos sacerdotib⁹ tc.

¶ Capitulum. iij.

Anima dicitur viduata amisso celesti spōso deo sicut dicitur viduata ecclesia carens episcopo vel archiepiscopo. Dicitur enim sine archiepō ecclesia viduata quo ad quedā puta ꝺfirij conuocationē. crismatio cōfectionem. basilicaq; dedicationē clericoz ordinationē epoz cōsecrationē. Silr episcopal ecclesia viduata dicitur quo ad quedā episcopalia. puta crismatio in fronte ꝺfirmatoēz ei ꝺ ꝺfnet. q̄nto. Vnctiō ꝺfe craniōez. pēitētiū publice remissioēz seu reconciliatioēz. xxvi. q. vi. §. t. c. lxvii. di. Quinto coepiscopi. xxv. di. plectimur vbi ad episcopuz Eccīaz reconciliatioēz ei de consecratōe eccīe vl altar̄. Abbatū benedictōez ei ꝺ ordinatōe et. Septimo igitur diuisioēs dignitatū t monasterij ꝺsecratioēz ei de elec. trans-

missa. In his enī oībus et similibus dicitur viduata ecclesia episcopatu. Similiter anima priuata per peccatū ecclesti spōso caret cōfilio. i. cōsortio ecclesie q; t si sit de ecclesia nūcroonō tamē merito. ¶Itē ebri'mate gre t dedicatiōe pfone: q; neqz tēplum anime neqz corpis est deo dicatū ōdiu est in peccato. ¶Itē ordinatiōe vite q; vita pōns iordinata ē. ¶Itē ɔsecratō ne aie: q; nō est peccator! aia deo ɔsecrata: nec ɔtra rētatiōes hz robur siue firmitatē nec cōseruationē virginalis mūdicie. ¶Itē caret pcōz remissione t recōciliatione offense. ¶Itē būdictōe misericordie Nec est eni būdictio abbatū. i. patrū q; benedicunt in semine elemosynaz. Unde t misericordib⁹ dicet illud Matth. xxv. Venite būdicti pr̄i mei ꝑcipite regnū q; vobis paratū ē ab initio mūdi. ¶Itē caret discussione pnie q; peccato: scipz n discutit nec aspicit. Apo. i. Corinth. xi. Si nosmetipsos diiudicaremus nō vtiq; a domino iudicaremur.

¶Capitulum. v.

AVctoritas t dispēsatō supio rio cessat inferiorū delicta. Cui⁹ crēplū apparet in simonia. Dicit.n. dari tpale ꝑ spūali et,puisiōe superioris: vt extra de pactis cū pride. Et extra de sepl byterio in fi. Quasi superioris auctoritas veniū purget vt. ff. de his q; not. infa. l. furti §. quos iussa. Et extra de trāsac. statuim⁹ t c. veniēs. Sic et auctoritas principis minus solēne testamētū facit solēne. C. de test. l. oi que facit ex nudo pacto dari actionē vt. ff. de part. Legittima q; mutat substātia lia vt. C. cōia de legatis. l. ij. C. de rei vxo. actione. l. j. Et sic forsan filij ifīt exculant a furtoqz furari tūt egipcios vasa aurea t argētea de mādato t auctoritate dñi. Exo. iii. ¶Itē auctoritatē pōtis facēdi maiz pena mādādo illud fieri vel cōcedēdo licē tium reputat vt faciens malū. Et iō dicit iperator: cia nra facimus gb⁹a nobis ipar titur auctoritas vt. C. de veteri iure c. l. j. §. cūqz t. §. fz neqz. ¶Itē auctoritatē hūt maiores ordinādi de minorib⁹. Unde ꝑcepa cū suis ꝑceptibus pōt facere cōstitutiones. vt. C. de offic. ꝑfect. Dumanum.

¶Capitulum. vj.

BOna que qs facit exīstēo in charitate. si trāsferat in aliū nō, ꝓpterea ipe illa pdit quā tū ad meritū. Quinō crēplum est q; licz populus romanus auctoritatē condēdi cōstitutiōes seu etiaz leges legat trānstulisse in principē vt. C. de veteri iure. c. l. j. §. Et hoc et tamē intelligi tur translata. i. cōcessa nō q; olim popul⁹ a se abdicauerit potestatē. Et sic dicit trāf ferri iurisdictio a delegāte in delegatū: vt ff. de offic. eius cui mādata est iurisdictio. l. ij. §. Qui mādatū. Mā t si olim pdtem condēdi leges populus in ꝑcipē trānstulisset tū postea reuocauit vt. ff. de orig. iur. l. ij. §. et ait. t. §. cū placuisset. Sed licz sic esset antiquitus hodie tamen dicunt aliqui: q; nec populus nec senat⁹ pōt condere legē gnālē fz soli ꝑcipi licz ɔdere legē tā tē. C. de legib⁹ lege fi. q; ego veri⁹ credo vt et ꝑ. C. de veteri iur. enu. l. ij. §. fz fi. Sicut eī trānlato sacerdotio necesse ē vt legis trānlatio fiat: sic dici pōt q; trānlato imperio trānlatio ꝑcipis ɔdi legis trānlatio et fi necesse q; ꝑcipis ɔdi leges trānlatio et fi aliter extra ve cōstit. trānlato. Mā q; nihil retinuit insolidū ꝑsumit trānstulisse. arg. extra. de offi. dele. venera. ad. fi. Sz t ꝑtra opinio vt senni Hosti. est de ɔsuetudine iumbrata: q; nec dā opinionē fz et legē tollit vt in ꝑdemio instit. §. igit post libros. t in auct. de heredi. t fal. §. Colli. i.

¶Capitulum. vij.

PAro dz eē subiecta spiritui t nō ecōuerso q; spūalia maio ra dignioza t sortiora sūt q; carnalia. Et hinc est q; clerici ꝙ nō pōt conuenīri sub iudice seculari extra de iudi. decernim⁹. Et dicit ecclesie non pōt bodie laico delegare et episcopus non pōt bodie laico delegare et si clericus cōsentiret extra. de foro ɔpetre et si clericus cōsentiret extra. de foro ɔpetre et si clericus cōsentiret extra. de foro ɔpetre

status pura cum dominus accepta pecunia vel alias maliose pmittit se a seruo in statuo iudicio superari: cū collusio dete gēda est ⁊ dātur pmia detegēti: ⁊ adiudicatur ei seruus. Vñ ille qui colludit in cā status perdit ius in psonā illi⁹ de cui⁹ statu agebat ⁊ applicat illi qui collusionē detexit. ff. de collusionibus. l. j. C. eo. l. ſ. Simili ter cū caro ⁊ spū sibi inuicē quasi litigāte aduertens: ⁊ cum spū habeat ius dominij sup corpus: si ꝓpter delectationē accepta a carne pmittat se in tēptationis cā seu iuc superari per cōsensū est quasi collusiōe peccati. Quod tamē si p penitētiā vel cōfessionē detegat caro in seruitutem redigit ipsius penitētie. Et tūc tollit dominium carnis a spiritu ꝓuaricāte ⁊ subditur cidē spiritui penitēti: et cuius persona dicebat Apo. Corinthior. Castigo corp⁹ meum ⁊ in seruitutem redigo.

¶ Capitulum. viij.

Malus malus non imputatur alicui: nisi vbi culpa interuenit sicut medico nō imputat si potionē dat. ⁊ infirmus aliquo casu fortuito moritur: ita q medicus nō deprehēdat in culpa ante factā vel in facto vel post factum extra de clericis ægro. ad aureo ante factū de prebēdis in culpa qñ nō est pcul in arte vt qñ intromittit se de misterio alieno pta est religiosus q intromittit se de cyrugia qđ officiū nō ptinet ad ipm extra de homicidio tua nos. In facto aūt deprehendit in culpa qñ nō dedit potionem iuxta traditionē artis imo insteal prudētie hoc contra iura de ꝓhib. ca. ecclesie. Et post facto deprehendit qñ circa custodiā infirmi apposuit diligētiā quā dz nec extulit si custodē min⁹ diligēter diuidit vbi videbat periculū imminere. ar. extra de ethico archie. ca. ¶ Lauda ergo qđo plures curas simul ⁊ semel suscipiat: q: si infirmus cōtinuam diligētiā exigit plurib⁹ intētuo mīq: sensus tali ad aureo. ff. ad. l. aquil. qua actione. §. fi. ⁊. l. ſe.

¶ Capitulum. ix.

Ircuit⁹ ⁊ dispēdia vitāda sūt eius exēplū habet a cōsuetudine curie Romane. Nazis p postulationē hoc acquiratur postulato q reddit habilis ad hoc vt eligatur postulatione admissa vt extra. de elec. Innotuit in fi. huc tamen ordinem ⁊ si a iure ꝓcedat nō seruat R. o. curia. Nā si ab ea aliquis postulletur postulatiōe admissa nō sequit electō is approbatio postulatōis ⁊ postulati ꝓ electione ⁊ cōfirmatiōe habet ⁊ simile extra de elec. Cū inter canonicos ⁊ hoc ideo facit vt euitetur circuitus. Qui certe vitandi sunt vt. ff. de cond. indebi. l. domin⁹ ⁊ vt vitentur dispendia ecclesiarum vt extra. de elec. c. vin.

¶ Capitulum. x.

Quatio interior peccati sine consensu operis nō tollit gratiā nec euacuat merita precedētia nisi sit cū delectatiōe morosa qz tunc interdum est mortalis culpa. Exēplū huius est qz voluntas testatoris ꝑfecta nō tollit solēne testamentum precedēs sed cā decēnio tollit. vt. C. de testamētis. l. sīmus. Sicut ergo morositas tēporis auecrtit imꝑfectā voluntatē testatoris. Sic ēt mora litas peccatoris augmētat culpā iteriorē cogitatiōis: vel peruersē cogitationes sicut dicit Bapt. ⁊ separāt a deo. l. qui. Ab his sunt morositer ⁊ iō sicut dicit Aldo. Cū se tollat cogitatio cū nihil aliud suggerit illicitū nō tenetur aliquis culpa serpētis capitis cui ꝓpaute cogitationis inimi. Et tam pericula in mora. Adueredum tamē hic est q ꝓprie loquēdo delectatio cogitatiōis dr ratio deliberāte circa eā immorari: nec tū casu expellit tenēs ⁊ volens libenter ea

stati vt atrigerūt aliqm respui debuerūt. vt Augustinus dicit. xij. De ti. Ité nō q eo gitatio ipa sim se nō ē pcm mortale. imo qñq ē veniale tm̄ puta cū aliqs cogitat vtiliter de fornicatiōe. l. vt de ea ꝓdicet: vel disputet. Sed si aliqs circa cogitationē fornicationis imoret vt delectet de ipo actu cogitato. tūc ē pcm grauc inimo etiā consensus in talem delectationem ⁊ aliqs cōsensu exteriozis operis dicit esse mortale.

Capitulum. xj.

Onfessionem dz precedere diligens ꝓscie scrutatio ⁊ examinatio. Nā sim iura aiāz qs ꝓsecrēt vel ordinet. dz pcedē p triduū scrutinū. l. vt i scipiatur in seria. quarta pcedēte sabbatū ordinū. ⁊ dz p triduū diligenter inquiri de genere de pria de institutione. i. titulo ad quē ordinat de etate. de loco i quo uersatus ē. de scientia. de fide. ⁊ de aliis bonis ⁊ sic examinari p triduū ꝓximū. Sabbato q ꝓbati sūt: cpo pcelebrātur. xxxij. di. qñ. Si uultis aūt cpo pcelebrātur. xxxij. di. qñ. Si uultiter antequ penitens se sacerdoti in confessione repreſēt: vt beneficiū absolutionis ⁊ sacramentalis gratie ꝓsecrationez recipiat dz sumcrius puo diligēter scrutari: ⁊ conscium sua p triduū. i. diuino examine. vel p triduū. i. de triplici tpe. l. de mutatione virilis etate. ⁊ senectute. vel per triduū. i. triplicē. l. de commissis in domum ꝓximum ⁊ in scipsum. vel per triduum. quia dz ēē consideratio penitentium seu confitentium circa personas circa peccata ⁊ circa circumstantias peccatorū. Debet quoq fieri examinatio penitentis de tota vita sua quando fuit generaliter confiteri ⁊ debet fieri examinatio non solum de actibus peccatoriz sed etiam de circumstantijs. i. de cōditione persone de loco de facto de cā. de modo. de tempore de auxilijs quibus operatus est. Sicut in hoc verso continet. Quis quid vbi qb⁹ auxilijs. cur quomodo qñ. Vbi cleric⁹ vt dictum est examinatur non solum de persona ⁊ vita sed etiaz de aliis circumstantijs.

Capitulum. xij.

Onscientie grauamen non est sustinendum. Sed est per penitentiam ꝓtinus remouendum. Nam sm iura nō tollerandus est grauamē ecclesie. vñ consuetudines inducte in grauamē ecclesiarū non debent obseruari sed reuocari extra de cōsuetudine. c. i. Sicut ergo est reuocandū quod infert grauamen ecclesie. Ita etiam est remouendus ⁊ purgādū quod infert grauamen conscientie. s. pecca tum ex eo quod quidā retinetur semper peccator ipse ruit de malo in peius. &c. peccatū qđ per penitentiā non dilūit: mox suo pondere ad aliud trahit ⁊ ad idem de pēn. di. iij. c. j. ⁊. xxxvij. q. ij. tle. pp qđ horat apostol⁹ hebreoꝝ. xij. di. deponentes oē onus ⁊ circumstans peccatum ⁊c. anxime autem peccandi consuetudo est que cōstrē ctaz grauat ꝓ. Filij hominū vsq quo gravi corde. s. per peccandi consuetudinem q cor indurat ⁊ agrauat.

Capitulū. xiij.

Orripiendi sunt spirituales vri nō per carnales sz p spirituales sicut clerici non tūc corrigendi vel verberandi p laicos: sed nīs per clericos. vñ si peccatus ponteret subditos sue monachos siue alienos per clericos sed p laicos vterq; esset excommunicat⁹ ⁊ qui preciperet ⁊ qui verberaret. vt extra de sen. ex com. vniuersitatis nisi forte sint incorrigibiles: qui non possint comode per clericos comprehendi. Tunc. n. per laicos pōt fieri dum tamen non plus se extendat vis lenta laicorum. qñ requirat rebellio clericorum. vt ēē. de sentē. excom. vt lateq. §. laici. Item correptio pcedat debet esse mo derata. Nam si esset nimis atrox ⁊ violēta in clericum ita vt mox sequeret nō trā seunda esset sine pumione. Vnde si subditum suum non habito respectu ad ordinem sibi datum. ep⁹ cedi crudeliter inferret. ⁊ in tonsuram nō manus mittit homicij

da tudicat.ar.li.di.si q̃ femina. Si aũt per viii.mẽses vel amplius vel min⁹ ad arbitriũ iudicis redigẽdũ vixerit t postea moriat.q̃uis p̃sumat ex alia infirmitate. tñ suspendendus est dño ad tempus vel vsq; ad duos menses vel secũdũ q; videbit inspecta psona vt extra de clerico pcussore. Preterea t si se nõ emẽdauerit postea deponatur. N.C.l.j.

Capitulum.xiiij.

Oportet sanctorum post resurrectionẽ crũt t p̃miabunt i celo.sicut t spũs eorũ t silr corpora dãnatoꝝ in inferno. Tenet.n.á boie spũs q̃si vicẽ viri. Caro aũt q̃si vicẽ vxoris.t sm iura vxor sequit patrẽ marĩ vt.ff.de iur.o.in.l penult. C.de incol.l.vltima.ff.ad municip. ea q; t l.de iurc.§.vltimo.t.l.filijs.§.j. Silr etiam caro sequit suũ spũs.quia vbi p̃mia.vel pena vt vbi ego fũ illic sit t minister meus. Mã sicut corpus b̃ oriundũ aie ad ministeriũ laboris ita in celo ei copulabitur ad consortium mercedis.

Capitulum.xv.

Damnati q; sunt in inferno.nec suffragia valent recipere in quo differũt ab his qui sunt in purgatorio.nec ipsi alijs cõferre possũt.in quo differunt ab his q; sunt in celo t in mundo. Vnde in hac damnati assimilantur clericis suspensis quibus secũdum iura bñficia offerri nõ possũt extra de crate t qualitate ord.§.cũ bone memorie.nec ipsi alijs possũt offerre.vt extra de cõcessi.§. vel ecclesie non vacan. q̃s dispensat. Silr dãnati suffragia offerri nõ possũt.q; in inferno nulla ẽ redẽptio sicut patuit in diuite epulone Luce.xvj. Similiter ẽt ipsi bona alijs conferre nõ possũt q; bonis oibus sũt priuati p̃o. Nihil inuenerũt oẽs viri diuitiarũ in manibus suis.

¶Capitulum.xvj.

Damni dati culpa aliq̃n ẽ excusabilis.nam aliq̃n excusat eam mod⁹ vt cũ qs se defendẽdo dãnũ dedit tũc enĩ nõ tenetur dũ tñ modũ seruauit. Tal.n.culpa caret q; ẽ legem fecit.ff.de iustitia t iur.vt vim. alleq̃ Ro excusat cũ met⁹. Mã quenc̃q; ferro me petẽtẽ q̃uis nõ possitẽ interficere licet sufficit enĩ terror armoꝝ. Hoc ẽt rõne cuius si furẽ nocturno tpe interfecero.vt dr̃ in tabernario reposcẽti lucernam vt tñ cũ clamore b̃ testificet sed de die nõ lz nisi se telo defendat.sed si potui ipm capere non occidendo t tñ occidi tunc teneor.ff. ad l. aquil.l.iij.§.ff.t.l.v.t.l.si ex plagio.§.tabernarius extra de homicidio. c.ij t.iij. Aliquando Ro excusat eum impulsus q; sine culpa ẽt est qui alterius ipulsu.vel vento rum violentia damnum dedit. ff. ad l.a quil.quemadmodum.§.si nauis. t.l. si ex plagio.§.in diuino capitolio. ¶Item cũ pa dãnũ iferentis aliq̃n ẽ añ factũ.aliq̃n i facto.aliq̃n post factũ Ante factũ ẽ sicut cũ aliqs male ꝓposuit lapideꝫ in plaustro t ꝓpterea lapides ceciderũt t dãnũ dederunt vel i stipulaz suã ignẽ apposuit in vicinoso vel quia non adhibuit diligentiã quã debuit de damno q̃ sequi tenet. q; videt Ponto si oẽm diligentiã adhibuit quam debuit.ita q; nihil domisit de ztigẽ nibus nõ tenet.ff.ad l.aquil qui occidit.§.hac.t.l.q soucas.t.l.idem iur.§.milionẽ.t. l.si seruus.§.si explanato.extra de iniurijs t dãno dato.si egressus.Quidoq; Ro cui pa sequi factũ.vt in medico qui bene secuit t postea circa curam negligens fuit.Quãdoqꝫ aũt ẽst in facto.vt si medicus impetrine secuit.ff.ad l.aquil.qua actione.§.fi.t l.idem iur.Et probantur hec tria extra de homicida eratab initio ẽ. Ipse quoq; virco nostras tam spirituales q̃ corporales ifirmat t confringit.ipse obscuritatem nobis dubietatis t ignorãtie ingerit. Ipse sua malitia pertinat t imutabilio existit.t insuper nos ad periculum eterne mortis pertrahit Capitaliter enim nos persequit. t pestifero nos flatu venenose suggestionis inficere conatur. Strauia etiam nobis scãdala suscitat t inducit t dum affectũ spiritus a ratione recta subtrahit.t voluptati carnis per consensum coniungit quasi bigamum irregularem efficit ex quo etiam adulterina proles carnalis operis procedit. Et quibus omnibus patenter apparet q; diabolo renunciandũ est t omnibus eius pomp̃is Apostolus.j.Corin.x. Nolo vos socios esse demoniorum. Et Eph̃.iij. Nolite locum dare diabolo.

¶Capitulum.xvij.

Jabolo renũciare dz hõ t oibus põpis eius pluribus de causis.hijs bus quib⁹ cũ renunciatio admittit. Sunt enĩ he iuste cause gb⁹ ratest renunciatio admittenda. Conscientia criminis nõ cuiuslibet sed illius dũtaxat pp qõ ipsi⁹ officij executio post peractã pniaz ẽt ipedit. puta si sit enorme delictũ. Sm bernar. gof. t hosti. Et dicit enorme delictũ sm. hosti. bõiatõ. l. di. minor. j. q. vij. si quis oẽm de pl. di. j. c. j. Item bercl. i qua post vuln⁹ sanatũ cicatrix remanet. j. q. vij. si q. Itẽ simonia in ordine. extra de accusa. inquisitio. ¶Secunda causa ẽ debilitas corporis. nec oia debilitas q̃ ex infirmitate t senectute, pecdit sufficit sed illa duntaxat p quã impotens redditur ad exequendũz officiũ pastorale. ¶Tertia est defectus scitie sed q̃uis desideranda sit eminẽs scientia in pastore in eo tñ est competens tolerãda extra de elect. qualiter. ¶Quarta cã ẽ malicia plebis. q̃s sez adeo dure cervicis existit. t in rebellione sua ita pertinax inueniatur q; parlatus nequit ꝓficere apud ipaz q; si maioris periculi imminet iusta est cã renunciationis. extra de renũ. ad supplicationẽ. t extra de elect bone mẽmorie. Hoc periculũ intelligit sm q; parochiani ipm capitaliter psequũtur. In quo casu supior ad quẽ spectat ẽt ex officio. t si nihil petat ezs trãsferre dz arg. extra de rer permuta. quesitũ, sine q; aer cidẽ ẽ pestilẽs t mortifer. tertium. sm quosdã. ¶Sexta cã ẽ graue scãdalũ sez q̃s de ipo plato grauiter scandalizanf fuerint. ¶Septima cã ẽ irregularitas ipsõe vt si bigamus t nunc non remanet. vel illegitime natus t tũc ex dispensatione remanere potest. vt patet extra de renũ. nunc pridem vbi illa plenius exponũtur. Dia aũt delicta quodammodo diabolo competunt q; ipse q̃ unima enormia suggerit vt hereses t simoniã t homicidium Job. viij. Ille homicida erat ab initio ẽ. Ipse quoq; virco nostras tam spirituales q̃ corporales ifirmat t confringit.ipse obscuritatem nobis dubietatis t ignorãtie ingerit. Ipse sua malitia pertinat t imutabilio existit.t insuper nos ad periculum eterne mortis pertrahit Capitaliter enim nos persequit. t pestifero nos flatu venenose suggestionis inficere conatur. Strauia etiam nobis scãdala suscitat t inducit t dum affectũ spiritus a ratione recta subtrahit.t voluptati carnis per consensum coniungit quasi bigamum irregularem efficit ex quo etiam adulterina proles carnalis operis procedit. Et quibus omnibus patenter apparet q; diabolo renunciandũ est t omnibus eius pomp̃is Apostolus.j.Corin.x. Nolo vos socios esse demoniorum. Et Eph̃.iij. Nolite locum dare diabolo.

¶Capitulum.xviij.

Iscordie vel odij ignem incendentes excludentur a consortio sanctorum sicut incendiarij ecclesiarum excludunt per excommunicationem a consortio fidelium. Nam incendiarij ecclesiarum qui scilicet ecclesiam vel locum religiosum vel cimiterium. vel ea que sunt infra spacium priuilegiatũ. vt legitur. xvij. q.iij. sicut antiquitus incenderunt vel effregerunt sunt excommunicati ipso iure. Ita q; ex quo denunciati sint in ecclesia nõ possunt absolui nisi per papã. vt extra de sẽten. excommuni. tua nos. t. conquestus. Excipitur tamen mortis periculum imminens vt extra. e. vt super eo. t. c. in litterio. Alij ãt incendiarij scilicet aliorum locorum non sunt excommunicati sed excommunicandi. Et excommunicati non absoluuntur nisi damno restituto t iuramento prestito. q; ignem viterino non apponant vt. xxiij. q. viij. pessima. Et heredes cogunt satisfacere damnum passis. Consuetudo tamẽ approbata vt dicit Hostiẽ. reddit ratos incendiarios excommunicatos ipso iure quãuis denunciati non sint. sine in

ecclesiis siue in villis incendiū ꝛmiserūt dolo malo. Consuetudo aūt ꝛseruanda ē cū sit optima legū interpres: vbi aūt consuetudo nō apparet sentiendū est cū alano ꝙ incēdiarij aliorū locorū q̄s ecclesiarū non sunt excommunicati sed excommūicandi. Si ergo per excommunicationē excludūt a ꝛsortio fidelū qui incendūt ecclesiam vel templū materiale. multo magis excludūtur a beatorū ꝛsortio q̄ icēdūt igne discordie vel odij tēplū spūale sc̄z anie p̄o. Incenderūt igni sanctuarium tuum.

¶Capitulum.xix.

DUbia i quibus vertit periculū anie dūt trahi ad partem t p̄sūptiōem tutiorē extra ō spōsalib⁹ iuuenil. Ideo in dubio sc̄z iura p̄sumit quis excommunicatus extra de sen. excō. cū desideret. ¶Itē in dubio p̄sumit q̄s fornicator. xxx. q. v. alter. t. c. nostrates ¶Item in dubio p̄sumit q̄s pagan⁹ siue nō baptizat⁹ de ꝛsecra. di. iiij. paruulos. c. si nulla. t extra de bap. c. j. Item in dubio p̄sumit q̄s nō ordinatus. lxx viij. di. p̄bytery. Itē i dubio p̄sumitur eccla nō ꝛsecrata de cōs. di. j. solennitates. t. c. ecclesia. Notandū est ꝙ iuriste distinguūt multiplicē p̄sumptionē. Est n. quedā p̄sumptio inducis t ¶tumacie bono, vt q̄si ep̄s excauit clericū suū t non redit ad ecclias. p̄sumit inder q̄ habeat ecclam p dereliction. a ꝛrio sensa. vij. q. j. h̄sentiū. Sz ꝙ p̄sumptio bñ admitit p̄bationē ꝛriā. Et de hac ēt legit. ij. q. v. oīb⁹ nobis circa finē. Alia p̄sūptio ē fame. vt q̄si q̄s ifamat⁹ ē. nec appēt alia idicia t hec admittit p̄bationē i ꝛriū aliq̄s p confessionē aliq̄s p purgationē. alia ꝙ ē nature. vt si puer erberedcuanit filiū p̄sumitur q̄ iuste. q̄ nō p̄mittit natura p̄sumere q̄ filij⁹ patrē offendat. C. de inoffi. testō oi mō. t auten. nō liceat p̄ē. q̄ nullis affectus vincit paternū vel maternū. C. de cura. fur. l. vlti. Et hac ēt p̄sūptiōe ꝛstringit q̄ nō p̄sumit frater ꝛ fratre falsū testimoniū dicere marie in crimine hereseos vel t alio graui. Male enī fed⁹ nō p̄mittit q̄s falsi criminis suspicari. extra de cohab. clericorum. c. j. t. c. vlti. Alia ꝙ p̄sūptio ē iuris tātū. vt cū ius p̄sumit aliq̄d. sz non statuit ius sup̄ p̄sumpto. vt si vir diu fuit cū vxore sua i lecto. p̄sumit tus q̄ eā cognouit. si ipse ꝺ dicat q̄uis vxor neget. ēt de despō ſa. impu. ꝛtinebat. x. c. duo pueri. xxxij. q. j. si q⁹ accepit. Cū bñ admittit p̄bationem i ꝛriū. xxvij. q. j. nec aliq̄. Sz notādū q⁹ aliq̄s ler fingit bonū q̄s canō malū p̄sumit. Mā i libere mulieris ꝛiūctione t cohabitatiōe ler fingit matrimoniū. ff. ō ritu nup. i libere Canon ꝙ p̄sumit fluxū seu ꝛtuberniū pp̄ piculū nisi p̄bet matrimonium. xxx. q. v. c. j. t. ij. Et hoc pp̄ piculū q̄s accidere p̄ōt ex clādestina despōsatiōe. Mā q̄s uis vere matrimoniū cōtractū sit iter aliquos si cū alter dimittat nō distrigef p ecclesiā nisi matrimoniū p̄bet. xxx. q. v. §. bis. ira. ¶Itē fm p̄sūptionē iuris si chyrographa cancellatū sit p̄sumit t ebitor libera tus nisi p̄bet ꝛriū. ff. ō p̄bationib⁹ si chyrographio ¶Itē instrumēto t lris statur pti ma facie nisi ꝛ p̄betur extra de p̄ba. post testimoniū. C. de p̄ba. nobem⁹. ¶Itē p̄sumit a iure ꝙ q̄cḡd bz vxor de bōis mariti acq̄sierit nisi ꝛriū p̄bet. ff. de donat. inter virū t vxorē. Etiā sic i clerico administrante. Vñ si relinq̄t clericū ab extra. virū t vxorē gnt⁹ nucius. C. de donat. inter neo p̄sumit relictū ituitu ecclesie, nisi contra p̄sumit ius ꝙ quilibet sit idoneus nisi p̄betur ꝛriū. extra de testamētis req̄sisti. Itē p̄sumit q⁹ quilibet sit bone fidei nisi p̄bet soluendo. ff. de p̄uil. cre. si creditores in fi. t male. C. de cuict. l. penul. Et ideo qui bonā dicit. bonū bz p̄bare. ff. de p̄bationib⁹ quotiēs. §. qui bono. Vñ ⁊ Bulidem⁹ alter. nem⁹ parisiēs. episcopus dicebat ꝙ potius debem⁹ p̄sumere malū q̄s bonū q⁹ p̄ vno bono inuēnit decē malos. Et mīti sūt vocati panes Ro electi. Sed illud quod dictum est in contrarium sic de equitate t benigni

tate iuris. Et quia de omnibus dubijs benigna ꝛpretatio fieri debet. extra de regulis iuris. c̄stote. Et similiter quedā glosa super epistolam ad Ro. dicit ꝙ dubia i meliorem partem sunt interpretāda. Vñ theologi dicunt q⁹ ex leui de aliquo malaz opinionem habere absq̄z sufficienti causa est ei iniuriam facere. Et q̄uis contingat sic interpretantem sepius falli circa malos de quibus bonā habet opinionē. ꝛ meliuſ est bonā opinionē habere de malis p talē deceptionē q̄z rar⁹ falli. t habere malam opinionē de bono homine. Dicunt etiam theologi. ꝙ habere malā suspitionē ō aliquo ex leuibus indicijs potest ꝓuenire ex tribus. Uno mō ex hoc ꝙ aliquis malus est. t ideo ex leuibus de alio indicat malū. ¶Secūdo ex odio t inuidia ad alterū. ex qua faciliter de eo suspicatur malū. ¶Tertio ex longa experientia. Unde ꝑbiloso phus in. ij. Rhetori. dicit ꝙ senes sunt ma time suspiciosi quia multotiēs experti sūt aliorum defectus. ꝑrime due cause manifeste important peruersitatem affectus. Tertia diminuit de ratione suspitiōis q̄z experientia ad certitudinem proficit. Et no ta etiam ꝙ ex leuibus indicijs de bonitate alterius dubitare est venale. sed pro certo q̄si diffinitiue ex leuibus indicijs mali riam extimare si sit de grauibus non est si ne peccato mortali. quia non est sine contē ptu proximi. Iudex autem si ex sola suspitione procedat ad aliquem condēnandum cū manifeste sit contra iustitiā semper mortaliter peccat. Alia p̄sūptio est iuris t de iure. vt cū ius fingit aliquid t statuit super ficto. t hoc non admittit probationē in cōtrariū. vt si q⁹ semel deierauerit numq̄ admittit in testimoniū quia p̄sumit ꝙ sem per deieraret. extra de testibus. testimonū. Itē si aliqua mulier inuita tradat marito t habuat secū per annū t dimidium. ō certo nō potest reclamare. Idē si permittit se cognosci. cuius non habeat annos legitimos. Mā t carnalis copula facit de spōsalibus matrimoniū iure p̄sumēte ꝙ cōsenserit. t de hac p̄sūptiōe ius facit. vnde dicit p̄sumptio iuris t de iure. extra de sponsalibus. Ad idem extra de despōsationibus impub. de illis a nobis. Quandoq̄z tamē ius fingit aliud esse q̄z sit. Nam fingit mulierem stipulatā dotē. que non ē stipulata. C. de rei. vxor. ac. l. j. in prin. Fingit etiam natum quod non est. ff. de. sta. ho. q in vtero. Item fingit viuere q̄s nō viuit. Inſti. de exc tu. §. filij autem. Sed t fingit non esse natum quod natum est. ff. de libe. t posthumis cuius testimonio. §. luci⁹. Preterea fingit non conceptum quod nascetur mortuum. ff. de verborum significationib⁹ qui mortui. Alia est p̄sumptio qualitatis t facti. que etiam est de iure. quia ꝛz ius p pter qualitatem facti p̄sumit quid bene vel male actum. Inde dicit per exteriora. Nam si quis simpliciter humiliter t continenter vixerit. t cum honestis t discretis libenter conuersetur p̄sumuntur ei⁹ opa bona t recta. t munda. Et econtra si libenter non orauerit non ieiunauerit nō humiliter se habuerit. sed cum luxuriosis lusoribus t potatoribus se exposuerit huius opera p̄sumi possunt inhonesta t mala. Et ex malo quoq̄z opere p̄sumitur mal⁹ animus. extra de elect. O liuus. t extra de cleric⁹ non resi. c. j. Et impudicus oculus impudici est coadiutor nuncius fm Aug. xxxij. q. v. nec solo. t. c. qui viderit. Et quicquid iniuriosum fit aut dicitur p̄sumitur animo iniuriandi factum aut dictum nisi contra probetur vt. C. ad. l. cor. de fic. l. j. t de iniurijs siue conuitijs. licz delinquens dicat ꝙ ē. ff. ad. l. aquil. nā lud⁹. Et ideo nō debz remanere impunitus. ff. de furtis. in furti actione. §. viti. quia enim ludos appellabit et quibus crimina oriūtur: vt in ꝛtio. ff. vocati cōtra vsurarios q̄ ꝛsueuerūt exercere vsuras

¶Capitulum.xx.

Demosynarum dispensator si habet i domo vel familia

ecclesiā siue in villio incendiū 2miserint dolo malo. Consuetudo aūt 2seruanda ē cū sit optima legū interpres: vbi aūt consuetudo nō apparet tenendū est cū alano scz q incēdiarij aliox locorū cū ecclesiarū non sint excommunicati sed excommūicandi. Si ergo per excommunicationē excludāt a 2sortio fideliū qui incendūt ecclesiam vel templū marcriale. multo magis excludūtur a beator 2sortio q icēdūt ignē viscerdie vel odii tēplū spūale scz anie pe. Incenderūt igni sanctuarium tuum.

¶Capitulum.xix.

Dubia i quibuscūq; periculū anie dñt trahi ad partem t pſūptiōem tutiorē extra ō spōsalib⁹ iuenit. Ideo in dubio scōz iura pſumit quis excommunicatus extra de sen. excō. cū desiderem. ¶Itē in dubio pſumit qs pagan⁹ siue iudeus in dubio pſumit qs pagan⁹ siue nō baptizat⁹ de 2secra. diuīj. paruulos. c. si nulla. t extra de bap. c.j. Item in dubio pſumit ē semp qs nō ordinatus. lxxviij. di. pbytes. ri. ¶Itē i dubio pſumitur eccla nō 2secrata de cōsti. di.j. solennitates. t. c. ecclesia. Notandū est b q iuriste distinguūt multiplicē pſumptionē. Est. n. quedā pſumptio iudicis t cōsumacie boīs. vt qñ epc excauit clericū suū t non redit ad ecclīaz. pſumit iudex q habeat ecclīam p derelicta. arca 2rio sensu. vij. q.j. pſumptū. Sz b pſumptio nō admittit pbationē 2riā. Et de hac ēt legit. ij. q. v. nōb⁹ nobis circa finē. Alia pſumptio ē fame. vt qñ qs ifamat⁹ ē. nec appēt alia iudicia t hec admittit pbationē i 2riū aliqñ p ligitionē aliqñ p purgationē. alia No ē nature. vt si pater ethereditauit filiū pſumitur q iuste. q; nō pmittit natura pſumere q filj⁹ patrē offēdat. C. de inoffi. testā oi mō. t autē. nō licebat pri. q. null⁹ affectus vincit paternū vel maternū. C. de cura. furi. l. viti. Et hac ēt pſūptiōe ducitur q nō pſumit frater 2 fratre falsū testimoniū dicere marie in crimine heresis vel alio graui. Male enī sed⁹ nō pmittit gēs falsi criminis suspicari. extra de cohab. mali. c.j. t. c. viti. Alia No pſūptio ē iuris tātū. vt cū iure pſumit aliqd. scz non statuit ius sup pſumptio. vt si vir diu fuit cū vxore sua i lecto. pſumit ius q eā cognouit. si qs accepit. Tñ hū admittit ,pbationem i 2riū. xxvij. q.j. nec aliq. Sz notādū q aliqñ lex fingit bonū qđ canō malū pſumit. Mā i libere mulieris 2iūctione t cohabitatiōe lex fingit matrimoniū. ff. ō ritu nup. i libere Canon No pſumit stupeū seu 2tu berniū pp periculū mīi ,pbet matrimonium xxx. q. v. c.j. t. ij. Et hoc pp periculū qđ accedere pōt ex clādestina despōsatiōe. Mā cū quis vere matrimoniū cōtractū sit iter aliquos si nō alter vinertat nō distringet p ecclesiā nisi matrimoniū ,pbet. xxx. q. v. §. hinc ita. ¶Itē sm pſūptionē iuris si chyrographus cancellatus sit pesumit t ebitor liberatus mīt ,pbet 2riū. ff. ō ,pbationib⁹ si chyrographus ¶Itē instrumēto t tria statur pti ma facie nisi 2 ,pbetur extra de ,pba. postea testimoniū. C. de ,pba. ubem⁹. ¶Itē pſumit a iure q qcqd bs vxor de bōis mariti acq̄rit nisi 2riū ,pbet. ff. de donat. inter vir t vxorē. Etiā si clerico administratorē būte. Nō si relinq̄t clericus ab exactionē būte. Nō si relinq̄t clericus ab exactionē būte. Nō si relinq̄t clericus ab exaction

vel collegio suo indigentem non debet cū negligere. quia proximus est vel collega cuius exemplum est i ecclesiasticis electionibus. Non enim prohibetur aliquis eligere consanguineum dummodo sit idoneus. Et similiter si idoneus in ecclesia in q̄ facienda est electio inuenitur de ea est eligenda. vt. xxiij. di. in nomine domini. lxj. di. nullus inuitus. Sed in hoc est differentia quia in electionibus est in fauorem cuius quia in electionibus indultum vt de iusliber congregationis eligat si ibi idoneus inuenitur. lxx. di. nec emeritis. x. c. null⁹. Potest ꝯgregatio huic turi fauorabili renunciare t alium eligere vel postulare tota vel maior pars congregationis ipsius q̄uis in ea aliquis dignus existat. vt extra de elect. cum vntonensis. t c. cum inter canonicos. sed in elemosynis dandis dicit Apostolus. i. Thimo. v. q̄ si quis suorum t maxime domesticorum curam non habet fidem negauit t est infideli deterior. Unde magis coniunctus est alij necessario preferendus ceteris paribus Puta si alius non occurrat magis indigens vel eque indigens t melior vel reipublice vtilior. in quibus casibus preferendus est coniuncto.

¶Capitulum. xxj.

Error vitio tolcratur.

Cuius exemplum est quia cuj seruus nō possit esse iudex. quia nec arbiter quod minus est. ff. de arbit. pediuo. § fi. Tamen si credatur liber t sententiam ferat. tenet sententia propter vtilitatem eorum q̄ apud eum egerunt. ff. de offic. presect. barbarius. tamen in veritate iudex non est arbitrius. de cur. habentius medesanus. Ad idem i ff. de test. § sed neq̄. C. de testi. lij. C. de latini. lib tolt. lij. § sed t qui domini. t § sed t si quis hoi libero. Sic dicimus de ecclesiasto. ar. extra. de. pen. c. fi. Et ē de exceptionē ē. de sen. t re iudi. ad ppādā. ¶Itē si quis gerat se pro legato cum non sit. certe valebunt eius sententie si hoies ad ipm tanq̄ ad legatum bona fide recursum habuerint. ar. ff. ad macedonianū. l. iij. Item error intentionis qui est sine dolo aliquando excusat licet non ex toto quod patet per exemplum in rapina. Nam raptor non dicitur qui violenter rem alicui rapit nisi dolus malus interueniat. quia si quis rem priam alicui violenter auferat credens sibi interesse tunc cessat actio raptorie. lz talis muletetur per constitutionem. si quis in tā tā. Institi. de vi bonorum rapi. § lz nec dō precedenti. ¶Item si publicanus petalia t precedenti. ¶Item si publicanus petalia t precedenti. ¶Item si publicanus petalia t

duos menses de libris suis nō delecuerint ¶Secundus est si ipsa seruari fecerint. verum quo ad cōsuetudinem in vno tm̄ scilz si ipsas de cetero seruari fecerint. Alius ea suo est in his qui de cetero talia statuta fecerint Alius contra illos qui talia statuta scripserint. Alius contra potestates consules t rectores t ꝯsiliarios locoꝝ vbi hmōi statuta t cōsuetudines de cetero edite fuerint vel seruate subaudi quamuis non statuerint vel seruare fecerint. vt sic differat a precedentibus casibus Alius est contra illos qui secundum ea presumpserint iudicare. Alius contra illos qui scribere presumpserint iudicata. sicut hec omnia colliguntur extra de sententia exco. noscat fraternitas tua. Omnes tales secundum bonifi. excommunicati sunt ipso iure. Sed quia adhuc a iudice possunt excommunicari. etiam subditur in decretali. Ideoqz fraternitati tue mandam⁹. q; cōsiliarios t officiales ciuitatis ipsius nisi statuta ipsa delerī fecerint t idonee sicut reo exigit caverit q; similia de cetero non debeant attētare. excoicationis sniam ꝓmulgare procure. subaudi ratione contumacie quia nō lūt idonee cauere Insuper excommunicatos denuncies. quia hoc attendāt. vt extra de sententia excommunicationis noverit. Sed aduerte q; non est absonuz vel absurdum si excommunicatos a iure iterum dicamus excommunicari ab homine. Nam excommunicatus excommunicatur extra de sententia excommunicationis. cum pro cā. Dō addit q; debeant idonee cauere tc intelligit sub certa pena t ipotheca vel datis sufficientibus fideiussoribus. ar. extra de p̄sumptio. litteras. Et hoc notat satis mene verborum idonee sicut reo exigit

Capitulum. xxiii.

Falsitas cōmittitur i spiritualibus sicut t in temporalibus t corporalib⁹ Nā falsitas in tēporalibus cōmittitur qñq; in scripto si quis scribat quis falsū siue delcat verū. vt reo ideſt rei veritas nō appareat siue sit testamētū siue instrumentū publicū vel priuatū. siue sint tabule lignee siue cere vel rationes. vt. ff. de crimine falsi. l. i. §. que in rationibus. t. l. paulus. §. paulus. ¶Secundo committitur falsitas in dicto. vt testis falsidicus t iudex scienter inique contra constitutiones iudicās t qui testem vel iudicem corrumpit t recipiens pecuniam ne veritatē dicat. vel vt testē instruat locutionem prauam edocendo vel qui falsis legibus vtitur allegando. t sic compilatio antiqua non videtur alleganda. Et hec probant. ff. de crimine falsi. l. i. §. Item qui ob instruendam. t. l. sed si aliquis. §. q iudicem t. § sed t si iudex t. l. eos t. l. vlti. t. C. de veteri iure en. l. ii. §. hoc autez t. §. eā denam. Et si quis mentitur presidi vel principi t per obreptionem aliquid obtinuerit non tenetur vt. ff. c. si quis opposuerit. vnde t mendax impetrator debet carere impetratio. extra de impet. super iure rio. C. si contra ius. vel vtil. publ. t si de legibus. t de diu. appo. l. ij. Ideo puniendi sunt iudices qui vetant precum argui falsitatem. C. si contra ius vel vtil. pub. l. puniri Falsidicus autem testis tribus personis est obnoxius. ¶Primo deo. ideo imponitur ei penitentia septem annorum. vi. q. i. quicūqz. ¶Secundo iudici. ideo infamis punitur. xxxvi. q. i. si quis conuictus t verberibus castigatur. v. q. v. illi qui vel extraordinarie punitur. vt. C. de testibus nullum. ¶Tertio proximo t ideo iuxta modum lesionis punitur. iii. q. ix. Nihilominus. xi. q. ii. quisquis. Vnde falsidicus testis peccat contra deum assumens cum in testem falsi. Sed contra iudicem peccat faciens eum condemnare innocentem t absoluere reū Sed contra proximum peccat faciens eū iniuste damnari. ¶Item dicto committit falsum aduocatus vel procurator. quia aduersario secreta cause aperuit vel instrumenta prodidit. ff. c. is qui. deposita. ff. de penis. si quis aliquid. §. si quis instrumentum t. § instrumenta Aliquando etiam cō

dēnatur ad 'interesse. xii. q. ii. si quis de clericis Alias tenetur iniuriarum. ff. depositi. l. i. §. si quis tabulis. ff. ad. l. aquil. si quis testamentum. §. sed t si quis tabulas Et ēt talis proditor dici potest. xl vi. di. clericus t sic falsum committit qui secretum aperit. extra de offi. delega. olim magis. ¶Certio falsitas committitur in facto. vt in moneta t mensura. ff. c. quicunqz t. l. lege t. l. penul. §. i. extra de contraben. nupt. c. i. Et ponitur exemplum de his qui numos parum raserunt vel finxerunt In quo casu liberi bestijs subijciuntur. serui vltimo dānantur supplicio. Sed etiam de diminutione habeo extra de iur. iurā. c. quanto. ¶Item ponitur exempluz de eo qui auro aliquid vilij addiderit vel argentcos numos adulterinos finxerit. vel eorum tale quid non prohibuerit. vel numos stāneos seu plumbeos emerit vel vendiderit dolo malo. Qui tamen falsam monetaz percusserit si in totuz formare noluerit suffragio iuste penitentie absoluetur. Vno mensura autem falsa duplex pena imponitur. t in super relegatur. ff. eo qui falsam. l. vltima. ¶Item facto committitur falsuz in parte suppositio in quo priuata 'est actio. Nam de eo soli accusant parētes. vel hi ad quos ea res pertinet non quilibet ex populo vt publicam accusationem intendant vt. ff. eo qui falsum. §. i. t in. l. cornel. §. i. t in notorum sigillorum corruptione. extra de fide instrumenter dilectos. ¶Quarto committit in vsu vt si quis vtitur falsis litteris vel instrumentis. t huiusmodi ab alio confectis vel impetratis. ¶Item si quis se pro milite gesserit cum nō esset. vel illicitis insignijs vsus est. vel falso dupplomate ideſt interdicto certi loci itinere breuiori via cōmeauerit t talis est pro admissi qualitate grauissime puniendus. ff. e. eos qui. §. vltimo Et idem est in non ordinato qui gerit officium ordinati extra de clericis non ordinatis t ministris. i. e. ii. Idē ē in eo qui. sub pretexta clerici cum hoc munus nō impleat ab his se muneribus subtrahere conat.

L. de sa. san. ec. q sub ꝑtextu. extra de vita t honest. clerič. c. finali. ¶Item in eo qui cū non sit clericus tanqz clericus nititur bñficium ecclesiasticum obtinere extra de translationibus ex litteris extra de rescriptis cum a deo. Spiritualiter autem hec quadruplex falsitas referri potest ad quatuor genera peccatorum. quia falsitas scripture pertinet ad hereticos qui sacras scripturas que sunt velut instrumenta vel testamenta dei. Vnde t vetus t nouum continent testamentum. falsis glosis t expositionibus depravant t corrumpunt Falsitas autem dicti generaliter pertinet ad mendaces quorum sunt varia genera inter que precipuum t pessimum est mendacium in doctrina spirituali contra fidem t bonos mores Sed falsitas facti refertur ad hypocritas qui falsant monetam ideſt bona opera quibus celeste regnum mercari possumus Falsitas autem vitus refertur ad demones qui semper contra nos falsitatibus t deceptionibus vtuntur. t precipue quando trāsfigurant se in angelos lucis pretendentes se esse quod non sunt Vñ omnes he falsitates vitāde tūt subtiliter t cavēde Vae. vij. Attendite a falsis prophetis tc.

Capitulum. xxiij.

Autor mali presumitur qui ipsum prohibere t impedire potest t non facit. Cuius exemplum apparet in clericorum defensione quia iudit in canonem late sententie ab ipso iure t maiori excommunicatione ligatur qui potest defendere clericum a violenta manuum iniectione t non defendit. extra de sentēn. excommuni quante presumptionis. Hoc enim non solum restringitur ad illos qui tantuz ratione ptātis t officij. hoc ꝓhibē possunt. xxiij. q. iij. forte t. c. duo ista nomina. Sed ctā intelligitur de illo qui t si non ratione potestatis vel officij hoc prohibere potest. potest tamen aliter. pura quia scit hoc fieri debere per illum Cui si diceret caueas ne illud facias ſtarim alius

abstineret. vt patet satis aperte in.c. decretali quando dicit. ne autem solos violentia huius actores ideſt qui hoc faciunt vel recipiunt hoc fieri vel in hoc expresse consentiunt aliquorum presumptio extimet puniendos facientes & cõsentientes pari pena puniendos catholica condemnat auctoritas. eos delinquentibus fauere interpretãſ qui subaudi q̃uis expresse non consenserint tamen hoc fieri debere scientes. cum possent subaudi nudo verbo tñ hoc prohibere manifesto facinori desinunt obuiare. lxxviii. di. §. i. & c. sequenti & c. error. & lxxvi. di. faciatis. ff. ad se. con. silla. .l. ij. §. potuisse & §. sequenti & §. penul. Et hoc hodie cõ probatur i aui. di. ij. mmo extra de sen. & cõi. di. innuitur. Quod habendum est tñ verbo sed facto & plus quia hoc locum habet non tñ in clerico sed etiam in vicino & proximo.

Capitulum. xxv.

Fidelis dr esse homo multiplicitur prout fides scõm iuris fas multis modis accipitur. Nam primo ponitur pro sacramento baptismi vt dicit de iudeis extra de baptismo debitũ Et scõm hoc dicitur fidelis quilibet rite baptizatus ¶ Secundo p castitate thori. xxvii. q. ij. cũ iuges secũdũ hoc dicitur fidelis qui thori fidem seruat. ¶ Tertio pro conuentionali securitate que etiam hosti seruanda est. xxiii. q. i. hosti q̃s grave est fidem fallere. ff. de consti. pe. li. Rescti. sic dicitur fidelis q̃ pacta fideliter seruat. ¶ Quarto pro conscientia extra de Rectis. spol. litteras & de presbi. quoniam omne. xxviii. q. i. §. i. de penitẽ. distinctione illud vtra medium ad fi. di. & sic fidelis dici potest. qui conscientiam habet non fictam sed veram. ¶ Quinto pro credulitate secundum quam credimus id quod non videmus Gregorius. fides nõ habet meritum cui humana ratio prebet experimentum & sic fidelis dicitur qui catholice credit. ¶ Sexto pro legalitate vel confidentia. Insti. de rerum diui. §. vendite. & sic dicitur. fidelis qui est legalis. ¶ Septimo pro equalitate & eruberantia, actionum Insti. de act. §. actionum. & extra de exceptio. cũ venerabilis. & sic dicitur fidelis qui operatur quantum potest. ¶ Octauo pro fidelitate & legalitate dolo contraria ideſt de presenti bona fides & sic dicitur fidelis in commisso ideſt non fraudulentus vel dolosus. ¶ Nono p. probabili ignorantia. ff. de acquiren. rerum do. qui bona fide & .l. bõe fidei vel probabili credulitate. ff. de verborum signi. bone fidei emptor. ¶ Decimo pro simplicitate bona seu innocentia. vnde dicit communiter bone fidei homo est. quasi dicatur. non est duplex non est malitiosus sed innocens qui omni verbo credit xxii. q. iiij. innocens.

Capitulum. xxvi.

Filius dei ostenditur aliquis esse tripliciter. sicut tripliciter probatur aliquis esse filius presbyteri vel alterius. ¶ Primo verbo seu confessionis. Nam is qui confitetur se filium sore q̃uis de ilegitimo thoro sic creditur esse extra de eleer. innotuit. habetur enim ei fides cõtra. sc. ff. de interroga. ac. de eta. §. i. Hoc etiam modo p̃batur quis esse filius dei Est enim confessio triplex fidei criminis & diuine laudis Quicunq; ergo veraciter fidem confitentur & peccata propria in confessione non celant. & deum sepius laudant bi quasi ex confessione sua filij dei esse p̃batur. i. Joh. iiii. Omnis spiritus qui cõfitetur christum iesum in carne venisse ex deo est. hoc quantum ad fidem humanitatis christi. sed de confessione diuinitatis subditur in eodem. Quisquis confessus fuerit quoniã iesus est filius dei deus in ipso manet & ipse in deo. ¶ Secundo probatur ex affectu. extra de presũpt. asserte. ij. q. vi. mai. Sic etiam probatur quis esse filius dei ex affectu charitatis quia charitas solã distinguit inter filios dei & filios perditionis scm Augus. Et intelligitur de affectu dilectionis non tantum dei sed etiam proximi. i. Joh. iii. Omnis qui non est iustus non est ex deo & qui non diligit fratrem suum. ¶ Tertio probatur ex cohabitatione. Nam dato q̃ aliquis neget se filium sacerdotis: si tamen constet q̃ mater eius cum sacerdote morabatur tempore conceptionis eius filius presumitur. extra qui fi. sint le. Causam que. Econtra autem si potest probare negans q̃ mater sua maritum habebat legitimum cum quo morabatur tempore conceptionis. probat se legitimum. Quamuis enim mater eius de facili scire posset. ff. de Instit. no. quia semper. Impossibile est tamen probare patrem in hoc casu per testes idoneos. Ideo dicat lex q̃ hec conditio est impossibilis scilicet si, p̃baueris te esse filium talis. ff. de conditio. & demonstra. lucius. Paterna ergo filiatio illegitima de facili non probatur. licet certa indicia admittantur si per testes legitimos comprobentur. In his enim in quibus certa probatio haberi non potest. vt in furtis, & similibus indicia probabilia & presumptiones violente sufficiunt. ¶. de rei. ven. iudicia. ¶. de questionibus milites. ff. de re. mili. nen. omnes. §. a barbaris Consimiliter etiam quodam indicio ostenditur. an homo sit filius dei an non. Nam velut mater parturiens penitentem in esse gratie penitentia est que tunc morator cum legitimo viro. cum sit propter christum. Et hec est in vere penitentibus, sed tunc quasi cum alio viro morator & adulteratur. quando ficta intentione operatur. Et talis est penitentia hypocritarum. Vnde colligitur q̃ vere penitentes sunt legitimi filij dei. sed hypocrite. & falsi penitentes sunt filij spurii. & nõ dei sed diaboli. quibus competit illud Jo. viii. Vos ex patre diabolo estis &c.

Capitulum. xxvii.

Fraudulentus & hypocrita perdit meritum boni operis quod facit. Latius exemplum est quia si quid fiat in fraudem legis non valet quod sequitur ex eo vel ob id vt. ¶. de. legi. l. non dubium. Verbi gratia. potest hoc ostendi quattuor exemplis secundum q̃ quattuor modis fit fraus legi. ¶ Primo de contractu ad contractum. vt cum coniunx qui donare non potest vt extra de donationibus inter virum & vxorem. c. vlmo vendidit pecuniam non exacturus. Ideoq; non valet contractus vt. ff. de dona inter virum & vxorem. si q̃s uis §. circa. ¶ Secundo de persona ad personam. vt si coniunx interponat aliam personam cui donet. vt coniugi suo detur. ff. de dona. inter. vi. & vx. l. uij. §. si tantum. ¶ Tertio de re ad rem. vt cum filiofamilias. cui non potest tradi pecunia mutua sine metu macedoniã patre inscio & rato nõ habente. vt. ¶. ad macedoni. l. i. & c. vlti. traditur species certo precio vt ipsam vendat & precium recipiat. vt. ff. ad macedoni. item si filius. §. mutui. ¶ Quarto de cõtractu ad eũdem contractum sed altero modo. vt cum tradio tibi mutuum vis dare mulierem p̃ fideiussore ego sciens eam tutam velicianã. volo q̃ ipsa constituat te principalem & tu fideiubeas pro ipsa vt. ff. ad velicianum quia. §. sicut etiam. Sicut ergo fraus lege euacuat id quod sequitur ex facta ficta fraus & ficta hypocrisis euacuat meritum consequens ex opere bono. Vnde Matth. quinto dicitur de hypocritis. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Ideo dicit receperunt quia nullam recepturi sunt mercedem in futuro. sed potius supplicium. ¶ Capitulum. xxvii.



Requentatio confessionis quattuor: bona facit animę. Et hoc patet per exemplum in cõsuetudine. Est enim consuetudo inueterata quoddam morabus institutum quod p̃ egit accipit cũ deficit lex di. §. cõsuetudo. di. viij. frustra. Et dicit moribus institutum ideſt assiduus vel fre-

quentib⁹ actibus hominū fm iuristas. Et ideo act⁹ ꝓfessiōis assiduitas t frequentatio duas virtutes habet respectu mentis. quas dicit consuetudo habere respectu legis. nā primo consuetudo habet virtutem legem imitandi. ¶ Imitat.n. legem idest supplet vbi lex deficit. extra de consuetudine. cum olim extra de sepulcris. de vsu. in fi. t.c.cer tificari inſti. de iur.naturali. §. et non scripto. Sicut autem consuetudo supplet defectum legis. ita quoq; frequentatio confessionis supplet defectum contritionis. Nā cum in peccato duo sint scilicet culpa qua offenditur deus t pena que pro culpa debetur. In contritione quidem deus remittit culpam. t pena eterna in temporalem mutatur ted nihilominus manet adhuc ligatus ad penam temporalem. Vnde si ꝺ̄ cederet sine confessione non contēpta tñ sed prouenta ret ad purgatorium. qꝺ̄ sicut dicit Augu. est maxima pena. Quando ergo confessorio sacerdos absoluit te ab hac pena vi clauium cui subijcerio in confessione. Et quādo semel ꝓfess aliqs diuinit aliqd de pena hmōi sibi ter qñ uerū cōfitet t posset totiēs cōfiteri q̄ tota dimitteretur t ita fieret dictū ē supplet frequētatio cōfessiōis defectū cōtritionis. ¶ Secūdo hz cōsuetudo virtutē dubiū ius interptādi. extra de cōsue. cū dilect⁹. §. i. ad fi. ff. de consue. l. si de interpretatiōe. Sibi dū hō frequēter diserto sacerdoti ꝓfitet. frequēter de suis factis t dubijs casibus p eius sapientiā t ꝓfitā declarat. t sic per frequentiā confessionis claritatē de dubijs recipit. ¶ Tertio hz virtutē ius tollēdi t abrogādi. Nā consuetudo si sit rōnabilis tollit ius in loco in quo viget. ff. de legibus t sc.con. l. de quibus. Sic confessionis frequētatio ius diaboli ab hoie tollit. Hz.n.ius diabolus in hoie ex eius inductu peccāte. sicut hō in suo pecore. Et totiens hoc ius renouat quotiēs peccatū perpetrat. hz hoc ius diaboli p cōfessionē abrogat. t diaboli chyrographum idest peccatū cassat. Vñ qꝺ̄ frequēter peccamus confessionē iterare frequēter indigemus. ¶ Quarto habet virtutem presūptionem inducendi. Est enim aliqua consuetudo specialissima. secundum quā in dubijs iudicatur. t hec presumptionem inducit cui prestatur fides nisi forte contra probetur. Hec est consuetudo patrisfamilias .ff. de pig. act. l. vniuersorum. ff. de usur. qui se miles. ff. de legibus. l. si seruus plerūq; §. si vir extra de ꝓsumpt. et studijo. t.c. mādata. t.c. cum in iuuentute. Similiter quanto frequentius per confessionem conscientia purgatur tanto maior presumptio idest de peccatorū confessor⁹ venia generat ꝑa. Diri confitebor aduersum me iniusticiaz meam domino t tu remisisti impietatem peccati tē.

Capitulum.xxix.

Gratia tollitur siue perditur per vnum actum peccati mortalis. Cui⁹ exemplum est quia qñ q̄ derogatur priuilegio vel statuto per vnū actum contrarium. vt si papa statuat in aliqua ecclesia certum numerum canonicorum. t super iā inducto vel statuto ab aliq; t per ipsum papam confirmato littere cōcedantur. hmōi priuilegio derogatur. per vnicum actum contrarium. vt extra de cōstitu. cum accessissent. t extra de prebendis pro illorum. t extra de his que fiunt a maiori. ca. et ore. xj. q. iij. priuilegium. C. de iure. l. et re do. impe. l. ij. C. de pact. inter ēp. t vendi to. l. commissio. ¶ Item gratia diuina nō operatur in homine sine ipsius voluntate t dispositione. quod patet in susceptione sacramentorum que gratiam continent. nā sacramenta ipsa talia sunt accipientibus quali corde t conscientia suscipiuntur. j. q. i. §. Ecce cū dominus declarauit. ideo sūt. §. Ecce cū dominus declarauit. ideo sūt. Dimalo ad iudicium. de consecra. di. ij. Dicit etiā Hostien. q̄ q̄ inuitus recipit sacramentum etiam caracterem non recipit. et tra de baptismo. maiores ideo non cogūt quis precise ordines suscipere.

Capitulum.xxx.

Hereticī diuinas scripturas deprauantes t malitiose exponentes grauē penitentiam merent. Nā q̄ leges vel constitutiones seu rescripta principis malitiose interpretant efficiunt infames vt. C. de legibus t consti. l. ij. Multo ergo magis q̄ maligne interpretant. t exponunt scripturas diuinas cōtinentes leges t statuta dei cōfusiōe t dānatiōe sūt digni Nā tales iter hereticos ꝓputant. hz.n. hereticū mō ꝓprie dicat hereticꝰ q̄ aliter sentit de articulis fidei q̄ romana ecclesia. xxiiij. q. i. hec est fides. t.c. qm Tamē largius accepto vocabulo ois q̄ male interpretat sacram scripturā. i. q̄ ipsaz aliter intelligit q̄ spiritus sanctus efflagitet a quo inspirata est. hz etiā talis ab ecclesia nō recesserit. nihilominus hereticus dī. xxiiij. q. iij. heresis.

Capitulum.xxxj.

Ignorantia iuris excusat ad tēpus. Cui⁹ exēplū est q̄ ignorantes cōstitutionē factā infra duos mēses post diuulgationem nō liganf extra de cōsti. cognoscentes. t. xxxij. di. ꝓpositi in fi. Nā cōstitutio post duos menses a publicatiōe incipit arrare. vt in ani. facte nouc. con. in ipsa Reseri. t. Rel. §. i. col. v. extra ne clerici vel mō acbi. c. alt extra ō sē. excōi. nouerit. Elapso hoc tēpore non. potest qs allegare ignorantiā. q̄ nō singulorū auribus inculcāda. xxi. di. q̄ dicitis. xxj. q. iij. qui in bāniis. Item q̄ ignorātia canōis aliqñ excusat patet. q̄ si quis episcopus cōstitutiones ediderit q̄ quicunq; furtū fecerit excōmunicatus sit vel cōsimilē aliā extranei q̄ etiā intra eius territoriū contra hoc faciunt si ignorant sententiā latā. nec tantā morā traxerunt q̄ scire presumant nō liganf. ar. extra. qui matrimoniū ac. poss. c. fi. extra de adul. si ea. Nec eni ligatur excōmūicatus sententia nisi sciens. extra de sen. excō. significasti. t. c. cū desideret. Nec etiā talis extraneus tenet scrutari decreta alterius regni. C. de commercijs. l. mercatores. Si vo hoc sciat vel magnā morā ibi contraxerit. iam incipit cē subitus ratione delicti t sententie late. Nā t de furto tenet ibi respondere vbi cōmisit. extra de rapto. c. i. vj. q. iij. placuit. ¶ Itez ratione delicti t presens aduersus extraneos hōines delinquentes imperium habet. Nec eni distinguitur vbi sit. ff. de officio presidis. Liij. ¶ Itē ignorātie excusatio non admittit vbi potest homini aliquid imputari. Si eni puto percutientem me percutere t percutio aliū. hac ignorantia non excusor. ff. ad. l. aquil. l. v. §. i. t. l. Scientiā. §. penl. Vnde in hac actione culpa leuissima imputatur. Nā si quis cisternam fodit t ipsam apertam dimiserit vel sic non cooperuit q̄ animal in eam non possit cadere t boe ibi ceciderit tenetur. extra de damnis datio. c. ij.

Capitulum.xxxij.

Inobedientia ē grauis culpa. t nō scōm iura cōtumacia graviter punit. Est eni cōtumacia erga iudicē vel prelatū cōmissa inobedientia. Vnde multo grauior ē inobedētia erga deū. Hz nota q̄ cōtumax dī aliquis multis modis Nā vno mō dī cōtumax qui citatus tribus edictis vel vno ꝓo oibus nō venit ad iudicium. ff. de re iudica. contumacia. Et hoc modo peccator citatus a deo triplicit. hz p eius flagella. p eius verba. p eius beneficia. si nō venit ad iudiciū ē cōtumax ¶ Secundo mō dī cōtumax q̄ nō vult puta q̄ impedit vel procurat q̄ citatio ad ipsū nō perueniat. t talis ꝓo citato debet haberi. ff. de re. iurī. ad ea. §. semper. ff. de. condi. t demōstra. l. iuī. ciuili. t. l. quibus dictis. Et huic assimulantur peccatores q̄ predicatores t predicationes fugiunt. Sunt enim predicatores quasi quidam dei nuncij t preconeo. Et eorum verba sunt velut iudicio edicta. Vnde de talibus peccatoribus dicitur Job. xxi. Dixerunt deo recede a nobis scientiam viarum tuarum nolumus. ¶ Item contumax est si ve

nit ad presentiã iudicis.sic q; iudex ipsum cognoscat ꝫ potius latitat retro columnas aut stationes.ff.quib⁹ ex causis in pos.l.sul cinius. §.quid sit. latitare ꝛ.§. idē sciendū Huic assimulatur qui venit ad penitentie sine confessionis iudicium sed non sic confitetur q; sacerdos eius conscientiam cognoscere possit.aut q; occultat aut quia palliat vel excusat vel hmōi. Unde etiam dicitur contumax qui iudici obscure respondet.ꝛ sic qui confitetur per verba obscura ꝛ inuoluta. ¶Tertio dicitur contumax qui recedit sine licentia. In aut.de litigio.§. omnium Vo. Talis est qui recidiuat in peccatum.vel qui penitentiam sibi impositam non perficit sed absq; dispensatione vel licentia sacerdotis cui vinxit. ¶Quarto dicitur ꝟtumax qui ad preceptū iudicis non restituit.in quo casu res manu militari ei auferri iubetur.ff.de rei vendicatione qui restit.ꝛ ne vis fi.ci.qui in pos.si quis missus.Et bis assimilantur qui ad dictuz sacerdotis aliena non restituunt postq̃ cōfessi sunt,vnde deus quandoq; per alias vias aufert eis et quo volunt restituere.p hmōi autem criminibus dicit canon contumaces excōmūicari debere.xj.q.iij.certū Omnis autem contumacia graue crimen potest dici. Est enim quasi peccatum idolatrie repugnare velle ꝛ quasi sceluz idolatrie nolle acquiescere.viij.q.i.sciendum.

Capitulum.xxxiij.

Inspirata boibus a deo ecclesiarum a communi lege.Cuius signum ꝛ exemplum est in iur canonico quia electio per inspirationem non est in forma iur.sed excepto a formis.vt extra de electionibus ꝓpter diuersas Et similiter fm legem diuinam ea que inspirantur a deo excipiuntur a lege communi.sicut patet in patriarchis qui acceperunt plures vxores vt Jacob qui habuit lam ꝛ rachel ꝛ similiter dauid.quod tñ ex lege communi non licebat ler.n. de vnica vxore non est humanitus sed diuinit⁹ institutū nec vñq̃ Vbo aut litteris tradita sed cordi impressa sicut ꝛ alia que ad legē nature qualitercunq; ꝫ ptinent.ꝛ ideo in hoc a solo deo dispensatio fieri potuit. Nã illi ex cuius auctoritate lex efficatiã habet reseruatur. vt licentiam ꝓbeat legem ptermittendi in illis casibus ad quos legis efficatia non se extendere ꝫ Et talis licentia dispensatio dicit Et in hoc q;.s.aliquis haberet simul plures vxores a solo deo dispensatio sibi fieri potuit per inspirationē internā.q;e qdem principaliter sanctis patribus facta est.ꝛ p eorum exempla ad alios derinata eo tpe quo oportebat. ¶Predictum Vo ꝓceptum scilicet de vnitate vxoris ptermittit vt maior esset multiplicatio prolis ad cultuz dei educande.

Capitulum.xxxiiij.

Iniuriantur aliqui christo tripliciter.Cuius similitudo apparet in ipso iniurijs hoim Iniuriatur enim vnus homo alteri tripliciter : vno modo re: hoc fit quotiescūq; manus infert. ¶Secundo Vbis.vt qñ conuitium fit. Et dicit conuitium:a conuocatione vel conuentione.i.collectione vocum. Cū enim in vnum plures voces conferunt specialiter cōuitiū dē quasi conuocium. Et hit nedum ꝓsenti sed etiam absenti. Nã si quis ad domum tuã vel tabernã venit ꝟuictū facit etiam te absente si vociferatur.vel alios ad vociferandum inducit ꝟtra certam personam. nam vite nulla est exceptio.ff.de iniur.l. §.iniuriam ꝛ. l. Item apud labeonē.§.cō. §.iniuriam ꝛ. l. Item apud labeonē.§.cō. nitiū ꝛ.§.scribe ꝛ.§.ubi . ¶Tertio fit iniuria in litteris vt cū quis libellum vel litteras vel chartam ad. ifamiam alicuius pertinēs vel chartam ad. ifamiam alicuius pertinēs malo fecit q; quid cōtū fieret:puta dimisit scriptura cadere in platea ar.ff.de.ver . fi. gni.late. Nec distinguit vtrū nomine suo ꝓpio illuso quē infamare intendit.vel nō expresso.Eodē mō tenet q; hmōi scripturā vendere curauit vel emere.Eodē mō tenet

tur ēt sine scriptura si in notā vel signū alicuius quod hoīs ꝓdiderit.puta veste,lugubri vel squalida vtī i iniuriā alicuius vl barbā dimittit,vel capillum submittit.ff.de iniur.l. Item apud labeonem.§.ait pretor,ne infamandi cā ꝛ sequēti.v.q.i.quidam malignī spūs. Et nota q; de famoso libello agi pōt criminaliter fm.l.sez ad penā capitis tam ꝟtra illū q; fecit q̃ ꝟtra illū q; inuenit nisi ipsū corruperit vel ꝟbulserit vel inuētum nīli reuelauerit.C.de famoso libello.l.ista. quita.q.i.si qo famosū libellū. Et pōt i hoc casu quilibz de populo accusare.ꝛ accusatori ꝟsti tuitur ꝓceiū ꝓ mō substantie accusare ꝓsequi.vel si erat seruꝰ ꝓducit in libertatem.Quid qñ si publica vtilitas ex hoc emergat.ff.c.l.§.fi.ꝛ l. senatus ꝟsultum ꝛ. C. de famo.libe.l.vnica. potest ēt ciuiliter agi actione iniuriaꝝ q̃ non publici iudicij sed ꝓuati ꝟtinet querelā.C.eo.iniuriarum. ff.eo.ꝟsti.§.vnico. Vñ ꝛ de omni iniuria ēt si descendat ex lege concl. ciuiliter agi potest vt ibi ꝛ de oi alia quacūq; actiōe.ff. e.pretor edixit.§.post se.hodie scȳm canoni qui famosū libellū cōficit flagellat ꝛ excōmunicat.v.q.i.qui in alterius ꝛ.c.ss.g.-Sz ꝛ si certū est quis confecerit potest accusari ꝛ deponi cuz sit graue crimen ꝛ accusatione ac damnatione dignissimum xxv.di.§. nunc autem. ¶Primo ergo modo scilicz re iniuriari sunt christo iudei qui manus iniecerunt in eum ꝛ ligauerunt . ꝛ di qui eum verberauerunt ꝛ crucifixerunt . Sed secundo modo iniuriantur ei maledicti ꝛ blasphemi.qui linguas suas contra ipsuz relarare ꝓsumunt. ¶Tertio autem mō hereticī qui falsa de ipo christo scripserunt ꝛ contumeliosa vt manichēus ꝛ arrius ꝛ alij consimiles. Notandum autem q; indei iniuriantes christo quasdam falsas excusationes ꝓtendere conati sunt. vt non iniuriose sed iuste eum perdere crederentur. Nam secundum iura iniuria alicui facta excusari posset ex tribus . ¶Primo ex culpa siue delicto puta si eo q; ille cui conuiciatum est vere deliquerat. Nã peccata nocentiū nota cē ꝛ expedit ꝛ oportet. ff de iniur.cū qui nocentē ꝛ.C.eo.siquidez animā tuā vbi non se perseueret Alias tenetur nunciator.C.ꝛ si non eo nunciatore. Hāc ergo excusationē iudei cōtra christū ꝓtendere voluerūt quando dixerūt pilato Si nō esset hic malefactor nō tibi tradidissemus eū Joānis.decimooctauo.sed vere mentiebantur q; ipe peccatum nō fecit nec inuentus est dolus in ore eius. ꝓme. ¶Petri secundo. Secundo excusat iniuria ex causa.puta.si fecit iniuriam causa venerande.reipublice.vt si magistratus scutum alicuius perforauit.q; in bello se male habuit.ff.eo q rei publice. Ideoq; excusat sacerdos a canone ratione turbationis diuini officij.extra de sentē.excō.veniēs. Hāc excusationem ꝓtenderunt iudei cum dixerunt. Nunc inuenimus subuertentem gentem nrām Luce.xxiij. Sed in hoc etiā mentiebantur quia ipe gentem suam idest iudeos non subuertere sed saluare conatus fuerat fm illud.Matth.i. Ipe enim saluum faciet populum suum a peccatis eoꝝ. ¶Tertio excusatur iniuria a preeminentia. quia rōne dignitatis ꝓsumitur ꝓ aliquo q; nō animo iniuriandi quid agat .vt si minister rei publice iubet aliquem duci. quia decreto pretorio non obtemperat.quia iuris executio non ꝟs iniuriam ꝛ non tenet . Et q̃ iussu potestatis a magistratu fiunt ad iniuriarum actiones non pertinent. Et inde est q; nec magister incidit in canonem si causa correptionis scholarem in minoribus ordinibus constitutū percusserit.extra de senten. excō.cum voluntate.§.fi q Vo Hanc excusationem iudei habere voluerunt.ex eo q; iudei primo xpm tanq̃ blasphemum per principem sacerdotum ꝛ consilium reum mortis adiudicari fecerunt Et postea p presidem pilatū tanq̃ ꝟtradicentem cesari ꝛ tributa dari prohibentem a pilato crucifigi cum petierunt . Sed tamen etiam in his mentiti sunt quia nec blasphemus sed dei cultor verus.nec tributum cesari negari suasit, imo dixit.

Reddite que sunt cesario cesari ꝛc. ¶Itez iniuriantur aliqui eccle. Nam fm iura omnis iniuria tripliciter infertur. Aut enim infertur in corpus aut in dignitatem aut i famam. infertur in corpus cum quis pulsatur vel verberatur vel cuz vi aliquis domum alterius ingreditur. In bis enim tribus casibus agitur iniuriarum ex lege cornel. Et est pulsare sine dolore cedere. verberare autem cum dolore. sed ꝛ dicitur verberasse abusiue qui pugnis cecidit. ff. de iniurijs. Item apud labeonem. §. verberasse. Domus autem mea accipienda est non solum si propria sit. sed ꝛ si conducta fuerit vel gratis concessa sed tamen ad meritoria vel stabula non pertinet. vt omnia hec ꝓbantur. ff. c. l. §. i omni. ꝛ. l. licet cornel. de iniur. Ref. ꝛ. §. i. ij. ꝛ. iii. Forte etiam in bis casibus agetur iniur. de iure ꝓtorio cum filio famili. Pulsato debetur patri pretoria actio iniuriarum filio No debetur. ex. l. cornel. §. illud. Et hoc modo iniuriantur eccle illi qui in personas ecclesiasticas manus violentas temere injiciunt cosscipientes vel verberantes. vel etiam ipsa loca ecclesiastica occupantes vi. Ad dignitatem No minuendam fit iniuria cum comes q comitatur ꝛ sequitur. siue liberti siue seruus siue mulier vel masculus vel etiam pedagogus non tamen tenetur qui cepit adducere sed qui adduxit vt comes non esset cum ea. Sed nihil interest. vtrū vi hoc fecerit vel persuadendo vt eam relinquaret. ff. de iniur. l. i. §. oñq. ꝛ. l. Item apud labeonem. §. comitem. ꝛ. §. adduxisse. Hoc modo iniuriantur eccle rectores mali qui ecclias sibi cōmissas sine gubernatore ꝛ officiatore relinquunt. Vel mali pastores qui plebes sibi commissas tempore prosperitatis comitantur. sed tempore aduersitatis ꝛ persecutionis cos fugiunt ꝛ dimittunt. Ad famam autem alicuius fit iniuria. cum alicuius pudicicia attentatur vt femina ancilari vel meretricia veste induta sit. hoc fit per appellationem vel affectationem. Et appellare dicitur blanda et actione pudicitiam alicuius attentare cuz sez agitur. vt ex pudica impudica fiat. sed q verbis turpibus vtitur non tentat pudicitiam ꝛ iniuriarum tenetur. Affectari No est cum quis tacitus frequenter sequitur contra bonos mores. Assidua enim frequentatio nonnullā infamiam parit. ff. c. l. j. §. oñq. ꝛ. l. apud labe. §. tenetur. ꝛ. §. si quis. ꝛ. §. itur aduersus. ꝛ. §. qui turpibus. ꝛ precedenti. ꝛ. l. sed est quesitum. §. fi. hoc modo iniuriantur eccle heretici. Qui blādis ficticijq verbis pudicitiam sinceritatem fidei siue morum in ecclesiasticis pertemptant corrūpere molliuntur. vel illi q blandis colloquijs seu ꝓuocatiuis nutib⁹ vel continuis ꝛ pestiferis exemplis ad impudicitiam trahunt. Apostolus. Corrumpunt mores bonos colloquia prana.

Capitulum.xxxv.

Attentio bona non liberat a pena si opus sit stultum ꝛ illicitum. Cuius exēplum apparet fm iura in eo qui vt sit castus ꝛ voluisse placere deo abscidit sibi membra impudica. Nam talis irregularis efficitur. Iv. di. si quis abscideri. Non enim ferro sed animo castitas quaeri debet. xxxv. q. v. tunc sanabitur. Ergo de rigore iuris is qui etiam vt sit castus hoc facit fieri deponendus est licet credat placere deo. Nam vt ait versus Displicet immerito deo. Nam vt ait versus Displicet immerito deo. Nam vt ait versus Displicet immerito

mus ꝛ quoddam ,eſt ſolius hominis ſcz opus tranſgreſſionis ſcz peccatum. ꝛ hoc ſolum erit opus quod iudicabitur ꝛ cõdẽ nabitur. Quarto ſequeſ ſententie prolatio q; contra conuictos ſententiã diffinitiuaz ꝓfert dicens. Ite maledicti in ignem eternum ꝛc. Et nota q; iſta ſentẽtia nullo auxilio iuris poterit ſubleuari ſcz neq; ꝑ appellationem neq; per ſupplicationẽ. neq; per querelam falſi. neq; in integrum reſtitutionem. Appellatio enim ibi locuz non habebit. q; crimen cuiuſlibet notoriuz erit ſcz per confeſſionem ꝓpriam q; cuiuſlibet conſcientia confitebitur ſuũ ſcelus. ¶ Item ꝑ euidentiã facti. q; omnia facta hominis vt dicit Piero. quaſi in quadam tabula picta demonſtrabuntur. ¶ Item crũt notoria per preſumptionẽ violentam ſcz eo ipſo q; ſtabũt a ſiniſtris. Et hoc enim preſumetur q; ſint dãnandi ſicut de bonis q; ſtabunt a dextris preſumetur q; ſint ſaluandi. Non etiam habebit ibi locum ſuꝑplicatio. in humanis enim iudiciis cũ ſententia proferatur a principe nõ licz appellare ſed ſupplicare. ſupplicationes aũt ꝛ preces ibi nõ valerent etiam ſi beata virgo ꝛ martires omnes cõfeſſores ꝛ virgines ꝛ omnes ſancti celeſtia curie intercederent ¶ Item non habebit ibi locum querela falſi vt ſcz dicatur q; illa ſententia ſit lata per falſos teſtes: vel falſa inſtrumenta iudice circũuento. q; ille iudex nõ poterit decipi nec circũueniri cum ſit veritas ꝛ ſapientia dei. Vnde contra ipſius ſapientiã nihil valebũt loquacitates aduocatoꝝ aut ſophiſmata ꝓboꝝ aut facundie oratorum aut argutie verſutoꝝ. Non etiam poterit releuari vel reuocari per in integrum reſtitutionem vt ſcz de cetero ad priſtinũ ſtatũ reſtituãt. Heb. vj. Impoſſibile é eos q; ſemel illũinati ſũt ꝛc ,ꝛ ꝓlapſi ſũt. l. ſina lẽ ipſiuz ſeu ſuiz rurſꝰ reuocari ad ꝓniaz.

¶ Capitulũ. xxxvij.

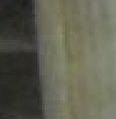

Vdicium ſuſpicioſum ꝛ incertum de malo eſt vitandũ Quia ſm iura de quolibet ꝓſumendum eſt bonum vbi non conſtat contrarium Vnde quem bonum nouit indignum debet ꝓſumere fore dignum extra de ꝓſumptione duduꝫ. ff. de manumi. teſ. litteras ſeruus. ff. de. le. ij. cum pater. §. rogo. extra de iudic. cuz deputa. ff. de fideicõmiſ. tuꝰ. §. ſorore. Nec obſtat q; habẽtur. C. de bis qui ve. eta. im pe. l. iij. ꝛ. C. de ꝓbatio. et ꝑſona eius. ff. de magiſtra. cõ. l. j. Quia ſz hec iura ,pbẽt q; ꝓſumitur qꝫ non ſoluendo ꝛ pauper niſi probetur contra. Nõ enim ꝓſumit deus niſi euidens ſit. ff. qui ſatisda. co. ſi deus. §. qui pro rei qualitate. Tamen aliter eſt de bonitate q; de malitia: q; virtutes quibus aliquis bonus eſt cõgruũt homini naturaliter nõ ſcz q; naturaliter inſint: ſed q; homo aptus natus eſt ad eas ꝑficiẽdas in. ij. Ethi. Inſant etiam homini virtutes actu vel habitu poſt baptiſmum. in quo conferuntur gratia. de conſecra. di. iij. c. ij. ꝛ. c. per aquam. Sed congregatio diuitiaruz et accidẽti venit vt in aucrẽ. vt oẽs obe. iu. §. i. coll. v. Vel refert verum apparet q; ſemel fuerit ſoluẽdo. ꝛ ſic adhuc ꝓcreat q; ſemel fuerit ſoluẽdo. ꝛ ſic adhuc ꝓſumitur niſi contra probetur vel q; ſemel ceſſit bonus: ꝛ ſic adhuc ꝓſumitur eſſe nõ ſoluendo niſi contra probetur ar. C. de ꝓbatio. ſiue poſſidetis. ¶ Item q; dictum eſt q; quilibet ꝓſumitur bonus: verum ẽ quando queritur de perſona promouenda: ſecus autem eſt quãdo queritur de ꝓda: ſecus autem eſt quãdo queritur de ꝓſona ſaluanda: q; perſona carnalis ꝛ bona ſaluanda: q; perſona carnalis ꝛ bonoꝝ carnaliũ: anima Vo ſpiritual ꝛ ſalnoꝝ carnaliũ: anima Vo ſpiritual ꝛ ſalnatio ſpiritualis. ¶ Item nota q; iudicatio ſpiritualis. ¶ Item nota q; iudicatur aliquãdo licite maior a minori qñ ꝓtur aliquãdo licite maior a minori qñ ꝓ in papa qui eſt maximus ꝛ tamen iudicio alterius ſubdi poteſt tripliciter vno modo propter hereſim: ſic enim ab alio ꝛ iudicari ꝛ accuſari poteſt. alias autem nõ. xl. di. ri ꝛ accuſari poteſt. alias autem nõ. xl. di. ſi papa. ir. q. iij. alioꝝ. ¶ Secundo ſi ipſe ſe ſubiecit iuriſdictõi alterius. ij. q. vi. nos ſi papa. ir. q. iij. alioꝝ. ¶ Secundo ſi ipſe ſe ſubiecit iuriſdictõi alterius. ij. q. vi. nos ſe ſubiecit iuriſdictõi alterius. ij. q. vi. nos ſi incompetenter. ff. de iuriſdictione. omniũ. ſi incompetenter. ff. de iuriſdictione. omniũ. ẽ re. ſi incompetenter. ff. de iuriſdictione. omniũ. ẽ re. ¶ Tertio ſi ipſemet ſe deponat vt. xxi. di: nunc autem. ¶ Item nota q; iudici ẽ multiplex perfectio neceſſaria. ¶ Prima ẽ na

ture ſcz quantum ad etatem vt nõ ſit puer: nam impuberes iudicare prohibentur ff. de iudic. cum prꝫtor. §. non autem omneꝫ: vnde impuberem non poteſt delegare quilibet niſi princeps: de cuius delegatione diſputare ſacrilegii inſtar eſt. Maz dignus preſumitur quem imperator elegit. C. de crimine ſacri. diſputari. xvij. q. iiij. §. qui aũt. In auctẽ. vt iudices ſine quoꝫ ſuffra §. eos autẽ. Ibi quis enim nõ diligat coll. ij. Alius aũt delegare nõ põt inuitus paribus niſi talem qui ſit maior vigiti annis: ſed de conſenſu poteſt dum tamen ſit maior octodecim annis ſed nõ cogetur ſententiã dicere. ff. de arbi. cũ lege.

¶ Item requiritur perfectio nature quantum ad ſexum: q; femine nõ põt delegari q; regulariter femine remote ſunt ab omnibus virilibus actibus. ff. de regu. iur. lij. ideo non poſſunt iudicare. xxiij. q. v. mulierẽ nec excõicare eã õ maior. ꝛ obedic. dilec. Nec ꝓuias dare eã õ ꝓuia noua ꝙdã: nec ciuilibus actibꝰ fungi. iij. q iij. §. tria. ¶ Secundo requiritur in iudicio peritia ſcientie. Oportet enim cui cõmittitur iudicium q; iura nõ ignoret extra de conſanguin. c. j. ꝛ q; ſit ꝓuidus extra de officio iudic. dele. cum. R. canonicus: ſz quo ad cauſas tenuiores alcs ſufficit q; peritiã habeat vel per lectionem libroꝝ vel per experientiam. ar. C. de epiſcopis ꝛ clericis paulatim. C. de iudic. certi. iur. eſt. In auctẽ. de iudic. i. R. coll. vj. ¶ Tertio requiritur qualitas aie qui tollit ira ꝛ furia. Vnde furioſus nõ eſt apꝫ iudicare q; nõ ſenti. iij. q. ir. iudex. xxxi. q. vij. nec furioſus. ꝛ vij. q. i. Oſtaldus extra. de ſucc. ab inteſt. c. ſi. extra. de regulari. ſicut teneor. ¶ Quarto requiritur integritas fame q; infames a legitimo actibus ꝓhibentur extra. de teſt. licz ex quadam extra de exceſſi. ꝓlat. inter dilectos. Dicuntur autem infames hereticis fures ſacrilegi capitalibus crimininibus irretiti ſepulcroꝝ violatores ꝛ qui aduerſus patres ſcz epiſcopos armantur. iij. q. iij. bi qui epiſcopos ꝛ q. vouence ꝛ c. conſtituimus. Similiter inceſtuoſi homicide. piati. raptores. maleficii venefici. adulteri. ꝛ ꝙ ſuis ſceleribus anathematizati: ꝛ denũ omnes quos eccleſia ſiue vel ſeculi leges infames pronũciãt ꝙbantur hec. iij. q. i. infames. ¶ Quinto requiritur libertas ſortune ſiue conditionis ſcz vt non ſit ſeruus q; ſeruus nõ põt eſſe iudex q; nec arbiter qõ eſt minus. ff. de arbitris pedius. §. ſi.

¶ Capitulum. xxxviij.

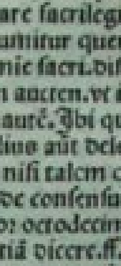

Vramentum nõ violat qui illud in melius cõmutat: vnde poteſtas q; iurauit regimẽ ciuitatis tenere per annum ꝛ magiſter q; iurauit regimen ſcolariũ tenere ꝓ annũ ꝛ capellanus clericus vel ſeruiẽs q; eccleſie vel dño iurauit ſeruire ꝓ annũ ꝛ alii cõſimiliter aliqd iurãtes pñt ſine violẽtia iuramenti religionem intrare cũ illud in melius cõmutent ſm Oſtiẽſem. extra de iureiurã. peruenit. Oſtiẽſis aũt licz putet q; talis poſſet ſe obligare: tamẽ cõſulunt q; ꝓuus ſeruet ꝛ adimpleat qõ iurauit anteq̃ intret. Quia vt dicit õ turius eſt ei ꝙ ſi ad religionẽ intraret iuramẽti religione cõtẽpta niſi ab illo cui iuramẽtũ ꝓſtitit poſſet licẽtiã obtinere. extra de iureiurã. debuerunt. Et ꝛ ꝓfectum eſt illud cõſiliũ extra de ſponſal. cõmiſſã. xxi. q. iij. §. vltimo. Et ſoluit Oſtiẽſis illud qõd allegat Oſtiẽſis de iureiurãdo ꝓpter. dicẽs illud ẽt intelligendũz qñ ꝓmiſſio facta eſt deo tñ ꝛ nõ quando homini iuratũ eſt. In quo caſu deꝰ inteſſe inducit videt extra de iureiurãdo ar ſi ipſo. ¶ Quinimo quaſi fidemiſſor inducit deus. Ideoq; falſidicus teſtis tribuus perſonis eſt obnoxius. extra de crimine falſi. c. i. Quando ergo homo delerat deus cõtemnitur protinus decipitur ꝛ ipſe delerans diffamatur. Non eſt ergo mirum ſi difficilius frangitur tripler funiculus qꝫ ſimpler vel duplex. extra de treuga ꝛ pace. c. j. Deus enim tanꝫ pleniſſimus miſericordie remanet de facili non ſic homo. extra q; metus cauſa. c. i. Nec

verisimile est ipm cū iactura alterius vel le fieri locupletiorem ar.ff. de conditione indebiti nā hoc natura.vbi nīm aūt deo iuratum est:non diminuitur in casibus predictis seruitium dño sz potius cumulatur.

¶Capitulum.xxxix.

VIsi pauci bene viuentes p̄ seruantur multis peccatoribus de quibus dicit Matth.xxij.Multi sunt vocati: pauci vo electi:vñ etiam in electionibus ecclesiasticis prelatorum in aliq̄ casu ꝑualet ꝓsensus paucoꝝ. Nā si maior pꝑ eligēciū ꝓsentiat in viā cōpēdij t cōpromissi.pauci in via scrutinij tenet curia romana.q̄ illi q̄ eligūt viam scrutinij prevalēt hac ratione.Quia via scrutinij est via ordinaria p̄ quā cuilibet sanuz est in quē vult dirigere votū suū.sec⁹ aūt in ꝑpromisso ꝓtingit.per qđ pleriq̄z ꝓuidetur de ꝑsona de qua nō est creditū nec speratum vt extra de electi.dilecti filij archi.morin. cū nullus inuit⁹ fit dand⁹ episcopus.vt.lt. di.nullus.ad ꝓpromissū nullus inuit⁹ compellitur.vt.ff.de.arbitrio.l.sz tñ.§.siquis in der.in.q.viij.§.iij. Sic t fm deū iusti qui eligunt viam certā t ordinariā.s.bene viuēdi.licet pauciores sint tamē prevalēt peccatoribus q̄ ponūt se in incerto.sez ꝓponēdo penitere i futuro.qđ nō est in eoꝝ arbitrio.Et ideo frequēs⁹ superuenit eis iudiciū qđ non sp̄abāt.vñ Aug.Tene certum t dimitte icertum.ij. ℙetri.j.vos aūt magis satagite vt ꝑ vestra bona opa vocationem vestrā certaz faciatis.Notandū est tamen q̄ licet ita sit de cōsuetudine romane ecclesie vt dictum est.tamē de rigore iuris vt dicunt aliq̄ paucoꝝ cōtradictio in hoc nō prevalet sz succūbit.qđ hoc est generale in cūctis actib⁹ ecclesie vt obtineat sententia plurimoꝝ.vt extra de bīo que fiunt a mapar.ca.per totum. Et hoc ēt potest contra peccatores iflecti.q̄ licet aliqui pauci penitēcie i fine legant fuisse a deo misericordiā cōsecuti vt latro in cruce.t quidā alii.tamē fm rigorem diuine legis q̄ dicit ℙro. j.Desperistis oē ꝓfiliū meū t increpationes meas neglexistis ego quoq̄z i interitu vestro ridebo tē. Qđ videlicet ꝓfilium abeis despectum traditur. Eccli.xvij.vbi dicit. Cōfiteberi viuēs.viuꝰ t sanꝰ cōfiteberis.patet q̄ q̄uis plures sint derisibiles erūt.q sez vlq̄z i finē se emēdare distulerūt Apls.phil.iij.Quorum finis interitus.

¶Capitulum.xl.

LEx diuina differt a lege humana.quia lex diuina punit animum. sed lex humana punit manum idest factum. Nam in foro penitentiali idest in iudicio anime sola voluntas punit.vt patet de penitēcia.di.j.homicidioꝝ.t.v.c.ibi sequenti.t.c.super tribus.vi.di.testaī.xxxij.q.v.si cui bi.t.c.j.qui viderit.viij.q.i.sciendū.Deus enī nō est operibus iudicat sed ex corde xxii.q.v.qui periurare.t cor respicit t non manū.xiij.q.v.si quid inueniſti. Et ex cor de procedunt adulteria homicidia t cetera peccata.xv.q.vi.c.i.ante medium t ad finem.Talia enīz cum latentia sint soli deo t sacerdoti cuius vicario si confiteantur remittēda:sic intelligite.xxxii.di.erubescant.vi.q.i.si omnia xxxii.q.v. christiana. extra de penitentiis.Quisquis intrinseca p extrinseca sepi⁹ ꝑsuomis.Ad hoc.xxvii.q.i.nec aliqui xxxi. q.ij.si verum de con.di.iii.de penitentib⁹. xxii.q.v.nec solo.Quod intelligas de cogitatione deliberata et quo quis consentit peccato faciendo multo fortius si delectatus fit vt de penitēcia di.i.super tribus sed in foro contēcioso aliter est. Nam aut voluntas sterit in suis finibus t nō est processum ad actum t sic nullam penam meretur vt.ff.de penis cogitationis.ff.de furtis.si quis t.l.j.t.l.inficiando.ff.de acquirē da possel.§.si rem apud te nisi in casibus sicut heresis extra de hereti.ad abolendā. t c.excōmunicamus.§.credentes. ¶Item in crimine lese maiestatis.C.ad.le. iulia. gientem de ecclesia eruabere.C.de bīo q

ad eccle.confug.l.fi.cum tamen non processit ad actum. Et eodem modo potest intelligi precedens lex quisquis. Si vero voluntas ad actum progreditur t actus perficitur puniendus est quantumcunq̄z penitet. Nemo inquit lex tali pacto penitentia ductus innocens esse desinit.ff. de edilli. edicto.quis sit fugitiuus post princi.ff.de fur.qui ea mente.ff.vj.bon.rap.non prodest.ff.quod quisq̄z iur⁹ in alium.l.iij.R.j. ff.de postu.l.j.§.bestias.vt in casibus quibus circa tempora penitentie locus est.ff de seruis fugitiuis.l.j.§.j.ff.de publ.t vt.l. j.§.qđ si fecerit.ff.qđ metus causa.l.Item si cum exceptione.§.satis clementer.C.de crimine stellio.l.j.§.j. Quod si actus non perficiatur t is qui processit actum ipsum perficere potuisset sed voluit quia penituit non incidit in penam imo et parcendum est.ff.ad.l.cornel.de falsis qui falsam.ff.de iiur.l. Item apud labeonem.§.si cum auerit vl mortem sibi conciuerit vbi punitur conscientia criminis iam commissi.ff.de bonis coꝝ q mor.sibi consci.l.iij.Si autez ideo non perficit actum quia non potuit sed bene voluisset perficere puniendus est ac si fecisset.ff.ad.l.pomp.de parricid.l.j.in fi.ff.de re.mili.l.iij.§.is qui.C.si.quacunq̄z prediti⁹ potest.l.j.C.de episcopis t cleric. si quis non dicam.ff.de fur.si quis alieno. C.ad.l.iul.de adul.eū qui.C.de incest.nup. qui. ¶Item nota quod ille legem bene seruat qui implet mentem legislatoris.Quod patet quia ille qui verba quidem legislatoris sed non mentem seruat legem fraudare dicitur. Naz aliud ē facere contra legē t aliud facere fraudem legi.Contra legem enīz facit qui facit quod lex prohibet. Sed fit fraus legi quando circumueniuntur seruatis verbis mens.vt.ff.de legibus contra legem t.l.sequenti. Vnde patet quod iudex litteram legis solam seruantes t mystficam significationem quam legem tradens principaliter intendebat relinquentes fraudem legi faciunt.vnde Apostolus ij.Cozīn.iij.Nō littera sed spū tē. ¶Item nota quod lex communis t regula aliquādo pretermittitur licite et cautis specialibus. Cuius exemplum est in iure vbi ea que sunt regulariter de iure communi pretermittuntur aliquando licite siue propter priuilegium siue propter utilitatem siue propter consuetudinem.siue propter honestatem. Nam regulare est vt ad collegium cuiuscunq̄z ecclesie spectet electio t tamen plerunq̄z ex consuetudine vel priuilegio alieni intrant.vt extra de electi. Cum ana. t extra de causa possess.t proprie.cum ecclesia.t de postula.bonc.t extra de consuetudine.cum dilectus.t extra de iure patronatus nobis. Vocantur etiam aliquando religiosi ex honestate nō ex debito.vt.xxiij. di.in nomie domini.lxxix.di.c.j. Vocatur etiam populus non ad eligendum sed ad consentiendum vt.lxiij. di.§.electionem.t. c.sequen. Vocantur etiam principes vt ab oppressionibus defendant. vt.lxiii.di.§. principibus. Sic etiam ex specialib⁹ cautis quidam antiquorum patrum legez dei communem licite pretermiserūt sicut samson se ipsuz occidit Jacob duas vxores simul habuit Dauid laicus panem sanctuz comedit.que omnia non licebant fm legem communem.

¶Capitulum.xli.

DEus non sanctificat hominem sed homo locum.xl.di. multi sacerdotes .vnde vbi papa est ibi roma.non econtra. Nam reo accedunt hominibus nō eccurso .ff. de edili. edict. Iustissime etiam. ℙropter hoc etiam dicit beatus Gregoꝝ.quod non poodest locus vbi deest spiritus. Et de beato Benedicto dicitur quod locum sed non hostem mutauit. Si mulier etiam dicimus quod homo inficit locum non cōcurso vnde dicit.xi.Matthaei. Nō propter locū gentem.sz propter gentem locum dominꝰ elegit. Ideoq̄z t locus ipse particeps factus est populi malorum.

¶Capitulum.xlij.

Vurie mediatrices vt sunt quedam maledicte verule inuenculas decipiē tes. que iusto vocabulo Rufiane appellantur pe tores sunt quam assassi ni. quia illis mediantib⁹ procuratur occisio corporis t interdū vni us hominis tantum. sed per tales media trices procuratur mors animē t non vni us tantum sed vtriusq; luxuriantium scili cet viri t mulieris. Vnde apud deum nō immoti pena digni sunt tales mediatrices quam inferatur assassinio. Circa quos ec clesia statuit quod quicunq; principes vel prelati seu quenis alie ecclesiastice vel secu lares persone que quempiam, rpianorum per assassinos interfici fecerint vel etiā mā daverint quanq̄ more ex hoc forsitan nō sequatur. nec non etiam contra illos qui dictos assassinos receptauerint vel defen derint seu occultauerint non solum excōmu nicationis vel depositionis incurrunt sen tētiam ipso facto. sz fāt etiam cum omnib⁹ bonis suis omnib⁹ rpianis exposita t ppe tuo diffidati ita quod ex quo de predictis vel aliquo eorum probabilibus constiterit documentis scilicet quod aliquod scelus tam execrabile cōmiserint nullatenus alia excōmunicationis seu depositionis vel dif fidationis sententia requiratur sed t bene ficia talium per illos ad quos pertinet col latio libere conferantur. ℣ in aut. domini nostri. extra de ho. pio humani redemp. ge neris. Multo ergo magis mediatrices animarum mortem procurantes. t qui eti am mittunt eas sunt a deo maledicti t ex cōmunicati t demonibus exposita t ab an gelis custodientibus diffidati.

¶Capitulum.xliij.

Matrimonium spirituale assi milatur carnali t significa tur per ipsum. Est enim ma trimoniuz aliud carnale ali ud spirituale. Carnale qui dem matrimonium fit ade t eue in para diso contractum t est modo vnum de se ptem ecclesie sacramentis quod venerabi le exhibit. Tum ratione auctoris qui ipsum instituit sz dei. Tuz ratione loci in quo in stituit sz in paradiso. Tum ratione tempo ris. quia tempore innocentie. Tum ratio ne prioritatis quia pri⁹ ē tempore. Et ideo dici potest q; potius est iure extra de maio: t obe. c. i. Tum ratione intentionis peccā ti euitandi t suscipiende prolis. Sed nota quod matrimonium illud ade t eue fuit iniciatum. ℣ cū. i. Immisit dominus so porem in adā rc. sed contractū fuit ℣ cū. ii. vbi ait adam. Hoc nunc os ex ossibus meis t caro rc. Et ratificatum gene. ii. cū ait. Propter hoc reliquet homo patrem t matrem rc. Consūmatum autē gene. iiii. vbi adam cognouit vxorem suā rc. Sicut nunc matrimonium carnale rpianorum quod est sacramentum iniciatur per ver ba de futuro scilicet per sponsalia. ff. de spō sal. l. i. xxx. q. v. nostrates. Contrahitur per verba de ꝓsenti. xxvii. q. ii. Ga. extra de spō. cum locum. Ratificat q̄n per ecclesiaz ap probatur. xxx. q. v. c. i. t. n. t. c. sponsos per to tum. extra de clādestina. despon. cum inhi bitio. Ideo inter infideles ratum non habet quia non habēt sacerdotiuz extra de ꝓsti. translatū. ℣ fm aliquos ratificat matri monium i sacramēto fidei sz in baptismo qui ē fūdamētū omniū sacramētoz. Vñ ini fideles respuit libellus repudii g ini fi deles admittit. vt inuit Aug. xxvii. q. ii. ff. fi: Consūmat āt p carnis copulā. extra de cō uersiōe coniu. et publico ad fi. e. c. et pte. xi. ad fi. p q̄ vna caro fiūt t vniunt inseparabilit corpa vnū tm corp⁹ eccle. extra de puerbo. 2iuga. ad apostolicā. Matrimoniū ℣ spi rituale ēt distinguit q; aliud ē laudabile aliud virtuosum. Et laudabile adhuc ē multiplex virtuosum. Et laudabile adhuc ē multiplex ¶Primū ini deū t beatā ℣ginē Mariā vñ t ipa dicit spōsa. Cañ iii. Veni ē iuba no spōsa rc. Et ē hoc matrimonio legit. xxvii. q. ii. §. i. t. ii. e. Hecce t sequēti. Istud

matrimoniū potest dici iniciatum Luce. i. Missus ē angel⁹ gabriel ad mariā rc. Lō tractū ibi eodē ibi. Inuenisti eni gratiam apud deū ecce cōcipies t paries filium rc. Ratificatū in eodem. Spiritus sanct⁹ sup ueniet in te rc. Consumatū in eodem. Ecce ancilla domini fiat mihi rc. ¶Secūduz matrimoniū ēt inter diuinā t humanā na turam in vtero ℣ginis marie ineffabiliter cōtractuz t indissolubiliter seu irreiterabi liter vnicō naturaꝝ hoc fuit iniciatū Isa. vi. Ecce virgo ꝯcipiet rc. Hiere. xxi. No uum faciet dñs super terrā mulier circūdabit virū. Et sic per verba aliox ꝓphetā rum qui dixerūt apte filiū dei humanam naturā assūpturū. Hec eni fuerunt verba de futuro p q̄ vt dictū est sponsalia cōtra hūtur. Cōtractū aūt fuit p ℣ba gabrielis dicētis. Lu. i. Ave gra plena dominꝰ tecū Et p respōsionē virginis dicētis in eodē Ecce ancilla domini fiat mihi fm verbuz tuū. Ma matrimoniū etiā carnale p mutuū consensum mediātib⁹ internūcio pℳ ba de presenti cōtrahi pōt. ff. de spōsalib⁹ sufficit t. l. in spōsalibus nihil interest t. l. finali. Ratificatū aūt fuit diuina auctorī tate t volūtate. Cantū eni matrimonium alterius volūtate t auctoritate ratificari nō potuisset. Vnde Gallarato. iiii. Misit deus filiū suum factū ex mulere factum sub lege. Cōsumatū aūt est in incarnatiōe Mā sine aliqua corruptione spiritus sancto operāte ℣bū caro factū est Johānis. i. Et in hac cōsumatione tota trinitas operata est. q; indiuisa sunt opa trinitatis extra. de fūma trinitate. c. i. Tertiū matrimoniū est rpi t ecclesie iniciatū in rpi natiui tate contractū in eius predicatione ratifi catum diuina auctoritate in miraculoruz operatione cōsumatū in passiōe vel inicia tum q̄ndo christus icepit predicare Ma thei. iiii. Exinde cepit Jesus predicare rc. Cōtractū i eucaristie institutione Matth. xxvi. Discūbentibus illis accepit Jesus pa nem rc. Ratificatum in spiritus sancti mis sione Actu. ii. Factus est repente rc. Con sumatum in euangelii diuulgatiōe Luc. iiii. Ecce ancilla t filiū eius. ¶Quartum matrimoniū est episcopi t ecclesie iniciatum in electione Deu. v. Nec quisq̄ su mit sibi honorē rc. Contractū in cōfirma tione extra de transla. inter corpalia. Vel cōtrahitur per mutuū consensū eligentiū t electi. extra de elec. cū inter canonicos. Ratificatur cū ad obedientiā suscipit ar. extra de iureiurā. ego. vel in cōfirmatione ratificatur. Cōsūmatur aūt ē in cōsecratio ne extra de transla. licz. ¶Quintū ma trimoniū ē sacerdotis t ecclesie siue quod initiatur in eius canonica electione siue p̄ sentatione extra de iure patronatus. q; au tem. Per assensum aūt huic presentatio ni postea cōtrahitur. Quando ℣ prelatus ipsum admittit t confirmat ratifi catur: quādo curam cōmittit cōsumatur ar. extra de usu. et frequentib⁹. Et de b etiam matrimonio legitur. xl. di. sicut. xxi. q. ii. sicut in vnaquaq; q. Et dicit decretalis q; sicut episcopus preest matrici i. cathe drali ecclesie sue sic t archipresbyter plebi sue extra de officio archipresby. c. h. aā fi. ¶Septimū matrimoniū est dei t anime fidelis iniciatū in creatiōe. l. vi. di. nasci. cō tractū in baptismo O sec. ii. Spōsabo te mihi i fide. Ratificatū i sancta opatiōe: q; p hāc ois firmat cū deo. pō. Qui facit hoc nō cōmouebit in eternū vel ratificati dei dilectione. i. Corinth. vi. Qui adheret deo vnꝰ spūs sit cū eo. Cōsumat i morte qū ab ipio seculo siue mortali sbtrahit. xxvi. q. vi. fi pby. ¶Septimū mrimoniū ē dei t aie penitētie q̄ iniciat in cōtritione p verba de futuro. i. ꝓpositū cōfitēdi. Sed cōtrahi tur in confessione p verba de presenti vbi loquitur t ꝓfitens peccatū dicēdo t sacer dos vice dei absolūdo. Ratificatur impo sitione penitētie t susceptione t cōsuma tur in plena satisfactiōe. Est ēt aliud mri moniū dei t aie sancte q̄ iniciat in gre p̄ uentione. cōtrahit in ꝓnitētia gratie su sceptione siue in assensu liberi arbitrii. Ratificatur in boni operis executione.

Consumantur in bonī operis assuefactione ⁊ continuatione. Ad hec.xi.q.iij.ecclīma nit. Matrimonium autem vituperabile est diaboli ⁊ anime quod initiatur in suggestione que delectat. Contrahitur in consensu qui acceptat. Ratificatur in opere quod confirmat. Bz consummatur in peccandi consuetudine in qua est consummata malitia scilicet contemptuo. Nam peccator cum in profundum venerit peccatorum contemnit vel consummatur i morte. ti.q.iij.ecclīmauit. de pe. di.iij. firmissime.

¶Capitulum.xliij.

Ereri vitam eternam licet homo non valeat ex condigno quia non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis ⁊c vt dicitur Ro.viij. Deꝰ tamen ex bonitate sua facienti quod in se est ex congruo tenetur eam dare. vnde vocatur corona iustitie.ij. Thi.iiij. Cuius plura exempla habentur in iure. Nam licet ex gratia sit quod postulatio admittatur vt postulato vel postulanti competat actio vt admittatur. arg. ad hoc.ff. de adimendis legā.l.rem legatam.ff. de cond. l. ad rem domatas. Veruntamen si postulatio fiat in concordia ⁊ de digna persona ex debito incumbit superiori ipsaz admittere ⁊ si nō admiserit iniuriam facit postulantibus. ⁊ postulato. Similiter presentatus petere non potest per actionem se institui quia ius non habet in re. Nam ⁊ sine iuris offensa ⁊ sine presentati iniuria potest patronus presentatore laicus variare ⁊ alium presentare. vt extra de iure patronatus cum aduocatuo. vnde antequā a prelato fuerit approbatum ratum non est quod a patrono fuerit inchoatum vt extra de iure patro. quod autem consulis. Et tamen offendit prelatus si presentatum primo ⁊ dignum non instituit. Vnde non admissus agit contra illum a quo repulsus vt ei prouideat de beneficio competenti. vt extra de iure patronatus. Sic etiam similiter dicimus quod dispensatio non ex iure sed ex gratia petitur: Et tamen ad eam concedendā superior tenetur ex causa. vt.l. di. ponderet. ⁊c. Domino sancto. ⁊c. si quis presbiter vel diacon⁹. Similiter ad elymosinam pauperi contra diuitem actio non datur. ⁊ tamen diues saltem in casu extreme necessitatis vel de superfluo tenetur Luce.vi. Quod superest date elemosinam. Et patronus vt dictum est de gratia admittitur presentare. xx.xvj. q.v. si quis episcoporum. extra de iure patronatus. quantum. extra de penitentia in quibusdam. Et tamen iniuria fit ei si non admittitur. ff. de aqua quotidi ⁊ estiu. l.i. §. penul. ff. qui satisdare cogūtur. l. si Ro i fine.

¶Capitulum.xlv.

Miracula solus deus facit ꝯ uio sancti miracula dicantur facere quia non faciunt nisi in virtute eius. Et similiter solus deus peccata remittit quāuis sacerdotes absoluentes remittere dicantur. Sm illud Joh.xx. Quorum remiseritis peccata ⁊c. Cuius exemplum est quia dicitur in iure quod soli principi licet condere leges. vt. C. de legibus ⁊ constitu. l. vlt. Et tamen alibi dicitur quod senatus legem condere possit. vt. ff. de legi. senatus legem condere possit. Quod est. q ⁊ sena. con. l. non ambigitur. Quod est. q ⁊ superiores de quibus est vt possint condere legem principis auctē condere intelligūtur Sic in papa dicendum est vt legati perlati capitula ⁊ consilia auctoritate ipsius facere cōstitutiones intelligantur. Vnde in consilio excepta intelligitur auctoritas domini pape. vt extra de elec. significasti. xvij. di. p totū. i.q.vi. dudū pegria. ix.q.iij. cāeta.

¶Capitulum.xlvi.

Misericordie dei non preiudicat quod peccatorem firmiter destituat qui diutius ex penāa per penitentiaz redire neglexit. Cuius exemplum est quoniam sm iura non preiudicat sponso quē sponsum in eadem prouincia degentem per biennium expectauit vel per triennium si erat in alia prouincia. Quia per triennium expectandus est si ad aliam prouinciam se transferat. vt pater. C. de diuor. ⁊ repu. liberum cum per sponsum stetisset si alij nupsit. Tunc enim nihil fraudis idest pene est ei quod nuptias maturando vota sua studi diutius non est passa. C. e. l. ij. Similiter non est fraus aliqua imputanda diuine misericordie si peccatorem per triennium idest per trium etatum decursū scilicet iuuenilis virilis ⁊ senilis. Vel per biennium idest tempus vite ⁊ mortis expectatum ⁊ non redeuntem finaliter deserit ⁊ in eternaz damnationē ire permittit

¶Capitulum.xlvij.

Videntis in mala dispositione seu voluntate omnia precedentia bona fiunt irrita ⁊ a mercede vana sicut ciuiliter vltime voluntatis dispositio idest vltimum testamentum omnia precedentia euacuat. Naz vltima voluntas seruanda est vt. iij. q. ij. Et est ratio nē libertas suprēmi iudicij restringatur vt. ff. pro socio. l. cum duobus. §. idem. R. Nisi enim ita deberet hominibus fiē ut vltime voluntatis liber sit status vt. C. de sacrosanctis eccles. si. l. i. Hoc tamen fallit in testamento inter liberos quod per secundam dispositionem non tollitur. nisi testator in secundo testamento declaret primum nolle valere. vt C. de testamentis. in aui. sed hoc inter liberos. ¶Item cum quis in primo testamento interdixit sibi licentiam iterum testandi qz tunc primū tolli non intelligitur nisi in secundo de primo mentio haberetur. vt. ff. de. leg. iij. l. si quis in principio. ¶Iteꝰ mors liberat hominez a seruitute humana. Naz subditur homo homini ꝯdiu vivit. si post mortem subditur soli deo. Et hinc est qꝺ in officio ecclesie. scilicet in principio lectionez dicitur. Jube domne benedicere. In fine autem dicitur. Tu autem domine miserere ⁊c. vnde in principio petitur benedictio ab homine per nomen diminutum siue syncopatum quod est domne. sed in fine petitur misericordia a deo per nomen perfectum quod est domine. quia scilicet principium signat virum hominis. ⁊ ꝯdiu quis viuit ē sub homine excepto papa. xxiij. di. qui cathedram. ⁊.c. sequen. ⁊.c. nulla ratione. Et ideo vt recognoscat se subditum petit benedictionem propter bonum obedientie. Finis Ño signat mortem. quando iam non homini subest sed soli deo. vel est sensus vt nos dominus taliter viuere faciat sub regimine hominis quod in fine misereatur nostri. Jdeo autem vitur in principio nomine diminuto. in fine vero integro. quia in principio vt dictum est queritur benedictio ab homine. cuius opera imperfecta sunt. C. de veteri iure. c. l. ij. §. sed quia diuine. i aui. de Instru. cautela. i. R. i fine coll. vi. ⁊ de nō alie. re. §. an aui. coll. ij. Sed in fine petimus misericordiā a deo qui pater est misericordiarum. xxvj. q. vj. ligo pbyt. Et q opꝰ iperfectū nō cognouit. extra de baptismo maiores. ¶Iteꝰ iō primo petimus ab hōine postea a deo. vt scias qō illō qꝺ hō minus bene facit deꝰ supplet. vñ ad ipm vltimo recurrit tanqā ad vltimum refugium pe. Dñe refugiū factus es nobis.

¶Capitulum.xlvij.

Negligētia ⁊ dilatio operis tollit operandi potestatē. Cuius exēplū ē sm iura canonica i electione. qz ad eligēdū ē necessitās ꝛēpꝰ triū mēsiū. vt. l. di. post iij. xxij. di. obeūtibꝰ. Viteriꝰ. n. vacare non dz cathedral vl regularis eccia. vñ si infra tres mēses nō fuerit celebrata electio iusto impedimēto cessāte ad superiorē primū devoluit potestas. pmouēdi. extra de electione fideo. Etsi infra alios tres mēses nō fuerit pecta dispensatio ejus metropoli sui iudicio cedat. qz rēpꝰ sibi negligēnꝺ cedit. extra de trāslationibꝰ ini corpalis. Et idē ē de metropolitano respectu suoꝝ suffraganeoꝝ. Sibi sine decā

qui negligit ad deū conuerti tēpore ad h
fibi cōcesso qō signatur p tēpus triū mē
fium,ppter treolpncipalcs erates.scz aug
mentū status t declinationis.q̄ sunt pec
catori in hac vita ad penitēdū cōcesse :po
stea merte intercedēte denolūt eius can
sa ad iudiciū dei.t priuatur facultate peni
tendi t dignitate celestis regni.vñ salubri
ter consulit peccatori Ecā.v. Ne tardes
conuerti ad dominū t ne differas de die
in die tc. ¶ Itē negligentia eox que ho
mo facere dz t pōt sicut sunt precipue spi
ritualia t pertinētia ad salutem valde pe
riculosa est:vñ t a deo punit sicut fm iura
punitur negligētia prelatox que aliqñ pu
nitur pena leuiori.s. ccōe duox mensiu
j.q.j.aliquando pena grauiori.s.depōnis
lxxvi.di.dictū.lxxvi.di.c.i.extra de trāsla.
inter corpalia.C.de officio ꝓcōnis.si go
ff.de cust.t exhi.actor.carceri t j. milites
xi.q.iii.placuit. ¶ Prima ergo pena locū ha
bet in modica negligētia:posteriox aūt in
magna que culpā sapit t per cōsequens
dolū.ff.de verbo.signi.late culpe t .j. ma
gna. Similiter fm deū aliqñ est negligen
tia magna que est peccatū mortale t me
retur penā magnā nō solū amissionis gra
tie vel glorie sed etiam gehēne. Et h uno
modo cōsideraf ex pte cius quod p negli
gentiam pretermittit:puta si negligat id
qō est de necessitate salutis siue sit actus
siue circūstātia. Alio modo ex parte cause
puta si volūtas intātū sit remissa circa ea
que sunt dei vt totaliter a charitate defici
at. Et hoc precipue cōtingit qñ negligen
tia sequitur cōcemptū. ¶ Prouer.xix. Qui
negligit viā suam mortificabitur. Aliquā
do vo est negligētia modica que ē venia
le peccatū t id meretur penā leuiorē puta
tēporalē. Vñ qñ ex negligētia proueniūt
aliqa actus vel circūstātia q̄ nō est de ne
cessitate salutis:nec h fiat ex obēpcu fz ex
aliquo defectu feruoris q ipedit interdum p
aliqō veniale peccm:vñ tūc negligētia nō ē
aliqō pcm mortale sed veniale Ecā.vi.
De negligētia tua purga te cum paucis.

¶ Capitulum.xlic.

Bedictia nō respicit preci
pientis sanctitatē fz auctori
tatē. Vñ i bis q̄ pertinēt ad
administrationē ecclesiasti
carū rex potius fuisset obe
diendū pape,q̄ paulo apostolo.qō pz etiā
nūc:vñ paulus dicit q ops ordinandū si
ne crimine esse vt.xxv.di.§.nūc aūt. Et ta
men auctoritate pontificū episcopi dispē
sare pūt in crimine adulterii t in minori
bus. Et hoc qz papa maior ē paulo in ad
ministratione vt.xxi.di.§.i. Nā papa ē lo
co petri vt.xxiii.q.i.qñ verus t si sic vica
rius Jesu xpi vt extra de trāsla.inter cor
poralia t extra vt bñficia ecclesiastica sine
di.cōse.vt nim. Petrus aūt in adminis
tratione maior fuit paulo vt.ii.q.vij.puto
xxi.di.in nouo. Itē obedictia nō est alicui
cōtra mandatū dei:vñ si a papa aliquod
mādatū vel rescriptū ꝑdiret qō esset con
tra dictū dei oīno repudiādū esset vt.xxv.q.
i.fīet qdā qz nodum minor in maiore fz t
pari ꝑ nō bz ipetū vt ff. de arbitris
l.ad.ff.ad fc.z.arbitrll.aliquo.§. tēpestiuū
Dicta tñ xpi vel euāgelia papa pōt modi
ficare sicut illud qō dño dixit. Quos de
iuxit bō nō separet:modificatur p sūmū
pontificē sic. Quos deus ē ꝺiūxit cōsensa
animox t carnis copula. Alias si primus
inuenit nō secūdū separātur p religio
nem ingressū vt extra de cōuersi.cōiuga.ve
rū t.c.et publico. Nō sic si alī cōiugū ve
rū t.c.et publico. Nō sic si alī cōiugū ve
lit in domo ꝑpria remanere vt co.ti.et p
te tua in fi. Itē obedictia p cōi vtilitate in
tacta nec pp būlitatē negx pp ꝑpriā icō
moditatē licite recusat. Vñ si plat⁹ capit
clerico suo q vadat romā vel alias p ne
gocijs ecclie t ille nō vult obedire dicēs.
q̄ alii sūt ibi magis idonei vel priores eo:
q̄ alii sūt ibi magis idonei vel priores eo:
b inquā excusatio iusta ēqz ordo in lega
tionib⁹ nō seruat.ff.de lega.scdā.§. pen.
Dī aūt excusat se q nō possit relinquere
curā rei familiaris et sine dolo excusatio
iusta si,p vtilitate alicuius plone priuate
in tractatu nouo tenet relin q̄ ꝑpria ne

gotia,p alienis scz priuatio vt pz.ff.quē ad
modum resta.aplī. Sed t si go ex signa
toribus.C.de testi.si qñ.§.ii.ff.de arbitris
liez.ff.de iu.si longius cū iuris si. Sz si mit
titur p cōi ecclie vtilitate nō est excusatio
iusta:qz cōis vtilitas ꝓferēda ē priuate
extra de postul.pla.bone.i. Et plurimox
vtilitas vni⁹ vtilitati ꝓferēda est.vii.q.i.sci
as. In auf.de restit.t ea.q̄ pa.in.ri.mese.§.
quidobrē. Nec eni ꝓlatus vtilitatē suam
vtilitati ecclesie ꝓponere dz aliogn obliga
tur.xii.q.xiii.quicūqz.ff.de administra.tu.
t curato.fm dignitatē.§.i. Nec dz clericus
ordinatus occasiōe,ppriox negociox
negotia ecclesie relinquere ulli relaxet li
cētia ipetrata argu.vii.q.i.pītū t.c.placu
it vt veni.t xvi.q.i.q vere. Si eni indistinc
te ꝓdicta admitteret excusatō nō incurret
de facili q munera publica subiret.ff.ō va
ca.mune.l.i.circa ꝓncipiū. Obedire g̃ te
netur clericus arg.C.de episcopis t cleri.
si qs ꝓpter.ad h.ibi et gestis negotiis sū
audi vel gerēdis. Nisi possit remanēdo
gram obtinere. Si eni sunt aliqua mune
ra reipublice tēporalia q̄ excusationē non
admittūt vt.ff.de vacatōe mu.sūt mūera.
Multo forti⁹ in munere reipublice eccle
siastice oz indistincte t gñaliter obtinē er.
ff.de Justitia iure.l.i.t.ff.de reli.t sūptu fu
sūt gsone. Duo tñ ex eqssimū q ēpo q re
gere dz oia.xi.q.i. Si regēda clericū rele
uet si detrimētū grave sibi viderit imine.
er.ff.ad.l.rodiā ō iacī.l.i.t.l.ii.§.eqssimū t
ff.q.po.in pig.ba.interdū t.l.sequēti. Prez
obedictie iniūcte recusatio aliqn ē debita
sicut qñ ꝓcipit aliqd qō sit cōtra deū. Nā
fm canones ex obedictū ē nisi id qō inuī
gitur apte sit ꝺ deū.xxiii.q.i.qd culpaf. Ali
qñ vo ē licita puta si id qō ꝓcipit nō per
net ad diuini cultus obsequū vel ecclesiasti
cā vtilitatē.vii.q.i.ff.t coepiscopus. Vñ si
ep̄s ꝓcipiat alicui clerico suo q libros su
os accōmodet nepoti suo vel ecclesie sue
renūcet vt alii cōferat obedire nō tenet:
qz nec ad diuini cultus obsequū pīnet nec
ad ecclesie vtilitatē. Nā t si ꝓcipiat q re
pleatur bursa sua cū ipe nō egeat nō tene
tur obedire. Jō dixit Cāccellari⁹ parisien.
q̄ nō teneba ad obedictiā bursalē siue ar
gētinā neqz mulinā neqz egnā.itelligas si
ne cā indictā ar.extra.de cēsi. cū apostolus.xvi.q.i.ꝑdicator. Sz si epūs ꝓciperet
clerico dure cerueis vt libros suos cōmo
daret clerico bone indolis vt instrueretur
in studio theologie ad quaz ipsū mutaret
vt ꝓficeret videt q ei sit obedictū qz non
mouet ipm carnalitas fz ecclesiastica vti
litas t cōis ar.in dicto.c.vii.q.i. qz frater
extra de magistris sup speculā. ¶ Dōt er
go dici q si occasiōe ecclesie vel de bonis
ecclesiasticis libros acgierit obedire tene
netur. Alias cōtrariū extra de testa.requi
sisti t de iurepatronat⁹ cū dilectus. Aliqñ
vo excusatio obedictie videt rōnabilis t
accepta da scz fm aliquos qñ allegat dā
num ꝑpriū. Distinguit eni q si clericus
cui iniūcta est alīq obedictia ab epō: puta
q vadat ad aliquē locū vel hmōi allegatio
patiat̄ vtilitatē certat de dāno vitādo ē
audiēdus sed si de lucro captando audiē
dus nō est. Ad quod pertinet.C.de iur.de
l.fancimus.§.si vo credidero. C.de co
dicill.l.ii.§.penul. Nec debz inobedientie
notam incurrere p aliquo cōmodo tpali.
extra de maio.t obedien.illud.

¶ Capitulum.l.

Pus hominis acceptatur a
deo fm intentionem t men
tem facētis magis q̄ fm ꝺ
lud qō factū est. Cuius exē
plū habet ex consuetudine q̄
inducit cū populus incipit aliqd obseruare
ea mente vt de cetero sit cōsuetudo vel vt
dicunt aliqui cum expresse placet populo
aliqd obseruari,p cōsuetudine in futurum
alias vo nō eo ipso quod aliquid fit inue
consuetudinarium inducit arg.ff.de itine
re actuq; pri.l.viii. Ergo iniūctio cōsidera
tur in facto magis q̄ ipsam factum vt cō
suetudinē inducat. Sic etiam est de ois
operibus apud deum:qz deus sicut dicit
Gregorius t non subtilitatez pensat nec

cogitat quantum sed et quanto in suo officio offeratur.

¶Capitulum.li.



Rando postulari potest a deo humiliter et gratia quod nō debetur et iusti thamam fm iura postulatio est gratie petitio:vt cū et gratia petitur aliquem ineligibilem licenter eligi vel concedi. Hoc enim nō tam ex iusticia q̄ ex gratia mouef:vt extra. de postu. bone ure el primo ¶Irez orantes vel postulantes a domino misericordiā et gratiam non sunt digni erandiri si sint ad inuicem in discordia vel rācore. Vnde Eccli.xxviii Homo homini seruat iram et a deo querit medelaz quasi dicat frustra querit. Cuius exemplum est quia fm iura postulatio debet fieri in concordia. Cum enim perpostulatum gratia requiratur concedi et cōmuniter est petenda vt extra de postulatione bone memorie i primi. Aliter enī romana ecclesia non consueuit recipere.

¶Capitulum.lij.

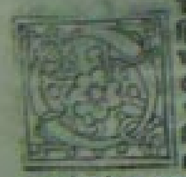

Rantur unime nostre spāliter sicut monialeo velātur corporaliter. Est enim multiplex velus scz velum professionis quod suscipitur a Pigne vel corrupta cum profitetur de altari vel de manu alicuius sed in duodecimo anno ad minus.xxi,q.i.c.i.et.q.ii.puella. ¶Item veliam consecrationis q̄ imponitur virgini tñ et.xxvi.anno ad minus xx.q.i.placuit.xxvij.di.placuit. Et dicit Hostien.q vt ipe obtinuit. Lugduni q̄ in hoc casu in anno vicesimo dispensaret scz tamē periculū est in mora. ¶Item est velus ordinationis q̄ olim dabatur diaconissis in quadragesimo anno.xx.q.i.diaconissa. ¶Item est velū prelationis q̄ olim dabatur abbatissis in q̄dragesimo anno. xx.q.i.iuuēculas. Addit etiam hosti.velus quintum scz conuersionis. Et tūc si per annū postea stat extra non potest.et sic potest intelligi.extra ō regula .vidua.et.c.statuimus. In his ergo quinq; velis representant quinq; Ytates quib⁹ debemus spiritualiter ornari.prima ē obedientia que cōpetit professentibus.secunda est cōtinentia que potissima est in Yginibus in tertio designat sōctia siue prudētia que preci pue cōpetit ordinādis.in quarto velo designatur iustitia que p̄cipue competit presidentibus siue prelatis.in quinto penitētia p quam ad deum conuertimur.et ideo incipientibus competit.

¶Capitulum.liij.



Arētū necessitati nullo modo debet deficere fili⁹ et precipue indigētie patris.nam fm legeo pī potest vēdere filiuz necessitate famis ingruēte vt tamē p̄cio p̄fluto vel a filio vēdito vel alio q̄cunq; emptor q̄cunq; reiitato ad ingenuitatem pueniat.vt.C. de patrib⁹ q fil.distrax.Li. Multo forti⁹ potest pignori obligare.q; cū q maiꝰ ē ꝛcedatur multo magis et q minꝰ.ff.de regul.iur.nō dz cuiq̄. Sz nūquid seruus efficit.sic fm azone. Aliō sz tñ seruire dz.ar.C.cōmunia de manumiss.l.j.Et nūqd i alio casu q̄ necessitat⁹ potest vēdi a pre:Non.q; lex generalis dicit q p̄ li⁹ p̄ri filiū vēdere.C.de p̄rib⁹ q fil.distrax.Li.q̄ generalis ei p̄hibitū intelligit nisi casu ei ꝛcello. Sz nūqd mater potest filiū vēdere.dī q p̄ ar.C.de mā ter potest filiū vēdere.dī q p̄ ar.C.de mā ter potest filiū vēdere.dī q p̄ ar.C.de mā ter

pueri t mentiri t verum loqui t confiteri t negare possunt. Et ideo cum baptizantur t symbolum reddunt t ipsi per se ad interrogata respondent. Mā t mendacium t periurium plena est etas pueritie extra. de delictis puc.c.i. Et quāuis iurare nō debeant.xxii.q.v.pueri t.c.paruuli.t.c.bonefium si tamē iurauerit valet pupilli iuramentum. Potest ergo puer deierare.ff. de libera.causa.l.vlti. Et furtū committere vt.ff.de furtis impuberem. Eteni malorum vires infirmitas animi nō excusat vt.C.si aduersus delictū.l.i. Hoc denotat mīa. Vbi posiri.c.c.i.pueris grandiusculis nō dīē ītātib⁹ nec dīē puerīs grādib⁹ fz grādiusculis quasi de majoribus septem annoz loquat. Sic ergo maior septē annis delinquere pōt quo ad deū t spūaliter puniri ¶ Puniunt etiam talū delicta pena tēporali q: si conuenitur et delicto suo cōmisso et proposito nō parcitur ei.vt.C.de penis impunitas.xv.q.i.illa.xxvi.q.v.si quis impunitas. Vbi qui clericū d̄inatū p̄ episcopum defendere vult nō excusat propter etatem vel sexum.ff.si aduersus delictum .l.i.t.ff.de dāno infecto dāni.§.si pupillus Et ad fill.te.con.lii.§.ipuberes. Mō ē tamen pupillus parcitur nisi quibus miseratio etatis perduxerit iudicem ad moderationem siue mitigationem penā vt extra de deli. pu.c. i.de con.di.iii.c.cos.ff.de minori .xxvliū §.in delictis. Sic t parcitur senectuti.ff. de termino amo.l.ii. Ad idē extra de apostatis et literarum. Sed infra etatem scptem annoz dicunt quidam q: si pupillus proximus sit infantie nō tenet delicto sicut nec infans vt.C.de.su.delibe.si infāti: q: illa etas quod videt ignorat.C.si falsa mone.l.i.de cō.diuiti.col.ff.si cdit.edi.cū āt.§. excipitur. Vnde nec p̄iurare pōt q: scienter fallere non videtur.ff.de iurciurā. qui iurasse t.§.vlti.ff.de iurt t facti igno.l.vti.t de arbitris diem proferre.§.eo:ā.t de acquirend.here.papill.et quibus causis in posca. Si pupillus proximus sit pubertati punitur etiam temporaliter. Pe pena autem spirituali quantum ad deum legitur in quarto dialogorum q: puer quidaz v.annorum propter peccatuz blasphemie a diabolo raptus est. Dicunt tamen quidam q: puer ille nō fuit dānatus nec mortaliter peccauit. Sed visio illa fuit ostensa ad patrem contristandum qui peccato illo peccauerat non corrigendo eum. Sed b est expresse contra intentionem Gregō. dicētis q: pater pueri animam filii negligendo nō paruz peccatorem gehēne ignibus nutriuit. Vnde dicendum est q: in illo malicia supplebat etatem. Vñ puero si non esset doli capax etiam septēni nō imputaret peccatum ff.de regul.iur.pupili.ff. ad.l.aquili.sed t si quicūqz.§.i.t de dolo heredib⁹.§.i. Regulariter tamen dicitur in iure q: minor septē annis non sentit:et ideo non punitur. ¶ Itē peccatum mortale aufert omnia bona gratuita:sicut cuiliter et delicto auferuntur omnia bona tēporalia vt.C. de bonis damna.per totum tē. Et extra de indeif t sarracenis ad liberādā t extra de hereticis vrgētis:et extra ne clerici vel monachi relatum . ¶ Item peccatum mortale quantuncūqz sit occultum t inuisibile tamē impedit t tollit gratiam sicut tollitur Rescriptum et vitio inuisibili t intelligibili .Et vocatur vitiū inuisibile t intelligibile vt suggestio falsitatis t suppressio veritatis. Tollitur enim rescriptum si per suggestionem falsi vel suppressionem veri fuerit impetratum t scienter vel ignoranter sed per talez qua nō interueniente non fuisset obtentum.vt et extra de rescriptis super literis. ¶ Itez peccatum mortale bono actu mentali inducitur scilicet cogitatione t motiua delectatione : vel saltem termo scilicet cogitatiōe delectatiōe t ostensu. Cui⁹ exemplū est sicut sūt iura binus actus inducit consuetudinem vt.xxv.q.ii.ita nos.C. de episcopali audien.l.iii.in fine. Et binus actus vt trinus inducit possessionem vel quasi vt extra de causa possess.t proprie.licet etiam vnico actu acquiratur possessio vel perdatur vel quasi vt.C.de seruitu.t aqua.l.cuz talis t extra de consti.cum oportet .t extra de preben.pro illorum. ¶ Item peccata venialia quia parua sunt non tollunt charitatem nec vitam eternam nam sūt iura modica damna tolleranter : vt ar. xi.q.ij.terrulas.t.c.si quis t.c.bone rei .extra da bis que fiunt a prelatis sine consensu.c.pastoralis.ff.de in integ'. resti .l.sepe. Sic t deceptio modica tolleratur.vt.ff. de mino.l.in cause . § . idem pomp . ¶ Item veniale peccatum non euacuat boni operis meritū sicut rescriptum q̄uis sit contra ius priuate persone.tamen si leuem t modicam lesionem infert non euacuatur. sed valet vt si papa mādet in suo rescripto q: non admissis dilatoriis exceptionibus procedatur in principali vel si mādet actionem seu petitionem alicuius differri . vel cum indulget cruce signatis non conuenire tempore crucis vt.C.de precib⁹ impera. offic.l.q̄cūqz t.l.rescripta. ¶ Caplm.lvi.



Peccatores assimilantur filijs illegitimis quorum quidaz dicunt no bi sic q nat⁹ ē de adulterio qui videtur ver⁹ t nō ē ver⁹. Et bis assimilantur hypocrite: vel heretici de quibus dicitur Matth.vi. Attendite a falsis propbis qui veniunt ad vos in vestimentis ouiuz tc. Vel per notbos intellige peccatores publicos t infames. Dicitur enim notbus a nota .i.infamia que multum affligit hominem ficut dicitur notba quartana que multum affligit si fit antiqua:sic t talis merito spernitur potest . ff . de re .iudi.quidam. Et tamen non est peccatum illius qui nascitur sed illius qui generat.vi.di.nasci.Sed quia de graui peccato natus est fama fugillatur.xxxi.q.vii.quid in omnibus.quidam Vo dicuntur spurij scz de concubina nati qui etiam dicuntur naturales. Et dicuntur spurii a spurcitia incontinentie .Si esset enim concubinatus per legem antiquam admittatur.ff. de concubinis . In concubinatu in fine argu.xxxiii.di.c.i.t.ai. Hodie tamen talis concubitus prohibetur etiam per legem que monet omnes caste viuere t punire lenones castratio pestiferos vastatores in auctē. de lenōibus R.i.t . §.sancimus coll. iii . Et quibus mo.na.b.le.cessi.§.aliud quoqz coll.vi. Etsi etiam hoc lex concederet cum hoc verteretur in periculum anime nō dedignarentur sacros canones imitari extra .de secūdis nupt.c.fi. Ergo per spurios per spurcitiaz incontinentie de concubina natos accipe peccatores carnales t luxuriosos qui ex concubina idest ex carnem nati sunt t in spurcitiis carnalium peccatorum inuoluti. Apostolus ad Galath.Qui de ancilla sm carnem natus est . Quidam Vo dicuntur mancerco idest de scorto nati t tales signant inconstantes qui omni tentationi cedunt Nam mulier fornicatrix omnem virum capit. Vel per boe intelliguntur cupidi t auari quia mulier stat in scorto plus cupiditate lucri quam delectationis. Et ideo sm Pbm magis debet dici cupida quam luxuriosa. Vnde tales vocantur meretrices a mercede. Prouer. vi. Precium scorti vix vnius est panis.

¶ Item peccator assimilatur seruo. Naz qui facit peccatum seruus est peccati. Johannis octauo . Et hec similitudo attenditur quo ad tria. ¶ Primo quo ad originem quia seruitus sm iura non est a natura immo potius contra naturam.

Vnde diffinitur a iuristis.q: seruitus est constitutio iuris gentium qua quis contra naturaz subicitur dominio alieno Insti.de iure personarum.§.seruitus.l.di.iure gentium . tii . q.ii.cum redemptor . Cum enim iure naturali omnes liberi nascerentur non erat cognita libertas cum seruitus esset incognita Institu .de libertinis quia de iure naturali omnia communia erant. Sed iure gentium t regna diuisit t seruitutem t obligationem induxit .vnj. di.quo iure Institu.de iure naturali gētū

Jus autem ciuile nomina obligationum
t actiones induxit.ff.de pactis .l.cõuentio
num t.l.iure gentiũ Jnsti.de actionibus
Similiter peccatũ nõ est a natura idest a
iure nature imo potius cõtra naturã tãq̃
eius corruptela vnde Augu.ait. Peccatũ
nõ est natura sed vitium nature appeten
tis id qõ nõ est fui ordinis. Vnde natura
fuit creata libera ab oi peccato. Et iterum
per peccatũ subijcit homo dominio alie-
no scz diabolo vt necessitati peccãdi quia
hõ in peccato positus sicut dicit Ebri. nõ
facit qõ vult sed qõ diabolus vult Apost.
Rom.vii. Nõ quod volo bonũ hoc ago:
sed quod volo malũ nec ista necessitas vt
uolũtas excusat qz nõ est coactionis nec
excludẽs arbitrij libertatẽ. ¶Item ab eis-
dem hominibus incepit seruitus t pecca-
tũ scz a primis parẽtibus. Nõ est enim ve
rum dictũ quorũdã dicentiũ q̃ seruit⁹ ac-
cepit initiũ ab ebrietate Noe.quod ꝓbãt
per illud.xxxv.di.vi.dic.Non esset hodie
seruitus nisi ebrietas fuisset qz exponi põt
nõ esset scz hoc modo inducta idest p ma
ledictionẽ t ꝓpter ebrietatẽ:seruitus enim
fuit ante diluuiũ:qz nemroth qui fuit pop-
pesso: fuit ante diluuiũ. Possemus autẽ
dicere q̃ seruitus fuit ab ebrietate spiri-
tuali. Nã primi parẽtes satis põt dici fuis
se ebrii qñ peccauerũt qz sine mẽsura fue-
rũt nec vez intellectũ habuerunt nec verã
electionẽ sicut nec ebrij⁹ bz. Et si illa ebrie
tas nõ fuisset seruitus subsecuta nõ fuisset
saltẽ coactiõis t afflictionis. Vnde post
põ statim dictũ est eue sub viri potestate
eris Gen.iii. ¶Secũdo quo ad conditio
nem qz cõditio seruit⁹ sequit ventrẽ idest
mulierẽ. Nã si mater est serua t ꝑtus ser
uus. Et si libera aliquo tempore scz dum
pregnãs erat ingenuus iudicat ꝑtus Jn-
sti.de ingenuis in princ.t.ff.de statu hõi-
num t seruoz.§.1. Similiter seruitus pec
cati vel libertas iustitie sequit matrẽ idest
uolũtatẽ que quasi mater est in actibus
t opibus humanis. Vnde ipa est fz An
gu.qua peccatur t recte viuit. Posset etiã
dici q̃ velut mulier serua est caro:velut ãt
libera est mẽs:vnde carnis est seruire:mẽ
tis vo iubere:vnde Gene.dicit libro . iii.
de beneficiis. Errat si qs estimat seruitu
tem in totũ hominẽ descẽdere. Pars ei⁹
melior excepta ẽ:corpora obnoxia sũt ꝑ-
scripta dominis. Mẽs quidem est sui iu
ris. Hinc est qõ in his que pertinẽt ad in
teriorẽ motũ volũtatis hõ nõ tenet homi
ni obedire:qz igitur caro serua est : mens
vo libera qui fm carnẽ viuunt sũt serui.
bi vo q̃ fm mentẽ sunt liberi Gal.iiij.
Qui de ancilla fm carnẽ natus . ¶Ter-
tio quo ad liberationẽ qz quãdoq̃ seruus
de gra domini sui fit liber:t sic peccator ꝑ
diuinã gratiã fit iustus. Sicut ergo q̃diu
aliquis in seruitute est positus est manui
t potestati suppositꝰ:fz manumissus a ma
nu t potestate liberat Jnsti.de libertinis.
Jta q̃diu aligo est in peccato manui t po
testati diaboli subiectus est:fz per pniam
ab eo liberat. Nam fm Boetiũ erat an-
tiquitus quedã vga pretoris q̃ dicebatur
vindicta:qua manumittẽdus ter pcutieba
tur a pretore dicente. Aio te liberũ. C.si ad
uersus liberta.l.ij.fz Azonẽ. Et ex hoc for
te processit forma absolutõis canonice :q̃
cum virgio fit t verbis t alijs cõsuetis ex
hec vga penitentia est:quasi penitens ter
cutiat scz in cõtritione cõfessione t sa-
tisfactione absoluetur a seruitute peccati
t restituetur in gratie libertatẽ. ¶Jtẽ pec
cans in seipsum nõ minus puniẽdus est
q̃ peccans in aliũ:quod ꝑ exẽplum
eius qui sibi ipsi inijcit manus violentas
qz talio fm iura sic irregularis est q̃ non
promouetur t ꝓmotus deijcitur. Et as-
signatur triplex ratio. ¶Prima qz pecta
mitur q̃ in alijs oĩm tyrannidem tunc ex-
ercat qui in seipm ausus est seuire.ff. de
heredi.ac.cũ aũt.§.accipitur:vnde versus.
Qui sibi nõ pcit ubi vel mihi qõ parcet
ff.de bon.eo.qui mor.ci.aũ:sen.consci.l.j.§.
antepenul. ¶Secũda rõ est qz alienũ in-
uadit t sic furtũ facit. Furtum enim est con

tractatio rei alicne inuito dño Jnsti.ꝺ ob.
q̃ q̃si crimen naf.§.i.C. vnde vi.§.fi:
Nemo aũt dño.vid.t mẽbrorum suorũ.ff.
ad.l.aq̃l.lib.homo.§.i. ¶Tertia aũt rõ est
qz sui ipius est homicida t conditioni dei
inimicus.l.v.di.si quis abscideri. Jn . illo
igitur q̃ sibi amputat cã irregularitatẽ est
scuitia siue magnũ membrũ amputet siue
paruũ.appareat vel nõ appareat nisi cau-
sa uncisionis iusta fuerit puta langor . Est
enim caro putrida resecanda.v.q.v.c.j.tritij
q.iii.resecande. Verum in his que sine sua
culpa ab alio vel casu fortuito mutilantur
est cã irregularitatis deformitas in mem
bris apparentib⁹ t debilitas in non appa
rentibus. Sed q̃nto debilitas vel deformi
tas vel qualem irregularitatem inducat
superioris iudicio derelinquit.ar.extra de
corpo.vitiatio.c.j.t.ij.t.c.penul.t vlti . t ex
tra de clerico egro.c.j. Nec est verũ qõ di
cunt rustici q̃ vbi pbyter ab hostibus se-
cus est non possit celebrare nisi testiculos
siccos t palucrizatos gerat in bursa quasi
tunc intelligatur omnia membra sua habe
re.siue enim habeat siccos siue viridos de
fectus illius membri nec deformitatem nec
debilitatem inducit. ¶Jtẽ peccatores sunt
venatores diaboli. Est enim multiplex ve
natio. Naz quedã est oppressiua t ista est
tyrannorũ t aliorũ opprimentiuz Gen.x.
Cepit nemroth robustus eẽ venator coram
dño.i.oppressor hoim.vj.di.§.bis ita. ¶Se
cunda adulatoria t ista ẽ histrionũ t simi
liuz quorũcõ placendi cã dicunt . bona de
aliquo ipm falsc commendando . Et hec
adulatorum venatio est omnibus illicita t
fm iura infamiã infert.vt.lxxxvi.di.sũt non
nulli t.vj.q.i.plurimi.iij.q.vij.§.tria. ¶Ter
tia est arenatoria.cuz quis recipit salariuz
vt in arena pugnet cum bestijs ferisq̃ secus
de mansuetis. Jtem secus si non pugnet
pro pecunia sed vt probitatem suam pro-
bet seu virtutem experiatur. Et hec etiam
fm iura est omnibus illicita.vt.iij. q.vij.§.
tria.ff.de postu.l.i.§. Jtem senatus . t §.
bestias. Et de hac etiam loquit lxxxvi.di.
qui venatoribus t duob⁹.c.sequeñ.§.goff.
Hec autem venatio moraliter refertur ad
auaros qui propter cupiditatem lucri pu-
gnant idest litigant in arena.i. in auro q̃
omne aurum tanq̃ arena est exigua.vt di
citur Sap.vij. ¶Quarta est occupatiua.
t hec aliquando est saltuosa que in salta.
siue nemore fit canum auium t hominuz
multitudine congregata que licet non sit
prohibita laicis.ff.de vi.publ.l.j.t Jnsti.
de re.diuisi.§.fere igitur bestiꝰ.ff.de acqui
re.do.naturale:t.l.pomp.Clericis. tamen
omnino ẽ interdicta vt.lxxxvj.di.q venato
ribus Sed mens dicti decreti etiam de
laicis intelligitur q̃bus ipso tempore qua
dragesime t iciuniorum hec venatio prohi
betur ¶Moraliter autem hec venatio refer
tur ad persecutores aliorum qui vel de-
trahendo quod pertinet ad canes morda
ces vel rapiendo quod pertinet ad aues ra
paces vel expugnando armis. quod perti
net ad homines feroces qui alios persequi
t ledere student. ¶Jtem peccans non ab
soluitur a reatu.diuini iudicij.nisi per peni
tentiam satisfaciat cuius exemplum est q̃
fm ius ciuile. Si ratis tua vi fluminis in
agrum meum delata sit non aliter cogor
dare tibi potestatem extrahendi nisi de ꝑ
terito damno mihi cauea vt.ff.c.ratis .t.
ff.de ext.tellus.§.si ratis . t de dam.infe.
pretor ait.§.hoc edictuz.t.l. hoc amplius.
§.neratius. Tunc autem moraliter ada-
ptando ratis vi fluminis in agrum deue
nit quando anima vi tentationis per pec-
cati naufragium diuine ire iudicium incur
rit a quo ratis anime educi nequit q̃diu
per penitentiam deo satisfactũ non fuerit
¶Jtem peccans scienter non est dignus
misericordia sed peccans ignoranter misc
ricordiam in aliquo meretur. Cuius exem
plum habetur in eo qui ordinatus est ab
epo excõmunicato qz si scienter ge a tali
recipit ordines indignus est dispensatione
extra de ordi.ab episcopo qui renunci.vel
excõmuni.c.j.sed si ignoranter potest cum
eo per proprium epm dispensari extra.c.c.

ij.dispensabitur autem quo ad executionē tñ. Nam excōmunicatus licz caracterem quem babz transferat executionem tñ quā non babet transferre non potest.i.q.i.gratia t.c.statuimus.i.q.vii.diabertum.

Capitulum.lvij.

Viri debent illi q sūt in culpa.vnde iuriste dicunt q pena suos debet tenere actores. Sz boc non intelligitur de oi pena. Vnde distingui tur ab aliquibus q est dupler pena scz eterna t temporalis. De eterna ergo dicunt q generaliter verum ē scz q pena suos tñ tenet actores. Ezechiel xviij. Filius non portabit iniquitatem patris Fallit tñ in originali peccato quod ad omnes transijt t ab adam descendit vnde Apostolus Per vnum hominez intrauit mors t per omnes transijt. Sed quo ad penas temporales bene punitur interduz vnus pro alio t sic loquitur .xviij.q.iij.si habeo.i.q.iij. Item pro peccato.t.vi.q.i.gl quis.xv.q.vltima cū multe.extra de sponsal.non est nobis.extra de offi. dele.sane. Alij.distinguunt q est triplex pena scilicet eterna corporalis t spiritualis. Eterna pena nunqz punitur vnus pro alio vt.i.q.iij. c.i.t.c.iā itaqz nisi sit imitator sceleris vbi quidem non tam pro alieno qz pro suo delicto punitur.i.q.i.cito turpem extra de renunc. vbi cum pridem.t sic intelligez.i.q.iij contra dominus ad moysen. Corporalis No pena dupler est. Quedam enim est circa corpus t illa sepe punitur vnus pro alio vt patet per diuersa iura.i.q.iij.§.Itez p peccato criminum. Quedam No circa statum vt seruitus vel infamia t illa etiam sepe punitur vnus pro alio.vi.q.i.§.verum. xv.q.i.cum multe.extra de filijs presbyt.literas.t extra de purga.c.accedens. extra de penis ad aures.t.c.in quibusdam. Spiritualis No pena quadrupler est. ¶Prima est pena excōmunicationis t illa nunqz punitur vnus pro alio.xviij.q.iij. si habeo.

¶Secunda est pena interdicti loci t illa frequenter punitur vnus p alio extra de spō.non est nobis extra de offi.del.sane t. c.i.t.vi. ¶Tertia remotio ab oblationibus t illa similiter punitur vnus pro alio.xvij. q.iij.miror. ¶Quarta ordinis t illa punitur vnus pro alio. Nam maritus repellit ab ordinibus ppter delictuz vxoris.xxxiij. di.si cuius. ¶Item si pater emit ecclīam pro filio ipo ignorante licet non repelliatur ab ordinibus ecclīam tñ amittere dz.i.q. v.c.vij.extra de symonia de regularibus t duobus.c.sequen. ¶Item punitur quis in eo in quo deliquit. Cuius exemplum est in illis qui in eadem vocatione eligendo peccauerunt scienter eligendo indignus extra de electiōe cū icuncti t.c. inotuit .t.c. bōe memorie magunt. quo casu sūt ipso iure potestate eligendi priuati. Et idem si peccatur in postulando. ¶Item punitur quis sine culpa sed non sine cā Causa autem ḡre quis iure suo sine culpa sua priuatur cōsuetudinis bis versib⁹ denotari. Paupertas odiū vitium fauor seclus ordo. Personas spoliant t loca iure suo. Qui versus sic exponūtur paupertas propter quaz vniuntur due ecclie t vna amittit dignitatem suam.xv.q i.t tempora qualitas. Odium scz ciuium interficientium suum epm.xxxv.q.ij. nos t extra de penis ad aures t.c.in quibusdam Vnde si occiderunt ciues suos epos propios succesisse vel forte et alia causa simili sibi ita enormi perdit ipa ecclia episcopū Vitium scilz lepre extra de clerico egroto vel debilitato.tua nos. Vnde propter vitiū lepre remouetur episcopus ab administratione ecclie. Fauor scz constantinopolis ciuitatis.xxii.di.renouantes Fuit enim datus constantinopoli ciuitati prim⁹ locus preter romanum.t amisit eum alexandrinus. Seclus.xxvii.q.ij.multorum. Vnde propter patrie vel domus spoliatur tota familia communione. Vnde aliquando remouetur ac deponitur familia ab obsequijs altaris pro peccato domini t clericus vt supra dictum est a beneficio ob

symoniam a patre commissam. Ordo propter cuius fauorem dominus seruum suum amittit.xliij.di.frequens generalis. Et accedit.ff.de operis libertorum interdum . vbi ratione dignitatis superuenientis amittit quis operas quas habuit in liberta quia indignum est vt liberta seruiat et quo tantam adepta est libertatem. Eodem etiam modo priuatur aliquis etiam sine iudicio diuinum sine culpa sed non sine causa sicut thobias priuatus est visu t iob filijs vt per patientiam probarentur ad aliorum exemplum. Vnde dicitur Thob.ij.q hanc tentationem permisit dominus euenire illi vt posteris daretur exemplum patientie eius sicut t sancti iob. Sicut etiam cecus natus priuatus est visu non ex culpa quia neqz peccauit neqz parentes eius vt cecus nasceretur sed tamen non sine causa scz p gloria dei vt patet Johis.ix. ¶Itē puniendi sunt peccatores manifesti non solum a deo sed etiam ab hominibus quod patet per exemplum in vsurarijs manifestis qui preter penam eternam quam merentur apud deum sm canones triplici pena puniuntur. Nam vsurarij manifesti nec ad cōmuniones altaris admittuntur nec rpia num si in hoc peccato decesserint recipiūt sepulturā sed nec viuorum oblationes recipi debent.q si quis clericus contrauenerit quod accepit reddere cogitur . t donec ad arbitrium episcopi sui satisfecerit ab offi ei sui manet executione suspensus. Vocantur autem vsurarij manifesti sm hostiēn. notoriū.vel ex euidentia facti.quia vsurarius mensā tenet paratam ad pecuniam mutuādam cuilibet sub vsurio. sicut meretrix in prostibulo patet ar.extra de coha.cleri. tua t.c.fi. Et in hoc casu ipo iure penam patit canonis ptarata. Dei manifesti intelliguntur notorii turio.puta quia sunt p episcopū in ecclia publicati.secus si adhuc ab ecclia tolerentur.vt extra de cohabi.cleri. t multie.nostra. Naz si manifesti sunt per famā tñ non tamen notorij non patiuntur hanc penam ipo iure.sufficit autez ad publicationem faciendam q vocati cōfiteantur . vel negantes per testes conuincantur.vt de cohabita.cleri.tua Sufficiunt autem t certa argumenta.vt extra de vsur.cum tu. lxxvi. di.si qui sunt. ¶Item punitur vnus p malicia alterius inquantum de ipa malicia participat sicut heres vsurarij tenetur restituere pro eo in quantum patiuntur vires hereditatis percepte.extra de appell.qua fronte Et de raptoribus.in litteris. Vnde t si alter heredum factus sit non soluendo. tenet alius in solidum saltem quantum ad ipsū de hereditate peruenit. Nam t res hereditaria obligata videtur extra de vsur.cum tu ¶Item nota q quedam pene sunt priuatiue que vocantur pene damni Exēplum cuius in iure de excōi.qua priuatur homo potestate eligendi quia excōmunicatus eligere non potest.extra de consti.qō intelligitur de excōmunicatiōe maiori.vt extra de clerico excōmunicato t mi.c.penul. ¶Itez de suspensione. Quia etiam suspensi eligere non possunt.extra de consuetudine. cum dilectus.extra de donatio.apostolice. suspē si etiam celebrando irregularitatem incurrunt extra de clerico excōmunicato apostolice.secus de excōmunicati minori excōmunicatione. ¶Item interdictum est pena q priuat potestate eligēdi.quia nec interdicti possunt eligere .extra de electione . cum inter.xij.seniozes.

Capitulum.lviij.

Penitentia sequēs peccata p cedētia destruit.sicut t peccatū sequēs destruit precedētia merita. Eze.xviij. Si auerterit se impius a iniustia sua t secerit inigratē sm oēs abominationes quas operari solet impius numquid viuet ? oēs iustitie quas fecerat non recordabuntur &c Sicut constitutio posterior derogat priori. vt extra de cogna . spiritu . c.i.ff.de legi t constitu. l. non nouum. Etiam si nulla in posteriori de prima mentio habeatur. sic t posterior vita derogat priori. Nam posterior culpa derogat priori iustitie.t po

sterior penitentia delet ꝓcedentem culpaꝫ Eze.xviij. Si impius egerit penitentiam ab oibus peccatis suis que operatus est & custodierit oia precepta mea & fecerit iudicium & iustitiam vita viuet & nō morietꝫ omnium inigtatū eius quas operatꝰ ē nō recordabor in iustitia sua quā operatus est viuet. ¶Item pnia transfert boiem de culpa ad grām. Et hec translatio multiplicii fit. sicut patet per exemplum in translationibus prelatorū Nā talis translatio aliqñ fit causa necessitatis puta cum prelatus in ecclia sua persecutionem patitur & hostilitatem. extra de renunt. nisi cum pridem. §. propter malitiam. Talis autem est translatio siue conuersio eorum qui propter tribulatiões ; seu aduersitates vel infirmitates ad deum conuertunt. Nam mala que nos hic premunt ad deum nos ire compelliunt. sicut dicit. Hze. Sap. x. Transiuit illos hꝫ penitentes per mare rubruꝫ. i. per tribulationem & persecutionem ꝓ. Multiplicate sunt infirmitates eorum postea acceleraverūt. ¶Aliquando Xo fit causa translatis. puta cum in ecclesia sua inutilis est & in alia vtilis. Est enim tam vtilitas ꝗñ necessitas legitima causa translationis. vi. q. i. omnes qui. t. c. cꝑo. Et hac etiaꝫ ex causa debet homo conuerti & transire de statu culpe ad statum gratie. quia felicius in statu culpe est omnino inutilis quātum ad merendum quia nec sibi nec alteri meretur. sed dum est in statu gratie operatur fructuose. quia meretur. & propterea cōuersio peccatoris vocatur translatio de morte ad vitam. & de inutili ad vtile Pā. i. Joh. iii. Scimus qñ translati sumus de morte ad vitam &c. ¶Aliquādo fit translatio causa leuitatis puta qꝫ ex leuitate alteri ecclesie adhereat vel suam pro derelicta habeat puta qꝫ vrorem duxerit vel miles factus sit vel qꝫ ab ipa ecclesia sua desit per tres septimanas vel duos mēses sine iusta causa vel absqꝫ licentia sui superioris. In quibus casibus & similibus priuari potest ecclesia debito iuris ordine seruato. Et ideo talis causa non commendabilis est Et talis est conuersio puerorum impubꝝ q quadam leuitate animi potius ꝗ devotione & sine licentia parentum religionem intrant vl' profitentur & maxime si pueri sint non doli capaces de quibus manifestum est qꝫ ex sola leuitate hoc fecerunt. Et iō si obstante tali professione quam infra pubertatis annos fecerunt. a parentibus reperi ac reuocari possunt. ¶Aliquādo Xo fit huiusmodi translatio causa cupiditatis vel ambitionis & tunc secundum iura priuandus est ecclesia habita scilicet prima. & ambita scilicet secunda. vt nec primam possideat quaꝫ per superbiam spernit. nec secundam quam per auaritiam concupiuit extra. de clerico. non. re. § fi. vij. q. i. coo. & c. si quis episcopus. Prima tamen ecclesia ipsum repetere potest si voluerit. vij. q. i. non oportet. Talis ergo est conuersio siue penitentia ficta hypocritarum scilicet vel propter cupiditatem terreni lucri. vel propter ambitionem honoris qui duplici premio priuantur. scilicet celesti qō contemnunt & interdum etiam temporali. Dū quia seipsos aliquando affligunt abstinē tia & huiusmodi & sic priuant seipsos coram deo & eorum hypocrisis deprehenditur confunduntur & vituperantur & sic priuantur premio eterno quod spreuerunt & temporali qō ambierunt ¶Aliquando fit trāslatio causa humilitatis. puta religionis. In quo casu inferioribus episcopis sufficit petere licentiam Alioquin si nec petita licentia transeat ecclesia potest ipsuꝫ repetere similiter. vij. q. i. si qui Xo & capitulo. si quis presbyter. Ipse autem ecclesiam repetere non potest. vij. q. i. coo & extra de renun. cum in dubijs. Sed hic sciendum q si ob conscientiam criminis dimissa prelatura ad vitam monachalem quis descenderit ad prelaturam secularem resurgere non potest de iure aliās xcij. xiij. q. i. hoc nequa ꝗñ Et extra de renun. post translationem Et huic translationi assimilatur cōuersio

eoꝝ qui culpam suam & miseriam erubescentes humiliter ad priam veniūt interdū gdē remorsu ꝺscie puncti & stimulati. Qui postꝫ cōuersi sūt ad pristinā culpam & puersationē secularem inordinatam vi tā nō reddunt. Ista est vera conuersio peccatoris cuiusmodi fuit cōuersio magdalene de qꝫ habet. Luce. vij. Itē nota qꝫ pnie q̄ iniungunt a sacerdotibus sunt hodie arbitrarie qꝫ de eis nō possit dari certa diffinitio siue regula. Et ideo relinquūtur sacerdotū arbitrio seu iudicio determinādē sicut etiaꝫ fm iura ea que certa regula diffiniri nō possunt iudicis arbitrio relinquūtur sicut de fide testibus adhibenda. Ideo qꝫ hoc fidei iudicio recipientis relinquitur qꝫ ipse magis scire pōt q̄ alius. ff. de testibus & attesta. fides vel verba epistole. Itē in mora cuius diffinitio non traditꝫ. ff. de vsurio ex mora. Re. j. Itē in impensis factis in rebus dotalibus. Nā & si deduci debeant non tñ facile est in vniuersū diffiniri sed singula ex genere & magnitudine impendioꝝ estimari possunt. ff. de impen. in re. dota. factis. quod dicit in fi. Similiter ergo & in quātitate pnie peccatoribus imponende cōuenit. Unde tpa penitudinis habita moderatione cōstituēda sunt sacerdotis iuditio ,put cōuersoꝝ aios ,pspexerit esse deuotos habito respectu ad etatis pericula & egritudinum necessitateo. xxvj. q. vij. tempora. & c. hoc sit.

Capitulum. lix.



Ersecutantia bone vite excludit ius diaboli ab homine & aegrit in eo ius deo. Unde assimilat cōsuetudini q̄ si sit rōnabilis tollit iuo i loco in quo viget. ff. ō legibus & sena. cōsul. l. de quibus. Item cōsuetudo rōnabilis inducit. Inst. de iure naturali gen. & ci. §. et nō scripto. Itē plecrātia & cōtinuatio boni prevalet legi peccati sicut ēt cōsuetudo vincit legē hꝫ si fit a tanto tēpore seruata vt nō sit in memoria hoium qñ cepit. ff. de aqua pluui. ar. l. j. in fi. & ff. de aq̄ quoti. & estiua. l. hoc iure. §. ductꝰ aq̄. Et sic cō suetudo quā romana seruat ecclesia & papa ab alijs seruari ēt vincit legē. vt. xj. di. nolite de cōsecra. di. j. basilicae. ¶Itē continuatio pnie & bone vite sequentis abolet culpā & infamiā male vite pcedētis sicut cōsuetudo posterior tollit priorē. extra ō cognā spū. c. j. Et hoc verū est si in eodē municipio diuerse cōsuetudines diuersis temporibus oriuntur. Nam si diuersis locis. vt. xij. di. scit sancta. Nec. n. diuerse aliquorū cōsuetudines aliorum debent contrario more subuerti. vt. xij. di. illud.

Capitulum. lx.

Testas nō solū spiritualis sed etiā temporalis est apud papā. Nā papa verūqꝫ gladiū bꝫ. xxj. di. c. j. xviij. di. tibi domino. Unde & regeꝫ deponit. xv. q. vj. alius. & c. nos sanctorum & c. iuratoꝝ. j. q. iiij. q̄ presulatus. xcvj. di. duo sūt. Et nō solū regē cōstituit imo trāsfert. extra de elect. venerabilē imo ēt ipatorem electū papa bꝫ approbare electionē confirmare vel infirmare & ipm cōfirmatū etiā cōsecrare. Et hec oia probant in predicta decretali venerabilē Ipse ēt papa imperatorē deponere potest. Si. n. Zacharias papa regem francorum qui a romano pontifice coronā nō receperat nec ꝑ eum examinatur nec comprobatur ab eo vel reprobatur nō tā ꝑ suis inigtatibus q̄ pro eo qꝫ tanc ptāti erat inutil a regno deposuit & aliū loco eius instituit. xv. q. vj. alius. nul tosortius ipatorē qui spāliui quodāmō subest ei potest remouere. xcvi. dꝫ duo sūt. & fi perator. ¶Itē ptātio vel officij pleni tudo in maioribus prelatis representatur & designat in vsu pallij. Nā in papa pallū designat plenitudinē potestatis plenissimā extra de au. & vsu pallij ad honorē. & extra de elect. illa quotidiana. In patriarchio vero plenissimam officij designat potestatē ar. extra de priuile. antiqua. In archiepis

plicioꝛe officii ptinẽ.extra de auct.t vsu pal
liij.nili.t.c.ad honorem In cpio Vo plenã
offm potestatem quibus qfiqz concedit
scz aliquibus.vt papicũ.ac cumeñ.t messa
no t ostiẽñ.Quibus ex longa cõsuetudine
t ecclarum suaruz primt.debetur que ser
uanda sunt extra de officio ordina.duo si
mul.xxv.q.ij.c.i.ii.t iii.

Capitulum.lvi.

Relatoruz regimen p̃cipue
in duobus consistit scilz in
virga correctionis t doctri
na pdicationis.Nã latratu
canũ lupi arcendi sunt bacu
loqz pastorũ.xlvii.di.§.i.Sed in virga disci
pline attẽdere debz vt corrigat benuolenti
scz nõ ex odio sz ex charitate qz falsa iusti
tia dedignationẽ bz vera ꝓpassionẽ.¶Itẽ
vt corrigat prudenter scz vt cum discretiõe
corripiant tumidi.tolerẽtur infirmi t quos
castigare seuerius necesse ẽ non seuientis
plectant ꝛio sed medentis.vt lxxxvi.di.c.ii.
¶Itez cõgrueni scz vt rigor iustitie vbi cõ
gruit remittatur t vbi expedit intendatur.
Est aũt remittendus siue tpandus ex duo
bus.¶Prio ex multitudine peccantiũ.l.q.
vi.quotiẽs extra de trãsa.c.finali.Vñ ver
sus cõis Ob populũ multũ crimen pran
sit inultũ.Qñ aut est multitudo in cã tunc
ꝓlatus incipe dz a spualibus ,primis vt
cor exemplo frangat cetera multitudo.liiii.
di.commclationes.¶Item puniendi sunt
maiores de vniuersitate q alios trabũt ad
peccatũ.ẽt de cler.excõi. latores .¶Scõo
rpatur rigor ex ũitate peccantiũ qz deseren
dũ ẽ plone t dignitati extra de offi. delegi.
fãc, qz t.c.pastoral t extra ỏ maiori.t obe.
per tuas.xlv.di.cũ beatus.l. di. cõtumaces
ii.q.vii.quisquis.xxiij.q.i.qui contra pacez
ff.de penis.vt seruorũ.ita tamen q̃ non de
seratur iustitia visc qz secundũ Augustinũ
finc plectendo siue ignoscendo hoc solũ bñ
agitur vt vita hominum corrigatur.xxii.q.
prodest.Est etiam interdũ rigor agendus
ex duob⁹.Primũ cũ peccatũ ex auctoritа
te defendit.de peniten .di.vi.c.i.in fi.Item
scõo cũ vsitatũ est malũ t multi erꝛantibus
op⁹ est exemplo.i.q.i .reperiuntur.ff.de
pensio aut.facta.§.vltio.Et nota q̃ si superi
modũ excedit nimis corrigendo t si peccet
xxiij .q.iiij.quo peccat in fi . non tñ cogit a
subditis venią postulare ne dum nimium
seruat hũilitas.regendi frangat auctoritas
lxxxvi.di.qñ Sepe.n.ex ꝛuersatiõe cũi cõ
temp⁹ nascit dignitatis.ff.de .offi .pfidis.
obseruandũ.Debz.n.ꝓlatus ex ingenio suo
dignitatẽ augere ne cõtẽptibilis habeat.ff.
de offi.,pconsu.nec qcq̃.§.circa.l.di.c.i.ex
tra de accusa.c.qualiter t qñ.Sc̃o petit
tra de accusa.c.qualiter t qñ.Sc̃o petit
ad regimen prelati doctrina predicationis
Vbi primo necessaria est charitas intus
Vbi primo necessaria est charitas intus
ardens.i.Lumñ.xiij.Si linguis hoĩnũ loqr
t angelorũ charitatẽ aũt nõ h abeã factus
sum velut es sonans.Sc̃o vita exterius
lucens Dzc.Lotus vita despicitur restat vt
eius ꝓdicatio contemnatur.iii.q.vij.§. por
ro in fi.Ambro.Judicet ille de alterius er
ro in fi.Ambro.Judicet ille de alterius er
rore qui non bz in se qd̃ condemnet . vt.c.
q.c.incidet Dzc.In grauibus peccatis qz
positus dum suis ꝑmittur aliena nõ diluit.
vt.c.q.in gravibus Christo.Male viuendo
t bñ docendo deaz instruis qualiter te de
beat condemnare.xl.di.multi . Talis fm.
Hieronymum assimilatur cineri per quẽ
liciuiũ trasiens lauat t nõ lauatur.lxxxiii.
di.§.vltimñ.Et fm Augustinuz assimilatur
lapideo canali per quem aqua doctrine trã
sit ad vrceolos.i.ad subditorũ corda in qui
bus alijs fructum facit.i.q.i.si fuerit.Et sz
Nicolaum papam assimilatur faci arden
ti que se ipsam consumens alijs lucem mi
nistrat.xv.q.vltc.c.vltc ¶Tertio necessari⁹
est actus predicationis discrete docens ea
que quatuor cõsiderabil.Tempus vt nõ
loquatur semper sed temporib⁹ ꝓportune.
si enim semper placeret terra non germina
ret Vnde Leuitici.xv. Vir qui fluxum se
minis sez spiritualis ideñ verba dei pati
tur immundus erit Ideo.Paulus dictu
rus importune,premisit oportune. xliii. di.
cum sit rector in fine.¶Item considerandus est

locus vt scilz predicetur in ecclesia vel alio
loco pblico vel honesto nõ in priuatis do
mibus ne suspitio sit de hereſi.xxx.di.si qs.
¶Itẽ modus scz vt fiducialiter t libere p̃
dicetur.xi.q.iij.nolite.Et in priuatis locis
possunt aliqua ꝓponi non solenniter sed in
modũ simplicis exhortationis seu collatio
nis.extra de hereticis.cũ ex iniuncto. circa
prin.Debz esse etiã predicatio humilis ex
tra de maioritate t obedientia humilis do
ctrina qz asperitas nimie increpatio nec cor
reptionem recipit nec salutẽ.xlv.di.cũ bea
tus.ff.ad.le.aqli.preceptorio.¶Quarto cõ
sideranda est dicendorũ t auditorũ q̃litas.
Nã secundũ capacitatẽ audentiũ docenda
sũt alta t profunda t subtilia t infima pla
na t simplicia.xlix.di.sit rector.viii.q. i. 05.
Alias si non intelligentib⁹ profunda dice
ret nõ esz pdicator sed percussor . In fine
nota q̃ prelatus qui non audiuit donatum
t est nimis insufficiens deponẽdus est. ex
tra de eta.t qualit.ca.vltimo.¶Itẽ prelat⁹
debet diligẽter custodire gregem suum.ita
q̃ ex negligentia vel incuria sua nullus in
eo iacturaz patiatur alioquin reus efficitur
Vnde ꝓlati in hoc similes sunt illis qui
habitant in littoribus maris.Quia fm le
gem si non inueniatur q̃ rapuit res ex nau
fragio bi qui iuxta littora maris in quib⁹na
uibus infra vel tracta fuit inter fines agri cu
iusq̃ ꝓdia possidẽt siue morantur ex edi
cto diui adriani tenẽtur t a ꝓfidibus con
dẽnari debẽt damnũ passis vt sic possessio
res territorii,q̃uis nihil rapuerint in omni
eo q̃ damnũ passi sibi naufragio adẽptum
ꝓbauerint condemnentur.Et est ratio na
turalis,quia sic debent custodire inter lito
ra.ne etiam ab extraneis ibi aliquid diri
piatur Inuigilent ergo t ponant custodes
ne detrimẽtu patiantur fm q̃d legitur de
officio ꝓfecti vigilum.lege prima ſcda t ter
tia. Similiter si de domo vel villa expugnatis
aliquid raptũ sit.q̃uis verba edicti desint
tñ ex mente habeo sit huic edicto locũ fore.
Nec enim minus in mari q̃ in villa vel
ecomuersis possumus per latrunculos infe
stari.vt.ff.eo.l.iii.§.labeo scriplit.Et simili
ter ex mente diui adriani dici potest . q̃ si
quis extraneus in ciuitate aliqua vel eius
territorio fuerit ꝓpriatus.vel res eius fur
to amiserit communitas teneatur . Nec
actio t contra heredes datur.vt.ff. eodem.
l.iiij.in fine. Si ergo communitas quelibet
tenetur custodire diligenter territorium
suum.Multo magis custodire t conserua
re tenetur quilibet prelatus gregem suum
Alioquin dicetur ei illud zacharic.xi . O
pastor t idolum derelinquens gregem.
Vnde sicut idolum hominis nõ est homo
simpliciter sed homo fm quid .sic etiam
pastor non custodiens gregem suum. ¶Itẽ
prelati peccatum periculosum est subditis,
non solum publicum sed etiam occultum,
quod patet per exemplum in symoniacis
Quia si episcopus sit symoniacus in ordi
ne t occultus suspensus est quo ad omnes
Et probatur.xxxij.di.nullus.t. c.preter hec
Symoniacus enim in ordine habet cara
cterem vitiosum.i.q.i.reperiuntur.t.c. qui
busdam narrantibus. Vnde si scio cum
symoniacum in ordine occultum nullo mo
do debeo ab eo ordinari.i.q.i.si qs a, symo
niaci.extra de symonia p tuas. Et si igno
ro cum symoniacum esse cum sit in veri
tate non recipio executionẽm sed dispensa
tione indigeo in detestationem criminis
vt in dicto.c.si quis a symoniacis.extra de
ordinati ab episcopo.c.i.in fi.t.c.ii. Si aũt
scio sed coactus suz recipere si absolute eos
tus fuerim tunc nec caracterem recipio.
l.di.presbyteros.extra de bapt.maiores. Si
vero coactus fuerim condicionaliter . tunc
aliud est q̃ ignorans .i.q.i. cõstat Recipio
enim executionem sed non ibi.Et ratio est
quia magis constat de voluntate coacti q̃
ignorantis.extra de symonia sicut nobis.
Si autem credo vel scio episcopum symo
niacum non in suo ordine sed in collatio
ne ordinum seu beneficiorum si possum
obtinere q̃ ab alio ordiner debeo vtiq; hoc
facere Alioquin quamdiu toleratur ab ec
clesia t occultus est si compellat me secure

recipio.non obstante conscientia repugnā te q; erronea est.xiij.di.nerui.xj.q.iij.Cui ē illata licet sit.ar.contrariuz.ff.de. libe.causa igit.§.t.Et q; omne quod fit contra cōscientiā tt.xxviij.q.j.§.et hic.extra de p̄scriptio.quā oē.Sed intellige conscientiaz et p̄cepto vel ꝓhibitione formatā vel qō fit cōtra conscientiā nō erroneā q; si mala audierit de ꝓlato sit fidelis t non nimis credulus.ff.q; cū falso.tu.l.j.in fi.ff.de eo p quē factum ē.l.i.§.i.extra de in int. restit.et literis q; dictū vnius facile sequit multitudo extra de purgatione.cano.cum in iuuētute extra de facili aureū non p̄beas. xi.q.vij.si quid igit.lxxxvi.di.si quid vo de quocunq; xxxij.di.habuisse.

Capitulum.lxij.

Purgatorij pena affligatur excōmūicationi vel pene legali per quā scz nullus se ipm ligare pōt vt soluere.ff.de arbitrij.l.penul.iiij.q.iiij.c.j.C.ne quis in causa sua iudi.l.vnica. Est tñ contrariuz ar.de sen.excōi.cū desideres vbi innititur q; si ep̄s cōmunicet cū illo quē excōmunicauit sniam incurrit.Sed vic q; ille non ligatur sniam ꝓpria sed canonis. Et si ep̄s dicat q; participans cum excōmunicato ab eēt excōmunicatus.Sluter null⁹ in purgatorio existēs pōt seipm vel ligare ad culpaz vel soluere a pena. Et ideo a nobis expectant suffragia quibus a pena illa solui mereant fiunt p̄ suffragia elemosynarū seu orationū t benōi.ij.Macha.xij. Sancta t salubris est cogitatio pro defunctis exorare vt a peccatis soluantur. Item nota q; purgantur aliquando animē defunctorum extra locū communem purgatorij in quo generaliter animē purgari dicuntur sicut patet ex libro iiij.dialogorum beati Gregō. Et hoc conceditur aliquibus ex priuilegio speciali vt scz excepte sint a communi purgatorij loco sicut per priuilegium emittitur quia a foro.xvi.q.i.frai.extra de priuil.cum capella ff.de excu.mu.l.penultima.§.si potest.ff.de excu.tu.spadonem.§.scire.ff.de administ.l. is cui Concedit ergo hoc priuilegiuz gratie quorundam hominum animabus vt in aliquo loco super terram purgentur vt eorum status hic existentibus faciliuz innotescat vt scilicet ab eis citius adiuuentur vel propter alias causas deo notas.

Capitulum.lxiij.

Ratio cum sit virt⁹ eminentior in hōine debet regere totā aiam t oēs partes eius sicut dicūt iura.q; q̄libet eccla ep̄a tuo regenda ē iuxta dispositionem t ordinatione ep̄i.x.q.i.decretum.x.c.regenda. Nam episcopus est maior oibus sicut xp̄i vicari⁹ xxxiij.q.v.mulierem. Vnde inobediens ei morte.f.excōmunicationis occidetur. extra de ma.t obedi.c.i.t.ij.q; oēs sub eo sunt vt ex.c.oēs.Sumiliter q; ratio fm ꝓbem est supremum in homine gerens similitudinē dei p̄a. Signatum est super nos tc.Est.n. lumen rationis quedam participatio diuini luminis.idcirco debet esse super nos idest principari t dominari in nobis.ita vt omnes partes hominis t actus fm eius dispositionem t ordinationem regulentur Et si caro vel aliquod membruz illius ei obediāt occidēda sūt mortificāde peni tentie. Vñ Apostol⁹ Rom.xviii. Si spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis.

Capitulum.lxiij.

Recreatio geta t modesta cui libz scz p̄o tpe.sed dissoluta t ingesta nō ꝓpter virtus spāli huic Dicit ē eni fm iura q; clericis nō ꝓhibet piscatio scz eni clericis nō solū ea necessitati vel vtilitati clericis nō solū ea recreatiōis cū retib⁹ piscari dūmodo tñ cū silētio t modestia fiat. Nam t mōachis scz et ea recreatiōis cū retib⁹ piscari dūmodo tñ cū silētio t modestia fiat.Nam t mōachis scz et ea recreatiōis cū retib⁹ piscari dūmodo tñ cū silētio t modestia fiat.

succiderit non tenetur.l.aquil.ff.de vsufru. si cuius.§.denicq. Dctro si propter negligentiā bouinio ignio non ex ipio rebus sed extrinsecus ,pcurrit aquil.agitur.vt.l.iij.§.si fornicarius ē extra de damn.da.si egressus Sicut cum negligentia plaustrali lapideo ceciderūt ē dānū dederūt.ff.ad.l.aqui.si seruus.§.si ex plaustro. ¶Certo restitutio pre supponit culpam interuenisse alias fm iura cessat actio de damno dato. Et iō neq furiosus neq infans doli carēs tali actione tenet secus si sit doli capax.ff.ad legem aquil.l.v.§.iniuriā extra de delict .pu. c.j.

Capitulum.lxvij.

Sacramenta a xp̄o instituta partim habentur ex scriptura euāgelica sicut baptismus eucharistia ē quedā alia partim Vo ex traditione apl̄oz sine scriptura sicut confirmatio ordo ē huius modi. Sicut ēt ius humanū constat ex scripto ē nō scripto sz qđ in scriptis redactum ē vocatur lex siue cōstitutio. Quod autem in scriptis nō ē vocat consuetudo vt.j.di.§ cū itaq. Consuetudo eni est ius quoddam moribus.Assiduis actibus hominū institutū qđ ꝑ lege scribit cū deficit lex vt.j.d consuetudo. Alias etiā dicit constat ius nostrū ex scripto ē nō scripto vt Instit .de iure. gen.ē ci.§. Ostat ¶Ité sacramēt̄oz iuria vel irreuerētia ē valde periculosa ē b ꝑz per crēplū in baptismo cuius iteratio qz est iniuria sacramenti de cōse.di.ii.§.si.magna pena punitur Mā pēa iterātis baptismū fm.l.ē vltimū suppliciū. C.ne sanctuz baptisma rci.l.ij. Sz ei qui sanctum baptisma geminat pena depositionis imponitur tāq̄ indigno sacerdotio.C.e.ti.l.j. Illi ār qui sponte vel ꝓditionalr coacti ,pmoueri nō pūt. Et idem intellige si ignoāter ē postea cum scierunt ratum habuerunt. Item si ab hereticis scienter .l.di. Ostruendum.j. q. j. ventum in fi.ē.q.vii. Qui in qualibet.ē.c. conuenientibus. In habitu tamen clericali debent illi viuere.ē sic retinebunt priuilegium clericale.l.xxxi.di. dictum de cōse.di. v. dictum est .Qui autem ignoranter .sunt baptizati sicut frequenter fit de infantibus vel coacti absolute possunt promoueri fm quosdam de iure fm alios quod tutius est de dispensatione episcopi.i.q.iii. placuit de vtrisq̄ habetur de cōse.di.iiii. qui bis. vbi dicitur qđ si ignoranter sit aliqs baptizat⁹ non indiget penitentia sed tamen est irregularis ē promoueri non potest sed illud dictum fuit olim in odium rebaptizantiuz ē de rigore magno vel loquitur de ignorātia iuris que non excusat in talibus. ē qđ dictum est de rebaptizato ē de recōfirmato.ar.lxviii.di.c.i. de Ose.di.v. dictum.

Capitulum. lxviii.



Salutatio beate virginis ꝺtinet benedictionē cū dicitur benedicta tu in mulic. Quia per eaz humana natura que prius maledicta ē excommunicata fuerat rebenedicta ē absoluta siue recōciliata fuit . Nam hec ei salutatio a deo missa est. Dicunt eni iura q̄ si papa ex certa scia aliquem excommunicatum salutauerit vel eidem alo participauerit. q̄ ille absoluitur ab excommunicatione. quia eo ipso presumitur q̄ velit absolonio non seruat ār vī ꝺformam absolonio non seruat ār vī ꝺformam absolonio non seruat ār vī ꝺformam

Capitulum.lxxj.

Implicitas aliqñ excusat error em ꝺz nō totaliter vñ ꝺz iura aliqñ suggestio salsitatis ⁊ suppressio veritatis ex simplicitate ꝓueniēs nō elidit Rescriptū.ipedit tñ formā ⁊ tūc dat⁹ iudex ꝓ tenore veritatis.⁊ nō ꝓ depcātis affectione cognoscere ꝺz vt extra de rescriptis sup lr̄io.xxv.q.ij.ꝓscriptione.C.si ꝯ iuſ vel vti.publ.l.ꝓscriptiones.

Capitulum.lxxij.

Tatus laicoꝝ altioꝝ munere gr̄e indiget ad assequēdā dignitatē regni celestis q̄ status clericorū.ex eo q ē magis implicitus ⁊ min⁹ idoneus.Cuius exēplū ē qz ad assequēdā dignitatē ecclesiasticā altioris dispēsatiōis gr̄a indiget laic⁹ q̄ cleric⁹ postulatus. Vñ laicus vndecūq; sit siue de cadē diocesi siue aliūde postulandus est a papa cū sit ineligibilis simplr.vt lxj.di.ꝓ totū ⁊ extra de elect.cū ad nr̄am.⁊ c.officij.Sed cleric⁹ q postulatus ē de alicna diocesi cū nō sit ineligibilis simplr. qz nō ē ineligibilis in diocesi ꝓpria postulatus a suo ꝓlato.peti ꝺz vt cū ꝓcedat.vt.lxxj.di. fraternitatē.lxxv.di.florentinū archidiacono.lxxij.di.litteras.lxxxvj.di.dilectionis.lvij.di.c.j.⁊.ij.

Capitulum.lxxij.

Entatiōi nō resistens statim a principio dānū incurrit qđ q statim resistit euadit. Cuius exemplum est qz ſm iura q vim inferenti incontinenti se defendēdo resistit.reatū non incurrit. quē tñ post intervallū se vindicāndo non effugit. Nā si aliqs uncōtinēti legitime restiterit culpas olim delictoꝝ tempore violētie cōmissoꝝ siue ex pte aggredientis siue aggressi aliqs occidat in aggrediente cōstat redū dare debere.vt.C.de.vi publi.qñ multa facinora.⁊.ff.si q̄dru.paup.fe.di.j.§.cū arietes.At ille q ē repulsus cū aliqđ fecerit ad vindictā.vel cū ex intervallo possessionem suā recuperauerit predonē de ea expellendo ciuiliter ⁊ criminaliter punitur.vt.C.eodē si quis.⁊ Insti.de publi.iudicijs.§.iter.iuſ. Silr quoq; crimino reatū euadit.q legitime certādo icōtinēti a ꝓncipio tētationi resistit.sed q per negligētiā resistēdi se primo expoliari ꝑmittit.anteq̄ per priam recuperare possit criminis reatū incurrit. Vñ Isiō.dicit Calca serpentis caput.calca praue cogitatiōis initiū.Anima.n. ꝓcedit carnē in crimine.repelle ergo cogitationes ab alia ⁊ caro non peccabit ꝓo.Beatus q tenebit ⁊ allidet paulos suos ad petrā.Parvula .n.sūt ipsa tētationū initia q̄ ad petrā xp̄m mox cū orta fuerint allidēda sūt anteqū crescant.

Capitulum. lxxiij.

Trāsgressor ē ēt q bonū facit si illud nō bñ vel bono animo facit sicut mandati trāsgressor ē nō solū q ꝯ illud facit.ſz ēt q illud idebito mō implet Vñ ꝑiurus ꝺr non solū q iuramētū non seruat.sed ēt qui male iurat. Vñ si qs vt seruaret sabbatū a spūali ope vacaret male sabbatū celebraret ⁊ mandati transgressor esset. Et silr qui mandatū cū alicuius iniuria impleret.puta si ꝓpi dilectionē alicuius hostē eius scriret vel occideret. Vñ ſm iura finis mādati excedit cū aliud vel aliter exequit q̄m mādef.vel cū exequendo mandatū ꝓter commissum iniuria infertur. Et ideo tunc potest ab iniuria appellari.vt.C.de appell.l.si quis ꝓuocatione.

Capitulum.lxxv.

Tribulationes vel infirmitates que peccatoribus in hac vita eueniūt sunt quasi quidam nuncij vt legati dei missi ad cōmouēdā eos ⁊ ꝓuocandum ad reconciliationem penitentie. Vñ patiēter ⁊ reuerēter suscipi dēt quātūcūq; videāt hostiles.nā ⁊ nūcij ⁊ legati q̄n aꝑti nos ēt hostes mittūt recipiūt.Et ꝑ iuraj. qz sancta rom̄ ē hoꝝ cā legatoꝝ.si quis eos pulsauerit hostib⁹ quoꝝ legati erāt tradendus ē.ff.de legationibus.l.vltia.Silr qui bos nuncios diuine iustitie repulerit incidet i man⁹ ei⁹.Sic rex filioꝝ amō icidit in man⁹ dauid q ei⁹ nūcios dehonestauerat ij.Reg.iiij.Itē ꝓ xp̄o tribulatiōes ⁊ ꝑsecutiones sustinētes.sicut fuerūt socij ei⁹ passionū sue ēt erūt cū eo socij ꝯsolationū exēplo salz mercatorū quoꝝ socij sicut participāt de piculo siue dāno.ita pūt licite ꝑticipare de lucro.vñ etiam si contrahat societas q vn⁹ ponat pecuniā ⁊ alius opam licitū est dū tñ lucꝝ ⁊ dānū cōiter sentiāt.sed si piculū ꝑtinet ad recipiētē in solidū.⁊ nō ad tradentē.illicita est talis societas ⁊ ēt leonina. Et talibus assimilant q volūt participare xp̄i ꝯsolationes.sed nolūt sentire ei⁹ passiones.

Capitulum.lxxvj.

Surarius assilat ei qui vult habere lucrū ⁊ nō stare ꝑiculo.vel ei q vēderet rē nō suā. ꝓ sua vel ei q vēderet illud qđ nō ēet.Cui⁹ ꝺiū ē in locatore. Est eni iter mutuū ⁊ locatū hec triplex dīa. C Primo qz periculū rei locate ad locatorem ꝑtinet ſz rei mutuate ad debitorē.vt.ff.de rei ven.si naul. Dēqz iccīdiū nō liberat debitorē.vt.C.si certū petatur i iccīdiū. Sed hac rōe tñ ꝯsiderata sen⁹ nauticū licitū esset qđ tñ falsū est.vt extra de vsurijs nauigāti.vñ est alia dīa ex q̄ sumit alia rō ex locatio licita ē nō aūt vsura.qz rei locate dñium retinemus adeo q ꝺducto⁹ de ꝓprietate qñē referre nō ꝑt.C. de pigniorī.actiōe.nec creditores. Et iō ꝓ vsu rei ꝓprie quē ꝺcedim⁹ pecuniā recipimus qđ licitū ē.qz nec aliqs cogit de propio bñficiū facere.x.q.ij.ꝑcarie.ꝺz rei mutuate dñium trāsferim⁹.Idco ꝓ vsu rei ꝓprie debitorie impōbe pecuniā exigimus ab eodē.⁊ facit ad ꝺ illud qđ habet extra de rei ven.si nauis. C Tertia dīa ē ⁊ rō quia vsus rei locate aliqs ē sine ꝯsūptiōe vsus aūt rei mutuate nullus est sine ꝯsūptiōe.⁊ ita vendit id qđ res nō ꝺz. C Itē vsuraria prauitas filia est excommunicatiōis q̄ non solū ligat eos in quos fertur sed etiā ꝑticipantes cū eis in casibus nō ꝺcessis inquā tū incurrūt ſalte minoꝝ excōicationē. Similiter nō solū vsuras exercētes peccant. ⁊ ad restitutionem obligant. sed etiaz eo adiutores inficiūt.sicut ꝑz in notarijs ꝺficientibus instrumēta vsuraria q ex hoc ꝺficiūt ꝑiuri ⁊ infames ⁊ ꝺficiēdi instrumēta officio ꝑuari. Periuri .qđ̄ qz qñ creant iurant q̄ b nō faciēt.ergo de cetero nec testificari poterūt.nec publica conficere instrumenta.ꝑiurus enim testificari nō pōt quā tūcūq; priam egerit extra de testibus ex p te.⁊.c.fi. Et b ēt sūt infames quibus sunt actus legitimi interdicti.extra de testibus lz ex quadam.

Capitulū.lxxvij.

Xor̄ vnā bñs illa vxōre nō pōt alij mrimōialr copulari ⁊ si de facto ꝺberet nō ēet matrimoniū.Cui⁹ exēplū ē in matrimonio spūali sz ꝑfecti ⁊ eccle sue q̄ vni eccle alligat⁹ ineligibilis ē i alia q̄ ligatas ꝺz alias qđ⁹ satagit volitare. vt ex ō elect.c.vlti. Et si sup electi.de facto ꝓceditur nō valet electio vt ꝑz ibidē. In b tñ differt a matrimōio carnali qz in spūali vni ecclie alligatus pōt ab ea seꝑarari ⁊ alterā suscipe salte dispēsative et cā necessitatis vel vtilitatis.vt extra de cle.in cunctis in fi. ⁊.vij.q.j.oio q. Et iō in tali necessaria ē postulatio.extra de postulatiōe bone memorie in secundo. Nec autem dispensatio in matrimonio carnali locum non habet.

Capitulum.lxxvij.

Diū nūq̄ ꝺz approbari.Cuius exēplū ē i iure.qz ꝯsuetudines in male adiuēte nullo tpe ꝯfirmāt.vt in aut.vt nulli iudi.§.j. Itē vitiū q̄nto diutur nit⁹ tāto periculosius.sicut ꝯsuetudo mala ꝺz iura q̄nto diuturnior tāto pnitiosior ⁊ periculosior. cē de symonia.nō satis. cē de ꝯsuetu.c.vlti.xxviij.q.j.sextima.⁊.c.fiat.

Explicit liber octauus de exemplis ⁊ similitudinibus rerum.

¶ Incipit prologus eiusdem libri noni.



Mūdi artiū cum opera laudabūtur. Ecclī.xr. Dum magnū gen⁹ post lapsū peccati a tua decidens integritate nature caligat ignorātie tenebris.cupiscentie ea lostibus estuat:crebraq; infirmitat: dissoluit Sed depellit ignorantie tenebras vtcūq; sapientie studiū cohibet concupiscentie impetus t cuiuslibz passiōis insultus moralis virtutis doctrinū:labentiq; infirmitati succurrit multiformis artis ingeniū. Si.n.tollat Galienus imorale t impassibile eēt corpus t temp manerēt ei optima cōpositio.nō idigeret arte cōstituente ipm.Quia igit corp⁹ humanū multipliciter alteraf t patif ac usq; ex passibilitate multiplici diuersis necessitatibus subdit.ex idustria vel rōne būana quedā artes iuēte sunt ipsius būani corporis necessitatib⁹ obsequēteo. q ad differentiam liberaliū artium seruiles nominantur.Quia enim in speculabilibus rebus per modū cuiusdā operis aliqd inuenitur para orationis cōgruc seu syllogismi ꝓstructio ac ēt numerandi vel mensurandi op⁹ quicūq; ad huiusmodi opa ratiōis speculatiui habitus ordinātur.per quandā similitudinē artes appellantur.Sed tamē liberales ad illarum differentiam artium que ordinantur ad extrinseca opera exercitata per corpus.Que scz dicuntur seruiles inquantum corpus seruiliter anime subiugat.sed ille ecōtra dicunt liberales q; magis ad aiam ptinēt fin quā libertaq; in homine repit.Et hinc ē q; due scholc habebant antiqui rome scz liberalium artium vna que in triuiū t q̄driuiū distinguūt cō muniter.Sunt enim vsiter.vij q̄rū scz prime tres triuiū.reliqne Xo q̄tuor q̄driuiū appellantur. Grāmaticā.n.t logicā t insa per rhetoricā triuiū ꝓprehendit.Quarum prima grāmatica sermocinalis a litteris nominat. Nā grāma grece littera latine thcca vero reconditio dicit.Est.n. ipsa scia nō tm recte loquendi sed ēt recte scribendi.t origo t fundamentum omnium liberalium artiū ¶ Secunda Xo dicta ē logica.i.rōnalis videlz a logos quod est ratio Nam logos vt testat Piero.apud grecos multa signat.verbum est eni t ratio t sup plicatio t cā vniuscuiusq; rei per quā sunt singula q̄ subsistunt.Est ergo logica rōnalis scia scz ad ratiocinādū inuēta.¶ Tertia vocatur rhetorica.i.apte loquendi scia. dicta grece rhetorice.in.i.copia locutiōis. Rhetor aūt orator eis enim grece locutio. Rhetor aūt orator vocatur. Et sunt discipline rhetorice a grecis primo inuente videlz a Gorgia atheniensi primo inuenta videlz a Gorgia atheniensi vilatata. Quadriuiū Xo q̄tuor has artes ꝓtendit scz arithmeticā q̄ ē numerandi mō qō est numerus.i.numerorum virtus Item geometria que est mensurandi scia Musica quoq; que est sonorum contia.Musica sonantiarū peritia.Et dicitur a moyo qō est aqua ex eo q; musicus sonus precipue fit ex aque humore Astronomiam etiam quadriuium includit que astroy t celestiū corpoy mot⁹ certis temporibus t reditus inuestigat. De septē liberalcs artes ꝓ poeticis fabulis.vii ancille sunt quas a philologia mercurius accepit in dotem.¶ Secunda Xo schola que rome habebat erat de mechanicis artibus quas supra seruiles vocauimus.Que ideo vocantur mecles vocauimus.Que ideo vocantur mechanice.adulterie q; sicut mech⁹ est adulter q ad alterius vxōē accedit.sic t artifex mechanic⁹ dicit.q ad alterius similitudinē agit scz ad exemplar nature. Nā q vetustas vsū inuenit nature similitudinē sumpsit.q ea q̄ extrinsecus pōt ledi qbusdā tegumētis munuit.videlz corticib⁹ arbores.vellerib⁹ oues.ac plumis t pēnis varūsq; qualsq; ve stiuit aues.Sic t in opibus alijs inquātū pōt ars naturā imitat ,put pbo dicit.Vel ideo forte vocant mechanice dicte artes q; internū rōnis ꝓlitū seu mentalem conceptum ad exteriorem materiam applicant corporalem.sicut homo mechani dr̄ qui ex trance carni.i.alienc vtori applicat corpus suū.Est.n.operatio artis circa exteriorem materiā.Quia igitur harum artium vsus est hominibus multipliciter vtilis.t in eis rationis industria plurimū delectatur.non immerito in verbis propositis earundem artiū opera laudabilia memorantur. In manu inquit artificum opera laudabūtur vbi siue artis instrumētū attendere velis in manibus siue ipsius ptīcipia notare in artificibus siue ipsius cōmoda mirari in opibus omniquaq; virtutes t laudes artium apparebūt.Nā laus artificibus laus cor manibus.necnō t eor opibus frequenter exhibet.sed iccirco in laudem operū man⁹ primo ꝓmemorat artificū q; nō ex iteriori ꝓsilio sed ex exteriori artificio, quod manu fecit artifex cōmēdat. Nō.n.laudat artifex q; penes se bene ,puiderit.vel ex eo q; int⁹ animo prudenter disposuerit que agere oz.nisi postmodū manu exterius vtile op⁹ agat.primū eni ex prudētia prouenit.Secūdū Xo ex arte.Est.n.prudētia fin pbm recta ratio agibiliū. Ars Xo ē dicit recta ratio factibilium q̄uis verūq; ars circa factibilia dirigat scz t rōnez t manū. Differūt tm agere t facere q; vi i.ir.Metaphyc.dr̄ Factio dr̄ actus transiens in exteriorē materiā.sicut edificare secare t hmōi. Agere aūt est act⁹ manēs i ipso agente.sicut intelligere velle t hmōi.Quia igit ipa factio artis in exteriorē materiā trāsiens nō ē p fectio faciētis sed facti.sicut motus est act⁹ mobilis.ps q; bonū artis t laus ꝓsideraf nō in ipso artifice fz magis in artificio p̄ manu opaf. Et hz sint multa t varia artiū vel artificū instrumēta separata.ex eo q; ars q̄libz vtif ꝓprijs instrumētis. Instrumētū tm ꝓiūctū artificū generaliter oium dr̄ esse manus pp qō forsitan ꝓbo dicit in.iij. de aia.q; ipsa manus est organū organoy.q; oium artiū instrumēta vel organa.aut manu mouētur aut fiunt. Nā martellus mānu fit fabri.t ab eadē ēt dū potuit agitaf.Molaris.n.fit manu artificis sed molendo ab aq̄ ducit vel a vento vel iumēto. Fiunt.n.molendina ad aquā ad vētum t ad iumenta. Expositores tm ꝓbi pdictū verbū cōmuniter referūt ad organa nature. Vnde manū esse intelligūt organū organorum.ex eo q; manus date sūt boi loco oium organorū q̄ siue ad defensionē siue ad purgationē siue ad coopimētum cūctis alijs animalibus data sunt a natura. Nihilominus tm manus vt dictū ē artificū q̄si oium ē instrumētū primū.a quo ꝓstructio opis t laus i choaf Sap̄.x. Manū mā laudauerūt pariter.Cetez opifices artiū.i.artifices oēs aut būane vite multiplici necessitate deseruiūt aut ad cōmoditatē cōferūt.aut iocūdis solatijs presentis vite tedia sublcuant onerosa. Būanus nāq; necessitatib⁹ artifices illi seruiūt scz q; eas artes exercēt.qbus victus vel vestitus cōgruit.t qbus insup opimēta tectoy.i. domus t habitacula cōgrua construūtur. De hiis.n. Aplis ait tanq̄ de necessarijs rebus.i.Thi.vj. Habentes alimēta t quibus tegamur his ꝓtēti simus. Nonen tm vestibus tegimur.sed domib⁹ t tectis qbus.s.a ventis t pluuijs t estib⁹ defensamur.pp qō dicit. Eccli.xxix.q; initiū vite bois aq̄ t panis t vestimētū t domus protegens tc̄.Sed vlterius.xxxiij.capitulo eiusdem libri additur istius ferrū cū dr̄ Ini tiū necessarie rei vite hominū aqua ignis ferrū tc̄.Constat.n.q; panis mel t insuper sal t oleū i cibū assumūtur.qb⁹ qdē ē necessarius ignis coquēdo. Aq̄ Xo t liquor vue qō vinū cōiter dicitur pertinet ad potum.

adsegendum autem hominem qui nud⁹ t ga sibilio nas citur additur vestimentum. Sed quia artes que ad ista deseruiūt operari sine ferro nō possunt. vt de agricolis t vincatoribus patet. t isuper de factoribus vestium t domorum. ad ista congrue addit etiam ipsum ferrū. ¶Sunt igit operarij quidam qui humane vite deseruiunt ad cibum t ad potum. quorum primi computantur agricole. qui assiduis laboribus suis de arboribus t agris t vineis t etiaz de ortis fructus fruges t vinū t olera boibus recolligunt ad cibum t ad potū. Horum artem que agricultura vocat. apō greco Esiodus docuit t Virgilius apud latinos cuius laudib⁹ referta est caconis marionis distinctio tertia. Sed huius quattuor species communiter distinguuntur. s. arua lis que docet loca culture deputare. Consita que de arboribus docet. pascua que de pratis tractat. t florida q̄ de rosarijs. t violarijs. t alijs ꝯ similibus istruit. ¶Confert quoq; ad victū hominum etiam pastorū custodia quorum fossodire est oues t capras t pecora t boues aliaq; iumenta domestica quadrupedia vel pennata. vt sunt galline t anseres t huiuscemodi quorum carnes vel lacticinia cōsueuerunt plebeis p bantur hominibus nutrimentū. ¶Discatores quoq; t aucupes t venatores insuper siluestrū bestiarū ad victū corporis congrendū laborant multis modis t varijs instrumentis. Nam retibus pedicis laqueis arcubus vel iaculis communiter venationi agitant. aucupium vo laqueis. pedicis viscoq; ac retibus vt plurimum exercetur. sz hamis retibus sagenis t iaculis vtunt piscatores. ¶Sunt etiā molendinarij t furnarij pistores t macellarij t pincerne caupones t coci. alijq; operarij similes varijs t assiduis studijs que ad cibum vel potū pertinēt preparantes. ¶Nocturales q̄q; ac nautę qui ea que necessaria sunt ad victum vel vsum hominum iumentis curribus vel nauibus de loco ad locum transportant. humane vite necessitatibus varijs non modicum obsequuntur. Vi enim penuriam profugant. bella sedant. pacem firmant. t p cōi vtilitate otium remotissimas gentes cōfederāt. ¶Pigmētarij q̄q; artifices sive apothecarij q in pulueres cōmundāt aromata t sirupos electuaria variasq; confectiones t validas medicinas p̄cepto cū ponūt. Et insuper ipsi medici qui argumētis t remedijs varijs humāi corporis corruptioni resistunt. Et rursus cyrugici qui apostemata vel vlcera curant t qui vulnera quoq; consolidant ab extra violenter illata. omnes inquam humane salutis necessarij sunt ministri. propter quod dicit Ecclesiasticus xxxviij. Honora medicum propter necessitatem. creauit illum creator altissimus ¶Quia vo non solū victus sed etiam vestimentum vt dictum est inter humane vite necessaria computatur. quāq; etiā deserre necessaria computantur. quāq; etiā deseruiant homini ad honestatem t dignitatem vestium ornamēta. Circo ex industria hominum ad vestes conficiendas t ad earum varias materias preparandas plures inueniente sunt artes. de lana lino canape sericoq; ac bombice vel alijs similibus opera facientes. texendo consuendo vel etiam retorquendo varijs instrumentis. vt acu vel fuso fusula vel girgillo pectine vel calamistro vel instrumentis alijs operantes ivstu vestiū t tegminū aliorum filorum vel coriarum t coztinarum vel galeroruz t aliorum quorumcunq; similium que ad lanificium linificium sericificium pellificium t aliorum consimilium vsum pertinere noscuntur. Cum quibus etiam artificibus vestiū hi quoq; qui pelles p̄parant sine ad vestiū pilosas quos sz pelliparios dicim⁹ sive depilatas ad calceos quos coriarios dicimus. t etiam ipsi calcifices merito cō putantur tanq; necessarijs tegumētis coz pori seruientes. ¶Nozo q villas ciuitates t castra cum menibus atq; turribus t alijs munitionibus suis t dom⁹ sive quoq; facia. cum portis fenestris solarijs t diuersis mansionibus earundem construunt ceteraq; habitacula hominum in quibus vi

te mortalio socialio vel solitaria ducit t cō seruat. Etiā hi inter necessarios artifices computant vt sunt videlicet latomi. i. lapidum diuisores. cemētarij atq; murarij tegularij quoq; t laterarij carpentarij. seu tignarij. sculptores pingētes poliētes t dolantes quocunq; opentur instrumento: dolabro seu ascia terebro vel securi serra amussi vel linea. vel quocunq; opentur alio instrumento. Et q; ferrū vt supra dictum est etiaz iter necessaria vite sacra scriptura cōmemorat: cū quo forte t ceteris intelligit: etiaz ferrarij. vel crarij. Fabri possunt forte inter artifices necessarios computari. quoz quidā malleatores sūt. quidam fusores. Illi malleatores nāq; dicunt q ferientes massas t dilatando ad artis formā deducūt. Et horū quidā ferrarij quidam argentarij. t aliqui aurearij nūcupantur. Quorum quilibet artificia fabricant diuersis opibus hominuz t vtilib⁹ oportuna. Facit enim faber ferrarius vomeres aratoribus falces messoribus acus sutoribus gladios t enses militibus t fere artificib⁹ omnibus fabri seruire noscunt. Consimili etiā fabri argentarijs atq; crarijs monetas varias formant: vasa diuersa ex auro t argēto ere metallo t stagno fabricant. vt sūt metallice olle sive caldaria crea aut conche scyphi vrceoli t bacilia ceteraq; cōsilia. Hi et fabricant annuloo. formant calices sculpunt sigilla includūt lapideo. t plura opera ab eis alia fiunt Quib⁹ etsi non ratione materie ratione tamē forme vel operum figuli similant. qui vasa consimilia diuersis necessaria vtilib⁹ de luteā materia formant videlicet ollas cacabos conchas t vrceos. Et etiam quedam aquaria t olearia vasa. Fusores aūt fabri vocantur qui quoq; metallica opera fundendo operantur. vt sūt campanarij statuarij t alia fusibilia de quacunq; minerali materia faciētes. Hi eis assimilant vitrarij q conflāt ex materia vitrea ciatos t ampullas aliaq; vitrea vasa quib⁹ t qui foecula t ocularia de vitro cōficiūt ānumerari possunt. ¶Sexto sunt quidā artifices quoz artes hominib⁹ conferūt ad quā dā commoditatē. quedā quidē ad commodum pacis. aut est ars militie que ad munitionē reipublice cōtra rebelles t hostes communē pacem patrie turbantes nescitur instituta. Cui ars subseruit eāstria. t per cōsequens frenifactiua t q̄cūq; alia fabricāo sive parāo equestria instrumenta. Armoz quoq; fabricatio atq; vsus vt clypei galee ensis lorice atq; lancee t aliorum multorum que ad egres t milites pertinēt. Fundibularia quoq; t sagittaria t quecq; ars alia facit ad bellicū apparatū ad militaris artis officiū fiūt ordinant. ¶Doctoro scriptoz opa super omnia conferre videt humane commoditati. vtpote q̄ nō tātū corpali sz et spirituali humane vtilitati deseruit. Nec ē enī q̄ sepe in literis absentiū vota denunciat. Nec insuper in chirographis humana pacta cōfirmat. t habet in sapientium libris vtilissima erudimenta. Nec est quoq; q̄ memoriam reparat. informat intellectum t affectum inflammat. dirigit opa patefacit arcana. t futura atq; preterita quasi presentia facit. Cartularij autem q pelles ad pergamena purgāt tubtiliāt t dealbant t rasores chartarū t cōsectores icaustri. oēs ipi opa sua scriptoribus subministrāt. Illuminatores autem t ligatores librorum cū scriptoribus cōputant. Barbarij quoq; fullones campsores t mensurarum vel ponderum equatores. qui lance vel statera vtuntur ad talentum marcā vel libram. vncia staterem quadrā tem aut sextulam drachmā obulum calculum aut asses. aliqd ponderāteo. Et que q̄ ad mēsuram canne vel brachij cubiti palmi pedis ac digiti grece vel iugeri miliarij leuce vel stadij. Pannos vel spacia aut res quasq; cōtinuas metiētes. Et qui etiā discontinua vel liquores ad mensuras. modios choros vel modij congij sextarij mine ampboze vel metrete mensurant hi omnes eisq; cōsimiles hūanis vtilitatibus t cōmodis subministrāt. Sūt ipsi multe alie artes ad hominū cōmoditates inuēte

que nō pñt poemultitudie breuiter nume rari. ¶Tertio sūt quidā artifices quoꝝ co natus t studia sūt ad ludū t solatiū homu num q̄ si honeste t cuꝫ moderatiōe fieret debitis plonaꝝ tempoꝝ t locoꝝ circunstā tiis obseruatis mortalis vite redia fuble uāt.animos recreāt.sensus delectāt.infir mos roborāt.mestosqꝫ consolant t plura alia vite mortaliū cōferunt iuuamēta.An tiq̄ in diuersis locis diuersis vtebant sola tiis siue ludis. Nā in theatris tragedie re citabātur vel cōmedie i carminib⁹ a pīōis cum laruis t ceteris mecbanis.in gabilis ducebāt chorcas.in gymnasiis luctabant in amphiteatris curritabāt.in arenis pu giles exercebant.i cōuiuiis ritbmis t mu sicis instrumētis vtebant.in templis autez deoꝝ laudes canebāt. Et hoꝝ oiuꝫ disci plina siue ars theatrica dicebat.qꝝ theatrū erat lecꝰ celebriorꝝ t magis frequētatꝰ Sꝫ hodie q̄si tota ars histrionica siue mu sica q̄ ad hominū solacia studet aut gestu fiat aut cātu aut certe instrumētoꝝ sono qui fit aut cātu aut certe instrumētoꝝ sono qui flatu vt pulsu. Nā gestibꝰ sūt repūta tiones cātuꝰ modulatiōes. Instrūa aūt si unt soni t cōsonātie musicales .Et aliq̄ gdē flatu vt tibie t tubie t organis. Ali q̄ vo pulsu vt cymbalis tipano citbaris atqꝫ lirис t ceteris cōsilibꝰ musicis instrūs ¶De artificū autez opibꝰ est vltimo attē dēdum q tripler in eis distinctio cōiter as signat vt colligit ex Ysidoro ethi.in.1. Ethi.l. et artiū sunt ordie t dignitate. Nā fines q̄rūdā artiū sūt ipe opatiōes .aliquaꝝ vo fines sūt ipa opera.Cū.n.oio arte opet cir ca exteriorē mazaq̄qꝫ artifex assumit ma teriā solēmō q̄ ad vsū.sicut cubarā ad ci tbarizādum t nauē ad nauigādū.q̄qꝫ vo assūit mām vt trāsmutet ad aliquā formā sicut ligniꝫ ad formā lecti t ferrū ad for mam cultelli.vel opa in manu artificum multiplicitez colaudātur. Nā in primis bo rum artificiꝫ laudat opatio ipa.vt in ma nu cytharistē laudat q̄ bene cytharā pul sat. ¶In secundo vo laudatur principe rez opata.puta culcitras vel arca que bene fa cta sit. Nā in quibus opatā sunt fines p ter opationem nobiliora sūt operata ipsis opationibꝰ sicut finis nobilior est qꝫ ea q̄ sunt ad finē. ¶Scōa vo distinctio attēdit ex ordie opez q: quorūdā artificū opa or dinant t deputāt ad opa q̄rūdā alioꝝ qō ex ordie ipaꝝ artiū faciūt apparet.p3.n.q q̄ dā artes sb aliis ordiant sic ars frenefactiua sub arte egrādi q̄ dr eqstris.t vtericq eq strio sub arte militari.opa ḡ militie lauda biliora sūt opibꝰ eqstris t eqstrio opa ma gis laudāt qꝫ frenefactiue .t simile est de aliis artibus subinuicē ordinatis. ¶Tertia distinctio sumit ex artiū dignitate t q̄ dā artes architectorice sūt respectu aliaꝝ Que quidē in duobꝰ excellūt.primo in do minio q: architectorice est paratiue arti q̄ est sub ea.vt eqstris frenefactiue paret q̄ liter t qd opet.secūdo excludit in vsu. q: scz architectorica ars ad finē suū vtit arte que est sub ipa.sicut militaris vtit eqstri. vel fūdibularia sagittaria ad finē suū scz ad pugnādū.propter victoriā. Nā dicebant antiqui milites nō solū egregios sz quecūqꝫ pugnātes ad vincēdū.vtpote sub militari nō solum eqstris sz quecūqꝫ alia ars t Ysus q̄ est ad opationē bellicā ordinata vtpote ar chitectorice artificū opa sūt magis lau dabilia qꝫ eaꝝ q̄ sub ipis. Dicto igit de me chanicis artibꝰ t earꝫ artificibꝰ instrumētis t artificiis sūmarie prelibatis-postēq̄ in la bio precedenti Octauo de quibusdam rōnabilibus.i. de humanis legibus q̄ cer tis rōnibus constāt iā aliqua crepla p̄mi simus. Restat nūc in hoc nono libello de rebus artificialibus quas humana vs ra tio ex exteriori naturali materia per artis habitum directa producit aliquas similitudines addere. Interdū quidem de opertibus artium.interdū autē de artificialibus interdum Yo.de instrumentis artium ex empla inducendo t diuersis adaptando materiis comprehensio more solito sub ordine alphabeti.

¶Explicit prologus.

¶Incipit liber nonus.
¶Capitulum primum.



Actiua t cōtēplatiua vita assimilāt sepulchro ꝓpter tria. p̄mo ratōe receptionis: qꝫ scilicet sepulchrum nō vocatꝛ sed tm̄ mortuos recipit t sic vtraq̄ vita nō vocatꝛ mundo vel peccato sz vtriq̄ mortificatos regit.vnde Collo.iii.mortui.n. estis t vita vra absc̄osa est cū xp̄o i deo.vñ Bre. qd sepulchri noie nisi ꝓcēplatiua vita signat q̄ nos q̄si ab hoc mundo mortuos sepelit dū a terrenis ꝺ sideriis susceptos i ītimo absc̄odit. Actiua q̄qꝫ vita sepulchruꝫ est qz a prauis nos opib⁹ mortuos tegit. Et qb⁹ gdē Ysio col ligit qz actiua vita mortuos peccato ꝓcēplatiua Yo sup hoc et mādo mortuos regit.vñ idē Bre.subdit q: ꝓcēplatiua plecti nos sepellit qz a cūctis mādi actionib⁹ sūdit⁹ diuidit. ¶Scdo rōne absc̄osionis qz.i. se pulchro corp⁹ iclusit t ab hominū aspectibus absc̄odit co mō q̄ xp̄o docuit Matth. v. Attēdite ne iusti.ve.ap.cis.vbi pbibet q: nō fiat ad gliā hūane ostentatiōe sz solū ad dei laudez t,primoꝝ militatē. Sicut de cō templatiōe siue oratione dicit. Tu aūt cū orabis intra cubi.tu.t clau.bo.ora patrez tuum te. ¶Tertio rōne ꝺbinationis qz vtraq̄ vita signā legit Beū.xrm. Qō habeāt cōiugē mortuā i sepulchro duplici sepelitur. Qz ni mirū vt dic Bre.plecti⁹ qlqꝫ erratā a pūt vite desideriis sb hāc opatiōis tegmine t cōtēplatiōis absc̄odit.neqꝫ plecti⁹ ꝓdicator ē q vel pp ꝓcēplationis studiū opanda negligit vel pp opationū instātiā ꝓcēplā da p̄ponit ¶Itē actiua t etiā ꝓcēplativa vita idiget timore t amore:nā timor būili at t amor sollicitat.quoꝝ vtrūq̄z regit in actiua.sicut in naui requirit t anchora na uim tenēs cui assistit timor būilitās.t etiā vela ipellēs cui assistit amor sollicitās.t si militer i ꝓcēplativa necessarii⁹ ē timor per sobrietatē aggrauās sm illud nō alta sa pientes sz bu.ꝓsentientes Ro.xii.t itez nō plus sape ad sobrietatē idē.t rursus neces sari⁹ ē amor p auiditatē eleuās sm illud Collo.iii.que sursū sūt sapite te.vñ Bre. dicit anchora cordis est pōdus timoris. sz q̄si vela mētis est vis amoris q̄ hāc dū a mūdo extrahit in alta sustollit.in cōtēplatiōe igit veritatis q̄si in quodā alto pelago maris mēs pficiēdo nō pgit quā vela amoris fer uidi nō ipellit. Et rursus si hāc timor ñ aggrauat p̄sūptōe sensuū q̄si procella fluctuū inaniter iactata errori⁹ voraginē naufragat. ¶Itē actiua vita sīlis ē agricul ture nā sic dic Paul.eligēdi t bñ colendi agri rō q̄tuoꝝ reb⁹ ꝓsistit.scz. aq̄.terra.t i dustria.aer sit salutaris t clemēs. aq̄ salu bris t facilis vel ibi nascēs vt aliunde de ducta vel ibi collecta terra Yo comoda situ t fecūda. Industria q̄qꝫ colēdi agruꝫ est et necessaria circa loca xp̄a t opa. Que oia necessaria sūt i actiua vita se exercitāti bus.s.vt sint aeri p benignitatē cōpassio nis. Nā aer facilime et aliis imutat t pa titur Apo.ii.Coz.xi.Quis infir. t ego nō infirmoꝝ qs scāda.t ego nō vro. Debet er go bō actiuꝰ ee clemēs i cōpassiōe t saluti fer⁹i opatōe. ¶Itē ds ee aq̄as i facilitate subuctōis. Qz sic aq̄ i loca vacua faciliter cōfluit.ita bō misericors indigētibus fa ciliter tribuit Tob.iii. Oi petēti te tribue Luc.i. Esuriētes ipleuit bonis te. Imbuit eni aqua loca vacua sz nō plena. ¶Itē ds esse terreus .i. fecūdus per multiplicita tem exhibitionis:quia sicut fecunda terra

multos fructus gignit. ita pius ⁊ actiuus
dō multas elemosinas tribuit. Tob. iiii.
Si multū tibi fuerit tribue. ¶ Itē dz esse
industri⁹ ꝙ sagacitatē discretiōis. primo cir
ca loca: dz. n. attēdere ad loca vbi sūt pau
peres magis indigētes. Dicit enī idē pal
ladius q̄ semina cui⁹ degenerāt in locis
būidis q̄ in siccis. Mā quasi loca hūore
plena sūt diuites q abūdant tēporali sub
stātia ⁊ in illis semen. i. datū degenerat q:
merīti fructū nō germinat. Sed q̄si terra
ficta est pauperes indigētia in qua semen
elemosyne nō ḡnerat q: elemosyna pau
peri data merīti fructu abūdat ꝓp q̄ dō
dixit Luce. xiii. Cū facis prandiū aut ce
nam, noli vocare diuites q habēt nī re
tribuāt tibi. s. vocā pauperes ⁊ debiles
⁊c. ¶ Itē dicit idē Hald. q̄ nō est magno
pere desiderādus color terre: q: bonitatis
incertū est signū. Est enī velut color terre
fauor vel fama elemosyne quē elemosyna
rius desiderare vel querere ad sui gloriā
nō debet. Vñ dom⁹ Matth. v. Cū facis
elemosynā noli tuba canere añ te. Mā ta
lis fama nō certū est signū vel cā bonita
tis. ¶ Itē dz esse industrius ad discernēdū
tēpus in quo dāde sunt elemosyne. Eccli.
iiii. Tēpus custodiēdi ⁊ tēpus abiciēdi. ꝑo
Tu das escā illoꝝ in tpe opportuno. Dicit
aūt idē Hald. q̄ oia que serunt crescēte lu
na ⁊ in diebꝫ tepidis sunt serēda. Mā te
por euocat frigus inclusū. Sic mittēs se
men elemosyne vel boni opis crescēte lu
na. i. defectu vel caristia tūc ꝑcipue dz sere
re. i. elemosynas dare. Et dz esse remotus
a frigore accidie ⁊ ab estu ipatiētie siue ire
Vñ dz esse tepidus. i. moderatus vt neq̄z
frigescat p torporē negligētie neq̄z ardeāt
scat p feruorē ipatiētie. ¶ Itē dz esse ida
strī⁹ circa opa. s. vt videat ⁊ qd ⁊ q̄liter est
agēdū siue plātādo siue putādo siue serē
do ⁊ cetera alia faciēdo q̄ spectāt ad cultu
rā. Sic ēt dz bō actiuus eē ⁊ industrius ⁊
studiosus ad putādū vitis ad plātādū ⁊ tu
teo ⁊ ēt ad serēdū semina bonoꝝ operuꝫ.
¶ Itē ꝓplatiua vita filia est celle vina-
rie. De qua dī Cant. ii. Introduxit me
rer in cellā vinariam. Talis enī cella vt
dicit Hall. dz esse remota a gnaꝫ. ¶ Ter
mo gdē a calore dz enī esse frigida ⁊ a fer
uore remota. Sic vir cōtēplatiu⁹ dz eē fri
giduo ab estu cōcupiscētie ⁊ ab ardore li
bidinis remot⁹ q̄ oculū mētis obtenebrat
⁊ excecat. ꝑo. Supercecidit ignis ⁊ nō vide
rūt solē. ¶ Secūdo a lumine q: scz dz eē
quasi obscura. ⁊ ꝺ obscuritas sit in viro cō
tēplatiuo p būilitatē ꝑ quā nō reputat se
quasi aliqd scire vel videre. Vñ. ꝑs. pete-
bat dicēs. Qui illuminas lucernā meam
illumina tenebras meas. Vel ꝺ obscuri-
tas refertur ad fidē qua nūc videt dē⁹ a cō
tēplātibus in quadā obscuritate: vñ Apo.
i. Thi. v. Lucē habitat inaccessibilē quā ne
mo hominū videre pōt. Et. i. Corinth. xiii.
Videm⁹ nūc p speculū i enigmate Tob.
v. In tenebris sedeo ⁊ lumē celi nō video
Vel ista tenebra fit in sanctis quando
cōsiderāt. ppriōs defect⁹ diuinū iudiciū for
midāteo. ꝑo. Timor ⁊ tremor venerūt sup
me ⁊ ꝛegerūt me tenebre. vl fone q: sci vi
ri timēt ⁊ fugiūt nimiā claritatē mūdane
ꝓspitat. ꝑo. Ab altitudie diei timebo ⁊ iō
ñ recusant nocte aduersitat. ꝑo. Mor illu
minatio mea in delitijs meis. Vñ ēt i vi
bonoꝝ ñ si imemores malorꝝ. ¶ Tertiō dz
eē remota a septētrione. i. dz eē opposita sep
tētrioni. Septētrio enī dī arctur⁹ siue vrsa ⁊
dī septētrio a septē stellis frigidis arcturi. In
ḡbus designat septenari⁹ vitioꝝ gb⁹ scīi ⁊
cōtemplatiui viri oppositi sūt ⁊ resistētes
⁊ ꝛ ea pugnātes iurta illud dictū Senece
Pacez cū hōib⁹ habebis. bellū cū vitiis.
¶ Quarto dz esse remota ab hūore scz a
cisternis ⁊ aquis be aq̄ sūt doctrine siue rō
nes philosophie quoꝝ cisterne sūt philoso
phoꝝ libri a ḡbus hō contemplatiuus in
bitis q̄ ad fidē ptinent dz remoueri. q: si
deo nō bz meritū cui humana rō prebet
experimentū. Et iō Augu. dicit. Tolle ar
gumentū vbi fides queritur. De his cister-
nis dicit Hyere. ii. Duo mala fecit popu
lus meus q: me dereliquerūt fontez aque
vive ⁊ foderūt sibi cisternas dissipatas q̄
cōtinere nō valēt aquas. Ne dissipate ci
sterne sunt libri phoꝝ errantiū vt Auerro
is ⁊ quorūdā aliorꝝ cōtra fidē xp̄ianoꝝ lo
quētiū quos fonte vivo sacre scripture re
licto gdā xp̄iani fodiūt. i. studiose discūt ⁊
credūt. ¶ Quinto dz esse remota a fetore.
Vñ fieri dz longe ab alueis ⁊ stabulis ⁊
sterquiliniis. Si qdē in alueis intelligunt
voluptatis delicie. In stabulis dignitatis
ecclēsiastice. q: viri magni ⁊ principes p̄cipue
delectant in multitudine ⁊ pōpa equoruꝫ
quos stabula repleant. Vñ de Salomo-
ne rege dī. iij. Paral. ix. q: habuit Salo-
mon. xl. milia equoꝝ in stabulis. In ster-
quiliniis aūt intelligunt mūdane diuitie.
De quibus Apo. ait xviii. O ia detri-
mētū feci ⁊ arbitror vt stercora. Nec enī
oia que mūdanis redolēt sanctis fetēt. qui
celestiū odorē p olfactū interne discretiōis
⁊ cōtēplationis ꝓcipiūt. Et iō ab his tāq̄
a reb⁹ fetidis lōge fugiūt sm illud ꝑo. Ec-
ce elōgaui fugiens. s. a fetore mundi.

¶ Capitulum. xj.

ALdor dei cōseruat i suo
seruore siē mustū in suo
dulcore. Mā sicut legit
i libro de vidēmio quē
burgūdo trāstulit ⁊ gre
co in latinū. Si qo vel-
labere vel p lōgū tēpus in dulcedine ser
uare hoc mō fieri pōt. Quādo calcant bo
tri qō ex illis stillat mustū mitte in vas pi
ce interius punctū vel exteri⁹ vt semiple-
num vas sit ⁊ obtura diligēter gipso. mul
to enī tēpore manet mustū valde dulce. ⁊
multo magis seruabit si vas musti sit pi-
ce punctū iteri⁹ ⁊ exteri⁹ ⁊ in puteū mittat
ita vt sola labia supemineāt ⁊ ꝺ p crebrā visū ē opic. Et ozuas ex qb⁹dā mōi
mustus egredit gelscibiliter cōculcari ita vt
nō cōprimant. Quid est autez tenaci pice
vas iteri⁹ ⁊ exteri⁹ linire: nisi mētis ⁊ cor-
poris puritatē iugi ⁊ firma custodia muni
re. Et qd est vas in puteo tenere nisi cor
in humilitate seruare. Et quid est labia su
peremincre vel os vasis gipso albo ob-
struere nisi sublimi ⁊ pura locutione lin-
guā siue os occuparc ⁊ ab infimis vel
ipuris xp̄ianis abstinere. Dis ꝑcepto musti
i. amoris diuini seruor ⁊ dulcor diuti⁹ cō-
seruat scz in custodia puritatis. in refrige
rio hūilitatis. in puritate locutiōis. Alij āt
sunt q̄ tale vas musti in arenā būidā suf-
fodiunt qō etiā efficax est ad mustū cōser
uandū. Sed qd est arena humida nisi de
grauib⁹ peccatis cōpūcta cōscia ⁊ humore
lachrimaꝝ repleta. ⁊ hoc valet ad cōseruā
dum mustū. i. amorē diuinū. Cōseruat enī
seruor amoris in lachrymis cōpūctionis
¶ Itē amor dei facit hoiem obedientem.
Mā cera ad ignē calefacta de facili flectit
⁊ metalla ad ignē liquefūt ⁊ sic de facili
formā rei cui infundit accipiūt. Sic ēt cor
in quo est calefactio diuini ignis. i. amoris
est ad obedientiā flexibile ⁊ ad iussū prelati
ductibile. Luce. xii. Ignē veni mittere in
terrā. Amor aūt terrenoꝝ siue mūdi ipe-
dit salutem. Nauis enī adhercō terre ad
portū nō graditur sz piclitatur. Sic q ter-
renis adheret diuitiis p amorē ad portuz
salutis nō venit. ꝑo. Diuitie si affluāt no-
lite cor apponere. Vñ dñs dixit q: facil⁹
est camelū ꝑforamē acus trāsire q̄ diui-
tē introire in regnū dei. Si igit̄ nauis aie
est nimis onerata diuitiaꝝ pōdere siue cu
ra remediū ē eā alleuiare elemosynaꝝ lar
gitiōe. ¶ Itē amatores mundi vel carnis
aliqñ p diuinā grāz cōuertunt ⁊ efficiunt
feruētes amatores dei sicut mustū acerbū
vel corruptū p decoctionē ⁊ admirtionez
aq̄ pluuialis ꝓuertit i vinuz purum ⁊ dul-
cē. Dicit enī in supradicto libro de vinde-
miis q: mustuz de vuis acerbis vel corru
ptis ita est curādū. Aqua enī pluuialis vsq̄z
ad dimidiū ē excoquēda. Et ex hac aq̄ de
cocta quāta ē musti decima ꝑs dz supfū
di vino. Rursus āt cū vino decoq vt cō su
metur in decoctōe decima ꝑs. Quidā tū
aliter faciūt q: i ipsis vuis imittūt aquaz
cōmiscētes ad futurū mustū tertiā partez

post cōculcatiō vuio mustū coquūt tantuz vt ei⁹ cōsumatur tertia ps. Aqua itaq; pluuial ē gr̄a ecclesie cui⁹ decoctio fit i fernore cōtritiōis.cui⁹ mixtio dz esse cū musto siue vua lachrymose cūpūctiōis de quo in. ℙs. Potasti nos vino cōpunctiōis.sz decima po refertur ad obedientiā decalogi.i.mandatoz diuine legis. Vbi eni ista essūt.s.admixtio gratie seruoz pnie cōpūctio lachryme subiectio obedientie.mutatur vinū acerbum.i.amor mūdi vel mustū corruptum.i.amor carnalis i vinū.i.in amorē diuinū dulcissimū z purissimū. Et hoc patet in ꝟsuasiōe marthe:publicani:z marie magdalene. Vel tertia po aq̄ i.gr̄a nic assūit in restitutiōe z calcant vue in ꝟsessione.q: tūc exprimitur vinū.i.manifestat peccatū sed dequoquit mustū cū aq̄ i assidua ꝟpūctiōe.z sic amor mūdi vl peti ꝟuertit i amorē dei. ℂItē nota q: i boie pficiēte ꝟuertit pctō timoꝛi dulcedinē z securitatē amoꝛ. Cui⁹ crēpluz est q: p semen porri imissū in doliū acet acetū ipsū mutatur in vinum sicut in prefato libro vindemiarum legitur qđ aūt est semen porri nisi prosectus boni: Nā porrū nō primo anno sz secundo semē ꝓducere dicit. Et ideo pficiēte signat qui nō statim a principio pfect⁹ eē potest. sz paulati z successiue pficit ergo p semen ipi⁹ porri de aceto vinū efficit.q: p otiuū pfectū i bono penitētie timoꝛ i amoꝛem conuertitur. ℙperfecta enim charitas foras mittit timorē.vt dicitur.i.Jo.iiij.

℔Capitulum.iij.

ANima hominis ad modum agri ē diligenti colēda. Agroni vt dicit ℙalladius tria equalia nocēt.sz sterilitas cōlentio morb⁹ z malus vicin⁹ Nā sterilitas refert ad ociū p qđ videlicet aia a fructu boni ꝓpis vacat sz morb⁹ refert ad virū q̄ sūpa aia tetali egrotat.sz vicin⁹ mal⁹ refert ad ꝓuū socii⁹ siue ad carnē que ipaz aiaz frequēt molestat. O ociū ārū nocz sic q: ipaz ad malū acuit. Eccli. xxxiij. Multā malitiā docuit ociositas. Facit eni in agro anime vrticas vitioꝝ sue crescere.) ℙro.xxiiij. ℙer agrum pigri hominis trāsiui z ecce totū repleuerūt vrtice. Contra q: dicit ibidem .Diligenter exerce agrum tuū.Morbus peccati etiā multum obest.q: animā interficit Eze.xviij. Anima que peccauerit ipa moriet̄ur. Et iterum de peccato dicit. Eccli.xxj. Dentes leonis dētes eius interficientes animas hominum. ꝓauus soci⁹ multū officit q animam corrūpit.sz exemplo vel verbo.i.Cor.v. Modicum fermentū totam massam corrumpit. Et.i.Cor.xv. Corrumpunt bonos mores colloquia ꝓaua. Vñ hec ab agro aie sunt ꝓorsus repellenda.Dicit etiam idem ℙalk.quod in agro pcliterāt interiora nisi colant extrema. Sic etiam interiora bona anime perdit qui exteriora membra vl sensus nō custodit. ℂItē aia iusti assimilatur orto voluptatis.i.paradiso terrestri quē triplici rōne. Et primo quidē ratione situationis. Nā ille ortus fuit situatus in loco ferili z ideo vocat paradisus delitiarum. z similiter aia iusti est locus delitiarū spiritualium domini.q dicit. ℙro.viij.Delitie mee eē cū filijs hominum. ℂItē erat ille ort⁹ in loco eminēti.ita vt dicat excedere altitudinē terre.z esse sub globo lunari. q: videlicet mens iusti omnia terrestria excedit z cōtemplatione ac desiderio vsq; ad celestia pingit Apo. ℙhil.iij. Nostra conuersatio in celis ē. ℂItē erat ille ortus in loco orientali. ℙer orientē autem intelligit aduentum ad iudicium . Vñ in euangelio. Sicut fulgur exit ab oriēte etc. Vel per oriētē intellige rp̄m. ō q̄ zacha.vj. Oriēs nomen eius. Vel per orientē intellige originē hominis.ita dz plātari mēs fidei ad oriētē.vt ꝓcul habeat terrore iudicij z recordationē dominice passiōis.z abiectionē siue ꝟdinatiōis qui.s.creat⁹ z fact⁹ est de limo terre. Vnde in.Leui.precept̄um est.vt vetula auicule ponerent̄ ad orientem altare i loco vbi erat cinereo .hoc ē p receptiōes iudicij mot⁹ elationis reprimere. ℂItē qñ mot⁹ elatiōis surgit in te et oppi b⁹ ruio.pone te ad oriētē.i. rp̄m z attēde q̄ parua sūt q: nulla sūt respectu illoꝝ q̄ fecit pro te.pone ēt ad orientē abiectiōis tue cōditionē.z h est i locū vbi erat cineres.i.memorare q̄ vilis es z elides mot⁹ elationis in te. ℂSexto ratione plātationis.q: ꝓdurit domin⁹ deus de humo omne lignum pulcrū visu.z ad vescēdum suaue.lignum etiā vite i medio paradisi lignūq; scientie boni z mali.vt dr̄ Gene.ij. Hoc lignum pulcrū visu ē in homine ex ꝟsatione bona sz ad vescēdū suaue est ex cōsciētia mūda. Nā secura mēs quasi iuge cōuiuiū.vt dicit. ℙro.xv. Debet etiā ibi eē lignū scientie.boni z mali.i.prudētia inī bonū z malū discernēdi. ℂItē lignū vite.i.gratia rp̄i cui totū dz homo ascribere ñ sibi Apo. Gal. ij. Vivo āt iam nō ego vivit Xp̄s i me ebr̄ si⁹. ℂTertio ratione irrigationis. Q: fluuius egrediebat de loco voluptatis ad irrigādū paradisū.q diuidit in ītuoꝝ capita. Nomē vni phison. Ipse ē qui circuit omnē terrā eiulath.vbi nascit aurū .z aurum terre illius ē optimū.bdelliū z lapis onichinus. Et nomē fluuio scdo geon. Ipse ē qui circuit omnē terrā ethiopie. Nomen Xo fluuij tertij tigris. Ipse est q vadit contra assyrios. Fluui⁹ āt quart⁹ ipse ē eufrates. Iste fluuius ē gr̄a spūssancti q̄ fluit de loco voluptat.i.a rp̄o in q̄ delectari debem⁹. ℙsa.Delectare i dño. Iste egredit ad irrigādū paradisū.i.mētem humanam z dinditur in quatuoꝝ flumina idest quatuoꝝ virtutes. Nam phison signat prudentiam. Prudens enim est qui nouit os mutare. Phison enim interpretatur oris mutatio. Aliter enim loquendum est maioribus z aliter minoribus. Eccli.xxiij. Qui adimplet quasi phison sapientiam. Et dicit circuit omnem terram eiulath.que interpretatur doleno.quia prudens est qui nouit dolere in hoc mundo. Jdē etiam nasci tur aurum optimum quia optimum est lugere pro peccatis. Et bene dicit.q circuit omnē terram eiulath que habet quatuoꝝ ptes sz dolere pro peccatis proprijs z alienis.pro incolatu huius miserie.z pro dilatōe patrie.Melius āt sūt opa misericordie. Lapis onychin⁹ discretio ab onyx q: ē vngul nā p figurā vnguis significat discretō. vel p lapides orationes itellige. Vis trib⁹ curatur peccatoꝝ operib⁹ misericordie z oratōib⁹ cū carnis afflictōe siue dolore. ℂIper geon Xo q interpraī biat⁹ terre significat temperantia q̄ omnem terrenitatē absorbet a nobis. Et contra ethiopiaz vadit q: malos motus in nobis destruit. Mali aut em motus sunt mali mores quos significant ethiopes Hiere.xiij. Si mutare potest ethiops pellem suam.aut pardus varietates suas.z vos bene poteritis facere cum didiceritis malum. Tigris.qui velox interpretatur signat fortitudinem que impugnat assyrios idest demones. Fortis eni debet esse qui vult contra demones pugnare. Eufrates autem qui frugifer interpretatur significat iustitiam que multum fert fructū. Vana eni sunt oia temporalia sz sola iusticia fructifera sed de ista nō determinat scriptura ꝟra quos vadat.quia iustitia ad omnes pariter spectat. Vel fluuius iste est gratia cōpunctionis que diuiditur in quatuoꝝ que sunt:contritio . confessio . satisfactio z continuatio siue perseuerantia. ℙphison eni.i.oris mutatio significat contritionem in qua mutat faciem peccatoris. Sed per geon qui interpretatur biatus significat cōfessio in qua aperiūtur peccata.sicut in biatu aperitur terra. ℙer tigrim qui interpretatur velox satisfactio significatur que est quasi medicamentū vulneris. Sicut enim extracto ferro de vulnere.si statim medicina nō apponitur cito vulnus putrescit. Ira si peccata de corde extrahis z vt iubetur non protinus satisfacio,vulnus tuum de facili corrumpitur . ℙer eufratem Xo qui interpretatur frugifer perseuerātia designatur. que nobis confert fructum vite eterne

¶Ité anima iusti assimilat acervo tritici qui multis medijs i horreo recōdit. Nam triticum sicut dicit. Bre. ¶Primo in segete sole tāgit qz in hac vita humana anima respectu supni luminis illustrat. plurimum accipit. qz vitatis eloquio pinguescit. vēto ēcussit qz tentatiōib⁹ erigerectur. & secum circūcta palcas portat. qz nequiorem cōtra se quotidie vitā peccātū tolerat atqz ad aream deductum trituationis pondere premit vt a palcaz connectiōe seluatur. qz mēs nostra celesti discipline supposita dū correptiōis flagella patit a societate carnaliū mundior recedit. & relictis palcis ad horreū ducit. qz locis remanentibus reprobis electa aia ad supne mansionis gaudia sublevatur ¶Ité anime salus debet corpori & diuitijs pferri. Nā cum quis necessitate astringit q⁹ in mare oget merces ,pjicere vel plonas submergi merces potius exponunt. & in bello man⁹ensi exponitur vt caput sanū seruet. qz mortuo merces non prosūt nec man⁹ valēt capite abscisso. Sic cū quis ad hoc devenit q⁹ corpis aut anime habere detrimētū oportet. dz corpus & diuitias exponere sicut serpēs & caudā exponit & corp⁹. vt caput. i. vitā seruet Matth. v. Estote prudētes sicut serpētes. Diuitie enim corpori mortuo & anime dānate nil pfūt Aug. xvj. Quid prodest homini si lucret vniuersū mundum aie autem sue detrimētū patiat. ¶Ité anima illa est apta ad dēū diligendū cuius affectus est a carnali amore purgatus sicut illa vua dicitur esse apta ad vindemiādū & musum exprimendum cuius granū erit puruz sine carnositate. Dicit in libro de vindemijs. q⁹ ad probandum quando tempus est ad vindemiandum vuas quidam vuam accipiunt & exprimunt & si quidem effluxerit granuz mundum non continens carnem maturas esse ad vindemias approbant vuas. Si vero effluxerit granum cum parte carnium non eas esse maturas. Similiter illa anima est ad vindemiam multi idest ad affectū amoris diuini parata que habet intrinsecum granum. i. interiorē affectum a carne. i. carnali amore separatū & depuratum Illa āt que ē cū carne. i. cum carnali amore nō est vindemiatiōi. i. spirituali dilectiōi accōmoda. Vnde Apo. dicit. j. Cor. ij. q⁹ animalis homo idest carnalis non percipit ea que sunt spiritus dei.

¶Capitulum. iiij.

ARmatura spūalis similis est armature corpali. Est enim dupler gen⁹ armorum qz sūt arma ad defensionez. vt clype⁹ & huiusmodi & sūt arma ad offēsionem vt gladius & hmōi. & neutrū gen⁹ sine altero sufficit in p̄lio crist̄i q⁹ ēt similiter accidit i armatura spirituali Vnde dicit Bre. in moral. q⁹ sicut ad corpalia bella nequaq̄ bene armat⁹ pgit qui aut clypeum sumēs gladijs non vtitur. aut vtens gladijs clypeo non munitur. Sic ēt miles dei aduersitatis bello depzehensus & scutum patientie debet ante se ferre nec pent & ad portandū promptus amoris in ferre iacula vt vincat. Dū meus sanctorū in hoc tentationū prelio & munita patientie clypeo & gladijs amoris accipit ad pte renda mala fumit fortitudinem. ad impendendū bona crescet benignitatē quibus & odiorum tela patienter excipiat. & amoris iacula valenter reddat. ¶Item nota quod sacra scriptura introducit. & que communiter necessaria sunt in militum armatura Nam inter arma quibus milites vtuntur ad sui defensionez quedā necessaria sunt ad ,ptegendū ptē supiorem vt caput & huiusmodi ad q⁹ vtunt galea sine casside crea. Quedam ad muniendum ptem inferiorē puta crura & hmōi. & ad hoc portāt ocrea creas. Quedam muniunt partem mediā vel in parte sicut scutum quod portatur in sinistra vel i toto sicut lorica. Totat āt ptegit pect⁹ & cor & renes. Hec erat armatura goliat. de q̄ dī. j. Re. xvij. q⁹ cassis erat super caput ei⁹. & lorica hamata induebat & ocreas eneas habebat i cruribus. & clype⁹ erat inter humeros ei⁹. Iste arma Xpo offerebat regibus & principibus. Ista arma Xpo offerebat regibus & principibus. Ista arma Xpo offerebat regibus & principibus.

sibilia q̄dām sūt quibus percutiunt a remotis sicut est arcus & sagitte. Et hec fuerūt arma esau. de quib⁹ dicit Gen. xxvij. Sume arma tua pharetrā & arcū tc. Quedam pertiūt de propinquo sicut gladi⁹ vel ensis & hec erāt arma fortium salomonis de quib⁹ dicit. Cant. iij. Lectulū salomōis. lx. fortes ambiūt ex fortissimis israel omnes tenētes gladios & ad bella doctissimi. Que dā Xpo percutiūt medio modo inī propinquū & remotus sicut lancee. Et hec erat armatura saul. j. Re. xviij. Tenebat saul lāceam tc. Decet ēt militem habere equū saltē cum freno & sella. & cōsequēter opz q⁹ habeat. calcaria Hec omnia sūt arma q̄ ēt necessaria sunt militie spirituali. Nā primo necessariū est scutū fidei q⁹ muniat in pte sinistra in aduersis Eph. vj. In omnib⁹ sumentes scutū fidei tc. ¶Secōo necessaria est galea spei que sup caput se erigit. qz spes ad supna tēdit Eph. vj. Galeā salutis assumite. quod exponēs. j. Thes. v. Et galeā spem salutis. ¶Tertio necessaria est lorica charitatis. de q⁹ Apo. ibidē scz ,time Thes. v. Induti lorica fidei & charitatis Nā sicut annuli i lorica inuicē connectunt ita fideles in charitate inuicē vniunt. ¶Quarto necessaria ē thorax iustitie & equitatis. Sap. v. Induet ,p thorace iustitiā. ¶Quinto sunt necessarie ocree ferree que muniūt a parte inferiori. i. dupler humilitas q̄ duz animi elatiōez reprimit q̄si ab inferiori pte munit. Est āt humilitas necessaria dupler idest interior in corde. & exterior in conuersatione. Vel q̄si ocrea cruris derteri est humilitas in ,piperitate q̄ aliquis reputat se indignū. sz ocrea cruris sinistri est būilitas in aduersitate q̄ aliquis reputat se dignuz. ¶Sexto necessaria est lancea prudētie pudētie q̄ a remoti hostē petit antelāceas in manu sua. & infixit eas in corde absalon. Hec tres lācee sunt tres pres pdentie. i. memoria preteritorum. intelligentia psentium. & prouidentia futuroū quibus inimicus premitur. ¶Septimo ē cingulum castitatis quo femur in quo est voluptas mūiat. Cant. iij. Vniuscuiusq⁹ ensis super femur suū. ¶Octauo necessari⁹ ē gladi⁹. i. dolor pnie q̄ vlciscat de delectatione culpe Job. xix. Vltor iniqtat⁹ gladi⁹ vel gladi⁹. i. dolor ,passiōis & mie Luce. iij. Tuā ipsi⁹ aiaz pertransibit gladi⁹. ¶Nono nēcessari⁹ est arc⁹. i. sacre scripture cū sagitt⁹ doctrīe. In h arcu ē lignū durū. i. austeritas veteris testamēti & corda molli. i. lenitas testamēti noui. Ex h arcu emittunt sagitte potētie acute. i. diuina Xba corda hominū velociter penetrāna. ¶Decimo necessari⁹ ē equ⁹. i. corp⁹ habitū spiritui cū freno tēpantie Ja. iij. Ego frenos i ora mittim⁹. & cū sella patiētie i q̄ facilii on⁹ portat. Hest. vj. Homo quē rex honorare cupit dz idui vestimētis regijs & iponi sup equū q⁹ sella regis est. Stella regis ē patiētia xpi. cui selle oportz iponi gēnqz ab ipo rege debet honorari.

¶Capitulum. v.

AVaritia irenoz lucroz facit sterilescere aias a fructibus spūaliū operū. Sicut. n. vina cii cab⁹ facit gallinas sterilescere & cessare ab ouatōe sic dicit Malk. Sic & terrenoz lucroz auar⁹ appetit⁹ retrahit & cessare facit a spūalium operū exercitatōe vñ Matth. xiij. dī q⁹ sollicitudo seculi isti⁹ & fallacia diuitiaz suffocat Xbū ne. l. pueniat ad boni opis fructū ¶Ité auaritia aduersat bonis operib⁹ sicut letamē anseri aduersat. vnde. n. Malk. q⁹ sterc⁹ auiū maxie nēcariū est agriculture excepto anseris letamine qđ oib⁹ sat⁹ inimicū est q⁹ sata & messu ledit & stercorat. Quid enī ē mortuus anser nisi rapacitas cupiditatis. Quid āt anseri stercora nisi auaroz terrena lucra. De his dicit Apo. Phil. iij. O ia detrimētū feci & arbitror vt stercora vt xp̄z lucrifaciā. h ḡ fata ledūt qz i agro vz cordis spūalis doctrine seu Xtutū germina crescē nō sinūt. ¶Ité auaritia nō satiat ex adeptōe auri. q⁹ sic vinū i bibis siti corpa lē nō sedat. sic pecunia i arca siti auaritie

nō satiat qō ē q; pecunia nō p̄t ītrare vbi sitis est auaritie scz in corde. ℙecunia ēt ē reo corpalis aia No ē reo spūalis. Reo aūt spūalis corpali ipleri nō p̄ōt sicut nec corpalis spūali. Vñ sic arca ipleri nō p̄ōt sapiēcia. ita nec aia pecunia Eccli. v. Auaꝝ rus nō ipledit pecunia. ℂ Itē auar⁹ alienoꝝ detēto⁹ assimilat vasi quo de terra qō tusco vocabulo dr̄ salua de .qō. l. denarioo sigillati recipit: scz nō p̄ōt ide bri nisi frāgat. Sic auar⁹ raptoꝝ vl vsurari⁹ reddit i morte qō nō p̄mittit ō mūdo portar Jo. xxvii. Diuesꝯ cū dormierit nihil auferz. ℂ Caplz. vl.

Boni viri debēt custodire corda sua sic custodicda sūt apū alucaria. Sūt .n. p̄cipue. v., put colligit ex libro ℙsal. q̄ apib⁹ marie nocēt a qb⁹ coꝝ alucaria sunt penitus remouēda. ℂ Primū ē vēt⁹. vñ dic q; dēbt collocari nō lōge a domib⁹ vel in pte secreta orti a vētis remota ita q; vētis frigidioꝛib⁹ altus pics resistat. Sic nimiz bōi viri q bēt alucaria plena apib⁹. i. corda plena Vtutib⁹ dēbt ea munire ↄ vētū. i. ↄ diabolice tentatiōis ifultū. b. n. vbi p̄ōt ītrare frigus mali sic imittit t apes. i. Vtutes ertiguit. Vnde opponēda ē ei altitudo pietat⁹. i. elcuatio oīonis t ↄtēplatiōis. sic dixit dñs discipulis. Matb. xviii. O rate vt nō ītretis i tētatiōē. Vel dēbt sancti viri custodire alucaria apū. i. studia bonoꝝ opez. ne a vēto vane gl̄orie diffipent t extinguāt q; superbia vt dicit Aug. bonū opib⁹ insidiat vt pcāt. Vnde opponēda ē altitudo pietis. i. firma custodia būlitatis cui⁹ fabrica tāto alti⁹ ercurgit quāto coꝝ seipm ad ima p̄ sui despectū reducit. sine custodia eni bn⁹ pietis vēt⁹ apū alucaria diffipat q; Vtutuꝝ studia superbia vastat nisi būlitas obstet. perit eniz oē qō agit si nō i būlitate sollicite custodit. q; q cetera Vtutes sine būlitate ↄgregat ōīa pulucrē i vētū portat sic Dic dic. ℂ Secūdū qō mittū nocz apib⁹ ē frig⁹. Et iō cas vt Palt. dicit i calidioꝛi pte orti locare debem⁹. vñ ēt addit⁹ eaꝝ dēbt eē oēo opposite soli. Vae ēt ipaꝝ dz cē de tali ligno q; vi frigoꝛ ad eas n̄ trāsmittat. Et iter dia meliora sūt vt ipe dicit alucaria scā ex corticc suberi vbi bēri p̄ōt. q; n̄ trāsmittūt viz frigoꝛ aut ēt caloꝛ. Quāuis. n. apes timeant frig⁹ n̄ tū diligūt excessiuū caloꝛe sz rpa tū. vñ pessima vasa sūt q i hyeme gelant t i estate feruescunt. Sic spūalib⁹ t actiuis viris q cē dēbt velut apes solliciti t fructuosi sūme nocet frig⁹ accidic. Et iō dēbt ad locū calidū t secretū redire. i. ad secretū oīonis t ↄtēplatiōis vbi feruoꝛ spūs excitatur frequēter se reducē sic apes frequēter redeunt ad alucarii locū. ℂ Itē coꝝ adu⁹. i. cogitat⁹ vl affect⁹ dēbt respicē solē. i. xp̄z vt ↄsideret labꝛib⁹ t passiōib⁹ q̄s ipe sustinuit ꝓ nob alleuiēt laboꝛes nr̄i t n̄ accidicmur i eis. Vae ēt cordis dz cē sic dispositū vt frig⁹ accidie n̄ rcipiat sz repellat. Vñ bon⁹ ē corter tber. i. extēplū ↄuersatōis alicui⁹ sci t solliciti boīs vt dū i ei⁹ ↄuersatōe t imitatiōe moramur repellat pi⁹ a nob t ardoꝛ ↄcupie t frig⁹ accidie. ℂ Tertiū qō multū nocet apib⁹ ē loc⁹ fetid⁹ vl iget⁹ vñ dēbt coꝝ alucaria lōge collocari ab oīb⁹ q̄ sī bonēdi odoꝛ. vt a stabul t balneis cognis fusortis t hmōi t fetoꝛe feni. Et ēt n̄ dēbt poni i loco vbi resonat echo q. s. ad hūanā vocē salsa imitatōe rūdet. Sic ēt bōi viri dēbt se remouere a ↄsoꝛtijs t familiaritatib⁹ pūoꝝ corruptaꝝ t ifamū ne. s. coꝝ fetoꝛe. i. ifami t corrupta conuersatione ipsi vel in conscia vl i fama ledāt. Dēbt ēt sibi cauē a blādit oꝛib⁹ q ad modū echōis vnicuiq; decepꝛie resonāt. i. loquūt iurta vocē su. i. ꝓ ut credūt ei placē. ℂ Quātū ē fum⁹ ꝓcipue cācri aduſti. Quid. n. ꝓ cācruz aduſtū nisi mūdū accipim⁹ malo igne auaritie vl luxurie iflāmatū. i. Jo. v. Tot⁹ mūd⁹ i maligno posit⁹ ē. cācer ēt lūe mutabilitatē segnoꝝ. l. Fz augmtū t ↄremētū lūe repletōez t vacuitatē patit. Et sic ipe mūd⁹ ꝑm fortune mutabilitatē mutat. i. Jo. ii. Ecce mūdus trāsit t ↄcupia ei⁹ Boet⁹. ii. ō ↄso. ꝓsa iii. Duc ↄstinuū ludū ludiu⁹ rotā volubili ortibe Vsamus. Infima sūmis supma īfimis mutare gaudemus. vñ gdā metrice dixit Ludū⁹ fortūe variat vt orbita lūe. Nunc igit cācri fumus tūc ad apes prigit. qñ vel mūdi affectus vl terrene occupatōis act⁹ bonos viros inuoluit. t nōnūq̄ ex eis aliquos ēt inuolūcdo extinguit. Vñ debēt se boni viri a tali fumo quātū p̄ōt elōgare. Apoca. xviii. Cū viderint fumū incēdii ei⁹ lōge stātes supplc sūt. ℂ Quintū qō nocet opibus apū est succus quarundā herbaꝝ vel fletuz. sicut sunt elleborus calsia. absinthiū. cucumer agrestis t silsa. quarū scilicz amaritudo impedit dulcedinē mellis. Vñ talia ab alucariib⁹ apū debēt penit⁹ remoueri t debēt poni iurta arbores vl herbas quibus nulla amaritudo rūdeat i flore aut succo. Quid aūt est herbarū malus succ⁹ nisi tristis t penitudie plen⁹ voluptatū t libidinū exit⁹. Vñ ō mētrice muliere dcñ ē. ℙrouer. v. Fauꝰ distillās labia mētricis t nitidi⁹ oleo guttur eius. Nouissima aūt illi⁹ amara quasi absinthiū. In quo oñde re voluit salomon q; voluptas licz in principio vel in medio. i. in cogitatu vel actu habeat delectatōez. in fine tñ relinqt amaritudinē. Vñ incipit a melle. procedit ad oleum t terminat ad absinthiū. Die est ergo succus amarus. i. luxurie fructꝰ. quē scz apes. i. plōe spūalcs t si tñ cogitatu vl affectu degustēt pdit dulcedo mellis. i. suauitas t delectatio iterne cōsolationis t deuotionis. Nā sicut dicit Bernā. Delicata est diuina cōsolatio t nō dat admittētib⁹ alienā pp qō Apo. dic. i. Corinth. ii. q; animalis. i. carnalis hō nō pcipit ea q̄ sūt spūs dei. ℂ Itē boni viri assimilant vasis argētis q frāgunt t vtunt vt reparētur. Sic boni viri mō frāgūtur p tribulatiōes vel vtūtur ꝓ infirmitatcs vt reparētur t melioꝛētur. Is mala sūt tanq̄ vasa testea vel vitrea q̄ fracta nō reparātur. ꝓ. Tanq̄ vas figuli cōfringes eos. ℂ Itē vasa argētea limātur vt clarificētur sic dē⁹ suos affligit vt puriores sint t clariores. Aug. Sic lima ferro qō fornax auro. qō flagellū grano boc facit tribulatio viro iusto. ℂ Itē boni viri affligūtur vt pficiant t iō assimilātur animalibus t filijs de quib⁹ Greg. in dia logo dicit q; sicut imperiti boies nec dum pfecte sculpta figilla vel imagines aspiciunt t iā quasi pfecta laudāt t tamē artifex cōsiderat t limat t laudari iā audit t tamen dere tamē meliorādo nō desinit. Sic plerūq; illi quos iā pfectos boies extimāt ad huc in oculis sūmi opifcis aligd imperfectiōnis habēt, ꝓpter qō infirmitatibus t tribulationibus quotidie limantur.

ℂ Capitulum. vii.

Caritate deficiēte nō p̄ōt aligt bn opari. Nā de ferro frigido nō p̄t faber opari nisi calefaciat illō igne. nec p̄t fieri sz frāgit sub martello. Vñ sic dicit Aug. Ferrū calidū dū cudit dilatat. frigidū āt frāgit. Sic bō nō ē apt⁹ bn opādi nisi calefact⁹ fuerit ꝓ ignē charitat⁹. Ezech. i. De excelso misit ignē i ossib⁹ meis t erudiuit me. ℂ Itē charitas assistat fūdamēto vñ Apo. Eph. iii. In charitate radicati cari t fūdati. Vñ nota q; Apost. assimilat charitatē radici. in eo q; dicit radicati. q; sicut oīs fructꝰ a radice, procedit sic opus bonū a charitate. Vñ Bre. dicit q; nō dz viriditatē ramꝰ bōi operis nisi māserit i radice charitat⁹. ℂ Itē assistat ēā fūdamēto dom⁹ i eo q; dicit t fūdati q; sine fūdamēto stare n̄ p̄t. Iz destructo fūdamēto cadit. Charitas. n. oia sustinet. i. Cor. xiii. Est alia ēt rō q̄ charitas assistat fūdamēto q; fūdamētū vt dicit Palt. cōsueuit tripliciter poni scz aut in petra aut in argilla solida aut in terra labili. t in his tribus significāntur tria charitatis opa. Tria eni ꝓpter charitate sunt diligēda. i. deus q; signat in petra spūs q in argilla solida siue sit spiritus angelicus siue humanus. tertiū est corpus siue ꝓpcium siue ꝓximi. t hoc designatur in terra fluxibili. Et mota q; si fūdamētū ponatur in sarcofago vel in pe tra debet vt dicit Palladius forma sarcofagi sculpi manus pedis altitudine.

vel duoz vni⁹ qdē pdio altitudinē charitas qua de⁹ diligitur dz.q: vno tñ affectu seu respectu de⁹ diligi dz scz ppter seipm hoc eni est de rōne vere amicitie vt amicus sui grā diligat. Et iō ille q deum mercedis intuitu diligit ver⁹ ei⁹ amicus nō erit. Nōt tamē ipa dei dilectio adhuc altera pdē.i.aliaz affectum siue respectū hē re.s.ad mercedē.i.ad beatitudinē creatam quā ab ipo deo habem⁹.nō ita scz q: ipsa sit finis amati ita q: de⁹ ppter illā diligat eo q: h esset vt dictū est non vere diligere deū.scz put ipsa beatitudo est pte amātis ē finis amoris t cuiuslibet Vtuose opatiōis Si Xo fūdamētū ponat in solida argilla t cōstricta tūc dz bēre quintā vel sextā ptem altitudinis ei⁹ q: sup terrā scz in partibus est futura. Silr etiā charitas qua p timi spūs vel nām diligimus dz gnoz vel set gradus bēre altitudinis.i. pfectōis. Et p̄m⁹ grad⁹ ē vt diligam⁹ vere tc ūt vere diligim⁹ aliquē cū amam⁹ cū ad bonū sui ipsius t nō ad vtilitatē nr̄am .i. Corinth. xiii. Charitas nō q̄rit que sua sūt. Vnde tunc aliqs vere diligit animā primi sui vel suā.qñ diligit eā ad salutē ei⁹. Et isto mō apls primos sm spūs diligebat. Vñ dicit.i.Cor.x. Nō quercs qō mihi vtile ē. scz qō multi pfit vt salui fiāt. ¶ Sexto gradus altitudinis but⁹ fūdamēti ē vt diligamus recte. Tūc recte diligim⁹ aliquē cum mal⁹ bonū suū minori pponim⁹. puta vt magis diligam⁹ aiaz q̄s corp⁹ t spūalia q̄s tpalia. ¶ Terti⁹ gradus ē vt diligam⁹ sūcte .i.in ordine ad deū t pp deū. Et iō debemus odio hēre i aia nra vel primi gcqd repugnat deo puta pcā t cogitatōes pōx. po. Inigratē odio habui t abominat⁹ sum. ¶ Quart⁹ gradus ē vt diligam⁹ oppose. i. Job.iij. Nō diligam⁹ Xbo neq: lingua scz ope t Vitate. ¶ Quintus gradus est vt diligamus pfecte scz nō tñ amici aiaz scz etiā inimici ad salutē eni inimica nō tñ gñalē scz spālē affectum hēre.p eo spāliter orare pfectionis est. Vñ Matth.v. Diligite inimicos vestros tc.t postea ꝑdixit. Estote ergo pfecti. Vel si volumus huic fundamēto charitatis qua scz.primi spūs diligimus dare ser pteo altitudinis. Tūc p ser gradus accipiamus. vel elemosynas spūales quib⁹ aiabus primoz subuenire debemus que in hoc versiculo continentur. Consule castiga solare remitte ser ora. Debemus eni eis in dubijs cōsulere t delinquētes eos castigare. mestos cōsolari. offensas remittere. eos supportare. p eis orare q̄ ad charitatis altitudinē perueniant. Si aūt fundamentū ponat in terra labili debem⁹ tñ fodere quousq: inueniat argilla mūda sine sterquilinio. Et si argilla nō inueniatur tūc sufficit imersisse quartā ptē altitudinis q̄ futura est sup terrā vt ipe Pal. dic. Et q̄ pz q: charitas q̄ corp⁹ nr̄z vel primi diligim⁹. primo dz cē mūda a sterquilinio .i.ab amore carnali vt si sit dilectō carnalis scz spūalis .i. vt diligam⁹ sūm carnalitatē scz spūalitatē ¶ Item debet hēre quatuor gradus altitudinis. Primus est vt magis diligam⁹ corp⁹ siue ppriū siue primi q̄s alias res corporales exteriores. ¶ Secūdus est vt quātum ad res corporales magis diligamus corpus proximi q̄s propriū. Nam etiam quidam gentiles sine spe vite eterne pro amore amicorum se mortui exposuerunt Vñ multo magis hec charitas facit cum primat ad bonū Vtutis. Vnde etiaz plus dicit.it. Etbicoz q: bō dz amicos ad tristia vocare tarde.scz ad leta t pspera prōpte. Ecōtra aūt ad coz pspera tes t letitias debet se tarde ingerere.scz ad tristitias celeriter t prōpte. Vnde sūt carnis amicitiam plura bona corpalia sunt ipendēda amicis q̄s nobilissimis ipsis. sed de bonis spiritualibus semp plus nobis q̄s amicis impendere t velle debem⁹. t similiter etiā de malis vitādis. ¶ Terti⁹ gradus ē vt min⁹ diligat corp⁹ q̄s spūs. Dz eni corp⁹ diligi i ordine ad spūs. ¶ Quart⁹ gradus ē vt qū ordine ad spūs. ¶ Quart⁹ gradus ē vt quā tū ad actū exteriorē charitatis q ē elemosynā ēt ipa corpa ꝑdā ordie diligam⁹. t istena ēt ipa corpa ꝑdā ordie diligam⁹. t istena ordo attēdit sm tria scilicet sm debitum. sm necessariū. t sm honestum. Secūdus

debitū quidē: qz parētibus ac ꝓpinquis t benefactorib⁹ t eis a qbus spūalia accipimus debemus qñ indigerēt magis elemosynā facere q̄s alijs. Secūdū necessariū Xo. qz ceteris parib⁹ debemus magis subuenire indigētibus. Secūdū Xo bonestum ceteris parib⁹ magis debem⁹ dare melioribus: tiez assignare in singulis quātum vnū alteri coz preferat est impossibile qz singulares cōditiōes q̄ attēdēde sūt in finite sūt t nō cadūt sub arte. Vñ de his magis vncio docet q̄s prudētie cōfiliuz. Dicit eni Pall. q: fundamēta debēt ex vraq: ptē esse latiora q̄s paries futurus sit semipedis spacio qō signat q: fūdamētū charitatis in sanctis viris latius est in interiori affectiōe q̄s possit esse ēdi in exteriori ope vel cōuersatione. ¶ Itē charitas t zelus fraterne salutis reddit sanctos viros sollicitos t studiosos ad attrahendus alios ad deū. Vñ assimilat balsamo t cimino. Dicit eni Palladius. q: colūbe si cimino pascātur assidue vel si alaz ascelle balsami liquore tāgant inducūt alias colūbas ad columbariū dñi sui. Quid aūt ē cuminus q sm medicos in secūdo gradu est calidus nisi fraterne salutis t charitatis zelus. ¶ Primus nāq: gradus charitatis ē circa salutē sui. ¶ Secūdus Xo ē circa salutē ꝓximi. hoc ergo cimino quotidie sancti viri pascunt. qz scz de proximorū salute quotidie sollicitant Apoc.ij.Cor. xi. Instātia mea q̄tidiana sollicitudo omnium ecclesiaz. Est autem velut balsami liquor ipsius fraternitatis amor. Balsami nanq: liquor ferū mortuū de vētre prognātis educere ꝓhibetur. qz dum q̄dq: vir sanct⁹ ꝓximorū amore succēsus aliquem ex eis sua sancta exhortatiōe conuertit atq: peccatū mortale de cōscientia eius expellit quasi Vtute balsami ferū mortuum de vētre ꝓgnantis educit. vel qz scriptū est. Qui nō diligit manet in morte. dū ipsa fraterna charitas odium de corde ꝓpellit. quasi de vētre matris mortuum ferum educit. i. Joh.iij. Nos scim⁹ quoniam translati sumus de morte ad vitā quoniam diligim⁹ fratres. Sūt aūt velut due ale columbe duc spirituales vite sanctoz. scz contemplatiua t actiua. Vel duo genera elemosynaz scz spiritualium t corpalium. Vnde tunc ascelle alarū balsamo tangunt. quādo ipsi sancti viri fraterne dilectionis cōpassione ad vtriusq: vitel elemosyne studia impellunt. qb⁹ videlicet studijs ꝓm⁹ ad colūbariū domini colūbas alias ducūt qz vtriusq: elemosyne beneficio. scz t corporaliter subueniendo. t ꝑdicationis t orationis auxilio etiā peccatores ꝓximos ad domini gratiā trahunt.

¶ Capitulum.viij.

Caro nō ē delitijs nutrienda scz laborib⁹ pemittēde t passionib⁹ exponēda. Nā agricola q nollet granum ad tpus in terra perdere. t ventis t tēpestatibus exponere. scz tantū in horreo seruare fructum i.de nō reciperet. imo ei putrefieret t corrūperetur. Sic qui tātum amat carnē suā q: in gete t delitijs vult eā seruare nec ieiunijs t laboribus vult eam exponere nihil er ea nisi corruptionem habebit Mat.iij. Qui voluerit animam suam scz idest aialē vel corporalem vitam saluam facere perdet eam. t qui perdiderit animā suam in hoc mundo inueniet eam scz in futura gloria quasi dicat agricole frumentū si perdis seruas. si seminas inuenies. Jo.xij. Nisi granum frumēti cadēs in terrā mortuū fuerit ipz solum manet. ¶ Item caro non delectabilib⁹ et blandis scz amaris t afflictiuis ꝓseruat a corruptiōe tentationū t vitioz. sicut frumētū i horreo non cū dulcib⁹ t lenitiuis scz cū asperi t amari folijs t siccis ꝓseruat a putrefactiōe tinee curculionū t aliorū Vmiū. Docz.n. Pall. in libro suo de agricultura. q: si facti granarijs amorca luto mixta parietes liniātur cui aridi oleastri folia vel oliue pro paleis adiciant q̄ tectorio siccato rursū amorca resp̄gat. cubi h siccata fuerit frumēta cōdant a curculionib⁹ t aliis Vmib⁹ cuta ser

vel duoꝝ vni⁹ qdē pdio altitudinē charitas qua de⁹ diligitur hꝫ.qꝫ vno tñ affectu seu respectu de⁹ diligi dꝫ scꝫ,ppter seip̄m hoc eni est de rōne vere amicitie vt amicus sui grā diligat. Et iō ille q deum mercedio intuitu diligit ver⁹ ei⁹ amicus nō erit. Pōt tamē ipa dei dilectio adhuc altera ꝫ pedē.i.aliuꝫ affectum siue respectū hē re.s.ad mercedē.i.ad beatitudinē creatam quā ab ipo deo habem⁹.nō ita scꝫ q ipsa sit finis amati ita q de⁹ ,ppter illā diligat eo q b esset vt dictū est non vere diligere deū .scꝫ,put ipsa beatitudo est pte amātis ē finis amoris ꝛ cuiuslibet Vtuose opatiōis Si Vo fūdamētū ponat in solida argilla ꝛ cōstricta tūc dꝫ hēre quintā vel sextā p̄tem altitudinis ei⁹ q̄ sup terrā scꝫ in parietibus est futura. Silr etiā charitas qua ,primi spū vel nām diligimus dꝫ qnqꝫ vel ser gradus hēre altitudinis.i. pfectōis. Et p̄m⁹ grad⁹ ē vt diligam⁹ vere tē ut vere diligim⁹ aliquē cū amam⁹ eū ad bonū sui ipsius ꝛ nō ad vilitatē nrām .1.Corinth. xiii. Charitas nō q̄rit que sua sūt. Vnde tunc aliqs vere diligit animā ,primi sui vel suā.qñ diligit eā ad salutē ei⁹. Et isto mō apls primos sm spū diligebat. Vñ dixit.i.Cor.x. Nō quercs qō mihi vtile ē. scꝫ qō multi ,plit vt salui fiāt. ¶ Secūs gradus altitudinis but⁹ fūdamēti ē vt diligamus recte. Tūc recte diligim⁹ aliquē cum mal⁹ bonū suū minori p̄ponim⁹. puta vt magis diligam⁹ aiaꝫ q̄s corp⁹ ꝛ spūalia q̄s tpalia. ¶ Tert⁹ gradus ē vt diligam⁹ sācte .i.in ordine ad deū ꝛ pp deū. Et iō debemus odio hēre i aia nra vel,primi gcḡd repugnat deo puta pcā ꝛ cogitatiōes pcōp. po. Inigratē odio habui ꝛ abominat⁹ sum. ¶ Quart⁹ gradus ē vt diligam⁹ opose.i. Job.iii. Nō diligam⁹ Vbo neqꝫ lingua sꝫ ope ꝛ Vritate. ¶ Quintus gradus est vt diligamus pfecte scꝫ nō tm amici aiaꝫ sꝫ etiā inimici ad salutē eni inimici nō tm gñalē sꝫ spālē affectum hēre,p eo spāliter orare pfectionis est. Vñ Matth.v. Diligite inimicos vestros ꝛc.ꝛ postea ꝛcludit. Estote ergo pfecti. Vel si volumus huic fundamēto charitatis qua scꝫ,primi spū diligimus dare ser pres altitudinis. Tūc p ser gradus accipiamus. vel elemosynas spūales quib⁹ aiabus ,primoꝝ subuenire debemus quc in hoc versiculo continentur. Consule castiga solare remitte ser ora. Debemus eni eis in dubijs cōsulere ꝛ delinquētes eos castigare. mestos cōsolari. offensas remittere.eos supportare. ,p eis orare q̄ ad charitatis altitudinē ptinent. Si aūt fundamentū ponat in terra labili debem⁹ tñ fodere quousqꝫ inueniat argilla mūda sine sterglinio. Et si argilla ñ inueniatur tūc sufficit imersisse quartā ptē altitudinis q̄ futura est sup terrā vt ipe Pal. dic. Et q̄ pꝫ q charitas q̄ corp⁹ nrꝫ vel,primi diligim⁹.p̄mo dꝫ ee mūda a sterglinio .i.ab amore carnali vt ñ sit dilectō carnal sꝫ spūal .s.vt diligam⁹ ñ carnali sꝫ spūali ¶ Item debet hēre quatuor gradus altitudinis. Primus est vt magis diligam⁹ corp⁹ siue,ppriū siue,primi q̄s alias res corporales exteriores. ¶ Secūdus est vt quātum ad res corporales magis diligamus corpus proximi q̄s proprium. Nam etiam quidam gentiles sine spe vite eterne pro amore amicorum se mortui exposuerunt Vñ multo magis hec charitas facit cuꝫ ptineat ad bonū Vtutis. Vnde etiaꝫ phs dicit.ix. Ethicoꝝ q hō dꝫ amicos ad tristia vocare tarde.scꝫ ad leta ꝛ ,pspera p̄ōpte. Ecōtra aūt ad coꝝ ,pspera tates ꝛ letici ate debet se tarde ingerere.scꝫ ad tristitias Vnde sui carnis amiceleriter ꝛ p̄ōpte. Vnde sui carnis amicitiam plura bona corpalia sunt ipendēda amicis q̄s nobis metipsis.sed de bonis spiritualibus semp plus nobis q̄s amicis impendere ꝛ velle debem⁹.ꝛ similiter etiā de malis vitādis. ¶ Tert⁹ gradus ē vt min⁹ diligat corp⁹ q̄s spūs. Dꝫ eni corp⁹ diligi i ordine ad spū. ¶ Quart⁹ gradus ē vt qui ordine ad spū. ¶ Quart⁹ gradus ē vt quā tum ad actū exteriorē charitat⁹ q ē elemosyn tū ad actū exteriorē charitat⁹ q ē elemosyna ēt ipa corpa q̄dā ordie diligam⁹. ꝛ istena ēt ipa corpa q̄dā ordie diligam⁹. ꝛ iste ordo attēdit sm tria scilicet sm debitum. ordo attēdit sm tria scilicet sm debitum. sm necessariū. ꝛ sm honestum. Secūdus

debitū quidē:qꝫ parētibus ac ꝓpinquis ꝛ benefactor:b⁹ ꝛ eis a q̄bus spūalia accipimus ꝺbemus q̄s indigerēt magis elemosynā facere q̄s alijs. Secūdū necessarium Vo.qꝫ ceteris parib⁹ debemus magis subuenire indigētibus. Secūdū Vo honestum ceteris parib⁹ magis debem⁹ dare melioribus:licꝫ assignare in singulis quātum vnū alteri eoꝝ preferat est ipossibile qꝫ singulares cōditiōes q̄ attēdēde sūt in finite sūt ꝛ nō cadūt sub arte. Vñ de his magis vncio docet q̄s prudētie cōsiliuꝫ. Dicit eni Pall. q fundamēta debēt ee vtraqꝫ ptē esse latiora q̄s parieꝫ futurus sit semipedis spacio qō signat q fūdamētū charitatis in sanctis viris latius est in interiori affectiōe q̄s possit estēdi in exteriori ope vel cōuersatione. ¶ Itē charitas ꝛ zelus fraterne salutis reddit sanctos viros sollicitos ꝛ studiosos ad attrahendū alios ad deū. Vñ assimilat balsamo ꝛ cimino. Dicit eni Palladius.q colūbe si cimino pascātur assidue vel si alaꝝ ascelle balsami liquore tāgant inducūt alias colūbas ad columbariū dñi sui. Quid aūt ē cuminus q sm medicos in secūdo gradu est calidus nisi fraterne salutis ꝛ charitatis zelus. ¶ Primus nāqꝫ gradus charitatis ē circa salutē sui. ¶ Secūdus Vo ē circa salutē ,primi.hoc ergo cimino quotidie sancti viri pascunt.qꝫ scꝫ de proximorū salute quotidie sollicitant Apo.ii.Cor. xi. Instātia mea q̄tidiana sollicitudo omnium ecclesiaꝝ. Est aurem velut balsami liquor ipsius fraternitatis amor. Balsami nanqꝫ liquor setū mortuū de vētre pregnātis educere pbibetur.qꝫ dum q̄qꝫ vir sanct⁹ ,primorū amore succēsus aliquem ex eis sua sancta exhortatiōe conuertit aliqꝫ peccatū mortale de cōscientia eius expellit quasi Vrute balsami setū mortuum de vētre pgnantis educit.vel qꝫ scriptū est. Qui nō diligit manet in morte dū ipsa fraterna charitas odium de corde ,ppellit.quasi de vētre matris mortuum fetum educit.i. Job.iij. Mos scim⁹ quoniam translati sumus de morte ad vitā quoniam diligim⁹ fratres. Sūt aūt velut due ale columbaꝝ due spirituales vite sanctoꝝ.scꝫ contemplatiua ꝛ actiua. Vel duo genera elemosynaꝝ scꝫ spiritualium ꝛ corpaliū Vnde tunc ascelle alarū balsamo tangunt.quādo ipsi sancti viri fraterne dilectionis cōpassione ad vtriusqꝫ vitevel elemosyne studia impelluntꝫ.gb⁹ videlicet studijs ,primi ad colūbariū domini colūbas alias ducūt qꝫ vtriusqꝫ elemosyne beneficio.scꝫ ꝛ corporaliter subueniendo.ꝛ p̄dicationis ꝛ orationis auxilio etiā peccatores ,primos ad domini gratiā trahunt.

¶ Capitulum.viij.

Caro nō ē delitijs nutrienda scꝫ laboribꝫ penitēne ꝛ passionib⁹ exponēda. Nā agricola q nollet granum ad tpus in terra perdere.ꝛ ventis ꝛ tēpestatibus exponere.scꝫ tantū in horreo seruare fructum inde nō reciperet. imo ei putresceret ꝛ corrūperetur. Sic qui tātum amat carnē suā q in gcte ꝛ delitijs vult eā seruare nec ieiuniis ꝛ laboribus vult eam exponere nihil ex ea nisi corruptionem habebit Mat.iii. Qui voluerit animam suam idest aialē vel corporalem vitam saluam facere perdet eam.ꝛ qui perdiderit animā suam in hoc mundo inueniet eam scꝫ in futura gloria quasi dicat agricole frumentū si perdis seruas.si seminas inuenies. Jo.xii. Nisi granum frumēti cadēs in terrā mortuū fuerit ipꝫ solum manet. ¶ Itez caro non delectabilib⁹ et blandis scꝫ amaris ꝛ afflictiuis ꝺseruat a corruptiōe tentationū ꝛ vitioꝝ.sicut frumētū i horreo non cū dulcib⁹ ꝛ lenitiuis scꝫ cū asperis ꝛ amaris foliis ꝛ succis ꝓseruat a putrefactiōe tinea ne curculionū ꝛ aliorꝝ Vermiū. Docꝫ.n.pall. in libro suo de agricultura.q si facti granarijs amurca luto mixta parietes liniātur cui aridi oleastri folia vel oliue ,pa leis adiciant q̄ tectorio siccato rursū amurca respgat.vbi b siccata fuerit frumēta cōdant a curculionib⁹ ꝛ aliis Vermib⁹ tuta ser

uabunt. ¶Jtē herba zoniza vt greci asserūt substrata frumētio addit eratē. Cōstat enim q; t oleastri t oliue folia amara sunt t etiam amurca. Coniza est ēt herba letalio q̄ cum tritico generat qua tamē turdi vescunt. Vñ similiter caro nostra amaris t mortificatiuis a vitio p̄seruat Vñ Apo. dicebat Colo. Mortificate mēbra vestra Jtē negat. Columella quem. Pallad. in libro suo frequenti allegat ventilāda esse frumēta. q; magis miscent aialia totis acernis q̄ si nō moueant in sūmitate intra mē surā palmi subsistēt. t hoc velut corrupto cono cetera illesa durabūt. Et asserit idem noria aialia vltra p̄dictam mensurā non posse generari. Sic ēt fuerunt quidam ferventissimi sancti qui quasi nullius ventilationis refrigeriū carni sue p̄stare voluerūt. Voluerunt enim potius ipso exteriori cortice. i. carne mala sentire q̄s tentationū t vitiorum puncturas t corrosiones ad mentis sue itima penetrare. sicut patet de beato germano altisiodoren. t hylarione t beato martino t q̄busdā alijs. qui laborio sissimam t austerissimā vitam duxerunt continue sed tamen pal. dicit. quod nihil tā diu custodiendis frumentis cōmodius erit q̄s si ea arcius in altez vicinū locū trās fusa refrigerent aliquantis diebus atq; ita horreis iferant. In quo signatur q̄ noui t imperfecti. q̄ sūt similes frumēto q; de area trahit. nō sūt in tāta austeritate t arctitudine tenēdi s; interdū ad breue spacium tēporis aliq̄ recreatōe refrigerādi t post hoc ad horreū asperitatis t laboris reducendi ex hoc eni fructuosius laborabūt t magis ēt cōsolati in labore p̄seuerabūt Seneca: nō Semper in actu suo. sed interdum animo tuo requiem dato sed t ipsa requies plena sit sapientia bonisq; cogitationibus. ¶Jtē caro est pro salute anime periculis t aduersitatibus exponenda. Nam pugnator clypeum diligit t charum habet sed non tantum quod non exponat ictibus vt corpus seruetur illesum. Sic caro aduersitatibus t periculis exponenda est vt anima eruetur illesa t indēnis. Vnde Apo. dixit Actuū. xx. Vincula t tribulationes hierosolymis me manēt. i. expectāt. sed nihil horū vereor nec facio animaz meam. i. vitam aialem t corporalez p̄ciosiorē quā me. i. q̄s vitam meam spiritualem.

¶Capitulum. ix.

Sacerdotes t cēpi debent ornari illis vestib⁹ spiritualiter quib⁹ pontifices t ministri iudeorū ornabantur t vestiebant corporaliter. Habebat enim tunc pōtifex. viij. ornamēta. ¶Primo eni habebat vestē lineam. ¶Scōo tunicam iacintinam. in cui⁹ extremitate versus pedes ponebant tintinabula q̄dā per circuitum. t mala punica facta ex iacinto t purpura coccoq; bis tincto. ¶Tertio habebat suphumerale q; tegebat hūeros t anteriorem ptem vsq; ad cingulum. q; erat ex auro t iacinto t bisso retorta. Et sup humeros habebat duos onichinos in q⁹ erāt sculpta nomina filioz israel. ¶Quartū erat rōnale et eadem materia factum q̄ erat quadratū t ponebatur in pectore. t cōiungebat suphūerali. Et i hoc rōnali erāt. xij. lapides p̄ciosi p quatuor ordines. in quib⁹ etiā erāt sculpta nomina filiorum israel scilicz ad designādū q; ferebat onus tot⁹ populi per hoc quod habebat nomina eorū in hūeris t q; iugiter debebat de salute eorū cogitare p b q; portabat eos in pectore q̄si cogitare p b q; portabat eos in pectore ad designādū in corde habēo. Jn q̄ ēt rationali mādauit in corde habēo. Jn q̄ ēt rationali mādauit poni doctrinā t veritatē q; ad p̄dicandū poni doctrinā t veritatē q; ad p̄dicandū iustitie t doctrie scribentia ad veritatē iustitie t doctrie scribentia ad veritatē iustitie t doctrie scribentia ad veritatē

ctum p superbumerali stolam p tiara mitram. Nota et q romanus pontifex non vtitur baculo: q petrus misit ipm ad suscitandā quendā discipulū suū: qui postea factus est episcopus treuerēsis. Et nō in dioceſi treuerensi papa baculum portat t nō in alijs. Vel in signū q nō bz coarctam potestatem qđ curuatio baculi signat

¶Capitulum.x.

Onfessio necessaria est ad sanandū vulnera aie. Naz q̄diu ferrum manet in vulnere nō pōt corpus sanari. Et sic q̄diu peccatū retinetur in cōsciēcia anima nō sanatur. Educitur autez de cōsciēcia peccatū p cōfessionis iudiciū. Vnde dicit Job.xxxiii. Nūquid qui nō amat iudiciū sanari potest. ¶Item confessionem debet precedere cōscientie examinatio sicut diuisiuum siue preparatiuum premittitur purgatōi. Nā purgādus infirmus prius preparationez recipit q̄ būores cōmoueat: vt postea medicina segnēs melius eiciat. Sic prius dz bō examinare peccata t diiudicare apud se antq̄ confiteatur Eccli.xviii. Ante iudiciū para iusticiam tibi. ¶Item cōfessio necessaria est ad cordis illuminationem. Est eni cor simile domui. Domus eni illuminatur quando fenestra aperit q: sol tūc in eā ingreditur. Similiter quādo cor domino aperit per cōfessionē gratia dei intrat in ipm t illuminat Chry. Confessio cor emūdat: sensum illuminat: animā sanctificat: t ad susceptionē xpi preparat. Vnde dicitur Cāti.v. Aperi mihi soror mea. ¶Itē confessio est necessaria ad mortis eterne euasionē. Nā quādo apostema cōvertitur ad interiora t ibi crepat est causa mortis corporalis. sed quādo conuertitur ad exteriora possibile est ad sanitatē redire. Sic peccatū abscōditū interius causa est mortis eterne. Conuersū Ao exterius t manifestatū per cōfessionē est spiritualis salutis inductū. Vnde si incōfessus Jacob incōfessus condēnabetur.

¶Capitulum.xi.

Ompūctio cordis assimilatur vino sm illud.pō. Potasti nos vino cōpunctiōis. Nā vinū semp emittēdo se ceos se purgat t semp est in motu t tremore donec sepet puz ab impuro. Sic q vere cōpūctus est semp est in motu t tremore donec separet ab eo immūdicia peccati. ¶Itē cōpūctio assimilat aceto. ¶Primo rōne confectiōis q: ex eis dem cor cōpungit quib⁹ acetū ex vino cōficitur. Nā si q̄s velit ex vino aliquo optimū acetū conficere: hoc modo facere pōt. Accipiat cornalia q̄ incipiāt rubescere t cētimora q̄ nascunt in cāpis q̄ sitr incipiunt rubescere t de labruscis anteq̄s incipiant tumescere t de brugnolis ceparū acerbis añ t puluerizet subtiliter oia simul. Et tūc accipiat de meliori aceto q̄ inuenerit t distēperet cū puluere illo t ita conficiat panes bene deliccatos. Et si vinū de quo vult facere acetū fuerit forte ponat de pane illo paz: t si fuerit debile ponat pluo t fiet acetū fortissimū. Quia igitur illa quatuor ex quibus primo puluis cōficit acerbum habēt t agrestē saporez scz imatura cornalia centimora t labrusce t brugnole. Possumus in istis quatuor mala intelligere q̄ facit peccatū homini quoz scz memoria velut acerbus fructus cōsciam nō paz mordicat t pūgit. s. q: tollit deū claudit celū destruit meritū t obligat ad infernum. Sed ista q̄uor debēt puluerizari. i: subtiliter discuti t cōsiderari deinde accetum optimū apponi. i. crēpiū alicuius sortium optimū apponi. i. crēpiū alicuius sortium optimū apponi. i. crēpiū alicuius sortium

tinnatiõe bõi.vel lõgitudo.ccc. cubitoꝝ ẽ fi
deo trinitatis.cũ plectiõe bõi opio. sine q̃
fideo mortua esset Latitudo ãt est dilectio
dei t ꝓximi amici t inimici.t signat.in.l.
cubiti.q: qnq̃gesima die a passione xp̃i da
tus est spũsanctus.p quẽ vt dicit Apo.Ca
ritas dei diffusa ẽ i cordibus nostris Alti
tudo ãt ẽ spes t desideriũ seculi vẽturi.que
spes designat i.xxx.cubiti.q: sc̃z trecenarij
numerus ex ternario t denario ducit.ter
eni decẽ faciũt triginta. In ternario aũt tri
plex spes signat.sc̃z de venia.de gr̃a t glo
ria. In denario ãt addito adumpletio de
calogi.vt sc̃z assit nobis iplenio decalogi ꝑ
spẽ ꝑdicta triplici. Alioquin spes sine meri
tis vel operib⁹ nõ cẽt Xa.sed ꝓlũptio. Cõ
summatio aũt in vnũ cubitũ ẽ vt oẽs motus
t affectus dirigant i deũ.sicut dicit ꝓ.cor
meũ t caro mea exultauerũt in deũ viũ
vel hec cõsummatio sit i ꝓfectiõe ꝑfectoꝝ
Matth.v. Adhuc vnũ tibi deest si vis ꝑfec
tus cẽ ꝛc. Dicit ãt q: ille cubitus arce fuit
geometricus.q valet scit visualis ad oñdẽ
dũ q: ꝑ scit misericordie opa ad vnitatẽ ꝓ
fectionis diuine ꝑfectionis t iuprie ꝓfectis a
scẽdit ¶ Scõo i forma arce ꝑsidera apturã
locoꝝ. Dicebat.nã duobus locis apturã.
vnã ad lumẽ recipiendũ sc̃z fenestrã aliam
a latere ad ingrediẽdũ sc̃z ostiũ Fenestra er
go ẽ gr̃a q̃ illuminat domũ mẽtis. Vel for
titan ẽ intelligẽtia ꝑ quã lumen sapie t scie
suscipim⁹. Ostiũ aũt t liber arbitriũ quod
aperit prio gratia. Vñ Bernar. Et si adi
ueniri pot.puciri nõ pot ¶ Tertio ꝑsidera
distantiã mãsionũ. Nã ꝛ Aug. Arca fuit
iferius bicamerata t supi⁹ tricamerata.nã
i ilerion mãsiõe.i.sup tabulatũ sentine fuit
duplex camera q̃rũ vna dicebat stercora
ria.alia ãt apothecaria. Sz supra istã man
sionẽ fuit alia mansio supior q̃ dicebat tres
camerae huc camere laterales erãt vna i
mitiũ aialiũ t serpẽtiũ. Altera Xo mitium
media aũt camera erat bestiarum t auiũ ostiũ
aũt erat ibi.bicamerata t tricamerata cõ
stũgebantur. Bicameratio itaq: arce atten
dit i delectatiõe sẽsualitatis q̃ maxime in
uenit i actib⁹ duaꝝ potẽtiaꝝ vegetatiue ꝑ
tis.sc̃z ꝓpagatiue siue generatiue quãtum
ad actũ venereũ.t ista ẽ vt sentiunt stercora
raria.t nutritiue quãtũ ad esũ.t ista ẽ apo
thecaria. Tricamerata ãt attẽdit in rõne.
cui⁹ tres vires sũt.s.irascibilis q̃ detestatur
malũ t ista ẽ habitatio inimitiũ passionũ.
vt ire t audacie t hmõi. ¶ Jtẽ concupiscibil
t hec ẽ q̃ bonũ ꝓsequit. Et hec est habitatio
mitiũ passionũ.vt amoris mãsuetudinis t
hmõi. Et due he vires dicunt rõnales nõ
hmõi. Et due he vires dicunt rõnales nõ
ꝑ cẽntiã sed per participationẽ sm Pbm
j. Eth.inquãtũ sc̃z nate sũt rõni obedire.
Tertia aũt est rõnal⁹ ꝑ cẽntiã q̃ rõ vocatur
Et hec ẽ q̃ discernit bonũ honestũ t verũ.
Vñ hec dr̃ habitatio boium sc̃z actinoꝝ.t
auiũ.s.ꝺtẽplatinoꝝ. Quoꝝ primi regũtur
prudẽtia.secũdi elcuãt sapia. Alij aũt sunt
q̃ dicũt hmõi cameras arce fuisse dispositas solũ in altitudie. Et dicũt q: inferius i
fũdo erat sentina siue stercoraria supra q̃
erat apothecaria.t supra hãc erat imitium
animaliũ. Et ostiũ erat in medio vbi apo
thecaria ꝓtẽgebat camere immitiũ . supra
hãc habitatio mitiũ aialiũ Et in suprema
erat habitatio hominũ t auiũ. Et tõ ꝑ ster
coraria pot accipi pti i aia sentie detesta
tio. Per apothecariã lachrymaꝝ effusio
post quã diabolus suscitat ad ipugnãdũ.t
tõ segt habitatio imitiũ aialiũ.i.multiplica
tio tẽtationũ. Sz q: dẽ⁹ adiuuãdo t cõsolã
do subuenit.sequit habitatio mitium.i.gr̃a
cõsolationũ.post quã segt habitatio hoiũ
i.exercitatio actinoꝝ t auiũ.i.ꝓfectio ꝓtem
platiuoꝝ. ¶ Quarto assimilat bõa cõuer
satio arce rõne clausure.q: ingressio noc in
gressio arce rõne clausure.q: ingressio noc in
arcã cũ bis q̃ ꝺbẽbat igredi clausũ cã dia
bolorio.ita vt inũdatio diluuij nõ nocuerit
eis. In quo docet bõ iust⁹ vt si inũdauerit
diabolũ carnis iret arcã trãgille mẽtis. Et
sz circũfluãt torrẽtes tracũdie. flumina lu
xurie. voragines gule.sz ebulliãt torrẽtes ꝺ
lectationũ.abyssus cupiditatũ maria ꝓtur
bationũ. ira tñ noc arcã.i.get⁹ aiuo clau
batorũ. ira tñ noc arcã.i.get⁹ aiuo clau
batorũ. ira tñ noc arcã.i.get⁹ aiuo clau
batorũ . Et
so de sorio silẽtij hostio possidet aiam . Et
quãto magis caro laborat in actiõe tanto

spũs volat sublimi⁹ i cõtẽplatione. Unde
Paul⁹ q̃ pl⁹ oibus laborauit in fame t si
ti in frigore t nuditate ꝛc. dixit Nostra cõ
uersatio in celis est. Capitulum.xv.



Oz custodiẽdũ ẽ vt vas oiuz
thesaurorꝝ celestiũ.t sicut ca
strũ in terra inimicorꝝ situm
Pro.iiij. Oi custodia serua
cor tuũ. Est eni vt vas ꝓcio
sũ q̃ dam⁹ emif.t i ei⁹ fractura magnũ dã
nũ icurrit t difficili⁹ repat.t tõ a sanctis vi
ris dil̃gẽti⁹ custodit Apo.j. Thes.iiij. sciat
vnusq̃sq: vestrũ vas suũ possidere i sctifica
tione t honore. ¶ Jtẽ vas cordis vt possit
optio liquore gr̃e repleri. Prio oz q: cua
cuet sc̃z ab amore seculi. Vas ãt repletum
vno liquore nõ põt recipe aliũ nisi cuacue
tur.sicut plenũ vino nõ recipit olcũ qn cf
fũdat. Tãq̃ vinũ q̃ mẽtẽ inebriat t ista
tuat ẽ affect⁹ t amor mũdi sz tãq̃ oleũ q̃
illuminat t sanat t letificat ẽ gr̃a dei. Vñ
oz q: cuacues fetidũ vinũ si vis recipe lim
pidũ oleũ. Vñ.iiij. Re.iiij. Vasa vacua re
pleuit eliseus. ¶ Secũdo oz q: lauet sc̃z a
sordib⁹ peccatorũ. Aliq̃n ẽt cuacuato vase
adherẽt alique sordes q̃s oz lauari ne liq̃
rẽ imittẽdũ corrũpãt nec põt intrare gr̃a
dei vbi sũt sordes peccati.ergo sicut dicit
Hiere.iiij. Laua a malitia cor tuũ. ¶ Ter
tio oz q: vas siue doliũ cordis obstruat si
ue liget.ne sc̃z liquor imissus effũdat null⁹
.n.sapiẽs imitteret vinũ in vase. ex quo vi
deret stati cẽ effũdẽdũ. Vñ illi q̃ gr̃am re
cepiũt t stati effũdũt dicũt cẽ fatui. Sm illos
Eccli.xx. Gratie fatuoꝝ effũdent. Et hoc
ẽ q: fatu⁹ nõ bz vas cordis ligatũ vel soli
dũ sz ꝑfractũ sm illud Eccli.xxj. Cor fatui
q̃si vas ꝑfractũ. ¶ Quarto oz q: icliet siue
subijciat rei imitẽde. Nõ.n. posset vas re
pleri aq̃ fluminis vel putei nisi iclinaret vel
ꝓfunde imergeret. Sic cor hoiis nõ ipletur
gr̃a nisi hũiliet. Eccli.vlti. Inclinauit mo
dice aurẽ meã et recepi illã sz sapiaz vel gra
tiã. ¶ Quito oz si cẽt euersũ vel ẽt postq̃ ẽ
iclinatũ q: erigat.t b ẽ ꝓ desideriũ vel oro
nẽ ad deũ. Sapp. vii. Optaui t datus ẽ mi
hi sensus. inuocaui t venit i me spũs sapie q
ẽ ẽt spũs gr̃e. ¶ Jtẽ nota q: cor purũ ẽt mi
nima perã meruit. Nã i pãno albo minima
macula appet t nimis displicet sic i corde
puro minima petã. Eccles.ix. Oi tpe sint ve
stimẽta tua cãdida. ¶ Jtẽ cordis itimum
q̃q: assilat lecto sicut. Cãt.j. dr̃. In lecto
lo meo ꝑ noctẽ q̃sui quẽ diligit aia mea.
Greg. In lectulo t ꝑ noctẽ dilect⁹ q̃rit. q:
nimirũ ẽt inuisibil ꝓtoris spẽs exꝓssa ois
corꝑee visiõis imagie i cubili cordis inuẽit
Q̃q: Xo assilat cubili sm illud ꝓ. Exul
tabũt sci i gloria letabũt i cubilib⁹ suis q:
sc̃z cũ mala sci ab exteri⁹ fugiũt securi intra
mẽtis secreta gliant. Sz tũc letitia ꝑfecta
erit cũ carnis exteri⁹ pugna nõ fuerit. nam
quousq: ad illicita ꝑ carnẽ trahimur. q: q̃si
dom⁹ nr̃e pes q̃nt ẽt cubile cordis gyrba
tur. Q̃q: Xo assilat strato fz filiꝰ ꝓ. vni
uersũ stratũ ei⁹ versasti i infirmitate ei⁹. q:
vz cũ nos tẽtatio carnis ꝓcurit tremefacta
nr̃a infirmitas ẽt stratũ cordis ꝑfudit.

Capitulũ.xvi.

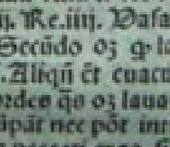

Oportz fuire t aiam negligẽ
do se totaliter circa ea q̃ sũt cor
poris occupare ꝓptiũ ẽ repro
boꝝ. Et hic ẽ q: artes ille me
chanice q̃ ꝓmodus t delitus corꝑis marie
seruiũt a reprobis hoib⁹ ꝓmur⁹ sũt inuẽte. sc̃z
a cayn t filijs ei⁹. Nã ipe ꝓm⁹ reprobus sc̃z
cayn fuit q: vt auaritie sue ꝑsuleret. sicut dr̃
i historiis scolasticis. ꝓio agriculture se de
dit. ¶ Jtẽ ꝓm⁹ q: termios ire posuit. t q: vi
te hominũ simplicitatẽ adiuctõe mẽsuraꝝ
t põderũ ad calliditatẽ t corruptionẽ pdu
xit. ¶ Jtẽ ipse cayn fuit q: ꝓmã ciuitatẽ edi
ficauit. t vocauit eã ex noie filij sui enoch.
Hec. Quid sibi vult q: cayn ꝓmũ filium
enoch vocat. atq: ex hoc noie ciuitatẽ quã
cõdidit appellat. Cayn ꝓm⁹ ciuitatẽ cõstru
isse describit vt apie mõstret q: ipse i ter
ra fũdamẽtũ posuit. q: a soliditate eius pa
trie alienus extitit. Peregrinus namq: a
summio fundamentum q̃si longe habita
tionis in infimio posuit. q: stationẽ cordis i
infimio collocauit. Unde in eius stirpe

enoch q̄ dedicatio interpetat p̄m⁹ naſcit. ſed de electorū progenie Enoch ſeptimus fuiſſe mēorat.q; reprobi in hac vita q̄ē añ lemetipſos edificādo dedicant Electi vo edificatiōis ſue dedicationē in fine tempis expectāt. ¶Item iabel q̄ fuit de ſtirpe cayn fuit p̄m⁹q̄ inuenit tēctoria portatilia de loco ad locū ꝙ paſtorū ſcz ꝛmeditare t delitio. Et ideo ſignat peccatorē t ꝓpiſſime p̄latum q̄ tabernaculo corpis deſeruīēo in delitijs trāſit de loco ad locū.i.ruit ꝺ vitio ad vitiū.t nomē fratris ei⁹ iubal.q̄ fuit pater canētiū in citbara t organo.i.p̄m⁹ inuētor cōſonātiarū muſicalium.vt ſcz labor paſtoralis in delitias verteret.hoc.n. ꝓtinet ad voluptatē auriū.ſ quos Job .xxi. Tenent timpanū t citbarā t gaudēt ad ſonitū organi. Itē poſtea tubalcayn de eadē ſtirpe genitus fuit p̄im⁹ faber t opanus in ere t ferro . Nā iſte fuit malleator q̄ p̄mo inuenit vſū armoꝝ Et in hoc ſignificat oppſſores Et utq; fuit faber t ſculptor qui ſculpturas opum in metallis in libidinē oculoꝝ fabricauit. Nā in hoc ſignat curioſitatē oculoꝝ Sotor aūt tubalcayn fuit noēnia q̄ artem textoriaz adinuenit q̄ ſcz ꝓtinet ad mollitiē t curioſitatem veſtium. Cuius contrarius commendatur in ſanctis ſcz aſperitas t vilitas veſtiuz ſicut de Joanne baptiſta patet t pluribus aliis.

Capitulum. xvii.

Correptionē p̄lati etiā diſcoli ꝺz ſebdit⁹ builiter portare.at tendēo cum radit barba alicui⁹ q̄ patiēter ſe bz ſub raſorio.t ꝓmittit caput ſuū a raſore mō in dextrā mō in ſiniſtram duci . nec audet mentū leuare.nec oo agere.ne ſi raſori reſiſtat vuln⁹ incurrat. Attende clauſtral ſub manu raſorio te poſitū.noli ſub raſorio correptiōi rebellare.ſed raſorio manibus buiuſter te tractari. ꝓmittas ne leſiones graviores incurras tā in mente q̄ in corpore. ¶Itē q̄ ſub manu raſorio inepti radit neceſſe ē vt patiēt⁹ ſe habeat.q; facil⁹ lederetur q̄ a bono. Sic tub diſcbolo t inepto p̄lato plurimū expedit patientius ſe bre. Nō enim tū bonis ſubiect⁹ eē debes ſz etiā diſcbolo vt ait Petr⁹ O q̄ graue ē a malo barbario t cū raſorio dentato ſine aq̄ radi. q̄ cū deberet ſcindere pilos ſcindit carnē. Quid ꝓ raſoriū dētatū niſi mordax correptio t cōtentioſa intelligit ꝓ aquā vo lenitas correptiōis deſignat. Moli ergo o p̄late aquā omittere in barba radēda.i.lenitatē t compaſſionē a correptione amouere.ſed dētem remoue a raſorio tuo.i.a correptione iuuitiū. Et nota q̄ ille q̄ bz rigidū pilū magis ſub raſorio patit. Sic q̄ rigid⁹ ē ſub diſciplina.t culpā ſuā defendere vult deteri⁹ bz Pro.xvi. Qui corripientiē ſe dura ceruice contēnit repente ſupuenit ei interit⁹. ¶Itē correptio acuta t doctrina diſcreta immutant nō tm̄ corda ſed etiā opa correptoꝝ ſi cut cultelli p̄foratio t aq̄ colorate infuſio immutant fructus arboꝝ Dicunt eni agricultore auctores q̄ ſiquis vult arborē pomifera ſiue fructifera ꝓducere fruct⁹ ſiue poma rubicunda vel alio colore colorata-hoc mō fieri p̄t. Fac foramē in arbore cū cultello t quēcunq; colorē vis diſtēpa cū aq̄ t infū t colorabil⁹ fruct⁹ codē colore. Quid aūt de t colorabil⁹ fruct⁹ codē colore. Quid aūt de t colorabil fruct⁹ codē colore. Quid aūt de cultelli p̄foratio niſi ſubtil⁹ t pungens de ē cultelli p̄foratio niſi ſubtil⁹ t pungens de linquēti correptio? Et qd eſt aqua colorata niſi p̄dicantis vel exhortātis doctrina diſcreta t decenti ꝓnunciatione ꝓlata: Dulcia ſunt eni q̄ faciunt arboreꝝ.i.audientes diſci puloꝝ ꝓducere poma colorata. i. honeſta t virtuoſa opa ꝓuaricate correptiōis ſeu ꝓſuaſionis ipſi⁹ diuerſaꝝ Vtutū quaſi diuerſoꝝ colorum pulchritudine adornata. ¶Itē q̄ delinquentis correptio debeat eē mixta.ſiue tpata ex aſperitate t lenitate.patet alio exemplo. Dicit eni viri de agricultura periti t expti.q̄ ſi arbor q̄ facit acetoſū vel amarū fructū ꝓfert.ita q̄ foramē per arborē tranſeat.t in ipſū foramē aq̄ mellita ꝓfundat.t cū clauo q̄ ſit de ligno eiuſdē arboris ipſū foramē obſtruat. Tale inquiūt arbor facit fructum dulcē. Quid aūt eſt arbor facit fructum acetoſū vel amarū .niſi peccator faciens opus malū.q̄ tandem ꝓſciam p̄git t amare pene reatū inducit. Sed eius foramen tūc aq̄ mellita infūdit cū blanda eius auri correptio adhibet.que tūc cū clauo obſtruit,cū terrore pene t comminatione cohibetur. Et ꝙbus patet q̄ in correptione delinquētis miſceri ꝺbit adinuicē.aq̄ i.ſapiētia locutiōis.mel.i.dulcor māſuetudinis.t clau⁹.i.terror pene vel cōminationis. Et talis correptio ſic arborem.i.hominē imutat.vt que ꝓio faciebat poma acetoſa vel amara.i.opa corrupta t praua ꝓducat ecōtrario ſuauia t dulcia ideſt opa ꝺ cetero faciat honeſta t graioſa. ¶Item corripiens nimis dure filius eſt ei qui vetercos repat patellas.qui voleno vnū foramen vno ictu mallei obſtruere multa foramina facit.vel vnū magnū maius q̄ ante vel aliq̄ patella confringitur. Et quid eſt correptio niſi vaſoꝝ fractoꝝ reparatio. Ec cli.xxi.Cor tatui q̄ſi vas cōtractū.ſed ictus nimis fortis.i.correptio nimis dura nō corrigit ſed deteriorē efficit. ¶Itē ſicut medicus nimia potione vel medicina occidit egrotum ſic qui nimis dura correptione corripit nō emēdat ſed perire facit Seneca.vitia animi ſicut vitia corporis leniter tractāda ſut.

Capitulum.xviii.

Demones repellendi ſunt ſicut pulices cynifes t formice Docet.n. Palſ.in libro ſuo q̄ cōtra pulices remediū eſt amurca ꝓ pauimentum frequēter aſperſa vel ciminū agreſte cū aqua tritū cucumeris ſemen agreſtis cū aqua relotum.vel cū aqua lupinoꝝ ſilueris auſteritatibus inuncta.ſi eis locus pulicum fuerit aliquotiens infuſus. Sed cinifes vt dicit extinguūt amurca t felle bubali lecti⁹ aut loci⁹ punctis.vel ſolijs edere tritis et oleo vel incenſis ſanguiſugis. Sed cōtra formicas vt dicit ſi habent foramen in loco vnde eas volum⁹ expellere cor noctue admouca-mus. Si aūt de ſorio veniūt omne loci ſpacium cinere vel creta candida ſignabim⁹. Et hinc ergo multiplex remediū cōtra demones colligere poſſumus. Nā predictoꝝ remediorū quedā ſunt vnctuoſa ſicut amurca vel oleum.quedam ſunt amara ſicut agreſte ciminū vt cucumer.vel edera.vel lupinꝰ t fel bubali t aqua cum eis mixta . quedā vo auſtera vt ſiler.quedā vo ſunt fumoſa vt incenſe ſanguiſuge. In vnctuoſis ergo noratur deuotio.in amaris contritio.i auſteris abſtinētia t carnis mortificatio.in incenſis t fumoſis feruida oratio. Sed viterius cōtra formicas additur cor noēne.per qđ ſignificatur cordial amor chriſti quē oēs dit nobis in morte. Vnde t latus eius aperū eſt.vt ipſū cor pateret.t ipſe chriſtus abſconditus māſit in ſepulchro vt nocticorax in domicilio.vt Dicitur in ꝑa. Vnde admotio cordi noctue ē meditatio crucis.ſiue mortis chriſti. ¶Itē additur cinis in quo ſignatur memoria mortis noſtre. t inſup candida creta per quā intelligitur cōſcientia munda. Mio eni potiſſime remedijs ꝺ mones a nobis repelluntur.t cor tentationes t moleſtie ſuperant.ſcz vnctione deuotionis.amaritudine cōtritionis mortificatione corporis.feruore oronis.meditatione dominice crucis.memoria noſtre mortis t emundatione mortis. ¶Item contra noſ pugnat ad modum militis. Nam ſi miles etiam fatis fortis.ad pugnā vadit inermis faciliter hoſti cedit. ſed ſi bene armatus incedit faciliter hoſtem ferit Similiter antiquus hoſtis quaſi noe inermes aggredit. cum mala aperte ſuggerendo humane mentis bona ſimul omnia deſtruere conatur.t tunc tanto facilius vincitur quanto apertius cognoſcatur.ſed quaſi armatus venit quando bona aliqua corrumpit. Nā ſepe quoldam intellectu non tentat.ciſq; in ſacri eloquii meditatione non obuiat.ſz tñ cor vitā in operatione ſupplantat.q; dū de virtute ſcie laudant noquaq; ſuoꝝ operuz damna reſpiciunt.cūq; in fauoris delectatione animus ducitur vitioſue vulnera nō medetur Nunc ergo armatus hoſtis rapit quem fraude tectus et alia deſerens et alia parte vincit.vt dicit Gregō.

Capitulum.xix.

Duitie terrene nō ꝓsunt rectē sed pauperib⁹ erogate. nā simus ꝯgregat⁹ in terra non fructificat nec facit eā fertilez nisi dispergat p campos. sic diuitie ꝯcreate nō ꝓsūt. sed dispse ꝑo. Dispsit dedit pauperibus. Dñs Dreg. Terrena omnia que seruando amittimus largiēdo seruamus. patrimoniū nr̄m retentū perditur manet erogatū. ¶ Itē nota ꝙ triplex est genus simu siue flerecono. gdā sez g est terre quasi valde ꝓficu⁹ sicut sim⁹ asinor⁹ t capraꝝ t ouiū t iumētor⁹. Quidā ẽ valde nociu⁹ sicut flerē⁹ porcinū. Quidam ẽ valde ardens t calidus sicut colubrinus. Sūt aūt gdā homines a quibus eor⁹ diuitie misericorditer tribuuntur. Et isti sunt va de ꝓficue. q̄ sencrat deo q misereatur pauperi. Dñs talem sez misericordem t actiuū sūt sicut iumēta ōi t ouis t capre t asini. sez humilem innocentem fructuosi t laboriosi. Seruiunt eni proximis non solum de simo suo. t de diuitijs sed ēt de corpore suo ꝑo. Et iumentū factū⁹ su apud te. Quidā ẽ alij sūt a quib⁹ ipse diuitie turpiter ꝯsumūtur. sicut sunt voluptuosi t luxuriosi vt ꝙ de filio ꝓdigo. q dissipauit sbam suaz viuendo luxuriose. Unde talēs diuitie sūt valde nociue. q̄ sūt damnationis cā Luc. xvi. Mortuus ē diues t sepultus est in inferno. Unde sunt sicut simus portor⁹. Qui dā alij sunt a quibus ipse diuitie ardenter diliguntur. sicut sunt auari. Unde eor⁹ diuitie sunt vt simus columbaꝝ. Eccli. xlii. g amat diuitias fructū nō capiet ex eis. Talēs. n. a diuitiarū amore seducti decipiūtur q̄ dum credunt possidere diuitias ipsi potius a diuitijs possidētur. Dñs dē Osee. vij. Factus est ephraim quasi colūba seducta sine cor. Cor. n. auaroꝝ non est in eis. sed i ipsis diuitijs. Matth. vi. Ubi est thesaurus tuus ibi est t cor tuum.

Capitulum. xx.

Celestis gubernatio est sicut ille vince cultura quā plantauit noe. q̄ ꝙ ꝓficeret ꝯtra rōne plantationis. Unde. n. Genē. ix. q̄ cepit noe vir agricola exercere terrā t plantauit vineā. Sic prelatus agricola est ad quē sez ꝓtinet agrū. i. vnā sibi ꝯmisse plebis colere t terrā ꝓparā. semetipsum ad pietatē exercere. Sic vinea plantat q̄n verbo t exemplo ecclesiam dilatat. Ꝑro. viii. De fructu manuū suaꝝ plātauit vineā. in qua plus ꝙ ficit opē q̄m sermone. ¶ Secūdo rōne potationis. q̄ subditur ibidē de ipso noe. q̄ bibens vinū inebriatus est. t nudatus iacuit in tabernaculo suo. Tūc eni ꝓlatus de sua vinea bibit vinū q̄n letatur de ꝓfectu subditoꝝ. sed tūc vino inebriat q̄n plus debito gloriat. nudat aūt q̄n magnificat sinbrias suas t alijs opera sua cōmēdat. thesaurum suū publice in via ponat t depredari desiderat. sed turpi⁹ nudatur q̄n ꝓp immoderatā glām t ignominiosā luxuria cadere permittit vt ꝑ ꝯfusionē ignominie cureſ enīta tio glorie. Bernar. Magnū petit q̄s tā vili emplastro curat. h sepe accidit ꝓlato vt ꝺ nudent femora sua ꝓp luxuriā. ii. Reg. nū ego dauid truncāt tūce vsq̄ ad nates h sit q̄n vsq̄ ad pudēda luxurie. d. bōestat ꝓdica tores. Inebriatio aūt ē cordis elatio ex prosectu virtutū vel abūdātia rpaliū. Decerdo rū denudatio ē infirme cogitatiōis demōstratio dū būana ꝓlati ifirmitate ꝯceptio glationis cogitate ꝑ quālibet ia. tātā vel inanē glaz vel ꝑ aliquā būani excell⁹ inēperantiā manifestat. ¶ Tertio rōne filiat⁹ affectiōis. i. filioꝝ noe circa ipm. q̄ vn⁹ filioꝝ verecūdiā patris irrisit t alios nota fecit. Alii aūt auersis vultib⁹ cū operuit. In risio irridēte signātur reprobi subum qui de lio irridēte signātur reprobi subum qui de lio irridēte signātur reprobi subum qui de l

Capitulum.xxiii

Exaltat interdū bō nō ꝓpter ſuā meritum ſed ꝓp aliorum ꝓfectum. Capa enim pluuial ſiue manteli⁹ nō ió ſupponit ceteris veſtib⁹. q⁹ charior ba-beat. ſed vt ſola deturpet ⁊ vt alia veſtimen ta cuſtodiat. Et ſicut humanū vel camin⁹ ceteris pribus ⁊ officinis dom⁹ alti⁹ eleuat nō q⁹ digni⁹ aut charius. ſed vt ipſū ſolū ſu migel. ⁊ p alias partes dom⁹ fumus non ſpgatur ne ſcz deturpet a fumo. Sic ctiaz interdū indignus rōe vite ꝓp vtilitatē alio rum exaltat. q⁹ expedit vt vnus moriat⁹ ꝓ populo. ¶ Itē ſi vis vētilare granū cū pa-lea. granū deſcendit ⁊ palea aſcēdit. ſed non eſt palea ſuper granum ꝓp ſuum valorem. ſed ꝓpter ſuam leuitatem. Sic ſūt ſupbi ſu per bonos. Et ūi dr Mat. iij. q⁹ vūs palcaz conburet igne inextinguibili. ſed triticū con gregabit in horreum ſuum ſcz eclum.

Capitulum.xxiiij.

Feruor ſpūs qñ intus caleſcit in ſanctis virtꝰ nō pōt cohibe ri qn ad exteriora ꝓrumpat. Cui⁹ exēplū eſt q⁹ ſi fiat vas eneū cōcauū bñs puū ſoramē ſupra ⁊ aliud ſoramē in vētre parū maius. ⁊ bēat pedes ita q⁹ vēter nō tāgat terram ⁊ implcat aq̄ ⁊ lignis optimis obſtruat vtrū q⁹ foramen ⁊ ponat in igne vehemēter cali do generabit int⁹ vapor q fortificat⁹ erum pet ꝓ aliud foraīn. ⁊ ſi crūpit deſuper ꝓpter aquā ſup loca ꝓpinq. ſi inferi⁹ ꝓpter aquā in igne ⁊ ꝓpter nciones ⁊ carbōes ⁊ cine res calidos. Cor eni hominis ſancti dz eſſe reos calidos. Cor eni hominis ſancti dz eſſe eneum ꝓ patētle ſoliditatē. cōcauū ꝓ būili tatem. ſupius pforatū ⁊ aptū ad dei cōtem plationē. Iz hoc foramē ſit parū q⁹ parū de deo poſſum⁹ ꝓcēplari in hoc mūdo ¶ Itez dz eē pforatū ⁊ aptū inferi⁹ ad dilectionez primi. ¶ Itē a terra eleuatū p cōtēptū tpa lium. ¶ Itē aq̄ ſapie repletū. ⁊ dīt obſtrui ⁊ claudi ſoramina. ſ. p cuſtodiā ſenſuū. Tūc autez in igne vehemēter calido ponit⁹ q⁹ di uina eloquia meditat ſicut pō. ait. Ignitum eloquiū tuū vehementer. Vel q̄ñ meditat de dolore paſſionis xp̄i. q⁹ talis dolor renouatus in corde p mēoriā meditanti. vehemētiſſime accēdit ſm illud ℣ Pē. Dolor me us renouatus eſt cōcaluit cor meum intra me ⁊ in medi. m. ex. ignis. Vñ tunc gene ratur vapor. i. deuotionis feruor q ſupius p oculos ꝓpter aquā lachrymaz. Inferius autem ad ꝓmos facit ꝓpter ticiones. i. ignita ſanctorum exempla. ⁊ carbōes. i. feruē tia ℞ba. ⁊. cineres calidos. i. humilia ⁊ ſer-uentia opera penitentie.

Capitulum.xxv.

Idelū xp̄i ſtat⁹ figuratus ē in tabernaculo moyſi. Mas rotū corp⁹ tabernaculi con ſtabat ex ḡbusdam tabulis ōgitudine erectis. q̄ quidem inferi⁹ tegebant quibuſdā cortinis ex quatuor colori-bus variatis. ſ. de biſſo retorta ⁊ iacinto ⁊ pur pura cocco bis tinctoꝝ bmōi cortine te gebāt latera ſolū tabernaculi. In tecto aūt tabernaculi erat operimentū vnū de pelli-bus iacentino. Et ſup hoc aliud ó pellib⁹ arietū rubricatis. ⁊ deſup tertiū de ghuſdā ſagis ciliciniis. q̄ nō tm operiebāt tectū ta-bernaculi. ſed ēt ōſcēdebant vſq; ad terrā ⁊ tegebāt tabulas tabernacull. Per tabulas igit er ḡbus cōſtructū fuit tabernaculū ſi-gnabant fideles xp̄i. er ḡbus ꝓſtruit eccleſia Tegebāt aūt tabule interi⁹ cortinis ōdtis loribus. q⁹ fideles interi⁹ omāt q̄uor virtutib⁹ Mā in biſſo retorta. vt glo. dic̄ deſignat ca ro caſtitate renitēs. In iacincto mēs ſupna cupiēs. In purpura caro paſſionib⁹ ſubia-cens. in cocco bis tincto mēs iter paſſiōes cens. in cocco bis tincto mēs iter paſſiōes mēta ℞o tecti deſignant p̄lati ⁊ doctores i dei ⁊ ꝓmi dilectiōez refulgēs. Per operi gb⁹ dz renitere celeſti ꝓuerſatio. q̄ ſignat p pelles iacinctinas. ꝓmptitudo ad martyriu q̄ ſignāt rubricate pelles. auſteritas vite ⁊ tolerātia aduerſoꝝ q̄ ſignant p ſaga alici na. q̄ erāt expoſita vētio ⁊ pluuio. vt dicit glo. ¶ Itē nota q⁹ fideles xp̄iani ārig fue rūt feruentiores modernis. ſic vinū vetus calidi⁹ nouo. Dr Lu ii. de vidēnijo q⁹ nouū vinū frigidi⁹ ē ꝓp terreſtreitatē ⁊ aq̄ſitatē. Vet⁹. n. vinū calidi⁹ ⁊ ſorti⁹ ⁊ magis odori ſex. q⁹n. in eo erat aq̄ſū xp̄us ℣ſuſtit. Sic antiq̄ ſancti caruerūt terreſtreitate auaritie ⁊ aq̄ſitate luxurie. Vñ fuerunt feruētioꝝ in amore. fortioꝝ in ꝓſecutiōe. ⁊ redolen tioꝝ i ꝓuerſatiōe. Eccli. xl. Vinū nouū ⁊c

Capitulum.xxvi.

Flagelle dīne iuſtitie aſſiſtant ſa gittis. et eo q⁹ ſagittarū more ꝓ cutiendo ꝓſternūt. Mā dū corp⁹ vulnerāt ſpūm būiliāt. Vñ Job. vi. dr. Sagitte dñi in me ſūt. q̄rū idignatio ebibit ſpūs meū. Quid eni ē ſpūs bonus niſi ſpūs elatōis Sagitte āt dñi ſpūs ebibūt. cū ſup ⁊. e. aiaduerſiōis ſnie afflicti mēte ab cla tione ꝓpelcūt. ¶ Itē ſagitte dñi ſpūs bonus ebibūt q⁹ intētū exteriorib⁹ introrſus tra bunt. ¶ Itē ſagittarū indignatio ſpūs bonus ebibit. q⁹ ſupne ſentētie electos ḡo in pctis inuciūt dū vulnerāt imutāt. vt duritiā ſuā trāſſira mēs deſerat. atq; ex ſalutifero vul-nere ſāguis ꝓfluōis currat. pēſāt nāq; vñ lapſi ſūt. pēſāt a ānta bitudine ad q̄ corru-ptionis ſue tormēta ceciderūt. ⁊ nō ſolū ge mūt in his q̄ ſuſtinēt ſz ipſum metuūt hoc q⁹ diſtrictus iudex deliquētib⁹ de gehēne igni bus ꝓuinat. Vñ iuſtoꝝ mēs nō ſolū ꝓpen dit q⁹ tolerat ſz ēt pauet q⁹ reſtat. vidz q̄lia in hac vita patiā. metuit ne p⁹ hāc grauiora patiat. ſicut Bre. dic̄. ¶ Itē flagellū ⁊ peuſ ſio dei ē ad aie ſalutē. eo mō q̄ medic⁹ vul-nerat ad corpis ſanitatē. Vñ Job. v. Ipſe vulnerat ⁊ medet ꝓcutit ⁊ manꝰ ei⁹ ſanabūt Vbi Bre. dic̄ q⁹ duob⁹ modis oīpotens de⁹ vulnerat. ḡo ad ſalutez reducere curat. aliq̄n eni carnē ꝓcutit ⁊ mētio duritiā ſuo pauore rabeſcit. vulnerādo. ergo ad ſalutē renocat cū electos ſuos affligit exteri⁹ vt in terius viuāt. Vñ ꝓ moyſē loquit dicens Ego occidā ⁊ ego viuere faciā. ꝓcutiā ⁊ ego ſanabo. Occidit eni vt viuificet. ꝓcutit vt ſa net. Dz idcirco ſoluo Nbera admouet vt in tuo delictoꝝ vulnera curet. Aliq̄n aūt ſi fla gella exteri⁹ ceſſare vidcant int⁹ vulnera in fligit. q⁹ mētio nīe duritiā ſuo deſiderio ꝓ-cutit. Iz ꝓcutiēdo ſanat. q⁹ terror⁹ ſui iaculo tranſitoꝝ ad ſenſū nos rectitudinis renoc-cat. Corda eni nīa male ſana ſunt cū nullo dei amore ſaucianf. cū pegrinatiōis ſue erū nam nō ſentiūt. cum erga unſirmitatē ꝓ-mi quilibet nec minimo affectu tāgeūcūr. Iz vulnerant vt ſanentur. q⁹ amor⁹. ſpiculis mentes de⁹ inſenſibiles ꝓcutit merq; has ſenſibiles per ardoꝝ charitat⁹ reddit. Vñ ei ſponſa in Cant. cantico. dicit Vulnerata charitate ego ſum male eni ſana aia atq; i huius. crūq; cecā ſecuritate ꝓſtrata nec vi-debat dñm nec videre requirebat percuſſa aūt charitate ei⁹ ſpiculis vulnerat in inti-mio affectu pietatis. ardz deſiderio cōtem plationis ⁊ miro mō vuiñcat ex vulnere q̄ ꝓius mortua iacebat in ſalute. eſtuat anbe-lat ⁊ iā videre deſiderat quē fugebat. Per cuſſione eni ad ſalutem reducitur que ad ſe curitatem quietis intime amotio ſui pertur bationc renocatur.

Capitulum.xxvij.

Gratia dei nō infūdit anime niſi ꝓus ſit purgata ⁊ mūda Nā ſic in pgameno niſi ꝓus ralū fuerit nō ſcribit. ita cordi būano niſi ꝓus purgatū fue-rit gra nō infundit Bern. Balſamū ē gra tia dei vas puriſſimū requir. ¶ Item herbe male ⁊ ſpine ꝓus eradicant⁹ a terra q̄ſeraf triticū. Sic cogitatiōes ⁊ actiōes malas ꝓ us amouere debem⁹ a nobis. ſi nos volu-mus eē agri dei. ⁊ gr̄e ſemē ſuſcipe. ⁊ fructū bonū ferre Dicre iij. Nouate vobis nova le. ⁊ nolite ſerere ſup ſpinas. i. ſup peccata. ¶ Itē gra dei aſſiſtit mentib⁹ ⁊ munitionib⁹ ciuitatis. Menia eni in vrbibus ꝓ or namento ſūt munitiones ꝓ defenſione vt Bre. dicit Menibus eni aſſiſtant gr̄e gra no date ſicut ꝓphetia. doctrina. gra lingua rum virtus curationum. q̄ licet aiam ornēt tñ ſine eis aia ſtare pōt munita per fidem ⁊ iuſtitiam. Sed gra gratis faciens. et qua eſt fides ſpes charitas ⁊ cetere neceſſarie virtutes aſſimilatur munitionib⁹ q⁹ ſi hoc habere negligimus hoſtilibus inſidijs pate

mus vt Bre. dicit Et de his mēib⁹ t mu nitionib⁹ dr. Theū. ij. Factus est dūs ve lut inimic⁹. ꝓcipitauit in israel menia eius dissipauit munitiones.

Capitulum. xxviii.

Humilitas cogitatōnū firmat hūi opantes ꝫ motū tentatio num Cui⁹ crēplū apparet in rosis siccatis t pulverizatis. q⁹ puluis rosarū siccarū. vt dicit Plin⁹ dētes mobiles firmos efficit. Pul uis quippe rosarū est būlitas mentiū siue cogitationū. Dētes aūt q alijs mēbris cibū siue nutrimētū ꝓparant terendo fūt actiui. q primo⁹ nutritioni siue sustentationi ser uiunt. Vel ꝑdicatores q alijs cibū spūalez Vbi dei terendo vel exponēdo ꝓparant t porrigūt. Vt ergo hi dentes firment. ita vt tentationū vel superbie ipulsu nō moueant optet q⁹ paluere rosarū. i. būilitate cogitatio num teneant. ¶ Itē būlitas conseruat vir tutes. sicut olla rudis cōseruat rosas viridef Dicit enī Palla. q⁹ illi q volunt rosas ser uare virides in rudi olla condītas t bene munitas sub diuo obruunt ac reseruāt. Et quid est rosas seruare virides i virore nisi tenere vertutes in suo spūali vigore? q tunc in olla rudi recōduntur. qñ sub inculta con uersatiōe t humili absconduntf. Sed tūc be ne sub diuo obruuntur cū in humilē mentē concluse p ostentationē vel iactantiam ad publicū nō ducunf. Vnde illud Matth. Atten dite ne iustitiā vr̄az faciatf coz̄ hoib⁹ vt vi deamini ab eis. Sz q⁹ būlitas vera neq; sit q oportuno tpe Vrtutes absconditas. i. ab ope vacuas seu eciosas teneret. Optet itez ipsas Vrtutes sic seruare in mēte būili qñadmodū t rosē recētes in cāna viridi seruātur. Dicit. n. idē Palla. q⁹ rosas nōdū patefactas seruabis si in cāna viridi stante ficta reducas. ita vt fit. i. crescere patiaris. t eo tpe cānas recidas quo rosas v videf Infe voluerit. Quid aūt ē canna viridis nisi mēs Vtuosa t būlitas? q sp sz in bono ope crescit t tñ int⁹ a superbie spū vacua existit. In hac rosē nondū aperā. Vrtutes nondū ꝓpalate sic sunt abscondende hominibus vt tamen eis tempore congruo ad exercenda spiritu alia opera non denegetur egressus.

Capitulum. xxix.

Mēstās t leuis hō cedit omni tēptationi. Nā sicut gallus supra pinnaculū ec clesie cuilibz vēto se vertit Sic quoq; hō inconstans cuilibet cedit tēptatiōi Job. xxvi Tollet ꝫ vētus vēto t auferet de loco suo. paleam eni tollit ven tus non granum Job. xxi. Erunt sicut pa lea ante faciē venti. t sicut fauilla quā tur bo dispergit Poma putrida t vermiculo sa cadūt de arbore ad modicū vētū. si sana bene se tenēt. Sed nota q⁹ hm Palla. ꝓtra caduca poma spēalr ꝓfici pōt adhiberi re medū. Nā si poma ꝓfici incipiunt cē cadu ca radices eius cū securi aut alio instrumē to findere debes. t fissuris eius trūcos fa ctos de pino imprimere. vel foraminibus cū terebello factī clauos ex salice factos cū malleo fortiter infigere. Quid igitur sunt caduca ꝓfici poma nisi inconstantia homi num infirma opa vel recidiua peccata: Et quid est radicem arboris securi findere nisi memoria mortis mentē hominis exercere Mat. ini. Jam securis ad radicem arboris posita est. Succidit eni ipa mors hōinem velut securis arborē. sed q⁹ radix arboris ē ipsa mens vel coz hominis ad quā dū sā pio securi. i. consideratio mortis reducit pec catum cuius hm illud Eccli. vii. Memora nouissima tua t in eternum non pecca bis. Sed ōsi fissure securis truncus pini q ē arbor semp vireno inseritur dum eiusdem mortis memorie futuri seculi q⁹ semp ma net cogitatus adiungitur. si q̄si foramē te net cogitatus adiungitur. si q̄si Vbi se rebelli est timor diuini iudicij q̄si Vbi audi rio Hiere xxxiii. Sermo dei quasi malle⁹ conterens petras. Habes ergo multiplex

remediū contra caducū pomū. i. ꝓtra incō stantiā hominis op⁹ rediciuū. quorū primū ē timor mortis p quā peccatū finit Scōm ē cōsideratio eterne beatitudinis que p pec catū amittit Tertiū est diuini timor iudicij cui peccator assistitur. Quartum est timor gehenne q̄ peccatū punit. Quintum ē audi tus diuini Vbi et quo peccator conteritur

Capitulum. xxx.

Aternus sisar domui dedali cuius facilis est ingressus sed negatur egressus. t ē sicut nat sa quā faciliter intrant pisces ted exitus est impossibilis Vir gilius. Facilis descensus auerni. Noctes atq; dies patet atri ianua ditis. Sed reuo care gradum superasq; euadere ad auras Hoc op⁹ tc. Sapientie. ij. Nō ē agnitus q sit reuersus ab inferi. Sed nota b q⁹ exit⁹ de inferno pōt dupliciter intelligi. Vno mō ita q⁹ simpliciter inde aliqs exeat. ita vt iā anipli⁹ ei⁹ locus nō sit infernus. t sic null⁹ inferno finaliter deputatus inde exire potest Job. xvi. Qui descendit ad inferos nō ascē dit Alio mō pōt intelligi vt exeat inde ad temp⁹. t sic hm ordinez diuine ꝓuidētie p mittunf aliqñ dānati vnctis⁹ apparere ad eruditionē eoz t terrorē. nō aūt frequenter hoc accidit. ¶ Primo q⁹ dānati ita fūt pe nis oppressi. vt de sua miseria magis doleāt q̄ti curent alijs apparere. ¶ Secūdo q⁹ hoc nō possūt nisi diuinitus permissi neq; ex qñ sic apparent damnati fūt liberi a pena in ferni. q⁹ locus inferni cedit in penā vel do loren⁹ aie ex eo q⁹ tali loco deputata ē. ab hoc aūt nō absolunf q̄ssus ad hoīa exire p mittitur. sicut nec captiu⁹ absolutf a carcere vel a vinculis ex eo q⁹ ad horaz exeat. Vñ pena inferni siue dolor manet in aia etiam extra infernū. Et quāuis dānati aliqñ ꝑsen tialiter sint in loco vbi apparēt. nō tñ credē dū ē q⁹ hoc accidat semp. q⁹ aliqñ hmōi ap paritiones fiūt. vel dormitēdo vel vigilādo opatione bonorū vel malorū spirituum ad instructionē vel deceptionē viuentiū sicut etiam aliqñ viui homines alijs apparent t eis multa dicunt in somnijs cū tñ cōstet eos nō esse pītes sicut Aug. p multa exempla ꝓbat in libro de cura ꝓ mortuis agenda.

Capitulum. xxxi.

Admunditia mētis repesen tabat in lege mosi p animū dinaz dom⁹ t vestis t vasis Nā in lege veteri reputabaf immūda dom⁹ vel vestis que erat leprosa. vel vas qđ nō bēbat opeculum vel ligaturā etiā dicebaf immūdū. Dicebā tur ergo dom⁹ vel vestes leprose per similitudi nem. q⁹ sicut in corpe lep̄ membr⁹ ē et būore corrupto putrefacientē carnē t corrumpēte. ita etiā ꝓpter aliq̄ corruptionē t excessum humiditatis vel siccitatis fit aliq̄ corrupto in lapidib⁹ vel vestimēto Et iō hanc corru ptionē lex vocauit leprā. et q̄ dom⁹ vel ve stis immūda iudicabaf. tū q⁹ eius corruptio ad immunditiā ponebat. tū q⁹ cōtra hmōi corruptionē gentiles deos ponentes cole bant. Et iō lex ꝓcepit hmōi dom⁹ in quib⁹ esset talis corruptio pfectās destrui t ve stes ꝑburi ad tollēda idolatrie occasionem Vasa. etiā q̄ nō bēbant opeculū vel ligatu ram detsip reputabant immunda. q⁹ i talia vasa de facili poterat aliquid immūdū ca dere vñ poterat immundari. ¶ Itē valebat hoc ad vitandū idolatriā Credebāt eni ido latre q⁹ si mures aut lacerte vel aliqd hmōi dū immolabāt idolio cito caderēt in vasa vel in aq̄ q⁹ esset dijs gratiosa. Vñ etiam adhuc aliq̄ mulierculē dimittunt discoopta vasa in obsequiū nocturnorū numinū q⁹ ra nas vocāt ¶ Figuraliter aūt p lepra dom⁹ si gnificat immūditia congregationis electi corū. Per lepra Xo in veste luce significatur puritas mor et amaritudine mentis. Per lepra vestis lance significat puritas adulatoz. Per lepra Xo in flamine significantur peccata carnalia. Sicut enim flamen est in fulcimine ita anima in cor pore. Per vas autem q⁹ non habet operculum vel ligaturam signatur homo qui non habet aliquod velamen tactus mitatis qui ñ cōstringitur aliqua cōsura a suscepte

Capitulum. xxxii.

Impatiens hō semper est q̄ rulus sicut currus qui semp stridet. siue sit in bona via siue in mala. immo quāto melius būt gdam tanto magis murmurāt. Unde sunt sicut anser qui q̄n extra domū est ad vētū t pluuiam nō pipat. sed tacite ḡrit victū suū. sed q̄n est i domo vadit pipando per domū. cū tñ melius habebat q̄n extra. Et sicut gallina q̄ vadit clusando. t sicut auis i cauea q̄ satis bz ad comedendū. t tñ ad quodlibet soramen trahit caput suum cupiens exire. t sicut inclusus porcus qui semp grunit t nō vult stare in pace. Pro. vij. Garrula t vaga getis impatiens scilicet talis persona.

Capitulum. xxxiij.

Quid hō de ꝓfectu alioꝝ ō ficit. sicut ignis grecus qui in aquis ardet t seipsum cōsumit. sicut ignis ꝝsumit ligna Nec pōt bōa alioꝝ videre. sicut velp. g nō poterat videre lucernā donec extingueret. Uñ inidia dr a ñ videdo q̄ nō pōt videre bona alioꝝ. Et hec dispōcētia bonī q̄ est in inuidia pōt notari p visionē interiorē vel exteriorē. sicut vult Sen. dicēs. Quicqd mēte fugim⁹ iiciētis oculis videm⁹ Grego. Abeno inuidi cū de alicō bono affligāt. quasi de radio solis obscurat Itē inuidia g de bonis alioꝝ torquēt bōa cooptant in malū sicut ecōtra bonis mala cooptantur in bonū. Uñ sūt inuidi q̄si qdā artifices prani. vt pote q̄ aurū ꝝuertūt in cupri: gēmas i lutū. granū in palea. vinum in aquā. mel in fel. dīc in nocte. gaudiū in meroꝛe. rosā in paliuꝝ balsamū in sterqui liniū. electuariū i venenū. Isa. v. Ue qui dicit. bonū malū. Capitulum. xxxiij.

Hypocritaꝝ cōscie affixant libros falsos. quoꝝ falsitas non agnoscit q̄diu clausi tenēt sz q̄n aperiunt t legunt. Sic q̄ in vita ista cōscie clause sūt ideo i ō mādo multi hypocrite nō cognoscunt. sz in iudicio q̄n libri aperti erūt. tūc littere cor. i. opa falsa apparebūt. Et iō ipi hypocrite vt falsarii iudicabūt Apoc. xx. libri aperti sūt t iudicati sūt mortui ex his q̄ scripta erāt in libris. Item hypocrite et diuina sñia q̄q; feriūt t detegūt t deiciūt. vt. l. in melꝰ inutent. Dicūt. n. piri agroꝝ cultores. q; si poma arboris putrescāt t efficiāt rugosa. tūc oz q; corter eius vbi sanus ē cū cultello acuto apiat. t cū inde modicus humor effluerit. tūc stercora eā t vulnus obstrue diligenter cū argilla t ita poma ꝓducent sana. Quid aūt sūt poma putrida vel rugosa nisi hypocritaꝝ corrupta vel malitiosa opa. Hec aūt in melius inutāt cum gladius diuine sñie exteriorē corticē q sanus videtur. i. ficta apparētia q̄ bonus credebat ꝓcutit t apit. i. ꝛ ipa ꝓcussione q; ficta erat patefacit. Tūc modicus hūor. i. apparētus deuotōis abscedit. Tūc stercorib⁹ circūdat. q; ab hoibus circūquaq; vilipendit. Sed tñ si argilla. i. būli pnia vulnus cordis obstruitur protinus sanatur. ita q; faciat opa sana q̄ prius faciebat corrupta. Matb. iij. Facite fructus di. pe.

Capitulum. xxxv.

Racūdi hois meno est sicut dom⁹ lignea. Accidit eni homini domū lignā būti. q; in vespe diuel ē t i mane nihil bz q; ignis oia sibi abstulit. Sic hō ad sibilū vnⁱ ꝝbi gr̄az dei t oia spūalia ꝓdit. dū i irā vel odiū cadit Eccli. ij. vebis q; fustinctiā ꝓdiderūt. Itē ē sicut olla nimiū ignē hūs q̄ ebulliēdo emittit ꝛegd i ea ē Pro. xv. Cor stultoꝝ ebullit stultitiā Itē ira ꝛe q; ꝛegd sētit i corde ꝓfert ore. Itē ira cecat oculū mētis. t iō sicut equo opitul oculi vt circueat ad molēdinū ita diabolus excecat hoiez ꝓ irā t sic excecatū ducit quocūq; vult Ita philistei samson excecauerūt. t postea fecerūt eū ire ad molā. i. ad penā cruciare Job. xvij. Caligauit ab indignatione oculꝰ me⁹. Itē diabolus facit sic piscator q turbat aquā vt pisces nō videntes nassā intrent. Sic diabolus turbat hominē vt peccatum non agnoscens adimplicat. Sopb. primo. Tribulabo homines t ambulabunt vt ceci. Itez nota. q; ira facilīter vitatur

vel supaf si ꝓxⁱ⁹ aius ꝓ ꝓuisionē sit armatus. sicut miles securi⁹ hostē accipit quē aīs se armādo ꝓuidit Uñ Greg. dicit Mēs aduersa veniētia tanto securius excipit. q̄nto se cautius ex ꝓscientia armauit. Qui. n. ī. prouidus ab aduersitate dēphendit. quasi ab hoste dormiēs inuenit. cūq; citius inimicus necat quē aīs repugnationē ꝓuocat. nā q mala iminēcia per sollicitudinē ꝓnotat hostiles icursus q̄si insidijs vigilās expectat Solerter ergo aius aīs actiōis sue ꝓxi mordia cūcta dz aduersa meditari. vt cogitāo semp cōtra hec tolerare patiētie munit⁹ t ꝛegd accidit ꝓuidus super. t ꝛegd nō accesserit luerū putet. Itē ira q̄ ē p zelū iustitie. prio oculū rōnis perturbat. sed postea clarificat sicut infirmāti oculo cū collyriū inunctis lur penitus negat. sed inde eā post paululū veraciter recipit. Uñ hāc ad tēpus salubriter amittit. sicut dicit Grego. Sz no tādū q; ipm collyriū posset sic oculo inmoderate infūdi q; oculus cecaret. Sic ēt zelo nimio oculus mētis excaf. si rōnis ꝓuentio moderamini nō subdat. Et iō cū p zelū aius mouef curādū sūmope ē ne hec cadē q̄ instrumento virtutis assumitur mentī ira dūct ne q̄si dña ꝓsit sed velut ancilla ad obsequiū para rōnis tergo nunq̄ recedat. Tūc eni robustꝰ ꝛ vitia erigit cū subdita rōni famulat. vt idē Grego. dicit.

Capitulum. xxxvj.

Udicij dies assimilat porte. Nā sicut vbi⁹ aditꝰ porta dicit. Ira t dies iudicij porta regni. q; p cū ab electi. ꝓpie gloria intrat. Hāc portā sancta electoꝝ ecclesia secure ac letāter adibit q̄ ibi suoꝝ opū t laudē suscipiet t retributionē videbit. Sm illud. Pro. vlt. Date ei de fructu manuū suaꝝ t laudēt eā i portis opa eiꝰ. Tūc qppe sācta ecclia de fructu manuū suarū ꝓpit. cū eā ad ꝓpiēda celestia laboris sui retributio attollit. Tūc eā sua opera in portis laudāt. q̄si eiꝰ mēbris i ipso regni aditu dicet Esaie t dedisti mihi mā ducare sitienti t ōdisti mihi bibē re. Matb.

xxv. Ecōtra aūt reprobi tremētes ad hanc portā pueniēt. q; sibi sūt cōterēdi. Sm illud Job. v. Cōterētur in porta t nō erit q̄ eripiat. Filij. n. buiꝰ seculi aīs portā clari sūt. sz in porta cōterent q; sez amatores mūdi in ꝓsenti vita superbiūt. sz in ipso regni aditu eterna aduersitate seriētur. Unde t subditur. t nō erit q̄ eripiat. Illos qppe veritas ab eterna aduersitate eripit quos in tēporalib⁹ ꝓsperis ꝓ disciplinā ꝓmit. Qui. n. hic renuit ꝓmi tūc nō valet eripi. q; inq cum quē ꝓ disciplinā negligūt hic ꝓsentis afflictionis suc tempore per aditorium nō iuenīet creatorem.

Capitulum. xxxvij.

Udicia suspitiosa t temeraria ꝓcedit q̄q; ex corruptione iudicantis q; iudicat aliū sm q̄ sentit in se Metallū eni q̄n fundit q̄lez in modulo reperit formā talē sibi assumit. Uñ sic qui formam cordis sui būt deformatā ꝛegd inciderit totū inuenit corruptū t deformatū Sicut etiā in vase corrupto ꝛegd infūdit i uenitur corruptū. Sunt etiā tales infirmis quibus cib⁹ q̄q; sapidus t bonus videtur amarus. Et hoc nō est ex vitio cibi sed ex corruptione palati. Sic iudicium malum non ex facto ꝓmi sed ex corruptione iudicantis procedit. Item baculus in aqua positus videtur contractus propter reflectionem vmbre. Item turres t montes turra aquā videntur trāuersi. Eo dē mō cordi trāuerso t vitiato oia videnf vitiata t transuersa. Unde Eccli. c. Stultus in via ambulans. cum ipse stultus sit oēs stultos estimat. Item semper credit latro q; oēs sint ei similes Greg. Dis bono sm se alterū iudicat. Uñ ꝛegd in bono corde cadit totū bonū t dulce efficit. sicut apis que amaros t venenosos succos in mel conuertit.

Capitulum. xxxviij.

Achrymē cōpūctionis delet iniam t scriptura mortis nā sicut lre delent aq̄ vel alio li-

IMpatiens bō semper est q̄ ralus sicut currus qui semp stridet. siue sit in bona via siue in mala. immo quāto melius būt q̄dam tanto magis murmurāt. Unde sunt sicut anser qui q̄si extra domū est ad vētū t pluuiam nō pipat. sed tacite q̄rit victū suū. sed q̄ est i domo vadit pipando per domū. cū tñ melius habeat q̄ extra. Et sicut gallina q̄ vadit clusando. t sicut auis i cauea q̄ satis bz ad comedendū. t tñ ad quodlibet sonamen trahit caput suum cupiens exire. t sicut inclusus porcus qui semp grunit t nō vult stare in pace. Pro. vij. Sarrula t vaga getis impatiens scilicet talis persona.

Capitulum. xxxiij.

IMuid⁹ bō de ꝓfectu alioꝝ ō ficit. sicut ignis grecus qui in aquis ardet t seipsum cōsumit. sicut ignis ꝓsumit ligna Nec pōt bōa alioꝝ videre. sicut bely. q nō poterat videre lucernā donec extingueret. Uñ inuidia dr a ñ vidēdo q: nō pōt videre bona alioꝝ. Et hec displicētia boni q̄ est in inuidia pōt notari p visionē interiorē vel exteriorē. sicut vult Sen. dicēs. Quicqd mēte fugim⁹ iiecto oculis videm⁹ Brego. Mens inuidi cū de alicō bono affligit. quasi de radio solis obscuraf Itē inuidia q de bonis alioꝝ torquēt bōa coogant in malū sicut ecōtra bonis mala coogantur in bonū. Uñ fūt inuidi q̄si qdā artifices prauī. vt pote q: aurū ꝓuertūt in cupri: gēmas i lutū. granū in palea. vinum in aquā. mel in fel. die in nocte. gaudiū in meroꝛē. rosā in paliuꝝ balsamū in sterqlinū. electuariū i venenū. Isa. v. Ve qui dicit. bonū malū. Capitulum. xxxiij.

HYpocritaꝝ cōscie asserunt libros falsos. quoꝝ falsitas non agnoscit q̄diu clausi tenēt. sz q̄n aperiunt t legunt. Sic q: in vita ista cōscie clause fūt ideo i b mūdo multi hypocrite nō cognoscunt. sz in iudicio q̄n libri aperti erūt. tūc littere coꝝ. i. opa falsa apparebūt. Et iō ipi hypocrite vt falsarii iudicabūt Apoc. xx. libri aperti fūt t iudicati fūt mortui ex his q̄ scripta erāt in libris. CItem hypocrite ex diuina sñia q̄nqz feriūt t detegūt t deiciūt. vt. l. in melius imutent. Dicūt. n. piri agroꝝ cultores. q: si poma arboris putrescāt t efficiāt rugosa. tūc oz q: corter eius vbi sanus ē cū cultello acuto apiat. t cū inde modicus humor effluxerit. tūc stercora eā t vulnus obstrue diligenter cū argilla t ita poma ꝓducent sana. Quid aūt fūt poma putrida vel rugosa nisi hypocritaꝝ corrupta vel malitiosa opa. Hec aūt in melius imutāt cum gladius diuine sñie exteriorē corticē q sanus videtur. i. fictā apparētiā q̄ bonus credebat ꝓcutit t apit. i. t ipa ꝓcussione q: sit eta cēt patefacit. Tūc modicus hūor. i. apparētie deuotionis abscedit. Tūc stercora circūdaf. q: ab hoibus circūquaqz vilipendif. Sed tñ si argilla. i. hūili pnia vulnus cordis obstruitur protinus sanatur. ita q: faciat opa sana q̄ prius faciebat corrupta. Matth. iij. Facite fructus. di. pe.

Capitulum. xxxv.

RAcūdi bois mens est sicut dom⁹ lignea. Accidit ei hominī domū lignā būi. q: in vespe diuel ē t i mā nabil bz q: ignis oia sibi abstulit. Sic bō ad sibilū vni⁹ vbi gr̄az dei t oia spūalia ꝓdit. dū i irā vel odiū cadit Eccli. ii. vel bis q sustinētiā ꝓsiderēt. Itē ē sicut olla nimiū ignē bis q ebulliēdo emittit qdā i ea ē Pro. xv. Cor stultoꝝ ebullit stultitiā cat oculū mētis. t iō sicut equo opūt oculi vt circueat ad molēdinū ita diabolus excecat hoiez p irā t sic excecatū ducit quocūqz vult Ita philistei samson excecauerūt. t postea fecerūt eū ire ad molā. i. ad petrā cui⁹ oculi me⁹. CItē diabolus facit sic piscator g turbat aquā vt pisces nō videntes nassā intrent. Sic diabolus turbat hominē vt peccatum non agnoscens adimpleat. Soph. primo. Tribulabo homines t ambulabunt vt ceci. CItez nota. q: ira faciliter vitatur

vel supaf si pri⁹ aius ꝓuisionē sit armatus. sicut miles securi⁹ hostē accipit quē aīi se armādo ꝓuidit Uñ Greg. dicit Mēo aduersa venīctia tanto securius excipit. q̄nto se cautius ex ꝓscientia armauit. Qui. n. ꝓuidus ab aduersitate dēpbendit. quasi ab hoste dormiēs inuenit. cūqz citius inimicus necat quē aīi repugnationē ꝓuocat. nā q mala imminēta per sollicitudinē ꝓnotat hostiles icursus q̄si insidijs vigilās expectat Solerter ergo aius aīi actiōis sue pri mordia cūcta dz aduersa meditari. vt cogitās semp cōtra hec tolerare patiētie munit⁹ t qcqd accidit ꝓuidus super. t qcqd nō accesserit lucrū putet. Irē ira q̄ ē p zelū iustitie. prio oculū rōnis perturbat. sed postea clarificat sicut ifirmāti oculo cū collyriū imittit lur penitus negat. sed inde eā polt paulūlū veraciter recipit. Uñ hāc ad tēpus salubriter amittit. sicut dicit Brego. Sz no tādū q: ipm collyriū posset sic oculo inoderate iūdi q: oculus cecaret. Sic ēt zelo nimio oculus mētis cecat. si rōnis ꝓuidētie moderamini nō subdat. Et iō cū p zelū aius mouef curādū sūmope ē nc hec cadē q̄ instrumento virtutis assumitur mentis ira dūet ne q̄si dña ꝓeat sed velut ancilla ad obsequiū pata rōnis tergo nunqz recedat. Tūc enī robusti⁹ z vitia erigit cū subdita rōni famulat. vt idē Brego. dicit.

Capitulum. xxxvj.

VDicij dies assimilat porte. Nā sicut vbis adit⁹ porta dicit. Ira t dies iudicij porta regni. q: p cā ab electis ꝓhibet gloria intrat. Hāc portā sancta electoꝝ ecclesia secure ac leāter adibit q: ibi suoꝝ opū t laudē suscipiet t retributionē videbit. Sm illud. Pro. vii. Date ei de fructu manuū suaꝝ t laudēt eā i portis opa ei⁹. Tūc qppe sācta ecclia de fructu manuū suarū ꝓpit. cū eā ad ꝓpitēda celestia laboris sui retributio attollit. Tūc cā sua opera in portis laudit. qñ ei⁹ mēbris i ipso regni aditu dicet Esaie⁹ t dedūl; mihi mā ducare stituī t odisti mihi bibē ꝛc. Matth.

xxv. Ecōtra aūt reprobi tremētes ad hanc portā gueniēt. q: ibi fūt cōterēdi. Sm illud Job. v. Cōterētur in porta t nō erit q eripiat. Filij. n. bui⁹ seculi aīi portā clausā fūr. sz in porta cōterent q: sez amatores mūdi in ꝓsenti vita superbiūt. sz in ipso regni aditu eterna aduersitate feriētur. Unde t subdit. t nō erit q eripiat. Illos qppe veritas ab eterna aduersitate eripit quos in tēporalib⁹ ꝓsperis p disciplinā ꝓmit. Qui. n. hic tenuit ꝓmi tūc nō valet eripi. q: unig cum quē p disciplinā negligūt hīc prem afflictionis sue tempore per aditorium nō inuenīet creatorem.

Capitulum. xxxvij.

VDicij suspitiosi t temerarij ꝓcedit qñq; ex corruptione iudicantis q: iudicat aliū sm qđ sentit in se Metallū eni qñ fundit q̄lez in modulo reperit formā talē sibi assumit. Uñ sic qui formam cordis sui būt deformatā qcqd in ciderit totū inuenit corruptū t deformatū Sicut etiā in vase corrupto qcqd infūdaf i uenitur corruptū. Sunt etiā ralco sicco infirmis quibus cib⁹ qñqz sapidus t bonus videtur amarus. Et hoc nō est ex vitio cibi sed ex corruptione palati. Sic iuditium malum non ex facto ꝓmi sed ex corruptione iudicantis procedit. Item baculus in aqua positus videtur contractus propter reflectionem vmbre. CItem turres t montes intra aquā videntur trāuersi. Eo dē mō cordi trāuerso t vitiato oia videnf vitiata t transuersa. Unde Eccli. x. Stultus in via ambulans. cum ipse stultus sit oēs stultos estimat. Item semper credit latro q: oēs sint ei similes Greg. Dis homo sm se alterū iudicat. Uñ qcqd in bono corde cadit totū bonū t dulce efficit. sicut apis que amaros t venenosos succos in mel conuertit.

Capitulum. xxviij.

ADhyme cōpūctionis delicie sñiam t scripturā monte nā sicut lire dicent aī vel alio li-

quoꝫ.sic labrynne delent literas mortis q̄s diabolus scripsit mā ꝓpria. Qui eni peccat tradit ei q̄si chyrographum Lachrime eni delent delicta q̄ pudor est cōfiteri. vt dicit Aug. ¶ Item lachrime būilis cōpūctionis sanāt egritudinē mētis. dicit eni ℙsalt. q̄ si arbor mali citonij efficiat egra amurca aq̄ equaliter mirta radicibus eius dz infundi. t sic sanat. Tunc enim citonij arbor egrotat. qñ uiens alicui⁹ ꝓbi viri aut vitij alicui⁹ passione aut tentationis lesione laborat. Cui sanitas ꝓcurat si cordio eius radicib⁹. i. cogitatiōib⁹ seu affectionib⁹ amurca aq̄ mirta infundat. Quid aūt p amurcā accipe debem⁹ nisi būlē ꝫsiderationē ꝓprij defectus. Mā sicut oleuz supiora vasis petit sic amurca ad imū. i. ad fundū descendit. Vñ sicut p oleū supiora petens intelligitur deuotio q̄ qs elcuat in cōtēplationē deuita p amurcā significat humilitas q̄ qs descendit ad ꝫsiderationē defect⁹ t reatus sui. Et q̄i amurce aq̄ miscetur. dū ex ipa cogitatione sue malitie lachrymaz̄ ꝫpunctio generat. Dūcq̄ būiliata atq̄ cōpuncta mēs lachrimarū largo ibre pfundit q̄si salubri q̄dam medicina purgata a suo languore sanat. Vñ dictū ē naamā syro. iiii. Re. v. Lauare in iordane t recipiet sanitatē caro tua. Mā iordanis interpt̄at descensio vel riuus indicij. Vñ ille in iordane se lauat. qui būiliter seipm diiudicans lachrymis se purgat. Et hec est locio iordanis que sanat languorem mentis.

Capitulum xxxix.

Vrurie ignem nō succendit deus sed diabolus. Sicut.n. faber q̄s non p̄t ferrū ad voluntatē suā ducere illud i ignē mittit. t crusillat tantū q̄ calefactū ducit ad libitū suū. Sic facit diabol⁹ q̄s nō p̄t aliquē ducere ad peccatū calefacit cū igne lururie. vt cum sic flectere possit ad peccatū Ysa. xliij. Ereani fabrū sufflantē in igne prunas. t ꝓferentē vas in opus suū. Succendit ignis flatu sollicitudinis. i. suggestione vocalarum q̄ sunt q̄si sufflatorium diaboli ad accendendū ignē luxurie. Dicere. i. Olla succensa ego video. i. vetula. ingram. Olla enim quātuncūq̄z alba sit si tā ponitur sepe ad ignem denigratur. t sic aia p luxurie frequentiam Thren. iiii. Denigrata est sup carbones facies eoꝝ. Olla bulliens si non haberet nisi vnam sibi eam supponeret t mōstraret. Sic luxuriosi luxurie cohibere si possūt qui saltat aut p os turpe loquēdo vel cātando aut p oculos impudice respici endo. aut p tactū vel ornatū. sicut de domo incensa exit ignis per fenestras t ollis.

Capitulum xl.

Ansuetudo animā seruat. q̄ est sicut aūmorale in castro anime lapides duroꝝ Xpo rū leuik recipiens t omnes ict⁹ sustinēs. t homines a lesione custodiēs. Sicut ergo vasa vitrea in voluūtur in feno vel in alia molli re vt sic a cōfractione seruent. Sic quoq̄z aia i mansuetudie conseruat. Eccli. v. Fili in mansuetudine ꝫserua animā tuā. Mansuetudo est deo sicut culcitra mollissima cum lectulo florido conscientie Canti. i. Lectul⁹ noster floridus. Vnde sicut bō libenti⁹ dormit i lectulo molli q̄s in duro. sic deus in corde mansueti. q̄z in pace factus ē loc⁹ ei⁹. ¶ Itē mānsuetudo gram boibus impetrat. Mā sicut adamas trahit ferrū sic mansuetudo corda hominū Ezc. iij. Vt adamantem t silicem dedi faciem tuam Eccli. iij. Fili in mansuetudine opera tua perfice t super hominum gloriam diligeris.

Capitulum. xli.

Endaciū est sicut quoddā venenuz rāre efficacie q̄ in ipo ore extīctō homine interficit Sap. i. Os q̄ mēdax occidit animā ¶ Itē mēdax bō filio est falso denario. Mā tantū ualet bō verax mendaci. quantū denari⁹ verus falsū rat mendaci. quantū denari⁹ verus falso. Sic Vñ eni bon⁹ denarius valet. t falsus. Sic bō verax. t mendacem. Magna stultitia q̄ bō verax. t mendaces. Magna stultitia q̄ volunt omnes homines denarios esse veros t bonos. t displicet eis multum si inveniunt vnum falsum. Vnde plus videntur diligere denarios q̄z se ipsos q̄ cū ipi sint falsi volunt tū denarios esse veros. t sic volunt eos cē meliores se ipis ℙro. i. Cor ipiorum pro nihilo. Et sicut denarium falsum nullus vult recipere. ita nec homini mendaci vult aliquis credere. Et ideo mendaces hac pena puniuntur. quia nec verum eis creditur. Et insuper alia pena quia nec ipi credunt alijs. quia iudicāt alios sm se ipos scilicet mendaces.

Capitulum. xlij.

Otio meditatio valet ad vite directionem. Qui eni vult naue suaz gubernare dz se ponere in fine nauis. t ante se nauem dirigere t pericula cuitare. Sic qui vult vitā suam gubernare. dz se ponere in fine vite sue meditatione. vt possit ad bonū exitū nauem suā. i. vitam dirigere. Seneca Considera q̄s pulcra sit res aī mortē vitā suam ꝫsumere. deiñ secure expectare reliquā sui tpis pte. O q̄s sollicite longe naute sibi ꝓuidēt de nauis directiōe. qñ bñt malum passū transire. Sic qlibet dz sibi ꝓuidere aī quō possit periculosū passū transire mortis. q̄ illic nauco ptrāsibūt. Laic p artū sozamē mortis ¶ Itē mozo pessima boiuz peccatoꝝ firmat t stabilit sanctos viros in bono. Dic eni ℙsalt. q̄ colūbe nō peunt nec descrūt locū siue columbarij suū si per foa fenestras aliqd de strāgulati hominis vinculo aut sune suspendatur. Tūc aūt colūba in fenestra sua bz sunē strangulati bōinis. qñ in mēoria t consideratione sua bz malū exitū bōinis peccatoris quo ꝓspectu nidū suū nō deserit. q̄ bonā cōscientiam relinq̄re nō ꝓsumit Bre. Fellina ꝫsolatio bonoꝝ est consideratus finis malorum.

Capitulum. xliij.

Vndi tori⁹ vniuersitas rep̄sentabat in tabernaculo moysi. Mā illud tabernaculū distinguebatur in duas ptes. Quarū vna dicebatur sancta sanctoꝝ q̄ erat occidentalis. Alia vocabat sancta q̄ erat ad orientem. Et iterum aī tabernaculum erat atrium. t inter vtrunq̄z tabernaculum erat velum quatuor colorum. ¶ Item interiora tabernaculi latera tegebantur cortinis diuersorum colorum. t supra tabernaculum erat tectum bīs treo cooperturas ℙaro igitur illa q̄ dicebat sancta sanctaꝝ significabat seculū altius spāalium subarum ℙaro Xpo q̄ dicebat sancta signabat mundū corpalem. Veluz distinguens inter vtrūq̄z erat ex q̄tuor coloribus. Per quos q̄tuor elemēta designant sez byssō per quā designat terra. q̄ byss⁹. i. linum de terra nascit. Purpura p quaz designatur aq̄ q̄ fiebat purpureus color ex q̄ busdā conchis q̄ inueniuntur in mari Jacincto per quē signatur aer. q̄ bz aereū colorem. Et cocco bis tincto p quem signat ignis. Et hoc ideo q̄ in materia q̄tuor elementoꝝ ē impedimentū p q̄s velant nobis incorporales substantie. t iō interi⁹ tabernaculū. i. sancta sanctoꝝ solū sūm⁹ sacerdos t semel i āno intrabat vt designaret q̄ hec ē finalis ꝓfectio hominis vt illud seculū introeat. In tabernaculū Xpo creri⁹ q̄s dicebatur sancta introibant sacerdotes cōtinue nō aūt populus q̄ solū ad atriū accedebat. q̄ sez ipa corporalia populus prope pōt. ad interiora aūt rōes eoꝝ soli sapientes vel considerantes attingere pūt ℙer cortinas aūt q̄ tegebant latera tabernaculi interius t erant ex varijs coloribus signabatur celum fidei cum q̄s est diuersis sicut varium. Per saga autem q̄ erant super tectū tabernaculi significabantur aque q̄ sunt sup firmamentū. Per pelles aūt rubricatas. de quibus erat scōa tabernaculi cooptura significabatur celū empireū in quo sūt angeli. Sed per pelles iacinctinas ex quibus erat tertia coopertura significabatur celum sancte t individue trinitatis. ¶ Itē in tabernaculo interiori tria cōtinebantur. scilicet arca testamenti. in qua erat vna aurea habens manna. t virga aaron que fronduerat t tabule in quibus

erant scripta decem precepta legis. Dec autem arca sita erat inter duos cherubin qui se mutuis vultibus respiciebant. Et super arcā erat quedam tabula que dicebat propiciatorium super alas cherubin. quasi ab ipsis cherubin portaret. ac si imaginare tur q tabula esset sedes dei. Vñ t ppicia torijū dicebat quasi erinde populo propicia ret ad preces sūmi sacerdotis. Et iō portabat a cherubin quasi deo obsequētibus. arca Vo testamēti erat scabellū sedentis sup ppiciatorijū. Per hec ergo designabantur tria que sunt in illo seculo altiori scz. deus qui super omnia est t incomprehensibilis oi creature. t pp hoc nulla similitudo eius ponebat ad representandum eius inuisibilitatem. sed ponebatur quedā figura sedis qz scz eius creatura cōprehensibilis est q ē subiecta deo sicut sedes sedenti. Sunt etiā in illo altiori seculo spūales substantie scz angeli. Et bi significabant per duos cherubin mutuo se respicientes ad designandū 2cordiam eoz adinuicē scz illud Job.xxv. Qui facit 2cordiā in sublimibus suis. t pter hoc ēt nō fuit vn9 trū cherubin vt designaretur multitudo celestiū spirituū. t excluderetur cultus eorum ab his quibus p ceptū erat vt solū deū colerent. Sunt etiā in illo intelligibili seculo rōnes omniū eorum que in hoc seculo pficiuntur quodammodo clause. sicut rationes effectuū claudūtur in suis causis t sicut rationes artificioz i artifice t b signabat per arcā i q repcentabantur per tria ibi contenta tria q sunt potissima in rebus humanis scz sapientia per tabulas testamenti. ptās regis p virgā aaron. t vita per manna. Vel per hec tria representabantur tria deo attributa. s. sapientia in tabulis. potentia in virga bonitas in manna. tum ppter dulcedinez tā qz dei misericordia est populo data. t iō in memoriam divine misericordie seruabat. In exteriori Vo tabernaculo quod fingabat pūs seculum cōtinebant. eiaz tria. Altare timiamatis quod erat directe contra arcam. mensa propositionis super quā duodecim panes ponebātur t erat posita ex parte aquilonari. Candelabrum Vo positum ex parte australi que tria videbant respondere illis tribus q erāt in arca dausa. sed magis manifeste eadem representabant. Oportet enī rōnes rerum ad manifestiorē demōstrationē deduci q scz sunt in mente divina t angelorū ad hoc q homines sapientes eas cognoscere possint. qui signabantur per sacerdotes ingredientes tabernaculum. In candelabro āt designabatur sicut in sensibili signo sapientia. que intelligibilibus exprimebatur verbis in tabulis. Per altare Vo timiamatis signabatur officium sacerdotum quorum erat populum ad deum reducere. Et hoc etiam signabat per virgā. Nā i illo altari incendebat timiama boni odoris. per qō signabatur sanctitas populi acceptabil deo. Dr. n. Apoca. viij. q p fumū aromatū significantur ofones sanctorū Cōueniēter aūt sacerdotalis dignitas in arca significabat per virgā. In exteriori Vo tabernaculo p altare timiamatis. qz sacerdos mediator est i re timiamatis. qz sacerdos mediator est i re timiamatis. qz sacerdos mediator est inter deū t populū p prātem divinā quā virga significabat. t fructū sui regiminis. i. sanctitatē populi deo offert quasi in altari timiamatis. Per mensam aūt signabat nutrimentū vite. sicut t per manna. sed ē cōtrimentū vite. sicut t per manna. sed ē cōtrimentū vite. sicut t per manna. sed ē cōt

siue aqua est sana. Vñ significat homines quoz bona vita ē nota ꝛ doctrina sana. Taleo eni inter eos possūt admitti. Psal. Filij eorum sicut nouelle plantationes ꝛc.

¶Capitulum.xlvj.

Bedictia mandatoꝝ dei hominem a malis custodit Nam sicut castrū custodiētes se custodit ita mandatū dei seruat seruātes se. Vñ dicit. Eccli.xx. Si volueris mandata dei seruare seruabunt te. ¶Itē obedientia sicca assimilat arcui prauo. qui a pte ventri. multum potest incurvari, sed a pte dorsi frangitur. Sic multi in prosperis obediūt ꝛ in his q̄ corpus delectāt sed in duris laboribꝫ ꝛ aduersis refugiunt ꝛ recalcitrant. sicut equus babēs dorsum excoriatum cōtra onus. nō attendentes qō dicit Bre. qō obedientia quāto plus habet de suo tanto minoris est meriti.

¶Capitulum.xlvij.

Pus bonuz. ꝛ perfectū dz assimilari illi tinctori qui fuerit. quē dominꝰ fieri mādauit Exo.xxx. vbi dicit. Sume tibi aromata. stacte ꝛ onicle. galbanum boni odoris ꝛ thus lucidissimum. faciesq̄ timiama opposit opere vnguentarij mixtum diligenter ꝛ purum. Timiama quippe ex aromatibus facinꝰ, cum in altari boni opis Xpti multiplicitate redolemus. Q̄ mixtum ꝛ purum fit, qz quanto Xpus Xpti fugit tāto incēsum boni operis fingerꝰ erubet. vbi etiam bene subiūgitur. Lūq̄ i tenuissimū puluerē vni uersa contuderis, ponesq̄ ex eo coram testimonij tabernaculo. In tenuissimum pulueren aromata conterimus, cum bona nostra quasi in pilla cordis occulta dissecuisse tundimus vt veraci bona sint subtiliter pertractata. Vniuersa ergo i pulueꝛē redigere ē Xpti recogitando terere ꝛ vsq̄ ad subtilitatem occulti examinis reuocare. De quo etiam puluere subditur. Ponesq̄ ex eo coram testimonij tabernaculo. Quia tunc bona nostra veraciter in conspectu iudicis placēt. cum hec mēte subtiliter recogitando contrit. ꝛ quasi de aromatibꝫ puluerem reddit. ne grossum durūq̄ sit bonum quod agit. ne si hoc arta recogitationis manꝰ nō comminuat odores de se subtilius non aspergat. prout Bre. dicit. ¶Itē opa virtutum a deo non accepta tantur. nisi prius a vitijs separentur. Vñ messor grana frumenti in horreo non recondit nisi prius ꝛ cassa a palcis. Et ideo batur in libro Judicū quod hieroboā. cum a palcis frumenta excuteret angelum vidit ad cuiꝰ imperium protinus ignis exiit quem supra petrā posuit ꝛ ius carnium desup effudit. que angelus Xpa tetigit eaq̄ ignis exiens de petra consūpsit. Quid est aūt frumēta virga cedere nisi rectitudine iudicij a vitijs ꝛ palcis virtutum grana separare? Sed hoc agentibus angelus apparet qz tāto magis omnia interiora denunciat quāto se studiosiꝰ homines ab exterioribꝫ purgāt. Qui occidi edū p̄cipit. i. omnē appetitū nostre carnis imolari. Carnesq̄ sup petrā poni ꝛ ius desup fūdi. Quē aliū significat petra nisi eū de quo p paulū dicit? Petra aūt erat christus? Carnes ergo super petrā ponim⁹. cū corp⁹ nrm i tpi imitatiōe cruciam⁹. Jus ēt carnium desuper fundit. qui i ꝓuersatiōe christi ipsas etiam carnales cogitatiōes exinanit. Quasi eniz in eo et carnali quodā in petra fūditur. quādo mēs ēt a cogitationū carnalium fluxu vacuat que tamen mox angel⁹ virga tāgit. qz intrinsecas nostras nequaq̄ potestas diuini adiutorij deserit. De petra aūt exit ignis ꝛ rꝰ carnesq̄ ꝛsūpsit. qz affectꝰ a recōditore ipōs tāta cor nostrū flāma ꝓpādeptore ipōs tāta cor nostrū flāma ꝓpādeptore ipōs tāta cor nostrū flāma ꝓpādept

qui tunc sublimatur quando orando elevatur. Est ergo oratio fm Damascenum ascensio mentis in deum. Et ideo sublimatio sortis vini est oratio hominis compuncti que vertitur in pinguedinem olei. quia scilicet ipsi oranti acquirit abundantiam gratie spiritualis gaudij quod est vt quedam pinguedo siue repletio animi. Dñs. Unxit te deus: deus tuus &c.

¶Capitulum.xlix.

Ornatus corporis mulieris est sicut rete diaboli ad decipiendas animas intuentium. Nam licet aliquę se excusent dicentes quod non se ornent ad decipiendum tamen nihilominus similes sunt latroni qui non audet piscari in viuario domini sui vel venari in foresta eius tamen accomodat rete suum latroni audatiori. Sic & iste accommodat corpa sua diabolo ad decipiendum & capiendas animas. & bene volunt concupisci licet non concupiscant Aug. Non soluz appetere sed & appeti velle criminosum est. Et Chrys. dicit quod mulier si se decorauerit & oculos intuentium ad se traxerit. & si plagam non intulerit vindictam tamen eroluet extremam. venenum enim intulit. & si nullus qui biberet inuentus sit. ¶Itez ornatus mulieris est signum mortis spiritualis. Nam quando pannus sericus ponitur super sepulcrum signum est cadauerisi mortui & quod ibi iacet mortuus. sic in corpe ornato signum est quod ibi sit anima mortua. Unde mulier ornata non est nisi sepulcrum animę mortuę Abacuc.ij. Ecce coopertus est auro & argento & spiritus non est inuisceribus eius. Unde potius mulier deberet plangere filiam suam ornatam quam si videret eam mortuam ante se. Eccli.xxij. Super mortuum scilicet in anima ploza. deficit enim lux eius scilicet gratie. ¶Itē mulieres se ornātes se habēt ad modū catti q̄ difficile erconantur in capite. q̄ scz huiusmodi mulieres vix volunt dimittere ornatum capitis. ideo decaluabit dominus verticē filiarum sion & crinem earum nudabit Isa.iij. ¶Item mulier ornata decipit. sicut pelliparius qui volens vendere veterem pellem vt decipiat rusticos. dealbat aliquantulum aliqua albedine. qua excussa parum post portata appareret vetustas eius. Sic impudice mulieres volentes decipere viros colores ponunt in facie sua. quibus recedentibus apparet ruge & macule. quia nichil absconditum q̄ non reueletur. Unde calco sunt fumarius opertum niue. & quando recedit. nix apparet turpitudo eius Isaie.xlvij. Reuelabitur ignominia tua & videbit opprobrium tuum

¶Capitulum.l.

Passio christi & sanctorū suorum dulcorat nobis tribulationes nostras. Naz aqua amara transiens per aquaz dulcem dulcis efficit. & vinum dulce trāsico p̄ gariofilū fit gariofilatū. Sic tribulatiões & tētatiões q̄ patiuntur p̄ xp̄m & sanctos suos trāsierūt exemplo illoz nobis debēt esse dulciores Bern. magna cōsolatio mēbris et capite. Deb.xii. Recogitate eū q̄ talē sustinuit &c. Brego. Facta p̄decessoz recolamus & nō crūt grauia q̄ toleramus. Sed quidā sunt fideles similes q̄ inuenies amaritudinē in cortice nucis ea p̄icit & ideo nō gustat de dulcedine nuclei. Sic alij infelices amaritudinē penitētie & tribulatiōis sentientes exteri⁹ ea p̄iciunt & ideo ꝯsolatiōez interi⁹ nō sentiūt. Sapi. iii. Sapientiam & disciplinā qui abijcit infelix est. Dicit q̄ in palatio iouis erāt duo dolia vini. vnum de amaro vino aliud de optimo. q̄ quicūq; volebat bibere & primo optebat eaz p̄⁹ bibē & amaro. Sic fi mēs appetit q̄ demulcet. oportet p̄⁹ bibere q̄ dolet. vt dicit Bze. ¶Itē passionis & crucis xp̄i deuota consideratio amaritudinez eis xp̄i deuota consideratio amaritudines in dulcedinē vertit. Unde assimilat arbori nucis. Sic. vir. vt amari p̄icorū nuclei efficiāt dulces sic nuclei p̄icis plāte sup stipitē arboz nucis & tal p̄icis p̄dicit magna poma si tū cū floret lactetur lacte caprino.

Quid enim est amarius p̄icis nucleus nisi turbati & passionati hominis amar⁹ animus. qui tūc stipiti nucis inscrif. q̄n penas crucis meditat. tunc enim nō tātuz amaritudo dulcescit sz etiā magna poma p̄icus producit. q̄ scz amarus animus considerās penas xp̄i non solum amaritudinem suam pro nihilo ducit sz etiam in magna desideria p̄rumpit. que quidez tunc floreāt quando in animo ferucāt. que tamē lacte caprę sunt irrorāda. i. discretionis moderamine tpanda. Est enim lac caprinū in tribus suis substātijs post femininuz lac maxime tpatū. Dñs merito lac caprę designat moderamen prudētie. q̄ est necessarium in trib⁹ substātijs. i. in tribus ptibus opis. scilicet in principio in medio. & in fine.

¶Capitulum.lj.

Patientia assimilat rosę cum qua artificialiter fit aqua rosacea mel & oleū rosaceū & zucarum rosaceū. Sic quoq; patiētia prebet aquam odorifere compunctionis. mel. i. dulcedinez interne consolationis oleum fraterne compassionis. zucarū. i. suauitatem & dulcorem eterne refectionis. ¶Itē patientia custodit animam sicut arca thesaurum Lu.xxj. In patientia vestra possidebitis aias vestras Unde sicut homo multū diligeret arcam in qua posset thesaurū suum custodire. sic debet diligere patiētiaz. ¶Itē multum diligeret homo etiā illum qui fabricaret sibi talem arcaz gratis. & sic debet diligere tribulationē q̄ fabricat arcā istā Apo. R.o.v. Tribulatio patiētiā operatur. Quot enim cōtumelie dicunt tibi quot iniurie fiunt. tot ligature & claui ad fortificādum scrinium tuum apponuntur. Unde magnas gratias debes agere & non cōtumelias reddere. ¶Itē patientia vita gubernatur. Hoc enim facit patiētia cordi q̄ facit gubernaculū naui. Dñs. Pro.xiij. Qui patiens est multa gubernat sapientia qz doctrina viri per patiētiā noscit. Pro.xix. Dñs sicut nauis fracto gubernaculo vēnit & turbinib⁹ agitat & tandem tēpestate cōuulsa frangitur ad rupes vt ad scopulos. Sic etiā cor impatiēs. Dñs dicit. Pro.xiij. Pauperecula cōuulsa tempestate absqz vlla cōsolatione Hec paupcula est impatiēs aia virtutū possessiōe & gra spoliata. quā cuiuslibz tēptationis tēpestas a sua stabilitate diuellit. & absqz cōsolatione relinquit. ¶Itē patiētia tribulationis requirit soliditatē amoris & virtutis. Nā cruda tegula si ponatur in flumine dissoluit cocta Xo non. Ita q̄z bō carnalis q̄ nō est igne charitatis vel tribulatione decoct⁹ deficit in aqua tribulationis. ¶Itē fons lutosus tacto lapide facile turbat. arenosus Xo nō. Sic homo plen⁹ luto peccati de facili grauat Xtuosus nō. q̄ non cōtristabit iustuz quicqd ei acciderit. ¶Itē q̄ in hac vita est sine patiētia similis ē homini q̄ in tempe pluuie sine pluuiali mātello siue capa est. Et sicut homo inermis est in medio hostiuz suoꝝ. Pro. xxv. Qui impatiens est sustinebit dānum.

¶Capitulum.lij.

Pacem cordis siue cōsciētie seruare volēs. dz ipsum cor siue cōsciētiaz custodire sicut custodit castrū tpe guerre. Nā quando castrum alicuius impugnatur ab aliquo & nō potest cuz eo cōponere neqz pacē habere. debet primo diligēter cōsiderare. vtrum in castro illo sint aliq̄ qui pacē ei⁹ turbēt. Et primo debet eos si quos inuenerit eijcere & de eis iustitiā facere. & postea castrū munire & bene clausū tenere. Etsi i omnib⁹ hijs non potest castrū tenere dz dño legitimo illud cōmēdare vel redere. Et q̄b⁹ colliguntur ꝑtē q̄ cuilibet necessaria sunt ad custodiēdū castrū cordis i pace. q̄ vere ē tāq̄ castrū inī inimicos sitū & vndiqz obsessū. & ab iplū tenet fortē suā diabol⁹. qui tāq̄ leo circuit querēs quē deuoret. Unde glosa dicit. Circuit tāq̄ hostis clausos muros explorans an aliqua pte sit minus stabilis q̄ ad interiora penetret. Sunt ergo contra insidias eius septem necessaria. ¶Primum

est diligēs cōscientie preseruatio. vt sēz videat si quid est in corde qđ pacē cordis cō turbet. Apo. Heb. iii. Videte ne forte sit in aliquo vestrū cor malū. ¶ Secundum est peccatoꝝ cōfessio. que sēz ejcit de castro cordis peccata q̄ pacē cordis perturbant Isa. lvij. Ereant fructuꝫ labioꝝ pacem. r. j. Machabeoꝝ. xiij. Quādiu fuit est iudas. idest q̄diu differt confessio impossibile est pacē sēz cordis esse negotijs. ¶ Tertiuꝫ est operis satisfactio vt fiat iustitia deturbantib⁹ pacē Isa. xxxij. Est opus iustitie pax. Et. Pſ. Justitia r pax osculate sūt. Solet dici q̄ terra pacifica est r secura. in qua te net iustitia. sed multi sūt sicut latrones qui nō facīt de se iustitiā sed fit de eis iustitia r illi sūt qui patiunt penam inuiti. i. Per. iij. Nemo vestrū patiat vt homicida aut fur. ¶ Quartū est cordis clausio sēz castrū cordis clausā tenēdo. qđ fit sensus corpis restringendo. Sūt enīz sensus porte cordis per quas hostes ingrediuntur pacem turbātes Hiere. ix. Ascendit mors per fenestras sēz sensuū. r ingressa est domum nostram sēz conscientiam Lu. xj. Dū fortis armat⁹ custodit atrium suū. sēz claulum tenēdo. in pace sūt omnia q̄ possidet. ¶ Quārtum est Vtutuꝫ munitio. vt sēz fortiter muruat. fossatis r muris Vtutū. Sicut enim muri ingressū hostiuꝫ impediunt sic virtutes vitiis obsistūt. charitas enim impedit ne intret auaritia. castitas ne intret luxuria humilitas ne intret superbia. r sic de alijs. Dñi Judith. r. Filij israel muris circundederūt vicos suos in ꝓparationeꝫ pugne cōtra holofernē. Secā nota q̄ vna ruptura muri. i. vnius Vtutis defectus sufficerēz hostib⁹ ad ingrediendum Job. vj. Quasi rupto muro r apta ianua irruerūt super me. Ideo dicit Pbil. iij. Pdat deꝰ qui erupere rat omnē sensū custodiat corda vra. ¶ Secrū est necessariorū ꝓuisio vt castrum cordis sit bene munitū victualib⁹ r armis. sēz de pane. verbi deī r scientie r vino cōpunctionis huiusmodi. Et nota q̄ quanto castruꝫ est melius munitum tanto magis peccant qui reddunt. r q̄ mandata deī pertingēt ad tale munimētū dr Isa. xl viij. Veniā attendisses mādata mea facta fuisset sicut flumē pax tua. ¶ Septimuꝫ est deo recommēdatio. vt sēz reddatur cordis castrum domino legitimo. dicēde Pater in manus tuas cōmendo spiritum meum Ná nisi dominus custodierit ciuitatē frustra vigilat qui custodit eam. Ipse autem est q̄ quādo placet ei omnia reddit peccata Prou. xvi. Cū placuerit dño vie hominis inimicos quoq; eius conuertet ad pacem.

¶ Capitulum. liij.

Peccatum opere impletū apperitum malum non satiat sēz amplius accēdit. sicut fabri ferrarii ad horā ignē mitigat sēz postea seruet ardētius. r sic peccatū ꝓpetratū plꝰ erardescit q̄ ań. O sec. 4. Cōedēt. r ñ saturabūt fornicabūt. r ñ cessabūt Blo. Virel fornicātū ōficiūt. sēz ōsidēria inardescūt. ¶ Jtē peccatū vnū quotidie trahit ad aliū. Est enī peccatū quasi puteꝰ sine fūdo. Lapis enī in puteū proiectus vt eadēm si fūdum nō inuenit semp est in casu In peccato autem fundus non est. Dū ca dēo i peccatū semp i casu ē ōtinuo nisi manu grē sustentetur. Pſ. Abyssus abyssū invocat Abyssus enim dr. quasi sine basi. i. Bre. Peccatū qđ p penitētiā sine fundo. Bre. Peccatū qđ p penitētiā nō diluitur mor tuo pondere ad aliud trabit. ¶ Jtez peccator ē sic ille q̄ ludit ad scarium qui vno ictu. vel tractu nō facto vt male facto totū ludum vel totū lucꝝ pdit r sic vno opere malefacto vel negligēto tuo fructus vite nostre amittitur. r gratia dei r regnum eternum Eze. xviij. Si auertat se iustus a iustitia r fecerit iniquitatem omnes iustitie eius quas fecit non recordabuntur. ¶ Item peccator est sicut ille qui habet oculos velatos r portatur de loco ad locuꝫ r nescit quo ducatur vel vbi sit. Thre. v. De nobis quia peccauimus. Ideo obtenebrati sunt oculi nostri. ¶ Item peccator similis ecce qui cecidit in lutū r non videt se inquinatum cum tñ multuꝫ

sit deturpat⁹. Pſ. Cōprehēderūt me iniquitates mee r nō potui vt viderem. r sicut ten⁹ cadit sepe r offēdit sic r peccator. Tob. xj. Tec⁹ pater. cepit offendēs pedibus currere. ¶ Jtē nota q̄ peccatū est sicut gladi⁹ in corde. r sicut serpēs in sinu. sicut venenū in stomacho r sicut latro in domo. Est enim peccatū vt gladius vulnerando naturā. vt serpēs mordendo cōsciēciam. vt venenū extinguēdo vitā. i. charitatē que ē vitalis calor anime. ¶ Item est vt latro expoliando animam sēz gratuitis donis Item peccati impuritas nō auferf a corde sine operib⁹ penitētie. cuius exemplum apparet in stuppa. Stuppa enī ē lini purgamentū r ab eo multis carpinationibus separatur. Similiter ēt purgamentū culpe indiget multis carpinationib⁹ penitentie. Quarꝫ vna fit in corde p cōritionem: alia in ore per cōfessionē. tertia in ope p satisfactionem. ¶ Item peccata que sunt q̄dam infirmitates aie sanant sicut infirmitates corporis. Sanat enī corpus ꝑmo p emplastrū r sic sanat anima per verbum dei qđ trahit dolorē ab anima sicut emplastrū a corpore. Pſa. xxxviij. Justum est vt super vicus Ezechie caraplasmaretur massa ficuū q̄ dulcedinē Vbi dei significat ¶ Jtē per sudorē qui humorem noxium repellit a corpore. Et sic anima p timorez qui peccatū expellit a mente. Eccli. j. Timor domini expellit peccatū. Pſouerbiorum. iij. Time dominum r recede a malo. sanitas quippe in vmbilico tuo erit. ¶ Item per lotionē vel balneum. iij. Regum. v. Vade lauare septies in iordane r recipies sanitatem caro tua. Sic sanatur homo spiritualiter per lachrimarum effusionem in compunctione. ¶ Item per vomitum: sic anima per confessionem Ecclesiastici. xxxi. Si coactus fueris in edendo multum surge de medio r euome satiet per opassionē venenū moztiferū vt refrigeret te. Qui sanari desiderat necesse ē vt vulnus detegat. Vnde dictum est leproso. Vade ostende te sacerdotib⁹ r duz iret mundatus est. ¶ Item per dictam .i. per abstinentiam a peccato Apo. j. Thes. iiij. Abstineatis vos a fornicatiōe Ecclesiastici. xxvij. Qui abstinēs est addiciet vitam. ¶ Item per putridoꝝ resecationez .i. per tribulationem Job. v. Increpationem domini ne reprobes. q̄ ipē vulnerat r medet. ¶ Item per vnctionem .i. devotionem vel pietatē que mentē lenit Matthei. vj. Ungebant oleo multos egrotos r sanabant. ¶ Item per munitionez .i. elemosynā quādo bō minuit de bonis suis dādo pauperibus. Lu. vj. Quod superest date elemosynā r ecce oia mūda sūt vob.

¶ Capitulum. liij.

Penitentia amara facit in homine sicut scamonea in arbore. Nam sicut dicit Ristot. i. Iuuo de pomerijs. Si vis vt aliqua pirus ferat pira solucentia diligēpera scamoneam cum aqua r infunde ipsam in foramē qđ fit cū terebello vsq; ad medullā arboris. r obstruc foramē clauo qui fit factus de eadē piro vel alia r fiēt pira solucentia r valde relaratiua. Sed nō durat ista Vtuo nisi per. vij. vel. vi. annos. Vnde ops si volueris q̄ iterum vigoret vt alia scamonea infundat utez. Et hoc est ceperimētū ꝓbatū. Et eadē rōne sorte possent fieri pira stiptica r cōtra fluxū valētia si arbori fuerit infusa stiptica medicina. Et similiter ego opinor q̄ hoc dilatari possit ad quarūlibet medicinaz effect⁹ vt in fructibus se manifestēt. imo etiā ꝓbabile est q̄ omnis spēs aromatica eodē modo infusa arbori vt balsamus muscus. r lignuz aloes tā in sapore q̄m in odore aromatizando se in fructu manifestaret. Intellige ergo per pyrum vsq; ad medullam ferre bello perforatam hominē per Vbum dei vsq; ad intima cordis cōpūctionem scamonea aq̄ dilēpara infundit. qđ pone amara tristicia seu amara peccatorum memoria cuz lachrymarum irrigatione suscitetur. Sed

tunc forame clauo obstruitur quādo per timorem domini cor peccato seu diabolo clauditur. Et tūc de tali arbore nascūtur pira relaratiua q3 scz a tali boīc sunt opa satisfactoria t peccati expiatiua. Quod āt ad cōseruādā virtutē op3 scamoncā itera to infundere est q3 ad conseruandā grām op3 penitentiā t peccati amaritudinē seu tristitiā frequēter inouare. ꝑo. Dolor meus renouatus est. ¶ Itē penitētia ē vt arena fossicia que arena licz sit grauis in pōdere. est tamē vilis in opē q3 ex ea cū calce cōfecta edificat domus mālis. Similiter penitētia licz sit grauis corpori tamen est vtilis spiritui. q3 ex ea informata charitate edificatur domus spiritualis scz cōscientie. Sed nota q3 arena fossicia que est bona ad edificia trib9 modis est eligenda sm Palla. q3 cognoscit ex stridore ex colore t ex inhesione. Ex colore qdē q3 aut est nigra. aut rufa. aut cana. Rufa quidez oībus est melior t post illā cana postq3 nigra. Similiter penitētia est quedā rufa. vt illa que incipit in iuuētute. quādo fervet in homine sanguis aut rubea colera. Quedā vo est cana vt q incipit in senectute. Quedā vo est nigra vt q differt in morte ꝓma est optima. secūda pigra. tertia est dubia. ꝑo. Vrī nō est in morte qui memor sit tui. Mā q nō est memor dei in vita. multo minus est in morte. ¶ Secūdo cognoscit ex stridore. q3 scz illa arena q manu cōpressa edit stridorem est vtilis fabricāti. Sic ille q manu compmit. i. tactu alicui9 tribulationis premit si emittit stridorē nō impatiētie s3 penitētie est aptus ad fabricandū domū conscientie. Nō aūt ille qui ex flagello nō mutat. ¶ Tertio cognoscit ex ibidē. q3 si in pāno vel in lineo candide vestis inspa t excussa nibil macule reliquerit aut sordis egregia est. sic illa est egregia penitētia q nullā maculam aut remorsum relinqt in ofcia Apo. 2. Cor. xii. nihil mihi cōscius fui. ¶ Itē penitēo dz facere sicut agricola q quāto laboriosius agrū suū excolēdo exercet tāto vberius domū suā fructibus replet. Ager eni noster est corpus qđ quāto quis magis excolit penitētie laboribus tāto domus mētis interior spūalib9 pinguescit fructibus. vñ dicit Prouer. xxiii. Diligēter exerce agrū tuū t postea edifices domuz tuā. ¶ Itē penitēo dz viuere in timore t spe. Sicut cū nauis concutit in aqua vna ꝓ eius descendit sub aqua t alia elevatur. Sic anima penitētis prim dz descendere se humiliādo p timorē. prz. Vo assurgere se cōsolādo p spem. ¶ Itē penitētia in mortali facta est sicut moneta falsa. vñ sicut nō liberat hō soluēo monetā falsam vel que nō dz formā debitā. Sic nō liberatur facie o penitētiā in mortali pēō quo ad deū t ꝑmiū vite eterne nisi sit informata charitate. i. Corinth. xiii. Si tradidero corp9 meū ita vt ardeā charitatē aūt nō habuero nibil mihi pdest. ¶ Itē penitere ꝓponēs in morte filio videt esse illi q ludit ad scacos ēt pax de ludo scies t cogitat apud se ego ꝑmo permittā mihi familiam auferri. Deinde mattabo illū cū quo ludo t in fine in angulo cōcludā eū t vincam cū cū ille cū quo ludit sit peritissim9 lusor. Sic velut lusor iperitissim9 est peccator q semp in ludo tētationū succūbit q fortior q semp in ludo tētationū succūbit q fortior q semp in multiā virtutū t bonor operū p pōn amittit Et peritissimus lusor est diabolus q scz a pncipio mūdi exercitatus est in ludo tētationū. Qua ergo psumptione cōfidit peccator q in angulo debeat cū mattare. i. in fine sue vite. Dicit eni Grego. q3 tāto diabolus grauiores tētationes ingerit quāto magis sibi propinquari conspicit. ¶ Itē sicut fatuus reputaret nauta q expectaret nauē suā gubernare quousq3 incideret in periculū sic t q virā suā nō verideret in periculū sic t q virā suā nō verigit ad portū salutis antequ incidat in periculū mortis. Prouer. xv. Vir prudēs dirigit gressus suos. ¶ Item qui nō expectat ictū sagitte qui videt arcū extensū sed erat ictū sagitte q3 miser hō expectat ictū mortis an cōuersionē. ꝑo. Mili cōuersi fuerit an cōuersionē. ꝑo. Mili cōuersi fuerit tio an cōuersionē. ꝑo. Mili cōuersi fuerit tio etc. ¶ Itē penitētia būlio renouat fatio etc. ¶ Itē penitētia būlio renouat fa-

cies mētis. Vnde assimilat cuidā vnguē to qđ fit ex fimo cocodrilli quo facies vncte ostendūtur leues esse velut iuuenes faciei. Quasi eni fimus cocodrilli est vtilitas peccati ex cuius recognitiōe salubre vnguētū cōficitur būlie penitētie. Quod videlicz facie mētis vetustate deformē renouat t reformat Eph. iiii. Renouamini spū mētis vestre t induite nouū hominez etc. ¶ Itē penitētia quāto magis ē laboriosa tāto magis ē fructuosa. Vñ assimilat lino. q3 linū requirit multū laborē q3 seminat purgat t maturatū recolligit t in fasciculos coaptat aque macerandū exponitur extractū soli deficcādū exponit tandem multis tūsionibus t artificio a suis superfluis purgat t p decoctionē t multas lotiōes fila ex eo scā ad albedinē deducūt. Nō eni linū a suo viroze terrestri pfecte spoliat nec pfecto cādore decoratur nisi multotiēs tūdatur decoquat t soli exposit aqua sepi9 aspergatur. Sz sicut linū requirit multos labores ita t sine dubio dz multas vilitates. Mā ex eo fiūt vestes ad induendū: vela ad navigādū: retia ad venādū t piscādū: fila ad suendū. funeo ad ligādū cordule ad sagittādū. ligamina ad cōnectendū lince ad mēsurandū linteamina ad gestendū cortine ad ornādū facci t burse ad cōtinēdū mātilia ad ꝓtegendū. Sīlr etiā nō pōt hō sine multo labore cōsciam emūdare: vñ multa laboriosa requrūtur in penitētia vt cōtritio cōfessio satisfactio sive restitutio iciuniū elemosyna t oratio. Sed sicut dz laboriosū exercitium ita dz copiosū fructū. Dz. n. pēā purgare naturā refocillare grām ꝓtegere t merita reparare. celū aperire. infernū claudere. ecclesie reconciliare t multa alia bona facere. ¶ Itē penitēo dz curare peccata sicut medicus vulnera curat. Mā ꝓmo medicus vulnus detegit deinde medicamētū apponit quasi eni vulnus detegit qui peccatum cōfitendo. pdit. sed q ipm cū amaritudine plāgit quasi medicamentū apponit. Et ió sicut dicit Grego. Qui mala q3 gepetrabat infinuat s3 false q3 infinuant recusat quasi subducta velle vulnꝰ detegit s3 torpēti mēte medicamētū vulnerū non apponit. Cōfessiōis igit vocē solus necclesse est vt nicor excutiat ne vulnus ꝓdeat s3 neglectū qđ licētiā per humanā nouitiam tāgit deterius putrefiat. ꝑo. Inizta tē meā annūciabo t cogitabo. p pēō meo.

¶ Capitulum. iv.

PErseuerantiam boni incepti nō debet bonus dimittere. propter aduersitatē siue difficultatem uel ꝓpter tētationem. Sic qui mare nauigant ꝓpter cōtrariū vētū nō dimittūt navigare sed cōtra ventū pseueranter laborāt donec ad portū veniāt. Et canis venaticus sequitur leporem p spinas t tribulos donec apprehēdat. Et sic nos deū. i. Cor. ix. Sic curite vt cōprehēdatis. ¶ Itē pseuerare nō pōt in bono qui dz in anima infirmitatē vel corruptionē peccati. Sic bō sanus t fortis continuat viā suam. s3 homo eger t debilis t si incipiat viā cito deficit. sic iustus pseverat s3 peccator nō continuat. Job. Tenebit iustus viā suā t mūdior manibus addet fortitudinem. Poma enim putrida t ꝓnticulosa t sine cauda cadunt de arbore s3 sana bene le tenent vsq3 ad maturitatem. Sic peccatores interi9 putridi t ꝓnticulosi t carētes cauda pseuerantie cito cadūt a medico vēro tērationis Job. xxvii. Tollet cū vērus vēo de loco suo. ¶ Itē pseuerātia boni opis assimilat vnice ioseph. Mā ioseph sicut dicit Bze. qui inter fratres suos iustus vsq3 ad finē ipse persteraſſe describitur soluo talarē tunicam habuisse perhibetur. Nam quod est talario tunica nisi actio consummata. Quasi enim ꝓtensa tunica talum corporis operit. cum bona actio ante dei oculos vsq3 ad vite nos terminum regit. In cassum quippe bonum agitur si ante vite terminus deseratur. q3 t frustra velociter currit qui postq3 ad metā venit deficit.

¶ Capitulum. v.

PRedicator assimilat seminatori qui seꝫ.qñ vult seminare quatuor attẽdere dꝫ. Primo loci q̃litatẽ qz semẽ cẽ fꝫ q̃litatẽ ire dẽfiꝫ vt rariꝰ seminãdũ. Sitr i pdicatõe fꝫ q̃litatẽ auditorũ formari dꝫ sermo doctoꝝ vt Bre.dicit. Et iõ fm dispositionẽ t indigẽtiã auditorum est rariꝰ vel frequẽtius t breuius vel plenius pdicãdũ. ¶Secũdo cõsiderare dꝫ tẽporis cõgruitatẽ qz alicubi est tardius t alicubi celeriꝰ seminãdũ. Nã in loco hũido seminãdũ est celerius ne semẽ imbre putrescat t in siccis tardiꝰ vt aqua pueniat ne diu iacẽs penitus euanescat. Quasi loca hũida sunt loca fluida t ad peccãdũ parata qbus Vba sancte exhortationis citius ipendẽda sunt q̃ labant in putredinẽ crũminis .sed in hõibus aridis t indeuotis aliq̃n tardius exhortationis semẽ nõ incõsulte differt vt ex ipsa dilatione auidius suscipiat.vel qz minus fructuose potigit hominiVbũ sancte pdicationis dũ est in accidia t ariditate mẽtis t fructuosꝰ expectat vt ei potrigat postq̃ pluuia fuerit aqua cõpũctionis.Et nota q illud qd̃ seminat celeriꝰ dẽsinit eẽ debꝫ q̃ id qd̃ seminat tardiꝰ.qz.f.plura t frequẽtia monita necessaria sunt homini tẽtato q̃ homini cõpũcto. ¶Tertio cõsiderare debet seminio quãtitatẽ.qz minꝰ de semine iacẽdũ est in terra pingui t hũida q̃ in macra eo q in pingui nimio se multiplicat cõculcat t deuastat fꝫ in macra si totũ creuit fꝫ aliquãdo perit .Quasi aũt terra pinguis est aia deuota in qua exhortatiõis semẽ audẽs recipit si priꝰ t rpatius dirit.sed terra macra est põnus cor carẽs pinguedine gre in quo qz semẽ verbi plrũq; pdit opꝫ vt frequẽtius seminet Eccli.xi.Mane semina semẽ tuũ t vespere nõ cesset manꝰ tua. ¶Quarto cõsiderare dꝫ seminio vtilitatẽ. Sũt eni quedã semina vtilia q̃dã Vo sterilia ad fructũ pducendũ.qõ quidẽ egyptioꝝ agricole hmõ pbare dicũtur. Area bene loco subacto t hũido in mense iunij excolũt t in ea diuisis spatijs oia frumẽti t leguminũ semina spargũt.deide in ortu canicule q apud romanos.xiui.die kalẽdaꝝ augusti tenet explorãt q̃ semina ortũ fidut erurat t que illesa custodiat.bis abstinẽt,illa,pcurãt qz iudiciũ nore aut bñficij p annũ futuꝝ generi vnicuiq; fidus aridũ pũti exitio vel salute,pmifit ,put Palla.refert.Semina ergo inutilia que seꝫ ad ortũ canicule effluũtur arida sunt curiosoꝝ predicatoꝝ que dã ampullosa seu philosophica verba que qdẽ arida t inutilia sũt.qz a canicula aduruntur iõ sunt indeuota t infructuosa qz ex vanagloria,p seruãt.Illa igit sunt vtilia q̃ humore deuotionis plena canicula.i.curiositas vel inanis gloria nõ deficcat Mat. xiij. Seminauit bonũ semẽ in agro suo. ¶Itẽ predicatõis bonus fructus segt t ,pueniet ex pdicatoris bonis opibus doctrinã eius pueniẽtibus sicut ex bona semẽte sequit bona messis. Vñ Brego. Ille vbereꝫ fructꝰ pdicatiõis colligit q lemina bone operatiõis ponunt. ¶Itẽ sicut ex bona cultura agroꝝ segt abũdãna frugũ sic ex pcedẽti bona vita tribuit pdicatori Vboꝝ vtiliũ affluẽtia . Vñ Bregorius Vboꝝ vtilitatẽ dicit q tãto secũdius predicatoꝝ verbũ tribuitur quãto in predicatoris pectore perfecti operis ecarnatione puenit.Ille ctore perfecti opis ecarnatione puenit.Ille nãq; bene loquẽdi facũdiã accipit q sinuz cordis p recte viuẽdi studia extẽdit nec loquentẽ cõscientia prepedit cũ vita linguaz antecedit. ¶Item pdicatores q dicunt t nõ faciũt sibi carnificabꝰ q carnes bonas alijs vendũt t ipsi peiores comedunt. Et fatuis bus q bonos fotulares alijs preparant t ipsi peiores portãt. Sic sunt facere doceꝫ qui verbũ salutis alijs ministrant t ipsi peiora q̃ alij ppetrant. ¶Item predicator debet attẽdere qualiter t quando t cui predicat. Vnde Brego. dicit. In omni predicat. Vnde Brego. dicit. In omne quod dicitur necesse est vt causa temporis t persone pensetur si verba sententie veritas roboret si hoc tempus cõgruum postulat.si t veritatẽ sentẽtie t cõgruenti

ani temporis persone qualitas nõ impugnat. Ille eni laudabiliter spicula emittit qui prius hostẽ quẽ feriat cõspicit.Male nãq; valide arcus cornua subijcit q sagittã sortit dirigẽs ciuẽ ferit. ¶Item predicatores q dicunt t nõ faciunt assimilant nautis poma portãtibus. Nã hi qui poma portãtes maria trãsmeant.ipsi qdẽ fructuũ odore pfruũtur sed eorũdẽ fructuum refectione carẽt. Tales ergo pdicatores dũ verba,plũda scripture legũt t alijs annũcianda in mẽte disponunt quasi per altũ mare in naui mẽtis alijs poma ferũt Et quoꝝ ipsi nõ fructu fꝫ solo odore pascũtur,cũ nõ doctrine ope sed sola meditatione potiant. Vel nota q naute q poma portãt hec paleis admiscẽt vt ad terras illesa deferãt qz seꝫ predicatores discreti inter grauia vel difficilia dogmata quedã leuia t facilia interponũt. Nã aliquãdo scripture verba dubia vel difficilia p leuia t aperta declarãt vt ad corda audiẽtiũ sano intellectu pringãt. ¶Itez pdicatorum verba assimilant vitis qz corda audiẽtiũ ligãt. Vnde Canti.iiij. Sicut vita coccinea labia tua t eloquiũ tuũ dulce.Labia spõse predicatoreꝫ sunt ecclesie quoꝝ pdicatio est vt vitta qz in auditoruz cordibꝰ diffusa cogitatiões ligant ne remisse ẽfluãt ne se p illicita spargãt. ne spse cordis oculos deprimãt fꝫ ad vnã intẽtionem colligãt.Dicit ẽt coccinea qz sanctorũ predicatio solo charitatis ardore flãmescit sicut Brego.dicit. ¶Itẽ pdicatoreꝫ sancti assimilant lãpadibus.qz est in eis ardor vite splẽdor doctrine fulgor fame. Per ardorẽ ergo vite.i.per seruorem spũs purificãt t cõsolidãt seipsos. Sed p splẽdoreꝫ doctrine illuminãt sibi,ppiquos fꝫ illos q eoꝝ auditũ dogmata t Vba .a quoꝝ fꝫ cordibus p flammã Vbi erroꝝ tenebraꝝ repellũt.fꝫ per fulgorẽ bõe fame edificãt t rectificãt distanteꝫ t remotos. Lãpades enim vt dicit Brego.lucẽ suaz lõginꝫ spargũt t cũ in alio loco sint l alio resplẽdent. Et ideo sancti pdicatoreꝫ quorum opinio longe lateq; claret. qz longe a se positis lucent quasi eoꝝ itineri ne in peccatorum tenebras corruant velut accense lampades refulgent. Nã qui eoꝝ fama vel exẽplis auditio ad amorẽ celestiũ surgũt in eo q bona opa exhibẽt quasi ex lãpadis lumine resplendent. Eze.j. Similitudo aialiũ t aspectus eoꝝ quasi aspect⁹ lampadarũ. ¶Item verba predicantium congruere debẽt moribus audientiũ quia tũc ficut dicit Bre.vim suę rectitudinis amittunt quãdo auditori non congruũt.sicut medicamina vires perdũt que sanis mẽbris apponũtur. Vnde etiam. Bregnazanzenus dicit.q sicut nõ vna medicine spẽs omnib⁹ adhibetur.ita nec idẽ sermo congruit vniuersis.

¶Capitulum.lvij.

PRouectus aiẽ in via dei habet quatuor gradus qõ apparet per exẽplum in forma tione casei. Vbi primo ẽ lactis emũctio.secõ lactis coagulatio.tertio casei recentis t teneri formatio.quarto eius p moꝝ tẽ poris induratio. Emũctio fit p hoc q lac seꝫ ab vberibꝰ segregatur. Et hoc fit in hoie quãdo p manus dei expellitur.i.p diuine Vtutis operatiõẽ mẽo eiꝰ ab vsu vetuste pssuetudinis abstrahit Job.x. Nõne sicut lac mulsisti me deide lac coagulo stringis.t ꝺ hoc q penitẽs diuino timore se a peccatis cõtinet t restringit t ad iustitie soliditatem colligere se contendit.post hoc aũt caseus recens in quadam tenuitudine formatur.Caseus eni recẽs ẽ aliquantulũ soliduo.ita q non defluit t est pinguis t adhuc aliquantulum mollis.t hoc est quãdo mẽo diuersi peccatoris in cõstipatione pigredinis cogitatiõis astrigit vt nequaq; tam p desideria defluat sed in vno amore se colligens ad solidam formationem surgat. Sic ergo est aliquantulum solida per amoris formationem.pinguis per crescẽtem deuotionem fꝫ adhuc mollis p lachrymarum de preteritis peccatis cõpunctiõꝝ

¶Item adhuc mollis ⁊ pauida propter carnis ex vsu veteri cōtradictionez. Post modū aūt calcus aquoso humore cōsum pto induratur. Et hoc est quando timore exclusō charitate solidatur. ita vt nisi gladio verbi dei nō aperiat. Et nota q⁹ casus qui exterius est durus est mollior quā doq; interius. q⁹ amicus dei licz sit exterius durus vel sibi per carnis afflictionem vel aliis p iusticie correptionem semp tamen interius seruat māsuetudinis ac pietatis mollicie ac dulcore. Vel licz exteri⁹ dura pariat intus tamē molli medulla diuine cōsolationis ⁊ gratie ipinguat Job. x. Sicut caseū me coagulasti.

¶Capitulum.lviii.

Prosperitas tēporalis est indiciū pditiōis ⁊ cōuerso aduersitas signū salutis. Nā illi q in hoc mūdo in oīb⁹ ꝓsperant fides sunt infirmis desperatis voluntati sue a medicis derelictis qb⁹ nihil qđ expetūt denegat. vñ sicut Bre. dicit. Desperatis relictis egris medici geḡd pūt dari ꝓcipiūt. Qui aūt ad salutē reduci pūt multa dari cōtradicūt Sic pcōres qb⁹ hꝫ ꝓspera ad vota succedūt de eterna salute desperati sūt. Sz q saluādi sūt aduersitatib⁹ coercent. Vñ deus maiꝰ būficiū ꝟfert hōi qñ ipm affligit qz qñ ipz ꝓsperi ꝓmittit Augu. Cū mala voluptas ptātē accipit efficiēdi qđ cupit deus dādo irascit ⁊ nō dādo miseret. ꝑs. Mimi sit eos fm desideria cordis eor. abūt i adinuētōib⁹ suis Bre. Mactād⁹ vitul⁹ liber ad pascua dimittit seruādus iugo ꝓmit. Qz iustus ad eternā mortē currēs effrenatis voluptatib⁹ vit. Iustus Xo a delectatiōe trāsitorie iocūditatis restringitur.

¶Capitulum.lix.

Pulchritudo corpalis vana existit. q⁹ ē sicut pulchritudo parietis. Nā pulchritudo parietis ē ex exterior pictura q̄ sublata apparet lutū qđ erat interi⁹ Pro ucr. xlvii. Fallax gra ⁊ vana ē pulchritudo ¶Itē pulchritudo vestiū quā qdā hoies q̄rūt vana ē q: nō ē pulchritudo. sz pulchritudo accōmodata. Sic pulchritudo corniculē de q̄ dic fabula. q⁹ ornauit se pēnis diuersax auium gbus ablatis sibi ab aliis auib⁹ apparuit nigredo carnis eius Multū erubescerēt aliqs nobilis superbus mēdicare ab ignobilibus Sic erubescere debet homo quādo a vermibus ⁊ auib⁹ mēdicat pulchritudinez exteriorē cui pulchritudo naturalis sufficere dz sicut aliis creaturis vt soli rose ⁊ alijs. Guido carthusieñ. ait vestes te ornāt pulchritudo eēt si tu eas ornares iō ornatū q̄rēdo oūdis te esse turpē decor qui cū veste induit cā veste deponitur vestis ꝓculdubio ē nō vestiti. Ber. Fulgēt monilib⁹ sordēt moribus.

¶Capitulum.lx.

Unitio pōx quorundam assimilat diploidi de qua i. ꝑs. Induunt sic diploide ꝟfusiōe sua Diploys gdē sicut dicit Bre. duplex vestimētū dicitur. Cōfusiōe ergo sicut diploide induti sunt qui iuxta reatus sui meritum ⁊ tēporali ⁊ ꝑpetua animaduersione feriuntur. Solos gppe pena a supplicio liberat quos mutat. Nam quos presentia mala nō corrigunt ad sequentia perducūt.

¶Capitulum.lxi.

Ationc vti ⁊ fm rationem viuere competit homini ex propria forma sicut licet ex anima rationali. Et ideo qui ratione non vtitur ⁊ fm rationē non viuit, ppie non est homo sicut fm philosophum serra lignea non est serra ⁊ lapidea nauis nō est nauis eo q⁹ non habet vsum ⁊ actū nauis qui est a forma licet habeat figuram propter materiam figurabilē in qua est. Sic quodāmodo ē de hoie Ber. Quid bestialiꝰ hoie rationem habente ⁊ ratione nō vtente. vñ de pho in primo Methaphisice dicit q⁹ animalia oia memoriis ⁊ imaginationib⁹ viuunt. Dominus Xo genus arte ⁊ rationibus viuit. ꝑs. Homo cuz in honore eēt nō intellexit cōparatus est iumētis insipientibus ⁊ similis factus est illis.

¶Capitulum.lxij.

Recidiuātes in peccata si miles fūt sotularibus vel pellicijs veteribus q futuram tenere nequeūt. ⁊ iō in lutū ꝓiciunt. Sic recidiuātes nō retinent gratā vel charitatē. ⁊ iō in lutū inferni ꝓicientur. ꝑs. vt lutū plateax dele bo eos scz de libro vite. ¶Itē similes sūt recidiuātes pauidis ⁊ aridis militibus victis sincopi qui solo timore cedūt ⁊ fugiūt de prelio Scne. Plura nos terrēt q̄z premāt ⁊ pluf opinioe q̄z re laboramꝰ. ¶Itē similes sunt infirmis recidiuāribus in egritudine qui debiliores fiūt q̄z ante. Et sic quāto frequētius cadūt tāto plus ledūtur ⁊ difficilius resurgūt Lucc. xi. Fiūt nouissima hoīs illius pciora priozibus.

¶Capitulum.lxiij.

Esurrectionē humanorum corpoꝝ virtute xp̄i fieri posse tā artis q̄z nature exemplo ꝓuadēt. Nam si artifex de cineribus arboꝝ vel herbarū vitrum purum facit ⁊ fractum vitrū liquefacit ⁊ reformat ⁊ de metallo imaginez hominis facit ⁊ de terra ferrū. Quid mirum si simus artifex hoc faciat de corporibus hominū. Phil. iij. Saluatorem expectamus dominū nostrum ietum qui reformabit corpus hūilitatis nostre cōfiguratum corpori claritatis sue. ¶Itē de puluere fenicis que sola auis est ex alijs aliam facit natura. ⁊ ad rugitum leonis suscitantur leunculi. Quare ergo non poterunt suscitari homines de pulueribus sudicio ad vocem filij dei Joh. v. Mortui audient vocem filii dei. ⁊ qui audierint viuēt

¶Item si semina que prius moriuntur ⁊ putrescunt virtute nature postea vnificantur multo fortius Brute omnipotentis dei mortui reuiuiscent i. Corinth. xv. Insipiens quod tu seminas nō viuificatur nisi prius moriatur ⁊c.

¶Capitulum.lxiiij.

Satisfactio penitētie debz esse fm mensuram culpe. Qui ad magnam mensuram acgrit ad magnā oz q⁹ reddat Deutero. xxv. Pro mēsura peccati erit ⁊ plagax modus Math. iij. Facite fructꝰ dignos penitētie Glosa Nā dz esse par fructus boni opis eius q multū ⁊ illius q paū peccauit. Et vbi abūdauit delictū abūdet ⁊ gra ⁊ opatio bona. ¶Itē sicut tuscorū puerbiū dic ato tale guaina to tale cultello. Debet. n. esse gladi⁹ fm mēsurā vagine. Et sic afflictio penitētie fm mēsuram culpe ⁊ q plus bibit de vino delectatiōis. plus opz eū soluere symbolū pene Apoc. xviii. Quantū glorificauit se ⁊ in deliciis fuit tantū date illi tormenta ⁊ luctum.

¶Capitulum.lxxv.

Ensuz cautela necessaria ē ad cordis custodiā sicut clausura ostii ad custodiā domꝰ Thesaurꝰ. n. nō est securꝰ vbi fūt oia ostia apta. Sic nō ē thesaurus cordis securus vbi sensus exteriores sunt patuli vel icauti. Sc̄os ad loquendum oculi ad videndum ⁊ sic de aliis. vnde sicut diligeret homo ostium ⁊ arcaz bōdis ⁊ clauis ferreis muniram. ita dz multo diligentius sensuum suorum custodiis puritatem interiorem seruare que ē thesaurus cordis. ¶Item si claudis ostium ⁊ fenestras contra ventum ⁊ pluuiaz quare nō magis contra tribulationes ⁊ tentationes. Dominus enim vult tanuas esse clausas. Vnde ad discipulos ianuis clausis intrauit. Diabolus autem econuerso vult eas tenere apras Ezechiel viii. Porta clausa hec erit. Vñ Ioseph erat clausus.

dominus erat cū eo Benel.xxxix. ¶ Ecce quādo fit in ciuitate aliqo tumultuo i aliquo vico Burgēſi.sapientes claudūt ostia sua t senestras suas sed stulti crebt t resiliunt in mediū t redeūt frequēter vulnerati. Sic t sapiēs cōtra opprobria linguationes t tribulationes claudit ostia oris sui vel aurū suaz.ꝑs. Ego ingt tanq̄ surdus nō audiebā t sicut mutus nō aperiens os suū. ¶ Itē cupidus diligēter circuit dolia vini sui t claudit vndiq̄ t obturat ne vinū effluat. Sic t tu sensus tuos ne gratiā t amulū dei effundas. Felix ergo qui dicere potest.ostiū meū clausum est t pueri mei.i.cogitatiōes t affectiones mee cum sunt in cubili.i.in secreto conscientie.

¶ Capitulum.lxv.

Criptura sacra assimilat speculo. Vñ Bre.dicit. Scriptura sacra mentis oculis quasi qdā speculum opponit.vt interna nostra facies i ipa videatur. Ibi eni feda.ibi pulcra nostra ꝓspicim⁹.ibi sentim⁹ qualiū ꝓficimus.ibi a profectu ꝓlōge distamus. ¶ Itē sacre scripture sermo assimilat illi pani quē dominus prebuit populo in deserto.de quo dicitur. Sap̄.xvi. Panē de celo ꝓstitisti eis sine labore.omne delectamētū in se habentem t omnis saporis suauitatem. Domine nāq̄ ille omne in se delectamētū t saporis suauitatē habuit q̄ scz in ore spūalium iuxta voluntatē edentium saporē dedit q̄ diuin⁹ sermo t omnib⁹ cōgruens t a semetipso nō discrepans qualitati audientium cōdescendit.quē dum electus quisq̄ vtiter iuxta modum suum intelligit quasi acceptū māna in voluntatis saporē vertit.sicut Bre. dicit. ¶ Itez sapientia sacre scripture inuestigāda est ad modum aque. ¶ Q̄ primo cū mentis humilitate. Docet enim Palla. in suo de agricultura.q̄ siquis vult puteum fodere t in qo loco inuenire possit aquā inuestigare.hunc modum tenere debet.Mane anteq̄ ortum solis bibat locis quib⁹ aqua querenda est equaliter prona mētō ad solum depresso facieq̄ in terra spectare debet orientem t in quo loco aspiciēs subtilē nebulaz in aere consurgere viderit t se velut rorem spargere.signo aliquo vicine stirpis vel arboris prenotare. Nam constat ficcis locis vbi hoc fieret aquam latere. Sicut ergo cum ꝓstratione corporis querenda est aqua materialis ita quoq̄ cum humilitate mentis inuestiganda est aqua sapientie salutaris ꝓuerb.xvi. Vbi humiliter ibi sapientia. Sed notandum q̄ qui se ad terram ꝓsternit ad orientem debz spectare quia q̄ humiliter scripture sacre perscrutatur misteria a christo de quo scriptum est. Ecce vir oriens nomen eius eorundem intelligentiam debet t petere t spectare. Vnde Jacobi.j. dicitur. Si quis indiget sapientia postulet a deo q̄ dat omnibus affluenter etc. Ipse enim christus deus est sapientiam prestans parvulis.i.humilibus.

Vnde iacens t orientē conspiciēs fabrilē nebule vaporem cōspicit qui se velut rorē spargit. Quia q̄ būtī mente a christo sapientiam petit primo hanc quasi subtili t tenui vaporis.i.consideratione percipit que post paulatim excrescens velut ros desuper veniens copiosius ac largius se infundit Matth.xi. Abscondisti hec a sapientibus t prudentibus t reuelasti ea parvulis. ¶ Secundo inuestiganda est cum cordis puritate. Dicit enim idem Palladius q̄ si i aliquo loco vbi nō sit lacuna.neq̄ alicuius ex consuetudine humor insideat aut transeat in tenui saltu salix siluatica virens arundo ederaq̄ humore gignantur fodiat loc⁹.ille latitudie pedū trium altitudie pedum quinq̄ t prorsus ad solis occasū mundum vas ereum vel plumbeum introrsus vncū immersum ponatur in fundo ipsius fossionis t supra fossam cretio de virgio ac frondibus addiaq̄ terra spargatur omne cooperiatur sequenti die aperto loco si in eodē vase sudoreo intrinseco humiditas aut stille aquas ibi esse nō deprehenduntur aut stille aquas ibi esse nō deprehenduntur

bitet. Sicut ergo adiuuiendā materialē aquam congruit habere vas mundū.ita ad inuestigandum spiritualem sapientiaz cōuenit habere cor purū Sapiē.i. In malivolā animā nō introibit sapientia. Sed notandū q̄ idē vas de solida dz esse materia scz ereum vel plumbeum vt videlicz inuestigator spūalis sapiētie ipm vas cordis solidū bēat nō cōfractū sicut illud de quo dicit Eccli.xxi. Cor. fatui quasi vas cōfractū oēm sapientiā nō tenebit. ¶ Itē debet idē vas esse interius vnctū illa vnctione vz de qua dicit.j. Joh.ii. Vos vnctionē quam accepistis ab eo manet in vobis t nō necesse bētis vt aliqs doceat vos sed sicut vnctio eius docet vos de oibus. ¶ Item q̄ idē vas debet sub crate viminea per diem operiri t sequēti die discoopiri signat q̄ sacri inuestigator eloquii t debet se tacēdo aliquādo occultare t aliquādo scz oportuno tēpore se docēdo ppalare ad aquā doctrine stillādū. Sed itez nota q̄ nō est querēda aqua sapiētie salutaris in lacunis.i.in hereticoz doctrinis seu libris neq̄s vbi sit humor trāsitorius.i.mūdana scientia que solū trāsitoria querit sed in herbis humorosis t semp virētibus.i.in sacre scripture seu sanctoz doctrinis in quibus abūdat humor spūalis deuotiōis t virorū virtutis vel ꝑpetue veritatis. ¶ Tertio inuestigāda est cū mētis trāquilitate Dicit eni idē Palladius q̄ si vas figuli siccū neq̄s coctū cadē rōne ponatur ac sibi operiat.altera die si aquaz vena est in ꝑsenti vas cōcepto humore soluetur. Simili ter in inuestigādo diuinā sapiētiā dz cē vas siccū ab humore cōcupiscētie t nō coctum caloribus ire. Nā ille due passiōes maxime mētē inquietāt t reddūt ineptaz ad percipiēdū lumē sapiētie scz passio oculi scētie t ire. Vñ opz inuestigatorē diuinū eloquii ab vtraq̄ passione mētē habere trāquillā. Et iō castitas t māsuetudo maxime oīm virtutis offerre vūr ad cōtēplationē sapiē tie. Jac.i. in māsuetudine suscipite insitum verbū etc. ¶ Quarto inuestigāda est cū devotionis suauitate. Nā idē Palladius dicit q̄ lucerna oleo plena t incēsa si ibi sit recta ponat t secūda die inueniatur extincta supstitibus alimētis aquas idē locus habebit. Similiter inuestigatoꝛ sacre scripture dz habere lucernā.i.mentē oleo devotionis plenā q̄ talis nīcō est que aquā vere sapiētie efficatius t fructuosius invenit. Sed notandū q̄ in ipa aque inuestigatione lucerna accēta extinguit.q̄ in cōtēplatione diuine sapiētie vel in ipa ꝓfunditate scripture humani ingenii claritas obūbratur ita vt mīcō nihil quasi se scire credat que valde se forte prius sciencium reputabat. Sz lucerna extincta aqua dignoscit .q̄ humiliate mēti t insciaz se reputanti sapiēcia celestis infundit. ¶ Quinto inuestigāda est cū affectionis auiditate. Dicit eni idem Palladius q̄ si in eo loco fo cū fecerus t terra vaporata humidū fumū nebulosumq̄s ructauerit aquas ibi esse cognoscito. Sic in inuestigatione scripture necessarius est focus.i.feruēs ardor discendi Damas. Si fuerimus affectuose discētes crimus t multa sciētes. Sed notandū q̄ ab hoc igne cōsurgit fumus humidus t nebulosus.i.inquisitio que est nebulosa.i. obscura in dubitādo sed būida.i.facilis in suscipiēdo sicut id qō est humidū vel mole impressiōes faciliter recipit. ¶ Itez est fumosa.i.subtilis est in inuestigādo t ē ferenda in addiscēdo. ¶ Septo que q̄s manifestatur aqua salutaris scientie.i.sacre scripture intelligētia et doctrine cōmunicabilitate. Nā vt idē sepedict⁹ auctor testatur. Vellus lane eque positū vel coactū si tā tum humoꝛē colligit vt alia die fundat ex pressum copias aque ibi esse testabit. Sic qui docēdo aquā sapiētie copiose alios fā dit signū est q̄ copiose haurierit ꝑsa. Signum sapiētie est posse docere. Cū ergo hōc aquā.i.ex ipa ꝛmunicatione doctrine reuelatur plenius q̄s doctor aquā.i.intelligentia celestis sapientie.

¶Capitulum.lxvij.

Similis deo fit homo triplici ter. Nā fm artem simili tudo alicuius rei in aliquaz materiaz inducatur. Uno modo per subtractionem. sicut i sculptura ⁊ sic anima efficitur simili lis deo per ablationē culpe vel p subtractionē conceptus materialis substantie. Est eni deus actus purus ⁊ immaterialis.iij.Regum.vii. Sculpsit cherub leōes ⁊ palmas ⁊ similitudinē hominis stantis. ¶Secūdo per appositionē sicut in pictura vbi apponūtur lineamēta ⁊ colores. Et sic anima efficitur deo similis per appositionem gratie ⁊ virtutū Eccli.xxxviij. Corfuā dabit in similitudinē picture. ¶Tertio per impressionē siue adhesionē sicut in figura sigilli quādo iheret cere. Et sic aia efficietur similis deo per inhesionē glorie. Eccli. xlv. Similez illū fecit in gloria sanctorum.1.j. Joh.iiij. Scimus qm cū apparuerit similes ei erimus.

¶Capitulum.lxviij.

Implicitas innocētie nō cōuenit cū subtilitate malicie. Unde prohibet. Leuitici. ix. Uestem que ex duob⁹ texta est nō induerie. Nā in vestimento ex duobus cōtexto sez lana ⁊ lino interdicitur cōiunctio simplicitatis innocentie que significat per lanam ⁊ subtilitas malicie que significat per linū. ¶Item simplicitas iustoruz assimilatur lampadi. Habet eni vitrum purum in carnis honestate.papirum albū in mētis puritate. oleum pingue in operis pietate.ardet dilectione licet discretione.sed aliquādo cōtemnitur ex humili ostensiōe Job.xij. Lāpas contēpta apud cogitatiōes diuitum. Brego. Sepe cōtingit vt electus qui ad eternam felicitatem ducitur continua hic aduersitate deprimatur:nō hunc rerū abūdantia faciat nō dignitatum gloria honorabilem ostendat nulla ei obsequentiū frequentia suppetat.nulla hāc humanis occasio vestium pompa cōponat.a cunctis despicabilis cernitur ⁊ huius mūdi gratia indignus estimatur. Sed tamē ab occulti iudicis oculos virtutibus emicat.vbi te meritī coruscat.honorati metuit despici non refugit. Corpus cōtinētia afficit sola in animo delectatione pinguescit mentem semp ad patientiā preparat. Et electi⁹ p iustitia de preceptis cōsumelijs exultat aflictis in corde cōpatitur.de bonorū pspe ritatibus quasi de,ppria letatur sacri veribi pabulū mēte sollicitus ruminat. Et inquisitus quodlibz eloquii dupliciter ignorat. Unde itaqz iusti implicitas ⁊ lāpas esse dicitur ⁊ cōtempta. Lampas qz interius lucet intus ardet flāma charitatis foris nulla gloria resplendet decoris .lucet ergo ⁊ despicitur qz flagrans virtutibus abiectus estimatur.

¶Capitulum.lxix.

Dulcitudo ⁊ actio secundi assimilat molę farinam molenti. Nā mola in giro ducitur ⁊ farina profertur. Unaquaqz igit mūdi actio est mola. Una dum multas curas colligit humanas mentes quasi per giruz vertit atqz ex se velut farinam proicit.qz seducto corde semp muntissimas cogitationes gignit sicut Gregorius. Item sollicitudo seculi caulatur et dicit. ¶Item sollicitudo seculi caulatur et tribuo. Tria eni precipue sunt q̄ reddunt hominez seculi sollicitos ⁊ operosos scilicet asperitas pauperis cupiditas laudis ⁊ amor voluptatis. Unde hominez secularez similes sunt colūbis de quibus dicit Palladius q̄ fetus frequentant si ordeuz terefactū vel fabam vel orobum sepe consumant. Quid eni est columbas fœ⁹ multiplicare nisi seculares homines p lucra frequentia pecuniaz augere cui⁹ per sollicitudia laboriosa ⁊ secularia opera frequē tare. Ad que videlicet iō compellunt qz ordeo faba ⁊ orobo pascunt. Si quidem in ordeo asperitas. in faba Ro vetustas. in orobo onerositas.inuenit. Uñ in ordeo asperitas pauperis. Nam etiam pauperes rustici ordeaceo pane pascuntur Faba Ro cum sit ventosa.inflationis est generatiua Uñ glorie vel laudis humane signat appetitum qui inflationez ⁊ tumorē superbie inducere consueuit. Orobus autem est genus leguminis quo thauri impinguari dicunt Uñ amorem voluptatis significat q̄ thaurus.i.caro indomita.i.non subiecta spiritui delectatur. Quia igitur ex his tribus vitijs omnis mundana solicitudo caulatur dicit i.Joh.ij. Omne quod est in mundo est concupiscentia carnis.⁊ concupiscentia oculorum.⁊ superbia vite Naz cōcupiscētia carnis voluptatem regrit Cōcupiscentia oculorum idest auaritia pauperem fugit. Superbia Ro vite ex humana laude vel gloria velut ex faba venter intumescit.

Capitulum.lxx.

Spes assimilatur ancore. qz sez nauem idest animam seruat.ne a procella tentationū ⁊ tribulationum irrumpatur vt innuit Apostolus Hebreo. vi. vbi ait. Qui confugimus ad propositam nobis spem quam sicut ancoram habemus ratam ⁊ firmam. Ubi dicit glosa Augustī. Si videris te fluctuare in mari huius mundi.noli abrumpi ab ancora antequam intres in portum.fluctuat nauis.sed non longe a terra proijcitur.nec in eternū fluctuabit.⁊ si ad tempus fluctuat. ¶Item spes baculus est in via huius vite peregrinanti.⁊ qui huic baculo innititur non corruit p̄o. Non delinquent omnes qui sperant in eo. ¶Item non fatigabitur nec deficiet Isa.xl. Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem.

Capitulum.lxxi.

Uidim multum peccant temere reprehendendo facta suorum maiorū. Et similiter infirmi vel peccatores temere iudicando vel redarguēdo facta vel dicta iustorum.Cuius exemplum ostenditur in arca testamenti.quam bobus calcitrantibus inclinatam iceites qui caluram credens erigere voluit mox sententiaz mortis accepit vt hētur.ij. Re.vi. Quid namqz sicut dicit Ere.est mirū,iusti nisi arca testamenti:Quę gestata bobus calcitrantibus inclinatur.quia non nunqz etiam qui bene pest dum subiectorum populorum confusione concutitur ad dispensationis condescensionem ex sola dilectione mouetur. sed in hoc qz dispensatione agitur inclinatō ipa fortitudinis casus putat ab imperito. Uñ ⁊ nonnulli subditi contra hunc manum reprehensionis mittūt sed a vita protin⁹ ipa sua temeritate deficiunt. Leuites igitur qui adiuuare manum tetendit,sed delinquendo vitam perdidit. Quia dum infirmi quiqz fortium facta corripiunt ipi a viuentiuz sorte reprobantur. Aliquando etiaz sancti viri quedam minimis condescendentes dicunt quedam Ro suprema contemplantes ,pferunt.dumqz vim vel cōdescensionis ne sciunt vel altitudinis hec stulti reprehendūt Et quid est iustum de sua condescensione velle corrigere.nisi inclinatam arcam superba reprehensionis manu relevare: Et quid ē iustū de incognita locutiōe reprēderc.nisi modum eius fortitudinis lapsum reputare: Sed perditā vitam qui arcam dei turpide subleuat. Quia nequaqz quis sanctorum corrigere recta p̄sumeret. nisi de se prius meliora sensisset. Uñ ⁊ leuites idem recte oza dr̄ qui videlz robustus dei interpretat qz p̄sumptorem quiqz nisi audaci mente robustos se in domino crederent.nequaqz meliorum facta vel dicta velut infirma iudicarent.Cum igitur quedam facta meliorum detrectationibus displicent.nequaqz hoc qō mentem mouet reticendum est.sz cum humilitate magna ,pferendum vt intentio pie sententie eo modo seruet formaz recti tudinis.quo per iter graditur humilitatis. Et libere ergo dicenda sunt que sentimus ⁊ valde humiliter ,pferenda que dicimus. ne quod recte intendim⁹ hoc male ,pferendo non recte faciamus.sicut. Do. dicit.

Capitulum.lxxij.

Superbia secularī potētie assūlat turri babel de q̄ bētur gen̄.xi. Et hoc pīo rōe cause scz pp quā fuit edificata. q̄.s. fuit triplex.

¶Primo fuit timor diluuij. Timebāt enī hoiēs ne itez diluuiū fieret & iō se ꝫ ipōm p̄mūire volucrūt edificādo excelsissimā turrim quā aq̄ diluuij nō posset operire. In quo signat q̄ superbi & potentes sp̄ sūt in timore ne a sua altitudine deijciant. Vñ cōantur se p̄mūire oēndendo tyrānice alijs altitudinē suę potentie ad hoc vt sp̄ plus timeāt & maiores reputent.

¶Secūa cā fuit p cupiditate dñandi. Hoc enī factū ē ab hoibus de consilio nēroth q̄ volebat dñari eis. In quo significat ambitio mundanor̄ pp quā vnus appetit alteri dñari sz sicut dr̄ Eccle. viij. interdū dñat hō hoi in malum suum.

¶Tertia cā fuit p celebratione noīs. vñ dixerūt. Venite faciamus nobis ciuitatem & turrim cuius culmē pingat ad celū. & celebremus nomē nostrū anteqū dispergamur i vniuersas terras. Vbi attende q̄druplex stultum tyrānor̄ & superbor̄.

¶Primū ē ad cōmoditates corpales habēdū pp qđ illi cogitauerūt ciuitatē facere. vt. s. omodius viuerēt.

¶Secūs ē ad se fortificandū. pp qđ cogitauerūt turrim maximā edificare. i. ad fortitudinē. Vñ dicit Josephus. q̄ tāta fuit grossitudo eius. vt aspicientib⁹ de ppe lōgitudo videret minor.

¶Tertiū ē ad se exaltādū. vñ dixerūt cogitauerūt celū attingere imitātes. Lucifer q̄ dixit Isa. xiiij. In celū ascēdā & sup astra celi exaltabo soliū meū.

¶Quartū stultū ē ad nomē suū dilatandū. Et sic cogitauerūt isti nomē suū celebrare. sine apud p̄sentes pre magnitudine & pulcritudie opis siue apud posteros de opis firmitate & ppetuitate po. Vocauerūt nomina sua i terris suis.

¶Secūdo superbia potētū afflat illi turri rōe materie q̄ habuerūt latercs coctos p lapidibus tumē p cemēto. Sicut aūt in cemento q̄dā fit ex calce vina intelligit vnitas charitatis. in lapidibus vo boni opis firmitas. Sic in bitumine accipit vnitas & colligatio impietatis. q̄ coēz seqces confederātur q̄ loco lateris. vere constantie būt laterē coctum p̄nuncio malitie.

¶Tertio rōne p̄ie fuit terre vbi fuit edificata q̄ in terra sennaar. Vñ dr̄. Genes.xi. q̄ cū p̄ficiscerent de oriente inuenerunt cāpū in terra sennaar & habitauerunt in eo. & ibi postea edificauerūt. Vbi nota p̄mo superbie originē in eo q̄ isti edificatores turris p̄ceri sūt de oriente p quem signat claritas originis. i. nobilitas natalium et q̄ frequenter nascit & pcunt ambitio dominandi. Vel p orientez intellige tp̄m. de quo dr̄ Zach.vj. Ecce vir oriens nomē eius. a cuius claritate & būlitatis crēplo superbi & ambitiosi discedunt & inueniūt cāpū sez latitudinē & licentiā volupcatis corpio. q̄ lata via ē pditionis. Vñ dicit ec in terra sennaar. i. feroris. Ar. s. libertas voluptatis est turris superbie edificat i cāpo sennaar. i. feroris. Arz superbia florcat & olęat mundo tirio. Arz superbia florcat & olęat mundo tirio. Arz superbia florcat & olęat mundo tirio

custodiam. Proverb. xxiij. Qui custodit os suum custodit aiam suā. qz mozo t vita in manibus linguc. ¶ Jtē ē sicut vas fine op culo qđ immundum est t cito refrigeratur Sic hō qui nō custodit linguā suā immundus est Numeri. xviij. Vas qđ nō habuerit operculū t ligaturā desup immundū erit.

Capitulum. xxv.

TEntatorum vel peccantium infirmitas habet quasdam pnosticationes idest spūalis mortis vel salutis future significationes ad modum infirmitatis corporalis. Sunt enim novem modi signorū sanitatem vel mortem futuram infirmi significantium. quos ypocras in pnosticis cōmemorat t de quib⁹ in eodem libro pertractat. ad quos medicum oportet attendere. tam corpales qđ suo mō etiam spūalem. ¶ Primum itaqz signum est fortitudo infirmi morbum facile tolerātis t hoc est signum bonum Contrarium autem signum est debilitas suum morbus pati nequeuntis. Spiritualiter autem infirmat q tentat mori ät qđ spat. Licz igit qs peccet. si tñ adeo fortis remāet vt a bono ope nō tollat. signū est boni talis fortitudo infirmi. Si autem adeo fuerit egri animus debilis vt cesset ab effectu bone operatiōis signum est mortis idest future damnatiōis ¶ Scōm signum bonum est leuitas infirmi facile se mouentis. Contrarium autem est grauitas infirmi inertem motum habētis Cum enim hō interior aliqua tentatione afficitur. t adeo leuis est vt facilter conuertatur. reparande salutis spes indicat. Si Vo tanta est grauitas infirmi. vt obstinatus a peccato nequeat converti. signum finis est mali. ¶ Tertium est effigies membrorum que est sibi sano silis. Contrarium Vo est effigies sano dissilis. Hec effigies ē in interioꝛ boie compositio moꝛuz t mentis Exterius Vo distributio actionū. Que est sibi sano silis. Ex his actiones sequuntur tpamentum religiose mentis. Tunc Vo nō est sibi sano silis quando variatur per operuersitatē. ¶ Quartum est sanitas mentis t facilis appetitus. Oppositum cuius est pturbatio mentis. t difficilis appetitus. Sane mētis esse dicit qui a rectitudine cōsilii nō alienat. Facile Vo cibum appetit. q verbum vite quod est cibus aie libenter audit Qui Vo ē turbate mentis t cuius appetitus ē difficilis si Vbum vite non appetit sz fastidiat necesse ē vt mortem ppetue dānationis incurrat. ¶ Quintum ē suauitas somni congruo tpe facti infirmum iuuantis. Contrariū Vo est ei⁹ malitia somni nō congruo tpe facti infirmum nocentis. Tempore congruo dormit qui dormit in nocte. i. qui mentis tranquille est in aduersitate in hac quiete deum somniat t hmōi somnus infirmum iuuat. Dormit Vo non congruo tempore q dormit in die. i. qui delectat in mundi pſperitate. Hic enim somnus ātō magis placet. tanto magis infirmo nocet ¶ Sertum ē suauitas spiritus. Oppositus ē sermo ꝛsolatorius vt cum lenitate peccātē corripiat fratrē. Angustia Vo spūs ē sermo durus de quo dicitur Eze. xxxiij. Vox aūt cū austeritate imperabatis eius t cum potentia. ¶ Septimū ē q̄litas pulsus naturali similantis. Contrariū Vo eius inequalitas plurat. vt mō sit magnus. modo parvus mō fortis modo debilis Arteric⁹ cedunt a corde Equalitas aūt pulsus in arterijs est identitas vite procedens ex affectu cordis. Cum aūt mēs in contrariū vertitur. tunc per diversos motus inequalitas pulsus variat. t sic inequalitas mentis designat periculum mortis. ¶ Octauū tis designat periculum mortis. ¶ Octauū ē fortitudo virtutis in loco decoctionis. cōtrariū ei⁹ debilitas virtutis i loco decoctionis. Primus decoctiōis locus est stomachus. Secundus epar. tertius cetera membra Cū. n. cibus anime decoquet in stomacho memorie p recordationē. in calore epatis p dilectionē. in ceteris membris p operationē. tūc fortitudo virtutis est in loco decoctiōis Si Vo sequit debilitas virtutis signū ē mortis. ¶ Nonū ē laudabil purgatio p sudorē

Contrariū Vo eius vituperabilis purgatio per sudorē. Sicut aūt in quolibet infirmo aperiuntur corporis pori vt per sudorē fiat purgatio morbi. Sic per cōfessionē peccati fit laudabilis purgatio animi. Laudat etiam sudor mediocris. si habeatur in omnibus membris. Cū eni sudor a toto corpore erit ofium membroꝝ fortitudinē designat qđ ē signū bonū. Similiter opz vt sudor cōfessionis fiat de peccato cuiuslibet opationis Cū aūt sudor fit tantum in quadam parte corporis vt in capite ꝛtingit et membroꝝ debilitate. Adorat igit p egrū intellige aiam p caput intētiōez per reliquū corpus actionum sequentium distributionem. per sudorem confessionē. Cum aliquis igitur intentionem suam laudat t hoc quod male gessit conscius excusat creditur esse vituperabilis huius purgatio sudoris. Quia sudor cōfessionis poꝛos non aperit quos excusatio clausos per obstinationē stringit ¶ Jtem nota quod diabolus amplius tentat hoiem de illo peccato ad quod nouit cū pniorē. sicut guerrator impugnat castruz et illa precipue parte vbi debilius ē Greg. diabolus motus vniuscuiusqz cōspicit cui vicio sit propinquus et illa ponit ante faciem ad q̄ videnda facilius inclinari mentez Sicut etiam venator ponit laqueos vbi cōsueuerunt bestie frequētare pōs. In via hac qua ambulauit absconderunt laqueum mihi. Absconditi enim diabolus peccati penā t ostēdit delectationē. t absconditur malū a diabolo sicut pedica sub folio Job. xxij. Absconditi est in terra pedica eius t decipula ei⁹ sup semitam. ¶ Jtem sicut laqueꝰ sub grano. t sicut venenum sub morsello t hamus sub cibo Eccli. ix. Sicut pisces capiuntur hamo t sicut aues cōprehendūt laqueo. sic capiantur hoies tpe malo. ¶ Jtē tentat diabolus plus fortes q̄ debiles. q̄ debiles forte tentari deus non pmittit. nā miles non mittit filium suum ad prelium quando parvulus est sed quādo fortis est t potest arma ferre ¶ Jtē rex villas campestres ipugnare dedignatur t mouere exercitum ꝛtra eas. sed contra fortia castra. sic diabolus fortiores impugnat acrius. Vñ qñ guerrator aliquis vult terrā alicuius capere. primo impugnat ipsius fortius castrū quo rapto tota terra capitur. qz per illud ipugnat dīm castri t totā terram eius. Sic diabolus magis impugnat eos q̄ eminēt in iustitia t fama. vt exemplo eoꝝ alii capiantur. Unde. i. Regū dicit. q̄ totū pondus prelii versum est in saul. Et in libro Judicum dicitur. q̄ philistei qui figurant deuotos acceperūt sansonē qui interpretatur sol eorum idest illuminans alios. t crutiauerunt oculis molere eum fecerunt. i. peccando cruciare. ¶ Item plus tentat diabolus penitentes q̄ peccatores non penitentes. Nā penitentes sibi rebellant. sz peccatores ei obediunt. Sicut reges castrum sibi subditum vel sibi subditos non ipugnant. sed sibi cōtrarios t rebelles. Sic diabolus sibi rebelles magis impugnat Bre. Mollis noster quāto magis sibi rebelliare nos ꝛspicit tanto amplius expugnare contendit Judith. xij. Ego nūq̄ noui virum qui voluit seruire nabuchodonosoꝛ regi babylonis. populus aūt tuus si non contempsisset me. non leuassem hastam meam contra eum. Jtez miles vel rex aliquis quando castrum amittit. mittit amicos requirere. t congregare exercitum magnum sicut fecit pharao ad persequendum filios israel fugientes ab eo Exodi. xiiij. Sic facit diabolus contra penitentes Ambrosius. Quotidianis experimentis didicimus eos qui conuerti deliberant tentari acrius a concupiscentia carnis. t vrgeri grauius in operibus luti t lateris. qui egyptum egredi t pharaonem fugere voluerunt. Jdeo dicitur Luce. xi. Cū immundus spiritus exierit ab homine converso. tunc dicit reuertar in domum meam vnde exiui. t vadit t assumit septez spiritus nequiores se ꝛc. Isti septem spiritus sunt septem vitia quibus diabolus obsidet animam quasi rex cum exercitu suo. In quo exercitu superbia quasi vexillum portat pōs. Dilatauerunt signa sua. Bre. Cui

dentissimum signum reproborum est sup-
bia.t electorum humilitas qua eū quisq;
habet in se aperte cognoscitur sub quo re
ge militat. Unusquisq; enim quendā tutu
lum portat operis quo facile dignoscit sub
cuius potestate seruiat rectore. Invidia sa
gittas trahit detrahendo alijs. Hiere.no-
no. Extenderunt linguam suam quasi ar-
cum mendacij t non veritatis.lingua eox
dolum locuta est. Ira aūt quasi funda lapi
deos iactat ingeminans improperia.j.Re.
xvi. Semey maledicebat dauid mittēs la-
pideo aduersus eum.sed ipse priuo se per-
cussit in capite ꝯ alium in vestem Eccli.
xxviij. Qui in alium mittit lapidem super
caput eiꝰ cadit Accidia fossatum euacuat ab
aquis gratie. Spiritus enim tristis exsic-
cat ossa Judith.xi. Holoferneo secut pre-
cidit aque ductum ne veniret in ciuitatem
cordis ipsum letificans ps. Flaminio im-
petuo letificat ciuitatem dei Auaritia fos
sata implet per terrenorum cumulationez
Dan.xi. Venict rex aquilonis t compo-
tabit aggrem.s. diuitiarum.t capiet vibeo
munitissimas. Multi videntur captionem
suam multum diligere q non cessant fossa
tum paupertatis implere diuitias cōgre-
gando. Eccli.viii. Multos perdidit aurum
t argentū Luxuria ignē cōcupiscentie suc-
cendit. Job.xxxi. Ignis ē vsq; ad ossūptio
nē deuorās ꝛc. Sola būc ignē nutrit t ac
cendit apponendo ligna cibariox Re.xii.
Nabuzardam succendit domū dñi ps.in
cenderunt igni sanctuarium tuum. ¶ Iter
a tentationibus cito capitur.qui non repel
lit a se cogitationes carnales vel terrenas
affectiones. Non enim diu potest teneri ca
strum vbi non sunt homines fortes t defē
sabiles. Unde cum obsidentur castra ex-
tra mittuntur paruuli t mulieres. qz non
sūt vtiles ad bellandum. Sic facere debes
de corde tuo ne cogitationes pueriles t af-
fectus molles intus retineas. Mulieres.n.
sunt cogitationes t affectiones circa carna
lia versantes. Unde dicitur. Naum.iii.
Ecce populus tuus mulieres in medio tui

Paruuli dō castri cordis sunt affectiones
terrenox. Paruulus enim plus diligit po
mum q̄ regnum. Prouer.j. Usqzquo par
uuli diligitis infantiam t stulti ea que sibi
sunt noxia cupient. ¶ Item nota q tentat⁹
t impugnatus a diabolo dz orationi insi-
stere. Dz enim petere succursum a deo ille
qui tentatur sicut faciunt obsessi in castro.
Unde viri iabes miserunt ad saul pro suc
cursu.cum obsedisset eos naas ammonites
qui interpretatur serpens.t significat dia-
bolum. Frequēs.n.oro vitiox impugnatio
nē extinguit. ¶ Item tēptatio diaboli vinci
tur per humilitatem. Rete.n. diaboli non
capit pisciculos.i.būiles ad modū sez retiū
magnox piscatox. ¶ Itē diabolus vadit p
montes superbie. Būiles dō per valles hu
militatis.t ideo eos non inuenit.qz nonva
dunt per viā suā Drego. Quotidie tela tē
tationū accipimus t nos ꝺ illa tela mitti-
mus.si ꝺfecti tribulationibus būilia respō
deamus. Uñ humilitas sicut dictū est an-
tonio euadit oēs diaboli laqueos. ¶ Item
nota q tentator decipit aiam.sicut piscator
murenulā. Nā qz serpens cum murenula
coire volens eam sibilo ad se vocat iō ēt
a piscatoribus sibilo vocatur t capitur. Si
bilus ergo serpentis est delectatio carnis:
Sed sibilus piscatoris ei ꝺsilis est ipsa ten
tatio carnis in q̄ tentator malignꝰ aie ipsaz
carnis delectationē ad iaginationē adducit
t sue fraudulētie ei spēz abscondit.qz ad qd
eā deducere finaliter debeat rētādo nō ostēdit
¶ Item nota q deꝰ permittit nō semp ten
tari vel tribulari hominem.sed quousq; sit
purgatus t probatus sicut paterfamilias
nō dimittit bladū in cāpo t vinū in vinea
quousq; putridū sit.sed quousq; sit matu-
rū. Et furnarius nō dimittit panē in furno
quousq; sez ꝺburat.sed quousq; decoctus.
Sic deꝰ in tentatione vel tribulatione ho-
minē nō omnino derelinquit.sz donec ipse
purget vel ꝑbetur.secūde Petri.ii. Novit
dñs pios de tentatione eripere. ¶ Item tē
tationes vehemētes fatigāt t debilitāt ani
mam rōnalem.sicut imbres pluuiales ani

vindemiā debilitant infirmant t imbecille
reddunt vindemiarū mustū. Unde hec fa
tigatio repellēda est ab alia sicut debilitas
hmōi remouet a musto. Dicit.n.i libro de
vindemijs q si pluuialibus imbribus mul
tis supueniētibus vue in vinea adhuc exi-
stentes.vel post vindemiā ꝑlius q̄z oz ma
dēfāt ex necessitate ipsas calcamibꝰ. Et si
vindemiarū mustū ibecillius esse dicitur
qō qdē docebāt te gustus.qui vinū i dolijs
mittit post priaz ebullitionē ꝑfectū trās-
fundat in alia dolia. Manet.n.in fūdo oē
limosū pp grauedinem.t addat vinū aliud
ad decē sez metretas cotule tres. Quidā aūt
melius facientes vinū coquunt quousq; vi
gesima pars eius ꝺsumatur immittentes
gipsi centesimaz. Paulatim dō eo vsq;
ad ignē dimittūt vinū quousq; quinta eiꝰ
ꝺsumat.t eo postea vtūtur. Habes ergo
multiplex remediū cōtra debilitatū vinum
.i.cōtra lassatum vel tepefactum ex tenta-
tionibus suis. ¶ Primo p transfusationē
.i.occupationem.quia varietas operis te-
dium tollit. ¶ Secundo per decoctionem
.i.scie meditationē q̄ inflammat in nobis
ignis amoris.ps. In meditatiōe mea exar
descit ignis. ¶ Item per gipsi immissionez
.i.per sacre doctrine studiū.quia sicut me-
diante gipso scriptura imprimitur tabule.
sic mediante studio scripture doctrina im
primitur anime. ¶ Itē per vini cōsumptio
nem. Nam ignis cui vas cordis adherere
debet est consideratio passionis christi. Ibi
enim ignis diuini amoris.maxime exarsit
t ideo tepida corda t frigida maxime cale
facit ps. Ignis a facie eius exarsit. Et hic
ignis omnem accidiam consumit. t anie
nouas vires addit. ¶ Itez tentationis lā
guor repellitur sicut languor persici. Dicūt
enim sapientes de agricultura perti.q si p
ficus languere incipiat vanganduo est t in
de stercorandus. Et dicit Pall.q stercori
zatio eius melior est ex fecibus vini.quia ta
lis stercorizatio valet etiam contra pruinas
Alij etiam dicunt.q si circa ficū est stercoriza-
tio si irrigetur cum aqua decoctionis faba

rum. Similiter si homo languere incipiat
ex tentatione luxurie.oportet q̄ vangatur.
.i.aliquo laborioso opere.vel obedientie one
re exercitetur. Vel quasi vanga terraz scin
dens est penitentia carnem affligens. per
quam languor tentationis luxurie optime
repellitur a carne. Si autem languet ex tē
tatione superbie tunc debet stercorizari.
Homo autem superbus tunc stercorizat
quando ei suus defectus t vilitas ad me-
moriam reuocatur. Ad hoc etiam valet aq̄
decoctionis fabarum. Quid enim sunt fa-
be nisi honores t dignitates mundane. q̄
vento superbie implent mentem.sicut fabe
ventrem.sed iste fabe aqua decoquunt qz
scilicet in dignitatibus t honoribus positi
multiplici tribulatione replentur. Unde ir
rigatio huius aque.i.consideratio tribula-
tionis t inquietudinis dignitatis.t pote-
statis mundane expellit languorem persici
idest ambitionem t appetitum dominij.sz
si animus languet t tentatiōe auaritie ster
corizetur ex fecibus vini. Quid enim sunt
feces vini nisi impuritates t vilitates mū-
ditiaruꝫ dum animus prudenter attendit
ea que mundi sunt velut stercora contem-
nit. Fm illud Collocēn.in. Omnia detrimē
tum feci t arbitror vt stercora.

Capitulum. lxxv.

TEmpus pr̄sens concessū
est homini ad merendū.sz
in futuro erit tempus do-
mini ad iudicandū. Ille
enim qui ludit ad decios
facit auantagiū compari
sno quando dat ei decios vt iacter.sicut vo
luerit. Sic facit deus peccatori quando q̄si
decios dat ei tempus ad bene operandū
modo decios habemus idest tempus Se
neca. Tempus tantum nostrum est.sed post
mortem non est nostrum.sed tunc accipiet
vel habebit decios ipse sez christus.t iacta
bit contra nos decios ire.i.vocabit adver-
sum nos tempus ps. Cum accepero tem-
pus ego iusticias iudicabo.

¶Capitulum.lxxvj.

TImor domini stabilit mentes sicut lapideos suppositi assseribus siue tegulis sup tecta custodiūt eos ne a vento moueantur. Sic timor dñi. vt dicitur Eccli.xxv. sup omnia se supponit. Et sicut ancora tenet nauem ne mergat ita timor tenet cor stabile ne picliteretur Brego. Ancora mentis est pond⁹ timoris. ¶Item timor introducit amorem vt Aug. dicit sicut seta introducit filum. Et sic intelligitur de timore serulj. Seta nāq; sic filum inducit vt ip̄m p̄cedat sed cum ipso nō pmaneat. Sic timor seruilis charitatis amorē p̄curat. sed amore p̄fectē discedit. i. Jo. iiij. Perfecta charitas foras mittit timorem

¶Capitulum.lxxvij.

TRibulatio ꝓbat animū. sic pomū vel malū immissū dr ꝓbare musti. Mā sicut dicit in libro de vindemiis. Illi q volunt ꝓbare mustū. an purum sit vel aqua mittū. malū aliq̄ mittūt in vas meliuo Ro est pirum. alij aūt locū stam alij cicadam t si supernatant purū ē vinū. si merguntur mittū est aq̄: Sic r animus sit verus vel fictus ꝓbatur ex icursu vel illatione alicui⁹ rei aduerse vel ꝓtume lose. q̄ tunc supnatare probat qñ sine ira tolerat. Tunc Ro submergitur. qñ cor per iram ingredit. Bre. Qualis quisq; apud se latear illata ꝓtumelia ꝓbat. ¶Item tribulatio probat animū. sicut p̄ contritionez ꝓbatur fortitudo sinapis. t p̄ feruorez fortitudo virt⁹ vasis. Non cui est magnus si lucerna nō extinguat vbi nō ē vēt⁹ vt pluuia sz magnū ē lucere cū vēto tēratiōis t ardē i aq̄ tribulatiōis. Sap. vij. Inextinguibile ē lumē illius Cani. viij. Aque multe non potuerunt extinguere charitatem. ¶Item tribulatio quanto amariot tanto maiorez cōsolationem mercetur. Nam quāto amario res sunt herbe medicine tanto plus ponet de zuccaro vel de melle vt infirmus potionem absorbeat. Sic est de consolatione t tribulatione. Ps̄. Secūm multitudinem dolorum in corde meo. consolationes tue letificauerunt animam meam. ¶Item tribulatio ad bonum compellit t etiam festinare facit. Nam q̄ aliquis pastor vel alius porcum suum vel ouem ducit ad pascua vel ad forum t non vult eum sequi ligat func vel vga percutit. t ita inuitum ducit. Sic dñs ligat nos infirmitatib⁹ t aliis defectibus. qui aliter eum nolumus sequi. Vñ dicitur O sce. xi. In funiculis ade traham eos in vinculis charitatis. ¶Item pastores peccora sua sequētibus hostibus ad loca munita fugere compellunt. Sic nos de tribulationibus t infirmitatibus ad celestem patriam intrare compellimur Luce xv. Compelle intrare Glosa Qui aduersitatibus fracti ad amorem dei redeunt cōpelluntur intrare. ¶Item sicut homo percutit equum vel asinum suum vt ad viam redeat vel vt citi⁹ vadat. sic de⁹ vrget nos tribulationibus Isa. xxvij. Domine in angustia requisierunt te Ps̄. Imple facies eorū ignominia t quer̄t nomen tuū dne Et ideo Multiplicate sunt infirmitates eorum. postea acceleraverunt. ¶Item tribulatio sanctum hominem ꝓbat. Maz ferrum caliduz dz malleari. non frigidū. Sic sancti amore dei succensi dīt tribulationibus ꝓbari Sicut enim ferrum caliduz dū tenditur dilatatur. sed frigidum frangitur. Sic boni ex tribulationibus crescunt mali

deficiunt. ¶Item portus lucē⁹ vacu⁹ Ro deficiunt. ¶Item portus lucē⁹ vacu⁹ ad ignem crepat t magnum sonitum reddit. sed plenus non. Ita homo a gra vacu⁹ per impatientiaz crepat tribulatiōe Eccli. xxvij. Vasa figuli ꝓbat fornax t homines iustos tentatio tribulationis. ¶Item tribulari permittit de⁹ sanctos suos t quāq; nō cito liberat eos a penis presentibus. sicut pater non liberat filium suum a manu medici cirugici vel mgri licet videat eum affligi. quia scit sibi prodesse in futurum. Sic deus suos nō liberat a tormentis. Non enim a cruce. vel paulum ab eis liberauit petrum. Heb. xi. Alij. autem distenti sunt tc. Et postea sequitur. vt meliorem inuenirent resurrectionem. ¶Item pater filium ab ictibus intorncamento non liberat. etiam si videat eum graues ictus sustinere vt laudem patiendo acquirat. Sed si videat cuz in periculo non posset sustinere quin ipsum adiuuaret. Similiter etiam deus amicos suos sustinet affligi in p̄senti. vt laudem t gloriam celestis patrie acquirant. Sed si in periculo anime eos videat eos liberat Ideo deus Job exposuit periculo corporis tc. Sed dixit diabolo verum tñ aiam illius serua. Ps̄. Adiutor in oportunitatibus in tribulatione. Tunc enim opportunum est cuz agitur de periculo anime. ¶Item tribulatio iustos purgat. Multer enim bonos pannos sepe lauat. sed vilcs t veteres putrescere permittit. Sic de⁹ iustos flagellat in p̄senti sed peccatores putrescere permittit in peccatis Apo. ad Hebr. xij. Flagellat omnez filium quem recipit. ¶Item tribulatio est cyphus t calix domini vnde potat amicos suos. Vnde sicut non irascereturbonus si rex faceret eum sedere iuxta se vt de cypho suo potaret Sic etiam non dz irasci de tribulatione Mate. xx. Calicem quidem meū bibetis. ¶Item tribulatio t pena viliot est in vita ista q̄ in alia. Nam tam diu est moneta vilio ad lucrandum q̄diu est in cursu. modo moneta tribulationis t penitentie est in cursu. quia vna denariata in isto seculo valet centū in alio seculo Vñ de Ezechiel. iiij. Diem pro anno dedit tibi.

Capitulum.lxxviij.

VAna gloria sibi est molēdi no ad ventum q̄ sine vento nō molit. t est sicut camelēo qui ex vento pascitur t viuit O sce. xxii. Effraiz pascit ventum tc. Et est etiam sicut nauis que sine vento non currit. Unde merito dicit Job. xxvi. Tollet eum ventus vrens. Et nota q vana gloria zizania est t semētis mala quā diabolus seminat in agro cordis inter fruges bonorum operum vt destruantur. Et sicut ex vno grano mali seminis nascuntur multa sic ex ipsa vana gloria nascunt multa vitia. Unde sm Brego. Inanis gloria generat septem filias Quarum prima est inobedientia. qua vana gloria in nullo vult vilcri inferior quod fieret si faceret mandatū. ¶Secūda ē ostentio. quia vult vincere cum clamore t per hoc apparere. ¶Tertia est iactantia qua qs enarrat bona sua vt laudabilis apparcat. ¶Quarta est hypocrisis qua querit hominibus ex exterioribus apparere. ¶Quinta est pertinatia. qua factum suum malum vel dictū defendit. ne errasse videatur ¶Sexta est discordia. qua contra omne dictum assumit contrarium propter vanam gloriam. Septima est nouitatum presumptio. qua quis noua vel dicit vel inuenit vt laudetur.

Capitulum.lxxix.

VErba dei assimilant sagittis. quia sm Brego. Eo q̄ duriora feriunt male viuentium corda transfigunt. Unde redemptori nostro de his sagittis a Ps̄. dicitur Sagitte tue acute. populi sub te cadent. ¶Item verbum dei assimilatur gladio. quia penetrat cor. sicut gladius penetrat corpus Aposto. ad Heb. iiij. Viuus est sermo dei t efficax. t penetrabilior omni gladio ancipiti. Et nota q eandem vim habet gladius in manu debilis vel fortis parui vel magni. sed non eundem effectum cum fortiter vel debiliter p̄cutit. Sic t verbum dei in ore predicantis. ¶Item verbum dei purgat sicut medicina lauat sicut aqua. t fecūdat sicut pluuia Nam sicut medicina purgat a corruptis t superfluis humoribus. Sic verbum dei a prauis. t superfluis affectionibus. t ab anima lauat. Sapiē. xvi. Neq; herba neq; malagma sanauit eos sed sermo tuus dne qui sanat omnia. ¶Item sicut aqua lauat t mundat vestem sic verbum dei mentez Job. xiiij. Vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. Sed nota q cribrum si ponatur in aqua statim impletur. sed cum extrahitur nihil intus remanet

net. Sic multi sunt in sermone qui duz audiunt pleni sunt aqua compunctionis t deuotionis, sed cum receſſerint vacui remanent. t auditorum memoriam non habent Eccli.xxi. Cor fatui quasi vas confractum omnem sapientiam non tenebit. Sed nibi hominus attende q vas cui aqua infundit, licet aquam non retineat. eſt tñ mundi⁹ q̄z si non infunderetur. Sic ille qui frequēter audit verbū dei q̄ ille qui nō audit. ¶ Item mulier cum in speculo sordes aspicit aqua ablut Sic verbum dei ad modum speculi maculas cordis ostendit t dat aquam gre ad lauandum Deu.xij. Doctrina bona dabit gram. ¶ Item verbuz dei secundat animam sicut pluuia terram Deut.xxxij. Concrescat vt pluuia doctrina mea Pluuia enim facit exire de terra vermes bufones. t herbas germinare. Sic verbum dei peccata ab homine facit exire t bonum ꝓ positum germinare Leui.xxvi. Dabo vobis pluuias tpibus suis t agri gignent germen suum. ¶ Item verbum dei mundat t purificat affectum sicut manipulus coriādri purificat oleum. Dicit etiam Palladius q si animal in oleum ceciderit, t oleum putredine ac nidore viciauerit iubent greci coriandri manipulum in olei metreta suspendi atq; ita pauc' diebus manere. t si nihil de nidore dimiſerit mutandum esse coriandrum donec superetur hoc vitiū. Tūc quippe aial in oleum incidit qñ carnalis tentatio in cor deuotum incurrit; qđ putredine viciatur qñ delectatiōe polluitur. Sz quid per manipulum coriandri nisi studiū significatur diuini Ubi. Coriandruz quippe canibus dicitur esse cōtrariuz. qz nimiz diuinū eloquium peccatorib⁹ est aduersoz Manipulus autem dr eo q manu capiat Vñ coriandrum ad manipulum ducit qñ Ubi diuini studium ad opus ordinat Manipulus ergo coriandri idest studiū diuini Ubi corruptionē aialis ab oleo abstrahit. qz delectationē tentatiōis carnalis ab alo repellit. Vñ Hiero. Ama scientiam scripturarum. t carnis vicia nō amabis.

Capitulum.lxxv.

Verba t motus peccatoruz t carnaliuz hoim displicent in tñe. sicut displicet gustui cib⁹ insulsus. Vñ Job.vi. Numquid comedi poterit insulsuz qđ nō est sale conditū. Verba quippe mo resqz carnalium q̄si cibaria se nris mentibus ingerunt. vt in delectationis ventre rapiantur sed electus quilqz insulsa nō comedit. qz prauoz dicta factaqz diiudicans. ab ore cordis repellit Paulus enim ad ciuium mentium insulsa inferri ꝓhibuit. cum dicit pubo dixit. Colo.iij. Sermo vr sp i gra sit sale conditꝰ. Et Pdō. quecqz Uba reprobo rum in cordis ore insulsa rapiebat t dicebat Narraverunt mihi iniqui fabulatiōnes. sed non vt lex tua. Sepe autem verba carnalium Dum importune se nris auribus ingerunt in corde bellum tentationis gignunt. Et q̄uis hec ratio reprimat t lingua reprehendat cum labore tñ intus vincitur quod foris cum auctoritate iudicatur Unde necessarium est q nec ad aurem veniat qđ mens a cogitationis audiru vigilans repellat Sācti igitur viri qui ad cternā vitā ꝓficere ambiāt i tāta se altitudie vite subleuant vt audire iam que mūdi sūt grauet sibi ac deprimens pondus credant: Valde nāqz insolens ac intolerabile esti mant quicquid illud non sonat quod intus amant sicut Gregorius dicit.

Capitulum.lxxvi.

Virginitas asſimilatur lampadi q̄z sicut lāpas fracta non reparatur sic Vginitas amissa non recuperatur. Nam liquis amiserit Vginitatem suam si totum mundū daret plenum auro nō recuperaret eam Amos.v. Virgo israel. pie cuperaret eam. Amos. Uirgo israel. pie cuperaret eam. Amos. Uirgo israel. pie cuperaret eam. Amos. Uir

Vnde Job.vij.sm vnā ifam dicit Tentatio est vita hois sup terrā. Bre. Quid tentationis nōie nisi pugna ꝯ malignos spūs exprimit. Ergo vita hois tētatio ē. q3 dū ꝯ malignoꝝ spirituū insidias vigilat i bellozꝝ pericu ꝓcul dubio desudat. ¶ Secundo bz pugnare ꝯ ꝓpriā ifirmitatē. Spōte qp pe a statu conditiōis lapsus corruptionis sue putredini subditus, dum sibi ex seipso uelestias gignit in ḡdā pugna varietatis exsilit. Vnde nūc t si ad sūma appetenda t etiam ꝺsequēda se erigit mutabilitatis, lubrice impulsu, primus ad semetipsum cadit. vult in cōtēplatiōe stare sz nō valet cogitationis egressū figere nitit sed ifirmitati sue lapsibus cneruat. Qui nimirum mutabilitatis sue onera. q3 volēs expetiit nolens portat. Quectus homo carnē possidere potuit si bene ab auctore conditus posset dari voluisset. Cūq3 se erigere ꝺtra ꝺdito rē studuit in semetipso protinus carnis cōtumelias incurr. Sz q3 cuz culpa simul ab origine etiam pena propagatur. inserto in firmitatis vitio nascimur. t quasi eū hoste deducimur. quē cū labore superamus. Ipsa ergo hois vita pugna ē. cui ex semetipsa nasci vī primā. ¶ Tertio bz pugnare ꝯ vitiorū nascentiū pleritatē. q3 sz penitētie aia semp in pugna ē. q3 t si semp ex virtute succidit qō ex ifirmitate generat semp tñ ex ifirmitate generat qō ex virtute succidat. Nā t si iā ab inigrato ꝓpetratione ꝺpescit. in ipsis tñ bonis opibus mō malorum mēoria. mō seductionis caligine tentatiōis sue interruptione fuscat. Alius nāq3 a luxuria iā carnē refrenat. sed tñ adhuc luxurie fanta'mata tolerat. quia qui volēs fecit borū etiā inuitus meminit. t penam sustinet qō voluptatem putauit. Dum ꝺo ad deuitam culpam retrahi metuit. ventrez mire rigore abstinentie constringit. vultuq3 ex abstinentia pallescit. Cumq3 pallor in facie aspicitur veneranda ab hominib⁹ vita laudatur morq3 inanis gloria abstinētie alaz cum verbis sanctis concutit quā concussa uicius dum subijcere non valet eū per quē venerat tergere a facie pallorem querit. sicq3 fit vt ifirmitatis neruibus ligata aut pallorem abstinētie fugiens itez per alimēta subdi luxurie metuat. aut impulsq3 luxurie p abstinentiā superāt pallorem suum inani glorie militare pertimescat. Aliusꝫ lapsū superbie superans toto iam desiderio statū humilitatis appetebendit. Cumq3 superbientes quotdā vsq3 ad oppressiones innocentiū crumpere conspicit postponere aliquantulum cogitur qō decreuit. vim recti tudinis exerit t prauis non mansuetudine sed auctoritate contradicit. Vnde plerumq3 fit vt aut per humilitatis studiū rectitudinis zelum deserat aut zelo rectitudinis turbet humilitatis studium quod tenebat. Cūq3 seruari simul t zeli auctoritas t ꝓpria humilitas non possit. sibimetipsi bō ex perturbatione incognitus redditur: ita vt vehementer ambigat ne apud seductuz animum aut superbia se auctoritate zeli in sinuet aut torpor pauidus humilitatem fingat. Aliusꝫ quanta sit fallacie culpa. t fidei virtus considerans. aream veritatis eligēs decernit vt ex ore iam falsuo sermo non pdeat. seseq3 funditus a mendacij transgressione disiungat. Sed fit plerumq3 vt dum verum dicitur vita ꝓximi grauetur. Cūq3 ingerere alteri lectionem metuit ad hoc quod dudum professerat fallacie vitium qua si ex studio pietatis redit. sicq3 fit. vt si malitia mentem non teneat. in eo tamē veritatis iudicium vmbra mendacii obscuret.

Vnde t sepe quia peroēctatus quisq3 contiere nō valet. aut falsū dicens suā mentē trucidat. aut verū loquēs proximi vitā grauat. Alius amore conditoris excitatus a terrenis cogitationibus mentem curat assidua oratione suspendere. atq3 hanc in sedula oratione suspendere. collocare. creta quietis intime securitate collocare. Sed in ipso sue orationis ascensu dum elevare animum ab infimis nititur. infirmorum fantasmatibus reuerberatur atq3 ad imaginib⁹ obscurat. Vñ fit plerūq3 vt intendentis animus ipsa sua infirmitate fatigatus. aut oratione deserens desidia torpeat. Aut si diu in oratiōe permanserit apōs eius oculos obortaꝫ imaginum caligo vē sescat. Propter q̄ omnia recte dicit. q3 militia sive tentatio est vita hominis super terrā. ¶ Secūdo vita hois assimilat militie pp armature ꝺrarietatē. Quia sz meno humana ipsis suis spūalib⁹ armis quib⁹ se defendere nititur impugnatur. Vnde fit vt si eis careat pigrescendo superetur. Et rursus si t illa sumat eisdem ipsis vulneretur. naz ecce iste ab eruditione diuine legis alienus ignorantia sua deprimitur. ne quid obtinē de salutis operetur. Ille diuine legis scientia preditus dum sibi pre alijs gaudet intellectum supperere. q3 priuato gaudio exaltat ꝓcepti itellec⁹ti se mūera dissipat t ide i iudicio ceteris deterior exhibet vnde ceteris ad tempus clarior ostenditur. Nunc q3 virtutū dona nō subleuant etiam viā simplicē rectitudinis declinat t velut extraneū se a celesti munere deputans. q̄si eo securi⁹ prava agit. quo supernī doni sublimia mu nera non percipit. Illū ꝺo ꝓphetie spūs repleno ad ꝑsciam subleuat. cuiq3 ventura q̄ si iā ꝑsentia ostendit. Sed dum sepe t in multis sup temptim tollitur. vt futura ve raciter contempletur. meno in sui confidentiam deducta eum qui haberi non semper pōt semper sibi adesse ꝓphetie spū estimat. cūq3 omne quod senserit ꝓphetiā putat. Et q3 sibi hanc t eam non bz retribuit. t inquātū haberi potuit amisit. Sicq3 fit vt ide post alioꝝ merita tristis redeat vī estimationē oium letus ꝓcibar. Militia ergo sive tentatio ē vita hois sup terrā q̄ aut aliena a virtutibus ad celeste ꝓmiuz fugere nō valet. aut ditata donis spūalib⁹ aliqñ ꝺceri⁹ ex occasiōe virtutū ruit. ¶ Tertio vita hūana etiā corporea assimilat militie pp deficientie velocitatē. Nā p militie trāsitū ad finē quotidie tendit. cūq3 per ordinē militie locus crescit. tota militia simul hoi deficit. Militia ergo ē vita hois super terrā. Quia dū vnusq3q3 ad vite proiectuz p temporū augmētū tendit. augendo vita viuere desinit. Dico ꝺppe exꝑectanf vt veniāt. sed cum ad augmentū vite veniūt iaz ab augmento vite subtrahunf. Quia t itinerātis gressus dum in anteriora ꝓficit qō restat iter decrescit. Vita ergo nostra militia est. q̄ quāto ad augmēta ducit eo vt nō sit finitur. ¶ Item vita nostra assimilatur stuppe Eccli. Strophāe stuppe collectio finagoga ꝓcreūtium. Primo pp vsū. Fiūt enim ex stuppa fila grossa inequalia. debilia. t nodis plena. Talia autē sunt opa peccatorum. sez grossa pp defectum prudentie Inequalia pp defectū iustitie. debilia pp ō fectum ꝺstantie sive fortitudinis. t nodosa .i. nexibus voluptatum plena pp defectū rē perantie. ¶ Secūdo pp siccum. Est n. stuppa multum sicca. t ideo cito arripit flammā. t cito vertit in fauillā. Sic mēo peccatorio cū sit sicca ab humore grātie cito ifirmat a tētatiōe t pari delectatiōe sz cito ꝺficit delectatio opis. q̄ tādē vertit i fauillā. i. cruciatū ignis. ¶ Tertio propter fumū. quia fumus stuppe dum extinguitur amarus t tenebrosus inuenit. oculis nocuus. t naribus fetidus. Fumus ergo stuppe est delectatio culpe. que extinguitur cum opus peccati finitur. t tunc relinquit in conscientia amaritudinem in anima tenebrositatem. oculis intuentium nocet per malam edificationem t naribus p infamie fetorem.

Capitulum. Lxxvi.



Ita sunt prius extirpanda. t post inserende virtutes. Naz si campoz sentes arator vomeris scissione non eruit. terra accepta semina in segetem non producit. Et si putredinem medicus vulneris vel vlceris aperiōe non ejcit nequaq̄ in loco putredinis sana caro convalescit. ¶ Item vitia etiā per penitētiā vel emendationem purgata aliquā post se notam vel virtutum debilitatem seu ad peccā dū promptitatē relinquit. sicut etiam post lanationez vulneris remanet cicatrix. Symō ergo ille quē dominus a lepra mundauit

etiam post emundationē semp vocabatur lymon leprosus ꝛ sicut qui vulneral in pede etiā post sanationē vulneris claudicat. Sic etiam post vitiorum confuctoꝝ correctionem remanet pronitas quedam ꝛ debilitas.

Capitulum. lxxxvii.

VNitas spūalis assimilatur vnitati rez corporaliū. Est.n. in rebus corporalibus triplex scz artificial naturalis ꝛ socialis Artificialis quidem est ex partium integritate: sicut est vna domus constans ex multis partibus.quaꝝ nulla per se domus dicitur.omnes No insimul vnite ꝓstituunt domum vnā. Vnde boctius. Vnū est indiuisū in se ab aliꝰ aūt diuisū.Et talis res q̄ diu est vna est.vñ si diuidatur non est. Sicut patet in cultello.qui vnus est ex manubrio ꝛ ferro. Vnde si ferrū a manubrio separetur iam non est cultellus sed duo frusta. Hec vnitas spiritualiter debet esse in hoie respectu sui quo ad mentis integritatem Cordio.n.diuiso signum est mortis ꝓ Ieremi. Diuisū ē cor eoꝝ ,ppter ea interierunt. Vñ aia q̄ diuidit affectiones suas circa multa est sicut candela que tot pictibus adhebit granulis cera sua vix sunum lignum remanfit in ea. Vnde de anima sancta dicitur Cantī.vi. Vna est colūba mea. ¶ Secūda ē vnitas naturalis ſ̄ē anime ꝛ corporis in vna persona.ꝛ pluriū consanguineoꝝ in vna parēteta.ꝛ taliovnitas competit homini respectu dcli.Cor.vj. Qui adheret deo scz per fidem ꝛ charitatē vnus spūs est cum eo. Et nota q̄ in homine caro vnita spiritui suscipit ab eo multa bona.scz vitā motum sensum ꝛ hmōi. Et similiter pauper hō ꝓ sanguinitate ditis eius diuiti suscipit ab eo multa dona vnde multum appetit pauper nobilis matrimoniam mulieris diuitis pp bonorum communicationem. Ergo multo magis appetenda est vnitas charitatis cum deo qui ē summū bonum.a quo est omne datū optimum ꝛ omne donum perfectum. Vnde alia ex charitatis coniunctione assequitur communionem multorum ꝛ magnorum bonorum. Sap.viij. Sciens quoniaꝫ meum communicabit de bonis ꝛ Sap. vij. Venerūt mihi omnia bōa ,ꝛc. ¶ Tertia ē vnitas socialis sicut multoruꝫ mercatoꝝ i vna societate. Sic dꝫ hō in charitate vniri ꝛ sociari proximo ad lucrum vite eterne.ita vt posset dici Ecce q̄ bonum ꝛ q̄ iocundū habitare fratres in vnum. Hanc ergo vnitatem facit vinculum charitatis ad proximū sine qua mutua pax aut spūalis gra nō conseruatur.sed effunditur ꝛ euacuatur. sicut vinum de dolio sine vinculo. Et nota q̄ hec vnitas ꝛ vinculum charitatis multo ꝙ hec vnitas ꝛ vinculum charitatis multo ꝙ hec vnitas ꝛ vinculum charitatis multo ꝙ

pendit.super scipsum expendit. Et ideo sibi
est alienus emptio a carnificibus que ad
occidendum impinguantur.pro quibus ge
quid carnifex expendit super ea expendit.
Dicit.xii. Congrega eos tanq̃ gregem ad
victimas.t sanctifica eos in die occisionis
a.separa eos tanq̃ ea que solent immolari.

Capitulum.xci.

Christus assimilatur flatere
Quia vt Grego.dicit Ad pẽ
sandũ vite nostre meritũ venit
ac secum iustitiã simul t misc
ricordiã detulit.sed misericor-
die lance propenderãs culpas nostras par
cendo leuiauit. In manu etenim patris q̃
si flatera nris libraminis factus hinc in se
calamitatem nostram t illinc peccata sus-
pendit. Sed grauis ponderis calamitatez
mouendo innotuit.t apud misericordiam
suã deus leue esse peccatũ relatando mon
strauit.q hoc primũ gre cõtulit qr penam
nostrã nobis cognoscibilem fecit. Nã ãn-
ta pena nostris deberetur peccatis.et pe-
nis t morte apparuit ipsius redemptoris.
Item christus figuratus est in lege vete
ri per illa que ordinebantur in tabernaculo
moysi. Ipse enim figurabat p ea q̃ erant i
tabernaculo interiori.p propiciatorium.qr
ipse est propiciatio pro peccatis nostris. vt
dicit.i. Jo.ij. Et cõuenienter h propiciatoriũ
a cherubin portabatur.qr de ipso scriptum
est Adorent eum omnes angeli eius Psa.
Qui sedes super cherubin ꝛc. Ipse etiam
figurabat per arcã.qr sicut arcaerat cõstru
cta de lignis setbim.ita corpus christi de
membris purissimis constabat. Erat autẽ
deaurata.qr christus fuit plenus sapientia
t charitate que auro signantur. Intra ar-
cam autem vna ures erat.Lanima hũs
manna.i.omnem plenitudinem deitatis.
Erat etiam in arca virga.i.potestas sacer
dotalis.quia ipse factus est sacerdos i eter
nũ. Erant etiam ibi tabule testamẽti ad de
signandũ q̃ ipse christus est legislator. Item
christi figurabatur per ea que erant in ta
bernaculo exteriori.scz per candelabrum.
quia ipse dixit. Ego sum lux mundi. Et p
septem lucernas septem dona spiritussanc-
ti notantur que fuerunt in eo. Ipse etiã si
gurabatur per mensam quia ipse est spiri-
tualis cibus sm illud Joh.vi. Ego sum pã
nis viuus. Duodecim autem panes figura
bant duodecim apostolos vel doctrinã eo
rũ. Vel per candelabrum t mensam pẽt
significari doctrina t fides ecclesie que illu
minat t spiritualiter reficit. Ipse etiã ipse
figurabat per duplex altare.i. holocaustor
t timiamatis.qr per ipsum oportet nos of
ferre omnia virtutũ opera siue illa quibus
illa affligimur.q̃ offerebant in altari holo-
caustor siue illa que maiori mentis perfe-
ctione.i.spiritualia pector ofideria deo offe
runtur in christo quasi in altari timiamatis
sm illud Hebre.viii. Per ipsum ergo of
feramus hostias laudis semp deo. Et no
ta q̃ Exodi.xx. dominus mandauit.q̃ fie-
ret altare de terra.vel saltem de lapidibus
non sectis. Et utrq̃ q̃ etiam non faceret al
tare excelsum.ad quod oporteret ascendere
per gradus.ad designandum q̃ in christo
domino nostro qui est verum altare debe
mus confiteri veram carnis naturam quã
tum ad humanitatem quod est altare de
terra vel lapide facere: quantum ad deita
tem debemus in eo confiteri patrie equali
tatem quod est non ascendere per gradus
ad altare. Ipse enim christus nõ minor pa
tre est aut spiritussancto.sed coeternus t coe
qualiter vtriq̃ viuens t regnãs deus in se
cula seculorum Amen.

Explicit liber nonus de exemplis t si-
militudinibus rerum.

Capitulum.xliii.

Mandata dei debent haberi in
meditatione t operatione cũ re-
cta intentione. Moyses. pharisco
rum erat portare mandata le
gio scripta in membranis in frõ
te q̃si coronam vt sibi oculos mouerent.t et
ligatas ad manus in angulis et pallioꝝ ipi
t etiam cõsuti iudei iacinctinas fimbrias
inserebant. Sic.n.preceptum fuerat. Deut.vi.
scz q̃ ligarent precepta dei q̃si signũ in ma-
nu sua.t q̃ scriberẽt in limine ostiorũ. t q̃
p angulos palliorum facerent fimbrias in
quibus ponerent iacinctinas vitreas in me-
moriã mãdatorum dei.vt habetur Nume.
xv.qũ.i.mandatũ pharisei ad litteram intelli
gebant t seruabant.sz intentio dei mandan
tis fuit.vt ligarentur in manu.i.in operatione.
t essent sibi oculos in meditatione. In iacin
ctinis autem vitreis que palliis inserebantur
signatur ecclesie intentio que omnibus
operibus nris debet adungi.

Capitulum.xliv.

Miseria t grauedo humane vi
te ostenditur a defectib9 corpis
t ex varijs medicamẽtis. Nã
preter hoc q̃ corpus diuersis
infirmitatibus t febrib9 t do
loribus frequẽter affligit. Et ipa hec nri cor
poris q̃ sal9 vocat egritudo é. vt dicit Bre.
Nã otio tabescit.ope deficit. Incdia defi-
ciens cibo reficitur vt subsistat. refectione
lassescens abstinentia releuat vt vigeat. aq̃
pfunditur ne arescat.linteis tergitur ne ipa
nimis perfusione liquefiat. labore vegetat
ne quiete torpeat.quiete refouetur ne labo-
rio exercitatione succumbat.fatigata vigi-
lijs sõno reparatur. oppressa sõno vigilijs
excutitur ne sua pena quiete lasset.vestibus
tegitur ne frigoris aduersitate penetre
tur.q̃ si estus sit calore deficiens aurarum
flatu refouetur. Cũq̃ inde molestias inue-
nit.vt vitare molestias querit male sancia
ta vt ita dicam de ipso suo medicamine
languescit. Remotis ergo febribus cessan
tibus doloribus.ipa nra salus egritudo est
cui curandi necessitas nunc̃ deest. Quot
enim solatia ad viuendi viam querimus.
quasi tot nostre egritudini medicamentis
obuiamus Sed ipm quoq̃ medicamen in
vulnꝰ vertitur.quia exquisito remedio pau
lo diutius indorantes ex eo grauius defici
mus.q̃ proni ad refectionẽ paramus. Sic
nimirum debuit plumptio corrupt.sic sup-
bia elidit.qr eni elatus semel supbiꝰ spi
ritũ cecc deffluens quotidie portamus luti.

Capitulum.xlv.

Deus cuꝰ aliqñ maledixit iuve
nes q̃ senes.imo forte plu-
res morientur iuuenes q̃
antiqui. Sicut de zizaniis ac
cidit q̃ plures occidunt agni
q̃ pecudes t ita cito trangitur vas nouum
sicut antiquum. Et similiter scinditur cinus
arbor iuuenis q̃ antiq̃. Isa.xxx. subito dum
non speratur veniet contritio illius. Item
mors timenda est propter necessitatem. Qui
cũq̃ enim in carne viuit oportet q̃ morian
tur. Terra enim cum homine tranxit ad ho
minẽ t sic caro cum mortalitate. Eccli.viii.
Non est in homine potestatem in die mortis.
Qui videt domum proximi sui ardere non
debet multũ de sua cõsidere. Eccli.xxxviii.
Memor esto iudicij mei.hic enim erit t tu
um.mihi heri tibi hodie. Item viri sẽn
ci quanto plus appropinquant mortitan-
to feruentiores fiunt sicut querentes the-
saurum eo ardentius fodiunt.quo iuxta q-
situm aurum magis appropinquando per
tingunt. Et corpus naturali motu tanto
mouetur velocius quanto plus ad suũ ge
tis terminum appropinquat.

Capitulum.xlvi.

Mortuus est homo mundo t
mundus ei qui nec mundus
curat de ipo.nec ipe de mun
do si enim in vno loco sit mor
tuus t viuens.t si mortuꝰ vi
uum non videt vt uno tñ mortuum videt
si no mortui sunt vtriq̃ alter alterum neq̃
q̃ videt. Ita qui iam mundum non amat.

sed tamen ab illo vel nolēdo amatur. & si ipe velut mortuꝰ mundū nō videt. hūc tū mūdus adhuc mortuꝰ nō videt. si Ño nec ipe in amore mundum retinet. nec rursus in amore mūdi retinet. vicissim sibi vtriq; extincti sunt q; dū alter alterū non appetit. q; si mortuꝰ mortuum non attendit. Et talis erat paulus qui dicebat Gal. vi. Mihi mundus crucifixus est & ego mundo. C Iē qui est mortuus mundo oditur. & ejtur a mundo. Nam sicut mortua corpora mare a se ejcit viua Ño sibi retinet. Sic mundus detinet suos amatores tamq; sibi viuentes. & ejcit contemptores tamq; sibi defunctos Job. xv. si de mundo fuisse tis mūdus quod suum erat diligeret. nunc Ño q; de mundo non estis ꝓpterea odit vos mūdus. C Iē mortificantes sp̄aliter se ip̄os assimilantur fodientibus thesaurum De q; bus dicitur Job. iii. Quasi effodientes thesaurum gaudentq; vehementer cum inuenerint sepulcrum. Mundo enim sicut dicit Gre. per inuisibilem sapientiaz morimur. Que thesauro assimilatur Prouer. ii. si q; fieris eam quasi pecuniam. & sicut thesauros effoderis eam Sapientia quippe in rerum superficie non iacet. quia in inuisibilibus latet. & tunc mortificationem nostram sapientiam contingentes apprehendimus si relicta visibilibus in inuisibilibus abscōdamur. si sic hanc corde effodientes q̄rim⁹. vt ratione omne quod terrenum meno cogitat a semetipsa mens sancte discretionis ejciat. thesaurum virtutum qui latebat se agnoscat. Facile eni in se thesaurum inuenit. qui eam que se male pferebat molem a se terrene cogitationis repellit. Quia autē quesitam mortem sicut thesaurum dicit re ete subiungit gaudentq; vehementer cum inuenerint sepulcrum. Sicut enim sepulcrum locus est quo abscondit mortuus. ita diuina contemplatio quoddam sepulcrum est quo abscondit sia. Quasi enim huic adhuc mūdo viuimus cum mente in eum foras vagamur. Sed mortui in sepulcro abscondimur cum mortificati exterius in secreto interne contemplationis ꝛ.

mur. Sancti igitur viri ab importunitate desideriorum temporalium a tumultu inutilium curarum a clamore perstrepentiū perturbationum semeripos sacri verbi gladio mortificare non desinunt. atq; intus ante dei faciem in occulto mentis se abscōdunt. Col. iii. Mortui. n. estis et vita vra abscondita est cuz xp̄o in deo Qui ergo mortem querit gaudet dum sepulcrum inuenit quia qui mortificare se appetit valde ad interiorem requiem contemplationis hilarescit. vt extutus mundo lateat. & a cunctis exteriorum rerum perturbationibus intra si num se inuisi amoris abscondat. Sciendum etiam q; antiqui mortuos cum diuitijs sepeliebant. Et ideo qui thesaurum q̄rit gaudet cum sepulcrum inuenerit. quia sapientiam perquirentes cum sacre scripture paginas voluimus cum exempla precedentium sanctoruz perscrutamur. quasi ex sepulcro gaudium sumimus quia mentis diuitias apud mortuos inuenimus quia qui huic mūdo perfecte extincti fuerin occulto cum diuitijs requiescunt Sepulcro ergo diues efficitur qui per exempla iustorū contemplationis virtute sublevatur.

Capitulum. xlvii.

MVndū sequēs assitat fatuo q; sūmo mane surgebat vt se quereꝛ vmbrā q̄ sp̄ eū fugiebat. & nūq; eā apprehēdebat Eccli. xxxiiij. Quasi q; apprehēdit vmbrā & pscquit vētū. Sic q; attēdit ad visa mēdacia. Ezech. xpaleo. q̄ aliud ꝓmittunt & aliud soluunt. sicut mendacia aliud sonant & aliud continēt. Item mundum se quens assimilatur puero qui sequitur papilionem quem non capit sed ab eo fugit vel ip̄m dimittit Eccli. xi. Si secutus fueris nō apprehendes.

Capitulum. xlix.

MVnera debent manus iudicis remittere. sicut remunt serpentem tangere vel venenosum Vnem super se tenere. Si enim vermis venenosus super manuz ascenderet ꝓtinus ipsum ex cuteret ne eum venenaret. vnde dicitur. Act. xxviii. q; paulus viperam que manuz suam inuasit & ad ipsam pēdebat in ignem excussit. Tunc enim vipera vel venenosus vermis manum iudicis inuadit vt vitam eius veneno extinguat quando aliquis eū muneribus tentat. vt cupiditatis veneno lasciam corrumpat. Sed ꝓbus iudex eaz in ignem excutit. quia hanc cum quodam quasi furore & indignatiōe repellit. Vnde dicitur Isa. xxiii. Beatus qui excutit manus ab omni scilicet munere. Quia tripler est munus. cuiꝰ acceptio vel expectatio corrumpit non solum manus iudicant. sed ēt interdum cutalcūq; bona operantis. Vnde Gre. Treo sunt acceptiones munerum ad q̄ ex fraude festinatur. Munus. nā q; ex corde est vana gratia per cogitationē Munus ab ore est vana gloria per fauorē. Munus ex manu est premium per datione. Sed iustus quisq; ab omni munere manus excutit. quia in eo q; recte agit. nec ab humano corde vanam gratiam. nec ab ore laudem nec a manu dationem accipere querit. Solus igitur in dei operatione fraudem non facit. qui eum ad studia bone actionis inuigilat. nec ad corporalia rei ꝓmia nec ad laudis verba. nec ad humani iudicij gratiam anhelat.

Capitulum. l.

OBedienti deo obediūt oia & creatori & creatura. Quod ꝓz exemplo iosue q̄ mandauit sol & q; staret & steit. Vñ Jo sue. x. Non fuit ante eum postea tam longa dies obediente domino voci hominis. Gre. Si obedientes fuerimus ꝓceptis diuinis. obedit dominus orationibus nostris C Iē assuefactio ad opera obedientie facit ea videri facila. Equus enim assuefactus circumvolutionibus de facili ad voluntatem sessoris flecti pōt. Prouer. xxv. Equus paratur ad diem belli. dño aūt salutem tribuet. Equus iste religiosus est. cui frenum obedientie imponitur. quia paratus est per assuefactionem ad obediēdū vt ad dexteram vel sinistram vertatur ꝓs. Paratus sum & non sum turbatus vt custodiam mandata tua.

Capitulum. li.



PVs bonū dz offerri deo pure & cōplete. Sicut iubebatur offerri hostia in lege. Mā in lege iudeo ꝓcepū erat vt subtracta pelle hostie artus in frusta cōciderēt. sDelīē nāq; hostie si cut Grego. dicit subtrahim⁹ cū a mentis nostre oculis superficiē virtutis amouemus cuiꝰ art⁹i frusta cōcidim⁹ cū distinguentes subtiliter ei⁹ itima mēbratiq; cogitamus. Iē Leui. iij. Preceptū ē vt cauda hostie i altari offerret. vt videl; omne bonū q̄ incipim⁹ & pseuerāti fine cōpleamus. C Iē opantes bona ꝓpter difficultatē assidant ascēdētib⁹. mala Ño ꝓpter facilitatem descēdētib⁹. Mā sicut dicit Grego. otio ascēsus in labore est. desensus in voluptate. Quia per nitum gressus ad superiora tēditur. per remissionē Ño ad inferiora declinatur Ad montis eni Yticem ipm sarum subuehere magni laboris est. ip̄mq; a summo ad ima dimittere laboris non ē. Sine mora videlicet ꝓuit. & magnis conatibus ad summa pcenit. longo studio leges scriptur sol atq; imbri diu cōmittitur sed mi vna & subita scintilla consumitur. Paulatim edificia ad alta ꝓficiunt sed repentino casibus terraz petūt. Robusta arbor in ac re per tarda incrementa se erexit. sed quicqd diu ad alta ꝓuit. semel & sic cadit. Sicq; fit vt iusti ad summa per tarda incrementa ꝓficiant. sed iniqui ad vltimoz; ima fine vllo obstaculo ac difficultate delectant.

C Iē opus bonū requirit deus ab homine sicut homo de qualibet arbore que est in orto suo vult habere bonum fructum. ad hoc enim plantauit. & si non portat fructum bonum scindit & comburit. Sic deus de quolibet homine quem posuit in

mundo.fructum bonorum opum requirit. Alioquin scindet & in ignem eternū mittet Matth.vij. Dis arbor q nō facit fructū bonum excidet & in ignē mittetur. ¶Itē materia mollis cito dissolui.sic opus molliz & tepidorum cito deficit. Prou.xviij. Qui mollis & dissolutus est in opere suo.frater ē sua opera dissipantis. ¶Item bona opa faciens.& a malis se non custodiens filius est fatuo qui mittit aquam in cisternam perforatam vel vinum poncno in vegetē fractū frumentū in saccum pertusum. Dz quantū ex vna parte poneret tantū ex alia extret. Ita talis quicquid lucratur ex operib⁹ bonis consequenter perdit ex malis Aggei.i. Et q mercedes cōgregauit misit eas in saculum pertusum De ptulo eniz sacculo sicut dicit Dze.aliunde exit qđ aliūde mittitur Quia indiscrete mentes mercedem quam ex bono acquirūt non aspiciunt quō ex malo ope perdunt. Alius nāqz castitatē corpis seruat.seqz vigilanter circūspicit ne quid foris reprehensibilis admittat.suis contentus est aliena non diripit.sed tñ odium forsasse in corde contra primum seruat.cum scriptum sit.Qui odit fratrem suuz homicida est Considerat enim q sit mundus foris i ope.& non perpendit q sit crudelis in mente. Alius iam aliena non diripit iam corp⁹ ab immunditia custodit. iam mente pura primum diligit.& malorum preteritorum cōfcius lamentando se in penis afflicit.sed finita pcepta de quibus in hoc mundo gaudeat etquirit.temporalibus gaudijs negligenter animum dimittit nec curat ne in cachynnarum mensuram imoderata gaudia sequantur Fit qz vt bonum nimis ridēdo perdat qđ plangendo lucratus est.

Capitulum.lii.

Anatus corpis ē signū meretricij & luxurie. Faciūt enī de templo dei papilionē meretricis. Dz sic papilio signū ē scorti.sic ornatus exterior. Prou.vij. Ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio ppparata. ¶Item solēt equorum venditores equis suis imponere rantam vel stramen sup capita eorū vel in caudis in signum q volunt eos vendere. Ita mulieres imponūt ornamēta capitibus suis i signū q corpora eoz venalia sūt. Si quis alicui⁹ nobilis equo imponeret signū venditionis & p villā circūduceret eū qđ vehementer multū offenderet.Sic offendit deus desponsa sua.i.de virgine.& marite⁹ de vxore sua offendi deberet Prou.vi.zel⁹ & seruos viri nō parcet &c. ¶Itē mulieres se ornanteo sūt incēdiarie diaboli tēpla dei comburentes.ferentes ignem in caudis vt vulpes sanctionis.pō. Incenderunt igni sanctuariū tuum. ¶Item mirabile esset si mulier veniret ad missaz in morte mariti sui vel pisi ornata floribus.Sic est de illis q veniunt ad missam ornate cum eis missa celebret in memoriam xpi crucifixi.cui corona spinea imposita est & tu imponis tibi coronaz de floribus & rosis Sap.i.Coronem⁹ nos rosis.&c.

Capitulum.liii.

Diosus bō locū facit diabolo sed in bōine occupato nō bz diabol⁹ locū sicut res pcepte occupata nō ē capax alteri⁹. Vñ Victorin.dicit Semper aliquid boni facito vt diabolus inueniat te occupatum. ¶Itē bō ociosus ē sicut signū ad sagittā qđ vndiqz a sagittarijs.i.demonibus sagittatur sagittis tentationum malorum.Dre .iij.Tetendit arcum suum & posuit me quasi signum ad sagittam.Sed occupatio est velut clypeus contra sagittas diaboli.Eccli.xxij. Super scutum potentis.i.viriliter operantis.& super lanceaz adversus inimicum tuum pugnabit.

Capitulum.liiij.

Assio xpi inflammat corda frigida ad amorem.Nō enī est lignum sic frigidum vel aquosum quod si homo miserit in clibanum vel fornacē ardentem non succendatur.Similiter etiā nec coz est aliquod ita tepidum.quod si posset in fornace amoris diuini intrando quantum ecarsit in passione quin accēdat ad amandum ipm.po.Carbones succensi sūt ab eo Bern. Super oia te reddit mihi amabilem bone Jesu calix passionis quez bibisti opus redemptionis. Dic.n.amorē nisi facile sibi vendicat totum. ¶Itez passionis xpi memoria generat compunctionem que expellit oēs prauas cogitationes. Vñ angelus raphael dixit filio thobie de pisce quem ceperat.perticulam illius pone sup carbones.& fumus illius fugabit demones Sic enim piscis est xp̄s . qui exenteratur qñ interiora passionis eius considerantur .& quō deitas latuit. Sz fel reseruat. qñ amaritudo illius memorie commendatur.Coz reseruatur qñ charitas eius consideratur Particula super carbones ponitur.qñ de illa dilectione cogitatur & ide fum⁹ compunctionis gñat.q fugat oē genus demonioz.Dz ois strepit⁹ prauc cogitationis obmutescat.

Capitulum.lv.

Atientia dei assimilatur grauide mulieri.que sez conceptum quem diu portauit postea cuz magno dolore ejcit. Sic deus diu quidem peccatorem tolerat per patientiam & expectat ad penitentiā sed diu expectatum & non emendatum qñ qz subito percutit.& cum magno vindicte feruore quasi cum magno dolore proijcit quem diu tolerauit vnde dicitur Isa.xlii. Tacui.semper silui patiens fui.sicut parturiens loquar. Non est ergo dei patientia contemnenda ex dilatione.sed amplius formidanda. Quia sicut dicit maximus valerius.lib. Cito gradu ad vindictam diuina procedit ira.tarditatemqz iudicij grauitate pensat.

Capitulum.lvi.

Patientia hois tūta sit ñ nisi in tribulatiōe cognoscit. Nā sicut aliquis bñs q̄rtanas vel tertianas nō dr curat⁹ eē. si in diebus in ḡbus nō ē accessio non febricitet. Similiter nullus bz dici patiens .p eo q ipe non turbatur cū nulla sit ei molestia sed si instante tribulatione vel miseria patiens esset.tunc diceretur patiens. sicut ille qui in tpe accessiōis non febricitat diceret eē curat⁹ & sanus a febre. ¶Itē si nullus esset ventus arbor q tunc non moueretur non diceretur pp hoc immobilis. Similiter lignum qđ non ardet igne absente non diceretur pp hoc incōbustibile. Et sic de alijs. Sic homo sine tribulatione nō debet dici patiens. Bxego. Qualis quisq apud se latet illata contūlia probat Sapiēs. Per tormenta interrogemus cuz & probemus patientiam illius.

Capitulum.lvij.

Eccato homo non solum nō bz consentire.sed neqz in ei⁹ delectatione vel alio detineri Sicut malum & venenosuz cibum homo non solum nō vult commedere.sed nec etiaz gustare. Dicunt enim gustare & cōmedere.sicut delectari & consentire. Nā gustare est sine gluttione super lingua tenere sicut qñ gustatur cibus si bene sit sallitus sed comedere ē cum intus cibus in corpore trahitur. Sic q intentione non vult consentire.sed tñ immoratur in delectatione cogitationis.iste & si non comedit tñ gustat sed ille comedit q peccato consentit Eccli. Nequz tetigerit⁹ cogitationem.nequz gustauerit⁹.per delectationem.nequz contrectauerit⁹ per consensū vel operationem. Et nota q multiplicata gustatio commestioni vel hausui equipollet sicut pz in his qui vina pbant. Sic frequēs delectatio plerūqz inducit consensum . Si ergo mortē aie quā facit cōsensus timeo.ti me tale gustare quod disponit ad mortem. ¶Itē peccatum creaturas que in se bone erāt fecit bōt noxias. Naz venenū ē mors bōi & tñ est vita serpenti. Sic ergo deus res a se bene conditas nobis in flagellum formauit vt ea ipa & per dolorem quo feriūt delinquentib⁹ mala sint.& p naturā q erāt bona sicut dicit Dze. ¶Itē peccatoz ons multū grauat aiam po. Sicut onus graue grauate sūt sup me scz iniquitates mee.sed

miser homo non sentit mō onus illud sed sentit postea sicut ille qui portat vel trahit onus in aq̄ non sentit būs pōdus donec erc at de aq̄. Sic onus peccati in aquis de litiarū nō sentit bñ sed qñ exierit ō aq̄.i. peccato vel mūdo in morte sentiet. Jō b depo nenda essēt peccata tāq̄ onera grauissima in infernū trabētia. Jlle.n.q̄ dz magnū on⁹ sup collū suū nō cessat currēdo ire vt veniat ad locū vbi dz depōere. sic dz hō festinare cōfessionē.t ibi on⁹ peccati ꝓicere. Bñ Deu.xii. Deponētes oē on⁹ t circunstanos peccatū. C Jtē ille q̄ dz portare aliq̄ onus. erāt prius ānū pōderet.t ānū portabit.t hūdū ꝓsiderat. Sic hō qñ vult peccare t onus peccati sibi assumere dz cōsiderare onus peccati pri⁹. q̄ tantū ponderat q̄ decedēteo cū eo in puncto ad inferna descendūt. Tantū.n.pōderat. q̄ neq̄z firmamētū ipm hora vna potuit sustinere. Lu.x. Videbā sathanā sicut fulgur de celo cadentē. Et q̄diu portabit. q̄ forte finc finc. q̄ nesat q̄ assumit.t q̄ nō poterit deponere ꝑ. Laborabit i eternū t viuet adhuc in finē. Et stipendiū peccati q̄ē mors eterna. Rom.vi. Finis corū morte ē. Et ibidē dr. Stipendia eni peccati morte. C Jtē peccator assimilat cecо sedēti ad solē. Nā cecus cū in sole ꝓsistit ape radijs solis pfunditur tz tū lumē nō videt q̄ illustrat. Sic peccator cū peccat tz peccati delectatione t ardore excatus ipe non videat deum neq̄z attēdat ad ipm. deus tñ cui oia patent bene conspicit illum. Unde de peccatoribus excatis dicitur in ꝑ. Supercecidit ignis.i. ardor peccati.t non viderunt solem. C Item peccator assimilatur defuncto sepeliendo. Nā defunctus ad tumulum aliquādo cum magna honoris pompa defertur. sed postmodu⁹ in terra sepultus in putredinem t cinerem vertitur. In pompa igitur honoris ad tumulum .i. exterminium mortis breui tra situ deferuntur superbi sicut de quodaz ꝑ dicit Vidi impium supercxaltatum t elevatum sicut cedros libani.t transiui t ecce non erat. sed in carnis putredinem fetidaz conuertuntur luxurioſi. Unde possunt luxurioſi dicere illud Job.vii. Indutа est caro mea putredine. sed in pulucrem terre redigunturuari. qui dum sagaci solicitudine terrenis actionib⁹ subduntur quasi sub tili terre puluere asperguntur. Job.vii. Sordibus pulueris cutis mea aruit Cutis eni que puluere respergitur.t que arescendo atteritur mentes auarorum signat. que tunc puluere respergunturquando terrenis affectibus replentur. sed ideo arescunt quia a celestib⁹ desiderijs vacue quasi subtracta pinguedine inanescunt quo contra ꝑs. petijt dicens. Sicut adipe t pinguedine repleatur anima mea. Adeps quippe pinguedinis animā replet cum bone contra presentium desideriorum estum superne spei infusio resouet. Cutis ergo arescens contrahitur cum cor rebus exterioribus deditum atq̄z ex dispensatione illarum in actoris sui amore non tenditur. sed in semet ipso vt ita dicerim rugosa cogitatione replicatur.

C Item sicut stultus esset electus in episcopū si ante confirmationez aliquid committeret vnde episcopatum perderet. Sic qui peccatum mortale committit vnde vitam eternam amittit. Eph.i. Elegit nos ante mundi constitutionem. vt essemus sancti t immaculati in cōspectu eius in charitate

Capitulum.lviii.

Pena gehenne licet sit īdamnatis omnibus ab eodem igne. non tamen eodem vel pari modo omnes cruciat. Cui⁹ erē pluz apparet in bōnib⁹ qui stant ad estum solis Quia tz aliqui ab eodē sole calefiant. non tñ pari mō estuant. q̄ ita qualitatem corpis sentit pondus calorio. Quod ergo respectu solis facit disparitas valitudo corporum hoc facit respectu gehenne disparitas meritorum. Unde in eodez igne est diuersitas cruciatuum. Sm diuersitatem et gradus meritorum.

Capitulum.lix.

Penitēo dz eē parturiēti filiū Mulier. n. cū delectatōe ꝓcipit. tz cū dolore vehemētissimo parturit q̄ si ē ira minimū mēbrū i parturiēte qō si dolcat. Ita nullū dz eē mēbrū in corpe qō pēniam nō faciat. Q̄ cū oia mēbra fuerint instra vitiorū. debēt similiter esse instra pēnie. Sic fuit magdalena que tot ex se exhibuit holocausta. quot habuerat oblectamenta. Ro.vi. Sicut exhibuistis mēbra vra seruire immūdicie t iniquitati ad iniquitatē. ita nunc exhibete ea seruire iustitie in sanctificationem. C Jtē pēitēo vt tērat⁹ dz studiose opa sua discernere t corrigere. Cuius exēplū ē q̄ mos antiquorū fuit in dolore vestimenta scindere. Vestimēta eni sicut Bre. dicit scindimus. cū discernēdo nra opa tractamus. Si.n. apud deū nra opa nos qsi vestimēta nō regerent naquaq̄ voce angelica dicerēt. Beatus q̄ vigilat t custodit vestimenta sua ne nudus ambulet.t videāt turpitudinem eius. Turpitudo eni tunc nostra cernitur cuz vita nostra ante iustorum oculos reprehensibilis monstratur. Tamē enim subsequentis operis tegmine velamur. qñ culpa tentati ad lamenta accendimur atq̄z ipsis lamentis excitati ad pspiciendū lumen iustitie suū. illius oculos mētis aperimus Quasi in dolore vestimenta scindimus. quando ex fletu discretione crescente cuncta que agimus districtiue irata manu iudicamus. C Item sicut dicit Bre gorius. Penitentium corda sterquilinio assimilantur quia dum mala sua flendo cōsiderant quasi ante se stercora sese abijciendo coacceruant. C Jtē penitēo dz destruere vetustatē vitioz. vt habeat nouitatē virtutū Pueri enim vestes veteres laniant vt nouas recipiant. Et armiger destruit malum equū vt bēat meliorem. Et hō dissipat domum veterē vt faciat pulchriorez. Similiter debet hō per pēniam destruere veterē hominez vt induat nouū .ii. Corin. v. Scīm⁹ qñ si terrestris dom⁹ nra dissoluat. domū nō manufactā habem⁹ etc. C Jtē differēt pēniaz vsq̄z ad senectutē filio illi ē q̄ haberet ānū oz asinos.t debiliori eorum totum ipsorum iiii. onus imponeret. q̄ talis pfecto impius t stultus reputaretur. Sic est ille qui totū onus pēnie sue vult in senectute sua portare qñ iam non potest laborare. Unde Malach.i. Maledictus dolosus qui dz in grege suo masculum t votum faciens immolat dño debile. C Item penitentia accelerata t in etate iuuenili incepta pseruat a putredine carnalium desideriorum. Nam sicut carnes custodiuntur ex salis appositione alias putrescerent t scaturirent vermes quin sal cito apponeretur Sic caro hominis vermes peccati t prauе delectationis scaturit. nisi in etate iuuenili domet ur t in seruitutem spiritus redigatur. C Item oē onus leuiatur ex consideratione mercedis. Nam portitor lignorum vel bladi maius onus libenter assumit in humeris suis vt maiorem mercedem habeat. Sic debet facere penitens maiora sez onera laborum t iciuniorum sibi assumere. vt magis remuneretur. Unusquisq̄z eni mercedē accipiet sm laborem suū. C Item q̄ indiscrete per pēniam se affligit filio est illi q̄ vermē vult excutere de arbore t excutit florem vel fructum cum verme. Et lotrici que pannos lacerat lauando super lapidem t percutiendo. Et monacho qui tantum equitauit q̄ oportuit equum remanere in crastino in stabulo. C Item ille qui aufert vitam alicui qui victurus esset per annum homicida iudicatur. Quanto magis ille qui nimijs iciunijs t afflictionibus efficit vt .x. annis citius moriatur q̄ esset moriturus. Bern. Non habet callidus hostis efficatius machinamentum ad tollendū de corde charitatem . q̄ si efficere possit vt in ea incaute t sine discretione ambuletur. C Item tardius penitentiā facio filio est ei qui debitum incurrit ad vsuram q̄ q̄nto plus differt soluere mutuū tanto plus crescit debitum super eum. t tanto plus oz eū dare tempore solutionis. Sic quāto viuus fuerit aliquis in peccato tāto plus soluet

in pena. Reuj. Scōm dauitiam tuaz t im penitens cor tc. Vere enim magna ē vsu ra qñ pro vno peccato soluitur pena infini ta.i.pro vna delectatione peccati pena eter na. ¶Item pūia ēst appetenda.t si nō pp penā quam infligit saltē pp grām quaz ac quirit Solet enim hō aliquis nobilis vetu lam mulierem ducere t ignobilem in vro rem.non pp se sed pp diuitias magnas q̄s habz t pp magnam hereditatē quam possi det. Sic et tu pūiam assume tibi in vroreꝫ t si non pp se qz tibi videtur grauis t tur pis.sū pp thesaurū grē t virtutū quē secuꝫ defert t hereditatē etnā q̄s ꝓmittit. Sap. viij. Hāc amaui t exquisiui a iuuētute mea t q̄siui illā sponsā mihi assumere.tamator factus sum formē illius Et ibidē Sciens qm̄ cōmunicabit de bōis suis. Et sapiēs.viij. Venerunt mihi omnia bōa pariter cū illa

Capitulum.lx.

Perfecti viri studeant rese care superfluas cogitationes vt scilicet in diui no amore fiant seruentiores. Cuius exemplum quidez ostenditur in na zareis.qui in veteri lege capillos comꝫ quos in deuotione nutrierāt expleta deuotione radere t in ignez ponere iubebāt. Quid ēn.vt. Bre.dic qz nazarei capillos nutriūt nisi qz p vitaz magne cē.i mentie pfuptionū cogitatiōes crescunt: Et qd ē deuotiōe ꝛpleta capillos radere nisi q; tunc ad pfectiōis sūmā contingimus cū hic exteriora vitia vincimus.vt ēt cogitatio nes superfluas a mente resecemus: Quas ni mirum sacrificij igne cōcremare ē flāmis amoris diuini incēdere.vt totaliter meno in amore dei ardeat.t cogitatiōes superfluas concremans quasi nazarei capillos deuo tionis perfectione consumat.

Capitulum.lxj.

Perseuerantia necessaria est in ope bono sicut cauda aia lio in sacrificio Vnde cauda hostie iubetur offerri in sacri ficio Leui.iij. Indecens est enī aial sine cau da.i.opus inceptum sine fine vel comple mento. Vnde dī q; pauo auis qñ amisit caudam non audet apparere pre verecun dia Sic sine cauda perseuerantie nō aude bit aliquis coram deo in iudicio apparere ¶Item pseuerantia impetrat grām. Naz si hō tantum pseueraret i oīone quantum pauper ad ostium diuitis pro elyna citius impetraret spūalem elemosynaz q̄s ille cor poralem. Vnde Apostoli perseuerantes in oratione spiritum sanctum acceperunt.

Capitulum.lxij.

Piger homo sicut est castro plurium dnoꝝ.inter quos ille qui remissus est totum amittit. Alius enim paulatiz auferet ei ius suum. Sic si spi ritus remissus fuerit caro que aduersus spi ritum concupiscit quotidie aliquid contra ipsum acquirit. Prou.xii. Manus fortiuz dominabitur.que autē remissa est tributis seruiet. ¶Item piger hō sibi ē agro negligēs q herbas inutiles ꝓfert si in pace dimissus nec fossus nec purgat⁹ sepe fuerit t bōis se minib⁹ seminat⁹ Sic hō vitioꝝ spinas t tri bulos generat.nisi vtilib⁹ occupet laborib⁹.

Capitulum.lxiij.

Redicatores q̄ dicūt t si faci unt sicut sūt ceciꝝ claudis q sedēt in introitu ciuitatis me dicātes q transeūtib⁹ viā osti dūt.sz nūq̄s in ea pedē ponūt Cōtra illud Jaē.ij. Sic loquimini t sic facite ¶Item sic cēt veridēd⁹ q̄ argēto vas fictile ornare vellet.decorare lutum vt sordidare argētū. Sic irrisione dign⁹ est q cū malus sit bona dicat. Prou.xxvi. Quō si argento solido ornare velis vas fictile.sic tumen tia labia cum pessimo corde sociata.

Capitulum.lxiiij.

Proficere debet homo continue in operibus suis bonis. Nam volenti ditari non sufficit sibi non perdere. nisi annuatim crescat in aliquo. Similiter desiderans

ditari in bonis spiritualib⁹ dz annuatiz t quotidie bona sua ampliare vt ducitur .j. Thes.iiij. Ambuletis vt abundetis magis tere nisi crederet illud multiplicatū colligere. Ergo sicut laboraret homo ad multiplicādum semina.sic dz laborare ad multiplicādū merita quod est fm deū pficere Apostolus. In omni opere bono fructificantes t crescentes.

¶Capitulum.lxv.

Prosperantes in peccatis filios sunt illis. qui per pulchra itinera ad suspēdium pertrahunt. vel qui per amena prata ad carcerē dānatōis ducunt vñ Greg. de peccatore pspitatib⁹ mūdi florēte dic. Honoratur in via in quēctione dānabitur. t quasi per amena prata ad carcerem puenit q per pūctis vite pspera ad interitū rēdit. ¶Item psperitas pcōꝝ exultantiū i peccatis filia ē insanie.qz taleo.vt dicit Greg.nō .pspitate erigunt sed insania quā subeūt.vñ affligi debuerūt.t exinde misceri in exultatiōe debuūt vñ altius flēdi sūt ¶Item peccatores taleo sūt frenetici filios qui insaniā virtutē putāt.qz ex morbo cē nesciūt hoc q; amplius sanis pūt. Et quasi crcuisse viribus se estimāt dū ad vite terminum p augmēta doloris appropiquāt qz rōnis sensū nō habēteꝫ sient t videt t tāto magna estimatōe se dilatāt quāto in sensibiles malū q̄s patiunt ignorant.

¶Capitulum.lxvi.

Ratio dz regere cogitatiōes sicut dña regit ancillas t familiā. Nam videmus sicut dicit Greg.q; absente dña familia deordinat.qz ancilla rum lingue pstrepūt silentiū deserūt deputati opis officia negligūt rerū ordinē sibimet cōfundūt. At vbi repēte dña venerit mox pstrepētes lingue reticēt officia vniuscuiusq; opis reperūt.sicq; ad op⁹ ꝓpriū ac si nō recesserit reuertūt. Sitr si ad mo mētū rō discedat quasi absente dña cogi tationū se clamor velut garrula ancillarum turba multiplicat. Vt aūt rō ad mētem redierit mox se ꝓfusio tumultuosa cōpescit t quasi ancille sc ad imanerū opus tacite reprimūt dū cogitationes ꝓtin⁹ cau sio se ꝓpriis ad vilitatem subdunt.

¶Capitulum.lxvij.

Religiosus dz esse mortuus mūdo.i.ad modū mortui se bēre. Nā mortu⁹ in sepulchro ablōdit.t sic religiosus dz ablōdi. in claustro t nō discurrēdo vagari. Col.iij. Mortui eni estis t vita vestra ablōdita est cū xpo in deo. ¶Item aia mortua a carne separat. Et sic religiosus dz a carnali amore separari. Eccli.xl vii. Quasi adepo separatus a carne. In adipe eni signat devotio spūalium q̄ dz esse in religioso separata ab amore carnaliū. ¶Item caro mortui a vermib⁹ cōsumitur sez in sepulchro. Quia religiosus p penitētiā dz ꝓsumere corp⁹ suū in hāc mūdo mētc āt dz esse in celo Job. vii. Elegit suspēdiū aia mea.i. desiderium eternoꝝ t morte ossa mea.i. mortificationē carnaliū desideriorꝝ. ¶Item mortu⁹ nō sentit si pungatur vel dilaceretur vel cruciatur. Et sic vere mortuus mūdo.i. Regu.xix. Sicut ab gelus dñi dña meus nec benedictione nec maledictiōe mouet. ¶Item mortuus oia tēporalia relinquit. Et sic religiosus oēm ꝓprietatē debet relignare t oia cōa deo t fratribus repraesentare t nihil sibi arrogare prime. Corinth.iij. Quid habes q̄s nō accepisti. Bernardus. Monacho habēti propetium negabit deus suum propium scilicet celum.

¶Capitulus.lxvij.

Sacerdotes cuiusli t clerici immunes debent cē ab illis maculis spiritualiter a quibus clericos seu sacerdotes in deoꝝ oportebat esse immunes corpalit. Deo-

bibeatur eni esse cecus.i.ne sit ignoraf claudus.i.instabilis t ad diuersa inclinão. Et ne sit pso vl grádi vel curto naso.i.ne habeat defectú discretiõis ne plus vel min9 aut aliqua prana exerceat. Per nasũ enim signaf discretiõ q: ẽ discretiu9 odor. ¶ Itẽ ne sit fracto pede vel manu.i. ne amittat Brutẽ operandi bene vel procedendi de Brute in Brutẽ. ¶ Itẽ repudiaf si habeat gibbũ añ vel retro p quẽ signaf superfluus amor terrenor. ¶ Itẽ si lippus.i.si p carnalem affectũ eius ingeniũ obscuraf. Contingit enim lippitudo ex fletu bõorũ. Repudiatur ẽr si habeat albuginem in oculo .i.presum ptionẽ cãdoris iusticie in sua cogitatiõe. ¶ Itẽ si habeat ingẽ scabiẽ.i. petulantiã carnis. Et si sit hñs impetiginẽ que sine dolore corpus occupat t mẽbra corporis sedat per quã auaritia designaf. Et ẽt si sit herniosus vel põderosus.q: s. gestet pondus turpitudinis in corde licet non exerceat opere.

¶ Capitulum.lxii.

Sancti viri assimilant mercenarijs. ¶ Primo rõne tẽporis q: tempus pñs cito finiri exoptãt vt sẽz advite premia pueniãt. Sicut mercenarii p̃ stolãtur finẽ dici vt labor cesset t recipiãt p̃miũ operis sui. Job.vii. Sicut dies mercenarii dies ei9. Vbi dicit Grego. Dies suos mercenari9 euolui citi9 exoptat .vt ad laboris sui premiũ sine tarditate pueniat. Dies itaq: hois a vera t eterna sapientia recte dicitur mercenarii cõpant q: pũ tẽ vitã exiliũ nõ patriã militiã nõ palmaz deputat t eo lõgi9 a p̃mio se cõspicit quo tardius ad finẽ venit. ¶ Scõo rõne laboris. Nã sicut dicit Grego. Mercenari9 in alieno labori9 cessudat sẽz tñ sibi p̃miũ ppriũ p̃parat. O ẽo ergo q spe celestium pdiii exercitatiõe vite pñtis atterimur in alieno laborami9. Nã sepe t reprobis seruire cogimur mũdo q mũdi sunt reddere coartamur. t alieno qdẽ labore fatigamur sed tamẽ premia nostra percipimus t p̃ b

peruenimus ad ppria q pure ministram9 aliena. ¶ Tertio rõne operis. Nam sicut dicit Grego. Mercenarius solicite curat inspicere ne vnq̃ dies vacuus labar̃ ab opere t expectatus finis temporum inanis veniat ad remunerationẽ. In laboris namq: studio conspicit qd p̃cipere in tempore remunerationis possit. Nã cum op9 crescit premii fiducia, pficit. Cũ vo op9 tor puerit spes a remuneratione lassescit. vñ t electi9 qsq: vitã suã quasi mercenarii dies pẽsans tãto fidentius ipe tẽdit ad premium quãto nũc robustius p̃durat ad laboris incremẽtũ q sit decursus pñtis tẽporis pẽsat dies cũ operib9 numerat. nec a labore vacua trãseãt vite momẽta formidat: aduersis gaudet. passione reficit. necesse reforẽ. ẽ qz sequẽtis vite p̃mio tanto se largi9 remunerari cõspicit quãto p̃amore illius quotidianis se mortib9 veri9 ipeudit.

¶ Quarto rõne mercedis. Quia cõsideratio mercedis homini mercenario leuiat põdus laboris. Et sic sanctis viris cõsideratio p̃mii minuit laborẽ exercitii. Vnde Grego. dicit. Mercenarius cum facẽda opa cõspicit mẽtẽ, ptin9 ex lõgitate t pẽdere laboris adiicit. Cũ vo lassescẽtẽ animũ ad p̃sideradũ opis p̃miũ revocat vigore3 mor animi ad exercitiũ laboris reformat. t qđ graue ppẽdit ex ope leue estimat ex remuneratiõe. Sic electi qq: cũ mũdi hui9 aduersa pacium cũ bonitate cõtumelias rerũ dãna cruciat9 corporis tolerãt eẽ gravia qb9 exercent pẽsant. Sed cũ mẽtis oculũ adeterne patrie cõsiderationẽ tẽdũt ex cõparatione premii q̃ sit leue qđ patiunt inueniũt. qđ eni valde esse importabile ex dolore ostẽditur cõsideratiõe, puida ex remuneratiõe leuiat. ¶ Itẽ sancti viri assimilantur illis q corpaliter suspendunt: Quia sicut ille q suspẽdit corpore ad alta sustollitur vt ibi moriatur. Sic quoq: viri sancti ad alta p cõtẽplationẽ se tollenãt vt affectibus terrenis intereãt. vñ Job.vii. Elegit suspendiũ aia mea t mortes ossa mea. Grego. Sancti viri certissime sciũt. quia

habere in hac vita regẽ nequaq̃ põt. Et ideireo suspendiũ eligũt q: nimirũ desideria terrena deserentes ad alta animuz tollũt. suspẽsi aũt morte suio ossibus inferunt. q: amore supne patrie in Brutũ studijs accincti. hoc qđ forteo prius in mũdo fuerãt vinculo humilitatis insequũtur ¶ Itẽ sancti post hãc vitã liberant ab oi penalitate t molestia quã patiunt in hac vita. Nã licz cardui t vepres grates in cãpo socient tñ cũ ponunt in horreo societas illa sepatur. Et sic affectiões t tribulationes q: hoc modo sancti p̃sequti sũt in cãpo mũdi oẽs separabunt ab ipsis cũ reponẽtur in horreo celi. Apoc.vii. Abstergẽ de9 oẽm lachrymã ab oculis eor̃ ꝛc.

¶ Capitulum.lxv.

Scripture sacre intelligentia mystica assidua exercitatiõe aquirit. Cui exercitate ẽ Fz Bze. Sic ignorãtibus nõ facies cernit9 t eoda nescit9 sz si familiari eis locutiõe p̃sugimur vsu colloqui eorum t cogitatiões indagam9. Ita cũ in sacro eloquio sola historia aspicitur nihil aliud q̃ facies videt. Sz si huic assiduo vsu p̃municamur intimã mẽtẽ et colloquiorũ familiaritate penetram9. Dũ.n. alia ex aliis colligim9. facile in ei9 verbis cognoscimus aliud ẽ qđ intimãt aliud qđ sonãt. Tãto aũt gsq: nostra illius extraneus redditur quanto in sola ei9 superficie ligatur.

¶ Capitulum.lxvi.

Silentium feruorem deuotionis seruat. Solet enim obstrui vas in quo est vinũ vt vinũ fortius fiat vl sit. t potus coopertus colorem suum t mundiciam conseruat. Sic qui vult deuotionem corde t mundiciam conservare debet os clausum tenere. ꝑo. Custodiui cor meum intra me ꝛc. ¶ Item silentium seruare est os vnde exit ignis t flãma omnia comburens obstruere. Jacobi tertio. Lingua ignis est ꝛc. Ecce quantus ignis q̃ magnam siluam incendit. virtutem bonor̃ operum consumit.

¶ Capitulum.lxvii.

Ymoniacus assimilatur leoni quia procurat q ecclesia que est sponsa xpi aliunde grauida sit q̃ de suo viro q̃ de solo spũsancto gignere dz: q̃ symoniac9 facit q̃ cipit de spũ maligno t sic eã facit nutrire filios adulterinos t filios ppios exheredat a patrimonio xpi cõstituẽs heredes filios diaboli. Eccli.xxiii. Sic mulier relinquẽs virũ suũ peccabit t statuẽs heredi tatẽ ex alieno matrimonio. ¶ Itẽ symoniacus assimilat latroni. Facit enim symonia hoies esse latrones t sacrilegos q: .s. sacra fũt ea circa que latrocinia exercent Absurdũ est eni dicere eũ q furatur vel capit calicẽ alicuius ecclesie sacrilegũ vel furem esse t nõ eum q furat tam ecclesiam q̃ que ad eã pertinent Job.x. Qui nõ intrat per ostium in ouile ouium sed ascendit aliunde ille fur est t latro.

¶ Capitulum.lxviii.

Odientes bonor̃ fugiãt malli ne eor̃ malicia appeat. Sic mulier turpis nõ libenti sedet iustra pulchrã ne turpitudo illius magis appeat q: oppositi iustra se posita magis eluceseãt. Sic mali nõ fugiant bonis libẽter ne malicia sua eorum bonitate magis euidẽs fiat Jo.iii. Omnis qui male agit odit lucẽ t non venit ad lucẽ vt non arguãtur opa eius. ¶ Itẽ societas mala trahit ad peccatũ sicut accidit de spinis q vna trahit aliã. Prouer.i. Fili mi si te lactauerint peccatores ne acquiescas eis ꝛc. Et ideireo sicut non ẽ tutum egroto esse in aere corrupto .quia ex hoc cito recidiuum pateretur. sic nõ est tutum bonis esse in cõsortio pẽsor̃. Per hoc enim ad peccatum inducimur. Prouer.xiii. Amicus stultorum efficiet9 stultus. Vnde sicut nõ est secura ouis iuxta lupum nec stuppa

intra ignē nec flagimē intra cattum. Sic nec iustus intra peccatorē nec mulier intra leccatorē i. Corin. xv. Corrūpūt mores bonos colloquia mala. ¶ Itē societas mala est vitāda. Naz q non vult esse leprosus debet vitare conversationē leprosorum. Sana pomā societa putridio citi⁹ corrumpitur. t sani cū infirmis citi⁹ infirmant ꝑ. Luz perversio puerteris. Prou. iiij. Nō delecteris in semitis iniquoꝝ. nec tibi placeat malorꝝ via. ¶ Itē societas mala nō ē tollēda propter vitandē rpalē. Nam si quis vellet vitare domū succēsā vbi nō esset nisi vna fenestra per quā non posset exire indutus t onerat⁹ ꝓpt⁹ omnia sua diminueret antēq̄ non exiret. Sic quilibet dispendiuz suoꝝ t sue carnis quātuncunq̄ potius deberet sustinere q̄ in consortio malorum remanere i periculo suo. Vñ Beñ. xxxix. Joseph relicto pallio i manu femine fugit. Et homo de periculo mortis libenter nudꝰ euadit. ¶ Item socius malus abiiciendus est, sicut bonus putridus de ere dejicitur ne alios corrumpat t quis morbida de grege aliaz. t leprosus de cōsortio hominum. Et pomū putridū de acervo aliorꝝ i. Corin. v. Modicū fermētū totam massaz corrūpit.

¶ Capitulum. lxxiii.

Solicitudo rpalium est viro spirituali contēnenda. Nam qui ad fontē vadit non est solicit⁹ quid bibat. Quid ergo primum fuit⁹ puidētia dei manet ē fōte? Cogita q̄ seruꝰ dz eē sollicitus quomodo bene seruiat domino suo. t domini est prouidere ministro suo. Vñ dicitur. j. Pet. v. Omnem sollicitudinem vestram. proicientes in eum quoniam ipsi cura est de vobis. Matth. vj. Nolite solliciti esse dicentes. quid manducabimus etc. Chrysto. Sicut corporis si solicitus non fueris babebis. iustitiam vero si solicitus non fueris non habebis. Quis est pater qui non prouideat filijs suis cum viderit eos egere? Matth. vj. Scit pater vester q̄ his omnibus indigetis.

¶ Capitulum. lxxv.

Deo iuuat eꝝ bonis opibus securus enim ꝑcbet esse de re. qui habet bonum pignus apud se. Securi itaq̄ sunt de regno futuro qui habent bona opa que quasi pignora sunt regni celestis Bre. Cum opus ꝓficit regni celestis fiducia crescit. ¶ Itē deo iuuatur et tribulationib⁹. Certus enim potest eē de re venali qui pz eclz apud se habet. Sic debet esse certus de regno eterno q̄ multas tribulationes sustinuit quib⁹ regnum celorum emitur. Act. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare i regnū dei. ¶ Itē sperandū est in deo. quia sperantes in se sustinet ne cadāt. Naturaliter enī qui debilis est t timet cadere alicui rei adhereat vt patet i puero vel infirmo. Sic naturaliter rōdictat anime cognoscenti debilitatem suā q̄ fortiori se innixi debeat scilicet deo. Nā de facili transit malum passum. qui habet bonam appodiationem. sez deus qui bene potest eū extra malum passum ejicere. Vel tribulatio eni est ꝓstare fulcimentum innitenti sibi. sed vanitas est negare. Vnde cum dominus veritas sit innitenti sibi non se subtrahit. sicut solent facere mali gartionei cis qui appodiant se sibi. quia subtrahunt se vt cadant. Isa. j. Speret in nomine domini t inueniat super deum suum.

¶ Capitulum. lxxvi.

Perbire de gratia a deo data monstruosum est. Nā sicut monstruosum esset q̄ō ex muliere nasceretur bufo. Sic monstruosuz est quod aliquis ex gratia dei sibi data a deo efficiatur superbus. Et talis etiam de vita mouetur de sanitate egrotat ō medicamēto interficit. Bre. Qui de virtutibus se extollit. non de gladio sed medicamēto se interficit. ¶ Itē superbi dificulter flectuntur a propria voluntate. q̄ dificulter flectuntur a propria voluntate. q̄ carēt hūore gratie. Virgula enim quanto carēt hūore gratie. Virgula enim quanto ꝑ⁹ bz de hūore tāto citi⁹ flectit. Sic qui

plus bz de gra citius obedit. sed lignū aridū cito frāgit q̄ flecti credit. sic superbi q̄ sine humore gre sūt flecti nō possunt. Eccli. vi. Nō te extollas in cogitatiōe aie tue velut thaurꝰ. ne forte elidat per stultitiaz virtus tua t cōmedat folia tua. t fructꝰ tuos p dat. t relinq̄rio velut lignū aridum in deserto. i. sine merito.

¶ Capitulum. lxxvii.

Tentat diabolꝰ hominē de illa re q̄ magis ꝑsuevit decipiēdo q̄ mēbrū citius frāgit. vbi ꝑius fractū fuerit q̄ alibi. Et citius incendit lignum quod aliquando fuit in igne q̄ si nūq̄ fuisset. Et citius cadit hō in infirmitatē quam aliquando habuit q̄ in aliam. Sic hō facile inclinatur ad petīn q̄ aliqñ fecit. ¶ Itē tentationis delectatio corrumpit sinceritatem anime etiam sine ꝑsensu operis. sicut mulier nō dicit casta q̄ libēter audit verba corruptoria. dato ēt q̄ ei in opere non consentiat. t que appent diligi etiam si corrumpi non apperat. Aug. non solum appetere. sed appeti velle criminosum est. Sic non ē reputanda casta anima q̄ tentationes diaboli recipit. t in eis delectat q̄uis penīn facere non velit. ¶ Itē tentat diabolus t impugnat mariē illos q̄ ipm deserūt t ad deum se cōuertunt. vt pharao filios israel fugientes ꝓsecutus est. Glosa. Qui ab illecebris mundi abstinere t in rpo pie volut vivere persecutionem. patitur. Dum enīz divino seruitio ꝑstringi eroprat bellum diaboli cōtra se excitat. sicut rex sibi subditos non impugnat. sed aduersarios. ¶ Item tentationibus t suggestionibus non resistere. non possunt coniungi deo. Vnde assimilatur illis mulieribus cum quibus in veteri lege non poterat sacerdos matrimonium contrahere. Nam Leuitici. xxi. Precepum est sacerdoti vt virginem nō duceret vxorem. sed viduam t repudiatam sordidam t meretricem non acciperet. Per viduaz enim intelligitur anima. cuius mortuus ē carnalis vsus. sed non affectus. q̄a tota nec cessitas retrahit a malo. non charitas. Et talis potest dici vidua de vno marito. que lambit vbi mordere non potest. i. delectationem preteritas quas habere non potest cupit sicut cāis lingit basilē. t licuerā pt ei bum. j. Thim. v. Vidua in deliciis viuens mortua est. Bñ. morte peccati vel morte anime. Talis enim vidua quando contigit ei aliquid quod tedet semper retogitat maritum mortuum. Quis pessimus fuerit. t talis est anima cui quando contingit aliqd aduersi semper suspirat ad eas q̄ dimisit vt filij israel ad ollas carniū in egypto. Per repudiatam significantur illi quos negotia mundana repudiant. t ad illa se ingerunt non vocati. t amūdo contemnuntur t opprimuntur. t tamen mundum non cōtemnūt. Sicut meretrix ad leccatorem suū accedit. Iz ab eo frequenter verberet. t cum eo multas molestias sustineat. Aug. Ecce turbat te mundus t amatur. quid si tranquillus esset. quō inhereres sponso qui sic amplecteris sedā. Talem ēt filios sūt leccatoribus q̄ in curijs principum bonis nutriti monstrilio. Iz fastidienter t licentiantur. ñ expulsi per vñ bestiū redeūt per alīd. Sic quidam ita fūt allecti illecebris t delectationibus mundi q̄ Iz aduersitatibus t monitis ipugnētur ab eo tñ nō recedūt. Per sordidā intelligitur aia q̄ immundis affectionibus maculatur. Si vis ergo deponi rpo auferas tibi vestimenta sordida vt omni tempore vestimenta tua. i. opera sint candida Roma. xiii. Abiciamus opa tenebrarum etc. Per meretricem autem q̄ cuilibz ꝑ libidinem intelligitur aia que cuilibet cedit tentatiōi Hiere. ii. In omni via prosternebaris meretrix. Nulla ergo talis anima est deo coniungi apta. ¶ Item tentari t tribulari dē hominem permittit. et postq̄ ei magna dona cōtulit. Vnde Salomon. sicut dicit. Ozee. diuinitus sapiē tiā accepit. t statim post meretricium mulierum questione pulsatus fuit. Quod igitur salomon mor ꝑ⁹ tantā reuelationem certamen turpium mulierum pertulit designa-

uit q̄ mentem nostram sepe ocessis virtu
dibus respectus intime largitatis illuminat
sed hanc protinus etiam lubrice cogitatio
nes turbant. vt que sublevata immēso mu
nere exultat etiam tentatione pulsata quid
sit inueniat. Sic helias diuina gratia pre
ditus sermone celos aperuit. t tamen pro
batus subito infirmus per deserta fugiens
vnam mulierem erpauit. Sic t paulus ad
tertium celum ducitur. paradisi penetrans
secreta considerat. t tamen ad semetipsum
rediens contra carnis bellum laborat legē
aliam in membris sustinet. cuius impugna
tiōe in se fatigari spirit⁹ legē dolet. ¶Itē
tentat diabolus. primo blandiendo quasi
procādo. sicut leccator primo salutat mulie
rem procando. sed postq̄ fuerit ab eo cor
rupta semel. sequitur cum non rogata. nec
habet audaciam postea aliquid ei denega
re. sed plerumq; contra cor suum obedit ei
in omnibus. Sic anima diabolo semel ex
posita per consensum peccati nō habet am
plius audatiam ei resistendi. sed dicit illud
Hiere. ii. Ademani alienos post eos am
bulabo. ¶Item tentatio mala est statim a
principio repellenda sicut ignis antecq̄ cre
scat extinguendus est. t infirmitas antecq̄
radicetur sanari potest. Greg. Si tentatio
nūm corde nascenti festine non resistitur.
eadem mox qua nutritur roborat. Jacobi
iii. Resistite diabolo. t fugiet a vob. Esto
ergo sicut dangerosus epulator qui cibos
immundos seu non bene paratos vertit vl
reiicit in faciem apponentis. Sic cum in
dignatione tentationes reiciens quasi scu
tella sua diabolum in fronte percutit. Jtez
qui pannos suos comburit sentiens ignez
amouet. Et miser homo se sentit comburi
igne concupiscentie male. t luxurie. t pēde
tentio non retrahit. ¶Item tentatio ma
la vincitur oratione. Exod. xvij. Cum leua
ret moyses manus. t oraret vincebat israel
Judith. xiii. Mēcorea efforte serui dei moy
si qui amaleth non in ferro pugnando. sed
precibus sanctis orando eiecit. Plus enim
valet vnus sanctus orando q̄ multi pecca

tores peliando. Item tentationes repellā
tur per confessionem. Latrones enim fu
giunt eos accusantes. Sic demones fugūt
peccata revelantes. t confitentes. Mic. c.
mie. Reuelata traditione confusus fugiet
inimicus Eccli. xxvij. Qui revelat arcana
amici fidem perdit. ¶Item vincitur tenta
tio carnis spiritualiter per fugam. sicut ex
tinguitur ignis per separationem lignorum
j. Corin. vi. Fugite fornicationem.

¶Capitulum lxxviij.

TEmpus abbreuiatur hoi
,pter peccatum. Nam si
aliquis haberet seruū vel
filium cui dedisset pecuniā
ad negotiandum. t totam
consumeret filius prodig⁹
vel etiam de pecunia sua ipsum impugna
ret non plus ei daret sed potius residuum
ei auferret. Sic facit deus plerumq; pecca
tori de tempore quod dedit ei ad peniten
tiam. t ille abutitur eo in superbiam. t deū
impugnat Prouer. x. Timor domini ap
ponit dies. t anni impiorum breuiabuntur.
Sicut medicatus membri abscinditur ne
totum corrumpatur sic. Viri sanguinum
t dolosi non dimidiabunt dies suos.

Capitulum lxxix.

TEpiditas iram domini
prouocat. sicut aqua te
pida prouocat vomitum
Apocalipsis. iij. Quia tepi
dus es incipiam te euo
mere de ore meo. Tepi
dus a deo euomitur cū
in deterius labi permittitur. vel cum impe
nitens moritur. ¶Item tepiditas fiduciaz
tentandi diabolo prestat. De multis enim
tentat tepidū. de quib⁹ non auderet tenta
re feruentem. Olee enim feruenti musce ñ
insident. ¶Item tepiditas reddit hominē
impotentem. t contractum. vt patet in illo
qui cum fortes sint corpore tamen possunt
vix partem penitentie facere. quā facit vna
vetula totam. Quod accidit ex tepiditate

eōrum. quia paruum habent desiderium:
Bernard⁹. Forsitan non possumus. quia
nam multum volumus.

¶Capitulum lxxx.

TImor est sicut ostiarius anī
me. Nobilem enim in egressi
bus habent ostiarios cū ba
culo turbam arcentem ne cōp
timant eos. t personas sup
positas ne super collum suum se ingerant
expellunt. Sic anima iusti quando exit ad
loquendum vel videndum timorem habet
pro ostiario. cuius baculus est totus infer
nus ad expellendum turbas malarum co
gitationum. ne ab eis comprimatur Jesus
.i. salus anime per consensum. Vnde tur
be te comprimunt dictum est ei. Et ideo ñ
est exeundum sine ostiario. Sed timor ser
uilis non est ostiarius vivus sed pictus q̄
manet in timore seruili peccandi voluntas
t sequeretur opus si putaretur impunitas
vt dicit Augu. Est ergo timor seruilis vel
mundanus sic vere sicut ostiarius pictus i
portis divitum. qui eleuata clava videtur
petere ingredientes. t ingressū prohibere q̄s
non facit. Sic timor qui sine charitate est
videl peccatū expellere sed nō expellit. Jtē
timor bon⁹ preparat cor hois deo. Dic. n.
aligo magnus vult hospitari in aliq̄ domo
p̄mittit nūciū qui domū mundet. t prepa
ret. Sic deus facit immittendo timorem
Eccli. ij. Qui timēt dominū preparabūt
corda sua. t in cōspectu illius sanctificabunt animas suas.
Item timor mūdanus quo q̄s magis eligit malū aie q̄ corporis facit cum similez
rustico. qui eundo ad forum portat sotulares suos in collo suo magis eligens ledere pedes suos q̄ sotulares.

Capitulum lxxxi.

TRibulatio separat hominez
ab amore mundi. t peccati. enim velut absinthium quo
vri spiritualez a temporali cō
solatione separantur. sicut pueri ali
qua amaritudine a lacte matris sepa
rantur. Electio enim suis deus iter as
perum facit. ne dum delectantur in via
obliviscantur eorum que sunt in patria. sz
sicut pulmentum adheret olle in qua de
coquitur nisi sepe moueatur. sic cor hois
adheret mundo nisi tribulationibus pulse
tur Augu. Ecce turbat me mūdus. t arma
tur. quid si tranquillus esset. quomodo in
hereret sibi mōso qui sic amplecteris sedū
¶Jtē tribulationes similes sunt flagellis
seu virgis scoparum nodosis. et duris qui
bus pueri castigantur. t cum earundem
etiam fasciculis. domorum habitacula a
sordibus t immundiciis expurgantur. si
militer etiam ex tribulationum flagellis
castigantur insipienter peccantes. t purgā
tur qui humiliati ex eis ad deum per peni
tentiā redeunt. vitam suam in melius cō
mutantes. Flagellum enim sicut Gregorius dicit Diluit culpam cum mutat vitā
Nam cuius non mutat mores nō expiat
actiones. ¶Jtē tribulari permittit deus
hominem vt liberet eum a pena. t vt pfi
ciat in disciplina. Sicut pueri quanto pl⁹
verberantur tanto magis addiscunt. t me
lius faciunt commodum suum q̄ si dimit
terentur voluntati suc. Isa. xxvi. Miseremur impio t non discet facere iustitiam.
¶Jtē tribulationem facientes in mūdo illo
magis tribulabitur in alio. Nam rivalis
duo qui non vult vel non potest solue
re de sua taberna spoliatur vel verberatur
ad valorez. Sic peccator qui nō vult nō
facere penitentiam. t soluere quod debet
verberatur in presenti infirmitate vel alia
tribulatione vel soluet in centuplo. i infer
no vel purgatorio. Unde Jsido. Nequa
q̄ delinquenti parcat. quoniā peccatorem
aut flagello temporali ad purgationem se
ret aut iudicio eterno puniendum relinqt.
aut ipse in se homo penitendo punit quod
male admisit. ¶Item tribulatio tempo
ralis ad libertatem eterne glorie perducit
Sicut homo diu tenet bestiā quā emit si-

gatam in domo sua donec fuerit domesti
ca.t tãc dimittit eã libere ire p domũ. Sic
ligat de⁹ nos tribulationibus modo t in-
firmitatibus i psenti.sz post dimittit nos
libere ire in domo sua celesti.cum creatura
liberabitur a seruitute corruptionis in li-
bertatem glorie filioꝝ dei.vt dicitur Ro
mañ.viij.¶Itẽ tribulatio a peccato retra-
hit.t ignem concupiscentie extinguit. Est
enim succursus homini missus a deo. Si
eni dom⁹ alicuⁱ⁹ecet igne succensa si go ei
aquã ad extinguendũ illũ ignem afferret
obsequẽ t subsidiũ reputaret t nõ nocumẽ
tũ. Tribulatio.n.aq̃ ẽ que domũ ꝓscientie
igne cõcupiscẽtie succensã extinguit. Eccli.
iij. Ignem ardẽtẽ extinguit aqua. ¶Itẽ si
quis ab hostib⁹ suis duceretur super equũ
velocem vbi esset occidendus gratũ haberet
si qꝫ equũ illũ occideret vel necaret. vt
sic ab hostib⁹ liberaref. Quantũ ergo gra-
tũ debet esse ei q corp⁹ suũ a quo ad mortẽ
ducit infirmitate vel tribulatione aliqua de
bilitat.vt sez a demonibus t a pena libere
tur. Diego. Durũ nõ estimeo qõ paterno
dũ ab eternis cruciatib⁹ i tua passione libe-
rario. ¶Itẽ ad vitam rectam errantes re
ducit. Dnãdo.n.aliquis porcũ suũ vel ouẽ
ducit ad pascua vel ad fontẽ t nõ vult seq̃ tu
gat eũ fune vel virga percutit.t sic inuitũ
ducit. Sic de⁹ ligat nos infirmitatib⁹ t alijs
defectibus qꝫ aliter nolum⁹ eũ sequi nisi li
gati Osee vndecimo. In funiculis adam
trahã eos in vinculis charitatis. ¶Item
tribulationes fugientes.t gloriam xpi adi
pisci rapientes similes sunt bis qui sociant
se mercatorib⁹ i lucro tũ t nõ in dãno.sic
tales volunt esse comites xpi in consolatio
ne non autem in passione.tamen tamen di-
cat Apostolus.j.Corin.primo Sicut socii
passionũ estis.sic eritis t socii cõsolatiõis.

Capitulum lxxxij.

Verbi dei carentia assimilat
fami. Vnde Diego. Sicut
fames carnis ẽ subtractum
subsidium corporis.ita fames
mentis est silentium diuine
locutionis. Vnde recte per prophetam di
citur. Emittam famez in terra.nõ famem
panis neqꝫ sitim aque.sed audiendi verbũ
domini Amos.viij.sicut ergo pauperes ꝫ se
stimant ad portam diuitis vt habeant refe-
ctionem corporalem vnius dici.t multum
infirmus est vel debilis qui illuc non pro-
pat.sic ad refectionẽ anime multo magis
debemus currere. Jac.j. Sit autem omnis
homo velox ad audiendum.

¶Capitulum.lxxxiij.

Vita eterna erit in visione dei
que liberabit ab omni malo
Nam si visio serpentis enei
liberabat ab omni morsu ser
pentino.quanto magis dei
visio liberabit ab omni nocino. ¶Itẽ re-
plebit omni bono. Nam si visio helie i cur
ru igneo subleuati implebit omnem petiti-
onem helisei t votum multo magis divina
visio t fruitio implebit omni bono defi
derium cordis humani. Et si manne dega
statis in deserto dabat omnis saporis sua
uitatem.multo magis dei fruitio i celo da
bit ois delectationis voluptatẽ ꝑfo. Torren
te voluptatis tue potabis eos. ¶Item vi-
ta eterna debetur nobis iure hereditario.
Vnde sicut turpe est quando terra aliqua
venditur qꝫ ab eis qui sunt de cognatione
vendentis non emaf.sic cum nos dominet
simus fratres christi.hereditatem regni ce
lestis quam venditionem nobis exponit eme
re debemus. Jud.xxxij. Eme agrum meuꝫ
q est in anathot.tibi enim competit iure here
ditario. Item deus ostendit multum vale
re gloriam vite eterne.quando eam tã du
re vendit amicis quos nullo modo decipe
ret. Petrus enim emit eã martyrio crucis
Paulus amputatione capitis.t sic de aliis
Et ipse filius dei emit eam amicis suis ef
fusione sanguinis. Magna ergo insania vi
detur esse illius qui credit ad melius forũ
habere rem venalem qñ filius aut seruus
vel qñ ipse paterfamilias. Sic qui para
disum ad melius forum vult hre qñ sancti

viri.aut ipse christus Lu.vltimo. Nonne
christum oportuit pati tc. Dreg. Quis sã
ctorum sine tribulatione coronatus est.sa-
cra precedentium recolamus t non erunt
gravia que toleramus.

¶Capitulum.lxxxiij.

Vocat de⁹ hoiem multipliciter
solet enim inter homines fieri vo
catio scz p litteras.per nutum
p vocẽ.t p nũcios. Littere igi
tur dñi offeruntur tibi per p-
dicatores.qñ ifas dei sui audit vel legit q
audit verbũ dei.si aũt seruus alicuius ma
gni dñi cum ifis dñi sui veniret t apporta
ret bonũ nũciũ cũ buoriõe t bonore susciпe
retur.sic t predicator debet recipi Lu.x.qui
vos recipit me recipit. sed multi litteras
domini sui nõ recipiunt nec audire volũt
nec ad citatiõem eius veniũt.hz oia tenent
ab eo.sed ad citatiõem mũdi t diaboli.sad
quos nõ tenent cito vadũt Prouer.j. Vo
caui hz p ifas ꝑdicatoꝝ t renuistis. ¶Itẽ
sicut gallina vocat pullos suos ꝓpter mil-
tũ qui ad ipsam currunt.t abscondit eos
sub ala. Sz miserrim⁹ pullus aliqñ est in-
tentus circa spicam vnam t non venit t ca
pitur a miluo. Sic miser homo intentus ni
mis rebus temporalibus non vult ad deũ
venire quando vocatur a deo.t ideo rapit
a diabolo. Thren.viij. Apprehenderũt me
dacia t noluerũt reuerti. Mirabile est q
cenio vocatus a dño statim venit t currit
ad eum. Et factura ad creatorem.filius ad
patrem beatificandus ad beatificatorem. i
firmus t egrotus ad medicum t sanatorẽ.
Egenus t pauper ad ditatorem t locuple
tatorem.seruus ad dominum ire contemnit. Ideo conqritur dño Job.xix. Seruũ
meũ vocaui t nõ rñdit mihi ore proprio
deprecabar illũ Blo.ore ꝑdicatoꝝ. Si rex
vocasset plurieꝫ seruũ suũ t ꝓtineret ven
re multũ indignaref. Et qño non iraref
rex cũ q totiens vocat hoiem t venire nõ
vult Isa.xxv. Omneo in cede eorueris ꝓ
eo q vocaui t nõ rñdistis mihi. ¶Secun-
do vocat nos nutu manꝰ vel signo creatu
raz.q nobis innuit vt ad deũ veniamus
Malue ẽ monachus q nõ intelligat signũ
abbatis sui Prouer.j. Extendi manũ meã
t nõ fuit qui aspiceret. Extendit.n. de⁹ ma-
nũ suã bñficia largiendo.innuẽdo ꝓ hoc vt
ad eum veniam⁹.sicut vocatur accipũ vel
canis cibũ oñdẽdo. Sz nota q accipiter sa
turat⁹ nõ redit ad dñi manũ.sed famelicus.
Et ita non diuites ad deũ sz pauperes fa-
melici veniũt. Et ideo addit.nõ fuit q aspi-
ceret. Saltus reputaref ille q signũ qõ poni
tur ad vinũ.i.circulũ vellet cũ vino portare
sic qui ista visibilia que sunt signa regni ce
lestis vult habere cũ regno vel pro regno
Aug. Ve illis qui diligunt natus suos ꝓ
te. ¶Item volunt habere ona t obsũ mũ
t nũmũ pro regno. Piero. Impossibile ẽ
vt quis fruaf bonis preteritis⁹ futuris vt
hic ventrem t illic mentem implear.vt de
diuitijs ad deitiaa.de delitijs ad delitiaa
trãseat vt in celo t in terra gloriosus appa
reat. ¶Tertio vocat voce.i.ispiratiõe Isa.
xxx. Aures tue audient verbũ post tergum
monentis ꝑe. Audiam quid loquatur in
me dñs deus qui stat ad ostium cordis t
pulsat. Sed multi ei non aperiunt. quod ẽ
magna rusticitas non aperire dño suo. Et
ideo sequitur Deuteronomio omne ꝓsilũ me
um. Audires consilium amici tui de reb⁹
tuis seruando t de salute anime tue ꝓsiliũ
dei non audis. ¶Item vocat per nuncios
.i.per flagella que deferunt nobis signa sa
lutis Sap.xvi. Ad correctionem in breui
turbati sunt signum habentes salutis. Li-
benter recipit hõ nũcios ab amico suo sibi
transmissos. Sic debemus amplecti tribu
lationes a fideli amico nobis transmissas
Prouer.iij. Quem diligit dñs corripit.t
qñ pater i filio complacet sibi Ysaie. Tã
to minus de flagello quo castigamur mur
murare debemus quanto i eo paterne dile-
ctiõis munus accipimus. Isti ergo nun-
cii deferunt nobis arras salutis Deu.xij.
Flagellat eñ filiũ quẽ recipit. Illis nun-
cijs debemus rñdere p pensionem oblatio-
nẽ t satisfactionẽ.nõ turpiter ejicere.nec

fine honore remittere. sicut dicit. ij. Reg. x. de nūcijs dauid ad amon missis. Isti nuncij cōpellūt nos intrare ad nuptias eternas Vnde dicitur Luce. xiv. Compelle intrare. Glo. Qui tribulationibus tracti ad amorem dei redeunt compellūt intrare. Et nota quō solicit⁹ē de nobis. Nō aliqō inuitat aliquē ad prādiū. vellet forte q̄ nō veniret. sz deus nō ita. imo vim infert vt secū maneamus. et inuitat nos vsq; ad vestiū laniationē vel lacerationē. et trahit p subtractionē tpalium. et iūmutatcs. qō ē vestes lanient. Osee. i. In funiculis ad. trahā eos i vinculis charitatis. q; multos sedncit. pspitas quos ad veritas reducit. Hoc pz in paulo quē cecitas būliauit. et in filio pdigo quē fames reuocauit. et in manasse quem auersitas cōuertit. ij. Paral. vltimo. Capitulū. lxxxv.

VOlūtatē bonā gdā nūq; hūt Et isti sūt sicut mulieres steriles q̄ nūq; cepiūt. Quidaz No bonū pposituꝫ cepiūt. sz nō ad opus pducūt. Et hij similes sunt mulieribus q̄ cepiūt et nō pariunt. sed partus in vtero suffocat. Et qd prodest prolē cōcipere q̄ statim emittit vel mittit. vel auē capere et stari dimittere. Osee. xi. Effraim quasi auis auolauit. Isa. xxxiii. Cōcipiētes ardorē et parientes stipulā. Stultus esset ille cui rex Frācie vellet dare ciuitatē vel castrū. si differret per mēsem vel pānū accipe. Posset enim rex voluntatē suā vel cōsiliū mutare. sed magis fatuus ē ille. cui rex celi vult regnū eternū vel grām suā dare q̄n differt accipe. ne forte accipiat alius et ipse vt indignus repellatur. Matth. xxi. auferet a vobis regnū dei. et dabit genti facienti fructus eius. ¶ Jrē voleo filios fieri sacerdotii q̄ ponebat ire romā. Et dicebat q̄ non poterat in estate pp calorē ire. nec in hyeme pp frigus et malas vias. nec i vere pp culū agroz et vineaz. nec i autūno pp messem et vindemias. Aug. Ligatus erā nō ire alieno. sed mea ferrea voluntate. Velle mecū tenebat inimicus et inde fecerat mihi catenā et cōstrinxerat me. Quidā No bonū cōcipiunt sed non pficiūt. q filios sūt mulieribus q̄ pariūt et nō nutriūt. Isa. xxxvii. Facti sūt hic herba tectoz. q exaruit ant̄q̄ maturescceret. Quid pdest ignē accēdere. q statim extinguit. nec lignis aut flatu nutrit. Oz eni feruor volūtatis bōe nutriri sicut ignis nutrit lignis. Prouer. xxvi. Cum defecerit ligna extinguetur ignis.

Capitulum. lxxvi.

CHristus nobis tradidit trimultū virtuosa. q̄ facta sūt illis trib⁹ in qb⁹ dē cōiter esse magna virtus sc̄z verbis lapidib⁹ et herbis. Hec tria qdā experti⁹ ē semel dū pp mala verba q̄ dicebat socio suo socius ipm impegit i fossatū. vbi punctus ē ab urica. et lapis de muro in capite suo cadēs ipm vsq; ad effusionē sāguinis vulnerauit. et tūc recognoscēs errorem suū a socio petijt veniā dicēs. q̄ nūc didicerat verū cē q̄ virtus erat i verbis q̄ ipm impegerant. et i herbis q̄ ipm pupugerāt et in lapidib⁹ q̄ ipm cruentauerāt. Nos igit a christo dño habemus verba doctrine. lapideos. i. exempla solida iustitie. et herbas. i. medicamina siue sacramēta gre. Et bis herbis aīa nō solū sanat. sed et pascit et vegetatur Sicut pz p̄cipue de eucharistia Eze. xxxiiii. Regelcent in herbis vrētibus.

Capitulum. lxxxvii.

CElo bono corripiēs asperius q̄s debeat affligat ei q̄ lignum cedēdo boiez p̄ter intentionē peutit et occidit. Et de hoc ē dictū Deut. xix. Si q̄ abierit cū amico suo simpliciter i silua ad ligna cedenda. et lignū securis fugerit de manu ferrūq; lapsum de manubrio amicū eius percusserit et occiderit hic ad vnam supradictaruz vrbium confugiet et viuet. Ne forte prorimus eius cuius effusus est sanguis. doloris stimulo persequatur et apprehēdat eū et percutiat aīam eius. Tunc eni vt Grego. exponit. homo ad siluam cuz amico abit. quando cum quolibet prorimo suo conuertitur ad sua delicta intuenda. Et rūc

ligna simpliciter incidit. quando deliquentis vitia pia intentione corrigendo resecat. Sed tunc lignum de manu erit quando asperiū q̄s debeat corrigit. Et tunc ferrum de manubrio prosilit cuz de correptore seruo durior erit vel procedit Et quasi amicum percutiens occidit. qui auditorem suū prolata contumelia a spiritu dilectionis interficit quia dum aliquis plus iusto corripitur ad odium prouocatur. Sed talis necesse est vt ad tres vrbes fugiat. vt in vna earum defensus viuat. Quia si ad penitentie lamenta conuersus in vnitate sacramēti sub fide spe et charitate absconditur reus perpetrati homicidij nō tenetur. Et iō occisi fratris. i. durius correpti et ad odium prouocati prorimus. i. dilectus qui nobis prorimus factus est per nature consortium cuz non occidit. i. pro huius correptionis excessu non eternaliter punit. Magne ergo virtutis est zelus spūalis. qui sc̄z veniam recipit. Vnde Gre. dicit q̄ apud misericordē iudicem nequaq̄ sine venia culpa relingit cum per seruorem zeli et eius amore peccatur. ¶ Item qui gratiam et dignitatem acquirit. i. Matth. ii. phineco pater noster zelando zelus dei accepit testamentū sacerdotij eterni. ¶ Item qui ad celestem gloriam finaliter perducit. Q̄ fuit figuratū in Helia de quo dicitur in eodem. q̄ feruo dum zelat zelum dei raptus est in celū. In quo sc̄z datur intelligi. q̄ quicunq; tenuerit spiritualis amoris zelum incunctanter admittendi sunt ad celestis glorie premium. vbi sc̄z vt Aug. testatur. Quicquid amabit aderit nec desiderabitur quod nō aderit. Ibi omne ibi erit bonum: et quod est omnino beatissimum ita semper fiare certum erit. Ibi vacabimus et videbimus. videbimus et amabimus. amabimus et laudabimus cuz q̄ erit finis sine fine. Hā quis alius noster est finis nisi peruenire ad regnum cui⁹ nullus est finis. Ad quod nos regnum perducere dignetur. qui trinus et vnus viuit et regnat deus in secula seculorum. Amen.

Explicit liber decimus et vltimus de exēplis et similitudinibus rerum. Et in hoc finitur totum opus de exemplis et similitudinibus rerum intitulatum. In quo similitudines inter creaturarum proprietates et inter virtutes et vitia ceteraq; de quib⁹ i sermonibus mētio fieri solet reperte pulcherrime declarantur.

Impressum aūt Venetijs per Joānē et Gregorium de Gregorijs fratres. Mcccclxxxxvij. die. x. Aprilis.

SIGNS.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z ⁊ ⁊ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Omnes sunt quaterni excepto A qui est septernus et Y qui est quinternus.


N
G